TRĂIASCĂ ROMÂNIA, TRĂIASCĂ PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU

14
ANUL XXIX (1295)
3 APRILIE 1980
Flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

JURĂMÎNTUL PREȘEDINTELUI REPUBLICII

„Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România !

Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste !

Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare !

Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România !"

CUVÎNTUL PREȘEDINTELUI CĂTRE NAȚIUNEA ROMÂNĂ

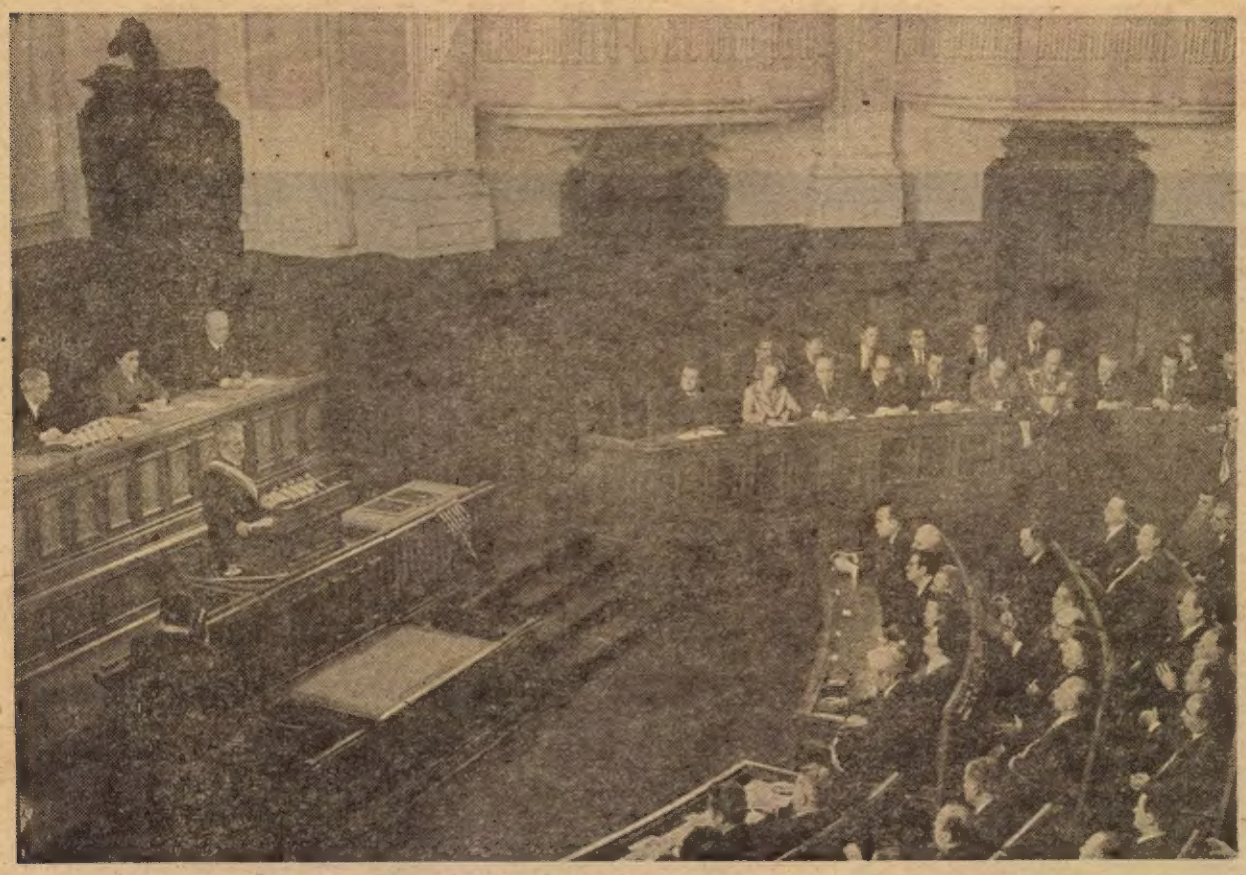

Înaltul forum al puterii de stat — Marea Adunare Națională — l-a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de președinte al României.

Exprimînd voința unanimă a națiunii, reprezentanții săi, întruniți în cea de-a VIII-a legislatură, și-au dat votul de investitură celui mai iubit fiu al țării, cu sentimente de nemărginită bucurie și mîndrie patriotică, cu iubire și recunoștință.

Moment de excepțională importanță pentru viața întregii noastre societăți, pentru viitorul ei, actul solemn al realegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție își află cele mai profunde înțelesuri în cei cincisprezece ani de istorie nouă, revoluționară, ani marcați de personalitatea sa proeminentă în fruntea partidului și statului. Patriot înflăcărat și spirit revoluționar, președintele României și-a înscris numele în conștiința națiunii prin ideile și faptele sale de excepție, prin puterea sa vizionară, prin înțelegerea faptului că prima condiție a dezvoltării, a creșterii unei țări este libertatea sa. Dragostea nețărmurită față de patria și poporul din virtuțile cărula își trage forța și curajul și înțelepciunea a dat strălucire și putere de convingere ideilor sale — temelie a celei mai fructuoase epoci din istoria României numită simplu și adevărat Epoca Nicolae Ceaușescu.

Discursul solemn al președintelui Nicolae Ceaușescu rostit de la înalta tribună a primei sesiuni a celei de-a VIII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale reprezintă, ca toate celelalte înflăcărate cuvîntări adresate națiunii, profesiunea de credință a revoluționarului comunist, a patriotului, care se identifică prin conștiință cu poporul, a eminentului om politic.

În dezvoltarea continuă a României, anul 1980 are o importanță deosebită, astfel încît discursul președintelui țării definește cu precizie sarcinile ce ne revin în actuala etapă, în realizarea integrală a obiectivelor prezentului cincinal și pregătirea premiselor pentru realizarea în cele mai bune condiții a cincinalului 1981—1985. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în primul rînd trebuie depuse toate eforturile, trebuie mobilizat întregul potențial uman și material în vederea realizării unei noi calități în toate domeniile de activitate. Este aceasta o condiție esențială a muncii noastre viitoare în contextul înscrierii României între națiunile dezvoltate ale lumii. Cu luciditate și clarviziune, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia faptul că realizarea noii etape de dezvoltare cere eforturi susținute pentru învingerea tuturor greutăților care se ivesc, fiind necesară unirea tuturor forțelor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Unitatea sub conducerea comuniștilor este rezultatul luptei revoluționare a maselor și, în același timp, fundamentul izbînzilor viitoare. Adevăr pus în valoare mai ales astăzi, în condițiile unei accentuate încordări internaționale, ca rezultat al politicii imperialiste de forță și dictat. Astfel că, dezvoltarea economică a țării, aprofundarea democrației vieții noastre interne, respectul față de viața și munca celorlalte popoare ale lumii constituie o contribuție majoră la pacea planetei. Este știut că o țară slab dezvoltată din punct de vedere economic, o țară al cărei popor nu-și poate alege singur drumul și nu-și poate împlini cu demnitate vocația, o țară a cărei națiune nu-și poate mobiliza energiile creatoare pentru propria sa devenire, o astfel de țară cu greu va fi ascultată de celelalte popoare ale lumii. Exemplul României, exemplul libertății și demnității ei, al forței morale sale sînt pilduitoare astăzi pentru foarte multe popoare ale lumii, exemplul României purtînd numele „ctitorului de țară nouă", exemplul Ceaușescu.

Problema dezarmării în Europa, a imperioasei necesități de dezarmare a fost subliniată de președintele țării de la tribuna înaltului forum, cu tăria, cu gravitatea pe care situația internațională o impune. **„Pentru țările europene, problema dezarmării are o însemnătate deosebită, ținînd seama că pe acest continent sînt concentrate cele mai puternice forțe militare, armamente, inclusiv armamentul nuclear. Pentru noi, popoarele europene, problema amplasării de noi rachete nucleare distrugătoare este nu o chestiune teoretică, ci o problemă vitală, de viață, pentru că aceste rachete vor lovi toate țările europene, și de o parte și de alta. Iată de ce trebuie să spunem un NU hotărît amplasării de noi rachete în Europa, să facem totul pentru anularea sau, cel puțin, amînarea aplicării hotărîrilor N.A.T.O. și pentru începerea tratativelor, renunțîndu-se definitiv la dezvoltarea arsenalului de rachete în Europa".**

Politica clarvăzătoare, responsabilă, activă a președintelui României, politică răspunzînd intereselor fundamentale ale poporului și, în același timp, păcii și progresului în lume este izvorîtă din mănunatele tradiții de luptă ale națiunii, din gîndul marilor eroi pe care îi sărbătorim prin împlinirea vechilor noastre ideaiuri de muncă și libertate. Sărbătorind în acest an 2 050 de ani de la formarea primului stat dac centralizat, sărbătorim, de fapt, prezentul și credința noastră într-un viitor liber. „Poporul nostru, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în discursul solemn, **s-a format și dezvoltat în luptă, înfruntînd multe greutăți. Niciodată însă nu s-a plecat, niciodată n-a renunțat la ceea ce este al său ; el și-a păstrat glia, și-a păstrat felul său de a fi, moștenit din moși strămoși. Avem datoria sacră de a face să dăinuiască veșnic acest fel de a fi al poporului nostru — omenia, mîndria și sentimentul demnității naționale, dragostea de pace, prietenia cu toate popoarele, hotărîrea de a fi egal cu toate celelalte națiuni. Să facem totul ca aceste sentimente și virtuți, aceste caracteristici formate de-a lungul secolelor să se dezvolte în trăsături tot mai puternice ale națiunii noastre ! Aceasta ne dă tărie, ne dă încrederea în viitorul veșnic al poporului nostru !"**

Proclamînd în fruntea României pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, națiunea noastră socialistă a făcut încă o dată dovada voinței sale de a-și hotărî viitorul așa cum crede de cuviință, strîns unită în jurul partidului, în jurul bravului bărbat de la conducerea partidului și statului, avînd certitudinea că acesta este singurul drum pentru a ridica țara pe noi culmi de progres și civilizație.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Plenara C. C. al P. C. R. și Plenara Consiliului Național al F.D.U.S.

Joia trecută a avut loc, în cursul dimineții, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român. În după-amiaza aceleiași zile și-a desfășurat lucrările Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste. La ambele plenare s-au dezbătut rapoarte privind desfășurarea, la 9 martie 1980, a alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională și consiliile populare, precum și probleme organizatorice. Cu privire la prima chestiune, cele două plenare au adoptat o hotărîre comună, în care se arată că alegerile de la 9 martie, rezultatele lor, au constituit un remarcabil eveniment politic de amploare națională, cu profunde semnificații privind stadiul actual al dezvoltării societății noastre socialiste, nivelul conștiinței maselor largi de oameni ai muncii, unitatea întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Hotărîrea subliniază că în cadrul dezbaterilor publice din campania electorală s-a relevat rolul esențial pe care l-a avut și îl are, în elaborarea și promovarea politicii dinamice, novatoare a partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de numele și activitatea căruia întregul popor român leagă grandioasele noastre înfăptuiri din ultimul deceniu și jumătate, perioada cea mai fertilă din întreaga istorie a patriei. Rezultatele obținute în alegeri, se spune în documentul menționat, demonstrează convingerea întregului nostru popor că politica partidului asigură perspective minunate de înflorire a patriei, de progres și bunăstare, precum și hotărîrea nestrămutată de a face totul pentru înfăptuirea acestei politici, pentru prosperitatea, libertatea și independența patriei.

În cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o atenție deosebită asigurării participării largi a oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor patriei la conducerea treburilor țării în toate sectoarele de activitate. Secretarul general al partidului a arătat că această participare nu se soluționează numai prin adoptarea hotărîrilor de ordin general, ci prin participarea directă a maselor și prin găsirea, împreună cu masele de oameni ai muncii, a soluțiilor pentru toate problemele. Partidul nostru este puternic, Frontul Democrației și Unității Socialiste este puternic — a spus președintele F.D.U.S. — tocmai pentru că ele se bazează pe strînsa legătură cu masele de oameni ai muncii.

Un loc important în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu l-a ocupat problema ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii. „Este, fără îndoială, necesar — subliniază cuvîntarea — să punem pe primul plan problemele dezvoltării generale a societății noastre, ale economiei, științei, culturii, învățămîntului, ale ridicării nivelului de cultură și conștiință socialistă a maselor largi populare, ale perfecționării profesionale, ale lărgirii orizontului de cunoștințe științifice și tehnice — deoarece acestea constituie cerințe obligatorii pentru o bună conducere, pentru participarea conștientă la conducerea societății noastre. Dar tot atît de necesar este să ne ocupăm de problemele de zi cu zi care interesează oamenii muncii, pe fiecare cetățean. Să îmbinăm preocuparea pentru interesele generale, pentru realizarea programului de dezvoltare economico-socială cu soluționarea concretă a problemelor de muncă și de viață ale oamenilor, a problemelor legate de ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru". Crearea condițiilor pentru ca poporul să se poată bucura din plin de tot ceea ce a creat mai bun omenirea, națiunea noastră, se spune în cuvîntare, constituie însăși esența societății noastre socialiste, a socialismului în general.

Plenara C.C. al P.C.R. și Plenara Consiliului Național al F.D.U.S. au adoptat în unanimitate propunerea de a recomanda Marii Adunări Naționale realegerea în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România a secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În propunerea făcută în cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. se arată că tot ce a înfăptuit poporul nostru în ultimul deceniu și jumătate este nemijlocit legat de numele, fapta și gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducător încercat al întregii națiuni pe calea progresului și bunăstării, a prosperității și demnității patriei, a afirmării personalității umane, a întăririi libertății, independenței și suveranității României socialiste.

Plenara C.C. al P.C.R. a analizat și aprobat rapoarte cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului la data de 31 decembrie 1979, cu privire la activitatea desfășurată de organele de partid, de stat și organizațiile de masă în anul 1979 pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului și cu privire la activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate conducerii partidului, organelor de partid și de stat, organizațiilor de masă și obștești în cursul anului 1979. Potrivit comunicatului Plenarei, la 31 decembrie 1979 Partidul Comunist Român cuprindea în rîndurile sale 2 960 916 membri, cu 118 853 mai mulți decît la finele anului precedent.

Aprobînd raportul privind activitatea internațională a partidului și statului nostru în anul 1979 și principalele orientări în politica externă în anul 1980, Plenara C.C. al P.C.R. a dat o înaltă apreciere rolului esențial al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea întregii politici externe de pace și colaborare a partidului și statului nostru, aportului său inestimabil la promovarea în raporturile internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, acțiunilor și inițiativelor sale valoroase consacrate făuririi unei lumi mai drepte și mai bune în care popoarele să poată trăi libere, în pace, securitate și înțelegere, să-și înfăptuiască năzuințele lor de progres și bunăstare.

ION D. GOIA ■

Vineri după-amiază, în prima sesiune a celei de-a VIII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FOST REALES PREȘEDINTE AL REPUBLICII

Cartea de aur a istoriei bravului nostru popor a consemnat vineri, 28 martie 1980, un moment memorabil, cu profundă rezonanță politică și patriotică : ziua în care Marea Adunare Națională, întrunită în prima sesiune a noii sale legislaturi, l-a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România. Este pentru a treia oară cînd, exprimînd voința și hotărîrea întregii națiuni, reprezentanții cei mai autorizați ai țării în marele forum al puterii supreme de stat și-au dat votul unanim pentru această strălucită învestitură, pentru ca patria noastră liberă și înfloritoare să fie condusă pe mai departe de cel mai iubit fiu al poporului, de omul care întruchipează cele mai înalte virtuți ale neamului și de numele căruia este legată cea mai bogată și mai fertilă epocă din întreaga istorie a patriei.

Sosirea în rotonda Marii Adunări Naționale a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului a fost întîmpinată cu îndelungi aplauze și ovații de întreaga asistență, în picioare, expresie elocventă a dragostei, stimei și prețuirii nețărmurite de care se bucură secretarul general, dovadă a unității de voință și acțiune a întregului popor.

În acest cadru solemn, tovarășul Ștefan Voitec, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, a prezentat în fața aleșilor națiunii române în organul suprem al puterii de stat propunerea Comitetului Central al partidului și a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, de a fi ales în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România strălucitul conducător al partidului și patriei noastre socialiste, omul care se identifică cu conștiința poporului, cu tăria și eroismul legendar al celor mai bravi conducători ai săi, cel care întruchipează înaltele virtuți ale poporului nostru, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În cuvîntul său, după ce a întregit mărețul portret al iubitului nostru conducător arătînd că, încă din fragedă tinerețe, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a dăruit, cu abnegație și pasiune revoluționară, luptei pline de sacrificii pentru idealurile scumpe ale clasei muncitoare, ale poporului, pentru demnitatea, libertatea și independența țării, pentru triumful marilor idealuri ale socialismului și comunismului, legîndu-și pentru totdeauna numele de marile înfăptuiri din anii revoluției și construcției socialiste în România, tovarășul Ștefan Voitec a spus : „Prin propunerea de realegere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, înflăcărat exponent al conștiinței noastre naționale, în suprema funcție de președinte al Republicii Socialiste România, Partidul Comunist Român și Frontul Democrației și Unității Socialiste au în vedere faptul că conducătorul partidului și statului asigură o magistrală îmbinare a sarcinilor naționale cu cele internaționale, a patriotismului cu solidaritatea internațională. Realegerea ca președinte al Republicii a tovarășului Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, consemnează, spre mîndria întregii noastre națiuni, prestigiul imens de care se bucură pe toate meridianele lumii primul om politic al României".

Propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în suprema funcție de președinte al Republicii este votată în unanimitate de Marea Adunare Națională. În aplauzele și uralele celor prezenți la solemnitate, forul suprem al puterii de stat proclamă ca președinte al Republicii Socialiste România pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întreaga asistență, în picioare, aclamă îndelung. Se scandează minute în șir : „Ceaușescu — P.C.R.", „Ceaușescu și poporul", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România !"

Pentru desfășurarea ceremoniei investiturii în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România și de comandant suprem al Forțelor Armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu este invitat la tribuna forului legislativ suprem. Președintele Marii Adunări Naționale, tovarășul Nicolae Giosan, îl roagă pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, în numele Marii Adunări Naționale, să primească simbolurile demnității și prestigiului, ale puterii de stat, ale autorității suverane a poporului român, ale voinței sale de a se dezvolta liber și independent pe calea socialismului și comunismului.

Pe umerii și pieptul președintelui Republicii Socialiste România este petrecută eșarfa tricoloră cu stema țării încrustată în fir aurit.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i se înmînează apoi însemnul prezidențial și de comandant suprem al forțelor armate ale țării.

Președintele țării rostește Jurămîntul și îl consfințește apoi prin semnătură.

Întreaga asistență, în picioare, ovaționează cu însuflețire ; se scandează numele conducătorului, partidului și țării. Solemn răsună acordurile Imnului de stat al Republicii Socialiste România.

Clipe de profundă emoție pentru întreaga suflare românească.

În numele forului legislativ suprem, președintele Marii Adunări Naționale rostește cuvîntul omagial. Adresîndu-se președintelui țării, după ce s-a referit la rațiunile firești ale învestiturii, la inestimabila contribuție teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a statului, vorbitorul a exprimat angajamentul deputaților de a face totul pentru aplicarea politicii partidului, pentru realizarea marilor obiective ale Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Președintele Marii Adunări Naționale a adresat apoi Președintelui Republicii cele mai alese felicitări și urarea de viață îndelungată și bogată în mari înfăptuiri pentru binele și fericirea poporului român.

Într-o atmosferă de nestăvilit entuziasm, la invitația adresată, cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit un discurs solemn, urmărit cu deosebit interes de întreaga asistență, de întregul popor.

În Cartea de aur a patriei s-a înscris încă o pagină glorioasă, s-a consumat încă un moment de epopee.

Prin votul unanim al aleșilor săi în supremul for al puterii de stat, a votat însuși poporul ; el și-a ales conducător pe întîiul bărbat al României, pe fiul său cel mai iubit și înțelept. Acesta este un semn de durată și continuitate a aspirațiilor noastre milenare, o expresie a unității de nezdruncinat dintre popor și conducătorul său încercat, o garanție a mersului neabătut pe drumul victorios al socialismului și comunismului.

MIHAI STĂNESCU

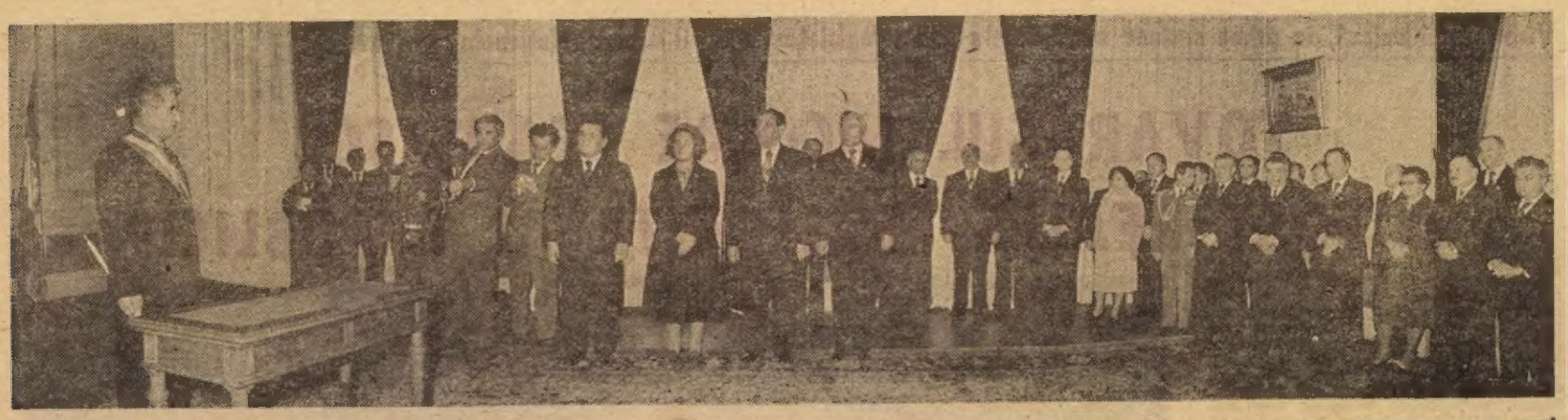

CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

NICOLAE CEAUȘESCU,
președintele Republicii Socialiste România,
președintele Consiliului de Stat.

Vicepreședinții Consiliului de Stat

ȘTEFAN VOITEC
GHEORGHE RĂDULESCU
IOSIF KOVACS
MARIA CIOCAN
PETRU ENACHE

Membrii Consiliului de Stat

Ioan Anton
Constantin Arseni
Ioana Bratu
Silviu Curticeanu
Tamara Dobrin
Eduard Eisenburger
Alexandrina Găinușe
Virginia Gemescu
Ștefania Ionescu
Mihalache Mărgean
Gheorghe Mihoc
Vasile Milea
Ferdinand Nagy
Marin Nedelcu
Gheorghe Pană
Gheorghe Petrescu
Ion Popescu-Puțuri
Vasile Vîlcu
Elena Vlăduc

GUVERNUL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

ILIE VERDEȚ – prim-ministru
ELENA CEAUȘESCU – prim viceprim-ministru
GHEORGHE OPREA – prim viceprim-ministru
ION DINCĂ – prim viceprim-ministru
Cornel Burtică – viceprim-ministru, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale
Nicolae Constantin – viceprim-ministru, președintele Comitetului de Stat al Planificării
Cornelia Filipaș – viceprim-ministru
Janos Fazekas – viceprim-ministru
Paul Niculescu – viceprim-ministru, ministrul finanțelor
Ion Pățan – viceprim-ministru, ministrul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe
Ion Ioniță – viceprim-ministru
Virgil Trofin – viceprim-ministru, ministrul minelor, petrolului și geologiei
Angelo Miculescu – viceprim-ministru, ministrul agriculturii și industriei alimentare
Ștefan Andrei – ministrul afacerilor externe
Constantin Olteanu – ministrul apărării naționale
George Homoștean – ministrul de interne
Nicolae Agachi – ministrul industriei metalurgice
Ion Avram – ministrul industriei construcțiilor de mașini
Gheorghe Carantil – ministrul industriei chimice
Gheorghe Cioară – ministrul energiei electrice
Dumitru Popa – ministrul construcțiilor industriale
Vasile Bulucea – ministrul transporturilor și telecomunicațiilor
Ioan Florea – ministrul economiei forestiere și materialelor de construcții
Lina Ciobanu – ministrul industriei ușoare
Ana Mureșan – ministrul comerțului interior
Emil Bobu – ministrul muncii
Aneta Spornic – ministrul educației și învățământului
Emil Drăgănescu – ministrul turismului și sportului
Eugen Proca – ministrul sănătății
Ion Ceterchi – ministrul justiției
Ion Ursu – prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie
Suzana Gâdea – președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste
Ludovic Fazekas – președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare
Gheorghe Gaston Marin – președintele Comitetului de Stat pentru Prețuri
Ion Iliescu – președintele Consiliului Național al Apelor
Cornel Mihulecea – președintele Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară
Richard Winter – ministru secretar de stat la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe
Aurel Duma – ministru secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe
Tudor Postelnicu – ministru secretar de stat la Ministerul de Interne și șef al Departamentului Securității Statului
Alexandru Mărgăritescu – ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, șef al Departamentului Cooperării Economice Internaționale
Dumitru Bejan – ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale
Petre Preoteasa – ministru secretar de stat, prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării
Gheorghe Petrescu – ministru secretar de stat la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini
Ion Stănescu – ministru secretar de stat la Ministerul Construcțiilor Industriale
Maxim Berghianu – ministru secretar de stat la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, șef al Departamentului Industriei Alimentare
Mihai Florescu – ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie
Cornel Onescu – prim-vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare
Mihai Marinescu – prim-vicepreședinte al Consiliului Organizării Economico-Sociale
Marin Vasile – președintele Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție
Pantelimon Găvănescu – primul secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, ministru pentru problemele tineretului.

Astfel își împlinește țara destinul

Iată-mă scriind, cu întîrziere de un an, reportajul unui reportaj. Primăvara trecută, cam tot pe vremea asta, luam drumul Clujului. Cîțiva ani la rînd județul obținuse, lucrînd cu tragere de inimă și cu pricepere, cu intuiția rezultatului de valoare, cu vocația elementului de excepție, obținuse spuneam cununa ce se așază, după obiceiul înscăunat la noi, pe fruntea celui mai bun. Ani la rînd, peste Dealul Feleacului și peste satele și orașele din jur, cîte sînt sub stema clujeană, echinocțiul de primăvară a adus floarea cu parfum tulburător, făcută să oxigeneze, să înțeasă și mai temeinic pașii prin grîiște și treburile de peste zile, de peste luni și trimestre, pusă să înnobileze obrazul și inima celui mai bun. Anul trecut, lîngă decorațiile dobîndite anterior, la reverul Clujului a fost prinsă steluța strălucitoare de Erou al Muncii Socialiste.

M-am aflat, la sfîrșitul săptămînii abia încheiate, sub cupola Marii Adunări Naționale, acolo unde, prin tradiție, președintele țării pune în palmele bătătorite de muncă ale fruntașilor între fruntașii țării decorațiile cele mai înalte. Pe locul I, pe locul său bine știut, pe locul consacrat, Clujul, dispus să arate că treaba bine făcută se cere continuată, amplificată, succesul aducînd după sine obligația efortului mai amplu și mai bine condus.

Din nou Clujul, mi-am zis, și m-am simțit îndemnat să răsfoiesc paginile notate cu scris mărunt și răzleț, la capătul acelei nopți de nesomn petrecută în pasul legănat al trenului, cu gîndul la pagina de ziar pregătită, să alături chipuri și priveliști din Clujul premiant.

O expediție în trei, pe magistralele muncii clujene. Alexandru Mureșan, ziaristul de-o viață la poalele Feleacului, salutat peste tot cu onoruri de demnitar — își are presa oamenii săi de inimă, obișnuiți să bată drumurile meseriei, cît sînt de lungi — Sandu Cristian, gata să se cațere pe macarale și pe blocuri turn pentru stop-cadrul de mare efect, ei și cu mine, încă nedespărțit de amintirile zilelor de armată făcute pe-aici.

Ne-am dus, unde am văzut cu ochii. Ce ținem minte, din ce ni s-a zis atunci?

La „Unirea". O adresă din partea Centralei industriale de fibre chimice, semnată de directorul general: „În urma efectuării probelor de anduranță, a rezultat că mașinile se comportă remarcabil, datorită execuției ireproșabile a tuturor pieselor și subansamblelor realizate de către oamenii muncii de la întreprinderea „Unirea" Cluj-Napoca și IMATEX Tg. Mureș".

În aceste condiții, comisia tehnică a omologat produsele care permit furnizorilor să treacă fără nici un fel de restricții la execuția de serie a întregului necesar de mașini angajat pentru noile obiective de investiții.

— Ce vă ambiționați să faceți anul acesta, l-am întrebat la un moment dat pe directorul fabricii, gîndindu-ne evident la anul în care întreprinderea și județul aveau de apărat un titlu de unică strălucire și dificultate.

— Ambițiile ni le-am formulat la începutul cincinalului, a sosit fără ezitare răspunsul. Vrem să încheiem cincinalul actual, în ansamblul lui, avînd în nomenclatorul nostru în jur de 80 la sută produse noi, reproiectate, modernizate.

La Combinatul de utilaj greu. În 1976, la 18 iunie, în prezența secretarului general al partidului, erau inaugurate lucrările pe șantier. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a și turnat prima „lopată" de ciment, la temelia unuia din cele mai solide edificii industriale de pe Someș. În 1978, la mijlocul lui decembrie, prima capacitate lucra deja, cu trei luni înainte de termen.

Întrebăm, firește, ce a primat în asigurarea acestui prim „punct" cîștigat. Directorul Grupului de șantiere al Trustului de construcții industriale Cluj: „Colaborarea proiectant-beneficiar-constructor. Fiecare, la el acasă, a căutat să rezolve optim problemele care au apărut. O investiție ca asta nu e o jucărie!" „Ce ar fi putut lipsi?" „Voi fi sincer spunînd că ne-au lipsit destule. Ne-a împins înainte faptul că sîntem un colectiv de constructori cu experiență, pe care nu-l dă orice peste cap. Îmi mențin părerea că ce ne-ar fi putut dezechilibra, dacă lipsea, era colaborarea". „Există perspectiva lucrului făcut ca lumea?" „Activitatea va lua amploare de acum încolo. Organizarea noastră va fi în pas cu ea".

La „Someșul" am notat un semn al netrecerii timpului degeaba. „În 1971, la majoritatea mașinilor de bază un om deservea o singură mașină. Astăzi, la mai mult de jumătate din utilajele de bază, un muncitor lucrează la 2, 3 și chiar 4 mașini".

Am pornit în căutarea constructorilor de case clujeni. Trustul lor ocupă, asta în primăvara trecută, a patra oară primul loc în întrecerea pe țară și, ca și județul, își adjudecă titlul de Erou al Muncii Socialiste. „Nu credeam că vom reuși această performanță. Dar în sufletul nostru speram". Sînt cuvintele directorului Trustului de construcții județean. L-am lăsat să se confeseze mai departe: „În acest cincinal am avut bine conturată vederea în perspectivă a trustului". „Adică?" „Să știm ce avem de făcut. Am dorit să creăm condiții pentru a nu ne căuta scuze". „Cum s-ar numi la această oră grija dumneavoastră principală?" „Cincinalul viitor. Vrem să ne găsească pregătiți".

Alergăm prin Mănăștur. Este unul din poligoanele aflate sub comanda trustului județean. De pe terasa unui bloc în construcție, unde ajungem cu liftul abia pus pe picioare, se vede totul. Fotoreporterul își trăiește clipa de euforie a inspirației absolute. „Tăcăne fără oprire, prinzînd, grupate sau în parte, blocurile scoase din fundații și săltate cît s-a crezut de cuviință. Sîntem în căutarea unui șef de echipă. Îl găsim la masa pe care se află întins prînzul său de azi — o bucată zdravănă de slănină, pita și o ceapă cît pumnul. „Poftiți!" „Mulțumim", zicem noi ipocrit, cu un ochi la ceas, s-a cam făcut seară, și cu altul la slana apetisantă. Cum gazdei îi e gîndul la treaba ce-o are cu noi, nu ne observă privirea pofticioasă și rămînem cu părerea de rău, poate și azi, că n-am îndrăznit de prima dată. Lucrează de 18 ani pe șantier. („De la primul bloc 1 A din cartierul Grigorescu. Pe urmă în Gheorgheni. Și iar înapoi în Mănăștur"). „Cum de vă merge așa de bine?" „Fiecare cum își așterne... Totul pleacă de la înțelegerea situației de șantier. Lucrul ăsta trebuie terminat azi! Conteză foarte mult disciplina. Cuvîntul spune totul. La nivelul echipei aș numi-o seriozitate".

Sînt cîteva din rîndurile rămase uitate, credeam eu, în carnetul adus cu mine din Cluj, în noaptea aceleiași zile, pentru ca dimineața devreme să ne folosească la zidirea unei pagini de ziar.

Pagina a apărut, iar notițele ca și impresiile și-au luat locul în arhiva personală.

Simbătă la prînz, urmărind dintr-o lojă a Palatului M.A.N. clipele de sărbătoare ale decorării fruntașilor, privind fețele bronzate de emoție ale premianților, chipul lor mai degrabă grav decît vesel, ascultînd numele spuse acolo am descoperit fără greutate, printre cei ce urcau la tribună, pentru a primi calda strîngere de mînă a președintelui Republicii, cunoștințe de anul trecut, din primăvara trecută, cînd evenimentul similar mă făcuse să alerg pe malul Someșului pentru a-l găsi acasă.

NEAGU UDROIU

Solemnitatea conferirii unor înalte distincții fruntașilor în întrecerea socialistă din anul 1979

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmînat, simbătă, în cadrul unei solemnități care a avut loc la Palatul Marii Adunări Naționale, înalte distincții ale Republicii Socialiste România unor organizații județene de partid, consilii populare județene, întreprinderi industriale, unități agricole, de construcții, din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, circulației mărfurilor, institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1979 în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

La solemnitate — înalt omagiu adus hărniciei, spiritului creator, muncii pline de abnegație și devotament pentru dezvoltarea economică și socială a patriei — a participat întreaga conducere de partid și de stat, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, deputați și invitați la prima ședință a celei de-a VIII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale.

Festivitatea s-a constituit într-un nou prilej de a se exprima cele mai alese sentimente de dragoste, stimă și prețuire, deplina satisfacție și profunda mîndrie patriotică pentru realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România, unitatea de neclintit a întregii națiuni socialiste în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, hotărîrea nestrămutată a poporului nostru de a-și mobiliza toate energiile, întregul talent — urmînd pilda iubitului său conducător — pentru a înfăptui integral istoricele hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, sarcinile reieșite din discursul solemn al tovarășului Nicolae Ceaușescu rostit cu prilejul realegerii sale în funcția supremă de șef al statului.

Prin cinstirea celor mai bune rezultate în muncă ale colectivelor fruntașe în întrecerea socialistă desfășurată în întreaga economie națională se dă, totodată, expresie adîncii prețuiri a eforturilor clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — care, avînd în frunte pe comuniști, traduc în viață, prin rodnica lor activitate de zi cu zi, obiectivele mărețului program al partidului de construire a socialismului și comunismului pe pămîntul României. Distincțiile oferite prin Decret prezidențial constituie o nouă și grăitoare mărturie a înaltei aprecieri pe care conducerea partidului și statului o acordă muncii neobosite, dăruirii exemplare, spiritului de inițiativă ale oamenilor muncii din unitățile evidențiate, din toate ramurile economiei, pentru îndeplinirea ritmică și la un nivel calitativ superior a sarcinilor de plan ale actualului cincinal, fiind totodată un puternic imbold pentru o activitate și mai susținută pentru dezvoltarea neîntreruptă a potențialului economic al patriei noastre socialiste, pentru sporirea continuă a avuției naționale, a nivelului de civilizație și bunăstare a poporului nostru.

Tovarășul Silviu Curticeanu, secretar prezidențial și al Consiliului de Stat, a dat citire Decretului prezidențial. În aplauzele celor prezenți, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a înmînat înaltele distincții colectivelor situate pe primele locuri în întrecerea socialistă desfășurată anul trecut. Mulțumind pentru onoarea care a fost făcută colectivelor ce le conduc, ca și pentru sprijinul permanent și multilateral, îndrumarea plină de cea mai caldă grijă părintească, pentru indicațiile și orientările deosebit de prețioase de care s-au bucurat din partea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au luat cuvîntul tovarășii Gheorghe Pană, prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., (organizație căreia i s-a conferit „Ordinul Muncii" clasa I), Gheorghe Stoica, prim-secretar al Comitetului județean Vrancea al P.C.R. (organizație distinsă cu Ordinul „Meritul Agricol" clasa I), Ștefan Mocuța, prim-secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R. (județ căruia i s-a conferit de două ori „Ordinul Muncii" clasa I, atît pentru activitatea Comitetului județean de partid, cît și pentru aceea a Consiliului popular județean), Alexandru Orzață, directorul întreprinderii de aluminiu Slatina (distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste", pentru locul I între unitățile din industrie), Vasile Bărbulescu, președintele Cooperativei agricole de producție Scorniceștl (care a primit Medalia de aur „Secera și Ciocanul", fiind distinsă cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste"), Viorica Dobrescu, secretara comitetului de partid al Institutului de cercetări chimice București (distins cu Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I, pentru locul I între institutele de cercetare științifică), Ion Mandoca, secretarul comitetului de partid, președintele consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea minieră Lupeni („Ordinul Muncii" clasa I) și Ioan Toma, directorul întreprinderii agricole de stat Prejmer, județul Brașov („Ordinul Muncii" clasa I, pentru primul loc între unitățile din agricultura de stat și silvicultură).

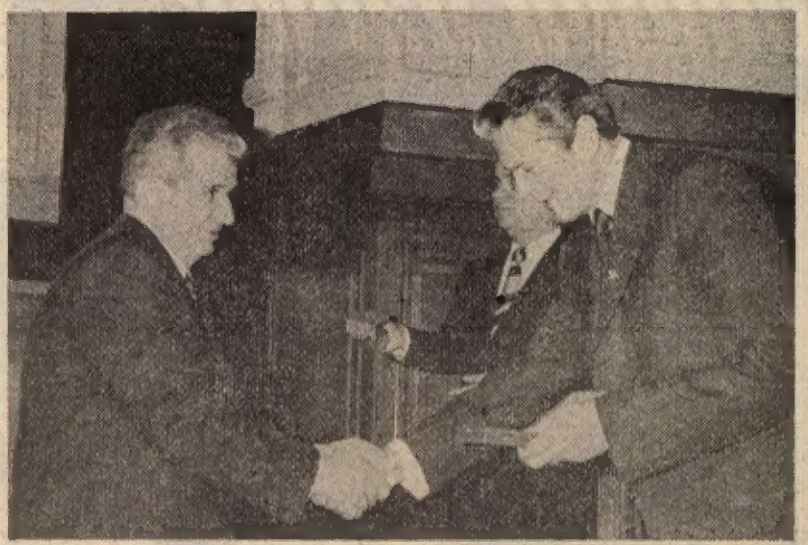

Înmînarea de către președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a trei dintre distincțiile conferite pentru rezultate deosebite obținute în 1979 : Organizației de partid a municipiului București, Organizației de partid a județului Cluj și Organizației de partid a județului Vrancea

În încheierea solemnității, primit cu multă căldură și însuflețire, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. După ce s-a referit, în cuvinte calde, de felicitare, la județele, întreprinderile și instituțiile care au fost distinse cu înalte ordine ale Republicii Socialiste România, secretarul general al partidului a spus : **„Adresez felicitări tuturor oamenilor muncii din patria noastră, întregului nostru popor — care este adevăratul cîștigător al acestei întreceri".** Tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut, de asemenea, să precizeze în cuvîntul său, referindu-se la unele lipsuri care au existat în cursul anului trecut, următoarele : **„Sper că toți vor trage concluziile corespunzătoare, atît din aprecierile făcute prin acordarea distincțiilor înmînate astăzi, cît și din minusurile care au existat în activitatea lor — pe care fiecare le cunoaște — și vor generaliza ceea ce este pozitiv, acționînd cu fermitate pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor în toate domeniile, astfel încît rezultatele în 1980, pe întregul cincinal, să corespundă sarcinilor puse de partid, așteptărilor întregului nostru popor. Dispunem de tot ce este necesar în această privință".** Cuvîntul președintelui țării s-a încheiat cu o însuflețitoare chemare la întrecere, spre mobilizarea tuturor energiilor și priceperii.

DUMITRU GRAUR

Lumină românească

Cu aproape trei săptămîni în urmă mă aflam cu un mare grup de scriitori la Tîrgoviște, într-o vizită, în egală măsură de documentare și de dezbatere literară. Primul secretar al Comitetului județean de partid, tovarășul Florea Ristache, a ținut chiar din momentul sosirii să ne salute și îndeosebi să ne prezinte dezvoltarea acestui vechi colț de țară, leagăn de istorie și de cultură, devenit în anii din urmă unitate teritorial-administrativă distinctă, configurație pe care a avut-o și în contextul unei împărțiri datînd de pe vremea lui Mircea cel Bătrîn, domnitorul sub care Tîrgoviștea a și început, se pare, să joace rolul de Cetate de scaun a Țării Românești.

M-a frapat în expunerea gazdei noastre, pe cît de convingătoare, de argumentată, pe atît de plină de culoare, sugestivă prin observațiile și faptele conținute, o expresie : „Am luat-o din aproape în aproape". Ce înseamnă în accepțiunea tîrgovișteană, fără a apela la o cunoscută regulă matematică, se poate deduce dintr-o simplă succesiune de cifre reprezentînd valorile producției globale a județului : 3,4 miliarde lei în 1968, anul intrării în vigoare a noii împărțiri teritorial-administrative realizate din inițiativa secretarului general al partidului și președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu ; 23 miliarde lei în acest an 1980 ; 48 miliarde lei la sfîrșitul viitorului cincinal, în 1985, din care 38 miliarde lei numai valoarea producției industriale.

Dar, poate că evoluția unor întreprinderi, nu puține dintre cele nou apărute pe harta economică a acestui județ în urma indicațiilor și măsurilor adoptate cu prilejul unor vizite de lucru memorabile ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, conferă acestor cifre acel plus de evidență totdeauna prețuit de oamenii scrisului. Istoricul uneia din cele mai mari realizări tîrgoviștene, Combinatul de oțeluri speciale, urmărit treaptă cu treaptă, e cît se poate de relevant în acest sens. Dacă la 3 august 1970 abia i se punea piatra de temelie, la 14 decembrie 1973, în vatra sa se elabora prima șarjă de oțel în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, prezență care înnobila în același timp sărbătorirea centenarului celulitat colos industrial al Tîrgoviștei, uzina de utilaj petrolier. De la evenimentul primei șarje, noua vatră siderurgică a țării avea să înscrie în cartea de vizită a performanțelor sale, una după alta, asemenea premiere precum : oțelurile rapide pentru scule, oțelurile pentru rulment, oțelurile pentru arcuri, tabla electrotehnică siliciosă, cilindri pentru laminoare (inclusiv pentru cele proprii), barele trase (produs aflat la ordinea zilei). Paralel, în aceeași familie siderurgică, a apărut o nouă întreprindere producătoare de tablă inoxidabilă cunoscută sub numele de „Oțel-inox". De la vatra în care s-a aprins prima flacără a focului continuu s-a ajuns în prezent la 7 cuptoare în funcțiune și 2 în construcție. Oțelul tîrgoviștean mai are reputația de a fi unul din cele mai tinere, ca vîrstă nu numai a producției, ci și a celor ce-l produc, în medie de 22,6 ani, ceea ce e iarăși o performanță pentru o întreprindere de elită care presupune o înaltă tehnicitate a utilajelor și fabricației și o veritabilă competență a personalului său.

Fără îndoială însă că și alte întreprinderi tîrgoviștene emit în mod justificat pretenții pentru a servi drept etalon al performanțelor, al acestei creșteri din aproape în aproape. SARO, de pildă, tot cu o activitate de dată mai recentă, a realizat nu demult primul strung tronsonat de 9—12 m. Vocația veche de petroliști a repurtat recent un mare succes prin forajul la mare adîncime al unor sonde, între care una, printr-o coincidență impresionantă, a început să extragă chiar la ora vizitei noastre. După cum, întreprinderea „Romlux", specializată în elemente de iluminat, își merită tot mai mult numele simbolic de „lumina românească".

„Lumina românească" are înțelesuri și mai adînci aici la Tîrgoviște, căci în această vatră de tradiție a culturii românești ea a izvorît și mai impetuos în anii din urmă, o dovadă constituind-o între altele faptul că la cea de-a doua ediție a Festivalului național „Cîntarea României" nu mai puțin de 56 de formații au fost distinse cu titlul de laureat, în cele mai multe cazuri pentru creații unice, în cele mai diferite genuri artistice.

Expresia „a o lua din aproape în aproape" s-ar putea traduce tot atît de bine și prin dezvoltarea echilibrată a întregului județ reflectată și de amploarea industrială și urbanistică de care se bucură și alte orașe, în afară de Tîrgoviște, precum Găești, Moreni, Fieni, Pucioasa, Titu, fiecare în curînd cu o producție industrială de cel puțin 2 miliarde lei. Satele dîmbovițene, dacă cităm fie și numai cîteva la întîmplare — Potlogi, Răcari, Gura Sutii, Văcărești, Gura Ocniței, Volnești, Aninoasa, Pietroșița — sînt nume cu o bogată rezonanță nu numai pentru bogatele lor tradiții, ci îndeosebi pentru realizările care le-au conferit o nouă propășire și strălucire.

NICULAE STOIAN

Campania de primăvară

în dimineața omului harnic

În Consiliul unic agroindustrial Făcăieni, județul Ialomița, însămînțările de primăvară au început la timp : 18 martie. Ploile care au urmat după primele patru zile n-au făcut altceva decît să-i ambiționeze pe oameni, pentru că în acele patru zile au însămînțat 575 ha din culturile din epoca I, din care au mai rămas doar 845 ha. Acum s-au reluat însămînțările, în schimburi prelungite de la orele 6 la 18, în formații mari, de minimum 10—12 tractoare specializate, conduse de specialiști — ingineri agronomi — care asigură calitatea lucrărilor și îndrumarea tehnică. O asemenea formație, la îp, de exemplu, este compusă din 3 grape, 3 combinatoare și 7 semănători. Cu o asemenea concentrare de forțe, în 5 zile se vor însămînța 100 ha de îp. Deci, productivitate și randament. Pentru tot parcul de tractoare al consiliului se economisește zilnic 1 tonă de carburant, datorită organizării muncii în formații complete și rămînerii utilajelor la capătul tarlalei pe timpul nopții.

Pentru urgentarea semănatului și pregătirea patului germinativ se lucrează în două schimburi ; grăpatul și discuitul sînt singurele lucrări care se pot face și noaptea. Pentru prelungirea timpului de lucru și economisirea carburanților, tractoarele și utilajele rămîn pe timpul nopții pe ogor, iar mecanizatorii sînt aduși, la sediu, cu o remorcă-vagon.

Fotoreportaj de ELENA GHERA

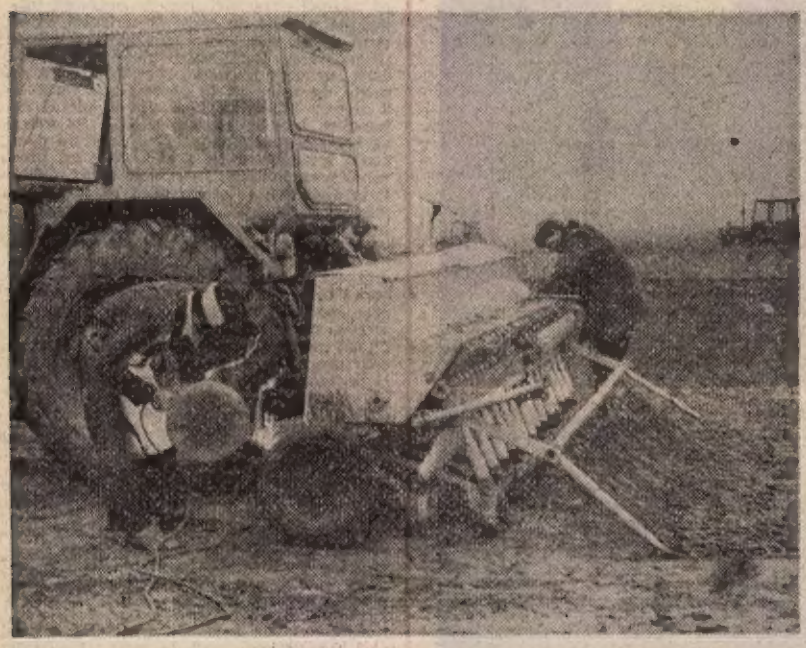

Fiecare formație în cîmp este însoțită, pentru intervenții, de un atelier mobil, echipă de depanare, aparat de sudură, piese de schimb și un mecanic de întreținere

Sînt porțiuni de teren în care trebuie să iei decizii pe loc : pentru o lucrare e nevoie de o singură trecere cu discul sau pe anumite porțiuni apar resturi vegetale și trebuie băgată grapa cu disc ; în locurile bălțite se fac șanțuri pentru scurgerea apei. În aceste cazuri, inginerul și șeful fermei trebuie să se găsească în cîmp.

Sînt sortați cartofii pentru plantat. 85 de tone zilnic trec prin mîinile acestor femei.

Tot despre spiritul gospodăresc vorbește și această imagine : solariile sînt protejate de vînt.

Răsadul pentru roșiile timpurii este și mai pretențios. Trei milioane de fire pentru 50 de hectare sînt replantate în solarii

— Tovarășe profesor, de 30 de ani și mai bine „fabricați" dascăli, vă ocupați de probleme pedagogice. Dacă v-am cere imposibilul, adică să rezumați în cîteva cuvinte o experiență atît de îndelungată, ce ați răspunde, care ar fi, după părerea dumneavoastră, problemele centrale ale omului de la catedră în România anului 1980 ?

— Aș putea răspunde în trei cuvinte : FORMAȚIE, NU INFORMAȚIE, adică : să contribuie, în primul rînd, la formarea, modelarea elevului, să nu se limiteze la informarea lui, la predarea de cunoștințe. Învățămîntul nostru actual își are bine precizate sistemul, obiectivele, finalitățile, legislația, ceea ce constituie o realizare majoră, de importanță națională. Există totuși o dilemă — care, de fapt, se manifestă și pe plan internațional — și anume : pe ce trebuie insistat, pe aspectul formativ sau pe cel informativ ? Problemă vastă însă în esență aceeași, indiferent de nivelul, de treapta învățămîntului. În cele ce urmează mă voi opri îndeosebi asupra învățămîntului elementar și mediu, pe care, profesional vorbind, îl cunosc mai bine. Trăim într-o epocă dominată de știință, latura informațională domină în manuale și în însuși procesul de învățămînt. Dar iată, tocmai în virtutea progresului tehnic, care se desfășoară într-un ritm tot mai accelerat, informativul este pus, într-un anumit sens, sub semnul efemerului și mîine elevul de azi va trebui, inevitabil, să o ia de la capăt. Gîndiți-vă, spre exemplu, la schimbările extrem de rapide, de substanță, pe care le-a suferit predarea matematicii în ultimii ani, chiar în clasele mici.

— Învățămîntul presupune, prin însăși esența sa, transmiterea de informații.

— Bineînțeles, ar fi absurd să o ignorăm ; un învățămînt lipsit de aport informațional ar fi o contradicție în termeni, cum zice latinul. Totuși, după părerea mea, cel mai adesea cădem în extremitatea opusă, **îngrămădim prea multă informație brută în mintea copiilor, nu ne concentrăm suficient asupra modalităților de a le forma capacitatea de a se instrui și a se informa singuri**, de a utiliza în mod adecvat sursele de informație, bogate și diversificate, ale epocii. Or, aceasta implică, din partea profesorului, o acțiune **formativă**. Eu cred că omul nou, omul viitorului, nu presupune neapărat un cap doldora de informație, ci un cap bine format, capabil să judece singur, să selecteze și să evalueze independent informația și s-o utilizeze eficient în activitatea practică. Foarte straniu, accentul disproporționat pe informație se vădește chiar și la orele de dirigenție, fără a mai vorbi de manuale.

— Totuși, orele de dirigenție sînt de... dirigenție, nu este așa ?

— Predau de 30 de ani la liceu. Ce se întîmplă la dirigenție ? Dispunem de 34 săptămîni de învățămînt, deci 34 teme de dirigenție. Dar dacă din acestea zece se axează pe teme de circulație, altele pe teme sanitare sau pe campanii de moment (Săptămîna economiei etc.), se alterează, cumva, semnificația educativă profundă, se diminuează ponderea problematicii etice și axiologice. Nimeni nu contestă utilitatea familiarizării cu problemele de circulație etc., dar nu dedicate lor văd eu orele de dirigenție, ci **dezbaterilor pasionate, pornind de la studii de caz**, de la modele de eroism și devotament oferite din belșug de societatea în care trăim sau de la întîmplări în care au fost angrenați însiși elevii și au fost încălcate norme ale conviețuirii sociale.

Asemenea dezbateri cimentează convingeri, conturează judecățile morale, aprecierile de valoare, axiologice. Veți spune că nimeni nu împiedică pe diriginte să organizeze asemenea dezbateri. Ele chiar se fac, dar din experiența mea, cam **jumătate** din orele de dirigenție sînt afectate în mod obligatoriu, pe bază de circulare, unor probleme organizatorice, administrative, unor sarcini de moment.

— S-ar putea contraargumenta că invocați o experiență personală, deci neapărat limitată. Manualele au însă un caracter mult mai general. Cum apreciați raportul informație-formație ?

— Actul educativ este complex, el modelează nu numai procesele intelectuale ale elevului, ci și viața afectivă, voința, trebuie să-l pregătească pentru viață în toată complexitatea ei. Eu pledez ca, ori de cîte ori este rațional și posibil, **manualul să aibă și tonalități afective.** Dar iată, de pildă, Geografia patriei pentru clasa a IV-a (revizuită în 1977) de Mihai Iancu, Vasile Motrescu, Maria Negulescu : un manual sec, intelectualizat, deși excelent sub aspect informațional. Mă întreb de ce într-o carte despre frumusețile patriei, destinată în fond unor copii, nu și-a găsit locul decît o singură bucată de lectură mai colorată, „Prin Deltă", dar nici o pagină mai caldă despre Dunăre, despre Olt, mai nimic despre **omul** care învinge Dunărea și construiește hidrocentrale. Să nu ignorăm exemplul unor înaintași, ca Simion Mehedinți, care îmbinau măiestria pedagogică și stilul expresiv cu acuratețea științifică. Frumusețile patriei reprezintă și ele un izvor de simțăminte patriotice, la fel ca literatura sau istoria. Și fiindcă veni vorba : deosebit de izbutit sub raport pedagogic mi se pare manualul de istoria României pentru clasa

Profesorul emerit doctor în științe **VASILE POPEANGĂ**, născut în anul 1920 la Leleşti, Gorj, și-a închinat întreaga viață pedagogiei. A scris numeroase lucrări privind problemele învățămîntului, în special cel din Transilvania, printre care „Școala și colectivitatea socială", „Presa pedagogică din Transilvania, 1860—1918", „Clasa de elevi, subiect și obiect al actului educativ", „Școala românească din Transilvania în perioada 1867—1918 și lupta pentru Unire", „Aradul, centru politic al luptei naționale din perioada dualismului (1867—1918)" etc.

După absolvirea Facultății de litere și filozofie din București și un scurt popas la Nădlac, s-a transferat la Liceul pedagogic din Arad. Din 1950 pînă azi predă la aceeași instituție, unul din cele mai vechi licee din Europa cu acest profil (înființat în 1812). De decenii, Vasile Popeangă militează prin viu grai și prin scris pentru demnitatea omului de la catedră, pentru un înalt profesionalism.

„Omul nou nu presupune neapărat un cap aglomerat cu informații, ci un cap bine format"

a IV-a de Dumitru Almaș și Eleonora Fotescu, redactat cu pană de dascăl și de istoric, cu scurte bucăți de lectură vii, atrăgătoare, adresîndu-se atît simțirii cît și mîntii elevului.

— Observațiile dumneavoastră se limitează doar la clasele mici ?

— Nicidecum. Aș putea cita (exemplu ales la întîmplare !) și manualul de Geografia României pentru clasa a XII-a de Victor Tufescu și Claudiu Giurcăneanu, doi specialiști de renume. Din nou însă, din păcate, după opinia mea de pedagog, o avalanșă de date. Firește, geografia este o știință, nu este nici poezie, nici literatură. Totuși, într-un manual destinat unor tineri care nu sînt și poate nici nu doresc să devină geografi de meserie, socot util, pedagogic, să se scadă puțin din noianul de informații, de tabele, de debite medii (care, oricum, nu se pot reține la fiecare riu în parte) și să se evidențieze mai mult pecetea omului. Poate că înșiși părinții elevilor vor fi contribuit, ca ingineri, ca muncitori, la modelarea noului chip al patriei. De ce să nu le-o amintim ? Alt exemplu : am verificat printr-o cercetare că actualul manual de biologie de clasa a XI-a (chiar în forma sa redusă, conform programei analitice în vigoare) de Anuța Andrei Ionescu, Constanța Ionescu, Constantin Cerbulescu-Savarna, Stoica Maria conține o cantitate de informație mult prea mare pentru a fi asimilată cu folos de elevi. Subliniez că în toate aceste cazuri (exemplele ar fi putut fi multiplicate cu usurință) autorii sînt specialiști eminenți, dar nu aceasta este problema, ea apare de ordin pedagogic : **cum ne adresăm elevului, ce dorim să modelăm în el, cu ce dorim să rămînă ?**

— Ce propuneți, concret ?

— Poate o dezbatere. Chiar în „Flacăra" sau în alt cadru, pe tema : raportul formativ-informativ. La urma urmei în cele de mai sus eu nu am făcut altceva decît să-mi expun părerea (și încă într-o formă simplificată), făcînd apel la propria mea experiență și pregătire. Este foarte posibil să existe și alte puncte de vedere. Apoi, aș propune ca în elaborarea manualelor să fie antrenați și pedagogi de meserie, psihologi, grafi cieni **(nu mă refer la indispensabilii tehnoredactori).**

— În ce măsură credeți că este folosit potențialul de cercetare al cadrelor didactice din învățămîntul elementar și mediu ?

— În anii interbelici, un Eugen Lovinescu, un Pompiliu Constantinescu, un Ion Vidu au fost, la un moment dat, profesori de liceu, elaborînd și publicînd valoroase studii. Școala noastră de azi posedă un potențial profesional mult mai înalt. Totuși apar relativ puține cărți scrise de profesori și foarte-foarte puține lucrări de grad, deși unele din ele materializează cercetări originale, ieșite din comun. Oare considerați normal ca în ultimii ani în Arad să nu fi apărut nici o singură lucrare de grad (după cunoștința mea) ? Și orașul nostru nu constituie nici pe departe un caz izolat. Dacă nu există posibilități pentru a tipări lucrări izolate, ar fi bine să apară culegeri de studii elaborate de profesori, cu iz de noutate, privind istoria literaturii, fizica, matematica etc. — lucrări de grad sau prezentate în consiliil profesorale. Aceasta ar stimula activitatea dascălilor și întregul nostru mediu cultural. Altfel, fără lumina tiparului, studii valoroase riscă să nu depășească un cerc strîmt.

— Exemple ?

— Chiar și în liceul în care predau de atîția ani zac nevalorificate, neajungînd să fie publicate deși ar merita-o, asemenea studii originale ca „Explicația în istorie" de profesorul Nicolae Roșut, care deschide noi perspective, oferă explicații axiologice ale evenimentului istoric, sau „Metodologia analizei gramaticale" de profesorul Nica Milentie, care promovează în practica didactică metode moderne, algoritmizarea, utilizarea fișelor secvențiale etc. Aci însă nu este vorba de un om sau altul, ci de o problemă de principiu : **valorificarea mai energică**, prin crearea posibilităților de editare, **a potențialului de cercetare al cadrelor didactice din învățămîntul mediu.** Oarecum legat de aceasta, aș dori să ridic și o problemă de perspectivă. Ar trebui să ne gîndim ca într-un viitor apropiat pregătirea învățătorului să fie prelungită cu un an sau doi. O consider ca o problemă stringentă. Încă de pe acum, anumite țări socialiste au trecut și la forme postliceale de pregătire a învățătorilor. Nivelul de cultură în satul românesc crește continuu și se apropie rapid momentul cînd diferențele pe plan cultural dintre învățătorii pregătiți în sistemul actual și elevii lor vor deveni... prea mici. Fenomen îmbucurător în sine și pe care eu l-am și observat, în germene. Totuși, trebuie să ne gîndim și la un surplus de pregătire profesională pentru învățătorul de mîine — un mîine care bate la ușă ! — după cum se cuvine unei școli ca a noastră, în plină expansiune calitativă și cantitativă.

— Știm că de multă vreme vă „bateți" pentru o idee la care țineți foarte mult : găsirea celor mai potrivite modalități pentru promovarea copiilor excepționali. Frizează aceasta elitismul ?

— Sub nici o formă. Ce înseamnă elitismul ? Selecționarea preferențială pe bază de avere, origine „aleasă" etc. Eu susțin cu totul altceva. Consider că în învățămîntul românesc — deci inclusiv cel universitar, judecînd, între altele, după interviul pe care tot dumneavoastră l-ați luat distinsului politehnician, profesorul universitar doctor docent inginer Petre Augustin — dăinuie o lacună : **ne interesăm excesiv de elementele slabe, rămase în urmă** dintr-o cauză sau alta (evident, și pe ei trebuie să-i ajutăm, nimeni nu susține contrariul), **dar prea puțin ne preocupăm de copiii-problemă în sensul bun al cuvîntului, elevii și studenții excepționali dotați. Niciodată, în întreaga mea carieră, nu mi-aduc aminte ca un profesor să fi fost criticat și tras la răspundere fiindcă nu a valorificat un elev excepțional.** Or, o țară ca a noastră nu-și poate permite acest lux. E drept, s-au organizat clase speciale — de pildă, la liceul pedagogic din Arad o clasă specială de filologie și istorie, care însă nu prea se deosebește de celelalte clase. În general, cel puțin după părerea mea, o clasă specială la un liceu înseamnă azi, în cel mai fericit caz, înmănunchere a unor elevi mai înzestrați, din acel liceu, la o materie sau alta. Citeodată, nici aceasta nu se realizează total. Eu am în vedere cu totul altceva : selectarea riguroasă prin olimpiade, concursuri școlare și orice altă metodă de depistare, a tinerelor talente și concentrarea lor pe bază națională, în diverse centre urbane, în clase cu adevărat speciale, cu un nivel mult ridicat peste medie. Să beneficieze și de profesori de elită ! S-ar putea crede că este un lux pe care nu ni-l putem permite. În realitate, socot că rezultatele pe termen lung ar răscumpăra din plin efortul. În orice caz, cred că ideea merită discutată, dezbătută ; nu afirm că aș deține toate răspunsurile. Dealtfel, există și o experiență pe plan mondial în acest domeniu la care s-ar putea face apel. Oricum, în statul nostru socialist nu cunoaștem decît o singură elită, aceea a muncii, a aptitudinilor. A acorda o atenție sporită elevilor excepționali înseamnă a răspunde și pe această cale menirii dascălului de a pregăti cum se cuvine schimbul de mîine. Omul anului 2000.

LIONEL NIȚESCU ■

Cuget, deci exist

Obiect și cunoaștere (3)

Noi știm că relațiile cognitive nu sînt statice, că relația cognitivă care produce dialectica naturii (= o construiește în structurile subiectului) produce și dialectica societății, în primul rînd pe aceasta. În acest fel punem în evidență inconsistența distincției : natura ca obiect al materialismului dialectic și societatea ca obiect al materialismului istoric. Nu există două obiecte, ci unul privit în istoria sa de pe poziția formei obiective mai dezvoltate. Se poate observa cum introducînd ideea de dezvoltare ajungem la ideea unității cunoașterii, la ideea unității dialectice subiect-obiect.

— III —

Relația cognitivă care construiește sau produce dialectica naturii produce și dialectica societății. Dialectica societății înglobează dialectica naturii. Nu întîmplător relația cognitivă dialectică rațională (= relația subiect-obiect se realizează prin concepte deschise) ne dezvăluie dialectica naturii prin dialectica societății, prin relația conștiință socială-existență socială și prin relația subiect-obiect care izvorăște de aici. Pentru a fi mai expliciți vom arăta că fizica cuantică s-a constituit pe fondul unei acțiuni sociale dezvoltate.

Obiectul, potrivit dialecticii materialiste, nu este dat, ci se constituie în relații. Nici proprietățile obiectului nu sînt date, ci și ele se constituie tot în relații. Existența relațiilor sociale arată că trebuie să abandonăm ideea obiectului pur al naturii și a relațiilor pur naturale. De asemenea, este necesară o nouă ierarhizare. Relațiile sociale nu mai sînt reductibile la legile naturii tocmai pentru că ele sînt produsul unei acțiuni specifice : acțiunea umană controlată de scop, adică determinată de un proiect, pe de o parte, de cunoaștere pe de altă parte.

Dacă dialectica socialului nu ar fi mai complexă decît dialectica naturalului, atunci ar fi de neînțeles unul din principiile epistemologice constitutive ale materialismului dialectic, anume principiul unității dialectice subiect-obiect, principiul unității dialectice cunoaștere și practică socială. În cadrul practicii avem constituite și dezvăluite proprietățile istorice ale cunoașterii și ale obiectului.

Punctul de vedere empirist nu la în considerare tocmai rolul activ al cunoașterii. Animat de ideea obiectivității pure, empirismul și pozitivismul anulează relația activă subiect-obiect. Dar odată anulată această relație, se ajunge la considerarea relațiilor de transformare ca fiind exterioare esenței obiectului. Așa se ajunge la obiectul în sine sustras relațiilor de transformare.

Obiectul, potrivit dialecticii materialiste, se dezvăluie în toate relațiile și se constituie în diversitatea determinată a relațiilor. El nu este constituit înaintea relațiilor tocmai pentru că nu este dat ; el nici nu ni se dezvăluie incomplet, ci complet, dar în relații determinate. Numai un obiect constituit în afara relațiilor s-ar putea dezvălui incomplet și întîmplător în relații. În acord cu Hegel, Marx subliniază că proprietățile se manifestă în relații, că în afara acestora nu au sens. Caracterul relativ al proprietăților lucrurilor arată variabilitatea ca lege specifică a obiectului. Cercetarea obiectului dezvăluie nu ceea ce s-a constituit absolut anterior, ci ceea ce se constituie în însuși actul cunoașterii. Aici nu este vorba de nici o concesie făcută idealismului, ci de respingerea empirismului care refuză procesualitatea cunoașterii și relația dialectică subiect-obiect.

În cercetarea obiectului, calea este de la proprietățile dinamice la obiect. Este adevărat că obiectul poate fi privit și trebuie privit într-o anumită etapă a cunoașterii în afara relațiilor dinamice. Obiectul conceput nedinamic este produsul caracterului constructiv, iar nu al purei oglindiri mecanice. Dacă am admite caracterul neconstructiv absolut al cunoașterii, atunci ar fi de neînțeles dialectica obiectului. Dar chiar și admiterea caracterului parțial neconstructiv al cunoașterii ar face de neînțeles constructivitatea cunoașterii, dialectica adevărului. Gîndirea este permanent dedublată ceea ce înseamnă că relațiile ei cu obiectul sînt tot timpul constructive. Dar gîndirea nu este dedublată tot timpul în aceleași dedublații sau categorii, fapt care explică procesualitatea efectivă a cunoașterii.

În concluzie, obiectul nu-i punct fix de plecare în cunoaștere, ci punct istoric de atins, punct la care se ajunge prin sinteză dialectică. Astfel concepută calea spre obiect, avem înțelegerea istoriei obiectului, valoarea istorică a adevărului ideii de obiect, unitatea dialectică adevăr-obiect.

ION STROIE ■

CE, CÎT ȘI CUM se mănîncă în creșe?

În condițiile în care, pretutindeni, morbiditatea legată de greșeli alimentare e în creștere, contemporaneitatea acordă o atenție tot mai mare problemelor de nutriție. În urmă cu o săptămînă a avut loc ședința Biroului executiv al Consiliului Sanitar Superior care a dezbătut, la primul punct al ordinii de zi, probleme privitoare la alimentația rațională a populației, încadrate într-un amplu program național, de largă respirație.

Faptul că s-au discutat, la obiect, cu responsabilitate, asemenea probleme de interes major demonstrează încă o dată grija și preocuparea permanentă a conducerii partidului și statului nostru pentru continua îmbunătățire a stării de sănătate a populației, îndeobște prin practicarea unei medicine profilactice, de prevenire a îmbolnăvirilor.

Alimentația rațională trebuie să începă, specialiștii sînt de acord în această privință, de la cea mai fragedă vîrstă, creșele de copii jucînd un rol important în acest sens. Căutînd răspuns la întrebarea de mai sus, cîțiva reporteri ai revistei noastre au efectuat, zilele trecute, un raid prin mai multe creșe din Capitală și din provincie. Iată constatările lor.

— Stimate tovarășe profesor Mircea Maiorescu, bună ziua. În calitate de reputat pediatru și de director al Institutului pentru ocrotirea mamei și copilului, sînteți invitat să lămuriți cîteva aspecte referitoare la alimentația copiilor, a acelora din creșe, în special. De acord?

— Cu plăcere. Dealtfel, alimentația rațională a copiilor a constituit și constituie una din primele preocupări ale colectivului pe care-l conduc. I.O.M.C. fiind for metodologic, aici s-au elaborat, pe baza unei bogate experiențe, felurite norme medicale de care creșele trebuie să țină seama în activitatea lor, firește și în ceea ce privește alimentația. În 1979, de pildă, sesiunea științifică anuală a institutului, ținută la jumătatea lunii decembrie, a dezbătut chiar probleme legate de nutriția copilului și a femeii gravide, temă de larg interes în aria pediatriei mondiale.

— Avem în față scrisorile metodologice ale I.O.M.C., elaborate în 1973, mai avem cartea „Probleme de profilaxie, diagnostic și tratament", întocmită tot la I.O.M.C., ele cuprinzînd o sumedenie de indicații prețioase în ceea ce privește alimentația copiilor, cu programe de meniuri pentru creșele de zi și pentru cele săptămînale, explicate științific, diversificate și așa mai departe. Chestiunea e însă alta, tovarășe profesor. Cît sînt aceste indicații, aceste normative, de respectate în practică?

— Din cîte cunosc, sînt. Cînd se întîmplă altfel, intervine Sanepidul, ale cărui rigori înseamnă, de regulă, amenzi usturătoare. După ce plătești una, te-ai lecuit de-a doua! Sigur, mai pot apărea și greșeli, numai că ele au, după părerea mea, caracter de excepție, obișnuințele formate în creșe fiind, în general, bune.

— Se pare că multe din neajunsuri, acolo unde sînt, se datorează dificultăților de aprovizionare. Împărtășiți acest punct de vedere?

— S-ar părea că așa stau lucrurile, deși situația e, în ansamblu, mai bună decît în urmă cu cîțiva ani. Dat fiind faptul că, prin Legea 3 din 1978, pe lîngă forurile medicale, o serie de alte organisme, ministere, consilii populare, organizații de masă și obștești au primit responsabilități pe linie de sănătate, responsabilități și, în același timp, obligații, consider că e de datoria organelor locale să intervină în rezolvarea dificultăților pe care unele creșe le mai întîmpină în privința aprovizionării.

— Cum să intervină?

— Asigurînd o aprovizionare prioritară. Deschizînd magazine care să desfacă, în exclusivitate, produse destinate copiilor. Din informațiile pe care le posed, în unele centre, în Capitală, la Constanța, la Pitești, la Timișoara, poate și în alte părți, există serioase preocupări în această direcție.

— De acord cu dumneavoastră, tovarășe profesor. Întrebarea e ce-ar urma să vîndă aceste magazine, dat fiind faptul că, din cîte știm, gama de produse pentru copii e destul de restrînsă, așa-i?

— Industria noastră a depus și depune eforturi lăudabile în ideea producerii de alimente pentru copii, noi varietăți ale căror rețete, evitînd conservantul, au fost stabilite prin consultarea nutriționiștilor pediatri. Au fost puse la punct, în ultimii ani, 30 de astfel de produse, la a căror elaborare s-a ajuns după o testare științifică pe un număr semnificativ de copii din familii și colectivități. Ele au fost bine tolerate, primite cu plăcere, solicitate de copii. Din păcate, ele sînt puțin cunoscute de publicul larg, deși folosirea lor e recomandată fără rezerve, la sugar, la preșcolar și copilul mic deopotrivă, întrucît nu conțin conservant, singura lor prelucrare fiind cea termică. Scriind despre ele, „Flacăra" ar face un mare serviciu alimentației raționale a copiilor.

— Foftiți, vă ascultăm. Despre ce anume produse este vorba?

— Tot felul de creme, de morcovi, de piersici, de mere, de fasole verde, de gulii etc. Pireuri diverse, multe din ele cu carne. Soteuri, gemuri, paste, salate, siropuri, un întreg catalog realizat în cadrul unei secții specializate a Fabricii „Chiajna". O parte din creșele Capitalei au beneficiat de aceste produse încă din timpul experimentării, iar rezultatele au

E BINE. CE TREBUIE FĂCUT CA SĂ FIE ȘI MAI BINE?

fost cel puțin încurajatoare. Ulterior însă, din lipsa informării, utilizarea lor s-a redus.

— Dat fiind faptul că o parte din copiii aduși la creșe sînt încă sugari, v-am ruga să vă referiți, pe scurt, la alimentația lor.

— S-a crezut o vreme, pe plan mondial, că se poate renunța de timpuriu la alimentația naturală, cu lapte de mamă. S-a revizuit apoi această concepție și s-a revenit, constatîndu-se, cu statistici ferme, că laptele de mamă asigură copilului cel mai bun start în viață. Astăzi, înțărcatul din maternitate e privit ca o mare greșeală, cu consecințe din cele mai grave. Judecînd așa, noi internăm în I.O.M.C. nu doar sugarii bolnavi, ci și mamele lor, pentru a le permite să-i alăpteze. În ceea ce privește preparatele de lapte, pediatria distinge 2 tipuri. Pentru sugarul sănătos și pentru cel bolnav. Pe de-o parte, produsele de tip Similac sau Humana, lapte maternizat, umanizat, adaptat sau semiadaptat, pe de alta, produsele de tip Lactofort, Dispacid sau Eledon. Primele provin, în totalitate, din import. Celelalte au fost experimentate și la noi, primind toate avizele necesare intrării în fabricație industrială. S-a făcut, altfel zis, un important pas înainte, dar el ar trebui consolidat, în sensul că producția de serie ar trebui grăbită. Măcar în ideea asigurării cantităților necesare spitalelor județene.

— Tovarășe profesor, cît lapte trebuie să bea un copil pînă la, să zicem, 1 an?

— În medie, 4—5 sute de grame pe zi.

— Laptele de vacă e recomandat?

— Laptele de vacă e total contraindicat.

— Prezenți, zilele trecute, în cîteva creșe din Capitală și din provincie, reporterii noștri au constatat un oarecare exces de făinoase și de dulciuri. Cît e de periculoasă, tovarășe profesor Maiorescu, o asemenea tendință?

— Astfel de excese se pot detecta nu numai în creșe, ci și în familii, rezultat al unui obicei prost, al unei mentalități greșite. De cele mai multe ori se merge în vizită cu o ciocolată sau cu o pungă de bomboane pentru copii. S-ar cădea să procedăm și noi ca alții, adică să ducem copiilor mai puține dulciuri și mai multe fructe. A obișnui copilul cu dulciuri, cu cele concentrate mai ales, înseamnă a-i face un rău, de care nu va suferi imediat, dar ale cărui consecințe le va resimți mai tîrziu. Fără să fie alarmantă, situația în creșe se prezintă cum ziceați. În loc de 8 pînă la, maximum, 12 grame pe kilocorp, se ajunge adesea la 14. Trebuie să avem însă în vedere și factorii obiectivi.

— Care ar fi ei?

— Tocmai acele dificultăți de aprovizionare la care vă refereați.

— Copiii au voie să mănînce pîine cît vor sau intervin și aici unele restricții?

— Copiii trebuie, în general, feriți de orice fel de exces. Pîine însă au voie, mai ales intermediară. Avînd fibre, pîinea intermediară armonizează funcțiile digestive.

— În unele regiuni, mai ales în zonele viticole, se zice că nu le strică, la 4—5 ani, un pahar de vin copiilor, că-i fortifică. Care e punctul de vedere al pediatrilor, al nutriționiștilor?

— E limpede, e fără echivoc, nici o picătură de alcool! La 4—5 ani, un pahar de vin înseamnă o crimă, o astfel de obișnuință conducînd, mai devreme sau mai tîrziu, la apariția hepatitelor cronice, a cirozelor. Tocmai din această cauză ne e dat să întîlnim, tot mai frecvent, hepatite și ciroze la copii de 10—12 ani. În această privință, nu se admit jumătăți de măsură, nici o picătură de alcool!

— În altă ordine de idei, multe creșe acuză lipsa unor asistente de dietetică, în stare să întocmească meniuri cît mai raționale, cît mai variate. Vi se pare îndreptățită o astfel de observație?

— E întemeiată. Normal ar fi ca fiecare creșă să aibă o asistentă de dietetică, cadru necesar din motive lesne de înțeles. Numai că, cu puțin timp în urmă, secțiile de specialitate de la liceul sanitar s-au desființat, creîndu-se astfel o problemă. Nu-i de competența mea să dau verdicte și nici să apreciez dacă s-a procedat bine sau s-a greșit, dar asta nu mă împiedică să afirm, în deplină cunoștință de cauză, că trebuie căutată și firește, găsită o soluție.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Unde e promisul baby-food?

— Ideea articolului nostru este tocmai de a vedea și a analiza cît de științifică este alimentația în creșe, în unitățile de copii mici, unde avem cadre specializate? Cîte creșe sînt în municipiul Pitești, de pildă, cîți copii pot beneficia de ele?

Maria Marinescu, asistentă șefă de ocrotire la Direcția sanitară a județului Argeș, este de 30 de ani în această profesie. În numele celor trei decenii de viață și experiență în slujba sănătății și ocrotirii copiilor ne răspunde:

— Sînt 17 creșe moderne, cu peste 1 600 paturi, toate în localuri noi, special construite, și, ca în întreaga țară, nu există la ora actuală cerere care să nu poată fi rezolvată. Să mergem să vedem cîteva unități!

În Leagănul de copii, unde ei sînt integral îngrijiți pe seama statului și în Creșa (cuplată cu grădiniță) nr. 11.

— Probleme de pricepere, de posibilități de preparare nu se pun, ne asigură cu schema de cadre în față dr. Lucia Stegerean, directoarea Leagănului de copii, asistenta șefă Filoteia Gulie și asistenta dieteticiană Veronica Ștefan. Cadre cu pregătire corespunzătoare există. Pînă la vîrsta de 3—4 luni a sugarului nu sînt, cel puțin pentru acest leagăn, dificultăți. Sînt hrăniți corect, îndestulător, cu lapte praf maternizat de tip „Humana" și „Robeby", iar cei cu intoleranțe la aceste produse cu „Dispacid", un lapte praf antidispepsic. Am spus pentru leagăn care este tutelat direct de către Direcția sanitară și sîntem aprovizionați prin farmacia spitalului județean, care ne asigură o cotă suficientă de asemenea produse din import.

— În schimb, pentru sugarii din celelalte creșe, pentru sugarii crescuți în familie, nu putem asigura întreg necesarul știe precis, precum știm bine și noi, asistenta Maria Marinescu. Din acest motiv nu prea primim în creșe sugarii decît după vîrsta de 6 luni, cînd îi putem hrăni diversificat.

— Dar de la 6 luni în sus, ce alimente primesc copiii și cum le preparați?

— Eu singură pregătesc masa pentru 36 de copii între 4 luni și 1 an, îmi demonstrează, direct în bucătărie, asistenta dietetică Veronica Ștefan. Nu e simplu, pe lîngă cunoștințe de dietetică și de puericultură, pe lîngă știința de a acoperi un meniu variat, care să conțină proteine de înaltă valoare, vitamine și sărurile minerale necesare vîrstei, îți trebuie să ai la îndemînă aceste alimente, de cea mai bună calitate și îți trebuie timp. Timp și muncă și o perfectă igienă. Totul se pasează, se dă de 2 ori prin sită. Se pierde în acest fel și foarte mult produs.

— Soluția este, și noi o tot repetăm la toate ședințele și instructajele și perfecționările, dar iată nu s-a rezolvat încă nimic, precizează dr. Lucia Stegerean, să avem acele produse ecremate, de legume, fructe și carne, preparate de industrie, produsele tip „baby-food", în condiții perfecte de igienă și constituenți alimentari după rețete științifice, făcute de specialiști în hrana copiilor. N-am mai avea deloc sugari distrofici dacă industria ar pune la dispoziția atît a unităților care cresc colectivități de copii, cît și a mamelor aceste borcănașe și acele alimente specifice, pe vîrste. Iată, în această perioadă sîntem foarte deficitari în zarzavaturi, nu se găsesc pe piață. Sîntem nevoite să preparăm supe și pireuri numai din cartofi, pe care mulți copii nu-i suportă pentru că fermentează.

— Deci, o dificultate în calea unei hrăniri rționale ar fi aprovizionarea?

— Teoretic avem prioritate în aprovizionare, îmi înfățișează realitatea asistenta șefă a creșei nr. 11, Maria Dutoi, practic ea nu există. Te rogi, insiști, comerțul prin mic-gros îți dă ce vrea. Iată ce situații întîmpinăm! Produsele lactate, de pildă, le comandăm direct la fabrică. Ne sînt onorate cantitativ, dar calitativ deseori sînt total necorespunzătoare hrănirii unor copii de vîrsta creșei. Brînza de vaci e ori prea acră, ori prea amară, ori nu e degresată suficient, iaurtul nu e bine închegat, laptele dulce se brînzește... Untul îl luăm din depozitele comerțului și adeseori nu ni-l dă proaspăt. Laptele praf îl primim în vrac, ori în saci mari de 25—50 kg. Fără termenul de valabilitate, fără fișe cu data de fabricație, cu praf și tot felul de corpuri străine în el, manipulat total neigienic prin tot felul de magazii, depozite, transporturi. La fel primim făina, zahărul, orezul, grișul, deși le cerem cu insistență pe cele preambalate în pungi de 1 kg. S-ar putea aduce îmbunătățiri felului cum sînt ambalate produsele alimentare pentru unitățile de copii de vîrstă mică. Prin Comisia Națională de Demografie, Institutul de ocrotire a mamei și copilului sau prin Ministerul Sănătății, să fie determinat Ministerul Comerțului Interior, și astfel toate organele comerciale, să ia măsuri ferme în această privință. E vorba de sănătatea și vigoarea copiilor țării.

Ne rehitoarcem, prin urmare, iarăși la industria alimentară. E timpul, e momentul să-și onoreze o dată promisiunile și programele privind producția pentru copii, întocmite de atîta timp și raportate mereu și mereu.

CICI IORDACHE ■

Statut de părinți

La Creșa aparținînd I.A.S. Mogoșoaia, meniul este făcut săptămînal de către asistenta medicală împreună cu administratorul și este vizat de către directoare. La alcătuirea lui se ține seama de ratii și calorii și, bineînțeles, de alimentele care se găsesc în sezonul respectiv. În indicațiile Ministerului Sănătății se prevede ca în lunile februarie, mai și octombrie, zece zile la rînd, să se facă o anchetă a alimentației în care se analizează și se controlează sub toate aspectele masa care se dă copiilor. În fiecare zi, o porție din mîncare este păstrată, la frigider, 48 de ore, pentru control, în caz că apare o intoxicație, lucru care nu s-a întîmplat niciodată.

Din meniul pe săptămîna în curs se remarcă cîteva feluri care ar fi putut fi făcute mai simplu, mai expeditiv, dacă n-ar fi existat preocupare și drageste pentru cei mici: mere coapte, cartofi pai cu friptură de pui, supă cu tăiței de casă, gogoși, clătite. Ca la mama acasă, la unii, de ce să n-o recunoaștem, chiar mai bine. Peste toi, curățenie exemplară.

Comentăm împreună cu directoarea și asistenta medicală meniul pe săptămîna în curs. Se vede în alcătuirea lui dorința de a-l face cît mai variat, deși la sfîrșitul lui martie posibilitățile de aprovizionare cu fructe, salate și legume sînt reduse. Exceptînd laptele, ceaiul și merele care se repetă, mîncărurile gătite și preparatele sînt diferite de la masă la masă.

Marți la grădiniță a fost următorul meniu: dimineața — ceai cu pîine cu unt; prînz — ciorbă de roșii, friptură de pui cu pire și napolitane; gustare — mere; seara — macaroane cu brînză și lapte cu pîine. În loc de 424 de lei, masa a costat 488 de lei și 55 de bani deci o depășire care trebuie recuperată în zilele următoare.

Directoarea Ana Boier ne explică atît depășirea sumei cît și alte probleme legate de masa copiilor: „Trebuie să fii foarte bun gospodar să poți da patru mese pe zi unui copil dintr-o alocație care nu-i prea mare. Alocația a fost fixată în urmă cu aproximativ 12 ani. De atunci și pînă astăzi, la unele alimente s-au reașezat prețurile. De exemplu, compoturile și gemurile. Iarna ne descurcăm mai greu. În sezon, facem noi compoturi și chiar gemuri pentru că revine mai ieftin. Fiind grădinița unui I.A.S., avem și unele avantaje. Ne aprovizionăm cu lapte proaspăt de la ferma zootehnică. Fructele le luăm de la fermele pomicole. Muncitorii mai pun pentru copii cîte o lădiță în plus. Ca să putem să facem față sarcinilor trebuie, fără asta nu se poate, să avem inițiative gospodărești, să drămuim fiecare leu. Facem prăjituri de casă, mai ieftine decît cele pe care le cumpărăm din comerț, plăcinte, gogoși. Vara este mai ușor și cu aprovizionarea și cu prețurile.

OPREA GEORGESCU ■

La „Jiului", ușor exces de făinoase

Creșa de copii „Jiului", din cartierul Pajura, dispune de un local modern, înzestrat cu toate cele trebuincioase (bucătărie, spălătorie, cămară și depozite frigorifice pentru alimente, teren de joacă și 12 încăperi prevăzute fiecare cu 24 de paturi). Clădirea adăpostește 280 de copii, din care 230 în creșa cu orar săptămînal și 50 în cea cu orar de zi.

Am putut constata deosebita grijă pentru igiena dormitoarelor și instalațiilor sanitare și — dacă ne este îngăduit să o spunem după numai o oră petrecută în mijlocul micilor colocatari — o atmosferă de calmă bună dispoziție cu discuții „colegiale", în limbaj articulat și nearticulat. În general, chipuri senine, într-un climat de nevinovată uitare de sine, și foarte puține revendicări zgomotoase și suveniruri lacrimogene. Sau ceea ce ne-a îndemnat să admitem că procesul educațional și interimatul căldurii materne se desfășoară sub bune auspicii.

Dar, evident, ceea ce ne-a interesat în primul rînd a fost modul în care se concep și se alcătuiesc meniurile.

— Din rețetarul nostru n-a lipsit în nici o zi carnea, ne asigură directoarea creșei, medicul pediatru Elena Iacob. Am dispus totdeauna de cantitățile necesare de carne proaspătă (niciodată congelată) de vită și pasăre. Ne-am străduit, de asemenea, ca din dieta zilnică să nu lipsească nici celelalte principii alimentare : laptele și derivatele din lapte, ouăle, zarzavaturile și fructele, grăsimile și dulciurile.

În ziua vizitei noastre, Creșa „Jiului" a oferit micilor pensionari următoarele meniuri. Pentru grupa mică : ora 7 : lapte praf cu griș ; ora 10 : mere răse cu biscuiți și brînză de vaci ; ora 13 : supă de oase, perișoare cu sos alb și unt, mere coapte ; ora 16 : fosfarin cu lapte ; ora 20 : budincă de paste și lapte. În aceeași zi, la grupa mare : ora 7 : ceai cu lămîie, pîine cu unt și cașcaval ; ora 10 : lămîie cu zahăr ; ora 13 : ciorbă de oase cu fidea și salată, perișoare cu sos de roșii și smîntînă, mere coapte ; ora 16 : brioșe cu lapte ; ora 20 : budincă de paste și compot.

Pentru miercuri, 26 martie, au fost prevăzute următoarele preparate: ora 7 : lapte cu pesmet de biscuiți ; ora 10 : mere răse cu zeamăi și suc de lămîie ; ora 13 : supă de oase cu gălbenuș de ou, sote cu rasol tocat, plăcintă cu brînză ; ora 16 : lapte cu griș ; ora 20 : rizoto cu unt și brînză de vaci și lapte. La grupa mare : ora 7 : ceai cu lămîie, pîine cu unt și gem ; ora 10 : mere ; ora 13 : supă de oase cu orez, fasole verde cu carne, plăcintă cu brînză ; ora 16 : biscuiți cu lapte ; ora 20 : tartine cu unt și brînză topită și orez cu lapte.

Am avut la dispoziție și meniul conceput pentru o săptămînă, ceea ce ne permite și ne obligă să facem totuși și cîteva observații. Se poate constata astfel un ușor exces de făinoase deci un aport caloric mai mare decît cel prescris de nutriționiști în cadrul unei scrisori metodologice difuzate în toate creșele. Lista nu cuprinde apoi decît foarte puține preparate din citrice (din cînd în cînd felii de lămîie, dar niciodată portocale). Lipsește cu desăvîrșire mierea de albine, excelent înlocuitor al zahărului rafinat în băuturi, gemuri și produse de patiserie (după aceleași prescripții, 3—5 grame la 100 de preparate pe zi).

— Din păcate, bunele noastre intenții nu se pot materializa de multe ori din motive strict obiective, ne declară directoarea creșei. Pentru a ne procura carnea, legumele, fructele și produsele de băcănie sîntem nevoiți să ne adresăm, de regulă, unor unități comerciale diferite. Nu putem cumpăra, atunci cînd găsim, carne și legume pentru mai multe zile, deoarece nu dispunem de mijloacele de depozitare necesare, iar copiii au nevoie numai de alimente proaspete. Iată de ce se simte nevoia unei baze speciale pentru desfacerea acestor mărfuri, a unei întreprinderi comerciale destinate în exclusivitate acestui scop.

O propunere judicioasă la care subscriem din toată inima.

LIVIU TIMBUS ■

O altă mină la Tazlău

Ce știm azi despre Tazlău ? Căutăm prin memorie și descoperim geografic o mică localitate, în județul Neamț, situată printre dealurile de la poalele munților, Goșmanului, pe firul de apă cu același nume, afluent al Trotușului, ceva mai sus de Tescanii lui Enescu. Îl mai descoperim afectiv, datorită prozelor lui Mihail Sadoveanu... Dar iată că îl putem descoperi și științific. Îl vom descoperi curînd în circuitul economic al țării ca zonă de proveniență a unei noi materii prime. Îl vom descoperi tocmai datorită unor deosebite descoperiri științifice și cercetări aplicative ale unui larg colectiv de specialiști din domeniul minier, chimic și agricol. „În ultimii 15 ani asistăm la o spectaculoasă creștere a rolului substanțelor nemetalifere în toate domeniile producției materiale", ne spune dr. ing. Pompiliu Piso, șeful secției cercetare pentru prepararea substanțelor nemetalifere de la institutul de profil din Cluj-Napoca. Pînă nu demult, cea mai mare parte a necesarului țării de asemenea substanțe și roci utile s-a acoperit din importuri, dar în prezent, și mai mult în perspectivă, cercetarea geologică și tehnologică românească a pus în evidență zăcăminte indigene exploatabile, grație unor noi — și multe originale — tehnologii de îmbogățire a acestora, sporindu-le conținuturile în substanțe utile. Tazlău este, în acest sens, unul din cele mai tipice exemple. Demonstrație a rolului inteligenței tehnice naționale în valorificarea zăcămintelor mai sărace. Ani de zile au fost socotite neutilizabile, chiar după ce ani de zile, începînd de prin 1962 încoace, s-au făcut cercetări și studii cu consultarea tuturor firmelor cunoscute în tehnologii de exploatare a minereurilor de potasiu. Unii au spus „se poate", dar cu costuri foarte mari, extreme, de trei ori mai scump decît aducerea sărurilor de potasiu din import". Iată însă că un colectiv mai nou, mai tînăr, sub o nouă comandă socială, vastul program național de punere în valoare a substanțelor utile din zăcămintele proprii, descoperirea în țară a noi resurse de materii prime, inițiat de către conducerea partidului și aprobat într-o primă etapă de Congresul al XI-lea și dezvoltat prin Directivele Congresului al XII-lea, a răspuns „se poate și mai ieftin. Se pot valorifica prin înnobilarea resurselor de la Tazlău". În fapt, acest colectiv numără în cadrul Institutului de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca, inițiatorul ideii „reactualizarea minereurilor de la Tazlău", doar doi cercetători — Dumitru Geampană și Dietlind Maschek. În schimb, ei au atras numeroși colaboratori din alte sectoare, din învățămîntul superior politehnic și agronomic și anumite catedre din universitatea clujeană. Pentru a pune la punct procesele chimice de tratare pentru înnobilarea minereurilor, utilajele corespunzătoare tehnologiei, și mai ales pentru a găsi domenii de utilizare, ca și entuziaștii care să efectueze experimentările. Căci starea zăcămintelor de la Tazlău este aceasta : bogate în clorură de sodiu (sare de bucătărie) și argilă, destul de sărace în potasiu și magneziu. „Să-l înnobilăm și să-l folosim ca atare !", a fost punctul de pornire al celor doi cercetători. „Ne-am consultat mai întîi, i-am cerut părerea unui mare specialist în științe agricole. Și ne-a încurajat să încercăm. Dacă izbutim să scoatem clorura de sodiu, potasiul este pîine pentru pămîntul pîinii, mreană și binefacere. Ne-am adresat atunci catedrei de chimia solului de la Institutul agronomic din Cluj-Napoca și am primit același răspuns ca și asigurarea colaborării". Ca specialiști în prepararea minereurilor au asigurat, la rîndu-le, că vor găsi soluția. S-au zbătut, au gîndit, au experimentat, au încercat diferite metode de preparare, de separare... și, la fine, au aflat, au pus la punct tehnologia așteptată, tehnologia promisă. Destul de simplă, destul de puțin costisitoare. Posibilitatea utilizării zăcămintelor de la Tazlău ca îngrășămînt pentru agricultură, pentru recolte cît mai mari, pentru a vindeca pămînturi sărace în potasiu și a le face să rodească nu mai era un vis frumos, ci realitate. Trei ani la rînd s-au testat pe cîmpurile experimentale de la Căpuș, pe terenuri de haldă, ca și pe terenuri agricole obișnuite, lîngă Oradea, rezultatele muncii lor, ale tehnologiei lor. Surprizele au fost de-a dreptul extraordinare. Culturile de cartofi, de porumb, sfeclă-de-zahăr, de legume semănate în soluri tratate astfel au dat recolte de 3—4 ori mai mari față de loturile martor. Cercetătorii din agricultură, antrenați în experiment, sînt entuziasmați. Să obținem concentrate de potasiu și magneziu pentru agricultură, și să avem suficiente îngrășăminte și să reducem importurile și poate chiar sintezele chimice clasice de obținere a lor din materii prime scumpe, mult mai necesare și mult mai rentabile în alte domenii industriale, sinteze chimice mari consumatoare de energie, poate fi literalmente o izbîndă. Chiar o deosebită izbîndă a cercetării noastre. „Altfel, zăcămîntul de la Tazlău acolo ar fi zăcut, ca de mii de ani, precizează dr. ing. Iosif Fodor, directorul institutului clujean. Uitat de vreme și de oameni". Dar iată că devine „o mină de aur" a agriculturii, o nouă materie primă, un nou centru pe harta economică a țării.

GHERGHINA ADAM ■

Flacăra dialog

Avem motive să credem că articolul intitulat „Autovaccinarea sportivilor de performanță" a stîrnit un deosebit interes în rîndul specialiștilor. Comisia de medicină a C.N.E.F.S. a reacționat astfel :

„Vă informăm că, în luna februarie, s-a întrunit la Centrul de Medicină Sportivă colectivul de farmacologie al Comisiei de medicină sportivă a C.N.E.F.S., la ședință luînd parte, alături de medici de lot și de reprezentanți ai Ministerului Sănătății și C.N.E.F.S., și doctorul Constantin Băcanu, inventatorul autovaccinului. Avînd în vedere premisele (cel puțin teoretice) ale unor asemenea vaccinări, s-a inițiat o cercetare pe un lot de sportivi, cu sprijinul direct al doctorului Constantin Băcanu. Pentru prepararea autovaccinului - după metoda doctorului Băcanu, urmează să se poarte discuții cu Institutul „Dr. Cantacuzino" din Capitală".

Semnează dr. C. Ionescu, secretar al comisiei.

★

Am primit, recent, din partea întreprinderii de avioane Bacău următoarea solicitare :

„Am luat cunoștință din revista „Flacăra" de arzătorul cu consum mic de combustibil, pus la punct de Petre Milu. Din cele ce am citit, am fi interesați să adoptăm arzătorul de tip Milu la produsele noastre, în ideea reducerii cheltuielilor de combustibil. Vă rugăm să ne indicați modalitatea de a intra în posesia documentației respective".

Scrisorii de mai sus, purtînd semnătura directorului și inginerului șef al unității, nu-i putem răspunde decît prin a indica locul de muncă al inventatorului. Petre Milu lucrează în cadrul Institutului național de motoare termice din București, Bulevardul Păcii 246, sector 6.

Trustul „Plafar" al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare ne-a expediat, sub semnătura directorului general, inginer Florentin Crăciun, o amplă notă, din care reproducem fragmentele mai importante :

„În dezvoltarea generală a economiei noastre naționale, o dinamică deosebită a înregistrat și sectorul de plante medicinale. E suficient să arătăm că azi cultivăm peste 58 de specii de plante medicinale și exploatăm din flora spontană peste 160, de circa 3 ori mai mult decît acum 20 de ani. Cantitativ, sortul este și mai însemnat, în ultimii 10 ani, volumul a crescut de cel puțin 4 ori.

Am avut satisfacția de a descoperi că eforturile noastre, vizînd diversificarea producției, valorificarea superioară a materiei prime, introducerea în cultură a unor noi specii etc., au interesat, în mai multe rînduri, revista „Flacăra", pe care o apreciem în mod deosebit pentru consecvența cu care luptă pentru afirmarea noului, a unor idei valoroase și îndrăznețe...

Am dori să facem unele precizări pe marginea articolului „De ce a fost abandonată cultura unei valoroase plante medicinale ?", apărut în 28 februarie 1980, articol referitor la cultura speciei Dracocephalum moldavica L, mătăciune...

În conformitate cu legea contractelor economice, nu se poate produce decît ceea ce are desfacere asigurată. Or, în cazul plantei respective, stocul realizat în anii 1974—1975 n-a fost lichidat nici pînă în prezent, la 1 martie 1980, acesta ridicîndu-se la 3 002 kilograme. Asta în condițiile în care consumul anual pentru producția proprie de ceaiuri, sector în care am introdus planta respectivă într-o măsură mai mare, nu depășește 1 200 de kilograme anual. Cu toate ofertele făcute, planta nu a fost solicitată de beneficiari interni, abia în 1980 încheindu-se un contract, 900 de kilograme, cu Ministerul Industriei Chimice. Ministerul Sănătății n-a făcut nici un fel de solicitare, produsul neflind inclus în catalogul „Produse farmaceutice utilizate în practica medicală", editat în 1978. De asemenea, industria alimentară și cea pentru cosmetice n-au cerut uleiul volatil obținut din mătăciune, pentru uleiul de lămîie fiind omologat, tot din plante medicinale, un procedeu nou, mai economic...

În concluzie, pînă la lichidarea stocului lent vandabil existent, nu se poate trece la o nouă cultură, reluarea acesteia fiind în funcție de măsura în care desfacerea va putea fi asigurată..."

★

„Subsemnatul Armodius Paidas, inginer principal la Întreprinderea de exploatare a metroului, București, am citit, recent, în revista „Flacăra" un interviu, în care Mihai Molea susținea posibilitatea de a se construi, economic, detectoare capabile să identifice fisuri și zone de infiltrație în structurile de betoane.

Socotind că relatările respective sînt de mare interes pentru unitatea în care lucrez, v-aș ruga să mă ajutați să-l contactez pe Mihai Molea, spre a purta o discuție tehnică preliminară, urmînd ca finalizarea să se facă la nivelul conducerii întreprinderii".

Cercetătorul Mihai Molea poate fi găsit la Institutul pentru reactori nucleari energetici din cadrul I.C.F.I.Z. Măgurele.

★

Profesorul doctor docent inginer Traian Demian, de la Catedra de mecanică fină a Institutului politehnic din București, ne-a scris următoarele :

„Vînem să vă mulțumim că ați dat curs adresei noastre privitoare la precizările la articolul „În producția de roboți, speranțe mari, demaraj încă lent", ca și pentru operativitatea cu care ele au fost date publicității. Aceasta probează un fapt care ne era cunoscut, anume preocupările revistei „Flacăra" de a prezenta nivelul inteligenței și al creativității tehnice românești".

A luat ființă prima stație pilot de preparare a autovaccinurilor Băcanu

— Ce-i nou, tovarășe doctor Constantin Băcanu, cu privire la autovaccinuri ?

— Mă aflu, în sfîrșit, în posesia unei vești îmbucurătoare.

— S-o auzim.

— A luat ființă, recent, prima stație pilot de producere a autovaccinurilor, nu-mai că nu în cadrul Ministerului Sănătății, ci în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, care a arătat, iată, cu promptitudine, interes față de ideile mele. Datorată unui ordin al ministrului, stația funcționează în incinta Institutului de cercetări veterinare și biopreparate „Pasteur" din Capitală, ea urmînd să producă, în curînd, autovaccinuri pentru animale și vaccinuri de depozit. Activitatea ei e dirijată de doctorul Mircea Alboiu.

— Ce argumente credeți că au atîrnat în balanța înființării stației ?

— Indiscutabil, rezultatele încurajatoare ale experimentului efectuat, cu puțin timp în urmă, la I.S.C.I.P. Periș, județul Ilfov. „Flacăra" a scris despre ele, n-am să revin. Totodată, s-a apreciat drept oportună intervenția autovaccinurilor în condițiile în care, din cauze multiple, o parte din animalele tinere, purcei, viței etc., prezintă, în toată lumea, deficiențe imunitare tot mai evidente.

— În altă ordine de idei, am auzit despre colaborarea dumneavoastră cu medicina sportivă, în sensul autovaccinării sportivilor de performanță. Despre ce e vorba ?

— În cadrul Centrului de medicină sportivă al C.N.E.F.S. am expus principiile de acțiune ale autovaccinurilor, insistînd asupra avantajelor pe care le-ar putea dobîndi sportul de performanță pe această cale. Membrii colectivului de farmacologie din respectiva comisie mi s-au părut foarte receptivi, colaborarea cu ei anunțîndu-se deosebit de fructuoasă. S-a întocmit un raport, urmînd să se perfecteze cadrul științific în vederea preparării autovaccinurilor.

— Ziceați că sportivii de performanță ar avea de cîștigat de pe urma autovaccinării. În ce fel ?

— Fiind un puternic biostimulator, autovaccinul ar contribui la fortificarea sportivilor. El le-ar mări, totodată, rezistența la infecții, ferindu-i, de pildă, de tot felul de viroze, adevărate catastrofe în preajma marilor competiții.

— Ce-ar mai fi ?

— Am terminat nu demult, la Spitalul clinic de urgență, o amplă cercetare privînd dinamica imunoglobulinelor. Sper să pot înfățișa datele ei, cît mai curînd, în fața unei comisii formată din specialiști de elită.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Legea ne apără: s-o cunoaștem, s-o respectăm !

Sentință temeinică și legală

De aproape doi ani Daria Cherbatoi scrie memorii pe care le trimite în numele mamei, Ana Cherbatoi, și al surorilor, Caterina, Marfa, Palahia și Agafița, oricui ar putea interveni într-un fel sau altul în favoarea tatălui lor, Cozma Cherbatoi, condamnat pentru tentativă de omor la trei ani și șase luni închisoare.

Tatăl nostru, susține petenta, a dus o viață fără prihană. Este dezorientant pentru toți cei care l-am cunoscut să-l știm închis la 60 de ani pentru o clipă de tulburare provocată de un individ calificat în provocarea unor astfel de clipe. A lovit un om într-un moment de dezechilibru sufletesc. Este adevărat ! Pentru asta trebuie să plătească : iarăși adevărat ! Problema se mai pune și într-alt fel : cît de mare trebuie să fi fost tulburarea, dacă un om de 60 de ani, după o viață neîntinată, pune mîna pe ce apucă și lovește ? În aceste condiții provocatorul mai poate rămîne liber ? Tatăl nostru este închis și cel ce a declanșat, cu cinism și barbarie, criza, acela rămîne liber. E drept ? Timp de șase decenii constiința tatălui nostru n-a putut fi de nimic dezorientată : nici de umilință, nici de violență, nici de sărăcie, nici de bucurie sau exaltare. Ce n-au reușit grijile, nedreptățile și bolile timp de peste o jumătate de veac reușește un bețiv într-o clipă umilindu-l nevasta. Chestiunea nu este deci cît de vinovat este tatăl nostru, ci cît de cuprinzătoare și oarbă poate fi suferința unui bărbat care-și vede soția umilită. Acest lucru l-a nesocotit, nu o dată în viață, Leon Maftei — provocatorul — și o astfel de faptă nu poate rămîne nepedepsită. Nedreptatea este evidentă : unul sfidează, nesocotește norme și morală, înaintează în viață din plăcere în plăcere, călăuzindu-se după instincte și după pofta satisfacerii lor, celălalt, tatăl nostru, alege dintre destine pe cel al stîncii, la fel de tare și în fața soarelui și în fața vîntului, primul provoacă și cuvîntul nu exprimă decît palid realitatea, insultă, înjnește, umilește, al doilea lovește orb într-o secundă și numai el pătimește. E drept ?

În urmă cu doi ani, 26 iunie. Din Jurilovca urmează să plece un camion de muncitori pentru I.A.S. Casimcea. Piața comunei, oameni care vin și se adaugă celor care așteaptă deja. Timpul trece, lucrătorii se mută la bufet, din nou în piață și apoi, la propunerea unuia, la casa șefului de echipă Cozma Cherbatoi unde camionul oricum ar fi avut punct de trecere. Grupuri lîngă poartă, în stradă, în grădină, du-te-vino. În bucătăria de vară, trei femei, printre care și Ana Cherbatoi, beau vin sau vermut, un fel de aldămaș pentru o viitoare lucrare. Se destupă sticle și în curte, lîngă poartă, în stradă. Soarele urcă, praful străzii se încinge, Ana, 55 de ani, plînge de inimă rea, o fată e-n Tulcea, alta în Galați, a treia la Mangalia, acum bărbatul ei pleacă pentru mai multe săptămîni. S-a săturat de singurătate. Cozma nu suportă despărțirile și plînsul nevestii îl irită. Se ceartă... Camionul oprește în piață. De la bufet îl vede Leon Maftei, lucrător în port. Se hotărăște să meargă cu el o bucată de drum. Camionul se deplasează la locul de adunare, casa șefului de echipă Cozma Cherbatoi. O parte din muncitori se urcă în mașină. Leon Maftei se duce în fundul curții. Ana Cherbatoi iese din bucătăria de vară și intră în casă. Băutura, plînsul, căldura : în casă e răcoare, ferestrele sînt astupate, e răcoare și întuneric. Cozma revine de la o vecină, unde a împrumutat o sută de lei. Intră în casă. Camionul așteaptă încărcat de lucrători în fața porții. Țipătul Irinei Ștefan. Cozma Cherbatoi apare în dreptul camionului : Dați-mi rucsacul, zice. Nu mai merg cu voi. Am comis o crimă ! În camera în care a intrat Ana, Leon Maftei zace într-un lac de sînge. Nimeni nu l-a văzut intrînd.

Declarațiile nu seamănă două între ele. Cert este că Leon Maftei a fost găsit în camera Anei. Și la fel de cert este că, în ciuda vorbelor care s-au spus și se vor mai spune, nu avea ce căuta acolo. Acesta a și fost primul gînd al lui Cozma Cherbatoi. Gîndul cu care a lovit și a intrat 3 ani și 6 luni la închisoare.

Ca să ajungem la casa lui Leon Maftei abandonăm mașina undeva în noroi, înaintăm pe o potecă croită prin mocirla uliței sub ploaia rece și deasă, ne ridicăm gulerele împotriva vîntului bătînd dinspre lacul Razelm, cotim, traversăm și ținem mijlocul drumului pînă la numărul 35. Așteptăm să apară un bărbat puternic și frumos, cu părul bogat și creț, așa cum ni l-au descris toți cu care am discutat, elegant și sfidător în nepăsarea lui. Se pare că avertismentul Dariei este îndreptățit. Leon Maftei huzurește muncind în ciuda certificatului medical. Intrăm în curte și batem la ultima ușă.

Canul pleoav, obrajii căzuți ca niște pungi și ochii bulbucați și apoși în dreptul ferestrei. Umerii scofîlciți, spasmodici, conducîndu-ne spre camera lui. Mîna cu degetele anchilozate, ca la oligofreni, atîrnînd din tricoul soios, ca un vreasc. Cealaltă mînă încercînd să acopere fața schimonosită în plîns. Șade pe marginea patului din care tocmai se sculase, cu picioarele goale pe pămînt. Găuri ca două pîlnii îi sugrumă plînsul în gît și-i congestionează fața.

Zice : Asta a mai rămas din mine. 40 de zile am fost ținut în reanimare. Ca să ajungă însă să exprime întreagă această idee a fost nevoie de o concentrare care nu s-a realizat decît treptat. Ar fi inutil să-l întrebăm cum s-au petrecut lucrurile : nu-și aduce aminte decît vagi imagini atemporale care pot la fel de bine să se fi întîmplat în ziua aceea, în urmă cu zece ani, sau să nu se fi întîmplat niciodată aievea, ci doar în închipuirea lui. Nu-și aduce aminte exact nici cum l-a bătut pe plutonierul major Mihai Ilinca, aceleași imagini dintr-un trecut fără legătură cu evenimentul real. Neagă că ar fi încercat să violeze o bătrînă de 63 de ani, dar își amintește bine împrejurarea. Protestează cînd ne interesăm de fata pe care a sedus-o și a abandonat-o cu un copil. Nepotica atîrnă jumătate în pat, jumătate jos și încercînd s-o ridice reizbucnește în plîns fiindcă puterile nu-l ajută. El, spune, criminalul care m-a lovit, azi-mîine va ieși din închisoare. Eu sînt nenorocit pe viață.

Atît judecătorii care acordă circumstanțe atenuante lui Cozma Cherbatoi, cît și procurorii care scot de sub incidența acțiunii legii penale pe Leon Maftei insistă puțin în inscrisurile lor asupra unui amănunt fără relevanță juridică poate, dar esențial în explicarea acestui caz, spre care Daria și familia ei ne solicită repetat și plini de speranță. Înregistrînd flagrantul, Cozma Cherbatoi iese în primul moment din încăpere și orb de umilință caută în lumina de afară punctul de sprijin împotriva derivei ce-i cuprindea sufletul. În acele momente, cei dinăuntru putea fugi. Și tot în acele momente, cei de afară, colegi, prieteni, vecini, puteau interveni. Nu se întîmplă nici una, nici alta. Încrezător în destinul său contradictoriu și năbădăios care-l aduce ritmic în situația limită de a-și pierde fie viața, fie libertatea, ferindu-l totuși în ultima clipă, Leon Maftei continuă să zacă în pragul comei alcoolice cu simțurile deconectate de la primejdia care-l pîndește.

Pe Cozma nu-l împiedică nimeni să rentre în casă cu gînd de răzbunare. Dacă în locul lui Leon Maftei ar fi fost oricare altul din sat, ar fi existat dubii în legătură cu realitatea dinăuntru, s-ar fi găsit cineva care să-l împiedice pe Cozma să comită o faptă necugetată. Toți cei care au văzut tulburarea de pe chipul șefului de echioă au gîndit însă același lucru : Leon Maftei își merită soarta, întrevăzînd poate o simplă bătaie. Deci acolo, afară, s-au constituit circumstantele faptei ce urma să se producă, cînd destin și oameni n-au mai vrut să-l ajute pe răsfățatul Leon Maftei. Oamenii și destinul au fost nedrepți însă cu Cozma Cherbatoi. La el nu s-a gîndit nimeni. O nedreptate există deci, dar ea nu este una de natură juridică. Revolta Darici este îndreptățită și memoriile ei repetate sînt justificate. Adresantul doar este greșit ales.

Dați-mi rucsacul, va spune apoi Cozma. Nu mai merg cu voi. Am comis o crimă. În această acceptare lucidă a ruperii vieții sale, Cozma Cherbatoi face nu numai dovada bărbăției unui om trecut cu un deceniu peste jumătatea de veac, ci și a intenției sale de a reveni în colectivitate după ispășirea pedepsei, pentru a se reintegra pe făgașul vieții normale. Să nu-l tulburăm pe bătrîn cu mistificări nocive ale realității. Să-i respectăm dreptul de a suferi singur pentru ceea ce a comis, fiindcă el singur știe cît de gravă și condamnabilă îi este fapta.

Orice ar fi făcut, n-avea dreptul să mă lovească astfel, spune Leon Maftei, continuînd să nu înțeleagă cum de această dată nimic nu s-a mai împotrivit deznodămîntului tragic. Și în această îngăduință pe care și-o acordă în continuare, în această confuzie care-l transformă existența într-o neîntreruptă depresiune nervoasă cu un organism ruinat fizic, constă și prețul pe care-l plătește vieții la întîmplare.

NICOLAE CRISTACHE ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Citeodată ne apără somnul

...E trecut de miezul nopții. Prin pădurea de izolatori situată în plin cîmp se strecoară o umbră care cercetează cu atenție fiecare instalație. Clipește scurt o lumină, apoi se aprinde din nou, și așa mai departe, licărul lanternei își continuă rondul. La un moment dat se oprește. Și se aprinde de mai multe ori în același loc. Nu, nu este o simplă impresie. E clar, e din ce în ce mai clar că pe sticla de nivel a coloanei izolate a apărut o suviță subțire de ulei. Băiatului blond și înalt care fixează cu lumina lanternei firicelul acela de ulei i s-au lipit parcă dintr-o, dată părul de frunte și gulerul de git. L-au apucat niște transpirații reci... E AVARIE ! Nici el nu știe în cît timp a scos de sub tensiune întrerupătorul. A lucrat ca un automat, ca un robot. Fiecare secundă cîștigată putea să însemne totul...

Depănăm ghemul unui fir pe jumătate real, pe jumătate imaginar. Stația electrică Gura Ialomiței de 400/220/110 kilovolți, o stație de mare însemnătate, conexează Moldova—Dobrogea—București Sud. În această stație, la întrerupătorul de 110 kilovolți Hîrșova 1 sticla de nivel a coloanei izolante s-a fisurat din cauza pătrunderii presiunii înalte. În timpul rondului de noapte electricianului Stan Apostol i s-a părut că ceva nu e în regulă, a cercetat de cîteva ori coloana izolantă și a observat o suviță de ulei. Avarie. A scos cît a putut de repede întrerupătorul de sub tensiune, **prevenind explozia !**

— Ce s-ar fi întîmplat dacă explodia întrerupătorul ? — întrebăm.

— S-ar fi întîmplat mai multe. Întîi de toate ar fi fost scoasă de sub tensiune întreaga bară de 110 kilovolți Hîrșova 1, adică linia de înaltă tensiune Hîrșova care merge spre Constanța ar fi rămas fără energie electrică. Apoi ar fi fost perturbat sistemul energetic național, apoi s-ar fi produs pagube de milioane — cine știe cîte ? — economiei țării. Apoi...

...Ne mulțumim cu atît.

Și consemnăm în final faptul că a doua zi dimineața, după noaptea din 17/18 martie cînd a fost de serviciu pe stație, electricianul Stan Apostol nu a mai apucat să doarmă. L-a felicitat toată lumea, în frunte cu șeful său, maistrul Constantin Popa, apoi a trebuit să povestească de nu știu cîte ori „ce a făcut el în noaptea aceea", că i-a pierit somnul de tot.

E drept însă să scriem că în acea noapte mulți au dormit liniștiți în patul lor și pentru că Stan Apostol a vegheat așa cum trebuie la postul lui și și-a făcut datoria.

MARIUS POPESCU ■

„Ciubucul îi face să țină cu dinții de posturile astea"

Au venit la redacție 5—6 șoferi de la I.T.A. Ilfov care ne-au spus că li s-a făcut o mare nedreptate. Că ei, oameni cu state vechi de muncă — 10—20—25 ani vechime în meserie — sînt puși într-o situație disperată : fie să se mute la alt loc de muncă — dîndu-li-se decizii ca necorespunzători în munca de control — fie, dacă refuză, să li se desfacă contractul de muncă. „Cum așa, fără nici un motiv ?" — i-am întrebat. „Fără" — ne-au răspuns în cor după care unul dintre ei ne-a indicat o oarecare pistă. Li s-a dat un test mult mai greu pentru ei, dovadă că din 15 revizori tehnici de traseu au picat 14.

I-am rugat să ne lămurească mai pe îndelete : ce sînt, de fapt, ei — șoferi, revizori sau controlori de trafic pe traseu. La bază sînt șoferi, ne-au spus, dar au dat testare și s-au transferat de la Autobaza 3 călători la I.T.A. Ilfov, ca revizori tehnici și controlori trafic pe traseu. De cînd ? De prin august, septembrie anul trecut, perioadă în care nimeni de la I.T.A. Ilfov nu le-a atras atenția vreodată că nu și-ar fi făcut cum se cuvine munca, după cum nici la școala personalului nu i-a chemat nimeni în toate aceste luni. „Aveți vreo sancțiune disciplinară ?" — i-am întrebat din nou. „Nu avem nici una, nici aici, nici în altă parte".

La I.T.A. Ilfov, după ce am stat de vorbă cu tov. director Cornel Constantinescu și cu noul inspector șef, Tudor Negrea, ne-a fost dat a afla o altă versiune a situației : acel „necorespunzător" din deciziile date fiecăruia din cei 8 nu viza de fapt testul (care, și după părerea directorului, a fost cu mult prea greu, trebuindu-le peste o lună de studiu pentru a se pune la punct), ci antecedentele lor mai vechi sau mai noi, sancțiuni de toate genurile, primite mai înainte de încadrarea lor la I.T.A. Ilfov în sectorul de control. Ce sancțiuni anume a avut fiecare nu puteau a ne spune deoarece materialul constatator al anchetei declanșate de C.T.A. se afla la centrală și nu la ei. Dar ne puteau da alte informații legate de sancțiunile destul de grave ce s-au dat celor care au făcut demersurile pentru încadrarea lor în aceste funcții și celor care au dat aprobările de rigoare. Astfel, Anton Gheorghe, șef serviciu P.I.R.A., a fost sancționat cu retragerea a două gradații pe timp de două luni ; lui Aurel Jujan, inspector principal, i s-a schimbat locul de muncă pentru activitate necorespunzătoare în modul de verificare a personalului recrutat pentru încadrarea în compartimentul de control ; lui Alexandru Arsene, inspector personal, i s-a desfăcut contractul de muncă „nefiind corespunzător profesional" ; Ghiță Petrache, inspector șef, a fost trecut în altă funcție ; Gheorghe Dinu, director adjunct, a fost sancționat disciplinar cu diminuarea retribuției cu 5 la sută pe o lună ; directorul tehnic Sebastian Calotă s-a ales cu o mustrare pentru că a soluționat, fără a avea în competența sa, actele de încadrare a personalului la serviciul de control. Și, în fluxul acestor nenumărate sancțiuni, au fost cuprinși și cei 8 semnatari ai memoriului.

La Centrala de transporturi auto, stînd de vorbă cu cei care făcuseră ancheta finalizată cu această adevărată ploaie de sancțiuni, descoperim și izvorul acestei stări de fapt. E vorba de o sesizare adresată conducerii M.T.Tc. în care se subliniază că în corpul de control al amintitei I.T.A. cei mai mulți sînt foști șoferi cu antecedente, proveniți de la Autogara 3 călători, că ar fi fost încadrați contra unor sume de 5 000 lei, că stau prin autogări și pretind bani de la șoferi, notîndu-le în foile de parcurs că ar fi fost controlați pe traseu și că i-ar fi găsit în regulă, și alte asemenea adnotări, care mai de care mai grave. Cum în corpul de control legea selecției celor mai buni se impune mai mult decît în oricare alt sector, cele dezvăluite de amintita scrisoare meritau verificate pas cu pas. Că au fost date sau nu cele 5 000 lei pentru încadrare, nu s-a putut dovedi, dar că la încadrarea lor unele sancțiuni — și anume cele mai grave — au fost „uitate" a fi trecute — acesta este, de acum, un lucru de netăgăduit, după cum aveam a ne convinge. Deci foștii noștri șoferi nu erau chiar așa fără pată, precum lăsaseră a se înțelege în întîlnirea noastră de început. Cu excepția lui Ion Crețu, care într-adevăr nu are nici o sancțiune, toți ceilalți au cel puțin cîte una la activ. Fie pentru că a părăsit locul de muncă, fără aprobare, motiv pentru care a și fost mutat la coloană — cum este cazul lui Ion Năstase (sancțiune „inexistentă" în dosar), fie pentru că a suferit o condamnare pentru omor în culpă — situația lui Ilie Dumitru, „amănunt" și ei omis a fi trecut în dosar, cu bună știință, dovadă că a fost prins printre rînduri abia în timpul anchetei, fie pentru o „meteahnă" — pe cît de veche, pe atît de nouă — aceea de a transporta călători fără forme legale și a elibera bilete fără a aplica ștampila — cum e cazul lui Constantin Tanislav, pe referatul căruia la încadrare se specifica cum că din '75 nu mai are nici o sancțiune — cînd în realitate, numai în '79 avea vreo 3 ; în sfîrșit, pentru care de mită și un avertisment pentru neîndeplinirea sarcinilor de serviciu — cazul lui Ștefan Czuczu, care a primit avertismentul odată cu Ion Togoie ; pentru tulburarea liniștii publice și pentru lipsuri repetate pe traseu — cazul lui Ene Viorel, caz adus la cunoștință de organele de miliție ; pentru repetatele încălcări ale reglementării C.T.A. privind staționarea organelor de control în autogări — situația lui Constantin Constantin, încadrat controlor trafic încă din 1967.

Așadar, lucrurile sînt clare în ce-i privește pe semnatarii memoriului. Deloc clară este goana lor înverșunată de a rămîne pe aceste posturi de control, cînd li s-au oferit alte locuri de muncă, tot pe meserie — exemplu, de revizori tehnici, dar nu pe traseu, ci în autobaze (deci, fără gestiune), cu aceeași retribuție și, după părerea specialiștilor, cu mult mai puține probleme în materie de greutate a muncii efectuate, decît cea de la controlul de trafic. „Ciubucul îi face să țină cu dinții de posturile astea" — făcea remarca cineva din centrală.

Să zicem că în urma acestei anchete s-a curățat grădina controlorilor și revizorilor de traseu de suspiciuni. Ce ne facem însă cînd, citind alte și alte adnotări ale comisiei de control din C.T.A., descoperim cum suspiciunea se întinde și asupra celor rămași ? Unde am putea, altfel, include atît de numeroasele înscrieri fictive din F.A.Z.-uri, mai numeroase chiar la cei rămași decît la cei plecați ? Ce concluzie am putea trage de aici decît că nevoia unui control permanent — atît din partea întreprinderii cît și a centralei — se impune cu stringență ; că ar trebui ca toate cazurile de încălcare a eticii muncii în acest sector să fie discutate în colectiv.

GEORGETA BLĂNARU ■

Legea-lege, sau tocmeala-tocmelilor?

Nu se găsesc în comerț...
— O duliu E 27, vă rog.
— N-avem.
— O priză ST cu c.p.
— N-avem, nici prize sub tencuială cu contact de protecție. Se mai numesc și prize șuko.

Zilnic, de cîtva timp, la magazinul etalon al Ministerului Comerțului Interior, de pe Bd. Magheru nr. 33, din București, au loc astfel de discuții. **Diana Oprea**, șefa raionului de aparataj electric de joasă tensiune, este asaltată pînă peste cap de acest „n-avem"-pe care este obligată să-l rostească de luni întregi și de zeci de ori pe tură. (Pentru fusungul „Mignon" îi tot rostește de vreo doi ani.) Retribuția ei este foarte strîns legată de acest „n-avem".

— Responsabili aveți ?

Responsabili este. Sînt condus la tovarășul **Nicolae Antonescu.** Lucrează în comerț de o jumătate de secol. Spune : Industria noastră construiește mașini mari și complicate și nu sîntem capabili să facem o fișă pentru un fier de călcat ? Știu că nu. Părerea mea este că-i vorba de o neglijență crasă.

Mereologul principal **Alexandrina Voinea**, de la I.C.R.M. București, încearcă să ne lămurească : „Anul trecut aveam doi furnizori — Mediașul și Titu. În 1980, primii s-au reprofilat, contractul pe care l-am semnat a căzut exclusiv în seama celor de la Titu. Aceștia ne păsuiază acum spre alții. Bineînțeles că am făcut cunoscută situația, că am cerut marfă".

Opinia tovarășului **Vasile Munteanu**, economist principal în Direcția metalochimice : „De prin august anul trecut ne aflăm într-o situație foarte grea. Contractele le-am încheiat la timp, încă din luna mai 1979, dar nu sînt respectate. Abia dacă ni se dau cîteva sute de bucăți **de diverse**, ca să putem răspunde celor care ne reclamă pe la diferite ziare. Ne-am certat și cu directorul Grad, de la I.A.E.I. Titu. Problema este cunoscută".

Nu se găsesc la baza bazelor de specialitate...

Am primit la redacție următoarea scrisoare :

„Dezvoltarea fără precedent a economiei noastre naționale din ultimii ani, asigurarea unor noi locuri de muncă și, implicit, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii incumbă ca o necesitate logică firească, dezvoltarea și diversificarea bazei materiale, inclusiv a producției de aparataj electric de joasă tensiune. În acest scop s-au dezvoltat mult vechile capacități de producție și au apărut noi unități economice în mai toate colțurile țării. Le amintesc pe următoarele : Întreprinderea de aparataj electric de instalații Titu, Întreprinderea Electrocontact Botoșani, Întreprinderea de contactoare Buzău, Întreprinderea de izolatori electrici de joasă tensiune Tg. Secuiesc etc. Noile unități au preluat o parte din producția întreprinderilor de bază, ori au introdus în fabricație aparataje noi, moderne. Dincolo de acest transfer firesc, au apărut însă și aspecte mai puțin normale cum ar fi «pasarea» nejustificată a producției unor aparataje de la un furnizor la altul, la intervale scurte de timp, unitățile predătoare fiind preocupate mai ales de fabricarea unor produse cît mai rentabile. Recordul acestor «pasări» se pare că-l dețin blocurile cu 2, 3 și 4 circuite ; au trecut pe rînd de la I.A.E.I. Titu, la I.E.J.T. Tg. Secuiesc care, pentru 1980, refuză contractarea. În prezent, Întreprinderea Electrocontact Botoșani a executat alte variante ale produsului pe care-l oferă spre desfacere, dar la prețuri mult sporite. (De la 69 la 160 și de la 240 de lei la 640 de lei !)" Corespondentul nostru — economistul P. Dinu — ne semnalează apoi și alte produse aflate pe lista acestui dezinteres : soclul siguranței LF și capacele de siguranță normale, cheile comandă cu lampă și comutatoarele cu came, prize normale ST și priza ST cu c.p., duliile Goliath... **„Rezultanta cea mai critică legată de aceste transferări repetate o constituie însă seriozele restanțe care se creează în onorarea obligațiunilor contractuale față de beneficiarii din întreaga economie națională, ca urmare a neproducerii pe perioada transferului de utilaj tehnologic și asigurarea bazei de materii prime precum și a producției explicabil reduse în prima etapă de fabricație"** (subl. ns.).

Care sînt aceste restanțe ?

Economist **Eugen Colea**, director comercial la Baza de aprovizionare pentru construcții și montaje energetice a Ministerului Energiei Electrice (BACMEE) : „Noi trebuie să asigurăm întregului sistem energetic național o serie de produse printre care și aparatajul energetic. Dar cum să le asigurăm dacă, de exemplu, numai la duliu E 27 și capacul de siguranță D II, nelivrările pe 1979 se cifrează la mai multe **milioane** de bucăți, existînd serioase nelivrări și în trim. I 1980, în special la prize ST cu c.p., duliu E 27, capace D II, șocluri sistem 101... I.E.T.A. încearcă să echilibreze capacitatea unităților din subordine, dar uită că are și obligații contractuale. Se procedează chiar la grosolane încălcări ale legii. Exemplu ? Iată această adresă pe care ne-a trimis-o I.A.E.I. Titu : «Vă aducem la cunoștință că în mod eronat I.A.E.I. Titu a contractat duliile E 27 și E 14 în anul 1979, pentru 1980. Deoarece repartițiile s-au emis pentru I.I.E.J.T. Tg. Secuiesc ulterior contractării, aceste poziții se consideră necontractate pe anul 1980. Vă rugăm să vă adresați la I.I.E.J.T. Tg. Secuiesc». Semnează Voicu Tiberiu, directorul de resort de la Titu, și Bucur Liviu, șeful biroului desfacere. Răspunsul nostru ? «Vă informăm că nu ne însușim mențiunile din adresa dv. 4 237/20 februarie 1980 privind anularea din contractul dv. nr. 35/80 a duliilor E 27 și E 14. În conformitate cu prevederile Legii contractelor nr. 3/79 — art. 28, modificarea sau denunțarea unilaterală a contractului economic este interzisă. Ca atare nu vom accepta anularea propusă. Este de remarcat faptul că, adresa nr. 4 237/1980 se înscrie în aceeași notă generală de lipsă de solicitudine a unității dv. în realizarea obligațiunilor contractuale»."

Ce-i de remarcat ? În primul rînd avalanșa de note, de adrese și de tot felul de alte asemenea hîrtii. Efectul lor ? Nul. Reprezentanții BACMEE au participat față-n față cu reprezentanții C.I.E.T.A. la două comandamente organizate în acest an la sediul M.I.C.M. (pe 4. 02 și pe 5. 03). Efect : În loc să fie diminuate, restanțele de aparataj electric au crescut. Anul trecut, tot de la BACMEE au plecat către tov. ministru-adj. Alexandru Necula de la M.I.C.M. (șeful departamentului industriei electrotehnice) nu mai puțin de trei intervenții scrise. Încă nu s-a dat un răspuns.

Ce susțin întreprinderile producătoare ?

Ing. **Traian Grad**, directorul Întreprinderii de aparataj electric de instalații din Titu : „Este adevărat că în 1979, la duliile E 27, pentru intern, am asigurat numai 40 la sută din cantitatea contractată, iar la prizele ST cu c.p. numai 20 la sută ; nerealizări similare am înregistrat la întrerupătoare, comutatoare, șocluri sistem 101, lămpi de semnalizare cu transformatori, minere AEG, comutatoare cruce și altele. Nu strălucim nici în acest trimestru N-am livrat nimic în numeroase sortimente. Anume ? Buton BF 6, butoni cod 650, comutatori PT și ST, întrerupătoare, indicatori semnalizare, întrerupători și prize antigrom, minere AEG...

— De ce denunțați unilateral contractele cu beneficiarii ? Legea nr. 3/79, articolul 28, interzice acest lucru.

— Dar noi i-am anunțat pe beneficiari.

— Adevărat, însă trebuia obținut **acordul** lor, nu fraze de luare la cunoștință. Și apoi ce înseamnă acel „...în mod eronat I.A.E.I. Titu a contractat..." (vezi adresa 4 327/20. 02) ?

— Ceva de felul următor : Capacitatea anuală a întreprinderii pe care o conduc este una, iar planul pe temeiul căruia am făcut contractele este mai mare. Dacă nu onorăm toate prevederile nu înseamnă că lucrez prost. Interesați-vă și la C.I.E.T.A.

Ce susține Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări ?

Andrei Costea, director comercial: „Produsul fiind preluat de Titu de la Elba Timișoara, s-a contractat de acesta pe bază de comenzi. Ulterior produsul a intrat în dirijare, iar centrala a repartizat cotele, întreprinderii din Tg. Secuiesc. Părerea mea este că atît Titu, cît și BACMEE nu au respectat repartiția 202 420/11. 10. 1978 care afirmă că atît duliile E 27 și E 14, în cantitate de 577 735 buc. au fost date spre execuție de către centrală la Tg. Secuiesc, în al cărei program de fabricație intră din 1980..." (n.n. — păi tocmai asta se și reclamă !)

Ing. Ion Geambașu, director general : „Sînt dispus să cred că directorul Grad de la Titu a greșit atunci cînd a încheiat contractul de care vorbiți. Nu înțeleg, dv. de fapt ce doriți, să respectăm Legea contractelor, ori să rezolvăm toate cererile ?

— Judecînd după restanțele din 1979 și după ce s-a mai acumulat în aceste luni, dv. nu respectați nici zisa lege, nici nu rezolvați cererile...

— E adevărat că pe unii i-am primit cu contractele după ce expirașeră termenele de contractare. Stăteau la ușa mea zile întregi, pînă la urmă mă înmuiau (n.n. — ? !). Transferarile de produse de la o unitate la alta le efectuăm în funcție de cereri și de capacitățile pe care le avem la dispoziție. N-am fost absurd niciodată. Ori de cîte ori am constatat că unii beneficiari aveau dreptate, am revenit ! ; însă există unele întreprinderi care sînt solicitate mai mult, altele mai puțin — vorbesc de cele aparținătoare C.I.E.T.A. Eu am obligația să echilibrez încărcările pe fiecare întreprindere. Ce importanță are dacă produc la București, la Tg. Secuiesc, la Sucoava, la Făgăraș, la Mediaș, la Botoșani, ori la Bacău ? Important este să fac, oriunde, dar să fac, și-i asigur pe cititorii revistei că vom lichida în 1980 toate restanțele..."

Tovarășul director general ne-a vorbit pe larg și despre dificultăți, despre materii prime și materiale deficitare, despre noi tehnologii și omologări etc., etc., etc. **NOI SUSȚINEM** însă că are importanță nu numai să produci, ci și ce, și **unde** produci, și **cînd**, și **în cît timp**, și **cu ce preț**... Iar toate acestea curg cu o singură condiție : Legea să fie una și Lege pentru toți, nu tocmeală. O mică modificare într-un loc, aparent minor, atrage după sine reacția în lanț a modificărilor.

MIRCEA BUNEA

„Vînd convenabil nutrii diferite culori". Problema e: cît de convenabil și pentru cine

Doi oameni obișnuiți, Georgeta Buta, medic stomatolog, și Ioan Buta, inginer, soț și soție, hunedoreni, doi oameni care își consacră tot timpul lor liber unei pasiuni ce s-a răspîndit și încă se mai răspîndește cu mare repeziciune — creșterea nutriilor.

Amenajată într-o fostă magazie, a cărei podea s-a transformat într-un bazin cu apă curgătoare și într-un sistem de cuști multifuncționale, creșcătoria lor (una din cele aproximativ 10 000 de creșcătorii particulare existente la ora actuală în întreaga țară) a pornit la drum acum un an și jumătate și a ajuns la un efectiv total de 40 de nutrii, una mai frumoasă decît cealaltă.

„Nu credeam să ajung, ni s-a destăinuit doctorița Buta, să pun mîna pe cărțile de specialitate ale tatălui meu, dar s-a întîmplat să văd o creșcătorie particulară de nutrii și să constat, încă de la prima vedere, că s-ar putea face ceva în privința sănătății acelor animale. M-a mai frapat atunci diferența de blană, nu în ceea ce privește culoarea, ci calitatea, însăși a firului de blană. Unele animale, vreau să spun, aveau o blană minunată, cu un luciu splendid, în timp ce altele erau parcă în năpîrlire. Cu atît mai mult m-a uimit această diferență, cu cît animalele proveneau din aceiași părinți. Și mi-am propus ca, apelînd la cărțile de specialitate ale tatălui meu, precum și la cunoștințele mele profesionale, plus informațiile culese din literatura de specialitate, din păcate mult prea săracă față de interesul manifestat de creșcătorii de nutrii, tot mai numeroși, de la o zi la alta, mi-am propus, deci, să pun la punct un fel de tehnologie proprie privind creșterea, selecția și starea de sănătate a nutriilor, tehnologie care ar putea face, zic eu, obiectul unor ample și concrete dezbateri".

Rămîne de văzut dacă Asociația generală a creșcătorilor de iepuri și animale de blană va da sau nu curs acestor opinii. În ceea ce ne privește am reținut doar două din spusele interlocutoarei noastre, cea privind continua creștere a efectivului de nutrii, precum și cea a valorificării blănurilor de nutrie.

Într-adevăr, dacă ar fi să ne luăm după cele 3—4 anunțuri care apar zilnic în „România liberă" și al căror conținut este, în mare, următorul, „vînd convenabil nutrii toate culorile", prima impresie ar fi aceea că nutriile s-au înmulțit precum ciupercile. Iar dacă am trage cîte o raită prin piețele mari ale Bucureștiului, ori prin piețele celorlalte mari orașe ale țării, l-am putea întîlni pe așa-ziși creșcători, acei negustori de blănuri de nutrie, cu brațele doldora de zeci și chiar sute de blănuri. Acestea fiind zise, să notăm că, totuși, aproape inexplicabil, anul trecut, la nivelul întregii țări, unitățile specializate au achiziționat de la creșcătorii particulari doar 13 bucăți blană de nutrie. **Doar 13 bucăți, în timp ce în altă țară, în Polonia, de exemplu, exportul — numai exportul ! — a atins cifra de aproape 2 milioane bucăți blană nutrie.** Și pentru că tot sîntem la capitolul cifre să mai notăm că în Programul Național de dezvoltare a creșterii animalelor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare preconizează achiziționarea în anul 1985, de la creșcătorii particulari, a unui număr de 5 100 blănuri de nutrii, cifră în fața căreia economistul Dumitru Miculescu, responsabilul cu probleme financiare din cadrul Asociației generale a creșcătorilor de iepuri și animale de blană, aproape că a zîmbit. „Pornindu-se de la efectivele existente în creșcătoriile particulare, avea să ne declare economistul Dumitru Miculescu, s-ar putea asigura un număr de aproximativ 200 000 blănuri la nivelul actual. Iar dacă avem în vedere că se constată o continuă și masivă creștere a efectivului existent, tot mai mulți oameni fiind atrași de această frumoasă îndeletnicire cifra ar putea fi, desigur, mult mai mare."

— Vom reveni, tovarășe Miculescu, asupra acestei afirmații prin care dumneavoastră apreciați că s-ar putea mări de aproape 40 de ori numărul blănurilor de nutrii pe care statul le-ar putea prelua de la creșcătoriile particulare. Dar, tată, recent, ne-a sosit la redacție o scrisoare a unui cititor, un probabil viitor creșcător de nutrii. Dorim ca, prin intermediul dumneavoastră, să-i răspundem la cîteva întrebări. Ne întreabă, pentru început, dacă un „doritor de a crește nutrii beneficiază de credite din partea Băncii de credit ?"

— Deocamdată nu, dar sperăm că într-un viitor nu prea îndepărtat să existe și o astfel de posibilitate.

— Pe ce se întemeiază acel „sperăm" ?

— Speranțele noastre se întemeiază pe faptul că am înaintat forurilor superioare o serie de documente care alcătuiesc un proiect de funcționare a asociației noastre, proiect care a fost avizat favorabil la nivelul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, la nivelul Comitetului de Stat al Planificării, dar care întîmpină oarecari opoziții din partea Ministerului de Finanțe. Nu avem, cu alte cuvinte, dreptul de a exercita o activitate economică. Dealtfel sînt convins că asupra acestui punct vom reveni dacă vom da cursă și celorlalte întrebări.

— A doua întrebare : „De unde se pot cumpăra **oficial** nutrii pentru producție și reproducție ?"

— Chiar asta e întrebarea pe care o bănuiam că urmează. La ora actuală situația este exact inversă, adică nu statul îi poate oferi particularului nutrii pentru producție și reproducție, ci particularul îi oferă statului respectivele nutrii în baza Ordinului nr. 75 1977 emis de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, ordin prin care unitățile de stat pot contracta de la particulari animale pentru producție și reproducție. Rolul nostru, al asociației, se rezumă, din păcate, la acela de intermediar între creșcători particulari și unitățile de stat.

— De ce din păcate ?

— Pentru că normal ar fi să putem prelua de la particulari și în vederea vînzării către particulari, tot în baza Ordinului nr. 75. Dar asta ar însemna să avem și activitate economică, ori noi tocmai o astfel de activitate nu putem desfășura deocamdată.

— Care sînt urmările acestei imposibilități de acțiune ?

— Urmările sînt numeroase și diverse. Particularul îi vinde particularului fără să țină seama de Ordinul 75. Apare specula, o pereche ajungînd la prețul de 4 000 lei. Apar conflicte, întrucît se vînd și animale sterile, sau cu diferite boli. Participarea noastră, a asociației, la aceste tranzacții este imposibilă.

— A treia întrebare : „Cît costă oficial o femelă și un mascul de reproducție ?"

— Conform Ordinului 75, particularul poate contracta cu o unitate socialistă masculi și femele de două categorii. Prima categorie se vinde la prețul de 800 lei pentru mascul și 700 lei pentru o femelă. A doua categorie prevede 650 lei pentru un mascul și 550 lei pentru o femelă. Pot aprecia că anul trecut unitățile de stat au preluat 9 000 nutrii pentru reproducție, dar vînzările între particulari au depășit cu mult această cifră. Nu mai vorbesc de numărul imens de animale ce au fost sacrificate pentru blană. S-ar putea pune întrebarea unde sînt acele blănuri, întrucît unitățile specializate nu au preluat decît 13 bucăți ?!

— A patra întrebare, mai exact spus două întrebări : „Cum se procedează la contractarea cu statul ? Cum se plătesc la contract ?"

— Întrebările, chiar dacă vin din partea unui „probabil viitor creșcător de nutrii", au un tîlc destul de adînc. La contractare, normal, se aplică Ordinul 75. Numai că din dialogurile noastre cu creșcătorii particulari am aflat, nu de puține ori, că nu prea se respectă acest Ordin 75. Nu se respectă nici prețurile, nici raportul de 1—3, adică un mascul și trei femele. Nu se respectă de asemenea nici punctul 7 al Contractului, prin care beneficiarul, adică unitatea de stat, are obligația de a-i livra furnizorului, la cerere, 50 kilograme de furaj combinat, specific, și 100 kilograme afecță furajeră pe cap de animal contractat. De unde aceste anomalii ? Tot din imposibilitatea de a controla, în calitate de intermediari, aplicarea Ordinului 75. Să discutăm și problema celor doar 13 blănuri de nutrie livrate către unitățile specializate în achiziții. De ce numai 13, cînd chiar dumneavoastră ați afirmat că s-a sacrificat un număr imens de animale de blană?

— Prețul de achiziție a unei blăni de nutrie este de 244 lei dacă blana e de calitatea întîi. Mîncarea consumată de o nutrie de la stadiul de pui și pînă la cel optim sacrificatului se ridică în medie pînă la 400 lei.

N-avem pretenția că am epuizat în rîndurile de față întreaga problematică a creșterii nutriilor, motiv pentru care, din respect pentru adevăr, precum și din dorința de a rentabiliza acest sector cu mari posibilități, de a asigura la nivelul anului 1985 nu doar 5 100 nutrii preluate din creșcătoriile particulare, ci 200 000 blănuri, de-aproape 40 de ori mai mult, promitem să revenim cu noi amănunte. Apelăm, deci, la opiniile tuturor creșcătorilor de nutrii care, în căutare de beneficiari, sînt obligați să apeleze tot mai des la clasicul anunț : „Vînd convenabil nutrii diferite culori".

VICTOR NIȚA

Nu există poartă de intrare mai falnică, în împărăția Munților Apuseni, decît cea care se deschide pe valea Aiudului, spre depresiunea Trascăului... Înainte și pe dreapta, muntele urcă la 1 128 metri, în urma ta și pe stînga vîrful Secu se înalță mai sus, la 1 282 metri. Rămîn în urmă Livezile și se ivește înainte Rimetea, cu casele trase la linie, chiar dacă este o linie dulce șerpuind printre fîșii înguste de ogoare smulse cu trudă din chiar poala de piatră a muntelui. Și însăși valea aceasta, în lățimea căreia zăpada stăruie într-un văl subțire, spart din loc în loc de firul ierbii, pare lărgită numai prin trudă omenească. Mîna omului lasă pe sălbăticie o urmă de rouă. După cum rîurile, cîte își caută albie prin firul văii încă înstăpînit de zăpadă, par rîuri de sudoare omenească, curgînd libere pe sub faldurile fără sfîrșit ale cămășilor albe cît zarea. S-a trăit greu pe aceste meleaguri, lupta îi trage și azi pe bărbați în vîltoarea ei dură, dar viața le înflorește sub zodia unor speranțe noi. Și numai întîmplarea, deși gîndurile noastre tot spre cheile Aiudului se întorc, a făcut să pătrundem în Apuseni, în acest martie, prin altă poartă.

ȘASE ȘI CU ATANASE LIBER ȘAPTE

Piatra kilometrică a drumului național nr. 75 ne vestește că am urcat din Nucet și Buru, peste Munții Bihorului, 25 de kilometri în cap. Arieșenii încă nu se zăresc, răsucirile văii ne ascund casele mici, în streșinile cărora pădurea lovește cu brațe de cetină. De undeva, dinspre stînga, se ivesc dintre stînci și apele firave încă ale Arieșului Mare. Pustietatea pare la ea acasă, însă, ca un făcut, chiar în clipa în care ceața cuprinde privelștea, întorcîndu-ne privirile în noi înșine ca o caculă căzută pe ochi, se aude parcă de nicăieri și glasul puternic al omului. Ai oamenilor vreau să spun, chiar dacă numai unul dintre ei avea glas, deocamdată...

Vorbea muncitorul forestier Avram Jurj. Apoi au vorbit și Vasile Culda, și Teodor Matei, și Ioan Lup, un om mult mai blînd decît îl arată numele, și Traian Mocan, toți din satele apropiate, toți muncitori forestieri cu state vechi de serviciu. Împreună cu șeful lor de echipă, Gheorghe Negrea pe nume, erau șase la număr, roind în jurul unui vagon-dormitor, cu roțile proptite cu pietre, ca să n-o ia la vale. Țineau toți de sectorul din Sudriciu al I.F.E.T.-ului din Bihor și tocmai deschiseseră un parchet la locul numit Ruginoasa, nu departe de Ripa Țapului. Vîrfurile brazilor culcați de ei în ajun băteau în asfaltul șoselei. Era vineri și se pregăteau acum să intre cu sculele lor mai adînc în pădure. Îndepărtaseră și zăpada de pe locul de rampă și, acum, cu lopețile și țapinele lîngă ei, cu securile atîrnîndu-le pe un umăr, traversau o clipă de cumpănă : găsiseră că le sta înainte un necaz cu totul și cu totul neașteptat ; adică un neprocopsit de acolo, de jos, din Sudriciu, potrivise lucrurile cum nu se poate mai prost, turnase în amestecul de carburant și ulei cam prea mult ulei, și ferăstraiele nu mai voiau să pornească. Porneau înfundat și numai sîciitau liniștea adîncă din jur, fără s-o destrame de tot. Și reporterul avea un necaz, mult mai mic : i se terminase pasta din pix. Și atunci, repede, fără să se mai înțeleagă asupra acestui schimb, căzînd de acord asupra lui din priviri numai, au ajuns la o tocmeală întrucîtva ciudată. Au primit un litru, doi de benzină, ca să mai subțieze uleiul din carburantul prea de tot îngălat, în timp ce Avram Jurj a strigat tare spre Teodor Matei : „Ia cată, mă, Teodor, creionu' ăla al nost'...!"

Au căutat cam un sfert de ceas pînă să-l găsească, cine știe unde îl rătăcise dracul, răscolind toate lucrurile îngrămădite în vagonul-dormitor, vagonul între timp răcindu-se, trosnind din toate încheieturile, după noaptea în care dormiseră de-a valma în el. Și căutînd îndrîjiți creionul acela de neaflat, păreau curioși de tot să știe cam ce va face străinul cu el. În sfîrșit, l-au găsit, era bont și soios, dar l-au găsit și erau întrucîtva mîndri și așteptau cu curiozitate să vadă ce va face străinul cu el. Și mi-am zis, da, așa mai merge, mi-am zis : trei ferăstraie, șase securi, șase țapine, șase lopeți și un singur creion... Așa, da, mai merge...

Și le-am notat numele [illegible] pe furiș, ducîndu-i cu vorba, întrebîndu-i ba de una, ba de alta, numai așa, ca să-i fac să întoarcă toți capetele, ba într-o parte, ba în altă parte, și să pot scrie. Și numai atunci a pătruns către mine, prin ceață, și vocea înaltă a buldozeristului Atanase Liber. El le deschisese, în ajun, drumul înzăpezit de sub poala pădurii de la Ruginoasa, nu departe de Ripa Țapului, și tot el venea acum să-i suduie că sînt leneși și că nu se apucaseră încă de treabă. Dar nu erau leneși, voiau pur și simplu să vadă ce face un străin cu creionul lor bont și soios, ei, care aveau toți un singur creion, și acela cît pe ce să fie pierdut, la șase securi, la șase țapine, la trei ferăstraie. Și atunci mi-am zis : Atanase Liber, da, ăsta este un nume care se poate nota într-un carnet de reporter pe față, nicidecum pe furiș. Și am mai notat ceva în carnet, tot pe față : cei șase, și cu Atanase Liber șapte, aveau pe la casele lor vreo 33 de copii...

IOAN AVRAM NAȘU VREA SĂ RĂMÎNĂ EL ÎNSUȘI

Cînd vorbește, parcă și-ar feri privirile de lumină. Nu e un om chiar mărunt, dar ceva din statura lui s-a încovoiat parcă după o nicovală care s-ar putea să nici nu existe și reporterul să și-o închipuie numai și numai din credință deșartă că închipuirea ei ar da bine în pagina scrisă. Ca să dăm de casa lui, pitită în umbra Pietrei Grăitoare, ne-am rupt de pînza de asfalt a șoselei dintre Cîmpeni și Nucet, am urcat pieziș printre căsuțele înzăpezite ale campingului de la Arieșeni și am luat în piept valurile unui omăt presărat cu conuri de brad, vrîstat de urmele fugii repezi a jivinelor codrului aproape. Și l-am găsit pe Ioan Avram Nașu, pentru că despre el este vorba, despre unul dintre cei mai iscusiți meșteri ai lemnului de pe valea Arieșului Mare, între o grămadă de lemne abia despicate și un grajd în care cîteva vite și oi se cereau hrănite chiar în ceasul acela. Și am așteptat, cu stihia căscată de foame în trupul dobitoacelor nu te poți pune...

Chipuri și priveliști din Munții Apuseni

AȘEZÎND PE SĂLBĂTICIE O DÎRĂ DE ROUĂ

Într-adevăr, cînd vorbea, parcă și-ar fi ferit privirile de lumină. Dar în atelierul minuscul, în penumbra căruia o icoană pocita abia insinua un petic stins de culoare, Ioan Avram Nașu s-a dezlegat subit de sfială. Acolo, între crăpător și compas, între gardinare, mezdrele de doage și mezdrele de funduri, călare pe scaunul de văsărit, cu piciorul pe talpă și cu ochii pe ultima doagă cuprinsă de cioacă, privirea i se schimba cum se schimbă culoarea unui riu după ploaie. Și nu este singurul de pe văile Arieșului Mare și Mic, răruia, atunci cînd rămîne față în față cu lemnul, i se schimbă privirile cum se schimbă culoarea unui riu după ploaie.

Apucasem să schimb cîteva vorbe cu Ioan Adam, președintele cooperativei meșteșugărești **Moțul**, și eram întrucîtva dumirit. Acești oameni ridică prețul unui lemn care costă șase lei brut la 140 lei prelucrat. La Arieșeni mai stau călare pe scaunul de văsărit Vasile Mocan, laureat cu argint la ediția recentă a Festivalului **Cîntarea României**, laolaltă cu Ioan Moțan și Ioan Belei, ca să nu mai vorbim de Ioan Avram Nașu. Costea Pașcu și Dumitru Pașca din Scărișoara, Ioan Cîndea din Gîrda și Grigore Alexe din Vidra de Jos încă ivesc la lumină tulnice, tulnicuțe, doniți și ciubărașe, ghioabe de toate felurile, în peste 2 000 de modele. Cam vreo 170 de bărbați scot din lemn, an de an, între 1 și 1,2 milioane lei valută, fiecare în alt chip, abia simțit, dar în alt chip. Fiecare vrînd să fie el însuși. În timp ce femeile — Oprișa Sava și Ana Sîrb din Lupșa, Minerva Florea din Scărișoara, Ileana Pali din Rimetea, Maria Motora și Maria Adam din Cîmpeni, sau Valeria Purda din Albac, vreo 140 cu toate — țes cu sîrg la tindee, din cînepă și in, adăugînd ayerii lor colective alte milioane. Fiecare în alt chip, abia simțit, dar în alt chip. Fiecare vrînd să fie ea însăși.

E o muncă ce nu se vede cu ochiul liber decît atunci cînd te apropii la doi sau trei pași de ea, o muncă dusă în spate în umbra hornurilor care torc vălătuci de fum către cer, dar aproape toți cei ce o duc au ajuns azi să știe de ce este munca aceasta într-atît prețuită, și nu doar în țară, ci și în Suedia, Franța, Italia, Olanda, S.U.A. și Republica Federală Germania. Pentru că atunci cînd ești stăpîn pe munca ta, cum sînt ei, cum sînt ele, fără doar și poate, îi înțelegi mult mai bine și rosturile, dacă nu și mesajul închis chiar în roadele ei. Acum, cînd bărbații nu mai rătăcesc pe drumuri îndepărtate, ca ciubari sau holoangări, și cînd femeile nu mai îngroapă pe ascuns în tindee culorile, și albastru și galben și roșu, culorile drapelului țării lor cît de cît întregite, ca în vîrstele vechi ale Țării acestei a Moților.

Și poate chiar din cauza aceasta, atunci cînd vorbește, Ioan Avram Nașu parcă și-ar feri privirile de lumină. Nu e un om chiar mărunt, nu e un om chiar neînsemnat, și tocmai de asta și-a mai zis Nașu, ca să se deosebească de alții. De care alții ? De alții... De care alții ? De alții, de alții, de alții... Pînă cînd vocea omului se întîlnește cu ecoul ei propriu, ceea ce nu înseamnă decît că Ioan Avram Nașu, printre atîția meșteri ai lemnului din Apuseni, a izbutit să rămînă el însuși.

CUM A PIERDUT GHERASIM CODREANU UN HECTAR DE PĂDURE

Și dacă ferăstraiele au mușcat din pădure, și dacă securile au lăsat bradul învelit doar în urma nodurilor lui, și dacă trunchiul bradului a fost fie rostogolit cu țapinele, fie tras de TAF-uri pînă la rampele de încărcare, sau de Teodor Matei, Traian Mocan și Ioan Lup, minuțori neîntrecuți de țapine, sau de Augustin Costinaș și Nicolae Nicoară, deprinși abia în urmă cu cîțiva ani să stăpînească tractoarele astea care-și fring trupul după fiecare cută a șolului, muntele rămîne dezgolit de pădure. Va fi lăsat atunci în mîna pădurarului Gherasim Codreanu de pe Valea Ponorului, să-i replanteze el coastele repezi, cu o pădure în care ferăstraiele vor intra din nou abia peste o sută de ani ? Nu se întîmplă întotdeauna astfel. Pe Valea Ponorului, la 24 km de Vața de Jos, un hectar de pădure a fost defrișat și scos de sub jurisdicția pădurarului amintit. De sub stratul subțire de humus și buruieni moarte s-au ivit stînci de o puritate incredibilă, de un alb aproape nemaivăzut. Și puritatea asta are un nume : calcită !

Din Vața de Jos, prin Vața de Sus și Cazanești, ne-am hurducat pe un drum străbătut altădată doar de căi robuști ai munților, robuști și agili ca pisicile. Reporterul și Andrei Iman inginer principal în sectorul de investiții al Întreprinderii miniere din Brad... Pustietatea nu mai era desăvîrșită pe aceste meleaguri, dar, de data aceasta, ne-am fi dorit-o desăvîrșită, ori de cîte ori ne întîlneam pe drumul acela îngust cu o birnă cu basculantele mătăhăloase ale șoferilor Vasile Moțica, Petre Maciu sau Ispas și Dumitru Fărcaș, pline ochi cu calcită. Ei nu aveau loc de noi și noi nu aveam loc de ei, dar ne-am descurcat, chinuind peste orice măsură motoarele, sfidînd toate legile echilibrului. Și la capătul drumului, iar, ne întîmpină doar o mină de oameni : tehnicianul Aurel Loliș, minerii Gheorghe Micu, Zaharie Neag și Roman Mîrza, buldozeristul Gheorghe Toc, ifronistul Trandafir Tamaș și artificierul Samson Ciur, veteranul lor, cel mai vîrstnic din lumea lor mică, adunată sub un petic minuscul de cer. Și pădurarul Gherasim Codreanu, îndeobște, se ține departe de munca lor îndîrjită și știe bine de ce. După ce Samson Ciur și-a bocănit găurile în peretele alb de calcită, după ce a umplut patroanele de dinamită adînc în interstițiile stîncilor albe, după ce le-a burat, se retrag toți prin văile de jur-împrejur, într-un cerc cu raza de trei sute de metri, pe puțin trei sute de metri, și păzesc epicentrul exploziei. Și cei numiți mai sus, și Miron Dehelcanu, și cei patru frați Butaș, Petre, Aurel, Valer și Viorel. Explozia abia îi dezleagă de scurta odihnă...

Sînt vreo 15 la număr, numai 15, și munca lor aprigă, descompusă sub cerul liber, reflectată în acest zid alb, imaculat aproape, rostogolește [illegible] Dermatina din Timișoara, spre [illegible] de medicamente din Cluj-Napoca și Iași, spre întreprinderile care produc vopsele și chituri, cam 30—40 tone de calcită într-o singură zi. Adică vreo 6 000 de tone pe an. Și putem înțelege amplitudinea acestui efort dacă relevăm un adevăr aparent insignifiant : un bulgăre de calcită dislocat de explozie, ca să fie redus la dimensiunile convenabile concasoarelor din Vața de Jos, se cere izbit de vreo 30 de ori cu barosul de opt kilograme...

În viitor se va extrage aici mult mai multă calcită și rostul inginerului Andrei Iman chiar acesta este, să-i îmbărbăteze, să-i încredințeze că investiția menită să lărgească fronturile de lucru și să sistematizeze cariera aceasta a lor va fi pusă pe roate curînd. Și-am stăruit între ei, în vecinătatea efortului lor eroic, pînă aproape spre seară, cînd au început să se risipească și ei spre cățunele de jur-împrejur, adunate din opt-zece case cel mult, spre Prihodiște, Gelan și Păroasa, spre Brașău sau spre Marmura. Ca să se readune în zorii zilei de mîine din nou, întîi și-întîi în jurul cazanului în care vor fierbe apa de nelipsit cînd e vorba de pornit utilajele, aici și acum, într-un peisaj și într-un anotimp în care nu numai dinamita dislocuiește stîncile de calcită, ci și apa care îngheață peste noapte în interstițiile ei... Ca să se readune apoi și în jurul baroaselor de opt kilograme...

★

...Și aceste chipuri și priveliști din Munții Apuseni ne stăruie în memorie precum cîntecul seducător al vrăjitorului din Hameln. Simplu îți amintire te cheamă de oriunde ai fi. Numai în Apuseni mîna omului așază pe sălbăticie o dîră de rouă. Numai în Apuseni un pădurar poate pierde un hectar de pădure fără ca pierderea asta să-l doară. Numai în Apuseni vocea omului care vrea să rămînă el însuși se întîlnește cu ecoul ei propriu. Numai în Apuseni mai întîlnești un singur creion, bont și soios, la trei ferăstraie, la șase securi și la șase țapine...

MIHAI PELIN

Oameni din Vrancea

Numai aparent paradoxal, pentru că, dimpotrivă, faptul mi se pare absolut semnificativ, cea mai recentă imagine pe care o păstrez despre felul de a fi al oamenilor din Vrancea se datorează unui moment de emoționantă solemnitate petrecut zilele trecute sub cupola solară a Marii Adunări Naționale. Întîiul care a urcat să primească din mîna tovarășului Nicolae Ceaușescu cea mai înaltă distincție acordată pentru îndeplinirea indicatorilor la producțiile agricole pe anul 1979 a fost tovarășul Gheorghe Stoica, primul secretar al acestui județ, un bărbat tînăr, pe care îl cunosc de mulți ani, încă de la vîrsta U.T.C.-ului, ca pe un activist de remarcabilă simplitate și foarte bună tenacitate, îndatoritor pînă la dăruirea întregii sale energii, a întregului său timp pentru buna cunoaștere și stăpînire a problemelor, pentru îndeplinirea sarcinilor — de ce să nu spunem ? — grele și chiar foarte grele ce revin unui cadru de partid, astăzi. Cuvîntul pe care l-a rostit în fața președintelui României și a marelui sfat al țării, cuprinzînd, desigur, sentimentul de firească bucurie pentru ceea ce s-a făcut, ducea, mai ales, la ceea ce mai este de îndeplinit în acest județ, leagăn al bătrînei „Mioriță", dar relativ tînăr din punctul de vedere al intrării pe orbitele civilizației moderne. E drept că încă două „Merite Agricole" porneau, înmînate de președintele țării, spre județul Vrancea — consiliul agroindustrial Ciorăști și asociația intercooperatistă Vinători — fruntașe și ele pe țară în 1979 —, totuși gîndul primului secretar era și acolo, în sala Marii Adunări Naționale, la ceea ce va fi în 1980, la bătăliile ce se cer a fi duse pentru și mai bine.

Nimic nefiresc, deci, în această încălzire a frunții la întrebarea „Cum mergem mai departe ?", după cum nimic mai firesc decît să-l văd pe tovarășul Stoica chiar în zilele următoare momentului festiv undeva, pe dealurile Odobeștilor, însoțit de inginerii Dorel Mircea, directorul trustului I.A.S., Tănase Vicleanu, directorul trustului hortiviticol, și Ion Tătaru, directorul I.A.S. Odobești, apreciind gradul de umiditate a solului, gîndind la bătăliile ce se cer duse cu o primăvară foarte capricioasă în aceste locuri. „Ah, dacă prindem 5—6 zile bune !", ziceau acești bărbați privind colinele peste care mai stăruia ceața, în direcția Mărășeștilor, a Panciului, a localităților de dincolo de Milcov, spre Muntenia, unde se află cel mai mare C.A.P. viticol din țară — Urechești —, cu 1 400 hectare pe rod. „Neapărat trebuie să prindem și mai ales să folosim bine acele 5—6 zile bune !", era concluzia acestor specialiști și activiști de partid în același timp. Totul este, adică, să funcționeze întregul mecanism „la milimetru" — oameni, mașini, sisteme de aprovizionare, sisteme de conducere etc.

Viticultura este unul din punctele forte ale Vrancei : ea înseamnă 32 000 de hectare de vie, adică aproape a cincea parte din producția de struguri a țării ! Aci se află și cea mai mare întreprindere pentru exportul vinului românesc, cea mai curată și mai frumoasă din cîte am avut ocazia să văd atît în țară cît și în străinătate. Ea este condusă de un specialist care pare blîndețea moldovenească întruchipată, inginerul Viorel Stegaru, și care are în răspundere o adevărată uzină a licorilor miraculoase, cu o pivniță de o mie de vagoane și care trimite anual spre marile magazine ale lumii — de la Extremul Orient pînă în S.U.A. — peste treizeci de milioane de sticle din cele mai renumite soiuri românești. Sitele de argint ale filtrelor prin care trec aceste vinuri nu sînt doar o simplă figură de stil : Odobești, Panciu, Timburești, Urechești — iată nume de localități ce se rostesc cu respect atît în țară cît și pe multe meridiane.

Dar oamenii Vrancei sînt nu numai buni agricultori ci și muncitori și specialiști industriali foarte buni. E drept, Fabrica de confecții din Focșani n-a cîștigat, anul trecut, unul dintre locurile prime în întrecere, dar cele cinci mii de muncitoare trec prin mașinile lor de cusut modele de renume, prestigioase, de asemenea, atît în țară cît și peste hotare. „Renumele pe care dorim să ni-l păstrăm este acela de calitate și diversitate — criterii esențiale în comerțul cu confecții", îmi spunea tovarășul Nicolae Lungoci, directorul acestei întreprinderi, care este și ea a treia ca mărime, în ramura sa, din România. Probleme ? Are. Sînt problemele pe care le pune peste tot economia modernă, îndeosebi determinate de conjuncturile internaționale (și aici o mare parte din producție se exportă), dar prestigiul calității înclină sigur balanța în favoarea acestui foarte harnic colectiv, prețuit de parteneri interni și externi.

Oamenii Vrancei sînt, în egală măsură, constructori. Turistul care sosește la Focșani are revelația unuia dintre cele mai originale și frumoase centre din țară, cu o arhitectură modernă, curajoasă, aerisită, cu magazine bine dimensionate, cochete, elegante. Cele 15 000 de apartamente construite pînă în prezent sînt doar un prim mare pas. Bătăliile se duc și pe acest front în continuare.

Oamenii Vrancei sînt, totodată, buni oameni ai școlii, pasionați de știință, de cultură. Voi recomanda oricui să poposească la licee ca „Unirea" și „Cuza" din Focșani, unde va găsi dascăli înscriși perfect în stilul didacticilor moderne, după cum voi recomanda oricui să vadă bazinul etnofolcloric Nereju, să cunoască originalul simfonism realizat la Paltin cu instrumente populare, să asculte camerala Pastorala a cadrelor didactice sau să-l vadă pe cioplitorul Toma Rapa din Năruja.

Superb mi s-a părut, de asemenea, prin frumusețea sa de bijuterie, teatrul din Focșani, piesă unică în țară, datorat acelui admirabil maior Gh. Pastia, care a murit sărac din dorința de a lăsa viitorimii un asemenea lăcaș de cultură. Refăcut în întregime după cutremurul de la 4 martie 1977, teatrul, care poartă într-o lojă, pentru eternitate, jobenul și bastonul lui Pastia, este pregătit să-i primească pe oamenii de artă. O stagiune permanentă, cu cele mai bune spectacole de la toate teatrele — de la București pînă la Galați, Constanța, Iași, Botoșani etc. — este în intenția conducerii de partid a județului să funcționeze începînd chiar din toamna următoare. De asemenea, — după cum îmi spunea Alexandru Chihan, președintele comitetului de cultură — un mare și original festival „mioritic" se află aci în pregătire.

...Oamenii Vrancei, oameni ai muncii industriale, agricole, constructori. Oameni ai învățămîntului, culturii, științei. Oameni ai dragostei pentru locurile natale, muncitori pentru progresul lor și al țării. Cunoscîndu-i, ascultîndu-le gîndurile îmi place să-i definesc cu un calificativ și în plus : oameni politici.

Adică ai unor mari înțelegeri, ai unor mari idealuri, ai unor mari responsabilități...

EUGEN FLORESCU ■

BRÂNCUȘIANĂ (II)

Vine la rînd treapta gîndirii și acțiunii proteice pentru ca moștenirea lui Brâncuși să fie asimilată în lumina adevărului și a valorilor ce-i incumbă. O restituire deci, operă cu caracter justițiar, trebuitoare ca aerul și apa. Se dedică acestui ogor — mereu mai bine lucrat, mai deschis largului orizont — alt domeniu, cu mai amplă viziune și mai multă știință de carte, cu unelte mai evoluate și o mai limpede finalitate a demersului nostru : e vorba de profesorul Ion Mocioi, gorjean din Găleșoaia Cîlnicului, ... fost președinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă, cercetător ambițios și luminat, care și-a susținut recent doctoratul cu teza „Estetica operelor lui Brâncuși", fruct a zece ani de studiu neîntrerupt și a peste 50 000 de pagini scrise cu acest subiect. Un „soarece de bibliotecă"? Nicidecum. Bărbatul de 40 de ani, plămădit din aspra și niciodată comoda realitate fiorbinte a evenimentului, fiu al acțiunii și militantismului, fost activist în Valea Jiului, ziarist de provincie, este însul pentru care autodevenirea prin învățătură este chiar țelul vieții lui.

Ion Mocioi e un bărbat mijlociu la stat, brunet; plăcut la vedere, numai fibră uscată, trup puternic, cum sînt îndeobște cei din depresiunea Gorjului, covată carboniferă unde puterea soarelui se amplifică, seacă și călește oamenii, îi face asemeni lăi, solari și puternici, buni la tăvăleală. Ion Mocioi a crescut în palmele realității precum lutul în mîinile olarului, metaforă la locul ei, deoarece Găleșoala e sat de olari, Mocioii sînt neam de olari, cum a dorit bătrînul să fie și fiii lui, cinci flăcăi isteți, care — luați de apa noilor realități — nu au putut fi legați de roata olarului, emblema lor de neam. Ion, personajul nostru, este cel mai mare dintre fii ; îi urmează, în scară descrescîndă, pe un răgaz de numai zece ani, cei patru frați, toți „bine înfipți în meseria lor" (electricianul, mecanicul, inginerul și profesorul), toți căsătoriți și la casa lor, toți rămași în vatra lor de baștină, la Tîrgu Jiu, toți rodind numai și numai în băieți — zece băieți pînă acum — adică un triumf al bărbaților, care sporesc „clanul Mocioi", avîndu-l „pater familias" pe olarul din Găleșoala, încă neîncovoiat și în putere, la cei șaizeci și ceva de ani ai lui.

Ion Mocioi a terminat filologia la Cluj, deși „prima dragoste" erau artele plastice (de unde înclinarea lui spre estetică) ; această „primă dragoste" nu se risipi, îl însoți pretutindeni, în toate îndeletnicirile lui și rodește în misiunea lui de activist de cultură, de cercetător în aria atît de extinsă și dificilă a brâncușologiei, neînhibat de ilustrele fețe de personalitățile naționale și internaționale care oficiază în acest templu cu destule capcane, contradicții, rigori și dificultăți greu de escaladat (nu e timpul și locul să le evocăm aci). Vom nota doar una din isprăvile lui Ion Mocioi, unde osîrdia lui de cercetător se îmbină în chip fericit cu practica, cu materia ordonată în structuri. E vorba de peticul de pămînt pe care îl nemurește, într-o perfecție a orașului Tîrgu Jiu, tronind asupră-i, vertical, și legînd cerul de pămînt. Coloana infinită, o hiperbolă a stîlpului gorjenesc astfel glorificat, cum exclamam adolescentin în urmă cu treizeci de ani, la întîia mea călătorie pe aici. Pe atunci, jur-împrejurul monumentului era un spațiu viran, hîd sălbăticit, în palma căruia păsteau dobitoacele. Și tot pe atunci sosi la primăria orașului Tîrgu Jiu o depeșă expediată de Muzeul Guggenheim din New York cu oferta de a cumpăra, la orice preț și în condițiile stabilite de vînzător. Coloana infinită (demontarea, ambalarea și transportul peste Ocean rămînînd, cică, în seama cumpărătorului) ; scrisoarea fiind în englezește, a zăcut un șir de săptămîni fără a putea fi descifrată (edilii de atunci ai Gorjului nu stăpîneau limba lui Shakespeare) pînă ce aluzia fu dezlegată și decizia puterii locale (după consultări) nu întîrzie : nu există vreun vînzător de Coloană și stîlpul rămîne al țării în care se află. Cam așa sună răspunsul. În jurul monumentului se contură apoi un parc spontan, rod al bunului-simț cetățenesc, fără însă a dobîndi amploarea, îngrijirea, mijloacele și podoabele vegetale pe care le merita cu prisosință. Acest lucru îl realizează, cu luciditate, rigoare științifică și perspectivă Ion Mocioi, rezolvînd o ecuație cu foarte multe necunoscute, deoarece lucrarea la care s-a înhămat poate fi numită, în egală măsură, operă de jardinaj, geometrie spațială, orgă de ape, constelație de lumini, grădină semiramidică — și iată de ce.

Prin anul 1937, arhitectul peisagist al Capitalei era un anume Rebhuhn, o somități în probleme de jardinaj, care proiectă — sub directa supraveghere a lui Brâncuși — spațiul de cîteva sute de metri pătrați unde fusese ridicată Coloana, mai exact spus, traducea în structuri inginerești viziunea marelui artist care concepuse romboidala Coloană într-un perpetuu dialog cu spațiul înconjurător, pămîntul de la picioarele monumentului trebuind a se integra perfect în Coloană, împlinindu-o pe aceasta și, invers, rațiunea de a fi a acelui parc fiind stîlpul cu romboizi. Acel proiect, care materializa cu fidelitate voința lui Brâncuși, a fost dat uitării, se pierduse interesului public, veniră anii tulburi ai războiului și Coloana infinită rămasă văduvită de blamida spațială și horbota de verdeață atît de migălos gîndită. Ion Mocioi este cel ce repune pe tapet, după patru decenii, documentul ce păruse iremediabil pierdut ; surpriza fu totală, dar de la entuziasm pînă la traducerea în fapt a unui proiect mai e cale lungă. O parcurse cu calm, forță argumentativă și aplomb edilitar Ion Mocioi, trecînd toate „furcile caudine" care se interpuneau realizării acestui vechi și ambițios proiect. Nu-i o victorie personală, e fructul colaborării între organele puterii locale și Consiliul Culturii și Educației Socialiste în al căror dialog de întrebări și răspunsuri, de concilieri și înțelegeri Ion Mocioi a jucat rolul de harnică suveică. Acum, în anul de grație 1980, ceasul sfînt al despămînțării găsește lucrările din ambianța Coloanei infinite în faza lor ultimă ; vara și toamna anului sînt întîiele preutese care pătrund în cîmpul de putere al multașteptatului dialog dintre stîlpul romboidal curgînd în infinit și acest colț de natură gorjeană ordonat, purtînd sigiliul spiritului brâncușian.

Să descriem semnele acestui dialog. Zăvistea triunghiulară cuprinsă între străzile Tudor Vladimirescu (la nord), Craiovei (la vest) și Calea București (la sud), avînd o suprafață mai mică decît un stadion, a fost lucrat-gîndit-răscolit-însuflețită în conformitate cu cerințele numitului proiect. Aleile parcului, podite cu bolovani de rîu, se ordonează ca o proiecție de romboizi, adică imaginea răsturnată a Coloanei pe orizontală, parcul nefiind altceva decît oglinda răverberată a acesteia, o recompunere hiperbolică, răstignită la sol, un tablou mozaical, realizat cu știința și arta grădinăriei. Țelul e ca verticala semeață și abstractă de bronzuri să convorbească cu orizontala verde, vitală, mereu înfloritoare și pămîntească a jur-împrejurului. Sub calota de lut s-a introdus o rețea de apă și o rețea de iluminat — orga de apă și lumini subordonîndu-se fidel constelației rombice a întregului. Coloana a fost remetalizată (încă în urmă cu patru ani), îmbrăcat într-o nouă peliculă de alamă corpul monumentului, iradiind cu forță de astru în această ambianță de caleidoscop. Lavițe enorme, din trunchi de copac, scobite brut, dulgherește, dispersate în aceeași simetrie rombică, oferă venitului în templu tihna meditației și reculegerii. Un gard țărănesc, desigur de lemn, împrejmuiește parcul, curgînd zigzagat, spre a relua și în acest caz motivul crestei de cocoș al romboizilor din stîlpul infinit, avînd drept tiv gardul des, ciufulit-sirmos, robust și verde de tuia. Las dinadins la urmă horbota vegetației, care conferă locului strălucire de steag heraldic, o reproducere polifonică a spiritului brâncușian prin arbuști, plante și flori, care să vorbească ochiului și inimii în toate orele zilei și în toate anotimpurile prin unitatea în diversitate care le ordonează. Nouăsprezece soiuri de arbuști, plante și flori, preluate riguros din programul brâncușian, conferă prin răspîndire volum și culoare la fantasticul concert naturist din preajma Coloanei : salcîmul cu coroană sferică, castanul, teiul alb, arțarul american, paltinul de cîmp, forsiția, nalba lemnoasă, spireea de vată, cătina roșie, salcia mirositoare, trandafirii, lemnul chinezc, scînteița pitică, năsturașii, prifulețul, nu-mă-uita, crăițele, tuia și, desigur, iarba verde de acia. Alte două erupții florale — jerbele de apă și lumini — întregesc această revărsare vitală, concepută savant, o glorificare a spiritului creator. O veritabilă premieră, vom zice noi, cea mai originală, mai autentică expoziție brâncuși în aer liber pe care o putem concepe cu mintea și sufletul.

Convorbeam despre toate acestea cu Robert Bordaz, arhitect de profesie, consilier al Muzeului de arte decorative din Paris, realizatorul atît de lăudat și controversatului Centru de cultură Georges Pompidou din capitala Franței, acela care — apreciind la superlativ arta și destinul marelui român — a plantat atelierul original al lui Brâncuși undeva cu totul separat, smuls din clasificări, curente, școli și serie, pe platforma Beaubourg, ca un alb pandantiv pe pieptul acestui așezămînt cu faimă mondială; cinste de care n-a avut parte nici unul dintre marii artiști adăpostiți aici. Este omagiul adus lui Brâncuși, socotit artist nepereche. Spunea Robert Bordaz : „Parcul astfel însuflețit sub romboizii de la Tîrgu Jiu va fi cea mai fantastică imagine care va întregi ambianța originară, românească, a atelierului lui Brâncuși, un omagiu vivant sugerînd eternitatea artei prin eternitatea naturii care o naște". În speranța că va obține cît mai repede planșa fotografică a parcului astfel refăcut, convorbitorul meu, care este și autorul cărții „Le Centre Pompidou — une nouvelle culture" (Editions Ramsay, 1978) mi-a dat, la 13 decembrie 1979, această dedicație : „Avec tout mon amour pour la Roumanie et ma vif sympatie".

Este un mesaj, dintre altele mii, ce călătorește pe itinerarul Paris, București, Craiova, Tîrgu Jiu, Hobița și retur — bobinînd paralelele și meridianele globului în alte multiplicate itinerare de tip similar — și se pierde în universalitate, precum romboizii magnificei Coloane.

POP SIMION ■

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Tot mai mult accent se pune pe farmacia naturii și mulți bolnavi folosesc cu încredere ceaiurile care le ameliorează suferința. Cînd am reușit să intru în posesia lucrării „Plantele medicinale", întocmită de dr. Grigore Constantinescu și Elena Maria Hațieganu, am avut o deosebită bucurie. Lucrarea este mult mai completă decît cele apărute anterior, în ceea ce privește recoltarea, păstrarea etc. a plantelor medicinale. Dar cînd am ajuns la rețetele pentru diferite ceaiuri am simțit amar în gură. Oare n-ar fi avut aceeași eficiență preparatele dacă denumirea plantelor ar fi fost dată în limba română curentă? **(Safta Bicegă, Suceava)**

■

Din partea Comitetului sectorului 4, municipiul București, al P.C.R.: „Avînd în vedere cele solicitate de tov. Prodan Maria, str. Boccaccio nr. 103, bl. 5, ap. 27 s-a dispus: compartimentul de asistență socială de pe lîngă Consiliul popular al sectorului 4 va întreprinde o anchetă socială în vederea internării bolnavei într-un cămin-spital".

■

Sîntem locatarii blocului din str. Lalelelor nr. 8, bloc cu 10 nivele, două scări, dat în folosință în luna decembrie 1978 și care nici pînă azi nu are lift. Nu mai știm unde să mai adresăm apelurile noastre pentru rezolvarea problemei liftului. Poate prin dv. ne vom face și noi auziți de către cel în drept. **(Asociația locatarilor nr. 134, Brașov)**

■

Ministerul Muncii: „Vă facem cunoscut că în urma revizuirii dosarului tov. Ionescu Ecaterina din București, în decembrie 1979, aceasta a fost trecută din gradul III în gradul II de invaliditate. Urmează ca prin Comisia de pensii a sectorului 3 să se emită decizia administrativă corespunzătoare gradului II de invaliditate".

■

Am o fată, elevă în clasa a IX-a, care de prin octombrie '79 a început a acuza dureri de ochi. Pe 5 ianuarie a.c. am luat de la circumscripția sanitară „Floreasca" — de care aparținem — trimitere pentru oftalmologie la Policlinica de copii „Mașina de pîine". Tov. de la fișier, care dădea bonurile (fără ecuson), s-a uitat la trimitere, după care mi-a zis sec: „Programările la noi se fac o dată pe lună, în ziua de 1". Nu am avut încotro și pe 1 februarie m-am prezentat să-mi iau programarea. Pe 11 martie mi s-a dat! Așadar, 5 ianuarie, 1 februarie, 11 martie — timp în care pe fetița mea, fără o rețetă de la un specialist, n-o puteam ajuta cu nimic. **(Racu Lucica, București)**

■

Oficiul farmaceutic Cluj-Napoca: „Referitor la sesizarea tov. Pop Cornel vă comunicăm: produsele Persantin, Carbocromen, Tarosin sînt parțial deficitare, deoarece industria noastră de medicamente ne livrează cantitățile cerute și contractate de noi cu mari întîrzieri și în cantități care nu acoperă cererile. Propunerea dv. de a se întocmi în farmacii o evidență a bolnavilor cardiaci depășește competența și posibilitățile noastre. Singura rezolvare ar fi ca industria noastră de medicamente să răspundă cu promptitudine maximă solicitărilor și obligațiilor contractuale ce le are".

■

De la 1 februarie 1979 ni s-a suspendat mașina care circula pe traseul Ploiești — Merii Petchii, pe motivul că nu dă randament. Era singurul nostru mijloc de legătură cu orașul Ploiești. Am intervenit pe lîngă Autobaza 6 călători Ploiești să repună în circulație mașina, zadarnic însă. Sperăm ca măcar acum să rețină apelul nostru cu rugămintea ca, dacă se redeschide traseul, să pună și supracontroale pe această linie pentru a înțelege, în sfîrșit, de unde venea nerentabilitatea. **(Grup cetățeni comuna Nuci, satul Merii Petchii, Ilfov)**

■

Direcția Generală Comercială: „Sesizarea tov. ing. Precup Ilie s-a verificat la fața locului. Cele menționate în legătură cu atitudinea avută de vînzători cînd i s-a oferit spre cumpărare ceapă verde de seră calitativ necorespunzătoare, sînt juste. Pentru încălcarea regulilor de comerț, vînzătorii Popescu Marin și Predoi Niculina de la unitatea de legume-fructe nr. 151 din bd. Republicii 59 au fost atenționați în scris, prelucrîndu-se cu tot colectivul atitudinea lor".

■

Cînd s-a născut el, Marian, în 1973, al 8-lea copil al familiei Tudose din comuna Peris, mama lui a murit. A fost dat la Casa copilului, anii trecînd, tatăl nedînd nici o relație despre el. Pînă a aflat sora lui mai mare, Alexandrina, împreună cu care am mers la Casa de copii Buftea. Eu, cu soția mea, Constantina, ne-am hotărît să-l înfiem, zicîndu-ne că unde sînt doi mai crește și al treilea, condiții avind. În sfîrșit, și tatăl își dă, în final, consimțămîntul, și Casa de copii, copilul înflorind în timpul cît s-a mutat la noi. De atunci au trecut multe luni dar Comisia pentru ocrotirea minorilor Ilfov nu dă semne de grabă pentru perfectarea dosarului, pentru ca Marian să-și intre în toate drepturile sale legale. **(Artin Tache, București)**

■

Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Ilfov: „La scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de tov. Stroe Florea prin care sesizează deteriorarea căminului cultural din satul Fintina Doamnei, comuna Nicolae Bălcescu, județul Ilfov, vă informăm: Cele sesizate corespund adevărului. De aceea s-a stabilit ca în termenul cel mai scurt să se execute remedierile necesare iar tov. Marin Tănase, secretarul adjunct cu probleme organizatorice, care este din acest sat, să răspundă de baza materială și activitatea cultural-educativă a acestui așezămînt, din partea comitetului comunal de partid".

■

Subsemnatul **Zamfir Bîtu**, pensionar din comuna Făgețelu, județul Olt, vă aduc la cunoștință următoarele: De doi ani de zile a fost vorba să ia ființă și la noi un oficiu poștal, dar pînă în prezent nu s-a făcut nimic. Pînă în toamna trecută ni se reproșa de la D.J.P.T.Tc. Olt că nu este acoperită cum trebuie clădirea. Acum, că totul a fost pus la punct, ne întrebăm ce motive vor mai scoate pentru a nu ne face oficiul? Nu de alta, dar tot așteptăm și noi să ni se pună telefoane.

■

Comitetul județean Galați al P.C.R.: „Ca răspuns la scrisoarea Mariei Isac care reclamă că nu i s-a acordat alocația de stat, vă comunicăm: Solicitanta a fost reținută în drepturile legale curente pe care urmează să le primească în continuare, pînă ce soțul va executa pedeapsa penală și se va încadra în muncă cu contract pe durată nedeterminată".

■

Nu-mi pot da seama care poate fi motivul pentru care nu mai găsim în magazinele noastre detergenți ca: Trial, produs foarte bun pentru înmuiat rufe, Perlan albastru, Alba super. Ca gospodină resimt și lipsa produsului Alba menaj. De mai bine de două luni de zile astfel de produse nu au mai apărut la Orșova. **(Opriș Octaviana, Orșova, județul Mehedinți)**

■

Comitetul sectorului 2, municipiul București, al P.C.R.: „Ca răspuns la scrisoarea numitei Ciobotaru Copce Irina prin care solicită extinderea pentru o cameră în Calea Moșilor nr. 124 A, vă informăm: Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2, în ședința din 13.02.1980, i-a aprobat cele solicitate".

■

Consiliul popular municipal București, sectorul 6: „În legătură cu scrisoarea tov. Ghiță Untaru, domiciliat în București, str. Valea Siretului nr. 3, care sesizează comportarea necivilizată a familiei Suciu Nicolae, solicitînd evacuarea din locuința ce o ocupă fără forme legale în cadrul aceluiași imobil, vă informăm: Tovarășului Suciu Nicolae i s-a întocmit de către ICRAL Giulești, centrul 4, referat pentru evacuarea locuinței ce o ocupă fără forme și a fost amendat pentru fapta sa, conform procesului verbal nr. 1 866/5 din 1979".

Mă numesc **Ștefănescu Aurel**, domiciliez în Buzău, str. Colonel Buzoianu nr. 98 și vă aduc la cunoștință următoarea situație: În urma cutremurului din 1977, Școala generală nr. 8 din Buzău a fost grav avariată. În urma acestei situații elevii școlii au fost repartizați să efectueze orele de curs la Liceul agricol, Liceul „M. Eminescu" și la Liceul „B. P. Hasdeu". De atunci și pînă azi situația a rămas aceeași, elevii neputînd desfășura decît activitatea de clasă, celelalte, pionierești, sportive sau de pregătire a materialului didactic ajutător, neputîndu-se efectua. Mă întreb ca toți ceilalți părinți: nu s-ar putea accelera lucrările de renovare, care merg cu încetinitorul?

■

U.J.C.A.P. Suceava: „Verificîndu-se la C.A.P. Manolea, s-a constatat că petentei Ivanov Toader Marfa din satul Manolea, comuna Forăști i s-a imputat lotul în anul 1978 pentru că n-a participat la lucru în C.A.P. Întrucît n-a contestat în termen legal, hotărîrea de imputare a rămas definitivă".

■

Subsemnatul **Macovei Neculai din orașul Comănești**, str. Moldovei nr. 66, județul Bacău, vin la dv. cu următoarea problemă. În noiembrie '79 am cumpărat o pereche de pantofi de la magazinul universal Moinești, confecționați de cooperativa meșteșugărească „Prestarea" Sighișoara (Tg. Mureș). După 2—3 zile am rămas descult: mi s-au desprins ambele tălpi de la pantofii mei cei noi. M-am adresat magazinului, care m-a îndrumat spre fabrică, m-am adresat producătorului trimițînd și coletul în cauză; și de atunci, de pe 26 XI-'79, tot aștept. Oare sus-pomenita cooperativă așteaptă, la rîndu-i, primăvara ca să-mi trimită sandale în loc de pantofi?

■

I.C.R.A.L. Herăstrău, București: „Privind scrisoarea adresată de Asociația locatarilor din str. Franklin 16, sectorul 1, către revista dv., vă comunicăm: Din verificările efectuate în teren s-a constatat că cele semnalate de petenți s-au dovedit juste, fapt pentru care I.C.R.A.L. Herăstrău a dispus urgentarea efectuării lucrărilor rămase de executat și măsuri de organizare, ordine și curățenie corespunzătoare pe șantier. Totodată, s-au luat măsuri de sancționare a celor vinovați".

■

La Centrul pentru preluarea ambalajelor, unitatea nr. 3 din cartierul Trivale, municipiul Pitești, a devenit o obișnuință ca atunci cînd trimiți un copil cu sticle și borcane să i se calculeze întotdeauna cu cel puțin 0,50—0,60 lei mai puțin, fapt verificat de mine de 3 ori în două săptămîni. Am primit și justificări — că nu au mărunțiș. În schimb, condica, pe care am solicitat-o cu insistență, mi-a fost refuzată. **(Gheorghe Boroghină, Pitești)**

■

Inspectoratul județean Constanța al Ministerului de Interne: „Cu privire la plîngerea numitei Vasile Aurora din Mangalia, vă informăm că, în urma verificărilor, Pătrașcu Lucian a fost invitat la organul de miliție și sancționat contravențional cu amendă de 500 lei".

■

Sînt **Vitan Alexandru**, om al muncii la Întreprinderea balneară și de turism **Băile Herculane**, și vă solicit sprijin în următoarea problemă. Locuiesc cu familia compusă din 4 persoane într-un apartament proprietate de stat, cu două camere. Toată lumea știe starea acestui apartament, cotropit de igrasie, cu pereții mucegăiți, fapt pentru care, organele locale au hotărît să mi se atribuie un altul. Numai că am rămas numai cu promisiunile. Sper că de această dată cei în drept vor soluționa întemeiata mea cerere.

■

I.C.L. Universal București: „Privitor la sesizarea lui Ion Vărădeanu vă comunicăm. Numitul I. Vărădeanu apare în evidențele noastre ca deponent de icoane și tablouri și a solicitat eliberarea unor documente pe care să le folosească la secția financiară și la scoaterea din țară a unor bunuri, cu ocazia plecării sale definitive. Ținem să precizăm că la toate solicitările sale s-a răspuns în termen și cu date strict identice cu cele existente în arhiva întreprinderii. Numai că petentul cere cu insistență să trecem în documente alte elemente decît cele înscrise în actele originale, ceea ce nu putem face".

■

Vă comunic, în cele ce urmează, răspunsul primit de la Fabrica de mobilă Tășnad, județul Satu Mare, la o solicitare a mea. „Recamierul de care vorbiți nu poartă vina noastră deoarece perna elastă (arcurile) nu este un produs al fabricii noastre, ci este fabricat de I.P.L. Reghin. Celelalte defecte la mobilă — pe care și le-ați trecut — trebuiau observate în luna octombrie '79 cînd ați luat mobila dacă au existat, ceea ce nu credem, deoarece toate garniturile au fost verificate și recepționate de cel în drept" (Nr. 42 1980). Să fi uitat dumnealor că bunurile de folosință îndelungată au termen de garanție de 12 luni? Că arcurile cu pricina tot de d-lor ar fi trebuit refuzate? **(Teușe Gheorghe, Craiova, cartierul Desrobirii Rovine, bloc A 2, ap. 54)**

■

Ministerul Sănătății, Direcția asistență medicală: „Privind sesizarea lui Petre Dărăban din satul Neagra, comuna Tașca, vă comunicăm: Pentru precizarea diagnosticului și a necesității de plecare în altă țară, bolnavul a fost convocat la o comisie medicală de specialiști în vederea examinării".

■

Pe 29.09.1979 subsemnatul, cu factura nr. 45 861 am cumpărat un televizor „Lux 252" cu seria 371 765, căruia peste puțin timp i s-a ars o siguranță, apoi, după cum am fost informat de specialiștii cooperativei „Metalul" Tîrgu Mureș, i s-a defectat tubul cinescop. Șeful secției meșteșugărești a solicitat întreprinderii „Electronica" București un tub cinescop de 65 cm pentru înlocuire, încă de la 16.01.1980. Nici pînă în ziua de azi tubul în cauză nu a sosit, aparatul meu zăcînd în continuare la cooperativă în așteptarea reparării. Poate de această dată factorii de răspundere din întreprindere se vor dovedi mai receptivi la asemenea solicitări. **(Marian Ioan, Tîrgu Mureș)**

■

Oficiul județean de turism Buzău: „În revista „Flacăra" nr. 6/1980 a apărut sesizarea tovarășei Ionescu Elena din București, la care vă comunicăm următoarele: Întrucît stațiunea Crivăța pe anul 1979 nu ne-a trimis penalizări pentru bilețele nevalorificate, am hotărît să oprim comisionul de 5 la sută și să restituim petiționarei suma, cu mandat poștal".

■

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Dîmbovița: „Petiționara Marinescu V. Maria a fost încadrată în muncă la Grupul școlar SARO Tîrgoviște, în funcția de pedagog".

■

Mă numesc **Bratu Ion**, sînt om al muncii în cadrul Filaturii de lînă pieptănată Buzău și vă aduc la cunoștință următoarele: În luna aprilie 1979, Consiliul oamenilor muncii din cadrul unității noastre mi-a aprobat o gradație. Cu toate acestea, nici pînă acum nu am beneficiat de drepturile bănești ce mi se cuvin. Poate veți reuși dv. să aflați motivul acestei stări de fapt.

■

I.C.M. — Serviciul transporturi: „În urma cercetărilor efectuate s-a constatat că se confirmă problemele sesizate redacției de către un grup de oameni ai muncii din C.F.R. Pentru faptul că nu a luat toate măsurile care se impuneau în vederea conducerii la sediul postului de miliție T.F. a infractorului prins în flagrant de către reclamant și alți călători în trenul de persoane 1 007, subofițerul de miliție a fost sancționat disciplinar."

■

Subsemnata **Popescu N. Maria din satul Șipote, comuna Drăgănești, județul Constanța**, am lucrat la C.A.P. Șipote din anul 1954 pînă în anul 1969. Din 1969 pînă în '73 am fost încadrată la Cooperativa de consum din sat, ca vînzătoare. Împlinind etatea de 57 de ani am fost scoasă la pensie cu un ajutor social de 900 lei și o pensie suplimentară de 91 lei. Rog a mi se răspunde dacă mi se mai acordă dreptul la pensie pentru cei 18 ani lucrați în C.A.P.

■

Consiliul popular al municipiului București: „Referitor la adresa dv., vă facem cunoscut că am rezolvat situația de locuit a tov. Gîrleanu Ecaterina, atribuindu-i un apartament cu două camere în blocul 37 Militova."

■

Sîntem familia **Rădus din Băneasa, județul Constanța**. Am hotărît să executăm o lucrare cu membrii gospodăriei comunale de la subunitatea Băneasa, materialul aparținîndu-ne în întregime, contractînd cu ei doar manopera. La sfîrșitul devizului s-a comis o eroare care pe noi ne costă mii de lei: cheltuielile indirecte, beneficiile s.a. au fost aplicate nu nu nal la totalul de plată, ci și la material — aceasta, cum spuneam, aparținîndu-ne în întregime. Nu ar fi trebuit aplicate numai la manoperă?

■

Mă numesc **Șerban Neculai și locuiesc în Constanța, Bd. Al. Lăpușneanu 112, bloc L 8, ap. 58** și vă solicit sprijinul în următoarea problemă. Pe ziua de 3 decembrie 1979, cu recomandata nr. 318 am trimis pe adresa „Departament C.F. — Direcția control a veniturilor, Serviciul trafic internațional, două bilete pe ruta Negru Vodă — Istanbul și retur cu serille 330847—330848, eliberate de agenția internațională București, pentru a mi se restitui suma de 1 010 lei, întrucît nu am mai efectuat această călătorie cu trenul. Aveau pe ele și viza stației C.F.R. Negru Vodă, care menționa că nu s-a efectuat călătoria. Confirmarea de sosire am primit-o. În schimb, nu am primit nici un fel de răspuns, și nici banii.

■

Direcția Generală Comercială: „Referitor la scrisoarea tov. Volcu Marinela, vă aducem la cunoștință următoarele. Biroul executiv al consiliului oamenilor muncii de la I.C.L. Alimentara 4, s-a adresat Consiliului popular al sectorului 4 cu rugămintea să le repartizeze un apartament de urgență, pentru a rezolva situația de locuit a tov. Voicu Marinela."

■

Pînă în ianuarie 1980 în orașul Galați, pe verso abonamentului pentru o singură linie de transport se preciza: „Valabil și pe zonele liniilor cu traseul paralel", posesorul economisind mult timp întrucît putea utiliza orice linie din traseul abonamentului. De cînd întreprinderea și-a schimbat denumirea — de la I.J.G.C.L. la I.J.T.C. — abonatul este invitat să opteze pentru un singur traseu paralel, reducînd posibilitățile de utilizare ale abonamentului și, desigur, avantajele acestuia pentru deținător. **(Fara Paul, Galați)**

■

În ziua de 6.XII.1979 am cumpărat un frigider „Arctic 180 L". A funcționat pînă pe 23.XII.1979. Peste două zile am mers la cooperativa noastră și am anunțat defecțiunea. Pe 31.XII.1979 s-a prezentat un specialist care a constatat că frigiderul are motorul ars, deci agregatul trebuie înlocuit. De atunci, sînt mereu purtat cu vorba, iar frigiderul își așteaptă zadarnic rezolvarea. **(Pălăngeanu Ion, Giurgiu, str. Toporaș nr. 24 A)**

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier: COSTEL BADEA

„...Costel Badea e un ceramist-sculptor, adică, mai bine-zis, un sculptor care-și definitivează operele modelate, prin ardere. Dar sculptor, pentru că formele pe care le născocește sînt pure muzici de volume orînduite convenient, armonic, într-un spațiu pe care-l umplu de rezonanțele lor, ca orice sculptură..."

ION FRUNZETTI

„...Modern ca viziune și concepție, știind să speculeze posibilitățile expresive intrinseci ale materiei, inventiv în ce privește structura și organizarea formelor plastice și prelucrarea de desăvîrșirea artizanală a lucrărilor, a ajuns la o serie de realizări care îl definesc ca pe unul din cei mai talentați ceramiști ai generației sale".

OCTAVIAN BARBOSA

IULIA HAȘDEU

Parcă o soră ori un procuror curat,
Lujer de crin ori nepătrunsă oază,
Destin suav și enigmat
Dar tu te-ai mistuit ca roza-n vază.

S-a risipit albastrul ceas de veghe greu
Cu nopțile-necate în aspra voluptate.
Urmașii tăi adoratori sîntem noi, Iulia Hașdeu
O, cum din lut te-aș naște pentru eternitate !

Cînd muzele-ar fi stat geloase să te-asculte
Cînd viitor măreț și s-ar fi strîns la giezná
S-a cufundat titanul în ciuriile-oculte...
Cine s-a înfruptat proteguit în beznă

Cu ochii tăi din rouă și talia din vrajă
Cînd simbol României statuia-ți ar fi sirajă ?

Prof. ELENA RADU
Răcari

În librării — „Brâncuși" de Dan Grigorescu

Există în vechiul cartier bucureștean al Antimiului o casă aproape îngropată în caldarîm, pe lîngă care, sînt sigur, mulți trec fără a-i arunca o privire. Ar fi o casă cum nu se poate mai anonimă, de felul celor pe care mahalalele de acum un veac ale Capitalei le adăposteau cu sutele, dacă fațadele sale dînd pe două străzi nu ar avea o particularitate care mi-a tulburat de cînd am descoperit-o, pe vremea studenției încă : fiecare fereastră a acestei case mai mult decît centenare este timbrată de un cap, modelat stîngaci, al unui bărbat cu cușmă pe care românii din toate straturile sociale, în preajma revoluției pașoptiste, a Unirii și a Independenței l-au văzut adesea, adoma înfățișat în litografii și în tablouri cari el nu este altul decît Mihai Viteazul.

Mărturisesc că aceste rînduri îmi sînt mult mai dificile decît oricui aparținînd unui orizont de plastică folclorică orășenească din secolul trecut, demne de un pidariu de muzeu — dovedind ecoul pe care l-a avut, în ceea ce va fi fost pe atunci opinia noastră publică, cultul voievodului unificator și liberator evocat de poeți și de istorici, de pictori și compozitori ai romantismului și ai clasicismului românesc, au cîștigat pentru mine o valoare culturală atît de înaltă încît le aș lega în același capitol al mentalității moderne în care se regăsesc pagini din Heliade, Bolintineanu și Bălcescu, pînze ale lui Lecca și Aman, melodii ale lui Flechtenmacher și Musicescu despre epopeea tragicului principe de la 1600.

Ele sînt nu opere de artă, nici monumente istorice în înțelesul restrîns al cuvîntului, ci mărturii ale **istoriei civilizației** așa cum poate fi un cuvînt vechi sau o carte rară, un instrument sau un vehicul ciudat scos mai demult din uz, un obicei uitat, un proverb sau o piesă de costum desuetă, pe care le înțelegi, toate, doar corelîndu-le între ele, așezîndu-le în acea „viață cotidiană" despre care istoricii adevărați scriu încă prea puțin și care este cea mai prețioasă, fiindcă este și cea mai omenească cu putință în simplitatea, în modestia și chiar în uniformitatea ei.

Istorie tăcută

Istoria civilizației, acea sinteză de „istorii particulare" ce adună laolaltă dovezi ale istoriei limbii și literaturii, ale istoriei, științei și tehnicii, ale istoriei artelor și instituțiilor, ale dreptului și ale credințelor, ale doctrinelor și ale ideologiilor, ale psihologiei și ale sensibilității omului din toate categoriile, o „istorie tăcută dar imperioasă" cum o numea cîndva, admirabil, un deschizător de drumuri în cîmpul studiilor umaniste din veacul acesta, e încă prea puțin înțeleasă la noi în resorturile sale adînci și este tare păcat.

Mă gîndesc adesea cît de cîștigați ar fi elevii ultimelor clase de liceu și mai ales studenții ce se pregătesc să fie istorici și filozofi, filologi, artiști și arhitecți — ba chiar și alții, dintre cei atît de însetați de faptul cultural semnificativ cum am avut prilejul să constat, nu o dată, ci sînt politehnicienii și medicinștii — cît de cîștigați ar fi, repet, pentru cultura și pentru viața lor, dacă ar beneficia, la vîrsta cea mai primitoare de sugestii ce stimulează fantezia de spectacolul unor punți aruncate între universele domenii ale spiritului de către profesori specializați, într-o disciplină largă, pasionantă și autonomă care există pe alte meridiane și se numește istoria civilizației.

Atunci cînd un om tînăr — și nu numai el — va ști să înțeleagă că o civilizație, civilizația trecută și cea prezentă deopotrivă, este făcută din tot ceea ce-l înconjoară, cînd va pricepe de ce o casă pe lîngă care trecea fără s-o vadă, într-un vechi cartier bucureștean, a putut să poarte drept podoabă, acum mai bine de un veac, așezată de o mînă nestiută și de un suflet generos, o imagine voievodală ce devenise emblema unei epoci — descifrată identic de tîrgovețul anonim și de cărturarul de prim rang — inteligența și sensibilitatea sa vor cîștiga, deloc livresc și deloc erudit, o dimensiune nouă. Aceea de copărtaș autentic la o civilizație națională a cărei istorie nu o poate ignora niciodată, nicicum.

RĂZVAN THEODORESCU

Folclorul — tezaur național

Să auzi iarba cum crește

Bibliografia literaturii de exegeză folcloristică s-a îmbogățit cu o lucrare întru totul remarcabilă, în care arta populară românească este privită din interiorul ei, partizan și cu un patetism abia reținut. **Să auzi iarba cum crește**, mai mult decît o carte de simple memorii, eseuri și intervenții polemice, este în fapt romanul aventurilor, interioare și exterioare spiritului, ale unui mare folclorist român, Harry Brauner. A fost o onoare pentru revista Flacăra să găzduiască în paginile ei, săptămînă de săptămînă, timp de cîteva luni cele mai multe dintre capitolele volumului la care ne referim și dacă această cronică, la rîndul ei, apare tot în revista Flacăra, sîntem datori să începem, cînd trebuie să subsumăm truda autorului unei anume concepții despre cultură și rostul omului de cultură, prin a afirma caracterul net militant al demersurilor folcloristului Harry Brauner, consecvent constructiv cînd vizează o biruință a spiritului consecvent demolator vizavi de orice soi de sperjur cultural. Cînd folclorul este falsificat, răstălmăcit, vulgarizat, deturnat de la însăși menirea lui, rostul folcloristului nu se confundă cu acela al unui medic aflat la căpătîiul unui bolnav incurabil, solicitînd celor de jur-împrejur, cu voce scăzută și miloagă, clemență și liniște. Nu este suficient să luăm temperatura și pulsul bolnavului, sau să-i facem respirație artificială, într-o solitudine de ermit, dimpotrivă, trebuie să strigăm sus și tare durerea acestuia, în urechile tuturor, pentru că este vorba despre durerea celor mai adînci fibre ale unui popor. Ceea ce Harry Brauner a și întreprins.

Mai mult ca oricînd, și la noi și aiurea, folclorul are nevoie de prieteni devotați, care să-i apere cauza fără nici o rezervă. Paradoxal, lupta pe care sîntem datori s-o purtăm pentru conservarea lui o purtăm împotriva noastră însine. Într-o lume grăbită, marcată de mari prefaceri sociale și existențiale, ajunsă la scara trenurilor ce țintesc viitorul, unii oameni sînt tentați să-și trieze mult prea drastic bagajele. Cu aceștia, oricum se mai poate sta de vorbă și chiar cu un indiscutabil folos. Ce ne facem însă cu cei care, mîncînd pîine albă, dacă nu cozonac, de pe urma exhibărilor așa-zise folclorice, trăind pe spinarea folclorului, nu se sfiesc să-i desfigureze chipul, fie din nestiință, fie din comoditate, fie premeditat, adică animați de prea multă siguranță de sine, de o siguranță de sine care trece cu repeziciune în suficiență ? Sau în virtutea unor interese care țin pur și simplu de căpătuială ? Harry Brauner își reglează tirul critic cu un discernămînt expert : împotriva sistemului Klayton în folclor, împotriva fariseilor cu patalama, șușaniști și organizatori de șușanele, împotriva „orcăitorilor folclorului", împotriva „proprietarilor de cîntec popular", împotriva discurilor-pirat, în sfîrșit, împotriva poluării folclorului, atît prin tehnici care au intrat demult în acțiune, cît și prin tehnici care se pregătesc să intre în acțiune. Din multe puncte de vedere, cartea lui trebuie citită și printre rînduri, multe din aserțiunile ei închid în substratul lor o viziune profetică. Intuind-o, am putea stoca din față agresiuni împotriva folclorului autentic care nu se manifestă încă la lumina zilei, care amenință încă din umbră.

Dar nu este mai puțin adevărat că volumul intitulat **Să auzi iarba cum crește este** o carte prin excelență afirmativă. Seva ei se adună nu atît din avatarurile folclorului românesc, cît din triumfurile repurtate și de expresiile lui contemporane și de cei decîși să-i conserve valorile. **Un conservator sătesc în Poienile Izei, Iureș românesc la Lausanne, Trupa de teatru din comuna Șanț** sau **Aripile cîntecului românesc** sînt numai cîteva dintre subtitlurile întregului, care pledează eficient în favoarea afirmației noastre. Și iată că, printre atîtea triumfuri consemnate de Harry Brauner, în prelungirea lor imediată, însăși ultima lui carte se dovedește a fi un triumf. Și încheiem scurta noastră cronică citînd un expert într-o problemă controversată : „În ultimul timp — scrie Harry Brauner — se urmărește **autenticul**. Din discuțiile cu specialiștii reiese că este foarte ușor să pronunți acest cuvînt, dar este mult mai greu să arăți ce semnificație are acest cuvînt. Ce înseamnă autenticul ? Este egal autenticul cu ancestralul ? Autentic nu înseamnă ancestral, pentru că dacă socoti drept autentic numai ancestralul înseamnă că nu ții seama de mersul înainte al lumii... ! ...Ancestralul este autentic prin excelență, dar autentic este și ce se creează sub ochii noștri." Atît. De regulă, rostul expertilor constă în a pune capăt unei controverse și textul citat de noi nu este singurul pe parcursul cărții, ca expert, Harry Brauner pune capăt unei controverse. Cartea lui ne indică ora exactă a folclorului și a folcloristicii românești, este o expertiză întreprinsă de un expert. Dar asta este o tautologie ! — ar putea cineva să exclame. Ei bine, preferăm tautologiile în locul expertizelor întreprinse de diletanți...

MIHAI PELIN

In memoriam: IOAN D. CHIRESCU

Puține sînt exemplele artistice din istoria muzicii noastre cînd un experiment dascăl și un entuziast discipol, uniți prin același ideal, să contribuie la înflorirea unui gen muzical, așa cum au făcut-o D. G. Kiriac și Ioan D. Chirescu în muzica corală românească vreme de aproape un veac! Idealul s-a numit tradiția cîntului strămoșesc izvorît din folclor, iar crezul l-a întruchipat societatea corală *Carmen* din București, la conducerea căreia s-au aflat neîntrerupt cei doi dirijori timp de opt decenii. Pentru muzica corală românească societatea *Carmen* va rămîne un simbol făurit de acești meșteri a căror pildă artistică a devenit istorie.

Compozitorul, dirijorul și profesorul Ioan D. Chirescu ne-a părăsit tăcut, răpindu-ne bucuria de a ne privi cu proverbiala-i blîndețe, în noaptea de 24 spre 25 martie 1980. Abia trecuse pragul patriarhalei sale vîrste de 91 de ani. Se hrănea zilnic cu muzica ce i-au oferit-o discipolii de la radio și *Electrecord*, cu scrisorile și telegramele de îmbărbătare din țară și de peste hotare, cu succesele colegilor mai tineri de la Uniunea compozitorilor. A încercat să mai scrie chiar după spasmul cerebral din 1976. Îmi mărturisea în anul centenarului Independenței de stat (1977), că a compus ultima lucrare pentru corul Radioteleviziunii Române: *Odă lui Mihai Viteazul*. Dramatică „partitură": orbise!

Mișcătoare artistică a maestrului Ioan D. Chirescu însumează peste 400 de coruri, de la miniatura pentru vocile de copii pînă la piesa polifonică de amploare. Martor al unei zbuciumate epoci de răscruci și împliniri ale neamului românesc, Ioan D. Chirescu a surprins cu harul său înnăscut toate transformările societății noastre de-a lungul a peste șase decenii de cîntec. De la *Bulgărași de gheață* (1919), și nemuritorul *Mamă* (1933), pînă la cîntecele de pace, de muncă, de partid și acel emoționant imn patriotic *Republică măreață vatră* (1959), Ioan D. Chirescu ne-a lăsat o impresionantă frescă vocală ce îl situează printre cei mai de seamă maeștri ai genului. Originala melodie a lui Ioan D. Chirescu izvorăște de la folclor, iar învesmîntarea polifonică și-a făurit-o treptat în contactul cu tradiția lui Musicescu și Kiriac. Lipsită de spectaculozitate, creația lui Ioan D. Chirescu sintetizează profunzimea operelor de excepție, caracterizată printr-o remarcabilă construcție arhitectonică, printr-o limpezime de cristal a formei, prin accesibilitatea limbajului de expresie artistică.

Cine dorește să cunoască istoria muzicii noastre după cel de-al doilea război mondial trebuie să răsfoiască paginile muzicale ale acestui maestru al artei vocale. Ioan D. Chirescu rămîne un cronicar al sunetelor unei epoci de înfăptuiri majore al cărui glas va răsuna peste timp ca bucuriul strămoșilor.

VIOREL COSMA

Mult e dulce

Agale, timpul...

Ultima noapte a lui martie. Sînt în spital. E o oră tîrzie, ai crede că toată lumea doarme, dar pe coridor, unde ies ca să privesc de la fereastră peretele celălalt al nopții, pe canapele, ici-colo, bolnavi din alte saloane. Toți vorbesc în șoaptă, ca partenerii inițiați dintr-un turn de fumigație. Sînt năuciți că se așterne în sfîrșit primăvara și ei sînt tot aici. Cine și unde scornește jertfa soarelui și cum se petrece ea fără ei ? ! Aud și țin minte :

„Mierla e pasărea dintîi".

„Da de unde, asta-i betcală pentru gătează"...

„Deschid portița și intru-n manej. Și, hop, simt că-mi sare-n git... Și-ncă unu-n spinare"..

„Un pahar cu semințe. Pămîntul îl pune la gură și-l dă pe git în brazdă..."

„De cînd stau aici văd că toți oamenii sînt egali. Oho, păi cum vine asta ! ? Numai cînd sîntem bolnavi ?"

„De-acum înainte, oftează unul, soba se umple de ginduri seci".

Afară, ciorchini de sticlă scuturâ boabe de rouă. Sau poate mi se pare. Largul nopții n-are decît vreo zece metri : de la fereastră și pînă-n zidul unui depozit de butoaie. Unde-s nopțile de atlaz și felinarele ascunzînd cîte-un măr în scăfîrlia lor de sticlă ? Ăla de colo, care trece pe sub ele ținînd o fată de mijloc, sînt eu ? Nu-s prea mulți morți în față și nesfîrșit de mulți cei ce vin din urmă ? Și cum se face că toți alcătuiesc o singură umbră trăind ? Filigranul unei frunze străluce pe umărul fetei — după o credință veche, maică-sa, fiind însărcinată a furat o frunză de oleandru... Vîntul de-aseară a rupt o creangă dintr-un frasin. Brațul rămas e carne galbenă. Braț de văduvă tînără ieșit de sub plapumă ca s-alunge amăgirea unui vis. Ride prin somn, ticăloasa, și tinjește să doarmă în fin. Știe locul, știe claia, aude șoapta, numai omu ăla să aibă drum pe-acolo. Noaptea, care-aici e numai înaltă, coace ulcele în cuptor și pune-n fiecare cîte o stea. Dormi, doarme și riul...

„Asta-i noapte de atlaz, vere, pui o luminare pe pervazul bisericii și se aprinde singură".

„Auzi ce mai de cîini latră în spatele **unității** (pentru el, spitalu-i unitate) zici că-i la noi în sat".

„Cel mai bine, acum, e să fii într-o gară, s-aștepți să se facă ziuă și să vină trenu".

...„Dania o faci că ți-e drag ție" ..

.....lustra de cristal s-aprinde numai duminica..."

....singur mi-am făcut moară-n cap"...

....ca atare d-aia latră cîinii-n jurul **unității**"...

...„Chetia-i că ăla-colcăie de bani ca șarpele de baie"...

„Cine ?"

„Păi dacă n-ai fost atent"...

Îmi face cu mîna, din timp înclinat, o zi de vară.

Eram la mare. Pescarii, întorși din larg, scoteau din bărci, cu mîncioacele, hamsiii, chilca, stavriții și-i aruncau în coșurile cherhanalei. Prinseseră în tăiane și vreo cîțiva rechini degenerați (în Marea Neagră n-ating mai mult de 25 kg). Cînd se pomeneau în aer, rupți din burta vie a mării, de leagănul dăinuirii lor, rechinii lepădau într-o secundă pui ; murind de prea mult aer învălmășit, ei mureau singuri și-n cea din urmă zvîrcolire, instinctul speciei îi reda circuitului universal.

Într-un spital, timpul trece agale și ustură ca o insultă.

Careva a dat drumul tranzistorului și s-aude prin moină : cu mîncare și tutun / și la boi c-un braț de fîn...

E atîta gînd de primăvară în toate ale lumii încît mă gîndesc că în clipele astea numai scuipătorile nu suferă de insomnie.

„N-am ascuțit foarfeca de vie, cum or lua ei corzile la mînă ?"

„Se descurcă, n-avea grijă, sînt sănătoși..."

„Tăiam la vie pînă seara. Cînd veneam acasă rotunjeam tufele de trandafiri. Mîncam, beam pe nerăsuflate o oală de vin, mă ștergeam pe mustață și-mi trozneam ciolanele frînte de oboseală. După ce tai la vie, ăla, da, somn !"

Timp durînd agale. Departe, dincolo de noi, timpul e sonor și limpede, ca un pod de lemn cu trupul plin de galop înfierbîntat. Acolo, în cîmpia întunecată, în nopțile astea se naște, se înalță și se logodește cu pelinul zeița de lut, protectoarea grîului. Ea e aceea care scornește jertfa soarelui și închină turmele asfinților noianelor de sălcii de la Dunăre.

În muchiile turnului răsună dintr-o dată un răpăit de ploaie.

Tăcere. Toți lingem în palmă încolțitul stelelor.

Numai unul dintre noi citește într-un mesteacăn : „Mierla e pasărea dintîi".

FĂNUȘ NEAGU

Etc... Etc...

Ora de latină

Nu de puține ori i-am auzit pe contemporanii noștri plîngîndu-se că numai lipsa de timp îi împiedică să-și scrie viețile lor ca pe niște romane. „Ehe, auzim, viața mea este un roman, n-am eu vreme (poate nici talent) să-l scriu, am doar altfel de probleme de rezolvat !" Trebuie să spun că asemenea mărturisiri nu m-au contrariat niciodată, indiferent cine le făcea. Cu observația că romanul la care se gîndesc, se scrie deja de către un autor genial, constant creator, în toate genurile, pe care, furați de propriile orgolii, îl uităm adesea : *Viața*. Nu avem decît să privim, să auzim sau să citim întîmplările vieții pentru a ne simți beneficiari ai artei sale [illegible] cu certe [illegible] estetice. Lipsiți de [illegible] și de prejudecăți *Viața* (așa semnează și genialii, fără prenume) ne tulbură prin situațiile epice ale căror personaje principale sau secundare sîntem. Cum e și firesc, unii dintre noi sînt mai pricepuți în a o cumpăra și a o citi în foileton, alții mai puțin, alții — cei despre care se spune că trec prin viață cu ochii închiși — deloc. Și cum e iar firesc, din multitudinea personajelor sale, aidoma ca dintr-un roman al unui autor care o concurează cu sau fără succes, nu le reținem pe toate. Din acest punct de vedere acest romancier total, autor al adevăratului roman fluviu, nu a cunoscut, nu cunoaște și nici nu va cunoaște criza personajului. Reținem însă doar personajele *memorabile*, cele care exprimă cel mai complet un timp al fiecăruia dintre noi, o idee căreia i ne-am dedicat. Și bineînțeles reținem ceea ce ne-a impresionat în primul rînd pe noi și nu pe alții, conform unei clasificări proprii a personajelor în principale și secundare, pozitive sau negative, simple sau complexe. Faptul că pentru unii, să zicem, Ionescu este un om obișnuit, care își vede de ale lui în liniște, fără serpentine, urcușuri și coborîșuri, nu-l poate împiedica pe alții, care îl cunosc mai bine sau îl situează altfel, să facă din același Ionescu un personaj complex, cu o existență dramatică. Trecerea unui personaj din viață în bibliografia noastră de cititori este la fel de simplă ca și cea, mai des uzitată, a trecerii personajului din literatură în viață, cu singura deosebire că în cazul primei acționează cu putere subiectivitatea fiecăruia dintre noi. Cum însă nu vreau să teoretizez o evidență apelez la un exemplu recent de personaj care pe mine, cel puțin, m-a fascinat : Traian Lăzărescu. A murit de curînd și puțini au fost cei care au observat acest lucru, deși odată cu el a dispărut singurul poet român care își scria poeziile în limba latină, avînd și marea obsesie a traducerii în aceeași limbă a poeziilor lui Eminescu. Pentru mine, om care, ca atîția alții de vîrsta lui, am învățat puțină latină între atîtea ore de toate, Traian Lăzărescu a fost și este un personaj de o extraordinară intransigență și candoare. Înțelegînd, între cei puțini, că latina nu este numai o „limbă mumă", o „limbă moartă" cum i se spunea într-o vreme, ci mai ales un mod de a gîndi perpetuu în spațiul românesc, acest poet și profesor a înfruntat cu un curaj aproape nefiresc batjocura veche și mai nouă a celor care, ignorîndu-l, își ignorau pe față sau pe ascuns propria obîrșie. Nu mai vorbesc de confuzia unor lingviști care, la un moment dat, în eforturile lor de a ne apropia limba de alte limbi, ne îndepărtau pe noi, elevii de atunci, de limba latină ! Repet, nu am beneficiat în școală și în facultate de prea multe ore de latină, însă resimt și astăzi aceasta ca pe o mare pierdere. Cred, de aceea că și incăpățînatei existențe a unui asemenea om care și-a dedicat întreaga sa viață nobilului său ideal îi datorăm astăzi trecerea orei de latină între orele firești de clasă. Pentru aceasta l-am înțeles, l-am iubit și-l plîng.

IULIAN NEACȘU

În acest număr, sculpturi ceramice de COSTEL BADEA

Sculpturi ceramice

Școala românească a sculpturii ceramice arată, dintr-un început, toate datele unui fenomen. Înțelesul originar al termenului (phainomenon) este de „ceea ce apare" și cheamă, cu o anume gravitate, ideea de surpriză, de uimire, de predestinare chiar. Reperele ei fenomenologice au fost destul de repede sesizate, pentru că artiștii acestei școli s-au angajat cu generozitate într-o serie de programe de acut interes cultural. Despre taberele de ceramică de la Mediidia și Sighișoara, bunăoară, s-a scris adesea și cu justețe. A fost pentru toată lumea limpede că sculptura în materiale ceramice devenea prilejul și, totodată, cauza unei concepții noi în realizarea ambientului urban, că generațiile de ceramiști, abia ieșite din institutele de artă, erau garanția unei schimbări de esență în producția de obiecte de interes artistic major pentru noile orașe, că acești artiști puteau să promoveze, în plan internațional, lucrul excepțional al școlii.

Costel Badea, absolvent în 1964 al Institutului „Nicolae Grigorescu" — și, în prezent, lector la catedra de ceramică — a fost considerat, cu tot temeiul, șeful noii direcții. Opera lui e bogată și a repurtat prestigioase izbînzi, în țară și în lume. Costel Badea este artistul român care dobîndește, într-un interval de timp remarcabil de scurt, un număr de premii remarcabil de mare : Premiul Tineretului al Uniunii artiștilor plastici (1969), Medalia de aur — Perugia (1970), Marea diplomă de onoare (pentru grupul de artiști români) — Vallauris (1970), Premiul ex-aequo al C.S.C.A.-București (1971), Premiul pentru artă decorativă al U.A.P. (1972), Diplomă de onoare — Vallauris (1972), Premiul III — Perugia (1972), Medalie de aur — Perugia (1973), Premiul II, cu medalie — Gdansk (1973), Premiul pentru prototip al U.A.P.-București (colectivul Simpozionului de creație de la Sighișoara) (1973), Medalie de aur — Vallauris (1974), Premiul I, ex-aequo — Erfurt (1974), Premiul pentru sculptură al C.C. al U.T.C., — Expoziția tineretului-Pitești (1974), Premiul II în Festivalul național „Cîntarea României" (1977), Medalia de aur — Perugia (1978).

Costel Badea a expus în zeci de selecții românești trimise peste hotare sau ca invitat al unor faimoase galerii și academii de artă europene. Dealtfel, din 1970 este membru al Academiei internaționale de ceramică, avînd sediul la Geneva, iar din 1973, secretar al Uniunii artiștilor plastici.

Toate acestea nu se explică îndeajuns prin întîmplarea binecuvîntată care e talentul ori conjuncția de talente, din care ies în față cele mai bine organizate. La debut, în 1965, sculptura monumentală românească oferea promoției lui Costel Badea pilda unui statuar cu multe și harnice prejudecăți. Cu libertatea ce-o îngăduie dintotdeauna arta ceramicii, cu emanciparea acestei arte față de tot ce-ar putea să fie imitație a realului și figurare sub imperiul unui model; Costel Badea întrevede posibilitatea unor „muzici de volume", a unei sculpturi cu o poetică foarte personală, unde fantezia să fie prima lege, unde gresia, cu tactilitatea ei mîngîioasă, atît de viguros minerală și totuși atît de umană să fie nu atît formă, cît sugestia unui proces. Sculpturile ceramice ale lui Costel Badea fac o relație specială cu spațiul ce-l ocupă : ele nu dau conținut unui gol, nu vin cu ordinea lor într-un loc negat, ci cresc și împlu, precum fructul, și frunza, și piatra — aerul de-o vibrare și de-un tumult cum numai natura îl are. Noi vorbim atît de frecvent de fantezie încît uităm că ea e veritabilă și născătoare de artă doar cînd se desfășoară cu firesc. Cel mai neliniștitor fapt în creația lui Costel Badea e tocmai firescul noilor forme. Obiectele sale par să amintească ceva, fără să amintească nimic. Secretul îmbierii ce-o exercită asupra privitorului stă în capacitatea acestor inventii de-a evoca momentele de vitalitate ale naturii, înmuguririle ei, fabulosul articulatiilor unor plante, cristalizările. Dintre toți artiștii români, Costel Badea a simțit cel mai adînc, a simțit în inimă, am putea spune, paradoxul aglomerărilor de cristale, veșnicia ce-o mărturisește superba lor geometrie, ruina și pulberea ce se anunță în [illegible]oioasa lor înălțare. Un ciclu de sculpturi din perioada '70—'72 închipuia, în cîteva piese aparent deosebite una de cealaltă, „niște „roade ale pămîntului". Ca și cum, dintr-un sol bine bătut de ploi, gras și îmbibat de sucuri, ar fi răsărit, i-ar fi spart coaja, niște bulbi enormi, abia reușind să mai țină în fragede cămăși puterile grăbite ale înăuntrului. Fiu de țăran român, Costel Badea aude sunetul semințel care germinează sub scoarță și germinația e semnul și destinul sculpturii lui.

TUDOR OCTAVIAN

Iubirea de frumos

Elogiu simplităţii

O carte remarcabilă datorată lui Nicu Steinhardt publică Editura Dacia, în colecţia Discobolul, intitulată **Incertitudini literare.**

Aş îndrăzni să socot această carte un îndreptar la ceea ce înseamnă a face critică, a citi cu devoţiune întru edificare un text sau a vizita o expoziţie de artă. Acest om firav, cu barbă albă şi ochi blînzi, atinşi de mila luminilor de o nobilă cultură, îngăduitor şi blînd, aşezat cu toată fiinţa în mătcile spirituale ale poporului nostru, a scris pagini antologice despre Maramureş, iar cărţile tipărite pînă acum îl arată pe acest cărturar cunoscător în amănunt până la nuanţe a culturii naţionale ca şi a celei universale.

Numai că scriind într-o limbă care s-ar vrea mai degrabă a slujirii şi interiorizării decît a emiterii verdictelor şocante, o limbă ce se vrea limpede urmînd calea inimii curate şi a gîndului nefăţarnic, ar putea trece abia observată. Afirmaţia că scriitorii români în esenţa lor sînt paradoxali, trăiesc şi concep lumea din perspectiva seninătăţii şi înţelepciunii, este foarte rodnică şi adevărată şi mereu necesară de a ne fi sortită fiecărei generaţii. Pagini antologice scrie Steinhardt vorbind despre doi pictori tineri: Marian Gherasim şi Horia Bernea, iar cele despre Aman, Petraşcu, Iser au darul intuiţiei de durată asupra valorilor statornice. Simplitatea, spune autorul, nu este o concesie ci o consecinţă a decantării, o eliberare de convenţional şi greşeală, o ieşire la limanul luminilor. Cu acelaşi simţ al ocrotirii valorilor ce-şi edifică fiinţa prin jertfă şi transfigurare autorul va elogia pe Mircea Eliade şi pe marele gînditor de la Basel, Hans Urs von Balthasar analizîndu-i acestuia din urmă noţiunea de splendoare, doxologia cărţilor sale din ultimele decenii, apoi pătrunderea cu competenţă şi bucurie în universul lui Dostoievski, Faulkner, Puşkin, sau în pictura impresionistă şi universul lui Courbet.

Nu de mult primeam cîteva rînduri pe o carte poştală din Belgia, din partea acestui distins cărturar, în care eram vestit că traduce de zor pagini de spiritualitate românească în franceză pentru o revistă belgiană, pagini care au şi apărut între timp pentru mai buna cunoaştere a sufletului românesc. Ca şi Harry Brauner, Nicu Steinhardt, dintr-o altă perspectivă, pe calea cuvîntului, şi-a topit fiinţa sa admirativă spaţiului, sufletului românesc, devenind din iubire ceea ce trebuie să devenim mereu unii pentru alţii, aproapele cel mai de aproape.

IOAN ALEXANDRU ■

Stagiune permanentă la Vadul Crişului

Fără îndoială că locuitorii din Vadul Crişului, judeţul Bihor, cunosc cel mai bine frumuseţea şi bogăţia darurilor cu care sînt înzestraţi şi pe care vor să le facă ştiute şi celorlalţi oameni ai ţării. Odată ajunşi aici, întîi şi-ntîi trebuie să vizitezi „fenomenele carstice", unice în ţară. Darul pămîntului contribuie la frumuseţea acestor locuri şi a oamenilor ei, dominaţi de marea şi nobila bucurie a muncii. Cum altfel am putea justifica frumuseţea singulară, pură şi inegalabilă a vaselor din ceramică albă, lucrate şi modelate de mîinile măiestre ale cooperatorilor de aici? Acum, cînd încă frigul nu dă voie degetelor să se modeleze odată cu lutul, rigidizîndu-le, meşterii se consacră altei pasiuni: teatrului.

Locuitorii maghiari din Vadul Crişului, al căror invitaţi şi musafiri de-o zi am fost, şi-au întemeiat un teatru de amatori ce fiinţează aici de peste treizeci de ani.

Amintirea începuturilor aprinde licărul reîntîlnirilor doar în ochii celor mai bătrîni. Ne sînt arătate fotografiile adunate într-un album, ce surprind scene din spectacolele aproape uitate, ale acelor spectacole al căror gong a bătut pentru prima oară în anul 1945 şi nu a încetat să anunţe noi premiere pînă azi. Aşadar, sîntem la căminul cultural din localitate, director Ioan Schiopu, după repetiţia ultimului spectacol al acestei stagiuni teatrale, cu o adaptare după romanul lui Sütö Andras. **Un leagăn roşu pe cer,** realizată de către mentorul şi sufletul acestui colectiv de teatru, Juhasz Victor; profesorul de matematică şi fizică de la şcoala generală din Vadul Crişului.

Aici se joacă teatru cu pasiune, sobru, nuanţat. Se joacă şi se mişcă pe scenă natural, degajat. Totul se desfăşoară calm, fără trac, invitîndu-ne parcă să participăm alături de actori la bucuria ce le-o dă, după o zi de muncă, teatrul. Numai aşa se poate explica stagiunea permanentă susţinută aici cu multă seriozitate şi răspundere. Şi dacă îi întrebi pe oameni de ce vin la repetiţii, uitînd oboseala adunată peste zi, primeşti răspunsul cel mai firesc: din dragoste pentru artă. Din plăcerea de a juca. Aşa uităm şi oboseala, şi necazurile. Aşa ne putem bucura împreună.

Seriozitatea acestor oameni, care vin şi repetă aproape zilnic pentru a duce la capăt o nouă premieră, ne obligă să-i aplaudăm la scenă deschisă pe locuitorii acestei comune bihorene care nu fac decît să continue o tradiţie zidită aici din tată în fiu, şi care a prins contur, ca un simbol, odată cu instaurarea în ţară a unui climat propice încurajării şi dezvoltării unor asemenea iniţiative de cultură de masă. Din 1945 şi pînă în 1980 artiştii din Vadul Crişului au susţinut sute de spectacole, au jucat vodeviluri, improvizaţii muzicale, fragmente de operetă, piese din repertoriul românesc şi maghiar. De peste treizeci de ani s-au preocupat de realizarea decorurilor. Şi-au croit şi cusut costumele trebuincioase, dar au aflat şi buna dispoziţie pentru a-i face pe locuitorii comunei să lase treburile gospodăreşti şi să vină la spectacol. Numai aşa şi-au putut cîştiga un public apropiat, al lor, care aşteaptă cu nerăbdare fiecare nouă ridicare de cortină. Pentru că dincolo de ea îşi recunosc vecinii, fiicele şi fiii, colegii de muncă. Şi poate că unii dintre ei cîntăresc după succesul celor de pe scenă, succes care le-a dus faima pînă în faza finală pe judeţ la concursul de teatru din cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", luînd locul III.

Iată cum, într-un luminos colţ de ţară, oamenii acestui pămînt, români şi maghiari, îşi adună toate forţele şi tot talentul punîndu-le în slujba muncii, a acelei munci duse dincolo de obligaţiile cotidiene. Munca ridicată la rang de artă şi care n-are vîrstă, naţionalitate, n-are oprelişti. Avem convingerea că aici, la Vadul Crişului, gongul echipei de teatru amator va anunţa noi premiere, păstrînd stagiunea permanent deschisă în faţa talentului.

CORNELIA DJIGOLA ■

Cronica literară

Virgil Cândea: „Raţiunea dominantă"

Reconstituirea umanismului românesc este o operă nu mai veche de cîteva decenii. Eforturile, în curs de a desluşi această problemă intrată în preocupările istoricilor ideilor, de evaluare corectă şi integrare a umanismului românesc în istoria ideilor europene se înscriu unei noi perspective asupra trecutului nostru, necontenit considerat în cadrul larg al istoriei şi civilizaţiei lumii şi ele pornesc de la convingerea, izvorîtă din studiul tradiţiei vieţii noastre spirituale, că recapitularea etapelor străbătute de cugetarea poporului român nu poate fi încercată într-o viziune globală decît după cercetarea critică şi evaluarea comparativă a tuturor faptelor de cultură din trecut, cărora urmează a li se descifra motivaţia şi semnificaţiile. Este ceea ce Virgil Cândea şi întreprinde în **Raţiunea dominantă,** carte apărută în urmă cu cîteva luni la Editura „Dacia", despre care autorul însuşi arată, parcă pentru a nu lăsa nici un dubiu, că s-a născut tocmai din analiza unor astfel de „aparent mărunte" fapte de cultură: „Ele erau de mult înregistrate de istoriografie ca simple piese de inventar cultural, ca cioburile încă nestudiate din depozitul unui muzeu arheologic, ca tablourile colbuite, neidentificate şi neretuşate din rezerva unui muzeu de artă". Rezultată aşadar dintr-o lectură cuprehensivă a unor vechi texte româneşti, care nu mai sînt apreciate, cum se întîmpla pînă în urmă cu douăzeci-treizeci de ani, exclusiv ca o colecţie de documente pentru atestări de limbă sau ca izvoare de fapte istorice, observîndu-li-se, constant, aplicat, pas cu pas, importanţa şi relevanţa lor din punctul de vedere al istoriei generale a culturii, **Raţiunea dominantă** reprezintă însă mai mult decît o inserare a unor „exerciţii de arheografie". În studiul intitulat „Umanismul lui Udriste Năsturel", care analizează confruntarea de programe culturale din vremea lui Matei Basarab, reprezentînd fiecare o altă concepţie de politică a culturii, prin sublinierea modului în care avea să biruiască unul dintre acestea — cel ce urmărea consecvent introducerea limbii române în scris şi tipar, în educaţie şi cult — Virgil Cândea argumentează de fapt că, încă de la primele sale afirmări, umanismul românesc exprimă necesităţi şi idealuri proprii poporului nostru. „Acum — arată autorul — se reia programul coresian al scrierilor educative, care va rămîne preocuparea centrală a culturii româneşti timp de două secole şi pe care o vom întîlni de-a lungul întregului veac al XVIII-lea şi pînă în planurile editoriale ale lui Ion Eliade Rădulescu şi M. Kogălniceanu". În spiritul aceleiaşi idei care-şi propune să demonstreze organicitatea culturii române, Virgil Cândea aduce date noi, dovedind că întreaga epocă, înfloritoare, a Cantacuzinilor şi Brîncovenilor se întemeiază pe revirimentul cultural petrecut încă în prima jumătate şi către mijlocul secolului al 17-lea, cînd, într-o perspectivă mai largă, a Europei de sud-est, se produc prefaceri de atitudini şi cugetare care scot din evul mediu şi îndrumă pe căi moderne societăţile acestei părţi a lumii. „Intelectualul sud-est european în secolul al XVII-lea" — un adevărat panoramic al unui veac văzut prin perspectiva acestui personaj, intelectualul, surprins în ipostazele sale definitorii într-o largă arie de cultură — desfăşoară o veritabilă anchetă şi aduce concluzii de cert interes în lămurirea istoriei culturale a acestei zone şi a contactelor Orient—Occident, întrevăzînd în intelectualii vremii „martorii cei dintîi convocaţi" în procesul de trecere de la medieval la modern. Este aceasta, dealtfel, ideea fundamentală a cărţii lui Virgil Cândea, care-şi împrumută titlul de la acela al tratatului „Despre raţiunea dominantă", creaţie celebră a unui cărturar din Alexandria secolului I al erei noastre, tălmăcită românește „Pentru singurul ţiitoriul gînd" de către spătarul Nicolae Milescu şi ajunsă — prin împrejurări asupra cărora cercetătorul se opreşte cu minuţiozitate — în cuprinsul **Bibliei** lui Şerban Cantacuzino din 1688. La capătul travaliului său, exprimîndu-şi deceptia că traducerea acestui tratat n-a fost semnalată şi valorificată de literatura de specialitate mai nouă, de filologie, istoria literară ori istoria filozofiei, autorul aduce o explicaţie nu lipsită de maliţiozitate: „Omisiune scuzabilă: care cercetător se mai aventura în **Biblia lui Şerban** pînă la pagina 740, pentru a afla acolo un opuscul filozofic din epoca alexandrină care îl fascinase cîndva pe Erasm?" Faptul reprezintă, desigur, o descoperire, o noutate, şi nu este singular în cartea lui Virgil Cândea. El ilustrează un episod caracteristic din perioada de înnoire, umanistă şi laică, a culturii noastre vechi.

„Raţiunea dominantă", noua atitudine umanistă faţă de existenţă, care se desparte de vechea gîndire tradiţională a teologiei, călăuzeşte astfel fenomenul de modernizare a educaţiei şi ideilor început în secolul al 17-lea, secol bogat în fapte de cultură asupra cărora cartea lui Virgil Cândea se opreşte pentru a stabili modalităţile de asumare a lor, de încorporare în creaţiile propriu-genialului românesc, în ceea ce reprezintă permanenţele noastre culturale.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

CAP LIMPEDE ●

TEATRU

O LECŢIE DE VIAŢĂ

Premiera piesei „Cum s-a făcut de-a rămas Catinca fată bătrînă?" a avut loc la Teatrul Naţional din Iaşi. Spectacolul ţine şi acum afişul şi se joacă mereu cu casa închisă. De citva timp textul piesei publicat în revista **Teatru** a fost preluat şi de Teatrul din Giuleşti. Spectacolul de la teatrul de lîngă podul Grant este tulburător.

Experienţa de gazetar, cunoaşterea profundă a vieţii şi sufletelor delicate ale oamenilor l-au făcut pe Nelu Ionescu să scrie o piesă cu mare aderenţă la public, o piesă care interesează şi care atinge corzile cele mai sensibile ale fiinţei noastre. Dincolo de periplul unei fete în căutarea omului de care are nevoie, pe măsura caracterului ei ferm şi deschis, dincolo de eşuările eroinei în tentativa de a împlini un cuplu împreună cu bărbatul pe care îl iubeşte, trec prin această piesă o seamă de personaje, reprezentînd viaţa noastră cea de toate zilele cu micile ei orgolii, meschinării şi vanităţi, cu minunatele ei caractere şi sensibilităţi, într-o lume plină de poezie şi dragoste. Spectacolul se desfăşoară ca un suspin. E timpul unui suspin. Sau, mai bine spus, e biografia unei femei tinere care nu-şi pierde speranţa şi încrederea în ea însăşi. Biografia unei fete plină de ghinioane dar care nu se lasă în lupta cu viaţa, care ştie să ia oricînd totul de la capăt. Spectacolul de la Teatrul Giuleşti, regizat de Eugen Todoran, regizor de televiziune, este sobru, delicat, eterat, plin de culoare şi de o caldă armonie care apropie lumea scenei de sufletul spectatorului. Trebuie văzut acest spectacol care se adresează atît de firesc şi cu atîta dragoste oamenilor. E o lecţie de viaţă. E drama unei fiinţe care trăieşte în imediata noastră vecinătate. E o piesă de care avem nevoie, fără false probleme, fără angoase inventate din plictiseală, fără menajamente. Actorii, începînd cu tînăra şi convingătoarea actriţă Rozina Cambos, care joacă exact, cu aplomb, evitînd melodrama şi dulcegăria, plină de temperament şi cu o forţă de exprimare bine dozată, se achită de rol cu înţelepciune şi cu un profesionalism demn de cel mai nobil respect. Foarte bun aici Gelu Niţu, care se detaşează cu talent şi cu imaginaţie de fotografia sa standard de june prim şi seducător, de erou romantic. Impunător şi tonic este Mircea N. Creţu în rolul unui căpitan de vas. Răvăşit şi las, escroc şi libidinos pare a fi un medic profitor în versiunea scenică bine studiată a lui Adrian Vişan. Firesc şi echilibrat, reverenţios şi preocupat de destinele oamenilor este procurorul interpretat de Costel Gheorghiu. Autentică şi plină de un farmec aparte, de mahala, croitoreasa jucată de Ileana Codarcea. Splendid decorul semnat de Daniela Codarcea, creînd un spaţiu de suflet şi un orizont de tristeţe suavă printre arborii subţiri, giacomettieni, şi uşi închise. Regizorul Eugen Todoran a pus piesa lui Nelu Ionescu în lumina ei cea mai bună.

Mergeţi deci să vedeţi acest spectacol la Teatrul din Giuleşti pentru că vă veţi întoarce acasă mai buni, mai tandri şi mai frumoşi.

A. DOHOTARU ■

RADIO

AMESTECATE

„Curierul melodiilor", o emisiune de muzică şi... umor involuntar. Sau aşa s-a nimerit să fie cea din 29 martie, cînd prezentarea cîntecelor a fost anticipată de consideraţii de genul: „Ion Cristinoiu, un autor care nu coboară niciodată ştacheta", „Alex. Mandi ne oferă un adevărat pastel muzical", „Adrian Romcescu, o voce ce nu se uită", „O melodie de Liviu Tudan pe amuzantul text al Corinei Brăneanu"... Sau tot atîta curtoazie intempestivă ce aminteşte textuleţele amiabile din fostele rubrici mondene. Eu zic, stimaţi realizatori, să ne lăsaţi să simţim singuri gustul acestor celebrităţi ● În cadrul „Undei vesele", o emisiune de Silviu Georgescu, plină de prospeţime şi poante agreabile, realizată în ritmul alert şi înalta profesionalitate ce caracterizează prin tradiţie acest gen radiofonic. Sînt ani de zile de cînd, în competiţie cu surata sa televizată, satira şi umorul radioului îşi adjudecă de la distanţă cupa calităţii şi tot atîta vreme de cînd varietăţile micului ecran ne demonstrează prin emisiuni înecate în verbiaj că nu se încumetă să înveţe nimic din exemplul mai vîrstnicei sale colege ● Ne-am despărţit şi de data aceasta cu multă părere de rău de admirabila emisiune „Istoria muzicii în date", semnată de Alice Mavrodin (marţi, 25 martie) ● Ca aproape întotdeauna, Stela Popescu şi Mişu Fotino într-un vioi şi deconectant „De toate pentru toţi". Ne-au plăcut mai puţin, în schimb, meditaţiile reportericeşti, dedicate primăverii, brutal moralizatoare, dar cu efecte sensibil soporifice ● Cam săracă în idei şi exemple ispititoare, suita de momente reunite sub genericul „Microfonul pionierilor" (marţi, 25 martie).

LIVIU TIMBUS ■

● Programul RADIO-TV nr. 15 publică pe pagina ultimă cîntecul „Voi, copii" de Marius Ţeicu. Un cîntec plăcut care ar fi fost cu atît mai plăcut dacă în locul textului scris de vestiţii textieri A. Grigoriu şi R. Iorgulescu ar fi binemeritat versurile unuia din poeţii acestui timp. Prin urmare, voi copii, voi, minunea lumii, fredonaţi melodia, dar nu învăţaţi textul vestiţilor textieri. La vîrsta voastră, dragi copii, e mai folositor să citiţi şi să memoraţi poezii adevărate, scrise cu simţămînte, logică şi gramatică românească. Fiindcă, orice s-ar zice „Pe vrăjite cărări / Mîndri, sprinteni şi frumoşi / Cu paşi mici, cutezători / Şi cu suflete de flori / Zorii vieţii cuceresc..." numai poezie nu se cheamă. Vorba lui nenea Iancu: cum, adică, monşerule, şi cutezători, şi cu paşi mici?

Un muzeu în labirint

Veneţienii (III)

Tiţian şi Venus

Tiţian, autoportret

2.

Poate că nu întîmplător Venus a fost prima zeiţă antică revenită din exil. Zeiţa dragostei şi a frumuseţii s-a întors, după o lungă absenţă, printre oameni pentru că oamenii aveau nevoie de ea. Dar Veneţia, care a preferat să stăpînească mările, lăsînd altora privilegiul de a le cînta, n-a mai aşteptat-o pe Venus, că Botticelli, pe tărm, ci în faţa oglinzii. Zeiţele veneţiene sînt femei cărora le place să se admire şi să fie admirate.

Aproape totdeauna la Tiţian, Venus e preocupată, concentrată să asculte ceva. Desigur, un cîntec la orgă sau la flaut. Ea a uitat tăcerea luminoasă a plajelor antice şi ce simţea privindu-şi chipul în fîntînile din Arcadia. Acum are aceleaşi gusturi ca patricienele Veneţiei. Parcă din clipa cînd şi-a şters spuma sărată de pe braţe şi şi-a uscat părul, n-a făcut altceva decît să se plimbe prin Piaţa San Marco şi apoi să se aşeze goală în faţa oglinzii sau să asculte muzică. Tiţian avea în atelier o orgă. Şi toate Venerele sale se scaldă în acelaşi aer muzical. Au nevoie nu de soare, ca Afroditele greceşti, ci de muzică. Au apărut pe lume cu un singur scop : să viseze în sunetul orgilor sau al flautului şi să ne spună, înaintea romantismului, că frumosul este reflexul infinitului. Îşi cunosc vraja şi, la fel ca Veneţia, nu trebuie să facă nici un efort pentru a atrage atenţia. Îşi pot permite să stea pe gînduri şi chiar să ignore privitorul. El va fi fascinat tocmai de această tăcere muzicală. Căci Tiţian ştie să fie dominator şi atunci cînd vorbeşte în şoaptă.

Într-adevăr, zeiţele pictate de el aparţin Veneţiei, visează ca Veneţia, îşi fac iluzii ca Veneţia şi, fără îndoială, sînt la fel de vanitoase ca Veneţia. Nu e nevoie să le vedem îmbrăcate în veşminte scumpe şi elegante ca să ne dăm seama că nici ele nu ştiu ce înseamnă modestia. E destul să le privim cum stau pe o sofa. Au ţinuta Veneţiei, au descoperit luxul culorii şi se pricep să fie elegante chiar goale. Nu mai par să ţină minte aproape nimic din zerile antice, în schimb cunosc cu siguranţă ce podoabe preferă femeile din Cinquecento şi ce părere au negustorii veneţieni despre frumuseţe. Au învăţat tot ce era de învăţat de la un oraş pentru care „a nu fi frumos" înseamnă „a nu iubi deajuns" şi pentru care eşecurile se explică prin lipsa de îndrăzneală sau prin prea multă măsură în dorinţe. Viaţa e trecătoare şi numai voluptatea de a o trăi îi dă plenitudine. Iar la nevoie, regretele pot avea aceeaşi strălucire ca gloria.

Nimic surprinzător, deci, că zeii s-au deprins aici să iubească excesul şi fastul. S-au convertit la o religie a plăcerilor terestre, trăind după legea veneţiană. Corăbiile care vin încărcate aduc şi pentru Venus stofe preţioase şi podoabe. Ea îl leagă la ochi pe amor, ascultă cîntăreţul la orgă sau visează privind în gol, dar, de fiecare dată dacă s-ar îmbrăca, ar semăna cu **La Bella**. Căci chiar cînd veneţienii pictează iluzii, ele seamănă cu viaţa adevărată. Sînt vii, aşa cum umbrele palatelor nu sînt o minciună a apei.

Aceste zeiţe, ca şi madonele, obişnuiesc la Tiţian să strîngă în mîini flori sau fructe. Toate vor să audă muzica vieţii şi să guste din fructele pămîntului. Ce-a mai rămas din nemurirea lor ? Nimic, dacă nemurirea se bazează pe renunţarea la ceea ce moare. Totul, dacă ea nu vrea totuşi să întoarcă spatele lucrurilor posibile. Ceea ce ascultă Danae ar putea să fie nu muzica ploii de lumină ca-e-l învăluie pe Zeus, ci cîntecul unui gondolier. Şi dacă nudurile lui Tiţian s-ar hotărî să coboare, ele n-ar aspira să ajungă în muzee, ci ar îmbrăca lunga rochie de purpură veneţiană pentru a se duce în Piaţa San Marco.

Iată de ce regăsim în Tiţian ceva mai mult decît un mare colorist. Într-o lume în care filosofii disperării ne cheamă să desnădăjduim alături de ei, el ne reaminteşte că frumuseţea există şi ea seamănă foarte bine cu dorinţele noastre. Sigur, Tiţian n-are profunzimea şi umanitatea lui Rembrandt, dar zeiţele lui sînt un mod de a protesta împotriva lucrurilor care urîţesc viaţa şi o degradează. Să-i reproşăm pasiunea mai mare pentru materie decît pentru spirit ? Oricît am iubi ideile, nu ne e deajuns să trăim în cerul lor înalt şi limpede. Cel puţin din cînd în cînd trebuie să strivim între degete sucul parfumat şi tulburea al unei flori, să simţim mîngîierea catifelată a unui fruct şi fraternitatea unei mîini calde care ni se întinde. Toate acestea nu pot fi dispreţuite în numele nici unei metafizici. Şi aceasta e, poate, lecţia principală nu numai a picturii veneţiene, dar chiar a Veneţiei. Soarele ei apune aruncînd lungi umbre de regret. În chiar declinul ei actual, Veneţia nu ne cheamă într-un exil al amneziilor, ci ne aminteşte că adevărul e dincolo de glorille de nisip şi de aur. Şi cum ambiţiile ameninţă atît de des să ţină loc de idealuri, aceasta e, poate, tocmai lecţia de care aveam nevoie, de cel mai mare folos. O prea mare detaşare, ca a Afroditelor greceşti, nu ne-ar fi de ajutor. Ea ne-ar împinge în cele din urmă să ne îndepărtăm şi de înţelegerea greşelilor noastre. Din fericire, Tiţian este pe aproape şi, urmărindu-i privirea, regăsim o parte din noi. Nu întotdeauna cea mai importantă, dar întotdeauna necesară. Cînd ne rătăcim în labirint, el ne strigă de fiecare dată : Ariadna există !

Uneori, în apoteoza formelor calde şi senzuale se insinuează un frig ciudat. Un fior tulbură culorile ca o presimţire. Dar asta durează numai o clipă. Şi din nou totul pare definitiv. Serbările şi speranţa.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Testamentul lui Nicolae Titulescu

L-am văzut, pentru ultima oară, pe Nicolae Titulescu la Paris, către finele lui martie 1940.

S-au împlinit de-atunci patru decenii şi cred că sînt dintre rarii supravieţuitori — poate chiar să nu mai fie nimeni — care să fi avut contact cu el în situaţia dată, cu cel de-al doilea război declanşat şi cu starea sănătăţii lui atît de precară.

Dealtfel acum cincisprezece ani — solicitat de bunul şi stabilul meu prieten Ilie Purcaru — am făcut pentru „Ramuri" de la Craiova un ciclu de articole evocîndu-i portretul, marile lui însuşiri, excepţionalele sale daruri, componentele-i psihice şi mentale, prestigiul personalităţii lui covîrşitoare, ca şi împrejurările şi discuţiile purtate, înainte de a mă reîntoarce în ţară.

Nu le mai repet.

Mai apoi — relativ recent — în cadrul excelentelor emisiuni realizate de Aristide Buhoiu sub genericul „Drumuri europene", care ar trebui reluate spre cîştigul şi interesul telespectatorilor, am încheiat serialul care îi fusese dedicat ca să-i reactualizeze străduinţile, militantismul pacifist şi armoniile gîndirii umaniste, pilduitoarea sa consecvenţă cu intransigenţele ei morale, într-un cuvînt, amintirea. Şi mai e nevoie să arăt ce a semnificat Nicolae Titulescu, ca om şi ca român, în contextul circumstanţelor politice şi sociale, naţionale şi internaţionale, dintre cele două conflagraţii mondiale ?

Hotărît — nu. Sînt toate ştiute, în linii mari, şi de virstnici şi de tinerii pasionaţi să interogheze trecutul.

L-am găsit marcat vizibil şi extenuat de maladie, cu o altă paloare decît aceea nativă care îi era caracteristică, evoluată spre o tentă mai vineţie, dar de o luciditate şi de o fosforescenţă în judecăţi ca în vremile lui cele mai bune.

Era îngrijorat de destinul ţării noastre pe care îl solidariza cu acela al Europei. Era conştient că nu mai poate rezista mult fizic şi că visleşte în apele amurgului. Şi era încrezător că peste sacrificii enorme de sînge, peste cumplite suferinţi, dezastre şi ruini — cum n-au mai fost sortite omenirii să le îndure — vor birui în cele din urmă Dreptul şi Dreptatea.

După mai puţin de două luni şi jumătate de la data întrevederii, Franţa capitula, iar Nicolae Titulescu va trece în zona neocupată şi se va stabili la Cannes unde se va stinge din viaţă la 17 martie 1941 — se născuse la 4 martie 1882, vechiul stil calendaristic — ceea ce corespunde exact cu ziua în care împlinise 59 de ani.

Sînt obligat totuşi să reimprospătez cîteva detalii care consider că nu vor prisosi niciodată, oricît de des le-am repeta.

Fascismul şi hitlerismul — gemene progenituri ale răului, ale întunericului, ale despotismului şi ale crimei — găsiseră în el un adversar dîrz şi neînduplecat, cu care nu era cu putinţă nici o înţelegere, nici o abilitate şi nici o tranzacţie. Le cunoştea metodele, intenţiile, etica — sau mai bine spus absenţa oricărei etici — şi atît pentru Roma lui Mussolini cît şi pentru Berlinul lui Hitler se punea cu stringenţă înlăturarea din viaţa internaţională a acestui obstacol capabil să le zădărnicească planuri, să le demaşte ascunse calcule, să denunţe voluptăţi de hegemonie, ambiţii de revanşe şi de cuceriri, de dominare şi de înrobire. Şi Nicolae Titulescu, de pe poziţiile bunului-simţ şi ale justiţiei, ale civilizaţiei şi ale raţiunii, o făcea constant şi activ, cu strălucire şi neobosell. Dar vîntul sufla în pînzele nebuniei şi am văzut în epocă, nu numai la noi, ci între oamenii de stat ai marilor puteri cu grele răspunderi, gestul ingenuncherii înaintea îndrăznelilor, simulînd surzenii la obrăznicii şi amoniniări, tăcînd la revendicări halucinante şi la aberaţii.

Sorocul sosise. Octavian Goga pe care generaţia mea l-a iubit şi admirat pentru toate harurile lui de spirit şi de merit, se asociază politiceşte cu A.C. Cuza — şi a fost păcatul său de neiertat ; şi întorcîndu-se de la Berlin, unde fusese primit de şeful nazismului ca să-i devină mesager, îi comunică lui Carol II dorinţa acestuia de a se dispensa de prezenţa şi oficiile lui Titulescu, ca un prim semn că România se orientează realist, într-o nouă ordine europeană. Era la începutul lui august 1936 şi era cea dintîi concesie majoră pe care Carol II o făcea lui Hitler. Păienjenişul camarilei regale începe să acţioneze şi ieftina parodie se consumă într-un regizorat derizoriu şi grotesc, la 29 august 1936 : Gh. Tătărăscu, preşedintele Consiliului de miniştri, prezintă regelui demisia cabinetului, ca tot el să fie însărcinat să-l reconstituie, în aceeaşi compoziţie pe care o avusese, cu o singură dar esenţială modificare : în locul lui Titulescu devine ministru de externe Victor Antonescu, un personaj neutral, şters, mimetic, fără relief şi fără individualitate. Scopul fusese atins şi de aici încolo începe o altă eră.

Nicolae Titulescu, aflat la Cap-Martin, în sudul Franţei, la cunoştinţă că a fost înlocuit din ziare şi de atunci activitatea lui politică oficială pe plan intern şi extern încetează ; iar cîteva săptămîni mai tîrziu îi va spune d-rului N. Lupu cu care se va întîlni la Paris, aburit poate de o undă de melancolie şi de regret : „M-au alungat ca pe un servitor netrebnic. Dar să fie măcar bine ţării".

Şi ţării nu i-a fost bine şi aşa a pornit lungul cortegiu al obidelor şi al crucificărilor româneşti.

În patru ani, istoricele noastre drepturi erau brutal nesocotite, tratatele care le consfinţiseră repudiate, teritorii dezmembrate sub pretextul rectificărilor de frontieră, iar absurdul revizionism al magnaţilor horthyşti satisfăcut prin politică de dictat. Şi cu asta revin la testamentul lui Titulescu.

Am mai scris despre el. Am vorbit şi în faţa micului ecran.

Cînd mă înapoiam la Bucureşti aduceam cu mine trei plicuri, cu un text identic, către trei persoane diferite. Unul adresat lui Iuliu Maniu, altul lui Ion Mihalache şi un al treilea fidelului său Savel Rădulescu. Le-am înmînat destinatarilor. Ele conţineau testamentul olograf al lui Nicolae Titulescu prin care îşi exprima dorinţa expresă ca după moartea lui şi după ce pacea se va instaura din nou în lume, să fie adus în ţară şi înhumat la Braşov, fiindcă Braşovul — mărturisea el — simboliza imaginea pregnantă a tuturor luptelor purtate pentru fireştile drepturi româneşti.

Cum să pornim să-i împlinim vrerea ? La ce uşi trebuie să batem ? Care e drumul de parcurs ? Şi cine nu poate înţelege că un mare român şi un înfocat patriot cum a fost Nicolae Titulescu, care a ştiut să facă din ambele noţiuni o sacralitate, a voit să-şi albă patul somnului fără de sfîrşit, în buna şi străbuna glie românească ?

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Injektion

Clipele cele mai teribile în **Revier**-urile din lagărele de concentrare le reprezentau nu crizele, abcesele, crampele, sufocările, ci apropierea omului cu seringa să-ţi facă **eine Injektion**, o injecţie. Niciodată nu puteai şti dacă în seringă este calmant sau otravă.

Uciderea **durch Injektion**, prin injecţie, sau „asasinatul ştiinţific" cum i s-a spus la procesul de la Nürnberg, a fost „descoperit" şi lansat la Birkenau-Auschwitz. Autorul : **SS-Obersturmführer***) dr. Entress. Ucidea pînă la 300 de deţinuţi pe zi. Era secondat de doctorul Jung, SS-ist şi el.

Ucideau prin injecţii şi „sanitarii" de celc mai diferite profesii. B.Klehr, de pildă, era cizmar. Un anume Stessel se lăuda că are la activ 10 000 de **Häftling**-i lichidaţi prin injecţii „făcute personal". Îl întrecea doar un oarecare Panseczyk care pretindea că a ucis, cu aceeaşi metodă, 12 000 de deţinuţi.

Procedeul era la mare modă în primii ani de existenţă ai Birkenaului, cînd nu se construiseră încă modernele sale crematorii şi camere de gazare. Astfel, în 1942, cînd au sosit transporturile de deportaţi de la Lublin, într-o singură acţiune au fost ucişi, prin injecţii provocatoare de moarte, 15 000—20 000 de oameni.

La Buchenwald, **SS-Hauptsturmführer** dr. Wlademar Hoven, ajuns medic după ce la vîrsta de 32 de ani reuşise, bazîndu-se pe meritele sale în SS, să-şi ia bacalaureatul, injecta otravă în venele a 12 deţinuţi, apoi ieşea la aer să se răcorească, fumînd o ţigară. Cînd era foarte aglomerat îşi făcea pauza abia după ce lichida două duzini de **Häftling**-i.

La Mauthausen, sistemul a fost introdus de doctorul Krebsbach, supranumit **Bachspritz**, Bach-seringă. În scurtă vreme, el s-a răspîndit în toate lagărele. În toate se proceda la fel. Deţinutului i se lua pulsul pentru a-l linişti, i se tampona braţul cu vată îmbibată în spirt, apoi, cu cea mai mare grijă şi cu un zîmbet încurajator i se făcea **eine Injektion**, o injecţie intravenoasă. Conţinutul diferea de la lagăr la lagăr : benzină, aer, apă oxigenată 33%, evipan, acid cianhidric sau fenol. Mai ales fenol.

Deşi perfecţionat, sistemul uciderii prin injecţii a fost împins pe planul al doilea de procedeul asasinării prin gazare. Injectarea cu fenol s-a folosit în continuare doar pentru lichidarea bolnavilor şi a deţinuţilor indicaţi de **Gestapo**. Cînd unul deţinut, după ce a fost chemat la secţia politică a SS-ului (mina prelungită a **Gestapo**-ului în **K.Z.**-turi), i se recomanda să treacă pe la **Revier**, însemna că soarta i-a fost pecetluită, că „a fost înscris pentru **eine Injektion**", pentru o injecţie.

O singură dată şi pentru ultima oară a revenit uciderea **durch Injektion**, prin injecţie, pe prim plan. Aceasta s-a întîmplat în preziua ori prenoaptea prăbuşirii lagărelor de concentrare.

Ordinul lui Himmler era clar. În mîna eliberatorilor nu era voie să cadă nici un **Häftling** viu. De unele lagăre însă, armatele eliberatoare s-au apropiat atît de vertiginos încît evacuarea cu trenul n-a mai fost posibilă. Nici alternativa lichidării în masă nu s-a putut adopta. Nu era timp pentru îngroparea cadavrelor, iar SS-iştii nu voiau să lase urme compromiţătoare.

Decizia : în toate lagărele unde s-a creat o asemenea situaţie deţinuţii au fost încolonaţi şi, încadraţi de SS-işti, au fost diriJaţi spre **K.Z.**-turile centrale care dispuneau de camere de gazare. Bolnavilor şi celor slăbiţi li s-a injectat fenol.

În unele lagăre, trupele eliberatoare au intrat la cîteva ore, şi chiar la cîteva minute, după ce SS-iştii, cu automatul, cravasa şi seringa în mînă au luat-o la fugă. Acolo, unii dintre **Häftling**-i au putut fi salvaţi. Printre ei, deportata din Cluj I.I. Ea poartă şi acum, pe braţ, sub numărul de **Häftling** tatuat, arsura acelei **Injektion**, a acelei injecţii cu fenol.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

*) Locotenent în S.S.

Învăţământul muzical în dezbatere

Se poate trăi fără muzică?

Modul ştiinţific de organizare a învăţământului nostru muzical a o realizare a societăţii noastre socialiste. Aşezarea pe verticală a şcolilor elementare, generale, gimnaziale şi universitare, cu o evoluţie organică şi cu întrepătrundere firească între segmente, urmărirea pe parcursul a cîte 14—16 ani de studiu a valorilor reprezentative ale muzicii noastre şi şlefuirea marilor talente printr-o strînsă colaborare între cicluri reprezintă o necesitate impusă de practica învăţământului nostru muzical, atît de specific legat de practica vieţii curente. În acest sens considerăm că Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului va trebui să privească mai puţin fragmentar, pe compartimente şi pe orizontală, învăţămîntul muzical, de vreme ce există o legătură atît de puternică şi de tradiţie între şcoala elementară, generală, gimnazială şi universitară. Dacă în alte domenii de activitate se poate planifica cu oarecare exactitudine cîţi absolvenţi vor încheia studiile într-un an sau altul, în învăţămîntul artistic marile valori nu se pot planifica. Realitatea este că învăţămîntul muzical nu înregistrează, practic, rebuturi ! Cei care cad la selecţiile din diferitele etape ale pregătirii sînt elevi cu note între 7 şi 9 sau cu 10 fără cîteva procente, şi se pot încadra în alte munci devenind apoi animatori ai vieţii muzicale sau cei puţin melomani devotaţi sălilor de concerte. Pentru că de fapt elevii liceelor de muzică, de pildă, fac toate materiile de cultură generală stabilite de programa analitică şi sînt deci apţi să se orienteze şi spre alte destine sociale. Credem că va trebui mărit numărul de discipoli ai muzicii la diferite cicluri. Această mărire răspunde cererii de cadre artistice necesare în funcţie de exigenţele societăţii în stadiul actual al dezvoltării noastre multilaterale şi al dezvoltării societăţii noastre socialiste în viitor. Ca să lasă un instrumentist valoros sau un cîntăreţ de excepţie trebuie să intre în conservator cel puţin 10 studenţi de fiecare instrument sau de fiecare voce. Altfel, evoluţia devine anormală şi se pune sub semnul hazardului. Cei care nu vor putea atinge cele mai mari performanţe artistice îşi vor putea găsi diverse utilizări în sectorul cultural-artistic. Dar trebuie categoric asigurat un lot de selecţie ce va fi studiat pe parcursul unui an sau doi ani pentru a se asigura valorile de performanţă.

În ceea ce priveşte necesarul de muzicieni pentru o activitate artistică de masă sănătoasă trebuie să ne gîndim la faptul că publicul receptiv trebuie creat, trebuie educat. Cînd vorbim de creşterea bunăstării populaţiei, sigur că ne gîndim la confortul elementar dar şi la accesul unanim la bunurile spirituale. Muzica trebuie să devină un bun al întregului popor. Nu numai un bun al unor elite. De aceea este necesar să pregătim mai mulţi profesori de muzică în stare să-i pregătească pe tineri de la vîrsta fragedă a scris-cititului pentru alfabetul muzical, în stare să-i înveţe să cînte la un instrument sau pur şi simplu să cînte după partitură, corect, o melodie. Din nefericire noile generaţii nu mai sînt pregătite temeinic pentru muzică în şcoli ! Şi muzica este absolut necesară într-o societate care se dezvoltă atît de mult în plan tehnic şi ştiinţific. Muzica şi arta restabilesc echilibrul psihic. Nouă nu ne este indiferent ce fel de om pregătim pentru viaţă, pentru istorie. Tineretul în special are nevoie de frumuseţe, de căldură, de lirism, de umanism. Şi noi trebuie să-i ajutăm să le regăsească pretutindeni în societate.

Prof. univ. LIVIU COMES ■

Particip bucuros la dezbaterile iniţiate de revista **„Flacăra"** privind condiţiile în care îşi desfăşoară activitatea învăţămîntul muzical, convins că trebuie redată şcolii muzicale româneşti baza largă de selecţie pentru marile valori şi pentru înălţarea spirituală a generaţiilor ce vor veni după noi. În acest sens, consider că trebuie îmbunătăţit sistemul piramidal compus din trei cicluri de studiu pentru a cuprinde în învăţămîntul muzical majoritatea elementelor talentate şi, în general, a copiilor înzestraţi pentru muzică. Aceasta, pentru a cultiva într-un mod superior masa din care se aleg florile spiritualităţii şi talentului muzical românesc. Structura celor trei cicluri trebuie păstrată şi permanent perfecţionată. Numai aşa se poate oferi imensa bogăţie care nu se poate educa şi valorifica decît prin şcoala de muzică. Propun să se studieze posibilitatea menţinerii şcolilor generale de muzică şi a liceelor de muzică în structura lor iniţială. Propun de asemenea ca în cadrul liceelor de muzică să se desfiinţeze examenul de treapta a doua deoarece concursul pentru treapta întîi în cazul acestei specialităţi reprezintă deja o selecţie severă care dă dreptul la îmbrăţişarea unei cariere sigure de muzician şi reprezintă consacrarea talentului într-un profil umanist cert. Micşorarea cifrei la treapta a doua înseamnă părăsirea unor talente deja verificate prin treapta întîi în mijlocul ciclului. Pe de altă parte miniaturizarea Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti, de pildă, îngustarea exagerată a vîrfului piramidei muzicale, poate exclude dintre marii muzicieni de mîine unele valori care sînt îndepărtate prin concursul de admitere cu medii de peste 9 ! Ceea ce face, de pildă, ca unii candidaţi respinşi la examenul de admitere în conservator să fie încadraţi prin A.R.I.A. ca membri titulari în orchestre simfonice din R.D.G., dovadă a excepţionalei lor pregătiri, continuîndu-şi studiile prin conservatoarele din ţara prietenă, cu mare tradiţie în muzică, fără ca diploma să fie recunoscută la noi. Acest aspect trebuie criticat cît vreme de asemenea elemente valoroase este încă nevoie în orchestrele noastre, iar procentul de absolvenţi ai şcolii noastre superioare de muzică nu e corespunzător necesarului de producţie. De asemenea, trebuie întărit respectul pentru marile valori din muzica noastră, ca şi preocuparea pentru a păstra valorile artistice excepţionale deja afirmate în viaţa muzicală internaţională care sînt exportate, prin A.R.I.A., în alte ţări, pe termene uneori îndelungate sau care pur şi simplu dispar pentru că nu pot supravieţui indiferenţei unor foruri cultural-artistice.

În concluzie, credem că numai prin lărgirea orizontului învăţămîntului muzical se provoacă o selecţie mai bună a talentelor. Rezultatele excepţionale la diferite manifestări internaţionale reprezintă suma unei generoase cultivări a talentelor, nu a unei îngustări, a unei optici birocratice. 500 de elevi la liceele de muzică din România reprezintă după părerea noastră un procent mic la o populaţie de 22 milioane de locuitori, la extraordinara emulaţie de talente muzicale, la marea noastră tradiţie artistică.

Prof. univ. GEORGE MANOLIU ■

Cred că trebuie să fim de acord ca muzica să se predea la clasele mici (I—IV) de către profesori de muzică cu studii superioare. Nu din rea intenţie unii învăţători fac în locul orelor de muzică ore de matematică sau de limba română, nu din rea intenţie nu ştiu să solfegieze bine, nu din rea intenţie nu promovează un repertoriu calitativ de cîntece patriotice şi pioniereşti ci din necunoaştere, din nepricepere, pentru că sînt străini de tehnica instrumentelor şi a cîntatului pe mai multe voci. Sînt cazuri verificate de noi că în şcolile în care s-a predat muzica de către cadre de specialitate colectivele de elevi sînt mai receptive la frumos, mai unite, mai bine pregătite profesional, ştiu să se distreze în chip armonios şi să participe cu bucurie, cu elan strălucit la manifestări organizate sau ocazionale. Noi am făcut, la nivel de municipiu, tot ce e posibil ca să-i ajutăm pe învăţători să-şi lărgească cunoştinţele muzicale. Am organizat instructaje defăşurate de profesorii de muzică cu învăţătorii. Am înfiinţat pe lîngă Casa corpului didactic şi pe lîngă comisiile metodice ale sectoarelor întruniri speciale pentru instruirea învăţătorilor privind muzica şi exigenţele predării ei la copii mici. Dar toate acestea nu au dat rezultatele scontate. Decît să intrăm cadre care nu au cunoştinţe temeinice de muzică, mai bine îi trimitem pe specialişti să predea muzică direct în clase ! La urma urmei, aşa cum educaţia fizică şi desenul sînt predate la clasele mici de către profesorul de specialitate, muzica poate fi predată de profesori de specialitate.

Dacă e să ne referim la muzica predată în şcolile generale cu clase profilate pe muzică, situaţia trebuie îmbunătăţită. Senzaţia de activitate didactică suplimentară îşi pune amprenta pe psihicul elevilor şi al părinţilor. S-a creat senzaţia că muzicii nu i se mai acordă destulă importanţă şi părinţii îşi orientează cu precădere copiii spre şcoli cu profil obişnuit de cultură generală. La Liceul de muzică „George Enescu", reducîndu-se substanţial numărul de locuri de la 8 clase paralele — cu trei ani în urmă — la două clase paralele — în acest an — am fost nevoiţi să orientăm elevii căzuţi cu medii de 9,16 şi chiar de 10 fără 5 sutimi la examenele de treapta a doua, spre alte meserii deşi s-au pierdut prin ei o investiţie extraordinară şi speranţe mari. Şi, la urma urmei, cine poate fi atît de sigur că unul sau altul din zecile de candidaţi respinşi în aceste condiţii nu s-ar fi putut dezvolta mai bine în timp faţă de cei reuşiţi ? Va trebui să ţinem seama de saltuile calitative, uneori extraordinare, pe care le pot face copiii în evoluţia lor viitoare de mare performanţă, pentru a nu-i elimina prea devreme din competiţie la procente infinitezimale, diminuînd şansele de dezvoltare a unor talente de certă valoare necesare culturii noastre.

Perfecţionarea învăţămîntului muzical este cu atît mai importantă cu cît sarcinile muzicienilor în anii ce vin în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României" vor fi din ce în ce mai complexe iar rolul muzicienilor în orientarea publicului spre o artă adevărată — din ce în ce mai important în ampla acţiune de edificare a omului nou, multilateral dezvoltat.

CONSTANTIN POPESCU ■
inspector cu problemele învăţămîntului muzical pe municipiul Bucureşti

Voi expune problemele care mă frămîntă cu toată răspunderea şi dorinţa fierbinte comunistă ca ele să fie rezolvate constructiv, pentru ca şi învăţămîntul muzical superior, profesorii şi studenţii săi să poată contribui plenar la traducerea în viaţă, în domeniul artei muzicale interpretative, a tuturor documentelor şi directivelor trasate muzicienilor de înaltele foruri ale partidului, de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu personal.

De la început, consider că trebuie îmbunătăţită cifra de şcolarizare în Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti, care atrage după sine sporirea numărului de talente şi creşterea în viitor a cadrelor necesare vieţii muzicale româneşti. În aceeaşi ordine de idei trebuie mărit numărul de licee şi şcoli generale de muzică şi a cifrelor lor de şcolarizare pentru a cuprinde un lot reprezentativ de talente în selecţiile pentru şcoala muzicală superioară.

Această îmbunătăţire este firească în contextul istoric al creării omului nou, al cărui psihic trebuie influenţat şi modelat prin artă, prin muzică şi în contextul creării Festivalului naţional „Cîntarea Romaniei". Un învăţămînt muzical adecvat istoriei pe care ne-o făurim va asigura continuarea marilor realizări pe care le-am avut în acest domeniu pînă în prezent.

Pe de altă parte, va trebui să creăm toate condiţiile desfăşurării activităţii solistice scenice normale a profesorilor solişti, acompaniatori sau dirijori în ţară şi în străinătate prin obţinerea acordului Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului în acest sens. Pentru că cei mai valoroşi artişti interpreţi sînt încadraţi, în afară de Filarmonica „George Enescu" şi Opera română, la Conservator, deci în învăţămînt. Astfel, nereuşind să-şi practice meseria de solist sau dirijor în ţară şi peste hotare, au plecat în ultimii doi ani din învăţămînt, de la Conservatorul din Bucureşti, 10 (zece) profesori foarte buni (prin transfer la alte instituţii muzicale).

Trebuie să căutăm şi să găsim soluţii în spiritul documentelor de partid privind integrarea învăţămîntului cu practica, altfel există riscul de-a rămîne în învăţămînt numai profesori care nu-şi practică meseria pe scenă, în loc de a atrage şi de a crea condiţii pentru ca toată experienţa practică a interpreţilor valoroşi să poată fi transmisă urmaşilor atît în clasă cît şi pe scenă, pentru marele public. Pentru că în învăţămîntul muzical integrarea cu practica înseamnă activitate bogată, multilaterală în contact direct cu publicul.

De asemenea, trebuie stimulată participarea studenţilor la concursurile internaţionale, cît şi a unor profesori invitaţi ca membri în juriu, fapt care reprezintă confirmarea şcolii româneşti de interpretare, fapt care concretizează progresul învăţămîntului muzical universitar şi contribuie la afirmarea prestigiului artei româneşti interpretative în lume. Tot atît de necesară este aprobarea de către Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului a documentărilor şi schimburilor de experienţă atît de importante menţinerii unui înalt nivel internaţional al vieţii noastre muzicale.

Generaţia vîrstnică de muzicieni şi solişti a fost ajutată să dea ţării şi lumii întregi tot ce a avut mai bun. Generaţia medie, acum la maturitate, cînd este în deplinătatea puterilor fizice, a cunoştinţelor şi realizărilor plenare artistice, trebuie la rîndul ei sprijinită generos pentru a da ţării şi lumii întregi măsura talentului românesc. De asemeni, pentru generaţia tînără aflată în dezvoltare şi afirmare şi care a obţinut pînă în prezent numeroase premii la concursurile internaţionale de interpretare situînd România printre primele ţări din lume, îndeosebi alfora, cu tradiţie, cum ar fi Franţa, R. F. Germania etc., trebuie creată atmosfera cea mai caldă şi eficientă pentru a-şi continua evoluţia ascendentă pe drumul muzicii.

Toate acestea în spiritul directivelor Partidului Comunist Român, care trasează ca sarcină artiştilor să atingă culmile cele mai înalte ale măiestriei, să creeze o artă comunistă de înalt umanism şi să ducă faima artei româneşti pe toate meridianele lumii. Aceasta şi este în înţeleapta şi clarvăzătoarea gîndire a secretarului nostru general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, menirea artistului muzician — de a cînta ţara cu tot ce-i este mai drag, de a duce faima şcolii româneşti de interpretare şi compoziţie peste hotare, pentru ca să audă toţi cît de talentat este poporul român, ce înalt nivel de cultură şi măiestrie a dobîndit în anii libertăţii şi demnităţii pe care-i trăim.

CORNELIA BRONZETTI ■
lector universitar

Opinii

În slujba culturii

Una din cuceririle epocale ale socialismului o constituie uriaşul acces spre cultură al maselor largi. De unde interesul, fără precedent, pentru literatură şi arte, pentru valorile spirituale în general. Dintr-o îndeletnicire festivă, de zile mari, a unei infime minorităţi, cultura a devenit o necesitate cotidiană de masă. Hrana spirituală se cere, şi ea, consumată zilnic, spiritul trebuie întreţinut, ca şi corpul, în stare de sănătate. Cu atît mai necesară este, de aceea, formarea şi cultivarea gustului, dirijarea opţiunilor estetice în spiritul concepţiei ştiinţifice a socialismului. Există, zilnic, la noi, manifestări şi evenimente culturale importante : spectacole, cenacluri, concerte, festivaluri, expoziţii, filme, apariţii de cărţi de literatură şi arte etc., etc. Să adăugăm apoi afirmări ale culturii române peste hotare, unele de un mare ecou precum şi manifestări ale artei universale în ţara noastră. Dar faptul capital, pe care-l datorăm conducătorului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, îl reprezintă competiţiile Festivalului naţional „Cîntarea României" care a dinamizat, practic, toate energiile şi valorile spiritualităţii noastre creatoare, sub egida căruia au loc zilnic, pe întinsul ţării, atîtea manifestări strălucite ale oamenilor de toate vîrstele, bărbaţi şi femei, din rîndul românilor şi al celorlalte naţionalităţi.

Ţinînd seama de toate cele de mai sus, la care se pot adăuga încă atîtea argumente, considerăm că este mai mult decît necesară apariţia unui cotidian cultural (de literatură, muzică, arte) care să se ocupe cu competenţă şi responsabilitate de toate aceste aspecte, informîndu-şi cititorii şi, în egală măsură, formîndu-i. Un asemenea ziar, cumpărat în fiecare dimineaţă, alături de celelalte şi la acelaşi preţ, ar forma, în locul complexului de cultură întîlnit de atîtea ori, un reflex al culturii, adevărată carte de vizită a oricărui stat civilizat. Nu e, desigur, întîmplător că în multe asemenea state există astfel de publicaţii cotidiene. Chiar noi avem o anumită tradiţie, care nu trebuie neglijată : între 1911—1913 se putea citi *Rampa*, ziar pentru „teatru, muzică, literatură, artă", la care scriau Al. Macedonski, Al. Davila, N.D. Cocea, Eugen Lovinescu, Tudor Arghezi, Galaction, Topîrceanu, Minulescu, Liviu Rebreanu. Între 1917—1918 apărea, tot la Bucureşti, *Scena*, „ziar zilnic (sic !) de teatru, muzică, literatură, artă şi sport" (pe atunci se vede că sportul era o artă) la care scriau Arghezi, Aderca, Davila, Galaction, Camil Petrescu, Rebreanu ş.a. După 1915 a apărut, pînă-n 1938, cotidianul cultural *Rampa nouă ilustrată*, la care scria întreaga elită artistică, în ciuda faptului că, în aceeaşi perioadă, se tipăreau, numai la Bucureşti, cîteva zeci de publicaţii literare, între care măcar următoarele fac gloria presei noastre literare : *Convorbiri literare*, *Viaţa românească*, *Gîndirea*, *Adevărul literar şi artistic*, *Viaţa literară*, *Vremea*, *Bilete de papagal*, *Revista Fundaţiilor*, *Reporter*.

Şi, fiindcă ceva mai-nainte venise vorba de sport, în ce ne priveşte nu putem să nu privim cu o netărmurită admiraţie locul pe care-l ocupă sportul în viaţa noastră de toate zilele. Ceea ce, la drept vorbind, produce şi o flagrantă inegalitate în defavoarea unei mari părţi a populaţiei. Mai întîi pentru că interesul pentru sport este aproape numai apanajul bărbaţilor. Iată prin urmare că jumătate din populaţie, femeile, suferă o eliminare naturală. Este vorba, apoi, de o inechitate de vîrste, căci sportul interesează mai ales bărbaţii între 15—50 de ani. Există, apoi, eliminări naturale ale unor profesii : ţăranul nu prea se interesează de sport. Făcînd un calcul elementar, observăm că se produce o eliminare naturală a circa 70 la sută din populaţie. Se cheltuieşte, cum se vede, o enormă cantitate de energie pentru circa un sfert din populaţie. Întreaga populaţie nu merită o asemenea investiţie ? Există, cum se ştie, cotidianul *Sportul*. Pe lîngă asta fiecare cotidian are, în fiecare zi, o rubrică sportivă. Mai nostim este că şi publicaţiile literare şi de cultură conţin, cu regularitate, o rubrică similară. Despre isprăvile sportivilor noştri se scriu multe pagini deşi, de multe ori, în loc de aplauze auzim lamentări, explicaţii, scuze sau angajamente repetate. Pariez că în materie de cultură ştim mult mai bine, dar prea puţini ştiu. Într-o vizită la un liceu am făcut următoarea experienţă : am cerut elevilor să indice, în zece minute, pe o coloană a hîrtiei, scriitori, compozitori şi artişti plastici contemporani români sau străini (la un loc) iar pe cealaltă coloană nume de fotbalişti. Rezultatul ? În afară de 2—3 scriitori (din programă), mai nimic. În schimb se otalau, pe foile de hîrtie, echipe de fotbal complete. Clasa avea mai ales băieţi, e drept. Evident, sportul e foarte popular. Dar reputaţia i-au făcut-o în primul rînd ziarul *Sportul*, apoi emisiunile zilnice de la radio şi televiziune, rubricile sportive din presa de toate genurile etc. Evident, n-avem nimic cu *Sportul* pe care-l citim noi înşine, cu interes. Nu vrem, deci, nici pe departe, diminuarea propagandei sportive. Vrem numai ca, luînd exemplu propaganda sportivă, să facem măcar mai mult pentru propaganda culturii. Credem că virtuţile minţii merită a fi cunoscute şi cultivate măcar în aceeaşi măsură ca şi virtuţile fizice.

POMPILIU MARCEA ■

Din nou în mijlocul bucureștenilor la Circul „București" — Fotografii de ELENA GHERA

Cronica (375, 376, 377, 378)

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de **C.C. al U.T.C.** și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, s-a aflat simbătă, 29 martie, și duminică, 30 martie, în județul Vrancea. Prima întîmplare literar-artistică s-a desfășurat la Focșani, la Casa de cultură a sindicatelor, și a avut un aspect contradictoriu. Acest lucru s-a datorat în egală măsură membrilor cenaclului și spectatorilor care n-au reușit de la început — în ciuda intențiilor bune pe care le-au avut și unii și alții — să găsească o cale prielnică de apropiere, de comunicare și receptare a mesajului artistic. Prima parte a manifestării — nu ne sfiim s-o spunem pentru a fi în spiritul adevărului — a fost o realizare submediocră, cum de mult nu a mai înregistrat **Cenaclul Flacăra.** Părea că tot ceea ce se spunea pe scenă se propaga în neant, atît de inertă era asistența. Ceea ce a contribuit la inhibarea membrilor cenaclului, imprimîndu-le o manieră

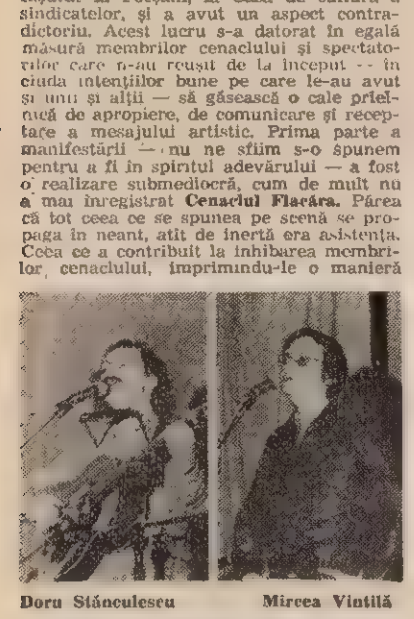

Doru Stănculescu — Mircea Vintilă

Radu Gheorghe în cutia magică a trupei Constantin

bizară de interpretare. Unii dintre ei s-au aflat în posturi și mai penibile. Vali Serban, de pildă, revenit în cenaclu după [illegible] a turbat pur și simplu textul cîntecului interpretat (o poezie a lui Mihai Beniuc, **Ultima scrisoare**). Dar dacă acest lucru mai poate fi înțeles, mai greu de priceput e ce l-a îndemnat să aleagă o **melodie** sprințară la niște versuri de o [illegible] duioșătoare. Nici faptul că unii dintre cîntăreți au prezentat piese noi (Mircea Bodolan — **Colind**, Vasile Seicaru — **Scrisoare mamei**) și nici prezența unor noi membri în cenaclu (Sorin Căzdac și George Munteanu din Bistrița) nu a înviorat atmosfera.

Și totuși, la un moment dat, parcă s-ar fi produs un miracol. Toți cei prezenți au reușit să învingă oboseala firească după o [illegible] de lucru și să închege în fața tesătura strălucitoare a unui spectacol complex și profund. De la tatonarea în direcții care nu duceau nicăieri, s-a ajuns la o concepție unitară în care cei de pe scenă și cei din sală au ajuns să-și sumă inimile bătînd la fel și au cîntat și au recitat împreună cu acea înflăcărare caracteristică întîmplărilor literar-artistice cele mai izbutite ale cenaclului. Nu le putem da numele tuturor celor 500 de spectatori din sală, deși ar merita pentru contribuția lor la realizarea unui final de spectacol excepțional. Ne mulțumim doar să consemnăm numele membrilor cenaclului care, desigur, își au și ei meritul lor. În afară de cei pe care i-am amintit mai sus, s-au mai aflat la Focșani Doru Stănculescu, Mircea Vintilă, Mircea Bodolan, Gheorghe Gheorghiu, Adrian Ivanițchi, Marian Corjos, Ducu Bertzi, Constantin Dragomir, Marcela Saftiuc, Zoia Alecu, Maria Nagy, Sorin Minghiat, Victor Socaciu, Valeriu Sterian.

De neînchipuit, dar ceea ce nu se credea la început s-a întîmplat pînă la urmă : s-a cîntat **La mulți ani cu sănătate**, cîntec pe care membrii cenaclului îl intonează rar, în semn de recunoștință în cinstea fericitei conlucrări dintre interpreți și public.

În aceeași componență **Cenaclul Flacăra** s-a aflat a doua zi la Adjud. Înainte de a vă relata cum a fost aici, vrem să menționăm un lucru paradoxal : o selecționată formată din membrii cenaclului și o alta aparținînd organizației U.T.C. a județului Vrancea au jucat un meci pe care gazdele l-au pierdut cu 19 la 80. Cineva ar putea crede că localnicii au jucat handbal iar oaspeții baschet. Paradoxul constă în faptul că și unii și alții au jucat pur și simplu fotbal. E lesne de ghicit însă cum a jucat fiecare...

Trecînd peste acest respiro pe care și l-au îngăduit cenaciștii, trebuie să spunem că la Adjud li s-a făcut o primire sărbătorească și ei au ținut să fie la înălțimea așteptărilor. Un program doar de două ore și jumătate (față de cel de cinci ore din seara precedentă) i-a obligat să se exprime scurt și cuprinzător, cei aproximativ 500 de spectatori participînd ori de cîte ori au fost solicitați la crearea unora dintre secvențele spectacolului.

★

Așa cum fusese promis publicului din Capitală, la Circul „București" au fost convocați luni, 31 martie, ora 18, o parte din cei mai de seamă reprezentanți ai poeziei și muzicii tinere de la noi. Aproape 2 500 de spectatori de un entuziasm covîrșitor au asistat la unul din spectacolele de anvergură ale **Cenaclului Flacăra.** Durata de opt ore și jumătate a reprezentației (cu două pauze de cîte un sfert de oră) a fost un interval de timp suficient pentru a trece în revistă multe din cele mai îndrăgite cîntece și poezii aflate în repertoriul cenaciștilor. Ceea ce înseamnă că a meritat să fie depus efortul pentru organizarea acestui spectacol și învingerea unor inerții birocratice.

Din motivele pe care le știu în primul rînd cei implicați, Valeriu Sterian (**Om ca oricare, Om bun, Cîntec de haiduci, Ardeal**), Marcela Saftiuc (**Fiii lacrimilor tale, Ce s-a dus, s-a dus** — o piesă nouă, **Vînt de seară, Singura poveste**), Zoia Alecu (**Ouă de rouă, Sălbatic e vîntul**), Mircea Bodolan (**Mătrăguna, Cîntec de haiduci, În tot felul de părți**) au deschis această seară petrecută cu tineretul bucureștean. La **Omul pădurii** toți cei prezenți au fost să participe. Au participat bine. Au urmat apoi noii membri ai cenaclului, Sorin Căzdac (**Cîntec, Constantin Brâncoveanu**) și George Munteanu (**Balada lui Pintea, Lui Ianeu**), mult mai siguri ca la primele două confruntări cu publicul. Victor Socaciu a încins atmosfera cu **Înnul Rapidului.** Glasul melodios al lui Nicu Alifantis ne-a reamintit succese mai vechi și mai noi ale sale : **De-aș avea, Balada iubirilor trecute, Cîntece, Bufuruga, Decembre.** Din nou au urmat nume mai noi : Marian Corjos (**Ioan Opincă și Omul și rața**), într-o ipostază umoristică a folk-ului, Grottendorfer Volker (**Imnul Albei Iulii, Un german cîntă Ardealul**), într-o ipostază ardentă a folkului, și Ducu Bertzi (**Cînd s-o-mpărțit norocu, Sărace inimă me**) într-o ipostază melancolică a folkului. Revenirea nu de multă vreme a lui Gheorghe Gheorghiu e de bun augur (**Du-mă timp, Timp vechi**). Constantin Dragomir a cîntat bine **Gara de Nord** și **Viața simplă.** El se poate socoti, după opinia poetului Adrian Păunescu, un membru definitiv al cenaclului. Mihai Stan, proaspăt laureat la Festivalul de teatru contemporan de la Brașov cu marele premiu pentru interpretare masculină, pentru că tot se afla într-o arenă, i s-a strigat de trei ori Glorie, ca marilor învingători de altădată. Într-o formă excelentă el a recitat **Iberia** lui Emil Botta, **Cerc de penumbră** de Dumitru Popescu, **Minunea** de Marin Sorescu și **Mistrețul cu colți de argint** de Ștefan Aug. Doinaș. Victor Socaciu, acest mare cîntăreț al noului val din muzica tinără, a cîntat **Donna, Donna, Cîntec pentru Charlie Chaplin** — mult gustat de public — ca dealtfel și **Roata, Oltule, Florile unde-au plecat, Un punct de vedere.** Mai sigur ca la precedentele sale apariții a fost Vali Șerban — **Cenușa verii, Vîntul e plin de zăpadă.** Vasile Șeicaru a făcut ca prin piesele intonate să demonstreze ce coeziune sufletească poate naște cîntecul într-o mare masă de oameni — **Colindul Dunării, Scrisoarea mamei, Condiția cîntărețului revoluționar, De ce ?, Cîntec bănățean.** Într-o ambianță excepțională s-a cîntat **Trăiască România !,** ca un omagiu al celor prezenți pentru climatul de libertate și omenie în care ia ființă arta la noi. La cererea spectatorilor Nicu Alifantis a revenit și a mai cîntat **Jurămînt** și un cîntec popular. Maria Nagy s-a bucurat de interesul și de succes la public cu **Afară trece moartea, Ascară ți-am luat basma, Moțu și moața, Fericire de-mprumut** și două cîntece în limba maghiară. Grupul folk „T" (Lăvin și Camelia Stănescu Czensky, Viorel Dincă, Emil Comănescu) a arătat din nou că prelucrarea atentă a elementelor folclorice găsește o adeziune deplină la spectatori. Pe parcurs însă au intervenit tot felul de necazuri la instalația electrică (voite ?, o pură întîmplare ?) Adrian Ivanițchi, această memorie a cenaclului, a interpretat din cîntecele sale și ale altora cu aceeași dezinvoltură : **Amiaza, Arsura, Dacii liberi, Ploaia care va veni.** Membrii cenaclului au intonat apoi **Vinare de vînt** iar poetul Adrian Păunescu a izbucnit cu al său **Manifest pentru sănătatea pămîntului.** Recitalul lui Doru Stănculescu — secondat strălucit de Sorin Minghiat și Ioan Oagăn — a cuprins **Ecou de romanță, Baladă de copilărie, Ai, hai, Fără petale, De trei ani n-am dat pe-acasă.** Florian Pittiș a fost ca de obicei actorul excepțional spunînd **Ultima scrisoare** (Mihai Beniuc), o tabletă de Radu Cosașu, **Arhimede și ostașul, Mihai Viteazul și turcii** (G. Topîrceanu după D. Bolintineanu). Radu Gheorghe a prezentat un număr mai dens și mai plin de umor ca ultima oară. De data aceasta el a apărut în arenă grație unui număr de iluzionism oferit de trupa Constantin. El a cîntat **Prietena defunctului** (versuri de regretatul scriitor Eugen Seceleanu), **Cioroiul Pat și Broasca țestoasă** de Christian Morgenstern. Apoi au fost din nou Zoia Alecu și Marcela Saftiuc, la cererea insistentă a publicului. Finalul intim, dar literar-artistic l-a găsit pe Valeriu Sterian interpretînd **Cozma Răcoare, Antirăzboinică** și **Cîntec de oameni.** Astfel s-a încheiat o nouă seară și o nouă noapte de arta tinără.

★

În seara zilei de 1 aprilie, membrii **Cenaclului Flacăra** au fost oaspeții studenților de la Facultatea de construcții din Capitală. În fața a peste șase sute de tineri și tinere care au ocupat sala cu aproape două ore înainte de începerea spectacolului, la întîmplarea de muzică și poezie au fost prezenți : Doru Stănculescu, Victor Socaciu, Mircea Vintilă, Valeriu Sterian, Zoia Alecu, Gheorghe Gheorghiu, Mircea Bodolan, Constantin Dragomir, Nicu Alifantis, Sorin Minghiat și actorul Mihail Stan.

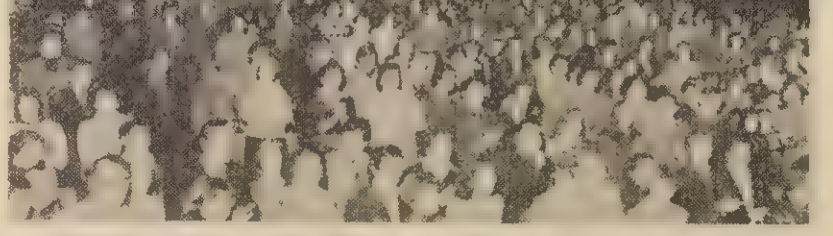

O dimineață de neuitat pentru publicul din Adjud

Deși, cu o seară înainte membrii Cenaclului au susținut un prelungit spectacol la circul bucureștean, la Facultatea de construcții ei și-au onorat programul cu dezinvoltură, cu căldură, dintr-o mare dragoste pentru muzică, pentru poezie, pentru frumos și calitate artistică. A fost unul din spectacolele bune ale **Cenaclului,** care a demonstrat încă o dată capacitatea poeziei și muzicii de calitate de a însufleți o asistență, indiferent de componența ei.

CORNELIA DJIGOLA
GEORGE ARION

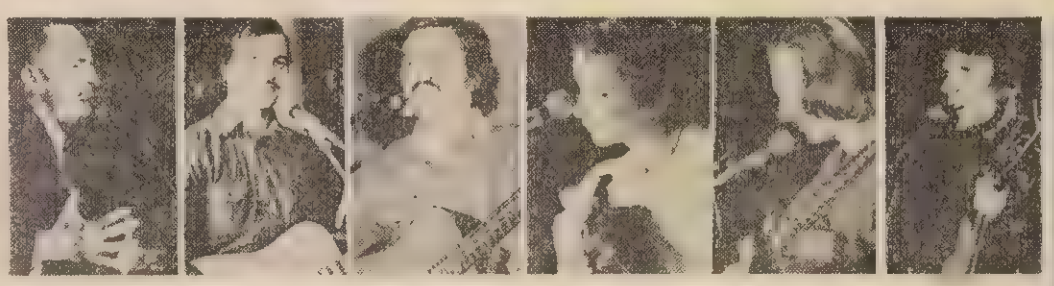

Mihail Stan ; Victor Socaciu ; Adrian Ivanițchi ; Marcela Saftiuc ; Vasile Seicaru ; Mircea Bodolan

Florian Pittiș

O noapte de primăvară cu tineretul bucureștean

La cererea unui mare număr de prieteni ai săi, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar **organizat de** C.C. al U.T.C. **și** revista Flacăra, **condus de poetul Adrian Păunescu, se întîlnește din nou cu iubitorii poeziei și muzicii tinere simbătă, 5 aprilie, cu începere de la ora 21, la Palatul sporturilor și culturii — Sala polivalentă — din Capitală.**

Vor participa cei mai reprezentativi membri ai Cenaclului.

Invitațiile pentru această manifestare se pot ridica de la sediul redacției noastre între orele 11—22.

Așadar, cu începere de la ora 21, la Sala polivalentă din Capitală, Cenaclul Flacăra **organizează :**

O noapte de primăvară cu tineretul bucureștean.

O VALOROASĂ LUCRARE DESPRE CONCEPTUL DE PUTERE ARMATĂ LA ROMÂNI

Lucrarea *Contribuții la cercetarea conceptului de putere armată la români*, de general maior dr. Constantin Olteanu, apărută în Editura militară, încununează o etapă de fecunde investigații atît ale autorului cît și ale istoriografiei militare românești contemporane. Într-adevăr, acest impunător tom reprezintă o adevărată sinteză a evoluției puterii militare la români din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi, întemeiată pe o profundă cunoaștere a surselor istorice și a literaturii de specialitate, consacrate trecutului de luptă al poporului nostru. Baza documentară a fost simțitor lărgită de autor prin explorarea laborioasă a arhivelor, ceea ce a avut drept rezultat o remarcabilă înnoire a informației. În același timp, această abundență de date și-a găsit o interpretare pe cît de temeinică pe atît de novatoare, demersul științific al autorului orientîndu-se permanent după concepția materialismului dialectic și istoric, precum și după opera comandantului suprem al forțelor armate ale României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Țelul spre care rîvnește orice istoric — noutate în documentare și originalitate în interpretare — este cu prisosință atins de această contribuție, în care cititorul — specialist sau obișnuit — găsește la fiecare pagină date sau puncte de vedere noi; fiecare din ele constituie tot atîtea adaosuri la progresul cunoașterii trecutului românesc și îndeosebi a aspectelor sale militare. Dipticul interpretare-documentare, coperțile de valoare ale oricărei lucrări, este aici perfect realizat de o mînă încercată în scrierea istoriei.

Analiză subtilă a apariției și evoluției fenomenului militar în societatea românească, cartea pune în lumină cîteva din elementele fundamentale de permanență ale instituției oștășești, care, alături de ceilalți factori social-politici, au contribuit la asigurarea supraviețuirii noastre ca popor și ca stat, la dobîndirea și păstrarea unității, a independenței și integrității naționale. Între aceste elemente se situează pe primul loc continuitatea structurilor militare românești, una din pîrghiile esențiale ale grupării organismului de stat împotriva tuturor vicisitudinilor. Cartea demonstrează cu forța argumentului științific că de-a lungul întregii sale istorii poporul român și-a păstrat într-o formă sau alta forțele sale armate și că, deci, în ciuda unor opinii, nici măcar în epoca fanariotă (1711—1821) nu se poate vorbi de un hiatus în dezvoltarea oștirii românești. Această continuitate a fost unul din factorii însemnați ai rezistenței poporului român în fața invaziilor străine — în special a celor otomane — ai adevăratelor „miracole" militare realizate pe cîmpul de luptă prin biruințele asupra unor adversari superiori în putere. Expresie a voinței de libertate și de neatîrnare a poporului român, puterea sa armată a fost unul din mijloacele fundamentale de apărare a unei societăți și a unui popor ce n-a rîvnit niciodată la bunul altuia, dar care n-a precupețit jertfe cînd vatra strămoșească a trebuit apărată de brutalitatea adversarului.

Cartea surprinde, de asemenea, pe temeiul unei atente analize, corelarea permanentă dintre modul de dezvoltare a orînduirii sociale și alcătuirea armatei, efortul de adaptare operativă a structurilor organizatorice și a concepțelor strategice și tactice în raport de evoluția mijloacelor de luptă, a armamentului în general. Este revelatoriu că din antichitate, și mai ales din evul mediu și pînă astăzi, mobilizarea tuturor mijloacelor umane și materiale pentru respingerea agresiunii a fost expresia acestei opțiuni politice constante de neagresiune, mobilizare care a îmbrăcat fie forma „oastei celei mari" în epoca feudală, fie forma „națiunii armate" în perioada modernă, fie astăzi aceea a „înarmării întregului popor". Desigur, o atare formă de organizare s-a dovedit cea mai corespunzătoare în condițiile specifice de dezvoltare ale României, țară aflată adesea sub amenințarea unor invazii sau imperii. Această situație a generat — cu excepții de neglijat — și o convergență de păreri a factorilor politici și militari de decizie, care a înlesnit crearea de-a lungul vremurilor a unor forțe militare considerate a fi capabile să opună o dîrză rezistență în fața oricărei agresiuni, indiferent de dimensiunile ei: că s-a izbutit această performanță o demonstrează — printre altele — marile izbînzi ale unor tot atît de mari căpitani de oaste și conducători de țară români din evul mediu. Pe făgașul acestor glorioase tradiții, dar în împrejurări istorice deosebite, se înscrie și participarea eroică a armatei române la războiul de independență (1877—1878) și la cele două mari conflagrații din epoca modernă și contemporană: primul război mondial (1916—1918) și războiul antihitlerist (1944—1945) o ilustrează din plin, cu probitate științifică și adeziune patriotică recenta lucrare a generalului maior doctor Constantin Olteanu, care îl confirmă din nou ca o personalitate remarcabilă a istoriografiei militare românești. Avem astfel o carte care va constitui un punct de plecare pentru orice viitoare cercetare în acest domeniu.

Colonel CONSTANTIN CĂZĂNISTEANU ■

Citind nu numai în istoria veche, ci și atent, foarte atent, în cea străveche (I)

Nicolae Miulescu s-a născut în anul 1901, la Pitești. A absolvit liceul în localitate, urmează, apoi, 4 ani Facultatea de silvicultură, la București, pe care o părăsește pentru cariera de inginer hotarnic. Lucrează 20 de ani ca inginer hotarnic, apoi ca șef al secției de geodezie și ulterior, șef al serviciului topo, la Trustul de prospecțiuni geologice și geofizice din București. Se pensionează de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, din funcția de geodez.

— Așadar, de o viață (și viața aceasta are acum 80 de ani), cercetați istoria veche și străveche a neamului românesc. Îl aflu aici, în cămăruța asta care seamănă cu o chilie, pe Herodot, Strabon, Densușianu, Iorga, Odobescu, se mai află, constatăm, multe dicționare de greacă veche, engleză, franceză, turcă, se află opere ale multor istorici români și străini: de unde pasiunea pentru istorie?

— Am avut o profesiune care m-a obligat să cutreier țara, să-i cunosc oamenii, denumirile celor mai tainice locuri, să cunosc limba vorbită, mai ales a țăranului român; profesiunea, ați reținut, mi-a fost ingineria hotarnică o bună parte din vreme. Aceasta m-a învățat să citesc marea carte de istorie străveche a neamului care este pămîntul, reliefurile țării noastre, carte scrisă ca nicăieri în alte parte a lumii.

— Cum citiți dv. în această carte?

— Cu ajutorul toponimiei, hidronimiei, cu ajutorul denumirilor așezărilor omenești, existente de milenii, în majoritate, cu numele pe care-l poartă și azi. Aici e noutatea!

— Care noutate?

— Toponimia românească, pe care am deslușit-o cu ajutorul limbii grecilor vechi, vom dovedi pe parcurs, este aceeași de milenii; n-a fost niciodată schimbată de cineva, denumirile unor sate, rîuri, dealuri și munți sînt și azi cele date de strămoșii noștri geto-daci. Am fost pomeniți în istorie sub denumiri ca: hiperboreeni, geți, daci, rumâni. Vi se va părea curios că nu zic și vlahi sau valahi. Indiferent de cum ne-au numit unii sau alții, noi sîntem aceiași de milenii, iar limba țăranului român este, de asemenea, aceeași; nu este cum se crede sau se zice, o limbă plină de influențe, o limbă peste care s-au adăugat cuvinte provenite de la goți, slavi, cumani, pecenegi. Dacă ar fi astfel, vă spun drept, țăranul și mosneanul din mine n-ar mai fi plin de mîndrie că este ce este!

— Ce este?

— Țăran moștenitor al unui neam care s-a născut pe pămîntul ăsta, cu multe milenii înainte, a dăinuit fără întrerupere și a creat spiritualitatea pe care s-a clădit mai tîrziu civilizația celor cunoscuți în istorie sub numele de **arieni**.

— Sincer să fiu, cred că exagerați! Mai bine ați trece de la afirmativ la demonstrativ.

— Nu țin neapărat să mă credeți numai pe bază de afirmații și de aceea voi trece, cum dealtfel mă invitați, la demonstrație: au afirmat lingviștii noștri că limba română ar cuprinde numai **165** de cuvinte de origine dacică, 1 550 de cuvinte romano-latine și 2 000 de cuvinte de origine slavă (vedeți I.I. Rusu, „Limba traco-dacilor". Editura Academiei. 1959).

— Și nu s-a spus bine?

— Nu s-a spus bine și am să vă fac o primă dovadă: în limba engleză există azi un număr de cuvinte, noi am identificat deocamdată 57, aveți aici lista lor, care sînt de origine dacică.

— Cum dovediți?

— Se știe că între limba română și limba engleză n-au existat, în epoca istorică, legături de natură să se influențeze reciproc. Eu unul nu știu să fi existat o astfel de legătură. Impingînd cercetarea în trecut, am ajuns la concluzia că ele, cuvintele asemănătoare, nu pot veni decît din timpul stăpînirii romane asupra Daciei, cînd administrația romană a recrutat în Dacia 5 cohorte, pe care le-a transferat în insulele britanice. Spune aceasta André Maurois, în Istoria Angliei, vol. I pag. 15—50: „Acești daci, transplantați în insulele britanice, după eliberare au devenit coloni, au rămas definitiv aici, în insulele britanice". Oare nu înseamnă că dacii ajunși, astfel, în insulele britanice, au dus cu ei, ca parte integrantă a ființei lor, și limba pe care o vorbeau? Cuvintele din lista aceasta, pe care v-o punem și dv. la dispoziție, de origine dacică, au fost asimilate de limba engleză și, iată, sînt păstrate pînă azi. Or, dacă aceste cuvinte dacice au rămas azi în limba țăranului român, nu înseamnă că sînt de origine dacică? Și că țăranul român a păstrat și el, nealterat, acest fond de cuvinte provenit din limba veche strămoșească? Vă atrag atenția asupra unui singur cuvînt, despre care lingviștii spun că provine din ucraineană: proptea! Cuvîntul există aidoma în engleză, în care verbul **to prop** = a sprijini, a propti. Păi mai poți crede că englezii l-au luat și ei de la ucraineni? Dacă da, pe ce căi și cînd?

— Am mai dori și alte exemple!

— Cîte vreți, din cele 57 de cuvinte: **clench**, de pildă, = a strînge. În românește avem expresia „a strînge în cleanci". În limba engleză există, ceva mai mult, cuvîntul **to clinch** = a strînge. Și acum, vă trimit la un joc de copii care nu e altceva decît un joc de cuvinte: „capra calcă-n clinci, / crăpe capul caprei-n cinci". Sînt cuvinte care exprimă o intimitate a limbii impresionantă, cuvinte folosite îndelung de poporul nostru, folosință îndelungată care ne vorbește despre vechimea și originea lor.

— Alte dovezi!

— Posedînd cunoștințe oarecum temeinice de limbă greacă veche, am observat unele similitudini între cuvintele celor două limbi, greacă cultă veche și română populară, și astfel m-am hotărît să iau, ca element de referință, și limba greacă cultă veche. Rezultatele vi le pun la dispoziție, dv. și celor interesați: am întocmit un dicționar de similitudini, care însumează, pînă la ora actuală, un număr de peste 987 de cuvinte; cu aceleași înțeles, deci, în ambele limbi și aproape la fel rostite. Exemplele vi le puteți alege.

— Nu, dreptul de a exemplifica și de a cementă vă aparține!

— Să luăm atunci din greaca cultă veche cuvîntul: **dedas** (a se instrui). Deducem că avem de-a face cu românescul: a se deda; s-a dedat cu meseria, cu învățătura etc. Un alt cuvînt: **agridion** (bucățică de pămînt în cîmp). La noi = grădină. Vă amintiți, cred, de expresia: „Am fost cu vacile prin grădini". Alt cuvînt: **poia** (iarba). Dar românescul poiană nu înseamnă oare cam același lucru? Mai notați-vă și **dusmenesa** (dușmănie), același și în românește, sau **dusmenos** (dușman), același aproape cu românescul dușmănos. Ei bine, lingviștii noștri sînt de părere că dușmănie este cuvînt de origine turcă. Uite, un alt cuvînt cu adîncă semnificație, cred eu: **broma**, în care **o** este înlocuit cu **omega**, și care este egal cu: ceea ce a fost mîncat, rontăit (resturi). Vă amintiți, cred, de expresia populară românească: „Ce mîncăm astă-seară, nevasta? — Ce **bruma** om mai găsi, omule!"

— Demonstrația dumneavoastră devine, mărturisese, din ce în ce mai pasionantă; vă rog să continuați!

— **Amolgos** (timpul cînd se mulge, dimineața și seara), adică. Frumusețea acestui cuvînt constă în faptul că ne sugerează modul în care s-a născut un alt cuvînt, **amurg**. Oare nu astfel o fi strigat baciul către ciobani: „Veniți, feciori, s-a făcut a mulge!" Dar să nu facem pedanterie cu aceste cuvinte; altul este scopul nostru.

— Care?

— Ținînd seama că limba greacă cultă veche a dispărut, ca limbă de circulație, în jurul secolelor V—VI e.n., nu putem ajunge la altă concluzie decît la aceea că: tot acest bagaj de cuvinte a aparținut odată unui fond comun, care nu putea fi altul decît acela vorbit, în zona carpatică, de către strămoșii noștri hiperboreeni, daci, geți.

— Dar ce legătură au grecii cu hiperboreenii — strămoșii noștri?

— Au: mare parte dintre istoricii zilelor noastre demonstrează faptul că grecii vechi au plecat în jurul „anului 2000 î.e.n. din părțile de răsărit ale Austro-Ungariei", adică din Transilvania noastră de totdeauna.

— Cine sînt acești istorici și ce mai spun ei?

— Hans K.F. Günther, în lucrarea sa — „Rassengeschichte des hellenischen und des römischen Volkes", pag. 9—11, spune că „elenii, după separarea lor de celelalte popoare indo-germanice și înainte de a coborî în Grecia, ar fi trăit în părțile de răsărit ale Austro-Ungariei", adică, așa cum am mai spus, e vorba de Transilvania. Wilke, alt istoric german, în lucrarea sa, „Archäologie und Indogermanenproblem", e de părere că vechii greci ar fi ocupat și părțile apusene ale României actuale. El, ca și ceilalți istorici, a căutat să stabilească patriile primitive (die Ursitze) ale principalelor popoare indogermanice, după diferențierea lor și după separarea unora față de altele.

— Și părerea dv. care este?

— Personal, folosind ca lucrare de bază Cronologia lui Henri Pierre Larcher, publicată în 1795 în Anales de France, am putut preciza că: grecii, sub dinastia inachizilor, au plecat la anul 1980 î.e.n., din bazinul Mureșului, unde poporul din care grecii s-au rupt trăia ca băștinaș din vremuri imemoriale. Ajunși în Peloponez, grecii au mai trăit în legătură cu patria mumă (Cetatea Carpatică) cam 400 de ani, de care s-au despins treptat, pe măsură ce pe Olymp încep să răsară zeii despre care vorbește întreaga mitologie greacă; adică, după ce devin posesorii unei spiritualități proprii.

— Care era acest popor din care, după dv., grecii s-au rupt?

— Care era acest popor, **de cînd și cum** de se afla el acolo, în bazinul Mureșului, am arătat într-o lucrare a mea, DA KȘA, mai precis într-un capitol, intitulat „Țara Zeilor", capitol publicat în editura milaneză „Nagard", la începutul anului 1975. Acolo am arătat pe ce argumente se sprijină și denumirea de „Cetatea Carpatică", pe care am dat-o zonei centrale, geografic este vorbind, precum și cea de „carpato-istrieni", pe care am dat-o locuitorilor ei. Dar despre această lucrare, dacă veți dori, cu altă ocazie.

— Acest fapt rezultă și din „Dacia Preistorică" a lui N. Densușianu; din teoria pelasgică!

— Teoria pelasgică, pusă în circulație de gîndirea acestui mare român, patriarh al istoriei noastre străvechi, este astăzi amănunțit cercetată, dă naștere multor izvoare noi, stă la baza multor cercetări. Nicolae Densușianu este marele meu îndrumător spiritual și vă mulțumesc că nu m-ați lăsat să uit de dînsul.

— Stimate Nicolae Miulescu, n-aș dori să-mi luați în nume de rău, nu scepticismul meu ci prudența mea; dar aceste argumente de pînă acum sînt mai mult de ordin lingvistic. Și lingvistica este o știință în interiorul căreia există foarte multe controverse. Aveți, cumva, și alte argumente, mai greu de combătut? Sau poate chiar de necombătut?

— Da, am și alte argumente, de ordin toponimic: cum am mai spus, se afirmă și acum că pe teritoriul României n-ar exista toponimie străveche.

— Și dv. vreți să combateți aceste afirmații?

— Nu combat pe nimeni, vă vorbesc doar despre convingerile la care am ajuns eu, folosindu-mă de tainele limbii vechi grecești care, cum am spus, este ruptă din limba românească străveche.

— Dar asta e o afirmație foarte curajoasă, neașteptată chiar!

— O să vă demonstrez că toponimia, hidronimia și numele multor așezări omenești de pe teritoriul țării țin de același fond lingvistic comun străvechi. Vă rog să-mi spuneți ce poate însemna în limba română de azi, cuvîntul Cosîmbești?

— Dar am lăsat în urmă Cosîmbeștii!

— În ipoteza că la Popești, pe Argeș, a fost capitala lui Burebista (sau numai un centru comercial și administrativ mai puternic), este de la sine înțeles că trebuia să aibă împrejur o serie de așezări satelit. În care așezări trăiau, pe meșteșuguri, diferiți meseriași care alimentau capitala lui Burebista. La Mărîuța (sat în bazinul Mostiștei) trăiau țesătorii: **maryo** (o de la urmă e un omega), înseamnă în greaca veche: a țese, a urzi. La Matarau, sat alăturat, trăiau cei care făceau sulițe: **mataris** = suliță, vîrf de lance. La Plătărești trăiau cei care făceau linguri și talere de lemn: **platanon** = platou, fund rotund pe care se frămînta plinea. La Gherghița, sat la sud de Ploiești, trăiau țesătoarele: **gherdia** = femeie care țese; **gherdos** = țesător. Noi credem că toate aceste denumiri sînt date de strămoșii noștri și ele vin din timpuri imemoriale. Ele demonstrează încă o dată permanența neamului românesc pe aceste locuri, și permanența limbii. Aceste cuvinte crezute de foarte mulți cercetători de origine slavă nu sînt, deci, slave, sînt cuvinte dacice.

— Totuși, ceva mai pe înțelesul limbii române, ceva și mai lămuritor, nu ne puteți demonstra?

— Ba, da: să luăm, de pildă, cazul toponimului și hidronimului — Rîmnic, pe care lingviștii îl derivă unii din riba (pește), alții din rybinki (Rîmnic). Nici una, nici alta dintre aceste înoteze nu este adevărată. Rîmnic derivă din cuvîntul românesc **rîmnă** = grăunțior de pămînt lăsat pe amîndouă părțile drumului pe care îl face o rimă într-un sol umed; glanda salivară care intră în funcțiune atunci cînd îți este poftă de ceva; care te face a rîmni; îl face să rîmnească. Este de neînțeles faptul prin care s-a ajuns ca din Dicționarul limbii române moderne să lipsească acest cuvînt. A rîmni a fost greșit înlocuit cu a **rivni**, verb care are cu totul alt înțeles: acela care derivă din expresia „muncește cu rîvnă". În graiul nostru există și azi expresia: „a trage pe cineva de rîmne", a-i fricționa mîna, atunci cînd, din cauza unei indigestii, se formează sub piele mici cocoșii de sînge.

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

O lecție de solidaritate:

SALVAREA TEZAURELOR NUBIEI

Cînd s-au încheiat, în urmă cu cîteva săptămîni, cei 20 de ani consacrați campaniei internaționale pentru salvarea monumentelor din Nubia, s-a pus capăt uneia dintre cele mai strălucite mărturii de cooperare internațională, desfășurată în numele ocrotirii patrimoniului de cultură al omenirii.

De la 8 martie 1960, cînd directorul general al UNESCO a lansat apelul pentru această acțiune fără precedent în istoria omenirii, pînă la 10 martie 1980, data oficială a încheierii lucrărilor, nenumărate țări ale lumii (48 numai pentru operațiile de salvare a templului de la Abu Simbel !) -au contribuit cu fonduri, specialiști, utilaje și totodată cu idei de o mare ingeniozitate pentru a salva de la pieire inestimabilele comori de cultură și civilizație de pe pămîntul Nubiei.

Totul s-a desfășurat sub egida UNESCO — acea instituție specializată a Națiunilor Unite care și-a dovedit nu o dată eficiența în stimularea cooperării internaționale — în spiritul unei înțelegeri adînci a ceea ce înseamnă apărarea unor bunuri care i-au legat și îi vor lega totdeauna pe oameni : patrimoniul comun de cultură.

Prin construirea barajului de la Assuan urmau să fie înecate într-un uriaș lac de acumulare (183 m deasupra nivelului mării) temple, sanctuare, fortărețe, palate, inscripții, documente, nenumărate mărturii a peste 4 000 de ani de istorie a Nubiei.

Nenumărați experți, veniți din toate colțurile lumii, arheologi, arhitecți, ingineri, istorici, paleontologi, constituiți în „misiuni" ce reprezentau țările lor, și-au pus laolaltă priceperile în acțiunea de a strămuta din vechile lor așezări nu mai puțin de 20 de temple și sanctuare.

Un număr recent al prestigioasei publicații „Le Courrier de l'UNESCO" ne oferă, în imagini cutremurătoare și în texte ce abundă în întîmplări și date spectaculoase, istoria acestei acțiuni bogate în exemple de abnegație, pricepere și perseverență.

Privit din avion, spectacolul strămutării templelor nubiene este grandios. Uriașe întinderi de nisip sînt răscolite de nenumărate urme lăsate de deplasarea lentă a colosilor de piatră ce urmau să-și schimbe așezarea milenară, părăsind zonele primejduite de amenințarea apelor. Astfel au călătorit spre noile lor incinte templele de la Abu Simbel, Philae, Taffa, Debod, Kertassi, Beit el Ouali, Ouadi es-Seboua și, odată cu ele, nenumărate sanctuare, capele, morminte.

Pentru a avea o imagine a acestei acțiuni fără egal n-ar trebui decît să evocăm etapele salvării uriașului templu de

Patru milenii de istorie recîștigate

la Abu Simbel, dedicat lui Ramses al II-lea și soției sale Nefertari.

Operațiile au început cu pomparea apei de infiltrație și construirea unor uriașe perdele de palplanșe metalice care urmau să păstreze statuile în timpul demontării monumentalului edificiu. Decupat în 1036 de blocuri cîntărind fiecare între 7 și 30 de tone, templul a fost literalmente transportat, cu cele mai moderne și ingenioase metode, în noua sa amplasare.

Rigurozitatea reconstruirii a fost atît de mare, încît noul edificiu îngăduie și astăzi razelor de soare să lumineze chipul faraonului și al zeului Amon în aceleași zile ale anului în care le luminau și pe vremea lui Ramses al II-lea.

Performanțe și mai spectaculoase a cerut strămutarea templelor de pe insula Philae. De data aceasta, specialiștii au avut de-a face cu cel mai mare ansamblu de cult al Nubiei, dedicat zeiței Isis și lui Osiris. El a fost decupat în nu mai puțin de 45 000 de blocuri și transportat în insula Agilkia, noua sa gazdă. Operația a durat șapte ani, din 1972 pînă în 1979. Coloane, basoreliefuri, frize, picturi murale, a căror realizare fusese oblăduită de un șir de faraoni și împărați romani, de la Nectanebo pînă la Dioclețian, se află astăzi ocrotite pentru posteritate, departe de amenințarea apelor, capabile să-și dezvăluie semnificații pînă acum necunoscute.

Aceste două mari operații de salvare sînt însă departe de a evoca întreaga amploare a campaniei UNESCO din Nubia, care a cuprins, odată cu acțiunea propriu zisă de punere la adăpost a comorilor de artă, cercetări științifice în domeniile cele mai variate în legătură cu trecutul acestei regiuni. Vreme de 20 de ani, Nubia a fost nu numai cel mai vast șantier arheologic cunoscut vreodată, ci și obiectul unor ample studii demografice, antropologice, de paleontologie, epigrafie, lingvistică etc.

S-au făcut cu acest prilej descoperiri memorabile în legătură cu civilizația originală ce s-a dezvoltat între prima și cea de-a patra cataractă a Nilului, s-au obținut date inedite despre acei faimoși regi nubieni cunoscuți sub numele de „faraonii din Sud", au fost scoase la iveală nenumărate desene rupestre, s-au identificat nu mai puțin de cinci culturi preistorice.

Iată cîteva dintre cele mai răsunătoare descoperiri : 120 de fresce în stare excelentă, în catedrala paleocreștină din Faras ; cinci statuete reprezentîndu-l pe prințul Heka-nefer, considerate ca fiind cele mai frumoase piese sculpturale găsite în Nubia ; 200 de inscripții ce au dezvăluit secretul renumitului „drum al aurului" pe care prețiosul metal a fost purtat de caravanele nubiene cu destinația Egipt ; 4 200 de morminte, 2 600 desene rupestre, 3 000 de vase din epoca marelui imperiu.

Varietatea de relicve, piese de artă, date științifice culese cu ocazia campaniei se adaugă efortului uriaș depus de specialiști din cele mai variate domenii pentru salvarea și ocrotirea prețioaselor tezaure. În acest sens este citabilă, de pildă, adevărata virtuozitate pe care au dovedit-o restauratorii iugoslavi în desprinderea a 30 de picturi murale din Valea Leilor în ritmul rapid în care au trebuit să lucreze.

Campania din Nubia a dat posibilitatea nenumăraților egiptologi care au participat la ea să descopere monumente despre care nu se știa pînă atunci decît din documente. A fost cazul fortărețelor de la granița sudică a Egiptului, cunoscute pînă atunci doar din faimosul papirus „Ramasseum Onomasticum".

Toate aceste descoperiri au venit să confirme continuitatea efortului consacrat patrimoniului cultural al lumii și marile satisfacții trăite cînd acesta se face în spiritul unei exemplare solidarități internaționale.

Fascinantă, tulburătoare, plină de încercări și victorii nebănuite inițial, marea acțiune recent încheiată a fost o strălucită demonstrație de cooperare. Competența, ingeniozitatea, aviditatea de a afla au fost puse în slujba țelului nobil de a salva un inestimabil patrimoniu de cultură, aducîndu-se astfel o mărturie că omenirea este capabilă, așa cum spunea directorul general al UNESCO, Amadou Mahtar M'Bow, „să-și asume în comun trecutul pentru a pregăti, în spirit de colaborare, viitorul".

MARIANA CEAUȘU

Poveste tristă cu motocicliști

Diavoli ai asfaltului, ei aleargă bezmetic către moarte. Este un spectacol care te îngrozește. În costumele lor din piele, de preferință neagră, ei ambiționează să înghită, în echilibrul fragil al celor două roți, sute de kilometri pe oră. Nici un șofer cu scaun la cap nu încearcă să se întreacă cu ei. Dimpotrivă, cei mai mulți răsuflă ușurați cînd scapă de vecinătatea lor. Sînt, în egală măsură, băieți și fete aflați la vîrsta la care demonstrația de forță se face cel mai ușor cu un accesoriu de cîteva sute de centimetri cubi. Arată cam ca blonda din „Pană de automobil" a lui Dürrenmatt, numai că, pentru o imagine completă, tinerii cailor putere trebuie văzuți în grupuri. Începem să fim motocicliști, spuneau ei cu ocazia unei recente manifestații, atunci cînd vin, rînd pe rînd, căsătoria, copiii, mijloacele financiare. Fascinația motocicletei încetează, așadar, pe la 25 de ani, dar cîți dintre ei încheie cu bine această aventură absurdă ?

De la o vreme băieții au însă probleme. Spre bucuria unora din părinți, aflați parcă într-o complicitate subînțeleasă cu autoritățile. Nu este vorba numai de creșterea puternică a prețurilor — iată, un 1300 Kawasaki ajunge să coste aproape 70 de mii de franci francezi, cam cît mini-

terialul Peugeot 604 Diesel ! — dar și de severitatea — este cazul Franței, de exemplu — manifestată la acordarea permiselor de conducere, al căror preț ajunge la peste 2000 de franci, de taxele destul de mari ce se pun pe motociclete, în funcție de vechimea și capacitatea lor. Băieții nu înțeleg dacă toate acestea urmăresc asigurarea securității publice sau mai degrabă reducerea unei independențe ce începe cam pe la 14 ani, cînd orice prichindel se poate afla în posesia unui permis ce-i dă dreptul să alerge cu 45 de km la oră. Băieții înclină să creadă că cea de-a doua ipoteză e valabilă, motiv pentru care se revoltă — așa cum au făcut-o recent la Paris, în fața Bastiliei, o adevărată Mekka a motocicliștilor, și se organizează — așa cum s-a întîmplat tot recent și tot în Franța, unde a luat naștere o ciudată federație națională a „motarzilor furioși" (în sensul dezavuării măsurilor menite să le stopeze proliferarea), organizație al cărei președinte este de curînd spitalizatul — în urma unui accident de motocicletă, se-ntelege — Jean-Marc Maldonato (nume predestinat răutăților !), de 21 de ani.

Băieții fac, așadar, demonstrații, umblă pe la autorități, tipăresc vignete false cu care arată că și-au plătit taxele fiscale.

În inconștienta lor — alimentată, dealtfel, și de unii dintre cei mari — ei uită că nu fac altceva decît să aconteze alte victime ale asfaltului, recrutate, cele mai multe, dintre ei înșiși. În 1979, accidentele mortale de motocicletă au înregistrat în Franța o creștere de 35 la sută față de anii anteriori. Nu este deloc de neglijat nici faptul că numărul de accidente este direct proporțional cu cai-putere (capacitatea cilindrică a acestei „bombe volante" care este motocicleta japonează a sporit în ultimul deceniu de la 250 la 1 300 centimetri cubi). Explicația nu trebuie, prin urmare, căutată în gesturile de intoleranță, în meschinăriile gratuite și periculoase de pe șosea ale automobiliștilor, cum încearcă să convingă „motarzii" („Voi aveți carosele, noi avem numai pielea !", le spun ei șoferilor). Motociclistii sînt de cele mai multe ori victimele propriei lor inconștiențe. La vitezele cu care circulă (peste 200 de km la oră), chiar și contactul cu benzile vopsite poate fi fatal, nemaivorbind de faptul că tot ceea ce este făcut pentru a-i apăra pe automobiliști se întoarce împotriva alergătorilor pe două roți. Televiziunea olandeză a făcut, cu cîțiva ani în urmă, un film cutremurător : mame sfîșiate de durere își plîngeau copiii pierduți în astfel de aventuri lipsite de sens. Mai există însă și alte povești triste cu „motarzi", povești adevărate cu crime și violuri săvîrșite în bandă pe autostrăzi...

Cu toate acestea, producători și intermediari cupizi fac motocicletei de mare putere o reclamă ce nu poate scăpa tentației tinerilor. Anul trecut, de exemplu, au fost înregistrate în Franța, unde preocuparea față de efectele acestui flagel este dintre cele mai vizibile, aproape 40 000 de motociclete străine. Cele mai multe — de fabricație japoneză. La Tokio pot fi întîlnite mai puține motociclete japoneze decît la Paris. Simplu paradox sau o realitate ce se cere cercetată mai adînc ?

...Pasiunea nebună care se cheamă motocicletă a devenit, așadar, un adevărat fenomen social.

Ce-i drept, motocicliștii au reușit să escaladeze Kilimanjaro și Mont Blancul. Dar acestea sînt performante care n-au nimic comun cu numărul mereu în creștere de victime ale asfaltului. Cine iubește motocicleta trebuie să iubească în egală măsură și viața !

DUMITRU AVRAM

Mondo umano ?

„Asasinarea justiției"

Deși ar părea ciudat, cîteodată preferăm să nu existe subiecte din abundență. Poate și cititorul ar dori un respiro, o lectură sub semnul surîsului, al unei curiozități științifice, culturale sau chiar sportive. Cam așa ceva intenționam să fac pentru acest număr. Mai precis, cu foaia albă în față gata de lucru, mă pregăteam să scriu despre o istorie a „Impostorilor nedemni" a unui anume Rocales și tipărită pe la 1683, la Amsterdam. Era vorba acolo de regi, împărați și domnitori care și-au fabricat biografii fabuloase, bogate în ascendență supernobiliară, pentru a reuși să ocupe funcția respectivă.

Cînd, de la Roma, aud la radio, se anunță că s-a constituit un nou comitet parlamentar care va cerceta împrejurările asasinării lui Aldo Moro și cauzele terorismului în general. Vechiul comitet a fost blocat, în activitatea lui, de interpelările și aprecierile deplasate ale celor doi parlamentari ai unui partid de extremă dreaptă.

Așadar, au trecut aproape doi ani de la răpirea și asasinarea lui Aldo Moro ! Între timp, s-a descoperit locul în care ar fi fost ținut el sechestrat și parcă arma cu care s-a tras asupra lui. Au fost arestați mai mulți suspecți. În rest, nimic cert și nimic dovedit. Cam la fel s-a întîmplat în cazul propriu zis al terorismului.

Găsesc apoi o știre a Agenției „France Presse", datată 29 decembrie 1979, despre Italia și drogul în cifre, din care rezultă că în acel an terorismul a făcut 22 de victime. Poate erau mai multe, dar între timp îmi aduc aminte că săptămîna trecută Baudouin Ballaert scria un amplu articol în cotidianul parizian „Le Figaro" în care consemna primele rezultate ale acestei sui-generis **campanii de primăvară** lansată de Brigăzile roșii și Prima linea — ambele organizații teroriste binecunoscute. Dar ce este trist, foarte trist, deprimant citind aceste rezultate e că în patru zile au fost asasinați trei magistrați, unul la Neapole, altul la Roma și ultimul (ultimul ?) la Milano. Și, mai mult, ce-i trist, foarte trist, deprimant este că unul a fost asasinat chiar în fața casei sale, altul în autobuz (da, în autobuz !) - iar ultimul (ultimul ?), pe culoarele universității (da, da, pe cu-loa-re-le universității), acolo unde se învață despre umanism, morală, dreptate, justețe, se perfecționează specialiști, se studiază tratate sau mari opere de știință.

În acele zile, Italia traversa o criză de guvern — a 39-a în ultimii 35 de ani ! Și e cert că la originea ei se află și acest flagel — terorismul. Că pe 12 februarie a fost asasinat pînă și Dr. Bachelet, vicepreședintele Consiliului Superior al Magistraturii, al cărui președinte este însuși șeful statului italian ! Comentariul citat vorbea de **asasinarea justiției**, amintea de stranii legături și relații pe care **brigate rosse** le au în ministerul justiției încît află de proiecte vizînd promovări sau numiri de magistrați în posturi importante.

...Așa am pierdut prilejul de a vorbi pe un ton mai degajat despre „Impostorii nedemni" și să readuc în discuție, dar nu cu resemnare, primele rezultate ale campaniei de primăvară a altor impostori nedemni — contemporani nouă. Ceea ce ar fi putut să lipsească lumii de azi, fără s-o simțim cumva.

DUMITRU CONSTANTIN

— Cu ce vă îndeletniciți în timpul lungilor nopți polare ?
(După „Ilustrovana Politika" — Iugoslavia)

Ochii și urechile lumii

Ereditate și vis

S-a împlinit o lună de cînd lumii i s-a anunțat, cu o seriozitate și mai mare decît cea pe care încerc s-o fixez aici, cu acest început de frază, realizarea uneia dintre cele mai idioate idei din cîte au trecut prin mintea unui om, chiar dacă în acest domeniu posibilitățile depășesc sursele de energie ale planetei.

S-a împlinit o lună și ceva de cînd s-a anunțat că trei tinere soții de americani, nu se știe cît de deștepți dar hotărît sterili în rod uman, au fost „însămînțate cu materia furnizată de laureați ai premiului Nobel ; un om de afaceri californian, dl. Robert Graham, a organizat o bancă de — asta e expresia ! — spermă originală care livrează doritorilor, boabele necesare producerii de copii, cu geniu în gene. 15 laureați au fost contactați pentru a semna un contract cu această bancă, ce să mai vorbim ?, originală. Cinci au acceptat. Unul, dl. Max Delbrück, laureat în 1969, un fondator al biologiei moleculare, a calificat ideea nu ca idioată ci „complectamente idioată", ceea ce e și mai frumos spus. Trebuie să remarcăm că producătorul ideii — creierul o să ajungă ca ovulul ? — este membru al asociației „Mensa", care nu numără decît oameni inteligenți, dovediți astfel prin măsurători și teste științifice ale puterii lor de judecată ; „Mensa" susține că inteligența lumii e un capital care trebuie apărat cu dinții, și nu numai..., și nu de oricine, în actualele condiții cînd prostimea, înmulțindu-se pe măsura inculturii și sărăciei, ar pune în pericol capitalul de mai sus. E adevărat că atunci cînd auzi ce-i trece prin cap „Mensei", preferi să fi sănătos și fără capital. Oameni nu lipsiți însă de un asemenea capital avînd chiar la ei și dobînda memoriei, zic că ideea amintește oarecum de încrucișările practicate de hitleriști — între S.S.-iști puri și puriste la fel de S.S.-iste — pentru a asigura eternitatea ariană. Alții, mai sarcastici, își aduc aminte că Beethoven, de pildă, compozitorul, ar fi ieșit dintr-un tată tuberculos și o mamă alcoolică, dotați cu un coeficient intelectual (q. i.) foarte redus.

Eu, din tată și mamă fără „Mensa" la bază, nu pot vedea decît în spațiu ; dacă din toată mișcularia asta vor ieși copii care — conform acestor legi de ereditate strictă — vor prelua tocmai ideile inventatorului lor, ale d-lui R. Graham, și nu vor avea alt țel decît să înființeze și ei seifuri pentru eprubetele din care se vor naște alți copii tot cu asemenea idei de bancheri ai glandelor și testiculelor ?

...Ah, mamițo, însămînțato, visez să dai naștere unui crah bancar !

RADU COSAȘU

O experiență controversată

Însămînțarea artificială la oameni ● Este inteligența transmisibilă genetic ? ● Ce declară laureații premiilor Nobel

Acum un deceniu și jumătate a produs o puternică impresie experiența unui profesor italian, Bertucci, care a făcut să trăiască în eprubetă, timp de mai multe săptămîni, un ovul uman fecundat. În ultimul timp a iscat vîlvă o altă experiență, a oftalmologului și omului de afaceri californian Robert Graham. De astă dată este vorba de însămînțarea artificială la oameni.

După cum scrie ziarul „Los Angeles Times", R. Graham a avut ideea de a înființa o bancă de spermă „originală", fiindcă donatori pot fi numai laureați ai premiilor Nobel pentru știință. Cu substanța conservată de această bancă, urmează să fie însămînțate, la cerere, tinere soții bine înzestrate fizic și intelectual, ai căror soți sînt sterili. Pînă în prezent, a anunțat ziarul menționat, au fost însămînțate trei tinere americane, din care două ar fi rămas însărcinate. În ceea ce-i privește pe donatori, potrivit chiar declarațiilor lui Graham, au fost solicitați să doneze spermă 15 laureați ai premiului Nobel pentru știință, dintre care 5 și-au dat consimțămîntul și doar unul a acceptat ca numele lui să devină cunoscut : William Shockley, laureat al premiului Nobel pentru fizică în 1956, actualmente (adică în momentul cînd a devenit donator la banca lui Graham) în vîrstă de 70 de ani.

Scopul declarat al acestei inițiative este de a perpetua capacitățile intelectuale de prim rang — cum sînt, după Graham, cele ale laureaților premiilor Nobel pentru știință — prin urmași care, altfel, nu s-ar fi născut. Fiindcă, susține oftalmologul miliardar din California în cartea sa „Viitorul omului", „cu cît o ființă umană este mai inteligentă, cu atît ea trebuie să procreeze mai mult, căci a nu avea copii cînd posezi o capacitate intelectuală superioară reprezintă o pierdere ireparabilă de gene umane dintre cele mai prețioase".

Însămînțarea artificială nu este o noutate. Ea se practică mai de mult în zootehnie (și în fitotehnie, sub forma poleni-zării artificiale). Dar în cu totul alte scopuri. Produșilor rezultați din astfel de însămînțări nu li s-a testat niciodată inteligența. Cum însă unicul scop — însăși rațiunea de a fi a experienței lui Graham — îl constituie tocmai transmiterea inteligenței, se pune întrebarea : este inteligența transmisibilă genetic ?

Fără discuție că ereditatea are un anumit rol în formarea capacităților intelectuale ale omului. Dar acest rol este limitat. Inteligența unui individ depinde de o interacțiune complexă între patrimoniul său genetic și toate elementele care au influențat asupra dezvoltării sale. Imensa majoritate a oamenilor de știință competenți consideră că nu se poate separa influența genetică de influența mediului înconjurător, și că dacă inteligența părinților are adesea o influență asupra inteligenței copiilor, aceasta ține mult mai mult de rolul educativ pe care pot să-l joace acești părinți, decît de ipotetica transmitere a unor gene „bune". Astfel, după cum relatează „Le Monde", François Jacob, deținătorul premiului Nobel pentru medicină pe anul 1965, remarca : „Orice efort vizînd omogenizarea proprietăților biologice ale indivizilor — fie în dorința de a le ameliora prin eugenie, fie căutînd să se valorifice o proprietate ca, de pildă, aptitudinea la matematici — ar fi, din punct de vedere biologic, o sinucidere, iar din punct de vedere social — o absurditate".

Celor care pun pe primul plan — sau chiar absolutizează — ereditatea în formarea inteligenței, le răspunde însăși viața. Astfel, este cunoscut că se pot naște genii în familii modeste, ba chiar cu probleme, și debili intelectuali în familii de superdotați. Mai mult chiar, deoarece nu se cunoaște nici un geniu care să fi fost fiul altui geniu, putem spune că practica a stabilit regula după care pentru ca să apară un geniu e necesar ca părinții să nu fie genii. Se povestește că un reputat profesor, specialist în ereditate, a pus odată studenților săi o mică problemă : într-o familie în care tatăl este bolnav de tuberculoză și mama de alcoolism, primii doi copii s-au născut cu tare congenitale.

Fondatorul băncii (stînga) și donatorul său

Trebuie lăsată mama, însărcinată iarăși, să aducă pe lume un al treilea copil, ca cele mai mari șanse de a fi idiot ? Studenții s-au pronunțat pentru avort. „Bravo ! a strigat profesorul. Tocmai l-ați asasinat pe Beethoven".

Dar însămînțarea artificială la oameni mai trebuie privită și sub aspect moral. Al cui este un copil astfel născut ? Pe cine trebuie să iubească el ? Iată părerea unui profesor de morală, Domenico Capone : „Viața e născută din dragoste și vine din dragoste, iar tehnica pură nu este dragoste. Copiii care vin din eprubetă nu sînt copii ai omului. Dacă ar fi vorba de a ajuta omul, n-ar fi nici o problemă, dar în cazul de față inițiatorii vor să sfideze natura și s-o supună unor concepții arbitrare și absurde". Pe de altă parte, inteligența și valoarea umană sînt noțiuni distincte. Se cunosc tîlhari și asasini deosebit de inteligenți.

Nici aspectul politic al problemei nu este mai puțin important. S-a apreciat că inițiativa lui Graham ține de rasism. Graham este membru al asociației oamenilor „inteligenți", denumită „Mensa", care consideră că inteligența este un capital care trebuie conservat. Pînă aici, nimic de obiectat. Dar, potrivit aceleiași „Mensa", inteligența ar fi amenințată în măsura în care clasele sociale mai puțin cultivate — și care sînt, de asemenea, și cele mai puțin avute — au, în medie, mai mulți copii. „Banca de spermă a lui Graham — scrie „Le Monde" — este o tentativă de eugenism care amintește un pic, păstrînd proporțiile, de acțiunile întreprinse de naziști în timpul celui de-al doilea război mondial pentru a conserva esențioane ale rasei pure ariene pornind de la cîțiva SS-iști și de la cîteva tinere selecționate cu grijă". Edificatoare sînt, din punct de vedere politic, și vederile singurului donator nominalizat, W. Shockley. Potrivit ziarului menționat, el s-a remarcat de mai multe ori prin luări de poziții rasiste, afirmînd, între altele, că negrii sînt inferiori albilor pe plan genetic.

Cea mai puternică reacție contra inițiativei lui Graham a venit chiar de la deținătorii premiilor Nobel. Mulți dintre ei au ținut să sublinieze că laureații cu Nobel sînt oameni ca toți oamenii, că ei nu se consideră mai presus de ceilalți. Astfel, după cum relatează „Daily Telegraph", Maurice Wilkins, deținător al premiului Nobel pentru medicină pe anul 1962, a declarat : „N-aș dori ca oamenii să creadă că laureații premiilor Nobel se consideră mai deștepți decît restul omenirii". Iar W. Akber, premiul Nobel pentru medicină pe 1978, preciza : „Cred că laureații premiilor Nobel nu sînt nici mai inteligenți, nici mai puțin inteligenți decît ceilalți oameni". Alți savanți și-au spus părerea cu privire la acțiunea ca atare. Potrivit lui Max Delbrück, unul din fondatorii biologiei moleculare, premiul Nobel pentru medicină în 1969, ideea lui Graham este „complet idioată", iar după Geoffrey Wilkinson, premiul Nobel pentru chimie în 1973, ea constituie o „absurditate biologică".

În ceea ce privește pronosticarea calităților exemplarului uman care va rezulta din încrucișarea, fie ea și de la distanță, dintre un deținător al premiului Nobel și o tînără bine zidită, ea a prilejuit unor ziariști reamintirea celebrului dialog dintre Bernard Shaw și Isadora Duncan. Dansatoarea i-a spus dramaturgului că ar vrea să aibă un copil cu el, susținîndu-și ideea astfel : „Inteligența dumneavoastră plus frumusețea mea n-ar putea da decît un copil-minune". La care hitrul irlandez a răspuns : „Să ne abținem de la așa ceva ! Închipuiți-vă că acest copil ar putea să aibă fizicul meu și inteligența dumneavoastră".

Încheiem cu opinia unui dublu laureat al premiului Nobel (pentru chimie, în 1954, și pentru pace, 1962) : Linus Pauling. Solicitat de „Quotidien de Paris" să se pronunțe, el a spus : „Prefer vechea metodă de a face copii, care mi se pare cea mai bună".

ION D. GOIA

Un eveniment cultural remarcabil îl va constitui, în Franța, apropiata premieră a filmului „Avarul", după piesa lui Molière, avîndu-l ca interpret, în rolul titular, pe Louis de Funès. Fotografia noastră îl înfățișează pe popularul actor în mai multe din rolurile pe care le-a interpretat

Lumea în ramă

(După „Neue Berliner Illustrierte"— R.D.G.)

Capriciile pieței de artă

Devalorizarea banului în lumea occidentală nu este o chestiune de dată recentă. Ritmul devalorizării monedei vestice este din ce în ce mai vertiginos. Cei care vor să-și investească banii în ceva sigur îi investesc, în primul rînd, în opere de artă. Astfel se explică creșterea rapidă a prețurilor unor opere de artă, cîștigurile fabuloase pe care le realizează unii, cotele ridicate ale galeriilor de artă cu vînzare. În ultima perioadă de timp, opere care cu cîțiva ani în urmă valorau cîteva mii de dolari, au atins cote atît de ridicate încît specialiștii din domeniu sînt realmente descumpăniți. De exemplu, la 25 octombrie 1979 la galeria cu vînzare Sotheby Parke Bernet din New York pînza „Aisberguri" semnată în 1861 de pictorul american Frederic Edwin Church a fost adjudecată cu fabuloasa sumă de 2 500 000 dolari. Este prețul cel mai ridicat care s-a plătit pentru o operă de artă americană și reprezintă a 3-a „performanță" în acest domeniu, după „Juan de Pareja" de Velasquez (5 500 000 dolari) și „Moartea lui Acteon" de Tițian (4 000 000 dolari). Toate ziarele și revistele de specialitate din lume (printre ele citățm „New York Times", „Newsweek", „Connaissance des Arts") subliniază faptul că deși Frederic Edwin Church este considerat unul din marii peisagiști americani din secolul al XIX-lea, suma plătită pentru tabloul amintit este nespus de mare. Pe lîngă cele deja amintite (devalorizarea monedei, căutarea unor investiții sigure) se apreciază că în vertiginoasa creștere a prețurilor operelor de artă americane și în special a picturii lui Church, un rol important l-a jucat și dorința americanilor „de a-și căuta originile". Unii fac o paralelă între această perioadă și cea a doctrinei Monroe : „America americanilor". Ne găsim în fața unei revoluții în acest domeniu, sau a unei răsturnări de valori. Caracteristic este faptul că majoritatea cumpărătorilor țin să rămînă anonimi. Telegbidarea licitațiilor prin telefon conferă vînzărilor operelor de artă statutul unor operații de bursă. Opera de artă devine astfel un „super semn monetar" hipervalorizat printr-un contract conform căruia capătă o funcție oscilantă între circulație și stocaj. Este vorba în ultimă instanță, de o mutație calitativă, de un fel de transmutație alchimistă care face ca licitațiile să scape atît lumii artelor, cît și celei a finanțelor.

Demn de semnalat este, de asemenea, interesul tot mai mare manifestat pentru sculptura modernă. Dacă pînă acum cîțiva ani colecționarii sau tranzacționiștii de opere de artă căutau să achiziționeze sculpturi „vesele", „decorative", acum situația s-a schimbat aproape radical. În noiembrie 1979 la New York s-au plătit 125 000 dolari pentru „Regele jucîndu-se cu regina" și 115 000 dolari pentru „Moonmad", ambele sculpturi fiind opera lui Max Ernst, 100 000 dolari pentru „Compoziție" de Marino Marini și 87 500 dolari pentru „Cardinal" de Giacomo Manzu. La Monte Carlo, tot în toamna anului trecut, Rodin (1 165 000 franci francezi pentru „Jean d'Aire", 102 000 franci francezi pentru „Eve", 877 000 franci francezi pentru „Pierre de Wissant") și Bourdelle (638 000 franci pentru „Grande Pénélope I") constituie dovada schimbării gustului nu numai în S.U.A., ci și în Europa, în ceea ce privește arta.

Se poate afirma că opera de artă rămîne un obiect sigur în care se pot investi bani și că acțiunile sale sînt în continuă creștere, o creștere, însă, care, ca și la bursă, este imprevizibilă și nu rareori poate alterna și cu scăderi.

NICOLAE N. RĂDULESCU

Anchetă „Flacăra"

Cine va însoți pe Gloria Buzău în divizia B?

Înaintea ultimelor 9 etape, campionatul de fotbal n-a rezolvat decît una din cele 4 necunoscute tradiționale, Gloria Buzău aflîndu-se încă de pe acum în divizia B, fără șanse, fie și teoretice, de a se mai salva. În rest, incertitudini și în ceea ce privește campioana, și în lupta pentru descompunerea celorlalte două retrogradate, situația fiind, atît în fruntea cît și în subsolul clasamentului, destul de încurcată. Bătălia pentru supraviețuire, căreia îi dedicăm ancheta de față, e mai acerbă ca oricînd, antrenînd, pe lîngă Gloria, cel puțin alte 7 formații, după cum se poate deduce și din ordinea de mai jos, dată de așa-zisul clasament al adevărului, calculat pe baza diferenței dintre punctele pierdute acasă și cele cîștigate în deplasare. Iată cum se înfățișează acesta, în partea lui inferioară, între paranteze figurînd locul ocupat la ora de față în clasamentul general, pe prima coloană fiind prezentată situația golaverajului, pe cea de-a doua, situația punctelor:

Politehnica Timișoara	**(13)**	**- 1**	**- 1**
Jiul Petroșani	**(10)**	**-12**	**- 1**
A.S.A. Tîrgu Mureș	**(8)**	**- 2**	**- 3**
F.C. Olt	**(14)**	**- 5**	**- 3**
„U" Cluj-Napoca	**(15)**	**0**	**+ 4**
C.S. Tîrgoviște	**(18)**	**-12**	**+ 4**
Olimpia Satu Mare	**(17)**	**-13**	**+ 6**
Gloria Buzău	**(18)**	**-27**	**-10**

POLITEHNICA TIMIȘOARA

Președintele retribuit al clubului, Ion Ghidel, e cît se poate de optimist.

— Cade „Poli", tovarășe președinte?

— Nici vorbă! N-avem voie să terminăm mai jos de locul 10.

— Cine credeți că va însoți pe Gloria în divizia B?

— Sigur Olimpia, în rest, nu mă pot pronunța.

Iată ce-i rezervă finalul returului Politehnicii: Dinamo (a), Olimpia (d), Gloria (a), F.C. Argeș (d), S.C. Bacău (a), Steaua (d), Chimia (a), A.S.A. (a), C.S. Tîrgoviște (d). Deci 5 meciuri acasă, 4 în deplasare, după cum vom observa cel mai ușor program dintre toate grupările din zona retrogradării. Așa stînd lucrurile, optimismul președintelui Ion Ghidel pare să aibă un temei solid.

JIUL PETROȘANI

Antrenorul Viorel Tilmaciu e, dimpotrivă, cît se poate de pesimist!

— Cine credeți că va retrograda, tovarășe Tilmaciu?

— Jiul!

— Poftim?!

— Ați auzit bine, Jiul! Am convingerea că Satu Mare și Tîrgoviște vor scăpa. Gloria s-a dus, e adevărat, dar „U" și Jiul par cele mai amenințate. Programul care le așteaptă e infernal.

— Nu vă supărați, e pentru prima oară de cînd facem asemenea anchete că auzim un antrenor prezicînd retrogradarea echipei pe care o pregătește?! Ce s-a întîmplat?

Nimic deosebit. Poate că, aflînd public care e, de fapt, situația lor, jucătorii mei se vor trezi!

Să vedem cît de „infernal" e programul formației din Petroșani: F.C.M. Galați (d), F.C. Argeș (a), A.S.A. (d), Universitatea Craiova (a), F.C. Olt (d), Gloria (d), Politehnica Iași (a), Dinamo (d), F.C. Baia Mare (a). Într-adevăr, meciuri foarte grele, mai ales cele de pe teren propriu, se știe că Politehnica Iași a pierdut rareori la Petroșani, ca să nu mai vorbim că celelalte vizitatoare, F.C. Argeș, Craiova și Baia Mare, se bat pentru titlu.

A.S.A. TÎRGU MUREȘ

Pe antrenorul principal al echipei mureșene, Francise Zavoda, l-am găsit la București, profitînd probabil de întreruperea campionatului.

— Cine mai retrogradează? Nici una din echipele de la locul 8 în jos nu se poate socoti liniștită.

— Asta e clar. Dar A.S.A., A.S.A. cît poate fi de liniștită?

— Nu stăm prea bine, dar convingerea mea e că nu vom părăsi divizia A.

— Pe ce vă bazați cînd faceți această afirmație? A.S.A. are, din cîte știm, programul cel mai greu, așa-i?

— Poate. Echipa noastră are valoare, ea nu poate retrograda.

Sertind că A.S.A. are programul cel mai greu, avem în vedere faptul că, dintre toate formațiile din zonă, gruparea din Tîrgu Mureș e singura cu numai 3 meciuri acasă! Iată, spre edificare, ordinea partidelor ce-i mai rămîn de disputat: Universitatea Craiova (d), Steaua (d), Jiul (a), C.S. Tîrgoviște (d), F.C. Baia Mare (d), Sportul studențesc (a), S.C. Bacău (d), Politehnica Timișoara (d), F.C. Olt (a). Așadar, 4 deplasări în următoarele 5 etape, un meci mai greu ca celălalt!

F.C. OLT

— Tovarășe vicepreședinte Dumitru Dragomir, ce șanse are F.C. Olt să rămînă în divizie?

— Cred că Gloria și chiar Olimpia sînt retrogradate. Bătălia se va da pentru locul 16, F.C. Olt aflîndu-se, cum se zice, în horă. Judecînd însă că echipa noastră e în creștere de formă, a învins Steaua și F.C. Baia Mare fără drept de apel, consider că își va păstra locul în A. Tratăm finalul campionatului cu toată seriozitatea, încercînd să cîștigăm totul acasă și să luăm un punct, chiar două, din deplasare.

F.C. Olt: F.C. Argeș (d), Chimia (a), „U" Cluj-Napoca (d), Gloria (a), Jiul (a), Dinamo (d), Universitatea Craiova (d), Sportul studențesc (a), A.S.A. (d), 4 meciuri acasă, 5 în deplasare. Partidele de la Cluj-Napoca și Tîrgu Mureș vor fi, probabil, decisive pentru F.C. Olt, fiind greu de crezut că echipa din Scornicești va izbuti să acumuleze puncte pe terenul [illegible] București.

UNIVERSITATEA CLUJ-NAPOCA

Greu de găsit, președintele „șepcilor roșii", Remus Cîmpeanu, a fost mai degrabă reținut. N-am putut obține de la dînsul decît că „Universitatea, în revenire de formă, nu va retrograda". Am mai înțeles că studenții de pe Someș speră să cîștige la Buzău și să la puncte de la Satu Mare, dacă nu cumva și de la București și Pitești.

Etapele 26—34 ale campionatului pentru „U": Chimia (d), Dinamo (d), F.C. Olt (a), Steaua (a), Gloria (d), F.C. Baia Mare (a), F.C. Argeș (d), Satu Mare (d), F.C.M. Galați (a). Program pretențios, ținînd cont că, în afară de Universitatea Craiova, clujenii vor avea de întîlnit, acasă sau în deplasare, echipele clasate pe locurile 2, 3, 4 și 5 ale clasamentului.

C.S. TÎRGOVIȘTE

„Ponderat ca totdeauna, antrenorul principal Ștefan Coidum continuă să fie încrezător în steaua echipei sale.

— Cine cade, tovarășe Coidum?

— Tîrgoviște nu cade, deși golaverajul, minus 13, ne omoară!

— Cine cade, tovarășe Coidum?

— Gloria, sigur. Probabil, Satu Mare. În rest, nu știu.

— Asta înseamnă că sperați să aduceți ceva puncte din deplasare? Da?

— De ce nu?! Ne vom bate peste tot. Nici la București, cu Dinamo, nici la Baia Mare, partidele noastre mai grele din deplasare, nu ne socotim învinși dinainte.

Gruparea din Tîrgoviște mai are de jucat cu Politehnica Iași (d), Sportul studențesc (a), Chimia (d), A.S.A. (a), Dinamo (d), Olimpia (d), Steaua (a), F.C. Baia Mare (d), Politehnica Timișoara (a), 4 acasă, 5 în deplasare, program egal cu al celorlalte echipe din partea de jos a clasamentului.

OLIMPIA SATU MARE

— Tovarășe președinte Attila Koos, se salvează Olimpia?

— Sperăm. Cîștigînd totul acasă, facem 28 de puncte. Dacă mai luăm 4 de-afară, ajungem la 32 și, în mod normal, scăpăm.

— 4 puncte de-afară?! De unde, tovarășe Koos?

— De la Craiova, de pildă, unde Olimpia a jucat totdeauna foarte bine.

— Să zicem că așa va fi. Totuși, dacă scapă Olimpia, cine mai cade în B?

— Mă gîndesc la Jiul.

— De ce vă gîndiți la Jiul?

— Am pierdut acolo numai din întîmplare! Echipa din Petroșani joacă mult, mult mai slab ca Olimpia.

Iată programul echipei din Satu Mare: S.C. Bacău (d), Politehnica Timișoara (a), Sportul studențesc (d), Chimia (a), Universitatea Craiova (d), C.S. Tîrgoviște (a), Gloria (d), „U" Cluj-Napoca (a), Politehnica Iași (d), program dificil, 4 acasă, 5 în deplasare, sarcină mai mult decît ingrată, la golaveraj -13, pentru fotbaliștii Olimpiei în încercarea lor, cam tardivă, de a recupera terenul pierdut.

Aceasta ar fi, în rezumat, starea de spirit a celor 7 echipe angajate, după calculul hîrtiei, în bătălia pentru evitarea retrogradării. Soarta Gloriei fiind pecetluită, mai rămîn două formații, ce vor juca, din toamnă, în divizia B. Firește, e greu de precizat care, deși programul adăugat situațiilor prezente pare să fie defavorizant pentru Olimpia Satu Mare și A.S.A. Tîrgu Mureș. Cum mai pot apărea încă atîtea și atîtea surprize, ne vom abține de la comentarii abundente, lăsîndu-vă pe dumneavoastră, stimați cititori, să judecați declarațiile din această pagină și, în funcție și de ele, să apreciați care din cele 7 combatante are un culoar mai favorabil.

Înainte de a semna, conform obiceiului, realizatorul anchetei ține să mulțumească intervievaților pentru amabilitatea de care au dat dovadă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Daciada — Ați auzit de hocheiștii din Ciumani?

După ce s-a întors din județul Harghita, fotoreporterul nostru, **Elena Ghera**, ne-a mărturisit cum a aflat că, la Ciumani, vara anului trecut a căzut într-o zi de miercuri! În fapt, nu sînt decît 3 km pînă la Joseni, socotit polul frigului la noi, așa că localnicii s-ar fi hotărît să împartă anul în numai trei anotimpuri: primăvara, toamna și iarna, între care ultimul își are desigur porția cea mai mare. De aici, din această stare a timpului, la Ciumani a apărut ideea amenajării unui patinoar, cu tribună și vestiare, pentru toți copiii din comună. Astăzi, istoria hocheiului la Ciumani numără deja 12 ani. Acum 12 ani, e adevărat, un hocheist de prin partea locului, cît ar fi fost el de mititel, cîntărea cu două-trei kilograme mai mult ca astăzi, pentru că întreg echipamentul, mai puțin ghetele și patinele desigur, era confecționat de el însuși. Căștile, spre exemplu, n-au fost la început decît niște găleți de plastic, transformate cît de cît. Astăzi însă, echipamentul unui portar ajunge la 4 000 de lei, iar cel al întregii echipe la aproape 300 000, bani strînși desigur nu printr-o fabuloasă donație, ci din rodul muncii patriotice a copiilor, din contribuția părinților și a Consiliului popular. Între timp, tinerii hocheiști din Ciumani

au început să obțină victorii răsunătoare în meciurile dintre comunele învecinate, în fața unei asistențe de mai bine de 2 000 de oameni, iar încasările s-au ridicat la 10 000—12 000 de lei de fiecare partidă. Copiii din Ciumani au devenit cîștigători ai finalei pe țară a Daciadei, iar în etapa actuală conduc detașat, marcînd în cele 23 de meciuri disputate 314 goluri și primind doar 5. Secretul acestui succes este, după cum mărturisește profesorul și antrenorul copiilor, **Arpad Kerese**, foarte simplu: pasiunea tuturor localnicilor, a tinerilor în primul rînd, pentru hochei, motiv pentru care, zilnic, ei se antrenează cel puțin șase ore pe patinoarul natural din Ciumani. Harghita, astfel, reușește să păstreze nu numai polul frigului, dar și „polul hocheiului" în sportul românesc...

Ochiul bun și mîna sigură

Tot cu fotbalul, tot cu fotbalul — să nu uităm că mai există încă o mulțime de sportivi cel puțin la fel de interesanți ca alergătorii după balonul rotund, între care și acest Stan Marin, pistolar de elită mondială, vicecampion european în 1979, corecordman al lumii cu 598 de puncte din 600 posibile (rezultat pe care l-a obținut de 4 ori pînă acum), corecordman și în proba pe echipe după Madrid—1975, cînd împreună cu Ion Corneliu, Iuga și Atanasiu, cei patru pistolari de viteză români au totalizat 2 370 puncte, record mondial rămas încă în picioare, de asemenea, multiplu campion național. Proba sa favorită este cea de pistol-viteză, îmbinare de precizie și rapiditate în mișcări, decizie și stăpînire de sine unită cu putere de concentrare. Lucrurile stau așa: trăgătorul se așază în poziție de start, cu umărul drept îndreptat spre țintă și mîna în rem[illegible] la cel mult 45 de grade de corp (la marile concursuri o celulă fotoelectrică urmărește atent brațul), se hotărăște și strigă DA, arbitrul apasă pe un buton și cele 5 siluete își arată automat pieptul, după care pistolarul ridică mîna, ochește și trage, însemnînd pe rînd țintele așezate la 25 de metri distanță, de preferință în „decarul" de numai 15 pe 10 centimetri. O manșă e formată din două serii de cîte 6 secunde, timp în care pistolarul trebuie să-și epuizeze cele 5 focuri, apoi alte două de cîte 6 secunde, și în final ultimele două serii, de doar 4 secunde pentru cinci ținte, abia cît apuci să-ți duci mîna la batistă sau cît să strigi „Mîinile sus!" și siluetele sînt ca și moarte, apoi manșa se repetă identic. Sigur, acești pistolari au de acum o altă noțiune a timpului, o jumătate de secundă le rămîne întotdeauna drept „timp de siguranță", trei zecimi de secundă sînt uneori socotite tocmai bune pentru a fi controlate, la viteza și precizia lor de execuție acești trăgători știu cînd nu vor prinde decît un „nouar", dar dau drumul detentei, fiindcă altfel riscă să piardă zecimile necesare pentru următorii „decari", concentrarea și siguranța lor sînt uluitoare. În 4 secunde, spun doctorii, consumul de energie este egal cu cel al unui alergător pe distanța de 1 km. Ion Corneliu, coleg de club la Steaua și principalul adversar al lui Stan, a tras într-un concurs 600 de puncte din tot atîtea posibile, deci 60 de focuri la rînd direct în „decari", record național avînd deci cifră superioară celui mondial, numai că recordul lumii nu poate fi înregistrat decît în concursurile majore, cum ar fi Olimpiada sau Campionatele mondiale și europene.

Pînă la 11 ani, Stan Marin n-a fost în nici un fel preocupat de sport. Internat un timp la Spitalul Emilia Irza, fiindcă suferea de cardiopatie mitrală și reumatism Sokolski-Bouillot, doctorul îi recomandă să nu se mai dedice măcar la vreo activitate sportivă, lucru care avea să devină decisiv pentru viitorul campion. Fiindcă suferea și de strabism și de un astigmatism al ochiului drept, Marin hotărăște să se apuce tocmai de... tir, adică de sportul cel mai neindicat, care presupune nervi, emoții, încordare psihică, ochi cît mai buni! O face ca o revoltă împotriva medicului, împotriva handicapării sale, împotriva tuturor. E respins la o selecție la Dinamo, dar trage un an la Palatul pionierilor. Cînd revine, Ștefan Petrescu îi pune în mînă pistolul cu care devenise campion olimpic la Melbourne și spune asta! Marin izbutește 50 din 50! Va pleca însă de la Dinamo, fiindcă antrenorul Mancu, actualul secretar al federației, îl asigură că nu va ajunge niciodată trăgător de frunte. În 1979, Stan Marin a fost desemnat drept cel mai bun țintaș al anului! Acum e puternic, e sigur de sine, își cunoaște valoarea și nu se sfiește să rostească, tare, că poate mai mult, tocmai în acest an olimpic, în care va împlini 30 de ani, dar și 18 de cînd a pus prima oară mîna pe un pistol de viteză. Iar mai mult înseamnă sigur nou record mondial și, poate, medalie olimpică de aur!

DUMITRU GRAUR ■

Flacăra Redacția București Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane: 17 60 10 17 60 20 interioare: Secția social-politică (N. Gr. Mărășpnu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu) — 1 623; Secția știință-învățămînt (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nițescu) — 1 606; Secția reportaj, scrisori, probleme cetățenești (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Marga Nedelea, Mihai Pelin) — 1 618, 1 787, 1 617; Secția cultură-cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) — 16 19; Secția fotoreportaj — 15 95; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786); redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra

ANUL EXIT — 10 (1359) — 10 APRILIE 1980

Și totuși ceru-i limpede, curat

Ne șuieră acum înalt prin cer
din aripi păsări mari de primăvară,
ci iată fierul lacom mușcă fier
și-un os scrișnind pe os ne înfioară

Și totuși ceru-i limpede, curat
și-i liniște senină peste țară,
oum gîndul lor acum străluminat
ne-apasă, iată, fără de povară.

VICTOR NIȚĂ

Patru repere în geografia petrolieră a României

... Ploiești. Cîmpina... Sînt trei ... românești pe temeliile cărora s-a ... aproape întreaga istorie trecută a petrolului nostru. Sînt trei orașe româ... și care din clipa cînd au optat pentru ... t destin revendică o continuă întîie... în industria petrolieră a țării și o ... de întîietate, niciodată abandonată, niciodată dezisă, de regulă, se afirmă prin fapte cu o semnificație limpede. Solidar, **Schela de extracție a țițeiului** din Moreni, Întreprinderile **1 Mai** și **Rafinăria** din Ploiești, precum și Întreprinderea **Energopetrol** din Cîmpina au fost distinse recent, prin decret prezidențial, pentru frumoasele rezultate obținute în întrecerea socialistă din anul 1979. Și un tur de orizont asupra activității prodigioase a petroliștilor și a constructorilor ... petrolier, în aceste contexte, se impune ca o datorie de suflet: ... în jur de 100 000 de oameni sînt ... cați acestei meserii aspre, fundamen... în geografia economică națională, ... stă în tradițiile noastre industriale.

... descins întîi la Moreni, unde oa... mii încă mai cred cu tărie că, orice s-ar ... tîmpla în materie de noi prospecțiuni, ... ile cărăuților tăcuți tot cu păcura care ... nește sub picioarele lor se vor unge, ... aur vîscos, întunecat, inflamabil. Și ... tot aici aflăm și cîteva dintre sarcinile ... care anul în curs le așază ... în industria petro... cu același număr de în... ... volum suplimentar de ... 000 m forați, prin mărirea cu cel pu... 8 la sută a vitezelor de lucru, prin ... cu 20–30 la sută a timpului ... ductiv, prin scurtarea considerabilă ... cicluri demontaj-transport-...; creșterea gradului de recuperare ... ul din zăcăminte la 32–33 la sută, prin utilizarea optimă a fondului de sonde, prin creșterea corespunzătoare a coeficientului de exploatare. Multe, foarte multe metode de o incontestabilă modernitate înscriindu-se în rîndul premierelor absolute. Din toate aceste eforturi urmînd să rezulte, la scara întregii țări, un spor de extracție de 800 000 tone țiței. Și schela Morenilor, cea mai veche școală petro... a țării, evident, o aflăm în avan... tea acestui efort concentrat. Ea are în ... te o lungă istorie, care se cere onorată mereu.

... au fost puse aici în funcțiune, suplimentar față de prevede..., peste 30 de sonde. Tot

(Continuare în pagina 5)

MIHAI PELIN

Pictură de Viorel Mărginean

Toamna ru te întrebă ce vreme a fost primăvara!

Aci plouă, aci nu plouă în satul numit Zurbaua ... nător de comuna Dragomirești V... ... cade o pulbere măruntă ca prafu... ... În ciuda numelui, satul pare zăvorît în liniște, ... de umbrele fumurii ale norilor răsfrînte în ... de apă care se ivesc pretutindeni. La colțul gardului de ci... ment al Fermei nr. 4 zootehnice a I.A.S.-ului din Cioro... gîrla, un singur om se căznește să facă loc de scurgere apei strînse, pe cîteva sute de metri pătrați, la capătul dinspre șosea al unui teren însămînțat cu orz. Omul se numește Nicolae Șerban, este paznicul depozitului de furaje al fermei și numeni nu l-a îndemnat să se așternă pe lucru ci singur a luat o cazma de la „colțul pompierilor", a observat unghiul de înclinare al terenului și-a săpat șanțul de evacuare prin care apa se scurge într-un canal și apoi în Dîmbovița, aflată la cîteva sute de metri.

(Continuare în pagina 7)

D. CONSTANTINESCU

Biogazul la vîrsta maturității

... pind cu stația-pilot de va... care a apelor uzate, Com... plexul de creșterea porcilor de la Peris, un complex de 50 000 ... produce 786 000 ... cubi de biogaz, echi... ... 308 tone combustibil convențional, nămol fertilizant, ... ca 162 tone azotat de ... 23 tone fosfat trisodic, ... suflet de potasiu, îngră... minice clasice și 200 000 ... cubi apă pentru irigații. ... de epurare a devenit, din... ... a complexului care ... prețul de cost într-un ... suportabil, o sectie produc... ... cu toate avantajele pe care le aduce aceasta. Stația de epu... asigură, în proporție de 90 la sută, energie termică și 50 la ... energie electrică, autono... ... a complexelor de creșterea porcilor.

(Continuare în pagina 9)

OPREA GEORGESCU

SĂ GÎNDIM CU CAPETELE NOASTRE

Proteza auditivă românească, cu nimic mai prejos decît cele mai bune din lume!

Am asistat odată la o scenă amuzantă. Se întîlniseră două vechi prietene, amîndouă trecute de-a lungul de prima tinerețe, dacă nu și de a doua, chiar dacă impresia lor era alta. Prima, ca de obicei, cunoscînd mecanismul cam tare a celuilalt, i s-a adresat pe un ton mai înalt, așteptînd încuviințarea din cap care să semnifice deplina înțelegere a vorbelor. În locul acestei încuviințări, prietena de-o viață a rostit o frază care a umplut pe ecelălată: „De ce strigi draga, așa?" Și totuși, de la ultima lor întîlnire nu se întîmplase nici un miracol, chiar dacă femeia devenise un om cu auzul normal sau, în fine, aproape normal. De fapt de cîtăva vreme ea putea o proteză auditivă, complet ferită vederii de pletele p... care timpul începuse să-și semneze pecetea argintie. O excelentă protează auditivă, fabricată în Romania!

„După calculele noastre — ne spunea de curînd profesorul Dorin Hociotă, directorul Centrului medical de fono-audiologie și chirurgie funcțională O.R.L. —

avem în țară un număr de peste un mi... lion de oameni hipoacuzici, între care peste 20 000 de copii. Pentru aceștia din urmă există un program de depistare a surdităților încă de la naștere și de reeducare a auzului. Pentru oamenii mai vîrstnici însă, singura soluție este proteza auditivă, iar utilizarea ei are o importanță socială deosebită. Oricine știe că surditatea, chiar dacă se manifestă în diferite grade de hipoacuzie, este cu adevărat o infirmitate, care își poate pune pecetea

(Continuare în pagina 2)

DUMITRU GRAUR

Radio-șanț

Cunosc expresia de prin perioada anului 1944 și mi-o explic, să zic așa, aproape „fizic": trăiam la țară și, în acea vreme cu lume nevoiașă, bătută de război și apoi de secetă, vedeam cum aproape seară de seară zeci de babe analfabete ieșeau „la gușea" și așezîndu-se pe marginea șanțurilor cu picioarele strînse sub ele și cu basmalele legate sub bărbii... sporovăiau. Ce era în mințile lor neluminate nici măcar de literele alfabetului dar zbicite de veștile încerte sosite de pe front, de imaginile despre tehnicile drăcești de lupta nu este greu de explicat. Țin minte că, la un moment dat, lîngă zborul unui avion-poștaș peste sat a circulat cu insistență „știrea" devenită iute „convingere" că un fel de aparat-pasări se vor așeza noaptea pe acoperișurile tuturor caselor și în dimineața următoare niște persoane misterioase vor mitralia pe toți cei ce nu vor ieși cu mîinile ridicate, adica prednda-se acelor forțe fantastice... Și mai țin minte replica — poate nu terifiă de elegantă, dar foarte exactă — dată de un flăcău mai zdravăn în flința sa interioară, unui înfricoșat de aceste vorbe: „Bă, idiotule, te iei după radio-șanț?"

Ei bine, se întîmplă să mai dăm și astăzi de asemenea receptori al radio-șanțului și lucrul n-ar fi de natură să ne mire total dacă

(Continuare în pag. 6)

EUGEN FLORESCU

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI AGRICOLE DIN JUDEȚELE ILFOV ȘI IALOMIȚA

La începutul acestei luni de primăvară — pe 3 aprilie —, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a aflat din nou, cu ocazia vizitei de lucru în județele Ilfov și Ialomița, în mijlocul lucrătorilor din agricultură. Secretarul general al partidului a examinat la fața locului modul în care conducerile unităților agricole acționează pentru accelerarea lucrărilor agricole, în special a însămînțării tuturor culturilor. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în Cîmpia Română, acolo de unde se obține în bună parte plinea țării, prezența sa în aceste clipe hotărîtoare pentru recoltă, ne probează, pentru a cîta oară ?, grija și preocuparea permanente pe care secretarul general al partidului le manifestă continuu, sporite în aceste zile de campanie, față de bunul mers al agriculturii.

Străbătînd un traseu de aproximativ 400 kilometri, prin unități agricole din comunele Prundu, Chirnogi, Ulmeni, Nicolae Bălcescu, Independența, Progresul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit fiind de tovarășii Constantin Dăscălescu, Angelo Miculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare, Vasile Mușat, prim-secretar al Comitetului județean Ilfov al P.C.R., a examinat stadiul actual al lucrărilor, a discutat cu membrii unităților agricole, cu președinți de cooperative agricole de producție, cu ingineri și mecanizatori, cu specialiști. S-a putut constata că, în urma indicațiilor date organelor locale de partid și de stat de către secretarul general al partidului, s-a imprimat un caracter mai accelerat lucrărilor agricole, o concentrare mai mare de forțe, o prezență mai mare în cîmp a cadrelor de conducere și specialiștilor. În același timp însă secretarul general al partidului a putut constata „pe viu" că nu peste tot se acționează la nivelul dotărilor și posibilităților, al exigențelor și regulilor stabilite.

La hotarul dintre terenurile agricole ale C.A.P. Pulenii și C.A.P. Pietrele, din comuna Prundu, mecanizatorii lucrau intens la însămînțări, pregăteau terenurile pentru această operațiune, se însămînțaseră zeci de hectare cu sfeclă-de-zahăr, sfeclă furajeră și lucernă. Dar inspectînd modul în care au fost făcute arăturile, tovarășul Nicolae Ceaușescu a putut constata că nu peste tot s-a respectat adîncimea cuvenită, că pe cîmp au rămas încă din toamnă coceni de porumb care acum îngreunează lucrările. Secretarul general al partidului a recomandat, așa cum de fiecare dată o face, să se respecte normele de lucru, în special densitatea, să se urgenteze lucrările și mai ales însămînțatul culturilor. Aceasta se impune cu atît mai mult, cu cît într-o serie de zone lucrările agricole sînt mult întîrziate din cauza timpului nefavorabil.

Pe terenurile Cooperativei agricole de producție Pietrele s-a apreciat faptul că însămînțările din toamnă au fost făcute în bune condițiuni, dovadă că grîul arată frumos, făcîndu-i pe cooperatori să sconteze pe o recoltă de peste 5 000 kilograme la hectar, producție superioară celei de anul trecut.

Pe terenurile Cooperativei agricole de producție Căscioarele, comuna Chirnogi (Ilfov), secretarul general al partidului s-a interesat de mersul lucrărilor pregătitoare pentru însămînțarea floriî-soarelui, a porumbului, a celorlalte culturi, în special a fasolei, și a cerut să se ia măsuri pentru urgentarea acestor lucrări, pentru trecerea la însămînțatul fasolei. Aceleași recomandări le-a făcut tovarășul Nicolae Ceaușescu și cooperatorilor de la ferma Valea Roșie, din comuna Ulmeni. Vizita de lucru a continuat apoi în județul Ialomița, pe terenurile C.A.P. Nicolae Bălcescu, unde mecanizatorii i-au raportat secretarului general al partidului că s-au mobilizat pentru pregătirea însămînțării sfeclei-de-zahăr, că lucrările se desfășoară bine, conform prețioaselor sale indicații și l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că anul acesta sînt hotărîți să obțină o producție de 60 tone la hectar, față de 47 tone, anul trecut. De pe ogoarele Cooperativei „N. Bălcescu", tovarășul Nicolae Ceaușescu a poposit pe ogoarele C.A.P.-ului Potcoava, comuna Independența, unde s-a constatat că parte din terenuri sînt neîngrijite, că n-au fost adunați cocenii, fapt care reclamă acum, în plină campanie, operațiuni sporite. Gazdelor li s-a atras atenția asupra acestor rămîneri în urmă, asupra faptului că trebuie să acționeze rapid, pentru a trece cu toate forțele la însămînțări. Întîrzieri asemănătoare a constatat secretarul general al partidului și la C.A.P. Progresul, ultimul obiectiv al vizitei de lucru ; și aici tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se ia măsuri pentru grăbirea ritmului lucrărilor la toate culturile, să se asigure, totodată, lucrări de calitate. Și aici, ca peste tot în unitățile vizitate, mecanizatorii, cooperatorii, specialiștii s-au angajat față de secretarul general al partidului, să nu precupețească nici un efort, să lucreze în schimburi prelungite, să lucreze și noaptea, pentru a recupera rămînerile în urmă, pentru a însămînța fiecare cultură la timpul său optim, asigurînd astfel producțiile planificate.

La încheierea vizitei sale de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat ministrului de resort, organelor județene și locale de partid să ia toate măsurile necesare pentru mai buna organizare a muncii, pentru depășirea grabnică a restanțelor, pentru desfășurarea în ritm accelerat și în bune condițiuni a campaniei de însămînțări. A cerut, de asemenea, să fie folosite din plin, la întreaga capacitate, tractoarele și mașinile agricole, să se constituie schimburi permanente de noapte, să fie mobilizați toți muncitorii specialiștii, cadrele de conducere din fiecare unitate, toți cetățenii comunelor în frunte cu primarii, inclusiv elevii școlilor, să fie suspendate unele activități pe raza fiecărei comune pînă la încheierea campaniei de primăvară — campanie hotărîtoare pentru asigurarea unor recolte bogate în acest an. Prin prezența sa directă în rîndul lucrătorilor din agricultură, în mijlocul faptelor, în toiul acestei bătălii care se duce pentru asigurarea pîinii poporului nostru, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu a constituit un nou moment important al dialogului permanent pe care secretarul general al partidului îl poartă, cu poporul, în cazul de față cu lucrătorii din agricultură. Vizita de lucru a dat un nou și puternic impuls desfășurării în ritm susținut și cu rezultate din cele mai bune lucrărilor din campania agricolă a acestui an.

GRIGORE NICOLAE ■

Proteza auditivă românească

(Urmare din pagina 1)

pe întreaga viață a unui individ, în relațiile de familie, de societate, în activitatea profesională. În acest scop, centrul pe care îl conduc a avut întotdeauna în atenție problema protezării auzului, consecință directă a cererilor foarte mari care se înregistrează în fiecare an la minister".

O proteză auditivă joacă același rol pe care ochelarii îl au pentru vedere. Majoritatea oamenilor trecuți de 40 de ani trebuie să poarte ochelari, chiar dacă uneori nu o fac. Ochelarii, în fond, sînt o proteză vizuală. Cea auditivă susține auzul, amplificînd de cîteva ori sunetele percepute de urechea omului. La fel ca la ochelari, unde gradul de slăbire a vederii se măsoară în dioptrii, o proteză auditivă trebuie să țină cont de caracteristicile specifice fiecărei pierderi de auz, relevate după audiogramă, măsurînd în decibeli și în hertzi gradul de pierdere al auzului. Un auz normal este cuprins între 0 și 30 de decibeli (sub zero ajung doar cei cu o ureche extrem de bună). Dacă bolnavul nu aude decît sunetele dintre 30 și 50 de decibeli el suferă de o hipoacuzie moderată, neputînd în consecință auzi, spre exemplu, o convorbire purtată în șoaptă. Între 50 și 70 de decibeli hipoacuzia devine medie, interlocutorii fiind nevoiți să ridice tonul pentru a fi înțeleși, iar între 70 și 90 hipoacuzia e severă, de unde nevoia de a striga la ureche pentru a te face auzit. La peste 90 de decibeli hipoacuzia devine profundă, pacientul e surd de-a binelea, ceea ce nu înseamnă însă că o proteză auditivă nu-i va putea reda auzul, bineînțeles numai dacă urechea a rămas cît de cît sensibilă.

În general, două sînt problemele legate de folosința aparatului auditiv. Mai întîi ignoranța, fiindcă nu toți hipoacuzii au aflat de existența protezelor moderne, sofisticate electronic și mult scăzute în dimensiuni, care înlocuiesc protezele grele, de buzunar, de acum un deceniu sau două. Și apoi, o parte din bolnavi s-ar simți cu orgoliul atins dacă ar folosi o proteză, așa cum unii nu folosesc ochelarii ca să-și ascundă vîrsta, deși este evident pentru toată lumea că ochii nu-l mai ajută ca în tinerețe. A doua problemă este legată de posibilitățile reduse de import ale acestor aparate, circa 1 500 de proteze auditive anual, cînd cererile trec de 10 000. O bună proteză auditivă costă pe piața vest-germană aproape o mie de mărci, dar din punct de vedere tehnic ea este aproape perfectă, respectînd genul de amplificare necesar pierderii de auz fiecărui pacient. Nu există o proteză universală, ce e bun pentru unul, asigurîndu-i o audiție optimă, devine imposibil de folosit pentru altul, de unde necesitatea gradației acustice de care am vorbit. Ei bine, toate aceste probleme au fost rezolvate de medicii și specialiștii de la Centrul de fono-audiologie, colectivul condus de profesorul doctor Dorin Hociotă, renumit chirurg O.R.L.-ist, reușind să pună la punct la ora actuală o proteză auditivă de cea mai bună calitate, perfect comparabilă cu cele mai bune aparate ale firmei „Siemens".

În privința integrării activității de profilaxie și tratament cu învățămîntul și cu cercetarea, Centrul de fono-audiologie condus de profesorul Hociotă poate deveni un adevărat exemplu pentru lumea medicală de la noi din țară. Cu un colectiv restrîns, format din doar 11 medici și 2 ingineri, oameni care fac zi de zi nu numai muncă de cercetare, ci și o activitate de asistență medicală curentă, unitatea medicală amintită a reușit, desigur beneficiind și de sprijinul material al Ministerului Sănătății și al C.N.S.T.-ului, nu numai să ducă la bun sfîrșit o temă de cercetare pretențioasă, dar să și treacă la aplicarea în practică a cercetărilor, construind aparate și testere, obținînd 4 brevete de invenție și unul de inovație, în fine, fabricînd în laboratorul propriu de electroacustică sute, mii de aparate auditive, la o valoare a micro-producției proprii care va ajunge în curînd la peste 15 milioane de lei. Această micro-producție, care nu este în fond decît valorificarea deplină a muncii de cercetare, creează Centrului de fono-audiologie un statut aparte față de oricare unitate medicală din țară. Cum se știe, în România asistența medicală este gratuită, ceea ce face ca unitățile sanitare să fie departe de a avea beneficii. Iată însă că la București, culegînd roadele unei cercetări excepționale, unitatea de care vorbim încasează anual sume care depășesc cu mult bugetul anual (9 milioane) alocat de stat. Cu alte cuvinte, astăzi, Centrul de fono-audiologie ar putea să se autofinanțeze, devenind prima unitate de acest gen din țară ! Ceea ce este însă mult mai important, ceea ce nu se mai poate socoti în bani, nici măcar în valută forte, e recuperarea socială a oamenilor, redarea lor societății, muncii, ca individi normali, deloc handicapați de o infirmitate pe care, fără temei, mulți au socotit-o irecuperabilă. Producția curentă de proteze auditive va fi anul acesta de 6 000 de bucăți, iar cea de anul viitor va trece de 10 000, [illegible] care va rezolva deci toate [illegible] vilor. Prețul de cost, [illegible] este identic cu cel al aparatelor aduse [illegible] port, aici fiind însă nevoiți să subliniem scutirea ministerului de specialitate de efortul valutar pentru aducerea în [illegible] unor aparate din import, acum [illegible] calitativ de produsul fabricat în România. În încheiere ne facem o datorie de onoare din a transcrie numele tuturor celor care au contribuit la reușita multiplă a Centrului de fono-audiologie și chirurgie funcțională O.R.L. : prof. dr. Dorin Hociotă, dr. Eugen Teișeanu, dr. Alexandru Pascu, ing. Eugeniu Alexandrescu, ing. Ioan Bărbat, alături de care și [illegible] contribuția și un colectiv al Institutului politehnic București, format din prof. ing. Vasile Cătuneanu, ing. Mihai Brînzan și Emil Motaș.

Ceea ce, pentru viitor, devine important, acum cînd am devenit din importatori producători de proteze auditive [illegible] ca ministerul de specialitate și C.N.S.T.-ul, dînd dovadă de aceeași solicitudine și înțelegere pe care au arătat-o pentru cercetarea și punerea în practică a invențiilor și inovațiilor colectivului de la Centrul de fono-audiologie, să ia în considerare și posibilitatea sprijinirii atît a dezvoltării producției de serie, cît și pe aceea de... export a numitelor aparate auditive. Sîntem convinși că amatori s-ar găsi destui și peste hotare, mai cu seamă că, din cîte știm, brevetul prevede dreptul de vînzare a produsului în orice țară de pe glob, mai puțin R.F.G.-ul. Acolo, se pare, firma „Siemens" se teme de concurență !

Școlile Blajului

Străveche vatră românească, cu bogate tradiții revoluționare de spirit, de muncă și luptă, orașul de la confluența celor două Tîrnave a fost și va rămîne pentru totdeauna în conștiința neamului. Marele său rol cultural și politic pe care l-a jucat în istoria românilor din Transilvania și a întregului nostru popor începe încă de pe la sfîrșitul primei jumătăți a secolului al XVIII-lea, mai precis prin 1736—1738, cînd devine oraș și reședința episcopiei greco-catolice unite românești. Se știe că evenimentul care a polarizat atenția întregii națiuni a fost anul revoluționar 1848. Aci, pe cîmpia din preajma Blajului, devenită Cîmpia Libertății, a avut loc Marea Adunare Populară la care au participat peste 40 000—50 000 de oameni, în majoritate români, și au protestat împotriva „uniunii" forțate a Transilvaniei cu Ungaria, cerînd cu înflăcărare unirea pentru totdeauna a acestui străvechi teritoriu românesc cu muma-țară.

Dar, evocînd istoria încercatului nostru popor, vom constata că, prin înființarea, în 1755, a primelor școli și institute cu caracter umanist, Blajul a devenit centrul cultural al românilor uniți și al Școlii ardelene. Mulți dintre cărturarii români de seamă, precum Samuil Micu, Gh. Șincai, Petru Maior, Ioan Budai-Deleanu, Gh. Barițiu, Simion Bărnuțiu și alții, și-au făcut studiile la Blaj, ei aducînd apoi o mare contribuție la dezvoltarea școlii și culturii românești în vatra de dincolo de munte a pămîntului nostru strămoșesc. Preluînd aceste înaintate tradiții, școlile Blajului și slujitorii lor le-au dezvoltat și îmbogățit cu grijă în anii construcției socialiste.

„S-au împlinit, iată, în aceste zile, 225 de ani de la înființarea școlilor românești din orașul Blaj. Momentul aniversar a stîrnit firește un larg ecou nu numai în rîndurile slujitorilor școlii blajulu, ci și în rîndurile întregului nostru popor, și s-a concretizat, printre altele, prin participarea la manifestările sărbătorești a reprezentanților organelor locale ale puterii de partid și de stat, a reprezentanților Ministerului Educației și Învățămîntului.

Punctul culminant al manifestărilor l-a constituit vibrantul Mesaj adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cadrelor didactice și elevilor școlilor din Blaj. Prin acesta li se adresează, mai întîi, un salut călduros și cele mai calde felicitări. **„În cele peste două secole de existență** — se spune în Mesajul secretarului general al partidului și președintelui republicii — **școlile din Blaj — străveche vatră de cultură și luptă revoluționară — au adus o contribuție de seamă la instruirea și educarea tinerelor generații, la pregătirea și formarea lor în spiritul dragostei față de pătrie și popor, al idealurilor nobile ale umanismului și frăției dintre oamenii muncii, ale afirmării conștiinței naționale. La Blaj au activat vreme îndelungată, în momente istorice deosebite, cărturari de frunte ai țării noastre, patrioți înflăcărați care, prin cuvîntul și scrisul lor, au militat cu înflăcărare pentru libertate națională și dreptate socială, pentru cauza scumpă a unității naționale, a independenței și suveranității poporului român".**

Mesajul subliniază că, preluînd și dezvoltînd minunatele tradiții ale înaintașilor, școlile din Blaj au cunoscut, după 23 August 1944, transformări profunde, ele evoluînd într-o strînsă legătură cu cerințele de progres ale societății, ale operei de construcție socialistă în patria noastră. Bilanțul ce se face cu prilejul aniversării trebuie să constituie un imbold și mai puternic de a ridica la un nivel tot mai înalt întregul proces instructiv-educativ pe baza celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane, de a-l lega tot mai strîns de producție și cercetare, de cerințele vieții.

Secretarul general al partidului nostru își exprimă încrederea că toate cadrele didactice din Blaj vor munci cu pasiune și dăruire pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului privind perfecționarea continuă a învățămîntului de toate gradele, creșterea rolului școlii în pregătirea tineretului pentru muncă și viață, în educarea lui în spiritul concepției înaintate, revoluționare a partidului nostru.

Adresîndu-se cu deosebită căldură direct elevilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a îndemnat să învețe și iar să învețe, să facă totul pentru a se situa permanent la înălțimea frumoaselor tradiții ale înaintașilor lor, pentru a răspunde cu cinste exigențelor tot mai înalte pe care partidul și statul nostru le pun în fața tinerei generații.

În încheierea Mesajului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: **„La această sărbătoare a școlilor din Blaj, vă adresez dumneavoastră tuturor — profesori și elevi — chemarea de a munci cu răspundere și pasiune pentru ca, împreună cu întregul nostru popor, să vă aduceți contribuția activă la dezvoltarea și înflorirea învățămîntului românesc, la înfăptuirea neabătută a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea, a mărețului Program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".**

MIHAI STĂNESCU ■

„Copiii ce se nasc la sfîrşitul unui război sînt speranţa neamului. Aşa zicea tata"

Gheorghe Răduţă s-a născut la 19 septembrie 1944, în oraşul Băicoi (Prahova). A absolvit liceul la Băicoi şi Facultatea de agronomie din cadrul Institutului „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti. De la terminarea facultăţii este inginer-şef la Cooperativa agricolă de producţie „Berteşti de Jos" — Brăila. Este membru al Partidului Comunist Român.

— Eşti născut, aşadar, Gheorghe Răduţă, în 1944 ! Care este Semnul sub care munciţi voi, cei din „generaţia '44"?

— Zodia sub care ne-am născut, sub care muncim noi, este, cred, a Libertăţii. Nu ne-am ales-o, ci am moştenit-o şi, pentru mine, faptul devine cu atît mai tulburător. Copiii care se nasc la sfîrşitul unui război devin, spunea tata, speranţa neamului. Mă apasă al naibii de mult această vorbă, această datorie subînţeleasă, datoria noastră de a construi sub însemnele acestei scumpe plătite Libertăţi.

— De ce te apasă?

— Pentru că încă nu ştiu, prin ce fel dacă împlinesc în parte măcar această speranţă.

— Ce faci tu aici, în Bărăgan?

— Caut să scot din nişte nisipuri zburătoare recolte cît mai mari: acum, iată, fertilizăm cîmpul cu îngrăşăminte chimice şi, mai ales, cu îngrăşăminte organice. Numai pe 150 hectare, care vor fi însămînţate cu sfeclă-de-zahăr, am cărat 6 000 tone de gunoi de grajd.

— Şi pe ce producţii conteziţi, după această treabă?

— Dacă adăugăm la fertilizarea asta un semănat de calitate, după ce terenul s-a nivelat, dacă respectăm udările necesare, obţinem 50 tone de sfeclă la hectar. Stas !

— Ştii că în judeţ se obţin şi 60 tone ?

— Da, 60 tone fizic, dar rămîn tot 50 tone stas ; şi apoi acolo, în unităţile în care se obţin astfel de producţii, domină cernoziomul. La noi predomină sărăturile şi nisipurile zburătoare. Aici, în stepa asta, după ogorul de toamnă pămîntul se întăreşte ca o cărămidă: trebuie să dai în el cu barosul, să-l spargi! 2 000 de hectare sînt astfel.

— Ce faceţi cu el?

— Pămîntul, ştim de totdeauna, ne-a reamintit-o (pentru cei care au uitat) şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu, e o mare avuţie naţională. Trebuie să-l facem să producă mult. Practic, noi, în loc să aplicăm două discuiri, cum ar trebui pe un sol normal, aplicăm 5 şi chiar 6 discuiri; iar în loc de un singur tăvălugit, aplicăm 3 sau 4. Numai astfel asigurăm semănatul de calitate, putem obţine o producţie corespunzătoare.

— Vorbeai de nisipuri zburătoare?

— În zona asta, Berteşti — Spiru Haret, bate mult crivăţul; bate cu 100—120 kilometri pe oră, mai ales primăvara. Şi usucă pămîntul şi îl face nisip şi îl vîlvorează; îl ridică spre cer şi fuge cu el pe cîmpie cum fugeau odinioară hoţii de cai. Lighioanele cîmpului se ascund atunci, fug şi ele spre adăposturi, să nu le acopere dunele de nisip; că nisipul fierbe cum viforul!

— Oamenii?

— Îşi leagă cîte o basma în dreptul gurii şi al nasului; şi îşi apără ochii cu palmele. Şi nu se dau bătuţi!

— Cum adică nu se dau bătuţi?

— Nisipul spulberat se depune peste plantaţii, în strat de 15 pînă la 20 cm; le sufocă. Cam după trei zile crivăţul stă. Şi oamenii reînsămînţează pămîntul: ori cu planta ala, ori cu alta. Dar se întîmplă ca iar să bată crivăţul şi iar să acopere semănăturile de grîu sau de porumb: la Spiru Haret, de pildă, am însămînţat o cultură de cotnandru de trei ori!

— Truda asta îmi aminteşte de mitul lui Sisif!

— Poate truda lui Sisif însemna o cazană deşartă. Noi nu muncim în van însă: oamenii, excelenţi muncitori, proverbial de harnici, luptă cu severitatea locurilor, pentru a exista aici, unde există de totdeauna, pentru a conferi locurilor un sens. Tata m-a vizitat sărmanul pe un astfel de timp: se ţinea cît puteă de caroseria unui camion descoperit şi plîngea. La dînsul, la Băicoi, nu văzuse nisipuri zburătoare. Eu, pe un astfel de timp, mă aşez pe burtă, în căruţă, şi caii mă aduc singuri la unitate.

— În judeţul Dolj există Staţiunea centrală de cercetări pentru ameliorarea nisipurilor; au, după cîte ştim noi, rezultate bune în cercetarea culturilor de pe terenurile nisipoase. Aţi luat legătura cu specialiştii de acolo?

— Noi, nu; poate tovarăşii noştri de la Direcţia agricolă. O preocupare există şi aici însă ; a început să se planteze vita-de-vie. Ar mai merge, credem noi, sorgul; preşedintele unităţii, Radu Gheorghiţă, are o experienţă în direcţia asta. Sorgul consolidează terenul, dă o producţie de 5—6 tone la hectar, are preţ bun de valorificare. De ce să semănăm de trei ori grîu şi să nu recoltăm nici o dată, cînd am putea să semănăm alte culturi, să valorificăm mai bine pămîntul ? O să întrebaţi, poate, de ce ? Pentru că noi nu avem această independenţă operativă: primim plan de culturi!

— Cînd se linişteşte crivăţul aici?

— Bate mult acum, în lunile martie-aprilie; uneori chiar şi în mai. După cum arată cerul, azi-mîine poate să înceapă. Şi dacă stai o zi sub crivăţ, arăţi ca un om carbonizat; te „bronzezi"...

— Cu ce nu eşti dumneata de acord, inginer Gheorghe Răduţă?

— Cu oamenii care nu se ţin de cuvînt. Şi iar o să mă întrebaţi : de ce ? Şi eu, în loc de răspuns, o să vă relatez această istorioară: în anul 1978, pe teren neirigat, ne-am realizat planul la toate culturile. În 1979, au venit irigaţiile peste noi şi ni s-a majorat, în chip firesc, planul. „Au venit" e un fel de a spune, pentru că în realitate amenajările pentru irigat nu s-au făcut pe toate suprafeţele. În realitate, noi am obţinut producţii mai mari decît în anul 1978, dar sub planul pe care l-am avut pentru 1979. Din cauză că nu a sosit apa la plantă. Nici în 1980 nu sîntem siguri că vom avea apă pe tot terenul, deşi producţiile sînt planificate ca pentru terenuri irigate. În cazul ăsta, oamenilor li se reţin între 10 şi 20 la sută din retribuţie; nouă, adică. De ce nu li s-ar reţine suma aceasta celor care nu şi-au ţinut cuvîntul constructorilor, conducătorilor de la Trustul de construcţii şi îmbunătăţiri funciare? Pentru că acolo unde am primit apa la plantă, unde sistemul de irigaţii a funcţionat eficient în stăvilirea celei mai necruţătoare boli a secolului, este pus în situaţia de a se opri din drum. Căci un asemenea demers poate fi zădărnicit nu numai interzicîndu-i omului să-şi continue drumul, ci şi lipsindu-l de condiţiile necesare, refuzîndu-i sprijinul elementar, descurajîndu-l.

Doctorul Leontopol are multe cazuri vindecate. Se spune că mulţi din pacienţii lui n-au avut, de fapt, cancer. E posibil. Ştiu însă că sînt suficiente cazuri pe care somităţi ale medicinei noastre le-au cercetat şi au atestat că cei în cauză au avut indubitabil cancer, şi încă într-un stadiu disperat, iar acum sînt oameni în pline puteri. Dar e salutar, aş spune spectaculos, şi faptul că unor oameni externaţi din spitale, considerîndu-se că nu li se mai poate face nimic, moartea fiind iminentă, tratamentul „Leontopol" le-a prelungit viaţa cu un an sau doi ori numai cu cîteva luni. Au fost, firesc, şi cazuri cînd organismul bolnavului n-a reacţionat. A fost însă ştiinţific şi riguros demonstrat că medicamentul nu are urmări nocive în nici o împrejurare.

În ce mă priveşte, cunoscînd şi văzînd cu ochii mei, atîţia şi atîţia oameni zbătîndu-se, zvîrcolindu-se, adunîndu-şi ultima picătură de energie pentru a mai amîna, fie şi cu o oră, plecarea în moarte, sînt gata oricînd să mă descopăr, să mă aplec cu adînc respect în faţa celui care se consacră, îşi dă tot ce are mai bun pentru a prelungi nu cu ani, ci fie şi cu o singură zi, viaţa semenului său.

Doctorul Leontopol este, neîndoielnic, unul dintre aceşti generoşi şi temerari luptători pentru prelungirea vieţii. Dar rîndurile mele nu se vor o pledoarie pentru el. Aici de mult nu mai este vorba de a apăra un om, ci o cauză. Nu pot să nu mă alătur celor care înţeleg acest lucru, celor care susţin naşterea şi afirmarea noului, celor care îi încurajează pe toţi leontopolii care vor, care au ceva de dat patriei lor, umanităţii, ceva îndrăznet, original şi necesar. Da, cercetarea lui Leontopol, sprijinirea ei au devenit, prin rezultatele obţinute pînă acum, o mare cauză şau, cum se exprima redactorul şef al „Flacării", o şansă, o şansă de proporţii naţionale şi, de ce să nu sperăm, mondiale.

Nu pot să pricep de ce, cînd se prezintă în mod cert un caz de cancer vindecat la noi în ţară, unii se apropie de el cu neîncredere, luînd de la început în braţe pe „este imposibil !", „tocmai noi ?", „tocmai el ?". Sigur, este nevoie de riguozitate, de precizie ştiinţifică. Dar toate acestea n-au nimic comun cu pasivitatea, cu prejudecata, cu etichetarea, cu suspiciunea. Un om, oricît ar fi de temerar, oricît de puternic l-ar anima spiritul de sacrificiu, pentru a nu obosi are nevoie de încurajare, trebuie să simtă alături de umerii lui umerii celor din jur, să le audă inimile bătînd lîngă a lui, animate de aceeaşi încredere şi speranţă în izbîndă, aşa cum sublinia nu o dată secretarul general al partidului. De aici datoria politică şi morală a tuturor eşaloanelor din toate domeniile, începînd cu şeful celui mai mic colectiv pînă la ministru, să stimuleze, să creeze condiţii materiale şi climat favorabil potenţării şi fructificării tuturor talentelor, tuturor capacităţilor.

Sînt convins că, în ţara noastră, o cercetare îndrăzneaţă, originală, avînd o şansă de izbîndă, nu poate fi frînată, lar o barieră de ordin birocratic ivită accidental sau o neînţelegere de moment, apărută undeva, sînt grabnic înlăturate.

Sînt convins că, în cazul discutat, Ministerul Sănătăţii, a cărui raţiune de a fi constă în apărarea sănătăţii, în alinarea celor suferinzi, în limitarea şi eradicarea bolilor, va face tot ce trebuie pentru ca doctorul Leontopol să-şi continue cercetarea în condiţiile pe care le reclamă şi le îndreptăţesc importanţa domeniului şi rezultatele obţinute.

Nu pot să cred că tocmai în aceste săptămîni şi luni, cînd, sub impulsul generoaselor şi fertilizantelor idei ale celui de-al XII-lea Congres al partidului, se pun temeliile asaltului spre cincinalul noii calităţi, cînd spiritul militant, profund novator al preşedintelui ţării rodeşte atît de bogat, un om care, consacrîndu-se apărării vieţii, a descoperit o pistă ce se conturează a fi mai generoasă, mai eficientă decît altele în lupta împotriva cumplitului flagel cu numele de cancer, ar putea fi oprit din drum. Nimeni nu are dreptul să atenteze în vreun fel la această şansă.

OLIVER LUSTIG ■

— De ce ţi-e frică aici, în stepa nisipurilor zburătoare?

— De plafonare, tovarăşe; în rest, am tot ce-mi trebuie. Muncesc, zic eu, suficient, ca să nu am sentimentul că înşel pe cineva. Dar mi-e teamă de plafonare. Eu aici, la marginea Bărăganului, trebuie să le vorbesc şi lor să le vorbesc oamenilor. Să-i învăţ (doar sînt specialist, nu?) să scoată din pămînturile astea sărace recolte din ce în ce mai mari, pentru satisfacerea tot mai deplină (aşa se spune doar) a nevoilor lor de viaţă. Ei, deci, aud de la mine. Dar eu de la cine aud? Aproape de la nimeni, decît, aşa, de pe la vreun instructaj; din ceea ce mă informez eu. Şi, sincer să fiu, surse de informare noi, inginerii din ceapeuri, avem foarte puţine. Aş dori să ştiu mai multe, să aflu ultimele noutăţi în materie, să ne comparăm cu cei mai buni agricultori de pe mapamond. De ce nu?

— Frica asta de plafonare mi se pare un lucru bun; îţi ţine conştiinţa mereu trează, te apără exact de ceea ce ţi-e frică: de plafonare!

— Agricultura nu se mai face de mult în campanii, este o campanie continuă. Poate tocmai aceasta îi sperie pe mulţi dintre colegii noştri, îi face să dea bir cu fugiţii. Mă întreb, uneori, unde or fi absolvenţii institutelor agronomice din ţară, pentru că aici, în Bărăgan, avem nevoie de mulţi specialişti în agricultură. Mă întreb şi aud că unii şi-au iubit într-atît meseria, încît s-au transformat în chelneri!

— Am înţeles că nu eşti singurul agronom din familie; de unde dragostea pentru pămînt?

— Într-adevăr, din cei patru feciori ai croitorului Victor Răduţă, din Băicoi, trei sîntem agronomi: eu aici, Stelian la I.A.S. „Pomicola" din Băicoi şi Traian, anul trei, la Institutul agronomic din Bucureşti, pe care, dacă nu-l voi găsi, după absolvire, într-o unitate agricolă din România, ca bun specialist, îi voi „ajuta" cu propria mea experienţă.

— E o ameninţare pentru el?

— Nu, e un fel de a-i purta de grijă. Noi, din fragedă copilărie, am rămas orfani de mamă: mai pe urmă şi de tata. A trebuit să ne creştem cam singuri, adică unul pe celălalt. Şi am reuşit: toţi cinci, cîţi sîntem, am terminat o facultate. Mai trebuie oare să spun că datorită condiţiilor create de statul nostru am reuşit această performanţă?

— De ce ai avut nevoie mai mult şi mai mult cînd ai sosit aici, în Bărăgan ?

— De baie şi de apă caldă. Veneam noaptea să plin de nisip şi oricît mă scuturam, tot mai băgam cîteva kilograme în casă. Nu aveam apă, la început, şi mă culcam pe jos. Vedeţi, ţăranul din mine nu vroia să-şi murdărească aşternutul cel scrobit. Aşa simţeam că nu puteam trăi. Am hotărît să-mi fac singur baia, chiar dacă am să sap 100 de metri în pămînt. Am săpat numai vreo cinci metri!

— Şi dacă n-ai fi dat de apă?

— Dunărea e la circa 7 kilometri de aici; făceam conductă, aş fi adus cîţiva kilometri ţevi de trestie şi tot o aduceam. Acum în casa în care locuiesc am şi încălzire centrală, nu numai baie.

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

În numele vieţii

Am supravieţuit „lagărelor morţii" pentru că am crezut statornic, am crezut, cu înverşunare în viaţă. Am supravieţuit pentru că în luptă cu moartea nu am fost singur, am simţit lîngă umerii mei umerii tovarăşilor de suferinţă, am auzit, în cîrcenea încleştare cu moartea, inimile lor bătînd la unison cu inima mea. Nu ne cunoşteam numele, nu ştiam nici măcar să vorbim aceeaşi limbă ; ne-au unit, ne-au înfrăţit durerea, speranţa, dorinţa de a supravieţui. Am fost aruncaţi în lagărele de exterminare sute de mii, milioane. Am supravieţuit puţini, duréros de puţini.

Ca un omagiu adus celor care nu s-au mai întors m-am simţit, din prima clipă a eliberării, şi mă voi simţi totdeauna, pe deplin solidar cu toţi cei care, oriunde pe acest pămînt, indiferent în ce fel şi pe ce teren, înfruntă moartea în numele vieţii. Nu se putea, deci, să nu mă preocupe, să nu urmărească cu sufletul la gură, ca atîţia alţii, titanica luptă care se dă pretutindeni, inclusiv la noi în ţară, împotriva unuia dintre cei mai necruţători duşmani ai vieţii noastre — cancerul. Aşa l-am cunoscut, cu aproximativ trei ani în urmă, pe unul din temerarii ostaşi ai acestei dramatice bătălii : doctorul Mihai Leontopol.

Cine vrea să-l cunoască pe acest om, să-i ştie generozitatea şi dăruirea, dimensiunile şi eficienţa investigaţiilor sale, nu are nevoie să stea de vorbă cu el : e suficient să privească feţele înpietrite de durere ale oamenilor, zilnic alţii, care bat la uşa cabinetului său stringînd în mîini dosarul cu radiografii, dosarul cu neiertătorul diagnostic „al mamei mele", „al fiului meu", „al surorii", „al unei mătuşi", să le vadă apoi licărul de lumină care le apare subit în ochi în clipa în care doctorul Leontopol îi pofteşte în cabinet ; e suficient să vezi cum celor care vin pentru prima oară li se descreţesc fruntile adînc brăzdate în timp ce aşteaptă la rînd auzindu-i povestind, pe pacienţii mai vechi, despre ameliorările de-a dreptul miraculoase care au survenit în urma tratamentului.

Prietenul meu, M.A., mi-a relatat cum într-o zi, în timp ce aştepta să ia medicamente pentru tatăl său, din cabinet a ieşit o bătrînică care, cu lacrimi de bucurie pe obraji, repeta întruna : „m-a sărutat doctorul, auziţi, oameni, m-a sărutat". După ce şi-a stăpînit emoţia, bătrînica a început : „Ştiţi, eram aşa de bolnavă încît nu mă mai puteam mişca. Zăceam pe patul de moarte. Am început tratamentul cu trei luni în urmă. Cineva din familie a venit aici cu dosarul meu şi mi-a adus acasă medicamentul. Boala a dat aşa de tare înapoi, mă simt atît de bine, încît domnul doctor, care-mi cunoscuse starea disperată din dosar, văzîndu-mă cum arăt, m-a sărutat de bucurie".

Pentru mine, ca şi pentru mulţi alţii, era deosebit de încurajator să ştiu că în titanica bătălie împotriva cancerului, iată, dincolo de controversele iscate, pînă la un punct firesti, în afirmarea oricărei idei noi, încă un luptător, doctorul Leontopol, e mereu la post, că oamenilor loviţi de această boală necruţătoare li se oferă încă o şansă de a fi redaţi familiei, bucuriei, muncii, că pentru mulţi dintre ei, datorită medicamentului „Leontopol", zilele de suferinţă au devenit cosmaruri de care s-au îndepărtat de ani de zile ; că alţii simt o ameliorare evidentă, constituind tot atîtea argumente de a crede în izbînda acestei cercetări.

Am aflat, zilele acestea, cu consternare, incredibila veste că doctorul Mihai Leontopol a întrerupt sau este pe punctul de a întrerupe tratarea bolnavilor, investigaţiile.

Nu sînt de specialitate, n-am nici o competenţă în domeniu, nu pot, n-am dreptul şi nu vreau să mă pronunţ asupra tratamentului „Leontopol", asupra metodei sale de cercetare sau asupra perspectivelor ei. Dar ca om, ca cetăţean al acestei ţări, ca unul care zile şi nopţi, săptămîni şi luni în şir am văzut mai multă moarte decît viaţă, nu pot să rămîn nepăsător, să nu-mi exprim amărăciunea şi consternarea auzind că un om care vrea să aline suferinţele umane, care a dovedit, indiscutabil că aduce ceva nou, ceva

Pe Valea Motrului, un nou record de tehnică minieră

Odată cu înflorirea zambilelor, cu verdele crud al ierbii și sălciilor, în valea Motrului primăvara și-a făcut spectaculos apariția. Ceva mai întîrziați, mugurii florilor de măr și vișin stau gata-gata să plesnească-n ramuri, dar în pragul iminentei explozii vegetale, Motru, orașul născut nu prea demult din cărbune, își derulează viața citadină într-o ambianță de liniște relativă, nezguduită de cine știe ce fapte imprevizibile, de mare anvergură, care să-i schimbe decisiv mersul normal spre civilizația anului douăzeci al existenței sale. Asta, la suprafață. Pe străzi și alei, în școli, creșe și grădinițe, în cele cîteva puternice unități economice ale urbei de la granița de sud a Gorjului.

Ce se întîmplă însă în străfundurile dealurilor din preajmă? Ce se petrece acolo unde, pînă mai acum două decenii, straturile groase de lignit stăteau încremenite de zeci și chiar sute de milenii? Pentru cei neavizați se prea poate să nu se întîmple aici nimic deosebit. Pentru mine unul însă, care știam deja că anul trecut minerii motreni scoseseră la lumină peste 6 milioane tone de cărbune, ultima zi a lunii martie reprezintă data cînd s-a finalizat un alt remarcabil fapt de muncă: pentru prima oară în analele minieritului românesc s-a reușit, doar într-o singură lună, să se înainteze 160 de metri într-un abataj de front lung, ceea ce înseamnă că s-a bătut un nou record republican în materie de tehnică minieră. Realizatori: ortacii din brigada comunistului Grigore Tutunaru, de la Mina Lupoaia.

Reiteresc cu interes scrisoarea-invitație pe care mi-a adresat-o, dintr-o sinceră pornire, inginerul Clement Ponescu, directorul Minei din Lupoaia. „Vă invit — scria, printre altele — să participați, pe 1 aprilie a.c., la consemnarea unui record de tehnică minieră obținut de brigada Tutunaru Grigore. Azi, 16 martie, cînd noi lucrăm normal, brigada respectivă a realizat deja 92 de metri înaintare în abataj, așa că îl va depăși cu siguranță. Vechiul record republican a fost realizat tot la Lupoaia, de brigada Pigui Gheorghe. Dacă vă faceți timp și veniți, la care vă mai stăruim, vă veți întîlni cu oameni destoinici, care știu să muncească și au loc oricînd la Galeria personalităților muncii".

Sînt acum în abataj, la data și locul stabilite, dar mai înainte îi cunosc nemijlocit pe realizatorii marii performanțe. N-am avut șansa de a intra în abataj, așa cum intenționam. Cîteva zeci de mineri vrednici, organizați în trei schimburi, lesiseră demult cărbune. Venise chiar timpul necesar ca să se înnoptezească puțin și să se îmbrace în straiele cu frumoasele lor costume bleumarin închis.

E 1 aprilie, ora 8. Întreaga brigadă, în frunte cu comunistul brigadier Gheorghe Tutunaru, cu șefii de schimb Mihai Barbu, Gheorghe Sandu și Ion Stan, cu maistrul miner Isaia Pasea, combinierul Ion Tutunaru, cu minerii fruntași Aurel Schirlolu și Ion Puiu, sînt primiți în sala de ședințe a notabilităților locale, de conducerea minei Lupoaia și întreprinderii miniere Motru. După darea raportului, brigadierul-maistru a fost felicitat călduros de tovarășul Nicolae Gavrilescu, prim-secretar al Comitetului județean Gorj al P.C.R. Li s-au oferit apoi flori și, în acordurile fanfarei, au fost îmbrățișați cu afecțiune de cei dragi.

Minerul **Aurel Lăbuș**, în vîrstă de 28 de ani, utecist, originar din Tecuci, a venit la Motru în anul 1975 și s-a calificat la locul de muncă. Locuiește în oraș, la blocul 4, scara 2, ap. 13. Soția îi este casnică și are două fetițe. Muncește cu destoinicie în schimbul lui Mihai Barbu și cîștigă între 5 000 și 7 000 de lei pe lună. Este convins că recordul actual nu rezistă multe zile; chiar în această lună va fi doborît tot de brigada din care face parte. În ce îl privește, se va lupta cu înverșunare pentru a-și aduce din plin contribuția la răsturnarea lui.

Combinierul **Ion Tutunaru**, fratele mai mic al brigadierului Grigore Tutunaru. Este unul dintre oamenii de avanpost ai brigăzii, un adevărat secerător al lanurilor negre de cărbune. Un om harnic și tenace, care nu cedează niciodată în fața greutăților. Primit nu demult membru de partid, el a participat ca delegat la Congresul al II-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste, for în care a dus cuvîntul minerilor din valea Motrului și a exprimat angajamentul lor de a da țării cît mai mult cărbune, de a concura din plin la realizarea independenței energetice a țării — obiectiv de excepțională însemnătate stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Șeful de schimb **Mihai Barbu**, comunist, bun organizator, spirit revoluționar dezvoltat și un om cu maturitate profesională.

— Ei, și cum a fost? — l-am întrebat, făcînd aluzie la record.

— N-a fost ușor. Brigadă noastră este însă foarte bine organizată și folosește din plin, cu multă rațiune, și timpul de lucru, și utilajele, și materialele din dotare. La noi a jucat un mare rol preluarea din mers a schimburilor. Apoi, de la vagonetar și pînă la maistru și brigadier, am muncit toți cu toată tragerea de inimă. Cred că în asta constă tot secretul nostru, adică în muncă făcută cu întreaga răspundere comunistă. Vizita de lucru făcută la Motru de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a îmbărbătat și ne-a mobilizat pe fiecare, ne-a făcut să folosim cu mai multă chibzuință tehnica avansată, materialele din dotare, să fim intransigenți cu greutățile, cu propriile noastre lipsuri.

Minerul **Sandor Nagy**, născut la Sărmășag, județul Sălaj, lucrează de 11 ani în bazinul carbonifer al Motrului, are nevastă și copii, locuiește la bloc și cîștigă și cîte 8 000 de lei pe lună. Este un om de bază în schimbul 1, condus de Mihai Barbu.

Brigadierul **Grigore Tutunaru**, șeful brigăzii de abataj deținătoare a noului record, cel mai mare dintre cei cinci copii ai bătrînului miner Dumitru Tutunaru din Lupoaia, cel care avea să instaureze aici, în Valea Motrului, o întreagă dinastie de ortaci. El, Grigore, este organizatorul, sufletul și creierul brigăzii pe care o conduce cu pricepere, mult tact și măiestrie și o pasionează [illegible]. Vorbește puțin [illegible] despre [illegible]. Ne-am [illegible] cu brigada lui de 50 de oameni, [illegible] majoritate din comuniști, și știu că a realizat acest al patrulea record al său dar că aceasta nu-l mulțumește pe deplin.

— Cu toții sîntem hotărîți să depășim angajamentele pe care le înregistrăm acum. Vă asigur că în acest [illegible] 165—170 de metri de înaintare în abataj și vom da țării 55 000—60 000 tone de cărbune. Va fi un nou record republican.

Mai mult n-a mai spus tăciturnul brigadier. Ascultîndu-i vorbele puține, dar știind din proprie experiență că ele se identifică întotdeauna cu faptele, inginerul Clement Ponescu, omul fără de care n-ar fi fost posibil nici un succes, zîmbește acum și se bucură. El își privește cu drag ortacii și, nu numai din priviri, îmi dau seama că-i iubește cu adevărat, ca pe proprii lui tovarăși de muncă și de viață. Îi privesc și eu și acum înțeleg bine de ce în valea Motrului primăvara aceasta, cu zambile și bujori la butoniere, e o primăvară aparte. E primăvara recordurilor miniere.

MIHAI STĂNESCU ■

43 de ani în aceeași întreprindere

Îl cheamă Constantin Croitoru și se pregătește să iasă la pensie, dacă n-o fi și ieșit, după 43 de ani petrecuți în aceeași întreprindere, la „Flacăra roșie", din care 35 purtați la volan. Cu alte cuvinte, trădîndu-și numele, s-a făcut șofer și șofer a rămas, fără ca drumul din comuna natală, Măcieșul de Sus, județul Dolj, pînă la meserie să fi fost scurt, deși acum, cînd a sărit de 60 de ani, i se pare că a fost, după cum scurtă i se pare, nu ascunde acest sentiment, toată viața, pîlduitoare prin fidelitate și corectitudine.

A terminat 4 clase la Măcieșul și, sătul de atîta mămăligă cu fasole, a pornit-o încotro l-au dus picioarele și, ca să respectăm adevărul pînă la capăt, o scrisoare de la un unchi. Ai lui, familie numeroasă, cu 8 guri rînduite în jurul zilnicei mămăligi, munceau pe pămîntul lui Nache al lui Chitiuță, alegîndu-se doar cu praful de pe tobă și cu sărăcia, tot mai grea și mai lucie. Cînd a fost să plece, s-a înfățișat tatălui care, auzind că vrea să-și ia lumea în cap de la 12 ani, s-a mînînat, tratîndu-l cu 3 palme! Nici cu mai multe, își amintește, nici cu mai puține, înaintea celei de-a patra ascunzîndu-se în pătul! Pînă la urmă, văzîndu-l înțelenit, l-a lăsat, nu înainte de a-l povățui. Du-te, mi-a zis, dar să nu te întorci rușinat că te omor, rușine însemnînd pentru bietul tata să lenevești, să furi și să minți, fapte de care m-am ferit, necăzînd în ele.

A intrat ca ajutor pe un autobuz ce

lega, prin Batiște, Piața Unirii de Dorobanți. Un hîrb pe care a învățat să facă, în 5 minute, o pană și pe care a mai învățat, mai ales asta a învățat, să rabde. Foamea, frigul, umilințele, asemenea tuturor năpăstuiților acelui timp nedrept. S-a mutat apoi, ca ajutor de mecanic, la „Mociornița", la tăbăcărie, unde a trăit, încercînd să-i deslușească sensurile, cu mintea lui de flăcău, primul moment crucial al existenței sale, naționalizarea. S-a implicat în ea cu entuziasmul vîrstei, deprinzînd din acel act de importanță istorică o nouă atitudine față de muncă și, concret, față de mașina ce tocmai îi fusese încredințată, un „Packard". Mașini va tot schimba, „Packardul" pe un „Ford" de 4, „Fordul" pe un „Pontillac", „Pontillacul" pe un „Moskvici", ajungînd în cele din urmă la camioane de mare tonaj, la „Buceagul" pe care lucrează azi, dac-o mai lucra, dar respectul față de ele va rămîne, cu dovezi, nealterat. Asta însemnînd, într-o ordine poate nu chiar sentimentală, grija față de cauciucuri, față de frînă, față de direcție, față de benzină, față de ulei, față de apă și, mai ales, față de lege. Altfel zis, Costică Croitoru a parcurs cam un milion de kilometri, fără accidente, fără suspendări de carnet, fără amenzi usturătoare, făcîndu-se vinovat, în 35 de ani petrecuți pe șosele, de 300 de lei, plătiți și aceia pentru fleacuri, de genul unui număr de înmatriculare necitet din cauza noroiului. Procedînd așa, cu corectitudinea și seriozitatea intrate în fire, e convins că nu și-a îndeplinit decît datoria, după cum e convins că, dintre toate bolile omului sănătos, cea mai rea e boala vitezei. N-a avut-o însă niciodată, de aceea se mîră cînd o detectează la unii tineri, se mîră și nu înțelege. Dacă pe vremea mea, zice, gîndindu-se la anii petrecuți la patron, viața merita și nu merita să fie prețuită, azi, cînd lucrurile s-au așezat în dreptate și bunăstare, ea merită să fie trăită din plin, căci aduce omului harnic și cinstit numai satisfacții, numai mulțumiri. Care satisfacții, care mulțumiri au însemnat și înseamnă pentru acest om simplu, nu cine știe ce școlit, un apartament la bloc, un băiat, Victor, la casa lui, un nepot, Claudiu, cerînd mereu să fie plimbat prin parc și, mai presus de orice, stima și respectul tovarășilor de muncă, pe care Constantin Croitoru nu i-a dezamăgit niciodată.

Întîi și întîi, socotește cu voce tare, am pus serviciul, de pe urma căruia am mîncat pîine. Apoi, serviciul. În al treilea rînd, serviciul, că din 1945 n-am coborît de la volan decît ca să dorm, dar treaba asta mi s-a părut normală, după cum normal mi s-a părut, tînăr și în putere fiind, să lucrez în orele libere, cu roțile și cu brațele, la calea ferată spre Snagov, la cantina întreprinderii, pe unde a fost nevoie de mașina mea și de mine. Acasă am fost toată viața musafir, iar copilul l-am văzut mai mult în somn. Plecam în cursă și, în urma mea, ajungea vorbă acasă c-am ieșit din Capitală, cu treabă. Poate că n-aș fi reușit cum aș fi vrut, încearcă un rezumat, dacă n-aș fi avut norocul de-o nevastă înțelegătoare. Dar am avut.

Constantin Croitoru a văzut, firește, multe în viață, ca unul care și-a scris biografia umblînd. Cu folos, dar umblînd. A văzut toate marile orașe ale țării, mai puțin Tulcea, că așa s-a nimerit, caută cea mai simplă dintre explicații. A văzut munții și a văzut marea, la Sinaia și Eforie a stat, ani la rînd, în concedii, cu bilet de la sindicat. A văzut schimbarea la față a fabricii „Flacăra roșie", fostă dugheană devenită o întreprindere modernă, complet automatizată, iar treaba asta, la care a fost deopotrivă martor și participant, l-a umplut de mîndrie. N-a tras niciodată pe dreapta, nici la propriu, nici la figurat. N-a făcut, e adevărat, lucruri decisive, n-a inventat nici leacul cancerului și nici n-a trecut Canalul Minecii înot, a muncit și iar a muncit, la locul lui, anonim și totuși responsabil, această însemnare vrînd să fie tocmai un elogiu adus muncii anonime.

43 de ani, Costică Croitoru, de meserie șofer, și-a făcut datoria în aceeași întreprindere de care se desparte, dacă nu s-o fi și despărțit, cu regrete, lăsînd în urmă numai pilde frumoase și laude. Să-i mulțumim pentru asta, ca și pentru altele, nescrise aici.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Patru repere în geografia petrolieră a României

(Urmare din pagina 1)

aici și-a vădit avantajele indiscutabile aplicarea în practică a unei inițiative rezultate dintr-un studiu întreprins de Ioan Maroș, consolidarea straturilor slabe cu rășini sintetice, în urma căreia se reduc substanțial cheltuielile materiale, se prelungește timpul de exploatare al sondelor în funcțiune, se evită înfundarea conductelor cu nisip. La rîndul lor, sondorii Viorel Stavrache, Iacob Păduraru, Traian Frumușanu sau Mariana Lazăr s-au deprins demult cu metodele de ultimă oră de ridicare a factorului final de recuperare a țițeiului din zăcăminte, printre care se numără la loc de cinste ca eficiență combustia subterană și injectarea ciclică cu abur fierbinte, mai ales atunci cînd este vorba despre adîncimi relativ mici și țițeiuri grele și viscoase, de genul celor încorporate în zăcămîntul levantin de pe aceste meleaguri. În sfîrșit, peste amintirea încețoșată a flăcărilor în care periodic, se iroseau zăcămintele și peste amintirea jafului de proporții prin care era vlăguit cu nemilă singele negru al acestui pămînt perforat de coloanele miilor de sonde, Moreniul, la apogeul existenței scheiei lor, au trecut într-un timp al demnității țițeiului și al oamenilor care îl trec cu hărnicie din straturile adînci ale scoarței în păienjenișul conductelor pline de sevele puterii industriale ale României de azi.

Același elan creator îl întîlnim la Întreprinderea **Energopetrol** din Cîmpina și la **Rafinăria** din Ploiești, același efort productiv marchează și activitatea de peste două decenii a Întreprinderii **1 Mai**, constructoare de utilaj petrolier, din aceeași capitală a județului Prahova. Dealtfel, nu credem să greșim afirmînd că aici, la **1 Mai**, unde își desfășurară cîndva spațiile strîmte și insalubre fostele ateliere de reparații ale societății **Concordia**, se zămislesc virfurile de lance ale unei îndeletniciri ridicată de români la înălțimea unui superb rafinament tehnic. În 1964, Întreprinderea **1 Mai** din Ploiești își vedea răsplătite eforturile conceptuale și productive cu prima medalie de aur obținută la un tîrg internațional, anume în Leipzig. Din cronica izbînzilor repurtate de acest colectiv exemplar desprindem și alte date, nu mai puțin importante: în ultimii șase ani, instalațiile de foraj românești F-400 au stabilit recorduri de adîncime în R. F. Germania și Argentina, bucurîndu-se de o egală prețuire în Albania, Japonia și R. F. Germania, în China, Egipt și Venezuela, în Siria, Iugoslavia sau India, în Olanda sau Ecuador. În țară, nu prea demult, la sonda 8 001 din Cobia, instalația F-500, cu 500 tone sarcină la cîrlig, alcătuită din peste 25 000 repere, a realizat recordul de adîncime al forajelor românești, eroii care i-au forat coloana parcă fără sfîrșit fiind sondorii șefi Ovidiu Olteanu, Ionel Vladu și George Calapod, sau maiștrii sondori Ovidiu Diaconescu, Dumitru Iliescu și Gheorghe Ungureanu. În perimetrul scheiei craiovene, o altă instalație zămislită la Ploiești, F-125, căzută pe mîna brigăzii conduse de maistrul Alexandru Manea, la sonda R 557, a realizat un nou record de foraj, de data aceasta în domeniul vitezelor de înaintare în scoarță. Și recorduri, în acest climat de perpetuă emulație, se realizează și în planul vieții profesionale, ca atare a oamenilor. De pildă, ca să oferim un singur exemplu, Vasile Marin din aceeași întreprindere, la numai 22 de ani abia împliniți, deținea titlul într-adevăr onorant de cel mai tînăr petrolist român calificat să acorde asistență tehnică partenerilor din străinătate. În U.R.S.S., Argentina și R. D. Germană, munca lui a înmulțit caratele prestigiului internațional al petroliștilor noștri.

Cursa contracronometru declanșată aici pentru atingerea treptelor celor mai înalte ale progresului tehnic, în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, în consens cu obiectivele majore înscrise în Directivele celui de-al XII-lea Congres al partidului, nu se încheie, bineînțeles, cu această enumerare sumară. Oamenii șefului de echipă Ștefan Bratu, printre ei Constantin Pîrvu, Vasile Marin și Gheorghe Andronache, abia au pus pe verticală o nouă instalație de foraj concepută aici, F-200 EC, la care acționarea cu motoare diesel, urmînd o tendință accentuată pe plan mondial, a fost înlocuită cu acționarea prin motoare electrice, realizîndu-se un consum energetic cu 20 la sută mai mic, la puteri și condiții de foraj similare, fiind vorba totodată de instalații mai compacte, mai silențioase, mai simplu de manevrat. Și nu încape nici o îndoială că aportul decisiv al Întreprinderii **1 Mai** din Ploiești la realizarea instalațiilor de foraj **Fomar I** și **Fomar II**, instalate pe platformele de foraj submarin **Gloria** și **Orizont**, a implicat industria noastră petrolieră în eforturi care dezleagă inteligența tehnică a românilor de orice servitute în raport cu realizările similare din lume.

Moreni, Ploiești, Cîmpina... Trei repere fundamentale în geografia petrolieră a României. Patru întreprinderi din acest perimetru industrial au fost distinse recent, prin decret prezidențial, ceea ce dovedește cu prisosință și temeinicia și orizonturile noi ale unei tradiții consolidate.

Radio-şanţ

(Urmare din pag. 1)

n-am ştiri că, în perioada scursă, s-a pompat atîta carte, s-a presat atîta ştiinţă în toţi încît obligaţia exactităţii — inclusiv în discuţii — ar trebui să devină o axiomă pentru oricare dintre noi. Iată, de pildă, cu cîţiva ani în urmă, Bucureştiul era străbătut de o veste vindută din multe guri nu numai ca fiind adevărată, dar şi cu lux de amănunte. Cutare crainic al televiziunii a fost ucis ! Fiind vorba despre unul dintre foştii mei colegi de facultate, m-am cutremurat. Am dat iute un telefon. Mi s-a răspuns cu un hohot, dar n-am putut totuşi să nu mă încrunt : ce situaţie stupidă pentru bietul om să fie trecut la morţi de către nişte flecari irresponsabili, numai şi numai pentru că — acesta era, de fapt, adevărul — spre a-şi proteja ochii îşi schimbase locul de muncă de la televiziune la radio...

Şi uite aşa, de-a lungul anilor, se lansează din cînd în cînd cîte o invenţie a vreunei minţi bolnave sau analfabete, ciudăţenia constînd nu atît în apariţia ei cît în plăcerea cu care este gustată şi consumată, tălmăcită şi răstălmăcita de nişte oameni care nu mai sînt babcile din 1944, ci indivizi ce-şi zic — chiar cu pretenţie şi ifose — **intelectuali** ; şi persoane „subţiri"; şi cetăţeni „respectabili" ! Nu mai departe, anul trecut, nişte cadre didactice încercau să mă convingă că un anume tovarăş se poartă ca în evul mediu, şi-a retras copilul de la şcoală, nu-l mai lasă să înveţe etc., etc., şi erau de-a dreptul revoltaţi respectivii dascăli „că se permite" aşa ceva. Întîmplarea făcînd să cunosc personal familia respectivă, deci şi copilul, ştiam că nici vorbă de aşa ceva ; că, dimpotrivă, nu numai că el mergea la şcoală, dar era şi premiant în clasa lui. Nu m-am putut deci reţine să întreb : cum se explică, stimabililor, cleveteala aceasta ? Dumneavoastră, în şcoală, ar trebui să fiţi primii care să-i învăţaţi pe copii să discrute numai şi numai pe bază de informaţie exactă. Cum se poate deci ca tocmai dumneavoastră să vă transformaţi în difuzoarele radio-şanţului ? Stupid mi s-a părut, de asemenea, în altă situaţie să aflu că şi un om a cărui funcţie este legată direct de analiza proceselor şi fenomenelor culturale, om care pentru fiecare lucrare îşi pregăteşte un serios aparat critic, bazat pe o foarte bună informaţie, în atitudini în unele dezbateri publice (nu cleveteli particulare, ci dezbateri oficiale !) pe bază de „aşa am auzit..", „aşa se spune" turnînd — evident — cele mai eronate interpretări şi care, apoi, sînt colportate ca avînd un anume gir...

Să nu rămîi stupefiat ?

Surpriza cea mai mare, recunosc, în circuitul radio-şanţului mi-o produc oamenii cu formaţie ştiinţifică. Oamenii care, în profesiile lor, cînd pun bisturiul trebuie să taie la milimetru ; care atunci cînd trag o linie nu se pot abate cu un micron ; dar care, cînd este vorba despre o fleacreală privind cutare sau cutare lucru, cutare sau cutare persoană, îşi lasă dintr-o dată gura să se destindă într-un zîmbet atoateînţelegător şi dă-i, şi dă-i, şi toacă, şi învîrte... Bazaţi pe nimic. Pe gol. Pe fals. Ore întregi de reuniuni, îndeosebi în unele cercuri familiale, ori prin trenuri, ori pe la stadioane — bazate pe... radio-şanţ ! Nu-i stupid, cînd sînt atîtea lucruri minunate, interesante în cel mai înalt grad, şi pentru care viaţa e mult prea scurtă ca să le putem aborda ?

Prieteni, — trebuie să le spunem — nu mai sîntem în vremea babelor analfabete... Trăim din plin într-o eră care trebuie să fie a maximei corectitudini, eră a superdezvoltării intelectuale şi supercalculelor, era informaţiei exacte, a informaţiei ce trebuie — obligatoriu ! — verificată înainte de a fi lansată pe circuite publice...

Zău, prieteni, e jalnic, e ruşinos, e descalificant şi nedemn să procedăm altfel...

Să ne învîrtim puţin, stimaţi cititori, în jurul acelui fîrîcel de apă care, în unele apartamente, nu chiar puţine la număr, curge şi curge şi tot curge pe ţeava atît de banală a robinetului, deşi robinetul e închis, atît cît se poate el închide, ţeavă care, e bine să ştim, se numeşte lebădă de baterie. Poetic nume, sigur că da, numai că metafora în sine nu ne poate mulţumi.

L-am abordat, pentru început, pe inginerul Virgil Zărnescu, directorul Exploatării apei din cadrul Întreprinderii de canalizare şi administrare a apei din Bucureşti, mai pe scurt I.C.A.B. Mi-a fost dat să consemnez, mai întîi şi întîi, un minunat şi înţelept proverb : „Nimeni nu poate şti adevăratul preţ al apei înainte ca ea să-i lipsească !" Aveam să aflu, în continuare, din dialogul cu inginerul Zărnescu, şeful unui larg colectiv de oameni care duc adevărate bătălii pentru alimentarea cu apă a Bucureştiului, că dacă aş fi locuit în cartierele Titan sau Balta Albă, aş fi sporit numărul celor 3 900 de apartamente (dintr-un total de 34 000 apartamente verificate) în care pe ţeava numită lebăda bateriei apa curge întruna, curge mereu, pe apa sîmbetei, adică în zadar. Dacă aş fi locuit în Drumul Taberei, unde în primele două luni ale anului au fost verificate 14 800 de apartamente, m-aş fi alăturat celor 2 493 de apartamente în care apa curge, de-asemenea, pe apa sîmbetei. Şi, ca să completez cu cifre şi date, decorul total al consumului de apă din Bucureşti, am mai notat din dialogul cu inginerul Zărnescu, că într-o singură zi în Capitală se consumă 1,3 milioane metri cubi de apă, adică, după cel mai riguros calcul, 1,2 milioane tone de apă, din care industria preia 60 la sută. Cele 40 de procente rămase sînt puse la dispoziţia marelui public, fiecărui locuitor revenindu-i pe zi o cantitate impresionantă : 300 de litri de apă. Din păcate, din cei 300 de litri de apă, caldă şi rece, la un loc, bucureşteanul consumă efectiv doar 60 la sută, puţin peste jumătate, restul pierzîndu-se printr-un consum iraţional, precum şi prin acel fîrîcel de apă în jurul căruia am făcut, după cum se vede, abia primii paşi. În ceea ce priveşte consumul iraţional de apă, acest aspect ar putea fi exemplificat prin spălarea unor farfurii sub jetul fierbinte, neapărat un jet, sau, pe timp de vară, cînd vrem o apă mai rece la robinet, lăsăm să curgă jetul — din nou jet ! —, aproximativ 2—3 minute, sau în timpul banalului şi zilnicului bărbierit, cînd apa curge pe tot parcursul acestei delicioase operaţii. Sînt, sigur că da, exemple mărunte, dar ia să le adunăm pe toate, conform proverbului că strop cu strop se face fîrîcelul şi fîrîcel cu fîrîcel se face rîul.

„Şi, la urma-urmelor, avea să conchidă inginerul Virgil Zărnescu, nu e cine ştie ce filozofie. Doar două piese, capul de armătură sau obertainul, cum i se mai spune, plus garniturile, şi scăunelul. Atît."

Obertainul deci plus garniturile sale, şi scăunelele !

Următorii paşi în jurul fîrîcelului de apă m-au dus la magazinul „Sanitas", pe strada Smîrdan, în Lipscani. Interlocutor, Ilie Marin, vînzător, ajutor de şef de unitate, şef care, atunci, în acea clipă, împărţea retribuţiile.

— Văd că aveţi obertainuri.

— Da, avem. Din păcate, însă... noi n-avem scăunele pentru baterii. Vin oamenii şi cer, dar nu le putem oferi decît bateria întreagă. Separat nu vindem, deoarece nu ni s-au trimis separat, ca piese de schimb. Cea mai solicitată piesă este scăunelul pentru bateriile obişnuite din fontă emailată. 22 de lei costă, dar nu se găseşte. Avem în schimb garniturile din capătul obertainului, cele cu care obertainul se aşază pe scăunel prin înşurubarea rozetei. Avem, dar, zice-se, nu sînt prea bune. Între alte garnituri, tot pentru obertainuri, nu avem oringurile, două inele care sînt prinse în interiorul piesei. Şi nu avem nici lebăda de baterie, dar asta nu prea o solicită cumpărătorii, deoarece nu din cauza ei curge apa.

— Deci, din cauza garniturii din capătul obertainului, care garnitură trebuie să calce perfect pe scăunel, dar care nu calcă, apa curge şi tot curge ! Iar dacă omul vine şi cere un scăunel, dumneavoastră nu-i puteţi oferi decît bateria întreagă.

— Întocmai.

— Dar pentru că bateria costă 180 lei, iar scăunelul doar 22 de lei, omului nu-i convine să cumpere bateria şi nici nu o cumpără. Aşteaptă ca să găsească pînă la urmă un scăunel, motiv pentru care vă şi întreabă cînd veţi primi scăunele. Aşa-i ?

— Da.

— Iar dumneavoastră nu ştiţi cînd veţi primi. Ce poate face omul în cazul acesta ?

— Poate să apeleze la un cunoscut, la un strungar, şi acela îi face scăunelul dintr-o bucată de fier. Dacă are un astfel de cunoscut, e mult mai bine să apeleze la serviciile lui. De ce ? Pentru că un scăunel din oţel, dacă se poate chiar oţel inox, are o rezistenţă foarte mare. Cele care ne vin, atunci cînd vin, sînt foarte slabe, le mănîncă apa cu una, cu două.

Următorii paşi în jurul fîrîcelului de apă i-am făcut la un centru I.C.R.A.L. L-am ales, la întîmplare, pe cel cu numărul 7 al I.C.R.A.L.-ului Giuleşti, centru care-şi are sediul în staţia Veterani din Militari. Interlocutori, tehnicianul Gheorghe Cotan şi instalatorul Florea Moşteanu, om cu o vechime de 29 de ani în meseria respectivă.

— Cum rezolvaţi cererea unui cetăţean care vine şi reclamă că robinetele de la duş, de la chiuvetă şi din bucătărie au scurgeri de apă ?

Gheorghe Cotan : „Simplu. Ne deplasăm la faţa locului şi reparăm. Nu înainte însă de a înregistra solicitarea într-un caiet special. Înregistrăm solicitarea şi în cel mult 24 de ore, fixînd de comun acord o oră, intervenim".

— Cît îi costă pe cetăţean intervenţia respectivă ?

Gheorghe Cotan : „10 lei deplasarea, 32,50 lei revizia, plus preţul diferit al materialelor pe care le înlocuim."

— Ce se întîmplă cînd bateria scapă apă din cauza scăunelului ?

Obertainul, scăunelul şi apa de pe apa sîmbetei

Florea Moşteanu : „Cu o freză de mînă frezăm capătul scăunelului. Numai că treaba asta nu e chiar aşa de simplă. Putem freza un scăunel de cel mult 3 ori, după care se cere înlocuit, dar necazul mare abia acum începe, întrucît nu avem scăunele. Să dai cu tunul şi n-ai de unde să faci rost.

— Să zicem că interveniţi pentru prima dată la un scăunel. Îl frezaţi şi, gata, totul e în regulă ?

Florea Moşteanu : „Nu prea. De obicei scăunelele, din alamă fiind, turnate, au o anume porozitate. E destul să rămînă, cu toată frezarea, un por, cît un vîrf de ac. Pe acolo apa, la cele 6 atmosfere ale sale, sapă ca în brînză. În două săptămîni scăunelul a cedat. Cel mai bine ar fi ca omul să-şi facă scăunelul acela dintr-un oţel inox. Dar, bineînţeles, treaba asta nu e chiar aşa de simplă. De unde oţel inox ? Să zicem că unii mai fac rost, pe căi ocolite, că doar nu găsesc inoxul pe cîmp, dar ce ne facem cu toţi ceilalţi, cei care nu au nici relaţii, nici prieteni strungari ? Şi dacă tot e să dau o soluţie, ca unul care ca mîine fac 30 de ani în meseria asta, eu spun că tare ar fi bine ca din fabricaţie scăunelele să aibă capătul dintr-un manşon de oţel inox, manşon care poate fi fixat prin presare sau înfiletat. Cel mai bine ar fi prin presare, între un manşon şi scăunel aflîndu-se o garnitură care să permită presarea. Eu aşa am făcut şi a ieşit bine.

— Dar nu e prea scump totuşi oţelul inox ?

Florea Moşteanu : „Sigur că e scump, dar eu ştiu o vorbă, de ce să fiu scump la tărîţe şi ieftin la făină ? S-a făcut oare un calcul cît ar costa acel manşon de oţel inox şi cît costă apa care se pierde şi se tot pierde ? De departe s-ar vedea că ar fi mult mai economicos să folosim acel manşon.

— Dar oare fabricantul, Întreprinderea de radiatoare, echipamente metalice, obiecte şi armături metalice, mai pe scurt IREMOAS, ce ar avea de zis ?

Florea Moşteanu : „Nu ştiu. Întreb[illegible]

[illegible] paşi în jurul fîrîcelului de a[illegible] dus, fireşte, la IREMOAS. În[illegible] inginerul Cristian Iosivoni, [illegible] ingineri. [illegible] M[illegible] ri şi, respectiv, tehno[illegible] Gheorghe N[illegible] al întreprinderii, şi econ[illegible]ta Mocanu, şefa biroului des[illegible]e.

— Lumea zice, dacă nu cumva cuvîntul e prea tare, că marile pierderi de apă înregistrate în numeroase apartamente din Bucureşti, precum şi în altele, la fel de numeroase, din întreaga ţară, s-ar datora comportamentului deplorabil în exploatare al unora dintre piesele subansamblu ce alcătuiesc bateriile de baie şi de duş. Este vorba, mai exact spus, despre cele două piese, subansamblul cap armătură, adică obertainul şi scăunelul bateriei. Şi mai sînteţi învinuiţi şi de faptul că marele public nu găseşte de mult timp şi nicăieri piesa de schimb numită scăunel.

Inginer Cristian Iosivoni : „În legătură cu obertainul nu sîntem cu nimic vinovaţi, iar dacă au apărut nemulţumiri, ele se datorează garniturilor. Principala garnitură este cea din capătul obertainului, cea cu care se etanşeizează scăunelul. Această garnitură este prea rigidă, chiar din fabricaţie, iar în contact cu apa caldă şi rece, deci în condiţii de exploatare, îşi pierde şi bruma de calităţi pe care o avea la început. La această depreciere a garniturii care nu se mai mulează pe scăunel se adaugă şi compoziţia apei, o apă care conţine nisip. Acest nisip se impregnează în garnitură şi, prin apăsare, roade gura scăunelului.

— Deci tot ceea ce se întîmplă se întîmplă numai şi numai din cauza unei simple garnituri, garnitură al cărei simbol este C5A. Ce-ar fi de făcut ?

Inginer Ştefan Gebăilă : „Singurul lucru care se poate face ar fi ca omul să schimbe cît mai des garnitura C5A."

— Asta în cazul în care de vină ar fi numai garnitura. Dar dacă omul nu se pricepe să schimbe garnitura ? E chiar aşa de simplă această operaţie ?

Inginer Ştefan Gebăilă : „Nu e chiar simplă, mai ales că e necesară o cheie franceză, or, nu toţi oamenii, oricît ar fi ei de gospodari, au o cheie franceză.

— În concluzie, la acest aspect, chemă ieralistul. Ştiţi cît costă o chemare a ieralistului ? 10 lei. Ştiţi cît costă o revizie ? 32,50 lei. Şi toţi aceşti bani pentru a înlocui o garnitură de numai 0,20 lei. Daţi-mi voie să vă spun că e niţeluş cam exagerat. Dar dacă scăunelul ar fi bun, foarte bun, dacă nu s-ar mai deteriora aşa de repede, oare, într-un astfel de caz, ar mai fi garnitura o problemă ? S-ar mai cere, oare, înlocuirea ei foarte des ? Uneori se înlocuieşte garnitura, dar peste doar două-trei săptămîni apa începe iar să curgă. Nu din cauza garniturii, care este aproape nouă, ci din cauza scăunelului, care, deşi frezat, se deteriorează mult prea repede. Iată-ne deci din nou la scăunel. Nu cumva materialul din care se toarnă acest scăunel este necorespunzător ?

Inginer Cristian Iosivoni : „Venind în întîmpinarea unor astfel de situaţii, cînd actualul scăunel fabricat prin turnare manifestă slăbiciuni, în comportare, am realizat o variantă de fabricaţie prin forjare, dar prin acest procedeu care măreşte rezistenţa printr-o structură mai densă a materialului, depăşim consumul de alamă. Pentru a extinde acest procedeu am avea nevoie de sprobări speciale. Este de datoria forurilor noastre superioare să facă demersurile de rigoare.

— Un icralist, un om cu o vechime de aproape 30 de ani în meseria de sanitarist, afirmă că s-ar putea înveli capătul scăunelului cu un manşon de oţel inox, manşon care ar putea fi ataşat prin presare. Cum vi se pare sugestia ?

Inginer Gabriel Marinescu : „Poate că ar da rezultate, dar de unde oţel inox ? Astfel confecţionat, scăunelul ar costa mult mai mult, aspect asupra căruia ar trebuie să meditäm".

— Eu cred că nu se poate opune nimeni necesităţii de a medita pornind de la faptul că între preţul apei care se pierde şi cel al unui manşon de oţel inox este o diferenţă care ne obligă să optăm pentru oţelul inox, singurul în stare să reziste. Bineînţeles că în acelaşi timp se cere a fi îmbunătăţită şi garnitura C5A. Şi apoi, să nu uităm, trebuie să punem la socoteală şi cei 42,50 lei pe care omul îi dă pentru o simplă înlocuire de garnitură de numai 0,20 lei. Care cetăţean, oare, n-ar cumpăra un scăunel cu manşon de oţel inox, chiar şi la un preţ mai mare decît cel actual, de 22 lei ?! Dar chiar şi la calitatea actuală, cam îndoielnică, scăunelele pentru bateria C 215, cea mai răspîndită, nu se găsesc. Să dai cu tunul, cum spunea un interlocutor, şi nu se găsesc. De ce ?

Economista Aneta Mocanu: „Planul nostru de livrare a scăunelelor pentru bateria C 215 este, pentru trimestrul în curs, de 2 000 bucăţi. Au fost livrate, pînă la jumătatea lunii martie, 1 413 bucăţi. Ne vom achita de prevederile contractului".

— Doar 2 000 bucăţi pentru toată ţara, cînd sînt mii de apartamente în Bucureşti, numai în Bucureşti, al căror scăunel se cere înlocuit ?!

Inginer Gheorghe Nica : „Atît a cerut comerţul, în mai 1979, la contractările de la Neptun, atîta am dat. Dacă ar fi cerut mai mult, dădeam mai mult".

M-am învîrtit, stimaţi cititori, pentru dumneavoastră şi, în general, pentru noi toţi, în jurul unui fîrîcel de apă, cel care curge în zadar pe ţeava unora din băile noastre. Am aflat în timpul documentării că nu doar eu, reporterul, am făcut această călătorie, ci şi o echipă de specialişti de la INCERC, echipă care a şi formulat un proiect vizînd reducerea risipei de apă în interiorul apartamentelor noastre. În ceea ce vă priveşte, puteţi trage concluziile ce se cuvin, dar, în ceea ce mă priveşte, promit să supun dezbaterii şi acel proiect al specialiştilor de la INCERC. Cu alte cuvinte, cor[illegible] atunci.

VICTOR NIŢĂ ■

Album de familie — Ioana Radu

Împreună cu sora şi cîntăreaţa Mia Braia (dreapta). Împreună cu mama Erczi, marele diriguitor al casei (sus)

Toamna nu te întreabă ce vreme a fost primăvara!

(Urmare din pagina 1)

De la Sandu Ion, secretar adjunct cu probleme de propagandă al comitetului comunal de partid Dragomirești Vale, aflăm că pentru însămînțarea celor 130 hectare de floarea-soarelui și 50 de sfecla-de-zahăr ar trebui numai vreo cinci zile bune de lucru și alte vreo 15—20 pentru a semăna, pe 520 de hectare, porumbul. El însuși, ne declară, cînd merge la cîmp nu șovăie să urce pe tractor pentru a da o mînă de ajutor mecanizatorilor. Dar, încă o dată și încă o dată, zice tovarășul Sandu Ion, aceste zile bune de lucru în-

Dacă afară plouă, la S.M.A. Ciorogîrla oamenii și-au găsit un rost de muncă înăuntru, în ateliere.

tîrzie. Ceea ce e perfect adevărat. De cîteva zile încoace tot a plouat și pămîntul s-a îmbibat de apă ca un burete. E limpede că nu se poate intra acum, luni, 7 aprilie, ora 15, la lucru. În aceste condiții, este de acord și tovarășul Sandu Ion, rămîn însă de îndeplinit alte munci, și vom vedea cum la Dragomirești s-a înțeles acest fapt elementar. Stîrnindu-ne curiozitatea, fiindcă tocmai ne spusese că la secția de mecanizare Dragomirești cele 16 tractoare și utilaje de pregătit terenul și însămînțat se află într-o stare tehnică ireproșabilă și oamenii abia așteaptă, pe poziții, ivirea timpului bun de lucru, am luat satul în lung și cu ajutorul însoțitorului nostru ne-am oprit tocmai în dreptul amintitei secții. O poartă mare, încuiată cu lacăt. Inutil să mai spunem că, după opinia tovarășului Sandu, ar fi urmat să ne vedem mai departe de drum, dar, desigur, n-am crezut că mecanizatorii— care trebuiau să se afle la acea oră la serviciu — s-ar fi putut încuia pe din afară, așa încît am intrat, cum se intră, pe poarta mică. Ușile încuiate iar prin curte nici țipenie de om. Evident, oamenii se aflau acasă. Cît privește mijlocul de transport, iarăși nu încape vreo îndoială, căci din cele 16 tractoare lipseau 6. Tractoarele parcate în fața citorva porți din Dragomirești, chiar de pe lîngă primărie, nu puteau fi decît dintre acestea, șase, lipsă. Însă nu asupra acestui lucru vom insista ci asupra faptului că tovarășul Sandu Ion socotea recomandarea pe care un specialist o făcea chiar într-un ziar cu data de 7 aprilie, drept inoperantă, imposibilă de realizat. Inginerul Stelian Trandafir, cercetător principal la Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii, susținea că, mai ales în condițiile acestei primăveri, este foarte importantă obținerea unei „lățimi de lucru" la semănat mai mari, prin echiparea semănătorilor SPC-6 cu 12 secții. Cît timp, după cum chiar specialistul afirma, „se constată că în unele unități se seamănă încă pe șase rînduri", am socotit această recomandare importantă și-am vrut să-nțelegem cum e înțeleasă ea la Dragomirești. Vom spune, limpede și pe scurt : nu e înțeleasă. Ba e socotită de către tovarășul Sandu Ion chiar imposibil de înfăptuit, fiindcă tractorul n-ar mai putea „acționa" cele 12 secții ale semănătoarei. Că n-are dreptate deloc aveam să aflăm chiar acolo, în curtea secției S.M.A. Dragomirești, de la inginerii Constantin Mărcuță și Gheorghe Mircea din cadrul S.M.A.-ului Ciorogîrla, veniți să controleze cum, chiar dacă oamenii nu pot intra pe cîmp, își ocupă timpul cu alte munci folositoare. Se poate, ne spuneau ei, ca un tractor să tragă două sau chiar trei semănători. Acestea sînt montate pe un cadru produs de un S.M.A. de prin județul Prahova. Că recomandarea specialistului nu reprezintă o noutate pentru cei ce și-au pus singuri mintea la contribuție este faptul, demn de remarcat și lesne controlabil, că la Ferma nr. 5 Joița s-a lucrat la semănatul floril-soarelui după acest procedeu. Că la Dragomirești ei e socotit o absurditate, e altceva ! La S.M.A. Ciorogîrla însă am putut constata că oamenii nu așteaptă timpul bun cu mîinile în șold : Anghel Alexandru, Ion Văsîi și Nicolae Vărzaru, împreună cu colegii lor, reparau combine C-12, mașini de recoltat furaje — de care va fi în curînd nevoie — și prese de balotat. Tot astfel, oamenii munceau din plin la Joița și Bicu, sau la Săbăreni, unde unii au rămas în ateliere iar alții au plecat să supravegheze motopompele pentru a scoate de sub apă suprafețe destul de întinse. Cel puțin la capătul dintre șosele al pămînturilor, acest lucru a fost posibil de realizat. În marginea autostrăzii București — Pitești l-am întîlnit, lîngă trei motopompe care gîfîiau din greu trăgînd apa murdară, glodoasă, pe directorul tehnic al I.A.S.-ului Ciorogîrla, Dumitru Ivan, împreună cu cîțiva oameni ai săi, sub ploaia care continua să se cearnă dintr-o sită măruntă. Dealtfel, îndrăznim să afirmăm după parcurgerea, preț de o zi și jumătate, a unei bune părți din județul Ilfov, în laturile lui de apus și de sud, acțiunea de desecare, de eliminare a bălților, a scos destul oameni din casă, oameni care au înțeles că sub justificarea — încă o dată : reală — că nu pot ieși la semănat, nu trebuie totuși să stea pe vatră lăsîndu-și pămînturile cotropite de apele ploilor care au umflat Sabarul, Argeșul, Neajlovul, Milcovățul. Pe linia satelor Malu Spart, Crevedia Mare, Dealu, Vadu Lat, Clejani, Letca Nouă se muncește, într-adevăr, cît și cum se poate, oamenii nu stau și privesc pe geamurile aburite de ploaie. Ba chiar uneori bat drumuri lungi, cum ne spunea Emil Panait, vicepreședintele Consiliului unic agroindustrial Angheleștl, pentru ca socotelile pe care le-au făcut despre anul agricol în curs să nu rămînă, la vremea culesului, simple calcule pe hîrtie. De pildă, la serele din Ghimpați am întîlnit doi oameni tocmai din Bucșani, comună aflată la vreo douăzeci de kilometri. Se numeau Ion amîndoi, unul Chițu, iar altul Mînzu, și veniseră în dimineața zilei de marți, 8 aprilie, pentru a termina lucrul la răsadurile de pepeni. „Bucșenarii — ne spunea inginerul Vladimir Serdeliuc, șeful serelor din Ghimpați — și-au pregătit aici, la noi, 600 000 de fire de răsad de pepeni. Plantele, în cuburi nutritive de mraniță și pămînt de țelină, vor putea fi scoase peste 35 de zile și răsădite în cîmp. În mod normal, pepenii se plantează în cîmp la începutul lunii mai. Așadar, bucșenarii au cîștigat timp, aproximativ o lună. Cu cele șase sute de mii de răsaduri vor planta 35 de hectare. Cîștigul, după un calcul modest, minimal, va fi de aproximativ o jumătate de milion la hectar. Vor cîștiga aproape 18 milioane. Bani mulți dar munciți fiindcă, trebuie să vă spun, ei au lucrat aici aproape fără să se odihnească, timp de șase zile. Au o sîrguință și o tenacitate formidabile".

De unde se vede că ploaia poate fi aceeași, nedorită și sicîitoare, pe cuprinsul mai multor sate, dar oamenii, iată, nu.

La Dragomirești, în ciuda faptului că secția S.M.A. se află chiar în localitate, sub văzul autorităților comunale, tractoarele sînt mijloace personale de transport.

Fotografii de ELENA GHERA

Ordinul nici unul șef nu l-a împins pe Nicolae Șerban să lasă afară, în ploaie, pentru a face loc de scurgere apei.

La serele Ghimpați, rezultatul muncii — din șase zile ploioase — a cîtorva țărani din Bucșani : 600 000 răsaduri de pepeni. Adică, la vremea culesului, la capătul altor munci, 18 milioane de lei.

Fiecare curte — o grădină de legume

Hectarul milionar

Îl caut pe Ioan Mureșan în Năsăud, strada George Coșbuc, numărul 46. Nu-i acasă, e plecat la Singeorz. Vorbesc cu Nastasia, nevasta mai sus-numitului. Am în buzunar un pliant care se intitulează „Experiență și orientări în legumicultură", din care am aflat că familia Mureșan ar fi obținut de pe 300 metri pătrați de solarii 32 500 lei. Adică, dacă vreți, aproape 1 milion de lei pentru un hectar de pămînt cultivat cu legume ! Sigur, familia Mureșan nu are în spatele casei un hectar de solarii, abia anul acesta, prin extinderea suprafeței cu încă 150 mp, va ajunge la aproape cinci ari — dar calculul teoretic rămîne în picioare, reprezentînd o rentabilitate excepțională în exploatarea terenului agricol. Așa că o ascult pe Nastasia Mureșan, 31 de ani, femeie puternică și cu palmele bătătorite de muncă, iar dînsa povestește fără sfială, ca orice om mîndru de roadele lucrului bine făcut.

Zice : „De loc sîntem de fapt din Nimigea de Jos, satul Florești, dar ne-am vîndut căsile acolo și-am cumpărat aici, fiindcă ne-am mutat cu serviciul. La Florești, tot satul se ocupă cu legume, dar în Năsăud nimeni. Însă noi am văzut că grădina-i bună, și dacă-i așa, ce-am zis ? Hai să probăm ! În primul an n-am pus decît arpagic, dar tot ne-au ieșit vreo 20 000 de lei. Cînd am văzut că merge, ne-am hotărît să facem solar și, acuma-i anul, am băgat vreo 26—28 de mii, prea bine nu mai știu, că dacă nu pui banul pe hîrtie nu mai îți minte, și-n tîrg știți cum e, mai strici cu una, cu alta... De acum m-am hotărît să pun totul jos, pe hîrtie, ca să țin o socoteală. După primul solar i-am făcut și pe al doilea, numai pentru castraveți, și poate am mai fi făcut, dar știți ce ne-a ținut ? Lemnele ne-au ținut, că găseam mai greu, pentru stîlpi. Folie de plastic am găsit la stat destulă ! De muncă nu vorbesc, că numai dacă vă uitați acum în grădină, cum îs rînduite acolo toate, vă dați singur seama. Dimineața ne sculam la patru, lucram pînă la șapte și apoi mergeam la slujbă. Sigur, cînd nu eram noi, mai munceau și bătrînii. Iulian și Paraschiva, că ei ne-o fost stîlpu', ba chiar și pe fetița noastră, Cornelia, acum are 12 ani, am obișnuit-o din vreme cu munca. Banii investiți, vă spun drept, i-am scos din primul an. Anul trecut am pus roșii pe 100 de metri, și-am scos în iunie mai bine de o mie de kilograme, iar pe 30 de metri varză, și-n mai am avut 130 kg. În prima recoltă am făcut ridichi, salată, spanac, pătrunjel și morcov, vreo 20 de fire de vinete, numai pentru casă, că mergeau foarte bine, și varză. În a doua am scos roșii timpurii, ardei grași și iuți, castraveți. Din mai pînă în noiembrie am avut întotdeauna legume proaspete și verdețuri la masă, iar ce ne-a prisosit am dus în piață, fiindcă avem certificat de producător și putem vinde. Veneam după trei jumate acasă, încărcam cîte 4 saci de marfă în mașină, avem o „Dacie" luată acum doi ani, și seara veneam înapoi cu bani. Cu roșiile, veneam și cu cîte trei mii într-o zi, apoi așteptam încă două să se mai facă, și iar duceam la piață. Și noi n-am dat niciodată mai scump ca alții, ba, dimpotrivă. Oamenii au mare nevoie de lucrurile astea, iar aprozarele nu că nu-s aprovizionate, dar e și multă lume în oraș. Apăi, știți cum e, că nu toată lumea se „murdărește" să meargă în piață să vîndă, ca noi — dar au început și alții să-și facă de acum solar, profesori sau de la consiliu, mai mult pentru casă, și eu zic că fac tare bine, că loc e pentru toți !"

Anul acesta, după recolte, familia Mureșan din Năsăud speră să culeagă vreo 50 000 de lei din munca la solarii și la grădină, ceea ce desigur nu-i puțin lucru. Sigur, oameni de felul acesta nu sînt numai la Năsăud, inițiative identice pot fi regăsite aproape în orice colț al țării. Exemplul lor însă merită a fi subliniat, întrucît el reprezintă un mare cîștig pentru aprovizionarea populației cu legume proaspete și, totodată, o pildă de cointeresare materială a țăranilor. Ideal ar fi, fără îndoială, ca fiecare curte să conțină un solar, referindu-ne aici mai cu seamă la mediul rural, fiecare gospodărie o adevărată grădină de legume. Munca în acest domeniu, cum ați văzut, este deosebit de rentabilă. Cine mai încearcă ? !

DUMITRU GEORGE

Lovrin: lungul drum de la ogorul experimental la ogorul pur şi simplu

— Tovarăşe doctor inginer Romulus Paraschivescu, ne aflăm la Lovrin, la faimoasa staţiune de cercetări, unde s-au născut multe premiere agricole naţionale. Care este, în momentul de faţă, solul campion al Lovrinului — dacă ar fi să ne exprimăm în limbaj sportiv — şi care este cea mai însemnată problemă încă nerezolvată cu care vă confruntaţi ?

— Este greu de făcut o seriere precisă. Totuşi, răspunzînd mai întîi la ultima întrebare pe care mi-aţi pus-o, aş menţiona printre problemele deschise discrepanţa, uneori explicabilă, alteori nu, dintre rezultatele cercetării şi practica de pe ogoare, adică deosebirea dintre ceea ce poate da şi ceea ce dă efectiv un soi nou.

— Ce poate oferi griul Lovrin-32, printre ai cărui creatori vă număraţi şi care este de data cea mai recentă ?

— În adevăr, a fost omologat acum cîteva luni, mai exact în septembrie 1979, la capătul unei munci asidue de zece ani, depuse de inginerul Ion Hoffmann, doctorul inginer Nicolae Săulescu şi eu însumi. Este un soi foarte intensiv, dă peste 8 000 kg/ha în zonele favorabile culturii grîului din Banat şi Bărăgan ; în plus, s-a dovedit rezistent la secetă, reacţionînd însă excelent şi în regim irigat. Faţă de tot ce există la noi în momentul de faţă — de pildă soiul Libelula, foarte răspîndit şi în Banat, deşi de calitate slabă — Lovrin-32 atinge un nivel foarte ridicat ca productivitate, iar sub raport calitativ putem spune că s-a înregistrat, de asemenea, un progres remarcabil. Exista o ciudăţenie : în ceea ce priveşte grîul produs de cooperativele agricole de producţie şi de întreprinderile agricole de stat, aprecierea se făcea mai mult cantitativ, dar uneori nu se luau în considerare calităţile de panificaţie. Cu alte cuvinte, interesa doar cît se produce, proprietăţile de panificaţie nu afectau preţul, nu exista o cointeresare directă în producerea de grîu care să dea şi pîine bună. Deoarece criteriul cantitativ precumpănea, multe unităţi agricole furnizau Libelula (repet, este doar un exemplu pentru a ilustra o situaţie mai generală) fiindcă asigura un spor de producţie.

— Soluţia ?

— S-ar fi putut adopta preţuri diferenţiate, determinate de calităţile de panificaţie, România fiind una din puţinele ţări, după cunoştinţa mea, lipsite de un asemenea sistem. În prezent, se tinde spre o altă soluţie, de asemenea foarte eficientă : nici nu se mai discută, deci nici nu se omologhează, soiurile deficitare sub raportul panificaţiei. Or, sîntem încredinţaţi că Lovrin-32 garantează o pîine bună. O confirmă, de pildă, probele de sedimentaţie, evidenţiind calitatea proteinelor şi indicele PELSHENCKE, prin care se măsoară calitatea şi elasticitatea glutenului. „Piinea Lovrin-32" îşi păstrează prospeţimea vreme mai îndelungată, nu este cleioasă, îşi revine după apăsare etc. Lovrin-32 a ieşit victorios şi în confruntarea cu boli ca rugina galbenă, făinarea, septrioza.

— Se răspunde astfel cererii tovarăşului Nicolae Ceauşescu formulate la Congresul al XII-lea al partidului: „Cercetarea agricolă, biologia modernă, ingineria genetică şi bioenergetica trebuie să acţioneze mai ferm pentru crearea de noi soiuri şi hibrizi cu un înalt potenţial productiv..." În cazul concret la care ne referim, în ce mod a asigurat **ingineria genetică** o rezistenţă sporită la boli ?

— Cercetătorii s-au orientat spre acele soiuri a căror rezistenţă este dată nu de o singură genă, ci de mai multe la un loc. Aceasta fiindcă este mult mai probabil ca să apară boli care să spargă apărarea oferită de o singură genă (aceasta s-a şi întîmplat, producînd mari pagube, în anumite situaţii), însă este mult mai greu de străpuns o apărare conferită de mai multe gene, aşa cum este cazul şi la Lovrin-32.

— Aşadar, să rezumăm : acest soi dă producţii superioare, prezintă bune însuşiri pe planul panificaţiei, este rezistent la boli. S-ar părea, un campion. Vă opriţi aici ?

— Nicidecum. Aceasta este soarta, dar şi pasiunea cercetătorului agricol, a ameliorătorului : lupta împotriva dăunătorilor nu cunoaşte pauză, apar mereu alte rase fiziologice care răstoarnă apărarea plantei, concomitent se dezvoltă noi idei, noi linii de cercetare vizînd crearea de plante mai uşor de recoltat, mai productive etc. Noi de pe acum gîndim şi lucrăm la Lovrin-34... Întrecerea cu natura continuă !

— Staţiunea Lovrin este vestită şi pentru hibrizii de porumb. Ce noutăţi ?

— Aci s-au creat cei doi hibrizi simpli de porumb din grupa 400 cu coacere tîrzie, care ocupă azi circa 40 la sută din suprafaţa totală afectată porumbului. Un asemenea hibrid produce 12 000—14 000 kg boabe la hectar, în irigare. Şi hibridul simplu 360, avînd o perioadă mai scurtă de vegetaţie, dă 12 000 kg boabe în cultură irigată, şi 9 000—10 000 kg neirigat. A fost creat de doctorul Titus Suba, inginerul Florin Boldea şi doctorul inginer Ion Şandru. Iată deci, pe planul cercetării, rezultate satisfăcătoare, comparabile cu acelea obţinute peste hotare. Dar în judeţul Timiş, unde totuşi există o tradiţie a recoltelor bogate, producţia medie la porumb nu depăşeşte 3 000 kg boabe la hectar. Prea puţin ! Deşi există unităţi chiar în jurul Lovrinului, de pildă I.A.S. Grabaţ, Jimbolia, Variaş, C.A.P. Lovrin etc. care realizează în medie 8 000—10 000 kg boabe la hectar. Evident, dacă în aceste condiţii producţia medie oscilează în jurul a 3 000 kg înseamnă că alte unităţi au producţii inadmisibil de mici. Situaţii oarecum similare se întîlnesc şi în alte judeţe.

— În afara unor factori subiectivi mai mult sau mai puţin întîmplători (priceperea unora, nepriceperea altora, mîna de lucru etc.), ce cauze mai generale ar genera atare situaţii nedorite? Dumneavoastră, prin forţa lucrurilor, ca obligaţie profesională, vă deplasaţi des pe teren, cunoaşteţi problemele producţiei — e drept, prin prisma cercetătorului, care este însă direct interesat ca rodul muncii sale să se vadă nemijlocit pe teren, nu numai în rapoarte de activitate.

— Cauzele rămînerilor în urmă sînt variate, nu le putem discuta aci pe toate. Una din ele, cu caracter mai general, derivă poate dintr-o centralizare excesivă. Lipseşte deci o anumită elasticitate. Noi am calculat că dacă în loc de 150 000 ha plantate cu porumb în zone din judeţ care nu oferă condiţii optime ar exista o concentrare pe o suprafaţă mai mică, dar mai judicios aleasă, s-ar limita considerabil pierderile. Culmea este că nu arareori planurile obligatorii de cultură ignoră criteriile ştiinţifice ale zonării, niciodată nu am înţeles de ce. Problema nu a fost ridicată pentru prima oară. Nu demult, într-un for atît de autorizat cum este „Era socialistă", însuşi rectorul Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti, profesorul universitar doctor Tiberiu Mureşan, sublinia: „În planul de producţie al agriculturii nu s-a ţinut seama de obiectivele propuse pentru zonarea culturilor corespunzătoare programului de dezvoltare a producţiei agricole în perioada 1976—1980. Într-o serie de judeţe, unele culturi continuă să deţină o pondere mare, deşi condiţiile pedoclimatice nu justifică aceasta, iar altele au fost eliminate din cultură". După ce se dau exemple de judeţe în care s-au **cultivat 45—50 la sută din suprafaţa arabilă cu porumb, deşi nu existau condiţii pentru această plantă**, profesorul Tiberiu Mureşan arăta : „Aceasta explică în parte obţinerea unor producţii medii la hectar scăzute". Soluţia se desprinde cu claritate chiar din aceste constatări negative.

Este de sperat că la soluţionarea acestei probleme îşi vor aduce contribuţia şi noile consilii unice agroindustriale. Astfel, aportul cercetării agricole, inclusiv al staţiunii de la Lovrin, se va dovedi mai eficient, se vor face noi paşi înainte spre atingerea unuia din obiectivele esenţiale ale cincinalului viitor, şi anume „înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare".

LIONEL NIŢESCU ■

Din scrisorile săptămînii

IPOTEZĂ PRIVIND CONFIGURAŢIA NUCLEULUI ATOMIC

Titlul de mai sus aparţine unei lucrări de fizică teoretică, supusă spre studiu redacţiei noastre şi semnată de către tovarăşul Neagu Gheorghe din Ploieşti. În rîndurile ce urmează publicăm referatul de specialitate, întocmit de un colaborator al revistei „Flacăra", conferenţiarul dr. Traian I. Creţu de la catedra de fizică a Institutului politehnic din Bucureşti.

Anunţînd de la bun început că este vorba de o lucrare ce nu foloseşte demonstraţii matematice, autorul încearcă să acrediteze ideea că la baza tuturor lucrurilor stă un „fluid energetic", care n-ar fi altceva decît „infinitul însuşi" şi pe care propune să-l numim „fluen". Personal nu văd nici o deosebire între conceptul autorului despre materie şi concepţiile filozofului grec Leucip (500—440 î.e.n.), care prin noţiunea de atom înţelegea cea mai mică particulă dură, omogenă şi indestructibilă a materiei. Referindu-se în continuare la structura atomului, Neagu Gheorghe susţine, pur şi simplu, că „sarcinile electrice în înţelesul lor profund sînt cea mai rodnică eroare a cunoaşterii". În consecinţă, ele ar fi doar un concept şi nu o realitate obiectivă. Sau ceea ce dovedeşte nu numai o regretabilă ignoranţă ci şi o concepţie idealist-mistică despre realitatea înconjurătoare.

Din înşiruirea de fenomene care, după părerea autorului, pot fi explicate pe baza „teoriei fluenice" mă voi referi numai la cele privind ideea atomului radioactiv. Se afirmă, astfel, că „un astfel de atom trebuie să aibă cel puţin un nucleon dispus în condiţii de despachetare în timp". Or, dacă admitem această ipoteză, mă încumet să-l întreb pe autor de ce unele nuclee sînt radioactive, iar altele nu ? Cum se explică atunci caracterul statistic al dezintegrării radioactive ? De unde rezultă faptul că unele elemente radioactive se dezintegrează practic spontan, iar altele posedă un timp de înjumătăţire de ordinul milioanelor de ani ?

Se afirmă apoi că modelul „fluenului" conţine două particule, una fundamentală — nucleonul — şi una reziduală, electronul. Sau ceea ce dovedeşte din nou o idee cel puţin stranie. Este adevărat că, după descoperirea caracterului ondulatoriu al mişcării microparticulelor de către Davisson şi Germer, au existat ipoteze care afirmau că particulele elementare ar fi o suprapunere de unde. Părerile au fost însă infirmate de îndată ce s-a stabilit că undele Broglie, asociate microparticulelor, se destramă în orice mediu. Oare autorul chiar nu a auzit de mecanica cuantică, de ecuaţiile lui Schrödinger şi Deroe care permit calculul stărilor electronilor în atom în totală concordanţă cu datele experimentale ?

Cu totul şi cu totul inacceptabilă apare apoi afirmaţia potrivit căreia „cîmpurile electrice şi magnetice sînt forme particulare ale cîmpului gravitaţional, determinate de modalităţi specifice de organizare a materiei". Aici doresc să-i amintesc autorului că, dacă avem un electromagnet, cîmpul magnetic între poli acestuia apare numai cînd există curent prin bobină. Cum pot fi explicate în consecinţă „modalităţile specifice de organizare a materiei" în condiţiile lipsei de curent electric?

Ţin de asemenea să amintesc tovarăşului Neagu Gheorghe că relaţia lui Einstein $E = mc^2$ nu este un principiu relativist ci o consecinţă a principiilor teoriei relativităţii.

1. Lucrarea ignoră în mare măsură bazele teoretice şi experimentale ale fizicii moderne.

2. Nici unul din fenomenele amintite în lucrare nu este analizat pe baza unei interpretări a datelor experimentale. În acest sens, ţin să amintesc autorului adevărul stabilit de Engels în „Dialectica naturii". „În ştiinţele naturii nu pot fi construite legi care să fie introduse în fapte, ci ele trebuie scoase din fapte şi, aflîndu-le, să fie verificate pe cît posibil pe cale experimentală".

3. Lucrarea conţine pronunţate nuanţe mistico-idealiste atît în ceea ce priveşte reflexele asupra procesului de cunoaştere, cît şi în ceea ce priveşte tratarea diferitelor fenomene fizice.

APĂ TERMALĂ LA SEMLAC

Din Semlacul judeţului Arad ne-a scris învăţătoarea Livia Titihăzan, care, într-o amplă şi documentată scrisoare, ne semnalează descoperirea unui bogat izvor de apă termală clorurată, ce ţîşneşte din pămînt la o temperatură de peste 80 de grade. „Acest minunat dar al naturii, scrie corespondenta noastră, ar putea fi pus în slujba oamenilor, astfel încît Semlacul să îl poată utiliza la încălzitul locuinţelor şi serelor din C.A.P. şi I.A.S. De asemenea Semlacul ar putea deveni o căutată staţiune balneară". În sprijinul acestor afirmaţii, tovarăşa Livia Titihăzan ne aduce şi rezultatul cercetărilor efectuate de către medicul de circumscripţie sanitară, Ioan Danicico. Acesta, adresîndu-se unor foruri de specialitate, este în posesia unor referate ştiinţifice prin care se demonstrează că apele izvorului descoperit pot fi utilizate în tratarea mai multor grupe de maladii : reumatism articular, sechele posttraumatice, afecţiuni ale sistemului nervos periferic, ginecopatii, afecţiuni dermatologice.

Avînd în vedere potenţialul terapeutic al izvorului descoperit, precum şi, deopotrivă, larga desfăşurare de forţe pentru depistarea şi utilizarea unor resurse neconvenţionale de combustibili, descoperirea de la Semlac apare într-adevăr ca un dar al naturii, iar propunerea corespondentei noastre, deosebit de judicioasă.

LIVIU TIMBUS ■

Interes tot mai mare în jurul medicamentelor apifitoterapice

— Chiar aşa, stimată tovarăşă Tamara Păunescu, ce-i nou în domeniul medicamentelor apifitoterapice ?

— Din cauza unui accident, o fractură gravă cu complicaţii, am fost silită să-mi întrerup, o vreme, munca. Cercetarea însă, desfăşurată în cadrul Institutului de virusologie „Ştefan S. Nicolau" al Academiei de Ştiinţe Medicale, a continuat în ritm susţinut, înregistrînd progrese notabile. O serie de experienţe, efectuate cu competenţă şi interes de doctorii Aderca, Petrescu şi Babeş, şefi de secţie, au dat rezultate cel puţin încurajatoare. Altfel zis, contractul privind realizarea şi condiţionarea produselor apifitoterapice e pe un drum drept, deşi mai are de înfruntat unele dificultăţi.

— Vom ajunge şi la ele. Pînă atunci, să reamintim cititorilor, telegrafic, ce sînt produsele apifitoterapice. Poftiţi.

— Amestecuri de plante şi derivaţi apicoli, miere, fagure, păstură, propolis şi aşa mai departe, avînd efect biostimulator în terapia unei game variate de afecţiuni. „Flacăra" a mai scris despre asta, n-am să insist. Am să povestesc însă ce mi s-a întîmplat în această iarnă. Alunecînd pe gheaţă, am simţit o durere vie în piciorul accidentat. Călcînd tot mai greu, m-am adresat profesorului Baciu, care mi-a făcut o radiografie, constatînd o redeschidere a fracturii, îndicîndu-mi imobilizarea piciorului, punerea lui în ghips. Avînd mult de lucru la institut, am refuzat pe moment, avînd însă de gînd să revin pentru ghips, după terminarea treburilor care nu suportau amînare. N-am mai revenit.

— De ce ?

— M-am tratat singură, prin apifitoterapie, tratament local şi general, timp de 10 zile. Repetînd examenul radiografic, am constatat deplina consolidare a fracturii, de unde concluziile de rigoare.

— Anume ?

— După cum am arătat şi în cîteva lucrări, medicamentele apifitoterapice, aseptice foarte puternice, au acţiune metabolică asupra ţesuturilor osoase, contribuind la refaceri rapide şi totale în caz de fracturi.

— În altă ordine de idei, tovarăşă Păunescu, care e atitudinea specialiştilor, a clinicilor universitare, faţă de medicamentele apifitoterapice ? Din cîte ştim, aţi preparat pînă acum cîteva tranşe, pe care le-aţi expediat în vederea efectuării unor experimente clinice. Cum au fost ele primite ?

— Au fost şi sînt primite cu interes. Asta nu vrea să însemne, sînt pe deplin conştientă, că au fost lămurite, ştiinţific vorbind, toate aspectele legate de modul de acţiune, de intervenţie, al produselor apifitoterapice asupra organismului. În această direcţie, repet, acţionăm în prezent. Mai mulţi profesori reputaţi s-au interesat, în ultima vreme, de medicamentele mele, solicitîndu-le. Renumitul hematolog Ştefan Berceanu, de pildă, pe care l-am întîlnit, mai deunăzi, în biroul profesorului Nicolae Cajal, director al Institutului de virusologie şi, în acelaşi timp, gazdă îndatoritoare a laboratorului de apifitoterapie, Ştefan Berceanu a apreciat munca mea şi, mai mult decît atît, mi-a confirmat că „Apifitolul", potiune biostimulatoare, a dat unele rezultate favorabile în clinica sa. Cam la fel stau lucrurile cu profesorul Valerian Popescu, despre care se ştie că a experimentat, între primii, medicamentele apifitoterapice, ajungînd la concluzii îmbucurătoare în tratamentul actinomicozei, al candidozei, al paradontozei, al unor tumori.

— Aminteaţi de unele greutăţi, care ar fi ele ?

— Deşi sprijinit, laboratorul suferă în ceea ce priveşte personalul. Personalul, adică eu şi un muncitor necalificat ! Fireşte, e prea puţin în condiţiile în care sînt obligată, conform contractului de cercetare, să realizez un număr mare de produse, pînă la 3 000, în vederea continuării experimentelor clinice. Produse sub formă galenică, ele trebuie însoţite de o întreagă documentaţie, fişă analitică, normă internă, prospect, preţ de cost şi aşa mai departe, sarcini care depăşesc, lesne de înţeles, puterile unui singur om. În plus, laboratorul mai are încă de rezolvat o serie de dificultăţi privind aprovizionarea cu materie primă.

— Cum vedeţi rezolvarea acestor neajunsuri ?

— Aş avea nevoie, ca primă necesitate, de un farmacist. Măcar prin detaşare, dacă altfel nu se poate. Am înaintat o propunere în acest sens, sper că forurile de decizie, Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Industriei Chimice în primul rînd, vor acţiona, găsind o soluţie.

— Altceva, tovarăşă Tamara Păunescu ?

— Urmez, în cadrul institutului, cursuri de biologie moleculară, de mare folos pentru mine în reîmprospătarea cunoştinţelor. Pregătesc o lucrare pentru o reuniune internaţională ce se va ţine în toamnă, la Madrid, pe probleme privind acţiunea terapeutică a propolisului. În rest, cum se zice, sănătate să fie.

— Să fie, să fie ! Vă mulţumim şi vă dorim spor la muncă.

EMIL NEGOIŢĂ ■

Ce e nou în domeniul frigului?

Azotul lichid și alte invenții de vîrf

Pătrundem într-un domeniu absolut fantastic — frigul. Producerea industrială a medilor de joasă temperatură este o necesitate de prim-plan a vieții și economiei moderne. Această tînără unitate de cercetare, numără abia 5 ani de existență, cu sediul la Cluj-Napoca, în imediata vecinătate a fabricii producătoare de instalații aisberguri, a reușit în acest interval nu numai să opreacă importuri costisitoare, ci să se afirme internațional. Să dețină invenții brevetate în străinătate. Directorul tehnic, ing. **Vasile Lazăr**, începe să ne vorbească despre aceste noutăți printr-un reproș. Scrîind despre „Gloria" și „Orizont", despre platformele de foraj marin, n-am precizat faptul că prima, cum vor fi și toate ce o vor urma, este deservită de două nave de aprovizionare „Boldești" și „Ocnița", echipate cu instalații de frig, premiere naționale, prototipuri realizate de I.C.P.I.A.F. De fapt, tocmai ele sînt una dintre noutăți. O familie de instalații de frig navale cu 6 tipodimensiuni ce echipează de la cargourile de 2 400 la mineralierele de 55 000 tdw și petrolierul de 150 000, cu capacități frigorifice de 2X5 250 kilocalorii pe oră pînă la 2X14 750/h. Doiul reprezentînd cele două compresoare care alimentează acești veritabili poli ai frigului. Pînă acum cîțiva ani, asemenea utilaje nu se produceau în țară, fiind aduse din import-vest. Așa cum ne roagă interlocutorul nostru să precizăm, este vorba nu numai de frigul necesar industriei alimentare, gospodăriei casnice și comerțului cu alimente, ci de cel vital tehnologiilor — chimice, metalurgice, siderurgice, construcțiilor de mașini..., inclusiv în domeniul recuperării energiei și surselor noi de energie așa cum am și scris recent despre pompele de căldură. O altă noutate, și în mod cert o performanță, o constituie în acest sens **dulapurile de condiționare a aerului**, destinate centrelor de calcul, produse de asemenea pentru prima oară în țară.

Gîndite și proiectate în atelierul condus de ing. Ludovic Barabaș, la realizarea lor mai colaborînd subinginerul Ștefan Banc și tehnicienii Alexandru Kovacz și Ladislau Bartik. Dealtfel, condiționarea aerului pentru oameni care lucrează în medii deosebite, la înalte temperaturi sau în subteran, în mine, a constituit și constituie o linie de cercetări cu realizări notabile la I.C.P.I.A.F. Nu demult au fost omologate, la Galați și la Întreprinderea de poduri rulante din Timișoara, două familii de asemenea surse de aer curat. Un tip pentru cabinele de comandă din siderurgie, un altul pentru cabinele podurilor rulante din mediile cu înalte temperaturi ori cu emanații de gaze. Anul acesta, „Tehnofrig" va produce și va livra primele serii, ca și instalația de condiționare a aerului pentru mine, de asemenea premieră națională. Are performanțe perfect competitive, ne informează ing. Vasile Lazăr, este de mic gabarit, se montează și se transportă ușor pe cărucior de mină și poate ajunge fără dificultăți în abatajele frontului de lucru. Ceea ce îi preocupă în gradul cel mai înalt la ora de față este impunerea în fabricație și, mai ales, găsirea beneficiarilor pentru cîteva invenții de tehnică de vîrf în domeniul frigului. Una dintre acestea se cheamă simplu: **„Regulator de capacitate frigorifică"**. Brevetat în țară, brevetat și în R.D.G. cu brevet nr. 135 761 1978, are performanțe deosebite și de mare actualitate, în condițiile de azi ale crizei de energie. Adaptează energia frigorifică furnizată de grupurile care o produc la necesarul momentan al consumatorului, al unui depozit frigorific, de pildă, scoțind din funcțiune sau reintroducînd automat un anumit număr de cilindri ai compresoarelor. „Prezintă totodată o fiabilitate foarte bună, nu-și modifică precizia sub influența trepidațiilor mașinilor în funcțiune", sublimează unul dintre autori, ing. Paul Zdrenghea. Celălți coautori: ingineri Aurel Pangraliu, Zsigmond Zsolt, Horea Albu. Dar ceea ce ne-a condus pașii în mod cu totul special la institutul clujean este azotul lichid. Adică **instalația de lichefiere a azotului.** Invenție deosebită, invenție de anvergură prin importanța ei, premiată județean și național. De la chimie la medicină și cel mai nou — energia, înlăturarea pierderilor în transportul energiei electrice, cine n-are nevoie de azot lichid?! Instalațiile de lichefiere a acestui fabulos gaz, fabuloasă materie primă a omului modern, n-au fost și nu sînt un lucru simplu, și sînt încă o mare performanță mondială și stau încă sub semnul marilor secrete tehnico-științifice. Iată că specialiștii I.C.P.I.A.F. au reușit prin cercetare proprie, pentru prima oară în țară și alinîndu-se la o noutate mondială, să pună la punct **instalații de lichefiere a azotului. Ceea ce** preocupă de mult fizicienii interesați de studiul superconductibilității energiei electrice prin cabluri. Se știe foarte bine că acest sistem, încă nedepășit la scară de masă nicăieri, se înfruntește cu o mare pierdere. Or, înfășurarea firelor de cupru într-un manșon de azot lichid, cum s-a demonstrat de către știință, de către criogenie, ajunge la destinație, la consumator, indiferent de distanța și lungimea rețelelor tot atîta cantitate de energie electrică cîtă s-a furnizat de la sursă. Rămîne ca specialiștii din domeniul producerii și furnizării energiei electrice să se intereseze și să utilizeze această invenție deosebită. Ca și cei din domeniul aparaturii medicale, al fizicii, al chimiei, ca și multe alte sectoare economice și tehnice. Precizăm că echipa de lăcătuși din atelierul de prototipuri al I.C.P.I.A.F., condusă de Martin Betegh, a realizat și livrat cîteva asemenea instalații pentru sectoarele de cercetare ale institutelor politehnice din Iași și Cluj-Napoca, pentru Universitatea din București. Descoperim însă că nu numai instalațiile pentru azotul lichid situează acest colectiv în centrul preocupărilor celor mai de vîrf ale tehnicii frigului. Tot pe baza unor cercetări proprii, cu caracter de originalitate, se situează și obținerea modulelor semiconductoare, utilizînd efectul Peltier. Realizare ce înglobează de fapt 4 invenții, 4 soluții originale. Modulul de bază constă în conducerea energiei termice de la o placă rece spre o placă caldă, putînd astfel răci o incintă. Tehnologia de realizare a modulelor termoelectrice s-a pus la punct în colaborare cu cercetători ai Institutului central de fizică din Capitală. Cu plăci semiconductoare în trei straturi, specialiștii I.C.P.I.A.F. au făptuit 3 aparate de laborator, fiecare în parte o invenție. (Realizarea în țară de aparatură de înaltă clasă pentru cercetare fiind, de asemenea, un obiectiv prioritar al cercetării.) Competitive ca gîndire, soluții tehnice și performanțe cu cele mai recente realizări pe plan mondial. Un **microfrigider**, cu un volum util de 2 000 cmc. O veritabilă bijuterie. Ușor de manipulat și de transportat de la un loc la altul, necesar pentru studiul anumitor procese din chimie, biologie, medicină... Un **frigopionjor**, cu o eficiență sigură de mîine la mîine, putînd fi utilizat atît în laboratoarele de cercetări, cît și în laboratoarele uzinale, pentru probe de producție. Asigură răcirea rapidă a unei substanțe lichide. Și un zeroterm, un termostat, un stabilizator riguros de temperatură zero grade Celsius. Utilizat pentru sudura la rece a **termocuplelor de măsurare a temperaturilor în industrie.** E vorba de cuptoare metalurgice, de topit sticlă etc., înlocuind printr-un sistem modern, automat și de maximă precizie, imprecisul și incomodul „pahar Berzelius" în care se turna manual gheață ca să se mențină cît de cît temperatura de zero grade. Înlocuind deci omul care făcea o muncă obositoare prin monotonia ei, de a supraveghea mereu un termometru. Termocuplul I.C.P.I.A.F. ajută să se afle fidel, în orice moment, temperatura existentă în cuptor și s-o mențină la toleranțele prescrise de tehnologie. Cu o eficiență imensă prin urmare, pentru calitatea producției, eliminînd pericolul rebutării șarjelor. „Deocamdată s-au livrat 25 de exemplare, fiindcă, deocamdată astă-i cererea", ne informează directorul tehnic. Sistemul informațional să fie oare de vină sau... ca de attîtea alte ori, inerția, dezinteresul față de nou, față de implementarea în producție a invențiilor naționale? Nutrim speranța că, după apariția articolului de față, I.C.P.I.A.F. să nu mai poată face față la numărul de comenzi!

CICI IORDACHE

„Flacăra" revine

Biogazul la vîrsta maturității

(Urmare din pag. 1)

Rezultatele, pe care nu ne sfiim să le numim spectaculoase, rodul cercetării multiple și complexe, în care au fost și sînt angrenate ministere, institute de cercetare, proiectare și învățămînt superior, foruri de coordonare de nivel național, rodul experienței stației-pilot de la Peris, s-au materializat în proiectul directiv departamental: „Stație de valorificarea apelor uzate și a nămolurilor pentru producerea de biogaz și fertilizant agricol", elaborat de I.S.P.C.A.I.A., colectivul Alimentări cu apă, stații epurare și valorificarea apelor uzate, coordonat de inginerul Adrian Zaharia, inițiatorul proceu.eului. Pînă la sfîrșitul anului 1981, pe baza acestui proiect, 6 instalații de valorificarea apelor uzate vor intra în funcțiune la complexele de creșterea porcilor de la Babeni-Vîlcea, Bilciurești-Dîmbovița, Muatenii de Jos-Vaslui, Leț-Covasna, Roman-Neamț și Șieu Măgheruș-Bistrița-Năsăud. În cincinalul care urmează, 485 de complexe zootehnice vor fi aduse la zi prin dotarea cu stații de epurare executate conform proiectului directiv.

Pînă la rezultatul pe care îl avem astăzi s-a parcurs o cale frumoasă, pasionantă și instructivă. Să vedem ce s-a întîmplat din 1974, cînd inginerul Adrian Zaharia a depus la I.S.P.C.A.I.A., cu numărul 3 662/1974, dosarul intitulat „Procedeu și instalație pentru valorificarea deșeurilor din apele reziduale provenite din complexele zooindustriale prin obținerea de gaze combustibile și îngrășăminte naturale pentru fertilizarea solului". Pentru realizare, instalația impunea rezolvarea a două probleme importante: fluxul apei uzate și a nămolului, parametrii de fermentare. Fluxul tehnologic explicat în modul cel mai simplu este următorul: apele cu conținut de dejecții și diverse materii suspensionare, așa-numitele lichide polifazice, prin pompare, sînt introduse într-un decantor. Prin cădere liberă, printr-un flux hidraulic fără consum de energie, lichidele polifazice se separă în apă folosită la irigații și în nămol. Din decantor nămolul curge în îngroșătorul de nămol care-l aduce la consistența optimă pentru fermentare. De aici în stația de distribuție de unde este pompat la partea de sus a fermentatorului. Prin fermentare anaerobă în proces mezofilic, rezultă gaz metan care, după captare în gazometru, este distribuit la centrala termică sau, prin grupuri de conversie, energia termică a gazului metan este transformată în energie electrică. După fermentare, nămolul este dus pe paturile de nămol pentru uscare. Paturile de nămol, prevăzute cu filtre verticale (brevet de invenție Adrian Zaharia), și-au micșorat suprafața ocupată de la 1,5 hectare la 0,4 hectare și și-au mărit, în același timp, eficiența de cinci-șase ori. După uscare nămolul este folosit ca îngrășămînt natural, prin simpla împrăștiere în brazdă.

În 1975, I.C.I.C.A., institut de cercetări pentru industria și chimia alimentară, după studiul propunerii de inovație referă: „Propunerea n-are aplicabilitate imediată și necesită completări. Nu prezintă noutate tehnică pe plan național. Încă din 1969 se fac cercetări în acest sens la complexul Ulmeni-Oltenița". Deci, era nevoie de cercetări suplimentare, problema prezența aspecte complexe. Inginerul Adrian Zaharia este detașat la I.C.I.C.A., unde de problemă încep să se ocupe un grup de cercetători. Sub egida, cititi, vă rugăm, atenta îndrumare și coordonare, a C.N.S.T. și a M.A.I.A., se obține brevetul de invenție 93 333/1976, referitor la parametrii tehnologici specifici metanogenezei. După doi ani, coautor al brevetului de mai sus, inginerul Adrian Zaharia se reîntoarce la I.S.P.C.A.I.A. Ce s-a mai întîmplat între timp?

În literatura hidraulicii lichidele polifazice nu erau suficient cunoscute. Se apelează la Institutul Politehnic București. Sub conducerea academicianului Dumitru Dumitrescu, a șefei de catedră Julieta Flores și a conf. dr. ing. Gheorghe Baron se crează o adevărată școală de hidraulică a lichidelor polifazice. Se studiază curgerea și pomparea lor, legile și aplicațiile la instalația de epurare. În paralel se studiază un nou tip de decantor. Decantorul obținut este opera integrală a I.P.B.

I.S.P.C.A.I.A., proiectantul general, trece la proiectarea stației-pilot. Institutele de cercetare ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare participă la acțiune, fiecare cu specialitatea lui. Este cooptat în acțiune și Institutul național pentru motoare termice în vederea creării grupurilor de conversia energiei biogazului în energie electrică. Stația-pilot este construită la Peris și intră în funcțiune cu rezultatele arătate mai sus. Pe 7 iunie 1979 este vizitată de conducerea superioară de partid și de stat, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. Se iau, pe baza indicațiilor primite, măsuri de extindere, de generalizare.

La sediul I.S.P.C.A.I.A., la colectivul coordonat de inginerul Adrian Zaharia, stăm de vorbă cu acesta și cu inginerii Emil Popescu, șeful de proiect al stației-pilot de la Peris, și Cristian Ionescu, șeful proiectului directiv. Necazurile și greutățile au fost uitate, acum cînd rezultatele sînt concrete, cînd perspectivele sînt din ce în ce mai promițătoare.

Întrebările noastre: care sînt implicațiile aplicării pe scară națională a proiectului directiv? Ce trebuie făcut pentru aplicarea și exploatarea lui cît mai corectă și mai eficientă? Este necesar să se acționeze într-un fel oarecare asupra mentalității oamenilor, care uneori asimilează mai greu ideile noi?

Răspunsurile primite: Prin aplicarea ei, complexele mari și foarte mari de creșterea porcilor devin unități perfect viabile. Problema stațiilor de epurare, de nerezolvat în condițiile vechi de exploatare, permit construcția și exploatarea unor complexe cu 200 000 de porci pe an. Instalația este complexă și trebuie tratată ca atare. Ea trebuie în mod obligatoriu exploatată de cadre tehnice, cu pregătire adecvată. C.N.S.T. și Ministerul Educației și Învățămîntului trebuie să pregătească din timp tehnicieni epuratori, instalatori de biogaz. Este o meserie nouă, încă cadre formate încă nu există. Stația de epurare nu mai trebuie privită ca pînă acum. Ea a devenit o secție de producție și trebuie exploatată în parametrii ei. Ea nu va mai îngreuna prețul de cost, ci dimpotrivă va reduce prețul de cost al produsului finit, bineînțeles că nu imediat. Și la Facultatea de energetică a I.P.B. trebuie să se facă o specializare. Se simte nevoia pe plan național a unor ingineri, specialiști în conversii de energie. Unele unități au impresia că vor avea greutăți în plus exploatînd o stație de valorificarea apelor uzate și vor prefera vechiul sistem, însă odată generalizat sistemul, vor fi obligați să-l folosească așa cum trebuie, adică gospodărește. Cota de combustibil va scădea în mod corespunzător și vor trebui să livreze agriculturii îngrășămintele naturale conform indicatorilor din proiect.

Actiunea este în plină desfășurare și, bineînțeles, susceptibilă de îmbunătățiri.

După ce stăm de vorbă cu unii din principalii autori și responsabili ai proiectului, ne abatem pe la tovarășul Petre Feraru, responsabilul cu inovațiile și invențiile din I.S.P.C.A.I.A. Sîntem curioși să vedem dacă I.C.I.C.A. și-a schimbat cu ceva punctul de vedere exprimat în adresa 1 089 din 7 februarie 1975. Da! În adresa 5 588 din 29 februarie 1980, I.C.I.C.A. comunică: „...referitor la dosarul 3 662 din 2 martie 1974, vă comunicăm că la data înregistrării, inovația prezenta noutate, nefiind aplicată la unitățile zootehnice din R.S.R.". A doua zi, I.S.P.C.A.I.A. a comunicat ministerului că este de acord să fie titular de inovație. Deci în instalația de la Peris se găsește materializate: „fluxul apei uzate și nămolului adoptat de tov. ing. A. Zaharia ca specialist în hidraulică și instalații hidraulice și care concordă cu cel din inovația menționată".

Totul s-a terminat cu bine. Stația de epurare, deocamdată numai la complexele de creșterea porcilor, în loc să consume multă energie, produce multă energie.

Joi, 13 martie. În jurul orei nouă dimineața, o avalanșă de zăpadă a acoperit un om sub vîrful Moașa. Prietenii și colegii lui salvamontiști l-au descoperit relativ repede. Au început imediat să-i facă respirație artificială și după aproximativ 50 de minute au renunțat: murise. L-au introdus în AKIA (sania de salvare, proiectată de el) și l-au transportat mai întîi la cabana Surul, apoi în Sibiu, acasă, la părinții, soția și copiii lui. Înmormîntarea a fost una dintre cele mai impresionante din întreaga istorie de durere a orașului.

A urmat o perioadă de tăcere, tăcere fecundă, meditativă. Robert Ungureanu fusese surprins de dezlănțuirea oarbă a zăpezii în timp ce, împreună cu alți membrii ai Salvamontului, căuta un alt om acoperit de o altă avalanșă de zăpadă. Și mai înainte, duminică, alarma îl chemase la vîrful Negoiu. O avalanșă măturase totul în jur inclusiv viața unei femei. Cu o lună în urmă, soțul acelei femei murise într-o altă avalanșă de zăpadă în munții Tatra...

Telefonul la redacție a fost scurt. Vă rog să veniți, spunea Ivona Mihăilescu, semnificația acestei morți este, în primul rînd, semnificația unei vieți...

★

E cîndva începe să cunoști un om care nu mai este. 33 de ani. Două note de șapte și un opt în toți cei cinci ani de facultate; în rest numai note de 10 și 9. Romantic. Ce ochi avea? !? — Probabil albaștri. Șeful generației sale. Trăia într-o singură cameră cu soția și cei doi copii, de șase ani și respectiv de cinci ani. O neîntreruptă bucurie de a trăi. Șef al unui colectiv de proiectare. Aștepta aprobare pentru o mașină nouă. Seara, înainte de culcare, făcea gimnastică împreună cu copiii timp de o oră. Dintr-un film i-a plăcut o singură secvență: o strîngere de mîini [illegible]. Prevăzător pînă la [illegible]. Mînca cu plăcere. Nu bea. Nu fuma. În duminica aceea sărbătorea împreună cu prietenii și colegii un eveniment întîrziat. Îl așteptaseră să revină din acțiunea de descoperire a femeii surprins de avalanșă pe vîrful Negoiu. Întîmplarea avea loc la restaurantul Continental. Atunci, Maria tocmai sosise de la serviciu. "Copiii dormeau, Iosif Schneider, șeful echipei de salvamontiști, o anunță că pe vîrful Gălvan trei alpiniști fuseseră surprinși de avalanșă. Un dispărut și doi răniți. Rucsacul era desfăcut. [illegible] — la ușcat. Prima mașină a Salvamontului să plece la ora cinci. Ultima — [illegible]. Robert era desigur obosit. Mă, mai [illegible] avea puține șanse să prindă ultima mașină. Era dreptul lui să se relaxeze. Obligații era însă și-i anunțe. Între ei, obligațiile reciproce erau nu numai clar precizate ci și

— Da, povestește Maria Ungureanu. S-a ridicat imediat de la masă și împreună cu Dina Marin au alergat acasă, și-au strîns lucrurile și au pornit la locul de întîlnire. Ultima mașină plecase. Am plecat în urmărirea mașinii Salvării. Eram în Skoda noastră veche. Eu conduceam. Robert cunoștea locul unde avusese loc avalanșa mai bine decît ceilalți. Mă grăbea. Fugeam cu o sută douăzeci pe oră ca să nu-l mai revăd decît mort.

„Cînd ne-au ajuns din urmă, relatează Hans Götifert, Maria era albă ca varul și a căzut aproape în brațele mele leșinată. S-a făcut transbordarea și noi am plecat mai departe. Am ajuns la cabana Suru tîrziu. În noaptea aceea era exclusă orice fel de acțiune. Doi dintre alpiniști se salvaseră. Al treilea era dat dispărut și din relatările celorlalți doi n-avea nici o șansă de supraviețuire. Am așteptat dimineața. Cum se făcu ziuă am pornit-o spre vîrful Gălvan. O parte din căciula de zăpadă mai era întreagă și la baza ei se putea vedea în adîncitura ruptului. Cealaltă

Sub semnul sacrificiului suprem

Exemplul unei vieți

parte însă, partea care se prăbușise făcuse prăpăd. Mi-am petrecut viața pe munte și o asemenea avalanșă nu mi-a mai fost dat să văd. Pe o lungime de aproape un kilometru zăpada măturase totul în cale. Jos, în căldare, înălțimea zăpezii ajunsese la peste șase metri. N-aveam cum pătrunde acolo. Oricînd se putea porni o nouă avalanșă. Am cerut prin stație să ne fie trimise peturde. Robert a organizat această operație. Căciula a rezistat. Încă o dovadă că avalanșele au cauze obscure și multe din ele scapă cunoașterii. Am bubuit cu petardele toată ziua degeaba. Am hotărît ca a doua zi foarte devreme să intrăm în vale pe o cale ocolită și de acolo să urcăm cu toată atenția. Pînă spre orele 10 nu era nici un pericol. Spre ora zece, zăpada începe să se înmoaie și avalanșele devin posibile. A doua zi la ora șase eram pe traseu. Aveam eu noi patru stații. Una rămăsese la cabană, ca să țină

„Din echipa care urma să coborîm, spune Gut Reinhard, făceam parte 35 de oameni. Coborîrea era anevoioasă, dar nu foarte periculoasă din cauza faptului că zona era oarecum împădurită. Mergeam legați unul de celălalt. Nu voiam să riscăm. Temerile noastre se îndreptau spre vîrful Gălvan. Nu s-a întîmplat nimic totuși și am ajuns cu bine în fundul văii. Spre ora nouă, peste așteptările noastre, am descoperit ceea ce căutam. Sonda s-a oprit în zăpadă cam la un metru și jumătate, doi metri. Am crezut la început că era vorba de ruesac. Am dat cu atenție zăpada la o parte. Era prea tîrziu. Moartea survenise fulgerător. Am cerut AKIA și am organizat întoarcerea. Șase oameni mergeau în față pentru lărgirea pîrtiei. Alți șase cărau AKIA la o depărtare de treizeci de metri. Urmam ceilalți cam la aceeași distanță. Robert s-a angajat în prima echipă de transport și mi-a predat mie stația. La un moment dat trebuia să trecem pe marginea unei căzături și noi cei din spate n-am [illegible] Cînd oamenii de la AKIA

au ajuns în dreptul căzăturii s-a produs avalanșa. Dar nu dinspre vîrful Gălvan cum ne așteptam, ci chiar de deasupra noastră, de pe panta de unde coborîsem. Robert a fost maturat fulgerător. Dacă avalanșa s-ar fi pornit cu o clipă mai tîrziu am fi fost măturați cu toții. Panica n-a durat decît cîteva minute. Pe Robert l-am descoperit după un sfert de oră. Am încercat respirația artificială, dar era prea tîrziu..."

★

Nu cred să fi scris vreodată ceva mai dificil. Fiindcă mai mult decît moartea lui Robert m-a impresionat viața lui. Numai prin ea accidentul tragic se încarcă de semnificații. Dar cum să scrii despre o viață exemplară pe care n-ai cunoscut-o? Cum să redai esența ei vie cu vorbe de necrolog, vorbe netede, cu valoare generală cum sînt: generozitate, modestie, curaj, fermitate, abnegație, dăruire, sinceritate, corectitudine? Întrucît aceste vorbe spun mai mult despre viața lui Robert decît despre oricare altă viață la căpătîiul căreia se adună prietenii și rudele pentru ultimul ei drum?

Au trecut foarte multe ore de cînd încerc să aștern pe hîrtie fapte și vorbe auzite despre el și imediat după ce le scriu le șterg într-atît mi se par de comune și de neputincioase față de sentimentul pe care-l încerc. Abdic de la încercările mele prin a recunoaște că viața lui Robert, așa cum mi-a fost descrisă, nu putea avea asupra mea efectul copleșitor pe care-l resimt. Că tulburarea mea se datorează nu atît vorbelor cît faptelor pe care le-am văzut singur, adică realității prin care viața lui Robert continuă și va continua multă vreme de-acum încolo.

Într-adevăr, îmi trebuise oarecare timp ca să mă acomodez împrejurării care m-a pus față în față cu Maria, soția lui. Chip impietrit. O piatră din care atunci nimeni n-ar fi putut stoarce o lacrimă. Durerea se metamorfozase într-o cumplită și demnă hotărîre de a continua. Și acum, peste această statuie se suprapun imagini din fotografii sau relatate de ea însăși. La ski: El, Ea și între El și Ea două mo[illegible] de doi și trei ani într-un nor de [illegible]. Vorbele lui la pronunerea unui [illegible]: Mi-e imposibil astăzi. Merg pe munte cu soția și copiii. Singuri: pe o potecă [illegible] unica oră liberă din acea zi. Cu copiii: seara după gimnastica obișnuită, el în tre[illegible]ning, ea îndemnîndu-și copiii la baie. Cu prietenii: mereu aceleași urcușuri de o stranie frumusețe. Liniștea pe care o emană soliditatea unei familii armonioase. Vorbele fratelui ei: Vino la noi, la Alba, n-ai să poți creste singură copiii acum și răspunsul ei: Dacă aș pleca de aici, aș muri... Și știu acum scriind că pe nici un alt chip întîlnit, încremenirea n-a exprimat mai multă forță, pe nici un alt chip întîlnit forța n-a fost mai bine exprimată în lumină, pe nici un alt chip lumina n-a însemnat atît de mult liniște, liniștea un[illegible] vieți trăite simplu și durabil. „M-am [illegible] mat după chipul lui Robert, spunea Maria. Mi-a plăcut să trăiesc ca el."

Da, Maria m-a impresionat și prin ea a reușit viața lui Robert să mă tulbure. Fiindcă tulburător este să vezi cum un om murind la 33 de ani a putut lăsa în urma lui atîta limpezire în viața celor care îl continuă. Fiindcă tulburător este să vezi cum o viață întreruptă brusc înainte de vreme, firele ei nu se încîlcesc, nu se înnoadă și nu se întrerup, ci continuă firesc și curat în toată diversitatea lor. Cum a trait Robert?

Ascultam în mijlocul colegilor lui proiectanți întîmplări și fapte menite să rîdice un mit și treptat am început să nu mai aud vorbele, să nu mai percep emoția comună și să mă las prădă doar melodiei cuvintelor pentru că în sine ea, melodia, avea asupra mea o putere de sugestie mai copleșitoare decît orice cuvînt, pentru că melodia aceea vorbea mai puțin despre Robert și mai mult despre voința comună de a trăi și de a-i urma pe Robert, tocmai acum cînd exemplul lui dovedea că în acest fel viața nu este totdeauna o veșnicie. Și aici, deci, la locul de muncă, deși pare de neînțeles, și aici Robert a creat o trăinicie pe care nici

Din această cauză nu știu cum a fost Robert. Știu cum e!

Au fost și păreri după care la 33 de ani și cu doi copii Robert ar fi trebuit să renunțe la activitatea obștească din Salvamont. Poate eu gîndul la acești slujbași am dorit atîta să scriu acest reportaj.

NICOLAE CRISTACHE

Misterioasa dispariție a certificatului medical și falsul unor fișe de pontaj

Totul a început cu un an în urmă. Întreprinderea de mecanizare, transport și construcții forestiere din București are o secție în comuna Periș. Și fiindcă trebuințele, la amintita secție din Periș, nu mergeau pe roate, adică se lucra în debandadă și în pic de planificare, cei din centrala s-au gîndit ca șef să fie numit un inginer tînăr, care promitea la acea oră că se va descurca perfect și că lucrurile se vor îndrepta în cel mai scurt timp. În funcția de șef de secție a fost numit astfel inginerul Radu Zelinschi. Numai că măsura nu s-a arătat a fi eficientă pentru a modifica starea de lucruri din menționata secție. În loc să curme neregulile și abuzurile, inginerul Radu Zelinschi le-a preluat și dezvoltat în continuare. Desigur, ancheta noastră va evidenția numai cîteva, urmînd ca factorii de resort din întreprindere să constate și celelalte aspecte specifice de muncitori, astfel ca în cel mai scurt timp, la secția din Periș, lucrurile să intre în făgașul normal.

În luna octombrie, mai precis pe data de 30, din secție trebuia să plece un utilaj IERON, către [illegible] de [illegible] din Capitală. Utilajul era destinat transportului și depozitării buștenilor. Dar, cine să conducă acest utilaj, care de fapt nici nu era proprietatea [illegible] în [illegible] în secție pentru reparații? Conducătorul utilajului, Gheorghe St. Gheorghe, știind că utilajul are defecțiuni, refuză să plece în cursă. Atunci șeful secției începe să se gîndească la altcineva. Începe să fie căutat mecanicul Constantin Ionescu. Dar, nici acesta nu este de găsit. Mai mulți mecanici, în jurul prînzului, aduc în orele de program, cu vcla șefului de secție, se află acasă la mecanicul Ion Tuță. De ce? Cel în cauză avea de montat, în curte, doi stîlpi pentru lumină. După ce treaba a fost făcută, desigur, a urmat ca Ion Tuță să-i cinstească pe cei care l-au ajutat. În clipa cînd și Constantin Ionescu se pregătea să tragă o dușcă a fost chemat la birouri. I s-a comunicat despre ce este vorba. Constantin Ionescu s-a dus la utilaj, s-a uitat la el, i-a verificat sistemul de acționare și sistemul de frînare. Aici, la sistemul de frînare, mecanicul a observat că lucrurile nu stau normal în regulă. Funcționa doar frîna pe partea dreaptă.

„M-am dus și am comunicat, ne spune mecanicul, șefului de secție ca frîna-i defectă. I-am mai spus și faptul că eu nu am autorizație de circulat pe drumurile publice. Nici nu m-a ascultat. Mi-a spus ca aceasta-i ordinul și ca trebuie să-l duc pînă la bun sfîrșit. Am cerut, conform legilor, să fiu însoțit pînă la fabrica de cherestea de doi mecanizatori — unul în față și unul în spate. Dar, și această propunere a fost respinsă de inginerul Zelinschi. Dacă nu te duci, mi-a spus el, nu mai ai ce căuta la serviciu. Nu am avut ce face și am plecat. Totul a mers destul de bine pînă la dealul de la Grădina botanică. Acolo sistemul de frîne nu mai m-a ascultat. Utilajul a început să meargă la vale, cu spatele și cu mare viteză. Dezastrul părea că nu mai putea fi evitat. Am reușit totuși să evit un troleibuz și să intru cu utilajul într-un stîlp pe care l-am rupt. În tot acest slalom am lovit și o mașină".

Un martor ocular, care a văzut accidentul mi-a spus că numai datorită pricepерii lui Constantin Ionescu accidentul nu a avut și alte consecințe.

În urma tamponării cu stîlpul, Ionescu este grav accidentat și transportat de urgență la spital. Apoi, este dus la Periș, unde la dispensarul întreprinderii i se eliberează certificatul medical numărul 5954303, pentru o săptămînă, cu diagnosticul: „fractură arc costal a 12-a anterior dreapta". După o săptămînă, doctorul Alexandru Toma, chirurg specialist la spitalul din Periș, îi mai prelungește cu încă o săptămînă certificatul medical, mai precis pînă pe data de 14 noiembrie.

Dar culoarea certificatului medical nu a fost văzută de nimenea. Cu alte cuvinte certificatul medical a dispărut. Și cum o ilegalitate o atrage pe următoarea, în foile de pontaj, Constantin Ionescu, în luna cînd stătea acasă, are cel mai mare număr de ore lucrate. Dacă în luna octombrie el are 200 de ore, în luna noiembrie 202, iar în luna decembrie 183. De ce toate aceste falsuri și unde este certificatul medical?

Inginerul Zelinschi, dîndu-și seama de gravitatea faptelor și că el se face principalul vinovat de cele întîmplate, rupe certificatul medical și îl trece prezent pe Ionescu. Mai mult decît atît, ca să i astupe gura, celui în cauză, șeful secției hotărăște să-i dea o primă de 500 de lei. „Între noi am vrut să promesc bani, ne spune Ionescu. Dar fiindcă aveam de plătit de pe urma accidentului peste 3 000 de lei i-am luat. Nu am semnat pentru acești bani nici un act. Mi-au fost aruncați în față și mi s-a spus: să taci din gură cînd vei fi întrebat pe la miliție. Eu am tăcut și am lăsat ochii în jos fiindcă vă spun sincer mi-a fost frică. Dacă știam că în spatele tuturor amabilităților se ascund de fapt falsuri nu aș fi tăcut".

Un alt aspect. În urma cu un an Ion Matei este trimis la școala de maiștri. Este scos din producție, dar vîrtejul maistru își completează studiile pe bani întreprinderii. Cînd se întoarce i se spune în față că nu îndeplinește condițiile ca să conducă secția mecanică. De ce? Fiindcă conform indicațiilor secția nu are un număr corespunzător de muncitori. Dar, ca o culme a ironiei, secția este condusă nu de un maistru, cum ar fi firesc, ci de inginerul Mihai Toma. De fapt scoaterea din funcție a maistrului Ion Matei are o altă explicație. Ion Matei este un muncitor cunoscut de toată lumea ca fiind cinstit și corect. Un asemenea om nu era pe placul celor doi ingineri. Ce fac aceștia în continuare? Fără nici un fel de respect față de munca celor de aici, ca să nu numim altfel toate abuzurile, falsifică fișele de pontaj. Astfel [illegible] Virgil Constantin lipsește în perioada 3 pînă pe data de 17 decembrie, deci două săptămîni, fiind trecut în condica de prezență în concediu medical. Dar în foile de pontaj acolo [illegible] prezent și retribuit din rapoartele de lucru ale lui Ion Matei. Ce explicație ne dă inginerul Zelinschi: „L-am trecut prezent pe Virgil Constantin deoarece în lunile ianuarie și februarie ale anului '80 l-am ținut peste program".

Ciudat argumentul. Ce lege îți dă dreptul să plătești pe cineva, cu forme legale, numai pentru faptul că ai de gînd, peste cîtva timp, să-l dai mai mult de lucru.

Dar să mai urmărim un aspect. Ștefan Rotaru este adus în secție pe postul de revizor tehnic. Nu îndeplinește condițiile, neființd nici șofer I.T.A. categoria I și nici mecanic auto categoria a 4-a. Important este faptul că ocupă acest post cu o simplă adeverință dată de organele de circulație. Datorită faptului că peste deciziile de revizorul tehnic apăreau deciziile șefului secției care aviza plecarea în cursă a mașinilor defecte, în cel mai scurt timp, cei doi au ajuns la conflicte. Pînă la urmă, Ștefan Rotaru este mutat, prin decizie, pe post de șofer. Cel în cauză se hotărăște să plece din întreprindere. Își aduce transferul, act ce este semnat de toată lumea. Dar cînd se duce să-și ridice cartea de muncă, aceasta este blocată, adică nu o poate ridica, aducîndu-se diferite motive nelegale. Mircea Mariana, de la serviciul personal, ne spune că a avut o decizie de la inginerul Zelinschi. Am cerut să o vedem.

— A fost o decizie verbală. Mi-a fost comunicată prin stația de radio. Lăsați că o rezolvăm noi pînă la urmă. Să facă dumneaului o cerere fără plată pentru cele două săptămîni, o duc la aprobat și totul se rezolvă. Nu este plătit pe [illegible] pe tuva, dar în schimb nu pierde [illegible] pentru copii.

O întrebăm pe Mircea Mariana dacă este legal ceea ce se întîmplă.

— Ei, este legal. Dar ce vrei, [illegible] plătesc eu sau inginerul Zelinschi din buzunar? De ce nu a venit Rotaru în fiecare zi pe aici? Poate s-ar fi rezolvat fără să se adreseze revistei.

Mircea Mariana are dreptate. De ce a fost nevoie de intervenția noastră pentru a rezolva o problemă omenească în cîteva minute.

Datorită birocratismului și a răzbunării un om a fost scos din cîmpul muncii o jumătate de lună. Cine le dă acest drept? Cine o să plătească?

Mircea Mariana a găsit o soluție simplă și bineînțeles avînd grijă de propriul său buzunar. Să se facă o cerere fără plată.

Cum sîntem și la începutul materialului, o anchetă și o [illegible] arată că în partea organelor de răspundere vor scoate la iveală și alte nereguli ce grevează asupra activității unității de mecanizare, transport și construcții forestiere din București. Și mai ales vor aduce credem și măsurile necesare pentru instaurarea climatului de muncă necesar, a climatului de deplină legalitate și răspundere față de sarcini.

SORIN POSTOLACHE

La Costești și Sarmizegetusa, printre zilierii arheologiei și istoriei noastre

Ilustrații îndelung pe valurile istoriei, umbriți cu spatele la zidurile ei întețesute cu fumul acru al salpetrului tors prin atîtea războaie, ca plugari, ca ostași, din nou ca plugari și iar ca ostași, și mereu ca plugari, țăranii au ridicat mai întotdeauna din umeri cînd s-a rostit jur-împrejur de ei, între ei, cu gura prea plină, cuvîntul istorie. Treacă-mearsă, și ar mai fi aplecat urechea la acest cuvînt dacă ar fi fost vorba doar despre cartea de istorie a vreunuia dintre fiii lor, din care mai silabiseau și ei, pe furiș sau pe față, în nopțile cînd marea lor trîntă cu pămîntul traversa cîte un nesperat armistițiu, cîte o poveste despre Dacia, despre Ștefan sau despre Mihai. Rostit însă cu gura prea mare, așa, ca și cum ar fi fost scris cu majuscule, cuvîntul **istorie** i-a lăsat mereu reci. În lumea lor aspră, așezată cu picioarele pe pămînt, un Gheorghe Nicola Stoian Ogrineanu, vrednicul cronicar al întîmplărilor petrecute în Bechetul sfîrșitului de veac 19, sau un Toader Hrib din Arborea Bucovinei, nu au fost decît excepțiile menite să confirme o regulă : ei n-au scris istoria, au făcut-o. Bineînțeles, a fost cova mai greu, dar mai simplu, măcar din punctul acela de vedere din care mintea hîtră a odraslelor de țărani trecute prin școli mai înalte a storc o glumă celebră, bună, nu-i vorbă, dar tristă : spre deosebire de cei care scriu istoria, cei [illegible] de a traversa împrejurarea necesară în care trebuie să prevadă trecutul, cum mereu ni s-a întîmplat ori de cîte ori noi gîndeam despre trecutul nostru una și alții gîndeau alta. Ei, țăranii, au preferat să facă istoria și pe urmă să se spele pe mîini. Am cunoscut, însă, și țărani care chiar dacă nu au scris istorie, chiar dacă nu s-au aflat niciodată în împrejurarea hazlie să prevadă trecutul, au pus umărul zdravăn la desluș[illegible] hicielelor lui. Desigur, tot cum este mai greu : cu tîrnăcopul, cazmaua, lopata și cu roaba apoi...

Cum carcori s-au ridicat cît de cît în[illegible] lumină numele țăranilor care au făcut istoria, este de la sine înțeles că tot atît de rar se aude și de numele celor chemați să-i limpezească izvoarele cu tîrnăcopul și roaba. După știința noastră, pînă astăzi, s-a îndurat să le închearcă o vorbă bună un singur reporter, Cornel Nistorescu. E o chestiune de destin asumat, e o chestiune de destin acceptat. Numele acestor țărani figurează totuși, pînă la unul, în statele de plată ale zilierilor arheologiei și istoriei noastre, deosebite de cele ale angajaților lor permanenți. Unor pezevenghi parcă plătiți de alții, care ne-au răstălmăcit trecutul așa cum au vrut alții, nu s-a încumetat nimeni să le desfacă vreodată contractul de muncă. În schimb, contractul de muncă al țăranilor la care ne gîndim noi nu a fost niciodată încheiat pe mai mult de o vară. De la sine înțeles îl desfăceau și încă îl mai desfac ploile mai mult sau mai puțin monotone, mai mult sau mai puțin furtunoase ale toamnelor reintoarse în Munții Orăștiei, la Costești, pe văile pîrîului Grădiște, sau la Sarmizegetusa, nu departe de pragurile Porților de Fier ale Transilvaniei.

Se împlinesc 2050 de ani de la întemeierea statului centralizat al dacilor liberi și se cuvine să dăm o roată prin satele lipite chiar de pietrele temeliilor capitalei lor din vechime, Sarmizegetusa Regia. Cîțiva dintre urmașii lor, de decenii, s-au încumetat să se apropie chiar de duhul adînc al acestor pietre : ei sînt zilierii arheologiei și istoriei noastre. În cel mai deplin înțeles al cuvintelor, adică angajați cu ziua. În timpul lui Iuber, Dănilă Vapit din satul Costești, comuna Orăștioara de Sus, județul Hunedoara, este paznic al cetăților și sanctuarelor dacice. Și astăzi, după ce s-au dezvelit destule din cele ce erau învelite, cînd munceșce ca tot țăranul, în grădină sau jur-împrejur de grajdurile așezate pe stîncă, Dănilă Vapit izbește cu tîrnăcopul și sapă cu cazmaua în pămîntul sub case mai mocnesc rădăcini încă nedescoperite ale măreției noastre de astăzi. Alți țărani prin spetcula cărora s-au ivit la lumină ruinele de la sud de Costești, asemeni lui Ioan Toncea și Adam Opruț, către toamnă, cînd arheologii de profesie dispar de pe aceste meleaguri, se reintorc însore vitele și ogoarele lor minuscule. Dintre ei, Ioan Bogdan a ajuns la 74 de ani, Vasile Dîrșoreanu bate, în 80 ; în fiecare vară o fac și ei pe arheologii, ținîndu-se de această îndeletnicire ciudată chiar din capătul ei, care nu este altul decît coada lopeții, desigur. Și cîte ceva parale au cîștigat ei, nu-i vorbă, poate nu chiar atît cît ar fi cîștigat dacă ar fi avut pășuni mai bune și mai întinse și dacă prețul vitelor ar fi fost întotdeauna pe măsura trudei îngropate în cărnea lor toantă. Dar de pe urma spetelii lor de zilieri al arheologiei mai mult a cîștigat țara, civilizația noastră, istoria noastră, conștiința de sine a poporului care sîntem. Și prețul osteneliі acesteia, în care tîrnăcopul nu dărîmă, ci, dimpotrivă, scoate un adevăr la lumină, din fericire, nu se mai schimbă o dată între bătătura țăranului și abator și încă o dată dincolo de abator, unde o înghițitură sau două de apă chioară, colorată cu prafuri, a ajuns să coste cît un litru de lapte.

Tot pe aproape de temelille istoriei noastre scurmă și tîrnăcoapele țăranilor din Sarmizegetusa. Și la Sarmizegetusa, în peisajul fastuos al primăverii românești, unde aceeași arheologie, din nou, a deschis atîtea ferestre spre adînca depărtare în timp a zămislirii poporului nostru sub soarele lumii, reporterul descinde cu o sfială firească. Nu există bărbat în copilăria căruia să nu stăruie o mirișe călcată cu piciorul desculț, cu inima impaienjenită de extaz și durere, și pe astfel de meleaguri, de tot aproape de izvoare, de tot aproape de obîrșie, redevenim toți copii și mirișțea se face că ar fi istoria însăși, nu numai o istorie a pietrelor zidite în amfiteatre și temple, a arginților bătut în monede și podoabe, a bronzului turnat în statuete cochite, a fierului răsucit în arme și seceri, ci în primul rînd o istorie a oamenilor. Și într-o istorie a oamenilor, clădită și pe păcate, dar și pe virtuți, cum este lesne de înțeles, cel puțin tot atîtea ferestre se deschid către ziua de mîine.

Pe ulița mare a Sarmizegetusei, Crăciun Obrejan și-a durat casa agonisită de el și familia sa, fără s-o știe, chiar pe temelille turnului din colțul nord-vestic al orașului antic. La rînd, după el, gospodăriile lui Alexandru Zgircea, Ioan Ardelean, Tiberiu Albulescu și Mihai Zgîrcea, fără s-o știe nici ei, au încălecat chiar zidurile de incintă ale aceluiași oraș antic. Și pentru că nu au avut încotro, fără doar și poate, au mai clintit cîte ceva din făptura lor împlinită cu aproape două milenii în urmă. Dar mult mai mult au clintit înaintașii lor, uneori pînă la nimicire, mistuind în cuptoarele varniților deosebit de numeroase pe aceste meleaguri statui întregi de marmură, capiteluri, coloane și trepte pe a căror imaculare s-a întemeiat o civilizație. Păcat de neiertat, ar zice unii. Păcat de înțeles, zicem noi, pentrucă a fost un păcat săvîrșit într-o lume și într-un veac în care **neștiința**, cu premeditare, era pur și simplu înhămată să-i țină pe oameni în rosturi străine de menirea lor adevărată, sub jug.

Însă orice păcat, cît ar fi el de apăsător pentru conștiință, se răscumpără : Ion Munteanu Căzăcelu și soția sa Eva Munteanu, Elisabeta Iarl, Ioan Oproni și soră-sa, Lucrețta Zgircea, Marta Trîmbițoni, Aurelia Todoni, Simion Corul și Iosif Hibsis sînt numai cîțiva dintre bătrînii și bătrînele din Sarmizegetusa de astăzi care au lucrat decenii în șir, încă din 1933—1934, sub îndrumarea arheologilor de profesie, la dezvelirea a ceea ce a mai rămas învelit din vestigiile netopite sub vreme. Și le-am luat la rînd casele, îndemnîndu-i să-și amintească anume cînd și cît au muncit, unde au izbit cu tîrnăcopul și pe ce cărări au purtat în puterea brațelor roabele cu pămînt dislocat din amfiteatre și temple, îndemnîndu-i să răscolească sertarele cu fotografii din anii lor tineri sau din anii lor mai puțin tineri și, în felul acesta, să depună o mărturie cu privire la adevărul că rostul lor nu încetează după ce au arat și însămînțat un ogor, după ce au luptat într-un război, după ce s-au reintors în cuprinsul ogorului rămas în paragine. Și au depus această mărturie, nu numai prin cuvinte, ci și prin fotografiile ce însoțesc textul nostru. Ei sînt zilierii arheologiei și istoriei noastre și lor le dedicăm acest reportaj, de el ilustrat.

MIHAI PELIN

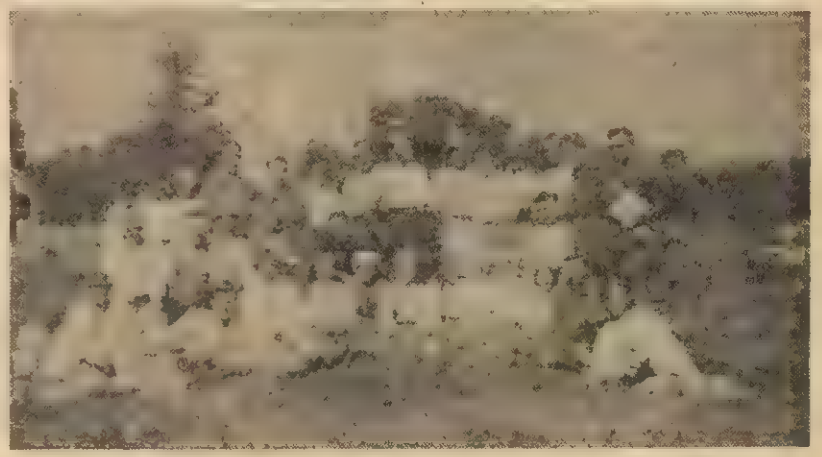

Citind nu numai în istoria veche (II)

— M-ați întrebat, tovarășe Nicolae Miulescu, în prima parte a acestui interviu, ce înseamnă Cosîmbești : Cred că e denumirea unei localități.

— Este într-adevăr așa, dar în inginerie hotarnică există un principiu care spune : fiecare deosîmbire înscrisă pe teren trebuie să conțină ceva lămuriri și lămuritor ! Astfel, în limba greacă veche, **cosymbos** înseamnă ciucure. Termenul, vă atrag atenția, nu există în greaca modernă. Și e bine să știți că în vechime, la Cosîmbești, au trăit niște oameni care se ocupau cu fabricarea acestor pasmanterii.

— Și care e noutatea pe care vreți să o dovediți ?

— Uite, vă pun la dispoziție lucrările acestea : Istoria Bucureștiului, Istoria microzonei Giurgiu și o Istorie a microzonei cuprinsă între localitățile Arioneștl — Ceptura — Buzău. Toate acestea, împreună cu lucrarea intitulată Axiopolis, se înscriu, după cum puteți constata, în jurul bazinului hidrografic al Ialomiței. Se știe că la Popești, pe Argeș, a fost descoperită o așezare străveche, despre care, savantul Radu Vulpe spune că ar fi ruinele fostei capitale a lui Burebista ; străvechea Argidava despre care se vorbește într-o inscripție. Dacă ipoteza savantului Radu Vulpe este adevărată, și noi înclinăm să credem acest lucru, atunci denumirile multor localități din acest bazin hidrografic al Ialomiței sînt, după noi, de origine românească străveche și care dăinuie pînă azi. Deși ele, aceste denumiri, par a fi la prima vedere de origine greacă veche. Nu sînt de origine greacă, ele vin din același fond străvechi comun de cuvinte, de care am pomenit mai sus, adică din limba străveche a dacilor.

— Susțineți că limba greacă veche provenea sau era asemănătoare cu a geto-dacilor ?

— Nu pretind că era una și aceeași limbă. Dar fondul de bază pe care s-a dezvoltat ulterior limba cultă veche greacă, îl formează bagajul de cuvinte cu care ei au plecat din bazinul Mureșului. Fapt demonstrat prin cele aproape 1 000 de cuvinte pe care vi le-am pus la dispoziție.

— Așadar, dacă ipoteza savantului Radu Vulpe, cum că așezarea străveche de la Popești ar fi vechea Argidava, capitala statului lui Burebista, e adevărată, atunci, înțeleg eu, Cosîmbeștii a fost una dintre localitățile care, așa cum ați afirmat în prima parte a acestui interviu, înconjura, în scopul aprovizionării, Argidava ?

— Este exact !

— Tot în prima parte a acestui interviu mai susțineați că rîmnic nu vine de la riba (pește), nici de la ribnița, ci el derivă din românescul rîmnă. Făceați, de asemenea, deosebirea între a rîmni și a rivni, cuvinte care, în Dicționarul limbii române moderne, sînt considerate a fi unul și același : greșit după cum afirmați. Credeți că o să vi se dea dreptate ?

— Dar nu este neapărat nevoie ! Oamenii din satul dv., în sensul acesta folosesc cele două cuvinte. În 1939, l-am întîlnit în apropiere de obîrșia Rîmnicului, în care se varsă pîrîul Rîmna, pe Miclea Munteanu, țăran din Andreașu de Sus, cu care am avut următorul dialog : „De unde vine cuvîntul ăsta, rîmna ? l-am întrebat. De la rîmne ! mi-a răspuns el. Dar ce sînt rîmnele ? l-am mai întrebat. Păi, să vi le arăt, zice. Am coborît în valea Rîmnei și acolo Miclea Munteanu mi-a ținut următoarea disertație despre originea acestui cuvînt : Din malu ăsta de humă, zice el, din care pîșteșe apă, se rupe, la vînturi mari, cîte o lespede care, cînd cade, se bolovănește. Bolovanii ăștia astupă calea apei și se adună înapoia zăgazului, un rîmnic. De ce îi ziceți rîmnic ? l-am întrebat din nou. Și el mi-a răspuns puțin răstit : Păi, nu vedeți că bolovanii ăștia sînt rîmne ? Ai înțeles povestea ?

— Am înțeles și vă mulțumesc pentru ea. Din cîte știu însă nu sînteți de acord nici cu originea cuvîntului Argeș !

— Nu sînt, pentru că mulți specialiști susțin că numele Argeșului provine din limba turcă sau cumană ; că Herodot ar fi greșit cînd îl numește Ordesos, după limba dacilor, din cauza informațiilor insuficiente despre regiunile noastre din interiorul continentului. O fi greșit și Herodat, nimic de zis, dar în cazul ăsta nu a greșit : Ordesos este o formă literară, poetică a cuvîntului. Tată ce scrie aici, în dicționarul de greacă veche, după C. Alexandre, ediția XI, anul 1884 : **orgeiot** reprezintă forma poetică pentru **oi argeioi** ; **orgeios** reprezintă forma poetică pentru **o argeios**. Aceasta este motivul pentru care Herodot a scris Ordesos, cu **o** și nu cu **a**.

— Dar de ce Herodot a scris DESOS și nu GESOS ?

— Pentru că, la stați de vorbă dv. cu un țăran de pe valea Someșului sau cu un cioban de la munte ; întrebați-l, de pildă, de unde este ? O să vă răspundă cam așa : „Apăi, dge undge să fiu, sînt dgi Dgivicioriі Mari, dge pe Someș“.

— Deci, după dv., Herodot n-a greșit ?

— Nu, numele Argeșului se dovedește a veni din limba strămoșilor noștri, în care argeș = limpede, argintiu. Dovadă că și astăzi, un afluent al său, care izvorăște din Muntele Ghițu și se varsă în Argeș lîngă Corbeni, se numește Limpedea. Herodot zice că în Istru se varsă 5 riuri : Pyretos, Araros, Naparis, Ordesos și Tiarantos. Și n-a greșit. Am putea aduce și alte dovezi, dar ne întindem prea mult și nu e cazul.

— V-ați explicat cumva și originea Siretului, vechiul Araros ?

— M-am dumirit asupra lui de curînd : **ara**, în limba strămoșilor noștri înseamnă : altar, loc de închinăciune, așa după cum o dovedesc **ara, arae** care în limba latină = altar. În greaca veche, **ara, as** înseamnă închinăciune, rugăciune.

— Ce vreți, deci, să dovediți prin originea acestor cuvinte ?

— Că Araros, al cărui înțeles pînă acum n-a fost tălmăcit, înseamnă riul care vine de la locul de închinăciune : conform și cu **reie** care, în greaca veche = **riu** (se constată similitudinea). Siretul, în timpul lui Herodot, se numea, așa cum deja ați pomenit, Araros. Or, pe muntele Rarău se păstrează și azi vechiul loc de închinăciune, vechiul obicei. Numai că oamenii nu mai merg acolo să se închine, ci să-și petreacă o zi de vară (vezi Nedeele).

— Cartea dv., Da Kșa, a apărut, cum spuneați, la o editură din Milano, în limba engleză : despre ce este vorba în ea ?

— Cartea e intitulată Da Kșa, adică Țara Zeilor : **Da** este dativul lui **De** = zeu și **Kșa**, în limba vedică înseamnă țară (vezi Focșani = țara lemnului, Bucșani = țara cărbunelui). În prima parte (Țara Zeilor), e vorba de felul în care toate zeitățile vedice, fără excepție, cu toate numele și supranumele lor, sînt legate de toponimia țării noastre, mai mult decît vizibil. La vedici, Arca = Zeul Soarelui : noi avem muntele Arcanu ; Surya = Flica Soarelui : noi avem muntele Surianu, care se află față în față cu Arcanul, de o parte și alta a Jiului.

— Stimate Nicolae Miulescu, aș dori să ne mai răspundeți la o singură întrebare : cînd și în ce împrejurare v-ați convins dv. că toponimia, folosită în mod științific, poate dezvălui multe taine despre istoria și civilizația străvechie ale strămoșilor noștri geto-daci ?

— Ca inginer hotarnic, participam, chiar în instanță, la judecarea litigiilor de hotar : trebuia să întocmesc personal două dosare, unul tehnic și altul juridic. Eram nevoit deci să caut probe, acte de moștenire foarte vechi, să le traduc ; să merg pînă la originea unor toponime, să cîștig procesul sau să ajut la elucidarea adevărului.

— De ce să traduceți (ați spus) actele ?

— Actele vechi și foarte vechi erau scrise în grecește, slavonește, erau redactate unele în scrierea veche chirilică. Așa m-a obligat să învăț greaca veche, slava veche, să cunosc scrierea veche românească în toată evoluția sa. Uite, într-un proces în care se dezbăteau drepturile moștenitorilor Mia Vătafu Ghinea (a fost procesul meu de început) a trebuit să cercetez îndelung toponimia locului lor de naștere. De ce ? Pentru că în Cronica lui Radu Popescu se spunea că neamul lui Ghinea Vistiernicul (vistiernicul lui Matei Basarab, ucis de seimeni), ar fi fost în realitate un neam de greco-bulgari, olari veniți de peste Dunăre. De ce susținea Radu Popescu aceasta ? Pentru că o porecă a acestui neam era : Țucală. Cercetînd, deci, toponimia locului, pe teritoriul comunei Vrăneștl (fost județul Muscel), am găsit acolo Valea lui Sucală. După alte cercetări mai amănunțite, am descoperit că neamul lui Ghinea era împărțit în trei ramuri, cunoscute sub poreclele lor : una se numea Ghinea Sucală (sucală, de la om sucit) ; a doua se numea Ghinea Melestеu (melestеu = făcăleț), de unde și denumirea Pădurii Meleștoaia, în care se afla Valea lui Sucală ; a treia ramură era a lui Ghinea Brătășanu. Demonstrînd faptul că Radu Popescu a fost de rea-credință cînd a transformat cu bună știință porecla Sucală în Țucală, am cîștigat procesul. Cu această ocazie a stabilit și o jurisprudență specială care sună astfel : „Toponimul care în general constituie o atestare, poate deveni probatoriu, în lipsa altor dovezi“. Ce proces a fost !

N. GRIGORE-MĂRĂȘANU

PODARII de la Borcea și Dunăre

„La 14 septembrie 1895, un tren format din 15 locomotive, fluierind inspaimîntător, a sburat cu 80 de kilometri la oră pe deasupra valurilor Dunării ! Tunurile bubuiau, sirenele vapoarelor șuierau, uralele a mii de oameni nu mai conteneau. A fost cel mai grandios spectacol care s'a văzut vreodată în țara noastră : veșnicul Dunubiu, care despărțea pămînturile noastre, a fost învins ! Podul peste Dunăre este un exemplu de concepțiune și de îndrăzneală care se citează în cursurile de poduri din Școlile tehnice superioare și în marile tratate de poduri“. (Dintr-un ziar al anului 1895)

Frig. Bate vîntul dinspre Borcea izbindu-se în malul galben mușcat adînc și rău ca după un cataclism. Noroi greu, viscos, care-ți fură cizmele. Basculante mari gem și lasă un fum gros încît le pierzi urma. La mal, cîteva vase mici. Mișună șalupe de buzunar și fac naveta două poduri plutitoare. În largul Borcei, murdare și nervoase, se înalță micile șantiere din jurul „pilelor“.

Stăm într-un ARO care încearcă să-și păstreze echilibrul și demnitatea printre basculantele greoaie și așteptăm bacul. Primim prin stație indicația să lăsăm să treacă mai întîi o betonieră la „delong“. Bacul se apropie de mal deviat mereu de curentul puternic al Borcei. Așteptăm de douăzeci de minute să prindem un loc pe bac și să ajungem dincolo. Șoferul, un puști, nu mai știe ce-a fost în ultimele zile pe șantier, lucrurile se schimbă „al dracului de repede pe la poduri“, a fost plecat acasă, la o înmormîntare, o cumnată, femeie zdravănă de 35 de ani care a lăsat patru copii cu barbatu-su omul lucra aici, era podar acum să lase trebuie să muncească acasă, să îngrijească și copiii....

Un camion se chinuie să urce de pe bac pe pontonul prea ridicat din cauza apei crescute, se fac manevre, pe podul de peste apă trece un mărfar spre Cernavodă. Primim aprobarea că putem trece dincolo. Orice pod începe de la uscat, nu s-a schimbat nimic nici aici la Borcea, dar el se așterne, de fapt, în același timp și peste apă, astfel că expresia arunci un pod peste apă n-are nici un dumnezeu, pentru că nu se întîmplă ca și cum ai arunca cu piatra de la un mal la altul, ar fi prea ușor. Explicația vine de la băiatul de la volan, care, după ce trecusem apa, trăgea întins pe drum de camioane, paralel cu calea ferată, spre Cernavodă. Se întîmplase să văd exact cum se ridică podul de la Borcea în dimineața acelei zile, să văd adică ce se întîmplă la Borcea gîndindu-mă la podul de peste Dunăre.

★

Din vechiul centru al Feteștiului, unde se află sediul „Grupului de șantiere poduri dunărene“, mergi cîteva sute de metri spre gară și, la un moment dat, cobori brusc prin curtea unui cetățean pînă ajungi la „serviciul mecanic-șef“ al podurilor, dacă s-ar putea numi astfel casa aceea galbenă și dărăpănată, înconjurată de tot soiul de utilaje, ca stații de betoane, macarale mici, bancuri de lucru, unde lucrează oamenii lui Ștefan Neiner, maistru cu 23 de ani „în poduri“. Ștefan Neiner are aproape șaizeci de ani de viață și a fost și maistru la „23 August“, și constructor de furnale la Hunedoara, făcîndu-și mina numai pe lucruri grele pentru „blestemul“ cu podurile. Podul sale : primul, la Tătuțu lîngă Salonta, apoi calea ferată Deva-Brad, Praxia (peste Moldova), Gătaia... penultimul la Giurgeni (unde a lucrat cu actualul inginer-șef de aici, Poenaru), iar ultimul

— Cum trebuie să începă lucrările la un pod ?

— Stațiile de betoane să fie puse la punct, mașinile de forare să meargă bună, iar vibratoarele și sapele să nu-ți dea de furcă. La început mașina de forat e totul. Să meargă ritmic, să nu pierdem vremea. Altfel se duc zeci de ore cu reparațiile. Tot așa cu stațiile de betoane. Stațiile de betoane făcute în țară, la Ploiești, sînt frumoase, de mare randament — 280—300 de metri pe zi — ar trebui lucrate însă cu mai multă grijă. S-ar putea reproiecta și calcula la sarcini mai mari. Acum, cum faci tasarea mai mare de 8—9, cum se strîmbă, se cocoșează. Au venit zilele acestea cei de la Ploiești, care le fabrică, mai frăților, le-am spus, avem nevoie și micșorați turația, că stau nopțile aici, 2—3 pe zi se sparg și-mi rămîne lucrarea în urmă. Au promis că le recalculează. Noi, aici, am făcut sape pentru batat în coloane, sape care se fac în fabrică, le-am făcut noi în atelierul nostru. Am făcut și la Giurgeni, întrebați-l și pe inginerul Poenaru.

— Cum au fost anii lucrați în poduri ?

— N-am stat decît cu traista-n băț. Ca un blestem. Doar cinci ani la Hunedoara am stat cu nevasta acasă. Poduri în Ardeal, în Banat, în Moldova. Nevastă-mea de-a doua o iau mereu cu mine, lucrează aici vopsitoare. A fost într-adevăr un blestem să iubești meseria asta. Dacă stăteam pe loc era mai rău. Nici n-aveți idee. Ce înseamnă un lucru frumos care merge ? E frumos și gata, a trecut. Podul stă. Îl vede și fii-tu, și nepotă-tu, și copiii lor... Podurile lui Saligny or să rămînă mai departe lîngă ale noastre. Bijuterii... Cele mai bune și cele mai rele zile din viață ? La Giurgeni. Eram fericit cînd s-a terminat Giurgeniul și cînd am plecat de acolo nu știam de ce plîng, că se terminase podul sau că în anul acela mi se prăpădise prima soție de ciroză. Bucurie mare să legi două maluri sau două orașe. Nu-ți face nimeni statuie, dar la Giurgeni îmi făcuseră oamenii o poezie...

★

Borcea, pila albie Feteștl — platforma de lucru 2. Apa o ceață [illegible] care în curînd va dispărea [illegible] Inginerul Alexandru Ciocîrlan [illegible] Giurgeni. Ciocîrlan a fost o școală. O să vă spună și [illegible] rul-șef Poenaru. Era o noutate pentru toată lumea : procedeele de execuție a fundațiilor, se introduseseră coloanele vibrate la adîncimi mari pentru prima dată în țară...“

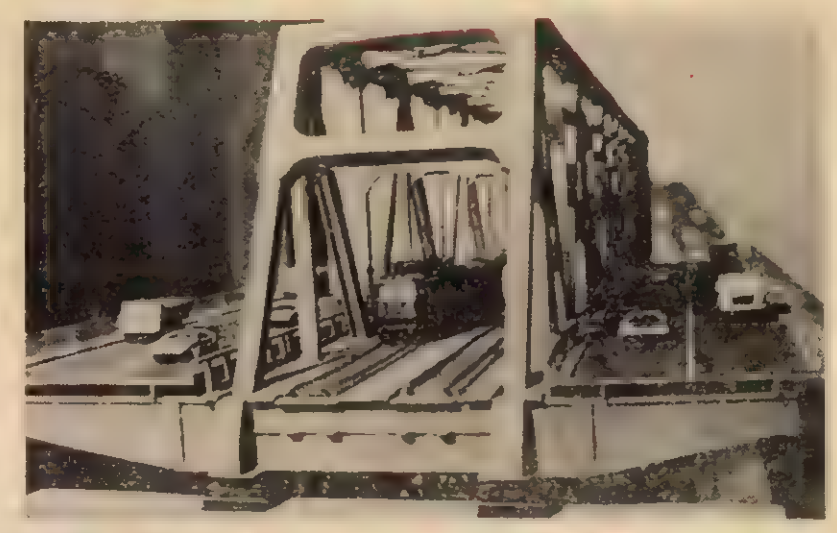

Pe Borcea curentul de apă e mai puternic decît pe Dunăre. Albia este mai largă și mai adîncă, pe cursul apei și multe meandre. „Din punct de vedere tehnologic, aici e mai ușor. Avem experiență. Dar lucrarea e mult mai mare, sînt două poduri, fundațiile se fac la adîncimi mai mari. Forajele le executăm cu sape rotative, cam așa ca în petrol, iar etanșările le facem prin suduri realizate în aer comprimat sub clopot. Fundațiile cu radiere plutitoare se lansează pe benzi pînă aproape de fundul apei. Asta înseamnă că un picior de pod este susținut de 28 de coloane de beton armat cu diametrul de aproape doi metri fiecare. O să avem dificultăți cînd o să evacuăm [illegible] din 1916 [illegible] pe Olt [illegible] din Olt“, cînd a salvat patru ostași rămași cu tancul în apă. „Se transmitea la radio, un radio care urla parcă peste toată valea, se transmitea meciul de fotbal R.F. Germania — România, meci în care debuta Dobrin, și care avea să se termine cu scorul de 1—1, nu știu cine dăduse golul nostru, se auzea radioul de la corturi, am făcut o legătură de m-am mirat și eu, și cînd am deschis turela, apa le ajunsese pînă la gură“.

Cum e în Borcea ? „E întuneric și apa e rece, iarna asta în radier a înghețat, la adîncime mare e mai greu însă, lucrăm pe pipăite și marea performanță e că pipăim bine. În Borcea curentul e puternic, nu poate lucra oricine aici. La Berzeasca m-au întrebat odată medicii cum lucrez sub apă, cu ochii închiși sau deschiși. La asta nu mă gîndisem. După ce am plecat, m-am întrebat și eu, lucram de cinci ani dar nu știam și m-am băgat în apă să aflu. Cu ochii închiși. Și doctorii nu te lasă să intri dacă nu vezi bine“.

Se pregătește turnarea radierelor. Operație complicată în care întîlnești trebuie etanșeizate, sudîndu-se în aer comprimat. Anul acesta cele patru pile din albia minoră a Borcei vor ajunge la cota finală.

★

ARO-ul ajunge la podul de la Cernavodă. Este aproape seară și se lasă o pîclă ușoară. Directorul grupului de șantiere, Nicolae Constantinescu, îmi spusese că la Dunăre podul are 22 de picioare sau infrastructuri, dintre care 18 sînt ale viaductului de acces, iar 4 ale podului, din albia minoră. Cele 18 infrastructuri „sînt atacate“ și se lucrează acum și la pila centrală, care are cele mai mari probleme, și unde nu s-a putut intra din cauza gheții.

Pila albie Dunărea, pe malul sting. Cea cu probleme. Se montează cadrul pentru incinta pilei. E trecut de șase seara. Într-una din încăperile barăcii în care întru cu Andone Bourceanu au loc discuțiile individuale cu membrii de partid. Este frig și în baracă. Bem o cafea mai dulce făcută cu pricepere de om umblat. „Cadrul pentru incinta pilei este o confecție metalică necesară ghidajului coloanelor din fundația pilei. Sînt 41 de coloane a aproape doi metri diametru pe care se sprijină cel mai mare picior al podului. Cel mai mare picior de pod din țară“. Andone Bourceanu are o experiență de 22 de ani ca podar și a lucrat și la viaductul de la Valea Porcului, dar și la Wiesbaden. Sau la Nador, în Maroc, de unde românii au primit scrisori de felicitare. „Nouă aici este amploarea construcției. Giurgeniul e făcut din beton, iar la Dunăre doar pilele sînt din beton. Construcție modernă, cu tabliere metalice. Construcția merge bine “

Mai greu e cu vremea. Au fost și geruri, și ceață, și ploi. Oamenii au luptat cu toate, dar mai ales cu noroiul care nu lasă mașinile să-și facă datoria. Oamenii sînt de aici, din părțile Ialomiței, sau de aiurea, meseriași care și-au făcut mina și la marile poduri sau viaducte din țară, și la lucrări de porturi sau căi ferate. Dacă e adevărat că fiecare pod își crește oamenii, tot atît de adevărat e și faptul că, iată, de piidă, podul Giurgeni — Vadul Oii poate fi considerat ca o înaltă școală pentru podarii români, pentru acei împătimiți de meserie, „blestemați“ să iubească înălțarea punților peste ape, să lege malurile sau orașele.

Inginerul Lucian Burtea este aici stagiar, așa cum inginerul Colonici era stagiar la Giurgeni. „Este o șansă unică să-ți începi meseria cu o lucrare de asemenea amploare. M-am speriat puțin la început. La cămin, căldură, apă caldă, acasă, la mama, la fel, cînd aici, m-am trezit în baltă, cu somn greu în barăci. Apoi am primit un apartament mobilat în Cernavodă“.

Aici, unde acum este întuneric de-a binelea, și cine știe de unde latră cîinii, se muncește ca la un foc continuu, se muncește în ciuda gerului, a ceții, a noroiului. Se muncește, dacă vreți, și eroic. Dacă vreți dumneavoastră, pentru că ei, podarii, refuză cuvîntul. Ei își doresc o vreme mai bună să poată turna betoanele, își doresc un punct alimentar mai bine aprovizionat pentru că s-au săturat de conserve, își doresc să înalțe podul mai repede ca să înceapă altul.

„La un asemenea pod, mărturisește inginerul Mircea Lădaru, șef de lot și secretar de partid pe șantierele podurilor Cernavodă, lucrezi o dată în viață. Dar așa am zis și la Giurgeni, cînd eram stagiar. Eram mai tînăr, aveam frumoasa inconștiență a celui care nu știe că durează un monument, cum spunea inginerul Poenaru. Azi avem experiență, simțim mai ușor depărtarea de familie, a început să ne mai doară pe ici, pe dincolo, pustietatea a început să apese, dar așa e viața, e omenește, stagiari sînt și aici, există o ștafetă a entuziasmului, nu numai a meseriei, dar nici entuziasmul nostru n-a dispărut, s-a transformat într-o luptă lucidă, tenace de fiecare zi“. Încerc să-l prind totuși prin stație pe inginerul Poenaru. Ca și dimineață, este [illegible] altă parte.

★

La Borcea și la Dunăre, podurile lui Saligny vor deveni nu peste multă vreme obiecte de studiu, de muzeu, ultîndu-se că pentru ele, în urmă cu aproape un secol, s-au organizat două concursuri, la care au participat cunoscute firme și specialiști din Europa (printre ei și G. Eiffel), concursuri care n-au dat rezultatele așteptate. A fost atunci șansa inginerului Anghel Saligny, a inginerilor de poduri români. După mai bine de optzeci de ani, vechile poduri vor rămîne ca o frumoasă amintire, un monument peste ape și timp ridicat în cinstea inteligenței și priceperii primilor ctitori.

Paralel cu ele, noile poduri, de asemenea de concepție proprie. Poduri care suportă sarcini de peste trei ori mai mari. Poduri cu cîte două benzi de șosea pe sens, și două linii de cale ferată, poduri care, în concepția proiectanților conduși de inginerul Dragoș Teodorescu, se vor integra cît mai economic în liniile existente pe distanța București-Constanța.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Costum de bărbat, zona Bistrița-Năsăud (sec. XX)

Un cojoc, două cojoace...

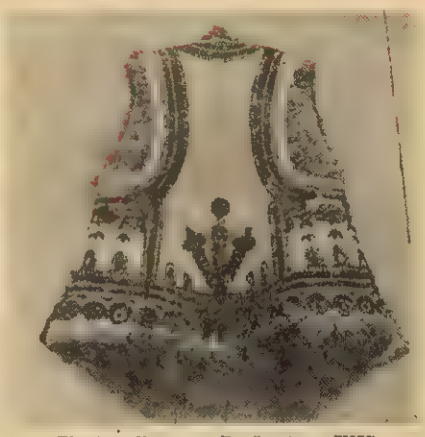

Pieptar din zona Bacău (sec. XIX)

Pieptar din zona Romanați — Oltenia (sec. XIX)

Pieptar cu poale, zona Suceava (sec. XIX)

Pieptar din zona Hunedoara (sec. XIX)

Cînd nu-ți oferă numai un vesmînt, ci și o podoabă, și încă o podoabă care rătăcește într-atît drumurile încît pînă la urmă devine obiect de muzeu, s-ar putea zice că un cojocar bate cu pasul drumul [illegible]. Dar, [illegible] o spune, [illegible] cu [illegible] de zori începe [illegible] bucuriei degetelor, [illegible] satură [illegible] a acului, nu au vreme pentru asemenea gînduri. Încît atît [illegible] odată, pare un fel anume de a răspunde din umărul înălțat marilor întrebări ale lumii. Pentru că nu mai încape nici o îndoială azi, că marile întrebări ale lumii te mai poți juca, dar cu clienții ba...

La **Muzeul satului**, într-un spațiu prin care se perindă prea puțină lume, [illegible] și mai puțină lumea stăruie, pot fi [illegible] în aceste zile trei dintre cei mai bătrîni cojocari ai țării: soții Dumitru și V[illegible] Sofonea din Drăgușeni, oameni încă zdraveni și Constantin Bănacu din Bucovăț, de V[illegible] [illegible] [illegible] [

Cu cîțiva ani în urmă, locuitorii orașului Sinaia au contribuit cu muncă patriotică la instalarea a 12 km de conducte, pînă la Azuga, pentru alimentarea cu apă. Nici în prezent, însă noi, cei din Sinaia, nu avem rezolvată această cerință pe de-a întregul. Pe străzile mai ridicate, abia cîteva ore pe zi avem apă. De ce nu s-or fi folosind sursele de apă existente la Sinaia? **(Veronica Teodoroiu)**

■

Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă GIULEȘTI răspunde unei scrisori din partea Asociației locatarilor din blocul 229 bis, str. Emil Bodnăraș, nr. 35 B: Am intervenit din nou la Grupul 7 șantiere construcții montaj și I.I.M.I. pentru a executa remedierile și completările la terasă, subsol, părți comune și trotuare de protecție. Blocul nu este recepționat final și, conform Legii nr. 8/1977, aceste remedieri revin în exclusivitate întreprinderilor constructoare — Grupul 7 și I.I.M.I. Deoarece Grupul 7 nu mai dispune de forță de muncă pentru executarea remedierilor din apartamente, în prezent, sîntem în faza de constatare a acestor lucrări, pentru ca, după încheierea contractului, să le executăm cu forțe proprii, venind astfel în sprijinul întreprinderii constructoare.

■

Locuim în blocul IPROCENAV, str. 13 Iunie nr. 55, Galați, de 4 ani. Blocul e foarte frumos numai că, la fel cu cele din jur, nu este nici azi racordat la rețeaua de termoficare a orașului. Primim căldură și apă caldă de la o centrală veche, după un program necorespunzător. Plătim și mult mai mult decît cetățenii din alte zone ale orașului. Ba, mai sîntem nevoiți din această cauză să consumăm în plus curent electric în cantități nefirești, cînd toată lumea economisește energia. **(Scrisoarea este semnată de 25 de cetățeni)**

■

În urma scrisorii tovarășei Cruceța Vălean, din Cîmpia Turzii, care cerea reîncadrarea sa, **Comitetul județean Cluj al P.C.R.** ne comunică: Cele sesizate de către petentă sînt reale. A fost încadrată în muncă la Întreprinderea comercială de stat mixtă Cîmpia Turzii, în funcția de vînzătoare, conform calificării pe care o are.

■

În parcul Herăstrău, lîngă grădina Bordei, există un izvor de apă minerală. Se numește izvorul Dușan. Pe o placă este scrisă compoziția și se pare că acea apă este similară, ca efect terapeutic, cu izvorul 24 de la Olănești. Din păcate, în Capitală nu există în nici un spital un serviciu la care bolnavii de litiază biliară sau renală ori cu aciditate gastrică să se poată adresa și să afle cum trebuie făcută cura pentru care n-ar mai trebui să meargă cine știe unde. **(Florentina Buzatu, București)**

■

Consiliul popular al județului Harghita: În legătură cu scrisoarea adresată redacției de Ana Ambrus din Izvoru Mureș, comuna Voșlobeni, în care se plînge împotriva fostului său fiu adoptiv — înfierea a fost anulată prin hotărîre judecătorească — vă comunicăm: Cele relatate sînt întemeiate. Ambrus Andrei nu are o atitudine corespunzătoare față de fosta lui mamă vitregă și nici față de muncă. Nu este statornic, a avut mai multe locuri de muncă pe care le-a părăsit fără motive temeinice, astfel că, la vîrsta de 26 de ani, nu are nici o calificare. Cu dispoziția de repartizare nr. 321513/21 martie a.c., el a fost încadrat ca muncitor necalificat — dar cu posibilități de calificare într-o meserie — la Întreprinderea de construcții montaj a județului Harghita. A fost repartizat într-o echipă de constructori bine închegată, sub directa supraveghere a șefului de echipă, constructor fruntaș cu experiență, asigurîndu-i-se cazarea în căminul de nefamiliști al întreprinderii.

■

Locuim în blocul C, scara A, zona Ana Ipătescu din municipiul Rîmnicu Vîlcea. Deși liftul a fost de bună vreme montat corect și ar putea să funcționeze, el continuă să nu se miște, iar noi sîntem nevoiți să urcăm pe jos zeci de trepte. Telefoanele întîrzie și ele să ne fie reinstalate la noua adresă — care deja se învechește, ca și cererile noastre. Subsolul este nefolosibil — ca boxe — neavînd scări și nici uși, ca să nu mai vorbim că toate conductele de încălzire și scurgere au fost montate la jumătatea distanței dintre podea și tavan. Acest subsol a și devenit o sursă de infecție. **(Scrisoarea este semnată de 10 cetățeni)**

■

Consiliul popular al județului Vaslui: Cu privire la scrisoarea Mariei Profiri, din comuna Murgeni, vă facem cunoscut următoarele: Unele probleme ridicate în scrisoare sînt reale, în sensul că locuiește într-un imobil mai puțin corespunzător, că anul trecut s-au comis unele abateri de la prevederile legale cu privire la repartizarea unor locuințe din fondul locativ de stat unor persoane care nu aveau dreptul. Față de aceste abateri, persoanele vinovate au fost destituite din funcții. Soțul petentei este născut și crescut în comuna Murgeni și a avut posibilități să-și construiască locuință proprietate personală.

N.B. Cine sînt vinovații acela destituiți? Ce s-a întîmplat cu cei care au obținut, fără să aibă dreptul, pe căi ocolite, dacă nu chiar necinstite, locuință din fondul de stat, cu ajutorul unor funcționari incorecți? Și, în fine, indiferent de ce a făcut ori n-a făcut în viața lui soțul petentei, va primi sau nu va primi această familie locuință? Faptul că răspunsul de mai sus evită cu grijă toate aceste lămuriri firești rămîne cu desăvîrșire nefiresc. Deocamdată.

■

Am cumpărat cartea „Disco Ghid-Rock", editată de Editura Muzicală. Acest gen de literatură mă interesează atît pe mine cît și pe cei trei băieți ai mei. Dar cartea avea lipsă 20 de pagini. Am alergat, m-am rugat, am schimbat-o. Noul exemplar avea lipsă doar 16 pagini — între 320 și 337 — iar paginile 337—352 erau repetate. De data aceasta n-am mai putut s-o schimb. Am trimis-o editurii, la 28 ianuarie a.c., cu recomandata nr. 01629, anexînd și cupon de confirmare a primirii. De atunci nu mi-a sosit nici carte, nici confirmarea primirii. **(Gheorghe Degeratu, Ploiești)**

■

Circumscripția 13 militie, București: De către noi s-au luat măsuri de sancționare a numitului Bădușan Ion, pentru faptul că, în noaptea de 16 ianuarie a.c., a tulburat liniștea locatarilor din blocul V 30, strada Lotrioara nr. 3. A fost sancționat conform Decretului 153/1970, făcîndu-se cunoscut și conducerii Clubului sportiv „Metalul", spre a fi discutat în cadrul colectivului pentru abaterea săvîrșită.

■

De prin ianuarie, satele Dunavățu de Sus și Dunavățu de Jos, comuna Murighiol, județul Tulcea, au rămas izolate de centrul comunal și de reședința județului din cauza a circa 10 kilometri de drum impracticabil. De ani de zile ne chinuim cu acest lucru. Copiii care merg la școala de 10 ani din Murighiol fac zilnic cei 10 kilometri de drum pe jos, tocmai cînd este vremea mai rea. **(Scrisoarea este semnată de 19 cetățeni)**

■

Comitetul de partid al sectorului 2 al Capitalei: În urma scrisorii către redacție a Elenei Radu, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2, în ședința din 13 februarie a.c., a aprobat sus-numitei garsoniera 8, din blocul 3, intrarea Abanosului, nr. 6.

■

Florentina Filimon, Giurgiu: Sînt navetistă pe ruta Giurgiu — Ghimpați. Și, ca mine, sînt încă 50 de abonați. Autogara Giurgiu a anulat însă, de la 15 ianuarie, cursa de ora 6 și 30 de minute, sigura, dealtfel, care circula pe această rută. Plata abonamentelor pe luna ianuarie s-a încasat de către autogară, dar, la cererea noastră de a se reintroduce cursa, ni se răspunde cu indiferență să ne căutăm gazdă în comunele în care lucrăm.

■

G.I.G.C.L. Brașov: În urma verificării efectuate la sesizarea locatarilor din cadrul Asociației de locatari nr. 3, strada Grigore Ureche, nr. 15, Brașov, vă comunicăm următoarele: I.C.R.A.L. Brașov a revizuit instalația sanitară care a fost defectă. În ce privește lipsa apei calde, aceasta se confirmă. I.C.R.A.L. va executa, începînd cu data de 17 martie a.c., curățirea aparatelor contracurent, reglementîndu-se cele semnalate. Centrala termică se află în administrarea Asociației de locatari și, dintr-o exploatare necorespunzătoare, nu s-a asigurat căldură suficientă în apartamente. Urmează ca această centrală să fie preluată în administrarea I.C.R.A.L.

■

Am citit cu plăcere, în Flacăra nr. 8 din acest an, articolul „Tufurile vulcanice", în care se subliniază că ideea de a valorifica zăcămîntul de tuf vulcanic din bazinul Clujului s-a născut în Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca. Ca virstnic tehnolog în fabricarea silicaților, aș dori să precizez că, la noi, zăcămintele de tuf vulcanic au fost utilizate în industria sticlei, în mod constant, încă din anii 1951 —1952, în tehnologia de polizare-lustruire a decorurilor sculptate pe obiecte de sticlă de menaj. Înainte, operațiile acestea se făceau, obișnuit, cu material de import: spumă de mare. El însă a fost înlocuit în totalitate, încă din acei ani, cu tuf vulcanic din țară. Cercetările au fost făcute în fabrică în condițiile anilor 1950 —1952. Necesarul de tuf vulcanic a fost procurat în permanență cu forțe proprii, cu acordul consiliilor populare ale comunelor Goranu și Riureni din județul Vîlcea, unde se află importante depozite naturale de tufuri vulcanice. **(Ing. Adrian Bujini, București)**

■

Consiliul popular al municipiului Tîrgu Jiu: Din cercetarea făcută la fața locului, a reieșit că cele sesizate de tovarășul Simion Marin din Tîrgu Jiu, strada A. I. Cuza, bloc 7, sînt întemeiate. S-a constatat deteriorarea terasei blocului în care locuiește. În consecință, I.J.G.C.L. Gorj, în cursul lunii noiembrie 1979, a executat lucrările de reparații necesare.

■

Mă numesc Țanc Elena și locuiesc în București, pe strada Duzilor, la numărul 24. Din luna septembrie, anul trecut, pe strada noastră s-a defectat conducta de apă în fața casei cu numărul 22 și apa curge în voie. Am sesizat la I.C.A.B. la telefonul nr. 35 23 26 în mai multe rînduri, dar am fost repezită, că, mă rog, ce mă interesează pe mine dacă apa curge, că nu plătesc eu. În schimb, la 19 martie, m-am trezit cu 6 persoane de la I.C.A.B. cu o mașină mică, să-mi dea amendă că aș fi făcut schimbări la conducta de apă. Au văzut că n-au pentru ce mă amenda, că veniseră degeaba și au plecat. Toți 6, cu mașină cu tot.

■

Procuratura locală Alba Iulia: În urma verificărilor efectuate, s-a constatat că sînt întemeiate cele sesizate de Terezia Ciurte, din Lemniu, județul Sălaj. În consecință, a fost sesizat T.C.H. Grup de șantiere Sebeș-Sugag, județul Alba, pentru restabilirea legalității și s-a cerut ca, în viitor, unitatea să expedieze alocația de stat acordată petentei în a cărei îngrijire se află cei doi minori.

■

Mă numesc Nicolae Trifan. Am fost contabil la Întreprinderea METROU București. În prezent sînt pensionat medical. Pînă la data îmbolnăvirii, am avut domiciliul pe strada Nițu Vasile nr. 58, bloc 10, București. La 21 noiembrie 1979 am fost internat în Spitalul municipal din Capitală. La internare mi s-au reținut hainele și tot ce aveam la mine — printre care și un carnet C.E.C. cu 10 000 de lei — ba chiar și cheile locuinței și ochelarii de vedere cu + 3 dioptrii. La 1 decembrie, am fost transportat cu salvarea, de urgență, în stare foarte gravă, la Spitalul nr. 9, clinica de neurochirurgie, unde am stat pînă la 8 februarie a.c., cînd mi s-a făcut ieșirea. Dar venisem fără haine, se și menționase în scris acest lucru, cînd am venit de la primul spital. Trimis acolo, mi s-au cerut hainele spitalului cu care plecasem la Spitalul nr. 9. Le-am adus. Dar nu s-au găsit lucrurile mele. Și nu s-au găsit nici pînă acum. Și nici în casă nu pot să intru.

■

Consiliul popular al municipiului București: Urmare scrisorii adresate revistei de către Asociația de locatari din blocul 138, scara 3, din strada Iorga nr. 2, vă informăm: Remedierea defecțiunilor la instalațiile sanitare și electrice, inclusiv automatele de scări, va fi executată de I.I.M.I. pînă la 20 martie 1980. I.C.R.A.L. Giulești va executa pînă la 30 iulie a.c. lucrările de remedieri în apartamente și părțile comune. Lucrările de remedieri la subsol, fațadă și terasă vor fi executate de Grupul 7 de șantiere tot pînă la acea dată. În legătură cu lucrările exterioare, I.C.E.D. Șantierul 1 va efectua degajarea căminului apometrului pînă la 20 martie, iar pînă la 25 aprilie va ridica pămîntul și molozul de pe străzile și aleile din preajma blocului. Racordurile telefonice — conform angajamentului Direcției generale a poștelor și telecomunicațiilor, transmis nouă prin adresa nr. 136/31/1980 — se vor executa pînă la 30 martie a.c. Referitor la problemele ridicate privind construirea unui cinematograf și a unui parc, s-a dispus organelor de specialitate ale C.P.M.B. să analizeze posibilitățile de rezolvare și urmează să vă răspundem după definitivarea programelor respective.

■

La 23 februarie a.c., m-am prezentat la ghișeul de rețete gratuite de la Farmacia nr. 90 de pe bulevardul 1 Mai, din București, cu o rețetă pentru un copil de trei ani și opt luni, cu pneumopatie acută, diagnostic pus de medicul de circă, chemat de urgență la domiciliu. În rețetă erau prescrise, printre altele, ampicilină, clordelazin și un sirop de tuse care urma să fie preparat în laboratorul farmaciei. Mi s-a spus că nu au nici un medicament din cele prescrise, în afară de siropul de tuse pentru care trebuie să-mi oprească rețeta. Am rugat să-mi dea celelalte medicamente contra cost, dar mi s-a repetat că nu există în farmacie. Era seara, ora 20. A doua zi dimineața m-am dus la farmacia 85, unde se găsea tot ce scria pe rețetă, dar am aflat că nu mi se pot elibera fără ștampila Farmaciei 90 care să ateste că nu posedă medicamentele solicitate. La insistențele mele s-a telefonat acolo, de unde, tovarășa farmacistă de serviciu a spus că au în farmacie medicamentele pe care le aștepta copilul. **(Ileana Merea)**

■

Regionala de Căi ferate București: În urma cercetării celor sesizate revistei de către tovarășul Gheorghe Andronic din București, s-a constatat că o parte din problemele ridicate se confirmă și s-au luat următoarele măsuri: Pentru neajunsurile semnalate, precum și pentru alte abateri, tovarășul Nicolae Minea, șeful Districtului EA-ELF București Nord a fost scos din funcție de conducere începînd cu data de 1 aprilie 1980. Electricianului Iulian Marin, care a adresat petentului injurii în timpul programului, pentru modul necuviincios de comportare în colectivul de muncă și pentru alte abateri de la disciplină, i s-a desfăcut contractul de muncă conform Codului Muncii, art. 130, lit. i, la data de 17 ianuarie a.c. Tovarășul ing. Titu Ciurea, pentru netratarea corespunzătoare a problemelor de întreținere și intervenții privind buna funcționare a instalațiilor IFTE, a celor NTS, cît și de personal, a fost scos din funcția de șef de secție, în luna ianuarie a.c.

■

Comitetul orășenesc al P.C.R. Mangalia: „La scrisoarea adresată de tov. Olteanu Tudor revistei „Flacăra" vă comunicăm: Urmare verificărilor efectuate și dezbaterii problemelor ridicate în adunarea generală a Întreprinderii de în Mangalia, a rezultat că cele sesizate nu sînt întemeiate, iar pentru lipsa de principialitate și modul tendențios și calomniator de sesizare a problemelor, adunarea generală a organizației de bază din 14 martie 1980 a hotărît în unanimitate sancționarea tov. Olteanu Tudor cu „Vot de blam cu avertisment". Cu acest prilej, petentul și-a revizuit întreaga atitudine față de colectivul în care muncește, angajîndu-se să manifeste mai multă corectitudine în tot ceea ce întreprinde."

■

Inspectoratul General al Miliției: „La adresa dv. privind scrisoarea cetățenei Blăjan Ana din comuna Cîrjiți, județul Hunedoara, care se plînge de faptul că nu mai știe nimic de copiii ei, vă comunicăm: În urma verificărilor efectuate a rezultat că Maxim Dumitru, fostul soț al petiționarei, împreună cu cei doi copii se află în prezent în comuna Cristești, satul Orășeni Vale, județul Botoșani, unde are mai multe rude."

■

Noi, cele 13 familii care locuim pe str. Mitropolit Andrei Șaguna, sector 1, București, nu mai putem ieși la tramvai nici cu cizmele de cauciuc. Noroiul și gropile au făcut strada impracticabilă. Pînă și mașina salvării, chemată la un bolnav în urmă cu cîteva zile, s-a împotmolit. De aceea, vă rugăm a interveni pe lîngă Consiliul popular sectorul 1 pentru a lua măsuri de pietruire a ei, cît și de asigurare a canalizării. **(Degan Eugenia, București)**

■

Consiliul popular al orașului Aiud: „La adresa dv. privind sesizarea lui Tal Iulia, încadrată la I.M. Aiud, vă comunicăm: Pentru rezolvarea cererii sale privind schimbarea actualei locuințe, petiționarei i s-a oferit apartamentul cu 3 camere situat în blocul 8 B, pe care l-a refuzat. La fel i s-a oferit o locuință compusă din două camere, pe care, de asemenea, a refuzat-o, cu toate că are un spațiu corespunzător."

■

Consiliul popular al județului Arad: „Pe baza controlului efectuat s-a constatat că cele sesizate în scrisoarea tov. Nedea Dionisie sînt juste. Au fost luate măsuri ca la terasa blocului să se refacă lucrările de izolație și de protejare a acestei izolații. Ținînd seama de faptul că terasa este circulară, termenul de realizare a acestei lucrări este de 30 aprilie a.c."

■

● S-a vorbit atît la radio cît și la televiziune de economisirea oricărui ciob, dar ne lovim, în continuare de aceleași necazuri: la alimentare nu se primesc borcane și sticle de 3/4 l. **(Maria Țurcanu, București).**

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ioana Potcovaru — Alexandria: Nu îndepliniți condiția prevăzută de lege pentru înscrierea la pensie de invaliditate pentru că aveți o vechime în muncă de numai 4 ani, 6 luni și 29 zile ● **Eugenia Forțu — București:** Începînd cu luna în curs plata pensiei vi se va face mecanizat la noua adresă ● **Aurel Andreescu — Cluj-Napoca:** Alocația de stat pentru copii nu se acordă cumulativ cu bursa, persoanele îndreptățite putînd să opteze pentru aceasta sau pentru alocație. De la data cînd copilul primește bursa nu puteți beneficia și de alocația pentru el. De asemenea, alocația se acordă în cuantumuri diferențiate în raport cu numărul copiilor cu drept de alocație aflați în îngrijirea familiei. Deci, în lunile în care unul din copii are bursă nu poate fi luat în considerare la stabilirea drepturilor de alocație pentru ceilalți copii din familie; aceștia vor primi alocația în cuantumurile corespunzătoare pentru primul și al doilea copil ● **Tasica Sava — com. Popești-Leordeni:** Am fost informați că vi s-a acordat transferul în interes de serviciu de către cooperativa de consum Popești-Leordeni la T.C.N.A.I.A. ● **Ion Damian — București:** Ni s-a comunicat că vi s-a recunoscut ca vechime în muncă perioada 15.01.1938—15.02.1941 și perioada 15.02.1941—15.03.1943 ● **Ion Creț — Vașcău (Bihor) și Ștefan Sahacs — Sibiu:** Scrieți-ne!

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Atelier

IOANA RADU

regina romanței

Cele mai bune gânduri
ale tinerilor „Flăcăra"
de la Ioana Radu.

Duios Anastasia trecea

Aflat la cel de-al treilea film al său pentru marele ecran, regizorul **Alexandru Tatos** ne oferă bucuria certitudinii că, iată, cinematografia românească **se mișcă** către bine și valoare în ultimii ani.

Spectacol **greu** (în bunul înțeles al cuvîntului), acest film frumos și tragic, bazat pe nuvela lui D.R. Popescu a cărei valoare nu mai e nevoie să o consemnăm aici ; menționăm doar ulitorul ei titlu ! — vine în întîmpinarea spectatorului contemporan ca o meditație gravă, profundă, asupra celui mai oribil păcat uman. Care se numește **lașitate.**

Nu crima, nu mîrșăvia, nu spaima — ci lașitatea. Pentru că ea creează premisele celorlalte murdării omenești.

Fascinanta lume pe care o recreează Tatos ne-o oferă (un loc izolat de pe malurile Dunării — iar apa, fluviul, filmat ostentativ și din cele mai diverse unghiuri înseamnă, estetic, **speranță**) se mișcă și trăiește în jurul unei tinere (iarăși actrițe admirabilă **Anda Onesa**). Se mișcă, repet, și trăiește în jurul ei — dar sub teroare ! Pentru că războiul este teroare. Pentru că fascismul este beznă. Ea, Anastasia, singura lumină din acest film întunecat și sumbru, și tonic, și mai ales terifiant de adevărat, va muri. Va muri oribil... Dar va rămîne chipul ei plin de tăcere, vor rămîne întrebările ei chinuitoare și vocile ale noastre : oameni buni, ce faceți **cu sufletul vostru ?!...**

Cît preț are și mai ales unde vă poate duce ? La ce ?!..

Echipă de zile mari. Și nu mă refer neapărat, la interpreți („neprofesioniștii" sînt, iarăși, la înălțime — vezi rolul nebunului Vasile, de pildă), cît la imaginea lui **Florin Mihăilescu**, la sunetul semnat de **Horea Murgu**, la decorurile lui **Andrei Both**, la costumele **Svetlanei Șchiopu**, și la toți ceilalți MARI ANONIMI care compun o echipă. De pildă, cei doi autori ai genericului : aduceți-vă aminte după ce veți vedea filmul de negrul acela întunecat și mut al ecranului pe care se scriu numele creatorilor ; de teama, de panica în care tu, spectator, ești cuprins încă din primele momente ale proiecției... pînă cînd freamătul valurilor, sau lătratul îndepărtat al unor cîini, pregătesc imaginea, color, care se naște, se ișcă din cumplitul întuneric al ecranului.

Alexandru Tatos este, în mod cert, unul dintre cei mai interesanți realizatori de film de la noi. Știu perfect că laudele îl [illegible] pe acest modest, dar [illegible] om al peliculei. Și tocmai din pricina asta i le transmit, deschis. Împreună cu D.R. Popescu ne-a oferit un film de referință. Un film vorbind despre o lume chinuită — pentru că numai chinuită este lumea războiului ! (extraordinară „prezența" ocupantului, prezența terorii !) marcați, stimați cititori ai acestor rînduri cît de puțin apar hitleriștii ; totuși ei se simt încontinuu, modificînd felul de a fi al oamenilor).

Dar un film tonic, un film-avertisment. Din eroină, din Anastasia, nu ne rămîne moartea — ci **speranța.** Speranța și credința că trebuie să fim oameni, și nu fiare. Că duioșia Anastasiei nu înseamnă numai candoare, ci și forță. Că ne putem împotrivi răului.

Chiar și stîrpind strînși de gît și aruncați într-o ladă cu var.

HORIA PĂTRAȘCU

Arta populară — încotro?

Țăranii de oraș

La Botoșani, sub patronajul Cooperativei „Artizanatul", înființate, cum zice și proverbul, mai bine mai tîrziu decît niciodată, adică abia la 1 ianuarie al acestui an, funcționează o secție de ceramică. Iată în condiții, pe care cu destulă bunăvoință ar fi să le numim improprii, se produce vestita ceramică de Kuty. Există un meșter, un om mărunțel dar cu o inimă mare — Mihai Corneanu — există și cîțiva muncitori. Secția, aparținînd cîndva de o cooperativă meșteșugărească de profil complex, a avut, încă de la înființare, un destin cam vitreg. Ea a dat ceramică de calitate, cu țăranii orășenizați ce-au slujit-o și cu orășenii încă țărani, ce i-au făcut cinstea și ambiția, ea se ține și azi, mai mult din ambiție, dar discutînd chestiunea cinstit și cu drag de arta populară, vom vedea că producția de ceramică în județ e o problemă de bunăvoință.

Să vedem de ce. Planul secției angajat, cum spuneam, în niște clădiri ce stau să se năruie, rău utilate și, ce-i mai greu de înțeles, fără perspectiva clară a unui timp mai bun — nu e deloc mulțumitor. Oamenii, fac tot ce pot, și pot mult, se înregistrează unele creșteri, în planul acesta sînt de numărat mai bine de o sută de modele, numai că nu-i suficient. Nu doar din pricină că, în țară și la export, cererea e mult deasupra ofertei, ci dintr-una mai importantă. Botoșaniul e un județ cu multe vetre de spiritualitate sătească. Nordul țării, se știe, e foarte avut în meșteșuguri și tradiții populare. Ceramica de Cucuteni este, în toate scrierile ce referă la originea și creația neamurilor noastre de strămoși, nu numai un argument al vechimii și continuității, al capacității de a da operă de rang însemnat, ci și intens prilej de mîndrie. Ceramica de Kuty, de asemenea vestită, are o istorie și un înțeles. În general, ceramica a fost și rămîne un minunat purtător de mesaj cultural. Cererea nu mare, ci foarte mare, pe care o inscriu, de-a lungul anilor, actele feluritelor instituții, pe unde s-a perindat secția de ceramică din Botoșani, probează nu atît interesul pentru acest tip de artă-artizanat, cît, mai cu seamă, creșterea interesului în toată țara pentru creația și creatorul din popor, de la țară. Ceramica județului Botoșani, arsă în cuptoare comunale ori în cuptoare orășenești, nu-i numai o problemă a județului și, în nici un caz, numai a celor cîțiva meșteri și meșterițe ce-o fabrică. Am văzut cum se concep modelele și cum intră ele în lucru. Am văzut cum se prelucrează și cum se depozitează marfa odată ieșită din cuptor. Personal, am trăit sentimentul, tonic și deopotrivă, apăsător că echipa lui Mihai Corneanu face și ea ce poate, în condițiile în care toate merg ca să nu se poată, că muncitorii de aici, angajîndu-se să lucreze lutul din rațiunea cu care ar face oricare altă meserie, ajung, în scurtă vreme, să pună atîta suflet în truda lor, încît va trebui să presupunem, în transformarea aceasta, o rațiune mai înaltă. Și ea există, e lesne de dovedit : tinerii muncitori descoperă frumusețea, noblețea, cauza profundă a unei munci de milenii, ei fac, foarte repede, un crez, ei arată pentru olărit un devotament pilduitor. Ei înțeleg ființa de tezaur a lutului ce le trece prin mîini și depind, surprinzător de repede și de subtil, ductul atît de special al culorii locului. E uimitor cum ajunge un om, fără vocația operei ceramice, la unele deprinderi de meșteșug pentru care e nevoie de vocație. Va trebui să ne gîndim că, de fapt, tradiția e aceea care stimulează vocațiile și că e de ajuns să căutăm în jurul nostru ca să înțelegem că astăzi se cumpără ceramică din dragoste și respect pentru tradiție, dintr-o dragoste mult stimulată în Festivalul național „Cîntarea României" și evident susținută de grija pentru artizanatul țărănesc al unor județe. La Botoșani, producția ceramicei tip Cucuteni abia se-ncearcă. Cooperativa „Artizanatul", și ea abia înființată, manifestă o seamă de dorințe pline de vrednicie. Se stimulează lucrul la domiciliu în țesături de in și covoare, se înființează secții sătești. Drept ar fi să se întreprindă mai mult pentru înființarea unor ateliere de olărie în sate.

U.J.C.M. Botoșani, e adevărat, intenționează construcția unui sediu al mai multor unități producătoare de artizanat. Un fel de industrie a frumosului de esență rurală. Acesta e, probabil mersul vremii, dar nu-i mai puțin adevărat că vremurile sînt sub om și că e mai firesc să-l lăsăm pe țăran să-și facă arta, să-l încurajăm să caute în sipetele de frumusețe ale părinților, să-i dăm putința să-și pună în lucrare inteligența și predispozițiile, să-l îndrumăm, dar nu mai mult decît trebuie, pentru că există un îndrumător : trecutul, și el e mai destoinic decît comisiile ce hotărăsc și avizează producția de ceramică.

TUDOR OCTAVIAN

Opinii

Dimensiuni contemporane în teatrul românesc

Cea de-a treia ediție a Festivalului de teatru contemporan de la Brașov (21—29 martie) a demonstrat încă o dată forța și valorile dramaturgiei noastre de azi. Dintre cele 11 spectacole prezentate de cele mai diferite teatre din țară și Capitală, 8 au avut la bază texte românești scrise în ultimul deceniu. Au putut fi văzute astfel de entuziastul public brașovean, care a asaltat pur și simplu teatrul în zilele festivalului, patru premiere absolute: **Evul mediu întîmplător** de Romulus Guga în interpretarea Teatrului Mic, **Scoica de lemn** de Fănuș Neagu, pusă în scenă de Teatrul Nottara, **Piuta Meduzei** de Marin Sorescu, prezentată de Teatrul „Valea Jiului" din Petroșani și **Un pahar cu sifon** de Paul Everac la Teatrul Național din Craiova, alături de **Jocul vieții și al morții în deșertul de semințe** de Horia Lovinescu (Teatrul german din Timișoara), **Cuibul** de Tudor Popescu (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț), **Munții** de D. R. Popescu, jucat de teatrul gazdă și **Florile unui geambaș** de Sütö András (Teatrul Național din Tîrgu Mureș — secția română).

Ceea ce a caracterizat însă festivalul a fost faptul că nu am avut de-a face nu numai cu piese interesante, ci în primul rînd cu spectacole demne de reținut, bogate în idei, cu imagini scenice sugestive, capabile să comunice emoționant și convingător tulburătoarele mesaje formulate de autori, întărite și amplificate de regizori și actori. S-a impus astfel încă o dată ideea unității teatrului românesc, indiferent de locul unde-și desfășoară activitatea creatorii, curajul și îndrăzneala venind și de la Teatrul Mic din București, care a găsit soluții scenice atît de interesante pentru **Evul mediu întîmplător** de Romulus Guga, dar și de la Teatrul „Valea Jiului" din Petroșani, care a scos din filele tipărite și a transformat în fapt scenic, **Piuta Meduzei** de Marin Sorescu, după cum și de la Teatrul german din Timișoara, care a jucat drama lui Horia Lovinescu la scurtă vreme după premiera bucureșteană, găsind soluții cu totul noi de rezolvare.

Regizorii maturi precum Dan Nasta, Eugen Mercus și Dan Alexandrescu au adus siguranță și stăpînire a mijloacelor de expresie, dar pe prim plan s-au situat tinerii, directorii de scenă intrați în viața teatrală în ultimul deceniu. Cristian Hadji-Culea, Florin Fătulescu, ambii prezenți de regie, Alexandru Tocilescu, Valentin Paraschiv și Brandy Barasch au demonstrat în spectacolele lor nu numai interesul și pasiunea pentru piese cu pulsații semnificații sociale și politice, dar și capacitatea de a găsi cu ușurință corespondențe scenice cu mare forță de transmitere a subtextelor și a sensurilor mai puțin vizibile, îndeosebi, atunci cînd au lucrat cu interpreți din aceeași generație.

Dintre actori mulți au dovedit nu numai

Actorii Leopoldina Bălănuță și Mihail Stan

talent de excepție ci și o mare dăruire, și aș aminti aici, în special pe Leopoldina Bălănuță în Victoria din **Evul mediu întîmplător**, și Mihail Stan, în multiplele întruchipări ale funcționarului din **Haina cu două fețe**, distinși pe drept cu premiile de interpretare pentru cele mai bune roluri.

Mai mult decît la celelalte festivaluri și întîlniri ale oamenilor de teatru, dezbaterile și discuțiile pe marginea spectacolelor sau cele din cadrul colocviului axat pe tema **Contribuția teatrelor la constituirea unui repertoriu general conform cu sarcinile artistice și educative ale mișcării teatrale românești actuale**, la care și-au adus aportul creatori, critici și teoreticieni, precum Constantin Măciucă, Valentin Silvestru, Natalia Stancu, Romulus Guga, Margareta Bărbuță, Horea Popescu, Victor Bibicioiu, Theodor Mănescu ș.a. au relevat cîteva dintre problemele majore ale vieții noastre teatrale. S-au subliniat succesele obținute, dar și deficiențele. Îndeosebi distanțele existente încă între amatrița textelor și introducerea lor în repertoriul teatrelor. A fost salutată cu entuziasm premiera absolută a unei piese ca **Piuta Meduzei**, dar s-a arătat și faptul că a stat ani de zile doar ca text tipărit. Aceleași probleme le-a ridicat și dezbaterea pe marginea piesei lectură **Europa aport-viu sau mort !** de Paul Cornel Chitic, un text încă nejucat de teatre, în timp ce adeseori lucrări lipsite de valoare, fără o problematică adîncă ajung pe scenă neobișnuit de repede. Întîrzieri, și nu dintre cele neînsemnate, există și în ceea ce privește dramaturgia valoroasă străină, lucrîndu-se uneori cu prea multă răbdare piese destul de palide ca probleme. „Descoperirea" lucrării lui Peter Ustinov după 13 ani de la apariția ei (**Soldatul necunoscut și soția lui**, un text destul de oarecare a fost scris în 1967 !), nu-și justifică întru totul popularitatea, atunci cînd sînt numeroase alte piese străine mult mai importante.

Se impun astfel legături mult mai strînse între teatre și scriitori, o cunoaștere reciprocă mult mai bună, după cum și o muncă de informare și documentare mai sistematică în ceea ce privește dramaturgia străină pentru ca mișcarea noastră teatrală să răspundă cu adevărat tuturor sarcinilor puse de etapa actuală în fața creatorilor, pentru a se putea trece cu adevărat la o nouă calitate și în activitatea de mare răspundere a creatorilor scenei românești.

ILEANA BERLOGEA ■

Cronica spectacolelor

Un spectacol în aprilie

Spectacolul **Florile unui geambaș** de la Teatrul Bulandra are un aer straniu și vetust. Dincolo de decorul tern, aproape funerar, sînați atmosfera încărcată și rece, de vechi mediu ars pe rug, miros de coșciug și de rafturi pline de cărți groase, legate în piele, mîncate de mucegai și, undeva în depărtare, printr-o fereastră a sufletului, nori fumegînd pe un cer de flori albe care se scutură într-un aprilie autumnal și rece. Piesa lui Sütö András e scrisă cu durere și mînie, cu prelungă tulburare și tandrețe, cu grijă savantă pentru amănunt și pentru sens. Parc că întîmplarea personajului său, Michael Kolhaas, povestită cîndva de Heinrich von Kleist, obsedat pe autor încă din adolescență și cu experiența proprie de viață și de condamnat i-a sporit convulsiile și sfîșierile, i-a amplificat rezonanțele pînă cînd s-a transformat într-o dramă universală și modernă.

Ce se întîmplă cu individul obscur și onest, individul care aluneca într-o viață, în singura sa viață posibilă pe pămînt, pe fundalul sîngelui și aproape semn, de mijloc, într-o ordine socială răsturnată, între principi aroganți și țărani îngenunchiați în tranșeele istoriei, cînd cale de mijloc nu mai există ? Ce se întîmplă cu individul anonim, cu o superbă conștiință de sine, care-și trăiește viața obișnuit, care iubește o femeie frumoasă, care crește cu dragoste un copil mirat în fața căderilor de stele, prins dintr-o dată în înfiorătoarele furtuni ale vremii ? Ce se întîmplă deci cu omul strivit de ierarhii sinistre, între roțile marelui mecanism al puterii delirante, frustrat la urma urmei de cîteva lucruri derizorii, de cîțiva cai frumoși și de cîțiva bani mărunți, dar jignit pînă la sfîșiere de nedreptate și de abuz, neînduplecat în setea lui de echilibru și de adevăr, intrînd brutal într-un conflict fierbinte cu autoritatea supremă, gata să declare război întregii lumi ? Acestea sînt cîteva din întrebările pe care și le pune Sütö András în piesa, **Florile unui geambaș**. Și la care răspunde fără ale, un compromis.

Spectacolul pus în scenă la Teatrul Bulandra de Ioan Taub e cuminte și ordonat. Textul e analizat cu luciditate dar cu imaginație în reflex. Austeritatea și banalitatea punerii în scenă estompează în mare parte efectul percutant al piesei. Pare încă o poveste din vremea descătușării lui Martin Luther deși, evident, în intenția dramaturgului destinul zbuciumat al lui Michael Kolhaas seamănă perfect cu destinul multor oameni care traversează secolul douăzeci. Publicul oftează la un moment dat, șoptește, strîmbă din umeri, ieși, intră în sală, pentru ca imediat după aceea să fie prins de ritmul sufocant al demonstrației, de tiradele acute, de confruntările dramatice ale personajelor. Cîțiva actori își joacă rolurile cu voluptate. Ion Cocieru, interiorizat și frămîntat în Michael Kolhaas parcurge cu inteligență și cu finețe etapele răzvrătirii și înfrîngerii eroului, fără stridențe și excese, fără melodramă, simplu, convingător și totuși monoton. Ion Caramitru joacă rolul celui mai bun prieten al eroului principal cu revoluția pe buze, cu intransigență, cu neînduplecare și refuz ; actorul are distincția, prestanța și bădărănia frustă a omului care înțelege că totul se cîștigă prin luptă și fără compromis. Ion Caramitru face din orice rol o demonstrație strălucită de inteligență și de cultură. Ion Lemnaru în Franz Muller e dupliciar și malefic, bun pentru rolurile de perfizi și conștiincioși răsturnători de valori. Actor subtil și cu disponibilități latente ! Mihaela Marinescu în Lisbeth trece prin reflector ca o lecție de tragism.

Cîțiva actori, profesioniști încercați ai scenei, completează tabloul de epocă dăruit de Matei Vișniec cu în deplin respect pentru autenticitatea sumbră, de cavou, a concepției regizorale. Banda sonoră, cu muzica expresivă scrisă de Ștefan Niculescu se aude din păcate, uneori, cu paraziți. Scenele grotești a petrecerii din castelul rivalului lui Michael Kolhaas, bine regizată pe fragmente, neomogenă în ansamblu, e jucată fără entuziasm și fără convingere de către actori. Or, aceasta trebuia să fie una din secvențele cheie ale reprezentației, moment culminant, spectaculos din punct de vedere dramaturgic.

Florile unui geambaș, spectacol pus în scenă la Teatrul Bulandra (sala din bulevardul Schitu Măgureanu), merită să fie văzut pentru ceea ce exclamă textul lui Sütö András și pentru cîteva creații actoricești care ridică temperatura spectacolului pînă la limita febrei și obsesiilor grave.

ADRIAN DOHOTARU ■

● CAP LIMPEDE

IV

Flori de cîmp

Romica Puceanu, o poză din anii cînd nu apărea la T.V.

Tangaj amețitor, ondulație a mării după o furtună primejdioasă, cuiere în absuri, răsuciri și cîntecul lăutărese. Cu inflexiuni ce-ți învăluie ființa, Romica Puceanu are darul să-ți schimbe vîrsta, răsturnînd sentimente, răscolindu-le ca pe firul de ață, poetizînd Dîmbovița în Niagara și invocînd zăbala calului, suoradimensionează blestemul de mamă, blestemul de fată cu mintea moartă după Rica al lui Miron Radu Paraschivescu, cel crud în dragoste și blînd în restul timpului.

Apariție relativ tîrzie, Romica Puceanu s-a impus absolut și trecînd peste pragul convenționalelor putem afirma fără grija de a greși, că în genul respectiv, la ora actuală, se află pe primul loc, ca o primadonă.

Culegînd flori de cîmp ce nu cresc la fereastră ca orice „mușcată", fiică de lăutar vestit — Constantin Puceanu, cel care a imprimat primul disc lăutăresc în România — nepoată bună a Cobzarului bătrîn, la 11 ani cînta în (azi) Parcul Libertății **Mi-e dor de tine.** Mai tîrziu, în Floreasca, fost cartier mărginaș, strîngînd în poală dragoste și deziluzii, își află sprijinul în cîntecul crescut spontan, cel fără de textieri versați :

„Foaie verde lin pelin,
Rău e, doamne, prin străini,
Să nu ai nici un sprijin,
Să umbli din poartă-n poartă,
Cu inima neîmpăcată."

Romicăi Puceanu îi vine inspirația așa. Acest „așa" nu se poate explica. E un burghiu ascuțit, astfel e inspirația. Simte că o cuprinde un duh și începe să cînte.

„Mă cuprinde o căldură, tot orice supărare și pareă plutesc. Norocul meu că alături de mine se află acum și Bebe Șerban, acordeonist de talent".

— Dar Mihalache ?

— Și Mihalache e mare, plecăm acum în Danomarca. Dar...

— Dar ?

— Lumea ne vrea vii, doam'ne, am primit sute de telefoane și unii mă întrebau mirați dacă mai trăiesc.

„Am cîntat cu regretatul Fărîmiță Lambru și după aceea au început să mă cheme la televiziune doar la revelioane, dar lumea vrea".

Cu voia noastră, fără voia noastră, muzica de pahar, cîntecul lăutăresc există. De aceea ne simțim pe undeva obligați să-l recunoaștem și să-l difuzăm.

Vineri 4 aprilie, în regia lui Eugen Gal, Televiziunea Română ne-a oferit un microrecital Romica Puceanu. Cu riscul de a-mi atrage oprobiul public, recunosc, sînt băutor de lapte. Ascultînd-o, am simțit explozia purității lumii, ca o rouă a dimineții, ceea ce m-a determinat să arunc pe fereastră regimul dietetic și să beau un pahar de vin roșu în sănătatea apreciatei interprete a cîntecului lăutăresc, Romica Puceanu.

A. MIHAILOPOL ■

Mozaic

Desprindem din **Mozaicul** de simbătă, 5 aprilie, filmul **Calul cu coada în vînt**, povestea frumoasă despre drumul lui Joe Indianul, acel superb cal prezentat ca un adevărat erou, ca o vedetă ce-și știe perfect rolul și nu se lasă stăpînită de nimeni. Comentariul lui Cristian Topescu — din nou excelent. ● Apoi, cei 5 Jacksoni ne-au făcut o mică demonstrație de ceea ce poate să însemne un show, ce înseamnă, de fapt, dragostea pentru cîntec, pasiunea pentru ritm. ● Și pentru că tot vorbim despre pasiune, iată o nouă demonstrație, reluată pe micul ecran și care a ținut, desigur, în tensiune nu numai pe cei ce joacă și iubesc baschetul : secvențele din finala cupei europene la baschet masculin. Întrecerea de la Tel Aviv între Real Madrid și Maccabi Tel Aviv ne-a arătat că nu numai fotbalul este sportul ce-și merită suporterii ci și baschetul, odată ce poți avea șansa de a urmări coșurile marcate de Aulcie Perry sau Earl Williams. Rareori poți vedea un moment mai palpitant decît acela în care mingea s-a rotit în inelul de la coș și apoi a ricoșat pe teren în fața jucătorilor. ● Tot micul ecran ne-a prilejuit o întîlnire de gală, cu aceea care a fost interpretă a numeroase roluri pe marile scene lirice ale lumii — Maria Callas. Redactorii emisiunii ne promit în emisiunea viitoare o altă întîlnire, de astă dată cu opera **Manon Lescaut.** ● Mihaela Cristea s-a străduit să ne facă cunoștință cu lumea mai puțin cunoscută a anticarilor, a iubitorilor așa-„dreptunghi pătrat-liniar" (?) care este cartea. Redescoperirea cărții cu ajutorul bibliofililor ne-a înlesnit prilejul de a urmări lucruri interesante, noi, despre ceva ce, în general, credem că știm totul — despre carte. Mărturisirile academicianului Șerban Cioculescu, sau ale lui Romulus Vulpescu au dat glas acestei frumoase pasiuni — bibliofilia.

CORNELIA DJIGOLA ■

Iubirea de frumos

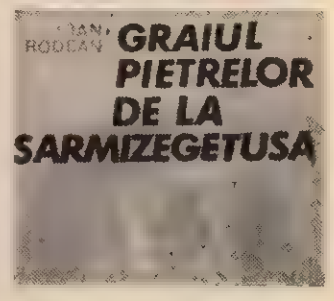

Îmi sînt străine vorbele mari în afara rostirii poetice, dar nu-mi pot tăinui bucuria de a putea sărbători în Cultura noastră apariția acestei cărți, la care s-a lucrat aproape o viață de om, o carte care se apleacă asupra acestei moșteniri de piatră din Munții Orăștie, asupra sanctuarului de la Sarmizegetusa descifrindu-se pentru prima oară la modul științific și convingător semnificația reală, anume cea de ceasornic cosmic, de observator astronomic pe lîngă semnificația lui culturală. Erau strămoșii aceștia ai noștri oameni ai cerului senin ce-și orientau sufletul și-și drămuiau existența după blinda lucrare a soarelui.

O civilizație solară s-a plăsmuit aici în Carpați, o lume trează a luminii de rangul marilor civilizații solare arhaice care a rodit o anume atitudine în fața vieții și a morții, incitînd făptura omenească să viețuie în spiritul unei ordini superioare, plecînd de la rostul real al creatorilor de-a întreține armonia cosmică a întregului. Este sărbătorit aici ceasul ieșirii din arbitrarul unei viețuiri neordonate legilor severe ale numerelor care stau la temeiul altor culturi europene. Dacă un sanctuar nu era alcătuit după legi precise, în spiritul geometriei înalte și clare, era lege în lumea veche că jertfa adusă pe acel sanctuar nu putea fi primită.

Savantul nostru Ioan Rodean și-a dăruit decenii din viață pentru a număra și descifra în amănunt geometria precisă a acestui ceasornic cosmic din inima Daciei, distrus și uitat după cucerirea romană. Cartea lui, în două volume, va fi reeditată într-un tiraj corespunzător curînd, pentru a fi pe masa noastră, a tuturor, ceea ce este de milenii în firea noastră. În cadrul acestei rubrici, cu un an în urmă vorbeam despre această carte, aflată pe atunci în manuscris, tipărită acum, care va aduce, sînt sigur, multă bucurie în inimile noastre.

IOAN ALEXANDRU ■

Un critic de talent

În mitologia greacă, fiica lui Zeus, Athena, a ieșit deplin înarmată din capul olimpiculuí ei tată, iar după versiunea poeților, în urma loviturii cu securea, dată de fratele ei, faurul Hephaistos. Așa își informa elevii acum o sută de ani, în manualul său, **Les dieux antiques**, poetul S. Mallarmé, „profesor la Liceul Fontanes", tălmăcindu-l pe George W. Cox și folosindu-se de „lucrările științei moderne". Aceasta dezleagă multe probleme, dar printre cele pînă astăzi rămase nesoluționate, este aceea a rarelor debuturi literare la vîrsta maturității și cu toate atributele acesteia — lancea, zalele și coifui zeiței Înțelepciunii. Îndemnat să închin cîteva rînduri criticului afirmat de la prima lui carte, **Marele Alpha**, la vîrsta de patruzeci de ani și reținînd cu dinadinsul să-i dezmint lui Alexandru George afirmația că aș fi un critic impresionist, fac cu acest prilej puțină literatură, ca să-i displacă, așa cum îmi displace și mie calificativul (tachinare pentru tachinare !). Ce e însă impresionismul, decît etalarea unor delectabile impresii de lectură, netrecute prin filtrul reflecției și nefinalizate în judecăți de valoare? Așa a procedat E. Lovinescu la începuturile lui, ca apoi să ne dezvăluie adevărata față a criticii și să lase cea mai însemnată operă critică a literaturii noastre.

Atras de culmi, Alexandru George ne-a dat în **Marele Alpha** portretul în adîncime al poetului Tudor Arghezi, pe care l-a prezentat sfîșiat de îndoieli, hărțuit de întrebări, zguduit de mari neliniști interioare, ca pe un cleric din veacul de mijloc, așteptînd cu spaimă escatologică sfîrșitul lumii în pragul anului o mie. Ca în tot ce scrie, informat exhaustiv, întocmai luptătorului „înarmat pînă-n dinți", criticul l-a citit pe Arghezi integral, dar l-a reținut imaginea centrală a poetului irepresibil, care dăinuie și în prozele lui de tot felul. Alexandru George a evitat termenii „poet filozofic" și „poet metafizic", fiecare fiind fie compromis, fie neoportun. Nici unul din aceste epitete, altădată invidiate, nu-i este însă nepotrivit.

Alt foarte mare scriitor al literaturii noastre interbelice care l-a sedus pe Alexandru George și pe care a avut poate norocul să nu-l cunoască mai de aproape, adică personal, dar și perspicacitatea de a-l pătrunde personal, dar și perspicacitatea de a-l pătrunde **intus et in cute**, a fost cel căruia i-a dedicat pătrunzătoarea lucrare **În jurul lui E. Lovinescu** (1975). Este o operă de dreptate, un act de justiție, care consună dealtfel cu sentimentul multora dintre mai tinerii confrați ai lui Alexandru George : E. Lovinescu este cel mai însemnat critic al literaturii noastre.

În tot ce a scris și scrie, Alexandru George ne apare ca un spirit foarte riguros, care judecă **more geometrico** cu un adevărat **brio** demonstrativ. Așa se plămădesc adevărații critici, din pasta, dacă se poate spune, a dialecticii carteziene. Alexandru George încarnează seriozitatea spiritului critic, neînduplecata lui rigoare. Un deceniu de activitate critică exercitată în afară de orice grup sau coterie literară a fost suficient să-l situeze pe planul întîi al criticii literare actuale. Spre deosebire de alți critici talentați, Alexandru George nu se aprinde ușor, nici ca să se entuziasmeze, nici ca să se irite. Temperament egal, reflexiv, sobru, disprețuind falsele străluciri stilistice. Alexandru George inspiră deplină încredere. Acesta este semnul celor aleși în aspra disciplină a criticii literare.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Cronica literară

Pompiliu Marcea: LECTURI FIDELE

Involuntar, recentele **Lecturi fidele** ale lui Pompiliu Marcea, apărute în seria de critice a Editurii „Cartea Românească", aduc în minte mai vechile **Lecturi infidele** ale lui Nicolae Manolescu. Firesc, o cultură trăiește prin circulația și permanentul dialog de idei. Ideile lui Pompiliu Marcea sînt afirmate, în deschiderea cărții, cu sigură limpezime : prima condiție pe care urmează s-o îndeplinească și din care derivă însăși rațiunea exegezei e „adecvarea la obiect" ; criticul „se află în slujba unei opere cu o existență de sine stătătoare pe care este chemat s-o explice, s-o interpreteze, s-o aprecieze, s-o clasifice". Din perspectiva funcției larg culturale a criticii literare ca „educator public", Pompiliu Marcea constată însă că unii profesioniști ai exegezei uită regimul „de subordonare, de dependență față de obiectul analizei", ceea ce reprezintă, în fond, o tentativă de „autonomizare a criticii", „a îndepărtării de obiect pe calea unor divagații sterile". Evident, nu este negat faptul că uneori criticul care uzurpă autorul sau opera și în locul lor se instalează pe sine poate fi interesant, agreabil, sclipitor, chiar substanțial, dar în acest caz se produce o abandonare a rosturilor, enumerate mai sus, ale criticii. Tranșant în această problemă căreia-i dedică multe dintre paginile cărții sale, Pompiliu Marcea arată că o astfel de **substituire** în numele criticii creatoare este „un mod de a trișa". Critica poate fi creatoare «numai în sensul că propune noi puncte de vedere în raport cu o operă, dar nu poate crea opera însăși. Iar emiterea unor puncte de vedere temeinice, profunde și convingătoare nu este cu nimic mai prejos decît orgoliul de a „crea" opera, avînd, mai întîi, avantajul moral al onestității profesionale, apoi marele avantaj de a nu trăda disciplina prin devierea de la scopurile ei firești ci de a-i afirma permanent demnitatea și foloasele, de a-i demonstra necesitatea socială și spirituală».

Polemizează, ne întrebăm, **Lecturile fidele** cu **Lecturile infidele** ?

N. Manolescu afirma că „opera literară există, dar nu **obiectiv**, ca un obiect : existența ei trebuie recreată, făcută sensibilă, adică dovedită". Opera este o „hieroglifă", ea există cu adevărat „în structurile ei ascunse, care trebuie descoperite". De aceea și considera critica drept „posibilitatea de a **inventa** această realitate infinită a operei", ea fiind, de fapt, o „lectură infidelă". Însă nici Pompiliu Marcea nu pretinde o lectură unică, sacrosanctă, cu pretenția dogmatică de a fi explicat o dată pentru totdeauna o operă, după cum nici N. Manolescu nu avea în vedere prin infidelitatea lecturii eludarea operei în cauză. „Justificările" operei, teoretizate de N. Manolescu, elementele ce se cer a fi convocate de critic pentru „a dovedi" existența acesteia, nu sînt oare, în planul actului critic propriu-zis, tocmai acele „noi puncte de vedere în raport cu o operă" cerute de Pompiliu Marcea ? Desigur, cei doi concep diferit **existența** operei (ceea ce pentru Pompiliu Marcea apare „obiectiv", pentru N. Manolescu abia rămîne de demonstrat, iar ceea ce pentru unul e „subiectiv", celălalt urmează a demonstra prin referiri concrete) însă după cum autorul „lecturilor infidele" considera perfect posibilă o „critică de explicație" („ea e limitată, nu și absurdă"), tot astfel autorul „lecturilor fidele" arată că nu vom putea cere niciodată unui critic „să se ignore pe sine, așa ceva nu e cu putință și nici nu e necesar". Însă, adaugă Pompiliu Marcea, „îi vom pretinde numai să lase suficient loc și pentru opera analizată". Așadar, înțelegem acum mai bine, dacă este vorba de o intenție polemică, ea se exercită cu toată energia (chiar cu o anume vehemență care dramatizează pe alocuri paginile „lecturilor fidele") în direcția exagerărilor pe care le produce infidelitatea lecturii. Exagerările acestea au drept efect „narcisismul critic", o oarecare „uniformitate în primirea cărților ce apar, creîndu-se astfel impresia uniformității însăși a peisajului literar". Este ceea ce explică și următoarea mărturisire pe care am aflat-o în pagina de început a cărții lui Pompiliu Marcea : „Am citit cronici literare în care numele autorului ori al operei apăreau numai în subsolul textului, altfel nici n-am fi știut despre cine-i vorba". În astfel de împrejurări se impune, desigur, cel puțin din considerente de etică profesională, o mai strînsă „dependență" de operă. Este și îndemnul acestor **Lecturi fidele**, carte riguros organizată în cinci secțiuni **(Sinteze, Istorie literară, Despre critica literară, Probleme literare actuale** și **Cărți, autori)** pe parcursul cărora nu o dată cititorul poate remarca observații de cert interes, surprinzătoare chiar, cum este de exemplu aceea că presupusa inflație a producțiilor de inspirație rurală și credința generală că scriitorii români au creat mai ales o literatură cu sau despre țărani se dovedesc a fi în ordinea rezultatelor estetice — singurele care interesează cînd e vorba de literatură — o „falsă percepție".

Mai presus de orice însă, noua carte a lui Pompiliu Marcea reprezintă, cum arătam, o pledoarie pasionată pentru necesitatea de a revitaliza rosturile primordiale, esențiale, ale criticii.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Cartea străină

Sylvia Plath

Sînt poeți care vin în lume încărcați de o imensă povară tragică, rezultată din întîlnirea conștiinței lor cu existența, asumată ca un destin personal ineluctabil. Acesta este sensul global care se degajă din poezia realizată de Sylvia Plath *). După ce creația lirică americană ieșise din starea provincială, fiind rînd pe rînd amenințată de cosmopolitism sau eclectism, ea năzuia spre un limbaj universal, menit să reprezinte confruntarea ființei umane cu matricea sa proprie de existență. Pe această cale, starea omului de pretutindeni, privită ca o rezultantă universală a modului său de a putea să fie, se întîlnește cu asumarea individuală a destinului existențial și social. Or, poetul este și el un om care intră în parametrii vieții, iar discursul său liric se poate converti într-un act de etalare a eului, un strigăt de deznădejde sau o explozie de speranță. Din această cauză opera sa poate fi definită ca o biografie lirică proiectată asupra lumii, dar și o confesiune șocantă rezultată din incapacitatea sa funciară de aderare la existență.

Sylvia Plath este o **poetă nevrotică**. Ea are **simțurile deregiate** ca alți mari damnați de talia lui Rimbaud sau Lautréamont. Și dacă pentru unii poeți simboliști nevroza devenise un clișeu, puțini fiind scriitorii care au știut să facă din această stare literară, pentru această fragilă făptură a Americii anilor 1932—1963, poezia a devenit un limbaj prin care era cu putință să fie comunicate doar stări existențiale fundamentale, faptele cotidiene fiind doar un pretext de scormonire a acelui etimon care marcase definitiv un destin uman, programat să ne vorbească prin literatură.

Dar pînă cînd Sylvia Plath avea să intre în marea arenă a poeziei, Wallace Stevens descoperise sunetul și culoarea, enunțul ironic, denudat de podoabe. Theodore Roethke medita asupra lumii descoperind o altă față a limbajului barochizant, Frank O'Hara intră în universul cotidian printr-o abilă manipulare a informației livrești, Ezra Pound închidea poezia într-o erudiție ludică, iar în Anglia, Dylan Thomas se întorcea spre reflecția poeților „metafizici, evidentă uneori și în maniera sa de **textualizare**.

Ca și unii dintre antecesorii sau contemporanii săi, Sylvia Plath acreditează iarăși poezia ca expresie a unei experiențe proprii. Este adevărat că pe această cale scriitoarea americană se poate întîlni cu unele moduri elementare de comportament serial al omului universal. Dar reacțiile sale sînt personalizate. Poezia sa are o energie virilă, evidentă în fronda meditației sale sumbre. Dar ea poartă în esența gîndirii sale pecetea unei fete și a unei femei profund frustrate, care se eliberează de o existență nevrotică prin scris.

Simplificînd discursul liric pînă la unele forme de reducție fundamentală, am fi înclinați să spunem că există poeți ai cuvintelor și poeți ai ideilor. Cînd aceste două moduri de enunțare a poeziei se întîlnesc într-o alianță inedită, atunci revoluția în microclimatul creației lirice capătă efecte de șoc.

Poezia Sylviei Plath produce un șoc estetic, o stare de durere aproape fizică, la care se adaugă efectul de stupoare exercitat asupra gîndirii cititorului. Scriitoarea înnoiește poezia pe toate planurile. Modul ei de-a medita **asupra existenței** declanșează perplexitatea, starea de tăcere apăsătoare. Poeta intră într-un fel de **transă tragică**, la fel ca într-un mare mecanism universal.

„Zeii nu cunosc decît destinații / Sînt o scrisoare virită în această crăpătură / Zbor spre un nume, zbor spre doi ochi" **(Ajungînd acolo)**. În acest mare mecanism, poeta are sentimentul că **„ziua lunecă aidoma panglicii de la mașina de scris" (Paralitic)**, iar anii **„Vin ca animalele din hăul cosmic" (Ani)**.

Sylvia Plath reprezintă tipul scriitorului egolatru, bintuit de chinuri interioare misterioase. Mecanismul conștiinței sale funcționează printr-o traumatizantă stare de **introiectare** și **proiectare**. Pentru ea, luna e **aspră**, asfințiturile au o nebănuită **cruzime**, iar lumina o **arde**. Poeta nu are nici un spațiu protector : **„Sînt locuită de un strigăt /... / Sînt îngrozită de lucrul acela întunecat / Care doarme în mine" (Ulm)**.

Dar obsesia fundamentală a poetei rămîne timpul. Acesta nu este conceput ca un **proiect spre moarte**, ca în literatura existențială, ci ca o permanentă surpare în gol, ca o eternă și inutilă trecere din care se istovește orice sens. De aceea, intrarea în marele anonimat i se pare firească : **„Sînt nimeni ; nu mai am de-a face cu nici o explozie" (Lalele)**, iar moartea îi apare ca un corolar firesc : „A muri / E o artă, ca oricare alta. / Mie-mi izbutește al dracului de bine" **(Lady Lazarus)**.

Obsedată de moarte, Sylvia Plath este atrasă de culori. Ele sînt un fel de formă de diversiune. Negrul, verdele, albastrul etc. reprezintă proiecții ale unor stări de reverie, voluptăți ale vederii și surse de anxietate.

Nici existența pereche, nici prezența tatălui nu pot fixa dorința poetei de-a fi pentru ceilalți și între ei, uniți într-o mică matrice familială. Celălalt — perechea — este **saltimbanc, lunatic, nemilos, atlas adus de spate, coș cu țipari colcăind** etc. **(Tu care ești)**.

Complexul oedipian se proiectează asupra unui tată monstruos „Gard viu de aspre porunci, / Barbare și gotice, nemțești sută-n sută. / În glasul tău strigă morții / Eu nu-s vinovată". **(Mica fugă)**.

Poeta este o însetată de iubire, ea trăiește marea dramă a însingurării totale : **„Sînt goală ca un git de găină, de ce oare nimeni nu ține la mine" (Soborul albinelor)**. Doar dragostea ei se dăruiește peste tot. „Un țipăt și cobor din pat greoaie ca o vacă / Și florată în victoriana mea cămașă de noapte, / Și-atunci deschizi o gură de pisică..." **(Cintec de dimineață)**.

Sylvia Plath înnoiește poezia prin substanța gîndirii sale, ca și rețeaua de imagini. **„Un cer indiferent ca spatele de porc", „sînt o cărare, o scenă, o vacă borțoasă", „Mlaștina are lingoare", „Jetul șingelui e poezie"** etc., indică nu numai un nou mod de asociere a cuvintelor, ci și un altfel de reflecție introdusă în spațiul poetic.

Numai un scriitor încercat de marea confruntare cu tălmăcirea unor poeți dificili, cum s-a dovedit a fi Vasile Nicolescu în întîlnirile sale cu Desnos și Michaux, putea aduce poezia Sylviei Plath în acea stare a lecturii în limba română care să stîrnească admirație și tăcere, chiar și pentru cei ce iubesc doar ostentația cuvintelor fără sens.

ROMUL MUNTEANU ■

*) **Sylvia Plath, Ariel și alte poeme**, traducere și prefață de V. Nicolescu, Ed. Univers, **1980**.

Un muzeu în labirint

Veneţienii (IV)

Tiţian şi ciuma

Tiţian. Autoportret (Detaliu)

Lui Théophile Gautier, Tiţian i se pare singurul artist în întregime **sănătos** care a apărut din antichitate, avînd seninătatea puternică a lui Fidias. Nici o febră, spune el, nici o nelinişte, care e o boală modernă, nu l-au atins. E frumos, robust şi liniştit ca un artist păgîn.

Mi se pare greu de acceptat că un asemenea elogiu este cel mai potrivit. El sună mai degrabă a diagnostic şi nu cred că artiştii trebuie împărţiţi în bolnavi şi sănătoşi. Au existat boli cărora nu le putem contesta o dină fertilă şi sănătăţi robuste care au rămas sterile. Să recunoaştem însă că nu e puţin lucru ca şi la optzeci de ani să iubeşti viaţa ca în tinereţe. Arta acestui veneţian are puterea să vindece realitatea de păcatul de a fi pulbere.

„In ce zi sîntem ?" a întrebat Goethe în dimineaţa cînd a murit. I s-a răspuns : „22 martie". „Aşadar, a început primăvara" a murmurat el. Şi e o zguduitoare mărturisire în acest murmur. Un strigăt nu ne-ar fi vorbit mai mult despre Goethe. Dacă moartea unui om spune ceva şi despre viaţa lui, dacă modul de a muri are vreo legătură cu modul de a trăi, moartea lui Tiţian este, poate, tot atît de grăitoare.

În anul 1575 a izbucnit ciuma la Veneţia. Focurile în care ardeau mobile şi haine făceau cerul livid. Ca să se apere de umbra sinistră a molimei, veneţienii se închideau prin case, pîndind terorizaţi trecerea interminabilă a gondolelor funerare. În mijlocul acestui flagel, Tiţian continua să picteze, la fel cum Goethe va scrie mai tîrziu în mijlocul războaielor napoleoniene. Avea aproape o sută de ani, dacă luăm în consideraţie data de naştere pe care şi-o dădea el. Aproape nouăzeci, dacă-i ascultăm pe biografi. În cele din urmă, pictorul a încercat să fugă din oraşul extenuat de moarte şi să se adăpostească în natalul Pieve di Cadore, dar cei din Cadore păzeau toate cărările de acces şi, ameninţînd cu archebuzele, nu lăsau pe nimeni să pătrundă pînă la ei, ca să nu aducă molima. În zadar a cerut Tiţian permisiunea să treacă. Teroarea morţii împinge uneori omul la un egoism neîndupleçat. Nici gloria, nici vîrsta venerabilă nu i-au fost artistului de folos. A fost silit să se întoarcă la Veneţia unde, în august 1576, moare de ciumă, în timp ce vara agoniza pe cerul lagunei. Unul din cei 50 000 de veneţieni seceraţi de ciumă atunci...

Acest episod ne poate ajuta să judecăm mai bine calmul senin din pînzele lui Tiţian. Ne-am obişnuit prea mult cu ideea că Renaşterea a arătat ca **Primăvara** lui Botticelli, o grădină senină în care şi zeii discutau ca la Academia platoniciană din Florenţa şi toată lumea şoptea versuri în stilul lui Angelo Poliziano între carnavaluri. La această prejudecată a contribuit şi pictura. Aşa cum statuile greceşti au contribuit la prejudecata că în Elada toată lumea surîdea abstract şi, dacă a fost cineva ucis, cuţitul a fost desigur de marmură. Fra Angelico ne lasă uneori impresia că în Renaştere oamenii nu trebuiau să plîngă decît din cauza fericirii. Nu plîngea el însuşi de fericire pictînd o cută din mantia Fecioarei ? Or, dacă lucrurile ar fi stat aşa, liniştea lui Tiţian n-ar însemna prea mult. Ea ar constitui un dar pe care-l posedă toată lumea. Probabil, ca să preţuim cum se cuvine această linişte, trebuie să ne amintim că în era de lumină a Renaşterii pădurile erau mai pline de lupi decît în tenebrosul Ev mediu. În timpul lui Botticelli, lupii au intrat chiar în Florenţa pe străzi. Ni i-am putea imagina printre copacii din **Primăvara** sau dîndu-i tîrcoale Venerei după ce a ieşit pe ţărm ? Nu, şi totuşi rugurile au existat la Florenţa pentru că lumea s-a înghesuit să-l asculte pe Savonarola : nu el a compus cîntecele în care orice bucurie era condamnată, iar frumuseţea era ameninţată cu flăcările iadului. La rîndul ei, Veneţia, Veneţia gondolelor, a serenadelor este şi Veneţia Podului Suspinelor, Veneţia teribilului Consiliu, Veneţia care a pus o cutie pentru delaţiuni. Nimic din toate acestea în pictura lui Tiţian. El stă ca străjerii din Cadore păzind ca nimic din ceea ce omoară să nu pătrundă în atelierul său.

I-am putea reproşa acest mod de a se feri de orice umbră, de orice îndoială. Un artist nu-şi slujeşte epoca dacă îi ascunde defectele. Dimpotrivă, adulînd-o, o încurajează la abuzuri. Dar Tiţian nu-şi linguşeşte epoca. El simte ca ea. Are optica ei. Nimeni, la apogeul Veneţiei, nu vrea să pătrundă în ateliere morbul ciumei. Căci marea descoperire umană a Veneţiei, cum spune Eugenio d'Ors, constă în identificarea plăcerii cu demnitatea. Tiţian cîntă viaţa şi la o vîrstă foarte înaintată şi face asta cu demnitate. Pentru el, moartea nu e nici sens, nici explicaţie. Ea nu e decît sfîrşit. Bătrîn, arată ca un mag. De fapt, e un taumaturg. Tot ce atingea Midas în legendă se transforma în aur. Tot ce atinge alţii se transformă în nisip. Tot ce atinge Tiţian se transformă în recunoştinţa de a trăi. El nu este niciodată întrebare. Este totdeauna Răspuns.

La urma urmei, un artist poate fi liniştit nu pentru că e străin de sfîşieri, ci pentru că găseşte în el resurse să se ridice deasupra lor. De cîte ori uităm asta, sărăcim idealul clasic. Nietzsche zicea : „Tot ce nu mă ucide mă face mai puternic" Praxitele ar fi putut spune : „Tot ce nu mă ucide mă face să surid". Iar Tiţian pare să murmure : „Tot ce nu mă ucide mă face mai liniştit". El n-a renunţat niciodată să identifice plăcerea cu demnitatea. Ca Veneţia. Care şi astăzi, între melancolii şi deziluzii, reuşeşte în zilele cu soare să privească în apa lagunei ca Tiţian. Cu aceeaşi liniştе venerabilă.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Octav Băncilă — pictorul moldovenilor (1)

Sînt, incontestabil, în viaţă fapte şi întîmplări pe care nu le poţi lămuri sau tălmăci, cărora nu le atribui nici o însemnătate cînd le-ai trăit şi nu-ţi dau senzaţia că undeva le-ai înregistrat măcar fugitiv, ca să crezi că s-au pierdut iremediabil, pentru ca într-o zi oarecare, printr-o inexplicabilă şi secretă poruncă să sară de sub coaja vremii şi să te facă să încerci tulburătorul sentiment că o mînă nevăzută şi neştiută ţese în taină un goblen al ciudăţeniei, al hazardului şi al brodelilor, pe care ţi-l arată în clipa oportună ca să-ţi sporească mirările, întrebările, dilemele, spaimele, misterul însuşi al structurii şi al existenţei noastre, — atitea comenzi şi explozii neprevăzute care nu vei afla niciînd de unde pornesc, cum vin şi unde se duc.

E jocul capricios şi fascinant al memoriei.

Nu m-am gîndit niciodată că voi scrie ceva despre Octav Băncilă. Nici înainte de a-l cunoaşte, nici după ce l-am cunoscut. Nu eram cronicar plastic — iar domeniul era atunci acoperit de semnături cu autoritate şi prestigiu în materie, ca Al. Al. Busuioceanu, Oskar Walter Cisek, Eugen Crăciun, Fr. Şirato, N. N. Tonitza, Mac Constantinescu, Adrian Maniu, G. Oprescu, Tache Soroceanu, poeţii şi esteticianul Ştefan Neniţescu şi uneori încă Tudor Arghezi, care se mai lăsa ademenit de o veche a lui dragoste pentru linie şi culoare — şi nici o altă ambiţie nu mă ducea spre pictură în afară de goana unui tînăr dornic să descopere şi să-şi alcătuiască universul lui de frumuseţi, de armonii şi de încîntare. Patima a devenit mai apoi. Şi ca s-o îndestulez, am bătut multe şi lungi drumuri. Dar prima expoziţie căreia i-am călcat pragul a fost aceea a lui Octav Băncilă de la sfîrşitul anului 1925, din Bucureşti, la abia 17 ani împliniţi.

Tablouri, firească, mai văzusem în case de oameni şi în vitrine de magazine sau de anticari ; cîte unele din ele, în absoluta mea ignoranţă, îmi plăcuseră mai mult decît altele — fără să ştiu de ce — atît de numeroase însă, ale unui singur om, într-un singur loc, era pentru întîia dată că vedeam şi mărturisesc că am ieşit din sala „Ileana" parcă ameţit, parcă şovăind în mers de nişte poveri fragile şi ascunse, care se aşezaseră înlăuntrul meu şi-mi revine proaspăt momentul — la care n-am mai cugetat — după mai bine de jumătate de secol, acum cînd însăilez şirurile astea despre Octav Băncilă.

Normal poate că ar fi să reţii cea dintîi carte citită, piesa de teatru la care ai debutat ca spectator, cel dintîi concert ascultat, primul muzeu de artă în care ai intrat, dar toate aceste lucruri se şterg, se irosesc, dispar şi în amintire, în genere, rămîne numai catifelata cicatrice a emoţiei, dacă ai avut-o, ceea ce atinge sensibilitatea şi capacitatea ta de impresionabilitate. Şi e păcat că le uiţi, fiindcă de multe ori sînt esenţiale şi poartă în ele germenul şi trasările unor deschideri de căi care-ţi vor umple toate zilele vieţii şi vor conserva, cînd ai ajuns la capătul ei, melancoliile începuturilor, ale aspiraţiilor, ale împlinirilor, ale deziluziilor sau ale eşecurilor.

Cu ce agoniseală psihică şi mintală am plecat de la expoziţia Băncilă ?

Nu ştiu. Îmi amintesc doar că se furişase în mine o durere, o suferinţă pe care nu le mai cunoscusem — era o altă faţă a medaliei pe care mi-o punea sub priviri, zguduitoare, acest pamfletar al imaginii. Şi trebuie s-o spun deschis : m-a descumpănit fără să mă cîştige.

E drept că nici nu ştiam nimic din ceea ce aveam să învăţ, cît de cît peste timp, eram virgin de orice cunoştinţe şi de orice experienţă vizuală, profanul perfect, total, incapabil să deosebească uleiul de pastel, guaşa de acuarelă şi litografia de gravură, cînd toate, amestecate, erau incluse în serafica noţiune de „tablou" şi numai după ce s-au scurs destui ani am început să-l judec şi să-l înţeleg.

Dar Băncilă, deşi am fost contemporan cu el, ca şi cu atîţia alţii din cei mari, nu era pictorul generaţiei mele, sau ca să mă exprim mai clar, al gustului către care evoluase generaţia noastră, cum dealtfel nu a fost nici Grigorescu.

Noi, din cei pe care nu i-am apucat, am iubit pe Andreescu şi pe Luchian. Şi am crescut — ca să-l pomenesc exclusiv pe ai noştri şi doar cîţiva dintre ei — cu Petraşcu şi Pallady, cu Teodorescu-Sion şi Ressu, cu Şirato şi Tonitza, cu Iser şi Ştefan Dumitrescu, cu Steriade şi Dărăscu, cu Ştefan Popescu şi Eustaţiu Stoenescu, cu Ciucurencu şi Arnold, cu Lucian Grigorescu şi Iorgulescu-Yor; cu Marcel Iancu şi Maxy, cu meteoricul Aurel Băeşu şi cu Dumitru Ghiaţă. Ei ne-au fost călăuze gratuite şi involuntari pedagogi, cu ei am descoperit alte ceruri, ei ne-au saturat retina şi sufletul, unii cu linia şi alura desenului, alţii cu lumina şi culoarea, cei mai mulţi cu toate laolaltă, dar mai ales culoarea. Fiindcă leatul meu a fost leatul culorii. Şi ea nu venea din Germania unde se dusese să studieze spre sfîrşitul veacului trecut Octav Băncilă. Culoarea a venit din Franţa şi într-o oarecare măsură din Italia. Din Germania — ţară prin definiţie industrializată — veneau, excelent preparate, culorile... Efectul lor, îndrăzneala de a le valorifica, au arătat-o lumii francezii cu precădere şi puţin italienii. Generaţia mea mergea către altceva ; iar Băncilă nu putea să ne subjuge cu negrul, cu griurile, cu ocrul şi cu roşul întunecat, — tonurile lui preferate ; nici cu pasta groasă transferată în pînză pe lama de cuţit ; nici cu florile la care se oprise — panselele, liliacul, viorelele, crizantemele — sleite de natură de toată substanţa picturală ca să mai poţi pune în nervurile lor o vibraţie, o transfigurare. Pictura lui era ca un ţipăt, un protest şi o alarmă, structura lui trupească şi morală, de luptător şi de înfruntător impetuos, de frenetic şi de nonconformist, care şi-a făcut spadă din pensulă şi creion — şi avea atîtea de spus şi de înfăptuit — ca să mai aibă răgazul şi răbdarea să smulgă ceva ce nu fusese explorat şi exploatat, în petale şi corolă.

Nu-mi dau seama dacă Octav Băncilă poate fi etichetat că aparţine vreunei şcoli, dacă poate fi încadrat în vreun curent sau într-o modă. Cred că nu. Cînd se întoarce de la München în ţară în 1898 ca să-şi facă stagiul militar, nu se ivise expresionismul. Poate că Băncilă să-l fi intuit, fiindcă din perioada aceea datează, mi se pare, două lucrări de ale lui, „Recrutul" şi „Sentinela", cu reliefuri, dacă vreţi, apropiate expresionismului, ca şi foarte multe din celelalte care au urmat, din ce în ce mai accentuate.

Emil Nolde nu pictase „Vagabonzii" lui, Georg Grosz avea cinci ani, iar Oskar Kokoschka doisprezece. Şi Octav Băncilă se menţine pe linia asta ca un premergător anonim, ca un preexpresionist, ca să ne dea, an de an, alt ţăran şi alt muncitor din contextul social românesc, cu alte fizionomii decît acelea tradiţionale, practicate şi cultivate pînă la el, culminînd cu dramaticul ciclu din răscoalele de la 1907.

A presimţit expresionismul ? Sau mai repede căpăta expresie plămada lui, climatul în care s-a mişcat, ce a auzit vorbindu-se, educaţia pe care şi-a făurit-o datorită mediului ? Probabil că acolo şi-ar găsi, în fond, obîrşia, orientarea lui în artă, militantismul lui.

Rămas orfan la patru ani, Octav Băncilă (1872—1944) a fost crescut pînă la intrarea în şcoala primară de sora lui, Ecaterina, soţia lui Gheorghe Nădejde, ca să fie lăsat apoi în grija celeilalte surori, Sofia Nădejde, căsătorită cu Ion Nădejde — amîndoi fraţii Nădejde ţinînd două surori Băncilă — şi se poate afirma fără riscul unei greşeli, că în ambianţa „Contemporanului" a deschis ochii, s-a format, şi-a decantat ideile şi s-a cristalizat crezul lui artistic, căruia i-a rămas statornic slujitor.

L. KALUSTIAN ■

Inedit

Semnalăm apariţia foii „Inedit", publicaţie literară editată de Asociaţia scriitorilor din Bucureşti şi Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă al municipiului Bucureşti, care, de la primul său număr, îşi propune un program generos. El derivă din chiar statutul şi viaţa „Cenaclului cenaclurilor" bucureştene : vechi şi noi cenaclişti se întîlnesc în paginile acestei Foi literare. Alături de semnături prestigioase apar nume noi, precum acelea ale Leliei Munteanu, Gabriel Cheroiu, Octavian Berindei, călduroase prezentate de poetul George Alboiu. Încă de la acest prim număr publicaţia se vrea o oglindă a vieţii literare bucureştene, a conlucrării scriitorilor profesionişti cu cei care bat la porţile literaturii, în atmosfera de emulaţie spirituală creată de Festivalul naţional „Cîntarea României". Textele prezente justifică titlul acestei „foi". Ele sînt într-adevăr inedite. Prin publicarea unor texte de Arghezi, Pârvan, Brâncuşi, D. Cuclin, „Inedit" îşi creează încă de pe acum o ţinută şi un prestigiu care tind să depăşească limitele celor patru pagini, fiind în acelaşi timp o deschidere către toţi iubitorii de literatură. Cîţiva scriitori entuziaşti (George Alboiu, Gheorghe Anca, Ion Iuga, Alexandru Văduva) alcătuiesc colegiul de redacţie. Adecvată, prezentarea grafică semnată de Toma Alexandrescu. Sperăm că „Inedit" — cu al său prim număr din martie 1980 — va deveni capătul de serie al unei publicaţii literare de succes. Este un succes pe care i-l dorim !

Etc., etc., etc...

Bunicii

Despre bunicii noştri se scrie din ce în ce mai rar şi mai puţin. Ei au devenit aproape nişte accesorii pe care de multe ori le uităm în podul copilăriei, între cărţile cu poze colorate.

Nici nu le mai simţim prezenţa cînd ne sînt în preajmă pentru a ne ajuta pe noi, părinţii ocupaţi, să ne crească copiii. Iar cînd sînt departe îi uităm. În oraş, în blocul Z 14, sc. V, ap. 321, ei se scoală cel mai devreme, ies pe balcoane şi-şi pun palma streaşină la ochi privind cerul ca să vadă dacă va ploua sau nu în zi. Pe urmă tuşesc puţin, cît se îmbracă pentru a merge să cumpere pîine şi lapte. Cînd se întorc aprind cu aceeaşi teamă aragazurile sau plitele noastre electrice pentru a face ceaiul (niciodată cafeaua) copiilor. Tuşesc iar, se împiedică în uşile de frigidere, mai varsă cîte ceva din mîinile care le tremură şi după ce au pus pe masă ne trezesc în şoaptă. Cît ne firîitisim noi în băi, ei îi îmbracă pe cei mici în uniformele şcolare, îi piaptănă, încercînd zadarnic să-i facă să uite căldura somnului. Noi plecăm grăbiţi spre şedinţele noastre, iar ei ne duc copiii la şcoală. După aceea mai trec şi prin piaţă, pentru că au atîtea şi atîtea de cumpărat. În tramvaie şi în autobuze, cînd merg şi ei pe la doctori ori pe la cimitire, îi împingem cît putem, că doar nu pe noi ne doare. Seara, cînd ne întoarcem, copiii noştri şi-au făcut lecţiile, au mîncat. Mîncăm şi noi, deschidem televizoarele şi le ignorăm întrebările fără rost.

— Ei, cum a fost azi la serviciu ?

— ...

Ne facem că nu-i auzim şi nu ne este milă de singurătatea lor noaptea, cînd fac curat în bucătărie ori spală ciorapii nepoţilor. Sîntem şi aşa destul de mulţumiţi de noi înşine cînd spunem cu mîndrie :

— Bătrînii stau la noi. Noi avem grijă de ei.

Ce eroare ! Cînd tot ei au şi acum grijă de noi şi de casă ! Cînd fără ei... Cît despre ceilalţi, care au rămas acasă, nu mai ştim aproape nimic. Dacă sînt prea departe le trimitem din cînd în cînd o scrisoare sau le urăm „la mulţi ani" prin „mica publicitate". Iar dacă sînt mai aproape le dăm un telefon ca să-i punem la treabă, că — nu ? — ei au timp, noi n-avem.

De ce aceste personaje, mai importante decît vrem noi să credem în romanul **Vieţii**, nu ne mai preocupă ? De ce ne trebuie un bunic sau o bunică numai pentru a fixa decorul copilăriei sau dramele fizice ale decrepitudinii ? Îmi amintesc de o excelentă povestire a lui Anton Holban : „Bunica se pregăteşte să moară". Să fi murit ?

IULIAN NEACŞU ■

Puncte de vedere

„Arheologia literară"

Entuziasmul nediferenţiat, exaltarea aproape mistică faţă de oricare hîrtie găsită pe masa de lucru a scriitorilor, stăruinţa demonstraţiilor, precum şi lipsa de aderenţă la specificitatea criteriilor au făcut şi fac ca, nu o dată, să se manifeste o atitudine depreciativă faţă de actul investigaţiilor de arhivă. G. Călinescu era agasat mai cu seamă de pretenţia „documentologilor" — cum îi numea — potrivit căreia documentele de ultimă oră ar putea să modifice, esenţial, judecăţile critice asupra operelor literare.

De la o vreme constatăm însă în spaţiul culturii noastre o spectaculoasă reabilitare a unei atare munci, eforturile anodine ale „şoarecilor" de bibliotecă şi arhivă ajungînd chiar să îmbrace aura romantică a ascezei intelectuale. Explicaţia, nu ne îndoim, rezidă în prestigiul obţinut prin studierea manuscriselor eminesciene — ei, acest studiu, a determinat o modificare crucială a atitudinii faţă de operaţia de infiltrare în intimitatea laboratorului de creaţie al scriitorilor. Căci dacă în cazul altor autori putea fi considerată suficientă analiza în sine a operelor importante tipărite, la Eminescu situaţia era alta, singurul volum de versuri, datorat lui Titu Maiorescu, apăruse la o dată cînd ceţurile bolii învăluiseră mintea genială a poetului şi, oricum, nu-l exprima plenar ; altfel spus, spectacolul tulburător şi plurivalent al personalităţii sale nu putea fi realizat decît după reconstituirea creaţiei rămase cetluită, cu şapte peceţi, în cele peste 13 000 de pagini ale caietelor sale. Şi pentru că l-am citat mai sus pe Călinescu, să nu uităm că tot el fusese printre cei dintîi care exploataseră manuscrisele eminesciene, putînd afirma cu o anume superbie : „Noi am mers de-a dreptul la mas. şi le-am răsfoit foaie cu foaie", recunoscînd : „Folosul unei cercetări directe a materialului este mare şi noi am putut aduce o cantitate foarte însemnată de ştiri pînă atunci nebănuite".

Meritul de căpetenie îl revine însă pe acest tărîm, după cum se ştie, lui Perpessicius, care indiscutabil a pus bazele unei discipline noi : **arheologia literară**. Dacă pînă atunci expeditiile documentare fuseseră, de regulă, opera unor amatori entuziaşti care inventariaseră, cu pioşenie, vestigiile descoperite ici şi colo, dacă persoanele avizate se mulţumiseră cu investigaţii parţiale sau cu priviri razante, din zbor, indicînd doar existenţa zăcămintelor preţioase, incomparabilul editor a ştiut să deschidă un şantier de o uriaşă anvergură, coborînd în subpămînturile manuscriselor, neîngăduind nimic la o parte şi, totodată, insuflelnd materialului amorf, relevînd ordinea sa secretă, întregind fragmentele, dezvelind straturile adăugate — conform metodei palimpsestice şi scoţînd la iveală succesiunea variantelor şi a vîrstelor textelor, într-un cuvînt, recreînd universul poeziei eminesciene la ceasul auroral al „genezei". Ştiinţa cărturarului se întîlnea cu intuiţia fină, cu simţul sigur al valorilor estetice, totul dublat de elanul unei trude benedictine.

Drept e să spunem că, dacă aceste eforturi, de-a dreptul ciclopice, s-au întrupat în cele şase volume ale monumentalei ediţii, asta s-a datorat şi experientelor, cît şi amplei dezbateri desfăşurate pe durata unei jumătăţi de veac, înaintea sa, care au adus clarificări esenţiale, cu precădere în privinţa legitimităţii muncii de valorificare a întregului material de creaţie rămas de pe urma unui scriitor. Să ne reamintim de veritabilul război de idei — denumit plastic de Perpessicius : „Postumiadă", declanşat de către cei care preconizau că n-ar interesa, chipurile, din activitatea unui scriitor, decît operele finite, că studiul variantelor sau al scrierilor nepregătite pentru tipar de autorii înşişi reprezintă un act de condamnabilă indiscreţie, un adevărat sacrilegiu. Lupta n-a fost uşor de cîştigat, dacă ţinem seama că adepţii unui atare punct de vedere îşi asociau numele şi autoritatea lui Titu Maiorescu care nu se arătase interesat de manuscrisele marelui poet, ci doar de versurile cristalizate definitiv în pagina tipărită.

Prefaţînd **Lecturile kantiene** ale lui Eminescu, C. Noica nu putea să nu remarce că marele critic al Junimii „în dorinţa de a da un chip de desăvîrşire creaţiei eminesciene, ţinea de o parte materialul informe din atelierul poetului, întîrzînd astfel cu cîţiva ani folosirea postumelor şi a prozei", punctul de vedere al filozofului-exeget — ca al unuia care s-a apiecat cu atenţie şi pasiune ştiinţifică asupra caietelor poetului —, fiind acesta : „**întreg** materialul creaţiei trebuie cunoscut, tocmai pentru că e material, şantier, experienţă vie şi aproximativă".

Opinie care se înscrie în continuarea altora rostite în forumul culturii noastre, chiar dacă ar fi să ne referim doar la cele ale lui Paul Zarifopol, angajat în editarea integrală a operei celuilalt mare clasic, I.L. Caragiale : „Repetăm şi noi, că scrisul întreg al unui scriitor ca acesta este un dar deplin dat naţiunii sale, eventual şi altor lumi cititoare. Este al nostru ; şi nu-l putem stăpîni altfel decît cu cel mai strict respect către întrégimea lui. Numai nesocotinţa sau nepriceperea s-ar putea încumeta să aleagă ce trebuie să rămînă limbii şi literaturii româneşti, şi ce nu, din o moştenire ca a lui Caragiale". (Prefaţa **La I.L. Caragiale. Opere**, vol. III)

Dar să nu ne amăgim : ecouri ale acestor confruntări de idei pot fi sesizate, în diferite forme, pînă în ziua de azi. Mă mulţumesc să remarc atitudinea superior-indiferentă sau malitios-condescendentă pe care le mai depistăm în unele articole, atunci cînd vine vorba de studiul aplicat al laboratorului artistic al scriitorilor, cercetare trecută cu graţie în categoria preocupărilor extraliteraro, sau, cu un termen mult uzitat : paraliterare. Subtextul îl percepem uşor (şi nu are temeiurile sale) : este o atitudine polemică la adresa perioadei din istoria criticii noastre, în care aspectele empiric-documentare erau supralicitate, în dauna judecăţii estetice asupra operelor... Dar această etapă a fost, credem, depăşită şi nu vedem de ce este nevoie să se justifice proverbul cunoscut : părinţii mănîncă aguridă şi copiilor li se strepezesc dinţii. Au dreptate specialiştii care atrag atenţia asupra faptului că încercarea de a izola esteticul într-o strictă imanenţă poate conduce la o eroare asemănătoare cu cea comisă de către cei care identificau sociologicul sau eticul şi pedagogicul cu esteticul, numai că în sens invers.

Întorcîndu-ne la exemplul amintit, eroarea săvîrşită sare în ochi : se confundă **o etapă** din investigarea operei unui scriitor — cea ultimă — cu însăşi viziunea esteticului. E limpede însă că travaliul ştiinţific nu poate fi segmentat în mod mecanic, în diferite faze, iar acestea opuse între ele; unghiul estetic este **implicat** şi prezidează întregul proces al studierii şi evaluării unei creaţii. Am mai evocat, şi într-alt prilej, punctul de vedere al lui **G. Călinescu** exprimat în **Principii de estetică**, unde, opunîndu-se tezei lui Benedetto Croce care recunoaşte cercetărilor de istorie literară doar rolul de a acumula materialul necesar actelor de decizie ale criticii estetice, arăta că o separare între aceste activităţi nu este cu putinţă, ele întruchipînd un proces unic ; iar istoria literaturii acordînd atenţie, în chip firesc, „determinaţiunii istorice" are, în acelaşi timp, şi o funcţie axiologică, constituindu-se, **ipso-facto**, ca o istorie a valorilor.

Ar mai fi de observat că acei care se lasă seduşi de o concepţie puristă asupra esteticului sînt — pînă la urmă — împinşi spre o specie de academism care îngheaţă, imobilizează operele ; căci ignoră înfruntarea intimă cu ideea, cu posibilul, cu formele succesive ale dominării materiei rebele a cuvîntului, şi, de ce n-am spune-o, nesocoteşte lupta autorului cu propriul Eu (pe măsura desăvîrşirii creaţiei, acesta depăşindu-şi Eul empiric, „strunjindu-se" pe sine). Este vorba, prin urmare, de transgresarea textului literar propriu-zis, de receptarea „vieţii operei" ca urmare a unor întîlniri imprevizibile, uneori pur întîmplătoare, între nenumărate elemente, calităţi artistice şi umane pe de o parte, şi împrejurările pe de altă parte. În acest context, manuscrisele îşi au locul lor important, inatacabil, constituind probe pe viu, cu ajutorul lor putîndu-se reconstitui ceea ce Paul Valéry numeşte : „duelul spiritului cu limbajul, al sintaxei cu zeii, al delirului cu raţiunea, alternanţa aşteptării şi a precipitării — întreaga dramă a elaborării unei opere şi a fixării instabilului".

A considera că preocupările de acest fel aparţin unor perioade revolute, „pozitiviste", că n-ar concorda cu aspiraţiile exegeţilor contemporani — iată o prejudecată care nu rezistă unui examen critic cît de sumar.

Constantin Noica, în studiul citat, arătînd că prin cercetarea caietelor eminesciene asistăm „la refacerea lumii, undova în laboratorul ei", face observaţia (capitală !) că o astfel de viziune „de laborator" este „solidară cu ceea a omului modern". Şi e absolut adevărat : cititorul actual nu agreează mistica produsului cultural finit, debitarea **ex-cathedra** a unor concluzii peremptorice, el vrea să ştie cum a fost, ce anume s-a petrecut, nemulţumindu-se cu un rol pasiv, de simplu receptor al ideilor altora dorind tocmai să se implice, să participe el însuşi la aventura investigaţiei intelectuale. Îşi are titlul ei mentiunea lui Perpessicius, încă din prefaţa la primul volum al ediţiei eminesciene : „aparatul critic invită pe cititor la o participare activă, compensată de tot atîtea satisfacţii". Ceea ce lectorul face, dar şi autorul care nu comunică doar rezultatele cercetării laboratorului artistic al marelui poet — ascunzînd, eventual, cu ingeniozitate, punctele incerte — ci înfăţişează **sur le vif** procesul însuşi al explorării ştiinţifice, cu explicitarea treptată a enigmelor — pe măsura înaintării pe cărările labirintice ale caietelor —, mărcind momentele revelatorii ca şi pe cele rămase **sub judice**, asupra cărora curgerea timpului va să se pronunţe definitiv.

Oare nu se configurează astfel o metodă specifică de cercetare capabilă să recompună universul creaţiei, să-l oblige a se mai naşte o dată pentru cititor ? Faptul că asemenea operaţii care dezvoltă **imagini ale feţei nevăzute** a literaturii îşi au un statut propriu — noi nu ne îndoim de aceasta !

Îmi amintesc că în urmă cu cîţiva ani, în cadrul unei anchete iniţiate de revista **Viaţa studenţească**, Nicolae Manolescu, care, se ştie, nu face parte dintre împătimaţii documentelor, observa, cu justeţe, că studiul arhivelor literare, dincolo de scopurile informativ-utilitare, oferă satisfacţii intelectuale intrinseci. Este vorba de „farmecul manuscriselor", exaltat de marele editor eminescian, datorită cărula respingi fotocopia, fila intermediară, rece, solicitînd în schimb perceperea vizuală şi tactilă a originalelor.

Ar trebui poate să ne eliberăm definitiv de unele deprinderi şi judecăţi rutiniere, şi, avînd curajul, să recunoaştem locul special pe care-l ocupă, în aria modalităţilor contemporane de cercetare, această formă de studiu, de „arheologie literară". Diversificarea tipurilor de activitate reprezintă — se prea ştie — o cerinţă a timpurilor moderne.

Se cuvine să mai spunem o dată — răspicat — că ţelul acestei munci are în vedere nu simpla descoperire şi comunicare de documente, cît interpretarea, „citirea" lor într-un anumit fel, altfel spus propunerea unei viziuni specifice asupra literaturii : cea de laborator. Diferenţa dintre acest din urmă demers şi primele operaţii este tot atît de mare ca şi cea dintre săpăturile efectuate pe un şantier arheologic şi folosirea lor de către specialiştii care ştiu, din cîteva vestigii disparate, să recompună şi să reînvie o întreagă lume dispărută. Pentru a folosi o altă comparaţie, amintesc parabola lui Anatole France cu furnica şi albina, pe care E. Lovinescu o rezumă în cursul * său ţinut în 1919, la Facultatea de litere din Bucureşti : „Albina suge nectarul, îl imprumută de la flori pentru a-l transforma în miere, furnica însă ia firimitura de pîine, fără să o transforme în ceva folositor şi nou".

ALEXANDRU OPREA ■

* E. Lovinescu : „Influenţa literaturii franceze asupra literaturii române, curs litografiat, Facultatea de litere — Bucureşti, 1919, pag. 20.

VICTOR NIŢĂ

Clipă

Asfinte soarele deasupra
zidurilor vechi şi umbra
chipului tău se-aşterne
în poarta casei pustii

cît de limpede se-arată
zidul vechi în ultima
lumină a soarelui-clipă
de slavă
a liniştii eterne

doar umbra chipului tău...

Maşina de îndreptat societatea

Cu mii şi mii de ochi ne fixează
maşina de îndreptat societatea, cea
mai pură invenţie a clasei muncitoare
Fără să albă măcar un singur şurub,
fără nici o pirghie, fără să se supună
vreunui principiu mecanic, ea lucrează
asemenea sicrielor şi-n gigantica ei
mişcare aduce anotimpurile, mai cu seamă primăvara
prin care întinereşte faţa acestui bătrîn pămînt
pe care-l domină de mii şi mii de ani
de la înălţimea severă a unui tron
ridicat din sudoarea întregii lumi

căci sudoarea este singura
sursă de energie a maşinii de îndreptat
societatea, întrucît fără sudoare lumea însăşi
într-o clipă s-ar prăbuşi,
la temelia bobului de grîu n-ar mai lucra
ţărîna, apele n-ar mai rotunji piatra,
vîntul n-ar mai mişca iarba, fumul oraşelor
nu s-ar mai risipi, pe-ntinderea oceanelor ar încremeni
corăbiile, cuvintele ar muri îndărătul buzelor
încleştate, ideile n-ar mai fulgera peste nervi,
bruse din zborul ei s-ar prăbuşi pasărea, iar
peştii toţi ar pluti cu burta în sus, morţi de nemişcarea
apei, n-ar mai înflori trandafirii, nici magnoliile,
iar laptele ar seca în sînul femeii, pămîntul
s-ar face piatră, piatra s-ar face nisip
şi soarele ar ucide fără milă viaţa
acestei planete albastre, dacă ar lipsi
sursa de energie a maşinii de îndreptat societatea,
sudoarea, dacă nu s-ar adăuga zilnic la temelia tronului
maşinii de îndreptat societatea, măcar un singur strop
de sudoare în plus, în fiecare zi,
un singur strop de sudoare sublimată în diamant

căci din diamant cosmic sînt făuriţi nimţii de foc
ai roţilor dinţate cu care maşina
de îndreptat societatea calcă lumea
în lung şi-n lat, fără de preget şi pretutindeni
lucrînd, desăvîrşindu-şi propria ei alcătuire,
rotunjindu-şi mereu coordonatele, maşina
de îndreptat societatea neflind nimic altceva decît
conştiinţa de sine a clasei muncitoare, un fel de
computer care deţine numitorul comun şi incendiar
al tuturor evenimentelor lumii, un fantastic şi uriaş
computer a cărui cartelă-program se cuprinde
într-un singur cuvînt — Revoluţia !

Dealul arat

Şi dintr-o dată, în toată întinderea
simplei, acel deal arat, a uriaşă căciulă
răsturnată parcă pe-o parte !

Numai că n-am fi văzut-o, zic eu,
dacă în clipa aceea lumina soarelui
n-ar fi căzut într-un fel anume, parcă mai
blîndă, mai adevărată şi mai veche, bătrîna
de cînd lumea, limpezind culoarea brună
şi roşcată şi galbenă şi vînătă şi verde
a acelui deal arat

şi, mai vreau să adaug, n-am fi văzut
nici dealul şi n-am fi simţit nici
misterul luminii, dacă n-am fi trecut mai
întîi printr-o pădure tînără, abia înverzită,
prin care vîntul doar că se-ncumeta să bată,
atît de firave erau fragedele frunze, ca un prunc
vegetal gîngurind la sînul prea plin
şi albastru al văzduhului

şi-ar mai trebui să adaug că
înainte de-a trece prin acea pădure
am simţit toţi trei pe la tîmple săgetîndu-ne
pasărea aceea nemaivăzută care mai apoi s-a
oprit pe ciotul pietrificat al unei sălcii,
cercetînd cu uimire vlăstarul crud ţîşnit din
mortăciunea aceea de salcie

şi-n fine, am fi trecut pe lîngă toate
astea, aşa cum se trece, dacă tu n-ai fi zis
de la volanul maşinii — ce naiba se întîmplă ?
de unde a apărut căciula asta parcă răsturnată pe-o
parte, dealul ăsta ?

mai trebuia să se ţîşie din senin
un fulger, să ne trăsnească, pur şi simplu,
să ne trîntească la pămînt, în faţa acelui
deal arat despre care eu cred că era chiar
inima cîmpiei.

Euridice

Euridice, cum te iubesc,
îmi cade cenuşa din ochi
şi ochii rămîn limpezi,
desfiinţez consoanele toate.
şi-mprejurul tău vocalele
ca nişte cercuri mari de aur
plutesc, Euridice, păsări bolnave
din tîmple îmi ies
şi-n tîmple porţi de linişti
mari şi galbene se-arată.
Euridice, nu mai am sînge,
nici ginduri, nici oase,
ca un aer străveziu
umblu prin lume,
curat în sufletul meu,
şi din picioare cad în genunchi,
Euridice...

IOANA RADU: „Pentru a cînta o romanţă, versul nu trebuie spus ci înţeles şi rupt din inimă"

Nu sînt superstiţios, dar în acest început de primăvară, în jurul orei 13, am sunat cu emoţie la casa cu numărul 13 de pe strada Timpului. Am fost întîmpinat de mama Erczi, despre care aveam să aflu mai tîrziu că este mai marele dregător al casei. Era înconjurată de 3 ciini pechinezi care aveau să mă suspecteze tot timpul cît m-am aflat în compania gazdei. Casa, ca şi gardul metalic care o apără de ochiul indiscret al curioşilor, sînt vopsite în vernil, culoare odihnitoare şi optimistă, prevestitoare de primăvară. Curtea, mai mult lungă decît lată, este mărginită de o fişie de grădină îngrijită şi semănată sub ochiul sever dar rafinat al artistei. Pătrundem în hol, unde în afara unei biblioteci şi a unui colţ pe care artista îl numeşte cu evlavie, **Colţul mării dispărute**, sînt multe fotografii şi foarte, foarte multe flori. Sînt condus în sufragerie unde ne aşteaptă amfitrioana. În stînga, un aparat de radio, în dreapta un casetofon, iar puţin mai încolo televizorul. Înainte de a relata cititorilor noştri convorbirea pe care am purtat-o cu Ioana Radu, pentru că despre dumneaei este vorba, mă simt obligat, ca unul care a avut prilejul să o cunoască de-a lungul anilor, să împărtăşesc ceva din felul de a gîndi şi a se exprima al artistei. Ei bine, Ioana Radu face parte din acea infimă categorie de oameni care fumează exact ce gîndeşte. Spune lucrurilor pe nume, fără menajamente, într-un pur şi nealterat grai oltenesc, şi are farmecul de a-şi însoţi ideile cu cîte un cuvînt din acelea care-i fac pe unii să strîmbe din nas, pe care îl rosteşte cu atîta naturaleţe şi personalitate încît cuvintele capătă deliciu. Fără aceste picanterii Ioana Radu n-ar fi Ioana Radu.

— Ce v-a apucat, fraţilor, de vă aduceţi aminte de mine? avea să fie prima întrebare care, bineînţeles, răstoarnă formula clasică, începutul revenind de obicei reporterului.

— Daţi-mi voie să-mi trag niţeluş sufletul, cît priveşte motivul venirii mele aici îl veţi afla imediat. Şi pentru că este bine să ne delimităm înainte de a discuta, vă rog să-mi spuneţi cum să vă zic.

— Auzi, maică, întrebare. Va să zică vii la mine şi nici nu ştii cum să-mi zici. Vezi că acu te dau pe uşă afară. Eu nu ştiu multe. Să-mi zici coană Ioano, că aşa mi se zice de-o viaţă.

— Bine, coană Ioano, aşa vă voi zice. Şi pentru ca interviul să aibă un început clasic, ce mai e nou pe ulişa dumneavoastră?

— Ce să fie, maică, linişte şi pace. După cum bine vezi m-am retras din activitatea profesională, era şi cazul, şi-mi port cu mîndrie şi demnitate anii bătrîneţii. Nu pot să spun că pe undeva prin sufletul meu nu există o undă de tristeţe cînd aud la radio şi televizor cum se poluează frumoasele noastre cîntece româneşti.

— Iată, fără să vreţi aţi stins una din întrebări.

— Stai, copile, nu aşa se scrie istoria. Pentru a vedea de ce astăzi unele lucruri nu sînt în regulă trebuie să arătăm de ce ieri erau în regulă. Ieri, eram puţini, dar am făcut lucruri minunate, azi sînt mulţi şi nu toţi fac ce trebuie ca să nu mai spun că pe undeva şi strică. Pe vremuri munceai ani în şir ca să-ţi faci un nume, azi televizorul, bată-l vina, te face vedetă înainte de a te naşte. Devii vedetă, eau crezi că eşti vedetă, nu mai ai nimic de învăţat, şi dă-i cu poluarea. Banii curg destul de uşor, în comparaţie cu ieri.

— Deci, coană Ioano, vă propun să aruncăm un arc peste timp pentru a afla de la dumneavoastră cum era cînd Ioana Radu a început să cînte pentru oameni?

— Viaţa mea ca atare nu cred că mai este cazul să o povestesc, aceasta am făcut-o cu prilejul altor interviuri. Amintesc că sînt originară din Gorj, şi că părinţii mei, oameni gospodari, cîntau toată ziulica. La ei am auzit şi de la ei am învăţat frumuseţea cîntecului nostru. Copiind exemplul părinţilor, am început să cînt. Mă şi vedeam vedetă, motiv pentru care atunci cînd am auzit la radio pe o oarecare Maria Tănase cîntînd „Foaie verde măr domnesc" am şi luat trenul spre Bucureşti în ideea de-a o face ţăndări. De venit în Capitală am venit, dar pe Maria Tănase nu numai că n-am învins-o, dar am avut de luptat cu ea o viaţă întreagă. A fost o luptă cinstită şi adevărată din care a avut de cîştigat cîntecul românesc. De la început mi-am dat seama cît de mare este Maria Tănase, şi din clipa aceea singura mea dorinţă era de a mă putea apropia cît de cît de valoarea ' marii interprete. Îi urmăream fiecare gest, îi studiam mersul, îi copiam ţinuta, îi căutam dăruirea.

— Chiar a fost o luptă dreaptă, fără menajări?

— Mai încape vorbă. Am devenit prietene, deci ne mărturiseam totul, sau aproape totul. Notaţi că am respectat-o atît de mult, încît niciodată nu i-am spus pe nume.

Revenind la Ioana Radu, vă rog să consemnaţi că am apărut în localurile bucureştene pe vremea cînd cîntau Maria Lătăreţu, Jean Moscopol, Mia Braia şi Petre Alexandru. Tot atunci s-a afirmat marele şi regretatul Ion Vasilescu, care pur şi simplu a spulberat tot. După mine, muzica uşoară românească se împarte în două: înainte de Vasilescu şi după el.

— Gurile rele spun că sînteţi soră cu Mia Braia, că de fapt vă cheamă tot Braia, dar că v-aţi luat alt nume numai pentru a-i face în ciudă Miei, pe care nu prea o aveţi la suflet.

— Gura lumii tot gură rămîne, mai ales că pe undeva este şi un dram de adevăr. Hai s-o mai zic o dată. Da, sînt soră cu Mia, am respectat-o şi o respect pentru tot ce a făcut în materie de muzică, dar de vorbit nu prea ne vorbim. Mă cheamă Radu după primul meu soţ, care de fapt se numea Rădescu. Ion Filionescu a fost cel care m-a botezat Radu, pe motiv că Ioana Rădescu nu sună bine. Atunci am acceptat amputarea numelui care era şi frumos şi românesc. Cu acest nume doresc să păsesc în lumea celor drepţi. Dincolo, voi vedea eu ce-o mai fi.

— Stimată Ioana Radu, de fapt ce aveţi de reproşat, înţeleg că aveţi unora dintre cei care acum încearcă să ducă mai departe faima interpretativă a cîntecului şi romanţei româneşti?

— Lipsa de profesionalitate, interes şi dăruire.

— Chiar aşa?

— Iar te grăbeşti. După cum bine vezi sînt încă în viaţă şi cu toate că m-am retras din activitatea artistică, cred că mai am un cuvînt de spus celor care din interpretarea cîntecului românesc doresc să-şi facă o meserie. Ei bine, de ani de zile nimeni n-a mai bătut la uşa mea pentru a-mi cere o părere, un sfat, o melodie. Oare sînt atît de mari şi nu mai au nimic de învăţat? Eu cred că nu! Aşa cum am mai spus-o şi o voi repeta pînă la moarte, mie nu mi-a fost ruşine să o urmăresc, să o întreb, să o copiez o viaţă întreagă pe biata Maria Tănase. Şi făceam acest lucru nu numai în prima tinereţe, ci şi atunci cînd eram un nume, cînd reprezentam ceva, cînd mi se recunoşteau unele merite. De pierdut au de pierdut numai înfumuraţii. Pentru a da cezarului ce-i al cezarului, trebuie să spun că există două nume care fac excepţie: regretata Doina Badea şi Ion Dolănescu. Doina, imediat ce a venit în Bucureşti a început să mă viziteze. Îmi cerea benzile, le asculta, le punea din nou şi tăcea. Nu scotea un sunet. Mă şi enerva. Ce tot învirtişte benzile şi mai ales de ce tace, îmi ziceam în gînd. Atunci, parcă înţelegîndu-mi frămîntarea, Doina mă întrebă: coană Ioano, de ce ai făcut pauză aici, cum ai frazat acolo, cum pedalezi vocalele? O priveam, îi admiram pasiunea, dar mă făcea să şi zîmbesc. Eu, maică, pun virgula exact acolo unde a pus-o şi poetul, eu nu-i caut cîntecului ce nu are, dar cînd îl cînt îl rup din inimă, din mine. Tu, fato, ai un glas rupt din cer. Pentru a avea succes trebuie să cauţi trăirea melodiei. Altfel nu merge. După un timp Doina a început să cînte dumnezeieşte. Atunci mi-am zis: iată un nou nume cu care voi avea de luptat. Din păcate pentru noi toţi, dar mai ales pentru romanţa românească lupta dintre noi nu a mai avut loc. Nu pot merge mai departe cu depănarea amintirilor fără să mi exprim nemulţumirea pentru că vocea Doinei Badea este atît de puţin dată pe posturile de radio şi televiziune.

Dolănescu este mereu la mine acasă. Ascultăm împreună anumite cîntece, le descompunem, le analizăm pînă la cel din urmă sunet. Pentru această dăruire profesională îi iubesc pe Dolănescu, cu luc urile lui bune, dar şi cu cele rele. Azi cîntecul lui este cinstit şi aproape de adevăr.

— De mulţi, de foarte mulţi ani, romanţa a început să fie cîntată şi de artişti lirici de la operă şi operetă. Care este...

— Nu termina fraza că te string de git. Nici nu se poate sacrilegiu mai mare decît să aduci în faţa publicului romanţa interpretată de cei cu voci studiate. Păi asta ne trebuie nouă? Romanţa se cere cîntată cu suflet, inimă şi dăruire. Aceste lucruri nu se învaţă la conservator, cu aceste calităţi te naşti. Cine spune că Maria Tănase sau Ioana Radu au avut voce, spune un mare neadevăr. Succesul nostru s-a chemat simţire, pasiune, talent nativ. Pentru a cînta o romanţă trebuie mai întîi să te apleci asupra versului care nu trebuie spus, ci înţeles şi rupt din inimă. Eu de cîte ori am cîntat „A venit aseară mama", apoi de fiecare dată la mama m-am gîndit, pe ea o vedeam şi nu era nevoie să o aduc pe mama drept decor, aşa cum se procedează greşit la unele emisiuni de televiziune. Nu demult am ascultat-o pe Cleopatra Melidoneanu, o bună cîntăreaţă de operetă, interpretînd romanţe. Las deoparte faptul că romanţa în interpretarea ei suna fals, dar ce m-a enervat cel mai mult a fost că nu ştia versul. Asta ar mai trebui să se aducă şi suflerul pentru a se cînta romanţe. Vai, vai, unde am ajuns. Fă-te, neică, ecoul durerii mele, cel puţin cît mai sînt în viaţă şi zi-le celor în cauză că eu, Ioana Radu, îi rog şă-şi vadă de-ale lor, să cînte ce ştiu mai bine. Un singur nume se impune: Valentin Teodorian, care ştie ce-i romanţa.

— În îndelungata dumneavoastră carieră aţi interpretat sute, dacă nu mii de cîntece. Acum, cînd anii tinereţii au rămas în urmă, spuneţi-mi care anume a fost cîntecul cel mai aproape de inima Ioanei Radu?

— Iar se vede că nu prea mă cunoşti. Eu nu am cîntat decît ce-am iubit, fie că era melodie culeasă de mine din vatră, fie că era scrisă pentru mine, în mod special. În materie de artă nu am făcut concesii. De cedat; am cedat în altele. Am avut 5 soţi, toţi cu cununie, dar pe nici unul nu l-am iubit. La început am crezut că poate, poate, dar viaţa mi-a demonstrat invers. Astăzi, cînd privesc înapoi, am convingerea că succesul meu s-a datorat şi faptului de-a fi iubit totul, dar nimic anume.

— Insist în a vă ruga să-mi spuneţi o melodie, o singură melodie apropiată sufletului dumneavoastră.

— Degeaba, tot pe toate le iubesc. Altfel nu le-aş fi putut cînta. Dar pentru că eşti pisălog, ascultă o povestioară. Am luat Premiul I la Mamaia cu o minunată romanţă a lui Mălineanu. „Nu se poate" care cred că nici peste 100 de ani nu va fi egalată. Obsedată de frumuseţea liniei melodice, l-am întrebat pe autor cum de a scris-o. Iată ce am aflat: într-o noapte, compozitorul a fost chinuit de o criză de ficat. Nu putea dormi şi mai mult îndoit de durere, decît mergînd, s-a apropiat de pian. Rezultatul — minunata romanţă. Şi pentru a-ţi da totuşi satisfacţie, află că am două melodii apropiate mie, ca om, nu ca interpretă. La tristeţe ascult pînă obosesc „Inimă cu venin mult", melodie pe care n-am auzit-o de nimeni interpretată, iar atunci cînd vinul îmi răscoleşte viaţa, dacă n-o aud pe Maria Tănase cu a ei „Dodă, dodă" mor de ciudă şi cheful nu e chef.

— Revenind la romanţa lui Mălineanu, care-i învăţătura?

— Să ne rugăm cerului să dea cît mai multe crize de ficat celor ce aşază cu talent notele pe portativ.

— Dacă ar fi să-i împărţiţi, să-i categorisiţi pe cei care şi-au făcut o meserie din interpretarea cîntecului popular, cum i-aţi departaja?

— Buni, foarte buni şi firme comerciale.

— Împărţirea vă aparţine, deci o consemnez ca atare. Şi pentru că aţi pomenit de categoria firme comerciale, doresc să vă ridic o problemă care, din păcate, nu priveşte numai firmele comerciale. Este vorba de acel cîntăreţi care s-au îmbogăţit cîntînd pe la nunţi. Revista noastră nu o dată a ridicat această problemă. Înainte de a răspunde la întrebare doresc să ştiu dacă Ioana Radu a cîntat şi ea la nuoţi?

— De patru ori, maică, în toată cariera. Dar m-am lecuit. După mine, artistul care cîntă la nunţi se prostituează. Lecuirea mea s-a numit comuna Dămăroaia. Este adevărat că am luat bani cu roaba, dar cu ce preţ. Pînă am ajuns la nuntă mi s-a promis marea cu sarea. Mă îngrozesc şi acum de penibilul situaţiei. În clipa cînd am deschis gura, aleluia faimă, aleluia nume. Mi-era ruşine de mine. Cîntam în spatele haşului. Toată noaptea cît am cîntat nici o singură dată nu a întors capul spre mine, de mîndru ce era că mă are în spate. Eu însă nu-mi doream decît să se înece cu o sarma. De înecat nu s-a înecat, în schimb eu m-am lecuit. În noaptea aceea am fost umilită şi degradată cît pentru şapte vieţi. Nuntaşii n-au nimic de pierdut, artistul însă o carieră.

— Zilele trecute, întîmplător, am asistat la o scenă emoţionantă. Cîţiva turişti de origine română cereau ultimele discuri ale Ioanei Radu. Asta înseamnă că faima cîntecului românesc în interpretarea dumneavoastră n-a fost uitată nici peste hotare.

— Nu-mi spui nici o noutate. Mai notează încă o poveste, că tot stai cu creionul în mînă. Cînd am avut acel groaznic accident de maşină două au fost momentele ce mi-au alinat cît de cît suferinţa. Primul s-a petrecut la Caransebeş, cînd s-a pus problema amenajării unei piste neccesare pentru aterizarea micului avion al Avansanului, care trebuia să mă ducă acasă. Situaţia era gravă. Sute de cetăţeni ai Caransebeşului au făcut acest lucru fără ca nimeni să le-o ceară. Le mulţumesc şi pe această cale pentru gestul lor de aleasă frumuseţe. Al doilea moment s-a datorat unei americane de origine română, Dita Şandru din Detroit, care a ţinut negreşit să mă vadă după accident, drept pentru care a închiriat un taxi din Bucureşti, dar cum a fost prost informată a cutreierat cîteva oraşe pînă a putut da de mine. Dacă ar fi numai aceste două momente tot ar fi suficient pentru a spune că nu am trecut degeaba pe acest pămînt, numit atît de frumos România. Dar asemenea momente sînt din fericire foarte numeroase şi nu este cazul să le enumăr. În ultimă instanţă aceasta este răsplata devotamentului şi respectului pe care am ştiut să le dau o viaţă întreagă celui care m-a aplaudat, Măria Sa Spectatorul. Noi toată viaţa, şi biata Maria Tănase în primul rînd, am căutat să aducem spectatorul pe scenă, nu aşa cum se întîmplă astăzi cînd unii cîntăreţi coboară în sală şi vor să smulgă aplauze cu cîntece deocheate.

Cum e posibilă o asemenea lipsă de respect faţă de folclor, faţă de spectator? Oare crede cineva că eu nu ştiu cîntece deocheate? Păi îţi cînt nene un prohod (că tot sîntem în timpul Paştelui) de îţi iei cimpli. Dar cine şi-ar permite o asemenea eroziie? Dacă Maria Tănase ar afla de aceasta, cred că s-ar răsuci în mormînt.

— Aţi vorbit atît de frumos de Maria Tănase încît ar fi nedrept dacă n-am spune că am găsit declaraţii impresionante ale Mariei Tănase la adresa Ioanei Radu. Mă opresc la o apreciere care mi s-a părut teribil de frumoasă „Ioana Radu are drama în gît". Cunoaşteţi aceste cuvinte ale marii dispărute?

— Nu, dar mi-a făcut plăcere să le aud. Pentru că vorbiram din nou despre Maria Tănase, ţin să fac cunoscute ultimele emoţii pe care le-am trăit alături de ea înainte de sfîrşit. Eram în turneu cu o trupă din Piatra Neamţ, cînd am aflat că starea sănătăţii ei este precară. Am întrerupt turneul, am venit în Capitală, am cumpărat un enorm coş cu flori şi am mers la spital. Pe Maria am găsit-o în fotoliu parcă mai frumoasă ca oricînd, era atît de nepăminteană încît m-am speriat. Vai cît era de frumoasă, nici nu-ţi venea a crede că erau ultimele ei zile. Această artistă care mă convinsese demult că nu are nevoie de decor şi lumini, mi-a confirmat atunci această impresie pe care mi-o făcusem cu ani în urmă. Decorul era chiar prezenţa ei, falnică ca o icoană, iar luminile erau chiar ochii ei, superbii ei ochi. Florile mele au bucurat-o enorm. A cerut un vas de lut, ştiut de ea în curtea spitalului, şi cu o răbdare angelică a luat floare cu floare, a mîngîiat-o, a rupt ce era de prisos şi cu gesturi de o eleganţă numai de ea ştiută, le-a pus în vas. Gesturile ei păreau un recital. Era ultimul ei recital, ultima ei apariţie. La aceasta a contribuit prezenţa unei rochii învelite în celofan, lăsîndu-ţi impresia că artista este gata să apară în public. Într-un tîrziu o întreb: ce-i cu rochia asta, coană Mario? Cu asta doresc să mă îngroape. Ştii tu, Ioano, ăştia nu prea au gust, de aia doresc să păşesc dincolo cu o rochie pe gustul meu. Ai grijă ca nu cumva să-mi pună ceva în picioare. Biata femeie toată viaţa a suferit din cauza pantofilor. Am părăsit spitalul năucă. Nu doream să fiu la înmormîntarea ei. În hol, **Colţul mării dispărute** îi este închinat ei.

— Să ne ştergem lacrimile şi să mergem mai departe. Spuneaţi că toată viaţa aţi cîntat în cîrciumi, cum vă place să vă exprimaţi. Spuneţi-mi sincer, cîrciuma nu contribuie la poluarea cîntecului?

— Doamne fereşte. Cînd eu cîntam nu se auzea decît fosnetul rochiei mele. Cine-şi permitea să sufle? Nu-şi permiteau pentru că eu la rîndul meu respectam cîntecul. A nu se uita că peste 20 de ani am cîntat numai în 3 localuri. Atît. Nu ca acum. Izmene pe călător. Pentru a înţelege mai bine ce preţ puneam odinioară pe respectul pentru meserie ascultaţi cîntam cu orchestra solului meu Spiridon Oltenita, cînd într-o seară a venit la noi un tînăr pianist să se angajeze. L-am angajat. Timpul trecea şi pianistul era din ce în ce mai bun, eu din ce în ce mai mulţumită. Într-o seară, îmi roteşc privirea, observ că pianistul mă acompania doar cu mîna stîngă. Simt că înnebunesc. Mă apropii şi văd pe mai tînărul meu coleg compunînd cu mîna dreaptă muzică uşoară. Nu-mi iertam că nu am sesizat că sînt trasă pe sfoară. Chiar din seara aia l-am concediat. Astăzi cînd îl văd pe Sile Dinicu, căci despre el este vorba, rîdem amîndoi, dar întîmplarea mai are şi o altă morală: pasiunea şi dăruirea pentru meserie.

La acest capitol al pasiunii şi dăruirii pentru artă cred că este de obligaţia mea să aplaud cu tot entuziasmul ceea ce face la televizor, Adrian Păunescu cu a sa Antenă. Doar un singur exemplu: [illegible] Antena a poposit la Dîmboviţa am urmărit tulburată frumuseţea interpretării a celor 4 fete care nu duc viaţă cîntecului „Ciobănaş cu 300 de oi". Entuziasmul meu a fost atît de mare pentru că am comentat evoluţia dîmbovitenelor cu emisiunea ce avusese loc cu cîteva săptămîni în urmă, cînd aceeaşi melodie a fost cîntată de 12 artişti lirici de la Operă, răsfiraţi pe nişte trepte. Toţi cîntau la unison, mai rău ca nişte diletanţi. Am asistat atunci la cea mai crasă poluare a folclorului. Dacă e aşa, atunci nu-mi rămîne decît să cînt şi eu arii din opere. Pe onoarea mea că le cunosc.

— Sînteţi de mulţi ani pensionară, aveţi o locuinţă frumoasă, maşină, gloria numelui dumneavoastră cunoaşte cote înalte, deci din anumite puncte de vedere mai sînteţi activă, dar — vai — vă lipseşc repetiţiile, premierele, într-un cuvînt emoţiile. E greu?

— Totdeauna am ştiut să privesc lucrurile în faţă, aşa că anii bătrîneţii nu m-au găsit nepregătită. Citesc mult, mai ales presa, joc remmy şi lucrez mult la gherghef. Acum doresc să-mi procur un război de ţesut covoare. Muzică ascult mai cu seamă după miezul nopţii cînd sînt programe mai bune, cu muzică mai puţin poluată. Ce mă fac dacă aude vreun director de la radio? Te pomeneşti că-mi omoară şi miezul nopţii. Ar fi mare păcat...

— Ce vă mai doare, coană Ioano?

— Aş dori să elimin din vorbirea mea două cuvinte: prieten şi director. Parafrazînd un mare dramaturg pot spune că pericolul cel mai mare pentru omenire nu este bomba atomică, ci pierderea prieteniei. Dă-mi un singur prieten, şi sînt în stare să dau o viaţă de om. Cît priveşte substantivul comun director, este din păcate atît de comun încît nu m-ar mira dacă mîine, pentru a cumpăra nişte morcovi, nu voi fi nevoită să mă adresez directorului morcovilor.

— În fiecare an la Tîrgovişte se organizează un festival de romanţe — „Crizantema de aur". Dacă memoria nu mă înşală, cîndva aţi făcut parte chiar şi din juriu. Ce părere aveţi despre acest festival?

— Festivalul ca atare este o iniţiativă demnă de toată lauda care ar putea fi imitată şi de alte oraşe. Dar bine că este. Cît priveşte interpreţii mă întreb unde sînt? Se vine, se cîştigă premii şi apoi se intră în marele anonimat. Nu-i bine. Cine se afirmă la festival trebuie să intre în circuitul cîntăreţilor.

— Staţi pe strada Timpului nr. 13. Nu sînteţi superstiţioasă?

— Totdeauna 13 mi-a purtat noroc. Pe 13 am avut accidentul, pe 13 am ieşit din spital şi mai doresc să trăiesc 13 ani.

— La mulţi ani!

DAN BÎRLĂDEANU ■

Cine va ieşi campioană?

După ce ne-am ocupat, săptămîna trecută, de încurcăturile retrogradării, să aruncăm astăzi o privire în partea de sus a ierarhiei diviziei A de fotbal, încercînd să detectăm, prin intermediul programului şi al opiniilor celor direct interesaţi, şansele şi starea de spirit a echipelor angajate în lupta pentru titlu. Conform uzanţei, vom lua ca punct de plecare aşazisul clasament al adevărului, stabilit după 26 de etape, ordinea de mai jos fiind după părerea specialiştilor, cea mai lămuritoare asupra posibilităţilor uneia sau alteia dintre candidate de a deveni campioană :

Universitatea Craiova	**+22**	**+3**
Steaua	**+23**	**+6**
F.C. Argeş	**+14**	**+6**
F.C. Baia Mare	**+ 9**	**+3**
Dinamo	**+13**	**+4**

(pe prima coloană, situaţia golaverajului, pe a doua, diferenţa dintre punctele cedate acasă şi cele cîştigate în deplasare).

Înainte de a merge mai departe şi a da cuvîntul reprezentanţilor celor 5 formaţii implicate în bătălia pentru titlu, se cade să notăm că tot ele, Craiova, Steaua, Dinamo, Piteşti şi Baia Mare, au animat şi campionatul trecut, la încheierea căruia ordinea a fost 1. F.C. Argeş, 2. Dinamo, 3. Steaua, 4. Universitatea, 5. F.C. Baia Mare. Acest fapt ilustrează, pe de-o parte, valoarea şi constanţa echipelor respective, chiar dacă gruparea antrenată de Viorel Mateianu n-are stagii prea îndelungate în divizia A, pe de alta, numărul restrîns de formaţii capabile să concureze la titlu şi, implicit, să reprezinte fotbalul românesc cu succes în confruntări internaţionale. Despre asta însă cu altă ocazie. Să revenim la scurtele dialoguri purtate.

CORNELIU STROE

(Universitatea Craiova, vicepreşedinte) :

„AVEM PROGRAMUL CEL MAI AVANTAJOS"

— Tovarăşe [illegible] Universitatea de [illegible] să dobîndească titlul. [illegible] vrea să ştim pe ce vă b[illegible]

— Avem programul cel mai avantajos. Atît Baia Mare cît şi Steaua urmează să joace la Craiova. După ce am [illegible] cu Dinamo, foarte greu, poate [illegible] siv, nu cred că mai putem [illegible] pionatul.

— Programul pare să fie însă egal pentru toate echipele din frunte ! Toate au cîte 4 meciuri acasă şi cîte 4 în deplasare, aşa-i ?

— Da, dar una e să joci la Buzău, cazul nostru, şi alta la Iaşi şi Cluj, cazul S[illegible] !

— Să înţelegem că de Steaua vă temeţi cel mai tare ?

— De Steaua şi de Dinamo. Argeşul şi Baia Mare nu cred să mai aibă şanse.

Să vedem ce vrea să însemne cel mai avantajos program : Gloria (d), Baia Mare (a), Jiul (d), Satu Mare (a), Galaţi (d), F.C. Olt (a), Chimia (d), Steaua (a). Comparînd, veţi avea imediat la îndemînă elementele necesare acestei operaţiuni optimismul Craiovei pare să fie justificat.

GHEORGHE CONSTANTIN

(Steaua, antrenor principal) :

„CÎŞTIGĂTOR SIGUR, STEAUA"

— Tovarăşe Constantin, cine va cîştiga campionatul ?

— Steaua. Cîştigător sigur, Steaua.

— Din cîte ştim, ultima etapă, jucaţi la Craiova !

— Şi ce-i cu asta ?! La Craiova am făcut, totdeauna, meciuri bune. Ca să nu mai zic că s-ar putea cu titlul să se decidă pînă atunci.

— Cînd, de pildă ?

— Din oricare din celelalte deplasări putem aduce puncte. De la Bacău şi de la Cluj-Napoca, în primul rînd.

Stelei i-a mai rămas de jucat cu A.S.A. (a), S.C. Bacău (d), „U" (d), F.C. Argeş (a), Timişoara (a), Tîrgovişte (d), Iaşi (a), Craiova (d). În ciuda usturătoarei înfrîngeri din partida cu Sportul, optimismul lui Constantin, într-o oarecare măsură diplomatic, pare să fi rămas intact ! Asta nu ne împiedică să afirmăm că, pierzînd cu Sportul, Steaua a pierdut un [illegible] foarte important.

ION BARBU

(F. C. Argeş, preşedinte) :

„NE VOM PĂSTRA TITLUL"

— Chiar aşa, tovarăşe Barbu ?!

— Chiar aşa, de ce vă mirare ?!

— După calculul hîrtiei, [illegible] şi Steaua stau mai bine decît F.C. [illegible] !

— Noi mizăm pe victorie la Bucureşti, în faţa Stelei. Anul trecut, am cîştigat cu Dinamo, anul acesta, vom cîştiga cu Steaua.

— Acesta ar fi, după [illegible] primul atu ?

— Primul atu este echipa. Valoarea şi forma ei.

— Credeţi că Baia Mare ar putea încurca unele socoteli ?

— Asta da, dar la titlu nu contează.

— Cine contează ?

— În ordine, Argeşul, [illegible] Steaua. Ar fi de dorit ca [illegible] se pare, sarcina [illegible] de [illegible] Aşa [illegible] Dinamo ?!

[illegible]

[illegible] (a), [illegible] Barbu (d) [illegible]

[illegible] să [illegible] pe profeţi, că nu-i va fi uşor Piteştiului să repete isprava de anul trecut deci, vorba cuiva, mingea e rotundă. Oricum, echipa lui Halagian, recunoscută printre finişurile ei în formă, rămîne o candidată serioasă.

VIOREL MATEIANU

(F. C. Baia Mare, antrenor principal) :

„FIECARE SPERĂ"

— Tovarăşe Mateianu, cine credeţi că are cele mai mari şanse la campionat ?

— Toate cele 5 echipe din faţă speră. Fiecare cu argumentele ei.

— Şi Baia Mare ?

— Şi. De ce nu ?! Am învins, acasă, Steaua, clar, mai clar decît a arătat-o scorul. Vom învinge şi pe Dinamo, nu încape nici o îndoială. La Craiova, vom juca la victorie. Vizăm, cu orice preţ, un loc în cupele europene.

— Dar titlul ?

— Dacă va fi posibil. Depinde de noi, de fotbalul pe care-l vom practica.

Etapele 27—34 pentru Baia Mare : Iaşi (a), Craiova (d), Sportul studenţesc (d), A.S.A. (a), „U" (d), Dinamo (a), Tîrgovişte (a), Jiul (d).

ANGELO NICULESCU

(Dinamo, antrenor principal) :

„SÎNTEM ÎN LUPTĂ"

— A renunţat Dinamo la cursa pentru titlu ?

— Nu, sîntem în luptă. Craiova însă pare să aibă un final mai uşor. Altfel am fi vorbit azi dacă, în meciul cu Universitatea, arbitrul Rus n-ar fi inventat un 11 metri din care craiovenii au egalat !

— Părerea dumneavoastră, dreptul dumneavoastră s-o exprimaţi. Pe noi ne-ar interesa să ne spuneţi cine va deveni campioană ?

— Cred că am răspuns. Craiova, apoi Dinamo, Steaua sau F.C. Argeş.

— Baia Mare ?

— N-a avut şi nu are şanse.

— Dinamo joacă la Buzău, ce...

— Şi Craiova, joacă la Buzău !

Acestea fiind zise, să notăm următoarele 8 meciuri ale dinamoviştilor : „U" (a), Iaşi (d), Galaţi (d), Tîrgovişte (a), F.C. Olt (a), Baia Mare (d), Jiul (a), Buzău (d). Program parcă mai uşor decît al celorlalte combatante, 3 din cele 4 deplasări ale echipei lui Dinu, Iaşi, Galaţi şi Buzău, efectuîndu-se în condiţiile în care gazdele par scăpate, într-un fel sau altul, de griji deosebite.

Acestea ar fi, în rezumat, punctele de vedere ale reprezentanţilor celor 5 cluburi rămase în bătălia pentru trofeul de campioni ai ţării, cu observaţia că ele au fost exprimate înaintea etapei cu numărul 27, disputată la ora la care revista noastră se pregătea să iasă de sub tipar. În general, optimism pe toată linia. Doar Angelo Niculescu, ponderat ca de obicei, s-a ferit să acorde echipei sale prima şansă, indicînd Craiova drept [illegible] rul I. Logic, lucrurile [illegible] echipa antrenată de Valentin [illegible] rînd să aibă culoarul cel [illegible] fie că asta să însemne că joc [illegible] Atît Steaua cît şi Dinamo cea din [illegible] lăiată de cîteva de[illegible] [illegible] folosite, au încă mari [illegible] [illegible] [illegible]

Pacea verde

Savanții consideră marea drept leagăn al vieții pe pămînt. Mai mult chiar, sînt și viitorologi care susțin că, deoarece cu toții am plecat, cine știe cînd și prin cine știe ce strămoși, din mediul maritim, tot aici ne vom întoarce. Se vorbește de viitoare orașe submarine, cu case, străzi, parcuri etc., la adăpost de toate felurile de poluare, inclusiv cea fonică, caracteristice vieții de astăzi — și, vai ! și mai caracteristice vieții de mîine — de pe scoarța uscată a globului terestru. Și tot către mare își îndreaptă privirile demografii optimiști, asigurîndu-i pe locuitorii Terrei că, oricît de tare s-ar înmulți, nu trebuie să ducă grija mijloacelor de trai : mările și oceanele sînt un rezervor cvasiinepuizabil.

Ceea ce neliniștește însă profund pe toată lumea este că, pînă una-alta, nu instalarea omului în mare se află la ordinea zilei, ci fenomene care duc la degradarea mărilor și oceanelor, la distrugerea echilibrului ecologic maritim, la moartea lentă a uriașelor întinderi de apă : experiențe nucleare, poluarea cu tot felul de substanțe nocive, inclusiv cu deșeuri nucleare, distrugerea faunei și florei maritime prin exploatări necontrolate. Ce fel de rezervor alimentar mai poate fi marea, dacă algele marine, în care se pun atîtea nădejdi, sau peștii și alte viețuitoare acvatice vor fi ori distruse cu desăvîrșire, ori infestate de toate reziduurile ? Și ce fel de adăpost mai poate oferi un fund de mare transformat într-o pubelă ?

În contra tuturor faptelor care, într-un fel sau altul, contribuie la degradarea lumii maritime, s-a luat poziție, s-au înființat diferite comitete, societăți, comisii, grupuri, au luat naștere adevărate mișcări. Una din acestea se numește „Pacea verde" și are drept scop împiedicarea, prin inițiative concrete dar nonviolente, a acțiunilor care amenință, din punct de vedere ecologic, mările și oceanele.

După cum scrie „Le Nouvel Observateur", ideea acestei mișcări s-a născut în 1970, cînd un grup de ecologi americani a sosit în Alaska pentru a protesta împotriva experiențelor nucleare americane din zonă. La întoarcere, participanții au hotărît ca mișcarea lor să se numească „Greenpeace" — în traducere, „Pacea verde" — după culoarea apelor mării, care, deși pe hărți apare albastră, este în realitate verde. Acéastă denumire vrea să spună că este necesar să se facă totul pentru ca întinderile de apă ale globului să rămînă curate, verzi și nu negre, să fie populate în continuare de pești, balene, foci și de celelalte viețăți caracteristice mediului acvatic marin, să fie pace pe mare și pe întreg globul.

În 1972, canadianul David MacTaggart se deplasează cu vasul său, botezat deja „Greenpeace", la Mururoa, în zona experiențelor nucleare franceze, cu scopul de a se opune fizic experiențelor, utilizînd, după cum spunea el însuși, propriul lui corp ca mijloc de acțiune. Repetă isprava în 1973, este gata să-și piardă un ochi, obține, în cele din urmă, succes, în sensul că atrage atenția opiniei publice mondiale asupra pericolului pe care experiențele nucleare îl reprezintă pentru viața mărilor și oceanelor, pentru natură, pentru oameni.

Aceste originale forme de protest au făcut ca numele de „Pacea verde" să devină un simbol. În diferite țări, ecologii care militează pentru protecția spațiilor maritime se grupează sub această denumire. Ei sînt în număr de peste 5 000 în Anglia, de circa 5 000 în Franța, de peste 10 000 în Olanda. Grupuri importante au luat naștere, de asemenea, în Noua Zeelandă, Australia, Canada, Statele Unite. Activitatea lor este finanțată de unele foruri științifice internaționale, cum este „Fondul mondial pentru protecția naturii", cu sediul în Elveția, prin cotizații proprii sau prin donații. Printre donatorii importanți se numără și Beatles-ii. Militanții europeni ai „Păcii verzi" au izbutit, unindu-și forțele, să achiziționeze un vapor, căruia i-au dat numele, iarăși simbolic, de „Luptătorul curcubeului" (pe englezește, „Rainbow Warrior"). Cu ajutorul acestui vas, ei se deplasează rapid în locurile unde ar urma să se producă acțiuni contrare păcii verzi. Astfel, ei s-au dus în Islanda pentru o campanie împotriva vînătorii de balene, interpunîndu-se între tunurile balenierelor și grupurile de cetacee care urmau să fie vînate. Motivîndu-și acțiunea, autorii ei au arătat că balenele populează mările de patruzeci de milioane de ani și omul este gata să le extermine în nu mai mult de un secol. Chiar dacă n-ar putea salva decît cîteva zeci, au spus ecologii, și tot ar fi o realizare importantă, atît în sine, cît și, mai ales, prin ecoul stîrnit în rîndurile opiniei publice. Iată, potrivit revistei menționate, și alte acțiuni ale membrilor europeni ai mișcării : protestul împotriva deversării de deșeuri nucleare în golful Gasconiei de către cargoul britanic „Gem"; acțiunea împotriva vînării de balene de-a lungul litoralului spaniol ; protestul împotriva exterminării, de către vase britanice, a focilor din insulele Orcade (ca urmare a acestei acțiuni, guvernul britanic anulează planul de vînare a focilor).

Reproșîndu-li-se că se ocupă de foci, balene, pești și apă de mare în loc să se ocupe de drepturile omului, adepții „Păcii verzi" au arătat că, dimpotrivă, acțiunile lor vin în sprijinul mișcării pe plan mondial pentru drepturile fundamentale ale omului. Căci menținerea în viață a întinderilor de apă ale planetei noastre se face în interesul omului, pentru binele lui. Căci, adăugăm noi, chiar dacă nu ne vom strămuta cu locuințele pe fundul mării, chiar dacă nu marea va fi salvarea noastră, ca sursă de materii prime, după anul 2000, mările și oceanele trebuie să trăiască. Fiindcă viața mării, adică pacea verde, este o condiție sine qua non a vieții întregii planete.

ION D. GOIA

Un imperativ logic

La 14 martie 1980, ora 19 și 42 de minute GMT, s-a născut cel de-al 4 500 000 000-lea om. Evenimentul a fost înregistrat de un computer cu sediul la Washington și care este programat să țină la curent comunitatea mondială cu starea demografică a lumii în orice moment. Computerul prelucrează date furnizate prin rețeaua ONU și poate oferi nu numai simpla imagine a acumulării trăitorilor Terrei, dar și date privind ritmurile de creștere, curbele ascendente, staționare sau descendente pe țări, pe zone, pe ani și așa mai departe.

Deocamdată, este util să o știm, în fiecare zi se contabilizează 250 000 de născuți, ceea ce înseamnă un total anual de 90 000 000... O altă corelație, la fel de percutantă, conduce la constatarea că în fiecare secundă se nasc trei oameni pe glob. Cititorul care va avea curiozitatea să citească pînă la capăt acest articol va putea fi convins, pe baza unor date certe, că în momentul în care își va încheia lectura populația globului a crescut cu aproximativ 1 000 de oameni ! Evident, nu în toate perioadele istoriei ruta de creștere a populației a atins ritmurile din perioada actuală.

Sînt instructive cîteva repere ale curbei natalității de-a lungul istoriei : la începutul erei noastre ar fi existat aproximativ 250 de milioane de oameni, pentru ca în 1830 să se ajungă la un miliard. Într-un singur secol populația urma să se dubleze. Deci în 1930 globul avea două miliarde de oameni. În următoarele trei decenii s-a mai adăugat un miliard. În următorii 15 ani încă unul... Pentru a încheia cu acest grafic, extrem de semnificativ pentru ceea ce s-a numit explozia demografică a istoriei moderne, în anul 2000 vom fi, probabil, 6—7 miliarde...

Desigur, în fața unei atare proliferări a populației globului, experții și-au pus, nu de azi, de ieri, întrebarea justificată dacă nu cumva această demografie galopantă riscă să preseze grav dezvoltarea. Specialiștii asigură însă că Terra are suficiente disponibilități de a asigura un trai normal unei populații cu mult mai ample decît preconizatul scor din anul 2000.

Adevărata și stringenta problemă nu este sporul natalității, ci modul de repartizare a resurselor planetei, căile și mijloacele de exploatare rațională a marilor bogății ale Terrei.

Exemple dintre cele mai concludente, furnizate de experți ai Organizației Națiunilor Unite, relevă realități cunoscute global, dar nu în detalii semnificative : hrana necesară unui număr de 24 de persoane poate fi obținută pe un hectar dacă acesta ar fi cultivat cu tehnologia uzitată în statele avansate. Deocamdată însă, conform datelor ONU, sînt lucrate numai 1,4 miliarde hectare din cele 13,5 miliarde ale uscatului. În consecință, un hectar asigură în prezent alimentația doar pentru trei locuitori, la nivel global. În cazul în care s-ar reuși generalizarea experienței „un hectar — 24 de persoane", atunci pămîntul nostru bogat ar hrăni omenește 36 miliarde locuitori. Trebuie să subliniem că această performanță are în vedere nivelul tehnicii din anii '70.

Într-un alt studiu al O.N.U. intitulat „Viitorul economiei mondiale" sînt subliniate, printre condițiile creșterii, dezvoltarea agriculturii, suficiența resurselor minerale, investițiile și industrializarea, necesitatea reașezării comerțului internațional pe baza unor relații de egalitate și echitate în condițiile sporirii participării mai active a țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială, înfăptuirea noii ordini economice internaționale. Gravele discrepanțe din lumea contemporană, polarizările excesive masează tot mai mulți trăitori ai planetei într-un pol al sărăciei care, în valori nu relative, ci drastic absolute, este din ce în ce mai strigător. În aceste condiții și numai în aceste condiții cascada natalității constituie un puternic semnal de alarmă pentru acuitatea cu care se pune problema reașezării de substanță a relațiilor politice și economice mondiale pe o bază nouă. Acest imperativ, logic, nu evidențiază altceva decît punerea într-o legătură, echilibrată și rațională, a uriașelor resurse ale planetei cu necesitățile populației...

RADU BUDEANU

Harlem, orașul căruia i s-a furat cerul...

„Rîdem ca să nu avem timp să plîngem", spun cu înțelepciune mai vîrstnicii locuitori ai Harlemului, ai acestei așezări care oferă metamorfoze și contraste greu de imaginat sau de găsit în alte părți de lume.

Dar ce este Harlemul mai întîi ?

Harlemul este, o putem spune foarte bine, o enclavă, un punct însemnat cu negru pe harta metropolei americane, o lume neagră la propriu, neagră la figurat, înconjurată de lumea albă așa cum sînt țările fără ieșire la mare... Harlemul este cu alte cuvinte o așezare umană căreia i s-au furat certitudinile și cerul, o așezare în care oamenii trăiesc o permanentă și acută senzație de sufocare.

Dacă te afli în centrul acestei capitale a Americii negre și încerci să găsești o fereastră spre cer, privirii tale îi va pune gratii mai întîi o construcție gigantică — Empire State Building —, apoi stadionul Yankee, oentru ca, în sfîrșit, ea să-ți fie încătușată de silueta pseudogotică a universității municipale. Vei găsi de-abia într-un tîrziu o fantă, o fîșie îngustă și molcomă de apă, căreia de la încrucișarea cu cea de-a 125-a avenue i se spune Harlem River, pe care privirea se poate furișa pînă dincolo de centura de foc ce separă lumea neagră de lumea albă...

La jumătatea secolului al XVII-lea cînd olandezii au pus piatra de temelie a lui New Harlem, acest prag de intrare în Lumea Nouă, așezarea a început să fie locuită de negustori și bogătași veniți de pe vechiul continent european. Dar, cum acestia aveau nevoie de mînă de lucru ieftină, micuțul orășel, mai bine-zis partea din orășel cunoscută sub numele de San Juan Hill, a devenit în scurt timp un centru important locuit în exclusivitate de populația de culoare.

În urmă cu doar șaizeci de ani, îndată după primul război mondial, trăiau în Harlem doar 60 000 de suflete. Astăzi numărul lor a trecut de un sfert de milion de locuitori, Harlemul devenind în felul acesta al doilea oraș american ca număr de locuitori de culoare după Bronx, a cărui populație a crescut în ultimii ani de la 71 000 la peste 600 000 !

Cînd vorbesc despre Harlem mă gîndesc nu numai la faptul că în comparație cu restul New Yorkului mortalitatea infantilă este aici de două ori mai mare, sau la faptul că zilele celor care i-au supraviețuit înseamnă tot atîtea prilejuri de sărăcie și disperare, dar și la faptul că în ciuda tuturor acestora, Harlemul este orașul speranței și al vitalității triumfătoare.

Cînd vorbesc despre Harlem mă gîndesc nu numai la străzile lui mizere și respingătoare, la casele insalubre în care sărăcia intră direct din stradă fără a mai bate la ușă, dar mă gîndesc și la faptul că aici se află teatrul „Apollo", leagăn al spiritualității negre, pe scena căruia s-au perindat Louis Armstrong și Count Bessie, Ella Fitzgerald și Areta Franklin...

Mă gîndesc, cînd vorbesc despre Harlem, și la faptul că nu departe de teatrul „Apollo" se găsește un alt lăcaș de cultură, teatrul „Lafayette", pe scena căruia fantezia și tumultul creator ale lui Orson Weles s-au împletit o vreme cu robustețea și firescul extraordinarilor artiști de culoare.

Cînd vorbesc despre Harlem mă gîndesc nu numai la pruncii de culoarea măslinei, care nu au apucat să înțeleagă nimic din miracolul lumii, dar și la copiii care colindă străzile ghetoului newyorkez, copii pentru care fabuloasa aventură în lumea literelor de mînă și de tipar încă nu s-a produs și, poate, nu se va produce niciodată, la copiii care, la lăsarea întunericului, sprijinindu-și oasele fragile pe asfaltul neprietenos al caldarîmurilor, se acoperă cu foaia de cort a cerului, visînd lumi imaginare și copii fericiți...

Și numai după ce mă gîndesc la toate acestea, numai atunci înțeleg sensul profund al acelei înțelepciuni cuprinse în vorbele mai vîrstnicilor locuitori ai Harlemului care, spunîndu-ți cu regret : „Cînd am venit aici, Harlemul era un rai, acum el s-a transformat într-un infern !", mai au tăria să adauge : „Iar acum rîdem ca să nu avem timp să plîngem !".

NICOLAE NICOARĂ

Mondo umano ?

Fracții și facții

Nu vream să recurg nici la etimologii și să arăt ce se înțelege prin fracții și, mai ales, facții dar cred că sensul celui de-al doilea termen (în DEX „grup de persoane unite pe faza unor interese politice comune și care de obicei se manifestă prin violență") trebuie completat cu : „într-un anume interes". Introduc, deci, aspectul finalității politice a acțiunii facțiunii sau, ca să rămîn într-un limbaj specios — de obedientă... Căci, iată, în Ciad, — o țară, tulburător de întinsă ca suprafață, cu locuitori surprinzător de săraci —, facțiunile sînt la ordinea zilei. Noi însine, de mai mult timp, am urmărit și încercat să înțelegem și să comentăm situația de acolo dar, recunoaștem !, ne-a fost foarte greu.

La început, autorităților guvernamentale, care negociaseră și proclamaseră independența națională, li s-au împotrivit „fronturi (forțe) de eliberare națională". Evoluțiile ulterioare au făcut ca facțiunile să se înmulțească — sînt, azi, unsprezece la număr ! — și să ajungă totuși să formeze un cabinet definit și de „uniunea națională" și de „tranziție" dar în care uniunea (ce presupune comuniune și comprehensiune) nu s-a manifestat iar „tranziția" (care, cel puțin de drept, în acel caz viza o trecere lentă spre o formulă, și mai bună) a fost puternic măcinată și zdruncinată.

Astfel, pentru a doua oară în 13 luni, capitala acestei țări a fost teatrul unor violente înfruntări armate. Dincolo de numele ce și-l atribuie combatanții se află arme grele și bune, ei sînt bine aprovizionați și bine antrenați și vor să-și extindă controlul asupra unei fracții mai mari decît zona în care acționau pînă atunci.

După care acceptă un armistițiu ce e mai încert decît prețul unui baril de petrol, azi. Apoi, acuzîndu-se reciproc, ca de obicei, se înfruntă cu o cerbicie mai virtoasă decît se poate sugera. Așa a fost și zilele trecute. Din cauza luptelor, au murit mii de oameni. Tot din același motiv alte cîteva mii zac rănite, unele vor sfîrși, altele **ar putea** fi îngrijite, iar multe vor rămîne infirme pentru totdeauna. Adăugați aici pe cele cîteva zeci de mii (chiar sute de mii) care au luat drumul exilului. În fine, orașul, văzut de aproape și descris, arată ca în cea mai neagră închipuire. Spicuiesc la întîmplare : „pentru moment, N'Djamena este complet paralizat. În timp ce capitala continuă să se golească de ultimii săi locuitori... distrugerile se aglomerează, incendiile izbucnesc ici, colo pe măsura impactului rachetelor sau obuzelor... echipele medicale nu prididesc cu rănitii care, aduși în stare din ce în ce mai gravă, mor înainte de a li se acorda primul ajutor".

Și lucrurile sînt — și devin — tot mai grave întrucît luptele între facțiuni continuă. Pînă cînd ? E greu de răspuns pentru că sînt în joc fracții de teritoriu pe care se află uraniu, petrol chiar și alte resurse nespuse sau nedetectate încă. Și, mai ales, pentru că, lesne de observat, facțiile sînt nu odată pro X, pro Y sau de o anume obedientă.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

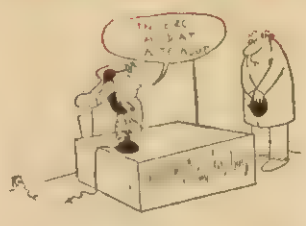

(După „Le Figaro" — Franța)

Ochii și urechile lumii

Meditație de primăvară

Uneori, întrebarea cea mare nu este „a fi sau a nu fi?“ ci doar, mult mai modestă, „pînă unde?“

Nu-ți trebuie, pentru a o auzi, nici marile hărți ale foametei în univers, nici documentările ample asupra mizeriei printre subdezvoltați, nici predici retorice, nici studii și nici arhive ale genocidelor, nici sistemele filozofice impunătoare, nici liniștea cerului într-o zi de vară, nici grandioasa indiferență a răsăritului de soare pe care un gînditor dintre cei mai profunzi îl socotea un nimic față de ceea ce poate trece prin mintea unui condamnat la moarte.

Și acest „pînă unde?“ nu e legat neapărat de cele patru puncte cardinale, de întrebările totdeauna sfîșietoare: „pînă unde pot merge ticăloșia, minciuna, nedreptatea, egoismul, frica?“ care străbat lumea ca taifunurile pustiitoare, insensibile la cît de mîndru sună acest cuvînt, se știe el care, al cui O mare, al celui ce se crede cel mai iubit dintre pămînteni, Omul.

În cartea aceea, Preda scrie cu „dacă omul ar acorda morții macar un minut pe zi de meditație, conflictele în care ar fi implicat și-ar micșora importanța... și s-ar bucura mai mult că există“. Da. Ar fi bine.

Dar undeva, la Las Vegas — oraș în care totul se transformă în joc și rămășag — cîțiva oameni au acordat morții mai mult de un minut pe zi, în gîndurile lor, și au făcut așa: într-un spital specializat în îngrijirea intensivă a cazurilor urgente, cîțiva salariați au avut ideea de a lega pariuri serioase, jucînd sume de bani pe ora exactă a morții unor bolnavi în stare disperată. Ei s-au gîndit mai mult de un minut la moarte. Ei au ajuns într-atît de obsedați de ea, încît unii, pentru a cîștiga, s-au înțeles cu o infirmieră, care, în cel puțin 6 cazuri, după spusele detectivilor, a deconectat cînd trebuia firele unor aparate pentru reanimare, ca omul să moară la ora prevăzută de parior.

Infirmiera era supranumită „Îngerul morții“.

Pînă unde poate ține jocul? Și cît? Și — mai ales — pe cît?

Nu-ți trebuie, pentru a cuprinde acest „pînă unde?“, nici ore, nici zile lungi de meditație, uneori e suficientă o secundă, cît trecerea unui înger, după care să înțelegi că multe zile nu mai poate fi nimic altceva decît ceea ce tot Preda — ca nimeni altul — va numi „o deznădejde scîrbită“, o deznădejde care mai are puterea salvatoare a scîrbei.

RADU COSAȘU

Lumea le umple

(După „Eulenspiegel“ — R.D.G.)

Senzație în lumea medicală

Ingineria genetică va cobori prețul interferonului — armă anticancer — la nivelul antibioticelor?

De peste două decenii se folosește cu succes în medicină un agent antiviral extrem de activ, interferonul, substanță imunitară naturală extrasă din sînge. Avînd în vedere proprietățile sale terapeutice, inclusiv anticancer, interferonul a făcut obiectul a numeroase studii. Dar în calea răspîndirii sale mai largi stătea un obstacol major, și anume prețul foarte ridicat. Foarte recent, ingineria genetică a obținut și în acest domeniu rezultate care fac vîlvă în lumea medicală și care oferă noi și încurajatoare perspective, despre care relatează amplu revista franceză „Science et Vie“, în numărul din martie 1980. Este vorba de o anchetă întreprinsă în rîndul unor specialiști de renume mondial de către mai multi colaboratori ai revistei. În cele ce urmează, redăm cîteva date mai semnificative.

Descoperirile de ultimă oră care tind să revolutioneze utilizarea interferonului au fost făcute concomitent în trei direcții deosebite, totuși convergente, în Elveția, Statele Unite și Franța.

● **În Elveția**, profesorul Charles Weissman, directorul **Institutului de biologie moleculară al Universității din Zürich**, a anunțat că a reușit să determine „fabricarea“ interferonului de către o bacterie manipulată de **Escherichia Coli**. În perspectivă deci prețul interferonului ar putea scădea la nivelul antibioticelor!

● **În Statele Unite**, doctorii Michael Hunkapiller și Leroy Hood de la **Institutul de tehnologie al Californiei din Pasadena** au descifrat secvența aminoacizilor constituenți ai interferonului. Acțiunea a fost încheiată doar două săptămîni după comunicarea profesorului Weissman. Contribuția celor doi cercetători americani deschide drumul sprre sinteza interferonului, deci nu... nu posibilități pentru utilizarea sa pe scară largă și, poate, pentru a-i spori eficiența.

● **La 5 februarie 1980**, profesorul Pierre Lépine a prezentat în fața **Academiei de Științe din Paris** descoperirea doctorilor Bernard Fauconnier și Annick Rufault din Rennes, care au produs interferon uman pornind de la cultura unor celule de splină (tot umană). Celulele fuseseră în prealabil infectate cu virusul Sendai. „Metoda este practică și imediat aplicabilă“, a declarat profesorul Lépine. Doctorul Fauconnier a precizat, modest: „Nu este vorba de o revoluție în producția de interferon“, ci doar de o metodă mai simplă și mai rentabilă decît metoda olandeză, practicată pînă în prezent. În adevăr, o splină de 100 g (unele organe cîntăresc însă pînă la 500 g) poate produce 100 000 000 unități de interferon, deci o cantitate echivalentă cu aceea obținută din sîngele a 30—40 donatori. Oricum, metoda franceză se dovedește a fi foarte operativă. Este adevărat, [illegible] spline. Se pare însă că nu este o problemă prea grea. „Disponibilitățile sînt mai vaste decît se crede“, a declarat doctorul Fauconnier, care a adăugat că doar în orașul Rennes se pot obține una, două spline pe săptămînă ca urmare a rupturilor accidentale sau a prelevării de la unii bolnavi, de leucoză, de pildă. (Se știe că splina nu este strict indispensabilă vieții.)

Vorbeam mai înainte de efectul anticancer al interferonului. „Science et Vie“ dă următoarele informații, exemplificînd aserțiunea. În septembrie 1978 Societatea americană pentru lupta împotriva cancerului (American Cancer Society) a deschis un credit de două milioane de dolari pentru cumpărarea a 40 mg (40 miliarde de unități) interferon din Finlanda, pe care l-a distribuit apoi unui mic număr de oncologi americani în scop de experimentare. Americanii au considerat că nu mai pot ignora cercetările europene, de exemplu ale lui Hans Strander de la faimosul spital Karolinska din Stockholm. Strander comunicase o mărire cu 120 la sută față de lotul martor al numărului cancerosilor care la doi ani și jumătate după tratamentul cu interferon nu manifestau metastaze. De atunci s-au multiplicat confirmările privind acțiunea anticancer a interferonului. Profesorul Gutterman de la spitalul Anderson din Houston, Texas, a observat remisiuni la 21 dintr-un total de 38 pacienți tratați cu doze zilnice de interferon variind între 3 000 000 și 9 000 000 unități, timp de 28—56 zile. Experiențele de la Houston au declanșat alte încercări la 150 pacienți în zece centre de cercetări pe lîngă spitale americane. Cîteva rezultate: remisiuni ale cancerului de sîn la șapte paciente din 17, remisiuni de mieloame (cancerul măduvei spinării sau al măduvei osoase) la șase pacienți din zece, remisiuni ale limfoamelor (cancer al țesutului ganglionar) la opt pacienți din zece. Mai mult, injecții directe în tumori, practicate de doctorii William A. Carter și Julius S. Horoszewicz de la Memorial Institute din Roswell Park, Buffalo, statul New York, au dat rezultate și mai favorabile în timp mai scurt, folosindu-se mai puține unități de interferon. Cu doze de 500 000–1 000 000 unități cei doi medici au observat ameliorări ale cancerului de sîn la 13 cazuri din 14 în decurs de 10—14 zile de la începutul tratamentului cu interferon. După încă 15 zile (sau o lună, în funcție de caz) cele 13 paciente nu mai prezentau nici o tumoare măsurabilă, deși analize fine de laborator continuau să indice prezența celulelor canceroase.

„O fotografie-document în istoria științei“ (este de părere „Science et Vie“): profesorul Charles Weissman, directorul Institutului de biologie moleculară al Universității din Zürich, care a reușit să fabrice interferon cu ajutorul unei... bacterii, ținînd în mînă plăcuța cu testе care confirmă această remarcabilă realizare de inginerie genetică.

Alăturat, o imagine din laboratorul în care a fost „fabricat“ interferonul. Dincolo de ecranul blindat, doctorul Shigekasu Nagata, unul din colaboratorii profesorului Weissman.

Este imposibil măcar de amintit toate lucrările privind acțiunea interferonului, ele ar ocupa un volum întreg. Cercetările s-au extins de la leucemia limfoblastică acută (doctorul Norwood Hill de la Wadley Medical Institute, Dallas, Texas) la tumorile mucoaselor și ale pielii (doctorul Ivo Brodarec de la Clinica universitară din Zagreb). S-au obținut rezultate adesea foarte satisfăcătoare, uneori negative, uneori însă și absolut excepționale, care, în ciuda unor efecte secundare dezagreabile (căderea părului, febră), justifică din plin — afirmă în concluzie „Science et Vie“ — interesul internațional pentru interferon. „Interferonul nu se utilizează încă în mod curent datorită factorului preț: în plus, nu se cunoaște decît imperfect, pentru moment, limitele sale, dozele și modul de administrare, precum și raporturile exacte dintre unele și altele. De aci, enormul interes suscitat de descoperirea profesorului Weissman din Zürich“.

Este vorba, așadar, abia de un început de drum. Și în acest domeniu ingineria genetică — adevărată știință a viitorului, cu tulburătoare implicații — aruncă noi punți de înțelegere și deschide posibilități ca tratamente scumpe, de excepție, să cunoască o răspîndire la care, doar acum cîțiva ani, nici cei mai îndrăzneți cercetători nu puteau visa.

LIONEL NITESCU

Scenarii paralele

Pe pajiștea presărată cu margarete, în foșnetul ierbii bătute de vînt, lîngă hogeacul înfiorat de unduirea trestiei, sub arșița toropitoare a soarelui, o fetiță așipește lîngă plăsmuirile adînci ale reveriei se deapănă în cuprinsul celebrei cărți pentru copii intitulată „Peripețiile Alicei în Țara Minunilor“.

La masa de lucru, înconjurat de o amplă documentație, în liniștea neturburată decît de foșnetul hîrtiei și de actul mecanic al scrisului, un venerabil cercetător se dedică lucrului la un studiu ce se va chema „Armele nucleare și politicile mondiale — Alternative pentru viitor“.

Din clipa cînd, „deodată, un Iepuraș Alb, cu ochi de mărgean, aleargă chiar pe lîngă ea“, Alice — și odată cu ea micii cititori ai cărții lui Lewis Carroll — pătrund într-un univers de basm, populat de personaje năstrușnice și în care se petrec întîmplări fără noimă.

Odată formulată fraza „Lumea a învățat să trăiască cu bomba“ — și este vorba de bomba atomică — studiul profesorului universitar american Michael Mandelbaum ne proiectează lumea de azi ca fiind aceea a unui „sistem internațional în care armele, inclusiv cele nucleare, persistă, iar folosirea forței nucleare nu este nici ilegală, nici de neconceput“.

Alice constată la un moment dat că începe să crească vertiginos sau să se micșoreze îngrijorător, este tot pe ce pe și se înece — la propriu — în lacrimile pe care le varsă, face cunoștință cu o omidă fumătoare de narghilea și cu un pălărier mîndru că posedă un ceas ce indică numai luna și anul, participă la un „ceai al nebunilor“ unde toată lumea vorbește aiurea și la o partidă de crochet cu arici în loc de mingi și cu păsări-flamingo vii drept ciocane pentru lovit mingile.

Propunîndu-ne aserțiunea că „lumea a învățat să trăiască cu bomba“, autorul studiului ne asigură că echilibrul mondial derivă din capacitatea de „distrugere asigurată reciprocă“; el ne face cunoscut că planta nucleară, ce tinde spre o evoluție incontrolabilă, are două mari ramuri care se paralizează una pe alta, fiecare din părți avînd „un arsenal nuclear capabil de a administra o lovitură mortală celeilalte chiar după ce a absorbit un atac masiv“ în care au fost distruse, de pildă, 86 la sută din rachetele sale. Sîntem apoi introduși în angrenajul politicii de „distrugere în masă“, potrivit căreia „securitatea națională se bazează pe amenințarea cu anihilarea a milioane de oameni“, ni se mai spune că în viitor, prin dezvoltarea capacităților lor ofensive, părțile se vor putea distruge reciproc de tot mai multe ori.

Iată un exercițiu contrapunctic ce ar mai putea continua încă, el fiind capabil să sugereze noi efecte, din cele mai neașteptate. Altceva însă merită subliniat. Faptul că pornind — cu sau fără voie — de la o premisă din afara realității și logicii (fie că e vorba de convenția basmului sau de fraza „Lumea a învățat să trăiască cu bomba“), construcția de gîndire ce se dezvoltă în prelungirea ei se îndepărtează tot mai mult de terenul solid al faptelor, plonjînd într-o lume de himere mai mult sau mai puțin terifiante.

A povesti copiilor despre toate acestea poate fi un joc inocent, a clădi pe ele o concepție și o acțiune în politica internațională incumbă pericole și riscuri incalculabile pentru omenire.

Nimic nu e poate mai potrivit ca epilog al acestei serii de analogii între un basm pentru copii și un studiu consacrat unei teme vitale pentru omenire decît reflecțiile publicistului francez Dominique Halevy, autorul unei cărți de răsunet intitulată „Împotriva bombei“. Trebuie recunoscută — spune el — „dezbaterea care constă în analizarea de către specialiști a faptului cine dispune de capacitatea cea mai puternică de distrugere nucleară — ca primă lovitură sau ca lovitură de ripostă (și în această privință există o supraabundență de capacități) și trebuie respinse scenariile complexe de schimburi nucleare, parțiale, graduale, locale, tactice, strategice, minore, majore etc.“. Căci asemenea discuții, înalt teoretice și sofisticate — continuă Halevy sarcastic — pe care strălucitele noastre creiere umane le încălzesc, le finisează și le rectifică de 35 de ani, n-ar putea fi decît o devorantă impostură, cea a descurajării reciproce, aflată la baza diverselor teorii privind actualul „echilibru nuclear“ al lumii. „Totul este făcut pentru a se da aparența și a se crede că aceste scenarii ar putea să funcționeze. Și dacă aceste amenințări (însoțite de aceste încercări de acord, binevenite și extravagante, prin care se caută să se ajungă la înțelegere pentru definirea panopliei la care celălalt are dreptul) nu sînt decît creații aidoma celor ale lui Lewis Carroll?“ Asemănătoare, de pildă, pasajelor în care regina amenință pe toată lumea la fiecare pas cu decapitarea și fiecare știe că trebuie să fie înspăimîntat dar în același timp că ordinul nu va fi niciodată executat. „Teroarea nucleară este foarte înmiresionantă, dar este complet impracticabilă“, subliniază Halevy după care conchide — și nimeni n-ar putea să nu împărtășească acest gînd al său: „În ce mă privește, aceste fantasme ucigătoare, oricît de imaginare ar fi, îmi convin mai mult în țara Alicei decît trăite în preocupanta realitate a monștrilor reci ce domnesc asupra sărmanei noastre planete“.

CORNELIU VLAD

O noapte de primăvară cu tineretul bucureștean

Grupul „Song" condus de Ioan Luchian Mihalea

Cronica (379, 380, 381)

În ziua de 5 aprilie **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de C.C. al U.T.C. și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, a fost prezent mai întîi la Liceul „Nicolae Bălcescu" din București. Aici, un nucleu al cenaclului Mircea Vintilă, Doru Stanculescu, Victor Socaciu, Gheorghe Gheorghiu, Sorin Mi[illegible], Zoia Alecu, Mircea Bodolan — [illegible] de la 12,30 la 14,30 un program care a cuprins cîteva din cele mai frumoase cîntece aflate în repertoriul lor. A fost un dar făcut din toată inima elevilor care, după terminarea spectacolului au intrat în vacanță.

★

Așa după cum am mai anunțat, la cererea unui mare număr de spectatori, conducerea cenaclului a hotărît să organizeze sîmbătă o noapte cu tineretul bucureștean. Cele 5 000 de invitații aflate la sediul redacției noastre s-au epuizat rapid, astfel încît în noaptea de 5 spre 6 aprilie la Palatul sporturilor și culturii — Sala Polivalentă — toate locurile au fost ocupate. Vrem să spunem de la început că aici am găsit gazde extraordinar de ospitaliere, care ne-au înțîmpinat ca niște prieteni și ne-au ajutat la realizarea în bune condiții a spectacolului (amintim numele directorului Ioan Breazu, pe cele ale inginerului de sunet Dan Popescu și maistrului de lumini Gh. Șerbănoiu).

Chiar dacă reprezentația nu a cunoscut de la debut înălțimea altor nopți petrecute cu tineretul bucureștean, pe parcursul ei s-a demonstrat ce extraordinară forță de convingere are arta de calitate, cît de mult poate contribui ea la unirea unor oameni de vîrstă și profesii diverse [illegible] de-o [illegible] în care iubitorii muzicii și poeziei și-au învins propriile stări de [illegible] s-a ajuns la cota celor mai bune spectacole ale **Cenaclului Flacăra**. Spectatul tînăr, revoluționar a animat în permanență întîlnirea pe care actorii și cîntăreții noștri au avut-o cu publicul din Capitală. A fost un triumf al deschiderii spre noutate și valoare, o sărbătoare a artei, elaborate de rigiditate, de canoane inutile și făurită totuși cu infinită grijă și responsabilitate. Publicul și cei de pe [illegible] au dat în numeroase rînduri silința să arate că au ceva de spus lumii, ceva tulburător și esențial și că de noi există toate condițiile pentru ca acest lucru să se petreacă la un înalt nivel artistic. De aceea glasurile celor prezenți s-au unit deseori într-un cor imens pentru omagia România, pe cîntecul ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitor al spiritualității românești de azi. Unul din cele mai [illegible] momente pe care le trăiesc [illegible]știi este acela în care abia începe [illegible] intonează **Trăiască România!** și spectatorii îi se alătură imediat, fiindcă e unul dintre cele mai dragi cîntece inimii lor prin profundul mesaj social și politic, patriotic. Desigur, sînt numeroase alte cîntece care dovedesc angajamentul artei promovate de cenaclu la idealurile [illegible] noastre, modul atent în care scrutează epoca actuală. Totodată [illegible] întîmplării literare [illegible] străluce[illegible] membrilor cenaclului, cît de variat oglindește el cele mai diverse frămîntări și năzuințe ale omului con[illegible]

Dar cine au fost cei de [illegible]? În primul rînd, popularul [illegible] Sterian (**Om ca oricare, Anticarbonica, Mica publicitate, Amintire cu haiduci, Educație prin cîntec, Cîntec de oameni, Ardeal**), Grupul „Song", condus de Ioan Luchian Mihalea, a interpretat piese românești și din repertoriul internațional (**Iac-așa, Kukutetzka**, corul vînătorilor din opera **Freischütz** de Weber, **Amor de temporada, The way we were, Zamfira, Fată frumoasă**), Gheorghe Gheorghiu, deși, în interpretare, a cîntat **Ora strepezită** și **Poveste veche** (dintr-o eroare în numărul anterior această piesă a apărut cu titlul **Timp vechi**). Constantin Dragomir continuă să cînte **Gara de Nord** și **Viața simplă**. Glasul special al Zoiei Alecu a fost pus bine în evidență de piesele ei **Sălbatec e vîntul, Pastel de toamnă** și **Cărări de maci**. Mircea Bodolan a încins atmosfera cu **Omul pădurii** iar apoi a interpretat **Mătrăguna, În tot felul de părți, Ranitul dintre linii, Cîntec haiducesc, Ierbure de-mprumut, Motu și nunta, Aseară și-am luat basma** și **Tinerețe** [illegible] maghiară și în limba rromani, succesul Mariei Nagy [illegible] de toată [illegible] deosebit. Surpriza a fost Vasile Seicaru cu **Scrisoare mamei, Colindul Dunării, Cîntec haiducesc, Adrian Ivanilchi** și-a confirmat [illegible] vizită de străluciri reprezentant [illegible] folk-ului românesc cu **Amiaza, Dacii liberi, Ploaia care va veni, Vinare de vînt**. Doru Stanculescu, acompaniat de Sorin [illegible] cîntat **Ecou de romanță, Ai, luai, Cum se naște un mit, Cîntec între apele țării, Fără petale**. Mihail Stan [illegible] remarcabil **O seamă de textieri, Muncea** de Marin Sorescu, **Mistrețul cu colți de argint** de Șt. Aug. Doinaș. Un debut în cenaclu: Adrian Petrescu din [illegible] Cluc. El a cîntat în tarafot cîntece scumpe națiunii noastre: **Deșteaptă-te române, Tricolorul, Hora Unirii** precum și o suită de cîntece din Maramureș, Ardeal și Banat. Excepționalul interpret și compozitor Dan Andrei Aldea a fost și el prezent cu **Lumină lină, Situația în artă, Din nou acasă, Balada criticului muzical, Om bun, Cîntecul bufonului**. Grupul folk „T" din Tîrgoviște (Lorin Stanescu, Camelia Stanescu, Cazensky Viorel Dincă Emil Com[illegible]cu) s-a impus ulo nou prin impetuozitate. Dintre toate cîntecele lui Victor Socaciu de altfel [illegible] cîntă (**Oltule, Dona, Dona, Izmul Rapidului, Un punct de vedere**), cele mai aplaudate au fost **Cîntec pentru Charlie Chaplin** și **Roata**. Plin de vervă și umor [illegible] întotdeauna a fost Radu Gheorghe: **Cioroiul Pat, Broasca țestoasă, Fabula, Balada pentru Fărîmiță Lambru**. Un panel de o deosebită atractivitate l-a constituit rezultatul combinat al lui Mircea Vintilă și Florian Pittiș. Iată poeziile recitate și cîntecele interpretate de el: **Vînătoreasa cea friconsă, Un om pe niște scări, Făt Frumos, Hangul lui Manuc, Constantin și Veronica, Lordul John, Scrisoarea III**, un sonet de Shakespeare, monolog din **Cei patru Beatles, Pămîntul deocamdată**. La ora cinci dimineața, la cererea [illegible] spectatorilor, au revenit pe scenă Valeriu Sterian, Maria Nagy, Zoia Alecu, Doru Stanculescu, Vasile Seicaru, Victor So[illegible] Ultimul a cîntat din nou **Cîntec pentru Charlie Chaplin** împreună cu toată [illegible] [illegible] ora, aceea o atmosferă excepțională în Sala Polivalentă și despărțirea [illegible] făcut cu un imens regret din partea tuturora.

GEORGE ARION
Fotografii de SORIN POSTOLACHE

Nota redacției: Desigur, pe linia de [illegible] cîștigării tot mai accentuate în ultima [illegible] și către valorile muzicii tinere, tel[illegible] noastre va transmite în cadrul albumului dumnezeu (13 aprilie a.c.) două din posibilele alegeri ale Cenaclului Flacăra, înregistrate în spectacolul precedent de la Circul de Stat: „Cîntec pentru Charlie Chaplin" și „Roata", în interpretarea lui Victor Socaciu.

Din repertoriul de aur al unei mari artiste

Ioana Radu

Trece-un car cu boi pe drum

Trece-un car cu boi pe drum
Scîrțîind din roți alene,
Și amurgu-nsîngerat
Cade lin peste poene.
În căsuța mea de lut,
Spun poveste cu cărăse,
Și-un păianjen nevăzut
Pînza de-ntuneric tese.

Numai dorul meu nebun
A pornit în lungă cale,
Dar el s-a oprit din drum
La portița dumitale.
A bătut încetișor
Să-i deschizi ca altădată,
Dar zadarnic, în pridvor
Nimeni nu se mai arată.

Trece-un car cu boi pe drum,
Scîrțîind din roți alene,
Vălul nopții s-a lăsat,
Somnu-mi cade peste gene.

Gînduri triste mă cuprind
Și-ntr-un colț cu umbre dese
Mor doar florile ce ieri
Pentru tine-au fost culese.

Pentru prima oară, Capitala a primit-o pe Ioana Radu în acest costum gorjenesc

Inimă cu venin mult

Foaie verde grîu mărunt
Inimă cu venin mult
Cînd o să te văd rizînd
Să pun masa să mănînc
Cu nevasta după gît
Cu copilașii la rînd

Luați masa că nu mănînc
Ș-adu perna să mă culc
Sau dați calul să mă duc
La mîndruța de demult
Că m-a băgat în pămînt

Că dincotro vîntul mă bate
Tot mă frige și mă arde
Că dacă ar bate Crivățu
M-aș aprinde cu totu

Momente din Cenaclu cu Radu Gheorghe, Grupul folk „T", Sorin Minghiat și Dan Andrei Aldea

Flacăra Redacția: București Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane 17 60 10, 17 60 20, interioare: Secția social-politică (**N. Gr. Mărășanu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu**) — 1 623; Secția știință-învățămînt (**Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Tumbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nițescu**) — 1 606; Secția reportaj, scrisori, probleme cetățenești (**Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Margo Nedelea, Mihai Pelin**) — 1 618, 1 787, 1 617; Secția cultură-cenaclu (**George Arion, Adrian Dohotaru**) — 16 19; Secția fotoreportaj — 15 95; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782; Administrație: 17 78 8[illegible] și 17 60 10 — interior 1 783; secretar responsabil de redacție (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 1 786); redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

flacăra

ANUL XXIX — (1287) — 17 APRILIE 1981

Care este destinul fibrelor optice românești ? (pag. 8)

Mîinile lui Alexandru Manea și ale țăranilor din Peretu — județul Teleorman, mîinile unor oameni care fac bogăția recoltei. Să le cinstim vrednicia !

Fotografii de ELENA GHERA

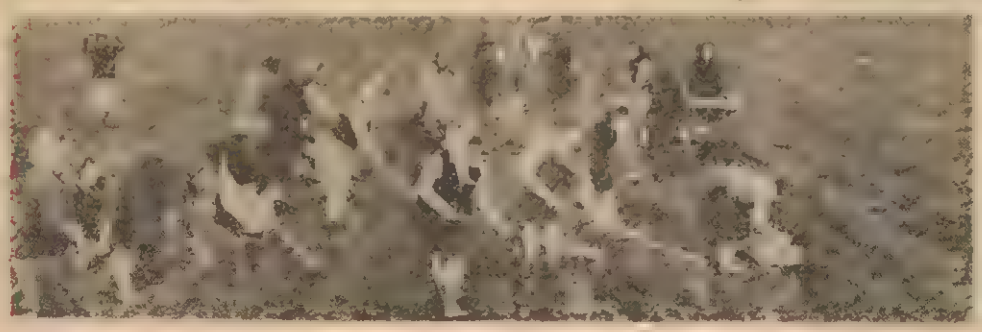

LA SEMĂNAT, din zori în noapte, din noapte-n zori

A plouat intermitent, cum bine se știe, mai tot începutul lui aprilie. Abia-n a douăsprezecea zi a lunii, deasupra mănoasei câmpii bănățene s-a ivit, în sfîrșit, soarele cel binefăcător și prea mult așteptat în această primăvară deosebit de capricioasă. Caișii au înflorit, iar berzele, ocupînd, se dezmorțesc pe acoperișuri sau în preajma smîrcurilor și doar copiii se mai entuziasmează de tîrzia lor venire. În rest, satele par ca și goale.

Încă din revărsatul zorilor sate întregi de mecanizatori și țărani cooperatori au împînzit în lung și-n lat cîmpia de sud-vest a țării. Chemarea ogoarelor i-a strîns aici și i-a orînduit ca în niște veritabile dispozitive de luptă, pe un front care se întinde cît zarea.

Cîmpia Timiș-Torontal este, prin natura ei, cea mai netedă și cea mai lină din cîte mi-a fost dat să văd, iar astăzi, în această minunată zi de primăvară, pămîntul duduie și parcă fierbe sub picioare. Oamenii, cu toții, indiferent că se cheamă țărani cooperatori sau mecanizatori, tineri sau vîrstnici, își supun unui greu examen priceperea și hărnicia. Sub directa supraveghere a inginerilor și a celorlalți specialiști, ei mînuiesc cu destoinicie tractoarele și întregul set de mașini aflat în dotare. Cei din permanența consiliilor unice agroindustriale și din organele agricole județene sînt neîntîrziați din locurile cele mai fierbinți, din mijlocul mecanizatorilor și cooperatorilor. Și împreună, oameni și mașini, într-o ordine prestabilită, în care fiecare își are rostul și locul lui anume, concură din plin la marea bătălie a însămînțărilor, la grăbirea însămînțare a porumbului.

...La Beicherecu Mic descindem cam pe la vremea prînzului. În punctul numit Vifor, pe o parcelă de 47 de hectare bine zvîntată de soarele dimineții, trag din greu tractoarele. Comunistul Constantin Burcu, Milivoi Oprin, Ion Iunc și ceilalți tractoriști din brigada lui Ion Musat sînt departe de datorie. Grupați, așa cum li s-a recomandat, ei discută cu grijă arătura, lăsînd în urmă, în pămîntul bine mărunțit și afînat, zeci și mii de dîre mici și uniforme. Semănătorile vin apoi și încorporează, la adîncimea stabilită, anizeci de mii până la șaizeci și cinci de mii de grăunțe germinabile pe hectar. Cei trei au hotărît să nu coboare de pe tractor pînă nu vor termina de pregătit întreaga tarla ce le-a fost repartizată. De undeva, din adîncul cîmpiei, apare președintele cooperativei agricole. Un bărbat în puterea vîrstei, bine legat la trup și cu vorbă domoală, de bănățean, Anghel Bogdan, pentru că despre el e vorba, ne mărturisește bucuria că vremea s-a schimbat în bine. Își exprimă speranța că, dacă o va ține așa, are toate motivele să se considere un om fericit : pînă la 25 aprilie, cel mai tîrziu, va încheia sigur toate însămînțările. Chiar acum, s-a terminat însămînțatul cînepii și tractoarele au fost îndrumate operativ, de inginerul șef Dorin Han, să meargă la pregătirea terenului, în sola de la Poligon, acolo unde 50 de hectare așteaptă să fie însămînțate cu porumb din soiuri mai precoce. Din 586 de hectare destinate culturii porumbului, deja s-au însămînțat 106, din care 45 chiar în prima zi, cînd pămîntul încă nu era bine zvîntat, iar tractoarele mai patinau pe-alocuri, se împotmoleau.

De la Beicherecu Mic, trecînd printre paliști și grîne, ne îndreptăm spre Lovrin. Renumita așezare din cîmpia de coroziune a Banatului ne întîmpină cu aceeași imagine de muncă

(Continuare în pag. 2)

MIHAI STĂNESCU

Generalizarea dispozitivului IKG nu trebuie să mai întîrzie!

Debitarea unei bare metalice înseamnă, în limbajul de fiecare zi, tăierea acesteia. Operația se repetă, zilnic, de mii, de zeci de mii de ori la nivelul industriei noastre, fapt explicabil prin aceea că, din bucățile respective de bară, se obțin felurite piese, șuruburi, piulițe, bolțuri și așa mai departe. Clasic, curent, tăierea se realizează fie cu ferăstrăul, fie cu discul abraziv, la viteze mari, fie prin forfecare, toate cele 3 metode antrenînd însă pierderi mai mici sau mai mari de material, după o socoteală simplă. Dacă ferăstrăul sau discul au, să zicem, 5 milimetri, atunci 5 milimetri de bară se vor transforma în pulbere de fier. Forfecarea nu presupune, inițial, nici o risipă, numai că fețele obținute prin acest procedeu rămîn, neregulate, impunînd obligația strunjirii sau așchierii, adică timp, manoperă și material cheltuite.

(Continuare în pag. 8)

OVIDIU IOANIȚOAIA

În umbra logicii formale

S-au urît de la început, cu fervoare și cu devotiune față de sentimentul ce le despărțea ireconciliabil. Din biografia bizară a noii subalterne, șefa reținuse cu deosebire semnalele care amenințau autoritatea și nevoia ei de disciplină. Noua lucrătoare dovedise la fostul loc de muncă neglijență în gestiune și, mai înainte, față de propria ei moralitate, subminînd familia unuia dintre colegii de muncă. Nu reținuse cîteva amănunte sau dacă le reținuse n-o interesaseră și le uitase; femeia începuse viața cu un dublu eșec. O altă șefă se insinuase în familia ei luîndu-i bărbatul și un alt șef o trecuse în alt loc de muncă printr-un flagrant act de nedreptate. Mai exista un amănunt: recent, noua subalternă reușise să oprească deriva destinului ei obturat atașîndu-se unui bărbat cu doi copii, unui bărbat care din toată viața ei confuză păstrase numai răspunsul ei în fața judecătorului. Judecătorul o întrebase ce pretenții are de la fostul soț și ea răs-

(Continuare în pag. 10)

NICOLAE CRISTACHE

Aurul dacilor — un moment de răscruce al istoriei

— Așadar, tovarășe maior Florin Oltenaru, urmare interesului de care s-au bucurat în rîndul cititorilor, și unor specialiști, comunicările referitoare la unitatea spirituală a geto-dacilor, iată-ne cu plăcuta obligație de-a continua referirile la cercetarea dumneavoastră istorică.

— Mai întîi să facem unele completări, pentru ca informațiile anterioare să poată fi înțelese corect și exploatate optim : vorbeam acolo de schitul „Peștera Decebal". Schitul este atestat prin act de danie încă din timpul lui Mihnea Vodă, de acum 400 de ani. Ulterior, domnii munteni își refugiau aici, înainte de a pleca la luptă, familiile și averile. În apropiere de schitul „Peștera Decebal" se mai află un loc de refugiu numit „Podul cu Florile" : două stînci întrerupte de o prăpastie, peste care se crede că ar fi fost un pod. Cînd erau în pericol, cei refugiați pe

(Continuare în pag. 6)

N. GRIGORE MĂRAȘANU

A te antrena 8 ore pe zi

Un mare sportiv, un mare muncitor al stadioanelor : pentatlonistul Dumitru Spîrlea (pag. 24)

FLACĂRA-ANCHETĂ
Se poate trăi fără muzică ? (pag. 20)

La semănat din zori în noapte, din noapte-n zori

Aici, în Insula Mare a Brăilei, în primăvara asta trebuie să se însămînțeze 40 679 hectare ! Vreo 28 000 hectare cu porumb, 2 600 hectare cu floarea-soarelui, 8 779 — cu soia, 1 100 — cu fasole și 200 hectare cu ceapă. Pînă acum nu s-au însămînțat decît 500 hectare cu floarea-soarelui și 50 hectare cu ceapă : timpul nefavorabil, foarte ploios și aici, nu le-a permis mecanizatorilor să facă mai mult. Stau cu tractoarele la capătul solelor și cînd apucă o oră sau două bune de lucru trag de se încing motoarele. Duminică, în ziua raidului nostru, a plouat iar și a plouat chiar cu piatră. Luni, norii iar au forfotit pe deasupra, dar n-a mai plouat : mecanizatorii din Complexul vegetal „Filipoiu" au început din nou să însămînțeze floarea-soarelui pe unde le-a permis pămîntul, pe suprafețele mai zvîntate adică ; au pregătit terenul pe 1 600 hectare, au fertilizat o bună parte din suprafața de 5 440 hectare cît au în total și acum însămînțează floarea-soarelui.

— În două, maximum, în trei zile bune de lucru, ne asigură inginerul-șef al complexului, Florin Gheorghiu, terminăm cu floarea-soarelui și vom începe însămînțatul porumbului. Lucrăm cu 85 de tractoare zilnic și, pentru ca treaba să meargă mai repede, lucrăm și noaptea cu 28 de tractoare.

Printre alte măsuri luate aici, la Complexul vegetal „Filipoiu", este și aceea de preparare a erbicidelor într-o instalație centrală, de unde se pot aproviziona toți mecanizatorii. În felul acesta erbicidele s-au preparat și se distribuie sub directa supraveghere a specialistului, iar în teren lucrarea este supravegheată și controlată de inginerii care iau parte directă la lucrări. În plus, au fost fabricate în întreprindere, din surse și cu forțe proprii, 240 de dispozitive de erbicidare, au fost distribuite la unitățile din subordine, au fost instalate pe grapa cu discuri și, în felul acesta, s-a reușit ca incorporarea erbicidelor în sol să se facă odată cu incorporarea îngrășămintelor. Prin această măsură se scutesc 80 de tractoare (care înainte erau destinate numai lucrării de erbicidare), se realizează importante economii de combustibil și de timp, într-un cuvînt se realizează importante reduceri ale prețului de cost al porumbului și al celorlalte culturi.

Ne continuăm raidul nostru la Complexul vegetal „Maicanu" unde, printre mecanizatori, îl întîlnim, și aici, pe inginerul-șef de complex, Grigore Mocanu :

— Din cele 5 400 hectare, suprafața totală a complexului, am pregătit pînă acum, pentru semănat, 2 350 hectare. Lucrăm cu 76 de mecanizatori și cu tot atîtea tractoare, dintre care 36 de oameni lucrează noaptea. Am putea mobiliza pentru schimbul doi și mai mulți oameni, dar nu toate lucrările pot fi executate noaptea. Ceea ce ne lipsește nouă acum sînt, însă, îngrășămintele chimice : mai avem nevoie de îngrășăminte chimice pentru fertilizatul a încă 1 800 hectare !

Îngrășămintele chimice, am putut noi constata aici în Insula Mare a Brăilei, constituie o problemă. Pămîntul insulei a fost, desigur, un pămînt bogat, continuă să fie, dar pentru sporirea fertilității lui, pentru a obține producțiile de recolte pe care insularii și le-au propus, trebuie să fie ajutat. De la inginerul Gheorghe Dermengiu, director tehnic al Întreprinderii agricole de stat „Insula Mare a Brăilei", aveam însă să aflăm că întreprinderea mai trebuie să primească o restanță de 2 500 tone de îngrășăminte în substanță activă, de la muncitorii Combinatului chimic de la Turnu Măgurele. Mecanizatorii de aici, din insulă, le așteaptă să sosească în fiecare zi, dar îngrășămintele întîrzie :

— Ca să venim în ajutorul celor de la Combinatul chimic din Turnu Măgurele, ne spune directorul Gheorghe Dermengiu, ne-am angajat noi să transportăm îngrășămintele, pe Dunăre, cu două remorchere și cu 16 bacuri. Am gîndit că facem o treabă bună, că e și mai economic, ne-am gîndit că astfel găsim o soluție răspunsului : „nu avem vagoane !", devenit un fel de laitmotiv. Dar nici astfel nu ne putem asigura, la timp, întreaga cantitate de îngrășăminte chimice. În plus, și ceea ce ni se livrează, ni se livrează numai de un singur fel, numai simbolul 1.2.1. Or, noi avem nevoie și de alte feluri de îngrășăminte, și de simbolul 2.1.1., de pildă, pentru a le administra în amestec, într-o singură trecere cu mașinile peste acele 40 679 de hectare. Spunem și pretindem acest lucru tot dintr-un raționament de eficiență economică. Dealtfel, pentru o mai mare eficiență, la nivelul întregii economii, transportul îngrășămintelor chimice care pleacă de la Combinatul chimic Turnu Măgurele, pentru unitățile agricole de pe cele două maluri ale Dunării, ar trebui să se facă pe apă : s-ar reduce mult operațiunile de încărcare-descărcare, s-ar reduce distanțele, timpul de transport și poate și risipa.

— Se face multă risipă de îngrășăminte ? De ce ?

— În drumul lor, de la fabrică — la plantă, se risipește o cantitate apreciabilă de îngrășăminte chimice, mai ales atunci cînd ele se livrează în vrac : în gări, se descarcă la întîmplare, adică acolo unde e garat vagonul, alteori plouă peste ele și se pietrifică. Pînă ajunge la plantă te trezești cu cantitatea de îngrășăminte mult diminuată. Sînt pierderi fizice, prin numărul mare de manipulări, pierderi cahitative, din cauza precipitațiilor, adică pierderi de substanță activă.

— Și atunci ?

— Și atunci ne trezim cu o situație foarte exactă în hîrtii, dar care în realitate este cu totul alta. Noi plătim un kilogram de îngrășămînt chimic cu doi sau trei lei, de trei ori mai mult decît un kilogram de porumb ; cam 45 la sută din volumul cheltuielilor directe o reprezintă cheltuielile cu îngrășămintele chimice. Nu putem deci să rămînem pasivi la ceea ce se întîmplă la ora actuală cu aceste îngrășăminte. Este prea mare risipa, trebuie să-i punem grabnic stavilă !

— Cum ?

— Cei care reprezintă **furnizorul**, să găsească o soluție, poate găsesc o posibilitate de transport containerizat, să facă ceva. Risipirea unui kilogram de îngrășămînt chimic se judecă cu mai multă indulgență decît risipirea unui știulete de porumb. Și valoarea unui kilogram de îngrășămînt, valoarea lui potențială, în substanță activă azot, este egală cu 10 pînă la 15 kilograme de porumb ! În gară, cînd vedem un vagon de îngrășăminte risipite, înseamnă că am risipit 15 vagoane de porumb ! Trebuie să fim mai responsabili față de această bogăție națională !

N. GRIGORE

Apă-n dreapta, apă-n stînga, apă sus și apă jos

(Urmare din pag. 1)

asiduă, cu nenumăratele-i însemne de vrednicie și prosperitate pentru cei ce lucrează înfrățiți ogoarele puternicelor unități agricole de stat și cooperatiste, deținătoare ale titlului de Erou al Muncii Socialiste sau ale altor înalte distincții obținute pentru producții record. Și nici de această dată oamenii din Lovrin, din Tomnatic sau Gottlob nu vor să-și dezmintă faima obținută cu atîta trudă ani și ani de-a rîndul.

Nicolae Pătrui, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, ne-a prezentat sec operativa zilei : încheiat însămînțatul la cartofi pe 430 ha, la floarea soarelui pe 300 ha, la cinepă de fuior pe 340 ha ; solarii pentru legume timpurii amenajate pe 23 ha și plantate cu roșii 20 ha. „Obiectivul spre care ne îndreptăm acum toate forțele este însămînțatul porumbului pe cele 3 677 hectare. Veniți cu noi în cîmpie, să vedeți numai cît de aprig se dispută această bătălie, declanșată ieri pe tot frontul — de la Lovrin, pîn-la Gottlob și Tomnatic".

Și, firește, merg, pășind virtos peste ogoarele ceapcului din Lovrin, pînă la Livezi, acolo unde brigada lui Mihai Țintoi nu-și află o clipă de odihnă. Martin Florea, Ion Moldovan, frații Gheorghe și Petre Novac, Ion Brașoveanu, împreună cu tovarășii lor de muncă, săvîrșesc adevărate recorduri. În întrecere cu timpul, chiar și mîncarea și-o înfulecă din mers, în intenția de a nu pierde nici o clipă bună de lucru în cîmp, de a profita la maximum de vremea înscrită. Singuri ei au hotărît : pînă mîine, la orele 14, tarlaua din Livezi, de o sută douăsprezece hectare va fi semănată !

I-am lăsat să-și poată ține promisiunea și, după ce am vizitat cîteva solarii, între care și pe cel al măicuței Klara Weiber (un model de vitalitate și hărnicie pentru cei 72 de ani ai săi), ne-am oprit o vreme la Gottlob. Inginerul șef al cooperativei din localitate, tovarășul Dumitru Borza, avusese un necaz în familie, dar în lipsa lui l-am găsit la post pe șeful de fermă Gheorghe Nenadov, un om bine pus la punct cu agrotehnica. Verificat direct, la fața locului, de specialistul direcției agricole, el a răspuns prompt și precis tuturor întrebărilor, inclusiv celor referitoare la densitatea și adîncimea semănatului.

— Dar cu cîmpu, cum îi băgiță ? — l-am întrebat pe grăiul lui.

— Apăi, nu se vege ? Eo zic că-i oțîră dge bine.

— Grîu ?

— Țucă-l, doamne, c-a svîcnit tare frumos ! Acu dăm iute cu ebicidu' ca să putem lucra apoi nestingheriți la pusu' porumbului.

Ceea ce confirmă faptic, pe sola de-alături, Nicolae Fărcuț, Nicolae Martin, Gheorghe Sumuca, Gheorghe Lungu, Maria Gratzoni și ceilalți din echipa specializată în erbicidări și fertilizări. Ei mi-au reamintit de hărnicia celor de la Becicherecul Mic, pe care i-am găsit fertilizînd pajiștea cu azotat de amoniu. Lucrau în deplină înțelegere Vasilievici Pern, Ștefan Farcaș, Sava Plavoșin, Ion Birău și Octavian Lugojan, toți cinci de la întreprinderea de pajiști.

Dar tot străbătînd ogoarele, vorbind cu nenumărați mecanizatori, țărani cooperatori și cu specialiștii întîlniți la muncă, vremea a trecut pe nesimțite și iată-ne către seară poposind frînți de oboseală în Lenauheim. Aici directorul I.A.S. Grabaț, inginerul Aristide Blendea, ne poartă mai întîi prin lanurile cu grîu, care promit încă de pe acum o recoltă evaluată la cel puțin 6 000 de kilograme la hectar, pe la complexul de îngrășare a berbecuților și tineretului taurin, realmente unul dintre cele mai bune complexe de acest fel din țară, și abia în scăpătatul soarelui ajungem la ferma nr. 13. Aici și la această oră, mecanizatorii Leon Mihailiuc, Emell Hantz și șeful de fermă Nicolae Brach încă lucrau la semănatul porumbului din soiul Pioneer 3178, pe ultimele hectare.

Se lăsase seara și în cîmp tractoarele abia se mai zăreau, dar zumzetul lor străbătea clar pînă la noi, dîndu-ne a înțelege că ziua nu s-a sfîrșit, că bătălia însămînțărilor continuă pînă tîrziu, în noaptea de aprilie.

Trei momente din timpul însămînțatului : un tînăr tractorist de la I.A.S. Becicherecu Mic, directorul I.A.S. Grabaț împreună cu șeful de fermă analizînd porumbul din soiul Pioneer 3 178, Weiber Klara are 72 de ani, dar se simte bine în solarul propriei sale familii.

Copiii au de la cine învăța vrednicia

Fotografii de EMERIC ROBICEC

Consultații tehnice chiar pe ogor (C.A.P. Mehala)

Însămînțatul porumbului de la I.A.S. Grabaț.

„Nicolae Ceaușescu — simbolul idealului unei vieți internaționale bazate pe respectul și colaborarea între toate statele"

Șefului statului român i-au fost înmînate Diploma de cetățean de onoare al orașului Bari, împreună cu „Caravela de argint" — simbolul orașului — și Medalia de aur „Aldo Moro"

In semn de profund omagiu și înaltă apreciere pentru contribuția la dezvoltarea raporturilor de prietenie româno-italiene și pentru întreaga activitate desfășurată în slujba cauzei păcii, destinderii, securității internaționale, colaborării și înțelegerii între popoare, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, i-au fost înmînate — în cadrul unei solemnități care a avut loc la Predeal — Diploma de cetățean de onoare al orașului Bari, împreună cu „Caravela de argint" — simbolul orașului — și Medalia de aur „Aldo Moro".

În cuvîntul rostit cu acest prilej, prof. dr. Renato dell'Andro, deputat, membru al Consiliului Național al Partidului Democrat-Creștin, președintele Asociației de prietenie Italia-România din regiunea Puglia, membru în conducerea Asociației „Prietenii lui Aldo Moro", conducătorul delegației municipalității orașului Bari, a dat o înaltă apreciere politicii de pace, prietenie și colaborare promovate de România pe arena mondială, politică al cărei făuritor și promotor consecvent este președintele Nicolae Ceaușescu. Vorbitorul a omagiat activitatea, eminentele calități de om de stat ale președintelui României, care a adus o prestigioasă confirmare a concepției deplinei suveranități a fiecărui stat, a dreptului fiecărui popor de a-și alege căile și formele pentru a pune în practică drepturile umane fundamentale și a-și hotărî liber și independent propriul destin. „Apreciem — a spus prof. dr. Renato dell'Andro, adresîndu-se tovarășului Nicolae Ceaușescu — acțiunea dumneavoastră avînd ca țel de a se cere realizarea efectivă a unei suveranități autentice a statelor, care nu poate fi nici diminuată, nici înstrăinată în vreun fel, și ne exprimăm asentimentul entuziast de a lucra împreună, tot mai mult, pentru realizarea celor mai nobile idealuri în politica internațională. Pe de altă parte, Excelența Voastră, propunînd respectarea de către toți a independenței fiecărui stat, continuă și consolidează în mod hotărît năzuințele ce au animat pe strămoșii dumneavoastră, care încă de pe vremea dacilor lui Burebista și Decebal au luptat pentru un stat liber și independent. Nu pot să nu amintesc că nimeni nu acționează mai mult decît dumneavoastră în forurile internaționale pentru afirmarea principiilor expuse mai sus, ceea ce a făcut ca dumneavoastră să vă cîștigați rolul cel mai important și prestigios și să deveniți personalitatea cea mai eminentă dintre toți oamenii de stat care se pronunță pentru aceste principii, să fiți simbolul idealului unei vieți internaționale bazate pe respectul și colaborarea între toate statele".

Aceleași sentimente de profundă stimă și prețuire față de șeful statului român, față de contribuția sa remarcabilă la dezvoltarea și extinderea relațiilor româno-italiene, față de neobosita sa activitate închinată triumfului idealurilor nobile de libertate, independență și progres, de pace, prietenie și colaborare ale lumii contemporane au exprimat și prof. dr. Arturo Mastrorocco, prim vice-primar al orașului Bari, membru al secretariatului Comitetului provincial al Partidului Socialist Italian, precum și prof. dr. Vincenzo Binetti, președintele grupului democrat-creștin din Consiliul municipal al orașului Bari, ambii făcînd parte din delegația municipalității orașului Bari.

Mulțumind pentru caldele aprecieri la adresa României, a poporului român, pentru urările și sentimentele ce i-au fost exprimate, pentru distincțiile ce i-au fost înmînate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că popoarele român și italian sînt legate prin origine comună și vechi tradiții. Cultura și știința latină, a subliniat șeful statului român, au avut întotdeauna un rol important și au și în prezent un rol de seamă în răspîndirea concepției și a principiilor de pace și prietenie, de umanism, care trebuie să se manifeste cu tot mai multă putere în relațiile dintre toate popoarele lumii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, totodată, că pe lîngă relațiile străvechi, România și Italia dezvoltă o largă colaborare economică, tehnică și științifică, conlucrează activ pe plan mondial pentru realizarea unei politici de deplină egalitate în drepturi între toate națiunile lumii, de respect al independenței și suveranității naționale, de neamestec în treburile interne, de renunțare la forță și la amenințarea cu forța în viața internațională.

Referindu-se la problemele care preocupă astăzi omenirea, șeful statului român a subliniat că pentru ca fiecare popor să-și poată realiza aspirațiile de progres, bunăstare și libertate, este nevoie de pace. «Din păcate — a spus vorbitorul — situația internațională este actualmente foarte încordată. S-a ajuns, din nou, la relații care pun în pericol pacea, independența și suveranitatea tuturor popoarelor lumii. Este necesar să facem totul pentru a depăși actuala situație — și România este hotărîtă să acționeze cu toată fermitatea în această direcție, pentru a se pune capăt încordării și a se soluționa toate problemele litigioase numai pe calea tratativelor, renunțîndu-se la forță și la amenințarea cu forța. Viața a demonstrat că forța nu soluționează nici o problemă, dimpotrivă, aduce noi complicații și — așa cum este cunoscut — face să se răspundă cu forță. Trebuie să facem totul pentru a împiedica revenirea la politica „războiului rece", la noi conflicte și războaie, care nu pot decît să provoace popoarelor mari pagube și suferințe, să pună în pericol însăși existența omenirii».

În cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o atenție deosebită problemelor legate de înfăptuirea securității, cooperării și păcii în Europa, subliniind că adevărata securitate a continentului nostru, a tuturor națiunilor europene, fie din Vest, fie din Est, fie din Nord, fie din Sud, nu se asigură prin intensificarea înarmărilor, prin amplasarea de noi rachete, ci prin trecerea la măsuri concrete de reducere a armamentelor, a efectivelor militare și că echilibrul european trebuie să se realizeze nu prin ridicarea continuă a nivelului înarmărilor, ci prin reducerea continuă a acestuia, prin diminuarea înarmărilor.

Remarcînd că popoarele, indiferent de orînduirea socială, de continentul sau de zona în care trăiesc, sînt animate de dorința de a trăi în pace și libertate, de a fi pe deplin independente, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că pentru a putea conviețui, trebuie făcute și concesii, de o parte și de alta, dar concesiile nu pot merge pînă la sacrificarea independenței naționale, întrucît, în orice împrejurări, respectarea independenței naționale, a dreptului popoarelor la dezvoltarea liberă și suverană este una din cerințele fundamentale ale colaborării și păcii, ale politicii de destindere.

Conferirea înaltelor distincții italiene secretarului general al Partidului Comunist Român, președintelui Republicii Socialiste România constituie încă o dovadă a înaltului prestigiu de care se bucură pe plan internațional țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă un semn al prețuirii prodigioasei sale activități puse în slujba păcii și colaborării între toate popoarele, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

ION D. GOIA ■

SCRISOAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

adresată celor care i-au trimis mesaje de felicitare și urări cu prilejul realegerii sale în funcția supremă de președinte al Republicii Socialiste România

„Doresc să exprim vii mulțumiri colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții, din ministere și organizații economice și social-culturale centrale și locale, organelor și organizațiilor de partid, de masă și obștești, tuturor cetățenilor patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, pentru felicitările și urările pe care mi le-au adresat cu prilejul realegerii mele ca președinte al Republicii Socialiste România.

Apreciez toate aceste calde manifestări la adresa mea ca o expresie a atașamentului și încrederii poporului nostru în partid, în politica sa internă și externă, ca o nouă și puternică afirmare a voinței întregii națiuni de a înfăptui neabătut mărețul program al înfloririi economico-sociale a Republicii Socialiste România, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, de a-și făuri, în strînsă unitate, viitorul luminos, socialist și comunist, asigurînd ridicarea patriei pe culmi tot mai înalte de civilizație și progres.

Folosesc acest prilej pentru a adresa tuturor celor ce m-au felicitat, întregului nostru popor, urările mele cordiale de noi succese, de realizări și satisfacții tot mai mari în muncă și în viață, multă sănătate și fericire".

Meserii de campioni

În cartierul Militari, o construcție deosebită, semănînd cu un fagure, îți atrage atenția. Încă în stadiul de șantier, clădirea prinde contur de la o zi la alta. Cu un an în urmă, aici, nu se afla nimic, iar bălăriile înalte de cîțiva metri nu te lăsau nici măcar să-ți croiești drum. Curiozitatea m-a îndemnat să intru în incinta șantierului. Citim pe un panou : „Șantierul numărul 1 — I.C.S.I.M. Beneficiar I.A.T.S. — Pitești."

La intrarea în clădire zărim un grup de oameni, cu căști albe pe cap, aplecați asupra unor planuri. Șeful lotului de constructii se numește Vasile Saulea. Alături de constructori se află și beneficiarul, directorul Daciei Service al filialei numărul 4 — București, aparținînd întreprinderii de asistență tehnică auto — Pitești, inginerul Gheorghe Mărculescu.

Șantierul a început exact cu un an în urmă și va fi dat integral în folosință în jurul datei de 1 august. Complexul reprezintă un sistem constructiv deosebit constînd în faptul că întreaga asistență tehnică a mașinilor cît și repararea acestora se va desfășura pe verticală. Rezultă o mai bună utilizare a spațiului construit, cît și o concentrare a întregii game de operații. Accesul mașinilor la ateliere se face pe o scară elicoidală din beton monolit, realizată la cei mai înalți parametri tehnici și funcționali, iar pentru autoturismele grav avariate va fi utilizat un lift de mare capacitate. La ultimul nivel, adică pe acoperiș, va exista o parcare unde totodată se face și recepția. Proiectul întocmit și realizat de Trustul de construcții „Carpați" se ridică la cele mai moderne cerințe ale tehnicii actuale. Astfel, în unitate este prevăzută o secție de recepție faptică, unde autoturismelor li se asigură un „tratament" complet, cu alte cuvinte, o radiografie integrală. Atît la intrare, în acest modern „spital" al mașinilor, cît și la ieșire se va constata exact ceea ce s-a lucrat și mai ales de ce intervenții mai are nevoie autoturismul, mai pe scurt, se va constata întreaga stare tehnică. Cunoașterea, în amănunțit a întregii game de defecțiuni, cu mult înainte ca ele să se declanșeze, spun specialiștii, duce la prevenirea și bineînțeles la evitarea accidentelor.

Am plecat împreună cu directorul Gheorghe Mărculescu la cîteva unități unde la ora actuală se repară mașini.

— În ultimul timp, ne spune directorul, la toate punctele de la Dacia Service s-au adus îmbunătățiri atît din punct de vedere constructiv, cît și din punctul de vedere al asistenței tehnice. Exemplificînd, în alt punct al Bucureștiului, pe strada Caporal Ilina, cu un an în urmă se găseau cîteva șoproane. În momentul de față, la atelierul amintit, zilnic se acordă asistență tehnică și se repară peste 50 de autoturisme. Și fiindcă nimeni nu a întrebat cine sînt cei care ne repară mașinile, v-aș spune eu. Printre mulți muncitori fruntași, care lucrează în unitățile noastre de o viață : aș aminti pe : Radu Răcureanu, Iordan Bucurescu, Aurică Manolescu, Dumitru Alexandru, Hedeșiu Vasile, la noi muncesc și doi cunoscuți sportivi. Este vorba de multiplul campion și maistru al sportului Ștefan Iancovici care este mecanic specialist la secția motoare. El face parte din lotul național de automobilism. Anul trecut a obținut titlul de campion național și locul întîi la turul Europei. Ștefan Iancovici este pe lîngă un sportiv de valoare națională și internațională un bun meseriaș, din experiența cărula avem cu toții de învățat. Un alt sportiv, de data aceasta mult mai tînăr dar tot atît de priceput în tainele motoarelor, este inginerul stagiar Mihai Alexandrescu, de 26 ani, șeful serviciului C.T.C. — campion național la viteză pe circuit. Vedeți, sînt lucruri pe care lumea nu le cunoaște.

— Tovarășe director, vă rog, să-mi spuneți ce lucruri nu mai cunoaște lumea, aspecte legate desigur de activitatea dumneavoastră ? De cîți ani conduceți activitatea Daciei Service, ce își are sediul în șoseaua Pantelimon numărul 450.

— Sînt foarte multe lucruri de spus. Să mă opresc totuși la cele mai importante. Sînt director de doi ani și jumătate. În ultimii doi ani, colectivul nostru a obținut, de fiecare dată locul întîi, pe țară, în întrecerea socialistă. Dar lucru care cred că-l interesează cel mai mult pe client este faptul că în atelierele noastre, o reparație durează foarte puțin. În atelierele mecanice o mașină nu stă mai mult de o zi, iar în atelierele de tinichigerie nu se lucrează la un autoturism mai mult de trei zile. De asemenea, s-au format echipe speciale de revizie, tocmai în ideea de a scurta la maxim timpul pe care clientul îl pierde la noi. Rezultatul aspectelor spuse de mine este faptul că numărul reclamațiilor este din ce în ce mai mic.

— Tovarășe director, eu nu am mașină și vă mărturisesc că nici nu am de gînd să-mi cumpăr. Întîmplarea face să stăm acum de vorbă. Vă mărturisesc că-mi place discuția, și de asemenea vă mărturisesc că din cîte am auzit lumea vă cam critică. Sînteți de acord, sau poate greș ?

— Pînă acum cîțiva ani sînt de acord că unitățile noastre reprezentau subiect de critică. Dar, în momentul de față, vă spun cu mîna pe suflet, în unitățile noastre nu s-a furat nici măcar un singur șurub. Uitați, sînt mașini cu cheile de contact cît și cu cheile portbagajului. Sînt o grămadă de lucruri înăuntru. Clientul nu poate sta o zi sau două lîngă mașină. Nu dispare nimic. Și să vă spun un secret. Dacă doriți să-l scrieți este foarte bine. Ochiul muncitorului nu mai fuge după ciubuc. Desigur, se cîștigă foarte bine, dar se și muncește. Iar o să fiu sincer cu dumneavoastră. Știți unde avem cele mai mari greutăți ? Cu personalul T.E.S.A. O să mă întrebați de ce. Nu există încă o constiință muncitorească, iar treaba merge împinsă de la spate. Dacă vom reuși să rezolvăm și aceste aspecte vom rezolva multe probleme.

— Ce vă doriți ?

— Să văd dat în folosință „Militariul". Vom avea în București una din cele mai moderne stații de reparat autoturisme. Un gigant, o întreagă fabrică, și de ce să nu o spunem, un spital al mașinilor noastre. Personal aștept și chiar visez la clipa dării în funcțiune. În acel moment, Bucureștiul va dispune în cele mai importante puncte ale sale de cîte o stație a Daciei Service.

P. SORIN

Ferestrele dintre ploi

Sîcîitoare și urîtă, ploaia de la începutul acestei luni s-a prelungit exasperant, zile în șir, și peste ogoarele ceapeurilor și lanseurilor din Maiu Mare, Teasc și Coșoveni, aparținătoare de Consiliul agroindustrial de stat și cooperatist Circea. Pămîntul e suprasaturat de atîta apă. Cu greu se poate lucra chiar și pe parcelele nisipoase, cît de cît zvîntate. Și, totuși, în pofida norilor ce se învîrtejesc în văzduh amenințători, la Banu Mărăcine mecanizatorii din brigada lui Liviu Stancu sînt la datorie : disde-dimineață, nerăbdători, ei au constatat, prin încercări repetate, că, în punctul acesta, pe o parcelă de cîteva zeci de hectare, se poate lucra, și încă destul de bine, la pregătitul terenului și însămînțatul sfeclei furajere. Și n-au mai așteptat în plus nici o clipă.

Ionel Gilcă, cu un tractor A-1 800, a ieșit la discuit înainte de a se lumina bine de ziuă. Era ora nouă și un sfert cînd l-am întîlnit la capăt de tarla. Discuise aproape trei hectare din cele 29 pe care ne-a asigurat că le dă gata pînă-n seară. Acum, ajutat de mecanicul de întreținere Petre Dință, se zbate de mama focului să schimbe cît mai repede două talere de disc sparte — „Sărăciile dracului ! — exclamă el cu obidă ; tocmai acu s-au găsit să mă lase ?" Alături, discuie și erbicidează de unul singur mecanizatorul Mihai Ciobanu. La fel procedează, ceva mai departe, sub costișă, și mecanizatorul Badea Ștefan, cu universalul lui. Paisprezece hectare e hotărît să pregătească pînă-n seară și Ion Ibăcioiu.

— Pînă mîine seară — ne asigură ferm Ionel Gilcă, omul de pe „mamut" — terminăm noi și cu însămînțatul întregii tarlale. Numai de n-ar mai da de sus ploaia asta afurisită ! Că de muncă nu ne dăm noi în lături.

— Dar Stancu, șeful secției, unde-i ? Nu-l văzurăți ? se interesă careva.

— Doar ce plecă, uite acu. Se duse să facă recepție la lucrările efectuate ieri, cînd s-a discuit toată ziua, pe tarlaua aia de 70 de hectare pe care am și terminat-o de pregătit. Urmează s-o dăm cu combinatorul s-apoi intră în ea semănătorile. Că n-avem vreme de pierdut.

Omul curmă vorba și își reluă grăbit locul pe tractor. Împreună cu Ștefan Badea, Mihai Ciobanu, Ion Ibăcioiu și Dumitru Duțu, Ionel Gilcă se avîntă și el spre apus. Lucrînd grupat, în flux continuu, cu celelalte mașini și utilaje în agregat, tractoarele strunite de gi se mișcă fără încetare în sensul indicat. Zumzetul lor se aude cînd uniform și lin, cînd discordant, precipitat.

La Preajba, alți mecanizatori, alte tractoare, alte mașini și agregate pregătesc intens terenul și-l erbicidează spre a-l însămînța neîntîrziat cu floarea-soarelui : Badea Tabacu, șeful secției de mecanizare nr. 4, este de un optimism contaminant. El și-a asigurat directorul, trecut prin punctele de lucru ale C.A.P. Malu Mare, că, pînă la lăsatul serii, mecanizatorii lui vor și termina de însămînțat o parcelă de 15 hectare. Ceea ce înseamnă cu aproape jumătate mai mult decît viteza zilnică planificată pe cele două semănători. Sanse reale există. Și aici pămîntul se lucrează relativ bine, însă numai pe solurile zvîntate. S-a pornit din plin și la însămînțatul porumbului.

Într-o altă extremitate a consiliului, la Teasc, cei din secția a 5-a de mecanizare condusi de Constantin Xretu, ca și cei din secția a 10-a „Horticola", de sub comanda lui Ilie Stancu, lucrează tot la pregătirea terenului pentru însămînțatul porumbului, la punctul Booveni, peste Jiu. Și nici unul dintre ei — nici Stancu, nici Xretu, nici chiar Florea Moraret sau măcar vreunul dintre ai lor — nu se sperie de ploaie. Pămîntul nisipos se zvîntă repede. Așa că își văd liniștiți de treabă acolo, la Booveni, peste Jiu, la „Horticola", la Teasc sau la Secui, și se străduie s-o la timpului înainte, să nu scape nici o clină bună de lucru, să folosească din plin ferestrele dintre ploi.

La Circea, în preajma sediului consiliului agroindustrial, îi întîlnesc, tocmai cînd se întorcea din cîmp, pe Eroul Muncii Socialiste Ion Delcea, directorul S.M.A.-ului.

Prin '962, S.M.A. Circea era clasificată ultima pe regiune. Avea drapelul negru în poartă, așa cum se obișnuia pe atunci să se răsplătească „lanternistii". Datorită în bună măsură muncii neobosite depuse de acest om, de comunistii cu care a conlucrat strîns, unitatea s-a schimbat, devenind, de nerecunoscut. Acum, după aproape 18 ani, se numără printre cele mai bune, mai bine dotate și organizate S.M.A. din județul Dolj. În ciuda faptului că pămîntul este în mare parte de fertilitate scăzută, pe alocuri fiind, cum spuneam, nisipos, producțiile au crescut de două ori chiar de trei ori la grîu, secară și porumb. Sînt unități deservite de ei, ca C.A.P. Coșoveni, de pildă, care au obținut în medie la hectar și 4 400 kg porumb boabe, 3 500 kg la grîu, 2 700 kg la floarea-soarelui. Sigur, există și aici posibilități și mai mari. Există și greutăți, mai sînt și lipsuri. Mai ales în zootehnie, unde producțiile nu-s la nivelul pretențiilor. Și în alte sectoare mai sînt multe de făcut, de pus la punct, de remediat.

— Sîntem conștienți de toate acestea — mi-a spus, cu chibzuință Eroul Muncii Socialiste Ion Delcea. În noile condiții ne mobilizăm cu mai multă răspundere în înfăptuirea sarcinilor și indicațiilor date de partid. Sîntem hotărîți să învingem greutățile și lipsurile, să ridicăm peste tot productiile.

— El, dar ce-i faceți acum, cu însămînțările de primăvară ?

— Am încheiat, încă de la 2 aprilie, însămînțatul culturilor din urgența I : 100 ha sfeclă furajeră, 120 ha în de ulei, 100 ha cînepă și 165 ha cartofi. Am pornit și desfășurăm din plin bătălia însămînțatului florii-soarelui și porumbului. În total, pe consiliu, 6 312 ha, din care 4 600 ha porumb.

— Sper să vă încadrați în epoca optimă...

— Nici nu concepem altcumva ! Chiar și de va ploua cu găleata ! Secretarul cu probleme agrare de la comitetul județean de partid, tovarășul inginer Marcel Mogoșiu, pe care l-ați văzut că a trecut chiar acum pe la punctele noastre de lucru, era cam abătut și mi s-a părut chiar serios nemulțumit de ritmul lucrărilor pe județ. Ne-a indicat, din cauza vremii, să schimbăm operativ pe anumite parcele, dacă e posibil, chiar amplasamentul culturii de floarea-soarelui. Asta, spre a mai recupera din timp și a urgenta lucrările.

— Și cînd veți încheia în acest car însămînțările ?

— Cei mai tîrziu la 20—25 aprilie.

MIHAI STĂNESCU

Istoria firească a Elenei Bleahu

Anul trecut, prin vară, unul din drumurile gazetărești m-a dus la Sighișoara. Îmi amintesc bine momentul, pentru că a fost adînc marcat de întîlnirea, de cunoștința cu un om deosebit : Elena Bleahu. Secretară a Comitetului municipal de partid și vicepreședintă a Consiliului popular al municipiului ; tînără ca vîrstă dar veche activistă de partid : acestea îi erau, — atunci — în esență, datele să le numim oficiale (acum fiind secretara Comitetului județean de partid Sibiu).

În după-amiaza acelei zile trebuia să plece într-un scurt concediu ; avea deci multe lucruri de pus la punct. Și totuși a găsit timp și pentru un gazetar venit pe nepusă masă. M-a încărcat cu informații despre Sighișoara, m-a pus în legătură cu peste zece sighișoreni, s-a interesat dacă mi-am rezolvat problema cazării (era prin vîrful sezonului turistic) și chiar mi-a răspuns la întrebări care priveau propria sa viață. N-a avut nici un pic de răceală oficială convorbirea cu Elena Bleahu : tocmai de aceea a fost cuceritoare. Mi-a vorbit despre reușite și bucurii, mi-a vorbit despre greutăți și înfrîngeri, însă, și despre unele și despre altele mi-a vorbit simplu și firesc. Țin să rescriu aici doar cuvinte care privesc istoria personală a vieții Elenei Bleahu. E o încercare de portret prin cîteva din răspunsurile ăste la fel de fel de întrebări :

● Nu, nu m-am născut în Sighișoara. Sînt de pe Tîrnava Mică. Eram șapte frați acasă și părinții aveau pămînt puțin. Toți frații s-au realizat. Mama are o vorbă : „Noroc cu regimul ăsta, altfel ce mă făceam cu voi !"

● Fără îndoială, munca cu oamenii este obositoare și tulburătoare ; n-o poți face doar cu mintea, mai pui și inimă. Dar știți ce cred că este cu adevărat minunat ? Faptul că oamenii nu vin crispați înaintea reprezentanților partidului ! Ba, dimpotrivă, vin cu sentimentul că aici vor fi înțeleși. Și aceasta pentru că se face tot ce se poate pentru ei, pentru viața lor, pentru personalitatea lor. Iar faptul acesta are și reversul său : de cînd sînt activistă, n-au fost acțiuni la care oamenii să nu răspundă „prezent". Sînt oameni buni, de mare încredere.

● Cel care s-a statornicit în Sighișoara nu este român, german sau maghiar, este sighișorean. Pentru noi, cei de aici, conviețuirea e firească.

● Ei, asta-i ! Sigur că mă simt împlinită ! M-am căsătorit c-un băiat bun, tehnician textilist. Fata mea, Liliana, este premiantă. În munca mea am sentimentul că oamenii m-au îndrăgit — e esențial pentru un activist ! Îmi pare rău că nu-s orator înnăscut: ca să le vorbesc trebuie să mă pregătesc foarte mult. În rest, la capitolul realizarea personalității, toate bune. Nu uit că am fost muncitoare, dar am avut posibilitatea să fac Academia „Ștefan Gheorghiu". La ce-aș mai putea visa ?

Mi-am dorit să mai trec prin Sighișoara, mi-am dorit să mă reîntîlnesc cu omul simplu dar de o deosebită personalitate Elena Bleahu, însă n-am reușit. Doar din presă — din foile fierbinți care consemnau desfășurarea lucrărilor Congresului al XII-lea al Partidului — am aflat o știre : din noul Comitet Central face parte și Elena Bleahu.

● Nu uit că am fost muncitoare, dar am avut posibilitatea să fac școală superioară. La ce-aș mai putea visa ?

Ca atîtor alte aparent anonime, partidul comuniștilor i-a dăruit Elenei Bleahu mai mult decît și-a îngăduit să viseze. Dar asta nu-i decît o pagină din cronica vieții noastre contemporane firești.

NELU IONESCU

— Stimată Dorina Cosma-Cachiță, pînă în acest moment, cînd am venit să vă cunosc personal, m-am lovit, ca să spun așa, de cîteva ori de personalitatea dv. De două ori prezentată la televiziune, erou de reportaj în recenta carte a lui Miko Ervin, model în galeria de portrete a renumitului sculptor clujean Sándor Benczédi, deținătoarea cîtorva premii la salonul județean și național de invenții, ediția 1979... Cum suportați celebritatea ?

— Îmi vine să rîd, iertați-mă, de imaginea falsă pe care v-ați format-o despre mine. Nu sînt deloc celebră și, sincer vă spun, nici nu țin să fiu la modul publicitar. Țin să fiu doar cunoscută și recunoscută printre biologi. Și nu din vanitate, ci pentru a mi se crea condiții corespunzătoare de lucru. Cînd am plecat la Bruxelles, în 1975, eram șefă de colectiv, cînd m-am întors, nu mai eram. Sînt simplu cercetator, nu mai am colectiv, nici măcar o laborantă care să mă ajute.

— O clipă, o clipă, luați-mă mai încet. Să înțeleg că mi-ați spus dintr-o răsuflare niște amărăciuni ale sufletului ?

— N-are importanță, sau are ! Să lămurim mai întîi chestiunea aceasta cu celebritatea. Televiziunea nu prea m-a prezentat ca cercetător, ca om de știință, ci într-o emisiune în postura de personaj al reportajelor lui Miko Ervin. Pe care îl stimez mult, dar de acolo s-au speculat evenimente particulare din biografia mea. Faptul că la 13 ani am scris un basm în versuri pe care l-am incredințat prima oară spre lectură, vecinului și prietenului nostru de familie, Gala Galaction. Sînt atît de celebră încît, deși cele 8 brevete de invenții pe care le dețin se referă la cercetările privind efectul procainei ca biostimulator în agricultură, cercetări de prioritate națională și mondială, nu mi s-a făcut onoarea să le prezint personal la Institutul Central de Biologie de la București, unde panoul cu rezultatele lor în practica agricolă a suscitat interesul și aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

— Ați suferit atît de mult ?

— Cum să nu și, vă rog să mă înțelegeți, nu din egocentrism, ci pentru că aceste studii le-am efectuat cu mari eforturi, în paralel cu obligațiile mele de serviciu, n-au prea fost trecute în planul centrului sau al institutului, fiind socotite a avea caracter strict aplicativ.

— Mai trăiește optica, mai poate trăi la ora de față în mintea cuiva, că biologia este un teritoriu rupt de practică ? Documentele noastre de partid, Programul național al cercetării științifice aprobat la Congresul al XII-lea, spun cu totul altceva. Revenind la munca dv., cînd și cum v-ați dat seama că procaina, acest arhicunoscut medicament, poate constitui și un biostimulator al plantelor ?

— Cînd am absolvit, am fost repartizată șefă de laborator la Facultatea de farmacie a I.M.F. București, la disciplina de botanică farmaceutică. Din studențiie, la sfatul profesorului meu, regretatul acad. Emil Pop, începusem să studiez o problemă care era și mai este o cenușăreasă a fiziologiei vegetale, fiziologia germinației semințelor. Nu este nici în momentul de față cercetată suficient. Trebuia să fac ceva care să fie și în profilul disciplinei și facultății unde munceam, iar totodată să-mi continui preocupările mai vechi. Atunci m-am gîndit să studiez efectul unor substanțe medicamentoase asupra plantelor, să cercetez anumiți stimulatori ai germinației și creșterii acestora. În viață, de mii de ani se întîmplă cam așa : dacă planta nu germinează, tragi brazdă și pui altă sămînță. Nimeni nu prea s-a interesat de ce nu germinează, ce se întîmplă acolo în intimitatea semințel, în celulele ei, în procesul enzimatic al acestora. În vremea din urmă, iată, într-o serie de țări dezvoltate, dar și la noi, în sfîrșit, se acordă o mare importanță cercetărilor pentru a impulsiona germinația. S-a constatat că această impulsionare în faza primară de creștere influențează pînă la urmă productivitatea. În speță, eu m-am ocupat de procaină ale cărei virtuți stimulatoare erau cunoscute din medicină, unde există prioritatea mondială tot a României, prin acad. Ana Aslan.

— Rezultatele ?

— Notați-le așa cum au fost ele sintetizate în presa cotidiană de către reportajul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu la ICEBIOL. „S-au relevat o serie de experimente și tehnologii care s-au demonstrat a fi deosebit de eficiente, ducînd la sporuri de producție între 8 și 35 la sută, precum și la o scurtare cu circa 14 zile a perioadei de vegetație". Totodată mărește rezistența plantelor la îmbolnăviri, iar în ultimele cercetări am descoperit că procaina are și un efect radioprotector. La ora actuală, în străinătate este studiată intens, se efectuează teze de doctorat, se duc mai departe descoperirile inițiate de mine, aici în România, mai întîi la București, apoi la Cluj-Napoca. Dar nici eu n-am renunțat, nu m-am oprit.

— La ce plante și culturi ați aplicat-o ?

— Aveți aici „dosarul procaină". Să vorbim cu acte în regulă. Procese verbale, concluzii, referate, puncte de vedere ale acelora cu care am colaborat. S-a aplicat în legumicultură, unde se generalizează, și s-au început experimentările la cultura mare, la sfecla-de-zahăr, porumb, cartof... La întreprinderea de sere-Oradea, Serele-Codlea, Serele-Ploiești, Institutul pentru cultura sfeclei-de-zahăr, Institutul agronomic din Cluj-Napoca, Institutul de legumicultură și floricultură-Vidra, Institutul pentru cultura cartofului, Centrala legume-fructe-București, Direcția generală a agriculturii din județul Timiș...

„AM DESCOPERIT CRISTALELE LICHIDE VEGETALE DE CARE NU SE INTERESEAZĂ ÎNCĂ NIMENI, DEȘI APLICAȚIILE LOR ÎN TEHNICA MODERNĂ SÎNT EXTRAORDINARE"

Doctor în biologie DORINA COSMA-CACHIȚĂ s-a născut la 10 ianuarie 1940, în Cluj-Napoca. Fiica unui mecanic de locomotivă. Remarcată și îndrumată de către acad. Emil Pop își începe activitatea de cercetare la 18 ani, ca studentă. Cînd absolvă Facultatea de științele naturii din oraș, avea deja numele înscris la o lucrare științifică, alături de al mentorului său și al asistentului ei, Viorel Soran. Își concentrează preocupările spre un domeniu mai puțin abordat în biologia mondială deși cu mari efecte în semințe și practica agricolă — fiziologia germinației semințelor, unde aduce, pe parcursul anilor, importante contribuții originale. Totodată, studiază, descoperă și valorifică tezaurul, acordîndu-i-se prioritatea mondială — efectul procainei ca biostimulator al plantelor. Deține 8 brevete de invenții și are 9 dosare în curs de examinare. Publică în țară și străinătate 74 de lucrări științifice, din care 27 ca prim autor. Se specializează în Belgia în culturi de țesuturi vegetale, abordînd foarte rapid studii și idei proprii. Este cooptată corespondent național al Asociației internaționale a cultivatorilor de țesuturi cu sediul la Tokio. Obține și stabilizează prin metode personale cristale lichide din extracte vegetale. Este cercetător științific principal la Centrul de cercetări biologice din Cluj-Napoca.

— Cum v-au privit la început practicienii ?

— Marele meu noroc au fost ei. Cu neașteptată receptivitate. Dealtfel, toți coautorii la invențiile mele sînt ingineri agronomi. Nu știu cum, dar am învins prejudecățile. Biologii se cred, în general, mai savanți decît medicii, farmaciștii, veterinarii, agronomii..., aceștia spun că noi nu știm nimic și, de regulă, colaborările se stabilesc greu. Realitatea e că biologia trebuie să stea în vîrful acestei piramide, eu așa consider, și să se inspire din toate aceste discipline aplicative, să preia spre studiu ceea ce este necunoscut pentru ele. Și să colaboreze cu practicienii pentru soluționare, iar în acest fel să ajute. Eu am reușit acest lucru.

— De aceea sînteți socotită cumva drept un intrus printre biologi ?

— Problema este mult mai complexă. Nu se acordă încă atenția cuvenită cercetărilor aplicative, iar persoanele care se încumetă să le abordeze, dintr-o dată nu mai sînt privite ca oameni de știință. Deși pot să demonstrez că am ajuns la aceste rezultate plecînd de la studii teoretice fundamentale de fiziologia germinației și pe care le-am dus mai departe tocmai pe baza cercetărilor și experimentărilor practice de tratare a materialului semincer cu procainâ.

— Culturile de țesuturi vegetale, toate aceste borcănașe ca niște colivii cu plante verzi născute în captivitate, ce vă invadează biroul, ce loc ocupă în spațiul activității dv. ?

— Ele sînt hobby-ul meu, deși între 1975—1976 m-am specializat în acest domeniu, în Belgia. Acolo am lucrat concomitent la Bruxelles și Liège, am elaborat și trimis două lucrări la Simpozionul internațional de fitofarmacie de la Gent (mai, 1976), tipărite în volumul reuniunii, și încă una împreună cu prof. Jacques Homes, cu care am lucrat, pe care acesta a susținut-o, după plecarea mea, la Congresul național al savanților de la Lille. Revenind în țară, am propus înființarea în cadrul centrului nostru a unui laborator profilat pe studii teoretice în domeniul culturilor de țesuturi și celule vegetale, domeniu încă atît de nou pe plan mondial, și cu atîtea încă nerezolvate probleme, dar nu s-a dat curs. Deși am 6—7 lucrări teoretice referitoare la culturile de țesuturi publicate sau în curs de publicare — uitați-vă, le aveți aici, sub ochi, în cîteva limbi de circulație internațională — în R.F.G., Franța, Belgia, Japonia, nu pot să-mi continui cercetările din lipsă de condiții și pentru că ele nu sînt trecute în planul institutului.

— Care este stadiul culturilor de țesuturi și celule vegetale la noi și care ar putea fi ?

— Sînt în fază absolut de pionierat. Avem cîteva laboratoare, foarte puține după cîte știu, ale cercetării agricole și ele urmăresc probleme strict aplicative. Am auzit că este în curs de organizare încă unul la Institutul botanic, la prof. Raicu. Am putea fi, tot în mod absolut, în pas cu nivelul mondial. Noi importăm garoafe sub formă de butași obținuți pe această cale, în timp ce eu am aici, în borcănașele pe care le vedeți, exact garoafe, orhidee și alte flori de seră pe care le-aș putea multiplica la o mare scară dacă aș avea cerere, deci un contract, și, desigur, laborator unde să le obțin. Cînd am propus să le furnizez pentru cultură, știți ce mi s-a răspuns ? ! „Asta e snobism !" Cît o să mai trăim în inerție, mă întreb ? Am putea obține industrial, și cu ușurință, căpșunul, cartoful, o serie de pomi fructiferi, extrem de multe plante medicinale în acest mod. Ce înseamnă asta ? Ca dintr-o plantă, din cel mai reușit exemplar, să se ia meristemul la lupă, în condiții sterile, într-o sală special amenajată, și, trecut într-un mediu de macro și microelemente — ceea ce vedeți ca o parafină translucidă în borcănașele de față — să genereze o mulțime de plantule, de viitori indivizi care moștenesc perfect calitățile părintelui. Pe lîngă o înmulțire rapidă, clonală, se poate realiza și deziderațiul obținerii unor plante fără virozе, fără virusi, cu un potențial biologic de cea mai bună calitate, care conduce la o productivitate superioară.

— Ce studiați acum, în acest sui-generis laborator ?

— Mă chinuiesc să obțin calus din **vinca rosaea**, o plantă de interes în oncologie, se extrag din ea alcaloizi cu efect citostatic. În lume, foarte multe medicamente se obțin pe această cale, fără să se mai cultive planta în cîmp, disponibilizînd suprafețe pentru alte culturi necesare hranei. Am putea și noi ! De asemenea, studiez modul de dezvoltare al țesuturilor sub efectul procainei adăugate în mediile de cultură. Ceea ce am publicat în străinătate ca element de noutate. Aici procaina mimează efectul hormonilor endogeni de creștere, realizînd o dezvoltare foarte accentuată a plantelor. Studiez rețete pentru medii de cultură — orice firmă producătoare și le ține, firește, secret — care anume parte și cît din plantă trebuie luat pentru a se reproduce — alte secrete de tehnică pe care nu ți le furnizează nimeni pe gratis. Ca și alte aspecte : ameliorarea (aici se pot realiza încrucișări de plante care altfel sînt incompatibile), studii de condiții de mediu — raportul lumină-întuneric, șocuri de temperatură, tratamente cu radiații — studii de genetică, biotestări la pesticide sau alte îngrășăminte chimice etc., etc.... Toate acestea sînt cercetări care ar trebui făcute. Repet însă, fără condiții nu se poate. Stăpînesc o metodologie, firesc, doresc s-o pot pune la dispoziția țării mele. Să nu rămînă doar un vis frumos.

— Dar la cristalele lichide, această altă noutate mondială, cum ați ajuns ?

— Prin cercetările teoretice de microscopie optică și electronică efectuate în laborator. Acum, totul mi se pare foarte simplu. Țesuturile vegetale din anumite plante în prezența procainei dau naștere la cristale lichide. Am foarte multe rețete de obținere a lor, ele pot fi și stabilizate în timp îndelungat, dar ce folos ? ! Nimeni nu se interesează de ele, deși aplicațiile în știința și tehnica modernă sînt extraordinare. Le-am obținut, dar trebuie testate proprietățile lor în cîmp electric, pentru utilizarea în electronică, în chimia fizică și în alte domenii care nu sînt ale mele, în care nu mă pricep. Știu doar, din cultură științifică generală, că pot fi folosite în afișajul electronic pe ecrane TV și în multe alte sectoare ale tehnicii de vîrf...

— De cînd le-ați obținut ?

— De cîțiva ani !

— Cu alte cuvinte nu beneficiem încă de cercetări și descoperiri în domenii de vîrf făcute la noi acasă. Nu e deloc bine, și e timpul ca factorii responsabili să analizeze mai atent cercetările Dorinei Cosma-Cachiță.

CICI IORDACHE ■

Cugot, deci exist

Teorie și metateorie (I)

Evoluția științei este întotdeauna comandată de nivelul metateoretic al gîndirii. Lucrul acesta a fost însă evidențiat abia în secolul nostru cînd gîndirea științifică a cunoscut poate unul dintre cele mai răsunătoare impasuri de ordin metodologic cu urmări pe planul conștiinței care încă astăzi se amplifică. Însă gîndirea teoretică a pus în lumină raportul dialectic teorie-metateorie în cadrul filozofiei clasice germane, în filozofia lui Hegel mai ales. Vechea fizică (fizica clasică) pleca de la ideea că principiile ei reprezintă punctul de plecare necesar în voderea întemeierii unei filozofii a existenței ca existență. De la început era exclus rolul filozofiei în constituirea principiilor fizicii. Se credea că teoria fizică se constituie printr-un act de pură și nemijlocită reflectare. Aceste principii erau considerate ca fiind : 1) nemijlocit identice cu principiile materiei în sine ; 2) oglindite fără acțiunea constructivă a conștiinței, fără acțiunea sa selectivă și organizatoare (inteligibilitatea nu se putea justifica în mod rațional în cadrul acestei concepții) ; 3) opusă în mod absolut conștiinței.

Ce rol îi revenea filozofiei în această concepție asupra ființei ? Rolul pe care și-l alesese ea : unul secund, absolut secund. Ray spune : „Pînă la mijlocul secolului al XIX-lea fizica tradițională considera că e de ajuns o simplă continuare a dezvoltării fizicii pentru a se ajunge la o metafizică a materiei. Această fizică (= această fizică-metafizică sau această metafizică a fizicii — n.n.) atribuia teoriilor ei o valoare ontologică (absolută — n.n.)". Considerîndu-și principiile cu valoarea absolută, ea, mai exact o filozofie metafizică, nu-i mai lăsa loc filozofiei de a elabora principii mai generale. Și conștiința era redusă în acest caz în ceea ce are ea mai obiectiv după ei la știință. Ceea ce ținea de domeniul filozofiei era considerat ca fiind iluzoriu, lipsit de sens, așa cum vor spune neopozitiviștii veacului nostru în deceniile trei și patru.

Criza fizicii era una de ordin metodologic. Prin aceasta se punea în evidență un fapt esențial care scăpase gîndirii metafizicienilor : fizica nu se constituise împotriva filozofiei în general și nici fără o metodă generală de gîndire, ci împotriva unei filozofii deschise. Altfel spus, ea se constituise în acord cu o filozofie a cărei valoare era de natură istorică. Dar fizica clasică nu știa acest lucru. Cel puțin vechea fizică pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Cînd avea s-o afle era prea tîrziu pentru ea. Criza, prin urmare, începuse să se manifeste tocmai acolo unde fizicienii nu se așteptau. Dar ea începuse tocmai acolo unde filozofii, de orientare dialectică, o indicau. Și l-am amintit aici pe Hegel. Securitatea principiilor acestei fizici la adăpostul cărora stătuse fizica clasică se dovedise a fi una iluzorie. În fizica clasică conștiința, deși se supune celor două niveluri ale sale (limbaj și metalimbaj), sau teorie și metateorie nu avea conștiința existenței lor, a întrepătrunderii lor dialectice. Ele se întrepătrundeau dialectic însă nu erau comandate de metoda dialectică. Ele se întrepătrundeau spontan dialectic. Tocmai întrepătrunderea aceasta a permis construirea teoriei cu valoare științifică. Întrepătrunderea spontană a celor două niveluri a dus însă la iluzia că există limbajul, de o parte realitatea, obiectul de altă parte ; că limbajul oglindește nemijlocit proprietățile realității ale obiectului. Mai mult, că le oglindește nemijlocit și din această cauză definitiv. Nefiind loc pentru acțiunea constructivă a gîndirii, s-a ajuns la ideea că conștiința oglindește principii eterne. Astfel, în fizica clasică metalimbajul sau metateoria în loc să avertizeze asupra : 1) nivelurilor conștiinței — limbaj-metalimbaj ; 2) contradicțiilor dintre ele ; 3) contradicțiilor interne ale teoriei absolutiza tot ce era valabil în teorie, într-o formă a ei, ca fiind valabilă în mod absolut. În acest fel nu se mai vedea posibilitatea altor teorii. Nu se vedea rolul metateoriei în construirea teoriei. Așa se ajunsese la acordarea unei semnificații ontologice absolute unor principii care aveau o semnificație ontologică relativă, o semnificație practic-istorică ; să se considere absolut obiective principii comandate de un metalimbaj, la rîndu-i comandat, de principiul identității abstracte. Odată cu apariția dialecticii, s-a descoperit contradicția dintre conținut și formă, universalitatea formei în raport cu conținutul, libertatea ei constructivă. Dar dialectica a pătruns mult mai tîrziu în cadrul cercetării empirice. Să menționăm aici că forma raționalempirică a dialecticii a fost elaborată de către Marx și Engels în cadrul lucrărilor lor de analiză a fenomenelor vieții sociale. Dialectica a pătruns mai ales în secolul nostru și în cadrul celorlalte discipline teoretice.

ION STROIE ■

Aurul dacilor — un moment de răscruce al istoriei

(Urmare din pagina 1)

stînca izolată trăgeau, printr-un sistem original, podul pe stînca lor. Decebal, după ce a fost înfrînt, a apucat-o, se crede, tot înspre răsărit. Probabil dorea să se refugieze în acest loc, dar n-a mai ajuns, fiind somat de urmăritorii romani.

— Și să înțelegem că „Podul cu Florile" era o denumire secretă sau metaforică, să zicem, a strămoșilor, pentru că peste acest pod treceau, să se ascundă, copiii lor, soțiile și averile ?

— Tot ce se poate ; cam acesta ar fi înțelesul. Am văzut acest document la actualul schit. Și, probabil, existînd aici un centru de cult păgîn, Decebal se retrăgea cu intenția să se reorganizeze. Obiceiul ca domnul să se consulte cu șeful de cult îl întîlnim și la Ștefan cel Mare care, la acea vreme de restriște, vine la Sihastrul Daniil.

— Unii istorici pomenesc de legăturile hyperboreenilor, ale geto-dacilor, cu India antică : ce toponime, pe care le aflăm și în limba sanscrită, ați găsit pe vechile hărți cercetate atît de asiduu de dumneavoastră ?

— Am găsit cîteva : Muntele Devi, de pildă, aflat în Apuseni, ar însemna „Muntele Zeiței", pentru că **Devi** = zeiță. Și probabil că acolo să fi fost cîndva un lăcaș de cult păgîn. Muntele Buda, din Făgăraș, s-ar traduce prin „Muntele Înțelepților", deoarece **Buda** = înțelepciune. Muntele Guru, din Carpații Orientali, ar însemna „Muntele Îndrumătorului", ținînd cont că **Guru** = îndrumător spiritual, în sanscrită. Avem și cîteva hidronime : denumirile rîurilor Anieșului, Iza și Siva, care au corespondente în mitologia indiană pe : **Agni** (Zeul focului), **Ida** (Zeița Lunii) și pe **Shiva** (Zeul vînului și viteide-vie). De reținut că toate aceste rîuri izvorăsc din aceeași zonă geografică, Munții Rodnei, unde se află vîrful „Omul". Despre semnificația cuvîntului **OM** am vorbit în prima parte a acestui interviu. Posibil ca aceste denumiri să fi parvenit din India antică, pe „Calea sfîntă a sciților" care lega Olimpul Hyperboreean cu India antică, de care vorbește N. Densușianu.

— Dar Nicolae Minulescu afirmă clar, în lucrarea sa „Da Kșa — Țara Zeilor", că legătura dintre carpato-istrienii cuceritori ai Indiei și cei de un sînge cu ei, rămași acasă, adică în Cetatea Carpatică, nu a fost niciodată întreruptă. Legătura aceasta s-a păstrat, într-adevăr, pe „Calea Zeilor", cum o numește Kauși-Taki (vezi Kauștaki Upanișad I. 3—6), pe care pelerinii circulau necontenit dinspre și spre Țara Zeilor. Și se mai spune : după ce au fost învinși de brahmani, urmașii acestor cuceritori (kșatriyașii) au refăcut în sens invers drumul stră-strămoșilor lor, ajungînd, unii dintre ei, chiar pînă în vatra lor strămoșească, în Da Kșa (Dacia), în Țara Zeilor, cum s-ar traduce în limba noastră de azi.

— Această afirmație nu poate decît să întărească și convingerile noastre.

— Ați amintit de Olympul Hyperboreean : i-ați putea eventual delimita, conform datelor pe care le aveți ?

— Olympul Hyperboreean ne apare sub forma unui triunghi sacru, al cărui perimetru este delimitat de : **Vîrful Bálványos**, situat în Munții Bodoc (bálvány = idol ; bálványoz = a idolatriza) ; de al doilea **Vîrf Bálványos**, situat în Munții Tarcăului, la vreo șapte kilometri spre nord de comuna Bolovăniș, și care în prezent se cunoaște sub numele de Vîrful Balavan ; și de localitatea **Bálványos — Varalja** care în traducere ar însemna „Fundul cetății de idoli", conform hărților pe care noi le posedăm, și care azi se cunoaște (această Bálványos-Varalja) sub denumirea de satul Ungurași (Cluj). În interiorul acestui **triunghi sacru** se află **Vîrful Istenszék**, situat în Munții Călimani, și care, în traducere, ar însemna „Scaunul Zeului". E la nord de comuna Bistra Mureșului. Azi acest vîrf este consemnat în hărți sub denumirea de Vîrful Scaunul.

— Ce ar putea rezulta de aici ; ce s-ar putea deduce ?

— Ținînd cont de faptul că triunghiul sacru se află situat într-o zonă bogată, în antichitate, în aur, cupru, argint, este foarte probabil, luînd aminte și la spusele lui Evhemer din Messena, ca aici să se fi aflat „Scaunul lui Uranus". Uranus și Geea fiind considerați părinții spirituali ai tracilor, deci și ai geto-dacilor.

— Zona de care pomenea Evhemer este zona de la izvoarele Oltului și Mureșului, patria agatîrșilor ?

— A agatîrșilor, mari deținători de aur, după cum știm de la Herodot. Este foarte posibil ca renumitul **caracter sacru** să aibă la bază existența filoanelor aurifere din zonă, aurul fiind considerat, pe atunci, „trupul zeului". Caracterul sacru mai poate fi conferit și de existența, tot în această zonă, a unei mari varietăți de cristale minerale. De reținut că în gîndirea mitico-cosmogonică indiană, cristalele minerale simbolizau concentrarea forțelor cosmice și o formă primară de viață.

— Dar în gîndirea mitico-cosmogonică indiană se vorbește și de Muntele Meru (Muntele Cosmic), prin care anticii credeau că trece Osia Lumii și care munte ar fi existat undeva la hyperboreeni, adică la vechii geto-daci. Ați aflat ceva, aveți vreo bănuială măcar referitoare la acest munte ?

— Nu ne-ar surprinde faptul dacă astronomii sau geodezii îl vor identifica, în viitor, cu „Scaunul Zeului".

— Dar în cadrul centrului de cult religios păgîn de la Sarmizegetusa, ce denumiri v-au reținut atenția ?

— Pe lîngă sistemul de cetăți, descoperit de eminentul om de știință care a fost Constantin Daicoviciu, apoi redimensionat de către urmașul său, Hadrian Daicoviciu, se găsesc, în acest complex, o serie de toponime care merită a fi reținute : Muntele Juguru Mare, de pildă, înainte, pe hărțile pe care le posedăm noi, se numea, iată serie aici, Muntele Zigurel. Nu ne amintește el oare de „zigurat", construcție specială în vîrf de munte, la babilonieni ? Într-un astfel de vîrf de munte, se știe, preoții efectuau măsurători astronomice, elaborau preziceri astrologice, urmăreau evoluția aștrilor. Ba, mai mult, rîul care izvorăște din Zigurel (Juguru) se numește azi tot Jugurul. Anticii erau de părere că într-un astfel de munte s-ar afla și comoara (aurul) lui Zalmoxis. Noi credem că Muntele Zigurel este unul și același cu Muntele Cogaionon !

— Dar observăm aici și Muntele Surianu !

— Muntele Surianu, dacă admitem că vine din limba sanscrită (suria = soare) ar însemna că putem să-l numim Muntele Soarelui. Fapt foarte important : el se află situat exact la răsărit față de punctul „Aleluia", din Muntele „Porumbelul Mare".

— Și ce se întîmpla pe un astfel de munte ?

— Se practica o importantă manifestare uraniană. În punctul „Aleluia" și azi se practică o tradițională manifestare uraniană : în luna iunie, oamenii se adună acolo, în munte, la o serbare cîmpenească. Înainte, acolo, ei întîmpinau soarele, la începutul lor de an, la 21 iunie. Situația se impune a fi cercetată de către specialiști ! Dar tot în acest complex de la Sarmizegetusa se mai găsește Muntele Poiana Omului, se mai găsește și Muntele Tîmpa care, înainte, conform hărților mai vechi, se numea „Tîmpul" ! Dupa

„Decebal" — Opera sculptorului Justin Năstase

părerea noastră, aceste două elemente de identificare, „Omul" și „Tîmpa" (Tîmpul), sînt elemente principale de identificare a fiecărui centru de cult religios păgîn al geto-dacilor. Dealtfel, am spus, aceste denumiri, frecvența lor în munții noștri ne-a atras atenția : am găsit în Bucegi, „Omul" și „Tîmpa", am găsit și la Sarmizegetusa, „Omul și „Tîmpa". Totodată, la nord de cetatea Sarmizegetusei se află Muntele Negru : în gîndirea Egiptului antic, negrul simboliza nefastul sau nordul ; iar culoarea albă, binele sau sudul.

— Care e concluzia ?

— Că zona complexului Sarmizegetusei era sub protecția lui Cronos, era o zonă sacră !

— Dar pentru că și azi există dispute, ce părere aveți dv. : credința geto-dacilor era, în fond, solară, adică uraniană, sau subpămînteană ?

— N-aș dori să intru în disputele referitoare la credința geto-dacilor, în disputele despre monoteismul sau pluralismul ei : eu doresc doar să reținatenția oamenilor de știință din acest domeniu cu observația că dacii aveau mai mulți zei, dintre care cel mai respectat pe timpul lui Zalmoxis a fost Cronos, iar credința lor, a dacilor, era uraniană.

— Cum își organizau dacii templele ?

— În zonele sacre dacii aveau temple compuse din două elemente : un element de suprafață (altare, sanctuare diferite pentru oficierea cultului), la care asista mulțimea, și un element de subterană, folosit de preoții cultului. Templele se aflau în coamele munților și purtau denumirea zeului sub a cărui protecție se aflau. În aflarele din subterană preoții practicau misterele, inițiau viitorii slujitori ai cultului, păstrau sau depozitau alte elemente necesare practicării cultului. Este posibil ca tot aici să se fi păstrat și legile Bellagines.

— Am impresia uneori că intuiți prea mult ! Ajunge, în cercetarea istorică, numai intuiția ?

— Nu intuiesc ! Locul acesta subteran, în care era păstrată și statuia zeului, era cunoscut numai de marii preoți și nu l-ar fi trădat nici cu prețul vieții lor. Noi credem, de pildă, că Medeea, eroina din Argonautica, nu a fost vinovată față de cei din Colchida numai pentru că l-a ajutat pe Iason să fure Lîna de Aur ; ea era vinovată mai întîi pentru că a trădat sanctuarul zeiței Hecate, a cărei mare preoteasă a fost.

— Credeți că statuia zeului se păstra în partea din subteran a templului ?

— Da, se păstra în interiorul muntelui sfînt și la unele sărbători se aducea la suprafață, noi credem dintr-un aven, și se arăta mulțimii. Gestul căpăta dimensiunea spectacolului. Se practica, probabil, chiar hipnoza în masă, lucru posibil, dacă ne imaginăm impresia produsă în mulțime, de statuia de aur a zeului, ridicată în razele puternice ale soarelui. Preoții recurgeau uneori la astfel de acte : Cosîngas, preot dac, supărat pe credincioșii lui că nu-l mai ascultă, a încercat să pună cîteva scări cap la cap, să-i amenințe pe daci cu supărarea zeiței Hestia, cu care pretindea el că a luat legătura !

— Conform rezultatelor cercetărilor dv., ce credeți despre comoara cultului religios al lui Zalmoxis ?

— Strabon afirmă că Zalmoxis, terminînd studiile în Grecia, la Școala Pitagoreică, a plecat în Egipt, de unde ar fi venit foarte bogat. Despre bogăția în aur a lui Zalmoxis (noi credem a cultului Zalmoxis), despre aurul dacilor vorbesc mulți istorici : Homer amintește faptul că Rhessos, rege trac, a avut în războiul troian cei mai frumoși cai, a avut cvadrigă de aur. Aurul acesta l-a ispitit atît de mult pe Ulise, încît acesta, ca un tîlhar de rînd, s-a strecurat în Troia și, omorîndu-l în somn, i-a luat cai și cvadriga.

— Dealtfel aurul Daciei a ispitit pe mulți invadatori, a fost un fel de El Dorado, pentru aceștia. Cunoaștem versurile lui Homer și, pentru patriotismul declanșator al lor, am dori să le pomenim aici : „Tracii, veniți de curînd se află la
marginea oastei ;
Rhessos îi-i domnul, odrasla lui Eioneu,
și-i acolo.
Caii văzutu-i-am eu, n-au seamăn
de mari și de minduri,
Albi ca zăpada sînt ei, și la fugă repezi
ca vîntul.
Și ferecat îi e calul cu aur, și-argint
și mai are
Arme grozave de aur ce par la vedere-o
minune !
Dinsul cu ele-a venit. Parcă nici nu se
cade pe lume,
Oamenii — arme de-acestea să poarte...
ei zeii !"

Cu riscul de a deveni patetic afirm că, ori de cîte ori citim aceste versuri ne vine să-i sărutăm mîna lui Homer ; mîna cu care le-a scris. Ele ne vorbesc despre vitejia și bogăția geto-dacilor, pentru că Rhessos, spun istoricii, era rege dac. Cum atunci, unii istorici înclină să-i considere pe geto-daci mai puțin civilizați decît neamurile contemporane lor ?

— Herodot vorbește, la fel, de bogăția în aur a agatîrșilor, ceea ce înseamnă că se cam dusese vestea despre aurul dacilor și, drept urmare, se impunea tezaurizarea, pentru a nu atrage invidia vecinilor. Și este foarte probabil ca Zalmoxis, îndu-și seama de acest pericol, să fi propus regelui această tezaurizare.

— Și unde credeți că se păstra acest aur ?

— Aurul cules din rîuri era adus în zonele sacre, unde o parte i se preda regelui, iar o altă parte, cu siguranță mai mare, se preda zeului. Aurul depus ca jertfă zeului era, credem, depus în camera zeului, iar această cameră este foarte posibil să fi fost plasată sub un curs de apă.

— Ce vă face să credeți asta ?

— Aurul poate fi ținut sub apă pentru că nu ruginește ; Decebal însuși și-a ascuns comoara statului dac, evaluată de istorici la 165 000 kilograme de aur !, în rîul Strei. La 1457, spune Gheorghe Șincai, s-a mai găsit o comoară, tot în Strei, la vărsare în Mureș, de către niște pescari amatori moldoveni. Posibil ca Decebal să mai fi avut și alte comori ascunse, dispersîndu-și astfel tezaurul statului dac. Și dominatorii mulțimii, cînd erau surprinși de turci și nu mai puteau să-și refugieze comorile, le aruncau în apa lăzilor din fața palatului(vezi J. Filstich, în „Încercări de istorie românească"). Caracterul sacru al unor ape tocmai de aici provenea, din faptul că ele ascundeau „trupul zeului". În ultimă instanță, preoții nu se impuneau conducerii statului numai prin cunoștințele lor superioare, ci și prin valoarea acestor tezaure. E bine, credem noi, ca astăzi, cînd se fac regularizări de rîuri, să se țină cont de acest amănunt, poate fantezist la prima vedere.

— Să ne oprim, stimate Florin Olteanu, asupra problemei megaliților : ați afirmat în treacăt că megaliții au fost folosiți pentru practicarea cultului păgîn. Ce dovezi aveți ?

— Curenții atmosferici europeni care influențează direct situația meteorologică la noi sînt : curentul Insulelor Azore, curentul scandinav, curentul mediteranean, estic și cel groenlandez. Dintre toate, cel mai frecvent este cel din Insulele Azore care are orientarea spre vest-est. Așadar, dacă luăm ca principal factor de modelare al scoarței terestre agentul eolian, megaliții de la noi trebuiau să aibă orientarea spre vest, pe care însă nu o au. Să mai reținem faptul că în munții noștri bat și o serie de curenți locali, cu orientări caracteristice fiecărui masiv montan : ar rezulta ca megaliții să fie orientați în direcția acestor curenți, dar nu sînt nici astfel orientați.

— Ce direcție credeți că marca în antichitate Sfinxul din Bucegi ?

— Sînt convins, pot chiar demonstra, că el trebuia să marcheze nordul. Și ceilalți sfincși au aceeași direcție de orientare, fapt ce demonstrează că ei au fost ajustați astfel pentru a sluji unui anume cult. Sfinxul din Bucegi este orientat cu fața spre Vîrful Omul !? Noi credem că geodezii, calculîndu-le direcțiile de orientare actuale și cunoscînd și direcția pe care o marcau inițial, geodezii, spuneam, ar putea calcula data la care ei au fost amenajați astfel.

— De ce nu ne faceți acum această demonstrație ?

— Nu, vom explica aceasta într-o lucrare pe care o avem în pregătire.

— Domnea-voastră, tot colindînd munții, ați dat peste vreo cetate geto-dacică ?

— Am dat, în județul Brașov, peste două cetăți : cetatea din zona „Tabla Buții", lîngă Vama Buzăului, care după poziția geografică și poziția terenului amintește de cetatea de care pomenește Vasile Pîrvan în „Getica". Aici se mai află și un punct numit „Podul Tătarilor", unde hanul tătarilor, se spune, își instalase Cortul Mare, punctul de comandă. Și tot aici, în zona localității Crasna și a Muntelui Tătarului, s-au găsit 20 lingouri de aur, a ½ kilogram fiecare : deci, suficiente dovezi care pledează pentru cercetarea mai serioasă a acestei cetăți. Cea de a doua cetate se află în zona Branului, la circa 1,5 kilometri de Castelul Bran, cu numele de „Castelul Turcului". Am identificat aici urmele unei vechi cetăți geto-dacice care și aceasta merită să fie mai atent cercetată.

— Tovarășe maior Florin Olteanu, vă mulțumesc și vă doresc să ajungeți prin cercetările dv. atît de pasionante în posesia de noi dovezi importante despre unitatea spirituală a geto-dacilor.

— Și eu vă mulțumesc pentru că mi-ați oferit posibilitatea, prin revista „Flacăra", să comunic aceste date.

Iubirea de frumos

Petrodava

Se împlinesc anul acesta două milenii de la atestarea documentară a cetății dacice Petrodava, actuala Piatra Neamț. Pomenită de Ptolemaios în veacul al 2-lea al erei noastre între alte cetăți ale Daciei, asemănarea ei cu cetățile din Munții Orăștiei a fost adusă la lumină prin săpăturile arheologice, astfel ca acum să-i poată fi bănuită temelia arhaică, plecînd de la cele trei puncte cheie ale așezării : Cozla Bolovoaca-Văleni și Bîtca Doamnei (după mărturia arheologului Constantin Năstase, ctitorul de fapt al muzeului actual al Pietrei, muzeu care numără unicate de Cucuteni de-o mare frumusețe). Culme a arhitecturii medievale, cu care s-ar mîndri orice țară, în această străveche vatră autohtonă este ctitoria Sf. Ioan, ridicată aici de către Ștefan cel Mare pe urmele moșului său, Alexandru cel Bun, care-și doarme somnul de veșnic la Bistrița din apropiere. Ridicată din piatră, lucrată în amănunt în anul de domnie al marelui voievod al 42-lea curgător, cum spune Cartea, naltă și suplă ea este o culme a armoniei.

Orașul actual este un centru de cultură și civilizație printre cele pilduitoare din țară. Răsfoiesc istoria și realizările culturale ale acestui oraș prin revista **Petrodava culturală** aflată la primul ei număr, revistă ce s-ar dori pe drept periodică, dacă nu trimestrială, măcar anuală. Se cuvin amintite aici nume de intelectuali, profesori, jurnaliști, medici pasionați de cultură, care prin jertfă proprie susțin viața culturală a cetății, prin cenacluri, întîlniri la librării cu scriitori de seamă, conferințe și chiar călătorii în străinătate laolaltă. L-aș aminti pe Valentin Ciucă, un suflet de om, cunoscut critic de artă, organizator acum al viitorului muzeu Petrodava, ce se va deschide curînd, medicul Svetoslav Iovanovici, care conduce un cenaclu al medicilor, poetul Emil Nicolae, apoi pe omul de carte, îndrăgostitul de cuvînt, Kirileanu, nepotul marelui cărturar moldovean, directorul actual al Librăriei „Calistrat Hogaș", actorii de la cunoscutul teatru de la Piatra precum Cornel Nicoară, ca să-i pomenesc doar pe cîțiva dintre minunații oameni de cultură de aici pe care îi cunosc de ani. Acum, în aprilie, ierasa din jurul Cetății lui Ștefan cel Mare e plină de copii, copiii bine îmbrăcați și bine hrăniți care se joacă. Este pace și bunăînvoire și în această vatră multimilenară a Patriei noastre.

IOAN ALEXANDRU ■

Săpoca, Nifon, Ojasca

Un itinerar al omeniei și datoriei împlinite

Directorul Anton Nicolau, medic de profesie om

Ojasca, spațiu spitalicesc și spațiu de muncă, a ajuns să-și acopere în întregime cheltuielile

Ca să poți vizita, într-o singură zi, Spitalul de neuropsihiatrie Săpoca, județul Buzău, trebuie să ai timp și picioare zdravene. Dacă le ai, nu ți-e greu să observi că așezămîntul respectiv, însumînd 7 sute de paturi, e mai degrabă risipit decît adunat, fără cap-treaba de la o secție să afecteze în vreun fel activitatea, remarcabilă din toate punctele de vedere. Altfel zis, nevrozele se trimit la Nifon, la munte, într-o liniște veghează de pini falnici și de pădurea de stalul a Măgurei. Secția de ergoterapie, de recuperare prin muncă, se găsește la Ojasca, înfloritoare, pe locul unui pumn de case pitice, ținînd cîndva de o mină, între timp abandonată. În sfîrșit, formele acute se internează la Săpoca, de unde numele spitalului, de ceatălță parte a albiei Buzăului. Peste tot însă, după cum am constatat, bolnavii sînt tratați cu metode terapeutice moderne și cu omenie, cu blîndețe și deplină înțelegere față de durerile și rătăcirile lor, cel mai adesea trecătoare. Așa stînd lucrurile, nu încape nici o îndoială că Spitalul de neuropsihiatrie Săpoca reprezintă un puternic avanpost al luptei pentru sănătatea publică și, totodată, o dovadă limpede, concretă, a grijii pe care societatea noastră o arată membrilor săi în orice moment, la bine și la rău deopotrivă, omul fiind în România de azi cu adevărat capitalul cel mai de preț.

Spitalul despre care scriem a fost înființat în urmă cu 20 de ani, chiar la Săpoca, prin dezafectarea unei școli de tractoriști, iar doctorul Anton Nicolau a fost numit, de la regiune, de la Ploiești, director cu delegație, promițîndu-i-se că nu va rămîne decît 3 luni, conducerea urmînd să fie asigurată prin rotație. Anton Nicolau a venit de nevoie și a rămas de voie, transformarea spitalului în ceea ce e el azi, așezămînt modern, dotat cu aparatură și personal de cea mai bună calitate, neputînd fi separată de entuziasmul și rîvna acestui om, care nu s-a sfiit să schimbe halatul cu salopeta, facînd din tr-o ședere de 3 luni o ședere de-o viață, responsabilă și demnă, pusă o clipă în sănătoșirea bolnavilor și, de cîte ori a fost cazul, a extinderilor și amenajărilor de tot felul. Povestea cu salopeta nu e, vă veți convinge imediat, o figură de stil o găselniță gazetărească. Cînd a pus piciorul la Săpoca, Anton Nicolau a găsit un șantier cufundat în noroaie, o cărăuș cu pănoasă și un cal abia ținînd în hamuri. Neavînd de nici unele, de personal nici nu era vorba, altul ar fi dat bir cu fugiții, dar directorul de atunci și directorul de azi s-a arătat altfel croit. Și-a suflecat mînecile și s-a apucat de treabă, cu perseverență și nesomn. S-a ambiționat, propunîndu-și să mai facă ceva și-apoi, cu inima împăcată, să se întoarcă la Ploiești. Nu s-a ținut însă de cuvînt decît pe jumătate. De făcut, a făcut, lumină electrică, încălzire, personal calificat, șosea, laborator, cîte și mai cîte, dar de plecat, n-a plecat. Păstrîndu-și cumpătarea, considerîndu-se mai degrabă coleg decît șef, a înțeles că Săpoca are nevoie de el și el de Săpoca, a înțeles și n-a greșit. Azi, cînd a ajuns președinte al Colegiului județean al medicilor și farmaciștilor, al filialei U.S.S.M. Buzău, medic emerit, distins cu ordine și medalii, autor a peste 100 de lucrări științifice publicate în țară și în străinătate, doctorul Nicolau are toate motivele să susțină că, în urmă cu 20 de ani, n-a greșit. Iar noi avem toate motivele să scriem că întreaga lui carieră reprezintă o fidelă și tulburătoare ilustrare a proverbului cu omul care sfințește locul, ca întărind adevărul că pentru a deveni cineva nu e obligatoriu, medic fiind, să deții simandicoase titluri și funcții universitare și să stăpînești o armată de colaboratori. Se poate și altfel, e clar, cu condiția să nu-ți petreci viața stînd cu mîinile încrucișate, dezarmind la cea dintîi poticneală, arătînd cu degetul la alții.

Pe doctorul Adrian Ionescu, șeful secției de nevroze, l-am găsit la Nifon. Am fi putut scrie că l-am găsit într-un salon, dar întîmplarea a rînduit altfel lucrurile. L-am găsit, spre seară, vopsind un gard, cel al sanatoriului. Dacă ați fi venit în urmă cu cîțiva ani, ne-a zis, m-ați fi surprins, poate, dînd cu cazmaua și tîrnăcopul, căci șoseaua pe care ați urcat pînă aici era, la deschiderea secției, un fel de rîpă ceva mai lată. Deschiderea secției, e rîndul nostru să completăm, a coincis cu instalarea familiei Ionescu la Nifon, Adrian și Margareta, de asemenea medic. Cei 2 ar fi putut, dată fiind distanța pînă la Buzău, să facă naveta, dar au respins, din capul locului, o astfel de variantă, în mesceria lor mai mult decît în altele, de compromis. Au înțeles că postul unui medic, al unui psihiatru mai ales, e să rămînă cît mai mult timp alături de bolnavi, au înțeles și au procedat în consecință, tratînd spitalul ca pe propria lor casă. Harnici, sensibili la durerea bolnavilor, punînd în suferința fiecăruia un dram din sufletul lor, soții Ionescu au dat și dau dovadă nu doar de un aleș profesionalism, deprins din bibliotecă și din experiență, ci și de o abnegație exemplară, materializată în grabnica însănătoșire a sute și sute de oameni, scoși din necaz, întorși familiilor și locurilor lor de muncă. Dacă le-a fost greu ? Firește că le-a fost, să nu înfrumusețăm adevărul. Trăind în izolare, într-o izolare pe care au înnobilat-o prin perseverență și devotament, doctorii Ionescu au înțeles să facă proprilor copii, 2 băieți, educație prin forța exemplului, a datoriei împlinite 24 de ore din 24. Refuzînd soluția navetei, părinții și-au obligat copiii să bată, zi de zi, drumul pînă la Buzău, 30 de kilometri pe șoseaua dinspre Nehoiu, fără ca osteneala aceasta, începută la vîrsta școlii elementare, să li se pară, și unora, și celorlalți, un sacrificiu. Dacă am descoperit secția de la Nifon ca pe o oază de sănătate adăpostită sub tîmpla muntelui, dacă am găsit saloanele ei, în care vorba mînioasă e strict interzisă de regulament, în astfel de locuri se vorbește în șoaptă, strălucind de ordine și curățenie, se cade să subliniem că o asemenea stare de fapte și, implicit, de spirit se datorează muncii și seriozității acestor cetățeni de ispravă numiți, după buletinele lor de identitate, Margareta și Adrian Ionescu, de profesie medici și oameni.

Cel din urmă popas l-am făcut, lesne de dedus, la Ojasca. Secția, amenajată în ograda unei foste mine, e deschisă îndeobște bolnavilor cronici, etilicilor mai ales, supuși recuperării prin muncă, ergoterapiei. Șeful ei, doctorul Stelian Berteanu, la fața locului din 1976, de la înființare, ne-a purtat peste tot, punîndu-ne să călcăm mare parte din cele 60 de hectare cîte numără această secție transformată, prin grija organelor județene, a ministerului de resort și, desigur, a bolnavilor, într-o fermă înfloritoare. Deși nu interesează, ca prim scop, producția, ci recuperarea celor internați în procesul unor activități folositoare, Ojasca a ajuns să-și acopere în întregime cheltuielile, încasînd bani buni de pe urma livezilor, a serelor, a grădinii cu zarzavat, a furajelor etc. Averea secției mai înseamnă 150 de porci, 500 de oi, 100 de stupi, găzduiți în cîteva autobuze scoase la reformă, o creșcătorie de iepuri, una de vulpi, o alta de nutrii, precum și, în altă ordine de idei, 4 ateliere, cojocărie, țesătorie, covoare și artizanat. De toate aceste activități răspund bolnavii, munca fiind, după spusele doctorului Berteanu, prima verigă a recuperării, a reinserării în colectivitate. Ea face, ne-am convins la Ojasca, adevărate minuni, în jur de 150 de bărbați fiind, anual, redați societății. Bolnavii de aici, cîndva disprețuiți și huiduiți pentru patima lor vinovată, s-au însănătoșit și se însănătoșesc grabnic, în recuperarea lor, izbutită uneori din situații cotate fără ieșire, medicina și munca mergînd mînă în mînă, dînd înapoi bucurii și drepturi pierdute.

Între care bucuria de a zîmbi și dreptul de a fi socotit om între oameni.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Cîteva noi produse susținătoare de efort

În iulie 1979 la încheierea Campionatelor mondiale de canotaj feminin — la care, precum știm, sportivele noastre au avut o evoluție remarcabilă — Ilie Manoliu, președinta Federației române de atletism, și Nicu Alexe, directorul Centrului de cercetări pentru educație fizică și sport, expediau și semnau o scurtă scrisoare oficială către Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București prin care specificau „ne facem o datorie de onoare în a vă adresa primele noastre mulțumiri pentru calitatea susținătoarelor de efort produse în Institutul dv. și pentru operativitatea livrării lor". Ceea ce, de fapt, dădea girul intrării în fabricație a cîtorva medicamente de concepție românească cu efecte energizante destinate sportivilor, dar nu numai lor, ci tuturor acelora care depun eforturi fizice sau intelectuale prelungite, ori de mare intensitate la un moment dat, sau acelora care lucrează în medii deosebite, la înalte temperaturi, în subteran, în situații de suprasolicitare. Și la care este remarcabil aportul și contribuția efectivă și a specialiștilor din Centrul de cercetări pentru educație fizică și sport, în mod special a dr. farmacist Gheorghe Popescu, precum și colaborarea profesorului Ion Brad și a ing. șef al Întreprinderii „Biofarm", Teodor Marinică. Unul se numește (deocamdată) AGEVIT-3 și sînt tablete în masă de ciocolată, conținînd 6 aminoacizi esențiali, Vitamina B_6 și alte vitamine, glucoză... „Experimentările, ne informează dr. farmacist Gheorghe Popescu, au fost finalizate spre sfîrșitul lunii martie 1979, la nivelul unui lot de haltere cu o eficiență sensibilă. Au un gust foarte agreabil, sînt acceptate cu plăcere de către sportivi în timpul antrenamentelor, iar prin fabricarea produsului se face o economie substanțială de valută, înlocuind medicamente similare din import, mult mai costisitoare". Efectul nu este subiectiv, el este cuantificabil, el a fost urmărit și înregistrat de o echipă pluridisciplinară formată din metodist coordonator, profesori de educație fizică, medic fiziolog, biochimist și psiholog. În timpul cantonamentelor, s-au administrat 7—8 zile pe lună, cu testări pentru fiecare sportiv, și fiecare specialist, pe profilul său, a comparat datele cu un lot martor căruia nu i s-au administrat respectivele medicamente. Starea de fatigabilitate nu s-a mai resimțit, influența asupra oboselii și a rezistenței la efort s-a dovedit în mod cert reală și vizibilă. „Dealtfel, nu aveam nici o îndoială, precizează farmacista Natalia Rădulescu de la I.C.Ch.F., chiar dacă noi am scurtat la maximum, pentru a veni rapid în întîmpinarea cererii, faza cercetare-experimentare, fiind vorba de elemente de bază cunoscute, testate, care nu fac rău — vitamine, aminoacizi, săruri minerale, substanțe energogene clasice — totuși, mai înainte de a le trimite sportivilor pentru testările directe în timpul antrenamentelor, au fost testate și în laboratorul nostru de farmacodinamie. Testate pe șobolani supuși la alergări și la tot felul de alte eforturi fizice, iar rezultatele față de lotul martor au fost net favorabile. Au demonstrat valoarea energizantă și protectoare a organismului a tuturor celor 7—8 produse cu rețete proprii, create și dozate de către un colectiv din cadrul laboratorului nostru de tehnică farmaceutică galenică, din care fac parte farmaciștii Oltea Voicu, Rodica Păiușan, Eugen Bazavan ELEUTAL, de pildă, este un energizant în care s-a încorporat și un factor protector al ficatului, știindu-se că, de regulă, în timpul oricărei activități de suprasolicitare ficatul este supus la un efort crescut, obosindu-l. RADOVIT se prezintă sub formă de pulbere, foarte agreabil la gust, precum am putut constata personal, cu arome de fructe exotice, de portocale sau de lămîie, deși este un veritabil medicament complex cu vitamine, aminoacizi, săruri minerale. Toate au avizul controlului de stat al medicamentului și sîntem rugați să reținem și să mai subliniem încă o dată că pot fi utilizate cu succes atît de către bătrîni în stări de debilitate fizică, tineri muncitori din industria grea, de către elevi și studenți în timpul examenelor...

— Dar VITACĂTIN ce este, tovarășe dr. farmacist Gheorghe Popescu ? Cînd v-ați întîlnit cu prof. Brad și cum ați colaborat ?

— Prin august 1979 l-am întîlnit la „Biofarm", la tovarășul inginer șef Teodor Marinică. Venise, mi se pare, pentru fabricarea uleiului de cătină albă. Dar sucul sau uleiul de cătină nu sînt încă medicamente, ele trebuie stabilizate în timp, trebuie să capete o formă specifică. Și eu, cum aveam sarcina să găsesc modalități de fabricare în țară a unor produse medicamentoase susținătoare de efort pentru sportivi, m-am gîndit să utilizăm la așa ceva sucul proaspăt al acestei plante medicinale de o mare bogăție în vitamine și săruri de înaltă valoare. Am propus profesorului Brad să studiem această variantă și a fost entuziasmat, prompt și serios în colaborare, așa încît foarte rapid, avînd și colaborarea ing. Marinică, am pus la punct împreună „Vitacătinul". Priviți cum arată ! Arată bine, nu-i așa ? Este similar „Nevrostenin"-ului din import, ba noi am spune că chiar mai bun. Sucul de fructe al acestuia este înlocuit la noi de sucul din fructe proaspete de cătină, net mai valoros și mai complex decît din fructe obișnuite, din cultură, bogat în săruri de magneziu și fosfor, constituenți ai celulei nervoase. Glicerofosfații trec cu ușurință în membrana celulară, așa că este și foarte ușor asimilabil de către organism. Este deosebit de complex, are cel puțin 10 substanțe active într-un singur medicament și l-am stabilizat direct, sucul de cătină, deci în soluție apoasă, în fiole buvabile. Are culoare roșu închis, ca a siropurilor tonice".

Medicamentul este testat, „Biofarm" a însilozat, ca să spun așa, în frigidere destule fructe proaspete de cătină, care, păstrate în climat controlat, își mențin multă vreme calitățile intrinsece. Așteptăm doar avizul controlului de stat al medicamentului pentru a începe producția de serie.

Să sperăm că acesta nu va întîrzia !

CICI ADAM ■

Dreptul la replică

Mult stimată și îndrăgită Ioana Radu,

Sînt admiratoarea artei dumneavoastră de a cînta romanțe. Inflexiunile glasului și meșteșugul de a spune „cuvîntul" au tulburat și tulburâ încă pe toți ascultătorii și iubitorii de romanță.

Dar nimeni nu poate și nu trebuie să vă imite. Și atunci ? Romanța are un ambitus scurt și poate fi abordată ușor — tocmai aici este pericolul !

Pentru a o feri de minimalizare și dispariție, a fost preluată de cîntăreți de operă și operetă.

Cei care „poluează romanța", care fac un „sacrilegiu interpretînd cu voci studiate romanța" (așa cum vă exprimați dumneavoastră în recentul interviu) sîntem artiști care am studiat în școli superioare de muzică ! Noi gîndim romanța ca lied — liedul românesc — frazat muzical, interpretat sensibil și rafinat. Și astfel, intrat în repertoriul nostru, îl dorim cîntat, alături de lucrări ale compozitorilor clasici, și dorim să-l facem cunoscut în întreaga lume ! Nu pot să-mi fac o vină, îndrăgită doamnă, din faptul că am făcut Conservatorul.

Solicitarea celor cu voci studiate în programele de televiziune, în recitaluri, succesul de care se bucură Valentin Teodorian, Magda Ianculescu, Constanța Cîmpeanu, Dan Iordăchescu, Ludovic Spiess, Nicolae Florei și alții confirmă gustul omului contemporan.

Protestul dumneavoastră în ceea ce mă privește nu m-a supărat. Artiștii sînt învățați să primească aplauze și dezaprobări cu seninătate !

Aplauzele le-am primit pentru felul meu de a cînta romanțe și la Tîrgoviște, cu ocazia concursului „Crizantema de aur", unde am fost invitată să cînt recital de romanțe în anii 1978 și 1979 !

Personal nu cred că a secat izvorul talentelor de cîntăreți de romanțe ! Un singur exemplu : Irina Loghin, românca aceasta atît de sensibilă și cu glas atît de frumos ! !

Pentru că amintiți de romanța „A venit aseară mama" — inima mea a lăcrimat... oare George Hazgan nu a fost un mare interpret de romanțe, de cîntece de pahar... și de operetă ?

Cleopatra Melidoneanu

P.S. În culegerile de romanțe (foarte puține la număr), linia melodică și textul dau naștere la foarte multe controverse, iar noi sîntem puși în dificultate, neștiind care este adevărul ! Nu-i așa că e și acesta un motiv pentru care romanțele pot fi cîntate în mai multe feluri ?

Generalizarea dispozitivului IKG nu trebuie să mai întîrzie!

(Urmare din pag. 1)

În acest domeniu, de mare importanță economică, 3 tehnicieni brașoveni, în frunte cu profesorul Constantin Iliescu, titularul disciplinei de tehnologia ștanțării și matrițării la rece de la Catedra de tehnologia construcțiilor de mașini a Universității, au pus la punct, după îndelungate căutări, un dispozitiv capabil să realizeze debitarea în condiții net superioare, ca eficiență și randament, celor asigurate de metodele așa-zise clasice, despre care „Flacăra" a mai scris ultima dată în toamna anului trecut. Denumit IKG, după inițialele inventatorilor, Constantin Iliescu, Șandor Kiss, Laszlo Gaspar, dispozitivul de debitare prin forfecare la rece a barelor a fost brevetat, într-o primă variantă, încă în 1973 și, într-o variantă îmbunătățită, în 1976, cu numerele 57032 și, respectiv, 68828. După spusele profesorului Iliescu, inventator de elită, posesor a 15 brevete, dispozitivul a fost apreciat în străinătate și solicitat, în temeiul calităților sale, de numeroase firme din Anglia, R.F.G., Polonia, Iugoslavia, Elveția etc. Să încercăm să explicăm, fără a intra în detalii, modul de acțiune al dispozitivului gîndit și realizat la Brașov. El prinde, în zona de forfecare, bara în două manșoane speciale, care o string, prin intermediul unei prese și al unor pirghii, pînă la limita de curgere a materialului. Se creează astfel o tensiune spațială de compresiune, forfecarea realizîndu-se prin curgerea plană, fără joc între cuțite. Deși fenomenele petrecute prin strangularea oțelului nu sînt, după cum recunosc însăși inventatorii, complet lămurite, cercetările în această direcție fiind în curs, rezultatele sînt cît se poate de limpezi, pentru orice ochi, fie el cît de neavizat. Capetele de bară rămîn perfect netede, ceea ce vrea să însemne, fără putință de contrazicere, că nu s-a pierdut în timpul debitării nici o cantitate de metal! De aici, firește, o economie importantă de materie primă, operația repetîndu-se, cum ziceam, de mii, de sute de mii de ori, cu pierderi mergînd, în cazul folosirii ferăstrăului, pînă la 10 la sută. Dar acest avantaj nu e, veți vedea imediat, singurul. Noul dispozitiv elimină sculele aschietoare, discurile abrazive fiind procurate din import, ele costînd anual cîteva milioane. În stare să asigure pînă la 15 mii de debitări, la bare cu diametrul de 30-35 de milimetri, pe durata a 3 schimburi, dispozitivul IKG ridică pînă la cote înalte productivitatea muncii, realizînd totodată o considerabilă economie de energie, mai ales în cazul debitării barelor din oțel dur, pentru care se consumă, forfecarea fiind precedată de încălzire, volume mari de gaz metan. În sfîrșit, eliminînd importul mașinilor de forfecare, cumpărate îndeobște din Anglia și Italia, invenția tehnicienilor brașoveni limitează serios importul. Pentru a vedea la lucru o astfel de mașină, Alexandru Mironov de la revista „Știință și Tehnică" s-a deplasat, nu demult, la Fabrica de șuruburi din Tîrgu Secuiesc, concluziile sale fiind grăitoare, „complicate, greoaie, scumpe, peste 500 de mii de lei valută bucata, deformînd capetele de bară la forfecare", în condițiile în care costul dispozitivului în discuție nu depășește 60 de mii de lei!

Cum spuneam, dispozitivul a fost brevetat încă de acum 7 ani. S-au făcut, la Întreprinderea de autocamioane „Steagul roșu", testări cît se poate de minuțioase, demonstrîndu-se lipsa tensiunilor în piesele debitate, ajungîndu-se la concluzia că duritatea materialului și microstructura lui n-au avut de suferit. Inventatorii au realizat prototipul la Întreprinderea „Hidromecanica" din Brașov și cîteva dispozitive, unele în curs de montare, la „1 Mai" Ploiești, la Mija și la Miercurea Ciuc, ajutați fiind și de asistentul Ionel Martinescu. Cîțiva foști studenți ai Facultății de T.C.M. folosesc dispozitive IKG, după ce au întocmit lucrări de diplomă pe tema respectivă. Unul dintre ei, Joszef Kicsi de la I.M.A.S.A. Sfîntu Gheorghe, i-a adus chiar unele îmbunătățiri, obținînd rezultate remarcabile, despre care ne-a vorbit, recent, cu entuziasm, prezentîndu-ne avantajele economice deosebite.

Nu s-a făcut, din păcate, pasul cel mai important. Nu s-a trecut la generalizarea invenției, această greu de explicat și de scuzat incetineală fiind nu doar păgubitoare, s-a irosit multă energie și s-a irosit multă valută, ci și periculoasă, existînd posibilitatea ca dispozitivele originale românești, prioritate tehnică mondială, să fie realizate de alții. I.M.A.S.A. Sfîntu Gheorghe e gata să preia, din cîte am aflat, invenția și să încheie prototipul, dar proiectul de execuție n-a fost încă finalizat, el fiind stopat la un moment dat, I.C.M.U.A. București interzicînd filialei sale din Sfîntu Gheorghe să se ocupe de așa ceva, pe motiv că respectiva întreprindere se îndeletnicește cu așchierea pieselor din metal, nu cu forfecarea lor!? Inventatorii s-au zbătut, au încercat în stînga și în dreapta, dar eforturile lor de a convinge s-au lovit, cel mai adesea, de neîncrederea forurilor de decizie.

Așadar, 3 tehnicieni din Brașov au pus la punct un dispozitiv cu avantaje economice incalculabile, simplu de realizat și de manevrat, robust, necostisitor, a cărui generalizare însă întîrzie din cauza formalismului, a birocrației, a nepăsării cu care unii, tot mai puțini, e adevărat, preferă să consume valută, convinși că tot ce vine de la alții reprezintă alfa și omega! Aminteam că „Flacăra" și, în urmă cu cîteva săptămîni, revista „Știință și Tehnică" s-au ocupat de dispozitivul de debitare prin foarfecare la rece a barelor metalice. Am discutat, recent, cu profesorul Iliescu, care s-a arătat mai optimist decît în urmă cu cîteva săptămîni. M-au vizitat, ne-a adus la cunoștință, 2 reprezentanți ai M.A.G.F., lucrurile încep parcă să se miște, dar încă încet, ca melcul. S-ar cădea, ca primă măsură, să adaptăm dispozitivele la presele existente. În acest sens ar trebui să fim, fără ezitări, sprijiniți.

Revenind astăzi subiectul, cerem organelor în măsură să hotărască extinderea invenției, ministerului de resort, în primul rînd, o intervenție promptă, un răspuns lămuritor. Cînd se duc pe apa sîmbetei milioane și milioane de lei, din ignoranță sau din alte motive, chestiunea nu mai e treaba unui minister sau a altuia, ci ne privește pe toți, promovarea noului fiind, după cum precizează și legile, o problemă de interes general, a întregii societăți. Așteptăm.

Noul trebuie să pornească de la noi

Prin decret prezidențial, pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1979 și pentru ocuparea locurilor I, II și III în întrecerea dintre institutele de cercetare științifică s-a conferit Ordinul „Meritul științific" clasa a II-a, pentru locul II, Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică, București. Înalta distincție acordată institutului se adresează organizațiilor de partid, tuturor oamenilor muncii din institut care au obținut succese remarcabile în anul 1979 în întrecerea pentru realizarea în condiții cît mai bune a planului cincinal. Ne asumăm plăcuta îndatorire să prezentăm una din realizările de vîrf ale institutului, una dintre cele mai importante realizări românești din anul care a trecut, încercînd să surprindem activitatea trecută, prezentă și preocupările de perspectivă ale institutului într-un domeniu de interes general.

La laboratorul de echipamente și acționări automatizate de mare putere, din cadrul institutului, de vorbă cu inginerul Romulus Zăroni, șeful laboratorului, cu inginera Elena Lapedatu, adjuncta șefului de laborator, și cu inginerul Viorel Ghiță, responsabil de produs, aflăm că de la începutul anului a început să foreze o nouă generație de echipament electric de acționare cu convertizoare cu tiristoare pentru foraj, denumită F 200-EC. Prototipul instalației, omologat în 1979, a fost expus la EREN 1979. Față de instalațiile acționate de motoare diesel, care consumă motorină pentru scoaterea țițeiului, noua instalație este alimentată de la rețeaua de curent electric și este dotată cu semiconductoare la nivel de tensiuni și curenți mari. Echipamentul electric este românesc. Preocupările institutului, concretizate în 1979 în utilajul F 200-EC, datează de 10 ani și se încadrează într-un program de perspectivă, elaborat de conducerea superioară de partid și de stat. În urmă cu 10 ani F 320-E, pionierul electronicii de putere în forajul românesc, a constituit o premieră mondială pentru instalațiile de foraj terestre.

Avantajele acționării electrice, concretizate în F 200-EC, sînt diverse. Randamentul motorului diesel, care folosește transmisii mecanice, este de maxim 0,6, pe cînd randamentul motorului electric este de 0,9. Economia de energie, fără să mai vorbim de faptul că nu se mai consumă combustibil clasic, este de 30 la sută. La nivelul energiilor care se vehiculează pentru forarea unei sonde, această economie înseamnă foarte mult. Instalațiile electrice sînt statice și deci se evită uzura pieselor în mișcare. Sînt mult mai ușor de montat și de demontat decît cele mecanice care necesită un montaj strict, fiind vorba de transmisii cu lanțuri și roți dințate. Asigură o viteză constantă și un cuplu de forțe controlabil. Vitezele de răspuns la solicitările întîlnite în timpul forajului sînt mult mai mari la motoarele electrice. Prin control automat, împiedică blocarea sapei de foraj, evitînd ruperile de coloană și pierderea sapei, motiv de întîrzieri de luni de zile. În exploatare, pentru scoaterea și băgarea coloanei de prăjini (durata acestor operații este mai mare decît a forajului propriu-zis), sondorul apasă pe o pedală care regleacă automat turația prin comparare și comenzi automate.

Noua instalație este mai sigură și mai miniaturizată. Blocurile de comandă au fost optimizate, compactizate, sînt mai ușor de mînuit și observat iar montarea lor este la fel de ușoară ca băgarea unui fier de călcat în priză.

F 200-EC, utilajul din generația a doua, a fost conceput și realizat în mai puțin de doi ani. Pînă în 1985, 36 de asemenea instalații vor fi executate numai pentru nevoi interne. Asta spre deosebire de prima instalație care, deși a forat din 1972 și pînă acum cinci sonde, a rămas la fază de prototip experimental. Rapiditatea cu care s-a făcut omologarea și trecerea la exploatare arată maturitatea cu care sînt privite acum instalațiile noi și eficiente și încrederea în cercetarea românească.

Specialiștii din institut lucrează în paralel la un nou prototip F 400-DEC. Noul utilaj se va putea folosi și la o acționare de platformă marină, deci la un sistem insular, și la o acționare prin alimentarea de la rețeaua electrică. A fost gîndit modulizat, prin folosirea unui număr corespunzător de module se va putea adapta la foarte multe tipuri de instalații.

În ceea ce privește instalațiile de foraj, în țara noastră nu s-a lucrat niciodată pe licență. Chiar convertizorul hidraulic, realizat în urmă cu 20 de ani de I.P.C.U.P., pe vremea aceea o mare realizare, acum pe cale de înlocuire, a fost de concepție românească. Sîntem în acest domeniu pe primele două locuri în lume. Specialiștii institutului știu că asemenea locuri se păstrează prin muncă, inventivitate și asimilarea rapidă a noutăților. Mai știu că acest nou trebuie să pornească de la ei.

Cu siguranță că institutului i s-a conferit înalta distincție pentru întreaga activitate, pentru multe alte realizări, nu numai pentru aceasta. Credem că dintre meritele deosebite ale institutului se remarcă caracterul de noutate al realizărilor sale, înalta profesionalitate a celor ce își desfășoară activitatea în cadrul lui.

OPREA GEORGESCU

Care e destinul fibrelor optice românești?

Fibrele optice s-au născut sub ochii noștri. Sînt mai puțin de 20 de ani de cînd ele au fost gîndite și realizate experimental și abia un deceniu de cînd, fabricate în serie, tind să revoluționeze tehnica telecomunicațiilor.

E tot atît de adevărat însă că cei ce le produc, pînă la ora actuală, nu sînt deloc numeroși. Tehnologia noilor conductori de lumină a fost obținută doar în cîteva mari și prestigioase laboratoare din lume, dar suficient pentru ca planeta să fie inundată cu prospecte ce recomandă și exaltă în termeni comerciali virtuțile noilor concurente ale telefoniei clasice.

Ei bine, fibre optice au fost realizate și în țara noastră. E adevărat, fără tam-tam publicitar și congratulări festive, dar întrunind performanțe cu nimic inferioare celor obținute în străinătate. Ele reprezintă proprietatea intelectuală a unui grup de universitari ai Institutului politehnic din București și în mod special a profesorului dr. ing. Petre Baltă, șeful catedrei „tehnologia silicaților și compușilor oxidici" din cadrul Facultății de tehnologie chimică. Aici, într-un mic laborator, noul produs — considerat încă o noutate pe plan mondial — s-a născut în urmă cu cîțiva ani din pură pasiune și curiozitate științifică și a constituit ani la rînd temă pentru lucrările de diplomă ale unor studenți. Fibra optică românească n-a reprezentat, cu alte cuvinte, nici temă de cercetare inclusă într-un program oficializat prin termene și investiții de stat și nici obiectul unor contracte ferme, încheiate între virtuali beneficiari și catedra „Tehnologia silicaților". Tocmai de aceea, sosirea pe lume a fibrelor optice românești a produs la început, cum era de așteptat, surpriză și emoție, apoi entuziasm și planuri optimiste, dar din păcate, așa cum vom vedea de îndată, nimeni nu s-a arătat după aceea interesat să preia și să valorifice la scară industrială invenția solitarului grup de cercetători.

Dar mai întîi ce este și la ce se folosește o fibră optică?

Să ne imaginăm că cineva ar arunca de-a valma un furtun lung de cîțiva metri, astfel încît, după un drum ocolit și sinuos, un capăt ar ajunge în subsolul unei case iar cealaltă extremitate ar rămîne la suprafață. Să presupunem în continuare că tot acel cineva ar așeza la un capăt al conductei un bec aprins, invitîndu-ne să constatăm că lumina, urmînd în interior meandrele furtunului, țîșnește la celălalt capăt ca un lichid pompat sub presiune. La prima vedere și fără explicațiile de rigoare, experimentul ne-ar îndemna să credem că a fost descoperit un nou sistem de propagare a luminii, că aceasta deci nu mai călătorește în linie dreaptă, ci, abjurîndu-și propriile legi, s-a încumetat să le imprumute pe cele ale hidrodinamicii.

În fapt este vorba, într-adevăr, de un nou procedeu de conducere a luminii pe traiectorii complicate, dar aceasta prin folosirea indicelui de refracție. Sau ceea ce se poate realiza dacă interiorul tubului în cauză este alcătuit din fibre optice, deci din fire trase din sticlă și avînd grosimea între 5 și 150 de microni. Evident, este vorba de o sticlă investită cu proprietăți specifice, obținute prin respectarea unor condiții ce privesc indicele de refracție, coeficientul de dilatare termică, viscozitatea, capacitatea de umectare. Nu vom intra în amănunte. Pe scurt, principiul propagării este acesta: fasciculul de lumină, care pătrunde sub un anumit unghi față de axul firului optic, părăsește unghiul dacă este mai mic decît cel al reflexiei totale, sau este reflectat total către interiorul firului dacă unghiul este mic. Fenomenul se repetă într-o fracțiune de secundă de zece ori, de o sută de ori etc., în funcție de lungimea firului. Și încă un amănunt demn de reținut: prin așezarea fibrelor după anumite procedee se poate obține nu numai transportul luminii, ci chiar al imaginii.

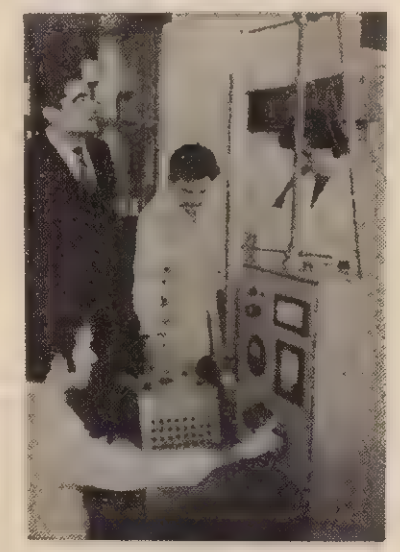

Beneficiind de acest mod original de conducere a undelor de lumină, tehnica a inițiat și realizat aparate ce mijlocesc explorarea unor zone ascunse ale utilajelor, iar în medicină procedeul a permis confecționarea cunoscutelor endoscoape, utilizate în mod obișnuit pentru investigarea corpului omenesc.

După 1970, fibra optică a cucerit atenția și interesul specialiștilor în telecomunicații. S-a constatat, astfel, că ea poate concura în acest domeniu laserul (emisie de lumină în linie dreaptă și supusă perturbațiilor atmosferice), tuburile cu fibre optice recomandîndu-se prin mai multe avantaje: ele pot conduce lumina pe căi ocolite, iar în telefonie pot asigura sute de mii de convorbiri simultane pe același fir, față de numai cîteva zeci de mii prin unde radio, procedeu folosit în prezent în mod obișnuit.

Fibrele obținute la Institutul politehnic din București nu sînt, spuneam, cu nimic mai prejos decît cele datorate unor specialiști din străinătate. E adevărat, condițiile modeste de lucru și mijloacele materiale ale facultății nu au permis realizarea unor conductori de lungimi apreciabile (performanțele pe plan mondial depășesc 50 de kilometri), dar principiul a fost descoperit și tehnologia verificată cu succes la scară de laborator. Există de asemenea — ne-a mărturisit profesorul Petre Baltă — toate condițiile pentru înființarea unui atelier de microproducție. Cu toate acestea nimeni pînă la ora actuală nu s-a hotărît, într-un fel sau altul, să fructifice opera universitarilor bucureșteni. Reținem totuși faptul că, spre finele anului trecut, la inițiativa Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, profesorul Petre Baltă a fost invitat să prezinte fibrele optice în cadrul unei sesiuni științifice la care au participat delegați din mai multe ministere. Demonstrația a cucerit interesul celor prezenți și profesorul Baltă a primit asigurări că invenția sa va deveni în curînd obiectul unor comenzi ferme.

Dar nimic de atunci. Decepționat dar nu descurajat, autorul principal al invenției și-a continuat cercetările, beneficiind în ultimul timp de colaborarea unor colegi entuziaști: inginerul Dan Nicolescu de la Institutul de cercetări și proiectări tehnologii sticlă și ceramică fină și inginerul Septimiu Barna, directorul acestei instituții.

Care va fi în continuare destinul fibrelor optice de concepție românească? Și punînd această întrebare ne permitem să reamintim că produse similare se vînd în străinătate la prețuri fabuloase, iar aceasta la o oră cînd abia a început folosirea lor în domeniul telecomunicațiilor. Vom redescoperi invenția profesorului Baltă, așa cum s-a mai întîmplat, abia după ce undeva și cineva va fi cumpărat licența din import?

Am fi primii fericiți să infirmăm asemenea prezumții pesimiste.

LIVIU TIMBUS

La „Electroputere" — Craiova

PRIMUL VEHICUL CU MOTOR ÎN LINIE

Preocuparea specialiștilor de la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Electroputere", în domeniul cercetării și conceperii unor noi tipuri de vehicule cu parametri tehnico-funcționali ridicați și cu consum redus de energie, îmi era de mai multă vreme cunoscută. Deunăzi, însă, în trecere cu treburi prin zona industrială de est a municipiului Craiova, în așa-numita Valea Fetii, aveam să întilnesc, alergînd perseverent înainte și înapoi, pe o cale ferată specială, nu mai lungă de cinci sute de metri, electrificată, un vehicul foarte ciudat. Nu-l mai văzusem niciodată.

M-am apropiat de el cu interes și cu oarecare emoție. La prima vedere nu seamănă nici a locomotivă electrică, nici a tramvai sau troleibuz, și nici a elicopter sau navă fluvială, deși parcă are cite ceva din toate acestea. Atunci, ce-o fi ? se întrebau cei curioși, care, la fel ca și mine, priveau cu interes minunea frumos lăcuită în alb, roșu și albastru din Valea Fetii.

Este — după cum se poate vedea și din fotografia alăturată — primul model experimental de vehicul cu motor liniar, în denumire prescurtată, simbolică, VML-02. Conceput și realizat pentru prima oară, el este rodul unor asidue cercetări efectuate, timp de mai bine de patru ani, de specialiști de la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Electroputere", în colaborare cu institutele politehnice din Timișoara și Iași, cu Facultatea de electrotehnică a Universității din Craiova.

— Din ce rațiuni anume, din ce idei s-a înfiripat VML-ul ? i-am întrebat pe ing. dr. Dumitru Cîrstea, director adjunct științific al centrului de cercetare.

— Din nevoile practice de a realiza un mijloc rapid, de mare capacitate, care să concure la descongestionarea transportului urban și celui suburban. Îndeosebi din ideea de a rezolva mai bine și mai eficient problema transportului între centrele populate și marile platforme industriale, de a face legături rapide și sigure între marile orașe și aeroporturi etc. Dar cîte rațiuni nu sînt !

— Cum de s-a ajuns aici ?

— E o istorie întreagă. Pe 15 septembrie 1973, cu prilejul vizitei de lucru la „Electroputere", tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a reținut atenția macheta unei locomotive cu motor liniar concepută după niște idei noi, originale, pur românești. A cercetat-o cu mult interes. Apoi, ne-a întrebat dacă o putem realiza efectiv, în practică. Noi i-am răspuns că da, se poate.

Și iată că, imediat după aceea, s-au repartizat și fonduri, și munca a început.

— În această acțiune —, ne informează ing. Florea Burdubuși, șeful atelierului proiectări locomotive — au fost atrase forțe serioase. Tînărul inginer electrotehnist Mihai Juncu, un specialist prieșput și pasionat în chestiuni de tehnică nouă, a primit din partea centrului nostru responsabilitatea directă a proiectului. El s-a asociat cu colaboratori de prestigiu, precum prof. univ. dr. docent **Toma Dordea**, coordonator general al proiectului, și prof. ing. dr. **Vasile Hoancă**, ambii de la Institutul politehnic Timișoara, conf. dr. ing. **Lorin Cantemir**, de la Institutul politehnic din Iași, prof. dr. ing. **Cornel Ambrozie** și prof. dr. ing. **Aurel Cimpeanu**, de la Facultatea de electrotehnică a Universității din Craiova. Ne-a venit în sprijin și Direcția regională C.F.R.

...Pe inginerul Mihai Juncu l-am găsit în Valea Fetii. Împreună cu cîțiva dintre apropiații săi colaboratori se află la bordul originalului vehicul, denumit, mai în glumă, mai în serios, papucul zburător. De o bună bucată de vreme, ei își petrec veacul îndeletnicindu-se aici cu instrucția acestui copil teribil al ingemănării științei și electrotehnicii românești.

— Acesta-i VML-ul, ne spune, simplu, inginerul Juncu. Ca să-l proiectăm a fost nevoie de multe zile și nopți de neodihnă. Am studiat și trecut în revistă tot ce s-a făcut asemănător pe plan mondial. Pînă la urmă, ideile noastre au rodit cu totul altceva. Modelul experimental a fost construit în cadrul fabricii de locomotive a Întreprinderii „Electroputere", de iscusitul meșter Florea Ganea și muncitorul de înaltă calificare Ion Bălan, a căror contribuție ne-a fost de mare preț.

— Am înțeles că el este doar un model primar.

— Da, constituie o etapă foarte importantă. Pînă la prototipul propriu-zis al vehiculului, ce se va numi ROM-U-LIM, mai avem încă de parcurs o cale lungă. VML-02 e, cu alte cuvinte, doar un precursor.

— Cum merg testările ?

— Relativ, bine. Testînd modelul pe viu, cum s-ar spune, în acest stand de probe, căutăm să rezolvăm problemele tehnice noi ce apar, precum și nenumăratele necunoscute care survin firesc în experimentarea oricărui vehicul nou. Mă ajută din plin colegii mei — inginerul electronist Ștefan Eney și automatistul Paraschiv Tudorolu, tehnicienii principali Silviu Ionescu și Constantin Cîntureanu.

— Lucrați de mult aici ?

— De aproape trei săptămîni.

— Rezultatele ?

— Bune. Au fost trecute cu brio toate probele din etapa întîi. VML-02 este deosebit de vehiculele similare realizate în alte țări. El este echipat cu aparatură de fabricație românească și are o greutate care nu depășește 2,8 t/osie.

— Ceva necazuri ?

— Cu linia întîmpinăm unele. Dacă ar fi măcar de 1—1,5 kilometri, ar fi extraordinar. Într-o perspectivă, ni s-a promis o linie ideală, cu buclă de întoarcere, în lungime totală de vreo 6 km. În rest, mărunțișuri : ...un telefon, pentru că sîntem în plin cîmp, o pază mai sigură, un birou-cabină. Dar deja am revendicat... cam multe...

— Următoarea etapă ?

— Realizarea ROM-U-LIM-ului 01. Adică, a primului vehicul românesc cu motoare în linie pentru transportul urban. Pornind de la rezultatele acestor testări pe modelul experimental VML-02, am și trecut la proiectarea prototipului care, foarte curînd, va intra în construcție.

— Ar fi interesant, dacă este posibil, tovarășe inginer Florea Burdubuși, să aflăm și cîțiva dintre principalii săi parametri.

— Va avea o capacitate de transport de 54 locuri pe scaun și 518 locuri în picioare, viteză pînă la 120 de kilometri pe oră, deci de mare viteză, greutate maximă încărcată — 56 000 kg, 32,65 m lungime, 6 uși, 4 motoare liniare de circa 140 kW fiecare. Poate rula pe o estacadă la 5,90 m înălțime, pe o linie dus-întors de 11,5—12 km, așa cum a solicitat municipalitatea din Cluj-Napoca, care, după cîte se pare, va fi primul beneficiar.

— Mi-ați vorbit anterior de realizarea și utilizarea unor tehnici de vîrf. La ce anume vă referiți ?

— La transformarea curentului continuu în curent alternativ cu ajutorul invertoarelor tiristorizate, utilizarea comenzilor și reglărilor electronice, folosirea pentru prima oară la noi a motoarelor liniare de inducție în transportul feroviar. Intenționăm să ajungem ca sistemul nostru să fie folosit și la metrou, și la rezolvarea problemei transportului pe litoral. Deocamdată, doar o dorință, o intenție.

— Și, cam pe cînd primul ROM-U-LIM?

— Întrebați-l mai bine pe inginerul Juncu ; eu cred că în 1983, ROM-U-LIM-ul 01 va fi livrat beneficiarului.

MIHAI MEHEDINȚEANU ■

După 25 de ani, uleiul de cătină la ora adevărului

Într-un număr trecut al revistei promiteam că, în continuarea reportajului privind aplicațiile multiple ale cătinei albe, cercetate de profesorul universitar doctor Ion Brad de la Universitatea Craiova — cercetare începută prin 1953—1955, care își așteaptă și azi finalizarea pe planul valorificării — vom cita și opinii medicale competente. Iată-le.

Profesorul universitar doctor docent Mircea Olteanu, personalitate marcantă a oftalmologiei românești, șeful clinicii oftalmologice a Spitalului Militar Central (clinica este și Centru al Organizației Mondiale a Sănătății), a experimentat timp de un an și jumătate uleiul de cătină furnizat de profesorul Brad, pe mai multe zeci de bolnavi. El ne-a declarat :

— Este un **produs excepțional**. L-am încercat în afecțiuni herpetice, în inflamații ; am constatat că aduce o cicatrizare rapidă după arsuri chimice cu acizi, baze. Cicatrizările suple date de uleiul de cătină facilitează ulterior transplantul de cornee. În calitate de specialist și în lumina răspunderilor pe care le am pe plan mai larg, pe linie oftalmologică, studiez posibilitățile ca, în scurt timp, uleiul de cătină, într-o formă adecvată, să se afle la dispoziția bolnavilor, pentru uz oftalmologic. Este adevărat, nu i se cunosc încă toți componenții ; fără îndoială, și aceștia vor fi, în cele din urmă, determinați de către chimiști. Important este că — limitîndu-ne la oftalmologie — uleiul de cătină și-a relevat eficiența și lipsa de nocivitate. Aceasta, repet, după o experimentare de circa un an și jumătate la cîteva zeci de bolnavi.

Ștefan Hulea, doctor în biochimie, cercetător la laboratorul de biochimie al Institutului de științe biologice din București, arată :

— Cătina conține o multitudine de principii active care pot fi aplicate cu succes în medicina umană și veterinară și măresc rezistența plantelor față de anumiți agenți biotici.

— Puteți da exemple concrete ?

— Personal am asistat, în calitate de biochimist, la tratamente dermatologice în care a fost folosit și uleiul de cătină. I-am observat efectele pozitive în cazul unor infecții micotice și al unor dermatoze rezultate dintr-un dezechilibru metabolic. Astfel, uleiul de cătină a dat rezultate foarte bune (subliniez că mă refer la acele cazuri izolate pe care le-am urmărit eu) în ihtioză. S-au obținut ameliorări, e drept apreciabile, dar nu vindecări, deoarece se pare că boala este determinată genetic. De asemenea, uleiul a influențat favorabil unele forme de psoriazis, maladie ale cărei cauze nu sînt cunoscute. Am văzut un caz de ihtioză cu hiperkeratoză în care pielea pacientului se asemuia cu o scoarță de copac ca aspect exterior. Pe față, pe trunchi, **pielea părea îmbrăcată într-o stranie haină cu zale !** Mi-aduc aminte că la o fetiță de 10—11 ani hiperkeratoza împiedica desfășurarea normală a unor procese la nivelul pielii, cum ar fi eliminarea de toxine și respirația prin piele. La mica pacientă erau vizibile și semnele unei întîrzieri ale dezvoltării psihice : întrucît organismul constituie un sistem cibernetic, o dereglare a acestuia într-un sector se repercutează asupra întregului sistem. Așa s-a întîmplat și la fetița de care vă vorbesc.

- **Prof. univ. dr. docent Mircea Olteanu „Este un produs excepțional!"**
- **Ștefan Hulea, doctor în biochimie: „Am constatat efecte pozitive în mai multe maladii dermatologice"**
- **Teodor Marinică, inginer șef la „Biofarm": „Așteptăm avizul de fabricație".**

— Ce rezultate a dat uleiul de cătină ?

— În acel caz impresionant, după aplicarea unui tratament dermatologic complex, uleiul a îmbunătățit extraordinar starea generală. O asemenea ameliorare rapidă nu văzuseră nici dermatologi experimentați. Apoi a trebuit să fie aplicat un tratament de întreținere, tot cu ulei de cătină, deoarece acesta aduce îmbunătățiri, dar nu poate suplini deficiența de informație genetică responsabilă a bolii. Am văzut ameliorări și într-un caz de eritrodermie ihtioziformă, uleiul de cătină dînd rezultate foarte bune. Subliniez că mai sus m-am referit la **tratamente experimentale, la căi nebătute încă poate pe plan mondial**. Să nu se înțeleagă din toate acestea că bolnavii cu o afecțiune de piele sau alta ar trebui să ceară ulei de cătină de la... profesorul Brad sau, și mai rău, să se autotrateze. Important este ca forurile competente să urgenteze studiile și verificările, astfel încît cătina albă să poată fi cît mai curînd de folos bolnavilor.

— Mai concret, ce propuneți ?

— Un grup interdisciplinar să studieze mai îndeaproape aspectele biochimice ale substanțelor active conținute în uleiul de cătină și să studieze efectele lor în medicină și agricultură. Să se lucreze în cîteva centre, care să cuprindă grupe de cercetare pe profil, și care să urmărească atît aspectele fundamentale privind structura unor substanțe din cătină responsabile de unele efecte, cît și aspectele practice.

Desigur, pot fi antrenate și catedre universitare, studenții să fie îndemnați să-și aleagă proiecte de diplomă cu acest fascinant subiect. Sub conducerea unor cadre didactice entuziaste, studenții din anii superiori pot aduce o contribuție remarcabilă.

— Dumneavoastră sînteți biochimist, nu medic. Ați insistat, mai întîi, asupra aspectelor terapeutice, fiindcă v-ați gîndit la implicațiile pur umane. Dar aplicațiile în agricultură ?

— Profesorul Brad a inițiat studii de biochimie privind extractele de cătină, pe care le-a interpretat teoretic. S-a studiat acțiunea unor adaosuri de substanțe active necunoscute și cunoscute, extrase din cătină. Este vorba de **cercetări cu caracter fundamental, care deschid noi perspective pentru impulsionarea creșterii plantelor**, a tomatelor, bunăoară. Se vor putea stabili corelații între diverse reacții biochimice sau căi metabolice afectînd creșterea, și în ultimă instanță cantitatea de produse, de materiale vegetale pentru hrana oamenilor și animalelor, prin administrarea extractelor de cătină. S-au observat în mod clar modificări ale numărului de fracțiuni proteice cu activitate enzimatică detectate după electroforeză în gel, ceea ce demonstrează că celulele răspund printr-un mecanism specific stimulului creat de extractul de cătină.

Așadar, perspective și pentru agricultură. Să revenim însă la om. La omul sufefind.

La „Biofarm" **inginerul șef Teodor Marinică** ne informează despre ajutorul dat profesorului Brad și condițiile create pentru a-și realiza practic produsele : uleiul de cătină, pulberea degresată, siropul zaharinat și zaharat, fortifiantul pentru sportivi — acesta din urmă fiind cel mai avansat. Inginerul Marinică:

— Fortifiantul a fost înaintat la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetării farmaceutice pentru a i se da aviz de fabricație. Sîntem optimiști că se vor obține în curînd norma, prețul, contractul de vînzare. Celelalte produse citate mai înainte se studiază la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice. După ce ni se vor da metodele de analiză și control se vor întocmi proiecte de normă și se vor propune forme farmaceutice. Vor urma experimentarea, avizele terapeutice, de fabricație, autorizația de fabricare, se va stabili prețul și se vor oferi Ministerului Sănătății produsele pentru contractare. Există probe pentru uleiul de cătină, pulberea degresată și sirop. Există și încercări pentru capsule gelatinoase și sprayuri cu ulei de cătină.

— a încheiat Teodor Marinică.

Firește, nici noi, nici interlocutorii noștri nu pledăm pentru ocolirea formalităților exigente reclamate de lege care, în esență, nu urmăresc altceva decît să ne apere sănătatea împotriva unor improvizații dăunătoare. Singurul lucru pe care-l sugerăm și pe care-l supunem atenției forurilor în drept este **necesitatea accelerării unui proces care, iată, în curînd împlinește un sfert de veac**. Mai exact, un sfert de veac de cînd au fost puse primele jaloane. Acțiunea a fost relansată prin 1979, grație exclusiv energiei și tenacității profesorului Ion Brad. Acum, în 1980, ne aflăm tot în faza avizelor.

— Timpul e lung fiindcă este o problemă complexă — a declarat unul din interlocutorii noștri.

De acord. Cu singura condiție ca timpul să nu fie, totuși, prea lung, fiindcă deocamdată singurul lucru concret este fortifiantul pentru sportivi. Ce fac cei care nu sînt sportivi ?

LIONEL NIȚESCU ■

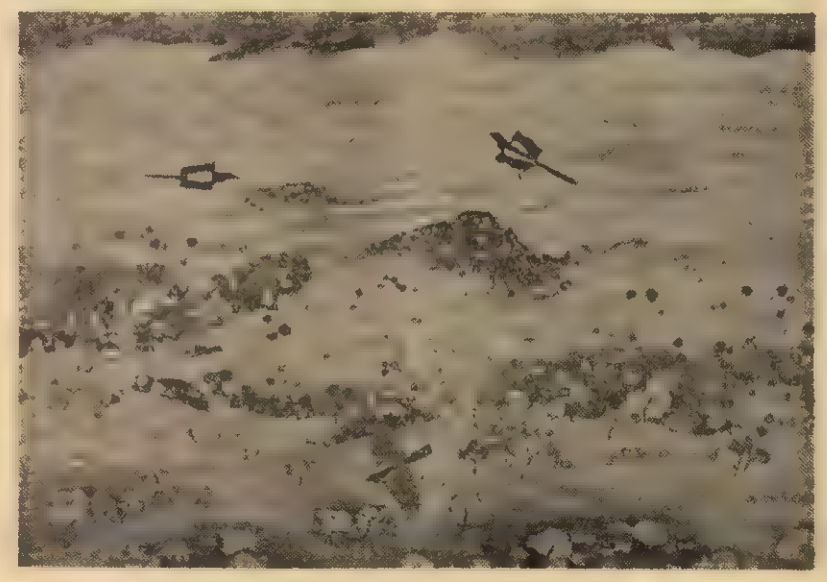

În umbra logicii formale

(Urmare din pag. 1)

punsese fără să se gîndească: **Să-mi dea înapoi numele. Atît.** Mi-am zis, povestește soțul, că acest răspuns valorează mai mult decît tot trecutul și am ales-o mama copiilor mei. Știam de ce m-a ales, povestește femeia, și în acest fel știam și cum ar vrea să fiu de aici înainte. Cu aceste gînduri s-a prezentat în fața noii șefe pe care a urît-o de la început cu trăinicia sentimentului de reciprocitate.

Se urau deci trainic și adînc, șefă și subalternă. Alături de soțul ei, un demn și prestigios bărbat, șefa urca sigur și neîntrerupt treptele afirmării sociale și cu fiecare treaptă depășită sporeau pe de o parte exigențele ei față de ceilalți și față de muncă și pe de altă parte, concomitent cu întărirea autorității ei, încrederea în motivațiile presentimentelor ei de orice fel. Și unul din aceste presentimente vorbea de pericolul pe care trecutul noii subalterne îl prezenta în colectivul pe care și-l dorea ireproșabil.

Alături de soțul său, primul care-i descoperise demnitatea, noua subalternă încerca să uite trecutul, sau și mai exact încerca să-l refacă dedicîndu-și prezentul celor doi copii ai unei femei care murise tragic. O sicilia desigur potrivnicia noii ei șefe și chiar i-o destăinuí soțului, la rîndu-i incomplet refăcut, și în casa lor neîntemeiată deplin se cuibări amenințarea și odată cu ea încordarea. Șefa simțea această încordare în felul ei și într-o zi opri o clientă, aceea pe care o servise noua subalternă, îi desfăcu sacoșa și controlă dacă totul corespunde cu bonul emis. Celelalte subalterne amuțiseră. Umilința e contaminantă. Ea însă privea la șefa ei cu ochii cu care cu mulți ani în urmă privise la cealaltă șefă, cînd o surprinsese cu bărbatul ei, în timp ce cu ochii minții urmărea drumul pe care același șef ca și astăzi o împinsese cu nedreaptă și superficială îngăduință. Tăcu deci.

În felul ei și neputința este fertilă. Naște angoase, suspiciune, impresia de complot și fatalitate. Chiar și gesturile altădată firești ale șefei devin în intimitatea amenințată a celor doi soți semne ale urîi, urzeli de răzbunare. Nu te vei roti la casă, o sfătuiește soțul, pur și simplu nu accepți să lucrezi la casă. Ești vinată și acolo devii o pradă ușoară.

Preocupată de probleme mari și cu un suflet recunoscut drept bun, șefa uita a doua zi neplăcerile din precedenta. A doua zi deci reținu refuzul subalternei de a îndeplini sarcini și nu reținu, fiindcă nici nu se întrebă, cauzele lui. Sesiză mai departe faptul curat scutit de determinări. De acolo, de mai departe, sosi o hîrtie prin care subalternei i se punea în vedere că de va continua să nu-și îndeplinească obligațiile va suporta în consecință rigorile legii. Refuzul continuă totuși și este rîndul șefei să vadă în fiecare dintre faptele subalternei un act de ostilitate sau de indisciplină. Încît hîrtiile cu antet de la Centru continuă să sosească pe adresa subalternei cu aproximativ același conținut: Vă tragem atenția că...

Conflictul este evident, și el are loc între două femei diametral opuse. Una cu un trecut pătat, confuz și amendabil. Cealaltă — sobră, bună organizatoare, prestigioasă.

Pe plan local, prestigiul șefei se consolidează, anturajul de prieteni se lărgește, afirmarea socială urmează un curs neabătut, în vreme ce în cealaltă familie temerile se înmulțesc și deocamdată năzuința de reclădire a trecutului este aminată în așteptarea unui moment prielnic care să dea la iveală adevărul. Speranță absurdă, desigur — care adevăr? Adevărul faptelor mărunte se prescrie odată cu consumarea lor. Așteptîndu-l, îi forțăm aparițiа. Șefa folosește unul din lucrurile unității în interes personal. Subalterna intervine. Șefa dă dispoziție să fie adus vasul de-acasă. Vasul e murdar, Spală-l, ordonă șefa. Subalterna refuză: Nu sînt sluga dumitale. Ba ești slugă! Slugărești doi copii care nu sînt ai tăi, îi strigă șefa. Lepădătură! Otreapa societății! Sau ceva asemănător. (N-aș vrea să se înțeleagă din cauza penibilului situației că cearta are loc la un aprozar sau alimentară. Majoritatea celor de acolo au studii superioare.) Subalterna încuie vasul și reclamă.

Subalterna are dreptate și organele locale o și proclamă prin singura măsură oportună și echitabilă: șefa este pusă în discuție și aspru mustrată. Sancțiunea, la nivelul prestigiului și de competență al șefei, este desigur severă și conflictul, supravegheat. în continuare, ar putea fi considerat încheiat. Raporturile de muncă nu sînt de natură sentimentală. În acest moment însă intervine Centrul administrativ și hotărăște transferul subalternei. Mai exact hotărăște ca o măsură mai veche să fie pusă în aplicare acum, ceea ce este același lucru. Pentru a doua oară în viață un conflict în care are dreptate se termină în defavoarea ei. Bărbatul care se oferise să o apere, pentru ca niciodată nimeni să nu-i mai facă un rău care i-ar putea schimba radical cursul vieții, el care se obligase să vegheze tocmai asupra demnității care-l stimulase să se apropie de ea și să uite ce-a fost este la rîndu-i cuprins de neputință și conform unui obicei pe care-l regretă și la care voise să renunțe, acceptă drumul lung și delicat al memoriilor și reclamațiilor. Virulența lor determină organele locale să se consulte cu Centrul administrativ pentru ca acesta să asigure echitatea măsurii și propune ca și șefa să fie mutată la o altă unitate.

Centrul administrativ este departe însă. În dosarul lui nu există nimic favorabil subalternei. Biografie confuză, referințe proaste, măsuri de sancționare, adrese mustrătoare, iar conflictul este de-a dreptul penibil. Chiar așa? Să provoci un adevărat scandal numai pentru faptul de a fi folosit un vas în interes personal... Nu-i exclus ca femeia asta să fie și bolnavă. Altfel de unde pînă unde vehemența? Nu i-a plăcut disciplina, există probe. Am avertizat-o de mai multe ori, există dovezi. Am înțeles-o cînd ar fi trebuit să-i desfacem contractul de muncă pentru neîndeplinirea obligațiunilor de serviciu — iarăși probe. Pe unde a fost a produs numai neplăceri. Acum a înnebunit și împînzește țara cu memorii. Chiar e cazul să dăm curs acestui șantaj? Îi dăm, dar ce rezultă de aici? O femeie, șefa, care n-are decît vina de a-și fi ieșit din fire cîteva clipe, dar altfel exemplară în muncă, bună organizatoare, serioasă, cu o familie solidă, harnică, cinstită, nepătată, această femeie deci, acest om suferă a doua sancțiune pentru aceeași vină. De fapt, ea este adevărata victimă! Ea ar trebui să fie apărată. Ea are nevoie de apărare!

Așa am și ajuns să ne ocupăm de această întîmplare. Un conducător, ne-am spus, poate și el greși. Normele ce-i guvernează activitatea și legile cărora se supune ca orice alt muritor nu prevăd însă un singur fel de pedeapsă: decapitarea. Și pentru șefi sancțiunile sînt progresive ceea ce dovedește că și greșelile lor sînt de natură și gravitate diferită. Este o trăsătură a unei concepții mai generale faptul de a pretinde pedeapsa capitală pentru un șef indiferent pentru ce greșeală, pentru unicul motiv că a greșit, ca și practica de a stabili următorul fel de logică: cum adică? — organul de partid îl găsește vinovat iar procuratura îl achită... Nu e o dovadă că procurorul respectiv a fost corupt? Nimeni, gîndeam, n-are dreptul să abuzeze de dreptul de petiție și audiențe ca să împroaște cu noroi, să calomnieze și să jignească fluturînd pînă în pînzele albe o sancțiune indiferent de ce natură.

Pentru slăbiciunea manifestată în relațiile cu un om din subordine, șefa primise o sancțiune în conformitate cu nivelul ei de pregătire și de înțelegere a faptelor, în vreme ce subalterna nu renunțase la luptă, specula în continuare fragila ei dreptate pînă dincolo de marginile firescului chemînd în cele din urmă procuratura. Procuratura o găsise nevinovată și se găsiseră desigur voci care să insinueze: A anchetat-o și procuratura, dar desigur a avut relații de a ieși nevinovată. E uimitor cum unii oameni sînt în stare să provoace un fapt cu bună știință și apoi să-l invoce în sprijinul dreptății lor, ca și cum faptul s-ar fi produs de la sine. Mai înainte însă la fel procedase și șefa: sesizase Centrul administrativ de refuzul de a se roti la casă, fără să amintească și motivele pentru care o făcea. Centrul sancționează și mai tîrziu ea va spune: Dealtfel era indisciplinată, dovadă sancțiunile primite de la Centru...

Cînd am ajuns acolo transferurile erau încheiate, atît șefa cît și subalterna lucrînd în alte unități pe aceleași funcții de mai înainte.

În superbul apartament din vila proprietate personală, șefa, soțul (într-adevăr un bărbat onest!)... Băiatul vine din tabăra de muncă și pleacă. Mai demult, cînd făcuse o năzbîtie ei inventaseră ceva și-l îndemnase: spune și tu așa ca să scapi!... Întîmplări. Puține lucruri sînt numite pe numele lor adevărat. Altele sînt ocolite: nici n-a fost vorba de o jignire... Lipsește meditația, în orice caz rodul ei.

Surpriză! Căutîndu-i-se un oficiu pentru transfer, colectivele de acolo reacționează violent. Conflictul cu subalterna e o întîmplare? Nicidecum. Nu-i vorba de un accident. Este o obișnuință a șefei de a disprețui, de a jigni, de a arunca cuvinte grele, de a nu accepta păreri, de a se considera unică și de neînlocuit. Impulsivă. Abuzivă. Fapte. Argumente... Invocații: dacă nu vrea să renunțe la cei 500 de lei indemnizație de conducere, punem noi mînă de la mînă și-i plătim lunar, dar șefa noastră nu vrem să fie... Demersul de înscăunare n-a fost limpede. N-a fost limpede fiindcă nu putea fi limpede. Decizia de mutare de la vechiul loc de muncă, emanația unui organ de conducere colectivă, avea putere executorie. Numirea într-o anume unitate părea o imposibilitate din cauza colectivelor care o refuzau ca șefă. Destituirea ei din funcție ar fi însemnat, după mustrarea primită în cadrul organizat și scoaterea de la vechiul loc de muncă, o a treia pedeapsă etc...

E curat și plăcut în elegantul salon al apartamentului. O ultimă încercare de eschivare: Nu le place disciplina, spune șefa, s-au obișnuit cu un climat călduț și pe mine, știindu-mă riguroasă și mai severă, nu mă prea agreează...

Subalterna este în luna dinaintea nașterii. A vrut, alături de cei doi băieți ai bărbatului, și un copil al ei, o fată. De patru ori a eșuat pînă acum. Și era convinsă că și de data asta... Disprețul șefei readusese în viața ei deznădejdea și umilința tocmai cînd crezuse că scăpase de ele odată pentru totdeauna, tocmai cînd descoperise un bărbat, o familie întreagă, cărora să se dedice cu tot sufletul, exact în această aspirație fusese lovită, tocmai acest crez al ei fusese terfelit...

Violența ei a fost oarbă. N-ar mai repeta-o. Uciderea de sentimente nu este înscrisă în codul penal și nici nu va fi citită vreme știința nu va avea putința s-o constate. În acest domeniu, fiecare se apără singur. Dreptatea se face în limitele legii.

Da, acum știe. Ura n-a întemeiat niciodată nimic și ea are nevoie de întemeiere...

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Între naivitate și circumspecție

„Ora 1 noaptea. La casa bătrînului G.B. bat violent în ușă trei inși. Forțează ușa, pătrund în casă. „Miliția! Actele tuturor!" Proprietarul G.B. își prezintă buletinul. Odată cu el, își prezintă actele de identitate și cele două tinere (de 20 și 22 de ani), muncitoare, care locuiesc în gazdă. „Îmbrăcați-vă imediat — le strigă unul din cei trei falși milițieni fetelor (sculate din somn, aflate în cămăși de noapte) — și poftiți la circă!"

Uluite ele, uluit bătrînul, nimeni nu le cere „milițienilor" vreo legitimație, vreun act. (Primul moment de naivitate.) Ies în stradă și urcă — cu toții — într-un taxi! De cînd, oare, se deplasează milițienii în timpul serviciului cu taxiul? (Al doilea moment de naivitate al celor două tinere.) Se urcă deci 5 (cinci) inși în mașină. Șoferul nu reacționează în nici un fel. Să nu-și fi dat el seama că aglomerarea de cinci pasageri în loc de trei dovedește că ceva nu e în regulă? Greu, aproape imposibil de crezut. Ce-ar fi putut face dacă înțelegea, dacă simțea că un asemenea transport — la ora 1 noaptea! — nu poate fi un lucru curat? Ar fi putut, credem noi, să oprească mașina la o circă de miliție. Sau ar fi putut să oprească, pe drum, la orice milițian în post, atrăgîndu-i atenția că este nfartorul unui transport ciudat. Măcar atît. N-a făcut nimic din toate acestea. A oprit mașina la o adresă. Ocupanții mașinii — cei trei inși cu cele două fete — au intrat într-un apartament. Aici — abia aici! — s-au... trezit la realitate cele două tinere.

Finalul? Cele două tinere au fost violate. Li s-au furat și cîteva lucruri...

Evident, cei trei nemernici răspund în fața legii de: 1) violare de domiciliu, 2) uzurparе de calități oficiale, 3) furt calificat, 4) sechestrare de persoană, 5) viol. Nu punem însă acum problema acestor ticăloși — să nu ne amăgim, mai există ticăloși pe lume! —, ci punem **problema noastră, a tuturor. Trebuie să ne apărăm de rău! Trebuie** să deschidem bine ochii, să nu fim naivi, să fim circumspecți, să nu fim indiferenți, să apelăm la ajutorul oamenilor. Sîntem cu toții membrii unei mari familii de oameni cinstiți, să ne apărăm, soldar, de uscăturile rătăcite printre noi.

MARIUS POPESCU

De la codul roman, la cel uman, pur și simplu

La cei nouă ani ai săi, Ürmosi Francisc, sau Ferike, cum îl alintă bunicii, ar trebui să se joace, să învețe, să fie fericit și sănătos. În locul acestor lucruri firești, la care statutul său de copil îi dă dreptul, am găsit la Brașov, în str. Zizinului nr. 61, un copil care plînge. Și dacă cei ca el așteaptă împlinirea vîrstei de zece ani pentru a primi prima bicicletă, sau doar o minge de fotbal, sau doar zîmbetele fericite ale celor din jur, Ferike numără lunile și zilele ce au mai rămas pînă în ianuarie 1981. A auzit el că la zece ani va putea răspunde, la tribunal, cuvînt pe care îl știe din proprie experiență, la cine vrea să rămînă: la tată ori la bunici.

Neșansa acestui copil este că mama, fiica bunicilor Vilma și Ferencz Dodo, a murit în anul 1979, în urma unei grele boli.

Irma a făcut o greșeală, așa cum spun cei mulți, eu aș spune că a făcut un lucru minunat: a dat naștere unui copil. Acest eveniment s-a petrecut fără alai și cununie, așa că ea, povestesc acum părinții cu lacrimi în ochi, pentru a da copilului statutul de „legitim", s-a căsătorit cu inginerul Ürmosi Ioan. Recunoașterea s-a produs abia atunci cînd Ferike a împlinit patru ani, în preajma intrării la grădiniță, pentru ca lumea „să nu vorbească"...

Cum au stat lucrurile în realitate? O spun bunicii, o spune sora Irmei, Ana, o spune Laszlo Pap, vecin de o viață cu familia Dodo: Ferike a fost crescut în exclusivitate de către părinții Irmei.

Înainte de a muri, dorind să-l știe pe copil asigurat, fără știrea soțului, Irma chemă notarul și lasă prin testament fiului o mașină, proprietatea ei dinainte de căsătorie, și jumătate din casă. Restul, adică jumătatea cealaltă a casei, plus lucrurile dobîndite în timpul căsătoriei rămîninд lui Ürmosi Ioan. Din partea bunicilor, Ferike a primit, cînd avea vreo cinci luni, o casă în comuna Mugeni. Bunicii mi-au explicat că au făcut această donație în scopul de a-i oferi copilului sprijinul pe care ar fi trebuit să-l aibă din partea unei adevărate familii, că ar face totul ca Ferike să fie ocrotit în viața care nu a început tocmai așa cum trebuia.

După moartea Irmei, Ürmosi Ioan, care în primele săptămîni acceptase drept foarte normală propunerea socrilor ca băiatul să rămînă mai departe în îngrijirea lor, văzîndu-l la lecții, chiar luîndu-l mai tîrziu, dacă își va întemeia o nouă familie și dacă viitoarea soție îl va îndrăgi pe băiat, a făcut o schimbare de 360 de grade, a devenit altul, auzind că există și un testament...

Totul a decurs deci minunat, pînă la avere. După? După, au urmat procesele... Ne vom referi doar la unul din ele, la cel care s-a încheiat. Cine știe cînd îl mai așteaptă pe Ferike?

Deci, bunicii sînt dați în judecată și, prin sentința civilă 3364/8 din mai 1979 pronunțată de judecătoria din Brașov și rămasă definitivă, prin respingerea recursului declarat de bunici, copilul îi este atribuit tatălui.

Ce mi se pare anormal? Faptul că Ferike începe să tremure, să plîngă atunci cînd se vorbește despre tribunal, despre suspendări, despre procese... Cinci suspendări au obținut pînă acum bunicii... În dosarul deja destul de voluminos se află și un certificat medico-legal întocmit de tov. dr. Alexandru Moga, medic primar legist, care constată: „Copilul Ürmosi Francisc prezintă o instabilitate psihomotorie reactivă și necesită prezența într-un mediu familial armonios, cu menținerea mediului în care se găsește, așa cum recomandă cabinetul de endocrino-pediatrie".

Ajungem și la comisia pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Consiliul popular al județului Brașov, care, în această situație, ar trebui să aibă în vedere interesele copilului. Ce face această comisie? Dă întîi o hotărîre care spune că, avînd în vedere situația acestei familii, copilul va fi îngrijit de bunici și de către tată, în colaborare, pentru interesul său. Apoi se răzgîndește, și prin hotărîrea nr. 263/1979, cu toate că recunoaște că „încă de la naștere minorul a fost crescut și îngrijit de către bunicii materni", cu toate că ancheta socială atestă că „petenții (bunicii) au îngrijit corespunzător minorul în cauză, dispunînd de mijloace materiale și garanții morale", se respinge cererea bunicilor de a li se încredința copilul.

Președintele comisiei tutelare, tov. Benedek, cu care am stat de vorbă la Brașov, în mod bizar încerca să-mi demonstreze doar drepturile legale ale tatălui, nepomenindu-mi nimic despre copil, ca și cînd ar fi președinte pentru ocrotirea taților...

Desigur, nimeni nu încearcă să demonstreze aici că negrul este alb, nimeni nu vrea să îi priveze pe tov. Ürmosi de drepturile sale legale (în convorbirea avută cu dînsul a ridicat problema acestor drepturi, amintindu-mi și de codul roman), dar foarte ciudat, mai toți îl uită pe Ferike la porțile acestor paragrafe, iar copilul suferă. Cît va mai dura? Nimeni nu poate da o dată precisă, toți se războiesc, toți vor să meargă pînă în pînzele albe...

Important mi se pare ca cineva să se gîndească și la acest copil. Rîndurile pe care le-am scris vor să sugereze, atît cît se poate, golurile dintre rînduri, să amintească celor interesați de soarta lui Ferike, dacă au uitat, că nu are nici măcar zece ani...

PIA OLARU

Numai planurile, studiile și experimentările nu pot economisi aluminiul

Din punct de vedere al tehnologiei, și prezentată oarecum didactic, istoria aluminiului pare simplă. Producerea sa necesită trei materii prime de bază : alumină, săruri de fluor și energie electrică. Sub acțiunea sărurilor de fluor, alumina se descompune, la temperatura de 950 de grade, în aluminiu și oxigen. Atît temperatura amintită, cît și reacția de descompunere se obțin cu ajutorul energiei electrice. Pe un alt plan, aici se complică lucrurile. Astfel, pentru producerea unei tone de aluminiu brut sînt necesari 14 000 kWh. Acesta este consumul de energie electrică din care se obține tona de metal la Întreprinderea de aluminiu din Slatina, cea mai mare din Europa, printre primele șapte din lume. În anul 1965, anul primei sale șarje, întreprinderea respectivă a dat economiei naționale o cantitate de 50 000 tone aluminiu. După cinci ani capacitatea ei s-a dublat, 100 000 tone, pentru ca în acest ultim an al cincinalului sarcina sa de plan să ajungă la 240 000 tone.

Așadar, în cincisprezece ani, întreprinderea din Slatina și-a mărit producția de aproape cinci ori, fapt care, privit dintr-un alt unghi, reflectă limpede creșterea consumului acestui metal energointensiv la scara întregii noastre economii.

Cercetată prin prisma crizei energetice cu care se confruntă țările lumii, tehnologia producerii aluminiului (ca dealtfel a tuturor metalelor neferoase sau a celor energointensive) s-a dovedit a fi susceptibilă de numeroase îmbunătățiri, după cum, iată, tehnologi, proiectanți și cercetători din afara domeniului metalurgic caută și găsesc tot felul de soluții — reproiectări, tehnologii noi — în stare să micșoreze cantitatea de aluminiu consumat sau chiar să-l înlocuiască pe acesta cu metale sau materiale mai puțin scumpe. O întreagă campanie pentru reducerea consumului de aluminiu, care face parte, de fapt, din aspra luptă pentru energie. În acest sens, politica noastră este clară, ea se înscrie pe linia eforturilor care se fac în lume. Programul partidului prevăzînd necesitatea economisirii materiilor prime și a materialelor, a reducerii consumului de energie prin modificarea tehnologiilor, prin înlocuirea celor depășite cu altele noi, moderne, prin reproiectarea unor piese și utilaje cu un mare consum de neferoase, prin gospodărirea materialelor vechi, a colectării și refolosirii lor.

Prin urmare, vă propunem un scurt „drum al aluminiului" de la producător la consumator, așa cum se vede el din perspectiva deziderateler de mai sus.

O bună parte din aluminiul produs de întreprinderea din Slatina pleacă spre întreprinderea de prelucrare din același oraș, al cărei catalog de produse numără 6 000 de tipuri de piese. L-am întrebat pe directorul întreprinderii, Petre Botoran, dacă o parte din aceste piese pot fi fabricate din alt metal. Dînsul ne-a răspuns că, de exemplu, o serie de profile comandate de Întreprinderea „Autobuzul" din București, este vorba de unele ornamente pe care le poate vedea oricine la autobuzele și troleibuzele noastre, pot fi fabricate din alte metale sau material plastic. Desigur, se poate umbla la piese mai mari, dau exemplul Întreprinderii „Automecanica" din Mediaș, care a reproiectat o gamă întreagă de profile reducîndi astfel consumul de aluminiu cu 25—30 la sută, sau și întreprinderii brașovene „Tractorul", care, de asemenea, a reproiectat cabinele unor tipuri de tractoare, obținînd la aluminiu o greutate mai mică pe metru liniar. Pe de altă parte, aș vrea să arăt că, iată, de cîțiva ani, a intrat pe fir cooperația, unde se fac tot felul de obiecte din aluminiu, mai mult sau mai puțin justificate, galerii pentru perdele, diverse vase de bucătărie etc. Firește, de vase este nevoie, dar vasul se face dintr-un disc tăiat din tablă de aluminiu, cad colțurile, rămîn o sumedenie de resturi și, de aici, urmează drumul complicat al întoarcerii acestor resturi în circuitul normal. Dacă ei ne-ar comanda nouă discuri, s-ar economisi 40 la sută din cantitatea de aluminiu cerută și s-ar obține același tonaj de vase."

Tot aici am aflat și care este drumul aluminiului ajuns folie în pachetele de țigări. Aluminiul vine de la întreprinderea care-l produce la întreprinderea care-l prelucrează cu prețul de 14 500 lei tona. Este turnat în sleburi (semifabricat pentru laminare la cald), se laminează la cald și se obține o bandă laminată la cald avînd prețul de 18 700 lei tona. Banda laminată la cald se lamineză la rece pînă la grosimea de 0,5 milimetri, prețul ajungînd la 22 000 lei tona. De aici, banda se lamineză în continuare, pe laminoare de folii, ajungînd la grosimea de 9 microni (staniol), avînd prețul de 53 000 lei tona. Folia este livrată la Combinatul de celuloză și hîrtie „Palas" din Constanța, care o placează cu hîrtie și o expediază astfel la Fabrica de țigarete din București. (Facem o paranteză : ceva mai mare ca să arătăm că după calculele specialiștilor de la Fabrica de țigarete București aici pot fi recoltate într-un an 12 tone resturi de asemenea folie, cantitate pe care dînșii o propun spre recuperare întreprinderii de prelucrare din Slatina. Asupra acestei chestiuni vom reveni. De asemenea, așa cum ne informa Gheorghe Manole, directorul tehnic al Centralei producției și industrializării tutunului, s-a depus o documentație la Departamentul industriei alimentare, potrivit căreia la unele sortimente de țigări — Dacia, Fortuna, Litoral și altele — folia poate fi înlocuită cu hîrtie cromo.)

Așadar, iată că un beneficiar important al întreprinderii de prelucrare a aluminiului caută să-și ajute furnizorul, încercînd să-și drămuiască propriul consum tocmai fiindcă este vorba de un metal scump, energointensiv. Și pentru că sîntem încă la „prelucrător" să menționăm cîteva din realizările sale în ceea ce privește economia de aluminiu. O vom face pe scurt. ● S-a pus în funcțiune un cuptor de inducție, conceput și construit la „Independența" Sibiu, cu un randament de recuperare a șpanului de aluminiu în proporție de 90 la sută. Dintr-o cantitate de 2 500 tone de șpan rezultată într-un an se recuperează 2 250 tone ● Tot cu „Independența" Sibiu se pune la punct un cuptor pentru prelucrarea resturilor metalice avînd un randament de 98 la sută ● În trimestrul acesta va intra în funcțiune un cuptor pentru prelucrarea resturilor de folie de aluminiu. În felul acesta cele 12 tone lunar recoltate doar de la Fabrica de țigarete din București vor putea fi recuperate. Prin procedeele actuale de recuperare a foliei se pierde jumătate din cantitatea propusă spre revalorificare.

★

La Întreprinderea „Autobuzul" din București se vorbește, deocamdată, mai puțin de economii de aluminiu efective și mai mult de speranțe. Există un plan de măsuri, întocmit relativ tîrziu, prin care specialiștii întreprinderii speră să obțină o reducere a consumului de 132 de tone pe an. Planul cuprinde „șapte măsuri mai importante" din care se lucrează la trei (cele care se referă la rezervoarele de aluminiu de la autobuze, la reamplasarea aerotermelor, precum și la înlocuirea suporților de suspensie de la autobuz). Mai există propuneri, mai există experimentări. Acestea trebuiau făcute de mai multă vreme, iar azi, în general, lucrurile se mișcă încet.

★

Întreprinderea de mecanică fină din București. Inginerul șef Grigore Mihail ne informează prompt : „Cantitatea cea mai mare de aluminiu este consumată, la noi, la discurile diamantate pentru rectificare. Mai exact, la suporții acestora. Dar nu se poate face nici o reducere a cantității de aluminiu, nici o înlocuire a sa. La aluminiu nu se poate cîștiga nimic. Noi folosim mult alămuri. În funcție de funcționalitatea anumitor piese se folosesc diferite calități de alamă. Aici, modificînd o piesă, trebuie să modifici întregul ansamblu în care intră. Trebuie să-l reproiectezi. Asta cere o gîndire de ani de zile, experimentări..." Despre asta este vorba, de gîndire, de reproiectări... „Bine, dacă vreți așa ceva, vă spun că în urmă cu trei ani am făcut turnări de precizie pentru piese din xiluminiu și zamac (aliaje de aluminiu) sub presiune în matriță, soluție care a dus la înlăturarea unor pierderi de metal..." Acum trei ani însă.

La I.C.S.I.T. „Faur", institutul de cercetări de profil aflat în incinta Întreprinderii „23 August", întreprindere mare consumatoare de aluminiu, Ion Ranca, directorul tehnic al institutului, ne informează că nu s-a reproiectat nimic în sensul economiei de aluminiu și că se lucrează la un studiu privind posibilitatea înlocuirii aluminiului cu fonta la carterele motoarelor MB-820 și MB-836. În cazurile în care se pot monta motoare cu cartere de fontă, economia ar fi de 400 de kilograme de aluminiu pe motor. Ar fi, dacă...

★

Un grup de cercetători și specialiști de la Institutul de cercetări și inginerie tehnologică sectoare calde și de la Întreprinderea de autocamioane Brașov au pus la punct un procedeu de recuperare a aluminiului metalic datorită căruia coeficientul de recuperare al aluminiului metalic din resturi este de 85 la sută. Este vorba de un procent foarte bun dacă ținem seama că prin elaborarea, să-i spunem clasică, din aceste resturi nu se recupera nimic. Potrivit celor spuse de inginerul Mihai Tărășescu, de la institutul menționat, de procedeul actual nu beneficiază decît 25 de turnătorii de aluminiu din țară din cele aproximativ 60 cîte există. Nici măcar jumătate...

★

Nu ne vom opri prea mult asupra recuperării aluminiului prin Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile. Vom arăta doar că, după aprecierea directorului tehnic al centralei, Sorin Buligescu, colectarea de la populație reprezintă un procent foarte mic, 2 la sută. că s-ar putea recupera mai mult, dar încă se mai studiază sistemul de achiziții, încă se mai fac propuneri. Există unele soluții (de pildă, înzestrarea fiecărui bloc de locuințe cu două containere, unul pentru metal feros, celălalt pentru metal neferos, sau inițierea unui sistem de colectare prin ziua curățeniei), dar aplicarea lor întîrzie. Se pare că nici colectarea prin școli și organizații obștești nu merge ca pe roate de vreme ce procentul este atît de mic însă este clar pentru toată lumea că zi de zi se irosesc importante cantități de metal neferos, și, ca să revenim la ale noastre, de aluminiu.

★

Reiese din cele constatate că, în primul rînd, s-a făcut destul de puțin pentru economisirea prețiosului metal care este aluminiul. Încetineala cu care se revizuiesc tehnologiile învechite, cu un mare consum de aluminiu, nu poate fi acoperită cu planuri, programe și experimentări care pot dura luni de zile nerezolvînd practic nimic. Nu credem, de asemenea, că înlocuirea unei clanțe de aluminiu cu una din lemn, tablă, sau material plastic înseamnă rezolvarea problemei. Gîndirea unei noi tehnologii, reproiectarea unei piese, a unui utilaj presupune schimbarea unei mentalități, schimbare care pleacă dintr-o înțelegere largă a necesității. Și în ceea ce privește economia de aluminiu există mult loc pentru mai bine, mai ales în înțelegerea profundă a realității.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Rentabilitatea unei investiții puțin obișnuite

Cooperativa agricolă de producție din comuna Gălești, județul Mureș, e încă departe de a fi renumită. Chiar dacă unitatea agricolă sus-numită se află de mai mulți ani între cele mai bune C.A.P.-uri de pe raza județului, reușind între altele să lichideze toate datoriile față de stat fără sprijin din afara comunei, ci numai prin munca harnicilor țărani mureșeni, încă nici aici n-ar fi vreun motiv de notorietate, fiindcă, este evident, la ora actuală numai unitățile agricole care nu reușesc să-și acopere toate cheltuielile din venituri proprii se pot evidenția întrucîtva, dar nu în sensul cel bun. În iurul anului 1970, la Gălești ziua-muncă se plătea cu 20 de lei. Anul trecut ea a fost de exact 32,46 lei, iar planificarea pentru 1980 este de 35 de lei. Ca să ne referim la recolte, în evidență ieșe producția de sfeclă-de-zahăr, cu peste 30 000 kg la hectar. În rest însă, nimic deosebit pînă în momentul de față ! „Ideea ne-a venit în anul 1974, ne spune contabilul șef al cooperativei, Elemer Nagy. Atunci, la Direcția agricolă județeană a sosit o circulară a M.A.I.A., prin care era încurajată inițiativa creării unor ferme specializate pentru creșterea animalelor mici pentru blană. M-am gîndit atunci să facem și noi, aici în Gălești, o fermă de nutrii, lucru care nu putea duce decît la îmbunătățirea veniturilor cooperativei. Organul ierarhic județean ne-a sprijinit, dîndu-ne aprobare, iar Banca agricolă ne-a acordat un credit pe termen lung, rambursabil în 12 ani de zile. Investiția costă aproape 10 milioane de lei, din care numai 10 la sută s-a acoperit din fondurile C.A.P.-ului. În 1975 am încheiat contractul cu proiectantul lucrării — Cooperativa „Constructorul" din Tg. Mureș, plătind 310 000 lei pentru proiect, dealtfel un proiect care a durat un an de zile pînă la predare ! În 1977 am contractat constructorul — Cooperativa meșteșugărească „Munca" Sovata — care ne-a calculat valoarea lucrării de construcții-montaj la 8,37 milioane de lei. Circa 720 000 lei costă utilajele, cuștile și cumpărarea animalelor propriu-zise. Termenul de încheiere a lucrării a fost decalat cu cîteva luni din cauza frigului, acum fiind stabilit la 1 mai anul acesta. Noi avem însă gata 4 grajduri noi, între care unul este de acum populat cu animale — 630 de nutrii în 340 de locuri, jumătate femele, jumătate masculi. Cînd totul va fi gata, adică în curînd, ferma noastră va fi cea mai mare din țară, specializată pe creșterea intensivă și valorificarea nutriților, la un efectiv matcă de 1 500 de animale, între care 1 200 femele apte de reproducție și numai 300 masculi. Practic, capacitatea fermei Gălești va fi dublă decît celelalte ferme existente în țară la această oră."

În fapt, prima unitate cooperatistă care a înființat o fermă de creșterea nutriților este C.A.P. Smeeni (Buzău). În țară, în mod organizat, se mai cresc nutrii la Diosig (Bihor), Caransebeș, Mîrșa, Iratoș (Arad), Merișani (Argeș), Sînsîău (Satu Mare), Scornicești, Dor Mărunt, Sovata, în fine, la Tîrgu Mureș, în cadrul Stațiunii de cercetări zootehnice locale. Dar există și foarte numeroși crescători particulari, avînd în curte de la o pereche la 30—40 de perechi de animale, fiindcă între timp s-a constatat cu ușurință că activitatea sus-numită este una dintre cele mai rentabile. Nutria este un animal originar din jungla sud-americană, dar cu surprinzătoare posibilități de adaptare aproape în oricare colț al globului. Face parte din familia rozătoarelor, cu o coadă specifică, ca de șobolan, dar blana care-i acoperă corpul este foarte frumoasă, în afară de modelul numit „standard" existînd și alte varietăți coloristice, ca „saffir", „alb-scandinav", negru sau pastel... O femelă naște de două ori pe an, statistica indicînd în medie 6—7 pui, dar animalele selecționate ajung și la 15, dacă nu mai mult ! Astfel, în documentația unei ferme ca cea din Gălești rentabilitatea „producției" a fost stabilită la 42 la sută, beneficiul anual ridicîndu-se (chiar la prețul actual de vînzare, care probabil va crește) la nu mai puțin de 800 000 de lei, ținînd seama de efectivul amintit! Din blănurile animalelor se fac haine, căciuli și gulere, odată cu prelucrarea costul unui asemenea produs crescînd considerabil. Despre rentabilitatea acestei activități ne-a vorbit foarte bine inginerul de specialitate Gabor Mihalydeakpal, absolvent al Facultății de zootehnie din București, 27 de ani, șeful fermei de la C.A.P. Gălești, a cărui lucrare de diplomă s-a numit tocmai „Cercetări privind biologia și tehnologiile actuale de creștere a nutriei la noi în țară" ! „Ca urmare a Înaltelor Directive de partid, ne spunea dînsul, în anul în care ne aflăm producția țării trebuie să fie de 42 000 de blănuri, așa cum a stabilit forul nostru tutelar, adică M.A.I.A. Pentru cincinalul care urmează, Directivele Congresului al XII-lea specifică limpede, textual : «Va fi extinsă creșterea **animalelor cu blănuri prețioase** (nurci, vulpi, nutrii) prin construirea de unități specializate.» Este, în fapt, ceea ce am făcut și noi, aici la Gălești ! Această activitate este într-adevăr foarte rentabilă. În cîțiva ani, maximum zece, sperăm să rambursăm întreaga investiție. La fermă există acum patru îngrijitori de animale și un muncitor de deservire, doi mecanici de întreținere, un veterinar și un economist. Cu totul, inclusiv eu, zece oameni. Mîncarea costă în jur de 15—17 lei pe lună pentru fiecare animal, restul sînt costuri de producție pentru centrala termică, apă, electricitate etc. Dar, începînd chiar din toamna aceasta, vom putea livra aproape 10 000 de animale anual, lucru care va aduce cooperativei venituri de cel puțin 2,5 milioane lei. E ceva, nu-i așa ?!"

Este și motivul pentru care am scris aici despre frumoasa inițiativă a cooperatorilor de la Gălești, cei care acoperă cu fapte indicațiile privind rentabilizarea tuturor unităților agricole, clădirea cu forțe proprii a unei noi dimensiuni în munca țăranilor, de care, în fond, se leagă prosperitatea lor viitoare. În curînd Gălețiul va fi într-adevăr renumit în toată țara !

DUMITRU GEORGE

Stația de flotație a minereului

Schimbul de mîine al minerilor

PRIMĂVARA LA CAVNIC

Drumurile mele de reporter m-au purtat de multe ori de la un colț la altul de țară. Am fost, și am stat zile întregi, acolo unde Dunărea se unește pentru totdeauna cu marea sau în nord de țară. M-am aflat de multe dăți în Maramureș, pămînt pe care-l simt mai aproape de sufletul meu decît însăși inima. Am fost în Maramureș cînd dădea coltul ierbii sau cînd cădeau frunzele și primele zăpezi. Am fost în Maramureș și atunci, în clipele hotărîtoare ale anului, cînd se trăgea linia și se socoteau rondele.

La Cavnic, căci acolo mă aflam cînd se anunțau primele zile ale primăverii, în Maramureș, zilele au semnificații deosebite. Orele par mai blînde, iar oamenilor, majoritatea mineri, li se citesc în ochi bucurie și liniște sufletească.

Cavnicul este un diamant de Maramureș ce se află nu departe de Baia Mare, pe un drum ce șerpuiește discret pe lîngă Baia Sprie și trece prin comunele cu ciadîri viu colorate, Șisești și Surdești.

Am ajuns în Cavnic, cum se spune, cu noaptea-n cap. M-am amestecat cu mineri ce mergeau spre exploatarea minieră. Începeau o nouă zi de muncă, o zi ca toate celelalte, cu deosebirea că, în acea zi, se topeau zăpezile, și era o lumină caldă, primăvăratică, o lumină ce le înnobila fețele. La exploatare, înainte de a intra în șut alături de mineri, am reușit să stau de vorbă cu directorul Nicolae Dicu. Aflu, printre altele, că Nicolae Dicu nu este de prin părțile locului, ci din Oltenia, mai precis din Gorj. După ce a terminat facultatea, prin '59, a fost repartizat la Cavnic. A venit aici cu o valiză de cărți și cu tot elanul tinereții. A fost mai întîi miner, lucru pe care nu se sfiește să-l spună. A fost miner fiindcă, ne spune Nicolae Dicu, numai așa, la sute de metri sub pămînt, a putut să dezlege tainele meseriei. A fost și șef de echipă, apoi maistru, inginer șef, iar în urmă cu cîțiva ani, cei de la care l-au numit directorul exploatării miniere. Îl rog pe Nicolae Dicu să-mi povestească, în cîteva cuvinte, ce îi amintește legat de acești ani ai tinereții.

— Ar fi multe de spus, zice, mă gîndesc cu nostalgie și, de ce să nu o spun, cu respect la acei ani. Deseori, împreună cu prietenii mei, minerii, ne gîndim la tinerețe, iar amintirile ne fac să zîmbim. Acei ani, după părerea mea, nu suferă nici o comparație. Poate o să rîdeți cînd o să vă spun, dar la ieșirea din șut, se lucra opt ore, existau doar patru lighene care tineau loc grupurilor sociale, unde ne spălam. Întreaga cantitate de minereu scos din abataje se transporta manual. Tracul și lopata păreau de neînlocuit. În momentul de față, prin schimbarea metodelor de exploatare, toată gama operațiilor

La intrare în mina Boldut

Nicolae Dicu, directorul exploatării miniere Cavnic

Primarul orașului prezent pe un șantier de construcții

Fotografii de AUREL MIHAILOPOL

lor se execută mecanizat. A trăi atît traiul cît și șlapata au devenit obiecte de muzeu. S-a generalizat, nu demult, transportul gravitațional al minereului, fapt ce duce la o mare economisire a combustibilului. Dar cel mai semnificativ lucru este comparația datelor producției. Dacă în anul 1950 se extrăgeau în jur de 45 000 de tone minereuri, în prezent cifra este de cincisprezece ori mai mare, mai precis, la Cavnic se smulg pămîntului anual peste 800 000 de tone. Rezultatele obținute, la încheierea socotelilor anului, ne-au situat pe locul I pe județ în întrecerea socialistă, urmînd ca rezultatele minerilor din Cavnic să concureze cu rezultatele obținute de colegii lor din țară. Atît am putut discuta cu Nicolae Dicu. Exact cît ține drumul de la intrarea la exploatarea minieră pînă în mina Boldut. Atît a rezumat directorul exploatării miniere, viața celor 21 de ani petrecuți la Cavnic, timpul în care s-a îmbinat odată cu oamenii, odată cu orașul. În ciuda faptului că datele din buletinul lui Nicolae Dicu sînt altele, el se consideră un om al Cavnicului, mîndru și totodată factor principal al viitorilor absolvenți de aici. S-a legat pentru toată viața de oameni, de meserie și de Cavnic.

★

Primarul orașului a fost și el miner. Se numește Gavrilă Dangău. A împlinit nu demult 43 de ani. Se consideră tot miner fiindcă, zice el, prin tot ceea ce reușește să facă se face purtătorul gîndurilor și năzuințelor celor care muncesc acolo unde rădăcinile copacilor nu ajung.

— Anul acesta, ne spune Gavrilă Dangău, vor fi date în folosință cîteva sute de apartamente, o școală cu 16 săli de clasă, un complex comercial de aproape o mie de metri pătrați, o sală de cultură și chiar o sală de gimnastică. Și fiindcă localitatea se află amplasată într-o zonă pitorească, în cel mai scurt timp, se va da în folosință un hotel. Un hotel care va fi o gazdă pentru cei care vor veni să cunoască frumusețea naturală a Cavnicului, pentru cei care vor dori să cunoască și să deslușească bogăția sufletească a minerilor.

Cavnicul, în acea zi, scăldat într-o lumină darnică, mirosea a pîine proaspătă. Pîinea reprezenta o sinteză a belșugului.

L-am întrebat pe primar cîtă pîine se consumă zilnic la Cavnic, și am aflat că mai mult de două tone.

Am mîncat, la întoarcere spre Baia Mare, pîine cumpărată din Cavnic. Are un alt gust. Are gustul chemării și totodată al sudorii muncii aduse din adînciuri către noi.

SORIN POSTOLACHE

STRADA MARE

Privind șirul de unități comerciale de la parterele blocurilor pe care le putem ghici ușor, am putea crede că este vorba de unul din marile orașe ale țării. În realitate, imaginea alăturată este surprinsă în centrul așezării urbane Întorsura Buzăului, județul Covasna, unul dintre cele mai tinere orașe ale României socialiste.

Fotografie de ELENA GHERA

Pe Dunăre, Zimnicea, sau sudul absolut al țării

Copilărie crudă, tot raiul tău uitat :
Un car purtind recolta grădinilor în el,
Re'nvii deplină iarăși ca-n arcul de oțel '
Al unui orologiu stirnind, cînd sferturi bat,

Imagini migratoare, în stol foșnind aripi,
Întoarse dintr-al undei fior în ochiul clar.
Cum steaua roabă pietrei se mintuie-n
amnar.
Fiți doar secunda primă ce, ștearsă
de pe chip,
Egal se contopește în ceasul de nisip

Drumurile „Copilăriei crude" se înfundă în acest cap de țară, scris sub grinda de jos a hărții românești. Îndrăgostiții de cinteco rostite cu gîndul la ghiersul auzit între sălcii despletite din Dunăre au vrut să afle tot ce se putea afla despre poetul născut în sudul cel mai de sud al țării. Între altele au aflat că locul unde a văzut lumina zilei încă pendulează între casa maistorului Gheorghe și clădirea școlii locuința, la respectiva dată, a învățătoru lui Romulus Paraschivescu.

Orologiul a fost de timpuriu pus în mișcare în această parte de lume stirnind imagini migratoare fără de număr. Geto dacii și-au durat cetate în „propr", probabil la sfîrșitul secolului al V-lea în tea erei noastre. Este vorba de cea mai veche știută din Muntenia și poate chia din țară. Cronicile bizantine vorbesc despre o așezare înfloritoare de navigatori la începutul mileniului nostru.

Cine se va fi gîndit să-l numească pe el ? Poate împăratul din Bizanț, Le misces ?

Poate să i se tragă de la cuvîntul cu rezonanțe exacte — zimnik, bordei adîncit. Poate să fie totuși veridică mai nouă presupunție — Zimel și disos, respectiv cetatea de pămînt.

Vin, în zi de vară a țării, la Zimnicea. Orașul știut de mine din cărți, lectori despre mersul Dunării sub talpa de granit, orașul „copilăriei crude" chemat în stih a încetat să existe, au trecut luni de-atunci, un orologiu nefast stîrnit din senin și-a întins arcul bezmetic de oțel, fără rețineri și fără măsură. Puteam nota dacă mă grăbeam, asemeni părintelui Pișculescu : „Pe pragul dintre seară și noapte, drumul nostru spre Zimnicea coboară din treaptă în treaptă, iar pe aceste trepte puse de îngeri și de giganți, curg devale, grele și bogate, covoarele holdelor teleormănene."

Se spunea despre Zimnicea că trebuie să fie așezarea cu străzile cele mai drepte și mai potolite, din cîte s-au văzut pînă pînă acum. Constructorii s-ar fi gîndit să lase în voie mersul aburilor leșiți din fluviu, atrași de spinarea domoală a cîmpiei. Or fi decît poate să încredințeze cîmpurilor fluzia drumului deschis către Dunăre, călcînd prin aceste tuburi de orgă așezate în prelungirea locurilor pe unde covoarele holdelor teleormănene binecuvîntau dintotdeauna mîna pusă pe trudă a gospodarilor.

N-am apucat să calc prin Zimnicea de altădată. Aș fi început și eu probabil prin a scotoci urmele „raiului uitat".

Dacă ar fi să ne luăm după Arrian, care la rîndul său îl ia după Ptolomeu, fiul lui Lagos, generalul macedonean care avea să devină rege egiptean, pe aici trebuie să fi trecut împăratul Alexandru prin 345 înaintea erei noastre. De va fi fost sau nu așa, Zimnicea rămîne, independent de asta, un punct cardinal. Cezar Baltag și August Treboniu Laurian au văzut de pe le, încercînd să se dumire cetatea uitată de timp în coasa Dunării Nu vor afla mare lucru nici ei, nu va afla nici Vasile Parvan. Cetatea, cum i s-a zis în partea locului, a ținut și încă ține pentru ea îndeajuns de multe secrete să ne îngăduie a spune în gura mare și apăsat cum s-o fi înfățișat rătăcitorilor prin lunca Dunării veniți de cine știe unde, acum 23 de veacuri și mai bine.

Ne aflăm ca în fața unei grote unde nu reușim să intrăm, lăsîndu-ne la vedere doar ici și colo semne, care întoarse pe toate părțile încearcă a ne vorbi. Cine-și poate împinge imaginația pînă acolo, răscolind adîncurile neluminate încă ? Peste stratul de argilă inițial a fost identificat un prim nivel, cîndva locuit. Dovezile — resturi de locuințe, fragmente ceramice. Dedesubtul acestuia, în argilă, s-au găsit morminte de înhumație din prima epocă a fierului. Ce s-a putut deduce ? Înainte chiar de apariția așezării getice pe colina împînsă spre fluviu, terenul a servit tot ca cimitir.

Generoase pentru ochiul răscolitor al geologului s-au dovedit straturile situate deasupra nivelului de bază. Primul, datat în secolele IV—III înaintea erei noastre, a prins în masa argiloasă ceramică și resturi de locuințe. Următorul nivel, spre suprafață, indică o așezare getică distrusă de incendiu. Ca și ultimul, bogat în cenușă semnalizînd o fostă aglomerare umană devastată de foc, în timpul unui război. Martorul vieții acelor ani de demult este în primul rînd ceramica — vase lucrate la roată, sau cu mîna, amfore grecești precum și fibule de tip trac, de bronz și argint.

Cetatea n-are un prea clar precizat termen de dispariție. Este posibil să fi fost distrusă înainte de Burebista, dar la fel de bine să fi ajuns pînă în timpul lui August, cînd se întîmplă același lucfu și cu alte cetăți getice din Muntenia. Ce n-au putut spune locuințele despre geții vii, au reușit în parte lăcașurile de veci, risipite pe terenurile din vecinătate. Mormintele constituie prin interesul observațiilor un veritabil caleidoscop ale cărui mișcări urmărește în continuare ochiul și timpul istoricului.

Scriptele consemnează cu scrupulozitate că pe o hartă întocmită la 1791 orașul avea 116 case. Record în materie pentru vreme nici o altă localitate nu întrece de 50. Există o dată în biografia Zimnicei care ne-a rolansat în lumea marilor unități de măsură proprii începuturilor cunoscute, pentru noi, uitate. Există o zi și o oră anume cărora ne vom referi totdeauna chiar și atunci cînd nu le vom rosti, cînd nu le vom spune pe nume.

Orice gînd trimis spre Zimnicea trece vrem, nu vrem, prin urechile de ac ale momentului 4 martie. Orice pas făcut spre Zimnicea începe, pentru fiecare din noi, în noaptea de primăvară care avea să decidă, cu de la sine putere, o nouă copilărie orașului.

O dogoare ca amiaza ne ia în primire de cum coborîm la Nanov, o falsă impresie de calm troncează peste firițe și lucruri, o liniște de împrumut, mai degrabă adusă cu noi o putere neobișnuită de dispariție crescînd la tot pasul. Te poți crede într-un cartier nou, de oraș nou : oameni întorși de la lucru cu copiii după ei, dorul nerăbdătorilor din port cu macaralele plutind atent peste clădiri în curs de plămădire. Aici este de fapt cvoarea. Zimnicea a învățat să aibă cartiere, vechi și noi, [illegible] ce s-ar putea numi oraș nou. Zimnicea este un oraș vechi care se reclădește. Cu părerea de rău pentru copilăria ei, ca un pom de sărbători fără podoabe dar, orice s-ar spune, copilărie. Cu mîinile încă bandajate de greutatea molozului îndepărtat, cu priviri încă înnegurate de greutatea amintirii. O incredibilă metamorfoză s-a produs în spațiul devenit într-o clipă cavitatea de rezonanță cea mai primitoare pentru unda de șoc. Te puteai aștepta ca noaptea să se înalțe fără măsură pe verticala durerii omenești. Te puteai aștepta ca semnele palmei date de soartă să se imprime cu nemilă în carnea locului, adînc și pentru totdeauna. - N-a fost așa. Două zile după cruntă izbire de aisberg, învălmășit și parșiv, pornit la drum în puterea nopții, la numai două zile după cele întîmplate, cînd semnele de întrebare se înghesuiau cu nemiluita în pîlnia obosită a sufletului, ceva a intervenit fulgerător, risipind îndoieli, alungînd frămîntările, sădind speranțe, înșelînd un cer sub care se consumase cel mai scurt dintre evenimentele tragice înregistrate de țărîna locului. Cel mai tragic dintre evenimentele scurte ale veacului. La două zile, era aici însuși șeful statului, hotărînd ce se va întîmpla de acum încolo : reclădirea orașului. Replantarea caselor în vatra pîrjolită do cutremur. Reziditea în cel mai scurt timp posibil, a orașului din extremul sud al României. O incredibilă metamorfoză a avut loc în bătaia de inimă a pămîntului. Teama de viață a fost alungată, lăsînd loc încrederii în viață. Frica de viitor a cedat terenul dorinței de a privi de aproape viitorul. Încordarea s-a convertit [illegible] în hotărîtoare voință de a face. A construi a trecut în fața tuturor vorbelor din vocabularul zilei, el însemnînd acum orice și mai „dus a existat, a trăi. Două mii de constructori din zece județe au apărut ca din pămînt pentru a da o mînă de ajutor. Casa lor și masa lor s-au mutat pe locurile unde urmau să se așeze cărămizile pentru cei rămași în cîteva secunde numai, fără casă și fără masă.

Se muncește cu calm, se muncește cu limiste zbuciumată este interiorul [illegible] ființei celor ce țin în mînă mistria și planurile compunerii Zimnicei viitoare. Lucrurile serioase, de durată, lucrurile de bătaie lungă n-au întelegere pentru [illegible] nul de [illegible] de altădată, de [illegible] incapabil să trateze probleme [illegible]

Cum vă arăta oare la Zimnicea născută din dorința noastră de a uita ?

Harta pe care o bănuiam, harta la care mă gîndisem cu mult înainte, harta orașului ce vine, există aievea, ea se află afișată în toate locurile, chiar și unde nu te-ai aștepta. Am văzut-o în consiliul popular am văzut-o la școala [illegible] putut să-i privesc detaliile [illegible] și pe perete [illegible] cantine. Mă gîndisem [illegible] [illegible] care să [illegible] [illegible] smulgă interesul prin încărcătura [illegible] dornice să furnizeze distribuție [illegible] de mai tîrziu. Ar fi poate cel dinte [illegible] de propus vizitatorului [illegible] harta, această enumerare de [illegible] dreptunghiuri de o simplitate [illegible] re. Să privească cu ochii minții b'ocurile alinate, întocmai ca altădată, grijuliu să nu rateze mersul aerului cu pîrtii [illegible] umezite în Dunăre, grăbite să ajungă pe in-

găsim nici o greutate în a escalada niște grămezi de nisip, ajungînd în felul acesta în hala laminoarelor. Sînt două acum, prima linie a intrat în funcțiune la începutul anului, alta este pe cale să intre în probe tehnologice. Miroase peste tot a pereți abia zugrăviți. Din trupul verde de reptilă, tabla de oțel este împinsă, în rotocoale, în maxilarele de superoțel ale mașinii de îndoit. Rezultă o imensă havană, răsucită parcă între degete. Este teava de Zimnicea. Țevarii sînt și ei, cum ne puteam aștepta, abia instalați pe poziție. Unul, șeful din această după-amiază, maistrul Ion Stoian, a lucrat la fabrica din București. S-a mutat, cu familie cu tot, soția este tot în întreprindere, au primit deja locuință. Capitala a rămas o pagină de album în existența lor. Ca și a altora. Unii se văd în preajmă, văzîndu-și de treabă. Grija lor se cheamă acum țevile sudate de aici. „Ieri am bătut recordul : am făcut 48 de tone !"

Plăcerea recordurilor se capătă din mers și cîștigă teren.

Pe malul apei, lîngă portul cochet, lăsat în banii lui de către vasele de mare tonaj, care preferă să se știe în liniștea valurilor din centrul fluviului, zimnicenii și-au amenajat un punct recreativ. Este strandul orașului, dacă cu atîta apă în jur, noțiunea nu sare în ochi prin prețioztate Plajă, umbră, apă, peisaje. Frumos și simplu. Tocmai aici ne-am încurcat pașii cu primarul orașului, venit să vadă niște amenajări aflate în curs de execuție. Nu este locul cel mai elegant să interpelezi un primar dar Dumitru Sandu s-a obișnuit cu multe și de toate. A fost instalat în ziua de 4 martie. Primele lui răspunderi au fost legate de asigurarea adăposturilor pentru cei rămași fără adăpost. Aceste răspunderi au trecut prin a găsi apă pentru toată lumea. Pentru a găsi pîine. „Am organizat 12 tabere de corturi, ne spune, readucîndu-ne în ambianța primelor zile de după cutremur, care erau, cum spuneam, primele lui zile de muncă în fruntea consiliului popular. Se dormea pe cortiere, se dormea grupat — bărbați cu bărbați, femei cu femei".

Multe din ce a urmat, cunoaștem. Ziarele, radioul, televiziunea ne-au ținut la curent cu efortul supraomenesc făcut pentru ca Zimnicea să intre în normal. Acest „normal". Însemnînd redimensionarea existenței sale, într-o perspectivă nouă, luminată de gîndurile bune ale tuturor. O platformă Sud va cuprinde fabrica de țevi sudate de azi, și ea supusă dezvoltării în viitorul apropiat, menționata fabrică de zahăr, portul dunărean, în cadrul căruia va apărea atelierul de reparat nave, și centrala termică. Platforma Nord este rezervată industriei ușoare.

Revenim în oraș, pe străzile învăluite în umbrele înserării. Sînt atacate 3 211 apartamente, aflăm, 2 000 fiind deja date în folosință. „La anul, pe timpul ăsta, zona centrală va fi gata". S-au terminat liceul industrial, cu ateliere școală și sală de gimnastică, școala generală, complexul comercial.

„La anul va fi gata și Monumenful Reconstrucției".

Privindu-l, și noi și alții ca noi, în trecere pe aici, prin localitatea aflată pe paralela 43°37'07" ne vom gîndi cu admirație la cei care s-au aflat din primele clipe pe baricadele reconstrucției. Gîndul și fapta lor au dat naștere Zimnicei de azi.

NEAGU UDROIU ■

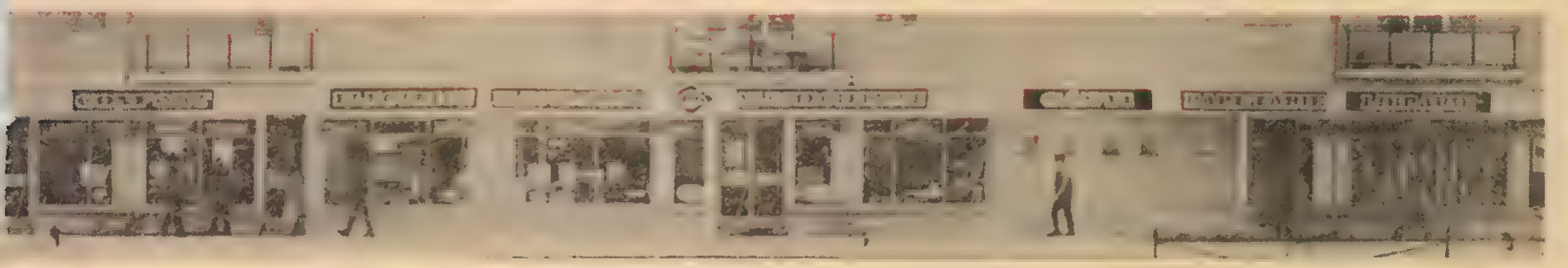

Vă scriu în numele a peste 500 de muncitori care fac naveta la București și care se chinuie cu deplasarea, pentru că, atunci cînd plouă, drumul, pe 6 kilometri, devine impracticabil și mașinile I.T.A. își suspendă cursele. Este vorba de drumul județean ce se desprinde din D.N. 3 București-Călărași la kilometrul 15 și care duce spre satele Cozieni și Pitasca, comuna Găneasa, județul Ilfov. De ani de zile oamenii sesizează și se roagă pentru repararea drumului, dar de tot atîta vreme nu se mai termină discuțiile între direcția județeană de drumuri, fostul sector 3, acum sectorul 2, și direcția domeniului public din C.P.M.B. pentru împărțirea răspunderii și a cinstei de a repara drumul. **(Constantin Ticuleanu,** deputat în Consiliul popular al comunei Găneasa)

■

Am citit în ziare că există o federație de automobilism și karting care organizează concursuri, dar, cu toate acestea, kartingul rămîne accesibil unui număr foarte restrîns de copii. Propunerea mea este să se popularizeze prin școli acest sport și să se creeze condiții mai largi pentru practicarea lui. Eu locuiesc în frumosul cartier Titan din Capitală și știu că în parcul Titan există posibilități să se construiască un kartodrom fără a se investi prea mult. Mai ales că o asemenea inițiativă ar fi sprijinită și de părinți și de copii cu muncă voluntară. (Iordache Mihai)

■

Deși există o carte — MERSUL AUTOBUZELOR — cu ore precise de plecare a mașinilor în curse, de ani de zile, pe rutele Craiova-Plosca sau Craiova-Săpata, aceste ore nu se respectă. În acest an, cursa de la ora 7 și 30 de minute spre Săpata s-a suspendat, iar din celelalte trei plecă uneori doar una, altcori două. Ne-am sătu-rat de cînd ne rugăm de cei de la autogară să-și respecte programul pe care singuri și l-au făcut public. **(Scrisoarea este semnată de Florea Vălu și alți 6 cetățeni** din Giurgița, Dolj)

■

Întreprinderea de morărit, panificație și produse făinoase Brașov: În urma scrisorii către redacție a tovarășei Ies Eleonora, în ședința C.O.M. din luna august 1979, s-a hotărît să i se acorde un spațiu de locuit în locul tovarășului Kiss Alexandru, din str. Zizinului nr. 42, căruia i s-a repartizat un apartament cu 4 camere. Întrucît în anul 1979 nu au fost terminate și date în folosință apartamentele cu 4 camere, urmează ca, în cursul acestui an, acestea să fie repartizate, iar tovarășa Ies Eleonora să ocupe spațiul ce va rămîne liber prin mutarea tovarășului Kiss Alexandru.

N. R. Scrisoarea este semnată nu numai de președintele C.O.M., ci și de directorul întreprinderii. Aceasta să fie oare explicația faptului că unele lucruri care îl privesc direct sînt trecute pur și simplu cu vederea? Îi reamintim o frază: „Tovarășul director al întreprinderii, Popa Ion, imi promite de cînd am depus cererea — adică din 1976, n.n. — că se rezolvă, dar, deși am fost afișată de cîte ori s-au dat locuințe, nu am reușit să mă văd în nici una". În afara situației concrete a acestei muncitoare, se punea problema unor incorectitudini în acordarea locuințelor la întreprindere. Așa încît adevăratul răspuns abia urmează să ne fie trimis. Îl așteptăm. Mai ales că termenul a și expirat.

■

Asociația locatarilor din strada Telul Doamnei nr. 1, sectorul 2, București: De multă vreme sesizăm degeaba faptul că la blocul I.R.T.A. 8, constructorul nu a respectat proiectul, iar I.C.V.L. a închis ochii. Nu avem spălătorii, nu avem uscătorii, nu avem instalație de lumină la boxe, subsolurile sînt nepavate, iar prin terase curge apa. De peste trei ani, noi, asociația de locatari, n-am putut să semnăm nici recepția preliminară pentru părțile comune. În bloc locuiesc 100 de familii, însă cei răspunzători tac la sesizările noastre.

■

Procuratura locală Brașov: Verificîndu-se sesizarea trimisă redacției de Csiki Ileana din orașul Săcele, s-a constatat realitatea faptelor reclamate de ea. Reținîndu-se că unitățile la care sînt încadrați debitorii Csiki Ioan și Derenevschi Dorina nu au respectat dispozițiile art. 461 din Codul de procedură civilă, s-a intervenit atît la Judecătoria Brașov pentru trimiterea încheierilor de poprire cît și la conducerile unităților pentru a se proceda la reținerea și remiterea pensiei de întreținere către creditoarea Csiki Ileana.

■

U.J.C.M. Iași: În urma scrisorii adresate redacției de cooperatoarea Maricica Ciobanu de la Cooperativa „Munca invalizilor" Iași, conducerea cooperativei i-a aprobat petiționarei cererea de a lucra într-o singură tură.

■

Mama mea, Maria Purenciu, domiciliată în Sighișoara, s-a pensionat la 1 martie a.c., după o activitate neîntreruptă în aceeași unitate — Țesătoria de bumbac Sighișoara — de-a lungul a 34 de ani. A fost 20 de ani fruntașă în producție, popularizată la panoul de onoare din centrul orașului, este distinsă cu mai multe ordine și medalii — de două ori cu MEDALIA MUNCII — și este membră a P.C.R. din 1945. La pensionare însă n-a primit din partea conducerii nici cel puțin o strîngere de mînă, dacă o garoafă era mult. **(Georgeta Frendel,** Mediaș)

■

Consiliul popular al municipiului București: Urmare scrisorii adresate redacției de tovarășul Constantin Ghețu, din aleea Compozitorilor nr. 6 A, vă facem cunoscut: Blocul 822 a fost construit de Trustul de construcții Brașov și a fost dat în folosință în luna octombrie 1978, în prezent fiind în perioada de garanție și neavînd efectuată recepția finală. S-au luat măsuri, prin I.C.R.A.L. Giulești — beneficiarul de dotație al blocului — și s-a trecut la elaborarea documentației tehnice privind eliminarea fenomenului de condens care a apărut în circa 30 de apartamente. A fost convocat prin telex Trustul de construcții Brașov să-și trimită delegatul pentru constatare și însușirea documentației de remedieri în vederea recepției finale. S-a comandat la un laborator de specialitate o verificare suplimentară privind depistarea principalelor cauze care au generat condensul la acest bloc. Rezultatul acestei verificări va sta la baza soluțiilor ce se vor aplica. Termenul de începere a execuției nu va depăși luna mai a.c.

■

Darul Romei — LUPOAICA — are în ultima vreme o situație deplorabilă. Unul din prunci a fost furat și regăsit numai după o lungă perioadă de timp, iar acum un deget îi este ciuntit, iar spatele a fost găurit pur și simplu. Nu înțeleg de ce, după atîtea sesizări și propuneri ca acest frumos monument simbolic să fie așezat într-un loc demn de importanța lui — Piața Romană, Sf. Gheorghe, Universitate — lucrul se tergiversează și edilii rămîn indiferenți. Lăsat în parcul din Piața Confederației — parc foarte puțin vizitat și cu foarte puțină lumină — vom fi nevoiți într-o zi să cerem o copie a darului oferit cîndva. **(Ion Făgărășanu,** București)

■

Combinatul industrial de construcții de mașini Bistrița: Urmare sesizării trimise redacției de comitetul cămînului de nefamiliști din str. Gării nr. 14, Bistrița, conducerea unității a dispus efectuarea unei anchete administrative. S-au dispus de urgență remedierile necesare la boiler, la sobe, la televizor. În ceea ce privește activitatea culturală, menționăm că spațiul din apropiere — clubul — aparține Asociației sportive „Dacia" Bistrița, dar, pentru a se rezolva, în limita posibilităților, doleanțele locatarilor, s-a luat legătura cu președintele comitetului sindicatului pe combinat care va asigura cel puțin patru jocuri de șah.

N. R. Cu asociația sportivă „Dacia" nu se putea lua legătura ? Cel puțin telefonic. Nu era neapărată nevoie să se ceară comanda prin centrala din Giurgiu.

■

Mă numesc Croviceanu Gheorghe și locuiesc în București, strada Podul Giurgiului nr. 2, bloc 11. În ziua de 23 martie a.c., la apartamentul 26 din acest bloc trebuia să se prezinte un șofer cu o mașină de la serviciul de Pompe funebre din strada Dr. Felix, achitată cu suma de 764,70 lei, chitanța nr. 26541 (96544), din 21 martie, de Stroe Ghizela, pentru a ridica un mort ce trebuia transportat la cimitirul Străulești II. Decedatul fiind alături de apartamentul meu și neavînd în București oe altcineva în afara soției de vreo 60 de ani, a trebuit s-o ajut, lucru pentru care am trăit niște momente îngrozitoare. Mașina nu mai venea. Sicriul a fost dus pe brațe la biserică. Dar am fost nevoiți să așteptăm cu mortul pe trotuar mai multe ore, în vînt și ploaie, în așteptarea mașinii, deși am telefonat la toate secțiile prestări servicii. M-am dus la garajul din șoseaua Sălaj, unde portarul mi-a spus că lipsesc șoferii, cu excepția unuia singur, plecat în cursă. Pe la ora 18, am sunat la centrala întreprinderii. Am reclamat cazul. Ofițerul de serviciu — o femeie — după ce m-a apostrofat pentru că am sunat acolo, mi-a recomandat să ne descurcăm singuri. Pînă la urmă, cei ce însoțeau mortul au găsit cu chiu cu vai un mijloc de a-l duce. Dar am fost nevoiți nu să facem o înmormîntare după cuviință, ci să depunem sicriul într-o groapă cu apă, acoperindu-l cu noroi, pentru că am ajuns la cimitir pe la ora 20, pe ploaie, vînt și întuneric bezmă.

■

Direcția județeană de poștă și telecomunicații Olt: În urma sesizării cetățeanului Zamfir Bitu, din comuna Făgețelu, s-a intervenit la D.G.P.Tc. București și sîntem asigurați că, în semestrul II 1980, se va începe lucrarea de investiții pentru punerea în funcțiune a centralei telefonice în comuna Făgețelu.

■

Consiliul județean al sindicatelor Neamț: La sesizarea tovarășei Tereza Matache vă răspundem următoarele: Cele sesizate au fost cunoscute de către toți factorii de răspundere din Combinatul de lianți și azbociment Bicaz. Pentru comportarea necorespunzătoare și abuzurile comise, Mihai Keler a fost pus în discuția grupei de sindicat. A fost retrogradat din funcția de maistru de la atelierul în care lucra cu petenta și transferat ca muncitor calificat, la cariera de calcar a combinatului, la o distanță de 30 de kilometri, ca să nu-i mai facă acestela șicane. Consiliul oamenilor muncii nu acceptă însă să i se desfacă contractul de muncă, așa cum dorea Tereza Matache.

■

În noiembrie 1978 am devenit beneficiarul unui apartament proprietate personală în blocul B 8, strada Almașul Mic nr. 3, sector 4, București. Încă de la recepția apartamentului s-au semnalat numeroase și foarte supărătoare defecțiuni. De atunci nu s-au făcut remedierile, iar situația s-a înrăutățit fiindcă au apărut și alte defecțiuni. **(George Niculescu)**

■

Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca: În urma sesizării trimise revistei de locatarii blocului E 2 din strada Gheorghieni nr. 194, s-a pus în vedere asociației de locatari să ia măsuri ca beneficiarii tuturor parcajelor executate sau în curs de executare să fie obligați să amenajeze zona verde din jurul blocului, punctul gospodăresc și locul de joacă pentru copii. Se vor executa plantații de gard viu pe aliniamentul parcajelor, plantații înalte în zona punctului gospodăresc, și gazon cu arbuști decorativi pe restul zonei. Termenul de executare : 31 mai a.c.

■

Direcția sanitară a județului Brașov: Urmare adresei prin care ne trimiteți sesizarea tovarășului Ioan Bularca, vă facem cunoscut că acesta a fost inclus pe tabelul înaintat Comitetului executiv al Consiliului popular Brașov, în vederea aprobării stabilirii domiciliului definitiv în municipiul nostru.

■

Constantin Gurilă, comuna Broscăuți, județul Botoșani: În ziua de 12 martie a.c., șoferul autobuzului cu numărul 1-BT-1902 de pe ruta Broscăuți — Dorohoi n-a vrut să oprească în stația OBOR și n-am putut cobori pînă la capătul liniei. Ba încă îmi mai plimba pe sub nas un levier, cînd a oprit, ca să mă convingă că face ce vrea și cu mașina, și cu levierul, și cu călătorii. „Zmeul" se numește Vologa Toadre.

■

Asociația de locatari din blocul B 11, strada Aurel Vlaicu, Arad: De vreo doi ani așteptăm zadarnic să ni se restituie contravaloarea antenei colective care nu s-a mai montat la blocul nostru. Am acționat O.C.V.L.-ul în judecată și instanța ne-a dat cîștig de cauză. Sentința a rămas definitivă Dar oficiul refuză s-o execute.

■

D.P.M.O.S. Neamț: În urma scrisorii tovarășei Lucreția Georgescu, din Piatra Neamț, i s-a găsit un post de muncitoare calificată la I.T.A. Neamț, potrivit cu starea sănătății ei, post de care s-a declarat foarte mulțumită.

■

Bucșa Ioan, Brașov, aleea Magnoliei nr. 2, bloc 94, apartamentul 17: În aprilie anul trecut, ca urmare a unor afișe apărute în orașul Sibiu prin care se anunța apariția unei reviste de DESIGN, am depus în contul 45 11 09 3 — titular Asociația Română de Marketing — 100 de lei, adică valoarea abonamentului pe anul 1979 la acea revistă. Dar nici pînă în prezent, cu toate demersurile făcute, nu am primit nici un număr — se pare că revista nici n-a apărut — și nici banii nu mi i-am putut recupera.

■

Întreprinderea „Dîmbovița" București: În urma scrisorii tovarășului Nicolae Mihalache, conducerea întreprinderii a hotărît să-i repartizeze un apartament de trei camere.

■

Revin la o scrisoare a subsemnatului, publicată în „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", din nr. 46 pe 1979. Relatam atunci că U.J.C.M. Brașov mi-a vîndut un covor persan, lucrat de mînă, la prețul de 7868 lei, executat de Cooperativa „Meșteșugarul" din Jibou. S-a dovedit că acel covor fusese lucrat de mințuială. De atunci însă nimeni n-a dat nici un semn ca ar vrea să-mi repare paguba. **(Constantin Petre,** Brașov)

■

Întreprinderea „Rulmentul" Brașov: Cele sesizate de tovarășa Rodica Ungureanu, referitor la plata pensiei alimentare de 960 lei, sînt întemeiate, însă nu a putut fi reținută întrucît la Întreprindere sentința nr. 6063/8. VIII 1979 a sosit la 20 I. 1980, iar reținerea de 425 lei lunar s-a făcut pe baza sentinței nr. 7055 din 29 IX 1977. Din luna februarie i se reține tovarășului Nicolae Iordache atît pensia alimentară conform ultimei sentințe, cît și o sumă corespunzătoare pentru acoperirea restanței și a cheltuielilor de judecată.

■

Vă scriu în numele locatarilor din blocul 44, strada Partizanilor nr. 5, cartierul „Someș" din Satu Mare. Stăm în acest bloc din septembrie 1971. De atunci și pînă azi, în apartamentele de la etajele trei și patru, apa caldă nu a curs niciodată. Cu toate acestea ni se impune să o plătim. **(Scrisoarea este semnată de 10 locatari).**

■

Consiliul popular al municipiului Pitești: „Ca urmare a scrisorii adresate revistei „Flacăra" de tov. Horobeanu Ion, vă comunicăm : Combinatul petrochimic Pitești, unde lucrează petentul, i-a atribuit un apartament cu două camere, confort I, în cartierul Prundu, blocul B 5, H. I. declarîndu-se mulțumit".

■

Consiliul popular al orașului Borșa, județul Maramureș: „Vă facem cunoscut că scrisoarea trimisă dv. de către tov. Timiș Petru din Borșa, str. Cerbului nr. 13, a fost rezolvată favorabil de către biroul executiv, în sensul că petentului i s-a repartizat un aragaz cu butelie, luîndu-se în considerare greutățile deosebite pe care le are din cauza familiei sale numeroase".

■

Ministerul Sănătății: „Urmare a scrisorii tov. Drondoe Dumitru din Tîrgu Jiu, adresată revistei „Flacăra", vă comunicăm: S-a luat legătura cu Direcția sanitară a județului Gorj și cu dispensarul — policlinica de stomatologie Tîrgu Jiu — hotărîndu-se, de acord cu petentul, ca fiul acestuia să se prezinte pentru tratament ortodontic la Policlinica metodologică universitară de stomatologie din București în perioada vacanței de primăvară."

■

De mai bine de un an și jumătate își ocupă spațiul în casă un televizor, din producție internă, cu tubul cinescop defect, avînd restul pieselor complete și unele dintre ele de foarte bună calitate. În baza Decretului Consiliului de Stat nr. 465 28.12.1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, m-am adresat atelierului de reparații radio-TV din cadrul complexului Alexandru Moghioroș — București, cu rugămintea de a mi se spune unde trebuie să-l predau. Mi s-a răspuns să-l depun în stradă, deoarece are o durată de funcționare mai mare de 7 ani. Oare așa să fie ? **(Năstasă Costache,** București).

■

Consiliul județean al sindicatelor Sibiu: „Privind sesizarea tov. Gheorghiță Viorica din Avrig, trimisă revistei „Flacăra", vă comunicăm: Întrucît petenta nu are calificare, s-a intervenit pe lîngă Întreprinderea mecanică Mîrșa cu care G. V. a încheiat contract de școlarizare pentru meseria de strungar (curs de calificare cu durată de 6 luni), după absolvirea căruia va avea asigurat loc de muncă corespunzător pregătirii. De menționat că petenta s-a întors la părinții săi care o ajută în creșterea și îngrijirea copilului, avînd condiții corespunzătoare urmării cursului de calificare."

ADMINISTRATIV

Maria Galiț — București: Alocația de stat pentru copii se acordă soțului chiar dacă este pensionar de boală, iar plata alocației se face de către organele de asigurări sociale și pensii, pentru pensionari, dacă pensionarea este de gr. III, alocația o plătește unitatea la care pensionatul de boală prestează program redus ● **Dumitru Constantinescu — Iași:** Restituirea contribuției depuse este posibilă numai la data pensionării și doar în cazul acelora care în total au contribuit mai puțin de 5 ani și nu au drept la pensie suplimentară, ceea ce nu este cazul dv., care beneficiați de o asemenea pensie ● **Ioan Baltheș — Făgăraș:** Conform prevederilor Legii nr. 20/1971 și a instrucțiunilor de aplicare a acesteia, fiecare familie care realizează venituri de peste 500 lei lunar, indiferent de natura acestora, urmează să achite contribuția bănească aferentă la cuantumul veniturilor realizate, la consiliul popular pe raza căruia domiciliază ● **Maria Bumb** — Cluj-Napoca : Prelungirea concediilor medicale prin comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă nu poate fi mai mare de 90 de zile calendaristice ● **Ioana Cosor** — Constanța : Nu este absolut necesar să vă deplasați pînă la București, puteți să ne scrieți despre necazul dv. ● **Simona Barabulă** — București : Am fost informați că ați primit drepturile bănești cuvenite de la întreprinderea de încălțăminte „Carmen".

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ION PREDOȘANU

Atelier VIOREL MĂRGINEAN

Pictorul VIOREL MĂRGINEAN s-a născut la 12 decembrie 1933, în comuna Cenade, județul Alba. Între anii 1948—1953 a urmat Liceul de arte plastice din Cluj, apoi între anii 1953—1959 urmează cursurile Institutului de arte plastice din București, clasa profesor Ion Marșie.

Prima expoziție personală, care a cuprins 97 de lucrări, a avut-o în 1970, în sala Dalles. În același an deschide o expoziție personală la New York, în 1975 deschide o a doua expoziție personală, la Galeria Orizont din București, și în 1978 la Cluj-Napoca.

A participat cu regularitate la expozițiile municipale și republicane din țară, precum și la expoziții de grup și colective reprezentative de peste hotare. I s-au acordat premii pentru pictură de către U.A.P. în 1966, la Expoziția trienală de artă realistă de la Sofia, în 1979, și la Expoziția „Balcanii — zonă a păcii și înțelegerii între popoare" — București, 1980. Este laureat al Festivalului național „Cîntarea României", edițiile 1977 și 1979. De asemenea, i s-au decernat Ordinul „Meritul Cultural" clasa a IV-a, în 1978, și clasa a III-a în 1979.

Cititorilor revistei Flacăra le doresc să aibă cît mai multe zile asemenea din această primăvară și poate, umblând prin natură, în jurul o pasăre, sau pădurea le va sugera de unele culori pictate de mine.

Vineri, sîmbătă și duminică am trecut prin cîteva teatre, prin cîteva săli de expoziții și prin cîteva săli de concerte din București. A fost o experiență tulburătoare. Vineri dimineața, pe o vreme incertă, cu ploi intermitente și vînt tăios, în fața teatrelor, sute de oameni, într-o liniște demnă, elevată, de eveniment, așteptau să-și ridice „drepturile" de a participa la spectacolele care îi interesează, pe care le visează și care fac din serile noastre obișnuite adevărate ceremonii. În fața Teatrului Mic, de pildă, pe strada Constantin Mille (fostă Sărindar) unde s-a aflat cîndva prima sală de teatru românesc, rîndul la bilete pentru spectacolele săptămînii depășise nivelul străzii „Oteteleșeanu". În aceeași seară, la Operă, s-a jucat **Tosca** de Puccini, într-o atmosferă caldă, într-o sală supraaglomerată, cu aplauze dezlănțuite ca la opera „Scala" din Milano după fiecare arie celebră, cu o distribuție inegală dar cu o orchestră în mare formă. Sfîrșitul săptămînii a înregistrat, de asemenea, un aflux impresionant de vizitatori la expoziția retrospectivă de scenografie „Tony Gheorghiu" deschisă în foaierul Teatrului Foarte Mic, expoziție care refface activitatea unuia dintre cei mai sensibili pictori de scenă din ultimele decenii, un poet al decorurilor și costumelor, dispărut prematur dintre noi. O datorie de conștiință pentru teatrul în care a lucrat pînă în ultima clipă !

Mulți dintre vizitatorii de duminică ai Muzeului de artă al Republicii ne-au declarat că se întorc din cînd în cînd aici doar pentru a revedea, de pildă, „Anemonele" lui Luchian. Du-

Vineri, sîmbătă și duminică

minică muzeul a fost plin de părinți și copii care trec cu discreție și în mare respect pentru artă, prin fața lumii pictate și modelate de mari artiști români și străini. Astfel încît duminică la Muzeul de artă al Republicii am trăit un fel de sărbătoare în familie.

Tot duminică dimineață am asistat la un spectacol reconfortant : „Inele, cercei, beteală", montat dintr-o suită de texte jucate sau nejucate pînă acum și semnate de I.L. Caragiale, într-o cavalcadă de umor gras, umor absurd, ironie, sarcasm și poezie care amintește, prin refracție, de stilul „commedia dell'arte". Splendidă demonstrație de artă actoricească și inventivitate regizorală datorate Gildei Marinescu, Andrei Caropol, lui Horațiu Mălăele și George Rafael. Alături, la Galeria Simeza, un pictor revenit din sferele abstractului în epicentrul realului și figurativului — e vorba de N.G. Iorga — a avut în aceste zile vizitatori cît pentru un caleidoscop. În sfîrșit, duminică seara s-a jucat din nou, pentru a trei suta optzeci și două oară (!), „Elisabeta" de Paul Foster, pe scena deschisă de la Grădina Icoanei a Teatrului Bulandra, în fața unei săli arhipline care plutea ca într-un nor de fum prin conflagrațiile unui ev mediu paradoxal și sub bagheta mirabuloasă a lui Liviu Ciulei.

Seara tîrziu, cînd orașul se umple de fluxul și refluxul publicului care se revarsă din cinematografe, aglomerînd trotuarele, într-o plăcută rumoare de conversații, am rămas cu un sentiment tonic de bucurie lăuntrică, de mulțumire sufletească.

ADRIAN DOHOTARU

Cîntecul lui Orfeu

Aruncînd o privire de ansamblu asupra culturii europene ajungem la concluzia că în marile epoci creatoare nu au existat fenomene clasice sau romantice pure. Deoarece un autentic creator clasic are nostalgii romantice, iar un autentic creator romantic are, la rîndul său, vocația clasicismului. Noțiunile se întrepătrund. La fel s-ar putea spune și despre „național" și „universal", în sensul că „naționalul" se valorifică numai în contextul „universal", în timp ce „universalul" presupune o asimilare a celor mai profunde moșteniri naționale. O tainică și trainică fuziune există și între tradiție și inovație sau între „vechi" și „nou". Cu alte cuvinte în acest context spiritual se poate vorbi de o **dialectică** de-a dreptul tulburătoare! **Mutatis mutandis** în domeniul **învățămîntului** — parte integrantă a oricărei culturi — predarea disciplinelor umaniste precum și a științelor exacte trebuie să pornească de la principiul înțelept al îmbinării lor armonioase pentru a se forma cetățeni valoroși, care să poată contribui plenar la mersul spre mai bine al societății. Desigur că au apărut în vremea noastră și teze care au pledat pentru estomparea disciplinelor umaniste. În S.U.A. s-a și încercat aplicarea unor asemenea principii. Rezultatele au fost dezastruoase ! Și de aceea, în S.U.A. s-a renunțat la aceste puncte de vedere. În țara noastră, țara unui popor de un indiscutabil clasicism structural, învățămîntul trebuie să se bazeze pe o predare logică, eficientă și echilibrată a tuturor disciplinelor. Iar în acest sens, muzicii îi revine un rol important în educarea noilor generații de „oameni de omenie". Shakespeare spunea că omul care nu are muzică în dînsul este capabil de perfidie și stricăciune. În regiunea mea natală, în județul Caraș-Severin, am culeș un cîntec popular cu un text deosebit de semnificativ : **„Cine cîntă nu-i om rău"**... Poetul Ioan Alexandru a scris un eseu fascinant prin profunzimea sa — ne referim la **Orfeu Tracul.** Nu spunea unul dintre cei mai mari compozitori din emoționantul Rinascimento — l-am numit pe Claudio Monteverdi — că... „venea Orfeu în cîmpiile Traciei ca să aducă binele, adevărul și frumosul pe pămînt"... Despre „lumea orfică" au scris splendid și Eminescu, și George Călinescu și George Enescu. Oare capodopera lui Beethoven — **Simfonia a 9-a** — nu este o „chemare orfică" pentru a clădi o lume a păcii și a prieteniei între popoare prin cîntec ? Ne naștem, muncim, ne căsătorim și murim în ambianța muzicii. Bucuriile și durerile umane sînt contopite pînă la identificare cu lumea sublimă a Euterpei. De aceea Eminescu, Hasdeu sau Iorga au scris atît de profund despre **educația muzicală.** Și exemplele ar putea continua. Enescu povestea că atunci cînd obosea de atîtea exerciții la vioară se recrea rezolvînd probleme de algebră, iar Einstein simțea necurmat nevoia să interpreteze marile creații din lumea artei sonore. Ne odihnim stînd nu numai în mijlocul naturii ci și înlocuind o muncă prin altă muncă. De aceea, semnatarul acestor rînduri socotește că două ore de muzică — bine predate — pe săptămînă și participarea obligatorie la ansamblul coral sînt imperios necesare în programul de învățămînt al oricărei școli. Tinerii foarte dotați trebuie strași în licee de muzică și în conservatoare, în care statutul de funcționare se cere să fie îmbunătățit, deoarece așa cum se prezintă el astăzi, nu vine în ajutorul elevilor și studenților. Numărul tinerilor muzicieni poate fi mărit, avînd în vedere că în această epocă au apărut și apar un număr mare de talente, fapt dovedit de succesele obținute atît pe plan național cît și pe cel internațional. Toate acestea se leagă indestructibil de semnificația profundă a cuvintelor rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Muzica s-a înscris ca o parte integrantă a uriașei activități desfășurate de poporul nostru pentru construcția socialismului, a muncii desfășurate de partidul și statul nostru pentru ridicarea conștiinței socialiste a tuturor cetățenilor patriei".**

DORU POPOVICI

Brad frumos

...Apoi mi-am amanetat poemele
și m-am împrietenit c-un pezevenghi
care se dădea
cel mai deștept
din oraș ;
descoperise un lucru senzațional,
faptul că iarba și copacii
dar absolut toți copacii
cresc numai cu vîrful în sus,
teorie perfect valabilă, i-am spus,
nu poate fi contestată
nici de nebuni...
Eram sărac
dar inima mea
era cît o roată de car,
împărțeam cu tine ultimul ban,
era pe vremea cînd îmi adjudecam
victorii postume,
cînd congelam senzații ieftine
în burta unor corăbii
ce-și umflau pînzele
a dispreț,
ne compătimeam reciproc ;
tu știai foarte bine, aveam un șoric
greu vandabil,
cu toate astea, din cînd în cînd
îl aruncam peste bord,
ne păsteau aceleași primejdii
sub anchiloza secolului douăzeci,
veneau le'egii străzii
și ne obligau să facem gargară
cu balverne,
e spre binele vostru, ne ziceau,
copiii voștri vor avea adăpost,
vor murmura la izvoarele extazului :
o, brad frumos,
o, brad frumos,
de-a pururi vom fi fericiți.

VALERIU ARMEANU

Eveniment cultural

ION

E bine evident de acum că a ecraniza o operă clasică reprezintă nu numai un act de curaj, ci și asumarea unei mari, foarte mari responsabilități. Realizatorul **Mircea Mureșan**, aflat nu pentru prima oară la o astfel de ecranizare, s-a întrecut de data asta pe sine, oferindu-ne, indiscutabil, una dintre cele mai frumoase și reprezentative opere cinematografice ale genului.

Se simte în materialele acestei pelicule foarte lungi (cele două serii durează **peste trei ore și jumătate — dar puteau fi și zece, fără a obosi pe nimeni !**) un fapt, o cantitate de muncă imensă, se simte, dacă vreți, **patima** cu care realizatorul și-a construit filmul, după un admirabil scenariu semnat de **Titus Popovici**. Rebreanu este prezent **în esență**, copleșitor, lumea, personajele sale unice sînt vii, cumplit de vii, tragicul, violența conflictelor sînt tulburătoare.

Mircea Mureșan și-a construit filmul dinlăuntrul ființei sale, el însuși fiind omul meleagurilor pe care Rebreanu și-a construit drama ; el cunoaște la perfecție locurile și oamenii, se mișcă firesc în această lume aspră și bintuită de patimi. Poate și din pricina asta este și mai evidentă senzația de veridic, de autentic, pe care o ai la vizionare.

Cu ce să începi ? !... Poate cu muzica și naiul lui **Gheorghe Zamfir** (eveniment absolut în muzica de film românească !) ? ! Sau cu interpretarea fascinantului actor care se numește **Petre Gheorghiu** ? ! Sau cu secvența de antologie cinematografică a nașterii nefericitei Ana (**Ioana Crăciunescu**), pe cîmp, în lanul secerătorilor ? !... Foarte greu de precizat.

Cert este că avem de a face cu un film ieșit din comun. Mi se pare esențial un aspect și anume acela că iată, încă o dată, avem certitudinea că în ultimii doi-trei ani cinematografia națională este proiectată pe o curbă valorică tot mai pronunțat ascendentă. Fapt cu atît mai îmbucurător, cu cît acest lucru s-a lăsat cam mult așteptat. Să revenim însă la „ION".

Construcția epică este impresionantă (menționez încă o dată valoarea deosebită a scenariului lui Titus Popovici) ; imaginea (cinemascop — autor **Ion Marinescu**) este dinamică, atît în momentele de înfruntare umană, cînd aparatul se lipește parcă de ochii interpreților, cît și atunci cînd cuprinde spații vaste — spații de o frumusețe plastică deosebită dar și conținînd, în ele însele, acel fior tragic ce marchează, încă de la început, destinul eroilor.

În rolul titular, **Șerban Ionescu**, un foarte tînăr actor, ce dovedește o forță interioară, o siguranță a trăirii surprinzătoare. În general, distribuția este bine aleasă (cu două inexplicabile erori : **Romeo Pop** în Titus Herdelea și **Sorina Stănculescu** în rolul Floricăi — interpreți depășiți, evident, de partitura oferită, buni, poate, în alt gen de roluri, aici distonînd însă puternic cu restul echipei). **Catrinel Dumitrescu, Rodica Negrea, Leopoldina Bălănuță**, chiar și **Valeria Seciu** în rolul episodic al „nebunei satului", și încă alții, se integrează perfect viziunii lui Mircea Mureșan. În rolul bătrînului Herdelea, **Octavian Cotescu** creează un personaj de zile mari în care se zbat simțăminte contradictorii, precum înțelepciunea și lașitatea, furia în fața opresiunii și teama față de viitorul propriei familii.

Cu totul remarcabile decorurile lui **Marcel Bogos**.

Am mai putea adăuga că Ion, superbul și tragicul personaj al literaturii clasice române, există, acum, nu numai între filele scrise ale cărții, ci și vizual, fizic, împreună cu toată lumea sa amară, violentă, dar nemaipomenit de adevărată, de plină de semnificații sociale, morale, **umane** în ultimă instanță, în filmul „Blestemul pămîntului — Blestemul iubirii", o producție a Casei de filme nr. 5 (director Dumitru Fernoagă).

HORIA PATRAȘCU

Expoziția GEORGETA NĂPĂRUȘ

(Muzeul de artă din Ploiești)

Muzeul de artă din Ploiești patronează — după Sala Dalles — expoziția de pictură a Georgetei Năpăruș. O retrospectivă, în fond, dar nu a operei, ci a viziunii ; selecția unor piese cu toate datele lucrului de muzeu, în care avem putința de a descoperi, în splendoare, destinul unei idei. Această idee trebuie remarcată fiindcă, spre deosebire de artiștii la care unitatea și continuitatea sînt, mai degrabă, o chestiune de stăruință în modestie, la Georgeta Năpăruș creația are un miez. Din virtutea lui se împlinește pictura, prin numărul de pînze — mereu aceleași și-ntotdeauna altceva — ni se dezvăluie o esență, un crez foarte românesc. În cazul Georgetei Năpăruș, originalitatea e din ființa artistului, nu din prelucrarea unei moșteniri, din acel lung proces de răsfringeri și filtrări la îndemîna mai tuturor. Oricine și oriunde va ști că pictura aceasta e spirit românesc. Greu de pus în niște repere, greu de circumscris, duhul artei sale are o patrie. Mulți vor fi avut simțămîntul ciudat că-i știu pictura de-o veșnicie, mulți vor fi trăit neliniștea de-a nu-i putea totuși găsi asemănare. Un tablou de Georgeta Năpăruș este, în orice loc ar sta și în orice vecinătate, un tablou numai al ei și, deopotrivă, unul cu-nlăuntrul profund românesc. E o problemă pe care critica abia de-o bănuiește și asta din pricină că, aproape peste noapte, în arta românească s-au ivit cîțiva artiști de seamă, cîteva conștiințe de hotar. S-ar putea spune că generația artiștilor de cincizeci de ani a răzbunat cu prisosință melancolia unei tinereți, esteticește foarte strîmtorată. Expozițiile din ultima vreme — Virgil Almășanu, Ion Gheorghiu, Florin Niculiu, Georgeta Năpăruș — sînt evenimente reale, nu rodul unei conjuncții optimiste.

Avem motive — cel puțin tot atîtea motive cîte au avut bunii critici ai epocii interbelice — de-a vedea în artiștii, azi la maturitate, pe marii magiștri de mîine. Ei dau liniile de forță ale momentului și-ar fi o inocență să gîndim că altele sînt talentele ce semnifică. Sigur balanța interesului public are căderi și înălțări, discuția valorii e capricioasă și rezervă îndeobște surprize, dar nu-i mai puțin adevărat că de ales, avem a alege numai din ce există, din opera ce-și manifestă acum energiile. Veacul nostru controlează foarte atent informația, calitatea ei e inventariată cu grijă. Erori sînt încă posibile, numai că regulă din eroare nu se face. Georgeta Năpăruș e un artist important. Un artist ce trebuie cercetat nu doar în cîmpul generației, ci, pur și simplu, în ansamblul culturii.

Imagini imposibil de narat, în ciuda unor evidențe decorative, imagini greu de comentat în matca unor criterii, picturile acestea par să anunțe o punte între creația de șevalet profesionistă și tezaurul de desen și culoare al țesăturilor și broderiilor țărănești. Mai mult, simțim în compoziție, în ductul pensulei, în bogăția intens prelucrată a straturilor de pastă colorată, în ardoarea moloomă a ocrurilor, în exuberanța și vitalitatea roșului și a verdelui, în strălucirea stelară a albastrului (cel mai frumos albastru, cel mai suav spiritualizat în pictura contemporană) o tainică-nchinare la arta arhaică autohtonă, la acel arhaism ce duce la dedemultul culturii, iar închinarea aceasta e o dovadă de forță, de credință în puterea artei.

TUDOR OCTAVIAN

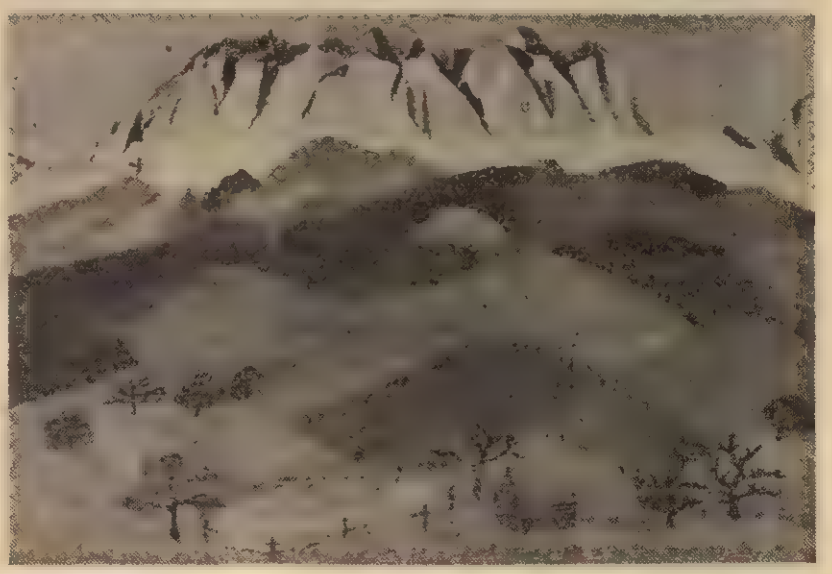

CAP LIMPEDE

TEATRU

Sentimentul are pluralul la feminin

Chiar și sentimentalismul — acest înalt merit al caracterului omului — dacă nu este ținut în hățuri, dacă nu este mereu acordat la mersul realității, poate să ne facă surprize urîte, să ne facă rău, nu bine, ba poate fi în stare să ne strice pînă și viața. Asta-i teza pe care o demonstrează — cu tristețe și ironie, cu minte rece-lucidă și cu suflet fierbinte-duios, cu exprimări literar-metaforice și gazetărești-directe — piesa **Sentimente și naftalină**, scrisă și pledată de **Sidonia Drăgușanu**. Am adăugat și cuvîntul pledată, pentru că rostul piesei a fost și este să ne apere pe noi de noi.

De la opțiunea în repertoriu, la seriozitatea montării și pînă la caietul program, spectacolul **Teatrului Nottara** cu această comedie antisentimentală este, prin excelență, un act de dăruire sentimentală. Incredibil, însă iată că-n lumea teatrului modern-contemporan a reușit să-și strecoare codița și-un sentiment ! Un criteriu-sentiment !

Regia lui **Mihai Berechet**, costumele **Lidiei Radian**, decorul **Elenei Pătrășcanu-Veakis**, muzica lui **H. Mălineanu** au meritul să reconstituie mediul existențial al unei epoci, contextul economic, social și moral în care individul bun, sensibil și romantic e silit s-ajungă să dea cu capul de pragul de sus.

În paralel, actorii **Val Săndulescu, Lucian Dinu, Valeriu Arnăutu, Ion Siminie, Ion Porsilă, Marga Barbu, Ioana Crăciunescu, Lia Șahighian, Constantin Brezeanu** și **Dorin Moga** au creat — prin portrete pitorești tot față de un anume timp, față de o anume epocă — un fundal social viu; lămuritor și convingător pentru drama, pentru zbuciumul, cînd trist, cînd ridicol, al personajului principal. A fost, din partea acestor actori ai unor roluri mai mult mici decît medii, un gest, colectiv și individual, de profesionalism, de bună colegialitate față de deținătoarele rolurilor principale, de onestitate față de teatru, de respect al fiecăruia față de sine.

Am lăsat pentru încheiere cuvintele despre cele două actrițe care duc greul piesei : Margareta Pogonat și Lucia Mureșan.

Margareta Pogonat — frumoasă, inteligentă, talentată, stăpînă pe meserie, acut conștiincioasă față de spectatori — dă viață „ca-n viață" rolului, te obligă pe tine spectator să te tot întrebi de unde i-au făcut rost părinții de ursitoare într-atît de darnice, iar, la sfîrșit, rostește ultimul cuvînt al rolului și-al piesei în așa fel, încît sfîșie sufletul spectatorilor și-i obligă la ovații.

Lucia Mureșan, jumătatea a doua a rolului principal, eminența cenușie a personajului principal, aparent se prelinge, ca o boare ori ca un duh, prin scenă și prin sală, printre actori și printre spectatori, dar, de fapt, materializează spiritul lucid al unei scriitoare care n-a putut să se despartă de vocația sa, de nevoia sa de a fi și critic al propriei scrieri. Jocul Luciei Mureșan are personalitate, dezinvoltură și, mare lucru pentru această piesă !, realizează perfect pandantul cu jocul Margaretei Pogonat.

Amîndouă, împreună, Margareta Pogonat și Lucia Mureșan creează, sub ochii noștri, chipul frămîntat al sufletului și minții unei singure femei.

Dacă ar fi putut fi în sală, soții Sidonia Drăgușanu și Miron Radu Paraschivescu ar fi avut un răgaz de fericire ; așa, le revine doar tulburarea unui emoționant omagiu. După care, toată lumea — actori și spectatori — își pune sentimentele, iar, la naftalină și iese în stradă.

L. NICOLAE

„Program special L.B" de Stephen Poliakoff

Vom remarca mai întîi preferința tînărului regizor Al. Tocilescu pentru acele texte dramatice convenabile unor tratări plastice, care să ofere actorilor sugestii de desfășurare cît mai imprevizibile. După „Nevestele vesele din Windsor" (pe scena Teatrului tineretului din Piatra Neamț) și „Paradis de ocazie" de Tudor Popescu (la Teatrul „Ion Vasilescu" din București) — spectacole prin excelență barocе, încărcate de sublinieri sau de efecte detașate, iată-l aplecîndu-se acum — în **„Program special L.B."** („Cum se numesc cei patru Beatles". în tălmăcirea de la „Bulandra"), piesă a britanicului postfurios Stephen Poliakoff — asupra unui scenariu la fel de pre-textual, din care recompune, împreună cu excelenta trupă a Teatrului tineretului, o parodie muzicală veninoasă.

Partenerii lui Tocilescu sînt, în mare, cam aceiași care au contribuit la succesul, nu lipsit de controverse, al „Nevestelor vesele..." (spectacol pe care unii critici nu s-au sfiit deloc să-l enumere printre cele mai interesante ale deceniului opt !). Scenograful François Pamfil se dovedește și de această dată inspirat, concepînd „cușca" cenușie a studioului de radio așezată pe un imens morman cu deșeuri de bandă magnetică, element sugestiv într-o civilizație a consumului netemperat, dînd senzația de haos, de tentacule vii, gata să sugrume sensibilitatea, să o uniformizeze. Dincolo, în montarea shakespeariană, scenografia — tot a lui F. Pamfil — se bizuia pe o uriașă pernă, a desfătărilor și ispitei, în care personajele se aruncau cu teribilă voluptate, ca într-un pat, ca pe o pungă uriașă de bani sau ca într-o apă dătătoare de speranță. Aici, grămada insidioasă de bandă uzată devine personajul mut al dramei : vietățile din scenă o evită sau o sar nervoase, apelează adesea la ea ca la un martor, se pierd în încîlceala-i derizorie. Celălalt partener credincios al directorului de scenă este actorul Cornel Nicoară — interpretul lui L.B., alias Leonard Brasil, disc-jockey-ul unui post insular de radio, mic inventiv și cabotin pînă la savoare, puțin romantic, impulsiv și vorbăreț cum stă bine unei asemenea meserii. După un Falstaff de zile mari, Cornel Nicoară execută acum un personaj lucid și debordant, amestec de irascibilitate și lirism, entuziasmînd în cîteva rînduri printr-o locvacitate suprasaturată.

Mult e dulce

O peşteră, un denunţ, o uşă

Vîntul ăsta de dimineaţă, trecînd cu paşi mirați prin tufele de ploaie de aur, scutură nisip peste despărţiri. Sus, în cer, scîrţîie a vreme rea. Ipocrizia primăverii sau numai erorile lunii aprilie ? Deschid un caiet cu notaţii puse sub zodia întîmplării. Iată trei dintre ele :

1. — Zi lungă, plicticoasă şi fără rost în calendar, cum sînt cele mai multe zile din noiembrie. Sînt ud în suflet de gînduri negre şi de toate întîmplările fără noroc. În faţa Casei Scînteii, cînd să plec spre casă, mă opreşte un bătrînel. Ţăran. Suge din ţigară. După vicleniа perfectului simplu îmi dau seama că e oltean. „Sînteţi bun, pe unde s-o iau ca să ajung unde se primesc reclamaţiile la ziarul Scînteia ?" Încep să-l descos ce necazuri îl rod, fiindcă orice ţăran măcinat de durere îmi răstoarnă sufletul. „Păi, zice, avui o peşteră şi-o pierdui. Mi-o cîştigă un vecin la judecată, pentru că se deschiden mai mult în curtea lui. Vrui să-l port şi eu la tribunal, băgai actele, plătii avocatul, dar tocmai acum se potrivi de ne-o luă cooperativa ca să ţie băutura la rece". „Şi ce poate să-ţi facă ziarul Scînteia ?" „Păi, să-i dea vecinului peştera îndărăt ca să ne purtăm în judecăţi pîn-oi aduce-o iar în dreptul numelui meu".

2. — X, ajuns şef mare peste-o instituţie vecină cu literele române, primeşte o casă fastuoasă. Locuia acolo de trei ani cînd, într-o zi, se pomeneşte luat în primire şi anchetat de miliţia economică. Cineva îl denunţase că păstrează, ascuns în perete, un seif cu bijuterii şi napoleoni de aur. Faptul era adevărat, dar X nu ştia de existenţa seifului. Casa fusese sediu P.N.T. şi cîţiva şefi ai partidului ascunseseră bijuteriile cu gîndul să le dezgroape la vreme de ananghie. Unul dintre supravieţuitori (probabil că şi literat), nemaiavînd cum ajunge la ele, şi vrînd totodată să-l înfunde şi pe X, a anunţat miliţia. Cred că ura la X mai ales faptul că acesta aşezase la intrarea în salonul de primire un scaun Ludovic al XVI-lea, fără de-un picior. Întîi, X te invita politicos să iei loc, te aşezai şi dădeai imediat în brînci iar el se prăpădea de rîs : uite-aşa, dragul meu, au căzut în bot regii şi burghezii cînd poporul i-a luat din urmă cu armele.

3. — Noapte de primăvară. Plouă torenţial. Sînt într-un sat din cîmpia Brăilei. Bătrînul R., stăpînul casei unde urmează să dorm, priveşte în noapte şi zice : „Greu se mai sapă pămîntul după atîţ potop de ploaie. Şi eu nu pot să chem un om tînăr ca să-mi lucreze grădina, mi se pare că ba nu-nfundă hîrleţul cît trebuie, ba că se uită urît la pomi. Eu sînt prieten cu toţi pomii, în special cu părul ăla din mijlocul livezii. Ieri şedeam de vorbă cu el : mă băiatule, ne ştim de patruzeci de ani şi curînd va trebui să te las. Ai să-ţi scuturi frunza fără să te-aud. Şi n-am să mai gust o pară galbenă, în iulie, seara, cu un păhărel de ţuică. Un pom poate să fie mai înţelegător ca un frate, uneori. Eu mă trag dintr-un sat departe de-aici. Mai am acolo o soră, femeie în vîrstă şi ea, dar nu-mi vine să merg s-o mai văd. Cu anii în urmă a desfăcut casa părintească. Era veche, nu mai rezista. Auzind c-o desface, i-am trimis vorbă : sor-mea, desfaci casa şi-ai s-o vinzi, nu-nstrăina, ţine pentru mine uşa de la tindă pe care mă dădeam huţa toată ziua cînd eram copil. Mai încolo, găsesc un camion sau o căruţă şi trec s-o iau. Am trecut, dar o vînduse. Şi nici măcar nu ţinea minte cui, ca să mă duc s-o răscumpăr... Aş fi pus-o în locul uşii de la odaia unde dorm şi cînd n-am somn m-aş fi uitat la ea. O uşă face uneori cît toată lumea"...

Vîntul care scutură nisip peste despărţiri, în noaptea aia a hîţînat fără încetare o uşă în visele mele.

FĂNUŞ NEAGU ■

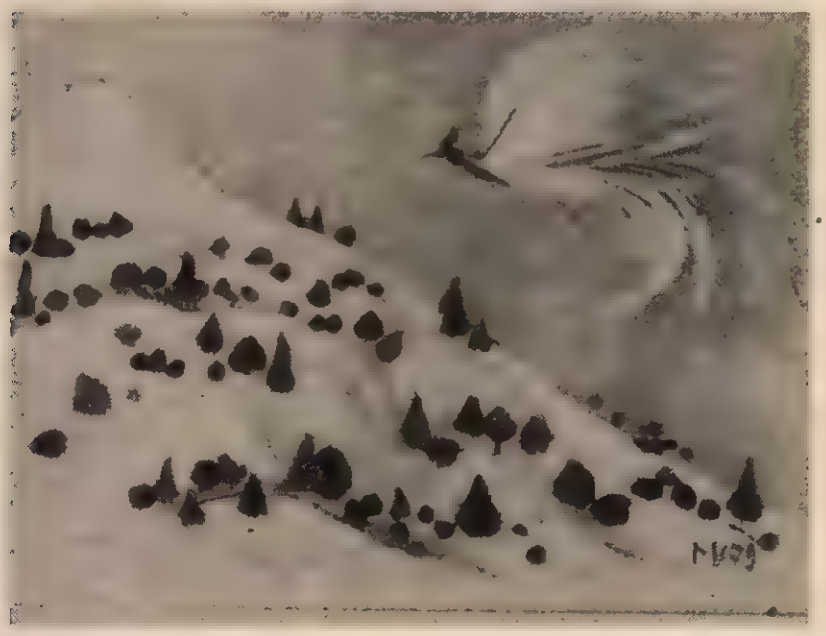

Cronica literară

ADRIAN MARINO: „Hermeneutica lui Mircea Eliade"

În subsidiar, de cîteva ori însă exprimată cît se poate de explicit, cartea lui Adrian Marino, apărută de curînd la Editura „Dacia", are o intenţie polemică şi recuperatoare. Întrucît, fără a urmări să restituie „totalitatea" gîndirii ci doar „adevărata metodă de gîndire" a lui Mircea Eliade, cartea întreprinde o „hermeneutică a hermeneuticii" acestuia, „pe texte, prin texte, cît mai aproape de texte". Procedeul este într-adevăr şi polemic şi recuperator deoarece, după cum spune Adrian Marino, metoda de gîndire a lui Mircea Eliade a fost „acoperită în ultimul timp de o destul de mare cantitate de articole şi «eseuri» — aproximative, dilentate, inconsistente, multe de-a dreptul incompetente — care, cînd nu falsifică direct, fie şi involuntar, spiritul şi metoda gînditorului român întreţin în orice caz despre opera sa o imagine vagă, inexactă, fabuloasă, aproape «mitică», «homerică»". Mircea Eliade se află, într-adevăr, în situaţia de a se vorbi despre el mai mult decît cunoaşterea lui ar îngădui-o şi, totodată, de a se vorbi despre el mai puţin decît parcurgerea şi înţelegerea operei sale ar dovedi că e necesar. Scriind o carte „în primul rînd în cadrul culturii române şi pentru cultura română în care hermeneutica lui Mircea Eliade introduce idei şi perspective noi şi necesare", Adrian Marino refăcînd prin cercetarea sa („cea mai întinsă şi aprofundată despre acest subiect întreprinsă pînă acum, nu numai în ţară") un echilibru al situaţiei amintite.

Iniţial sacră, de interpretare a voinţei zeilor şi „mesajelor" divine, apoi profană (juridică, filologică, literară, de exegeză textuală în sens tot mai larg), hermeneutica (metodă de descifrare şi clarificare a textelor, metodă ce se cere ea însăşi descifrată, clarificată) urmează la Mircea Eliade aceeaşi traiectorie : supunîndu-se vocaţiei sale originare, de interpretare a fenomenelor religioase, se deschide treptat, prin implicaţie latentă sau directă — cum arată Adrian Marino — spre totalitatea fenomenelor spirituale, artistice, literare etc. Ceea ce e de înţeles este „ansamblul fenomenelor spirituale sacre şi profane ale umanităţii". Iar înţelegerea nu se poate produce decît din perspectiva situaţiei originare în care o experienţă fundamentală, existenţială, exprimă percepţia ori intuiţia unei poziţii specifice a omului în cosmos. Cînd spune că „singurul sens al existenţei este de a-i găsi un sens", Mircea Eliade regîndeşte şi exprimă necesitatea omului de a recunoaşte şi trăi într-un „cosmos inteligibil şi semnificativ". („Nesemnificativul îmi apare antiuman prin excelenţă. A fi om înseamnă a căuta semnificaţia"...) Hermeneutica sa, demonstrează Adrian Marino, este implicată în acest efort de sinteză care descifrînd „poziţii şi situaţii asumate de oameni în decursul istoriei" vrea să surprindă însăşi „permanenţa situaţiei existenţiale specifice omului". Astfel, hermeneutica — teorie şi practică a exegezei — devine o adevărată „tehnică spirituală", ce, pe de o parte, face posibilă „reînvierea trecutului total al umanităţii" şi deci „solidarizarea cu toate popoarele dispărute sau periferice" iar pe de altă parte, cum spune însuşi Mircea Eliade, aduce „transformarea interioară a cercetătorului şi, cum se poate spera, şi a cititorului simpatizant" (interpretînd, ne interpretăm pe noi înşine...). Dacă, aşa cum Adrian Marino ne ajută să înţelegem, Mircea Eliade citeşte în filigran istoria pentru a-i descifra latura spirituală, pentru a scrie ceea ce el însuşi numeşte a fi „o istorie universală a spiritului" (iar această abordare, ne mai ajută Adrian Marino să înţelegem, „completează şi nu contrazice în nici un fel recunoaşterea obiectivităţii istoriei economice, sociale sau politice"), cartea pe care o semnalăm cuprinde ea însăşi, ca „hermeneutică a hermeneuticii" lui Mircea Eliade, o citire „în filigran" a operei acestuia şi s-ar cuveni ca la rîndu-i să fie citită astfel. Fie şi numai pentru motivele — exemplificînd — care-l îndreptăţesc pe Adrian Marino să scrie despre hermeneutica **militantă** şi **creatoare** al cărei ideal este „unitatea profundă şi indivizibilă a spiritului uman", ori pentru faptul că „ne aflăm, fără îndoială, în faţa celei mai energice «deschideri», celui mai stăruitor ideolog al «prezenţelor româneşti» (a căror teorie modernă românească de fapt o iniţiază) din deceniile trei şi patru, continuată printr-o teorie generală a universalităţii şi deprovincializării". Ar fi şi înţelesul pe care Adrian Marino îl dă cărţii sale („invitaţie obiectivă la idei hermeneutice active") pentru că scopul mărturisit este de a deschide „un drum nou interpretării şi exegezei româneşti teoretice şi aplicate".

Dacă — desigur, un truism — o carte nu putea fi scrisă decît de cel ce a şi scris-o, impresia că ne aflăm nu în faţa unei simple apariţii ci a unui strălucit eveniment editorial porneşte şi de la această convingere exprimată de Mircea Eliade : „fiecare descoperă ceea ce era spiritual şi cultural pregătit să descopere". Şi : „a înţelege şi a lămuri pentru alţii".

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

CAP LIMPEDE

Revelaţia acestui spectacol este proaspătul absolvent al I.A.T.C., Răzvan Ionescu realizînd aici un oarecare Rex, şmecherul ucenic la şcoala vervei lui L.B., a cărui uzurpare o unelteşte ambiţios, colecţionînd brutalităţi şi anecdote grosolane. Dintr-o partitură ce putea trece lesne în umbră, tînărul debutant pe scena Teatrului Tineretului vine să accentueze nota violent-grotescă a montării şi o face uneori cu atîta frenezie, încît ai impresia că în momentul următor se va prăbuşi epuizat de atare risipă. Bine elaborat, cu suficient relief este şi jocul (distrat-somnolent) al celor două animatoare, dat în seama Marianei Buruiană (Nicola Davies) şi Ancăi Bâjenaru (Jane) — ultima de asemenea debutantă într-o distribuţie la Piatra Neamţ. Savuros apare, la rîndu-i, Constantin Ghenescu, în ipostaza spilcuită de crainic cu accent apusean.

CRISTIAN LIVESCU ■

O precizare

Între 21—29 martie a avut loc cea de-a treia ediţie a Festivalului de teatru contemporan de la Braşov.

În mod firesc, pe marginea acestei importante manifestări teatrale au apărut în presă cronici şi comentarii, dar, în mod cu totul ciudat, unele dintre aceste articole nu comunică decît parţial premiile acordate la acest festival, uneori amiţîndu-se atît regizorul, cît şi instituţia care au produs spectacolul „Haina cu două feţe" (Anunţul din „Informaţia Bucureştiului" nr. 8244 din 31 martie 1980 nu comunică regia spectacolului, „România literară" nr. 14 din 3 aprilie 1980 nu comunică numele regizorului şi nici al instituţiei din care provine spectacolul, articolul din „Contemporanul" nr. 14 din 4 aprilie 1980 nu comunică distincţia acordată spectacolului, articolul din „Scînteia" nr. 11705 din 9 aprilie spune numai că spectacolul „Haina cu două feţe", „...s-a adăugat altui spectacol...", iar în „Flacăra" nr. 15 din 10 aprilie a.c., într-un articol la rubrica „OPINII", un participant la festival, vorbeşte numai despre unul din premiile primite, fără a menţiona nici autorul piesei, nici regizorul, nici teatrul căruia îi aparţine spectacolul mai sus menţionat.)

Ca interpret al unui rol din spectacolul „Haina cu două feţe", precum şi ca membru al colectivului artistic al Teatrului Giuleşti, mă simt dator faţă de colegii mei din spectacol, care, prin dăruirea lor, au făcut în seara zilei de 24 martie ca excelentul public braşovean să umple sala pînă la refuz şi să aplaude aproape continuu la scenă deschisă acest spectacol, să menţionez pentru publicul cititor şi spectator, următoarele :

— Piesa „HAINA CU DOUĂ FEŢE" aparţine dramaturgului bulgar Stanislav Stratiev, a fost pusă în scenă, în premieră pe ţară, la Teatrul Giuleşti — Bucureşti, de către regizorul Alexandru Tocilescu, iar la Braşov, Teatrul Giuleşti a obţinut, cu acest spectacol, următoarele premii :

— PREMIUL pentru cel mai bun spectacol prezentat la festival.

— PREMIUL pentru cea mai bună opţiune repertorială asupra unei piese din dramaturgia străină contemporană.

— PREMIUL pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin.

MIHAIL STAN ■

TV

Compozitor, interpret, versificator şi constructor de instrumente muzicale, haţeganul Petre Armeanu, descoperit de Televiziune la Ohaba de sub Peatră, a demonstrat o dată mai mult, în cadrul emisiunii difuzate simbătă după-amiază, uriaşa zestre naturală a poporului nostru. Ne-a uimit ingeniozitatea lui artizanală, ne-a plăcut să-l ascultăm doinind la fluier şi să-i auzim compoziţiile corale de o aleasă simplitate. Tocmai de aceea regretăm momentele jenante în care badea Petre Armeanu a fost invitat să participe într-o formaţie de Kammermusik, ca violonist într-un trio de factură clasică, sau ceea ce nu i-a venit nici bine şi nici nu i-a fost la îndemînă, cum nu i se potriveşte ilenei Cosînzene mînjupa şi pleoapele cu rimel.

Simbătă, 19 aprilie, la Sala Dalles, vernisajul expoziţiei Aurel Mihailopol (Excellence F.I.A.P.) organizată de Consiliul ziariştilor şi revista FLACĂRA:

Un muzeu in labirint

Veneţienii (V)

Tiţian şi culoarea

Autoportret (Detaliu)

O singură dată, pentru că i s-a cerut oficial, Tiţian a pictat laguna şi flota veneţiană. Dar în culoarea lui există şi azi o Veneţie mai adevărată, poate, decît cea care aleargă cu taxiurile de apă. O Veneţie care a eşuat pe mări şi s-a revanşat în istoria artei. În măsura în care ştim s-o ascultăm, această Veneţie ne poate spune altceva decît eternele exclamaţii ale romanticilor de ocazie pentru care o plimbare cu gondola e o scurtă erezie de la religia pragmatismului. Căci admiraţia pentru nemurirea unui artist e totdeauna un motiv să ne socotim norocoşi. Sîntem încă însetaţi, încă nu ne-am blazat, inima noastră nu s-a uzat într-atîta încît să ne ajungă ambiţiile meschine şi satisfacţiile trecătoare. Există încă, în noi, o foame mai înaltă în faţa căreia trufiile de fiecare zi îşi recunosc mărginirea. Şi poate ceva din fastul lui Tiţian ne va ajuta să ne judecăm mai bine uscăciunea ; sau ceva din strălucirea lui ne va reaminti că fericirea n-are nevoie totuşi decît de o haină pe măsură.

Uneori, cerul său e scăldat parcă în lumina şi cenuşa unui incendiu. Veneţia aude un murmur ciudat în serbările ei, pe care nu-l înţelege încă. În clipa următoare această impresie se risipeşte. Tiţian e un pictor de amiază. Şi apoi e momentul de triumf al culorii. Culoarea se aliază cu flota veneţiană pentru a linguşi vanitatea Veneţiei şi pentru a-i da iluzia că puterea ei va fi eternă. Cine să bănuiască acum că într-o zi culoarea va face acelaşi lucru în slujba declinului şi decepţiilor ? Că vestita „culoare veneţiană" se comportă ca un mercenar ? Că se va pune la dispoziţia singurătăţii cu aceeaşi pasiune cu care a slujit gloria ?

Poate nu întîmplător Veneţia a dat mari colorişti şi a împrumutat sculptori care să-i dăruiască statui. Aşa cum nu întîmplător Michelangelo a ţîşnit dintr-un univers al tăietorilor de piatră. Îmi amintesc de un tablou care se chema **Veneţia fără apă.** O Veneţie absurdă, în care pilonii pe care sînt construite palatele se văd dezgoliţi şi uscaţi. Or, o Veneţie fără pasiunea culorii e tot atît de neconceput ca o Veneţie fără apă. Culoarea sărbătoreşte, rîde, tace, cîntă, suferă. Şi numai foarte rar înţelege. Dar Veneţia n-a fost niciodată dispusă să cedeze o parte din orgoliul fastului ei pentru modestia de a-l înţelege. Ea şi-a făcut iluzii amestecîndu-le nu cu lubire, ca Don Quijote; ci cu vanitate şi cu o mare voluptate a vieţii. În pictură, şcoala veneţiană procedează ca şi flota Veneţiei pe mări. Cucereşte, prădează şi sărbătoreşte victoria. Îndrăzneşte totul şi cunoaşte secretele unei izbînzi răsunătoare. Culoarea nu triumfă pentru a pune întrebări, ci pentru a dicta răspunsuri, anexînd totul iluziilor acestui oraş suspendat între mare şi cer, între glorie şi moarte, unde culoarea devine pe nesimţite fruct strălucitor, plin de parfumul însingerat al amurgurilor sale echivoce. Dacă Don Quijote ar fi venit în lagună, el ar fi văzut morile sale de vînt colorate. Totul e scăldat în culoare aici, chiar decăderea. Culoarea arde şi pe ruine, fără să renunţe la ambiţiile ei. Lumina îngraşă culoarea, iar tăcerea se transformă în muzică. Desigur, Cézanne exagera afirmînd că pictura s-a născut odată cu veneţienii, dar adevăratul destin al culorii în istoria artei s-a jucat la Veneţia, după cum adevăratul destin al umbrei s-a jucat prin Rembrandt la Amsterdam.

Veneţia a găsit în culoare acelaşi sentiment al grandoarei pe care Roma l-a găsit în ruinele ei. Iar Tiţian, cum va face şi Rembrandt, pictează la bătrîneţe mai mult cu degetele decît cu penelul. Ca şi cum ar vrea să simtă în degete vibraţia culorii, care luminează în timp ce descrie. Văd aici şi un simbol. În Veneţia senzuală, Renaşterea a luat în mîini fructul să-l mîngîie, să-l privească, înainte de a muşca din el. E clipa fericită cînd rodul s-a copt şi lăcomia poate fi sărbătorită. Culorile strălucesc în plină amiază şi nimeni nu se gîndeşte că această bucurie se va ofili. Pe culmea Renaşterii, Tiţian priveşte viaţa calm şi fără ezitări. E orgolios, dar ce artist mare nu e orgolios ? Acum, supremul orgoliu al picturii veneţiene e să arate că, atunci cînd vrea, se poate dispensa şi de veşmintele strălucitoare care îi plac atît de mult. La nevoie, pentru a-şi exprima grandoarea îi ajung o îmbrăcăminte neagră pe care să se detaşeze chipul unui pictor bătrîn şi o tăcere pe care o vor putea invidia deopotrivă seniorii şi filosofii. După care revine tonul auriu amestecat cu purpură al paletei lui Tiţian şi cîntecul se reia. O melodie pe care am auzit-o, dealtfel, în toată pictura lui. Ca străjerii din Cadore, Tiţian e încă la post. În plus, frescele veneţiene nu sînt încă atacate de sarea mării, marea n-a început lunga ei războinare împotriva cetăţii dogilor, leii de aur încă nu sînt cocliţi, clopotele bazilicii San Marco anunţă reîntoarcerea corăbiilor din Orient pline de aur şi de pietre preţioase şi nimic nu prevesteşte că într-o zi pe aceste cheiuri nu vor mai trece decît turişti amatori de insolit şi de nostalgie. Nimeni nu bănuieşte că Tintoretto va avea dreptate, el, furiosul ciudat, stăpînit de o febră anxioasă, şi nu Tiţian, seniorul calm al culorii. Nimeni nu bănuieşte că într-o zi palatele vor rămîne pustii, că logodna dogelui cu marea va rămîne o simplă legendă, nimeni nu bănuieşte că se va vorbi într-o zi despre Veneţia ca despre o frumoasă eroare şi că orologiile ei nu vor mai avea decît trecut, iar cetatea, retrasă de privirile indiscrete, va bovariza o glorie ireversibilă. Da, nimeni nu ştie şi poate e bine aşa, altfel Tiţian n-ar mai avea calmul să-şi amestece culorile pînă la adînci bătrîneţe în acelaşi fel princiar şi inegalabil.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Octav Băncilă — pictorul moldovenilor (2)

Nu am la îndemînă instrumentele de lucru capabile să mă dumirească ce loc i s-a dat — dacă i s-a dat — în istoria picturii noastre. Dacă însă nu s-a spus, e obligatoriu s-o facem ; că de la ţăranul lui Grigorescu, surizător şi senin, dulce şi idilic, pînă la acela încruntat şi năpăstuit, arzînd de mînii şi clocotitor, coafruntat de opresiuni şi de nedreptăţi, gata parcă să se dezlănţuiască, stă ca o istorie adevărată sub iscălitura lui Octav Băncilă toată zbuciumata cronică zugrăvită a evoluţiei noastre politice şi sociale. Cum pe acelaşi pomnou va trebui să ascăzăm şi manevtorliu s-o facem ; că de la ţăranul zuintele şi cu neîndupleçările lui. Şi iată că impresiile neştiutorului şi nevinovatului ce eram la 17 ani — dureroase ca de o suferinţă — s-au confirmat după ce mult mai tîrziu am mai spus-o, l-am judecat şi l-am înţeles.

N-am mai căutat însă la Băncilă ceea ce constituia seducţia noastră : culoarea. Şi am făcut abstracţie de ea, ca să văd temele abordate, modul de a le trata, idealurile şi ideile care l-au încălzit şi apoi nesfîrşită tristeţe — oameni trişti, case triste, peisajul trist şi o tristeţe contagioasă pînă şi în florile lui — în care îi sînt scăldate toate pînzele, care venea din viaţă şi din orînduri şi care — evident — refuza o cromatică a voluptăţilor estetice, a evanescenţelor, a lirismului şi a beatitudinii. El picta realităţile şi punea în ele revoltele şi neliniştile lui îngrăşate şi îngroşate de ulei, fără să mai fie loc de suavităţi, de gingăşii şi de transparenţe, acolo unde domneau asuprirea, injustiţia, obida, amarul.

Poate că se vor găsi specialişti şi exegeţi care să-i conteste ca meşteşugar şi să-i aducă obiecţiunea că şi-a limitat paleta la cîteva văpsele ; că a dispreţuit canoanele desenului şi că subiectele predilecte erau mereu aceleaşi, din aceeaşi lume. Poate. Dar cauzele existau şi ele nu puteau evita scrîşnetul, grîurile, ocrul şi roşul întunecat. Cît despre desenul lui Băncilă, totdeauna viguros, totdeauna sugestiv şi personal, evocîndu-mi-l uneori pe Fantin-Latour dar mai ales pe Steinlen — şi mai mult prin identităţi de feluri decît prin înrudiri de manieră — undeva în memorie (aşa cum e întreg „Le Fifre" al lui Manet, copilul de trupă în uniformă lui cazonă cîntînd la piculină, bineînţeles pe alte planuri şi păzind cu stricteţe toate proporţiile şi distanţele de la unul la celălalt) durează fără să pălească „Vînzătorii de ziare", zdrenţăroşi şi descuiţi, în roşu şi albastru, cu care a deschis pagina primă a ziarului „Dimineaţa" într-un număr festiv din 1933, pierdut în prăfuite colecţii şi pe care-mi îngădui să-l dau în fotocopie, ca lumea de astăzi să-l afle şi să-l aprecieze cu toate dezavantajele ce decurg de la color la alb-negru. Şi pentru cei care vor avea curiozitatea să-l vadă aşa cum a apărut, dau indicaţia cuvenită ca să poată fi cît mai lesne cercetat : „Dimineaţa" anul 29, nr. 9655 cu data de luni 13 noiembrie 1933. Desenul a fost reprodus ca o supraconcertă a numărului închinat inaugurării noului local al redacţiei ziarelor „Dimineaţa" şi „Adevărul", care unifica cele trei clădiri vechi contopite în edificiul din str. Constantin Mille, care se păstrează şi în vremea noastră, iar în corpul ziarului, următorul text redacţional încadrează fotografia maestrului în plenitudinea lui fizică : «Coperta numărului de astăzi este opera marelui pictor ieşean Octav Băncilă de la Academia de Belle Arte. Tabloul executat în culoarea fină a pastelului reprezintă zorii zilei cînd ies primii vînzători de ziare ai „Dimineţii". Tonalitatea, cerul, lumina, armonia şi toată perspectiva pitorească subliniază „Dimineaţa" în ambele sensuri : dimineaţa propriu-zisă şi ziarul „Dimineaţa".

În fund, se observă două siluete întrupate în viaţa nocturnă, iar în planul al doilea, dreapta, în urma vînzătorilor, silueta primului cititor al ziarului.

Cei doi vînzători, din primul plan, sînt şi ei înviorati de aerul proaspăt al dimineţii».

Şi cîteva vorbe referitor la titlu : *Octav Băncilă — pictorul moldovenilor.*

Sigur, e riscant să pretinzi că e numai al moldovenilor ; mă refer însă la epocă şi, dacă ar fi să fac o socoteală a expoziţiilor lui Octav Băncilă, pînă în 1944, îmi apare limpede că a expus de mai multe ori la Bucureşti decît la Iaşi. Şi totuşi a fost al moldovenilor.

Nu realizez deloc cîtă pricză a exercitat în Capitală asupra colecţionarilor şi amatorilor de artă, nici cît a vîndut. Am cunoscut destui şi adevărul este că n-am văzut decît ici şi colo, cînd şi cînd, cîte un Băncilă. Dar în Moldova, la Iaşi şi la Botoşani, la Bîrlad şi la Bacău, la Roman şi la Vaslui, la Piatra Neamţ şi la Dorohoi, în unele domiciliі de oameni politici, de profesori universitari şi de liceu, de medici, de magistraţi şi de avocaţi, de industriaşi şi de bancheri şi chiar de simpli comercianţi, care n-aveau nici o tangenţă cu pictura şi nici o chemare pentru ea, am văzut lîngă o icoană sau o reproducere înrămată, agăţat pe perete cîte un Băncilă. Nimic altceva, şi de aici ideea că a fost pictorul moldovenilor. Şi m-am întrebat deseori : care ar putea fi explicaţia ?

Îndestula oare simţul plastic al moldoveanului pînă într-atît încît un tablou de Băncilă reprezenta un *summum* de dorinţi şi de visuri ? Sau, esteticeşte vorbind, nu depăşise moldoveanul stacheta Băncilă ca să descopere şi în alţii înfiorările artei ? Era mai accesibil ca preţuri sau, pur şi simplu, optiunea se producsese dintr-o solidaritate afectivă şi dintr-un spirit regionalist pentru unul de-ai lor ? N-am putut să mă lămuresc. Cert este că n-am întîlnit în casele pe unde am umblat nici pe Luchian, nici pe Petraşcu, nici pe Pallady, nici pe Tonitza, nici pe Ştefan Dumitrescu, nici pe Aurel Băeşu, toţi moldoveni," iar cînd i-am putut admira la moldoveni în locuinţele lor i-am admirat, ca să zic aşa, prin migraţiune, adică după ce moldovenii deveniseră bucureşteni... Şi coincidenţa face ca în 1942, participînd la Salonul Moldovei, să primească Premiul Naţional al Moldovei, înfiinţat special de ministrul Ion Petrovici, moldovean şi el, ca o compensare că i s-a refuzat Premiul de Stat, atribuit atunci lui Eustaţiu Stoenescu.

În 1949 Octav Băncilă părăseşte Iaşul şi se stabileşte în Bucureşti. Cîteodată intram să-l văd în locuinţa lui din Ştirbei Vodă. Şi într-un rînd, aducînd discuţia despre specialа preţuire şi dragoste de care se bucură la moldoveni, Băncilă, cu accentul lui specific, dar şi ruralizînd cu farmec şi cu intenţie parcă, mi-a răspuns : „Păi, cu ts moldovan şi mie inima şi gîndul acolo mi-i şi acolo, cum zice pehlivanul de Argheşi, *is risipit prin spini şi bolovani* şi dacă nu mă gonea nacostea vremilor tot în Moldova aş fi săzut".

Băncilă nu s-a mai întors nicăieri în pămînturile Moldovei lui. Moare la 3 aprilie 1944 în urma unui edem pulmonar. În ajunul marelui bombardament american şi decesul a trecut ca un fapt divers, fiindcă altele erau atunci preocupările oamenilor — prea multe dezastre erau de inventariat, prea multe incendii de stins şi prea mulţi morţi de numărat. A fost incinerat în ziua de 5 aprilie, în prezenţa membrilor familiei şi a cîtorva ieşeni care nu erau dispersaţi ; iar dintre ziarele epocii, în afară de obişnuitul anunţ mortuar plătit din „Universul", numai „Timpul" şi „Curentul" au înserat aceste rînduri — exact aceleaşi fără nici o modificare — în ambele gazete : „Astă noapte, după o scurtă suferinţă, a încetat din viaţă în locuinţa sa din str. Ştirbei Vodă, cunoscutul pictor Octav Băncilă. Dispărutul care moare în vîrstă de 72 ani, a ocupat vreme îndelungată un loc de prim rang în plastica românească, ilustrînd, cu personalitatea sa artistică şi cu rarul dar profesoral ce poseda, mulţi ani catedra de portretistică de la Academia de Belle Arte din Iaşi. Nenumărate săli de expoziţie din ţară şi străinătate, unde maestrul era foarte cunoscut, au prilejuit succese care i-au nimbat marele său talent, situîndu-l alături de figurile cele mai proeminente ale plasticei autohtone".

Atît. Aşa s-a isprăvit în debutul de aprilie de acum 36 de ani Octav Băncilă, ca să supravieţuiască pentru totdeauna, în unitara operă lăsată — care stă mărturie vie — că nu şi-a trădat nici crezurile artistice, nici legile omenici.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Wüste

Cînd lagărul Gusen II — Mauthausen a fost bombardat, o schijă l-a atins şi pe tata. I-a sfîşiat abdomenul. Tata, împreună cu toţi răniţii acelui bombardament şi cu ceilalţi bolnavi din lagăr, au fost înghesuiţi în vagoane şi expediaţi într-un alt lagăr mai mare. Gusen II nu avea crematorii, iar ei, răniţii şi bolnavii, erau cîteva sute. Undeva în Germania, trenul s-a oprit pentru cîteva minute într-o gară. **Häftling-ii,** care se puteau mişca, s-au înghesuit la peretele vagonului şi se uitau prin crăpături pe peron. Vedeau, după atîta timp, unii după ani de zile, oameni îmbrăcaţi ca oamenii, mame ţinînd în braţe copii, perechi îmbrăţişîndu-se.

Tata, stringîndu-şi abdomenul cu mîinile pe care şiroia sîngele, striga cu ultimul strop de putere :

— Apă... apă...

Şi pe acel peron, pe care se plimbau oameni îmbrăcaţi ca oamenii, mame ţinînd în braţe copii, perechi îmbrăţişîndu-se, nu s-a îndreptat nimeni spre vagoane, de parcă tata ar fi strigat : **in einer Wüste,** într-un pustiu, pe o planetă moartă.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

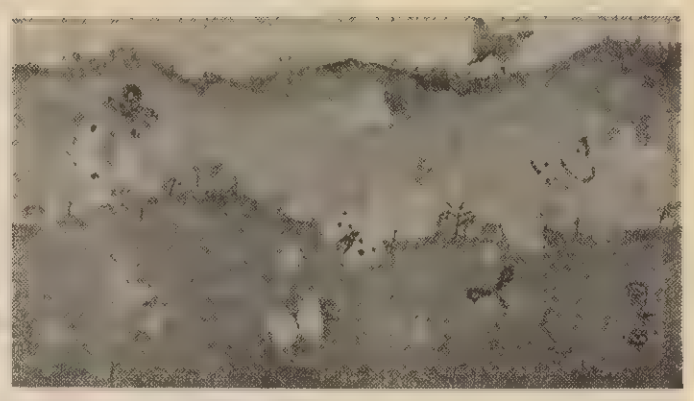

În acest număr al revistei reproduceri după lucrări ale pictorului VIOREL MARGINEAN

Călătorind prin străinătăţi, îmi regăsesc sufletul în Maramureş

— Benone Sinulescu, vă mărturisesc că în Bucureşti v-am căutat de nenumărate ori. Mi-a fost imposibil să vă găsesc. Întîmplarea face să vă întîlnim la Baia Mare, mai exact pe Valea castanilor. Spuneţi-mi, vă rog, de unde veniţi, unde veţi pleca?

— M-am întors de cîteva zile dintr-un turneu pe care l-am făcut timp de o lună în R.F.G. împreună cu Gheorghe Zamfir. Vreau să spun că am dat un număr de concerte cu cel care a cîştigat anul trecut cinci discuri de aur şi două discuri de platină. Numai cîntînd cu Gheorghe Zamfir, departe de ţară, îţi dai seama de mărea valoare pe care o are el şi muzica lui, muzica noastră.

— Cum este înţeleasă şi apreciată muzica populară românească în afara graniţelor?

— Consider turneul pe care l-am făcut alături de Zamfir drept turneul vieţii mele. Am cîntat balade, colinde, doine şi cîntece lirice. La Hamburg, şi nu numai acolo, am întîlnit foarte mulţi care ne-au învăţat limba şi ne cunoşteau obiceiurile tocmai din cîntecele noastre populare. De fiecare dată cînd cîntam sau vorbeam cu aceşti oameni, mă gîndeam la cei de-acasă, la valea Buzăului, la Siriu, la cel care mi-au dat zestrea pe care eu, Benone Sinulescu, o transmit mai departe. Desigur, te simţi minunat cînd un public străin, prin aplauze, îţi cere reapariţia pe scenă.

— Cred că pe lîngă toate satisfacţiile pe care le-aţi avut turneul a fost şi foarte obositor. Am auzit că peste cîteva zile vă veţi afla în Iugoslavia. În loc să staţi acasă şi să vă odihniţi, în momentul de faţă vă aflaţi în Maramureş. Nu-i prea mult?

— Îmi era dor să cînt acasă. Orice s-ar spune, tot acasă mă simt cel mai bine. Maramureşul reprezintă un pandant al locurilor mele natale. De cîte ori vin în această zonă parcă îmi încarc bateriile. Am regăsit aici oameni pe care îi consider prieteni de-o viaţă. Printre aceştia se numără tineri răsăriţi din ansamblul „Maramureşul", Nicolae Griguţă şi Ioan Pop, amîndoi din Valea Izei. De asemenea, Aurel Iancu care de fiecare dată ne primeşte cu ospitalitate maramureşeană. Lor li se alătură sculptorul Anton Krupitzer care a reuşit, în Valea castanilor din Baia Mare, să creeze un loc unde sufletul omului dă naştere la noi valenţe.

— Pînă acum aţi vorbit mai mult despre alţii. Nu sînteţi de părere că ar fi cazul să vorbiţi cîte ceva şi despre dumneavoastră?

— Despre mine, cred, că se cunosc destul de multe. Am spus, în diferite ocazii, mai tot ce am pe suflet. În curînd se vor împlini 25 ani... de cînd cînt.

— De multe ori am fost martor cînd diferiţi cîntăreţi de muzică populară erau respinşi de la tot felul de concursuri cu acuzarea: „Mai terminaţi cu benonismele". Ce părere aveţi?

— Mi-a ajuns şi mie la ureche faptul că, în diferite ocazii, pe unii specialişti îi deranjează faptul că unii cîntăreţi mă imită.

— Vă mai aduceţi aminte care a fost cîntecul dv. de debut?

— Nu numai că îl ştiu, dar pot să-l şi fredonez: „Stăuna mamei străină / Ca garofiţa din grădină / Nici garofiţa nu-i străină / Care fin şi rădăcină / Şi mai face vara flori / Şi are multe surori". Un cîntec cules din Siriu, un cîntec al copilăriei mele. Aveam 17 ani cînd îl cîntam. Dar să revin la cealaltă întrebare. Cînd am debutat era o perioadă dificilă pentru a te lansa în muzica populară. Dacă ne aducem aminte era vremea cînd cîntau Maria Tănase, Maria Lătăreţu, Ioana Radu, Ion Luican, Emil Gavriş, Ştefan Lăzărescu, Mia Braia, Alexandru Grozuţă, Angela Moldovan, Ion Cristoreanu, Rodica Bujor... Dacă nu veneam cu ceva nou, nu numai că nu mă puteam lansa, dar nici nu ajungeam cîntăreţ. În perioada amintită, era la modă cîntecul cu strigături. Eu am încercat să vin cu frumuseţea satului meu, cu puritatea cîntecului buzoian. Cred că am creat un gen, am descoperit în cîntecul popular un anumit lirism de care era mare nevoie în acea vreme. „Benonismele", despre care se vorbeşte şi de care sînt acuzat, vă spun cinstit, nu mă mai supără şi chiar mă flatează. Dar mi-aş permite să dau un sfat celor care bat la porţile debutului: niciînd un imitator nu va putea egala valoarea cîntăreţului. A te descoperi pe tine însuţi este o cauză a reuşitei. Asta presupune un adevărat talent.

— Apoi ce a mai urmat?

— Am devenit mai exigent cu mine însumi. Am trecut în timp prin balade, romanţe şi doine. În momentul de faţă mă aflu într-o a doua perioadă artistică. Îmi place, şi am descoperit, cîntecul de viaţă lungă, cîntecul de petrecere. Ultimul meu disc „La cosiţa cu pridvor" este în acelaşi timp şi primul disc al genului respectiv al generaţiei de după Gică Petrescu. Este o idee şi pentru alţii.

— Apropo de discuri. Nici măcar nu l-am văzut.

— S-a epuizat în cîteva zile. Discul a avut un tiraj de peste 200 000 de exemplare iar caseta a avut un tiraj de peste 100 000.

— Sînt convins că lucrul acesta vă bucură. Cîte discuri aveţi în totalul celor 25 de ani de conviejuire cu cîntecul?

— Circa 35 de discuri şi 3 casete. Dar nu-i lucrul cel mai important pentru mine. Lucrul cu ce e mai mîndrese este faptul că nu există oraş sau comună unde să nu fi cîntat. Îmi place contactul direct cu publicul. Răspund cu cea mai mare plăcere la toate invitaţiile de a cînta în mijlocul lui, de a cînta pentru el.

— Ce vă mai place, Benone Sinulescu?

— Îmi place să spun că am reuşit în toţi aceşti ani să rămîn cu visele mele. Visez de fiecare dată, de pe cele mai moderne autostrăzi sau din cele mai moderne hoteluri, la satul meu, la oamenii iubiţi pe care i-am lăsat acasă. În ciuda faptului că am domiciliul stabil în Drumul Taberei, îmi dau adresa din Siriu, acolo unde doi bătrîni părinţi, rezemaţi de poarta casei, mă aşteaptă să mă întorc. Aş da toţi aceşti ani ca să debutez acum, cu experienţa pe care o am, sau, cum se spune, cu mintea de acum. Dar, asta-i viaţa.

Îmi place să ascult sfaturile lui Ion Budişteanu, Paraschiv Oprea, Florian Economu; îmi place să cînt cu Irina Loghin şi îl admir pe Ion Luican. Îmi place să merg la tot felul de spectacole, chiar şi la cele proaste, fiindcă şi de la ele poţi învăţa cîte ceva şi, de ce să nu mărturisesc, îmi plac sălile pline şi aplauzele cînd cînt.

— Ce vă nemulţumeşte?

— Ei, aici mai sînt încă multe de spus. Mă supără în primul rînd acei „specialişti" care nu au trăit o singură zi la ţară şi cred că ştiu viaţa oamenilor din cărţi sau din emisiunile televizate. Ei, prin „exigenţa" lor, după părerea mea, duc la poluarea folclorului. Sau un alt aspect. Au apărut diferite cupluri vocale. Un cîntăreţ este din Moldova iar altul din Banat. Se cîntă muzică populară. După părerea mea este o mare greşeală. În clipa cînd am început să cînt cu Irina Loghin, care este din aceeaşi zonă folclorică cu mine, toţi aceşti „specialişti" nu au făcut altceva decît să ne critice. Să fiu bine înţeles. Nu fug de critici, dar a amesteca stilurile din diferite zone este din nou o anomalie pe care eu nu o înţeleg.

— Cred că lucrurile sînt mai complicate şi nu vă dăm întru totul dreptate. Dar ce mai aşteptăm, în continuare, de la cîntăreţul Benone Sinulescu?

Pregătesc un disc, să-i spunem omagial, împreună cu prietenul meu Zamfir, un disc care va cuprinde cîntece scoase dintr-un sertar al inimii — pentru acest sfert de veac de cîntec. Şi ca un destin care parcă ne leagă, tot cu Zamfir, voi fi prezent în toamna acestui an pe marea scenă a lumii, scena Olympia din Paris. Este un vis al tuturor celor care cîntă — este poate apogeul carierei mele.

S. OTOPEANU

Cîntăreţului revistei „Flacăra" un sfert de veac de cîntece populare româneşti.
Benone Sinulescu

N. GRIGORE MĂRĂŞANU

Un cîine alb aleargă prin oraş

Îl văd cu limba — spic răsfrînt de plumburi,
prin pîntecul metropolei trecînd
şi-aud lătrînd batoza unui gînd,
tocindu-i nervii slabi ca pe porumburi!

Stăpînul trist îl fluieră din munte,
dar el n-aude: înfăşat în fum,
e vagabond şi e pierdut acum,
cărările-s străine şi sînt ciunte.

Şi tot mai mult, ca într-o colivie,
îl string mari caracatiţe de fum,
parfumul unui codru de alun
înundă-n nări şi-n singe îl sfîşie!

Şi în vacarmul lumilor în care
zimbrii de tablă încă îl lovesc,
prin ceaţa străzii nu-l mai deslueşesc
şi totul e o mare provocare!

Şi fuge-n jos ca o cometă stinsă,
muşcat de frig, în parte obsedat
că într-o zi fuga-i va fi învinsă
de-o pasăre cu cioc înfierbîntat.

C-un ochi în cer, cu sufletul în noapte,
va crede Luna — blîndul lui cu lapte!

Balada lupului sălbatec

A fost o larmă grea pentru lupul sălbatec!

Bivolul metropolei a fins multă sare,
acum doarme în parcuri cu gloanţele ierbii în coarne,
rumegă şi se învolbură asemenea focului
în care patru alizee sună din goarne.

Ştiţi, le spun prietenilor mei de suflet:
tot mai des aud goana vapoarelor noastre de curse,
ruga barcazelor smulse de ape şi un cîntec de sturz
care tot mai mult seamănă cu o tuse!

Prietenilor ce le pasă! mă numesc lupul lor sălbatec
şi rizînd îmi spun că îmi lipseşte o doagă.
Eu ştiu însă că a fost o larmă grea şi lungă, lungă
şi simt sturzul metropolei cum în mine se roagă!

Şi e atîta cosmos în mine!

Stau uneori pe malul fluviului,
întins ca o vidră la soare
şi deodată simt cum nu mai sînt,
cum devin un fir de nisip în rostogolire!

Ştiu atunci că raza unei stele
îmi traversează inima
şi mă înalţ cu cerul în ochi
şi cu fluviul în palme.

Şi e atîta cosmos în mine,
încît mă simt obligat să-mi ordonez
zborul planetelor, să-mi numesc galaxiile
şi să-mi tocmesc un dumnezeu cumsecade

care să troneze peste această infinită
risipire a mea!

Elegia hăţului scăpat din mînă

Parcă duc în circă o autostradă,
lunecă pămîntul — car cu patru roţi,
ai scăpat iar Doamne hăţul sfînt din mînă,
hai, mai fă o lume dacă vrei şi poţi!

Vezi? lovesc în mine umbre lungi de dropii,
ametesc, un vultur se îneacă-n vînt;
spune de mai plînge vreun schilod în ceruri,
dacă lîngă ieslе boi ţintaţi mai sînt.

Pe pămînt e bine, cai de fum tresaltă,
treieră cîmpia greieri de cobalt.

Încotro aleargă fluviul şi pădurea?
Că un mal mă tulbur după celălalt...

VIOREL MĂRGINEAN:

„Pentru mine culoarea este, de fapt, pictură"

— În atelierul dumneavoastră văd pînze, foarte multe pînze care surprind lumea satului, dealurile, păsările, natura locurilor natale. Ce înseamnă pentru pictorul Viorel Mărginean această lume?

— Eu sînt fiu de pădurar şi, poate, aşa se explică lumea pădurii şi a satului, zona de dealuri, păsările, viziunea panoramică a picturii mele. Mi-a rămas profund întipărită în memorie scurgerea celor patru anotimpuri petrecute în copilărie, acolo, pe dealurile din Cenade.

— Elevului de odinioară îi plăcea să deseneze la fel de mult ca pictorului Viorel Mărginean?

— Da. Printre alte desene, făcute aproape zilnic, la şcoală am învăţat geografia ţării după o hartă făcută de mine. Era desenată din ochi, ca o natură moartă.

— Ce semnifică pentru dumneavoastră culoarea în pictură?

— Atît pentru mine, cît şi pentru alţi pictori, culoarea este, de fapt, pictura. Culoarea este o chestiune mai subiectivă. Fiecare o simte şi o percepe altfel. Sigur însă că pictura în complexitatea ei de limbaj nu este numai culoare este şi desen, raport, ritm, contrast etc. Desigur, pictura nu este numai limbaj, ea conţine şi idei, sentimente, stări. De fapt, toate la un loc trec prin gîndirea artistului. Pictura îl reflectă pe autorul ei indiferent de voinţa lui.

— Credeţi în inspiraţie?

— Desigur. Cred în acel **moment anume**, bun, în care, de fapt, se întîlnesc mai multe stări acumulate în timp şi care creează tensiunea necesară pentru a trezi uneori chiar subconştientul. Este momentul în care ai găsit rezolvarea plastică a unui gînd ce te-a urmărit vreme îndelungată. Dar nu poţi aştepta momentul inspiraţiei cu nepăsare, trebuie să pictezi în fiecare zi, căci e nevoie de continuitate în munca de creaţie. Nu cred în pictorii care aşteaptă să le vină inspiraţia, şi nu lucrează.

— Dar în talent credeţi?

— Vreţi neapărat să vă răspund?

— Da.

— Cred în talent. Însă cu talentul vii şi abia apoi contează ce faci cu el. Meseria de pictor, pentru că este grea, trebuie făcută cu multă muncă şi observaţie în fiecare zi, în atelier, pe stradă, tot timpul. Nu există un aparat de măsurat talent dar există, în schimb, experienţa acumulată, experienţă artistică, desigur, care te defineşte ca artist. Am văzut multe lucrări, am văzut multe pînze expuse în diferite muzee, am pictat mult şi toate acestea contribuie la formarea personalităţii. Talentul, acest foc sacru ce îl face pe artist să lucreze, să creeze opere de valoare, chiar dacă sîntem însoţiţi pe tot parcursul activităţii de eşecuri. Dar trebuie să fim exigenţi faţă de acele pînze care nu ne plac. La unele lucrări revin după o perioadă şi le refac, iar la altele renunţ de tot. Uneori, cînd vin în atelier şi am o pînză pe şevalet nu mă apuc să lucrez la ea decît dacă-mi este clarificată soluţia plastică. Altfel trec la alt tablou, care fusese abandonat, şi-l termin sau încep a schiţa, a compune o nouă lucrare.

— Cît timp lucraţi la un tablou?

— N-am făcut niciodată un calcul. Încep mai multe şi le termin în măsura în care-şi găsesc soluţia plastică.

— Privind în jur, aici, în atelierul dumneavoastră, observ multe pînze de mai mari dimensiuni.

— Îmi place să lucrez pe pînze de dimensiuni mari, dar nu este o regulă. Dacă vă uitaţi mai bine puteţi descoperi pînze de dimensiuni diferite chiar şi foarte mici.

— Ce vă place să pictaţi?

— Natura, aşa cum vă mărturiseam şi la începutul discuţiei. Dar fac şi portrete.

— Cînd pictaţi ascultaţi mereu muzică?

— Depinde ce pictez. Uneori mă deranjează muzica. Dar dacă stau să compun, deci sînt într-o anumită fază a lucrării, muzica crează atmosferă, iar dacă pictez o lucrare importantă, de mari dimensiuni, ce necesită concentrare şi pe care trebuie să o atac cu o mai mare forţă atunci muzica mă încurcă. Prefer să nu aud nimic. În acel moment trebuie să decizi: ori faci pictură, ori asculţi muzică. Înainte de a picta şi după aceea muzica poate contribui la realizarea unei stări anume, şi este un bun amic al pictorului.

CORNELIA DJIGOLA

SE POATE TRĂI FĂRĂ MUZICĂ ?

Se cuvine să fim conştienţi că, prin darul special pentru muzică pe care îl au românii, rostirea lor în limbajul acestei arte reprezintă una din manifestările cele mai puternice şi imposibil de contestat ale spiritualităţii trăitorilor de pe meleagurile noastre, în lume. Cugete luminate ale oamenirii, mari artişti, şi-au exprimat în nenumărate rînduri uimirea şi admiraţia pentru muzicalitatea specifică a acestui popor. Deci, oriunde se va auzi un cor românesc de înaltă calitate, o vioară, un pian, un cvartet de coarde, o orchestră de la noi — fără îndoială dintre acelea ce pot reprezenta cu adevărat arta noastră în ce are ea mai bun — se va vorbi cu dragoste şi respect despre România, va reieşi cu limpezime care este cuvîntul specific pe care îl poate aduce ea în ansamblul culturii mondiale. Lucrul acesta s-a văzut în atîtea împrejurări cînd tinerii noştri artişti, cînd compozitorii şi interpreţii noştri au triumfat la concursurile internaţionale de răsunet, situînd România pe unul din primele locuri din lume în ce priveşte vigoarea talentului muzical şi cultivarea lui înalt profesională. Exemple se pot da nenumărate şi în fiecare an Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, care manifestă o grijă specială pentru selectarea şi înfăţişarea la concursuri a tinerilor noştri muzicieni, întocmeşte statistici grăitoare în această privinţă.

Dar aceste succese nu se obţin de la sine. Ele sînt rezultatul muncii pasionate, pline de abnegaţie, duse în ultimele decenii de mădăliile tinere ale muzicii româneşti sub îndrumarea unor profesori competenţi şi în cadrul unui învăţămînt care a permis creşterea impresionantă a unor vlăstare atît de bogat dăruite. S-au obţinut roade îmbucurătoare, care întruchipează o anume maturitate la care a ajuns învăţămîntul muzical românesc, în cadrul unor progrese urîate faţă de trecut. Sîntem deci la faza fericită a culesului, dar pentru ca acest cules să se prelungească se cade să răspîndim şi pentru viitor, cu aceeaşi grijă, sămînţa cea roditoare. O asemenea investiţie deci ca aceea care s-a făcut în construirea edificiului unui învăţămînt muzical modern, de calitate, nu trebuie cumva irosită prin neglijarea sau minimalizarea lui. Să ne ferim de a ajunge în situaţia în care din pricina acordării unui număr insuficient de locuri în învăţămîntul muzical de toate gradele, elemente absolut remarcabile să rămînă pe dinafară, pierzîndu-se astfel talente de prima mînă şi tot ceea ce s-a investit în formarea lor. Voi da şi un exemplu concret : în clasa a XII-a a Liceului de artă „George Enescu", se află în momentul de faţă doi flautişti excepţionali — Sandu Naghi şi Dorin Nicoloiu. În urma unor audieri, în vederea susţinerii de recitaluri la Filarmonica „George Enescu", ambii au fost selecţionaţi şi pentru apropiatul festival „Tinere talente" care se va ţine, în organizarea Colegiului criticilor muzicali din A.T.M., între 22 şi 24 aprilie, la Rîmnicu Vîlcea, în cadrul ediţiei a III-a a „Cîntării României". Or, cu perspectiva faptului că la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" va fi **un singur loc** pentru anul I la flaut, la apropiatul examen de admitere, între cei doi se duce o dispută cumplită şi nedreaptă, dat fiind că ambii sînt talente mari şi deosebite. Ne putem permite oare să nesocotim daruri şi muncă atît de rare ?

Condiţia artistului tînăr

N-ar trebui de asemenea uitată educaţia muzicală de bază pe care un elev trebuie să o dobîndească în şcoala generală şi în liceu. Nu putem forma constructori luminaţi, culţi, ai socialismului dacă îi văduvim de comoara spirituală a cunoaşterii muzicii. Iar îndrumătorii acestor tineri trebuie să fie profesori calificaţi, specializaţi, ridicaţi de secţiile pedagogice ale conservatoarelor.

Sînt multe lucruri de spus în ce priveşte intrarea în viaţa artistică a tinerilor muzicieni, chiar dacă ei sînt premiaţi fericiţi cîştigători ai unor concursuri internaţionale. Nu există încă un grad de operativitate necesar pentru promovarea de la stadiul de tînără speranţă la acela de tînăr artist, apt să contribuie la îmbogăţirea vieţii muzicale a ţării. Am constatat în repetate rînduri, de pildă, că cele mai multe dintre festivalurile muzicale ce dau astăzi relief viu hărţii muzicale a ţării se cantonează adesea într-un conservatorism îngust şi refuză să ia cunoştinţă, an după an, de noile generaţii de muzicieni de talent care se ridică, unele după altele. Ar trebui să existe obligativitatea — pentru asemenea festivaluri — să organizeze un număr de manifestări dedicate lansării tinerilor ; asemenea concerte au devenit în ultimul timp uzuale în activitatea celor mai importante festivaluri mondiale — peste tot punîndu-se problema „schimbului de mîine" al tinerilor care vor lua locul „monştrilor sacri" de astăzi. Cu atît mai mult este cazul să vedem la noi astfel de manifestări (de altfel ultimul „Festival Enescu" a făcut-o) care ar împrospăta considerabil atmosfera, uneori statică, a festivalurilor noastre regionale. Şi oare n-ar trebui să existe o comisie poate chiar în cadrul direcţiei de specialitate din Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, care să aibă tot timpul în obiectiv nu numai trimiterea tinerilor talentaţi la concursuri (asta se face în chip sistematic în ceasul de faţă) dar şi felul în care absolvenţii de primă mînă ai conservatoarelor — şi mai abitir laureaţii concursurilor naţionale şi internaţionale — sînt întrebuinţaţi de instituţiile muzicale ? Avem din fericire săli încăpătoare şi frumoase, apte să găzduiască manifestări muzicale, în atîtea centre ale ţării. În acest cadru s-ar putea organiza, fără cheltuieli importante, o circulaţie intensă a tinerilor interpreţi, care să susţină, dacă nu concerte cu orchestra, cel puţin cicluri de recitaluri, cu folos educativ semnificativ, avînd dublul rol al lansării lor cît mai eficiente în viaţa artistică a ţării şi al educării în spiritul respectului şi dragostei pentru marea muzică, a unui public adesea însetat de artă şi care aşteaptă cu nesaţ organizarea unor astfel de manifestări. Să observăm cu atenţie sălile de tineri care umplu sălile Filarmonicii „George Enescu" de cîte ori se programează capodopere fundamentale din istoria artei sunetelor. Oare asemenea public nu există şi în alte centre ale ţării şi cu atît mai mult n-ar fi el oare interesat să asculte marea muzică în tălmăcirea colegilor de generaţie, a tinerilor artişti care au adus cinste României în atîtea confruntări artistice ale lumii ?

ALFRED HOFFMAN

„Oscar"-ul circului pentru trupa Constantin

Totul a început din iniţiativa unui grup de inimoşi circofili, în frunte cu Dominique Mauclair, preşedintele unei fundaţii franceze de specialitate denumită „La Piste". În memoria celui care a condus o jumătate de secol această fundaţie, Louis Merlin, strălucit zlatist, directorul postului de radio Luxembourg, se organizează anual la Paris o gală-concurs la care sînt invitaţi să participe cei mai buni tineri artişti de circ din lume.

Cea de-a treia ediţie, din acest an, a Galei „La Piste", intitulată semnificativ „Le Cirque de demain" — Circul de mîine — a-a desfăşurat sub patronajul ministrului culturii şi comunicaţiilor al Franţei, Jean-Philippe Lecat, şi al Municipalităţii oraşului Paris, reprezentată prin actriţa Silvia Monfort, directoarea Centrului „Carré" de acţiune culturală al Parisului.

În seara galei, un public, pe cît de entuziast pe atît de avertizat, a umplut pînă la refuz cochetul „chapiteau" al circului „Gruss à l'ancienne", fapt deosebit de semnificativ. Manejul, acest „cerc fermecat", drage mereu spectatorii.

Atmosfera premierei te antrenează cu gîndul apre universul lui Toulouse Lautrec, Degas, Rouault, Seurat, Fernand Leger, Heuze, Touchangues şi al atîtor alţi ilustratori măiestri ai jocurilor circului. Publicul asistă la reprezentaţia unică a unui spectacol excepţional.

Printre trupele care şi-au dat concursul la această prestigioasă gală a fost şi trupa de artişti romani Constantin, de saltatori la trampolină de la circul de Stat Bucureşti. Trampolina sau plasa elastică este o specialitate de mare popularitate. Sub o aparenţă lucrativă (o petrecere în aer de plasă, artiştii par să imite veselia copiilor care saltă pe o somieră, cu o elastică şi perfectă voluptate) ea este însă o specialitate extrem de primejdioasă, ale cărei pase spectaculare cer solide cunoştinţe acrobatice. Numărul, de mare virtuozitate, cuprinde cîteva figuri de performanţă, ca de pildă triplul-salt mortal executat de cel mai tînăr component al trupei, Mircea Petre, în vîrstă de 15 ani, care realizează astfel performanţa obţinută la acelaşi aparat de celebrul Tito Gnonas, de la Circul Atayade din Mexic, cel mai mare voltijor contemporan. Constantin Iosif, fost cascador al cinematografiei, în prezent şeful trupei de saltatori care-i poartă numele, îşi execută partitura în modalitate comică, impulsia dată de plasă dîndu-i posibilitatea să realizeze salturi „au ralenti", de mare efect umoristic.

În ovaţiile asistenţei, juriul, sub preşedinţia actorului Jacques Fabbri, distribuie laureaţilor premiile oferite de Preşedintele Republicii franceze, Valéry Giscard d'Estaing, de Ministerul Culturii, de Prinţul Rainier III de Monaco, şi de alte asociaţii şi instituţii de prim rang : Asociaţia Presei, Clubul Circului, Radio-Luxembourg etc. Trupa de artişti români, compusă din opt tineri şi tinere, este una din laureatele acestui prestigios concurs şi singura trupă ce a fost selecţionată pentru a participa la a 6-a ediţie a Festivalului mondial de la Monte-Carlo, localitate ce a devenit în ultimul timp un adevărat Bayreuth al circului (La ora cînd apare reportajul de faţă Festivalul de la Monte-Carlo s-a încheiat, aducîndu-ne vestea îmbucurătoare că trupa Constantin a fost distinsă cu un important premiu şi în cadrul acestui festival ; alături de ea, reprezentînd de asemenea circul românesc, a fost premiat şi numărul de acrobaţie aeriană al Petruţei Bucur, ambele noastre formaţii de circ fiind laureate la acest concurs).

În acest sfîrşit de an, cînd circul românesc sărbătoreşte un sfert de veac de la etatizare şi 2 000 de ani de existenţă a acestei forme de spectacol pe teritoriul ţării noastre (pline de vestigii dacice şi greco-romane ale unor amfiteatre, palestre şi alte construcţii destinate jocurilor de arenă), magia lui multiseculară conferă circului românesc de azi o nouă tinereţe, făcîndu-l să trăiască, să retrăiască, să renască neîncetat, pentru că circul este etern şi glorios, o sărbătoare perpetuă a omului.

PETRE PINTILIE

Notă

Anul acesta, la Madrid, la cel de-al IX-lea Festival mondial al circurilor, trupa Constantin, formată din 12 tineri, a obţinut, pentru salturi şi acrobaţie la basculă, premiul „Oscar", pe anul 1900. Este al doilea „Oscar" în decurs de doi ani ! Figura care a entuziasmat întreaga asistenţă, pe toţi directorii circurilor prezenţi aici, a fost dublu-salt formînd coloana de cinci, fără nici o siguranţă (lonjă), rezultat unic în istoria saltatorilor la basculă !

Şcoala şi gustul public

Documentele Congresului al XII-lea al partidului nostru deschid o perspectivă minunată dezvoltării culturii şi artei româneşti şi stabilesc sarcini concrete de mare limpezime şi generozitate pentru creatorii din domeniul artei, cerîndu-le să oglindească în lucrările lor — cu mijloacele specifice fiecărei arte — viaţa şi realizările actuale ale poporului nostru, problemele şi frămîntările oamenilor care construiesc noua orînduire, lupta comuniştilor, a partidului, pentru transformări revoluţionare în toate domeniile, alături de teme care să pună în lumină momente semnificative din istoria patriei şi a poporului. În acest front larg de transformări şi realizări este chemată să se înroleze şi muzica.

În complexul proces de reflectare în muzică a problemelor şi frămîntărilor societăţii, ale omului contemporan, de educare a maselor de oameni ai muncii sînt implicaţi trei factori : creatorii, interpreţii şi marele public. Majoritatea problemelor pe care le abordez în dezbaterea de faţă se referă la aspecte legate de doi dintre aceşti factori : marele public, destinatarul actului artistic, şi specialiştii. Această preferinţă este determinată de faptul că — după părerea mea — cauzele care duc la o scădere a eficienţei muzicii în plan educativ sînt legate în primul rînd de modul în care este pregătit azi marele public pentru înţelegerea limbajului muzical şi formarea gustului estetic, apoi — mai ales în ultima vreme — de modul în care sînt selecţionaţi şi pregătiţi interpreţii şi apoi, bineînţeles, de unele probleme legate de creaţie. Cînd ne referim la raportul „muzică — public", avem întotdeauna în vedere, cu precădere, doar două din ipostazele muzicii : aceea de artă şi de limbaj. În ipostaza de artă, muzica se dezvăluie marelui public — atît în cazul ascultării, al receptării cît şi în cazul practicării ei — prin limbaj. Or, majoritatea problemelor legate de pregătirea maselor pentru înţelegerea şi practicarea muzicii sînt legate de însuşirea limbajului muzical. În vreme ce compozitorii, creatorii muzicii, stăpînesc limbajul muzical la un nivel universal — ceea ce îi şi conferă acesteia calitatea de mijloc de comunicare planetară — şi creează operele lor în acest limbaj, grija pentru educaţia muzicală a maselor, pentru însuşirea acestei „limbi universale" trebuie să preocupe intens pe toţi cei care activează în domeniul muzicii. Altfel se ajunge la un decalaj accentuat între creatori şi „consumatori", între operele muzicale şi posibilitatea de receptare, de înţelegere a lor, de către marele public.

Or, însuşirea muzicii, a limbajului muzical — ca şi a limbilor străine — nu poate fi realizată corespunzător decît în şcoală, cu ajutorul şi sub îndrumarea permanentă a unor cadre de specialitate, iar practicarea muzicii poate şi trebuie să fie făcută la toate vîrstele sub îndrumarea unor persoane pregătite în acest sens în rezolvarea temelor pentru acasă, în efectuarea studiului individual, la muzică, elevul nu poate fi ajutat de cei din jurul lui — ca la alte discipline — şi atunci nu rămîne decît să rezolve în şcoală programul de însuşire a limbajului şi de pregătire muzicală.

La clasele I—IV această sarcină o au învăţătorii care — după părerea mea — nu mai pot realiza la ora actuală instruirea şi educarea muzicală a elevilor la nivelul la care o făceau acum 30 de ani, pentru următoarele motive :

— limbajul muzical, muzica, s-au dezvoltat, s-au perfecţionat, au devenit mult mai complexe, mai nuanţate — aşa cum dealtfel s-a întîmplat în toate domeniile activităţii umane ;

— sensibilitatea, receptivitatea şi gustul copiilor au evoluat foarte mult faţă de copilăria noastră cînd nu existau radiouri, televizoare, magnetofoane, cinematografe şi atîtea săli de concerte şi spectacole.

De aceea consider că este necesar ca pregătirea muzicală a învăţătorilor, deocamdată insuficientă, să înceapă cu o severă selecţie pe bază de aptitudini muzicale şi să se perfecţioneze în cadrul liceelor pedagogice printr-un număr sporit de ore afectate muzicii, şi prin deprinderea cîntatului la un instrument.

Pe de altă parte, în clasele I—II educaţia muzicală se face pe bază de auz, studiul limbajului muzical începînd abia din clasa a III-a.

În continuare, la clasele III—VIII, într-o oră de muzică pe săptămînă trebuie să se facă şi cultură muzicală, şi limbaj muzical şi practică (audiţie şi cîntare) ceea ce nu se poate deocamdată realiza, pe de o parte din cauza timpului insuficient (să nu uităm că aici este vorba de formarea de deprinderi) iar pe de altă parte fiindcă în marea majoritate a cazurilor aceste ore sînt efectuate de cadre cu alte profile dintre care unele le folosesc pentru rezolvarea problemelor propriei lor specialităţi. Cum aceasta este situaţia în marea majoritate a şcolilor din mediul rural, localităţile respective rămîn fără îndrumarea unui cadru calificat şi pentru activitatea cultural-artistică a obştii. Consider că este necesar ca în ciclul liceal să se introducă o oră de pregătire muzicală, de cultură muzicală, adică o activitate muzicală sistematică prevăzută în orar şi care să contribuie eficient la pregătirea multilaterală a tinerelului pentru o bogată viaţă spirituală. Soluţia preconizată în ora actuală, de introducere la toate clasele a unei ore de **activităţi artistice la alegere,** nu rezolvă deocamdată problema fiindcă marea majoritate a elevilor vor alege cinematograful, teatrul, dansul etc. care sînt mai uşor de descifrat şi de însuşit. Prin urmare, ei văd rezolvarea pregătirii muzicale complexe a tineretului pe baza solidă a şcolii care îi poate orienta mai bine pe elev în noianul de manifestări muzicale, uneori poluate şi submediocre, alteori chiar nocive, şi care îi ajută să facă singur muzică, să-şi ofere singur satisfacţii estetice elevate. Pentru aceasta, principalele şi primele probleme care se cer rezolvate sînt :

predarea muzicii la clasele I—XII de către cadre didactice competente pe măsură ce învăţămîntul superior muzical va asigura necesarul de profesori iar învăţămîntul pedagogic — învăţători pregătiţi la un nivel muzical superior ;

— educaţia muzicală pe bază de limbaj să înceapă din clasa I şi să se realizeze odată cu dezvoltarea gustului artistic şi studierea unui instrument simplu ca mijloc ajutător de descifrare a muzicii.

Alte aspecte ca : elaborarea unei concepţii clare privind educaţia muzicală a elevilor în clasele I—XII, perfecţionarea profesorilor, a învăţătorilor, a programelor, a manualelor şi metodicilor, asigurarea unor cabinete de muzică acolo unde este posibil, dotarea corespunzătoare cu aparate, instrumente şi alte materiale necesare sînt complementare şi dependente de primele condiţii expuse mai sus şi ar putea fi rezolvate uşor şi cu entuziasm de specialiştii domeniului dacă ar întrevedea o asemenea perspectivă.

Spaţiul nu ne permite să aducem toate argumentele pentru poziţia pe care am expus-o mai sus, dar avem şi argumentele şi convingerea pentru a demonstra că avantajele actuale şi de perspectivă ale unei asemenea rezolvări ar compensa cu prisosinţă cheltuielile şi eforturile prin contribuţii majore atît în planul sensibilizării şi înnobilării omului, cît şi în cel al realizării multilateralităţii sale, al cultivării sentimentelor morale, al creşterii randamentului concret la fiecare loc de muncă dar şi ca o alternativă, ca un echilibru, o compensaţie faţă de extraordinarele eforturi impuse de evoluţia tehnicii, care poate duce în unele cazuri la unilateralizarea fiinţei umane, sau ca remediu la multe din pericolele de înstrăinare şi alienare pe care societatea modernă planetară le poate naşte.

Asist. univ. IOAN POP

În întîmpinarea Forumului Tineretii

UN TURNEU DE PRIMĂVARĂ AL CENACLULUI FLACĂRA

Cronica (382, 383, 384, 385, 386, 387, 388)

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Paunescu, a poposit pentru cîteva zile în județul Suceava. Au participat la acest turneu de primăvară membrii reprezentativi ai cenaclului : Zoia Alecu, Mircea Bodolan, Eugen Cristea, Sorin Minghiat, Maria Nagy, Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Vasile Șeicaru, Mircea Vintilă, precum și corul de copii „Voces primavera" al Școlii generale nr. 4 din București. A fost, din nou, un prilej de a demonstra că arta autentică își găsește — uneori lesne, alteori învingînd unele inerții — o cale spre inima publicului de cele mai diverse virste și profesii.

La Iacobeni, Vatra Dornei, Rădăuți, Cîmpulung Moldovenesc, Suceava, Broșteni membrii Cenaclului au reușit să-și cîștige noi prieteni, s-au reînnodat vechi prietenii. Atît oamenii care se întîlneau poate pentru prima oară cu o manifestare culturală de un astfel de gen, cît și alții avizați au răspuns admirabil invitației de a colabora cu cei de pe scenă la închegarea unor spectacole de cele mai multe ori de o valoare peste media obișnuită. Iată un semn cît se poate de clar al faptului că arta promovată de cenaclu continuă să fie un fenomen viabil, și, la aproape șapte ani de cînd a apărut răspunde și pe mai departe unor cerințe reale de frumos ale contemporanilor noștri. Secretul unei astfel de longevități se datorează modului remarcabil în care această artă păstrează contactul cu epoca.

Nici o clipă cîntecele și poeziile cenacliștilor n-au urmărit succesul cu orice preț care le-ar fi transformat într-o modă efemeră succesul fără o repercusiune profundă în conștiințele oamenilor. Publicul nu a fost niciodată îngusit pentru a-și da adeziunea la cele cîntate și spuse pe scenă, dimpotrivă, el a fost deseori contrariat, pus în fața unor lucruri neașteptate pentru gustul lui, cărora abia mai tîrziu le-a descifrat semnificațiile și a aderat la ele. Fără a renunța la datele lui fundamentale, acest fenomen cultural a știut să se metamorfozeze odată cu trecerea timpului, să-și păstreze vigoarea, să creeze în permanență senzația de înnoire și prospețime. Treptat, treptat, el a devenit, în special pentru tinerele generații, dar nu numai pentru ele, un minunat instrument de investigare a realității. Arta propusă de **Cenaclul Flacăra** este o reflectare sui-generis a contemporaneității, dar și un mijloc de a acționa asupra realității. Și nu numai asupra ambianței, ci în primul rînd asupra oamenilor înșiși. Pentru că ar fi imposibil ca ideile pe care le slujești din toată inima să nu te modifice în sensul lor.

Acest turneu de primăvară s-a desfășurat, așa cum aminteam mai înainte, și cu participarea copiilor din corul „Voces primavera", cor care anul trecut a cîntat în Olanda, Belgia, R.F.G. și s-a bucurat de un binemeritat succes. Dar dacă e bine să cunoști țări străine, cu atît mai lăudabil lucru e să-ți cunoști mai întîi propria ta țară. Și în aceste zile de vacanță, copiii din corul „Voces primavera" au reușit să se afle față în față cu o sumedenie de embleme ale civilizației și culturii românești. Locuri de rezonanță pentru istoria neamului nostru — Putna, Voroneț — și atîtea altele au fost străbătute cu emoție de cei mai mici membri ai cenaclului. Într-un interval de timp scurt, lor li s-a oferit prilejul să asiste la vibrante lecții de patriotism. Dar, cu siguranță, că nu numai contactul cu cititorii ale spiritualității noastre a avut consecințe în constiința lor. Ei au avut ocazia să cunoască noi oameni, să străbată locuri de o frumusețe cum rar se întîlnește pe alte meleaguri. Fără nici o îndoială, e greu de uitat o astfel de vacanță în care elevii au și muncit fiind prezenți prin cîntecul lor pe multe scene, au și învățat, s-au și bucurat pur și simplu că se află în natură. Indiferent cum se va numi peste vreo 10—15 ani arta pe care ei o vor iubi, este fără doar și poate că la temelia cunoștințelor lor despre lume va sta și acest turneu de primăvară cu **Cenaclul Flacăra**, al cărui membri de bază, deși mai trecuseră în repetate rînduri prin acele locuri, de o importanță covîrșitoare pentru ființa noastră națională, au dorit să se mai afle încă o dată în intimitatea lor.

Dar să vedem care au fost etapele acestui turneu.

Iacobeni — 11 aprilie, ora 16.

Incredibilă vreme pentru aprilie ne-a întîmpinat în orășelul minier Iacobeni ! O ninsoare luminoasă transformase natura într-un imens palat de gheață. Însă, într-o sală a Clubului minerilor din localitate ne așteptau cu încredere și bineînțeles cu multă curiozitate aproximativ 400 de spectatori (aproape dublul capacității sălii) care, desigur, auziseră de **Cenaclul Flacăra** dar nu-l văzuseră niciodată la lucru. Întîmplarea literar-artistică de aici a debutat de aceea cu o firească emoție de ambele părți, însă curînd orice barieră dintre public și scenă a fost eliminată. Pe drept cuvînt — și poate în mod neașteptat pentru unii — aici s-a realizat o reprezentație excepțională. A fost la înălțimea valorii sale de membru de bază al **Cenaclului Flacăra** Mircea Vintilă. Melodiile sale de o aparentă simplitate au emoționat profund pe cei prezenți. Contaminant prin forța sa de interpretare, Vasile Șeicaru — din ce în ce mai bun în confruntările lui cu publicul — a reușit să-i atragă pe spectatori să cînte alături cu el sau pur și simplu să cînte singuri. Dealtfel, cei din sală și-au alăturat deseori glasurile celor ale interpreților și au făcut-o cu atîta spontaneitate și bucurie încît conducătorul cenaclului le-a promis că prin aceste locuri se va reveni cu siguranță la vară. După expresia sa, în acea după-amiază de aprilie în care prin ferestre se deslușea un peisaj fabulos, arta făcuse la Iacobeni o concurență loială și strălucită naturii.

Vatra-Dornei, — 11 aprilie, ora 20

Într-un orășel ca de basm, cu case și turnuri făcute parcă din turtă dulce, (din păcate alături de ele se află ridicate și construcții mai grăbite, mai indiferente la specificul muntelui), cu un parc stăpînit de veverițe, chioșcuri unde uneori cîntă fanfara, pe-am războit din nou cu capriciile vremii. Într-un interval de numai cîteva minute puteai să treci prin mai multe anotimpuri : ba ningea, ba ploua, ba era o căldură de vară. Dacă nu te uitai pe fereastră un sfert de oră, riscai să nu mai știi unde te afli. Aici, după expresia unuia dintre membrii cenaclului, Eugen Cristea, scurgerea timpului e măsurată de cîntec, fiindcă în turnul primăriei se află un ceas al cărui mecanism face auzite la fiecare oră cîteva acorduri din „Crai nou" de Ciprian Porumbescu. Dealtfel, dacă tot a venit vorba de tînărul actor de la Teatrul Național din Timișoara, trebuie să spunem că el a fost foarte bun pe tot parcursul turneului și deci și la Vatra Dornei, în fața celor peste 500 de spectatori de la Casa de cultură. Pantomima sa „În tren" a scos ropote de aplauze pentru finețea cu care sînt realizate momentele comice. La fel de apreciată de public, ca și în alte localități, a fost Maria Nagy. Ea a fost acompaniată de grupul poreclit „Los Machucambos", din păcate descompletat din pricina unui extinctor. Tînăra cîntăreață a interpretat cu aplombul care o caracterizează atît cîntece în limba română, cît și în limba maghiară, limba ei maternă. Notăm printre cei prezenți în sală pe doctorul Radu Rey, binecunoscutul autor al cărții „Viitor în Carpați", despre care revista noastră a scris în repetate rînduri. La sugestia lui, poetul Adrian Păunescu a făcut o vizită de documentare la Ordoaia, unde l-a cunoscut pe țăranul Toader Popa căruia i-a dedicat cîntecul „Roata". În ansamblu, spectacolul de la Vatra Dornei a fost reușit și s-a încadrat exact în zona de puritate pe care o creau zăpezile revărsate din belșug peste aceste locuri.

Rădăuți — 13 aprilie, ora 11

O surpriză plăcută a fost spectacolul de la Rădăuți, desfășurat la Casa de cultură, în fața a peste 500 de spectatori. Ceea ce i-a îndemnat pe membrii cenaclului să cînte „La mulți ani cu sănătate" în cinstea celor care duminică, la o oră matinală, și-au găsit răgazul să vină și să-i asculte. Dealtfel, o astfel de urare merită cu prisosință și Comitetul județean U.T.C. Suceava și activiștii U.T.C. care s-au ocupat de organizarea acestui turneu, pentrucă și-au dat toată silința ca lucrurile să meargă cît mai bine și, trebuie s-o recunoaștem, așa au și mers. Participarea entuziastă a spectatorilor la realizarea reprezentației a fost provocată și de forma excelentă în care continuă să se afle Doru Stănculescu, acest mare interpret al muzicii folk de la noi. Lui i s-a alăturat într-o manieră cu totul și cu totul remarcabilă Victor Socaciu ale cărui cîntece noi, „Roata" și „Cîntec pentru Charlie Chaplin", se află deja pe buzele multora. Acest băiat modest și perseverent are șanse mari să-și impună numele cu prestigiu în muzica tînără românească. Cu toate că toți cei din sală ar merita să fie amintiți pentru modul în care au știut să participe la această întîlnire cu membrii **Cenaclului Flacăra**, scriem aici doar numele unuia dintre spectatori : Eleodor Șotropa, elev în clasa a VI-a, absolut emoționant pentru felul în care a cîntat alături de cei de pe scenă. Mai notăm și absența din spectacol — cu totul nejustificată — a lui Mircea Vintilă. Dacă ea se va mai repeta, promitem să ne interesăm și să dezvăluim cititorilor din ce cauză s-a produs.

Cîmpulung Moldovenesc — 14 aprilie, ora 16

În frumoasa sală a Casei de cultură a sindicatelor din Cîmpulung Moldovenesc ne-au așteptat aproape 400 de spectatori. Programul oferit celor de aici a fost scurt și cuprinzător. Pe parcursul a două ore, în fața unei săli deosebit de receptive, s-au desfășurat forte artistice de prim rang ale artei tinere de la noi. Printre ei s-a numărat și Mihail Stan, care a ținut să fie prezent — fie măcar și pentru o zi — la turneul **Cenaclului Flacăra** și să rostească în maniera sa impresionantă poezii ale unor autori de seamă de azi : Ioan Alexandru, Dumitru Popescu, Marin Sorescu. O prezență agreabilă pe scenă și cu putere de atracție asupra spectatorilor rămîne în continuare Mircea Bodolan. E cazul să-i amintim și pe Sorin Minghiat, flautistul inimos gata mereu să-și ajute colegii, acompaniindu-i, o fire minunat înzestrată muzical. Manifestarea de la Cîmpulung Moldovenesc s-a terminat abia după ce membrilor cenaclului le-a fost smulsă promisiunea că vor reveni aici la vară. Ceea ce probabil se va și întîmpla.

Suceava — 14 aprilie, ora 20

Un spectacol de o înaltă ținută artistică a fost cel de la Suceava. El s-a desfășurat pe parcursul a trei ore și jumătate, în fața a peste 800 de spectatori. Pentru ca denumirea de întîmplare literar-artistică să nu se dezmintă, iată că un fapt nemaivăzut s-a petrecut. Poetul Ioan Alexandru, aflat la Suceava pentru lansarea volumului său „Imnele Moldovei", a dorit să participe și el la întîlnirea **Cenaclului Flacăra** cu publicul sucevean. Înainte de a recita poemul său „Războienii", acest poet de seamă de azi a avut cuvinte de apreciere la adresa **Cenaclului Flacăra** pe care l-a calificat ca fiind o faptă culturală de preț, o contribuție de seamă la cultura națională. Dintre cîntăreții folk de pe scenă remarcăm de această dată pe Zoia Alecu, ale cărei cîntece își dezvăluie frumusețea mai tîrziu, fiecare fiind tentat la început să-i admire doar performanțele vocale.

Și acum cîteva cuvinte despre corul de copii „Voces primavera". Trebuie să spunem că de la primele sale apariții în cadrul cenaclului, și pînă azi, acest ansamblu a crescut nu numai ca vîrstă, dar și din punct de vedere artistic. Repertoriul său a devenit mai variat și mai în consens cu exigențele muzicii tinere. Alături de piese clasice ca „Repetiție pentru concert" (Mozart) — solistă Angela Stratulat, o zgîrie de față cu un glas de o extraordinară puritate sau ca „Păstrăvul" (Schubert) — la pian profesoara Rodica Bălută — au apărut piese ca „Roata" sau „Cîntec pentru Charlie Chaplin", „Ardealul", sau „Trăiască România". În acest turneu, corul a lansat un nou și foarte frumos cîntec, „Către minus infinit" (versuri Adrian Păunescu, muzica Victor Socaciu), un sfîșietor lamento provocat de spaima de o eventuală conflagrație. Piesa e o fericită îmbinare între text și melodie, iar aranjamentul muzical realizat de profesorul și compozitorul Claudiu Negulescu i-a conferit o construcție impunătoare. Dealtfel, acest compozitor convertit spre valorile muzicii tinere merită toată lauda pentru că își pune prițeperea și știința unei arte încă noi, care are nevoie și de profesori, nu numai de interpreți, pentru a o explica și valorifica în toate resursele ei, pentru viitorul său abia acum întrezărit. Iată un exemplu care ar trebui urmat și de alți reprezentanți ai muzicii românești.

Broșteni, 15 aprilie, ora 17,30.

Mai întîi, a fost o întîlnire tulburătoare și mult dorită de toți cei din cenaclu : aceea cu Toader Popa din Ordoaia, personaj în carne și oase și nu doar eroul legendar al unui admirabil cîntec, „Roata". Cu toții ne-am convins că acest țăran cu mintea ageră există aievea, am discutat cu el și ne-am mai dat seama cît spirit de inițiativă îi animă întreaga viață. O întîmplare nedorită ne-a lămurit pe deplin : una din mașinile cu care transportam instrumentele muzicale s-a împotmolit. Toader Popa a apărut imediat și și-a oferit ajutorul, a început să propună soluții. Lui Toader Popa i s-a oferit prilejul să asiste la cea mai scurtă întîmplare literar-artistică. Ea nu a conținut decît un singur cîntec, „Roata".

Spectacolul de la Broșteni a început cu jumătate de oră întîrziere, deoarece minerii abia atunci ieșiseră din schimb. Întîlnirea cu publicul din Broșteni a fost de-a dreptul emoționantă. Oamenii de aici, pur și simplu, ne-au copleșit cu bucuria lor de a primi un act de artă și — de ce nu ? — de a contribui la făurirea lui. Iată însemnătatea concretă a „Cîntării României" care poate pune în mișcare cele mai nebănuite valori, iată însemnătatea ei de îndreptar pentru spiritualitatea românească de azi, inspirat din programul partidului de construire a unui om nou. Oamenii acestor locuri au făcut o sărbătoare din întîlnirea lor cu membrii cenaclului, s-au făcut imediat părtași la înfăptuirea unui act artistic, dovadă a setei lor de cultură. După cum spunea poetul Adrian Păunescu, munca i-a rafinat pe locuitorii acestor meleaguri, nu i-a îndepărtat de tot ce înseamnă faptă artistică, le-a cizelat sensibilitatea, i-a făcut mai dornici de artă ; e regretabil că pînă acum **Cenaclul Flacăra** al Tineretului Revoluționar nu a fost prezent aici. Pentru că deseori se întîmplă așa : acolo unde e fațada mai strălucitoare, acolo citeodată nu e de fapt decît un lustru, iar într-o localitate, precum Broșteni, pe care mulți nu și-o amintesc decît în legătură cu veacul trecut, adică în legătură cu marele nostru scriitor Ion Creangă, nu prea îndrăznesc mulți să se oprească. Membrii Cenaclului Flacăra se mîndresc că s-au oprit aici și nu zic lamie, ei în consens cu cele mai nobile intenții ale artei. O astfel de atmosferă s-a datorat în bună măsură și activității organizației județene U.T.C. Suceava, unor oameni ca Ioan Cornetchi, secretar al Comitetului județean U.T.C. Suceava, un om tînăr, o adevărată întruchipare a ceea ce trebuie să însemne un om tînăr al României de azi, deschis sure toate problemele actualității și nu numai conștient să înțeleagă, dar să le și rezolve. E. de fapt, o întruchipare a spiritului organizației U.T.C. din acest județ. De aceea, acestui tînăr și tuturor nenumăraților tineri minunați ai acestui județ și ai acestei țări poetul Adrian Păunescu a propus să li se dedice cele mai tandre cîntece ale cenaclului. Fapt care s-a și întîmplat. Printre alte lucruri minunate care s-au întîmplat în acea după-amiază, a fost și debutul în cenaclu al tînărului Vasile Mircă cu „Pămînt nedormit" (versuri Mihai Leoveanu). De asemenea, cu toții au fost impresionați de o fetiță de șase ani, Ancuța Monica Sandru, care a dovedit că multe din cîntecele cenaclului au ajuns să fie cunoscute și de copiii din grădinițele țării. Maria Nagy a cîntat pentru prima oară în public „Gene ruginite" pe versurile Zoiei Alecu. Salutăm, de asemenea, cu nespusă bucurie, debutul în muzica tînără al compozitorului Claudiu Negulescu, care o socotea, pînă nu de mult, o stupiditate. La Broșteni, acest compozitor, care a cunoscut numeroase satisfacții în activitatea sa a cîntat, ajutat de corul „Voces primavera" și Victor Socaciu, o nouă piesă „Călăreț prin grîu" (muzica de Claudiu Negulescu și versurile de Adrian Păunescu). Este încă un exemplu că cenaclul rămîne deschis oricărei primeniri, indiferent cui i s-ar datora, unui om de 50 de ani, sau unuia de 17 ani.

Finalul acestei întîmplări literar-artistice a însemnat o apoteoză a spiritului tînăr care găsește în climatul politic și cultural al României de azi o ambianță minunată de manifestare a sa.

La ora cînd citiți aceste rînduri, turneul de primăvară al **Cenaclului Flacăra** al Tineretului Revoluționar continuă în județul Neamț.

GEORGE ARION

Corul de copii „Voces primavera"

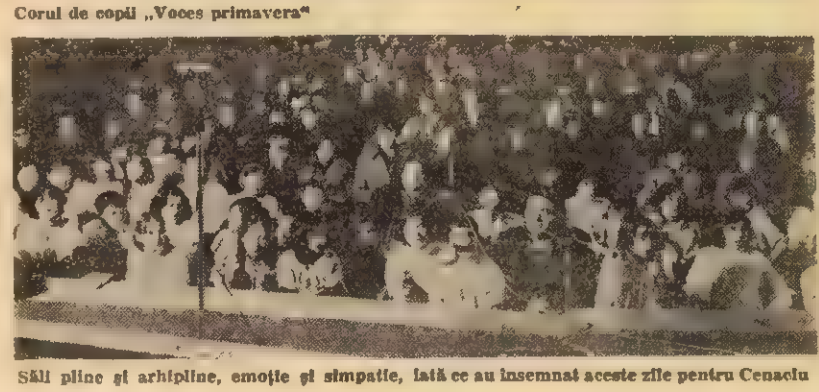

Săli pline și arhipline, emoție și simpatie, iată ce au însemnat aceste zile pentru Cenaclu

Mîna cu patru degete

Spectacolul apărea insolit mai ales prin ora neobișnuită la care se desfășura : pe la 4—5 dimineața. Încă înainte de ivirea zorilor, pe falezele de la marginea orașului apăreau sute de locuitori, unii dintre ei purtînd scaune pliante, pentru a se putea instala cît mai comod. Ce vedeau ei? Mai întîi, un fulger alb, „de toată frumusețea", după cum comentau, pe urmă, la o ceașcă de cafea, vecinele. În urma fulgerului, apărea un nor în formă de ciupercă, pe care-l urmăreau mai mult timp cum se înalță către cer. Și se întorceau acasă veseli și mulțumiți, ca după un spectacol veritabil, fiindcă li se spusese că nu există nici un fel de pericol.

Da, făcătorii de experiențe cu arme nucleare au susținut totdeauna, și cînd făceau experiențele deasupra solului, și după ce s-au limitat doar la cele subterane, că au luat toate măsurile de securitate, că nimeni și nimic nu va fi în pericol, că nimeni și nimic nu va avea de suferit de pe urma exploziilor. Aceste asigurări au fost însă curînd dezmințite de realitate. Printre victime se află și numeroși locuitori ai orășelului american Saint-George, situat la 240 km de deșertul Nevada. Este vorba tocmai de orășelul ai cărui locuitori mergeau în zori cu scăunelul să vadă fulgerul alb și norul în formă de ciupercă.

Între 1951 și 1963, în deșertul Nevada s-au experimentat, la suprafață, 96 de bombe atomice. Ciuperca s-a înălțat spre cer de 96 de ori, acoperind toată regiunea cu praf radioactiv, contaminînd laptele, legumele, celelalte alimente. Și pe oameni, de asemenea. Indiferent dacă se deplasează în zori pe faleză ca să asiste la spectacol, sau rămîn acasă. Și, firește, nu numai pe locuitorii orășelului Saint-George. Căci nu numai ei s-au aflat în zona experiențelor. Mult mai aproape au fost, de pildă, cei 103 000 de soldați care, în timpul celor 12 ani cît au durat exploziile la suprafață în Nevada, au luat parte la experiențe, fiind adăpostiți în refugii improvizate, la numai 2 km de fulgerul alb.

Efectele radioactivității, provocate de experiențele cu bombe atomice, asupra sănătății oamenilor au început să se arate chiar înainte de încheierea, în 1963, a ciclului — de deasupra solului — de la Nevada : mortalitatea a crescut, numeroși oameni s-au îmbolnăvit de cancer, s-au născut copii cu malformații. Aceste efecte au continuat să se arate pînă azi. Anchetele medicale efectuate recent la Saint-George — ne informează „Paris Match" — au stabilit că proporția celor morți de leucemie a crescut în ultimii 15 ani de 2,4 ori. Un locuitor al orașului a povestit că numai pe strada sa au murit de cancer 8 persoane și există în prezent alți 29 de cancerоși.

De curînd, săptămînalul francez menționat a publicat cîteva fotografii zguduitoare înfățișînd victime din Saint-George ale radiațiilor atomice, provocate de exploziile nucleare : o fată născută în 1958, handicapată mintal și suferind de o maladie a măduvei spinării ; o femeie bolnavă de cancer, țintuită definitiv la pat ; o familie în care bălatul este debil mintal iar tatăl bolnav de leucemie ; un tînăr atins de un cancer la tiroidă, operat pînă în prezent de 8 ori. Dar ceea ce produce o impresie cutremurătoare, terifiantă, este imaginea unei mîini cu patru degete. Ea aparține tînărului Rundy Lundin, născut după 9 ani de la începerea experiențelor nucleare în Nevada.

Deși maladiile și mutilările produse asupra oamenilor de exploziile atomice sînt, practic, ireversibile, în unele cazuri există loc pentru speranță. Chiar și bolnavii de cancer pot nădăjdui că se vor vindeca. Nu însă și Rundy. Oricît de mult va progresa știința, orice s-ar întîmpla, mîna lui nu va avea niciodată cinci degete. Ea va rămîne mereu așa, diformă, monstruoasă, înspăimîntătoare. Va fi însă o mărturie, un act viu de acuzare. Și va mai fi un avertisment pentru cei care continuă și astăzi experiențele cu arme nucleare, indiferent în ce mediu. Căci cele patru degete ale tînărului din Saint-George, îndreptate către cele patru puncte cardinale ale globului, trebuie să însemne bariere în calea oricăror experiențe cu arma nucleară.

ION D. GOIA ■

Părintele nostru, peștele ?

Acum o sută și ceva de ani, cînd și-a permis să afirme că omul se trage din maimuță, Charles Darwin a fost supus oprobriului unei societăți în mijlocul căreia se insinua timid lumina strălucitoare a cunoașterii. Cu toate că teza sa este încă controversată; darvinismul — știința evoluției speciilor — s-a impus ca singura capabilă să explice devenirea umană.

„Noi nu am coborît din pom, ci am ieșit din apă. Strămoșul nostru comun nu a fost nici Adam, nici o maimuță, ci un... pește!" Năstrușnica afirmație aparține profesorului Hans Haas, fondatorul cercetării submarine moderne, autoritate științifică incontestabilă. Și totuși... Cu o răbdare neobișnuită, omul de știință austriac a cercetat timp de 40 de ani urmele originii omului. Concluzia sa, sintetizată într-o frază cu un mesaj incredibil — „într-o zi peștele a ieșit din apă, s-a adaptat vieții pe uscat și așa a apărut omul" — este prezentată pe larg în lucrarea „Transformarea omului în pește", — apărută de curînd. Considerațiile sale sînt de-a dreptul uluitoare. Iată : „Toată flora și fauna de pe pămînt au «izvorît» din mare. Omul, așa cum îl cunoaștem azi, nu este în nici un caz opera unui demiurg de geniu. El s-a format bucată cu bucată, adesea în urma unor dezvoltări incidentale, de-a lungul a 40 de milioane de secole". Astfel, ochii, nasul, gura n-au luat ființă în același timp. Cavitatea bucală a apărut cu 1 miliard de ani în urmă. Dinții, pupilele, acum 400 de milioane de ani, iar genele acum 200 milioane de ani. Atunci cînd — cu 2—3 milioane de ani în urmă — a început să apară inteligența, omul și-a pierdut și ultimii solzi. Deci, obrazul mai mult sau mai puțin frumos, pe care fiecare dintre noi și-l privește admirativ sau critic a fost asamblat bucată cu bucată, în funcție de necesitate, mediu ambiant și întîmplare, întocmai amuzantului joc puzzle. Bineînțeles, cu aceeași încetineală cu care ni s-a format obrazul s-a format și corpul uman care, conform teoriei Haas, este un mozaic de părți îmbinate la epoci și în moduri diferite.

Potrivit concepției lui Haas, au existat vreo 85 de perioade în decursul cărora ființa umană a ajuns la perfecțiunea cu care azi se mîndrește. Într-una din acestea s-a realizat asamblarea picioarelor la coloana vertebrală, peștele transformîndu-se într-un fel de broască nevoită să sară după insectele care-i asigurau supraviețuirea. În altă perioadă, s-a produs transformarea branhiilor în plămîni. Și azi, spune prof. Haas, embrionul uman poartă urmele unei deschizături branhiale, iar arterele capului sînt dispuse exact ca la rechini. Și așa mai departe, fiecare perioadă contribuind cu ceva la formarea OMULUI. Ceea ce este și mai puțin clar în argumentația omului de știință austriac este cum oare s-au hotărît unii pești să devină oameni, alții elefanți, alții cai și cum unii au rămas pur și simplu pești.

O teorie nouă care, ca de altfel ori în cazul noului, stîrnește neîncredere. Cine știe dacă peste ani nu vor fi descoperite dovezi palpabile ale descendenței noastre acvatice ? Oricum, considerațiile profesorului Haas sînt departe de a zdruncina concepția evoluționistă a lui Darwin, după care speciile actuale de plante și animale au apărut prin transformările treptate ale altor specii care au trăit odinioară pe pămînt, ca urmare a interacțiunii dintre variabilitate, ereditate, suprapopulație, lupta pentru existență și selecția naturală.

După „Procesul maimuțelor" un „Proces al peștilor" ?

IOAN ROȘCA ■

Hiroshima din 3 în 3 zile

Neocolonialismul tehnologic, adică împărțirea și despărțirea pieților țărilor în curs de dezvoltare după interesele de clan ale marilor companii transnaționale, reprezintă unul din cei mai puternici factori generatori ai decalajelor economice. Ambalat în „contracte", sub perdeaua de fum a marketingului, vechiul colonialism acționează, în forme noi, cu aceeași ferocitate și dobîndă la dobîndă pe care țările sărace, îngiodate în datorii, trebuie să o plătească de la un an la altul crește galopant, conturînd prăpastia între calitatea vieții în țările puternic industrializate și cele care, accedînd la independență politică, nu beneficiază încă, în dimensiunile necesare, de spațiul de manevră al independenței economice. Această realitate capătă forme acute în planul problematicii alimentare sau, mai exact, al geografiei foamei...

Cifrele furnizate de O.N.U. indică, în termeni care au devenit deja tradiționali, că aproape un miliard de oameni sînt subnutriți. Ravagiul foametei a căpătat o asemenea amploare, încît se vorbește, utilizîndu-se o teribilă metaforă, despre bombele atomice calorice. Este vorba de echivalarea puterii distructive a bombei de la Hiroshima cu cea a ratei de dispariție prin foamete. La fiecare trei zile explodează, în tăcere, o asemenea bombă, adică la fiecare trei zile mor pur și simplu din cauza foametei o sută de mii de oameni. Caracterizînd securitatea alimentară mondială, directorul general al F.A.O., Edward Saouma, declara de curînd că aceasta se menține în aceeași situație precară în care se afla înainte de declanșarea puternicului val al crizei alimentare de la începutul anilor '70. Mai mult decît atît. Rapoarte oficiale menționează că deficitul alimentar al unei serii de țări aflate în curs de dezvoltare depășește cifra fantastică de 80 de milioane de tone de cereale anual, deficit care crește de la un an la altul cu aproximativ 20%.

„Criza alimentară mondială este cu mult mai gravă prin efectele sale directe decît cea energetică", a afirmat de asemenea recent Pedro Noval Lopez, director general adjunct al F.A.O. Cheia acestei situații se află în relația despre care vorbeam și anume în textura legăturilor dintre companiile transnaționale și țările sărace ale lumii. Cifrele sînt și aici elocvente : 80% din comerțul mondial cu cereale este ținut strîns în mîna a șase corporații transnaționale. Ele manipulează cantități colosale de cereale, stabilesc prețuri, influențează desfacerea, stocarea, pe scurt, controlează calitatea supraviețuirii unor mase largi de oameni, limitînd în numele rentabilității hrana cea de toate zilele a acestora. Ele desfășoară, altfel spus, o adevărată piraterie calorică. Un element agravant în această situație este scăderea producției agricole în țări avînd o lungă tradiție de producătoare în acest domeniu și care ajung să importe ceea ce realizau în cantități suficiente altădată. Aceste țări se îngiodează în asemenea măsură în datorii provenind din prețurile foarte costisitoare la importul de produse alimentare, încît nu mai reușesc să fie solvabile. În ultimii 29 de ani, aceste țări au parcurs înapoi 16 trepte. Astfel, în 1950, țările în curs de dezvoltare au importat 5 milioane tone cereale, în 1979, ele au cumpărat 80 milioane tone. Trebuie menționat, în acest context, pentru a oferi o dimensiune elocventă a discrepanțelor, că în cele mai sărace regiuni ale lumii se cheltuiesc circa 5 dolari pe locuitor în scopuri militare, în timp ce produsul intern brut al țărilor din zonele respective a crescut cu mai puțin de 1 dolar în 20 de ani ! Aceste jocuri de cifre ascund tragedia celor 15 milioane de copii care nu mai ajung la vîrsta primei clase de școală din cauza malnutriției. Această realitate apăsătoare a lumii a treia este rezultatul direct al manierei în care o mînă de beneficiari înțeleg să facă comerț cu produse alimentare și care în numele rentabilității macină milioane de destine umane. James Grant, directorul general al Fondului Națiunilor Unite pentru copii, referindu-se la cei care produc în bandă rulantă geografia foamei, spunea că acțiunea lor reprezintă „o extraordinară sfidare la adresa omenirii".

Este o sfidare contabilizată în cifre cu implicații morale și sociale evidente, strigătoare la cer, dar care continuă...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Norocul jocurilor de noroc

Nu știu exact de cînd presa a început să alerge după evenimente care să fie tratate după formula (ajunsă clasică) : „cinci coloane pe a-ntîia". Dar nu de istoria presei e vorba aici. Ci de deruta unor responsabili ai unor publicații italienești care, în această primăvară, nu mai știau cărui eveniment să-i atribuie cinci coloane pe prima : crizei de guvern ? scandalului Caltagirone ? mitelor plătite de ENI ? noilor acte teroriste ? jucătorilor de fotbal corupți ?

Cum, despre unele dintre subiectele enumerate se mai știe cîte ceva, ne mulțumim să precizăm că în cazul firmei ENI era vorba de o — banală — sumă de 120 milioane de dolari oferită ca atenții unor intermediari neidentificați pentru a obține la preț bun 12,5 milioane tone petrol. În ce privește meciurile de fotbal trucate s-a constatat, nu fără surprindere, că, în pofida dezvăluirilor senzaționale, pasiunea italienilor pentru pronosticuri n-a suferit nici o modificare. Statisticile arată că, săptămînal, ei cheltuiesc 15 miliarde lire numai la „Totocalcio" (pronosticuri în meciuri de fotbal). Dar, cum avea să constate un observator atent al lumii respective, acest aspect legal al jocurilor de noroc nu este decît o minimă parte a sumelor ce se cheltuiesc zilnic în pariurile clandestine. Mai precis, potrivit tot unor statistici calificate ca sigure, există următoarea proporție : cinci miliarde lire italiene pentru jocurile autorizate și opt miliarde pentru cele ilegale. E, poate, interesant de aflat că acestea din urmă se referă la toate sporturile.

Să vezi Neapole și pe urmă poți să mori — glăsuiește o zicală despre cunoscutul oraș italian. Mă întreb dacă ea mai este actuală și justific întrebarea cu cele scrise de Bernard Dagtoanni de la France Presse : „La Neapole, de exemplu, oraș fără iluzie, unde șomajul și mizeria sînt singurele lucruri certe, gustul jocului a rămas, în mod paradoxal, singurul semn tangibil al unei vitalități și al unui fetișism niciodată dezmințite". Iar exemplificările sînt de-a dreptul incredibile astfel încît ești tentat să le scrie sau a nu face acest lucru. Să încerc, selectiv, însă : napolitanii pariază asupra morții, asupra vieții... pînă la 50 de miliarde lire pe an ; legenda pretinde că mulți dintre ei joacă și ultima cămașă astfel încît mereu există cel puțin patru sinucideri sau patru tentative de acest fel pe săptămînă.

Dezvăluirile nu sînt deosebite în domeniul fotbalului unde „Totocalcio" înghite 800 miliarde lire. În schimb, în hipism pronosticurile clandestine au hipodromuri „în afara legii" — 50, față de 33, admise legal. La Aboli, scria un ziarist, în această regiune sudică uitată de progres, pariurile fac casă bună pe un circuit clandestin lung de 820 metri, construit în locul unei mlaștini asanate, ce dispune de un echipament ultramodern (32 de boxe) și care a costat, în total, 160 milioane lire...

De unde și opinia, împărtășită de mulți, că, în pofida unei economii muribunde, solul italian rămîne templul vest-european al jocurilor de noroc întrucît pariurile clandestine sînt mai înfloritoare decît cele oficiale. Norocul jocurilor de noroc într-o surdă competiție cu adevăratele mari probleme ale vieții italianului de rînd !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(Din „Neue Berliner Illustrierte" R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Balada lui Owens

N-aveam mai mult de 6 ani, cînd am auzit că Hitler a refuzat să-l felicite pe Jessie Owens, la Olimpiada din Berlin. Sînt dintre cei care de la 6 ani știau că Hitler era numele odios al unui om rău, iar Jessie Owens — un negru bun care fugea mai repede și sărea mai departe decît oricine. Hitler nu putea admite asta — ca un negru să fie mai bun — și nu i-ar fi dat mîna, dovedindu-și astfel și prostia și răutatea. Tatăl meu a crezut multă vreme, pariamentînd în salon cu vehemență, în această imagine plină de semnificație demascatoare. Sărmanul ! Era dintre cei care-și făceau iluzii din legende, nu din adevărul strict.

Adevărul strict a fost — cum a spus-o și Jessie Owens — că Hitler nici n-avea cum să dea mîna „cu mine, fiindcă el stătea în loja de onoare, iar eu pe teren, și a fost foarte bine așa ; nu m-am apropiat de el și nici n-am vrut-o ; am fost fericit că într-o țară unde domnea rasismul, eu dovedeam că nu există rasă superioară și că dumnezeu a creat oamenii egali între ei." Un martor ocular, azi librar la Nisa, scrie că fiind în '36, acolo, la Olimpiadă, ca spectator, a putut vedea ce reacție a avut Hitler cînd Owens a cîștigat lungimea, depășindu-l pe germanul Lutz Long care conducea cu un 7,87 în uralele mulțimii, convinse că nimeni nu-l mai poate întrece pe reprezentantul ei. Jessie a sărit la a cincea încercare 8,06. Hitler, în clipa victoriei lui Jessie, a avut mai întîi un gest de ciudă, după care a aplaudat. Atît. Adevărul strict este că Long a alergat să-l felicite pe Owens, și cei doi atleți s-au îmbrățișat acolo, pe stadion, în ovațiile mulțimii. Care dumnezeu știe de ce nu s-a transformat în legendă această întîmplare din care tiranul iese mult mai umilit decît în povestea neadevărată, iar Olimpiada capătă suprema ei dimensiune, de politică a mîndriei umane împotriva oricăror trufii de mare putere ? Un ziar american scrie superb, azi : „Nimeni nu mai știe cîte medalii a cucerit Germania, dar toți știu ce-a făcut Jessie Owens la Olimpiada de la Berlin, în '36." Iar adevărul strict mai este acela că, după triumful de la Berlin, Owens n-a fost omagiat în țara lui pe cît merita și omul. La 23 de ani, imediat după Olimpiadă, 'n plină glorie, a hotărît să nu mai alerge nici o cursă în plus, dat fiind că „dădusem tot ce era mai bun în mine". Adevărul strict este că Jessie a fost lăsat să dea faliment cu o spălătorie, să rătăcească printre obscure orchestre de jazz și echine de baseball, să alerge după cai în curse stupide, unde „noi, negrii — cum a spus actorul Dick Gregory, la înmormîntare — nu puteam intra pe stadion, dar îl lăsau pe Jessie pentru că el era capabil să întreacă un cal". Nu s-a scornit nici o legendă feerică din această baladă a umilințelor prin care a trecut Jessie pînă a deveni azi, în necrologuri, „un zeu al stadioanelor". La înmormîntarea lui — într-un Chicago care și-a pus drapelele în bernă — mormîntul i-a fost acoperit cu crizanteme și trandafiri din toată lumea, s-a spus că a fost cel mai mare campion olimpic din toate timpurile, iar președintele Carter a afirmat, într-un mesaj, că „Owens a simbolizat lupta împotriva fricii, sărăciei și rasismului". Sărmanul, strictul, monotonul adevăr care ajunge simbol doar pe buza gropii !

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

Cow-boy-ul de argint

Cu toate că devin din cînd în cînd spectaculoase, fluctuațiile de pe piețele monetare nu pasionează pe omul de pe stradă. Acesta ori le ignoră, ori le privește cu indiferență. Sînt însă și situații ieșite din comun, cînd aventurile unor prețuri la bursele occidentale fac vîlvă mare și încep să intereseze pe toată lumea. Așa s-a întîmplat cu prețul argintului, în cursul ultimelor două luni. După ce, în februarie, uncia de argint ajunsese să fie cotată la peste 50 de dolari, la începutul lui aprilie ea era echivalentă doar cu 11 dolari.

Aceste diferențe puțin obișnuite în cotarea argintului au, firește, drept principală cauză situația economică generală a țărilor occidentale, criza energetică și de materii prime, toate fenomenele economice complexe care se manifestă în prezent pe plan mondial. Dar, oricît de curios ar părea, în recenta aventură a argintului un rol important l-a avut un personaj rotofei, cu alură de cow-boy : miliardarul Nelson Bunker Hunt.

În intenția de a domina — el și clanul său familial — piața mondială a argintului, Hunt s-a lansat în vaste acțiuni de cumpărare, fapt care a dus, bineînțeles, la creșterea prețului acestui metal. Campania miliardarului s-a transformat la un moment dat într-un fel de luptă „care pe care" : ori Hunt va secătui piața de tot argintul și va domni apoi, dictînd singur prețurile, ori deținătorii de argint îi vor veni de hac, silindu-l să se oprească. S-a întîmplat în chipul al doilea. Oferta s-a adaptat repede noilor condiții, noilor prețuri : în industrie s-au redus consumurile specifice, exploatările miniere și-au sporit producția și, mai ales, deținătorii prețiosului metal și-au scos argintăriile la vînzare, chiar dacă era vorba de obiecte de artă — prețul foarte bun merita orice sacrificiu. În cele din urmă oferta a întrecut cererea. Hunt a trebuit să se dea bătut.

La capătul acestei bătălii pierdute (fie și numai într-o primă repriză), cow-boy-ul rotofei deținea 6 500 de tone de argint — cîteva trenuri. Și se întreba ce să facă cu el. A fost tentat, chiar, să-l repună imediat în vînzare. Această intenție a stîrnit o adevărată panică la bursa din New York : o cădere așa de joasă a prețului ar fi dus la ruinarea multor producători, la falimente în serie. Nelson Bunker Hunt și-a păstrat însă tezaurul, iar crahul a fost evitat.

Dar cine este cow-boy-ul ahtiat după argint (și după arginți) ? „Le Figaro" publică unele detalii interesante și edificatoare. Fiu de miliardar și șef al unui clan de miliardari, alcătuit din familiile fraților și surorilor lui, Nelson Bunker posedă un imperiu petrolier „Placid Oil", imense plantații de soia și sfeclă, 120 000 vite, 600 cai de curse, echipa de fotbal americană Kansas City Chiefs, o rețea de magazine și, bineînțeles, lingourile de argint care singure valorau, înainte de căderea prețului, șase miliarde de dolari. Întreaga sa activitate are un singur scop : să-și rotunjească și mai mult averea. De dragul averii înseși. Fiindcă, potrivit legendei care circulă cu privire la persoana sa, miliardarul cu alură de cow-boy nu iubește luxul, trăiește modest. Cheltuielile casei sale, afirmă chiar Hunt, se ridică la numai 2 000 de dolari pe lună : nu bea, nu fumează, se îmbracă cu haine de gata ; biroul său este mobilat doar cu un divan și cu o masă pătată de urmele cești lor de cafea ; călătorește totdeauna cu trenul sau cu avionul, la clasa a doua. A refuzat să angajeze ca funcționar al său o persoană, numai pentru că aceasta se deplasa într-un Jaguar roșu.

Cele 6 500 tone de argint pe care acesta le-a achiziționat pot juca rolul unei bombe cu efect întîrziat. Fiindcă, în lume, consumul de argint este mai mare decît producția curentă. Cu timpul, poate să apară o „foame" de argint și, ca urmare, o creștere a prețurilor. Hunt poate atunci intra din nou în arenă.

ION CODRU ■

Arta rupestră a boșimanilor

În sudul Africii, în sute de peșteri, au fost descoperite picturi și gravuri rupestre cu o vechime mult mai mare decît cele din vestita peșteră Lascaux : 30 000 ani. Numărul mare și calitatea acestor vestigii artistice le situează printre cele mai valoroase din lume. Majoritatea se află în marile masive muntoase, locuite de milenii de către boșimani.

Este foarte posibil ca o parte din picturile și gravurile rupestre descoperite să fie și opera acestei populații. Vestigiile artistice prezintă un larg evantai de scene avînd calități estetice deosebite. Ne aflăm în prezența unei arte simbolice care este, înainte de toate, expresia gîndirii religioase. Este specificul acestei arte, în comparație cu arta rupestră din Europa (Lascaux, Niaux, Altamira, Castillo), faptul că figura umană este prezentă peste tot. În majoritatea cazurilor oamenii sînt reprezentați goi, dar și îmbrăcați cu veșminte din piele și fibre vegetale. Podoabele : brățări de brat sau de picior, centuri, colliere, cercei, centuri care împodobesc părul, au, de asemenea, un rol important în reprezentările rupestre. Corpurile sînt deseori acoperite de picturi și tatuaje. Măștile sînt specifice scenelor magico-religioase. În peșteri au fost descoperite numeroase unelte din piatră cioplită, obiecte de podoabă confecționate din cochilii de ouă de strut, care alcătuiesc colliere de o mare finețe. Multe fragmente de cochilii — vechi de peste 15 000 ani — sînt gravate și au fost folosite și ca recipiente, care, umplute cu apă, erau îngropate și constituiau rezerve pentru vremurile secetoase. Obiectele din lemn, piele, fibre vegetale, sînt doar reprezentate, întrucît fiind fragile, nu au putut supraviețui atîtor milenii. Fauna sălbatică este reprezentată prin numeroase specii : girafa, elefantul, rinocerul, hipopotamul, mistrețul, risul, cîinele sălbatic, iepurele, maimuța, antilopa, elanul. Elanul constituie tema centrală a mitologiei boșimanilor, simbol de mediere între viață și moarte, îndeplinind, în același timp, un rol important în riturile de inițiere a tinerilor. În mitologia boșimanilor un loc important îl ocupă și păsările-intermediari între cer și pămînt. De aceea, uneori, omul este reprezentat ca om-pasăre. În mitologia boșimanilor, și șarpele are un rol important. Omul este reprezentat, în general, cu arc și săgeți, cu bețe cu care probabil că vîna animale mici, și cu harpoane de prins pește.

Odată cu invazia triburilor „bantu" arta boșimanilor suferă sensibile modificări. Picturile nu mai redau atmosfera de pace și seninătate de odinioară, ci luptele cu invadatorii, reprezentate prin scene în care boșimanii (oameni de talie mijlocie înarmați cu arcuri și săgeți) se înfruntă cu triburile „bantu", negroizi de talie înaltă înarmați cu lănci și scuturi. În ciuda luptelor, între cele două populații încep să se contureze relații, mai întîi de ordin comercial. Boșimanii, care trăiau în epoca pietrei cioplite, iau de la triburile „bantu" fier. Scenele de luptă reapar odată cu sosirea primilor albi reprezentați călare, cu arme de foc. Scenele reprezentate, gama culorilor, precum și tehnicile utilizate în realizarea acestor picturi, sînt o vie mărturie a măiestriei artei boșimanilor care de-a lungul mileniilor a evoluat spre perfecționare.

Dacă pînă acum vechimea acestor picturi era estimată la 10 000 ani, descoperirile recent făcute în Namibia în grota „Apollo 11" — în care s-au găsit peste 55 000 pietre cioplite — au dus la descoperiri senzaționale : circa 30 000 ani. Într-un nivel de acum 29 000 ani au fost descoperite picturi rupestre în cadrul cărora se remarcă subiecte ilustrînd mai ales teme care tratează relațiile om-animal.

Astfel, arta boșimanilor constituie o pagină importantă în istoria artei universale, ce-și caută mereu sorgintea.

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

Cartea străină

De la Gradul Zero la Lecție

Dacă ar fi să preluăm simbolurile cu care a investit J. Rousset literatura barocă și le-am transfera asupra unui critic înzestrat cu un adevărat spirit proteic din epoca noastră, am fi tentați să afirmăm că Roland Barthes este în același timp **Circe** și **Păunul**. Nici un alt critic din epoca noastră nu a beneficiat de asemenea disponibilități ale spiritului încît fiecare operă realizată să reprezinte altceva în marele demers spre **limbaj, text, literatură**. De aceea, despre Roland Barthes nu se poate spune că este depășit ca semiolog, teoretician al mitologiilor sau ca critic literar. Fiecare operă a sa este o nouă stație de tranzit, care deschide alte orizonturi într-o amplă devenire. De la **Gradul zero al scriiturii** (1953), **Sistemul modei** (1967), pînă la **Plăcerea textului** (1973) și **Fragmentele unui discurs amoros** (1977) asistăm la o metamorfoză continuă a unui spirit novator, care trăiește mereu tentația de a se depăși pe el însuși. De aceea, Roland Barthes este peste tot. El nu trăiește seducția opririi, a cantonării spiritului sau căutării de **altceva** într-un singur demeniu.

Și dacă în cartea sa despre **Michelet** (1954), criticul francez afirma despre acesta că era un **„mangeur d'histoire"**, despre el se poate spune că suferea de o permanență **„bulimie a informației"**. Pentru Roland Barthes a ști (savoir) înseamnă în primul rînd o **deplasare** plină de savoare spre altceva. Lingvistica saussuriană, antropologia culturală, psihanaliza freudiană, angajarea sartriană conjugată cu cea brechtiană, marxismul, gramatologia, impactul întîlnirii cu filosofia lui Foucault și cu discursul lacanian despre inconștientul dezvoltat în limbaj, reprezintă un fel de bibliotecă opțională capabilă să incite spre știință și plăcere.

Este evident că în ipostaza sa de Circe, Roland Barthes a reprezentat o metamorfoză multiformă, pe care n-o putea reteza decît un accident fundamental : **moartea** *).

Cealaltă față sau ipostază a criticului francez ne aduce aminte de **Păun**, ca simbol al spiritului baroc. Roland Barthes iubea **ostentația** și o cultiva cu pasiune și rafinament. Semiologul care studiase mecanismul informațional din **lumea placatului**, bazat pe cele mai stridente și agresive forme publicitare, deținea ca un autentic artist marele secret al **afișării** științei sale prin cele mai variate tipuri de discurs, destinate să-i seducă pe ascultători sau pe cititori.

Învățatul care știa că limba este o putere, o forță capabilă să pună stăpînire pe alții prin felul în care era manipulată, nu a economisit nici un mijloc de care poate dispune o retorică a persuasiunii pentru a obține succesul dorit. Dar nu este mai puțin adevărat că criticul care **recunoaște în Lecția** ținută la **Collège de France** în 7 ianuarie 1977, că limba unește în mod neiertător **servilitatea** și **puterea**, năzuia să-și **cistige** adepți, prozeliți, nu **supuși**.

Ostentația **practicată cu o vădită plăcere** de Roland Barthes nu capătă relief pe planul informației, ci pe acela al afirmației. Cînd autorul cărții **Despre Racine** (1963) declara că prima datorie a criticului este aceea de-a **„instituționaliza subiectivitatea"** în demersul său spre opera literară, el știa că va stîrni revolta și stupoarea spiritelor pozitiviste. Afirmația sa era validă. Ea rezulta din deducția că anunțarea unui sistem de lectură reprezenta o opțiune subiectivă, deoarece un mod neutral de lectură nu există. Enunțarea era însă concepută ca un act de șoc.

Ne aducem aminte cum în **Gradul zero al scriiturii**, criticul francez făcea o netă distincție între **limbă, stil** și **scriitură**. Limba era situată **dincoace de literatură**, iar stilul **dincolo** de aceasta. Stilul vizează deci nivelul biologic, stratul carnal al autorului. Doar **scriitura** poate să-l individualizeze pe un autor. Dar ea este, în același timp, o relație între **societate** și **creație**.

Lectura operelor lui Roland Barthes lasă impresia, mai ales prin ultimele sale cărți, că scriitura sa are un etimon adînc, care a traversat toate straturile ființei sale.

În **itinerarul scriiturii** sale sînt din ce în ce mai evidente acele frontiere de tranzit care facilitează marea **excursie** de la **erudiție** la **plăcere**. Enunțul său din **Plăcerea textului este** elocvent. **„Text de plăcere : acela care mulțumește, umple, dă euforie, acela ce vine din cultură și nu se rupe de ea, fiind legat de o practică confortabilă a lecturii".**

Dealtfel în răsunătoarea sa **Lecție**, Roland Barthes renunță la acea despărțire fermă dintre **limbă** și **discurs**, întîlnită în primele sale opere. El face acum apel în mod egal la conceptele de **literatură, scriitură, text**, deoarece literatura poate exista și acolo unde locul fictiv al semnelor depășește frontierele sale clasice. Criticul francez înțelege acum prin literatură **„grafui complex al urmelor unei practici"**.

Lecția lui Roland Barthes este, de fapt, un **suprem elogiu** adus literaturii. Ea este o reprezentare necontenită a realității care nu poate fi niciodată epuizată. Ea este un **uriaș** depozit de informații prin care omenirea poate lua act de devenirea sa. Ea este o putere autonomă, care poate fi însă anexată de o altă putere.

Dar **farmecul** plenar al **Lecției** barthesiene rezultă din acea distantare față de rigoarea ascetică a metodei critice, ca și față de o anumită funcție pur utilitară a creației literare.

Literatura și critica reprezintă un **act de libertate**. Aceasta se configurează în captivantul joc cu semnele prin care scriitorul se **deplasează** de la normele restrictive ale limbii. Dar și în ipoteza sa de cititor criticul **convertește metoda** într-o **ficțiune**.

Ajuns la vîrsta fericită cînd a **învăța** înseamnă a **căuta** și apoi a se **desvăța**, Roland Barthes lansează ultimul apel către cititori și confrați. Acest apel este o lecție de inteligențe. În această generoasă acceptiune **sapientia** înseamnă renunțarea la putere, putină știință, putină cunoaștere și o imensă plăcere.

Nu este vorba de o elementară lecție de hedonism, ci de elogiul literaturii care poate oferi destinatarilor săi savoarea științei, dar mai cu seamă starea de fericire deplină.

Aici excursia lui Roland Barthes prin **universul semnelor** s-a oprit definitiv. Ea va fi continuată de alții, tentați de aceeași cursă spre **utopia literaturii** sau spre **literatura ca utopie** a plăcerii.

ROMUL MUNTEANU ■

*) Roland Barthes, scriitor și profesor la Collège de France, a murit în 26 martie 1980 la Spitalul Pitié Salpetrière, în urma unui accident de circulație suferit în 25 februarie. El era în vîrstă de 64 de ani (Le Monde.)

DACIADA

Cîteva sute de mici rugbiști la București și o întrebare:

Pe cînd un campionat național de mini-rugbi?

— Tovarășe Gheorghe Felea, vă știm profesor de educație fizică la școala generală din comuna Fîrțănești, județul Galați. Cu ce treburi prin București?

Ne aflam, cu echipa de rugbi-copii a comunei, la „Cupa Municipiului București", ediția I, unde echipa din Fîrțănești concurează la categoria a II-a de vîrstă, fiind doi o selecționată a copiilor între 12 și 14 ani. La București, cu acest prilej, și-au dat întîlnire 20 de echipe de copii din toată țara.

— Tovarășe profesor, vă rugăm să ne spuneți ce rezultate au obținut copiii din Fîrțănești pe care îi antrenați, din cîte știm, de aproape 10 ani?

— Nu putem vorbi de rezultate, fiindcă nu există competiții oficiale de, să-i spunem, mini-rugbi. De cînd îi antrenez pe fiii cooperatorilor din Fîrțănești, de 10 ani cum ziceam, au avut loc doar cîteva întîlniri de acest gen. Este vorba de 5 ediții ale „Cupei Cooperativului" organizate de școala generală din Fîrțănești și de o singură ediție a „Cupei Dunării", desfășurată în comuna Luncavița, județul Tulcea, prin grija Casei pionierului din Măcin. Asta-i tot.

— Cam puțin, așa-i?! De ce?

— În afară de cei care lucrează efectiv cu cea mai tînără generație de rugbiști, nu interesează pe nimeni altcineva să sprijine și să ajute munca noastră. Factorii de resort, aici este vorba, în special, de Consiliul Național al Pionierilor, cei mai interesați în buna desfășurare a competițiilor, nu ne răspund decît cu promisiuni. Dealtfel, nici federația de rugbi, care ar trebui să vegheze la călirea celei mai tinere generații de rugbiști, nu ne dă nici o mînă de ajutor.

— În ce sens ați avea nevoie de ajutor?

— Nu se găsește decît foarte rar material sportiv adecvat vîrstei, iar noi nu avem posibilitatea procurării lui din magazinele de specialitate, desfășurîndu-ne activitatea la peste 200 de kilometri de Capitală. Pînă și mingea am procurat-o cu foarte mare greutate, cu tot felul de aprobări și, de ce să n-o spunem, cu intervenții telefonice. Revenind la competiții, acestea au doar caracter amical, neexistînd un statut oficial. Ne lovim peste tot de cîte toate celelalte discipline, la atletism, volei, și mini-baschet, s-a putut rezolva întreaga gamă de probleme, campionate la toate categoriile de vîrstă, echipament adecvat, iar la rugbi, de ani de zile, se tot caută soluții. La mini-baschet se desfășoară un festival anual, la care mii de tineri își dispută un campionat de toată frumusețea. Pînă și la judo, disciplină care a prins ceva mai tîrziu decît rugbiul, are loc un campionat de copii. Lăsînd la o parte faptul că din Fîrțănești a plecat Adrian Lungu, jucător al reprezentativei țării, este un lucru clar pentru toată lumea că echipele de copii reprezintă cea mai redutabilă pepinieră. E un lucru clar sau ar trebui să fie. Din cîte știm, există peste 25 de echipe de mini-rugbi. Ar fi timpul organizării unui campionat. Ne trebuie doar o mînă de ajutor și, bineînțeles, bunăvoință din partea celor care la ora actuală ne pun bețe în roate.

S. BORZA

Scurt, foarte scurt

După Nadia Comăneci și Teodora Ungureanu, o altă reprezentantă a gimnasticii noastre, bătăreanca Rodica Dunca, a cîștigat prestigiosul Turneu al campioanelor de la Londra. ● Pe patinoarul „23 August" continuă să se fumeze! Ce-i de făcut? ● Stînd drept și judecînd la fel, Federația internațională de atletism i-a redus Natalei Mărășescu suspendarea, multiplia campioană urmînd să participe la Olimpiadă. Soțul și antrenorul ei, reputatul tehnician Nicolae Mărășescu, e convins că Natalia nu-i va scăpa, la Moscova, o medalie. ● Înaintea meciului de duminică, de la Iași, Angelo Niculescu și-a avertizat jucătorii că, în caz de înfrîngere, vor avea de suportat, zilnic, mai multe antrenamente la Săftica! Luîndu-ne după forma dinamoviștilor, avertismentul trebuia dat mai demult! ● Fotbaliștii noștri au ajuns să fie suspendați și cînd sînt rezerve?! I s-a întîmplat, săptămîna trecută, portarului piteștean Speriatu care, rezervă în meciul cu F.C. Olt, l-a insultat pe arbitrul Colosi, alegîndu-se cu o suspendare pe două etape. În ceea ce privește încălcarea regulamentului, băieții se arată foarte inventivi. ● Maria Alexandru și Liana Urzică au devenit, la Berna, vicecampioane continentale la tenis de masă în proba de dublu. Tinerețea fără bătrînețe a Mariei continuă. ● La Reșița, portarul Răducanu pe lista golgeterilor! În partida cu Minerul Anina, la 3—0 pentru gazde, Rică a transformat o lovitură de la 11 metri. ● Viorel Mateianu, după meciul de la Craiova, l-a sorocit pe portarul Ariciu drept principalul vinovat al înfrîngerii. Degeaba a jucat echipa bine, a zis el, dacă Ariciu a greșit la 3 din cele 5 goluri primite. Îndelung aplaudat la intrarea și ieșirea formațiilor de publicul craiovean, Mateianu a găsit, după meci, sportivitatea de a aprecia drept corect arbitrajul tîrgovișteanului Cristian Teodorescu. ● S-a stabilit, recent, ca ediția de vară a Universiadei 1981 să fie găzduită de București. ● După ce au întrecut, într-o dublă partidă, selecționatele R. F. Germania, echipele noastre de popice au reconfirmat, la Praga, forma bună în care se află, dispunînd net de gazde. În legătură cu asta, să reamintim că mondialele de popice se vor desfășura, în luna mai, la Mangalia Nord. ● Dublă învingătoare în confruntările cu Dinamo, Steaua nu mai poate pierde titlul în campionatul masculin de baschet. ● Aflată în turneu la Craiova cu spectacolul „Costea ne vede lumea", Stela Popescu, Aurelian Andreescu, Mitu Fotino și Nicu Constantin s-au amărît, duminică, printre spectatorii derbiului diviziei A de fotbal. Ei au coborît din autocarul onorabililor invitați, convinși că vor fi neutri. Se pare că Nicu Constantin nu s-a ținut de cuvînt, el fiind văzut la lacrimi înfrîngerea maramureșenilor. ● În sfîrșit, o veste îmbucurătoare din ciclism. În Turul Mediteranei, Costică Boneu s-a clasat pe locul 2. ● Un amator de voleiu ne informează că majoritatea clasamentelor publicate în „Sportul" sînt eronate. Din multele dovezi, alegem cîteva. În 23 martie, Dinamo avea, la feminin, scorul de 44 : 23, o săptămînă mai tîrziu, 42 : 28, deși Dinamo jucase un singur meci, 0—3 cu Chimpex. Rapid, scorul de 32 : 39, pierde cu 0—3, în săptămîna următoare, 34:40?! Etc., etc. ● Antrenorul secund Vasile Zavoda a-n însoțit, duminică, echipa la Bacău, rămînînd acasă spre a supraveghea recuperarea jucătorilor indisponibili din formația Stelei, între care Samoș a făcut întindere de mușchi pe stradă! Duminică dimineață, Zavoda îl a urmărit matineul de pe „Republicii", privindu-l cu insistență pe Jurcă (Cîrpaș Mircea), despre care se zice că va trece la Steaua. După cum a jucat contra Rapidului, înclinăm să credem că Jurcă va rămîne la Mircea. ● La naționalele de haltere, juniorii au doborît 7 recorduri. ● În ciuda calificării la Olimpiadă, voleiul nostru feminin mai are mult pînă departe. La Alexandria și Ingi, fetele au fost învălmășite de cubaneze, la Iași pierzînd al nouălea set la zero?! ● Recunoscut pentru celeritatea și sportivitatea sa, Dobrin s-a ales, în jocul cu F.C.M. Galați, cu un cartonaș galben. Enervat de o semnalizare a tușierului Ion Pop, internaționalul piteștean a șutat în direcția acestuia. ● După ce juniorii s-au făcut de băcănie în turneul internațional disputat sub egida F.I.R.A., ocupînd un modest loc 5, a fost rîndul echipei reprezentative de seniori să ne dezamăgească, rugbiștii noștri fiind depășiți, la Aquila de Italia, 17—24! Poate că federația ar trebui să lege aceste eșecuri de faptul că prea multe formații divizionare, unele din ele cu justificate pretenții, vezi Dinamo, Timișoara, Vulcan și așa mai departe, n-au unde juca, umblînd două terenuri cu sărut mîna. E de datoria F.R.R. să pună piciorul în prag. ● „Caravana Fair-play", organizată de federația de fotbal și gazeta „Munca", a împărțit duminică 5 mingi, purtînd autografele jucătorilor, celor mai fanatici spectatori craioveni. Cristian Marin și Alexandru Nedelcu au avut de unde alege, în tribunele stadionului Central aflîndu-se peste 25 de mii de oameni. ● Comentatul finalei republicane de patinaj artistic, Gheorghe Stoian, pare convins că „băieții pe doua speranțe". Părerea noastră e că între patinatorii noștri și elita internațională rămîne o diferență ca de la cer la pămînt. Dacă unii nu fac că nu bagă de seamă, e treaba lor. ● Sabrerul Ioan Pop a terminat învingător în Trofeul Carpați.

OVIDIU IOANIȚOAIA

DUMINICĂ, RIDICARE DE CORTINĂ PE HIPODROMUL DIN PLOIEȘTI

Duminică se va deschide, pe Hipodromul din Ploiești, sezonul curselor de cai. Reuniunea inaugurală va cuprinde 10 alergări de trap. La care vor participa 110 cai, punctul de atracție al zilei constituindu-l „Premiul Ianu aprilie", proba semiclasică pe distanța de 1 700 m, rezervată celor de 4 ani și mai în vîrstă.

Reamintim că agențiile hipice din București vor asigura deplasarea amatorilor cu autobuze I.T.A. iubitorii curselor de cai beneficiind de importante reduceri.

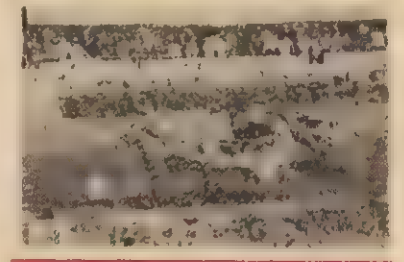

A te antrena 8 ore pe zi

„De fapt, îmi spune Gheorghe Tomiuc, antrenorul lotului de pentatlon modern, Mitică intră în toate calculele, atunci cînd se fac socotelile pentru medalii. Iar socotoli din astea se fac peste tot în lume!"

„Mitică", diminutiv folosit de toți cei care-l înconjoară, îl desemnează pe **Dumitru Spirlea**, primul pentatlonist al țării. E un bărbat înalt, subțire, blond, cu alură de băiat de treabă și fizic de actor de cinema. Acest atlet perfect (1 metru și 88, 76 de kilograme) are acum 30 de ani, vîrstă optimă, se spune, pentru marea performanță. Sportul pe care îl practică el este însă unul cu totul deosebit și, din păcate, puțin cunoscut la noi. În cinci zile, cît ține concursul, un astfel de sportiv trebuie să-și arate măiestria în cinci discipline sportive extrem de diferite, așa cum sînt călăria, scrima, tirul, înotul și crosul. În prima zi, cînd fiecare trăsnește cu 15 obstacole, căi se trag la sorți, pentru acomodare pe numitul patruped sportivii avînd la dispoziție numai 20 de minute. A doua zi scrima, de fapt, proba de spadă, o singură tușă pentru un asalt, numai cu fiecare echipă se întîlnește cu toate celelalte, concursul ținînd de regulă mai bine de 12 ore! A treia zi, dis-de-dimineață, tirul: pistol-viteză, trei secunde pentru o siluetă, patru serii a cîte 5 focuri, trageri cu o zecime prea tîrziu (cum i s-a întîmplat tocmai lui Spirlea, anul trecut, la C.M.) poți pierde nu mai puțin de 200 de puncte, după cînd întreaga echipă patru, cinci locuri mai jos în clasament! Ziua a patra e destinată înotului, 300 de metri în stil liber sau 1 000 m dacă îi parcurgi în 3'34", fiecare secundă (în plus sau în minus) aducînd sau scăzînd 8 puncte. Iar în ultima zi vine crosul, 4 000 de metri de alergare în teren variat, 14'15" pentru altă mie de puncte, orice secundă în plus sau în minus face 3 puncte. La sfîrșit toate punctele se adună, cîștigă desigur cel care are mai multe, de obicei între 5 300 și 5 500, dar un record mondial nu există, fiindcă sînt prea multe elemente schimbătoare de la un concurs la altul. Cînd sporturi diferite în cinci zile. După cele 5, zile ești nu epuizat, ci stors, ca o cîrpă.

Cine vine, atunci, să facă pentatlon? La noi puțini, tot mai puțini pentru acest sport fără prea multă glorie și cu atîta muncă. „Trebuie să ai puțină nebunie, mărturisește Spirlea, și foarte, foarte mult curaj". Probele totuși sînt destul de tehnice, contează mai cu seamă îndemînarea și mai puțin forța musculară, dar efortul fizic este uriaș. Dacă l întrebi pe Spirlea cum se antrenează, și știut că l-am întrebat, scoate o Agendă voluminoasă și citește: ora 8 — tir; ora 10,40 — cros; ora 15 — călărie; ora 17,15 — înot. Trei ore, de la 8 la 19, cu o pauză de o oră și jumătate la prînz, numai antrenament! Este o zi de excepție, desigur, dar zile de acestea sînt destule, cele mai multe nu au mai puțin de 6 ore de antrenament efectiv, fiecare antrenament fiind 2- 2,30 ore, adică un total de 40 50' de ore săptămînal — ați mai auzit de un asemenea volum de antrenament la vreun sport?! Pentatloniștii sînt, astfel, adevărați oceași ai sportului, tot mai pentru că ei practică 5 sporturi diferite, fiecare cu sistemul lui de antrenament, dar nu se plîng. O ligură, o bere?, sînt lucruri care se exclud de la sine, altfel se exclude sportivul singur, dar poate tocmai de aceea la noi nu sînt la ora de față mai mult de 20 de sportivi în stare să ducă un concurs la pentatlon pînă la capăt... În alte zări ale sportului mondial, sînt mii, sînt școli de pentatlon, iar Spirlea și cochipierii lui se bat totuși la nivelul cel mai înalt, contînd între primele 10 echipe din lume. „Nu-mi doresc cîndva, spune Dumitru Spirlea, decît o oră, măcar o jumătate de oră, să mă joc cu fetița. A făcut de acum 6 ani și întreabă tot mai des „unde-i tata?", iar eu, desigur, sînt în altă parte". Îmi vine să strig, la rîndul meu, oare de ce o fi atît de nedreaptă pînă și această lume a sportului, în care și Ivan II e mult mai cunoscut decît Dumitru Spirlea?

DUMITRU GRAUR

Florăria Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică (N. Gr. Mărășanu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu) — 1 623; Secția științe-învățămînt (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nitescu) — 1 606; Secția reportaj scrisori, probleme cetățenești (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Marga Nedelea, Mihai Pelin) — 1 618 1 787, 1 617; Secția cultură-cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) — 16 19; Secția fotoreportaj — 15 95; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786); redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 585

ȚARA ÎNTÎMPINĂ CU FAPTE DE MUNCĂ 1 MAI, ZIUA SOLIDARITĂȚII, ZIUA DE CONȘTIINȚĂ A OMENIRII MUNCITOARE

La Timișoara, un laborator unic în Europa!

Doi distinși ingineri timișoreni, cadre universitare, promotori în țara noastră ai tehnologiilor n[econven]ționale încă de pe vremea cînd ele [erau] calificate drept de unii specialiști neavizați drept „preocupări întîmplătoare și interesante cazuri de [laborator]", pe scurt, noțiuni care [astăzi] în practică nu se mai poate concepe industrie [modernă] fără tehnologiile neconvenționale — subliniază *profesorul doctor docent Aurel Nanu* și *profesorul emerit, dr. ing. Gheorghe Savu*, ambii de la Facultatea de mecanică a Institutului politehnic „Traian Vuia" din Timișoara. Ei ne relatează

(Continuare în pag. 8)

LIONEL NIȚESCU

Un copil întreabă după cele 60 de milioane de vieți omenești pierdute în două războaie mondiale :

AVEM DREPTUL SĂ CREȘTEM ÎN LINIȘTE ?

Fotografie de AUREL MIHAILOPOL

Glasul poporului român e clar și hotărît:

PACE PE PLANETA PĂMÎNT!

„Pentru a putea convicțui, trebuie făcute — fără îndoială — concesii și de o parte și de alta. Oamenii și națiunile trebuie să învețe să trăiască în pace și în colaborare, dar concesiile nu pot merge pînă la sacrificarea independenței naționale. Nimănui nu i se poate pretinde să renunțe la libertate, să renunțe la independența națională. Deci, trebuie să facem totul ca relațiile să se bazeze pe respectul dreptului popoarelor la independență, al dreptului omului de a fi liber, de a trăi în pace".

NICOLAE CEAUȘESCU

Poem pentru pace și libertate

Orice se poate discuta pe lume,
Petrolul scump sau datoria grea ;
Nu facem tîrg cu libertatea noastră,
Asupra ei n-avem ce discuta.

Mai bine morți la căpătîiul țării
Decît supuși de comandant străin ;
De-ar fi s-alegem : lux sau libertate,
Nici n-am putea, căci ea ne e destin.

Ea ne-a ales pe noi și noi pe dînsa,
Firesc și natural cum riuri curg,
Așa încît nici n-am putea să facem
Cu libertatea noastră nici un tîrg.

Nu se cîștigă suveranitatea
Plătind la băncile străine șperț,
Facem comerț cu fel de fel de lucruri,
Dar libertatea nu intră-n comerț.

Chiar tu, viața noastră, ești mai mică
Și mai neînsemnată te arăți
Decît ni-i libertatea ce nu-nseamnă
Nicicînd import-export de libertăți.

Cînd mergem pe la tîrguri și congrese,
Concursuri, dialoguri, sindrofii,
Ea, libertatea, ne rămîne-acasă,
Ea-i felul țării noastre de a fi.

N-analizăm gramatical pe mama,
Nu lăudăm formal pe inamic,
Nu facem schimb, cu alții, de morminte,
Nu vindem libertatea pe nimic.

Da, libertatea e temeiul păcii
Popoare vii, gîndiți-vă atent.
N-au loc viori și leagăne în lume
De-atîția militari și armament.

De-aici, din România, țara-n care
Trăiește al Păcii artizan viteaz,
Chemăm la rațiune și la pace,
E încă viață pe planetă azi.

Cu libertatea nu intrăm în tîrguri,
Dar spunem zbuciumatului Pămînt
Că dreptul omului cel viu la viață
Într-adevăr e dreptul cel mai sfînt.

Vegheați, popoare și luați aminte,
Voi oameni, orice-ați fi la chip și rang.
Escaladarea forței ne consumă
Căldura casei și o mută-n tanc.

Cînd frig e-n case și e cald în tancuri,
De ce să fim indiferenți și lași
Și să nu cerem liderilor lumii
Să nu fim un pămînt sinucigaș ?

Nu-i dreptul nimănui să ne distrugă.
Ni-i libertatea bunul cel de preț.
O pace-n libertate se cuvine
Planetei miliardelor de vieți.

Nu facem tîrg cu libertatea noastră,
Acum cînd iar e fierbere-n atom
Ne ridicăm spre dreptul sfînt al păcii
Cu-ntreaga lume, ca un singur om.

Să spunem „NU", demenței înarmării
Ce pregătește un comun mormînt,
Să știm că azi, de noi, de fiecare
Depinde soarta păcii pe pămînt.

S-avem cu toții-n minte Atlantida,
Să ne gîndim la propriii copii !
Voi, oameni, conjugați către guverne
Fierbintele, supremul verb : a fi !

ADRIAN PĂUNESCU

Meditînd la un succes

Cronicarii au scris mult despre Teatrul Foarte Mic, și, desigur, vor mai scrie. E meseria lor și nu vreau să le-o atinq în nici un fel. Urmărind însă, de la bun început, activitatea acestui foarte mic, într-adevăr, teatru (circa o sută de locuri) și, în același timp, foarte tînăr, consider că dincolo de repertorii, montări, regii etc. există și cîteva sfere demne de reflecție care depășesc un spectacol sau altul și care se cer consemnate cu luciditatea și sinceritatea analizorului din domeniile moralei, sociologiei și politicului reunite într-un tot.

Aș începe cu sala. Cu „locul" unde se petrece acțiunea acestui teatru la a cărui naștere — cu nici doi ani în urmă — nu se aștepta nimeni. O clădire care ieșise de mult din sfera atenției omului de cultură. O sală — realmente părăsită — de dimensiunile unei oarecari încăperi de bal, de altădată. Marea greutate de a obține azi, aci, un bilet nu se datorează însă numai numărului redus de locuri, ci în primul rînd, prestigiului foarte repede cîștigat de teatrul pe care îl adăpostește acum. Căutarea de care se bucură rezultă, deci, din faptul că **cineva** a făcut din acest spațiu pînă acum pierdut în anonimat — **ceva**. Subliniez aceasta de fapt fiindcă el constituie unul din acele minunate exemple care spun că omul sfințește locul și că, dacă în alte situații nu există succesul, ceea ce trebuie căutat este absența celor în stare să facă ceva pentru acele locuri.

În ceea ce privește reușita Teatrului Foarte Mic o concluzie importantă se impune de la prima vedere : în apariția și succesul lui este puternic implicat Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist. Ideea însăși a existenței teatrului, a profilului său a fost pusă de la bun început sub egida unui organism politic de asemenea ținută, iar în cadrul acestuia, o spunem cu multă satisfacție, ea s-a bucurat de sprijinul foarte prețios al tovarășului Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C. Cunoscînd mai îndeaproape faptele, ni se pare cu totul și cu totul im-

(Continuare în pag. 11)

EUGEN FLORESCU

Un permanent și fructuos dialog cu țara

Oamenii muncii din întreprinderile vizitate l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că nu-și vor precupeți eforturile, că-și vor concentra întreaga capacitate de muncă și creație pentru îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnici și calitativi ai tuturor produselor fabricate de unitățile lor.

București

Joia trecută, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru în Capitală. La Uzina „Timpuri noi" și la Întreprinderile „Automecanica" și „Autobuzul". Înscriindu-se în practica democratică de lucru a secretarului general al partidului de a se consulta permanent cu făuritorii bunurilor materiale din patria noastră, de a analiza și stabili împreună cu ei modul în care se înfăptuiesc programele de dezvoltare și modernizare continuă a economiei naționale, elaborate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, în scopul ridicării, pe această cale, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, vizita făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu a constituit un eveniment de seamă în viața colectivelor întreprinderilor bucureștene menționate.

În cursul vizitei au fost abordate probleme privind diversificarea și modernizarea producției, asimilarea în fabricație a noi produse, cu înalți parametri tehnico-funcționali, în special în domeniul producției de motoare de mare capacitate și putere, necesare diferitelor sectoare ale economiei naționale, ridicarea eficienței întregii activități prin îmbunătățirea tehnologiilor, sporirea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale și de energie. Legat de aceste probleme, au fost examinate aspecte privind transpunerea cît mai rapidă în practică a Programului național de dieselizare a transportului. În acest cadru a fost analizată problema asimilării în țară, în întreprinderi specializate, a motoarelor diesel de puteri mari, de la 280 la 500 CP, necesare transportului greu, precum și pentru echiparea autobasculantelor de 25—27 tone, a autoscreperelor de 20—25 tone și a excavatoarelor de 5—7 mc solicitate de marile șantiere de construcții.

Asimilarea tipurilor de motoare menționate este deosebit de importantă atît pentru asigurarea economiei naționale cu aceste produse de înaltă tehnicitate cît și pentru folosirea rațională, economicoasă a combustibililor lichizi și a materiilor prime.

La Uzina **„Timpuri noi"**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, împreună cu factorii de răspundere din întreprindere, modul în care au fost asimilate în fabricație familii de motocompresoare, electrocompresoare și motoare diesel de diferite mărimi și puteri, de 5—8, 10, 28, 55 și 120 CP, caracterizate prin consumuri reduse de metal și carburanți, deci cu o economicitate sporită, fapt care le asigură o utilizare generalizată și un debușeu la export. Legat de această, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se acționeze pentru continua îmbunătățire a cursului de revenire obținut la export, mărindu-se și pe această cale eficiența economică a produselor. După ce a luat cunoștință de performanțele motorului diesel de 360 CP, secretarul general al partidului a indicat ca fabricația acestui motor și a altor motoare de mare capacitate să fie încredințată Întreprinderii „Automecanica", unde urmează să se creeze capacitățile necesare, iar Uzina „Timpuri noi" să fie profilată pe producția de compresoare și de motoare diesel pînă la 120 CP. Vizitînd secțiile de fabricație ale uzinei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat să se acționeze în continuare pentru modernizarea uzinei, în direcția asigurării unor linii tehnologice și a unor procedee de mare randament, pentru intensificarea acțiunii de autodotare cu utilaj și tehnologii noi care să ducă la importante economii de metal și energie, pentru trecerea la modernizarea și extinderea capacităților de la turnătorie și continuarea mecanizării muncii în secția forje. Secretarul general al partidului a indicat ca la Uzina „Timpuri noi" să se creeze un puternic centru de cercetare și proiectare pentru compresoare, avînd ca sarcină asimilarea unor noi tipuri de compresoare de mare randament și capacitate.

La **„Automecanica"**, întreprindere căreia prin reprofilare îi revine importanta sarcină de a executa, începînd de anul acesta, motoare diesel de capacități între 300 și 400 CP, destinate mijloacelor de transport greu și altor utilaje, în centrul analizei s-a situat, după cum era și firesc, problema specializării acestei unități în producția unor astfel de motoare, care pînă acum se importau. Subliniind că s-au luat toate măsurile în vederea impulsionării asimilării noilor produse, conducerea întreprinderii a raportat secretarului general al partidului că întregul colectiv de la „Automecanica" este hotărît să nu precupețească nici un efort pentru a realiza în acest an primele 100—200 de motoare diesel de mare capacitate, iar la nivelul anului 1985 să furnizeze economiei naționale 5 000—6 000 de astfel de motoare diesel. Apreciind eforturile depuse de colectivul întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, conducerii unității să ia toate măsurile de ordin tehnic pentru începerea organizării capacităților de producție încă din luna mai a acestui an. S-a arătat că, avînd în vedere asimilarea noilor produse la „Automecanica", fabricarea actualelor produse ale unității — autospeciale de stins incendii, pentru gospodărirea urbană, pentru transport de bunuri și persoane — va fi preluată treptat de alte întreprinderi.

Una din unitățile care vor prelua fabricarea unor produse ale „Automecanicii" este întreprinderea bucureșteană **„Autobuzul"**, vizitată, de asemenea, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. În timpul vizitei la această unitate, secretarul general al partidului a arătat că „Autobuzul", specializîndu-se în producția de noi tipuri de autobuze și autoutilitare și preluînd de la întreprinderea amintită producția autospecialelor, are datoria de a face aceste produse mai bune, mai robuste, cu performanțe tehnice mai ridicate și mai competitive pe piața externă. Apreciind dotarea tehnică a întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii unității să înzestreze liniile de montaj cu noi utilaje care să permită creșterea gradului de mecanizare a operațiunilor și fazelor din procesul de asamblare a mijloacelor de transport, creșterea și pe această cale a producției. Secretarul general al partidului a indicat să se acționeze în continuare în vederea îmbunătățirii mijloacelor de transport, a calității acestora, în vederea reducerii consumurilor de materii prime și carburanți, pentru realizarea integrală și onorarea exemplară a sarcinilor interne și de export.

Oamenii muncii din întreprinderile vizitate l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că nu-și vor precupeți eforturile, că-și vor concentra întreaga capacitate de muncă și creație pentru îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnici și calitativi ai tuturor produselor fabricate de unitățile lor.

ION CODRU ■

Județul Brașov

Brașov. Citadelă a construcțiilor de mașini românești, unde se fabrică mai mult de jumătate din producția națională de motoare cu combustie internă, întreaga producție de autocamioane și peste 90 la sută din cea de tractoare.

Mii de cetățeni ai municipiului au adresat salutul lor fierbinte președintelui țării, dînd glas aleselor prețuiri și înaltei stime pe care le poartă conducătorului partidului și statului nostru. În semn de profundă cinstire, un țăran bătrîn, fete și băieți în splendide costume naționale l-au invitat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să guste din pîine și vinul ospitalității, i-au oferit flori, expresie a recunoștinței pentru grija manifestată de secretarul general al partidului față de viața și bunăstarea întregului popor.

La **Întreprinderea de autocamioane** — primul obiectiv al vizitei de lucru din municipiul Brașov — tovarășul Nicolae Ceaușescu este informat despre măsurile luate, potrivit programului stabilit, pri-

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN ÎNTREPRINDERI BUCUREȘTENE ȘI ÎN JUDEȚELE BRAȘOV ȘI COVASNA

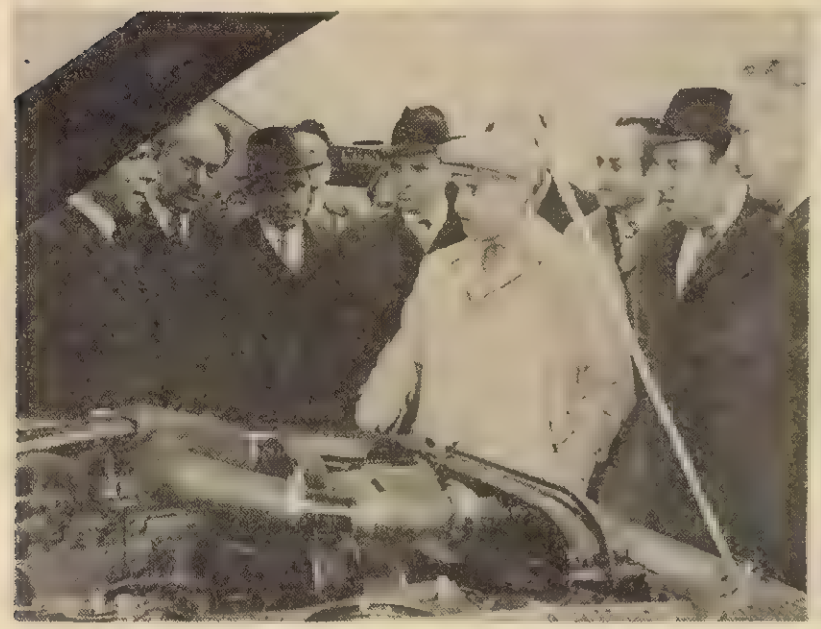

vind completa dieselizare a autovehiculelor, prin creșterea ponderii celor echipate cu motoare diesel, în special din gama de puteri de peste 215 CP și mai mari. Acțiunea — inițiată și urmărită îndeaproape de secretarul general al partidului — are o deosebită importanță în actuala conjunctură economică mondială marcată de criza energetică și implicit de creșterea prețurilor combustibililor, deoarece prin dieselizare se asigură utilizarea unui combustibil mai ieftin și în cantități mai mici decît la motoarele cu benzină. Astfel, specialiștii de la întreprinderea brașoveană au în vedere reconsiderarea unor linii tehnologice, adaptîndu-se tehnologiile actuale de fabricație la noile cerințe pe care le ridică dezvoltarea economiei noastre, precum și cele ale pieței internaționale. Sînt prezentate, în continuare, și alte măsuri privind o mai judicioasă folosire a capacităților de producție, organizarea unor linii-agregat specializate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizitînd noua turnătorie de fontă, a examinat cu atenție varietatea pieselor turnate expuse, piese de o mare complexitate, apreciind faptul că sistemele de automatizare și dirijare sînt dotate cu componente electronice și hidraulice românești. Sînt prezentate în continuare și noutățile create la întreprinderea brașoveană: autotrenuri, pentru mărfuri, realizate în urma indicațiilor date în timpul vizitei precedente, basculantă de 120 tone, asamblată integral cu echipament românesc și avînd performante de nivel mondial. Secretarul general al partidului a insistat, în final, asupra necesității diversificării în continuare a producției de motoare, asupra realizării unor linii elastice de fabricație, care să poată prelua mai rapid produsele solicitate pe piața internațională, asupra lărgirii profilului unității și creșterii producției pieselor de schimb. **Întreprinderea de tractoare**, următorul obiectiv vizitat, a prilejuit muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, ale căror produse sînt cunoscute în foarte multe colțuri ale lumii, o nouă întîlnire cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, a doua într-un interval de trei luni.

Sînt prezentate și aici rezultatele bune obținute în primul trimestru al anului, noutățile, ultimele inițiative. Astfel, noua secție de motoare diesel de putere mică și medie, secție construită la indicația secretarului general al partidului, a intrat recent în funcțiune cu o capacitate anuală de 60 000 de motoare. Și la această unitate a construcțiilor de mașini dezbaterile, analizele s-au referit în mare parte la producția de motoare diesel, la sporirea ei pentru acoperirea tuturor necesităților economiei naționale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat să se examineze devansarea unor capacități aflate în producție, mai ales prin dotarea actualelor suprafețe cu mașini și linii agregat cu randamente superioare. Secretarul general al partidului a relevat, de asemenea, necesitatea diversificării producției, urmărindu-se economisirea consumurilor specifice de combustibil, apreciind totodată realizarea motorului diesel cu 6 cilindri, precum și echiparea unui autoturism ARO-243 cu un motor diesel avînd 3 cilindri în loc de 4 cum existau pînă acum, modificare care duce la o economie de combustibil de 2 litri la suta de kilometri, precum și realizarea celui mai mare tractor agricol pe roți fabricat la noi în țară, tractorul de 100 CP. Rod al dezvoltării în ritm susținut a județului, **Întreprinderea „Hidromecanica"** a crescut în ultimii doi ani cu o nouă unitate în platforma industrială din zona „Tractorul". Specializată în construcții de transmisii hidromecanice și turbosuflante, întreprinderea s-a dezvoltat continuu, fiind astăzi una dintre cele mai moderne unități din țară: mijloace de producție cu înalte performanțe tehnice, produse în cea mai mare parte noi sau modernizate.

Secretarul general al partidului, vizitînd secțiile de tratament termic și forjă, intrate parțial în producție, atrage atenția asupra necesității folosirii judicioase a spațiului de producție construit, dînd indicația ca în secția de forjă să se dubleze actuala linie tehnologică. Sînt prezentate, de asemenea, o serie de procedee tehnologice moderne, dintre ele reținînd atenția cel de tratament termic al pieselor în atmosferă controlată. În secția de prelucrări de transmisii hidromecanice și turbosuflante, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat tipuri noi de turbosuflante, precum și noua familie de transmisii hidraulice. Pe parcursul vizitei, secretarul general al partidului a apreciat rezultatele colectivului de la „Hidromecanica" și a subliniat necesitatea realizării unor mașini-unelte și mașini-agregat cu forțele proprii ale întreprinderii, asimilarea unor tipuri noi pentru a satisface cererile economiei noastre naționale.

Județul Covasna

Zonă în care industria a început să se contureze în ultimul deceniu, municipiul Sfîntu Gheorghe, locuitorii săi, români și maghiari, l-au primit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu bucurie și entuziasm, întîmpinîndu-l și aici, după datină, cu pîine și sare, colaci secuiești și rachiu. Grupuri de tineri și tinere, îmbrăcați în pitorestele costume din aceste părți ale țării, au oferit președintelui țării flori.

Covasna, alături de județe ca Bistrița-Năsăud sau Sălaj, demonstrează elocvent ritmul dezvoltării socialiste, mai elocvent, poate, ca alte județe ale țării, deoarece aici industria a crescut fără a avea la temelie o tradiție. **Întreprinderea de mașini-agregat și subansamble auto**, unitate reprezentativă pentru economia, pentru devenirea județului, ilustrează convingător dezvoltarea industrială a municipiului. Potrivit indicației tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a construit o fabrică specializată în producerea de cutii de viteză și alte echipamente de transmisie, care a intrat parțial în producție.

Dialogul șefului statului cu specialiștii întreprinderii, ai centralei de profil, cu ministrul construcțiilor de mașini a vizat îndeosebi problemele privind noile investiții, asimilarea, sporirea și diversificarea producției de cutii de viteză, de îmbunătățire, în continuare, a parametrilor tehnici și calitativi. Apreciind rezultatele obținute de colectivul întreprinderii, secretarul general al partidului a cerut conducerii întreprinderii, factorilor de răspundere din ministerul și centrala de resort să urgenteze lucrările în vederea finalizării investițiilor, să se ia măsuri în scopul introducerii în fabricație de serie, pînă la sfîrșitul acestui an, a cutiilor de viteză pentru autovehicule grele, astfel încît fabrica de la Sf. Gheorghe să acopere necesarul de cutii de viteză pentru autocamioane, autobuze, tractoare și alte autovehicule.

Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice, aflată pe aceeași platformă, a reușit să-și dubleze capacitatea de producție pe aceleași suprafețe construite prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, prin folosirea rațională, eficientă a capacităților de producție. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat preocuparea specialiștilor pentru miniaturizarea echipamentului electric auto, pregătirile care s-au făcut pentru asimilarea echipamentelor electrice necesare fabricării autoturismului „Oltcit", precum și a unor tipuri de camioane „Roman", cerînd, totodată, să se ia cele mai eficiente măsuri pentru atingerea parametrilor prevăzuți în proiect, și asimilarea, în cel mai scurt timp, a echipamentului electric și de comandă, pentru noul autoturism românesc.

Desfășurată în atmosfera premergătoare zilei de 1 Mai, atmosferă de muncă susținută, de entuziasm, noua vizită de lucru a secretarului general al partidului într-unul dintre cele mai puternice centre economice ale țării, precum și într-o zonă cu industrie tînără este expresia preocupării constante, neobosite a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru modul în care se realizează în practică hotărîrile Congresului al XII-lea, reflectă grija continuă a președintelui României pentru buna-tarea oamenilor muncii, pentru participarea lor activă la dezvoltarea țării.

RĂZVAN BÂRBULESCU

Vizita de lucru de la Complexul expozițional din Piața Scinteii

Tovarășul Nicolae Ceaușescu

a analizat, în cadrul unui amplu dialog, probleme majore ale eficienței economice în cincinalul 1981—1985

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului, s-a întîlnit, în cursul dimineții de marți, 22 aprilie, cu cadre de conducere din ministere economice și din alte instituții centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare tehnologică, din centrale industriale și întreprinderi, pentru a analiza măsurile întreprinse și soluțiile propuse privind creșterea eficienței în activitatea de investiții și construcții-montaj în cincinalul 1981—1985.

De o importanță deosebită pentru dezvoltarea economiei țării în următorul cincinal, domeniul de investiții și construcții montaj se află permanent în atenția conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, analiza cuprinzătoare a acestei activități desfășurată în cadrul expoziției organizate la Complexul expozițional din Piața Scinteii fiind o continuare a discuției pe aceeași temă pe care secretarul general al partidului a avut-o la sfîrșitul anului trecut cu factorii de răspundere din economie. Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, cu acel prilej, fermitatea și spiritul de răspundere cu care trebuie acționat pentru reducerea mai substanțială a consumurilor de materii prime și materiale, de energie și combustibili. Reducerea continuă a consumurilor specifice este o problemă de prim ordin ținînd seama de faptul că în cincinalul ce vine urmează să se realizeze un volum de investiții de peste 20 de ori mai mare decît cel executat în perioada 1951—1955. Rezultă limpede că un program de asemenea anvergură impune generalizarea unor soluții constructive superioare, o bună pregătire a investițiilor, mecanizarea și industrializarea într-o proporție superioară a lucrărilor de construcții-montaj.

Propunerile prezentate de fiecare ministeri se întemeiază pe analize solide, pe studii aprofundate și experimentări, oferind soluții concrete de reducere a consumurilor de materiale. În mare măsură, propunerile vizează domeniul construcțiilor, mai exact sînt reducerea accentuată a utilizării materialelor energointensive și folosirea pe scară largă a cenușilor de termocentrală, a zgurilor de furnale, a altor produse minerale neîntrebuințate pînă azi, realizarea de panouri mari din beton armat finisate încă din întreprinderi, extinderea utilizării materialelor uscate. Subliniind faptul că există în continuare mari posibilități pentru reducerea consumurilor, secretarul general al partidului a insistat asupra necesității mai bunei folosiri a capacităților existente, reducerea lucrărilor cu pondere mare de construcții.

Secretarul general al partidului a dat indicații ample și prețioase pentru fiecare minister, indicații care constituie un eficient îndreptar pentru viitoarea activitate din domeniile respective.

Ministerul Industriei Metalurgice. Se impune să se acționeze în continuare în vederea asigurării, prin noile proiecte, a reducerii mai substanțiale a consumurilor de metal, ciment și energie înglobată, a valorificării gazului de furnal, a dimensionării mai raționale a construcțiilor. Referitor la acest ultim deziderat este necesar să se folosească mai avantajos suprafețele pe care se construiește, să se realizeze hale industriale mai simple și mai ușoare, cu luminatoare mari, fapt care va conduce la importante economii de materiale și energie.

În sectorul **industriei chimice**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat orientarea către mijloace moderne de control și urmărire a proceselor tehnologice, indicînd ca folosirea microprocesoarelor să fie extinsă și în alte domenii de activitate.

Analiza în domeniul **energiei electrice** a evidențiat necesitatea utilizării în mai mare măsură a surselor de energie neconvențională, cum este, de pildă, energia solară, cu o largă aplicabilitate în termoficare, industria materialelor de construcții etc

Se impune extinderea, în **ramura minelor, petrolului și geologiei**, a prefabricatelor din beton în armarea galeriilor subterane la exploatările miniere, aplicarea unor sisteme de transport mai convenabile cum este transportul hidrogravitațional, precum și înlocuirea benzilor de cauciuc folosite la transportul cărbunelui în cariere cu mijloace de randament sporit.

De asemenea, în domeniul **economiei forestiere și materialelor de construcții**, industria de prefabricate poate utiliza pe scară mai largă energia solară pentru uscarea produselor. În ceea ce privește sectorul de mobilă, este necesar ca în viitor să se construiască unități mici, nu fabrici mari, unități care să se afle în apropierea surselor de materie primă, pe lîngă fabricile de cherestea.

Specialiștii din **transporturi și telecomunicații** trebuie să găsească cît mai rapid soluții pentru îmbunătățirea substanțială a calității lucrărilor de drumuri, să experimenteze materii indigene, îndeosebi locale, care să confere drumurilor și șoselelor o rezistență sporită.

În **sectorul agriculturii și industriei alimentare** s-a indicat să se amenajeze o suprafață experimentală pentru desecarea terenurilor bălțite și ținîndu-se seama de rezultate să se generalizeze experiența.

În ceea ce privește domeniul **construcțiilor de locuințe**, secretarul general al partidului a reliefat necesitatea creșterii gradului de industrializare a lucrărilor, extinderea folosirii prefabricatelor și a materialelor tradiționale locale, folosirea mai restrînsă a materialelor care se fabrică cu un consum ridicat de energie. În acest sector de activitate este necesar să treacă fără întîrziere la generalizarea unor soluții constructive valoroase, în special în ceea ce privește izolarea termică.

Apreciind realizările obținute în **industria ușoară**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se impune să se treacă încă din acest an, la fabricarea în țară a utilajelor necesare și la modernizarea mai rapidă pentru asigurarea creșterii nivelului tehnic al producției. De asemenea, în ramura confecțiilor, este necesar să se sporească gradul de automatizare a unor operații, în scopul măririi productivității muncii.

În **industria pielăriei și încălțămintei** un important deziderat constă în asigurarea utilajelor de bază pentru care să se realizeze sisteme de preluerare specifice diverselor operații, precum și tipizarea mașinilor, ansamblelor și subansamblelor care să acopere o gamă largă de operații, acțiune ce se cere însoțită de automatizarea utilajelor existente.

Analiza activității investițiilor și de construcții montaj întreprinsă de secretarul general al partidului împreună cu cadrele de răspundere și specialiștii din economie s-a dovedit a fi deosebit de fructuoasă prin multitudinea și calitatea indicațiilor, prin jalonarea unor importante direcții de acțiune, prin mobilizarea în vederea găsirii celor mai bune, mai eficiente soluții în vederea reducerii consumurilor de materii prime și materiale, de energie și combustibili, în condițiile unei calități superioare a produselor.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

IDEILE ȘI OAMENII UNEI PRIMĂVERI

Stancu D. Dincă (mecanizator, C.A.P. Peretu, jud. Teleorman) : „Rălițam terenul din pajiștea de la Plosca, pentru plantarea butașilor de sfeclă de semință. N-am apucat să fac nici un hectar, cînd am văzut că nu iese treabă bună. Ploile au presat terenul și brăzdarul nu mai intra la 15—20 cm, iar tractorul trăgea greu. Atunci mi-a venit ideea să anexez săgeți în fața brăzdarului, pentru desfundarea și afinarea pămîntului".

Stancu Beiu (șef secție S.M.A., C.A.P. Mirșa, jud. Ilfov) : „Și noi am găsit întrebuințare celor 15 minute „goale", cît durează încărcatul mașinii cu traflan. Astfel, avînd teren arat exact de partea cealaltă a solei de porumb, fiecare tractor de la erbicidat, în această pauză, de 15 minute, a discuit 2 ha zilnic. Calotă Vasile, Vasile Tudose, Emil Lazăr și Constantin Ionescu, în două zile, cît lucrăm aici, la parcela 3 bis, vor eliberă un tractor de la discuit".

Femeile au lucrat la eliberarea terenului de coceni, la grădină sau la plantat cartofi. Și pentru ele a funcționat programul zi-lumină.

La Dor-Mărunt masă caldă li s-a servit doar celor 20 de mecanizatori veniți de la S.M.A. Făcăieni. Oamenii din ast au rămas pe tractor și-au mîncat hrană rece

Pe Fane Apostol, șeful fermei nr. 6 a C.A.P.-ului Dor Mărunt, județul Ialomița, l-am zărit îngenunchiat pe la mijlocul ogorului : făcea sondaje de densitate. Și mai face tot ce-i trece prin cap ca să se pună la adăpost de orice surpriză. După un timp alerga în urma semănătorii, de la o secție la alta, ca să se convingă dacă lasă, fiecare, semință. Apoi, ajuns la capul locului, a măsurat distanța dintre rînduri, 70 de centimetri e distanța reglementară. Dacă nu corespunde, cultivatoarele mecanice, care vor intra în lan la vremea prășitului, vor tăia plantele de pe rînd ; iar dacă faie una, faie opt deodată".

Președintele C.A.P.-ului Dor Mărunt e mult prea cunoscut. Se numește Costică Popa. Face, de 45 de ani, agricultură și deci, ca vîrstă, are ceva mai mulți, deși nu-i arată de sub pălărie : iar. președinte e de 16, ani în care acest pămînt roditor al Bărăganului a făcut tot ce a dorit Costică Popa. Anul trecut a dat 40 000 de tone de porumb și sfeclă, în părți egale. 9 500 kg porumb boabe la hectar. Astăzi, spune dumnealui, „Oricare va fi vremea, vom face 11 000 ! Pentru că 80% din ce-i trebuie porumbului e asigurat : arat, fertilizat, apă și... soarele Bărăganului".

Constantin Voicu (economist, I.A.S. Blejești, jud. Teleorman) : „Am venit pe cîmp să asigur, cu materiale, utilajele la capul locului ; cu îngrășăminte, fungicide și erbicide. Aici i-am găsit pe șeful de fermă Ilie Pătru și Ion Frăsinaru, șeful secției mecanizare, controlînd densitatea porumbului. S-ar fi zis că fiecare își are rostul lui ; totuși ideea a apărut cînd stăteam toți trei de vorbă : în timp ce mașina se încarcă cu îngrășăminte, să folosim tractorul la omogenizarea permanentă a soluțiilor pentru erbicidat".

De dimineața pînă seara, ferma nr. 3 C.A.P. Blejești, în 4 zile, cu 40 de femei și un avion fitosanitar au fertilizat 230 ha grîu

Fotoreportaj de ELENA GHERA

CANTINELE MUNCITOREȘTI

Bolile digestive se situează pe unul din primele locuri în enumerarea cauzelor care duc la creșterea cererilor de concedii medicale. Regimul alimentar rațional iese în acest fel din sfera strictă a preocupărilor sociale și devine deopotrivă o importantă problemă economică. Ritmurile înaintării noastre spre civilizație sînt susținute într-o măsură mereu în creștere de soliditatea și seriozitatea modului în care știm să răspundem la întrebarea : C'e, unde, cît, cum mîncăm ? Legea nr. 9 1971 reglementează și fixează cadrul și responsabilitățile celor care în întreprinderile socialiste de stat răspund primii la această întrebare. De-atunci au trecut 9 ani. Structura personalului muncitor nu mai este aceeași. A crescut calitatea muncii. Au sporit corespunzător pretențiile producătorilor. S-au modificat condițiile de locuit, de transport, de viață în general. Se lucrează astăzi în alte ritmuri, cu alte mașini, în ramuri noi. Aplicarea Legii nr. 9 presupune soluții noi, soluții dictate de imperativele adaptării, perfecționării, cunoașterii. Au apărut experiențe pozitive la Electroputere Craiova, Mondiala Satu Mare, Letea Bacău și la multe altele. Un raid anchetă al reporterilor noștri a urmărit fotografierea stării de fapt și în alte întreprinderi și unități de producție.

Cînd totul se poate, ce se mai poate încă ?

Constructorii. Încep ziua de lucru înainte de deschiderea magazinelor și o termină după închiderea lor. **Azi aici, mîine în bd.** Preciziei, poimîine în Giulești... De la bucătăria centrală a I.A.G.S.C. Cotroceni pleacă zilnic mîncare spre 17 săli de mese, puncte volante de lucru, bufete și exprese. Grigore Irimia, tehnolog : „Prețul de cost scăzut al mesei se explică prin faptul că regia este suportată în mare măsură de trusturi și prin demersurile gospodărești pe care le la unitatea noastră. Conserve și semiconserve, provizii făcute din toamnă, creșterea aproape a 3 000 de porci în complexul nostru de la Odăile. De întreținerea sălilor de mese și ale bufetelor răspund trusturile. Noi răspundem de calitatea mîncării. La cererea trusturilor putem asigura meniuri complete, meniuri gen expres-bufete, hrană rece pentru punctele izolate. Putem totul, important este să fim solicitați".

Și iată întrebarea : **Cine solicită ?**

BUCUREȘTI. Joi, 17 aprilie, ora 12 și un sfert, pauză de masă. La intersecția bulevardelor Miciurin și 1 Mai, în fața unor blocuri în construcție, pe un banc de lucru, în plină stradă, o parte din muncitorii lotului de schele din șantierul 2. Grupul 1 al C.C.M.B. mănîncă pîine cu salam, costiță și lebăr. Urăm poftă bună lui Ion Curalariu, Aurel Cristofor și Cezar Oprean, de meserie schelari. Alături de ei, maistrul Victor Manolache, venit cu o mașină cu materiale. S-au aprovizionat cu de-ale gurii de la alimentara de peste drum. Cei cu care stăm de vorbă mănîncă în fiecare zi cam același lucru. Pentru variație își iau din cînd în cînd cîte o conservă.

Ion Curalariu : „Mîncăm în fiecare zi cam același fel. La restaurant nu te poți duce pentru că e prea scump. Omul se duce la restaurant la o ocazie. Meniuri fixe nu sînt. Așa că la ora 12 se umplu alimentarele de constructori. Pot să scoată și marfa care nu s-a vîndut pînă atunci, pentru că noi tot o cumpărăm".

Dintre cei trei, Cezar Oprean este singurul burlac. Locuiește în căminele de nefamiliști din cartierul Pajura. Știind că pentru un burlac problema se pune cu mai multă ascuțime, îl întrebăm cum se descurcă.

Cezar Oprean : „Cam tot așa. Pentru seară trebuie să mă aprovizionez din timp. Nu pot să las schela neterminată pentru că se închide alimentara. Pînă în 1974, la căminul din Pajura a funcționat un bufet care s-a desființat. În jurul căminelor nu avem decît restaurantul Pajura, de categoria întîi. Într-un bloc cu 88 de camere este o bucătărie cu un singur aragaz unde, dacă stai la rînd, îți poți face un ceai, dar sînt foarte mulți călare pe aragazul acela. Ar trebui o autoservire cu mîncăruri calde, deschisă pînă la zece seara. Cînd ne întoarcem, găsim alimentara închisă. D-aia fac băieții gastrită. Eu mă mai strecor la bufetul depoului I.T.B. și mănînc seara acolo".

Cea mai apropiată sală de mese a grupului este amenajată în fostul restaurant Vulcan, Banu Manta colț cu Calea Griviței. Maistrul Victor Manolache are treabă în zona aceea și pînă acolo mergem împreună. „Se pierde și mult timp și nici nu e recomandabil să mănînci în fiecare zi de la pachet. Mîncarea nu e rea, însă de multe ori e servită neglijent. Dacă te duci la restaurant, pierzi prea mult timp și e prea scump. Un muncitor care lucrează zi-lumină și depune efort fizic trebuie să mănînce ca lumea".

La sala de mese Vulcan, masa s-a terminat. S-a făcut curat. Elena Buftea se scuză : „Aici nu e prea curat. Știți, la noi mănîncă fel de fel de constructori. Murdăresc scaunele, mesele..." Prin acoperiș plouă, pe tavan și pe pereți pete mari, ruginii. O singură chiuvetă la care se spală cei aproape 300 de constructori. Canalizarea, înfundată timp de un an, a fost, în sfîrșit, reparată. Alături, o magazie dărăpănată, cu un perete lipsă, unde sînt depozitate gunoaiele și borhotul care se strînge pentru creșterea porcilor.

Clădirea este în grija gospodarului de șantier Eugen Dinescu.

Mîncarea este adusă aici de la bucătăria centrală a I.A.G.S.C. în bidoane de lapte, închise, numite conteinere. Mîncarea este încălzită și servită. Tot aici se spală vasele și se face curat. Elena Buftea și cele patru „fete" aparțin de I.A.G.S.C. Ne uităm în condica de sugestii și mai ales de reclamații și în registrul de control. În registrul în care au semnat comisii și responsabili, timp de un an, ca un veritabil leitmotiv, apar problema canalizării, a zugrăvitului și a acelei magazii. Cantina, și pe dinăuntru și pe dinafară, arată ca un lăcaș provizoriu care-ți aduce în minte cuvîntul refugiu.

Elena Buftea și echipa sa sînt lăudate în celé două caiete, sperăm că nu dintr-un oportunism ușor de înțeles. Elena Buftea s-a plîns de mai multe ori de condițiile pe care le are. Canalizarea, întreținerea clădirii sub toate aspectele, intră în atribuțiile gospodarului de șantier. Canalizarea, lungă de aproape patru metri, a fost reparată cu o viteză de aproximativ un centimetru pe zi.

Pe lîngă aprecieri la adresa personalului care se poartă frumos și servește bine, reținem sesizarea lui Gheorghe Mîndrișaru din 3 aprilie, scrisă probabil cu un pix de împrumut : „La prînz, în mîncarea de varză era o parte din botul porcului, necurățat, nespălat și cu păr pe el, de m-a luat rîul cînd l-am văzut. Credem că masa va fi pregătită cu simț de răspundere, altfel nu dădeam banii". Chiar așa să fie oare ? N-a fost un accident ?

La bucătăria centrală a I.A.G.S.C. din Cotroceni, stînd de vorbă cu Anica Anghelea, șefă de depozit, aflăm că a fost un accident.

PLOIEȘTI. 18 aprilie. La Trustul de construcții montaj Prahova. Împreună cu tovarășul Romică Arbunea, președintele C.O.M. și cu Ion Dima, șeful serviciului administrativ, facem o vizită într-adevăr inopinată la cantina S.P.I., sectorul de produse industriale, unde mănîncă zilnic 300 de oameni. Petre Teodorescu, șeful cantinei, face meseria asta din 1954. Cantina funcționează pe sistemul autogestiunii. Cantina are ca anexă un bufet. Cantina asigură și masa de seară, servită direct la sediul căminului de nefamiliști de la Bobîlna, are în perspectivă meniuri la alegere. Produsele conservate în sare costă de aproape două ori mai puțin decît la bucătăria centrală din București pentru că manopera n-a mai fost pusă la socoteală. Retribuțiile personalului sînt asigurate și de aceste activități. Aprovizionarea se face direct de la complexele de creșterea porcilor și de la unitățile producătoare de legume. Fasolea verde costă aici 2,20 kilogramul pentru că a fost conservată cu mijloace proprii. La București, o cutie de fasole verde de 850 de grame costă 4,50 lei. Personalul este mai puțin numeros și nu grevează pretul de cost într-o măsură atît de mare. Sala de mese, construită special, e drept, arată ca un restaurant.

Concluzii. Se verifică încă o dată dictonul : omul potrivit la locul potrivit și proverbul : omul sfințește locul. De asigurarea mesei constructorilor, în mare parte este responsabilă conducerea trustului care are în sarcină asigurarea localurilor corespunzătoare, întreținerea lor în limitele cerute. Dacă un trus nu găsește un an de zile un instalator care să repare un acoperiș, o canalizare lungă de patru metri și un zugrav care să dea din cînd în cînd o pompă de var pe niște pereți, ce să mai zicem de alții ?

O idee îngrădită de un gard și de alte idei

Pînă vineri, 18 aprilie, președinta comitetului sindical al Întreprinderii de confecții Craiova a trăit sincer și plenar următorul sentiment : mîncarea la cantină este prea gustoasă ; felurile de mîncare — excesiv de diversificate și apetisante ; amîndouă aceste realități intră în contradicție (neantagonistă) cu dorința celor peste 5 000 de fete tinere de a-și întreține silueta ; rezultatul — cantina este ocolită ; măsuri de compensație : organizarea unui bufet de incintă și șase tonete — cîte una de etaj — cu preparate calde.

CRAIOVA. Cele 6 tonete cu preparate calde s-au dovedit a fi pe teren 3, adică una la două nivele, mai concret, una la 400—500 de persoane. Nuți, Vica și Crina, cele 3 fete ce împinseseră eroic la ele de la cantină pînă la etajele cu pricina, își făcuseră datoria și aduseseră : 90 de chifteluțe, 75 bucăți creier, 15 pîini, 40 strudele cu mere, 80 pateuri cu brînză, 120 prăjituri Oltenia, 90 „bărcuțe" și 90 bucăți pește prăjit. Se mai adaugă la acestea alte 25 bucăți creier, pe care le bătuse vîntul la bufetul de incintă. „Ce rost ar avea să aducă mai multe" — simte nevoia să se explice Ioana Hirnău, gestionara de tură a bufetului. „Tot nu s-ar desface. Pentru că alci cumpără cine apucă. Cine nu..." În ultimii doi ani, ne mărturisea confecționera Gabriela Surcel, dacă a reușit să ajungă la gustarea dorită de 4—5 ori. Așa încît, femeile s-au învățat să-și aducă pachețel de acasă. Uneori însă nu au timp și atunci rabdă. Nici nu ar avea ce face altceva. **Pauza de masă durează doar 15 minute, or,** dacă din 15' stai 10' la coadă (asta pentru cazul fericitelor care au ocupat loc mai în față), în celelalte 5' nu poți mînca. „Asta e mîncare cu noduri și, după ce o înghiți cum o înghiți, te întrebi de ce te îmbolnăvești" — ne spune Maria Niculiță, ca una ce-o pățise în acest sens.

Și cu asta am spus totul despre interesul manifestat la **Confecția** pentru asigurarea gustărilor sau a mesei pentru muncitoare. Pentru că nu există nici o microcantină — a fost cu cîțiva ani în urmă una unde-i acum bufetul la subsol, despre care ni s-a spus că s-a dovedit ineficientă, cu toate că pe vremea aceea erau 350—400 de abonați lunar la ea ; a mai funcționat, iarăși, ni s-a spus, o microcasă de comenzi „care și ea s-a dovedit ineficientă" (microcasă despre care muncitoarele cu care am discutat nu știau nimic), bă, în urmă cu cîțiva ani, pe cînd era liber accesul la cantină în timpul pauzelor de masă, alte 350—400 muncitoare serveau acolo masa. De ce s-a renunțat la toate acestea — care nici pe atunci nu acopereau necesarul — am înțeles stînd de vorbă cu tov. Dumitru Ghițuică, responsabilul cantinei.

„Cantina asta ar putea deveni, cu adevărat, o cantină model. Chiar și în sfertul de oră acordat pentru pauza de masă în urmă cu cîțiva ani noi reușeam s-o scoatem la capăt. Dar s-au descoperit niște sustrageri, fapt pentru care s-a interzis ieșirea din fabrică în timpul pauzelor de masă. Acum, că proiectanții au mai așezat între noi și întreprindere un bloc, e și mai și. Toate ar fi fost bune dacă s-ar fi căutat niște soluții pentru realizarea unor microcantine. Cea care a fost, s-a desființat. Și acum avem, de pildă, o linie de mîncăruri calde, cu 10—15 cupe, a cîte 10—12 litri cupa, care stă. A fost special adusă pentru microcantină. S-a desființat. De ce ? Habar nu am. Treburile mergeau bine cu ea".

Și tot „habar nu are" omul de ce nu se fac bufete pe fiecare etaj, de ce s-a renunțat la ideea procurării mai multor tonete pe arcuri și mai ușoare „astea de acum, 4 la număr, sînt ruginite, prăfuite de nu se mai poate, greoaie, vai de fetele care împing la ele". Făcuseră și o comandă la I.R.U.C. în acest sens dar nu s-au înțeles la preț și au lăsat-o moartă. Și nu mai înțelege responsabilul nostru nici măsurile care s-au luat și „care au întors cu susul în jos" cantina. Azi, intrarea în cantină se face pe o ușă secundară, pe cea principală s-a așezat un magazin de confecții care le-a înghițit și vestiarele pentru muncitoarele cantinei ; o altă cameră a fost preluată pentru magazia A.L.A., în vreme ce ei nu mai au nici depozit, Omul își plînge necazurile cărora nu le mai dă de capăt pentru că această cantină care mai mult cu numele e a confecțiilor, este totuși solicitată de elevi, de studenți, de muncitori, mîncarea fiind bună și diversă. Sigur că îi pare rău de fetele astea de la confecții care mai mult rabdă, decît mănîncă, dar din păcate, de rezolvarea problemelor lor sociale, nu se ocupă el, șeful de cantină.

În discuțiile purtate atît cu muncitoarele cît și cu reprezentanții cantinei și ai comitetului de cantină s-au născut și numeroase propuneri — mai ales că în urmă cu o zi participaseră la un schimb de experiență la cantina de la Electroputere (extrem de funcțională — are 8 microcantine). Le-am transmis, la rîndul nostru, tov. director al întreprinderii, Constantin Nicolaescu. Le-a rezolvat pe toate dintr-un condei. „Imposibil ! N-avem posibilități de spațiu pentru așa ceva !" Era vorba de microcantine, bufete și mai multe tonete. Sigur, a ținut să facă precizarea, dacă alții vor găsi soluții concrete, pe spațiul existent, dumnealui nu se va opune. Speră însă ca propunerea făcută la municipiu, din partea conducerii întreprinderii, să fie în final aprobată : adică, să se permită închiderea spațiului verde din fața unității, în cadrul căruia s-ar putea amplasa și o microcasă de comenzi, și ceva bufete. Cît privește mărirea pauzei de masă la o jumătate de oră, e o chestiune la care s-ar opune femeile. (Nici vorbă, de așa ceva, toate reclamă în cor timpul mult prea scurt pentru masă.)

Și totuși, tovarășe director, este imposibil — am zice, la rîndul nostru apelînd la cuvîntul dv. — ca situația existentă să se mai perpetueze. Pentru că aceste femei care-și depășesc planul mereu, scoțînd din mîinile lor măiestre peste 2 000 de modele lunar, au nevoie și de puțină grijă din partea conducerii.

Cînd lucrurile merg bine, pentru cine merg bine?

BUCUREȘTI. Trustul de construcții industriale are o cantină muncitorească în spatele „Policolorului", dincolo de o cale ferată și lîngă un munte de fier vechi. Cantina are, firește, un șef, iar dacă el se numește Grigore Gorea și nu altfel, fapta nu e chiar întîmplătoare, căci omul din fața noastră pare devotat meseriei sale și priceput. Se recomandă, „10 ani în branșă, liceu, curs de calificare și mare respect față de consumatori", după care ne aduce la cunoștință că, la T.C.I.B., se mănîncă pe bază de cartelă și, în cazul flotanților, nu mai mulți de 4—5 pe zi, pe bază de dorință, capacitatea bucătăriei mergînd pînă la 500 de porții. Apoi, mutîndu-se în dreptul unui calendar fără file și al unui telefon, la ultimul cerînd aprobare pentru ceea ce i se pare a fi un interviu, aprobare pe care n-o primește, Eugen Nicolae, președintele sindicatului pe trust, fiind plecat din sediu, ne întreabă dac-am citit „Informația" de ieri. N-am citit-o, recunoaștem, ceea ce-l mîhnește din cale-afară. Dac-ați fi citit-o, zice, v-ați fi făcut o altă impresie despre cantina noastră care, scrie în ziarul de aseară, a ocupat recent locul 3 pe Capitală, pentru toată lumea fiind clar că la noi se mănîncă ieftin și pe sătarate.

Ieftin însemnînd, azi, 15 lei pentru 3 mese la comun și 16 lei la îmbunătățit, pe sătarate, însemnînd ceai aromat, 80 de grame de telemea și pîine la micul dejun, ciorbă țărănească, mîzare cu carne de porc și mere, respectiv ciorbă de văcuță, friptură de porc pe plită cu piure, varză roșie și mere la prînz, ciorbă de legume, pilaf oriental cu carne de porc și mere la cină. Gătite de Elena Dinu, mîncărurile sînt gustoase, treabă cu care Grigore Gorea e de acord.

În altă ordine de idei, Grigore Gorea e convins că, dacă s-ar aproviziona tot timpul anului de la piață, ar risca să n-aibă ce așeza oamenilor pe mese, piața fiind, iarna și primăvara îndeobște, prea scumpă pentru buzunarul cantinei T.C.I.B. El însă a învățat, din experiență, lecția, umplînd borcane peste borcane cu varză roșie, cu castraveți, aprovizionîndu-se din timp cu cartofi, cu fasole, cu ceapă, cămările fiind, ne-am convins, pline, ca și camerele frigorifice. Din acest punct de vedere, nimic de zis. Cămări pline și îngrijite, strălucind de curățenie, peste tot lăsînd urme o mînă energică de gospodar, obișnuit să-și facă vara sanie și iarna car.

În drum spre sala de mese, spre ceea ce, pîndit de ridicol, Grigore Gorea numește salon, traversăm bucătăria, la puțină vreme după terminarea prînzului, la

care am asistat înainte de a intra în biroul șefului. Procedînd la o paranteză, să scriem că, surprinzător, aici lucrurile care se văd cu ochiul liber sînt mai neglijate decît cele care se întîmplă în spațiile anexe — în boxe, în cămări. Altfel zis, grija față de consumatori se manifestă, la cantina T.C.I.B., numai sub forma meniului în sine, bine pregătit și consistent, vesela, fețele de masă, scaunele, multe din ele bîjbîind între cele 4 picioare, servetelele și, în general, atmosfera fiind însă în suferință. Sigur, oamenii mănîncă aici, după vorbele scrise de Dumitru Pandele de la stația de betoane, ieftin și pe săturate, dar ei merită, după ore de muncă asiduă, o altă atmosferă, mai caldă, mai tihnită. Din acest punct de vedere, mai sînt multe de făcut, între care renunțarea la mentalitatea că toate relele vin de la abonați. Revenind la bucătărie, descoperim miros de pește. Mirosul acesta, depus în niște crătiți uriașe, n-are nici în clin, nici în mînecă cu ce vor mînca, la cină, lucrătorii de la I.O.R. Lăsîndu-ne să înțelegem că n-ar fi rost să despicăm peștele în 4, Grigore Gorea ne-a mărturisit ca, pe Rahova tocmai are loc o ședință a trustului, la capătul căreia va fi servită o gustare, din care nu poate lipsi peștele prăjit.

Să lămurim, în încheiere, povestea cu lucrătorii de la I.O.R. Din cei 170 de abonați la masa de seară, 60 ar fi, după calculele șefului cantinei, ocupanții celor 3 cămine de nefamiliști ai I.O.R. de pe Aleea Perișorului. Iată-ne la fața locului, vineri seara, spre a constata dacă tinerii de la I.O.R. sînt mulțumiți de serviciile cantinei. Pe Aleea Perișorului, stupoare ! Care mîncare ? se miră electricianul Victor Cosmaciuc, au fost, în urmă cu cîteva luni, niște afișe, dar de mîncare, nici vorbă ! Ați avea nevoie de ea ?, întrebăm, iar întrebarea noastră cade ca gazul peste foc. Sigur că am avea nevoie, zice opticianul Vartolomeu Badea, ne-am adresat de mai multe ori întreprinderii în acest sens, dar nu ne-am ales decît cu promisiuni. Aflați alături, Gheorghe Vija, Dumitru Vrabie și Ion Paraschiv confirmă opinia colegului Badea. Seara, reia unul dintre ei, mîncăm pe apucate, te miri ce, de-am ajuns să cunoaștem prețurile la conserve mai bine decît vînzătoarele de la complex !

Ce se întîmplă, zilnic, cu cele 60 de porții pomenite de Grigore Gorea, greu de spus. Poate vom afla după apariția acestor rînduri de la cei care obișnuiesc să mănînce pește prăjit, nu să-l despice în 4. Așteptăm.

Rostul gospodarilor este să fie chiar gospodari

În 1979, pe platforma industrială a orașului, bolile digestive s-au plasat pe primul loc. Numărul zilelor de incapacitate temporară de muncă datorat acestora se ridică la 32 la sută. În 1978, printr-o nefericită inițiativă au fost desființate toate bufetele din fabricile platformei. Responsabilul cu probleme sociale și nivelul de trai la Comitetul județean al sindicatelor spune : „Dorim să constituim o veritabilă fabrică de mîncare, de unde să plece, către microcantinele și punctele de alimentare din fabricile platformei, toate cele necesare asigurării unor meniuri diversificate, suficiente sub raport caloric și nutrițional și ne gîndim și asupra unor produse dietetice...“ Deci, va fi bine.

FOCȘANI. Singura cantină-restaurant existentă acum în Focșani este aceea din incinta Întreprinderii de confecții, unde, în primul rînd, ceea ce te impresionează de cum îi treci pragul este numărul mare de scrieri gen reclame : „Devenind un abonat ferm puteți servi masa numai cu 6,50 lei zilnic“ (**așa este — n.r.**) ; „Servim zilnic mîncare gătită pentru acasă“ (**nu-i așa** de vreme ce, întrebîndu-l și rugîndu-l pe Gabriel Clinciu, responsabilul cantinei să-și amintească de cîte ori a vîndut mîncare caldă pentru acasă în ultimii doi ani n-a reușit să-și amintească nici măcar o singură situație de acest fel — n.r.) ; „Vă oferim zilnic un sortiment variat de preparate după gustul dv.“ (**așa și așa**, adevărul este pe undeva la mijloc, sortimentul variază în funcție de posibilitățile de aprovizionare, pe de o parte, dar nimeni nu i-a întrebat vreodată pe consumatori cam care le-ar fi preferințele, deși au fost imaginate pentru aceasta tot felul de hîrtii... investigatoare — n.r.) ; „Specialitatea bucătăriei este sărmăluțe în foi de varză cu mămăliguță“. (Dorina Iuga, bucătăreasa, tocmai s-a întors dintr-o specializare care a durat 6 luni la restaurantul Praga, din Berlin !, unde a fost trimisă de superiorii ierarhici (I.C.S.M.A.A.P) fără să știe o boabă nemțește. Cu ce s-a ales acolo Dorina Iuga ? „Profesional = 30 de rețete de supe și de creme plus învățătura că în Germania felul doi este pe bază de cartof în diferite ornamentații“. Cu ce s-au ales cei care mănîncă la cantina respectivă ? Recitiți sloganul cu specialitatea bucătăriei — n.r.) „Seria veselă“ nu sfîrșește aici. Cînd cineva face o sesizare gen «Subsemnatul Cîndea Costică am servit masa în ziua de 10 01 1980 la cantină și a fost o ciorbă foarte bună, mulțumim colectivului», la capitolul «Măsuri luate» responsabilul Gabriel Clinciu se grăbește și notează în aceeași zi că „Am luat cunoștință“. În schimb atunci cînd un inspector de specialitate o surprinde furînd pe Vulpoi Lucreția, gestionară la bufetul de incintă, tovarășul responsabil lasă să treacă 18 zile... fără să execute dispoziția. După cum, deși știe bine că la o întreprindere de confecții lucrează 362 de femei cu boli gastrice, cantina nu le oferă nici un singur meniu de regim !, ca să nu amintim decît în treacăt că, deși acolo lucrează 4100 de persoane în două schimburi la cantină nu există nici măcar un singur abonament ! Ce fel de comitet de cantină este acela care patronează așa ceva ? Și de ce nu se respectă în totalitate prevederile Legii nr. 9/1971 ?

O situație bună am întîlnit-o la cantina I.J.C.M. (responsabil Dumitru Nicolau) : Curățenie sclipitoare, organizare excelentă, meniuri diferite, deosebit de gustoase, produse de cofetărie de calitate, mobilier bine întreținut, culori vesele, aprovizionare prin mijloace proprii, depozite și instalații specifice, funcționale cum nu am văzut altele aidoma, timp de servire de max. 15 min. — iată doar cîteva dintre atributele cantinei constructorilor. Deci, se poate !

Revenim pe platforma industrială. Constantin Girneață este matrițer la I.D.S.M.S.E.H. Focșani. Vineri 18 aprilie, la sfîrșitul schimbului unu, mai-mai să dărîme lumea. Fără să mai glumească ca de obicei, fără să-și mai salute cunoscuții, a trecut glonț dincolo de poarta întreprinderii. Deși-i băiat frumos și-i îmbrăcat elegant, nu-i căsătorit, nici nu se grăbea spre vreo fată, ci spre „diferența la biologia de-a zecea“. Deci, la o parte primăvară că se-nvață ! Deci, iar le-a ignorat pe cele trei grații sălătrețe care și începuseră să urce alături de el treptele interioare ale blocului turn de pe platforma Sud a Focșanilor. (Orașul Unirii are deja o mare și tînără platformă industrială pe care lucrează cam zece mii de oameni). Fetele — Marilena Rusu, 22 de ani, Maria Nedelcu, 20 de ani, Nina Constantin, 23 de ani, toate trei de la Întreprinderea de tricotaje, secția confecții — se grăbesc și ele. Nina face naveta la Urechești și nu vrea să scape autobuzul de patru, dar nici să plece «pe inima goală». Marilena și Maria recunosc emstit și gospodărește că ceea ce le mină în lupta cu treptele sînt «șoarecii ce le-au mas în burtă, cum aprecia cu haz povestitorul de pe Ozana». De dimineață, ca și băiatul, n-au mai pus nimic în gură, cele 30 de minute ale pauzei de prînz se dovedesc prea strîmte ca să cuprindă ieșirea din întreprindere, crosul pînă aici, mîncatul propriu zis, reintoarcerea la locurile de muncă ..

Pe la căminele pe unde locuiesc, nici ele, nici el nu au voie, nu au nici cum să-și prepare ceva — întrucîtva — comestibil — cald deoarece butelia nu au voie s-o folosească, reșoul n-au voie să-l conecteze la sistemul energetic național nici cît să undească un ceai, din 1978 cineva total neinspirat a dat dispoziție ca în toate fabricile platformei să fie desființate chiar și ultimele bufete care mai rezistaseră prin transcele alimentației publice, și uite așa...

Deci, fete și băieți, saltă și tresaltă, înainte pînă la etajul I peste trepte, salt înainte cu energie și avînd peste o băltoacă apărută intempestiv și lățită fulgerător pe sub ușa grupului sanitar aflător lîngă altă ușă deasupra căreia scrie RESTAURANT, dar abia și dacă intri înăuntru vezi placa de tablă cît palma pe care-i imprimat „Restaurant categoria a treia“. Ceea ce înseamnă că de abia de te mai vezi prin trîmbe de fum, că pantofii alunecă și scrîșnesc pe capace de sticle de suc și de bere aruncate după sistem roza vînturilor pe mozaicul maculat cu lunecușuri bizare, că mesele și scaunele nu par să se fi știut vreodată altceva decît simple piste pentru muștele de-o vară ș.a.m.d. Cei patru grăbiți trec alături de linia caldă, aleg toți patru (vorba vine „aleg“ că nu aveau de unde, cel mult dintre sticlele de suc roșiatic : o tahnie de fasole + o salată de castraveți murați + un iaurt = 9.90 lei) după care ele se așează împreună, el mai încolo, cu două scaune. Ca să fie tacîmul complet reporterul intră și el în vorbă, una-alta, pînă cînd, iritat că Mariana Gugeanu începuse să mănînce în juru-ne ridicînd cenușa răpăostelor resturi de foste țigări în farfuriile și pe crestetele noastre am îndrăznit s-o înoportunăm cu un „de ce ?“ repede placat cu «d-aia, că mi-a zis șeful» (Ceea ce am remarcat la tînăra minuitoare de mătură a fost faptul că și ea este, la rigoare, un la fel de evident om al muncii ca și ceilalți). Care șef am constatat că nu era pe acolo, ori era și n-a dorit să se facă văzut, motiv să-l semnalăm cazul tov. Vilcu Vasile, mai marele Direcției comerciale a județului Vrancea. Rezultatul nu-l știm (încă).

Omul potrivit la locul potrivit

MOTRU. 457 507... Acesta este numărul meselor servite într-un trimestru în cantina-restaurant a orașului minier Motru, oraș în care se muncește virtos, oraș în care puterea de muncă a oamenilor este mult mai direct proporțională cu hrana lor decît pe alte meleaguri sau în alte profesii. Și nu întîmplător, tainul de hrană al minerilor țării a devenit, nu demult, obiectul unei legislații de excepție, prin umanismul ei, prin grija ei implicită pentru om, pentru bunăstarea lui. În sfîrșit în cantina-restaurant amintită, curată, spațioasă, într-un cuvînt nouă, o masă de prînz se ridică la 6 lei, o masă de seară la 3 lei. Și cu asta, simțind că a rostit oarecum fără rost cuvintele **se ridică**, contabilul Vasile Burciu ridică din umeri, cum ar ridica din umeri înaintea acestui preț derizoriu, haî să zicem, minerul Grigore Tutunaru, care într-o singură lună a fost răsplătit pentru abnegația lui cu o remunerație de 13 682 lei, și trece cuvîntul mai marelui său în ierarhia sumară, foarte sumară, din lumea aceasta a meselor ieftine și ultraieftine. Adică îi trece cuvîntul lui Dumitru Simionescu, responsabilul acestei cantine prin care se perindă cam tot atîta lume cîtă trece printr-o gară întrucîtva răsărită.

Nu este pentru prima dată cînd Dumitru Simionescu răspunde de bunul mers al treburilor de aici. Reintoarecerea lui la cîrma cantinei dă la spate o poveste oarecum incitcită, nici de amănunțit excesiv, dar nici de ignorat cu desăvîrșire. Cîndva, în urmă cu numai doi ani, și asta n-o spune el, o spun alții, nu a mai avut încotro și a dat în vileag, înaintea organismelor competente, cîteva dintre procedeele nu întru totul cinstite prin care tainul de hrană al minerilor Gorjului, din cît ar fi trebuit el să fie, devenea tot mai mic, mai firav. Unii au plasat actul lui sub semnul curajului. Alții l-au plasat sub semnul datoriei cetățenești. Însă aceștia din urmă, probabil, erau în minoritate atunci și omul a fost **lucrat** repede. Cert este că a avut de tras ponoase, cum trage și Făt Frumos uneori, în unele basme, cînd omul spin ajunge mai repede la împărțeala de paloșe și pune mîna cu înfiietate pe unul din oțel inoxidabil. De asemenea, cert este că un control financiar intern întreprins cu rigoare l-a confirmat cu prisosință punctele de vedere. Și tot atît de cert este și faptul că, de atunci, s-au schimbat multe, foarte multe lucruri în orașul minier Motru, încît pînă și Dumitru Simionescu a putut reveni într-o profesie, sau dacă nu e chiar profesie să-i zicem îndeletnicire, pentru care vădește vocație. Ca omul potrivit la locul potrivit.

Nu este deosebit de ușor să reușești turul de forță de a-i face pe cîteva mii de mineri să se simtă de 457 507 ori mulțumiți. În lumea aceasta a unei munci aspre, trudnice, felurile de mîncare din cale afară de sofisticate nu-și prea găsesc locul și rostul. Mai mult, este greu să mulțumești în egală măsură oameni care s-au adunat aici din toate zonele țării, cu gusturi și preferințe atît de diverse. Și atunci, evident, bucătarii și bucătăresele, Victor Coman sau Ana Portic, Maria Gherghel sau Lina Ploscaru, sau Antonia Călianu mai nou, s-au răsucit cu fața și cu priceperea spre acele capitole ale bucătăriei românești tradiționale pe care le-am putea subsuma adjectivului **sănătoase**. Luînd în seamă și un secret, cunoscut dealtfel de toată lumea :' pe parcursul unei săptămîni felurile nu se repetă. Și ar mai fi de descifrat un secret în substratul activității lor colective : aproape toate bucătăresele sînt soții de mineri. Maria Gherghel, de pildă, gătește aici, la filiala de pe lîngă mina Lupoaia a cantinei amintite mai sus, nu numai pentru neunoscuți, ci și pentru soțul ei, maistrul miner Mihai Laurian Gherghel și pentru cumnatul ei, minerul Dumitru Gherghel. La fel stau lucrurile și la celelalte filiale ale cantinei restaurant, ființînd pe lîngă minele Horăști, Leurda, Ploștina, Roșiuța și Motru Vest. Cu totul 132 de oameni îi hrănesc, zi de zi, pe minerii din Motru. Printre ei, în afară de Dumitru Simionescu și Vasile Burciu, numai doi mai stau cu plaivazul în mînă, cînd nu aleargă pe drumuri, desigur, spre Craiova, Tîrgu Jiu sau Drobeta Turnu-Severin, pentru a aproviziona cu de toate cantina. Și cu asta am spus aproape totul : nu numai Dumitru Simionescu, ci și cei din subordinea lui, aici, sînt datori să privească și dincolo de polonicul întins spre o farfurie. Ceea ce și fac, spre cinstea lor.

Contrariază un fapt. Dacă oricare din bărbații sau femeile cu acces la actul de decizie din întreprinderile enumerate ar întîlni pe stradă un cunoscut, un prieten, o rudă care să se fi îmbolnăvit de hepatită să zicem, realitatea bolii ar reuși să-i induioșeze, să nască în el nevoia de a se face utili cu un sfat, cu o intervenție de orice fel. Cînd însă 32 la sută din incapacitățile temporare de muncă se datorează unor boli previzibile, unor condiții la care ei înșiși subscriu, nu iau nici o măsură de prevenire. Mai gravă decît starea fizică a cantinelor, decît existența sau inexistența tonetelor sau a bufetelor de incintă ni se pare a fi absența indiciilor că cineva din unitățile vizitate s-ar ocupa de imperativele educației pentru muncă. Un comandant n-ar porni în luptă cu un singur soldat neantrenat, dar iată coordonatori de plan se încumetă să pornească în mai greaua bătălie pentru calitate cu mii de oameni despre care nu știu dacă aceștia au ori nu au deprinderea de a-și întreține forța muncii, condițiile minime pentru sporirea ei. Există de toate : cadrul legal, responsabili cu probleme de resort, condiții materiale, exemple întrnătoare. Lipsește interesul și priceperea de a le uni. La București există o bucătărie centrală capabilă să răspundă la orice comandă și un trust de construcții nu este în stare să repare un acoperiș și să asigure doi metri de canalizare. La Craiova există o cantină model și responsabilul social nu știe că femeile fabricii nu dintr-un excesiv simț estetic n-o frecventează, ci pentru că nu au acces acolo, la cîțiva metri, și nimeni nu găsește măsura potrivită. Conducătorilor acestor unități li se va părea forțată poate comparația cu comandantul și totuși pe timp de pace sau război povestea este una singură, aceea a vieții și a morții, chiar dacă ritmurile diferă. Nu de spații suplimentare ar avea nevoie acești responsabili, cum se exprima cineva, ci de înțelegerea exactă a menirii posturilor pe care le ocupă.

GRUPAJ REALIZAT DE OPREA GEORGESCU ■ GEORGETA BLĂNARU ■ OVIDIU IOANIȚOAIA ■ MIRCEA BUNEA ■ MIHAI PELIN ■ NICOLAE CRISTACHE ■

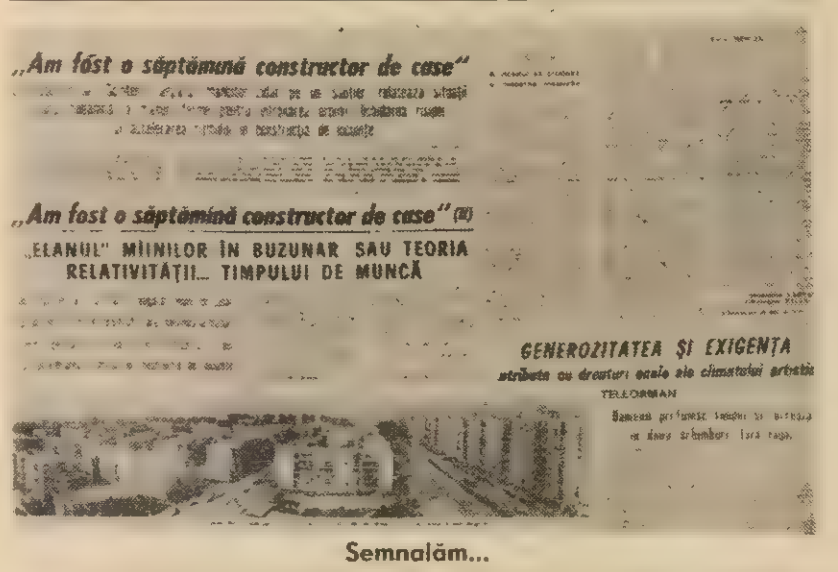

Semnalăm...

...în „Scînteia“, un excepțional reportaj-anchetă semnat de Florin Ciobăneseu : „Am fost o săptămînă constructor de case“, un exemplu de gazetărie inteligentă și eficace, de angajare comunistă, cu adevăr și suflet.

Ce mai face doctorul Mihai Zavergiu

Se împlinesc aproximativ patru ani de cînd, la invitația revistei noastre, doctorul Mihai Zavergiu-Theodoru, pe atunci în pragul vîrstei de 82 de ani, a consimțit să-și facă publică metoda terapeutică ce-i poartă numele, slujindu-se în acest sens de un original și probant exemplu : cel al propriei sale vieți. O viață urgisită decenii la rînd de maladii grave cu sechele dureroase dar care, în același timp, aduce dovada unui uluitor reviriment biologic, al unei veritabile remodelări fizice și psihice, obținute prin simple exerciții de fizioterapie și dietă alimentară. Sau ceea ce atunci, ca și în prezent, ne îndeamnă să admitem, împreună cu doctorul Zavergiu, că fiecare își poate beneficia la el acasă de propriul său spital clinic și preventiv.

Relatarea noastră — mărturisim azi — s-a bucurat de un răsunet ce a întrecut cu mult toate așteptările. Pe adresa redacției și a interlocutorului nostru au sosit mai bine de 2 000 de scrisori din țară și din străinătate (U.R.S.S., Franța, S.U.A., India, și chiar din îndepărtatele Australia și Noua Zeelandă), situație care, în cursul anilor, a obligat redacția noastră să prezinte noi amănunte în legătură cu metoda propusă, iar pe doctorul Zavergiu, răpit pe neașteptate din calmul unei senectuți pașnice, să facă față unei copleșitoare corespondențe.

În cuprinsul prezentului articol, ce se dorește, deopotrivă, aniversar, pilduitor și în consens cu sentimentele de gratitudine exprimate de numeroși „zavergiști", ne îngăduim să reamintim cititorilor noștri cîteva din principalele date ce au făcut obiectul relatărilor noastre anterioare.

Ca pacient al propriilor sale observații clinice și, beneficiind în același timp, prin practică medicală, de o casuistică bogată, medicul Mihai Zavergiu a ajuns treptat la elaborarea metodei ce-i poartă numele. O metodă care, reamintim cititorilor noștri, reunește într-o concepție unitară principii clasice de igienă alimentară, educație fizică și fizioterapie, automasajul zilnic, pe întreaga suprafață a corpului, constituind principala garanție a revitalizării celulare. Prin mijlocirea acestei terapii simple, doctorul Zavergiu a izbutit să închidă dosarul unei vieți chinuite de boli fără sfîrșit, să cunoască o surprinzătoare reînvigorare a întregului organism, să se vindece de afecțiuni cronice și sechele supărătoare. I-au revenit curînd puterea de muncă și pofta de viață, sau ca să ne folosim de propriile sale cuvinte : „Odată cu bătrînețea, am intrat într-o veritabilă etapă de tinerețe, deocrece, paradoxal, nu m-am simțit niciodată mai tînăr și în putere ca în ultimele decenii de viață".

La 86 de ani, autorul unei metode proprii de revitalizare celulară ne mărturisește că se simte mai sănătos și mai în putere ca în urmă cu 40 de ani

Potrivit ni se pare de asemenea să reamintim cititorilor noștri și prima întîlnire cu doctorul Zavergiu. Ea a debutat printr-o convorbire telefonică, pentru ca apoi, vizitîndu-l acasă, să constatăm surprinși că ne întîmpină nu un bătrînel somnolent și împovărat de grijile vîrstei, ci un bărbat viguros și investit cu o deosebită vioiciune a spiritului, optimist și plin de planuri de viitor. În 1974, articolul nostru a fost însoțit de o fotografie în culori, astfel că cititorii noștri au putut avea în fața ochilor chipul unui bărbat surizător, încadrat de o podoabă capilară bogată, cu obrazul bucălat, neted, lipsit de fatalele striații ale senectuții.

De fapt în ceea ce-l privește, nimic nou sub soare de atunci și pînă în prezent. Doctorul Zavergiu demonstrează în continuare aceeași uluitoare vitalitate, același optimism și o permanentă putere de muncă. Atît doar că pe parcursul celor patru ani scurși, nenumărați concetățeni, urmîndu-i preceptele și exemplul, au devenit la rîndul lor fericiți beneficiari ai metodei de revitalizare celulară prin vasodilatație periferică generală. Interesul acordat metodei propuse ne-a obligat să solicităm în repetate rînduri Ministerului Sănătății și Editurii Medicale tipărirea metodei Zavergiu. Din păcate, pînă la ora actuală, nici un răspuns. Într-o asemenea situație și obligat să suporte în permanență asaltul multor de solicitanți, medicul Zavergiu a fost constrins să-și dactilografieze metoda și să o distribuie pe această cale virtualilor pacienți. Aceștia la rîndul lor au multiplicat-o prin mijloace proprii astfel că, la ora actuală, după știința noastră, numărul total al „zavergiștilor" e de mai multe mii. Care sînt rezultatele ? Iată și de data aceasta cîteva mărturii concrete, pe care le desprindem, ca de obicei, din ultimele scrisori sosite pe adresa medicului Mihai Zavergiu :

Ing. Jean Dinescu, Iași : „Am început să practic metoda la vîrsta de 66 de ani în ambianța unor antecedente patologice de luat în seamă. După fiecare ședință de masaj și gimnastică înregistrez o stare concretă de înviorare. Expectorez cu ușurință noxele de pe trahee și bronhii. Nu mai folosesc nitroglicerina. Dacă îmi apare vreo criză de angor, masez inima și sternul și criza încetează imediat. M-am trezit că pot descifra corect literele și cifrele, fără ochelari. Mi-a dispărut durerea din regiunea lombară, care îmi apărea cu regularitate în a doua jumătate a nopții".

I. Cândea, Cluj : „De mai mulți ani sufăr de coxartroză la genunchi. După cure de fizioterapie, durerile încetau o vreme, dar reveneau. Prin revista „Flacăra" am aflat de metoda dv. Am urmat zi de zi toate prescripțiile dv. și rezultatele nu au întîrziat să se arate. Boala mi s-a ameliorat mult, iar uneori dispare cu desăvîrșire. N-am mai folosit nici un fel de medicamente de opt luni".

V. Roșca, medic, Tîrgoviște : „Am peste 70 de ani și sufăr de boli cronice foarte vechi. Între acestea, insuficiență respiratorie sub 70 la sută, cardiopatie ischemică cu repetate crize de tahicardie, fibrilații. Nu pot spune că, practicînd metoda dv., totul s-a remediat, dar pot afirma că starea mea generală s-a îmbunătățit simțitor. Pot face plimbări mai lungi fără să obosesc, fac chiar și unele treburi gospodărești, iar moralul mi-a crescut sensibil".

F. Firicon, colonel în retragere, Cluj-Napoca : „Am aflat și eu din „Flacăra" de metoda dv... De cînd o practic, mă simt mult mai bine. De un an de zile fibrilațiile cordului au încetat cu totul, ceea ce este deosebit de important în viața mea".

Remus Adam, Ploiești : „Sufăr de mai mulți ani de contractarea mușchilor abdominali după anumite mișcări ale corpului. Și cum nici un tratament medicamentos nu mi-a ajutat, am urmat miraculosul tratament, „automasajul", singurul care mi-a redat sănătatea".

I. Dravăț, inginer, Ploiești : „Se împlinesc trei luni de cînd aplic cu strictețe metoda dv. de revitalizare celulară. Anterior aplicării metodei, sufeream de poliartrită pe care o tratam cu diferite medicamente. Odată cu punerea în practică a metodei dv., am renunțat total la medicamente. Situația este în prezent mult mai bună, iar suferința s-a redus în așa măsură încît mă pot considera 90% la sută vindecat".

Angela Georgescu, București : „De trei ani sufăr de tromboflebită la piciorul drept. Aplicînd metoda dv., durerile au trecut și piciorul nu mai este inflamat. Menționez că automasajele le-am efectuat, așa cum indicați dv., evitînd partea inflamată. În prezent aplic prescripțiile dv., pentru tratarea spondilozei cervicale și constat că, treptat, durerile cedează.

Ion Crețu, pensionar, Brașov : „Automasajele, gimnastica și dieta alimentară indicate mi-au readus vigoarea și optimismul. Menționez că automasajele în regiunea colecistului mi-au îndepărtat stările permanente de greață și oboseala produsă de această afecțiune".

Iată, așadar, că din nou, la fel ca în urmă cu patru ani, rîndurile noastre vin să anticipeze un moment aniversar : de curînd, doctorul Mihai Zavergiu-Theodoru a împlinit 86 de ani păstrînd plin de vigoare și optimism în cea de-a 87-a primăvară a vieții sale. Un fericit prilej pentru ca, alăturîndu-ne miilor de pacienți-cititori, cei-l înconjurăm cu gratitudine și venerație, să-i urăm un călduros la mulți ani ! Și fiindcă prevedem că articolul nostru va fi urmat ca de obicei de numeroase scrisori din partea publicului larg, amintim celor ce doresc să se adreseze doctorului Zavergiu că adresa acestuia este următoarea : București, str. Caragea Vodă 21, cod. 71 149.

LIVIU TIMBUS

Pledoarie pentru neconvențional

La Politehnica din Timișoara — un laborator unic în Europa!

(Urmare din pag. 1)

despre lupta lor de decenii, doar în parte încununată de succes, pentru implantarea solidă a tehnologiilor neconvenționale în industria românească.

— Cînd ne-am început activitatea în domeniu, în anii imediat următori celui de-al doilea război mondial, aceste tehnologii se aflau ele însele la început de drum pe plan mondial. Nu exista, practic, bibliografie. Am vizitat apoi mai toate centrele universitare importante din Europa, ne-am informat, am meditat, am căutat soluții proprii. Astfel, încet-încet s-a format un nucleu la politehnica din Timișoara, iar specialiștii care și-au luat doctoratul pe teme de tehnologii neconvenționale credem că au contribuit nu în mică măsură la impulsionarea cercetărilor și la alte politehnici din țară, care, desigur, vor fi avut propriile preocupări în materie. În prezent, nu există centru universitar în care aceste probleme să nu se bucure de atenție tocmai datorită aplicațiilor practice, oarecum contestate cu două, trei decenii în urmă. Un moment important : în 1970 a luat ființă în orașul nostru Centrul de cercetări în tehnologii neconvenționale (coordonat de catedra noastră de tehnologie mecanică), unitate de cercetare în cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului.

— Înainte de a continua, trebuie totuși precizat ce se înțelege prin tehnologiile care formează subiectul discuției noastre.

— Sînt acele tehnologii care folosesc *energii concentrate* în prelucrarea materialelor. Mai precis, asupra obiectului acționează un agent eroziv care „rupe", prelevează particule de pe suprafață, în funcție de scopul urmărit. Deci fenomenul de bază îl constituie *eroziunea*. Interesant de remarcat că în timp ce în numeroase ramuri industriale combaterea acestui fenomen constituie preocuparea de căpetenie, tehnologiile neconvenționale urmăresc să găsească modalități tot mai eficiente de amplificare dirijată a eroziunii. În acest context, în ordinea utilizării pe plan mondial, printre cei mai răspîndiți agenți corozivi sînt : energia electrică (electroeroziunea), ultrasunetele, energia electrochimică și cea chimică, laserul, plasma și fasciculele de electroni. Se pare că actualmente descărcările electrice, respectiv electroeroziunea, devin din ce în ce mai mult o tehnologie convențională, datorită largii răspîndiri.

— Din ce cauză se spune că tehnologiile neconvenționale au produs o adevărată revoluție în tehnică ?

— Fiindcă ele schimbă fundamental optica de prelucrare a metalelor și a altor materiale, cunoscută de zeci și chiar sute de ani. Pînă acum sistemul de bază era acesta : se introducea scula în material și ea acționa asupra materialului, detașînd așchii. Acum intervenția omului nu se mai realizează pe cale mecanică, brutală, se intervine cu un cîmp, cu energie nemecanică (fireste, simplificăm mult expunerea, doar pentru a se reține ideea). Așadar, acum se impune schimbarea utilajului, se cere o altă formație tehnică, o *altă optică !*

— Spre ce ne îndreptăm ?

— Probabil că prin anul 2000, de care nu ne mai despart un interval de timp prea mare, materialele greu prelucrabile, dure, cu formă complicată sau dimensiuni miniaturizate (care nici nu ar putea fi prelucrate la strung, căci s-ar „pierde" în mașină !) vor fi abordate aproape exclusiv prin tehnologii neconvenționale. Și să nu se uite că materialele greu prelucrabile capătă o pondere crescîndă în industrie, de pildă în aviație, în tehnica nucleară, în sistemele de comandă automată a mașinilor-unelte; dealtfel, în industria electronică tehnologiile neconvenționale ocupă de pe acum un loc preponderent.

— Care sînt direcțiile de cercetare la politehnica timișoreană ?

— Eroziunea electrică, electrochimică, cu ultrasunete și laser, în timp ce Institutul de sudură și încercări de metale se concentrează asupra plasmei. Am început, relativ de puțină vreme, și prelucrarea cu fascicule de electroni. Fără falsă modestie, putem afirma că la politehnica din Timișoara s-a creat un laborator de tehnologii neconvenționale unic în Europa. Trebuie să luptăm să nu pierdem pozițiile cîștigate. Înainte însă de a face propuneri concrete pentru depășirea unor greutăți existente, să amintim cîteva rezultate, obținute în centrul nostru.

● Pînă acum doi ani, toate mașinile de electroeroziune pentru industria națională erau importate. Un utilaj cu electroeroziune costă cam 1 000 000 lei-valută, poate chiar 1 500 000. Grație eforturilor conjugate ale politehnicii, industriei și Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini, la „Electrotimiș" a început fabricarea primelor mașini de electroeroziune românești. Or, un strung mediu costă cam 100 000 lei, iar fabricarea unui strung și a unei mașini de electroeroziune necesită o cantitate aproximativ egală de material, diferența de 1 400 000 lei reprezentînd doar aportul de inteligență !

● Tot la centrul universitar mai sus amintit s-a inițiat o colaborare cu Întreprinderea mecanică Timișoara, materializîndu-se în primele mașini de prelucrare prin eroziune electrochimică din țara noastră.

●S-au creat mașini de prelucrat filiere din diamant cu ultrasunete pentru Întreprinderea de sîrmă din Zalău. Primele din țară !

— Care sînt dificultățile ce stînjenesc progresul tehnologiilor neconvenționale, după părerea dumneavoastră ?

— În mod normal, ar fi trebuit ca noi, cei de la politehnică, să gîndim, să facem munca de concepție, iar întreprinderile să preia această concepție și s-o materializeze, bineînțeles colaborînd strîns cu noi. Cum este și normal, aici la politehnică nu avem decît cîțiva oameni, nu dispunem de mașini pentru producția industrială, de un serviciu de aprovizionare etc. Ceea ce o întreprindere industrială realizează într-o zi, unei politehnici îi ia luni și luni de zile, fiindcă nu este organizată pentru o asemenea activitate. Noi am făcut-o totuși, în faza inițială, cu prețul unor imense eforturi, fiindcă dacă nu venceam cu noul, poate acesta nu se mai introducea în timp util. am fi rămas în urmă. Dar noi nu sîntem fabrică, există un specific al institutului de învățămînt care nu este anulat, ci, dimpotrivă, potențat de integrare. Tocmai în aceasta constă fertilitatea conceptului de integrare învățămînt-cercetare-producție : în unirea eforturilor, cu o eficiență sporită, și nu în ignorarea unor diferențe dintre sectoare de activitate care își păstrează specificul lor.

— Pentru ca și în domeniul tehnologiilor neconvenționale integrarea să-și dea din plin roadele, ce credeți că ar trebui făcut ?

— *Să se creeze la Timișoara*, unde există, așa cum am arătat, bune tradiții în domeniu, *un Institut de cercetări pentru tehnologiile neconvenționale*, cu caracter de microproducție, deci deosebit de *rentabil*, dată fiind cererea mare de asemenea produse. Institutul s-ar preocupa de cercetarea fundamentală, de concepția și proiectarea de utilaje, de realizarea prototipurilor și a tehnologiei de *consulting* etc. Vrem să subliniem, cu toată răspunderea și în virtutea unei experiențe de peste 30 de ani în domeniul tehnologiilor neconvenționale, că a intervenit o gîtuire și că *dacă nu adoptăm o formă corespunzătoare organizatorică, vom rămîne în urmă, va suferi economia națională*. Cel puțin, aceasta este părerea noastră, care, oricum, poate fi luată ca bază de discuție. Să-și spună părerea și alți specialiști !

— Crearea institutului pe care-l preconizați nu ar însemna și o povară financiară pentru stat ?

— Dimpotrivă. Un calcul aproximativ arată că *într-un an investiția s-ar „răscumpăra"*. Repet, sînt cifre aproximative, dar ele dau un ordin de mărime just, asupra căruia merită reflectat. Microproducția ar fi extrem de rentabilă și ar împlini cerințe presante.

Iată cîteva exemple.

● În prezent, la fabricarea de palete de turbină se folosesc în țara noastră metode clasice (frezare prin copiere), pe cînd pe plan mondial se preferă *tehnicile neconvenționale, (electroeroziunea), de 20 de ori mai ieftine decît cele clasice*.

Utilajul respectiv nici nu ar trebui să facă apel la piese de import, s-ar putea fabrica în țară, cu mijloacele existente.

● La găurirea diuzelor pentru injectoarele motoarelor diesel găurile se fac cu burghie mici, enorm de scumpe, din import. Aceleași găuri pot fi obținute prin eroziune electrică. Or, la noi, o singură fabrică cheltuiește mari sume în valută pentru burghie.

● Mai toate matrițele pentru deformarea plastică la cald sau la rece sau matrițele din industria mașinilor plastice se fabrică, la noi, prin așchiere. Prin tehnicile neconvenționale ele s-ar produce de zece ori mai repede și mai ieftin !

● Ultrasunetele, în afară de prelucrarea materialelor dure și foarte dure, ar putea fi folosite (adaugă șeful de lucrări inginer Tudor Iclăuzan) la sudarea foliilor de mase plastice și metalice, la curățirea mai eficientă a diferitelor produse.

Asemenea utilizări și altele similare s-au experimentat cu succes în laboratorul de ultrasunete și electrochimie al Centrului de cercetări pentru tehnologii neconvenționale din Timișoara. Dar în actuala formă de organizare — sînt de părere interlocutorii noștri — cercetările industriale nu pot fi satisfăcute decît în mică măsură iar cercetarea și potențialul științific al universitarilor timișoreni nu se valorifică după cum ar fi de dorit. Pledoaria lor se înscrie, așadar, ca o pledoarie pentru o nouă calitate într-o ramură de vîrf a tehnicii contemporane, care ea însăși în întregul ei, de ne place sau nu, devine tot mai neconvențională.

Totul despre RO

Un coeficient al confortului cu viitorul în prezent

Ro este un coeficient care măsoară rezistența la trecerea căldurii prin pereții unei clădiri. Cantitatea de căldură necesară încălzirii unei locuințe depinde de temperatura pe care vrem s-o asigurăm în interior, de temperatura exterioară și de acest Ro care dă măsura pierderii căldurii prin pereți. Cu cît el este mai mic, cu atît se pierde mai multă căldură și se consumă mai multă energie pentru încălzirea unui apartament. Înainte de apariția crizei de energie, conform normelor adoptate de multe țări, printre care și țara noastră, Ro avea valoarea de 0,74, considerată o valoare economică pe ansamblul investiției. La noi, ca și în alte părți (criza de energie este mondială), specialiștii au luat și iau măsuri pentru mărirea lui Ro. Scade astfel cantitatea de căldură pierdută prin pereți, prin ferestre și prin uși și putem asigura același confort cu un consum mai mic de energie.

În 1983, la locuințele noi, valoarea lui Ro va fi de 2,3. Odată realizată această valoare, într-un an, pentru fiecare metru pătrat de apartament se vor economisi 7,8 kilograme de combustibil convențional. Pentru 200 000 de apartamente, cîte se vor construi într-un an al viitorului cincinal, paralel cu creșterea confortului, economia va fi de 300 000 de tone combustibil convențional. Aceste cifre le-am aflat la INCERC, Institut de cercetări în construcții, unde stăm de vorbă cu dr. ing. Romulus Constantinescu, director tehnic, și cu inginerul Ion Marcu, șeful laboratorului de izolații, specialiști ce se ocupă în mod special și efectiv de această problemă.

Ce vor avea în plus casele noastre în cincinalul care urmează, care este linia care se va adopta în proiectarea lor, ce s-a făcut și ce se va mai face ? Pentru etapa actuală, experințele de laborator, cercetările, s-au încheiat și materializat într-un proiect realizat de IPCT și INCERC : „Soluții constructive pentru îmbunătățirea protecției termice la clădirile de locuit și social-culturale existente". În curs de aprobare. În paralel, s-au studiat măsurile de protecție suplimentară ce se vor lua la clădirile ce urmează a fi executate. Ele vizează îndeosebi clădirile cu fațade din panouri mari prefabricate și la cele glisate, adică cu pereți exteriori din beton care, fiind un slab material termoizolant, trebuie protejat. Grosimea stratului termoizolant de polistiren din interiorul panoului va fi dublată, ajungînd la 9,6 centimetri. Punțile termice, generatoare de condens, sînt înlăturate, legătura dintre fețele de beton făcîndu-se cu agrafe din oțel rezistent la coroziune. Pereții din blocuri de beton autoclavizat și din blocuri ceramice vor avea grosimea de 30 de centimetri în loc de 24. Ferestrele se vor tripla. Toate aceste măsuri au drept scop mărirea confortului în locuințe și economia de energie. La clădirile noi consumul de energie înglobată în surplusul de materiale necesare asigurării unei bune izolații se amortizează în cel mult un an prin energia economisită în exploatare. Un factor deosebit de important în realizarea acestor deziderate este calitatea execuției, fără de care soluțiile pot fi compromise. Prin aplicarea măsurilor ce se vor lua, se va rezolva complet supărătoarea problemă a condensului care, trebuie s-o recunoaștem, încă nu este rezolvată. Înțelegem de la interlocutorii noștri că apariția condensului se produce cînd se depășesc limitele rapoartelor optime între temperatura interioară și umiditatea relativă din apartament. Fenomenele de condens apar prin scăderea temperaturii în anumite zone ale camerei concomitent cu creșterea umidității relative, în zonele de discontinuitate termică, în așa-zisele punți reci, adică acolo unde Ro este mai mic. La ora asta, în lume numărul de apartamente care au asemenea probleme este destul de mare. De ce ? Pentru că condițiile de exploatare s-au schimbat față de cele avute în vedere la proiectarea apartamentelor. Prima cauză : scăderea, din motive de economie, a temperaturii interioare. La INCERC, pentru remedierea acestor neajunsuri s-au studiat măsuri de remediere, s-au elaborat tehnologii, s-au brevetat materiale noi.

În etapa actuală se remediază local fenomenele de condens avîndu-se în vedere răspîndirea fenomenului, cererea beneficiarilor și posibilitățile întreprinderilor care execută lucrările precum și posibilitatea aprovizionării cu materiale, de cele mai multe ori dirijate, fiind necesare construcțiilor noi. În etapa a doua se va aplica o metodă radicală, ce se va eșalona în timp, care va îmbunătăți izolația termică a pereților prin tratamente la exterior. Pînă acum, în București, prin ICRAL-uri sau prin Centrala de construcții montaj, au fost remediate cu titlu experimental aproape 3 000 de apartamente unde au apărut fenomene de condens. La blocurile U20 din Balta Albă și M40 din Pantelimon s-au aplicat soluții experimentale radicale prin izolarea întregii fațade. Rezultatele sînt foarte bune. Soluțiile constructive, propuse spre aprobare forurilor de avizare, se bazează pe lîngă cercetările de laborator și pe rezultatele obținute pe teren.

La INCERC, un grup de cercetători, condus de dr. ing. Dinu Moraru (autorul brevetelor), a realizat gama de produse MODILIT, cu întrebuințări multiple : termoizolarea fațadelor și fețelor interioare ale pereților, finisarea și zugrăvirea pereților, realizarea tencuielilor pentru combaterea condensului. Procedeul, folosit deocamdată la lucrări mici, urmează să se extindă.

De multe ori apariția condensului este favorizată și de exploatarea greșită a apartamentelor de către locatari care mărese, din neglijență sau neștiință, umiditatea relativă din interior. Creșterea unui număr prea mare de plante decorative, uscarea rufelor în cameră, lipsa aerisirii, pătrunderea aburului de la bucătărie în celelalte încăperi, sînt cauze care n-au fost luate în considerare la proiectarea termică a apartamentelor. În paralel cu asta trebuie avut în vedere că nimeni în lume nu-și mai permite să facă în casă o căldură mai mare decît este strict necesar pentru o viață confortabilă. În apartamentele din toată lumea, deocamdată, temperatura a scăzut cu cîteva grade. Umiditatea a rămas aceeași sau, în unele cazuri, a crescut. În asemenea condiții fenomenele de condens apar.

După calculele specialiștilor, prin ferestre și prin uși se pierde aproximativ 40 la sută din totalul pierderilor de căldură dintr-un apartament. Anumite lucrări, simple și la îndemîna oricui, le putem executa cu mijloace proprii. În unele situații trebuie să apelăm la întreprinderi specializate. Îmbunătățirea acestui Ro, creșterea lui de trei ori, este o acțiune pe cît de importantă pe atît de vastă dacă ne gîndim la cîte apartamente s-au construit și se vor mai construi, la cantitatea uriașă de combustibil ce se va economisi.

OPREA GEORGESCU ■

Meseria lor este noutatea

Notez cu interes, notez ca un școlar conștiincios ceea ce îmi spune dr. ing. Ilie Paraschiv, dar nu reușesc să scap de analogii și de o oarecare confuzie spațială. Am senzația că m-aș afla pe platforma fizicii de la Măgurele, ori a politehnicii bucureștene, deși totul e altceva. Intrasem foarte conștient pe poarta orașului științei, tehnicii, învățămîntului și producției miniere și metalurgiei neferoase de la Baia Mare. Un vast complex pe cîteva zeci de hectare ce materializează într-un mod excepțional ideea integrării cercetare — învățămînt — producție. Este foarte propriu cuvîntul oraș, muncește și trăiesc aici, trăiesc chiar intens la înalte temperaturi ale faptei și ideii, cîteva zeci de mii de oameni, de la elevii de școală profesională și de maiștrii mineri și metalurgiști, la studenții institutului de învățămînt superior în profil, la cercetătorii și proiectanții, la muncitorii unor mine-școală și producție și ai celei mai mari și moderne flotații de minereuri neferoase din țară, dar și din Europa. Firește, dr. ing. Ilie Paraschiv, ca director al **Institutului de cercetări și proiectări pentru minereuri și metalurgie neferoasă**, îmi vorbește, mai ales, despre acest sector, creier al întregului angrenaj.

„Ni s-au afectat între 1976—1980 investiții în valoare de 86 milioane, construindu-se laboratoare noi, dotate la înalt nivel științific și tehnic, stații-pilot, blocuri de locuințe, cantină-restaurant, pînă la creșă și grădiniță pentru copiii lucrătorilor. Ne ocupăm de elaborarea de tehnologii moderne pentru înnobilarea substanțelor extrase, de valorificarea zăcămintelor sărace, de a îmbogăți gama metalelor și elementelor pentru a reduce importuri costisitoare, asimilăm noi utilaje miniere, proiectăm noi obiective... Am reușit, prin tehnologii proprii, originale, să obținem pentru prima oară în țara noastră, din minereuri sărace și chiar foarte sărace, ori din subproduse de mină și metalurgice, din așa-zisele deșeuri, din ape reziduale, substanțe de înaltă puritate pentru domenii de vîrf ale tehnicii pe care le-am importat întotdeauna în totalitate, cum sînt cadmiu, stibiu, seleniu, mangan, telur..."

Linia mangan în acțiune

Din șapte invenții prezentate de către Institutul băimărean la Salonul național de invenții, București, 1979, toate șapte au fost premiate și toate se referă la asemenea tehnologii. Stop-cadru asupra citorva!

Deși cel mai tînăr din colectiv, și chiar dintre cercetătorii institutului, directorul îl invită pe inginerul doctorand Lucian Borduz să prezinte invenția cu premiul I, — faptă de anvergură prin efectele sale — numită **„Procedeu de obținere a bioxidului de mangan electrolitic"**. Pentru că nu este cel mai neînsemnat dintre autorii brevetului, ba, dimpotrivă, se numără printre principalii realizatori. Este chiar un viitor mare specialist al acestei noi materii prime și noi ramuri în metalurgia neferoasă din România — **manganul**. Are 32 de ani și încă de pe cînd era student — ca și colegul său de facultate și acum de institut, coautor la invenție, ing. Andrei Crișan — se ocupă, se preocupă de mangan. Îndrumați de profesorul lor, de dr. chimist Gheorghe I. Facsko de la Facultatea de chimie industrială din Timișoara. După absolvire au alergat orîunde după mangan. La Iacobeni, la Reșița... orîunde mergea cercetarea acestuia. Ing. Borduz împreună și cu soția, și ea colegă de facultate, de promoție, și acum de muncă. Pe baza tehnologiei cu numele de mai sus, a apărut la Baia Mare un mare obiectiv economic al țării — Fabrica de bioxid de mangan. Pe platforma metalurgică din cartierul Ferneziu. Investiție de miliarde. „Care însă va înlătura total importul, precizează ing. Borduz, diminuînd un efort valutar de zeci de milioane lei valută anual. Noutatea constă în faptul că prelucrează o materie primă de 3—4 ori mai săracă în substanțe utile decît tehnologiile utilizate la ora actuală pe plan mondial. Am convingerea că va fi un atu al nostru peste 10—15 ani, cînd multe alte țări își vor pune problema valorificării minereurilor sărace, criza de materii prime fiind din ce în ce mai acută. Poate că atunci vom exporta licență". Este vorba despre minereul de mangan din hălzi, care s-a adunat de peste 200 de ani de exploatare din care s-au extras alte substanțe. „Și avem orgoliu, continuă ing. Borduz, întrucît faptul este meritoriu, să subliniem că tehnologia a fost pusă la punct cu materiale și utilaje din țară. Instalația este proiectată tot în institutul nostru, șef de proiect fiind un alt coleg de facultate și de promoție, ing. Bela Keșeriu. Dacă pînă acum, 40 la sută din bateriile noastre electrice, uscate, însemna import, import vest, adică bioxidul de mangan electrolitic, de acum încolo vor fi integral românești". Dar valorificarea minereurilor de mangan uitate de vreme în hălzi constituie o întreagă linie de cercetare cu multe alte rezultate notabile, cu efecte la fel de mari pentru economia națională. Studiul a mers în profunzime și alte tehnologii originale, de asemenea brevetate, au apărut, constituind temeiul unor noi și importante investiții economice. În cursul anului 1979 s-a publicat brevetul și pentru procedeul de obținere a **carbonatului de mangan**. Adus pînă acum tot din import. Autorii invenției, soții Lucian și Nicoleta Borduz. „O sare în stare de o anume puritate, ne dă detalii tehnice interlocutorul, cu structura cristalizată, folosit la fabricarea biostimulatorilor pentru zootehnie". Adăugat în hrana animalelor. Produsul a fost testat, confirmat, avizat de către Institutul de cercetări pentru nutriția animalelor. Este la nivelul calitativ al celui din import, din Belgia, și se obține mai ieftin. Deocamdată într-o stație-pilot industrial la Exploatarea minieră din Vatra Dornei. De la carbonatul de mangan la **fosfatul de mangan** n-a fost decît un pas al ideii. Tehnologia fabricării industriale iarăși le aparține cercetătorilor din laboratorul tehnologii combinate. Deci, putem produce în țară și acest biostimulator, microelement de mare valoare pentru agricultură. A fost testat de catedra de agrochimie a Institutului agronomic București, sub conducerea prof. dr. Davidescu. S-a confirmat a fi un excelent îngrășămînt pentru solurile sărăturate. Sporurile de producție au fost spectaculoase la sfecla-de-zahăr, porumb, soia, iar în prezent se testează la grîu și în legumicultură. „Se pare, afirmă cu modestie șeful laboratorului, ing. Dumitru Poduț, că e o direcție foarte bună aceasta a obținerii de microelemente, pe instalații mici, dar cu valori mari și aport mare în economie. Noi nu avem zăcăminte foarte bogate, așa că asta e întreaga noastră muncă, de a găsi soluții pentru extracția de substanțe utile de înaltă puritate din ceea ce există. Să valorificăm totul, să nu neglijăm nici un element, de aceea ne și numim laboratorul de tehnologii combinate". Astfel, linia mangan e dusă mai departe, punîndu-se la punct, printr-un alt procedeu-invenție, elaborarea **manganului metalic** necesar în fabricarea oțelurilor înalt aliate, de convertizor. Principalul realizator — ing. doctorand Andrei Crișan. Este și tema tezei sale de doctorat.

Zguri metalurgice devin tuburi cinescop și acumulatori

Inginerul Ioan Costea, șeful laboratorului de cercetări metalurgice, își completează omologul de la tehnologii combinate prin alte argumente. Unul se numește **„Valorificarea prafurilor volatile din metalurgia plumbului și zincului cu obținerea metalelor de bază și a celor însoțitoare"**, invenție distinsă cu premiul al II-lea la Salonul de la București. Autori: ing. Jack Goldstein și chimist Erna Bordas. „Valorificarea completă și complexă a subproduselor ca noi surse de materii prime nu e ușor de rezolvat, am vrea să rețineți asta. Problema e grea sub toate aspectele, de la cercetare la producție și cere colaborare. Mai ales cînd vrei tehnologii nu foarte costisitoare, pentru a fi rentabile, mai ales cînd vrei totul foarte repede — noi trebuie să punem în cît mai scurt timp la dispoziția economiei naționale toate substanțele utile ce se pot găsi pe teritoriul țării, reducînd importurile. Face parte din strategia actuală a dezvoltării noastre. Ca atare ne-am străduit și am pus la punct multe tehnologii noutăți absolute. Meseria noastră e, obligatoriu, noutatea, căci așa ceva nu s-a mai făcut pînă acum în țară. Așteptăm să se grăbească și industria să le preia, să le introducă în producție. Stațiile-pilot nu pot satisface decît în mică măsură nevoile economiei. O asemenea premieră națională o constituie **pulberile și pastele de aluminiu** care se importă și la ora de față. De asemenea, nu mai e o problemă să avem, să producem în țară, **antimoniu metalic**, pentru diverse aliaje și pentru industria acumulatorilor. Ca și **antimoniatul de sodiu** pentru fabricarea tuburilor cinescop, o altă substanță pe care o aducem din străinătate cu un mare aport valutar. Se știe adevărul că toate materiile prime pentru industriile de vîrf sînt foarte scumpe pe piețele lumii. Sintem în măsură să furnizăm, prin microproducția institutului, o pătrime din necesarul țării de antimoniat de sodiu. Este chiar mai bun decît cel pe care îl importăm și răspundem pentru ceea ce afirmăm. Probele comparative o pot dovedi oricînd. Avem brevet și pentru tehnologia **sulfurii de antimoniu**, necesară fabricării chibriturilor de cea mai bună calitate, cu o rezistență la frecare de 10 ori mai mare față de ceea ce avem acum pe piață. Toate aceste produse pe bază de stibiu au drept materie primă, rețineți, zgurile rezultate din procesele de producție de la rafinăria electrolitică a plumbului de la Întreprinderea metalurgică din Copșa Mică. Deci, subproduse. Ceea ce constituia pînă acum resturi tehnologice inutilizabile. Sînt în stoc cîteva mii de tone de asemenea zguri, mai mult ca sigur în 2—3 ani ele nu vor mai exista, iar altele nu se vor mai forma. Vor fi preluate în flux tehnologic și prelucrate de procesul obținerii stibiului și a derivatelor amintite. Calculele noastre estimează că se vor reduce importurile de asemenea substanțe cu cel puțin 6 milioane lei valută anual".

Cui îi mai trebuie „plastdurom ?"

Cînd ni se spunea că meseria lor e, obligatoriu, noutatea, nu se afirma o metaforă, se susținea o realitate, un adevăr. Cunoaștem ritmul în care apar și se dezvoltă pe teritoriul țării obiectivele miniere și metalurgice ale ramurii neferoaselor. Direcție principală a politicii economice a partidului nostru privind dezvoltarea bazei proprii de materii prime. În context, institutul băimărean asimilează în același ritm, utilaje și se preocupă concomitent de reducerea uzurii acestora, a pieselor lor componente, de mărirea anduranței. O altă cercetare proprie s-a finalizat cu un material indigen nou, de 10 ori mai rezistent la uzură decît oțelul manganos — **„plastduromul"**. Brevet de o importanță deosebită pentru industrie. Fabricat deja în microproducție, a fost testat și pus la treabă. Am văzut, de pildă, un rotor-pompă fabricat din plastdurom, care după 2 500 ore de funcționare era aproape intact. Și după 3 100 ore se deteriorează. Și am văzut același reper din oțel manganos. După 450 ore de folosire devenise complet inutilizabil. „Beneficiari ar putea fi și alte ramuri industriale, dar nu este solicitat, ne aduce la cunoștință dr. ing. Ilie Paraschiv. Și nu e vorba de a nu fi cunoscut, l-am prezentat prin toate sistemele noastre de informare tehnico-științifică. Este brevetat, deci există și posibilitatea consultării documentațiilor la OSIM". Noi am mai putea confirma că am văzut, într-un atelier al institutului, pompe mari de tulbureală a minereurilor, cu căptușelile uzate și trimise de către exploatările miniere de la Bălan și Suceava pentru a fi „tratate" cu plastdurom. Sînt readuse la viață utilaje complexe, extrem de necesare mineritului și extrem de scumpe, aduse cu greu din import și care altfel n-ar mai fi putut funcționa, ar fi ajuns la fier vechi. Plastdurom este secondat, sau de ce secondat ?!, are alături un alt material creat de specialiștii băimăreni, de asemenea brevetat — **„ancorom"**, studiat și verificat pentru protecția a numeroase instalații împotriva abraziunii. Sînt mai ușoare și mai durabile ca oțelul, protejează împotriva coroziunii și abraziunii. Industria chimică, a construcțiilor de mașini, celelalte ramuri miniere nu au nevoie ? Iată, alte invenții, alte idei pe care „le scoatem" la licitație !

CICI IORDACHE ■

Legea ne apără: s-o cunoaștem, s-o respectăm!

„Păi de ce să n-o «întoarcă» dacă erau ei în cauză?"

„Cazul în speță ne demonstrează necesitatea unei instrucții deosebit de temeinice, pornind chiar din primul moment al evenimentului, pentru a putea sesiza, în primul rînd, reala situație de fapt, a identifica toate încercările făcute de persoane de rea-credință, care uneori dețin funcții de conducere în cadrul procesului de producție și care, pentru a-și ascunde propria lor vinovăție, denaturează faptele".

Este concluzia tov. procuror șef al Procuraturii județene Argeș, Victor Raicu, asupra unui caz mai vechi, încheiat la această oră din punct de vedere juridic. Supunînd atenției sale rezultatul anchetei noastre, procurorul șef a luat personal declarații, prestate sub jurămînt, înregistrate și pe banda de magnetofon, de la oameni care au venit la redacție pentru a ajuta, cum spuneau ei, să iasă adevărul la lumină. Adevărul, susțineau aceștia din urmă, este că șeful de echipă Ilie Badea e nevinovat. Instanța l-a scos vinovat, singurul vinovat pentru accidentul de muncă al lui Ungureanu, iar hotărîrea a rămas definitivă, recursul la Procuratura Generală fiind și el respins. Și totuși, cele cîteva noi elemente pe care le-am înfățișat procurorului șef al județului sînt mai mult decît suficiente pentru dezbrăcarea cazului Badea de haina neadevărului. Pentru că minciuna, pe cît de nocivă, pe atît de păgubitoare, și-a făcut loc, în acest caz, chiar în locașul balanței dreptății, rostită fiind chiar de o parte din cei chemați în calitate de martori. Asta, pe de o parte. Pentru că, pe de altă parte, nici ancheta organelor de cercetare penală, călăuzită de la bun început pe acest drum al minciunii, nu a făcut vreun efort pentru îndreptarea lucrurilor.

E nevoie, pentru a demonstra cele spuse, să ne întoarcem cu doi ani în urmă la Întreprinderea de autoturisme Pitești, locul unde își are izvorul drama lui Ilie Badea, șef de echipă în cadrul secției de autoutilări.

Accidentul

În luna mai 1978 s-au pus în funcțiune la atelierul de turnare pistoane (hala 6) două cuptoare de topit fontă, executate în secția de autoutilări a I.A.P. Colibași, de formația maistrului Găiești eanu. După 3 luni de funcționare s-a constatat că sistemul de basculare nu lucrează corect datorită cilindrilor hidraulici de ridicare care pierdeau ulei, ca urmare a unor etanșări necorespunzătoare. În asemenea situație secția autoutilări a fost solicitată să remedieze defecțiunea apărută. Pentru a putea fi schimbați acești cilindri era nevoie ca în prealabil să fie suspendat cuptorul. În ziua accidentului — 12 septembrie 1978 — cei 5 băieți din echipa lui Badea au găsit cuptorul gata suspendat, sprijinit cu o bară de oțel hexagonală (de cine, nu s-a aflat nici pînă în ziua de azi, după cum, nici pînă în ziua de azi nu se știe precis în sarcina cui cădea această suspendare). Bara de susținere a fost atinsă de tija pistonului (și există mărturii cum că ar fi atins-o însăși victima — o altă piesă rămasă în afara anchetei), și, pentru că nu era bine fixată, a alunecat, ceea ce a avut drept urmare căderea cuptorului către sol. În cădere bara de oțel i-a prins piciorul lui Ungureanu, provocîndu-i o fractură deschisă ce a dus la amputarea piciorului drept, rămînînd deci cu o infirmitate permanentă.

Trei vinovați au fost desemnați imediat după accident: Ion Pielmuș, șef secție schimb, (în timpul accidentului tinînd locul șefului de secție coordonator, Ștefan Aldea, aflat în concediu), pentru că „nu s-a preocupat în mod amănunțit de organizarea lucrărilor în așa fel încît să evite accidentele"; Stănescu Nicolae, inginer în cadrul secției autoutilări, de fapt la accident, pentru că „nu a verificat dacă suspendarea cuptorului este corespunzătoare", și Ioneci Constantin, care deși a observat că suspendarea cuptorului nu este corectă nu a anunțat șefii săi ierarhici superiori despre această stare de lucruri. Fapt pentru care au fost sancționați de Inspectoratul teritorial de stat pentru protecția muncii (I.T.S.P.M.) — care a efectuat prima anchetă a accidentului — cu cîte 1 500, 1 000 și 500 lei.

Fragment dintr-o primă scrisoare

sosită la redacție, semnată de 6 muncitori din echipa lui Badea Ilie. „Contrar asteptărilor noastre a fost chemat în instanță în calitate de inculpat tov. Badea Ilie care în momentul accidentului conducea ceilalți 9 muncitori din echipă, la efectuarea unei alte lucrări, mult mai complexă și mai periculoasă. Am crezut cu toții că este o greșeală pe care Tribunalul o va descoperi, iar adevărul va ieși la lumină. Dar, după destul timp de dezbateri și amînări, instanța a hotărît ca Badea Ilie să execute o pedeapsă de 10 luni închisoare la locul de muncă, să-i dea accidentatului suma de 1 080 lei lunar, pînă la încetarea stării de nevoie".

Cum a ajuns Badea singur pe lista vinovaților?

Schimbul de adrese între I.T.S.P.M. și procuratura locală ar putea răspunde simplist la această întrebare. Pentru că pe acest traseu a apărut o adresă — 554 din 20 XII 1978 emisă de I.T.S.P.M. Argeș — pe baza noilor probe ale procuraturii (că Badea este șef de echipă) — ce stabilește vinovățiile „conform prevederilor normelor de protecția muncii", care se atribuie șefului de echipă. Să ne oprim și noi ceva mai mult la această adresă a inspectoratului care, deși a fost anulată printr-o altă adresă, nr. 166 din 12 martie 1979, inspectoratul scoțîndu-l în final pe Badea de pe lista vinovaților — totuși acuzațiile enumerate în ea au constituit punctul forte al acuzațiilor din instanță. Iată-le: Badea avea obligația, ca șef de echipă, să facă instruirea suplimentară a participanților, deoarece era o lucrare nouă ca proces tehnologic și se desfășura într-o altă secție; Badea nu a participat efectiv la lucrare, încălcîndu-se astfel alte prevederi ale N.D.P.M. — M.I.C.M.; Badea nu a verificat modul de sprijinire a cuptorului. Și, tot prin această adresă, ing. Stănescu este scos de pe lista vinovaților, întrucît în ziua producerii accidentului avea o vechime mai mică de 6 luni, or, conform programului anexă la Decizia nr 1372/ din 10 V 1978, referitor la perioada de stagiatură a inginerilor, aceștia îndeplinesc funcția de maistru în perioada de la 9—12 luni.

Suficiente acuzații care, cumulate cu unele mărturii ce urmează vădit același drum al restringerilor de responsabilități și al reducerii cercului de vinovați, conduc la unicul punct al vinovăției — Badea.

Declarație de martor

„...Nu sînt eu în măsură să decid vinovăția cuiva, dar am dreptul să-mi exprim, în calitatea pe care o am, supărarea față de șeful de echipă Badea Ilie, căruia eu i-am transmis dispoziția de reparare a cilindrilor hidraulici ai acestor cuptoare, dispoziție pe care am descoperit mai tîrziu că a tratat-o în mod superficial, în sensul că nu a stat în permanență cu oamenii ce-i are în subordinea sa... Sînt, de asemenea, supărat că a încercat să ducă în eroare organele de protecția muncii din uzină în ceea ce privește calitatea și sarcinile de șef de echipă, pentru care de mulți ani primește o indemnizație... La locul de muncă instruirea se face de șeful de echipă". (Ion Pielmuș, șef secție schimb)

Altă declarație de martor

„Eu consider că șeful de echipă Badea Ilie, dacă a avut sarcina de la șeful de secție Pielmuș să remedieze aceste cuptoare, trebuia să stea cu oamenii, să ia măsuri de instruire a acestora, așa cum rezultă că are obligația prin funcția pe care o îndeplinește... și nu să se ocupe de alte lucrări, fiindcă acea lucrare impunea urgențe și atenție deosebită din partea conducătorului locului de muncă". (Ștefan Aldea, șef secție coordonator)

★

— Cunoașteți tov. ing. Pielmuș art. 22^1 din N.D.P.M. — M.I.C.M.? Or...m, vă reamintim: „La demontarea, remontarea și montarea mașinilor și instalațiilor de orice natură, echipa va lucra sub conducerea unui maistru sau șef de echipă, instruit asupra normelor de tehnica securității și pregătit asupra operațiilor ce i se încredințează". Dv. l-ați instruit și pregătit pe Badea asupra a ceea ce avea de făcut?

— I-am spus, iei toate măsurile necesare urgent și împreună cu 2—3 oameni veți face reparațiile necesare.

— Spusa asta nu sună chiar a pregătire sau a instruire.

— Nu, dar i-am mai spus: ai deasupra podul rulant cu ajutorul căruia să faci suspendarea.

— Iar Badea nu v-a ascultat, nu? Totuși, specialiștii zic că nu era posibil acest lucru, că nu s-ar putea ține imobilizată o zi sau niște ore un pod rulant pentru o astfel de operațiune.

— E drept, nu prea ar fi fost posibil.

— Declarația asta a dv. cu podul l-a acuzat și mai mult pe Badea.

— Așa-i!

— Și cu instruirea sau pregătirea lui, pentru ca la rîndul lui să fi putut face acea instruire specială cu echipa, cum rămîne?

— Eu înțeleg că de îndată ce m-am deplasat cu el la fața locului a fost un fel de instruire.

— ?!

Declarație de martor

„Declar că mie mi-a venit ideea ca să introducem bara sub cuptor atunci cînd era suspendat. Menționez că și șeful de atelier Pielmuș Ion a văzut cum este suspendat cuptorul și nu a dat nici o altă indicație în legătură cu faptul că trebuia să luăm măsuri ca bara să nu alunece". (Ion Stoian)

Scurt rezumat al apărării

Zadarnic și-a susținut Badea cauza aducînd dovezi pe puterile lui, că lucrurile nu stăteau așa, că decizia de șef de echipă a primit-o la două luni de zile după accident, și abia cu ea odată i se încredințau responsabilități de protecția muncii — dovadă că în echipa lui instructajul pe linie de protecția muncii îl făcea ing. Stănescu și că nu rămăsese de capul lui în atelierul de autoutilări în ziua accidentului, efectuînd acolo o lucrare complexă și periculoasă ce-i solicita prezența; că la locul accidentului era de față ing. Stănescu care coordona și răspundea de această lucrare. Suspendarea și sprijinirea cuptorului nu intra în atribuțiile echipei lui Badea — dovadă că în ziua accidentului cuptorul era gata suspendat.

Că nu s-au luat în considerație aceste apărări ale omului o dovedește

Situația de fapt la vremea accidentului

Pe această situație „de fapt" își susține, în cea mai mare parte, punctul de vedere instanța. „Nu are importanță — citățm din hotărîre — că inculpatul nu avea decizia de șef de echipă, însă în fapt îndeplinea această funcție și primise și dispoziție în acest sens". Se subînțelege deci că el acceptase sarcinile de serviciu care revin șefului de echipă. Și, pe această stare de fapt, se brodează toate celelalte acuzații.

Și ne întrebăm, cum oare o fi scăpat organelor de cercetare penală că la acea dată, chiar dacă inginerul Stănescu era stagiar, deci nu avea dreptul legal de a face munca unui maistru, o făcea totuși efectiv, de fapt?! Pentru că el era cel ce făcea instructajele periodice cu protecția muncii — iar fișele de instructaj semnate de el o dovedesc — el era cel ce întocmea pontajele și organiza munca precum un maistru de drept. Și, mai ales, cum de nu s-a reținut amănuntul că oamenii, în declarațiile lor, vorbeau despre ing. Stănescu ca despre maistrul lor?! Așadar, fără a avea dreptul legal să îndeplinească atribuțiile unui maistru, ing. Stănescu, stagiar fiind, le-a acceptat. Că și alții se fac vinovați de starea asta de fapt este, de acum, altă chestiune a cărei filieră ar fi fost foarte simplu de urmărit, chiar din declarațiile de martori.

O întrebare și ea rămasă fără răspuns

Rămăsese Badea de capul lui în atelierul de autoutilări în ziua accidentului? Sîntem în măsură, dincolo de declarațiile adunate în dosarul penal, să răspundem: Nu! Șeful secției, Pielmuș, încă în dimineața acelei zile împărtise sarcinile: Stănescu și Ioneci să răspundă de remedierea cilindrilor, iar Badea să stea pe loc să execute, cu alți 9 oameni ai echipei, altă lucrare, și ea urgentă, dar mai ales complexă și periculoasă. Cele 5 mărturii — devenite noi probe judiciare prin luarea interogatoriilor de însuși procurorul șef Victor Raicu în timpul anchetei noastre — vor putea fi oricînd reconsiderate de cei în drept să o facă. Numele lor: Angelescu (fost Birjaru) Vasile, Ioana N. Gheorghe, Pătru Ion, Bituleasa Gheorghe și Ioneci Constantin. Și întrebarea pică din nou grea și obsesivă: putea un om să fie în același timp în două locuri, să răspundă, în același timp, de amîndouă, cînd mai marele lui îi delimitase, prin ordinul dat, răspunderea? Și apoi, stagiarul Stănescu, maistru în viața de zi cu zi, în fața accidentului și a răspunderii lui, nu avea chiar nici o răspundere?

De unde se vede că s-a scăpat din vedere esența cauzei

— Era de competența dv., tov. Stănescu, să faceți la acea dată instructajul cu protecția muncii?

— Nu!

— Cine ar fi trebuit să-l facă?

— Maistrul, dar nu aveau maistru. Echipa asta era parcă a nimănui. De aceea mi s-a dat mie sarcină verbală să-l fac, de către șeful de secție coordonator, Șt. Aldea.

★

— Tov. Biculeasa, pînă a veni ing. Stănescu, cine făcea instructajul la protecția muncii?

— Păi, ni l-a făcut maistrul Istrate, mai înaintea lui un alt maistru, ce mai, numai maiștrii făceau instructajul cu noi.

★

— Sînteți actualul tehnician cu organizarea producției și a muncii, tov. Cristian Dărmănescu. Aveți și responsabilități pe linie de protecția muncii?

— Da, de control. Trebuie să urmăresc dacă maiștrii fac instructajul pe linie de protecție a muncii, atît pe cel periodic cît și pe cel suplimentar.

— Dar instructajul făcut de șefii de echipă îi controlați?

— N-avem cum! Pentru că la noi toate instructajele de protecția muncii le fac maiștrii. Șefii de echipă doar atenționează și ei colo, dincolo...

Nicolae Patrichi, șef compartiment protecția muncii pe I.A.P. și centrală: „La nivelul tuturor secțiilor, numai maiștrii fac instructajul periodic cu protecția muncii. E o regulă generală a întreprinderii noastre. Tocmai de aceea l-am considerat în permanență pe Badea nevinovat".

În această goană de a se scoate un singur vinovat, s-a scăpat din vedere însăși esența cauzei. Pentru că, dacă s-ar fi luat în considerație declarațiile de început, atît ale lui Pielmuș, cît și ale lui Stănescu și Ioneci, care precizează că sarcina dată de Pielmuș pentru remedierea cilindrilor a fost încredințată la 3 oameni — Badea, Stănescu și Ioneci — și nu unuia singur, s-ar fi descoperit, cu siguranță această regulă generală a întreprinderii, că instructajul la I.A.P. este făcut numai de maiștri și, prin urmare, responsabilitățile pe linie de protecția muncii lor le revin; s-ar fi ajuns astfel a se înțelege că tocmai fiindcă echipa lui Badea nu avea maistru prin forța lucrurilor a fost numit — fie și verbal — pe „post" de maistru ing. Stănescu.

Nu mai e nevoie să ne întrebăm cum de s-au născut acele declarații acuzatoare la adresa lui Badea, în special cele date de Pielmuș și Aldea, declarații despre care azi spunem, fără rezerve, că sînt mincinoase. „Păi de ce să n-o «întoarcă» dacă erau ei în cauză?" — răspunde unei asemenea nepuse întrebări însuși procurorul șef al județului, care făcea mai departe următorul comentariu: „Toată lupta a fost dusă să ne deruteze în aflarea sarcinilor precise ale fiecăruia. Pentru a-și ascunde propria lor vinovăție au denaturat probele. Cazul respectiv mai relevă și necesitatea prezenței opiniei colective, care chiar în cursul cercetărilor trebuie să militeze pentru stabilirea adevărului. Este trist pentru noi că procurorii care au făcut cercetarea n-au descoperit aceste lucruri".

Ilie Badea a efectuat cele 10 luni de închisoare la locul de muncă. Ilie Badea este în continuare bun de plată, pe durată nedeterminată, pentru o vină de care nu se face vinovat. Tot el, după ce a ispășit pedeapsa, s-a încadrat din nou, ca nou încadrat, în aceeași echipă de elită, al cărei șef, chiar dacă fără decizie, a fost ani de zile. Și-a pierdut astfel alte drepturi, a acumulat în el dureri și suferințe ce-și cer rezolvarea. Sperăm că Tribunalul Suprem va ține cont de noile probe, că promisiunea procurorului șef al județului — că acest caz va fi reluat în scopul stabilirii întregului adevăr — va deveni în curînd certitudine. E drept, cu adevărat, ca vinovații să plătească, după cum, nedrept e ca un nevinovat să plătească în locul lor!

GEORGETA BLANARU

Ce face omul cînd nu l vede nimeni

Ultima teorie a crenvurștiului

...Era vînzătoare „la geam". Vindea — cuminte — crenvurști. Stai și te întrebi: ce afaceri se pot face cu niște crenvurști? Răspuns dintr-un condei: un plus de 265 de lei în 4 ore. Înmulțiți cu 2, ca să aveți o zi, apoi cu 10 zile, cu 20, cu 30 și ajungeți — pe calea aritmeticii de clasa a doua elementară — la zeci de mii. Și uite așa, sub ochii noștri contemplativi și adeseori indiferenți se găsesc cîte unii care „scot" mai mult din „teoria crenvurștiului" decît alții din „teorema lui Pitagora"...

— Vreți un Pall Mall, un St. Moritz, un Kentișor? Am și cafea extra, „cafea de Rio", bei și visezi Copacabana... Tot aici mă găsiți, la sfîrșitul piesei...

— Ne-am înțeles.

Fragment de dialog dintre o bufetieră „amărîtă" — cu halat ros în coate — de teatru și un spectator, în pauza reprezentației.

Un mic și „nenorocit" ciubuc?

Așa gîndesc — din păcate — destui.

Iată însă ce s-a găsit „la adunare" cînd s-a încheiat „reprezentația bufetierei": 520 de pachete țigări americane, un carnet CEC cu 150 000 lei și alte mărunțișuri asemănătoare...

Fabulă socială cu „cafea de Rio" falsificată, cu coate de halat tocite avînd acoperire în zeci și sute de mii de lei ca urmare a faptului că unii dintre noi se simt, hodoronc-tronc, mai „omenoși" cu aproapele lor și își zic, mărinimoși: „face și ea, săraca, un ciubuc de cîțiva lei..."

Și ca mîine o vezi pe „amărîtă" într-un Volvo sau un Ford Capri plecînd, surmenată, să-și petreacă un „binemeritat week-end" pe Valea Prahovei. Să se bronzeze la soarele puternic de munte, să respire aerul tare, ozonificat, să-și refacă forțele și să revină cu și mai mare poftă de muncă la bufetul ei cel modest care-i asigură pîinea cea de toate zilele...

Cît o să ne mai tot dați lecții, maestre La Fontaine?

MARIUS POPESCU

„Din cauza hîrtiilor, se pierde încă mult timp"

— Tovarăşe Ion Cotenescu, să ne fie permis să începem acest dialog prin a ne mira ! Deşi nu mai mare decît o chilie, biroul dumneavoastră e plin de tot felul de minuni, între care, iată, zărim pînă şi un stop, de genul celora întîlnite pe străzi, la intersecţii ! Ce caută el aici, tovarăşe Cotenescu ?!

— Iată zis, ca toată lumea, stop, dar el se cheamă, în limbaj tehnic, lampă cronometru pentru dirijarea circulaţiei. Are, după cum puteţi observa, cele 3 culori tradiţionale, verde, roşu şi galben, numai că, la primele, afişajul e modificat.

— Da, se vede. Culorile verde şi roşu au, pe margine, un cerc luminos, pe circumferinţa căruia se aprind, pe măsura trecerii timpului, nişte semnale. Asta vrea să avertizeze că...

— Exact. Ajuns la stop, fiecare conducător auto va şti, citind pe cercul luminos din margine, cît va mai dura culoarea verde sau roşie. Cu alte cuvinte, va fi informat dacă poate trece, neexistînd pericolul să fie surprins în intersecţie de culoarea galbenă, după cum va fi informat, cînd e roşu, cît mai are de aşteptat.

— Altfel zis, economie de combustibil, fiind permisă, cînd cercul culorii roşii e abia la început, oprirea motorului. În altă ordine de idei, economie de nervi, nemaifiind nevoie, la aprinderea semnalului verde, ca autovehiculul cel mai apropiat de intersecţie să fie somat să plece de cele rînduite în spatele său prin claxon sau prin faruri cum, de regulă, se întîmplă în prezent. V-am întreba dacă această lampă cronometru e o invenţie ?

— Termenul de invenţie mi se pare pretenţios. Lampa cronometru, aflată încă în faza de testare, e mai degrabă o idee.

— Frumos spus, o idee. Din cîte înţelegem, acest filtru de aer fără element, al cărui prototip îl ţineţi în mînă, ar fi tot o idee, aşa-i ? În ce-ar consta noutatea ei ?

— Simplu ca bună ziua, am înlocuit filtrul obişnuit cu unul de aspirator, de unde o serie de avantaje economice demne de luat în seamă. Se consumă mai puţin carton, mai puţină tablă galvanizată şi, implicit, mai puţină forţă de muncă. Noul filtru e mai rezistent şi mai uşor de întreţinut.

— De unde ştiţi, tovarăşe Cotenescu ?

— Am montat unul pe o maşină a şcolii. Pînă acum, maşina a umblat peste 40 de mii de kilometri fără să se simtă nevoia înlocuirii filtrului. Doar l-am curăţat, ca pe orice pungă de aspirator.

— Înainte de a merge mai departe, simţim nevoia unei precizări. Simţim nevoia să spunem că dumneavoastră, tovarăşe Ion Cotenescu, sînteţi director tehnic al Şcolii de şoferi amatori din Bucureşti. Ce experienţă aveţi în acest domeniu ?

— Lucrez de 26 de ani în pregătirea şoferilor.

— E mult, e puţin ?

— A fost şi este foarte frumos, pasionant. Vedeţi ce serie aici, sub geamul de pe masa mea de lucru ?

— E un citat din Nicolae Iorga.

— Da. Nu mi-a plăcut niciodată să pierd timpul, să stau cu braţele încrucişate. În munca mea am tot căutat soluţii şi, uneori, le-am găsit. Cel puţin aşa vreau să cred.

— Judecînd după diplomele care vă împrejmuiesc pereţii, premii şi menţiuni acordate de Salonul naţional al invenţiilor din 1979, sîntem tentaţi să apreciem că le-aţi găsit. Lampa cronometru, de care vorbeaţi mai devreme, a fost distinsă cu menţiune, ca şi Metodă şi aparat pentru învăţarea conducerii auto. În schimb, Autoturism pentru controlul derapajului şi Aparat pentru învăţarea conducerii vehiculelor terestre au primit, fiecare, Premiul 3 al Salonului. Despre ele, din cîte ştim, s-a mai scris, insistîndu-se asupra avantajelor pe care le presupune folosirea lor în activitatea de zi cu zi a Şcolii de şoferi amatori. Nedorind să urmăm căi bătătorite, v-am întreba altceva, care a fost ideea, tovarăşe director tehnic, care a stat la baza acestor noutăţi ?

— O idee de mare actualitate, necesitatea economisirii de carburanţi. Concret, de benzină.

— Cum, prin ce mijloace ?

— Toate şcolile de şoferi amatori din ţară, din Capitală şi din oraşele reşedinţă de judeţ, folosesc în prezent, pentru învăţarea elevilor, maşini cu motoare de cel puţin 45 de cai-putere, ceea ce face ca, anual, consumul de carburanţi să depăşească, pe ansamblul acestor unităţi, 20 de mii de tone, făcînd abstracţie de cheltuiala de lubrifianţi, de piese de schimb, de alte materiale. Consum, veţi fi de acord, foarte mare. Cunoscînd acest calcul, am pus la punct şi experimentat o serie de dispozitive, cele menţionate mai sus, altele, capabile să realizeze jumătate din orele planificate

Ion Cotenescu : director tehnic al Şcolii de şoferi amatori din Bucureşti ; mai multe din ideile sale, „Metodă şi aparat pentru învăţarea conducerii auto", „Lampă cronometru pentru dirijarea circulaţiei", „Autoturism pentru controlul derapajului", „Aparat pentru învăţarea conducerii vehiculelor terestre" au fost distinse în cadrul Salonului naţional al invenţiilor 1979.

pentru învăţarea conducerii prin intermediul unor motoare de mică putere.

— Daţi-ne un exemplu.

— O clipă, ajungem şi acolo. E bine de ştiut că, în medie, şcolarizarea unui şofer amator presupune peste 2 mii de semnalizări şi tot atîtea schimbări de viteză, porniri, opriri şi aşa mai departe, executate cu Dacia 1 300, maşină aflată, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, în dotarea şcolilor de şoferi amatori. Într-o oră de antrenament, o Dacia 1 300 consumă, de regulă, 4,5 litri de benzină. Nu începe nici o îndoială, în prima jumătate a cursurilor, acest consum nu se justifică !

— Ne e teamă că întrebarea noastră sună altfel, renunţăm la ea pentru moment, acceptînd pista pe care ne-o propuneţi. De ce nu se justifică cei 4,5 litri de benzină ?

— 4,5 litri de maşină, într-un ceas de antrenament ! De fapt, socotind cîte autovehicule posedă şcolile de şoferi, nu mai e vorba de 4,5 litri ci, înmulţind cu numărul orelor de conducere din prima parte a cursurilor, de mii, de zeci de mii de litri anual ! De ce nu se justifică acest consum ? Răspunsul e limpede, fără echivoc. Pentru că elevul poate la fel de bine, dacă nu mai bine, să deprindă cele dintîi noţiuni de conducere, ambreiajul, debreierea, trecerea dintr-o viteză în alta, pornirea în rampă etc., pe maşini care să folosească doar 4 — 5 cai-putere.

— Cu alte cuvinte, dumneavoastră opinaţi pentru înlocuirea motoarelor de Dacia 1 300 cu motoare de putere mică, am înţeles bine ?

— Da. Cu motoare de Mobra, de pildă.

— Cît s-ar cîştiga ?

— Cel puţin 3 litri de benzină într-o oră de antrenament. Acesta fiind cel mai convingător dintre avantaje. Pentru că, de fapt, ar fi mai multe beneficii, instruirea elevilor modernizîndu-se, simplificîndu-se, capacitatea ei, la acelaşi parc de maşini, dublîndu-se. Ca să nu mai zic că, urcîndu-se la volanul unui autovehicul cu putere mai mică, elevul s-ar simţi mai puţin complexat, forţa motorului, se ştie, avînd darul, la Dacia 1 300, să-l timoreze, să-l facă să se teamă că oricare dintre greşeli ar putea avea urmări grave.

— Din cele ce spuneţi, reiese clar că folosirea Daciilor 1 300 în prima parte a şcolarizării reprezintă un lux nejustificat. Da sau nu ?

— Indiscutabil. E nevoie, oare, să se uzeze un motor de pînă la 100 de cai, o maşină care costă 70 de mii de lei, pentru ca elevul să înveţe să accelereze sau să schimbe vitezele ?! E nevoie, oare, să băgăm în reparaţii generale sau capitale, motoare de Dacia 1 300, cînd reparaţia unui motor de Mobra costă de zeci de ori mai ieftin ?!

— Nu, nu şi iarăşi nu ! În plus, din cîte ne explicaţi, volumul de forţă de muncă la întreţinere ar fi mai mic, poluarea ar scădea, ca să nu mai menţionăm că riscurile de accidente s-ar diminua considerabil. Sîntem înclinaţi, tovarăşe Ion Cotenescu, să vă dăm dreptate. Să lăsăm însă teoria şi să trecem la practică. Vă ascultăm.

— Să răspund, mai întîi, la întrebarea cu care v-am rămas dator. Pentru pornirea în rampă, de pildă, am experimentat, cu bune rezultate, aparatul numit pentru învăţarea conducerii vehiculelor terestre, premiat la Salonul naţional al invenţiilor din 1979.

— E vorba de instalaţia din curtea şcolii aducînd, iertaţi-ne ignoranţa, cu un leagăn ?

— Exact.

— Cît e de folosit acest aparat ? Cît sînt de folosite celelalte ?

— Sporadic. Mi s-a reproşat chiar că le-am făcut fără a deţine toate aprobările de rigoare. Îmi pare rău că trebuie să mă refer la astfel de aspecte, de pe urma cărora am avut destule necazuri, dar m-am apucat de treabă, e adevărat fără să fi primit avizele necesare, numai din dorinţa de a face ceva. Nu pentru mine, ci pentru şcoală, pentru cursanţi. Am fost pus în situaţia de a constata, cu mîhnire, că s-a dat o altă interpretare bunelor mele intenţii.

— Tovarăşe Cotenescu, să ne întoarcem de unde am plecat. Am vrea să ştim dacă aţi experimentat ideea de mai devreme, adică o Dacie 1 300 cu motor de Mobră ? Concret, cînd, unde, cu ce rezultate ?

— Fireşte, doar nu vorbesc ca să mă aflu în treabă !

— Mai sînt şi de-aştia, tovarăşe Cotenescu.

— Nu-i cazul meu, vă asigur. Iată, unui motor vechi de Dacia 1 300, aflat în pragul casării, i-am scos 2 cilindri, aducîndu-l la o capacitate de 650 de centimetri cubi. Folosind încărcătura maximă, 5 persoane, am obţinut viteza optimă cerută de siguranţa şi fluiditatea traficului rutier.

— O clipă. Fără să fim prea pricepuţi în materie, ştim că, fără 2 cilindri, un astfel de motor se cere echilibrat dinamic. V-am ruga să explicaţi cititorilor cum aţi învins această dificultate.

— Fără a intra în amănunte, bielele îndepărtate au fost înlocuite cu contragreutăţi. Totodată, după cum puteţi constata, am adăugat maşinii un al doilea volan, maşina avînd comenzi duble. Cu acest autoturism am făcut o mulţime de teste, rezultatele fiind mai mult decît încurajatoare. De pildă, în a doua jumătate a lunii martie am traversat Carpaţii, parcurgînd 450 de kilometri cu un consum mediu de 5,3 litri de benzină la 100 de kilometri, cifra octanică a combustibilului fiind 90, faţă de 98, cît consumă Dacia 1 300 în mod obişnuit. Viteza a variat între 60 şi 65 de kilometri pe oră, la o încărcătură formată din 3 persoane.

— Rezumînd, ce economie de carburant s-a înregistrat în călătoria aceea ?

— Norma republicană prevede, se cunoaşte, 8 litri la 100 de kilometri. Scăzînd 5,3 din 8, aveţi răspunsul la întrebare.

— Calculînd la 900 de kilometri, dus şi întors, revine o economie de circa 24 de litri. Destul de mult, tovarăşe Cotenescu. Ce-ar însemna asta, restrîngînd aria utilizării, pentru Şcoala de şoferi amatori din Bucureşti, al cărei director tehnic sînteţi ?

— Peste 200 de litri economisiţi lunar, la fiecare din cele 180 de maşini ale şcolii.

— Înmulţind, cam 4 vagoane de benzină pe lună, da ?

— Exact. Plus, cum ziceam, avantaje nenumărate în instruirea elevilor. S-ar promova astfel o nouă programă analitică în şcolile de şoferi amatori, mai modernă, mai eficientă.

— Credeţi că se simte nevoia unei schimbări din acest punct de vedere ?

— Sînt convins. Nimic de zis, şcoala noastră e, la toate nivelele, sprijinită, moral şi material, dar rămîne încă destul loc pentru mai bine. Fondurile primite ar putea fi dirijate în alte sectoare ale activităţii şcolii, cu un randament superior.

— O ultimă întrebare. Aminteaţi că ideile dumneavoastră, le vom zice aşa, chiar dacă ele sînt adevărate invenţii, nu se aplică decît sporadic. De ce credeţi că nu s-a trecut, că nu se trece, la generalizarea lor ?

— N-aş putea să vă răspund. Din cauza hîrtiilor, se pierde încă mult timp.

— Să sperăm că vor răspunde la întrebare, cît mai urgent şi mai lămuritor, forurile în măsură să ia o asemenea hotărîre, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor în primul rînd, avantajele pe care le prezintă metodele şi maşinăriile dumneavoastră, tovarăşe Ion Cotenescu, fiind evidente, plasate în afara oricărui dubiu. În aşteptarea răspunsului, nu ne rămîne decît să vă mulţumim şi să vă urăm spor la lucru.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Meditînd la un succes

(Urmare din pag. 1)

bucurător să arătăm că, deşi tînăr, secretarul C.C. al U.T.C. se dovedeşte la înălţimea învăţăturii celei mai bune şi a celor mai frumoase exemple privind rolul ce revine omului politic în stimularea fenomenului cultural şi orientarea lui pe făgaşuri de aleasă ţinută intelectuală.

Egida editorului politic şi a omului politic ca sprijinitor direct s-a materializat, în cazul Teatrului Foarte Mic, într-o foarte clară orientare, într-un program pe cît de limpede din punct de vedere politic, pe atît de îndrăzneţ — artistic — în sensul revoluţionar al cuvîntului. Mărturisesc că am rămas profund impresionat să văd, cunoscînd colectivul acestui teatru, ce stare de emulaţie şi seriozitate, în acelaşi timp, le aduce membrilor săi dorinţa, devenită plăcere personală, de a da viaţă unor personaje care să fie purtătoarele unor idei ancorate viu în realitate (a noastră, sau din alte părţi) şi care să răspundă unor cerinţe educative stringente, unei nevoi de elucidare a marilor probleme ale timpului nostru. Voi da un singur exemplu : l-am văzut, cu cîteva luni în urmă, într-un hotel din Olăneşti pe cunoscutul actor Ştefan Iordache, trăind cu adevărată înfrigurare momentele conceperii unuia din cele mai interesante roluri ale piesei „Copiii lui Kennedy", de Robert Patrick. Nu era „în program", era în zilele lui libere, de Anul nou, şi totuşi artistul se afla „la lucru" îşi gîndea, îşi realiza personajul. „O să vezi dumneata ce spectacol scoatem-noi, îmi spunea. Tinerii noştri trebuie să cunoască ce s-a petrecut cu tineretul american şi îi vom ajuta..." Fusese în America, dar continua să-şi completeze documentarea, citea ; l-am văzut, ulterior, cu întregul colectiv la vizionarea unor filme din epocă. Într-adevăr, spectacolul a ieşit de-a dreptul impresionant, atît la capitolul „artă", cît şi la capitolul „politică". Dar ce cuvinte trebuie să folosesc despre această admirabilă actriţă care este Carmen Galin, ce-şi trăieşte cu un patetism şi o convingere demne de toată lauda rolul de tînără comunistă în ilegalitate, din piesa „O şansă pentru fiecare" de Radu F. Alexandru ? Îl aleg pe cel doi pur şi simplu ca exemplu, ca simbol al angajării politice a colectivului de la „T.F.M.", fiindcă e foarte greu să faci vreo disociere cînd ai, în acelaşi colectiv, artişti de talia şi cu spiritul Leopoldinei Bălănuţă, al lui Mitică Popescu, Valeriei Seciu, Olgăi Tudorache, Rodicăi Tapalagă, Ioanei Pavelescu, Tatianei Iekel, Magdei Popovici, al lui Mihai Dinvale, Nicolae Iliescu, Mircea Dancliuc ş.a., ş.a., la care voi adăuga-o, în mod special, pe foarte tînăra Rodica Negrea.

În sfîrşit, o analiză sociologică a succesului Teatrului Foarte Mic trebuie neapărat să consemneze meritele directorului acestei instituţii, scriitorul Dinu Săraru, caz foarte grăitor pentru ceea ce poate însemna un „dirijor" de colectiv artistic. Se ştie, pînă la venirea sa la Teatrul Mic, aceeaşi instituţie, cu aceiaşi oameni, era într-o stare de evidentă letargie. Săraru n-a inventat oameni noi, deşi colectivul s-a mai îmbogăţit cu cîteva nume. N-a dat, desigur, nimănui talent. Îl aveau, cra al lor acest talent. Săraru le-a resuscitat, în schimb, şi el spiritul politic, ce trebuie să fie specific oricărui artist. A făcut să vibreze în aceşti oameni idealul propriei împliniri prin angajarea socială, să le lucească în ochi bucuria succesului, iar oamenii sînt cu toată inima pentru teatrul lor, pentru mesajul artei lor. De aceea, crearea Teatrului Foarte Mic, deşi le vine — să zicem aşa — „în plus", au primit-o ca pe o mare sărbătoare a spiritului, sprijinind-o cu întreaga lor conştiinţă şi dăruire. De aceea, în timp ce alţii duc lipsă de piese bune, aici premierele „se-nghesuie". De aceea, în timp ce alţii mai caută spectatori, aici faci greu rost de un bilet...

Acestea sînt, ce poate spune, cîteva din marile condiţii care fac arta mare a Teatrului Foarte Mic...

Poporul român întîmpină cu mari fapte de muncă ZIUA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII!

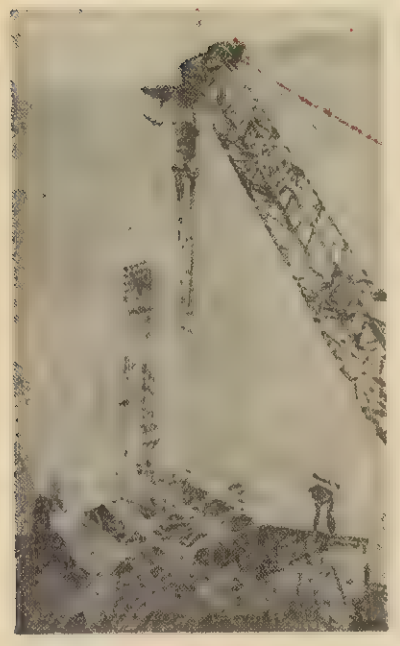

ANINA

Nu numai oamenii, ci și bazinele miniere au personalitatea lor

Primăvara la Anina, balurile se țin lanț. Privind afișele discutînd cu unii și cu alții, ai crede că în acest oraș născut și crescut din sudoarea minerilor, oamenii nu au alt gînd decît să dănțuiască la Balul vînătorilor, al Fabricii de șuruburi, al Atelierelor centrale, al Ocolului silvic, al consiliului popular, al ceferiștilor, la Balul Măștilor și altele. Cît privește Balul Femeilor, el evocă — spun localnicii — o veche tradiție săsească îmbinată cu cea românească bănățeană. În adevăr, în oraș trăiesc mulți germani (cam 12 la sută din populație) și poate tăietorii de lemne din Steyr statorniciți cîndva pe aceste primitoare meleaguri vor fi dat numele urbei din Austria superioară unui cartier din Anina. Ei merg la același bal, numai că unii îi zic Balul Femeilor, ceilalți — Weiber Ball. Se distrează împreună și, mai ales, muncesc cot la cot. Fiindcă aici, cine nu muncește, nici nu mănîncă, nici nu dănțuiește, îl arată lumea cu degetul.

— Mineritul l-am învățat cînd m-a îngropat șistul de la mina Ponor la 860 m de la suprafață — își amintește fostul electrician de subteran Toader Istrate, azi primar cu studii superioare în economie. Așa au învățat și alții meserie, în luptă cu viața, cu bezna, cu necunoscutul. Minele noastre sînt printre cele mai grele din sud-estul Europei. Dacă Valea Jiului este mama minerității, eu, Toader Istrate, îndrăznesc să afirm că Anina e bunica.

Răzbate în aceste cuvinte și ceva patriotism local, dar și amintirea încrîncenată a acelor ani lungi și grei în care Toader și prietenul său, lăcătușul de mină Florea Sintion, au trudit cot la cot în subteran ; iar acum, muncesc tot alături, la consiliul popular al acestui oraș al minerilor condus de mineri pentru mineri.

O CARIERĂ FANTASTICĂ : PENTRU OAMENI ȘI PENTRU ȘISTURI

Azi Anina cunoaște transformări profunde. Lîngă muntele ciuruit de galerii se ivesc exploatările în aer liber, alături de cărbune — șisturile bituminoase, de care se leagă nu numai viitorul așezării, ci și una din cele mai îndrăznețe aventuri tehnice și umane din ultimii ani. Am folosit termenul **aventură**, deoarece șisturile au însemnat cu adevărat un salt în necunoscut.

— Trebuia destul curaj, încertitudini erau multe — remarca directorul Întreprinderii de exploatare a șisturilor bituminoase, recent înființate, inginerul Ion Văcaru. Problema s-a ridicat încă la Congresul al X-lea al partidului, într-un moment cînd criza energetică mondială nu atinsese nici pe departe dimensiunile actuale. Faptul că încă de atunci s-au pus primele jaloane, de la nivel superior, evidențiază clarviziunea conducerii de partid, grație căreia în 1981 primul grup electrogen va intra în funcțiune și alte două în anii următori. O premieră mondială, fiindcă se pare că nicăieri în lume nu funcționează o termocentrală pe bază de șisturi bituminoase cu o putere calorifică atît de scăzută, între 800 și 1 000 kCal/kg. Mulțumită inteligenței tehnice românești, ele vor putea fi valorificate, înscriindu-se cu un substanțial aport de energie în balanța economiei naționale.

Zeci de specialiști au trudit, izbindu-se uneori de neîncredere — poate justificată, avînd în vedere amploarea investiției preconizate — chiar din partea unor colegi de breaslă. Primii animatori, printre care meritată amintiți inginerul Vasile Ogărlaci, de la mina Anina, azi directorul general al Combinatului minier Oltenia, și inginerul Văcaru — au studiat zile și nopți, necruțîndu-și timpul liber, vrafuri de documente vechi, hărți, memorii. Unele pomenesc despre șisturile bituminoase încă acum un secol și mai bine. Astfel, în memoriul unui bătrîn specialist din Anina, redactat cu multe decenii în urmă, se arăta : **„Nu mai rentează extragerea uleiului din șisturi bituminoase** (care luau drumul distileriei Oravița, pentru a se extrage petrol lampant, benzină, parafină etc. N.R.). **Nu rentează, din cauza petroliului din România"**. Dar asta a fost cîndva, nu mai rămîne valabil în 1980, cînd dezvoltarea multilaterală a României socialiste pune cu totul alte sarcini energeticii. Azi șisturile rentează.

Cînd tehnicieni sufletiști au început să studieze problema cu alți ochi, să gîndească la soluții economicoase pentru ca uriașele zăcăminte din Banat să se transforme din masă inertă în inestimabilă bogăție, unii — spune inginerul Văcaru — au avut reacția : „Nu știu, nu mă bag !". Apoi s-au angrenat tot mai mulți specialiști de la institutele politehnice Timișoara și Brașov, Centrul de cercetări și securitate minieră Petroșani, INCERC, INCREST etc., astfel încît realizările actuale reprezintă cu adevărat rodul unui efort colectiv. Firește, nu totul a decurs lin, necunoscutul ascunde totdeauna surprize.

Un exemplu. Pentru a se găsi confirmarea că viitoarea termocentrală poate fi instalată chiar lîngă carieră — și nu la Oravița, cum s-a preconizat la un moment dat, pentru a nu fi afectată de seismele provocate de pușcările masive inerente carierei — s-a recurs la cea mai mare explozie experimentală din țara noastră : peste 70 tone exploziv detonate dintr-o dată. Experimentul, care a dat cîștig de cauză Aninei, a relevat o dată mai mult un adevăr mult mai general, astfel exprimat de un veteran al minerității din partea locului :

— Nu tot ce scrie la carte trebuie luat ca literă de lege. Vreau să spun că nu tot ce se prezintă drept valabil, sacrosanct, în literatura tehnică pentru un zăcămînt din S.U.A., de pildă, se aplică neschimbat, și în țara noastră. Fiecare bazin își are personalitatea lui, pe care trebuie s-o cunoști și s-o respecți.

Dacă bazinele își au personalitatea lor, cu atît mai virtos oamenii. Nu există printre acești mineri din tată în fiu experiența urîtelor excavatoare necesare viitoarei cariere. Au venit muncitori și specialiști din alte locuri ca să-i ajute, bunăoară faimosul montor maramureșean Ernest Daniel. El și echipa sa lucrau în Călimani la întreținere, și fiindcă nu mai aveau ce să monteze, se plictiseau. Ca să le treacă uritul, au venit aci, cu transfer la cerere, și au montat un mastodont de oțel nu conform devizului, adică în patru luni, ci într-o lună și jumătate. Aci vor face școală, numai de excavatoare de montat nu vor duce lipsă în această carieră fantastică.

„VINE ȘISTUL PESTE NOI, NU-I NIMIC, NE MUTĂM, CLĂDIM ORAȘUL NOU, CU BULEVARD PE PATRU BENZI"

— Ce va fi mîine, tovarășe inginer Văcaru ?

— Cariera noastră este unică în Europa și va deveni, fără îndoială, una din cele mai mari din lume. Mutăm piramide. Nu este o figură de stil. Am citit într-o carte că volumul celei mai mari piramide aztece este de 5 000 000 metri cubi. Începînd cu 1984, întreprinderea noastră va da termocentralei șisturi bituminoase pentru care vor trebui decopertate anual peste 20 milioane metri cubi de steril, echivalentul a patru gigantice piramide. În 1981 va intra în funcțiune primul grup de 330 MW și în anii imediat următori alte două, ajungîndu-se în final la 990 MW. În 1985 va da producție și termocentrala pe șisturi bituminoase din apropiatul Doman. Împreună, conform Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, vor da 16 500 000 t șisturi.

— Nu există pericolul ca să se epuizeze curînd ?

— Zeci de ani poate continua exploatarea la suprafață, iar pentru un viitor ceva mai îndepărtat, de pe acum se studiază posibilitățile de a înainta în subteran, unde se află zăcăminte încă și mai importante, a căror exploatare va dura un număr de ani pe care poate ar trebui să-l scriem cu trei cifre.

În fapt, principalul zăcămînt se găsește chiar sub vatra orașului. Ceea ce nu-i cu supărare, fiindcă...

— ...Pe măsură ce va înainta cariera, „mușcînd" din orașul vechi — spune Toader Istrate — se va naște și dezvolta noua Anină, în partea de nord, pe platoul Izvarna, unde se află isiazul. Termocentrala de 990 MW, viitoarea secție a Fabricii de confecții din Reșița, extinderea actualelor unități din Anina vor crește locurile de muncă de la 6 000 la peste 11 000. Spre 1990 va spori populația poate pînă la 30 000 locuitori. În zona nouă, a cărei construcție începe chiar în anul acesta, se vor da în folosință circa 1 500 apartamente doar în 1981—1985. Vine șistul peste noi ? Nu-i nimic, ne mutăm, clădim orașul nou, cu hotel, școli moderne, spital, casă de cultură, un bulevard cu patru benzi, creșă etc. Aci își va avea probabil sediul Combinatul minier Banat.

Grație șisturilor bituminoase care l-au învățat mineritul pe Toader Istrate și pe mulți alții și care a fost asemuit cu nisipuri mișcătoare, Anina va intra înnoită din temelii și cu fruntea sus în mileniul 3.

Colegul Nicolae Sîrbu din Reșița, care a scris cu multă pasiune despre „arderea grea" pe noul șantier, despre combustiunea oamenilor în focul ideilor, amintea că vechea termocentrală Anina, azi demolată, furniza curent, pînă prin 1928, și cuptoarelor Reșiței. Față de uriașul salt pe care-l reprezintă termocentrala de 990 MW, nu ne putem gîndi la ea decît ca la un bunic venerabil și blajin, care, cu un aer patriarhal, își aprinde pipa pe prispa casei, apreciind după cum se ridică fumul dacă va ploua sau nu.

LIONEL NIȚESCU ■

Un loc care te cheamă: MAIERU

Despre Maieru știm toți încă de pe băncile școlii că aici a viețuit o vreme și a scris Rebreanu și de aceea parcă mă apăsa o pornire de ani și ani să bat drumul, ulița, livezile și chiar să mă urc pe vîrful Măgurii să străbat cu picioarele ce am parcurs cu ochii în cărțile marelui scriitor. În drum spre acest loc rîvnit, ca merinde am luat un volum de nuvele în care era și „Cuibul visurilor" știind că este o nuvelă cu caracter autobiografic. Era singura hartă după care mă puteam conduce. Cînd am intrat pe valea Someșului venind dinspre Maramureș peste Dealul Ștefăniței, Valea se strîmta mereu. Dealurile se apropiau, creșteau, își îndreptau șalele înverzite de păduri, clătinîndu-se agale ca niște uriași bătrîni ce înfruntă bătrînețea. Someșul fugea printre picioarele lor, rostogolindu-se peste bolovanii din cale, mugind parcă l-ar fi alungat o arătare spăimîntătoare". Pe aceste coordonate scrise de Rebreanu în nuvela amintită am ajuns în Maieru, în crucea amezii, într-o zi de simbătă la ora cînd copiii ies de la școală. Copii mulți ca într-un oraș. Și frumoși ca toți copiii. L-am întrebat pe unul ce-și zicea Ureche dacă-l departe primăria. „Nu prea, dincolo de pod, pe dreapta". N-am ajuns la primărie că un maieran care pesemne m-a auzit vorbind cu școlarul m-a pus în legătură cu tovarășul **Ieronim Bora**, secretarul adjunct cu propaganda în comună. Am bătut satul în lung și-n lat, am discutat o după-amiază de toamnă spre iarnă așa că pot spune : comuna Maieru este socotită o comună mare în zona Năsăudului, are cam 6 500 de familii împreună cu satul Anieș. Prin documentele de cancelarie este amintită pe la începutul secolului al XV-lea, dar vechimea ei se măsoară cu cea a vîrfului Inculuș care stă în apropiere ca un vecin înțelegător. Pămîntul nu-i prea darnic, așa că oamenii s-au apucat de meserii. Cei mai mulți dintre locuitorii acestei așezări sînt mineri la Rodna Veche și cioplitori de piatră la Poiana Ilvei, dar de la Poiana Ilvei s-au cam lăsat din cauza drumului necorespunzător. Meseria de cioplitor în piatră este ca o emblemă nobiliară, se moștenește și nu se prădează precum apa în vreme de secetă. Dacă au văzut oamenii că drumul nu se repară, au coborît la carierele de piatră de la Singeorz-Băi N-au renunțat la meserie, că de zece ani încoace și-au organizat și o serbare cîmpenească anuală ce se cheamă „Popasul pietrarilor". Ceilalți oameni cresc animale ori lucrează la fabrica de uleiuri volatile din cetina de brad.

Viața din Maieru se aseamănă cu cea a locuitorilor din Năsăud să zicem. Ieronim Bora, deși nu este localnic dar se trage de la o aruncătură de săgeată de Maieru, din Măgura Ilvei, susține că maieranii trălesc ca la oraș. Magazin universal, alimentar, restaurant, confecții și încălțăminte, cofetărie, librărie, un cămin cultural, sală de spectacole, 4 școli cu 74 cadre didactice și 14 posturi de grădinițe. Trebuie să spun că Maieru se numără printre comunele cu cea mai mare natalitate din țară. Argumentăm : aproape 200 de nașteri pe an, peste 450 de mame eroine iar anual pleacă peste 100 de elevi la liceele din țară.

Ioan Todoran, directorul căminului cultural, ne spune că activitatea culturală stă umăr la umăr, dacă nu citeodată mai sus, cu cea a unui oraș. Din palmaresul ansamblului folcloric „Cununa" e destul să amintim trofeul „Toporașul de aur" la Festivalul internațional de folclor de la Zakopane (Polonia) în 1978 și premiul I și titlul de laureat la ultima ediție a Festivalului „Cîntarea României", apoi corul de 105 persoane înființat pe la 1905, formația de dansuri, teatru, montaj, brigadă artistică. Aici semnalăm o nedumirire a măieranilor : deși montajul „Speranța românească", un colaj de scrisori din război, a fost la faza finală de la Galați, unde s-a bucurat de un deosebit succes și de aprecierea unanimă a juriului, el nu s-a calificat mai departe deoarece nu s-a găsit un gen în care să fie încadrat pentru a fi premiat.

Ultima haltă din această zi am făcut-o la muzeu. Sincer să fiu, cînd mi s-a spus că există și un muzeu în Maieru, nu mi-a fost mare mirarea. După ce am stat preț de o oră și ceva mi-am zis : aici nu vii să pleci, ci să rămîi. Profesorul Sever Ursa, cel care a început acest așezămînt de cultură cu o poză a tatălui lui Rebreanu, unica poză a lui, datată 1888, într-un buzunar de jachetă, a făcut și face o muncă demnă de toată prețuirea. Ce poți vedea aici ? Lucruri minunate și sfinte. De la măsuța de brad la care a scris Rebreanu și care a fost păstrată de prieteni, la lampa asemănătoare cu cea a lui Aladin, cele 22 de unicate, scrisori, obiecte care au aparținut prozatorului ori familiei lui. Aici am citit scrisori către prietenii măieranu din care se vede că Rebreanu știa să intervină la puternicii zilei pentru prietenii de abecedar și de joacă. Iată o scrisoare datată 26 ianuarie 1929. „D-le director general, Vă prezint pe d. Bosca Demetriu, învățător în comuna Maieru, care dorește să vă facă o rugăminte. Vă rog să-l ascultați cu bunăvoința ca totdeauna în cauzele drepte. Primiți salutările mele distinse, Liviu Rebreanu". Acest învățător nu-și primise salariul pe mai multe luni și mergea să se plîngă la unul din directorii generali. Apoi am mai descifrat o scrisoare a lui Vasile Rebreanu, tatăl prozatorului, din 8 noiembrie 1908, cînd fusese dat afară pentru „avocatură ilegală", adică întocmise jalbe pentru țărani. Apoi scrisoarea prin care acceptă ca Societatea studenților măieranu să poarte numele său (6 mai 1928), societate al cărei fir a fost legat la 24 iunie 1973. Sub o altă sticlă poți descoperi carnețelul în care mama Ludovica a scris cîntecul „Domnul Tudor", caietul poetului Iustin Ilieșiu, chipiul unui licean de la 1918 cu tricolorul ascuns sub căptușeală, documente ale cărturarului Grigore Hangea, care a donat pămînturi pentru cultură și burse din care a beneficiat și Liviu Rebreanu. Acest cărturar, prieten cu Avram Iancu, pe care l-a ajutat, a păstrat o copie după o fotografie a înmormîntării lui Iancu. La acestea se adaugă obiecte de etnografie și artă populară : am amintit aceste doar cîteva lucruri deoarece am fost aici elev la o lecție de istorie și de cultură.

GHEORGHE PÂRJA ■

„Sîntem cei mai tineri și asta ne avantajează“

În întîmpinarea Forumului tineretului

Sînt cîteva orașe în țară făcute să buimăcească. Nici numărul locuitorilor și al caselor, nici statura clădirilor nu le-a adus aici și nici atributul de reședință administrativă pe care îl au și altele. Aș numi ce s-a întîmplat acestor așezări omenești evoluție derutantă. Să ne gîndim la Alexandria, localitate creată la 1834 și botezată cu nume de împrumut, nu însă după Cuza, cum am putea crede și după cum ne lasă să înțelegem statuia acestuia din centrul orașului, ci după Alexandru Ghica.

Cine n-a văzut Alexandria înainte, n-are de ce să ne însoțească în mirarea noastră extraordinară, cît de bine și de frumos arată, crezînd-o pentru moment un joc, un exercițiu de butaforie pe platoul unde filmările abia urmează să înceapă. Doar dacă, zic eu, a avut șansa să treacă acum 15 ani prin Slobozia sau Vaslui. Nici un alt oraș, ca aceea amintite, n-au prins în evoluția lor istorică acest moment de răsturnare pe verticală, devenind într-o străfulgerare a vremii ceva ceea ce nimeni n-ar fi putut imagina. Ce era Alexandria în timpul stării ei de „regiune“ ? Vă spun eu, pentru că în drumul spre Turnu Măgurele pe aici am trecut, și la dus și la întors, cu popășuri confortabile, de ambele dăți, cît să pot vedea în stînga și în dreapta tîrgul autentic de provincie. Alexandria, oraș model, zice părintele Galaction, oraș tihnit, oraș zidit pe nisip și pe pietriș umed... Străzile lui sînt toate căi, și din orice stradă vezi la marginea orașului, cîmpia înconjurătoare, ridicată ca o bordură de farfurie. Între drumul meu pe Vedea și al condeierului din Dîdești — cîteva decenii. Nici-o diferență. Aceeași Alexandrie — „risipită, rară, aproape rurală“.

Arnold Toynbee încearcă să ne descrie un tablou fixat în rama copilăriei : Londra ieșind din oraș. Nu mi-e teamă că cineva ar găsi nelalocul ei apropierea între respectivul tablou și mai ales respectivul oraș cu ce urmează să spun. Mă voi mărgini să amintesc cîteva zone din desenul semnat, ni se spune, de George Cruikshank. În prim plan, în stînga, un grup de burlane și hornuri înaintează, în coloană, cel din față purtînd și o inscripție : „Acest teren e de închiriat“. În centru, cărămizile ies debordant din cuptorul unde au fost arse.

În prim-plan, trei burlane au eliberat o dîră de fum din care se întrupează figura speriată a unei sălcii plîngătoare. „O, sînt **mortar** rănită !“. Mai în spate, altă salcie, pe ducă, țipă : „Trebuie să părăsesc cîmpul“. Două stoguri de fîn vii, cu pantaloni și ciorapi țărănești, fug de rup pămîntul, una din ele zicînd : „Haideți, căpițelor, veniți cu noi, trebuie să plecăm mai departe, aici ne arde pămîntul sub picioare“. Animale și păsări aleargă de-a valma, cît nu e prea tîrziu, pentru că au și apărut din spate niște roabe, un ferăstrău care retează o sălcie.

Tabloul e datat 1 noiembrie 1923. Nu știu cum se va fi desfășurat în realitate sistematizarea Londrei. La ora aceea, știm, Alexandria nu exista încă. Într-o anumită măsură, să recunoaștem că mina speriată a căpițelor s-ar fi justificat pe Vedea. Liniștea multor decenii a fost brusc alungată și pe aceleași locuri, sub aceleași sălcii dormitînde, și-au făcut loc cărămizile și mortarul. Or fi tipat probabil dughenele prezente ca la defilare pe străzile Alexandriei : „Sîntem mortal rănite“. Burlanele ruginite și-or fi dus și aici mîna la cap, implorînd îndurare. Cine știe...

Dimineață, cînd veneam de la tren, mă întrebam cum voi ajunge în centru. M-am orientat rapid : odată cu mine, coborîseră zeci de oameni. Mi-am închipuit că se vor îndrepta, măcar parte din ei, spre același centru, neștiut de mine decît din fotografiile ziarelor. Strada Gării, care trebuie să aibă și un nume al ei, inscripționat în buletinul de populație al locuitorilor, în cartea de telefon, pe scrisorile ce sosesc și pleacă din casele îmbrăcate în flori, duce cu adevărat în centru, în epicentrul toropit de sălcii.

Gîndul arhitectului a operat aici îmbolnăvit la gîndul că verdele pus din născare pe fruntea locului ar putea să fie în vreun fel atins de foarfeca retușorului. Așa au apărut blocurile de o șchioapă, așa au rămas la locul lor parcurile cu parfum aparte.

Clădiri abia construite și-au primit deja locatarii, petrecînd drumul spre Turnu Măgurele pînă la ieșirea din oraș. Nu, ne-am grăbit. Pe stînga, zărim plăcuța cu numele Alexandria, semn că aici se lățească și asta e un avantaj pentru reporter.

— Cum vă simțiți în triunghiul atît de des citat al rulmentului românesc ?

— Sîntem cei mai tineri și asta ne avantajează.

— Ar fi, dacă sînteți de acord cu mine, un dar, mai puțin de luat în considerație cînd vorbim de rezultate în producție.

— Ba da. Dispunem de o mecanizare a producției mai bună. Constatăm stabilitatea superioară a forței de muncă. Chiar și aprovizionarea, din cîte reușesc eu să-mi dau seama, merge fără poticnelile din alte părți.

— Au motive să vă invidieze ?

— Eu îi invidiez pe ei. În primul rînd, pentru cadrele de conducere care le au. Experiența este un capital ce trage greu în cumpănă. Se pot lăuda cu oameni admirabili pentru reglajul mașinilor, pentru întreținere.

— Dv. cu ce vă lăudați ?

— Facem progrese în realizarea indicatorilor economici. Ele se datoresc evident tot pregătirii muncitorilor noștri. Gospodari buni.

— Veniți de la o uzină bătrînă. Ce ați adus ?

— În centrele industriale cu tradiție, la fabricile vechi, există alt spirit de muncă, altă disciplină. Am venit cu gîndul de a le regăsi cît mai repede și la Alexandria. Depinde de operator, depinde de reglor, de șeful de echipă. Cu cît îi vom forma mai repede, cu atît mai repede vom avea și restul.

Privesc din poartă întreprinderii, într-acolo unde căpițele se pregătesc s-o ia la fugă, amenințate de roabele nevăzute ce le-au aflat de urmă.

(Sunînd la fabrică, atunci cînd rîndurile de față se așezaseră pe hîrtie n-am găsit pe tovarășul director. Se află la festivitatea în cadrul căreia unitatea primea Diploma de evidențiat în ramura industriei de rulmenți și organe de asamblare).

Chiar pe malul șoselei, nu la cine știe ce depărtare, un cal alb paște în tihnă iarba stropită cu aerul încins al țevilor de esapament. Zgomotul burlanelor intrate în panică, se vede, nu i-a ajuns încă la urechi.

NEAGU UDROIU ■

Golful energiei

Străinul cuvînt „feroaliaje“ a intrat în vocabularul tulcenilor pe nepusă masă ; pur și simplu s-au trezit că acesta există, circulă pretutindeni ca banul cel bun, e prezent în limbajul general, motiv ca oamenii să nu-și facă scrupule în a-l întrebuința chiar pe nedigerate, adică n-o fi foc dacă le scapă amănuntele lingvistice ori științifice ale nemaiauzitei expresii. Aflată pe buzele tuturor, avînd căutare precum caviarul, cuvîntul în cauză fu preluat de întreaga suflare, „de la opincă la vlădică“, vorba proverbului, nici un tulcean nu putea face pe nimănui, important era să nu pierzi esențialul : „feroaliaje“ denumește o viitorie în lumea fierului, pe bază de foc, și se iscă pe dealul Tabăra. Cine mai avea timp să despice firul în patru, să caute cu de-amănuntul icrele cuvîntului magic ? ! Va veni și asta, mai tîrziu, poate. Deocamdată el trebuie arborat-afirmat în atmosfera febrilă a vieții tulcene, purtat ca pe o cocardă de noblețe, semn al logodirii cu noul, cheie care deschide lesne toate ușile, portdrapelul unui timp care își pune cortul pe dealul Tabăra și promite să întemeieze industria care va întrece prin importanță pe toate cele existente. Acesta era zvonul cu care își făcu intrarea străinul cuvînt „feroaliaje“ și zvonul fu crezut de tulceni, deoarece în ultimii ani toate zvonurile de tip similar se adeveriră : Tulcea lor devenise un ciorchine industrial, nesperat golf al energiei. Uzina de feroaliaje punea capac la toate, era briliantul de intîie mărime al extraordinarului colan cu pietre scumpe așezat la potcoava Dunării, în heraldica nouă a orașului de la porțile deltei. Uzina de feroaliaje devenea soarele acestei noi constelații, cota ei de luminiscență și valoare la superlativ, neutronul de calitate al acestui peisaj debordant, moneda forte a industriilor din preajmă, pe care le ia aliați și le dinamizează.

„Chestia cea mai grea e să-l faci pe om să nu-i fie frică de foc, îl aud pe Ancuț Roman, inginerul de schimb. E proba profesiei. Munca, fiind deosebită, cere om deosebit. Nu neapărat un erou : un om al perfectului echilibru și al reacțiilor exacte, limpezi. Omul de lîngă cuptor e absorbit total. Orice sustragere, de secunde uneori, poate fi fatală. Atașamentul nedezmințit e o cerință vitală. Sînt rigori care se întipăresc adînc în celula solară și apță de a învăța a omului contemplativ, de pură esență naturistă, care este tulceanul, fostul pescar, azi lucrător în acest simbure de vîrf al siderurgiei“.

Așa îmi evocă Ancut Roman pionieratul uzinei care — deși aflată în al patrulea an de producție — nu îi lasă uitați pe „cei treizeci și șase aruncați în groapa cu lei“, în acel ceas greu, foarte greu și dramatic, „ceasul unu“ al demarării. Avu loc în noaptea de duminică spre luni, 26 iulie 1976, orele 3 și 13 minute, aflu cu exactitate de micron de la Ion Bălbărău, în al cărui schimb se petrecu numitul eveniment istoric.

„Prima șarjă, evocă respectivul, poartă semnăturile unui hunedorean, Grigore Popică, topitorul șef, și a unui gălățean, subsemnatul, care aveam în sarcină cuptorul trei. Ne numărăm printre cei treizeci și șase care au pus bazele acestei industrii“, închele (nu fără a-l mușca nostalgia) bărbatul acelui „ceas unu“, îmbrăcat în fabulos combinezon de culoare verde-crud, cu fibră ignifugă și purtînd numărul 23 alături de numele înscris pe ecuson. E al 23-lea încadrat, ceea ce îngăduie să intuim valoarea participativă a acestuia la teribila epopee.

Colegul său, Radu Mărăcine, și el maistru de schimb, poartă simbolul 30 pe ecuson și provine de la o uzină metalurgică din Medgidia. Prin această triplă proveniență a mai sus-pomeniților am și sugerat mediile de industrie care au pus umărul la întemeierea uzinei tulcene, împrumutînd cadre de înaltă calificare, utilaj tehnologic, experiență. Era gata să-i uit pe cei din Roman. Oțelu Roșu și, iertă-mi-se amnezia, pe cei de la fabrica de alumină locală. Pe fluviul nobilei întrajutorări confraterne au ajuns cei trei și, odată cu ei, alte sute și sute, în acest sud-estic golf al energiei, spre a produce întîiele feroaliaje din nomenclatorul complex al acestei industrii, nava amiral a siderurgiei de elită românești, Tulcea modernă, Tulcea febrilă, Tulcea industrială i-a adoptat pe acești purtători de mesaj nou, i-a luat la sînul ei, sînt fiii săi adoptivi acum, tulceni în tostă puterea cuvîntului, i-a proclamat „cetățeni de zodie bună“, numărul lor ajungînd la cîteva mii acum și fenomenul adoptiunii continuă. Inginerul Ancuț Roman, gălățean de origine, este și el „fiu adoptiv“ ; vreau să cunosc substratul acestui sentiment, bănuiesc de aparte coloratură. Nu îi stăpînește nicidecum acest sentiment, aflu pe loc ; senzația dezrădăcinării e inexistentă, acel **acasă** atît de necesar omului i-a întîmpinat de la început pe noii veniți, aceștia sînt tulceni ca cei mai tulceni acum și, gata, îi absoarbe destinul atît de acaparant al uzinei pe care au ctitorit-o, de doi ani cele șase cuptoare produc cu întregul potențial, etapa întîi s-a încheiat și...

„Sîntem de acum **uzină bătrînă**, în cîmpul fierbinte al generației noastre, as zice stabilă, vin încă tineri ai acestei delicate siderurgii, prima promoție de absolvenți ai liceului metalurgic local a primit „botezul focului“, o nouă generație se afirmă, media de vîrstă coboară sub 26 de ani, se va diminua și mai mult, la cei 41 de ani și mei mă consider **inginer bătrîn**...“

Curg hipnotic asupră-mi noutățile, dilatate poate și de noaptea halucinantă, cu întunericul ei mereu zdrențuit de focul viu al cuptoarelor care fac din dealul Tabăra un templu feeric și atîrnă în catapeteasma cerului un clopot de lumină oranj, ca o enormă și fosforescentă meduză plutind prin tăzul de tihnă a orașului. Electrozi uriași topesc în cuptoarele circulare amestecuri din cuarțit, siliciu, minereuri de crom, mangan, dezvoltînd temperaturi de 3 000 de grade, care bombardează corpul uman protejat de combinezoanele antifoc, deshidratînd totuși, încetul cu încetul, celula.

Întreb de materia primă și aflu că aceasta este autohtonă, mă refer la cea de bază, adică siliciul tehnic și cuarțitul, cel mai alea, care se recoltează din pămîntul sfînt al Dobrogei (dealul Cerna, 80 kilometri distanță), în timp ce minereurile provin din import (mangan gabonez, sovietic și brazilian, iar cromul e turcesc și grecesc).

„E în studiu avansat valorificarea manganului românesc, îl aud pe convorbitor, temă extrem de importantă, pe care o realizăm în colaborare cu Institutul de cercetări metalurgice. Vom reduce sau anula și alte importuri, încît plonjeul uzinei în a doua etapă se anunță sub bune auspicii“.

A doua etapă înseamnă încă șase cuptoare (cîte două de feromangan și ferosiliciu, cîte unul de ferocrom și siliciu tehnic), toate trebuind să se cuprindă în zestrea anului 1980. A treia etapă, virsta de vîrf a uzinei, va marca intrarea în producție a secției de ferotitan, tablou cvasicomplet, subordonat integral acestui unic țel : **în cincinalul '81—'85 uzina tulceană își propune să asigure întreg necesarul de feroaliaje de bază al României.**

„Mîndrie sau orgoliu ?“ vreau să știu.

„Și una și alta, de ce să ascund ? zice inginerul. Statutul nostru de **unicat și de vioară primă** în tabloul siderurgiei complexe ne dă acest drept, care se compune, știm bine, din răspundere, conștiință morală, rigoare științifică și disciplină netemurată“.

Roadele enumeratelor virtuți : Tulcea a devenit **peste noapte** un județ siderurgic și încă nu unul oarecare, de însemnătate republicană. Uzina de feroaliaje dă „partea leului“ din cele 10 miliarde lei valoare productivă a acestui județ, pînă ieri insignifiant și sărac. Calitatea producției o atestă exportul în țări de veche tradiție industrială : Anglia, Elveția, Republica Federală Germania, Italia.

Vreau să închei scrierea prin acest dialog gen ping-pong :

„Mai există tulceni care înalță din umeri auzind expresia **feroaliaje** ?“

„Nu, nu există“.

„Deci o înțeleg pe deplin“.

„O înțeleg și nu prea, că noi însine, dealtminteri“.

„Cum adică ?“

„Nu sîntem nici oțelari, nici furnaliști, ne situăm undeva între aceste două meserii, teritoriu nou, pasionant. Ca tehnologie sîntem furnaliști, să zicem, iar sub raportul conducerii electrice ne învecinăm cu oțelăriile electrice. E o simbioză care presupune cunoștințele multiplicate ale celor două domenii și încă ceva pe deasupra. Decurgînd din specificitate. Topitori de feroaliaje, ar fi ; iată, o denumire ce îmi vine pe limbă. Fapt e că ne căutăm un nume. Sîntem la ora definirii de sine. Ștind zi și noapte la comanda unor necunoscute aliaje industriale, stăm totodată la comanda unor noi aliaje moral-caracterologice și civico-profesionale“ încheie Ancuț Roman, cel care la 41 de ani ai lui se consideră „inginer bătrîn“ în această uzină tînără prin definiție.

Este clipa cînd realizez, vai, că reporterul însuși este, la cei 50 de ani ai lui, un sentimental, un naiv și un „bătrîn“ pe această Paralelă 45, iremediabil tînără, care îl subjugă și îl devoră prin energiile ei de continuu renăscută pasăre Fenix.

POP SIMION ■

Comitetul municipal Botoșani al P.C.R. : Avînd-u-se în vedere că Întreprinderea „Vulcan" nu a achitat pe lunile septembrie și octombrie 1979 alocațiile de stat pentru copiii muncitorilor ce i-a detașat I.U.P.S., s-au făcut intervențiile necesare dar situația nu a fost rezolvată integral. În momentul de față mai sînt patru tovarăși de la I.U.P.S. care n-au primit alocațiile cuvenite. Printre aceștia se află și petentul Chelaru Vasile. I.U.P.S. Botoșani a intervenit din nou la „Vulcan" București, în competența căreia cade achitarea acestor drepturi.

■

Consiliul popular al județului Hunedoara ; Direcția de drumuri și poduri Deva : Au fost luate măsurile corespunzătoare pentru ca în perioada următoare locuitorii, împreună cu Consiliul popular al comunei Tomești, conform Legii 20/1971, să declanșeze și să finalizeze lucrările de amenajare a străzii despre care s-a scris revistei.

■

Mă numesc **Iliescu Florin** și domiciliez în Tg. Neamț, str. 6 Martie, bl. B 1, ap. 13. Cu factura 52 509 am cumpărat de la magazinul „Muzica" din Piatra Neamț un magnetofon polonez „Uwertura" de 5 150 de lei. După puțin timp de funcționare au apărut paraziți, distorsiuni, pocnituri și alte hirituri care au făcut audiția aproape imposibilă. După reparația făcută la Piatra Neamț magnetofonul merge și mai rău ca înainte. Ce să fac, înseamnă că am rămas păgubaș de 5 150 de lei ?

■

Procuratura municipiului București : Referitor la articolul apărut în nr. 3 din 17.01.1980 al revistei dv., intitulat „5 clase elementare și o grămadă de bani greu de justificat", privind pe fostul gestionar Marin Doană, domiciliat în București, str. Paleologu nr. 8, vă comunicăm următoarele : Procuratura locală a sectorului 2 a sesizat la data de 29 septembrie 1979 comisia de cercetare care funcționează pe lîngă Judecătoria sectorului 3, constituită în baza Legii nr. 18/1968 privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice, care nu au fost dobîndite în mod licit, că Doană Marin și Doană Florica au dobîndit bunuri în mod ilicit. În urma cercetărilor efectuate de comisie în dosarul nr. 132/1979, prin încheierea din 19.03.1980 s-a reținut că cercetații nu justifică în mod licit dobîndirea unor bunuri în valoare de 295 363 lei.

■

Un grup de cetățeni, locuitori ai cartierului Ostrov, București : Cartierul Ostrov se află amplasat pe stînga sensului de mers pe Șoseaua Pantelimon către marginea orașului, pe un fel de insulă în mijlocul lacului Fundeni. Accesul în insulă este posibil numai peste un pod aflat la capătul străzii Girafei, pod care însă n-a lăsat să treacă pe nimeni peste el niciodată, nefiind terminat. În această situație, pe lîngă pod s-a făcut o cale de acces pe care vă rugăm să veniți să încercați cu să intrați și dv. Este singurul loc prin care ne putem aproviziona noi, locuitorii, cu cele necesare traiului nostru. Dacă veniți, veți constata ceea ce vă scriem acum : pe acolo nu se poate trece decît nebănuit de greu.

■

I.T.A. București, str. Lipscani nr. 104, sectorul 3 : Urmare a scrisorii adresate de tov. Ioan Gavrilă revistei Flacăra în legătură cu oprirea cursei de autobuz București-Cozia și în stația Căciulata, vă comunicăm că propunerea a fost analizată și rezolvată favorabil. În acest sens s-a dat dispoziție Autobazei 3 Călători, care execută această cursă, pentru conformare.

■

Mă numesc **Pavel Florica**, locuiesc în comuna Chitila și aș dori să aflu din ce motive s-a desființat stația I.T.B. de la Fabrica de ceramică. Autobuzul 64 care înainte oprea acolo, acum nu mai oprește nici măcar în orele care sînt programate special pentru asta.

■

C.V.A., Unitatea Argeș-Pitești : Urmare a sesizării tov. Boroghină din Pitești în revista Flacăra nr. 14 din 3 aprilie 1980, cu privire la neachitarea corectă a contravalorii sticlelor și borcanelor de către gestionara centrului de achiziții nr. 2 Pitești vă comunicăm că pentru neregulile constatate și cu prilejul controlului nostru gestionara a fost sancționată cu 5 la sută din retribuția pe luna aprilie, atrăgîndu-i-se atenția în modul cel mai serios despre necesitatea respectării regulilor generale de comerț.

■

Comitetul sectorului 5 al P.C.R., București. Cererea petiționarei a fost soluționată favorabil în sensul că la data de 15 martie a.c. biroul executiv al C.O.M. din cadrul I.C.L. Tehnometal a aprobat cererea de transfer în interesul serviciului a tov. Popescu Nicoletă care s-a declarat mulțumită de felul în care s-a soluționat cererea sa.

■

Mă numesc **Toma Petrică**, locuiesc în Hunedoara, str. Corvin nr. 16, bl. G 1/66 și vă relatez următoarele : Pe 5 aprilie, în librăria din centrul vechi al municipiului Hunedoara am văzut și am vrut să cumpăr cartea „Jocul de-a increderea" (preț 6,50 lei), dar nu am putut face acest lucru deoarece era inclusă într-un pachet care mai cuprindea și „Marele C — carbonul" (3,75 lei) și „Flori din cuvinte" (7 lei), astfel că dacă voiam totuși să intru în posesia ei trebuia să plătesc 17,25 lei la care se mai adăuga și 0,65 lei (prețul pungii din plastic). Tov. Lascu Doina, vînzătoarea și gestionara librăriei, n-a vrut să-mi vîndă cartea pe care o doream, pe motiv că trebuie să le iau pe toate. Am rămas profund nedumerit mai ales că luna cadourilor a cam trecut de mult, vînzarea cărților prin metoda „cu pachetul" nejustificîndu-se în nici un fel.

■

Procuratura Generală a Republicii Socialiste România : Referitor la scrisoarea trimisă redacției de către Crișan Viorica din comuna Mînăstireni, sat Bedeciu, nr. 131, județul Cluj, prin care își manifesta nemulțumirea față de modul în care Procuratura locală Cluj-Napoca a rezolvat dosarul nr. 2 200 B 1979 vă comunicăm că Procuratura locală Cluj-Napoca, care a efectuat cercetările, prin rezoluția nr. 2 200/B 1979 din 15 octombrie 1979 a dispus clasarea cauzei, reținînd în mod neîntemeiat culpa exclusivă a victimei ca fiind cauza producerii accidentului. Procuratura județeană Cluj, verificînd însă actele și lucrările dosarului menționat, a constatat că cercetările sînt incomplete, nefiind elucidate toate împrejurările și condițiile în care a avut loc producerea accidentului și nici răspunderile unor persoane în legătură cu accidentul produs. Pentru aceste motive, prin ordonanța din 29 martie 1980, Procuratura județeană Cluj a dispus redeschiderea și reluarea urmăririi penale în cauză, luînd în acest scop și măsura restituirii dosarului la Procuratura locală Cluj-Napoca în vederea completării cercetărilor.

■

Mă numesc **Hărșan Elena**, locuiesc pe str. Istriei nr. 7, bloc C 6, sc. 3, ap. 33, sector 3, București. Sînt mama a doi copii de 6 și de 3 ani înscriși la grădinița nr. 64 din Capitală. Grădinița se află pe str. Tomis nr. 47, iar accesul acolo al copiilor noștri a devenit o adevărată problemă, întrucît porțiunea nepavată a străzii Tomis de la intretăierea cu str. Istriei s-a transformat în iarna care a trecut într-o adevărată arătură în care se împotmolesc pînă și camioanele. Pentru copiii neînsoțiți respectivul drum este un adevărat pericol.

■

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Tulcea : Cu privire la scrisoarea trimisă revistei Flacăra de către tov. Gheorghița Joița din București, str. Stan Tabără nr. 51, vă informăm că deși data cînd petenta a împlinit vîrsta de pensionare a fost 25 iulie 1979 dosarul respectiv a fost depus la D.P.M.O.S. oficiul pensii și asigurări sociale pentru țărănime abia la data de 14 februarie 1980. Deoarece potrivit Hotărîrii nr. 271/1979 a Comisiei Centrale de Pensii unitatea avea obligația să depună dosarul cu cel puțin 30 de zile înainte de data la care urmează să aibă loc pensionarea, petenta n-a primit pensia decît cu data de 01.03.1980. Pentru întîrzierea nejustificată s-au luat măsuri de sancționare a celor vinovați.

■

Mă numesc **Ianza Virgil** și locuiesc în București, str. Corvinilor nr. 1, sector 6. La cei 91 de ani, mă simt totuși obligat să nu rămîn pasiv la o stare de lucruri, vorbindu-vă în numele tuturor celor care suferă din cauză că în urma unor demolări, a construcției Metroului și a începerii lucrărilor la canalul colector — acțiuni necesare și meritorii — constructorii au uitat însă că o conductă de alimentare cu apă potabilă a rămas deschisă, că au acoperit-o cu adevărați munți de pămînt și că au plecat. Metroul s-a terminat, canalul a avansat pînă în Șoseaua Grozăvești, iar noi așteptăm de 1 an de zile înțelegere ca să scăpăm de lacul pe care nu l-a dorit nimeni și care ne amenință construcțiile.

■

Consiliul popular al municipiului București, Comitetul executiv : Cu privire la scrisoarea trimisă dv. de către cetățeanul Atanasiu Nicolae, domiciliat în București, str. Bozianu nr. 10, sectorul 4, prin care a solicitat din nou autorizație pentru exercitarea activității de decorator florar, coroane, jerbe cu flori naturale și artificiale, vă facem cunoscut că în urma reexaminării cererii sus-numitului s-a hotărît să se mențină soluția dată prin decizia nr. 1 968/10 decembrie 1979 a Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București, prin care s-a respins contestația sus-numitului motivat de faptul că este în vîrstă de 78 ani, are pensie și un fiu medic veterinar.

■

Ministerul de Interne, Inspectoratul General al Miliției : La scrisoarea cetățenei Bezman Tudorița din comuna Băleni, județul Galați, adresată dv., vă facem cunoscut că respectivul caz a fost cercetat la Comitetul județean de partid, Inspectoratul general al miliției, Inspectoratul județean Galați al M.I., Procuratura județeană Galați și Procuratura militară Bacău, luîndu-se măsuri pe linie de partid și administrativă față de Crăciun Costică, Avram Costică, Fătu Ion și plut. Bucur Nerulai.

■

Subsemnatul **Politis Marin**, pensionar, domiciliat în București, Bd. Constantin Brâncoveanu nr. 120, bl. 8, sc. 3, et. II, ap. 51, sector 4, vă aduc la cunoștință că am fost nevoit să fac cîteva apeluri pentru a mi se răspunde o dată de către tovarășii de la cooperativa Radio-Progres din str. C-tin. Brâncoveanu pe care-i chemasem să repare televizorul defect. Cînd au venit, foarte grăbiți, mi-au spus să procur eu din comerț o lampă PFL 200, după care să-i chem iar să o monteze. Eu n-am găsit, dar am aflat că le-a sosit la cooperativă și după o lună s-au îndurat să-și aducă aminte și să revină. Au montat lampa care susțineau că e arsă, au mai găsit ceva de lucru prin televizor, așa că a trebuit să plătesc un bon de 229 lei. Dar pentru că tot nu mergea mi-au scris pe bonul chitanță „antenă instalată defectuos". M-am adresat celor din Calea Rahovei, specializați în antene. Pînă acum am plătit 615 lei. Televizorul tot nu merge bine. Cui să mă mai adresez ?

■

Întreprinderea „Vulcan" București, comitetul sindicatului : La sesizarea tovarășei Ciucă Aurelia, om al muncii din întreprinderea noastră, vă facem cunoscut că, analizînd situația, Consiliul popular al sectorului 5, cu adresa nr. 2 341 A1/21.03.1980, a repartizat pentru tov. Ciucă Aurelia un apartament compus din două camere cu încălzire centrală în str. Caporal Ușurelu Ion nr. 16, bloc M 3, etaj IV, ap. 42, sect. 5.

■

Exploatarea transport autobuze, str. Ilfov nr. 3, București : Verificînd scrisoarea tov. Răducanu Ilie, din Bd. Energeticienilor — Cămin nefamiliști, bl. BM 1, ap. 36, sector 3, prin care sesiza unele deficiențe în transportul în comun pe linia 35 și comportarea șoferului de pe autobuzul nr. 31-B-7880 vă comunicăm că aspectele sesizate se confirmă, șoferul Cristea Nicolae a fost sancționat cu retrogradarea pe 30 de zile ca mecanic cauciucar. Cazul a fost prelucrat cu întregul colectiv. Director, ing. Filimon Ioan.

■

Direcția asistență medicală, Inspectoratul sanitar de stat : Urmare a scrisorii adresate de tov. Constantin Druțu, str. Avrig nr. 9, bl. U 1, vă aducem la cunoștință că au fost luate unele măsuri pentru diminuarea zgomotului produs de utilajele policlinicii de stomatologie de la parterul blocului U 1.

■

Ministerul de Interne, Inspectoratul județean Iași : „Referitor la scrisoarea cetățeanului Șerban Petru din comuna Lespezi, județul Iași, vă informăm : În urma verificărilor efectuate a rezultat că semnatarul scrisorii în luna august 1978 s-a înțeles cu numitul Chirilă Ioan, consătean, să-i confecționeze o scurtă și o pereche de pantaloni. Cu toate intervențiile făcute de reclamant, croitorul Chirilă Ioan a tergiversat mult timp confecționarea amintitelor obiecte, însă la intervenția organelor locale din comună, Șerban Petru a intrat în posesia bunurilor la care se referă în scrisoare."

■

Cooperativa „Prestarea" Sighișoara, Piața Lenin nr. 25 : Referitor la articolul publicat în revista Flacăra nr. 14 din 3. 04. 1980 privind sesizarea tov. Macovei Nicolae, vă facem cunoscut că puntofii în cauză au fost recondiționați și reexpediați beneficiarului prin PTTR Sighișoara cu chitanța nr. 14.04. 1980.

■

Consiliul popular al județului Covasna : Referitor la sesizarea numitei Szabo Dorina din Brașov, Bd. Victoriei nr. 3, bloc 39, sc. C, ap. 88, vă informăm că Ozunca-băi este declarată ca localitate balneo-climaterică conform deciziei nr. 119/1974. În stațiune există două izvoare de apă minerală folosită în cura externă și internă. Apa lor se recomandă bolnavilor care au afecțiuni cardiovasculare, ginecologice, gastrice și sînt reconfortante pentru anemiați și convalescenți. Lucrările pentru împietruirea drumului pe porțiunea de 4 km de la șoseaua asfaltată pînă la comună au fost începute și vor fi terminate pînă la 30 mai 1980, după care se vor introduce și autobuze.

■

Comitetul municipal Drobeta Turnu Severin al P.C.R. : Asupra scrisorii trimise redacției Flacăra de către Croitoru Dumitru care solicită locuință cu chirie din fondul locativ de stat vă facem cunoscut că situația a fost analizată de către conducerea șantierului naval unde este încadrat petentul. S-a hotărît să fie inclus pe lista de priorități din acest an la poziția nr. 1.

■

Ministerul Sănătății, Direcția asistență medicală : Urmare a scrisorii tov. Monoranu Nicolae din Suceava, adresată dv., vă comunicăm că Direcția sanitară a județului Suceava a verificat cele sesizate și ne-a comunicat că în urma aprobării date de Ministerul Sănătății pentru prelungirea concediului medical peste 180 de zile, petentul a fost internat la clinica ORL Iași pentru tratament recuperator.

■

Ministerul Apărării Naționale, Secția pensii militare : La adresa dv. vă facem cunoscut că potrivit acordului Ministerului Muncii, numitul Stoica Dumitru poate fi înscris la pensie pentru limită de vîrstă și activitate depusă conform Legii nr. 3/1977 în cadrul oficiului de asigurări sociale și pensii. Petiționarului i s-a indicat să se adreseze unității unde este încadrat în muncă în vederea întocmirii dosarului de pensie.

■

Întreprinderea de salubritate București: Cu privire la sesizarea adresată redacției Flacăra de către Asociația locatarilor bloc 158 din str. Ierbii nr. 2, sector 6, vă aducem la cunoștință că, într-adevăr, în luna decembrie 1979 și în luna ianuarie 1980 au existat dereglări în graficele de evacuare a reziduurilor menajere. În prezent situația este total reglementată.

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ion Ilie — București : Dv. nemaifiind în muncă, urmează ca dosarul de pensionare să vi-l completați personal cu toate actele necesare și să-l depuneți direct Oficiului de pensii al sectorului în care domiciliați ● **Virgiliu Ivaniuc** — Pitești : Muncitorii care se califică în alte meserii pot fi încadrați, după absolvirea cursurilor de calificare, pînă la categoria a treia pot avute, pe bază de probă practică și verificarea cunoștințelor de către comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor. La determinarea vechimii în muncă se poate lua în calcul și perioada lucrată ca muncitor calificat în alte meserii ● **Nicolae Bontu** — București : La stabilirea gradului de invaliditate se iau în considerare numai bolile ivite în timpul desfășurării activității retribuite ● **Teodosie Rudeanu** și **Florica Ilievan** — București : Scrieți-ne despre necazurile dv.

MARGA NEDELEA

ÎNVĂȚĂMÎNT

Constantin Platon — București : Cifrele de școlarizare pentru învățămîntul superior din R.S.S. se stabilesc anual, prin decret, în funcție de solicitările exprimate de sectoarele economic și social-cultural ; în acest fel au fost stabilite și se vor stabili și în viitor cifrele de școlarizare și pentru conservatoarele din țară ● **Costin C. Văleanu** — Fetești, Ialomița : Potrivit prevederilor legale, perioada 1 septembrie 1955 — 3 decembrie 1976 se ia în calcul cu vechime în învățămînt dacă pînă la 1.1.1970 a fost luată în calcul la stabilirea vechimii ; de menționat că în acea perioadă, activitatea de instructor superior de pionieri era funcție didactică ● **Dana Mureșan** — Cîmpulung Moldovenesc : **Ioan Istrate** — Rm. Vîlcea : Consultați broșura „Admiterea în învățămîntul superior", recent apărută.

HORIA PĂTRAȘCU

SOCIAL

Racoviță Gheorghe — Galați : Contestați impunerea la judecătorie ● **M. Constantin** — București : Nu reiese limpede caracterul de abuz. Înțelegem că participarea a fost benevolă ● **Vinte Elena** — Cluj-Napoca : Am remis memoriul Trustului de construcții ● **Pîrva Ilie** — Vîlcea : Scrisoarea dv. se află în atenția miliției ● **Gheorghe Maria** — București : Sesizați procuratura locală ● **Marin Gabriel** — Ilfov : Competența revine C.O.M. Dacă și răspunsul nostuia vă nemulțumește, aveți dreptul de a merge în instanță ● **Fogaș P. Ion** — Carei : Urmăriți mișcarea banilor la poștă și actionați în consecință ● **Constantinescu Sever** — București : Am trimis memoriul la I.G.M. ● **Rusu Ioan** — București : Organele locale au luat cunoștință de doleanțele dv. ● **Stoiz Werner** — Brașov : Iulie 1979, în cazul relatat, nu intră în calculul indemnizației ● **Petrache Gheorghiță** — Piatra Neamț : Perseverați. Deocamdată fără pretenția de a fi publicat ● **George Vasu** — Cluj-Napoca : Cazul a fost rezolvat favorabil. Vă mulțumim pentru intervenție ● **Lazăr Vasile** — Ploiești : Ocrotirile sociale din județ vor analiza cazul expus ● **Soșoacă Maria** — Vîlcea, **Lefterie Ștefan** — București, **Crăciunescu Veta** — Prahova, **Naghi Ioan** — București : Am reținut memoriile dv. pentru urmărire.

NICOLAE CRISTACHE

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

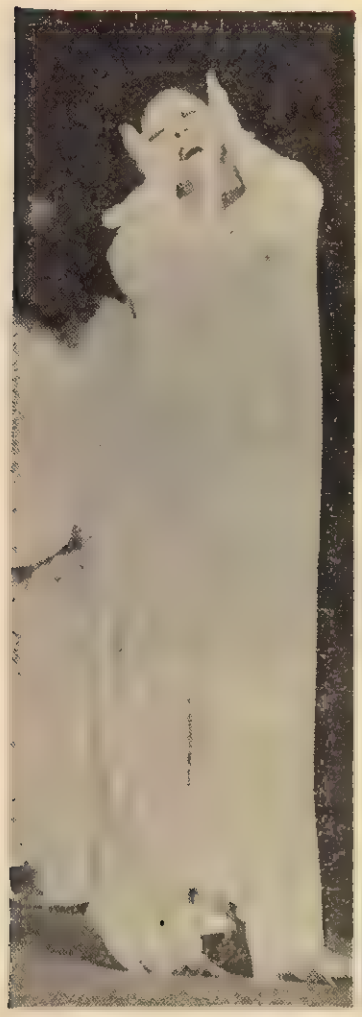

Fotografii de EMANUEL TĂNJALĂ

Civilizația orașului

Spațiul înconjurător în care trăim, cadrul nostru de viață este creat și înfrumusețat de om. În acest cadru omul găsește echilibrul său personal, social și cultural. Cadrul care reprezintă bazele însesi ale culturii sale.

Dezvoltarea considerabilă a științei și tehnicii în țara noastră, ritmul construcțiilor de locuințe impun în mod egal obligativitatea creării unor spații de arhitectură și artă care să exprime sufletul și aspirațiile epocii noastre, să procure omului contemporan mijloacele unei existențe demne și creatoare.

Care sînt elementele estetice, soluțiile arhitectonice și artistice ce vor sta la baza agrementării noilor orașe, noilor cartiere rămîne o problemă permanentă a edililor, pictorilor, sculptorilor a căror competență este incontestabilă, dar a căror capacitate de creație nu este din păcate nici pe departe utilizată.

Este cunoscut faptul că înfrumusețarea cadrului de viață trebuie să se bazeze pe consultarea acelora care îl folosesc, în scopul de a răspunde necesităților lor culturale și normelor estetice care să satisfacă. Scopul final este de a reda fiecărui om (și aceasta încă din copilărie) conștiința identității sale culturale.

Care ar fi, de exemplu, rezultatul unei anchete asupra celui mai agreat spațiu estetic al Bucureștiului? Aproape sigur majoritatea se vor gîndi la parcul Cișmigiu, intrat în sfera de inspirație a poeților, pictorilor, compozitorilor. Este un exemplu de parc cu personalitate care reprezintă numeroase soluții exemplare ale trecutului, demne de a fi reținute ca elemente de continuitate culturală, dar care rămîn soluțiile unui context istoric dat. Care ar fi însă opțiunea majorității pentru un cadru estetic modern al orașului nostru este greu de spus.

Avem spații suficiente în București, spații verzi, care în cel mai bun caz rămîn verzi. Cu mult timp în urmă s-a găsit o soluție administrativă pentru a pune capăt acestei situații: concursurile. A urmat un lung șir de concursuri de fîntîni, monumente, mozaicuri etc., care nu s-au finalizat niciodată. Se relau mereu altele și astfel planul sarcinilor este considerat îndeplinit. Dacă economia este cu adevărat necesară în multe domenii, nu cred că aici, în investiția culturală, se realizează adevărata economie. Spiritul și realizările epocii noastre trebuie să-și afle expresia și în operele de artă. Monumentele unei epoci de cultură sînt și ele dovezi și repere ale ideii de continuitate.

Astăzi locul artei în societate este de primă importanță, în întreaga lume arta este în rîndul marilor probleme sociale, tehnologice, economice, fizice, culturale și politice. La nivelul tuturor organizațiilor internaționale formate din urbaniști, artiști s-a fost lansată sub egida UNESCO următoarea declarație: „Orice om are dreptul să trăiască și să muncească într-un cadru spațial ale cărui calități să fie astfel încît ele să contribuie la dezvoltarea lui ținînd cont de specificul cultural al comunității căruia îi aparține" (Nieborow, 1975 — O.N.U., Vancouver, Canada 1976, Manila, 1980) adevăr pus între slujirea unui scop uman, social nobil — civilizația urbană, civilizația mediului, pe care trebuie s-o respectăm și pentru care nu trebuie să precupețim nici un efort de adevăr, de frumos, de bine.

CONSTANTIN LUCACI ■

ATELIER

Cititorilor revistei „Flacăra"
cu gînd bun
L. Bălănuță

LEOPOLDINA BĂLĂNUȚĂ

— actriță la Teatrul Mic — s-a născut în decembrie 1934, în Vrancea. După absolvirea școlii elementare pe meleagurile natale, în 1951 termină Liceul în Focșani, iar după doi ani, în 1953, reușește la concursul de admitere. Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, pe care-l absolvă în anul 1957, clasa profesoarei Marietta Sadova. Roluri? Multe, foarte multe roluri dar nu am roluri visate. Nu visez un anume gen de rol. Ele vin propuse de regizor și eu mă străduiesc să le dau viață, atît" — ne mărturisește actrița.

„Cel mai greu e să fii simplu"

— Leopoldina Bălănuță, cu ce rol ați debutat?

— Socotesc debut rolul cu care am apărut în fața publicului dintr-o sală de teatru, pentru că public poate să fie și colegii clasei de actorie. În teatru am debutat în 1957, cînd am absolvit institutul, cu **Peer Gynt**, rolul Anse, mama lui Peer Gynt, o femeie în vîrstă, deci. Am debutat cu o compoziție și de vîrstă și de caracter. Experiența a fost importantă pentru mine. Am descoperit încă de la începutul drumului meu în lumea artei, a scenei, un mare adevăr care mă călăuzește și astăzi: nu trebuie să pornești niciodată cu prejudecata „emploi"-ului în profesia asta. E bine atunci cînd descoperi în tine resurse pentru a ataca un gen de rol pe care nici nu te-ai fi așteptat că-l poți face. De ce a mai fost interesant rolul ăsta? Pentru că l-am lucrat cu o mare profesoară, Marietta Sadova. Pentru că am lucrat cu Dinu Cernescu, și l-am avut partener pe Florin Piersic.

— După acest rol ce a urmat?

— A urmat viața, cu toate ale ei. După absolvire, un mănunchi de actori am fost opriți la Casandra să jucăm și să ajutăm următoarele promoții de absolvenți. Apoi încă un an am jucat la Teatrul din Piatra Neamț. Am dat concurs la Teatrul Nottara. — În clădirea actualului Teatru Mic era pe vremea aceea Teatrul Nottara — și debutul în București a fost într-o piesă cu un titlu parcă predestinat — **Prima întîlnire** a Tatianei Setina. Un spectacol minunat, în regia lui Ion Cojar și în extraordinara scenografie a regretatului Toni Gheorghiu. Un spectacol absolut minunat care mi-a adus multe bucurii.

— Așadar, debutul pe scenele Capitalei rămîne marcat de o amintire frumoasă. Apoi?

— Alte roluri, dar mai aproape de mine au rămas doar cîteva. Maria Sinești din **Jocul ielelor**, un spectacol pus de Crin Teodorescu, în scenografia lui Todi Constantinescu, pe urmă **Doi pe un balansoar** în regia lui Radu Penciulescu și scenografia tărăși admirabilă a lui Todi Constantinescu, pe urmă **Matca** de Marin Sorescu, în regia lui Dinu Cernescu și scenografia Adrianei Leonescu, și n-aș putea să nu închei că ultima dragoste este ultimul rol. Deci ultimul rol din **Evul mediu întîmplător**, unde am jucat Victoria sau femeia resemnată. Nu este o ultimă dragoste așa, numai din inimă, pentru că rolul ăsta e altfel conceput și de autor și de regie, și chiar de mine. E un rol teribil de interesant. Un rol de o altă factură, o compoziție cé merge mult mai adînc și pe cu totul alte coordonate decît am lucrat pînă acum.

— Mărturisiți-ne, vă rog, cîte ceva din felul în care învățați un rol, din felul în care îi dați viață pe scenă. Cît de greu se poate învăța un rol?

— Știți cum? El nu se învață. Nu pot să spun că mă duc acasă vreodată și-mi iau textul să-l învăț. Poate înveți lumea lui. În momentul cînd l-ai primit el devine pur și simplu obsesiv. Te furi cu el și-atunci tu îl gîndești și cînd mergi pe stradă și cînd ești acasă. Tot timpul te gîndești la personaj. Ți-l închipui într-un anume fel, ți-l închipui vorbind într-un anume fel, privind într-un anume fel și singura muncă este aceea de a pune în acord imaginea pe care ți-ai creat-o cu mijloacele de a-l exprima. Bineînțeles că pe textul propus de autor. Și deodată textul devine învățat, nu știu cum, așa, firesc.

— Ce rol v-a dat cel mai mult de furcă?

— Și ăsta mi-a dat mult de furcă, din **Evul mediu întîmplător**, și cel din **Matca**. Toate rolurile îmi dau mult de furcă. Cînd încep să mă interesez, treaba nu mai e deloc simplă.

— Ce înseamnă pentru o actriță un premiu?

— Exact ceea ce înseamnă o cunună primită în clasa I primară. O cunună de flori pe care un ochi care ne supraveghează și care e publicul, se gîndește să ne-o pună pe frunte. Este la fel de pură bucuria pe care o am și la primirea unui premiu.

Și, pentru că a venit vorba de puritate, azi am simțit, știam zic că dacă mă întîlnesc cu dv. să vă spun, cu mă bucur foarte mult de venirea primăverii, că azi nu mi-a fost frig, atît de frig, cum mi-a fost tot anul, și că am venit cu o stare mai specială în seara asta și sper să fie un spectacol în care simțămîntul pe care-l am să-l primească spectatorii în dar de la mine.

— Leopoldina Bălănuță, colegii, partenerii de pe scenă vă pot ajuta să depășiți emoțiile? Ați dorit să jucați cu cineva anume?

— Eu am avut o situație privilegiată. Am jucat lîngă foarte mari actori. Am jucat încă de la debut cu Piersic, pe urmă am jucat cu Rebenciuc, cu George Constantin, cu Vasile Nițulescu în **Matca**, și mulți alții, dar ce vreau să vă spun e că oamenii se adună într-o colectivitate și nu știu cum reușesc ei să se adune. Probabil că același ideal estetic, aceeași formație spirituală, sufletească îi unește. Deși, iată că și din acest punct de vedere sînt privilegiată. Lucrez într-un teatru, am mîndria să o spun, foarte important din România, unde este un climat de creație profund, nefăcut. Adică el e făcut, dar nu e făcătură. Ne e necesar să fim, să muncim așa, și ne-am dat seama că acest climat de respect și de colegialitate își pune amprenta de mare, mare preț pe tot ceea ce oferim spectatorilor.

— Sînteți o sensibilă interpretă a poeziei. Ne place să vă ascultăm recitind. Cum vă alegeți autorii, sau pur și simplu, poezia?

— Aș face o paranteză. Poate este o întîmplare faptul că în ultimele două stagiuni experiența mea artistică a fost în exclusivitate axată pe texte românești, cît piesele în care am jucat cît și poezia aleasă de mine. Ce fel de poezie aleg și de ce aleg poezia ca formă de exprimare a sufletului și a gîndului meu? Dacă aș fi putut să scriu aș fi dorit foarte mult să comunic ce simt, dar nu pot să scriu și apelez la ceea ce scriu semenii mei. N-am vorbele mele, iau vorbele poeților noștri, pentru că trebuie să vă mărturisesc — și am orgoliul ăsta — că citesc foarte multă poezie.

Avem o poezie absolut extraordinară și mă duc la ea ca la o mare prietenă, ca la un lucru foarte necesar sufletului meu. Spuneam odată, într-un recital al meu, că poeziile sînt rugăciunile mele. Cînd mi-e greu sau cînd mi-e bine chiar mă duc la ea ca la un pămînt de început. Poezia este exercițiul cel mai extraordinar al minții și al formei noastre de a comunica. Cel mai greu, cred, este să fii simplu. Să comunici pe drumul cel mai direct. Și poezia oferă cel mai bine acest lucru. Ea este laconică. Într-o pagină e o lume, și atunci laconismul poeziei impune laconismul formei de exprimare.

CORNELIA DJIGOLA ■

Un eveniment cultural: „Probă de microfon"

(Casa de filme TREI)

Eveniment cinematografic cu totul și cu totul remarcabil, ultimul film al regizorului **Mircea Daneliuc** (aflat aici și în calitate de scenarist și interpret principal) șochează. Șochează puternic și pe mai multe planuri. Dintre care cel mai pregnant este planul unei impresionante, dureroase aș zice, **sincerități**.

Film concentrat, dens, de o factură cu totul deosebită, **„PROBĂ DE MICROFON"** încalcă încă de la început „regula jocului" prin aceea că-i lipsește conflictul, cel puțin în înțelesul clasic, dramaturgic al cuvîntului. Acțiunea, risipită pe cele mai diverse planuri, irumpe, năvălește pe ecran într-un ritm amețitor, fără însă ca anumite personaje să fie determinate (și să se determine ele însele) printr-o logică, printr-o schemă anume. Prin niște „conflictuale" legături. Lumea văzută prin aparatul de filmat al reporterului de televiziune (Daneliuc) și auzită prin microfonul sunetistei care ia interviuri la întîmplare și celor mai diverse categorii sociale **(Gina Patrichi)** se desfășoară parcă de la sine. Este o lume uneori crudă, alteori inconștientă, întotdeauna însă plină de candoare — chiar și atunci cînd este cuprinsă de spaime existențiale. Chiar și atunci cînd minte cu bună-știință !

Senzația de **documentar** este permanentă și nu poți urmări decît cu sufletul la gură realizarea (împlinirea ?!) destinului a doi tineri (același Daneliuc împreună cu admirabila **Tora Vasilescu**), a doi tineri în același timp ambițioși și slabi, corupți și sinceri, ușuratici și caustici — eroi care vor plăti cu propria lor singurătate modul inconștient în care și-au consumat tinerețea. Din acest punct de vedere, finalul filmului — deschis — reprezintă un profund și grav semnal de alarmă.

Dar acest cuplu, deși permanent pe ecran, nu este decît un pretext — un mijloc de a ne plimba prin acea lume extrem de diversă ; de a face procesul unor tipologii variate, al unor situații de viață. Spuneam că filmul are un ritm amețitor, **se aleargă mult** în acest film, întreaga goană asta dînd însă senzația de căutare, de chinuitoare căutare a acelor modalități de a trăi omenește, curat. De a nu-ți fi rușine de tine însuți. Și aici, în această permanentă căutare, Daneliuc-eroul, scenaristul și regizorul, este cuceritor. Prin sinceritatea de care vorbeam la început, prin duritatea și ochiul critic cu care-și prezintă eroii, prin înaltul profesionalism de care dă dovadă. Prin curajul de a refuza orice canon, orice modalitate cinematografică (sau dramaturgică, sau interpretativă) clasică, de a refuza comoditatea unor formule. Și ajungem astfel la una dintre cele mai spectaculoase reușite ale peliculei : totul este trus în priză directă, operatorul **(Ion Marinescu)** este obligat să filmeze cu aparatul ascuns, inginerul de sunet **(Silviu Camil)** face un adevărat tur de forță înregistrînd, de asemenea, cu microfoane ascunse. Nici o replică, **nici măcar un singur cuvînt** din miile care se rostesc în film nu a fost dublat, nu s-a făcut prin binecunoscuta (și blestemata, îndrăznesc a spune !) metodă a post-sincronului atît de uzitat.

Evident, cantitatea de muncă depusă de întreaga echipă este impresionantă, am avut ocazia s-o aflu din gura mai multor membri ai ei. Rezultatul este însă copleșitor, și le-am simțit bucuria în ochi, în priviri, zărind bucuria din ochii noștri după vizionarea filmului. Pentru că, o bună parte, o foarte bună parte din reușita acestui film contemporan în cel mai profund înțeles al cuvîntului, îi se datorează lor, celor aflați în spatele aparatului de filmat, ai magnetofoanelor sau ai blenderelor.

Revenind la film : **„PROBĂ DE MICROFON"** reprezintă, dincolo de valoarea lui în sine, dincolo de impresionanta cantitate de viață, de adevăr pe care reușește să o transmită publicului, înseamnă și o nouă etapă în ceea ce privește calitatea **tehnică** a filmului românesc.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Un film pe care îl pot nota ca o victorie!

Îmi cereți să spun ceva despre **„PROBA DE MICROFON"** înainte ca glasul criticii să fi luat vreo poziție... Nu mi-e greu, dar mi-e incomod. Ce pot să spun ? Cum e ? Cred că nu-i prea rău. Să-l recomand spectatorilor ? Nu pot, pentru că nu e cel mai bun film din cariera mea. Pe acela încă nu mi-a fost dat să-l fac. O să intrați și-o să-l vedeți. Din clipa cînd e gata, un film nu-ți mai aparține decît formal. Oricît ar fi el „de autor" (!).

Dar uite că aici se poate vorbi de cîte ceva. Ce înseamnă film de autor ? Am văzut de-lungul anilor artiști speriați de formula asta, deși există în lume o mișcare culturală bine specializată în acest sens și cu lungă tradiție. Festivalul de la Locarno, de pildă, e organizat pe filme de autor. După părerea mea nu există filme care să nu fie „de autor". Toate sînt, chiar și atunci cînd nu în capul genericului un regizor slab. Mai ales, atunci ! Filmul — n-am descoperit eu — este o modalitate de exprimare regizorală, în aceeași măsură în care o piesă simfonică este o modalitate de expresie dirijorală. Diferența specifică survine acolo unde e mai simplu a te exprima prin instrumente (chiar dacă altul, cu ochii la tine, le pun în stare cantabilă), decît a te exterioriza într-un fel sau altul prin oameni înduioșătoare vii, animale domestice, sălbatice, sîrme, roți și vaselină. Aici intervine rezistența generată de caractere, temperamente, starea tehnică și presiunea atmosferică. Or, orice rezistență e o pierdere de rezistență, în ultimă instanță de sinceritate — hai să-i spunem, adevăr. De aceea, filmele — ați observat ? — seamănă atît de bine cu cei care le fac, încît, nu spuneam undeva, în palmă nu știu dacă se poate ghici, dar în filme, cu siguranță.

Totuși, pentru uzul rațiunii, s-a convenit a se considera **film de autor** numai acela în care regizorul cîntă la mai multe instrumente odată, adică e și scenarist, eventual interpret sau compozitor.

Iată-mă, dar, cu **„PROBA DE MICROFON"** în această ciudată situație. E bine de știut că atunci cînd te apuci de un film de autor, nu spui „hai să fac și un film de autor". Fiecare film are aventura lui. Care începe cu scenariul. Cel de la **„PROBA DE MICROFON"** a fost înaintat mai întîi, cu ani înainte, Casei de Filme UNU, firmă ce și-a cîștigat o meritată reputație prin caracterul combativ al plonjării în realitate, unde lupta dură dintre bine și mai bine este larg reprezentată în filmele sale, cu precădere avarioase. Un film avarios este un film care poate fi socotit și de actualitate, în care totul se termină cu bine... Aici, scenariul în cauză a fost respins în două rînduri. Fiecare dintre noi gîndim într-o anumită parametri. Le-am dat și dreptate celor de la Casa de filme UNU. Scenariul nu se încadra în nici una din formulele care au „dat rezultate" în liniște. Iar eu mă apucasem să-l scriu nu pentru că n-aveam ce face, ci pentru că n-aveam liniște.

Important e că am izbutit să fac un film după un scenariu propriu într-un moment în care există o vie dezbatere cu privire la cine are dreptul să scrie scenarii. Membrii Asociației cineaștilor sau cei ai Uniunii scriitorilor ? Momentul ține și azi. Scriitorii au carnet de scriitor, pe cînd cineaștii sînt singurele persoane calificate în scrierea de scenarii, fiind diplomați unui proces de învățămînt special. Dilemă fără ieșire... pentru că scenariile nu se împart în bune și proaste, ci în scenarii scrise cu drept sau pe nedrept !?

Oricum, în acest sens, **„PROBA DE MICROFON"** o pot nota ca o victorie.

Asta ar fi povestea cu scenariul. Interpret am devenit din rațiuni practice, la care m-au condus aparițiile mele anterioare pe ecran și faptul că, la acea dată, era singura soluție de a găsi un actor care să-mi traducă cu precizie intențiile, în timp ce urma să manevrieze cu aceeași precizie un aparat de filmat, să accepte să se tundă și încă altele. Filmul ăsta l-am realizat în priză directă de sunet și cu mijloacele ciné-vérité-ului. Actorii au fost, de cele mai multe ori, amestecați în mulțimea străzii fără ca aceasta (mulțimea) să bage de seamă. E de la sine înțeles că aflîndu-mă lîngă aparat (ascuns și el) n-aș mai fi putut interveni cu nimic în jocul interpreților, decît dacă mi-aș fi luat riscul să fiu eu însumi interpret și de a le condiționa evoluția în chiar momentul filmării. Am făcut-o și lucrul acesta sper că se vede. Lăsînd la o parte faptul că statutul actual al actorului de film nu permite nicidecum un proces de producție organizat, dar nici măcar o colaborare cît de cît fluentă. Prezența mea în cadru, cel puțin prin permanența ei, a adus o economie de cîteva sute de mii de lei, prin eliminarea întîrzierilor și a timpilor morți. Nemaivorbind că n-am acceptat onorariu ; dar despre asta nu știu dacă am făcut bine sau nu. Și pentru că am ajuns aici, vreau să vă fac cunoscut un lucru de-a dreptul senzațional. Filmul românesc are cel mai scăzut cost de producție din lume. Norma noastră de metraj zilnic ar speria chiar și pe cei mai îndrăzneți, iar cu cîte peliculă izbutim noi să aducem un film întreg pe ecran, alte cinematografii, chiar cea americană, abia reușesc să facă cincisase secvențe. Nu spun însă că și calitativ sîntem competitiv stăm mai bine. Poate că una din cauze e și asta. Alta, cu siguranță, e proliferarea organismelor de decizie, care se înmulțesc pe măsura creșterii producției naționale, încît mă gîndesc cu emoții la ziua în care vom face 50—60 de filme anual.

Cît privește regia, aceasta trebuia să mi-o asum, prin forța lucrurilor. Pînă la acest film n-am mai lucrat cu alt producător, astfel că n-aveam de unde să știu că viața poate fi și frumoasă. **„CURSA"** și **„EDIȚIE SPECIALĂ"** mi-au lăsat, mai curînd, amintiri amare. Acum am avut noroc. În primul rînd pentru că un film considerat multă vreme **neaprobabil** s-a dovedit pur și simplu **aprobabil** cu naturalețe și chiar cu folos. Încă o dată am ajuns la concluzia că un asemenea verdict ține în principal de omul care îl dă, de cultura sa, de atitudinea sa față de realitate, de seriozitatea sa.

Nu vreau să închei fără a vă atrage atenția asupra amănuntului că genericul final, cel care trece atît de repede cînd se deschid ieșirile cinematografelor, păstrează numele unor oameni care s-au dăruit acestei profesii pentru totdeauna și cu tot ce au. Cei care m-au ajutat la realizarea acestui film sînt numai cîțiva dintre ei: Maria Neagu, Gabriela Plețoianu, Silviu Camil, Vasile Luca, Violeta Marinescu, Ion Marinescu, Constanța Cochia, Florica Berteanu, Vilma Albert, Dan Păduraru, Florica Grigore, Stela Mihalcea, Marian Caraivan.

MIRCEA DANELIUC ■
regizor de film

Din jurnalul operatorului

...Mai exact fragmente dintr-un posibil jurnal de filmare, pentru că n-am ținut niciodată un jurnal. Unu — pentru că nu am timp. Doi — mi-e mult mai simplu să realizez cîteva fotograme cu care să spun mai multe lucruri decît aș putea face folosind două kg de cerneală, mîzgălind hîrtii. Dar dacă tot trebuie să scriu, as începe un astfel de jurnal așa :

1.) — 1 (un) aparat de filmat Ariflex, 1 (un) transfocator Angenieux, 3 (trei) obiective, 18 000 metri peliculă „Fuji-color".

2.) — Iulie 1979. Stația de autobuz de la „Intercontinental". Gina Patrichi în un interviu unui trecător. Se antrenează. Stau cu Daneliuc ceva mai la distanță. Stăm și privim. Cum se comportă Gina, cum se comportă interlocutorii, cum reacționează trecătorii. Ne „antrenăm" și noi. Unghiul trebuie să fie aparatul într-o atare situație, cum s-ar putea lua sunetul. N-am mai făcut un astfel de film. Un film la care aparatul de filmat și bineînțeles operatorul să devină invizibili și să fie totuși prezenți și „pe față" la acel **ceva** ce nu poate fi nici reconstituit, nici trucat, acel gest sau moment semnificativ și irepetabil, clipă de viață adevărată. Într-un dicționar cinematografic așa ceva se numește „ciné-vérité". Dar eu n-am mai filmat... ciné-vérité.

3.) — Sînt în restaurantul Gării de Nord. Nu la masă. Sub masă. Sub o masă, lîngă geam. Un ochi de geam spart prin care privesc eu aparatul afară, pe peron. Și acolo se perindă sute de oameni. Grăbiți. Dimpotrivă, agitați. Plictisiți. Fără treabă. Cu treabă. Cu bagaje. Fără. Pleacă. Vin. Stau. Chipuri Țipuri. Stau de vreo două ceasuri sub masa asta, cu ochiul în vizorul aparatului. Visez, aștept, ochesc. Trag. Cu la vînătoare.

4.) — Piața Matache. Sînt într-un balcon, ascuns între mușcate. Caut cu aparatul peste tarabele din piață. Rosii, ardei, pepeni, multă lume. Unde-i Daneliuc ? ! L-am reperat. A ridicat o mînă. Înseamnă „motor !" A pornit. Se apropie de Gina. Gina are ascuns un microfon la revers. Cablul microfonului este ținut pe sub bluză și, mai departe, prin larbă, la magnetofon. Se ia priză directă. Tot timpul. Dar eu nu aud textul. Eu văd numai. Încerc după deschiderea buzelor și după gesturi să ghicesc sfîrșitul cadrului. Fac un panoramic în sus. Pe o stradă e o echipă de filmare TV care se pregătește de filmare. S-au adunat cîțiva gură-cască. Pentru noi însă filmarea s-a terminat.

5.) — Stația de autobuz de la Televiziune. Băieții de la sunet au lipit cu scotch un microfon minuscul de stilpul cu tabla indicatoare. Cablul microfonului este dat la rigolă și acoperit cu frunze. După colț e un microbuz, în microbuz e magnetofonul și, lîngă acesta, aparatul de filmat. Dau perdeaua microbuzului la o parte, atît cît să pot privi cu teleobiectivul în stație. Motor ! Intră în cadru Tora Vasilescu și Mircea Daneliuc. Se amestecă în mulțimea din stație. S-au oprit lîngă stîlpul pe care e montat microfonul. Discută. Nu aud ce spun. Niciodată nu aud. Văd numai. Dar știu textul. Cadrul e foarte lung. A venit un autobuz. A plecat. Cadrul continuă. Simt prin vizor cum scade lumina. Probabil intră soarele în nori. Și aparatul merge.

6.) — E foarte cald. Pauză de filmare. Cîna s-a așezat pe iarbă, să se odihnească. Eu stau la aparat și mă joc. Mă joc filmînd. Daneliuc are nu știu ce probleme. Totdeauna e agitat. Îl urmăresc greu cu „scharff"-ul. Trag. Tora profită de pauză pentru a-și rememora textul. S-a rezemat de un zid... Aparatul „toarce" fără zgomot. Daneliuc m-a reperat. „Nu mai trage ! N-avem peliculă !" Cadrele **intraseră** însă deja în film...

7.) — Filmăm într-un interior. Nu mai sînt nevoit să stau ascuns și să vînez. Pun lumina. Am pus prea multă. Mai sting. O stric. Interiorul trebuie „legat" cît tot ce am filmat pînă acum, în conditiile vitrege ale ciné-vérité-ului. Tora se ceartă cu Mircea. Sau repetă. Nu mai știu. Instinctiv, pun diafragma. Gata de filmare.

8.) — Sîntem în sala de bagaje de mînă din Gara de Nord. Bagaje. „Blatiști" aduși pentru interviuri. Cere filmul. Valize. Gina la un interviu. Un om oarecare. O poveste. Nu mai e interviu. Nici scenariu. **E viață.** Gina izbucnește în plîns. Nu se mai poate filma. Stau în umbră, cu ochiul în aparat. Opresc. Schimb caseta și mă gîndesc, fără să vreau, la o povestire a lui Șukșin, cu un titlu ciudat : „VÎNĂTOARE DE VIAȚĂ".

Frumos titlu de film !
Încerc o nouă casetă...

ION MARINESCU ■
operator

Valoarea artistică a „prizei directe"

Calitatea esențială a filmului lui Mircea Daneliuc este, după părerea mea, senzația de adevăr pe care o creează spectatorului. Interviuri reale, cameră de luat vederi ascunsă, sunet în priză directă, iată cîtiva din factorii care conduc la această senzație. Mărturisesc că la început nu am crezut în posibilitatea unei înregistrări totale în priză directă. Mă temeam de locurile aglomerate. Și totuși : în Gara de Nord, în piața Ilie Pintilie, în stația de autobuz de la Televiziune am reușit să realizăm un sunet direct de calitate. Condiția de bază : dorința fermă a întregii echipe de filmare și în primul rînd a regizorului, care a acționat în așa fel încît să-și poată asigura nu numai imaginea, ci și sunetul.

Pentru mine și colegul meu Vasile Luca nu a fost ușor. Soluțiile prompte urgente de filmarea pe viu ne-au cerut multă rapiditate, manevrabilitate și concentrare în momentele de orecătire a cadrelor.

În studioul nostru s-au mai realizat filme în priză directă, și de către mine, și de către alți colegi ; dar asta a fost demult, cînd producția studioului nu depășea 10 filme pe an și decorurile se construiau pe platouri. Filmul lui Daneliuc s-a făcut pe străzi, în gări, în apartamente, toate reale. În aceasta a constat dificultatea esențială a muncii noastre, căreia a trebuit să-i subordonăm alegerea aparaturii, modul nostru de gîndire și de acțiune. **„PROBĂ DE MICROFON"** va dovedi încă o dată valoarea artistică a prizei directe, cîștigul în veridicitate al situațiilor cinematografice reprezentînd un element atît de necesar filmului nostru de actualitate.

SILVIU CAMIL ■
inginer de sunet

Mult e dulce

Limba română scorneşte frumos

Mă bosumflu in plăcerea că discutăm bazaconii pline de Călmăţuiul vărsindu-se în Dunăre. Din punct de vedere gramatical sunt ca un praz şezind la fereastră şi ca o biserică plină de albine. Pe fraga spinării noastre ruptă-n mii de blesteme, cu vuietul pustiu, cu şerpii din scorbură şi cu alelui-me-va multe cuvinte pe la gară, pe la cîine, pe la noaptea aşteptată hiş cîrligus, subţire azimă în cuptoare. El ia, ea dă, limba română nu se-mprumută. Limba română scorneşte frumos.

Aflîndu-ne noi în primăvară ascultăm cum vîntul deschide floare, vînt vînăt, vînt de puzderie, vînt de întoarcere înapoi, vînt cu petală neagră, vînt cu pelin amar, vînt indecent, vînt de-alurea, vînt de-ntoarcere acasă, vînt de plescăie-n val mistic vînt de asfinţit, vînt de răsărit în pragul dumneavoastră, vînt de-ascunselea, vînt de logostea, vînt de soră care a fugit cu un principe ţigan, vînt de amintire, vînt căzut în Arizona, şi-nvlat unde ia tărie gîndul, vînt de apucare, vînt de uger, vînt de mînz nea noastră, vînt de limba română — sufleză-mi veşnic în urechi ca o floare de stupină, ca un răsărit de frunză, ca o dungă de minune, ca uitarea cea deşartă, ca puştia-n inimă.

Să prăjim fluturi pe plită, să ne sătu răm în vesnicie.

Pupăza gîlcă de inele, de idei, de faima şi pasca întoarcerii.

V-a asfinţit laptele şi v-a răsărit mura neagră-n rîmnicuri = rîvniri.

Sunt plin de pojar pe tălpile făgăduinţii. Eu vin de la Pogoanele Mari şi merg spre Feminissima.

Apleacă-mă, Doamne, cu capul în ţîţele descîntecului. Am auzit cuvîntul amurez şi nu-l pot lega decît cu vorba pîtpalacul dulce.

De ce uităm noi vraja, sabia şi destinul închiourii cuvîntului ? Păi ce, suntem noi mai deştepţi decît cei ce-l născocesc, îl iartă, îl adună, îl furnică şi-l trimit în buzunar de împărat ? Doamne, dă-ne furtună cînd uităm cuvintele şi fă să nu ne curgă sîngele decît la cazul abiativ. Pomenească-se toate cuvintele frumoase în veci de veci şi rînduri de vieţi, cum ne-nvaţă şi uităm Mihai Eminescu.

Atîţia proşti aţipiţi în zeama îngîmfării dumneavoastră.

Mam'mare, pune-l la păstrare (rima le aparţine).

FANUŞ NEAGU ■

O fată foarte siderală

Cronica literară

ALEXANDRU PIRU: „Marginalia"

Ultima carte a profesorului Alexandru Piru, **Marginalia**, apărută de curînd la Editura „Eminescu" porneşte şi ea dintr-o convingere mai veche a autorului, exprimată într-un interviu : „nu scriu efemeride ci capitole de istorie literară. Fac schiţe pentru tabloul întreg". Reunind cronici şi articole risipite de-a lungul anilor prin coloanele presei literare, **Marginalia** nu este, aşadar, o culegere de texte, de reacţii ale criticului, în faţa unor apariţii editoriale, ci o veritabilă carte de istorie literară. Cînd Al. Piru comentează o carte, el o înscrie în durata istoriei unei idei, a destinului unui scriitor ori al unei literaturi. Iar cînd, aşa cum este cazul de cele mai multe ori, „tabloul întreg" a fost împlinit în cărţile de istorie literară ale lui Al. Piru, în **Marginalia**, discutînd cărţile altora, autorul aduce retuşurile pe care le crede necesare, revine şi precizează anumite lucruri, „luînd poziţie" şi aducînd obiectii „din nostalgia pentru mai bine", fie punînd în evidenţă lacune de informaţie documentară, fie încercînd să corecteze concluzii eronate şi să aducă în marginea adevărurilor verificabile interpretări abuzive şi lipsite de fond. Citeodată autorul se opreşte la probleme familiare. De exemplu, comentînd două cărţi despre Vlad Ţepeş care acordă un spaţiu întins anecdotelor germano-ruse despre acest domnitor, Al. Piru ne previne : „Deoarece am introdus aceste anecdote cel dintîi în istoria literaturii române în 1961, este cazul să stăruim acum mai mult asupra lor". Alteori, semnalînd, de exemplu, că Editura „Minerva" a ajuns cu reeditarea operei lui Vasile Alecsandri la volumul al cincilea, primul dintr-o serie de trei consacrate teatrului, ni se spune : „Deoarece ne-am ocupat altădată de teatrul lui Vasile Alecsandri, aici vom face mici observaţii subsidiare". O asemenea observaţie însă pune capăt unei greşeli de transcriere introduse în circulaţie pe la începutul secolului şi preluate apoi de toti cercetătorii : unul dintre cei doi autori care implineau toate nevoile reprezentatiilor dramatice pe la 1840 ar fi, în afară de Kotzebue, cu comediile lui, Pixérécourt (nu Periercourt) cu melodramele sale În **Marginalia** cititorul găseşte sute de astfel de exemple iar relevarea lor aici, în aceste rînduri, ar trebui să sublinieze şi faptul că ele nu rămîn niciodată neanimate de o idee vie despre literatură, astfel încît tocmai calitatea de imbatabil erudit al referinţelor documentare, recunoscută unanim lui Al. Piru, îi permite să lămurească şi să impună adevărul în probleme a căror dezlegare ar fi imposibilă cu mijloace, să zicem, „impresioniste". Remarcabilă în această privinţă ne apare secvenţa cea mai întinsă din **Marginalia**, „Călinesciana", unde se dovedeşte că eroarea unei lucrări de Ileana Vrancea (Confruntări în critica deceniilor IV—VII) „este, între altele, de a reduce întreaga dezvoltare a criticii din ultimele trei decenii, la problema : pro sau contra E. Lovinescu", pentru ca, în continuare, analizînd o altă carte a aceleiaşi autoare, „Între Aristarc şi Bietul Ioanide" — carte care, după cum se ştie, a suscitat îndelungi controverse — Alexandru Piru să arate că „Ileana Vrancea susţine insistent, prin tehnica citatelor trunchiate, trucate şi chiar ajustate, că G. Călinescu a fost în materie de teorie a istoriei literare un simplu epigon, fără nimic personal, al lui Nicolae Iorga". În cursul demonstraţiei sale întreprinse cu obiectivitate şi rigoare ştiinţifică, verificînd şi restituind citatele cu pricina din forma închipuită „pentru ca faptele să se potrivească la teorii" în forma lor originară, ceea ce era pe cale să devină o confuzie în istoria noastră literară îşi restrînge limitele pînă la ceea ce Al. Piru şi numeşte a fi „o diversiune lipsită de orice valoare ştiinţifică sau literară, o polemică fără obiect".

Mai amintim în aceste rînduri, a căror intenţie este doar semnalarea noii cărţi a profesorului Al. Piru, textul „Filozofia criticii", binevenit şi nelipsit fiind de o subţire ironie la adresa celor ce-l socot partizan convins al procedeului „povestirii poeziei". Citind în cartea unui poet-critic, carte cu observaţii pătrunzătoare dealtfel, că „realizează parodii care depăşesc limitele criticii literare, devenind creaţie pură" şi că metoda întrebuinţată „mai ales în cazul poetilor mărunţi, furnizori ei înşişi de scheme ridicole sau de material uşor de deturnat spre zonele comicului" se extinde în cele din urmă şi asupra altor autori, Al. Piru declară că în realitate nu este adeptul acestei metode şi că nu s-a folosit niciodată de ea „în exclusivitate şi în scopuri extranee criticii". Ceea ce pare povestire sau rezumat al unei poezii, adaugă el, „este totdeauna expunere a viziunii, imaginii, atitudinii autorului poeziei sau exemplificare a unei observaţii critice generale".

Marginalia este o veritabilă **erată** a bibliotecii oricărui iubitor de literatură. Îndeosebi, desigur, a tomurilor ei de „critice".

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Puncte de vedere

Peliculă color, în comentarii alb-negre

Ultima noapte de dragoste, ecranizare a unui cunoscut şi foarte îndrăgit roman al lui Camil Petrecut, a declanşat din partea cronicarilor două atitudini opuse : unii au lăudat filmul, alţii au făcut inventarul gafelor cuprinse în el, indicîndu-l ca principal vinovat pe regizorul-actor-scenarist **Sergiu Nicolaescu**. Îmi îngădui să cred că adevărul e pe la mijloc.

Pe de o parte, filmul nu-i o capodoperă pe măsura cărţii, dar nici o jignire cutremurătoare a cărţii. E o traducere a ei în limba unei alte arte, traducere, cînd fidelă, cînd infidelă, cînd respectuoasă, cînd nerespectuoasă, traducere mereu făcută cu meserie, însă cam răruţ cu artă. Oricum, spectatorii nu numai că nu ies din sală, ci chiar urmăresc cu interes filmul : iar pentru un gen artistic care include în definiţia sa şi cuvîntul „industrie", acesta-i un criteriu deloc neglijabil, în pofida faptului că-l neluat în seamă, ba chiar îi şi dispreluit de înalta critică de specialitate.

Pe de altă parte, înfieratul autor total, Sergiu Nicolaescu, nu ne surprinde cu acest film. A fost să fie el, filmul, picătura care a umplut paharul unora, însă pentru cine trăieşte cu picioarele pe pămînt, fără entuziasme adolescentine vreau să spun, a fost limpede din capul locului că Sergiu Nicolaescu a fost şi este un foarte bun meserias, dar deloc un artist novator : că Sergiu Nicolaescu a fost şi este produsul — productiv (sic !) şi rentabil — al unei anumite perioade a dezvoltării industriei noastre cinematografice : că această industrie are nevoie de calitatea Liviu Ciulei (unicul nostru premiu la Cannes), dar şi de cantitatea Sergiu Nicolaescu (un fel de a şasea casă a noastră de filme, dacă socotim potrivit indicatorului număr de filme realizate pe unitatea de timp) ; că productia industrială de serie mare, pentru un larg consum, nu poate avea rigoarea şi ţinuta producţiei artizanale de unicate : că Sergiu Nicolaescu a contribuit zdravăn la realizarea unui mare pas spre profesionalism în industria cinematografică şi că a dat colegilor săi într-ale regiei de film o lecţie de dinamism, mobilitate şi ritmicitate în muncă, precum şi o lecţie de marketing (ştiinţă a eficienţei economice, înglobînd totalitatea tehnicilor şi metodelor moderne referitoare la livrarea mărfurilor de la producător la cumpărător), scoţîndu-i din visare, inerţie şi ineficienţă — ascunse sub firma nobilă „artă şi atît".

Iar dacă vrem să vedem şi miezul adevărat al lucrurilor nu trebuie să ne limităm dioptriile la un coniac, ci să intrăm şi să cotrobăim, cu privire vie şi critică, în întregul codru (eventual cadru) al cinematografiei. O să observăm atunci că neglijenţele grosolane ori speculaţiile deliberate (de felul spectaculosului aruncător de flăcări existent pentru Sergiu Nicolaescu şi-n primul război mondial), că egotismul (eu şi scenarist, eu şi regizor, eu şi actor, eu şi impresar), că suprasolicitarea autorităţii sale în numele iubirii de nevastă (distribuirea în roluri principale a numeroase şi, probabil, cu admirabile daruri domestice neveste legale sau de fapt, dar, oricum, zgîrie-ochi de netalentate), precum şi alte să le numim slăbiciuni omeneşti au afectat şi încă afectează calitatea artei noastre cinematografice.

Artă care acum e matură ; artă care, serios vorbind, a făcut în ultimul timp — faptul e limpede pentru toată lumea — un „masiv progres cantitativ şi un substanţial progres calitativ. Dar iată, tocmai cînd lumea ţi-e mai dragă, actuale recidive ale lipsei de exigenţă fac să-ţi apară amintirea urită a unui stîlp de înaltă tensiune într-un film despre vremea lui Ştefan cel Mare : ori amintirea ignitoare şi profanatoare a genericului unui film al cărui regizor şi-a îngăduit (fiind şi profesor la I.A.T.C. !) să scrie titlul : „Fraţii Jderi", apoi, cu litere mari de tot, primul subtitlu : „**O povestire** cinematografică de Mircea Drăgan", şi, pe urmă, cu litere mărunte : „După romanul lui Mihail Sadoveanu". De aceea, nu-i onest să-l socotim tap ispăşitor numai pe Sergiu Nicolaescu, ci să calificăm lucrurile aşa cum sînt : simptome ale unor maladii ale eticii profesionale, nu — Doamne, fereşte ! — ale întregii populatii a cinematografiei, dar nici numai ale unui cetăţean al ei.

Noua calitate a filmului românesc pretinde, o nouă calitate a moralei profesionale a realizatorilor săi. Ultima noapte de mestesugărit cinematografic s-a terminat ; să intrăm, cu mîinile curate, în vremea primei zile a artei cinematografice integrale !

Să sperăm că de acest optimism nu ne va lecui un nou fac-totum al virstelor viitoare ca şi ale celor trecute ale vieţii cinematografiei noastre.

NELU IONESCU ■

NOI ÎNTÎMPLĂRI LITERAR-ARTISTICE CU CENACLUL FLACĂRA!

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar organizat de **C.C. al U.T.C.** şi revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, se va întîlni timp de trei zile cu iubitorii poeziei şi muzicii tinere din judeţul Vîlcea.

Vor participă cei mai reprezentativi membri ai CENACLULUI.

Întîmplările literar-artistice vor fi programate astfel :

— sîmbătă, 26 aprilie, ora 18, la Casa de cultură a sindicatelor din Rîmnicu Vîlcea

— duminică, 27 aprilie, ora 11, la Casa de cultură din Horezu

— luni, 28 aprilie, ora 17, la Casa de cultură din Drăgăşani

Un muzeu in labirint

Veneţienii (VI)

Tintoretto precursorul

Tintoretto. Autoportret (Detaliu)

Istoria gustului e plină de ciudăţenii. Multă vreme Tintoretto a fost socotit un fel de Ţian imperfect, un epigon anxios şi vehement care face formele să se întindă ca o velă umflată de vînt. Acum, neliniştea artei moderne îşi caută în el un precursor. Şi, probabil, n-o face din pasiuni heraldice. Ea simte nevoia de tradiţie. Vrea să aibă un trecut. Îşi caută strămoşi, pentru a se convinge probabil că are dreptate, că nu sîntem noi primii care pătrundem în labirint, iar veneţianul îi oferă tocmai o asemenea dovadă.

Pentru o critică foarte scrupuloasă cu probele, autoportretele lui Tintoretto sînt presupuse. Ceea ce ne determină să uităm totuşi asta e faptul că ele corespund pe deplin imaginii pe care ne-am făcut-o despre autorul lor. Într-adevăr, aşa trebuia să arate. Cu această privire stranie, de o neliniştitoare fixitate. Învăluit în această tăcere aproape asurzitoare care e exact ce trebuie pentru a ne reaminti, cînd vrem numai să fim măguliţi, că rostul artei e altul, să ne scuture din somnolenţă şi să ne apere de nepăsare. Atunci e binevenită o tăcere arţăgoasă şi trebuie să salutăm un artist incomod care ne incită şi ne provoacă.

Tintoretto nu pare un înţelept, în ciuda aerului său venerabil. El n-ar spune ca Socrate „ştiu că nu ştiu nimic". Dimpotrivă, ar pretinde că, în pictură cel puţin, ştie totul. Dar nu e nevoie, mai ales în artă, numai de înţelepţi. Uneori avem mai multe de aflat de la cei care n-au altă înţelepciune decît credinţa încăpăţînată în ceea ce consideră vocaţia lor pe care o urmează fără să-şi acorde nici un răgaz. Ca Tintoretto, pentru care nu există nimic altceva decît pictura. Chiar autoportretul este înainte de orice un prilej de a picta. Nu neapărat de a se picta, căci artistul seamănă personajelor sale, a devenit el însuşi unul din personajele sale.

Capodoperele de bătrîneţe ale lui Ţiţian l-au deconcertat pe Vasari. De aici sfatul de a le privi de departe. Azi e greu să-i mai dăm dreptate, în schimb în faţa lui Tintoretto simţim parcă nevoia să facem un pas înapoi. Măcinat de o neliniştе ascunsă, pictorul îşi aţinteşte ochii asupra noastră într-un fel care nu ne lasă să-l observăm ca pe Ţiţian. Aceşti ochi dogoresc sumbru, scormonitori şi poate amari. Au în ei ceva absent, dar, paradoxal, tocmai asta îi face insinuanţi şi hipnotici. Şi iată-ne trecînd de la o condiţie la alta. Nu mai sîntem spectatori. Sîntem provocaţi, interogaţi. Aşadar, ce este viaţa ? Pentru ce anume ardem, pentru ce trăim ? Constrînşi, niciodată nu răspundem ce trebuie. Sîntem stînjeniţi. Încurcaţi. Ne ascundem în loc să ne mărturisim. E întotdeauna dificil cînd eşti luat pe nepregătite şi somat să fii tu însuţi. Te simţi încolţit, e mai bine să cobori viziera. Chiar dacă a tăcea înseamnă uneori a minţi. Din fericire, nu ne-a observat nimeni. O, sfîntа linişte confortabilă a clasicilor...

Hocke îl consideră pe Tintoretto cel mai mare pictor manierist, alături de El Greco. Dar ce înseamnă manierist ? Această noţiune e aproape tot atît de ambiguă şi disputată în ultima vreme ca şi barocul. Pentru unii încă mai reprezintă o etichetă pejorativă, în vreme ce pentru alţii constituie un elogiu. Pentru unii e un refugiu în „manieră", sub o mască afectată şi preţioasă, pentru alţii o nelinişte care sparge limitele calmului clasic. Unii nu vor să vadă manierismul decît în oglinda convexă a lui Parmigianino, alţii îl extind prea mult, cu **Ginditorul** lui Michelangelo răstignit undeva la începutul drumului. Fermenul, se pare, mai mult ne încurcă decît ne ajută să-l înţelegem pe Tintoretto, dacă nu ne oprim la cauza manierismului făsînd la o parte efectele lui, diverse şi adesea contradictorii. În ce mă priveşte, subscriu la formula întîlnită într-un eseu al lui Andrei Pleşu : manierismul este „partea noastră de umbră". Partea noastră de umbră, adică partea noastră de labirint. Căci rădăcinile manierismului sînt înfipte într-o sensibilitate tragică. Paradisul lui Tintoretto pluteşte peste un infern de întrebări. Din acest punct de vedere, autoportretul său ar putea figura chiar mai bine decît al lui Parmigianino pe coperta unei istorii a manierismului. Pentru că, spre deosebire de Ţiţian, Tintoretto este întrebare, nu Răspuns. El îşi strigă întrebările pe pereţi întregi. Aruncă kilograme de culoare pentru a face aceste întrebări să răsune cît mai puternic. Nu-i place să vorbească în şoaptă. Totul sau aproape totul e răcnit, strigat, spus cu febră, cu patimă, cu „furie".

Se prea poate ca noi să găsim în Tintoretto nu ceea ce el are, ci ceea ce căutăm. Întrebările pe care i le punem în seamă sînt poate ale noastre. Dar există cu siguranţă în Tintoretto ceva care ne îngăduie să procedăm astfel. Figura lui e ca o hieroglifă, iar pictura lui are o melancolie subversivă care atrage şi contrariază în acelaşi timp. Neliniştiţii, ca şi solitarii, se recunosc între ei. Şi orice neliniştit va recunoaşte în Tintoretto un precursor, aşa cum orice suflet „de amiază" recunoaşte în ruinele Parthenonului un loc familiar. Înainte de a aparţine unei epoci, Tintoretto aparţine unei sensibilităţi, a celor care şi-au exasperat totdeauna problemele în speranţa că astfel vor izbuti să le rezolve ; şi pentru care negaţia nu este decît o sete neagră care ascunde destul de prost nevoia de a afirma. Labirintul nefiind un experiment, un joc, ci un purgatoriu. Şansa ce rămîne în ocoluri cînd linia dreaptă nu mai duce nicăieri.

Firul Ariadnei e un vis al sinuoşilor.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

„Jurnal de ocupaţie" sau psalmii Doamnei Ioanna Tsatsos

Editura Eminescu ne-a dat recent — şi volumul s-a şi epuizat — într-o magnifică prezentare grafică, aş spune chiar, o tipăritură care satisface, neîndoios, exigenţele oricărui împătimit de bibliofilie, „Jurnalul de ocupaţie" al Doamnei Ioanna Tsatsos, după ce în 1976, în aceeaşi casă editorială şi în aceleaşi condiţii de imprimare excepţionale, poetul Ion Brad a adus la cunoştinţa lectorului nostru, prefaţînd şi tălmăcind o culegere amplă şi reprezentativă din cele patru plachete de poeme apărute în diverşi ani la Atena (trufată de desenele în subtile linii aeriene ale lui Constantin Piliuţă) — un adevărat festival de poezie autentică, elevată, modernă, gravă şi emoţionantă, de meditaţii şi de dureroase interiorizări, de adîncimi şi de tulburătoare interogări, ca nişte voci care vin, în linişti de noapte, din fîntîni.

Cred că cititorul ştie despre cine este vorba.

Doamna Ioanna Tsatsos e soţia profesorului, filozofului şi academicianului Constantin Tsatsos, preşedintele Republicii Elene, e soră cu poetul Ghiorghios Seferis, care a fost cel dintîi încununat din literatura neoelină cu laurii Premiului Nobel (dacă nu mă înşel în 1963), iar în timpul războiului şi al ocupaţiei fascisto-hitleriste a lucrat în secretariatul arhiepiscopului Damaskinos care polariza întreaga acţiune de ajutorare a rezistenţei şi luptei purtate împotriva invadatorilor. De atunci şi din locul acela — unde nimic din ceea ce se petrecea nu-i era necunoscut — datează filele dramatice şi cutremurătoare ale acestui „Jurnal de ocupaţie", unic în modalitatea şi stilul lui, singular ca document şi mărturii.

Nu este propriu-zis un „Jurnal" ţinut calendaristic, zi de zi. Ci unui de atmosferă generală, de spaime şi de riscuri, de veghe constantă şi de lucidităţi absolute, de fapte majore şi de semnificaţii uluitoare, de o incomparabilă noblеţe morală şi demnitate umană, care vrea parcă să ne întărească ideea că niciodată un popor având conştiinţa iubirii de patrie, a vetrei şi a ogrăzilor părinteşti nu va şti dacă şi-a vărsat tot sîngele pentru ele — cînd negre cumpene sau vitregi sînt viscole ale istoriei le proiectează în primejdie — după cum nici un om nu va afla vreodată dacă între leagăn şi sicriu şi-a plîns toate lacrimile.

„Jurnalul" începe la 14 septembrie 1941 şi se sfîrşeşte la 13 octombrie 1944; şi în toată substanţa şi economia lui, alternează cu simplitate şi naturaleţe, lumini şi umbre şi umbre care luminează. Şi fiecare notaţie şi fiecе însemnare sînt ca nişte psalmi pe care Doamna Ioanna Tsatsos îi dăruieşte — peste vrerile ei — umanităţii; psalmi pentru foame şi sete, pentru geruri şi dogori, pentru boli şi agonii, pentru dureri şi dolii, pentru suferinţi şi jertfe, pentru abnegaţii şi speranţe.

Neamul ei a-a îngenuncheat. A trăit toate crucificările şi a rezistat, ca străvechii stoici, vertical. Şi, la capătul acestei noi odisei şi al unei cumplite mucenicii, Grecia s-a ridicat mai sus, undeva între pămînt şi cer, ca să-şi desfăşoare acolo şi să fie văzute de pretutindeni steagurile Patriei şi ale Libertăţilor, ale Onoarei şi ale Dreptăţii, ale Tradiţiei şi ale Gloriei.

Asta e după umila mea opinie cartea Doamnei Ioanna Tsatsos, care nu poate fi nici rezumată, nici povestită: ea trebuie citită şi recitită — mai mult, învăţată pe de rost — ca o epopee a încercărilor şi chinului omenesc, ca să devină lecţie şi pildă, un adevărat catehism de comportament şi de altitudini pentru specia noastră.

Dar toate vorbele mi se par de prisos; şi ele — oricare ar fi şi oricît le-aş căuta — îmi dau sentimentul că pun în eclipsă strălucirile unei bucurii şi ale unei frumuseţi care nu ne sînt sortite să le întîlnim atît de des. Şi să întîmpinăm inimitabilii psalmi de eroism ai Doamnei Ioanna Tsatsos cu simplu, caldul şi cuprinzătorul cuvînt românesc: „Mulţumesc".

Cum mulţumiri vreau să-i aduc prietenului meu N. Carandino care — că de obicei — ne-a făcut să ne simţim îmbogăţiţi în cunoaşteri şi spirit cu remarcabila lui transpunere din limba greacă în graiul nostru, la care asociez pe delicatul şi sfiosul pictor Tanasis Fappas care a ilustrat „Jurnalul de ocupaţie" într-un chip demn de marii maeştri ai iconografiei bizantine. Şi nu pot uita, încheind aici, recunoştinţa ce o datorăm editorului Valeriu Răpeanu şi colectivului care îl secondează, în neobositele şi nu îndeajuns de lăudatele lui osteneli, de a pune întotdeauna la dispoziţia numerosilor cercetători de librării cartea bună, admirabil şi atractiv înfăţişată.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Last

Din ghetou şi pînă la gară am cărat pe umeri un rucsac uriaş. De pe drumul ce ducea spre necunoscut aveam voie să luăm cu noi — din tot ce-am avut, din tot ce-au agonisit moşii şi strămoşii — atît cît puteam duce în spate din ghetou pînă la gară. Rucsacul uriaş — în care înghesuisem haine şi cărţi, lenjerie de pat şi mîncare, toată copilăria şi visele de adolescent (aveam 18 ani) — mi-a făcut vînătăi pe umeri şi mi-a rănit sufletul.

Cînd am sosit la Birkenau-Auschwitz, lacătele au fost smulse, uşile vagoanelor pentru vite, în care eram înghesuiţi, împinse într-o parte şi pe peron, de-a lungul trenului cu 50 de vagoane, se auzea o singură comandă :

— Heraus ! Schneller heraus ! Alles dort lassen ! Afară ! Repede afară ! Lăsaţi totul pe loc !

Mărşăluiam în două coloane : una înainte spre camerele de gazare, cealaltă spre lagărul **E.** Scăpasem cu toţii de rucsacuri. **Die Last**, povara lor, însă continua să ne apese umerii, să ne răncească sufletul.

La Birkenau-Auschwitz se cărau bolovani. Fără nici un rost. Unii îi cărau sus, pe o coastă. Alţii îi cărau înapoi, în vale. A doua zi se schimbau. Cînd urcam coasta, greutatea bolovanilor creştea cu fiecare pas. Cînd îi coboram, întreg cerul era un singur bolovan care ne strivea umerii. Teama că voi aluneca şi bolovanul scăpat de pe umăr va zdrobi în rostogolirea lui pe toţi **Häftling**-ii întîlniţi în cale, mă paraliza.

Cînd am părăsit Birkenau-ul, am scăpat nu numai de crematorii, ci şi de bolovanii lui. Dar **die Last**, povara lor, a continuat să-mi strivească umerii şi sufletul în toate lagărele prin care am fost purtat.

În pădurile Bavariei am cărat trunchiuri de brazi. Cîte 30—40 de **Häftling**-i ridicam pe umeri un trunchi. Ne plecam asupra lui toţi 30—40 deodată. **Kapo** urla :

— Auf ! Los, auf, verfluchten Hunde ! Sus ! Repede, sus, cîini blestemaţi !

Fiecare cuvînt era întărit cu o fulgerare de-a lungul spinărilor noastre încovoiate. Avea **Kapo** o bită lungă şi grea cu care putea rupe trei spinări dintr-o singură lovitură. Cei loviţi se opinteau din răsputeri, dar trunchiul rămînea înţepenit, căci ceilalţi **Häftling**-i, aflaţi mai departe de **Kapo**, sleiţi de puteri, stăteau plecaţi neputincioşi deasupra trunchiului. Cînd **Kapo** ajungea la ei, se opinteau din greu sub loviturile primite, dar acum, ceilalţi **Häftling**-i, scăpaţi de ameninţarea bîtei, stăteau pasivi pipăindu-şi rănile. **Kapo** alerga de-a lungul trunchiului, ţipa **Auf ! Los, auf, verfluchten Hunde !** şi izbea la nimereală, minute în şir, pînă cînd, cu greu, ca o ridicare din morţi, cei 30—40 de **Häftling**-i ne îndreptam încet, abia perceptibil spinările săltînd bradul pe umeri, apoi, şi mai anevoie, ne urneam din loc.

Trunchiul trebuia dus pe o distanţă de aproape doi kilometri. Dar, după cîteva zeci de paşi, unii, ale căror răni pricinuite de rucsacurile acelea uriaşe cărate din ghetou pînă la gară şi de bolovanii din Birkenau-Auschwitz începeau să sîngereze, ne lăsam umărul mai jos, numai cîtiva milimetri, suficient ca ceilalţi să simtă cum creşte bruc **die Last**, povara, şi să-şi lase şi ei umărul puţin mai jos. Bufnitura cu care bradul întîlnea din nou pămîntul ne cutremura. **Kapo** şi bita lui lungă şi grea, cu care putea rupe trei spinări dintr-o singură izbitură, intrau din nou în acţiune.

La Landsberg am lucrat în tură de noapte, în „detaşamentul alb". Aşa se chema grupul celor cîteva sute de deţinuţi repartizaţi să care saci de ciment de la marginea pădurii Mohl pînă în mijlocul ei, unde se turnau temeliile unei fabrici de avioane. Pe traseu, la fiecare sută de metri, cîte un **Kapo**, cu o bită în mînă, asigura constanta ritmului.

Niciodată n-am înţeles unde avea loc sacul de ciment pe umărul meu care continua să fie strivit de acel rucsac urîns, de bolovanii aceia greî din Birkenau, de trunchiurile de brazi din toate pădurile Bavariei.

Din momentul în care am părăsit ghetoul cu acel rucsac în spinare, în care am înghesuit haine, cărţi, lenjerie de pat şi mîncare, toată copilăria şi visele de adolescent şi am făcut primul pas spre Birkenau-Auschwitz, deşi au trecut 35 de ani de atunci, o singură dată, o singură clipă mi-am simţit sufletul şi umerii despovăraţi. A fost în acea unică şi nemaipomenită de luminoasă clipă cînd, înnebunit de bucurie, rupîndu-mi hainele vărgate de pe mine, am alergat peste poarta prăbuşită a lagărului Landsberg ţipînd în gura mare să mă audă lumea întreagă şi să mă aud eu însumi : sînt liber... liiibeeer...

Da, numai atunci. Şi numai pentru o singură şi fulgerătoare clipă. Căci, imediat după aceea, a continuat să-mi sîngereze umerii şi sufletul ; şi continuă şi azi, după 35 de ani, să mă apese **die Last**, povara rucsacului acela uriaş cu care am părăsit ghetoul şi m-am îndreptat spre gară, povara bolovanilor din Birkenau-Auschwitz grei ca o prăvălire de cer, a pădurilor Bavariei, a sacilor de ciment căraţi pe umeri pe un ger cumplit în nopţile fără lună ale iernii 1944/1945. Continuă să mă apese **povara deportării** de care n-am scăpat şi nu voi scăpa niciodată. O voi căra în spate şi în suflet pînă la moarte.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

Cîntarea României

Festivalul artelor „Mioriţa" — Focşani, mai 1980

Interviu cu tovarăşul **Alexandru Crihană**, preşedintele Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Vrancea.

— Stimate tovarăşe Alexandru Crihană, ce îşi propune să constituie Festivalul artelor „Mioriţa" care, după cîte sîntem informaţi, urmează să se desfăşoare, în prima sa ediţie, în acest an, între 5 şi 30 mai ?

— Festivalul artelor „Mioriţa" este organizat de Comitetul de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Vrancea şi urmează să se desfăşoare bienal. Această amplă acţiune reprezintă un complex de manifestări politico-educative, cultural-artistice şi de creaţie prin care ne propunem să promovăm valorile şi tradiţiile noastre spirituale, să contribuim la educarea patriotică, revoluţionară a oamenilor muncii, la formarea gustului estetic. Festivalul este integrat Festivalului „Cîntarea României" organizat sub egida Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste şi se desfăşoară sub semnul unităţii şi al spiritualităţii poporului român, ca însemn marcant al continuităţii şi permanenţei noastre în spaţiul carpato-dunăreano-pontic. Fiind conceput ca o scenă deschisă pentru colectivele artistice de interpretare şi de creaţie profesioniste şi de amatori, Festivalul artelor „Mioriţa" urmăreşte întărirea potenţialului artistic şi de creaţie din judeţul Vrancea şi afirmarea acestuia pe plan naţional.

— Înţelegem că festivalul se va desfăşura odată la doi ani. Dar care va fi aria sa de cuprindere şi de desfăşurare ? Cine participă la acest festival şi unde se va produce ?

— Festivalul artelor „Mioriţa" este organizat în colaborare cu instituţii de cultură şi uniuni de creaţie, cu organizaţii de masă şi obşteşti judeţene. Prima ediţie a festivalului, axată în principal pe manifestări cu caracter politico-ideologic, manifestări care privesc relaţia cu cartea, manifestări muzicale şi manifestări teatrale se desfăşoară în oraşe şi în comune din judeţul Vrancea. La manifestări participă colectivele unor teatre reprezentative din ţara noastră, ale unor orchestre simfonice de prestigiu, interpreţi şi formaţii camerale cunoscute în ţară şi în străinătate, scriitori de frunte ai frontului nostru literar, oameni de cultură, oameni de ştiinţă din toate judeţele ţării. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar. Vrem să demonstrăm că această veche vatră românească, recunoscută pentru tezaurul său de artă populară, este deschisă culturii şi artei de cea mai aleasă substanţă, dovadă a profundelor mutaţii calitative intervenite în nivelul de civilizaţie materială şi spirituală a vrincenilor. Vrem de asemenea să demonstrăm că există o mare sete de cultură şi de artă, că oamenii din aceste locuri sînt sensibili la transformările intervenite în viaţa culturală şi artistică a întregii ţări, că sîntem receptivi la manifestările cele mai elevate ale artei majore şi că sîntem gazde adevărate pentru oamenii de cultură şi pentru artiştii noştri de astăzi.

— Deci Festivalul artelor „Mioriţa" va avea un caracter profund democratic şi se va adresa tuturor categoriilor de spectatori. Dar înţelegem că nu vor lipsi manifestările care reprezintă cultura milenară a oamenilor de pe aceste meleaguri.

— Evident, arta populară, creaţie a spiritualităţii oamenilor din această vatră, va fi puternic reprezentată, insistîndu-se în special pe folclorul autentic, pe cîntecul şi balada create de oamenii acestor meleaguri de-a lungul secolelor. Să nu uităm că balada Mioriţa a izvorît din aceste locuri. De aceea, unul dintre concursurile festivalului are ca temă balada şi cîntecul vechi românesc în care Mioriţa revine ca un liant al unităţii poporului român. La acest concurs sînt invitaţi să participe cîntăreţi şi formaţii din toate judeţele ţării, reprezentînd toate variantele posibile ale Mioriţei pe teritoriul nostru.

— Este singurul concurs lansat de festival ?

— Mai lansăm un concurs de formaţii camerale şi grupuri corale, pentru a amplifica şi stimula interesul oamenilor pentru aceste genuri de manifestare muzicală. De asemenea, inaugurăm un concurs de creaţie poetică desfăşurat sub genericul „vatră eternă" care va avea drept rezultat publicarea într-o antologie a celor mai bune producţii poetice.

— Nu ne rămîne altceva decît să urăm succes acestui original festival care doreşte să împletească la un nivel înalt activitatea formaţiilor de artişti amatori şi de artişti profesionişti, să creeze un dialog fertil, pe scenă, legat de munca şi creaţia vrincenilor.

DAN ALEXANDRU ■

În întîmpinarea Forumului tineretului

Un turneu de primăvară al Cenaclului Flacăra

Cronica (389, 390, 391)

În continuarea turneului său de primăvară, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar** organizat de **C.C. al U.T.C.** şi revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, a susţinut trei întîmplări literar-artistice în judeţul Neamţ în următoarele localităţi : Piatra Neamţ (16 aprilie — aproximativ 600 de spectatori), Roman (17 aprilie — peste 700 de spectatori) şi Tîrgu Neamţ (19 aprilie — aproximativ 500 de spectatori). Au participat cîtiva dintre cei mai reprezentativi membri ai **Cenaclului** : Zoia Alecu, Eugen Cristea, Sorin Minghiat, Maria Nagy, Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Vasile Şeicaru, Mircea Vintilă precum şi corul de copii „Voces primavera" al Şcolii generale nr. 4 din Bucureşti (condus de profesorul şi compozitorul Claudiu Negulescu) : Kivu Cristina, Socaciu Roxana, Crăciunescu Ileana, Dan Simona, Demir Daniela, Stratulat Angela, Flăminzeanu Ligia, Pastole Cristina, Diaconescu Adriana, Simioana Carmen, Urseanu Gabriela, Vodă Bogdan, Grosu Ştefan, Crăciunescu Adrian, Dumitru Alina, Iliescu Gabriela, Paraschiv Viorela, Paşol Ioana, Morariu Simona, Gheorghe Florentina, Panaitescu Ana-Maria, Vlad Raluca, Lup Gabriela, Sachelarie Adriana, Popescu Luminiţa, Pandele Liliana, Fătu Daniela, Hoisescu Ioana, Prelipcean Anca, Beuran Veronica, Crăciun Marina, Bârsan Celestina, Bîrza Delia, Lazăr Cristina, Raicu Irina, Cristof Cristina. La Piatra Neamţ s-a mai aflat pe scenă şi Violeta Clomirtan, primită în **Cenaclu** în urmă cu doi ani. Ea a cîntat **Verde crud** (versuri, G. Bacovia).

În general s-a cîntat şi s-a recitat în faţa unui public minunat, dispus de cele mai multe ori să se alăture membrilor **Cenaclului** la realizarea actului artistic. Au fost însă şi cazuri — ca de pildă la Roman — cînd unii spectatori au preferat să adopte o atitudine contemplativă faţă de ceea ce se petrece pe scenă. În sine, o astfel de atitudine pare întemeiată îndeosebi în receptarea unui spectacol de factură clasică. Credem însă că, specificul atmosferei în care **Cenaclul Flacăra** se desfăşoară este tocmai marea sa capacitate de a uni oamenii din sală în voinţa de a crea împreună întîmplarea literar-artistică. Astfel, e de la sine înţeles, că forţa şi condiţia cenaclului nostru este participarea, dăruirea tuturor, nu contemplaţia.

Trebuie remarcat, printre altele, elanul creator de care se află cuprins Victor Socaciu. El a lansat la Tîrgu Neamţ o nouă melodie închinată marelui folclorist şi minunatului om care este Harry Brauner (versuri de Adrian Păunescu). De asemenea, Victor Socaciu a consolidat succesul de care se bucură cîntecele **Roata** şi **Cîntec pentru Charlie Chaplin** (ultimul poate fi deja socotit un şlagăr al muzicii tinere). Cele mai frumoase piese pe care Zoia Alecu le-a prezentat publicului au fost **Pastel de toamnă, Oaie de rouă, Sălbatec e vîntul şi Cărări de maci.** Din vastul repertoriu al lui Doru Stănculescu, acest veteran al muzicii tinere de la noi, enumerăm **Ai, hai, Baladă de copilărie, Ecou de romanţă, Cum se naşte un mit, Cîntec între apele ţării, Fără petale, Shambala.** Eugen Cristea a fost îndelung aplaudat pentru pantomimele sale **În tren** şi **Tehnocraţie.** Vasile Şeicaru şi-a dovedit din nou forţa de a cuceri orice sală cu **Memento, Colindul Dunării** şi **Cîntec bănăţean.** Cîntecele în limba română şi limba maghiară (limba ei maternă) ale Mariei Nagy au fost şi ele mult gustate de spectatori : **Fericire de împrumut, Aseară ţi-am luat basma, Afară trece moartea, Moţu** şi **moaţa.** Extraordinar a fost primit de fiecare dată Mircea Vintilă : **Hanul lui Manuc, Lordul John, La fereastra spre livadă, Proverbe, Pămîntul deocamdată.** Corul „Voces primavera" a prezentat atît piese din repertoriul clasic — **Repetiţie pentru concert** — Mozart, **Păsărilul** — Schubert cît şi altele din repertoriul muzicii tinere de la noi : **Roata, Cîntec pentru Charlie Chaplin, Către minus infinit, Trăiască România !**

La încheierea acestui turneu se pot desprinde cîteva concluzii interesante pentru evoluţia muzicii tinere : ea se află, credem, la un moment de maximă înflorire. Acest fenomen cultural a căpătat o popularitate imensă în cele mai diverse medii. **Cenaclul Flacăra** îşi are un merit indiscutabil în promovarea mai rapidă a muzicii tinere. El s-a dovedit şi cu prilejul acestui turneu un ansamblu omogen, cu cîteva valori de excepţie, care mai au multe de spus în continuare. Un asemenea fenomen nu s-ar fi putut manifesta şi nu şi-ar fi putut găsi împlinirea decît într-un climat de libertate şi de deschidere largă spre problemele artei cum se află la noi. Tinerii, membri ai Cenaclului, ca dealtfel şi alţi artişti, înaintează enorm emulaţiei spirituale declanşate de Festivalul naţional „Cîntarea României". De aceea, în repetate rînduri, firesc şi emoţionant, ei şi-au adresat gîndurile de recunoştinţă partidului, cîrmaciului naţiunii noastre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Arta tînără, patriotică, revoluţionară, capabilă să exprime o mare varietate de sentimente omeneşti îşi are, în continuare, în **Cenaclul Flacăra** un promotor de nădejde.

GEORGE ARION ■

Turneul, pe scurt

Timp de 12 zile au fost străbătuţi aproximativ 2 000 km ● Au fost date, în această perioadă, 10 spectacole ● S-au lansat următoarele piese noi : **Către minus infinit** (versuri Adrian Păunescu, muzica Victor Socaciu, aranjament muzical Claudiu Negulescu) ; **Călăreţ prin grîu** (versuri Adrian Păunescu, muzica de Claudiu Negulescu), **Harry Brauner** (versuri Adrian Păunescu, muzica Victor Socaciu) şi **Gene ruginii** (versuri Zoia Alecu, muzica Maria Nagy) ● A debutat în **Cenaclu** Vasile Mircă ● Actorul Eugen Cristea a împlinit 28 de ani în ziua de 18 aprilie ● Iată cîteva din numele poeţilor pe versurile cărora s-a cîntat sau din opera cărora s-a recitat : W. Shakespeare, G. Coşbuc, O. Goga, T. Arghezi, G. Bacovia precum şi I. Alexandru, N. Labiş, Dumitru Popescu, M. Micu, C. Săbăreanu, A. Păunescu, D. Sălăjan, M. Sorescu, P. Tutungiu ● Şlagărul acestui turneu : **Cîntec pentru Charlie Chaplin.**

Vasile Şeicaru, Mihail Stan, Zoia Alecu, Mircea Vintilă, Eugen Cristea, Maria Nagy, Doru Stănculescu, Mircea Bedolan — în viziunea caricaturistului PIM

DUMITRU ELIADE

Cîntec

Ci mulţumiţi-vă că sînteţi. Roua
Aşterne peste umeri, fără greş.
Doar jumătatea strălucind, a doua.
Restul e spuma, floarea de cireş.
În ardere şi florile sînt vii
Se spune, însă nimeni nu aude —
Mîini tremurînd şi degetele ude
De rouă — în amiaza unei zi
Precum de sîngele acelui zeu
Pentru odihna căruia se sapă
Un adăpost în blîndul mineriu
Al muntelui rostogolit în apă.

Cu sînge alb plătind iertarea

În lumea vechilor otrăvuri
Cînd se făcea filozofie
De către prinţii în danteluri
Şi sori pe hăini de catifea,
Pe-atunci cînd înţeleptii prinţi
— Cum scrie-n istoriografi —
Se-mpleticeau strîngînd din dinţi
Căzînd ca fiuturii bolnavi
Prin catifeaua din perdele
Culoarea sîngelui lăsînd
Lîngă leşeau către grădină
Ca să respire, tremurînd,
Şi cînd pe feţele de masă,
Pe cărţi, în podul palmei lor.
În cercul vineţiu al cupei
Ţopăia moartea-ntr-un picior.
Cînd fiecare-nvăţăcel
Afla din grea necinicie
O, cîte zile avea el
Dacă trecea printr-o stafie
Pe drumuri, în grădini, precum
Prin norii albi de primăvară,
Pe cînd stafii veneau în lume
Cerînd o moarte mai uşoară
— Şi dîndu-i nume, să se ştie,
Fiindcă şi norii au un nume.
Cum învăţam la geografie —
Ele tăiau în lume sarea
Cetăţii ridicau un zid
Cu sînge alb plătind iertarea
Care cu moartea s-a plătit
Încît şi astăzi poate norii
Din geografii trec în istorii
— La est, la vest, la nord, la sud —
Cînd se mai cîntă încă slava
Apusă a acelei munci.
Dar ultimul pahar, de-atunci
Şi pînă azi e nebăut.

Poligon cu ţinte vii

Poligon cu ţinte vii
Numai iarba te iubi

Numai iarba deasă, mare,
Şi nu gloanţele trasoare

Strălucind pînă se-nfig
În pereţele de frig

Care ţine în spinare
Ploile-ameninţare.

De ce crezi definitiv
Lumea plină de naivi,

Că-nir-o zi nu ai să mori
Sub un lanţ de trăgători

Care fuga îţi închid
Foc cu foc, bine echit,

Să auzi, să vezi atunci
Serii scurte, serii lungi ?

Numai iarba deasă, mare,
Fiindcă e neştiutoare

Iarba pînă la genunchi
Pentru tuse, pentru junghi,

Pentru mersul drept pe cal,
Pentru boli de general,

Numai iarba te iubi —

Poligon cu ţinte vii,
Nu ţi-e milă de copii ?

Ceva din zi, din noaptea bună

Şi nu ştim ce va fi apoi —
În liniştea visînd în noi

Ceva din zi, din noaptea bună
O să ne tragă-n veci de mînă

Ca un copil fără putere
Cînd nu ştie ce vrea dar cere

Cînd cere mult dar vrea puţin
Să-i scoţi din mîini un mărăcin

Ori poate vine întrebînd
Să-i lămureşti vreun cuvînt

Care-a trecut prin faţa lui
Cu aripi lungi şi ochi verzui

Şi încruntat ca un consemn
Ce nu se spune pîn-la moarte,

Pe şeaua spînzurînd pe-o parte
În coasta calului de lemn.

Călăreţii Danubieni (I)

Materia ce o publicăm mai jos este rezultatul unei îndelungate şi interpretări, după anume rigori, a unor inscripţii de pe monede geto-dace.

Fiind vorba de nume de zei, eroi şi genii, traductibile, şi de expresii cuprinzând atribute nominale, am căzut de cuviinţă să alcătuim, în partea I, un nomenclator, iar în partea a II-a să încercăm a elucida public un text mai amplu, dintr-o singură monedă.

Se vorbeşte în cele ce urmează, despre zeii-strămoşi, despre genii Eroi-Fondatori incorporaţi în zeul suprem, figurat plastic în Călăreţul Carpato-Danubian. Se impune de aceea un scurt istoric asupra opiniilor emise privitor la acest zeu geto-dac.

Opiniile specialiştilor asupra Cavalerului Trac au evoluat în douăzeci de ani destul de încet. Publicul larg cunoaşte foarte puţin despre acest misterios strămoş al spiritualităţii noastre.

În Dicţionarul enciclopedic român (Editura politică, 1962) se scria că acesta este „un zeu minor venerat în Tracia şi Moesia, al cărui cult s-a răspîndit în vremea Imperiului roman şi la nord de Dunăre"

Nu e cazul să dăm atenţie acelor erori şi minimalizărilor ce se făceau, cu voia sau fără voia, dogmatismului opticii proletcultiste a timpului, care a făcut atîta rău valorilor noastre naţionale.

În 1964 apărea la Constanţa, sub auspiciile Muzeului regional de arheologie Dobrogea, o modestă broşură a tînărului cercetător C. Scorpan, purtînd titlul Cavalerul Trac. Modestă numai din punct de vedere grafic şi tipografic, ea era o carte

exactă şi cum n-a mai apărut alta. Descifrînd după toate rigorile ştiinţei arheologice un număr de tablouri votive, cărţulia aceea beneficia de o bună sinteză a tot ce se scrisese şi se putea emite pînă atunci în legătură cu obiectul cercetat. Erau însă transcrise şi opiniile eronate ale unora şi altora complexaţi cultural. Dar ceea ce a formulat acolo C. Scorpan a rămas pînă astăzi, aproape nelezmurit. De atunci nu s-a adăugat mai nimic în afară de cîteva articole care semnalează cîteva reprezentări grafice ale Călăreţului Danubian, descoperite de cînd în cînd în interiorul Daciei. Cîteva falere de argint

au stabilit ideea că şi spaţiul carpatic s-a aflat sub auspiciile Eroului Călăreţ. Legată de mitul misterios, necunoscut, al Cavalerilor Danubieni, s-a produs apropierea autorului acestor rînduri de monedele geto-dacilor — primatul nostru în extinderea cercetării cultului Cavalerului Trac asupra monedelor autohtone fiind incontestabil. Sînt ani de cînd cercetăm, aflăm şi verificăm aceste Basoreliefuri Călăreţi din banii geto-daci şi astăzi putem să facem publice cîteva chestiuni absolute, cum ar fi :

1. Călăreţii de pe banii geto-daci nu-s naturalişti, nu-s stilizaţi, nici schematici, nici

exacţi ca în cazul Basoreliefurilor Călăreţi din Transilvania. Ei sînt creaţi după monede greceşti sau romane, celtice sau ponto-sarmatice.

Sînt Cavalerii Carpato-Danubieni, unii şi aceiaşi Cavaleri Traci, Eroi Strămoşi ai ginţilor de limbă latină, primordială din spaţiul unic ponto-danubiano-carpato-baltic.

2. Călăreţul din moneda geto-dacă este o Sinteză a Panteonului trac geto-dac, cel mai celebru din Europa.

3. În spatele Călăreţului Fondator al ginţii, hostei, genosului, stirpei, vîrstei, aceluia într-a cărui mînă se punea banul funerar.

4. Călăreţul Strămoş se identifica zeului suprem, ca ocrotitor al tuturor strămoşilor mitologici-istorici.

5. În imaginea Călăreţului sînt înglobate

numele şi chipurile eroilor şi regilor, ridicaţi la preţuirea de genii agrari şi cinegetici, benefici şi apotropaici.

6. Călăreţii Strămoşi sînt nume şi imagini ale Eroilor Salvatori, civilizatori, regi şi preoţi-cîntăreţi ai existenţei istorice.

7. Călăreţii Strămoşi geto-daci se identifică lui Uranus şi este Uranus ; şi Soarelui şi tuturor elementelor. Ei se identifică Mamei Pămîntului şi celor Dioscuri şi Eroilor : Hercle, Paris, Ahile, Eneea, Romus-Remus, drept geţi şi daci de origine hiperboreeană troiană, danaică, deci **dunăreană.**

8. Călăreţii Strămoşi înglobează chipurile şi numele pontifilor, preoteselor şi slujitorilor mai importanţi — inşi cu existenţă reală şi cu oarecare rol în cutare Ţară din Marea Dacie.

9. Figurarea plastică **graphis** a Călăreţilor Strămoşi din banii geto-daci înglobează de asemenea ansamblele sacre, altarele, statuile, odoarele şi măştile, şi toate obiectele necesare practicilor sacre ale unui cult filozofic, orfic-pitagoreic, având trimiteri pînă la practicile yogine şi preceptele budiste şi pînă în doctrina lui

Lao-Tse.

10. Se află de asemenea în imaginea-scriere a Călăreţului de pe monedele geto-dace numele şi portretele zeilor egipteni, sumerieni, romani, greci, baltici şi-ai altor popoare, despre care nu ştim prea multe (cum ar fi, de pildă, Călăreţii Cabvri) alcătuind liste detaliate de cubedenii menite să susţină ideea că toţi aceia au plecat dintr-anume locuri şi localităţi istorice, reale, de la Carpaţi şi Dunăre în cele patru părţi de lume.

După aceste pe scurt lămuritoare note, supunem atenţiei publice cîteva din rezultatele cercetărilor, ce ne-au dus la concluziile emise mai sus.

ION GHEORGHE ■

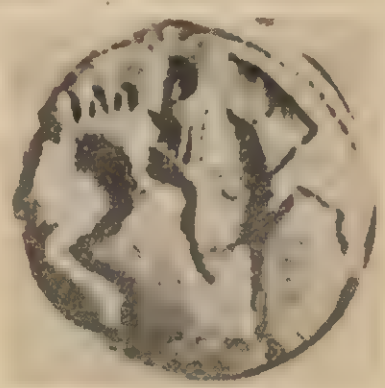

7 ZILE de acum un secol

Ce mai e nou prin revistele noastre literare ? „Convorbirile..." de la Iaşi anunţă că D-l Vasile Alecsandri a binevoit a promite să ne comunice o foarte interesantă corespondenţă dintre D-l Ion Ghica şi dumnealui, corespondenţă cuprinzătoare de amintiri a timpului trecut". Publicarea corespondenţei a început chiar în numărul din 1 aprilie, cu scrisoarea adresată de D-l Ion Ghica la data de 4 mai 1879 : „Iubite amice.. Alaltăseară plecînd de la gara ta, adormisem adînc legănat de valurile ascuţite ale zăilor Strusberg *). Trei locuri de-o parte a vagonului nostru era la dispoziţia capului şi picioarelor mele, cînd pe la miezul nopţii mă sui în scuturat de o mînă viguroasă." Ce i s'a întîmplat mai departe D-lui Ghica vă lăsăm să aflaţi singuri cu convingerea că vă veţi delecta multă vreme de-acum înainte cu citirea scrisorilor trimise d-lui Alecsandri. Vă amintim că în acelaş număr „Convorbirile Literare" mai publică noua poesie a D-lui Mihai Eminescu intitulată „O mamă !", precum şi aforisme ce aparţin unor iniţiale ale colaboratorilor foaei, pe care să vedem dacă îi puteţi ghici : M.E., I.L.C., T.M., I.S.... În acelaşi timp la Bucureşti, „Literatorul" condus de D-l Al. Macedonski ne anunţă că introduce un gen nou de versuri, constînd din monosilabe. Drept mostră se publică „Punctul pe i" sub semnătura D-lui Ioan N. Polychronidade : „Dar greu e ca să scrim / Ori cît am şti nu ştim / Ce e şi ce s'a spus / Cît timp n'am stat să fac / Un vers mai bun !... dar tac / Căci punct pe i s'a pus". Vor avea viitor versurile compuse doar dintr'o silabă ? Oamenii încearcă, înnoiesc inventează... nu numai în poesie, dar în toate privinţele. Din New-York aflăm că acolo a apărut un nou şi singular ziar, care are ca titlu „Daily Phonograph" şi se publică fără litere şi fără hîrtie. Iată este o aplicaţiune ingenioasă a fonografului sistem a lui Edison. Se multiplică cu ajutorul galvanoplastiei, foaea de ceară a fonografului primeşte impresiunile sonore. Abonaţii sunt scutiţi de greutatea citirii şi pot asculta de-o pildă un discurs pronunţat în Congresul de la Washington ca şi cum ar fi fost în sală. În loc de hîrtie imprimată abonatul primeşte dimineaţa, cu factorul poştal, un pachet cu un număr oarecare de foite de cositor, pe care, printr-o dispositiune foarte simplă, servitorul le fixează pe cilindrul fonografului ; el întoarce o maşină de orologiu şi dă cu acul instrumentul în camera stăpînului. Acesta nu are decît a împinge un bumb şi cilindrul intră în mişcare debitînd cu voce tare conţinutul lui „Daily Phonograph". Nouă ne place şi nouă să auzim în casele noastre pe unii din actori de talent recitînd din versurile publicate deocamdată în presa cu litere şi hîrtie. Aşa ar fi de pildă ca să ne întoarcem la recitatul numărului din „Literatorul" — poesia „Dor de răsbunare" aparţinînd D-lui Carol Scrob : „Aş voi din pept să'mi scot / Inima, cu dor cu tot / Şi s'o pun în peptul tău / Ca să simţi ce simţesc eu // Şi'aş voi să rămîn mut / Vocea mea s'o împrumut / Ca să-mi spui şi tu cu ea / Ceia ce s'ascult aş vrea // Şi atunci nesimţitor / Să respingi al tău amor / Şi să fac precum faci tu ; / Tu să plîngi cu să zic „NU !". Frumoase versuri nu-i aşa ? Ar merita o muzică pe măsură. Poate se va găsi cineva s'o şi compue, într-o zi. Iar dacă se va întîmpla aşa s'ar putea să auzim cîntecul intonat chiar sub fereastrele biroului telegrafo-poştal. De ce ? Pentru că noua Lege privind organizarea corpului telegrafo-poştal în România votată zilele acestea în Camera, prevede că şi femeile de la vîrsta de 20 la 25 de ani pot fi primite în acest corp, pînă la gradul de oficiant inferior cl. I-a. Condiţiile de angajare sunt : o bună conduită, absolvirea cursurilor Şcoalei Centrale sau ale Asilului Elena Doamna, precum şi depunerea examenelor de telegrafică teoretică şi practică. Cînd ne vom afla în faţă cu frumoasele fete de la ghişeele poştale să nu uităm de respectul ce li'l datorăm, ca unora care ne demonstrează că pot fi în serviciul public tot atît de bine ca şi bărbaţii. Începutul a fost, oricum, făcut ..

RADU ŢIULESCU ■

*) Alusie la condiţiile în care se călătorea în vagoanele de pe Calea Ferată concesionată, pe atunci, berlinezului Strusberg. (n.r.).

Tinereţea unei bătrîneţi

În fiecare an sfîrşitul lunii martie aduce nostalgia unui nume : Jean Fromm Comănescu bucuria de a-şi petrece cu prietenii o nouă aniversare. S-a născut la Iaşi în 31 martie 1906 şi de atunci şi pînă acum este într-o permanentă căutare, într-o permanentă dorinţă de a fi la curent cu ultimele evenimente sau spectacole, de a-şi pune în aplicare ultimele idei.

O asemenea zi a avut-o şi zilele trecute cînd a trecut, parcă aşa, într-o doară pe la redacţia revistei noastre, şi neam mirat că n'o vedem cîteva zile. Un adevărat muzeu viu, acolo puteţi vedea ce a fost viaţa unei... şi lăsînd, parcă uitată pe birou, o carte de vizită, a plecat subtilizîndu-se ca o umbră. . Mai multe nu ştiam. Dar, odată sosind la el acasă, am aflat totul. Sau aproape totul, pentru că gazda încă din prag a început, punîndu-se în pielea ghidului unui mare muzeu, să dea explicaţii detaliate. Se grăbea să arate, se grăbea să-şi dezvăluie munca, neodihna, căutările şi gîndurile.

De fapt, cine sînteţi dumneavoastră ? Întrebarea l-a surorins. - Fără a mai aştepta răspunsurile mi se pun la dispoziţie o mulţime de albume cu copertele roase, cu foile îngălbenite şi colţurile ridicate, o mulţime de cărţi de vizită. Peste 36 000. „Aici e viaţa mea, aici sînt cei pe care i-am cunoscut"...

Iau la întîmplare unul din albume. Cel mai gros şi cel mai vechi. Citesc pe copertă, scris cu litere aurite : „Album de activitate pe tărîm social-cultural" şi la subsol : „Teatru, operă operetă, muzică, circ şi presă. 1926 1956". Ochiul mi se opreşte pe o „Delegaţie specială", Tov. Fromm Comanescu este delegat din partea revistei Teatrul să achiziţioneze reclame şi anunţuri publicitare pe anul 1968 prin revista. Prezenta delegaţie este valabilă în întreaga ţară". În album întîlnesc multe delegaţii emise de diferite teatre, redacţii... „Radiodifuziunea şi televiziunea română — **Tovarăşe Fromm.** Corespondenţa dv. a fost bine întocmită şi ne-a folosit. Vă rugăm, deoarece este necesar evidenţei pe care o ţinem, să ne comunicaţi odată cu viitoarea scrisoare, profesia şi locul dv. de muncă. Cu salutări tovarăşeşti. Şeful secţiei..." Aşadar, cine mai era el ? Publicitatea culturii noastre am făcut propagandă numai pentru produsele româneşti. Am făcut turnee şi am organizat sute, mii de spectacole. Apoi, venind în Bucureşti m-am angajat la patroni, am gustat din foamea şomerilor din Cremigiu, şi, în sfîrşit, am găsit un anunţ în Universul : **Se caută un practicant la Agenţia de publicitate Oscar Max.** Am fost imediat angajat de Oscar Max care era şi concesionarul programului Operei Române şi al Teatrului Naţional. Unde am rămas ?" Într-adevăr, multe sînt adunate în viaţa acestui om, şi e greu acum, chiar cu documente grăitoare în faţă, să poţi răscoli totul, să-ţi poţi aminti totul. Esenţial este că Jean Fromm Comănescu a fost şi rămîne o prezenţă în rîndurile acelor oameni care şi-au dăruit energia şi imaginaţia unui ideal. Să fie util oamenilor, să fie util ziarelor şi revistelor cu tot felul de informaţii bine documentate, să fie util în general. „Eu făceam machete la afişele mele, făceam şi paginaţie. Făceam programe pentru turneele teatrelor. Plîngeam cînd vedeam că sala e goală...". El este deci Jean Fromm Comăneseu. Omul care a imoărîţit şi manifeste, care a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă, în 1941, cu o lună de zile înainte de actul de la 23 August.

Neobositul şi curaiosul Fromm a găsit rezolvare la toate. În conversaţia cu el se repetă destul de des „am avut o idee genială" sau „să vezi ideile lui Fromică". „Eu le-am făcut prima reclamă". Ultima idee a lui Jean Fromm Comănescu este cea să fie mandatar la o agenţie de publicitate şi să se pună pe treabă. Şi nu poţi să nu-i dai crezare acestui om care-şi doreşte încă 26 de ani de viaţă, ca să muncească, ca să ajungă anul 2 000 şi ca să completeze 100 de ani. Dar nu oricum ...ci aşa, ca un om ce urmăreşte un ideal. Vreau ca odată cu bătrîneţea să înceapă tinereţea mea. Dar nu cum a fost. Cum este acum".

CAMELIA PANDELE ■

Dominînd net campionatele internaţionale ale României

GIMNAŞTII ŞI, MAI ALES, GIMNASTELE NE DAU SPERANŢE PENTRU JOCURILE OLIMPICE

Desfăşurate într-o ambianţă deosebită, participare record de concurenţi, interes extraordinar din partea publicului, organizare fără cusur, campionatele internaţionale de gimnastică ale României au prilejuit, în toate cele 4 zile de întrecere, o rivalitate sportivă pasionantă şi, în altă ordine de idei, o repetiţie generală înaintea Jocurilor Olimpice de la Moscova.

Spre deplina satisfacţie a spectatorilor şi, firesc, a specialiştilor, reprezentanţii şi, mai ales, reprezentantele ţării gazdă au trecut cu bine acest pretenţios examen, dominînd concursurile, arătînd o valoare înaltă. La băieţi, lupta pentru supremaţie în clasamentul general s-a dat, multă vreme, în 3, romînii Dan Grecu şi Kurt Szilier găsind un adversar redutabil în sportivul chinez Tong Fei. Pînă la sfîrşit, inelele au hotărît ordinea pe podium, Dan Grecu devenind campion în urma unei evoluţii sigure, notată cu 9,90, în vreme ce confraţii săi s-au văzut siliţi să se mulţumească, la egalitate, cu locurile 2—3.

În concursul feminin, fetele noastre, în frunte cu inegalabila Nadia Comăneci, s-au detaşat net, primele 6 locuri în clasamentul general la individual compus revenind romăncelor, în ordinea : 1. Comăneci, 2. Ruhn, 3. Eberle, 4. Dunca, 5. Turner, 6. Vlădărău. În excelentă dispoziţie, Nadia şi compania au oferit asistenţei momente de încîntare, aşezind multe din execuţiile lor, impecabile, de clasa, la limita dintre realitate şi vis, obligînd brigada de arbitre, altfel deosebit de exigentă, să acorde cîteva note maxime, 10 pentru Nadia Comăneci la paralele, 10 pentru Melita Ruhn la sărituri, 10 pentru Emilia Eberle la sol şi 10, mare şi plăcută surpriză, pentru micuţa Ecaterina Szabo la sol şi bîrnă. Participînd în afara concursului, datorită vîrstei, 12 ani, Ecaterina Szabo a demonstrat, printr-o evoluţie superbă, că cea mai tînără generaţie din gimnastica noastră feminină e la înălţimea campioanelor lumii, putînd oricînd prelua ştafeta cu succes.

În finalele pe aparate, duminică, în lipsa Nadiei, care n-a concurat decît la paralele, fetele noastre n-au lăsat oaspeţilor nici o şansă, întregind astfel o izbîndă categorică, obţinută prin muncă, seriozitate, perseverenţă şi talent. Izbînda care, pregătirile pentru Moscova fiind intrate în ultima linie dreaptă, ne permite să aşteptăm Olimpiada cu justificat optimism.

EMIL NEGOIŢĂ ■

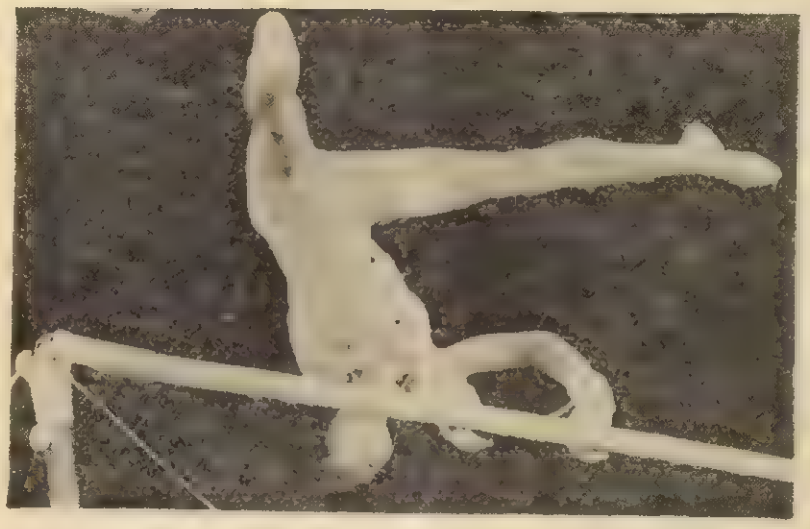

Această pasăre măiastră pe numele ei Nadia Comăneci.

Dan Grecu, la fel de sigur la cal ca şi la inele.

Un tricou pentru Stan

La jumătatea lunii martie, fapt cunoscut, Gloria Buzău s-a dispensat de cîţiva din jucătorii ei de renume. Noua conducere tehnică, în frunte cu Virgil Blujdea, a renunţat la serviciile lui Stan, Negoescu, Radu Gheorghe, Neculce, Simion, Petreanu şi Duloiu, motivînd această decizie prin necesitatea întineririi lotului, Gloria avînd să evolueze, din toamnă, iarăşi în divizia B. Nu vom insista asupra datelor acestei hotăriri, fiecare urmînd să doarmă, se ştie, după cum îşi aşterne. Înainte de a trece la altceva, căci despre altceva va fi vorba în cele ce urmează, nu ne putem însă abţine să scriem că, după părerea noastră şi a altora, a miilor de suporteri buzoieni, Stan şi ceilalţi ar fi avut măcar dreptul, cîştigat în ani şi ani de devotament şi sudoare, la un meci de adio. Despre asta, poate, cu altă ocazie.

Lăsaţi la vatră, 6 din cei 7 foşti purtători ai tricourilor Gloriei, mai puţin Petreanu, n-au abandonat fotbalul, ci au continuat să joace, în divizia C, obligaţi să rămînă în aria judeţului de rigorile regulamentului de transferări. Recent, ei s-au reîntîlnit pe stadionul Chimia din Buzău, într-o partidă. Chimia — Carpaţi Nehoiu, decisivă pentru evitarea retrogradării în seria a III-a a diviziei C. Simion, Petreanu şi Duloiu au apărut în formaţia gazdelor. Stan, Radu Gheorghe şi Neculce, în cea a oaspeţilor, primul şi ultimul în calitate de căpitani ai echipelor. În ciuda mizei, confruntarea a fost frumoasă şi sportivă, deşi orgoliile au avut, firesc, un cuvînt greu de spus. De mult nu ne-a fost dat să vedem, spre lauda jucătorilor, o bătălie atît de aspră şi, în acelaşi timp, atît de corectă, purtată cu bărbăţie şi abnegaţie, fiecare fotbalist avînd de învins nu doar rezistenţa adversarului, ci şi cîinoşenia timpului şi a terenului. A plouat fără contenire, iar gazonul s-a deteriorat într-o arătură de primăvară, plină de noroi şi de bălţoace. Încheindu-se 2—2, meciul a dat, într-un fel, cîştig de cauză vizitatorilor, dar nu despre scor e vorba în aceste cîteva rînduri.

Spre sfîrşitul partidei, cînd meciul era mai încins ca oricînd, la o fază fără vinovaţi, fostul internaţional Stan s-a accidentat, fiind transportat în marginea terenului. S-a petrecut atunci o întîmplare care dă, de fapt, tîlc acestei relatări. Căpitanul Chimiei, Teodor Simion, s-a apropiat de locul în care adversarul său primea îngrijiri medicale şi, constatînd că Stan e întins pe o porţiune de iarbă umedă, şi-a scos tricoul, aşezindu-l sub umerii celui accidentat. Publicul, atît cît era, a intuit tulburătoarea frumuseţe a gestului lui Simion, drept pentru care, minute în şir, l-a aplaudat, ceea ce facem şi noi acum, insistînd asupra semnificaţiei lui.

În fotbalul nostru, în diviziile inferioare mai ales, în care gazdele şi-au făcut un obicei din a trage de victorie cu dinţii şi, nu o dată, cu pumnii, vezi recentele incidente de la Făgăraş, ajungem rar, din păcate foarte rar, să fim martori ai unor astfel de scene. În numele unui atît de simplu adevăr, credem că gestul lui Simion capătă un simbol aparte, de sportivitate şi noblete, meritînd semnul nostru de stimă şi, implicit, această notă.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Bela Karoly şi şcoala lui anunţă o mare campioană

Ecaterina Szabo

Fotografii de AUREL NEAGU ■

Legea celui mai tare

În handbalul de astăzi, aşa-zis „modern", problema selecţiei se pune cam în felul următor. Vine unuia şi spune : „Am un băiat formidabil, are 1,90". Iar antrenorul zice : „Cam mic ! Dar greutate, are ?" „Da, spune acelaşi, vreo 90 kilograme", însă omul din faţa lui tot nu-i mulţumit : „Nu e cine ştie ce, să mai crească !" Handbalul, cu alte cuvinte, a ajuns un joc al giganţilor, un sport de forţă şi rezistenţă, de gabarit şi încleştare fizică înainte de toate, înainte de îndemînare, în primul rînd. Nu întîmplător şi în echipa noastră naţională au apărut (alături de un Stingă, un Grabowschi, chiar un Birtalan, jucători înalţi, dar de tehnicitate, atacanţi de meserie) unii precum Vasilache, Fölker sau Bedivan, jucători faţă de care natura s-a dovedit darnică în forţă şi-n gabarit. Între toţi aceştia, un jucător încă aparte, **Radu Voina**, căpitan al echipei naţionale, „doar" 1,85 şi 85 kg, de fel din Sighişoara, acolo unde a învăţat fru-

museţea pasei pe la spate şi a fentei de corp. Socotit astăzi drept succesor al lui Gaţu, Radu Voina nu se consideră ca atare din două motive, pe care le explică astfel : „1. este imposibil să fii ca el, Gaţu a fost unic ; 2. astăzi nu se mai poate juca aşa cum juca Gaţu, epoca aproape romantică a handbalului a apus !" Şi exemplifică, fără putinţă de a fi contrazis : „Să luăm de exemplu echipa U.R.S.S., care practică prin excelentă un handbal în forţă. În atac introduce 3 jucători foarte puternici, care fac atîtea schimbări de direcţie încît, dacă te ţii după ei, la sfîrşitul meciului nu mai stai în picioare. În apărare, cei 3 ies şi intră albii, ăştia toţi de 2—2,05 metri, care îşi ridică braţele pînă spre 3 metri ! Pe deasupra devine imposibil să treci, iar pe lîngă ei e de-a dreptul periculos. Încercăm însă să ne strecurăm prin lateral".

În fapt, la ora actuală handbalul a devenit cel mai dur joc, din toate jocurile de echipă ! Nici fotbalul, nici măcar rugbyul nu suferă comparaţie cu duritatea handbalului, care s-a transformat dintr-un joc elegant, de fente şi combinaţii, într-unul de permanent contact, în care mai toate loviturile sînt permise. Numai cine n-a văzut de aproape figura lui Voina, cînd pătrunde spre semicerc, o figură care nu exprimă numai voinţă, dîrzenie, hotărîre, dar şi... suferinţă, numai acela mai crede că handbalul nu s-a schimbat. Rugbyul are, totuşi, reguli bine stabilite, în care infracţiunea este pedepsită drastic, în vreme ce în handbal legea o formează tocmai loviturile, coatele, degetele îndreptate spre faţă sau spre git, adevăratele lupte greco-romane pe semicerc, o specializare mai curînd de carate decît de handbal, totul sancţionîndu-se de cele mai multe ori cu o inofensivă reluare a jocului de la 9 metri. A te strecura spre poartă printr-un asemenea baraj de braţe întinse, care încearcă să te agaţe oricum, avînd în plus teama de a nu rata care îţi înundă sufletul, devine un act de adevărat curaj, de tărie morală şi sacrificiu sportiv. La 30 de ani, ajuns în faţa celei de-a 200-a selecţii în echipa naţională, Radu Voina priveşte totuşi cu optimism spre viitor, mai cu seamă spre Jocurile Olimpice din vară, în care, cum zice, chiar dacă va fi foarte, foarte greu, handbalul românesc îşi va lua o strălucită revanşă în faţa tuturor, demonstrînd că jucători ca Stinga sau Maricel Voinea se nasc, în continuare, numai în România.

DUMITRU GRAUR ■

110 ani de la nașterea lui

VLADIMIR ILICI LENIN

La 21 aprilie s-au împlinit 110 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin, de numele căruia sînt legate întemeierea Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, înfăptuirea cu succes a Marii Revoluții din Octombrie și crearea statului sovietic. Dezvoltînd învățătura lui Marx și Engels în condițiile concrete din Rusia de la începutul secolului nostru, Lenin a dovedit că forța, viabilitatea socialismului științific constau în legătura sa organică cu realitățile concrete din fiecare țară și epocă. Avînd în permanență la bază tocmai aceste realități, socialismul științific se dezvoltă și se îmbogățește continuu.

Transpunînd în viață programul leninist de construire a socialismului, muncind cu eroism și abnegație, popoarele U.R.S.S. sub conducerea Partidului Comunist al Uniunii Sovietice au asigurat triumful noii orînduiri pe a șasea parte a globului, au obținut remarcabile succese în dezvoltarea economico-socială, transformînd U.R.S.S. într-un stat socialist modern, cu o economie puternică, cu un mare potențial tehnic și științific. Oamenii muncii din România socialistă urmăresc cu sincere sentimente de satisfacție realizările popoarelor sovietice, munca lor însuflețită pentru dezvoltarea economico-socială a țării lor, considerîndu-le ca o importantă contribuție la întărirea socialismului și păcii în lume.

Între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, între România și U.R.S.S., între poporul român și popoarele sovietice s-au statornicit relații de prietenie și colaborare tovărășească. În dezvoltarea acestor relații un rol hotărîtor l-au avut întîlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev. Aceste întîlniri au pus în lumină voința de a conferi noi expresii relațiilor de prietenie și colaborare româno-sovietică, întemeiate pe principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, de a dezvolta și întări necontenit această colaborare, spre binele popoarelor noastre, al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii.

Aplicînd în mod creator principiile socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, Partidul Comunist Român a condus cu înțelepciune poporul pe calea făuririi în România a societății socialiste multilateral dezvoltate. Perioada ultimului deceniu și jumătate, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, care l-a ales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general, este perioada unei dezvoltări economico-sociale de un dinamism fără precedent, caracterizată prin mutații structurale profunde pe planul dezvoltării forțelor de producție și a avuției naționale, într-un proces continuu de perfecționare a relațiilor de producție și a relațiilor sociale în general, prin consolidarea sistemului nostru politic și perfecționarea formelor de organizare și conducere a societății, dezvoltarea în forme originale a democrației socialiste și atragerea tot mai largă a maselor la conducerea societății, printr-un puternic avînt al creației spirituale, prin creșterea remarcabilă a conștiinței socialiste, prin ridicarea necontenită a bunăstării oamenilor muncii și a calității vieții. Prin aceste realizări, al căror promotor este, Partidul Comunist Român își îndeplinește, în spiritul ideilor socialismului științific, atît îndatoririle față de propriul său popor, cît și cele internaționale, știut fiind că dezvoltarea și consolidarea cuceririlor socialiste în propria țară, progresele realizate în plan economic și social constituie cea mai prețioasă contribuție la creșterea forței și prestigiului socialismului în lume, creează bazele unei solidarități trainice.

În prezent poporul român se află angajat în munca entuziastă pentru aplicarea în viață a hotărîrilor de importanță istorică ale Congresului al XII-lea al partidului. Realizările de pînă acum, avîntul patriotic și abnegația cu care acționează toți oamenii muncii din țara noastră creează premise pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor stabilite. Pe plan extern, acționînd pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară, România acționează consecvent pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, întărește statornic colaborarea și solidaritatea cu țările în curs de dezvoltare, nealiniate, promovează relațiile cu toate țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Evenimentele din ultimul timp, tendințele de deteriorare gravă a climatului politic mondial, ca urmare a politicii imperialiste de forță și dictat, de reîmpărțire a sferelor de influență, îndeamnă să se intensifice eforturile pentru destindere, colaborare și pace, să se acționeze cu perseverență pentru unitatea tuturor forțelor interesate în salvgardarea păcii. Mai puternic ca oricînd apare imperativul de a acționa cu perseverență pentru antrenarea absolut a tuturor categoriilor sociale, a tuturor partidelor comuniste, socialiste, social-democrate, democratice, a tuturor forțelor sociale și politice ce pot fi angajate în lupta pentru transformări progresiste, avînd în vedere că întărirea solidarității și colaborării acestor forțe reprezintă în zilele noastre condiția indispensabilă a edificării unei lumi a păcii, a dreptății sociale și naționale, a independenței și bunăstării fiecărei națiuni. O asemenea conlucrare este în spiritul ideilor lui Lenin, care îndemna la dezvoltarea colaborării partidelor comuniste cu toate celelalte forțe politico-sociale democratice.

Marile și profundele transformări social-politice pe care le cunoaște în prezent omenirea obligă partidele comuniste, forțele revoluționare să elaboreze răspunsuri și soluții corespunzătoare sarcinilor, de multe ori radical noi, să abordeze cu curaj, fără idei preconcepute și scheme teoretice depășite, noile realități, trăgînd toate concluziile ce se impun din acestea pentru strategia și tactica luptei revoluționare în condițiile concrete ale fiecărei țări. Călăuzindu-se după ideile fundamentale ale marilor gînditori și revoluționari Marx, Engels, Lenin, studiind opera altor gînditori eminenți pe care i-a dat mișcarea revoluționară, partidul nostru pornește de la ideea că dezvoltarea și îmbogățirea continuă a teoriei revoluționare în noile condiții ale epocii noastre pot fi numai rodul gîndirii creatoare a întregii mișcări comuniste și muncitorești, al generalizării experienței tuturor țărilor socialiste, a tuturor partidelor comuniste, a maselor muncitoare, a mișcărilor de eliberare națională, a forțelor antiimperialiste de pretutindeni.

În același spirit, Partidul Comunist Român consideră că se impune, ca o cerință esențială a unității, respectarea strictă a autonomiei și deplinei egalități în drepturi a fiecărui partid comunist. Deosebirile de păreri care pot apărea la un moment dat cu privire la unele probleme, interpretările diferite ale unor realități ale lumii contemporane se cer dezbătute în mod principial, într-un climat de stimă și înțelegere reciprocă, astfel încît acestea să nu prejudicieze relațiile de colaborare și prietenie dintre partide.

Strîns uniți în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din România își exprimă hotărîrea fermă de a munci neobosit pentru înfăptuirea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, sporindu-și astfel contribuția la întărirea forței și prestigiului socialismului în lume, la triumful ideilor socialismului și comunismului, la victoria cauzei păcii și progresului în lume.

ION CODRU ■

Vîrsta legală, vîrsta reală, vîrsta posibilă

În lupta pentru promovarea principiilor vieții și alimentației raționale se înscrie, ca un nou aliat, oarecum neașteptat, calculatorul electronic. Făcînd apel la mijloace matematice avansate, un program asistat de computer pentru evaluarea cît mai precisă a factorilor de risc medical și pentru evaluarea vîrstei reale, biologice a celor examinați a fost pus la punct în S.U.A. Despre acest experiment științific cu imediate implicații asupra sănătății, asupra vieții de fiecare zi, a relatat recent Françoise Harrois-Monin în revista „Science et Vie".

Înainte de a explica mecanismul cercetării, să pornim de la un caz real, citat de către ziarista franceză, respectiv de către matematicienii și medicii americani. Un „subiect", Peter, are **39 de ani**, conform actelor de stare civilă. Dar ordinatorul care l-a examinat îl informează că în realitate vîrsta lui este sub raport pur medical de **48 de ani**; că are de patru ori mai multe șanse decît ceilalți cetățeni de 39 de ani să sufere un infarct și de trei ori mai multe șanse să fie lovit de o congestie cerebrală; că dacă nu va schimba în mod radical stilul său de viață, nu va face sport, va continua să se îngrașe și nu va limita de urgență consumul de băuturi alcoolice, există o probabilitate considerabil sporită că va deceda cu zece ani mai devreme decît ar lăsa să prevadă durata medie de viață a cetățenilor americani în momentul actual.

Iată, de pildă, cum s-a desfășurat operațiunea la sediul C.D.C. din Atlanta. Participanții la experiment au completat o fișă răspunzînd la cîteva zeci de întrebări. Cam 20 se refereau la modul de viață: faci sport? De cîte ori pe săptămînă? Cîte țigarete pe zi, cîte pahare de băuturi alcoolice? Cîți kilometri parcurg anual cu automobilul? Utilizează, în automobil, centura de siguranță? Au cazier judiciar? Se drogheză? etc. Urmează alte circa 20 întrebări cu un caracter pur medical, privitoare la tensiune, colesterol, antecedente diabetice, pulmonare, cardiace, probleme intestinale, istoria medicală a familiei etc., etc. Răspunsurile au fost codate și trimise spre prelucrare unui calculator electronic, care a furnizat cu promptitudine, pe o imprimantă, evaluarea stării de sănătate a celui testat și probabilitățile de deces în viitorii zece ani; totodată, calculatorul a sugerat (desigur, pe baza programelor stabilite în prealabil de matematicieni și medici lucrînd în strînsă colaborare) acele schimbări în modul de existență care ar putea eventual să prelungească viața persoanei respective.

Pentru fiecare ins de o anumită **vîrstă legală**, adică decurgînd din acte, calculatorul stabilește deci — în funcție de datele din chestionar — **vîrsta reală**, care adesea se deosebește substanțial de cea scriptică. Un bărbat de 39 de ani, de exemplu, cu o ocupație sedentară, bun prieten cu sticla de alcool și cu antecedente cardiace sau pulmonare are o speranță de viață apropiată de cea a unui cetățean american de 48 de ani și nu de 39 de ani. Cu alte cuvinte, se poate prezuma, **statistic**, că de aci încolo el va trăi cam tot atîți ani cît îl despart de moarte pe un cetățean care numără azi 48 de ani. Repetăm, estimația comportă un caracter pur statistic, indică doar o probabilitate, nu certitudini, dar ea se întemeiază pe foarte puternice argumente de ordin medical și statistic și ca atare merită toată atenția.

În plus — acesta este, de asemenea, un element nou al programului — calculatorul stabilește **vîrsta posibilă** la care ar putea ajunge subiectul dacă va consimți să-și schimbe modul de viață, să se alimenteze rațional etc. De pildă, dacă un bărbat de 39 de ani are, conform testului, în momentul de față, vîrsta reală, biologică de 48 de ani, dar hotărăște să slăbească, să diminueze substanțial consumul de alcool, să practice unul-două sporturi, să consulte periodic medicul, vîrsta sa posibilă ar putea fi 45 de ani. Este exact cazul lui Peter. Cu alte cuvinte, calculatorul afirmă că Peter, printr-un mod de viață adecvat, ar putea recupera trei ani, adică ar putea cobori cu trei ani vîrsta sa reală, biologică, dar, orice ar face, oricît s-ar strădui, nu va putea niciodată reveni la cei 39 de ani certificați de actul de naștere.

Există însă și un revers al medaliei, o alternativă mai optimistă. Acelor persoane care de la bun început au dus o viață cumpătată, au practicat sporturi etc., calculatorul le stabilește (se cunosc cazuri concrete) o etate biologică **inferioară** celei atestate de starea civilă, deci o speranță de viață corespunzător mai mare.

Evaluarea riscurilor medicale cu ajutorul calculatorului s-a extins considerabil în ultima vreme în S.U.A. pe lîngă universități (Wisconsin, California etc.), spitale (Methodist Hospital of Indiana) și organisme de stat (St. Louis County Health Department), cu rezultate din cele mai încurajatoare.

Deși în rubrica de față ne referim la știința de peste hotare, nu putem încheia fără a aminti că și în România s-au inițiat în ultimii ani acțiuni de masă pentru depistarea factorilor de risc, **făcîndu-se apel și la calculatorul electronic.** Unul din pionieri a fost Direcția sanitară a județului Bihor. Argument suplimentar pentru folosirea computerelor (și, desigur, în primul rînd, a medicilor care le mînuiesc, colaborînd cu matematicienii) în sprijinul vieții raționale.

LIONEL NIȚESCU ■

Mondo umano ?

Exemplul Zimbabwe

Cine privește harta politică africană a ultimului deceniu remarcă imediat noile state care și-au proclamat independența. Evenimentul istoric al proclamării independenței a fost o încununare a luptei armate ce a durat mai mulți ani. În altele, el a fost rodul unor negocieri în care, pînă la urmă, fosta metropolă a înțeles că trebuie să abordeze devenirea lumii, s-o privească realist și comprehensiv pentru că, oricum, niște relații clădite pe constrîngere, dezbinare, exploatare și împilare nu pot dura la infinit. Este adevărat, unele dintre ultimele cuvinte par tocite dar nu din vina noastră întrucît într-o epocă nu prea îndepărtată — ce-și mai trimite antene și în contemporaneitate — ele exprimau o certă realitate.

Oricum, o vitoare radiografie a deceniului de care vorbeam, din orice unghi de vedere ar fi ea, nu va putea trece indiferentă peste pașii sistemului colonial. Desigur, se vor desprinde noi și noi concluzii dar, un adevăr cristalizat de pe acum, nu va putea fi contestat în mod serios: irezistibilitatea voinței popoarelor — fie ele mari, numeric, sau mici, tot numeric, locuind ele pe teritorii mari, ca întindere, sau mici, tot ca întindere — de a trăi în independență și libertate.

Se circumscrie integral celor de mai sus și proclamarea independenței Republicii Zimbabwe. Poate nu întîmplător, evenimentul istoric a avut loc oficial chiar la încheierea teoretică a unui ciclu de timp și la inițierea altuia, el petrecîndu-se, pentru sfîrșit, la 17 aprilie ora 24 și, pentru început, la 18 aprilie ora 0,00. Și, de asemenea, nu este deloc întîmplător că țara a trecut de la numele de Rhodesia (mai exact Rhodesia de Sud în analele imperiului colonial englez care a ținut să-l onoreze pe Cecil Rhodes, cel ce „a explorat" teritoriul arborînd acolo pentru 90 de ani „Union Jack" drapelul englez), la Zimbabwe, nume care, în limba tribului shona înseamnă mai mult decît „mari case de piatră". Este o civilizație „cu edificii străvechi și monumente ce atestă o muncă de creație superioară și o arhitectură savantă", cum le descria un autentic explorator european de pe vremuri. Zimbabwe înseamnă deci, un popor vechi și o civilizație marcantă, fecundă. Și înseamnă, azi, identitatea recîștigată. La fel și Harare — care nu a schimbat doar formal numele Salisbury, întrucît el se traduce prin „deșteptare și trezire".

Proclamîndu-și independența națională Zimbabwe ține, deopotrivă, la redobîndirea identității naționale și la cea culturală știind însă că totul nu e un gest scriptic și că, peste cele nouă decenii de colonialism, nu se poate trece cu tăvălugul întrucît el, poporul zimbabwe, în toți acești ani a luptat, dar a și creat.

În fine, începutul de eră nouă marcat prin actul de la 18 aprilie, după șapte ani de luptă armată și o perioadă de tranziție în care o altă bătălie, electorală, a fost cîștigată, întîia dată în Africa, de o mișcare de eliberare — în fapt, exemplul Zimbabwe — arată că, întotdeauna, pretutindeni, înțelepții și înțelepciunea trebuie să aibă primul, următorul s.a.m.d. pînă la ultimul cuvînt.

DUMITRU CONSTANTIN ■

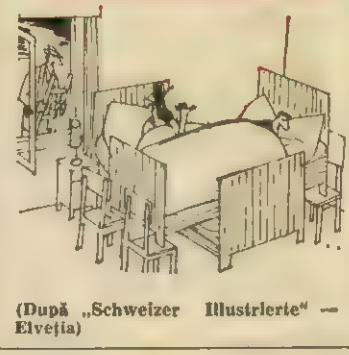

(După „Schweizer Illustrierte" — Elveția)

Ochii și urechile lumii

Sartre

Burghezii l-au socotit antiburghez și l-au urît. Filozofii mișcărilor antiburgheze l-au suspectat incruntați pentru șovăielile sale. Antimarxiștii l-au ridiculizat jovial erorile venite din credința sa în posibilitatea unei revoluții, imposibile fără Marx și fără comuniști. Unii dogmatici nu l-au iertat niciodată întrebările inconfortabile asupra logicii din fiecare revoluție. Idealiștii s-au ridicat împotriva dialecticii sale. Dialecticienii mohoriți i-au căutat cu voluptate cît mai grave greșeli idealiste. Unii ce-și spune și umaniști l-au înfierat cîndva ca „hienă a capitalismului". Presa capitalistă l-a cîntat și l-a înfierat ca pe un revoluționar cînd radical, cînd dezmințit. Scriitorii au văzut în el numai filozoful. Filozofii l-au trecut, cu dispreț delicat, la scriitori. Oamenii concentelor colectiviste l-au numărat cu sîrg printre individualiști. Individualiștii l-au atacat ca pe un utopic al fraternităților de grup. E ceea ce se întîmplă sistematic cînd apar, printre oameni, ziși de cultură, personalități prea vii. Ele nasc antipatia, somatia, incompatibilitatea.

Eu l-am iubit filial și fraternal. Am scris mai bine din cauza literaturii, lui privită distant de mulți prieteni, pentru lipsa ei de efect artistic. Eu am găsit în ea cel mai înalt efect artistic — acela al unei morale descinse stilul unei neliniști adevărate sub o frază decisă și echilibrată. Am găsit mai substanțial înțelegîndu-i contradicțiile în care detectam toate nesigurantele din fulgerele și tunetele vremii noastre. M-a consolidat cultul contradicției ca lumină supremă a vieții și semnului. M-am trezit în multe dimineți întrebîndu-mă: „ce zice Sartre despre asta?" Mi-am pierdut nopți părîndu-l de foaia secretului. Mi-dureau toate injuriile la adresa lui. Zori bucureșteni m-au găsit turbînd împotriva tronilor venite la adresa lui din partea unor inteligențe care se lăfăiau în invulnerabilitatea celor fără de visare și de răzgîndire. El mi-a descoperit sărăcia invulnerabilului și bogăția de inteligență a celor care trăiesc hotăriți nu să aibă sistematic dreptate ci să caute permanent adevărul, cu orice riscuri și deznădejdi. În ultimele sale gînduri lăsate lumii a adus la lumină o idee surprinzătoare pentru toți cei care-i cunosc opera, ultima sa răzgîndire: încrederea în speranță, ca forță dominantă a proiectelor omului, a revoluțiilor și insurecțiilor sale, acum, într-o epocă a atîtor cauze pierdute sau injuste, a atîtor locuri unde „dreapta" triumfă din nou. Orb, nu renunța la noțiunile de bază în politica secolului nostru, iritînd fără îndoială pe toți conformiștii apolitismului. Un filozof, un scriitor există în măsura în care îți devine prieten la fiecare sfîșiere, confesor pentru fiecare îndoială, tovarăș la fiecare reverie și scîrbă, consanguin la fiecare înălțare a unui zmeu de utopie. Și-temele filozofice nu au valoare dacă nu-ți lasă în deget o picătură de sînge, un murmur la ureche, o voce interioară a fiecărei dimineți. Sartre ne-a fost și ne va rămîne, cu Malraux și Camus, o asemenea diminețe a gîndului în care contradicția vitală nu se sublimează în duplicitate și renegare, ci în nădejdea unei concilieri cu imposibilul.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

Artă degenerată
(După „Für dich" — R.D.G.)

Miliardul dezmoștenit...

Conferința Națiunilor Unite pentru Așezările Umane, desfășurată în urmă cu patru ani la Vancouver, a evidențiat un adevăr valabil pînă atunci și care, din păcate, rămîne la fel de apăsător și în zilele noastre: habitatul mondial, calitatea vieții în așezările umane se menține flagrant diferit, „dreptul la acoperiș" fiind, în continuare, supus discriminărilor.

„Miliardul dezmoștenit", adică miliardul de oameni care... încap în baremul sărăciei absolute, este cel ce formează grosul locuitorilor fără acoperiș... Exodul populației de la sate spre orașe, în special în lumea a treia, amplifică acest miliard de la un an la altul. „Favelas", „bustees", „shantytowns" sau „bidonville" sînt termeni care definesc aceeași tragedie: existența unei uriașe mase de oameni, într-o incredibilă comprimare, în baraci de dezlaziei presărate pe meridianele subdezvoltării... Aceste purgatorii mizerabile unde sărăcii planetei se îndeasă printre cartoane și cutii de conserve, printre resturile marilor metropole, bat în zadar la porțile speranței și imaginea lor apasă viața contemporană ca un constant semnal de alarmă. În ultimă instanță în habitat, ca problemă de mediu uman, se oglindește realitatea lumii contemporane. „Nimic nu are efect îndelungat mai profund asupra bunăstării și productivității omului decît acest mediu al satelor, orașelor și metropolelor, care sînt în întregime opera omului" — spunea Rudolph Peterson, directorul general al P.N.U.D., a cărui concluzie se rezuma astfel: „Din nefericire, nici un alt sector al mediului înconjurător nu se află într-o situație mai proastă, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. În majoritatea cazurilor, comunitățile rurale suferă de absența locuințelor convenabile, de aprovizionarea cu apă potabilă, de sisteme de igienă satisfăcătoare, de curent electric și de servicii de sănătate, ceea ce înseamnă că ele duc lipsa nu numai a confortului, dar chiar a strictului necesar. Iar locuitorii orașelor suferă de privațiuni, similare sau diferite, privațiuni pe care un grad ridicat de suprapopulare le face și mai dificile".

Într-un raport al Băncii Mondiale în care se prefigurează cifric suportul uman al habitatului se fac estimări simptomatice: în ultimul sfert de secol populația urbană a țărilor în curs de dezvoltare a crescut într-un ritm de 5 la sută, aproape de două ori față de indicele de sporire a populației în ansamblu. Creșterea numerică a sărăcilor din mediul urban a fost însă de 2—3 ori mai mare. Banca Mondială apreciază că aproape o treime din locuitorii țărilor în curs de dezvoltare sînt lipsiți de orice venit, deși există în lume mijloace suficiente pentru o viață productivă. Populația orașelor din țările în curs de dezvoltare se ridică în prezent la 840 de milioane, ceea ce înseamnă 28 la sută din total. În anul 2000 se estimează că se va înregistra o creștere a acestei populații urbane cu 1 200 de milioane de locuitori, din care cel puțin jumătate vor fi lipsiți de accesul rezonabil la condițiile minime de nutriție, igienă, îngrijire medicală, educație și adăpost, dacă se vor menține decalajele și lumea va continua să evolueze în perimetrul unei ordini internaționale nedrepte și în cosmarul creat de cursa înarmărilor.

Această cursă își are echivalente răspicate, limpezi în realitatea de azi a habitatului. Costul unui singur distrugător ar putea acoperi investițiile necesare pentru electrificarea a 13 orașe și 19 zone rurale cu un total de locuitori de 9 milioane... Întunericul din atîtea și atîtea așezări umane este, astfel, efectul direct al „dreptului" la viață al unui mamut de război care plutește, undeva, irațional și agresiv pe cheltuiala tuturor și, în primul rînd, a dezmoștenților planetei....

RADU BUDEANU

Inscripție la o fotografie

Primim adesea vești triste din cele mai diferite părți ale lumii și ne consumăm indignarea sau compasiunea în liniște, fără a simți nevoia unor imagini. Poate că momentele de groază nici n-ar trebui eternizate. Ar ajunge să fie pastrate în numai cîteva propoziții, pentru că mai întotdeauna cuvintele au rămas neputincioase în fața durerii. De o mare încărcătură emoțională, memoria durerii este sobră, pentru că durerea se cere mai ales respectată.

Dar cu această fotografie se întîmplă altfel. După ce o privești o dată îndelung, simți nevoia să o revezi. Există în ea ceva ce depășește limitele imaginației. Totul pare privit printr-o lentilă deformatoare. Numai cele trei animale aparțin realului. Fiecare taur privește parcă înmărmurit către un alt punct al tragediei, ca și cum lor le-ar reveni misiunea de a povesti totul. Omul, adversarul lor de moarte cu puțin mai înainte, este acum în mare dificultate și totuși instinctul de fiară nu-l îndeamnă să-l ia în coarne. Dimpotrivă. Privirea lor solidară pare mai degrabă o scuză pentru puținul pe care-l pot da în această clină nefastă.

Plouase mult în orașul columbian Sincelejo. Chiar cu cîteva zile înaintea ultimei coride anuale ce reunise, cu puțin timp în urmă, aici 40 000 de aficionados din întreaga țară. Ca de obicei, dealtfel. Dar de data aceasta stîlpii de susținere ai tribunelor n-au mai rezistat și sub dărîmături au pierit 500 de oameni, iar alte cîteva sute au fost răniți. Se spune că la Sincelejo puține coride s-au încheiat fără o tragedie. Dar, de data aceasta, zeul violenței și al sîngelui a vrut mult prea mult.

Ce intensă participare a celor trei animale la această clipă nedreaptă a întîmplării! Cît de plină de profunde învățăminte este această imagine unică, greu de presupus ca aparținînd profesionistului rece. Nu e vorba aici de a pune sub semnul întrebării însăși corida, ritualul și filozofia unui spectacol pe care unii îl urmăresc cu atîta pasiune și pe care alții îl detestă cu înverșunare. Dar acolo la Sincelejo au murit și copii, cei care de-acum căpătau gustul arenei. Oricît i-am iubi pe marii cîntăreți ai coridei, oricît ne-ar incinta tablourile lui Goya, imaginea aceasta de groază nu poate să nu genereze dileme. Cîți dintre cei ce au pierdut-o vor mai putea să participe la înfrîngerea crudă a patrupedului înfierbîntat, cîți dintre ei ar mai fi în stare să exclame „ole !"-ul victoriei?

Nu-mi spuneți să-l văd! / nu vreau torentul să-i simt / de fiecare dată mai stins: / torentul ce luminează / treptele și se revarsă / pe catifeaua și pielea / multimil-nscalate de sînge. Zguduitorul poem pe care Federico Garcia Lorca i l-a închinat prietenului său Ignacio Sánchez Mejías, mort în timpul unei coride, seamănă și cu un strigăt de revoltă împotriva morții absurde.

La Sincelejo au murit însă cei din tribune. În arenă n-a fost decît privirea îngrozită a celor trei animale.

DUMITRU AVRAM

Falsuri și falsificatori

Cotele maeștrilor picturii secolului nostru cresc incontinuu. La licitații operele lor sînt adjudecate cu sume fabuloase. Cererea crește și odată cu ea și falsurile. Este imposibil să calculăm cîte falsuri se află astăzi în lume. Fără discuție, sînt cîteva zeci de mii. Amintim doar că există circa 10 000 pînze semnate Utrillo, cînd acesta de fapt nu a pictat nici 5 000. Cele mai multe falsuri sînt destinate pieței americane, o piață bogată, insațiabilă, unde un tablou poate ajunge la sume enorme chiar înainte de a atîrna pe pereții casei vreunui magnat al petrolului sau finanțel, care prin achiziționarea sa caută blazonul ce trebuie să dea strălucire poziției sale sociale.

Pare imposibil ca un fals să treacă diferitele examene și expertize la care este supus. Există analize fizice, chimice, optice, radiografice, făcute în laboratoare ultraspecializate, ochiul unor reputați experți (istorici de artă, critici de artă, muzeografi). Nu trebuie să uităm că și falsificatorul știe lucrul acesta. El își procură pînza din epoca în care fusese executat tabloul pe care vrea să-l falsifice, lemn vechi pentru confecționarea șasiului, cunoaște tehnica și culorile pe care trebuie să le folosească. Cunoaște la perfecție viața pictorului ale cărui pînze trebuie să le falsifice, știe cum să utilizeze penelul, cunoaște ritmurile compoziționale, spiritul maestrului, maniera sa de lucru. Un falsificator dotat numai cu o tehnică abilă, lipsit de personalitate, reproduce și atîta tot. Cel de „geniu" „creează" o operă aproape originală, construind o sinteză de elemente „culese" din diferite opere ale artistului, respectîndu-i stilul. Cîteodată rezultatul este surprinzător. 3 pînze de Chagall executate în cîteva ore de falsificatorul american David Stein au fost achiziționate de către un comerciant din S.U.A. cu 13 000 dolari. O pînză de Nicolas de Staël datată 1944 și achiziționată în 1962 de către expertul francez Dubourg era un fals executat de un tînăr pictor francez — Jean-Pierre Schecroun. Portretul domnișoarei Rudenko atribuit lui Matisse și expus la Fog Art Museum al Universității Harvard este opera lui Helmyr de Ory, un foarte cunoscut falsificator despre care vom scrie în rîndurile de mai jos.

Cariera lui Helmyr de Ory a început cu totul din întîmplare într-o după-amiază de aprilie a anului 1946. Pictorul, descendent dintr-o familie nobilă maghiară care în timpul celui de-al doilea război mondial își pierduse averea, se întorsese de puțin timp la Paris. Era fără nici un ban și conta doar pe sprijinul cîtorva prieteni bogați care îi mai cumpărau cîte un tablou. În acea zi, o veche prietenă — o englezoaică bogată — veni la atelierul său. Pe peretele atelierului era un desen în stil Picasso. Prietena îi spuse: „Nu-i așa că e un Picasso?". „De ce nu?" răspunse pictorul. Și „Picasso"-ul fu vîndut cu 40 lire sterline. Astfel începu cariera lui Helmyr de Ory care în 20 ani a cîștigat o avere frumoasă.

La New York, unde revine după izbucnirea primului scandal în legătură cu descoperirea unor falsuri vîndute de el, Ory cunoaște un tînăr egiptean — Fernand Legros — care îi propune să vîndă el falsurile. Se retrage la Ibiza, în Spania, unde își cumpără o vilă în care își instalează atelierul, falsificînd într-un ritm de 5—6 tablouri pe săptămînă. Frecventa restaurantele de lux și trecea drept specialist în cărți rare. Dar în curînd aveau să înceapă necazurile.

La 24 octombrie 1967 sosește la Paris un miliardar american care îl denunță pe Legros pentru că îi vînduse în America în perioada 1964—1966 58 pînze în valoare de 1 000 000 dolari dintre care 44 erau false: 15 Dufy, 7 Modigliani, 8 Derain, 5 Vlaminck 3 Matisse, un Chagall, un Degas, un Marquet, un Laurencin, un Gauguin, un Bonnard. Legros și Lessart, un complice al său, se refugiază în Elveția, dar după cîteva luni sînt arestați. După numai o lună sînt puși în libertate deoarece nu s-a solicitat extrădarea lor. Helmyr de Ory, după o scurtă perioadă de domiciliu forțat la Barcelona, s-a reîntors la Ibiza. S-a ocupat, într-adevăr, de cărți rare și n-a mai pictat.

După cum scria Philippe Lebeau în „L'Europeo", citîndu-l pe comisarul Le Coffic, abilitatea falsificatorilor „a constat în faptul că nu au vîndut niciodată numai tablouri false. Printre ele exista totdeauna cel puțin unul autentic".

NICOLAE N. RĂDULESCU

Glasul poporului român e clar şi hotărît:

PACE PE PLANETA PĂMÎNT!

„De-asupra florilor noastre,
Ciuperca cheamă a pustiu,
Din cer cad păsări albastre,
Şi, totuşi, nu-i prea tîrziu!"

În vieţi omeneşti, cele două războaie mondiale au costat 60 000 000. Preţul celor peste o sută de războaie locale care au urmat celui de-al doilea război mondial, echivalat tot în vieţi omeneşti, continue, de asemenea, şase zerouri... Războaiele fără victime nu se cunosc încă. Cele mari produc ravagii mari, cele mici — ravagii aparent mici, dar cum cele din urmă sînt frecvente se poate aprecia că un „pachet" de conflagraţii locale face cît una mondială. Între frecventele conflicte... periferice, pe fondul unei stări de pace mondială înarmată pînă în dinţi, zecile de mii de tehnologi ai armamentelor semnează asiduu condica unei producţii inspăimîntătoare.

Generaţiile de bombe atomice şi nucleare se succed cu rapiditate, devin din ce în ce mai sofisticate, mai dure, mai eficiente şi s-a ajuns la recordul absolut de perfecţionare a iraţionalului încît dacă acestea ar exploda în masă planeta noastră ar fi făcută ţăndări de un număr arhisuficient de ori, deşi şi o singură dată pare convenabil... S-au adunat atîtea rachete nucleare încît forţa lor distructivă ar putea face harcea-parcea şi alte planete dacă acolo eventualele civilizaţii autohtone ar fi interesate de un asemenea import...

Nu se perfecţionează însă doar plafonul superior — cel nuclear. Armamentul clasic urmează aceeaşi cursă conform apetitului monstruos ca viitoarele războaie să fie perfecte, combatanţii urmînd să se extermine reciproc, nu oricum, ci după tehnica cea mai înaltă... În 1965 doar treisprezece ţări în curs de dezvoltare au reuşit, îndatorîndu-se din greu, să devină posesoare de avioane de luptă supersonice. Zece ani mai tîrziu ele erau 41 ! În ultimele trei decenii principalele ţări producătoare de arme au desfăcut, pe piaţa războiului, 70 de tipuri diferite de avioane. Un asemenea aparat care costa 250 000 dolari la sfîrşitul celui de-al doilea cataclism mondial a ajuns acum la 10 000 000 de dolari. El costă atît cînd iese pe poarta fabricii şi continuă să coste usturător pentru că trebuie experimentat, întreţinut, reparat şi, desigur, ameliorat...

Singura industrie care nu este afectată de recesiune este industria de război. Ea se menţine, cu un tantoş dinamism, în faţă, ca un vîrf de lance formidabil, în spatele căruia o omenire întreagă, asudînd şi sîngerînd, plătind din greu şi privindu-se de pîine şi linişte, îi asigură demenţa percutantă...

B. RADU

Prietenie

Frate român,
ia tu o frunză de stejar,
iar eu voi lua una de cedru.
Vom scrie pe ele,
concomitent,
primul cuvînt pe care l-am învăţat
în limba ta,
şi l-am rostit cu patimă: prietenie.
Să-l scriem
cum am învăţat la şcoală.
Vezi,
tu îl scrii de la stînga la dreapta,
ai o caligrafie frumoasă,
elegantă chiar.
Eu însă îl scriu de la dreapta la stînga
şi nici caligrafia mea nu-i urîtă,
parcă ar fi o dantelărie.
Să punem acum frunzele pe care am scris,
faţă în faţă.
Sînt, nu-i aşa, două oglinzi paralele
în care prietenia
îşi priveşte reciproc imaginile virtuale
şi rîde,
în vreme ce ele se îndreaptă
spre Infinit.

RACHED ELIAS DAOUD
student libanez la Cluj-Napoca

O politică în consens cu aspiraţiile omenirii

Politica internaţională a României socialiste s-a înscris în patrimoniul gîndirii şi acţiunilor practice consacrate unei lumi mai drepte şi mai bune ca o contribuţie majoră, profund originală validată în desfăşurarea ei de lupta tuturor popoarelor pentru pace, colaborare şi progres social. Această politică, determinant stimulată de concepţiile novatoare ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu, de acţiunea sa dinamică, militantă, profund revoluţionară, şi-a fixat drept obiective fundamentale crearea unei lumi a înţelegerii şi destinderii, a unui neîngrădit schimb de valori materiale şi spirituale a consolidării unui cadru fertil pentru afirmarea plenară a libertăţii, independenţei şi demnităţii tuturor popoarelor. Suita impresionantă a iniţiativelor şi acţiunilor României pe plan bilateral şi multilateral, în forurile internaţionale, iniţiative şi acţiuni care dau relief aspiraţiilor legitime ale poporului român ca şi ale umanităţii în general se constituie într-o mărturie elocventă a ataşamentului României socialiste faţă de cauza unei păci trainice pe planeta noastră, a unui larg şi substanţial dialog internaţional. O asemenea acţiune a produs şi produce în mod firesc un amplu ecou mondial, politica românească proiectîndu-se în conştiinţa omenirii drept o operă de edificare lucidă, energică şi consecventă a unei lumi noi, a unor structuri internaţionale noi, cu adevărat democratice, în deplin consens cu cele mai nobile idealuri ale contemporaneităţii. O privire asupra celor mai recente relevări din presa internaţională în legătură cu semnificaţia acţiunilor româneşti de politică externă sînt elocvente în acest sens. Astfel, ziarul „L'Humanita", organul Partidului Socialist Democratic Italian, relevă : „Analizînd cronologia întîlnirilor şi contactelor la nivel înalt ale secretarului general al Partidului Comunist Român rămîi impresionat. Opera sa extrem de activă promovează orientări noi. Pentru a aminti numai luările sale de poziţii în favoarea dezarmării, a suprimării simultane a blocurilor militare — N.A.T.O. şi Pactul de la Varşovia. Ele inspiră marile dezbateri în cadrul organizaţiilor internaţionale — cum ar fi sesiunea specială a Adunării Generale O.N.U. consacrată dezarmării, care a pus în evidenţă şi consecinţele economice ale cursei înarmărilor, dezvoltarea raporturilor dintre naţiuni şi state, beneficiind de contribuţii importante din partea preşedintelui României. Poziţia sa în politica internaţională s-a inspirat întotdeauna din conceptul depăşirii politicii de bloc şi a rămăşiţelor sale de natură practică şi ideologică".

La rîndul său revista indiană „International Reporter", în articolul editorial „Poporul român este decis să continue epoca marilor realizări", arată: „Poporul român a găsit în personalitatea preşedintelui Nicolae Ceauşescu pe cel mai bun luptător pentru idealurile de pace şi progres, iar lumea contemporană — un militant valoros, curajos şi înţelept, un promotor consecvent al înţelegerii şi colaborării, al demnităţii şi egalităţii între toate statele de pe această planetă".

De asemenea revista „Progressive Enterprise" relevă că „România militează pe arena internaţională pentru respectarea principiilor universal valabile ale eticii şi echităţii, deplinei egalităţi în drepturi între statele mari şi mici — respectarea independenţei naţionale, suveranităţii şi integrităţii teritoriale, neamestecul în treburile interne, renunţarea la folosirea forţei şi ameninţarea cu forţa, reglementarea tuturor disputelor internaţionale exclusiv prin mijloace paşnice".

Ziarul „Pakistan Times" subliniază, exemplificînd cu citate din cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, că pe plan extern România acţionează pentru „independenţă şi suveranitate, neamestec în afacerile interne, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale". România acordă o deosebită atenţie mişcării de nealiniere, îndeosebi „rolului acesteia în promovarea destinderii, independenţei şi păcii".

Prestigioasa revistă elenă „Politika Themata" care apare la Atena, referindu-se la dinamica politicii româneşti, la spiritul care o animă, sublinia: „Ceea ce însoţeşte prezenţa lui Nicolae Ceauşescu la conducerea Partidului Comunist Român, ca o trăsătură deosebită, este viziunea sa largă, unitară asupra problematicii mondiale contemporane şi consolidării păcii şi independenţei popoarelor. Poziţiile teoretice şi activitatea practică a României de azi în problemele raporturilor internaţionale şi fundamentarea lor pe principii ferme, constructive, care fac posibile prietenia şi soluţionarea diferendelor dintre state, se bucură de o amplă consideraţie pe plan mondial. De mare valoare, îndeosebi în zilele noastre, este semnalarea clară de către preşedintele României a fenomenului de intensificare a luptei dintre diferite state şi grupuri de state pentru reîmpărţirea zonelor de influenţă şi dominaţie, subliniind, ca o condiţie fundamentală a realizării progresului general şi a unei păci trainice, înfăptuirea unei noi ordini economice şi politice mondiale, aşezată pe principiile egalităţii şi ale dreptului internaţional, care să ducă la dispariţia decalajelor şi inegalităţilor economice, a împărţirii lumii în bogaţi şi săraci".

Ne-am referit doar la cîteva aprecieri şi evidenţieri conţinute în articole apărute recent. Frecvenţa şi amploarea lor, elogiul la adresa politicii de pace şi colaborare a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu se constituie într-un pregnant ecou, într-o vibrantă expresie a unui prestigiu clădit pe terenul temeinic al faptelor, al luptei consecvente pentru ca lumea de azi şi de mîine să fie, în mod real, a echităţii şi justiţiei, a progresului social şi păcii.

RADU BUDEANU

Cooperarea economică, o cale a destinderii

Lărgirea raporturilor economice cu şi între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, constituie baza materială a însăşi coexistenţei paşnice. Această teză de însemnătate cardinală a preşedintelui României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, evidenţiază rezonanţa politică a relaţiilor economice externe ca un factor esenţial al apropierii şi bunei înţelegeri între naţiuni, al păcii şi progresului. Secretarul general al partidului releva, în volumul recent apărut „Comerţul exterior şi cooperarea economică internaţională", că : **„...participarea la diviziunea internaţională a muncii contribuie la promovarea politicii de destindere şi pace în întreaga lume. Pornim de la faptul că pe glob vor continua să existe încă multă vreme grupuri de ţări cu orînduiri sociale diferite — socialiste, capitaliste, ţări în curs de dezvoltare, care au în cea mai mare parte o economie mixtă, iar unele dintre ele se pronunţă ferm pentru calea socialistă — şi că între toate acestea trebuie să se dezvolte relaţii de colaborare, o conlucrare activă pentru soluţionarea problemelor mondiale pe cale paşnică, în slujba progresului general, a păcii şi securităţii tuturor popoarelor."**

Principiul care guvernează relaţiile economice externe ale României îl constituie colaborarea egală în drepturi cu toate statele pe temelia de neclintit a respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunţării la forţă şi la ameninţarea cu forţa.

De-a lungul anilor, România a desfăşurat, şi o face şi acum cu aceeaşi consecvenţă, largi acţiuni de colaborare şi cooperare cu toate statele lumii. Este edificator în acest sens faptul că ţara noastră participă, împreună cu alte ţări socialiste, la realizarea a 149 de acţiuni de cooperare economică şi specializare în producţie, că la parte la edificarea a 130 de obiective economice în ţările în curs de dezvoltare, că derulează 53 de acţiuni de cooperare cu ţările capitaliste dezvoltate. 16 000 de specialişti români din cele mai diverse domenii de activitate lucrează, în prezent, la finalizarea unor acţiuni de cooperare în aproape 60 de state.

Într-o branşă de veche tradiţie şi meritat prestigiu — petrochimia — România cooperează cu firme şi organizaţii din 25 de ţări, în cea mai mare parte state în curs de dezvoltare sau nealiniate. Cu aproape două decenii în urmă, în India, la Gauhati, a fost construită o rafinărie. Început de bun augur pentru specialiştii români, care apoi au edificat o nouă rafinărie la Baraunl şi un complex de uleiuri lubrefiante la Haldia. Alte acţiuni de cooperare în acest domeniu au fost sau se află în curs de realizare. La Pancevo, în Iugoslavia, a fost pus în funcţiune un combinat petrochimic, la Banias, şefii de stat ai României şi Siriei au inaugurat, anul trecut, o rafinărie cu o capacitate de 6 milioane tone. Au fost construite rafinării, fabrici de acid sulfuric, sodă calcinată şi caustică, de îngrăşăminte chimice, tananţi, vitamina C, fire sintetice în Turcia, Egipt, R.D. Vietnam, Siria, R.P.D. Coreeană, Ungaria, Pakistan şi alte ţări.

Într-un alt sector în care România şi-a făcut un bun renume — industria de tractoare şi maşini agricole — se desfăşoară importante acţiuni de cooperare. În Iran a fost construită o fabrică de tractoare cu o capacitate de 10 000 bucăţi pe an. În India, Egipt, Canada, Brazilia, China şi S.U.A. au fost construite linii tehnologice pentru montarea tractoarelor româneşti sub licenţă.

O cooperare fructuoasă, reciproc avantajoasă se desfăşoară şi în producţia de autovehicule. În domeniul cooperării şi specializării pe baza schimbului de componente, România conlucrează cu firme din Republica Democrată Germană, Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, R.F.G. Au fost înfiinţate linii de montaj de autoturisme de teren, autocamioane şi autobasculante în Portugalia, Cipru, Indonezia, Sri Lanka.

Şi energeticienii aduc o contribuţie preţioasă la finalizarea acţiunilor de cooperare economică ale ţării. Ei au asigurat termoficarea zonei Berlin-Mitte din R.D.G. şi au fost solicitaţi să construiască noi centrale de termoficare la Dresda, Halle, Rostock, Neuebrandenburg, Alt-Chemnitz, Leipzig. Specialiştii români au extins centrala termică de la rafinăria Karachi (Pakistan), participă la executarea centralei Cebu din Filipine şi au încheiat lucrările la termocentralele combinatelor de la Banias (Siria), El-Mex şi Hamrawein (Egipt).

Constructorii români sînt binecunoscuţi în lume pentru calitatea lucrărilor executate în cadrul acţiunilor de cooperare ale României. Ei au ridicat parlamentul din Khartum (Sudan), cartiere de locuinţe, şcoli şi magazine la Tripoli, în Libia, un institut de învăţămînt superior la Constantine, în Algeria, au construit şoseaua Tarhuna-Beni Walid în Libia, pistele de aterizare ale aeroportului Yoff Dakkar din Senegal, portul Nador din Maroc, şi multe alte importante obiective.

Prin toate aceste acţiuni, precum şi prin multe altele, România contribuie în mod concret, efectiv la promovarea păcii şi colaborării în lume.

Temeiul păcii a fost dintotdeauna colaborarea pe principiile egalităţii în drepturi, ale neamestecului în treburile interne. Cauza colaborării e cauza mai binelui în lume, iar România, prin ideile pe care le promovează, prin faptele ce ilustrează aceste idei, dă o măsură a consecvenţei în aspiraţii, de realism şi raţiune.

IOAN ROŞCA

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

GLORIE ZILEI MUNCII!

Glorie solidarității internaționale a tuturor celor ce muncesc! Glorie păcii și seninătății la care omenirea are dreptul legitim!

Trăiască poporul român, popor cu vocația muncii, a dreptății și libertății!

Trăiască președintele Nicolae Ceaușescu, strălucit ctitor de țară, inspirat arhitect al păcii pe planeta Pămînt!

Ziua muncii, ziua solidarității internaționale a tuturor oamenilor pentru care libertatea și pacea reprezintă bunurile cele mai de preț ale omenirii, starea firească de a fi a popoarelor lumii, ne regăsește mereu
aplecați asupra uneltelor noastre, dăruiți mereu vocației noastre de constructori
ai unei lumi mai bune, mai fericite, dăruiți
țelului nobil de edificare a unei civilizații
vindecată pentru totdeauna de spectrul
nefast al războiului. Trăim anii cei mai frumoși ai patriei, anii ei cei mai rodnici,
anii înfloririi multilaterale a libertății și democrației, ai independenței și suveranității ei depline,
într-o țară care și-a reînnoit fundamental statura cugetelor și a peisajului ei material,
colaborînd decisiv, prin vigoarea brațelor noastre și prin clarviziunea
ideilor noastre, la triumful socialismului
în lumea întreagă. Dar aspirația spre pace
rămîne o simplă aspirație, și nimic mai mult,
cîtă vreme căile păcii nu sînt deslușite temeinic, cîtă vreme înseși orizonturile planetei
se întunecă sub povara armelor. Sărbătorim 1 Mai 1980, încrezători în forțele noastre,
în dreptul nostru de a construi și consolida pacea lumii.
Și stă în puterea noastră, în puterea tuturor celor interesați fundamental
în menținerea păcii, în adîncirea politicii de colaborare,
să privim dincolo de eclipsa rațiunii, afirmînd cu tărie că forțele capabile să se opună războiului
sînt mai puternice ca oricînd. Unirea lor va aduce izbînda lor!
Și în primăvara de acum, acesta este crezul Partidului Comunist Român,
acesta este crezul poporului nostru!

Desen de SIMONA POP.

Vizita de lucru a secretarului general al partidului la Întreprinderea „Semănătoarea" și Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii din Capitală

Agriculturii — mașini moderne de mare productivitate

În timpul probelor cu motocositoarea „Carpatina" pentru recoltarea pe terenuri în pantă

În atenție: noile tipuri de mașini agricole realizate la noi în țară

Continuînd amplul dialog cu oamenii muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a vizitat joia trecută Întreprinderea „Semănătoarea" și Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii din Capitală. În cadrul unui amplu dialog cu oamenii muncii, cu specialiștii din producție, din cercetare și proiectare în domeniul mecanizării agriculturii, a fost examinat modul cum se înfăptuiesc recomandările și indicațiile date de secretarul general al partidului privind îmbunătățirea și perfecționarea continuă a mașinilor agricole.

La Întreprinderea „Semănătoarea", tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost înfățișate măsurile care s-au luat în unitate pentru mecanizarea și perfecționarea procesului de fabricație, pentru dezvoltarea și diversificarea continuă a producției de mașini agricole, în conformitate cu cerințele agriculturii noastre, cu exigențele producției la export în continuă creștere. Secretarul general al partidului a apreciat efortul propriu al întreprinderii în direcția realizării pe plan local, prin autodotare, a unor instalații și mașini moderne, care au dus la o creștere însemnată a productivității muncii, la reducerea importurilor și extinderea polideservirii utilajelor ; au fost apreciate, de asemenea, rezultatele obținute de întreprindere pe linia tipizării unor subansamble pentru mașinile agregat.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate diferite tipuri de mașini agricole din fabricația curentă a întreprinderii, modernizate în ultimul timp, între care combinele de recoltat porumb „Carp-4" și „C-16", concepute și proiectate la indicația secretarului general al partidului. Examinînd aceste mașini, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut specialiștilor aflați de față să analizeze cît mai repede posibilitățile pentru construirea unei combine-agregat multifuncționale care să realizeze, concomitent cu culegerea și depănușarea știuleților, și tăierea, ridicarea și balotarea tulpinilor, astfel încît după combină terenul să rămînă complet degajat. Secretarul general al partidului a atras din nou atenția asupra necesității de a se efectua lucrări de cea mai bună calitate, astfel încît noile produse să corespundă pe deplin cerințelor tehnice actuale.

După cum a reieșit pe întreg parcursul vizitei, Întreprinderea „Semănătoarea" dispune de toate condițiile pentru îndeplinirea sarcinilor trasate, a indicațiilor formulate cu acest prilej în direcția realizării unor mașini agricole complexe, de mare randament de care agricultura noastră are în prezent nevoie.

La Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii, unde a continuat dialogul secretarului general al partidului cu specialiști din domeniul construcției de mașini și utilaje pentru lucrări agricole, s-au examinat modalitățile de îmbunătățire a modelelor de tractoare și a sistemelor de mașini și utilaje folosite în prezent în agricultură. A fost evidențiat faptul că din gama actuală de tractoare vor fi scoase din fabricație o serie de modele învechite, care se înlocuiesc cu un număr mai mic de tractoare noi, cu caracteristici tehnice și performanțe superioare, care să asigure efectuarea tuturor lucrărilor la un nivel ridicat de productivitate. Astfel, prin înlocuirea tractorului de 65 C.P. cu cel de 80 C.P. se înregistrează o reducere a greutății pe unitate de putere și a consumului de carburanți.

Sintetizînd indicațiile și recomandările făcute pe parcursul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ministerelor de resort, specialiștilor institutului și ai Întreprinderii „Semănătoarea" să reanalizeze programul de tipizare și asimilare a produselor noi, să-l îmbunătățească în concordanță cu necesitățile creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, de modernizare și perfecționare a sistemei de mașini destinate acestui important sector al economiei naționale. Secretarul general al partidului a insistat asupra necesității de a se acționa în vederea realizării de combine-agregat multifuncționale pentru diferite culturi, care să asigure executarea integrală a recoltării și eliberarea concomitentă a terenului. La elaborarea programelor de tipizare să se aibă în vedere necesitatea reducerii numărului de tipuri, fabricîndu-se mașini de bază care să fie dotate cu dispozitive și accesorii, astfel încît aceeași mașină să fie folosită la un număr cît mai mare de lucrări. Noile mașini agricole vor trebui concepute la o greutate mult redusă, asigurîndu-se în acest fel posibilitatea executării cu mai multă ușurință a lucrărilor, precum și realizarea unei importante economii de metal. Vor trebui, de asemenea, create seturi de mașini mici, ușoare și cît mai ieftine, pentru executarea lucrărilor agricole în gospodăriile individuale, inclusiv a unor mașini cu tracțiune animală.

Miniștrii de resort, membrii conducerii întreprinderii, specialiștii și muncitorii care l-au condus pe parcursul vizitei l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că nu vor precupeți eforturile, că vor acționa cu dăruire pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan, a indicațiilor secretarului general. Pretutindeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu bucurie și căldură deosebită. Prin aplauze și urale, oamenii muncii au dat expresie sentimentelor de dragoste, prețuire și deosebită stimă pe care, alături de întregul nostru popor, le poartă conducătorului partidului și statului pentru preocuparea sa constantă față de îmbunătățirea activității în toate ramurile economiei naționale, pentru creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

ION D. GOIA ■

Cu picioarele pe pămînt

Expresia are o largă răspîndire. Ca și reversul ei : cu capul în nori. Vorbind despre lucruri mari sau mici, este la fel de important, ne dăm fără greutate seama, să rămîi sub aria de acțiune a logicii, cu tot ce impun și implică preceptele sale. A sta cu picioarele pe pămînt nu este doar opusul statului cu capul în nori. A fi cu picioarele pe pămînt sugerează dimensiunea echilibrului, cea mai avantajoasă, implică echilibrul însuși. Chiar și pentru obiectele ajunse prin forța împrejurărilor să atingă, cu fruntea, vatra norilor. Cu atît mai puțin pentru restul.

Am urmărit cu atenția la care obligă evenimentul, întîlnirile de lucru din aceste zile ale secretarului general al partidului. Obișnuitele colocvii ale omului încărcat cu suprema răspundere în cadrul partidului și statului, întîlniri cu membrii de partid, cu cetățenii statului, pe teme de mare actualitate ce privesc viitorul țării. Gestul reflex, de fiecare zi, al conducătorului, de a se ști mereu în contact cu oamenii, cu producătorii de bunuri, de a le cunoaște preocupările, de a le ști părerile, de a ajunge în teritoriul deciziei doar prin această prealabilă cunoaștere, la detaliu, a problemei în cauză.

Unul din punctele de interes ale acestor zile, unul din locurile, geografic vorbind, fixate pentru dialog, s-a numit Complexul expozițional din Piața Scînteii. Elementele prezentate sub cupola pavilionului central compunesu în fapt o densă și diversă geometrie a acțiunilor destinate să aducă avantaje de ordin financiar, economic și confort în universul construcției de toate felurile. Erau acolo lucruri interesante care s-au bucurat de meritate aprecieri. Erau meritorii încercări — și, cum spuneam, chiar reușite — ce încununau căutări ale cercetătorilor și proiectanților în intimitatea mecanismului care să ducă la succesul ideii de eficiență. Cu atît mai mult au nedumerit în această vecinătate exagerările, oricum s-ar numi ele — supradimensionări, lucruri scumpe, absența materialelor casei, doar de luat și de pus unde trebuie, gîndul de a face fără să ții cont cîtă energie consumi. La consfătuirea de la Comitetul Central, secretarul general al partidului a reașezat sub ochii specialiștilor suma de criterii ce măsoară în construcții eficiența. S-au trecut în revistă, din nou, căile ce definesc concepția noastră despre a lucra bine și sigur pe șantier, ce pretenții sînt la adresa oamenilor de meserie, a cadrelor de conducere. S-au delimitat clar și argumentat, imperativele zilei. Ale zilei de azi și de mîine.

Între ele, ca un laitmotiv :

Să gîndim, să lucrăm cu picioarele pe pămînt !

Un fel de a gîndi și lucra dorit oriunde se gîndește și se lucrează.

NEAGU UDROIU ■

Cu prilejul unei vizite de lucru în județul Ilfov,

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat modul cum se desfășoară lucrările de îmbunătățiri funciare

Printre multiplele și permanentele preocupări ale conducătorului partidului și statului nostru, un loc foarte important îl ocupă, cum bine se știe, și acela privind sporirea continuă a rodniciei pămîntului, grija deosebită față de folosirea integrală a acestei mari bogății naționale a poporului nostru. O dovadă elocventă în acest sens este și vizita de lucru întreprinsă în dimineața zilei de duminică, 27 aprilie, în județul Ilfov, într-una din zonele agricole situate la nord de București, prilej cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a urmărit în fața locului modul cum se desfășoară aici lucrările de îmbunătățiri funciare.

Însoțit de ministrul agriculturii și industriei alimentare, de la bordul elicopterului secretarul general al partidului a examinat mai intîi o vastă zonă agricolă afectată de excesul de umiditate cauzat de ploile abundente din această primăvară. Faptul a permis să se constate că terenurile degradate, presărate cu numeroase crovuri în care bălțește apa, însumează mii de hectare de pămînt arabil cu o productivitate foarte scăzută. Astfel de situații s-a apreciat că sînt prezente și în alte zone agricole ale țării, ceea ce reclamă măsuri în consecință, executarea de urgență a unui ansamblu de lucrări de îmbunătățiri funciare pentru recuperarea cît mai grabnică a unor astfel de terenuri și redarea lor circuitului agricol cu rezultate cît mai bune.

Încă de la început, vizita s-a impus deci, ca de obicei, prin puternicul ei caracter de lucru. Pe șantierul de hidroameliorații de lîngă satul Dimieni, comuna Tunari, unde a aterizat elicopterul, secretarului general al partidului — în întîmpinarea căruia au venit primul-secretar al Comitetului județean Ilfov al P.C.R., tovarășul Vasile Mușat, reprezentanți ai Consiliului Național al Apelor, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Academiei de Științe Agricole și Silvice, specialiști — i-au fost prezentate, în fața unor hărți și grafice, planurile de lucrări de desecare și drenaj pe o suprafață de aproximativ 65 000 de hectare din nordul județului Ilfov, precum și lucrările ce se desfășoară în prezent la Dimieni. În dialogul purtat cu specialiștii la fața locului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat, printre altele, să se folosească la evacuarea apelor din această zonă cursurile naturale, precum și lacurile de acumulare existente, să se regularizeze toate riurile și afluenții acestora. S-a atras atenția că recuperarea rapidă și radicală a suprafețelor agricole constituie o problemă prioritară a activității de îmbunătățiri funciare, la a cărei soluționare optimă trebuie să participe cu forțe unite hidroamelioratori, pedologi, agronomi, cercetători științifici. Pînă în vară, s-a trasat sarcina să se elaboreze un program unitar de amenajare integrală a unei suprafețe de peste 100 000 ha, luînd în considerare întreaga experiență existentă în acest sens pe plan național și mondial, program ce urmează să se înfăptuiască pînă în anul 1985. Prin amenajările ce se vor realiza, s-a subliniat să se aibă în vedere ca lacurile de acumulare și cursurile de apă din zonă să servească atît la irigarea unor terenuri cultivate, în special cu legume, cît și pentru piscicultură, spre a asigura astfel populației Capitalei o tot mai puternică bază de aprovizionare.

De remarcat că, după ce a inspectat modul în care se realizează pe acest șantier lucrările de drenaj cu ajutorul unor mașini de înaltă tehnicitate și a făcut o serie de recomandări privind accelerarea vitezei de înaintare a mașinilor de săpat, folosirea unor materiale mai ieftine la confecționarea și acoperirea conductelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat împreună cu specialiștii alte aspecte legate de desecarea solului și a indicat ca în terenurile cu exces de umiditate să se efectueze lucrări de afinare prin arături adînci și subsolaje, care să permită un drenaj natural, scurgerea apelor spre rigole și canale.

Pe baza constatărilor făcute și concluziilor trase, conducătorul partidului și statului nostru a recomandat tuturor factorilor de resort, celor direct implicați în vasta acțiune, să revadă întregul plan de îmbunătățiri funciare pentru următorii ani, să treacă de urgență la elaborarea unor programe de lucrări similare în toate zonele cu exces de umiditate. La aceste lucrări de deosebită importanță pentru economia națională este necesar să participe, în afară de lucrătorii și specialiștii din domeniul hidroameliorațiilor, țăranii cooperatori și muncitorii din întreprinderile agricole de stat, tineretul.

Toți cei prezenți la acest nou și fructuos dialog de lucru s-au angajat să treacă imediat la definitivarea programului de îmbunătățiri funciare corespunzător orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, să accelereze lucrările pe toate șantierele. Ei și-au exprimat astfel convingerea că și pe această cale își vor aduce o contribuție sporită la valorificarea cît mai rațională și eficientă a marii noastre bogății care este pămîntul, la creșterea și pe această bază a bunăstării întregului popor.

MIHAI DOLJANU ■

Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Activitatea de investiții și construcții-montaj, obiect al unui nou cadru de perfecționare

Larg stimulată de eforturile generale pline de însuflețire ce se depun pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor trasate în documentele programatice elaborate de Congresul al XII-lea al P.C.R., activitatea de investiții și construcții-montaj din patria noastră cunoaște o dezvoltare tot mai amplă, un avînt fără precedent. Într-un asemenea cadru a avut loc, vineri trecută, consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. la care, alături și împreună cu membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai C.C. al P.C.R., membri ai Comitetului Central, șefi și adjuncți de șefi de secție la C.C. al P.C.R., au luat parte membrii guvernului, cadre de conducere din alte instituții centrale, specialiști din institute de proiectare ale ministerelor economice și consiliilor populare, din unități de cercetare în domeniul construcțiilor și materialelor de construcții.

Pe baza concluziilor desprinse din amplul dialog al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu cadre de conducere, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare tehnologică, din centrale industriale și întreprinderi, cu privire la creșterea eficienței în activitatea de investiții și construcții-montaj în cincinalul 1981—1985, desfășurat la Complexul expozițional din Piața Scînteii — concluzii prezentate în deschiderea consfătuirii de tovarășul Ilie Verdeț, primul ministru al guvernului — participanții au supus mai sus-menționatul compartiment al economiei noastre naționale, unei vii dezbateri. Însușindu-și pe deplin indicațiile date cu acest prilej de secretarul general al partidului, în intervențiile lor, în cadrul dezbaterii, ei au prezentat noi soluții privind mai buna organizare a muncii, gospodărirea cu eficiență superioară a resurselor din acest important compartiment de activitate, reducerea în continuare a consumurilor specifice de materii prime și materiale, pregătirea temeinică a investițiilor, mecanizarea și industrializarea într-o proporție sporită a lucrărilor de construcții-montaj și, totodată, s-au angajat să depună toate eforturile pentru a da viață întocmai orientărilor stabilite.

Prin cuvîntul luat în încheierea consfătuirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a supus activitatea de investiții și construcții-montaj unui amplu și oportun dialog și a pus în fața cadrelor din domeniul cercetării și proiectării obiective și sarcini esențiale privind întărirea ordinii și disciplinii în activitatea de construcții, ca și în producția materialelor de construcții. Reliefînd și în acest cadru necesitatea reducerii consumurilor, secretarul general a indicat să se treacă fără întîrziere la tipizarea construcțiilor și materialelor de construcții, lichidîndu-se astfel proiectele supradimensionate, consumurile exagerate de materiale, să se elaboreze pentru fiecare zonă geografică și ramură economică în parte, tipuri de construcții, prevăzîndu-se atît dimensiunile acestora, cît și categoriile de materiale ce pot fi folosite, în toate sectoarele economice și îndeosebi în industria ușoară și alimentară să se meargă cu hotărîre spre realizarea unor unități de dimensiuni mai mici. În acest sens trebuie să se treacă de grabă la alcătuirea unor colective care să întocmească proiecte de tipizare a tuturor materialelor de construcții, punînd accentul pe folosirea materialelor mai ieftine, cu mic consum de energie și combustibil, existente în țară.

Apare ca nouă și de mare însemnătate indicația de a se acționa ferm în vederea reducerii dimensiunilor subsolurilor și fundațiilor pentru utilajele industriale, evitării realizării unor coșuri industriale foarte înalte, ca și a altor supradimensionări, respectării prevederilor referitoare la înălțimea maximă a construcțiilor industriale, ca și a locuințelor, în acest ultim sector urmînd să nu se depășească regimul de blocuri cu parter plus patru etaje. Aprovizionarea cu materiale cît și finanțarea obiectivelor din construcții se vor realiza de-acum încolo numai pe baza unor cataloage cuprinzînd normele de consum obligatorii pentru întreaga activitate din domeniu, cataloage care — la indicația expresă a secretarului general — se vor elabora în cel mai scurt timp.

În îndeplinirea acestor sarcini răspunderi de cea mai mare importanță revin ministerelor de resort, precum și Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Comitetului de Stat al Planificării, institutelor de cercetări și proiectări. Pentru fiecare dintre acestea, secretarul general al partidului a precizat principalele îndatoriri și le-a cerut să acționeze ferm pentru a le îndeplini. Înscrierea cu fermitate în lupta generală ce se desfășoară pe plan mondial pentru reducerea continuă a consumurilor materiale de energie și combustibil, asigurînd în același timp îmbunătățirea funcționalității tuturor construcțiilor, este sarcina de căpetenie a tuturor celor care lucrează în acest domeniu de mare însemnătate. Trebuie urmată hotărît tendința generală existentă în lume de diminuare a volumelor construcțiilor, ca și a utilajelor, concomitent cu asigurarea unor performanțe cît mai ridicate.

Abordînd problemele legate de îndeplinirea planului de investiții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat cu asprime extinderea nejustificată a frontului de investiții în unele sectoare, fără acoperirea necesară în mijloace materiale și forță de muncă, prelungirea peste termenele planificate a duratei de realizare a unor obiective, acele tendințe de a iniția în mod anarhic dezvoltări ale capacităților de producție. Foarte oportună apare în acest context măsura indicată ca, în viitor, toate obiectivele de investiții, inclusiv dezvoltările de capacități industriale, să se stabilească numai prin planul economic central, pe baza unei temeinice justificări a necesității, iar tehnologiile obiectivelor ce urmează a fi realizate să fie stabilite din timp și cu deosebită atenție. Din nou secretarul general al partidului a indicat să se acorde prioritate în ce privește construcțiile din domeniul social-cultural, realizării planului de locuințe stabilit.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în final că, acționînd în aceste direcții, realizăm în același timp una din condițiile de bază ale bunei funcționări a noului mecanism economic, ale afirmării autoconducerii și autogestiunii economice, iar aplicarea acestui mecanism presupune folosirea cu maximum de eficiență a tuturor mijloacelor de care dispunem în vederea sporirii venitului național și creșterii, pe această bază, a bunăstării noastre generale. Prin aplicarea întregului ansamblu de sarcini stabilite se va asigura împletirea armonioasă a conducerii unitare a economiei naționale cu buna gospodărire a mijloacelor încredințate fiecărei unități în parte — factor deosebit de important, condiție de bază pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al partidului nostru.

MIHAI STĂNESCU ■

1 MAI

VETRELE MUNCII SĂRBĂTORESC
ZIUA MUNCII

14—20 iulie 1889. Congresul de constituire a Internaționalei a II-a, desfășurat la Paris, cu participarea delegaților din 19 țări. Delegația română: D. Voinov, E. Racoviță, A. Săulescu, I. Proropiu, D. Mani. Congresul hotărăște că ziua de 1 Mai să devină ziua solidarității universale a celor ce muncesc. Emil Racoviță : „In 1889, la Paris, am asistat la constituirea celei de-a doua Internaționale. L-am văzut pe Engels. Pe actul acela al lui Lafargue (ginerele lui Marx) prin care ziua de 1 Mai a fost proclamată ziua internațională a muncitorilor — după sugestia lui Engels — pe acest act figurează și semnătura mea..." 1890, 1 Mai. In România și în alte țări se organizează pentru prima dată manifestări cu prilejul zilei de 1 Mai. Din apelul Clubului muncitorilor din București: „Tot muncitorul să lase lucrul, în această zi, și să sărbătorească frățește mărețul prim pas al unității de clasă, prima mișcare uriașă a muncitorilor din toate țările... 1 Mai însemnează măsurarea pe cale pașnică și legitimă a două puteri: poporul și bogății, munca și capitalul". Peste 5 000 de demonstranți străbat străzile Capitalei, intonînd Deșteaptă-te, române!, Marseieza și alte cîntece revoluționare. Demonstrații au loc și în alte orașe: Galați, Brașov, Ploiești, Reșița, Cluj, Baia Mare, Timișoara etc. (Magazin istoric nr. 5/mai 1979). Deci, primul după București, ca amploare revoluționară este citat Galațiul. Iată exemple (cîteva, culese de reporter) care reflectă starea de fapt în presa de peste ani: „Tovarășii gălățeni care și în anul trecut au sărbătorit cu multă demnitate pe 1 Maiu, de data asta pregătesc o manifestație dintre cele mai impozante... Aceasta dovedește că și muncitorii din țară de la noi au început a-și deschide ochii și a înțelege că singura lor scăpare nu stă decît în organizarea lor și în întărirea puternică a Partidului muncitorilor". (Munca nr. 7/5 aprilie 1892) „Luni, 19 aprilie se va face la Galați serbarea muncii de 1 Maiu. Știți de anii trecuți uriașa însemnătate a acestor serbări. În ziua de 1 Maiu muncitorii socialiști din întreaga lume arată că sînt hotărîți să alunge zavistia, ura și războiul dintre oameni". (Lumea nouă nr. 20) „In grădina Piai se țin discursuri vorbindu-se de importanța zilei de opt ceasuri". (Munca nr. 10/1892). „Marți seara organele siguranței locale, însoțite de o numeroasă patrulă a comendaturei piețel, au făcut o minuțioasă razie prin cartierele periferice ale orașului și prin localurile de petreceri nocturne. Această razie a avut de scop stîrpirea tuturor celor care ar încerca să facă vreo manifestație cu prilejul zilei de 1 Mai. Razii de acest fel vor continua pînă în dimineața zilei de 1 Mai". (Din ziarul gălățean Acțiunea nr. 1 768/1 Mai 193o)

Ca nici vorbă nu a putut fi despre «stîrpirea» acelora hotărîți să-și omagieze ziua muncii lor o dovedesc argumentele-fapte : în 1939 muncitorii gălățeni nu numai că-și sărbătoresc ziua cu un fast deosebit, dar trimit și delegați la București, printre cei 20 000 de demonstranți sub lozinciile P.C.R., pe străzile Capitalei. Nici nu-i de mirare dacă amintim că, în acel an, cu pregătirea acestei mari demonstrații muncitorești, partidul a însărcinat un nucleu de activiști de nădejde, cu prestigiu în rîndul maselor : Ilie Pintilie, Nicolae Ceaușescu, Constantin David, Alexandru Iliescu, Teohari Georgescu, Gh. Velcescu și alții. Ca și altă dată, prin curaj și inițiativă, prin mare capacitate organizatorică și deosebită clarviziune politică, tînărul revoluționar Nicolae Ceaușescu s-a impus ca o mare personalitate a luptei antifasciste, pentru independență și suveranitate națională.

Din 1890, fără excepție, an de an, muncitorii României, fără discriminări de nici un fel, au sărbătorit ziua de 1 Mai așa cum o impuneau comandamentele etapei. Dar cum este întîmpinată cea de-a 90-a aniversare a zilei de 1 Mai pe vetrele de azi ale muncii ? Iată întrebarea la care răspundem publicînd reportajele din cîteva prestigioase vetre ale abnegației muncitorești.

DIMINEAȚA CELOR 12 000 DE TONE

— Mergeți să urmăriți și descărcarea a doua ? Întrebarea șefului de schimb e superfluă. Sigur că merg, d-aia erum acolo, să les și să văd. Înțeleg însă și ceea ce trebuie : inginerul Paraschiv Nedelcu nu este numai un nerăbdător grăbit, ci și un diplomat desăvîrșit. Noroc că nu-s născut alaltăieri. Părăsim camera aparatelor de măsură și control, păsim bîjbîit pe un culoar întunecos și ieșim pe platforma furnalului nr. 5. Este cel mai mare din România. (Amintiți-vă : construcția lui a început în august 1975, la Galați. A fost pus în funcțiune într-o marți, 17 ianuarie 1978, la orele 10,05. Capacitate anuală = 1,8 milioane tone fontă = de 14 ori mai mare decît întreaga producție a României anului 1938 și de 8 ori decît aceea din 1950. Înălțimea = 99 m. Gîndit exclusiv la IPROMET București. 1 200 de constructori de la ICMSG s-au ocupat cu următoarele: au săpat pentru furnal 1,36 milioane mc de pămînt și au executat 932 000 mc umpluturi; au forat pînă la 32 de metri adîncime un număr de 1 823 piloți; au turnat 142 000 mc betoane; au ridicat 22 000 tone de construcții și confecții metalice și au montat 14 500 tone de utilaje tehnologice, precum și 12 km de cale ferată pentru deservirea lui exclusivă ; capacitate = 2 700 mc. Este mare, cel mai mare, v-ați convins ? Într-adevăr, retineți doar că alături de F 5 se află în plină construcție F 6, de 3 600 mc...) Încă o dată am prilejul să verific validitatea zicerilor după care fiecare gîndește cît și cum este pregătit să gîndească, și vede cît și cum este pregătit să vadă. În ceea ce mă privește, în astfel de clipe și privind jur-împrejur, iar și iar — nu mă sfiesc să recunosc că am mai pățit-o și la Călan, și la Reșița, și la Hunedoara — îmi trec prin minte exclusiv idei de în bătrînul Heraclit citire. Știți dv., afirmațiile acelea ale grecului după care unica substanță a lumii ar fi focul, că din foc iese lumea, că sufletul și viața sînt foc, că totul curge și că totul devine. Ceea ce nu mă împiedică să văd și să înregistrez — ori poate tocmai de aceea — operația în sine: furnalistul șef Dumitru Grădinaru apasă un buton care face ca mașina de găurit ștuc să se apropie și în cîteva clipe să și perforeze masa de șlampare. O altă apăsare și mașina se retrage. Pe orificiul practicat astfel răbufnesc deja primele scîntei, apare și ceva fontă, puțină. Moment în care Emil Sîrbea și Radu Șerban — ambii furnaliști și tineri — se reped cu o țeavă lungă și subțire ca o lance de turnir spre rana gîlgîindă de foc, o mistuie și o extirpă cu foc și mai mare atît de jetul oxigenului suflat prin capătul acestei sarbacane sui-generis... Lărgit ca prin farmec, orificiul devine un bubuitor izvor de fontă care pornește bezmetic în căutarea oalelor de turnare. Le găsește cu un etaj mai jos, fixate pe vagoane de cale ferată — cupe uriașe de 100 de tone fiecare, căptușite-burdușite cu materiale refractare. Într-o oră, cele cinci oale — împinse cu putere și șuierături codificate anume de către locomotive diesel — se trezesc pline ochi cu fontă lichidă. Noapte fiind, privite de sus și de la suficientă distanță, par a fi scule menite să slujească masa personajelor plăsmuite de mintea altui Swift. Dar cum trece această oră pentru cei care dirijează pe igheaburile dorite torenții de metal, numai ei, furnaliștii, o știu ca adevărat. Înarmați cînd cu jordii metalice lungi, cînd cu furtunuri cu apă, cuirijează ici un traiect de foc, dincolo întăresc un perete, mai încolo sar peste scocurile pline cu metal alergător, bocănesc cu tălpile de lemn (foarte bun izolator termic) ale bocancilor lor peste podețe anume amenajate, își string în jurul trupurilor hainele ignifugate, ori pe celelalte, considerate de ei mai bune, din foaie de prelată...

Îl priveam pe Dumitru Grădinaru și mă minunam cum de nu ia foc. Împreună cu subinginerul (în noaptea aceea pe post de maistru) Neculai Răducanu erau atît de apropape de riul dogoritor încît vedeam bine cum le fumegă hainele ! Reporterul, de la zece metri și fără cască de protecție, simțea cum părul îi stă gata-gata să se aprindă. Nori uriași, albi și negri, erau supți sub acoperișul în formă de hotă. Becuri de sute de wați, cu vapori de mercur, deveniseră parcă simple stele fixe și negre-albastre într-un cosmos portocaliu strălucitor. Din chepengurile de întunerie, răbufneau odată cu concertul locomotivelor vînturi cu temperaturi arctice. Așa-i meseria de furnalist : te frige și te ngheață... Același corp trăiește în același timp toate anotimpurile. Cînd auziți despre siderurgiști precum că sînt oameni călîți, apoi aflați că nu-i vorba de nici o metaforă ! Aerul e plin de fluierături, bufnituri, ropote, vijelii, viscole de scîntei, ninsori cu praf roșu de minereu și negru de cocs, cu particule strălucind alb-diamantin de siliciu... Și totuși oamenii acestia, furnaliștii, se mișcă printre șanțurile cu foc cu atîta calm de parcă ar fi grădinari care-și udă răsadurile, mutînd, după cum le e voia și nevoia, firul șanțurilor cu apă. Se pare că lecția cumpătului bine strunit a fost excelent însușită de către furnaliștii gălățeni. Gravitatea fețelor indică lungi excese meditative. (Recunosc că am și rîs : „Ia te uită unde mă așteptă Suetoniu", mi-am zis citind indemnul «grăbește-te încet» grafiat cu litere mari pe un perete al secției furnale-aglomerare. Altfel zis se recunoaște că graba strică treaba. Tot acolo se poate citi și «nu gîndi cu mîinile». Ceea ce-i firesc. Etapa mușchilor bine cotați și dezvoltați este pe ducă în treburile platformei. Iată-i dincoace, în a doua hală (furnalul nr. 5 are 2 șticuri pentru fontă și 2 șticuri pentru zgură) pe furnaliștii Ion Culică, Paulică Grecu, Constantin Albu, Iorgu Berdan, Vasile Popa. Refac cu mîinile cei 5 m de jgheab deteriorat. Altfel spus, pregătesc front de lucru pentru schimbul de mîine dimineață. Scuzați, de astăzi dimineață ! Sînt cam singurele operații — acestea de platformă — care au mai rămas într-o măsură mai mare pe seama mîinilor. În rest ? Totul este după și ca la carte : mecanizat și automatizat. (Apropo de carte : încă de pe vremea cînd se ridica furnalul, șeful secției, inginerul Oancea Buzea, a scris o carte. Titlul ei : „Furnalul nr. 5, fluxuri tehnologice, utilaje, instrucțiuni de lucru NTS și PSI". Cartea are 682 de pagini și a fost tipărită la Galați, în 1977, iar scriitorul ei n-a primit drepturi de autor nici măcar un singur leu. A întocmit-o după orele de program. Fiecare șef de formație deține cîte un exemplar. În camera aparatelor de măsură și control, cu copertele ferecate în oțel, de parcă ar fi vorba de cine știe ce Tetraevanghel, respectivul volum stă agățat la dispoziția tuturor acelora care vor să-i răsfoiască. Și bănuiesc că nu-s puțini, de vreme ce oțelul copertei s-a lustruit ! O carte oarecum asemănătoare scrie acum inginerul Mircea Ionescu. Titlul ei ? Furnalul nr. 6...). Ceea ce, bineînțeles, impune o calificare deosebită. Meseriile întîlnite pe platforma furnalului întrețin astfel de arderi este impusă de calitatea deosebită a pregătirii și experienței lor. Pentru a le spori pe ambele, oamenii furnalului se cresc unii pe alții cu o îndîrjire rar întîlnită. Mândel Ganea a învățat meseria la Hunedoara (în plus a terminat și liceul și o școală de maiștri), iar acum îl pregătește pe Sandu Miluca, nou venit. Gherghina Chetran, 34 de ani, mașinist bandă, mamă a patru fetițe între 5 luni și 17 ani, a fost eleva actualului șef de schimb, ing. Paraschiv Nedelcu, 32 de ani. Toma Teodorescu, 34 de ani, îl pregătește într-ale meseriei de electrician pe Neculai Munteanu, 19 ani. La F5 teoria face cea mai bună casă cu experiența. Șeful schimbului anterior, Ion Mohorea, 28 de ani, inginer în cel de-al treilea an de stagiatură, se bazează în mare măsură pe cel... 28 de ani (dar de... meserie) ai lui Ion Blaj, 44 de ani, furnalist șef... Exemple mai sînt pentru că, vorba aceea, noaptea a fost mare și am trecut pe la majoritatea punctelor de lucru. Privindu-i cum lucrează pe acești oameni am înțeles și cum a fost posibil ca luna martie să se constituie în lună record de producție, dar și ce a fost determinant pentru ca și în zilele de 5, 19, 21, 22 aprilie, zisul eveniment să se repete. Exact așa a fost posibil ca în această noapte, după cea de-a patra descărcare, cifra tonelor de fontă elaborată suplimentar s-a rotunjit. „A fost noaptea celor 12 000 de tone obținute peste plan numai de la F5", încearcă să învingă vacarmul ing. Paraschiv Nedelcu.

...Undeva, peste Dunăre, zorile concurează culoarea fontei din trenurile care se îndreaptă spre oțelării. A fost noaptea miilor de tone ? Dimpotrivă, dimineața lor !

MIRCEA BUNEA

VETRELE MUNCII SĂRBĂTORESC

ZIUA MUNCII

1 MAI

Știam că vestita întreprindere de utilaj petrolier „1 Mai" acoperă singură 2,5 la sută din întreg exportul țării noastre și că instalațiile ei de foraj sînt prezente din Algeria pînă în Venezuela, din Turcia pînă în Filipine, din Bangladesh pînă-n cercul polar, dar nu ne așteptam ca tocmai soliditatea și fiabilitatea mastodonților ploieșteni să dea, în preajma zilei de 1 Mai, bătăi de cap directorului Exportului, inginerul Paraschiv Vlăsceanu.

— Ce ne facem ? — se plîngea. Deunăzi, am primit solicitări de la beneficiari stricte pentru piese de schimb la instalații livrate acum 15 ani, și mai bine, care „refuză" să mai dea din uz, deși în practica internațională termenul de garanție și de service nu depășește niciodată zece ani. Dar în 15 ani utilajele noastre au fost în întregime înnoite, multe piese nu le mai producem, pentru ele ar trebui reluat un ciclu de fabricație, sînt necesare SDV-uri... Firește, ne vom strădui, îi vom satisface cu orice preț pe beneficiari. Pentru prestigiul fabricii.

Faptul că reportajul închinat modului în care această vatră a muncii ploieștene întîmpină 1 Mai l-am început cu exportul nu este întîmplător, fiindcă tocmai acesta ilustrează cel mai pregnant nivelul ridicat, măiestria constructorilor de utilaj petrolier. În ultima ediție, pe 1978—1979, a marelui catalog al industriei mondiale a petrolului editat de prestigiosul „World Oil", simpla înșirare a echipamentelor românești oferite la export ocupă **67 pagini mari** ! E drept, alături de „1 Mai" figurează și cîteva întreprinderi specializate din Tîrgoviște, Cîmpina, Bărăgan, București, dar majoritatea produselor s-au născut la Ploiești.

Nu am dori însă, chiar dacă prilejul este sărbătoresc, să prezentăm imagini idilice. Exportul întreprinderii s-a cvadruplat în ultimul deceniu înfruntînd o concurență aceră și impunîndu-se, evident, doar prin multă sa tehnicitate. Pentru a nu ne pierde în detalii, vom invoca doar simplul fapt că în timp ce în 1970, bunăoară, o anumită instalație încăpea în 15—20 vagoane, azi instalația corespunzătoare perfecționată necesită pentru transport 50—60 și chiar 70 vagoane (de pildă F 400 — 4 DH). Inutil de precizat că mărimea considerabilă a volumului nu se datorește simplei creșteri în greutate a materialului, ceea ce ar scumpi prețul și ar fi aberant din punct de vedere tehnic, ci sporirii gradului de complexitate și de eficiență. În prezent, „1 Mai" fabrică întreaga gamă de utilaj petrolier utilizat în țară și peste hotare, cu singura excepție, în cazuri izolate, a unei aparaturi cu totul speciale, care însă nu reprezintă decît cîteva procente din costul întregii instalații.

1 Mai 1980 îi găsește pe proiectanți, ingineri, tehnicienii uzinei și ai institutului de specialitate preocupați, mai mult ca oricînd, să înfrunte dificila conjunctură în care se găsește industria petrolieră pe plan mondial. Drept care, ei sînt angajați în ceea ce am putea numi cursa spre **marea adîncime.**

Inginerul Ștefan Diaconescu, șeful secției din „1 Mai" a Institutului de cercetări și proiectări de utilaj petrolier (ICPUP) din Ploiești, explică :

— Această direcție a devenit marcată în lume abia după declanșarea crizei energetice. Înainte, forajele de mare adîncime aveau un scop predominant științific, geologic, urmărind îmbogățirea cunoștințelor noastre despre scoarța terestră, nicidecum exploatarea hidrocarburilor. La Congresul petrolului de anul trecut, la care am participat, s-a indicat drept **una** din căile de sporire a producției forajul la mare adîncime, care este însă complicat și costisitor. Va fi un adevărat salt, fiindcă în prezent în S.U.A., Uniunea Sovietică, Orientul Mijlociu nu se depășesc, de regulă, 3 500 m, care reprezintă o ADÎNCIME MARE, dar se deosebesc de ceea ce petroliștii înțeleg, intervertind ordinea cuvintelor, prin MARE ADÎNCIME.

— Aceasta din urmă ar însemna deci...

—...tot ce depășește 4 500 m. Să nu se deducă însă din cele de mai sus că, în ce privește întreprinderea „1 Mai", ar fi vorba de o reorientare bruscă, peste noapte. Astfel, F-320, care a intrat mai de mult în fabricația de serie, este destinat să foreze la 6 000 m. Bineînțeles, nu ne oprim aci : F-400 poate ajunge pînă la 7 000 m și de pe „cum ne preocupăm de proiectarea unor instalații care să foreze, în orice condițiuni, pînă la 10 000 m și poate chiar mai jos. Reținem : „în orice condiții", fiindcă în situații mai speciale, și manifestînd deosebită grijă, se poate fora la adîncimi mai mari decît prevede utilajul respectiv. Cît privește cei 10 000 m de care vorbeam mai înainte și pentru care ne pregătim și noi, trebuie spus că nici americanii nu au atins acest nivel, recordul lor fiind de circa 9 300 m. Se cunoaște însă mai puțin că **recordul european de mare adîncime a fost atins de o instalație de foraj românească**, anul trecut în Republica Democrată Germană : 8 008 m.

— Așadar, acesta este viitorul ?

— Să ne ferim de vorbe mari. La Congresul petrolului s-au făcut pronosticuri privind reducerea ponderii petrolului în consumul mondial de energie în jurul anului 2000. În schimb, Terra dispune de cărbune pentru sute de ani. Poate că o ironie a soartei dar și ca un semn al vremii, la Congresul petrolului s-a vorbit destul de mult despre... cărbune, care apare ca o alternativă de mare viitor. În acest context larg, trebuie arătat că și întreprinderea „1 Mai" își diversifică producția și că, deși utilajul petrolier continuă să dețină ponderea principală, azi se fabrică aci utilaj minier, utilaj pentru industria siderurgică și metalurgică, precum și mașini-unelte speciale. Actualmente, ne preocupă îndeosebi instalațiile de foraj puțuri de mină cu diametre mari : 4 m și peste. Românii posedă rezerve însemnate de cărbune, dorim cît mai bine să le stăpînim și sîntem datori să punem la punct utilajele pentru valorificarea cît mai eficientă a acestei avuții, de care energetica țării are atîta nevoie.

— După cîte știm, și în acest domeniu se pregătește la „1 Mai" premiere.

— Pînă foarte recent, puțurile de mină se săpau manual — aproape că am putea spune : cu tîrnăcopul — din lipsă de utilaje. Anul trecut, lîngă Oradea, s-a forat mecanic primul puț cu 3 m diametru, la 270 m adîncime, cu o instalație proiectată de ICPUP și realizată de „1 Mai", adaptată de la petrol. Întrucît cerințele se înmulțesc, am elaborat proiecte de utilaje destinate exclusiv minelor de cărbune, sisturilor bituminoase etc. Se pregătește lansarea în fabricație a unei instalații F 400 M pentru găuri de puțuri miniere de 5 m diametru pînă la 500 m adîncime, **premieră națională** ; FMP 1 000, de un tip încă necunoscut în lume, va fora puțuri de mină de 6 m diametru pînă la 600 m sau 5 m diametru pînă la 1 000 m. Va fi o **premieră mondială.**

Deocamdată, petrolul rămîne, cum e și normal, pe primul plan la „1 Mai". Să revenim deci la marea adîncime. Asimilarea și testarea acestor utilaje prezintă caracteristici cu totul ieșite din comun. Călar în aceste zile premergătoare marii sărbători specialiștii se confruntă cu asemenea probleme.

Zăcămîntul petrolifer se poate asemui, în anumite împrejurări, cu o bombă necxplodată — observă inginerul Nicolae Tomulescu, șeful atelierului de tehnologie. La mare adîncime întîlnești presiuni chiar de peste o mie de atmosfere. Lesne de înțeles cum trebuie să arate, în aceste condiții, preventoarele de erupție pe care le fabricăm. Iar dacă o asemenea cifră nu spune prea multe nespecialistului, suficient de amintit că recent, într-o erupție necontrolată în Golful Mexic, nici măcar un bloc de beton de 300 t și 12 m diametru nu a reușit să stăvilească jetul ! Iată de ce asimilarea instalațiilor de foraj de mare adîncime înseamnă un examen serios pentru noi. Agregatele au gabarite mult superioare celor cu care eram obișnuiți — mese rotative de 70 t, capete hidraulice pentru coloane de foraj de 500 t—600 t, față de cele de 200 t—300 t de azi, a căror turnare este extrem de dificilă. Colaborăm cu Întreprinderea de mașini grele București. În plus, trebuie să reziste presiunilor ridicate. Pentru o presiune nominală de 1 050 atmosfere facem probe la 1 400—1 500 atmosfere (și vom crește pînă la 2 000, în viitorul apropiat). În standuri cu ziduri de beton de o jumătate de metru, ca la o cazemată !

Așadar, fără umbră de exagerare, se poate afirma că la „1 Mai", în preajma lui 1 Mai, se muncește la cea mai înaltă presiune.

Și vorbind de sărbătorirea lui 1 Mai de către constructorii de utilaj petrolier românesc nu ar trebui să-i uităm nici pe cei care poartă peste hotare mărea și mîndria fabricii. Ne povestea lăcătușul montor Ion C. Anghel de la secția montaj general despre un 1 Mai recent petrecut de români în inima Saharei, la umbra unei instalații românești, undeva între Libia și Niger : la Rhudenuz, un punct pierdut în deșert pe care probabil nu-l veți găsi pe nici o hartă. De 1 Mai, conform contractului cu partenerul algerian, românii aveau zi liberă. S-a pornit însă cu cîteva zile înainte o furtună de nisip de nu se vedea om cu om, astfel încît la muncitorii surprinși de uraganul pustiului nu a mai putut ajunge schimbul. Camionul de la Rhudenuz a încercat să se întoarcă spre locație, dar a făcut cale întoarsă : la 5 m vizibilitatea era zero ! Parcă te afli într-un nor de nisip. Sau în neant.

— Și românii de la locul lui Anghel?

— Au mîncat, alături de algerieni, trei zile și trei nopți, fiindcă acolo nu pot exista nici pauză, nici sărbătoare. Așa au petrecut 1 Mai. Era acolo unul Ion Ionel, brigadier de la Întreprinderea de foraj Tîrgu Ocna. Așta i-a concurat serios pe occidentali. Lucra cu încă cinci români la un 3 DH 250. A forat trei găuri, în timp ce ceilalți nu au forat decît una, deși beneficiau și de un diesel electric, un IDECO de ultimul tip. Cît privește condițiile naturale, erau absolut identice, se lucra în perimetre vecine. Au învins românii, fiindcă au pus mai multă inimă, aveau mîndria lor. Și cu am tras greu la Rhudenuz și la Hassem Messaoud. De felul cum munceam noi depindea renumele utilajului, al uzinei noastre ; și apoi, vrofam să arăt **prețul meu ca om.**

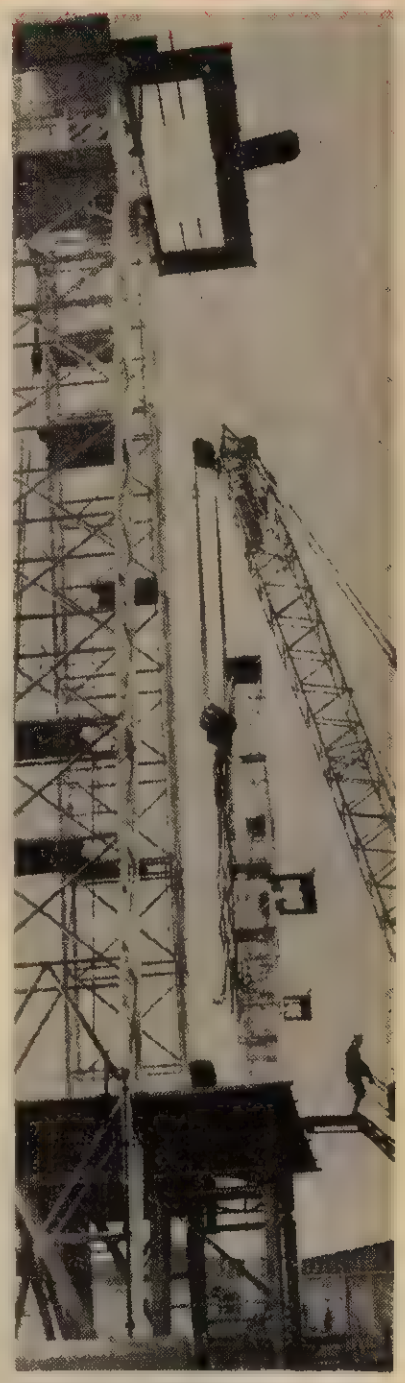

Ce minunat fel să sărbătorești 1 Mai într-o depărtată Sahară sau la tine acasă, în patrie, arătînd prin muncă prețul tău ca om !

I. NICULESCU

1 Mai la „1 Mai":

Cursa spre marea adîncime

În sectorul 3 al Capitalei

Săptămîna record a fost chiar așa, adică record!

În întîmpinarea zilei de 1 Mai, cetățenii sectorului 3 al Capitalei au dat lansat o tulburătoare bătălie cu timpul, cu ei înșiși, bătălie pe care au oțelit-o, simplu, sub un nume, săptămînă record. La ora la care așternem rîndurile de față, cele 7 zile ale acestei pilduitoare bătălii, pusă sub semnul cinstei noi calități și a depășirii angajamentelor, s-au încheiat, rezultatele ei dîndu-ne dreptul să scriem că săptămîna record a fost chiar așa, adică record !

Întrînd în domeniul cifrelor, să notăm că producția marfă a înregistrat, de duminică pînă duminică, o depășire a angajamentelor inițiale cu 15 milioane de lei, I.M.B., I.C.D., I.P.A.U.S., „Policolor", „Unirea", I.A.S.B., „Prodin" și „Biofarm" numărîndu-se, mai ales primele 3, printre întreprinderile cu rezultate deosebite La Întreprinderea de medicamente, de pildă, Lucreția Georgescu, Niculina Ene și Maria Lungoci și-au condus echipele, cu dăruire și perseverență, spre șoruri de 5 pînă la 7 la sută ale planului, ceea ce s-a întîmplat, alegem dintr-o listă abundentă, și în alte unități, la I.C.D., unde Vasile Degheluță și colectivul său au depășit prevederile de plan cu 22 de procente.

În același interval, 14 întreprinderi din sector, cele enumerate mai sus ca și „Miraj", I.E.A., Bragadiru, I.C.S.I.T. „Faur", C.C.P.F.T.T., I.C.C.F., C.E.P.I.U. etc., au îndeplinit planul cincinal la producția industrială globală, situînd sectorul 3 pe un loc fruntaș, ca o consecință firească a modului energic, responsabil, în care au acționat Comitetul de partid al sectorului, Comitetul executiv al Consiliului popular, toți oamenii muncii din întreprinderile și cartierele sectorului. Operînd din nou o selecție, se enumerăm cîteva din realizările suplimentare obținute în cele 7 zile și 7 nopți ale săptămînii record: 6 tone de laminate finite pline din oțel, 30 de tone de țevi din același material, 200 de oțel carbon și aliat pentru construcții de utilaje, toate la „Republica", 60 de tone de produse macromoleculare de bază și 30 de rășini la „Policolor", aproape 8 milioane de sticle și borcane la I.A.S.B., mii de metri pătrați de țesături de tot felul la „Prodin", „Unirea" și „Crinul" etc.

În altă ordine de idei, nu demult, Consiliul popular al sectorului 3 a fost distins, ca urmare a ocupării locului 1 în întrecerea socialistă de depășire a sarcinilor de plan, de bună gospodărire și înfrumusețare a cartierelor, cu Ordinul Muncii clasa I. Această distincție i-a onorat pe cetățenii sectorului, dar i-a obligat și mai tare, comportarea lor în ceasurile ultimei săptămîni demonstrînd limpede că succesele de anul trecut n-au fost privite decît ca o temelie pentru noi și noi realizări. Ziua de 1 Mai și, odată cu ea, primăvara au fost întîmpinate cu lopata și mînecile suflecate. Întinse terenuri virane, o suprafață mergînd pînă la 100 de mii de metri pătrați, au fost încredințate colectivelor de oameni ai muncii în vederea transformării lor în grădini de legume și zarzavaturi. Unele din ele au devenit deja, grație promptitudinii cu care s-a lucrat, suprafețe utile, recoltele lor urmînd să ia, cît de curînd, drumul cantinelor muncitorești. Astfel, urmînd indicațiile date de Consfătuirea de la C.C. al P.C.R. din februarie, lucrătorii de la I.C.M.E., „23 August" și „Republica" au amenajat, în zona Gării Călărașilor și a Bulevardului Industriilor, întinse grădini de legume și zarzavaturi, cîte 15 mii de metri pătrați fiecare, un calcul general anticipînd recolte bogate.

Au continuat, în ritm susținut, lucrările de finalizare a bazei de agrement Titan. Amenajată pe o fostă groapă de gunoi, aceasta a fost, parțial, dată în folosință anul trecut, în prezent fiind aproape gata alte două bazine de înot, unul pentru adulți și unul pentru copii, în jurul cărora vor înflori 5 mii de trandafiri, din care mare parte au fost plantați cu sprijinul entuziast al cetățenilor, al tinerilor îndeobște.

Ar mai fi, firește, multe de spus. Despre amenajarea zonelor verzi, cuprinzînd 10 hectare, despre sutele de propuneri venite de la populație prin intermediul unor cutii metalice pe care stă scris „Poșta edilitar-gospodărească a sectorului 3", despre milioanele de ore de muncă patriotică, mai exact 10, prestate în aria sectorului în primele 3 luni ale anului în curs, cîte n-ar mai fi de spus! Ne oprim însă aici, nu înainte de a repeta că, în sectorul 3 al Capitalei, săptămîna record dinaintea zilei muncii, a solidarității internaționale a celor ce muncesc, a fost chiar așa, adică record! O săptămînă exemplară prin sensurile ei : hărnicie, seriozitate și abnegație.

EMIL NEGOIȚĂ

1 MAI

VETRELE MUNCII SĂRBĂTORESC ZIUA MUNCII

Tîrgoviște, cetate de scaun a istoriei, cetate de scaun a siderurgiei

La ora 2 din noapte au început pregătirile pentru șarja T-45194. Pentru cine nu știe, voi spune că „T" înseamnă Tîrgoviște. Operația de ajustare, cum îi spun oțelarii, a durat o jumătate de oră. Dolomita s-a sudat cu căptușeala de magnezită a cuptorului nr. 7 care în acest chip a fost reparat la cald. Este una dintre operațiile pregătitoare obișnuite ale oricărei șarje. Începînd cu 2 și jumătate, timp de 5 minute, mașinista de pe podul rulant, Ana Cernat, a descărcat în cuptorul de 100 de tone prima benă de fier vechi. Topirea a început la 2 și 35. La 3 și 15 și apoi la ora 4 au fost descărcate benele a doua și a treia. La 4 și un sfert procesul de topire a masei metalice era încheiat. La 5 și jumătate oțelarii au început operația de dezoxidare iar o oră mai tîrziu se începea evacuarea șarjei de oțel aliat T-45194.

Renunț acum la reportajul proiectat, al istoriei unei șarje, în favoarea concluziei lui scurt exprimată în observația că șarja căreia i-am fost martor s-a nimerit a fi dintre cele mai obișnuite și lipsite de „evenimente", în afara celor firești, strict profesionale. Voi spune însă că, în altă perspectivă decît a întîmplărilor „senzaționale", tocmai acest lucru, tocmai acest tipar comun, stabil, reluat zilnic, al muncii, mi se pare senzațional în felul lui. Da, la capătul unei nopți de muncă, înspre orele 7 ale uneia dintre aceste dimineți de primăvară, sute de oameni ieșeau pe porțile Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște și se îndreptau către casele lor din cele 11 microraioane ale orașului, către blocurile albe peste care se răsfrîngeau primele valuri de lumină, ale răsăritului de soare. Și-n aerul curat, răcoros încă, venea purtat parcă de un fir de vînt parfumul livezilor din preajma Tîrgoviștei îmbrăcate în haina fragedă a florilor imaculate. Inginerul Alexandru Niculescu, șeful schimbului în timpul căruia la Oțelăria electrică nr. 2 fusese elaborată șarja T-45194, are 34 de ani și este un om nescăpărător la vorbă. Cu liniștea neturburată a oamenilor foarte siguri pe ei și convinși că viața lor și-a celor din preajma-le se află pe drumul cel bun, îl întovărășește esențialul, astfel încît furnicarul șirurilor de oameni care intră sau ies de la lucru, imaginea turnurilor industriale ale Tîrgoviștei și a zidurilor celor mai de fostei cetăți de scaun să se limpezească iar din complexitatea lor să devină simple și ușor de înțeles : nu cu mulți ani în urmă, ceea ce astăzi se vede era abia o năzuință, un gînd, un vis chiar. De fel dintr-o comună de pe lîngă Tîrgoviște, Alexandru Niculescu lucra pe vremea aceea la Hunedoara dar tot cunoaște ziua cînd s-a hotărît județului abia înființat, Dîmbovița, și capitalei lui, Tîrgoviște, un destin pe măsura timpului socialist al țării. Acea zi și-o reamintește orice tîrgoviștean. Era 22 iulie 1969.

Atunci, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a hotărît amplasarea noilor obiective economice de pe tînăra platformă industrială a Tîrgoviștei. În februarie 1970 începeau lucrările de construcție la Întreprinderea de strunguri „Saro", în aprilie la Întreprinderea de becuri „Romlux" iar în august, același an, la Combinatul de oțeluri speciale. Trei ani mai tîrziu, la 14 decembrie 1973, cu ocazia unei vizite de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în județul Dîmbovița, avea loc inaugurarea Combinatului de oțeluri speciale din Tîrgoviște. Era pe cînd să se numere printre vetrele siderurgiei românești. Acum, inginerul Alexandru Niculescu îmi spune : După cum se știe, în cinstea Congresului al XII-lea al partidului, la Combinat a fost elaborată prima șarjă de oțel. Ceea ce se știe însă mai puțin este că, în același timp și în cinstea aceluiași mare eveniment din viața partidului și-a națiunii întregi, la noi, la Tîrgoviște a fost dat în funcțiune un nou cuptor electric de aceeași capacitate cu cel de la Călărași : 100 de tone. Este chiar cuptorul cu numărul 7 în care s-a născut, în fața ochilor noștri, cu cîteva ore în urmă, șarja T-45194. Două evenimente de aceeași anvergură au reținut în mod diferit atenția opiniei publice. Firesc : s-a vorbit mai mult despre cel ce avea o valoare simbolică, reprezentînd prima șarjă de „oțel de Bărăgan", cum s-a zis. Fie și din acest exemplu, tragem concluzia că la Tîrgoviște industria oțelului a intrat într-o vîrstă a maturității în care un eveniment cum e cel amintit își măsoară importanța cu altele, asemănătoare, ce l-au precedat, încît el e luat în considerare ca un act al unor ritmuri obișnuite ale muncii".

Într-adevăr, industria Tîrgoviștei a trecut de faza de „pionierat", acum energia și inteligența oamenilor nu se mai răsfrînge în primul rînd pentru „construcții-montaj" și „montaj-utilaje" ci pentru creșterea productivității și a calității produselor fabricate aici, ceea ce este un semn de maturitate, evident, de reașezare a vieții în structurile noi ale unei munci intensive, de cît mai mare eficiență. Dar drept dovadă că nu e îndepărtată amintirea acelor ani cînd abia se deschideau finanțările marilor investiții care aveau să schimbe înfățișarea orașului poate fi recomandarea pe care ne-o face nouă, reporterilor, tovarășul Florea Ristache, prim-secretar al Comitetului județean de partid Dîmbovița, ca să mergem la Întreprinderea de utilaj petrolier, cea mai veche întreprindere tîrgovișteană, pentru a afla felul cum sînt concepute aici „cultul și competența meseriei". Secretarul adjunct al comitetului de partid al întreprinderii ne spunea la rîndul său, scurt, clar, cuprinzător : „Chiar și pînă acum vreo zece ani, cînd Tîrgoviște era considerat, cu o expresie des uzitată, un oraș de pensionari, întreprinderea noastră a avut un lot de foarte bun specialiști. Cînd a luat ființă platforma industrială, de unde puteau fi aduși oameni dacă nu în primul rînd de la noi ? Nu eram noi cea mai mare și mai veche întreprindere din județ ? Iar ca oamenii aceștia să poată ajuta acolo unde aveau să lucreze trebuiau să fie, desigur, dintre cei mai pricepuți. Sigur că am avut grijă ca pe măsură ce astfel de transferuri aveau loc să ne creștem singuri un nou lot de cadre. Însă inițiativa de care e vorba acum a luat amploare în urmă cu doi ani, țin minte precis și ziua, exact pe 2 martie în 1978. E vorba ca tineri calificați să lucreze împreună cu muncitorii specialiști pentru a ajunge ei înșiși muncitori de înaltă calificare. Împreună am hotărît însă să ne îngrijim ca inițiativa aceasta să fie trainică și neapărat de bună calitate. De exemplu, n-am avut în vedere tinerii care nu făcuseră armata. Despre cei cărora nu prea le place meseria, nici nu mai vorbesc. Dintre muncitorii tineri calificați i-am selectat pe cei mai buni. Durata școlarizării se întinde pe doi-trei ani, fiindcă am spus că vrem să facem un lucru temeinic, nu de mîntuială. Ca să fie așa, i-am lăsat pe tineri să-și aleagă singuri omul de la care aveau să învețe iar pe cei mai vîrstnici, pe specialiștii noștri, de asemeni i-am lăsat să aleagă pe cine vor dintre tinerii lor ucenici. În nici un caz deci nu i-am obligat să întreprindă ceea ce ei n-ar fi vrut. Și-apoi, desigur, în felul acesta au fost folosite cum nu se putea mai bine gradul de rudenie, faptul că unii erau dintr-aceeași comună ori, pur și simplu, firească și omenească simpatie care, oricît ne-am strădui noi, există sau nu există între doi oameni. Peste o mie de tineri sînt cuprinși în această acțiune. Amintesc pe Ion Stuparu care învață de la Marin Ciobanu, strungar pe Florea Stan care ucenicește pe lîngă Vasile Boțis, matriter, pe Nichita Gheorghe și Nichita Petre, pe Florin Burșeanu și Liliana Militaru. Am căutat să ne formăm tineri muncitori de înaltă calificare în toate meseriile. Dacă judecăm după tehnicitatea produselor noastre, am putea spune că inițiativa aceasta deja a dat rezultate strălucite. Dar nu ne grăbim, cu atît mai mult cu cît vrem să devină o formă permanentă de creștere a gradului de calificare al oamenilor. Sînt, cum știm, forme și forme de pregătire. Unele costă bani grei. Aceasta, folosită de noi, este la obiect și din inima și conștiința fiecăruia".

În contextul general al dezvoltării întregii țări, județul Dîmbovița oferă un exemplu strălucit al justeței politicii partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării. Prin grija conducerii superioare de partid, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, județul Dîmbovița a înregistrat o puternică dezvoltare în toate domeniile de activitate. O exemplificare semnificativă a acestei dezvoltări este fără îndoială, creșterea producției industriale a acestui județ de la 3 miliarde de lei în 1969 la 24 de miliarde în acest an. Cu o margine pe cele mai înalte culmi ale Bucegilor, pe vîrful Omu, la 2507 metri, și cu altă latură hotarnicită la sud în lumina soarelui Cîmpiei Române, Dîmbovița este un spațiu plenar și fertil al muncii concentrate mai ales într-o industrie de mari proporții, semn și certitudine a împlinirii idealurilor socialiste ale oamenilor acestei vechi vetre românești.

În vara anului 1969, cînd județul Dîmbovița și capitala sa porneau pe drumul unui destin nou, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Tîrgoviște tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Cunosc municipiul și județul Dîmbovița din anul 1935. Mă leagă multe amintiri de aceste locuri, de activitatea desfășurată aici în condițiile ilegalității pentru apărarea intereselor oamenilor muncii. Nu departe de aici am fost arestat de Siguranță. Păstrez o amintire plăcută despre oamenii minunați pe care i-am întîlnit pe aceste meleaguri. Și atunci, în anii ilegalității, am simțit în rîndul muncitorilor, țăranilor, oamenilor muncii același sprijin, aceeași hotărîre de a urma politica comuniștilor, de a face totul pentru triumful socialismului în țara noastră. Și iată, tovarăși, că ceea ce acum 34 de ani era un vis și ca să spun așa un vis frumos, dar care încă nu se întrevedea cînd va fi, a devenit astăzi o realitate".

În prag de 1 Mai, devenită la capătul unui efort îndelung una dintre strălucitele izbînzi și realități ale socialismului în România, vechea urbe munteană își redescoperă continuu vocația actualității întîmpinînd sărbătoarea muncii prin remarcabile succese în muncă, astfel încît, asemeni prezentului ei, viitorul însuși — prefigurat de hotărîrile Congresului al XII-lea — a devenit o realitate. Dacă planurile noastre înfățișează viitorul nostru iar aceste planuri sînt legiferate, la Tîrgoviște ca pretutindeni în țara românească viitorul are putere de lege.

D. CONSTANTINESCU ■

VETRELE MUNCII SĂRBĂTORESC ZIUA MUNCII

1 MAI

Lucrătorii pădurii sînt bărbați adevărați

Vasile Sava s-a născut la 7 noiembrie 1929, în orașul Piatra Neamț. A terminat liceul la Piatra Neamț și Facultatea de științe economice, la Iași. Din 1956 este director, la început al Unității de industrializare a lemnului din Tarcău (Neamț), apoi director al Întreprinderii forestiere de exploatare și transport Suceava. Este decorat cu mai multe ordine și medalii, printre care : Ordinul Muncii clasa I, Ordinul „Tudor Vladimirescu", clasa a IV-a, Steaua Republicii Socialiste România clasa a V-a, Ordinul „23 August" clasa a V-a. Este membru al Partidului Comunist Român, din 1954 și membru supleant al C.C. al P.C.R. Face parte din Consiliul de conducere al Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții.

— Am aflat, tovarășe Vasile Sava, că din 50 de ani cîți aveți, 32 de ani sînt de muncă ! Vi se par mulți ?

— Nu mi se par ! Și, în general, cred, nu pot fi mulți, mai ales atunci cînd îți iubești profesia, cînd te lupți să înveți, să te perfecționezi, să lași oamenilor tot sau aproape tot ce le poți lăsa : adică munca ta transformată în bunuri materiale.

— Vorbești de profesie, dar profesia dv. observ nu este neapărat aceea de forestier, ci de economist. Cum se face?

— Eu mai înainte de toate sînt forestier : am început să fiu forestier la 15 ani, după ce a murit tata care era tot forestier. Am început ca măsurător de lemn rotund, într-un depozit de materie primă. Jumătate de zi lucram în fabrică, jumătate de zi eram la școală, învățam. Am trecut prin mai toate sectoarele, iar în anul 1956, la 27 ani, am fost numit director al Unității de industrializare a lemnului Tarcău (Neamț).

— Ce a însemnat pentru dv. numirea în postul de director la o vîrstă atît de tînără ?

— A însemnat, cred, integrarea definitivă a existenței și activității mele în domeniul exploatării lemnului.

— V-au legat și alte sentimente de pădure ? Povestiți-mi un fapt care v-a lipit pădurea de suflet.

— Trăiam într-o mahala a orașului Piatra Neamț, unde ne despărțea de pădure doar apa Bistriței. Atunci, în timpul celui de-al doilea război mondial, am observat un fapt care cu siguranță m-a apropiat de pădure, a născut în mine un sentiment protector : oamenii, în lipsa lor generală, din nevoia de lemne, au pornit la tăierea pădurii la întîmplare. Mi s-a părut, de ce n-aș spune-o, un fel de jaf. Și un arbore crește greu ; de multe ori nu-i ajunge viața unui om, ca să ajungă la maturitate.

— Un renumit silvicultor român, Ion Drăcea, vorbea despre conștiința silvică a unui popor. Credeți că noi, românii, avem într-adevăr o conștiință silvică ?

— Avem cu siguranță ; conștiința silvică pleacă de la rolul și influența hotărîtoare pe care a jucat-o pădurea în viața și istoria noastră : de cînd ne știm ne-a apărat sau a fost element de apărare împotriva năvălitorilor, a hoardelor barbare cum le-a numit istoria ; pădurea, prin procesul ei de fotosinteză, ne întreține viața : pădurea înseamnă aurul nostru verde ! Preocupări pentru împădurirea suprafețelor golașe au existat încă din timpul strămoșilor ; preocupări pentru exploatarea pădurilor, pentru o exploatare rațională, de asemenea, au existat. Niciodată însă pădurea românească nu a fost exploatată mai rațional ca acum, urmare a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Vorbiți de o exploatare rațională a pădurilor. Dar cît de eficient se valorifică lemnul pădurilor tăiate ? Cît de integral ?

— De peste 22 de ani lucrez aici, în județul Suceava, în toate formele de organizare ale exploatării și prelucrării lemnului. Am lucrat și în 1958—1965, cînd preocuparea noastră principală era să scoatem doar un anumit procent de lemn, pentru cherestea, iar restul se dirija către depozitele de lemn de foc ! Nu era bine nici atunci, dar nu prea aveam cu ce să-l prelucrăm. Acum însă pe teritoriul județului Suceava au apărut unități industriale ca : fabrici de mobilă, combinat de celuloză și hîrtie, fabrici de PAL, de PFL, care valorifică lemnul mult mai eficient industrial. Sîntem un județ integrat din punct de vedere al valorificării lemnului.

— Adică vine arborele în Suceava și pleacă mobilă, în țară sau la export ?

— Nu, nu așa ; azi sîntem în stare să valorificăm integral lemnul rotund de rășinoase prin transformarea lui în : cherestea, așchii de lemn pentru celuloză, în compost. Cu excepția unui procent de 3 la sută (care e putregai și se întrebuințează ca lemn de foc), tot lemnul de rășinoase e folosit în scop industrial.

— Integrare industrială înseamnă, înțeleg, dezvoltare industrială. E vorba de așa ceva ?

— Am reușit la Suceava, prin modernizarea în primul rînd a centrelor de sortare și preindustrializare a lemnului, să scoatem lemnul cu coroană, din pădure, și fiecare bucățică de lemn să fie industrializată. De 3—4 ani ne tot modernizăm procesele de producție în fabricile de cherestea ; am schimbat complet tehnologia de fabricare a cherestelei de rășinoase prin introducerea sistemului de prelucrare în calote. În 1980 la această specie de lemn, rășinoase, preponderentă în activitatea noastră, am ajuns să întrebuințăm în scopuri industriale, peste 94 la sută.

— Dar au mai rămas cîteva procente !

— Reprezintă rumegușul, combustibil pentru centralele termoelectrice proprii; îl transformăm adică în energie electrică !

— Vorbeați de compost : ce este compostul ?

— Din munții aceia de coajă, pe care îi vedeați alteori și aici, la noi, obținem azi, prin măcinare, acest compost, folosit ca pat germinativ în sere ; ajută deci la dezvoltarea sectorului legumicol.

— Are nevoie de așa ceva agricultura?

— Are ; compostul e căutat ca pîinea caldă. Am livrat pînă acum Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare aproape 5 500 tone, cu toate condițiile climaterice nefavorabile. În 1980 ne-am propus să livrăm agriculturii peste 40 000 tone compost. Poate vom avea și noi, sucevenii, mai multe legume ; și chiar noi, forestierii !

— E și rentabilă activitatea asta, de a produce compost din coajă de rășinoase ?

— Vindem tona de compost cu 210 lei, și numai anul ăsta vom realiza opt milioane lei, valoare a producției ! Nu e deloc puțin dacă ne gîndim că rezultatele acestea, cojile, erau pînă anul trecut aruncate !

— Înseamnă că în munții de coji, care mai există la atîtea alte întreprinderi, putrezesc încă multe zeci de milioane de lei ?

— Din păcate, asta înseamnă ! Vina e toată a specialiștilor, a conducătorilor proceselor de producție care, cu măsuri de dotare minimă, ar putea salva aceste milioane. Noi, practic, le-am salvat astfel : am mecanizat lucrările de descojire a lemnului de rășinoase ; descojirea făcîndu-se acum nu la pădure, ci în centrele de sortare și preindustrializare și în fabricile de cherestea. Am concentrat deci depozitarea cojii, am montat cîteva mori cu ciocanele pe care unitățile agricole le folosesc la prepararea hranei animalelor, am mai montat cîteva dispozitive de transport și mănîncăm coaja. Folosim, în amestec, uree și sulfat de magneziu, conform rețetelor stabilite de cercetătorii institutului nostru de cercetare.

— Ați putea oferi și altora această experiență ?

— Experiența de la Suceava poate fi preluată de orice unitate, generalizată. Deocamdată, doar noi și colegii noștri din Piatra Neamț prelucrăm, folosim aceste deșeuri, coaja. Mă întrebați de avantaje : sînt mari. Înainte cheltuiam bani să transportăm coaja în afara centrelor, să scăpăm de ea. Azi vindem tona cu 210 lei ! Și doar doi oameni care deservesc o moară pot produce lunar 500 tone de compost !

— Ce se întîmplă acum la pădure ? Vă întreb pentru că observ la dv. un fel de îngrijorare.

— Lucrul la pădure e legat mult de natură : cînd zăpezile sînt mari, cînd ploile nu se mai termină, ca acum, lucrul la pădure e greu, anevoios, uneori imposibil. Dacă în ianuarie și februarie, cu toate zăpezile, am putut lucra, în martie și, în mod deosebit, în aprilie avem mari necazuri. N-o să credeți, poate, dar la ora asta, adică la sfîrșitul lunii aprilie, mai avem drumuri forestiere încă nedesăpezite: în bazinul Dornelor, în zona Stulpicani, Broșteni, și Cirlibaba. În unele parchete, zăpada este încă de un metru ! Și planul trebuie îndeplinit zilnic ; depășit chiar !

— Vă înțeleg îngrijorarea, dar probabil că forestierii sucoveni știu să-și achite obligațiile chiar și în astfel de condiții !

— Eu îi consider pe acești oameni, pe cei de la exploatări, adevărați bărbați, pe care multe din vicisitudinile naturii nu-i înfricoșează. Să dobori zilnic, cu un ferăstrău mecanic, 40—50 mc de lemn, nu e ușor. Ți se cere dotare fizică, sănătate, hrană bună, curaj.

— Acum nici să credem că muncitorii forestieri, fie ei chiar cei sucoveni, sînt niște Feți-Frumoși !

— Nici n-ar fi pe placul lor să creadă cineva așa ceva. Dar meseria lor e grea: nu se învață ușor, ci se învață trecînd prin dificile încercări, lucrînd pe pantă de pînă la 35 grade, parcurgînd 3—4 kilometri pînă la parchetul în care lucrează și înapoi la cabană, uneori prin zăpadă și ploaie, îndurînd singurătatea, izolarea. Și totuși oamenii aceștia își iubesc mult meseria, munca lor cu arborele, sînt săritori și înțelegători la cerințele noastre.

— Dar dv., cei din conducere, cît de înțelegători sînteți cu nevoile, cu necazurile și uneori cu lipsurile lor ?

— Sîntem și noi, mai ales cei care au început munca acolo și care n-au uitat-o : ne preocupăm permanent pentru ușurarea condițiilor lor de viață și de muncă ; de trai acolo, la pădure. Ulte, cojitul manual, de pildă, cerea un mare efort ; se executa în condiții de mare periculozitate (în pantă). Azi se execută mecanizat. Le-am asigurat condiții de cazare, altora le-am asigurat transportul zilnic spre casă.

— V-am întrebat dacă sînteți „înțelegători", pentru că în documentările noastre, printre forestieri, am întîlnit, prin alte județe, și greutăți : locuri de cazare improprii, aprovizionare cu alimente sărace, lipsa aparatelor de radio, a televizoarelor, a ziarelor. La Suceava nu mai există astfel de situații ?

— Crearea unor condiții optime de muncă și de viață pentru forestieri depinde în primul rînd de cei care conduc producția, de noi. Avem posibilități. Dar în anumite bazine forestiere izolate, cu valoare mare de masă lemnoasă, care asigură permanență în munca de exploatare, trebuie să se construiască grupuri de cabane, în care să se asigure confortul necesar : bucătării, spălătorii și, de ce nu ?, baie. Întrucît, dacă pentru constructorii de pe unele șantiere se asigură astfel de condiții, să considerăm și exploatarea forestieră un șantier care omul vine lunea și pleacă simbăta, alteori o dată la trei săptămîni, acasă, și să credem asemenea condiții. Am putea să ne ocupăm mai bine de educația lor, de pregătirea lor profesională, de informarea lor. Am putea dezvolta, totodată, pe lîngă aceste așa-zise colonii muncitorești, și mici ateliere : pentru revizia și repararea utilajelor cu care lucrăm, întreținerea corespunzătoare. Productivitatea muncii ar fi cu totul alta, iar tinerii ar fi mai atrași de munca la pădure.

— E vorba de o lipsă a forței de muncă ? Care e vîrsta medie a muncitorilor care lucrează acum la pădure ?

— Vîrsta medie se apropie de 50 ani ! E spre îmbătrînire. În unele zone, a Dornelor, sîntem nevoiți să aducem muncitori tocmai din Fălticeni sau Rădăuți, să-i transportăm la locurile de muncă, să facem mari cheltuieli, pentru că tinerii, spuneam, nu se mai angajează la pădure, pleacă la oraș, unde chiar dacă se cere o calificare mai mare munca e mai ușoară.

— Un cercetător al munților, Radu Rey, în cartea sa, „Viitor în Carpați", atrăgea atenția asupra acestei probleme: a lipsei de forță de muncă în sectoarele agricol, pomicol, zootehnic și chiar forestier. Atrăgea atenția asupra efectelor negative pe care le-ar putea aduce (pe alocuri le aduce chiar) o viitoare depopulare a munților. Care e soluția ?

— În cazul nostru avem o singură ieșire ; mecanizarea completă a lucrărilor, policalificarea oamenilor, transferarea unui volum cît mai mare de muncă din pădure, în centrele de sortare și preindustrializare și în fabricile de prelucrare a lemnului. În al doilea rînd, direcțiile de specialitate din M.E.F.M.C. trebuie să aibă mai mare grijă pentru dotarea cu utilaje a acestui sector ; să acorde fonduri de investiții, nu mari ci absolut necesare, prin care să sporim mecanizarea, în pădure să se lucreze numai la fazele de doborîre și de apropiere a lemnului, iar prelucrarea lui să se facă în centrele de care aminteam, așa cum ne indica și secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la analiza făcută cu Consiliul de conducere al ministerului, la 12 septembrie 1979.

— Tovarășe Vasile Sava, văd aici, în biroul în care vă aflați din timp în timp, pentru că aud, umblați mult, văd, zic, vreo 11 diplome, le-am numărat, și atîtea steaguri încît v-ar ajunge la o defilare : despre ce vorbesc ele ?

— Dacă am mai vorbit de niște necazuri, greutăți, n-am făcut-o să ne plîngem, să ne scuzăm, am făcut-o noi, cei fruntași trei ani la rînd, în dorința de a munci tot mai mult și tot mai bine. Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Suceava, cu peste 15 000 de oameni ai muncii, a fost distinsă, pentru rezultatele obținute, în anii 1973-1977, 1978-1979, cu tot atîtea Ordine ale Muncii clasa I și a primit cele 4 steaguri de întreprindere fruntașă pe țară, din partea Uniunii Generale a Sindicatelor din România.

— Ultimii trei ani sînt, constatăm, consecutivi : vă gîndiți și la al patrulea an consecutiv ?

— Da, colectivul nostru este hotărît, a luat toate măsurile, ca în întrecerea socialistă pe anul 1980 să fim din nou în frunte. Rezultatele obținute în trimestrul I/1980, cu toate greutățile de care v-am vorbit, sînt bune, ne dau garanția acestui îndemn. Păcat că nu i-ați ascultat pe cei 4 sau 5 reprezentanți ai oamenilor muncii de la noi care au vorbit la adunarea populară festivă, din 3 aprilie, unde ni s-a decernat drapelul de unitate fruntașă !

— Ce se întîmplă dacă îl ascultăm ?

— V-ați fi convins de angajamentul ferm al forestierilor sucoveni, de a fi primii în întrecerea socialistă și în anul 1980.

— Nu-i nimic, eu vă cred și așa și vă doresc acest loc fruntaș, din inimă !

— Așa va fi ! Vă mulțumim.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

90 de ani de la sărbătorirea primului 1 Mai în România

O aspirație împlinită a clasei noastre muncitoare

NICI PÎINE FĂRĂ MUNCĂ,

„Privite în timp, manifestările muncitorești prilejuite an de an în țara noastră de sărbătorirea zilei de 1 Mai jalonează însăși istoria bogată și eroică a proletariatului român, drumul pe care l-a străbătut, de la începuturile organizării sale, pînă la victoria revoluției socialiste și edificarea cu succes a noii orînduiri în România.“

NICOLAE CEAUȘESCU

1890. La București se inaugurează noua Grădină botanică. La Craiova se termină lucrările la fosta clădire a Palatului Justiției. Încep lucrările la Tribunalul Capitalei (după planurile arhitectului francez A. Ballu) și la Biblioteca centrală universitară. Are loc premiera piesei **Năpasta** de I. L. Caragiale cu Grigore Manolescu, Constantin Nottara și Aristizza Romanescu. Apare săptămînal ziarul **Munca**, organ al Clubului muncitorilor. La Dognecea, minerii români și maghiari intră în grevă pentru mărirea salariului, introducerea zilei de muncă de 8 ore, a duminicilor și a sărbătorilor ca zile de odihnă. Se pune piatra inaugurală a construcției podului de la Feteşti-Cernavodă, lucrare proiectată și condusă de inginerul Anghel Saligny. La **Cercul artistic** expune pentru prima oară Ștefan Luchian. **Cercul muncitorilor** [illegible] în **Clubul muncitorilor** [illegible] nă lupta pentru [illegible]d politic al muncitorilor : [illegible] prima sărb[illegible] Romania. Z[illegible] **Munca** [illegible] pe care con[illegible] a hotărît a o serba toți muncitorii lumii. a fost prelungită sărbătorită. Ori în ce parte s-au aflat muncitori și unde propaganda socialistă trăiește s-au organizat manifestați mari impunătoare cu îndoitul scop : de a strînge rîndurile muncitorilor și de a da dovadă stăpînitorilor de forțe[illegible] cauzei muncitor[illegible] dezmoșteniți

La noi, această sărbătoare nu s-a făcut joi, 1 Mai. Din pricină că am vroi[illegible] deă un caracter cu totul pașn[illegible] acestei serbări s-a hotărît să nu se răsească lucrul joi și să se serbeze 1 Mai duminică.

ORDINEA SERBĂRII

Ordinea serbării a fost dezbătută și hotărîtă în sînul comitetului Clubuh[illegible] ales ca loc de adunare grădina **Trocadero** de pe dealul Filaretului și s-au împărțit în oraș apeluri care chemau pe lucrători să ia parte la serbarea zilei de 1 Mai. Apelul către muncitori a fost redactat în termenii urmă[illegible]

„Peste toată suprafața pămîntului lumea muncitoare va sărbători ziua de 1 Mai“.

„Intîiul Mai nu înseamnează nici grevă nici revoluție !“

„Intîiul Mai înseamnează măsurarea pe cale pașnică și legiuită a două puteri : **Poporul** și **Bogații — Munca** și **Capitalul**“.

„Intîiul Mai înseamnează arătarea hotărîtă a muncitorilor că ei vor să se împuțineze ceasurile de muncă la 8 pe zi“.

„Intîiul Mai înseamnează că muncitorii de pe tot pămîntul alcătuiesc o putere strînsă unită, uriașă, n[illegible]“.

„Comitetul Clubului muncitorilor face apel la toți lucrătorii din Capitală ca în ziua de duminică, la ceasurile 8 dimineața, să se adune la Clubul muncitorilor, strada Academiei 24, localul **Oesterricher**, de unde în liniște și pace vor pleca spre grădina Trocadero (Filaret) unde vor petrece ziua“.

„Tovarăși“.

„Nici unul din voi să nu lipsească“.

„La sărbătoarea muncii sînt datori să ia parte toți muncitorii“.

„La revedere dar în ziua de duminică, la Clubul muncitorilor“.

VENIREA MUNCITORILOR LA CLUB

Totuși pe la opt ceasuri dimineața începură a sosi muncitori în grupuri. La ceasurile 8½ localul clubului și grădina erau pline, strada Academiei în dreptul localului era de asemenea ocupată de muncitori. Înțelegînd ce semnificație are pentru clubului se iau măsuri pentru împărțirea de cocarde roșii pe care muncitorii le pun în piept.

SCOATEREA DRAPELULUI ȘI PLECAREA

Se scoate drapelul Clubului în sunetul muzicii și al lucrătorilor. Du[illegible] se scot și celelalte fanioane și se[illegible] ruiesc în stradă în ordinea următoare :

În capul procesiunii este drapelul roșu al Clubului purtat de d. Miroscu, lucrător tipograf ; la 20 de pași se rînduiește un alt steag purtat de doi lucrători în bluze obișnuite pe care era scris : **Ajung 8 ore de lucru pe zi** ; apoi s-au înșirat micile fanioane la distanță de 20 metri unul de altul, purtînd și acestea inscripția : **8 Ore.**

În capul procesiunii tău loc muzica, membrii comitetului executiv, avînd la piept funde roșii. Înaintea membrilor comitetului executiv filfîie marele drapel al clubului și apoi masa lucrătorilor aranjați cîte 5 în rînd.

Pe la 9 se dă semnalul plecării. Muzica începe marșul „Deșteaptă-te, române !“ și cortegiul pornește.

Pe cînd fruntea cortegiului intră în bulevardul Academiei, cele din urmă rînduri nu plecaseră de la localul clubului.

Prin străzile Academiei, Bulevardul, strada Carol, Șerban-Vodă pînă la Filaret liniștea și ordinea cea mai desăvîrșită au domnit în rîndurile muncitorilor.

ÎN GRĂDINĂ

Îndată ce cortegiul a intrat în grădină, muncitorii s-au adunat într-o poiană în jurul căreia au împlintat drapelele. Aici s-au rostit discursuri prin care s-a lămurit însemnatatea serbarii de 1 Mai și s-a facut apel la unirea tuturor breslelor de muncitori. Tovarășii care au vorbit sînt : Al. [illegible]ntin Mille, I. Nădejde, Al Radovici Mi[illegible]escu, Al. Constantinescu, Ed. Costin, T. Mănescu, I. Catina, T. [illegible]gescu, C. P. Conduratu, Tamara, Muşoiu, Doctorul Apoteker; N. Panciu din Huși, Al. Georgescu.

După terminarea di[illegible]surilor s-au organizat jocuri în grădină și în salonul caselor. Pe lîngă muzica gardei civice care a însoțit cortegiul de la club și pînă la grădină s-au mai adus încă 3—4 bande de lăutari și lumea s-a despărțit în grupe pentru a putea să organizeze centruri de joc.

Pînă seara, lumea nu mai înceta de a [illegible] Bărbați și femei, toți lucrători, toți [illegible] au [illegible] la această mare [illegible]toare a lor. Cel puțin 5 000 de oameni au fost în grădină însoțiți de femei și copii. Pe la ceasurile patru, discursurile au reînceput și au ținut pînă la șapte, în care timp muncitorii se rînduiau între plăcerea de a juca și aceea de a asculta pe oratori.

ÎNTOARCEREA

Pe la ceasurile 8, lumea a început a pleca în grupe și tot în liniștea cea mai perfectă, precum venise.

După această sărbătoare a muncii putem zice că bucureștenii n-au văzut încă una atît de impozantă și atît de liniștită. Nici nu o putem măcar asemui cu o sărbătoare între frați și surori, căci ne temem că între frați se pot găsi pilde de neînțelegeri, pe cînd la sărbătoarea muncii a fost o absolută ordine pe lîngă un vîrtej de entuziasm și o bucurie de nedescris“.

1 Mai. Dimineață. Atmosferă calmă. La Pa[illegible] [illegible] [illegible] [

NICI MUNCĂ FĂRĂ PÎINE

35 de ani de la intiiul 1 Mai liber

nobila misiune de a realiza unitatea națională. Generația noastră a răspuns la datoria ei de a se sacrifica pentru păstrarea ei. Ce este rezistența noastră a avut prilegiul să simtă toată lumea ; toți cei care au văzut elanul patriotic cu care rezerviștii noștri au alergat la cazărmi au putut să înțeleagă. Iar acea mișcare care de pretutindeni se schițează, de la cea mai modestă manifestare pînă la cea mai largă, care constă în opera de contribuție pentru apărarea țării este cea mai strălucită dovadă a stării noastre de spirit... Cînd însă se va schița de undeva o încercare de atingere a teritoriului nostru, ea se va izbi de cea mai hotărîtă și neclintită rezistență... Această politică nu este numai politica guvernului sau politica unui grup de oameni : aceasta este politica țării, este politica națională"

Cea de-a treia întîlnire are loc în sala **Eintracht.** Ca și în sala **Tomis**, luările de cuvînt au aceeași notă gravă și fermă : necesitatea restabilirii drepturilor și libertăților democratice, pericolul fascist și de război, necesitatea unității de acțiune a clasei muncitoare. Concurența aspră din partea marilor capitaliști, povara impozitelor ca și influența luptelor revoluționare ale proletariatului și ale detașamentului său de avangardă — Partidul Comunist Român — fac din numeroși meșteșugari participanți activi la mișcarea muncitorească din România. Ora 12. Participanții la întrunirile din sălile **Tomis** și **Eintracht** și la congresul general al breslelor se adună în Piața Romană. Sînt mii și mii de oameni, bărbați și femei, tineri, muncitori și meșteșugari, intelectuali progresiști, oameni fără de partid, comuniști, social-democrați. Coloana de demonstranți urmează traseul Piața Romană—Calea Victoriei, Splaiul Independenței—Bulevardul 1848—Strada 11 Iunie-Parcul Libertății. Dintr-o notă a poliției : „Printre manifestanții breslelor s-au strecurat grupe compacte de comuniști care în timpul manifestației au strigat cunoscutele lozinci comuniste. Ajungînd în dreptul Prefecturii de poliție, comuniștii avînd pumnul ridicat au scandat : **„Jos fascismul !"** Coloana ajunge acum să numere în jur de 20 000 de oameni. Conform programului prestabilit, regele Carol al II-lea lose în balconul Palatului să primească saluturile de simpatie. Elemente comuniste intercalate în coloană au strigat : **„Vrem pace !" „Jos războiul !" „Trăiască Frontul unic al muncitorimii !" „Trăiască muncitorimea unificată !" „Amnistie politică generală !"** Amenințările organelor represive rămîn fără rezultat. Drept răspuns ucrile se intensifică. Calea Victoriei are aspectul unui cîmp de manifestație revoluționară. Scandările continuă : **„Jos Garda de Fier !" „Jos gardismul !" „Jos agenții trădători de țară !" „Jos Hitler !" „Jos Mussolini !" „Trăiască Frontul popular antifascist"**

Comisia de organizare a C.C. al P.C.R. hotărăște să continue acțiunile revoluționare și în după-amiaza acelei zile în cadrul serbărilor cimpenești. Dintr-o notă a poliției : «Ieri după-amiază, la stadionul Ministerului Muncii din Parcul Vesclieî, a avut loc serbarea cîmpenească a muncitorilor din Capitală, pentru ziua de 1 Mai. La sfîrșitul serbării Iliescu Eftimie și Nicolae Ceaușescu, ultimul fost condamnat trei ani închisoare pentru activitate comunistă, pedeapsă executată, au strigat lozinca comunistă **Trăiască Frontul Popular».** În pădurile din jurul Bucureștiului, notează ziarul **Timpul**, mii de muncitori, meșteșugari, funcționari publici s-au bucurat de întîia zi a primăverii ; n-au fost neglijate problemele politice la ordinea zilei : pericolul fascismului și al războiului, necesitatea unității naționale. Comentînd ulterior evenimentele de la 1 Mai, organele de poliție vor atribui succesul obținut de muncitorime în această zi, printre altele, și noii tactici aplicate de Partidul Comunist. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în Comisia de organizare poartă în sine semnificația prețuirii pe care partidul o acordă meritelor personale, abnegației, dîrzeniei și probității revoluționare, pe care le probase în numeroase împrejurări, dar și grija pentru realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare, reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist și crearea Frontului popular antifascist. Or, experiența pe care o aducea tînărul comunist — în calitate de membru al Comitetului național antifascist, de militant recunoscut pentru realizarea Frontului Unic Muncitoresc în cadrul breslelor, în sfîrșit, de conducător al Comisiei centrale de refacere a U.T.C. — era evidentă și, așa cum au dovedit-o evenimentele, și-a găsit o strălucită confirmare în acțiunile revoluționare memorabile de la 1 Mai 1939.

1945 : Armata română continuă, alături de celelalte forțe ale coaliției antihitleriste, bătălia pentru înfrîngerea fascismului. Radio Londra: „Dintre națiunile care luptă împotriva Germaniei, România se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului". Corpul 7 armată român care participase la bătalia Budapestei este transferat pe frontul din Cehoslovacia. Unități ale Armatei a 4-a române eliberează orașul cehoslovac Roznava. Se dă publicității în **Scînteia** programul de guvernare a F.N.D. care preconizează instaurarea unui guvern democratic, participarea cu maximum de efort la război alături de Națiunile Unite, democratizarea aparatului de stat, a armatei și a întreprinderilor, înfăptuirea reformei agrare, stabilirea de legături prietenești cu toate statele democrate. Decret-lege privind statutul naționalităților, potrivit căruia toți cetățenii sînt egali în drepturi în fața legii și se bucură de aceleași drepturi civile și politice indiferent de rasă, naționalitate, limbă sau religie. Prin acțiuni ale maselor populare sînt înlăturați primarii și prefecții reacționari. Armata 1 română desfășoară operații pentru zdrobirea bastionului inamic din Munții Javorina. 500 000 de participanți la mitingul popular din Piața Națiunii cer instaurarea unui guvern F.N.D. Din cladirile unor instituții publice se trage în demonstranți. În toată țara au loc puternice manifestații împotriva reprezentanților reacțiunii în guvern. Guvernul prezidat de generalul Rădescu demisionează. Se formează guvernul de largă concentrare democratică condus de dr. Petru Groza. Se restabilește administrația română în partea de nord a Transilvaniei. Se legiferează reforma agrară. Continuă operațiile Armatei a 4-a române pentru zdrobirea dispozitivelor germane din Munții Tatra Mare. Încep operațiunile Armatei a 4-a române pentru cucerirea Munților Tatra Mică. În nouă luni de război efectivele militari angajate de România în lupte s-au ridicat la peste 540 000 de ostași. Armata română a străbătut în mersul ei peste 1 000 de kilometri. A traversat 17 masive muntoase, a forțat 12 cursuri mari de apă, a eliberat 3 831 de localități dintre care 53 de orașe. Peste 170 000 de ostași români și-au pierdut viața în luptă. Peste 300 000 de combatanți au primit ordine și medalii de război românești, sovietice, ungare și cehoslovace. Secetă în regiunile sudice și răsăritene ale României. Decret-lege pentru reprimarea speculei și a sabotajului economic. Se sărbătorește în întreaga țară, prin mari demonstrații, primul 1 Mai liber. Ziarul Scînteia: „Ziua aceasta măreață a primului 1 Mai liber a dat prilejul muncitorimii, tehnicienilor și tuturor oamenilor muncii de a se manifesta într-un mod cu totul nou și cu totul necunoscut în țara noastră".

„O uriașă voință, o hotărîtă încleștare în muncă în vederea ridicării producției au făcut ca greutățile să fie în mare măsură învinse. În fundul pămîntului — în mine — în uzine, fabrici, în toate sectoarele muncii, elanul luptei pentru victoria împotriva nazismului a cuprins mase tot mai largi. Eroii de pe front uniți cu eroii muncii din spatele frontului sînt chezășia înfrîngerii definitive a fascismului și a consolidării democratice în țara noastră".

„Desigur că sarcinile care sînt astăzi puse în fața poporului „român — se arată în continuare în articolul din „Scînteia" — sînt grele, că există încă și vor mai exista piedici. Ceea ce s-a distrus și s-a jefuit în anii de război criminal nu poate fi refăcut în cîteva luni. Ne așteaptă o muncă grea și îndelungată. Dar munca realizată și succesele obținute prin mobilizarea maselor largi populare, de Partidul Comunist, de Frontul Unic Muncitoresc, de Frontul Național Democrat, strîngerea tuturor forțelor progresiste din România și lupta lor hotărîtă pe linia democratizării, refacerii țării, și sprijinirii guvernului de concentrare democratică sînt chezășia că toate greutățile vor fi înlăturate, toate piedicile sfărîmate".

Sub deviza patriotică, lansată de partidul comunist, „Totul pentru front, totul pentru victorie !", muncitorii societății Moreni hotărăsc să lucreze cîte o oră pe zi în plus pentru fondul construirii unui cămin cultural muncitoresc. Deși luptă cu mari lipsuri de materii prime, ceferiștii orădeni repară zilnic cîte 15—20 de locomotive. Minerii din Valea Jiului își propun să extragă 20 000 tone de cărbune. Plugarii din județele Dolj și Romanați se iau la întrecere pentru îndeplinirea planului de însămînțări pînă la 1 Mai. Întîiul 1 Mai liber. Ziarul Scînteia : „Bucureștiul rîde. Bucureștiul e în sărbătoare. Începuse în ajun să se întunece cerul, vîntul să sufle. Erau semne de ploaie. Sufletul omului care aștepta de o lună de zile bucuria sărbătorii lui 1 Mai s-a stins în seara aceea. S-a stins într-o întrebare în care mai licărea încă o stea — nădejdea că poate totuși a doua zi va fi frumos. Muncitorului, care ani de-a rîndul a pătimit oprimări și întemnițări, sufletul îi era flămînd de această sărbătoare, prima lui sărbătoare liberă, la care atîta a sperat, primul lui 1 Mai liber în care să-și poată manifesta fără teamă gîndul și bucuriile. Și ghemul întunecat ca noaptea care se lăsase la 30 aprilie, ascuns în sufletul sutelor de mii de muncitori, s-a destrămat în fîșii subțiri și din mijlocul lor a țîșnit puternic steaua entuziasmului în purpura dimineții senine și calde". Demonstrația a fost organizată în Piața Victoriei. Frontul Unic Muncitoresc lansează lozincile : Trăiască România democrată, liberă și independentă ! Trăiască unitatea de muncă și luptă a muncitorilor, țăranimii și intelectualilor pentru consolidarea democratică în țara noastră ! „Coloane nesfîrșite trec pe cheiul Dîmboviței, pe bulevardul Brătianu, pe Calea Victoriei, unde în 1918, în fața Teatrului Național, au fost impușcați muncitorii care își cereau dreptul la viață, pe aceeași Calea Victoriei al cărei asfalt a fost stropit cu sîngele patrioților în ziua de 24 februarie... Capitala muncii se află în stradă. Țara muncii libere umple piețele orașelor. Tot ce e suflet curat și muncitor lasă în umbra amintirilor noaptea grea și tragică a războiului și iese în lumina bucuriei numită LIBERTATE. Numită MUNCA PAȘNICĂ. În această dimineață, națiunea română își proclamă unitatea, unitatea de muncă, unitatea de aspirație cu muncitorii din lumea întreagă. Romania pășește în rîndul țărilor libere, stăpîne pe munca ei, pe fiii ei, pe visurile ei. Fluvii de oameni se revarsă din toate străzile către Piața Victoriei și se topesc în șuvoiul solidarității și al hotărîrii de reconstrucție. Niciodată poporul muncitor n-a mai trăit o asemenea stare a sufletului, starea de liniște îmbinată cu starea de veghe asupra propriului destin. Niciodată Capitala n-a fost plină într-atît Capitala voinței comune de a ridica țara la înălțimea visului ei secular de progres și libertate.

Ziua se încheie în Parcul Național într-o apoteoză a bucuriei și nădejdii în anii ce vin..."

Demonstrația oamenilor muncii din Tîrgoviște. Primul 1 Mai liber — 1 Mai 1945

Demonstrație de 1 Mai 1939 — București

„Experiența practică a României, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Marea Adunare Populară consacrată zilei de 1 Mai 1979, **demonstrează că lichidarea asupra exploatării și realizarea unității clasei muncitoare, dezvoltarea colaborării între comuniști și socialiști, între toate forțele revoluționare, democratice care se pronunță pentru transformarea înnoitoare a societății sînt o condiție esențială a victoriei revoluției și construcției socialiste. Tocmai înfăptuirea unității a asigurat ducerea la îndeplinire a sarcinilor de uriașă complexitate puse de transformarea societății noastre pe calea socialismului.**

Viața demonstrează că unitatea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, sub conducerea partidului comunist, constituie în condițiile noii etape în care ne aflăm factorul determinant al înfăptuirii mărețului Program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, izvorul tuturor victoriilor pe care le obținem în ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, în apărarea libertății și independenței naționale. Iată de ce trebuie să facem totul pentru a întări continuu unitatea de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului comunist, forța politică conducătoare în lupta pentru viitorul socialismului și comunismului în România.

În același timp, militînd și vom milita neabătut pentru unirea strînsă a forțelor revoluționare din întreaga lume, a tuturor popoarelor, conștienți că numai astfel pot fi realizate idealurile înnoirii societății, se poate făuri o lume mai bună și mai dreaptă, se poate salvgarda pacea mondială".

Grupaj realizat de
NICOLAE CRISTACHE ■

Generalizarea dispozitivului I.K.G. nu trebuie să mai întîrzie (II)

Cu două numere în urmă revista noastră s-a ocupat din nou de dispozitivul I.K.G. (realizat de trei specialiști de la universitatea brașoveană) destinat debitării prin forfecare la rece a barelor metalice, dispozitiv care așteaptă de ani buni să fie produs pe scară industrială, date fiind avantajele economice cu totul deosebite care s-ar obține prin utilizarea sa. În paranteză fie spus, intervențiile presei pe marginea acestei invenții sînt mai numeroase și credem, fără teama de a exagera, că progresele realizate, la un moment dat, de „dosarul I.K.G." îi se datorează în mare măsură. De asemenea, nu este deloc neglijabilă nici rîvna profesorului universitar Constantin Iliescu în a face cunoscut procedeul, numeroasele sale demersuri, personale sau prin intermediari.

Iată-ne, așadar, revenind asupra dispozitivului I.K.G., mai exact asupra drumului care trebuia să ducă la generalizarea procedeului, la producerea în serie a utilajului.

În urma sesizărilor profesorului Iliescu și a unui interviu pe care i-l lua ziarul Scînteia în 25 ianuarie 1979, sub titlul „**O idee și valoarea ei. Cum s-ar putea economisi 46 tone de metal și un milion metri cubi de gaz metan**", universitarul brașovean este solicitat de Institutul central pentru construcții de mașini și pus în legătură cu întreprinderea de autoturisme Pitești. Iată ce povestește Constantin Iliescu despre acest promițător început : „**În luna februarie 1979 am stat de vorbă cu directorul institutului, Ion Crișan, care mi-a spus că tocmai în acel moment institutul trebuia să realizeze pentru I.A. Pitești două mașini de debitare a barelor cu disc abraziv. Mașini costisitoare, debitare cu pierderi de metal, precizie redusă a pieselor debitate. Eram, așadar, binevenit. Ne-am apucat de lucru, le-am dat un proiect de execuție adaptabil pe presa de 100 de tone, să se apuce deci să construiască dispozitivul și să-l experimenteze. Nici pînă nu ziua de azi mi se pare că nu s-a terminat treaba. Nu știu ce s-a întîmplat, colaborarea cu I.A.P. mergînd foarte șleampăt**".

Desigur, pentru început, găsirea unui beneficiar era un lucru bun, deși nu rezolva problema, adică generalizarea dispozitivului (vom reveni însă asupra colaborării cu întreprinderea din Pitești). Presa, de asemenea, menționează intervenția, tot ziarul Scînteia (9 iunie 1979) publicînd un scurt articol în care ing. Șerban Teodorescu, director general în Direcția tehnică din M.I.C.M., explica : „Urmare a sarcinii date de Direcția tehnica, Institutul central pentru construcții de mașini a analizat, împreună cu autorii invenției, posibilitățile de aplicare a invenției. Ca urmare s-a trecut la experimentarea imediată a invenției la întreprinderea de autoturisme Pitești... În continuare, Institutul central pentru construcții de mașini va urmări aplicarea procedeului de debitare în cadrul unor sisteme automate de debitare, în măsura în care vor apărea astfel de cereri". Am citat din răspunsul menționat pentru a arăta că nu peste mult timp de la apariția articolului din Scînteia, profesorul Iliescu a primit și dînsul un răspuns din partea Direcției tehnice din M.I.C.M., semnat tot de ing. Șerban Teodorescu, prin care era informat că (citîm un fragment) : „...**Direcția tehnică a luat măsuri prin Departamentul pentru producția de autovehicule, tractoare, mașini agricole și rulmenți Brașov în vederea realizării unei tehnologii industriale cu S.D.V.-uri la I.M.A.S.A. Sfîntu Gheorghe cu următoarele faze :**

1) Elaborarea temei proiectare pînă la 15.05.1979

2) Proiectare (D. Eu) — 30.10.1979

3) Pregătire și lansare prototip — 31.01.1980

4) Execuție prototip — 31.07.1980

5) Experiment și omologare prototip — 30.09.1980

Sarcina de coordonare a tuturor fazelor și lucrărilor necesare asimilării a fost repartizată Institutului central pentru construcții de mașini".

Deci acest răspuns însemna mai mult mult mai mult decît găsirea unui beneficiar, chiar de anvergură cum este I.A.P., el însemna rezolvarea problemei, văzind o întîlnirea dispozitivului la scară industrială. Ajunși aici trebuie lămurit un lucru : este vorba de **dispozitivul I.K.G.** și de **mașina I.K.G.** Dispozitivul este experimentat cu bune rezultate la I.U.S. Brașov, din iulie 1977, iar mașina trebuie realizată la I.M.A.S.A. Dispozitive I.K.G. mai există la unele întreprinderi din țară, dar faptul se datorează profesorului Iliescu și colaboratorilor săi și, oricum, numai de generalizare nu poate fi vorba. Constantin Iliescu : „**Pentru generalizarea mașinii trebuie realizat un prototip. Potrivit răspunsului M.I.C.M., acesta ar fi fost gata în vara anului în curs. Dar nu se poate vorbi de așa ceva de vreme ce nu a fost depășită, nici măcar împlinită, prima fază, aceea a elaborării temei de proiectare. În privința generalizării dispozitivelor, care se putea face încă din 1978, la fel, nimic nou**".

Așadar, dispozitivul I.K.G. a intrat în cel de-al treilea an de așteptare, iar mașina n-are nici o șansă să fie realizată ca prototip în acest an. Plecînd de la răspunsul Direcției tehnice din M.I.C.M. ne-am adresat conducerii Institutului central pentru construcții de mașini, de unde ni s-a dat sarcina de coordonare a articolului. Iată răspunsul semnat de directorul general Ion Crișan : „Procedeul I.K.G. este util, în anumite sisteme tehnologice, conducînd la economii de material. Noi l-am pus pe profesorul Iliescu în legătură cu Întreprinderea de autoturisme din Pitești. S-au făcut experimentări care n-au satisfăcut pretențiile beneficiarului. Separat de aceasta, am intervenit la Direcția tehnică să reglementeze o anumită dimensiune a semifabricatelor de dispozitive. **Eram informat că Direcția tehnică din minister a dat sarcină la I.M.A.S.A din Sfîntu Gheorghe în acest sens. Nu știam că s-a oprit proiectarea. Direcția tehnică ne-a dat sarcina să ne ocupăm de treaba aceasta, dar nu s-o urmărim.** Noi am apreciat lucrarea, i-am găsit o aplicație la Pitești, unde trebuie insistat, deoarece eu nu consider treaba încheiată, și apoi am avizat favorabil să se introducă undeva în aplicație".

O spunem limpede : n-am înțeles nimic. Bunăoară, care ar fi deosebirea între **a te ocupa de rezolvarea lucrării și de a o urmări ?** Cum adică să te ocupi dar să nu urmărești ? Pe de altă parte, provoacă mirare faptul că în institutul central pentru care știut foarte exact de responsabilitățile formulate într-o dispoziție a conducerii Direcției tehnice. Așa stînd lucrurile, desigur că, în continuare, ceea ce inițial părea o rezolvare normală (deși tardivă) a generalizării s-a dovedit a fi un act formal. Pe timpul acesta trebuia lansat prototipul, dar de fapt nu s-a elaborat nici tema de cercetare. Lăsată la voia întîmplării, inventia specialiștilor brașoveni n-a făcut într-un an nici un pas înainte. Profesorul Iliescu ne mărturisește că de la conducerea filialei Institutului de cercetări mașini-unelte din Sfîntu Gheorghe a aflat că proiectarea s-a oprit deoarece forul tutelar (I.C.S.I.T. Titan) n-a mai permis continuarea ei din moment ce filiala din Sf. Gheorghe s-ar ocupa de aschierea pieselor din metal și nu de forfecarea lor. Așa a stat problema, așa a informat și presa. Realitatea, aflăm chiar de la directorul I.C.S.I.T. Titan, Aurel Sandu, care ne spunea că institutul din București (care are și filiala la Sf. Gheorghe) n-a cunoscut absolut deloc această problemă, ca ea a fost discutată, în primăvară, în urmă cu vreo trei săptămîni, cu directorul filialei din Sf. Gheorghe. În ziua documentării noastre la I.C.S.I.T. Titan, directorul Aurel Sandu a aflat telefonic că la filiala din Sf. Gheorghe există încă din martie 1979 o comandă a I.M.A.S.A. pentru un proiect de mașină. „Șeful filialei trebuia să ne anunțe încă de atunci. Aici se încheia un contract și se introducea în plan, dacă, desigur, ne asumam realizarea el. Spun aceasta deoarece cred că lucrurile se rezolvau mai bine, mai normal la Institutul central pentru construcțiile de mașini".

Este limpede. Lăsată de capul ei, generalizarea cu pricina s-a împotmolit de tot, și, cu excepția presei, nimeni nu mai vorbește de ea.

RĂZVAN BARBULESCU ■

P.S. Cu două zile înainte de apariție am primit la redacție copia unei scrisori adresate de Șeful de proiectare și prototipuri Brașov (MAIA — CMAPUAIA), Universității din Brașov, respectiv profesorului Constantin Iliescu, din care vă dăm cîteva rînduri : „**Luînd cunoștință din numărul 16 1980 al revistei Flacăra despre dispozitivul de debitare a metalului fără pierderi și cu consum redus de energie, tip IKG, vă rugăm să ne puneți la dispoziție un exemplar din fișa tehnică și al proiectului tehnologic sau de execuție al dispozitivului, în vederea analizării posibilității producerii sale în serie în unitatea noastră și apoi pentru a testa necesitățile viitorilor potențiali beneficiari**". Să fie într-un ceas bun !

CINE GREȘEȘTE ÎN CAZUL ROMPANULUI?

Întreprinderea de tîmplărie metalică din Buzău a realizat, la 15 martie, primele suprafețe dintr-un nou material de construcție, destinat, cu precădere, acoperirii halelor industriale. Numit Rompan, el a fost obținut pe baza planului de investiții al unității și a unei linii tehnologice, lungă de 95 de metri, adusă din import. Asimilarea lui, căci despre asta e vorba, apare ca o consecință logică a prestigiului cîștigat, sub alte denumiri, în străinătate, produsul fiind folosit pe scară largă de firme de construcții renumite pe plan mondial, ca „Robertson" din Anglia, „Thyssen" din R. F. Germania etc.

După datele inginerului Vasile Constantinescu, directorul întreprinderii amintite, să încercăm o trecere în revistă a calităților Rompanului, nu înainte de a preciza că, în esență, acesta e un prefabricat. Fiind prefabricat, el realizează industrializarea în construcții, înlocuind faze succesive din montajul clasic, scurtînd timpii de execuție și, implicit, mărind productivitatea, de 3 ori, acesta fiind, lesne de socotit, unul din avantajele sale. Din ce e el alcătuit ? Dintr-un suport de rezistență din tablă zincată cutată, peste care se așază un strat de termoizolație continuă și unul din hidroizolație, primul din spumă rigidă de poliuretan, celălalt din țesătură de fibre de sticlă bituminată. Nu trebuie să fii cine știe ce specialist ca să-ți dai seama că, fiind astfel închegat, Rompanul e ușor. Iată, spre edificare, o comparație, absolut necesară acestei demonstrații și, tocmai de aceea, edificatoare. Dacă un metru pătrat de acoperiș clasic, de regulă asigurat de diferite tipuri de structuri din beton armat, ajunge să cîntărească și 300 kilograme, aceeași suprafață de Rompan nu depășește 12 kilograme. Știut fiind faptul că greutatea acoperișului ordonă dimensiunile stîlpilor de susținere, reiese limpede că folosirea Rompanului simplifică structura de rezistență a construcției, conducînd la importante economii de materiale. După calculele inginerului Constantinescu, verificate în practică, la Întreprinderea „Suveica" din București, unde s-a înălțat un acoperiș din Rompan, acesta reduce cantitatea de oțel folosită, după metode tradiționale, la ridicarea unei hale industriale cu minimum 1,5 kilograme pe metru pătrat, micșorare care, raportată la zecile și sutele de investiții în curs de realizare în România socialistă, capătă un sens de mare importanță. Asta în condițiile în care, iată un alt avantaj cert, noul produs conferă, fiind ușor și elastic, un grad de seismicitate superior, el evitînd, în altă ordine de idei, punțile termice. În ceea ce privește energia înglobată pentru realizarea izolațiilor, comparațiile sînt, și de această dată, în favoarea Rompanului. Astfel, dacă vata minerală sau betonul celular autoclavizat, materiale incluse în tehnologia tradițională, cheltuiesc 14 și, respectiv, 17 kilograme de combustibili convenționali pentru un metru pătrat de izolație, Rompanul coboară acest consum pînă la 6 kilograme.

Mergînd pe urmele Rompanului, Sorin Postolache a surprins aceste imagini la Întreprinderea textilă „Suveica" din Capitală, pe Bulevardul Lacul Tei. Încredințată Șantierului Pantelimon al Trustului de construcții industriale agrozootehnice, acoperirea cu Rompan a unei hale de mari dimensiuni era pe terminate. Reporterul nostru a cerut amănunte, cu privire la această premieră tehnologică, fiindu-i dat să audă, fără excepție, numai cuvinte de laudă la adresa noului produs. Niciodată pînă acum, i-a mărturisit maistrul Stan Enescu, n-am muncit cu atîta spor. Rompanul mărește considerabil productivitatea și coboară, văzînd cu ochii, consumurile de ciment și fier beton. În plus, a ținut să adauge șeful de echipă Gabriel Ivan, e ușor de manevrat, 3 muncitori putînd monta un panou în cîteva minute. În acest fel, nesvînd nevoie de cine știe ce utilaje, am realizat importante economii de combustibili.

Ar mai fi destule de spus, noul produs are cel mai bun coeficient de conductibilitate termică, e simplu de manevrat, eliberează macaralele de mare capacitate etc., în rezumat însă virtuțile Rompanului sînt, în ideea realizatorilor lui, cele de mai sus. Am luat act de ele la Buzău și, cîteva zile mai tîrziu, la Trustul de izolații și lucrări industriale București, beneficiarul investiției. Directorul adjunct al acestuia, economistul Constantin Carusso, ne-a declarat că noul material e, fără îndoială, excepțional și că folosirea lui pe scară largă n-ar trebui să mai întîrzie nici o clipă. Dacă întîrzie, asta nu se datorează nici lipsei de cereri, din ei, utilizați pentru producerea Rompanului ? ! Nu s-ar încălca, astfel, legea și, totodată, s-ar face o treabă bună, halele industriale ar fi prevăzute cu acoperișuri mai ușoare, după cum nouă, constructorilor, ne-a trasat adesea sarcină secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Nu s-a întîmplat așa pentru că, a venit răspunsul, Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții a refuzat să-și pună avizul pe actul de naștere al noului produs, în ciuda faptului că linia tehnologică funcționează și că, cel puțin pentru anul în curs, materia primă este asigurată ? ! Ca să nu mai spunem că, în aceeași idee, I.N.C.L.R. a eliberat toate instrucțiunile necesare. Dorind să ascultăm și cealaltă parte, am luat legătura cu directorul general al I.C.C.P.D.C., Valeriu Cristescu. Cu amabilitate, acesta ne-a explicat că, în prezent, validarea Rompanului nici nu poate fi luată în discuție datorită restricțiilor privitoare la hidrocarburile ce-i stau la bază. Am intenționat să-l folosim, ne-a mărturisit interlocutorul nostru, în cazuri cu totul excepționale, dar Rompanul s-a dovedit mai scump decît materialele pe care urma să le înlocuiască, așa că am renunțat.

Neființă specialiști, am acceptat, firește, acest punct de vedere, fără îndoială competent. Asta însă nu ne-a împiedicat să ne întrebăm, întorcînd spre noi cealaltă față a medaliei, care au fost rațiunile care au determinat realizarea investiției de la I.T.P.C.M.P. Buzău ? ! Cu alte cuvinte, ne-am întrebat de ce s-a pus acolo în funcțiune o linie tehnologică adusă din import, dacă produsul riscă să devină, după aprecierile directorului general Valeriu Cristescu, scump și, implicit, nerentabil ? ! Dacă două săbii nu pot intra în aceeași teacă, atunci nici două păreri, aflate în flagrantă contradicție, nu pot exprima, e clar, același adevăr. Dacă una din păreri e exactă, cealaltă devine, prin eliminare, eronată. În cazul Rompanului, una din părți se situează pe o poziție greșită și nu ne rămîne decît să aflăm care din ele ?

Acestea fiind zise, e de datoria forurilor cu responsabilități în domeniul construcțiilor să intervină pentru clarificarea situației.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Asistența de recuperare,

o confruntare a medicinei cu propria ei eficiență

De curînd, Spitalul clinic de recuperare din Cluj-Napoca a împlinit 2 ani de existență. O experiență încă la început și totuși timp suficient pentru profesioniștii care și-au asumat responsabilitatea ei, pentru a-și cristaliza puncte de vedere, pentru a afla încotro trebuie să se îndrepte medicina de recuperare din țara noastră care, se știe, constituie în etapa actuală o prioritate nr. 1 în politica demografică și sanitară a partidului. L-am rugat pe tovarășul conf. univ dr. Vasile Ilea, directorul spitalului, să ne faciliteze o discuție pe această temă cu cîțiva dintre specialiștii unității. Astfel, ne-am întîlnit în jurul mesei rotunde cu :

Prof. dr. **NICOLAE ANDRONESCU**, șeful catedrei de radiologie a I.M.F., conf. dr. **VASILE ILEA**, director și șeful secției de recuperare cardio-pulmonară, conf. dr. **MIRCEA ȘERBAN**, șeful secției de neurologie, conf. dr. **NICOLAE MOTIOC**, șeful secției chirurgie-ortopedie, și economist **VASILE CORPODEAN**, directorul adjunct economic al spitalului.

— V-aș informa de la început, tovarăși profesori, că am fost prezentă la ultima plenară a Consiliului Sanitar Superior unde s-a dezbătut la ce stadiu ne aflăm cu asistența de recuperare medicală a bolnavilor cronici. Și concluziile n-au fost favorabile. Reprezentantul Ministerului Muncii a arătat foarte concret, prin statistici, faptul că doar un număr mic de oameni care au fost pensionați prin invaliditate de boală sînt redați muncii, societății, unei activități utile, prin urmare chiar lor înșile. În loc să se treacă la fapte, la o cît mai bună organizare a unei sisteme de recuperare — deoarece se pare că științele medicale i-au pecetluit locul, drept cel de al treilea sistem al asistenței sanitare — mi s-a părut curios că se mai poartă discuții teoretice, despre ce să înțelegem prin recuperare și cum s-o facem. Ce răspunde experiența dumneavoastră ?

Dr. Ilea : Născută nu demult ca urmare a creșterii morbidității prin boli cronice, iar acestea fiind, precum se știe, o consecință a vieții moderne — urbanizare, mari aglomerări umane, poluare, supraalimentație sau alimentație incorectă, sedentarism, accidente... — asistența de recuperare este o confruntare a medicinei cu propria ei eficiență. Invalidatii sînt astfel obiectivul ei numărul unu, a le reda capacitatea de muncă, a-i reintegra în viața socială (familie, colectivitate profesională, civică). În această idee s-a cristalizat și sistemul de recuperare medicală ca verigă a politicii sanitare în țara noastră. La Cluj-Napoca s-a construit acest spital clinic cu 500 paturi, dat în folosință la 1 aprilie 1978, care pentru noi reprezintă un fapt deosebit — am fost situați în prima linie a noii specialități. Pentru a răspunde deziderateului s-au organizat 4 secții — recuperare cardio-pulmonară, neuro-motorie, reumatologică, chirurgical-ortopedică. În cardio-pulmonar ne ocupăm de bolnavii coronarieni post-infarct, de bolnavii valvulari prin cauze reumatice, de cei cu bronșite cronice, emfizem pulmonar, astm pulmonar, de cei cu boli vasculare cronice, arteriopatii, sindroame varicoase..., a căror terapie clasică din spitalele curative nu este suficientă și unde nu se poate face recuperare. În secția neuro-motorie ne ocupăm de cei cu sechele neuro-motorii după accidente vasculare cerebrale sau de alte cauze, cu paralizii, hemiplegii. Secția reumatologică — de reumatismele cronice degenerative, inflamatorii. În cea de ortopedie — de recuperările postoperatorii în boli congenitale, după traumatisme, dar colegii aici de față se vor referi mai pe larg la ceea ce fac.

— La început, atunci la 1 aprilie 1978, care era optica despre acest spital ?

Dr. Motioc : E adevărat, nu pentru toată lumea lucrurile erau limpezi. S-a crezut că se internează suferinzii cronici irecuperabili și eram asaltați cu trimiterea unor asemenea cazuri.

— Se credea că e un fel de cămin-spital, un fel de azil, nu ?! De pildă în secția dumneavoastră cu ce ați început, tovarășe dr. Motioc ?

Dr. Motioc : Nu! de fapt am continuat o experiență mai veche și anume recuperarea neuro-motorie a copiilor școlari, de 6—7 ani. Avem aici în județ. În comuna Jucu, o pepinieră de asemenea cazuri, o școală ajutătoare cu asemenea copii deficienți motori, de toate categoriile și originile. Îi internăm, îi recuperăm prin diverse mijloace chirurgicale și de tratament, dar îi tinem cîte 2—3 luni, iar ei pierd școala și încă n-am găsit înțelegere și receptivitate ca profesorii să vină aici să facă lecții cu ei. De aproximativ un an, activitatea noastră e mult mai complexă, am început să efectuăm chirurgia funcțională a mîinii și a piciorului, care, într-adevăr, devine funcțională, adică reda funcții. Ne-au venit bolnavi cu sechele grave, foști mineri, lăcătuși, turnători, pensionați gradul II, incapabili să efectueze vreo activitate, practic niște infirmi și i-am recuperat total.

— Cazuri ?

Dr. Motioc : Să luăm două extreme. Un copil de 8 ani, Pop Cristina, din Simeria. Căzuse cu palma pe o sticlă spartă. Și-a secționat tendoanele degetelor, de la 2 la 5. A fost operată undeva de urgență și a rămas cu degetele în podul palmei, chircite, cu mîna complet nefuncțională. Era dreapta. Printr-o intervenție mai complicată (a durat 4 ore, cît jumătate din timpul unei grefe de inimă) și un tratament de recuperare specific, este din nou un copil normal. Am revăzut-o de curînd și face tot ceea ce face un copil de vîrsta ei — scrie, mănîncă, se îmbracă, se joacă, folosind mîna accidentată. Alt caz este Emil Damian, de 24 de ani, lăcătuș-mecanic la „Azomureș". Suferise cu mai mult timp în urmă — cînd a venit la noi era pensionat gradul II — un accident, secțiune de nerv radial la brat. De peste 1 an nu mai putea să-și folosească brațul. După un transplant de tendoane pe mușchii paralizați, o intervenție de asemenea laborioasă, cu o tehnică a noastră, și cultură fizică medicală adecvată, i-am redat brațul. Bolnavul a fost complet recuperat. S-a reîncadrat în muncă, în aceeași meserie pe care a avut-o înainte.

— Deci, se poate ! Se poate ca un pensionar de boală să redevină un om al muncii, să fie recuperat și să ajungă capabil să lucreze ?

Dr. Șerban : Se poate, dacă intervenția chirurgicală este susținută apoi de cultură fizică medicală, de o kinetoterapie complexă, altfel, eforturile noastre sînt în zadar. Dacă îl trimiți acasă în ghips și-l lași să se descurce singur, asta nu e recuperare. Iată însă că ne lovim de o serie de greutăți pe care aș vrea să le discutăm, pentru a fi ajutați în surmontarea lor. E vorba mai întîi de pregătirea cadrelor, atît medii, cît și superioare, a noastră, a medicilor. La început a fost un efort imens pînă ne-am format cît de cît cadrele, am făcut aici cursuri, lectii, demonstrații, ne-am pregătit surorile, infirmierele. Ministerul Sănătății și Ministerul Educației și Învățămîntului ar trebui să reglementeze această reală problemă a formării cadrelor pentru noua specialitate. Apoi, actualul sistem de normare al profesorilor de cultură fizică medicală este cu totul inadecvat și ineficient pentru un asemenea profil. Norma este stabilită după sala de gimnastică — 3 profesori la o sală —, ori, în recuperare, cînd trebuie să lucrezi cu fiecare în parte nu se poate așa ceva. E nevoie de un profesor la cel puțin 10 bolnavi, pentru a putea să se ocupe eficient de ei, cel puțin de 2 ori pe zi. E o muncă grea, de perseverență, de tenacitate, cu tehnici diverse, sînt suferinzi cu paralizii, cu afecțiuni grave, funcțiile se refac greu. În loc să-l ajute, poate să-l omoare, dacă nu îl tratează individual, diferențiat. Nu e ca într-o stațiune balneară, unde îți vin niște oameni totuși valizi.

— Cîte săli de gimnastică aveți ?

Ec. Corpodean: Două, și acelea improvizate.

— Ministerul Sănătății nu știa destinația clinicii ? Cum a aprobat și avizat un asemenea proiect ?

Ec. Corpodean: O să vă mai arătăm și alte „minunății" ale proiectului, ale proiectantului. Avem o sală cu bazine pentru kinetoterapie, foarte frumoasă, fără apă ! Să zicem că aceasta e o problemă locală, nu avem debit de apă pînă aici pe deal, unde a fost amplasat spitalul, și sperăm că o să se rezolve anul acesta. Parcă sînt bazine pentru înot de performanță, pentru sportivi. E vitrată de jur împrejur cu geamuri cu un singur rînd și cu tîmplărie metalică. Cum să aduc în frigul ăsta niște oameni foarte grav bolnavi ?! Și apoi, fac expoziție de trupuri chinuite, invalide ? Nu s-a prevăzut, culmea, sistemul de încălzire a apei din bazine, nici sisteme simple, ușoare, de coborîre și ieșire a bolnavului din ele. Nu au nici bare de susținere, ce să mai vorbim, făcute fără nici o gîndire.

Dr. Ilea : Să nu fim atît de revendicativi, să ne reîntoarcem la aspectele medicale.

Dr. Andronescu : Dar de ce, Ilea, dragă, să spunem lucrurilor pe nume să nu se mai greșească de aici încolo. Practic, fiind o latură nouă a activității medicale, nu există cadrul juridic corespunzător.

Ec. Corpodean : E nevoie de un normativ, de un regulament de funcționare adecvat și o bază materială corespunzătoare.

Dr. Șerban : Recuperare nu se poate face fără o înzestrare materială specifică. Chiar azi mi-a spus un bolnav „eu aș putea să merg singur, dacă aș avea o cîrjă, sau măcar dacă ar fi niște bare pe perete culoarelor". Tocmai într-un spital cu acest specific grupurile sanitare sînt situate în capătul culoarelor și, într-adevăr, nu există bare de sprijin. Nu avem în saloane suporți pentru poziționarea corectă a picioarelor, trepte pentru reeducarea mersului, cîrje. Nu avem nici măcar fotolii rulante pentru ca bolnavii să fie transportați spre alte servicii și tratamente medicale, la fizioterapie, radiologie, balneologie. La 139 de paturi din secție, avem 4 fotolii. Înțelegeți, acolo unde aproape toți bolnavii sînt netransportabili, sînt hemiplegici. Și în condițiile în care numărul infirmierelor și al brancardierilor este foarte redus, normat ca în spitalele curative. Atelierul de proteze și orteze ar trebui să fie la noi, în clinică. Comanda unui corset pentru un bolnav de scolioză, de pildă, durează 1 an, pentru o cîrjă cam tot atît, deoarece există un singur atelier în oraș, foarte aglomerat, suprasolicitat. Și nu o dată, cînd proteza e gata, nu corespunde medical. Or, aici ar fi sub supravegherea noastră, omul cînd pleacă din spital s-o și aibă. Am recuperat paraplegici, ei ar putea lucra dar numai cu proteze, ori în cărucioare. Mai mult ca alți infirmi, aceștia pot lucra, chiar le este foarte indicată, din punct de vedere psihic, munca, dar numai înzestrați cu aceste fotolii rulante sau proteze. Și în locuri de muncă potrivite. Există în Cluj-Napoca un chirurg care operează din fotoliul rulant.

Dr. Andronescu : Dă-mi voie, Șerban, să intervin. Apare însă o altă mare problemă — trebuie ateliere și școli speciale de reorientare profesională, a acestor oameni, organizate și patronate de către Ministerul Muncii. Conceptul de recuperare trebuie lărgit, revizuit, mai bine cristalizat, văzut mai puțin rigid unilateral și că fiind nu numai o treabă a medicinei.

Dr. Ilea : Dacă vă amintiți, tovarășul ministru adjunct Andronic de la Ministerul Muncii a fost dur cu noi, medicii, aproape negativist, afirmînd că nu facem nimic în domeniul recuperării. L-aș invita aici, la Cluj-Napoca, în spitalul nostru și

i-aș detalia cazuistic statistica următoare — din 3 474 bolnavi internați în 1979, am recuperat 2 180, adică un procentaj de 62,8. Care pot munci. Unde însă ? Nu toți mai pot să exercite meseriile și profesiile pe care le-au avut înainte. Recomandările noastre pentru schimbarea locului de muncă nu valorează două parale în fața multor conducători de întreprinderi. Nu se face același efort de a fi reîncadrați, ba unii dau și în scris că n-au locuri de muncă pentru acești oameni. Cu un moral prost, unii dintre ei recad în boală, se simt inutili. Poate că acei directori de întreprinderi chiar n-au locuri de muncă potrivite pentru acești foști suferinzi, dar direcțiile muncii, Ministerul Muncii au pus la punct un sistem de reorientare profesională a acestora, de depistare și inventariere a locurilor de muncă potrivite lor în baza unui normativ pe care l-am putea elabora noi, specialiștii în recuperare ? !

Dr. Șerban : Și pentru că este vorba de precizarea conceptului și a sferei de cuprindere a recuperării medicale mai este o problemă de principiu și anume — durata de spitalizare. Nu pledez pentru cronicizarea ei, cum spuneați la început, aici nu e cămin-spital, dar în limita strict la 4—6 săptămîni insemnată iarăși o optică îngustă și nerealistă. Dacă o să-mi vină acum un control, sînt sigur că o să fiu tras la răspundere de faptul că am bolnavi care stau de 3 luni în secție. Pentru mine contează ce am obținut în acest răstimp, de unde am pornit cu bolnavul și ce progrese a înregistrat. Durata medie de spitalizare nu poate fi egală cu cea din spitalele curative, de tratament al bolilor acute.

— Printre și peste aceste necazuri, în ciuda lor cum se spune, statistica prezentată de tovarășul dr. Ilea arată că muncii foarte bine aici, la Cluj-Napoca, ei există entuziasm pentru această disciplină aflată la granița altor altor discipline medicale și am aflat că există preocupări remarcabile privind perfecționarea unor metodologii de recuperare. Aveți chiar metode și tehnici proprii și rezultate deosebite. Să vorbim despre ele, constituind nu mai puține contribuții la precizarea conceptului de recuperare medicală.

Dr. Andronescu : Nu sînt direct clinician, dar cu mijloacele radiologice care ne stau la îndemînă căutăm elemente care să ne spună dacă lucrăm bine sau nu. Încercăm să vedem mai devreme ce șanse sînt, ce șanse are bolnavul respectiv. E vorba, în special, de o preocupare de vreo doi ani în domeniul patologiei osteoarticulare, în care cercetăm, și am pus la punct procedee ale noastre, radiologice, prin care imaginile ne arată dacă tratamentul este bine condus ori nu. Cu densiometru, cu cercetări de radioizotopi ne dăm seama cum va evolua bolnavul. Încercăm să adaptăm radiologia la condițiile recuperării.

— Și dumneavoastră, tovarășe dr. Motioc, ați pus la punct tehnici chirurgicale proprii...

Dr. Motioc : În secția pe care o conduc, adoptăm o tehnică pe care am imaginat-o mai de mult, la deficientii motori de origine cerebrală, pentru rezolvarea deformațiilor genunchiului. Am obținut rezultate foarte bune cu vreo 10—15 cazuri, pînă acum. În termeni de specialitate se numește transpozitionarea tuberozității anterioare a tibiei. Altfel spus, este vorba de o intervenție chirurgicală mai laborioasă prin care redau funcția unui picior care nu are rotula unde trebuie. Și toți colaboratorii mei sînt preocupați de tehnici noi, moderne, în specialitate. Iată, dr. Vasile Crișan, ajutat și îndelos de specialiștii în electronică ai Întreprinderii „Metalul roșu", a adaptat un modern aparat de tălat ghips, ferăstrăul oscilant, și acum e utilizat în intervențiile chirurgicale ortopedice, avînd performanțe deosebite. Iar dr. Livio Mazzolini, tot în colaborare cu o întreprindere din orașul nostru, a realizat o proteză totală de șold, competitivă cu cele mai bune din străinătate. Dacă va fi avizată favorabil de către forurile medicale și va fi omologată, noi sperăm, întrucît am testat-o și este excelentă, fabrica este dispusă să deschidă o linie tehnologică pentru producerea unor asemenea proteze.

— Mi se pare extraordinar ceea ce spuneți și vom reveni pentru a urmări destinul acestei realizări. În cielul nostru de articole despre aparatura medicală, marcam necesitatea cercetării pentru a realiza în țară asemenea proteze care sînt atît de scumpe în toată lumea și care se aduc foarte greu din import.

Dr. Ilea : Nu vrem să ne lăudăm, dar interesul pentru introducerea unor metode moderne în activitatea de recuperare medicală există în toate secțiile. Iată, la noi la cardio-pulmonar, după ce am încercat sistemul de respirație yoga și am ajuns la concluzia că nu este adecvat, am folosit și pus la punct oxigenoterapia hiperbarică, am adoptat tehnici care pun accentul pe expirație, invers decît la yoga, cu rezultate dintre cele mai bune. De asemenea, sîntem singurii în țară, mi se pare, care utilizăm acupunctura în recuperarea cardio-vasculară. În orice caz, vrem să definitivăm o concepție nouă, modernă, de tratament în recuperare. Sînt, în general, foarte multe păreri în domeniul acesta încă destul de nou. După experiența pe care am acumulat-o, noi împărtășim ideea recuperării cît mai precoce, cu cît începe mai devreme, cu atît e mai eficientă.

Dr. Șerban : Și nu numai în infarctul miocardic. În accidentele vasculare cerebrale, de pildă, recuperarea începe, practic, încă din starea de comă. În primul an de la producerea lui, mai putem face ceva, apoi e prea tîrziu.

Dr. Ilea : În infarct, după 8 săptămîni de la debutul bolii trebuie să începă neapărat recuperarea. Ar trebui ca bolnavul, din secția medicală unde a fost îngrijit în starea acută a bolii, să poată fi transferat într-o secție cu profil de recuperare. Nu cum se întîmplă de obicei, mai întîi îl pensionează, după ce stă cele 180 zile reglementare de concediu medical, și numai după vreo revizie ori expertiză ajunge la recuperare.

— Ne pare rău că nu vom putea transcrie din cazuistica dv. — am ocupa toate paginile revistei — nici măcar pe cele absolut senzaționale prin performanțele obținute de recuperare integrală a omului, precum nici toate realizările privind cercetarea în domeniu, tehnicile și metodele proprii, dar problema mare a cercetării în această nouă verigă a medicinei ni se pare demnă de reținut.

Dr. Ilea : Unde însă avem nevoie să fim ajutați, lăsați, stimulați. Centrele de recuperare ar trebui să fie nuclee de cercetare, să avem laboratoare și cadre care să orienteze activitatea teoretică și practică pentru asistența de viitor. Pentru a nu se încorseta metodologia recuperării. Avem nevoie de o tehnică, pe care sîntem în stare s-o elaborăm, dar trebuie aprobată și finanțată de către Academia de științe medicale, Ministerul Sănătății, eventual chiar de către CNST, avînd în vedere importanța economică a actului de recuperare medicală. La ora actuală ne luptăm să avem un plan propriu de cercetare. Spitalul fiind clinic, deci și bază de învățămînt, toți medicii care lucrăm aici sîntem și cadre didactice, aparținem de catedre diferite și avem acolo planul și obligațiile de cercetare. Opinăm că este timpul, este necesar, viața o demonstrează, de a se pune bazele în învățămîntul medical superior ale unei catedre de sine stătătoare de recuperare. Este o disciplină de graniță, ce-i drept, dar obiectul ei s-a conturat deja.

— De acord cu dumneavoastră și supunem propunerea atenției și analizei celor două ministere de care depinde luarea deciziei — Ministerul Sănătății și Ministerul Educației și Învățămîntului.

CICI IORDACHE ■

MONUMENTELE DĂINUIRII DIN MUNȚELE DE SARE

Coborîm cu patru metri pe secundă, spre centrul pămîntului și după 55 de secunde ne oprim bruse la 220 metri ! Descindem într-un fel de palat subteran, luminat electric, în care staruie o ceață parcă lunară : ne aflăm în salina de la Slănic Prahova. Din 1971, la Slănic, s-a deschis o altă salină, iar aceasta, în care ne aflăm noi acum, a trecut în posesia și folosința Oficiului Național de Turism : o exploatare turistică deci, și totodată, terapeutică. Efectul terapeutic, asupra astmului bronșic mai ales, este formidabil. Salina este formată din două galerii suprapuse, separate de un plafon gros de 30 metri. La nivelul întîi se țin campionatele naționale, internaționale și mondiale de micromodele.

— De ce tocmai aici ? Îl întreb pe Ion Saulea, directorul Stațiunii balneoclimaterice Slănic Prahova.

— Pentru că aici, sub pămînt, nu există nici un fel de curent de aer ; sportivii pot să-și etaleze calitățile lor, dar și calitățile tehnice ale aparatelor — foarte sensibile. Recent au avut loc campionatele europene de micromodele, la care au participat sportivi din Cehoslovacia, Polonia, Republica Democrată Germană, Ungaria, România.

Într-una dintre cele 14 „camere", fiecare lungă de 200 metri și lată de 32, este amenajat un mic sanatoriu pentru astmatici : 100 de paturi, mese pentru diferite jocuri, se practică diferite activități distractive, dar și lucrative, toate incluzîndu-se în procedeul general terapeutic, funcționează un cabinet medical subteran, iar în viitor, aflăm de la directorul stațiunii, acest mic sanatoriu subteran se va extinde pînă la 1 000 de paturi.

Așadar, vechea salină de la Slănic Prahova are întrebuințări multiple, este vizitată nu numai de cei care vin să se trateze, ci și de mulți turiști din țară și străinătate : anul trecut au coborît aici, la 220 metri, peste 150 000, dintre care aproape 17 000 de turiști au fost din străinătate, din Vest. Anul acesta edilii Slănicului se așteaptă să primească peste 200 000 de turiști, din care 25 000 vor fi, de asemenea, străini. Într-un astfel de loc, straniu și tulburător, sculptorul Justin Năstase a pornit să materializeze o idee la fel de tulburătoare : s-a apucat și a reușit să realizeze un complex monumental sculptat în masivul de sare ! Îl privim acum și avem impresia că ne aflăm într-o catedrală imensă, ascunsă parcă sub pămînt, într-un tărîm sacru, în care, de pereți, se lovesc ecourile unor cîntăreți nevăzuți care îi aduc laude lui Zalmoxis ! De ce lui Zalmoxis ? Pentru că în această „Sală a Genezei", cum a numit-o autorul ei, domină și te inundă plăcut spiritul strămoșilor noștri geto-daci și latini. În doi ani de luptă cu muntele de sare, alteori cu un scepticism aproape la fel de dur, în doi ani de trudă, Justin Năstase i-a așezat pe soclurile lor bine meditate pe Decebalus per Scorilo și pe Traian „ socluri ornate cu inspirate basoreliefuri. Deodată, salina de la Slănic Prahova capătă o nouă dimensiune : pe lîngă funcțiunile ei de pînă acum, cea turistică și cea terapeutică, mai capătă una, cea educativă, de mare deschidere.

— Cum și cînd a început să vă stăpînească ideea acestui complex monumental ? Îl întrebam pe sculptorul Justin Năstase, care ne însoțește în documentarea noastră pentru acest reportaj.

— Am aflat cîndva că în Polonia, de pildă, există o salină care a fost amenajată și decorată cîndva de acum un secol și jumătate. Ea a constituit și continuă să constituie un punct de mare atracție turistică, aducînd, de ce să neglijăm și acest aspect ?, venituri importante în valută națională și valută forte. Am venit îndată și am văzut salina de la Slănic : m-a cucerit pur și simplu ! Avînd pereții drepți, urmare a exploatării sării cu haveza, ea devine favorabilă execuției unor lucrări de artă monumentală. Materialul de lucru, sarea, există, iar ca duritate, sarea de la Slănic Prahova este destul de dură, are o greutate de 2 200 kilograme forță pe metru cub. Datorită acestui fapt, lucrările executate se conservă în condiții bune, în timp, în acest mediu al ei.

Decebal, așezat pe soclu, privește spre sala în care, conform unui proiect, va trebui să se continue lucrările de înfrumusețare și dotare a slinei cu basoreliefuri care să reprezinte scene din istoria poporului român. În fața lui Decebalus per Scorilo, pe un soclu asemănător, stă marele imperator, Ulpius Traianus Augustus, cu toate celelalte cognomene ale sale, atribuite în urma a tot attea bătălii castigate : Germanicus, Dacicus, Parthicus ! Așa cum stau, față în față, îmi amintesc de istoricul Annaeus Florus care ne-a lăsat peste veacuri și peste multe milenii acest celebru dialog : „— Cine sînteți voi ?, se spune că au întrebat geto-dacii ; — Romani, stăpînitorii lumii ! — Așa va fi, dacă ne veți birui", au mai răspuns strămoșii acestui pămînt. Și cu toate că romanii au cîștigat cea din urmă mare bătălie, răspunsul lor trufaș nu s-a împlinit, pentru că nu au biruit întreaga Dacie, întregul stat liber și independent pe care îl impusese lumii Burebista, „cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia, și stăpînitor al tuturor ținuturilor de dincolo și de dincoace de Dunăre." Dar dialogul acesta ne aminteste și de alte dialoguri : „Ce vreți voi ? — Noi, bună pace... !" Cei doi bărbați, ca să revenim la complexul monumental al lui Justin Năstase, sînt încorporați unui mare cerc marcat de steaguri dacice — cu capul de lup și trupul de balaur — și steaguri romane — cu pajură, chipul lui Traian și însemne de unități militare —, steaguri care, făurite din bronz și înfipte în blocuri pătrate de sare, aduc a niște soldați prinși parcă într-o horă sau într-o sîrbă care nu se mai termină ! Figura geometrică, cercul, des întîlnită la geto-daci, și care în gîndirea lor filozofică simbolizează continuitatea, ca și la noi, poate veșnicia, este aici luminată electric, marcînd și mai mult ideea veșniciei acestui mare neam ! La baza soclului lui Decebal este reprodus la scară mică vasul de cult pe care s-a găsit celebra frază în limba și scrierea geto-dacilor : „Decebalus per Scorilo" și care ar însemna, în traducerea academicianului C. Daicoviciu, „Decebal, fiul lui Scorilo". Mă nedumerește reliefarea, pe soclul lui Decebal, a unui mic pătrat, ca și pătratele în care sînt înfipte steagurile, iluminate și acestea, și mă simt nevoit să întreb :

— Ce anume simbolizează ? mă adresez, firește, autorului.

— Lucian Blaga, în „Orizont și stil", e de părere că unitatea ornamenticii noastre populare este micul pătrat, cunoscut cu siguranță și de geto-daci. Pe baza acestui modul, poporul nostru și-a construit, stilizat și geometrizat întreaga artă populară. O dovadă că arta noastră populară, moștenită de la strămoși, este superioară : orice motiv are la bază o idee, o idee materializată ; nu este deci o artă care copiază numai natura înconjurătoare.

Dar, paradoxal poate, elementul fascinant al acestui complex monumental, din cîte este format el pînă acum, îl constituie o floare stilizată de romanița, sculptată într-un bloc de sare, iluminată electric și intermitent și care simbolizează bătăile unei inimi ! Imaginea cucerește, liniile de forță, fie ele și imaginative, toate, ale acestui complex monumental de artă, converg către acest punct din mijlocul cercului, către această inimă, simbure nou. Este cu siguranță, și în viziunea autorului, simburele „marelui foc, care a topit două popoare într-unul !" L-am citat pe Vasile Pârvan. În jurul florii de romanița stă scris : „Pax Romana — Dacia Felix — Daco-romania". Și inima pulsează la 220 de metri sub pămînt ! În această tulburătoare catedrală de sare !

Mai sînt și alte elemente demne de a fi luate în seamă, cum ar fi, de pildă, frescele pictate pe pereții de sare, în stilul picturii noastre populare de pe zidurile vechilor monumente, din ele desprinzîndu-se însă grupul pictat în stînga lui Decebal : un bătrîn dac se sprijină într-un scut, alături, un tînăr cîntă din fluier, poate trista poveste a lui Decebal, aflată de la tatăl său, dacul cel bun. Și poate în momentul acela s-a născut prima doină a neamului românesc !

— Cum vedeți dv. continuarea acestui început ? Îl întreb pe sculptorul Justin Năstase.

— În spatele lui Traian, ca un omagiu, ar trebui sculptate basoreliefuri de pe Columnă. În spatele lui Decebal, scene din viața și munca, din ocupațiile geto-dacilor, ale acelor oameni-strămoși din țara de miere și lapte. Apoi, trebuie sculptați Burebista și alți regi ai Daciei : Deceneu, Comosicus, Scorilo, Duras-Diurpaneus. Din blocul acesta de sare trebuia să apară Burebista. N-a apărut pentru că nu știu unde, la București, formele întocmite de organele județene nu capătă o avizare.

Lucrările de dotare sculpturală sau picturală din salina de la Slănic Prahova trebuie continuate, dar după un proiect bine gîndit de specialiști, respectat riguros, un proiect unic, realizat și de alți artiști plastici. S-ar putea iniția aici, ne spunea Constantin Meșteru, primarul orașului Slănic Prahova, o tabără subterană de sculptură, asemănătoare aceleia de la Mangalia Buzăului, unde artiștii plastici tineri și-ar putea proba talentul, ar putea lăsa opere durabile. În cei doi ani de muncă ai sculptorului Justin Năstase, organele orășenești au ajutat, aveam să aflăm, realizarea lucrărilor, mobilizînd de mai multe ori tinerii la acțiuni de muncă patriotică. Am aflat, de asemenea, că organizațiile pionierești din București, Brașla și Brașov au organizat aici primirea unor copii-școlari în rîndul organizației de pionieri, iar la festivitate au participat, firește din întîmplare, și turiști străini care au rămas profund impresionați. Sînt doar cîteva aspecte, acțiuni cu caracter substanțial educativ, dar care pot fi amplificate, diversificate. Un sculptor amator, Oană Brezeanu, lucrează acum la o statuie a lui Mihai Viteazul, călare. Vor mai veni probabil și alți sculptori. Lucrările lor, am amintit, trebuie însă subordonate unei gîndiri și orientări unitare, trebuie dirijate de mari maeștri, așa încît salina de la Slănic Prahova să devină, de ce nu ?, o nouă minune a lumii. Îndrăznim să facem această prezicere, pentru că știri recente ne spun că salina din Polonia a fost desemnată ca a 13-a minune a lumii. Dar să ne gîndim numai la efectul educativ pe care-l poate juca o astfel de monumentalitate, la faptul că un pacient stă aici cîte patru ore zilnic, timp de 20 de zile și că poate învăța multe pagini din istoria țării noastre, să ne gîndim la sutele de mii de turiști români și străini, la înrîurirea spirituală pe care le-o poate declanșa o astfel de lucrare de artă monumentală și încă toate acestea pot să atingă efectul unei minuni !

GRIGORE NICOLAE

MEDALIE „BUREBISTA" ?

Nu se cunoaște nici o imagine sigură a lui Burebista, rămasă din acele timpuri îndepărtate. Ipoteza că pe o falerа găsită la Snagov ar fi reprezentarea acestuia ne lasă visători. Imaginea presupusă aduce mai curînd cu „Zeița mamă tracică".

Întîmplarea face să avem azi sub ochi o medalie „apocrifă" care pune o serie de întrebări.

Relativ la originea și filiera piesei notăm pe primii : Nubor, Orghidan. Examinînd critic piesa cu colegul artist plastic și numismat Adoc, am ajuns la formularea unor concluzii :

Medalia aprocrifă turnată în argint (30 g) cu un diametru de 3 cm, prezintă pe **avers** o figură umană splendid stilizată, utilizînd pentru redarea coafurii liniile paralele ondulate ușor. În coafură deasupra capului imaginea stilizată a unui vultur heraldic care evocă vag și falera de la Surcea.

Ochiul imaginii umane pătrunzător, dintr-o globulă, într-un triunghi. Nas drept ușor alungit. Gură severă din două linii paralele. Barbă mică hirsută. Întregul profil spre dreapta, respiră forță, dîrzenie.

„Vulturul — Carpaților — ocrotitor" din coafură, conferă măiestate; sugerează ideea de conducător atotvăzător și atotcuprinzător. Stilizarea imaginii umane de pe avers, deși inspirată poate din modelul grec îndepărtat, ne duce cu gîndul mai curînd la maniera daco-getică de oarecare influență celtică tardivă. Nu pare să fie o piesă celtică, deoarece Paulsen nu menționează printre păsările-simboluri celtice pe aversul monedelor vulturul, care nu apare decît pe unele coifuri, ca de exemplu : cel de la Ciumești. Nici piese celtice de est cu **legenda** utilizînd literele grecești pe revers din perioada tardivă nu se cunosc.

Pe monedele daco-getice, rar desigur, mai ales în a doua fază de dezvoltare monetară, continuă să mai apară litera greacă.

Reversul medaliei noastre prezintă o „Hephaistumachie", o „emblemă" a unui atelier de prelucrare a metalelor (făurărie), cu doi homunculi dintre care unul ține un baros în mînă și al doilea un clește ; aceștia stau în fața a două nicovale, deasupra acestora o săgeată ?

Se știe că în munții Orăștiei în centrul regatului lui Burebista, cetățile acestuia au fost construite cu meșteri greci histrieni. Înșeși zecile de pietre de construcție sînt însemnate cu litere grecești. A funcționat și un centru de prelucrare a metalelor acolo ? Se pare că da.

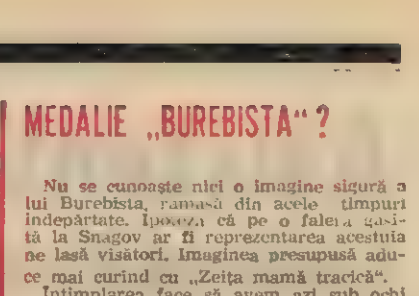

Să fie care posibil ca utilizînd parțial exemplul trecutului (moneda dacică unional tribală, cu sau fără influență greacească ori celtică), după construirea primei cetăți dacice în piatră ; să fie sărbătorit marele unificator al Daciei Mari, Burebista, „cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia", cu o medalie comemorativă ? Noi credem că da. Traducerea probabilă a legendei cu litere grecești nu lasă loc unei alte ipoteze. Nu este oare Burebista primul mare constructor al Sarmizegetusei?

Descendenții români au păstrat tradiția peste veacuri. În Transilvania medievală chiar marile orașe românești ca de exemplu : Satu Mare (NOGOLAHFALU) erau denumite de o manieră asemănătoare anticei Sarmizegetusa dacică.

Am procedat de curînd la precizarea metalurgiei medaliei noastre cu ajutorul inginerului Radu Ion, de la Institutul de studii al metalelor neferoase din București care ne-a executat **analiza chimică — spectrografică și metalografia** piesei noastre comparativ cu alte monede de argint antice care au circulat în Dacia în epoca lui Burebista.

Am stabilit astfel că **medalia „Burebista" este o piesă turnată în aliaj de argint antic asemănător indeaproape aliajului monetar dacic „Aiud-Cugir" grupa B.** Adică : proporția de argint în aliaj este de aproximativ 79 la sută ; proporția de cupru de aproximativ 20 la sută ; proporția de aur de la 0,17—0,34 la sută.

Este **argintul monetar antic dacic**, așa cum a fost el descris de inginerul H. Țintea, din Cluj-Napoca, în 1964.

Din punct de vedere artistic, imaginea lui „Burebista" este copleșitoare ; ar merita un studiu, și nu numai „portretul" său, ci și „emblema" Sarmizegetusei.

Dr. GABRIEL ILIESCU
București

Cuget, deci exist

Teorie și metateorie (II)

Dialectica este o metateorie a oricărei teorii. Este spațiul în care se constituie gîndirea metateoretică în forma ei universală și concretă în același timp. Ea comandă ca metateorie conștiința și-i asigură libertatea față de conținut, față de obiect și avansul față de acesta.

Ce se întîmplă cu gîndirea care nu este comandată de dialectică ?

Transferă conținutul teoriei în metateorie însă fără să știe. În felul acesta identifică teoria cu natura obiectului și iarăși fără să știe acest proces de reducere conduce la ideea că ar exista principii cu valoare absolută. În acest fel principii cu valoare obiectiv-istorică sînt considerate ca avînd valoare absolut obiectivă. Dar absolutul acesta al principiilor este unul închipuit.

Teoriile se pot constitui în mod consecvent, științific numai în măsura în care acționează liber nivelul metateoretic al gîndirii asupra raportului dintre nivelul teoretic și obiect. Existența nivelului metateoretic arată că gîndirea științifică nu este pur și simplu supusă unei presiuni nemijlocite a obiectului. Dimpotrivă, ea provoacă și selectează informațiile obiectului în funcție de capacitatea sa de primire, stocare și prelucrare, precum și de cea de emitere.

Prin evidențierea unității dintre teoretic și metateoretic în procesul cunoașterii, se arată originea erorii neopozitivismului care susține că știința și filozofia se opun în mod absolut, că ele nu au a-și comunica nimic. Gîndirea neritică gîndește și ea limbajul în metalimbaj dar nu știe acest lucru. Și de aici atîtea paradoxe. Și tocmai din această cauză ea crede că gîndește și oglindește, în același timp, lucrurile în nemijlocirea lor, în nemijlocirea esenței lor. Ea crede că gîndește nu lucrurile așa cum le-a asimilat în propriile sale structuri, ci lucrurile așa cum ar fi ele în ele însele, fără conștiință și absolut opuse ei. De aici și iluzia eronată : gîndirea limbajul este o copie nemijlocită a lucrurilor. Mai mult, o copie absolută.

Conștiința, mai general spus, trebuie să țină seama de dialectica concept-metaconcept. Metaconceptul surprinde limitele conceptului. Limita conceptului este dominată numai prin metaconcept și astfel devine rațională. Teoria se face întotdeauna prin critica operată de pe poziția metateoriei. Metateoria și teoria sînt termenii unui raport dialectic. A vorbi despre concepte echivalează cu a le raporta la propriile lor metaconcepte. Dar metaconceptele sînt o negație a conceptelor, o negație în propriul lor înțeles pe care ele, prin ele însele, nu-l pot înțelege.

ION STROIE

Flacăra
EDIȚIE SPECIALĂ

TINERII

„Adresez minunatului nostru tineret chemarea de a face totul pentru a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru a-și însuși, în fabrici și pe ogoare, în toate sectoarele, deprinderile activității practice, îmbinînd neabătut și permanent învățămîntul cu practica — singura cale a formării unor cadre bine pregătite, în stare să-și îndeplinească, în bune condiții, sarcinile ce le revin în producție, în dezvoltarea economică și socială a țării."

NICOLAE CEAUȘESCU

Viitorul însuși al patriei

Primăvara anului 1980 a debutat cu evenimente de importanță istorică în viața social-politică a patriei, care au culminat cu realegerea, în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România, a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român.

În continuarea acestor evenimente, peste puțin timp, reprezentanții tinerei generații — „primăvara vieții" — se vor reuni în Forumul tineretului patriei, pentru a aduce un omagiu partidului, secretarului său general, întregii societăți în legătură cu minunatele condiții de existență materială și spirituală, pentru a dezbate, în mod responsabil, căile și mijloacele practice de creștere a contribuției tineretului la înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Actuala generație tînără a patriei a cunoscut, în mod direct, efervescența creatoare a ultimului deceniu și jumătate — de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — transformările novatoare efectuate în sistemul nostru economic și social-politic, menite să creeze întregului popor, și în primul rînd tineretului, nu numai o viață liberă de orice exploatare și asuprire, dar mai ales condiții corespunzătoare afirmării capacităților și aspirațiilor maselor de progres și bunăstare. La baza acestor mutații se află atît posibilitățile și cerințele obiective ale noii orînduiri sociale, cît și noua concepție despre rolul, răspunderile și atribuțiile tineretului în societate, concepție promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, de secretarul său general.

Definind tineretul ca o importantă forță socială, viitorul însuși al națiunii noastre, P.C.R. consideră tînăra generație nu numai ca un obiect al muncii educative, ci și ca subiect activ, participant dinamic, integrat tuturor factorilor a căror acțiune urmărește traducerea în viață a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și, pe această bază, afirmarea plenară a personalității umane.

Corespunzător acestei concepții, în procesul de dezvoltare socio-economică a patriei, de adîncire a democrației socialiste, în țara noastră a fost elaborat și perfecționat continuu un ansamblu de măsuri menite să asigure și să garanteze efectiv exercitarea drepturilor politice ale tineretului, să creeze condiții optime pentru afirmarea sa ca un factor social activ, pentru participarea tinerilor, indiferent de naționalitate, a organizațiilor lor revoluționare, la activitatea organelor colective de conducere de la toate nivelele și în toate structurile fundamentale ale societății : organele P.C.R., ale puterii și administrației de stat, consiliile oamenilor muncii, senatele și consiliile profesorale, diferitele ministere și instituții centrale și locale.

Schimbările revoluționare petrecute în structura economică, socială și politică a României în procesul construirii noii orînduiri, atenția acordată de întreaga societate formării și educării tineretului au determinat și determină profunde mutații în aspirațiile și orientările valorice ale tinerei generații a patriei, ale căror caracteristici principale sînt date de spiritul de angajare militantă, patriotică, de orientarea spre formarea și dezvoltarea unei personalități multilaterale, formarea unei concepții despre lume și viață călăuzită de ideologia partidului nostru, de materialismul dialectic și istoric, atitudinea de încredere în viitor, lupta pentru pace, democrație și progres.

Din această perspectivă, dimensiunea fundamentală a noului statut social al tineretului este dată de funcția sa participativă, materializată în contribuția efectivă și responsabilă la actul opțiunii și deciziei sociale, la procesul complex de perfecționare a forțelor de producție, la dezvoltarea industriei și agriculturii, științei și culturii, la adîncirea democrației socialiste, la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregii noastre națiuni. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., „urmînd cu entuziasm și dăruire politica partidului, tineretul, organizația sa revoluționară — Uniunea Tineretului Comunist — au fost și sînt prezente pe întregul front al construcției socialiste".

În uzine și fabrici, pe ogoare, în instituțiile de învățămînt, tineretul, Uniunea Tineretului Comunist se manifestă activ în munca pentru o nouă calitate în toate domeniile de activitate, pentru îndeplinirea sarcinilor economice, reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, combustibili și energie, legarea tot mai strînsă a învățămîntului și cercetării de producție. O expresie concretă a participării responsabile a tineretului la viața economică o constituie și desfășurarea cu bune rezultate a întrecerii uteciste „Tineretul — factor activ în îndeplinirea cincinalului revoluției tehnico-științifice", parte integrantă a întrecerii socialiste, la care participă anual peste două milioane de tineri. De asemenea, de o largă audiență în rîndul tineretului se bucură acțiunile organizate de U.T.C. în cadrul mișcării de masă „Știință-tehnică-producție", zilele, săptămînile și decadele de recorduri în producție.

În consens cu cerințele dezvoltării economico-sociale a țării și ale educării tinerei generații prin muncă și pentru muncă, U.T.C. inițiază și organizează participarea tineretului pe șantiere naționale și locale la construirea unor importante obiective industriale și agricole, amenajarea atelierelor școlare și extinderea spațiilor de școlarizare, construirea căminelor pentru tineret, a unor cluburi, baze turistice, sportive și de agrement. Între Congresele al X-lea și al XI-lea ale U.T.C., pe aceste șantiere au lucrat mai mult de 1,8 milioane tineri.

Un domeniu larg de afirmare a tineretului îl reprezintă și participarea sa la viața politică și cultural-artistică a țării. Această participare este o rezultantă firească a experienței practice pe care o dobîndește tînărul în cadrul activității productive, al formelor de învățămînt și educație, sub impactul climatului politic și cultural al patriei, materializîndu-se în consolidarea sentimentelor sale patriotice și internaționaliste, în dezvoltarea gîndirii creatoare, în spiritul politicii interne și externe a partidului și statului nostru, în crearea unei atitudini de exigență și răspundere comunistă. Un loc deosebit în această direcție îl ocupă participarea tinerei generații la activitatea Frontului Democrației și Unității Socialiste, a deputaților din rîndul tineretului, în forul legislativ suprem și în consiliile populare de la toate nivelele.

(Continuare în pag. 20)

MIHAIL STOICA

Cîntec tînăr

Cînt pe catargul crescut dintr-o mare iubire —
Pot întunericul lumii întregi să-l supun.
Prin aerul fraged din mai dau de știre :
Vreau toată lumina din zi s-o adun.

Nu-ntotdeauna prietenă bună ni-e marea,
Norii patetici îmi clatină trupul cînd strig :
De m-aș îndoi, de m-ar prinde uitarea,
Pămîntul s-ar stinge în sine de frig.

Tinerețea mea pe catarg se înfășură-nteagă,
Este nevoie de sîngele meu simțitor.
Iată, sublim se conjugă, se leagă
Ideea de-a fi cu voința de zbor.

Cînt pe catargul trecut prin vestite solstiții,
Roditoare furtuni se petrec. Și vă spun :
Dacă n-am să fiu eu, veți fi voi fericiții
Astăzi cînd toată lumina din zi e adun.

ADI CUSIN

„ROMÂNIA DE MÎINE VA FI AȘA CUM O VEȚI CREA CU BRAȚUL, CU SUFLETUL ȘI CU HOTĂRÎREA VOASTRĂ“

Orice om este istoria la zi a poporului său. O lectură, în filigran, a istoriei, cînd în durata mică a vieții unui om se limpezește învățătura experiențelor din durata mare a vieții unui întreg popor, este ceea ce ne explică, ne reprezintă mai exact și ne îmbărbătează pentru fapta de azi și de mîine prin care alții, cunoscînd-o la rîndul lor, vor retrăi viețile noastre, așa cum noi înșine, iată, facem, fiindcă noi sîntem — cum spunea Iorga — numai expresia actuală a unui popor care trăiește aici, la Dunăre și Carpați, de două mii de ani. Prin curaj și prin înțelepciune ne-am croit drum prin împrejurări adverse, și dacă ele, aceste două arme-însușiri sînt însemnele heraldice ale nobleței actului nostru de supraviețuire aici, pe acest pămînt, ca purtători ai unei străvechi civilizații, nu e mai puțin adevărat că nici curajul și nici înțelepciunea n-au fost — nici nu puteau să fie — doar ale cîte unei singure vîrste — prima, însușire a tinereții, cealaltă a vîrstelor mature — cu fatala simplificare pe care o observație altfel îndelungă și atentă a vieții o exprimă într-un proverb aproape același, dincolo de variantele lui, la toate popoarele lumii. Căci dacă vîrsta unui tînăr se întinde pe ecranul mai larg al vîrstei poporului lui, istoria devine, cum spuneam, o carte de învățătură și tînărul adaugă curajul inerent vîrstei lui înțelepciunea desprinsă din viața rîndurilor de oameni ce l-au premers. Adeseori o imagine convențională, să zicem, despre un domnitor ne poate călăuzi o viață. Căci ni-l închipuim, să recunoaștem, așa cum ni l-a reprezentat altcineva. Cîți nu-l „știu“ și nu-l „văd“ pe Ștefan cel Mare doar așa cum Delavrancea, de exemplu, ni l-a arătat în „Apus de soare“ ? Dar Ștefan cel Mare, cînd a preluat sceptrul Moldovei, era un tînăr și despre ceea ce va fi avut el atunci în gînd, pe cîmpia Direptății, în fața norodului adunat, ne putem da seama din ceea ce el avea să și înfăptuiască apoi. Ce gîndea el, ca tînăr, despre viitor era un gînd ce ține astăzi de trecutul nostru înscris într-o pagină nemuritoare de istorie. Dar tînărul Bălcescu, dar tînărul Eminescu nu sînt alte exemple care ne încredințează că tinerețea a fost vîrsta luptei și sacrificiului pentru împlinirea marilor idealuri naționale, pentru izbîndirea ideilor de libertate și dreptate națională și socială, pentru înălțarea românilor pe o treaptă nouă de cultură și de civilizație ?

De bună seamă, rolul social-politic al tineretului în realizarea progresului istoric reprezintă un aspect fundamental al strategiei de luptă pentru noua societate, socialistă, ce se construiește pe pămîntul României. Dar că nu este aceasta o problemă nouă în istorie stau mărturie și cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, care arată că **„tineretul, prin dinamismul și receptivitatea sa la idealurile de libertate și dreptate socială, la schimbările înnoitoare, a reprezentat întotdeauna de-a lungul istoriei un însemnat factor al progresului societății. Din veac în veac, el a preluat și dezvoltat virtuțile și tradițiile înaintate ale poporului ; înfruntînd greutăți, dînd nenumărate jertfe, el a jucat un rol de seamă în lupta împotriva asupritorilor, pentru dezrobirea socială, pentru cucerirea și apărarea independenței și suveranității naționale“.** Într-adevăr, tinereții îi sînt caracteristice disponibilitățile pentru cauzele nobile, receptivitatea pentru idealurile și năzuințele umanitare, aspirația către libertate și progres. Tinerețea, vîrstă a speranțelor și elanurilor, este sensibilă, entuziastă și apropiată de tot ceea ce marchează nou, pentru întocmirea unei lumi mai drepte, mai bune. „România de mîine va fi așa cum o veți crea cu brațul, cu sufletul și cu hotărîrea voastră“, se spunea într-un editorial-manifest care sintetiza elanul revoluționar ce cuprinsese masele tineretului muncitor după 23 August 1944, și care adresa îndemnul : „Nimeni să nu uite că trebuie să fie prezent acolo unde istoria cere“. Un exemplu strălucit în această privință constituie astăzi pentru noi toți viața și activitatea prodigioasă desfășurată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care de la 15 ani, intrat în marea școală a mișcării comuniste, s-a găsit întotdeauna pe baricadele primelor rînduri ale unor bătălii în cursul cărora nu o dată moartea era singura măsură a luptei iar speranța într-un viitor mai bun al omenirii muncitoare — un legămînt de credință al tinereții comuniste. Un reporter al vremii, după ce avusese o convorbire la închisoarea din Brașov cu tînărul comunist Nicolae Ceaușescu și cu unul dintre tovarășii săi de detenție, scria : „Ceaușescu e un copil. Dar un copil cu o inteligență de o maturitate surprinzatoare. E scund, slab, cu ochi mici și vioi, două boabe de piper. Vorbește limpede, puțin prea repede, parcă voind să spună deodată tot ce știe. Are 19 ani, dar a văzut și a pățit ca pentru 90“. Faptul că întreaga activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu în conducerea Uniunii Tineretului Comunist și apoi în conducerea partidului s-a împletit mereu cu preocupările tinerilor, cu aspirațiile și cu munca lor, a făcut ca în anii de cînd a fost investit cu suprema răspundere de a conduce partidul și statul nostru să se ocupe îndeaproape de tînăra generație, să-i îndrume cu consecvență, cu exigență și cu dragoste pașii în viață. Și pretutindeni, pe întreg cuprinsul țării, în marile unități industriale și pe șantierele naționale ale muncii patriotice, în fabrici și pe ogoare, în școli și în amfiteatrele universitare, tineretul nostru revoluționar își face din muncă și învățătură o datorie de onoare. Urmînd, astfel, exemplul viu al comuniștilor, continuînd glorioasa tradiție făurită de generațiile precedente, tinerii de astăzi se află angajați cu toate forțele, animați de înalta răspundere patriotică pe care o au, în efortul întregului popor de traducere în viață a Programului partidului, program în care tineretul țării este definit ca „viitorul însuși al națiunii noastre socialiste“.

Doar astfel tînăra generație poate aspira la a face parte — cum tot Iorga spunea — din „indestructibilul“ acestui popor. A fi acolo unde istoria lui o cere !

E. DUMITRU ■

Un interes vital al tinerei generații

O LUME MAI DREAPTĂ ȘI MAI BUNĂ PE PLANETA PĂMÎNT!

În condițiile agravării serioase în ultimul timp a situației internaționale, prin intensificarea tendințelor forțelor imperialiste de reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, prin escaladarea fără precedent a cursei înarmărilor, acțiunile, lupta unită a tuturor forțelor progresiste pentru menținerea și consolidarea păcii pe planeta noastră capătă o importanță excepțională. În acest context este de o mare însemnătate poziția partidului și statului nostru, care consideră că există în lume forțe capabile să împiedice declanșarea unui nou război. Această concluzie optimistă, mobilizatoare a partidului nostru este de o însemnată valoare teoretică și practică și pentru mișcarea de tineret. Unindu-și forțele proprii pe plan național și internațional, integrîndu-și acțiunile în larga mișcare pentru pace a tuturor popoarelor, tinerii pot și trebuie să-și aducă o contribuție sporită la oprirea agravării climatului internațional, la continuarea procesului destinderii, la întărirea securității și promovarea colaborării.

Una din problemele cele mai arzătoare în prezent o constituie realizarea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare. Tînăra generație, organizațiile de tineret progresiste se manifestă ca un factor activ în determinarea luării de măsuri concrete de dezarmare, de dezangajare militară, pentru edificarea unei lumi ferite de spectrul armelor și războaielor. Se impune, de asemenea, implicarea cu și mai mare fermitate a tineretului în edificarea în Europa și în întreaga lume a unui climat solid de destindere, securitate și cooperare. Legat de aceasta, reuniunea care va avea loc anul acesta la Madrid poate constitui pentru organizațiile de tineret un nou prilej de intensificare a acțiunilor lor în favoarea păcii și destinderii.

Pornind de la convingerea că tînăra generație este purtătoarea unor valori ce asigură mersul ascendent al omenirii spre noi etape ale civilizației, spre o lume eliberată de servituțile trecutului și de incertitudinile generate de conflictele și marile probleme nesolutionate ale epocii actuale, România a luat, pe plan internațional, numeroase inițiative cu privire la tineret. Pornindu-se de la aceste inițiative s-a adoptat la O.N.U., în 1973, rezoluția : „Acțiuni concrete la nivel național și internațional pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor tineretului și a promova participarea sa la dezvoltarea națională și internațională“. Tot România a fost și inițiatoarea dezbaterilor de la O.N.U. din anii 1976—1977 privind educarea tinerei generații în spiritul înaltelor idealuri de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare. Reamintim, de asemenea, că tot la inițiativa României Organizația Națiunilor Unite a proclamat anul 1985 drept „An internațional al tineretului“. Numeroase au fost inițiativele și acțiunile românești, în domeniul tineretului, pe plan regional sau bilateral.

România a adus o contribuție însemnată la reuniunile internaționale organizate în ultimii ani, dintre care menționăm : Seminarul european consacrat participării tineretului la viața națională și socială (București, 1978), Conferința europeană în problemele dezarmării (Budapesta, 1978), Festivalul mondial al tineretului și studenților (Havana, 1978), Seminarul internațional privind contribuția studenților la lichidarea subdezvoltării (București, 1979).

Fidel principiilor politicii interne și internaționale ale partidului și statului nostru, tineretul României socialiste își pune toată capacitatea sa creatoare în slujba muncii pașnice, pentru o puternică dezvoltare economică și socială a țării, manifestîndu-se totodată ca o prezență activă în mișcarea internațională de tineret. Activitatea internațională a tineretului român are ca fundament trainic obiectivele politicii externe a Partidului Comunist Român, ale României, hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului. Tineretul nostru, Uniunea Tineretului Comunist și Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România sînt beneficiari ai unui valoros tezaur de idei și concepte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu privind locul și rolul tineretului în societate, creșterea contribuției tinerei generații a patriei la realizarea unității și solidarității internaționale a tineretului de pretutindeni în lupta pentru cauza păcii și progresului. În același timp, în activitatea lor internațională, U.T.C. și U.A.S.C.R. iau în considerare problemele și preocupările specifice ale tinerei generații contemporane.

Potrivit concepției românești, o condiție a dezvoltării cooperării și înfăptuirii unității de acțiune a tineretului o reprezintă respectarea strictă a principiilor democratice de relații între organizații : deplina egalitate în drepturi, neamestecul în treburile interne, dreptul autonom al fiecărei organizații de a-și stabili de sine stătător platforma și modalitățile practice de acțiune în funcție de condițiile istorice concrete în care își desfășoară activitatea, încrederea și stima reciprocă, realizarea de largi consultări care să permită luarea deciziilor în probleme de interes comun prin consens. Pe această bază, U.T.C. și U.A.S.C.R. întrețin în prezent legături de prietenie, colaborare și solidaritate cu circa 500 de organizații de tineret și studenți din întreaga lume.

Acțiunile românești pe plan internațional în problemele tineretului s-au bucurat de o primire deosebit de favorabilă. Aceasta constituie o mărturie grăitoare a justeței concepției unitare a partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre tineret ca o uriașă forță a lumii contemporane, atît pe plan național, cît și internațional, căreia trebuie să i se acorde o atenție cu totul specială nu numai fiindcă tinerii reprezintă peste jumătate din omenire, ci și pentru că de felul cum sînt crescuți și educați va depinde în mare măsură viitorul omenirii.

Congresul al XI-lea al U.T.C. și Conferința a XII-a a U.A.S.C.R. vor da din nou expresie vocației de pace a tineretului român, hotărîrii acestuia de a acționa pe mai departe pentru sporirea contribuției tineretului la făurirea pe planeta noastră a unei lumi mai bune și mai drepte, în spiritul concepției secretarului general al partidului, care spunea : „Tînăra generație, profund interesată în asigurarea dezvoltării omenirii pe căile progresului și păcii, are datoria să participe cu toată energia la lupta pentru statornicirea unor raporturi noi între state, de conviețuire și conlucrare pașnică, bazate pe egalitate și echitate, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Aceasta va asigura tinerei generații condițiile afirmării sale tot mai puternice, înfăptuirii aspirațiilor și năzuințelor sale de bunăstare și fericire“.

ION CODRU ■

În Cîmpia de Vest, o mărturisire ca o declarație de dragoste:

„LUCREZ ÎN PETROL!“

„Foraj 3, Foraj 3, te caută Foraj 10... Da, Foraj-10, recepție. Cu cine vorbesc?... Tehnicianul de serviciu. Ce s-a întîmplat? ...S-a rupt garnitura la 1 000 m... Îl scot pe șeful de secție! Recepție... Dați imediat afară garnitura de unde-i ruptă. Vin la sondă pentru instrumentație!“

Dialogul prin radio se încheie rapid, nu e timp de vorbă. Mașina o pornește degrabă în noapte, iar șeful de secție va termina de îmbrăcat pe drum. La fața locului, totul se aranjează, după ce se iau măsurile de rigoare. Asemenea incidente sînt destul de obișnuite în meserie, fiindcă sondorii sînt și ei oameni, pot prevedea totul în afară de neprevăzut.

Spre schela de foraj Arad afluează mulți tineri, de la simpli muncitori la proaspăt absolvenți ai institutelor de specialitate, atrași de posibilitățile de afirmare pe care le oferă orice nou cîmp petrolifer. E drept, încă acum cîțiva ani sonde au început să apară în județul Arad și zonele limitrofe, dar în prezent întreaga operațiune ia un avînt deosebit, odată cu înființarea la 1 decembrie 1979 a Trustului de foraj-extracție cu sediul la Arad, menit să impulsioneze exploatarea hidrocarburilor în Banat și Crișana.

Ne aflăm la **Pecica**, vestită de zeci și poate sute de ani pentru «pîinea de Pecica». De cîteva luni însă, la marginea satului s-a ridicat un campament al petroliștilor. Pentru inginerii stagiari Ica și Nicolae Bădiță, Mirela și Gabriel Boric, Pecica înseamnă rampa de lansare — după propria lor expresie — în viață și în profesiune. Este interesant de aflat de ce acești tineri, actualmente în primul an de stagiatură, au ales tocmai Cîmpia de Vest.

— În Valea Prahovei și în Moldova — spun ei — petrolul se extrage de decenii, pe cînd aci totul se află la început, iar noi însine putem arăta mai bine ce sîntem în stare și aplica mai rapid cele învățate pe băncile facultății.

Gabriel Boric, de pildă, este singurul inginer de foraj și dintr-o dată, aidoma colegilor săi de facultate care au ales și ei Pecica, s-a văzut confruntat cu răspunderi pe care altundeva le-ar fi căpătat poate mult mai tîrziu. Tinerețli nu-i place să aștepte, și apoi, răspunderile sporite implică și funcții pe măsură, satisfacții pe plan moral și material, inclusiv derogările pe care legea le admite tocmai pentru a se folosi din plin capacitatea profesională și avîntul tineresc al absolvenților, în strînsă legătură cu cerințele presante ale producției.

Și tînărul inginer mecanic Aristide Stănescu, cu soția, operator geolog, și-au cerut și obținut recent transferul la Pecica din motive profesionale. Firește, nu e simplă această afirmare profesională a tinerilor, ea nu pică din cer și nici din manipulații contabile. Ei trebuie să dea un nou examen, mult mai dificil — de astă dată nu în fața profesorilor de la institutul din Ploiești, ci în fața vieții —, să facă față unor situații complicate, cu prezență de spirit, măiestrie tehnică, devotament. Uneori, nu se doarme nopți la rîndul, așa cum s-a întîmplat în decembrie anul trecut chiar de sărbători. Ca palidă ilustrare poate servi și situația descrisă pe scurt la începutul articolului.

— Ne revine o misiune cu atît mai interesantă — continuă interlocutorii noștri — cu cît în regiune lipsește total tradiția în petrol, **noi** trebuie să contribuim la crearea, la implantarea ei printre tinerii localnici.

Pînă acum doi ani, cam 80 la sută din petroliștii care munceau în Cîmpia de Vest o formau prahovenii și oltenii. Dar aceștia se întorc sau se vor întoarce, în majoritate, la casele lor; ei trec, petrolul rămîne, și-l vor extrage arădenii, bihorenii, bănățenii. Se vor înființa în zonă, în anii ce vin, grupuri școlare de petrol și gaze; unul s-a și deschis la Sînnicolaul Mare, altele vor urma. Nu va fi ușoară făurirea unei tradiții, a unei noi optici, deoarece munca la petrol nu este lesnicioasă, se lucrează „în foc continuu“, în aer liber, pe ploaie, vînt, arșiță, fără nici un răgaz, și în noaptea de Anul nou, și duminicile, 365 de zile din 365. Deși unii tineri, de ce n-am spune-o?, preferă slujbulițe mai calde, între patru pereți termoizolați, atracția spre această îndeletnicire bărbătească, grație multiplelor satisfacții morale și materiale pe care le oferă, începe să se manifeste viguros. Contribuie și nota de noutate, fiindcă în aceste așezări rurale unde se practică agricultura din timpuri imemoriale, tînărul care anunță iubitei, cu un aer nonșalant: „Lucrez în petrol!“ capătă parcă un surplus de prestigiu. În fine, la toate acestea se adaugă condițiile materiale tot mai bune create tinerilor muncitori, tehnicieni și ingineri,

după cum o vădește și campamentul de la Pecica. Mirela Boric și Ica Bădiță:

— Ne-au fost puse la dispoziție bungalovuri, case prefabricate de tip „Lila“ complet mobilate, inclusiv televizor „Sport“, radio „Pacific“ și frigider „Arctic“. Am venit prin repartiție împreună cu prietenii și colegii din facultate. Așadar, nu ne-am rupt de cercul nostru, ne continuăm, într-un sens, viața de studenție, înnodînd desigur noi prietenii. Avem în permanență apă caldă, încălzire electrică, un confort la care nu ne așteptam (într-un sat care își așteaptă apropiata canalizare!) Cînd la repartizare am ales județul Arad credeam că vom trăi într-un cămin, nu două familii într-un bungalov. Adevărat, cînd în toamnă ne-am prezentat la post, pe locul campamentului nu existau decît fundațiile de beton și fiecare a locuit pe unde a putut. Dar curînd s-au ridicat vilișoarele și s-a înfiripat mica noastră comunitate. Toată Pecica ne știe: „Dînșii lucrează în petrol...“ Muncim, trăim o viață plină, tinerească. Seara — lectură, televizor, mergem în grup la cinema cu colegii, se joacă rummy la club. Nicolae Bădiță cîntă acompaniat de chitară „Lacustra“ de Bacovia.

Mirela și Gabriel Boric continuă o tradiție de familie. Dumitru, tatăl lui Gabriel, a fost petrolist o viață întreagă, lucrează și acum la Ianca, lîngă Brăila, ca șef de șantier. Cînd „copiii“ s-au strămutat la celălalt capăt al țării, pe bătrîn l-au asaltat grijile: cum vor fi stînd, cum se vor fi descurcînd? I-au scris să fie liniștit, că totul merge admirabil. Dar el vroia să vadă cu ochii săi, căci pentru un tată simple scrisori nu sînt de-ajuns. Deunăzi și-a luat un scurt concediu și s-a înființat, cu soția, la Pecica. Căsuțele prefabricate, băile cu faianță, tapetul semilavabil, mochetele multicolore, mobila cochetă l-au mulțumit într-atît încît a hotărît să transplanteze și pe șantierul „său“ experiența arădeană. Se vorbește mult despre necesitatea de a se crea condiții adecvate de muncă și de trai absolvenților. Pecica reprezintă una din numeroasele așezări în care s-a trecut la fapte. Firește, esențialul nu constă în bungalovul „Lila“, ci în mîndria de a munci, de a-ți împlini astfel tinerețea, de a răspunde și unei îndatoriri patriotice, știut fiind că dezvoltarea țării reclamă tot mai mult petrol, tot mai mult combustibil.

— Resimțim, încă, o lipsă de cadre tinere în petrol — ne spunea directorul Trustului de foraj-extracție Arad, inginerul Ion Antonică. Avem nevoie de sondori, electricieni, automatiști, șoferi, ingineri de extracție, mecanici și mulți alții, oameni energici, dîrji, dornici de a se realiza pe toate planurile.

În luptă grea cu natura, ei vor smulge din adîncuri aurul negru al petrolului, azi mai mult ca oricînd aur. Pe toți acești tineri îi așteaptă sondele din Cîmpia de Vest.

LIONEL NIȚESCU
Fotografii: IOAN SZABO

Curajul de a rămîne țăran între țărani

Deși n-a făcut încă armata, pînă la cei 23 de ani, Dumitru Badea răspunde, milităreste, că numele său este Badea V. Dumitru. Un băiat mai degrabă scund de statură, cu ochi mirați și încercînd a se face înțeles în cuvinte puține. L-am întîlnit într-o seară, mai zilele trecute, acasă la el, unde l-am trecut pragul împreună cu viceprimarul comunei Crevedia Mare din Ilfov, Nicolae Lungu, mergînd „la sigur“ după vorba însoțitorului meu care pretindea că știe la orice oră din zi și din noapte unde se află fiecare mecanizator, acum, cînd au venit zile bune de muncă fiindcă soarele a prins putere, iar pămîntul s-a mai întărit în urma ploilor care l-au bătut mai mult de o săptămînă. Dumitru Badea lipsise două zile de acasă. Cel mai tînăr mecanizator din Crevedia Mare lucrase împreună cu echipa sa în cadrul fermei nr. 1, „vegetale“, a C.A.P.-ului din comună. Apoi Dumitru Badea ceruse voie inginerului Alexandru Savu și se abătuse cîteva ceasuri pe acasă, să vadă în ce stare se mai află ai lui. Adică, în primul rînd, cei trei copii, soția, mama. Urma ca atunci cînd familia lui avea să stingă luminile casei și să se culce, Dumitru Badea să-și dea jos motoreta „Mobra-super“, parcată pe prispă, sub fereastră, să-i apese pe pedală și să pornească iarăși spre cîmp, la lucru. Cînd îi biruie și pe ei oboseala și somnul, mecanizatorii se retrag în vagonul-dormitor, aflat în incinta fermei, adaugă Nicolae Lungu. Dumitru Badea aprobă, așa e. Într-adevăr, băiatul nu e vorbăreț. Dar întrebîndu-l cum de nu s-a întîmplat să plece și el, ca alții, din sat, cum de n-a plecat să muncească la București, de exemplu, fiindcă Bucureștiul se află la numai vreo treizeci de kilometri, îmi răspunde cu o limpezime a gîndului care se vădește că nu are nici o legătură cu numărul vorbelor în care ea se exprimă: „din două motive“, zice Dumitru Badea. Primul ar fi și cel mai lesne de bănuit: are aici familia, are trei copii — Ștefana, de 5, Ionel, de 3 ani și Marius, abia de 6 luni. Apoi, la Crevedia are casă. Locuiește în casa mamei lui, casă ridicată în urmă cu cinci-șase ani, deci încă arătoasă și sănătoasă multă vreme. Ca să vrea să se aciueze pe la oraș și să ceară apartament la bloc dacă s-ar încadra în vreo fabrică i s-ar părea că-și încurcă viața și-o încurcă și pe-a altora. Însă cum din cei aproape 1 500 de oameni din Crevedia care lucrează în București nu s-au stabilit în Capitală decît vreo cîțiva, ar urma întrebarea dacă Dumitru Badea n-ar fi putut să devină zilnic navetist, împreună cu ceilalți. Acest lucru nu s-ar fi putut întîmpla întrucît, zice el, scurt, nu-i place îmbulzeala de oameni. În zilele obișnuite ale anului, îmi povestește, deci nu în zile cum sînt cele din urmă, de vîrf de campanie, se trezește în fiecare dimineață la 5. Pe la 5 și jumătate trece rutieristul Nicolae Mărgelatu și-l ia pe toți mecanizatorii cu remorca. În drum spre cîmp trec pe la intersecția din centrul comunei unde se află și Monumentul Eroilor. Acolo e și stație de autobuze. În ciuda faptului că vreo cîțiva șoferi sînt chiar din comună, de exemplu Turturel, Fane, Mănoiu, Mandache și toți sînt, neîndoielnic, băieți buni, răbdători pînă la a-și vedea mașinile încărcate peste orice limită admisibilă, se mai întîmplă totuși ca vreun nefericit să rămînă pe dinafară, amețit de învălmășeală și revenindu-și numai la speranța că-l va culege de pe marginea drumului șoferul ultimei curse de București, al aceleia ce vine de la Hanul lui Pală. Aceste pătanii ale altora Dumitru Badea le observă din perspectiva nitel filozofică pe care i-o asigură, cum

ziceam, faptul că asistă la ele de dincolo de oblonul unei remorci. Evident, nu poate să nu constate, în același timp, că el are loc în acea remorcă din destul și că pe podeaua ei de lemn pînă chiar și umbra-i se poate întinde în voie, răsfrîntă la primele raze, roșii, ale răsăritului de soare. Această libertate, nestînjenire a trupului, îi dă și o liniște a sufletului care l-a ajutat să se aplece să-și facă, cu conștiinciozitate, munca necurmată, nesfîrșită parcă, a pămîntului, munca unei zile, a unui anotimp, a unui an, a celor trei ani de cînd s-a calificat ca mecanizator printr-un curs de două luni și jumătate. Ajungem astfel, de fapt, la cel de-al doilea motiv pentru care Dumitru Badea, născut la Crevedia Mare, a rămas să trăiască, să muncească și să-și crească la rîndul lui copiii tot la Crevedia Mare. Acest al doilea motiv se datorează forurilor de conducere locale. E un lucru știut în sat, iar profesorul Elefterescu, care i-a fost diriginte pînă în clasa a zecea, depune mărturie și astăzi. Dumitru Badea a fost un elev harnic la învățătură. Apoi a trebuit să fie harnic la muncă, îndemnat întîi de mama-sa, Maria, care l-a crescut singură, și pe urmă de banii pe care-ncepuse să-i cîștige. La 15 ani alții, de prin cărți, or fi fost căutînd, cine știe, dar Dumitru Badea era cu siguranță un destoinic ajutor de drujbist, muncitor forestier, și îndeletnicirea lui era să doboare cu meșteșug arborii marcați de prin pădurile din împrejurimi numite Pădurea Neagră, Mierla, Bădeni-Zădărici, Țandăra, Babele, lîngă Clejani, și Gîstești. Dumitru Badea n-a știut în acea vreme că era pur și simplu „studiat“, „ținut în observație“ de către conducerea comunei, în primul rînd de către viceprimarul Nicolae Lungu, care remarcase încîntat stăruința și înverșunarea în muncă ale tînărului pe cale de-a deveni ceea ce experiența comună a satului numește, niciodată eronat sau de mîntuială, un om de nădejde. Cu toate că Dumitru Badea încă n-a rupt cu lumea forestierilor din moment ce joacă și-acum în echipa de fotbal numită „Fôresta“ a Crevediei Mari, a fost „atras“, cum spune Nicolae Lungu, să îmbrățișeze meseria de muncitor, cu mijloace mecanice, al pămîntului, să nu mai plece din sat. Dar iată ce spune despre această „atragere“ și „lămurire“ Nicolae Lungu, om aproape de vîrsta pensiei, viceprimar și activist de partid de mulți ani, țăran pînă la moarte, după cum zice, și — zicem noi — om cu un bun-simț care i-a prilejuit o bună observație a vieții și o judecată sănătoasă: „De multe categorii or fi ei, oamenii, dar știu că și astea două sînt adevărate: cei care muncesc îmbolditi de alții și cei care n-au nevoie să fie împinși la muncă. Băiatul ăsta face parte din ultima categorie. Să ne gîndim: ce nevoie am fi avut noi să calificăm mecanizatori niște tineri, la întîmplare, printre care și leneși, și pe urmă să facem sedințe și să-i mobilizăm și pe ăștia la muncă? Mai bine, uite, ne-am asigurat întîi că băiatul e muncitor de felul lui, că așa e inima lui, să nu stea să lîncezească. Și dacă el a fost de acord, l-am ajutat să se califice ca mecanizator. Avem în el un om care nici n-are nevoie să fie supravegheat cînd munceste“. Cînd vorbește cu foști colegi de școală și prieteni din copilărie, cu Gheorghe Constantin, zugrav, Dumitru Antonescu, lăcătuș, sau Ion Trandafir, de exemplu, ajuns strungar, Dumitru Badea mai află noutăți doar în ce privește viața curentă, de familie, a acestora, și în nici un caz nu mai constituie o noutate pentru el că banii sînt cam aceiași, dacă muncești din plin, fie într-o întreprindere bucureșteană fie în cadrul secției S.M.A. de la Crevedia Mare. Adevărat este însă că, de la o vreme, recunoaște el, are în gînd mai ales numele altor consăteni, ale unor mecanizatori mai bătrîni, oameni cu care împarte în părți egale lucrul celor peste 3 000 de hectare ale Crevediei Mari. Cîțiva dintre aceștia sînt Marin Mărgelatu, Constantin și Florea Donescu, Nicolae Dascălu. „Ei — zice tînărul — au băi, mașini mici, case cu faianță“. În afara caselor cu faianță, la care, îndrăznim să credem, l-am determinat pe Dumitru Badea să nici nu rîvnească fiindcă belalîi, cum apar astfel de case, sînt pe deasupra și nesănătoase, cel mai tînăr mecanizator din Crevedia aspiră la un standard de viață aproape de acela al civilizației orașului. Un automobil va fi, desigur, mai greu de cumpărat pentru că mai sînt de crescut și cei trei copii, dar baia și alte înlesniri gospodărești de acest fel sînt, fără îndoială, realizabile, într-un timp scurt, chiar cu posibilitățile bănești de care dispune azi (în campanie la uneori și 3—4 mii de lei pe lună). Sînt obișnuitele proiecte de viitor ale unei familii tinere. Or, împlinirea lor poate fi socotită de pe acum sigură dacă ne reamintim că satul zice că Dumitru Badea e dintre cei ce nu pregetă cînd e vorba să se-așeze la muncă și că, mai spun unii prieteni de-ai lui, datorită acestei tenacități a fost odată în stare, aflîndu-se la pescuit și rupîndu-se undița în care se și prinsese prada, să sară îmbrăcat în apa Neajlovului, și să arunce de-acolo pe mal un clean cum rar s-a mai văzut prin satele vecine, din sus sau din jos, de pe firul acestui riu.

Lăsînd acest zîmbet să treacă, vom adăuga că vorbind despre Dumitru Badea n-am înțeles că problema, reală, a îmbătrînirii și feminizării forței de muncă în agricultură a fost rezolvată prin calificarea unui mecanizator la Crevedia Mare. Am vorbit, pur și simplu, despre un tînăr care a vrut să rămînă în satul lui și care, rămînînd, a obținut încă de pe-acum, la 23 de ani, ca un sat întreg să vorbească despre el cu simpatie și prețuire. Ceea ce nu-i puțin lucru. Și dacă Dumitru Badea a ales satul, nu-i mai puțin adevărat că și satul, cum arătam, l-a ales pe el.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Mari ctitorii de lumină și conștiință

Lumină lină într-o zi de pace pe pământ, în centrul universitar politehnic din București.

Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

SENTIMENTUL TIMPULUI, PUTEREA CREAȚIEI

...Inginerul DAN PLEȘA era, în 1971, șef de promoție. Putea să rămînă în Cluj-Napoca, unde absolvise Facultatea de mecanică. Avea toate atu-urile. Era din apropiere, era de la Turda, era căsătorit — cu o colegă de an și de grupă —, era o speranță a cercetării, era preferatul profesorilor, ca orice student de excepție. Dan Pleșa s-a dus la Bistrița. A ales un combinat de construcții de mașini care nu exista încă decît pe hîrtie. Mulți colegi au comentat în fel și chip. Romantic! Adolescent întîrziat! Frondă! Epatează! Se va rata! Dan Pleșa are acum 32 de ani. Este inginerul șef al primei fabrici — de utilaje tehnologice — intrate în funcțiune din marele combinat. La Aleșd, la Medigidia, la Tașca au sosit și funcționează electrofiltre de ciment fabricate sub ochii, sub conducerea și îndrumarea sa. Utilaje ce se produc pentru prima oară la noi. La Cîmpia Turzii, la Tîrgoviște au ajuns de curînd mașini de trefilat sîrmă, tot premiere naționale, produse la Bistrița. Dan Pleșa este doctorand la catedra de mașini-unelte a facultății pe care a urmat-o. Tema tezei sale: „Tipizarea acționărilor mașinilor de frezat." În afara și înăuntrul muncii sale se luptă cu un model matematic care să-i permită tipizarea acționărilor, atît de multe și atît de diverse, ale mașinilor-unelte. Nu s-a rezolvat și studiat încă această problemă în țara noastră. Dar tipizarea este o cerință de mare actualitate a economiei românești.

...În 1967, VIORICA TRANDAFIR absolvise doar de cîțiva ani facultatea, mai era la vremea cînd se face ucenicie, cînd se mai derulează stagiul. Intra cu pasiune, cu toate disponibilitățile sale intelectuale, afective, de voință, și de ambiție, și de tenacitate în studiul unei idei ce putea părea hazard, ce putea părea la marginea dorințelor unui tînăr-speranță, unui tînăr care, firește, e dornic să se afirme. O idee sugerată însă de un mare mentor al chimiștilor din domeniul industriei ușoare, prof. dr. doc. Alexa Gheorghe, de la Iași. O pată albă în chimia organică. Obținerea colagenului, a proteinei pure din deșeurile de piei rezultate în tăbăcării. Azi se poate vorbi, cu argumente și cu drept temei, despre existența unei adevărate școli românești în domeniul colagenului. Se susțin teze de doctorat, se întreprind cercetări fundamentale și aplicative de răsunet și de mare interes atît de către chimiștii piclari, cît și de către biologi și medici. România deține actualmente peste 30 de brevete de invenții și tot atîtea produse pe bază de colagen destinate medicinei umane și veterinare, ca și o gamă întreagă de cosmetice, invenții ce au cucerit numeroase distincții la Saloane internaționale — la Geneva, la Bratislava, la Ljubljana..., iar una dintre licențe a fost solicitată și cumpărată de renumita firmă de medicamente, Lohmann, din R.F.G. Coautor la cele mai multe dintre ele, Viorica Trandafir a inițiat și aprofundează cu colectivul „colagen" cercetări fundamentale recunoscute ca prioritate pe plan mondial, și a stabilit metode originale de dizolvare totală a acestuia din deșeurile de piei de animale. În paralel cu alte obligații profesionale, cu munca sa diurnă, cu temele și contractele curente ale laboratorului unde lucrează din cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru industria pielăriei și încălțămintei, București. Dar, în epoca crizei de materii prime, valorificarea deșeurilor și depoluarea proceselor tehnologice din tăbăcării și protecția apelor este o altă cerință de mare actualitate în economia țării.

...Inginerul JEAN POPOVICI, bănățean de origine, se află constructor de nave la Galați. La Institutul de cercetări și proiectări. Nu avea 30 de ani cînd numele său s-a înscris (dăinuind) în istoria construcțiilor navale unde avem înaintași de renume mondial, cum este profesorul Patraulea, cel ce a pus, pentru prima oară în lume, bazele teoretice ale sustentației pe pernă de aer, și nu prea demult, acum 20 de ani. După circa 15 ani, un elev, un discipol, probînd valoarea școlii naționale de construcții navale, Jean Popovici împlinește practic, în țara unde au fost gîndite, tezele profesorului Patraulea. Proiectează în întregime corpul primei nave românești pe pernă de aer. Cu viteze mari și consum mic de combustibil. Comparabilă și competitivă, în unele date chiar superioară, cu cele englezești care dețin tradiția și supremația în domeniu. „S-a dovedit foarte corect calculată, proiectată de o minte stăpînă pe profesie, cu putere de creație și invenție", spune șeful său, creierul care a condus realizarea primei nave românești pe pernă de aer, ing. Matei Kiraly. O creație mai mult decît necesară și actuală. Directivele Congresului al XII-lea prevăd, pentru viitorul cincinal, o dezvoltare de anvergură a transportului fluvial.

...NICOLETA BORDUZ, LUCIAN BORDUZ, ANDREI CRIȘAN, BELA KESERIU au absolvit Facultatea de chimie industrială din Timișoara, în 1970. Toți patru sînt azi tot colegi. La Institutul de cercetări și proiectări pentru [illegible] pentru de tinde patriei lor, și dintotdeauna acest domeniu a fost un [illegible]ido, i-a unit pe căutătorii de aur și argint și mai recent, mirajul fiind metalele și substanțele ce abia s-au descoperit, abia și-au ocupat locul în Tabloul lui Mendeleev, dar atît de cerute de industriile și tehnicile de vîrf — indiu, telur, seleniu, stibiu, cadmiu... —, pasiunea lor e manganul. Inginerii Andrei Crișan și Lucian Borduz sînt coautori, sînt principali cercetători și experimentatori ai invenției (premiate la Salonul național de invenții, ediția 1979) numită „Procedeu de obținere a bioxidului de mangan electrolitic". De fapt, o nouă industrie și o nouă materie primă pentru economia națională. O tehnologie de concepție proprie pentru o investiție de miliarde și cu eficiență de cea mai mare însemnătate, reducînd total importul de bioxid de mangan electrolitic, destinat industriei electrotehnice. Economii valutare de 40 de milioane lei anual. Ing. Bela Keseriu este șeful de proiect al acestei mari instalații, practic, al unei fabrici întregi ce și-a făcut apariția în cartierul Ferneziu din Baia Mare. Lucian și Nicoleta Borduz, ducînd mai departe cercetarea mangan, au obținut, tot pentru întîia oară în țară, și tot prin procedee originale, brevetate, carbonatul și fosfatul de mangan. Microelemente, biostimulatori de mare valoare pentru zootehnie și agricultură pe care îi importăm pe valută forte din țările Europei de vest. Andrei Crișan a cercetat, studiat și realizat manganul metalic — piine a siderurgiei moderne, pentru obținerea oțelurilor înalt aliate, de convertizor, rafinatele oțeluri ale celor mai moderne și de anvergură industrii și creații tehnice ale epocii. Este și tema lucrării sale de doctorat. Munca lor este, precum vedem, profund implicată în realizarea unuia dintre cele mai vitale obiective în strategia dezvoltării noastre — asigurarea de materii prime din resurse interne, descoperirea și valorificarea de noi materii prime și reducerea importurilor.

...Toți acești tineri din secvențele de mai sus nu se cunosc între ei și totuși au biografii comune. Nu și-au propus, dar sînt, firește, prototipul unei categorii de tineri români. Ai celei care servește și duce mai departe știința și cercetarea. Cu acutul sentiment al timpului în care trăiesc, de unde vine și puterea creației. O mărturisesc singuri, în felurite chipuri, esența fiind aceeași. „Poate fi o înclinație și un dat personal, creativitatea, spune ing. Pleșa, dar nu devine vocație decît cînd ai un scop și perspectiva finalității a ceea ce cercetezi. Faceți un sondaj, între cercetătorii și savanții de orice vîrstă, privind motivațiile pentru care își aleg o temă sau alta de studiu și o să vă convingeți. Sigur că da, există ambiția originalității, vrei să fii tu primul care să descoperi un aspect încă necunoscut al domeniului tău, dar dacă nu ai și perspectiva utilității a ceea ce faci, de a folosi țării și timpului tău, chiar cînd e vorba de cercetare fundamentală, dar nu acesta poate fi singurul suport. Nimeni nu muncește, nu poate să aibă tenacitate pentru a finaliza ceva, fără acest suport etic, moral. Nici eu nu m-am oprit întîmplător la ideea modelului meu matematic." „Așa cum nu poți fi ca individ atemporal, așa nu poți fi ca cercetător. Ni se creează condiții aici, acum, să rezolvăm probleme ale României de azi, și atunci nu poți fi desprins de ele. Dealtfel, ni se pun în față probleme științifice și tehnologice de cea mai mare actualitate pe plan mondial. Atunci, nu poți să nu ai orgolii profesionale și să nu găsești puteri de a crea, cugetă cu gravitate, aproape uitînd că sînt de față, ca într-un monolog, Lucian Borduz. În această conexiune, nici nu avem eșecuri. De ce să avem eșecuri ? ! Ne putem numi, fără a fi înfatuați, niște oameni fără eșecuri, niște tineri care am izbutit, dar nu la modul arivist. Ne-am realizat și ne realizăm tocmai în anumite condiții de loc și de timp. Ni se creează posibilități materiale și morale, avem unde și pentru ce să ne realizăm." „Știința nu poate să fie, nu a fost niciodată apolitică. În acest caz, cum ar fi cercetările pe care le întreprindem noi azi ? ! Într-un Timp în care avem în față un mare ideal — să facem saltul către țările dezvoltate ale lumii ? ! Pentru cine decît pentru noi, generațiile tinere de azi ale României ? Și cine să-l făptuiască ? Trebuie să punem numărul exact noi care avem forțele proaspete, și care vom vedea și vom trăi acest viitor !", îmi replică la sondajul sugerat de inginerul din Bistrița, — din capitala unui județ rămas în urmă, și care face eforturi să ajungă în frunte — Viorica Trandafir. Nu sînt grandilocvente monologurile lor, sînt spuse, ce-i drept, cu patos, dar sînt sincere, drepte, adevărate. Și-l apropie și mai mult, conturînd biografia unei generații.

GHERGHINA ADAM ■

„Olimpicii" noștri — tineri frumoși, inteligenți, care-și iubesc țara potrivit vîrstei lor

Sînt frumoși și inteligenți. Deștepți fără ostentație. Au candoarea și puritatea vîrstei și sînt lipsiți de prejudecăți. Politicoși și amabili, chestiune care ține nu numai de educație, dar și de înțelegere, de o înțelepciune dobîndită contracronometru și cu mijloace personale. Sînt proaspeți, deschiși, sinceri. Iubesc adevărul, își iubesc părinții. Iubesc matematica, fizica sau chimia. Firesc, iubesc poezia, pantaloni blue-jeans și sportul. Sînt aproape perfecți dacă vă mai spun că vor să știe tot ce se întîmplă în lume și nu răspund indiferenți la ce se întîmplă în jurul lor.

„Genile" noastre de 17 ani. Anul trecut, într-o dimineață, după ce și-au luat cafeaua cu lapte, și-au sărutat părinții, care i-au condus la aeroport și cărora le dăduseră lacrimile de emoție-bucurie-teamă, și s-au urcat cu nonșalanță în Boeing pentru olimpiada internațională de matematică de la...

„Olimpicii", „savanții noștri de mîine" sînt, de fapt, niște copii obișnuiți. Imaginea de mai sus nu este falsă sau idilică.

Desigur, mîine pot să se mai schimbe într-un fel sau altul. Dar ei astăzi sînt așa și faptul se datorează unei copilării frumoase, vegheate cu grijă de părinți și școală, și durata frumuseții lor, a frumuseții lor morale, a frumuseții gîndirii și a sufletului lor, continuă să depindă de tactul și atenția celor dimprejur, de bucuria noastră de a ne perpetua frumusețea.

I-am cunoscut în urmă cu doi ani. [illegible] această formulă

[illegible] loroasă și la București, și la Arad, și la Buzău, și la Constanța, Ploiești sau aiurea, „ieșirea noastră în lume" fiind urmărită și în acel an de Ministerul Educației și Învățămîntului, de facultățile de profil, de școli, cu aceeași atenție și responsabilitate ca în anii precedenți, beneficiindu-se, firesc, de toate cîștigurile de informare și documentare înregistrate în timp.

Revin cu cîteva dintre părerile și opiniile notate atunci la Măgurele. Sandu Marin, directorului liceului: „Despre nivelul de pregătire al elevilor pot spune că le dă dreptul să intre la facultate chiar acum". Călin Bogdan Enescu, elev, București: „Dacă rămîn în echipa mi îmbogățesc experiența internațională, ca să zic așa, deoarece anul trecut, la Belgrad, am luat premiul trei". Adriana Teodoru, profesoară de fizică la Măgurele: „În ultimii zece ani dificultatea concursurilor a crescut foarte mult. Rezultatele bune ale elevilor reflectă înalta lor pregătire, drumul corect pe care se află învățămîntul nostru. Anul acesta ajutorul cadrelor universitare a fost foarte consistent, ele fiind implicate direct și pe mai multe planuri în olimpiadă". Andras Nemethy, elev, Sighișoara: „Aici m-am putut pregăti foarte b[illegible]nd și pe cursuri universitare care se găsesc mai greu, cum sînt cele de Siretchi, Miron Nicolescu. Introducerea în combinatorică a lui Tomescu". Ștefan Ilie, profesor de chimie, Ploiești: „Elevii de la chimie au beneficiat de o pregătire complexă de-făsurată în timp, atît în școală, cît și în tabere speciale de organizate [illegible]

odată un simplu act de prezență. Nu ne-am propus o statistică a acestor ani, și oricum spațiul nu ne-ar îngădui-o, dar este azi un fapt de notorietate mondială că liceenii noștri se impun în lume, continuînd succesele științei românești. La ultimele două olimpiade de matematică — București 1978 și Londra 1979 — premiile întîi ale românilor au făcut ocolul lumii prin intermediul agențiilor de presă.

Cei dintîi profesori. Ocolul lumii de mai tîrziu începe cu acești oameni minunați, primii dascăli, pedagogi înzestrați, dăruiți, plini de dragoste față de copii și meserie pasionați, iar toate la un loc se numesc și patriotism, de vreme ce el, profesorul, acela din cine știe care colț de țară, se gîndește la viitorul copilului, la viitorul școlii. Ieșirea noastră în lume se coace cu răbdare și tact, cu competență și suflet, altfel cum s-ar explica faptul că nu ne uităm niciodată **Învățătorul**, bucuria unui succes dincolo de granițele țării plămădindu-se în timp sub ochii atenți ai familiei, ai școlii, ai societății, succesul devenind al tuturora, ca rezultat al unei strădanii comune.

La a 21-a ediție a Olimpiadei internaționale de matematică, Londra 1979, la care au participat 23 de țări, în clasamentul pe națiuni România s-a clasat pe locul doi, loc excepțional, elevul bucureștean Victor Nistor fiind distins cu premiul întîi. Tot atunci elevii noștri au mai obținut patru premii II și două premii III. Iată ce declara revistei noastre la sosirea în țară șeful delegației românești, profesorul Ion Cuculescu: „Elevii noștri au profesori foarte buni, aș zice profesori excepționali. Sperăm că băieții care au obținut premii la această olimpiadă să calce cu toții pe urmele celor ce, cu ani în urmă, erau elevi și obțineau diferite premii la olimpiade internaționale, iar acum sînt profesori ori cercetători renumiți".

Ieșirea lor în lume înseamnă cunoașterea mai profundă a României în lume. A matematicii, a fizicii și a chimiei românești. Este o ștafetă continuă a gener[illegible] și le crește frumos [illegible] Pentru că drumul [illegible] superbele cîștigu[illegible] înseamnă și ti[illegible] lositi de preju[illegible] să[illegible]-l potrivit vî[illegible] noștri, „genile de 17 ani".

Culoarea curajului rămîne mereu purpurie

Sfîrșit de aprilie, pe aeroportul **Aurel Vlaicu** din Clinceni... Între apele cenușii ale cerului și apele verzi ale unei pajiști întinse, cu iarba vitalizată de ploi prelungite, vîntul, cam tare, în rafale dezordonate, scutură aripile unui avion de antrenament, care decolează, descrie cu silueta sa aparent fragilă un cerc larg, cam atît de larg cît poate cuprinde în raza ei nostalgică o rotire a privirilor celor ce nu zboară, aterizează împotriva vîntului și iar decolează, scurt, culcînd iarba îngălată de apă sub vîntul și mai puternic stîrnit de elice. Și alte avioane, în hangare și între hangare, **I.A.R. 823** sau **Zlin**, sau planoare **I.S. 28, I.S. 29** și **Iantar**, sclipesc într-o solitudine provizorie, impusă de condițiile meteorologice. Încă prea puțin favorabile zborului. Și oricare ar fi culorile peisajului, mai terne sau mai exuberante, culoarea curajului rămîne mereu purpurie.

Aici, la Clinceni, pe acest aeroport „bătrîn", care a făcut și războiul, își desfășoară activitatea, de aproape trei decenii întregi, unul din principalele centre de antrenament ale aviației noastre sportive. În ultimii ani, el a devenit și unul dintre principalele centre în care tinerii vădind înclinații pentru parașutism, planorism și zbor cu motor își perfecționează cunoștințele de specialitate în cercuri tehnico-aplicative orientate spre un țel cu vădit caracter patriotic: pregătirea generală a tineretului pentru apărarea țării. Și chiar dacă nutrim convingerea fermă că între curaj și statistică stăruie o incompatibilitate de principiu, nu credem lipsit de interes să se știe că numărul tinerilor uteciști cuprinși în astfel de cercuri, cu profil aviatic, la nivelul țării întregi, e de ordinul miilor. Mii de tineri curajoși pe care țara contează, nu ca pe o elită, nu ca pe o aristocrație a sporturilor, ci ca pe o plămadă de oameni selectată sever, prin disciplină și muncă tenace.

Profităm de acalmie și ne adresăm celei mai calificate surse de informații din acest univers al curajului, interlocutorul nostru, colonelul Dumitru Gherghișan, comandantul aeroportului, desprinde din cronica zilelor și orelor de instrucție intensă cîțiva oameni și cîteva întîmplări semnificative. Este limpede că taberele de antrenament pentru cele trei discipline sportive amintite mai sus, organizate anual de C.C. al U.T.C., în care numai la Clinceni au accesul zeci și zeci de tineri uteciști selectați în baza unor criterii ce pun în lumină însuși rostul ca atare al activităților desfășurate aici, au fost în măsura să imprime un conținut nou vieții de zi cu zi a aeroportului. Și nu numai un conținut nou, ci și un ritm nou, mai alert, mai fertil. Fără doar și poate, instructorii Ion Roșu, Gheorghe Bărbuceanu, Gheorghe Uță sau Ion Trucmel, referindu-se la viitorii parașutiști, planoriști și piloți, ar fi tentați să-i împartă în categorii formale, determinate de însești stadiile firești ale pregătirii lor: în formare, în antrenament, de performanță, cînd e vorba de planoriști și piloți, începători, avansați, consacrați, cînd e vorba de parașutiști. Dar nu ne îndoim nici o clipă că oricare dintre ei ar fi de acord să-i admită în categoriile rezervate oamenilor cu inimă mare. Cu atît mai mult cu cît aviația pretinde calități moral-volitive nu neapărat ieșite din comun, ci ferme. Cu atît mai mult, cu cît pe cei mai buni dintre cei mai buni numai fapta îi alege aici.

Și în acest an, o excelentă dotare tehnică stă la dispoziția tinerilor care au optat pentru căile eterate ale cuceririi văzduhului și înălțimilor lui. E greu să alegi cîțiva oameni din peste o sută de oameni curajoși, însă nu avem încotro și alegem: Vasile Iacob, Gheorghieș Andries și Gilu Cîrstea se numără printre cei mai buni elevi în disciplina zborului cu motor. Pentru ultimul dintre ei, mecanic de motoare la Aeroportul internațional Otopeni, zborul nu se constituie numai într-o aspirație, ci și într-o întregire firească a vieții. Printre cei mai buni elevi planoriști se claseză liceana Anamaria Sima, studenții Eugen Lăzăroiu și Mugurel Ionescu, sau Iulian Franguloiu, radist în aviația utilitară, sau Fernanda Jurcă, educatoare în viața obișnuită, recent inclusă în lotul național de planorism. Liceenii Gheorghiță Bătăiosu și Cristian Florescu au optat pentru parașutism și pentru ei este cît se poate de firesc să atingă performanțe ferme prin opțiuni ferme. În timp ce Emilia Cosmescu, altă tînără care consideră aeroportul a doua ei casă, depanator A.M.C. în timpul ei liber, se pregătește în aceste zile să facă saltul de la parașutism la zborul cu motor. Și sperăm că va reuși. În sfîrșit, se cuvine să amintim și faptul că aici, la Clinceni, și-au desăvîrșit pregătirea cîțiva ași ai sporturilor aviatice românești, asemeni planoristului Sergiu Sidon, sau asemeni camioniorilor naționali de parașutism Valerica Ciurea, Ilie Neagu și Florica Uță.

În substratul a tot ceea ce se întreprinde aici, în clipa starturilor, în minutele febrile ale salturilor, sau în orele succesive de zbor, adăugîndu-se continuu unui palmares prin care se împlinește, curînd, accesul la un brevet mult rîvnit, desigur, preocuparea permanentă a instructorilor, a elevilor rămîne însuși scopul major la care ne-am referit: sarcina înaltă a pregătirii multilaterale a tineretului pentru apărarea patriei. Înaltă prin generozitatea condițiilor materiale în cadrul cărora poate fi împlinită acum. Înaltă prin puterea de a împlini aspirații. Înaltă prin însuși țelul ei generos: acela de a așeza patriotismul în matca fierbinte a unui curaj de nimic țărmurit.

Nu a fost deosebit de favorabilă pentru zbor această zi de sfîrșit de aprilie, în care am descins în incinta aeroportului **Aurel Vlaicu**. Cu toate acestea, la Clinceni, oricare ar fi culorile peisajului, mai terne sau mai exuberante, culoarea curajului rămîne mereu purpurie.

MIHAI PELIN ■

Călătorie prin fascinanta lume a copilăriei

Iată-mă întîlnindu-mă în aceste rînduri cu un vis tocmai din copilăria mea, devenit azi foarte aproape de împlinire. El se numește Centrul de educație și cultură al pionierilor și copiilor din București, mai pe scurt, Orașul copiilor. Cel care și-a asumat rolul de ghid prin această fascinantă lume de mîine a copiilor țării este arhitectul Gh. Neagu, autor și șef de proiect al uriașului ansamblu, amplasat pe un teritoriu la îndemînă — Parcul tineretului, în vecinătatea Palatului sportului și culturii. 64 de hectare, defalcate pe zone și obiective componente, vor fi destinate prin tematica lor educației, culturii, științei, tehnicii, agrementului și distracției tuturor pionierilor și copiilor patriei. Un veritabil Disneyland al micilor români, născut din inițiativa conducerii superioare de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Să ne lăsăm deci purtați cu toții, maturi și copii, prin această lume de basm, în care detaliile, prinse azi doar în machetă, se vor strămuta, în viitorii ani, în „noua localitate" ce se va naște în inima Bucureștiului, destinată generației de mîine a țării. În zona centrală va fi fixat și Centrul istoriei românilor. În sălile în care se vor prezenta spectacole non-stop, vor fi reproduse secvențe din istoria patriei, participanții trăind direct aceste momente. În apropierea acestui pavilion, în aer liber, își vor face prezența numeroase exponate de artă plastică, sculptură în lemn, basoreliefuri cu imagini din trecutul glorios al țării. Tot aici, pe două hectare își va găsi locul o hartă a României în aer liber, denumită sugestiv „Romania pitorească", care va putea fi vizionată numai din teleferic sau din trenulețul aerian ce-i va face înconjurul. Nu le va fi greu micilor vizitatori să deslușească reliefurile, apele, cît și reședințele de județe, totul fiind marcat, cu migală, în această Românie în mic. În sudul ansamblului, 6 ha sînt destinate lumii mărilor și oceanelor, ce vor fi străbătute de ambarcațiuni clasice românești, reconstituite fidel, iar pe malul de sud al lacului, 5—6 amfiteatre în aer liber.

Ajungem, purtați pe alei largi, în Țara basmelor românești. Mai întîi, platoul de întîlnire al copiilor cu eroii îndrăgiți. Ghizi travestiți în Feți-Frumoși și Ilene Cosînzene îi vor întovărăși prin meleagurile țării basmelor. Primul contact, castelul basmelor în care copiii odată intrați vor fi puși să reproducă aievea eroii îndrăgiți, costumați fiind ca atare. Totul e feerie: castelul, lacul care-l înconjoară, canalul navigabil cu circuit închis pe care merg tractate niște miniîmbarcațiuni în care copiii instalați asistă la jocul păpușilor electromecanice care redau poveștile atît de îndrăgite de ei. Plecarea se face de la un debarcader — o mică gară fluvială.

Nici nu știi încotro să-ți mai îndrepți pașii! Spre stația de teleferic, amplasată în vîrf de munte — pentru că va apărea și un munte în București, în care iarna nu vor lipsi pîrtiile pentru schi și bob; spre lacul „Lumea tăcerii", ce va fi brăzdat de minisubmarine, în care instalat comod poți urmări exemplare ale florei și faunei apelor lumii; sau spre Centrul internațional al copilului, sub umbrarul imensului pavilion UNICEF? Zona științei și tehnicii românești te copleșește, la rîndu-i: un pavilion al cosmosului, planetarium, rachetodrom, pavilionul aviației românești...

Gîndu-mi zboară la propria-mi copilărie, la păpușile din cîrpă, legate grosolan cu fir de cînepă, la șirele de pale pe care mi le imaginam, fără rușine, drept palate și castele fermecate! Minunată vîrstă în care totul era posibil, în care o frunză căzătoare devenea un semn de pe alt tărîm, că basmul, în care noi înșine ne găseam un loc de erou, își toarce mai departe firul existenței. Cîte legende nu au pătruns de pe acele vremuri de aur în sîngele meu: cîte povești cu minunații hoți de cai, care nu săvîrșeau păcatul decît pe lună plină, cîte limbi de foc nu descopeream cu ochii minții, răzbind nopțile tîmpului, dovadă că în acel punct era ascunsă o comoară blestemată. Galopează prin mine și acum spaimele și emoțiile și curajurile lumii. Și-mi visasem întotdeauna o lume în care gîndul să devină faptă, în care, cum așa de plastic își manifesta dorința un băiețel de 5 ani, să găsesc orice vreau.

La această oră constructorii pun la punct ultimele amănunte pentru declanșarea în luna mai a lucrărilor pentru viitoarea Casă centrală a pionierilor și șoimilor patriei — închisă, la rîndu-i, în acest ansamblu uriaș. Ceva mai mult de un an le va trebui să transpună macheta în fapt real: o impozantă clădire în al cărei spațiu de aproape 18 000 mp, numai sala de spectacole va avea 800 de locuri, prevăzută fiind cu toate utilitățile unui teatru modern: scenă, depozit de decoruri și mobilier, spații pentru regizori, mașiniști, cabine pentru actori, scenografi, peruchieri, actorii vor fi ei, copiii. Nu vor lipsi, firește, cabina de protecții, marea sală de expoziții permanente, precum și spațiile de sine stătătoare destinate activităților de creație tehnico-științifice. Acestea din urmă vor deveni adevărate laboratoare de cercetare în domenii ca: electronică, aeromodelism, navomodelism, electrochimie, biochimie, energetic. Un observator astronomic, o stație de cercetări meteorologice, în sfîrșit, un calculator electronic se vor constitui ca alte puncte de atracție pe drumul cunoașterii.

GEORGETA BLĂNARU ■

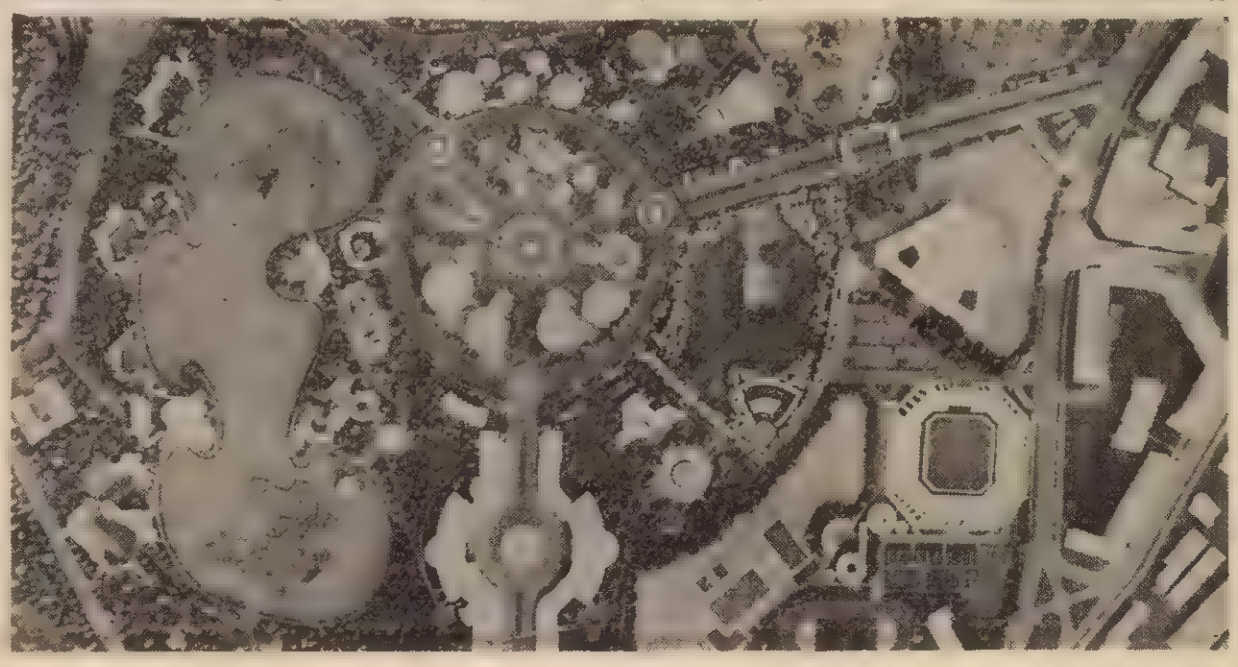

Șantierul național al tineretului Viișoara Nord:

SE CONSTRUIEȘTE UN RÎU ÎN TELEORMAN

Sînt aproape 200 la număr. Mai precis, 192 de tineri elevi și studenți. Au coborît din nou în vastele amfiteatre ale muncii, cu bucuria de a fi utili, cu conștiința că munca este cel mai complet și mai autorizat dascăl. Vor adăuga, deci, și ei, partea lor de efort, la efortul tineretii pentru cîmpia Teleormanului : lor, tinerilor, le-au fost încredințate aproape 25 000 hectare, din cele 90 000 ale întregului sistem de irigații Viișoara. Sute de kilometri vor fi străbătuți, în final, de un păienjeniș de țevi și canale, pe care își vor desface, sub arșiță, evantaiul de răcoare, acele obișnuite, de acum, aripi de ploaie care sporesc rodnicia pămîntului.

Drumul pînă la această imagine nu este nici scurt, nici ușor. Începutul lui e legat de primele zile ale lui ianuarie '79, cînd, înotînd prin zăpadă și șfichiuirea de viscol, vreo cîtiva tineri, îmbrăcați în șube, s-au oprit în spatele școlii din comuna Plosca. Și cu proiectele în buzunar au stabilit : aici vor fi baracamentele, dincolo, cantina club, alături căminele de nefamiliști, în prelungirea școlii, birourile. Și au bătut, să se știe acest lucru, primii țăruși ce desemnau sediul Șantierului național al tineretului Viișoara Nord — stabilit în comuna Plosca. „4 au fost începătorii — își amintește tînărul tehnician Constantin Atanasie — eu cu 2 tehnicieni și inginerul Ghinea. Veneam direct de pe un alt șantier al tineretului de la Nedeea Măceșu din Dolj. Aveam, deci, școala șantierelor. Totuși, în ce mă privește, nu credeam că o să rămîn mult prin Teleorman. De-abia se născuse Doru, băiețelul meu — acum are un an și cinci luni — iar pe aici bîntuiau vînturile viscolite. Dar, ne-au venit în curînd în ajutor alți tineri, alți șantieriști. Luați cu munca, gîndul de ducă s-a tot dus, la rîndu-i. În două luni și jumătate baracamentele erau gata deja, cu racorduri cu tot, un adevărat record". „Recordul ăsta a fost cel mai ușor" — ține să facă precizarea inginerul Aurelian Ghinea. A depins de noi, aici îi secretul. Bătălia am dus-o — și probabil că vom mai avea parte de ea — cu materialele care uneori nu ajungeau la timp, cu utilajele insuficiente". Sigur, vrea să spună inginerul, asta nu înseamnă că în perioada de un an și ceva care a trecut de la pornirea startului ar fi stat cu brațele încrucișate întru rezolvarea plingerilor lor. Pînă acum, din cei 230 km. conductă montată prinsă în plan, au realizat 137 km ; au fost făcute și amenajările interioare din numeroase sectoare, apoi, 3 SPP-uri deja gata, altele atacate, în sfîrșit, poligonul, din vara anului trecut și-a intrat serios în pîine. Au însă nevoie, ca de aer, mai ales de acum încolo, de utilaje de mai mare capacitate : de vreo 5—6 dragline de 1,5 mc, de 6—9 autoscrepere de 10 mc, de 2 autogredere, de 4—5 buldozere mari. După cum se lovesc de lipsa tractoarelor — din cele 14 sosite, doar 7—8 sînt bune, restul au fost trimise pentru acoperirea numărului. Și tînărul inginer Iulian Gidea, venit aici la cerere, are două „of"-uri : autoagitatoarele insuficiente pentru volumul de beton ce trebuie turnat aici și stația „Elba" — stație absolut necesară pentru turnarea betoanelor de calitate, montată de I.U.G.C. București încă din '78, dar nici pînă în prezent pusă în funcțiune.

Despre tinerii elevi și studenți, cei de acum și cei de dinaintea lor, nu au ă se plînge. Cu toții și-au lăsat o amprentă de nesters pe cîmpia Teleormanului Continuă, dealtfel, o mai veche și revoluționară tradiție. Sînt la ora aceasta la Plosca studenți de la Facultatea de îmbunătățiri funciare București și elevi din județele Dolj, Ialomița și Teleorman, constituiți în brigăzi și echipe prezente unde este nevoie de ele : la poligonul unde se fac dalele de beton, la lucrările cantinei și ale căminelor de nefamiliști, la cele de încărcare și descărcare a materialelor, la săparea și decolmatarea canalelor.

Nu au vocația vorbelor mari tinerii noștri. Cu palmele aspre de acum, stăpîni peste geometria de beton pe care ei o făuresc cu mișcări sigure, intrate în reflex, alimentează betonierele și umplu dreptunghiurile peste care, într-o zi, va foșni răcoroasă apa înviorînd lanurile de porumb. Fiecare dintre ei realizează 6—7 dale pe zi, mai sapă și canale, dar vor și simt că pot să facă mai mult. Ce înseamnă pentru ei toată îndîrjirea aceasta frumoasă și tînără ?

Cîmpul părea strivit de vremea închisă și rece, cerul se pogorise parcă peste lume într-un cenușiu sumbru. Te așteptai, dintr-un moment în altul, să înceapă iar, dușmănoasă, ploaia. Și totuși, acolo, pe dîra canalului, zeci de elevi se înversunaseră pe lopeți. „Aștia-s olteni" — ne spun într-un glas Iancu Geambașu (ce ne fusese prezentat drept omul ce răspunde de tot ce este șantier al tineretului în județ) și Gheorghe Tudorel, activistul județean care răspunde de șantier. „Sînt pe picior egal cu ialomițenii în întrecere" simte nevoia acestei precizări comandantul taberei, Gheorghe Nedelcu. „Merge treaba, băieți?" „Merge" —, răspunde chiar comandantul brigăzii, Ion Marcea, lovind cu sete lopata pe care se lipise pămîntul umed. „Ne mai ține ploaia pe loc, dar și noi stăm cu un ochi pe cer și cu altul pe lopată. Cum se oprește, cum trecem din nou la atac. Apoi, dacă am lansat chemarea la întrecere, musai trebuie să o și cîștigăm". După care s-a scuzat că nu-și poate permite mai mult a sta de vorbă și s-a pus din nou a arunca pe mal pămîntul ce astupase canalul.

Cu toții s-au oferit să ne stea la dispoziție „în ale vorbei" după ieșirea din tură. (Cam aceeași figură pățisem și cu cei de la poligon.) Cum a avut loc și o astfel de întîlnire, spre seară, am reușit să umplu un carnețel cu întîmplări din scurtul lor popas pe tărîmul muncii. Ei, oltenii, aflînd că aici se vor confecționa dale, n-au mai stat pe gînduri și au și aruncat provocarea la întrecere. 35, din cei 47 de olteni, erau elevi la liceul din Malu Mare, ceilalți din Segarcea. Cei din Malu mai participaseră, pe un alt șantier, la o astfel de treabă. Erau, cum le place și acum să spună, meșteri mari în ale dalelor față de ceilalți. Cei din Segarcea se avîntaseră și ei, de la bun început, hotăriți să învețe din mers cum se face o dală. Au învățat, chiar dacă pînă a-și ajunge confrații, au realizat și o dală fără plasă. Uitaseră să o pună ! Au sărit cu toții, ceilalți, au udat cimentul și au reparat dala ; și apoi, tot ei nu se lăsaseră pînă nu-l învățaseră și pe nea Iliuță, asul bucătarilor, cum l-au supranumit toți ai taberei pe Ilie Enache, pe lîngă, „m-a făcut mama oltean", și cele două cîntece ale brigăzii „caravana" și „drum bun". Ialomițenii, la rîndul lor, au reușit să treacă hopul acomodării, dar, cînd să le demonstreze și ei oltenilor cum se fac dalele de calitate într-un timp record, aceștia „și-au luat cîmpii", adică s-au mutat în cîmp, la canale, adaugă rizînd. Iar ei, teleormănenii, elevi ai liceului metalurgic zimnicean, speră ca în ultima săptămînă să recupereze, în salt, cît mai multe puncte. Au nevoie de ele, ca de aer, altfel rămîn ultimii pe lista întrecerii de nu se mai pot bucura nici pentru faptul că sînt primii în competiția de fotbal. Studenții sînt ceva mai sobri. Au, spun ei, un alt prag al înțelegerii. Sigur că știau că șantierul își are legile lui, adică, și cînd plouă, și cînd ninge lucrul trebuie să meargă înainte. Pentru ei însă, munca pe acest șantier al tineretului înseamnă acomodarea, cu bună-știință, pentru viitoarea meserie. „Nu ne plîngem că am fost puși să facem dale — ține să se facă înțeles Lazăr Toar, președintele Asociației studenților comuniști din amintita facultate. Știm prea bine importanta lor pentru canale. Dar, pentru noi, nu-i suficientă munca asta. De aceea, ar trebui să ni se ceară ceva în plus : să gîndim și să muncim inginerește."

Vorbele coincid cu faptele. Elevii și studenții **muncesc** ! Luna lor de practică productivă se măsoară în tone de materiale descărcate și încărcate, în mii de metri pătrați de ciment care vor alcătui mîine albia unui nou rîu în Teleorman. Dincolo de valențele educative pe care le implică munca, participarea lor la acest șantier reprezintă un act de patriotism. Pentru că șantierul din Plosca oferă, precum toate celelalte șantiere naționale ale tineretului, la acest ceas al întîmpinării marelui forum al tineretii: exemplul implicării active și responsabile, în tot ce se petrece frumos și trainic în țară. Generația tînără confirmă astfel formarea ei la marea școală a educației comuniste.

G. ȘTEFANESCU

Artiști tineri, între etic și estetic

Adeseori, duminicile dimineața, sub cupola Ateneului român, au loc concerte susținute de tineri solisti și cîntăreți, interpretînd, programatic, pagini de mare rezonanță din istoria muzicii, în fața unui public adlomerat de tineri care se inițiază în arta sunetelor. Asemenea manifestări au loc aproape în fiecare oraș al țării. Pretutindeni expun, prin saloane și prin săli de expoziții, tineri artiști plastici, graficieni, pictori, sculptori, ceramiști ș.a., într-o extraordinară paletă coloristică și stilistică. Pe scenele teatrelor se impune în ultima vreme o generație de tineri actori, regizori și scenografi, care conferă, vieții cultural-artistice gravitatea evenimentelor vieții de zi cu zi, ridicată, prin dramaturgie, la act de implicare politică, socială, morală și estetică. În cinematografie, care urmează să-și dubleze, într-o perioadă foarte scurtă, productia de filme, se descoperă și se afirmă, de la un anotimp la altul, noi tineri artiști, noi regizori de film, de valori inegale, e adevărat, dar cărora li se acordă extraordinara șansă de a se confrunta cu publicul, de a-și afirma talentul. Publicatiile si editurile sînt pur și simplu asediate de tineri cărora li se acordă un larg spațiu tipografic pentru a transmite contemporanilor lor si generațiilor care vin mesajul propriilor ginduri, aspiratii și frămîntări. Practic, pretutindeni în țară, în sate, în comune, în comune care devin orașe, în orașe, în municipii, în uzine, în fabrici, pe șantiere, nenumărate cenacluri literare își țin cu o periodicitate tulburătoare ședințele de lucru și propun literaturii nume noi, editînd adeseori plachete de o surprinzătoare prospetime și farmec estetic.

Intreaga noastră viață cultural-artistică este dominată de tineri si de un spirit tînăr, revolutionar, specific celor ce se dedică artei. Pentru că a fi artist astăzi înseamnă a fi revolutionar, a duce o viață exemplară, într-o ipostază eroică, dedicată idealurilor comuniste, artei care pregătește, în felul său specific, cu unelte ultrasensibile, un om de tip nou, cu o constiință evoluată despre societate, profund angajat în sensul progresului. Nicidodată ca astăzi, prin extraordinara dezlănțuire de talente, de forte creatoare și de energii care este Festivalul national „Cîntarea României", nu s-au ales dintre tineri atîtia artisti multilaterali, cărora li se acordă si creditul și posibilitatea de a se afirma în viata spirituală a țării.

Apelînd la memoria ultimelor agende muzicale, începînd din perioada Festivalului „George Enescu" pînă astăzi, reținem cîteva nume de instrumentiști tineri, cunoscuți deja pe meridianele lumii, premiați la diferite concursuri internationale prestigioase. Mihaela Martin, laureată a concursurilor de la Glasgow, Bordeaux, München, Londra, a concursurilor **Ceaikovski, Wieniawski** și **Karl Flesch**, este la ora aceasta unul dintre violoniștii cei mai reprezentativi din viata noastră muzicală. Ca și Liliana Ciulei care a cucerit premiul I la concursul **Paganini** de la Geneva și la concursul **Sibelius** de la Helsinki. Alături de Mihaela Martin și de Liliana Ciulei se află un alt tînăr violonist extraordinar pe nume Paul Florin, încununat deja cu laurii concursurilor **Jacques Thibault, Paganini, Wieniawski**, precum si cu premiul **Ciprian Porumbescu** la concursul de interpretare de la Suceava. Nume ca Ilinca Dumitrescu, Ion Ivan Roncea, Dimitrie Ripeanu, Delia Pavlovici, Andrei Roșianu, Vinicu Moroianu ș.a., sînt deja intrate în circuitul de valori al vietii noastre muzicale și unele chiar în circuitul de valori al vietii muzicale internationale. Ceea ce demonstrează că schimbul de mîine al interpreților nostrii se anunță la cotele cele mai înalte de exigență. Urmează ca institutiile profesioniste si institutiile de cultură și artă în general să le ofere si mai generos posibilitatea de lua contact cu marele public.

În acest moment trăim un reviriment al cinematografului și teatrului. Un reviriment calitativ datorat în mare parte tot tinerilor artiști, actori, regizori, scenariști, scenografi, operatori de imagine, regizori de sunet ș.a. Filmele din ultima vreme. **Mijloacă la deschidere, Probă de microfon, Dulos Anastasia trecea, Ultima noapte de dragoste, Blestemul pămîntului, blestemul iubirii** și alte altele care urmează să fie programate pe ecrane lansează sau confirmă artiști remarcabili din generația tînără, precum Tora Vasilescu, Ioana Crăciunescu, Anda Onesa, Vladimir Găitan, Rodica Negrea, Șerban Ionescu, Alexandru Tatos, Dinu Tănase, Mircea Daneliuc.

De puterea de convingere a acestor filme, de autenticitatea lor în reconstituirea elementelor de viată sau în transfigurarea cinematografică a unor capodopere literare ne putem convinge imediat deoarece ele continuă să ruleze pe ecrane de mai multă vreme, apreciate de public și adeseori cu casele de bilete închise. Un suflu nou, de adevăr și frumusete anticalofilă străbate cea mai mare parte a acestor filme, ridicînd stacheta interpretării realității, a conceptiei estetice la un nivel de la care nu mai are nimeni dreptul să abdice.

Teatrele cunosc, de asemenea, o etapă de confruntări fertile cu publicul. Numărul premierelor de calitate este în crestere, numărul reprezentatiilor de larg interes este, de asemenea, în crestere, iar afirmarea tinerilor artisti în această atmosferă confirmă strălucita noastră scoală de teatru si mai ales serioasa noastră scoală de regie dintre al cărei elevi îi citărm doar pe Alexa Visarion, Dan Micu, Nicolae Scarlat, Alexandru Tocilescu, Alexandru Colpacci, Iulian Vișa, Costin Marinescu. Ei au pus în scenă spectacole de referință ca **O noapte furtunoasă** la Teatrul Giulești, **Răceala** și **Jocul vieții și al morții** la Teatrul Nottara, **Somnoroasa aventură** și **Nevestele vesele din Windsor** la Teatrul tineretului din Piatra Neamt. **Spre stele** la Teatrul din Oradea. **Cui i-e teamă de Virginia Woolf ?** la Teatrul din Pitești. Urmează ca și dramaturgia tînără să înregistreze un salt calitativ pentru un acord deplin cu viata de toate zilele și adevărul dramatic al luptei dintre vechi și nou.

Dar ceea ce atrage publicul în teatre ca o frecventă impresionantă, astfel încît se joacă numai cu săli pline sau aproape pline, este tineretea spectacolului nostru. Înregistrăm o permanentă și laborioasă activitate experimentală în teatre care duce la spectacole interpretate într-o surprizătoare diversitate de stiluri și în care actori ca Florian Pittiș, Ion Caramitru, Horatiu Mălăele sau Dana Dogaru își găsesc întotdeauna locul și tonul potrivit, adică ideal.

Este destul să trecem în revistă ultimele apariții editoriale ca să ne convingem că foarte multe volume de poezie, proză, critică și dramaturgie sînt semnate de autori tineri și foarte tineri. Într-un timp relativ scurt s-au afirmat în literatura română poeți ca Adrian Popescu, Ion Mircea, Mircea Florin Șandru, Dan Fruntelată, Ioan și Eugen Evu, Petre Romoșan, Grigore Georgiu, Valeriu Birgău, Ioan Trif Piesa, reporteri ca Teodor Bulza, Cornel Nistorescu, Ovidiu Ioanitoaia, prozatori de dimensiunile lui Mircea Săndulescu, Gabriel Gafița sau Gabriela Adameșteanu. Revistele literare publică mereu, aproape săptămînal, debutanți cu o valoare din ce în ce mai ridicată și cu aspiratii justificate la un loc în literatură. Se manifestă o grijă deosebită pentru cei care bat la portile afirmării, semn că literatura și arta noastră, sînt tinere și permanent receptive la nou.

Programul manifestărilor cultural-artistice zilnice implică permanent pe tinerii **artiști** cărora li se oferă practic, toate condițiile pentru a se afirma în viața spirituală a țării, la nivelul exigențelor superioare ale etapei actuale a edificării societătii socialiste multilateral dezvoltate în România. Numărul acelora care se ocupă de artă, care creează și gustă arta, a crescut extraordinar, dovadă a democratizării revolutionare a artei noastre, a modului în care este privită arta, nu ca o preocupare de margine, de periferie, ci ca o preocupare care înnobilează, care înfrumusetează omul.

Totul în jurul nostru resolră prin artă, începînd de la îmbrăcăminte, arhitectură, mobilier și terminînd cu muzica, filmul, teatrul, artele plastice propriu zise. Trăim un moment de triumf al eticului și esteticului. Iar tinerii artisti reprezintă, fiecare prin modul său de a se exprima, prin stilul său caracteristic, prin ideile pe care le supune dezbaterii, o victorie a spiritului revolutionar în artă.

DAN ALEXANDRU

In acest număr — fotografii de A. Mihailopol din expoziția „Chipuri și priveliști" (Sala Dalles, aprilie—mai 1980) — paginile 6, 7, 10, 14, 20, 25.

CREZUL MEU

Text : ADRIAN PĂUNESCU — Muzica : MIRCEA VINTILĂ

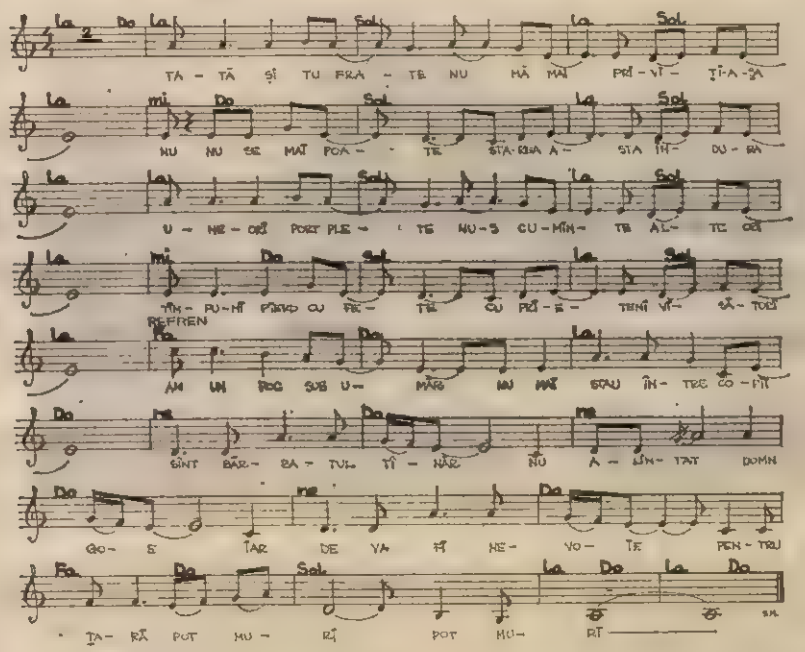

Tată și tu, frate,
Nu mă mai priviți așa,
Nu, nu se mai poate,
Starea asta îndură.
Uneori port plete,
Nu-s cuminte alteori,
Timpu-mi pierd cu fete,
Cu prieteni visători.

Am un foc sub umăr,
Nu mai stau între copii.
Sînt bărbatul tînăr,
Nu alintat domn Goe,
Iar de va fi nevoie
Pentru țară pot muri.

Dacă e de faptă
Dați-mi locul cel mai greu,
Mi-l ființa coaptă,
Să contați pe brațul meu.
Învăț pe-ndelete
Datoria că exist,
Chiar dacă port plete
Și nu sînt un conformist.

Am un foc sub umăr, ...

Țara e altarul,
Ea e dumnezeul meu
Și nu tipicarul
Ce mă bîrîie mereu.
Noii generații
Dați-i locul potrivit.
Loc de faptă dați-i,
De visat și de iubit.

Am un foc sub umăr, ...

Țara îmi dă dreptul
Să muncesc și să exist.
Focuri ard în pieptul
Meu de tînăr comunist.
Eu prin asta însă
Conformism nu înțeleg,
Ci-ndrăzneala strînsă
Într-un om curat și-ntreg.

Am un foc sub umăr, ...

Viitorul însuși al patriei

(Urmare din pag. 13)

Participarea de masă a tineretului la Festivalul național „Cîntarea României" și la competiția națională „Daciada", manifestările cultural-artistice, sportive și turistice întregesc spațiul social de afirmare a tineretului patriei, de formare multilaterală a personalității sale.

Fiind o prezență activă în viața economică și social-politică a țării, tineretul român nu este străin de marile probleme ale lumii contemporane, aducîndu-și contribuția, în spiritul politicii externe a partidului și statului nostru, la unirea forțelor revoluționare, progresiste și democratice ale tinerei generații de pretutindeni în lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, a rasismului și apartheidului, pentru libertate și independență națională, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmare nucleară, pentru pace, securitate și cooperare în Europa și în întreaga lume, pentru o nouă ordine economică mondială.

Cluj-Napoca

Primăvara creației, primăvara izbînzilor consacrate

Simbolurile vocației industriale s-au instalat cu fermitate în heraldica nouă a municipiului Cluj-Napoca și rămîne un adevăr asupra căruia nu vom medita niciodată îndeajuns puterea acestui mare oraș, pe alocuri medieval, pe alocuri pitoresc în înțelesul revolut și nu tocmai fast al cuvîntului, pe alocuri distrat și cu privirile întoarse spre sinea sa îngîndurată, ca toate

marile orașe universitare, de a se rupe de un destin consacrat prin cîteva veacuri lungi de stagnare și de a opta pentru o matcă nouă a vieții, mai fertilă, mai laborioasă. Pînă și primăvara pe care o traversează acum municipiul Cluj-Napoca, din acest punct de vedere, se dovedește a fi o primăvară a unei noi consacrări, o primăvară a creației puse în slujba progresului multilateral, o primăvară a unor izbînzi repurtate nu numai în lupta cu timpul, ci și în lupta cu stavilele pe care orice istorie le proiectează pe drumul care ne conduce spre viitor. Cu praguri care trebuie spulberate, cu praguri care ne înalță pașii, necesar și firesc.

Și în acest ajun de sărbătoare a muncii, Cluj-Napoca se înfățișează gîndului și privirilor ca o vatră a muncii. Recenta distincție care îi consacră acest statut de mîndrie și demnitate, Ordinul Muncii clasa I pentru locul întîi în întrecerea socialistă pe anul 1979, acordată județului pe teritoriul căruia municipiul pulsează și ca inimă, și ca far călăuzitor, readuce în actualitate un lanț de succese în temeliile cărora regăsim un efort concentrat și o inteligentă orchestrare a puterilor productive ale județului. Într-adevăr, este semnificativ faptul că în anul pentru care s-a acordat amintita distincție producția netă, producția marfă și producția globală au înregistrat depășiri de 3,5, 3,3 și, respectiv, 3,1 la sută, în condițiile economisirii a 5 500 tone metal, 30,2 milioane kWh și 51 500 tone combustibil convențional. De asemenea, este semnificativ faptul că, în același răstimp, au fost puse în funcțiune aici 50 noi capacități de producție, dintre care 18 înainte de termenul planificat și, totodată, au fost date în folosința oamenilor muncii, beneficiarii de drept și de fapt ai tuturor investițiilor menite să ridice nivelul nostru de trai, 8 494 apartamente noi, dintre care o treime, și ele, înainte de termen. Însă abia analiza concretă a esafodajului trainic al acestor fapte semnificative va fi în măsură să ne releve dimensiunile chibzuite stringent ale cadrului de muncă de pe aceste meleaguri, valoarea inițiativelor menite să imprime fiecărui gest productiv o fertilitate sporită, o eficiență substanțial ameliorată. Fiind vorba, desigur, despre un cadru de muncă statornicit nu numai în beneficiul prezentului, ci și în beneficiul viitorului. Mai cu seamă în beneficiul viitorului.

Înaintea județului și a municipiului Cluj-Napoca, cincinalul 1981—1985 ridică o sumă de sarcini care captează interesul nu numai prin dimensiuni, nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și din punct de vedere calitativ, adică prin prisma cotelor noi la care va accede aici organizarea ca atare a muncii, folosirea intensivă a tuturor resurselor capabile să imprime un plus de amploare demersurilor productive și constructive. Se preconizează, printre altele, sporirea producției globale pe cap de locuitor la 84 281 lei, dintre care 62 776, deci o pondere evident covîrșitoare, se vor realiza în industrie. Se preconizează ca ritmul mediu anual al creșterii producției industriale să atingă 11,3 la sută, ritmuri net superioare acestei cifre urmînd să înregistreze electronica, electrotehnica și mecanica fină, cu alte cuvinte tocmai acele ramuri industriale capabile să-și asume rolul de locomotive ale progresului tehnic. Aproximativ 90 de procente din sporul total al producției se va realiza prin creșterea corespunzătoare a productivității muncii, dar nu este mai puțin adevărat că investiții în valoare de 29 miliarde lei, prin a căror punere în operă se vor citori 15 noi obiective industriale, își vor revendica ponderea lor cuvenită în bilanțul general al succeselor viitoare. Cu atît mai mult cu cît la Cluj-Napoca, prin tradiție, investițiile sînt realizate în termenul stabilit.

Și cîteva premise ale încrederii în puterea de a fi pozitiv al bilanțului la care ne referim, nu încape nici o îndoială aici, ne stau la îndemînă încă de acum. De mai multă vreme s-au constituit în toate întreprinderile județului colective de specialiști și oameni ai muncii cu răspunderi ferme în bunul mers al producției, sprijinite eficient de specialiști din unitățile de cercetare și învățămînt superior, destinate să analizeze cu discernămînt toate liniile de fabricație și tehnologiile existente, să propună și să întreprindă efectiv modernizarea utilajelor din dotare și completarea lor, cu precădere prin autodotare, cu mașini și dispozitive de înalt randament. Deosebit de fructuoasă, din punctul de vedere al sporirii gradului de încărcare a utilajelor la scara întregului județ, s-a dovedit a fi și ideea instituirii unui comandament de colaborare, prin ale cărui întruniri periodice se evaluează cu precizie atît deficitele cît și disponibilitățile de capacitate ale fiecărei întreprinderi, pe tipuri de mașini-unelte, rezultatul acestor evaluări concretizîndu-se în convenții de colaborare care însumează lunar circa 40 000—50 000 ore/mașină, adică tot atîtea ore recuperate pe seama unui timp pînă nu demult irosit. În sfîrșit, nu mai puțin eficiente s-au dovedit a fi, la Cluj-Napoca, sistemele de urmărire zilnică a realizărilor producției fizice și a producției destinate exportului, precum și sistemele de urmărire pe decade a producției marfă și globale, ca și a realizării în termen a investițiilor. Și dincolo de distincția amintită la început, dincolo de distincțiile acordate nu numai județului, cît și cîtorva dintre întreprinderile și instituțiile sale de vîrf, iată un succes elocvent pentru întregul angrenaj de relații statornicite aici în sfera producției materiale : Întreprinderea **Metalul Roșu** a îndeplinit recent planul cincinal în curs la producția globală industrială, realizînd un ritm anual de creștere de 13 la sută, ridicînd la 183,7 la sută, față de anul 1975, productivitatea muncii oamenilor ei ; producția suplimentară pe care o va raporta întreprinderea la sfîrșitul acestui an, în consecință, se va cifra la peste 540 milioane lei. Este un eveniment care nu numai că justifică o distincție, ci, mai mult, confirmă județului dreptul, o dată în plus, de a o arbora în heraldica lui.

PETRE MANOLACHE

O simplă poveste de dragoste

Pe strada Culmei, într-unul din cele trei blocuri turn ale cartierului „Traian" din Miercurea Ciuc, trăiește familia Bartos. Stăpînul casei, Páll Bartos, e de naționalitate maghiară, iar stăpîna casei, Stefánica, se numea, ca fată, Hanganu, e moldoveancă din Valea Ursului, un sat de pe lîngă Roman. Poldi s-a născut la Nicorești, pe valea Ghimeșului. Amîndoi s-au întîlnit la Miercurea Ciuc, el fiind constructor, iar ea — muncitoare la „Confecția".

I-am cunoscut la ei acasă într-o după amiază.

Probabil că sosisem ceva mai devreme decît mă anunțasem, pentru că mi-a deschis Păvălus, băiatul cel mare, în vîrstă de cinci ani. Peter, la cei doi ani ai lui, stătea mai departe, lîngă cuier dar tot atît de curios pe cît era de neîndbător Păvălus. Ceea ce știau ei era că vor fi fotografiați și asta era o noutate. Dar mama a fost cea care a sosit îndată, a închis ușa și ne-a invitat pe toți trei în sufragerie.

Am avut la dispoziție doar un ceas pentru că tovarășul Bartos lucra în schimbul de noapte. Timpul a trecut pe nesimțite.

— Ce facem, tovarășe Bartos, mai vin și mîine ?

— Cum doriți și cu multă plăcere, dar pot să vă dau o sugestie : Stefánica este omul meu de încredere. Meseria și nevasta mi le-am ales pentru toată viața. Acestea au fost cele două puncte solide de plecare. Casa și ăștia mici au venit mai apoi. Familia noastră a mai însemnat și frații și cumnatele, și ea știe tot atît de bine cum ne-am unit unii lîngă alții, nu doar ca să ne ajutăm între noi, dar mai ales ca să ne ferim de greșeli. A te ajuta e una, și ține de inimă, dar a preîntîmpina o greșeală ține de cap.

Amîndoi gîndim la fel pentru că amîndoi am crescut la școala MUNCII. Eu am fost cel mai mare dintre șapte copii rămași, de mici, fără tată, iar ea, la 16 ani, a plecat din sat să învețe meserie.

S-a ridicat, și odată cu el și copiii și Stefánica. Ea s-a dus să-i pregătească pachetul cu mîncare, iar cei doi iezi erau tot în picioarele tatălui. La plecare i-a sărutat pe toți trei. Pentru moment, am regretat că n-am avut pregătit aparatul de fotografiat, dar precis i-aș fi stîngherit.

Puștii s-au plictisit curînd și au rămas să se joace în camera cealaltă, așa că am putut continua :

— Ei, acum vorbește, Stefánica.

— Cu ce să-nceap ? Unde m-am născut ?...

— Așta mi-ai spus la fabrică. Spune cine erai cînd v-ați cunoscut : cine era el...

— Eram tot muncitoare la confecții. Aici m-am calificat, șase luni, cursuri la locul de muncă. Eram și prea tînără și mi-au zis că mă calific și apoi plec. Dar aveam de gînd să rămîn. Așa că le-am promis. Mi-a plăcut că mi-au spus în față de ce nu prea aveau încredere în mine. Pînă la 18 ani am lucrat 6 ore pe zi, am urmat cursul de calificare de 6 luni, mi-am terminat școala la seral, mi-am luat diploma. La 18 ani mă admirau toți. Și eu eram mîndră de mine. Îi datorez mult tovarășei Vilmas care a avut încredere în mine și m-a îndrumat. Apoi am intrat în partid, eram fruntașă în producție, eram tare ambițioasă, am lucrat în toate patru secțiile, am executat fazele cele mai importante, fără rebut și cîștigam foarte bine.

— Cred că atunci a fost momentul în care te-a descoperit Páll.

— Eram voinică și destul de arătoasă, cu toate că aveam codițe. Poldi avea o prietenă, chiar „bine", cu care a încercat să mă facă geloasă.

— Ce era el ?

— Era muncitor constructor și locuia la căminele de peste drum de fabrica noastră. L-am observat într-o zi cînd ieșeam de la fabrică și se uita la mine. Cînd a încercat să stea de vorbă cu mine, eu, știind că are o fată cu care vorbește, i-am spus să mă lase în pace. I-am spus și de ce. (Dar asta i-a plăcut, așa mi-a zis, mai tîrziu, că i-a plăcut că i-am spus în față.) Totuși ne-am mai întîlnit și am reușit să aflu mai multe despre el. Era un băiat liniștit, unul dintre constructorii buni, provenit dintr-o familie cu mulți copii, rămași de mici fără tată. Acest lucru a contat foarte mult în ochii mei, pentru că voiam să mă mărit și-mi doream un om care să aprecieze o familie. Cînd ne întîlneam în oraș, nu stăteam prea mult pentru că voiam să merg a doua zi la fabrică odihnită. Apoi mi-a plăcut din ce în ce mai mult de el, pentru că începeam să ne cunoaștem și să ne înțelegem. Mi-am tăiat părul și asta l-a supărat, mi-a zis că probabil am „gînduri mari". Acum eu eram cea supărată și a trebuit să-l fac să înțeleagă că „gîndurile mele mari" erau, toate, legate de el pentru că era un om serios și speram să-și iubească familia. Și am hotărît să ne căsătorim.

— Ce au zis părinții ?

— Nici la mine, nici la el n-a fost problema averii, amîndoi am pornit de la lingură, în privința naționalității nici noi și nici ai noștri n-au pus problema. Doar tătucu' ca toți tații o tinea una și bună : „Am patru pereți, să vină la mine să mi te ceară !" Dar eram și eu ambițioasă. La urma urmei, era viața mea și eu spusesem da.

Nunta am făcut-o la Miercurea Ciuc, pe 9 mai 1974. Colegii și șeful lui de echipă ne-au ajutat să ne amenajăm. Ia cămin la el (o baracă, dar cu două etaje), o cameră în care am cumpărat un recamier și mobila, actuală, de bucătărie. Atunci și mama lui, care avusese rezerve, ca orice mamă care-și iubește fiul, s-a rușinat, emoționată, iar tătucu' a plîns și a zis că „încă n-am crezut să existe așa ceva". Am stat la cămin pînă în anul următor, cînd s-a născut Păvălus, cînd am primit două camere confort II. În 1977 s-a născut Peter, iar din '78 ne-am mutat aici, în blocul turn, la confort I. După al doilea copil ne-am echilibrat și cu banii. Ce să vă mai spun ?

— Ce fel de muncitor e Poldi ? E tot atît de apreciat ca dumneata ?

— Între timp a mai făcut o școală de calificare. Acum e operator betonist la secția casete a Întreprinderii de prefabricate din beton din Miercurea Ciuc. E foarte mulțumit. Are cu el, în echipă, încă doi frați, constructori și ei. Peter și Ilie sînt căsătoriți cu Elena și Aglaia, moldovence din același sat cu mine. Ultimii patru ani la rînd a fost fruntaș la panoul de onoare din parcul orașului. Acum i-a luat locul Peter, dar a rămas tot fotografia lui Poldi din cauza asemănării de nume.

ELENA GHERA ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

O VIAȚĂ S-A DUS ȘI PLATA SE FACE PÎNĂ LA CAPĂT...

După ce trei ani de zile a fost tihnit, senin și limpede, în numai cîteva ore s-a declanșat o furtună care a răscolit totul.

Casieriția a fost pescuită în lacul Mogoșoaia !

Crimă ? Nu.

Sinucidere ! De ce ? Pentru simplul motiv că în modesta ei slujbă de casieră a IDEB-ului, făcînd **facturi duble** la niște sume mărunte, modeste în general, reușise să fure vreme de 3 ani uimitoarea sumă totală de 335 000 lei ! Demascată sau în preajma demascării, și-a pierdut cumpătul, a apucat-o disperarea și s-a aruncat în lac...

O problemă — să-i zicem așa — individuală ? Din păcate, nu. Trei persoane cu responsabilități — un șef de centru, o contabilă principală și o contabilă neprincipală, adică obișnuită — **s-au făcut**, vreme de trei ani, că o controlează pe casieră. Ghinionul lor. Imensul lor ghinion. Pentru că, astăzi, cei trei „cu responsabilități" nu se fac că plătesc, ci plătesc din greu, în mod solidar, banii necesari recuperării pagubei.

La ora regretelor tardive, faptele, judecate la rece, prezintă un paralelism care te ulurește și te îngheață. O hoață săvîrșește o infracțiune continuă — fură fără oprire — vreme de 3 ani. Corespunzător infracțiunii continue, se suprapune, absolut paralel, neglijența tot continuă, vreme de tot 3 ani, a 3 factori de control. Dacă măcar unul din trei și-ar fi făcut măcar o singură dată pe parcursul celor trei ani datoria de a controla ca lumea casierița, cu siguranță că nu s-ar fi ajuns aici.

Toți trei însă au căscat — trei ani — gura.

Acum însă cască — toți trei — punga.

Și plata merge pînă la capăt. Nemaivorbind că s-a dus și o viață de om.

Se plătește tot, așa e. Dar nu e, oare, infinit mai important și mai necesar să prevenim — pentru că totul poate fi prevenit — răul ? În umanismul ei, societatea noastră nu dorește plata răului, ci-și propune, între alte scopuri, prevederea și înlăturarea lui din timp.

MARIUS POPESCU ■

Intrarea principală, intrarea de serviciu

Primul contact cu I.P.O.P., adică Întreprinderea de produse ortopedice și protezare „Pirogov", s-a petrecut între reporter și o ușă frumos vopsită, dar inculată, ușa din str. Negustori, pe unde ar trebui să intre oamenii infirmi. Dacă se întîmplă ca ei să solească pentru internare (sînt aduși în spate, pe brațe, de către rude), și nu cunosc ușa din strada cealaltă, Theodor Ștefănescu, vă închipuiți că nu au altceva de făcut decît să ocolească, așa cum pot, și să pătrundă pe intrarea din dos.

Deci, aici există o întreprindere care se ocupă cu fabricarea protezelor și ortezelor și o unitate spitalicească unde bolnavii sînt recuperați, aceasta trăducîndu-se prin obișnuirea trupului cu un corp străin, proteza.

Ministerul Muncii și Ministerul Sănătății sînt cele două foruri tutelare ale complexului. Îmi pot imagina cum ar fi dacă acțiunea acestora, într-o perfectă convergență, ar urmări de fapt scopul pentru care au luat ființă, acum treizeci de ani, întreprinderea și staționarul : recuperarea deplină a oamenilor, confecționarea de proteze de cea mai bună calitate, diminuarea suferințelor celor care au avut accidente grave. Din păcate, între întreprindere și spital există divergențe. Cum se reflectă ele asupra celor handicapați ?

Să intrăm, așadar, pe poarta din dos. O curte aglomerată cu materiale, cu mașini, fără un petic de iarbă. Apoi, 54 de trepte, rețineți, 54, pînă la etajul II al clădirii care adăpostește cele șase saloane împărțite și reîmpărțite pentru a se cîștiga spațiu. Uneori, în acestea sînt internate și 50 de persoane. Sală de mese nu există. Bolnavilor li se pune farfuria cu supă pe noptieră, iar cea cu mîncare direct pe pat. Despre toate acestea mi-au povestit și bolnavii, dar și șora șefă Busca Elena, care trebuie să se descurce. Vă rog să nu uitați că este vorba de oameni fără picioare, de oameni paralizați. Un singur duș de 5 m² care are rol și de spălătorie. Un singur grup sanitar pentru femei și bărbați, pe a cărui ușă intră cu greu și un om sănătos. În dotația cu spitalul intră două cărucioare care sînt disputate de toți acești oameni, pentru că singurul mod de a se deplasa prin holul îngust, transformat și în pistă de reducere, rămîne totuși cărucioarul. Imposibilitatea de a ieși puțin la aer, așteptarea protezei care de obicei întîrzie...

Gheorghe Ghencea, 31 de ani, cu ambele picioare amputate : „Accidentul s-a petrecut în 1971. De atunci sufăr. Acum sînt internat de pe data de 11 martie și aștept să mi se regleze protezele. Îmi amortesc bonturile, nu le pot folosi așa cum sînt. Dinșii nu cunosc suferința noastră. Da, mă gîndesc eu că nu o cunosc, pentru că nu e a lor, altfel le-ar face cum trebuie ! Cum mă simt aici ? La bale nu pot intra, apoi as vrea și eu să circul, dar vedeți și dumneavoastră, nu avem loc..."

Popescu C. Ion, 70 de ani, din Tîrnavele, județul Teleorman : „Proteza am primit-o după opt luni de așteptare. Pînă atunci m-am chinuit cu cîrjele. Mergeam cîte 2—3 km, să nu anchilozez. E greu la vîrsta mea..."

Niculescu Ioana, 54 de ani, din Galați, cu ambele picioare amputate : „Comanda pentru proteze am făcut-o din mai, anul trecut. Am venit în februarie. Nu era nimic gata. Acum am protezele, dar nu sînt bine făcute. Dacă mă pot spăla ? Nu n-am această posibilitate, mă șterg cu spirt... Mîncăm în pat, e foarte greu, se murdărește așternutul..."

Corobea Maria : „De 7 ani sînt așa, fără picioare. În fiecare an am venit pentru reparații sau pentru proteze noi. Uneori nu au durat nici un an și s-au rupt... Din februarie sînt aici pentru reparații. Am făcut răni din cauza protezelor, am căzut pe stradă... Acum trebuie să stau două săptămîni imobilizată pentru a se vindeca rănile. Și mai greu este cu lipsa cărucioarelor. Nu putem circula. E un adevărat chin să stai tot timpul în pat așta, să nu poți ieși niciăieri... Cînd mergem jos, la probe, trebuie să așteptăm, căci întîi sînt luați cei din afară. Trebuie să ne rugăm să ni se facă aceste probe !"

Pentru a-mi face o imagine exactă am urcat și pe la parter, unde sînt birourile, cele ale șefului întreprinderii, mîndria întreprinderii, folosesc celor care vin din afară, eventual inspecțiilor. Nu pot înțelege de ce există această divergență de interese, nu pot înțelege punctul de vedere al tov. director al I.P.O.P., tov. ing. H. Stavarache, oricît de bine intenționat privește dinsul viitorul acestei unități. Trecînd prin multele birouri și holuri ale administrației I.P.O.P. mă gîndeam la sala de mese care le lipsește bolnavilor. Privind vitrinele în care sînt expuse proteze lustruite îmi aminteam de oamenii cărora acestea li se rup în mai puțin de un an, care fac răni din pricina proastei execuții.

Discutînd cu maistrul principal Dumitru Gheorghe, om care muncește aici din 1953, care și-a făcut din această profesiune un crez, am aflat despre lipsa unei tehnologii adecvate, despre noul care pătrunde cu greu, despre o mașină de injectat mase plastice, invenția sa, în colaborare cu strungarul Ion Bădărău, cel care lucrează cu o singură mînă, invenție pentru care au plătit bani din buzunar și nu li se recunoaște. Mai mult, primele pe 1979 au fost date extrem de neechitabil.

Între dr. Radu Gheorghe, șeful secției medicale, și directorul H. Stavarache există o animozitate care nu aduce nici un folos nimănui. Dar nu despre asta vrem să vorbim. Ar trebui ca cei interesați în bunul mers al protezării să lase din inerția care durează de prea mulți ani, să treacă la fapte. Am văzut că se construiește un lift pentru a facilita deplasarea bolnavilor. Din păcate, unul din inconvenientele acestui lift este acela că mai ia ceva din spațiul și așa de-a dreptul sufocant al etajului II. Oare este mai important ca sălile de așteptare și intrarea să arate impecabil ? Oare altceva nu a mai rămas de făcut în protezare ?

Oricum, țin să vă anunț că I.P.O.P. a fost fruntașă pe ramură în fiecare an... Și nu-i puțin, desigur, dacă stai să te gîndești doar la diplome...

PIA OLARU ■

Pe marginea unei scrisori

Pensionarul Corneliu Ionescu din Ploiești, str. Elena Doamna nr. 40, a avut recent multiple și întemeiate motive să scrie și să multiplice o scrisoare pe care a trimis-o mai multor instituții centrale.

„Era în seara de 8 septembrie 1979. Fiica mea, profesoară, lăsase într-un cuier din antreu poșeta în care avea ceasul de la mînă, un inel de aur cu 3 diamante — moștenire de la bunica — o trusă cu stilouri, acte și alte documente și obiecte, în valoare de peste 15 000 lei. Chiar înainte de culcare am constatat că poșeta dispăruse.

A venit cineva la fața locului, mi s-au cerut detalii despre obiecte și am fost asigurați că se va face tot posibilul... dar, sincer vorbind, nu ne puteam imagina cum s-ar mai fi putut găsi făptuitorul în împrejurarea existentă, cînd nu văzusem pe nimeni, nu aveam nici o bănuială și tot ceea ce reținuseră tovarășii milițieni din relatările noastre erau caracteristicile obiectelor furate, toate de dimensiuni mici, ușor de ascuns ori de înstrăinat cine știe unde...

După o săptămînă, în magazinul „Practic" din Ploiești au fost găsite buletinul de identitate al fiicei mele, cîteva fotografii și un libret C.E.C., pe care autorul furtului le aruncase. Am așteptat o săptămînă, o lună, două... Ne luasem orice nădejde. Și totuși, spre uimirea și bucuria noastră, într-o zi am fost invitați la miliție, unde am aflat că ofițerii Constantin Vrăbiuță și Constantin Pohață au prins hoțul, deși acesta apucase să vîndă altor persoane obiectele furate. Ba mai mult, fuseseră descoperite și bunuri furate, de la un vecin de-al nostru, care nici măcar nu reclamase dispariția lor, trezindu-se invitat să le identifice, pentru ca la cercetări infractorul recunoscuse și furtul respectiv.

Fie-ne îngăduită o scurtă dar necesară subliniere prin care nu dorim cîtuși de puțin să diminuăm sentimentele de satisfacție ale pensionarului din Ploiești. Este adevărat, oamenii ordinii publice, apărătorii intereselor legitime ale fiecărui cetățean, și-au făcut datoria, dar și în situația dificilă a lipsei unor indicii și a nereclamării celui de-al doilea furt. Succesul activității lor sporește încrederea tuturor celor care își doresc un climat de siguranță civică pe măsura idealurilor noastre de viață și muncă. Mulțumirea cetățenilor este, la rîndul său, un imbold pentru acești oameni, adeseori anonimi, care nu-și precupețesc timpul și eforturile pe frontul nevăzut al luptei împotriva răufăcătorilor. Dar tot atît de adevărat este și faptul că dacă fiecare cetățean ar fi mai prudent în apărarea propriilor bunuri și valori, atît acasă, prin asigurarea locuinței cu încuietori corespunzătoare, cît și atunci cînd se află în locuri aglomerate, infractorii ar avea mai puține șanse.

MIHAI GROZAVU ■

Țin să vă aduc la cunoștință cu multă bucurie că Molitvenicul despre care v-am scris se află acum unde trebuie, adică la Biblioteca județeană Bihor. În schimb, am căpătat repartiția pentru butelia de care aveam mare nevoie. Important mi se pare însă că această carte rară pe care o dețineam este acum la dispoziția cercetătorilor. **(Toma Gheorghe,** Oradea, str. Aluminei nr. 72)

■

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor : Urmare a memoriului tov. Badea Alexandru, prin care solicită arhivei C.F.R. Turnu Roșu eliberarea unei adeverințe cu vechimea în muncă, vă comunicăm faptul că I.C.C.F. Cluj, la data de 21.II. 1980, v-a expediat adresa din cerere. Adeverința cuprinde datele exacte extrase din listele de plată pe perioada anului 1949. În listele de plată din anii 1948 nu figurați.

■

Vreau să vă povestesc și dv. ce-am pățit după ce am cumpărat o mașină de gătit electrică „Vera". A funcționat de pe data de 4.I.1979 până pe data de 31. X.1979, cînd s-a defectat. Am anunțat coop. Metalo-Casnica din str. Avrig nr. 63, sector 2. Nu aveau piese de schimb. În decembrie m-am adresat Întreprinderii „23 August" Satu Mare, care produce aceste tipuri de mașini. Răspunsul întreprinderii, purtînd data de 22.XII.1979 și primit de mine în 17.I.1980, mă înștiințează să mă adresez coop. Metalo-Casnica din str. Episcopiei nr. 7, iar în cazul că nici dînșii nu au piese de schimb trebuie depusă o comandă către fabrică. Am fost la coop. din Episcopiei, dar cei de acolo m-au trimis din nou în str. Avrig. De atunci tot aștept, cu toate că în certificatul de garanție scrie clar: dacă în termen de 60 de zile de la data defectării aparatului nu se găsesc piese de schimb, și nici fabrica nu eliberează, se schimbă aparatul. Cred că ar fi cazul... **(Emilia Vasile,** București, intr. Fringhiei nr. 2, bl. 148, sc. B, ap. 21).

■

Întreprinderea de încălțăminte „Carmen" : Referitor la sesizarea dv. vă aducem la cunoștință că tov. Cristea Nicolae i s-au acordat drepturile bănești pentru perioada 31.VIII. — 7.IX. 1979 lucrată la unitatea noastră.

■

Vă scriu pentru a vă arăta o situație ce s-a creat după desființarea cursei directe pusă de Întreprinderea de transport București la dispoziția celor care locuim în cartierul Berceni și șos. Giurgiului și lucrăm în celălalt capăt al orașului. De pildă, eu, care lucrez la Fabrica de elemente pentru automatizare din Calea Floreasca. Doi ani ne-am bucurat de această cursă, dar în ianuarie 1980 ne-am trezit într-o bună zi că mașina nu a mai venit. Luînd legătura telefonică cu I.T.B., tov. Cîrstoiu ne-a anunțat că această cursă se suspendă pe perioada timpului nefavorabil (ninsori abundente). Vremea rea a trecut, dar cursa tot desființată rămîne. Am luat din nou legătura cu tov. Cîrstoiu, propunîndu-i să pună în cursă o mașină din parcul de la Șerban Vodă, care după ce ne-ar transporta pe noi ar putea intra în cursă de la Casa Scinteii, făcînd în felul acesta economie de carburanți. Tovarășul a găsit bună sugestia, dar n-a rezolvat nimic. Îi amintim deci pe această cale... **(Taropa Elena,** în numele celor 70 de oameni ai muncii de la Fabrica de elemente pentru automatizare)

■

Consiliul popular al municipiului București : Referitor la scrisoarea tov. Guranda Dumitru, beneficiarul apartamentului 69, din bl. 2 str. Nada Florilor 4, sector 2, vă informăm că remedierile sesizate au fost verificate de delegații I.C.V.L. și Gruoul 2 șantiere din cadrul C.C.M.B. și s-a stabilit ca acestea să fie terminate pînă la data de 20.IV.1980, termen cu care și beneficiarul este de acord.

■

Vă scriu în numele cetățenilor de pe str. Sergent David Ilie nr. 22, sector 4. În anul 1979, luna august, pe strada noastră au început lucrările unui canal de legătură cu un canal colector existent în str. Drumul Găzarului, lucrarea în sine terminîndu-se în luna decembrie 1979. Astuparea atestiei și pietruirea străzii nu s-au încheiat nici pînă acum. De circa o lună, la mari intervale, se aduce cîte o basculantă cu pămînt care se împotmolește în noroi și îi trebuie ore întregi să lase. Sîntem obligați să purtăm asupra noastră încălțăminte de schimb, eventual cizme de cauciuc. Aprovizionarea, sosirea salvării, introducerea autoturismelor, toate acestea au devenit imposibil de asigurat pe această stradă. Față de situația expusă, rugăm să se ia măsuri urgente. **(Ing. Viorica Tutoveanu,** str. Sergent David Ilie nr. 22, București)

■

Consiliul popular al județului Satu Mare : Tovarășe Mihai Augustin, la scrisoarea dv. trimisă nouă spre rezolvare vă comunicăm următoarele : am intervenit la Întreprinderea „Unio" Satu Mare, care a eliberat adeverința nr. 3490 10.III.1980, în sensul solicitat de dv., privind vechimea în muncă.

■

Vă aducem la cunoștință situația deosebită existentă la Blocul A3, privind instalația de canalizare necorespunzătoare, care duce de multe ori la înfundarea conductelor și căminelor de evacuare, provocînd inundații în subsolul blocului cît și inundarea apartamentelor de la parter. Cu toate că am intervenit încă din 1972, anul de dare în folosință a blocului, remedierile nu au fost corect executate, după fiecare inundare fiind necesară dezinfecția subsolului care degajă în anotimpul cald mirosuri ingrozitoare. Solicităm și asfaltarea străzii Frt. Marinescu Nicolae, care a fost betonată, dar de 6 ani nu s-a aplicat asfaltul, ceea ce a dus la deplasarea capacului unui cămin de vizitare, pe unde pătrund alte reziduuri și, astfel, se blochează întreaga instalație de scurgere. **(Nicolae Marin,** din partea Comitetului Asociației de locatari din str. Fruntaș Marinescu Nicolae nr. 5, sector 4, Blocul A3)

■

Consiliul popular al municipiului București, Direcția generală comercială : Tovarășă Cristea Ștefania, din discuțiile purtate cu conducerea întreprinderii a reieșit că a fost analizată și aprobată cererea pe care ați depus-o și figurați pe locul I, pe tabelul locuințelor din fondul locativ de stat — cu două camere, fapt ce vi s-a adus la cunoștință cu adresa nr. 1509 1980.

■

Comitetul orășenesc Rîmnicu Sărat, județul Buzău : Tovarășe Vlăsceanu Gheorghe, vă comunicăm faptul că pînă în prezent nu se cunosc imobilele ce vor fi demolate pe str. Dr. Emil Ionescu, întrucît nu a apărut decretul respectiv. În cazul cînd imobilul dv. se va demola veți primi despăgubirile legale și apartament proprietate de stat corespunzător familiei dv.

■

Ministerul Muncii, Direcția forței de muncă : Ministerul Muncii a primit scrisoarea tov. Avram Mircea din București prin care solicita încadrarea în muncă. Tovarășul întîmpină greutăți la încadrarea în muncă, în meseria de lăcătuș, datorită stării de sănătate. Cu sprijinul oficiului forței de muncă a fost încadrat la Întreprinderea Metrou București, unde lucrează ca primitor-distribuitor.

■

Comitetul Executiv al sectorului 2 : Ca răspuns la scrisoarea tov. Jura Petre, prin care solicită atribuirea unui apartament cu 2 camere în caz de demolare a imobilului din str. Avrig nr. 51, informăm următoarele : Comitetul Executiv al Consiliului popular al sectorului 2, în ședința din 13.II.1980, a aprobat tov. Jura Petre atribuirea ap. 4 — două camere — din bl. 409 B, șos. Pantelimon, sc. 1, parter, sector 2, unde s-a și mutat.

■

Inspectoratul General al Miliției, ca răspuns la sesizarea cetățeanului **Roman Gheorghe** din Dorohoi. Organele locale de miliție au acționat cu operativitate în legătură cu furtul reclamat, dar fără rezultat pînă în prezent. Lucrurile nu erau așa de simple cum a crezut petentul : buletinul de identitate lăsat de infractor la recepția hotelului Unirea era și el furat. Cercetările continuă.

■

Mă numesc **Radu Teaciuc** și sînt din Suceava. Anul trecut am cumpărat o sobă electrică fabricată la **Extrocerarn** Timișoara. După vreo 10 luni soba s-a defectat și nu am reușit să o repar pentru că la Suceava nu se putea găsi piesa respectivă. Am scris întreprinderii producătoare explicînd directorului, ing. Tiberiu Serafin, că ait mijloc de a-mi încălzi locuința nu am. Cu o promptitudine exemplară, **Extrocerarn** mi-a trimis acasă piesa, în mai puțin de o săptămînă. Ce bine ar fi dacă toate fabricile de aparate casnice ar face la fel !

■

Consiliul popular al județului Iași. În legătură cu scrisoarea adresată redacției de **Maxim Ana** din comuna Probota vă comunicăm următoarele. Prin specificul ei, scrisoarea a fost trimisă pentru rezolvare la Oficiul farmaceutic județean Iași. Acesta, prin adresa nr. 3180 din 7 aprilie 1980, face cunoscut tovarășei Maxim Ana că au fost expediate la Punctul farmaceutic nr. 19 Probota două flacoane din produsul SUXILEP, solicitat în scrisoare.

■

Casa de copii preșcolari nr. 6, din str. Trompetului 117—119, sector 5, este o unitate cu program permanent, noi găzduind copii abandonați și debili mintal. Din octombrie anul trecut tot insistăm să ni se instaleze un telefon, a cărui utilitate credem că nu mai trebuie demonstrată. În unitate există 2 aparate legate la un fir aerian, este făcut racordul subteran, dar la Telefoane se ignoră cererile noastre, ca și apelul făcut în sprijinul acestor cereri de către tovarășii de la Comitetul de partid al sectorului. **(Scrisoarea** este semnată de **Elena Lazăr,** director, **Maria Cosma,** contabil, **Elvira Mocanu,** asistent pediatru)

■

Nu demult, în toiul nopții, în timp ce se afla de serviciu pe șoseaua Colentina, locotenentul Florea Rotariu de la Circumscripția 7 miliție a Capitalei a fost grav accidentat de un autoturism al cărui conducător auto era sub influența alcoolului. Doctorul Artur Băcăuanu de la Spitalul de urgență l-a înconștiințat imediat pe maiorul Constantin Ștefan, șeful circumscripției, că, pentru a fi salvată viața ofițerului este nevoie de niște donatori de sînge voluntari. Împreună cu secretarul de partid al circumscripției, maiorul Gheorghe Botoc, maiorul Ștefan a făcut apel la grupul de lucrători aflați în serviciu, prezentîndu-se împreună cu aceștia pentru a dona sînge. Vestea accidentului s-a răspîndit însă rapid, în dimineața respectivă 42 de ofițeri, subofițeri și personal civil oferindu-și sîngele pentru salvarea colegului accidentat. Un splendid și impresionant exemplu de solidaritate, umană, de conștiință cetățenească. **(Mr. Constantin Atomii,** București)

■

Mă numesc **Gheorghe Pașcă,** domiciliez în Timișoara, strada Mircea cel Bătrîn nr. 41. În ziua de 5.X.1979, cu buletinul de mesagerie nr. 591149 mi s-a expediat din stația C.F.R. Cornet un număr de trei colete dintre care unul cuprindea o ladă cu mere în greutate de 37 kg pentru nevoile de consum ale familiei. La avizarea stației de destinație — Timișoara Nord — mi s-a specificat pe unicatul buletinului de mesagerie că mi se eliberează numai două colete, iar lada cu mere se predă lipsă. Întrucît dispariția coletului cu mere avusese loc pe teritoriul Regionalei C.F.R. Craiova, am reclamat cazul acestui organ în trei rînduri, dar nici pînă astăzi, 07.04.1980, nu am primit nici un răspuns în legătură cu soarta coletului, sau cu contravaloarea cu care ar fi normal să fiu despăgubit. Să fi fost oare merele mele chiar atît de acre ?!

■

Consiliul popular al județului Prahova : „Referitor la scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Vasile Vărzaru** din Ploiești, prin care acesta solicită sprijin în stabilirea domiciliului în respectivul municipiu, vă comunicăm : fiind pensionar pentru limită de vîrstă și deținînd locuință proprietate personală dobîndită prin moștenire în Ploiești, V.V. se încadrează în prevederile art. 8, alineatul ultim din Decretul 68/1976 pentru a i se aproba stabilirea domiciliului în acest municipiu. A fost îndrumat să-și întocmească dosarul de stabilirea domiciliului în municipul Ploiești, pentru a fi înaintat Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerului de Interne pentru a-și da acordul în vederea schimbării domiciliului".

■

Sîntem un grup de locuitori din comuna suburbană Chitila, sector 1 București. Pînă la data de 1 aprilie 1980 am avut un centru de lapte în strada Păcii nr. 1 care deservea locuitorii din cartier, circa 4 000 de suflete. Din rațiuni care ne scapă, acest centru s-a desființat, astfel că acum sîntem nevoiți a merge pe jos circa doi kilometri pînă la primul centru rămas, unde de multe ori nu mai găsim lapte, luat, cum este și firesc, de cei domiciliați mai în apropiere. Sîntem nevoiți așadar să luăm mașina 64 spre oraș, dacă mai avem timp, dacă nu, ne lipsim. Îi rugăm pe cei în drept, prin intermediul acestor rînduri, să reînființeze centrul de lapte pomenit la început, venind astfel în întîmpinarea cerințelor noastre zilnice firești. **(Scrisoarea este semnată de un număr de 99 de cetățeni)**

■

Vă aducem la cunoștință că intervenim de peste trei luni de zile la conducerea I.T.A. Tg. Jiu, cu rugămintea de a se prelungi traseul autobuzului ce transportă elevi de la Liceul industrial Sadu-Gorj, cu încă 2—2,5 km, astfel încît aceștia să ajungă pînă în satul Buzești. Pînă acum ne-am ales numai cu promisiuni, elevii, adică fiii și fiicele noastre, fiind nevoiți să parcurgă zilnic distanța arătată, de cele mai multe ori noaptea, în jurul orelor 23—23,30, deși autobuzul care face acest traseu l-ar parcurge în cîteva minute. Ar fi cu atît mai firesc să se remedieze acest lucru, cu cît copiii plătesc abonamentele pe ruta Sadu-Buzești, și nu pe Sadu-Dumbrăveni, unde sînt obligați să coboare. **(În numele unui grup de cetățeni, semnează Vasile Gheban,** sat Buzești, comuna Crasna, județul Gorj)

■

Consiliul popular al județului Prahova — Direcția sanitară : Urmare a scrisorii tov. Popescu Nicolae din București str. Mierconi nr. 143 sect. 1, vă comunicăm că, din faptele relatate, a rezultat că oficiantul sanitar Stoica Stanciu de la dispensarul Starchiojd, care era de serviciu în dispensar, nu a solicitat stația de salvare Vălenii de Munte pentru a se trimite o autosanitară. Consiliul oamenilor muncii al Spitalului Vălenii de Munte analizînd toate aspectele cuprinse în sesizare a hotărît sancționarea oficiantului sanitar Stoica Stanciu cu „avertisment", conform Legii nr. 1/1970. Concluziile desprinse din această situație se vor prelucra cu întreg personalul medico-sanitar din teritoriul spitalului Vălenii de Munte.

■

În numele a 50 de familii care locuim în str. Tarafului vreau să vă aduc la cunoștință o situație intolerabilă creată de o întreprindere de construcții, care, îngrădindu-ne cu gard din beton și sîrmă, ne-a izolat cartierul, aceasta ducînd la mari neajunsuri, greu de închipuit. Să încerc a vă relata doar o parte din ele : atunci cînd plouă, cele trei străzi care alcătuiesc respectivul cartier se află într-o situație de nedescris, întreprinderea aflîndu-se pe un fel de platformă, ceea ce duce la adunarea mîlului pe străzi. Copiii care merg spre școală, oamenii muncii trec prin apa care nu de puține ori atinge 50—60 cm. Telefon pentru cazuri urgente nu avem, salvările nu pot pătrunde. În altă ordine de idei, I.S.B.-ul nu a venit nicodată în acest cartier. Am căutat pe cît posibil să remediem noi aceste neajunsuri, dar nu ne stă în putere să facem acest lucru doar cu mătura și cu apa... **(Nicolae Ion,** pensionar, str. Tarafului nr. 16, București)

■

Comitetul Executiv al sectorului 4 : La scrisoarea tovarășei Popa Marilena, prin care solicită — fiind om al muncii la I.C.T.C.M. — repartizarea unei locuințe, vă facem cunoscut faptul că i s-a repartizat o garsonieră în cartierul Titan.

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ilinca Baban — Cluj-Napoca : Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra remunerării sau a altor drepturi. Deci, dacă ați beneficiat de program redus cu două ore, potrivit prevederilor legale, pe baza adeverinței medicale pînă ce copilul a împlinit vîrsta de 12 luni, beneficiați pentru toată perioada de retribuția corespunzătoare programului integral ● **Mihai Ilea — Cîmpia Turzii.** Conducerea spitalului orășenesc Moldova Nouă, ținînd seama de situația dv. familială, este de acord cu transferul soției dv. de la data de 1.08.1980 ● **Elena Vlădescu — București :** Ministerul Sănătății asigură protezarea auditivă prin centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. din București, str. M. Cioranu nr. 26, unde urmează să vă prezentați pentru consult și protezare. După ce vi se stabilește tipul de proteză necesar, dacă vă încadrați în prevederile legale, vă puteți adresa Ministerului Muncii care vă poate acorda gratuitate ● **Elena Popescu — București :** Ați fost informați că veți fi trecută pe tabelul de locuințe pe anul 1980 al Întreprinderii de încălțăminte „Carmen".

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Amarii Constantin — Valea Călugărească : I.C.M. va analiza plîngerea dv. ● **Mereu Maria — Tg. Jiu :** Sesizarea dv. este de competența Direcției comerciale. Am expediat scrisoarea ● **Liliana Tonescu — Bistrița :** Sînteți purtată, fără motiv, de la o judecătorie la alta. Am trimis memoriul Ministerului Justiției ● **Romeo Pîisu — Gorj :** Spuneți : „Am vrut să mă adresez judecătoriei, dar m-am gîndit că și acolo rezultatul va fi același". Totuși, aceasta este calea legală ● **ICSITPSC — Sibiu :** Am primit scrisoarea dv. Și noi vă mulțumim ● **Vlad Aneta — București :** D.T.M.B. va reanaliza cererea dv. ● **Robescu Alexandru — București :** Legal, urma să vă adresați conducerii întreprinderii. Am făcut-o noi ● **Iuliu Avramescu — Hunedoara :** Adresîndu-vă procuraturii ați procedat legal și exact. Ne e teamă însă că ați făcut-o la fel ca și la noi, adică cu întrebări de ordin general. Fiți concret ● **Cîuraru Elena — Piatra Neamț :** Adresați-vă Autorității tutelare din localitate către care am trimis scrisoarea dv. ● **Clemența Mariuescu — București :** Un Almanah pentru fiecare abonat. Înaintăm propunerea organelor de resort ● **Grup de locuitori — Scorușa :** Vom da curs cererii dv ● **Hangiu Ion — București :** Am trimis sesizarea Procuraturii ● **Cristea Maria — București :** Forul căruia trebuia să vă adresați este UJCAP Ilfov. Am expediat scrisoarea ● **Nicolae Piticaru — Rădăuți :** Ne interesează. Trimiteți copii de pe hotărîrile judecătorești.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ELENA GHERA ■

Atelier ȘTEFAN NICULESCU

Cititorilor Revistei Flacăra, cu speranța de a-i atrage pe toți la pasiunea Muzicii, Ștefan Niculescu

Permanentă învățare

Se obișnuiește tot mai frecvent în presa de specialitate, ca și în vorbirea curentă, să se facă o distincție netă între munca intelectuală și între munca fizică. În definirea exactă a celor două noțiuni intervin însă elemente care creează tot mai multe dificultăți pedagogiei contemporane, ca și altor discipline. În realitate nu putem face o limitare strictă între cele două mari sectoare ale activității omenești, care se completează și se întrepătrund reciproc în cele mai complicate procese, care apar atît în producție cît și în cercetare și învățămînt.

Formula educației tradiționale, practicată vreme îndelungată de școală, începe să devină anacronică. Specialistul W. Chase afirma că epoca închiderii elevilor și a studenților în formula 2×4, care îi limitează între cele două coperți ale manualului și cei patru pereți ai clasei sau amfiteatrului este ineficientă. Tînărul trebuie învățat să studieze, nu numai să memoreze cunoștințe difuzate de la catedră, pe care le găsește sistematizate mai mult sau mai puțin și în manual, să copieze notițe scrise de multe ori în grabă sau chiar cu erori. În acest context se modifică radical și rolul profesorului care nu trebuie limitat numai la procesul de difuzare a informațiilor ci și la dirijarea elevilor pentru prelucrarea independentă a acestora.

S-au făcut încercări de a se da o definiție muncii intelectuale. F. Dehay, în lucrarea *Documentarea și trezirea interesului* spune că „munca intelectuală este un proces de analizare a documentelor și informațiilor existente și resistetizarea lor în documente și informații noi" sau și mai simplu „drumul dintre informația existentă și informația nouă". Într-un studiu introductiv semnat de S. Lăzărescu și publicat în nr. 4 al revistei *Biblioteca școlară* din 1980 se face o interesantă clasificare a principalelor categorii de tehnici ale muncii intelectuale: Identificarea surselor de informații existente; Receptarea informațiilor oferite de aceste surse; Resintetizarea informațiilor și elaborarea unor informații noi.

Rolul profesorului în epoca noastră este de a părăsi curajos tiparele învățămîntului tradițional, care opera cu un număr prea redus de documente și anume: manualul, notițele și eventual lecturile suplimentare în cazul cel mai fericit. Școala modernă trebuie să-și mute centrul de greutate în jurul bibliotecii, care trebuie să devină un adevărat laborator al procesului de învățare. Elevul trebuie stimulat nu numai să memoreze; el trebuie stimulat și învățat să caute, să descopere, să gîndească, să pună întrebări. Explozia de informații ca și mijloacele de difuzare a acestora în masă fac ca procesul de difuzare-învățare limitat numai la clasă să devină din ce în ce mai ineficient; așa se poate înțelege mai bine întîlnirea măsurilor stabilite în România, de legare a întregului învățămînt de practica de viață, măsuri care permit continuarea acestui dublu proces de transmitere și de învățare în afara clasei, în bibliotecă, în atelier, în uzină, în institutele de cercetări și proiectări. Școala românească, grație îndrumărilor permanente ale secretarului general al Partidului Comunist Român, a reușit să țină pas cu cerințele modernizării și să se adapteze exigențelor actuale, dînd dovadă de la etapă la etapă, de multă mobilitate, selectivitate și discernămînt.

În țara noastră procesul de înnoire, de formare a capacităților de muncă individuale ale elevului, de îmbinare armonioasă a muncii intelectuale cu activitățile practice, se desfășoară de-a lungul întregului proces de învățămînt, începînd chiar cu ciclul preșcolar, fără să furăm copilăriei splendorile basmului popular.

Davies Ruth Ann, în lucrarea intitulată *Biblioteca școlară — o forță a progresului în educație* consemna încă din 1969 că: „Scopul școlii este de a ridica deprinderile de studiu ale elevilor la un nivel care să le permită să rezolve în mod creator și eficient problemele pe care le vor întîlni în decursul întregii lor vieți. Nu trebuie uitat că o mare parte din cunoștințele pe care le învață elevul în cadrul școlii, vor deveni, poate, cu timpul, perimate sau inaplicabile, dar deprinderile de studiu dobîndite în școală continuă să fie funcționale, în mod nelimitat, ori de cîte ori sînt necesare. Ele constituie cea mai permanentă dintre învățări".

MARIN RĂDOI ■

„Îmi plac toate genurile, cu condiția să fie muzica de calitate"

— Mărturisesc că pornesc la realizarea acestei convorbiri cu un sentiment de vinovăție: știu destul de puține lucruri despre compozitorul Ștefan Niculescu, și dorind să vă fac cunoscut și cititorilor revistei „Flacăra" v-am ruga pe dumneavoastră să ne ajutați.

— M-am născut la 31 iulie, 1927, în Moreni. Școala elementară am urmat-o la Craiova, iar în 1938 am început liceul „Mihai Viteazul" din București. Paralel cu liceul, din clasa a III-a am fost înscris la Conservator (pe vremea aceea era posibilă o asemenea îndrăzneală) urmînd clasa de pian, apoi la clasa de teorie, armonie etc. avîndu-i, printre alții, ca profesori pe Muza Ghermani Ciomac și Mihail Jora.

— Așadar, încă de pe băncile școlii elevul Ștefan Niculescu a optat pentru o profesie, dînd viață unei chemări lăuntrice — muzica.

— Nu e chiar așa de simplu. E drept că pianul l-am învățat încă de la 6 ani, și că de la 8 ani improvizam la pian, dar toate astea n-au fost argumente serioase pentru tatăl meu, care-și dorea fiul inginer ca și el, socotind că meseria de muzician nu e atît de sigură. Deci, după terminarea liceului, în 1946, am dat examen la Institutul de construcții civile și industriale, pe care l-am absolvit în 1950. Iată-mă inginer. Am lucrat în calitatea asta cîteva luni, căci în aceeași toamnă am dat din nou examen la Conservator, pe care l-am absolvit în 1955, clasa de pian, și în 1957, compoziția. În prezent sînt și conferențiar la Conservator și predau **compoziția și analiza muzicală.**

— Cum se compune?

— E greu să spun cum se compune. Mai precis pot să spun care e rezultatul acestei munci. Fiecare compoziție te absoarbe total și trebuie să găsești pentru fiecare o metodă adecvată. Dacă s-ar putea găsi o metodă infailibilă ar fi foarte simplu. Dar așa... A compune e o întreprindere extraordinar de dificilă, care angajează plenar, total. Bineînțeles că între timp trebuie să fiu și profesor, să-mi scriu și studiile. Nu știu să fi avut vreo vacanță, pentru că pentru un compozitor, un muzician singura grijă, înainte de a pleca undeva, e să-și asigure valiza cu partituri, cu cărțile ce-l interesează. Deci pleacă la lucru nu la odihnă.

Muzica e istovitoare pentru că angajează plenar totalitatea forțelor spirituul, nu numai pe cele intelectuale sau dimpotrivă doar pe cele nonintelectuale.

— Care este metoda dv. de lucru?

— Eu am un principiu: să nu repet niciodată. Asta înseamnă că-mi schimb materialul cu fiecare lucrare, că mă las fascinat de fiecare lucru nou, de fiecare idee. Cum am reușit acest lucru las pe critici și melomani să o spună.

— Vorbim de noutate în muzică. În acest sens vă întreb ce constituie matematica, ca știință exactă, pentru compozitorul Ștefan Niculescu?

— Matematica nu este un scop ci este un mijloc. Nu vreau să fac știință compunînd ci mă slujesc de matematică asemenea unui mijloc. Muzica se inspiră din viață, se spune, dar asta este extrem de general. Te poți inspira din literatură și scrii un lied, sau vezi o pictură și scrii o piesă liră. Sursele muzicii sînt infinite, iar una din ele poate fi matematica. Orice muzică bună nu se reduce la sursele ei, ea trebuie să fie un act de creație care depășește sursa de inspirație introducînd prin limbajul muzical elemente noi care îmbogățesc realul cu o realitate nouă, necunoscută pînă atunci.

— Ce aveți acum pe masa de lucru?

— În general nu-mi place să dezvălui ceva ce încă nu am terminat, dar lucrez la o nouă simfonie pe care o termin zilele astea, și care cred că se va numi „Opus-Dacicus". Se va chema așa pentru că are corespondențe cu unul din sanctuarele de la Sarmizegetusa.

— Socotiți că muzica și cunoașterea noțiunilor limbajului muzical pot interesa marea masă?

— Da, cred că studiile muzicale generale sînt necesare tuturor. După cum muzicienii azi au nevoie de matematică și matematicienii, și nu doar ei, trebuie să aibă nevoie de muzică. O cultură generală impune astăzi cunoașterea limbii muzicale tot atît cît însușirea corectă a limbii materne. Și nu toți cei care cunosc limba română devin automat poeți sau scriitori.

— Sînteți un iubitor doar al muzicii „grele"?

— Îmi plac toate genurile de muzică: populară sau cultă, europeană sau extraeuropeană etc., cu o condiție — să fie de calitate.

— Așadar, muzica bună, făcută atît de profesioniști cît și de amatori. Cum credeți că se pot împăca cele două noțiuni în contextul exigenței unui public avizat și cultivat?

— Cred că și în domeniul muzical ar trebui să avem aceeași exigență pe care o avem în domeniul sportului. La noi, sportivii de performanță care reușesc să se situeze la un nivel competitiv pe plan internațional sînt amatori. Cu atît mai mult e nevoie să fim competitivi pe plan profesional. Evident competiția în artă nu este competiția din sport. Dar pregătirea, de pildă, a unui spectacol muzical de nivel internațional este la fel de serioasă, de îndelungată, de istovitoare ca pregătirea unui viitor campion la olimpiadă. Iar publicul nostru trebuie să reclame de la muzicieni numai producțiile de nivel internațional.

— Cerem rigoare și exigență atît față de muzica făcută de profesioniști cît și față de aceea a amatorilor. Vă întreb dacă amatorismul este ceva ce deservește arta în muzică?

— Nicidecum. Muzica are nevoie de amatori, dar de amatori cultivați, luminați. Beethoven, de pildă, a scris Sonatele lui de pian și pentru că editorii îl solicitau la cererea amatorilor din vremea aceea. Să ne gîndim, însă, ce amatori erau aceia care reușeau să citească în tihnă la pianul lor Sonatele de Beethoven!

— Vă adresez o întrebare mai mult legată de sfera în care am ajuns. Vă place muzica tînără?

— Ce înseamnă pentru dv. „tînără"?

— Mă refer la muzica folk, pop...

— Folk, pop etc. sînt genuri muzicale. Muzică tînără, după mine, înseamnă o muzică făcută în spiritul prezentului, sau care e capabilă să rămînă etern prezentă. Astfel, de pildă, muzica lui Bach, Monteverdi sau o muzică mare din secolul al XIII-lea sînt nemuritoare. Totodată, muzică tînără este și cea scrisă de venerabilul Tudor Ciortea sau de un proaspăt absolvent al Conservatorului. Există însă lucrări care introduc aspecte noi în muzică și acestea se găsesc în toate genurile, inclusiv folk și pop. Pentru a rămîne veșnic tinere trebuie să fie de calitate.

CORNELIA DJIGOLA ■

Pictorul Ion Pacea aya cum apare în film

Un nou film românesc

BIETUL IOANIDE

Elementul baroc atît de caracteristic ambelor romane ale lui G. Călinescu — **Bietul Ioanide** şi **Scrinul negru** — romane care au constituit sursa inspiraţiei scriitorului **Eugen Barbu** pentru a-şi scrie scenariul, a fost păstrat. Nu numai păstrat, ci şi accentuat chiar. Extrem de larga, de variata galerie a personajelor lui Călinescu a fost concentrată, redusă la esenţial, destinul unor eroi a fost preluat, în film, numai de la un anumit punct, al altora a fost urmărit integral, iar al altora redus la o schemă, la o simplă apariţie.

Regizorul **Dan Piţa** s-a văzut în faţa unui material epic de mare întindere (proiecţia durează peste două ore), şi a unuia uman extrem de complex. Pentru că deşi atît romanele lui Călinescu, cît şi scenariul, urmăresc o analiză a burgheziei române şi evoluţia unui intelectual cinstit — Ioanide — ea prespune însă o epocă anume, epocă ce marchează sfîrşitul unei lumi şi începutul alteia. Această epocă a fost adusă pe ecran de către Piţa nu numai corect, dar şi cu pasiune (de notat aici decorurile lui **Virgil Moise** şi costumele **Svetlanei Şchiopu**), imaginea **lui Florin Mihăilescu**, încărcată fără însă a deranja, amplă, bogată în elemente, sau singulară, delicată atunci cînd este cazul (vezi de pildă plimbările eroului în natură), susţine intenţiile regiei în a reproduce cît mai exact nişte ani tulburi, nişte ani dramatici în care se dezagrega o lume. O lume veroasă, atroce.

În rolul Ioanide, pictorul **Ion Pacea** reprezintă nu numai o plăcută surpriză, dar şi o interesantă şi originală creaţie actoricească : chipul său imobil, de mască întoarsă spre interior, sugerează cu reţinută fineţe puternice frămîntări ce macină conştiinţa eroului.

Foarte **în rol Marga Barbu** şi **Olga Tudorache**. Demne de reţinut personajele episodice interpretate de **Carmen Galin, Anda Călugăreanu, Leopoldina Bălănuţă** (cu o menţiune deosebită pentru aceasta din urmă pentru extraordinara căldură pe care ne-o transmite, pentru demnitatea cu care îşi suportă suferinţa şi însingurarea). Şi încă : **Ştefan Iordache, Ovidiu Iuliu Moldovan, Gheorghe Dinică.** În sfîrşit — dar nu ultimul ! — **Ion Caramitru**, pe o partitură de zile mari (deşi rolul fiind profund negativ).

Revenind la construcţia filmului : surprinde totuşi lipsa **marilor** secvenţe (şi care **există** în chiar proza lui Călinescu ! — vezi „autoînmormîntarea" Hangeliţoaicei, „Talciocul", „Moartea lui Gavrilcea", etc., etc.). Filmul rămîne în zona **cronicii** şi dacă Dan Piţa ne dă totuşi o secvenţă admirabilă — cea a morţii autentice a lui Madame Hangerliu, înconjurată de cinismul şi inconştienţa agresivă a oribilei asistenţe — dacă Talciocul sau autoînmormîntarea de care am pomenit dovedesc o capacitate neîndoielnică de a crea **atmosferă**, rămîne de neînţeles insistenţa pe unele momente nu lipsite de semnificaţie (vezi obositoarea pregătire a atentatului împotriva profesorului, urmărirea acestuia din maşină), sau introducerea „momentului Cuclu", fără nici o justificare (în film), ducînd numai la deruta spectatorului şi la obturarea înţelegerii personajului principal.

Ecranizare grea, pretenţioasă, costisitoare — atît material cît şi, mai ales, costisitoare ca efort şi inteligenţă umană — **BIETUL IOANIDE** se înscrie, în bună măsură, în aria izbînzilor artistice ale cinematografiei noastre din ultimul timp.

Şi două ultime menţiuni : prima, pentru interpretarea lui **Mircea Constantinescu** în rolul Tudorel Ioanide ; a doua, pentru muzica lui **Adrian Enescu**, evident unul dintre cei mai dotaţi compozitori de muzică de film.

HORIA PĂTRAŞCU ■

Eveniment cultural

Festivalul artelor „Mioriţa" — Vrancea 1980

După cum revista noastră anunţa în numărul trecut, în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", Comitetul de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Vrancea organizează bienal — începînd cu luna mai a acestui an — un complex de manifestări politico-educative, cultural-artistice şi de creaţie reunite sub genericul Festivalului artelor „Mioriţa". Această acţiune, organizată în spiritul sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, al indicaţiilor şi exigenţelor formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu privind educarea revoluţionară a maselor de oameni ai muncii, de formare a unei conştiinţe înaintate, reprezintă prin programul său deosebit de variat şi atractiv o strălucită iniţiativă a forurilor locale de a crea în cuprinsul judeţului o scenă deschisă colectivelor artistice de interpretare şi de creaţie, profesioniste şi de amatori, pentru întărirea potenţialului artistic şi de creaţie din judeţul Vrancea şi pentru afirmarea acestuia pe plan naţional.

Vom spune de aceea că urmărind să devină un factor eficient şi cuprinzător de educaţie, în sensul cel mai larg, Festivalul „Mioriţa" nu reprezintă o simplă reunire cantitativă sub semnul acestui rezonant generic a unor forţe culturale locale ci îşi propune să implice aceste forţe într-o acţiune colectivă întreprinsă în spiritul unei noi calităţi a actului culturii. Ceea ce înseamnă că Festivalul „Mioriţa", a cărui organizare a fost hotărîtă de Conferinţa judeţeană de partid şi al cărui program se va desfăşura sub egida Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al acestui judeţ, este el însuşi pe cale să devină o veritabilă instituţie de cultură.

Şansa de reuşită a acestei acţiuni, pentru ca Festivalul „Mioriţa" să-şi îndeplinească, în perspectiva timpului, menirea şi rosturile — ambiţioase — pentru care a fost conceput, se întrevede încă de pe acum, după cum arătam, din amploarea şi diversitatea manifestărilor pe care le include — şi în cadrul cărora Vrancea va primi invitaţi din întreaga ţară —, din durata destul de întinsă a acestui festival — el va începe pe 5 şi se va încheia pe 30 mai — precum şi din faptul că el se va desfăşura pe un spaţiu larg : ambiţionînd să devină o emblemă a spiritualităţii acestui spaţiu românesc de la curbura Carpaţilor, Festivalul „Mioriţa" se va desfăşura, după cum ne spunea tovarăşul Al. Crihană, preşedintele Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă, nu numai în municipiul Focşani ci în mai multe dintre oraşele şi comunele Vrancei.

Vom reveni cu relatări despre desfăşurarea primei ediţii a acestui festival pentru a arăta geneza a ceea ce numeam că este pe cale să devină un forum educativ, o adevărată instituţie de cultură socialistă.

D. ELIADE ■

Azilul cabotinilor

Azilul de noapte, spectacol monumental pus în scenă de regizorul Dan Alexandrescu la Teatrul Naţional din Craiova, răstoarnă multe prejudecăţi şi tabieturi, contrariază pe conservatori, irită pe „stîlişti".

E greu să renunţi la viziunile comode şi melancolice asupra textului, la grandilocvenţa leneşă sau furibundă a personajelor, la cabotinismul lor dulce şi uneori morbid, plin de „lozinci" frumoase în sine şi sforăitoare, plin de un fremătător patetism şi de o dragoste umilă faţă de oameni. Maxim Gorki n-a îndrăznit să-şi condamne eroii dintre care s-a înălţat ca un rug. În piesa lui Maxim Gorki pluteşte, e adevărat, un aer de sfîrşit de lume, de dezagregare, o tensiune gravă, o aşteptare lentă şi încurabilă, o speranţă efemeră că eroii vor ajunge odată la un tărîm promis, că vor evada din condiţia ruinei lor morale şi fizice, eliberîndu-se de propriile tare endemice. Maxim Gorki îşi îmbrăţişează eroii, cu o largă înţelegere şi compasiune, le acceptă renunţarea, le scuză înfrîngerea într-o lume fără speranţă, dar îi lasă să putrezească într-unul din cercurile infernului.

Regizorul Dan Alexandrescu e un moralist intransigent. El nu acceptă condiţia subumană a acestor oameni eşuaţi într-un azil de noapte sordid unde trăiesc precum şobolanii. Pentru regizorul Dan Alexandrescu eroii piesei lui Maxim Gorki nu sînt scuzabili, nu sînt demni de milă şi de compasiune, pentru că prin renunţare, prin devitalizare, prin furt, alcoolism, crimă şi prostituţie se afundă tot mai adînc în canalele de scurgere ale existenţei, în haosul tenebrelor. De aceea, decorul pictorului Valeriu Penişoară-Stegaru proiectează această lume convulsivă, colcăitoare într-un crematoriu unde sînt aruncate deopotrivă gunoaiele civilizaţiei, idealurile şi aspiraţiile gongorice ale unei umanităţi aflate într-o derută tragică şi trupurile arse de febră, cu măruntaiele colorate de alcool, ale cabotinilor care discută despre om cu măreţie şi abjecţie.

Toţi aceşti infami „pensionari" ai „azilului de noapte", trăind ascunşi în grote numerotate, ca într-un lagăr de concentrare, întrind în culcuşuri pe brinci, gîfîind, urlînd, plîngînd, rizînd fără dinţi, ca nişte măşti la un carnaval macabru, proslăvesc omul, visează demagogic eliberarea lui şi rîgîie beţi, înghesuiţi unu într-alţii, indiferenţi la sinuciderea unuia dintre tovarăşii lor de agonie.

Paradoxal, la spectacol se rîde. În semn că trebuie să ne despărţim de această lume fetidă rizînd. Dar rîsul îngheaţă pe buze ca într-o siberie a spiritului. Satira imensă pe care o propune regizorul este jucată cu cruzime. Cu o cruzime motivată. Regizorul Dan Alexandrescu nu lasă loc nici unui sentiment de toleranţă, nici unui verdict de achitare. Eroii sînt condamnaţi fără excepţie. Umanitatea lor e alterată, virusul mizeriei lor gregare poate fi molipsitor. Şi avertismentul către spectator devine semnal de alarmă.

Regizorul a fost servit bine şi cu putere de convingere de actorii Teatrului Naţional din Craiova. Se simte lucrul migălos şi retuşul discret al profesionistului încercat care este Dan Alexandrescu, maestru în alegerea exactă a interpreţilor, pedagog profund şi subtil în munca de atelier cu actorii. Dintr-o distribuţie numeroasă, impresionantă, reţinem creaţiile lui Vasile Cosma în Satin, Tudor Gheorghe în Baronul, Marina Băşta în Ana, Valer Dellakeza în Actorul, Nae Gh. Mazilu în Luka. Vasile Cosma a fost coplesitor în Satin. Grotesc şi malefic, monumental şi hohotitor, Tudor Gheorghe face dintr-un baron elegant şi gratuit un sinistru trişor al existenţei, asexual şi greţos, care se îndreaptă spre spînzurătoare schelălăind şi rizînd. Tudor Gheorghe îşi afundă personajul în abisurile gunoaielor lumii. O creaţie surprinzătoare ca punct de vedere, o creaţie de referinţă pentru o posibilă galerie a interpreţilor operei lui Maxim Gorki.

În concluzie, am văzut la Craiova un **Azil de noapte** cum nu ni s-a mai întîmplat să vedem. Un spectacol care poate fi amendat ca viziune regizorală dar în nici un caz anulat. Experimentul lui Dan Alexandrescu e şocant. Dar în limitele unei perfecte demonstraţii logice prin text. Un spectacol polemic. Un spectacol de atitudine.

ADRIAN DOHOTARU ■

● CAP LIMPEDE

TEATRU

Problema vadului

Esenţial pentru viaţa teatrului contemporan, pentru prezentul şi pentru viitorul său, este prinderea de a readuce oamenii în sălile sale, ale teatrului ; de a-i face din nou spectatori de teatru, după ce televizorul, comoditatea şi piesele proaste i-au alungat din faţa rampei. Asemenea refăcători de vaduri există. Am să dau două exemple, unul privind o personalitate colectivă, altul privind o personalitate individuală.

Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ : a fost iar în turneu în Bucureşti şi iar oamenii colectivului său au jucat cu sălile pline şi entuziaste. Ştiu, vorbesc de un fenomen de-acum bătrîn, dar meritã, tocmai pentru că e constant. Sigur, cauzele succesului se pot găsi şi-n virsta medie foarte junã a populaţiei actoriceşti a teatrului ; şi-n opţiunile repertoriale ; şi-n şansa de a fi, pe la Comitetul culturii şi artei din Piatra, cadre mai receptive la nou şi mai nespăimoase ; şi într-o privepere de a prospecta, la zi, cerinţele, gustul publicului ; şi într-o abilitate în a face reclamă produsului propriu ; şi într-o stare de spirit şi de lucru novatoare dar cu vechime, cu experienţă ş.a. Însă esenţial cred că este faptul că la T.T. se munceşte cu abandon, cu exigenţă de sine, cu ambiţie. Cu alte cuvinte, am ajuns la cheia aceea, deloc magică, dar în stare de orice : calitatea muncii, calitatea produsului. Din cele trei spectacole ale turneului teatrului n-am să dau, din lipsă de spaţiu nu de bunăvoinţă, decît două exemple : acela al turului de forţă dar şi de artă actoricească al lui **Cornel Nicoară**, care, pur şi simplu, dă profunzime dramatismului cam de suprafaţă al piesei lui Stephen Poliakoff, intitulată „Program special L. 8." ; acela al viziunii meşaforic-regizorale a lui **Valeriu Parashiv**, în montarea piesei lui Tudor Popescu intitulată „Cuibul" şi al consensului rotund cu care actorii distribuţiei l-au ajutat pe regizor să-şi realizeze optim viziunea.

Regizorul Călin Florian : a fost iar în Polonia ; şi iar a montat numai piese româneşti ; şi iar spectacolele sale s-au bucurat de succes. Mai concret : după ce a montat, acolo, „Steaua fără nume" a lui Sebastian (spectacol distins cu diploma Ministerului culturii şi artei din R.P. Polonă şi cu medalia celei de-a III-a ediţii a Festivalului de dramaturgie din ţările socialiste de la Katovice), acum a pus în scenă, la Teatrul dramatic „J. Szaniawski" din Płock, „Noaptea furtunoasă" a lui I. L. Caragiale şi, sub titlul unificator „Cine eşti tu ?", piesele de scurtmetraj „Cîteva palme false" şi „Cafea fără zahăr" după nuvelele lui Paul Everac. Şi iar calitatea spectacolelor, intemeiata, firească, şi pe aceea a pieselor, a stirnit entuziasmul publicului şi al specialiştilor. Trei spectacole, cu piese româneşti, în premieră absolută pentru Polonia, într-un răstimp mai scurt de un an : iată un exemplu de creator de vaduri pentru piesa românească, iată un exemplu de propagandist al dramaturgiei noastre.

Dar, dacă am găsit două exemple fericite, nu înseamnă că problema vadului a fost rezolvată. Unii directori de teatre fac un soi de reciclare particulară, un soi de scoală cu meditator acasă, studiind fleral, ori ambiţia activă, ori abilităţile, ori tehnologia, ori cum vreţi să numiţi cauza eficienţei zbaterii pentru revăduirea drumului către teatru pe care, vijelios, o realizează Dinu Săraru. Numai că, repet, nici chiar cu două-trei flori problema nu poate fi bifată.

NELU IONESCU ■

MUZICĂ

În domeniul muzicii rock trebuie semnalată iniţiativa Radioteleviziunii de a reincepe organizarea unor gale ale formaţiilor noastre, altă dată o permanenţă a vieţii de concert din Capitală. Afişul primei reuniuni a cuprins pe „Cristal" din Galaţi, „Semnal M" din Cluj-Napoca, şi „Romanticii" — din Bucureşti.

Formaţia gălăţeană condusă de înimosul Puiu Creţu a sosit în formula sa de octet (cu doi suflători). Noile lor piese — **Obîrşii, April, Pentru cînd va fi** — au sunat plin, dens ; mai mult nerv însă nu le-ar strica. Noul solist vocal, deşi corect, ne-a amintit totuşi de... Vasile Şeicaru, care „s-a dedicat exclusiv folkului ; credem că reintegrarea sa grupului „Cristal" ar însemna un cîştig pentru rockul nostru.

Grupul „Semnal" nu mai are nevoie de prezentare — nici ca repertoriu, aici ca formulă de „echipă". Dealtfel, ei s-au mai aflat pe aceeaşi scenă cu 6—7 săptămîni în urmă, cînd au fost aplaudaţi minute în şir. Vechiul lor „semnal" de închidere — **Trenul cursă de persoane** — a fost înlocuit de o altă parodie disco — **Bal la Apahida** — la fel de amuzantă şi antrenantă. Indiscutabil, formaţia lui Iuliu Merca se menţine printre cele mai populare ale momentului.

Cu nerăbdare a fost aşteptată evoluţia formaţiei „Romanticii", sosită după multe luni de activitate în Emiratele Arabe (contract ARIA). Cum era de aşteptat, showul lor a fost profesional şi variat : doi buni solişti vocali, trio excelent de suflători, inventiv aportul liderului — Mircea Drăgan — la instrumente cu clape. Din păcate, grupul şi-a prezentat programul pentru viitoarele turnee, incluzînd două atractive momente — unul alături de „5 T", altul avînd ca solistă pe Mihaela Oancea (care o va înlocui se pare pe V. Puşi). Am fi preferat totuşi **numai** „Romanticii", în spiritul rock al concertului.

Aşadar, un concert de larg interes ; totuşi, Sala Palatului nu a fost plină ! Sperăm că doar frumoasa vreme primăvăratică să fi fost de vină, şi că Radioteleviziunea va continua această iniţiativă curajoasă şi utilă.

FLORIN-SILVIU URSULESCU ■

Iubirea de frumos

Unchiul Vasile

Îl văd pe unchiul Vasile, fratele tatii din satul meu natal, întors de pe front în cîrji, după ce a înghețat cu desăvîrșire în Munții Tatra. Era unul dintre cei mai frumoși feciori ai satului. A plecat voluntar din satul meu care ținea de Ardealul ocupat și toată slava feciorici lui dimpreună cu sănătatea s-au vestejit în munții Cehoslovaciei în iarna grea cu care se încheia războiul. A rămas însă în viață unchiul Vasile, deși a fost găsit înghețat. Era os țărănesc, crescut într-o casă cu alți șapte frați, și l-a îndurat viața pe mai departe. Își pierduse sănătatea și mersul chipeș, dar vocea lui frumoasă, moștenită din moși strămoși, i-a rămas întreagă. Nu știu nuntă în satul meu, nu cunosc înmormîntare unde vocea adîncă, puternică și tărăgănată ca un clopot să nu fi ridicat ceremonia la dimensiuni cosmice. Știa pe de rost zeci de cîntări vechi, legate de ritualul nunții, pe care le rostea cu bucuria lui fără seaman, iar versurile la înmormîntări, unde povestea viața celui mutat dintre noi, plăsmuite de el, luau proporții de baladă. Cînd striga unchiul Vasilică pe cineva peste gard putea auzi tot satul.

Cu cîțiva ani în urmă, după treizeci și ceva de ani de viață trăită după înghețul din munții Tatra, unchiul Vasile s-a adăugat neamului de sub țară în țintirimul satului, lîngă strămoșii mei. Numele lui nu-i trecut pe monumentul eroilor din inima satului : acolo sînt încrustați stîngaci în piatră numai cei care n-au mai ajuns acasă de pe front. Dar locul lui ar fi tot acolo, printre ei, printre eroii anonimi întorși de pe front direct la plug și la sapă, muncind cu brațele lor pămîntul sfînt al Transilvaniei, pe mai departe cîntîndu-l și lăcrimîndu-l ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. În acest mai al aducerilor aminte, fie îngăduit un cuvînt pentru unchiul Vasile și atîția ca el de pe fața acestui pămînt românesc.

IOAN ALEXANDRU ■

NEMURITORUL ENESCU

S-a împlinit un sfert de veac de la trecerea în nemurire a celui mai cunoscut vestitor al muzicii sufletului românesc în lumea largă. La aniversarea a cincizeci de ani de viață, în anul 1931, o lume întreagă a sărbătorit pe Enescu, ca pe o genială personalitate a secolului nostru. În țară, din frumoasele mărturii de recunoștință, Nicolae Iorga desprinde sentimentul dominant al concepției etice enesciene : sentimentul patriotic. Iată încheierea articolului său din **Neamul românesc : „...S-a ridicat dintre bunii moldoveni din părțile de sus, pline de trecut și de poezie, un copil care a minunat pe cei mai cunoscători ai unei arte pe care o avea din instinct. Și, din copil s-a făcut tînărul, veșnic tînăr, nou ca în ziua întîia cînd a înflorat strunele viorii cu atingerea sufletului. În sentimentele care merg către dînsul este însă și acela care se îndreaptă către bunul fiu al nației și patriei sale. Oriunde și oricînd, la masa unde și serie compozițiile, oricare i-ar fi subiectul, la căpătîiul răniților în cruntul război, sau în triumfalele lui călătorii în largul lumii, îndrumătorul tuturor oamenilor a rămas român. Și, cum faima sa ne-o întinde nouă, noi avem datoria să-i dăm lui toată recunoștința noastră.**" La Iași, în micuța sală a Conservatorului, la dezvelirea bustului lui Enescu, în prezența Maestrului și a tot ce avea mai luminat intelectualitatea ieșeană, Al. O. Teodoreanu își încheia astfel cuvîntul omagial : **„Sînt fericit că a fost dat urechii mele să te-audă și minii mele să strîngă mîlaștră mîna ta. Te-ai ivit în mijlocul neamului tău ca un havuz de apă vie. Precum ceilalți : Mihai Eminescu. El a făcut vorba românească să cînte, tu ai făcut cîntecul românesc să vorbească. Să ne trăiești ani mulți.**" Un viguros „Mulți ani trăiască" intonat de corul lui Antonin Ciolan a stăpînit emoția împinsă pînă la marginea lacrimilor.. Mărturiile din străinătate nu erau mai prejos, în unanima admirație care a înconjurat pe românul Enescu, de-a lungul carierei de muzician genial — interpret, compozitor. Cinci ani mai tîrziu, la 13 martie 1936, am avut fericirea să asist, la Paris, la premiera mondială a operei „Oedip". Cu două zile înainte, avanpremiera întrunise întreaga critică pariziană și pe cei mai iluștri compozitori francezi, pregătind marele succes, emoția generală cu care a fost primită capodopera. După actul al doilea, în care eliberarea Tebei este un tablou magnific — creat printr-un genial crescendo de lumină pe scenă și în orchestră —, sala ovaționează îndelung pe artiști și pe compozitor. În pauză, în foaier, lumea îl înconjură, îl asaltează pe Enescu, emoționat și el în cutremurătoarea vibrație generală. Unii îi cer autografe, alții îl ating doar tulburați, alții nu îndrăznesc să se apropie, privindu-l nemișcați... Peste cîteva zile, la un recital de vioară la sala Gaveau, publicul, în picioare, ovaționează pe Enescu timp de cîteva minute, prelungind astfel gloriosul succes de la Operă. În turneul anual în America, **la intrarea vaporului în rada portului New York, megafoanele cîntau „Poema română" în cinstea compozitorului ei, a compozitorului român George Enescu.**

În una dintre convorbirile cu Bernard Gavoty difuzate de O.R.T.F., Enescu spunea : **„Cel mai bun, singurul mijloc de a cunoaște pe cineva, este să-l iubești".** Aș inversa această meditație, spunînd că **„singurul mijloc de a iubi pe cineva, este să-l cunoști."** Cultul enescian trebuie întreținut puternic și consecvent în întreaga activitate muzicală a țării, prin interpretarea întregii creații. Muzicologia românească și-a îndeplinit de mult datoria omagiind această creație. Ea trebuie transmisă publicului, permanent, într-o gradație care să asigure înțelegerea ei, fiindcă numai așa vom depăși stadiul Rapsodiilor. Nu ne este îngăduit să ignorăm imensa bogăție de inspirație și puternica actualitate a creației camerale : Sonatele, Cvartetele, Octuorul, Dixtuorul și Simfonia de cameră, capodopere date uitării. În anul 1981, la centenarul nașterii lui Enescu, trebuie să ne prezentăm cu omagiul cel mai curat, aflîndu-ne deja într-o acțiune sistematizată, susținută ferm de școala și viața muzicală românească. O primă mărturie că-l iubim pe Enescu trebuie să fie reluarea concursului care-i poartă numele. Ne-am asigura astfel prezența demnă în circuitul artistic internațional, în care, **datorită lui,** am pătruns întîia oară.

Prof. univ. GEORGE MANOLIU ■

Mult e dulce

MIHAILOPOL

A doua zi după ce-am văzut expoziția de fotografii a lui Mihailopol m-am trezit într-o lume tăinuind în fiecare ochi cîte-un bob de inteligență și unul de primăvară pîrguită și cu fereastra deschizîndu-se spre un port de mare verde în care se legănau corăbii uscătive ; vîntul striga șoptit : hai, urcați-vă și porniți spre inimile voastre. Mihailopol, ca toți marii artiști, scufundă pămîntul ca să-l ridice din nou pe umerii a trei sute șaizeci de sărbători din an, mai fascinant decît l-a cunoscut omenirea înainte, poate și mai brutal, dar și răscolit de viață. Văzuți de Mihailopol, noi toți sîntem Părinții adevărați și Fiii risipitori ce se întorc numai la casele altora, hotărîți ca, în numele Tatălui sau al Adevărului să nu rostim niciodată amin Vieții. Mihailopol ne privește dintr-un pin ce va fi catarg, ne măsoară ploile și fulgerul, uimit de atîta înălțare amestecată cu prăbușirea, de potopul de suferinți care tot vin să ne rupă și — ce teribil ! — nu ajunge niciodată, și ne privește și căzut în genunchi, ca dintr-un destin înfrînt, scuturat de întuneric și de încîntarea de a ne vedea stînd atîrnați pe gard cu dovlecii, vorbind de la egal cu bisericile, cu drumul, cu pagina văilor, cu secara neagră a muncii, cu copiii, cu pomii, cu caii și iezii, cu mormintele, cu o doniță de fragi, cu piatra și fierul, cu barda întoarsă din inima lemnului, cu mama, cu frunzele în care arde septembrie și cu o pasăre ce trece spre alte revolte sau spre alte păcate și ne uită și iar ne spune singurătății și dragostei.

Pe jumătate suit în cer, pe jumătate îngropat în iarbă, Mihailopol e pînza neliniștii din noi, aceea care lopătează în sînge ca să înfrîngă ura. Mihailopol niciodată nu se află în echilibru, totdeauna în armonie. Tiranizat de renunțări și de dezastrul versului. El nu există unitar decît în nemulțumire, în satisfacție, nerăbdare, cîntec. N-are scut și nici refugiu. E viu numai în iluzii și-n patima socială. Bineînțeles că va pierde mereu căci face parte din neamul celor ce au puterea să spună : Ia-mi, Doamne, cu două zile mai mult decît toate zilele și toate nopțile pe care mi-le vei lua, odată, cu voia sau fără voia mea, și dă din ele fie și un singur ceas oamenilor fără de care lumea ar fi un covor de mărăcini.

Ce nesfîrșit de greu, ce imensă povară, în acest secol XX, să iubești oamenii în fiecare dimineață !

FANUȘ NEAGU ■

CAP LIMPEDE

TV

Micul ecran rămîne fidel unor emisiuni muzicale înscrise într-o generoasă programare în ceea ce privește spațiul. Dintre acestea, Telerecitalurile au ca invitați atît interpreți ai muzicii populare, ai romanțelor, cît și ai muzicii ușoare. Este regretabil totuși că nu-și au loc mai des interpreții și soliștii renumiți ai Operei române sau marii cîntăreți ai operetei. Telerecitalul de joi, 24 aprilie, programul I, a avut ca invitată romanța, al cărei mesager și interpret a fost, îndrăgita **Mia Braia.** Glasul cultivat și plin de vibrație ne-a emoționat ca de atîtea alte rînduri și ne-a demonstrat încă o dată, dacă mai era nevoie, că romanța cere o anumită înțelegere a muzicii și poeziei. Păcat că realizatoarea emisiunii, Florentina Satmari, a rupt prea mult din firul muzicii Mici Braia făcînd loc discuțiilor, uneori puse sub semnul îndoielii. Și, ne mai întrebăm, ce anume căuta aici baletul ? Romanța, mai ales, cere ascultarea ei și atît ● Emisiunea în limba germană de vineri, 25 aprilie, pe programul I, și-a încheiat sumarul cu un frumos grupaj operetistic, prilej de evoluție a celor mai tineri interpreți ● În aceeași zi, dar pe programul II, muzica populară a fost găzduită de emisiunea **Ansambluri folclorice,** redactori — Nicolae Mecalin și Veronică Necula. Mesagerii și interpreții cîntecelor populare au dat dovadă de un profesionalism curat și ne-au demonstrat încă o dată bogăția și farmecul folclorului românesc. De astă dată ale folclorului muzical de pe plaiurile băcăuane ● Nu aceiași lucru putem spune și despre muzica ușoară, care în orele tîrzii, ocupă spațiul cu o prea mare dezinvoltură și prețiozitate nejustificată. Și, cum nu urmărim să lăudăm sau nu pe interpreți (amînăm pentru altă dată acest lucru), ne oprim puțin la textele ce le vehiculează. Nu avem nimic împotriva muzicii ușoare, dar din cele trei melodii, de pildă, difuzate vineri seara nu am reținut decît „Cînd va arborii aveau ochi", interpretă Stela Enache, versurile aparțin poetei Ana Blandiana, muzica — Florin Bogardo. Atît.

CORNELIA DJIGOLA ■

CURIER LITERAR

NICOLAE DOBRA — Ocna-Mureș : Versurile pe care ni le propuneți, vă recomandă ca un poet cu certe disponibilități pentru lirica de meditație și poezia patriotică. De remarcat **Peisaj, Să depănăm, Ilustrată din Munții Apuseni.** Ne contrariază însă astfel de construcții bizare : **Ce seneștuți veninde te-nvăluie cu ting?** Reflectați ● **ȘTEFAN CUCU** — Constanța : Buna dispoziție a versului nu vă salvează încă de la o anumită stereotipie. Ne-au atras atenția **Ceasornic de nisip, Dăruire** ● **TUCU MOROȘANU** — Cîmpulung-Moldovenesc : Sinceritatea cu care cîntați oamenii din Țara de Sus conferă poeziilor încărcătură emoțională. De unde și senzația unui suflu proaspăt pe care vă dorim să nu-l pierdeți odată cu efortul cizelării versului. Este momentul unor lecturi importante. Mai reveniți ● **MILY MOLDOVAN** — Deva : Polemica dv. cu toți acei care amenință liniștea lumii rămîne simplă gesticulație, atîta timp cît nu vă realizați în planul artistic ● **ION CRISTEA MURGEANU** — Blaj : Fiind un poem de o mai mare întindere, vă sfătuim să vă adresați unei edituri ● **IOAN BURS GABRIEL** — Or. Victoria : Din ampul ciclu trimis am reținut cîteva stihuri care ne fac să sperăm că sînteți pe drumul care duce spre poezie. Faceți totuși efortul de a nu mai fi atît de confuz și de a nu subestima rigorile versului ● **CORINA RUJAN** — Timișoara : Locuiți în casa poeziei, uneori în imediata ei vecinătate. Dezinvoltura cu care evoluați conferă autenticitate poemelor, dar tot ea vă pregătește capcane. Realizările sînt : **Cetate albastră, Pămînt de lumină, Lasă-mă să contemplu, Balada începe aici.** Dintre cele cu un registru intim : **Armonie, Cina, Uneori seara.** Așteptăm lucruri noi. **DEOCAMDATĂ NU : Anastasia Haba** — București ; **Ovidiu Marcovici** — Mircurea Ciuc; **Elisabeta Ionescu** — Alba Iulia ; **Mirea Doria** — Bacău ; **Aneta Grigorescu** — Constanța ; **Nicolae Cheran** — București ; **Gavril Nemțoiu** — Botoșani ; **Marin Ungureanu** — Galați.

N.R. **Manuscrisele nepublicate nu se restituie !**

★

Numerele 5—6 ale revistei **Prezent !,** editată de Liceul pedagogic Brăila, sînt dedicate sărbătoririi a 10 ani de la înființarea acestui edificiu de cultură, ce funcționează astăzi ca un complex școlar, singurul de acest profil din județ, continuator al vechii Școli Normale, ctitorite în orașul de pe Dunăre de mai bine de un secol și patru decenii. Faptul a prilejuit directoarei liceului, prof. Margareta Popescu, precum și profesorilor Timothei Petride, Costache Hîrjoghe, Ion Negraru, Stela Dumitrescu, Oliviu Negoiță ș.a. rînduri emoționante despre drumul parcurs de dascăli și elevi, realizările lor purtînd amprenta entuziasmului și al competenței cu care colectivul acestui liceu și-a onorat menirea. În aceeași revistă tinere condeie dedică versul lor înaripat patriei și partidului ; rubrica „Cenăciu" oferindu-ne și creațiile muzicale ale elevilor Eugenia Serban și Mariana Eremia. Deosebit de interesante, lucrările elevilor prezentate la Simpozion, demne de menționat sînt contribuțiile elevilor Mariana Eremia (Testul Arborelui), ale Marianei Drăgan și Anișoarei Mărăcineanu (Metode de cunoaștere a elevilor). Numeroasele rubrici precum și diversitatea problematicii sporesc interesul pe care îl suscită această revistă îndreptățit intitulată **Prezent !**

ADI CUSIN ■

Un muzeu în labirint

Veneţienii (VII)

Tintoretto furiosul

Autoportret de tinereţe

La Tiţian, Venus nu mai e o zeiţă. E o femeie. La Tintoretto ea nu mai e o femeie. E o neliniste. Vor ma. trece cîteva secole pînă cînd Venus va fi detronată, dar primele semne de slăbiciune se văd de acum. Ea bănuie parcă faptul că într-o zi va fi exilată din nou. Parca tocmai asta îi spune lui Bacchus care îi întinde mîna, că va veni o zi cînd oamenii nu vor mai crede în frumuseţe şi în dragoste cum o făceau în Veneţia lui Tiţian. Nu-şi presimte pata de sînge pe care i-o va pune pe obraz peste patru secole, Magritte, dar un frig ciudat înfioară trupul gol al zeiţei abia trezită din somn. Frumuseţea nu mai e sigură pe seducţia ei irezistibilă, iar dragostea se teme că într-o zi va fi terfelită.

De fapt, ordinea clasică nu e încă dizolvată. E numai ameninţată. Orchestra picturii veneţiene există, cîntă aproape aceeaşi muzică, dar cîntă **altfel**. Nu neapărat mai bine sau mai rău. Pur şi simplu, altfel. Cerul veneţian e încă senin, dar, iată, sub acest cer vuieşte furtuna. Trupurile se mlădiază agile şi dramatice. Şi chiar în culorile cele mai strălucitoare umbra stă la pîndă. Nu se arată întotdeauna, dar otrăveşte pe nesimţite fastul. O muzică neagră începe să se audă în surdină anunţîndu-l pe Rembrandt. O neliniste alungeşte figurile, le face mai zvelte, anunţîndu-l pe El Greco.

Îi anunţă doar. Nu e încă Rembrandt. Nu e încă El Greco. Umbra nu gîndeşte. Deocamdată doar învaţă să vorbească. Trupul nu se transformă în flacără. Deocamdată focul doar mocneşte. Dar conspiraţia împotriva Venerei a început. Mai exact se reia, urzind o mare lovitură de stat în estetică, a cărei pregătire va mai cere cîteva secole, pentru cea mai tristă victorie, abolirea dictaturii frumuseţii. Fără să fie nici singur, nici confundabil cu alţii, Tintoretto a intrat în labirint.

La urma urmei, disputa dacă el a aşezat sau nu pe peretele atelierului deviza „Desenul lui Michelangelo şi culoarea lui Tiţian", cum pretinde legenda, e gratuită. „Să urmezi maeştrii ? Pentru ce-ar trebui să fie urmaţi ? Ei sînt maeştri tocmai pentru că n-au urmat pe nimeni", va exclama mai tîrziu, orgolios, Gauguin. Tintoretto nu face asta. Dar se ştie că nici un artist adevărat nu poate fi un bun imitator. Chiar cînd îşi propune să fie fidel, rămîne el însuşi. Chiar cînd rosteşte aceleaşi vorbe ca toată lumea, spune ceva care n-a mai fost spus de nimeni pînă la el. La Bruyère care se plîngea că totul a fost spus de cînd există oameni care gîndesc şi că, deci, nu mai poate fi adăugat nimic original nu gîndea în clipa aceea ca un creator. Tintoretto n-a fost nici Michelangelo, nici Tiţian, nici n-a devenit o sinteză a lor. În schimb, şi-a împlinit singura şansă importantă. A devenit Tintoretto.

Existenţa sa pare ternă în comparaţie cu cea a lui Tiţian. Săracă în evenimente. Dacă nu i-am cunoaşte pictura, ne-ar surprinde că a fost supranumit „furiosul". Şi-a petrecut întreaga viaţă la Veneţia şi n-a făcut decît un drum la Roma (şi acela pus sub semnul întrebării), dar în pictură a găsit continuu ca un maratonist care nu se opreşte din cursă A atacat suprafeţe imense (care s-ar explica, poate, prin faptul că veneţienii plăteau pictura cu metrul patrat, dacă n-ar fi dovedit că era în stare să lucreze fără plată numai să fie lăsat să acopere cît mai mulţi pereţi), mereu grăbit şi excesiv. convins că nu poţi deveni un mare artist fără a-ţi istovi mîna în fiecare zi. Dealtfel, a fost numit „furiosul" din pricina rapidităţii cu care picta.

Nici unul dintre „veneţieni" n-a fost atît de lacom de spaţiu şi atît de impetuos. A pictat toată viaţa ca şi cum s-ar fi temut să nu se sfîrşească lumea înainte de a acoperi el cu culori toate zidurile şi pînzele pe care le avea la îndemînă. Dar pe aceste spaţii amplificate s-a schimbat ceva, bate un vînt tulbure care crispează triumful şi-l împiedică să fie deplin. Culoarea hohoteşte, ţipă, caută, dibuie, ezită, cîntă, îşi pune întrebări, tace din nou, se încordează, mereu la pîndă, pregătită pentru exces şi singurătate. Veneţia şi-a amintit de Minotaur. În plină sărbătoare, în chiar furia sa, Tintoretto descoperă o neliniste care îi îndîrjeşte şi mai mult. S-ar zice că acest „cel mai teribil creier al picturii", cum îl caracterizează Vasari, nu ştie să se oprească la timp. Fastul şi strălucirea ard la el uneori pînă ce capătă o nuanţă tragică. Neliniştea îl îmbată pînă la a-l face brutal. Nu-şi găseşte aproape niciodată, ca Tiţian, tonul potrivit pentru a fi solemn şi echilibrat. Întotdeauna adaugă ceva care face sărbătoarea să se umple de presimţiri. E mai impetuos, dar mai puţin învingător decît Tiţian. În miezul fiecărei bătălii cîştigate, Tintoretto o pierde. Învingătorul se recunoaşte singur învins cînd nu i se mai opune nimeni.

Nu se ştie sigur dacă a fost sau nu elevul lui Tiţian „zece zile" (pentru a justifica legenda unui maestru gelos şi a unui elev nestăpînit), aşa cum şi alte lucruri din existenţa lui sînt incerte. Dacă a avut o mască, această mască s-o lipit de obraz. Ceea ce a rămas este ceea ce ne spune pictura despre pictor. Şi tot ce nu corespunde operei devine suspect, indoielnic. Astfel încît figura lui Tintoretto devine din ce în ce mai mult opera operei. Unul din cazurile în care opera se întoarce asupra vieţii din care a ieşit şi o devoră, îi dă caracterul ei şi la nevoie o reinventează. Pe cine mai interesează că „furiosul" a fost un om liniştit ? Fără „furia" sa ar fi rămas un epigon, poate. Această furie care l-a împins în labirint l-a salvat, l-a aşezat alături de El Greco. În loc să-l amestece printre „ultimii Tiţieni". Afectarea nu e decît o crustă. Echivocul nu e decît un drum. Ţinta e totdeauna alta.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

C. Rădulescu-Motru

Încerc să aduc în actualitate, în cîteva linii, viaţa şi opera lui Const. Rădulescu-Motru (1868—1957) pe care grăbitul timp ce-l trăim l-a proiectat într-o somptuoasă amnezie de parcă n-ar fi existat niciodată şi n-a însemnat nimic în gîndirea şi cultura naţională.

Am sentimentul net că ne găsim în faţa unei nedreptăţi flagrante şi că postulatul, cu atîta căldură şi grijă recomandat, de a pune în circulaţie valori ale trecutului — care cinstesc truda şi creaţia românească — a fost, în ceea ce îl priveşte, cu desăvîrşire abandonat. Şi nu era cazul. Dimpotrivă. Datoria, asadar, rămîne intactă şi obligatorie, atît pentru edituri, cît şi pentru cercetătorii de specialitate, care n-au dreptul de a se arăta zgîrciţi sau uituci, cu lumina ce se cuvine dăruită generatiilor tinere.

C. Rădulescu-Motru a fost profesor. Unul din marii şi eminenţii dascăli care au ilustrat învăţămîntul nostru superior aproape jumătate de veac cu o temeinică erudiţie, cu o preocupare ştiinţifică modernă şi cu o putere de muncă exemplară. Firesc, n-a avut patosul lui Vasile Pârvan, nici elanurile lui Nicolae Iorga. Nu fermeca nici prin elocinţă şi nici măcar prin efectele curente de oratorie ; dar a fost ca nimeni altul un om al datoriei, un mare predicator al adevărurilor, un învăţat care s-a impus prin seninătate şi inteligenţă, prin calm şi prin concentraţie, prin limpezime şi prin sobrietate, dar mai ales prin substanţă. Fiindcă Rădulescu-Motru, în adevăr, stăpînea miezul tuturor problemelor ca să poată acoperi toate disciplinele.

În psihologie, în metafizică, în logică şi epistemologie, în etica şi estetică profesorul Rădulescu-Motru ştia **despre ce este vorba** şi totdeauna auditorul lui pleca de la o prelegere, de la orele de curs sau de la o conferinţă, cu sentimentul unei plinătăţi de cunoaştere care venea dincolo de texte, din actul lui de meditaţie, din sevele şi din armoniile gîndirii lui.

A avut serii nesfîrşite de elevi merituoşi. Nu ştiu cîţi mai trăiesc. Dar ştiu dintre învăţăceii lui care au stat lîngă el pînă în ultima clipă — şi cărora le-a trecut flacăra apostolatului — pe C. Georgiade, N. Bagdazar, I.M. Nestor şi G. Bontilă, fiecare în specialitatea lui aducînd aceeaşi seriozitate ca şi învăţătorul lor.

O bibliografie extrem de bogată, legată de activitatea filozofică, cifrează peste saptezeci de studii mai largi sau mai restrînse de metafizică, psihologie, logică, pedagogie şi sociologie, tipărite în ţară şi în străinătate — unde era apreciat şi cunoscut ca o valoare — în afară de un număr impresionant de eseuri politice, culturale şi sociale, lungi discursuri, comunicări şi rapoarte făcute la Academie, ca şi o prezenţă publicistică de sute de ori reprezentată în periodicele şi cotidianele epocii, unde isi spunea opiniile cu competenţă şi gravitate în problemele esentiale ale vremii, de pe o poziţie de înalt şi incoruptibil umanism.

Rădulescu-Motru a lucrat cu tenacitate şi fără preget. A fost un pasionat al muncii si si-a făcut din ea o dogmă ca să nu vină parcă în contradicţie cu vorbele cu care îsi încheia lucrarea **Personalismul energetic** : „În om este atîta realitate cîtă este în el energie de muncă".

Voi înşirui aici şi publicatiile pe care le-a fondat şi a căror directie a avut-o acoperind toate zonele preocupărilor lui stiintifice şi sociale : „Studii filozofice" (1897—1916) ; „Noua revistă română" (lunară şi apoi bilunară 1900—1902 şi după o întrerupere de cinci ani, din nou între 1908—1916) ; „Revista de filozofie" (1918—1943) ; „Ideea europeană" (săptămînal 1919—1928, redactor-şef C. Beldie) ; „Revista de psihologie experimentală şi practică" (1931, redactor-şef M. Moldovan) ; „Analele de psihologie" (1934—1944, redactor-şef I.M. Nestor) ; „Jurnalul de psihotehnică" (1937—1941, redactor-şef I.M. Nestor) ; şi „Jurnalul de psihologie militară" (1939, redactor-şef Al. Chiappella).

Pentru ostenelile zămislirii operei lui şi pentru rectitudinea lui morală a fost chemat membru al Academiei Române în 1923, odată cu Mihail Sadoveanu, Octavian Goga şi George Murnu, iar între anii 1938 şi 1941 a fost preşedintele ei.

Orice fenomen politic, social, cultural nu-l lăsa indiferent şi fiece problemă o analiza pînă la ultimele ei consecinţe, cu acelaşi spirit echilibrat şi lucid, obiectiv şi competent, care îi era specific.

Ca structură era un umanist ; iar ca gîndire un socializant. El însuşi îşi arăta într-un interviu acordat ziarului „Rampa" din 13 aprilie 1928 preocupările din tinereţe : „Pe vremea mea domnea pasiunea discuţiilor sociale. Era la modă socialismul. Aveam un cerc de lectura «Unirea» unde încingeam interminabile discuţii cu Nicu Săveanu, Stavri Predescu, Bălănescu şi atîţia alţii. Socialismul pe atunci era numai doctrinar. Se deosebea cu totul de cel de azi. La noi era privit ca o formă superioară de înţelegere a societăţii. Orice om inteligent, în curent cu mişcarea ştiinţifică a vremii, trebuia să fie socialist".

Consecvent cu cugetul şi simţămintele lui, în broşura „Încotro merge Germania de azi ?" (tipărită în 1922) ou privire la mişcările politice din Germania scrie : „De acest socialism au nevoie toate statele europene pentru a se scutura de stăpînirea oligarhilor naţionale, cauza de astăzi a războaielor şi a tuturor mizeriilor politice. Cu deosebire statul român are această nevoie. Întărirea statului român nu poate veni decît prin trezirea conştiinţei în clasele muncitoare..."

Profesorul Rădulescu-Motru, în afara faptului că a întemeiat o şcoală a filozofiei moderne româneşti, a fost şi un ferment inepuizabil de cultură, preocupat de evolutia şi roadele ei. Într-un articol dedicat lui Mihail Eminescu şi operei lui face această constatare : „Procesul culturii române întregi s-a depănat în mic dar concentrat în munca lui Mihail Eminescu. Acea **căutare de sine** este **căutarea de sine** a culturii române întregi. Bat la portile acestei culturi atîtea gînduri şi atîtea doruri. Eminescu a fost între puţinii care au deschis acestor gînduri şi doruri o poartă de intrare spre o viaţă durabilă."

Nepot pe linie paternă al panduru1ui Constandin din Cărbunestii Gorjului, care a făcut parte din oastea lui Tudor Vladimirescu şi care fugărit de puterile stăpînirii se refugiază la mînăstirea Gura-Motrului, unde este găzduit de Eufrosin Poteca, Rădulescu-Motru, rămînînd credincios amintirilor din copilărie păstrate de la tatăl său — care fusese trimis la învăţătură de vestitul egumen al mînăstirii, căruia îi îndeplinea şi oficiul de secretar — va încerca mai tîrziu să fixeze figura acestui mare cărturar pe care îl considera Nestorul şi cititorul filozofiei româneşti.

Îmi amintesc astfel că în iarna lui 1929, într-o suspendare de şedinţă a Senatului, unde era membru, la o discutie în sala de mese a bufetului, Rădulescu-Motru ne povestea cîtorva, în legătură cu valoarea intelectuală a lui Eufrosin Poteca, un amănunt senzational : că începutul gramaticii lui Ion Heliade Rădulescu a fost scris de sihastrul prelat de la mînăstirea Gura-Motrului şi că Heliade ar fi continuat-o doar. Profesorul Rădulescu-Motru n-a făcut niciodată o afirmaţie uşuratică. Nici nu intra în obiceiul lui să arunce vreo vorbă fără rost. Totuşi e greu de presupus care e adevărul. Văzîndu-l şi în alte dăţi, am continuat să-l cer lămuriri ; şi mi-a dat răspunsul că deţine versiunea de la tatăl său — cu adaosul că în 1848 Ion Heliade Rădulescu, Ştefan Golescu şi alţi fruntaşi ai guvernului revolutionar l-au solicitat pe Eufrosin Poteca să dea binecuvîntarea lui tării în clipele acelea de încercări şi de cumpănă.

Pentru cunoaşterea cît mai edificatoare a omului dau mai ioe cuprinsul integral al unei scrisori inedite a profesorului Rădulescu-Motru, adresată din Butoieştii lui natali la 18 septembrie 1943 către scriitorul Emanoil Bucuţă, care ocupa şi funcţia de director al Editurii „Casa şcoalelor", — şi sper că semnificatiile ei lectorul să nu le omită : „18 septembrie 1943 / Butoieşti / **Dragă Bucuţă, / Am citit cu multă bucurie articolul publicat în Săptămîna C.F.R. privitor la mînăstirea Gura-Motru şi-ţi sînt foarte recunoscător că nu scapi ocazia fără să insişti asupra importantei istorice pe care o are mînăstirea şi personalitatea lui Eufrosin Poteca. Mulţumită dumitale poate că vor prinde de veste cei în drept de existenţa celor aşezate în locuri dosnice.**

Cînd mai faci un raid prin partea aceasta a Mehedinţiului ? În curte la noi ai vedea ceva schimbări. Am zidit o cramă nouă pentru fermentarea mustului, în care cred că poţi intra cu plăcere, fiindcă mustul ţi-e iertat, nu este vin ! Culesul viei se apropie şi sperăm la o recoltă bună. Zilele trecute am primit şi Lecţiile de Logică. 12 exemplare. Am bănuit un moment că două exemplare, impachetate deosebit sînt de lux. Dar la pipăirea hîrtiei neobservînd nici o diferenţă, exemplarele s-au amestecat. Aş fi dorit să trimit unul din cele de lux ministrului, dar acum greseala s-a făcut şi este ireparabilă. Am scris lui Bagdazar să-mi ajute el, alegînd 5 exemplare curate, pentru a le împărti după lista ce i-am dat. (Petrovici, Bagdazar, Bucuţă şi două pentru mine) Lecţiile de Logică sînt mai ales pentru studenţii şi profesorii din secţia ştiinţifică, fiindcă sînt închinate punerii în valoare a metodelor experimentale. Dacă ai ocazia să vorbeşti cu vreun recenzent sau cu ocazia anunţării lor la radio, aş dori ca acest caracter al lor să fie scos în evidenţă. Mă aştept de altminteri ca Lecţiile să nu atragă prea mult atenţia recenzenţilor nostri fiindcă ele nu sînt în pasul timpului nostru războinic. Lucrările de cugetare trec la noi neobservate şi cînd nu este timp de război, dormite acum în război ! Tot ce nu dă loc la critici violente sau la laude ditirambice nu se ridică la suprafaţă. Avem încă limbajul emotional, legat de patimă şi interes, nu limbajul abstract al gîndirii şi al obiectivităţii !

Lecţiile de Logică **s-au ţinut acum treizeci de ani în urmă ; ele sînt totuşi în spiritul lor prea timpurii. Sînt pentru depozitul de documente iar nu pentru vitrinele de actualitate. Noi mai stăm la Butoieşti pînă la 1 noiembrie. Cu toată prietenia, C.R.-Motru".**

Socot de asemenea util să semnalez amănuntul pe care-l cunosc că înainte de a muri cu un deceniu, profesorul Rădulescu-Motru incepuse o revizuire critică şi o completare a întregii lui opere filozofice pe care voia s-o aducă în ritmul vremii. Ar fi de cercetat pînă unde a ajuns munca lui, de ce anume s-a apucat şi ce eventual a mîntuit. Şi sfîrşind aici lacunara prezentare, peste voia mea, din memorie sare un gînd vechi formulat de filozoful scotian Dugald Steward : „Fericirea fiinţi omenesti ca şi desăvîrsirea ei stau în a ne face datoria".

Omul şi profesorul C. Rădulescu-Motru, care s-a mişcat o viată întreagă pe constiinţa unei misiuni, a putut închide ochii senin şi împăcat că şi-a făcut întru totul şi întru toate cu prisosintă datoria.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Beruf

S.S -Hauptsturmführer-ul doctor Mengele intră în lagărul E să selecţioneze **Häftling**-ii pentru crematoriu pus la punct, spilcuit ca pentru ceremonial: uniformă proaspăt călcată, cizme lustruite luná, cravaşă nouă.

La selecţionări, Mengele era mereu bine dispus. Fredona. Fata sa radia satisfactie, plăcere. O singură dată a fost văzut încruntat. Ordonase să se selectioneze 50 de detinute pentru muncă în Germania. Cînd a verificat detasamentul s-a oprit contrariat în fata celui de-al treilea rînd.

— Cine a făcut selectionarea ? a întrebat el furios pe cei din suită.

Într-adevăr, cea de-a doua detinută din rîndul al treilea era numai piele şi oase. Un vînt mai puternic ar fi doborît-o la pămînt. Privea drept înainte cu niste ochi mari, pătrunzători care te răscoleau. Probabil, ochii ei i-au înmuiat inima, pentru o frîntură de clipă bătrînului **Oberscharführer** amintindu-i doi ochi asemănători : ai soţiei, ai fiicei, ori ai surorii sale.

— **Oberscharführer-ul** Schmidt, **Herr Hauptsturmführer**, răspunse speriat cel căruia i se adresase Mengele.

— De cît timp e la Birkenau-Auschwitz ?

— De trei luni, domnule căpitan

— L-ati adus degeaba aici. Mîine să fie trimis înapoi pe front. Nu-si cunoaste **seinen Beruf**, meseria.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

Primăvara poeţilor tineri

Imi ingădui să glosez cu puţine cuvinte cîteva din producţiile de început ale unor tineri poeţi cu credinţa că apariţia lor în plumbul Flacării e în consonanţă cu primăvara anului 1980.

Nicolae Badi, inginer mecanic din Piteşti, e un poet al claritătii, el exprimă în „metru clasic" idei care sînt ale unui timp modern (chiar atunci cînd preferă expresia abruptă, concisă, el se apropie de mecanica suavă a haikuurilor) şi simt nevoia să-i laud curajul de a „risca" monotonia (e drept, muzicală) şi vetusteţea (aparentă). Fiindcă un autor tînăr lipsit de tentaţia teribilistă de a „inventa" nu e totuşi lipsit de şansa de a fi cu adevărat nou. Îi facilitează şansa aceasta fermitatea opţiunilor, respectul pentru tradiţiile clasicilor scrisului românesc.

Profesoara de muzică din Tomisul solitarului Ovid — Mala Bărbulescu — scrie versuri solare în care se aud, firesc, curitmiile mării cu care se învecinează ardentul ei temperament liric. Nerv, muzicalitate necăutată, temerare construcţii imagistice — iată ce ar caracteriza producţiile de început ale poetesei pe care din acest colţ de pagină le propun exigentei atenţii a cititorului deprins să discearnă între compunerile veleitarilor lipsiţi de har şi rîndurile inspirate ale (încă) necunoscuţilor grăbindu-se... încet.

GHEORGHE TOMOZEI ■

MALA BĂRBULESCU

Capcană de mătase

Aşa departe primăvara-mi pare
De parcă dintre stele o să vie,
Un cap de domn să pună pe-o tipsie,
Pămîntul aburind pe răsuflare
Căci de-ar veni oricum ar fi, tîrzie,
La poarta nechemării care strigă
Cărbunii ard miresme de ferigă
Plimbîndu-se prin clipa încă vie.
Un fluture alb, tristeţi în felinare.
Capcană de mătase aurie,
De parcă din ultare o să vie
Aşa departe primăvara-mi pare...

Joc

Am recitit conturul morţii mele
În palma ta în care mă repet
Cu fiecare gest, de parcă-n stele
M-ai ridica pe-o cruce de afet,
Pe-un cîmp văratec, mutilat de ploaie
Cînd rupt din hamuri cerul ne priveşte
Cum ne jucăm de-a cali în războaie
Nepăsători, miraţi copilăreşte.

NICOLAE BADI

Înaltele porţi

La porţile iubirii te-aştept ca într-o gară
cu trenuri care pleacă şi nu se mai întorc,
o clipă zmălţuită în pulberea de seară
prin aburii de teamă ce gîndurile-mi torc.

Să vii apropiindu-mi plecarea ta din
vreme,
alunecînd în mine prin vamă de dureri
şi-n foamea de lumină, la mine să te
cheme
o umbră împletită pe trupul de tăceri.

Sub paşii tăi să mîngîi nisipul ce mă
doare
cînd curge în clepsidră cu sîngele meu
cald
şi ochii plini de vorbe îmi vor aduce oare
speranţa rătăcită pe ţărmul celălalt ?

Zadarnică se zbate în mine nerăbdarea
fîntînilor săpate din secetă de noi...
Pe ridurile vremii se lasă-ntunecarea
ca urma de lumină ce cade înapoi.

Nemărginese şi astăzi hotarele surpate.
cu luminări albastre din palmele de foc,
în gara unde visul amăgitor brăzdat e
de trenuri care pleacă şi nu se mai
întorc.

Rapsozi populari

Acolo unde cîntă iarba pe lama coasei

Pe cei doi tineri din fotografie i-am întîlnit într-o dimineaţă a acestei primăveri cîntînd pe una din străzile municipiului Baia Mare. Se numesc Nicolae Griguţă şi Ioan Pop, iar pe lîngă faptul că sînt cei mai tineri rapsozi din ansamblul „Maramureşul", par să aibă şi un destin comun.

Nicolae Griguţă cîntă la ceteră. Are 25 de ani şi este de loc din comuna Rozavlea, satul Şieu. După ce a terminat cele 8 clase a plecat la Alba Iulia şi a lucrat cîţiva ani la fabrica de porţelan. După ce încheia socotelile zilei în fiecare seară, Nicolae Griguţă se ducea la şcoala populară de artă, unde îşi cultiva talentul înnăscut. După alţi cîţiva ani, după ce a terminat şcoala populară de artă, l-au ascultat cei din ansamblul „Maramureşul" şi l-au primit ca rapsod.

Celălalt tînăr, care cîntă la zongoră, este Ioan Pop. Şi el este tot de pe valea Izei, mai exact din comuna Botiza, satul Poienile Izei. Are 23 de ani şi a terminat şcoala profesională, fiind de profesie lăcătuş mecanic. Mai întîi a cîntat în ansamblul din Sighet. A fost purtătorul artei maramureşene atît în ţară cît şi în multe alte părţi ale continentului. A fost în Franţa, Elveţia, Austria, Italia şi în U.R.S.S. De un an cîntă, ca şi Griguţă, în ansamblul „Maramureşul".

— De unde veniţi am aflat, dar aş fi curios să ştiu ce doriţi să faceţi în continuare ?, i-am întrebat pe cei doi rapsozi şi prieteni.

— Să cîntăm tot împreună. Dorim, şi credem că am şi reuşit, să descoperim şi să scoatem din praf cîte ceva din folclorul maramureşean. Dar...

— Ce se întîmplă ?

— Noi nu sîntem încă consacraţi.

— Şi ce-i cu asta ? Aveţi tot timpul.

— Timp avem berechet dar nu avem sursa, s-o numim aşa, de a fi descoperiţi la timp. Dacă am cînta cîntecele pe care le-am găsit noi, ar veni acei consacraţi, ne-ar promite marea cu sarea şi le-ar lăsa ei. Au mai avut şi alţii accesul acesta. În ciuda faptului că aici în Maramureş sîntem ştiuţi, cei de la centru, adică din Capitală, nu numai că nu au auzit de noi, dar credem că nici nu-i interesează. Ei preferă un folclor de eprubetă, un folclor de laborator.

— Cam îndrăzneaţă afirmaţia dumneavoastră şi nu sînt întru totul de acord cu cele ce susţineţi.

— Părinţii noştri au o vorbă : „Decît ultimul în oraş, mai bine fruntaş la tine în sat". Aşa că mai stăm un timp la oraş să vedem lumea asta încotro pleacă şi apoi ne vom întoarce de unde am venit, în satele noastre, unde vom munci şi unde vom cînta. Desigur, avem un serviciu bun şi poate invidiat de multă lume, dar pe noi nu ne mulţumeşte. Dorim să facem, fiindcă sîntem tineri, mai mult.

— Bănuiesc că vă duceţi acasă unde, desigur, o să ajutaţi la treburile gospodăreşti.

— Nu ne ducem acasă. Mergem în alte zone ale ţării unde o să muncim la coasă. Astă vară am fost în Banat. Cosim de dimineaţă pînă seara, cişigăm bani frumoşi, cîntăm şi culegem cîntece. Cu alte cuvinte ne-am întors din Banat cu noi cîntece culese de acolo unde cîntă iarba pe lama coasei. Banii îi strîngem şi îi punem bine la chimir fiindcă avem nevoie de ei.

— Pentru ce ?

— Să facem nuntă mare la noi în sat, unde să aducem muzică şi din alte părţi ale ţării, să invităm pe profesorii de la şcoala de artă care ne-au fost ca nişte părinţi.

— Aş dori să vin şi eu la nunta voastră. Să-mi scrieţi cînd o să vă hotărîţi şi să-mi spuneţi ce să vă pregătesc. Ce v-ar interesa din Capitală ?

— Vă spunem sincer că nu avem nevoie de nimic. Dacă veniţi la noi la nuntă vă spunem, aşa ca să ştiţi, că altfel va rîde lumea, să aduceţi cîteva kilograme de mălai şi o litră de horincă. Asta-i obiceiul din tată-n fiu care trebuie respectat cu sfinţenie. Aşa-i pe valea Izei. Dar acum vă întrebăm şi noi ceva. Aţi dormit vreodată în podul casei sau în fineaţă ?

— Nu.

— Atunci nu puteţi spune că aţi cunoscut viaţa de la noi. Acolo, în fineaţă cerul Maramureşului pare mai aproape de tine, acolo, în fineaţă, poţi asculta şi dezlega toate tainele Izei. Noi, la fiecare sfîrşit de săptămînă, sau cînd avem o zi liberă, lăsăm garsonierele oraşului şi ne întoarcem acolo unde putem auzi iarba cum creşte.

M-am despărţit cu greu de noii mei prieteni. În tren, şi după aceea multă vreme, mi-am adus aminte de discuţia purtată cu cei doi tineri. Pînă la urmă, nu numai că i-am înţeles dar le-am şi dat dreptate. Poate ar trebui mai multă atenţie din partea noastră şi faţă de cei care vara uită că sînt artişti, artişti într-un mare ansambu, şi se întorc şi muncesc cinstit acolo unde au muncit toţi strămoşii lor.

SORIN POSTOLACHE ■

Un ctitor — COSTACHE ARISTIA

Împlinirea a o sută de ani de la moartea lui Constantin Aristia (născut în 1800) constituie un nimerit prilej pentru a evoca pe acela ale cărui vaste şi stăruitoare sînt atît de strîns legate de începuturile teatrului românesc.

Preocupat îndeosebi de „renaşterea" teatrului românesc — flăcăruia aprinsă mai de mult de elevii şcolii româneşti din Blaj, de Gh. Asachi la Iaşi, de elevii lui Lazăr la „Sfîntul Sava" de-abia mai pîlpîia — s-a arătat Ion Heliade. Dar pentru puneren în aplicare a planurilor sale el avea nevoie de un „soţ" : acesta a fost Costache Aristia, cu care legase strînsă prietenie, fiind colegi de bancă la şcoala grecească de la Măgureanu.

Deşi în adolescenţă şi chiar mai tîrziu s-a numărat printre protagoniştii teatrului grecesc, cel înfiinţat de domniţa Ralu Caragea la „Cişmeaua roşie", Aristia s-a grăbit să răspundă propunerii lui Heliade. Şi astfel cei doi dascăli de la „Sava" (Aristia, la început modest pedagog, a predat apoi „greaca vorbitoare" şi limba franceză) au organizat, în cadrul şcolii, o serie de prelegeri despre teatrul şi misiunea lui. Aristia ţinînd elevilor pe care-i socotea mai înzestraţi lecţii de „declamaţiune poetică" ; s-ar putea spune că teatrul românesc s-a născut în şcoală. Primele spectacole, regizate de Aristia, au avut loc într-o sală de pe strada Sărindar (sala lui Andronache), sală destinată balurilor şi care neposedînd scaune, spectatorii, numeroşi, au fost nevoiţi să le aducă de acasă.

Cu intenţia de a-şi extinde opera lor culturală, văzînd însă şi scopuri politice şi sociale, cei doi, Heliade şi Aristia, şi-au asociat pe un al treilea, Ion Cimpineanu, ofiţer al noii miliţii, din neamul lui Dimitrie Cantemir. Ei au fost „stîlpii" societăţii „Filarmonica", asociaţia scoasă cu un program politic cu caracter antifeudal — se preconiza între altele egalitatea înaintea legilor, dezrobirea ţiganilor libertatea tiparului, învăţămîntul gratuit şi unul „pe faţă", care prevedea şi „formarea unui teatru naţional" ; cei trei şi-au alăturat şi cîţiva nuşi „devotaţi la binele public şi cu intenţiuni de reforme democratice".

În ziua de 29 august 1834, dată memorabilă în istoria teatrului şi culturii româneşti, a avut loc în sala lui Momulo (situată pe strada Edgar Quinet de astăzi) primul „examen public" al Filarmonicii, care în realitate a fost şi primul nostru conservator ; s-a reprezentat tragedia **Fanatismul** de Voltaire, în traducerea lui Heliade, regizor — primul nostru regizor, dar şi scenograf, costumier, peruchier — fiind Aristia, care, înaintea ridicării cortinei, din cuşca sufleurului, a strigat actorilor (printre care se afla şi elevul C.A. Rosetti) : „Curaj, nu mă lăsaţi, copii !" Despre spectacol, criticul Nicolae Filimon consemnează : „...reuşi de minune. Publicul se entuziasmase atît de mult încît cerea prin manifestări zgomotoase reproducerea piesei".

Dar Filarmonica ce a cultivat un repertoriu progresist, chiar revoluţionar pentru vremea aceea — Ţările Române erau doar guvernate de Regulamentul Organic — reprezentînd piese de Molière, Vittorio Alfieri, Voltaire, nu era menită unei vieţi prea lungi. Socotind asociaţia ca „un cuib de conspiratori", vrăjmaşă fiind îndeosebi intransigentul colonel Ion Cimpineanu şeful „partidei naţionale", şi spionajul, recurgînd la multiple metode, a dizolvat societatea a cărei activitate a avut un răsunător ecou şi în Moldova şi în Transilvania. Este de consemnat că Filarmonica a „dat" teatrului românesc pe „primii actori", printre care pe Costache Caragiale, unchiul marelui dramaturg, şi pe Eufrosina Popescu, ce-şi va cîştiga o reputaţie europeană în calitate de cîntăreaţă.

Tot un „cuib de conspiratori" socotea stăpînirea şi şcoala de la Sfîntul Sava. Şi în privinţa aceasta nu s-a înşelat. Într-adevăr Aristia nu a fost doar un luptător pentru izbînda Revoluţiei de la 1848, ci şi un păzitor al cuceririlor ei, în calitate de şef al gărzii naţionale, post de mare răspundere, în care a funcţionat încă din ziua de 25 iunie 1848.

Printre cei exilaţi, după înăbuşirea revoluţiei, figurează şi C. Aristia, alături de Nicolae Bălcescu, Ion Heliade Rădulescu, Nicolae Golescu, Cezar Bolliac, D. Bolintineanu, C.A. Rosetti şi atîţia alţii.

După o nu prea lungă şedere la Atena, unde se pare că a şi jucat teatru, şi la Paris, Aristia s-a înapoiat în ţară. Nu a încetat să se preocupe de viaţa teatrului românesc, în calitate de membru al comitetelor de conducere ale Teatrului cel Mare, alături de I. Heliade, A.I. Odobescu, C.A. Rosetti, Matei Millo, Grigore Alexandrescu, consultat fiind de Ion Ghica, atunci cînd, în 1877, s-a pus problema înfiinţării Teatrului Naţional din Bucureşti.

S-a stins acum o sută de ani, într-o casă modestă din cartierul Sfîntu Voievozi, acela căruia îi plăcea să spună : de origine sînt elen, dar patria mea, locul meu de naştere, e România !

IOAN MASOFF ■

Se poate trăi fără muzică? (IV)

„Se poate, dar o asemenea viaţă nu merită să fie trăită"

La întrebarea aceasta un prim răspuns ar fi o altă întrebare : fără ce fel de muzică nu se poate trăi şi cine sînt acei ce nu pot trăi fără binefacerile muzicii ? Adevărul este că numărul acelora cărora le lipseşte cu desăvîrşire cel mai elementar simţ muzical este tot atît de mic ca al acelora care se nasc fără vedere sau cu alte simţuri defectuoase. Astfel, în lumea noastră de astăzi în care poluarea sonoră a devenit un fenomen general, în care pe lîngă operele, filarmonicile, corurile şi formaţiile instrumentale de toate genurile există şi radioul şi televiziunea, contactul cu muzica este posibil oricui şi la toate nivelurile de sensibilitate, înţelegere şi educaţie muzicală. Numai că există o mare deosebire între satisfacţiile pe care le pot oferi diferitele genuri muzicale de la cîntecul popular pînă la capodoperele artei sonore. Fără a subaprecia folclorul care conţine adevărate giuvaiere muzicale, trebuie arătat totuşi că există o mare diferenţă între un cîntec popular, în general alcătuit doar din cîteva măsuri, expresia directă a bucuriei de a trăi, a tristeţii, a iubirii etc., şi între o simfonie de Beethoven, de pildă, ce poate transpune un ascultător receptiv într-o stare de elevaţie sufletească. Dacă ar trebui să trăim fără acele momente înălţătoare pe care le poate oferi întîlnirea cu marile creaţii muzicale, viaţa ar fi mai searbădă şi, parafrazîndu-l pe Oscar Wilde, care spunea : „se poate trăi fără artă, dar o asemenea viaţă nu merită a fi trăită", foarte mulţi ar putea spune că fără o astfel de muzică bine cîntată sau interpretată şi care te scoate din cotidianul cenuşiu, existenţa omenească devine mult mai săracă.

Din păcate, mai există anumite idei preconcepute — şi se pare că tocmai la acela ce hotărăşe asupra soartei artei sonore — că o astfel de muzică este numai apanajul unei „elite". Este un adevăr binecunoscut că poporul român este dotat în mod deosebit pentru muzică, dar trebuie arătat odată că între talentul înnăscut al românului şi nivelul său de cultură muzicală există încă o mare discrepanţă. Că această discrepanţă va putea dispărea cu timpul printr-o educaţie muzicală sistematică şi competentă care cuprinde întreaga populaţie a ţării, o dovedeşte numărul din ce în ce mai mare al iubitorilor de muzică simfonică şi camerală, al tinerilor muncitori care ascultă cursurile organizate din iniţiativa Uniunii compozitorilor în cadrul Universităţii muncitoreşti de educaţie muzicală de la Platforma industrială „23 August" (800 membri), de la Clubul „Grivita Roşie" (250 membri), de la Grupul şcolar „23 August" (850 tineri), de la Grupul Institutului de mecanică fină (80 cursanţi) etc., etc. Asemenea cercuri de prieteni ai muzicii au fost organizate de către filialele Uniunii compozitorilor şi la Cluj-Napoca, Iaşi, Timişoara, Tîrgu Mureş etc. Printr-o temeinică organizare a „Cîntării României", mişcare culturală de masă care a luat fiinţă din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, educaţia muzicală a oamenilor muncii din uzine, fabrici şi de pe ogoare ar putea da în cîţiva ani rezultate minunate. Astfel, masele ar putea deveni beneficiarii adevăratei arte sonore şi întregul nostru popor ar fi unit nu numai prin aceleaşi ţeluri politice, aceleaşi sentiment naţional dar şi prin aceeaşi cultură unitară ce se adresează tuturor oamenilor societăţii noastre socialiste.

Dacă pentru a forma oameni receptivi la frumos este necesar a începe educaţia muzicală cît mai de timpuriu, acordînd în planurile de învăţămînt, odată cu numărul necesar de ore şi profesori bine pregătiţi, atît în şcolile primare cît şi în cele medii de cultură generală, tot atît de necesar este de a asigura viitorilor artişti de profesie condiţiile optime de dezvoltare. Absolvenţii celor 3 conservatoare ale noastre, pregătiţi prealabil în liceele de muzică, au dovedit nivelul ridicat al acestor şcoli, obţinînd rezultate strălucite la concursuri internaţionale de compoziţie şi de interpretare. Din păcate, din teama de a crea o supraproducţie de muzicieni de profesie care nu ar putea găsi un angajament la una din instituţiile noastre muzicale, au fost desfiinţate mai multe licee muzicale, reducîndu-se în acelaşi timp la conservatoare şi numărul locurilor pentru anumite specialităţi muzicale. Or, adevărul este că operele noastre nu mai au cîntăreţi de valoare, iar cele din orchestre duc lipsă de instrumentişti şi, în curînd, unele din orchestrele din provincie, din lipsă de suflători, nu vor mai putea desfăşura activitatea lor.

ZENO VANCEA
Maestru emerit al artei

Prin muzică se întăreşte sentimentul apartenenţei la istorie

Mitul lui Orfeu nu e doar o nălucire. Prin muzică, printr-o muzică predată sistematic, ştiinţific, tinerii îşi îmbogăţesc de fapt cunoştinţele, îşi formează deprinderi, convingeri şi sentimente de ordin superior necesare profilului lor multilateral şi pregătirii pentru viaţă. Se cunoaşte faptul că afectivitatea unui tînăr, a unui adolescent este puternic influenţată prin cîntec, prin muzică. Pentru că prin muzică se întăreşte sentimentul apartenenţei la istorie, la trecutul şi prezentul glorios al poporului. Încărcătura emoţională a cîntecelor patriotice devine mai puternică dacă elevilor de pe băncile şcolii li se dezvăluie, în cadrul orelor de muzică, din clasa I pînă în clasa a XII-a, prin auditii şi prin interpretare, împrejurările social politice în care au fost create cîntece ca **Deşteaptă-te, române, La arme, Pui de lei, Hora unirii, Trei culori, Partid, pavăza mea** etc. Consider că însuşirea profundă a muzicii naţionale e tot atît de necesară în educaţia patriotică precum sînt orele de istorie a patriei şi orele de limba şi literatura română. Pe de altă parte, adeseori, prin muzică deosebim popoarele între ele, muzica fiind în acelaşi timp un grai prin care ne apropiem de oamenii de pretutindeni, prin care ne cunoaştem şi comunicăm în nivel planetar.

Prof. ANTON SCORNEA
secretarul Societăţii profesorilor de muzică şi desen

Ora de muzică în şcoli şi în universităţi — un act necesar de cultură

Firesc ar fi ca predarea muzicii să fie continuă şi obligatorie, de la clasele primare pînă în universitate. În marile universităţi ale lumii, de pildă, există cursuri de muzică predate de marii maeştri. Avînd în vedere caracterul ei abstract, muzica nu se poate însuşi oricum, ci trebuie predată de la catedră de către specialişti, de oameni pregătiţi competent pentru aceasta. Muzica trebuie explicată, trebuie învăţată ca matematica, pînă cînd omul reuşeşte să se apropie de ea, să o înţeleagă, să trăiască satisfacţii estetice majore în atmosfera ei. S-a văzut de multe ori că muzica, cu extraordinara ei putere de iradiere, îi adună pe tineri la un loc şi îi învaţă să-şi petrecă timpul în mod civilizat, elevat, îndepărtîndu-i de locurile unde îşi pot pierde vremea nociv sau inutil. E adevărat că pentru predarea muzicii este uneori necesară o aparatură complicată, un instrumentar mai mult sau mai puţin bogat, magnetofoane, picupuri, discuri etc., care nu se pot procura atît de uşor la orice nivel de învăţămînt. (Dar astăzi există aparatură modernă de înregistrare şi redare a muzicii aproape în fiecare familie, cel puţin în mediul urban — urmare a creşterii nivelului de viaţă material şi spiritual.) Dar elementul care poate suplini această lipsă este fără îndoială corul, formaţia corală, atît în şcoală cît şi în universitate. Fără o activitate corală în şcoli şi în universităţi ne trezim că tinerii noştri nu mai ştiu să cînte nu mai cunosc cîntecele tradiţionale, nu mai pot păstra tezaurul nostru fabulos de folclor, refuză sau nu înţeleg muzica adevărată pentru că sînt atraşi de fenomene muzicale uneori facile şi care degenerează cultura. Evident, predarea muzicii atît în şcoli, cît şi în universităţi trebuie făcută odată cu predarea istoriei muzicii care se împleteşte cu evoluţia civilizaţiilor de-a lungul întregii noastre existenţe pe planeta pămînt. Astfel, o oră de muzică devine un act de cultură major ce îşi va pune amprenta asupra întregii dezvoltări a omului pe care ne străduim să-l pregătim pentru societatea socialistă şi comunistă de mîine.

Prof. univ. D. D. BOTEZ

Înnobilarea prin muzică — o realitate a procesului educaţional

S-ar putea renunţa la disciplina muzicii fără consecinţe grave în formarea generaţiilor de astăzi ? Ne putem permite să lipsim copiii de azi de o forţă educaţională ce acţionează subtil şi eficace asupra personalităţii ? Spiritul Programului Partidului, documentele Congresului al XII-lea care acordă greutate cultivării tradiţiilor, înaltelor comandamente umaniste şi revoluţionare, ne îndeamnă să pledăm pentru acordarea locului cuvenit orei de muzică, deoarece în acest fel acţionăm pentru modernizarea şi perfecţionarea procesului de învăţămînt, pentru ridicarea lui pe treptele exigenţei contemporane, care vizează formarea omului multilateral dezvoltat.

Pornind de la aceste consideraţii, vom formula unele observaţii, sugestii privind muzica la diferitele niveluri ale învăţămîntului. Problema eficienţei orelor de muzică acordate la ciclul primar, două săptămînal, care nu existaseră anterior, ne determină să constatăm că buna lor predare este handicapată de slaba pregătire muzicală a multor învăţători. Nu dorim să scoatem la lumină defectele anterioare ale învăţămîntului pedagogic, unde nu erau admişi numai copii cu ureche muzicală, unde rezultatele pe plan muzical nu erau dintre cele mai bune, fapt pentru care, destui învăţători nu beneficiază de cultură muzicală, adică nu cunosc notele pentru a-şi reîmprospăta repertoriul de cîntece. Consecinţa, numeroşi învăţători neavînd disponibilităţi pentru a preda în cele patru clase, cîte două ore săptămînal, fiind incapabili să facă faţă unei asemenea situaţii, substituie muzica cu alte discipline. Nu am dori să se înţeleagă că nu cinstim truda uriaşă depusă de învăţători, unii cu performanţe remarcabile pe linia edificării mişcării muzicale, în cadrul Festivalului „Cîntarea României" Soluţia ce se impune este admiterea, ca şi pînă acum, a profesorului de muzică acolo unde este necesar, unde se poate, la unele clase, de preferat a III-a şi a IV-a, într-o proporţie de 25—30% din totalul normei. Aceasta deoarece profesorul stăpîneşte un repertoriu vast de cîntece, avînd disponibilitatea oferirii unei mai mari varietăţi şi eficienţe în procesul predării.

Cum profesorii de muzică nu ar putea nici pe departe acoperi predarea în acest ciclu şi nici nu cerem aşa ceva, învăţătorul rămîne factorul de bază, direct implicat în susţinerea orelor de muzică. Pentru o mai bună pregătire muzicală a acestora se recomandă perfecţionarea organizată periodic. De asemenea, programa de învăţămînt a liceelor pedagogice trebuie să cuprindă mai multe ore de muzică, deoarece, în forma preconizată în prezent, într-o oră săptămînal se cer rezolvate în unirea muzicii vocale, instrumentale şi coral. Le sesizăm că acest lucru e greu de făcut, deoarece, practic, unei discipline i revine rîndul o dată la trei săptămîni, ceea ce este, să recunoaştem, fără nici un folos.

Potrivit Legii educaţiei şi învăţămîntului, la licee, muzica se face în cercuri, în afara orelor de curs. Neexistînd nici pînă astăzi reglementările necesare care să aducă precizări privind normarea, aceste cercuri nu funcţionează. În acest fel tineretul liceal nu dispune de cadrul favorabil, organizat, de conducerea unui specialist pentru a învăţa să cînte, pentru a asculta nu oricum, ci artistic, pe voci, cîntece patriotice, mobilizatoare, corespunzătoare vîrstei. Din această cauză, ei nu beneficiază de o îndrumare competentă în muzică nu cunosc capodoperele artei muzicale ceea ce contribuie la ancorarea unora la periferia muzicii, fiind o pradă uşoară în faţa torentului de muzică subdezvoltată. Apoi, nu trebuie omis că aceşti tineri nu mai au posibilitatea să cînte într-un cor, ceea ce în camină că îi excludem, fără voia noastră, din Festivalul naţional „Cîntarea României". Cadrul deosebit de favorabil şi stimulator creat de acest festival ne îndeamnă să ne gîndim că a sosit momentul relansării frumoasei tradiţii ca fiecare unitate de învăţămînt liceal şi universitar să aibă corul, de ce nu ?, fanfara, orchestra, inclusiv de muzică uşoară, jazz, pop etc. cu care să reprezinte la serbări, concursuri, demonstraţii, respectiva unitate de învăţămînt.

Prof. univ. dr. OCTAVIAN LAZĂR COSMA

Astăzi, talentul muzical îşi află cert locul în ierarhia valorilor

Statistica premiilor pe naţiuni — făcută pe întreaga Terra — situează România pe primul loc, înaintea S.U.A. şi U.R.S.S., dacă raportăm numărul lor proporţional la numărul locuitorilor. Este cineva în stare să afirme că ţara noastră ar fi reuşit să strălucească în atîtea concursuri prestigioase din lume prin fiii săi ridicaţi din popor (ar fi prea mulţi ca să-i citam) fără acea formă profund democratică de învăţămînt artistic, promovat de partid şi guvern, pe tot cuprinsul patriei, prin şcolile generale de artă şi prin liceele de muzică ? Aceşti, urmărind în profunzime utilitatea învăţămîntului artistic dincolo de grupul celor aleşi, al elementelor de excepţie, îl întîlnim pe cei mulţi care împlinesc o muncă de maximă utilitate în viaţa cultural-artistică a ţării. Spre ilustrare, indicăm orchestrele simfonice, semisimfonice, teatrele de operă, operetă, teatrele muzicale, muzica de estradă, orchestrele de muzică de dans, orchestrele populare, grupurile folk (cele bune) etc., în care activează, cu elevată ţinută profesională, elemente promovate de formele de învăţămînt muzical de pînă acum. Încercăm un sentiment de mîndrie patriotică, atunci cînd vedem că ţări cu o avansată cultură — cum este Republica Democrată Germană — solicită instrumentişti români cu o excelentă calificare profesională, pregătiţi în şcolile româneşti. Am depăşit vremurile cînd unica noastră orchestră simfonică — „Filarmonica" — era obligată să importe instrumentişti din Germania, ca să-şi ducă o existenţă artistică vremelnică şi precară. Este un îndreptăţitor să ascultăm cum cîntă impuri mobilizatoare sumedeniile de coruri ale oamenilor muncii din uzine, întreprinderi sau de pe ogoare, dar ar fi naiv să ne imaginăm că aceste realizări, cu un minunat nivel artistic, ar fi posibile fără îndrumarea competentă a unor profesionişti cu o superioară calificare.

Am citat cîteva din aspectele realizărilor învăţămîntului muzical, cu scopul de a demonstra că trebuie să veghem cu grijă la menţinerea şi perfecţionarea structurilor şcolii muzicale româneşti care confirmă geniul artistic al poporului nostru. Am trăit odinioară epoca „aristocratizării" învăţămîntului artistic, cînd marile talente din popor răzbeau doar dacă dispuneau de mijloace materiale proprii sau se bucurau de sprijinul vreunui Mecena. Asemenea procedee au dus la rezultate aleatorii. În statul socialist, talentul îşi află, în mod cert, locul în ierarhia valorilor, dacă dovedeşte seriozitate în muncă şi dragoste de patrie.

Prof. V. POP BĂLENI
muzicolog

Muzica uşoară

Mediocritatea în splendoare

Am citit cu interes articolul Smarandei Oţeanu, „Dansul notelor mediocrităţii pe portativul muzicii uşoare", publicat în „Scînteia" din 25 aprilie, un articol de binevenită atitudine împotriva mistificatorilor muzicii uşoare, a unui număr ingrijorător de textieri crăiaţi în poeţi şi spectaculoşti ai genului, stricători de limbă, maeştri ai platitudinilor cu pretenţie de originalitate, reverberîndu-şi lipsa de har pe aripile unor melodii căzute, cu zborul jos, care nu numai că ne lasă indiferenţi dar ne şi irită. În ciuda faptului că despre acest fenomen s-a mai discutat în presa noastră, asistăm cu uimire la proliferarea producţiilor submediocre, achiziţionate cu inexplicabilă grabă, lansate cu generozitate de Radioteleviziune, pervertind gustul publicului. Prea puţine sînt piesele care să ne urmărească. Pentru ca o creaţie să devină şlagăr, calităţi de valoare trebuie să solicite o îmbinare de texte de valoare. „Orişicuţă e puţică", vorba poetului, mai trebuie şi ceva talent. Parcă în mod premeditat sînt o mulţime poeţii cunoscuţi a căror poezie ar înnobila muzica uşoară românească. Adeseori însă o muzică mediocră îşi caută textul pe potrivă. Şi cîntăreţi cu un pic de voce se străduiesc să ne convingă de nu ştiu ce adevăruri zguduitoare, într-un limbaj a cărui construcţie gramaticală sfidează bunul simţ : „Aşa e viaţa / Are şi uşor şi greu / Aşa e viaţa !". Ne dure gîndul la cîţiva compozitori de frunte ai muzicii uşoare româneşti şi ne întrebăm ce îi determină să accepte colaborarea cu asemenea textieri ? Şi cum de numele lor devine de ani de zile ? Or fi cunoscînd ei nişte subtilităţi ale genului, de care sînt străini poeţii autentici ?

Muzica uşoară este agreată de toate vîrstele, cerinţele sînt mari. Cum satisfacem aceste cerinţe ? Ce lansează nenumăratele concursuri şi festivaluri ale genului. Casa de discuri Electrecord ? Pe lîngă cîteva cîntece, care se impun prin sensibilitatea, melodicitatea şi poezia lor, apar şi ne şiclie de ani de zile un şoi de cîntecele incropite, semnate mereu de aceiaşi şi aceiaşi textieri şi compozitori ori textieri-compozitori. „Nu este mai puţin adevărat că perpetuarea acestei situaţii, subliniază articolul din „Scînteia", denotă şi o lipsă de exigenţă din partea Uniunilor de creaţie, între atribuţiile cărora ar fi firesc să se afle şi răspunderea pentru calitatea melodiilor de muzică uşoară şi a textelor ce le însoţesc". Pentru a nu trece asemenea „comori" de texte, pe lîngă urechile noastre, Editura muzicală editează şi o culegere, în care noi să găsim acolo grabnic şi cuvîntul tipărit ce însoţeşte muzica. Trebuie să mărturisim că am umblat mult şi bine pînă să aflăm într-o librărie retrasă un exemplar din **Cîntecul preferat** broşura fiind editată în martie 1980, în prezent, aproape epuizată. Cine o cumpără, am întrebat. Tinerii, ni s-a răspuns. Aşi de neîncredere, chiar în drum, am deschis această culegere şi am făcut cunoştinţă cu un refren ce ne-a determinat să citim broşura într-un mod mai discret (pe stradă, unii trecători sînt curioşi ce citesc alţii) : „Şi dorul, hei... hei... / florile ei / Hei... hei... / le-a mîngîiat / Poarta, cîntecul său / Hei... hei... / I-a legănat...". Muzica este semnată de Marius Popp, „versurile" aparţin lui Victor Brătulescu. În cît de puţine cuvinte îşi pot da mîna confuzia şi inadvertenţa ! Vorba lui Dragomir Magdin : „Se-nfiripă / Dorul de-o clipă — / Cine poate / Le adună toate / Fără teamă de risipă / Într-un vis / Nemaiscris / Nici în tomuri celebrate / " ! Este aceasta o profesiune de credinţă a tuturor veleitarilor, a celor care şi-au făcut anumite calcule în legătură cu cererea publicului şi oferta. Tot de la Dragomir Magdin aflăm cu uimire că într-un veac tehnicizat ca al nostru, „Vremea trece / Timpul zboară", două categorii, după el, diferite. Sîntem asiguraţi mai departe, pe linia aceluiaşi crez al unei armate de textieri, că „Nu-i timp de poezie / Versul prea încet se scrie " !

Iată cum îşi fac loc prin cele mai largi mijloace de difuzare producţii cărora la rubrica Poşta redacţiei li s-ar răspunde **Niciodată, NU.** Multe publicaţii, printre care şi revista noastră, de nenumărate ori au luat atitudine împotriva asaltului mediocrităţii în muzica uşoară. Şi pentru că tot nu s-a întîmplat nimic, promitem să ne ocupăm în continuare de acest fenomen, în toate detaliile lui. Astfel stînd lucrurile, degeaba ne invită Angel Grigoriu şi Romeo Iorgulescu : „Veniţi / Cîntaţi / Şi muzicii zbor să-i daţi ! / Trăiţi din plin cu bucuria cîntecului ! / Cîntaţi cu noi ! / Cîntaţi cu noi !" Bucuria cărui cîntec ? Nu ne bucurăm în felul acesta şi nu cîntăm.

ADI CUSIN

ARTĂ ȘI SPORT

Prezența sculpturii de mai jos în această pagină ar putea, firește, surprinde, dar explicația unui astfel de gest e, veți vedea, dintre cele mai simple. Intitulată „Duioșie", sculptura aparține unui cunoscut sportiv, lui Constantin Obreja, membru al lotului național de bob, participant la Jocurile olimpice de la Lake Placid, component al echipajului de 2 și 4, condus de Constantin Iancu Student în anul IV al Facultății de automatică din Craiova. Obreja a deschis recent, în sala [illegible] Facultății de electrotehnică, a doua expoziție personală de sculptură, reunind [illegible] din care jumătate i-au fost [illegible] anul trecut, la faza finală a Festivalului artei studențești, fiind bine primite de juriu.

Multă muncă și tot atîta perseverență, o mare dorință de autodepășire, o viață ordonată și, adesea, plină de renunțări, iată ce se arată a fi, pe pistele de bob și în expozițiile de sculptură, tînărul Constantin Obreja, căruia simțim nevoia să-i adresăm, și pe această cale, sincere felicitări.

Care din aceste echipe va cîștiga Cupa României?

După cum se știe, Cupa României la fotbal a ajuns în etapa semifinalelor, penultimul ei act programînd, la 7 mai, pe terenuri neutre, partidele Universitatea Craiova — Steaua și Rapid — Politehnica Timișoara. Iată, pe scurt, cărțile de vizită ale celor 4 formații rămase în cursa pentru obținerea celui mai popular trofeu al fotbalului românesc.

UNIVERSITATEA CRAIOVA

Balaci

Anul înființării: 1948; Culori: alb-albastru; A cucerit o dată campionatul și de două ori Cupa, în 1977 după o finală, 3—1, cu Steaua la București; Antrenori: Valentin Stănescu și Ion Oblemenco; Formația de bază: Boldici, Purima, Tilihoi, Ștefănescu, Ungureanu, Țicleanu, Beldeanu, Donose, Crișan, Cămătaru, Balaci.

Declanșată în campionatul [illegible] de-abia [illegible] de 7 etape, de la Iași, Craiova pare să aibă prima șansă nu doar la titlu, ci și la Cupă, socoteală firească de vreme ce Valentin Stănescu deține, după părerea unanimă a specialiștilor, lotul cel mai valoros. Reamintim că 6 din componenții Universității, Tilihoi, Ștefănescu, Țicleanu, Balaci, Crișan și Cămătaru, au fost recent convocați în lotul reprezentativ, ceea ce vrea să însemne un argument în plus în favoarea afirmației de mai devreme. Confruntarea din Cupă se anunță a fi o repetiție generală a partidei de campionat, programată în ultima etapă la Craiova, în care, de asemenea, oltenii pornesc favoriți.

RAPID

Manea

Anul înființării: 1923; Culori: alb-vișiniu; A cucerit o dată titlul de campioană și de 9 ori Cupa; de 7 ori înainte de război, între care de 6 ori consecutiv, 1937—1942; în 1975, în finala, Rapid — Universitatea Craiova 2—1; Antrenori: Nicolae Lupescu și Ion Pop; Formația de bază: Manu, Mateescu, Purit, Pirvu, Adrian Dumitru, Petcu, Ion Ion, Grosu, Cojocaru, Șumulanschi, Manea.

Pătrunderea Rapidului pînă în acest stadiu al Cupei poate fi apreciată drept o performanță, dar giuleștenii n-au de gînd să se mulțumească, am înțeles, cu jumătate de măsură, ei sperînd să așeze în vitrina clubului trofeul cu numărul 10. Cunoscînd forța de mobilizare a Rapidului, tradițională, valoarea echipei, din rîndurile căreia se distinge, în ultima vreme, fundașul central Pîrvu, tot mai sigur și mai exact de la meci la meci, credem că Timișoara va avea o misiune din cele mai dificile, chiar dacă ceferiștii au pierdut duminică, fără drept de apel, la Tîrnăveni. Dat fiind faptul că Universitatea sau Steaua, celelalte semifinaliste, au cele mai mari șanse să-și adjudece titlul de campioană, s-ar părea că meciul Rapid — Politehnica va desemna reprezentanta noastră în Cupa cupelor, el căpătînd, prin această prismă, o importanță deosebită.

STEAUA

Marcel Răducanu

Anul înființării: 1947; Culori: roșu-albastru; A cucerit de 9 ori titlul de campioană și de 13 ori Cupa, din acest punct de vedere fiind recordmană; Antrenori: Gheorghe Constantin și Vasile Zavoda; Formația de bază: Iordache, Andreicuț, Florin Marin, Sames, Niță, Dumitru, Stoica, Zăhiu, Marcel Răducanu, Adrian Ionescu, Iordănescu.

Detașată, la un moment dat, în fruntea clasamentului, Steaua a cedat treptat sefia părînd să fi renunțat la ideea cîștigării titlului. Victoria de la Cluj-Napoca, surprinzătoare și meritată, a relansat însă lupta, arătînd că Steaua are încă mari resurse. Se profilează astfel un duel deschis oricărui rezultat, în care orgoliul rănit al lui Dumitru, Iordănescu și compania n-ar fi exclus să încline balanța de partea bucureștenilor.

POLITEHNICA TIMIȘOARA

Dembrovschi

Anul înființării: 1921; Culori: alb-violet; N-a cîștigat niciodată campionatul, ocupînd de 5 ori locul 3; deținătoarea Cupei, ediția 1958, finalistă în 1974, 2—4 cu Jiul; Antrenori: Ion Ionescu și Toma Dobîndă; Formația de bază: Suciu, Vișan, Păltinișan, Șerbănoiu, Șunda, Roșca, Nicolae, Dembrovschi, Anghel, Nedelcu, Nucă.

Fără să strălucească în campionat, Timișoara a făcut o figură frumoasă în Cupă, prezența ei în această etapă a competiției cochetînd cu surpriza. Echipă echilibrată, dar fără mari veleități, „Poli" mizează pe „cărțile" ei, de regulă, cîștigătoare, pe sobrietatea fundașilor centrali, pe experiența lui Dembrovschi, aducătoare de calm și clarviziune, pe detenta virfului Nedelcu. Pentru elevii lui Ion Ionescu intrarea în finală ar avea darul să șteargă o impresie nu tocmai favorabilă, datorată unei comportări mediocre, contradictorii.

★

În rezumat, lesne de judecat, semifinale atractive, fără mari favoriți ai hîrtiei, chiar dacă, la prima vedere, Craiova și Timișoara ar putea emite pretenții în plus, justificîndu-le. Acestea fiind zise nu ne rămîne decît să le urăm succes celor 4 semifinaliste, semnatarul acestor rînduri fiind convins că una dintre ele va cîștiga Cupa României! Care anume, vom vedea!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Pescaru... revine!

În 23 martie trecut, Nicolae Pescaru a împlinit 37 de ani! Brașoveanul a devenit astfel cel mai virstnic jucător în activitate din fotbalul românesc, unde ideea preconcepută despre virsta sportivului, ca și atîtea altele, fac de obicei dintr-un om de 29 de ani un fotbalist „bătrîn". Cine a văzut însă meciul de la 19 martie, cel dintre echipele naționale ale anilor '70 și '80, în care Pescaru a fost, după Dobrin, cel mai bun de pe teren, ca și partida de campionat de la Constanța (cîștigată de F.C.M. cu 2—0), a înțeles repede că jucătorul brașovean este departe de a fi „terminat", cum se spune în limbajul colorat al fotbalului. A debutat în prima divizie acum 18 ani, într-un meci cu adevărat memorabil: Viitorul — Steagul roșu 7—1! Dintre toți jucătorii aflați pe teren în amintita partidă, inclusiv „tinerii furioși" de la fosta echipă Viitorul, numai Nae Pescaru mai joacă astăzi. A adunat 302 partide în divizia A, marcînd 60 de goluri. În „națională", n-a fost chemat decît în 3 meciuri, toate în deplasare, toate pierdute: 0—2 cu Franța, la Reims, 0—2 cu U.R.S.S., la Kiev, și 1—2 cu Danemarca, la Copenhaga. Ar fi putut să joace la Steaua, ar fi putut să joace și la Dinamo — și astfel, avem numeroase exemple, meciurile sale în echipa națională ar fi fost mult mai numeroase — dar a refuzat orice ofertă, rămînînd credincios echipei și orașului în care, iată, se află de aproape două decenii. Cînd a venit la București, pentru meciul de pe „23 August", a jucat din orgoliu, ca pentru a demonstra, la fel ca Dobrin, ce mare nedreptate i s-a făcut, ce mare eroare au comis selecționerii, refuzînd ani de-a rîndul un jucător ca Pescaru...

Are un secret al lui, Nae Pescaru? „Dacă avem antrenament la ora 10, spune, pe la 8 eu sînt deja la stadion. N-am fumat niciodată, nu beau cafea, n-am pierdut nici măcar o singură noapte. De fotbal nu m-am plictisit nici acum, după 20 și ceva de ani de cînd joc, fiindcă aici e viața mea!" Vreți un argument în plus? Atunci aflați că astăzi Pescaru cîntărește 68 de kilograme. În 1962, la 19 ani, cînd a venit la Steagul roșu, avea 64 — doi numai 4 kg în 18 ani, este și asta o performanță, pe care însă Pescaru o scurtează în două cuvinte, zicînd doar „într-adevăr, mă simt la fel ca acum 10 ani".

În echipa Brașovului a jucat pe absolut toate posturile, exceptîndu-l desigur pe cel de portar. A fost mijlocaș, apoi virf de atac (golgeter al echipei 4 ani consecutiv și un merituos loc 3 în clasamentul golgeterilor în 1972), dar în ultimii ani s-a retras în apărare, jucînd pe posturi în care rutina și tehnica sa excelentă îi dau posibilitatea să susțină o anumită linie de viteză și de rezistență, accentuate odată cu trecerea anilor. Are două pasiuni extrafotbalistice: peștitul — „boală" învățată de la Valentin Stănescu — și mașina sa, o „Dacie" 1 300 cu modificări ca pentru o mașină de raliu. „Poate că într-o zi, cînd voi abandona fotbalul, spune Pescaru, am să alerg în concursurile de automobilism. Dar pînă atunci mai e vreme: la toamnă vreau să... redebutez în divizia A!" Acum, sigur, F.C.M. Brașov este ca și promovată în prima divizie, după un sezon excepțional în toamna trecută. Numai că — poate că n-o să vă vină să credeți — Nae Pescaru a primit deja două oferte de transfer, de la Marcel Pigulea și Viorel Mateianu pentru alte două echipe de „A", Rm. Vîlcea și, respectiv, Baia Mare!

Mateianu spune: „L-am dorit pe Pescaru încă de cînd eram antrenor la Progresul. Am crezut că l-aș putea obține ușor, fiindcă în general la noi se renunță repede la jucătorii trecuți de 31—32 de ani. M-au impresionat întotdeauna atît tehnica sa foarte bună, cît și modul în care gîndește în teren. La Baia Mare, și astăzi ar avea loc în echipă!" Pescaru m-a asigurat că va refuza orice ofertă de transfer („dacă n-am plecat acum 10 sau 15 ani, de ce aș pleca acum?!"), dar „numai lucrul de a fi dorit la virsta de 37 de ani de mai multe cluburi rămîne un fapt de excepție, ca și o recunoaștere a valorii, pe care Nicolae Pescaru o merita pe deplin.

DUMITRU GRAUR ■

Cele șapte „centuri de aur" încă nu sînt medalii olimpice!

Timp de o săptămînă, într-o ambianță deosebită, pentru care organizatorii merită toate laudele, 138 de pugiliști, din 16 țări, și-au disputat cele 11 „centuri de aur" puse în joc. Întrecerea a fost dominată de boxerii români, care au ieșit cîștigători la nu mai puțin de 7 categorii prin D. Șchiopu, Fl. Livadaru, S. Cuțov, I. Budușan, V. Girgavu, V. Silaghi, G. Donici. Dintre străini au intrat în posesia laurilor coreenii Io Riong Sik și Ciu En Zo, francezul A. Behmaghenia și cubanezul A. Milian ● Prestigiosul turneu internațional al României „Centura de aur" s-a vrut o repetiție generală înaintea Jocurilor Olimpice de la Moscova. Zicem s-a vrut și vom face cîteva observații, mai mult de spectator decît de specialist, care ne îndreptățesc să credem că repetiția n-a reușit să fie generală! ● Participarea boxerilor străini a fost mai puțin numeroasă decît anii trecuți. Cu cîteva excepții, au lipsit numele sonore ● Foarte multe accidente, nedorite, au triat în toate fazele premergătoare finalelor în locul disputelor spectaculoase din ring ● Nici la această ediție, a IX-a, arbitrii judecători n-au cumpănit bine, erorile lor fiind numeroase, uneori chiar în lanț. În semifinala categoriei muscă, dintre românii Dumitru Șchiopu și Vanghele Bacs, primul a făcut cunoștință cu podeaua, a fost dominat net de Bacs (calificat în optimi tot în urma unei erori) și cu toate acestea a fost declarat învingător?! Tot judecătorii s-au arătat îngăduitori cu Șchiopu și în finală, nedreptățindu-l pe coreeanul Dji Iong Ciol ● Simion Cuțov a dovedit încă o dată că este un pugilist redutabil. Urcat în ring după o pauză îndelungată, el a boxat ca în cele mai bune zile ale sale, cu o siguranță rară și o pregătire fizică exemplară, care l-au impus ca fiind cel mai bun „ușor" al nostru. Printre învinșii lui, în urma unor meciuri memorabile, în preliminarii, s-au numărat cubanezul Jose Hernandez și românul Carol Hajnal, pe care l-a învins clar, unul din puținele cazuri în care judecătorii au avut curajul să declare învins un boxer din lotul olimpic! ● Ca de fiecare dată, nu înseamnă că finaliștii sînt cei mai buni. Tragerile la sorți au grijă totdeauna ca boxeri de valoare să iasă din competiție în fazele premergătoare finalelor. Dintre multe cazuri îl putem da exemplu pe cubanezul Jesus Sollet, eliminat de către Ciu En Zo în preliminarii, întîlnirea lor fiind demnă de o finală olimpică și de departe cea mai frumoasă a turneului. E drept că de cîțiva ani coreeanul este cel mai bun din lume la categoria până și campion olimpic la Montreal. ● Exceptîndu-l pe Simion Cuțov, egal cu el sau la fel de bun în toate reprizele, ceilalți boxeri români forțează mai ales în ultimul rund și n-am înțeles de ce n-o fac mai devreme, de multe ori fiind prea tîrziu pentru a mai recupera. ● Una peste alta, turneul ne-a arătat că boxul românesc este capabil de izbînzi, avem sportivi talentați de la care ne putem aștepta să facă o figură frumoasă la apropiata Olimpiadă. Dar pentru asta mai este nevoie de multă muncă, seriozitate și perseverență! Cele șapte „centuri de aur" încă nu sînt medalii olimpice!

ION PREDOȘANU ■

Prioritate priorităților — izbucnirea păcii!

Există o geografie a fericirii și una a nefericirii. Kilometrii pătrați ai foametei, bolilor, analfabetismului stau față în față cu cei ai opulenței, dezmățului energetic și ai plictiselii produse de comoditățile consumate peste cota toxică. Primii compun o hartă imensă avînd o populație imensă, iar ceilalți conturează un univers mult mai restrîns. Minoritatea nu trăiește pe seama majorității numai în dimensiuni geografice sau demografice. Există și o dimensiune temporală : secolul XX și, sub anumite forme secolul XXI, trăiește pe seama... erei de piatră. Mari performanțe tehnologice se află la ciliva pași de cele mai palpabile și rudimentare forme ale unor epoci care ar fi trebuit, de mult, să intre în patrimoniul muzeelor. Prăpăstiile care se cască în însăși condiția omului trăitor pe glob acum devin abisurile insondabile ale contemporaneității...

Cel mai teribil buldozer care adîncește asemenea decalaje este buldozerul militarist. Armele și armamentele reprezintă cel mai exorbitant și irațional efort pe care un grup irațional îl impune omenirii cu riscul limpede de a-i pune viitorul sub un singeros semn al întrebării. Pușile și baionetele se fabrică mai repede ca oricînd, tancurile și tunurile se fabrică mai repede ca oricînd, dar și bombele atomice și nucleare se fabrică mai repede ca oricînd. Perfecționarea producției militare a atins apogeul. Și aici se cască un decalaj : între armele convenționale și cele de ultimă oră. Războiul clasic, deși este perfect pus la punct cu mijloace moderne, este concurat de războiul ultramodern, de războiul total care-și propune nu să extermine pur și simplu combatanții inamici, ci globul întreg, de cîteva mii de ori, într-o demonstrație exemplară a absurdului care depășește Terra și se adresează galaxiilor. Lumea a ajuns să plătească pentru moarte mult mai mult decît pentru viață. În carcasa fiecărei bombe se înmagazinează foamete și boli, speranțe retezate și o aminare tot mai sfîșietoare a unor visuri care sînt realizabile, dar devin imposibile pentru că prioritatea plătibilă este armamentul în timp ce prioritățile vitale ale omenirii rămîn pe liste pompoase, dar alunecă sistematic din cele bugetare... În fiecare minut, se știe, omenirea achită o notă de plată de peste un milion de dolari. Dacă aberația continuă zerourile se vor multiplica. Anul trecut, în raport cu anul 1960, fondurile făcute scrum pentru obiective militare au fost de patru ori mai mari. Jumătate din oamenii de știință și inginerii lumii gîndesc și muncesc pentru a fabrica arme și armamente. Tot armele și armamentul înghit, în faza lor de proiect, de peste șase ori mai mult decît sumele destinate cercetărilor medicale într-un moment de istorie cînd bolile evului mediu fac încă ravagii și cînd bolile secolului XX nu și-au găsit antidotul.

S-ar putea crede că trăim istoria unei planete care nu-și mai aparține. O planetă în care nu mai este loc decît pentru absurd. Cum altfel s-ar putea numi o asemenea dimensiune cifrică a actualei forțe de șoc nucleare : dacă din cele 50 de mii de bombe existente în lume ar exploda numai 200, unda distructivă ar asasina aproape 200 de milioane de oameni ! S-ar adăuga la această expresie concretă a performanțelor tehnicii din domeniul militar reducerea pînă la pragul critic a resurselor mondiale alimentare, ca efect al radiațiilor, și, la ceea ce se știe de 35 de ani în legătură cu efectele exploziilor nucleare, apariția unor mutații genetice ale speciei umane, ale faunei și florei, precum și modificări structurale ale straturilor de ozon din atmosferă... Dar echilibrul terorii, cel mai stupefiant echilibru ce s-a putut imagina vreodată, presupune, conform logicii reci a ripostei și contraripostei, explodarea unui număr cu mult mai impresionant de asemenea bombe care deja fac parte din generația matură. Spre deosebire de generația-copil, adică de bombele de tip Hiroshima, cea actuală și mai ales cea în pregătire sînt generații care transformă în cratere radioactive nu simple orașe, ci zone întinse. Plafonul nuclear al tehnologiei de luptă actuală a reușit să îmbrace întreaga planetă. El apasă mai înainte de orice Europa, acest continent de unde au plecat spre lume două războaie catastrofale și care a sperat după cel de-al doilea că nu va mai trimite lumii decît pacea.

Un drept fundamental al omenirii

În Europa zilelor noastre, în Europa clipei de acum cînd citiți aceste rînduri, cantitatea de arme convenționale și ultramoderne pe cap de locuitor și pe kilometru pătrat deține recordul absolut. Aici se află, prin cumularea unui inventar halucinant, majoritatea avioanelor de luptă ale lumii, majoritatea tancurilor, majoritatea submarinelor și tot aici efective militare impresionante sînt pregătite, în orice secundă, pentru conflagrație. Este adevărat, de 35 de ani, continentul nostru nu a înregistrat nici un război. În perimetrul său nu a avut loc schimb de canonade, orașele și ogoarele nu au fost sfîrtecate de bombe, în schimb pacea europeană s-a înarmat pînă în dinți și pacea europeană riscă, prin jocul absurd al butoanelor electronice, să devină o pace nucleară. Cîndva în timpul celui de-al doilea război mondial, printr-o bizară și tardivă revenire la rațiune, a existat realitatea unor orașe deschise. Era vorba de orașele care... „nu meritau" să fie distruse din cauza istoriei lor culturale și a edificiilor de civilizație pe care soldații de atunci le știau pe dinafară din cărțile de școală. Ar trebui, poate, ca acum cînd pacea, fie și atacată, mai există, să se declare deschisă Europa și, de ce nu, lumea, pentru că toate meridianele, fiecare în felul lor, toate așezările omenești includ în ele istorie și civilizație și, mai presus de orice, speranță de viață. Dar acesta chiar dacă reprezintă un imperativ vital al omenirii nu se manifestă decît ca un deziderat pentru că forțele regresiunii umanității transformă lumea într-un arsenal, într-un cumplit șir de cazemate în care istoria contemporană este privită prin gura tunurilor. Speranța de viață a omenirii — este limpede și apăsător de acut — nu se proiectează în bunkere și dreptul lumii la viitor nu este o rezultantă a scenariilor militare.

Sărăcia de azi a globului, sau a unei părți a lui, disperarea de azi a globului sau a unei părți a lui, nesiguranța vieții de mîine, a noastră și a copiilor noștri, reprezintă un argument răsunător pentru ca popoarele, toate conștiințele vii ale umanității să pună capăt pînă nu este prea tîrziu hăului în care alunecă planeta. Desigur, de la pacea în documente pînă la pacea reală a lumii drumul este lung. Nu încape însă nici o îndoială că o pace în documente înseamnă un pas și încă unul important și iată de ce stringența negocierilor, a unui dialog real consacrat păcii trebuie să reprezinte, astăzi, punctul numărul unu pe agenda întregii activități politice internaționale. Numai la masa tratativelor drumul păcii poate fi conturat, premisele ei evidențiate, resursele ei manifestate. Niciodată în istorie asupra factorilor politici responsabili nu a apăsat o responsabilitate mai mare și niciodată în istorie decizia de a construi adevărat și sincer pacea nu a avut implicații mai covîrșitoare pentru calitatea liniștii și fericirii pe glob. Într-un asemenea moment imperativ, cînd destinul planetei se află în joc, popoarele sînt chemate să-și valideze prin fapte energice și solidare nu numai voința de a supraviețui, ci de a trăi în demnitate și destindere, în înțelegere și colaborare.

Ca drept inalienabil al omenirii pacea este un drept inalienabil al poporului român, și pentru edificarea ei președintele României și-a adus și își aduce, în consens deplin cu întregul nostru popor, o contribuție prodigioasă, desfășurînd o activitate de excepțional umanism în care luciditatea, spiritul creator și inițiativele de profundă substanță politică determină un elocvent ecou internațional. Mesajul de pace al României socialiste, activitatea ei practică în acest domeniu fundamental reprezintă dimensiunea universală a conștiinței poporului român că pacea nu se declară, ci se construiește și aceasta pas cu pas, cu tenacitate și coerență, ca însăși viața.

RADU BUDEANU

Pacea este o cerință vitală a contemporaneității, căci numai în condiții de pace oamenii își pot făuri o viață fericită, pacea fiind un drept primordial al omului. Referindu-se la aceasta, secretarul general al partidului nostru spunea : „Dacă vorbim de drepturile omului, să facem astfel încît să se renunțe la armamentul nuclear de distrugere a omului, la armele de distrugere în masă. Să se respecte drepturile omului la viață, drepturile popoarelor la independență și pace. Trebuie să pornim de la dreptul fundamental al omului — acela de a trăi liber, de a trăi în pace. Numai astfel fiecare națiune, fiecare popor, fiecare societate își va putea rezolva problemele așa cum consideră că e mai bine, numai astfel se vor putea asigura dezvoltarea socială și materială, o viață demnă și liberă a popoarelor, prietenia și egalitatea între toate națiunile".

Problema asigurării și menținerii păcii pe pămînt se pune astăzi cu deosebită acuitate, deoarece în ultima vreme situația internațională s-a înrăutățit considerabil, datorită intensificării politicii imperialiste de forță și dictat, a politicii de dominație și amestec în treburile interne ale altor state, accentuării tendințelor de reîmpărțire a sferelor de influență, cît și a agravării fenomenelor crizei economice mondiale. Acumularea unor probleme internaționale complexe, nesoluționarea unor conflicte și apariția altora noi, continuarea cursei înarmărilor au dus la creșterea încordării și pericolului unor noi confruntări militare.

Dar, așa cum se sublinia la Congresul al XII-lea al partidului, în lume există în prezent forțe care, acționînd unite, pot împiedica războiul, pot asigura o pace trainică în lume. Pacea însă nu vine de la sine, ea se construiește, se făurește prin acțiuni și inițiative concrete. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, viața demonstrează cu putere că masele populare, popoarele au rolul determinant în înfăptuirea unei noi politici internaționale. De aceea, se impune intensificarea colaborării și solidarității internaționale cu toate forțele progresiste și antiimperialiste, cu toate popoarele lumii care se pronunță pentru destindere, independență națională și pace. „Avem ferma convingere — spunea secretarul general al partidului — că stă în puterea popoarelor că, acționînd unite, să oprească accentuarea încordării internaționale, să asigure soluționarea pe calea tratativelor politice a problemelor litigioase, să înfăptuiască politica de destindere, pace și colaborare în întreaga lume".

Pentru asigurarea unei păci trainice pe pămînt, de o importanță vitală este înfăptuirea dezarmării. Partidul nostru consideră că interesele fiecărui popor, ale dezvoltării civilizației întregii omeniri cer să se facă totul pentru respingerea fermă a politicii înarmării și promovarea consecventă a politicii de dezarmare. Oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor este sarcina primordială a epocii noastre.

Pacea se construiește

Înarmarea constituie, mai întîi, o uriașă povară pe umerii popoarelor. Dacă în 1908 se cheltuiau, pe întreg globul, 9 miliarde de dolari, în prezent aceste cheltuieli depășesc 450 miliarde de dolari, ceea ce înseamnă 1,1 miliarde de dolari zilnic. În același timp însă stocurile de armament amenință în fiecare secundă pacea lumii, existența însăși a planetei.

În contextul opririi cursei înarmărilor, al promovării politicii de dezarmare, o importanță deosebită o are înfăptuirea dezarmării și securității pe continentul european. După cum s-a subliniat în repetate rînduri, din Europa au pornit cele două conflagrații mondiale și tot în Europa există o situație unică în lume, pe același continent aflîndu-se două grupări militare opuse, care dispun de mari potențiale militare, inclusiv armament nuclear. În concepția românească, în actualele împrejurări internaționale se impune întărirea colaborării între toate statele participante la Conferința de la Helsinki, în vederea pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid, pentru ca aceasta să dea un nou impuls înfăptuirii securității, colaborării, destinderii și păcii în Europa și în întreaga lume.

Construirea păcii presupune, de asemenea, promovarea unei politici de coexistență și colaborare a tuturor statelor lumii, indiferent de orînduirea socială, pe baza principiilor respectării suveranității și independenței naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, dreptului fiecărui popor de a-și făuri singur destinul, fără nici un amestec din afară. Legat de aceasta, trebuie subliniat cu tărie, ca factor hotărîtor în realizarea unei adevărate coexistențe, a păcii înseși, principiul respectării independenței și suveranității statelor. Numai în condițiile respectării independenței naționale, a dezvoltării nestingherite a fiecărei națiuni sînt posibile realizarea unei rodnice colaborări multilaterale și asigurarea unei păci trainice. Asupra independenței naționale nu se pot face nici un fel de concesii, nimănui nu i se poate pretinde să renunțe la independența națională, la libertate.

Totodată, pentru a construi pacea sînt imperios necesare eforturi susținute pentru realizarea solidarității și conlucrării pe plan internațional a tuturor forțelor interesate să contribuie la înlăturarea pericolului unei conflagrații mondiale, să pună capăt politicii de înarmare, politicii de revenire la războiul rece, să asigure triumful politicii de independență națională, de destindere și pace : partidele comuniste, partidele socialiste și social-democrate, alte forțe și curente democratice, fără deosebire de convingeri filozofice și religioase, forțe politice din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cercuri largi ale opiniei publice internaționale.

Pacea se construiește deci în mod concret, luptînd pentru înfăptuirea dezarmării, a securității europene, a coexistenței pașnice și colaborării, a conlucrării între toate forțele interesate în făurirea unei vieți pașnice pe planeta pămînt.

Mondo umano ?

„Arborele Păcii"

La urma urmei, acum, contribuția personală nu constă decît în transcrierea fidelă a unor concluzii de mare importanță ce aparțin unor specialiști. Înainte de asta să deschidem Dicționarul filozofic al lui Voltaire și să citim : „ce importanță mai au pentru mine umanitatea, binefacerea, modestia, sobrietatea, blîndețea, înțelepciunea, mila cînd ochii mei, care se deschid pentru ultima dată, văd orașul în care m-am născut, distrus prin fier și foc și cînd ultimele sunete pe care le mai aud sînt strigătele femeilor și copiilor sfîrșindu-se sub ruine ?" Dar, poate nu de ajuns, poate e prea personal : „Eu Deganawidah și șefii celor cinci națiuni ai Marii Păci / Dezrădăcină azi / Pinul cel mai mare / Și, în groapa astfel creată, / Aruncăm toate armele / de război, / în adîncurile pămîntului, / Adînc, tot mai adînc .. / Aruncăm toate armele / de război / Le îngropăm pentru totdeauna... / Apoi iarăși plantăm copacul... / Atunci va domni Marea Pace" — „Arborele Marii Păci" — poem.

Vreme multă s-a scurs de cînd fiecare din textele de mai sus a văzut lumina tiparului. Dar armele ce au mai făcut între timp ? Pe cît de grea e întrebarea pe atît de simplu e răspunsul la ea : „Azi stocul mondial de arme nucleare «strategice» este deja suficient pentru a distruge de mai multe ori **planeta noastră** (subl. mea) : se apreciază că aceste arme ar avea, împreună, o putere explozivă depășind de 1 (un) milion de ori pe cea a bombei care, la 5 august 1945, a distrus Hiroshima. Ne interesăm azi, deci, de ameliorarea armelor nucleare «tactice». Ultimul proiect cunoscut propune o bombă de neutroni cu puternică radiație dar cu «putere slabă», întrucît aceasta din urmă este doar de circa o kilotonă (echivalentul a 1 000 tone trinitrotoluen)". Care ar fi efectele distrugătoare pe o rază de un kilometru ? „În interiorul unei zone de 490 ha în jurul centrului exploziei mor 50 la sută din mamifere și păsări. Mai aproape de explozie s-ar distruge alte forme de viață : în interiorul a 350 ha cea mai mare parte dintre arbori și plante ; în interiorul unei regiuni de 330 ha cea mai mare parte a reptilelor și vietuitoarelor amfibii ; înăuntrul unei zone de 100 ha cea mai mare parte a insectelor ; în interiorul unei zone de 40 ha cea mai mare parte a microorganismelor, bacteriilor și talatofitelor".

E cert că alte lucruri, poate mai grave, nu se știu pentru că, de regulă, partenerii (vorba vine) în confruntare își mai rezervă și surprize. Care, însă, nu sînt deloc sentimentale, nu ocolesc nimic, nu cruță un sfert din văzduh sau 1/10 din teritoriu, n-au principii mai sfinte decît distrugerea celuilalt, așa încît e greu de crezut că, vreodată, ele vor fi altfel decît sînt concepute. Atunci, cu un asemenea spectru, mereu mai întunecat în față, nu pot decît să-mi reamintesc de vorbele de început și de acea tulburătoare metaforă a arborelui Marii Păci conchizînd — ca și data trecută — că acum, ca întotdeauna și pretutindeni, înțeleptii și înțelepciunea trebuie să aibă primul, următorul ș.a.m.d. pînă la ultimul cuvînt.

DUMITRU CONSTANTIN

Universitatea tăcută

Sala de mese geme de tineri. Trei sute de persoane mănîncă sau flecăresc vesel într-o... tăcere impresionantă. Urechile vizitatorului nu captează decît zgomotul tacîmurilor. O lume ciudată. O lume în care cuvinte sînt gesturile, buze sînt mîinile și corpul întreg se exprimă : lumea surzilor.

Gallaudet College, la doi pași de Casa Albă. 40 de hectare înverzite pe care sînt „plantate" edificiile unei școli, unui gimnaziu și unei universități. Cu toate acareturile necesare singurului campus universitar de acest fel din lume.

Cu cîteva zeci de ani în urmă, în Europa, surzilor li s-a interzis limbajul gesturilor, cu scopul de a-i deprinde să vorbească. Verbul a devenit țelul suprem al acestei reeducări. Singură, peste Atlantic, bătrîna instituție Gallaudet admite ceea ce ceilalți, pretutindeni, consideră drept sacrilegiu — gestul. „Adevăratul limbaj al semnelor, explica William Stockoe, director al centrului de cercetări al institutului și autor al unui dicționar Ameslan cu 3 000 de semne, nu are nimic de-a face cu diferitele sisteme gestice calchiate pe limba vorbită. Aceasta este dactilologia unde fiecare literă a alfabetului este reprezentată de o anumită poziție a mîinii. «Cued Speech» care se practică la Gallaudet înseamnă aproximativ «limbaj sugerat» și este o metodă simplificată destinată susținerii lecturii buzelor. În fond, este vorba de traducerea cuvintelor în gesturi după structura limbii vorbite". Ca toate limbile, cea a semnelor evoluează, se îmbogățește. Numeroase semne seamănă cu cele folosite de toți ceilalți cu auzul normal : un deget răsucit la tîmplă înseamnă dezaxare, degetul mare frecat de arătător — bani, degetul mare în dreptul gurii — sete etc. „Există însă semne intraductibile în cuvinte, în vreme ce toate cuvintele se pot exprima în gesturi. Noi putem vorbi de la distanță, sau separați de un geam gros", glumea un student.

În S.U.A., ne informează revista franceză „L'Express", este în curs de înțelegere faptul că surzii formează o minoritate cu revendicări legitime. „Și ce minoritate, exclama Gilbert Delgado, responsabilul Centrului internațional al surzilor de la Gallaudet, două milioane de surzi totali în S.U.A. Azi, Asociația națională a surzilor americani cu cei 20 000 de membri activi acționează asupra Congresului ca un grup de presiune. Ea utilizează Legea asupra reabilitării care interzice toate discriminările fondate pe un handicap. Această hărțuială a început să dea roade. Sînt acum 4 000 de interpreți ai limbii americane a semnelor (Ameslan). Canalele TV oferă tot mai multe programe subtitrate. S-au realizat adaptoare care, montate la orice aparat de televiziune, fac să apară imaginea textului vorbit. 16 universități au înființat cursuri pentru surzi", a încheiat Gilbert Delgado. „Trebuie să se termine cu stereotipul care asimilează surditatea cu debilitatea", aprecia Virginia Beach, studentă în psihologie.

Da, să fii privat pe viață de lumea sunetelor, să nu poți auzi primul cuvînt al copilului tău, muzica, orice fel de muzică sau pur și simplu claxoanele automobilelor într-un carambolaj este un handicap dureros și aparent insurmontabil. Dar nu o debilitate, asta nu ! Intram, în vara anului trecut, într-o școală, pe undeva prin centrul Bucureștiului. Și-am auzit, în liniștea unei după-amieze arzătoare, sunetele inconfundabile ale Rapsodiei I de George Enescu. Curios, am deschis ușa din spatele căreia răzbătea muzica. Mai mulți copii dansau. În lumina roșietică a soarelui amurgind, îmi părea că asist la o plutire de păsări. Nici un alt sunet, decît cel foșnit, al pașilor pe parchet, nu tulbura atmosfera. Am aflat apoi, după ce discul s-a terminat. Am văzut de faot felul în care-și vorbeau copiii. Prin gesturi, prin citit pe buze, prin cuvinte pronunțate greu, cu o voce guturală. Copii cu întîrzieri de auz, hipoacuzici. Handicapați ? Nu, ei se străduiau să învețe să perceapă muzica, s-o iubească.

...La Gallaudet College, în sala de spectacole, zeci de actori — nu mimi ! — evoluează într-un joc tăcut, în care doar trupurile vorbesc în limbajul unei învăluitoare poezii. Un limbaj grație căruia Shakespeare sau O'Neill, Goldoni sau Dürrenmatt se pot lipsi de savoarea cuvîntului rostit. Spectatorului îi ajunge generoasa universalitate a gestului împlinit de actor, într-un fascinant efort de comunicare.

IOAN ROȘCA ■

(Din „Aurora" — U.R.S.S.)

Protejare sau nedreptățire?

Biroul Internațional al Muncii (B.I.M.), care își are sediul la Geneva, a avut curiozitatea să se ocupe și de antrenarea, în perioada postbelică, a femeilor în activități productive (economice). Rezultatele cercetării întreprinse, date recent publicității într-un raport, pot fi apreciate ca spectaculoase : în decurs de un sfert de veac, numărul femeilor care lucrează în economie a crescut cu aproape 70 la sută. Dacă în 1950 erau ocupate în activități economice 344 milioane de femei, în 1975 numărul lor era de 576 milioane ; la sfîrșitul următorului sfert de secol, adică în anul 2000, acest număr ar urma să se ridice la 900 milioane. Mai aflăm, din același raport al B.I.M., că cele 576 milioane de femei angajate în munci productive reprezentau peste o treime din forța de muncă a planetei. Toate acestea evidențiază o realitate incontestabilă : creșterea continuă a rolului femeii în viața societății, participarea ei tot mai activă și tot mai largă la procesul făuririi bunurilor materiale. În mod corespunzător, sporește din ce în ce mai mult și participarea femeilor la viața politică și socială.

Pe de altă parte însă, oricît ar părea de surprinzător, în mai multe țări ale lumii — și nu este vorba doar de țări slab dezvoltate —, problema egalității dintre bărbați și femei în domeniul utilizării forței lor de muncă nu este încă în totul și definitiv rezolvată. Contrar tendințelor pe plan mondial, la care ne-am referit mai sus, și în ciuda vechimii mai mult decît seculare a mișcării pentru drepturile femeii, sînt și astăzi susținători ai inegalității acesteia cu bărbatul. În linii mari, pledoaria se face astfel : drepturile egale presupun și obligații egale. Dar pot, oare, femeile îndeplini aceleași munci ca și bărbații ? Nu, răspund partizanii inegalității. Dacă intelectualicește egalitatea deplină se poate realiza, cînd e vorba de posibilitățile fizice și de rolul social, lucrurile se schimbă. Structura biologică a femeilor le impune anumite limite. Femeile sînt mai fragile, mai delicate și, prin urmare, nu pot fi puse să efectueze munci grele, cum ar fi, de pildă, spartul asfaltului cu aparate cu aer comprimat sau căratul bușteanilor în pădure ; aceste treburi să le facă bărbații, iar jumătățile lor să se ocupe de cele mai ușoare. Altfel spus, ar fi vorba de un fel de diviziune naturală a muncii, cu scopul de a proteja femeia. Lar această protejare se plătește. Cum se plătește ? Prin diminuarea drepturilor. Obligațiile femeilor fiind, în scopul protejării lor, mai mici, și drepturile de care se bucură, ajustate după obligații, vor trebui să fie, în mod corespunzător, mai reduse.

Concepția de mai sus nu se oglindește aproape deloc pe plan legislativ. Potrivit studiului Biroului Internațional al Muncii, citat anterior, convențiile sau reglementările în vigoare nu mai includ — cu foarte puține excepții — prevederi discriminatorii la adresa femeilor. Analiza realităților demonstrează însă că, în multe țări, femeile nu beneficiază încă de egalitate cu bărbații în domeniul utilizării forței de muncă.

Una din formele concrete de manifestare a inegalității este remunerarea mai redusă a femeilor. Astfel, în Statele Unite, cu toate că numărul femeilor care muncesc a crescut substanțial — potrivit unui recent tablou statistic publicat de Oficiul de recensămînt din S.U.A., în prezent, pentru prima dată în istoria acestei țări, mai mult de jumătate din totalul femeilor de peste 16 ani sînt în cîmpul muncii —, diferența dintre cîștigurile bărbaților și cele ale femeilor nu s-a erodat deloc. În documentul citat se subliniază că deși femeile au înregistrat progrese în stabilirea unui statut de egalitate cu bărbații, diferențele dintre veniturile bărbaților și cele ale femeilor „rămîn substanțiale". Astfel, începînd din 1977, media cîștigurilor realizate de o femeie a fost de numai 59 la sută din media cîștigurilor realizate de un bărbat. Continuă, de asemenea, să existe discriminări în ceea ce privește angajarea și promovarea femeilor în diferite munci.

O altă înfățișare a inegalității este prioritatea la angajare a bărbaților față de femei. Ca urmare, șomajul în rîndurile femeilor este, proporțional, mai ridicat. Așa stau lucrurile în Franța. Potrivit ziarului „Le Monde", șomajul în rîndul femeilor s-a agravat continuu. Iată dinamica procentelor șomajului feminin (față de șomajul luat în întregime), pe ultimii ani : 1974 — 49,1 ; 1975 — 50,2 ; 1976 — 53,1 ; 1979 — 54,5. În cifre absolute, aceasta înseamnă că de la aproximativ 350 000 de cereri nesatisfăcute primite din partea femeilor în 1974, s-a ajuns, în 1979, la peste 850 000.

Inegalitățile dintre bărbați și femei legate de folosirea forței lor de muncă nu pot fi justificate prin teza „protejării". Dacă, într-adevăr, acesta este scopul urmărit, grija pentru fragilitatea feminină ar trebui să se manifeste prin încadrarea în munci mai potrivite, dar fără diminuarea drepturilor femeilor, și în primul rînd al aceluia referitor la remunerarea egală cu a bărbaților. Altfel, așa-numita protejare nu este decît nedreptățire.

D. NICOARĂ ■

Ochii și urechile lumii

Poezie

„Mor, nu acuz pe nimeni. Și, mai ales,
nu mă birfiți. Defunctul avea oroare de
birfă". Au trecut 50 de ani de cînd
Maiakovski a lăsat acest bilet pe
masa sa de lucru. N-ați observat
că au trecut 50 de ani, de ce ?
Eu nu cer socoteală. Toate socotelile
poeților sînt greșite. Niciodată însă
întrebările lor : șuierul rachetelor
cosmice în jurul pămîntului
să fie mai aprig decît șuierul
unui glonț care se învîrtește
perpetuu în jurul unui cap
de poet ? Ce se învîrtește în
jurul unui cap de poet nu e
tot una cu ce se învîrtește în jurul
tuturor capetelor terestre ? Ce trece
prin capul unui poet nu trece
prin capul fiecărui cititor ? Bine,
da, știu, nu, nu trece. Și-atunci
cum puteți trăi fără poeți ? De ce
vă e mai ușor să-i birfiți decît
să-i știți pe dinafară ? Poeții
nu-s inocenți. Dar ei n-au cerut
niciodată camere de gazare,
moartea cailor, bombardiere
și plutoane de execuție.
Nu ei le-au inventat. Ei au
înnebunit la gîndul că nu ei
au inventat trandafirul. Alții au
inventat sîrma ghimpată și glonțul,
Maiakovski ducea iubitei doi morcovi
drept buchet de garoafe. Bacovia,
pustnic, credea în ziua asta, solară,
de I Mai. Nici un oropsit al soartei
nu se poate scula din somnu-i de
moarte, dacă nu are în el un poet
care să strige plutoanelor de execuție
înșirate de-a lungul atîtor ziduri
ale plîngerii și ale comunarzilor :
Nu trageți !

RADU COSAȘU ■

Desen de ȘTEFAN POPA ■

Cartea străină

Jean-Paul Sartre, nemuritorul

Cînd am aflat că autorul romanului **Greața** (1938) a murit în 16 aprilie 1380, mi-am spus că J.. P. Sartre a intrat de multă vreme într-o **existență postumă**, pregătită meticulos, la care asista cu o vădită plăcere. De aceea, **moartea-accident** l-a găsit definitiv **situat** în conștiința celor mai mulți dintre cititorii săi. Proiectată în cărți, **existența** sa ca **obiect**, determinată de moarte, l-a transformat pe cunoscutul filozof într-o **conștiință latentă**, veșnică, gata să capete viață prin fiecare nou contact cu o altă conștiință.

Și dacă în scrierile sale filozofice și literare, modul de-a gîndi și de-a fi al lui J. P. Sartre s-a configurat în cele mai variate ipostaze, în **Cuvintele** (1964), autorul se supune unui proces de psihanaliză existențială, exercitat asupra sa de el însuși. Moartea, mărturisea el, este pentru mine un vertij, fiindcă nu-mi plăcea să trăiesc. De aceea îi producea o permanentă stare de teroare. Dar speriat de **moarte**, scriitorul a identificat-o cu **gloria**, făcînd astfel din aceasta propriul său destin. **„Hazardul m-a făcut om, generozitatea mă va face carte".** Din această cauză, J. P. Sartre nu a ezitat să-și prevină cititorii asupra sensului existenței sale și, pe această cale, să intre foarte de timpuriu în contact cu viața sa postumă. **„Nu voi scrie pentru plăcerea de-a scrie, ci pentru a tăia acest corp al gloriei în cuvinte".**

Și cînd în 1955, scriitorul francez împlinise cinci decenii de existență, își privea opera imensă ca un corpus de obiecte, care îi legitimau dreptul de intrare în eternitate. **„Eu : douăzeci și cinci de tomuri, optsprezece mii de pagini de text, trei suite de gravuri, printre care și portretul autorului".** J. P. Sartre ajunsese în această perioadă la convingerea că este **nemuritor**. Ginditorul ateu care repetase adeseori cunoscuta propoziție, **Dumnezeu este mort**, era convins că va rămîne în conștiința oamenilor prin operele sale.

El ieșise definitiv din starea de angoasă existențială, declanșată de convingerea că **omul este un proiect spre moarte**, stăpînit de încrederea că prin lectura fiecărei cărți predate lumii pentru a-și face propriul destin, scriitorul renaște, devine un om care vorbește și gîndește și care învinge astfel însăși inerția materiei.

Orgoliul lui J. P. Sartre de-a se declara nemuritor cu anticipație a însemnat însă un imens travaliu, situat sub o superbă deviză activă : **Nulla dies sine linea.** Dar ar fi o eroare să se creadă că ginditorul francez a ajuns la un gen ciudat și maladiv de **filozofie elitară** din care să rezulte că numai unor inși dăruiți cu talent le este rezervat dreptul la nemurire. J. P. Sartre a voit să fie **un om printre oameni.** Autorul celebrei opere **Existența și neantul** (1943) nu crede în ideea de destin. El este convins de faptul că **esența nu precede existența.** J. P. Sartre pleacă de la premisa că omul este **„condamnat să fie liber".** Acordîndu-i fiecărui ins șanse egale în existență, cunoscutul filozof afirmă că **„omul este ceea ce el se face".** Condamnarea la libertate presupune însă o continuă **angajare** în existență. Confruntată mereu cu o altă **situație** care presupune mai multe alternative, ființa umană este investită cu libertatea ipotetică a **opțiunii**, dar și cu **responsabilitatea deciziei** asumate. Alegînd o anumită alternativă, omul se alege pe sine, **se face**, își construiește mereu proiectul de-a fi într-un anume fel. De aceea, J. P. Sartre afirmă tranșant : **„pentru realitatea umană a fi înseamnă a alege ; nimic nu vine dinafară, iar dinăuntru cu atît mai puțin".**

Filozoful-psiholog și moralist distinge însă opțiunea autentică, creatoare, de alegerea falsă, nesinceră, încărcată de lașitate. Atitudinea existențială dictată de criteriul **a fi pentru sine** nu are o tentă individualistă, antisocială. Ea duce spre asigurarea unui cadru activ de libertate, **de împlinire prin faptă.** Cealaltă cale, determinată de principiul **a fi pentru celălalt** însemnează supunerea, trăirea inesponsabilă în anonimat, reducerea existenței la gest, acceptarea lașității, în ultimă instanță.

J. P. Sartre a fost însă un ginditor mult prea lucid pentru a eluda ipoteza că **a vrea, a alege** în mod autentic nu însemnează în mod automat construirea unui **act** care se soldează în mod inevitabil cu **un succes.** El știe că asupra omului, pot acționa determinisme sociale, naționale, sau fiziologice. Examinat din acest unghi de vedere, destinul uman este convertit într-o lecție avertizatoare, adresată tuturor : **„Istoria unei vieți, oricare ar fi ea, este istoria unui eșec".** Un cititor grăbit ar putea scoate dintr-o asemenea afirmație concluzii eronate. J. P. Sartre nu este un spirit nihilist. El știe că în orice existență se poate înregistra un eșec, dar viața este concepută de filozoful francez ca un **proiect spre fapte,** omul făcîndu-se, devenind un ins creator prin însăși **numirea lucrurilor,** înainte de încremenirea sa prin moarte.

Opera lui Sartre este un **apel** permanent adresat umanității. **Conștiința pozițională** a scriitorului enunță **mesaje,** destinate ca prin actul de lectură să declanșeze alte **conștiințe poziționale.** Sartre privește literatura ca o acțiune care face istoria.

J. P. Sartre este un apologet al **libertății** și al **acțiunii.** El nu canonizează nimic cu **anticipare, nu prefixează.** De aceea, omul poate fi **prizonierul** faptelor sale, **conștiință poziționlă** care și le asumă sau **aparență,** trădată de **privirea** celorlalți.

Condamnîndu-se la **„nemurire"**, J. P. Sartre știa că este un fel de semnalizator multiplu, situat la o mare încrucișare de drumuri. Semnalizatorul le indică, dar alegerea este și rămîne liberă.

El a murit însă cu ideea puțin consolatoare că, dacă literatura nu **salvează pe nimeni** și nu se **justifică,** în raport cu alte forțe, ea este un **produs al omului.** Astăzi știm că opera lui Sartre nu-l justifică doar pe el însuși ca mod de-a fi. Ea legitimează accesul său la postumitate.

ROMUL MUNTEANU ■

Turneul dedicat forumului tineretii în județul Vîlcea

Cronica (392, 393, 394)

Cu o trupă de elită, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de **C.C. al U.T.C.** și revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, s-a deplasat în zilele de 26, 27, 28 aprilie în județul Vîlcea. La puțin timp de la terminarea unui lung turneu în Moldova, membrii **Cenaclului** au pornit din nou la drum — ce-i drept, de această dată la numai vreo 200 de km. de București, și numai pentru 3 zile — convinși fiind că arta epocii noastre nu trebuie să-și aștepte spectatorii, cu orgoliu și indiferență, mulțumită de ea însăși ci trebuie să-i caute acolo unde aceștia muncesc și trăiesc, să-i invite s-o cunoască. La Rîmnicu Vîlcea, la Horezu, la Drăgășani, manifestările **Cenaclului Flacăra** s-au desfășurat într-o ambianță sărbătorească — cum trebuie să se întîmple cu toate acțiile de cultură adevărată —, într-un climat de vibrant patriotism revoluționar, fapt datorat atît admirabilului public tînăr de pe meleagurile vîlcene, cît și sprijinului aparte pe care activiștii organizației revoluționare de tineret l-au primit din partea Comitetului județean, a comitetelor municipale și orășenești de partid, în organizarea acestor acțiuni cu puternică și recunoscută rezonanță educativă.

Grija cu care s-a vegheat la desfășurarea în cît mai bune condiții a întîmplărilor literar-artistice demonstrează înțelepciunea cu care e privit în județ destinul tinerei generații ale cărei năzuințe sînt știute și respectate cu dragoste părintească. A fost deci firesc ca membrii **Cenaclului**, să adreseze, evident și în numele tinerilor spectatori, cuvenitele mulțumiri pentru modul plăcut în care autoritățile locale de partid și de stat au fost și cu acest prilej alături de tineri, împreună cu ei.

Organizate în cinstea Forumului tineretului, manifestările au fost o adevărată expresie a ceea ce înseamnă tinerețe revoluționară la noi. Cîntecele interpretate, poeziile rostite pe scenă și reluate de întregul public au schițat în mod convingător o hartă a aspirațiilor tinerilor din România, au dezvăluit bogăția lor sufletească. Întîmplările literar-artistice ale **Cenaclului Flacăra** au demonstrat încă o dată că nimic din realitate nu-i poate fi străin omului tînăr de la noi, că el chestionează mereu viața cu luciditate și curaj, nefiind mulțumit de răspunsurile comode, de șabloane. Aceasta e o consecință a faptului că tînăra generație e crescută în spiritul revoluționar promovat de Partidul Comunist Român, de cîrmaciul destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cîntecele și poeziile au evidențiat, de pildă, dragostea de țară, fierbintele patriotism — **Trăiască România !, Oltule, Ardeal, O singură Putnă, Roata, Cîntec între apele țării.** Spiritul revoluționar a fost pregnant evidențiat în piese ca **Un punct de vedere.** Despre „sănătatea pămîntului" au vorbit **Vînare de vînt, Antirăzboinică, Amiaza, Pămîntul deocamdată, Ploaia care va veni,** ca dealtfel și poezia **Manifest pentru sănătatea pămîntului.** Tinerii de pe scenă și cei din sală au mai cîntat și dragostea — **Fericire de împrumut, Ecou de romanță, Fără petale, Decembre, Hanul lui Manuc,** dreptul la vis — **Făt-Frumos,** sau regretul pentru trecerea anilor — **Arsura.** Nu au lipsit nici momentele de bună dispoziție provocate de cîteva secvențe comice. Numai această succintă trecere în revistă a cîtorva din piesele aflate în repertoriul membrilor **Cenaclului** reliefează diversitatea și complexitatea atitudinilor umane surprinse de artă lor. La impresia de diversitate contribuie și varietatea de stiluri interpretative ale celor din **Cenaclu,** o condiție obligatorie a prezenței lor în acest ansamblu.

Am repetat adeseori că reprezentațiile **Cenaclului** sînt niște întîmplări literar-artistice, care nu se derulează potrivit unor scheme rigide. Trebuie să o spunem că și aceste trei spectacole ale **Cenaclului** au ilustrat în chip elocvent această idee. Să vedem însă cum au făcut-o de fiecare dată.

Rîmnicu Vîlcea — 26 aprilie, ora 18

Toate s-ar fi desfășurat poate sub semnul obișnuitului, ca la un spectacol oarecare. Cîntăreții își prezentau recitalurile respective, actorii recitau sau executau numere de pantomimă. Dar n-a fost scris nici de această dată ca lucrurile să rămînă sub tutela previzibilului. La ora 21,25, la televizor era prezentată o emisiune de un mare interes — **Manifest pentru sănătatea pămîntului,** realizată de poetul Adrian Păunescu. La sugestia publicului și pentru a nu întrerupe desfășurarea întîmplării literar-artistice — mai ales că atmosfera era excepțională — organizatorii au adus în sală cîteva televizoare pentru ca emisiunea să fie urmărită de toți cei prezenți, mai ales că ea era realizată cu ajutorul membrilor **Cenaclului.** Timp de 25 de minute cei peste 600 de spectatori au făcut cunoștință cu o meditație susținută cu mijloacele cele mai directe și totuși cele mai profunde, mai rafinate ale artei. **Manifest pentru sănătatea pămîntului** a fost literalmente o emisiune urmărită cu sufletul la gură de cei din sală, care au avut prilejul să vadă imagini de coșmar ale unei planete care oricînd și-ar putea pierde toate cuceririle civilizației dacă s-ar ajunge la o conflagrație mondială, într-un veac în care „puține lucruri au rămas civile". Victor Socaciu, Valeriu Sterian, poetul Adrian Păunescu, corul de copii „Voces primavera" au reușit, pe parcursul unei emisiuni, concentrate pînă la esență, să arate ce înseamnă o conștiință trează în „acest veac ploios și militar", să spună lumii cu mijloacele artei crezul nostru de pace și înțelegere între popoare, crez pentru care militează fără ostenire partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. O emisiune construită ca un avertisment, de o mare încărcătură emoțională, **Manifest pentru sănătatea pămîntului** ne-a îndemnat să nu abdicăm nici o clipă de la luciditate și veghe atunci cînd e vorba de condiția umană pe o planetă pîndită de atîtea pericole :

Aplauzele — ca la scenele cele mai frumoase ale unui film — din timpul transmiterii emisiunii au confirmat că ea și-a atins scopul.

Un cuvînt bun se cuvine și echipei de la televiziune care a realizat-o : Dan Necșulea — regia, Constantin Chelba — imaginea, Cristina Brătescu — montajul.

După terminarea emisiunii, reprezentația **Cenaclului** a continuat în nota ei obișnuită.

Horezu — 27 aprilie, ora 11

Un public format mai mult din elevi — aproape 400 —, care nu aveau ore dimineața a fost prezent la Casa de cultură din Horezu într-o frumoasă duminică de primăvară în care întreaga țară lucra. Membrii **Cenaclului** au petrecut în compania lor mai mult de 2 ore și jumătate. A fost o întîmplare literar-artistică care n-a cuprins în ea nimic senzațional. Dar tocmai acest lucru, în ansamblul tuturor întîmplărilor literar-artistice ale **Cenaclului,** pare senzațional.

Drăgășani — 28 aprilie, ora 17

În Casa de cultură din localitate au fost de față la această reprezentație a **Cenaclului Flacăra** peste 450 de spectatori — dintre care unii, nemaifiind locuri în sală, au fost invitați pe scenă. Înconjurați din toate părțile numai de prieteni, membrii **Cenaclului** s-au simțit atît de bine încît și-au adus aminte că aici a fost lansat cîntecul **Pămîntul deocamdată.** O adevărată emulație s-a stîrnit printre ei astfel încît — din nou, în chip uluitor — au fost lansate cîteva noi cîntece, unele dintre ele finisate chiar în localitate. Mai rămîne de semnalat de la acest spectacol care a durat aproximativ 5 ore și faptul că unul din cîntecele îndrăgite ale **Cenaclului — Cîntec pentru Charlie Chaplin —** a fost înregistrat de o echipă a televiziunii ca o recompensă pentru publicul din Drăgășani, atît de dornic de a participa la un act artistic.

Tîrziu, la miezul nopții, în timp ce autocarul care transporta pe membrii **Cenaclului** se îndrepta spre București, la radio se transmitea cîntecul **De ce ?** al unui alt membru al **Cenaclului, Vasile Șeicaru.** Tuturor acestor reprezentanți ai poeziei și muzicii tinere de la noi li s-a părut firesc ca pe drum să-i însoțească tot un cîntec al unui reprezentant al tinerei generații, cîntec pe care l-au recunoscut cu bucurie, ca pe o confirmare a faptului că arta lor a izbutit să se afirme pe deplin și să intereseze o întreagă țară.

Turneul pe scurt

În sfîrșit, vremea a ținut și cu cenacliștii. Pretutindeni unde au fost ei au avut parte doar de timp frumos. Au participat la acest turneu Zoia Alecu, Nicu Alifanțis, Eugen Cristea, Constantin Dragomir, Gheorghe Gheorghiu, Grupul folk „T", Adrian Ivanițchi, Sorin Minghiat, Maria Nagy, Victor Socaciu, Mihail Stan, Doru Stănculescu, Valeriu Sterian, Mircea Vintilă ● Au mai apărut pe scenă și doi cîntăreți din Vîlcea — Laurențiu Mărgineanu și Daniela Cosma ● S-a cîntat pe versuri și s-a recitat din creația lui William Shakespeare, George Coșbuc, Tudor Arghezi, George Bacovia, Constant Tonegaru, Radu Stanca precum și din poeziile semnate de Geo Bogza, Daniela Crăsnaru, Vasile Smărăndescu, Constantin Sălăreanu, Adrian Păunescu, Adrian Popescu, Dumitru Popescu, Marin Sorescu, Aurel Șorobetea ● Mircea Vintilă a lansat cîntecul **Bau-Bau,** Nicu Alifantis cîntecul **Caii,** Adrian Ivanițchi un **Cîntec de dragoste,** Valeriu Sterian cîntecul **Filozofie despre nimic** ● Cel mai mare succes de public continuă să-l aibă **Cîntec pentru Charlie Chaplin.**

GEORGE ARION ■
Fotografii de GH. AMUZA ■

Iată o parte din publicul entuziast de la Drăgășani

O dimineață de primăvară printre tinerii din Horezu

Victor Socaciu și ceilalți membri ai Cenaclului interpretează împreună cu publicul Cîntec pentru Charlie Chaplin. Eugen Cristea ni-l reamintește pe marele actor așa cum ne-a apărut el în filmul Dictatorul

Flacăra Redacția · București Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Secția social-politică (N. Gr. Mărășanu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu) – 1 623 ; Secția știință-învățămînt (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nițescu) – 1 606 ; Secția reportaj, scrisori, probleme cetățenești (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Margo Nedelea, Mihai Pelin) – 1 618, 1 787, 1 617 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) – 16 19 ; Secția fotoreportaj – 15 95 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 1 782 ; Administrație :17 78 82 și 17 60 10 – interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 1 511) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef – 17 60 10 interior 1 822 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export-Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

„...Prima cerință este aceea de a fi și de a rămîne revoluționari, de a lupta cu hotărîre împotriva a tot ce este vechi și perimat în toate sectoarele, inclusiv în domeniul conștiinței, și de a acționa neabătut pentru promovarea noului, a spiritului revoluționar în întreaga viață socială"

iată unul din minunatele îndemnuri adresate - tinerilor, și nu numai lor, de secretarul general al partidului, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, la FORUMUL TINEREI GENERAȚII A ROMÂNIEI

8 mai 1921 — 8 mai 1980

PARTIDUL, centrul vital al națiunii

Se împlinesc în acest anotimp al redeșteptării națiunii la un nou ciclu de dăinuire, la 8 mai, 59 de ani de la crearea Partidului Comunist Român. Tulburător reper al redeșteptării noastre naționale, al libertății sociale și al independenței ! Căci numai în numele acestor aspirații umane, al atîtor idealuri care ne-au conferit demnitate, a curs sîngele eroicei noastre clase muncitoare, al înaintașilor noștri. Actul istoric epocal, de înființare a partidului, este urmare firească a mișcării revoluționare muncitorești din țara noastră, urmare a uriașului val de greve și demonstrații, culminînd cu greva generală din octombrie 1920. Toate aceste mișcări, frămîntări sociale dovedesc capacitatea de luptă a clasei muncitoare din România, necesitatea imperioasă a unui partid revoluționar. Înființat la 8 mai 1921, Partidul Comunist Român a devenit continuatorul vechilor tradiții revoluționare ale poporului, ale mișcării muncitorești, iar membrii săi, comuniștii, s-au călit și jertfit în grele și îndelungate lupte de clasă. Preluînd, după eliberarea noastră socială și națională, destinele țării, partidul revoluționar al clasei muncitoare a asigurat conducerea unitară a tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, unirea eforturilor clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a idealurilor noastre de dreptate, de progres, de pace, într-un cuvînt pentru înfăptuirea Programului de luptă și de muncă al partidului. Niciodată, în lunga și zbuciumata sa istorie, România nu a cunoscut o mai înfloritoare epocă decît aceasta în care rolul de conducere a societății i-a revenit Partidului Comunist Român. **„Este limpede pentru oricine — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres al partidului — că marile succese obținute de România socialistă sînt nemijlocit legate de uriașa activitate politică și organizatorică desfășurată de partidul nostru, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de forță**

(Continuare în pag. 11)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Liniște limpede la Grivița, un sat ce nemurește redutele independenței

Nu pe drumul de costișă ce duce spre Vaslui, ci dinspre Bîrlad spre Grivița, pe drumul ce duce spre Galați, într-una din primele zile de adevărată primăvară din acest an. Autobuzul a oprit în mijlocul satului, în dreptul primăriei. În fața primăriei, școala. În curtea școlii, copiii, jucîndu-se, monumentul ridicat în cinstea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, un alt monument, mai mic, ridicat în amintirea fiilor satului ce s-au jertfit în luptele împotriva fascismului, iar în apropiere un al treilea monument pe care comuna, recunoscătoare, l-a dedicat celor ce au udat cu sîngele lor tranșeele de la Mărășești și Oituz.

Ci eu purtam în buzunar, aproape de inimă, la propriu și la figurat, o fotografie care îl înfățișa pe unul dintre primii locuitori ai satului Grivița, Fudor Foader Dodan, soldat, Regimentul 7 infanterie, decorat cu Crucea trecerii Dunării, Apărător al Independenței, Comemorativa Rusă 1877—1878 și Medalia jubiliară 40 de

(Continuare în pagina 13)

VICTOR NIȚĂ ■

Zile de Mai, luminoase, lespede albă pe care am pus pașii viitorului

8 mai 1980 a fost o zi de primăvară deplină, o zi sărbătorească de primăvară triumfală, cînd peste oraș s-a întins încă de la primele ore ale dimineții lumina, ca de mătase albă, a soarelui iar zeci de mii de tineri bucureșteni s-au îndreptat către parcul al cărui constructori chiar ei au fost și de aceea și poartă numele lor, Parcul Tineretului, pentru a întîmpina cu căldura și dragostea care se cuvin unui părinte și prieten apropiat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii Socialiste România, care în deschiderea forumului tinerei generații, în prezența a mii de tineri aflați în Sala sporturilor și culturii ca reprezentanți ai tineretului din țara întreagă, a rostit o amplă și importantă cuvîntare ce avea să fie urmărită cu entuziaste manifestări de adeziune, cu prețuirea cu care tinerii noștri au arătat că știu întotdeauna să o acorde unui cuvînt bun și înțelept, cald și apropiat inimii lor, sentimentelor și convingerilor lor făurite la școala educației comuniste și patriotice.

Prin larg ecou stîrnit în simțirea și conștiința participanților la acest mare forum al tinerilor țării, în rîndurile tuturor tinerilor care, rămași la vetrele lor de muncă, au urmărit desfășurarea lucrărilor forumului organizațiilor lor revoluționare — Congresul al XI-lea al Uniunii Tineretului Comunist, Conferința a XII-a a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și cea de-a IV-a Conferință Națională a Organizației Pionierilor — cuvîntarea rostită cu acest prilej de către tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă un moment de referință, cu profunde și rodnice implicații în întreaga activitate de formare și educare a tineretului în spiritul înaltelor valori și principii care stau la temelia societății noastre socialiste. Subliniind, într-o viziune umanistă și într-o perspectivă de strîngentă actualitate, identitatea dintre tineretul țării și viitorul țării, dintre tineretul lumii și viitorul lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus astfel în lumină faptul că progresul omenirii este de neconceput fără o preocupare permanentă a societății prezente pentru formarea multilaterală a noilor generații, pentru educarea acestora în conformitate cu cele mai nobile aspirații de pace, libertate, înțelegere și colaborare între oameni și națiuni. Expresie a unei concepții originale, constructive, profund revoluționare cu privire la locul și rolul tineretului în societatea noastră, aceste gînduri izvorăsc dintr-o puternică dragoste de oameni, față de destinele lumii de azi și ale celei viitoare, și ele reprezintă rezultatul unei acțiuni consecvente care s-a manifestat cu putere de-a lungul întregii activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Această concepție s-a născut.

(Continuare în pagina 2)

DUMITRU ELIADE ■

Bărbații tineri

Ca niște livezi înflorite ridicîndu-se din mare
bărbații tineri se revarsă pe cîmpuri
în vreme ce văzduhul greu de mireasme
se sprijină pe aripi mari de vulturi.

Urcă în ierburi puterea pămîntului
ca mii de riuri iuți, amețitoare
către bărbații tineri înveșmîntați
în grele cămăși de sudoare.

Împing orizontul cu răsuflarea
se zbate cîmpia în mîinile lor
ca o pîine zidită de vie-n cuptor.

Și ei ating cu pieptul lor mari cîmpuri
de parcă ar pluti pe valuri
sau pe domoale aripe de vulturi.

MARIN LUPȘANU ■

GETA MERMEZE — Constructori

ZILE DE MAI, LUMINOASE

(Urmare din pag. 1)

în focul luptelor revoluționare, din neistovita putere a unui suflet rămas mereu tînăr de a spera într-o lume mai bună, dintr-o nedimitită încredere în capacitatea omului și în forța lui de creație și de autoperfecționare. Aprecierile secretarului general al partidului în privința contribuției tineretului la propășirea țării constituie, de aceea, o manifestare nemijlocită a încrederii depline de care tineretul se bucură din partea societății, a partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, după cum, lesne de înțeles, tocmai în virtutea acestei încrederi tovarășul Nicolae Ceaușescu adresa generației tinere înflăcărata chemare de a se depăși în permanență pe sine, de a se afirma ca purtătoare a noului, a progresului, în muncă, în viață, în gîndire.

Cetățeni ai țării, cetățeni ai lumii

Cîteva ore după ce, în cuvîntarea rostită la ședința de deschidere a Forumului tinerei generații, tovarășul Nicolae Ceaușescu adresase o chemare patetică și emoționantă, un însuflețitor îndemn cetățenilor celor mai tineri ai României la asumarea de către aceștia, cu responsabilitate și entuziasm neprecupețitor de efort, a destinelor lor de constructori ai socialismului și a destinului comunist al țării, cîteva ore după aceea, așadar, în dupa-amiaza aceleiași zile depline de primăvară, 5 mai a.c., mă aflam în Sala Palatului unde aveau să înceapă, la orele 14, lucrările celui de-al XI-lea Congres al Uniunii Tineretului Comunist. Aici, printre alți delegați la congres, l-am cunoscut pe Nicolae Ivana, comandantul Șantierului național al tineretului de la Canalul Dunăre — Marea Neagră.

Scurt dialog : — Din cîte știu, acesta este cel mai mare șantier național al tineretului. — Într-adevăr. El înseamnă peste 70 de milioane metri cubi excavați și o valoare a investiției de aproximativ 4 miliarde. Zona repartizată nouă se întinde între kilometrii 45—55, între localitățile Basarabi și Cumpăna. — Vă rog să faceți un scurt istoric al acestui șantier. — Șantierul a început în octombrie 1976, pe un tronson experimental de un kilometru. Apoi ne-am extins, rezultatele au fost bune și ni s-au încredințat sarcini mai mari. Pînă în prezent au lucrat, în serii de cîte trei luni, peste 16 000 de elevi și studenți, alături de cei 4 000 tineri muncitori calificați care, aceștia din urmă, muncesc pe tot cuprinsul canalului, de la Cernavodă la Agigea. Ca să revin la brigadieri, voi spune că ei se organizează și se conduc singuri, de bună seamă supravegheați de către cadrele didactice și activiști. Nu e simplu. Șantierul a fost și a rămas o școală de formare a unor caractere puternice. Viața e uneori aspră și munca nu admite subterfugii. După careul de dimineață, brigadierii pleacă în frontul de lucru unde trebuie să execute o lucrare de o anume calitate. Este foarte adevărat că în aceste împrejurări noi se formează acea relație de întrajutorare și de solidaritate a tinerilor la greu. Este acesta unul dintre învățămintele cele mai de seamă ale șantierului. Căci, dacă ar pleca cineva fără să deprindă această învățătură, s-ar face un gol parcă nu numai în șantier dar și în inimă. Încercăm să fim o școală adevărată a spiritului revoluționar, așa cum tovarășul Nicolae Ceaușescu ne îndemna chiar astăzi, în cuvîntarea rostită la deschiderea acestui sfat al tinerilor țării. Și dacă voi spune acum că pentru noi secretarul general al partidului reprezintă un strălucit exemplu de spirit, tinerețe și romantism revoluționar, voi și argumenta : de două ori, cu prilejul unor vizite de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele nostru. În urma acestor vizite, noi am simțit un ajutor concret. Primul : ni s-au asigurat degrabă proiectele pe care nu le aveam la un moment dat și a căror absență întîrzia lucrările. Al doilea : ni s-au repartizat mașini și utilaje corespunzătoare, excavatoare de 8 metri cubi și basculante de 27 și de 40 de tone. Mă gîndeam și la aceste întîmplări ale noastre, ale șantierului, astăzi, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu ne vorbea nouă, tinerilor, despre misiunea și menirea noastră de cetățeni ai țării și, în egală măsură, aș zice, de cetățeni ai lumii.

Tinerii României sînt, numai ei pot fi, viitorul României

Desfășurîndu-se sub semnul generos, de înaltă vibrație comunistă și patriotică, al înfăptuirii istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XII-lea al partidului și împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea cînd României i se înfățișa perspectiva înnoitoare a dezvoltării ei multilaterale, Forumul tinerei generații a dezbătut și aprobat măsuri menite să asigure creșterea contribuției tuturor tinerilor, alături de întregul popor, la înfăptuirea exemplară a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, să dea un puternic impuls perfecționării întregii activități de formare prin muncă și pentru muncă a tuturor tinerilor, cu convingerea că în Programul partidului tinerii României socialiste își regăsesc propriul lor program de acțiune, de autoconstrucție umană, morală și spirituală. Desigur, implicați prin statutul lor demografic în toate categoriile profesionale și exprimîndu-și rolul social în totalitatea faptelor, fenomenelor și relațiilor, ca generație a cărei unitate de conștiință și atitudine se regăsește în diversitatea planurilor și sferelor vieții economico-sociale a țării, tinerii României vor ști să militeze cu consec-

Tinerețea, o vîrstă și, în același timp, o stare de spirit și de faptă

Oricum am judeca lucrurile, întreprinderea „Tehnometal" din Capitală e tînără. La propriu, pentru că a sărbătorit, anul trecut, 3 decenii de la înființare. La figurat, pentru că lucrătorii ei sînt, marea majoritate, tineri. Înainte de a le da cuvîntul, să subliniem că întreprinderea în care muncesc, unitate de frunte a construcțiilor de mașini pentru industria ușoară, a raportat realizarea cincinalului la 18 martie, deci pînă la 1 mai o producție suplimentară de peste 40 de milioane de lei.

„Mai întîi să dăm și apoi să cerem"

— Cum vă numiți ?
— Ion Andreiașu, lăcătuș montator.
— Cîți ani aveți ?
— Dacă m-am născut la 8 noiembrie 1953, atunci e clar, am 27.
— Mai bine zis, veți avea, așa-i ? Copilul dumneavoastră cîți ani are ?
— Copilul meu e băiat și-l cheamă Dragoș. Are un an și două luni. Aș vrea să-l văd mai des, dar nu se poate, știu asta.
— De ce nu se poate ?
— N-am timp. Locuiesc tocmai pe Pantelimon, în partea cealaltă a orașului. Mă scol la 5 și-un sfert, iar după-amiaza, de la 4, sînt la școală, anul V.
— E greu ?
— Nu-l ușor, dar așa am învățat de-acasă, să nu fug de greutăți, să nu aștept la de-a gata. Cînd am plecat la profesională, tata mi-a zis, măi băiete, pune-te pe muncă, numai munca o să te facă om. Îmi place să cred că l-am ascultat, că nu l-am dezamăgit. Pînă la 27 de ani, iată, am realizat destule, mi-am întemeiat o familie, cîștig bine, sînt pe deplin mulțumit, totul datorită muncii. Societatea a făcut și face totul pentru noi, la tineri mă refer, poftiți la mine să-mi vedeți apartamentul, e obligația noastră să răspundem acestei griji prin muncă și seriozitate. Mai întîi să dăm și apoi să cerem.
— Frumos spus. Ce înseamnă asta, concret, pentru colectivul în care lucrați ?
— Îndeplinirea exemplară a sarcinilor.

pe toate liniile. De pildă, în cinstea zilei de 1 Mai și în pregătirea Forumului tinerei generații, întreprinderea noastră a depășit planul de producție cu 5 la sută, economisind totodată, din cîte cunosc, 11 tone de combustibil. În săptămîna care a trecut, oamenii muncii din „Tehnometal", tinerii mai ales, au prestat peste 3 mii de ore de muncă patriotică.
— Unde anume ?
— La noua hală și, după ce timpul s-a îndreptat, la baza nautică de la Străulești, pe care o vom inaugura curînd.
— În altă ordine de idei, aveți mașină ?
— Nu încă, dar e în proiect. Școala de maiștri și „Dacia" sînt în proiect, ceea ce înseamnă că nu vor întîrzia mult. Mă gîndesc chiar să dau la facultate, la T.C.M., întîi să termin liceul. Nu poate exista lucru mai minunat pe lume decît să ai 27 de ani, cîți am eu, și să trăiești într-o țară ca a noastră, liberă, în fruntea căreia muncește tovarășul Nicolae Ceaușescu, oferindu-ne nouă, tuturor, o emoționantă pildă.

„Eu cred că nici un om nu e întreg fără muncă"

— Înțelegem, tovarășă Florica Capan, că ați sărbătorit nu demult 20 de ani și mai înțelegem că alci, la „Tehnometal", lucrați pe mașina de rectificat plan. Greșim ?
— Nu greșiți. Așa-i, lucrez la rectificat plan, Polixenia lucrează la rectificat rotund.
— Cine-i Polixenia ? !
— Polixenia Epure, prietena mea. Deși prietene, între noi e o adevărată întrecere. Și la uzină, și la școală, că amîndouă sîntem la seral, numai că ea stă să termine, iar eu nu-s decît în anul III. La fostul Liceu 25, care e acum al „Tehnometalului".
— În ce constă întrecerea din uzină ?
— Să lucrăm cît mai precis, să respectăm cota, să finisăm ca la carte. Într-un cuvînt, să fim atente contra rebuturilor.
— Și care-i prima ?
— La fel, fără rebuturi. Maistrul Emil Neacșu, la care sîntem, în schimbul 3 la prelucrări mecanice, e mulțumit de amîndouă. Așa și trebuie să fie întrucît, în ceea ce mă privește, mă simt obligată față de colectiv. Aici am învățat meserie, nu pot să-i fac pe oameni de rușine.
— Părinții cu ce se ocupă, tovarășă Capan ?
— Tata e mecanic de locomotivă, iar mama muncitoare.
— Ce vă determinat să intrați în uzină?
— Ce să fac acasă, să tai frunză la cîini ? ! Să umblu pe la cinema ziua-n amiaza mare ? ! M-ar fi omorît tata ! În familia noastră, să știți asta, nimeni n-a trăit cu mîinile în sîn, cum aș fi putut eu să le aduc alor mei o astfel de ocară ? ! Și-apoi, eu cred, cu mintea mea, că nici un om nu e întreg fără muncă. Priviți cum se lucrează la noi, în uzină, și-o să

vă lămuriți. Distracția e distracție, o muzică, un bal, o excursie, ar mai trebui făcut cîte ceva în direcția asta, dar munca e muncă și planul, plan. În privința asta, vă asigur, nu încap jumătăți de măsură, ești băiat, ești fată, sarcina e la fel pentru toată lumea.

„Fără abnegație în tot ce întreprinzi, nu ești tînăr"

— Cîți tineri să fie în „Tehnometal", tovarășe inginer Adrian Bălan ?
— Colegul Andreiașu, care e secretar cu probleme organizatorice în Comitetul U.T.C., zice că 65 la sută din efectiv. El are mania cifrelor, așa trebuie să fie.

venţă, în cadrul organizaţiilor lor revoluţionare, în vederea valorificării superioare a potenţialului creator de care dispun, a rezervelor de pasiune, elan şi entuziasm în slujba cauzei partidului, a socialismului, a patriei, a poporului căruia îi aparţin cu întreaga lor fiinţă. Căci tinerii României sînt, şi numai ei pot fi, viitorul însuşi al României !

La rîndul lor, pionierii, adică muncitorii, ţăranii, tehnicienii, intelectualii de mîine, care îşi vor lua în primire locurile de muncă la confluenţa a două etape hotărîtoare ale înălţării patriei noastre spre culmile progresului şi civilizaţiei — consolidarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerea la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă şi viaţă în ţara noastră — în cadrul celei de-a IV-a Conferinţe Naţionale a organizaţiei lor au dat glas dragostei şi recunoştinţei faţă de Partidul Comunist Român, faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prietenul, părintele şi îndrumătorul cel mai apropiat al tinerei generaţii, exemplu minunat de dăruire revoluţionară, de patriot înflăcărat, de înaltă responsabilitate comunistă faţă de progresul şi înflorirea patriei. Ei, pionierii împreună cu fraţii lor mai mici, şoimii patriei, au simţit întotdeauna că aparţin acestei familii, a lui, prin grija părintească pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu le-a arătat-o de fiecare dată cînd, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, s-a aflat în mijlocul copiilor, vizitînd şcoli şi grădiniţe, participînd, ca oaspeţi dragi, împreună cu ceilalţi tovarăşi din conducerea de partid şi de stat, la marile sărbători ale copilăriei fericite din România socialistă, independentă şi suverană. Impresionante în acest sens au fost şi cuvintele rostite de secretarul general al partidului în deschiderea Forumului tinerei generaţii, cuvinte pe care, cum mărturisea cu emoţie pioniera Mădălina Năstase de la Şcoala generală nr. 2 Tîrgovişte, nu le va uita niciodată : „Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus că se gîndeşte mereu la noi, la copiii ţării, la copiii lumii, şi că e bine ca în lume să fie pace ca noi să putem creşte liniştiţi".

Şi iată acum cuvintele unui alt reprezentant al unei categorii de tineret, studenţimea, a cărei organizaţie revoluţionară, Uniunea Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România, şi-a desfăşurat lucrările în cadrul Forumului tinerei generaţii. Rodica Bujor, studentă la Facultatea de ştiinţe ale naturii din Timişoara : „Mobilizaţi de îndemnurile şi aprecierile secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care s-a aflat în mijlocul nostru la începutul acestui an universitar, ne-am străduit ca rezultatele obţinute la învăţătură, cercetare şi practică, să exprime cît mai fidel recunoştinţa noastră, a tinerilor studioşi — români, maghiari, germani, sîrbi şi de alte naţionalităţi — pentru minunatele condiţii de muncă şi studiu care ne-au fost create. Putem raporta Forumului tinerei generaţii creşterea substanţială a procentului studenţilor promovaţi cu note bune şi foarte bune. A crescut, totodată, contribuţia noastră la elaborarea planurilor unice de integrare ale institutelor şi facultăţilor, sporind numărul studenţilor antrenaţi în activitatea de cercetare. În prezent peste şase mii de studenţi elaborează anual circa două mii de lucrări ştiinţifice aşteptate de economie. Vom acţiona şi mai energic pentru ca strînsa legătură cu producţia să se finalizeze prin proiecte care să fie adoptate şi să-şi dovedească eficienţa în producţie cu maximă rapiditate".

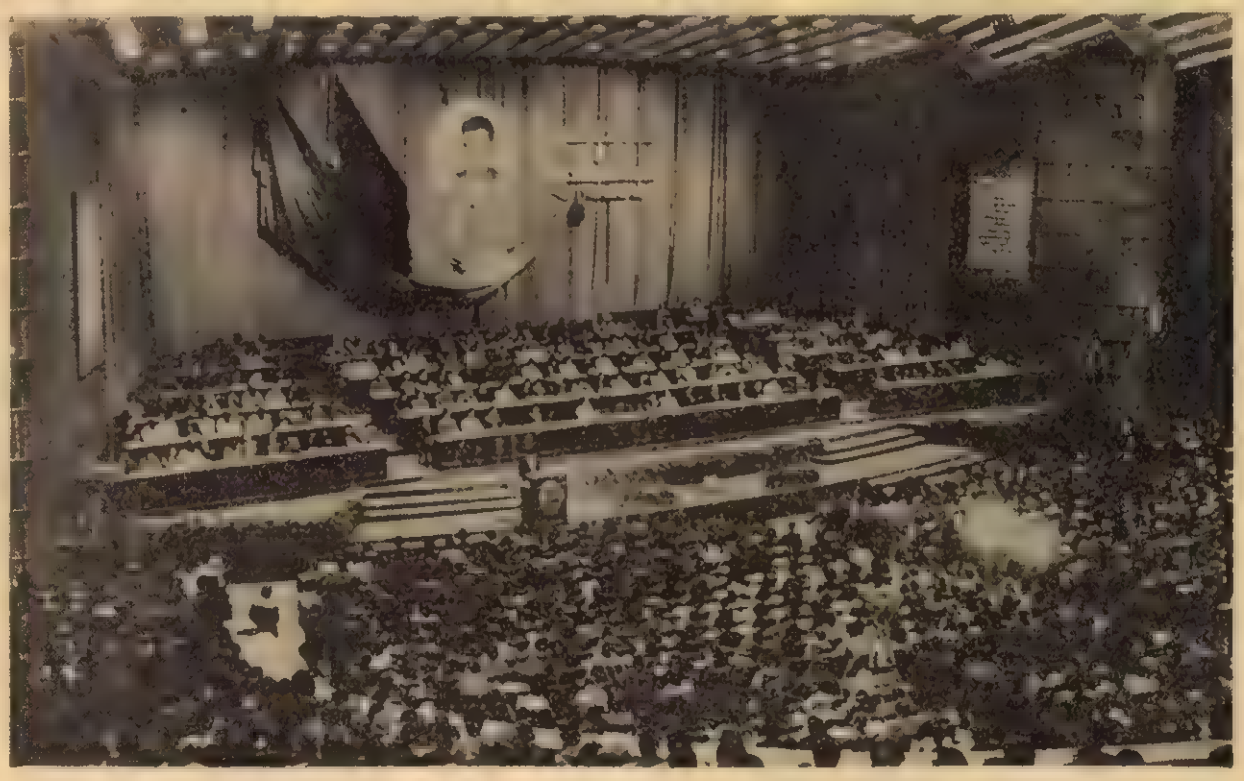

— La 29 de ani, aparţineţi acestui procent, nu-i aşa ?

— Fără discuţie. Tinereţea nu e, aşa cred, doar o vîrstă, ci şi o stare de spirit. Unii pot fi bătrîni la 25 de ani, alţii pot fi tineri la 60, problemă de mentalitate. La deschiderea Forumului tinerei generaţii, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a insistat asupra acestui aspect, iar cuvintele celui mai iubit fiu al poporului mi-au mers, ca totdeauna, la suflet. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea că e complet greşită judecata după care, azi, n-ar mai exista condiţii pentru manifestarea spiritului, a romantismului revoluţionar, arătînd că, dimpotrivă, tot ceea ce trebuie să realizăm în prezent cere tocmai astfel de calităţi.

— Ne puteţi da un exemplu concret din activitatea dumneavoastră ?

— Lucrez la atelierul de proiectare a sculelor, dispozitivelor şi verificatoarelor, unde se dă, ca în multe alte locuri, o luptă susţinută pentru promovarea noului, pentru o calitate superioară. Fără abnegaţie, fără sudoare, fără nopţi albe, o astfel de luptă ar fi, din start, pierdută. Mă ocup, la concret, de problema dispozitivelor din elemente modulare pentru prelucrări pe maşini unelte, tehnologie de vîrf, implicînd mari economii de manoperă şi materiale. Treaba asta mă pasionează din facultate, proiectul meu de diplomă a avut ca temă o cercetare privitoare la blocul de transfer în construcţia de dispozitive, n-am renunţat la ea nici în uzină, deşi ar fi fost, poate, mai simplu să nu mă complic, să rămîn la soluţiile clasice.

— De ce n-aţi rămas la ele ?

— Pentru că nu mi-a fost teamă de greu.

— Altora le e ?

— Tinerilor nu le poate fi teamă de greu. Cei care gîndesc altfel sînt, cum ziceam, bătrîni la 25 de ani, dar numărul lor e, din cîte-mi dau seama, tot mai mic. La „Tehnometal", n-are rost să căutaţi asemenea exemplare, nu veţi găsi !

— Ultima întrebare. Ce vă doriţi în clipa de faţă ?

— Multe. În primul rînd, însă, să fie pace, ca fiul meu, Lucian, să crească liber într-o ţară liberă ca a noastră.

„Pe noi, calitatea ne obsedează"

— Tovarăşe Gelu Niculiţă, sînteţi aşadar turnător formator, ne-am informat corect ?

— De fapt, sînt formator turnător.

— Care-i diferenţa ?

— Meseria mea, pe care am deprins-o la „Aversa", de la nea Vasile Vişan, se cheamă, după nomenclator, cum i-aţi zis, dar nu-i în regulă.

— De ce nu-i în regulă ? !

— Pentru că noi întîi formăm şi apoi turnăm.

— Aha, ne-am lămurit. Cine ziceaţi că e Vasile Vişan ?

— Maistrul care m-a învăţat meserie, la „Aversa", unde am terminat profesionala.

— Cînd s-a întîmplat asta ?

— După militărie, prin '71—72. Ba chiar şi mai tîrziu, de vreme ce am venit la „Tehnometal" în '74, direct de la „Aversa". De ce nu l-am uitat pe nea Vasile ? ! Păi cum să-l uit dacă mi-a pus scaun la cap şi brăţară la mînă ? ! După ce a ieşit la pensie, l-am vizitat, stă pe

Dimitrov colţ cu Ştefan cel Mare, s-a bucurat tare mult.

— Care au fost motivele care v-au determinat să veniţi la „Tehnometal" ?

— M-am tras în cartierul meu, unde am copilărit, în Bucureştii Noi. Am prins, mi-aduc aminte, turnătoria cea veche, în locul căreia s-au mutat sedeveurile. Pe lîngă ea, asta nouă e bijuterie curată.

— Adică ?

— Avem cuptoare electrice şi fonta lese de calitate superioară. Pe noi, la turnătorie, să nu vă mire, calitatea ne obsedează. De ce ne obsedează ? ! Pentru că de ea, de fontă, depinde totul, cum zice şeful echipei în care lucrez, Mitică Popescu. Totul, adică producţia şi, vorbind pe şleau, viaţa noastră. Pentru că, nu-i aşa, ca să trăim mai bine, trebuie să muncim mai bine, să nu ne dăm la lături, să nu tragem pe dreapta. Cine trage pe dreapta, ăla la praful de pe tobă, să fie clar ! La turnătorie, însă, nici nu poate fi discuţie de aşa ceva. În săptămîna record dinaintea lui 1 Mai, secţia a dat 10 la sută peste plan, din care 40 la sută de la echipa din care fac parte.

— Cîţi ani ziceaţi că aveţi ?

— 29.

— Copii ?

— Cum să nu, 2, să-mi trăiască. Mulţumesc frumos.

— Mai e puţin şi se termină programul celor 8 ore, vă simţiţi obosit ?

— Aş minţi dacă aş zice că, după schimb, îmi arde mereu, zi de zi, de plimbare şi de film. Nu-i uşor la şaibă, cum zicem noi, dar nici greu şi-apoi, ca să fiu corect, se cîştigă bine. Numai că unii vor să realizeze totul dintr-o dată, de parcă apartamentul, maşina şi toate celelalte ar pica din copac, zău aşa. Toate cu timpul, pe măsura muncii fiecăruia. Oricum, deşi cu 2 copii, eu am făcut mult mai mult decît a făcut tata, muncitor şi el, lăcătuş la instalaţii, pînă la vîrsta de 29 de ani, asta şi pentru că bătrînul, cînd avea etatea mea de azi, s-a abţinut de la destule, că aşa erau vremurile, cereau sacrificii. N-am uitat, nici copiii mei n-or să uite.

— Altceva, tovarăşe Niculiţă ?

— Să fie sănătate şi pace că, în rest, le dăm noi de capăt greutăţilor, cîte mai sînt.

OVIDIU IOANIŢOAIA

MAREA ADUNARE DIN CAPITALĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, miercuri 30 aprilie a.c., a avut loc marea adunare din Capitală, consacrată zilei de 1 Mai, ziua muncii și solidarității internaționale a celor ce muncesc.

Evenimentul, omagiat sub semnul împlinirii a 90 de ani de la sărbătorirea pentru prima oară în România a acestei zile, s-a desfășurat în atmosfera de puternică însuflețire generată de avîntul cu care clasa muncitoare, întregul nostru popor își mobilizează energiile creatoare pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, oamenii muncii din patria noastră au desfășurat larg întrecerea socialistă dedicată zilei de 1 Mai. Succesele remarcabile obținute de ei ilustrează elocvent, pe de o parte, hotărîrea cu care acționează pentru dezvoltarea necontenită a României socialiste, iar pe de altă parte, convingerea că prin aceasta contribuie efectiv și direct la întărirea forțelor progresului și păcii în lume, la afirmarea superiorității orînduirii socialiste.

Simbolizînd înalta prețuire acordată muncii și luptei pentru un viitor mai bun, ziua de 1 Mai a fost sărbătorită în țara noastră ca o zi a frăției și solidarității cu oamenii muncii de pretutindeni, cu toate forțele înaintate ale lumii contemporane în lupta pentru pace, destindere, independență, colaborare și înțelegere între națiuni, pentru triumful idealurilor de progres și bunăstare în lumea întreagă. În acest anotimp al marilor declanșări de energie, în prima zi din luna florilor, am aniversat atît împlinirea a 90 de ani de la sărbătorirea întîiului de mai, cît și 35 de ani de la desfășurarea primului 1 Mai liber în România — dovadă în plus a marii forțe sociale pe care a reprezentat-o și o reprezintă muncitorimea în viața tumultuoasă a țării. De atunci, de la 1 Mai 1945 încoace, fiecare sărbătoare de Arminden a găsit patria noastră tot mai puternic angajată pe calea progresului, pe drumul construirii unei vieți tot mai prospere, mai înfloritoare.

Se cuvine remarcată și cu acest prilej atmosfera plină de entuziasm și optimism din tot timpul adunării din sala Palatului sporturilor și culturii, dar mai ales primirea deosebit de călduroasă făcută de către participanții la adunare, secretarului general al partidului și președintelui republicii, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, precum și celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, prezenți la adunare — expresie a sentimentelor de dragoste și înaltă prețuire ale întregii națiuni față de conducătorul partidului și statului, față de partidul nostru comunist care, cu fermitate și înțelepciune, conduce poporul pe drumul victorios al comunismului. Atît la sosirea în fața sălii palatului, cît și la intrarea în sală, tovarășul Nicolae Ceaușescu și ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au fost întîmpinați cu aplauze și puternice urale, cu buchete de flori ; coruri reunite au intonat cunoscutul cîntec patriotic „Partidul — Ceaușescu — România", s-au scandat îndelung numele partidului și secretarului său general.

După intonarea Imnului de stat al Republicii Socialiste România, a luat cuvîntul tovarășul Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., primarul general al Capitalei, care a salutat cu toată căldura pe cel mai de seamă fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pe ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului. De asemenea, primarul general al Capitalei și-a exprimat bucuria și satisfacția pentru participarea la adunarea festivă a delegațiilor de peste hotare și a reprezentanților Corpului Diplomatic acreditați în Republica Socialistă România, cărora le-a transmis un călduros salut. În alocuțiunea rostită, vorbitorul a raportat că, în cinstea zilei de 1 Mai, oamenii muncii din Capitala României socialiste au obținut o producție netă suplimentară de 200 milioane lei și o producție industrială de peste 800 milioane de lei, în condițiile preocupării susținute pentru creșterea productivității muncii, concomitent cu economisirea unei însemnate cantități de materii prime și materiale, îndeosebi de energie electrică și combustibil. El a încredințat conducerea partidului, personal pe secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că oamenii muncii din Capitală sînt hotărîți să-și îndeplinească exemplar angajamentele asumate în acest an, să-și sporească astfel contribuția la progresul multilateral al societății noastre convinși că prin aceasta cîștigă, totodată, la îndeplinirea înaltelor îndatoriri și trăsături internaționaliste caracteristice politicii înțelepte a partidului și statului nostru.

Tovarășul Ilie Verdeț, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, a vorbit apoi pe larg despre semnificația zilei de 1 Mai, cuvîntare din care se impun subliniate idelle semnificative referitoare la evenimentul sărbătorit, la politica internă și externă a partidului și statului nostru. După ce a insistat asupra dublei semnificații a acestui eveniment aniversar și a făcut un succint bilanț al realizărilor principale cu care întregul nostru popor a întîmpinat ziua de 1 Mai, tovarășul Ilie Verdeț a spus, printre altele : „Astăzi, de Ziua muncii, putem reafirma, bazîndu-ne pe noi și noi realizări, că societatea noastră este nu numai o societate în care a dispărut exploatarea și în care dreptul la muncă este asigurat în fapt tuturor ; ea este o societate întemeiată pe respectul și pe cultul muncii, pe dreptate și echitate, care respinge parazitismul, goana după înavuțire, după cîștiguri ușoare. În același timp, în societatea noastră a devenit o puternică realitate participarea oamenilor muncii la conducere, la soluționarea treburilor obștești". Introducerea și perfecționarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economice a întreprinderilor, crearea organizațiilor democrației și unității socialiste, rezolvarea deplină a problemei naționale au fost reliefate și în acest context nu numai pentru că ele sînt roadele eforturilor și luptei noastre, pentru că arată de ce este în stare un popor liber, care își ia soarta în propriile mîini, ci și pentru că acestea constituie principala contribuție a poporului român la afirmarea superiorității socialismului, constituie un imbold pentru lupta maselor muncitoare oprimate de pretutindeni.

În spiritul glorioaselor tradiții internaționaliste ale mișcării muncitorești și revoluționare din România, poporul nostru a sărbătorit ziua de 1 Mai sub semnul deplinei solidarități cu lupta proletariatului, a forțelor revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni, pentru eliberare socială și națională, pentru pace și progres, pentru o lume mai bună și mai dreaptă. Cu acest prilej primul-ministru al guvernului a adresat un călduros salut și urări de noi succese partidelor comuniste și muncitorești din întreaga lume, celorlalte partide ale clasei muncitoare, organizațiilor și mișcărilor socialiste democratice și progresiste, mișcărilor de eliberare națională, tuturor forțelor antiimperialiste. „Dorim să le asigurăm, și în această zi de sărbătoare a muncii și solidarității — a spus în încheiere vorbitorul — că România socialistă, poporul și partidul nostru nu vor precupeți nici un efort pentru a-și aduce întreaga contribuție la realizarea destinderii și întărirea păcii, la înfăptuirea idealurilor de conviețuire și conlucrare rodnică între popoare, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte".

Vibrantul patriotism și atmosfera înălțătoare din finalul adunării din sala Palatului sporturilor, ca și spectacolul festiv dedicat evenimentului au exprimat încă o dată dragostea nețărmurită și prețuirea pe care întregul nostru popor le manifestă față de partid, față de secretarul său general, bucuria și optimismul cu care mulțimea a întîmpinat această sărbătoare de Arminden. Și toate acestea s-au constituit într-o vie și grăitoare manifestare a aderiunii întregii noastre națiuni la politica internă și externă a partidului și statului, a hotărîrii de a munci cu neobosire, cu toate forțele, cu întregul devotament pentru edificarea socialismului multilateral dezvoltat și a comunismului pe pămîntul României.

MIHAI MERIȘANU ■

„Bucureștii,. centru de lumini, cu oameni plini de ambiția afirmării..."

Petre Dache ; născut la 22 octombrie 1930 în satul Grebleşti, comuna Ciineni, județul Vîlcea ; studii : școala pedagogică „Andrei Şaguna" din Sibiu şi Facultatea de istorie de la Universitatea din Cluj-Napoca ; peste 20 de studii şi lucrări publicate ; distincții : trei medalii şi Ordinul „Meritul Cultural" clasa a III-a ; director al Muzeului de istorie a municipiului București.

— Tovarăşe director, pe la sfîrşitul anului trecut, un cunoscut scriitor îşi făcea publică mîhnirea că Muzeul de istorie al Bucureştilor este oarecum anonim pentru o bună parte din locuitorii municipiului. Un test simplu îl condusese la acest rezultat : întrebase cîteva zeci de cetățeni, în special tineri, unde se află muzeul şi doar cîțiva, foarte puțini, au dat un răspuns exact, cîțiva au dat răspunsuri năstrușnice, iar cei mai mulți nici n-au ştiut de existența sa. Testul avea loc chiar în fața intrării muzeului.

— Eu aş vrea să vă spun însă că muzeul nostru este cunoscut şi că un procent de peste 65 la sută din vizitatori îl constituie tinerii. Desfăşurăm numeroase acțiuni în şcoli, în case de cultură, în întreprinderi, primim în permanență grupuri organizate. N-aş zice că muzeul este anonim.

— Pentru unii.

— Poate fi şi aşa, dar, pe de altă parte, noi ne bucurăm că numărul de vizitatori creşte de la an la an, în 1979, de pildă, trecîndu-ne pragul peste 110 000. Faptul reflectă interesul crescînd pentru istorie în general, pentru istoria Bucureştilor, în special. Cred că transformările spectaculoase ale Capitalei îi fac pe foarte mulți să se preocupe de trecutul ei. Faptul a ieşit în evidență în timpul acțiunilor la care ne refeream. Este vorba, cred, de un lucru mai profund aici ; iată, simțim nevoia în permanență să ştim de unde am plecat, ce fire nevăzute ne leagă de trecut, noul nefiind posibil fără această continuă întoarcere a sufletului către întemeierile înaintaşilor.

— Înainte de a ne schița dezvoltarea oraşului în timp, prin prisma noutăților istoricilor, spuneți-mi care este povestea casei care adăposteşte muzeul şi care acum se află iar în renovare.

— Clădirea este ea însăşi un monument de arhitectură. Construită în anii 1832—1833 de Costache Suțu, a fost pe rînd şi sediu de bancă şi primărie. La un moment dat, aici a fost o instituție de construcții. Din 1956 a început amenajarea sa ca muzeu.

— De ce anume se interesează mai mult bucureşteanul mai vîrstnic sau mai tînăr atunci cînd se referă la istoria oraşului aşezat pe malurile Dîmboviței ?

— De istoria sa mai veche şi, deopotrivă, de istoria mai nouă, adică vrea să ştie ce se afla, de exemplu, în urmă cu treizeci-patruzeci de ani acolo unde se află cartierul, blocul său.

— Să urmăm această ordine. De cînd datează cele mai vechi urme de viață în aceste locuri ?

— De circa 150 000 de ani. În Pantelimon sau Dealul Mihai Vodă s-au descoperit, de pildă, obiecte din paleolitic. Din această perspectivă, Bucureştii ne oferă prilejul de a constata că toate perioadele istorice sînt bine ilustrate cu dovezi ale culturii materiale, mărturie limpede a unei impresionante continuități de viață din foarte vechi timpuri.

— Lucru binecunoscut, oraşul s-a dezvoltat în jurul nucleului de la Curtea Veche...

— Este vorba de o mai întinsă aşezare care cuprinde zona Pieței Națiunilor Unite — Podul Şerban Vodă. Poziția geografică a acestei aşezări, la intersecție de importante drumuri comerciale, cu apă, cu pădure împrejur, în plină cîmpie, a dus la dezvoltarea ei. La început a fost populată partea din stînga Dîmboviței.

— Oraşul, ca atare, cînd apare ?

— În secolul 14. Una din valoroasele descoperiri ale cercetătorilor muzeului nostru se referă la identificarea Cetățuii pe care unii o atribuie lui Mircea cel Bătrîn. Tot în zona Curtea Veche s-au descoperit şi zidurile cetății ridicate de Vlad Țepeş în 1458.

— Există şi astăzi păreri că Bucureştii n-au beneficiat de locul ideal pentru o capitală.

— Aşa este, dar oraşul s-a întemeiat şi s-a dezvoltat în diferite perioade. El s-a ridicat aşa cum şi-a dorit bucureşteanul din toate timpurile. Şi l-a dezvoltat şi l-a apărat şi l-a reconstruit atunci cînd întîmplări tragice ale istoriei sale l-au ruinat...

— Care sînt acelea ? Amintiți cîteva.

— Numeroase jafuri şi războaie, trec peste ele, calamități de tot felul, ventila ciumă a lui Caragea, marele incendiu din 1847, care a făcut o mare parte din oraş scrum şi multe altele. Bucureşteanul a trecut mereu peste tragedie refăcîndu-şi opera, fapt care vorbeşte de la sine de rîvna, ambiția şi bucuria de a-şi păstra cetatea. Pe de altă parte, iată, îmi vin în minte cuvintele lui Kogălniceanu, care spunea că nicăieri nu găseşti un centru de lumini mai mari, cu o populație dornică de afirmare a ființei naționale ca a Bucureştilor. Şi este părerea unui ieşean, dintr-o perioadă în care Iaşul se afirma el însuşi ca un centru de lumini.

— Cine a întemeiat Bucureştiul ?

— Bucur nu înseamnă doar legendă, el a existat, numai că nu ştim exact ce a fost. După unii a fost cioban, după alții, boier, negustor.

— Cum a crescut Capitala în vreme?

— În jurul nucleului de care am amintit. După secolul 18, s-au luat măsuri pentru a se opri construcțiile de case dincolo de hotarul stabilit. Se urmărea aspectul edilitar, dar şi cel de natură economico-financiară : trebuiau cunoscuți exact contribuabilii.

— Şi totuşi oraşul s-a întins mereu.

— Niciodată nu s-a putut limita la un perimetru propus. Construcțiile din centru erau scumpe, iar la periferie locul era ieftin şi din belşug.

— Amintiți cîteva din casele cele mai vechi ale Bucureştilor.

— Casele de la Plumbuita, făcute în incinta mînăstirii cu acelaşi nume, zidită de Matei Basarab, casele Doamnei Păuna, construite de Ştefan Cantacuzino, urmaşul lui Brîncoveanu, case care se găsesc pe strada Soarelui din zona Curtea Veche, ridicate fiind pe la 1816, casa Melik de pe strada Spătarului şi altele.

— Care sînt revelațiile ultimelor săpături făcute de arheologi în București ?

— Cele de pe Uranus, la fostul Arsenal, unde s-au dezvelit fundațiile celui de-al doilea mare palat al Bucureştilor — Palatul de la „Curtea Arsă" ridicat de Ipsilanti la 1776.

— Se ştia că în locul acela a existat palatul...

— Se ştia, dar nu i se cunoşteau dimensiunile, anexele. Este unul din marile palate ale oraşului. S-au găsit aici numeroase obiecte de podoabă, monede, ceramică.

— Alte descoperiri ?

— Cele de la Buciumeni — Buftea. Aşezarea de acolo ne edifică asupra stadiului de dezvoltare a aşezării în secolele 14 şi 15, modul în care se realizau schimburile dintre sat şi oraş. Aici s-au descoperit obiecte de podoabă, în majoritate inele de argint cu o lucrătură splendidă.

— Oltean prin naştere, ardelean prin studii, cum v-ați apropiat de istoria Bucureştilor ?

— Este adevărat, din cei 25 de ani de activitate, 23 s-au desfăşurat în cadrul acestui muzeu. Cred că oricine cunoaşte istoria Capitalei este impresionat de zbuciumata viață a locuitorilor ei de-a lungul timpului, de puterea lor de a supraviețui marilor tragedii ale istoriei şi de a o lua mereu de la început convinşi că numai prin forțele lor poate şi trebuie să dăinuie întemeierea. Astăzi, procesul intens de urbanizare capătă un înțeles mai profund, aşa cum aminteam şi la început, comparînd imaginile în vreme ale Bucureştilor. De pildă, în 1850, pe locul actualului parc 23 August păşteau vitele, Cociocul, cu nu prea mulți ani în urmă, era o groapă mizeră etc. Au fost şi în trecut oameni de bine, edili cu simțul perspectivei. Unul dintre ei a fost primarul Dem. I. Dobrescu, poreclit la vremea lui „primarul-tîrnăcop" deoarece îşi propusese să scape Capitala de clădirile urîte, nesemnificative. El a dus o politică de sistematizare inteligentă. Lui i se datorează, printre foarte multe altele, Piața Universității; zona Palatului Marii Adunări Naționale, pavarea multor străzi, extinderea iluminatului public, toate realizate în condiții politice şi sociale foarte grele. A avut o perspectivă clară a dezvoltării Capitalei, ambiția să fiind de a face din București o mare metropolă. Un alt mare primar a fost Pache Protopopescu, deşi el a lăsat contemporanilor şi urmaşilor un gust amar, deoarece, din ordinul său, a fost dărîmat Turnul Colței. Unul din meritele sale : bulevardul Republicii de azi.

— Aşadar, cum spunea Kogălniceanu, Bucureştii, centru de lumini, cu oameni plini de ambiția afirmării...

— ...O străveche vatră românească, al cărei locuitori au dorit mereu progresul. Adică l-au asimilat, dar au şi creat valori perene ce au servit progresului general al țării.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

„Se simte pulsul economiei țării după cel al porturilor românești!"

Iulian Simionescu, director al Întreprinderii de navigație fluvială „Navrom" Galați ; 48 de ani, născut la Nămoloasa (județul Galați) ; absolvent al Facultății de nave şi porturi din cadrul Institutului politehnic gălățean ; din 1956, inginer la „Navrom" ; director al întreprinderii din anul 1966. Un an mai tîrziu a obținut locul I în întrecerea dintre toate unitățile aparținînd de M.T.Tc. ; decorat cu „Ordinul Muncii" cl. a III-a şi cu „Steaua Republicii" cl. a IV-a.

— Tovarăşe Simionescu, intrați în curînd în cel de-al 15-lea an de cînd sînteți director la „Navrom" Galați. Între timp, cum se spune, a curs multă apă pe Dunăre. Dar numai atît ?

— Cum bine ştiți, perioada coincide cu anii cei mai fructuoşi ai țării, cu o dezvoltare fără precedent a economiei româneşti, a tuturor ramurilor sale, inclusiv a transporturilor fluviale. Întreprinderea pe care o conduc a crescut în paşi uriaşi, trecînd de la vase cu aburi la o flotă ultramodernă, de mare capacitate şi putere, în special după ce secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a atras atenția ca pe fluviu să se transporte cît mai multe mărfuri pe apă, folosind astfel mai bine un mijloc natural aflat, ca să zic aşa, în dotarea țării noastre. S-a făcut un amplu program de dezvoltare a flotei fluviale şi de modernizare a porturilor, un program care este însă departe de a se fi încheiat. Avem circa 600 de nave fluviale, apoi utilaje moderne de cheu şi de orizontală, pentru uşurarea muncii în porturi, mijloace complet mecanizate pentru operațiile de încărcare-descărcare a navelor, la o valoare totală a fondurilor fixe care depăşeşte 5,4 miliarde lei. S au înființat cinci licee de specialitate, la Tulcea, Galați, Brăila, Giurgiu şi Drobeta-Turnu Severin, de unde se recrutează viitoarele cadre din activitatea de transporturi pe mare şau fluviale. Pentru următorii ani, cel mult 3—4, se prevede sistematizarea portului comercial în Galați, ca şi construcția unui nou port minerallier, pentru deservirea Combinatului siderurgic, deschiderea, la Tulcea, a unui nou port comercial şi a unuia minerallier, modernizarea portului din Brăila, specializat pe transporturi de import-export, ca şi altea altele. Vor intra în exploatare încă 140 de nave noi, inclusiv barjele de două şi trei mii de tone, deplasate de remorchere şi împingătoare moderne, dotate cu tehnică românească. Ne preocupă în special promovarea celor mai moderne mijloace de manipulare a mărfurilor, pentru creşterea productivității muncii şi uşurarea ei, pentru operarea la un ritm într-adevăr de nivel mondial.

— Ce poziție ocupă întreprinderea pe care o conduceți, transporturile fluviale în general, în cadrul sistemului nostru de transporturi de mărfuri şi de călători ?

— Activitatea noastră, deşi oarecum mică față de cea a flotei maritime, are importanța ei. Transportăm mărfuri şi călători pe toată Dunărea românească, de la Sulina la Baziaş, iar activitatea de import-export se întinde pînă la Regensburg, în R.F.G. Ducem cherestea şi produse din cherestea, produse laminate, produse ale industriei uşoare, produse chimice, ciment, cereale şi aducem înapoi minereuri, cocs, cărbune cocsificabil, bauxită, unele metale şi aşa mai departe. Pînă acum cîțiva ani această activitate nu trecea de 5 milioane tone, astăzi transportăm pe Dunăre circa 9 milioane de tone, iar în următorii trei ani, aşa cum prevăd înaltele directive de partid, va trebui să ajungem la 22,5 milioane de tone transportate pe Dunăre. Există, pentru călători, 12 curse de pasageri permanente, iar în timpul verii se închiriaza de către O.N.T. mai multe nave, folosite pentru excursii. De la Sulina la Baziaş sînt 22 de porturi pe Dunărea românească, porturi maritime-fluviale, cele în aval de Brăila, şi porturi strict fluviale, cele din amonte. Avem, cu alte cuvinte, o întreprindere întinsă pe 1 072 de kilometri, în care lucrează cîteva mii de oameni, marinari, docheri, mecanici de întreținere şi reparații, totul fiind însă organizat într-un sistem bine pus la punct, în cadrul căruia lucrul cel mai important este corelarea dintre flotă şi porturi, pentru bunul mers al celor două aspecte ale activității noastre, respectiv transporturile propriu-zise şi descărcarea-încărcarea, în porturi. Colectivul e tînăr, fiind capabil şi de rezultate mai bune. Oricum, anul 1979 l-am încheiat cu o depăşire a beneficiului planificat cu circa 30 de milioane lei.

— Vorbiți-ne ceva despre Dunăre. Ce rol joacă astăzi bătrînul nostru fluviu în economia țării, ce rol va juca pe viitor ?

— Deşi are o poziție oarecum excentrică, Dunărea se dovedeşte o cale navigabilă de mare importanță pentru economia românească. Sigur, ea curge de mult pe aceste meleaguri. Numai că, este evident, în ultimii ani am început să o privim cu şi mai multă atenție ! Calea navigabilă deci există de foarte multă vreme însă n-am prea avut ce să transportăm pe ea. Astăzi însă în porturile de la Dunăre, ca şi în cele de la mare, desigur, pulsează forța economiei româneşti. Aş spune că pulsul porturilor este în cea mai strînsă legătură cu dezvoltarea economiei naționale. Sînt porturi care pur şi simplu renasc, cum sînt Sulina, Călăraşi, Cernavodă sau Oltenița, în care se simte pulsul mereu crescînd al economiei noastre ! Aşfel, pot spune că Dunărea are un mare viitor. Mă gîndesc la dezvoltarea industrială a tuturor județelor limitrofe fluviului, aşa cum s-au deavoltat astăzi toate zonele țării, mă gîndesc, de asemenea, la creşterea industriei navale la Dunăre, prin deschiderea şi modernizarea a numeroase şantiere. Proiectele care păreau atît de îndrăznețe pînă nu demult în privința amenajării Dunării, ca o cale navigabilă în tot cursul anului, au început de acum să prindă viață. Drumul spre mare se va scurta considerabil prin darea în folosință a Canalului Dunăre—Marea Neagră. Oltul va deveni parțial navigabil, iar între București şi Giurgiu vom construi, aşa cum se ştie, un alt canal navigabil, trasformînd Capitala într-un... port fluvial. Tot aşa, prin construcția barajelor de la hidrocentralele Porțile de Fier II şi Nicopole—Turnu Măgurele, ca şi a celui de la Cernavodă, care leagă Dunărea de canal, bătrînul nostru fluviu va deveni navigabil tot timpul, pe adîncimi constante, aproape un „lac" pe care vor pluti şute de vase încărcate cu marfă şi călători, o formă de transport pe care toată lumea o recunoaşte, cum bine ştiți, mult mai rentabilă decît oricare alta. Aşa că, după cum spuneam, Dunărea nu are numai un trecut, ci şi un mare viitor !

DUMITRU GEORGE ■

DUREAZĂ CASA CÎT VIAȚA?

Cînd constructorul arată cu degetul numai spre alții

Luni, 21 aprilie, printre constructorii Lotului 5 din cadrul Trustului de construcții-montaj Prahova, pe bulevardul Republicii, în partea de nord a municipiului Ploiești, pe drumul ce duce spre Cîmpina. Interlocutor, inginerul Vasile Moroșan, șeful lotului.

— Vom intra împreună, tovarășe inginer, într-unul din blocurile cele mai recent date în folosință. Un bloc despre starea căruia am primit, iată, mai multe scrisori. Ați putea, cumva, pronostica, să zicem, eventualele nemulțumiri privind starea apartamentelor?

— În linii mari, da. Numai că trebuie, încă de la bun început, să facem cîteva deosebiri. Unele din deficiențe provin din indicațiile proiectantului, altele sînt datorate întreprinderilor furnizoare de materiale de construcții, altele sînt urmarea unor neglijențe ale instalatorilor, iar altele, sigur că da, cad numai și numai în sarcina noastră, a constructorului.

— N-ar fi bine să le luăm pe rînd?

— Ba da. Vom constata numeroase deficiențe la tîmplărie. Ferestrele și ușile sînt confecționate din lemn insuficient uscat, lemn aproape verde. Pînă la montarea lor, lemnul, uscîndu-se, se deformează. Nemaiprimind altă tîmplărie, am fost obligați să montăm ceea ce aveam.

— E limpede. De unde ați primit tîmplăria?

— De la Brașov și Bacău.

— De ce nu ați refuzat acele uși și ferestre care nu corespund?

— Aproape toate se fac, cu mici excepții, numai din lemn neuscat.

— Vom întîlni, anticipez eu, ca reporter, nemulțumiri în legătură cu pereții. De ce, mai peste tot, pereții au tot felul de denivelări? Nu pot fi ele remediate de constructor?

— Am putea elimina atît denivelările, cît și rugozitatea acestor pereți dacă am aplica un strat mai gros de glet. Dar operația în sine este cuprinsă într-o normă de consum de materiale, var, ciment și aracet din care se face mătuiala, normă de consum pe care nu o putem depăși.

— Nici nu trebuie cred asta. Trebuie în schimb ca dumneavoastră, constructorii, să respectați normele și în ceea ce privește zidăria. Dar să trecem mai departe. Ce alte deficiențe s-ar mai putea întîlni?

— Lucrări de slabă calitate în montarea instalațiilor. N-ar fi lipsit de interes să menționăm, la acest capitol, că, după ce uneori ne vin materiale de calitate necorespunzătoare, elementele de instalație ne și lipsesc uneori, primind cu mare, foarte mare întîrziere elementele de legătură, așa-zisele fitinguri. Ne trezim că o țeavă era fisurată, sau că fisurează între timp. Pentru remedierea acestor defecțiuni sîntem obligați să intervenim după ce locatarul s-a adresat în prealabil întreprinderii care i-a vîndut apartamentul, adică I.J.C.L.P.P.-ului, Întreprinderea județeană de contractare a locuințelor proprietate personală.

— Ce-ar fi să ne oprim puțin și asupra acelor deficiențe datorate proiectelor?

— Propun să le vedem la fața locului.

Zis și făcut. Iată-ne, deci, intrînd în acest bloc 16E care ar fi trebuit să se afle pe bulevardul Republicii, dar, din motive greu de explicat, a fost mutat cu aproape 50 de metri mai departe de bulevard, pe strada Gloria. Numai că nu a fost pur și simplu mutat, ci și rotit, schimbîndu-i-se orientarea față de punctele cardinale, fapt care i-a descumpănit pe mulți dintre locatarii pe care aveam să-i cunoaștem în curînd, întrucît una e să știi că dai banii pe un apartament în care intră soarele și alta e să-i dai pe un apartament lipsit de această șansă.

Acestea fiind zise am sunat la apartamentul nr. 21. Ne-a întîmpinat Gheorghe Petre, șofer la I.T.P. Ne mărturisește că îi pare rău că nu are soare în casă, dar se consideră, totuși, un om norocos, întrucît ușile și ferestrele se închid bine, iar bateriile funcționează normal. „Dar nu înțeleg, declară, de ce nu s-a pus fereastră la baie. Cînd facem baie aburii se lipesc de pereți și tare mă tem de deteriorarea rapidă a pereților. Au făcut, văd eu, o aerisire cu grilă, dar în loc să absoarbă aerul, grila asta împinge aerul înăuntru. Nu e bună de nimic".

— Iată, avea să intervină inginerul Moroșan, una din deficiențele de proiectare. Acest apartament, ca și toate de pe partea asta, sînt expuse, adică sînt la exteriorul blocului. Plasată aici, baia trebuia să aibă fereastră de aerisire. Proiectantul și-a dat prea tîrziu seama de acest lucru și la următoarele blocuri facem fereastră. La aceasta, nu. Există, într-adevăr, pericolul condensului, mai ales că aerisirea cu grilă nu merge. De ce nu merge? Nu știu. Poate e înfundată undeva".

În apartamentul 22 ne-a întîmpinat Nicolae Vlad, mecanic la Combinatul petrochimic Brazi. Ne arată caloriferele care curg în continuare, deși au fost făcute remedieri. Ne arată un geam strîmb, operă, dacă-i putem spune așa, a celor de la Stația de prefabricate a trustului. Bateria din baie nu e montată la nivelul faianței, motiv pentru care garnitura nichelată nu mai are nici un rost, dimpotrivă, dă impresia de lucru făcut în bătaie de joc. În hol, spațiul de sus al cămărilor sau debaralelor se închidea, după mărturisirea locatarului, cu uși care se ridicau. „Dacă aș fi lăsat așa, cum s-a predat, nu puteam deschide ușa fără să sparg becul. Nu mai spun că e total nefiresc ca o ușă să se deschidă în sus. Am tăiat ușile și le-am fixat balamale laterale. Pot să le deschid acum ca lumea".

— Imposibil, a intervenit inginerul Moroșan, așa ceva nu se poate, e împotriva oricărei logici. Cum să deschizi o ușă în sus?! Ușile au avut dintotdeauna balamalele pe lateral și se deschideau normal.

— Adică eu mint, sau nu știu ce vorbesc?! Să mergem și la alte apartamente, că doar nu au apucat toți să schimbe balamalele.

— În acest caz, avea să cedeze inginerul Moroșan, asta e încă una din perlele proiectantului!

— Pînă una-alta, perla asta, plus alte remedieri m-au costat cam 4 000 de lei. Și încă nu am terminat. E-adevărat, în această sumă intră și prețul unei noi zugrăveli, dar zugrăveala a fost obligatorie, deoarece am scos cu dalta denivelările din pereți, așa de mari erau.

— Am notat, tovarășe Vlad, tot ce ne-ați spus, am notat chiar și mirarea inginerului Moroșan. Dar, vă întreb, I.J.C.L.P.P.-ul știa de aceste defecțiuni?

— Sigur că le știa. Fiecare proprietar a scris pe un formular toate defecțiunile constatate și am predat aceste formulare la dirigintele care a răspuns din partea I.J.C.L.P.P. de construcția acestui bloc. După ce i-am predat formularele și am semnat recepția, nu l-a mai văzut nimeni. Așa că, din februarie, cînd am intrat în casă, și pînă acum robotim pe banii noștri, apelînd le serviciile meseriașilor.

— De unde sînt acei meseriași? De aici din șantier?

— Da, tovarășe inginer, au fost și din șantier, dar au fost și din altă parte.

Am urcat apoi la ultimul etaj al blocului și am sunat la ușa apartamentului 38. Ne-a deschis Lucian Popescu, lăcătuș mecanic la Combinatul petrochimic Brazi. „De ce n-ați venit, ne-a spus, invitîndu-ne să intrăm, la recepție, acum o lună și jumătate. La ora actuală, după ce am așteptat în zadar ca I.J.C.L.P.P. să dea curs formularelor completate de noi, atunci, în februarie, fiecare și-a mai rezolvat pe ici pe colo micile sau marile defecțiuni. Ușile și ferestrele nu se mai închid. După ce au să treacă printr-o vară întreagă trebuie neapărat să le înlocuiesc. La baie, din cauză că nu am fereastră, a apărut prin colțuri condensul. În hol nu e nici o priză, deși sînt destule semne că ar fi vrut să le monteze. Cele montate au fost fixate de formă în niște cartoane. Au căzut de cum le-am atins. Pereții, după cum se vede, sînt numai crăpături și au tot felul de denivelări. Mă mai deranjează foarte mult plasarea țevilor de aerisire a caloriferelor. În loc să fie plasate aproximativ în locul unde aș fi pus galeriile cu perdele, constructorii sau proiectanții le-au plasat mai jos, în așa fel încît nu am cum să le maschez. Pe lîngă asta, mai sînt și strîmb puse, într-o cameră o iau în sus, într-alta o iau în jos, numai drept nu.

Aproximativ aceleași deficiențe și nemulțumiri au fost formulate de Gheorghe Stan, apartamentul 36, care ne-a arătat o uriașă ruptură în lemnăria unei ferestre, Carmen Cucu, apartamentul 28, care a avut și ghinionul să constate existența unei țevi sparte la baie, sau Constantin Șerbănescu, apartamentul 27. A insista asupra defecțiunilor semnalate ar însemna să ne repetăm. Notăm doar mărturisirile inginerei Carmen Cucu și ale pensionarului Constantin Șerbănescu care au apreciat că la I.J.C.L.P.P., unde s-au dus pentru a vedea care e soarta formularelor completate în februarie, la recepție, s-au simțit insultați de tonul ridicat al celor cu care au luat legătura.

— Care ar fi, tovarășe Moroșan, părerea dumneavoastră, după acest mic dar suficient de semnificativ raid?

— Că unele din defecțiuni puteau fi remediate chiar de către oamenii noștri, constructori, instalatori, electricieni, printr-o colaborare cu I.J.C.L.P.P., colaborare care nu s-a concretizat nicicum, deși locatarii, după cîte am auzit, au completat niște formulare. Bănuiesc că, blocul fiind încă în termen de garanție, deci sub stricta noastră supraveghere, I.J.C.L.P.P. a așteptat să mai treacă un oarecare timp, pentru ca mai apoi, în cadrul unei analize, să stabilim tot ceea ce mai trebuie să remediem. Dar, din păcate, sînt unele lucrări ce nu mai pot fi executate. Nu pot fi schimbate panourile mari, cele cu crăpături și denivelări, și nici tîmplăria ușilor și ferestrelor. De asemenea nu poate fi reparată greșeala proiectantului care n-a prevăzut fereastră la băile aflate pe exterior. Despre acea ușă care se deschide în sus, împotriva oricărei logici, nici nu mai vorbesc, întrucît ușa, după sistemul locatarului de la apartamentul 22, poate fi modificată. În concluzie, cu materialele primite, am făcut aproape tot ce-am putut. Promitem că pînă în final, pînă la expirarea termenului de garanție, acest bloc, 16E, precum și toate celelalte construite pînă acum, sau ce vor mai fi construite aici, pe bulevardul Republicii, să arate cît mai frumoase, cît mai confortabile. Rămîne ca și alți factori cu care colaborăm să audă această promisiune a noastră, a constructorilor.

Acestea fiind constatările și opiniile consemnate de-a lungul unui raid efectuat într-un bloc din Ploiești, de pe bulevardul Republicii, nu ne rămîne decît să precizăm că nu subscriem decît parțial la opiniile inginerului Moroșan. Numai parțial, fiindcă referirile stăruitoare la obligațiile colaboratorilor par o încercare de a estompa răspunderea care revine, în principal totuși constructorului. Majoritatea deficiențelor constatate țin de modul defectuos, superficial în care unii dintre ei își fac datoria. Subscriem la părerea inginerului Moroșan: cu produse fără calitate nu poți face muncă de calitate, mai ales dacă proiectantul contribuie, după cum s-a văzut, substanțial, cu cîte o idee scoasă parcă de la solduri. Adăugăm la aceasta, indiferența I.J.C.L.P.P.-ului din Ploiești, care ar trebui să fie purtătorul de cuvînt al locatarilor, dar a cărui activitate se rezumă la întocmirea unor formulare uitate, pare-se, în cine știe ce sertare.

N. VICTOR

Contraste pe Calea Moșilor

● Zi frumoasă de primăvară chiar și pe Calea Moșilor. Tinerii din fotografii nu sînt încadrații șantierului de construcții. Ei lucrează la Întreprinderea de echipamente periferice — București, și-au fost detașați pe șantier, ca să dea o mînă de ajutor constructorului. Numai că de la vorbe la fapte este o cale destul de lungă. Lă ora 11 și 5 minute, grupul de muncitori se află într-o prelungită pauză de masă, cu deosebirea că de data aceasta nu se mînca nimic, ci doar se degusta vin de Panciu. Este vorba de Vasile Geambașu, Ion Demițoiu, Adrian Jindiceanu și Gheorghe Răducu, toți lăcătuși la întreprinderea mai sus-amintită. Întregul chef se desfășura sub ochii constructorilor ce munceau pentru a scurta cît mai mult posibil timpul de dare în folosință a blocurilor.

● Am ținut să vedem cum se prezintă și cum sînt date în folosință unitățile comerciale de la parterul blocurilor de pe Calea Moșilor. La blocul 48, din luna decembrie s-a deschis un magazin de mercerie și parfumerie. Pînă aici totul în regulă, numai că în magazinul respectiv plouă. Cele trei căldări așteaptă de cîteva ori pe zi ca responsabilele Floarea Stoica și Marta Rizea să le deșerte în stradă. Noaptea, cînd magazinul este închis, este cel mai greu fiindcă apa ajunge pînă în spațiile de depozitare a mărfii. Din acest motiv multe produse s-au depreciat. La magazinul de „Lactate", de la numărul 42, responsabila Maria Popa spune că știe de fiecare dată cînd locatarul de la etaj face baie: în unitate începe să curgă apă.

La magazinul de confecții bărbați, de la numărul 33—35, responsabila Antoaneta Modan îmi arată grupul sanitar, care are o particularitate. Îi lipsește, fiindcă a fost uitat de toată lumea, sifonul de pardosea. Zilnic, aici, vin ori constructori, ori proiectanți, examinează situația la fața locului, notează în tot felul de carnete, apoi dispar. Dar, sifonul de pardosea întîrzie să apară. Din acest motiv apa este pompată cu ajutorul măturilor.

Dorina Pavel, responsabila magazinului de galanterie copii, cînd a venit dimineața la unitate a avut surpriza să constate că treningurile și cîteva costume pluteau. Acum, precizează responsabila, bine că-i soare. Le-am pus la uscat.

Fotoanchetă de P. SORIN

● Șeful lotului de instalații, subinginerul Mihai Mlădănescu, de la I.M.M.I., ține să precizeze că multe din motivele constatate de noi pe teren se datorează și faptului că mulți dintre locatari uită robinetele deschise sau au făcut în interior diferite modificări. Dar, cel mai mare necaz al lotului de instalații este faptul că stația de pompare și de hidrofor — aferentă punctului termic nr 2, din decembrie al anului 1978 — nu are stăpîn. Cu alte cuvinte nu a fost preluată de către beneficiar, adică de către I.C.A.B. De ce? Fiindcă grupul de șantiere numărul 3 a distrus întreaga izolație. La ora actuală, stația care a costat o mulțime de bani are motoarele arse, iar elementele de la tablourile electrice au fost furate. Pe lîngă faptul că de multe ori se cară apa cu gălețile, stația se află într-o stare deplorabilă. Se dau telexuri, se fac adrese — iar situația rămîne neschimbată.

Concret despre disciplină

După lapidarele informații oferite de inginerul Ion Ghelcea, directorul Trustului local de construcții-montaj, anul trecut ei au realizat 2 100 apartamente, iar în acest an și-au propus alte 3 100, cu 1 000 mai multe decît în anul precedent. În pofida unei acute lipse de zidari și dulgheri, s-au închegat echipe complexe, chiar loturi specializate ; s-a îmbunătățit continuu dotarea cu utilaje, mașini și agregate, s-au extins tot mai mult folosirea elementelor tipizate, a panourilor mari prefabricate și lucrul în acord global ; actualmente se află în plin montaj o linie tehnologică de panouri mari, cu o capacitate anuală de circa 2 000 de apartamente, ce va intra în producție chiar la sfîrșitul acestui an.

Dar dacă intrăm mai în profunzimea lucrurilor, vom constata însă cu surprindere că pe aceleași șantiere vicene se mai face uneori și lucru de mîntuială, costisitor și lipsit de calitate ; se mai risipesc materialele. Așa, de pildă, la blocul F, din strada Ana Ipătescu, întîlnim cele mai multe exemple în această privință. La etajul 8, în cîteva apartamente, țevile de calorifer și radiatoarele erau pozate strîmb și neglijent executate de instalatorii din echipa lui Nicolae Costache. Pereții apartamentului 2, contractat de cetățeanul Constantin Popescu, sînt diformi și asimetrici, iar parchetul — datorită proastei execuții inițiale — a trebuit să fie total refăcut de parchetarul pensionar Andrei Popescu, tatăl proprietarului. „Parchetarii și-au bătut joc de meserie — ni s-a confesat bătrînul — și nu numai că au făcut lucru de proastă calitate, dar au risipit materialele ; capetele ce rămîn din lamele ei le aruncă și, din grabă, nu caută să le mai folosească acolo unde se potrivesc. Cu risipa de materiale pe care am văzut-o eu, cu mozaicul, faianța, fier-betonul, parchetul și mortarul recuperat s-ar putea construi în plus, chiar în acest bloc, cel puțin două-trei apartamente ! I-am spus asta maistrului Alexandru Ștefan și i-am adus la cunoștință că pereții apartamentului sînt strîmb executați. Știți ce mi-a răspuns ? Să-i dau suta, dacă vreau ca să mi-i îndrepte. Cît despre parchet, mi-a răspuns că, dacă nu-mi place, să pun mîna și să-i îndrept și singur, ceea ce am și făcut, lucrînd efectiv aproape două săptămîni, fără nici un scăzămînt la costul de deviz. Și cînd te gîndești că apartamentul acesta costă peste o sută de mii de lei. Mulți finisori s-au cam învățat la ciubuc și acum e greu să-i dezveți"...

Într-un alt apartament, faianța montată în baie de faianțarul Dumitru Merlea — bun specialist, aflăm, în astfel de lucrări migăloase — prezintă denivelări și întreruperi asimetrice, pentru că pornise strîmb cu montatul încă de la bază. Eram de față cînd medicul Cristian Bengescu, contractantul apartamentului 9, de la etajul trei, reclama constructorilor nerespectarea unor specificații contractuale, slaba calitate a mozaicului folosit în holuri, reducerea, fără consimțămîntul său, la două treimi din peretele transparent de interior, confecționat din sticlă verde de Nevada. Omul se bucura de excelenta compartimentare, de calitatea unor finisaje, însă îl nemulțumeau vădit cele două omisiuni. Sigur, pînă la urmă lucrurile aveau să se lămurească, dar procedura ca atare rămîne supărătoare, generatoare de nemulțumiri.

O privire mai atentă asupra holurilor de acces reliefau pe alocuri luminatoare asimetric croite în zid, inestetice, zugrăveli pătate, pereți interiori „împușcați" din cauza varului, a celorlalte materiale superficial pregătite. Apoi, beneficiarii mai multor apartamente reclamau, pe bună dreptate, calitatea inferioară a ușilor și ferestrelor în general asigurate de furnizorii din Bcașov și Băbeni, din care cauză închiderile nu se fac ermetic.

Scrioase neglijențe în efectuarea lucrărilor am întîlnit la apartamentul 16 al blocului 3, scara D, etajul 4, din str. Ana Ipătescu nr. 1 ; cînd plouă, apa se infiltrează prin plafonul apartamentului, pătrunde în dormitor, în baie și bucătărie. „Vă dați seama că sîntem tare mîhniți din această cauză — ne declara soția locatarului Ion D. Tomescu, zidar la I.G.O. Am reclamat cazul încă de-acum doi ani, de cînd s-a făcut recepția și ne-a fost dat apartamentul în folosință. Trei comisii s-au plimbat de atunci pe la noi. Au venit, au făcut constatarea, ne-au dat dreptate și ne-au compătimit, s-au angajat apoi că, în cel mai scurt timp, vor face remedierile de rigoare. Dar de-atunci, iată, au trecut doi ani și noi tot... așteptăm".

Am adus cîteva din aceste constatări (pentru că mai sînt și altele !) la cunoștința conducerii întreprinderii și chiar a tovarășului Gheorghe Stoica, prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean. Am discutat cu maistrul Ștefan Alexandru și cu alți cîțiva dintre cei direct implicați. N-am avut deloc sentimentul că ele ar fi cumva necunoscute. Ba, dimpotrivă. Am fost asigurat însă că există deja declarată o luptă deschisă împotriva unor astfel de anomalii și, cu noile măsuri ce vor fi luate, se vor întări controlul și disciplina pe toate șantierele, vor fi înlăturate o serie de greutăți inerente iar folosirea cît mai gospodărească a materialelor și nivelul calitativ al lucrărilor vor fi puse peste tot și definitiv în drepturile lor. Numai de n-ar fi niște simple declarații de complezență. Pentru că ar fi păcat ca prestigiul dobîndit cu atîta trudă de marea majoritate a constructorilor viteni să fie umbrit de cîțiva care nu-și fac datoria. Aceste aspecte negative pot fi ușor lichidate, dacă ar exista mai mult interes și stăruință din partea tuturor celor chemați să concure la necontenita ridicare edilitar-gospodărească a unuia dintre cele mai frumoase orașe românești. Autocontrolul, exigența controlului tehnic pe faze de execuție și mai ales creșterea intransigenței la recepție ar fi doar cîțiva din factorii capabili să concure cu mai mulți sorți de izbîndă la înlăturarea unor lipsuri care, deocamdată, se înfruptă nepermis din punga statului și a cetățeanului ajutat cu multe sacrificii să se vadă om cu casă nouă.

MIHAI STĂNESCU

● Făcînd o plimbare pe Calea Moșilor, de la un capăt la altul, am notat cîți muncitori, la o oră destul de matinală, stăteau sau pur și simplu se făceau că muncesc. Cifra este exactă. 52 de constructori se aflau la șuetă, așteptînd ori să vină betonul, ori să vină unul dintre șefi, ori să se apropie pauza de masă.

Galațiul, o grădină și nu numai cu flori

— Și ce-o să plantați aici ? întreb.

— Legume, zice Ion Căpățînă, lăcătuș la Combinatul siderurgic de la Galați ; vinete, morcovi și ceapă, castraveți și dovlecei, salată. Avem, care va să zică, patru copii. Cu noi doi fac șase ! Eu și soția lucrăm la combinat, muncitori. Cumnatul, Ionel Zlat, care ne ajută, lucrează tot acolo. Cu toții ioruim, uite, în blocul de colo. Cînd plecăm de la combinat, ce să facem acasă ?, venim aici, la grădină.

Am venit la Galați să descifrăm, cum s-ar spune, semnificația educațională a unei inițiative care tinde să intre în tradiție. Cel puțin așa gîndește primăria municipiului și, sinceri să fim, începem să credem și noi. La Galați, aveam să aflăm de la tovarășul Vasile Cojocaru, primarul municipiului, trăiesc 270 000 de suflete ! Galațiul are acum 850 hectare de spații verzi. Reportajul de față nu va aduna în paginile sale multe cifre, dar vă rugăm să mai rețineți încă una : Galațiul se întinde pe o suprafață de 23 000 de hectare ! Sigur, nu toată această suprafață este ocupată. La Galați, ca dealtfel în fiecare oraș, mai sînt și unele terenuri virane, mai sînt curți, mai sînt terenuri de pe care s-au demolat construcțiile și pe care se va construi în viitor : adică într-un an sau în doi. De ce pînă atunci aceste terenuri să rămînă de izbeliște ?

— Lucrători ai primăriei, ne spune tovarășul Vasile Cojocaru, au mers pe teren și au identificat toate aceste suprafețe rămase libere prin demolare, sistematizare ; au inventariat, pe circumscripții electorale, toate terenurile virane, curțile cu suprafețe nelucrate, fiecare palmă de pămînt care poate fi cultivată cu legume sau cu plante medicinale, cu flori. În urma acestei acțiuni, pe care nu o considerăm încheiată, am totalizat o suprafață de aproape 445 000 mp, adică aproape 45 de hectare !

— O mare și adevărată grădină !

— Da, o mare grădină municipală. Și ne-am gîndit că dacă oferim aceste suprafețe oamenilor muncii din municipiu, pe care, în urma unui plan de culturi bine chibzuit, să poată cultiva legume sau plante medicinale, s-ar putea obține cantități însemnate de produse. Multe familii, s-a dovedit aceasta în anii trecuți, au recoltat de pe aceste terenuri legume, zarzavaturile de care au avut nevoie, au desfăcut produsele care le-au prisosit pe piață și în felul acesta au contribuit la aprovizionarea populației cu legume și zarzavaturi.

Alături de lăcătușul Ion Căpățînă, pe același pogon de pămînt mai lucrează încă cinci familii : a lui Artimon Mortici, laminorist, a lui Ion Hurduc, maistru laminorist, familiile lui Costică Tănase și Sterzea Văduva, toți de la combinat, toți avînd în posesie cîte 800 mp. Anul trecut, oamenii care, în urma unor cereri scrise, au obținut unele suprafețe pe aceste terenuri virane, au obținut, conform planificării, peste 42 tone de legume, iar cei care au cultivat terenurile din curți, au obținut peste 773 tone legume ! Parte din aceste legume, așa cum am mai spus, au fost consumate de cei care le-au obținut, parte au fost desfăcute pe piața municipiului, fără a li se pretinde cultivatorilor impozite. Anul acesta oamenii au fost îndrumați să contracteze surplusul de produse cu întreprinderea județeană de legume și fructe. Din evidența existentă pînă în prezent la Consiliul popular municipal rezultă că terenurile depistate sînt cultivate de peste 110 familii de oameni ai muncii, de pensionari, de alte persoane care vor să lucreze pămîntul de pe raza municipiului : Gheorghe Murgu, din micro 17, bloc M-1, ap. 19 ; Mircea Anghel, bloc O, ap. 64 ; Nicolae Cuhulea, bloc C-6, ap. 27 ; Costică Busuioc, strada Mihai Bravu 21 ; Ion Antohe, bloc C-6, ap. 23 și alții.

— Cum au fost ajutați cu răsaduri ? o întreb pe tovarășa Victoria Popescu, prim-vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Galați, care ne-a însoțit tot timpul în documentarea noastră pentru acest reportaj.

— În unele gospodării particulare am amenajat răsadnițe, iar răsadurile obținute le-am distribuit, firește contra cost, cetățenilor ; în plus au mai obținut răsaduri și comisiile de femei, iar cei care au avut nevoie de cantități mai mari de răsaduri, le-au obținut tot contra cost de la Întreprinderea de legume și fructe.

Dar s-a mai procedat și altfel : Ion Alexandru, de pildă, care a luat în chirie un teren viran de 1 000 mp în strada „1 Mai", și-a construit singur un solar, și-a amenajat tot singur mai multe răsadnițe, așa încît acum nu duce lipsă de răsaduri ; de sub straturile de mraniță au răsărit de mult tomatele, ardeii de toate felurile, vinetele, castraveții. Pe măsură ce se termină o recoltă, ne spune Ion Alexandru, se plantează alta.

Dar această inițiativă, aflăm de la tovarășa Victoria Popescu, nu s-a terminat aici : „Am continuat acțiunea de depistare a terenurilor care pot fi lucrate și în întreprinderile din municipiu. Anul trecut întreprinderile din Galați au cultivat cu legume și plante tehnice o suprafață de 17 796 mp și și-au propus să obțină o producție de legume de peste 63 tone ! Anul acesta suprafața cultivată de întreprinderile gălățene este și mai mare. Cu produsele obținute, întreprinderile își îmbunătățesc aprovizionarea cantinelor-restaurant, iar surplusul îl valorifică la fondul centralizat al statului". La întreprinderea „Laminorul", unde ne aflăm acum, alături de tablă laminată, cresc tuberoze, gladiole și narcise. O seră de 120 mp asigură răsadurile de flori și de legume. Pentru că la „Laminorul", laminoriștii plantează pe terenurile din incinta întreprinderii nu numai flori, ci și legume : anul trecut, ne spune Victor Scorteanu, directorul unității, s-au obținut, pentru cantina muncitorilor, 300 kilograme morcovi, 200 kilograme dovlecei, 250 kilograme castraveți, 300 kilograme roșii, toate cantitățile predate cu bon la cantină. Anul acesta suprafața cultivată cu legume, de către laminoriști, este mai mare și a fost repartizată pe secții : secția profile, atelierul inox, secția laminoare și secția mecano-energetic. După ce termină lucrul, unii dintre muncitori mai întîrzie cu sapa printre legume. Alții fac lucrul acesta în timpul în care laminorul se află în reparații. Timp pentru a îngriji o floare sau o legumă se găsește. Iar timpul acesta are și o valoare educațională, nu numai recreativă : familiile care au luat în lucru terenurile virane le lucrează cu copiii, îi învață, am văzut, să-și petrecă timpul cu folos, într-un fel de cult al muncii. Dar această acțiune, gîndită de edilii gălățeni, urmărită și condusă cu pricepere, conferă orașului lor, unul dintre cele mai frumoase din țară, o și mai mare frumusețe ; ea, acțiunea aceasta de folosire rațională a fiecărei palme de pămînt, are și o funcțiune estetică : îmbracă orașul, unitățile și curțile lui în verdeață ! Am văzut la Întreprinderea „Avicola" un adevărat model de întreprindere, de mînă de gospodari : unitatea se întinde pe 88 hectare ! Pe 60 la sută din această suprafață sînt construcții. În rest, sînt alei de deservire și spații de protecție și utilități. Dedesubt, se află îngropate conducte de apă, cabluri de curent electric, iar deasupra sînt plantate legume, flori de toate felurile, pomi fructiferi ; în total, 15 000 de cireși, vișini, pruni, meri și peri, piersici și caiși.

— Cum sînt îngrijiți ? o întreb pe Victoria Manole, tehnician aici la ferma pe care o vizităm acum.

— Toamna, săpăm pămîntul cu hîrlețele, noi, cele 36 de femei și 10 bărbați. Primăvara îl stropim, îl tundem. Adunăm frunzele, greblăm, săpăm din nou și printre pomi plantăm cartofi, fasole, flori, roșii, ceapă, morcovi și usturoi, verdețuri. Anul trecut am obținut aproape 1,5 tone fasole, 500 kilograme cartofi și multe alte produse.

Anul acesta, unii fermieri au plantat și viță-de-vie, pe spalieri, așa cum scrie la carte ; alții au plantat căpșuni, lalele, trandafiri. Sămînța și-o asigură din producția proprie, la fel și răsadurile : am văzut în centrala termică a unității zeci, poate sute de răsadnițe metalice cu răsaduri de toată frumusețea. Acolo, în centrală, e cald și căldura e folosită și pentru producerea răsadurilor, iar fochistul Ștefan Manole e și grădinar. La ferma B-3 există și un solar. Dumitru Niculeț, șef fermă, a avut o idee : a scos o conductă cu apă caldă la suprafață, a ramificat-o, a săpat un șanț și a acoperit conducta. S-a născut solarul ! Obține acolo răsaduri, dar obține și salate, castraveți și alte legume, în chiar toiul iernii. Ni s-au părut foarte pricepuți și foarte gospodari oamenii de la „Avicola". Poate și pentru că sînt aici 1 130 de femei ? Poate, dar nici bărbații, cei care sînt, nu sînt mai prejos. Cu producțiile obținute, de fructe și de legume, de zarzavaturi, oamenii de la „Avicola" își îmbunătățesc hrana de la cantină. Ceea ce le prisosește se vinde pe piață sau la Întreprinderea de legume și fructe. Poate ar fi bine ca tot ce prisosește să se vîndă printr-un magazin de prezentare, la muncitori, adică celor 1 130 de femei, mame și soții, celor care obțin aceste produse, ușurîndu-le astfel munca din gospodăria proprie. Ar fi o măsură cît se poate de echitabilă ! Tot aici, inginerul Ovidiu Folea, directorul unității, ne atrăgea atenția și asupra simțului estetic. L-am reținut și noi, dar directorul vroia să ne spună altceva : „Întreprinderea trebuie, zicea el, să atragă oamenii nu numai prin producție, ci și prin simț estetic. Acum 4—5 ani aveam o fluctuație de 200 la sută. Pur și simplu femeile mai ales plecau de la noi. Pe măsură ce întreprinderea și-a consolidat producția, și-a consolidat această gospodărie anexă, oamenii n-au mai plecat ; iar ca să obții o încadrare la noi, trebuie să mergi în audiență".

Directorul ne-a adus deci din nou la ceea ce am pomenit mai sus : adică la semnificația educațională a acestei inspirate inițiative, demnă de a fi preluată de cît mai multe orașe și comune. Poate și pentru acest fapt, în ziua în care ne documentam pentru acest reportaj, în municipiul Galați avea loc o adunare populară organizată cu prilejul acordării, municipalității de aici, a Diplomei de onoare, pentru rezultatele obținute în anul 1979 și pentru ocuparea locului IV în întrecerea socialistă între consiliile populare municipale, privind îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan social-culturale, buna gospodărire și înfrumusețarea localităților.

GRIGORE NICOLAE

Un colectiv de cercetători români propune:

O NOUĂ IPOTEZĂ PENTRU O TEORIE GENERALĂ A ENERGIEI

Sînt cîțiva ani de cînd, sub conducerea inginerului Alexandru Forje de la ICEMENERG, își desfășoară activitatea un colectiv de cercetare unic în țara noastră, unic atît prin varietatea problemelor teoretice și experimentale abordate, singular, deopotrivă, și prin colaborarea activă a unor specialiști din domenii aparent inconvergente: fizică, istorie, mecanică, filologie, cibernetică, biologie, folclor. Această laborioasă confrerie științifică se recomandă, pînă la ora actuală, prin mai multe invenții consacrate unei mai judicioase utilizări a potențialului energetic, precum și prin studii de exegeză istorică, acestea din urmă constituindu-se și într-o disciplină nouă, denumită de cercetători inginerie istorică.

Recent, revista „Energetica" (numerele 11 și 12) a acordat un amplu spațiu studiului intitulat „Epuizarea potențialului energetic implicat într-un proces tehnologic industrial — factor esențial în prevenirea poluării", ceea ce conferă, prin tipărire, celor doisprezece semnatari ai articolului prioritate absolută în elaborarea unei noi ipoteze pentru o teorie generală neliniară a energiei. În fapt, este vorba de reunirea într-un concept unic a unor suite de observații, experimente și dezbateri teoretice privind modul de producere, transport, utilizare și conservare a energiei. Concepția își propune să demonstreze în esență următoarele: în prezent pe planeta noastră se consumă de 5—6 ori mai multă energie decît impune strictul necesar, rațional, al omenirii; mai mult de cinci șesimi din această valoare se irosește, de cele mai multe ori, irecuperabil, datorită unui complex de factori subiectivi și obiectivi; această risipă se regăsește în principal în ceea ce numim, generic, poluare.

Structurat pe considerente de strictă specialitate și elaborat prin mijlocirea calculului matematic, studiul se adresează în exclusivitate însului avizat. Am solicitat, tocmai de aceea, inginerului Alexandru Forje explicații suplimentare și pe măsura înțelegerii comune, ceea ce dînsul a consimțit de îndată, menționînd de la bun început că primele însemnări despre activitatea colectivului pe care îl conduce au apărut nu în publicații de specialitate, ci în revista „Flacăra".

— După opinia noastră, criza energiei poate fi asimilată cu o criză a cunoașterii și înțelegerii mecanismului energiei. Am ajuns la această concluzie pe mai multe căi, dar primele observații au izvorît din nemulțumirea față de modelele matematice utilizate în tehnologie. În lume există la ora actuală o adevărată modă de a se crea modele matematice. Atît doar că, de la modelul matematic și pînă la folosirea lui în practica curentă, este o cale lungă. Din păcate, de multe ori matematicianul devine autorul unui nou model matematic fără să cunoască structura faptului real. Acest lucru creează grave perturbații însului ce lucrează în proiectare, constrîns să corecteze mereu prin adaptări obiectul cuprins în datele de proiect. Nu întîmplător în acest domeniu s-a încetățenit, paradoxal, o invenție a omului. Demonstrația reclamă procedee și termeni de strictă specialitate așa că propun să ne oprim aici.

— Spre ce aplicații practice a condus noua teorie a energiei pe care o propune colectivul dumneavoastră?

— Întrebarea poate fi pusă și invers: ce realizări și observații stau la baza teoriei noastre? Relația funcționează în ambele sensuri, deoarece dacă studii îndelungate ne-au permis să formulăm această concepție, ea ne-a prilejuit totodată să trecem la rezolvarea unor teme de cercetare și de proiectare. Voi aminti tenit așa numitul „articol pentru neprevăzute", în fapt o portiță de scăpare pentru cel ce se vede nevoit să justifice diferența ivită între prețul real și costul prezumat al obiectului proiectat. Sînt cazuri cînd „neprevăzutul" depășește de cîteva ori calculul financiar inițial. Complicațiile apar, deci, ca urmare a necunoașterii suficiente pe plan teoretic a unui obiect sau produs nou ce urmează să fie realizat în tehnologie. Avionul Concorde a costat de cinci ori mai mult decît s-a prevăzut în deviz. Cu același coeficient de toleranță se procedează, îndeobște, și în proiectarea motoarelor electrice, unde se estimează de la bun început că puterea electrică ce urmează să fie produsă de o asemenea instalație poate fi cu 10% mai mare sau mai mică decît cifra scontată. Eroarea apare, după observațiile noastre, datorită faptului că în domeniul electrodinamicii se utilizează în continuare ecuațiile lui Maxwell, care reprezintă un simplu postulat, deci o simplă convenție. Am constatat experimental că aceste ecuații sînt departe de a exprima o realitate. În natură nu există linie dreaptă, aceasta reprezentînd, cîteva dintre acestea. Am arătat astfel că pierderile de energie la transportul energiei electrice de înaltă tensiune sînt altele decît cele luate în considerație. Am propus în acest sens soluții practice. Am demonstrat apoi că la topirea metalelor se pot consuma cantități mult mai mici de energie. Dovada concretă a fost făcută prin proiectarea unei instalații de topire a metalelor prin suprapunerea mai multor cîmpuri de energie. Instalația sudează instantaneu și fără electrozi de sudură. Ea se află expusă la ICFMENERG, la Universitatea din Brașov și la „Casa de știință și tehnică pentru tineret" din același oraș.

O altă invenție se referă la gazeificarea reziduurilor rezultate prin spălarea huilei. Demonstrația a fost făcută la Brașov de către cîțiva membri ai colectivului nostru. S-a dovedit, astfel, că acest steril este un combustibil foarte bun: aproximativ 2 300 kilocalorii pe kilogram. Experimentul a fost efectuat pe o stație pilot construită în incinta universității. Voi mai aminti apoi că Trustul de construcții hidrotehnice a acceptat să experimenteze recuperarea căldurii pierdute la stațiile de compresoare prin mijlocirea pompelor termice, agregate studiate la ICEMENERG și executate la Întreprinderea Tehnofrig din Cluj-Napoca. Asemenea pompe termice au fost montate și la Băile Felix și Băile Birghiș.

— În colectivul dumneavoastră își desfășoară activitatea și specialiști ai unor domenii mai puțin tehnice. Ce legătură există, de pildă, între biochimiști și noua teorie a energiei?

— În definirea concepției noastre ne-am bucurat de un sensibil aport din partea unor universitari brașoveni. Este vorba de prof. dr. Horst Bednar, de conf. dr. Victoria Bednar și de medicul Alice Marian care au demonstrat pentru întîia oară în lume că A.D.N.-ul are o masă constantă în cîmp gravific, dar o masă variabilă în cîmp electromagnetic, sau ceea ce aduce o nouă viziune în diagnosticarea bolilor neuromusculare și în biologie în general. Cunoscînd aceste variații ale A.D.N.-ului, omul de știință avizat poate integra fenomenele biologice în structuri matematice, apreciindu-le deci efectiv ca mărimi de calcul.

— Cine face parte din acest colectiv pluridisciplinar?

— Autorii teoriei enunțate sînt următorii: dr. ing. Mihai G. Pop, ing. Ioan Bogdan, fiz. Vasile Stratulat și subsemnatul, toți de la ICEMENERG. Din partea Universității din Brașov au colaborat: conf. dr. Lidia Simionescu, prof. dr. Giussepe Munteanu, conf. dr. Ioan Ința, șef de lucrări Florian Andreescu, șef de lucrări Vasile Luca, șef lucrări ing. Radu Iovănaș, filozof Elena Teacă, chimist Brunno Bednar. Din colectiv mai fac parte: ing. Manuela Chindea, asistentă la Institutul politehnic București, și ing. D. Stănculescu, proiectant la I.S.P.E. Multe mulțumiri aș dori să adresez, pe această cale, acad. prof. dr. Nicolae Teodorescu și prof. dr. Ioan Dumitru Mangeron care au urmărit îndeaproape lucrările noastre.

Un al doilea studiu, de data aceasta dedicat cercetărilor de inginerie istorică și datorat tot unui cerc pluridisciplinar condus de Alexandru Forje, a văzut de curînd lumina tiparului în publicația „Anale de istorie". Este vorba de o sumară expunere a principalelor rezultate dobîndite prin extinderea instrumentului matematic la studiul faptului istoric. Vom reveni cu amănunte într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

LIVIU TIMBUS ■

Realizări și cercetări la nivel mondial,

dar și un drum prea lung pentru marile turbine:

REȘIȚA — REȘIȚA, VIA BUCUREȘTI

La Centrul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru echipamente hidroenergetice din Reșița, unde s-a semnat actul de naștere al hidroagregatelor românești, s-a întîmplat recent o istorie cu tîlc. Un beneficiar străin interesat să importe inteligență tehnică românească, adică să colaboreze cu acest centru cunoscut și peste hotare, a solicitat unui reputat institut de consulting din Elveția să trimită un reprezentant la Reșița pentru a se convinge de capacitatea de cercetare și concepție a partenerului prezumat. Aceasta este practica internațională: înainte ca o firmă sau o țară să încheie un contract de cercetare, proiectare sau producție de echipament hidroenergetic, care în mod obișnuit implică investiții importante, se apelează la o prestigioasă companie de consulting pentru un studiu prealabil asupra potențialului științific al partenerului. Cum s-ar spune, să se convingă dacă merită osteneala.

Specialistul elvețian a vizitat centrul de la Reșița, a discutat îndelung cu confrații săi români și s-a interesat îndeosebi de laboratorul de cercetări pentru mașini hidraulice, înalt cît trei etaje și înzestrat cu aparatură sofisticată, inclusiv un calculator de proces pentru conducerea și prelucrarea complicatelor măsurători. Apoi a declarat:

— Am recunoscut și unele instrumente din țara mea, dar trebuie să mărturisesc că, în ansamblu, în Elveția nu avem nimic comparabil, atît pe planul dotării, cît și al forțelor umane angajate.

Or, un astfel de laborator constituie inima cercetărilor pentru echipamente hidroenergetice, fiindcă doar pe un model la scară redusă se pot finaliza studiile și verifica eficiența soluțiilor. Nimeni nu construiește o hidrocentrală experimentală! Specialiștii reșițeni cu care am vorbit ne-au arătat că ei nu cunosc laboratoarele din S.U.A. și Japonia, dar că față de celelalte țări ale lumii consideră laboratorul lor drept unul de prim rang. Dealtfel, tocmai aici s-au testat turbinele (în model) care înzestrează gigantii hidroenergetici din țara noastră, aci a fost, dacă ne putem astfel exprima, rampa lor de lansare.

În momentul de față, centrul din Reșița este angajat într-o acțiune de importanță națională, vizînd utilizarea potențialului amenajărilor de joasă cădere, ceea ce marchează o etapă nouă în hidroenergetica românească. Se știe că pînă în prezent, efortul principal a fost direcționat spre căderile înalte. Acum a venit rîndul și celor joase, adică cu diferențe de nivel sub 20 m. Rezultat:

— Pînă ieșim noi la pensie sperăm să fie utilizat **întreg potențialul hidroenergetic al României!**

Iată deci perspectiva, sintetizată într-o formă sprințară de interlocutorii noștri, doctorul inginer **Viorel Cîmpean**, de la laboratorul de mașini hidraulice, inginerii **Toader Cucoș**, șeful atelierului de cercetări pentru mașini electrice, și **Dumitru Onea**, șeful colectivului de echipamente de reglaj.

— Pînă în prezent — arată ei — nu a fost „atacată" joasa cădere, fiindcă țara noastră nu dispunea de așa-numitele hidroagregate bulb. Aceste echipamente speciale, intrate relativ de puțină vreme în atenția cercetătătorilor pe plan mondial, prezintă un dublu avantaj: permit utilizarea potențialului amenajărilor de joasă cădere și necesită consumuri de metal și, în general, investiții mai reduse decît turbinele Kaplan, în uz la noi. Cît privește hidroagregatele bulb reversibile, ele au fost lansate de francezi în 1965, la centrala mareemotrice de la Rance. Ele au însă o utilizare mult mai largă decît folosirea energiei fluxului și refluxului mării și oceanelor. Nu este rațional ca noaptea, cînd cererea de energie electrică scade, să se întrerupă funcționarea unor grupe termoenergetice (și cu atît mai puțin a celor nucleare, în viitorul apropiat). Soluția constă în folosirea energiei excedentare de pildă pentru pomparea apei în canalele de irigație. Așadar, în hidroagregatele bulb reversibile apa circulă în două sensuri, o dată producînd energie, a doua oară consumînd energie. Oltul, de la Slatina la Dunăre (unde hidrocentralele cu agregate bulb se află deja în construcție), Porțile de Fier II, iar într-o perspectivă ceva mai depărtată Mureșul și Someșul așteaptă asemenea hidroagregate. Doar în cincinalul 1981—1985 puterea nou instalată va fi de 1 000 MW.

— Care este aportul inteligenței tehnice românești?

— Toate aceste hidroagregate sînt de concepție proprie. Dealtfel, în prezent există extrem de puține realizări în acest domeniu în lume. Metodele de concepție a modelului și partea de proiectare încorporează elemente de noutate pe plan mondial. Amintim că bulbul reversibil de la Slatina de 13,7 MW a primit premiul I pe țară pentru creația tehnico-științifică la Festivalul național „Cîntarea României" și premiul I (modelul experimental) la Salonul național de invenții 1979.

Nu trebuie dedus din cele ce preced că reșițenii nu s-ar mai preocupa de căderile înalte și foarte înalte. Dimpotrivă, au proiectat, între altele, hidroagregatele de tip Francis pentru căderi foarte înalte, respectiv pentru centrala de la Rîul Mare — Retezat, cu o cădere de aproximativ 600 m, deci la limita superioară pe plan mondial pentru acest tip de agregate. Și aceste turbine sînt de concepție românească, ele reprezintînd o dezvoltare a experienței cîștigate în proiectarea pentru hidrocentrala Mărișelu de pe Someș. Agregatul se execută la Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, I.C.M.R.

O altă perspectivă: echipamentele pentru așa-numitele hidrocentrale de acumulare prin pompaj.

— Pomparea apei în amonte în cursul nopții, în timpul golurilor de sarcină, pentru acumularea unor rezerve de energie reprezintă o preocupare de arzătoare actualitate, poate chiar un punct de cotitură în energetica mondială. În S.U.A., de pildă, numărul centralelor de acest fel ce se vor construi în viitorii zece ani va echivala pe cel al hidrocentralelor convenționale. La centrul din Reșița, 1981—1985 va constitui perioada de cercetare și asimilare a agregatelor necesare în acest scop, urmînd ca ulterior să se construiască și în România asemenea hidrocentrale.

— Așadar, un program vast de cercetări, ancorat în realitatea imediată și de perspectivă. Pînă acum ne-ați vorbit însă de succese. Există oare și aspecte negative, care stînjenesc această muncă realmente creatoare?

— Sîntem unicul centru de profil din țară autorizat în a prezenta garanții pe baza măsurătorilor pe model conform normelor internaționale, iar industria reșițeană, I.C.M.R., a acumulat o bogată experiență în domeniu. Centrul nostru asigură practic întreaga concepție pentru hidroagregate, I.C.M.R. fiind unicul beneficiar din țară. Deci **totul, de la concepție la execuție, se concentrează la Reșița.** Totuși, aparținem Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat din București. Atunci **de ce traseul Reșița — București — Reșița și nu Reșița — Reșița?** Să ne înțelegem, nu este cîtuși de puțin vorba de „prestigiu", de faptul că am fi „subordonați" cuiva în loc ca să ne autoadministrăm. Cel puțin, așa ne apar nouă lucrurile.

— Experiența institutelor centrale care coordonează cercetările într-un sector sau altul s-a dovedit extrem de fertilă. Înțelegem însă că la dumneavoastră este vorba de un caz cu totul special.

— Într-adevăr, avem un **profil unic în țară. Noi concepem, noi** (respectiv I.C.M.R.) **producem, lanțul începe și se încheie la noi,** asta e situația, și totuși mai toate hîrtiile, chiar cele de importanță minoră privind chestiuni de administrare și contabilitate, recuzite etc. sînt obligate să ia drumul Bucureștiului. Dealtfel, avem impresia că nici colegii de la institutul din Capitală nu sînt prea fericiți de această situație, cu atît mai mult cu cît, în marea lor majoritate, au o **altă specialitate.** Credem că s-ar putea găsi o soluție convenabilă. Este vorba, desigur, doar de un punct de vedere, pe care-l **supunem atenției ca posibilă bază de discuție.**

O altă problemă deschisă — de importanță vitală aceasta — este, după părerea interlocutorilor noștri, aceea a împrospătării cadrelor:

— Ultima serie de absolvenți ne-a fost repartizată în 1972; de atunci, afluxul de tineri bine pregătiți spre centrul nostru — repetăm: unicul din țară pe profil de turbine hidraulice — practic a încetat. Și aici, considerăm noi, trebuie ținut seama de o situație specială, în sensul că deși sîntem un centru de cercetări, absolvenții repartizați nouă **nu s-ar rupe nici un moment de producție,** specificul muncii noastre reclamînd colaborarea strînsă, permanentă, obligatorie cu uzina, cu I.C.M.R. Zi de zi, cercetători sînt prezenți în uzină, acordînd asistență tehnică în fabricație și chiar la montaj. Așadar, în cazul de față, repartizarea de pe băncile facultăților a unor tineri pasionați de meserie nu ar contraveni, ci s-ar integra organic în orientarea perfect justă de a îndruma pe absolvenții învățămîntului superior spre producție. Dacă nu se vor lua măsuri de întinerire a cadrelor — ne referim exclusiv la centrul nostru — ce se va întîmpla? **Îmbătrînim, fără a fi pregătit cum se cuvine schimbul de mîine** pentru turbinele hidraulice, sector de bază al energeticii românești. Merită reflectat, întrucît, pe măsură ce trece timpul, problema devine mai acută.

Firește, dificultățile expuse mai sus de interlocutorii noștri nu au împiedicat realizarea unor progrese notabile, relevate parțial și în acest articol. Discutarea problemelor ridicate și rezolvări corespunzătoare, care să întrunească un larg consens, nu ar face decît să accelereze ritmul unei cercetări științifice menite să pună mai complet în valoare inestimabila bogăție pe care o reprezintă energia apelor României.

LIONEL NIȚESCU ■

Pentru protejarea mediului ambiant

Ca toate părerile și concluziile sentențioase, și cele care absolutizează efectele nocive ale pesticidelor denaturează sau prezintă parțial imaginea faptului real. Marile sporuri agricole din ultimele decenii ar fi fost de neconceput fără aportul industriei chimice, fără antidăunători, erbicide, fungicide, fără aceste variate mijloace de apărare, în lipsa cărora, afirmă specialiștii, livezile și culturile de cereale și plante tehnice ar fi fost nevoite să plătească un imens tribut : aproximativ 30 la sută din totalul producției anuale.

Efectele secundare și de nedorit ale acestor adjuvante ale economiei agrare sînt îndeobște cunoscute. În lanțul cauzal al deteriorării mediului ambiant, ecologii așază și acțiunea pesticidelor, substanțe cu efecte persistente, degradabile în timp îndelungat și deci poluante. Iată de ce sînt ani de zile de cînd cercetători din lumea întreagă se trudesc să realizeze produse cu proprietăți asemănătoare, dar nenocive pentru animalele cu sînge cald și chiar pentru anumite specii de insecte. În acest scop, ca întotdeauna, omul de știință a recurs la modelele și schemele naturii, în dorința de a obține produse similare sau asemănătoare. Astfel, chimiștii și-au îndreptat din nou atenția asupra florilor de piretru cunoscute încă din antichitate pentru efectele lor insecticide, utilizate pe scară largă în urmă cu mai bine de trei decenii, dar abandonate odată cu explozia petrochimiei mondiale și ca urmare a producției masive de pesticide dobîndite pe bază de compuși halogenați, carbonați și derivați de fosfor. E cazul să mai arătăm, totodată, că piretrinele — substanțele active ale plantei amintite — au fost identificate și izolate în perioada 1920—1930. Extragerea lor din plante s-a dovedit, însă, extrem de costisitoare, deci de la bun început, odată cu revenirea în actualitate a florilor de piretru, s-a pus problema obținerii principiilor active prin mijloacele chimiei de sinteză.

În țara noastră, realizarea piroizilor pe cale de sinteză a făcut obiectul unor cercetări începute încă din 1970. Meritul principal revine profesorului dr. ing. Margareta Avram, șefa catedrei de chimie organică a Facultății de chimie industrială a Institutului politehnic din București. Cercetările au fost finalizate cu concursul Centrului de chimie organică din cadrul ICECHIM. Iar de aici dorim să amintim contribuția tovarășului inginer Ilie D. Dinulescu.

Interlocutorii noștri au dorit de la bun început să ne înștiințeze că sînt foști studenți și colaboratori apropiați ai profesorului Costin D. Nenițescu. Amănuntul își relevă importanța dacă avem în vedere faptul că una din trăsăturile de esență ale regretatului savant a fost pasiunea pentru cercetările de avangardă. Celebrului organician îi datorăm, între altele, studierea și realizarea în țara noastră, în perioada 1949—1952, a sulfamidelor, antimalaricelor și pesticidelor (produsul cunoscut sub denumirea de DDT), studii la care au participat și cercetătorii Margareta Avram și Ilie Dinulescu. Din 1970, profesorul Margareta Avram este deallfel titulara cursului de pesticide și tot din acel an datează, așa cum aminteam, și obținerea la scară de laborator a piretroizilor sintetici. Interlocutoarei noastre și celor ce i-au fost colaboratori în această privință le revine astfel meritul de a fi anticipat cererea mondială de antidăunători netoxici.

Pași mari spre realizarea primelor pesticide netoxice

Piretrina se caracterizează printr-o structură foarte complicată, fiind alcătuită din cicluri de trei atomi de carbon, obținerea ei pe cale de sinteză implicînd o îndelungată și laborioasă activitate. La ora actuală sîntem în măsură să anunțăm că primii analogi realizați în laborator se recomandă prin virtuți comparabile cu cele ale produșilor naturali și în multe privințe se dovedesc chiar superiori acestora. Iată cîteva caracteristici notabile : toxicitate față de insecte, spectru larg de acțiune, nu sînt toxici pentru mamifere, nu dau fenomenul de obișnuință, nu pun probleme în legătură cu poluarea, sînt biodegradabili. Iată și părerea unui expert în materie, inginerul dr. Tudorel Balcu, directorul Institutului de cercetări pentru protecția plantelor :

— Piretroizii realizați în România și trimiși la noi pentru experimentare au dovedit proprietăți biologice active. Doresc să relev în mod deosebit acțiunea produsilor Fenovalerat, Neopinamina și Permetrin. Sînt netoxici pentru oameni și animale, dar extrem de combativi împotriva dăunătorilor. S-au dovedit cu toate acestea toxici pentru pești, deci atenție în această privință ! Începutul este mai mult decît promițător și sperăm că, odată cu producerea lor pe cale industrială, vom realiza o adevărată revoluție în domeniul administrării pesticidelor.

Iată așadar că, antrenați în vasta acțiune pentru conservarea mediului ambiant, cercetătorii români au izbutit, printre primii în lume, să realizeze antidăunători cu un spectru larg de acțiune dar lipsiți de toxicitate, eveniment ce marchează o adevărată victorie și ne îndreptățește să privim cu optimism eforturile omului pentru protejarea naturii și a legilor ei ancestrale.

LIVIU MAIOR ■

De la Pasteur la strada Ilioara

Pe strada Ilioara, în cartierul bucureștean Balta Albă, aproape de întîlnirea orașului cu cîmpia, se află un complex sanitar-veterinar, cel mai mare din țară, în a cărui alcătuire intră Dispensarul veterinar al sectorului 3, Clinica veterinară a municipiului, Laboratorul pentru controlul alimentelor de origine animală, Inspectoratul sanitar-veterinar al județului Ilfov. O echipă de medici și un corp de tehnicieni și de laboranți veghează, aici, în „foc continuu", asupra vacilor, viților, cailor, mînjilor, oilor, mieilor, porcilor și purceilor, asupra orătăniilor și asupra animalelor mici din I.A.S.-uri, din C.A.P.-uri, din ferme, din întreprinderi și instituții, din ogrăzi ale oamenilor. Cabinete de consultații, laboratoare, secții de observație clinică sau de spitalizare a animalelor, de regulă modern echipate (chiar dacă medicii clinicii acuză lipsa unui aparat Roentgen de clasă tehnică ridicată, aparatul pe care-l au în dotare fiind depășit), alcătuiesc un mare și complex așezămînt al sănătății „celor care nu cuvintă", un loc în care animalele sînt ajutate să nu lupte singure împotriva bolilor, a accidentelor, a tot ceea ce ar putea știrbi sau alei potențialul lor biologic ori ecologic.

Chestiunea cu „foc continuu" — ne spune dr. Dumitru Dumitrescu, șeful dispensarului și șeful clinicii — nu-i o metaforă. Animalele internate în clinică trebuie îngrijite, supravegheate, tratate zilnic, drept pentru care doctorii și ajutoarele lor nu prea știu ce-s duminicile, ce-s sărbătorile, ba, uneori, nici ce-s vacanțele. Epizootiile, „bolile de largă difuzabilitate", cum le numesc specialiștii, nu mai sînt o problemă (de șapte ani, de cînd s-a înființat această clinică, pe teritoriul guvernat de ea nu s-a înregistrat nici o epizootie), dar cei ce apără sănătatea animalelor trebuie, ni se spune, să stea mereu cu puișca la picior și cu ochii în patru, spre toate zările. Febra aftoasă, pesta porcină sau aviară nu știu ce-s granițele, o boală gravă declarată în, să zicem, Brazilia, mare exportatoare de animale și de carne, pune în stare de alarmă nu doar America, ci și Europa. Cînd, în vara trecută, într-o țară vecină s-a declarat o astfel de boală în rîndul vacilor, medicii Clinicii veterinare din București (și nu numai ei) n-au mai plecat în concedii. Tot ei, acești medici care vindecă vaca bolnavă a C.A.P.-ului din Popești-Leordeni sau din Glina, care fac injecții găinilor din ogrăzile bucureștilor, care cos piciorul rupt al unui cal de povară sau laba strivită a unui cîine de vînătoare, făcînd, deci, fiecare cam de toate, într-o plurivalență a exersării gesturilor alinătoare pe boli și specii pe care medicina umană nu o cunoaște, au în răspundere, împreună cu alte foruri (precum clinica Facultății de medicină veterinară), acute probleme privind ceea ce numeam mai sus potențialul vital al unor specii, ecologia lor, drama împuținării unora sau a proliferării peste măsură a altora. Mulți oameni de bine, ne amintește dr. D. Dumitrescu, au atras atenția, în ultimii ani, asupra primejdiei dispariției unor specii rare, animale sau păsări-monumente ale naturii, cum ar fi pelicanii sau acvilele. Ce se mai poate face pentru ele? Se pare că nu se mai pot face prea multe lucruri, pelicanii, de pildă, se află acum într-un prelungit amurg biologic, potențialul lor vital, ca specie, a secat, ei înșiși nu mai vor să lupte, primindu-și dispariția cu blazare. La fel, de fapt într-un alt fel, dar cu consecințe identice, adică provocatoare de dispariție, s-a întîmplat cu vulturii din Carpați, aceștia din urmă fiind masacrați de om, masacru comandat de prejudecata (impăunată, ca orice prejudecată, cu argumente „științifice") rolului lor nefast în economia vînatului. Ultimul vultur zăgan a fost ucis cu alice de iepuri în 1927, lîngă Turnu Roșu. Ultima pereche de vulturi bruni din specia „Aegypius monachus" a fost semnalată în Carpați în 1966. La un examen cu adevărat științific, intervenit ca totdeauna prea tîrziu, s-a putut stabili că acești vulturi sur, negri sau fumurii, departe de a concura apetitul cinegetic al omului, erau în fond niște rezonabili olimpieni, deloc nefești ei, dimpotrivă, asemeni tuturor viețuitoarelor, cu un rol necesar în menținerea echilibrului ecologic. La o altă scară, lupta pentru stîrpirea animalelor mici din București și din alte orașe (luptă, pînă la un anume punct, necesară, înmulțirea peste măsură a cîinilor și pisicilor fără stăpîn fiind inconcevabilă în condițiile marii aglomerări urbane) se poate transforma, prin ignorarea legilor ecologice, într-un fapt cu efecte de nedorit. E demonstrat, de pildă, rolul pisicii în menținerea echilibrului ecologic al unui oraș, e demonstrat că raticidele, neajutate de vînătorii cu dinți și gheare ai șobolanilor și ai șoarecilor, se vădesc de efect limitat, uneori doar ca simple palcative. Problema păstrării fondului ofensiv, adică vital, al unor specii, a vocației lor de a dura, mai mult, de a-și crește numărul și calitățile sau capacitățile biologice, se pune, desigur, în mod special, în cazul viețuitoarelor ce ne dau carne, ouă, lapte sau lînă, a animalelor și a păsărilor „de rentă", cum se zice, capitol în care medicina veterinară din țara noastră, inclusiv prin eforturile clinicii din Ilioara, și-a impus, în anii din urmă, o contribuție dintre cele mai salutare. La Clinica veterinară din Ilioara vin, ni se spune, la practică numeroși studenți, nu doar români, ci și străini, rezultatele acestei instituții fiind notabile, mai cu seamă, în planul combaterii bolilor de reproducție ale vacilor și ale bolilor tineretului taurin, porcin și ovin. Cei trei medici ai clinicii (interlocutorul nostru, dr. Dumitru Dumitrescu, care răspunde și de secția medicală, dr. Ruxandra Nicolescu, responsabila secției de boli contagioase și parazitare, și dr. Ivana Filea, care are în grijă secția de chirurgie și obstetrică) sînt, în acest domeniu, deopotrivă practicieni și cercetători, străduindu-se a fi, în toate, la curent cu noul, pe care adesea îl și propulsează. Un animal „de rentă" (foarte rentabil!) asupra căruia își concentrează, în prezent, cercetările, este nurca, cu blana ei scumpă, dar și cu marile ei pretenții de îngrijire. Crescătorilile de nurci înființate în ultimul timp în țară au reclamat prea desele afecțiuni pulmonare ale prețioaselor animale și primejdia, din această cauză, a împuținării lor. În colaborare cu Institutul Pasteur, medicii din strada Ilioara testează, la ceasul de față, cu adresă expresă pentru crescătorilile de nurci, un vaccin antijigodios cu efecte superioare, care, în viitor, va fi combinat cu vaccinul antihepatic.

Apropo de știință, de cercetare, dr. D. Dumitrescu e de părere că s-ar impune o colaborare mai strînsă cu forurile științifice ale branșei, cu Facultatea de medicină veterinară din București, în primul rînd. Și el și colaboratorii lui resimt, ne spune, nevoia de a participa, nu oricînd și oricum, ci conform unui plan precis, cu desfășurări periodice, la activitățile catedrelor de specialitate ale facultății, pentru a-și ridica incontinuu calificarea, în contact cu noutățile extreme ale profesiei. Așa cum resimt și nevoia unei prezențe regulate, desfășurate calendaristic, a cadrelor facultății în mijlocul lor, al practicienilor clinicii, participare cu folos pentru ambele părți și, evident, pentru animalul bolnav.

Revenind la chestiunea animalelor „de rentă", transcriem încă o sugestie a dr. D. Dumitrescu. Este vorba de creșterea în orașe a animalelor și a păsărilor de curte, creștere care, încurajată de recente hotăriri de partid și de stat, se lovește încă, zice interlocutorul nostru, de niște stavile arbitrare, ridicate de necunoașterea sau de neînțelegerea unor condiții. Sigur, nu poți crește găini în bloc, o poți face numai în curte, aici lucrurile sînt limpezi, între numărul ouătoarelor și metrii pătrați de curți și grădini existente, să zicem, în raza sectorului 3 al Bucureștuor putîndu-se stabili oricînd o relație certă, din care să deduci un folos, adică un drum de urmat. Mai complicată e chestiunea oilor și a vitelor mari. Se impune ca și numărul lor să crească, desigur, în condiții de atentă dirijare, pentru a nu transforma municipiul într-un spațiu de viață mai puțin salubru. Ne aflăm, aici, în Ilioara, în zona Dudeștilor, unde cîndva erau vreo 7 000 de vaci, unde azi crescătorii particulari dacă mai țin vreo două sute. Ei, poate, ar crește mai multe, dar unde și cum să le pască? Spații intravilane bune pentru pășuni încă există, dar destinațiile care li se dau nu țin cont de recentele hotăriri. Chiar aici, în spatele clinicii, e un întins teren mocirlos, ce, parcelat și semănat, ar fi o mană pentru crescătorii de vaci ai zonei. Doctorul Dumitrescu a avansat această idee, dar i s-a răspuns că pe acest teren (de mai mult timp transformat într-o uriașă groapă pentru gunoaie) se va construi un poligon pentru o școală de șoferi. Dr. D. Dumitrescu (care-i și șofer...) se îndoiește că terenul în cauză constituie cea mai bună alegere pentru scopul ce i s-a spus, atît din punctul de vedere al investiției pe care o presupune remodelarea și nivelarea locului, cît și din acela, deloc neglijabil, al accesului dificil al mașinilor pe drumurile cu totul precare care conduc aici. Crescătorii de vaci, în schimb, sînt chiar aici, în casele care înconjoară locul.

Va trebui, desigur, ca organele în drept să decidă, în urma unei analize judicioase, dacă dr. Dumitru Dumitrescu greșește sau are dreptate.

În ceea ce ne privește, ne-am bucurat să găsim, într-un București aflat în plină expansiune a noutăților arhitectonice și edilitare, a confortului citadin de cea mai contemporană ținută, oameni care, iată, sînt cu inima lîngă pămînt, lîngă vite și lîngă cai, lîngă animale mici, lîngă păsări, lîngă natura de care, oricîte ziduri am înălța între noi și ea, nu ne putem despărți, nu trebuie să ne despărțim.

ILIE PURCARU ■

Invențiile ?
Nimic mai simplu!

Exista, și încă mai există și acum, un mai vechi necaz al oamenilor de pe ogoare, necaz ce survenea îndeosebi toamna, la recoltatul mecanizat al porumbului de pe mari suprafețe, cînd, în urma combinelor, probabil și din cauza imperfecțiunii acestora, rămîneau pe cîmp și putrezeau însemnate cantități de resturi de coceni. Neavînd posibilitatea de a le aduna în timpul record impus de ritmul alert specific campaniei, foile de coceni și chiar nenumărate tulpini întregi, pănușî de știuleți și alte nutrețuri grosiere se duceau, cum s-ar zice, pe apa sîmbetei, ceea ce însemna un gol în baza furajeră, mai puțină hrană pentru iernatul animalelor și, implicit, mai puțină carne și lapte mai puțin.

Ce-ar trebui însă făcut ? s-au întrebat bunii gospodari. Neîntîrziat să găsim o soluție !, și-au zis și au și pornit să investigheze atent posibilitățile proprii cîțiva mecanizatori și ingineri din cadrul Trustului stațiunilor de mecanizare a agriculturii-Timișoara.

Ideea de a concepe și realiza o mașină capabilă să stringă pînă la ultimul fir și să toace astfel de resturi furajere grosiere a încolțit inițial în mintea inginerului mecanic Ion Peica. Aflînd de ea, tovarășul Nicolae Doggendorf, directorul trustului, nu numai că a găsit-o foarte binevenită, dar a și întreprins măsurile de a se trece neîntîrziat la materializarea ei. Unde ? În Consiliul unic agroindustrial Lovrin, la Stațiunea de mecanizare a agriculturii Gottlob, unde există mai demult și tradiția inovației, și o înclinație anume spre invenție, spre lucrurile de excepție. Oamenii semeaului, în frunte cu directorul Andrei Dzamba, cu șeful de atelier Ion Vesa, cu mecanicii Augustin Sterbling, Nicolae Hag și Ioan Hassenteifel, au îmbrățișat ideea cu toată căldura, cu întregul lor entuziasm. Dar cum orice mașină nu se face doar din idei, ci și din piese, din multe și diferite materiale, cineva a întrebat : de unde pot fi procurate ?

— Asta nu-i o problemă de nerezolvat ! i-a liniștit pe confrații săi întru idee și acțiune, inginerul Peica. Le procurăm din piese și subansamble recuperate.

— Cum adică ?! s-a mirat sincer cel ce pusese întrebarea.

— Foarte bine. Le luăm pur și simplu de la combinele și tractoarele vechi, date la casare. Le recondiționăm pe unele, le adaptăm pe altele...

De la tractoarele dezmembrate au fost recuperați și recondiționați cilindrii de fontă trebuitori, adică tot ce mai rămăsese bun în ele. Două roți, cele mici, din față, au fost luate tot de la un tractor bun de... aruncat la fier vechi. De la o combină CSU, ajunsă și ea la casat, s-au folosit transmisia cardanică și grupul conic ; un rotor cu palete, pentru elevatorul noului agregat, a fost reținut de la o altă combină ajunsă la vremea retopirii, iar o serie de roți dințate, axul portcuțitelor, mai multe fulii și curele de transmisie tot de la niște CSU-uri au fost salvate. În sfîrșit, tabla trebuitoare pentru carcasă și oțelul pentru cuțitele rotative au fost luate direct de la platforma de fier vechi. Tot de acolo au fost luate profilele de fier și țevile necesare triunghiului de direcție.

Și iată cum, încet-încet, în decurs de cîteva luni, din astfel de materiale la îndemîna oricărui S.M.A., s-a înjghebat și a prins contur noua mașină. Convențional și provizoriu, deocamdată (nu văd de ce n-ar rămîne definitiv !), s-a numit **Mașina de adunat și tocat coceni**. Experimentată în toamna anului trecut pe terenurile unităților agricole din comuna Gottlob, noua mașină a dat rezultate neașteptat de bune. Pe acolo pe unde trece, nu lasă în urmă decît pămîntul negru ; adună și toacă tot ce întîlnește vegetal în cale — coceni, foi de coceni, pănuși de porumb, ciocălăi, ierburi și troscot. Purtată după tractor, în agregat cu o remorcă, ea are o productivitate de 12 hectare pe zi, cam de trei ori mai mare decît o combină CSU.

De curînd, ca urmare a rezultatelor bune cu care s-au soldat testările și experimentările făcute pe terenurile unităților agricole de stat și cooperatiste din Consiliul unic agroindustrial Lovrin, mașina de adunat și tocat coceni a fost omologată și brevetată ca invenție. Autori : ing. Ion Peica, Nicolae Doggendorf, Andrei Dzamba, Ion Vesa și un colectiv de mecanizatori de la Stațiunea de mecanizarea agriculturii-Gottlob. În prezent, există deja confecționate gata și au intrat în dotarea S.M.A.-ului 10 astfel de mașini, în trei variante, realizate în procent de aproape sută la sută din piese și subansamble recuperate din dezmembrarea combinelor și tractoarele uzate.

Noua mașină se dovedește, așadar, pe cît de economicoasă sub raportul costului său de fabricație, pe atît de eficientă din punct de vedere productiv. Ea dovedește însă, în același timp, și nu-i mai puțin important, spiritul gospodăresc și novator al specialiștilor din Trustul S.M.A.-Timișoara și mai ales al celor de la Stațiunea de mecanizare a agriculturii din Gottlob, al căror exemplu se cere nu numai apreciat, ci și larg generalizat peste tot unde există astfel de posibilități, unde oamenii vor cu adevărat să-și pună mintea la încercare.

MIHAI DOLIANU ■

Complexul agricol de la Dragomirești — o idee despre agricultura totală

Ne-a îndemnat de data aceasta să mergem către Dragomirești, comună întinsă, destul de aproape de Târgoviște, nu gîndul, care nu ne-a înșelat niciodată, că oriunde sînt oameni se vor fi aflînd și lucruri importante de scris, ci mai întîi, mărturisim, curiozitatea pe care tovarășul Florea Ristache, prim-secretar al Comitetului județean de partid Dîmbovița, reușise să ne-o stîrnească prin felul său așezat, temeinic și limpede de a vorbi despre ceea ce, pe loc, am intuit a fi o idee nouă și foarte promițătoare despre agricultură, o imagine mai puțin convențională despre munca pămîntului. Cum drumurile sale duceau, în acea zi, chiar în acea parte a județului, a mers și dînsul cu noi. Am trecut prin Dragomirești, am ieșit din comună și nu la mare depărtare de ultimele case ale satului mașina a părăsit firul asfaltat al șoselei și s-a avîntat pe un drum croit de-a dreptul peste cîmp, lat și el și neted ca un drum județean. De o parte și de alta, pe kilometri întregi, un gard din plase de sîrmă prinse în stîlpi de beton. La intretăierea altor drumuri trase cu rigla, parcă, pe suprafața în culori pastelate acum, la începutul lui mai, a cîmpiei, ne abatem în stînga și coborîm la „Ferma de elită" a Dragomireștilor. Fermă de oi. De elită, pentru că oile, rasă bună, „Coridaly", au fost aduse tocmai din Noua Zeelandă. Ferma aparține Întreprinderii județene de îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor, al cărei director, Alexandru Buzatu, ne spune ceea ce și bănuim, că intenția este de a ameliora rasele locale prin lotul adus de la tocmai de astfel de depărtări. „Avem acum, adaugă directorul, un efectiv de 1 850 de capete. Anul trecut am obținut 113 miei la o sută de oi. Anul acesta procentul este de 114, foarte apropiat deci de cel din țara de origine, 115. Un astfel de procent, socotesc, arată cum nu se poate mai bine cum este îngrijită turma de către cei nouă oameni care lucrează aici". Marian Toma este unul dintre ei. El este baciul fermei. De fel e din Pucheni, din același județ, dar și-a căutat aici un loc de muncă împreună cu Dumitru Pahonțu și Dumitru M. Ion dintr-altă comună dîmbovițeană, Malu cu Flori. Cîteștrei locuiesc permanent la fermă, și numai ei știu cel mai bine cum s-a desfășurat, la ore neprevăzute din zi și din noapte, „campania de fătări" din primăvara aceasta. Marian Toma roagă să se facă distincția între munca lui și aceea a unor muncitori sezoniști la care, din cîte a auzit, apelează unele unități zootehnice. El n-a pornit doar în căutarea unor bani ci ca să muncească ceea ce muncise și pînă atunci, într-o ocupație, singura din lume, pe care o cunoaște și-i face plăcere. A avut în viața lui turmă de oi, personală, nu mare, doar 50 de capete, s-a calificat în această muncă, mai spune, de mic copil, și e limpede că a adus la Dragomirești, unde i s-a ivit prilejul de a se ocupa de o turmă mare, întreaga pricepere de a îngriji și de a ști ce să ceară animalelor. Plin de mîndrie, împreună cu Ioana Badea și tehnicianul Gheorghe Goglea, scoate dintr-un saivan la lumina zilei berbecul care va purta numărul 50 038 tot atîta vreme cît va avea urechea pe care stă înscris acest număr. De nu s-ar zbate cu forța celor 110 kilograme care-i face pe cei trei oameni să-și încordeze mușchii, ai zice că e un sac de lînă. Pe ușile saivanelor ies aburi calzi, în valuri albe, pierzîndu-se în aerul răcoros al zilei. „Cu timpul vom construi aici, în incinta fermei, un pui de seră" — spune directorul Alexandru Buzatu. Și acesta este al doilea detaliu al gîndului dintru început și atotcuprinzător, cum vom vedea, că la Dragomirești se are în vedere o agricultură pe care am numi-o de pe acum totală.

Dragomireștii, mai aflăm, e un sat plin cu duzi. Tot în cadrul fermei se amenajează un spațiu pentru creșterea viermilor de mătase. Al treilea argument, notăm — după „ferma zootehnică" pe care am văzut-o și „sera" despre care ni s-a vorbit.

Trecem pe lîngă silozuri — unul este încă plin cu furajele recoltate anul trecut — și intrăm pe unul dintre drumurile, desenate parcă, așa cum spuneam, cu rigla, pe marginile căruia se văd cîțiva oameni trebăluind. Între timp directorul Alexandru Buzatu ne lămurește că ferma este înconjurată de o pășune model, irigată prin conducte îngropate care permit obținerea unor mari recolte de furaje și, desigur, siguranța că recoltele acestea vor fi obținute chiar și în vreme de secetă. Cele 400 de hectare de pășune sînt împărțite în opt parcele de cîte 50 de hectare. Împrejmuirea drumurilor despre care vorbeam mărginește aceste parcele. Pe marginea acestor drumuri, aflăm în sfîrșit, vor fi plantați 40 000 de tei. O bună parte au și fost plantați. Chiar în ziua cînd am fost la Dragomirești, cîțiva oameni, Petre Chirescu, Isidor Simion și Ion Jitaru împreună cu inginerul Ion Marinescu de la Inspectoratul silvic, construiau din niște araci și șipci apărători pentru tulpinele fragede plantate din cinci în cinci metri, cum scrie la carte, pentru că teiul e arbore care crește cu coroană bogată. Peste vreo zece ani, ca să ne îngăduim această perspectivă, „Plafar"-ul va avea în masivul de tei de la Dragomirești o sursă sigură de aprovizionare. Notăm aceasta ca pe un alt element care ne îndreptățește să afirmăm că la Dragomirești se are în vedere înființarea unui adevărat **complex agricol**. Și mai adăugăm încă unul: înființarea, în același perimetru de care vorbim, a unei ferme apicole de 20 000 de stupi. Albinele care se vor încărca de nectarul celor 40 000 de tei vor face în același timp polenizarea trifolienelor și gramineelor de pe cele 400 de hectare ale pășunii.

Astfel natura e pusă să lucreze într-un circuit imaginat de om în sensul însuși al lucrului naturii. Recapitulînd, e lesne oricui să închege o tablă de materii a produselor unității agricole de la Dragomirești: carne, lapte, lînă, nutrețuri, lemn căutat pentru furnire ori fabricarea de materiale didactice și instrumente muzicale, sursă de aprovizionare pentru „Plafar" și materii prime pentru industria medicamentelor, miere, mătase naturală. Și de ce n-am aminti aici și farmecul și poezia naturală care se atribuie astfel acestei fîșii de pămînt? Căci dincolo de considerentele ei economice, această acțiune va fi atras pe organizatorii ei, de bună seamă, și prin imaginea splendidă a celor 40 000 de tei izbucniți în floare într-o dimineață de primăvară spre vară.

De la „ferma ovină Dragomirești" la „complexul agricol Dragomirești" se întinde, credem, distanța de la agricultura „măruntă", care „fură" — fie și prin muncă — un crîmpei din zestrea și darurile naturii, la agricultura concepută în spiritul unei munci și al unei gîndiri totale și unificatoare. Cînd naturii i se restituie ritmurile ei firești în care plantele și viețuitoarele despre care omul și-a zis că-i sînt folositoare se înțeleg, parcă, de la sine, frumusețea însăși a pămîntului sporește astfel încît mulțumirea omului care se trudește să fie nu numai a „banilor", dar și a ochilor și a sufletului.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

„Am ajuns la concluzia că în munca de administrator de hotel, cele mai bune rezultate le dau femeile"

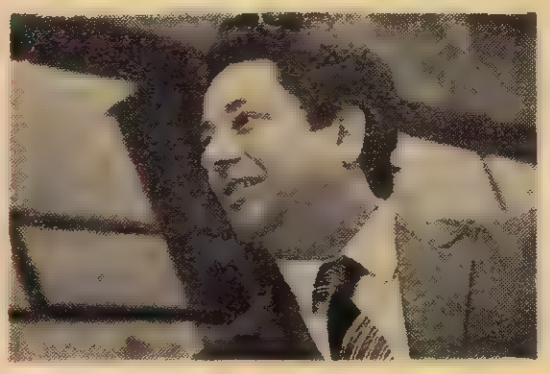

— Stimate tovarășe Scăunaș, doresc să vă mărturisesc că sînt puțin dezorientat. Am venit acum, la Sinaia, în mod special. Mi-am zis: e început de sezon, deci mai puțin turiști, mai multă muncă organizatorică, potrivit moment pentru a discuta mai pe îndelete cu directorul coordonator al O.J.T. Prahova despre unele probleme ale turismului intern și internațional. Cînd colo, tovarășul Ion Scăunaș, mai ocupat ca oricînd, nu-și poate face timp din cauza multiplelor probleme care, pur și simplu, îl demolează. Dacă acum, la început de primăvară, sînteți atît de ocupat, ce se întîmplă în plin sezon?

— Și de data aceasta socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din tîrg. De la bun început rețineți că noi nu avem sezoane. Noi lucrăm cu întreaga capacitate tot timpul anului. Este adevărat că avem momente de mare solicitare în lunile toride ale verii și în cele friguroase ale iernii, dar aceste suprasolicitări au devenit pentru noi o obișnuință care ne cam ridică tensiunea. Faptul că de mulți ani nu am mai avut reclamații, atît de la turiștii interni cît și de la cei externi înseamnă că ridicarea tensiunii celor 2 700 de lucrători ai noștri a rămas o treabă internă a colectivului pe care îl conduc, care nu a reverberat sub nici o formă în afară. Acesta este dealtfel un principiu sfînt în munca noastră: clientul trebuie întîmpinat cu căldură și dragoste chiar dacă pe undeva grijile îți scormonesc creierii.

— Oficiul județean de turism Prahova coordonează și îndrumă stațiunile Sinaia, Bușteni, Breaza, Slănic, Cheia și oficiile din Cîmpina și Ploiești. Nu-i o treabă simplă și nici ușoară. Spuneți-mi sincer, cum vă este somnul de noapte, atît cît îl aveți?

— Lucrurile sînt mai complicate decît le văd cei din afara meseriei noastre. Vreau să notați o cifră: într-un an, prin fața personalului nostru defilează 500 000 de turiști români și străini. Jumătate de milion de pretenții, jumătate de milion de idei, jumătate de milion de oameni veniți să se odihnească și pe care nu trebuie să-i dezamăgim. Ei plătesc și doresc să fie bine serviți. Noi știm acest lucru și așa procedăm. Am numit în munci de răspundere oameni verificați din punct de vedere al competenței cît și al atașamentului pentru meserie, al dragostei pentru om. În funcții operative, responsabilii de hotel sau de restaurante au fost numiți numai acei tovarăși care au dovedit că se încadrează normelor noastre chiar dacă la capitolul studii erau deficitari. Am ajuns la concluzia că în munca de administrator de hotel cele mai bune rezultate le dau femeile. În toate hotelurile avem acum — rețineți — numai femei. În alimentația publică am numit tineret, de data aceasta oameni cu carte, care în mod obligatoriu au trecut prin tot purgatoriul meseriei.

— Este îmbucurător că femeile dau rezultate atît de bune. Numind femei în munci de răspundere nu ați făcut decît să îndepliniți o sarcină de partid. Doresc să aflu mai multe lucruri despre această interesantă măsură, cu atît mai mult cu cît am auzit că la unele mari hoteluri sînt responsabile foste femei de serviciu. Cum rezolvă ele dialogul cu străinii, cum întocmesc formele contabile?

— Avem asemenea responsabile și chiar ne mîndrim cu ele. Fiind de mulți ani în meserie au deprins un minimum de vocabular care, la nevoie, le permite un scurt dialog în una din limbile de circulație. Dar asta nu este treaba lor. La recepție avem oameni pregătiți care se descurcă foarte bine. Responsabilul de hotel are alte sarcini: curățenia, funcționarea perfectă a instalațiilor sanitare, liniștea din timpul nopții, ponderarea cheflîilor. Nimeni nu poate face la un hotel treabă mai bună decît o femeie. De 4 ani nu am mai primit reclamații în ceea ce privește activitatea din hoteluri. În activitatea noastră, hotelul este piesa de bază. Aici vine omul întîi și contează enorm această primă impresie.

— Și deci, puteți dormi liniștit?

— Aș! Liniștit nu voi dormi niciodată, dar măsuri de siguranță sînt obligat să iau. Fiecare stațiune are cîte un responsabil care se bucură de libertăți de competență. Asta înseamnă foarte mult. Responsabilii veghează la buna desfășurare a activității oamenilor din subordine, aducîndu-mi și ei puțină liniște în somn.

— Începeți să mă convingeți că a fi director O.J.T. pe Valea Prahovei este un adevărat galop de sănătate.

— O, ce departe sînteți de realitate! Cei din afara problemelor de turism așa ne judecă. Află, prietene (termenul e deformație profesională, eu te fac prieten și cine știe ce mai apare la ziar), că nopțile mele de insomnie se numesc de foarte multe ori Aeroportul Otopeni.

— Curios. De ce?

— Din N motive avioanele de pe traseele externe nu vin la timp. Pentru noi este o adevărată tragedie nerespectarea orarului. Cu cît turistul vine mai obosit, cu atît este mai irascibil și pus pe gîlceavă. Și noi sîntem obligați să zîmbim. Mai am o obsesie. Mi-e frică de incendiu. Cred că nu mai este cazul să spun de ce. Ați citit probabil în ziare ce înseamnă un incendiu la un hotel.

— Mărturisesc că dacă aș fi în locul lui Ion Scăunaș aș simula incendii, din dorința de a verifica felul cum sînt antrenați cei care au ca sarcină paza contra incendiilor.

— Nu-i o treabă simplă. Totuși, acum doi ani, împreună cu organele de resort, am „pus" un incendiu la Hotelul Păltiniș. Atunci am ieșit bine. Dar nu ne-am culcat pe lauri. Echipele sînt antrenate și verificate în permanență. Dar incendii nu am mai simulat de atunci.

— Conduceți oficiul de turism de pe Valea Prahovei și aveți sediul la Sinaia, perla Carpaților românești. Această situație, după părerea mea, vă obligă la un spor de exigență mai ales în fața turiștilor străini, care-și raportează pretențiile la stațiuni similare de aiurea și uneori la Sinaia de altădată. Din păcate am străbătut o perioadă cînd de dragul de a îndepărta trecutul s-a distrus și ce nu era de distrus. Este adevărat că am văzut multe vile restaurate așa cum erau ele odată, dar cred că este prea puțin. Frumusețea și faima stațiunii parcă se pierd în modernismul care încope să se contureze din ce în ce mai pregnant. Iată hoteluri pe verticală, iată teleferic, iată schi-lift, iată marile restaurante cu sute de locuri, cu chelneri din ce în ce mai grăbiți, fără acel zîmbet profesional deschizător de apetit. Parafrazînd celebrul vers, ne întrebăm: s-a stins, oare, faima falnicei Sinaie?

— Nici vorbă. Sigur că și Sinaia a traversat o perioadă grea, datorită unor edili care, înțelegînd greșit istoria, au sărit peste cal. Dar a trecut. După cum bine ați remarcat, acum se duce o serioasă campanie pentru reașezarea tuturor clădirilor la condițiile existenței lor. Sîntem încă la început. Asta nu înseamnă că nu vom continua să construim pe verticală pentru că sîntem, iată, aproape de anul 2000. Subliniez că munca noastră de repunere a stațiunii la parametrii de altădată continuă și în domeniul gastronomiei. Restaurantul Parc, fostă proprietate a lui Grigorescu, era renumit pentru supă și rasol. Ne străduim să-i redăm această veche faimă. Dorim să repunem în drepturi grătarul pe cărbuni. Căutăm ultimii grataragii în viață pentru a putea transmite această meserie, azi din păcate pe cale de dispariție.

Dorim să facem un restaurant unde să se servească numai în frac și unde ținuta să fie obligatorie. Poate o să zîmbiți, dar să știți că un asemenea restaurant este foarte educativ. Din păcate, bunele maniere ne mai lipsesc. Nu putem încheia acest capitol fără a aminti de trei negustori care au adus o mare contribuție la creșterea faimei orașului: hotelierul Kübler, despre care vorbește și Caragiale, Riegler cu renumitul său parc și restaurant sau celebrul cofetar Kalimzakis. Dorim și în această direcție să continuăm tradiția.

— Înainte, de aici, de la Sinaia, se urca pînă hăt-departe. Se mergea pe jos pe poteci marcate și tinerii se opreau pe la cabane. Cabanele fiind azi pe cale de dispariție, nu înseamnă distrugerea implicită a excursiilor cu piciorul, a turismului propriu-zis? Luăm chitara, suim cu telefericul, dă-i cu băuturica. Zicem apoi c-am fost la munte. Adevăr grăiesc?

— După părerea mea, drumeția în cea mai pură accepțiune a cuvîntului, nu este pe cale de dispariție, dar cunoaște alte forme tocmai din cauza fantasticei sale dezvoltări. Romanticul cabanier cu al său măgăruș este astăzi piesă de muzeu, dar cabanele organizate pe alte principii au rămas și chiar se vor dezvolta. Continuăm să menținem poteci marcate. Dacă astăzi potecile sînt ceva mai puțin bătute, de vină nu sîntem noi. Poate că în școli dragostea pentru munte, pentru drumeție ar trebui mai insistent cultivată. Important rămîne faptul că se merge mult pe poteci.

— Orice-ați spune dumneavoastră tot n-o să mă convingeți că parfumul vechiului oraș nu este pe cale de dispariție. Nu mai avem parcul de odinioară, chioșcul cu celebra fanfară, trăsurile cu frumoșii cai. Pentru că istoria noastră este și viața noastră, haideți din nou în trecut. Aflăm cu acest prilej că Sinaia își datorește faima cu mult înaintea primului război. Încă de atunci a fost construit primul skating (patinoar pentru patine cu rotile) din România. Cred că era și printre primele din lume. De ce s-au gîndit edilii de atunci la un skating? Din simplul motiv de a da o compensație vizitatorilor din timpul verii. Să închidem ochii și să vedem cum arătau o pereche de patinatori pe acea vreme...

— Există un plan amplu care are în vedere multe. Sigur că lucrurile nu se pot face de pe o zi pe alta, dar nu peste puțină vreme vom beneficia de o explozie florală, unde nu este exclus să putem asculta și fanfara militară. Atunci poate vom vedea din nou puzderia de copii în jurul fanfarei.

— Dorese acum să abordez o problemă aparent mai dificilă despre care este bine să discutăm noi și nu alții. Privesc străinii care străbat Bucureștiul și am constatat că mulți dintre ei sînt oameni trecuți chiar de a doua tinerețe. Am impresia că mai mult sîntem vizitați de pensionari decît de oameni în plină vigoare. Dacă este așa, înseamnă că e anumită categorie de turiști ne ocolește pentru că, probabil, nu le oferim ce pot găsi în altă parte. De frumusețe naturale nu ducem lipsă...

— Adevărul se află, ca de obicei, la mijloc. Iarna sîntem vizitați de turiști tineri sau aflați la prima tinerețe dar din păcate turiștii care vin vara sînt în marea lor majoritate oameni mai în vîrstă. Asta-i realitatea și e bine să o cunoaștem exact.

— Ajunși aici haideți, cu puțin curaj, să punem degetul pe rană, nu așa de dragul de a arăta lipsurile, ci în speranța că ele vor putea fi înlăturate.

După părerea mea, în materie de turism cu străinii nu am reușit încă să concurăm marile stațiuni mai ales la capitolul distracții. Să fim sinceri, turistul aflat la cumpăna anilor nu prea găsește multe de făcut la noi și riscă să fie invadat de plictiseală. De asta spuneam mai la începutul discuției că Sinaia are o anumită tradiție de apărat. Tradiția Sinaiei înseamnă și distracție.

— Este foarte adevărat. Vă dau un exemplu. Hotelul Intercontinental din București este ocupat, în marea lui majoritate, de oameni de afaceri. Ei bine, unii dintre aceștia sîmbăta și duminica pleacă cu avionul în capitale apropiate pentru a-și petrece timpul. Oare nu ar fi mai bine să se urce în mașină și să vină pentru două zile la Sinaia? Acesta ar fi doar un exemplu. Din multe altele care ar trebui să ne îndemne să nu precupețim eforturile.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Zilele ce au premers victoriei

La înfrîngerea Germaniei hitleriste, România a participat cu 538 536 oameni. Unităţile române au eliberat 1 237 localităţi în Ungaria şi 1 722 în Cehoslovacia, valoarea trupelor sale atingînd numărul de 16 divizii. La luptele aeriene, aviaţia română a sprijinit operaţiunile forţelor aliate cu 40 000 militari şi peste 500 avioane. În ceea ce priveşte efectivele angajate în lupta pentru înfrîngerea nazismului, România s-a situat pe locul al patrulea, după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii şi Anglia, iar din punct de vedere al contribuţiei economice aceasta s-a ridicat la peste un miliard de dolari (valoarea dolarului din 1938). Faptele de arme ale armatei române au fost citate în numeroase ordine de zi ale Comandamentului român, în 7 ordine ale Comandamentului Suprem sovietic, în 21 de comunicate de război sovietice şi în alte documente. Peste 300 000 de soldaţi, subofiţeri şi ofiţeri români au fost decoraţi cu ordine şi medalii de război româneşti, sovietice, cehoslovace şi ungare.

3 mai 1945

„TOTUL PENTRU FRONT, TOTUL PENTRU VICTORIE!"

● Consiliul de administraţie şi cenzorii Cooperativei brutarilor români au depus ieri suma de 50 000 lei.

● Corpul didactic şi elevele Liceului comercial de fete nr. 3 au dăruit pentru ajutorarea copiilor din regiunile pustiite de războiul hitlerist suma de 12 000 lei.

Ştirile zilei

● Armatele aliate au pătruns în München. Trimisul **Agenţiei Reuter** transmite : München este leagănul tradiţional al mişcării naziste. În el s-a născut partidul nazist al lui Hitler. Aici se afla vestita berărie în care a fost pus la cale primul „putsch" nazist.

● Hitler se pare că a murit. Sursele care dau ştirea n-au căpătat pînă acum nici o confirmare, iar din cercurile politice engleze se lasă impresia că moartea lui Hitler nu este decît o încercare de mistificare.

● Mussolini a fost executat.

4 mai 1945

Comunicat al Marelui Stat Major al armatei române : „La vest de riul Morava, trupele române au continuat să înfrîngă rezistenţele germano-maghiare pe tot frontul lor de acţiune şi, pătrunzînd adînc spre nord, s-au apropiat de importantul oraş şi nod de comunicaţii Kromerjij. Au fost cucerite peste 30 de localităţi printre care cele mai însemnate sînt : Babiţe, Ialubi, Velgrad, Roştin, Zdoumki".

Ştirile zilei

● Berlinul a căzut ! Ieri, la orele 15, comandamentul capitalei Reichului şi statul său major au depus armele şi s-au predat trupelor sovietice.

● Trupele mareşalului Tito au făcut joncţiunea cu trupele armatei a 8-a.

● Armatele germane din Italia au capitulat !

● Postul de radio german a anunţat moartea lui Hitler. **Paris :** Purtătorul de cuvînt al generalului Eisenhower a declarat că ştirea morţii este în vădită contrazicere cu ştirile anterioare aflate de la Himmler şi generalul Schillenburg.

Ultimele ştiri prin radio :

Postul de radio Moscova a transmis în cursul nopţii de vineri că purtătorul de cuvînt al Ministerului propagandei germane a anunţat aseară că Hitler şi Goebbels s-au sinucis.

Din ţară

● Un grup de elevi progresişti de la liceele „Matei Basarab" şi „Barbu Delavrancea" din Bucureşti au plecat în mijlocul ţăranilor din satul Luica din judeţul Ilfov pentru a le dărui unelte agricole. Au fost predate două pluguri nr. 7, apoi 5 sape şi 5 seceri.

● Comitetul sindicatului ziariştilor profesionişti a adresat prin posturile de radio un salut în care s-a angajat să ducă mai departe lupta împotriva fascismului.

5 mai 1945

Din ţară

● Direcţia viticulturii şi horticulturii aduce la cunoştinţa cultivatorilor de zarzavaturi că a pus în pregătire circa 10 milioane fire de răsad — roşii, varză, vinete, ardei graşi şi ardei lungi. Aceste răsaduri vor fi distribuite în a doua jumătate a lunii mai la preţ mult redus prin comitetele cetăţeneşti, sindicale etc.

● Premiul I pentru clădirea cea mai frumos împodobită în cinstea zilei de 1 Mai : C.F.R. — 250 000 lei — pentru pavoazarea Gării de Nord.

Ştirile zilei

● Trupele frontului II bielorus au cucerit oraşul Barth.

● Armatele aliate au cucerit oraşele Innsbruck şi Salzburg.

● Noi joncţiuni între trupele sovietice şi anglo-americane. Hamburgul a fost ocupat !

Comunicat al Marelui Stat Major al armatei române: „La vest de riul Morava, trupele române, continuînd înaintarea spre nord pe tot frontul, au cucerit alte 25 de localităţi. În zona nord-vest şi nord-est Ugerski Brod, trupele noastre, luptînd în legătură cu unităţi sovietice, au eliberat peste 60 localităţi".

Ultimele ştiri prin radio :

● Zvonuri insistente au circulat ieri în capitalele aliaţilor că Germania va capitula necondiţionat.

6 mai 1945

„TOTUL PENTRU FRONT, TOTUL PENTRU VICTORIE!"

● Muncitorii de la Uzinele electrice din Braşov au donat salariul lor pe zece ore, însumînd un total de 204 203 lei.

● Muncitorii salinei Tg. Ocna au organizat o întrecere patriotică pentru mărirea producţiei. În cadrul acestei întreceri, două echipe au reuşit să ridice producţia de la 16 000 kilograme, la 24 000 kg sare.

● **Telegramă :** „Noi, metalurgiştii de la Metazer-Bacău, în adunarea noastră de azi, am hotărît să lucrăm cîte 10—12 ore pe zi pentru ca să mărim producţia şi să susţinem guvernul pentru refacerea ţării".

Două fapte de muncă extraordinare

La Telus, rezervoarele de păcură ale depoului de locomotive au fost perforate. În acest moment critic, ce ameninţa cu o catastrofă, mecanicul Ariton Lazăr s-a băgat în păcură pînă la gît, astupînd găurile din cazane. În urma acestui fapt, el a stat în spital, iar astăzi e încă bolnav.

Mecanicul de locomotivă Nicolae Frandeş a salvat trenul 3 511 încărcat cu muniţii şi explozibile pentru front. El a văzut cum ardeau fusul şi cutia de grăsime şi, deşi trenul ar fi putut sări în aer din minut în minut, s-a repezit să le stingă, reuşind salvarea trenului.

7 mai 1945

Comunicat al Marelui Stat Major al armatei române : „În zona nord-est Ugerski Brod, mai multe divizii române, atacînd neîntrerupt, au realizat înaintări însemnate, ocupînd peste 25 de localităţi. În regiunea nord-est Trencin, trupele noastre, cu care au colaborat şi unităţi sovietice, după ce au forţat riul Vag, au pătruns 30 kilometri spre nord-vest, eliberînd mai mult de 10 localităţi".

Din ţară

● Bonurile de alimente valabile de sărbători :

— pîine, bon 126 pentru 300 gr.
— mălai, bon 14 pentru 300 gr.
— zahăr, bon 2 pentru 400 gr.

● După rapoartele primite la Ministerul agriculturii, în 48 de judeţe, suprafaţa însămînţărilor de primăvară a ajuns la 3 800 000 hectare. În judeţele Dîmboviţa şi Olt s-a însămînţat 97 la sută din suprafaţa prevăzută în planul de cultură de primăvară.

8 mai 1945

Ştirile zilei

● Posturi de radio anunţă că la Reims reprezentanţii lui Doenitz şi ai comandamentului german au semnat actul de capitulare. Deocamdată ştirea n-a fost confirmată.

● Posturile de radio Londra şi Paris au transmis discursul lui Churchill.

● Radio Moscova anunţă cucerirea Dresdenului.

„TOTUL PENTRU FRONT, TOTUL PENTRU VICTORIE!"

● La rafinăria Brazi a Creditului Minier, o echipă de muncitori a montat o instalaţie într-un timp mult mai scurt decît cel proiectat.

● Reprezentanţii Comisiei Aliate de control au felicitat şi premiat pe muncitorii de la „Colombia" Ploieşti, care, printr-o muncă îndîrjită, au terminat o lucrare de pipe-still în 30 de ore în loc de 48 de ore.

Comunicat al Marelui Stat Major al armatei române : „Trupele române în strînsă legătură cu cele aliate au continuat operaţiunile ofensivei spre vest, atingînd linia Mojerburg (28 km nord, nord-vest Brno, Ostrov, Veverska Bitiska). Înaintarea continuă".

9 mai 1945

Ora 4 dimineaţa : ostilităţile din Europa au încetat

„După 6 ani de război dezlănţuit de cotropitorii fascişti, după 6 ani de măcel, teroare, întuneric şi crimă, hitlerismul a fost zdrobit graţie glorioaselor armate sovietice, vitezelor armate americane, engleze şi franceze, precum şi a luptei hotărîte a tuturor popoarelor iubitoare de pace şi libertate. Deasupra unei Europe zbuciumate de anii războiului se ridică din nou zorii păcii şi ai reconstrucţiei".

Din Ordinul de zi adresat armatei de ministrul de război al României :

„Ziua Victoriei pentru noi Românii a făcut să se împletească cu ziua sărbătorii noastre naţionale trezind în sufletul tuturor tot trecutul nostru glorios, toate năzuinţele şi speranţele noastre de viitor, toată străduinţa şi sacrificiile poporului nostru de-a lungul veacurilor pentru libertate şi prosperitate".

Din ţară

● Din ordinul d-lui Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, avînd în vedere terminarea războiului şi anunţarea victoriei, camuflajul se desfiinţează cu începere de astăzi 9 mai, atît în Capitală, cît şi pe întreg teritoriul ţării.

MIRCEA RAICIU

Partidul, centrul vital al naţiunii

(Urmare din pagina 1)

politică conducătoare a societăţii". Viaţa a demonstrat şi demonstrează cu forţa exemplelor că misiunea istorică pe care **Partidul Comunist Român** şi-a asumat-o, încă de la înfiinţarea sa, la 8 mai 1921, nu numai ca pe un drept, în urma multor de jertfe, ci mai ales ca o înaltă îndatorire de luptă pentru libertatea şi propăşirea neamului, s-a îndeplinit şi se îndeplineşte cu succes de la an la an, de la aniversare la aniversare, de la congres la congres. În acest drum nou şi lung al propăşirii, partidul a adunat o vastă şi inestimabilă experienţă de muncă şi de luptă. Viaţa a demonstrat, de asemenea, că politica partidului nostru este justă, slujeşte interesele fundamentale ale poporului nostru, că ea, politica, se bazează pe aplicarea creatoare a socialismului ştiinţific, a adevărurilor universal valabile la condiţiile concrete ale ţării noastre. Urmare a justeţii acestei politici, a esenţei sale — ridicarea necontenită a nivelului de trai material şi spiritual al celor ce muncesc — partidul s-a afirmat în toţi aceşti ani, continuă să se afirme tot mai puternic ca un centru vital al întregii naţiuni ; centrul vital de la care emană gîndirea cutezătoare, gîndirea concretizată în legi şi principii revoluţionare, capabile, prin aplicarea lor în practica economică şi socială, în toate domeniile vieţii, să asigure transformarea revoluţionară a societăţii. Niciodată un alt partid nu a ştiut şi nu a reuşit să devină o astfel de forţă vitală, care să însufleţească într-atît toate energiile creatoare ale poporului român, să pună mai bine în valoare, prin formele sale de mobilizare a maselor, geniul românesc ; să deschidă, astfel, patriei perspective de progres şi civilizaţie nemaiîntîlnite în istorie. A reuşit pentru că idealul luptei, al întregii activităţi a partidului a coincis întru totul cu năzuinţele poporului, că însuşi partidul este rezultat al voinţei clasei muncitoare, rezultat al voinţei poporului. Dovadă că Partidul Comunist Român este rezultat al voinţei şi luptei clasei muncitoare, al voinţei şi luptei poporului român, că el a exprimat şi exprimă fidel năzuinţele şi idealurile fundamentale ale naţiunii noastre socialiste, o consecinţă şi creşterea tot mai mare a numărului de membri ai partidului, a numărului acelora care urmează şi înfăptuiesc cu deplină convingere politica partidului. Reţinem din documentele celui de-al XII-lea Congres că Partidul Comunist Român numără în prezent peste 2 930 000 membri, din rîndurile celor mai luminate conştiinţe de muncitori, ţărani, intelectuali, reprezentînd 25 la sută din populaţia activă a ţării. Acţionînd totdeauna în raport de realităţile concrete ale vieţii social-economice, ţinînd cont de mutaţiile petrecute în conştiinţa membrilor societăţii, în partid s-au produs o serie de schimbări structurale, care reflectă profundele modificări din însăşi structura societăţii : la Congresul al XII-lea, structura partidului ne dovedea că din totalul membrilor, aproape 54 la sută erau muncitori, aproape 18 la sută erau ţărani şi 29 la sută intelectuali ; aflam totodată că a sporit numărul femeilor, ponderea acestora în partid ajungînd la aproape 28 la sută. Iar din punct de vedere al compoziţiei naţionale, 90 la sută din membrii partidului sînt români, aproape 8 la sută sînt maghiari, iar 2 la sută sînt germani şi de alte naţionalităţi. În ţară, activează azi peste 7 000 de organizaţii de partid conduse de comitete şi circa 60 400 organizaţii de bază. Felul în care Partidul Comunist Român a dat răspuns şi a soluţionat problemele noi, deosebit de complexe ale dezvoltării ţării, modul în care rezolvă contradicţiile ce mai apar în acest proces de o extraordinară complexitate, asigurînd astfel conducerea unitară şi progresul armonios al tuturor domeniilor de activitate, i-au adus un strălucit prestigiu naţional şi internaţional. Datorită acestui înalt prestigiu, datorită politicii sale interne şi externe înţelepte, clarvăzătoare, ştiinţifice, democratice şi echitabile, datorită intensificării eforturilor sale pentru destindere, colaborare şi pace, Partidul Comunist Român este astăzi, la a 59-a aniversare, o puternică forţă progresistă, un conducător încercat pentru poporul nostru, un viu şi pilduitor exemplu pentru alte partide şi popoare !

Măreţele împliniri şi transformări profund revoluţionare îndeosebi de după Congresul al IX-lea al P.C.R., din întreaga perioadă a ultimilor cincisprezece ani — considerată pe bună dreptate ca cea mai fertilă din întreaga istorie a poporului nostru eroic — sînt indisolubil legate de prodigioasa activitate a Partidului Comunist Român, de numele şi opera secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, omul şi comunistul de cea mai înaltă ţinută morală, conducătorul nostru strălucit, care întruchipează cele mai înalte virtuţi ale neamului. Aflat în această vreme la conducerea partidului şi statului, fiul cel mai iubit al naţiunii noastre a pus neobosit, cu abnegaţie şi totală dăruire, întreaga sa activitate, clarviziunea neasemuită, patosul şi spiritul său revoluţionar de excepţie în slujba poporului eroic din care provine şi pe care-l slujeşte cu devotament nemărginit. Urmare firească a faptului că este condus cu atîta înţelepciune de un asemenea mare şi încercat strateg, poporul român a învins cu succes multe greutăţi şi vicisitudini, a dobîndit şi dobîndeşte victorii după victorii pe drumul edificării socialismului multilateral dezvoltat şi comunismului pe pămîntul României. Pe plan extern, datorită aceleiaşi politici ferme dusă de partid, de secretarul său general, pentru triumful principiilor respectului suveranităţii şi independenţei naţionale, al neamestecului în treburile interne, al rezolvării pe calea tratativelor a tuturor problemelor litigioase, al respectului şi colaborării reciproc avantajoase, precum şi pentru eforturile consecvente depuse pentru dezarmare, înţelegere, colaborare şi pace între popoare, România socialistă şi Partidul Comunist Român au repurtat un imens prestigiu ce se consolidează zi de zi şi ceas de ceas. Graţie deci acestui înalt prestigiu, graţie întregii sale politici interne şi externe înţelepte, clarvăzătoare, ştiinţifice, democratice şi echitabile, graţie eforturilor depuse consecvent pentru o nouă ordine economică, pentru dezarmare, destindere, colaborare şi pace, Partidul Comunist Român este astăzi, la a 59-a aniversare, mai puternic decît oricînd, urmat cu nestrămutată încredere de întregul popor român şi bucurîndu-se de un deosebit respect internaţional.

Strînse uniţi în jurul detaşamentului lor de avangardă, al secretarului său general, comuniştii, clasa muncitoare, ţărănimea şi intelectualitatea, toţi oamenii muncii din patria noastră, români sau de altă naţionalitate, cinstesc prin măreţe fapte de muncă şi luptă această luminoasă zi şi îşi reafirmă şi cu acest prilej hotărîrea de a contribui cu toate forţele, cu întreaga lor capacitate creatoare la îndeplinirea întocmai a sarcinilor trasate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, la înfăptuirea măreţelor obiective reieşite din Programul partidului de construire a socialismului multilateral dezvoltat şi înaintarea României spre comunism.

CONSTRUIND ÎN LIBERTATE!

Poposesc lîngă apa Sucevei, într-un moment de pace înaltă, și aud parcă dinspre codri un corn care cheamă. În oglinda apei, încă limpede, tremurătoare, văd cete de moldoveni veniți să-și adape caii în spume. Și în timp ce armăsarii lor beau lacom, cu boturile aburinde, călăreții își spală trupurile nădușite sau singerinde de urmele atîtor lupte de apărare. Împlîntați-și-au ei veghea aici, la poarta continentului, să-și apere țara și, prin aceasta, liniștea Europei ! Reverie ? Nu, adevăr istoric ! A curs mult singe românesc aici, la poarta dinspre Orient a Europei, pentru ca Michelangelo Buonarroti să poată picta în liniște Capela Sixtină ! Au pictat și anonimii moldoveni, au pictat Voroneții, Arbore, Sucevița, Humor și altele, dar ei au pictat cu paloșul la cingătoare, în răgazul dintre două războaie, și operele lor, aș îndrăzni să zic, nu se bucură azi de mai puțină celebritate ! Atunci ne apărăm independența cu paloșul, acum ne întărim această independență muncind, construind, lîngă Cetatea de Scaun a Sucevei, Cetatea de Foc a Sucevei. Știu sucevenii acum, au știut-o și mai înainte, că industrializare, integrare economică, dezvoltare economică înseamnă, toate la un loc, independență. Independență plătită atît de scump de-a lungul istoriei de înaintașii lor. **La Suceava se construiește astăzi enorm !**

Am căutat, îndemnat de aceste motive, *Suceava industrială* : și am aflat-o dincolo de apa Sucevei, spre Burdujeni, acolo unde se profilează spre cer redutele industriei moderne : întreprinderea de utilaje și piese de schimb, întreprinderea mecanică, o alta de reparații auto, combinatul de celuloză și hîrtie, un altul de prelucrare a lemnului, întreprinderea forestieră de exploatare și transport, trustul de construcții industriale și cîte nu mai sînt ! Și altele aflate în construcție acum ! Am intrat, mărturisesc, la întîmplare la întreprinderea de mașini. De mașini, aici, în nordul acesta subdezvoltat ? Da, de mașini-unelte ultramoderne ! Suceava a fost odată, demult, un județ mai puțin dezvoltat din punct de vedere industrial ; acum el tinde să devină un județ de frunte al țării : în 1979, reține dintr-un dialog cu primarul, Tudor Done, întreaga producție industrială a anului 1950 s-a realizat în 61 de zile, rețineți, iar producția anului 1975, în doar 146 de zile !

— Ce înseamnă aceasta din punct de vedere economic, sociologic chiar ?

— Înseamnă emancipare economică, prosperitate ! — ne spune inginerul Aurel Chifan, directorul întreprinderii de mașini. Pînă în 1968, noi, cei de aici, executam doar stîlpi de înaltă tensiune, ferme metalice pentru hale industriale, juguri metalice, pe care se așezau, în stivă, butoniere în crame. Din 1968 am început să fabricăm mașini-unelte, cîteva la început, acum — peste 30 de tipodimensiuni : mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, utilaj tehnologic pentru industria maselor plastice, elemente tipizate pentru construcția de mașini unelte agregate. N-avem încotro, trebuie să dezvoltăm industria constructoare de mașini și în județul nostru : în cincinalul viitor aceasta va crește cu peste 10 ori ! Nucleul îl formăm noi, cei care am pornit de la jugurile metalice. Cei care vor veni, vor învăța de la noi.

— Cum ? mai întreb.

— Cum am învățat și noi : la început prin cursuri de calificare la locul de muncă. Veneau moldovenii, cei tineri mai ales, în teniși, cu căciuli pe cap, strînși în bunde, și cereau să învețe o meserie. Saltul următor : am construit, pe lîngă întreprindere, un grup școlar profesional. Am pregătit, anual, între 200 și 300 de muncitori. Dar întreprinderea s-a dezvoltat și nevoia de cadre a devenit tot mai stringentă. Pe lîngă grupul școlar profesional, am înființat și un liceu industrial de construcții de mașini și o școală de maiștri. Tot nu ne-au ajuns specialiștii, nici nouă, nici altor unități care se nășteau aici, în zona industrială ; și atunci, pe lîngă institutul de învățămînt superior din Suceava a luat ființă facultatea de ingineri și subingineri, cursuri serale și de zi, cu specialitatea : tehnologia constructorilor de mașini.

Știți cine sînt profesorii ? În bună parte, foștii ingineri care începuseră cu confecțiile metalice. Și astfel, întreprinderea în care ne aflăm noi acum are peste 100 de ingineri. Toți sau aproape toți — foarte tineri : nu depășesc trei ani vechime în specialitate ! Și vă descurcați cu acești tineri ? am întrebat. Nu i-am lăsat în pace, mi s-a răspuns ; le-am dat responsabilități imediate, după cîteva luni de la venirea în întreprindere : inginerilor Mihai Bida, Nicolae Scocau, Nicolae Popa li s-a spus că trebuie să asimileze niște dispozitive de vibronetezire și un strung. Le-au asimilat. Mobilizîndu-i, oferindu-le posibilitatea de afirmare profesională, de introducere, în producția lor, a noului, ponderea produselor noi și reproiectate a crescut de la 14 la sută, în 1976, la 70 la sută în 1979, iar anul acesta ponderea lor va ajunge la peste 75 la sută ! Aceasta este Suceava industrială, dornică de nou, de a ajunge din urmă celelalte județe dezvoltate ale României socialiste, dornică de a prospera, de a asigura oamenilor, într-un cîmp de creație industrială, nu numai un loc de muncă, ci condițiile concrete de emancipare socială, de realizare plenară a personalității lor umane.

Trec, însoțit de directorul întreprinderii,

de maistrul principal, Marcel Mocanu, prin halele acestei unități care marchează pragul de dezvoltare industrială a Sucevei : prima hală, mi se atrage atenția, este pardosită cu... pămînt ; a doua e pietruită ; a treia, care se termină acum, are mozaic pe jos, pentru că se vor proiecta și fabrica aici ferăstraie circulare automate, ferăstraie cu bandă verticală și orizontală, ferăstraie cu discuri abrazive, care toate se importau, și ce e foarte important, se vor fabrica linii tehnologice pentru prelucrat mase plastice care, de asemenea, se importau. Cine le fabrică ? Muncitorii sucevени, coborîți de curînd din satele aninate ca niște ciorchine de obcinele bucovinene, tineri pe care îi vedem acum, trecînd dintr-o clasă în alta, făcîndu-mă să-mi amintesc vorbele voievodului nostru, drept și viteaz, Ștefan cel Mare : „Oh ! pădure tînără !... Unde sînt moșii voștri ? Presărați... la Orbic, la Chilia, la Baia, la Lipnic, la Soci, pe Teleajen, la Racova, la Războieni... Unde sînt părinții voștri ? La Cetatea-Albă, la Cătlabuga, la Schela, la Cosmin, la Lenți... Unde sînt... bătrînul Manuil și Goian, și Stibor, și Cinde, și Dobrul, și Juga, și Gangur, și Gotcă, și Mihai Spătarul, și Ilea Huru comisul, și Dajbog pircălabul, și Oană, și Gherman, și fiara paloșului, Boldur ? Pămînt !... Și pe oasele lor s-a așezat și stă tot pămîntul Moldovei ca pe umerii unor uriași !" Și stăruindu-mi în minte cuvintele voievodului, privesc acești tineri muncitori ai Sucevei, înalți și drepți ca paltinii din codrii cei seculari, și isteți și pricepuți în tehnică, și îmi dau seama că urmași ai acelor legendari viteji sînt tot aici, pe pămîntul Sucevei, al Moldovei și al întregii Românii. Pe pămîntul apărat cu singele strămoșilor lor, ei construiesc azi o înfloritoare industrie, **o Suceavă modernă.**

Saltul e înalt, iar timpul pregătirii, al realizării acestei performanțe a fost scurt. Sucevenii ca toți cei care își făuresc un oraș modern, cu o industrie puternică, nu mai măsoară poate exact dimensiunea progresului lor. Cel care vine mai rar la Suceava, surprinde mai bine mutațiile, descoperă mai repede actele lor esențiale : s-au construit, la Suceava, pînă în prezent, 16 580 apartamente, ceea ce înseamnă că peste 80 la sută din populația actuală a municipiului locuiește în case noi. Am mai aflat, de asemenea, că sînt proprietarii și beneficiarii a 22 de grădinițe și cămine pentru copiii lor, a 28 școli de cultură generală, 6 profesionale cu 35 de profile, 10 licee de specialitate, un institut de învățămînt superior cu 7 facultăți în care studiază peste 1 100 studenți, ca să enumerăm doar cîteva din realizările din ultimii ani. Cine le-au construit ? Ei singuri, sucevenii, vreo 4 100 de constructori :

— Într-un timp, zice Molocea Anibal, șef de echipă, ne-au reclamat locatarii din împrejurimi că nu-i lăsăm să se odihnească : lucrăm și noaptea, greutăți sînt destule și la noi, nu prea avem zidari, dar, în trimestrul întîi, ne-am realizat planul la locuințe și am dat în folosință și vreo 20 de apartamente peste plan. În plus, am pregătit pentru recepție un autoservice „Dacia", un complex astronomic popular, vom mai da gata o grădiniță, un complex de îngrășare a taurinelor, stațiunea de cercetări agricole, o școală.

Cartierele Zamca și „George Enescu" înaintează acum ca două promontorii, două brațe întinse în afara spațiului vechii cetăți. Nici nu se zvîntă bine betonul într-un cartier că începe un altul : frontul de lucru acum se mută în noul ansamblu de locuințe „Cuza Vodă", care va însuma 10 000 de apartamente. Orașul se dilată, crește impetuos !

— Anul trecut am experimentat o metodă de turnare a mozaicului în plăci mozaicate prefabricate. Anul acesta am generalizat-o, zice Mihail Moroșan, inginerul-șef al Șantierului de construcții Suceava ; folosim, de asemenea, pereții din beton celular autoclavizat și am înlocuit, astfel, mult zidăria. La ridicarea betonului și la turnarea lui în apartamente, folosim bine cu descărcare laterală, reducînd forța de muncă la aceste lucrări, cu peste 50 la sută. Acum vrem să introducem tencuielile subțiri, pe bază de pastă „gipac". Stația de preparare a pastei e construită de noi, cu fonduri de organizarea de șantier și autodotare. Prin folosirea pastei „gipac" vom reduce numărul zidarilor la jumătate. Ne gîndim să introducem în pastă și coloranți, să suprimăm lucrările de zugrăveală, să obținem un finisaj de calitate.

Sînt cîteva din preocupările constructorilor sucevени pentru calitate, pentru sporirea productivității muncii. Lucrează astfel cu o productivitate ridicată a muncii echipele lui Victor Tighiliu, Gheorghe Căilean, Ion Hritue, Toader Birdu, Toader Anton, Constantin Cepoi și Emilian Busuioc. Echipa lui Cepoi, în două zile și două nopți, toarnă mozaicul pe o scară de bloc cu parter și patru etaje. Nu e puțin lucru. Și în timp ce se mută la altă scară, la aceea terminată se mută locatarii, cei mai mulți plecați de curînd din satele bucovinene și veniți, muncitori, la oraș. Cei ce vin de prin părțile Voronețului nu se pot dezlipi de albastrul lor celebru și își pictează casele în culorile lor moștenite. Am văzut camera unei eleve, Ana-Maria L., într-un bloc ; și-a pictat pe pereți, folosind galbenul, verdele și albastrul Bucovinei, păsări, pești și oameni din legendele nordului bucovinean ca să-i populeze existența. Am mai văzut și alte locuințe pictate astfel. Fațadele noilor blocuri au, de asemenea, ceva din culorile Bucovinei. Unul dintre poeții valoroși ai Sucevei, Gheorghe Lupu, a crescut, ni se relata, un pui de ghionoaie în casă, tot la bloc, pînă acestuia i s-a întărit ciocul și a început să confunde mobila cu arborii din codrii Sucevei ; puiul de ghionoaie a „mîncat" trei din cele patru picioare ale unui scaun. L-au dus în pădure, i-au dăruit deplina libertate, dar pasărea a mai venit de cîteva ori la locuința poetului, să-i bată în geam. Nu e o glumă ! Să fie acestе întîmplări niște estompate simptome ale nevoii de comunicare, de legătură a omului cu natura de care s-a rupt deodată, intrînd în legile și în rigorile altei civilizații ?

În Suceava s-a construit mult, dar mai trebuie construit : anul acesta se vor da în folosință 4 098 apartamente, la care se vor mai adăuga încă 100 incluse în angajamentul consiliului popular municipal. Prin contribuție bănească și muncă patriotică se vor mai da în folosință, tot conform angajamentului, 6 săli de clasă, o sală de gimnastică, o pistă cartodrom, un sat de vacanță pentru pionieri și școlari, se vor planta 71 000 de arbori și arbuști ornamentali, 10 000 de trandafiri și, rețineți, 7 milioane de fire de flori ! Experiență există, există deci și siguranța că ele vor deveni realități. În 1978 Consiliul popular al municipiului Suceava a fost distins, pentru rezultatele obținute în întrecerea socialistă dintre consiliile populare, cu Ordinul Muncii clasa I ; pentru rezultatele obținute în anul 1979 a fost distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a. Pentru la anul se speră iar la locul întîi. Sucevenii se vor ține de cuvînt.

N. GRIGORE ■

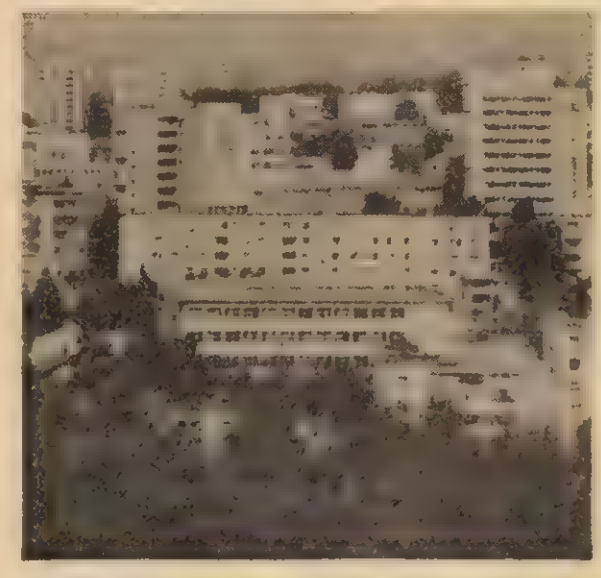

Ne inspiră încrederea această dimineață în care ne documentăm pentru reportajul de față, cînd soarele a învăluit buzduganul lui Ștefan în lumină, răsare parcă din el, îl face să semene cu o torță uriașă. Și dacă ne gîndim că prin forța acestei idei de libertate, prin lupta acestor minunați strămoși, construim azi în liniște, atunci buzduganul lui Ștefan poate fi asemuit cu o torță de lumină... Să-i lăsăm deci pe sucevени să construiască mai departe sub însemnele acestei mari dorințe de independență, pace și libertate

Fotografii de D. VINȚILĂ ■

Seraliștii

La noi la „Vulcan" reprezentau, poate și azi e la fel, un pluton masiv. Seară de seară, cu ghiozdanul sub braț, cu părul răvășit de grijile de peste zi, cu palmele din care transpirația n-a dispărut niciodată, se așezau în bănci doritori de carte. Mă leagă sufletește prea multe de ea ca, auzind vorbindu-se despre școala serală, să nu tresar.

La început, de vîrsta mea cel puțin, eram doar citiva. Nu deranjam pe nimeni, nu ne invidia nimeni. Cred și eu. Eram singura care nu aveam, de luni pînă sîmbătă, după-amieze, Serile le aveam dar le lăsam școlii. Ca și bună parte din noapte. Mai ales în anotimpul tezelor.

La un moment dat, s-a întîmplat ceva. Un director nou. Ce-o să zică de noi, cei cu școala ? N-a zis nimic. Ba a spus ceva celor ce s-au grăbit să-l amenințe să-și vadă de treabă. Și a completat : meseria să n-aibă de suferit. Asta era prin aprilie. În septembrie, cînd începeau iarăși grijile școlii, iar ne-am întrebat: acum ce-o mai zice ? Acum chiar a zis. A dispus să fie înregistrați pe o listă cei ce vor să facă seralul. A insistat pînă cînd lista i s-a părut acceptabilă. Dorise, și a reușit să convingă pe mulți. Foarte mulți. Unii nu-și puseseră niciodată această problemă, alții o rostiseră doar pentru ei. Împreună și-au găsit de drum către școala serală a uzinei. A fost organizată, în consecință, dispunerea de dormitoare, servirea mesei. Cineva și-a asumat niște griji în plus, de care a ținut cu dinții și de care s-a achitat admirabil. Inginerul Vasile Niculescu, el nu era atunci director, lucrează astăzi la o fabrică bucureșteană — întreprinderea mecanică de utilaj chimic. Seraliștii pe care i-a îndemnat spre carte sînt muncitori de înaltă calificare, maiștri, tehnicieni de clasă, ingineri o mulțime. Majoritatea la „Vulcan". Dar nu numai acolo.

Seralul a însemnat și înseamnă o șansă. O fereastră spre cunoaștere, la îndemîna celui ocupat ziua cu treburile producției. O șansă pe care mulți s-au grăbit s-o valorifice, sacrificîndu-și timp liber, recreere, refuzîndu-și momente de liniște. Statul a creat această fereastră spre cunoaștere preocupat să asigure ridicarea continuă a nivelului de pregătire, de civilizație la nivelul individului și prin acesta la nivelul societății. Idee generoasă și plină de foloase. Electricitatea învățăturii s-a valorificat cu un remarcabil curs de revenire în procesul muncii.

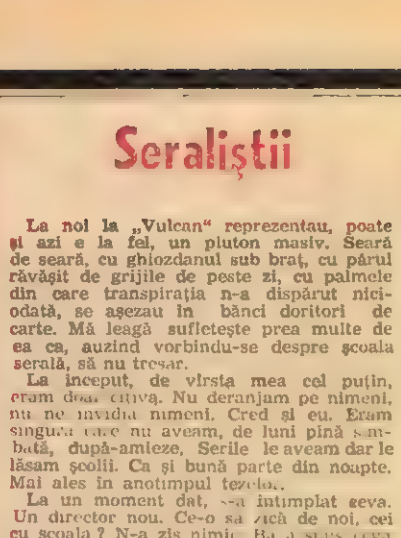

Unii s-au lăsat seduși de formula minimalizării și au privit seralul ca pe o etichetă. „Auzi, dragă, vrea să se căsătorească cu ăla, care are liceul făcut la seral !" Exact ca în adolescența noastră, cînd mamele n-aveau somn pînă ce fiicele lor, eleve de liceu, nu pricepeau că nu au voie să se plimbe cu elevii de la profesională. Ce-i drept, o școală făcută după o zi trăită cu ochii pe cutia de viteze a strungului nu e chiar la fel cu școala la care ajungi dimineața după o noapte bună de somn, la vîrsta receptivității depline. Ce-i drept, s-au găsit și printre seraliști oameni care să-și facă din asta o chestie de biazon, o treabă de pus pe cartea de vizită, și dacă se poate chiar trece la, rever, ca de departe să fie văzut, identificat, să i se ofere scaunul în tramvai. Frunzele palide n-au umbrit niciodată stejarul. Mi-i amintesc pe colegii mei de la 303, veniți care de pe unde la facultate, cu cutele adîncite pe frunte din cauza serilor trăite la lumina cărții. Ce specialiști de mîna întîi au ieșit din ei! Întrebați de Ion Andrei și Constantin Ilie la Ploiești, de Gheorghe Grebleș la Baia Mare, de Dumitru Murgor la Tîrgoviște, de Traian Novolan la Găești, de Vasile Moldovan la I.M.G.B., de Ștefan Diaconu la Roman, de Petre Cornea la Zlatna. Și cîți alții.

Printr-o hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C al P.C.R., comunicată recent, a fost stabilită configurația viitorului an de învățămînt și am putut observa cu cîtă grijă a fost luată în atenție continuarea studiilor de către cei aflați în cîmpul muncii. Nimic mai firesc într-o societate preocupată să-și vadă asigurat și în acest fel accesul la un nivel superior, general, de civilizație.

NEAGU UDROIU ■

Liniște limpede la Grivița,

un sat ce nemurește redutele independenței

(Urmare din pag. 1)

ani de la Războiul de Independență. În dreapta fotografiei, un alt veteran, soldatul Costache Busuioc, din satul Tutova-Bîrlad, Regimentul 1 Roșiori, cu o uriașă eșarfă tricoloră pe pieptul încărcat de aceleași decorații ca și Tudor Toader Dodan. În mijlocul lor, maiorul N. Voinescu, președintele Societății Veteranilor din Bîrlad, el însuși combatant al luptelor pentru Independență. Sub fotografie, un fragment din Testamentul Societății Veteranilor din Bîrlad, Testament din care reproduc : „Naționalizați industria și comerțul. Împămînteniți țăranul român. Redeșteptați economia casnică. Ajutați comerțul român. Întăriți Armata. Iubiți Școala. Păstrați Limba. Purtați doliu național pentru cei ce s-au jertfit pentru binele și fericirea Românilor ; iar pana Scriitorului Român să arate lumii întregi cine am fost, cine sîntem, răspîndind lumina științei în Univers. Aceasta este dorința noastră și ultima dorință a Veteranilor Români. Făcut la Bîrlad la 24 ianuarie 1910".

GABRIELA MANOLE ADOC — Monumentul independenței (detaliu) — Iași

Purtam, cum spuneam, la piept, aproape de inimă, o copie, din păcate nu prea reușită, a acestei fotografii al cărei original se păstrează la Muzeul „Vasile Pârvan" din Bîrlad, unde, în legătură cu fotografia, muzeograful Fănică Ursu mi-a mărturisit : „Această fotografie, donație a doctorului Ștefan Bucevschi din Bîrlad, reprezintă vizita pe care cei trei au efectuat-o în data de 15 august 1912 la muzeul orașului nostru, unul dintre primele muzee din țară".

Coborîsem deci în mijlocul comunei Grivița, în căutarea urmașilor bătrînului Tudor Toader Dodan și în căutarea istoriei acestui sat care a împrumutat numele crîncenei redute. Abia sosit de la cîmp, primarul comunei, Neculai Năstase, a cerut mai întîi o clipă de răgaz, clipă în care a comunicat la Vaslui, la Direcția agricolă, situația la zi a campaniei agricole, și din vocea sa se desprindea limpede și clar satisfacția că, iată, Grivița se află printre primele comune ale județului. „În anii trecuți, se destăinuie primarul Năstase, deși primăverile erau bune, nu știu cum se făcea că rămîneam în urmă. În acest an, deși primăvara a fost ca peste tot, capricioasă, ne-am încadrat în grafice, am executat la timp toate lucrările și ne-am străduit să respectăm densitățile optime. Cum de am reușit ? Simplu, aș zice eu. Am avut o mai bună organizare, cu schimburi prelungite, iar cînd a fost cazul am efectuat chiar și două schimburi. Am asigurat mecanizatorilor o masă caldă la locul de muncă și tot la locul de muncă am efectuat și alimentarea cu carburant și asistența tehnică, eliminînd timpii morți, dispersarea. Totodată, pentru a da mecanizatorilor un răgaz de odihnă, mașinile au fost preluate din mers de toți cei ce știau să conducă. Au lucrat, ca mecanizatori, șeful S.M.A.-ului, inginerul Neculai Bădîngă, precum și inginerul mecanic Laurențiu Armencea, sau inginerul agronom Alexandru Pădureru, ori vicepreședintele consiliului popular, Constantin Cojoc, ba chiar și sergentul major de miliție Chirilă Lăcătuș. Într-un cuvînt, toată lumea satului a fost și este pe cîmp. Sperăm să avem un an bun și speranțele noastre se sprijină pe două argumente : dotarea bună a S.M.A.-ului unde avem 157 de tractoare, 31 de pluguri, 50 de grape, 20 semănători păioase, 36 semănători-prășitoare, 32 combine, 8 tractorașe pentru vie și 20 prese de balotat, plus utilajele aferente ; ne mai bizuim și pe hotărîrea oamenilor de a respecta întocmai tehnologiile specifice fiecărei culturi în parte. Un alt argument, preocuparea de a preveni lipsa de furaje semnalată cîțiva ani la rînd. Cum vom evita acest nedorit fenomen ? Iată, prin aplicarea pe teren a cercetărilor de la Stațiunea de combatere a eroziunii solului de la Perieni. Vom reda agriculturii, mai exact spus sectorului de pășune și pajiști, 100 de hectare pe raza satului Fruntișeni, alte 160 de hectare fiind deja însămînțate pe raza comunei, dealurile altădată mincinoase și rupte de ploi transformîndu-se în adevărate izvoare de hrană pentru animale. Mină în mină cu această preocupare merge și darea în folosință în acest an, parțial, a Complexului de vaci pentru lapte. Și altceva ce să mai spun ? Comuna Grivița numără alte patru sate, Odaia Bursucani, Trestiana, Fruntișeni și Grăjdeni, are 6 000 de locuitori și în fiecare familie se află cel puțin un om care muncește la Bîrlad, în industrie. În legătură cu nivelul de viață al grivițenilor aș aminti o singură cifră : volumul mărfurilor vîndute prin magazinul sătesc s-a ridicat anul trecut la peste 9 milioane lei, în această cifră nefiind inclusă valoarea cumpărăturilor pe care oamenii le fac zilnic la Bîrlad, orașul fiind aproape, la numai 6 kilometri. Alte două amănunte privind viitorul aici, la Grivița : oamenii de prin partea locului au fost cîndva foarte prețuiți la grădinărit. Se simte la ora actuală un interes din ce în ce mai mare pentru această bănoasă activitate. Și, în fine, iată, s-a pus pe picioare o fabricuță de cahle din teracotă a cărei producție va aduce un beneficiu antecalculat de aproximativ 300 000 lei pe an, dar adevărata intenție a oamenilor este de a mări și diversifica producția acestui mic început de industrie ceramică. În ceea ce privește istoria satului Grivița și a familiilor ei, mai nimerit ar fi să vorbiți cu învățătoarea pensionară Florica Buiuc. De ce ? Pentru că eu nu sînt chiar localnic, cu toate că trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri de aproape 20 de ani.

Deși zorită de treburile obișnuite ale gospodăriei, învățătoarea pensionară Florica Buiuc m-a primit cu plăcere și bucurie, drept pentru care s-a dus la un dulap și a scos dintr-un registru un caiet în care, de-a lungul timpului, a întocmit o monografie a „satului nostru iubit" cum a ținut să declare încă de la bun început.

„Aici m-am născut, aici am copilărit, aici am învățat carte, învățîndu-i, la rîndul meu, pe alții, aici am cunoscut oameni de-o deosebită frumusețe sufletească și eu nu-i pot spune altfel decît satul nostru iubit cu nume de crîncenă redută. Mai sînt în țară, după cîte știu, alte trei sate cu acest nume, unul în Ialomița, altul în Galați, altul în Botoșani. Nu am știre dacă ele s-au ridicat pe loc gol, dar cu al nostru așa s-a întîmplat. Grivița a fost sat de însurătoi. Acești însurătoi au fost dorobanții care, reîntorși din fața redutelor, au fost răsplătiți pentru vitejia lor. Legea de împroprietărire a acelor însurătoi s-a numit chiar așa, Legea de împroprietărire a însurătoilor, și a fost votată în 1879, ea fiind un adaus la Legea împroprietăririi din 1864 a domnitorului Cuza. Așadar, după 1879, însurătoii de primprejurul Bîrladului s-au înscris, începînd cu iarna anului 1880, pentru vatra viitorului sat. S-au înscris foștii dorobanți din 12 sate ale județului Tutova, cum se numea atunci. Între aceste sate, Plopana, Odaia Bursucani, despre care se spune că e sat format din timpul lui Ștefan cel Mare, ca și Bălăbănești, sat de răzeși, apoi Sălceni, Pochidia, Puiești, Coroiești, Ivești, Căbești, Pogana, Perieni și Vizureni. În primăvara acelui an, cele 220 de familii, cîte s-au înscris, au început să-și construiască, după un plan bine întocmit, casele, iar în primăvara anului 1881 așezarea începea să capete contur, astfel încît călătorii se întrebau și se mirau cum de-a răsărit într-un timp așa de scurt mîndrețea aceea de sat. Zice-se că în primăvara acelui an niște călători spre Galați l-au întrebat pe moș Toader Gohoreanu cum se numește satul, iar el le-a răspuns că „numele satului e Grivița, după numele redutei cucerite de flăcăii noștri". „Să-i stăpîniți sănătoși !", zice-se că au răspuns acei călători care au dus numele satului în lume, astfel încît și oficialitățile au acceptat ca satul abia încropit să se numească astfel, întrucît, da, era adevărat, în fiecare familie era cîte un fost luptător. Ar mai fi multe de spus despre acei întemeietori, despre locurile ce le-a primit fiecare familie, locuri pe care le-au păstrat cu sfințenie. Aș aminti dintre acele familii pe următoarele : Chirvășeștii, veniți din Pochidia, Ginghinești, veniți din Sălceni, Chirileștii, din Plopana, Gohoreanii, tot din Pochidia, Săvinești, din Coroiești, ca și familiile Maxim, Covrig, Silion, Ghelțu, ori Ciotîrcă, tot din Coroiești, sau familia Vișănești, veniți din Ivești. Iată, nu știu cum să spun, rostesc aceste nume și parcă simt că mă dau lacrimile. Numele acestor familii pot fi întîlnite pe monumentul eroilor ce s-au jertfit în războiul din 1916, apoi în cel de-al doilea război mondial și cu numele acestor oameni comuna noastră se mîndrește, întrucît ei sînt dovada că am plătit cu sînge aceste pămînturi cărora eu le spun satul nostru iubit. Nu-l pot numi altfel decît așa, satul nostru iubit".

Și iată-mă, în amurgul ce se-nstăpînea limpede și senin peste satul întrat bine înspre noapte, la poarta casei lui Alexandru Dodan, cel mai vîrstnic nepot al lui Tudor Toader Dodan. Mă poftește în bătătura casei, luăm loc la o masă scundă, îi arăt fotografia și-i studiez în timp ce el privește cu atenție acea fotografie. Seamănă izbitor de exact cu bătrînul Tudor Toader Dodan. Același rotund al obrazului, aceeași înălțime, potrivită, bine legat la trup, aceeași culoare deschisă a ochilor, doar căutătura nepotului este ceva mai blîndă, mai împăcată cu lumea, pe cîtă vreme cea a bătrînului Tudor Toader Dodan este aspră, neîndupiecată, necruțătoare, ca a unui om ce a trecut prin cumplitul foc al Griviței.

„Îmi aduc aminte de fotografia asta, zice într-un tîrziu Alexandru Dodan. Îmi aduc aminte și de medaliile astea de pe pieptul bunicului meu. Mă înfiorează tare mult medaliile astea, erau parcă mai sfinte decît icoanele. Le ținea la loc de neumblat și în fiecare duminică și le punea pe piept. De vorbit n-am apucat să vorbesc cu el, că eu eram tare micuț, iar el nu prea era vorbăreț. Fotografia asta, mult mai mare și mai clară, o aveam, pe un perete, dar s-a scorojit din cauza unei umezeli și nu se mai putea desluși nimic. Tata, Constantin Dodan, ținea foarte mult la ea și s-a necăjit mult cînd a văzut că nu mai poate fi de trebuință. Despre familia noastră, a Dodanilor, ce să spun, am fost în bătătura casei 6 copii, din care 4 băieți și două fete. Fetele au plecat, iar noi, băieții, am rămas aici, în sat. Maricica e la Zorleni, are 2 băieți la Bîrlad, la rulmenți. Natalița e la Bădeana, un sat lîngă Tutova, și are doi băieți și o fată. Ion e-aici și are trei flăcăi și două fete, flăcăii sînt la Galați, iar fetele s-au măritat la Bîrlad. Toader, care poartă numele bunicului, are 4 fete și un băiat, fetele s-au măritat, iar băiatul a plecat la Bîrlad. A rămas cu o fată, Maria. Minai, cel mai mic dintre noi, are două fete, una la școală, cealaltă măritată, și un băiat. Cam asta-i familia noastră dinspre tata, pentru că mai sînt și alți Dodani dinspre frații lui tata. În ce mă privește, am 66 de ani, sînt pensionar, am lucrat la Depoul din gara Bîrlad și mă bucur de pensie și sănătate. Despre sat ce să spun, se face tot mai frumos, pe zi ce trece, așa o și normal, că lumea nu stă pe loc. Mă bucur că, vorbind despre istoria și întemeierea satului, veți aminti și despre bunicul meu. Nu știu cum aș face și eu rost de o copie după fotografia asta, dar una mai mare și mai clară. Cam asta mi-ar fi dorința mea cea mai mare de-acum".

În urma analizei celor sesizate în scrisoarea tov. Mărgărit Anca cu conducerea Întreprinderii Tehnoton și secretarul comitetului de partid, a rezultat că în cadrul procesului tehnologic de fabricație a RR „Bucur 6", aparat cu cele mai ridicate performanțe tehnice, mai sînt unele probleme de execuție nesoluționate, care sînt în atenția întregului colectiv din cadrul întreprinderii. Sub îndrumarea specialiștilor din cadrul Inspectoratului general de stat pentru controlul calității producției București, în cursul lunii martie 1980 s-au studiat în amănunțime toate deficiențele reclamate de buna funcționare a acestui tip de radio-receptor. În programul de măsuri stabilit cu acest prilej sînt cuprinse rezolvarea tuturor problemelor tehnice privind creșterea calității și a fiabilității în funcționare a acestui aparat. Din comunicarea reprezentanței noastre din București, str. Bibescu Vodă nr. 8, rezultă că aparatul „Bucur 6", proprietatea tov. Mărgărit A., a fost remediat la 31 martie, conform procesului verbal nr. 26477, în care petenta a consemnat că este mulțumită de calitatea funcționării aparatului.

■

Mă numesc **Branea Elvira**, locuiesc în Bacău, str. Parcul Libertății nr. 28, scara A, și doresc să vă relatez o întîmplare petrecută pe 15 aprilie cînd, conform afișului, în sala sporturilor din Bacău, trebuia să o vedem pe Margareta Pîslaru contra „modestei" sume de 20 lei/persoană. Am rămas uluiți văzînd că locurile înscrise pe bilete „sector B, rd. 8, locul 17 și 18" nu figurau pe nici un scaun ; și aceasta pentru că pe rîndul respectiv locurile începeau cu nr. 1 și se terminau cu nr. 16, și aceasta era situația pentru toate cele 8 rînduri ale sectorului 8. Așa că am stat în picioare, pe scări, așteptînd să apară Margareta. Dar larăși deziluzia ne-a amărît sufletele : Margareta Pîslaru nu a mai venit la spectacol și nici Ion Dichiseanu, că și dînsul era cap de afiș. Consider că „organizarea" și modul în care s-a desfășurat „spectacolul" vorbesc de la sine despre seriozitatea cu care se fac aceste șușanele.

■

Comitetul orășenesc Predeal al P.C.R. : Întrucît numitul Săvescu Petrică, str. Plevnei nr. 10, Predeal, este un om al muncii la I.C.R.A.L. Brașov, sectorul Predeal, iar tatăl său, Săvescu Ioan, este om al muncii la stația C.F.R. Predeal, s-a indicat Regionalei C.F.R. să repartizeze o locuință corespunzătoare numitului Săvescu Ion urmînd ca în momentul repartizării numitul Săvescu Petrică să rămînă în locuința actuală.

■

Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Cluj : Privitor la scrisoarea numitei Pop Maria din Cluj-Napoca, str. Mehedinți nr. 22—24, vă comunicăm că petentei i s-a aprobat stabilirea domiciliului în municipiul Cluj-Napoca.

■

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, Iași : Urmarea adresei dv. prin care ne trimiteți spre soluționare scrisoarea numitei Bordeianu Maria și a altor pensionari de gr. III de invaliditate, care sesizează că sînt nemulțumiți de locul de muncă unde lucrează, vă relatăm că din informațiile primite de la tov. director Hușanu și șef serviciu personal tov. Teodorescu, petenților li s-au asigurat noi condiții de lucru într-o hală nouă, ferită de frig, umezeală și curenți de aer.

■

Municipiul București. Comitetul sectorului 2 al P.C.R. : Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 a atribuit numitului Zamfir Ștefan o locuință în B-dul Gheorghe Dimitrov nr. 31, sector 2, prin Întreprinderea de utilaje București unde este om al muncii.

■

Întreprinderea Electrotehnica, str. Lujerului nr. 42, București : Tov. Pal Călin este om al muncii în cadrul unității noastre în calitate de strungar. În 1978 a făcut cerere pentru locuință din fondurile statului, iar acum a ajuns pe locul patru pe tabel, pentru un apartament cu trei camere. Unității noastre i-au fost nominalizate 44 de apartamente în blocul nr. 113 din str. Centurii sector 6. După efectuarea de 300 de ore de muncă patriotică de către petent, acesta va primi apartamentul solicitat în cursul anului 1980.

■

Mă numesc **Gheorghe Coman** din Brașov, str. Independenței bl. 340, sc. A, ap. 2 : apartamentul proprietate personală în care locuiesc a avut grave defecțiuni la sistemul de încălzire încă din octombrie 1978, data dării lui în folosință. Defecțiunile le-am semnalat factorilor răspunzători încă din iarna lui 1978—1979. În tot blocul e la fel. Măsuri superficiale au fost luate abia după ce situația noastră a devenit cunoscută de presa locală și de Consiliul municipal Brașov. În urma modificărilor efectuate la subsolul imobilului 60% din suprafața apartamentului meu este încălzită sub normele în vigoare (max. 14°C), iar 40% nu este încălzită de loc, altfel spus din 1978 și pînă azi, în camera de zi, caloriferul nu a fost călduț nici cîteva secunde. Situația este cunoscută pînă la Consiliul municipal, dar nimeni nu ne ia în seamă, deși apartamentul este în garanție.

■

Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București : Privitor la scrisoarea unui grup de locatari ai străzii Dîmbovnicului, sector 4, prin care reclamă starea tehnică necorespunzătoare a zonei carosabile a străzii menționate, s-a stabilit un program de măsuri astfel încît să înceapă de urgență betonarea Splaiului Unirii (pe tronsonul cuprins între podul Abator și podul Timpuri noi), creîndu-se acces pe Splai mijloacelor de transport și de refacere cu pavaj a carosabilului str. Dîmbovnicului, pînă la 15 mai a.c.

■

Mă numesc **Cujbă Virginia**, locuiesc la Vaslui, la bl. 80 din str. I.C. Frimu, sc. D, et. II, ap. 9 și vă scriu în numele locatarilor scărilor C și D din blocul unde stau. De aproape un an de zile sîntem terorizați de un agregat frigorific al cofetăriei „Pitic", de la parterul blocului nostru. La noi a fost adus de la altă cofetărie datorită demersurilor repetate pe care le-au făcut locatarii blocului respectiv. Am făcut și noi demersuri dar fără rezultat. Închipuiți-vă cum se poate dormi cu un motor de tractor sub cap și ne veți înțelege.

■

Consiliul popular al orașului Petrila : Kormosy Ladislau din Petroșani, str. Venus nr. 15,23, încadrat la Întreprinderea minieră Petrila, din orașul Petrila, are repartizat spațiu locativ, confort II, la adresa sus menționată, unde locuiește cu familia sa compusă din trei persoane. Din motive constructive în acel apartament a apărut fenomenul de condens. Remedierea necesită eliberarea apartamentului, care se va produce în acest an, odată cu repartizarea unui nou apartament familiei Kormosy.

■

Mă numesc **Profiri Maria** din comuna Murgeni, județul Vaslui. Vă scriu din nou în numele familiei mele deoarece pînă acum, problema noastră a rămas tot nerezolvată. S-a dat în folosință un nou bloc cu 24 de apartamente, bloc la care ni se promisese verbal că vom primi locuință. Am citit în Flacăra din 10 aprilie 1980 răspunsul Comitetului județean de partid Vaslui. Blocul despre care v-am scris mai sus a fost repartizat de noua conducere a comunei Murgeni, dar și de astă dată au primit locuințe familii care, conform Legii 5 din 1973 nu aveau dreptul.

■

Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Alba: Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către tovarășul Ștefan Victor din București, str. Lăptari Tei nr. 14, bl. 4, sc. 4, ap. 203, vă comunicăm că ne-am deplasat la fața locului și vă comunicăm că, în orașul Aiud, acum, în cartierul nou de locuințe este o stradă care poartă numele marelui voievod Mihai Viteazul, alta a primit numele craiului munților, Avram Iancu, și alta „Unirea". Numele lui Avram Iancu este purtat și de liceul din Aiud.

Întreprinderea Autobuzul, str. Ostrov nr. 3, București : Din discuțiile purtate cu tov. Vleru Ana, om al muncii în întreprinderea noastră, a rezultat că nu dorește să fie cazată în cămin, ci dorește să se stabilească definitiv cu domiciliul în Capitală. Pentru rezolvarea acestei situații a primit îndrumările necesare.

■

Mă numesc **Golcanu Costică** din comuna Nămoloasa, jud. Galați, și vă rog să interveniți unde trebuie ca să ne trimită și nouă, în sat, măcar pentru bătrîni, lapte, brînză, smîntînă, laurt. Deși nu avem în sat nici o brutărie, se țin totuși două sifonării, care nici ele nu funcționează. De ce trebuie să fim aprovizionați tocmai din comuna T. Vladimirescu dacă noi, aici, sîntem cam 5 000 de oameni ?

■

Municipiul București, Comitetul sectorului 3 al P.C.R. : Urmare scrisorii prin care numitul Gutu Titi din str. Țînțarului nr. 26 sesizează că în jurul casei unde locuiește există un teren cu o suprafață de 1 000 mp, nefolosit de nimeni, și solicită sprijin pentru atribuirea acestuia în vederea cultivării cu legume. Din verificările făcute și discuțiile purtate cu mai mulți locatari și cu sus-numitul, aceștia au fost îndrumați să facă urgent cereri la Consiliul popular al sectorului 3 pentru atribuire și să înceapă de urgență semănatul legumelor.

■

Direcția sanitară a municipiului București : Urmare a scrisorii tov. Simionescu Ana prin care sesizează faptul că la creșa nr. 3, din sectorul 2, este menținut copilul Voicu Pompiliu peste vîrsta de trei ani, s-au constatat următoarele : Afirmația este reală, dar acest fapt a fost admis și pentru alți copii din creșele municipiului București, acolo unde părinții n-au găsit locuri în grădinițe care sînt supraaglomerate. De comun acord cu Inspectoratul școlar al municipiului București, s-a stabilit ca pînă la crearea unor posibilități de primire a unor copii în grădinițe și, pentru a nu crea greutăți mamelor încadrate, aceștia să fie menținuți în creșele în care frecventează. În ceea ce-l privește pe copilul Voicu Pompiliu nu se poate lua măsura arbitrară de a-l scoate din creșă.

■

Municipiul București, Comitetul sectorului 3 al P.C.R. : Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 3, în ședința din 26 martie 1980 i-a aprobat petentei Diaconu Ileana atribuirea locuinței din str. Episcop Radu nr. 15, compusă din două camere în suprafață totală de 32 mp, bucătărie, cămară în exclusivitate, cu acces la baie, hol, coridor, încălzire cu lemne.

■

Mă numesc **Tomescu Ileana** și domiciliez în Hîrlău, str. Dîmbului 2. În ziua de 14 martie 1980 am mers la aprozarul de lîngă CEC ca să cumpăr ca fiecare 1 kg de arpagic. Vînzătoarea Berariu Maria mi-a spus că este obligatoriu să primesc și trei pachete cu „Liliput". N-am avut încotro și le-am luat, dar am dorit să scriu asta și în condica de reclamații. Mi-a fost refuzată. Aș vrea să știu de ce sînt tolerate astfel de practici.

■

Oficiul farmaceutic nr. 1 București, serviciul de Org. farmaceutică: Ca urmare a scrisorii tov. Merca Ileana, publicată de dv. în revista din 10 aprilie, vă informăm că pentru neîndeplinirea sarcinilor de serviciu s-a aplicat tov. farm. Baba Nicolina reducerea retribuției tarifare cu 5% pe luna în curs. Totodată s-a preluerat cazul în cadrul colectivului, atrăgîndu-se atenția asupra obligației respectării în totalitate și permanent a deontologiei profesionale.

■

Mă numesc **Simionescu Celia**, cu domiciliul în Brașov, str. Roșiorilor nr. 3. Vă scriu cu speranța că rugămintea ce v-o fac îmi va fi îndeplinită datorită bunăvoinței dv. De foarte mult timp lipsesc din unitățile de mercerie ale Brașovului fermoarele metalice detașabile între 40—45 cm. Acest fermoar fiindu-mi necesar, am apelat între timp la rudele mele aflate în Focșani, București, Brăila, Roman, Galați, Piatra Neamț însă acest articol nu există nici acolo. Vă rog foarte mult să mă informați dv. unde pot găsi în țară acest articol numit fermoar care îmi este atît de necesar nu numai mie.

■

Direcția generală comercială, București : În legătură cu sesizarea tov. Maria Băncilă privind comportarea unor lucrători de la magazinul Gostat din Piața 7 Noiembrie vă informăm că lucrătorul Nuță Florin a fost scos din activitatea de comerț, fiind repartizat să lucreze într-o întreprindere cu profil industrial. În ce privește pe lucrătorul cu gestiune Teodorescu Gheorghe, recent repartizat la magazinul reclamat, a fost „atenționat".

■

Întreprinderea pentru administrarea clădirilor, București, str. Alexandru Sahia 16: Urmare a adresei dv., vă facem cunoscut că cererea tov. Ene Ana, încadrată a I.A.C., a fost soluționată favorabil, petentei asigurîndu-i-se un loc de muncă conform solicitării.

■

Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat : La scrisoarea dv. prin care petentul Diaconu Adrian din București, str. Serg. maj. Florea Bejan, nr. 16 solicita anularea deciziei de imputare a cheltuielilor de școlarizare în sumă de 7 898 lei vă informăm că s-a dispus anularea deciziei de imputare și restituirea sumelor reținute.

■

Comitetul municipal Făgăraș al P.C.R. : Cererea tovarășei Pascaru Stanca, om al muncii la I.U.C. Făgăraș, este în evidența C.O.M. și urmează a fi rezolvată în cel mai scurt timp. Cu prilejul discuțiilor purtate cu petenta a reieșit că, atunci cînd în Făgăraș vor intra în funcțiune fabrica de produse lactate și ciupercăria, dînsa dorește să se transfere la una dintre aceste două unități, lucru ce este posibil în trim. III a.c.

■

Mă numesc **Aloescu Gheorghe** și locuiesc în Bacău, str. George Bacovia nr. 61 și vă rog să interveniți prin revistă la tov. director al Regionalei CFR Iași ca să emită dispoziția de emitere a cărții de muncă pe numele subsemnatului. Aceasta deoarece am fost încadrat în Legea nr. 3/1977 art. 6 două luni și jumătate și nu pot primi drepturile bănești pînă nu prezint cartea de muncă.

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Vasile Andrei — Gherghești 2, Vaslui : Pentru sesiunea de numiri-transferări din august 1979, catedra s-a publicat din nou, dar dumneavoastră nu ați mai depus cerere de transferare și, întrucît M.E.I. nu a aprobat numirea profesorului Traian Mazilu, la care faceți referire în scrisoare, catedra a rămas vacantă. În cazul că postul nu va intra în restrîngere și deci va putea fi vacant și publicat, dumneavoastră veți putea solicita transferarea pentru anul școlar 1980—1981 ● **Bebica Grădinaru** — Craiova : După publicarea posturilor didactice vacante în Tribuna școlii, pentru anul școlar 1980/1981, veți putea solicita înscriere în concurs, prin inspectoratul școlar, urmînd ca cererea să fie rezolvată potrivit normelor legale în vigoare ● **Dumitru I. Crăciunescu** — Stoina, Gorj : M.E.I. ne anunță că s-au dat indicații Inspectoratului școlar județean Gorj să analizeze posibilitatea încadrării în anul școlar 1980/1981 ca titulară a dv. pe un post de învățător, vacant, la o școală cît mai apropiată de domiciliul pe care îl dețineți ● **Ioan Margin** — Bozna, Sălaj : În cazul în care ați obținut gradul II ca profesor absolvent al Institutului pedagogic, iar ulterior ați obținut și diploma de licență, puteți solicita înscrierea la gradul I ca profesor cu licență. Menționăm că este necesară o vechime în învățămînt de cel puțin 5 ani de la obținerea gradului II.

HORIA PATRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Dochița Popescu — București : Conform legislației în vigoare, unitățile cooperatiste sînt obligate să suporte cotele părți pentru cheltuielile privind întreținerea copiilor minori în creșe. Ducă C.A.P. Popești-Leordeni v-a reținut această sumă, urmează să vă adresați comisiei de judecată de pe lîngă această unitate ● **Constanța Luchian** — București : Reveniți, menționînd clar întreprinderea unde lucrați ● **Ion Vasile** — Slobozia : Cel încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată, care s-a încadrat în termen de 90 de zile de la încetarea motivului pentru care nu a mai lucrat, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, dacă motivul a constat în faptul că a fost trimis să urmeze o școală, un curs de calificare, de perfecționare sau specializare. Dv., din proprie inițiativă, ați cerut desfacerea contractului de muncă, deci nu puteți beneficia de menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, neîndeplinind prevederile mai sus-menționate ● **Florian Parsin** — Tîrgoviște : Indemnizația de șantier o primiți dacă faceți dovada că în localitatea de domiciliu (Călărași) aveți în proprietate o locuință personală pentru care suportați cheltuielile legale ● **Maria Firincă** — comuna Potlogi (Dîmbovița) : Deoarece ați fost pensionat pentru vechime în muncă în C.A.P. și ați cerut și ajutor social de stat anterior datei de 1 iulie 1977, nu vi se poate acorda pensie din sector de stat pentru o vechime în muncă de 5 ani, iar cuantumul pensiei C.A.P. este legal stabilit ● **Mărinică Cișlariu** — București : Reveniți cu amănunte, cu referiri îndeosebi la pensia de urmaș a mamei dv.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Văideanu Dumitru — Cluj-Napoca. Dacă cei doi cursanți sînt din localitate întrunesc condițiile legale. Dv. — nu ! ● **Csavar Leona** — Covasna: Încercați prin a reclama falsul la Procuratură ● **Spiridon Maria — Craiova**: Mai dispuneți de o cale de atac : Procuratura Generală ● **Totpal Maria** — Cluj-Napoca: Ați trimis copii numai ale plîngerilor înaintate. Ne interesează răspunsurile pe care le-ați primit ● **Crăciunescu Vela** — Sinaia : Reveniți după pronunțarea sentinței definitive ● **Mircea Istrate** — Galați : Ministerul de resort a procedat corect. Plîngerea cade în competența Ministerului Muncii ● **Ileana Papuc** — Vîlcea: Faptele de poluare privesc și legile omenirii ; mai înainte însă intră sub incidența Codului penal. Adresați-vă Procuraturii ● **Vasile Pintea** — Piatra Neamț : Fapta de care vorbiți nu mai este sancționată penal din 1968 ● **Ioana Apetri** — Lugoj: Abuzul șefului nu desființează propriul dv. abuz. Amîndouă sînt deopotrivă sancționabile ● **C. Maria** — București: N-ați fost achitată, ci grațiată, ceea ce e cu totul altceva ● **Virginia Loteanu** — București: Aveți ieșire : abandonul este pedepsit de lege ; adresați-vă Procuraturii ● **Ileana Ciucure** — București: Am reținut propunerea de a face o anchetă despre jucării ; pentru celelalte probleme vă adresați Miliției ● **Despina Florea** — Focșani : Ați fost scoasă de sub urmărirea penală ; penal deci sînteți nevinovată. Fapta rămîne totuși imputabilă conform normelor dreptului civil ● **Carpinschi Viorel** — Vatra Dornei: Procuratura județeană a dispus redeschiderea anchetei.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Atelier FĂNUȘ NEAGU

Cititorilor revistei Flacăra, cărora le datorez o vară frumoasă, plină de soare și de cărți, le dăruiesc tot ceea ce am mai frumos în mine : sufletul inimii.
Fănuș Neagu

„Mă documentez în fiecare zi, în orice loc al pămîntului m-aș afla"

Zi de duminică, plină de soare, de la sfîrșitul lui aprilie. Scriitorul Fănuș Neagu e acasă. Se pregătește să urmărească o emisiune de televiziune dedicată Brăilei și în care, bineînțeles, e prezent.

— Așadar, ce vă leagă de Brăila cea „plină de zîmbete"?

— Acolo m-am născut. La 5 aprilie, 1932, în comuna Gradiștea, județul Brăila. Studii? Risipite. Liceu militar, școală de pedagogie, facultate de filologie...

— Dar de „Școala de literatură" pe care ați urmat-o alături de alți colegi de breaslă?

— Mă leagă amintiri frumoase — tinerețea — cu toate că mulți înjură astăzi această școală. Este destul de probabil că atunci cînd a luat naștere în intenția organizatorilor să fi fost prezentă și fraza (cu toate că nu-i bănuiesc de lecturi prea multe) din Topîrceanu, care sună cam așa (o redau din memorie) : Păcat că I. L. Caragiale murind, duce cu el în neființă ulultoarea lui știință de a scrie literatură. Poate o școală care să învețe pe oameni scrierea literaturii n-ar strica. Să fi stat și această dorință a lui Topîrceanu la baza înființării școlii de literatură, e greu de închipuit dar nu imposibil. Această școală, pe care au absolvit-o multi dintre scriitorii de azi, la vremea respectivă își merita locul, fie și numai pentru faptul că aduna din cenaclurile țării tinerii scriitori și îi dărula cărții, lecturii aprofundate, căci, să nu uităm, în acea epocă a citi mult și din diverse literaturi însemna un act cel puțin temerar... Școala a existat, dealtfel, un an sau doi, pe urmă a pierit. Dar ea pare-se a rămas în mintea multora din cei ce-au absolvit-o și ca un instrument de tortură scolastică... Știm cu toții că lucrurile dure se păstrează în amintire pînă la moarte, iar cele frumoase se plătesc, cel mai, adesea, cu lovituri de picior. Școala aceea, revin, a avut și părțile ei bune, indiferent că eu am fost exmatriculat cu vreo cîteva săptămîni înainte de a o absolvi.

— De cînd ați început să scrieți?

— Am început să scriu din clasa a 4-a de liceu. Scriam romane polițiste pe care le citeau colegii de dormitor, apoi mai scriam poezii mizerabile, bineînțeles, de amor. În tinerețe am participat la toate concursurile literare și n-am cîștigat nici unul. Bănuiesc că dacă funcționa sistemul de azi al edițiilor în ceea ce-i privește pe debutanți, n-aș fi apărut niciodată în literatură.

— Care este drumul străbătut de scriitorul Fănuș Neagu de la prima la ultima apariție editorială?

— Este drumul de la scriitorul de autentică tradiție realistă și obsedat de Sadoveanu, Istrati, Galaction, Rebreanu, la scriitorul de azi, obsedat de același mari înaintași, dar purtînd pecetea și a furtunoasei proze americane și a prozei ruse. Și mai e și un drum răsucit : de la proză la poezie și-napoi la proză, căutînd armonia dintre aceste două genuri care își sînt străine, de la realism la puțină „decadență" (cît îi trebuie omului în fapt de seară), de la acceptarea lumii la modul imnic, cîndva, de mult, la răzvrătire, neacceptarea și răsturnarea adevărurilor vechi.

— Ce vă place mai mult să scrieți?

— Povestirea. E domeniul în care simt nevoia să mă joc serios : vin la rînd romanul și teatrul. După ce termin **Scaunul singurătății**, pe care-l lungesc de cîțiva ani și, în sfîrșit, îl voi isprăvi, mă voi întoarce la prima dragoste — povestirea, și cel puțin cîțiva ani voi publica săptămînal o bucată. În acest sens, cred că voi schimba definitiv cronica sportivă cu povestirea.

— Ați amintit de „Scaunul singurătății", dar nu știm încă nimic despre el.

— E un roman de atmosferă și infringere. Veți afla în el și Dunăre și dragoste, dar cel mai mult durere și infringere.

— De unde-și ia scriitorul Fănuș Neagu seva povestirilor sale?

— Din copilărie, din Bărăgan, de la Brăila și din toate drumurile pe care le fac prin țară, prin lume și prin cărți. Ca orice scriitor, eu mă documentez în fiecare zi, în orice loc al pămîntului m-aș afla. Umblu mult, mult și-mi notez cîte-un fir de poveste aproape în fiecare zi. Am în caietele mele, nefinisate, foarte multe povestiri din viața contemporană.

— „Caietele mele" înseamnă, de fapt, adevărate tomuri, bine legate, care-și așteaptă doar răsfoirea, ca apoi să-și găsească întruparea în cuvîntul de-o ingealabilă frumusețe și tainică înțelegere a scrisului dumneavoastră. Dar, pînă atunci, scriitorul Fănuș Neagu este mereu prezent în coloanele diferitelor reviste, cotidiane. E greu să faci publicistică?

— Da, e greu. Publicistica mă consumă imens, dar îmi dă și voluptate că pot fi prezent, sub ochiul cititorului, săptămînal. Publicînd prea puțină proză trebuie să-mi hrănesc orgoliul într-un fel sau altul. E o comunicare cu cititorul pe care n-o recomand cu prea multă căldură tinerilor scriitori, mai ales celor care nu posedă o experiență de viață întinsă și tulburătoare și n-au puterea de a-și dispersa talentul. Publicistica este un fel de blestem. Pentru ea îți trebuie tot atîta chemare ca și pentru un roman fluviu. Numai că nu cunoaște niciodată în timp gloria unui roman sau adîncimile acestuia. Eu fac publicistică fiindcă string uneori lucruri ce nu se pot spune decît într-o însemnare la zi și nu pot rămîne

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA DJIGOLA

Sînt oameni obișnuiți să cumpere cărți și să le rînduiască într-un raft ca și cum ar îngrămădi monede în întunericul unei pușculițe de ghips, pe care rar se îndură s-o spargă. Apoi, sînt și oameni care își cultivă rafturile de cărți cum ar cultiva o grădină, mai privindu-i cînd și cînd buruienile, mai adăugîndu-i, cînd și cînd, fie un lăstar din vegetația revoluță a anticariatelor, fie o floare exotică, rară. Și nu o singură dată am citit rînduri strînse și chibzuite despre relația dintre om și bibliotecă, dintre spirit și raft, despre umbrele care mai întunecă uneori această idilă, cum ar fi adevărul că prea multe cărți așteptate apar în tiraje confidențiale, cronic insuficiente. Dar o bibliotecă, pînă una alta, mai este încă și un așezămînt cultural public, iar publicul este un sediment omenesc, viu, nestatornic în articulațiile și straturile sale, precum orice realitate cu adevărat vie. Față în față cu această nouă relație, întrebarea cine pe cine cultivă pretinde un răspuns pe măsură, nuanțat și mijlocit de experiență, nu de prejudecată. Mai departe, ca așezămînt public, pînă una alta, o bibliotecă, fie că ființează pe lîngă o școală, fie că depinde de un cămin cultural sau de o casă de cultură, mai face parte și dintr-o rețea de așezăminte publice similare ca rost, și trăinicia lanțului pe care ele sînt chemate să-l împlinească, după umila noastră părere, se cere imperios cercetată în verigile ei de bază, fundamentale, în zalele ei mărunte, dar multe, care, în ultimă instanță, dau un sens și o semnificație cuvintelor **lanț** și **rețea**. Și acolo, la școala din sat, la căminul cultural din comună, la casa de cultură dintr-un orășel nu prea mare, nu ne va fi prea greu să constatăm că, din acest punct de vedere, lucrurile nu prea stau strălucit. Prea multe biblioteci publice s-au transformat în umbra a ceea ce știm toți că trebuie să fie o bibliotecă. Sînt încă destule biblioteci publice despre care nu se știe încă cine le are în primire și cînd sînt deschise, dacă mai sînt vreodată deschise. Sînt apoi unele biblioteci publice al căror fond principal de volume se constituie din cărți depășite de viață, conjuncturale, care nu mai spun demult nimic, nimănui. Sînt încă biblioteci publice care au devenit veritabile supape de escamotare a eșecurilor editoriale, în rafturile cărora, în dublete, în triplete și chiar mai mult decît atît, fiecare îngrămădește ce vrea : cărți greu vandabile sau broșurele produse de veleitari locali prin fel de fel de combinații perfectate la fața locului. În sfîrșit, sînt unele biblioteci publice, mai ales în mediul sătesc, al căror singur rost pe lume pare a fi acela de a raporta lunar un număr oarecare de cititori, de cele mai multe ori fictivi, împlinind undeva o statistică jovială, dintre cele asemănătoare tuturor statisticilor care au ajuns să facă deliciul funcționarilor culturali. Dar rostul acesta nu este unul firesc, ci unul fortuit, și depinde de noi să restituim bibliotecilor noastre publice adevărata lor menire.

MIHAI PELIN

Biblioteca publică

ION BĂIEȘU — **Dragoste bolnavă**
MIRCEA ZACIU — **Lancea lui Ahile**
TEODOR BULZA — **Lumini bănățene**
VALERIU ARMEANU — **Vanități**
MARIA BANUS — **Himera**
MIHAIL DIACONESCU — **Umbrele nopții**

Eveniment cultural

Invitație la Teatrul „Ion Vasilescu"

Intr-un decor luminat mai ales dinafară, printr-o orgă de ferestre albe, siciliene, cu perdele de mireasă, într-un decor plin de uși care ascund priviri și urechi indiscrete, viciosse, are loc o cerere în căsătorie senzațională. Amantul perfect, cu pălărie de fetru și costum de haine evazat, la două rînduri și revere somptuoase, semănînd mai degrabă cu un mafiot descins dintr-o casă a inimilor sfărîmate de arme încărcate cu flori, Memmo Speranza, o cere în căsătorie pe urîta, umila și credula Gasparina Torreta, fată amenințată de un amurg incert, departe de orice vis matrimonial, departe de oglinzile fardate ale lumii mondene. Cabotin parfumat, adorat de femei frivole cu picioare lungi ca fuselajele de avion și portjartiere colorate, Memmo Speranza, amenințat mereu de cereri în căsătorie și răzbunări periculoase (cu piedica revolverului tresărind des în geanta diplomat), se hotărește să se însoare cu o fată care nu-l va da bătaie de cap și care îl va proteja de insistențele contrabandei sentimentale. Gluma se va dovedi pînă la urmă o farsă enormă pe care i-o joacă soarta, pentru că, eliberată de grijile obsedante ale pensiunii în care a ajuns o „gheață ruptă", de bachițele clienților fantomatici, asasinați de singurătate, burlaci incurabili și ipocriți, Gasparina Torreta înflorește văzînd cu ochii în umbra căsniciei simulate, se face frumoasă, își recîștigă farmecul înfrînt atîta vreme și devine prilej de dispută : soțul ei, cheltuit în aventuri galante, o redescoperă în clipa în care e gata să o piardă, realizînd că de fapt, ceea ce căuta, fericirea cristalină, ideală se afla la o respirație distanță ! Aceasta ar fi, simplificată, aventura piesei lui Luigi Pirandello, piesă deconcertantă, scrisă cu subtil rafinament, cu o inaltă știință a contrapunctului și a suspansului, cu delicioase răsturnări de situații și de alcov, amintind de cea mai pură tradiție a teatrului italian dar rupînd cu toate convențiile plictisitoare și pindind spectatorii la fiecare dialog cu o surpriză eclatantă.

Regizoarea Sorana Coroamă Stanca a creat un spectacol extraordinar. În cel mai curat stil pirandellian. Cu atmosferă echivocă, ambiguă, cu o cruzime a stărilor de neliniște și alunecărilor în penumbră care fac publicul să înghețe pentru cîteva momente, ca să decongeleze apoi spiritele cu un calambur, cu un gest, cu o privire, bine reglate și în cel mai sănătos și nesofisticat hohot de rîs. Am urmărit spectacolul cu încîntare, descoperind pretutindeni capcane frumoase, curse superbe întinse de regizoare spectatorilor, în care am căzut dezarmați, fascinați de puterea de sugestie a textului și de expresivitatea mișcării scenice. Totul este șlefuit și montat la fotogramă. Nici un gest în plus. Nici o lumină mai puțin. Am redescoperit actori cu prestigiul șifonat de criza lungă prin care a trecut Teatrul „Ion Vasilescu" sub vechea direcție, cînd încrederea în calitățile trupei a fost serios, programatic și aberant zdruncinată. Adina Popescu n-a mai jucat cu atîta dezinvoltură, sensibilitate și putere de convingere de la spectacolul de absolvire a Institutului de teatru : **Ciocîrlia** de Jean Anouilh. Ea a intrat în rolul Gasparinei cu discreție și modestie, l-a demontat cu inteligență și l-a recompus cu un bun simț și o intuiție scenică de vis. Adina Popescu atinge aici un prag de maturitate profesională de la care nu are voie să abdice. În împrejurarea în care teatrul unde lucrează va evolua în aceleași condiții de exigență ! Sorin Postelnicu în Memmo Speranza are farmecul și tandrețea ucigașă a lui Rudolf Valentino, abordînd viața cu un suris languros de fante care la totul în glumă și care se trezește descoperit, cu sufletul gol pușcă, ridicol și lamentabil îndrăgostit de propria sa soție! Actorul acesta vine grăbit din urmă să-și ocupe locul meritat în prima tranșee a generației sale de artiști ai scenei care fac ceasurile să bată mai puternic sau să încremenească într-un moment de revelație, cînd se aud reflectoarele fosnind și genele spectatorilor mîngîind aerul repede. Tulburător a fost Dimitrie Dunea într-o compoziție care alunecă dinspre comic spre tragic și grotesc cu o finețe și o sonoritate de interpret la violoncel. Hamdi Cerchez părăsește tot mai mult zona obscură a schecurilor și vodevilurilor (uneori televizate !) ca să se impună ca un bun actor de comedie care-și coboară personajul pînă în subteranele imaginației cu o bine studiată economie de mijloace și tertipuri actoricești, adică, de fapt, cu o mare scrupulozitate. Exactă și reconfortantă trecerea lui Marius Marinescu prin scenă. Un joc policrom de artificii — aparițiile, celor două fete, Festa și Fanny, interpretate de Mariana Cercel și Lavinia Jemna. Mariana Cercel a jucat cu aplomb, dezlănțuit, cu apetit pentru calambur, mimînd frivolitatea și melancolia goilcfunii lăuntrice, tristețea și disperarea înlăturării din alcov ca pe o tragedie de cabaret. Am avut senzația că lacrimile hohotelor de rîs și de plîns se fac cuburi de gheață. Ion Lemnaru și-a plimbat personajul prin scenă elegant, furios, impulsiv, însinuant și cabotin. Am regretat că autorul a uitat personajul său în cabină după actul I.

Spectacolul **Dar nu e nimic serios** de Luigi Pirandello, pus în scenă de Sorana Coroamă Stanca, scoate definitiv Teatrul „Ion Vasilescu" din anonimat. Nu pierdeți prilejul să-l redescoperiți pe Pirandello după imensul succes de la Teatrul Mic cu spectacolul **Să îmbrăcăm pe cei goi**. N-am văzut deocamdată aglomerație la casa de bilete din Piața Cosmonauților și sala era aproape goală, în seara frumoasă în care am urmărit noi această reprezentație. Ceea ce e nedrept pentru splendida lecție de teatru pirandellian predată de Sorana Coroamă Stanca.

ADRIAN DOHOTARU ■

Iubirea de frumos

Blaga

Se împlinesc acum, la început de mai, 85 de ani de la nașterea poetului Lucian Blaga. Tot în această lună a și plecat dintre noi, aproape în aceeași zi în care s-a născut. Mi-aduc aminte holdele Transilvaniei bătute de vînturi, miros de buruiană după furtună, șciripirile frunzelor de plopi și mai ales grupurile de țărani ce se întorceau pe drum, de la plivitul grîului, acasă, cînd trupul marelui dăruit în cuvînt, așezat într-o raclă de lemn cu fața în sus, împrejumuit de lacrimile cîtorva admiratori, se întorcea anonim în satul natal, Lancrăm, lîngă moșii și strămoșii săi, adăugîndu-se eternității neamului nostru.

Acest bătrîn frumos și blînd, acest om modest, ajuns la candela stingerii de sine, la bucuria anonimatului, cum mi-a fost dat să-l văd și aud de cîteva ori în chilioara lui de pe Dealul Feleacului, această făptură a cuvîntului, de care sufletul meu de licean era cu desăvîrșire îndrăgostit, căruia noaptea îi veneam sub cireș la fereastră și-i pîndeam umbra la licărul lămpii, în acele nopți transilvane înstelate, cînd somn nu-i pe geana adolescentului și toată făptura lui era absorbită în bucuria uriașă a spiritului...

Vedeam aidoma, aveam sub ochii mei un poet adevărat, așa cum a fost Eminescu și Holderlin, știam cu toată ființa că așa ceva este un poet. La jarul mocnind în sobă cîte nopți nu le-am avut albe acolo, pe Dealul Feleacului, recitind pînă la istovire și extază rostirile acelea înalte ale cu adevărat celei mai profunde înzestrări, după Eminescu, în poezia și cugetul românesc.

Să-l cinstim pe Blaga cum se cuvine ; în cuvîntul său rămas moștenire neamul nostru s-a văzut încă o dată în perspectiva eternității. Avîndu-l zi de zi în inimile noastre, putem fi mai siguri de destinul nostru aici în Carpați, de puterea noastră de-a da răspuns spiritului care își caută continuu sălaș în inimile noastre. Toate drumurile Ardealului acum, în Mai, duc la Lancrăm !

IOAN ALEXANDRU ■

„Traviata" la Teatrul liric din Craiova

Un program ambițios anunță tînărul Teatru liric din Craiova sub conducerea compozitorului Constantin Ungureanu. Recentul spectacol cu opera „Traviata" de Verdi, în regia lui Hero Lupescu, constituie, credem, o ilustrare fidelă a concepției care guvernează activitatea acestei instituții artistice menită să îmbogățească profilul spiritual și să contribuie substanțial la relansarea acestui gen cu o veche și prestigioasă tradiție în orașul Băniei. Dacă, în general, în arta spectacolului își face simțită prezența, într-o manieră tot mai convingătoare, suflul novator cu deschidere spre modernitate, e cazul — ne sugerează Hero Lupescu în recenta sa montare — ca și în operă să-și facă loc idei noi, deloc excentrice, în consonanță cu preferințele spectatorului de astăzi acaparate de gustul vitezei (ca mod de viață). Vom spune, fără ocolișuri, că aplaudăm întrutotul viziunea propusă de Hero Lupescu, respingînd total gusturile hrănite numai din „flașnetă" și din convenționalismul desuet. Dealtfel, chiar spectatorii craioveni au primit călduros această ipoteză incitantă deși, în urmă cu cinci ani, avuseseră ocazia să vizioneze aceeași operă prezentată în „dulcele stil clasic" (pe atunci, actualul Teatru liric era o secție a Filarmonicii de stat „Oltenia").

În reprezentația lui Hero Lupescu nu este reconstituită o epocă, ci sînt actualizate idei și sentimente de o răscolitoare profunzime, printr-o formulă îndrăzneață care pornește, în primul rînd, de la refuzul fracului și al jaboului, al decorativismului excesiv și optează pentru accesorii mai lejere, dar mai funcționale, ceea ce dă spectatorului impresia de familiaritate și comunicare directă. Decorul și costumele împrumută elementele urbanismului modern, mișcarea scenică este dinamică și, în general, atmosfera devine antrenantă prin alternarea subtilă, într-o manieră originală, a momentelor narative cu cele muzicale. Este, cum spuneam, meritul regizorului Hero Lupescu în regîndirea scenică a „Traviatei", într-un stil care a produs unora perplexitate, dar i-a pus și pe gînduri venind cu cel mai viu și convingător argument într-un moment cînd discuțiile despre actualitatea operei plutesc în aerul teoretizărilor.

O contribuție deosebită și-au adus la realizarea acestui spectacol tînărul și talentatul dirijor Marian Didu, maestrul de cor Alexandru Racu, scenografia Iuliana Preduț și coregrafa Emanuela Cazacu — acest cvartet slujind cu abnegație și pasiune întreaga montare, înțelegînd în modul exact ideile regizorului. Teatrul liric craiovean dispune, la ora actuală, de cîțiva interpreți de reală valoare, capabili să-i susțină intențiile novatoare. Ne gîndim în primul rînd la soprana Marilena Marinescu-Mareș, posesoarea unei voci excepționale, care nuanțează cu rafinament și domină scena cu dezinvoltura unei mari actrițe, în rolul Violettei. La rîndul său, tenorul Constantin Ene impune prin robustețea glasului, cu strălucire în acut — în rolul lui Alfredo. Bogdan Pancu cucerește auditoriul prin noblețea glasului său cald, mai ales în aria bătrînului Germont, iar Ileana Petrescu, Gheorghe Stoichițescu, Cezara Cojocaru, Ion Grigorescu, M. Scarlat, Miruna Dobrescu, Dorel Stoia și Ion Bucșe și-au adus contribuții notabile, pe măsura rolurilor încredințate. Se cuvin menționate orchestra Teatrului liric și corul Filarmonicii „Oltenia", precum și corpul de balet care au dat strălucire de briliant spectacolului.

„Traviata" Teatrului liric craiovean va rămîne un spectacol de viață lungă în lirica interpretativă românească.

CLAUDIU MOLDOVAN ■

● CAP LIMPEDE

CURIER LITERAR

Nicu Bogdan — Deleni, Mureș : Deși ați scris poezia cu ocazia unui concurs, deși ea se ocupă de una dintre marile probleme ale veacului, deși doi profesori din juriu s-au exprimat că nu îi interesează asemenea probleme, deși ne mărturisiți că scrieți de „cîțiva anișori buni", lucrarea nu vă atestă încă talentul. **Kocsiss Gizella — Oradea:** Puteți lua legătura cu poetul Ion Gheorghe scrîndu-i personal pe adresa revistei **Luceafărul**. Vă sfătuim însă să vă folosiți în confesiunea dumneavoastră de un indreptar ortografic. **Ion Vasiu — Orăștie :** Apreciem caldele dumneavoastră sentimente față de patrie și de natură. Nimic însă personal și nu în poezie. **Ion Stănilă — Sibiu:** Mulțumim de gîndurile bune. De ce să trecem cu vederea stihul ? Stihul e omul. **Emil Perșa — Cluj-Napoca:** Întregul ciclu se aseamănă izbitor cu textele submediocre ale muzicii ușoare. Deoarece revista noastră a și pornit o campanie împotriva acestui fenomen, vă sfătuim să nu vă grăbiți. **Ioan Țigan — Ineu:** Este bine să frecventați un cenaclu literar din localitate. Deși anumite lucruri nu se învață de la nimeni. **Vasile Mihăilă — Letea Veche, Bacău :** Intîi gramatica și apoi poezia ! **Daniela Popoiu — Bran:** Nici o problemă! Trimiteți-ne versurile. **Constantin Asaftei — Miroslava, Iași :** Felicitări pentru „Un petic de cer senin". Firește, continuați. **Grațiela Bura — București:** Revista noastră v-a publicat, considerînd versurile pe care ni le-ați trimis un început promițător. Nu vă neglijați talentul. **Elena Fecioru — Mănești, Prahova:** Multă sinceritate, versul bine ritmat, candori, duioșii. Citiți cu luare aminte poezia contemporană. **Deocamdată NU Viorel Șreier — Iași; Carmen Sidor — Iași; Haralambie Ionescu — Brașov; Sororile Constantin — Prahova; Ana Olariu — Belcești, Iași : Trifan Ioan — Brașov; Toma Pienaru Deveanu — Deva; N. Mănescu — Vîlcea; Vasile Minciună — Roșiori.**

Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

REVISTE

Răsfoind unul dintre ultimele numere ale revistei școlare **Spații**, editată de Liceul de filologie-istorie „Zoia Kosmodemianskaia" din Capitală, observăm că ea se impune atenției prin articolele sale și mai ales prin cîteva interviuri cu personalități ale culturii și artei românești, menite să dea o imagine a pasiunii, a bucuriei creatoare, a desăvîrșirii morale prin muncă. Interviul Marici Osiac, elevă, cu prof. dr. Ion Dodu Bălan prilejuiește criticului și poetului o definire a trăsăturilor generale ale umanismului socialist ce caracterizează literatura română contemporană, o privire îndreptățit critică asupra manualelor de limbă și literatură română, pe care le-am dori mai puțin descriptive, cîteva reflecții despre condiția de poet și cea de critic.

Discuția cu un prieten al tinerilor, actorul Octavian Cotescu, consemnată de eleva Ioana Carabăț, dezvăluie că dincolo de luminile rampei după care strălucesc lucruri și oameni, se desfășoară o muncă tenace. După ani de experiență, actorul și omul Octavian Cotescu meditează : „Alegerea profesiunii este, mai ales astăzi, o problemă de conștiință ce te situează pentru tot restul vieții într-un loc în care trebuie să fii cît mai folositor". Pe linia evocării unor oameni care ne-au rămas în conștiință prin truda muncii și talentul lor, a unei vaste culturi acumulate, pilduitoare sînt evocările artistei plastice Cecilia Cuțescu-Storck (interviu semnat de Daniela Cristescu și Carmen Voinescu) precum și confesiunile lui Sandu T. Samurcaș despre marii oameni pe care i-a cunoscut de-a lungul timpului. Articolele de știință, bogatele pagini de poezie și proză fac din revista **Spații** o publicație cu program, puternic ancorată în preocupările de azi ale elevilor. Ea se constituie ca un laborator, un exercițiu al minuirii condeiului, al responsabilității cuvîntului scris.

ADI CUSIN ■

Caiet de teatru sau revistă

Unul din ultimele numere (49) ale „Caietului" Teatrului Național din București este un adevărat spectacol, o desfătare a spiritului. Întîlnești aici, însemnări din experiența de rutină a unei stagiuni, dintr-un turneu reprezentativ al teatrului în U.R.S.S., un decupaj rapid în peisajul teatral bucureștean, un minut de adevăr (care înseamnă însă mult mai mult în spațiu și în timp) cu Tanți Cocea, jurnalul săptămînilor de teatru, muzică, artă plastică, film de la Berlin, o trecere în revistă a spectacolelor „Festivalului Teatrului pentru copii și tineret" de la Stockholm, corespondență specială de la Stewart W. Little și Arthur Cantor despre „oamenii de teatru", însemnări din viața teatrală bulgară, olandeză etc. Numărul 50 al „Caietului" publică articole, eseuri, reportaje, note de călătorie, majoritatea în exclusivitate și inedite, sub semnături reprezentative pentru cultura și arta românească și universală contemporană (în ordinea „intrării în scenă") : Radu Beligan, Ion Dodu Bălan, Constantin Măciucă, Grigore Moisil, Sonia Cluceru, Ion Zamfirescu, Ion Caraion, Radu Cosașu, Paul Georgescu, B. Elvin, Valeriu Râpeanu, Henry de Montherlant, Samuel Beckett, Innochenti Smoktunovski, Franco Quadri, Garcia Marquez, Heinrich Böll ș.a. Reținem o „explicație", semnată de Radu Beligan, directorul teatrului, la faptul că publicația editată de prima scenă a țării filtrează cu un spirit critic și cu o promptitudine gazetărească elevată, fenomenul literar : «Însemnătatea pe care „Caietul" o acordă literaturii într-o publicație chemată să se preocupe tocmai de ceea ce cărțile nu pot dărui (și

Gîndurile unui animator de teatru

Dacă ştiu că prima îndatorire a unui director de teatru e să asigure talentelor cadrul adecvat de lucru, prilejuind fiecăruia posibilitatea de a se realiza pe sine şi de a crea, mă întreb dacă el are dreptul să-şi impună punctul de vedere estetic, exercitîndu-l în numele autorităţii administrative cu care a fost investit şi transformîndu-l în poruncă sau în interdicţie. Pînă unde se poate extinde puterea unui director de teatru? Nu există stagiune în care un spectacol sau altul să nu mă poarte în faţa acestei dileme.

În adevăr, mi-e dat să asist la naşterea şi înfăţişarea unor reprezentaţii care-mi contrazic violent opţiunile artistice, gustul, experienţa. Sînt, de asemenea, reprezentaţii despre care pot afirma categoric că nu ridică şi nu dezleagă nici o întrebare, mulţumindu-se s-o enunţe. Şi încă într-un chip confuz sau rudimentar.

De obicei îmi exprim punctul de vedere, îl argumentez, încerc să mă fac înţeles, stărui, dar... atît. Nu sînt nici prin temperament, nici prin formaţie, nici prin gîndire un om capabil să înlăture, printr-o decizie directorială, creaţia unui coleg. Socot că sînt limite pentru orice gust. Iar în ierarhia orgoliilor şi a sancţiunilor cel mai sus se situează nu capii unui stat de funcţiuni, ci autorii spectacolelor.

Citeodată publicul sau critica îmi ratifică opinia şi normal ar fi să resimt o satisfacţie. Alteori, spectatorii şi cronicarii nu-mi dau dreptate şi firesc ar fi să mă felicit pentru „non-intervenţie". De fapt, şi într-un caz şi în altul sînt trist. Dacă aş conduce un teatru cu o echipă omogenă, constituită prin afinităţi, problema asta n-ar exista. Mă consolez cu gîndul că dispersiunea stilurilor e unul din simptomele artei contemporane sau că valoarea unui animator se măsoară după capacitatea lui de a îmbrăţişa opere deosebite, după supleţea atitudinilor sale estetice, după deschiderea unghiului de receptare etc. Însă nu izbutesc să mă păcălesc. Fiindcă ne definim nu prin ceea ce acceptăm ci prin ceea ce respingem. Dealtfel Montaigne o spune clar: „Mă identific prin ceea ce mă deosebeşte".

★

Problema cheie a Teatrului Naţional a fost şi a rămas aceea a regizorilor. De fapt, nu e numai problema Teatrului Naţional. E nevoie de talente proaspete, care să ocolească drumurile învăţate mecanic, să spargă tiparele rutinei şi să cunoască exact etalonul îndrăznelii, ştiind să transcrie într-un fel personal, creator, un text, fără a-l manipula împotriva sensurilor lui.

Rîndurile acestea nu sînt o lamentaţie. Ci o invocaţie. Şi o promisiune faţă de mine însumi ca director de teatru, ca animator al unui teatru. Îmi făgăduiesc să caut valorile generaţiilor mai tinere şi să solicit, de asemenea, colaborarea celor din generaţiile mature pe care coaliţia mediocrităţii îi ţine departe de scena noastră. De fapt, nu numai pe scena noastră.

RADU BELIGAN ■

„Mă documentez în fiecare zi"

(Urmare din pagina 15)

cu ele în suflet sau în gînd, sau numai povestindu-le prietenilor.

— A fi scriitor înseamnă o profesie pe care să o slujeşti ca pe oricare alta, sau e pur şi simplu un dar pe care îl au numai unii care cred în ei mai mult sau mai puţin, dar care scriu, scriu mai tot timpul, socotind că asta-i datoria lor?

— Profesia de scriitor există în sine ca orice altă profesie, dar e mult mai chinuitoare decît altele. Nu ştiu dacă mai frumoasă, dar mult mai aproape de inima omului, chiar şi a omului modern, ajuns să fie străvit de atîtea patimi care nu sînt numai ale lui cît mai ales ale altora.

— Ce înseamnă să fii un scriitor al zilelor noastre, un scriitor angajat?

— Să fii de partea ţării şi a partidului, aşa înţeleg eu scriitorul angajat.

A căuta să înţelegi încotro merge lumea: înspre distrugere sau spre salvarea ei, şi a spune cu orice risc adevărul despre ceea ce se întîmplă tuturora. Azi, mai mult ca oricînd, scriitorul se amestecă în viaţa lumii şi-a neamului său. Dacă n-o face, piere ca artist, dacă nu e un luptător nu va rămîne în conştiinţa nimănui. Se vorbeşte atît de mult de angajarea artistului dar prea puţini sînt aceia care înţeleg să rişte şi să triumfe sau, dacă nu, să dispară. Arta nu mai e de mult un fel de-a te juca frumos, ci un fel de-a juca cu moartea în marginea dură a vieţii.

— Sînteţi unul dintre autorii care-i citesc şi-i ajută pe tinerii scriitori, îndrumîndu-le scrisul sau opţiunea pentru literatură. Ce credeţi despre noua generaţie de scriitori?

— De citit, îi citesc pe tineri, dar, nefiind undeva în vreo redacţie, în post de răspundere, nu am cum să-i ajut, şi-mi pare rău, nu pentru că nu sînt în vreun post mare, nu mi-a plăcut niciodată să fiu şef, ci pentru felul în care aş fi putut să-i ajut.

— Afară de sfatul şi îndrumările pe care dv. le daţi celor cărora le citiţi încercările literare, ce mai înseamnă să ajuţi un tînăr scriitor?

— Să-l ajuţi, înseamnă să-l publici. După criteriul valorii şi al sincerităţii ideilor şi al credinţei în destinul lui. Pe de altă parte, îmi face impresia că sînt ajutaţi sute de inşi lipsiţi de talent. Dovadă, avalanşa de cărţi proaste. Nu vreau să dezamăgesc pe nimeni, dar cărţile proaste, fie ele scrise de autori tineri sau nu, vorbesc despre autori proşti, sau oameni proşti.

— Văd aici, în faţa mea, pe biroul dumneavoastră, multe file albe frumos stivuite ce îşi aşteaptă rîndul. Cu ce vor fi ele scoperite?

— Cu proză. Dar cele mai multe dintre ele vor fi, probabil, rupte, fiindcă scriu foarte greu. Aşa că, s-ar putea să fie pline cu prea puţine rînduri bune de încredinţat tiparului. De ce s-or fi grăbind unii să arunce pe piaţă tot ceea ce le trece prin mînă nu şi prin tîmplă, n-am să înţeleg niciodată?! Probabil că...

— Probabil că?

— Probabil că nu sînt artişti.

Cîntarea României

Festivalul artelor „Mioriţa" — Vrancea 1980

. În urmă cu trei zile, luni, 5 mai a.c., s-a deschis la Focşani prima ediţie a Festivalului artelor „Mioriţa", despre ale cărei pregătiri revista noastră i-a informat la timp pe cititorii săi din convingerea că forurile organizatoare ale acestui festival au în vedere un experiment inedit în domeniul culturii, al educaţiei, o acţiune care chiar pe măsura desfăşurării ei verificîndu-şi propriile sale principii şi metode, poate reprezenta un succes de prestigiu în efortul colectiv de edificare a unei spiritualităţi noi, socialiste, pe măsura timpului rodnic de înflorire multilaterală a ţării, cînd sub ochii noştri se constituie, prin munca înfrăţită a tuturor fiilor ţării, un capitol de glorie al istoriei României.

Prin modul cum este conceput, prin amploarea şi diversitatea programului său, „Mioriţa" este primul festival de acest fel din România. Gîndit cu minuţie şi seriozitate într-o viziune unitară şi atotcuprinzătoare despre funcţiile educaţiei şi formării comuniste a făurarilor unei civilizaţii noi pe pămîntul României, acest festival care a pornit la drum — în inimi, în conştiinţe, în frageda şi sublima genează şi perfectare a unor înalte idealuri umaniste — promite a fi un complex de manifestări politico-educative, cultural-artistice şi de creaţie prin intermediul artelor şi al culturii, urmărind să producă o nouă atitudine a oamenilor faţă de ei înşişi şi faţă de ceilalţi oameni în viaţă şi în societate, să deschidă izvoare noi de cugetare şi sensibilitate, de solidaritate şi înţelegere umană. Dealtfel aceste scopuri ale festivalului au fost cu precizie şi cu discernămînt expuse în cuvîntul de început aparţinînd reprezentantului forului organizator principal, tovarăşul Alexandru Crihană, preşedintele Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Vrancea: — Denumindu-l „Mioriţa" n-am avut în vedere caracterul folcloric, pastoral, al baladei şi al unor tradiţii arhaice ale Vrancei ci am preluat ideea superioară de spiritualitate din acest poem al etnogenezei poporului român şi prin intermediul acestui festival ne-am propus să aducem în sufletul şi mintea oamenilor acestui judeţ al României socialiste mesajul revoluţionar, patriotic, umanist al artelor şi culturii noastre."

Spectacolul literar-muzical-coregrafic cu care a debutat prima ediţie a festivalului, „La izvoarele Mioriţei", a fost dedicat realizărilor poporului nostru în anii construcţiei socialiste, împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului. Înfrăţite, artele s-au exprimat în faţa unui public numeros, alcătuit din oameni ai muncii din întreprinderile industriale ale Focşanilor, fie prin versurile de aleasă muzică a cuvîntului şi a ideii semnate de Dumitru Pricop şi Nicolae Bornaz — remarcabili poeţi vrînceni — fie prin sunetele vii, nepieritoare, ca un ecou al însăşi bătăii de inimă a acestui popor, aduse pe scena Casei de cultură a sindicatelor din Focşani de Ansamblul Căminului cultural de la Paltin, de Formaţia mixtă de dansuri populare din Vintileasca, de orchestra de muzică populară „Doina Vrancei" din municipiul capitală de judeţ sau de Corul de cameră „Pastorala" al Casei judeţene a corpului didactic.

Mai semnalăm, deocamdată, dintre acţiunile inaugurale ale festivalului „Mioriţa", deschiderea în holul teatrului „Gheorghe Pastia" a unei expoziţii în cadrul căreia pot fi văzute cele mai valoroase creaţii ale artiştilor plastici vrînceni, profesionişti sau amatori, precum Gheorghe şi Marga Zaiţ, Elena Stoiciu, Virginia Georgescu-Hossu, Georgeta Cîbea şi Dumitru Popa, precum şi din programul zilei de marţi, 6 mai, dezbaterea găzduită de librăria „Mioriţa" şi beneficiind de prezenţa profesorului universitar dr. Al. Tănase, prima dintr-un proiectat ciclu privind „Cultura şi civilizaţia geto-dacilor".

Oprim aici cronica acestui festival despre a cărui desfăşurare vom relata, în continuare, în numărul viitor.

D. CONSTANTINESCU ■

ION JALEA — Basorelief (fragment)

CAP LIMPEDE ©

anume contactul nemijlocit, dialogul cu un interlocutor a cărui respiraţie şi căldură umană o resimţi în chipul cel mai direct) poate părea paradoxală. Dar într-un timp cînd privirea e atrasă mai cu seamă de imaginea în mişcare, de ceea ce scurtează drumul de la un gînd la altul înfăţişînd de preferinţă actul, evenimentul în care s-a concretizat procesul de meditaţie, mi se pare că-i necesar să cumpănim această tendinţă prioritară prin scrierile unde pe primul plan se află „privirea interioară" a omului, permanenta confruntare a individualităţii cu sine». „Caietele" Teatrului Naţional din Bucureşti „riscă" să devină un spectacol de cultură şi artă mai interesant decît unele spectacole puse în scenă la cele două săli: „Atelier" şi „Sala mică", în aşteptarea reamenajării „Sălii mari".

A. DOHOTARU ■

TEATRU

Infidelitatea conjugală vizavi de patriotismul local

După **Melodie varşoviană** şi **Tranzit**, Teatrul „Lucia Strudza Bulandra" ne propune un al treilea spectacol cu o piesă a dramaturgului **Leonid Zorin**, cel căruia îi oscilează frumos condeiul între sentimentalism şi ironie. E vorba de **Infidelitate conjugală**, o piesă bine tradusă — aşa cum ne-a obişnuit **Tudor Steriade** — care, faţă de acest text de pildă, găseşte pînă şi calambururi în limba română sinonime cu cele din limba piesei.

În **Infidelitate conjugală** tema este sentimentală, însă tratarea năbădăios ironică. Se ajunge la paradox şi, datorită lui, la ris. Un ris eliberator de prejudecăţi, un soi de ris obiectiv, un ris de care nu ştiu cine n-are nevoie. Şi — culmea! — rîdem tocmai pe seama sentimentalismului nostru omenesc, pe seama aceluiaşi sentimentalism cu care, acelaşi Zorin, în **Melodie varşoviană**, ne-a făcut să lăcrimăm.

Toate bune, numai că acest fel de piese — vodeviluri, într-o măsură — sînt dificil de pus în scenă. Dacă nu le dai un ritm interior, un nerv, riscă să se dezumfle, să lîncezească şi să pară prea nerealiste şi deci naive. Regizorul **Petre Popescu**, însă, cu profesionalism şi discreţie, a depăşit această dificultate şi spectacolul său, cu firesc şi personalitate, ne antrenează în sarabanda sentimentelor cu susul în jos ale reprezentanţilor obştei Pokrovsk. În afară de aceasta, regizorul mai are un merit: în condiţii — artificiale — de vodevil, — a păstrat, ba chiar a speculat cu umor, un specific, un pitoresc local — autentic.

Fireşte, spectacolul este aplaudat şi pentru că actorii distribuiţei — adică **Gheorghe Oprina, Rodica Suciu, Vasile Florescu, Maria Gligor, George Andreescu, Mihaela Juvara, Petre Lupu, Mariella Petrescu, Constantin Florescu** — fiecare în felul său, nu numai că rostogolesc roata ridiculului întîmplării, ci şi pentru că, împreună, alcătuiesc portretul colectiv al monotoniei, exasperante şi dramatice, a vieţii provinciale, a vieţii lungi în colectivităţi mici, a vieţii care plafonează. Se cuvin subliniate: farmecul chipului, contopirea cu datele personajului şi nuanţele jocului **Luciei Mara**; profesionalismul de-acum intrinsec personalităţii lui **Ion Besoiu**; ironia de calitate, ironia cu sclipiri de inteligenţă în ochi a muncii actoriceşti a lui **Ovidiu Schumacher**. Bineînţeles, după creaţia din **Proba de microfon**, nu poţi să te uiţi decît respectuos şi fascinat la **Tora Vasilescu**, chit că, în acest spectacol, n-are decît un rolişor de subretă.

Muzica lui **H. Mălineanu** se reduce la o melodie, dar care are puteri de şlagăr. Scenografia **Mihaelei Demetriade** este subordonată criteriului strictului necesar, însă, pentru că scena e aproape mereu plină cu oameni, asta chiar face bine. Scena sălii Studio a Teatrului Bulandra are — apropo de scenografie — un merit: schimbările nu se pot face decît în faţa spectatorilor; or, e o şansă pentru cine ţine de-adevăratelea la teatru, să asiste la un spectacol indeobşte ascuns de cortine. Ascuns, însă la fel de captivant ca acela al repetiţiilor.

Independent de tot ce-am notat eu aici, dacă vreţi — fie că sînteţi căsătorit, fie că nu — să aflaţi saltul calitativ care s-a produs în mintea canjugală a soţului Arkadii Sergheevici Rafaelev şi a soţiei sale Zara Petrovna şi dacă vreţi să descoperiţi neaşteptata relaţie dintre fidelitatea conjugală şi patriotismul natal-local, dintre două iubiri deci, rebuie totuşi să vedeţi spectacolul. Aşa cum, din cînd în cînd, trebuie să ne mai tratăm pentru descreţirea frunţii.

NELU IONESCU ■

Un muzeu in labirint

Veneţienii (VIII)

Tintoretto sinuosul

Autoportret (detaliu)

Rar o viaţă atît de rectilinie, a cărei operă să arate atît de limpede că atunci cînd n-a mai crezut în linia dreaptă omul s-a afundat în meandre.

Tintoretto nu e primul care înfruntă Minotaurul. el e însă unul dintre cei care o mărturisesc cel mai explicit. „Furia" lui nu e, probabil, atît un „entuziasm furios" cît o spaimă nelămurită care se refugiază în furia de a picta. „Furiosul" intră în labirint hotărît să-i acopere toţi pereţii cu fresce.

Căci labirintul e o vrajă, o beţie, dar şi un refugiu. Un blestem, dar şi o şansă de mîntuire. O obsesie, dar şi un liman posibil. Prin atîtea meandre există, poate, şi un drum care ne-ar putea duce mai departe decît linia dreaptă. E greu de crezut că omul a intrat în labirint din curiozitate sau plictisit de o lume prea clară. El a făcut-o de fiecare dată cînd n-a mai putut crede că totul e atît de simplu. Ajuns la limitele răspunsului în care crezuse, el n-a mai găsit altă soluţie decît să se întrebe din nou. S-a simţit în pericol într-o claritate nesigură, al cărei eşec îl presimţea, şi a alergat înapoi în labirint.

Ceea ce n-a găsit în certitudine, el speră să găsească atunci în dilemă. Ceea ce n-a găsit pe un drum drept, speră să găsească la o răspîntie. Noaptea ne apără uneori mai bine decît amiaza, iar labirintul e uneori singurul adăpost care ne primeşte.

Poate că nu întîmplător Tintoretto a fost reabilitat de acelaşi romantism care a reabilitat goticul. Zîmbim cînd îl auzim pe Molière îngrozindu-se la vederea catedralelor gotice care i se par nişte monştri şi înţelegem de ce un fanatic al idealului clasic, ca Burckhardt, vorbeşte de „nu ştiu ce asprime şi barbarie a sentimentului" la Tintoretto. Dar nu de opţiuni estetice ne lovim aici. Există ceva mult mai profund care ne tulbură de fapt în pictura lui Tintoretto. Omul labirintic este un om cu toate întrebările sîngerînd ca nişte răni. El nu pătrunde în labirint pentru că preferă dezordinea şi rătăcirea, ci pentru că speră într-o ordine cucerită prin rătăcire. Cucerită şi nu pur şi simplu acceptată; căci, acum, el nu mai vrea să consimtă, ci să obţină. În acest caz, Minotaurul nu mai reprezintă un monstru, ci miezul enigmei. Locul unde în sfîrşit va cunoaşte Taina, Răspunsul. Chiar dacă acest răspuns este moartea.

Pictura lui Tintoretto are, într-adevăr, ceva dramatic. Desenul lui e nervos şi sinuos. Poartă pecetea crizei manieriste, ar spune unul din acei critici reticenţi faţa de arta lui care l-au socotit „un geniu înăbuşit de facilitate" sau „un El Greco fără inimă". Dar nu sînt aceste şerpuiri insinuante chiar meandrele labirintului? Venus e încă tot frumoasă, dar are o febră ciudată. Şi de ce tocmai Ariadna îi aşează diadema pe creştet? Apostoli care par gondolieri cu corpurile înclinate deasupra remelor, bătrîni care au fixitatea privirii lui Tintoretto, femei care cîntă într-un concert, dar fiecare ascultă parcă o altă muzică, interioară, o tristeţe nelămurită care sfîrşeşte prin a cotropi şi corupe gloria culorii veneţiene, o lumină ireală, semănînd cu ceaţa pe care o va folosi mai tîrziu cinematograful, sînt toate acestea din secolul lui Tiţian? Sînt şi nu sînt. Tiţian e majestuos şi senin. Tintoretto îşi clădeşte majestatea pe vulcani. Ca să lupte împotriva îndoielilor ce-l macină, strigă răspunsurile mai tare decît ar trebui.

Uneori pare convins că numai cel care se răstigneşte la răspîntii găseşte pînă la urmă Drumul de care are nevoie ; că numai deschizîndu-şi toate rănile omul se poate vindeca şi numai strigîndu-şi toate întrebările poate spera într-un răspuns. Deoarece labirintul nu poate fi învins decît străbătîndu-l pînă la capăt. Transformînd neliniştea în operă, aşa cum clasicismul a transformat în operă liniştea.

Dar norii sumbri pe care Tintoretto îi aşează pe cerul veneţian plutesc deasupra unor ziduri luminate parcă de un incendiu fastuos. „Furiosul" încearcă să-şi compenseze zbuciumul printr-o regie mai impunătoare

Contrar majorităţii veneţienilor, el a impus studiul desenului în atelierul său. Întrebat de către un tînăr artist ce trebuie să facă pentru a deveni un bun pictor, l-a răspuns „trebuie să desenezi şi iar să desenezi". Şi totuşi, ca orice veneţian, nici Tintoretto nu mai e Tintoretto fără culoare. Comparînd acelaşi tablou în culori şi fotografiat în alb-negru, avem senzaţia că incendiul s-a stins. Nu mai e în faţa noastră decît cenuşa lui păstrînd intact conturul personajelor şi arhitectura zidurilor. Lava s-a răcit şi sfinţii par îmbrăcaţi în zdrenţe cînd, de fapt, veşmintele lor au aceeaşi somptuozitate anxioasă ca şi aerul, ca şi carnea goală, ca şi piatra, aridă şi strălucitoare în acelaşi timp. Uneori sîntem parcă la Toledo cu El Greco, nu la Veneţia. O dogoare ciudată stăpîneşte zidurile şi turmentează vegetaţia. Ceva crispează gesturile prea largi. Încrederea în valorile existenţei, care a fost virtutea cea mai preţioasă a Veneţiei, şi-a pierdut siguranţa care o ajuta să se comporte normal. În vreme ce pentru Tiţian nu exista decît victoria, acum, înfrîngerile de pe mări au parcă urmări şi în pictură. Condotierii au decăzut. Au devenit nişte bătrîni lubrici care o pîndesc pe Suzana cînd face baie. Iar în **Fierăria lui Vulcan** diademele se amestecă acum cu armele. Poate, Veneţia bănuieşte că va trebui să dea o luptă mai dificilă decît pe mări, în propriul ei sufleţ. Şi că Minotaurul renaşte în timp ce încă mai sărbătorim victoria împotriva lui.

OCTAVIAN PALER ■

POEŢI DIN NEAMŢ

De la poalele Ceahlăului răsfrînt în oglinda lacului Bicaz şi pînă la apa Ozanei cea limpede curgătoare sînt căi de suflet ce străbat munţii şi aşezările cu zvon de cetini şi urme vechi de cărturari. Ţinutul Neamţului îşi continuă legenda. Perle urbanistice ale contemporaneităţii, puternice cetăţi industriale şi edificii culturale marchează transformările petrecute în întreaga structură a judeţului. Ne încearcă un plăcut sentiment că pe tot cuprinsul acestor meleaguri, la Piatra Neamţ, la Vînători sau la Săvineşti şi Podoleni, la Tg. Neamţ ori chiar în locuri în care gîndim că de la căderea serii nu se mai întîmplă nimic, ard cu flacără pură talente autentice, tineri al căror cuget se apleacă matur asupra veacului, dau măsura climatului spiritual în care trăiesc. Impresionant este numărul cenaclurilor literare de pe cuprinsul judeţului, poeţii locului devin voci ale ţării. Avem ocazia de a prezenta în paginile revistei noastre cîteva nume aflate la porţile consacrării.

Vino, suavă păsare

Vino, acum cînd te aştept mai mult ca niciodată,
Suavă păsare
(O licărire eşti în ziua vieţii)
Auzul meu va fi atît de bucuros
Iar cîntecul adevărat
Ca somnul în cîmpie.
Cînd vine seara — ochi mare de singurătate —
Şi lemnul buzei este purpuriu
Vino, să-mi cînţi lîngă tăcerea milniilor
Pînă tîrziu.

RAVECA PAŞTINARU

Patria

Patria nu-ncape în uitare —
vine-o pasăre cu aripa şi stinge
tot albastrul muntelui-acuma
înlăuntrul lui abia mai ninge

Mi-am dorit în cercurile spaimei
mi-am dorit cu nervii de argint
libertatea frunzei de-a se rupe
la genunchiul toamnei adormind

Aerul bolit peste cuvinte
s-a umplut de oarbe felinare
dar întotdeauna am ştiut că
patria nu-ncape în uitare

EMIL NICOLAE

Sămînţa de foc

Miroase a grîu
pe aici trece veşnicia
ca o moară de sare
ocrotitoare vînturi în casa omului
e-un mănunchi de flăcări
amurgul coboară.
Obîrşia graiului se sugrumă
de unde venăm
zdrobiţi de lumini
sub acoperişuri goale
cu soarele-n mîini.
Sămînţa de foc în pragul casei
întemeiază Patria sîngelui
semeaţa focului sărbătorim
şi şarpele vîntului
trudind un grai de crini.

GHEORGHE SIMON

Cîntec pentru Moldova

Binecuvîntare pămîntului ce-şi creşte
izvoarele cu rîuri lungi de lapte
albine înhămate la un stup
nestăvilit îşi poartă mierea lor prin sate

Coboară de pe cerbi tăietorii de lemne
veşnic frumoşi răcoarea rumenind
catapeteasmă florilor de soare
prin care-mi port visarea şi colind

Ţinutul cald al dimineţii mele
cînd umbra mea cu pantaloni scurţi
mai hoinăreşte după zmei de pîslă
şi mai aruncă şoile pe struţi

Moldova — zid îngropat de mînăstire
în care tot mai sună clopotul de oase
corne prelung zăpada-n cimitire
polenul pîinii îl presoară-n case

Iarba ta ridică oasele de domn
să li se-nchine munţii să le sărute rîul
Moldovă peregrină doar prin somn
te-au reîntors într-una străbunii tăi şi grîul

Nici o logodnă încă n-a fost atît de vie
cum dorul meu cu plaiul pe care îl petrec
Moldovă, suflet sacru purtat în veşnicie
mereu mă-ntorc la tine şi-n faţa ta mă plec.

ADRIAN ALUI GHEORGHE

Fratele meu

Fratele meu stă-n ultima bancă
a facultăţii de silvicultură
şi-şi aranjează pensulele prin buzunare.
Tuburile le lasă pe jos
pentru că este mare nevoie de linişte
şi mirosul de atelier improvizat
îl sîcîie pe decan
şi-l fericeşte pe fratele meu bun
ca miezul din struguri
Pînă se termină examenele
fratele meu
în ultima bancă
a facultăţii de silvicultură
se transformă într-o frescă
în care toţi se privesc
şi se recunosc
surîzind.

AUREL DUMITRAŞCU ■

Versul meu, niciodată

Versul meu, niciodată nu va suna mai frumos
decît foşnetul grîului în vînt
decît sunetul bobului ce se coace
decît foşnetul secerii în lan
şi al cuptoarelor veşnic umplute cu pîine
cu pîine albă pentru care-au făcut
legămînt de viaţă semănătorii.

Versul meu, niciodată nu va fi mai înălţător
decît conştiinţa oţelarului ce plămădeşte oţelul
decît pasiunea cu care zidarul transmite
zidului ridicat permanenţă, veşnicie,
zid în care fiecare meşter îşi zideşte oAnă a lui,
decît temperaturile înalte la care sticlarul
supune cristalul să plîngă odată cu dînsul.
Versul meu, niciodată nu va fi mai frumos
decît ochii copiilor
în care începe lumina unei zile adevărate,
versul meu, niciodată...

NICOLAE SAVA

Cîntec pentru pace

Ştiu să prevăd într-o clipă de pace
şoferul de pe trotuar,
pistolul cu apă
transformat în gareafă
şi gîndul încruntat care sapă
pe fruntea transeee.
Ştiu să iubesc într-o clipă de pace
trandafirii îmbrăcînd o alee,
şi pîinea noastră
scrisă pufos, cu o cretă
de zori pe o foaie albastră.

Iată, din mine lumina
cîntînd se desface
căci ştiu să iubesc
fiecare clipă de pace.

MĂDĂLINA CANURĂ

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Blockälteste

La Birkenau-Auschwitz, **Blockälteste-rii**, şefii de barăci, aveau drept de viaţă şi de moarte asupra noastră. Cum la Birkenau, în lagărul E nu se lucra, ci se aştepta zile, săptămîni, luni să fii selecţionat pentru crematoriu ori pentru un lagăr de muncă din Germania, 24 din 24 de ore te aflai la dispoziţia şefului de baracă.

Într-o baracă eram în jur de 1 000 de **Häftling**-i. Peste baracă, un **Blockälteste** şi doi **Verträter**-i, ajutoare ale şefului de baracă.

În vara lui 1944, **Blockälteste**-rii celor 30 de barăci ale lagărului E s-au schimbat de patru ori. La început erau toţi ţigani. Au fost înlocuiţi cu deportaţi din Ungaria. Aceştia cu **Häftling**-i polonezi, ultima garnitură a fost recrutată dintre deţinuţi de drept comun germani.

Toţi au fost la fel de sadici. Unul însă a ieşit cu totul din comun prin bestialitatea de care a dat dovadă : şeful barăcii nr. 21, supranumit **Lungául** de către cei peste 1 000 de tineri între 14—20 de ani care am fost, în lunile iulie-august 1944, deţinuţi în acel bloc. Înalt, aproape de doi metri, cu sprîncene stufoase, faţa brăzdată, umerii obrăjilor ieşiţi în afară. Mîini lungi şi grele. Avea tehnica lui. Cînd plesnea pe cineva peste obraz, o parte a palmei şi-o strecura sub falca nenorocitului, îl sălta puţin şi-l dezechilibra. Nu exista **Häftling** pe care să nu-l doboare la pămînt, dintr-o singură lovitură.

Niciodată nu l-am văzut, nici ziua nici noaptea, fără să aibă în mînă o bită lungă, încovoiată la un capăt în formă de cîrjă. Dar el o ţinea de capătul celălalt. Cu partea încovoiată izbea. Fringea oasele deţinuţilor. Le spărgea capetele. Cînd lovea în plin, îi omora. Cei doi **Verträter**-i aveau bîte la fel de lungi şi grele. Tot încovoiate. Cravaşe n-aveau dreptul să aibă decît **SS**-iştii. **Blockälteste**-rii izbeau cu **bîtele.**

La Landesberg barăcile erau săpate în pămînt, ca nişte morminte. Într-o baracă încăpeau 50 de **Häftling**-i. Şefii de barăci de aici nu aveau dreptul să ne omoare în bătaie. Era nevoie de forţa noastră de muncă. Ne grăbeau însă moartea furînd din porţia noastră de mîncare şi aşa mizerabil de mică.

Şeful meu de baracă era Winkler, medic. În 1945, spre primăvară, o pîine, care în toamnă se dădea la 3 oameni, acum reprezenta porţia pe o zi pentru 16. Winkler tăia pentru ei cîte o felie din mijlocul fiecărei pîini, iar cele două jumătăţi le dădea la cîte 8 oameni. Fura aproape jumătate şi din bruma de margarină ce ni se repartiza.

Noaptea, cînd soseam de la munca de rob, vlăguiţi de orice putere, ne primeam porţia la intrarea în baracă. Cei mai mulţi, pînă să ajungă la locul lor, terminau de mestecat, se trînteau, ca nişte buşteni, pe zdrenţele ce acopereau paiele şi adormeau pe loc. Cînd se lăsa liniştea peste baracă, **Blockälteste** Winkler, medic, începea să înfulece. Avea un cap mare, diform şi nişte fălci butucănoase. Mesteca cu atîta zgomot încît îmi făcea impresia că aud cum rumegă un grajd de vite. Cei care nu puteam dormi, ne zvîrcoleam revoltaţi nu atît pentru că ne înfuleca mîncarea, ne fura viaţa ci, mai ales, pentru că **SS**-iştii, încet-încet, realizau ceea ce urmăreau : să ne degradeze, să ne alunge — pe cei pe care încă nu ne exterminaseră — în afara speciei umane.

Winkler şi aproape toţi **Blockälteste**, şi **Kapo**, şi **Lagerälteste** ajunseseră la limita cea mai de jos a decăderii umane. Şi ne temeam, eram îngroziţi, să nu-l urmăm şi noi.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Höftling nr. 112398

Irina Loghin:

„Îmi place să cînt, să iubesc totul și să dau o lacrimă inimii și sufletului"

Flori și un pînd bun în această primăvară tuturor iubitorilor muzicii populare.
Irina Loghin

— Irina Loghin, vă caut de cîteva săptămîni. Mi-a fost imposibil să vă găsesc. Tot timpul mi s-a spus că sînteți în turnee prin țară. Astăzi, joi, 24 aprilie, auzind că împreună cu Benone Sinulescu aveți de susținut două concerte la Sala Palatului, m-am grăbit să vin. Dar și aici mi-a fost destul de greu să ajung pînă la dumneavoastră. În pauza dintre spectacole, fără exagerare, cîteva sute de iubitori ai muzicii populare așteptau la intrare șansa unui bilet în plus. Acum ne aflăm în cabină și vă întreb : cît timp îmi puteți acorda ?

— Fiindcă ne aflăm în pauza dintre cele două concerte — putem discuta o oră. Dar pentru că eu intru în scenă în a doua jumătate a spectacolului, putem sta de vorbă ceva mai mult. Aștept prima întrebare.

— Am citit pe afiș că acest concert de muzică populară românească este dat de Ansamblul artistic „Miorița" din Brașov. Ce legătură are una cu alta ?

— Nu înțeleg întrebarea !

— De ce cîntați cu Ansamblul artistic „Miorița" ?

— Fiindcă de peste 5 ani sînt încadrata acestui ansamblu. Astăzi, prin cele două concerte date în Capitală, se încheie turneul ansamblului, turneu care a durat aproape zece zile. Am dat concerte alături de un ansamblu indian care ne-a vizitat țara. Revenind la ansamblul „Miorița" al Filarmonicii „Gheorghe Dima" din Brașov, vă pot spune că aici am găsit un colectiv de oameni admirabili. Sîntem, exact ca în cîntecul popular, o mare familie. Formația, condusă de Constantin Prejmereanu, este compusă din foarte mulți tineri talentați și bine pregătiți profesional. Lor li se adaugă cele două soliste, tînăra bistrițeancă Rozalia Ditiu și talentata Natalia Gliga — una dintre cele mai reprezentative voci tinere, după părerea mea, în interpretarea romanțelor. Natalia Gliga, pe lîngă faptul că interpretează romanțe într-o manieră personală, și compune romanțe.

— Vă întrerup. Apropo de romanțe. Nu demult, într-un interviu, cîntăreața Ioana Radu afirma că : „nici nu se poate sacrilegiu mai mare decît să aduci în fața publicului romanța interpretată de cei cu voci studiate". Ce părere aveți de această afirmație ?

— După părerea mea romanța este un gen care trebuie continuat. Dacă soliștii virstnici, din diferite motive, nu mai cîntă romanță, se naște de la sine o întrebare : cine s-o cînte ? Romanța nu ține nici de vîrstă și nici de studiile interpretului. De ce s-a înrădăcinat la noi ideea că numai cei trecuți de 60 de ani pot cînta romanțe ? Oare cei mai tineri, cînd glasul le strălucește, nu trebuie să folosească momentul pentru a cînta în stilul și în spiritul generației lor o romanță ? Oare credeți că tinerii nu pot crea și interpreta o romanță legată de actualitate, de existența lor ? Oare cei mai tineri și cu vocile studiate nu pot fi sensibili la acest gen ? Vă înșelați. Angela Moldovan, care a fost cîntăreață de operă, într-un turneu în străinătate, a cîntat o splendidă romanță a despărțirii de sat și de pămîntul natal, cîntec care în cel mai scurt timp a devenit șlagăr. Poate o singură rugăminte am la Ioana Radu : s-o asculte pe mai tînăra brașoveană Natalia Gliga și chiar să ne spună ce părere are despre această cîntăreață de romanțe.

— Ce părere aveți despre interpreții care cîntă la nunți ?

— Și eu cînt la nunți. O spun tare și răspicat că nu mi-e rușine. Atîta timp cît pot și sînt în stare să-mi onorez toate obligațiile de serviciu, toate contractele și toate promisiunile, de ce n-aș cînta și la nunți ?! Nunta este unul dintre cele mai semnificative momente din viața omului. Pe lîngă acest fapt este și o sărbătoare a întregului sat. De cele mai multe ori cînd sînt la o nuntă se string oameni din cîteva sate. La nunți, oamenii îmi cîntă uneori o melodie pe care o scriu, o învăț și apoi o cînt. Este, să-i spunem pe nume, un dialog permanent pe care îl am cu cei din sat — purtători, prin definiție, ai folclorului. Mi-aș permite să recomand tinerilor cîntăreți de muzică populară acest contact direct ce reprezintă, după părerea mea, nu numai un filtru dar și o adevărată școală. Un cîntăreț de muzică populară se deformează mai mult cîntînd la restaurante decît la o nuntă țărănească, fiindcă la restaurant lumea vine să mănînce o friptură iar gîndu-i zboară la ABBA. Cît despre problema banilor, căci pînă la urmă despre bani și numărul lor este cea mai mare discuție, să fiu eu sănătoasă la cîte nunți am cîntat pe gratis, adică așa , din plăcere, numai pentru faptul că mi se făcea onoarea de a fi invitată. Desigur am luat și bani, dar aceasta-i o altă poveste. Știți cît cînt la o nuntă ? Fără exagerare, cam de șapte, opt ori mai mult decît la un concert, fie el chiar la Sala Palatului. Cîți oare pot rezista la ritmul ăsta ? Se muncește nu glumă. Nemaipunînd la socoteală oboseala drumului, a nopții pierdute și faptul că două zile îți vîjîie capul și îți țiuie urechile. De ce ne-am obișnuit ca gloria s-o interpretăm prin prisma banilor ? E foarte ușor de vorbit în fața unei cești de cafea și a unei țigări. Mă scuzați. M-am cam înfierbîntat. Haideți să vorbim despre altceva.

— De acord. Dar dacă, mă rog, cîntatul la nunți e atît de obositor, nimeni nu vă obligă să dați curs invitațiilor. Acum, că ne aflăm în pauza dintre cele două concerte și dacă ar fi să ascultați muzică, așa ca pentru relaxarea dumneavoastră, pe cine ați prefera ?

— Pe Ion Luican. El pune în cîntec multă sensibilitate și îl invidiez de cîte ori îl ascult. E un mare artist, un mare cîntăreț, poate insuficient cunoscut și pentru că o vreme nu a cîntat deloc. Asta nu înseamnă însă că lumea l-a uitat.

— După părerea dumneavoastră, dacă ar fi să clasificăm cîntăreții de muzică populară, în cîte categorii s-ar împărți ?

— În trei. Unii cu noroc, unii pentru concursuri și, a treia, cei iubiți de marele public.

— Prima categorie o înțeleg. Din a treia, cred că faceți parte și dumneavoastră. Nu înțeleg însă cum rămîne cu acei... cîntăreți „pentru concursuri" ?

— Ei, aici e o altă poveste. O să răspund cu alte întrebări, care de data aceasta nu vă sînt adresate dumneavoastră, ci, așa, în general. Unde sînt valorile tuturor concursurilor ? De ce au fost ele lansate ? Ce fac, cu ce se ocupă ? S-a spus de către specialiști că sînt „valori autentice". Dar unde sînt idolii specialiștilor ? La concursuri se dădeau numai note de 10. Li s-au pus „stele" în brațe, au plecat și duși au fost. Nu de mult la un concurs de muzică populară, făceam parte din juriu. Un candidat din Oltenia a fost magnific. Cînd am văzut notele m-am îngrozit. Era apreciată la maximum o cîntăreață de prin Hunedoara care nu spunea nimic. Degeaba m-am certat și am explicat că se face o nedreptate. Nu m-am putut înțelege. Așa că m-am ridicat și am plecat. Cred că și aceste aspecte, ca și multe altele, duc la poluarea folclorului. Aceste răsturnări de valori prin decizii luate de către așa-numiții „specialiști" în folclor, reprezintă cel mai periculos fenomen. Și fiindcă veni vorba de „densitatea specialiștilor" care, fie vorba între noi, depășesc numărul cîntăreților, ar mai fi de spus cîte ceva. De multe ori, la diferite emisiuni mi se cere să cînt „ceva vesel", deși vocea mea nu se potrivește unor astfel de melodii. Eu cînt melodii de dor, de jale și de dragoste — cîntece străbătute de un anumit lirism. Nu numai că mi se cere să cînt ceva vesel, dar de cele mai multe ori mi se și impune acest lucru. Textele pe care le propun se resping. Apropo, bănuiți de cîți ani nu am mai imprimat ceva nou la radio ?

— Nu.

— De 12 ani. De 12 ani, bătuți pe muchie, aduc texte la radio, cîntece culese cu multă greutate, și se resping. Motivul : sînt pline de „irnisme". Ceea ce se mai difuzează sînt imprimări din anii căutărilor și de pe discuri. Atîta tot. E trist, dar aceasta-i adevărul.

— Ați amintit aici de problema textelor. Ce ne mai puteți spune ?

— Dumneata chiar dorești să mă superi înainte de spectacol ? Nu uita că am o oră de cîntat în fața unei săli arhipline. Sper să fie una din ultimele întrebări. De foarte multe ori îmi creez textele în ciuda faptului că niciodată nu m-am considerat creatoare de folclor. Ei, și aici e poate tot necazul meu. Dacă aș fi rămas acolo, la mine, în sat la Gura Vițioarei, pe lîngă Vălenii de Munte, și nu aș fi astăzi cîntăreața Irina Loghin și ar fi trecut întîmplător un „specialist" și m-ar fi găsit, poate că astăzi aș fi fost o creatoare de folclor. Dar pentru simplul fapt că sînt cîntăreața Irina Loghin, în această calitate mi se întîmplă să nu pot cînta ceea ce simt. Chiar dacă nu sînt anonimă, vreau să cred că pot fi creatoare de folclor.

— Să ne iertați, dar creatoare de folclor nu sînteți. Dumneavoastră, cel mult, puteți compune cîntece și versuri în stil popular. Folclorul e creație colectivă, însușită de popor, filtrată de puterea creatoare a poporului. Nimeni, personal, nu e creator de folclor. Dumneavoastră sînteți și rămîneți o mare interpretă a muzicii noastre populare. Dealtfel, noi socotim că toate aceste creații personale răspîndite de dumneavoastră și de alții, nu fac un serviciu folclorului. Și nici dumneavoastră nu vă fac. Să revenim la Irina Loghin. Ce știe și ce nu știe lumea despre dumneavoastră ?

— Se știe faptul că sînt căsătorită cu maestrul sportului Ion Cernea. Sînt mamă fericită a doi copii : Ciprian, de patru ani, și Irinuca, de doi ani. Cînd sînt acasă, și acest lucru mi-l doresc din ce în ce mai des, tot ceea ce este legat de gospodărie trece prin mîinile mele. Gătesc, fac piața, iar rufele, în ciuda tuturor aparențelor, nu trec pe la „Nufărul". Fac gospodăria, rețineți, nu ca o corvoadă ci dintr-o mare dragoste de familie.

— Și totuși care-i cea mai mare plăcere a dumneavoastră ?

— Să mă aflu la mine în sat și să simt pămîntul gol sub picioarele goale.

— Vă mulțumesc. Vă doresc succes.

SORIN POSTOLACHE

Vorba ceea...

Înțelepciunea e fiica pățaniei — în sensul strict etimologic al termenului : **suferință**. De aceea proverbele vii, încărcate de adevăr, le fac numai cei pățiți...

Nu te forța prea mult cînd îți gîndești versurile gnomice ; riști să faci hernie de... creier.

Nimeni să nu creadă, precum Chanteclair al lui Edmond Rostand, că soarele răsare numai fiindcă-i aude cîntecul ; dar nici să nu creadă nimeni că, fără cîntecul cocoșilor, soarele ar mai răsări așa de frumos. S-a atras atenția de mai multe ori dar... mereu se uită.

Ca să ajuți, nu-i nevoie să oui neapărat umărul ; e suficient și cuvîntul cu miraculoasa lui putere. Dar cuvîntul fără faptă e de prisos.

Nu toate păsările-s predestinate să sfîrșească sfîrîind într-o cratiță. Există și **păsări lăutari** — auzite, cu milenii în urmă, de ciobanul **Mioriței**. De el se ocupă și estetica, nu numai ornitologia.

Moartea nu trebuie s-o chemăm cu versuri care o sperie și-o alungă. Dacă o dorim cu adevărat, s-o lăsăm că vine singură.

Prea cinstiți confrați, nu vă osteniți să ațîțați ura în aschiile gloriei muribunde căci se aprinde de la sine, ca **pozdările** de cîncpă în verile caniculare.

Nu umblați cu mîța în sac fiindcă delicatul patruped felin nu știe ce-i discreția și începe să mirlie, dîndu-vă de gol.

Nu căutați prea insistent esența vieții, precum Peer Gynt pe aceea a cepii, căci, asemeni lui, defoliind-o excesiv, pînă la urmă rămîneți fără ea... Esența nu e întotdeauna la mijloc... Geometria cunoașterii are alte legi...

Unii vor să iasă din complicațiile vieții, ca baronul Münchhausen din fîntînă, trăgîndu-se de nas sau ducîndu-ne pe noi de nas.

Unii nu-și văd lungul nasului fiindcă n-au nas, săracii. Doamne, cîtă plasticitate în limba română !

Rău cu rău dar și mai rău e cu două rele. Mulțumiți-vă cu unul singur ! Nu ascultați întotdeauna proverbele !

Cu apă nu se scriu versuri dar nici poezie cu țuică. Poezia se scrie cu sînge... chiar dacă nu se vede în cerneală.

Orice rană lasă cicatrice vizibile oricît ar încerca să le șteargă părerile de rău tîrzii și autocriticul : **mea culpa**. Cel mai bine să nu le producem.

Ceea ce desfigurează mai mult un om nu-s rănile de pe față, ci cele de pe suflet. Ele mutilează incorigibil.

Calomnia — cum ar putea să ne sugereze o etimologie populară — e călcarea omeniei tuturora în copitele calului tău.

Murdăria calomniei rămîne, oricît am curăța-o cu lacrimile regretelor.

Nu poți apleca urechea la un calomniator decît dacă-ți încovoi umilitor conștiința. Vai de vremea în care calomnia ar fi cel mai mare portretist al oamenilor!

Cu calomnii poți demola orice dar nu poți construi, niciodată, nimica. Sînt făcute din materiale prea proaste și inconsistente.

Calomniile sînt ca fumul de bălegar în diminețile reci de toamnă ; cu cît sînt mai proaspete cu atît întunecă mai tare. Noroc, însă, că fatal le scade temperatura și se trec.

Toate artele au înfierat calomnia ca pe o epidemie sufletească. Viața o mai suportă încă în haine moderne.

Scriitorii mari au încăput mulți în aceeași epocă. Scriitorii mărunți n-au avut loc unii de alții și de aceea au dat vina pe îngustimea epocii.

Scriitorii mari au văzut și neajunsurile societății lor, cei mici numai idilele zaharisite. Primii s-au luat după albine, ai doilea după muște...

Cine are ceva de spus spune și cînd tace. Cine nu meliță în gol...

Unii disprețuiesc critica culturală, comițînd cacofonii „estetice" tocmai pentru că a lor e aculturală.

Criticul estet e istețul care scrie rețete și certificate de talent cu o logică de oracol, un vocabular de papagal și o caligrafie de doctor. De aceea îi impresionează pe naivii însetați de curiozități.

Omul cinstit și muncitor lucrează în singurătate ca și cînd ar lucra sub privirile întregii omeniri. Lucrează din convingere, nu din constrîngere...

ION DODU BĂLAN

A. MIHAILOPOL Fotografie din expoziția „Chipuri și priveliști" (Sala Dalles)

Note despre condiția romanului polițist

Pseudonim pentru agenta blondă

Moto : „Lumea e plină de lucruri limpezi pe care nimeni nu le observă..."

Sherlock Holmes

Deunăzi, un licean intra într-o librărie, întreba dacă a mai sosit vreun roman polițist și rămînea profund dezamăgit că „a fost dar s-a terminat". Cu o săptămînă în urmă, mi-a călcat pragul un nepot, a găsit pe un raft o cărțulie intitulată **Agenta blondă**, din care eu nu înțelesesem nimic, nici măcar dacă foia sau nu vreo blondă prin paginile ei, și mi-a restituit-o chiar a doua zi, întrebîndu-mă, totodată, cu ochii știelind de speranță : „Mai ai vreuna ?" Nu mai aveam. Dacă aș fi știut însă pe ce buton sînt dator să apăs, aș fi avut. Cu vîrsta înveți multe...

Romanul palpitant românesc prosperă vertiginos. Este un lucru deosebit de limpede, pe care foarte puțini îl observă și foarte mulți se prefac cum că nu-l observă. Dacă așezăm unul peste altul titlurile și tirajele romanelor palpitante debitate în rețeaua librăriilor de circa șapte case de editură, după ce tragem linie și adunăm, înțelegem repede că această prosperitate a genului ne costă într-un deceniu cel puțin o pădure cam cît codrul de altădată al Vlăsiei. Nici o lege antitrust nu stînjenește activitatea industrioșilor lui și concentrarea abuzivă de capital, în absența oricărei restricții, se manifestă în forme specifice. În jurul citorva case de editură mișună cițiva autori, nu prea mulți la număr, care-și adjudecă partea leului din pozițiile înscrise în planuri. Jur-împrejur de ei, se agită cu sufletul la gură **outsiderii**, autori de un titlu sau două, care, după ce au spart gheața și au dat lovitura, stau pe tușă cu anii, cu inima strînsă, cu pălăria în mînă și cu lacrimile în ochi, pînă le vine iar apa la moară. Dintre aceștia, uneori, cei care trag tare au șanse mari să se rupă de coada plutonului. În baza unui principiu, după știința noastră nescris, sau poate chiar scris, dar încă nedat oficial în vileag, un autor român nu poate publica două cărți în doi ani consecutivi la aceeași editură. Mai mult, după știința noastră, există chiar oameni plătiți să vegheze ca un autor să nu publice în același an două cărți fie chiar și în edituri diferite. În schimb, în baza principiilor care se afirmă în branșa aceasta, un autor poate publica două cărți într-un singur an, la aceeași editură. În sfîrșit, noi am depistat vreo 60 de autori implicați mai adînc sau mai la fața valului în această afacere fructuoasă din cale afară.

Luați de val, s-au încorporat tagmei, alături de diletanți sadea în ale literelor, poeți, prozatori, critici dramatici, gazetari sau... filatelișți. Da, da, n-o să credeți, dar adevărul acesta este ! Luat de val, pînă și un blajin filatelist s-a gîndit să scrie un **thriller**, în care se sfeterisesc, bineînțeles, printre alte bulendre, și timbre. Și se știe prea bine că acolo unde sînt bani înfloțește și spertul. Uneori, în indeletnicirea aceasta, care consumă păduri cu zecile de hectare, se fură pe măsură, ca-n codru. Și se fură îndeobște croiala, și a fraculul, și a lenjeriei mai intime. Dacă tot s-a tradus în românește **O meserie de senior** de Pierre Boulle, de ce nu ar folosi și un autor român titlul **O meserie de premiant ?** Apoi, ca să ajungem la croiala lenjeriei mai intime, plagiatul cras după Sebastian Japrisot a fost dat pe față la timpul potrivit, chiar în **Flacăra**.

Dînd vajnic din coate, literatura de acest gen a ajuns cam departe, intrigile ei pocite se lăbărțează pe spații tipografice extinse alarmant, servindu-și expansiunea amețitoare prin tehnici înrudite cu loviturile sub centură. Mărturisim că noi am învățat la școală să numărăm și peste 60. Cu toate acestea, ne-a fost imposibil să cuprindem toți autorii și toate titlurile romanelor palpitante tipărite între anii 1970 și 1980. De ce ? Pentru că multe intră sub teascurile tipografiilor fără să mai treacă și prin planurile editoriale. Pentru că recenzeurii și cronicarii de caraulă le ignoră cu o pudoare de-a dreptul virginală. Pentru că multe intră sub tejghelele librăriilor fără să mai treacă și prin rubricile de noutăți editoriale ale presei curente ca să nu știe niciodată stînga ce face dreapta. Pentru că de sub tejghea ajung în bibliotecile personale pe calea cea mai scurtă, adică pe sub mînă și pe sub surtuc, ocolind cu abilitate vitrina și standul. Pentru că bibliotecile publice, chibzuite în privința fondurilor de achiziție, renunță la maculatură în favoarea unor cărți necesare. În consecință, șansele de a le vedea reunite pe același raft, în totalitatea lor searbădă, sînt pur și simplu minime. E greu, foarte greu de precizat cîți metri liniari de roman palpitant, măsurați pe grosimea cotorului, se vor fi publicat la noi în deceniul opt !... Am cercetat numai bibliotecile personale ale citorva cunoscuți, iremediabil incomplete, pentru că unii apucă și alții nu apucă, și așa am ajuns la frumoasa cifră 60. În realitate, este vorba de mult mai mulți autori, destui cît să poată încropi, la nevoie, o uniune a lor.

Plină de învățăminte este și tehnica prin care autorii romanelor palpitante își asigură, fie din pornire, fie pe parcurs, condițiile necesare sau suficiente ale prosperității ulterioare. În coada unui volum citim : „Urmează volumul **Pe urmele agentului...**" și, dacă urmează, înseamnă că urmează tot în, cel puțin, 288 p și tot în, cel puțin, 102 070 ex. Însă, cu precădere, este utilizată metoda trecerii unui tip de personaj din filele unui **thriller** în filele altui **thriller** și devine limpede că, după două sau trei treceri de genul acesta, pe parcursul cărora se bate șaua ca să priceapă cine trebuie să priceapă, editurile se simt obligate să înghită jocul pînă în pînzele albe. Chestie de psihologie cvasi-absală ! Totul seamănă cu lupta clasică dintre mangustă și cobră, în care de regulă învinge mangusta, cobra fiind din nefericire editura, căreia autorul are timp să-i imprime balansul dorit, subjugînd-o prin persuasiunea mecanicii irezistibile. Dintre aceste personaje, o bătrînică perversă trăiește **„singură împreună** (s.n.) cu un motan, care se dă în vînt după basmele lui Grimm" (care din frați ? — n.n.). Alt personaj este „dedat plăcerilor gastronomice..., mobil totuși, nesedentar". Dar, vorba lui Jean Richepin, un maestru al genului : „Pleacă cu Dumnezeu, fiule, și nu mai umbla cu citate !..."

E o plăcere să scrii romane palpitante și mulți dintre autorii lor nu se sfiesc să ne comunice, în finalul paginilor uzînd de mister, chiar numele localităților pitorești în care le-au conceput însuflarea : Tismana, București — Predeal,.. Galați, București, Cluj-Napoca — Valea Drăganului etc. Unii scriu mai greu și, în general, se pare că umblatul pe drumuri le crează dificultăți reale în însăilare.. De pildă, un astfel de autor, împărțindu-se între Cluj-Napoca și Valea Drăganului, a trudit la un op nu prea voluminos între 2 iunie 1969 și 9 mai 1975, ziua victoriei lui ! În schimb, alt autor, mai prolific, peste măsură de prolific, dă gata o carte între 16 noiembrie 1973 și 26 martie 1974, iar altă carte între 27 martie și 14 octombrie 1975. Lăsînd naibii halmanahicul și chitindu-se pe manuscris chiar aici, la București, cît mai aproape de editură, alt autor a isprăvit un volum într-un timp record : martie-aprilie 1972. Și la Galați se pare că se scrie cu spor. Peste toate, este cazul să ajungem și acolo unde dorim să ajungem : să vedem ce ne spune calculul hîrtiei cu privire la cele aproximativ 100 de titluri publicate de cei 60 de autori depistați de noi. Cu specificația că nu este vorba despre un calcul **pe hîrtie**, ca în fotbal, bikiboka sau țurcă, anticipativ, ci un calcul al **consumului de hîrtie**, în cel mai deplin înțeles al cuvîntelor.

Dintre industrioșii romanului palpitant, fiecare preferă un anume gen de hîrtie, dintr-o gamă de sortimente destul de diversificată : hîrtie de ziar 84 50, hîrtie tipar înalt B 60 g/mp sau hîrtie tipar înalt B 63 g/mp și vă asigurăm că diferența de 3 g la 102 640 ex. contează. Sau hîrtia de ziar sul de 50 g/mp, hîrtie tip II A 60 g/mp hîrtie semivelină și, în sfîrșit, hîrtie velină de 70 g/mp. Alții merg pe sest : mănîncă și nu spun ce mănîncă. De pildă, de regulă, nu ne comunică mai nimic cu privire la tipul hîrtiei pătate edițiile **Facla** și **Scrisul românesc**. Dar adevărul este că pe noi ne interesează mai puțin ce anume papă romanul palpitant și mai mult **cît** anume papă el. Și, cînd trebuie să răspundem la întrebarea **cît papă ?**, este limpede că nu mai avem încotro și trebuie să recurgem la cintar și la tabla înmulțirii.

Una dintre cele mai ușoare cărți depistate de noi, așezată într-o balanță fină, de băcănie, trage la cintar 80 g, 80 g × 156 090 ex. fac 12 487 kg și 200 g hîrtie tipar înalt B60 g/mp. Altă carte atîrnă 120 g, 120 g × 157 000 ex. fac 18 840 kg hîrtie. Și așa mai departe. Dar să rotunjim socoteala cu foate cărțile dibuite pe masă. Mai exact spus, cu aproximativ 100 romane palpitante așezate pe masă, la dreapta sau la stînga cîntarului. **Este incredibil, dar tirajele lor, însumate, ating 8 870 105 ex. ! Este incredibil, dar aceste 8 870 105 ex., în condițiile în care greutatea medie a unui roman palpitant atinge 150 g, dau aproximativ 1 330 tone hîrtie de toate felurile ! Este incredibil, dar e vorba despre nu mai puțin decît 133 vagoane hîrtie, prieteni !..**

Desigur, ni se poate adresa întrebarea subtilă : o analiză a titlurilor și tirajelor se poate substitui unei analize de conținut ? Nicidecum ! — vom răspunde. Atunci să procedăm și la o analiză sumară de conținut. Merită ! Însă, înainte de a ne înfrupta din substanța unui roman palpitant sau a altuia, să vedem ce se mișcurează prin paginile lor de gardă. Și asta se merită ! Referindu-se la romanele palpitante și, implicit, la autorii romanelor palpitante, Paul Morand afirma : „Rolul lor nu este acela de a sonda tenebrele sufletului, ci acela de a acționa marioneta după un desăvîrșit mecanism de ceasornic". Enunțul acesta, legitimat într-o parte a lumii unde revolverele și gloanțele se vînd la liber, are valoarea unei prezumții. Adică autorul ar fi suveran vizavi de intriga și personajele vehiculate în circa 200 p. Nu ar fi dator nimănui cu nimic, s-ar putea spune. Ei bine, nimic mai fals : unul dintre autorii noștri, de pildă, are o mulțumi celor care l-au ajutat să-și ducă la capăt întreprinderea. Din temeneaua lui, proptită chiar în capul întreprinderii sale, aflăm ceea ce de fapt nici nu ar trebui să știm : și numele și gradul șefului Direcției județiare din Inspectoratul General al Miliției, și numele și gradul șefului Biroului Național al Interpolului !... Ce ar mai fi de spus după toate astea, decît că, sperăm, borfașii internaționali dispuși să opereze în zonă nu au ciulit încă urechile !... Și, dincolo de paginile de gardă ale cărților palpitante, cam ce am mai avea șanse să întîlnim ? Am citit din scoarță în scoarță amintitul volum **Agenta blondă**, culegere de povestiri polițiste subsumate tematicii contraspionajului industrial, și, dincolo de faptul că mai toate erau scrise dezlînat, eliptic, de-a dreptul ininteligibil, am îndurat și strania impresie că cei mai mulți dintre autori, de fapt, nici nu ar prea fi la curent cu ce l-ar interesa pe un individ nălmit să facă spionaj industrial. Indivizii care foiesc prin paginile cărții știu că trebuie să fure, atît, dar nici astăzi, la cîțiva ani după apariția volumului, nu par a se fi dumirit ce trebuie să fure : tehnologii, formule gabarite ?... Am citit apoi, tot din scoarță în scoarță, romanul scris de filatelistul despre care am mai adus vorba și iar ne-a subjugat sentimentul straniu că toți eroii romanului, dar absolut toți, fără nici o excepție, suferă cronic de debilitate mintală avansată. Unei astfel de cărți i se potrivește ca o mănușă aserțiunea clasică a lui Camil Petrescu : „...prezentînd personaje imbecile drept model de desteptaciune, dă fideliului său cititor iluzia, prin comparație, că și el e deștept, că și el ar putea face la fel". Și, atunci, vorba unui titlu ivit în afacere : **Unde-i duminica ?** Unde este sărbătoarea spiritului pe care o așteptăm ori de cîte ori deschidem o carte ? Și ce s-ar mai putea spune despre toate astea ? S-ar mai putea spune atît : toată stima pentru abilitatea combinatorie și talentul literar indiscutabil dovedite de Olimpian Ungherea sau Rodica Ojog-Brașoveanu, de pildă, însă, iată, cînd excepțiile sînt pur și simplu sufocate de năvala voioasă a grafomanilor, 133 de vagoane de hîrtie sînt 133 de vagoane, nici mai mult și nici mai puțin. Apoi, dincolo de primăvara și de vara care ne stau înainte, vine iar toamna, iar se duc copiii la școală și nepotul acela al nostru, care mai-mai să facă pe el citind **Agenta blondă**, iar ya da din colț în colț, căutînd fie **Balade și idile** de George Coșbuc, fie **Pastelurile** lui V. Alecsandri, fie altă operă clasică a literaturii române, prevăzută în programa școlară și absentă din librării.

Trăim o vogă a romanului palpitant ? Iată o întrebare la care, după cum reiese din cele expuse mai sus, nu s-ar putea răspunde decît afirmativ. Nu este mai puțin adevărat însă că abia acest răspuns amorsează o serie de întrebări ale căror soluții nu mai sînt dintre cele mai simple. Prima întrebare : are producția de romane palpitante tipărite la noi în deceniul 1970—1980 o explicație de ordin social ? Evident, nu. Nu despre spargeri de bănci și crime chibzuit premeditate ne informează în fiecare zi ziarele. A doua întrebare : atunci cum se explică teancurile de carte palpitantă cu care ne omenesc edițiile, cîteva chiar prin colecții specializate de foarte mare tiraj, în timp ce un poet debutant își poate transporta tirajul acasă într-un geamantănaș nu prea mare ? Se adresează romanul palpitant constiinței publice sau unui gust efemer ? Credem că este vorba nu numai despre un soi de modă, ci și despre un soi de industrie care, ca orice industrie, proliferează creîndu-și cu însăși premisele prosperitatii. Prin procedee care, dacă să n-o spunem ?, de fapt am mai spus-o, nu ni se par întotdeauna deosebit de oneste, cum ar fi procedeul, alături de altele, de a anexa unor baliverne cumplite un titlu senzațional, calculat și acela după titlurile cuprinse în listele **serie noire** de aiurea. Și nu sîntem ipocriți, ne place și nouă să citim romane palpitante bune, nici măcar nu negăm caracterul educativ al unui roman palpitant încheiat la toți nasturii. Nu negăm, desigur, dreptul spiritului de a se elibera, cînd și cînd, de rigorile realității, de a inventa, altfel spus, problemele pe care ambianța noastră socială nu i le poate oferi, fie pentru că nu este pregătită să i le ofere, fie pentru că nu crede de cuviință, pur și simplu, că i-ar prii. Însă, în contextul dezordinii vestimentare la care ne-am referit, ne îndoim profund de faptul că 100 romane palpitante de această factură ar merita 133 vagoane de hîrtie !

Cînd se ucide cu gloanțe, cu șiuri silențioase, cu cianură sau cu ustensile de bucătărie — satire, făcălețe și teluri de bătut maioneza —, fără milă și fără reproș, ar cam trebui să existe o miză, s-ar putea spune, nu-i așa ? Din acest punct începem noi să întrezărim cauzele slăbiciunilor notorii ale romanului palpitant românesc contemporan : artificialitatea penibilă a situațiilor, tezismul peltic, rostit cu o limbă pe care au rămas lipite mărci postale cu tematică educativă, lipsa consternantă de miză, abordarea superficială a unor teme grave, care, de la bun început, fiind rîstignite pe broderii scornite, nu pot pretinde decît tratamentul pe care îl merită orice fapt ce nu aparține vieții, ci unei imaginații stimulate de exaltare. La toate se adaugă suficiența trivială și dezinvoltura neofită a scriiturii, întemeiate amîndouă pe certitudinea dubioasă a autorilor că poate scrie roman palpitant orice ins care a învățat undeva să demonteze, să ungă și să remonteze un revolver. Pentru că, să ne fie iertat că operăm și cu argumente de tot extranee esteticii, dar peste un alt adevăr nu se poate trece : dacă aiurea loturi compacte de literați mai mult sau mai puțin ratați au ajuns să-și exerseze talentele de polițiști potențiali prin literatură, la noi, în schimb, lucrurile decurg exact invers. Ceea ce, între noi fie vorba, este cu totul și cu totul altceva. Și, atunci, de ce să ne mai mirăm că **Agenta blondă** sau **Capcana era blondă** (ce-or fi având, domnule, cu blondele ?) s-ar putea intitula tot atît de bine **Cadavrul de sub scara fără trepte** sau **Mortul din cutia de chibrituri ?...**

P. MIHAI

Etnografie

Călăuzit de un fir de păianjen

În Mijlocenii Birgăului, răpus de singurătate, olarul Ștefan Gănău nu se dă totuși bătut. Lutul de oale îl scoate din dealul Corogului, dinspre Sărata de Sus, pămînturile roșii tot acolo le caută, verdele îl iveste din cupru ars, zdrobit și măcinat fin, rugina de fier îi dă galbenul, caolinul îi venea de la Corund, numai cobaltul îi cumpăra de prin prăvălii, și abia cînd îi stau toate la îndemînă se apucă de lucru. Fele, strungărițe în care se mulg oile, oale mari de sarmale, hîrdane de lapte, oale de zeamă, pentru potopit foamea muncitorilor de la cîmp, ies din mîinile lui cu sutele și cu miile, în inchipuiri niciodată la fel. Mereu altfel se așază sub striaturile de smalț și piraiele, și ramurile de brad stilizate, purtîndu-ne cu gîndul spre riurile repezi de munte și spre pădurile care nu au fost niciodată departe de Mijlocenii Birgăului. Și totul se petrece într-o desăvîrșită singurătate, acest Ștefan Gănău fiind printre ultimii olari din această vatră de oameni, care nu se lasă înfrînt în chiar singurul lui rost de pe lume. Și acum credem că se înțelege de ce numai singurătatea îl mai poate răpune : a duce mai departe, de unul singur, un meșteșug scos la marginea vieții de valurile învălmășite ale vremurilor mai noi înseamnă a căuta viitorul prin ceață, călăuzit de un fir de păianjen, părelnic, fragil, că o boare adunată șuvoi.

În acest început de primăvară, în martie, Ștefan Gănău a împlinit 62 de ani. Le-am spune primăverii, pentru că omul se ține verde. Olăritul, într-o familie în care meșteșugul s-a transmis de la tată la fiu, de la bunicul său Ilie la tatăl său Ștefan, și de la tatăl său la el, l-a deprins de copil. Și parcă a trebuit să-l reînvețe mereu, ori de cîte ori încă unul din olarii din Mijlocenii Birgăului se lăsa păgubaș, întorcîndu-se cu o nouă speranță spre îndeletniciri noi, ca tot omul. Ca Ilie Robotin, Ion Cîrlan, Casian Bondrig, Nicolae Monda și Ștefan Gîfa, unii dintre ei inițiați și în taina ivirii din flăcări a oalelor negre, de tot rare pe aceste meleaguri. Ca frații Ion, Ilie, Crăciun și Traian Someșan, care mai opintesc numai la zile mari cu talpa piciorului în roțile moștenite. Ca soții Ioana și Ion Tula, pe care l-a șters din lume un trăsnet adevărat, cînd s-a coborît peste satele lor o furtună. Ca s-o zicem de-a dreptul, pînă ieri sau alaltăieri, cam jumătatea bărbaților din Susenii, Mijlocenii și Josenii Birgăului din olărit s-au ținut, nu din altceva. Nu i-au dat gata nici năvala olarilor sași, nici valurile de habanerie care curgeau peste tîrguri. Cutrelerau cu sîrg Bistrița, Dejul și Turda, se lăsau și mai jos, către Reghin, Fărăgău și Vărgata, măsura schimbului fiind aceeași din toate satele românești, o oală la cît griu sau porumb sau fasole sau linte putea să încapă în pîntecele ei, și cei care n-au uitat ce cuvinte se încrucișau în urechile lor de copii își mai aduc încă doar și poate aminte că strămoșii coborîseră cu lulele din lut ars pînă chiar și în îndepărtatul Stambul. Și cu toate acestea, o fi sau nu o fi o ciudățenie ce spunem, un George Oprescu nici măcar nu l-a pomenit în a sa **L'art du paysan roumain**, din 1937. Abia le-a însemnat locul pe o hartă cam aiurea notată, un Barbu Slătineanu, în **Ceramica românească** din 1938. Abia îi amintesc Florea Bobu Florescu și Paul Petrescu, în **Arta populară românească** din 1969, rînduindu-le satele printre centrele dispărute de ceramică neagră, dînd la spate înfățișările rodite de un meșteșug care era atunci încă viu pe valea Bistriței transilvane. În schimb, într-o carte destinată cu precădere turiștilor, redactată grăbit, etnograful Ion Vlăduțiu nu ezită să-l considere pe Ștefan Gănău „în rîndul marilor creatori contemporani din țara noastră". Și poate în ciuda acelor amnezii nefirești nu se lasă nici astăzi bătut acest Ștefan Gănău, ultimul mare olar neclintit încă din rosturile lui pe Birgaie. Și dacă aceste rînduri pe care i le dedicăm, lui și înaintașilor lui într-un meșteșug, s-au împlinit cumva într-un neașteptat recviem, n-a fost vina noastră.

Împotriva unui prăpăd înaintea căruia Ștefan Gănău a rămas ca și singur nu se poate lupta doar cu cele cîteva diplome împărțite unor meșteșugari ca și el, cu o frenetică dărnicie, la ocazii festive. Le-ar mai trebui ceva, poate, și lui, dar și altora... Pînă una, alta, în martie, în acest început de primăvară, Ștefan Gănău a împlinit 62 de ani și încă e bine că e sănătos și întreg.

M. PETRESCU

Proiect pentru un muzeu al „soarelui de andezit"

De ce capitala statului dac se află tocmai în munții Orăștiei?

Evident, încă nu știm destul, dar, în schimb, dacă ai pătruns acolo, răspunsurile vin de la sine. Acolo, unde gîndirea face apel la durată, timpul și spațiul te invadează prin bogăția sugestiilor.

Chiar în postura unor modeste cunoștințe arheologice, vestigiile pe care le întîlnești la tot pasul — elemente funcționale în cadrul giganticului complex de cetăți — îți vorbesc de la sine în acest spațiu arhaic, adevărată prezență simbolică.

Cu ochiul minții, sprijinindu-te pe volumele vii din jur, creezi imagini... Combinarea firească a acestor elemente, fără pretenții de reconstituire exactă, lasă liberă imaginația. Și totuși, educativ, o ghidare anume, un muzeu la îndemînă, sînt mai mult decît necesare.

Este adevărat, avem prilejul să cercetăm importantele mărturii ale civilizației dacilor în marile muzee ale țării, dar aici, în vatra solară a Daciei, acest prilej lipsește. Se dezvoltă, mult amplificată, în acord cu lucrările de consolidare-restaurare și conservare a vestigiilor de la Grădiștea Muncelului și Costești, o rețea turistică de prim rang, la noi. Realizarea acceselor lesnicioase la monumentele istorice, punînd în valoare cadrul natural unde se află amplasările potrivite unor servicii turistice, facilitează, în viitor, punerea în aplicare a unor programe generoase de educare patriotică și revoluționară — în „inima" tradiției.

Pentru a asigura, din punct de vedere cultural, permanența cunoașterii înaltului grad de civilizație atins de societatea dacică în perioada Burebista—Decebal, etapă importantă în multimilenara istorie a poporului român, avem nevoie la Orăștie, această veritabilă poartă de intrare în complexul dacic, de un lăcaș de cultură istorică.

Evident, trebuie să fie și bine structurat pe locul de trecere, să ne „invite" la meditație prin spațiul pe care-l sugerează, să realizăm contactul funcțional cu informația muzeistică.

Dacă luăm în considerare împrejurarea că accesul la cetăți se întretaie cu fluxul internațional pe șoseaua E 15 la o distanță tocmai bună de popas, atît vara cît și iarna, simțim cum o valorificare turistică bine organizată, uzînd de soluții atrăgătoare, s-ar cuveni să „adape" și spiritualmițile de turiști.

Indiferent de poziția adoptată în evaluarea vestigiilor din munții Orăștiei, aceste vestigii există cu o covîrșitoare și dramatică prezență, și misiunea de a le pune în valoare într-un muzeu nu poate reveni numai orașului Orăștie și nici numai județului Hunedoara, activ, dealtfel, pe tărîm muzeistic.

Lupta milenară a poporului român pentru libertate, dreptate și neatîrnare fese la lumină, pregnant în complexul din munții Orăștiei. Resturi politice și militare, economice și cultural-religioase, ale acestui complex — în ritm cu evoluția generală a societății dacice din spațiul carpato-danubiano-pontic, care se constituie în sec. I î.e.n. într-un puternic stat centralizat și independent condus de Burebista — se regăsesc aici la cetățile ce înconjoară protector hieronola de la Sarmizegetusa Regia. Aripile întărite ale apărării țării dacilor în toate direcțiile, se desfac pe umerii de piatră ai Transilvaniei, iar în munții Orăștiei, de fapt într-o zonă cu suficiente resurse necesare vieții apărătorilor, cu o rețea de comunicare complexă — înțeleasă de Traian — care și-a purtat războiul mai mult prudent decît cu înfocare — rezidă a i-a-rul

O conjugată abordare a problemei — istoric-arheologic, etnografic, lingvistic —

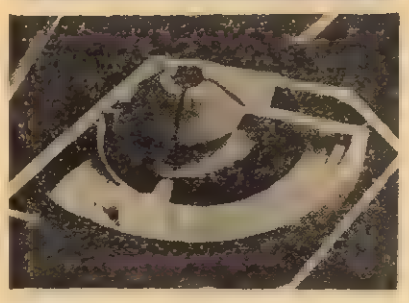

într-un muzeu la Orăștie va fi de natură să sublinieze cu puternice argumente coordonata continuității în timp și spațiu.

Reluînd problema traficului turistic spre complexul dacic, remarcăm că intrările din șoseaua națională sînt insignifiante, gituite, incomode. Deși planurile de sistematizare ale orașului prevăd lărgirea lor, o prea veche inerție și neînțelegere persistă: însă dacă politica edilitară s-ar conjuga la Orăștie cu scopurile turistice ale zonei, degajînd unghiurile drepte ce se opun vederii din șosea, prelungind astfel viața fronturilor existente cu farmecul lor tradițional — s-ar asigura, din etapă în etapă, o nouă respirație a localului.

Amplasamentul actual al muzeului menținut în Detaliu de sistematizare sub denumirea de „Zonă muzeistică", în ce privește poezia generală, în piața veche este de natură să conducă nu numai la evidențierea acesteia, ci și la soluții de sistematizare finală mai generoase.

Soluția, deocamdată tratată ca schemă de noi, poate fi valabilă cu amendamentele necesare, pentru că este logică și atrăgătoare. De fapt, problema acceselor fiind abordată necorespunzător a privat instituția muzeală de posibilitatea de a-și valorifica deplin importantul patrimoniu pe care-l deține și privează în continuare vizitarea cetăților dacice.

În spiritul rezolvării acestor probleme de mare importanță socială și culturală, o prezență marcantă a muzeului va contribui substanțial la valorificarea acestui tezaur. Trecînd peste prezentarea avantajelor politice, economice, sociale și culturale ale prezenței muzeului cetăților dacice în Orăștie vom arăta cum vedem proiectul pentru organizarea instituției muzeale, înglobînd și unanim apreciata colecție de artă populară a zonei Orăștie, alături de care ființează în prezent.

În primul rînd, ca idee generală, edificiul inspirat de marele sanctuar rotund — calendar — și „soarele de andezit" interpretate ca o sugerare a spațiului arhaic (și nu ca o reconstituire în sine) pleacă de la planul acestora, ridicîndu-le pe verticală, cu intenția de a combina elementul funcțional cu sugestia spațiului.

Fără să lezeze opiniile de reconstituire și respectînd detaliile, punerea în operă accentuează o anume prezență simbolică grefată pe un plan real și o orientare corectă.

Luînd ca model sanctuarul în cadrul natural cu proporțiile și caracteristicile sale culturale, imprimate de daci, s-a trecut la o nouă transpoziție a sublimității monumentului solar, de astă dată în domeniul arhitecturii culturale citadine. Soluția arhitecturală propusă comportă un ciclu funcțional în care necesitatea se prelungește în disponibilitatea imaginației libere a spectatorului.

Ghidul va putea astfel regăsi la tot pasul elemente de reper pentru spațiul și detaliul arhaic, fundal psihologic pentru exoonate, atîtînd mereu ochii minții pentru o anume recreare a imaginilor informaționale prin analogie.

Consultarea machetei muzeului dacic și a planurilor funcționale de principiu, întocmite de arhitectul timișorean Oprișan Vasile, este necesară.

Cu o încredere nedisimulată, dînd importanța cuvenită acurateței ținutei, a creat un spațiu arhitectural excepțional de armonios ca să redea spiritualitatea de conținut. Izbutind să soluționeze convingător, într-o euritmie unică, funcțiile de bază ale muzeului — cercetare, valorificare, conservare, depozitare — proiectul prevede, cu o adevărată înaripare, funcții noi: un amfiteatru exterior orientat spre piață și destinat manifestărilor colective, sau ocazional, staționării turiștilor în organizarea deplasărilor la cetăți) terase, curte interioară pătrunzînd sub portic — fiind elemente ce dau edificiului un caracter de expresie culturală deschisă.

Aprecieri asupra proiectului muzeului cetăților dacice din Orăștie, relevă funcția sa considerată ca fiind „o foarte izbutită transpunere modernă a arhitecturii dacice, o posibilitate de a demonstra perenitatea unor valori spirituale strămoșești" (am citat din avizul științific acordat de tov. prof. dr. Hadrian Daicoviciu, în consens și cu alți specialiști care ne-au făcut cinstea de a sprijini proiectul nostru, fapt pentru care le mulțumim și pe această cale).

De fapt, proiectul muzeului s-a născut fără să-l fi cerut nimeni, dar acum, probabil, nu se va mai putea lipsi nimeni de el... Muzeul este gata... și nu mai rămîne decît să fie construit!

Rămîne deci, cum spunea și tov. Iaremschi Constantin — director al I.P.H.-Deva — ca proiectanții de acolo să studieze proiectul și să decidă asupra soluției de sistematizare, întrucît muzeul va subordona piața și nu invers. Trebuie găsite soluții și pentru parcare, care acum este haotică — dar care trebuie considerată de acum încolo cu sporit interes, vechiul drum de pelerinaj devenind cu totul neîncăpător pentru circulația automobilistică — și trebuie, poate, găsit tot aici, loc unui hotel ce lipsește turiștilor ca punct de staționare, totul formînd un complex funcțional.

NICOLAE ADAM
sculptor, directorul Muzeului de artă populară-Orăștie

Cronica gastronomică

Fasolea

Din îndelungata mea experiență în alimentația publică m-am convins că în foarte puține ocazii bucătarii aplică ceea ce știu. Și atunci m-am hotărît, deși nu aveam nici o pregătire în acest domeniu, să fac ceea ce nu făceau ei. Și am pornit la drum. Mi-am ales un loc în inima Capitalei, l-am amenajat și am început cu... fasolea.

Am procurat mai întîi fasole cu bobul mare, căreia prin Moldova i se spune bob. Nu eram hotărît cum s-o prepar: bătută, cu ciolan sau cu costiță.

Pînă să mă hotărăsc, am pus-o la foc încet, iar cînd a fost aproape gata i-am pus sare, nu prea multă, deoarece acest soi de fasole conține o cantitate mai mare de zahăr decît cea obișnuită și apoi dacă nu-i pui sare în timpul fiertului, mai tîrziu este mai greu să-i potrivești gustul. După ce a fiert, am strecurat-o și am lăsat-o să se răcească. Hotărîndu-mă să o prepar cu costiță afumată, am ales o costiță nu prea grasă, am tăiat-o în formă de cubulețe după care am pus-o pe foc să se rumenească puțin. Am scurs-o de untură și am lăsat-o să se răcească. Apoi am luat 2—3 cepe, le-am tocat mărunt, ciștiva castraveți murați tocați și acestia mărunt și scurși de zeamă. Am găsit și cîteva ciuperci pe care, după ce le-am curățat și spălat bine, le-am tăiat la mărimea bobului de fasole și le-am băgat la cuptor, lăsîndu-le cam 15'—20'. Le-am scos, le-am scurs de zeamă și le-am lăsat să se răcească. În timpul acesta am preparat o cantitate de maioneză — după rețetele cunoscute — la care am adăugat puțin mustar (la 4 ouă — o lingură). Am luat 4 ouă pe care le-am fiert foarte bine ca să le pot da prin răzătoare cînd preparatul este gata.

După ce am terminat cu toate aceste pregătiri am început să le amestec astfel:

Produsul		Cantitate brută	Cantitate netă
Fasole	kg	0,500	0,400
Costiță	„	0,300	0,150
Ceapă	„	0,200	0,150
Ciuperci	„	0,300	0,150
Maioneză	„	0,500	0,500
Ouă	buc.	4	—
Castraveți	kg	0,300	0,200
			Total 1,600

Se recomandă ca ciupercile, ceapa, costița și castraveții să fie tăiați la mărimea bobului de fasole nefiert.

Amestecăm bine cele de mai sus, fără ouă, potrivim gustul prin sare și apoi ouăle date prin răzătoare, se presară pe deasupra preparatului.

Se servește la cupe sau în farfurioare. Personal, am servit-o în cupe, am ras oul fiert deasupra, o frunză de salată iar peste pui ras am pus verdeață. A se reține un lucru important: pîinea să fie neapărat prăjită.

Am început cu fasolea, pe care am înnobilat-o servind-o în cupe și mulțumit de rezultat, am continuat cu ea, făcînd zeci de combinații pe care sperăm să vi le oferim în viitor, cu recomandarea să se respecte indicațiile noastre fără de care gustul nu mai este cel scontat.

IOAN CHIVU

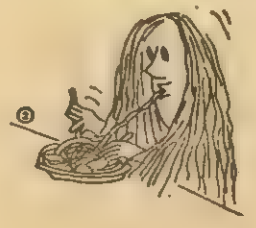

7 zile de acum un secol

Pentru astăzi vă propunem să ne întoarcem cu 5 ani în urmă spre a rememora un eveniment cu totul deosebit. Suntem așadar într'o frumoasă zi de Mai a anului 1875. E ziua în care balonul „Mihai Bravul", acest adevărat tren de plăcere în aer, umplut cu 500 de metri cubi de gaz de către lucrătorii de la Uzina de Gaz de la Filaret, a reușit să se rădice în sfîrșit, pe cerul Bucureștiului. Spunem în sfîrșit, pentru că prima încercare făcută cu cîteva zile mai înainte a fost nereușită. Adus din Paris, unde a fost construit de d-l Villemot — care a și sosit împreună cu el în Capitala noastră — balonul n'a vrut să se înalte atunci de pe locul destinat spectacolului, o mică cîmpie ce se vede în spatele grajdurilor Mitropoliei, încongiurată din toate părțile de dosuri de case. Dar acum, sub ochii foarte mulților spectatori care au plătit bilete de cîte 20, 10, 5 sau 1 leu nuou, eforturile d-lui Villemot au fost încununate de isbîndă. D-l Grigore Ventura, cunoscutul nostru scriitor și compositor a însoțit pe constructor în călătoria sa aeriană. Plecarea a fost pe un timp din cele mai favorabile — nici vînt, nici nouri, nici altceva care să pună în pericol viața voiagiorilor. „Mihai Bravul" s'a înălțat la patru și trei sferturi ore după amiazi, lăsînd la sol mii de guri căscate, ce nu s'au putut închide decît după ce ochiul a perdut cu desăvîrșire balonul. După aceasta, pînă pe la un-spre-zece ore noaptea, nu s'a mai știut nimic despre soarta balonului și a voiagiorilor. Pe la această oră, spre marea bucurie a amicilor și cunoscutilor săi, apare radios în restaurantul de vară a Hotelului „Hugues", d-l Grigore Ventura însuși, întors teafăr din călătoria sa aeriană și dă relațiuni despre cele petrecute. D-sa povestește cum, după rădicarea balonului la 300 de metri de pămînt, a trebuit să se arunce puțin lest (nisip) spre a putea mentine greutatea. Apoi sborul a decurs cu o viteză de 250 de metri pe minut. Cu cît se înălțau mai mult, cu atît sub ochii celor doui voiagiori, casele Bucureștiului, apoi orașele și satele survolate se reduceau la mici puncte, dînd în total aspectul unei charte geografice... D-l Ventura mărturisește că în acele momente se simțea mîndru, ca om, de superioritatea sa intelectuală în creațiune... Privind drapelul Român care fîlfîia falnic din înălțimea unde se afla, d-sa cugeta cît de sus l'au dus aripile gloriei... De'o-dată d-l Villemot s-a sculat, și strigînd „Să trăiască România" aruncă din balon 20 de kilograme de lest, încît voiagiorii se suiră de o dată la 3 800 de metri. Termometrul indica aici duoua grade sub 0, ceea ce arăta că frigul se făcuse foarte simțitor și necesită îmbrăcarea de către voiagiori a paltoanelor. D'aici d-l Ventura narează alte palpitante detaile: „De'o-dată ne-am văzut încongiurați d'o ceață albă și umedă, care pică spre noi ca lapoviță de earnă. Erau 5 ore și 50 de minute... Eram la 4 100 de metri... Condensațiunea gazului, produsă prin rarificațiunea aerului, începu a produce un efect descendinte asupra balonului... Vederea era foarte întinsă. Se vedea Dunărea, ca un fir argintiu serpuind pe pămînt. Carpații, cu sute de metri mai jos de cît noi, dar acoperiți cu nouri, orașele Ploești și Mizil, și altele care nu se puteau cunoaște, mai departe... Presiunea descendintă devenea din ce în ce mai mare. Picam cu 100 de metri pe minut fără a da drumul gazului... La 700 de metri am început a vedea locuitori care lucrau pe cîmp și oameni călări care ne urmăreau din sat pe drum... La 500 de metri, forța căderii, îndouită prin rărezicțiunea deja dobîndită, devenea îngrozitoare. Căderea începe a fi mai moderată. La 300 de metri, strîng oamenilor, cu trompeta, să se țină după balon spre a apuca frînghia. Flăcăii răspund: „lasă pe noi" — și fug cît pot... Mai aruncăm din lest spre a trece o limbă de pădure și o arătură de mei. Judecînd momentul cel bun, Villemot strigă tare: „à la soupape!" Ne asvîrlim amîndoi pe frînghia supapei. Dăm drumul unei părți de gaz și ajungem la 50 de metri, încît frînghia noastră de siguranță începu a lovi pămîntul... „Aux cordages!" — tipă Villemot. Ne apucăm, el de frînghii, eu de funia supapei, spre a da tot'o-dată drumuj gazului. O mică lovitură se simte și suim eară la 50 de metri aproximativ. Villemot imi ajută la supapă, spre a nu pica în pădure. În momentul cînd garăși ajungem la pămînt aruncăm ancora care se prinde în pămîntul cel moale de arătură. La baterea clopotului și la sunetul trompetei ne ajung sătenii, și s'agață de balon. Întreb unde suntem și ni se răspunde: „la Vărăști la cuconu Iancu Deșliu". După 10 minute de manopere în care sătenii ne-au ajutat mult de tot, cu toată frica ce le inspirau mișcările violente ale balonului, sosi și d-l Deșliu. Prin D-sa am avut toate înlesnirile pentru coborîrea, desumflarea, încărcarea balonului, și pentru mijloacele de transport în Capitală. Îi mulțumim în numele umanității. Întorcîndu-mă la București cu d-l Deșliu am simțit îndată că sunt pe pămînt prin deosebitele vederi politice ce le-am exprimat amîndoi..." Lucru firesc dacă ne gîndim că un scriitor coborît din înalturi și un moșier „terre à terre" nu pot să gîndească politica în acelas fel...

RADU ȚIULESCU

„Cluburile ar trebui să simtă mîna federației"

— Iată-ne la Bacău, stimate tovarăşe profesor Corneliu Costinescu, gata să începem o discuţie despre fotbal. V-am ales drept interlocutor, v-o declarăm deschis, din mai multe motive. Pe de o parte, pentru că sînteţi, din 1974, preşedinte la Sport Club, după ce, 8 ani, aţi fost antrenor la Ştiinţa, urcînd cu ea din campionatul oraşenesc pînă în divizia B, pe de alta, pentru că se zvoneşte că vă va fi încredinţată, cît de curînd, o funcţie de răspundere în cadrul federaţiei. Aşa-i ?

— Să lăsăm zvonurile, de acord ?

— Cum doriţi, interlocutorii noştri, stăpînii noştri ! Trecînd la altceva, cum se vede fotbalul românesc de la Bacău ?

— Cum e.

— Cum e ?

— Capabil de mai mult şi, de regulă, potcinindu-se la mal. De vreo 10 ani, tot căutînd, cînd cu rost, cînd fără. Iată, de pildă, ultimul meci al naţionalei, cel cu Cehoslovacia. Deşi partidele cu Anglia şi Norvegia bat la uşă, noi ne-am permis luxul de a-l încerca pe Adrian Ionescu virf ! Altfel zis, un debutant într-un post cheie, care modifică, nu-i aşa, întreaga concepţie. Dacă trebuia să facem încercări, specialiştii sînt de părere că trebuia, atunci de ce nu ne-am gîndit la Adrian Ionescu acum 2 ani, cînd s-a ratat calificarea la europene ? ! În acest răstimp, cel mai nimerit pentru construcţia unei echipe, noi am bătut, iertată fie-mi expresia, apa-n piuă, ca să ne trezim acum, cînd iarăşi e nevoie de rezultate, c-o luăm, în unele privinţe, de la zero !

— De ce chiar de la zero ? !

— Pentru că eu nu cred că Adrian Ionescu va juca împotriva Angliei !

— Iarăşi de ce ?

— Pentru că una e să vrei să joci într-un anume fel şi alta e să poţi să joci în felul acela, adică să ai la dispoziţie jucătorii necesari. La noi, din păcate, chestiunea asta nu mi se pare înţeleasă prea bine. Antrenorii stabilesc concepţia de joc în funcţie de idolii pe care le au, cei mai adesea ignorînd posibilităţile jucătorilor, capacitatea acestora de a aplica ideile respective. Altfel zis, se pune căruţa înaintea cailor.

— Trebuie să înţelegem, din cele ce ne spuneţi, că ideea de joc, concepţia trebuie fixată în raport de jucători, e exact?

— Da. Aşa a procedat, sînt convins, Matei Mihai la Baia Mare, făcînd dintr-o echipă anonimă, abia promovată în A, una redutabilă, candidată la un loc pe podium. În aceeaşi ordine de idei, mă gîndesc la Halagian. El ar dori, poate, ca Argeşul să joace altfel, dar prezenţa unui fotbalist de talia lui Dobrin îi dictează un stil anumit.

— Pricepem unde bateţi şi, fără a intra în amănunte înclinăm să vă dăm dreptate. Numai că ce-a fost, a fost, în ceea ce priveşte naţionala, important e, mai ales, ce va fi. Ce va fi, tovarăşe Costinescu ?

— Va trebui să ne întoarcem, cred, tot la Dinu, la Dobrin, la Dumitru, la Iordănescu ! Iată, la Bacău, Dumitru a tras după el toată echipa, o greşeală să ai un asemenea fotbalist şi să-l laşi de o parte ! Oricît de talentat ar fi Adrian Ionescu, şi e, e greu de crezut că el va putea fi aruncat în luptă tocmai contra Angliei, socotită cea mai puternică reprezentativă din Europa la această oră, aşa-i ?

— Punctul dumneavoastră de vedere, datoria noastră de a-l respecta. Să lăsăm, pentru moment, naţionala, ea pare intrată pe mîini bune, să trecem la altceva. Federaţia...

— Intraţi pe un teren minat, mi-ar plăcea să nu discutăm despre federaţie.

— Prea multe favoruri ne cereţi, tovarăşe Costinescu ! Federaţia...

— Ar trebui să fie mai drastică.

— E, în sfîrşit, un început. În ce sens să fie mai drastică ?

— Cluburile ar trebui să simtă mîna federaţiei.

— Acum nu o simt ? !

— Nu prea. E drept că nici regulamentul de transferări, în jurul cărula se învîrt multe, nu i-a făcut servicii în această direcţie. După mine, federaţia ar trebui să intervină mai hotărît în privinţa transferărilor, să ajute formarea cîtorva echipe de club puternice. Am în vedere Steaua, Dinamo, Craiova, grupări care, să nu ne furăm căciula singuri, pot oferi jucătorilor condiţii superioare. Fotbalul din orice ţară rămîne, vrînd, nevrînd, la mina echipelor tari, cine are fotbal puternic la cluburi, acela are şi la nivel de reprezentativă. Pot da o mie de exemple, le ştie oricine. La noi, după mine, s-a greşit, regulamentul de transferări devenind o piedică. Cînd şi-a dat seama de eroare, federaţia a început să închidă ochii, comiţînd o nouă eroare.

— Anume ?

— Ce-a fost, vorba dumneavoastră, a fost, important e ce va fi. Transferările ar trebui dirijate de federaţie, măcar cele privitoare la fotbaliştii de interes deosebit. Cluburilor însă ar trebui să li se lase dreptul de a se înţelege între ele, pentru a se evita situaţiile conflictuale, fireşti în cazurile în care una din părţi tot dă, iar alta tot ia, cum se mai întîmplă. Activitatea aceasta s-ar cădea aşezată pe baze echitabile.

— O clipă, tovarăşe Costinescu. Să zicem că, de pildă, Steaua şi-ar exprima dorinţa de a-l legitima pe Vamanu, cel mai valoros jucător al Bacăului, Sport Club l-ar lăsa fără ezitări ? ! Vă punem o astfel de întrebare pentru că am vrea să ştim cît e de lung, şi în acest domeniu, drumul de la teorie la practică ? Poftiţi, aveţi cuvîntul.

— Nu ştiu ce să zic.

— Vedeţi !

— Ar fi mai multe de spus. Unu, Vamanu a avut un an slab, în ciuda calităţilor sale de excepţie. Doi, decizia unui eventual transfer n-ar fi numai de competenţa mea. Trei, Steaua, sau oricare grupare aflată în situaţia dată, ar trebui să ofere o compensaţie. În orice caz, dacă plecarea lui Vamanu, a altui jucător, ar servi cauzei fotbalului românesc, n-am sta pe gînduri, cu condiţia, repet, să primim ceva în schimb.

— În altă ordine de idei, faceţi parte, din cîte ştim, din Colegiul divizionar A, în care fiecare echipă din prima divizie are un reprezentant. Ce se mai aude nou pe la colegiu ?

— Vreme îndelungată nu s-a auzit nimic.

— De ce ?

— Colegiul a funcţionat, un timp, doar cu numele. În lunile din urmă însă el s-a reunit de cîteva ori. Mai rămîne ca hotărîrile lui să fie luate în consideraţie.

— Nu vedem de ce s-ar întîmpla altfel. Înainte de a încheia, am dori să cunoaştem dacă sînteţi sau nu mulţumit de prestaţia Sport Clubului în acest campionat. Da au ba ?

— Consider că echipa, la lotul de care dispune, ar fi putut mai mult. Bacăul, fotbalul românesc în general, are fotbalişti de valoare, numai că aceştia nu prea se omoară cu munca ! În lipsa unui statut clar, n-ai cum să-i constringi !

— Clubul n-are un regulament ?

— Ba da. Bacăul are un regulament, Craiova, un altul, Buzăul, un al treilea şi aşa mai departe. Altfel vorbind, fiecare face cam ce vrea ! În privinţa hîrtiilor, nici o grijă, sîntem acoperiţi, numai că activitatea e mult mai complexă. Am întocmit, iau un singur exemplu, contracte, dar jucătorii, la Bacău sau aiurea, rîd cînd le semnează, îşi pun ischiliturca să fie şi să se găsească, ei ştiind bine, că la o adică, nimeni nu va face din încălcarea unui contract un capăt de ţară ! Şi-atunci, ajungem de unde am plecat...

— Cluburile ar trebui să simtă mîna federaţiei.

— Acum nu o simt ? !

— Să n-o luăm de la capăt. O ultimă întrebare, tovarăşe Costinescu. Se zice despre dumneavoastră că nu dormiţi de mulţi ani, e adevărat ?

— Din 1960, ce-i cu asta ? După ce m-aţi băgat în gura federaţiei, vreţi să mă băgaţi şi în cea a doctorilor ? !

— Departe de noi asemenea intenţii. Vă mulţumim pentru amabilitate.

I. OVIDIU ■

Şansa Mariei

O mînă de femeie, blue-jeans şi scurtă de piele, pas oarecum apăsat, hotărît ; nici fard, nici ruj de buze ; mîini frumoase, delicate, dar fără lac de unghii ; fire de păr cărunt la rădăcina pletelor, care îl trădează vîrsta : 40 de ani, împliniţi în decembrie anul trecut. Se numeşte **Maria Alexandru** şi rămîne, chiar la această vîrstă, cea mai bună jucătoare de tenis de masă din România şi una dintre cele mai bune din lume. La 31 de ani englezoaica Hammersley, campioană mondială, se retrage. La 40, dublă medaliată la ultimele Campionate europene, Maria continuă !

Nu ştiu dacă în 1952 — cînd pioniera de 12 ani venită de la Herculane se afirma în primele concursuri — Maria avea codiţe. Dar aşa mi-o închipui. Pînă la vîrsta de 18 ani a cîştigat toate titlurile la Campionatele europene de

junioare. În 1960 a devenit dublă campioană europeană ca senioară, iar în 1961 campioană mondială, împreună cu Geta Pitică, la dublu feminin. Campioană europeană la simplu în 1966, apoi din nou campioană mondială la dublu, în 1973 şi 1975, împreună cu două jucătoare japoneze, şi, în fine, campioană europeană la dublu feminin, împreună cu Liana Mihuţ, în 1978. Anul acesta, la Berna, medalie de bronz împreună cu echipa şi medalie de argint, cu Mihuţ, la dublu feminin — dacă astfel de locuri doi şi trei se află extrem de multe în cariera Mariei, pe multe nu le mai ţine nici ea minte, şi e normal, după două decenii de activitate şi de palmares la cel mai înalt nivel. A dovedit întotdeauna un spirit de echipă extrem de accentuat, sacrificînd un titlu individual (aşa cum s-a întîmplat şi la ultimele C.E., spun specialiştii) pentru un loc cît mai bun al selecţionatei ţării, arătînd o putere de mobilizare şi o combativitate ieşite din comun, pur şi simplu plonjînd după mingi ce păreau iremediabil pierdute şi punîndu-le, pentru a cîta oară?, din nou pe masă. De fapt, un joc al Mariei se desfăşoară cam în felul următor : se repune mingea în joc, Maria taie, adversarul trage, Maria returnează, adversarul trage din nou s' colţul opus, mingea îi revine, atunci se hotărăşte şi pune un stop, Maria fuge în faţă şi saltă din nou bila de celuloid peste fileu, urmează un top-spin, adică o minge tăiată într-un mod special, apoi din nou o minge trasă din toate puterile, şi încă una, şi încă una, Maria este însă peste tot, în faţă, înapoi, în lateral, nu mai vede decît albul mingii şi verdele mesei, sus, jos, înainte, înapoi, trebuie să ai picioare foarte bune pentru a susţine un astfel de efort, dar cineva tot trebuie să greşească pînă la urmă, şi punctul se încheie, uneori după 15, 30 sau chiar 45 mingi jucate consecutiv ! Stilul defensiv, al cărui adept Maria este, se impune astăzi tot mai mult în „ping-pong"-ul mondial, chiar dacă efortul fizic al jucătorului care se apără este mult mai mare decît al celui care atacă. Şi atunci, cum de rezistă Maria ? În primul rînd, pentru că ea este un adevărat fenomen, o sportivă de clasă care şi-a găsit şansa de a deveni cîndva în sportul cu paleta şi mingea de celuloid, şansă pe care s-a hotărît să o exploateze pînă la capăt. Maria Alexandru face parte din galeria marilor noastre sportive, de la Iolanda Balaş şi Lia Manoliu, la Ileana Silai şi Nadia Comăneci, numai că, din păcate, sportul pe care-l practică ea nu va fi admis la Olimpiadă decît peste 4 ani, lucru care explică într-un fel popularitatea oarecum mai mică în jurul numelui ei de-a lungul anilor... Astăzi se antrenează mai mult şi mai bine decît toţi (inclusiv băieţii, cu alte cuvinte, pe care îi şi mai bate din cînd în cînd !), lucrînd în faţa unui robot dirijat de antrenor pînă la 1500 de mingi în mai puţin de o oră. Dar un antrenament durează 3 ore, un altul, tot cam atît, se desfăşoară după-masa, plus aşa-zisa „înviorare", dis-de-dimineaţă, în care se aleargă pînă la două, trei mii de metri. Şi astfel, la 40 de ani, Maria Alexandru nici nu se gîndeşte încă să abandoneze sportul, ba dimpotrivă, vrea să adopte o altă paletă, să se perfecţioneze în tehnică. Viaţa care o duce, departe de a fi una de sihastru, e o viaţă calmă, fără excese de nici un fel, nu dansează şi nu merge la banchete, vîrsta, zice, a scos-o dintre tineri, nu s-a recăsătorit după dureroşii deces al soţului, pe care l-a iubit foarte mult, citeşte şi ascultă muzică, o simplă femeie cum sînt atîtea altele, scundă, firavă, de neobservat aproape. Cînd se aşază însă în faţa mesei de joc, devine cu totul alta, parcă mai înaltă, mai puternică, devine mare. Devine : Maria Alexandru !

DUMITRU GRAUR ■

O fetiţă din Deva, Ecaterina Szabo, a devenit campioană a Europei la gimnastică

Scriam în urmă cu cîteva săptămîni, pe marginea campionatelor internaţionale de gimnastică ale României, că Bela Karoly şi şcoala sa anunţă o mare campioană, pe Ecaterina Szabo. N-a trecut, iată, decît puţin timp şi şcolăriţa din Deva, elevă a Şcolii generale numărul 7 şi membră a clubului Cetatea, a confirmat pe deplin, devenind campioană absolută de junioare a Europei, cucerind alte 3 medalii de aur în probele pe aparate, la bîrnă, sărituri şi sol.

Disputată la Lyon, a doua ediţie a europenelor de gimnastică pentru juniori a fost dominată cu strălucire de Ecaterina Szabo, care i-a încîntat pe specialişti şi spectatori prin exerciţii cutezătoare, de înaltă ţinută, executate impecabil. Preluînd ştafeta de la Emilia Eberle, campioană continentală la prima ediţie a competiţiei, Milano, 1978, Ecaterina Szabo a făcut, la Lyon, dovada remarcabilului său talent, succesul ei, repurtat într-o companie selectă, probînd o dată în plus clasa ridicată a şcolii româneşti de gimnastică, seriozitatea şi perseverenţa cu care soţii Marta şi Bela Karoly ştiu să depisteze şi să şlefuiască talente autentice.

Adăugînd că Lavinia Agachi a intrat în posesia medaliei de bronz la individual compus şi că Dan Odorhean şi Emilian Nicula au cucerit primele medalii româneşti la europenele de juniori, bronz la sol, respectiv, bronz la inele şi bară fixă, punem şi mai mult în evidenţă frumoasa comportare a tinerei noastre delegaţii la Lyon, bilanţul prestigios cu care şcoala românească de gimnastică a încheiat a doua ediţie a europenelor de juniori. Să adresăm tuturor autorilor acestui remarcabil succes, antrenorilor Marta şi Bela Karoly în primul rînd, sincere felicitări.

Bîrna, unul din aparatele favorite ale Ecaterinei Szabo. De subliniat că, la Lyon, în toate finalele cîştigate, inclusiv la bîrnă, gimnasta noastră a obţinut cele mai mari note din concurs, 9,90 !

Fotografie de AUREL NEAGU ■

Mondo umano ?

Mai săracă

Cînd mă pregătesc să scriu aceste rînduri e marți seara, la București, dar de pe meleagurile de unde-mi parvine proaspăta știre pe telex este vremea prînzului. Și, imposibile ca un aisberg în iarna polară, clapele telexului bat rapid semnalînd și sonor cîte ceva mai deosebit. Au avut destule în aceste zile dar nu par obosite și iată-le, astă seară, transmițînd sec : șir Alfred Hitchcock a murit. E foarte greu de crezut dar tocmai mă gîndeam să încep prin a scrie că, poate, inspirat de unele titluri de filme semnate de sir Hitchcock, Jean Ziegler — un publicist elvețian bun cunoscător al realităților africane, în special, și lumii a treia în general — și-a intitulat astfel un eseu: „Un monstru rece : I.E.A." Ce se ascunde în fapt sub prescurtarea de mai sus e ușor de spus : „International Electrical Association". Ce vrea să spună Ziegler cu titlul său trebuie explicat mai pe îndelete. În ochii acestui eminent sociolog „I.E.A." reprezintă „una dintre modalitățile cele mai violente ale agresiunilor comise de multinaționale împotriva statelor în curs de dezvoltare : manevrele de cartelizare, de monopol și de dumping".

Autorul citat își începe eseul amintind de experiența unui industriaș brazilian, Kurt Mirov, care a scris cartea „Die Macht der Kartelle" — Imperiul cartelurilor — și care, după asta, s-a pomenit chemat la telefon de cineva, care, cu totul dezinteresat, îi furniza documente explozive de-a dreptul : o parte din arhivele cartelului mondial secret al întreprinderilor transnaționale de electricitate — „I.E.A.". Și, într-adevăr, două luni mai tîrziu, Mirov primește două valize pline de dosare al căror conținut e la început incredibil apoi, cînd totul vine de se leagă, e de-a dreptul stupefiant. Ce se poate face însă cu documentele ? Cum să se denunțe activitatea vastă și veche a unui cartel aflat în vîrful piramidei și care, ușor de bănuit, are ramificații și relații neașteptate, clădite în timp și spațiu, într-o manieră greu imaginabilă chiar și pentru un bun cunoscător al fenomenului.

S-a încumetat cotidianul „Washington Post" care, în decembrie 1979, a dat publicității prima serie de documente. Ce e important, foarte schematic vorbind, este că, în 1968, acest „I.E.A." regrupa 80 de trusturi, fiind „obligat" să-și creeze secțiuni: cartelul telecomunicațiilor, al cablurilor electrice, cel al produselor electrice de uz menajer etc. Culmea, dar legislația anti-trust americană l-a găsit vinovat și l-a inculpat ! Comentariul președintelui respectivului tribunal american este foarte exact : „ ne găsim în fața unuia din exemplele cele mai șocante de comportament criminal al unuia dintre sectoarele cele mai importante ale economiei noastre".

Ajunși aici, ne reamintim de acuza privind „comportamentul criminal" și nu credem că ea îl privește pe cel din afara teritoriului american așa cum credem, în schimb, că Jean Ziegler are dreptate vorbind de **monstrul rece**. Poate astea pe sir Alfred Hitchcock l-ar fi inspirat odată în realizarea unei pelicule în aceleași tonuri — celebre de-acum — ale spectaculosului, răsturnătorilor de situații, imprevizibilului absurdului și aberantului. Dar, vai ! lumea noastră e mai săracă și fără Sir Alfred la acest început de mai.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După PARIS MATCH — Franța)

Război războiului!

Se spune : de război sîntem sătui !
Se spune : au fost vrăjmași... Dar sînt destui.
Se spune : pacea este. Însă nu-i.

Stindardul alb nu-l fluturați în vînt !
Mai sînt atîtea stavile de înfrînt !
Mai e de cucerit atît pămînt !

Mai sînt atîtea încă de-mplinit,
de smuls, de dărîmat, de-nlocuit,
de refăcut și de rezămislit !

Bogat e globul dar și-nfometat
Mai sînt atîtea lacrimi de uscat.
Mai sînt războaie grele de purtat.

Să fie de la vatră toți chemați !
Să vină și femei lîngă bărbați,
căci încă e nevoie de soldați.

Pornească-se oștirile de șoc
cu toate aruncătoarele de foc,
ghețarii lumii să-l urnim din loc !

Din tropic pînă la ecuator,
divizii pe șenile de tractor
să are-ntreg deșertul arzător !

Iar escadrilele cu zboruri iuți
să ducă pîini, nu bombe și recruți,
celor în gheara foametei căzuți !

De peste munți și dincolo de mări,
veniți, popoare și veniți, voi, țări,
din toate ale lumii patru zări !

Uniți-vă, ca pe întregul glob
să crească spic din fiecare bob
și nici un neam să nu mai fie rob !

Să nu mai fie tanc cotropitor,
pe cer să nu mai treacă nici un nor
de moarte și de sînge-aducător !

Uniți-vă ! Puterea e în noi,
de-acum și pînă-n vremea de apoi,
să declarăm războiului, război !

O ! Dac-o fi să-nceapă, așadar,
acest război uman și planetar
al cărui așteptat, vibrant decret
e gata să-l semneze un poet !

VICTOR TULBURE ■

Nutriția rațională — o problemă a planetei

„Sinucidere lentă", „brancarda de sub masă", „mormîntul săpat cu dinții", iată calificativele cu care este gratificat, într-un articol din „Le Monde Dimanche", felul de a se alimenta al omului modern. Într-adevăr, potrivit opiniei a numeroși specialiști, în cea mai mare parte a maladiilor intervine și un factor alimentar, adesea determinant. Este recunoscut că cele mai ucigătoare maladii din zilele noastre, afecțiunile cardio-vasculare și cancerul, au, într-o mare măsură, cauze nutritive. Legătura dintre sănătate și nutriție o știu foarte bine cei care, modificîndu-și habitudinile alimentare, au avut bucuria de a se vedea izbăviți de mai multe boli, între care și unele infecțioase, cum ar fi guturaiul și gripa, care apar totdeauna cînd organismul este slăbit printr-un regim alimentar dezechilibrat.

Principalul neajuns al alimentației de astăzi îl constituie — susțin dieteticienii — prezența masivă a grăsimilor de origine animală, a zahărului rafinat, a sării precum și industrializarea produselor comestibile. De ce totuși, se întreabă aceiași dieteticieni, oamenii continuă să se alimenteze astfel ? Poate plăcerea gurmandă este de vină : consumatorii preferă mai degrabă să-și scurteze zilele, decît să renunțe la delicatesele procurate de bucate. Vai, nu ! Azi bucatele sînt mult mai proaste, mai puțin gustoase decît erau altădată, fiindcă lumea nu mai are timp să se ocupe de arta culinară. Chiar și în mult lăudatul Paris, cu mult lăudata lui bucătărie franceză, situată unanim de statisticienii genului pe primul loc în lume, ziarul citat apreciază că mîncăruri gustoase pot fi găsite — și aceasta din ce în ce mai rar — doar în cîteva restaurante de lux : Dacă le exceptăm pe acestea, rezultă că francezului mijlociu hrana nu-i procură decît foarte puține plăceri gustative.

Dacă însă nu plăcerea de a mînca este de vină, rămîn în discuție ignoranța, comoditatea și interesul firmelor producătoare. Bătălia pentru o alimentație rațională trebuie dusă cu toți acești factori.

Specialiștii au insistat asupra necesității unei largi informări cu privire la nutriție, pentru ca oamenii să-și mențină sănătatea prin chiar felul de a se hrăni, în spiritul învățăturii lui Hippocrate, care spunea că cel mai bun medicament este însăși hrana, dacă este aleasă cu pricepere.

În acest spirit, o alimentație sănătoasă presupune reducerea sau eliminarea completă a acelor produse care sînt bogate în calorii, dar lipsite, total sau partial, de nutrimentele indispensabile organismului nostru (vitamine, proteine, săruri minerale). Astfel, zahărul, care nu aduce organismului nimic altceva decît calorii, trebuie îndepărtat. E necesar să se renunțe la pîinea fabricată din făină suprarafinată, lipsită însă de vitamine și de alți componenți minerali. În ceea ce privește carnea, al cărei consum a crescut în vremea noastră foarte mult (în Franța, de exemplu, în decurs de un secol, consumul anual pe cap de locuitor a crescut de la 20 kg la 100 kg), ea trebuie să apară cît mai rar în meniurile noastre. Dimpotrivă, susține articolul amintit, oamenii trebuie să reînvețe să mănînce pîine neagră și legume uscate (linte, fasole, mazăre, bob), care au constituit mii de ani baza alimentației omenirii, întrucît ele furnizează, la un cost mult mai scăzut, proteine de o calitate la fel de bună ca cele provenite din carne și produse lactate, dar neaducînd aproape deloc organismului materii grase. Este bine de știut că, de pildă, lintea este mai bogată în proteine decît carnea.

Tehnica agricolă și industria alimentară sînt, de asemenea, implicate. Folosirea abuzivă a îngrășămintelor chimice, a erbicidelor și insecticidelor duce la denaturarea compoziției chimice, a gustului produselor agricole, scăzîndu-le calitatea și făcîndu-le dăunătoare sănătății. Industria, apoi, prin prelucrări necorespunzătoare, golește și mai tare produsele agricole de valoarea lor nutritivă. La zahăr și făina albă se poate adăuga și uleiul rafinat, extras prin solvenți și privat de vitamine, precum și sute de produse chimice folosite în prepararea conservelor. Nici conservarea prin căldură (pasteurizarea, sterilizarea) și prin frig (congelarea) nu păstrează întru totul valoarea alimentelor, întrucît distrug o parte din vitamine. În schimb, metodele tradiționale de fermentare lactică, utilizate de milenii pe tot globul și aplicabile aproape la toate categoriile de alimente, determină, prin sinteză microbiană, o creștere a conținutului alimentelor în vitaminele B și C, le îmbunătățesc digestibilitatea, nu necesită investiții ridicate și nu consumă energie (calorică, electrică etc.).

În sfîrșit, nici bucătăria nu este uitată. De multe ori gospodinele dau lovitura de grație, unor alimente și așa denaturate de agrotehnică sau de industrie. Curățiți de coajă, fierți în apă și apoi făcuți pireu, cartofii își pierd jumătate din vitamina C. Fierberea legumelor în apă și aruncarea apei duc la pierderea a circa jumătate din vitaminele conținute. Varza este un aliment foarte bogat în vitamina C, unele soiuri conținînd chiar mai multă vitamină C decît portocalele. O fierbere scurtă, de zece minute, duce la pierderea de vitamină C de numai 20 la sută, în timp ce o fierbere îndelungată (care este inutilă) face să se piardă 70 la sută.

Problema în discuție apare importantă și sub alt aspect, și anume acela al economisirii de energie la scară națională. Alimentația actuală constituie, potrivit părerii dieteticienilor, și o enormă risipă de energie și de terenuri cultivabile. O nutriție mai simplă, bazată pe produse vegetale, și mai ales pe cereale și legume, ar permite țărilor economisirea în fiecare an a milioane de tone de petrol și, pe această cale, a multor miliarde în valută liber convertibilă.

Punctul de vedere înfățișat mai sus, și al cărui ecou s-au făcut „Le Monde Dimanche", „Paris Match" și alte publicații, poate fi controversat, dar e greu să nu se accepte că el are calitatea — singura pe care, dealtfel, susținătorii lui și-o revendică — de semnal de alarmă. Flămînd, din păcate, oamenii se duc la doctor numai după ce se îmbolnăvesc. Ce bine ar fi dacă s-ar duce mai înainte, cînd sînt sănătoși. Rezultatul ar fi că s-ar îmbolnăvi mult mai rar. Dar nu se întîmplă așa. Nici pacientul, nici doctorul nu mai au timp să se vadă unul pe altul în momente calme. Ei se întîlnesc numai cînd orimul este la strîmtoare, de multe ori cînd nu se mai poate face nimic. De aceea, punerea oamenilor în gardă, asupra pericolelor care-i pîndesc este totdeauna binevenită.

ION CODRU ■

Note de drum

Marmure

În Italia, marmura trăiește viața copacilor. Pare înfiptă în pămîntul țării, hrănindu-se din sevele lui și sporind la nesfîrșit din spori nestinși.

Pardoselile se fac din marmură, pereții caselor se căptușesc cu marmură, mesele se împodobesc cu marmură. Marmura se află oriunde se adaugă podoaba.

Poate nicăieri ca în Italia marmura nu a căpătat forme mai ciudate, mai imprevizibile.

O găsești multicoloră, strălucitoare, împerecheată în combinații savante, pardosind săli de palate și catedrale: albicioasă, parcă prăfuită, în lumina violentă a soarelui, în Forul roman; gălbuie, ca o ceară învechită, în umbra unor capele, sau iradiind o strălucire rozâ în palatele gratioase ale Veneției.

Sînt marmure negre, lucioase, de mausoleu; marmure roșietice cu muchii alburii; marmure exuberante, glorioase, străbătute de nesfîrșite irizații metalice; marmure înnegurate de ploi, cu nuanțe verzui, roșietice, ca o rugină.

Am văzut neînchipuitele îmbinări de marmure din catedralele Italiei, din palate și vechi cetăți și pretutindeni am avut sentimentul că marmurele acestei țări nu sînt o simplă materie, ci capătă viață asemenea florilor, odată cu anotimpurile și cu luminile lor.

Privindu-le astfel, am început să le aud vocile, să înțeleg deosebirile dintre marmurele florentine — simfonii de culori și arabescuri — și marmurele mate, sobre, ale Milanului; între exuberanta marmurei napolitane și umbrita melancolie a celei genoveze: între marmura cretoasă a Romei și cea argintie, parcă, a Venetiei.

Vocile acestea ale marmurelor italiene au început să se rostească limpede în drumul pe care l-am făcut prin trecut și prezent, printre palate și ruine.

Citeodată, marmura cîntă melodii grave, cutremurătoare. În solemnitatea grîurilor sale răsună adevărate oratorii. Am ascultat un asemenea oratoriu al marmurei în mausoleul familiei Medici din Florența. Acolo, marmura este spectaculară, se desfășoară în panouri uriașe care tapetează pereții și podelele. E marmura de preț, cu incrustații rare, căutată îndelung în carierele din împrejurimi și plătită scump de marii magnați. Acolo, în acest mausoleu solemn ca un recviem pe care posteritatea îl adresează celor mai luminați și mai iubitori de artă dintre bogății pămîntului, marmurele au ceva impunător în culorile lor sumbre. Ele sînt străbătute ici și colo de porfir, ca de niște catifele, sau de un verzui straniu de otravă. Incredibile arabescuri roz, cafenii, albastre acoperă sarcofagele cu adevărate mozaicuri de marmură. Îți trebuie un timp îndelungat spre a te convinge că nu te afli în fața unei picturi, într-atîta marmura aceasta șlefuită are fluența și curgerea culorii de ulei.

Sub soarele crud, în Forul roman, marmura, ciuntită, fărîmițată de vreme, te înfioară. E marmura unei istorii care este și a ta, marmura atinsă cîndva de mîinile tribunilor, de vălurile matroanelor romane, e marmura uriașelor arene unde s-au rostit pentru întîia oară replici dintr-un repertoriu care nu a îmbătrînit încă. Din ziduri frînte, din arcade stinghere refaci zilele marelui imperiu care a stăpînit lumea; din basoreliefuri evocatoare, propriul tău trecut.

Marmura Romei este o marmură solemnă, sfîntită, pe care o ridici de la pămînt, o reconstitui din incrementele rămășițe, cu veneratia pe care o închini străbunilor.

În sălile Vaticanului am văzut marmure prin care șerpuiau cele mai dezinvolte împerecheri de culori. De la marmurele brune, purpurii, ca niște filamide catifelate, la cele albe, scînteietoare, ca o lumină de explozie nucleară, toate culorile, nuanțele, sunetele marmurelor par să-și fi dat întîlnire între pereții săi.

La Florența, plăcile roz, verzui și albe care împodobesc uriașul Dom și gratioasa Campanilă au chenare și nervuri ca niște frunze, respiră și palpită, căpătînd mereu alte înfățișări, odată cu schimbătoarele ore ale luminii.

Marmurele șlefuite de ani ale Domului din Milano îți dau impresia că s-au preschimbat într-o ceară moale, supusă, ascultătoare, într-o materie ca aceea din care se făuresc dantela și filigranul. Acolo, marmura devine ușoară, se înaripează, avîntîndu-se către cer, într-un zbor lin, fără sfîrșit.

Dar ora gloriosă a marmurelor Italiei este ora statuilor. În ele, marmura își găsește cea mai desăvîrșită întruchipare. Torsuri de zeițe, împărați și Cristi. Laocoon, Venus, David și Nike. Implorări, extaze, lupte, iubiri, incrementele pentru vesnicie în chipuri ce nu s-au putut repeta, ce au rămas pentru totdeauna o zestre fără seamăn a lumii.

Nenumărate ploi s-au prelins peste brațe de zeițe, sfinți și împărați în pieptele deschise ale Italiei, fumul a învechit culoarea gălbuie a madonelor în uriașele catedrale, o pătină de vechime s-a așezat peste statuile ce împodobesc fîntîni și morminte. Dar astfel, marmurele Italiei și-au primit botezul timpului. Astfel a trecut peste ele, lină, tăcută, flacăra rece a secolelor, făcîndu-le să vietuiască la nesfîrșit ca o ofrandă ce nu se sfîrșește niciodată.

MARIANA CEAUȘU ■

IOSIP BROZ TITO

La 4 mai a.c., la Liubliana, în urma unei suferințe dramatice, care ea însăși s-a vădit a fi expresia supremă și tulburătoare a sfidării pe care viața o aruncă morții, a încetat să bată inima lui Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia și președintele Prezidiului R.S.F.I., președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, mareșal al Iugoslaviei și comandant suprem al forțelor armate ale Republicii Socialiste Federative Iugoslavia. Îndoliate, popoarele Iugoslaviei prietene îl conduc pe ultimul lui drum pe îndrumătorul lor încercat, pe artizanul independenței și suveranității lor naționale, pe bărbatul intrat în legendele istoriei contemporane a acestui veac zbuciumat, a cărui viață și a cărui activitate prodigioasă împlinesc ele însele una dintre acele legende care își merită cu adevărat numele.

Și cuvîntul nepieritor plutește în aerul Europei, plutește în aerul lumii. Și atunci se cuvine să fie rostit cuvîntul, întocmai cum l-a rostit recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României socialiste, secretarul general al Partidului Comunist Român, de la înalta tribună a forumului tinerețului nostru revoluționar: **„El are merite nepieritoare în uriașele cuceriri ale popoarelor Iugoslaviei, în realizarea forței și măreției Iugoslaviei socialiste. Ca militant de frunte al mișcării revoluționare comuniste, antifasciste și antiimperialiste, el a luptat întotdeauna pentru afirmarea relațiilor și unității de tip nou între partidele comuniste și muncitorești, pentru politica de eliberare națională, de egalitate în drepturi și respect al independenței și suveranității naționale a popoarelor, împotriva politicii imperialiste de dominație și asuprire, pentru dreptul popoarelor de fi deplin stăpîne pe destinele lor".** Și acest omagiu, rostit de un prieten pentru un prieten, este și un omagiu rostit de un popor pentru un popor, o chintesență a sentimentelor înalte pe care le nutrim ca națiune față de țara prietenă Iugoslavia, față de marele ei conducător.

Într-adevăr, este un privilegiu pentru o națiune să aibă la cîrma destinelor ei, într-un ceas decisiv al istoriei, un conducător asemeni lui Iosip Broz Tito, iar pierderea lui rămîne o pierdere ireparabilă. Dar ce înseamnă ireparabil la scara istoriei în desfășurare? Iată o întrebare al cărei răspuns ni-l oferă istoria însăși și această istorie, recapitulată onest, și în litera și în spiritul ei, de aici, de la Dunăre și Carpați, din România care a trăit veșnic în pace cu popoarele Iugoslaviei prietene, reașază în dreoturile ei cuvenite marea speranță și marele adevăr că națiunile care au zămislit asemenea fii, drapați în pelerina scîlciitoare a făuritorilor de patrie nouă, vizionari și consecvent dăruiți idealurilor de progres și pace, dispun de resurse inepuizabile de dăinuire, de puterea de a trece victorioase peste ceea ce ni se poate înfățișa ca ireparabil într-o clipă sau alta. De fapt, judecînd lucrurile prin prisma unei clarviziuni care a devenit un bun comun al popoarelor Europei, apariția însăși a lui Iosip Broz Tito pe scena istoriei Iugoslaviei, pe scena istoriei europene, a avut tocmai semnificația unei sfidări aruncate ireparabilului, ea s-a dovedit a fi modalitatea proprie a Iugoslaviei de a se ridica deasupra unui dezastru național rezultat din conjuncturi politice și militare pe care națiunea ca stare nu le alimentase. Curajul și hotărîrea lui s-au confundat cu curajul și hotărîrea unui întreg popor și acest popor a învins, oferind o pildă de nepreluit națiunilor pentru care libertatea și neatîrnarea au reprezentat și mai reorezintă încă bunurile cele mai de preț, valorile care nu se pot negocia și la care nu se poate renunța niciodată.

Nu încape nici o îndoială asupra faptului că patriotismul fierbinte și rectitudinea neclintită a conducătorului și a omului care a fost Iosip Broz Tito erau adînc înrădăcinate în spiritualitatea poporului care i-a dat naștere, după cum nu încape nici o îndoială asupra faptului că dimensiunile sale de om politic s-au împlinit prin proiecția voinței unanime a popoarelor lui într-un mandat necesar și incontestabil. Puțini conducători ai lumii s-au bucurat din partea popoarelor lor de încrederea fără rezerve de care s-a bucurat Iosip Broz Tito din partea popoarelor Iugoslaviei. De asemenea, puțini conducători ai lumii, investiți cu o asemenea nețărmurită încredere și, implicit, cu deplina putere și autoritate ce derivă dintr-o astfel de încredere, au știut să-și orienteze eforturile, deasupra oricărui orgoliu personal, deasupra oricărui conflict posibil dintre putere și democrație, exclusiv și consecvent în direcția promovării neabătute a intereselor naționale, într-un cadru de legalitate internațională aflat în deplin consens cu interesele celorlalte națiuni. Stima și audiența de care se bucură Iugoslavia astăzi în lume își întemeiază trăinicia pe o nedezmințită putere de sacrificiu și, totodată, pe dreapta implicare în raporturile internaționale a prestigiului rezultat din lupta purtată și sacrificiul prestat. Făuritorul acestui prestigiu al țării socialiste prietene a fost și rămîne Iosip Broz Tito.

În timpul celui de-al doilea război mondial, s-a crezut că popoarele Iugoslaviei vor deveni o pradă sigură a marșului aparent victorios al hitlerismului și fascismului în Europa. Și nu s-a întîmplat astfel. Dimpotrivă, sub conducerea înțeleaptă a lui Iosip Broz Tito, sub conducerea comuniștilor iugoslavi, popoarele Iugoslaviei au dovedit lumii că voința de libertate a națiunilor se dovedește întotdeauna mai puternică decît armele, indiferent de puterea și numărul lor. Unii au căzut apoi victimă credinței deșarte, clădită pe iluzii periculoase pentru pacea lumii, că își pot impune voința unei națiuni care a preferat să se înece în propriul ei sînge și să se îngroape în propria ei ruină decît să renunțe la independență și suveranitate. Și istoria, din nou, nu a dat cîștig de cauză celor dispuși să minimalizeze curajul izvorît din conștiința dreptului imprescriptibil la libertate, împotrivă, a ridicat încă o nouă lumină, adevărul că independența națiunilor nu implică un uzufruct partajabil oricînd și oricui. Cu alte cuvinte, prin Iosip Broz Tito, prin glasul și fapta sa, popoarele Iugoslaviei au oferit Europei și lumii cîteva lecții durabile de demnitate, care nu pot fi nici uitate prin firească uitare și nici trecute diplomatic sub tăcere. În sfîrșit, se cuvin amintite și aportul decisiv al lui Iosip Broz Tito la fundamentarea și dezvoltarea în Iugoslavia a unei societăți socialiste în acord deplin cu realitățile, specificul și aspirațiile țării prietene și, în același timp, contribuția sa inestimabilă la dezvoltarea mișcării popoarelor nealiniate, ca o alternativă rezonabilă și clarvăzătoare într-o lume nefiresc împărțită în blocuri și zone de influență.

Prin dispariția lui Iosip Broz Tito, comunitatea socialistă internațională pierde un comunist încercat și un promotor redutabil al unor relații noi, echitabile între partidele comuniste și muncitorești, între statele care au optat pentru idealul comunist al omenirii. Iar România socialistă, în plus, pierde un mare prieten. Prietenia dintre poporul român și popoarele Iugoslaviei socialiste s-a dovedit durabilă și binefăcătoare pentru pacea și stabilitatea acestui orizont al continentului european, pentru progresul și bunăstarea celor două națiuni. Bazele acestei prietenii indestructibile s-au sedimentat trainic în anii celui de-al doilea război mondial, în lupta comună purtată împotriva fascismului, iar evoluția ei ulterioară, favorabilă, reciproc avantajoasă, se cere privită în strînsă relație cu aspirația comună a poporului român și a popoarelor Iugoslaviei spre edificarea unei orînduiri sociale a omului pentru om, eliberată de exploatare și inechitate, aspirație la împlinirea căreia fiecare națiune socialistă este chemată să contribuie cu experiența sa proprie, specifică. Ca arhitecți ai prieteniei de astăzi a popoarelor noastre, afirmată atît în relațiile interstatale cît și în rețeaua dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, prin întîlnirile lor periodice, prin decizia lor de a deplasa centrul de greutate al contactelor bilaterale româno-iugoslave de la acte de simplă simpatie la domeniul fertil al colaborării economice efective, tovarășul Nicolae Ceaușescu și defunctul președinte Iosip Broz Tito au transformat o prietenie tradițională într-un factor de rodnicie.

Acest adevăr, încorporat în temeliile politicii externe a celor două națiuni, apare consemnat și în telegrama de condoleanțe trimisă de tovarășul Nicolae Ceaușescu Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia: **„Între partidele, statele și popoarele noastre — legate prin vechi tradiții de solidaritate și întrajutorare — s-au statornicit raporturi de profundă prietenie, s-a dezvoltat o intensă colaborare politică, economică și pe alte planuri, s-a desfășurat o activă și rodnică conlucrare în arena vieții internaționale. Raporturile de strînsă prietenie și cooperare multilaterală româno-iugoslave au constituit și constituie o contribuție prețioasă la cauza propășirii economico-sociale a popoarelor noastre, la întărirea forțelor socialismului și progresului în întreaga lume, la înfăptuirea idealurilor și aspirațiilor popoarelor de pretutindeni pentru o lume mai bună și mai dreaptă".**

Aceasta fiind lumea pentru care a militat și Iosip Broz Tito, conducător de popoare înzestrat cu o remarcabilă tărie a caracterului și cu o incontestabilă consecvență revoluționară.

În inima poporului român, amintirea sa va rămîne veșnică.

MIHAI PELIN

O viață de erou

Dintre toți conducătorii coaliției mondiale îndreptate împotriva fascismului și care sărbătoresc azi 9 mai, exact acum 35 de ani, victoria lor și a popoarelor lor asupra Germaniei hitleriste, nici unul nu avea să întîlnească formele de relief ale unui destin de amploarea celui asumat de Iosip Broz Tito, om care a trăit, de tînăr, revoluția proletară rusă din 1917, care a luptat în Spania în primele brigăzi internaționale antifasciste și a ridicat una din cele mai puternice armate de partizani antihitleriști din Europa. Ar fi fost poate de ajuns pentru o viață de erou, implicat în cele mai importante lupte și în triumful celor mai drepte cauze ale acestui secol. Viața — adică tot ce ține de complicațiile și presiunile istoriei — i-au dat încercări cu nimic mai puțin grele decît zdrobirea armatelor unui tiran ca Hitler. El le-a rezistat, mai mult: le-a supus, și le-a dat un sens într-un tot comparabil cu epopeicele marșuri ale partizanilor iugoslavi prin păduri și defilee prăpăstioase, sub viscol și arșiță.

Toate bătăliile duse de Tito după război, în vremea unei păci care spera zilnic la abolirea oricăror tiranii, au avut o importanță covîrșitoare pentru popoarele lumii, pentru toți revoluționarii prinși și ei în defileele unor probleme sfîșietoare. Tito a deschis cîteva drumuri esențiale între lianele încurcate ale acestei planete. El a pornit împovărat de cele mai amenințătoare adversități, pe cîteva poteci nestrăbătute pînă la el, ajungînd în luminișuri unde cei din jurul lui au putut să-și tragă sufletul, iar cei care nu l-au urmat de la început, să-l ajungă și să-l întindă mîna, dîndu-i dreptate. El a dat un prestigiu de cauză dreaptă acelei extraordinare calități umane, — de multe ori umbrită de norii istoriei — independenței de spirit, într-o lume în care se încearcă la tot pasul a defini spiritele doar în dependența lor la blocuri mai încruntate decît ghețarii. Tito a fost printre acele cîteva inteligențe majore care au dat lumii de azi o altă perspectivă decît aceea cuprinsă în alternativa dogmelor brutale care impun doar alinieri tăcute și înfricoșate. Ceea ce ani de zile s-a numit cu un interes ipocrit și decent „țările mici", a căpătat, prin ideile și prin forța gîndirii și faptei lui Tito puse în slujba lor, nu numai a Iugoslaviei, un statut de putere mondială, imposibil de ocolit azi.

O forță prodigioasă de viață a acordat acestui curaj de proletar comunist, de partizan iugoslav, o dimensiune umană înainte de toate convingătoare, în care chibzuința se aliază cu plăcerea de a trăi, răspunderea gravă cu umorul, tenacitatea și sobrietatea cu bonomia, înțelegerea cu o inflexibilitate plină de har, străină de ultimatum.

Toate aceste nervuri ale personalității lui impunătoare, niciodată reci, s-au strîns într-o fibră — deloc secretă, deloc greu de înțeles — care l-a legat de fiecare dintre noi, pînă la această lacrimă pe care n-o lași să cadă decît pentru prietenii mai intimi uneori decît rudele.

RADU COSAȘU

Redacția București Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3312 cod 71341 Telefoane 17 60 10, 17 60 20, interioare: Secția social-politică (N Gr Mărășanu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu) — 1 623; Secția știință-învățămînt (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nițescu) — 1 606; Secția reportaj, scrisori, probleme cetățenești (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Margo Nedelea, Mihai Pelin) — 1 618, 1 787, 1 617; Secția cultură-cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) — 1 619; Secția fotoreportaj — 1 595; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786); redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a sosit marți după-amiază în capitala R. P. Polone

pentru a participa la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Oaspeți ai României, ai președintelui Nicolae Ceaușescu

KIM IR SEN — HUA GUOFENG — SEKOU TOURÉ

(comentarii în paginile 3-4)

Un monument-omagiu Cîmpiei Libertății de la Blaj

În inima orașului unduie, în adierile acestei primăveri, un cîmp de lalele

De primăvara și pînă toamna aproape că nu este zi și nu este zi în care la radio sau la televizor să nu ni se aducă știri despre vreun „oraș al trandafirilor", oraș care nu trebuie să ne mire că este identificat, pe rînd, în toate colțurile țării, după cum lesne de înțeles este și faptul că, deși nici unul nu s-a hotărît să devină orașul panseluțelor sau al zambilelor, pretutindeni aceste flori mai mici și de rangul doi se află la locul lor, necesare, curate, gingașe și parfumate, pentru a completa culorile și farmecul tabloului întruchipat prin migală de munca oamenilor de a-și înfrumuseța localitățile în care trăiesc. Piteștiul a intrat și el demult în această cursă a frumuseții și, cum ne încredința Mircea Pungoci, inginerul-șef al serelor orașului, pe cele 315 hectare de spații verzi fac umbră pămîntului și lumină ochilor și sufletului oamenilor tot felul de stejari roșii, castani, platani, arțari, mesteceni, sălcii plîngătoare și spiralate, plopi piramidali, frasini, duzi, meri după cum și mulțime — mi-lioane — de flori. De pe vremea cînd Piteștiul se numea și el „orașul trandafirilor" în cartierele București, Nord, Găvana, Trivale, Razboieni s-au răspîndit mai cu seamă cei numiți Bacara, Leipzig, Sport, The Queen, Madame Meiliard, Tizian, adică așa-ziși trandafiri pitici, mai mulți la număr dar tot la fel de frumoși ca și cei semi-urcători sau urcători care se avîntă pe fețele clădirilor și sulițe pe balcoane aducînd în pragul ușilor și lîngă rumele ferestrelor efluvii parfumate și ră-

(Continuare în pagina 2)

D. CONSTANTINESCU
Fotografie de ELENA GHERA

La intervenția noastră:

Un utilaj medaliat urcă pe linia de montaj

Cam lungă și alambicată în denumirea ei, dar așa i se zice corect: Întreprinderea mecanică a agriculturii și industriei alimentare Timișoara. Fabrică, printre altele, instalații de muls mecanic în șase variante, autospeciale pentru transportul puilor de-o zi, autospeciale pentru transportul vițeilor mici, întreaga linie tehnologică de prelucrat păsări — instalație ce se exportă și în Republica Democrată Germană — precum și utilaje diverse pentru dotarea atelierelor de reparat tractoare și motoare, piese de schimb pentru mașini agricole etc. Tot înșirînd nomenclatorul de produse, directorul întreprinderii, inginerul Emil Moldovan, are la un moment dat o ezitare. Își reia apoi firul vorbirii, ridicîndu-și parcă de pe suflet o povară:

— Și, nu în ultimul rînd, noi producem bancul de centricubat pompe de injecție, un utilaj complex, foarte solicitat de beneficiari, dar care ne dă multă, multă bătaie de cap.

— Acest banc de probat pompele de injecții — intervine explicativ inginerul șef Gheorghe Șandor — este un produs de înaltă tehnicitate. El are un sistem electronic de control al turației și de decuplare automată, instantanee, a prizei în momentul terminării numărului de turații stabilit. Prin reglarea corectă a pompelor cu ajutorul lui, se reduce consumul de carburanți la motoarele diesel cu pînă la 20 la sută, iar poluarea se elimină aproape total. Cu alte cuvinte, este de mare eficiență economică (închipuiți-vă ce avantaj mare înseamnă pentru economia noastră națională să diminuăm cu o cincime consumul la toate tractoarele și mașinile cu motoare diesel din țară!), ceea ce a făcut să se bucure de o foarte bună apreciere atît la Tîrgul de la Zagreb, unde a primit și o medalie, cît și, mai recent, la Beijing unde, de asemenea, a stîrnit un real interes în rîndul specialiștilor, avînd multe șanse de a ieși la export.

— Tovarășe Moldovan, mai concret care-i necazul?

— Un subansamblu extrem de impor-

(Continuare în pagina 7)

MIHAI STĂNESCU

Canoane de miere

Se împlinesc două sute de ani de cînd Samuil Micu, împreună cu Gheorghe Șincai, au publicat prima gramatică românească: **Elementa linguae daco-romanae sive valachicae.** Atunci limba noastră de la Dunăre și de la Argeș și din toate riurile s-a așezat în tipar de veche. O mie de canoane și toate de miere ca laptele mamei, ca aurul din ea-zanii și ceara din psaltire. Cuvîntul și-a găsit dimineața, amiaza și seara, așa cum peste o sută de ani avea să-și găsească visul nemuritor:

Mult e dulce

Părea că printre nouri s-a fost deschis
o poartă.
Prin care trece, albă, regina nopții
moartă...

Cu două sute de ani în urmă, verbul a fi l-a chemat alături pe verbul a avea și de atunci ființa românească nu se mai poate rupe în două. Nici un cuvînt nu e nelișpărit, păcătos sau lichea, toate știu să fie durute cu primăvară și toamnă și să aducă apă vie din miazănoapte și din miazăzi. Gramatica e țara care le încălzește cu fructe și cu frunze și le dă să aleagă inelele cu care pot străluci în lumea vorbirii. Zevzecii cred că gramatica duce oamenii la spînzurătoare (și ei mîndri, nu găsesc funie), că a fi gramatical înseamnă a încălța pantofi mai mici decît porții și asta fiindcă mari scriitori, cum a fost Tudor Arghezi, fortînd regulile gramaticii — dar în spiritul viu al gramaticii! — au dat la iveală versuri fără de asemănare. Dar Arghezi, plin fiind de prea multă limbă română, nu bătea cuvintele cu joarda și nu le jupuia de șapte rînduri de piele, ci el scotea din firea lor partea de cîntec nevăzută și tăinuită din începuturi. Furios pe comportarea prea cuminte a anumitor reguli el le-a umplut urechea cu o muzică nouă.

A vorbi și a scrie gramatical înseamnă a avea puncte cardinale. Gramatica e lumina limbii române.

Fără ea cuvintele ar fi cu ochii arși de uitare și și-ar pierde potecile.

FĂNUȘ NEAGU

● L-AM CUNOSCUT PE TUDOR ARGHEZI (paginile 18–19)
● Reportaj de platou: Carnaval la marginea nopții (pag. 21)

PLECAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

în R. P. Polonă, la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a plecat, marți după-amiază, în R.P. Polonă, pentru a lua parte la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu este însoțit de tovarășii Ilie Verdeț, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Virgil Cazacu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe, și general-maior Constantin Olteanu, membru al C.C. al P.C.R., ministrul apărării naționale.

La plecare, pe aeroportul Otopeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost salutat de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Iosif Banc, Emil Bobu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Aneta Spornic, Virgil Trofin, Ștefan Voitec, Mihai Gere, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Ion Ursu, Richard Winter, Ilie Rădulescu, precum și de membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători de instituții centrale, organizații de masă și obștești, generali.

Au fost prezenți Jerzy Kustak, ambasadorul R.P. Polone la București, și membri ai ambasadei.

SOSIREA LA VARȘOVIA

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a sosit, marți după-amiază, la Varșovia.

Pe aeroportul Okencie, tovarășul Nicolae Ceaușescu și persoanele oficiale care îl însoțesc au fost salutați de tovarășii Edward Gierek, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., Henryk Jablonski, președintele Consiliului de Stat al R.P. Polone, Edward Babiuch, președintele Consiliului de Miniștri, de alți conducători de partid și de stat polonezi.

Au fost prezenți Ion Cosma, ambasadorul Republicii Socialiste România la Varșovia, membri ai ambasadei.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost oferite buchete de flori.

După intonarea imnurilor de stat ale Republicii Socialiste România și Republicii Populare Polone, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trecut în revistă garda militară aliniată în onoarea sosirii sale.

În inima orașului unduie, în adierile acestei primăveri, un cîmp de lalele

(Urmare din pagina 1)

coroase. Cu toate că numărul trandafirilor a sporit, Pitești a devenit însă, de la o vreme încoace, „orașul lalelelor".

„Începutul, spune inginerul Mircea Pungoci, datează de prin urmă cu șapte-opt ani. Primele 2 000 de bucăți le-a adus, de la Arad, Alexandru Popa, directorul întreprinderii noastre. În anii următori am procurat alte noi loturi tot de la Arad dar am mai luat și de la Timișoara. În 1976 am cumpărat de la Stațiunea experimentală floricolă Eforie Nord 20 000, tot de acolo în 1977 precum și în anul următor, cînd am mai adus și de la Codlea. Bineînțeles, concomitent cu aceste cumpărări, am căutat să înmulțim și noul număr al bulbilor. În toamna lui '79 am plantat 80 000 iar în toamna acestui an, adică în octombrie-noiembrie, vom pune alte 90 000. Avem pînă în prezent 60 de soiuri de lalele, plantate mai cu seamă în zona centrală a orașului, pe strada Victoriei care pleacă din Piața Lenin și ajunge pînă la Teatrul Al. Davila".

Șeful sectorului floricol nr. 1 central, al orașului, custodele lalelelor din Pitești, cum îi place să-și spună, se numește Florea Nistor, este tehnician și lucrează cu cei 28 de oameni din echipa sa pentru minunea putinei vieți — maximum trei săptămîni — a unei lalele și pentru frumusețea de mai lungă durată a primăverii la Pitești, prin compozițiile florale în „covoare" cu părăluțe și pansele, a lalelelor ce înfloresc — primele — la sfîrșitul lui martie iar ultimele pe la începutul lunii iunie, în prag de vară. La început, mărturisește Florea Nistor, s-a întrebat de n-o fi vreo modă ideea de a aduce între florile orașului, ca personaje de seamă, lalelele, însă pe urmă, tot el spune, n-a mai avut vreme să se oprească la astfel de gînduri fiindcă numărul acestor flori între flori a crescut rapid și chiar primăvara la Pitești, spune, s-a schimbat, are altă înfățișare acum, e parcă mai plină, mai bogată, iar oamenii simt trecerea în alt anotimp altfel decît prin monotona rupere a filei de calendar la sfîrșitul fiecărei zile. „Acum știu că orașul nostru e foarte potrivit creșterii lalelelor pentru că e așezat într-o depresiune și are un climat bun, constant, fără vînturi puternice, nu se poate compara cu Constanța, unde bate vîntul de curățî și nici cu Craiova, de exemplu, sau Bucureștiul, unde diferențele între temperaturile anuale sînt foarte mari". Astfel de învățături le-a deprins fie de la șefii lui de la serele orașului, fie de la „grădinarul fostului Pitești" cum îl numește pe bunul său prieten mai în vîrstă, Anghel Marin, de 75 de ani, de la care Florea Nistor a luat aminte meșteșugul și tehnologia, ca să-i zicem așa, floricolă, cît și un gînd mai adînc despre rostul meseriei lui, un fel de crez și profesiune de credință ce generează reacții care aduc, inflexibile, respectul pentru munca sa la măsura cuvenită. Florea Nistor răsădește florile și le îngrijește dar le și apără de cîte-o mînă mai lungă, așa cum, îmi povestește, lesînd odată din încăperea de lîngă magazinul „Trivale" unde-și depozitase uneltele și văzînd, în fața teatrului un tînăr care tocmai se aplecase și rupsese o lalea pentru a o oferi iubitei, n-a ezitat să-l ia la rost și chiar să-i mîne pașii spre primărie, în ciuda protestului că floarea fusese cumpărată în piață. „Îi văzusem cu ochii mei, zice Florea Nistor. Și-apoi, în piață nu există așa ceva. Era un Giuseppe Verdi". Mai departe Florea Nistor mă lămurește că Giuseppe Verdi e o lalea galbenă cu striații portocalii, o mîndrie a primăverii la Pitești, împreună cu cele numite Paloma, Gluck, Oxford ori celebrele — numai 30 de bucăți, deocamdată — lalele negre.

„Într-adevăr, reia inginerul Mircea Pungoci, nici un oraș din România nu are atîtea lalele cît Piteștiul. Dar nu este numai meritul nostru, al horticultorilor. Fără înțelegerea și sprijinul organelor administrative locale n-am fi reușit să ajungem aici. Vreau să spun că am obținut nu doar aprobări ci ajutor concret. De fapt ideea aceasta, de a face din Pitești orașul lalelelor se datorează în bună măsură primarului municipiului nostru. Tovarășul primar Valeriu Nicolescu s-a dus singur la Eforie și ne-a adus bulbi. Dar aș mai adăuga și alt fapt, pe care-l cred esențial: la Pitești, arhitectura nouă a prestat și ne-a obligat să venim cu idei noi în privința hainei florale a orașului. Piteștiul e un oraș splendid, după credința mea unul dintre cele mai frumoase orașe ale țării. El intră în seria celor orașe care au devenit de nerecunoscut în răstimpul, de vreo cincisprezece ani încoace, al acestei renașteri românești. Înainte de a spune un cuvînt bun despre noi, se cuvine așadar să fie spus un cuvînt bun pentru arhitecții acestui oraș. Ei au creat condiții și pentru ca munca noastră, a horticultorilor, să fie pusă mai bine în valoare. Treptat, pe baza unei experiențe care, cum spuneam, datează de mai mulți ani, s-a înfiripat și ideea de a organiza aici, la Pitești, o expoziție națională de flori, plante de apartament și aranjamente floricole, pe 6—9 mai 1978, odată cu simpozionul „Florile — o necesitate pentru omul modern". Au venit 40 de delegații, din toate județele, și mii de vizitatori. Iată cartea de impresii..."

Inginerul Mircea Pungoci îmi întinde un registru, frumos legat, din care notez la întîmplare: „Numai ora închiderii te mai poate scoate din această expoziție"...

„În 1979, continuă inginerul șef, am organizat ediția a doua a acestei expoziții, de fapt o suită de manifestări sub titlul „Simfonia lalelelor", și tot sub patronajul Comisiei centrale de floricultură, dendrologie și arhitectură peisagistă București și al Consiliului popular municipal am organizat acum ediția a treia, între 9 și 12 mai a.c. Mai adaug că la noi, la Pitești, au început de anul trecut lucrările de construcție pentru Expoziția națională horticolă permanentă ce se va întinde, la Valea Țiului, pe 20 de hectare. Dacă în primăvara trecută, la ediția a doua a Simfoniei lalelelor, prezentam oaspeților noștri machetă acestei expoziții, acum pot fi admirate deja terasele și scările lucrate în piatră albă, piatră de Albești".

În felul acesta, e lesne de înțeles, Piteștiul e pe cale să devină capitala horticulturii și floriculturii românești. Și totul a plecat, reamintim, de la gîndul gospodarilor acestui oraș — al cincilea oraș industrial al țării — de a restitui vieții oamenilor partea ei de frumusețe. Fără a fi fost o modă sau o simplă ambiție municipală, covorul de lalele al Piteștiului lasă să se întrevadă un gînd înalt despre nevoia de frumos a locuitorilor lui, despre o autentică civilizație urbană.

O nouă pagină în cronica relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare româno-coreene

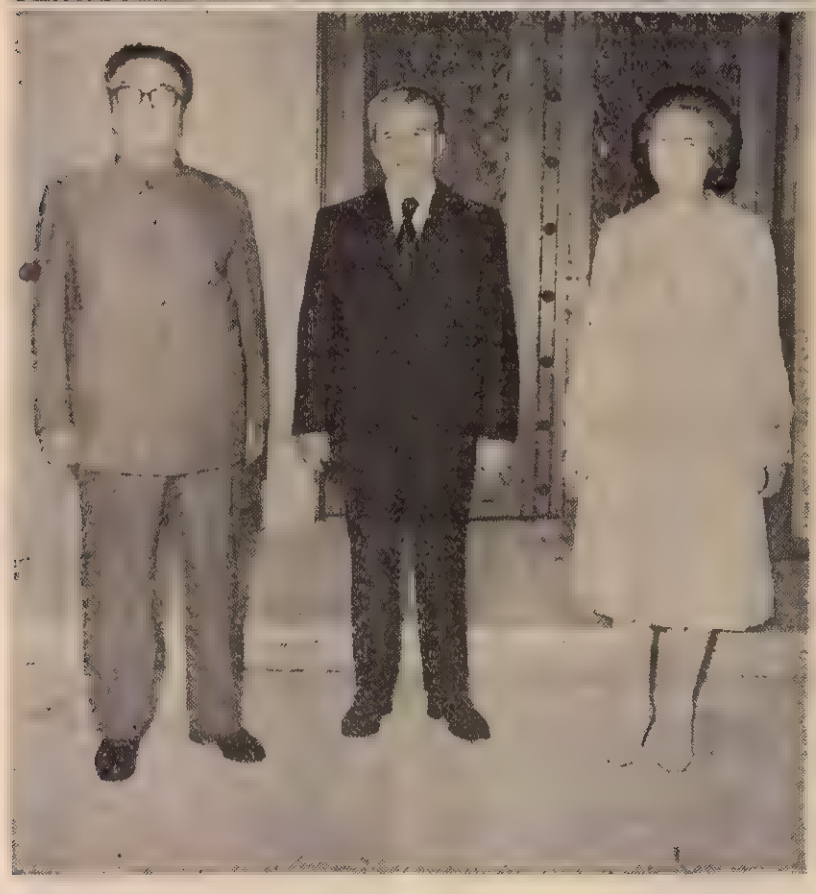

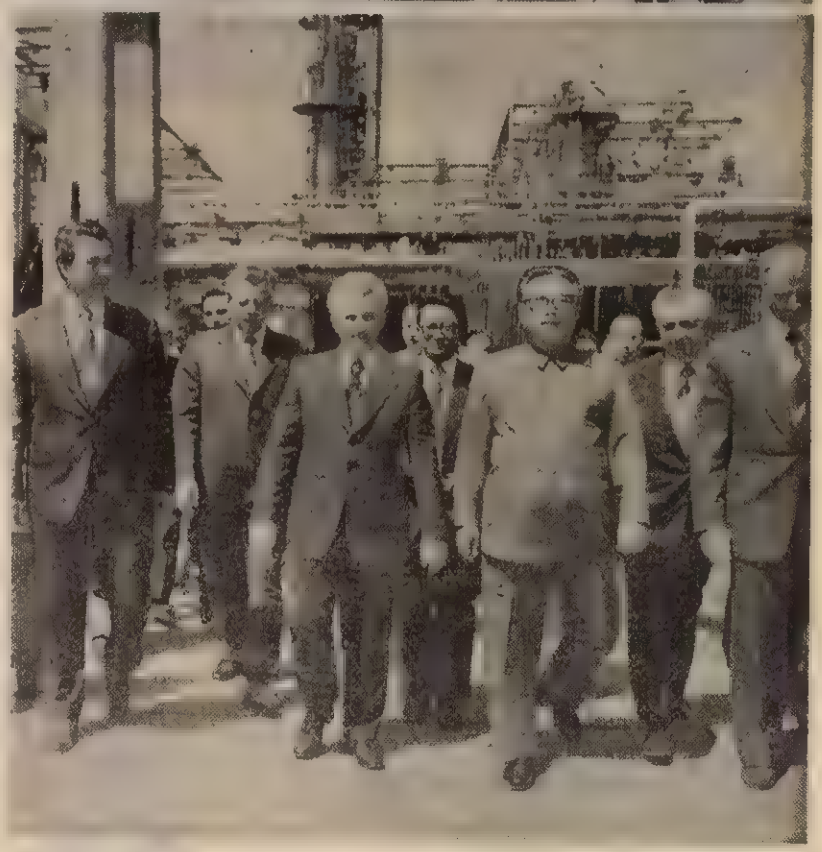

Într-o atmosferă de caldă cordialitate și înțelegere tovărășească, caracteristică relațiilor de prietenie frățească și solidaritate militantă româno-coreene, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită în țara noastră tovarășul Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene.

În cadrul convorbirilor dintre cei doi conducători de partid și de stat au fost abordate probleme legate de dezvoltarea în continuare a raporturilor excelente româno-coreene, întemeiate pe principiile și prevederile Tratatului de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană. De ambele părți a fost exprimată hotărîrea de a acționa și în viitor pentru a da un nou și puternic impuls acestor relații, bazate pe încredere, stimă și respect reciproc, pe egalitate și întrajutorare tovărășească, pentru a pune în evidență noi modalități și căi de lărgire și diversificare a conlucrării politice, economice, tehnico-științifice și culturale româno-coreene, în interesul accelerării propășirii celor două popoare pe drumul socialismului, în interesul cauzei generale a socialismului și păcii în lume. De comun acord s-a ajuns la concluzia de a dezvolta colaborarea și cooperarea în domeniul minier, petrolier și în alte sectoare de activitate, de a realiza în următorii ani o largă cooperare în producție.

Referindu-se la problema reunificării pașnice a Coreei, tovarășul Kim Ir Sen a exprimat profundă recunoștință partidului, guvernului și poporului român, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru sprijinul acordat poporului coreean în înfăptuirea idealurilor sale de reunificare pașnică a patriei. În toastul rostit la dineul oferit de șeful statului român în onoarea înaltului oaspete coreean, tovarășul Kim Ir Sen a spus : „Dumneavoastră ați sprijinit cauza poporului nostru privind unificarea, acordîndu-i atenție ca unei probleme proprii, iar de această dată sprijiniți activ poziția noastră privind unificarea pașnică și independentă a patriei. Pentru aceasta vă exprimăm profunda noastră gratitudine". Tovarășul Nicolae Ceaușescu a afirmat solidaritatea deplină și sprijinul activ ale partidului, guvernului și poporului român față de aspirațiile legitime ale poporului coreean de unificare pașnică, democratică și independentă a patriei, marele ideal național al poporului coreean, apreciind că realizarea acestor năzuințe are o mare importanță pentru poporul coreean, dar și pentru pacea din această zonă, pentru politica de independență națională, de destindere și de pace în întreaga lume.

Procedînd la un larg schimb de vederi în probleme internaționale actuale, cei doi conducători de partid și de stat au evidențiat necesitatea întreprinderii de măsuri eficace pentru oprirea cursului de agravare a situației internaționale, pentru reluarea politicii de pace, destindere și independență. În acest sens, s-a subliniat importanța respectării ferme în relațiile internaționale a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, nefolosirii forței sau amenințării cu forța — condiție vitală a păcii și stabilității internaționale, a afirmării dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, în conformitate cu interesele și aspirațiile sale. S-a reafirmat necesitatea ca problemele litigioase dintre state să fie soluționate numai pe cale politică, prin tratative, pe baza respectării intereselor tuturor popoarelor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și Kim Ir Sen au subliniat că este în interesul popoarelor român și coreean, al tuturor popoarelor lumii de a face totul pentru a se trece la dezarmare și în primul rînd la dezarmarea nucleară, pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale. În cadrul convorbirilor, în toasturile rostite la dineul oficial, s-a scos în evidență însemnătatea pe care o prezintă pentru îmbunătățirea generală a climatului politic mondial, înfăptuirea unui sistem real de securitate și cooperare în Europa. În acest context, a fost relevată necesitatea bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid din acest an, menită a da un nou impuls înfăptuirii Acordului final de la Helsinki, întăririi colaborării și încrederii pe continent, adoptării unor măsuri reale de dezangajare militară și dezarmare. „Noi considerăm — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că realizarea securității în Europa, pe continentul unde sînt acumulate principalele armamente și armate, inclusiv armamentul nuclear, constituie una din problemele fundamentale ale politicii de pace, nu numai în Europa, ci pe plan internațional".

În timpul convorbirilor s-a evidențiat importanța participării tuturor statelor, indiferent de mărimea lor, în condiții de deplină egalitate, la viața internațională, relevîndu-se rolul crescînd ce revine țărilor în curs de dezvoltare, țărilor nealiniate în soluționarea problemelor internaționale, în imprimarea unui nou curs în relațiile internaționale. Totodată s-a subliniat că, ținînd cont de gravitatea situației internaționale, de problemele multiple care trebuie soluționate, se impune mai mult ca oricînd întărirea solidarității și colaborării dintre țările socialiste, dintre țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate, dintre toate forțele progresiste și antiimperialiste.

În cursul zilei de luni, tovarășul Kim Ir Sen împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu au făcut o vizită în municipiul Ploiești. Aici a fost vizitată mai întîi cunoscuta întreprindere „1 Mai", producătoare de utilaje petroliere, precum și de instalații necesare industriilor miniere, metalurgice și chimice. Gazdele au arătat înalților oaspeți că întreprinderea a fost concepută ca o uzină complet integrată, dispunînd acum de toate sectoarele necesare procesului de fabricație, fiind totodată uzină coordonatoare a întregii producții de utilaj petrolier a țării. Celălalt obiectiv al vizitei l-a constituit Combinatul petrochimic de la Brazi, unitate cunoscută în întreaga lume ca o puternică citadelă a industriei petroliere din România, care continuă în chip strălucit tradiția secular a prelucrării țițeiului pe aceste meleaguri. Vizita la Ploiești a constituit pentru înaltul oaspete coreean un prilej de a cunoaște efectele politicii de industrializare socialistă promovată de partidul și statul nostru. În Cartea de onoare a Întreprinderii „1 Mai", tovarășul Kim Ir Sen a scris : „Vizitînd această întreprindere, am fost profund impresionat de minunatele realizări obținute de poporul român, sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în lupta consacrată construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Urez tuturor oamenilor muncii din această întreprindere succese tot mai mari în lupta lor".

Pretutindeni pe parcursul vizitei înaltului oaspete coreean, în Capitală, în țară, populația l-a întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și Kim Ir Sen cu deosebită căldură, exprimîndu-și satisfacția față de noua întîlnire dintre cei doi conducători de partid și de stat, care marchează un moment important în dezvoltarea și adîncirea continuă a relațiilor dintre partidele și țările noastre, în folosul și spre binele ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii în lume.

ION D. GOIA

În interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii

Un nou dialog româno-chinez la nivel înalt

Vinerea trecută, la invitația tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o scurtă vizită în țara noastră tovarășul Hua Guofeng, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze.

În convorbirile pe care le-au avut, cît și în toasturile rostite la dineul oferit de tovarășul Nicolae Ceaușescu în onoarea tovarășului Hua Guofeng, cei doi conducători de partid și de stat au subliniat cu satisfacție că înțelegerile stabilite cu prilejul întîlnirilor anterioare, de la Beijing și București, se realizează cu succes, impulsionînd puternic evoluția relațiilor româno-chineze, pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii. A fost exprimată, de ambele părți, hotărîrea de a acționa în continuare pentru dezvoltarea și mai intensă a acestor raporturi, întemeiate pe încredere, stimă și respect reciproc, pe egalitate și întrajutorare tovărășească. În acest sens s-a arătat că apropiata sesiune a Comisiei guvernamentale româno-chineze de colaborare economică și tehnică trebuie să ducă la identificarea de noi posibilități de dezvoltare a colaborării bilaterale, corespunzător potențialului economic și programelor de dezvoltare economică a celor două țări.

În cadrul schimbului de păreri în probleme actuale internaționale, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Guofeng și-au manifestat îngrijorarea față de agravarea situației pe plan mondial. A fost subliniată necesitatea de a se acționa pentru soluționarea pe cale pașnică a tuturor stărilor de încordare și conflict existente în diferite regiuni ale globului, pornindu-se de la principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță, al dreptului sacru, inalienabil, al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără amestec din afară.

O atenție deosebită a fost acordată problemei înfăptuirii securității și colaborării în Europa. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat preocuparea României față de această problemă și a subliniat necesitatea pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid. Tovarășul Hua Guofeng a remarcat pericolul pe care îl reprezintă acumularea de armament, inclusiv de armament nuclear, în Europa și a arătat importanța pe care o are întărirea securității pe continentul european atît pentru popoarele Europei, cît și pentru întreaga lume.

Au fost abordate, de asemenea, probleme privind lupta împotriva rasismului, situația din Orientul Mijlociu, înfăptuirea dezarmării. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Guofeng au salutat victoria luptătorilor Z.A.N.U.-F.P., în frunte cu președintele Robert Mugabe, și au exprimat speranța că această victorie a poporului zimbabwe va avea o înrîurire pozitivă asupra luptei pentru independența Namibiei, împotriva rasismului și apartheidului în Africa de Sud. Cei doi conducători de partid și de stat au subliniat necesitatea unei soluții globale în Orientul Mijlociu, care să ducă la retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate, la rezolvarea problemei poporului palestinian, inclusiv crearea unui stat palestinian propriu, independent.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat satisfacția că schimbul de vederi cu privire la relațiile dintre România și China, precum și la situația internațională actuală a scos în evidență poziții identice sau apropiate, dorința comună de a intensifica colaborarea în vederea soluționării problemelor internaționale în spirit democratic, în interesul politicii de pace, de independență a popoarelor. Referindu-se la aspectele intensificării colaborării bilaterale, discutate în cadrul convorbirilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat mulțumirea pentru modul cum se desfășoară această colaborare și dorința ca ea să se ridice la un nivel tot mai înalt. Apreciind că vizita înaltului oaspete chinez va contribui la dezvoltarea solidarității și conlucrării dintre partidele și popoarele noastre, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și-a exprimat convingerea că o colaborare tot mai strînsă româno-chineză servește atît intereselor reciproce, cît și cauzei generale a independenței, colaborării și păcii, afirmării principiilor socialismului.

La rîndul său, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze a apreciat că relațiile chino-române pot servi drept model. Tovarășul Hua Guofeng a arătat că aceste relații au o vitalitate puternică și că ele se vor dezvolta tot mai mult. Oaspetele chinez a dat o înaltă apreciere calităților de om de stat ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, arătînd că îl respectă foarte mult. El a exprimat acordul său deplin cu cele afirmate de secretarul general al Partidului Comunist Român, că pozițiile noastre sînt aceleași sau apropiate, subliniind că este foarte util ca între conducători să se facă schimburi de experiență și păreri, pentru că aceasta ajută la întărirea prieteniei și colaborării, la adîncirea cunoașterii reciproce.

Prin ovații îndelungate, scandînd „Ceaușescu—Hua Guofeng", locuitorii Capitalei noastre prezenți la manifestările de pe aeroport și-au exprimat sentimentele de stimă și prețuire pe care le nutrește poporul român față de poporul chinez, satisfacția cu care România socialistă a întîmpinat această nouă întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hua Guofeng, menită să dea un nou impuls dezvoltării relațiilor de colaborare multilaterală româno-chineză, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului și păcii.

ION CODRU ■

Relațiile româno guineeze — evoluție mereu ascendentă și rodnică

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, vineri și sîmbătă s-a aflat în țara noastră, într-o scurtă vizită, tovarășul Ahmed Sekou Touré, secretar general al Partidului Democrat din Guineea, președintele Republicii Populare Revoluționare Guineea.

În cadrul convorbirilor care au avut loc cu acest prilej între cei doi conducători de partid și de stat, au fost abordate probleme privind relațiile româno-guineeze precum și probleme actuale ale vieții internaționale. Analizînd felul cum s-au dezvoltat raporturile dintre cele două țări, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré au subliniat cu satisfacție că relațiile dintre Partidul Comunist Român și Partidul Democrat din Guineea, dintre România și Guineea au cunoscut în ultimul timp o evoluție mereu ascendentă și rodnică, prin transformarea în viață a înțelegerilor stabilite cu prilejul convorbirilor purtate la București și Conakry. În acest sens, au fost evidențiate rezultatele obținute în promovarea colaborării bilaterale, pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de interes reciproc. Analizîndu-se posibilitățile existente pentru dezvoltarea în continuare a colaborării româno-guineeze, a fost exprimată hotărîrea comună de a amplifica și aprofunda continuu, în spiritul și pe baza măsurilor convenite, conlucrarea dintre partidele și țările noastre, de a extinde cooperarea în producția industrială și agricolă, în minerit, de a spori și diversifica legăturile comerciale, de a întări prietenia și solidaritatea dintre poporul român și poporul guineez. În timpul convorbirilor, cei doi conducători de partid și de stat au subliniat că intensificarea raporturilor româno-guineeze este în folosul și spre binele celor două state și popoare, al prosperității și progresului lor, al cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni.

Un loc important în cadrul convorbirilor l-au ocupat problemele internaționale. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré și-au manifestat îngrijorarea față de accentuarea tensiunii pe arena mondială și deteriorarea relațiilor internaționale, subliniind că, în aceste condiții, este necesar să se acționeze pentru oprirea cursului spre încordare, pentru soluționarea problemelor litigioase dintre state numai pe calea tratativelor politice, pentru reluarea și consolidarea procesului destinderii, pe temeiul principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța, al dreptului sacru, inalienabil, al fiecărui popor de a trăi liber, de a se dezvolta de sine stătător, fără nici un amestec din afară.

Considerînd că în prezent se impun mai mult ca oricînd pași concreți în direcția dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, cei doi conducători de partid și de stat au subliniat necesitatea întăririi securității și colaborării pe continentul european, realizării de măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare în Europa. Aceste imperative răspund cauzei generale a păcii în întreaga lume și contribuie la întărirea colaborării pe plan mondial. Legat de aceasta, a fost evidențiată necesitatea pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid.

Lichidarea fenomenului subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale au figurat, de asemenea, pe agenda convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré. S-a arătat că înfăptuirea acestor obiective va asigura progresul mai rapid al tuturor țărilor și îndeosebi al celor rămase în urmă, precum și stabilitatea politică și economică mondială. Cei doi șefi de partid și de stat au subliniat că soluționarea problemelor complexe ce confruntă omenirea reclamă participarea activă și egală la viața internațională a tuturor statelor, indiferent de mărime sau de orînduire socială, un rol crescînd revenind țărilor în curs de dezvoltare, statelor nealiniate, care reprezintă marea majoritate a lumii și sînt direct interesate în promovarea unei politici de pace, destindere și independență națională.

Relevînd marea importanță și semnificație a victoriei poporului zimbabwe, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré au reafirmat hotărîrea României și Guineei de a contribui și în viitor la lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, a rasismului și apartheidului, la crearea unui climat de pace, securitate, colaborare și înțelegere în Europa, în Africa și în întreaga lume, la înfăptuirea idealurilor de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor.

Numeroși bucureșteni au ovaționat cu căldură, la aeroport, pe cei doi conducători de partid și de stat, dînd glas satisfacției față de noua întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré, menită să contribuie la amplificarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre.

ION DUMBRAVĂ ■

Comuna Jilava

O farmacie a legumiculturii

Mașina 71, de la bariera C.F.R.-Progresul, te lasă în cîteva minute în centrul comunei Jilava. Practic nici nu-ți dai seama cînd s-a terminat zona Capitalei și încep pămînturile comunei. Dar, după ce treci pe sub pasarela de cale ferată, după cum sînt aranjate terenurile de pe șosea, îmbinînd estetic atît culturile florale cît și cele legumicole, îți dai seama de la prima vedere că este vorba de mîini de gospodari harnici și inimoși care știu să folosească la maximum terenurile, creînd un echilibru perfect între frumos și util.

Duminica dimineața stătea să plouă. Dar chiar la intrarea în comună, în fața Combinatului de articole tehnice din cauciuc, lumea satului lucra de zor la săpatul ultimelor suprafețe de pămînt, cuprinse între șosea și curțile gospodarilor. Odată ajuns la grupul de oameni întrebat dacă printre cei prezenți se află cineva din conducerea comunei.

— Cum să nu, ne răspunde un țăran între două vîrste care, profitînd de această mică pauză, și-a scos o batistă mototolită pe care a trecut-o de cîteva ori pe fruntea brăzdată de sudoare. Puteți sta de vorbă cu tovarășa primar. Este cea care stringe iarba cu grebla.

M-am apropiat. Prin felul de a munci și după felul cum era îmbrăcată primărița nu se deosebea de cellalți oameni.

— Bună ziua, vă deranjez ; dumneavoastră sînteți tovarășa primar ? întreb.

— Da ; cu ce vă putem fi de folos ?

După ce i-am spus exact ce intenții ne-au adus în comuna Jilava, după ce am așteptat cîteva minute să se termine treaba începută, tovarășa primar m-a invitat pe o bancă în fața curții unui gospodar :

— Mă numesc, zice, Ileana Vișu. Sînt primarul comunei de cîteva luni, mai precis din octombrie anul trecut. Ce să vă mai spun ? Astăzi, mai întreaga suflare se află prezentă la muncă patriotică. Acțiunea, să-i spunem așa, este inițiată de către organizațiile democrației și unității socialiste, cele care-și desfășoară activitatea în comuna noastră. Încă de la prima ședință a „Tribunei Democrației", ne-am propus să dăm o mînă de ajutor celor de la domeniul public, care ne-au făcut șoseaua. De cum s-a încălzit timpul, adică de cum s-a topit zăpada, în fiecare duminică sătenii au răspuns chemării de a munci, în ideea folosirii la maximum a întregii suprafețe de teren. Dacă vă uitați atent și dacă vă pricepeți, o să vedeți pe întreaga lungime a șoselei că pămîntul, de la partea carosabilă pînă la curtea gospodarului, a fost cultivat. Priviți ce frumos au ieșit cartofii. Mazărea este mare de-o palmă. Pînă și morcovii au început să apară. Aici, pe ultimele porțiuni care au mai rămas de cultivat vom pune cartofi de toamnă și trifoi pentru vaci. Nu vreau să mă laud sau să-i laud peste măsură pe sătenii, dar toată lumea a înțeles că prin folosirea chibzuită a pămîntului, nu numai din curți, ci și prin exploatarea suprafețelor de teren rămase, se ajunge la ridicarea bunăstării fiecăruia, la o mai bună aprovizionare a pieței Capitalei. Numai anul trecut, de pe aceste terenuri s-a obținut o cantitate de peste 300 tone legume. Anul acesta, ne-am propus să obținem încă pe atît. Unii au spus că e prea mult, alții au tăcut și s-au apucat de treabă. Soiul de tomate, bizon 10, de pildă, foarte productiv, permite acest lucru. Se obțin tomate multe, încă din primele luni ale verii, iar pămîntul poate fi destinat altei culturi, cum ar fi varza de toamnă sau castraveții.

— Desigur, tot ceea ce mi-ați spus pînă acum sînt rezultatele la care s-a ajuns. M-ar interesa să cunosc, în mod concret, cum s-a acționat, astfel ca Jilava, comună suburbană a Capitalei, să se detașeze în mod vizibil, să-și păstreze o anumită personalitate.

— În primul rînd, este vorba de spiritul gospodăresc al tuturor celor care locuiesc în Jilava. Indiferent de locul de muncă, întreprindere industrială sau cooperativă agricolă de producție, oamenii se întorc acasă cu gîndul de a acționa la bunul mers al comunei. Toți, dar absolut toți cei pe care i-am cunoscut mai bine, cred și doresc să rămînă cu acel statut de țăran, în ciuda tuturor tentațiilor bucureștene.

— Aici ar mai fi multe de spus, intervine în discuție Maria Telus, membră cooperatoare și vicepreședintă a organizației democrației și unității socialiste. Este vorba, după părerea mea, de felul de a munci și de modul cum țăranii din Jilava, încă țărani, înțeleg să-și țină promisiunile și cuvîntul dat. Încă de la primele întîlniri ale „Tribunei Democrației", s-a simțit acest lucru. Desigur, fără să folosim cuvinte mari, s-a înțeles cu această prilejuri că pe lîngă cerințe, colectivitatea are și multe îndatoriri. Astfel, țăranilor particulari li s-a înlesnit posibilitatea cumpărării de semințe selecționate, de folie de plastic și de îngrășăminte chimice. Fiecare membru cooperator are acasă grădină frumoasă, cu tot ceea ce trebuie pe lîngă casa omului. Între noi există o mare întrecere cînd vorbim de curțile de pe lîngă casă. Pe lîngă toate aceste aspecte, întreaga suprafață de pămînt din fața curților, la ora actuală, este cultivată. De asemenea strada Morii este o adevărată livadă cu caiși, iar pe strada Merișor avem sute de meri care așteaptă razele soarelui de vară, să-și coacă fructele. În cadrul organizațiilor democrației și unității socialiste din comună, s-a acționat prin 14 echipe pentru convingerea și încheierea contractelor pentru creșterea porcinelor. Rezultatul : în cîteva zile au fost semnate peste 400 de oferte.

Prima poartă la care batem este a lui Marin Anghelescu, brigadier la C.A.P. din comună. Soția lui, Maria, membră cooperatoare. Întreaga curte este parcă desenată : peste 1 500 de metri pătrați, acoperiți cu folie. Pînă și pe marginea drumului, pavat cu dale, salata este gata de recoltat. În solarii, roșiile așteaptă în liniște timpul coacerii. Dacă ai arunca un ban, cum se spune, banul nu ar putea atinge pămîntul. Gospodarii, în ciuda faptului că-i duminică, nu sînt acasă, se găsesc la terenurile C.A.P.-ului, unde a început plantarea în cîmp a răsadurilor.

Batem la numărul 42, de pe strada Ungureni, intrăm în grădină : Nicolae Toader, membru cooperator, lucrează la brazdele cu varză. Nicoleta, elevă în ultimul an la Școala de artă din București, dă o mînă de ajutor părinților, copilind la roșii. Florian a venit pentru cîteva zile din armată. Acum, ca să poată fi liber după amiază, trebuie să sape o bucată de pămînt care urmează să fie cultivată cu conopidă. Bunica, în etate de 68 de ani, împreună cu Floarea, soția lui Nicolae, prășesc căpșunile. Deci, după ce a stat la masă, întreaga familie, cu mic, cu mare, muncește în grădină. În cei 1 800 de metri pătrați acoperiți cu folie de polietilenă, peste 7 000 de roșii, aflate la al treilea rînd de rod, așteaptă să dea în pîrg.

— Sîntem cam întîrziați, spune nea Nicolae, dar, în cel mult două săptămîni, vom fi cu ele pe piață. De-abia aștept. Vă rog să mă credeți că și noaptea mă scol de cîteva ori, să văd cum se prezintă culturile. La legume dacă nu le mîngîi și nu ai grijă, așa ca de copiii tăi, nu se face mare lucru. Este multă muncă dar și satisfacțiile sînt mari, poți obține cu mîinile tale fructe gustate și apreciate de toată lumea.

Am fost și pe strada Morii numărul 5. Familiile Dumitru Anghelescu și Alexandru Dimitriu, zis Cocuța, nu au avut posibilitatea să-și facă construcții speciale pentru solarii. Dar nu i-a împiedicat nimeni ca în întreaga curte, în mod științific și gospodărește, să cultive tot ce au nevoie, atît ei cît și celelalte rude din București. Astfel, pe 300 metri pătrați, duminică, au plantat peste 2 400 de fire de tomate. Alături, un unchieș al acestora, Marin Stan, veteran de război, deși are un picior care nu-l prea ascultă, a recoltat cîteva sute de salate care vor fi transportate pe piața Capitalei.

La plecarea din comuna Jilava se vedeau, din autobuz, imense suprafețe acoperite cu folie de plastic ; străluceau în razele soarelui. Sub aceste bucăți de plastic se puteau ghici roadele. Și vorba tovarășei primar Ileana Vișu : „fără a folosi cuvinte mari !".

P. SORIN ■

La Drăghiceni, într-o comună din județul Olt:

Oamenii își trăiesc viața frumos, în demnitate

Către seară, nori grei se învălmășiră deasupra comunei și, după cîteva fulgere, din văzduh porni să se dezlănțuie ploaia. Oamenii s-au retras repede pe la casele lor. În cîteva minute aproape că nimeni n-a mai rămas afară. Doar pe ulița mare a satului Grozăvești, un bărbat cu bicicleta de coarne, însoțit de o femeie cu umbrelă, sfidează cerbicia vremii. Din loc în loc, ei se opresc și bat zdravăn în porțile gospodarilor.

— Cine-i ? se aude din ceardacuri cîte-o voce răgușită.

— Oameni buni, oameni buni ! i se răspunde.

Bărbatul, puțin negricios, îndesat și cu mers de cavalerist, e Nicolae Păun, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Drăghiceni, președintele consiliului local al F.D.U.S., iar cea care îl însoțește nu-i alta decît Georgeta Drăghici, o vrednică activistă obștească, președinta organizației Grozăvești a democrației și unității socialiste. Ieșit în întîmpinare, Călin Octavu, cărușașul, îi recunoaște ușor prin întunericul serii :

— Aa, dumneavoastră erați ?!...

— Chiar noi, nene Călin. Vezi, dimineață, la șapte, așa cum ne-am înțeles de-alaltăieri, ești prezent și dumneata, cu căruță cu tot, în Valea Satului, acolo unde am hotărît să facem podul peste pîriu. Te ocupi de transportul fierului-beton și cofragului. Nea Gheorghe al lui Pascu ne promise că vine și el sigur, tot cu căruța, să care cei patruzeci de saci cu ciment și ce-o mai fi nevoie. Poate că treceți unul pe la altul și veniți împreună. Să nu vă așteptăm, că pînă la prinzu' ăl mare, vrem să și terminăm cu turnatul capetelor.

— Apoi, am zis o dată o vorbă, eu mă țin de ea, tovarășe Păun : la 7 fix sîntem acolo, în vale ! Numai ploaia asta afurisită să ne lase.

— Pentru cîmp e nemaipomenită, dar cred că-i trecătoare, așa că... Sara-bună !

...Și tot așa, trecînd din poartă-n poartă, sîmbătă seara, au fost anunțați pe rînd și alți gospodari, membri ai organizației sătești a F.D.U.S. : dulgherii Ștefan Pavlache și Mihai Tănase, membrii cooperatori Petre Ungureanu, Nicolae Stelian, Mihai și Costică Andrei. Au fost chemați să dea o mînă de ajutor și Victor Alecu, și Titel Coman, care, deși lucrează în întreprinderi din județul Olt, tot în satul de baștină locuiesc, împreună cu familiile. Oamenii nu s-au lăsat rugați de două ori. Au răspuns toți cu bunăvoință. Acțiunea fusese, deci, bine organizată, pînă în cele mai mici amănunte, de cei doi activiști care s-au întors acasă în tîrziul serii, uzi, frînți de oboseală.

— Văd că aveți activitate pe linia organizației ; ați dus la bun sfîrșit o serie de acțiuni ce se regăsesc în nivelul dezvoltării economice și edilitar-gospodărești al comunei.

— Una dintre cele mai importante este și cea referitoare la folosirea fondului funciar. După cum ați și remarcat, noi am făcut niște lucruri ; am întreprins niște inițiative. De pildă, am încheiat recent acțiunea de identificare a fiecărei parcele nefolosite din intravilan, din curțile oamenilor, ale instituțiilor, le-am însămînțat cu legume și zarzavaturi pentru uzul propriu al cetățenilor și chiar pentru piața orașelor din apropiere. A fost o inițiativă de masă, la care au participat toți cei 170 de membri ai organizațiilor democrației și unității socialiste.

Au fost valorificate, prin cultivarea de către cetățeni a cepei și usturoiului, a morcovilor, fasolei, verzei și castraveților, roșiilor și ardeiului, aproape 26 de hectare. Ultimele 3,2 ha au fost depistate recent și au fost date tot cetățenilor să le cultive. Începînd din această primăvară, s-a extins cultura legumelor timpurii în solarii individuale. Însuși președintele consiliului comunal al F.D.U.S. a dat exemplu, amenajîndu-și în curtea propriei sale gospodării un solar model, pe o suprafață de 100 metri pătrați. În care, la această oră, se află, într-un stadiu avansat de vegetație, roșiile, ardeii, castraveciorii și alte soiuri de legume și zarzavaturi, pe care omul și le întreține în timpul său liber, muncind aici cu întreaga sa familie.

— Un hectar de solarii în curțile caselor, nu vi se pare puțin ?

— Cam puțin, într-adevăr, dar la noi abia anul acesta s-a acționat mai virtos. Pînă acum nici n-am avut așa ceva. De-acum, oamenii au prins gustul ; au început să-și dea mai bine seama de avantajele cultivării legumelor timpurii în solarii mici, acoperite cu folie. Cred că am rupt și aici cu inerția și am pornit și noi mai bine.

— Am constatat în programul propriu de acțiuni și activități că vreți propus în acest an să sprijiniți intens acțiunea de contractare a unor cantități tot mai însemnate de produse agroalimentare din gospodăriile personale ale cetățenilor. Pînă acum, ați încheiat ceva contracte ?

— Membrii organizațiilor noastre au fost și aici printre fruntași. Gheorghe Niculina, spre exemplu, a contractat cu statul 35 de oi, Ion Ciocan a contractat un porc de o sută de kg, Florea Dinu a contractat doi viței. Și mulți alții. Iată, am aici în dosar un tabel întreg, întocmit pe organizații, pe circumscripții electorale. Din planul anual pe care-l avem, am contractat deja 49,1 tone carne (din 55 tone planificate), 2 tone lînă și alte produse.

— Altceva ce ați mai consemnat în bilanțul acesta de primăvară al muncii membrilor organizațiilor democrației și unității socialiste ?

— Am plantat cu puieți de salcîm un teren supus eroziunii, în suprafață de două hectare, obiectiv la a cărui realizare au participat voluntar aproape toți membrii organizației sătești din circumscripțiile electorale nr. 14 și 15, dar îndeosebi Ștefana Costache, Elena Ștefănescu, Savin Viorica și Victoria Stancu. Tot prin muncă patriotică, am încărcat și descărcat din autocamioane o cantitate de circa 1 500 tone balast, pe care l-am transportat pe cei 6 km drumuri în interiorul comunei ; am plantat peste 500 pomi fructiferi pe marginile căilor de acces, am amenajat o pepinieră pentru producerea a circa 1 000 puieți de tuia.

Închizîndu-și cu grijă planurile și tabelele în fișet, președintele a deschis un alt capitol al activității oamenilor din cele trei organizații ale democrației și unității socialiste : participarea lor la munca în cooperativa agricolă de producție. Am mai aflat că unitatea dispune de peste 2 400 ha teren arabil, din care 400 ha se află în sistemul local de irigații și că în prezent se fac lucrările de finisaj pentru amenajarea a încă 200 ha, urmînd ca întregul sistem să cuprindă o suprafață de aproximativ 1 000 hectare, ce vor fi cultivate cu porumb, soia, sfeclă de zahăr, lucernă și roșii.

Oamenii din Drăghicenii Oltului sînt puși pe fapte mari. În acest an, ei vor să obțină cele mai mari producții din istoria comunei, pe terenurile cultivate în sistem irigat cu porumb, soia, lucernă și sfeclă de zahăr. Sînt hotărîți să amenajeze un parc de odihnă și agrement în preajma lacului de acumulare creat în spatele barajului, iar într-o perspectivă nu prea îndepărtată să construiască o instalație de producere a biogazului necesar introducerii încălzirii centrale la principalele instituții ale comunei, să introducă rețeaua de apă potabilă și să asfalteze principala cale de acces spre drumul național ce trece prin imediata apropiere, la nici doi kilometri distanță, să amenajeze o seră comunală producătoare de legume și flori. Toate acestea, înscrise în planul dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, figurează, se înțelege, și pe agenda de lucru și în programele organizațiilor locale ale democrației și unității socialiste.

MIHAI MERIȘANU ■

Indiferent de partea cui e dreptatea, întîrzierile investiției de la „Tehnometal" se cer cît mai grabnic recuperate!

Investiția despre care va fi vorba în cele ce urmează, foarte importantă, în valoare de multe zeci de milioane de lei, e serios rămasă în urmă. Prevăzută inițial pentru 31 martie, decalată ulterior pentru 31 decembrie, punerea ei în funcțiune riscă să nu fie nici de data asta respectată, ritmul de lucru și, mai grav, o serie de divergențe tărăgănind lucrarea, de fapt o extindere a întreprinderii „Tehnometal" din Capitală. Asupra rămînerii în urmă, atît beneficiarul, unitate de frunte a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și antreprenorul general, Trustul de Construcții Industriale Agrozootehnice București din Ministerul Construcțiilor Industriale, sînt de acord. De aici în colo însă lucrurile se complică, fiecare parte încercînd să dea vina pe cealaltă, după cum vom constata îndată.

Beneficiarul: „DEȘI A SEMNAT, CONSTRUCTORUL REFUZĂ SĂ EXECUTE! BA MAI MULT, TOT CERE ȘI TOT PUNE CONDIȚII!"

La „Tehnometal", în biroul inginerului Zaharia Șandru, director general adjunct al centralei ce tutelează întreprinderea, în prezența acestuia, discutăm cu inginerul George Niță, șeful serviciului de investiții.

— Tovarășe inginer Niță, vă propunem să începeți cu începutul! Poftiți.

— Conform uzanțelor, am înaintat spre aprobare graficul de eșalonare al investiției, care prevedea, fără a intra în amănunte, extinderea halei principale de fabricație, o anexă tehnică și cîteva laboratoare, o stație de compresoare, una de acetilenă, o magazie centrală de modelărie, un depozit de chimicale, un altul de laminate, o cameră pentru cuptoare mieuire, una pentru tratament termic, pentru grunduire și așa mai departe. Cu totul, peste 188 de milioane de lei, din care 25 reveneau lucrărilor de construcții-montaj.

— Clar. Ce s-a întîmplat cu graficul de eșalonare al investiției?

— El a fost avizat de toată lumea.

— Ce înțelegeți prin asta?

**— Că, în conformitate cu prevederile legale, el a fost înaintat spre aprobare beneficiarului, unității dumneavoastră, care, la rîndul ei, l-a înaintat spre aprobare Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Trustului de construcții industriale agrozootehnice București din Ministerul Construcțiilor Industriale, Direcției economice din același minister, Direcției financiare, Direcției de investiții, Direcției tehnice, Direcției de aprovizionare, Direcției de organizare a muncii și salarizare, Direcției de protecția muncii, Direcției de pregătire a cadrelor, Direcției de cooperare internațională, Direcției de standardizare, Direcției de normare, Direcției de mecanizare, Direcției de cercetare științifică, Direcției de proiectare, Direcției de producție, Direcției de calitate, Direcției de control financiar, Direcției de control tehnic, Direcției de control de gestiune, Direcției de control de calitate, Direcției de control de producție, Direcției de control de investiții, Direcției de control de aprovizionare, Direcției de control de organizare a muncii și salarizare, Direcției de control de protecția muncii, Direcției de control de pregătire a cadrelor, Direcției de control de cooperare internațională, Direcției de control de standardizare, Direcției de control de normare, Direcției de control de mecanizare, Direcției de control de cercetare științifică, Direcției de control de proiectare, Direcției de control de producție, Direcției de control

Între ce scrie pe opis şi cum se procedează-n prăvălie

Simbătă şi duminică am întreprins un raid prin cîteva unităţi „Alimentara", prin cîteva centre de colectare a ambalajelor de sticlă, situate în cartierul Berceni. De ce tocmai aici? Pentru că foarte mulţi cetăţeni ne-au sesizat faptul că în acest cartier preluarea ambalajelor din sticlă este defectuoasă. Şi aceasta în pofida faptului că, de la un timp, întreprinderile comerciale „Alimentara" fac o publicitate susţinută; în pofida faptului că fiecare unitate „Alimentara", fiecare centru de legume şi fructe au afişate pe pereţi îndemnuri de felul acesta: **„Stimaţi consumatori, valorificaţi în acest magazin borcane şi sticle goale, contra numerar, la schimb sau contra marfă!"** Un astfel de afiş există şi în unitatea nr. 10, din Berceni Sud 1, şef unitate Mircea Ionescu. Numai că una scrie pe afiş şi alta e în realitate: cînd „stimatul consumator" se adresează casierităţi Elena Juncu să-i primească sticlele, aceasta îl repede de parcă consumatorul ar fi scris afişul de la locul de muncă al casierităţi. Asistăm la o astfel de scenă, de faţă sînt şi doi tovarăşi inspectori ai Inspectoratului comercial de stat, şi ne adresăm şefului de unitate:

— **Sub** ce formă primiţi în unitate ambalajele de sticlă?

— **Sub** toate cele trei forme, ne răspunde Mircea Ionescu: adică la schimb, contra numerar şi contra marfă.

— Am constatat că ambalajele nu se primesc sub nici o formă, încercăm să-l convingem pe şeful de unitate şi, pentru a fi şi mai convingători, îi propunem să facem un test. Acceptă testul, maistrul Lazăr Albeşteanu împreună cu soţia sa merg la una dintre casierite cu cîteva sacoşe pline cu sticle şi borcane, dar sînt refuzaţi la fel ca şi ceilalţi cetăţeni care încercaseră mai înainte.

În curtea acestui complex comercial mai există un centru de preluare a ambalajelor din sticlă, tot al Întreprinderii comerciale locale „Alimentara" 4, dar nici acesta nu funcţiona la data raidului nostru. Mai multe gospodine aşteaptă, poate-poate achizitorul I. Strugurel va apărea de undeva. Dar Strugurel nu apare, dăm de dînsul, după un timp, la magazinul de carne, îl întrebăm de ce nu se află la locul lui de muncă şi ne motivează că şi centrul său e blocat, nu are nici bani, nu i se ridică ambalajele. În cazul cînd nu are bani (deşi conducerea întreprinderii ar fi putut reglementa această situaţie, adică Strugurel ar fi putut lua bani de la Unitatea nr. 10, în incinta căreia funcţionează centrul) achizitorul primeşte sticlele de la cetăţeni, fără bani, îi notează doar într-un caiet, fapt nepermis de nici o normă de comerţ, cum ne confirmă cei doi tovarăşi inspectori. Aceeaşi situaţie se constată şi la Complexul comercial Berceni Sud 2, unitatea nr. 1: adică de cele mai multe ori nu se primesc ambalajele de sticlă sau

Recuperarea ambalajelor

cînd totuşi lucrătorii de aici se încumetă să respecte instrucţiunile şi normele de comerţ, în această direcţie, merg pe alese, primesc adică numai sticlele de un litru şi de jumătate de litru. În această situaţie, cetăţenii sînt puşi pe drumuri, merg de la centru la centru, de la „Alimentara" la „Alimentara", căutînd să scape de sutele de sticle şi borcane care le populează balcoanele, cămările: „am plecat de acasă, ne declară Mihai Jidovu, bd. Brîncoveanu nr. 118, bloc M 2-4, etaj 1, apartament 183, de la ora 7 dimineaţa. Am fost mai întîi la centrul de preluare a ambalajelor din strada Izvorul Crişului: era blocat, nu era nimeni, deşi pentru încadraţii de acolo este zi de lucru; am venit apoi la centrul de pe strada „Mihai Petrescu". Dar şi acesta era închis, o hîrtie, lipită pe geam, anunţa: „centru blocat!" Am încercat, de asemenea, la centrul de pe strada „Emil Racoviţă", dar şi acela este închis. Acum este ora 9 şi 30 de minute şi încă n-am predat aceste sticle pe care le port cu mine prin tot cartierul. Eu îmi pun o singură întrebare: de ce nu la nimeni nici o măsură împotriva acestor oameni care ne fac greutăţi, care nu-şi fac elementara datorie de a veni la programul lor de lucru?"

Cetăţenii au dreptate. Am verificat şi noi spusele lor şi s-au confirmat întru totul: toate aceste centre erau închise. Ştim, desigur, că unele se vor desfiinţa, prin decret, această activitate de preluare a sticlelor şi borcanelor a trecut la unităţile „Alimentara". Dar unele unităţi din sectorul 4, Berceni, am văzut, nu respectă încă aceste dispoziţii, sub invocarea mai multor motive: I.C.R.A. nu ridică la timp ambalajele din depozite şi din unităţile comerciale, lăsîndu-le să blocheze spaţiile de depozitare, sălile de vînzare, să blocheze chiar aleile de pietoni din jurul unor unităţi". N-am putea spune că, uneori, aceşti şefi de unităţi nu au dreptate. Am văzut că în cartierul Berceni există suficiente centre de preluare a ambalajelor, există unităţi „Alimentara" care au obligaţia fermă, prin lege, de a prelua de la cetăţeni, sub cele trei forme, ambalajele de sticlă. Trebuie numai aceşti oameni să-şi facă datoria. Pentru că pot să-şi facă datoria, sînt obligaţi să-şi facă datoria. Ne-am convins de această posibilitate la Complexul comercial BIG-Berceni: aici ambalajele se recuperează cu adevărat.

— Cum v-aţi organizat primirea ambalajelor? îl întrebăm pe Petre Draica, şeful complexului.

— Pentru a veni în ajutorul populaţiei, în afara faptului că primim sticlele şi borcanele de orice fel, în unitate, sub cele trei forme, ne-am organizat şi un centru propriu, în spatele complexului. Vin la noi din tot cartierul, din alte sectoare chiar, dar treaba asta nu ne prea mulţumeşte pentru că ne blochează depozitul, complexul, spaţiile de vînzare, în situaţia în care nu ni se ridică ambalajele la timp. Azi am fost nevoiţi să apelez la conducerea „Comalimentului", să ne trimită lăzi de ambalaj: ne-au trimis 1 300 de navete. Dacă înainte cu o lună achiziţionam sticle şi borcane în valoare de 5 000 lei, acum am ajuns la 25 000—30 000 lei.

Activitatea de preluare a ambalajelor de către unităţile „Alimentara" e o măsură bună, oamenii muncii de la Complexul alimentar BIG Berceni dovedesc că se poate realiza cu succes, fapt care ne face să sperăm că şi ceilalţi lucrători din celelalte unităţi comerciale vor proceda la fel. Mai ales că, în ziua raidului nostru, cei doi inspectori ai Inspectoratului comercial de stat al Capitalei au aplicat şi măsurile legale cuvenite cu toată fermitatea.

N. GRIGORE ■

Cuget, deci exist

Condiţia învăţăturii prin literatură

Un subiect pentru care s-a risipit de-a lungul timpului mult efort de inteligenţă e subtila mărturisire a lui Marx conform căreia a învăţat din opera lui Balzac mai multă economie politică decît din toate tratatele de specialitate la un loc. Ca şi alte afirmaţii de ale clasicilor în spaţiul literar-artistic, această afirmaţie pentru măreţia literaturii (căci ce poate fi mai măreţ decît afirmaţia unui gînditor de talia lui Marx că a învăţat mai multă economie politică de la un scriitor decît de la un om de specialitate) s-a transformat într-o anume perioadă, prin înţelegere simplistă, într-un argument pentru punerea la îndoială a literaturii. S-a văzut în această mărturisire a lui Marx, poate prea rapid identificată ca tezăteoretică fundamentală, fără întrebarea dacă nu cumva e vorba doar de o simplă opinie de cititor, adevărul conform căruia literatura este şi mai ales trebuie să fie un alt mod, e drept mult mai plăcut, de a preda economia politică, matematica, gramatica şi filozofia, cititorii de literatură fiind văzuţi ca nişte elevi cărora pentru a nu chiuli de la orele de economie politică şi filosofie, obositoare prin atingerea inteligenţei de subiecte abstracte, aride, li se oferă teze şi concepte amare sub dulcele înveliş al literaturii. Caci ce altceva e teza de estetică aplicată conform căreia literatura şi arta exprimă acelaşi adevăr ca şi ştiinţa, dar cu alte mijloace însă? Căci ce altceva a fost practica unei literaturi didacticiste, dintr-o anume perioadă, în care învăţătura morală sau filozofică era transmisă cititorilor prin discursuri intercalate în text? Lăsînd la o parte fetişizarea acestei mărturisiri a lui Marx, în care lesne putem recunoaşte practica simplistă de a considera textul marxist la nivelul literei şi nu la cel al spiritului, al viziunii de ansamblu, să repetăm că această afirmaţie a lui Marx, judecată în spiritul ei, cu recunoaşterea specificităţii literaturii, deci e un argument hotărîtor pentru măreţia literaturii. Aşa cum lesne se poate înţelege, literatura are capacitatea de a transmite învăţături morale şi filozofice cu o putere mult mai mare decît cea a tratatelor de specialitate. Cu o condiţie însă: să fie literatură, adică învăţătura să fie imolcată în profunzimile textului literar-artistic. Cu o astfel de condiţie respectată, se poate spune că, da, într-adevăr, dintr-o pagină literară se poate învăţa mai mult decît din zeci de tratate de economie politică. Ca să dau numai un exemplu. Este în romanul „Un om între oameni" al lui Camil Petrescu o pagină excepţională pentru teza teoretică a rolului intereselor economice în revoluţia burgheză, o pagină deci din care se poate învăţa mult mai mult, adică mult mai profund decît dintr-un manual de economie politică. Ion Brătianu şi Rosetti merg în mahalaua Dorului pentru a convinge pe negustorii de acolo să se ridice la luptă în favoarea revoluţiei. Cît timp Rosetti vorbeşte despre „revoluţie", „libertate", cît timp rămîne în sfera abstractă a tezelor şi conceptelor, auditoriul e entuziasmat, bate cu cimegiee în mese şi chiuie, evidentă expresie a receptivităţii la astfel de ipoteze teoretice. Dar cînd acelaşi auditoriu află că revoluţia înseamnă desfiinţarea accizilor şi a barierelor pentru ţăranii care intrau în oraş cu mărfuri, o tăcere rece, dacă nu chiar ostilă, se întinde pînă departe. Desfiinţarea acizilor şi a barierelor însemna anularea oricărei posibilităţi de cîştig pentru cei din barieră şi, astfel definită concret, revoluţia nu mai stîrnea entuziasmul. E nevoie de prompta intervenţie a lui Brătianu pentru a stîrni din nou entuziasmul manifest al auditoriului: „revoluţie înseamnă să desfiinţăm pe cei care stau acum la bariere şi să vă punem în loc pe dumneavoastră". Un scriitor didacticist ar fi prelungit această pagină de subtilă ironie cu o pagină de filozofare privind rolul fundamental al intereselor de clasă în revoluţia burgheză. Camil Petrescu se opreşte aici. Şi astfel, pagina de mai sus face într-adevăr cît zeci de tratate de economie politică.

ION CRISTOIU ■

Un utilaj medaliat

(Urmare din pagina 1)

tant al acestui utilaj de excepţie îl constituie pompa cu pistoane coaxiale. Aceasta este inima lui. N-o are, şi fără ea bancul de centricubat, cu totală valoarea lui, rămîne o instalaţie moartă. Anul trecut (aici intervine necazul), din 150 de seturi de pompe speciale, contractate cu Întreprinderea mecanică Ploieşti, judeţul Prahova, n-am primit decît zece seturi. Din această cauză, în ora actuală bancurile fabricate de noi au rămas ca producţie neterminată, în valoare de circa 25 de milioane de lei. Ceea ce, de bună seamă, influenţează negativ asupra situaţiei noastre financiare, în timp ce motoarele diesel existente la noi în ţară menţin un consum încă ridicat de carburant, datorită nereglării sau reglării incorecte a pompelor de injecţii. Ne-am străduit să evităm o astfel de situaţie; am discutat direct de la conducere la conducere, s-au făcut mai multe schimburi de adrese, au fost trimişi delegaţi peste delegaţi, am dat zeci de telefoane, dar degeaba. N-am găsit suficientă înţelegere, ne-am izbit de o anume inerţie, cu toate că ni s-a promis, ni s-au dat unele speranţe. Anul acesta Întreprinderea Ploieşti are obligaţia contractuală de a ne livra lunar cîte 10 seturi de pompe, dar ne-a livrat doar cota pe ianuarie şi februarie — 20 de seturi. Cele de anul trecut au rămas tot nelivrate, furnizorul nebinevoind să mai contracteze nimic în plus, deşi am insistat şi iar am insistat, am vorbit personal cu tovarăşul director comercial Ion Miu, am trimis iar delegaţi. Ni s-a motivat ba că nu aţi rulmenţi din import, ba că nu au fontă şi oţeluri speciale, n-au capacitate; că sînt anumite priorităţi şi cauze obiective.

— Şi v-aţi resemnat?

— Nu, nici vorbă! Am căutat alţi furnizori, dar tot fără sorţi de izbîndă. Am apelat atunci la sprijinul unor foruri mai înalte, la conducerea ministerelor de resort. Cineva ne sugerase chiar ideea să recurgem la importul pompelor coaxiale, dar am renunţat imediat la această variantă.

— Era şi normal. Doar de nenumărate ori conducerea partidului, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu au atras atenţia şi au insistat să se folosească pe cît posibil piese şi subansamble de producţie românească, să se asimileze în fabricaţia proprie acele piese şi utilaje ce pot fi produse în ţară şi pentru care există materiale şi resurse indigene, şi să se apeleze la import numai şi numai în cazuri cu totul şi cu totul justificate.

— Noi respectăm întocmai această indicaţie, dar iată, a mai apărut un necaz: în componenţa bancurilor intră şi echipamentele electronice furnizate prompt de întreprinderea de specialitate din Alexandria. Acum stau şi astea în stoc şi ne costă şi ele mai mult de patru milioane. O socoteală simplă duce deci la concluzia că la Întreprinderea mecanică a agriculturii şi industriei alimentare din Timişoara a rămas neterminată, încă de anul trecut, o producţie valorînd aproape 30 de milioane. La aceasta adăugaţi nu doar prezumtiva ci şi reala risipă a milioar şi miilor de tone de carburanţi făcută de motoarele diesel care funcţionează la ora actuală cu pompele de injecţie nereglate corect, precum şi efectele poluante pe care acestea le au asupra atmosferei. I-am întrebat pe cei trei conducători de unitate — pe secretarul comitetului de partid, pe director şi pe inginerul şef: ce preconizează, ce îşi propun pentru a ieşi din impas? Mi-au răspuns că ei n-au nici o posibilitate, că totul depinde de fermitatea respectării contractului de către furnizorul din Ploieşti.

...Iată-ne, aşadar, la Ploieşti. În lipsa directorului general, îi pun în temă şi discut pe îndelete cu cîţiva dintre principalii factori de răspundere ai întreprinderii mecanice din localitate: inginer Gheorghe Geantă, director adjunct tehnic; inginer Ion Miu, director adjunct comercial, şi inginer Ştefan Dumitrescu, directorul fabricii de maşini-unelte şi hidraulice.

— Vă rugăm, tovarăşe director, să reamintiţi concis cauzele nerespectării, de către dumneavoastră, a contractului cu I.M.A.I.A. Timişoara?

Gh. Geantă: Pentru pompele speciale solicitate, îndeosebi pentru cea de tipul 716 BZ-2000, nu dispunem, deocamdată, de capacităţi productive în măsură să satisfacem prompt toate cerinţele mari pe care le avem. Apoi, ne lipsesc încă o parte din carcasele turnate din fontă de înaltă rezistenţă pe care, îndeobşte, le procurăm din colaborarea cu alte uzine (nici acestea nu-şi respectă totdeauna şi în mod ritmic contractul); simeringurile şi unele garnituri de cauciuc nu ne vin totdeauna de la furnizori în cantităţile şi calitatea de care avem nevoie; rulmenţii cu role şi unele oţeluri speciale încă le mai procurăm din import pînă cînd le vor asimila definitiv întreprinderile de profil din Bîrlad şi Tîrgovişte. Pînă va intra în producţie noua noastră investiţie, avem deci un deficit de cîteva mii de astfel de pompe, ceea ce face să întîmpinăm serioase greutăţi în stabilirea priorităţilor, în repartizarea producţiei pe care o realizăm.

I. Miu: Cauzele obiective sînt îndeobşte cele arătate aici de tovarăşul director tehnic. Avem şi noi, e drept, vinovăţia noastră, poate pentru că am acceptat cu oarecare uşurinţă, într-un fel pe bază de sinceră prietenie, un contract care ne-a fost impus în ultima parte a anului. Probabil, tovarăşul director Moldovan îşi aminteşte — şi este bine să-şi aducă aminte — că a venit la noi abia în trimestrul IV al anului trecut şi nici măcar nu a avut precizat bine tipul de pompă ce îi era necesar. O dată ne-a solicitat un tip, apoi, după puţină vreme, ne-a pretins altul. Aşa că, oricîtă bunăvoinţă şi înţelegere am fi avut noi, în cîteva luni de zile îi era oricum imposibil să livreze 150 de seturi de pompe de tipul 712 EX şi 716 BZ. Mai ales aceasta din urmă este de o mare complexitate, foarte greu de realizat.

— Totuşi, contractul e contract. Odată semnat, el devine lege de la care nimeni nu are dreptul şi nu trebuie să se abată.

Gh. Geantă: Noi v-am spus deschis cauzele, dv. trageţi acum concluziile.

I. Miu: Le-am propus să schimbe tipul de pompă 716 BZ-2000 cu un alt tip de pompă asemănător şi pe care le-am putea produce uşor în cantităţile solicitate, dar beneficiarul n-a vrut în ruptul capului.

— E şi normal; însemna o altă calitate, care nu-i avantaja. Cazul este acum consumat. Situaţia este cea de faţă. Cum vedeţi dv. rezolvarea problemei? Vă rog să ţineţi seama de rolul şi avantajele mari, deosebit de mari, ale bancului de centricubat pompe.

Gh. Geantă: Să mai umblăm cumva pe la priorităţi în livrare; mai amînăm pe unii, mai luăm cîte un set-două de la alţii.

Şt. Dumitrescu: Şi datorită intervenţiei revistei dv., şi datorită eforturilor mai mari pe care le vom depune, în calitate de director al fabricii de maşini-unelte şi hidraulice, aş vrea să consemnaţi că ne vom respecta întocmai contractul pe acest an şi vom livra toate seturile solicitate de I.M.A.I.A. Timişoara, prin contractul nr. 23, din decembrie 1979, după cum urmează: în mai 10 seturi, în iunie 10, în iulie, august, septembrie şi octombrie cîte 15, iar în noiembrie şi decembrie cîte 10. Cu cele 30 livrate în ianuarie şi februarie fac în total 120 de seturi.

Sigur, în intenţia noastră n-a fost şi nici nu este să scoatem cumva vreun tap ispăşitor, cît mai degrabă să urmim din impas o situaţie neplăcută, pentru că nimănui nu-i poate fi indiferent astăzi dacă un motor diesel consumă mai mult sau mai puţin combustibil, dacă contribuie sau nu la poluarea atmosferei. Cert este însă că tovarăşii din conducerea întreprinderii timişorene — a căror temeritate de a aborda un astfel de produs pretenţios merită în orice caz salutată! — au pornit la drum insuficient de bine pregătiţi sau, cum se mai spune, cu lecţia nu prea bine învăţată, iar tovarăşii de la întreprinderea din Ploieşti, speculînd bîlbîiala de început a beneficiarului, au tratat chestiunea cu destulă uşurinţă şi aici au greşit şi îşi au partea lor de vină. Iar dacă am coborît acum pe firul tergiversării şi al cauzelor, departajînd într-o anume măsură şi vina furnizorului, o facem din dorinţa de a contribui la punerea lucrurilor la punct. Buna intenţie însă nu-i suficientă într-o astfel de întreprindere care costă, iată, zeci şi zeci de milioane. Furnizorul, care se pare că de data aceasta şi-a privit cu mai multă răspundere menirea, e dator în continuare să-şi mobilizeze forţele şi posibilităţile şi să răspundă mai prompt solicitărilor îndreptăţite. De îndată ce se semneazăşi se parafează un contract, el devine lege pentru ambele părţi şi ca atare trebuie respectat.

„O descoperire epocală, care relevă merite extraordinare, talent, pasiune și trudă, foarte multă trudă!"

Viorica Enăchiuc-Mihai s-a născut la 4 aprilie 1938, în comuna Tupilați (Neamț). Termină liceul la Piatra Neamț și Facultatea de română-istorie la Universitatea „Al.I. Cuza" din Iași, în 1962. Lucrează ca director la Muzeul de istorie din Dorohoi, apoi ca șef de secție (istorie) la Muzeul regiunii Porțile de Fier. În prezent este muzeograf principal, specialitatea arheologie, la Oficiul pentru patrimoniul cultural național al Muzeului județean Ilfov.

A susținut comunicări științifice la : Congresul internațional de pre și protoistorie de la Praga (1966) ; Congresul al III-lea internațional de studii sud-est europene (1974) ; Congresul al II-lea internațional de tracologie de la București (1977) ; Congresul internațional de pre și protoistorie de la Nice. Este invitată, de asemenea, la al III-lea Congres de tracologie de la Viena (1980) și la Congresul internațional de bizantinologie de la Viena 1981).

— Din cîte cunoaștem noi, tovarășă Viorica Enăchiuc, în cercetările de pînă acum v-ați ocupat de cultura materială și spirituală a populațiilor din comuna primitivă (epoca bronzului și fierului), cu referire specială la Cîmpia Română. De ce Cîmpia Română ?

— A fost pentru mine un spațiu generos, iar problema de care mă ocup mi se pare deosebit de importantă deoarece un studiu interdisciplinar, cum este al nostru, a rezolvat și poate rezolva încă multe enigme ; enigme care au condus de multe ori la emiterea unor ipoteze foarte des afirmate dar niciodată demonstrate !

— Nu înțeleg la ce vă referiți.

— La faptul că unii dintre arheologi afirmă și azi, cînd li combat suficiente dovezi, că indo-europenii, adică tracii, geto-dacii, ilirii, grecii, n-ar fi autohtoni, ci ar fi venit pe locurile pe care se află urmașii lor, pe la sfîrșitul mileniului 3 î.e.n., de undeva din est, și ar fi indo-europenizat populația neolitică „neindo-europeană".

— Pe ce se bazează cei care fac această afirmație ?

— Pe unele descoperiri arheologice care atestă infiltrări doar de populații, dinspre est, și pe faptul că populațiile neolitice de pe teritoriul țării noastre trec de la viața sedentară, agricolă, la cea pastorală, mai dinamică.

— Și nu este adevărat ce afirmă acești arheologi ?

— Să vă răspund la întrebare e nevoie de o demonstrație.

— Vă rog să o faceți.

— Intîi : populațiile considerate indo- care ar fi venit pe teritoriul țării noastre, la sfîrșitul mileniului 3, sînt reprezentate doar prin 234 morminte, în 48 complexe funerare, dacă ne referim la statistica unuia dintre susținătorii acestei ipoteze. Dar numărul mic de morminte descoperite, neatestarea unor așezări mai compacte a acestor populații venite, separate de ale populației indigene, nu ne pot convinge să credem că populația de pe teritoriul României ar fi fost indo-europenizată de acești nou-veniți. A admite valabilitatea ipotezei indo-europenizării populației neolitice de la noi ar însemna să ajungem la concluzia că populațiile neolitice ar ține de alte familii de limbă (decît de familia limbilor indo-europene), cum ar fi : ugro-fine, semito-hamitice, mongolo-altaice, fapt care nu poate fi demonstrat, cu atît mai mult nu poate fi acceptat, deoarece pe plan științific internațional se cunosc de mult ariile de răspîndire a populațiilor neindo-europene amintite. Mai mult, cercetătorii care susțin această ipoteză, a indo-europenizării, nu au precizat niciodată cărei familii de limbi ar fi putut aparține „neindo-europenii". Dimpotrivă, cercetările lingvistice au stabilit că nu există nici un substrat neindo-european pe teritoriul nostru. Doi: cercetările antropologice confirmă, de asemenea, perpetuarea în acest spațiu a unei populații cu caracteristici principale mediteranoide, care aparține indo-europenilor (vezi antropologii Eugen Pittard, Kumar și Dardu Nicolescu-Plopșor). Au mai susținut etnicul indo-european al populației neolitice de pe teritoriul țării noastre și germanul Karl Schuchardt, Ion Andriescu și chiar istoricul C.C. Giurescu, iar în prezent, profesorul universitar Ariton Vraciu.

— Aveți și alte argumente ?

— Stați că n-am terminat ; lingviștii și arheologii bulgari au comunicat, de asemenea, că tracii, deci și geto-dacii, sînt autohtoni și nu veniți la sfîrșitul neoliticului. Au comunicat pe baza descoperirilor arheologice. La aceeași convingere au ajuns arheologii și lingviștii albanezi, pentru originea ilirilor. Sînt, constatați, suficiente dovezi care să ne permită (deocamdată numai acestea) să afirmăm că punctul de vedere al cercetătorilor care susțin indo-europenizarea este un punct de vedere izolat, fără posibilitate de demonstrare.

— Să aprofundăm cu exemple...

— Un cercetător adept al indo-europenizării susține, de pildă, că semnele incizate pe tăbliețele de la Tărtăria alcătuiesc o scriere (nu un decor cum credeau alții), ale cărei semne, unele, s-ar asemăna cu semne de scriere din Mesopotamia, deci cu semnele unei scrieri semite. Un altul a și publicat dealtfel o lucrare cu descifrarea textelor într-o limbă veche semită.

— Ce ar rezulta dacă ne-am lua după o astfel de ipoteză ?

— Indirect s-ar afirma etnicul semit al celor care au scris textele pe tăbliețele de la Tărtăria, fapt care, după noi, nu corespunde adevărului. Semnele în discuție se întîlnesc nu numai în Transilvania, ci se întîlnesc pînă la Marea Egee, așa cum demonstrează savantul iugoslav I. Todorović.

— Sper, tovarășă Viorica Enăchiuc, să nu combateți această ipoteză numai prin descoperirile altora, ci și prin propriile dv. descoperiri. Care sînt ?

— Eu am identificat și descifrat scrierea geto-dacică încă din epoca mijlocie a bronzului (1600—1150 î.e.n.), din cultura Girla Mare. Convingerea noastră este că textele de la Tărtăria sînt redactate într-o limbă veche indo-europeană, proto-daco-getă. Unul dintre aceste texte se referă, am descoperit noi, la un ritual pentru zeul Ares, al războiului, pe care-l cunoșteau și dacii. Ne-am convins că multe astfel de semne și mai ales multe ideograme din această scriere se întîlnesc pe teritoriul nostru încă din neolitic, în Transilvania (la Tărtăria), în Moldova (cultura Cucuteni). Descoperirile noastre confirmă faptul că populațiile neolitice de pe teritoriul Daciei erau indo-europene, vorbeau o limbă indo-europeană, care prin evoluția ei firească a contribuit la formarea limbii geto-dacice.

— Ați spus : „am identificat și descifrat". Ce și cum ați descifrat ?

— Pînă la cercetările noastre, scrierea din cultura Girla Mare a fost considerată de cercetători ca fiind un ornament pe obiectele de ceramică, decor pe care neputînd să și-l explice printr-o formulare adecvată, l-au numit : „decor fără nume", „decor în formă de fluturaș", „decor în formă de M" și alte asemenea denumiri. Eu, studiind atent aceste așazise ornamente, realizate prin imprimare sau incizie pe ceramică, am remarcat că unele dintre ele sînt formate, fiecare în parte, din mai multe semne, care se asociază într-o ordine, pe un vas, în altă ordine pe alt vas sau în asociație cu elemente noi, precum literele într-o scriere. Am făcut inventarul semnelor și ne-am dat seama că unele aveau corespondențe pînă la identitate (90 din 147) cu semne din scrieri contemporane sau mai vechi din insulele Mării Egee și pînă în Valea Indusului.

— La ce concluzii v-au condus aceste asemănări ?

— Mi-am dat seama că mă aflu în fața unei scrieri silabice, însoțită uneori de ideograme — care făceau precizări asupra conținutului noțiunilor exprimate prin semne abstracte.

— Și sînteți convinsă că este vorba de o scriere a dacilor ?

— Da, este scrierea geto-dacilor, înrudită cu Liniarul A, din Creta, cu hitita-hieroglifică și cu scrierea din cultura Harappa, din Valea Indusului. Ținînd cont de faptul că vechii greci, micenienii, au împrumutat silabarul Liniarului A, din Creta, și l-au adoptat la limba lor (tot indo-europeană), putem afirma că scrierea geto-dacilor se situează înaintea scrierii miceniene.

— Atunci această descoperire a dv., ni se pare nouă, este una epocală ; asemănătoare cu cea a lui Jean François Champollion, care a descifrat scrierea hieroglifică egipteană ! Sau la fel de mare cu aceea a lui M. Vendris, care a descifrat Liniarul B (scrierea miceniană) sau, ca să impingem lucrurile puțin mai departe, cu descoperirea, la fel, epocală, a savantului ceh B. Hrozný, care a descifrat limba hitită-cuneiformă și hieroglifică !

— Nu sînteți singurul care dați o asemenea dimensiune descoperirilor noastre: la fel le consideră și unii specialiști. Iată ce scrie aici unul dintre aceștia :

Notăm dintr-o prefață, nepublicată încă, semnată de prof. universitar dr. **Ariton Vraciu**, prefață la cartea Vioricăi Enăchiuc, la fel nepublicată deocamdată : „Cercetarea întreprinsă de Viorica Enăchiuc-Mihai ne introduce într-o lume de mister sau enigmatică (în aparență), controlată de rațiune și interpretată cu rafinament, ținînd seama de metodologia complexă și de rezultatele studierii multidisciplinare a unei etape din preistoria populațiilor indo-europene din Valea Indusului, Asia Mică, Grecia și țara noastră. Este o cercetare unică în felul ei, dar care a fost posibilă pe fondul unor remarcabile descoperiri și studii realizate de oamenii de știință în ultimii 60 de ani. Descoperirea de față este deci una epocală și relevă merite extraordinare, talent, pasiune și trudă, foarte multă trudă".

Dar descifrarea scrierii din cultura Girla Mare, scriere neidentificată, nici descifrată pînă la noi, aduce mărturii concrete despre organizarea socială, teritorială, spirituală a geto-dacilor, încă din epoca bronzului ; aduce totodată în discuție nume de femei, bărbați, zeități, toponime, ceea ce constituie un material lingvistic foarte important pentru studiul limbii, al civilizației unui popor despre care se știa foarte puțin.

— Înseamnă că geto-dacii erau un popor a cărui cultură materială și spirituală nu era mai prejos de civilizațiile contemporane lor.

— Afirmația este confirmată de descifrările textelor de pe inscripțiile amintite, de la Girla Mare, și ale textelor descifrate de noi ulterior : piatra de la Corbi, inscripția de la Radovanu (Ilfov), inscripția de la Drobeta-Turnu Severin, care demonstrează, toate, că geto-dacii au etalat pe scara valorilor materiale și spirituale rezultate care au stîrnit admirația grecilor și mai tîrziu a romanilor.

— La ce vă referiți ?

— Platon (423—347 î.e.n.), în Legile, referindu-se la educația de care ar fi trebuit să beneficieze femeile din Grecia, se întreabă dacă nu ar fi mai bine să li se statornicească, prin lege, aceleași porunci ca și bărbaților, așa cum în vremea

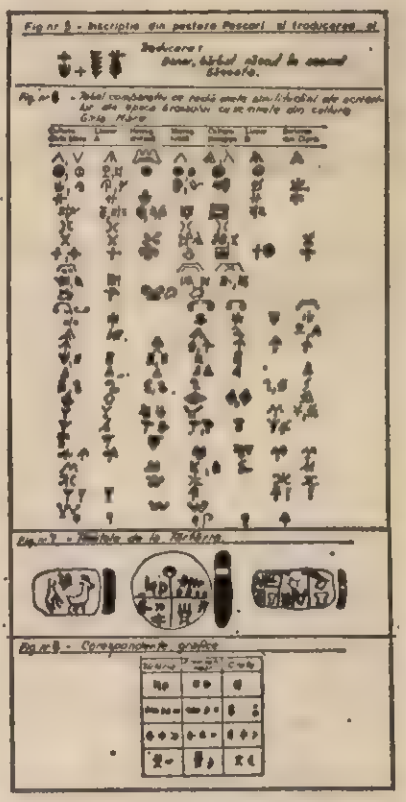

sa se întîmpla în jurul Pontului. Scena nr. 23, de pe Columna lui Traian, vorbește de aceasta : femei geto-dace păzesc prizonieri romani, fapt ce arată că Platon avea dreptate. Mai mult. Dioscorile, medic militar la Roma (41—68 e.n.), utilizînd lucrările unor medici care au trăit cu mult înaintea sa, cum sînt Crateus (120—63 î.e.n.) sau Q. Sextius Niger (a doua jumătate a secolului I î.e.n), a considerat ca fiind necesar să introducă în lucrarea sa — „Despre materia medicală" — și plantele medicinale folosite de daci, cu denumirile în limba dacă, alături de cea latină. Acest fapt ne amintește de o altă afirmație a lui Platon care, subliniind prin vorbele lui Socrate prioritatea medicilor traci, în vindecarea bolilor, susține că medicii traci au rezultate mai bune decît ale grecilor : medicul trac mai susține că „dacă acest întreg (trupul și sufletul) este bolnav, partea nu poate fi sănătoasă... căci toate lucrurile bune și rele — pentru corp și pentru om în întregul său — vin de la suflet și de acolo curg ca de la cap la ochi. Trebuie deci — mai ales și în primul rînd — să tămăduim izvorul răului, ca să se poată bucura de sănătate capul și tot restul trupului... Sufletul se vindecă..." Am arătat însă într-un studiu mai amplu cît de apreciați erau geto-dacii de antici, de contemporanii lor, nu cred că este cazul să insistăm acum în această direcție.

— De acord, dar nu ne-ați oferit un exemplu de scriere și de descifrare din cultura Girla Mare !

— Prin atribuirea de valori fonetice semnelor de pe un vas, am ajuns la descifrarea următorului text : SA BA SA — care este numele zeului Saba, cunoscut la daci cu numele de Sabadios sau Sabazios ; de pe un alt vas, am descifrat o altă expresie : SA RA BAL — care este numele unei femei dace.

— Știm, tovarășă Viorica Enăchiuc, că prin descifrarea textelor hitiților din Anatolia s-a ajuns la concluzia că hitiții aveau chiar și o literatură, în genuri diferite : legende, poeme, cîntări și imnuri către zei. Ați semnalat cumva existența unei încercări de literatură în scrierea geto-dacilor din epoca bronzului ?

— Da, formulările rituale de pe statuetele de ceramică constituie, unele, adevărate poeme, de o frumusețe și o profunzime filozofică demne de invidiat. Iată un astfel de poem tradus de noi din limba dacilor în limba română : „Te depunem / în pămînt / La 8 ani și 8 luni / La Marea zeiță Teșup / Mergi la Saba / Mergi suflet al lui Mekar / Mergi, Saba / Păzește, păzește, păzește, păzește / Marele suflet al bărbatului Mekar, bărbat / Născut din neamul Șarpelui și al Berbecului / Mekar născut în neamul Șarpelui / (ocrotiți) de Kupapa / Zeița Marelui pămînt / Din Marele trib cu trei neamuri / Mergi, sufletele la cer, sufletele".

— Este într-adevăr un poem care poate stîrni mari emoții și deopotrivă invidie ; este, ni se pare nouă, tulburător ! Ce comunică el specialistului ?

— În afară de marea bogăție sufletească, de florul de adîncă demnitate pe care-l transmite dintr-o mare durere, de filozofia lui, aflăm date în legătură cu ierarhia zeităților : Mekar, cel mort, se înfățișează, pentru a renaște, în fața zeiței Teșup, a Soarelui, prin Marele preot Saba. Mai aflăm că Mekar este descendent din părinți de neamuri diferite, dar din același trib : tatăl, în casa căruia e născut Mekar, e din neamul Șarpelui, iar mama este din neamul Berbecului. Aflăm astfel că totdeauna soția este adusă în casa soțului, semn al întăririi familiei patriarhale. Aflăm convingerile geto-dacilor de a nu se uni (căsători) doi parteneri din același neam : Șarpe cu Șarpe sau Berbec cu Berbec ! Știau deci că o astfel de căsătorie ducea la degenerarea urmașilor.

— În poem apare și zeița Kupapa...

— Kupapa mai este numită și Dakam Mater — Mamă a Pămîntului ; sau Damater, apărut prin eliminarea lui... kam și reținerea numai a primei silabe din Dakam, adică : Da'mater ! Damater nu este altă zeitate decît Demetra, venerată de geto-dacii de mai tîrziu, mult amintită în izvoarele antice.

— Ați descifrat, cunoaștem, și scrierea geto-dacă de pe piatra de la Corbi : are vreo legătură cu scrierea din cultura Girla Mare ?

— Scrierea de pe piatra de la Corbi reprezintă o fază mai nouă a scrierii geto-dace, trecerea de la scrierea silabică, însoțită de ideograme, la scrierea fonetică în care se mai păstrează anumite semne care notează încă silabe și ideograme. Este un prag trecut spre scrierea fonetică geto-dacă, exemplificată, dacă vreți, prin inscripția fonetică de la Drobeta-Turnu Severin, secolul 3 e.n.

— Despre aceasta, vă rog, mai tîrziu ; continuați să răspundeți la prima întrebare.

— Menționez că dacă nu descifram scrierea de la Girla Mare, n-aș fi descifrat nici piatra de la Corbi. În plus, mi-am dat seama că valorile fonetice ale vocalelor din scrierea de la Girla Mare se păstrează și pe piatra de la Corbi, însemnate (aceste vocale) cu același sem-

— Cum apare piatra de la Corbi și ce ni se comunică prin acest mesaj încrustat de milenii în ea ?

— Este o piatră ovală, meteoritică, pe care de-a lungul circumferinței este imprimată o inscripție iar pe cele două fețe sînt reprezentate hărți cuprinzînd teritorii din Dacia, Sciția, Anatolia, Transcaucazia.

— Vreți să ne redați textul ?

— Este următorul : „EUMEAL KUN MEG ERU ATEAS 10 APPOL, apoi urmează o ideogramă, care înseamnă : solie Na LAXIS ideogr. „cetate" ISTRONANIS UET EU SORN LAH I MAI PHILIP 403 ideogr. „corăbii" DAS".

— Acum vă rugăm să ni-l traduceți !

— Traducerea sună, să zic așa, astfel : „De la Eumeal cel drept, Marele Vultur Ateas la 10 zile de la echinocțiul de primăvară a trimis solie la Appollonia, din nou să lovească cetatea lui ISTRONANIS, să distrugă frumoasa Sorn, și (în starea aceasta) marele Filip să lovească cu 403 corăbii". Așa-i tot ?

— Ce semnificație are acest mesaj ?

— La faptele cuprinse în acest mesaj descoperit pe teritoriul țării noastre s-au referit, lucru foarte important, scriitori antici ca : Pompeius Trogus, în „Istoria lui Philip", apoi Lucian, în „Oameni cu viață lungă" și Diodor din Sicilia, în „Biblioteca istorică", ceea ce demonstrează faptul că documentul ne prezintă o situație de fapt din anul 339 î.e.n., înainte de echinocțiul de primăvară, prin care se sublinia existența a două alianțe armate : Ateas, regele sciților, cu Appollonia (colonie grecească) și cu Philip al II-lea, regele Macedoniei, pe de o parte, împotriva regelui get HISTRIANARUM, care era aliat la rîndul său cu regele Bosforului Cimerian, Parysades și cu fiul acestuia, Eumelos.

(În numărul viitor, despre cetatea Sorn și cum s-a numit tatăl lui Burebista.)

N. GRIGORE MARAȘANU

Un savant mexican despre lucrările doctorului Ștefan Odobleja

„CONCEPTELE SAVANTULUI ROMÂN DIN «PSIHOLOGIA CONSONANTISTĂ» VIN SĂ ADUCĂ IMPORTANTE DESLUȘIRI ȘI SĂ COMBATĂ GRAVE ERORI"

În septembrie anul acesta se vor împlini doi ani de la moartea doctorului Ștefan Odobleja, creatorul și părintele legitim al cibernetici teoretice. Puțin cunoscut în timpul vieții sale, savantul severinean se bucură din ce în ce mai mult de interesul și atenția unor cercuri de specialiști din lumea întreagă. Sînt tot mai mulți cei care, studiind „Psihologia consonantistă" și ultima lucrare a doctorului Odobleja, „Psihologia consonantistă și cibernetica", recunosc în ele pe întemeietorul de drept și de fapt al cibernetici, al unor concepte de o ulultoare profunzime și viabilitate, mereu actuale și capabile de a aduce în continuare o contribuție de esență în dezvoltarea mondială a acestei discipline de vîrf.

De data aceasta vă prezentăm părerile și considerațiile unui eminent om de știință din Mexic, profesorul universitar încetat din viață. Sînt dictatele nemiloase ale destinului împotriva cărora nu avem arme de luptă. Ei bine, din compendiul prezentat de domnul Bajureanu am reținut cîteva idei ce mi s-au părut de o deosebită importanță și actualitate, iar cînd am aflat că ele aparțin unei lucrări publicate cu patru decenii în urmă, am fost pur și simplu înmărmurit. Conceptele și soluțiile propuse de Ștefan Odobleja soseau dealtfel și într-un moment în care cibernetica și teoria sistemelor traversau un moment de criză.

— Ce înțelegeți prin criza cibernetică?

— Un fenomen la care asistăm și în clipa de față. Există în lume prea multe școli și curente în acest domeniu, constituite în veritabile doctrine, prea multe concepte și limbaje încifrate care împiedică unificarea datelor într-o concepție generală și care, tocmai de aceea, prejudiciază cibernetica sub raport teoretic și practic. Or, Ștefan Odobleja propunea tocmai integrarea diferitelor domenii ale științei, iar aceasta încă de acum 40 de ani, ceea ce mi s-a părut cu totul remarcabil. Și încă ceva. În cibernetică există în prezent două căi. Una propune să pornim de la cuceririle fizicii și tehnologiei spre elaborarea inteligenței artificiale, sau ceea ce mi se pare fals. Cea de a doua propune, la fel ca Ștefan Odobleja, să extindem cunoștințele de biologie și psihologie asupra domeniilor fizicii și tehnologiei. Creierul artificial este un produs al gîndirii vii. Or, în această privință, conceptele savantului român, pe baza cărora sînt structurate mai multe capitole ale „Psihologiei consonantiste", vin să aducă importante deslușiri și să combată grave erori.

— Intenționați să prezentați publicului mexican lucrările lui Ștefan Odobleja?

— Doresc să traduc cele două opere tipărite. Din fericire pentru mine, „Psihologia consonantistă" a fost publicată în limba franceză, o limbă pe care o cunosc și o vorbesc. „Psihologia consonantistă și cibernetica" a văzut lumina tiparului într-o editură din România. Limba română mi se pare ușoară, avînd în vedere asemănarea ei cu spaniola, dar cred că va trebui totuși să recurg la un traducător autorizat. De fapt important este nu să efectuăm o traducere literală, ci una prin care să deslușim și să prezentăm cît mai fidel gîndirea lui Ștefan Odobleja.

— Ați venit în România în mod special pentru a cunoaște în mod nemijlocit opera compatriotului nostru?

— Periplul meu european a cuprins pînă în prezent cîteva scurte popasuri la Viena, Cracovia, Praga și Budapesta, unde am fost interesat să mă informez asupra unor probleme particulare privind dezvoltarea cibernetici și teoriei sistemelor. În România, da, am venit special pentru Ștefan Odobleja. Ultimele exemplare din „Psihologia consonantistă", tipărite acum 40 de ani la Paris, se găsesc numai în țara dumneavoastră. E adevărat, aș fi izbutit, poate, să mi le procur și pe altă cale, dar am socotit că o întrevedere cu specialiștii români, cei mai autorizați cunoscători ai operei lui Odobleja, îmi va fi de mare folos. Am dorit apoi să cunosc activitatea cibernecicienilor români și să aflu, totodată, ce probleme a pus organizarea celui de-al III-lea Congres de cibernetică și sisteme, desfășurat la București în 1975, deoarece Mexicul dorește să fie gazda celui de-al V-lea Congres de cibernetică și sisteme. Pe noi, în Mexic, ne interesează foarte mult modul de extindere al cibernetici la studiul fenomenelor economice și sociale. La ora actuală țara mea se confruntă cu probleme foarte complicate. Între acestea aș aminti fantastica explozie demografică. Populația Mexicului a atins 70 de milioane de locuitori, iar după estimările specialiștilor ea se va cifra în anul 2000 la aproximativ 110 milioane. În prezent jumătate din populația țării nu depășește vîrsta de 15 ani. Va trebui să facem eforturi considerabile pentru a crea școlile necesare, pentru a avea suficiente cadre pentru învățămîntul elementar, liceal și universitar. Iată deci tot atîtea probleme care reclamă aportul calculatoarelor, al cibernecicianului, dar al unei cibernetici vii. Sînt sigur că lucrările lui Odobleja ne vor fi de un real folos în crearea unor sisteme cibernetice viabile. Odobleja pornește de la om și se întoarce la om.

— Ce ați vizitat în România?

— Șederea mea în România va fi scurtă. Am fost la Pitești pentru a-l întîlni pe domnul Bajureanu și la București unde am avut o întrevedere cu domnul Mihai Drăgănescu, directorul Institutului central de informatică și conducere. România este o țară foarte frumoasă și sper să o revăd și să o vizitez fără să mă uit mereu la ceas. Dar acum sînt presat de timp. Am plecat din Mexic la 4 aprilie și mai am de făcut un popas la München pentru a lua parte la un colocviu. Consider ca și Odobleja că trebuie să pornim de la tot ceea ce este viu și adevărat. În sfîrșit, un popas la Londra pentru a discuta cu domnul John Rose, președintele Organizației mondiale de cibernetică și sisteme, despre viitorul congres din Mexic. Apoi mă voi întoarce acasă. Voi ține însă o legătură permanentă cu specialiștii români, așa că, dacă socotiți necesar, revista dumneavoastră va avea la timp toate informațiile privind drumul lucrărilor lui Ștefan Odobleja pe pămîntul și în conștiința poporului mexican.

LIVIU TIMBUS ■

López Jiménez Elohim, președintele Asociației mexicane pentru cibernetică și sisteme și șeful compartimentului de ingineria a sistemelor din cadrul Institutului politehnic din Mexico.

— Cititorii noștri, stimate domnule profesor, sînt interesați, bănuim, de a cunoaște cînd și cu ce prilej ați cunoscut lucrările compatriotului nostru, medicul Ștefan Odobleja.

— Primele și dealtfel singurele informații privind opera doctorului Odobleja mi-au parvenit cu ocazia celui de-al IV-lea Congres de cibernetică și sisteme, desfășurat la Amsterdam în vara anului 1976. Din păcate, n-am avut posibilitatea de a cunoaște în mod direct „Psihologia consonantistă", ci doar prin mijlocirea comunicării prezentate la congres de către domnul inginer Ștefan Bajureanu, colaborator și prieten apropiat al medicului Odobleja. La data respectivă, după cum se știe, autorul „Psihologiei consonantiste" se afla ținut la pat de o boală nemiloasă, iar după scurtă vreme a și

Din nou despre „Asistența de recuperare, o confruntare a medicinei cu propria ei eficiență"

În nr. 18 din 1 mai a.c. al revistei „Flacăra", sub titlul **„Asistența de recuperare, o confruntare a medicinei cu propria ei eficiență"**, redactorul nostru Cici Iordache a reunit în jurul unei mese rotunde un număr de specialiști ai Spitalului clinic de recuperare din Cluj-Napoca. Opiniile lor, în bună măsură critice, vizau atît statutul ca atare al spitalului și condițiile în care își desfășoară activitatea, cît și concepția de ansamblu asupra asistenței de recuperare, marcată uneori de contradicții între mijloace și scopuri. Datorită distanței în timp care s-a interpus între data consemnării acestor opinii și data apariției lor în revistă, articolul la care ne referim conține un număr de inexactități și informații care nu mai corespundeau realității. Astfel, în ziua cînd a apărut articolul, dr. Vasile Ilea, lector universitar și nu conferențiar, cum i s-a spus redactorului nostru, și economistul Vasile Corpodean nu mai îndeplineau funcțiile de director și, respectiv, de director adjunct economic, ultimul fiind dealtfel și transferat la altă unitate. Aceasta pentru că, în răstimpul scurs între documentare și publicarea articolului, unitatea respectivă a fost controlată de organe centrale de control care au analizat deficiențele existente, multe menționate și în articol, și prin măsurile organizatorice recomandate și transpuse prompt în practică au asigurat premise pentru redresarea activității care se desfășoară în Spitalul clinic de recuperare din Cluj-Napoca. Pentru a lămuri lucrurile, ne-am deplasat la fața locului și am ajuns la Cluj-Napoca în ziua în care noul director al Spitalului clinic de recuperare, prof. dr. Nicolae Andronescu, chiar se pregătea să expedieze redacției noastre o scrisoare, din paragrafele căreia spicuim: **„Ne-a bucurat spiritul constructiv al articolului, sublinierea unora din preocupările și problemele noastre, a atmosferei de lucru responsabil, al străduinței noastre de a ridica faptele la nivelul cerințelor puse în fața noastră de mersul înainte al societății, de conducerea de partid și de stat, în recuperarea medicală a capacității de muncă. Am reținut unele sugestii și observații, ne cunoaștem încă alte neajunsuri, lipsuri pe care ne străduim să le eliminăm din activitatea noastră. Dar perioada scursă de la data apariției articolului a fost marcată de fapte care conferă muncii noastre alte posibilități și dimensiuni, ceea ce ne-a determinat să vă scriem, pentru informarea dv. și, eventual, a opiniei publice".** În consecință, împreună cu prof. dr. Nicolae Andronescu și economistul Ioan Ranga, noul director și noul director adjunct economic ai spitalului, împreună cu dr. Rodica Dobrocan, președintele C.O.M., prof. dr. Mihai Mureșan și dr. Vasile Bradu, șef de secție, am procedat la o trecere în revistă a punctelor de vedere critice conținute în articolul în discuție. Este limpede că redactorul nostru a fost indus în eroare atunci cînd vechea conducere a spitalului a încercat să transfere asupra proiectantului și vina propriilor sale deficiențe organizatorice și gospodărești. Cu alte cuvinte, nu e adevărat că bazinele pentru kinetoterapie și sala în care sînt ele amplasate nu ar fi utilizabile în conformitate cu specificul acestei unități medicale. Ulterior, prin eforturile conjugate ale noii conduceri — spicuim iar din scrisoarea adresată redacției — **„a fost rezolvată problema care influențează hotărîtor și pozitiv posibilitățile noastre de tratament prin hidro și kinetoterapie în bazine (există deci în permanență apă rece și caldă), prin educarea și reeducarea ocupațională (s-a amenajat și funcționează o secție de terapie ocupațională cu 4 ateliere), prin tratament adjuvant cu aparatură și utilaje cu funcție de reeducare (podium cu trepte pentru reeducarea mersului, prin protezare simplă, avem destule cazuri) etc."** Alte probleme, cum ar fi instituirea unui plan propriu de cercetare științifică, deplasarea unor cadre didactice în incinta spitalului, în scopul menținerii unui contact permanent între școală și pacienții elevi, încadrarea profesorilor de gimnastică și construirea unui amfiteatru cu 4 săli de gimnastică medicală, sînt în curs de rezolvare. Și noi înșine am putut constata, la fața locului, că este vorba de fapte în adevăratul sens al cuvîntului. În același timp, nu este mai puțin adevărat că o sumă întreagă de piedici, care stau încă în calea recuperării medicale optime a capacității de muncă, nu pot fi înlăturate curînd datorită unei norme și practici mai puțin conforme cu specificul acestei activități. Astfel, nu toți cei recuperați medical mai pot exercita întotdeauna meseriile și profesiile pe care le-au avut înainte și întreprinderile ar trebui să dovedească mult mai multă înțelegere din acest punct de vedere. Apoi s-ar simți nevoia unor ateliere și școli speciale de recuperare, aflate în strînsă relație cu unitatea medicală de profil, recuperarea nefiind numai o treabă a medicinei. Într-adevăr, în acest domeniu durata de spitalizare trebuie privită și tratată de la caz la caz, pentru că nimeni nu poate anticipa de cît timp este nevoie pentru readucerea unui handicapat în circuitul vieții normale. Și în aceste privințe, evident, Ministerul Muncii poate avea un cuvînt important de spus.

MIHAI PELIN ■

În legătură cu articolul „De ce a fost abandonată cultura unei valoroase plante medicinale?"

În numărul din 28 februarie 1980, revista „Flacăra" a publicat un articol prin care aducea îndreptățite critici Trustului Plafar pentru faptul că acesta a scos din cultură o valoroasă plantă medicinală aromată, cunoscută sub denumirea științifică de „Dracocephalum moldavica". Într-o scrisoare reprodusă în „Flacăra" din 3 aprilie a.c., inginerul Florentin Crăciun, director general al Trustului Plafar, a ținut să prezinte, aducînd în acest scop o suită de explicații și justificări, un alt punct de vedere privind destinul speciei amintite.

Aș dori să arăt înainte de orice că, în prezent, în țara noastră se cultivă 58 de specii de plante medicinale și aromatice și se exploatează din flora spontană alte circa 160 de specii, ceea ce este foarte puțin, dacă avem în vedere uriașele rezerve naturale de care dispune România. Dar să revenim la specia „Dracocephalum moldavica", abandonată de către Trustul Plafar fără nici un pic de milă. În acest caz este vorba de nesocotirea nenumăratelor zile și nopți de trudă care au fost necesare pentru cercetarea și ameliorarea plantei, nesocotirea investițiilor bănești deloc neglijabile făcute în acest scop, dar mai cu seamă de faptul că prin scoaterea din cultură a speciei „Dracocephalum moldavica" a fost abandonată o inițiativă valoroasă.

În scrisoarea de răspuns este ocolită exact problema principală dezbătută în articolul din „Flacăra", și anume faptul că „Dracocephalum moldavica" s-a dovedit o plantă superioară în comparație cu „Melissa officinalis" pe care o depășește, prin zestrea principiilor active și prin importanța ei deosebită pentru industriile cosmetică și alimentară.

Neconvingătoare mi se pare și afirmația că specia în cauză nu are căutare pe piața internă, că, așa cum pretinde semnatarul scrisorii, Trustul Plafar are și la ora actuală un stoc de 3 092 kg de herba Dracocephalum moldavica nevalorificat. Dar dacă așa stau lucrurile, mă întreb, bunăoară, de ce nu a fost onorată cererea Ministerului Industriei Chimice prin care au fost solicitate 900 kg de „Dracocephalum moldavica"? Mă întreb, de asemenea, cît ulei de „Dracocephalum moldavica" a produs Trustul Plafar în cadrul întreprinderilor sale, cît a oferit industriei cosmetice și cît a fost refuzat de aceasta? Se mai poate pune întrebarea cît șirop de „Dracocephalum moldavica" a ajuns la publicul consumator și cît a rămas în stoc datorită refuzului acestuia? Mă mai întreb de ce oare nu a fost inclusă specia amintită în catalogul „Produse farmaceutice utilizate în practica medicală", editat în 1978. Cum rămîne deci cu norma departamentală „Folia cum flores Dracocephali-gerebeltfrunze și flori de mătăciune sitate" care, după cum se știe, a fost aprobat de Ministerul Sănătății încă din anul 1974?

Lipsă de interes a dovedit Trustul Plafar și pentru acoperirea necesarului de „Dracocephalum" pentru industria alimentară. Siropul extras din această plantă, așa cum s-a dovedit experimental, constituie o excelentă materie primă intermediară pentru prepararea băuturilor carbo-gazoase. N-ar fi fost rău ca Trustul Plafar să fi colaborat în această privință cu Institutul de cercetare pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor.

Din precizările făcute în răspuns nu rezultă apoi eforturile făcute de Trustul Plafar pentru valorificarea acestei specii pe piața externă. Și asta, deoarece nu vine nimeni din afară să ne solicite o nouă plantă medicinală și aromatică dacă noi nu facem nimic pentru cunoașterea și promovarea ei și o ținem mai degrabă în depozite ca să o rontăie șoarecii.

În sfîrșit, se mai poate adresa și o ultimă întrebare: cînd a știut Trustul Plafar ce vrea, atunci cînd a ordonat extinderea culturii de „Dracocephalum moldavica" pe o suprafață de 150 de hectare, sau în anul 1975, cînd a hotărît, invocînd Legea contractelor economice, s-o abandoneze fără justificare. Spun toate acestea deoarece m-am numărat și eu printre cei care au lucrat pentru ameliorarea și cunoașterea speciei „Dracocephalum moldavica" și consider tocmai de aceea inadmisibil faptul că Trustul Plafar a preferat să abandoneze această specie prețioasă decît să lupte pentru valorificarea ei pe piețele internă și externă.

Ing. ION I. ROVENTA
Întreprinderea de sere Berceni
București

Cauza săptămînii :

Procesele de partaj

După numărul scrisorilor sosite la redacție s-ar părea că mai mulți oameni au din ce în ce mai des tot mai multe lucruri de împărțit între ei. Căile prin care doi oameni ajung doi copartajanți sînt multiple. Se pot reduce totuși la două mari împrejurări : divorțurile și moștenirile. Președintele Secției 3 civilă din Tribunalul Capitalei, Radu Lește, remarcă : Ciudat în acest fel de procese este faptul că tocmai în relațiile frate-soră, tată-fiu, nepot-bunic, soț-soție, oameni de același sînge, oameni care s-au iubit și au crescut împreună copii nu mai găsesc la un moment dat în ei forța morală să împartă cîteva bunuri.

— Aleg totuși calea legii.

— Aparent numai. Un partaj nu e un accident de circulație. Nu e nici măcar un divorț. Cînd soții ajung la situația de neconviețuire n-au de ales. Pe copărtași, legea îi apără altfel. Prescripția nu intervine. Pînă anul trecut era obligatorie autorizația de partaj. Tribunalul Suprem n-o mai pretinde. Printr-un simplu act notarial, copărtașii se pot înțelege în orice fel doresc. Ei își cunosc cel mai bine interesele. Cînd e vorba de bunuri comune nu există nici o constrîngere din partea legii în ce privește modul în care părțile convin să le administreze. Dacă în certificatul de naștere s-a strecurat o greșeală, o mică neatenție din partea celui care-l scrie, lipsește o literă de pildă, e nevoie de o hotărîre judecătorească pentru îndreptarea greșelii. Un testament părinților însă poate fi modificat în orice fel de moștenitori dacă ei ajung să se înțeleagă astfel printr-un act simplu notarial. Aceasta este esența legii în privința bunurilor ce trebuie împărțite.

— Există și o explicație ?

— Am și spus-o : părțile își cunosc cel mai bine interesul. Bunurile rămase, bunurile de împărțit n-au numai valoarea materială propriu-zisă, au și o valoare sentimentală. Un ceas, pentru judecător, nu este nimic altceva decît un mecanism, un obiect a cărui valoare o stabilește expertul, în vreme ce pentru unul dintre coîmpărțitori el poate însemna totul. Într-un proces din această pricină, lucrurile nu mai sînt ce sînt, bunuri de familie, amintiri, lucruri cu încărcătură sentimentală, cum spuneam, devin, sub ochii expertului, exclusiv bunuri de circulație.

— Și totuși unii preferă calea judecătoriei. Mulți poate nici nu știu calea simplă de care vorbeați ?

— După un calcul, aproximativ desigur, numai 8 la sută din cei ce divorțează ajung să-și împartă bunurile prin instanță. 92 la sută deci o știu sau îl învață bunul simț. Procentul nu diferă mult nici în cazurile de moștenire. Alții apelează la instanță fiindcă n-au de ales, sînt constrînși, pentru a-și apăra drepturile, de intoleranța copărtașului lor...

— Alții ?...

— Acțiunea de partaj este uneori și expresia unei încărcături care a acumulat în decursul anilor ură, ranchiună, umilință, gelozie. Prin partaj se urmărește plata unor polițe vechi. Se ajunge la manifestări de cinism. Un individ care și-a omorît soția cere, din închisoare, împărțirea bunurilor comune. Gelozia trăiește și după moarte. Pe partea cealaltă există oameni care s-au respectat toată viața și care, în momentul ivirii unei moșteniri și implicit al perspectivei de înavuțire peste noapte, orbesc. Primul semn : încep prin a contesta dreptul celorlalți, de obicei cu argumente superficiale sau de logică formală. Nimeni nu poate obține mai mult decît îl permite legea. Egalitatea este sufletul partajului...

— Poate există o egalitate perfectă ?

— Nu știu. Nu cred. Mă gîndesc, la listele acelea lungi de obiecte... Radio, patru scaune, covor de iută, plită, șifonier, crațițe (3) și lasă mai departe. Pentru fiecare dintre aceste lucruri trebuie probe și martori. Probele lipsesc. Facturile sînt vechi. Prețurile s-au modificat. După ce sînt aduse la zi, se calculează uzura. Martorii sînt diferiți. Unii își amintesc exact lucruri pe care le-au văzut în urmă cu zece ani, alții nu pot să reconstituiue un obiect pe care l-au văzut în urmă cu două ore. Listele sînt lungi, din ce în ce mai lungi. Se refac de cîteva ori. taxele de timbru cresc pentru fiecare variantă și firește dorința de a cîștiga sporește în aceeași măsură. În lista bunurilor se notează : „un aparat radio". Astăzi există zeci de mărci de radio în sute de variante și modele. „Judecătorul analizează niște hîrtii, facturi, bonuri etc. Apoi un judecător n-are două procese pe zi, ci 30 sau chiar 40 de procese. Fiecare este convins că pentru covorul lui există un paragraf de lege. Dacă ar fi aduse în discuție bunurile mari, casă, mașină, teren sau mai știu eu ce, ar fi altceva. Principiul egalității în partaj nu privește numai valoarea, ci și utilitatea, posibilitatea ca fiecare să obțină ceva din toate mijloacele de care dispune pentru răscumpărarea unor lucruri nepartajabile în natură.

— M-a mirat foarte mult următorul caz : o femeie cu patru copii : soțul, alcoolic, lipsește nopțile de acasă cînd vine face scandal, injură, bate, conștiincioasa nu mai e posibilă. La divorț femeia obține copiii. La partaj, ea ia apartamentul și dreptul de folosință asupra lui, ea împreună cu fiii. Apartamentul a fost cumpărat însă împreună cu soțul. Sînt calculate procentele ce se cuvin fiecăruia. Femeia este obligată să plătească soțului 20 000 lei. Remunerația ei oscilează între 1 400—1 600 lei. Cum să aducă 20 000 lei ? Soțul o amenință cu scoaterea la licitație. Licitațiile se fac așa cum se fac. Cu cîteva mii de lei soțul poate recîștiga întreaga casă și dreptul de a o arunca în stradă, fiindcă mama se încăpățînează și nu acceptă nimic altceva argumentînd : sînt mamă, cresc patru copii, copiii lui, sînt o femeie muncită și răsmuncită, n-am bucurii, nici măcar satisfacții, îmi sacrific viața pentru ei, unde să mă mut ?

— Femeia, sinceră în durerea ei, și-a creat o aparență de înțelegere din care refuză să mai iasă. Dacă n-ar fi vorba de o femeie care crește patru copii, aș înclina să cred că-l vorba de un șantaj sentimental. Nu cred că este așa ceva. Nu cunosc dosarul, nu pot să mă pronunț. Prin analogie pot însă să spun că foarte mulți încearcă, cu sau fără bună-știință, să ajungă mai întîi în situația de a fi compătimiți pentru a pretinde apoi ceea ce la început era de nepretins. Un copil inflat renunță, după moartea tatălui, la dreptul lui asupra casei, în favoarea automobilului. Mama, bătrînă, nici n-avea ce face cu mașina. Instanța i-o acordă. Mașina valorează mai mult decît partea ce i se cuvenea din casă. Se obligă să plătească sulta. După ce obține dreptul asupra mașinii însă, scoate la iveală romanul acelei mașini. Cît de mult a iubit-o omul care i-a înfiat, cum pasiunea pentru mașină i-a fost transmisă ca pe bunul cel mai de preț, cum îl ura bătrîna pentru pasiunea asta a lui. Pe scurt, nu vola să mai plătească sulta și cerea, nu mamei, cum s-ar fi cuvenit, ci executorului judecătoresc să-i păsuiască, să-l amîne, că-l va plăti în rate. Apoi, la fiecare rată, venea cu alte argumente : alte rate, la casă, s-a însurat, are copii etc. Repet, nu cunosc dosarul acelei case. Femeia avea însă de ales. Putea să accepte ca sulta, incomparabil mai mare, având în vedere și drepturile copiilor, și cu banii obținuți să-și cumpere altă casă. Legea acordă un drept de reținție asupra casei pînă ce cealaltă parte își îndeplinește obligațiile, deci nu putea presupune că soțul ar fi păcălit-o și nu i-ar mai fi dat banii. Nu-i exclus deci ca și femeia aceea să fi urmărit ajungerea în situația din care să înduioșeze. Odată pronunțată însă hotărîrea judecătorească, executorul n-are de ales, trebuie s-o execute.

— Ca să sfîrșim și cazul bătrînului. Ce urma să facă în spiritul principiului egalității partajului ?

— Să fi acceptat să vîndă mașina. Să plătească mamei suma cuvenită. Cu banii rămași să-și fi cumpărat o mașină mai ieftină sau dacă ar fi dorit una la fel să-și fi sacrificat interesele lui, nu ale mamei. Revin la începutul discuției ca să amintesc că în materie de partaj legea apără într-un fel deosebit pe copărtași dîndu-le dreptul exclusiv de înțelegere în afara ei. Dacă totuși această înțelegere, din motive diferite, nu se poate realiza și ei apelează la dreptatea judecătorului, atunci trebuie să se supună rigorilor legii așa cum sînt ele.

— Se pare că neînțelegerea apare cînd una dintre părți vrea să obțină mai mult decît i se cuvine ?

— Altfel s-ar înțelege de la început, atîta timp cît legea le permite această cale lesnicioasă. Vor să obțină mai mult decît li se cuvine sau pur și simplu să-și plătească niște polițe vechi prin intermediul justiției.

— Judecătorii nu greșesc niciodată ?

— Greșesc uneori. Ei n-au de rezolvat cine știe ce complicate principii de drept. Legea e simplă și extrem de precisă în menționarea drepturilor ce se cuvin copărtașilor. Judecătorul decide asupra unor bunuri a căror valoare n-o stabilește el, ci, obligatoriu, experții, și experții sînt și ei diferiți, pasionați de ce fac sau impinși de nevoie, de strictă specialitate sau de o specialitate înrudită, mai grăbiți sau mai puțin grăbiți, cu mai multă sau mai puțină experiență, bine sau mai puțin bine intenționați. Cînd nu sînt experți, sînt martori, și despre martori am mai vorbit. Alteori însă, după cum am văzut, judecătorul, dispunînd asupra destinației unor bunuri, manevrează, în fapt și, fără s-o dorească, sentimente. Nu-i rămîne decît apelul la tărîe morală și bun-simț, cu toate că uneori e prea tîrziu.

— Să-l reînnoim aici, pentru cei ce vor veni de-acum înainte !

Legea ne apără : s-o cunoaștem, s-o respectăm !

În dezbatere

Cine se ocupă de copiii cu probleme ?

Inițial gîndisem întrebarea din titlu altfel și anume : „Cine se ocupă cu copiii problemă ?" Profesorii și învățătorii au protestat : Nu există copii-problemă ! „Într-o zi, relatează unul dintre dascăli, mă interpelează un individ. Mic, îndesat; chel, cu un puf blond în jurul cheliei. Zice : Ce face școala în cazul copilului meu care mă-njură, m-amenință. Odată a tăbărît asupra mea. Copil-problemă ! Ce era să zic ? — lăsați-mi un răgaz, i-am spus, să văd despre ce-i vorba. Individul — nimic ! Vreau să-l dați afară din utece; Pedepsiți-l aspru! Amenințați-l ! Faceți ce știți, în casă cu ei nu mai putem rămîne ! Grav ! — nu ? Extrem de grav ? Așa am spus și noi. A doua zi chem băiatul. Stai jos, zic. Eram foarte atent la fiecare gest al lui. Mi se părea că-l văd pentru intîia oară. Știți cum se întîmplă ? Descopeream expresii noi, o căutătură ciudată, parcă. Un viitor infractor, nu-i așa ? Ei bine ! — nici n-am apucat să-l întreb și mi-a povestit tot. Absolut tot ! O chem pe mama lui. Eu ședeam în locul dumneavoastră. Ea — aici. Începe să plîngă. Vrea să-l alunge, zicea, să scape de el. (Individul nu-mi spusese că nu era copilul lui. Femeia se recăsătorise. Băiatul era din prima căsătorie.) Plîngea și se văicărea : Nu mai am trai în casă. Vrea să trimit băiatul la tatăl lui. Face orice să demonstreze că e un incapabil, un ratat, un viitor răufăcător..."

Dar dacă tatăl lui n-ar fi venit la școală să-l reclame ? Sau dacă mama lui, în disperare de cauză, ar fi tăcut, acceptînd tacit insinuările bărbatului ? Ce s-ar fi întîmplat dacă dascălul însuși ar fi înaintat în observațiile lui părelnice ? Într-una din cele mai pretențioase școli din Capitală, directoarea ne-a relatat pe nerăsuflate două cazuri limită : un vagabond și o bănuită prostituată, amîndoi sub 14 ani. Continuînd investigația am ajuns la 10 cazuri de familii dezorganizate. În condiții normale, toți acești copii ar fi putut fi premianți.

Îndrăznim un calcul. Înmulțim aproximația minimă de 10 familii dezorganizate într-o școală cu o altă aproximație, numărul școlilor generale, și din această înmulțire rezultă circa 140 000 de cazuri. Nu le vom numi cazuri de delincvență juvenilă. Ar însemna să nesocotim factori importanți cum sînt : capacitatea de intervenție a școlii, puterea morală a copiilor și alții. Vom spune 140 000 de nepremianți. Din perspectiva destinului individual am putea defini aceste cazuri, cazuri de nesansă sau de fatalitate, procent pe care-l poartă în sine orice societate. Din unghiul de analiză a eficienței inteligenței sociale însă 140 000 de nepremianți înseamnă 140 000 de minți, 140 000 de inteligențe a căror rodnicie este fructificată în parte, incomplet, neadecvat, necreator. Dintr-alt punct de vedere, cel al sănătății morale a unei națiuni, 140 000 de nerealizați creează o breșă, o verigă slabă, potențial generatoare de diverse maladii sociale. Scrieți, am fost îndemnat, scrieți așa, pe răspunderea noastră, a dascălilor acestei țări : **MAME și TAȚI ! Cînd vorbiți în numele dreptului la fericire personală, știți oare ce pretindeți de la societate ? Știți ce sacrificii cereți copiilor voștri ?**

Ușor decelabile prin violența cu care ele se incorporează în cataloagele școlare, în evidențele tribunalelor sau ale miliției, întîmplările amintite au un avantaj, dacă se poate vorbi de un avantaj în cazul copilului chemat în cancelarie și întrebat în fața mamei, a tatălui vitreg, a sorei tatălui vitreg, în fața unui alai constituit cu vădita intenție de a impresiona, de ce nu vrea să vină acasă unde acum el i-au aranjat o cameră a lui, cu televizorul lui, cu șifonierul și biroul lui, cu toate numai ale lui adică, și el, incremenit în mutenie, dar deloc tulburat, după plecarea tuturor, se confesase dirigintei : Fiindcă odată, cînd eram la ei în vizită, omul acela îi spunea mamei că trebuie să mă convingă să rămîn, altfel nu vor primi apartamentul de patru camere... Au un avantaj, spuneam, aceste întîmplări : avantajul înregistrării statistice cu tot ce decurge de aici, în primul rînd putința de a fi urmărite dacă cineva ar dori să le urmărească. Există și cazuri nedecelabile : mamă-bună ; tată-bun. Rudimentari poate în ce privește pregătirea pentru o viață civilizată, dar curați și tandri. Ionel este băiatul cel mare. Atît cît poate fi de mare un băiat de 10 ani și jumătate. Mezina este la creșă și diminețile, două săptămîni din lună, lui îi revine obligația de a o însoți. Mai are doi frați mai mici, în clasa întîi și respectiv a treia. Ionel pregătește prînzul pentru toți, spală, face curat, supraveghează lecțiile celorlalți și cînd e cazul intervine ca să-i astimpere. Baltazar, colegul lui de bancă, îi oprește zilnic cîte un sandviș și uneori, în pauza mare, îl invită acasă să-l arate acvariul. Tatăl lui Baltazar, citeodată, serile, îi conduce acasă pe toți trei cu mașina. Singură mama lui Baltazar nu vede cu ochi buni această prietenie. Baltazar e angajat în competiția pentru șefia clasei și are meditatori la obiectele principale. Ionel, firește, n-are nici un meditator și mama colegului se ferește ca nu cumva din invidie Ionel să împrăștie în școală ceea ce știe. Ultima oară au avut de învățat o poezie. Baltazar a luat 10, Ionel numai 7. Mama lui Ionel e mulțumită cu 7. Învățătoarea este de părere că Ionel poate mai mult și mama e iarăși mulțumită. Bine că nu-l un tont ! Învățătoarea are două griji mari. Pregătirea celor ce vor reprezenta clasa în concursurile școlare, elita clasei, și pregătirea copiilor cu probleme insurmontabile. Între aceste două mari preocupări, Ionel are o conduită școlară mulțumitoare. Ionel nu are probleme. Ionel nu povestește la nimeni grijile lui. Pentru învățătoare, mai dificil este Baltazar. Deși bine pregătit, Baltazar e capricios și uneori surprinzător de opac, tocmai acum în preajma concursului la matematică. La matematică, Ionel are tot 7. E neatent, se scuză mama, e distrat, obosit, nu știu ce-i cu el, dar în sufletul ei este mulțumită : neatenția trece. Un gînd ascuns îl șoptește că de fapt Ionel este mai dotat decît Baltazar. La ședința cu părinții, învățătoarea citește notele. Baltazar : 10...10... Ionel: 7...7... Notele se centralizează. Ele decid premiile. Premiile decid distincțiile, laudele, recompensele, șefii de clasă, conducătorii de detașamente și unități și toate la un loc orientarea diferită a copiilor spre activitățile viitoare. Între Baltazar și Ionel există o diferență de trei puncte. Ce reprezintă aceste trei puncte ? Departajează ele doi copii dotați diferit ? Marchează oare ele aportul social și intelectual potențial al fiecăruia dintre ei ? La un moment dat, dopajul lui Baltazar nu-i va mai fi de nici un folos. Cînd ? — aceasta este întrebarea. Risipa de inteligență, în acest caz, e greu perceptibilă, ceea ce nu înseamnă că nu există. Față de prima împrejurare, aici risipa e dublă : nu numai că Ionel va ajunge abia tîrziu să-și valorifice integral capacitățile, dar în locul lor în acest răstimp societatea folosește aptitudini contrafăcute, stimulate artificial. Încît, apelul părinților ni se pare la fel de îndreptățit : **TOVARĂȘI DASCĂLI ! Cînd puneți o notă unui copil, cunoașteți ce consecințe sociale grave ascunde investirea criteriului notelor ca titlul suprem de apreciere a unui copil ?**

S-a furat o pelerină. Pînă atunci, în clasă mai dispăruseră și alte lucruri, creioane, stilouri, o paletă și un penar, dar niciodată o pelerină. Nu mai era deci vorba de mici cleptomanii. Elevii au fost chemați pe rînd la cancelarie. Cine a furat pelerina ?

Cînd veni rîndul Claudiei, fata izbucni în plîns. Ea era vinovată. N-a spus nici nu, nici da. Plîngea. Bine, a intervenit diriginta, dar tu nu te-ai gîndit că pelerina aparține unei colege ? Ce-ai fi zis dacă mămica ta ți-ar fi cumpărat un lucru pe care ți-l dorești foarte mult și altcineva, în pauză, ți l-ar fi luat și dus acasă ? Nu te-ai gîndit ce-a simțit colega ta cînd a văzut că nu mai are lucrul pe care și-l dorise, la ce va spune ea în fața părinților ? Cum de nu ți-a căzut mîna înainte de a o întinde spre un lucru care nu-ți aparține ?

Claudia nu se gîndise la nimic din toate astea. Nu gîndise deloc. Nici nu dusese pelerina acasă. O ascunsese în bancă. Iar mămica ei nu i-ar fi cumpărat niciodată o pelerină. Mămica ei nici nu se ridică din pat. Ea îi cumpără dimineața șiștelele cu bere și seara le schimbă. Atît știe : că pelerina nouă din culer îi țintuise privirea...

Nu e bine că taci, încheie dirigința. Să vii cu mama ta la școală.

Nu veni, desigur, și fapta Claudei a fost discutată în clasă, cu toți copiii, preventiv, să le fie și altora învățătură de minte, a fost discutată în careu, tot preventiv, în fața fetelor și băieților care rîdeau pe înfundate și o făceau și pe ea să rîdă, chiar acolo, în picioare și cu cîțiva pași mai în față decît ei. A fost dată la gazeta de perete, tot preventiv, citată la ședința cu părinții și amintită apoi în toate rapoartele de dare de seamă. Situația ei la învățătură se deterioră, ceea ce denota că gestul ei nu fusese întîmplător, educația ei prezentînd grave lacune. Dacă nici pedepsită exemplar nu se îndreaptă, a fost de părere dirigința, nu mai e de făcut nimic cu ea.

Am fost în multe școli și peste tot unde am povestit întîmplarea nici un alt dascăl n-a mai fost de părerea dirigintei. Abia acum va fura cu adevărat, a profețit cineva. O clipă de descumpănire, care n-a însemnat în conștiința tulbure a fetei neapărat un furt, a fost implantată forțat în mintea ei cu acest titlu. Am făcut un infractor din manifestarea aberantă a inocentei. Claudia a sfîrșit prin a uri colega căreia îi făcuse un rău inconștient, prin a uri colegii care au rîs de ea în careu, prin a uri cellalți colegi care la rîndul lor au sustras diferite obiecte dar care au avut tupeul să tacă, prin a uri dirigința care nici măcar n-a reținut că nu dusese pelerina acasă și nu știa că are o mamă alcoolică dîndu-i-o exemplu și în final prin a se uri pe sine, pe acea Claudia care îi fusese pusă în față în careu, la ședința cu părinții, la gazeta de perete. Cui a folosit măsura de prevenire atît timp cît colegii ei susoteau și rîdeau pe înfundate ? Claudia însăși avea nevoie în momentul mărturisirii de măsuri de prevenire, sufletul ei era cel mai amenințat la acea oră de răscruce, el avea cel mai mult nevoie de delicatețe și tact.

Iată cîteva numai din infinitul de probleme care bîntuie lumea copilăriei cu probleme. În numărul viitor vom vorbi despre problemele școlii, care în fapt aparțin tot copiilor Vom da apoi cuvîntul specialiștilor și în final cititorilor, în cazul că dezbaterea noastră v-a trezit interesul.

Pagină realizată de
NICOLAE CRISTACHE

Mașinile salvării între teorie și practică

Noaptea cînd la București a explodat liliacul m-a găsit pe o stradă. Taximetrele lipseau chiar și pe la tradiționalele răscruci. Am văzut o ambulanță care a oprit la semnul făcut de insul abia ieșit pe ușa restaurantului. L-a luat, a întors, a plecat. Am rămas cu imaginea mașinii albe cu cruce roșie pornite în cursă cu bețivanul pus sub protecția fulgerelor albastre țișnite de sub cupola girofarului.

nevăzut, necunoscut

Joi 8 mai, dimineața, pe Mihai Eminescu, în fața la clădirea cu nr. 226, strada era albită de mulțimea ambulanțelor. Idem doi pași mai încolo, pe Dragoș Vodă. Firesc. Acolo se află Stația de salvare a municipiului București. Și pentru că dincolo de bariera porții nu există spațiu de parcare decît pentru 201 mașini, celelalte 180 sînt trase fără mofturi pe trotuoarele din proximitatea imediată. Forfotă de halate albastre. Sînt șoferi și mecanici. În condiții normale aceștia ar trebui să muncească exclusiv pe mașinile din dotare. Nu-i tocmai așa. Dovadă că în împrejurimile ticsite ale stației mișună mulțime de posesori de autoturisme. Locul a devenit un fel de Mekka al motociubucurilor de tot soiul. Unii rîvnesc reparația, cellalți tratația. La drumul mare, în fața la Salvare, „Ciclop"-ul este concurat cu bune rezultate. Care pot fi și mai bune dacă se întîrzie cu ceea ce trebuie. Nu m-am prezentat încă la nimeni. Sînt un necunoscut de pe stradă. Deci, ca și nevăzut. Și tocmai de aceea pot încă să cam cred în ce văd. Anume ? Iată-l pe acest șofer cu părul alb. Ulterior, fără să spun ce și cum, am aflat că se numește Ion Popovici, că-i om de bază și că lucrează de 27 de ani la Salvare. Probabil că-i chiar așa, dar eu l-am observat transpirînd virtos vreo douăzeci de minute sub capota Daciei 1300 9—B—1622, care nu-i a unității. În plină viteză a apărut TV-ul 7586. Notez ora 8,45. Din cabina sanitară asistenta care trece dincolo de barieră, în timp ce șoferul Nicolae Diaconu demarează în trombă. Abia am timp să-i mai văd mașina ieșind de pe stradă. Ca să respecte regulamentul ar fi trebuit să intre, să se lase înregistrat de către tovarășa Olteanu, la poartă... Mă rog, am să încerc să văd despre ce-l vorba mai tîrziu. Deocamdată doresc să aflu de ce este atît de supărat șoferul de pe 33—B—5927. Bineînțeles că-mi răspunde abia după ce mă chestionează la rîndu-i. Omul se numește Ion Stănilă, a împlinit vreo trei decenii de cînd șofează, 12 ani a lucrat pe la Academia Republicii Socialiste România și echilibrat cum e nu pricepe în ruptul capului — deși a început să se obișnuiască — cum de nu le e rușine unora să-i bună inutil pe drumuri. Prima cursă din dimineața asta a făcut-o la cetățeanul Băleanu Emanoil de pe str. Stelian Mihale nr. 1 A, ap. 21, dar omul le-a declarat nonșalant precum că nu el solicitase 061, ci nepoată-sa, care se ține de „poante". Mașina pe care aleargă nu-i tocmai hîrb, deși a făcut 22 300 km, după cea de a treia reparație capitală. A auzit însă că în aprilie au sosit 23 de mașini noi, așa că s-ar putea să obțină și dumnealui una, dacă nu vor apuca alte drumuri (zîmbetul cu care și-a însoțit cuvintele l-am înțeles abia mai tîrziu). Atunci, pentru că tot eram pe explanadă și pentru că dumnealor tot erau pe acolo, am făcut cunoștință cu tovarășii Virgil Tatu, directorul tehnic, și cu Ion Marinescu, tehnician principal. Împreună am parcurs atelierul de reparații (prilej cu care am constatat, spre stupefacția noastră, că subinginerul Ilie Pandelea nu știa nici cîte mașini se aflau în reparație, și că, împotriva tuturor normelor PCI, dumnealui, în calitate de conducător al acestui loc de muncă, a permis blocarea principalei căi de evacuare în caz de pericol...). În alt atelier l-am cunoscut pe autorul unei invenții despre care se va vorbi exclusiv în superlative. Este vorba de lăcătușul mecanic Ion Niculescu care a inventat o targă polifuncțională, de vreo cinci ori mai ușoară decît cele existente acum și de multiple ori mai eficientă. Aflîndu-se înaintea brevetării n-o să mai spunem despre această targă decît că permite transportarea în condițiile impuse de ori ce fel de situație medicală, iar cei care locuiesc la etaj nu vor mai fi nevoiți să părăsească targa, chiar și în lifturile din blocurile obișnuite.

teoria ca teoria

De la tov. dr. Marin Drăghici, directorul Stației de salvare, am aflat o mulțime de lucruri minunate. Uncle, mărturisim deschis, ne-au bombat piepturile de mîndrie. De pildă, am notat cu satisfacție că Salvarea din București, operă a prof. dr. Nicolae Minovici va împlini în toamna viitoare 75 de ani de existență. (Știm, după Amsterdam și Viena a treia capitală europeană care a beneficiat de serviciul de salvare, și tot a treia capitală, de astă dată, din lume, după Moscova și Buenos Aires, care a înființat un spital de urgență.) În 1912 s-a introdus la noi primul automobil sanitar, dar abia după 23 August 1944 — ne spunea tov. dr. Drăghici — au apărut medicii specializați pe stația de salvare. Deci, medici antrenați anume pentru intervenții rapide. Cu timpul activitatea de salvare și-a transferat centrul de greutate. Dacă înainte accentul cădea exclusiv pe transport, astăzi acopul este acela al asigurării asistenței medicale de urgență la locul accidentului și pe timpul transportului, dacă e cazul — pe de o parte, și împingerea actului medical către același loc — pe de altă parte ; ceea ce sigur că nu exclude transportul sanitar (medicamente, sînge, materiale biologice). Dar pentru ca să poți interveni la timp trebuie ca informația să fie de cea mai bună calitate. Unii bolnavi ne cearcă că-i supunem la cîteva întrebări. Dar tocmai răspunsurile lor ne permit să stabilim ordinea în care trebuie să răspundem la solicitări. O durere abdominală poate fi dată și de o enterocolită banală dar și de un abdomen acut ori de o sarcină extrauterină. Sigur că pentru suferind cererea lui este cea mai urgentă, singura de considerat, dar abia aici, pe baza răspunsurilor la întrebările care uneori par sicîitoare, medicul coordonator stabilește urgența reală. O gripă reclamată de un tînăr nu este același lucru cu o gripă reclamată de un vîrstnic ori aceeu făcută de un copil mic. Echipajele pornesc abia după decizia medicului coordonator, ceea ce înseamnă secunde ! Posibilități de comunicare ni s-au creat multiple. Anul trecut, pe 1 martie, au fost deschise primele microstații. Acum 80% din București este rezolvat pe calea acestora. Telefonul dispecer înlătură practic expresia de telefon ocupat. Avem apoi stații de radio emisie-recepție. Așa a fost posibil ca în trim. I să răspundem la 148 185 de solicitări din care 25 580 au fost simple transporturi ; 9 565 au fost solicitări de obstetrică-ginecologie, iar 4 478 au fost curse inutile, abuzuri de solicitare. Farse ! La sfîrșitul lui ianuarie și în săptămînile de început ale lui februarie am înregistrat și 2 200 cazuri de solicitări pe zi ! Ceea ce face superfluu orice comentariu. Deși în ultimă analiză...

tot practica ne omoară !

Împreună cu tov. director dr. Marin Drăghici coborîm la dispecerat. Postul 061 salvarea dispune de 10 puncte cu 15 circuite și de alte 5 telefoane cu 6 circuite. Ora 12,30. Operatoarea 47 Ghiocel cu Iliescu Gheorghe de 63 de ani din str. B, nr. 15, sectorul 1, a căzut și și-a fracturat piciorul. Fișa de solicitare a și plecat pe bandă către medicul coordonator, la această oră dr. Maria Florica Sprînceroiu. Prin stația locală, operatoarea Stănilă Ștefania îl anunță pe Ion Nistor I să pornească. Cronometrat, totul a durat 1 min. și 15 sec. ! Privim și o demonstrație cu stația de radio emisie-recepție. Totul merge șnur și de față cu noi. Brusc, îmi amintesc : „Am putea afla unde a plecat atît de grăbită salvarea TV-7586 ?" Încep șușoteli, cineva dispare pînă la poartă ca să apară, clipește, cumva, aparte, directorul Drăghici s-a depărtat de grafic fără un cuvînt, le spune fetelor „descurcați-vă !", mă fac că nu observ că tocmai se scrie ceva în dreptul sus-zisei mașini, după care sînt invitat să citesc și să „aflu" din același grafic procum că de la 8,45—10,30 respectiva mașină a fost în stație, după care a plecat la alt caz și este așteptată să se întoarcă. Realitatea era — știam bine pentru că verificasem în cîteva rînduri de „plimbări" — că respectiva mașină n-a mai dat pe la stație pînă la orele 13,30. Acolo unde pe foaia de parcurs trebuiau trecute plecările și sosirile și ziua, nu scria nimic, tov. director Tatu le-a barat, dar nu erau singurele foi de parcurs în această situație, deci în neregulă. Am verificat 20 foi de parcurs în fața tov. dr. Drăghici. Am constatat că patru dintre ele erau carențate aidoma cu foaia lui Diaconu. Patru foi de parcurs înseamnă patru mașini = posibil 4 oameni salvați = posibil...

microstațiile și criteriul geografic

La 14,30 Maria Pitureanu, 20 ani, de pe str. Sturului nr. 10 acuză febră și solicită intervenția salvării prin intermediul microstației amplasate în policlinica din Drumul Taberei. După 15 minute nu se intervenise. Nici după 30 de minute ! Ceea ce la centru, sub ochii reporterului dura de ordinul a cîtorva zeci de secunde aci au fost lăsate să treacă 40 de minute ! De ce ? am întrebat — aflînd că mașina 5-B-2914 (șoferi Popa Anghel) staționa în fața microstației fără treabă. De ce nu o trimiteți pe asta ? Pentru că, ne-a răspuns medicul coordonator T. Tănăsescu, avem deja plecată o mașină în sectorul acela, ne spune prin stație cînd termină și-l vom îndruma pe Sturului. Toți se plîng „veniți că sînt mort", dar după ce fugi la ol îl găsești viu și zglobiu. Lăsați că-i cam știm noi... Se poate să fie așa. Se poate să nu fie așa. Oricum, nu trebuie să fii specialist ca să-ți dai seama că în asemenea împrejurări criteriul geografic trebuie privit cu mai multă circumspecție.

MIRCEA BUNEA

ÎNCĂ UN CÎRLIG DE NADĂ PENTRU TERGIVERSAREA CAZULUI POPA ?

Au trecut mai bine de 5 luni de zile de la apariția anchetei „O ilegalitate din motive sentimentale" — apărută în „Flacăra" nr. 49 din 6 decembrie 1979 — în care supuneam atenției cazul bătrînului Marin Popa din Amărăștii de Sus, satul Zvorsca, județul Dolj. Cum lucrurile au rămas și de atunci încoace în aceeași încremenire inexplicabilă, spre aducere aminte, un scurt rezumat.

În urma cutremurului din 4 martie 1977, locuința lui Marin Popa — om trecut de 70 de ani — fiind grav avariată, a fost supusă demolării. Cum nu-și avea rostul să-și ridice o alta pe vechea temelie — casa fiind așezată cu mult în interiorul curții, zonă prinsă în schița de sistematizare ca neconstruibilă — s-a hotărît să-și facă una cu etaj, pusă în pragul șoselei. A trecut imediat la încheierea formelor necesare unei asemenea hotărîri : contractul de schimb teren cu C.A.P.-ul (intrarea în gospodăria lui fiind foarte îngustă, avea nevoie de 120 mp din lotul ajutător al vecinei și mătușii sale, Ecaterina Popa) ; proiectul de construcție P+I, întocmit de I.P.J. Dolj, în sfîrșit, a obținut și autorizația de construcție de la Consiliul popular Amărăștii de Sus. Numai că, la nici două luni de zile de la emiterea autorizației de construcție, perioadă în care se afla în plină procurare a materialelor, se pomenește cu autorizația anulată. Motivul ? Nu se știe nici azi precis care a fost, răspunsurile primite de el nedivulgînd... secretul, avînd doar menirea de a spori uriașul semn de întrebare al omului. În sfîrșit, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, sesizat de nemulțumirea omului, își trimite reprezentanții la fața locului, dispunînd, în final, lotizarea zonei în care solicita lot de casă Marin Popa. Și, lotizarea se face, lotul solicitat de M. P. capătă o delimitare strictă — 21, fiind prins în prima etapă de sistematizare, cel al vecinei și mătușii sale este delimitat și al cu strictețe (20), așa încît totul intra pe tărîmul definitiv al legalității. Și totuși cererea omului rămîne în continuare nerezolvată. Nu pentru că s-ar fi pus vreun moment în cumpănă corectitudinea lotizării, aprobată deîntîi și de Comisia județeană de sistematizare, ci din pricina unui conflict mai vechi existent între Marin Popa și Ecaterina Popa, conflict la care, între noi fie vorba, s-a apelat întrucît nu ar mai fi fost nici un loc de intors în rezolvarea acestui caz. Pentru că, iată, a trecut mai bine de un an de zile de la moartea mătușii și totuși dezlegarea ițelor țesute în jurul cazului Popa a rămas în aceeași fază a nedezlegării. Că este așa o dovedește și ultima adresă a C.P.C.P.-ului — 224/29 IV. 1980 — în care i se indică omului același mod de soluționare : să accepte lotul 14 aflat în cealaltă extremitate a perimetrului lotizat, tot marginal deci, în locul lotului 21, lot solicitat.

— Treaba a fost îndelung bîlbîită — recunoaște șeful secției arhitectură și sistematizare a județului Dolj, Nicolae Dan. A început însă de cînd s-a făcut lotizarea în satul Zvorsca.

— Ce vă reține azi să nu-i dați aprobarea de construcție casă pe lotul 21 lui Marin Popa ?

— Lotizarea fiind aprobată, nu m-ar reține nimic să-i dau această autorizație, pentru că, fără discuție, între loturile 21 și 14 cel mai indicat rămîne 21. Ar fi însă o rezolvare funcțională. Specialistul din mine se opune pentru că eu cred că lotizarea nu stă în picioare.

— Nu este amplasamentul lotizării în perimetrul construibil ?

— Ba da ! Numai că ea nu este întru totul în conformitate cu spusele legiuitorului care chiar de la început specifică: „Sistematizarea trebuie să asigure restrîngerea perimetrelor construibile ale localităților la strictul necesar". Așadar, eu, specialistul, trebuie să compactez pe cît posibil localitatea în vederea folosirii intensive a terenului.

— Este doar părerea dv. asupra acestei situații ?

— Deocamdată, da. După ce o voi studia cum se cuvine, voi întocmi un referat pe care îl voi înainta tovarășului prim-vicepreședinte al județului.

— Totuși, sînteți șef al acestei secții din decembrie '78. Nu credeți că ar fi trebuit pînă acum să vă manifestați punctul de vedere asupra acestui caz — pentru că oricum am lua-o, discuția despre corectitudinea lotizării tot de la Marin Popa a pornit.

— E cazul să ne întoarcem în urmă cu aproape doi ani de zile la adresa 539/5.VI. 1978 emisă de C.P.C.P., semnată de însuși președintele de atunci al C.P.C.P., rezultînd următoarele : „Ținînd seama că în zona respectivă există teren liber, ensele existente în bună stare fiind amplasate cu mari retrageri de la artera construibilă, se poate elabora un plan de lotizare pentru construcția de locuințe cu P+1 nivele care să asigure un front arhitectonic ordonat, potrivit prevederilor Legii 58/1974. În consecință, vă rugăm a dispune elaborarea de către I.P.J. Dolj a unui detaliu de sistematizare (lotizare) care să fie avizat și aprobat potrivit competențelor stabilite de lege". Reamintim deci, detaliul a fost întocmit și avizat de toți cei 21 de membri ai Comisiei județene de sistematizare, nimeni pînă acum nu a pus problema incorectitudinii acestei lotizări, așa încît credem că acest nou punct de vedere apărut ad-hoc a fost mult căutat, devenind astfel încă un cîrlig de nadă pentru tergiversarea rezolvării.

De ce s-a tergiversat atît de mult rezolvarea cererii lui Marin Popa ? Pentru că, pînă una, alta, omul are absolută dreptate în cererea lui : i s-a anulat fără o motivare justificată autorizația de construcție; pentru că, odată lotizarea fiind făcută, ar fi trebuit să devină cuvînt de ordine, deci respectată. Însăși prezența ei anulează toate celelalte motivări care mai de care mai bizare. Pentru că, dacă răposata avea dreptul pe lîngă cei 250 mp și la lot ajutător, moștenitorul din București nu mai are acest drept. Cît privește adunarea populară la care s-a apelat pentru a se dovedi că omul este un cău și un acaparator de pămînt, susținem și acum, ca și în prima noastră anchetă, că a trecut ea însăși peste legalitate. Primarul comunei, supărat că ne-am permis a spune despre el că nu cunoaște legea sistematizării, se întreabă ce tot avem noi cu acest Popa, că la urma urmelor au mai trăit alții și în bordeie, nu numai în grajd, cum stă Popa acum, și conchide, cu aceeași supărare, „să mă lăsați în pace tovarășa, că eu fac ce știu..."

Dacă Marin Popa ar fi acceptat lotul 14 și și-ar fi ridicat casă pe el, s-ar mai fi ridicat semnul de întrebare asupra lotizării însăși ? Cine le dă dreptul la nepăsare față de un bătrîn purtat 3 ani pe drumuri, care în tot acest timp a locuit într-un grajd în așteptarea intrării în legalitate ? Și cine ar putea pîlpîi bătrînului chinul de pînă acum dacă printr-un miracol s-ar lua în considerație noul punct de vedere al șefului de secție (cum s-au luat atîtea altele care stăteau însăși legea) ?

Iată întrebări la care de această dată așteptăm un răspuns. Pentru că, însăși tăcerea de pînă acum acuză !

GEORGETA BLANARU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

055 ? Ajutor !

...Noaptea de 29 spre 30 aprilie. E trecut de ora 2. Pe Bulevardul Metalurgiei e liniște adîncă, tulburată ușor, la un moment dat, de o autobasculantă care înaintează încet, asemenea unui om care calcă pe vîrful picioarelor. Oprește lîngă magazinul alimentar. Coboară patru oameni. Ce să facă ? Să fure ! Cei patru sînt pieriți la furat ! Intră în magazin și pun mîna rapid pe 6 lăzi cu băutură : coniac, țuică, vin. În plină infracțiune apare, nepoftită de nimeni, un taxi. Șoferului C.V. i se pare ceva necurat la mijloc. Autobasculanta... Lăzile de băutură... Nu se poate să se facă aprovizionare cu autobasculanta și încă la 2 noaptea ! ? ! Cei patru încearcă să-l „mînjească" și pe el. Să-l mituiască, adică. Nu reușesc. C.V. cheamă prin stație alt Getax. Să fie doi. Singur nu se putea pune cu patru oameni. Apare, după ce a recepționat apelul, și șoferul M. M.

.. Autobasculanta cu cei patru hoți demarează grăbită în noapte. Cele două taxiuri, după ea ! Între timp, șoferii cheamă prin stație 055. Dispeceratul Miliției Capitalei. Și urmărirea autobasculantei continuă — nebună — prin București. Scapă hoții ? Nu. La colțul unei străzi, autobasculanta este blocată de cele două taxiuri. Exact în același momente apare val-vîrtej și echipajul de miliție. Doi hoți sînt prinși pe loc. Cellalți doi vor fi prinși ulterior.

Morala acestor scurte rînduri ? 1) Întorși noaptea de la serviciu, de la un spectacol, de oriunde, să nu trecem indiferenți, să nu trecem mai departe cînd ni se pare ceva anormal, ceva nefiresc în orașul nostru, pe strada noastră, în drumul nostru. Putem fi martorii întîmplători ai unui atentat la bunurile noastre ale tuturor. 2) Să sunăm imediat, de la primul post telefonic aflat în cale, la 055, semnalînd ceea ce ni se pare anormal, suspect. Să cerem ajutor ! Să fim solidari, cu conștiința trează, la orice oră din zi și din noapte.

Scriam tot la această rubrică, acum cîteva săptămîni, despre un șofer care a favorizat prin atitudinea lui indiferentă, nepăsătoare — „Ce să mă bag eu ? Nu-i treaba mea !" — o gravă infracțiune împotriva a două femei. Acum scriu despre o „reciprocă" plină de omenie, de spirit civic, tot a unor șoferi.

Aceeași meserie, dar cu totul alți oameni.

Oameni adevărați, cum trebuie să fim cu toții.

MARIUS POPESCU

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

PĂMÎNT BUN DIN PĂMÎNT SĂRAC

Pînă acum trei ani, în partea de nord-est a județului Bacău, pe valea Zeletinului, mai exact le zice, la hectar se strîngeau între 900 kilograme la grîu și 1 000 kilograme la porumb.

Pe atunci, acești ani, oamenii din partea locului priveau cu neîncredere și nepăsînță la rodul mult prea sărac al pămînturilor lor, roi ce se împuținau din toamnă în toamnă. De ce ? Pentru că minunatele ploi lungi, zvîntate în prîpă de asprimea vînturilor și-apoi arse de văpaia necruțătoare a soarelui, dealurile crăpau, se surpau și, unde altădată erau ogoare, acum, tot mai des în ultima vreme, gura hidă a rîpilor, semn al pustiirii și al pierzării, în timp ce rîurile, impotmolite în pămîntul adus de pe coaste, ultau să mai curgă, bătînd parcă a neputare. Sute și mii de hectare se stricau astfel cu cetiți, deși țăranul, într-o muncă aproape sisifică, le uda cu sudoarea frunții lui.

Și iată că, din 1978 încoace, pe pămînturile de pe valea Zeletinului, la Răchitoasa, de exemplu, recoltele încep brusc să crească. Se obțin, în medie, la hectar, 1 500 de kilograme de grîu și 1 400 kilograme de porumb. Mai în jos, pe albia aceluiași riu, la Motoșeni, aproximativ aceleași sălt. Dar o adevărată surpriză se înregistrează mai în jos, la Glăvănești, unde grîul, de la 950 de kilograme, sare la 2 880 kilograme, iar porumbul, de la 1 050, sare la 3 050 kilograme. Aceste recolte, pentru zona respectivă, sînt, evident, adevărate recorduri. În imediata lor apropiere se situează și recoltele obținute la C.A.P.-Podul Turcului, respectiv 1 650 kilograme la grîu și 2 250 kilograme la porumb.

S-a întîmplat, oare, cumva, vreo minune ? ! Dacă înțărîncalea oamenilor ce și-au propus și, iată, au reușit să pămădească, domnește, pămîntul, se poate numi minune, în acest caz, de, s-a întîmplat o minune. Mai exact spus, în 1979 s-au încheiat pe valea Zeletinului, și nu numai pe valea Zeletinului, lucrările primei etape dintr-un amplu program de combatere a eroziunii solului și de desecare a albiei Zeletinului, program preconizat de cercetătorii Stațiunii centrale de la Perieni și înfățuit, la milimetru, de specialiștii de la O.I.F.P.C.A.-Bacău în colaborare cu mecanizatorii din zonă, program ce a fost declanșat în urmă cu aproape cinci ani și care program va continua pînă înspre sfîrșitul viitorului cincinal, cînd alte mii și mii de hectare se vor reintegra, cu puteri sporite, marelui circuit agricol.

S-ar putea bănui, din simpla lectură a acestor rînduri de pînă acum, că astfel de lucrări s-au executat și se mai execută numai pe valea Zeletinului. Ei bine, nu. O și mai mare bătălie pentru salvarea pămînturilor s-a desfășurat și se mai desfășoară și pe Valea Berbecului, tot în județul Bacău, unde au fost redate agriculturii, în prima etapă, pînă în 1978, peste 10 000 de hectare. Tot în județul Bacău, pe valea Trotușului, alte lucrări, și mai mari. Acestora li se adaugă altele, și mai mari, pe valea Birladului, în județul Vaslui, iar altele, cele mai mari la ora actuală în întreaga țară, au demarat pe uriașa cîmpie numită Terasa Covurluiului.

Acestea fiind zise, ne punem, firesc, următoarea întrebare : ce va schimba, care, înfățișarea bătrînelor dealuri din inima Moldovei ? Răspunsul nu poate fi decît unul singur : da. Și nu e vorba doar de-mincate de ploile

Mă adresez dv. ca să mă ajutați, pentru ca să mai funcționeze și frigiderul meu „Artic", care de 15 zile îl țin în casă ca mobilă. Am făcut intervenție la unitatea reparatoare din București, care a trimis un depanator și a constatat că trebuie agregatul înlocuit, și asta durează peste o lună de zile, fiindcă nu au agregate, deoarece fabrica din Găești nu le trimite. Am sunat la Găești, unde am explicat situația și am insistat să se trimită agregate, că stau depanatorii degeaba. Răspunsul a fost să se trimită să se ridice cîte agregate au nevoie, fiindcă unitatea respectivă este obligată să-și ridice singură piesele și agregatele de schimb de care au nevoie. Atunci am sunat înapoi la cei care repară, convingîndu-i să trimită o mașină la Găești — dar au trecut mai multe zile și la mine tot n-au ajuns. **(Antonescu Nicolae, Intr. Ion Șulea nr. 50, București)**

■

Procuratura generală : Referitor la scrisoarea petiționarei Dinescu Maria, din București, str. Oltului nr. 20, vă comunicăm că s-a declarat recurs extraordinar împotriva sentinței civile nr. 6 321, din 13 noiembrie 1978, a fostei Judecătorii a sectorului 5 — București și a deciziei civile nr. 856, din 5 aprilie 1979, a Tribunalului municipiului București, recursul extraordinar, împreună cu dosarul cauzei, fiind înaintat Tribunalului Suprem

■

Comitetul Executiv al Consiliului popular al sectorului 3 : Ca urmare a scrisorii cetățeanului Dan Aurel din București, aleea Macaralei nr. 16, ap. 26, privind o unitate comercială din zona în care locuiește, vă comunicăm : Pentru îmbunătățirea deservirii populației cu produse alimentare și bunuri de larg consum s-au prevăzut a se construi, în zona în care locuiește petentul, o serie de blocuri dotate cu magazine la parter, după cum urmează : Bl. 6, situat pe str. Codrii Neamțului (profile de alimentară generală, pîine-lapte, fructe-legume tutungerie și cofetărie), cu termen de dare în folosință în anul 1980 ; Bl. U-6, situat la intersecția Bd. 1 Decembrie 1918 cu str. L. Rebreanu (alimentară generală, pîine-lapte, galanterie-mercerie, parfumerie și tutungerie), termen 1982 ; Bl. Z1-Z2, situat la aceeași intersecție (profile de frizerie-coafură, legume-fructe, cofetărie, librărie-papetărie, punct farmaceutic, electrice și uz casnic), cu termen 1982. De asemenea vă informăm că tot în această zonă funcționează Complexul A-18, situat pe Bd. 1 Decembrie 1918, care are 9 unități comerciale, totalizînd peste 1 200 mp.

■

Subsemnatul **Marinescu Gheorghe**, domiciliat în comuna Podeni nr. 19, județul Mehedinți, om al muncii cu serviciul în Băile Herculane, jud. Caraș-Severin, prin prezenta revin în numele celor peste 180 de oameni care lucrăm în acest oraș și sîntem din comuna Podeni, cu rugămintea de a ne ajuta să ni se pună autobuz, pentru a ne putea deplasa pe o distanță de 56 km. În acești ani s-a construit un drum care pleacă din comuna Podeni, pînă la bifurcarea cu drumul național E 94. După multe insistențe, anul trecut s-a înființat o cursă Orșova—Podeni dar numai după două luni a fost suspendată. Atunci s-a luat inițiativa ca fiecare cetățean să dea 50 de lei pentru a se plăti balastul, și în fiecare duminică cîte 150 de oameni au ieșit la muncă patriotică, pentru nivelarea drumului din dreptul comunei Cireșu pînă la Podeni, circa 7 km — drum pe care însă șoferii de drumuri Mehedinți nu vrea să-l ia în primire, găsind numai pretexte. Deci noi sîntem în continuare obligați să mergem acasă pentru a ne vedea familiile sau pentru alte probleme ale locuitorilor din această comună cu peste 4 000 de suflete, trecînd peste munte, la fel ca acum sute de ani. Dorim să știm de ce este așa de greu ca tovarășii de la Drumuri și poduri să preia bucata de drum de la Cireșu la Podeni, ajutînd o mulțime de oameni, care lucrează la Herculane, Topleț, mina Mehadia sau pe clisura Dunării să călătorească în condiții civilizate, scurtînd timpul și avînd astfel o legătură mai strînsă cu comunele și orașele din apropiere.

Întreprinderea de transport București : La scrisoarea unor cetățeni adresată redacției Revistei FLACĂRA, prin care sesizează unele deficiențe cu privire la activitatea transportului în comun pe linia 55, vă informăm că cele sesizate au fost analizate cu colectivul liniei în prezența factorilor de răspundere din autobaza Floreasca. Urmare a analizei făcute, au fost luate măsuri de intensificare a controlului și de urmărire a modului cum șoferii de pe această linie își respectă sarcinile de serviciu. De asemenea, s-au luat măsuri pentru revizuirea autobuzelor repartizate pe linii, în vederea punerii în circulație a unor autobuze corespunzătoare din punct de vedere tehnic. O atenție deosebită o acordăm luării unor măsuri de normalizare a circulației autobuzelor, iar atunci cînd constatăm deficiențe dispunem sancționarea celor vinovați.

■

La data de 8 mai 1979 am cumpărat o pereche de pantofi, cu suma de 380 lei, de la magazinul O.C.L. Timișoara, pantofi executați de Fabrica de Încălțăminte Oradea. Am purtat acești pantofi circa 60 de ore, revenind o uzură de 6 lei/oră, după care am rămas descult pe stradă, fiind nevoit să-mi cumpăr altă pereche, pentru a putea ajunge acasă. În data de 8 ianuarie a.c. am trimis acești pantofi, însoțiți de o cerere, pe adresa fabricii din Oradea. După 10 zile am primit coletul înapoi, cu pantofii în aceeași stare, dar cu mențiunea de preț de 298 lei. Cred că fabrica avea măcar obligația de a răspunde la cererea mea dar nimeni nu pare să fi fost dispus să se obosească măcar atît. (Ing. **Răescu Gheorghe**, str. Unirii 190-A, Craiova.

■

Consiliul popular al Orașului Victoria, județul Brașov : Vă facem cunoscut că numitului Chirilovici Vasile, care a scris pe adresa redacției dv., i s-a asigurat spațiu locativ corespunzător, compus din două camere în strada Victoriei nr. 4, ap. 4 și s-a și mutat aici de cîteva zile.

■

Centrala materialelor de construcții : La cererea înaintată Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții prin intermediul revistei dumneavoastră, de către Ionescu Mihaela din Cluj-Napoca, str. Fîntînele 63–65, vă aducem la cunoștință că, luînd în considerație situația familială deosebită a petentei, sîntem de acord cu transferul de la Fabrica de prefabricate din beton Miercurea Ciuc la Întreprinderea Carbochim Cluj-Napoca.

■

Întreprinderea de transporturi auto Alba : Urmare a adresei dv., cu privire la greutățile întîmpinate de elevii navetiști pe traseul Blaj-Lupu, vă comunicăm următoarele: Într-adevăr, în zilele cuprinse în sesizare s-au înregistrat întîrzieri, fiind cauzate de numărul redus de autobuze active, aducîndu-se greutăți la transportul elevilor. În momentul de față s-a reglementat transportul pe traseul Blaj-Lupu, executîndu-se cursele conform mersului de autobuze, asigurînd mijloc de transport elevilor atît la ducere cît și la întoarcere. Referitor la reintroducerea autobuzului pe traseul Blaj-Lupu la ora 19,30 în perioada de practică a elevilor, I.T.A. Alba este de acord în cazul în care numărul elevilor care sînt programați în practică justifică introducerea autobuzului.

■

Dispensarul Ferentari, aflat în subordinea Policlinicii Rahova, a funcționat pe strada Veseliei, avînd telefonul 80 41 35. După seismul din 1977, clădirea fiind avariată, dispensarul a fost mutat provizoriu pe strada Cluboțica Cucului, unde imediat s-a mutat telefonul cu vechiul număr. De două luni, de cînd acest dispensar a fost mutat în clădirea destinată de pe strada Mihail Kalinici din Prelungirea Ferentari, acestei unități sanitare nici pînă în prezent nu i s-a instalat telefonul atît de necesar. De aceea mă fac ecoul cererii cetățenilor acestui cartier și vă rog a interveni pe lîngă cei în drept, pentru instalarea de urgență a acestui rapid mijloc de comunicare care este telefonul. **(Trupeanu Victor**, str. Tunsu Petre nr. 14, sector 5, București)

■

Locuiesc pe strada Aurel Vlaicu nr. 14, comuna Voluntari, sector 2, și chiar alături se află un teren de 4 000 mp cu cîțiva pomi fructiferi, între care și un nuc mare, de toată frumusețea. Chiar aici, sub acest nuc, Consiliul popular al comunei Voluntari a adus un container în care cetățenii din jur să poată depozita gunoiul, un lucru foarte bun, dar necazul nostru este că gunoiul nu se ridică cu săptămînile și, astfel, de jur împrejurul containerului s-a format un adevărat morman de gunoi, o permanentă sursă de infecție și imbolnăviri, în special pentru copiii care se joacă pe aici. Vă rugăm să interveniți la Consiliul popular, pentru ca pe viitor gunoiul să se ridice cel mult la 3—4 zile. Pe acest teren, cred, ar fi mult mai bine dacă s-ar face un parc de joacă pentru copii, cu munca voluntară a cetățenilor. **(Diaconescu Gheorghe**, în numele celor 10 semnatari ai scrisorii)

■

Direcția de fond funciar și cadastru : La adresa dv., însoțită de scrisoarea cetățeanului Nistor Gheorghe din comuna Gorgota, județul Prahova, vă comunicăm : Prin Ordinul M.A.I.A. nr. 212 din 29.IV.1960 s-a aprobat scoaterea din producția agricolă vegetală a unei suprafețe de 500 mp situată în perimetrul construibil al satului Potigrafu, comuna Gorgota, județul Prahova, în vederea construirii de locuințe proprietate personală a membrilor cooperatori **Nistor Gheorghe** și **Ghiță I. Ioan.** Ordinul M.A.I.A. menționat mai sus, a fost transmis la Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Prahova cu adresa nr. 56 854/29.IV.1980, pentru a fi aplicat.

■

Anul trecut revista FLACĂRA publica, însoțit de fotografii, articolul „Doi cu sapa — cinci cu mapa !", în care se spunea : „În Parcul Libertății, la binecunoscutul teatru de vară Arenele romane și-a făcut apariția constructorul, pentru a înlătura urmele efectului cutremurului din 4 martie 1977, spre satisfacția numeroșilor amatori de spectacole în aer liber". Dar se atrăgea atenția constructorului că dacă se va lucra în continuare așa (vezi titlul articolului), pînă se vor termina reparațiile va trece vara. Ei bine, vara a trecut, reparațiile n-au fost terminate, iar constructorul a părăsit acest edificiu fără a da semne că va reveni curînd. Între timp deteriorarea continuă, atît datorită intemperiilor, cît și delăsării oamenilor. Se apropie altă vară, și poate că intervenția revistei FLACĂRA îi va determina pe cei în drept să ia măsurile corespunzătoare pentru ca acest amfiteatru cu cîteva mii de locuri să fie redat circuitului cultural, așa cum așteaptă numeroșii vizitatori ai Parcului Libertății, și nu numai ei. **(Iopescu Vasile**, str. Nifon nr. 118, București)

■

Vă informez despre următoarea „inovație" folosită cu excelente rezultate de către I.L.F. Cîmpina, sucursala Sinaia, care a găsit astfel soluția de a se debarasa de toată marfa depreciată, oferind-o cumpărătorilor preambalată. Astfel am luat de două ori cartofi preambalați, pe care i-am plătit cu 5,80 lei sacoșa și pe care i-am dus apoi direct la lada cu gunoi. O dată au fost negri în interior, a doua oară au fost complet degerați. Preambalarea — o idee la care subscriem dar să nu devină un mijloc de a înșela cumpărătorul ! **(Vasilescu Dumitru**, str. Amurgului nr. 10, Sinaia)

■

Subsemnatul **Bărbulescu I. Nicolae**, învățător pensionar din comuna Bălești, satul Stolojani, județul Gorj, vă rog să ne sprijiniți într-o problemă de interes general. Satul Stolojani se găsește la o depărtare de 8 km de comuna Bălești, în centrul căreia se află Dispensarul uman, cu toate cadrele sanitare de care dispune. Avem nenumărate cazuri de îmbolnăviri în sat și bolnavii, copii, bătrîni între alții, trebuie de fiecare dată să parcurgă distanța amintită, chiar dacă este nevoie numai de administrarea unui medicament sau a unei injecții. Dorința tuturor cetățenilor din satul nostru este ca Direcția sanitară a județului Gorj să binevoiască a înființa un Punct sanitar și în Stolojani, eventual într-o cameră din localul Căminului cultural care se găsește liberă. S-ar putea de asemenea ca un cadru sanitar, prin rotație, să vină zilnic în satul nostru, folosind autobuzul care leagă cele două localități, autobuz care trece prin Stolojani de 4 ori pe zi.

■

Consiliul popular al municipiului București : La cererea tov. Șerban George vă facem cunoscut următoarele. Potrivit adreselor nr. 965/1979 și 1 188/1980 a C.P.C.P. termenul de dare în folosință a blocului nr. 122 Militari s-a decalat pînă la 30.IX.1980 și în această situație nu mai operează art. 16 din H.C.M. nr. 880/1973. Contravaloarea celor două rate reținute din drepturile petiționarului și virate la Sucursala de Credite C.E.C. în contul creditului acordat pe termen lung, i se poate restitui la cererea sa. În acest sens i s-a comunicat și petiționarului.

■

Consiliul popular al sectorului 3 — București : La scrisoarea nr. 907-B1/80, prin care numita Nicolau Constanța solicita atribuirea unei garsoniere în blocul 63, str. Dristor 97-119, vă informăm : Comitetul Executiv al sectorului 3 a analizat cererea sus-numitei și a emis înștiințarea nr. 250/1980, prin care s-a atribuit garsoniera 532 din blocul sus-menționat.

■

Sînt elev **Badea Ciprian**, de la Liceul Ion Creangă din București. În ziua de 17.IV. m-am deplasat la chioșcul de difuzare a presei de pe Bulevardul D. Cantemir, unde locuiesc, pentru a-mi cumpăra un plic de timbre de 2 lei, pe care scria cu litere de-o schioapă : Mărci poștale străine". Mare mi-a fost mirarea atunci cînd, deschizîndu-l, am constatat că el cuprinde numai mărci poștale românești.

■

Trecînd prin orașul Balș pe data de 11 aprilie 1980 am dorit să alimentez cu benzină autoturismul meu de la stația PECO ce se află pe șoseaua națională, în apropiere de Întreprinderea de boghiuri. „Plătiți [illegible] mi s-a spus, și vă [illegible] cu benzină !" Am protestat, eu și alți oameni deshidratați, cerînd o justificare scrisă din partea forului tutelar, lucru care pînă acum nu mi s-a prezentat. Am scris în condica de reclamații, nemulțumirea mea, dar cum se va putea pot totuși pleca, am plătit un spray și am primit benzină. Aș dori ca și acest caz pe care-l consider desigur izolat, să nu se mai repete, spre cinstea și lauda celor din comerț. De asemenea consider că acele obiecte mai puțin solicitate de cumpărători, dintre care unele sînt refuzate pur și simplu, să nu se mai producă, prin această măsură punîndu-se capăt și consumului inutil de materie primă, materiale și energie, canalizînd aceste elemente către acele camuri ale economiei naționale deficitare la acest capitol. **(Barbu Constantin**, str. Cornișor nr. 13, București)

■

Consiliul popular al municipiului București : Referitor la scrisoarea cetățeanului Ghitescu Alexandru care privește situația Com Călărași (între str. Sfînta Vineri și str. Mircea Vodă) vă facem cunoscut următoarele. Pentru curățenia străzii Călărași s-a luat legătura cu Administrația domeniul public sector 3 și a fost prinsă în planul ciclic de curățenie manuală și mecanizată al străzilor. Pentru gurile de scurgere, I.C.A.B. a intervenit în ziua de 24 aprilie a.c. și a executat curățirea celor înfundate pe această portiune de stradă. Totodată s-a intervenit la I.T.B. pentru repararea pavajelor la carosabil, deoarece zona tramvaiului ocupă strada din bordură în bordură.

■

Consiliul popular al județului Vaslui : La adresa dv., prin care ne trimiteți spre rezolvare scrisoarea numitului Mogneagu Ioan din Vaslui, vă comunicăm : Numitul Mogneagu Ioan a fost sancționat conform Decretului 76/1975 art. 13 și Decretului nr. 153/1970 art. 2 lit. f și g de Miliția municipală Vaslui cu amendă de 1 500 lei pentru stare de ebrietate, acostarea familiei Iancu Lefter Mihai, pe care în prezent o reclamă, și pentru tulburarea liniștii locatarilor. Tovarășul Mogneagu Ioan a fost discutat în cadrul colectivului de muncă, făcîndu-i-se recomandarea să aibă un comportament civilizat în relațiile cu vecinii.

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Radu Ciuțu — Rîmnicu Vîlcea : Bărbații care au o vechime în muncă de 30 ani și au lucrat mai puțin de 15 ani efectiv în gr. I și mai puțin de 20 ani în gr. a II-a, însă aceste perioade depășesc 30 ani, se pot pensiona la cerere, la vîrstele prevăzute pentru cei care ar fi lucrat efectiv aceste perioade numai în grupa a II-a: din datele dv. ați avea o vechime în muncă de 23 ani în gr. a II-a ceea ce v-ar da dreptul să solicitați pensionarea pentru limită de vîrstă și munca depusă la împlinirea vîrstei de 58 ani ● **Petre Oprea — București :** Personalului muncitor din unitățile socialiste de stat i se repartizează locuințe pe baza propunerilor colectivelor de muncă în care își desfășoară activitatea, aprobate după caz, de consiliile oamenilor muncii. Deci, adresați cerere pentru locuință conducerii unității în care aveți locul de muncă ● **Tudora Humulescu — Suceava :** Cei care lipsesc din imobil una sau mai multe luni și dacă anunță în scris despre aceasta comitetul asociației locatarilor nu plătesc chiria pe perioada respectivă ● **Dumitru Gheorghe — București :** Vă sfătuim să vă adresați Oficiului forță de muncă din cadrul D.P.M.O.S. a municipiului București pentru a vi se oferi loc de muncă în raport cu pregătirea dv.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

● **Nedelea Mihai — București :** Vinovatul a fost deferit justiției sub acuzarea : omor cu efect indirect ● **Cojoacă Stancu — Telcorman :** Condamnarea se referă la măsurile de prevenire care n-au fost luate și care intrau în atribuțiile dv. ● **Tănase Dumitra — Tulcea :** Cauza morții soțului rămîne necunoscută sau însăși împrejurarea ? ● **Angela Ionescu — București :** Vă puteți adresa Comisiei pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Consiliul popular ● **Ion Paraschiv — Craiova :** Culpa există, justificarile n-o desființează ; o explică numai ● **Elisabeta Iotrate — Craiova :** Răspunsul Ministerului Muncii vă stabilește dreptul ; întreprinderea este aceea care are obligația de a-l aplica ● **Drăgușanu Vasile — București :** Am trimis memorial dv. la MTTc ● **Adrian Precup — Reghin :** Descrieți detaliat cazul sau vizitați-ne la redacție ● **Lazăr Mioara — Brăila :** Cererea a fost soluționată favorabil ● **Ildiaș Eftimia — Galați :** Vom da curs memorialului dv. ● **Eleonora Predescu — Galați :** V-ați adresat greșit procuraturii ; cazul este de competența comisiei de judecată ● **Fildier Ana — Bistrița :** Școala vă invinuiește pe dv. Responsabilitatea este desigur comună, regulamentul trebuie totuși respectat ● **Amăriuței Ilarie — Bistrița :** A fost redeschisă urmărirea penală ● **Ciobanu Gheorghe — București :** Cazul a fost dezbătut în numărul 4 al revistei ● **Pantazică Stoian — București :** Se cunoaște precis locul accidentului ; informația este incompletă ● **Mirșu Ioana — Focșani :** Sentința definitivă nu este cunoscută : reveniți. **Stroe Emilian — Focșani :** Nu este cazul la care vă referiți : v-a derutat asemănarea de nume ● **Pamfil Anuța — București :** Depozitiile martorilor coincid cu mărturia soțului. Puține șanse în recurs

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Tudor Arghezi

În literatura noastră din trecut, nu puțini au fost scriitorii morți înainte de vreme ; nu prea numeroși au fost cei ce au atins vîrsta patriarhală, iar dintre aceștia, mai toți încetaseră de mult de a mai scrie. Precoce prin precocitate, Arghezi debutează la 16 ani și-și ucide patronul literar, pe orgoliosul Macedonski, prin virtuozitate, la o vîrstă cînd, după propria mărturisire a acestuia, el însuși bîiguia versul. Totuși, autorul **Agatelor negre** (1904) este încă tributar, cu toată măiestria lui, macabrului postbaudelairian și armoniilor verlainiene. Întors în țară (1910), după o expatriere de cinci ani, Arghezi se afirmă cu ocazia unei singure campanii publicistice (1911), ca un pamfletar de forță și aceasta faimă întunecă pe aceea a poetului, care avea să se afirme plenar în epoca interbelică. Atunci se afirma și marele prozator, care revoluționează limbajul, printr-o concentrare maximă, prin infuzarea neologismelor și violentarea sintaxei. Scriitorul atacă toate genurile : „tableta", — formă chintesențială a prozei scurte, schița, romanul, cronica teatrală și cea plastică, teatrul, iar în poezie elegia, psalmul, egloga, satira, fabula, poemul ciclic, incendiar sau cosmogonic, talmăcirea ridicată la nivelul re-creației, paralel cu ziaristica, în care pamfletarul se afirmă ca un redutabil francliror, neconformist.

Apropierea de Eminescu, care s-a impus generației mele, se susține prin primatul amîndurora, la vremea lor, atît în spațiul poeziei lirice, cît și în acela al prozei literare, dar și al ziaristicii. Mai puțin filozof decît autorul **Glossei**, Arghezi nu este lipsit de simțul misterului cosmic, de fiorul metafizic și de spaima escatologică. În cîte o poezie a lui, Grivei e și el „secerat" de „semnul de întrebare", iar bivolul privește în „golul mare". Firul de iarbă, cartofii în germinație, „lehuz", gîzele, caprele mamei, lăsînd în urma lor boabe de mătănii, brotăceii și brotacii, dormind „întinși pe canapea", totul se umanizează, uneori în direcția grațiosului, alteori în aceea a sublimului. În centrul operei este însă omul, slăvit pentru că s-a ridicat cu fața la cer, pentru că și-a făurit unelte, pentru că transformă materia și își scutură lanțurile, afirmîndu-și demnitatea prin muncă și creație.

La vîrsta de 87 de ani, cînd condeiul l-a căzut din mînă, în ceea din urmă zi a vieții, Arghezi își păstrase aceeași forță creatoare, de scriitor profesionist, în toată puterea cuvîntului, care a tradus în realitate normativul „nulla dies sine linea".

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Atelier : FLORIAN PITTIS

Înainte de a plînge și a ride, publicul trebuie să înțeleagă

„Omul care luptă pentru idealurile sale este un om viu!" (Don Quijote)

Florian Pittis

Mai întîi a trebuit să aștept terminarea reprizei. La Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" se pregătește o nouă premieră. O piesă în care actorul Florian Pittiș e prezent. În cele din urmă discutăm în „cabina Toma Caragiu".

— Să începem conversația prin a-l prezenta pe tînărul actor Florian Pittiș.

— Ce importanță are unde m-am născut, cînd și toate celelalte ?

— Are. Sînt puncte de pornire pe care îndrăznesc să le socotesc esențiale atunci cînd dorești să faci prezentarea identității cuiva.

— Pentru mine nu au nici o importanță. Așa am declarat și într-un program al Cenaclului „Flacăra". Nu vreau să trăiesc din ceea ce am făcut, ci numai pentru ceea ce fac. Nu contează cînd m-am născut.

— Ce face actorul Florian Pittiș, ce repetă ?

— Ce face el ? Se chinuie, se bucură. Crede că trăiește. Mă chinui întotdeauna atunci cînd sînt obligat să colaborez cu oameni în care nu cred. Mă bucur ori de cîte ori mă întîlnesc cu oameni de aceeași structură, cu aceleași concepții și împreună reușim să creăm cîteva ore de interes în viața oamenilor care vin să ne privească.

— Ce repetați ?

— Repet o piesă deosebit de interesantă. **Ancheta asupra unui cetățean care nu a făcut nimic.** Din, păcate, lucrurile nu merg încă prea bine.

— Care este rolul ce v-a fost încredințat în noua piesă ?

— Rolul unui tînăr obișnuit, care nu este în pragul delincvenței, și n-aș putea spune că nu va ajunge vreodată acolo. El este un tînăr foarte bine pregătit. A fost un elev bun, dar cu notă mică la purtare. În niteșă, cînd se vorbește despre el se folosește și cuvîntul geniu. Dar nu face nimic. E incapabil de acțiune. Și aici vine întrebarea cea mare : De ce ? Răspunsurile se mai lasă încă așteptate. Bine ar fi să le găsim împreună.

— Să încercăm !

— Este minunat. Acum putem începe interviul.

— Cum îl vedeți pe spectatorul tînăr ?

— Spectatorul tînăr este și va fi minunat. Am fost fericit să văd oameni care descoperă cu mine viața din jurul

(Continuare în pagina 16)

CORNELIA DJIGOLA ■

CHEMAREA HUREZULUI

O țară, un popor le cunoști, lucru știut, pornind de la oameni, de la priveliști sau de la operele de artă. Comunitățile umane, spunea cineva, sînt inconfundabile prin modul în care folosesc natura, exersîndu-și darurile creatoare asupra peisajului, ca și prin modul în care își gîndesc natura proprie, natura intimă, în faptul de artă. Nu se poate, spunea același cercetător, confunda un peisaj olandez cu unul nipon, chiar dacă în ambele omul vede natura ca o grădină, chiar dacă în ambele vom descoperi cultul florilor și al apei. Nu se poate confunda un peisaj hispanic cu unul de la Dunăre și Carpați, chiar dacă în ambele omul pare că n-a imixtat, lăsîndu-le pradă fanteziei geografice, armoniilor prime, primordiale, edenice. Operele de artă, monumentele, pun, în aceste cazuri, niște accente. Dar într-un loc, pe țărmul Mediteranei, monumentul înseamnă un accent de exacerbare, accentuînd natura, ascuțindu-i convulsiile, pe cînd dincolo, în Carpați, el pune în peisaj un accent purificator, care pornește de la neprihănire, deci de la autentic, încluzînd natura în tiparele sentimentului omului despre ea, modificînd-o astfel încît ea să se recunoască pe sine în gestul omului, care-i prelungește geniul.

Modul în care este gîndită natura și, mai ales, natura intimă, se exprimă, adesea, cu maximă rigoare, dar și cu maximă elocvență, în arta ceramicii, acest monument al creației anonime care legitimează, deopotrivă istoric și artistic, ființa și duhul unui neam, vechimea lui, dăinuirea lui. „În locurile unde a fost viață omenească scria, cu ani în urmă, Barbu Slătineanu, în acea carte de căpătîi a domeniului care se cheamă «Ceramica românească» — găsim cioburi de vase din timpurile cele mai vechi, căci ele însoțeau oamenii pînă și în morminte. Împotriva veacurilor, ele au ajuns pînă la noi; de multe ori sînt singurele documente ce ne vin din trecut". Adică niște tulburătoare fragmente sau cioburi din vasul sacru al începuturilor, din cronica străvechimii și permanenței noastre, adică niște cărămizi ale temeliilor care, asemeni cărămizilor genetice, asigurînd construcții infinite de forme, fac să circule, viu, pînă la noi, în întreaga-i complexitate și bogăție, spiritul neamului, harul lui, revelîndu-se în întreg și parte, pînă la întruparea majoră în capodopere.

Ce ne spun aceste plăsmuiri în lut, ce ne spune arta ceramicii despre noi, despre români ?

Desigur, ea, această artă, ne este prea familiară tuturor (cel puțin așa ni se pare, cel mai ades, că este) ca să considerăm că în farfuria agățată pe un perete sau în ulciorul pus pe un raft s-ar ascunde vreo taină. Cunoscînd ceramica oltenească, moldovenească sau transilvăneană, nu intuim însă întotdeauna, cît de strîns e legată fiecare în parte de privelișteа și privelișteа intimă, sufletească a zonei etnografice din care provine, așa cum nu intuim legătura dintre tiparele și stilurile ce, toate împreună, zugrăvesc prin forme, culori, desene, semnificații, peisajul cel mare al țării și peisajul său istoric, oferind unul dintre cele mai interesante certificate ale unității și permanenței noastre pe acest pămînt de la Dunăre și Carpați. Un certificat-document al unității de sensibilitate, de gîndire și măiestrie artistică a românilor, al științei lor de a folosi în chip original, variat, dar unitar, natura, adică pămîntul din care se fac aceste oale, pămînt ridicat la rang de artă. O artă atît de bogată, de expresivă, de totală, am zice, în semnificațiile ei, încît, dacă folclorul literar ne-ar lipsi, am putea deduce principalele motive ale doinei, basmului sau baladei, principiile ritmice ale versului popular românesc, fie și numai din contemplarea capodo-

(Continuare în pagina 20)

ILIE PURCARU ■

Fotografii de EMANUEL TĂNJALĂ ■

Înainte de a plînge şi a rîde, publicul trebuie să înţeleagă

(Urmare din pagina 15)

lor, care nu pun etichetă pe faptele şi lucrurile lor, care se bucură sincer de un fapt de viaţă adevărat. Oamenii aceştia care, chiar dacă vin pe scările Ateneului în blugi, vin şi ascultă cu adevărat muzica. Faţă de aceşti oameni trebuie respectat un singur lucru : să nu-i minţi niciodată. Dacă o faci odată ei îţi întorc spatele şi s-ar putea să nu-ţi mai arate faţa niciodată.

— Dar pe scriitorul tînăr ? Cum citiţi literatura, poezia tînără ?

— În primul rînd cu multă atenţie. Sper să nu fi ajuns un exclusivist (aşa cum au avut şi mai au mulţi impresia) dar, deşi îmi plac Eminescu, Edgar Allan Poe, Radu Stanca, Ion Barbu (pe care încă nu îndrăznesc să-l recit la fel ca şi pe Bacovia) în acelaşi timp îmi place Bob Dylan din toate etapele de creaţie şi deci îmi place şi poezia în blugi.

— E un criteriu de numire a unui astfel de gen de poezie : „poezia în blugi" ?

— Nu, e un termen care s-a dat unui gen de poezie şi care a fost batjocorit în cîteva reviste.

— Puteţi da cîteva nume de poeţi care o scriu ?

— Traian T. Coşovei, de exemplu. Multe din poeziile lui Adrian Păunescu, în special cele scrise pentru a fi cîntate, care apelează la un limbaj, pentru unii, prozaic şi apoetic, iar pentru alţii mult prea eficient şi prea exact.

— Cum aţi ajuns la textul piesei Cum se numeau cei patru Beatles, căreia i-aţi fost nu numai interpret ci şi traducător şi regizor ?

— Întîmplător. Actriţa Clody Berthola mi-a dat un teanc de reviste **Plays and players** şi cum nu-mi place să am cărţi sau reviste în casă pe care să nu le citesc, le-am citit. Şi într-una din ele am dat peste **City sugar** (Zahărul oraşului) pe care personal am socotit-o de un deosebit interes pentru tinerii de la noi. Şi ca piesa să-şi atingă scopul, să-şi găsească oameni cu care să comunice, n-am putut să o dau pe mîna unui regizor de profesie şi în acelaşi timp om amator.

— Spectacolul începe cu multă, foarte multă muzică. Unii vin tocmai pentru a o asculta. Vin cu mult înaintea începerii spectacolului. De ce aţi conceput astfel spectacolul ?

— E o problemă de tactică. Pentru ce venim la teatru ? Venim să aflăm ceva nou sau să întîlnim acele lucruri care să confirme gîndurile noastre ? Altfel cred că n-ar avea nici un rost să mai venim la teatru. Dacă ideile pe care încearcă să le facă cunoscute piesa **Cei patru Beatles** ar fi ştiute de toată lumea atunci spectacolul nu şi-ar avea rostul, şi-n acelaşi timp, cum am mai putea comunica între noi ? Anumite lucruri au căpătat pentru unii rang de zeu, uneori pe drept cuvînt, alteori din păcate, şi-atunci e greu să scoţi un zeu din capul cuiva şi să-i pui alt zeu în loc. Lucrul ăsta nu se poate face decît cu delicateţe. Aşa şi spectacolul meu, începe de acolo de unde fiecare cunoaşte cîte ceva, arătînd celor din sală că şi noi, actorii, regizorii, oamenii de teatru cunoaştem aceeaşi limbă. Cu timpul, sper, făcîndu-ne loc în mintea şi inimile lor, socotindu-ne ai lor, putem încet-încet să deschidem ochii spectatorilor. De-acolo, din interior. Scopul nedeclarat al spectatorului de teatru este ca înainte de a fi de acord sau nu cu cele întîmplate pe scenă să înţelegi, cum spunea şi Spinoza. Spectatorii nu vin pentru piesă, şi ca să-i atragi în sală dau muzică, multă muzică. Oameni care n-au intrat niciodată în vreo sală de teatru vin acum **la Cei patru Beatles** pentru muzică. E o tactică. N-are nici o importanţă că 10—20 de inşi se plictisesc în sală. E o cantitate neglijabilă, atîta timp cît sînt cîştigaţi alţii, mulţi, care vor fi în stare apoi să meargă şi la alte spectacole. Sînt tineri care umplu Sala polivalentă la concerte pop, lucru minunat, dar care n-au fost însă niciodată la teatru. Aici cine-i vinovat, ei sau teatrul ? Răspunsul încă nu-l ştim.

— De la teatru să trecem la muzică. Cei patru Beatles ne-a oferit un bun prilej. Ce socotiţi că e muzica tînără ?

— Muzica tînără e un termen foarte exact. Ea a existat dintotdeauna şi va exista. Tinerii au ridicat această muzică scrisă într-o perioadă de adolescenţă, de tinereţe în care clocotesc ideile, în care omul trăieşte nu numai biologic în epoca sa ci şi participativ, chiar dacă mai sînt tineri de 20 de ani care spun că nu iubesc muzica pop !

— Unii sînt împotriva acestei muzici tinere, a acestor truveri ai zilelor noastre care însoţiţi de chitară dau glas acelor versuri încărcate de frumuseţe, de adevăr, de puritate, de patriotism.

— Nu au de ce să fie împotrivă. Muzica asta şi moda asta nu e pornită de la noi. Încă de la greci a existat melopeea. Poezia însoţită de muzică (la ei lira şi flautul). Deci, nimic nou pe lume. Chitara va dispărea, inevitabil. În muzica pop ea este înlocuită din ce în ce mai mult de instrumente cu clape, de instrumentele electronice. Important este să dai însă impuls noului, indiferent în ce compartiment al culturii, al vieţii. N-are nici un fel de importanţă că unii compozitori strîmbă din nas cînd aud de chitară, dar cel mai important este faptul că nu există metode de chitară după care să-i înveţi taina, în schimb Editura „Muzicală" scoate serii din **Cinţecul preferat** cu acele texte ilizibile. Degeaba se trag semnale de alarmă, nu ştiu unde există un punct mort. Nu se poate trăi doar ascultînd muzică, cum nu se poate trăi fără o pregătire muzicală, fără o cultură muzicală.

— Sînteţi unul din membrii Cenaclului Flacăra, prezent la întîmplările sale literar-artistice încă de la înfiinţare. Aici, în această familie a Cenaclului, cîntaţi alături de ei, recitaţi, faceţi pantomimă, daţi mici recitaluri de teatru, şi totul cu o mare şi firească pasiune.

— E foarte normal. Cenaclul, ca formă de manifestare culturală artistică, a-a născut dintr-o necesitate reală a epocii, a vremii în care trăim acum. A unui spectacol cît mai direct, cît mai sincer, fără concentrarea şi liniştea snoabă de ascultare a publicului din perioadele precedente, fără un extaz aproape mistic faţă de actele de cultură ci aşa, spontan, socotind poezia, cîntecul ca un fapt din viaţa noastră. Nu facem o pauză inutilă din viaţă stînd acolo în Cenaclu ci, din contră, ne continuăm viaţa firesc, logic. Poezia există în noi, alături de alte gînduri, de alte stări şi nu că trebuie să facem un efort prea mare pentru a o recepta. Nu sînt de acord că atunci cînd intri în teatru să-ţi laşi grijile la poartă, din contră, ia-le cu tine pe scenă. Aşa nu poţi să intri pentru 2—3 ore într-o sală de teatru şi să ulţi că-n lume se întîmplă ce se-ntîmplă, iar **Cenaclul Flacăra** ţine prezentă mereu această stare de actualitate, de participare a tineretului la viaţa cetăţii.

— Vorbim de muzică pop, de muzică tînără, dar muzica uşoară vă place ?

— În general, nu. Cum o să-mi placă un **cîntăreţ de muzică uşoară** care acceptă să cînte „Aşa e viaţa / Are şi uşor şi greu / Aşa e viaţa", de exemplu. Textierul scrie aşa cum poate el, dar vinovat e cel care acceptă să facă textul cunoscut mai departe, să-l vehiculeze. Acesta e lucrul şi fapta cea mai periculoasă şi mai gravă, lipsa de responsabilitate civică, morală, estetică.

— Despre interpreţii muzicii folk sau pop spuneţi acelaşi lucru ?

— Nu, pe ei îi iubesc pentru spiritul nou ce-l insuflă muzicii. Ei sînt greşit numiţi interpreţi, căci munca lor începe de la selecţia textelor. Bineînţeles că mai sînt şi nechemaţi printre ei, nu pe ei îi iubesc, nu pe ei îi încurajez.

— Credeţi în viaţa lungă a acestui gen de muzică ?

— Aşa cum ne-am plictisit de belcanto o să ne plictisim şi de pop. Aşa cum belcanto-ul nu-şi mai atinge scopul azi, şi pop-ul se va stinge mîine. Ca moda — nu mai merge albastrul. Ce e grav în asta ? Nu trebuie să facem un caz din mersul înainte al gustului, al conceptiei, al vieţii. Nu trebuie să punem măsură în toate. Vedeţi orice, numai vedeţi. Citiţi orice, numai citiţi. Ascultaţi orice muzică, dar ascultaţi. Deocamdată. Mai tîrziu vom vedea ce s-a sedimentat din toate astea. Eu cer dreptul muzicii pop, al muzicii folk, dreptul de existenţă şi a altor forme de manifestări artistice, măcar pe picior de egalitate cu opereta, care este de mult un gen depăşit.

— Socotiţi că teatrul va rămîne ca artă ?

— Teatrul va rămîne mereu. Filmul rulează neutru, nu ne solicită gîndirea. Sculptura, pictura există acolo, în faţa noastră, Poezia e neutră, o receptez de acolo, de pe hîrtie. Arta spectacolului este altfel. Prin asta noi, actorii, sîntem oamenii epocii noastre, pentru că noi trebuie să ştim totul dinainte despre mesajul piesei în care jucăm şi acest tot să-l comunicăm şi spectatorului, să ajungem să fim înţeleşi. Actorii nu sînt interpreţi, sînt creatori. Cum altfel am putea crea noi punţi de comunicare cu oamenii ? În fiecare sală altele. Noi nu jucăm în faţa unui public ideal, avizat, noi jucăm în faţa oamenilor şi asta ne obligă. Înainte de a plînge şi de a rîde, publicul trebuie să înţeleagă ce vede.

Cronicarii dramatici nu-i ajută, şi nu ne ajută. Unii mai au încă etichete în cap. Pe mine încă multe lucruri mă fac să plîng — aflu actori care joacă cu alte gînduri decît acelea ale eroului ce-l interpretează, şi asta din lipsă de cultură, din lipsa ştiinţei de a-şi mişca corpul, de a şi-l stăpîni pe scenă. Un actor trebuie urmărit în mai multe spectacole ca să-ţi poţi da seama de ce poate da el, ca să-l poţi întîlni în acel moment sublim al său pentru care îl iubeşti. Eu să plîng şi din cauza mea să plîngă şi cei din sală, nu eu să-i fac pe ei să plîngă şi atît. Stăruri de actorie sînt destule. Important e cine îşi ia responsabilitatea să le pună în practică.

LIMPEDE

Cîntarea României

Festivalul artelor „Mioriţa" — Vrancea 1980

Continuă, în judeţul Vrancea, suita de manifestări reunite sub genericul Festivalului artelor „Mioriţa", acţiune de amploare şi, prin modalităţile de desfăşurare alese, prin semnificaţiile cărora încearcă să le dea fiinţă, prima de acest gen din ţară, mărturie directă şi exemplară a faptului că societatea românească de astăzi se edifică de către om şi pentru om, că ea face din perfecţionarea omului un program de construcţie socială concretă. Din perspectiva definirii poziţiei umaniste prin interesul constant faţă de valorile culturii, a asimilării acestor valori şi transfigurării lor în resorturi ale acţiunii sociale, acest festival desfăşurat pe scena exuberantă şi floral a lunii mai cuprinde, între motivele care au dus la organizarea lui şi efectele pe care el caută să le genereze, înţelesul adevărului că spaţiul de formare a omului creşte pe măsura sporirii capacităţii de creaţie a societăţii în ansamblul ei şi că, fiind produsul cel mai înalt al devenirii culturii socialiste, educaţia şi formarea multilaterală a omului reprezintă un program politic fundamental, o strategie umanistă a progresului. Aşa cum ne spunea Alexandru Crihană, preşedintele Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Vrancea, Festivalul „Mioriţa" caută să concentreze în cadrul său pe care vrea să-l instituţionalizeze într-o tradiţie, prin ediţiile ulterioare, deschiderea oamenilor locului către un larg orizont de valori ale ştiinţei, tehnicii, artei, literaturii, moralei, precum şi să făurească un comportament adecvat acestor valori, pe măsură ce ele devin, la rîndu-le, resorturi ale gîndirii şi sensibilităţii fiecărui participant.

Vom spune, încercînd să prezentăm succint acţiunile primei săptămîni a festivalului, că ele s-au desfăşurat sub semnul educaţiei patriotice, al cunoaşterii istoriei şi tradiţiilor acestei vechi vetre româneşti de la curbura Carpaţilor. Astfel, la librăria „Mioriţa" din centrul oraşului capitală de judeţ a avut loc o dezbatere sub conducerea profesorului universitar dr. docent Alexandru Tănase privind cultura şi civilizaţia geto-dacilor iar la Muzeul judeţean Vrancea a fost organizată o seară muzeistică intitulată „Burebista în epopeea naţională, mărturii şi dovezi ale istoriei milenare a poporului român pe teritoriul judeţului Vrancea," în cadrul căreia au vorbit Georgeta Carcadia, directoarea muzeului, precum şi muzeografii Dumitru Huţanu, B. Victor şi Ion Cherciu. În incinta aceluiaşi muzeu a fost deschisă, de asemeni, o expoziţie de carte românească şi străină care ilustrează documentar perioada dacică, de istorie medievală precum şi momente importante ale istoriei moderne a României. Ciclul „Cultură şi civilizaţie la geto-daci" a cuprins şi proiecţia celor două filme româneşti **Dacii** şi **Columna**, prezentate la Casa de cultură a oraşului Adjud de către profesorul şi ziaristul Al. Gavrilescu, directorul Întreprinderii cinematografice judeţene. A doua zi, duminică, la ora 11, la rezervaţia de arhitectură populară şi etnografie de la Petreşti, de lîngă Focşani, a fost deschisă expoziţia, interesantă în planul muzeisticii româneşti, „Agricultura de la neolitic în contemporaneitate". Mulţimea de oameni prezenţi, în această zi de odihnă, la Petreşti, unde se întinde şi zona de agrement a oraşului, au ascultat apoi orchestra de muzică populară a Casei de cultură a municipiului Focşani. În aceeaşi zi, în altă localitate a judeţului, la Panciu, a fost deschisă o reprezentativă expoziţie de artă populară şi plastică, de creaţie tehnică şcolară şi a avut loc un spectacol literar-muzical şi coregrafic. Zi de vîrf a primei săptămîni a festivalului, duminică 11 mai s-a produs extinderea, ca să zicem aşa, pe orizontală a acestei ample acţiuni care a cuprins, astfel, totalitatea spaţiului vrîncean prin organizarea unor spectacole cultural-educative în comunele Dumitreşti, Tulnici, Vintileasca, Măicăneşti, Sihlea, Ţifeşti. Dintre acţiunile acestei prime săptămîni a Festivalului „Mioriţa" mai amintim recitalul de poezie patriotică susţinut la Biblioteca orăşenească Mărăşeşti de către cenaclul „Poesis" din localitate, deschiderea altor expoziţii de artă populară şi plastică în comunele Ruginesti şi Homocea precum şi o dezbatere condusă de către Al. Crihană la Casa de cultură din strada Cezar Bolliac din Focşani pe tema „Destinderea în confruntare cu politica imperialistă de forţă şi dictat. Neonazismul şi terorismul. Aşa-zisele drepturi ale omului în societatea capitalistă", dezbatere la care au participat soldaţi, ofiţeri şi veterani din al doilea război mondial.

Deschis la Focşani, la 5 mai a.c., Festivalul „Mioriţa" a cuprins aria întregului judeţ, numărul acţiunilor înscrise sub genericul său a sporit vertiginos şi, de bună seamă, diversitatea acestor acţiuni în cadrul cărora a fost antrenat un număr din ce în ce mai mare de oameni. În felul acesta, festivalul începe să dea imaginea cît mai exactă a resorturilor pentru care a fost organizat şi a modalităţilor în care a fost conceput să se desfăşoare. În numărul viitor al revistei vom reveni cu alte detalii, ce mărturi ai acestei experienţe a cărei declarată intenţie este nu numai producerea unei extensii ci şi realizarea unei calităţi noi a actului cultural.

D. CONSTANTINESCU ■

CARTE

Daci şi romani

Eroina cărţii lui Ion Bodunescu **Povestea Micaporei** (Ed. Militară, Bucureşti, 1979, carte laureată la cea de-a doua ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României") este legendara fiică a lui Decebal, captivă la romani, devenită soţia generalului Tettius Iulianus. Povestea este apăsat simbolică. Micapora nu-şi poate uita părinţii şi Dacia (la Roma, ea întreprinde şi un discret spionaj în favoarea celor de peste Dunăre...), dar îşi iubeşte şi soţul, iar copiii pe care-i are cu Iulianus continuă, pe alt plan, povestea lui Remus şi Romulus, adică a naşterii unui nou popor. Dincolo de o frază sprintenă şi de o intrigă ţesută abil, cu ştiinţa capcanelor şi a suspansului (I. Bodunescu, să nu uităm, e un versat autor de cărţi poliţiste), e, aşadar, un simbol care nu ne poate lăsa indiferenţi. Şi nu ne lasă indiferenţi nu numai prin

Iubirea de frumos

Grădina

O grădină de treizeci de hectare de pămînt, întreținută de cincisprezece oameni, care aduce venituri de milioane, se întinde deasupra mării, lîngă Eforie. Stațiune experimentală producătoare de semințe pentru alte grădini din țară, înființată cu un deceniu și jumătate în urmă ; bunătatea pămîntului și hărnicia mîinii omenești au reușit să așeze în bucuria privirilor noastre cîteva soiuri noi de lalele, unice prin frumusețea lor. Din cele o sută șaizeci de soiuri de lalele cultivate aici, unele experimental, din sămînță provenind din Olanda lalelelor, cîteva și-au dobîndit înfățișarea nouă din lumina mai caldă a pămîntului scăldat de marea liniștită ce ne privegheză. Acum, în mai, priveliștea hectarelor de lalele în floare este magnifică. În toate nuanțele, de la roșul aprins la galbenul rembrandtian pînă la bordoul închis al așa-numitei garoafe negre — care de fapt este de culoarea jarului mocnind, lumina refuzind să lucreze pentru culoarea neagră propriu-zisă. Delicata muncă în preajma acestor „potire ale luminii o împlinesc cu devotament femeile. Directoarea stațiunii este o femeie tînără, Elena Bătlan, prin bunăvoința căreia am putut pătrunde în acest paradis floral într-o după-amiază de aur a acestor zile de mai. Inginera care ne-a condus pe cărările înguste în grădină și sere, Liana Dumitru, cu surîsul blînd, era în preajma nașterii celui de-al doilea copil. Alte femei împlineau alte munci ușoare cu bucuria legată de nobila îndeletnicire. Dobrogea holdelor și a viței de vie este înmiresmată și de acest fruct al luminii, lalelele. Poate că nicăieri în țară la noi nu le merge mai bine decît aici, lîngă mare, unde lumina este mai generoasă și mai îndelungă. Laleaua este floarea care se lasă atinsă de nuanțele luminii cele mai subtile. Nu întîmplător coloritul marelui pictor Rembrandt, nuanțele pînzelor sale au dat nume acestor flori, unele dintre ele devenite de-acum autohtone, specifice pămîntului dobrogean. De aceeași nuanțare se bucură și anemonele, aflate și ele în floare acum. Narcisele s-au scuturat dar îmbobocesc deja trandafirii iar garoafele din sere sînt o permanență. Nu poți pleca de aici fără să arunci o privire în laboratorul unde se pîrguie și se aleg semințele, unde grădinarul este omul de știință, cercetătorul asupra soiurilor florale cele mai potrivite pentru nenumăratele grădini ale pămîntului românesc.

IOAN ALEXANDRU ■

Un drum, prin lemn, în eternitate

Ca un destin, parcă anume ales, Vida Gheza a locuit pe strada Fierăstrăului la numărul 44, o stradă ce pornește din centrul orașului vechi și se termină undeva sub poalele muntelui. În atelier, fiindcă acolo îi plăcea să-și primească musafirii, în fața unei mari cești de ceai, puteai sta de vorbă cu el ore în șir. Îi plăcea să asculte tot ce i se povestea. Aștepta vești din Capitală, pe care le savura ori de cîte ori i se întîmpla să le afle. La rîndul lui, ca orice maramureșean, cărula nu-i plac datoriile, povestea la ce mai lucrează și ce mai are de gînd să facă. De pildă, ultima dată cînd am stat de vorbă mai îndelung, și-mi aduc aminte exact, ziua era 1 februarie 1980, mi-a spus cu o mare tristețe că lemnul nu-l mai ascultă. „Muncesc o singură oră pe zi. Și în acea oră chinuitoare a zilei sculptez cu dalta. Dar a înlocui barda și securea cu dalta este o deosebire ca de la cer la pămînt. Cînd îți faci drum cu securea prin lemn îți prinde inima a troncăni ca toaca, să-ți spargă coșul pieptului".

Glasul îi era trist. Privirile îi erau ațintite undeva în gol iar gîndurile i le simțeam departe. Și, ca o tristețe absolută, pentru prima dată l-am văzut învins. „Vin cei în halate albe să-mi ingădue să-l vizitez cu un grup de copii, membrii corului „Voces Primavera". Și, într-o după-amiază de iarnă, în ziua de 5 februarie, însoțindu-l pe poetul Adrian Păunescu, am fost cu toții acasă la Vida Gheza. În fața lui Vida Gheza, pentru el, marele Vida Gheza, acolo în atelierul de unde multe opere de artă au luat drumul gloriei, corul a intonat cîntecul **Roata.** Toți i-am ghicit în colțul ochilor cîteva lacrimi. A spus ca pentru sine: „Pentru mine această zi a fost o adevărată sărbătoare".

A fost ultima dată cînd l-am văzut. Doar vocea i-am auzit-o de cîteva ori.

Cu ani în urmă, în Baia Mare s-au tăiat cîțiva arbori seculari. În semn de respect pentru artist, lemnul i-a fost dăruit și adus în curte. Cînd a văzut bușteni, a mărturisit : „Doresc să sculptez din acest lemn un ciclu volevodal. Numai de-aș trăi cîțiva ani. Este un ultim dar pe care doresc să-l fac băimărenilor. Lemnul de oraș se va întoarce în oraș, dar sub altă formă de viață".

Nu a mai avut timp. Drumul lui Vida Gheza s-a oprit în fața acestor bușteni.

În această primăvară capricioasă, inima marelui artist a încetat să mai bată. Mîna i s-a oprit undeva, pe nervura unui lemn, iar privirea i-a înghețat pe metalul bardei.

Cei care au aflat vestea au călătorit, poate, un timp, prin tot Maramureșul îndoliat. Și poate și-au amintit ceea ce spunea uneori Vida Gheza, rezemat de poarta casei, cînd își conducea musafirii, cu acea voce de maramureșean care vibrează la fiecare cuvînt : „Să fie pace pe pămînt !".

SORIN POSTOLACHE ■

Siciliana — reper turistic

Am revăzut **Siciliana** de Aurel Baranga. Am rîs cu lacrimi ! M-am plictisit. Am trăit momente penibile. Iar am rîs cu lacrimi. Am ieșit în stradă, după ultimul ropot de aplauze, cu gust de limonadă leșinată, colorată violent. Dar am rîs. Drumul spre rîs a fost adeseori fals, căutat.

Piesa lui Aurel Baranga a stîrnit, încă de la premieră, un uragan de controverse. Dar spectacolul place enorm. Place pentru că e jucat cu mijloace actoricești sigure, cu formule exacte și rețetă de comedie preparată în farmacie, cu tertipuri îndelung șlefuite și verificate în contact cu publicul din toată țara. Spectacolul se joacă întotdeauna cu casa închisă, cu sala aglomerată deși unii actori par de acum obosiți, plictisiți, jenați și depășiți de vîrstă. În sfîrșit, spectacolul se joacă în hohote de rîs și în cascade de aplauze pentru că unii spectatori rîd de ei înșiși fără să-și dea seama, alții rîd de prietenii lor cei mai apropiați, de vecinii de scaun sau de cunoscuții întîlniți cîndva întîmplător pe scara de serviciu a vieții.

Prin urmare, piesa nu reprezintă o capodoperă. Plutește prin scenă spiritul spumos și exploziv, irascibil și vitriolant al pamfletarului Aurel Baranga, dar cu o dimensiune provincială. Izbucnește din cînd în cînd, printre replici, hohotul enorm de rîs al lui Caragiale, dar cu batista la gură. Ca la stranut.

Spectacolul revăzut zilele trecute la Teatrul „Ion Vasilescu" era al 700-lea. Longevitatea sa excepțională demonstrează însă că oamenii au nevoie de comedii. Comedii mai puțin savante, mai puțin sofisticate. Comedii care merg direct la țintă.

Actorilor care interpretează acest spectacol, autorul piesei, Aurel Baranga, le-a promis un nou text scris special pentru fizionomiile și expresivitatea lor. Se pare că Aurel Baranga n-a mai apucat să scrie acest text. În orice caz, era extrem de mulțumit de interpreți. Stelian Cremenciuc, Dimitrie Dunea, Cristina Deleanu, Sanda Maria Dandu, Mihai Marinescu și în special Dem. Rădulescu au fost ideal distribuiți în reprezentație. Dar vîrsta și gradul de uzură la care e supusă fiecare interpretare face aproape neverosimilă demonstrația „apărării siciliene" la ora de față ! Fardul nu mai ajută la nimic. Noroc că publicul vine să rîdă. Și rîde. Pentru că Dem. Rădulescu are geniul improvizației, al calambururilor, al gagurilor. Dem. Rădulescu este un comic senzațional dar unilateral și abuziv. El năvălește pur și simplu într-un rol, dă buzna în scenă ca un toreador cu spadă de carton într-o fiestă de frișcă, aleargă, se-mpiedică, gîfîie, gîlgîie, își trage sufletul și se aruncă din nou gîrjind în dialog adăugînd cu de la sine putere și cu de la sine convingere cuvinte, gesturi și lucruri uneori sublime, alteori vulgare, dar cu priză fantastică la public. Nu mi-e apropiat acest gen de umor dar nu pot să nu-l accept. E probabil necesar. Dovadă că publicul vine la **Siciliana** pentru Bihanu ! Numai că amorezul și seducătorul din piesă are acum părul aproape complet alb !

Teatrul pregătește o nouă distribuție, cu actori tineri, în tentativa plină de riscuri de a atinge 1 000 de spectacole cu această piesă. În orice caz, spectacolul e gîndit exact, funcțional de către regizoarea Olimpia Arghir. Cu unele trimiteri spre kitsch prezente în scenă încă de la premieră. E greu de spus, e greu de bănuit cine va îndrăzni să intre „din mers" în roluri, beneficiind de avantajul tinereții și de perspectiva timpului pe care-l trăim. Se cere însă un înlocuitor pentru Dem. Rădulescu, el singur o instituție care produce comic pe bandă rulantă. Cine va fi acesta ? Pentru că, deocamdată, **Siciliana,** cu Dem. Rădulescu în distribuție, a devenit aproape un reper turistic la București.

FABIAN DUMA ■

CAP LIMPEDE ●

ceea ce reprezintă el, cît și prin transcripția lui literară și psihologică. Eroii cărții, daci sau romani, învinși sau învingători, isprăvesc, toți, prin a pierde iremediabil ceva, adică trecutul lor, în beneficiul unui viitor pe care ei, cei cuprinși în epocă n-au cum să-l străvadă. Neliniștea aceasta premergătoare pierderii, fervoarea cu care eroii trăiesc, prevestind de asemenea pierderea, anxietatea care-l invadează pe învadator, în chiar clipa victoriei, conferă prozei lui I.B. noutatea ei psihologică și succesul literar asigurat. Foarte frumoase, foarte dense și, mai ales, mult mai aproape de adevărul istoric decît de cel tributar unor legende romantice sînt, lîngă paginile care evocă Roma imperială, cele ce se apleacă asupra Daciei, a curților lui Burebista și Decebal, văzute ca spații ale unei civilizații superioare, clasică în esență, deci ca natură aliniată tipologic civilizației grecești și romane, prin incidența cu care a crescut. Este o civilizație, arată autorul, stăvilită în etapa virtualității, păstrînd deci, încă nefructificat, acel capital de surprize care ar fi putut duce, și a și dus în ultimă instanță, peste secole, la developarea unor însușiri originale și alese. În contextul scrierilor dedicate celebrării a 2050 de ani de la întemeierea statului dac centralizat, cartea lui Ion Bodunescu, prea scurtă pentru greutatea ei de idei și de fapte, este un dar frumos și util.

ION OLTEANU ■

TEATRU

Teatrul Nottara pregătește cîteva lovituri cu adevărat de.. teatru în acest final de stagiune, așa cum a mai făcut și anul trecut. Deocamdată a avut loc premiera piesei **Sfîntu Mitică Blajinu** de Aurel Baranga cu Ștefan Radof și Dorin Varga în rolurile principale. Spectacolul se anunță de cursă lungă și de mare succes. Vom reveni cu o cronică amănunțită într-unul din numerele viitoare ● Tînăra actriță Michaela Caracaș a intrat în 24 de ore într-un rol principal din spectacolul „Cum se numeau cei patru Beatles ?" de Stephen Poliakoff, în locul Mihaelei Marinescu, îmbolnăvită fulgerător. O performanță demnă de un salt la trapez fără plasă, pentru care o aplaudăm. Și-a jucat rolul exact ● Regizorul Costin Marinescu, după marele succes cu spectacolul **Cui i-e frică de Virginia Woolf ?** montat la Teatrul din Pitești, pune acum în scenă, în același oraș, **Moartea unui comis-voiajor** de Arthur Miller ● Teatrul Național din București pregătește spectacolul cu piesa **Caligula** de Camus, avîndu-l pe Radu Beligan în rolul principal. Ne amintim că acum mai bine de 10 ani, același rol era interpretat pe scena Teatrului Național din Cluj-Napoca de actorul George Motoi. Și era interpretat remarcabil ● Piesa **Răscoala** de Marin Sorescu se apropie de cel de al 150-lea spectacol pe scena Teatrului Bulandra. Și se joacă numai cu săli pline ● După premiera de anul trecut, la Arad, a piesei **Centrul înaintaș s-a născut la miezul nopții,** montare care s-a bucurat de un deosebit succes, chiar dacă echipa locală, U.T.A., la vremea aceea retrogradă din divizia A, iată că, la Teatrul de Stat din Petroșani, Mircea M. Ionescu, cronicar de fotbal la ziarul **Sportul,** a trăit din nou, duminică, 11 mai, emoțiile rampei, întrucît regizorul Florin Fătulescu s-a încumetat, deși — coincidență — nici echipa locală, Jiul, nu stă prea bine în clasament, să pună în scenă o nouă comedie sportivă : **Pelé și cai verzi.**

Circ la... circ !

În spectacolul pe care l-a dat la Petroșani, duminică, 11 mai, la matineu, Circul Central — unitate a Circului de Stat din București — n-au apărut, cum ziceau afișele și programul, nici leii Ninei Buzduga, nici dresoarea. Cum leii fără dresoare nu ies din cușca lor fiindcă n-au motive, cum Nina Buzduga fără leii săi nu e dresoare la Circul de Stat ci un cetățean ca toți cetățenii, cum — în fine — spectacolul, pe toate afișele, era cu lei, prin urmare cu atracție mare, nervii și consternarea publicului petroșenean au avut tot temeiul. E firesc să observăm că absența unui artist din spectacol e un fapt iar absența recuzitei — adică a leilor — un cu totul alt fapt. Și asta fiindcă leul e mare, mănîncă mult și costă. Cam vreo mie șapte sute lei pe zi cheltuială bună. Nina Buzduga a părăsit spectacolul deoarece s-a certat cu un instrumentist din orchestră. Nina Buzduga nu are dreptul să-și lase leii de capul lor fiindcă un leu e totuși un leu. Primind deci redacția noastră cîteva telefoane de la spectatorii matineului de duminică al Circului Central, e firesc să le-ndreptăm spre directorul Circului de Stat, Aurel Iosefini. Chiar, tovarășe Iosefini, cum au călătorit leii singuri ?

CURIER LITERAR

Ion M. Doboșariu — București : De netăgăduit documentarea dv. Sentimentele ce vă stăpînesc în legătură cu trecutul neamului își cer însă transfigurarea artistică necesară. **Daniela Spinu** — București : Nu abandonați științele exacte. Poezia nu răspunde neapărat unor asemenea sacrificii. Este momentul unor lecturi din poezia clasică și contemporană. Nu dați marilor întrebări care vă frămîntă un răspuns mic. **Cristian Păncescu** — București : Din păcate, încă neconcludent. Prea puțin. Despre poezie vorbim. **Dan Bogdan** — București : Tema pe care o abordați v-a solicitat ironia, sarcasmul. Ca în orice artă este necesar și aici un simț anume al proporțiilor. **Camelia Bucur** — Sibiu : Mai citește, uită-te bine în jur iar răspunsul ți-l vei da singură. Mai este timp. **Virginia Gheorghe** — Scurtu-Mare, Teleorman: Intenții bune. Mai este necesară însă și puțină (al) chimie.

Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

ADI CUSIN ■

Cu vreme în urmă, cam pe cînd — luaţi cu vorba — unii contemporani ai noştri mai grăbiţi să-şi concilieze gloria cu viitorul păreau a nu ezita să arunce cu pietre în grădina Mărţişorului, poetul Nicolae Dragoş iniţia în revista „Luceafărul" rubrica „L-am cunoscut pe Tudor Arghezi", ce-şi propunea să aducă şi pe această cale omagiul de durată marelui poet şi, de fapt, marii poezii. Din volumul cu acelaşi titlu, în pregătire pentru Editura Eminescu, ne-a încredinţat spre publicare EVOCĂRILE REGIZORULUI GEO SAIZESCU, însoţite de fotografii inedite, datorate operatorului Tincu Puran.

L-am cunoscut pe Tudor Arghezi

100 de ani de la naşterea poetului

1957

În ultimul an de studii, cuprins de febra pregătirii examenului de absolvire şi dorind cu tot dinadinsul să mă produc în ale comediei, dar cu altceva decît Caragiale (deja încercat de nenumărate ori pe ecran) m-am aplecat cu atenţie asupra unui selectiv volum arghezian, nu demult apărut pe piaţă, „Pagini din trecut" : prima tipăritură masivă din scrierile poetului apărută după un şir de ani de aproape totală absenţă editorială. Am descoperit ceea ce căutam, o schiţă plină de savoare, „Doi vecini", scrisă prin deceniul al treilea de către Maestrul incontestabil al pamfletului românesc. (Şi fiindcă veni vorba de satiră, ce film s-ar putea face, dacă ar investi cineva măcar bunăvoinţă, din TABLETE DIN ŢARA DE KUTTY !...)

Am propus schiţa mai sus-amintită la clasă, profesorii mi-au aprobat-o, am luat scenariul, l-am citit în faţa colegilor care s-au amuzat copios, iar profesorii, care urmăreau cu atenţie evoluţia comediografului în spe — întrezărit în mine, pe baza unor lucrări anterioare — m-au sfătuit, neavînd condiţii în şcoală, să bat la porţile Studioului Bucureşti pentru filmul aflat deocamdată numai pe hîrtie.

Purtînd la butonieră, ca emblemă, eternul curaj studenţesc, am făcut gestul ; am insistat cu acelaşi curaj la diferite cabinete directoriale : mi s-a dat la lectură scenariul ; m-a lăudat poetul Mihu Dragomir, redactorul şef de la scenarii. Aveam oarecare speranţe, dar trebuia să am şi opţiunea Autorului. Am căutat-o pe Mitzura Arghezi, l-am spus despre ce este vorba şi am rugat-o să pregătească terenul pentru o eventuală discuţie cu Poetul. Cu numărul de telefon la îndemînă, asigurat de Mitzura că voi fi primit, în dimineaţa memorabilă de 14 octombrie '57, am sunat din holul Institutului de artă teatrală şi cinematografică „I.L. Caragiale" din Schitu Măgureanu nr. 1.

— Cu maestrul Tudor Arghezi aş vrea să vorbesc.

Mi-a răspuns o voce puţin răguşită, dar cu o dicţie impecabilă :

— La telefon.

— Sînt... şi aş vrea...

— Poftească.

Cu scenariul înfăşurat într-o „România liberă", sfîrşit de emoţie, m-am înfiinţat la adresa indicată : Bd. Aviatorilor nr. 70.

Maestrul m-a primit neobişnuit de prietenos (m-am mirat pentru că despre primirea altora aflasem păreri destul de controversate !), cu cafea şi coniac, aduse de buna doamnă Paraschiva. În timp ce-şi mesteresa singur (ca şi tata pe vremuri) o ţigară din tutun şi foiţă, m-a îndemnat să-i vorbesc.

— Te ascult, domnule Saizescu.

Am început cam repezit şi bîlbîit să-i povestesc ce-am de gînd şi ce-am făcut pînă atunci pentru gîndul meu filmic.

Pufăia cu plăcere din ţigara pe care şi-o croise singur şi zîmbea din cînd în cînd. Ţin minte că s-a amuzat, ba chiar a rîs cînd i-am spus cum am **sntisambrat** la nişte directori (l-a plăcut inovaţia lexicală), şi cum a decurs audienţa mea la directorul general al Studioului Bucureşti — Ştefan Ioan.

— Pe acest fotoliu pe care stai dumneata au stat mai toţi colegii dumitale, solicitîndu-mi film. Colegi chiar mai în vîrstă decît dumneata. Şi-au plecat, plecînd degeaba. Pe acest fotoliu !

— Pe acest fotoliu au stat ? ! Mă mut, mă mut pe celălalt !

...Intervenţia mea a avut efect — i-am spus — directorul Ştefan Ioan mi-a primit scenariul, mi-a comunicat apoi că l-a citit şi el şi redacţia, dar mă ţine în şah, nu-mi spune ce crede, aşteaptă acordul autorului, cu care nu-i de glumit. „Poate să ne «spurce»" — zice directorul.

— Asta cam asa-i, punctează maestrul, cînd îi redau concluzia directorului. Dar Mitzura ce-o să joace ?

Mitzura apare pe uşă zîmbitoare, se îmbrăţişează mult-mult cu tătuţu (mai tîrziu mi-am dat seama că despărţirile şi întîlnirile lor erau însoţite de un adevărat ritual de dragoste patern-filială), şi răspunde în locul meu :

— Nici o grijă, tată. Olteanul nostru propune o distribuţie mare, cu Birlic, Ninetta Gusti, Carmen Stănescu, Lucian, şi mă are şi pe mine în vedere.

Plecînd, i-am înmînat maestrului scenariul adus şi am îngăimat :

— Studioul îmi cere şi o concepţie... regizorală. Acum o pun pe hîrtie. Să vi-o aduc ?

— Nu ştiu ce-i aia **concepţie**, ăştia se joacă uşor cu cuvintele mari. Dar data viitoare vino cu ea la braţ, sau dacă-i grea ad-o în spinare.

20 octombrie 1957

Din nou sun la uşa maestrului. Mă primeşte cu aceeaşi curtoazie de parcă aş fi fost cine ştie cine. Bag mîna în buzunarul iodenului, scot şi-i întind sfios foile aduse, împăturite cu grijă.

— V-am adus gîndurile mele despre film, Maestre. O să le predau şi Studioului dacă sînteţi de acord cu ele.

Contrariat parcă de ceva, îmi face semn să mă aşez, se duce să caute ceva şi dintr-un raft ia, vine şi-mi pune în braţ nişte STIHURI PESTRIŢE.

— Uite, pînă-ţi citesc eu gîndurile dumitale, ia şi citeşte cîteva de-ale mele despre... maeştri. Aceleaşi gînduri le am şi acum.

Încep să citesc, înţeleg şi mă decid : de-acum încolo voi face şi pe dracu-n patru să evit cuvîntul ăsta în faţa M... Poetului. Pentru rememorarea celor care poate au uitat, reproduc finalul din BALADA MAEŞTRILOR, fabulă în care Păcală, aflînd că „domnii" de toate profesiile se adresează unii altora („advocaţi şi doftori şi adeseori / Cîntăreţi şi pictori, dascăli şi actori") cu ciudatul cuvînt „maestre" la decizia să-şi grătuleze gloaba de povară cu simandicoasa mingiiere :

„Şi Păcală-şi zise : „Vorba asta scurtă
E ca mîngîierea porcului pe burtă.
E cu tărmec dulce şi, din strîmb ori ciung,
Simţi că te lăţeşte şi te face lung.
Însul se mîndreşte, limba-i se deznoadă
Şi la vînt şi, vesel, dă-n nădragi din coadă.
Măi ce bine-mi prinde !
Am aflat şi harul
Să-mi pui în picioare bine şi măgarul;
Cum ajung acasă, văd eu cît îi este
De fudul auzul, şi-o să-l strig Maestre !"

...După ce citesc şi recitesc **Balada**, mă uit la Poet : citeşte atent foiţele mele. Cad pe gînduri : i-o place, nu i-o place, ce mă fac dacă nu...

— Ei, ţi-au plăcut „maeştrii" mei — aud vocea Poetului.

Mă întorc şi-l privesc. Zîmbeşte la mine... şmechereşte. Îmi dă curaj.

— O s-o fac lanţul sfîntului Anton să fie pildă tuturor. Plăcut, e puţin zis.

— Ei bine, şi mie mi-au plăcut scenariul şi gîndurile dumitale, reia Poetul. Am să transmit cinematografiei acordul meu. Poftim pliul ăsta, îşi accentuează zîmbetul Poetul. I-am scris lui George Macovescu despre dumneata şi despre film (George Macovescu pe vremea aceea era director general şi se ocupa de problemele cinematografiei în Ministerul Culturii).

Cu pliul eliberator în braţe am întins-o spre cabinetul lui George Macovescu şi l l-am predat. Niciodată n-am ştiut ce a scris Poetul în scrisoarea aceea (deşi aş vrea să aflu odată şi-odată) dar nu după mult timp, am intrat în producţie cu filmul.

La plecare, Poetul, stringîndu-mi mîna, mi-a spus :

— De ce nu tipăreşti pe undeva gîndurile dumitale despre film ?

— De-abia am terminat, cine mă la în seamă ca... teoretician ?

— Bate-te ! Alţii teoretizează zi şi noapte neavînd niciodată de gînd să termine ceva !

Probabil că nu m-am bătut suficient dacă n-am publicat încă de-atunci gîndurile mele. Poate altă dată.

★

Tot o zi din oct. 1957

L-am vizitat pe Poet ca să-l comunic începerea filmului „Doi vecini" în producţie. Este încîntat. Auzind despre intenţiile mele umoristice, îmi promite că-mi va scrie un PĂCALĂ românesc cu contingente internaţionale. „Îmi place să-l scriu pentru că eu însumi sînt un Păcală". Discutăm despre film, cinematograf. Poetul nu pare prea convins de situarea filmului printre arte. Caut să fiu bătăios dar mă retrag văzînd că se supără. N-are rost. La plecare, Arghezi mă interpelează brusc :

— Saizescu e un nume adevărat sau e contrafăcut ?

— Într-o enciclopedie străinească mai veche, mi-am cam găsit rădăcina numelui, zic eu : **Sais** la arabi, **Seys** la turci... iar într-un dicţionar spaniol m-am găsit ca nume... basc : **Sais**, ceva în legătură cu creşcătorii de cai sau îngrijitorii de cai.

— Interesant, am să cercetez şi eu etimologia numelui dumitale. Ştii, dumneata semeni cu Topîrceanu. Ceva mai brun.

— În toate seamănă — spune doamna Paraschiva.

— Dar mai simpatic — reia Poetul.

Probabil că de-aceea m-a şi simpatizat, că semănam cu Topîrceanu, de vreme ce şi actriţa Sandina Stan — prietena din tinereţe a lui Topîrceanu, aşa am auzit — mă simpatiza la început numai pentru asemănarea mea cu el.

Altă zi din octombrie '57

Mitzura îşi aniversează căsătoria. Mă invită. Mai sînt de faţă Camil Ressu şi Radu Beligan. Arghezi este în vervă. Toţi îl ascultă. Nu îndrăznesc să-l întrerupă. E caustic. Soţia îl ceartă cînd înţeapă pe cineva. Dar el îşi vede de treabă.

— Academicianul V. E. scrie uşor pentru că gîndeşte greu.

Nu umblă cu pretiozităţi. Direct în expresii : ori injură, ori laudă. Cale de mijloc nu pare a avea. Vorbeşte despre călătoria în Elveţia, despre artă, despre toate.

— Elveţienii sînt de o onestitate curioasă. Zgîrciţi pînă la centimă. La ei bacşişul şi la ţigări se numeşte service.

— Cîntările lui Eugen Ionescu ar fi interesante. E clar că omenirea occidentală e obosită. E o plictiseală de moarte.

— Cinematograful nu e o artă. Este o fotografie animată la care participă şi teatrul, plastica şi muzica, în care totul e actorul.

— Dar regizorul ? întreb eu.

— Regizorul are un rol întîmplător.

— El este autorul filmului !

— Mă rog. Eu am să spun lucrurile astea în Revista FILM dar nu ştiu dacă vor fi aprobate.

— Arta e clar că se deosebeşte de ştiinţă prin faptul că emoţionează. Or, filmul emoţionează, deci...

— Da, dar nu e artă !...

Întrucît se ridicase tonul şi pentru că toţi mă trăgeau de mînecă să tac pentru că Maestrul nu suportă să fie contrazis, am tăcut.

14 noiembrie 1957

O lună de zile de cînd l-am cunoscut pe Arghezi. Este ziua mea de naştere : 25 de ani.

Îmi fac **cinste** : mă anunţ şi-l fac o vizită.

Vorbesc acasă cu Poetul despre fel de fel de lucruri.

— Acum 50 de ani m-am dus în Elveţia ca să învăţ să scriu. Era liniştea, patriarhalismul vieţii îmi impunea să muncesc mult. Stăteam 10—15 ore în cîte o bibliotecă să mă pun la curent cu o anumită chestie... Acum Elveţia îi americanizată. Nu are **schwung** — vorba neamţului.

— Nerv, completez eu.

— Da, nerv ! Este seacă atmosfera. O viaţă zbuciumată de 100 km pe oră şi un singur scop : banul. Elveţia şi Geneva îmi fac impresia unui castel de cărţi de joc distrus, din care acum s-a făcut ceva nou, cu totul deosebit, mai puţin agreabil. Elveţia e o cofetărie bine aranjată, totul este viu : lacuri, munţi, oraşe, sate... Şi toate au frişcă !...

M-am dus la Mînăstire, tot pentru ca să învăţ să scriu. E naiv cine-şi închipuie că s-ar face altfel literatură decît cu trudă. Arta e frumoasă la suprafaţă, dar este rezultatul unor tragedii... Un chin sfîşietor pînă izbuteşti ceva !... Liniştea totală din mînăstire, o completă relaxare şi singurul tel care-l aveam, să învăţ meşteşug, să învăţ secretul, mi-au ajutat să ating ce doream...

(Vorbind despre tinerii scriitori, Poetul îşi manifesta dezaprobarea faţă de graba unora de a apărea în volume, în cît mai multe volume înainte de a-şi fi însuşit cît de cît meşteşugul scrisului. Remarca apariţiile lor în diverse manifestări care îţi mai mult de spectacol decît de arta scrisului. Că sînt preocupaţi din ce în ce mai mult de ce va zice publicul despre ei, că viaţa lor devine mai interesantă decît opera.)

★

— Românii sînt o natie plină de calităţi. Păcat că uneori şi le irosesc aiurea. În tinereţe, m-am întîlnit la Geneva cu un profesor german, etnograf de meserie. Fără să ştie că-s român mi-a spus multe lucruri interesante care m-au bucurat. Cetăţeanul făcea călătorii profesionale, în toată Europa, pe jos.

— Fiecare popor are cîteva motive naţionale în cultură şi manifestările sale, care-l deosebesc de celelalte. Am cercetat, spunea el, toate naţiunile Europei şi fiecare are 4—8 motive. Aflaţi că între toate astea există un popor mic, o insulă omenească aproape, care are nu mai puţin de 33 motive naţionale. Ăştia-s românii. Ce ziceţi ?

— Păi şi eu sînt român !

A rămas neamţul cu gura căscată.

★

— Am fost întotdeauna de părere că omul trebuie să muncească şi manual. Prin '35—'37 am ţinut la radio conferinţe îndemnînd oamenii să înveţe şi meserie.

Mă bucur că regimul democrat s-a gîndit să politehnizeze învățămîntul. Cînd eram tînăr, eu și alții ca mine, am visat să facem din țara asta asa de înzestrată, una din cele mai frumoase și apreciate din lume. Am luptat, am scris, am înjurat... Și uite că veniți abia voi și realizați visul nostru !

Confecționîndu-și țigări, una după alta. Poetul caracterizează oameni, atitudini, imprejurări.

— Criticul și prof. univ. M. D. era un prost. Ți-era mai mare mila cînd îl vedeai venind la Redactie cu o lucrare de 30—40 de pagini bătute la masină, înloc de 2 cîte îi cereai tu. Scria săracu și nici nu știa după cine copiază... Gogo are talent... I-am văzut niște filmulețe... Inimitabilul Urmuz lucra la Casatie. Scria pe furis. Eu l-am încurajat să scrie. Mă scula din somn la 2—3 din noapte să mă întrebe dacă fraza cutare sună bine.

S-a împușcat.

A lăsat o ladă de scrieri celui mai bun amic al său actorul G. C. Piesa cu care a debutat G. C. este a lui Urmuz. Toți l-au lăudat atunci pe G. C. pentru piesă ; eu am scris împotrivă. G. C. a spus că o să mă împuște. M-am întîlnit cu G. C. pe bulevard.

— Hai, mă, împușcă-mă, i-am zis.

A înghițit hapul. Alte lucruri n-a mai publicat de atunci, de rușine...

— A mai publicat, și de curînd l-a apărut o carte de memorii, foarte interesantă: „Măscărici și Mizgălici".

— E un titlu frumos, n-am ce zice. Andrițoiu scrie cu har. Alexandru Toma... Cine-i ăsta ?

— Luchian, martirul propriei sale arte.

★

Pomenind de Brâncuși, am avut marea bucurie să constat admirația profundă pe care o avea Poetul pentru Sculptor. Mîndria că-i coreligionali, printre altele.

Arghezi îi evoca dîndu-i pildă de stăruință : Brâncuși nu s-a sfîlt la vremea lui să facă munci diverse, chiar umile („l-am întîlnit prin '912 spălînd vasele într-o circiumă pe Sărindar") să strîngă bani, bani cît mai mulți ca să poată să-și începă drumul său... pe jos în cucerirea artistică a Europei.

Printre altele lui Arghezi îi plăcea să amintească cîteva din gîndurile lui Brâncuși despre arta sa.

Plăcîndu-mi la rîndul meu, le-am notat acasă din memorie. (Nu o dată îmi făceam de lucru pe undeva ca întors cu spatele să pot nota cît mai multe într-un carnețel cu copertă pepit pe care-l purtam totdeauna cu mine.)

Iată cum relata Arghezi **credințele** lui Brâncuși : Ceea ce l-a susținut în tot drumul pe care l-a străbătut de cînd a plecat de acasă din satul lui din Gorj a fost sentimentul de răspundere în fața oricărei fapte și de bucurie deplină în fața oricărui lucru. În sufletul lui n-a fost loc nici pentru invidie, nici pentru ură ci numai bucuria pe care o poți culege de oriunde și oricînd. Sentimentul permanentei nonstre copilării în viață îl făcea să trăiască totul din plin.

La un moment dat, cînd a simțit că cei din jurul lui făceau simple „cadavre de piatră", a înțeles că arta este altceva, că pentru a reda adevăratul sens al lucrurilor trebuie să ajungi la acea simplicitate care se hrănește din esența lor și care e rezultanta unei mari adînciri a obiectului, că artistul trebuie să exprime în primul rînd sentimentul său și atitudinea sa în fața lumii și a vieții. Nu cadavre ci realități. Nu forme reci, care să ozîndească o prejudecată, ci un sentiment care să insufle viață materiei.

— Opera lui preferată ? Avea o... preferată ?

— Spunea că **Pasărea Măiastră.**

— Că lucra la ea din '908 și încă n-o terminase. Că lucra la ea mereu, încercînd să realizeze în ea **desăvîrșirea.**

★

După vizita la Arghezi, aparițiile mele în Studio provoacă senzație. Toți mă asaltează cu întrebările. Paul Anghel, Georgeta Horodincă, Violeta Popescu-Mihăilă, agitatul Opriș, Neacșu, chiar și redactorul șef Mihu Dragomir, mă pun să repet de nenumărate ori cum se comportă, ce spune și cum mă privește Poetul.

— De Zdreanță ce ți-a spus ? întreabă Horodincă.

— Mi-a spus că toți cîinii au o înțelegere a tonului. Chit că ei nu „știu" limba respectivă, dacă pleci în altă țară, dacă îi te adresezi pricep tonul interior al cuvîntului.

— Dar de scriitori n-ați vorbit ? mă întreabă Mihu.

— Ba da. (Scot carnețelul și le citesc o mostră.)

— Dramaturgul X. e un prost cu pretenții, pune diagnosticul Arghezi.

— Este un ratat, zice Veronica Porumbacu, aflată în vizită, dar are un copil genial.

T.A. — E o idiotenie, vîlva asta cu copii genialî. Pînă la urmă nu ajung nimic... Vai de ei ! Tot o să se cufurească pe ei !

V. P. — Cutare face și aia și aia, e un talent multilateral.

T.A. — Atunci nu-i lucru bun ; o singură meserie și e înfiorător de a o realiza, dar mai multe...

— Și de film în general ce zice ?

— Maestrul spune că filmul caută mereu, dar nu s-a găsit încă pe sine. N-are un „ce" specific. Poate ar trebui să se concentreze mai multă atenție asupra **documentarului,** ca să găsești și să exprimi ceea ce este **numai** al cinematografului.

— Ei, înalță din umeri Mihu Dragomir, se gîndește la fi-su din străinătate, documentaristul Elie Lothar.

Primăvara lui 1958

Neputînd veni în iarnă să asiste la Buftea, la filmări, Arghezi vine în Cotroceni (unde filmez exterioare) împreună cu familia, să vadă cum se „toarnă" DOI VECINI.

★

Vara lui 1958

DOI VECINI e gata. Studioul propune un alt final, vrea să-l schimbe pe-al meu. Mă opun, îl invoc pe autor care n-o să fie de acord. Mă duc la Maestru. (Acum să nu se creadă că oricînd mi se năzărea, mă duceam la dînsul, dădeam un telefon, mă anunțam, mi se fixa o zi, o oră, dar întotdeauna am fost primit cu ospitalitate și bunăvoință).

— Maestre, vor să schimbe finalul.

— Ce final ?

— Finalul de la filmul **nostru.**

— Cum să-l schimbe ? Nu e gata ?

— Ba da, dar vor să modifice finalul.

— Păi, dacă e gata și finalul, ce să mai modifice ?

Îi spun ce și cum.

Arghezi pare cu gîndul în altă parte, se uită pe fereastra prin care intră soarele și mirosul florilor din grădină. Fumează o țigară stinsă.

— Mîțule, îi spune Mitzurei care-i cu noi, la vezi cum e finalul de care vorbește domnul Saizescu... să fie mama lui a dracului, am scris atîtea, c-am și uitat cum e !...

Mitzura ia volumul din bibliotecă, citește. Arghezi dă cu hotărîre din cap.

— Nu ! Nu modifici nimic. Inima sus, domnule Saizescu și bate-te ! Nu te lăsa !

Și am plecat să mă bat, reconfortat la gîndul că nu trebuia să mă las și că n-o să mă bat... singur.

★

12 iunie 1959

Premiera filmului **Doi vecini,** la cinematograful „Maxim Gorki" de pe Calea Victoriei (vizavi de Telefoane). Mare emoție. Chiar dacă în cuvîntul din programul de sală al premierei, scrisesem „cam" sigur de mine : „...**Cu bucuria de a fi primul care a realizat un film după o lucrare a Maestrului Arghezi, aș dori să se adauge satisfacția de a fi devenit totodată prietenul spectatorilor, în ziua tiraiului normal oricărui început de drum...**", mi-e frică.

Merg la spectacol cu invitații mei : Victor Iliu și doamna Bianca, Alexandru Struțeanu și doamna Irina. Mi-e frică să merg de unul singur. Mi-e frică de Autor. Acolo sînt prezenți : Tudor Arghezi cu familia, regizorul Sică Alexandrescu, graficianul Ross, echipa mea de producție și colaboratorii tehnico-artistici, actorii, în frunte cu Grigore Vasiliu-Birlic, alți invitați de ai mei : Gogo, Drăgan, Mureșan, psihologul Gheorghe Neacșu, Alecu Croitoru și Vasilica Istrate, Boiangiu, Besoiu, nenea Sică — fratele meu inventatorul, Boroș, Macovei, oficialități, critici ș.a. După lirica **Prima melodie** a lui Carabăț-Blaier-Ivetici urmează **Doi vecini** : sala se prăbușește pe hohote de rîs. Nu mai știu de mine. După terminarea proiecției, primul mi se adresează Arghezi :

— Să trăiești, mă, să trăiești, domnule Saizescu. M-ai ghicit în ceea ce am scris eu. M-ai făcut să iubesc meseria asta. Începe să mă intereseze. Mi-a plăcut filmul că e foarte viol și are atmosferă românească. Îmi aduc aminte de vremurile alea și zău că mă înduioșează. Alor mei, în particular, le-am spus că dacă nu-mi plăcea, făceam tot posibilul, și cred că reușeam, să-i scot din circulație. Să trăiești și să faci numai lucruri frumoase în viață. Ești invitatul meu...

...Arghezi oferă o masă mare la restaurantul C.O.Ș. (**Casa oamenilor de știință** de pe Calea Dorobanților lîngă fostul **Mon Jardin**). **La Mon Jardin** mai fusesem, dincolo nu.

Se comentează filmul, se comentează altele, se comentează. Este plăcut, dar sînt stingherit : niciodată n-am fost într-atîta lume bună ! Arghezi mi se adresează la un moment dat :

— O să scriu un Păcală.

— Mi-l dați mie ?

— Gîndește-te și muncește serios, pentru că sînt mulți care vor să-l lucreze.

La final, doamna Paraschiva, face plata. Arghezi, care era într-un „schimb de vorbă" cu Sică Alexandrescu, se oprește și o întreabă pe soție, arătîndu-l pe chelner :

— Ți-a pus și fructele la socoteală ?

— Le-a pus.

— Și le-ai plătit ?

— Sigur că le-am plătit.

—Păi, de ce ? Nu vezi că platoul este neînceput ? !

— Lasă Arghezi, lasă platoul, vezi-ți de discuțiile tale, îl temperează doamna Paraschiva.

— De ce să-l las ? Să-i dau **eu** bacșiș, nu să mă fure ei !

14 iunie 1959

Mi-a apărut prima cronică la **Doi vecini,** în „România liberă", sub semnătura lui Eugen Atanasiu. Extrem de elogioasă. Încîntat, mă duc să i-o arăt Maestrului.

— E bine că te laudă, dar nu-i rău nici cînd te înjură... Inteligent. Înseamnă că nu le ești indiferent. Dar dacă simți că nu sînt de bună-credință, **nu** te lăsa : bate-te cu ei !

...Asta o știam, tot de la domnia-sa !

★

(Despre critici Poetul vorbea rar. Deși mulți îi călcau pragul des. Era de părere că cei mai mulți profesioniști ai genului, cu puține excepții, umblă după succes în critică, distrugînd premeditat cărți și autori în loc să-și facă onest meseria respectînd — tot premeditat — autorul și scrierea sa. Era de părere că s-ar cuveni, înainte de a profesa, orice critic să încerce să scrie literatură. Numai atunci ar putea înțelege ceva, ceva din chinurile scrisului.)

★

6 martie 1960

Îl vizitez pe Maestru. Îmi dă o dedicație pe volumul bibliofil : „Pentru talentul prietenului G.S."

★

18 ianuarie 1962

Am fost la Poet cu colegul meu Mircea Mureșan. Îi iubea poezia încă din liceu și vroia să-l cunoască și personal.

Cu noi este și operatorul Tincu Puran care face poze cu nemiluita. A adus și fotografiile cu Poetul făcute cu ocazia vizitei la Buftea.

EU : — Am căutat volumul FRUNZE și nu l-am mai găsit.

MUREȘAN : — Toți ce apare, se epuizează.

ARGHEZI : — Probabil că scriu mediocru, de vreme ce mă cumpără toată lumea, fără alegere.

La plecare, ne dă niște FRUNZE. Pe volumul meu deasupra iscăliturii sale, Poetul îmi scrie o dedicație : „Tot unui oltean de-al nostru", iar pe o fotografie de-a sa făcută de Tincu P. scrie „Colaboratorului prețios, Geo Saizescu".

★

În noiembrie 1962 l-am văzut pe Poet cu familia sa la spectacolul cu MEDEEA dat de Teatrul din Pireu. Într-o pauză și înconjurat de mulțime. Salut discret. Mă observă. Văzînd că nu îndrăznesc să mă apropii, îese din mulțime și vine la mine. Mă ia de mînă și mă duce în grup, spunîndu-mi :

— Ce faci, domnule **invizibil** ? Nu mai dai pe la noi ?

— N-am vrut să deranjez.

— Nu. Ne face plăcere. Cînd vrei, dai telefon, și anunță-te, să nu am alte treburi cînd vii ; ori dimineața dai telefon, ori cu o seară înainte.

— Am să vin. Am ceva de lucru la care aș avea nevoie de un sfat.

— Bine, o să lucrăm și o să deschidem și o cutie cu sardele...

★

Martie 1965

— Mi-a spus cineva, îmi spune Maestrul într-o zi, că a apărut un prozator interesant, Un Popescu, băiat de învățători oțeni.

— De mult mă roagă să-l fac o „intrare" la dumneavoastră.

— Anunțați-vă într-o zi și poftiți.

Cu D.R. Popescu năucit de emoție, părăsesc din nou în casa Poetului.

Am stat cîteva ore bune.

Transcriu cîteva din **frumusețile** spuse în această seară de Poet.

— Talentul nu știe nimeni ce e. Mint ăia care zic c-ar ști. E un lucru de care nu-ți dai seama de unde-l ai, te bucură și te atrag chinurile lui...

— Inspirația e o boală care te ține din momentul căderii în transă pînă cînd „face"...

— Cînd te apuci să amîngălești, nu mai ești stăpîn pe mîna ta, mergi și mergi pînă Dumnezeu știe unde ajungi. Cînd te întorci pe urmă înapoi să vezi ce-ai făcut pe drumul ăsta și ce-o să folosească lumii, ce-ai făcut, ți-e silă ! Te scîrbești de tine și de ce-ai făcut !...

— Este o stupiditate să scrii literatură cu... mașina de scris ! Să simți cum îți se scurge sufletul din peniță, asta-i literatură !...

— **În artă se greșește, dar să greșești cu talent.**

— Poți minți peste tot, numai în artă nu minți deloc.

— Prietenia, o noțiune — din păcate — cu multe și elastice latitudini. Fiecare o înțelege în felul său.

— Mai bine o lichea talentată, decît un cumsecade inutil ! (La televizor se transmite „Balet modern".)

— Și baletul a început să putrezească.... În balet, picioarele sînt pretextul. Inima le dă ritmul, viața.

E tîrziu. Ne ridicăm să plecăm. Gazdele, amabile, insistă să mai rămînem, dar amintindu-mi de o întîmplare nu demult petrecută pe **teritoriul Arghezi,** ne decidem. (Soția cunoscutului sculptor C.M. solicită insistent o intervenție. Agasat de vorbăria interlocutoarei care obținuse deja de la el scrisoarea de recomandare dorită, Arghezi i se adresează fără menajamente :

— Ei, cucoană ! Ai scrisoare, ia-ți cîciula și du-te !)

— Ce zici, domnule Saizescu, nu mai facem un film împreună ?

— Nu îndrăznesc să vă rog.

— Păi, hai, fă propuneri.

— Am să vă necăjesc.

— Cu asta, mă poți necăji oricînd.

Arghezi ne strînge mîna cu amîndouă ale sale.

— Să trăiești, domnule Saizescu, să trăiești, domnule Popescu, ne-ați făcut o mare plăcere. Ne bucurăm cînd mai veniți pe la noi că mai ieșim din mediocritate.

Ne înclinăm și coborîm conduși de Mîțzura.

Din spate ne urmărește vocea **Maestrului** :

— Domnule Saizescu, mi-ai promis o selecție de filme bune de văzut. Nu ne uita !

...Nu L-am uitat. Astăzi, cînd, umbră printre marile umbre ale literelor noastre, toți ne aducem aminte și-i comemorăm prezența mereu vie în spiritualitatea românească — venind de undeva — parcă aud o voce ușor ironică și malițioasă, șoptindu-mi la ureche :

— Bate-te, oltene. Nu te lăsa, domnule Saizescu !

GEO SAIZESCU

Oaspeți pe care, cei aflați atunci la studiourile Buftea nu-i vor uita niciodată : Tudor Arghezi și soția sa Paraschiva.

Un muzeu în labirint

Veneţienii (IX)

Tintoretto profetul

Autoportret de la Scuola di San Rocco

Strada şi viaţa sînt uneori profesori mai buni decît prelegerile şi manualele de estetică. Durerea nu se învaţă din cărţi şi singurătatea nu e materie de examene. Şi cum să te ridici la înălţimea unde trebuie admirat Tiţian dacă n-ai învăţat să preţuieşti valorile existenţei ? Poate că arta se află într-un punct unde morala are o importanţă mai mare decît estetica şi decît priceperea unui artist de a pregăti pînza şi culorile. N-am putea imagina ceva mai potrivnic artei decît un muzeu unde să ni se spună : „Atenţie, aparatele de climatizare sînt sensibile, nu vă aduceţi aminte nimic. Priviţi şi lăsaţi la o parte tot ce i-ar putea tulbura pe aceşti înţelepţi adînciţi în contemplaţie". Ce rost ar avea arta atunci ? Să ne apere de noi înşine ? Ea a apărut, dimpotrivă, din nevoia de a ne scruta sufletul şi de a ne judeca destinul, cum zicea Van Gogh. Şi dacă gloria Veneţiei nu mai e demult cea în care a crezut Tiţian, e altă, melancolică şi capabilă să facă să vorbească tăcerea, i-a luat locul, printr-o secretă lege a compensaţiilor parcă, după ce nimburile ambiţioase şi-au arătat sub poleiala de aur nisipul.

Gîndesc toate astea în vreme ce în faţa mea se află o reproducere a autoportretului lui Tintoretto de la Scuola di San Rocco. Pe el e înscris anul 1573. Tintoretto are deci 55 de ani. Părul şi barba sînt încă negre, abia înspicate, dar faţa e gravă şi vag obosită. Pictorul priveşte în jos. Parcă se uită nu în oglindă, ci în apele lagunei. Cu braţele încrucişate, „furiosul" e calm acum. A pus penelul de o parte. Şi chipul lui are ceva din aerul care învăluie azi palatele din lagună, aureolate de o măreţie amară.

În această tăcere e greu să mai repeţi ceva din banalităţile joviale care se debitează de obicei pe seama Veneţiei. Oglinzile s-au umplut de umbre şi peste tumultul culorilor pluteşte fosforescenţa unui presentiment. Dacă Veneţia a avut în Tiţian gloria ei, are în Tintoretto profetul ei. Gondolele lunecă mai departe pe canale ca un suspin fericit. În Piaţa San Marco bate aceeaşi oră de bronz, dar în aer e ceva nou. Ca o spaimă a sunetelor. Veneţia începe să descopere că gloria nu e eternă, că puterea şi fastul nu sînt deajuns. Cînd plouă, culoarea curge probabil pe ziduri ca un fard roşu. Rămaşi pe gînduri, şi zeii lui Tintoretto îşi pun întrebări. Trebuie oare ca orice glorie să aibă un sfîrşit ? Veneţia simte cum, pe propriile ei canale, lunecă şi intră în exil. Un exil ireparabil, căci timpul, vorba lui Vergiliu, curge ireparabil. Şi fără voie, pictorul amestecă un negru de funingine în strălucirea culorilor sale. Ceva se prăbuşeşte în artă înainte de a se prăbuşi în jur. Poate pentru că ea vede dincolo de aparenţe.

Procesiunile sînt la fel de somptuoase, dar frigul şi-a făcut apariţia. Da, viaţa nu e o sărbătoare perpetuă, deşi niciodată nu aflăm asta la timp. Făcînd această descoperire, Veneţia e gata să scoată o exclamaţie de teamă. Se stăpîneşte însă. E încă destul de puternică pe mări, pentru a încerca să combată frigul interior cu veşminte mai scumpe şi cu un lux mai mare. Pe zidurile ce vor fi mai tîrziu tatuate de mucegai, culoarea veneţiană îşi trăieşte apogeul. Culoarea se crispează, dar de ce-ar trebui să-i ascultăm pe cei ce se folosesc de declinul Veneţiei pentru a ne face prelegeri despre zădărnicie şi absurd ? N-am crezut niciodată în arta care renunţă să spere şi amînă dreptatea pentru judecăţi de apoi. Singura judecată adevărată este cea pe care o putem face şi la care putem participa. Restul e tăcere, într-adevăr.

Dar dacă nu vreau să cred în apostolii disperării, în cruciaţii absurdului, nu pot să cred nici în cei care spun vorbe goale despre un om aseptic şi fără întrebări. Perfecţiunea nu înseamnă a închide cercul şi a renunţa la tot ce se află în afara lui. Singurul om perfectibil este cel deschis întrebărilor, chiar dacă asta presupune că uneori paradisul este la capătul infernului. Iată de ce cred că trebuie să căutăm forţa lui Tintoretto tocmai în ceea ce aparent dă senzaţia de înfrîngere. Tiţian are o demnitate senină, în timp ce ei tulbură şi derutează, dar fiecare vorbeşte în numele altei Veneţii şi altei părţi din noi. Şi oare nu e destul de clară istoria Veneţiei ? În umbră, ea obţine cu mîinile goale ceea ce înainte n-a izbutit să obţină prin forţă. Acum e iubită pentru ea însăşi. Vanităţile au trădat-o, în schimb a aflat că există o glorie care nu mai depinde de ambiţii şi de putere, ci de poezie şi de melancolii! Serbările s-au sfîrşit, acum e rîndul tăcerii să vorbească. Steagurile nu se mai umflă orgolioase în vînt, cerul poate să-şi arate în sfîrşit întreaga lui poezie. Cufundată din ce în ce mai mult în amintirile ei, Veneţia devine timp, timp pietrificat, care se gîndeşte pe ei înşuşi. Locuitorii o părăsesc, dar în loc să nu mai aparţină nimănui, ea aparţine tuturor. Iar cei care trec pe cheiuri tresar cînd înţeleg că orologiul din turnul San Marco nu mai măsoară vremea, ci propria lor viaţă, luînd-o mereu de la început, cu oricine vine aici, şi ajungînd mereu la sfîrşit, cu orice plecare. Trecutul umple golurile, absenţele şi cucereşte oraşul casă cu casă, palat cu palat. Într-o zi nu va mai exista decît el. Învăluit în umbre ca Tintoretto la San Rocco. Între apă şi cer, amintirile vor arunca umbre lungi şi sonore. Atunci trecutul va trăi ca un prezent etern şi inaccesibil.

OCTAVIAN PALER ■

Chemarea Hurezului

(Urmare din pagina 15)

perelor acestei arte. Ea are, ca şi scoarţa sau ca şi broderia în lemn, poate mai multe decît ele, capacitatea de a sintetiza universul nostru mitologic şi, într-un fel, de a-l abstractiza. Nu este vorba, desigur, despre plasticizarea unor motive literare, arta noastră populară nu cunoaşte asemenea transferuri inabile, ci de consubstanţialitatea motivului plastic cu cel literar, indicînd izvorul în aceleaşi ritmuri, semne, simboluri ce prezidează ansamblul creaţiei populare din cea mai adîncă vechime. Ca să cunoască această artă, acest certificat-document al străvechimii, originalităţii şi dăinuirii fiinţei şi fiinţei noastre artistice, călătorul nu trebuie să se angajeze în excursii obositoare. El trebuie doar să deschidă, în anumite zile din an, poarta din lemn bătrîn, înflorat cu dalta în aceleaşi motive, simboluri şi ritmuri, ale tîrgurilor de meşteri olari ce se ţin — încă se ţin ! — în cuprinsul acestei ţări.

Un astfel de tîrg — cel mai important dintre toate, ajuns anul acesta la a zecea ediţie — se va ţine, peste cîteva zile, în Hurezul Vîlcei. Între 30 mai şi 1 iunie, aici, la Hurez, lîngă marea ctitorie a Brâncoveanului, ea însăşi adăpostind comori ceramice de o universală faimă, se va desfăşura cel mai mare, cel mai complet spectacol al artei ceramice la români, tîrgul numit „Cocoşul de Hurez" adunînd meşteri olari din toată ţara într-o competiţie a frumosului pe care — ediţiile de pînă acum ale tîrgului ne îndreptăţesc să spunem ce spunem — o vom decreta, fără să şovăim la cuvînt, drept unică.

Ce înseamnă acest tîrg, desfăşurat într-o vatră de artă pe care specialiştii domeniului, la unison (iată că şi specialiştii unui domeniu pot fi, citeodată, la unison !), au declarat-o drept capitala ceramicii româneşti ? El înseamnă, desigur, pentru specialişti, ca şi pentru publicul-pelerin, iubitor al acestei arte, prilejul de a lua, înainte de toate, contact viu cu însăşi această vatră, cu acest vechi şi celebru centru artistic a cărui faimă, ridicată la strălucire în veacul al XVIII-lea, după întemeierea ctitoriei lui Brâncoveanu, i-a asigurat căutarea în toată ţara. Olarii locului, din moşi-strămoşi, nu plecacă precum altii, din alte zone, cu arta sau cu „marfa" lor din sat în sat, fiindcă ea, arta sau „marfa" (cum îi zic ei), datorită calităţilor sale, a fost şi este solicitată direct de către consumatorii care vin s-o comande şi s-o negocieze. (Faima el a făcut ca, adesea, amatorul să le ceară meşterilor să-şi însemneze numele, întreg sau cu iniţiale. În pastă, aceste litere punînd pe farfuriile de Hurez un efect aparte, ele fiind folosite şi ca decor epigrafic.). Prin desen, prin motive ornamentale, în primul rînd, dar şi prin formă şi prin culoare, ca şi prin fineţea şi strălucirea pastei, ceramica de Hurez este regina ceramicii noastre, emblema sau definiţia ei majoră, valorificînd la o treaptă supremă, de maxim rafinament, calităţile fondului etnografic, general-românesc, dîndu-le o expresie unică. Şi este meritul organelor de partid şi de stat, al forurilor cultural-artistice ale judeţului, de a fi restituit, în ultimii ani, prin măsuri adecvate, în generosul cadru al „Cîntării României", faima Hurezului, atît ca un centru creator de valori cît şi ca un centru-polarizator al domeniului, atrăgînd la tîrgul-concurs din pragul verii pe cei mai buni meşteri olari ai ţării.

Ce mai înseamnă, în plus, acest tîrg, acest spectacol sau această sărbătoare a artei noastre, cum puţine ne e dat să vedem ? El înseamnă (şi, precum vom vedea, rolul lui, în această privinţă, este mai mult decît al unei simple mărturii, al unei oglinzi) că la noi, la români, meşteşugul sau arta lutului n-au dispărut, dimpotrivă. Înseamnă că ele, tocmai ele, cele mai vechi, cele care ne-au însoţit de-a lungul unei multimilenare istorii, supravieţuiesc, iată, în chip miraculos, iciîcolo cunosc chiar o renaştere. În arta olarului, arheologia se confundă, încă se mai confundă cu perpetua naştere, pînă la încintarea sau deruta cercetătorului. Încă mai poţi să cumperi, pe cîţiva lei, în piete sau bîlciuri, un vas cu galbul unei urne romane sau o cupă, gîndească ca un potir de cris, cu ecouri, în formă şi în tehnica prelucrării lutului din epoca bronzului, din tradiţia dacică. Undeva o cupă de lut încă se mai găseşte cîte-un bătrîn ce, lîngă roata lui preistorică, frămîntînd în palme pămîntul ud, face ceramică, face artă. Dar cîmpul acestui străvechi meşteşug, prin forţa împrejurărilor, se restrînge, rostul lui, cîndva atît de strîns legat de viaţă, e definit. N-o să mai asistăm niciodată şi nicăieri la înflorirea artei olarilor, cel puţin nu în proporţiile consacrate istoric, satul, ca principal amator de ceramică, delasîndu-şi de mult profitabile spre produse noi, spre practice. Lipsind stimulul concurenţei, nici competiţia între meşteri — singura producătoare de talente şi de valori — nu se mai poate desfăşura după cursu-i tradiţional. Un tîrg care e, în acelaşi timp, un concurs, cum e tîrgul Hurezului, avînd drept criteriu *autenticitatea* produsului prezentat (criteriul suveran al tuturor ediţiilor de pînă acum !), poate redesteptă competiţia, făcînd ca memoria produsului rafinat să nu se piardă, poate stimula şi îndruma această memorie, ajutînd-o să redevină activă.

Nu există olar-artist al acestei ţări, laureat al „Cîntării României", nume intrat în manualul de artă sau doar în conştiinţa colecţionarilor şi a iubitorilor de frumos, care să nu-şi fi încercat puterile şi talentul, confirmîndu-şi sieşi dacă le are şi cît le are. În competiţia de la Hurez. Nu există cooperativă de meşteri, cu sector de ceramică, sau unitate artizanală ce se respectă şi vrea să-şi impună numele, care să nu-şi fi încercat rezistenţa numelui, implicit confirmarea lui, în ciocnirea cu meşterii şi cu criteriile marelui tîrg de la Hurez. Un tîrg care, de un deceniu, acţionează în cîmpul acestei arte ca un arbitru de valori, făcînd glorii, impunînd firme şi nume, ca un cenzor artistic, nelăsînd să se strecoare prin filtrul lui decît puritatea, autenticul, adevărul acestei arte. El e, în acelaşi timp, prin întrecerea unor meşteri vestiţi, a unor personalităţi exponenţiale ale domeniului, cu valoare de referinţă şi de model, cum şi prin atragerea unor specialişti, membri ai juriului sau participanţi la dezbaterile şi la simpozioanele care însoţesc concursul, un laborator sui-generis de creaţie, mai mult chiar, o catedră, de la care se predă adevărul acestei arte, tradiţia ei, adică singurul mod peren de a menţine un tezaur, fără alterări sau modificări care ar pulveriza (cum adesea se întîmplă !) valorile atestate printr-o milenară experienţă. Procesul evoluţiei formei, de pildă, e, în acest domeniu, îndelung, după canoane estetice verificate în timp, a căror modificare urmează un curs impus prin strictă relaţie de la consumator la autor. Această relaţie modificîndu-se, căile de îndrumare a noilor forme trebuie elaborate atent, cu o calificare, o grijă şi o minuţie pe care nu le pot aduce decît autoritatea specialistului şi a meşterului de mare clasă. E ceea ce tîrgul Hurezului face, de un deceniu, cu rezultate notabile şi notorii. El, altfel spus, şi în cazul formei, ca şi în altele, veghind autenticul, străjuind tradiţia, nu ignoră ascezarea acestora într-un cadru nou, cel al sensibilităţii contemporane, nu ignoră căutările îndrăzneţe, elaborările rafinate, sintezele, intervenţia în tiparul clasic, pentru cristalizarea unor efecte. Mari artişti ca Victor Vicsoreanu sau Ştefan Ogrezeanu din Hurez, Dumitru Schiopu din Vladeşti, Grigore Ciungu din sau Ion Rădulescu din Obîrşia, Ion Colibaba din Rădăuţi, Lucia Lozan din Corund, participanţi fervenţi la tîrgul Hurezului, duc mai departe, această artă, intervenind creator în materia ei, nu falsificînd ci lucrînd în duh. Iar Hurezul îi va confirmat, iar cînd Hurezul confirmă aceasta echivalează cu un certificat de liberă trecere.

Tîrgul-concurs al Hurezului se dovedeşte astfel, în cîmpul artei noastre populare, al valorificării şi stimulării ei, un veritabil eveniment. Un eveniment care face cinste celor ce l-au iniţiat, îl organizează şi îl veghează, ca şi celor ce-l sprijină, forurilor care-şi trimit aici reprezentanţii, specialişti sau meşteri. Salutîndu-i cea de-a X-a ediţie, iubitoare, salutăm truda şi inima unor oameni, patriotismul şi dragostea lor de frumos, dorinţa lor ca în ţara în care s-a creat ceramica de Hurez, de Oboga, de Argeş, de Vama, de Marginea sau de Corund, artă bunului transfigurat să se ridice la o tinută care să dăinuească, din nou, originalitatea unui spirit ales.

Dicţionar de lagăr

Der *Judenstern*, steaua galbenă în şase colţuri, a fost născocită de naziştii ca semn al stigmatizării publice, al proscrierii unui întreg popor. De fapt, la data introducerii purtării obligatorii a *Judensternului*, a stelei galbene în şase colţuri, evreii din *Reich* erau de mult stigmatizaţi, proscrişi, izolaţi.

Măsurile antievreieşti, începînd cu 1933, s-au înmulţit an de an în progresie geometrică. Evreii au fost persecutaţi, scoşi din toate activităţile, alungaţi din toate domeniile. Li se luase totul şi li se interzisese totul. Naziştii nu erau însă mulţumiţi. Li se părea că, deşi excluşi din viaţa economică şi socială, n-au fost suficient de înjosiţi. Ei ar fi vrut ca fiecare arian cu sînge pur să-i poată distinge pe evrei şi să se bucure de suferinţele şi umilirea lor. În consecinţă, din iulie 1938, evreii au fost obligaţi ca, în toate instituţiile dacă aveau de făcut o cerere sau de adresat o întrebare, să arate — fără să li se ceară acest lucru — că sînt evrei. Astfel fiecare intrînd într-o instituţie, indiferent ce vroia, trebuia să înceapă rostind formula *„Ich bin Jude"*, „sînt evreu".

Peste cîteva luni s-a luat o nouă măsură, în acelaşi sens. Toţi evreii, indiferent cum îi chema, au fost obligaţi să adopte un al doilea prenume — bărbaţii : Israel; femeile: Sara — pe care să-l rostească cînd se prezintă şi „să-l scrie şi atunci cînd se iscălesc".

A urmat comasarea familiilor de evrei în „case evreieşti". La 1 septembrie 1939 au început, sub conducerea lui Heidrich, pregătirile pentru introducerea ghetourilor.

Aşa se face că la 1 septembrie 1941, cînd s-a introdus în tot *Reichul*, „steaua în şase colţuri din stofă galbenă, pe fond negru, de mărimea podului palmei, cu inscripţia *Jude*, evreu" n-a mai semnificat stigmatizare, proscriere şi izolare — toate acestea erau de mult încheiate — ci a servit drept *paşaport* pentru camerele de gazare din răsărit.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

P.S.

Peste cîteva săptămîni, trenuri lungi, pline cu deportaţi, au început să gonească în noaptea spre Maidanek, Treblinka... Birkenau-Auschwitz.

În faţa crematoriilor de la Birkenau, zecile de mii, sutele de mii, milioanele de deportaţi nu erau întrebaţi cum se numesc, din ce oraş sau din ce ţară vin. *SS*-iştii priveau doar *der Judenstern* steaua galbenă de pe pieptul, spatele ori braţul lor şi agitîndu-şi cravasele, îi înghesuiau cît mai repede în camerele de gazare.

Printre impresionantele scrisori sosite la redacţie de la cititorii acestei rubrici, una, cea a domnului Arnold Weinenberg din R.F Germania, face excepţie. Semnatarul ei susţine că steaua galbenă, impusă de nazişti a fi purtată de toţi evreii din Reich şi din ţările cotropite, n-a fost şi nu putea fi nici atunci, în anii negri ai fascismului, o expresie, un însemn ale stigmatizării, umilirii şi ruşinii, deoarece ea se află „pe templele evreieşti din întreaga lume", inclusiv pe drapelul statului israelian.

Răspund, pe această cale, domnului Weinenberg.

Cred că nemulţumirea pe care v-a provocat-o cea publicată în numărul 1293 se datoreşte unei regretabile neînţelegeri.

Este în afara oricărei discuţii adevărul că obligativitatea purtării stelei galbene de către toţi evreii din Reich-ul hitlerist şi din ţările Europei cotropite a fost una din cele mai umilitoare măsuri întreprinse în cadrul aplicării bestialelor legi rasiale de la Nürnberg, întrecînd cu mult ruşinoasa practică a ghetourilor de-a lungul evului mediu.

Pînă şi căpeteniile naziste care, începînd cu 9 martie 1933, au dat zeci şi sute de decrete, dispoziţii şi ordine privind eliminarea treptată a evreimii din viaţa socială, izolarea şi batjocorirea ei, abia în 1941 au îndrăznit să ordone purtarea stelei galbene ca o măsură de batjocorire şi înjosire maximă.

Dealtfel, după această dispoziţie, cu toată fantezia lor bolnăvicioasă şi plină de ură, hitleriştii n-au mai putut născoci alte măsuri de umilire şi a urmat trecerea la asasinarea în masă.

Nu întîmplător, în cuvîntul său introductiv la procesul de la Nürnberg, acuzatorul principal din partea S.U.A., R. H. Jackson, enumerînd cîteva din cele mai grave documente naziste care atestă crimele pe care le-au săvîrşit împotriva umanităţii, aminteşte şi unul referitor la prigonirea evreilor şi citează tocmai pasajul care prevedea că „urmează să fie introdusă de îndată purtarea unui semn distinctiv sub forma stelei evreieşti galbene, răpindu-le totodată (evreilor — n.n.) orice libertate".

Evident, nu există nici o legătură între semnificaţia încărcată de istorie a stelei galbene — „de pe templele evreieşti" şi de pe „drapelul statului Israel" şi semnificaţia stelei galbene pe care evreii din Europa subjugată au fost siliţi s-o poarte sub ameninţarea cu moartea, ca o expresie a urii şi dispreţului hitleriştilor, a tuturor fasciştilor faţă de poporul evreu.

E cu totul altă problemă că mulţi, foarte mulţi evrei au avut tăria să transforme această batjocorire şi umilinţă în forţă morală care i-a ajutat să opună rezistenţă, să lupte şi pe unii, din păcate dureros de puţini, chiar să supravieţuiască.

ANA-MARIA IVAN

Un nume nou în poezia tînără

Fiorul patriei

Să nu uitați în graba voastră niciodată
Să nu uitați — e lucrul important și minunat,
Să nu uitați ce-i bine dar și ce-a fost atunci, odată,
să nu uitați feciorii, soldați ascunși prin fîori de cîmp
cum au luptat
Cum au iubit pămînt — dar să iubești pămînt
înseamnă muncă
Să nu uitați în graba voastră — nu uitați...
Să știți cu fiecare clipă — grea sau bună —
Că mîna o puteți întinde spre Carpați
Să auziți din mingiieri cum vîrfurile sună,
Cum Someș, Prut și Olt și stele, stele-ngină
Colindele pe care știm, le așteptați.
Și dacă vreți pot să culeg o floare,
Să-mbrac iar straie albe, să dansez,
S-arunc din zori semințe crude-n soare —
Trebuie doar să facem fiorii un botez.
„Nu-mă-uita" șoptesc în marș nestins soldații,
„Nu-mă-uita" șoptește pîinea în cuptor,
„Nu-mă-uita", nu mă uita,
Avem copii și frați ca ei, ei vor fi tații —
Să nu uitați — avem în noi milenii-ntregi de dor...

Înălțare

întru cineee alunecăm
așa pripiți
cu degetele încleștate
de căptușeala buzunarelor
pe roți
de tramvaiemașiniautobuze
încurcați în șireturi
incomode
care ne ascund bine
monturile hidoase
ale picioarelor nemăsuroni
milnilor —
prea ne-am obișnuit să mergem
numai din picioare
să gîndim
numai din capete
să-nmiresmăm
numai subratul
într-o zi o să le fa naiba ...
de atita plictiseală
douăzeci și patru cu douăzeci și patru
seara jazz și cartofi prăjiți
ne-am fost născuți burlaci
și ne lingem burlăcia scheunind
ca pe o țeapă —
așteptăm contracția
scoaterii ghimpelui
din locul care va rămîne gol
gol gol gol
atît de gol
că în curînd o să ne apuce
plînsul
care va umple locul aiurea
mărindu-l fără întoarcere
bășici cu buzunare pentru mîini cu monturi

întru cineee...
așa...
cu de-...

La infinit 2050

purtăm pe noi
vreo douăzeci de sute de
cojoace
și cincizeci
și mai putem umbla
cu încă douăzeci de sute
și ceva.
să fie și mai singerate
și le-am spăla
și le-am avea aproape —
prin ele săbii
cum ar vrea să treacă
s-ar face iute
frunze de mesteacăn
puse la presat
în teacă.

ni-i bine-așa :
din cînd în cînd
prea cald prea frig
— dar cui nu-i est '... —
nu e a nimănui, e grija
noastră
să ne avem de astă grijă
totdeauna singuri
și niciodată altcumva.
...purtăm pe noi
vreo douăzeci de sute de
cojoace
și cincizeci
și mai putem umbla
și tare-am vrea
cu încă douăzeci de sute
și ceva.

Veghe pe planetă

Se caseă tot mai multe guri de peșteri —
Planetei a-nceput să-i fie somn
Au îndopat-o cu prea multe droguri
Trafic de opiu, heroină, neutron.

Pe străzi de se mai văd copii lihniți
Lăsîndu-se neputincioși pe ziduri
Ochii zvîrlesc ciudat spre alt decor :
Oroare ! — de ce sînt lăsați copiii singuri ?

Al meu, al tău, aur, petrol, valută
Înginã obsedant ultate guri de peșteri în Canon
Se-nchide-n globii limpezi simfonia mută —
Planetei a-nceput să-i fie somn...

Preț cu amănuntul

ai grijă să nu mă deochi
cu niște cearcăne atît sub ochi
de unde știi poate e-atîta fericire
îmi roade palma-n mațca de menire
cum ne jucăm te-apucă viața
fără să vină dimineața
ai să-ți aprinzi fălos țigara-n colțul gurii
zîmbind în roate dezvelindu-ți nurii
stiloul o să-ți sufleci și ades
pe lume ai s-așezi alt vers alt vers.

Reportaj de platou

CARNAVAL LA MARGINEA NOPȚII

Se închid ușile din cauza privirilor indiscrete. Se maschează ferestrele. Ne aflăm în cea de-a 14-a noapte de filmare continuă la un film care evoluează pe structurile dramaturgice ale piesei *D'ale carnavalului* de I. L. Caragiale. Ne aflăm în noaptea de 7 spre 8 mai 1980 în peisajul lacustru dintre comunele învecinate, Dobroiești și Pantelimon. Se înregistrează, după cum sîntem informați, secvența cu numărul 67, cînd eroii deliranți ai carnavalului se împacă și revin la sentimente mai bune stropite cu pastramă, mutitei și vin de viață scurtă.

Regizorul Lucian Pintilie, cu părul și barba sa roșie, priveste transfigurat ce se întîmplă sub reflectoare, sub lentilele aparatului de filmat și ochii lui albastri, de copil, se aprind ca zăpezile de pe Kilimanjaro. Nu e un om comod, nu e un regizor comod. Are glas spart, usor strident, metalic dar viril, puternic, autoritar. Bate din palme în semn de atentie si se lasă o liniste în care, dincolo de zgomotele exterioare, auzi cum cade fardul de pe pleoape. Dă indicații rapide, precise, laconice. Nu stă mult pe gînduri. E aproape tot timpul concentrat. Și această concentrare hipnotizează. Nu e un tiran. E logic și convingător. Mai degrabă un răsfățat bine temperat. Uneori stîngaci, stînjenit de propria sa celebritate și modestie. Nu e foarte politicos. Dar nici respingător. E posibil să fie, în fond, un mare timid. Dar toti actorii, stimulati de el, fascinati de el au impresia că învață arta filmului pur și simplu respirînd în preajma sa, așa cum altii sînt convinși că pot deveni mari pictori și mari sculptori dacă trăiesc la Florența. Ceea ce nu e întotdeauna adevărat. Dar legenda hrănește ca o otravă dulce.

Pretutindeni în jur, oglinzi de frizerie, scaune de frizerie, cuiere, lavoare, pămătufuri, sticle de spiterie și de parfumuri vechi, bîrje dezafectate, busturi de insos, sobe de fier, glastre cu flori... O recuzită haotică, aglomerată, aproape suprarealistă care nu intră deocamdată în cadru. Atenție, filmul nu e suprarealist ! E atîta viață și atîta larmă în casa în care se filmează încît astept dintr-o clipă într-alta ca pereții frizeriei lui Nae Girimea să plesnească, grinzile să se desfacă și personajele filmului să năvălească pe brînci din noaptea lor de revelion în plină dimineață de primăvară cu iarba gîlgînd de clorofilă, cu crengile pline de frunze, tușind din pricina mirosului și a prafului.

Jur împrejur freamătă o multime de figuranți costumați pentru un bal mascat și sub stelele reci de mai. În noaptea fără lună, avem impresia că participăm la asediul unor somnambuli asupra Troiei.

Aici, în Intrarea Somnului, din marginea Bucureștilor de altădată, se pregătește un film pentru cinematografele vieții noastre „cu locurile numerotate în eternitate."

Trecem prin Intrarea Somnului într-un tărîm imaginar, straniu, de-a lungul unui platou accidentat, cu imobile desperecheate, strîmbe, aruncate anapoda în decor, pe o limbă de iarbă și de pămînt pe care sînt arcuite schelăriile unei expoziții de la sfîrșitul secolului trecut sau de la începutul acestui secol (nu se mai știe exact), cu panglici și hîrtie creponată.

Se potrivesc reflectoare. Se aprind și se sting lumini orbitoare... de feerie mascată prin care zboară insecte, se zbenguie cîini, grohăie porci, cotcodăcesc găini trezite din picotcală, într-un concert perpetuu, obsedant de broaște, care înflamează meningele. Acum e întuneric. Plouă cu stele. Ard focuri și miroase a ureee, a bălegar, a flori de cîmp și a mătasea broastei. Locatarii din Fundeni beau apă de la cișmea, se spală pînă la briu și ies pe la porți, pe bănci, în haine de sărbătoare să privească marea comedie pe care o joacă de cîteva luni printre ei Lucian Pintilie și echipa lui de filmare, într-o ecranizare care urmează vag itinerarul unei nopți de carnaval.

Trec pe rînd, prin hîrtoapele dintre imobile, în costume furate din garderoba unei imagerii, eroii filmului interpretați de Victor Rebengiuc, Petre Gheorghiu, Mariana Mihuț, Mircea Diaconu, Florin Zamfirescu și Tora Vasilescu. Trec fantomatici, machiați, cu măștile de carnaval într-o atmosferă ilariantă, fumînd, conversînd despre ultimele telegrame de presă, departe de lumea dezlănțuită a motoarelor care lînșează bulevardele, dar în plină menajerie de pasiuni și sentimente răscolite de agonia unei mahalale.

Nu sîntem invitați să asistăm la filmare. Am venit neanunțați. Și, din bun-simț, ne strecurăm prin încăperile frizeriei lui Nae Girimea, cu umbrele prelinse pe pereți, printre proiectoare, printre cabluri, prin rețelele complicate ale instalației de sunet ca prinși într-o plasă de păianjen. Surprindem dialoguri, frînturi de indicații de regie. Totul se desfășoară în mister.

Imaginile din timpul filmărilor de noapte la D'ale carnavalului, **după un scenariu de Lucian Pintilie, aparțin reporterului nostru Sorin Postolache și sînt fixate pe obiectiv în condiții de improvizație și de cascadorie. Lucian Pintilie în pragul unui film mare și al frizeriei lui Nae Girimea (6). Tora Vasilescu sau cum se privește Mița Baston în oglindă (4). Petre Gheorghiu tehnicolor și comis-voiajor (2). Mariana Mihuț fumează ultima țigară înainte de a deveni Didina Mazu (1). George Dinică se plimbă ca la el acasă prin frizeria lui Nae Girimea. (3). Catindatul sau... o durere atroce de măsea pentru Florin Zamfirescu (5). Un Pampon violent, ras în cap și pasăre de noapte : Victor Rebengiuc (7).**

ADRIAN DOHOTARU

25 de ani de la semnarea Tratatului de la Varşovia

Asigurarea păcii şi securităţii — cauză primordială pentru destinele omenirii

Cînd, cu 25 de ani în urmă, ţările socialiste europene semnau actul constitutiv al organizaţiei Tratatului de la Varşovia, condiţiile internaţionale erau cu totul deosebitea Relaţiile dintre state erau grav afectate de fenomenele „războiului rece", caracterizate prin instaurarea unei atmosfere de animozitate şi neîncredere, de încordare şi tensiune, de declanşare, la puţină vreme după terminarea celui de-al doilea război mondial, a unei noi curse a înarmărilor. În acest cadru, organizaţia Tratatului de la Varşovia a fost creată în scop de apărare, ca răspuns la înfiinţarea, cu şase ani mai înainte, a Pactului Atlanticului de Nord (NATO). Tratatul de la Varşovia prevedea, ca obiectiv fundamental al său, că „în cazul unui atac armat în Europa din partea unui stat sau grup de state împotriva unuia sau mai multor state semnatare ale Tratatului, fiecare stat semnatar va acorda statului sau statelor care au fost supuse unui asemenea atac ajutor imediat, în mod individual, în înţelegere cu celelalte state semnatare ale Tratatului". Proclamînd în mod clar principiul abţinerii, în toate raporturile internaţionale ale statelor membre, de la folosirea forţei sau a ameninţării cu forţa, precum şi a hotărîrii de a promova o politică de pace, colaborare şi bună înţelegere, de a soluţiona toate problemele internaţionale exclusiv pe cale paşnică, Tratatul de la Varşovia are deci un caracter strict defensiv

Conceput ca o alianţă între entităţi naţionale distincte, între state suverane şi egale în drepturi, Tratatul de la Varşovia are la bază principiile respectării reciproce a independenţei şi suveranităţii statelor, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorări tovărăşeşti ; Tratatul prevede că ţările participante vor acţiona într-un spirit de prietenie şi colaborare între ele. Din aceste prevederi se desprinde logic concepţia că participarea la activitatea Tratatului se face potrivit hotărîrilor fiecărui stat în parte, fiecare armată naţională aflîndu-se sub comanda organelor conducătoare de partid şi de stat din ţara respectivă şi acţionează din ordinul şi hotărîrea acestora. Aceste principii rezultă şi din prevederile Tratatului prin care statele semnatare şi-au asumat obligaţia de a se consulta între ele sore a se adopta în acest fel hotărîri de comun acord în privinţa problemelor internaţionale importante, călăuzindu-se după interesele întăririi păcii şi securităţii. Prevăzînd că el va fiinţa doar pînă la lichidarea NATO, Tratatul de la Varşovia a marcat chiar de la început caracterul său temporar. Ţările membre au declarat în repetate rînduri că sînt gata să desfiinţeze organizaţia Tratatului de la Varşovia concomitent cu dizolvarea pactului NATO.

În spiritul prevederilor Tratatului de la Varşovia, promovînd cu consecvenţă o politică de afirmare a cauzei socialismului, păcii şi securităţii în Europa şi în lume, România socialistă a militat neabătut pentru dezvoltarea continuă a relaţiilor de prietenie şi colaborare multilaterală cu statele socialiste participante la Tratatul de la Varşovia. Reafirmînd poziţia consecventă a României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea : „Este necesar să întărim colaborarea cu armatele ţărilor participante la Tratatul de la Varşovia. Avem în vedere că dacă se va dezlănţui vreo agresiune împotriva vreunui stat socialist din Europa, ne vom îndeplini obligaţiile pe care ni le-am asumat. Avem însă convingerea că dacă vom duce o politică internaţională justă, dacă vom acţiona cu consecvenţă pentru diminuarea încordării, pentru destindere, pentru dezarmare, pentru desfiinţarea concomitentă a celor două blocuri militare, omenirea — inclusiv Europa — poate fi ferită de un nou război şi astfel putem asigura dezvoltarea paşnică atît a patriei noastre, cît şi a celorlalte ţări socialiste, a tuturor popoarelor din Europa".

Realitatea demonstrează că întărirea capacităţii de apărare a fiecărei ţări socialiste poate fi asigurată numai de dezvoltarea viguroasă a economiei naţionale şi preocuparea pentru bunăstarea oamenilor muncii. În acelaşi timp, partidul nostru are în vedere şi subliniază neobosit că succesele în edificarea orînduirii noi în fiecare ţară reprezintă principala contribuţie la creşterea forţelor mondiale ale socialismului, ca societate nouă, avînd ca vocaţie fundamentală pacea şi libertatea tuturor popoarelor.

Partidul şi statul nostru au manifestat în permanenţă o grijă deosebită şi o înaltă responsabilitate pentru apărarea libertăţii şi independenţei naţionale, a integrităţii teritoriale a patriei. În acest scop, s-a acordat o atenţie deosebită întăririi capacităţii de luptă a armatei române, a întregului popor astfel ca în caz de nevoie să poată riposta împreună cu armatele statelor participante la Tratat oricărui atac imperialist.

Paralel cu pregătirea temeinică şi înzestrarea forţelor armate proprii, România a desfăşurat o prestigioasă activitate politică pentru întărirea păcii, pentru afirmarea cursului spre destindere şi colaborare între popoare. În toţi cei 25 de ani care s-au scurs de la crearea organizaţiei Tratatului de la Varşovia, ţara noastră a militat, împreună cu celelalte state participante, pentru edificarea unui sistem de securitate în Europa, pentru oprirea cursei înarmărilor. La Conferinţa de la Helsinki, la sesiunea specială a O.N.U. consacrată dezarmării, la consfătuirile Tratatului de la Varşovia, la reuniunea de la Belgrad, în numeroase alte ocazii, România a făcut propuneri concrete menite să ducă la oprirea aberantei curse a înarmărilor, la realizarea unei reduceri a bugetelor militare, la dezangajare militară în Europa, la dezarmarea generală.

Consecventă politicii sale promovate pe toată durata existenţei Tratatului de la Varşovia, în concordanţă cu cerinţele vitale ale epocii contemporane, România consideră că trebuie să se acţioneze cu perseverenţă pentru înfăptuirea unor măsuri de dezangajare militară în Europa, singurul suport real şi trainic al securităţii. De cea mai mare importanţă în această privinţă este adoptarea de măsuri privind reducerea cheltuielilor militare, a efectivelor armate şi a armamentelor, lichidarea bazelor militare, retragerea trupelor străine în graniţele naţionale, începerea de negocieri pentru desfiinţarea concomitentă a NATO şi a Tratatului de la Varşovia. În acest context, de o mare importanţă este pregătirea temeinică a viitoarei reuniuni de la Madrid. Totodată, avînd în vedere obiectivele enunţate, sesiunea jubiliară a Consiliului Politic Consultativ din capitala Poloniei dobîndeşte o semnificaţie deosebită.

Militînd pentru adoptarea oricăror măsuri sau iniţierea de acţiuni care să ducă la creşterea încrederii internaţionale, la reducerea surselor de tensiune, la stingerea focarelor de conflict, la afirmarea riguroasă a principiilor de bază ale relaţiilor dintre state, ca garanţie trainică a dezvoltării libere, de sine stătătoare a fiecărei naţiuni, a statornicirii unei păci şi securităţi reale pe continentul european şi în lume, România îşi va întări în continuare colaborarea cu ţările membre ale Tratatului de la Varşovia, cu toate celelalte ţări socialiste, cu toate popoarele lumii, pentru înfăptuirea idealurilor socialismului, păcii şi progresului în lume.

GELU GORUN

Onoarea pierdută a sportului rege

Cu amărăciune în glas, bocind entuziasmul pulverizat, un tifoso se întreabă nedumerit : la ce bun nopţi albe în trenuri pe urmele echipei favorite, sandviciuri înghiţite în grabă între două reprize, răcelile contractate sub ploile diluviene, veşnicele reproşuri ale familiei părăsite duminică de duminică ? Pentru ce ? Pentru a aplauda eroi fără frică şi fără pată ? Idoli intangibili ? Nu, hoţi şi escroci, oameni care au transformat fotbalul în pocher !

„Nu ne rămînea decît duminica, ricana un tînăr microbist al A.S. Roma. Săptămîna ne-o mănîncă teroriştii şi criza de guvern. Dar duminicile, oh, duminicile, aveam această speranţă, acest colţ de paradis — meciul de fotbal".

De unde atîta disperare în rîndul tifosilor italieni ?

Rocky Albertosi, cunoscutul portar al A.C. Milan. Arestat. Della Martira cu 141 de partide jucate pentru Perugia. Idem. La fel şi Bruno Giordano, centrul atacant de la Lazio. Felice Colomba, preşedintele clubului milanez. În cătuşe. În total 30 de jucători, mai mult sau mai puţin celebri, şi un preşedinte de club se află în „cantonament" în incinta nu mai puţin celebrei puşcării Regina Coeli. Pentru fotbal scos la mezat. Nimeni nu dezminte nimic. Toată presa italiană este, cum rar se întîmplă, la unison : „Il Messagero" — **Cătuşe pe stadioane.** „Paese Sera" — **Raid la fluierul final.** „L'Unità" — **Blitz în vestiare. Balonul rotund sub acuzaţie.** Şi ce acuzaţie ! Escrocherie, fraudă şi falsificare !

Cei 31 de eroi aruncaţi de pe soclu riscă să petreacă între 6 luni şi 9 ani departe de gazoane, tribune şi fani.

Totul a început la 1 martie, cînd doi afacerişti din capitala italiană au depus plîngere la tribunalul din Roma, cum că ar fi fost escrocaţi. Autoacuzîndu-se, ei au recunoscut că au mituit numeroşi jucători cu sume între 5 şi 10 milioane lire pentru a truca meciurile de fotbal. Cum jucătorii în cauză n-au respectat angajamentul, escrocii s-au considerat jefuiţi. Exemple ? Partidele Milan — Lazio şi Vicenza Lecce din 6 ianuarie. Dacă „contractul" încheiat cu jucătorii de la Lazio şi Vicenza ar fi fost respectat, cei doi bookmakeri de ocazie s-ar fi ales, prin înfrîngerea acestor două echipe, cu dolofana sumă de jumătate miliard lire ! Afacerea nu se opreşte aici. Perugia, Avellino, Pescara, Genova, Palermo au fost la rîndul lor incriminate. Vă veţi întreba : cum a fost posibil ? La ce foloseşte trucarea rezultatelor ?

Fotbalul italian este o piaţă cu totul specială, înconjurată cu o pasiune oarbă, uneori ucigătoare (în ianuarie un spectator a fost omorît cu o rachetă antigrindină lansată de un microbist advers). Funcţionează un **Totocalcio** legal, la fel de popular ca Pronosportul nostru, care aduce circa 15 miliarde lire săptămînal. Nelegal — şi aici începe sfera de interes a bookmakerilor — este **Giro** (pariuri particulare şi clandestine) care vehiculează peste 100 miliarde lire. În fine, **Sotto Bosco** — de asemenea ilegal — concentrează o faună de mici şi modeşti pariori de mahala, tutelaţi de frizerul, tutungiul sau vînzătorul de ziare care primesc pentru asta o cotă parte.

În numele milioanelor de iubitori ai fotbalului mîntiţi, umiliţi şi jigniţi, justiţia italiană a trecut fără ezitare la demistificarea zeilor stadioanelor, la o desacralizare chirurgicală a eroilor balonului rotund. În sport, în Italia sau oriunde altundeva, afaceriştii verosi n-au ce căuta. Lumea sportului trebuie să rămînă departe de jocul lacom şi speculativ al bookmakerilor sau jucătorilor cu morala fragilă.

Indiferent cît timp va trece după aceste „demolări" fotbalistice, gustul amar al incredibilei istorii va rămîne.

IOAN ROŞCA

Va fi vîndut Maradona ?

Vînzarea de jucători, în primul rînd de fotbal, vînzare denumită eufemistic transfer, face din cînd în cînd senzaţie în sportul occidental, mai ales dacă cel vîndut este unul din idolii publicului, iar preţul reprezintă un record. Este cazul jucătorului argentinian Diego Maradona, pentru „transferul" căruia F.C. Barcelona a oferit 9 milioane de dolari. Ofertă foarte tentantă pentru clubul Argentinos Juniors, unde joacă Maradona, dar a cărei materializare este încă sub semnul întrebării, datorită, pe de o parte, opoziţiei suporterilor şi, pe de altă parte, unui posibil veto din partea selecţionerului Menotti.

Mondo umano ?

Speranţa reîntoarcerii

A văzut lumina zilei la Johannesburg, oraş sud-african, ca fiică a unui institutor şi a unei femei ce făcea menajul în casa unor afrikaneri. N-a luat niciodată lecţii de canto, dar a cîntat de mică în corul de la „Kilmerton Training Institute", apoi în grupul vocal „Black Manhattan Brothers". S-a angajat la „Africa Jazz". Nu ştiu prin ce împrejurări a ajuns să joace un rol într-un film antiapartheid care avea să surprindă multă lume. E vorba de acel des citat de atunci „Come back Africa", turnat clandestin şi premiat, în 1959, la cunoscutul Festival al filmului de la Veneţia. Devine vedetă internaţională. Este prigonită în ţară dar este invitată să cînte în Anglia, pe urmă în S.U.A. unde, ascultînd-o, Harry Belafonte declară scurt şi cuprinzător : „Este talentul cel mai excepţional al generaţiei noastre". Urmează gloria şi concerte în „Carnegie Hall", „Madison Square Garden", turnee pretutindeni în lume, cu zeci, şi zeci de discuri. Cîntă la Casa Albă, la aniversarea preşedintelui John Kennedy, depune mărturie la O.N.U. împotriva apartheidului, participă la conferinţe panafricane.

Ani la rînd, cîntecul său „Pata-Pata" se află pe buzele atîtor şi atîtor oameni — bărbaţi sau femei, bătrîni sau tineri. Am ascultat-o şi văzut-o, acum cîţiva ani, într-una din ţările africane care au primit-o cu braţele deschise. Este maiestoasă, maternă, mîndră. Vrea să fie — şi este — o imagine a Africii. Cîntă cel mai des în limba xhosa, ramură a tribului zuluşilor. Şi nu lasă nimic deoparte deşi constatarea ar părea minimalizată : de la lupta negrilor pentru eliberarea lor la omagierea unităţii de viaţă şi luptă. Dar, între astea cel mai tulburător este cîntecul acelei mame care, neavînd nimic să dea mîncare copilului său, îl arată sinii uscaţi şi-i spune : „Iţi ofer viaţa mea ca să poţi trăi". Multe din cîntece sînt cronici ale satelor ce relatează evenimente importante în viaţa africană şi fiecare are o introducere vorbită în care revine mereu expresia „pămîntul nostru". Acel pămînt pe care ea nu l-a revăzut de peste trei decenii !

Cîntă libertatea înăbuşită sau copiii înfometaţi ce mor şi pentru care nu se face nimic. Cîntecul său e trist, înalta-i siluetă se îndoaie sub efectul durerii, asemeni unui arbore în furtună. Sau vorbeşte despre femeile africane, despre discriminare şi atunci vocea ei devine un strigăt de revoltă. Apoi se linişteşte, are aerul unei misterioase brize şi interpretează un lung cîntec de dragoste : „Malaika", o bijuterie în care fineţea, delicateţea şi strălucirea uimesc. Apoi cîntă chiar şi bucuria vieţii.

Totuşi, de ce şi acum expresia feţei sale a rămas tristă ? E poate o părere sau adevărul conferit de depărtarea, tot mai mare în ani, de locurile natale ? E adevărat, mai multe ţări africane i-au oferit cetăţenie şi paşaporate cu numele acestor state. Dar ea visează mereu clipa cînd va reveni acasă, unde ai săi xhosa n-au auzit-o şi nici văzut-o de peste trei decenii. „Mă folosesc de vocea mea ca de un instrument de luptă. Cîntecele mele sînt poate politice dar înainte de toate ele sînt adevărate. Mă voi reîntoarce victorioasă" — declară, departe de ţară încă, Miriam Makeba. Căci despre ea este vorba în aceste rînduri.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

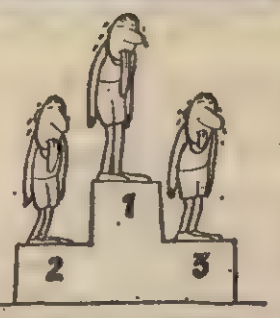

(După „Neue Berliner Illustrierte" — R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Și caii, nu-i așa ?

...Și caii se împușcă, nu-i așa ?, dar mulți dintre ei trăiesc mai departe, adică au ce povesti sau li înconjoară povești, cum se întîmplă cu oricine neîmpușcat. Multe puști n-au povești dar cele mai frumoase sînt cele ale pușilor care nu trag în cai sau în oameni. Știe cineva să asculte poveștile unei pușți care nu a împușcat pe nimeni, ruginind liniștită ? Dar poveștile cailor neîmpușcați ?

Unul, Shakapour, din Franța, se născuse atît de urît, că un cresc ător dintre cei mai prieteni nu șovăise să spună că un mînz care vine pe lume în halul ăsta poate fi sacrificat fără durere de inimă. Cronicarul hipic îl descrie cu talentul literar pe care cronicarii hipici sînt datori să-l arbă cînd se apucă de meserie : „E un cal îngrozitor la înfățișare: un ochi ciacîr, o imensă pată albă care, cum se spune, nu-i bugă doar botul în lapte ci și ochii și urechile ; patru mari smocuri de păr la picioare..." Hîd la naștere, scăpat de glonțul necesar pentru a pune capăt unui asemenea spectacol inestetic, Shakapour, de cum apare pe pistă, în această primăvară, nu mai e călutul oarecare de la debut, ci, la trei ani are acum, îi învinge pe cei mai buni ai generației sale, galopînd, ce-i drept, încă stîngaci, „ca un mînz care nu înțelege încă prea bine ce i se cere. Cînd o va afla, e sigur, pe alții o să-i doară rău picioarele". Totu-i să înțelegi că urîtul nu e criteriul suprem al răului.

Queen Street, mama altuia, a lui Iuliu Cezar, cît timp a alergat pentru un ban, pe turf, nu s-a prea văzut și n-a făcut fericit nici un om, sensul suprem al unei vieți de cal, două unii neoricecuri. N-au urîs-o. Au dat-o la herghelie unde nici acolo n-a fost faimoasă, încît bineții au dus-o la vînzare pe o sumă de nimic. Într-o zi, se uită la ea un ochi de om competent, și constată că iloaba are un galop senzațional al picioarelor dinainte : „dacă iapa asta va avea un fiu care-și va angaja posterioriî la fel de regeste ca maică-sa, s-ar putea să aoară un cal de derbi". Acum, la 3 ani, la vîrsta derbiului, Iuliu Cezar are un fuleu „demn să-l urce pe scările tronului" — cum se exprimă Tacitul hipodroamelor. Totu-i să te uiți la oameni și la cai fără gînd pustiu și asasin.

Un altul, Djinn, a avut un alt destin, hotărît tot la răscrucea cotidiană dintre naștere și moarte. Stăpîna lui îl folosea de cîtiva ani doar în concursuri de călărie, obscure, neobsedate de glorie. Într-o bună zi, doamna bipedă rămîne gravidă și nu mai poate să încalece. Dar i se face milă de Djinn și ce-și zice ? De ce să stea trist, cu botul în staul, ruginind ca o nuscă bătrînă ? Și-i dă unui antrenor pentru curse, peste obstacole. Djinn se pune pe picioare, începe să cîștige cursă după cursă și acum e pe primul loc în cursa de aur. Dacă doamna nu rămînea însărcinată... ? Totu-i să înțelegi că lumea e atom și ovul, împerechere, consecință și hazard.

Iar pușțile, și ele se pot împușca, nu-i așa ?

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

(După „Schweizer Illustrierte" — Elveția)

„Ce lume lăsăm copiilor noștri?"...

Această întrebare revine, în pragul de lucidități prospectivă al fiecărei generații, de veacuri și nimic nu este mai firesc pentru cei care au ajuns la vîrsta maturității decît să privească viitorul prin ochii copiilor. Ce văd copiii noștri în jurul lor, azi, ce vor vedea tinerii de mîine în jurul lor pe drumul permanent pe care civilizația îl croiește în timp, în veșnica încercare ca acest drum și acest timp să capete sensul exclusiv al Vieții ?

Lumea copiilor noștri nu este și nu va fi niciînd altceva decît lumea pe care le-o construim, bună sau rea. În cadrul unui colocviu internațional organizat de UNESCO și desfășurat tocmai sub genericul acestei întrebări „Ce lume lăsăm copiilor noștri ?" s-a încercat să se dea un răspuns, dar nu unul global și aproximativ, ci unul strict și limpede, într-un domeniu precis delimitat și anume cel al educației. Este evident că civilizația secolului nostru poate fi percepută în mod real și definită în datele ei calitative numai de cei care au depășit un ABC al informației. În valori concludente sînt ei mulți, sînt puțini ? Tendința este să fie din ce în ce mai puțini.

În 1970, Anul internațional al educației, pe glob erau înregistrați 742 de milioane de analfabeți cu 7 milioane mai mulți decît în 1960. În prezent, numărul analfabeților este cu 38 milioane mai mare decît în 1970. Rata de creștere a analfabetismului indică o drastică proliferare a bezneî, în fiecare an nestiutorii de carte sînt mai mulți. Aceasta este o realitate statistică, o tragedie cumplită a secolului luminilor, secolul care a produs cea mai înaltă tehnologie.

Producția de cultură este cu totul redusă în zona unde toate anacronismele și blestemele sărăciei se comprimă într-o imensă povară pe cap de locuitor : lumea a treia. Împliări și admonestări de tot felul o țin la periferia standardului normal de viață și povara analfabetismului este, poate, cea mai apăsătoare dintre multele care macină zeci de popoare localizate în această lume, purtînd o denumire prin ea însăși semnificativă de : „lume a treia"...

Cifrele furnizate de UNESCO proiectează o lumină necruțătoare asupra situației care lezează grav și din start zeci de milioane de destine : 30 de state (dintre care 22 se află în Africa) : școlarizează mai puțin de 50 la sută dintre copiii între 6 și 11 ani, iar 40 de state (între care 19 situate tot pe continentul african) școlarizează între 50 și 85 la sută. O prognoză întocmită tot de UNESCO atrage atenția că dacă această ridicată barieră a ignoranței se menține, numărul copiilor între 6 și 11 ani neșcolarizați în întreaga lume va atinge în 1985 aproximativ 134 de milioane în Asia, 35 de milioane în Africa și 9 milioane în America Latină. Raportate la fiecare elev, cheltuielile publice alocate sistemului educațional se ridicau, în 1975, la 1 617 dolari în America de Nord, și numai la 135 dolari în Africa, ceea ce înseamnă aproximativ de 12 ori mai puțin. Directorul general al UNESCO, Mohtar M'Bow, sublinia că în prezent peste o treime din numărul copiilor din statele în curs de dezvoltare nu pot frecventa nici o școală. De la o regiune la alta, de la o țară la alta realitatea înfățișează tablouri foarte diferite, uneori tulburătoare. Iată o asemenea situație, citată de Banca Mondială : într-una din cele mai sărace țări ale lumii, în Volta Superioară, autoritățile au făcut constatarea că și în cazul în care statul ar consacra totalitatea modestelor sale resurse financiare învățămîntului primar, nu s-ar putea asigura școlarizarea decît pentru mai puțin de jumătate din numărul copiilor de vîrstă școlară...

Asemenea obstacole plantate pe drumul progresului nu sînt, nicidecum, rezultatul unor dificultăți implacabile, al unor calamități „obiective".

Bombardierele, submarinele, rachetele și bombele s-au echivalat în școli, în abecedare, în ore de studiu. Absența unui singur tanc din arsenalele militare ar însemna prezența a zeci de săli de clasă. Alte asemenea absențe ar însemna, în aceeași proporție, știință, cultură, drept la viață.

„Ce lume lăsăm copiilor noștri ?"...

B. RADU

Lecția naturii

„Iată-ne la începutul unei noi faze, deosebit de virulentă, a cursei înarmărilor" — constată într-un articol apărut în „Le Monde", scriitorul și publicistul francez Jacques Madaule. Și reflectînd la ce poate însemna aceasta, în ultimă instanță, pentru omenire, el spune : „Chiar presupunînd că din aceasta nu se va naște un război major, adică o înfruntare nucleară generalizată, trei sferturi din omenire — este vorba de ceea ce s-a convenit să se numească lumea a treia — vor fi condamnate să moară de foame în umbra armelor tot mai perfecționate ale celui de-al patrulea sfert. Dar nici acesta nu va jubila, căci va trebui să-și impună privațiuni cu fiecare zi mai mult pentru a-și păstra locul în cursă".

Tot mai copleșitoare, mai paralizantă și mai primejdioasă devine, pentru întreaga omenire, cursa înarmărilor, tot mai absurd se dovedește mecanismul său de funcționare. Astfel încît autorul citat ajunge să se întrebe la un moment dat : „Sîntem oare condamnați la absurd, asemenea acelor specii animale care au pierit de hipertelie, asemenea acelor corbide ale căror coarne deveniseră atît de voluminoase și de grele încît capul lor nu le mai putea susține ?" Nivelul atins de cursa mondială a armamentelor și perspectiva continuării competiției în prelungirea tendințelor de pînă acum ar putea genera întrebarea — formulată de Madaule — dacă omenirea „se va lăsa să dispară pentru că nu a găsit mijlocul de a împiedica îngreunarea continuă a carapacei sale de înarmări". Imensa povară a înarmărilor Madaule o asemuiește unei tot mai grele și mai stînjenitoare cuirase dezvoltate pe organismul viu al Terrei și care îi reduce mereu mai mult posibilitățile de evoluție firească. O carapace copleșitoare, tot mai greu suportabilă. Sau o paralizantă centură. Care, dacă ar fi de aur, ar putea încinge Pămîntul de la Ecuator, și ar fi lată de 161 de metri și înaltă de 10 metri. Căci știut s-a socotit că ar însuma, valoric, fondurile cheltuite pentru ducerea celor 14 500 de războaie purtate în ultimii 3 500 de ani pe Terra. Dar mintea omenească refuză să creadă că holocaustul războaielor și dinamica cursei înarmărilor sînt imanente, că nefirescul tot mai flagrant și mai periculos din acest sector al vieții internaționale va ajunge să atenteze în mod real la dezvoltarea însăși a vieții Pămîntului. Criza ambientală pe care o traversează în prezent lumea, și în care reputatul biolog și scriitor american Barry Commoner include ca o componentă de bază și cursa înarmărilor — „nu este o consecință a trăsăturilor **biologice** ale omului, care nu s-ar putea schimba destul de repede pentru a se salva, ci a acțiunilor lui **sociale**, care pot fi schimbate mult mai rapid". Jacques Madaule spune: „Omul, care a triumfat asupra gravitației, nu ar fi oare capabil să rupă lanțurile pe care singur și le-a pus ? Nu pot să cred că destinul speciei noastre ar putea fi astfel curmat".

„Natura — conchide la rîndul său de pe o poziție ferm optimistă Barry Commoner — ne dă în acest sens o lecție fundamentală : nimic nu poate supraviețui pe planetă decît ca parte dispusă să coopereze, dintr-un ansamblu global. Viața însăși a învățat această lecție pe Pămîntul primordial".

Lecția naturii și învățămintele istoriei sînt cît se poate de limpezi : eliberarea omenirii de împovărătoarea cursă a înarmărilor, risipirea cosmarului propriei sale distrugeri sînt pe deplin posibile și existențial necesare iar trecerea la dezarmare nu poate fi decît rodul conlucrării reale și al acțiunilor comune ale tuturor statelor globului.

CORNELIU VLAD

PACE

E frig, azi, pe planeta care arde,
în clocotul turbării care frige,
În riurile vaietelor oarbe,
În caierul nădejdii care stringe.

Ne-am numărat destul,
de secoli, morții
Și pe durere ne-am clădit
speranțe,
Ne-am spus oricînd voința-ne
supremă,
Făr' s-așteptăm din alte părți
instanțe

Se string la sfat guverne,
parlamente,
Discută, pun probleme. Vor
a face
În lumea cu rachete și cu bombe,
E cu trotil înscris cuvîntul PACE.

Nu ne-ntîlnim să dăm ieșiri,
Nu ne animăm de adunări
formale,
Cînd pacea Terrei
este-amenințată,
Să-i pregătim lucid, cu toții, cale.

Căci pacea nu-i problemă
de culise
Și nici numai a unora, chemați.
Ea-i glasu-ntreg al rațiunii lumii
Din Alpi și Anzi, din Elbruz,
din Carpați

Avem, simțim înalte certitudini
Ce ni le dau puterea, trăinicia
Unui popor ce își înalță-n lume
Puternică, în pace, ROMÂNIA.

VASILE MIHAI

De la o filieră la alta...

Faptul, incontestabil, că echipele antidrog și-au perfecționat mijloacele nu înseamnă, nicîdcum, că de partea „cealaltă" asistăm la o defensivă organizată în același ritm. Este adevărat că presa occidentală informează, cu o frecvență reconfortantă, că pe un meridian sau altul s-au mai desființat niște filiere, s-au mai capturat cîteva transporturi de stupefiante, s-au mai demontat o serie de laboratoare clandestine.

Curba ascendentă a victoriilor forțelor de ordine în acestor sector al „violenței albe", adesea mai sîngeros și mai tensionat decît banalele confruntări cu gangsterismul clasic, se evidențiază, cu lux de amănunte, la primele pagini ale ziarelor și cifrele constituie și aici proba cea mai succintă : în Europa occidentală au fost scoase din circuitul comerțului clandestin 20 de kilograme de heroină în 1972, 27 de kilograme un an mai tîrziu, 536 de kilograme în 1978, în sfîrșit 688 de kilograme anul trecut. Bilanțul ar fi, la prima vedere, limpede. În pas cu noile mijloace de detecție ale echipelor antidrog traficanții își contabilizează pierderi tot mai usturătoare.

Există însă și în acest caz o față nevăzută a lucrurilor sau, mai exact, una mai puțin știută. Într-un documentar consacrat pulsului actual al pieței drogurilor revista „L'Express" nota că în 1978 în „Triunghiul de Aur" oriental (spre deosebire de cel asiatic) s-au produs 700 de tone de opium, pentru ca în 1979 să se recolteze 1 600 tone. Suficient pentru a se injecta în masa clientului nu mai puțin de 60 000 de kilograme de heroină pură, de „cea mai perfectă calitate"...

Fie și numai acest amănunt privind proliferarea galopantă a producției de materie primă, și avem o imagine mai completă asupra realului raport de forte în comerțul cu stupefiante. Revista amintită mai nota, în legătură cu scorul înregistrat de consumul de droguri în Europa occidentală, aprecierea lui John Warner, șeful serviciilor americane antidrog din această zonă : „Vă aflați în fața unei crize teribile. Dumneavoastră (vest-europenii) veți trăi ceea ce am cunoscut noi în Statele Unite în anii '60 cînd am înregistrat cea mai dură cotă a consumului de droguri. Ceea ce rămîne dramatic este că exemplul nostru nu v-a servit la nimic"...

Deocamdată lecția „neînvățată" se traduce în cifre de o tragică rotunjime : anul trecut în țările vest-europene s-au înregistrat 1 000 de decese în urma consumului excesiv de stupefiante. În prezent 250 000 de persoane au devenit clienți permanenți ai ofertei de heroină. Alte sute de mii au apucat-o pe același drum, degustînd, deocamdată, variante mai... ușoare, dar care impun, cum bine se știe, o lăcomie, fără întoarcere, spre doze tot mai tari...

Probă evidentă că asistăm la o recrudescență nu numai a ofertei, dar și a cererii este că laboratoarele de preparare a heroinei care în perioada 1974—1978 dispăruseră au intrat în funcțiune din nou, în forme tot mai bine organizate. Desigur că arestările se țin lanț : anul trecut s-au operat de zece ori mai multe în comparație cu 1969. Se arestează acum masiv la Amsterdam și nu la Marsilia, ca odinioară. Simpla schimbare de placă turnantă nu spune însă nimic, așa cum heroina „made in Hong Kong" chiar dacă se găsește mai greu în favoarea celei din alte zone tot heroină rămîne, e drept la prețuri din ce în ce mai piperate. Intrînd în rezonanță cu febra aurului, stupefiantele, absorbite rapid și masiv, costă din ce în ce mai scump și un spor de 15—20 la sută anual nu mai miră pe nimeni.

Pe ruinele vechilor filiere, zdrobite cu trudă de regimentele antidrog, se profilează altele noi și tot acest arsenal macabru și clandestin se proliferează în pofida tuturor loviturilor. Drogul este vină la urmă, componenta unei lumi, un efect dezastruos al unei, cauze care nu se atacă în substanța ei nici cu ciini polițiști, nici cu ustensile, fie și ultramoderne, de detecție.

„French Conection" a murit, trăiască „French Conection" — a spus de curînd, amărît și rezonabil, unul dintre șefii lumii din umbră împotriva heroinei...

RADU BUDEANU

Olimpiada bate la uşă

„Centura de aur" a mai limpezit apele, dar întrebarea e cît sînt ele de limpezi?

— Ziceţi, tovarăşe Dumitru Ciobotaru, că turneul dotat cu „Centura de aur" a avut darul să limpezească apele din boxul românesc, sport aflat, ca multe alte discipline, pe ultima linie dreaptă dinaintea Olimpiadei de la Moscova. Credem că, măcar în ceea ce priveşte garnitura ce va fi aliniată pe ringul olimpic, aveţi dreptate, în sensul că lotul e de-acum definitivat. Greşim ?

— Aşa-i. Au fost stabiliţi cei 14 pugilişti pentru Moscova, 11 titulari şi 3 rezerve. În ordinea categoriilor, aceştia sînt Dumitru Şchiopu, Radu Daniel, Dumitru Voinescu, Titi Cercel, Tiberiu Cucu sau Florian Livadaru, Simion Cuţov sau Carol Hajnal, Ion Buduşan, Vasile Girgavu sau Maricel Sîrbu, Valentin Silaghi, Georgică Donici şi Teodor Pîrjol. Cu excepţia lui Cuţov, dacă va boxa, toţi ceilalţi urmează să debuteze într-o competiţie de asemenea anvergură.

— Aşadar, o echipă tînără. Cît de tînără ?

— Simplu de socotit, o formaţie plasată între vîrsta lui Radu Daniel, 19 ani, şi cea a veteranului, între ghilimele fie spus, Simion Cuţov, 27.

— Ne-aţi putea preciza, în calitate de secretar al Federaţiei Române de Box, cum anume, concret, a contribuit „Centura de aur" la definitivarea lotului ?

— Desigur. Competiţie puternică, ea a triat valorile, arătîndu-ne clar pe cine putem conta şi pe cine nu. Cu alte cuvinte, după „Centură" s-a renunţat la Sali Adem şi Ion Cornat, fiind solicitaţi la lot Dumitru Şchiopu, Dumitru Voinescu, Simion Cuţov şi Vasile Girgavu.

— Cum s-a luat această decizie, cine a luat-o ?

— Prin votul a 20 de antrenori, unii dintre ei cu vechi state de serviciu în boxul românesc. Îi am în vedere, între alţii, pe Constantin Nour, Ion Stoianovici, Constantin Dumitrescu, Teodor Niculescu, Ion Chirinc, Vasile Mariuţan şi aşa mai departe. S-a procedat, ca să zic aşa, cît mai democratic cu putinţă, intrarea în lot fiind dictată de numărul de sufragii primite de fiecare pugilist în parte. S-a discutat bărbăteşte, pe faţă, n-au lipsit, firesc, nici punctele de vedere opuse, am convingerea însă că cei 14 la care am ajuns sînt, cu adevărat, cei mai buni.

— Da, aşa se pare. Nu putem fi însă de acord cu afirmaţia de mai devreme, „Centura" de anul acesta fiind, după opinia multor specialişti, sub nivelul obişnuit !

— Oare ? ! Au urcat în ring, pe lîngă români, 98 de boxeri din 15 ţări, o serie de foşti şi actuali campioni olimpici. Vă referiţi, bănuiesc, la lipsa pugiliştilor sovietici, a celor polonezi, la absenţa de ultim moment a lui Stevenson.

— Exact, şi la asta.

— Există cîte o explicaţie la fiecare. Sovieticii şi polonezii n-au venit temindu-se, probabil, de tăria competiţiei, care ar fi putut pune sub semnul întrebării participarea unuia sau altuia dintre sportivi la Olimpiadă. E, cred că mă înţelegeţi, o supoziţie. În ceea ce-l priveşte pe Stevenson, multă vreme invincibil, se pare că lucrurile s-au mai schimbat. După datele pe care le deţinem, campionul cubanez e în scădere de formă, el a pierdut o serie de meciuri în vremea din urmă, gripa invocată putînd fi o încercare de a-l menaja pe Stevenson înaintea Moscovei. Din punct de vedere al boxului românesc, repet, „Centura" a fost o repetiţie generală cît se poate de binevenită.

— Aşadar, s-a renunţat la Adem şi Cornat. Pe ce consideren ?

— Credeţi că ei ar fi trebuit păstraţi în lot ? !

„Centura de aur" a fost ultima sită înaintea Olimpiadei, ea cernînd valorile. Pe Vasile Girgavu (stînga, aplecat) l-a readus în lot, între el şi Maricel Sîrbu urmînd să fie ales titularul categoriei mijlocie mică.

Fotografie de LIVIU MINECAN

— Nu credem nimic, doar întrebăm. De ce ?

— Pentru că n-au convins. În locul lui Cornat, de pildă, a fost preferat Pîrjol, un greu care, chiar dacă n-a boxat în finală, din cauza unei fisuri, s-a arătat şi se arată în mare progres. S-a afirmat în Franţa, a confirmat la „Centură", am hotărît să-i acordăm toată încrederea şi sperăm că n-am greşit.

— Cuţov, ce-l cu Simion ?

— Am mai spus-o şi cu alte ocazii, la calităţile lui, depinde numai de el să urce pe podiumul olimpic. Dacă se va pregăti cu seriozitate, Simion nu va putea scăpa o medalie. Oricum, reintegrarea în lot l-a ambiţionat, să vedem cît îl va ţine. Cuţov poate, nu încape nici o discuţie, maniera în care l-a întrecut pe Hajnal, acesta din urmă aureolat de 5 victorii spectaculoase obţinute în Tailanda, fiind suficient de edificatoare.

— E adevărat că antrenorul lui Simion e chiar fratele său mai mare, Calistrat ?

— E un fel de-a zice. Pentru a-l mobiliza pe Simion, l-am rugat pe Calistrat să-l ajute la antrenamente, secondîndu-l pe Titi Dumitrescu.

— Radu Daniel ?

— Din păcate, sub ceea ce aşteptam şi aşteptăm de la el. Una, două, se aruncă în bătaie, uitînd de stil, tocmai el, care-l făcut pentru tehnică, pentru răbdare, pentru vicleniе ! I s-a tot explicat asta, dar nu s-a arătat prea receptiv la sfaturile antrenorilor. Dacă va înţelege să se bată mai puţin şi să boxeze mai mult, Radu se va întoarce de la Moscova cu o medalie. Îi stă, pe deplin, în puteri.

— Dacă Simion se va pregăti, dacă Radu... dacă, dacă şi iar dacă, tovarăşe Ciobotaru ? ! Nu-i cam tîrziu să ne tot îndoim ? ! „Centura", cum bine zieaţi, a mai limpezit apele în boxul nostru, dar întrebarea e cît sînt ele, aceste ape, de limpezi ? Cu alte cuvinte, pe ce putem conta ?

— După calculele tehnicienilor, la care mă alătur, 7 din cei 11 băieţi ce vor urca în ring au şanse la medalii. Va trebui să aducem, mă refer la medalii, cel puţin 3, acesta fiind obiectivul la care federaţia s-a angajat. Dacă vor fi mai multe, cu atît mai bine.

— Firesc, dar care-ar fi cei 3 ? Cuţov, Radu Daniel şi...

— Georgică Donici, chiar înaintea celorlalţi !

— Georgică Donici, ce spuneţi ?

— Da, ce-i de mirare în asta ? ! După europenele din 1979, de la Köln, cînd a luat bronz, Donici n-a mai pierdut un meci, cîştigînd în dubla întîlnire cu R.D.G., la Turneul U.S.K.A., în Franţa şi la „Centura". Bătaia scurtă a muncitor, Donici e, după mine, favoritul nostru numărul 1 la Moscova.

— Sînteţi de acord că lotul, aşa cum ni l-aţi prezentat, pare mai fragil decît cel deplasat la Montreal, în 1976 ?

— Şi da, şi nu. Ca nume, da, ca valori, nu. Deşi mai tînăr, lotul pentru Moscova mi se pare mai omogen. Ca echipă vorbesc.

— Să sperăm că va fi suficient acest argument, vom vedea. În altă ordine de idei, ce se întîmplă cu Ion Buduşan ? În ciuda cîtorva acte de indisciplină, el a rămas, din cîte am înţeles, pe lista selecţionabililor, fără contracandidat ! Vă ascultăm.

— Buduşan a greşit şi, fiind oprit de la deplasarea din Franţa, a plătit pentru asta. Dar n-aure rost, am decis în colectiv, să-i luăm capul pentru un moment de rătăcire. I-am mai dat o şansă.

— O clipă, nu s-ar zice c-a fost un singur moment, lui Buduşan, o ştiţi la fel de bine ca noi, îi cam place paharul ! ?

— Cred că s-a lecuit ! Sancţiunea primită l-a durut şi vreau să subliniez că, ulterior, el s-a schimbat, comportîndu-se corect. Eu, federaţia, n-am acceptat niciodată jumătăţile de măsură şi am procedat cu exigenţă de cîte ori abaterile unor sportivi au impus o astfel de atitudine. Ba chiar am fost adesea acuzat că sînt prea dur, cînd i-am scos din lot, de exemplu, pe Şchiopu, pe Livadaru şi pe Girgavu ! Numai că, aşa se zice, după faptă şi răsplată, adică nu ţi se reţine toată retribuţia pentru că ai lipsit o zi de la muncă, aşa-i ? ! Ţi se reţine o zi. Dacă va mai călca alături, o singură dată, Buduşan va fi definitiv scos din lot, ei sau oricare dintre colegii lui.

— În rezumat, tovarăşe Dumitru Ciobotaru, stăm bine, stăm rău ?

— După „Centură", aş socoti că mulţumitor. Pînă la Olimpiadă, vom aduce corectările necesare.

— Cine „vom aduce" ? Şi ce corectări ?

— Federaţia, cei 5 antrenori, Ion Popa, coordonator, Dumitru Ion, Şerbu Neacşu, Octavian Tabără şi Dumitru Gheorghiu. Pe baza unor fişe individuale, se lucrează cu fiecare boxer în parte pentru cizelare, insistîndu-se asupra punctelor vulnerabile. Lui Radu Daniel, de pildă, încercăm să-i ridicăm upercutul de stînga, el avînd tendinţa de a lovi prea jos, la limita centurii, ceea ce l-a dus în nepăcuita poziţie de a fi, în repetate rînduri, avertizat, la un pas de descalificare. La lot, vă asigur, se munceşte cu rîvnă şi responsabilitate deşi, n-am să vă ascund, rămîne încă loc pentru mai bine.

— Va reuşi boxul românesc să-şi onoreze angajamentul luat, va reuşi el să cucerească la Moscova cele 3 medalii promise ?

— Existînd toate premisele în acest sens, nu pot răspunde decît afirmativ.

I. OVIDIU

Apus de stea

S-a mirat destul de mult cînd a auzit că vreau să scriu despre el. Mi-am dat seama imediat de ce : **Titus Ozon** are un trecut mare, dar un prezent deloc fastuos. Ştie că lumea a început să-l uite, mai cu seamă că performanţele sale ca antrenor au fost mai curînd contraperformanţe, în nici un caz pe măsura renumelui de care s-a bucurat cînd era jucător. A jucat pînă aproape de vîrsta de 37 de ani, dar s-a retras nu pentru că ar fi dorit-o el, ci pentru că au dorit-o alţii. Viaţa lui a fost cea de fotbalist, după care a murit şi a început a doua viaţă, cu totul alta, în care doar amintirile îl mai leagă de prima. A fost însă unul dintre cei mai mari jucători de fotbal ai ţării, un geniu al mingii rotunde din galeria lui Bodola, Baratki, Petschowschi, Dobrin Venea din Obor, unde l-a văzut pe Fane Cîrjan jucînd şi a învăţat lovituri libere de la Gussy Baratki. A început la Unirea Tricolor, însă a venit războiul şi a reapărut pe terenul de fotbal cîţiva ani mai tîrziu, la Unirea şi apoi la Dinamo, debutînd curînd şi în echipa naţională. Aici a jucat numai 22 de meciuri „pline", cum le spune, într-o vreme în care nu se disputau decît vreo 3 jocuri pe an, fiind de fapt timp de cam un deceniu de neînlocuit din prima reprezentativă a ţării. „Şi ce echipă bună aveam, spune astăzi Ozon, dacă am fi ieşit cu ea mai mult în lume nu cred că ne-ar fi putut bate prea mulţi !" În 1957, trecuse deja la Progresul, Titus Ozon e suspendat pe viaţă din activitatea sportivă. Motive nu prea clare, fapt pentru care după o perioadă revine în fotbal. După un an şi ceva trece la Rapid, unde va juca din 1959 pînă în 1964. La 34 de ani a jucat pentru ultima oară în echipa naţională, dar a fost un fiasco total, 0—6 la Madrid, un meci pe care l-a visat, ca un coşmar, multă vreme.

Arma sa principală a fost întotdeauna tehnica şi fantezia, inventivitatea. Mingea îl asculta perfect, fiindcă stăpînul şi-l făcuse julindu-şi degetele goale prin praful Oborului, după mingea de cîrpă, dar asta încă n-ar fi însemnat nimic, fiindcă tehnica pură nu face prea mulţi bani dacă n-ai fantezie, imaginaţie, spirit combativ, „ştiinţa" jocului. „M-am privit o dată la-un jurnal de film, povesteşte Ozon. Nu mi-a venit să cred că eu eram acela — mă descurcesem între trei adversari, o grozăvie, cum de-mi reuşise aşa ceva ? ! Niciodată nu ştiam dinainte ce voi face cu mingea". Ozon a făcut după el o şcoală : Ion Ion (zis „Ozonel"), Ailenei, Marcel Răducanu şi încă mulţi alţii, care l-au privit cînd erau doar tineri, încercînd apoi să-l imite. Dar a fost inimitabil. Poate doar Dobrin, de care se deosebeşte însă fundamental, l-a egalat sau l-a depăşit. Dobrin nu are, e adevărat, explozia şi neastîmpărul permanent al lui Ozon, dar, tehnician de asemenea desăvîrşit, joacă parcă mai colectiv, ştiind ca nimeni altul să-şi pună coechipierii în valoare. „Cu Dobrin, zice Ozon, valoarea oricărei echipe creşte cu 50 la sută !"

Dar de ce n-a reuşit ca antrenor ? A fost la Progresul, apoi la Jiul, cu care a venit pe un merituos loc 4 în campionat. Secund al lui Angelo Niculescu la echipa naţională, pleacă însă în Libia pentru doi ani, de unde se întoarce la Jiul. Apoi : F. C. Brăila, Pandurii Tg. Jiu, Azotul Slobozia, Şoimii Sibiu şi cine ştie dacă nu am mai uitat vreuna, fiindcă au fost destule, nici una cu cine ştie ce rezultate. Sigur, se ştie că nu oricare mare jucător devine automat un mare antrenor, însă explicaţia mi se pare insuficientă. Poate că, mai curînd, Titus Ozon nu şi-a găsit încă echipa şi colectivul pe care şi l-a dorit, un „grup de prieteni, aşa cum am fost noi ca jucători", sau poate că răsfoieşte prea des albumul său de amintiri, căutînd parcă în el licoarea tinereţii şi curajul de a privi mai departe. La 53 de ani, acum antrenor al unei grupe de copii la Progresul, crede încă în steaua lui, crede că va veni şi ziua în care vom mai auzi de Titus Ozon !

DUMITRU GRAUR

Scurt, foarte scurt

Tocmai cînd Ioan Söter încerca să ne convingă, vezi „Sportul" de simbătă, că Adrian Proteasa luptă să devină recordman mondial, iată că, la Constanţa, Sorin Matei a sărit 2,20 m, egalînd cea mai bună performanţă a elevului lui Söter. Să sperăm că din rivalitatea celor 2 va ieşi, cu adevărat un record mondial ! ● Victorie lejeră la rugby, 23—6 cu U.R.S.S., numai că după o repriză, prima, în care băieţii noştri au fost depăşiţi de adversari la toate capitolele ! ● În „Cursa Păcii", în ciuda pronosticurilor optimiste din ziarul de specialitate, cicliştii noştri se comportă slab. Mircea Romaşcanu se află abia pe locul 21 ● La Regata Tata, în Ungaria, canotorii români şi-au dominat partenerii, obţinînd victoria în 6 probe ● După 12 runde, în turneul maeştrilor de la Zamardi, şahistul Emil Ungureanu îl secondează îndeaproape pe lider, cehoslovacul Tant ● Finală la Perugia, Chris Evert — Virginia Ruzici 5—7, 6—2, 6—2, româncа dînd o replică dîrză multiplei campioane de la Wimbledon şi Forest Hills. Pentru că tot vorbim despre tenis, să răspundem celor care ne-au întrebat telefonic ce căuta Ţiriac pe banca lui Guillermo Villas, în meciul acestuia contra lui Borg, întîlnire adjudecată de argentinian. Maestrul emerit al sportului Ion Ţiriac se ocupă de pregătirea lui Guillermo Villas ● Adrian Cucu, Karoly Veres, Alexandru Ghinea şi Ilie Naghi, alcătuind împreună o echipă de 4 vîsle, au ocupat locul 3 în finalele de seniori ale naţionalelor de canotaj, după Dinamo şi Steaua. Ei sînt, încă, juniori ● Reprezentativa noastră de baschet feminin a pierdut, lamentabil, ultimul tren care o mai putea duce la Olimpiadă. În baschetul românesc, masculin şi feminin, s-a ratat în ultima vreme tot ce se putea rata, fără excepţie ! ? Din acest punct de vedere, federaţia de specialitate pare să aibă geniu. Vom afla, cît de curînd, cum a izbutit ea să atingă o astfel de perfecţiune.

Flocăro Redactia Bucureşti Piata Scinteii 1, căsuta poştală 3312 cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Secţia social-politică (N. Gr. Mărăşanu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu) – 1 523 , Secţia ştiinţă-învăţămînt (Ovidiu Ioanitoaia, Liviu Timbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nitescu) – 1 606 ; Secţia reportaj, scrisori, probleme cetăţeneşti (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Margo Nedelea, Mihai Pelin) – 1 518, 1 787 1 517 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) – 1 619 ; Secţia fotoreportaj – 1 595; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) – 1 782, Administraţie :17 78 82, şi 17 60 10 – interior 1 783 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 1 511) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 796) ; redactor şef – 17 60 10 interior 1 822 Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

ANUL XXIX • Nr. 21 • (11662) 22 MAI 1980

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

DEMOCRAȚIA FAPTELOR

Iată, între atîtea istorice cuceriri care marchează istoria nouă a României, una care, vizînd fundamental condiția omului și a colectivității, reprezintă generatorul de forță pentru neîntreruptul marș înainte al societății : democrația socialistă. Mai ales după Congresul al IX-lea al partidului — democrația noastră socialistă s-a adîncit și s-a lărgit considerabil. Ca și în alte domenii esențiale, meritul revine aceluia care, în ultimii 15 ani, a fost inițiatorul tuturor victoriilor noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu. El a fost primul care ne-a arătat că în silogismul democrației nu au ce căuta premisele fanatismului și șamavolniciei ; că democrația noastră este democrația generozității proprii umanismului socialist și tocmai de aceea se dovedește a fi **DEMOCRAȚIA FAPTEI PRIN FAPTĂ.** În opoziție cu democrația vorbelor fundate pe vorbe El a gîndit și a clădit — chemîndu-ne să gîndim cu capetele noastre și să clădim alături de El — noile structuri democratice ale Rom[illegible] Una dintre ele — de departe cea m[illegible] importantă de pînă acum — este menită să răspundă actualelor exigențe politice de m[illegible], revoluționar p[illegible] ce[illegible] să realizeze, în strînsă colaborare și sub înalta conducere a partidului, sudura tot mai deplină a energiilor naționale, să contribuie activ, adică decisiv, adică faptic, la elaborarea soluțiilor în probleme de larg interes obștesc, atît pe plan local cît și pe plan național. Esențial ; pentru ca toate acestea să poată ele însele deveni temelii de fapte trebuia gîndită modalitatea edificării. Așa se face că în aceeași fertilă arie de principii care devin faptă vie, dînd măsura unei democrații adînc implantată în viață, se înscrie [illegible]rizarea adunărilor publice numite Tribuna democrației ca focuri ale spiritului civic în acțiune, ale întîlnirilor sistematice și lunare ale[illegible] maselor populare. Timpul scurs de la apariția acestora a demonstrat că bine merg lucrurile acolo unde aceste tribune s-au dovedit nu exclusiv locuri de discuție, ci îndeosebi de acțiune. Un geniu politic — l-am numit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu — a scăpărat ideea unei idei revelatoare, ne-a deschis perspectiva unui drum nou. Către ce ? Către civilizația socialistă. Către omul uman din noi înșine, către personalitatea noastră ce se vrea dezvoltată multilateral. Și numai pare că este paradoxal, dar nu-e[illegible] faptul că acest traiect către noi cei din noi, ca individ, deci, singulari, acest drum — niciodată asfaltat — trebuie parcurs în colectiv. Frontul Democrației este frontul în care ne deplasăm simțindu-ne umărul lîngă umărul tovarășului, pe drumurile care duc către noi. Care nu se calchiază pentru că nu sîntem la fel. Dar trăim, trebuie să trăim — altfel pierim — uniți cu alții. Condiția esențială a definirii și afirmării noastre ca oameni este tocmai posibilitatea de a ne manifesta ca oameni. O astfel de condiție este Tribuna democrației. Care trebuie folosită după cum e viața. Adică fără scheme, fără calapoade, fără șabloane, fără clișee. Și, mai ales, fără reticențe. Nimic nu trebuie să ne inhibe în participarea noastră la aceste tribune, nici măcar frica de greșeală. Se știe însă că nimeni nu se poate verifica dacă nu se confruntă cu opinia altora și cu opinia generală. Numai colectivul selectează și operează cu adevărat valorile vieții — totdeauna alta în aspectele ei generale și totdeauna aceeași în determinațiile ei esențiale. Cu toate că din pruncie și pînă la senectute viața este o opțiune. Ori tocmai de aceea. Totalul opțiunilor noastre dă pînă la urmă fizionomia epocii, a timpului nostru. Care timp este acela al angajării totale, al participării.

MIRCEA BUNEA ■

În paginile 2—3 :
Din activitatea ORGANIZAȚIILOR DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

ION IRIMESCU — Mamă și fiu

Delta Dunării — 1980

Venit cu avionul, cu trenul sau cu mașina și ajuns la Tulcea, va trebui să te desparți, vrînd-nevrînd, de mijlocul de transport atît de confortabil și să pătrunzi în deltă pe calea apelor, ca și cum ai intra într-un imperiu în care nu se poate merge decît în vîrful picioarelor. Sigur, astăzi delta s-a schimbat mult, din loc în loc vei întîlni picioroangele stîlpilor de energie electrică, la motelul „Lebăda" apa caldă curge la robinete, pescarii au început să se îndeletnicească nu numai cu găzduirea turiștilor, ci și cu plimbarea lor prin lanțul de canale, devenind aproape „agenți de turism", dar delta rămîne încă, din fericire, estul nostru sălbatic, spre care ne îndreptăm din cînd în cînd măcar gîndurile, dacă nu pașii. Visăm adeseori la deltă, ca la un imperiu al liniștii și al vacanțelor, un spațiu care ni se pare însă puțin inaccesibil, fie din comoditatea noastră, fie din cauza puținelor amenajări aflate la îndemîna turiștilor. Și totuși la Tulcea, vara aceasta, oamenii se așteaptă la o adevărată explozie de turism intern spre deltă, fiindcă sînt destule motive ca să se petrecă așa. Un prim exemplu a fost cel din zilele de sărbătoare din preajma lui 1 Mai. Atunci, în numai 4 zile, mai bine de 5 000 de oameni au luat drumul apelor, sosind cu vaporul de la Galați sau Brăila, de la Bacău sau chiar Vatra Dornei, numai pentru ca să vadă delta ! Dar capacitatea maximă de cazare a deltei este de 1 500 oameni pe zi, inclusiv încherierile la locuințele pescarilor. Ajunși la Sfîntu Gheorghe sau la Sulina, acești oameni s-au trezit că n-au unde dormi, că n-au ce mînca. Sezonul abia se deschide. O.J.T.-ul a fost luat prin surprindere. De unde să știe cei din Tulcea că „Navromul" Galați

(Continuare în pag. 21)

DUMITRU GRAUR ■

DOSARUL METANOLULUI

Ne-am dus acolo după Soare. Pentru a constata care este stadiul experimentărilor și rezultatelor utilizării bateriilor solare de tip INCERC pentru preuscarea și uscarea lemnului. Fiind în al doilea an de lucru fiind prima unitate din ramură care și-a asumat curajul începutului, folosirea în procesele tehnologice a energiilor neconvenționale, a surselor noi. Directorul combinatului, ing. Ion Pietrăreanu, ne propune însă un alt dosar. Mai consistent, mai complex, mai concludent în efecte pentru economia națională în etapa de față. Și unde tehnica nouă, gîndirea inginerească și inteligența românească au un aport capital. El cuprinde, îmbină, combină, așa cum se întîmplă practic în realitatea industrială, și dosarele energiei și pe cele ale valorificării totale, superioare, a uneia dintre cele mai scumpe materii prime, la fel de limitată ca și „aurul negru", a „aurului verde". Sîntem invitați astfel să urmărim unul din lanțurile producției, pe toate treptele lui tehnologice. Lanțul tananți-furfurol-metanol-celolignină, fabrici și instalații noi gîndite și realizate la Pitești, toate avînd la bază tehnologii originale. Și, mai important de reținut, toate pornind de la o materie primă secundară. Inginerul

(Continuare în pag. 5)

CICI IORDACHE ■

Era cel mai blînd om din lume. Vedea viața de undeva de foarte sus, cu calmul încrezător al țăranului pentru care toate sînt trecătoare și numai truda cea de toate zilele îl poate așeza pe om în tihna vremurilor. Așa mi l-a descris tata. L-a cunoscut foarte bine. Au copilărit și-au făcut războiul împreună. Mi-a povestit că în copilărie și-ar fi rupt un picior. N-a plîns și nu s-a văitat, a zis doar altu rău să nu fie. Și pentru că era mai puternic decît ceilalți copii și stătea totdeauna liniștit și singur, neflind în stare să facă nimănui vreun rău, stîrnea mînia celorlalți care se adunau și-l băteau mîr. În loc să se răzbune, să se vaite, el zicea, eh, altu rău să nu fie.

A ajuns bărbat în toată firea și și-a luat o nevastă. Citeodată ea cîrîia de zor că nu făcea aia și aia și el în loc să se mînie îi zicea lasă muiere, altu rău să nu fie. Ploua pe finul cosit, bă-

Altu rău să nu fie

tea piatra, el îi dădea înainte cu altu rău să nu fie. De la o vreme lumea a început să-l strige, mă, Altu rău să nu fie, ce mai faci tu ? În loc să se supere răspundea, bine, și zîmbea din înălțimea senină a bunătății lui, ducîndu-se să-și vadă de treburi. A venit vremea ca bătrînul lui tată să se stingă și, într-o dimineață s-a și stins sub privirile îndurerate ale lui Altu rău să nu fie. Toți au zis, ei, acum să vedem cu-o să mai zică Altu rău să nu fie. N-a zis nimic. Și-a trăit tristețea la aceeași mare înălțime a suferinței.

Ei, și a venit anul 1940 cu o zi nefastă de vară. Altu rău să nu fie mergea la coasă și pe drum s-a întîlnit cu învățătorul care i-a citit ce scrie la „foaie", cum că printr-un dictat făcut la Viena se ia românilor o mare parte din țară. Altu rău să nu fie a tăcut o clipă și-a izbucnit cu mînie :

— Grijania mă-sii, 'asta-i prea de tot !

S-a întors acasă în grabă, s-a îmbrăcat cu hainele lui bune, și-a pus în diagonală peste piept o panglică tricoloră și a scos de la păstrare carabina cu țeavă retezată pe care o ținea pentru mistreți și lupi. A șters-o de unsoare și și-a umplut un săculeț cu plumbi mari cît ouăle de vrabie, cei pe care-i folosea numai la vînat mare, și a plecat să se înroleze. Nu s-a mai întors niciodată. A murit pe front în anul 1944. Atunci tata și-a pierdut cel mai bun prieten al lui, pe Aurel Avramescu, zis Altu rău să nu fie. Și de fiecare dată cînd mă plîng de necazurile mele, mari sau mici, cînd îi spun că nu mai suport, tata îmi zice cu înțelegere, bălete, altu rău să nu fie.

CORNEL NISTORESCU ■

Țăranul tragic

La moartea lui Marin Preda

A-mbătrînit țăranul într-o carte,
L-au pus între coperți, pe un perete,
Și-i este foame și îi este sete
Și satul i se pare prea departe.

Prin casă — vechi miros de etichete...
Limbute conversații despre arte...
Lui, toate, îi par mici și-i par deșarte
Și dor i-i de pămînt, lui Moromete.

În carceră de file închizîndu-l,
El, astăzi, nici nu vrea să mai trăiască
Se stinge brusc, prea l-a uzat cuvîntul,
Și se întoarce-n glia părintească,
Și-n el, cînd îl acoperă pămîntul,
Mai moare-odată clasa țărănească.

ADRIAN PĂUNESCU ■

BAIA MARE,
19 mai 1980

TRIBUNA

PIATRA NEAMȚ

Orașul este al tuturor, la frumusețea lui lucrează toți

Cetățenii municipiului Piatra Neamț, vechea Petrodava, localitate distinsă recent cu Ordinul Muncii clasa I pentru locul I ocupat în întrecerea dintre consiliile populare municipale din întreaga țară, pe anul 1979, își sărbătoresc dăinuirea de-a lungul secolelor, înfățișînd, astăzi, tot mai frumoasă această perlă a Moldovei.

Primăvara aceasta întîrziată i-a provocat pe locuitorii orașului Piatra Neamț la o adevărată competiție, la un dialog viu și concret pe toate coordonatele vieții, avînd în Tribuna democrației un larg cadru de desfășurare a inițiativei și opiniei.

Oamenii au venit cu propuneri, iar în majoritatea cazurilor ideile și propunerile au fost utile, de interes public. Secretarul F.D.U.S., Constantin Moraru, spunea : „dacă le-am rezolva, am fi *cineva* ; am fi, de fapt, *altcineva*. Și, s-o recunoaștem deschis, este foarte sugestiv.

În afara cerințelor proprii extinderii noilor cartiere, a căror pondere este firească, tot mai actuale și deci tot atît de firești sînt cerințele care privesc o anumită calitate a vieții, educația urbană a cetățeanului de la bloc : folosirea spațiului, a instalațiilor și spațiilor sanitare, respectarea normelor de conduită specifice.

Asociațiile de locatari își pot asuma acest rol. Și chiar și-l asumă. Cu timpul — printr-o adevărată și sui-generis conurbație a conștiințelor — devin un veritabil educator colectiv, un „profesor" cu specializări multiple, dar care excelează în specializarea de cetățean. Iată un exemplu, la Asociația de locatari nr. 31. Președintele acesteia, Spiridon Lozanski, este operator chimist. Nicolae Baciu este tehnician agricol. Constantin Gorgos este economist. Nicolae Gavriliu este laborant. Împreună formează un nucleu de oameni cu multă bunăvoință, cu multe disponibilități. Ceea ce nu le prisosește este experiența. Încă. Pentru că experiența înseamnă timp. (Azi, două treimi din populația orașului locuiește la bloc.) Motiv pentru care mi s-a părut extrem de interesantă ideea inginerului mecanic Nicolae Săvoaie, din același colectiv, idee care confirmă și disponibilitățile de inițiativă amintite. Este vorba de înființarea unor cursuri ad-hoc, unde să poți învăța, spre exemplu, cum să-ți prepari gipsul pentru o reparație, cum și cu ce să-ți amenajezi un anume sector al apartamentului, cum să remediezi diferite defecțiuni ale aparatelor electrocasnice etc. Altfel spus : s-a imaginat un scurt curs de bricolaj. Care poate fi frecventat și absolvit de către toți interesații.

Ideile exprimate în cele cîteva imagini alăturate vin să întregească atmosfera deosebită de care se bucură, chiar de pe acum, această largă Tribună a democrației.

În cartierul Dacia Nord, cele peste 50 de familii aparținînd blocurilor 20 și 32, atunci cînd vor dori să-și pregătească o oală cu borș nu vor avea altceva de făcut decît să coboare pînă jos, unde fiecare familie are două straturi cu legume și zarzavat

În fața Grupului de șantiere pentru construcții forestiere pe 200 mp din cei 650 de teren neproductiv se plantează roșii, iar pe restul se amenajează un teren de volei

900 de brazi, plantați, în această primăvară, de către asociațiile de locatari și școlile din municipiu vor întregi frumusețea cartierelor și în special intrările în oraș

Fotoreportaj de ELENA GHERA

Recentele extinderi ale platformei industriale de la Săvinești au pus probleme deosebite în transporturi. Viitorul va alege : tramvai, troleibuz sau tren aerian. Deocamdată, s-au introdus, pentru navetiștii acestui traseu, autobuze în plus și cîteva duble, astfel încît în 25 de minute se transportă, la Săvinești, 7 000 de oameni.

DEMOCRAȚIEI

În asociațiile de locatari, iarna aceasta lungă, s-a discutat mult despre costurile ridicate la încălzire datorate arzătoarelor cu randament scăzut. O măsură bună a fost luată în luna martie la centrala 41, cînd au fost înlocuite cele 8 arzătoare vechi cu altele automatizate, paralel făcîndu-se revizia cazanelor și testarea fochiștilor. Pierderile și consumul de combustibil vor fi reduse, pe fiecare cazan, cu 15—20%. Pînă în octombrie vor fi înlocuite arzătoarele la toate cele 46 centrale termice din Piatra Neamț

De 10 zile, o inițiativă în comerț : fiecare lucrător al întreprinderii de alimentație publică este prezent 12 ore pe săptămînă în cîte o unitate, astfel : marțea, joia și simbăta, două ore dimineața și alte două după-amiaza. Un ajutor, un coordonator, un om cu idei

În circumscripția 3, județeană, se află blocul 22. Scara O și scara D au aceeași defecțiune : un apartament la parter care comunică cu exteriorul de un an și jumătate, timp în care s-au făcut șapte referate și pe care administratorul Ioan Roman le păstrează la dosar. Simion Lazu, administratorul asociației de locatari vecine, recunoscut pentru promptitudinea cu care rezolvă problemele oamenilor, ne-a spus că asemenea defecțiuni nu se rezolvă cu referate. Ar trebui să te duci la întreprinderea de gospodărie comunală și să nu pleci de acolo fără meșteri

Cartierele mărginașe, clădirile mai vechi, trebuie să beneficieze și ele de venirea primăverii. Totul e să te hotărăști să te apuci de treabă, ne spune Nica Gheorghe care, după ce s-a hotărît, în două ore l-a făcut casei un briu, de jur-împrejur, de 43 de pași

„Noi trebuie să fim eficienți"

Mă aflu într-o sală spațioasă a „Tehnic Club"-ului, din strada Șerban Vodă. În sală sînt cîteva sute de oameni : de toate vîrstele și de toate profesiile. Sînt bărbați și femei, cetățeni care locuiesc în sectorul 4 al Capitalei. De ce au venit aici? Să discute. Despre ce? Despre viață : adică să spună ce-au făcut ei, oamenii, pentru curățenia și gospodărirea spațiului și locului în care trăiesc și muncesc, ce n-au făcut alții, de ce n-au făcut, cînd vor face. Cei vizați, în majoritate conducătorii unor întreprinderi ca : I.C.R.A.L., I.C.A.B., G.I.G.C., Administrația domeniului public, „Alimentara", I.L.F., „Gostat", I.A.P.L., reprezentanți ai multor altor întreprinderi și instituții, răspund, se angajează cu termene ferme, cînd și cum să rezolve o situație ivită în cutare stradă, cutare bloc, cutare familie. Căci, la o astfel de adunare populară, numită semnificativ „Tribuna democrației", la care participăm noi acum, alături de acești cetățeni, interesul obștii, grija oamenilor față de oameni pătrunde pînă la oameni, adică chiar și în familia lor.

Așadar, vine la microfon un cetățean. Se numește Constantin Dumitrescu, din circumscripția electorală nr. 3. Foarte succint prezintă o situație de fapt : „Pe strada Șerban Vodă, zice, la nr. 235, există o bătrînică bolnavă, care nu are pe nimeni. Propun să o internăm. Noi, cetățenii, am tot ajutat-o, continuăm să o ajutăm, dar ea are nevoie de îngrijire permanentă. Ce facem cu viața acestei bătrîne ?" Și omul pleacă de la tribună. Și imediat la microfon vine un alt om, medicul șef al sectorului, Constantin Pană, care răspunde acestei situații, obligat fiind să găsească soluții, și zice : „Sînt două posibilități. Ori o internăm în spital, în situația în care suferă de o boală acută, ori, dacă suferă de o boală cronică, o internăm într-un cămin de bătrîni. Indiferent de situație, vom trimite la fața locului medicul de dispensar, o va examina și vom întocmi formele de internare". Așadar, situația se va rezolva urgent, viața bătrînei va fi poate salvată ! Un alt om al muncii, Nicolae Melu, sesizează o altă stare de fapt : „Tot pe strada Șerban Vodă, zice el, muncitorii de la I.C.R.A.L. au reparat un bloc, dar au lăsat molozul în stradă și în curte. Iar alături e un bloc foarte vechi, nelocuit de multă vreme, care trebuie demolat, pentru că altfel devine un focar de infecție : cînd se vor lua măsurile cuvenite ?" Și, ca mai înainte, Ion Badea, directorul I.C.R.A.L. este invitat să dea răspunsul cuvenit, să găsească soluții, să fixeze termene de rezolvare a situațiilor de fapt sesizate. A durat acest dialog aproape 4 ore ! Au venit la „Tribuna democrației" zeci, multe zeci de oameni, care au ridicat probleme diverse : de întreținere a blocurilor, de curățenie, de folosire a suprafețelor de terenuri virane, pe care au cerut să planteze chiar ei, zarzavaturi și legume, flori, să amenajeze locuri de joacă pentru copii; au sesizat unele aspecte din comerț, abateri de la normele generale de comerț, slaba aprovizionare a unor magazine alimentare, a unor piețe, cum este Piața Berceni-Sud 1, abuzurile unor șefi de unități. Au fost ridicate probleme legate de recuperarea ambalajelor, a deșeurilor, a fierului vechi. S-au sesizat unele spații de locuit libere, abaterile personalului de la complexul alimentar „Covasna", starea și aspectul unor legume și zarzavaturi vîndute la unitățile I.L.F.-ului, aspecte legate de întreținerea străzilor, de efectuare a reparațiilor etc. Sute de probleme au fost ridicate, încît ni s-a părut că vedem oglinda întregului sector ; că oamenii au adus în fața organelor de resort, a unităților care sînt chemate să rezolve problemele de viață ale cetățenilor, problemele care îi frămîntă, nu numai aspecte negative, firește, ci și multe aspecte pozitive, foarte multe inițiative. Pe loc s-au rezolvat foarte multe probleme : s-a hotărît, de pildă, înființarea unor magazine în care să se vîndă pîine și lapte, zarzavaturi, s-au stabilit termene pentru repararea unor străzi, a unor conducte de canalizare etc. Au urcat mai mulți la tribună, obligați să dea răspuns unor întrebări, reprezentanții I.T.B.-ului, ai întreprinderii „Alimentara" 4, șeful serviciului comercial pe sector, ai I.C.R.A.L.-ului și I.S.E.B.-ului, ai G.I.G.C.-ului mai ales. Dovadă că oamenii muncii din aceste întreprinderi mai au încă multe de rezolvat în cadrul sectorului 4, că nu totdeauna își fac datoria cum ar trebui, prompt, cu responsabilitatea cuvenită. Apoi, mulți cetățeni, membri ai organizațiilor democrației și unității socialiste, au criticat nepăsarea și risipa de apă și energie electrică, în situația în care pe stradă, ziua în amiaza mare mai ard unele becuri sau în situația în care unele cișmele curg defecte de ani de zile ; în situația în care unii constructori lasă după ei materii și materiale bune de folosit sau de refolosit ; în situația în care azi se toarnă asfaltul și mîine vin lucrătorii de la I.D.E.B. sau de la Telefoane și sparg asfaltul, să-și facă lucrările lor, în loc să existe o mai bună conlucrare, o mai bună colaborare între aceste unități. Se dovedește astfel, o dată în plus, că cetățenii Capitalei, în cazul de față ai sectorului 4, sînt într-o totul interesați de bunul mers al lucrurilor, iau atitudine împotriva risipei, a abaterilor, a abuzurilor, pun mîna de multe ori și îndreaptă astfel de situații, formează o puternică opinie publică în acțiune. În felul acesta, „Tribuna democrației" devine un excelent instrument de lucru cu publicul larg, un dialog permanent și eficient între cetățean și reprezentanții întreprinderilor, instituțiilor chemate să răspundă de întreaga viață social-economică din sector, devine totodată un puternic instrument de educație patriotică și cetățenească. Pentru a menține în permanență acest dialog, pentru a-i spori eficiența, trebuie ca reprezentanții întreprinderilor și instituțiilor din cadrul sectorului, unele chiar de la nivelul municipiului București, să-și păstreze cuvîntul dat în fața oamenilor, să respecte termenele fixate pentru rezolvarea problemelor sesizate. Pentru că, pe alocuri, se mai întîmplă și altfel : „Am solicitat încă de anul trecut, spunea la microfon Ion Teodorescu, președintele Comitetului de cetățeni din circa 3 electorală, să ni se înființeze un centru de lapte pe strada Norilor. Am sesizat, de asemenea, că unitatea de pescărie de aici stă închisă de trei ani, dar tovarășul Emil Constantinescu, șeful serviciului comercial al sectorului, n-a trecut o dată măcar pe la noi". L-am văzut pe tovarășul Emil Constantinescu urcînd tulburat la „Tribuna democrației", l-am auzit cerîndu-și scuze, pentru că vocea bătrînului Teodorescu, obosită, sunase sever, totuși plină de reproș, gesiza nu neapărat nepăsarea, ci lipsa de promptitudine, cunoașterea reală a stărilor de fapt. Am auzit atunci din sală mai mulți cetățeni spunînd : „Bună e, tovarășe, tribuna asta a democrației", și ne-am putut da seama, mărturisim, cît de necesară, de oportună, de indispensabilă de acum încolo devine „Tribuna democrației", cu adevărat a democrației socialiste, ginduită și înfăptuită magistral de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sau, iată, un alt exemplu pe care ni-l furnizează tînărul deputat Petru Covariuc, strungar la I.M.U.C. București, din circa 28 electorală : „Noi am lucrat în primăvara asta la spații verzi, am plantat pomi în cartierul Giurgiului, am plantat flori, am strîns 7 mașini cu fier vechi, pe care l-am predat chiar, dar conducerea Întreprinderii de construcții metalice pentru prefabricate nu ne-a reparat nici pînă acum aparatele de joacă pentru copii și nici n-a confecționat altele, așa cum avea obligația încă de la 28 martie 1980 !"

În acest sens, la sfîrșitul dezbaterilor de la „Tribuna democrației", ne-am adresat atît tovarășului Stelian Anghel, președintele Consiliului Frontului Unității și Democrației Socialiste, cît și tovarășei Maria Gheorghe, primarul Consiliului popular al sectorului 4, prezenți la „Tribuna democrației", cu următoarea întrebare : Cum se urmărește soluționarea la termene a tuturor problemelor ridicate de membrii frontului, de ceilalți cetățeni, oameni ai muncii ?

— O să vă răspundem prin exemple, ne-au spus : am reținut, printre altele, de la prima întîlnire a noastră cu cetățenii, în cadrul „Tribunei democrației", că în unele farmacii nu se găseau unele medicamente, că la Spitalul clinic „Dr. Gheorghe Marinescu", mîncarea bolnavilor nu este întotdeauna de calitate, s-au ridicat, de asemenea, probleme referitoare la comerț, la întreținerea unor străzi, a canalizărilor. Uitați aici, multe din aceste probleme rezolvate. Nu prin hîrtii, ci practic. Controlăm periodic, după ce s-a stat de vorbă cu conducerea spitalului, calitatea mîncărurilor, s-au înlocuit mai multe capace de canalizare pe străzi, am reparat străzi, am stabilit 24 de puncte fixe în sector pentru depozitarea de către cetățeni a fierului vechi, de unde să-l ridice întreprinderea de recuperare și valorificare a ambalajelor, am realizat multe alte lucruri.

— Ca experiență, ce ați reținut ?

— Am făcut o clasificare a problemelor ridicate de oameni, probleme care să stea în atenția noastră : probleme de comerț, de pildă, oamenii au propus și noi am realizat darea în folosință, pe strada „11 Iunie", a unui aprozar ; să deschidem mai repede noi spații comerciale pe bulevardul Metalurgiei : am dat, iată, în folosință, pe acest bulevard, un magazin general alimentar, altul tehnometal, altul de produse electrice, o patiserie, o unitate „Gostat" în Piața Berceni Sud 1. S-a propus îmbunătățirea asistenței sanitare în sector : am deschis o policlinică stomatologică în strada Giurgiului, unde din 80 de oameni, 22 sînt medici stomatologi. Dar vreau să revin la acea clasificare a problemelor, de care vorbeam : ne-am clasificat deci problemele pe întreprinderi și vom chema periodic conducerile acestora să ne raporteze nouă, conducerii de partid a sectorului, oamenilor, realizarea și rezolvarea lor. Deci, avem o evidență a tuturor problemelor, nu o evidență pentru sertar, ci una pentru urmărirea efectivă a realizării lor în practică. Vrem să-i acordăm în practică „Tribunei democrației" adevăratul ei sens, adevărata ei esență, să devină un dialog permanent, eficient, un mod de lucru cu oamenii muncii, un instrument de educație cetățenească, de creștere a răspunderii unor lucrători din unele întreprinderi și instituții. Ați văzut și ați auzit cum au fost trași la răspundere unii lucrători din comerț, de la I.C.R.A.L., de la I.T.B., de la alte unități. Acordăm, de asemenea, un sens foarte larg acestor întîlniri. Vin la Tribuna noastră a democrației și oameni ai muncii care locuiesc în alt sector, dar muncesc în sectorul nostru. Ei sesizează aspecte din sectorul în care locuiesc, noi le consemnăm și le facem cunoscute tovarășilor din sectorul respectiv. Nu trebuie să devenim niște formaliști, noi trebuie să fim eficienți, să ajutăm oamenii, să luptăm pentru realizarea problemelor lor de muncă și de viață, nu în mod funcționăresc, ci democratic, practic, cu interes și pasiune pentru oameni.

Da, cu interes și pasiune omenească, pentru oameni ; cu dragoste de oameni, pentru oameni. Așa cum a gîndit și a înfăptuit-o însuși secretarul general al partidului.

N. GRIGORE

Limba română

Limba română este o cetate eternă,
Turnuri de aur acoperind toată țara
Limba română are munți cu strălucitoare creste
Limba română a fost și mai este,
Limba română are verzi și bogate cîmpii
Limba română a fost și va fi.
Norii de purpură lunecînd peste orașele albe
Secerătorii, apărînd grîul de neghină
Secerătorii în valurile de argint ale mării
Păzind cu grijă să rămînă curat
Sufletul de lumină al țării.
Limba română nu ne-o poate lua nimeni
Limba română este patria noastră
Pe care alei, am slujit-o prin vremi și la greu
și la bine
Noi nu am fost slujitori la alte limbi străine
Noi nu am umblat prin lume cu traista în băț
Sîntem mîndri că aparținem limbii române
Noi avem părinți, noi avem o patrie, noi avem
o limbă de aur
Cu care construim cetăți eterne.

MARA NICOARA

Joc popular românesc

Joc popular românesc,
joc de copii,
joc de mire și mireasă
atît de limpede,
de expresiv,
sculptural
oare care e dacul acela,
copil al dăinuirii
ce primul te-a dansat
joc popular românesc
doar tu de ai fi fost pe pămînt
și oamenii planetei
ar avea ce dansa
un miliard de ani
fericiți,
împătimiți,
nuntași.

SANDU STELIAN

Desen de RALUCA GRIGORCEA

„Nu sînt dintre aceia care cred că, în curînd, nu vor mai fi oameni la cîmp"

C.A.P. Smîrna, comuna Griviţa, judeţul Ialomiţa, a primit pînă acum de două ori titlul de „Erou al Muncii Socialiste", de patru ori „Ordinul Muncii" clasa I, de cinci ori „Ordinul Meritul Agricol" clasa I, drapelul „Unitate fruntaşă pe ţară în întrecerea socialistă", şaizeci de diplome pentru locuri fruntaşe pe judeţ sau pe ţară.

Am prezentat numai distincţiile cooperatorilor din Smîrna pentru simplul motiv că preşedintele C.A.P., Vasile Berbecel, mi-a propus să vorbim despre oameni. Cifrele nu sînt un scop în sine, argumenta el, nu statisticile dau valoare muncii noastre, ci faptele de viaţă. De altfel, adăuga Vasile Berbecel, este logic, distincţiile primite se datorează producţiilor obţinute.

— Aşa stînd lucrurile, tovarăşe Vasile Berbecel, prezentaţi două fapte de viaţă care dau valoare muncii cooperatorilor din Smîrna.

— Unul la îndemîna oricui : înfăţişarea satului. Case sănătoase, asfalt, trotuare, o maşină la patru curţi de gospodar, adică din patru familii una a ţinut morţiş să aibă maşină. Şi un al doilea fapt : excursiile în străinătate organizate în fiecare an pentru cooperatorii fruntaşi.

— Mereu aceiaşi ?

— Unii se menţin, alţii nu...

— Anul trecut ciţi au plecat ?

— 140, iar anul acesta 60, în R. D. Germană.

— Ciţi oameni are satul ?

— Cam o mie şi patru sute de locuitori. Populaţie activă, o treime. Însă cu bătrînii am făcut o echipă specială la legume. Unii lucrează mai încet, au aproape 60 de ani, dar ne ajută mult. Vara îi trimitem şi pe ei în excursii. Mulţi se duc, an de an, la Mărăşeşti, pe unde au luptat în primul război.

— Tinerii pleacă din sat ?

— Este un fenomen general. Pleacă şi de aici. Poeta Florenţa Albu, care este de prin partea locului, se întreba într-o tabletă cine va mai toarce fuiorul, cine va mai coase o ie. Dispare ţăranul tradiţional, dar nu cred că dispar şi tradiţiile, decît acolo unde nu sînt păstrate. Pe de altă parte, chestie autentică, un ţăran de-al nostru, ajuns la Karlovy-Vary, le-a trimis copiilor o fotografie din care el, într-un costum de culoare deschisă şi cu o servietă diplomat în mînă, le trimitea salutări din Cehia. Este şi aceasta un adevăr. Oricum, noi am vrut să ne scoatem oamenii în lume. Sînt cîteva obişnuinţe la care ţăranul nostru renunţă încet-încet.

— Ce fel de obişnuinţe ?

— El se întîlneau undeva în tîrg şi-şi povesteau cum le-au plecat copiii de acasă la oraş, cum s-au aranjat sau unde au făcut ei, bătrînii, armata. Şi ne înţelegem, nu este vorba de turism. Priviţi ţăranul ajuns în Bucureşti să-şi caute copilul, priviţi-l cum se scoală de pe scaun în troleibuz, şi cînd trebuie şi cînd nu trebuie, cu o anume timiditate, umilinţă parcă, o jenă să nu deranjeze, sau ceva din toate acestea la un loc. Despre asta este vorba.

— La Smîrna mai sînt femei care să aibă răbdare să toarcă fuiorul şi să coasă o ie ?

— Mai sînt.

— S-a întîmplat să nu vrea cineva să plece într-o excursie ? Din neobişnuinţă, timiditate...

— Nu, dar mai găseşti cîte unul pe care îl lămureşti cu greu să-şi ia concediu. Nu se împotriveşte dintr-un fel de eroism, adică vrea el să muncească în vreme ce alţii se distrează, dar nu este obişnuit. Ce înseamnă concediu cînd el şi le rînduieşte pe toate cum îi vine mai bine, ştie şi cînd este de odihnă şi cînd de muncă, e un fel de lege a lui, a ţăranului şi a pămîntului, un legămînt venit din timpuri ? El îşi planifică, asta am de făcut, ceva la casă sau în curte, de reparat una sau alta. Şi ne trezim că nu ştiu cine nu vrea să plece într-o staţiune, unde nu-l costă nici măcar drumul, fiindcă trebuie să-şi repare gardul. Apar însă şi altfel de lucruri. Ca la fotbal, am dat două goluri în prima repriză şi în a doua stau liniştit. Şi-a făcut omul casă, şi-a cumpărat maşină mică, şi-a strîns şi ceva bani la C.E.C. şi apoi iese la treabă după chef. Sau se laudă : tu i-ai luat fetei apartament ?, că eu i-am luat. Şi maşină ! Şi copiii pleacă la drum şi cu casă şi cu maşină şi cred că viaţa este foarte uşoară.

— Spuneaţi mai devreme că tinerii pleacă din sat. S-a întîmplat cumva şi invers, să se întoarcă ?

— Sînt absolut convins că se vor întoarce mulţi, dar, mai ales, nu vor mai pleca. Cooperativa se dezvoltă, vom avea în continuare nevoie de mecanizatori, zootehnişti, mecanici, specialişti în irigaţii. Treaba aceasta cu plecarea tinerilor, cu bătrînii care fac agricultură este temporară. Este o etapă firească a unui proces. Nu sînt dintre aceia care cred că în curînd nu vor mai fi oameni la cîmp. În anul următor, aici se va înfiinţa o secţie a fabricii de confecţii din Călăraşi. De asemenea, alte activităţi vor solicita mînă de lucru calificată. Este adevărat, ca oamenii să revină la sat, este necesar să ridicăm satul. Nu să construim un teatru de operă şi balet, dar să avem case de cultură puternice, baze sportive, biblioteci bogate.

— Cine să ridice satul, dacă toţi tinerii pleacă ?

— Tinerii, în cea mai mare parte, nu pleacă. Mulţi fac naveta. Concurenţa industriei este mare şi acesta e un motiv să nu pierdem vremea. Să împlinim rapid ceea ce ne-am propus în privinţa dezvoltării agriculturii, industriei...

— Care sînt necazurile dv. ca preşedinte al unei cooperative cu atîtea distincţii ?

— Luptăm cu prea multe hîrtii. Unele sînt importante. Altele n-au nici valoare şi ne mănîncă vremea. De asemenea, pierdem prea mult timp în şedinţe, unde repetăm ce am discutat în altele, vorbim discuţii, cum se zice.

— Cît timp vă mănîncă hîrtiile şi şedinţele inutile ?

— O treime din ziua mea de muncă.

— Ce aţi putea face în aceste ore ?

— Aş putea munci mai mult cu oamenii. Cu şefii de formaţiuni. Sîntem obişnuiţi să-i chemăm pe aceştia periodic, îndeobşte, seara, după o zi de muncă, să-i ţinem în şedinţe şi să-i tot pisăm, în aşa fel încît oamenii se învaţă cu aceste şedinţe, adică aşteaptă să-i tragi mereu de mînecă şi să le spui ce să facă, nu mai gîndesc singuri, nici măcar nu mai au încredere în ei. Se învaţă cu aceste şedinţe cum te înveţi cu un medicament. Sînt specialişti, statul a cheltuit o groază de bani cu formarea lor, şi tratamentul acesta îi dezvaţă să gîndească, să se instruiască, să-şi asume răspunderi. Eu las oamenii să-şi facă meseria. Să aibă iniţiativă. În felul acesta încerc să-i formez. Trebuie să fii în situaţia ca lucrurile să meargă şi fără tine. Odată obişnuiţi oamenii astfel, să aibă idei, să lucreze cu răspundere, rezultatele bune se văd imediat. Sau mai e o mentalitate : conducătorii de unităţi să fie informaţi (sau să informeze) din oră în oră ce se întîmplă. Asta o afli pe teren, nu punînd oamenii să facă informări. Informarea îşi are şi ea rostul ei. Am avut situaţii cînd dimineaţa şi seara eu nu făceam altceva decît informări. Este nevoie de disciplină, de ordine, dar astea nu se obţin cu hîrtii, care adeseori anulează personalitatea omului. Mai este un aspect. În campanie, vin cîte trei, patru persoane pe capul tău. Să te îndrume, să te sfătuiască, să te controleze. Şi în felul acesta se pierde timp.

— Cum ?

— Trebuie să ai grijă de ei, să le răspunzi la tot felul de întrebări, nu sînt toţi pricepuţi, să le spui cînd faci cutare lucru, cînd intri acolo cu maşinile, de ce atunci şi nu acum, trebuie să ai grijă de masa lor de prînz, cînd tu n-ai grijă de a ta şi nu-ţi vezi capul de treabă, să găseşti o maşină să-i duci acasă. Unii ştiu meserie, alţii, destui, nu. Să ne înţelegem bine : o mînă de ajutor în campanie este mare lucru. Să vină un specialist, să-şi bată capul cu tine, să vină şi mai mulţi, controlul şi exacta cunoaştere a situaţiei lucrărilor sînt necesare, dar să te ajute efectiv. Vin unii, e limpede, pentru că sînt trimişi. Dacă a-au ce face cu ei acolo, să mi-i dea mie, am nevoie de forţe de muncă. Aşa cum spunea, de curînd, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, din nefericire, pe ogoare, vin prea mulţi supraveghetori şi sfătuitori şi prea puţini cei care pun efectiv mîna. La fel şi în privinţa hîrtiilor, specialistul trebuie să facă agricultură, meserie adică, exact ce a învăţat în şcoli, şi nu hîrtii.

— Cum cine sînt „îndrumătorii" aceştia ?

— Dacă le-aş cunoaşte numele vi le-aş spune. Sînt destui. Unii stau chiar de la fabricile beneficiare, cele de zahăr, de pildă.

— Ce fac aceştia ?

— Merg pe cîmp, cer situaţia, controlează şi scriu într-un registru. Pricep, nu pricep, ei scriu în registru. Asta e singura lor grijă. Că la un moment dat mă lasă o maşină şi n-am cine ştie ce fleac de piesă de schimb, pe care el ar putea-o face în fabrica lui, nu-l interesează. De multe ori nici nu le înţeleg scrisul. Să vă spun una bună. Ani în urmă mă sună cineva de la judeţ şi-mi spune pe un ton răstit că am făcut un abuz, şi să-i dau unuia olle înapoi. Acela cu olle îşi păscuse turma exact în culturile cooperativei. Ne-am interesat cine a sunat şi am aflat că era portarul, iar cel cu olle un văr de-al lui. Lăsînd gluma la o parte, sînt convins că trebuie avută mai multă încredere în oameni. Este un fapt care ţine de democraţia vieţii, a muncii noastre.

— Cu ce necazuri vin cooperatorii la dv. ?

— Vin şi cu necazuri şi cu bucurii. Cu de toate. Îi ajutăm în măsura în care putem s-o facem, dar nu-i mînţim şi nu-i punem pe drumuri. Le explic ce putem şi dacă nu, de ce nu. Dacă nu-i ajuţi, dacă nu-i lămureşti ce se întîmplă, omul rămîne cu o răceală în suflet, cu o mîhnire şi degeaba încerci să repari ceva mai tîrziu, în compensaţie, el nu mai are încredere în tine.

B. RAZVAN

Cum staţi cu ambiţia profesională, stimaţi tovarăşi ?

Recent, ca-n fiecare an, în urma unor bilanţuri comparate, s-au stabilit care sînt fruntaşii întrecerii socialiste ai trecutului an 1979.

Acesta a fost şi rostul convorbirii cu tovarăşul director al Întreprinderii de confecţii din Oradea, întreprindere care în 1979 a cîştigat locul II pe subramura industriei de confecţii, inginerul Ovidiu Şerbescu, bărbat de aproape 60 de ani, conducător de mare colectiv de producători şi profesionist cu vechi state, deci conştiinţă capabilă şi îndreptăţită să facă sinteze, să rostească păreri.

— De cînd există — ca stare de spirit dar şi ca manifestare faptică — aspiraţia spre un înalt profesionalism, în colectivul întreprinderii pe care o conduceţi ? Cît de adînci îi sînt rădăcinile ?

— De la naşterea ei, din '59. Fabrica de atunci s-a alcătuit din fuziunea unor cooperative. **Iar adevăratele rădăcini**, nu doar cele organizatorice, sînt cufundate în timp, şi sînt de regăsit în **măiestria dintotdeauna a croitorilor orădeni.** Măiestrie şi ambiţie care s-au transmis şi se transmit din generaţie în generaţie.

— Şi azi ? Ce elemente ar intra într-o eventuală definiţie a ambiţiei profesionale de azi ?

— **Acum**, principalul obiectiv pe care-l urmăreşte toată lumea e calitatea produselor. Iar noi, în ultimii doi ani, n-am înregistrat nici un refuz de calitate. I-am dat mărcii întreprinderii noastre o asemenea acoperire calitativă încît sîntem asaltaţi de clienţi. 70 la sută din producţie o exportăm în ţări cu tradiţie în producţia industrială şi în exigenţa comercială ; dar n-avem tehnologii separate pentru export şi pentru piaţa internă !

— Deci, obsesia calităţii produselor. Altceva ?

— Prestigiul obligă. Căutăm să ne păstrăm locul, căutăm să înlăturăm deficienţele din propria muncă, deficienţe care şi la fruntaşi există. Poate **asta-i lucrul cel mai important : să lupţi — mereu — cu propriile deficienţe ! Să nu faci vinovat de neîmplinirile tale numai pe cei din afară, cu care colaborezi.**

— Deci, o severă autoexigenţă. Altceva?

— Fără îndoială, o atmosferă sănătoasă de lucru !

— Adică ?

— Oamenii să aibă sentimentul că participă la actele de decizie, la actele de conducere, la actele de sinteză ale creaţiei. Comitetul oamenilor muncii este o formă democratică, dar are loc o dată pe lună. La noi în întreprindere există un contact zilnic, continuu între toţi oamenii colectivului şi cei din conducere. Cine are de spus ceva n-aşteaptă programul de audienţe. Pentru că noi, cei din conducere, sîntem mai mult în secţii decît în birouri. Dar mai important este faptul că acest contact permanent se întemeiază pe un interes reciproc şi pe un respect reciproc. S-a înscăunat o relaţie de solidaritate: asta înseamnă conducere colectivă, înseamnă atmosferă sănătoasă de lucru. În care e normal ca întreg colectivul să răspundă spontan, dacă un anumit moment, o anumită situaţie, o anumită conjunctură cer un efort suplimentar.

— E locul de întîlnire, de contopire a conştiinţei profesionale cu aceea politică.

— Exact ! Sub semnul rostului colectiv, al răspunderii colective, al vieţii trăite în colectiv.

— Dar entuziasmul ? Mai are şi el vreun loc/cor între dominante — prozaică ! — a realizării planului pentru că se primeşte o retribuţie pe măsură şi poftă — ceva mai lirică ! — de afirmare, de demonstrare a personalităţii ? Vă întreb pentru că vîrsta medie a populaţiei întreprinderii fiind de 25 de ani, este deci o vîrstă încă a entuziasmelor.

— Entuziasmul are şi el rostul lui, numai că nu depinde de vîrstă. Tineretul nostru este foarte disciplinat, n-avem de ce ne plînge ; însă, de pildă, Florica Rejo, care are o vechime de vreo 32 de ani în muncă, îi molipseşte de entuziasm pe cei circa 200 de oameni pe care-i conduce, într-o asemenea măsură încît secţia sa întotdeauna a îndeplinit planul.

Sigur, toţi cei care vor citi relatarea acestei convorbiri cu tovarăşul inginer Şerbescu pot reţine — ca într-un schimb de experienţă — una sau alta dintre observaţiile şi concluziile acestui veteran al cîmpului muncii. Însă mai important credem că ar fi — ne-am dori să fie ! — ca fiecare dintre dumneavoastră, cititorii, să-şi adopte — aşa, ca un barem ori ca o tehnologie a unui autocontrol de calitate — întrebarea pe care am trecut-o în loc de titlu. Fie că sîntem la locul nostru de muncă, fie că sîntem acasă, în timpul liber, fie că sîntem fruntaşi, fie că nu, să ne întrebăm, între patru ochi cu conştiinţa noastră : „Cum voi mai fi stînd, în ultima vreme, cu ambiţia profesională ?"

NELU IONESCU

Idei și fapte în acțiune: ECONOMISIREA COMBUSTIBILULUI

În 1965, decembrie 31, ora 12 și 30 de minute, în ultima zi a anului deci, inginerul Paul Marius, mai tînăr cu 15 ani decît astăzi, a depus la O.S.I.M. cererea de brevet intitulată „Procedeu de organizare a arderii la motoarele cu aprindere prin scînteie". Noaptea de revelion care a urmat l-a găsit vesel și fericit, cu satisfacția că și-a dus munca la bun sfîrșit. Brevetul, de fapt o lucrare științifică, inclusă în viitoarea lucrare de doctorat, deschidea prin amploarea și ineditul lui un domeniu de cercetare propunînd soluții, teoretice și practice, spectaculoase.

Încercăm doar în cuvinte, fără să ne folosim de diagrame, formule și desene, să descriem conținutul brevetului. În cilindrul motorului, la o anumită presiune, amestecul aer-carburant, în contact cu scînteia bujiei, explodează punînd în mișcare pistonul. Există, din punct de vedere chimic, un amestec optim între aer și combustibil care, la motoarele actuale, nu se poate utiliza, fiind necesară o îmbogățire de ordinul a 15-20 la sută cu combustibil care arde în deficit de aer. Avem de a face cu așa-zisele amestecuri bogate. Buchetul de soluții propus permite utilizarea amestecurilor sărace, simultan cu creșterea foarte importantă a raportului de compresie. Ambele măsuri conduc la o reducere fără precedent a consumului specific.

Notăm simbolic cu cifra 1 procentul optim chimic de aer din amestecul aer-carburant. Motoarele cu benzină funcționează astăzi cu un procent de aer de 0,6, deci cu aer mai puțin și cu benzină mai multă. În loc de aer se consumă, inutil, benzină. Încercările de a optimiza acest raport, a-l aduce de la 0,6 la 1 și mai departe, țin de cînd există motoarele cu aprindere prin scînteie și au devenit de stringentă actualitate de cînd economia de carburant a trecut pe primul plan, constituind preocuparea de bază în cercetarea mondială a motoarelor cu aprindere prin scînteie. Odată realizat raportul optim aer-carburant, reducerea consumului este spectaculoasă. De la 240 de grame de benzină pe CP (cal-putere) și oră, consumul scade la 180 de grame.

O mașină „Dacia 1300" are 50 de CP. Presupunînd că într-o oră parcurge o sută de kilometri, economia de benzină ar fi de 3,25 litri de benzină, echivalînd cu 30 la sută.

În urmă cu 15 ani, inginerul Paul Marius propunea pentru aducerea motorului în zona optimă de consum 9 soluții (care ar fi putut deveni tot atîtea brevete). Brevetul dădea soluții de organizarea arderii prin modificări aduse chiulasei și pistonului permițînd creșterea rapoartelor de compresie și sărăcire a amestecului la valori fără precedent. Motoarele, lucrînd cu exces de aer, făceau posibilă o ardere completă și nepoluantă.

Deci, mai mult aer și mai puțină benzină, cu randament mult crescut.

Inginerul Paul Marius nu și-a considerat activitatea încheiată odată cu obținerea brevetului. A intervenit la „Steagul roșu" Brașov, la I.M.M. Cîmpulung. Ideile au fost imediat apreciate. Felicitări, uimire, entuziasm, strîngeri de mînă dar... atît !? Probleme mai urgente își așteptau rezolvarea : planul, termenele, licențele cumpărate care urmau să intre în fabricație; probleme curente, mici, dar multe.

Pare puțin credibil, dar ideile conținute în brevetul 50 770 din 1965 au rămas în stadiul de idei excelente și nevalorificate. Deși la înregistrarea unui brevet este important, în cursa pentru prioritate națională și mai ales mondială, pînă și minutul în care a fost făcută, au trecut ani pînă ce ideile au fost reluate.

Prioritatea în domeniul tehnic, într-un domeniu de interes general în cazul nostru, pe lîngă satisfacția morală a celui care a obținut-o, aduce după ea avantaje materiale uriașe pentru țara care o capătă, posibilitatea creării unor tehnologii care pot fi imediat valorificate, asigurarea unui loc de vîrf într-un domeniu, cu toate avantajele pe care le implică aceasta. Condiția : să duci lucrurile pînă la capăt.

Între 12 și 14 iulie 1979, la Londra, a avut loc conferința internațională cu subiectul motoare termice cu amestecuri sărace. Ulterior, în numărul din 10 octombrie 1979, revista vest-germană „MTZ-Motortechnische Zeitschrift" prezintă ca o mare noutate în lupta pentru economia de carburanți sistemul The May Fireball de la firma „Antipollution Industrial Research Rolle Schweiz". Ne uităm la desenul din numita revistă și constatăm că seamănă ca două picături de apă cu cel de pe hîrtia îngălbenită de vreme din fața noastră, brevetul din urmă cu 15 ani al inginerului Paul Marius ! Unul dintre cele 9 dispozitive, nu cel mai reușit după părerea autorului, este dat ca exemplu de mare noutate și interes pe plan mondial.

O fi românul modest, dar de data asta s-a exagerat !

Nu scriem din dorința de a restabili prioritatea tehnică, morală, a inginerului Paul Marius, pentru că acesta o are cu prisosință, dovedită prin brevetul de inventator. Din păcate, nu s-au cules încă roadele acestei priorități. În paralel, alții au ajuns la rezultate asemănătoare pe care au înțeles, și așa este normal, să le fructifice cu mare promptitudine și prin mijloace publicitare și comerciale.

Să încercăm să analizăm cauza acestei situații. Cum de s-a ajuns ca, din neaplicarea timp de 15 ani a invenției inginerului Paul Marius, să se consume benzină în valoare de miliarde de lei ?

Este prea tîrziu să căutăm vinovați. Timpul nu poate fi dat înapoi, iar două 15 ani intră în ultare fapte mult mai grave decît ignorarea unei idei valoroase.

Soluțiile inginerului Paul Marius, din nou în actualitate

Poate nici n-am reușit să găsim niște vinovați anume, ci doar tipuri și stări de fapt. Spunînd lucrurilor pe nume, s-a ajuns aici datorită Incompetenței, Indiferenței și Inconștienței. Plantarea prefixului „in" în fața unor cuvinte care țin de bine nu este un artificiu gazetăresc, ci adevărul. Deși de invenția inginerului Paul Marius s-au interesat miniștri, conducători de unități de profil și de coordonare, profesori, care au susținut-o și au încurajat-o pe parcurs, rezistența întîmpinată de stările de fapt numite mai sus a influențat decizia, iar invenția a rămas pînă astăzi nevalorificată.

În faza în care a apărut invenția, moment cu implicații profunde, de interes mondial, într-o problemă care interesează această lume devoratoare de carburanți și, de la un timp încoace, acut preocupată de economisirea lor, O.S.I.M.-ul i-a conferit caracterul de noutate, legalizîndu-o și stabilindu-i prioritatea, din păcate doar cea morală. Mai mult de-atît nu putea să facă, deși pe tot parcursul activității inginerului Paul Marius, Ion Marinescu, directorul tehnic al O.S.I.M.-ului, i-a fost un permanent sprijin moral și profesional.

În faza următoare, invenția trebuia să fie aplicată. Beneficiul întreprinderii, rezultat din aplicarea invenției, se întrevede. Se văd și neplăcerile izvorîte din plusul de muncă pe care și-l asumă un eventual realizator... Responsabilitatea întreprinderilor, a oamenilor de decizie din cadrul lor, este difuză în astfel de cazuri. Asta îi poate face pe cei mai atenți cu interesele lor sau ale întreprinderilor decît cu cele generale, de perspectivă, să evite complicațiile imediate oricît de mari ar fi avantajele viitoare, atîta timp cît nu există un mecanism de responsabilizare instituționalizat. Totul rămîne la nivel de conștiință. Legea care reglementează invențiile și inovațiile nu prevede nici o stimulare, nici un beneficiu, pentru întreprinderile care trec la aplicarea unei invenții, ori ceea ce urmează să facă ele ieșe din obișnuitul de zi cu zi, puțind duce uneori pînă la schimbarea unor procese tehnologice. În aceste condiții, inventatorul rămîne singur. Așa s-a întîmplat și cu inginerul Paul Marius pînă în 1975 cînd, la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, a luat ființă Institutul național pentru motoare termice, cadru organizat, dotat complex, capabil să fructifice și să impună o idee din acest domeniu. Atunci, ideile inginerului Paul Marius au fost reluate. Iată-ne în situația să recuperăm timpul pierdut, în loc să folosim avantajul primului venit. Din fericire, pînă în prezent, Paul Marius a dezvoltat o serie de soluții pe care le consideră superioare celor de acum 15 ani, care permit reluarea acestui ciclu de cercetări la un nivel mult evoluat. Asta este mîngîierea noastră tardivă, dar și obligația morală de a susține și dezvolta un asemenea program. Și prin aportul C.N.Ș.T., susținătorul consecvent și competent al lucrărilor inițiate de inginerul Paul Marius, coordonatorul factorilor care pot concura la finalizarea unei idei de anvergură, lucrurile au intrat în firesc.

Lupta pentru cîștigarea unei priorități tehnice pe plan mondial nu este idilică, ci este o luptă adevărată, dusă de cele mai multe ori cu timpul care, în acest caz, trece parcă mai repede.

La nivelul și la viteza cu care se desfășoară lucrurile în lumea științei, un singur om, cît ar fi de valoros, este depășit de o echipă complexă care acționează într-un cadru organizatoric bine stabilit, avînd informații de ultimă oră și posibilitatea de a materializa o idee. În cadrul I.N.M.T., de cîțiva ani încoace, inginerul Paul Marius are asigurate condițiile desfășurării unei activități în cadrul unei echipe. Este înconjurat de colegi de diverse specialități, de practicieni, de coordonatori și de oameni de decizie competentă.

OPREA GEORGESCU

Dosarul metanolului

(Urmare din pagina 1)

Pietrăreanu optează în denumirea ei pentru noțiunea de biomasă, spre care converg părerile multor specialiști F.A.O. Prin urmare, materia primă secundară, cele mai mici bucăți de lemn rămase de la fabricile de cherestea din stejar, asociate cu lemn de categorie inferioară, care dintotdeauna a fost destinat focului, buturii, intră într-o primă treaptă tehnologică — **fabricarea taninului.** Dintr-o tonă (care costă 310 lei) se obțin 31 kg tanin. Cu o valoare nou creată de 31 la sută și o reducere considerabilă a importului de asemenea produse pentru industria pieliriei. Inginerul Dionisie Vidu, șeful secției tananți, remarcă faptul că ani de zile singurul produs ce s-a extras dintr-o atare materie primă secundară a fost tanantul. Și reprezenta un succes, un pas foarte important în valorificarea mai complexă a lemnului prin chimizare. Își amintește cum respectivele bucăți de lemn erau vîndute la prețuri derizorii cooperativelor și particularilor pentru cuptoarele de ars cărămizi. Chimist în lemn fiind, ideea de a fabrica furfurol din biomasă ce rezulta de la tananți, deși nu era extraordinară, dificultăți nenumărate se ridicau la aplicarea ei. Presupunea elaborarea unei tehnologii specifice, adaptabilă realităților și posibilităților unității, asemenea instalații nu existau în țară. Dar exista comanda socială a valorificării superioare a lemnului prin chimizare, exista un director receptiv la nou, chiar mentor și ferment al lui. Nici n-a avut. la început, unde să testeze tehnologia, s-o elaboreze propriu-zis. Inginerul Dionisie Vidu ca și alți colegi, cercetători și proiectanți de instalații chimice — cărora le-a revenit, tema de cercetare — și-au mutat pentru o vreme sediul la Brăila, testînd probele și desăvîrșindu-și gîndirea pe o instalație-pilot a combinatului de celuloză și hîrtie de-acolo. Cînd au revenit acasă, cu ideile cristalizate, abia începeau o muncă uriașă. Pentru a materializa instalația de separare a furfurolului. Totul s-a făcut prin forțe proprii. Au lucrat zi și noapte maistrul Pîrvu Șerban, și maistrul mecanic Nicolae Nedelcu, au lucrat inginera Stela Simache și mulți alți muncitori și maiștri, și au construit și pus în funcțiune autoclave de concepție originală, instalații, un întreg proces tehnologic propriu. Prima fabrică de furfurol din țară pe resturi de la tananți. „Valoarea tehnologiei fiind deosebită, ne asigură directorul, ea constituie unul din suporții productiei nete a combinatului, pe care ne-o îndeplinim an de an și pe care o experimentăm încă din 1971. Aduce o valoare nou creată substanțială". „Într-o perioadă foarte scurtă, îi completează ing. Vidu, randamentele au ajuns foarte mari, concurînd cu instalații similare din străinătate, ale unor firme cu tradiții". Produs foarte necesar pentru economia națională, ca solvenți selectivi la fabricarea uleiurilor minerale, a chiturilor antiacide, a redus considerabil importul de furfurol. Expediat spre rafinării și turnătorii, nu a suferit nici un eșec de calitate. Nu există sesizări, reclamații. Mai nou, a luat și o altă destinație „cea mai mare cantitate o vom furniza pentru obținerea alcoolului furfurilic — tehnologie de asemenea originală, a ICECHIM — ce stă la baza rășinilor furanice pentru turnătoriile speciale ale industriilor de vîrf, iarăși un produs pe care țara noastră l-a importat". Cînd o idee este susținută, cînd ea capătă realitate, sînt stimulate altele și altele, se petrece acel fenomen firesc, spiritual și etic, al obligației de a gîndi, de a-ți valorifica potențialul profesional. Ceea ce s-a și petrecut și se petrece la C.P.L. Pitești. În procesul de hidroliză a lemnului pe lîngă furfurol mai rezultă acidul acetic și alte produse ușoare — metanol, ester, acetonă, fracții ce împiedică, îngreunează procesul de separare al furfurolului. Ca atare, munca de concepție a fost dusă mai departe pentru a distila și valorifica aceste fracții. De la firești întrebări „cum ?", „în ce fel ?", s-a ajuns la proiectarea și executarea — tot prin forțe proprii — a instalației de fabricare a metanolului. Care pînă atunci, și care altfel ar fi fost evacuat, pulverizat în atmosferă. Inginerul Vidu ne vorbește azi, ca despre ceva foarte simplu și firesc, despre ceea ce atunci au fost un efort și o muncă asidue, care au frămîntat dur multe minți, care a antrenat multe orgolii profesionale, începînd cu al său. S-a modificat instalația de furfurol, abia pusă în funcțiune, mai adevărat s-a recreat, s-a complicat tehnologia, distilîndu-se pe o coloană specială combustibilul concurent al benzinei, combustibilul atît de discutat și de disputat azi, și pe bun temei, fiind o sursă de energie a viitorului — metanolul. Mai întîi au separat un compus cu 75 la sută concentrație. Insuficient ! Insatisfacție ! Mai conținea furfurol. Alte cercetări de laborator, alte studii pe instalație, alte perfecționări. Metanolul cît mai pur trebuia obținut. Pentru colectivul condus de inginerul Vidu a fost o veche obsesie. Prima idee, de a prelucra fracțiile volatile din hidroliza lemnului pentru obținerea unor solvenți organici necesari în producția de lacuri și vopsele, datează de cîțiva ani, iar procedeul pe care l-a pus la punct a fost brevetat ca invenție în 1974. „Am renunțat la ideea solvenților, ne relatează, fiind de mai mare actualitate și rentabilitate metanolul, ca sursă de energie, carburant pentru motoarele cu ardere internă". Din cercetare în cercetare s-a obținut metanolul cu o puritate de 85 la sută, iar în prezent sînt în curs experimentările pentru depășirea acestei etichete, către 90—95 la sută. „Luna trecută, ține-să ne confirme inginerul Ion Pietrăreanu, precizînd anume data, luna aprilie 1980, am raportat un nou produs în nomenclatorul combinatului — metanolul. Primele zeci de tone le-am și furnizat Trustului de petrol Arges. Desfășurăm totodată cercetări și experimentări, în colaborare cu Centrala autoturismelor, pentru utilizarea în amestec cu benzină, drept carburant la autoturisme". Se apreciază că într-un viitor apropiat, C.P.L. Pitești va putea obține, pe o instalație nouă, 100 tone metanol anual la un preț de 0,90 lei litrul. De șase ori mai ieftin ca benzina. Și mai important, să nu uităm a reține, că reprezintă un produs realizat pe a treia treaptă tehnologică a aceleiași materii prime. După metanol, mai rămîne ceva, rămîne celolignina. Pentru chimiștii și inginerii prelucrării lemnului nu era greu de gîndit că ea reprezintă un combustibil potențial. O sursă energetică. Poate fi arsă la cazanele de producere a aburului tehnologic ? Iată o nouă temă de cercetare, o nouă problemă supusă spre rezolvare. Conține 60 la sută apă, cum s-o faci să ardă comolet, fără a îngreuna procesele tehnologice, fără a distruge cazanele ? În cercetare este implicat și ing. Valeriu Rață, șeful serviciului energo-mecanic. În calitatea și funcția pe care le deține, avea deja responsabilitatea de a alcătui un program pentru fiecare din cele 16 fabrici ale combinatului, de a găsi soluții pentru reducerea consumului de energie electrică și combustibil. Celolignina era o soluție. Pentru utilizarea ei în centrala termică, s-a găsit o soluție la soluție. În colaborare cu ing. F. Predoiu de la I.C.P.I.L. București. Prin modificările aduse la cazanele existente, în fapt s-a proiectat și realizat un cazan specializat, cu un sistem de ardere completă a celoligninei. Cantitatea rezultată, după cele trei trepte de prelucrare, dintr-o singură tonă de deșeuri din lemn de stejar, dă o energie egală cu cea obținută prin arderea a 144 metri cubi de gaze naturale. La ora actuală întreaga secție tananți, procesele tehnologice tanin-furfurol-metanol trăiesc pe această sursă energetică. Se mai folosesc gaze doar într-o mică măsură. „Arderea celoligninei în centrala termică a secției de tananți, precizează directorul, economisește anual 16 milioane metri cubi de gaz metan. De 2—3 luni, o producție de circa 70 milioane lei se realizează cu combustibil secundar, cu alte cuvinte, secția este aproape independentă energetic sub raportul preparării aburului tehnologic". Dacă la prima vedere și în accepțiunea tradițională, tananții, furfurolul, metanolul sînt socotite produse energointensive, adică produse care se realizează cu mare consum de energie, iată că noua utilizare a ultimului lor subprodus le schimbă total statutul. Ele devin neenergointensive. Această schimbare extraordinară au săvîrșit-o inteligența tehnică, preocuparea pentru rezolvarea problemelor economice noi ale țării, în chip nou, în pas cu timpul. Și ca un corolar adăugăm încă o informație a inginerului-director, Ion Pietrăreanu, și anume că, numai la C.P.L. Pitești, deși nu este cel mai mare combinat de prelucrare a lemnului din țară (e cam pe locul III, ca volum al producției), cantitatea anuală a acestor categorii de materii prime, a deșeurilor, este echivalentă cu masa lemnoasă de pe circa 200 hectare fond forestier la vîrsta exploatabilității, adică la 80—100 de ani. Iată ce se cîștigă, iată ce se economisește, ce se conservă ! Însuși fondul forestier al României, materiile prime ale viitorului, mediul ecologic al țării.

Cine mai preia experienta, entuziasmul și pasiunea cercetării de la C.P.L. Pitești ?

CICI IORDACHE

Scrierea geto-dacilor:

„O descoperire epocală, care relevă merite extraordinare, talent, pasiune și trudă, foarte multă trudă!" (II)

— Să reluăm dialogul nostru, vă rog, tovarășă Viorica Enăchiuc-Mihai, și să continuăm cu scrierea înceiată pe piatra de la Corbi : Eumelos, deci fiul lui Parysades, îi transmite regelui geto-dac Histrianarum, mesajul de pe piatră, informîndu-l astfel de alianța inamică, despre care am vorbit în numărul precedent : mai conține și alte informații acest mesaj ?

— Piatra mai conține și reprezentarea cartografică (două hărți) a ținuturilor geto-dace și scitice, limitează adică statul condus de Histrianarum, și ne dă știre despre capitala acestui stat, cetatea Sorn. După identificarea capitalei pe hartă am trecut la identificarea ei în teren : am apelat la legendele poporului nostru, la tot ce ne-ar fi putut comunica ceva despre existența cetății. De la profesorul Ion N. Andreescu, am aflat că o legendă veche vorbește despre existența unei vetre carpice în apropierea muntelui Moldoveanu, în Făgăraș, dar dinsul, desi a colindat tot muntele împreună cu fiul său, n-au găsit-o. Doar într-un loc, „La Nisipuri", zicea profesorul, am dat peste niște urme de zidărie, pe care le-a considerat a fi ruinele unei mînăstiri medievale, la care se referă și Paul de Alep.

— Ce repere vă oferea harta de pe piatra de la Corbi ?

— Cele două reprezentări cartografice ne ofereau, ca repere, două înălțimi, vîrfuri de munte, două cursuri de apă care înconjurau cetatea și denumite Alian și Anar, un lac nenumit și cuvîntul Sorn, denumirea cetății, reședința regelui Histrianarum. Înălțimile au fost identificate de noi cu vîrfurile Ceahlăul și Moldoveanu, dar ca să cauți în acest spațiu o cetate de acum 2330 de ani e un lucru destul de greu, cu toate că numele cetății Sornum este pomenit și în „Îndreptarul geografic" al lui Ptolemeu, care ne spune că ar fi existat pînă în secolele I—II e.n. Atunci l-am întrebat pe profesor dacă lîngă ruinele văzute de dînsul există și un lac. Mi-a confirmat că există : lacul Galbena. M-am hotărît să urc pînă la ruine. M-a însoțit fiul profesorului, Codru Andreescu, pe atunci student la medicină. Profesorul era bolnav. După 4 ore ne aflam la circa 1600 metri înălțime. Se întîmpla în 1977, după cutremur, copacii fuseseră rupți, trîntiți la pămînt, ne strecuram cînd peste ei, cînd pe sub ei. Eram obișnuită, crescusem doar la munte, în Neamț, iar fiul profesorului era de asemenea obișnuit cu muntele, fiind născut la Corbi, la 60 kilometri de Moldoveanu. După un timp am ajuns la Nisipuri, dar n-am reușit să identificăm ruinele nici unei mînăstiri feudale; n-am putut pricepe nimic ! L-am rugat pe Codru Andreescu să identifice absida fotografiată de profesor cu 10 ani în urmă. N-a mai putut : aspectul locului se schimbase mult, blocurile de piatră alunecaseră. Am scos busola, să identific nordul și partea platoului expusă soarelui : știam că geto-dacii își construiau așezările, cetățile, pe locuri însorite, în apropierea unor surse de apă, a izvoarelor. Căutam, căutam. La un moment dat mă trezesc cu picioarele pe un alt zid de piatră. Mă uit mai bine și constat că era construit în maniera „murnus dacicus", adică între cele două fețe ale zidului din piatră erau îmbinate bîrnele. M-am lăsat pe zid.

— Era un prim indiciu care atesta existența cetății dacice, Sorn ?

— Era fără îndoială un zid dacic. Am continuat să căutăm, am dat de primul turn al cetății, în formă poligonală neregulată, cu o margine arcuită. Zidul continua, am observat o movilă de pămînt, din care se puteau remarca elementele de construcție ale celui de-al doilea turn. Intrarea în cetate era, se putea constata, îngustă, străjuită de cei de-al doilea turn și un zid, îl obliga pe inamic să se maseze într-un loc restrîns și era prins ca într-un clește. Acest element de construcție dacică, la bază cu o rațiune strategică, îl descoperisem, în 1969, și la cetatea Drubetis, la cele două porți. În incintă, am dat și peste absida fotografiată cu 10 ani în urmă. Era distrusă ! În realitate era vorba de o locuință, cu o cameră trapezoidală și una absidală. O astfel de construcție identificasem și în incinta nr. 2 a cetății Drubetis, de la Baloteștl (Mehedinți), descopeream deci unele paralelisme, conform datării lor am putut deduce că erau cetăți din aceeași vreme. Faptul demonstrează că geto-dacii n-au construit cetățile cu zid din piatră, începînd numai cu secolele 2—1 î.e.n., ci cu mult mai înainte, încă din secolul 4 î.e.n.

— Ce a urmat ?

— Fiul profesorului era foarte entuziasmat, dealtfel ca și noi, ceilalți, că piatra de la Corbi, descoperită de tatăl său și de dînsul, începea să vorbească, prin descifrarea tainelor ei, de către noi, descifrare care se dovedea și de această dată autentică.

— Însemna că vă aflați pe ruinele cetății Sorn, capitala statului condus de regele geto-dac Histrianarum ?

— Asta însemna : rezultase o dată din textul descifrat de noi și rezulta, pentru a doua oară, acum, pe teren ! Era, fără îndoială, cetatea Sorn, situată la sud-est de piscul Moldoveanu, la nord-est de lacul Galbena, în apropierea celor două cursuri de apă, rîuri, așa cum apare pe harta de pe piatra de la Corbi : unul, ANAR, care tradus din limba dacilor în limba română înseamnă Bărbatul, azi Zbuciumatul, reținînd adjectivarea substantivului, și al doilea, ALISN, care de asemenea tradus înseamnă Femeia, azi, Rîul Doamnei. După cum se poate remarca, toponimia inițială este transmisă aproape nealterată, în esență, pînă la noi.

— Așadar, în chip firesc și logic, de la descoperirea scrierii geto-dacilor, de la interpretarea ei și dezlegarea enigmelor din cultura Gîrla Mare și cele de pe piatra de la Corbi, ați ajuns la identificarea cetății Sorn. Este, se înțelege, o descoperire importantă ! Dar, spuneți-ne, cum s-a continuat scrierea geto-dacică ? Ce dovezi mai aveți ?

— Scrierea geto-dacică se continuă cu inscripția de la Radovanu (Ilfov), secolul 2 î.e.n., apoi cu inscripțiile de pe monedele din epoca lui Burebista, și e folosită chiar

în castrul Drobeta, de la Turnu Severin, unde la moartea comandantului unei unități auxiliare de cavalerie (ALA), în timpul staționării în castru, a Legiunii a V-a Macedonica, se scrie un text în limba dacă, încizat pe o cărămidă.

— Vrem să cunoaștem textul și ce ne comunică el !

— Iată textul : „(AR) IS NAO ZEU/ANU 20 VIEU DRAOB TIUS ALI/MA. ZETAL ideogramă : cetate AMUTRIU CARON". Iar traducerea textului, după noi, este următoarea : „Ares, zeul nostru, 20 de ani a trăit în Drobeta Tius conducător al alei Macedonica Din cetatea Amutrium, la Caron pleacă".

— Care este importanța acestei inscripții ?

— Datată din perioada secolului 3 e.n., inscripția în discuție este deosebit de importantă deoarece, pe de o parte, indică faptul că scrierea dacică era folosită paralel cu scrierea latină, iar pe de altă parte că dacii ocupau funcții de conducere, de mare responsabilitate, în armata romană, în teritoriul ocupat al Daciei.

— Înseamnă că romanii nu au topit civilizația, nici limba dacilor, ci dacii au existat, cu civilizația și limba lor, influențate firește de civilizația romană, și după părăsirea Daciei de către romani !

— Aceasta înseamnă : a fost de fapt o împletire a celor două civilizații, dacă și latină, și nu o romanizare efectivă. Este bine să reținem cu toții acest important adevăr !

— Stimată Viorica Enăchiuc-Mihai, știm că ați publicat nu demult un studiu despre genealogia lui Burebista : ce ne puteți dezvălui ?

— Pînă în prezent se afirma că monetăria geto-dacică încetează în jurul anului 89 î.e.n., odată cu constituirea statului centralizat și independent al lui Burebista. Monedele de tip Koson erau considerate a fi emise de Brutus, fiul lui Cezar, pentru regele dac, Koson. Istoricul român Emil Condurachi, de pildă, este de acord cu această ipoteză, la care adaugă : „poate fi vorba nu neapărat de un rege dac, ci de o dinastie — Koson". Studiile noastre au demonstrat că legenda monedelor nu a fost complet citită, semnele scrierii geto-dacilor fiind considerate, și pe monede, tot semne decorative. S-a mai spus, de asemenea, că dacii nu suportau spațiul liber, neornamentat. Și astfel citirea monedelor s-a făcut numai pentru literele grecești (nu e cazul să demonstrăm folosirea semnelor scrierii geto-dacilor alături de cele grecești ; deoarece e demonstrată existența literelor latine alături de cele grecești). Astfel s-a ajuns la interpretări eronate : legenda unei monede a fost citită astfel : „B. Koson". După citirea noastră, pe care firește o considerăm corectă, legenda de pe revers este următoarea : „B. ER ASO KOSON".

— Care vrea să însemne ?

— Care în traducere înseamnă : „Burebista, Vulturul, născut din neamul Kosonilor".

— Dar este formidabil ! Pentru prima dată se descoperă apartenența adevărată a lui Burebista !

— Întocmai. Pe avers, este reprezentat un om cu cap de vultur între cuvîntul SARM. Înseamnă că moneda a fost emisă de Burebista, la Sarmizegetusa, în timpul constituirii statului geto-dac centralizat. Mai sînt și alte monede, pe care noi nu le considerăm interpretate nici corect și nici integral ; cele consemnate de cercetătoarea Winkler Iudita, de pildă, și care se referă la trei momente deosebite : moartea tatălui lui Burebista, doliul și încoronarea lui Burebista. O altă legendă, pe reversul unei monede, este : „I. KOS SAL I". Se traduce astfel : „Pleacă de la Koson, cu Sali".

— Explicația ?

— În cîmpul monedei, între doi preoți, defunctul este prezentat în dedublare (o să înțelegeți semnificația), adică scena vorbește despre dedublarea individului în momentul morții, cînd sufletul se desprinde de trup, de rămășițele pămîntești. În cazul de față, I sau ES se traduce, în limba geto-dacă, „Pleacă" sau „merge", iar cuvîntul Sali, cunoscut și la romani, desemnează pe preoții Mars și Hercules, strămoși protectori ai defunctului cu autoritate regească. Deducem că decedatul — se credea în filozofia dacilor — era însoțit în drumul său către zeul suprem, spre nemurire, de strămoșii lui protectori. O altă monedă consemnează pe revers legenda : „B. Koson" ceea ce înseamnă : Burebista din neamul Koson. În cîmpul monedei, defunctul este prezentat nededublat, între doi preoți, ceea ce înseamnă că defunctul a devenit strămoș. În stînga lui este reprezentat un profil de tarabostes cu lancea pe umăr, ceea ce înseamnă că după moartea tatălui, urmează la conducere fiul.

— Mai aveți și alte monede descifrate ?

— Da, iată aici o monedă care prezintă pe revers strămoșul, tot între doi preoți, dar în dreapta se află un bust cu un nimb pe cap. Reprezintă, după noi, cel de-al treilea moment, al încoronării. Legenda ei este : „B Koson" = Burebista — Koson.

— V-ați referit deseori la tatăl lui Burebista : ați putut identifica cumva cine a fost tatăl lui ? Care l-a fost numele ? A fost tot rege ?

— Da, am fost și eu frămîntată de aceste întrebări. Ca să-mi dau un răspuns, am pornit de la rezultatele cercetărilor regretatului profesor universitar Nicolae Gostar. El a atras atenția asupra faptului că în inscripția lui Acornion, s-au citit și interpretat greșit cîteva cuvinte. După părerea noastră, aceste cuvinte ne dezvăluie informații foarte importante referitoare la Burebista.

— Despre ce cuvinte este vorba ?

— Cuvîntul Sarcedava s-a citit eronat Argedava, separîndu-se litera S de restul cuvîntului, pe considerentul că litera S ar fi depins de un cuvînt anterior, pe care nu-l cunoaștem (! ?). Cuvîntul SARAKEI s-a citit bine, dar s-a crezut că ar fi vorba de SERAPIS — o zeitate.

— Aceste considerente sînt, după cîte cunoaștem noi, ale profesorului universitar Nicolae Gostar. Care e părerea, rezultatul cercetărilor dv. ?

— Noi, în mod firesc, am făcut legătura între existența monedelor descoperite în Dobrogea și numele de SARIAKEI. Monedele au pe revers următoarea legendă : „Basileos Sariakoy". În cazul acesta Acornion a fost se pare nu numai diplomat al grecilor, pe lîngă tatăl lui Burebista, ci și preot al acestuia.

— Cum, dv. doriți să ne convingeți că tatăl lui Burebista, rege, avea nevoie de un preot grec ?

— Dacii și grecii aveau unele zeități comune, le sărbătoreau în aceeași măsură, împreună chiar : Demetra și Kore, de pildă, care simbolizau fertilitatea pămîntului și respectiv echinocțiu de primăvară; Dionisos, apoi, la greci, omolog al lui Sabazios, Zeus, Apollo, Hermes, toți reprezentați și pe unele monede geto-dacice. În cadrul acestor credințe comune, regii daci se puteau folosi și de unii preoți greci, mai ales că aveau și interese diplomatice.

— Deci Sariakoy sau Sariakes, pomeniți de inscripția lui Acornion, este tatăl-rege al lui Burebista ?

— El este ! Interpretarea incorectă a textului a făcut ca monedele descoperite în Dobrogea, cu numele dinastului Sariakes, să fie atribuite unui rege scit. În realitate aceste monede sînt emise de tatăl lui Burebista, pe nume Sariake. El a emis și alte monede, din argint, pe care unii cercetători le-au încadrat în tipul Crișeni — Berchieș, dar le-au considerat a fi celtice.

— Ce ați mai remarcat în acest interesant studiu al monedelor ?

— Că monedele descoperite în Dobrogea, cu numele dinastului Kanites, nu sînt ale unui rege scit, cum iarăși se considera pînă acum. Ele aparțin regelui get Kanites, care a bătut, de asemenea, și monede de argint, descoperite și în sudul Moldovei. Cercetătorii le-au încadrat în tipul Huși — Vovriești, fără a specifica dinastul căruia îi aparțin. Kanites, așa cum demonstrează reprezentările din cîmpul monedelor, este bunicul lui Burebista.

— Vedeți, ce vreau să vă respect afirmația, dar dv. respectați oare adevărul ? Vreau să spun : aveți suficiente probe să vă susțineți această convingere ?

— Monedele de tip Crișeni — Berchieș, emise de Sariake, tatăl lui Burebista, demonstrează faptul că el, Sariake, a primit sceptrul conducerii de la Kanites. Și l-a primit prin căsătoria lui cu fiica lui Kanites, nu prin filiera fiu-tată.

— Este tot o afirmație !

— Pe monedele lui Kanites, se remarcă, pe revers, două sceptre care simbolizează puterea moștenită prin filiera tată-fiu. Procedeul, de a exprima prin ideograme filiera tată-fiu, cum și unitatea unui neam format din trei familii mari — prin trei puncte așezate în triunghi sub piciorul calului sau deasupra calului, procedeul spuneam nu este o invenție a geto-dacilor din perioada la care ne referim. E o tradiție moștenită încă din epoca bronzului.

— Care sînt însemnele de pe monede care v-au convins că Sariake a primit sceptrul prin căsătorie ?

— Pe reversul monedelor emise de Sariake, de tip Crișeni-Berchiș, avem reprezentat un singur sceptru, două totemuri, iar simbolul unității neamului e reprezentat de o globulă și de doi ochi apotropaici.

— Adică cei doi ochi rituali, cu puteri magice în credința geto-dacilor, prezenți și pe coifurile războinicilor ?

— Exact ! Și asta înseamnă că războinicul Sariake, pe unele monede Sariakoy, pe altele numai Saria. Basile Saria, născut din descendenți ai totemului Leul și Șarpele, vine prin căsătorie în familia soției sale, fiica lui Kanites.

— Dar vă contraziceți, mi se pare mie : în prima parte a acestui interviu făcați afirmația că nevestele geto-dacilor erau totdeauna duse sau aduse în familia lui pater familias, pentru întărirea acesteia, adică a familiei patriarhale !

— De obicei așa era. Dar textele antice spun că în cazul în care familiile dacogeților nu au urmași — bărbați și cînd fetele sînt bogate și de neam ales, ele puteau să aducă în familiile lor soții.

— Propun să ne oprim aici.

— De acord, deși ar mai fi multe de spus. Pentru că odată descoperită scrierea geto-dacică, putem citi acum toate mesajele ajunse de peste milenii pînă la noi ; putem afla noi date, știri despre strămoșii noștri geto-daci. Am putea vorbi, de pildă, despre condițiile obiective care au determinat formarea statului centralizat și independent al lui Burebista, despre tipul și esența lui ; despre existența claselor, relațiile de producție și modul de producție.

— Sînt convins că toate acestea vor forma poate una dintre lucrările dv. de bază, mai ales în urma acestor descoperiri.

— Una dintre aceste cărți este deja scrisă : „Mesaje din epoca bronzului și a fierului. Dacia, Creta, Valea Indusului". În carte apare descifrarea a 86 de texte din cultura Gîrla Mare. Am urmărit totodată studiul limbii geto-dace, comparativ cu limbile : luviană (scrierea liniar A), hitită (hitita cuneiformă și hitita hieroglifică), hitita arhaică (scrierea din cultura Harappa).

— Și de ce nu apare această carte atît de mult așteptată de cititorii de toate vîrstele și de toate profesiile ?

— Nu-mi cereți mie răspunsul. Pot să vă spun doar că am predat cartea Editurii Științifice, în 1975, iar în 1977 mi-a înapoiat-o, pe motiv că editura nu are specialiști care să confirme valabilitatea cercetărilor noastre. Mi s-a sugerat să public lucrarea într-o revistă de specialitate. Unde? Între timp, am publicat însă multe zeci de pagini, în „Anale de istorie", în alte reviste din țara noastră, nu neapărat specializate în hitită sau cretană.

— Ce aveți în lucru acum ?

— Un studiu al limbii geto-dacilor, în care mă ocup în special, în afară de esența limbii, și de rolul pe care limba geto-dacilor l-a avut ca substrat al limbii române !

— Vă doresc succes ! Și sper că edițurile vor primi cu mai mult interes manuscrisele dv. Cu atît mai mult cu cît ele, studiile, au, am văzut, recomandări extraordinar de bune, de favorabile. Cum am arătat, sînt profesori universitari, specialiști deci în problemă, care consideră descoperirile dv. drept epocale. Vă rămîne deci să apelați din nou la una dintre aceste edituri.

— Vă mulțumesc.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Filiera spanacului

Potrivit părerii tovarășului Dumitru Iorgu, directorul Întreprinderii de legume și fructe Berceni, întreprindere care aprovizionează unitățile de profil din sectoarele 2, 3 și 4 ale Capitalei, prospețimea legumelor și a zarzavaturilor depinde de mai mulți factori. Puși cap la cap, acești factori constituie, de fapt, drumul producelor de la cîmp la cumpărător, drum care, veți vedea în continuare, nu este întotdeauna nici prea simplu, nici prea ușor. Dar deocamdată vă redăm explicațiile directorului I.L.F. Berceni.

„Formulate pe puncte lucrurile stau astfel: 1. Sortarea la furnizor este adesea o superficială sau, pur și simplu, nu se face deloc. În felul acesta, ceapa ajunge în magazine plină de noroi, salata la fel, iar spanacul amestecat cu buruieni. Producătorii particulari expun marfa îngrijită, dichisită, iar la noi ajunge cum ajunge din cauza furnizorului care încalcă legea contractelor și legea legumiculturii. 2. Probleme care țin de transport. De pildă, mașina pleacă de la noi dimineața, ajunge la furnizor, primește repartiția și apoi așteaptă la capătul tarlalei pînă se recoltează întreaga cantitate din ziua respectivă. În felul acesta, legumele și zarzavaturile recoltate la 9 dimineața, ținute în ploaie sau în soare pînă la ora 16, cînd pleacă mașina înapoi, încep să se deprecieze. 3. Aprovizionarea ritmică și pe sortimente este de multe ori deficitară. De pildă, Întreprinderea de legume și fructe Ilfov nu-și respectă întotdeauna graficul sortimental. Nu primesc ceapă cîtă am în grafic, în schimb îmi sosește prea mult spanac (în săptămîna 5—10 mai, am primit 49 tone spanac față de 40 cîte erau stabilite). Firește, în condițiile acestea unitățile I.L.F. nu vor avea destulă ceapă (și în situația aceasta mai sînt ridichile de lună și usturoiul), în vreme ce spanacul se va deprecia, fiind în cantități prea mari. Ce nu se vinde se depreciază și se aruncă. Reușim în mare măsură să evităm situația aceasta, orientîndu-ne la vreme și îndreptînd produse care nu se vînd spre fabricile de conserve. Dar nu este normal să se întîmple astfel".

Într-adevăr, nu este cîtuși de puțin normal. Așa că, plecînd de la afirmațiile directorului I.L.F. Berceni, ne-am propus să vedem cum se desfășoară acest drum al legumelor și zarzavaturilor și, înarmați cu toate cele trebuincioase (STAS, norme, instrucțiuni), am fost o zi delegatul recepționer al I.L.F. Berceni.

Joi, 15 mai, ora 7,30. Plecăm din curtea întreprinderii spre I.P.I.L.F. „Valea Roșie", județul Ilfov, pentru a ridica 2 tone de ceapă. Dimineață mohorîtă, vreme care aduce a ploaie. Ajungem în jurul orei 9 la I.P.I.L.F. și ne prezentăm la „livrări", la tovarășul Drăgan, care amabil, foarte amabil, după ce consultă graficul, ne întocmește actul pentru cele 2 tone de ceapă. Facem apoi 5 kilometri pînă la depozitul de ambalaje pentru întocmirea actului de predare a ambalajului. Nimeni nu se uită la mașină, nimeni nu controlează ambalajele (acestea vor fi descărcate la cîmp), important e actul. Întoarcem mașina, plecăm spre basculă și, în continuare, la ferma C.A.P. Oltenița, care livrează ceapa. (Pentru a fi mai bine înțeleși, trebuie să lămurim un lucru: este vorba de două contracte. Unul între C.A.P. și I.P.I.L.F. și altul între I.P.I.L.F. și I.L.F. Berceni. Dar pentru scurtarea drumului, după întocmirea actelor la I.P.I.L.F., întreprinderea Berceni ia produsele direct de la cooperativele pentru care a primit repartiție.) Pînă la basculă, încă 5 kilometri. Noroc că nu plouă. Dar a plouat și mașina derapează pe drumul greu trasat printre tarlale. Din față, un alt camion. Oprește în dreptul nostru și șoferul scoate capul pe geam: **„Mai bine vă întoarceți, că nu luați nimic. N-au nici ceapă, nici spanac, iar oamenii îi numeri pe degete"** (numele șoferului: Ion Cirlig, cu mașina numărul 21—IF—4285). Pornim, și după cîteva zeci de metri, un alt camion. Șoferul Gheorghe Berghilă: **„Eu am venit aici de la ora 8 dimineața. Trebuia să iau spanac. N-am luat. E însă unul care e de două zile aici, a dormit în Oltenița".** Pe cel care venise de două zile îl cheamă Nicolae Preoteasa: **„Sînt de ieri, de la 10 dimineața. Am tremurat peste noapte la hotel, ca să iau 2 tone de ceapă. Ieri n-am reușit să iau cevă, deși erau mai mulți oameni la cîmp, am telefonat de patru ori la tovarășul Drăgan, la I.P.I.L.F., mi-a zis să stau și să iau, am vorbit și cu șeful de fermă, tovarășul Palada, mi-a spus același lucru și, uitați, sînt de 24 de ore, dar nu știu dacă voi lua cele 2 tone".** N-a luat. La cîmp, la ceapă, erau vreo 28 de oameni (cu cei veniți de la spanac), care se chinuiau să sorteze și să curețe ceapa. După vreo jumătate de oră apare și tehnicianul Dumitru Palada, care fusese la București după răsaduri: **„Eu i-am spus aseară lui Drăgan că nu voi putea să dau 6 tone de ceapă. E burniță, vînt și lumea nu iese. În mod normal ar trebui să fie vreo 400, dar într-o zi bună. În ceea ce privește recepția, ar trebui să vină un delegat de la I.P.I.L.F., că ei avem contract, și pentru că Berceniul ridică marfa, ar trebui să aibă și ei un delegat. Dar nu vin nici unul, nici altul. Și atunci n-o să plece șoferul cu mașina goală. De aici de la noi, controlul, cînd au sînt eu, îi face omul de la basculă. De fapt, ca să fim sinceri, recepția calitativă nu te face și treaba asta mă nemulțumește, fiindcă în loc să încasăm banii a doua zi, trebuie să plătim un om pentru a merge să la actul de recepție de la I.P.I.L.F.".**

Ora 11,30. N-am luat nimic, în schimb ne-am împotmolit cu mașina într-un șanțuleț și am descărcat ambalajele.

Ora 13,30. Nicolae Preoteasa, cel venit de cu noapte, încarcă, cu chiu cu vai, 32 de lădițe cu ceapă. Urmează să așteptăm noi mai departe, cine știe cît, să mai sorteze oamenii ceva. Timp în care mă gîndesc că nu era rău ca I.P.I.L.F.-ul să fi avut un om la cîmp ca să știe și întreprinderea ce se întîmplă la fermă, și nu să ne livreze tovarășul Drăgan ceapă doar pe hîrtie.

Ora 15,30. Încărcăm și noi 34 de lădițe. Cîntărim la basculă: 2000 kilograme. Aflăm că Nicolae Preoteasa încărcase 180 de kilograme. Și mașinile sînt de 7 tone. Facem din nou 5 kilometri pînă la depozit pentru a ni se factura marfa. Nu ni se întocmește nimic, pentru că mașina este încărcată sub capacitate, așa că trebuie să mergem din nou la I.P.I.L.F. să mai încărcăm din ceapa aflată în depozit pentru producție.

Ora 17. Îi prezint directorului adjunct al I.P.I.L.F. Valea Roșie, Liviu Mateiaș, legitimația de gazetar și apoi îi explic cum „am reușit" să încarc cele 200 kg de ceapă, exprimîndu-mi îndoiala că ceapa din depozit va semăna cu aceea încărcată atunci la cîmp. Iată răspunsul tovarășului Liviu Mateiaș: **„Mă surprinde, în primul rînd, că I.L.F. Berceni a trimis după ceapă, deoarece chiar ieri ne-a trimis un telex prin care sîntem invitați să ridicăm de la ei o cantitate importantă de ceapă, fiindcă au luat peste grafic. În altă ordine de idei, vreau să vă spun că noi avem 4 recepționeri care vin la ferme, dar cel de la ferma lui Palada s-a întîmplat să lipsească tocmai azi. În ceea ce privește calitatea produselor, pot să vă spun că suferă dintr-o prea frecventă manipulare. Mașina de la noi să nu mai fie descărcată la depozitul I.L.F. Berceni, ci să plece direct în rețea. De asemenea, aș spune că respectarea graficului de livrări, sinceritatea dintre furnizor și beneficiar contribuie la păstrarea bunei calități a produsului. Eu am anunțat de două zile că grindina mi-a afînat spanacul și ceapa și deci nu ne putem realiza sarcina. Și totuși mașinile au venit. Și dacă au venit, de ce nu iau și spanacul?"**

Înainte de a trage cîteva concluzii în urma acestui raid, să arătăm că la I.L.F. Berceni nimeni nu știa să se fi trimis un telex privind returnarea vreunei cantități de ceapă. De asemenea, graficul prevedea ca I.P.I.L.F. Oltenița să trimită în data de 15 mai 6 tone de ceapă și 8 tone de spanac, dar la București n-au ajuns decît 446 kilograme ceapă (200 de la cîmp și 246 din depozit) și 1 100 kilograme spanac. Diferența dintre ceapa de la cîmp și cea din depozit am văzut-o toți la București și vă asigurăm că ea se vedea cu ochiul liber.

Cîteva concluzii. Este un adevăr că „sinceritatea" relațiilor dintre furnizor și beneficiar influențează calitatea legumelor și zarzavaturilor care ajung la consumator. Pentru că este una să ceri salată și să-ți vină ceapă sau spanac și alta cînd, respectîndu-se graficele pe sortimente, scoți la vînzare produsul solicitat, adus în minimum de timp. Dar lucrul cel mai grav constă în faptul că nu se face nici un fel de recepție calitativă, totul rămînînd la mîna șoferului venit să încarce marfa, om priceput la volan, dar nu la controlarea calității legumelor și zarzavaturilor. Așa se explică de ce am întîlnit, în seara aceleiași zile, la depozitul I.L.F. Berceni, salată veștejită, cu frunze îngălbenite, șosită chiar în acea după-amiază de la C.L.F. Vidra (în mod cu totul inexplicabil, actul care însoțea marfa purta și ștampila Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor Ilfov, nr. 687).

Nu vrem cîtuși de puțin să generalizăm rezultatele testului nostru, dar nici nu putem trece cu vederea asemenea situații, cu atît mai mult cu cît eforturile de aprovizionare a Capitalei cu legume și zarzavaturi, în cantități îndestulătoare, sînt vizibile de la an la an. Și mai ales nu putem fi de acord ca recolta obținută cu atîta sudoare și cheltuială să fie aruncată la gunoi.

MIRCEA RAICIU

Faianță de Baia Mare!

...călătoream dinspre Bistrița către nord. Lumina orbitoare a soarelui de primăvară făcea ca drumul să-mi pară mai lung. Doream să ajung cît mai repede la Baia Mare. De fiecare dată cînd am în buzunar un bilet de tren sau de avion cu destinația Baia Mare, de fiecare dată cînd mă aflu pe șoselele care duc spre Maramureș, mă încearcă emoția revederii locurilor pe care le iubesc, în ciuda faptului că nu sînt născut aici.

★

Pe platforma industrială, la intrare în oraș, lăsasem cu un an în urmă silueta unor macarale. Acum, o fabrică în toată puterea cuvîntului cu hale industriale completează decorul. Se numește: Fabrica de faianță — FAIMAR. Curiozitatea m-a îndemnat să bat la poarta FAIMAR-ului bălmărean. În cabinetul directorului, un tînăr nu părea surprins, ci mai degrabă deranjat de prezența mea.

— Dumneavoastră?

— Îl caut pe tovarășul director.

— Eu sînt. Cu ce vă pot fi de folos?

De data aceasta eram pus în mare încurcătură. Mi-l imaginam pe directorul fabricii ca fiind un bărbat în vîrstă, cu părul alb, care tună și fulgeră. De ce? Pe moment nu-mi găseam nici o explicație. Cred că mi-a ghicit nedumerirea și și-a dat seama că mă aflu în mare dificultate. S-a prezentat din nou. I-am spus scopul venirii mele la fabrica de faianță și că m-ar interesa să scriu un reportaj despre cei care muncesc aici. Și am început cu directorul:

— Cine sînteți dumneavoastră?

— Sînt de profesie inginer, spune directorul Mircea Chirilă. Am 32 de ani. Mă aflu aici din octombrie 1979, cînd s-a dat în folosință FAIMAR-ul. După ce am terminat facultatea am fost repartizat la fabrica de faianță din Alba Iulia. Acolo am învățat tainele meseriei. Am venit la Baia Mare, fiindcă iubesc Maramureșul.

— Cum ați venit de la Alba Iulia?

— Cu autostopul. Pierdusem trenul și trebuia să fiu la o oră fixă la Baia Mare pentru constituirea colectivului care va lucra la FAIMAR. Așa a fost să fie...

— De ce s-a construit această fabrică de faianță aici?

— Fabrica se înscrie în inteleapta politică a partidului și statului nostru de valorificare a unor materii prime ieftine care duc la o producție și la produse de mare valoare. La noi, o tonă de materii prime costă 800 de lei. Produsele obținute ajung la o valoare de peste 25 000 lei. De asemenea, Maramureșul fiind o importantă zonă minieră, s-a rezolvat în parte problema forței de muncă a femeilor. Și ca exemplificare a celor spuse de mine, vă pot dovedi că la noi în fabrică muncesc peste 1 200 de tineri, în majoritate femei, colectiv a cărui medie de vîrstă nu depășește 20 de ani.

În Maramureș sînt atestate de sute de ani brestele olarilor. Pînă la darea în funcțiune a fabricii FAIMAR aici funcționau două secții. Este vorba de o unitate de sticlărie în comuna Fărcașa și o secție de ceramică în Baia Mare. Dacă mai punem la socoteală și marea forță a creației populare din zonă, îți poți da seama că FAIMAR-ul bălmărean a apărut dintr-o mare necesitate. Este, pînă la ora actuală, cea mai tînără fabrică din județ.

Ne mîndrim, zice directorul, cu aceste lucruri, dar totodată ne obligă la seriozitate și temeinicie în muncă. Tot ce vă spun se oglindește în producția obținută. La sfîrșitul anului trecut, la numai cîteva luni după darea în funcțiune, am putut concura cu produsele vestitelor fabrici de faianță din țară. Creșterea reală a producției a fost, în cîteva luni, de peste 15 la sută. Colectivul nostru este tînăr dar oregătit.

— Cînd spunem faianță, implicăm și ideea de creație.

— Sînt foarte multe lucruri de spus în această privință. Desigur, creația reprezintă elementul-cheie într-o fabrică de faianță. În acest sens, pe lîngă faptul că recent am sărbătorit prima promoție de ceramiști și școlii profesionale, am adus în fabrică și absolvenții liceului de artă plastică. În cadrul Festivalului național „Cîntarea României" s-au organizat concursuri de creație. Primele produse, integral concepute de noi, au luat drumul pieței încă de anul trecut. În expoziția fabricii, alte peste două sute de modele noi își așteaptă girul specialiștilor și, bineînțeles, intrarea în producția de serie. Și fiindcă în Baia Mare trăiește și își desfășoară activitatea cunoscutul pictor Mihai Olos, nu o dată am apelat la ajutorul lui. Olos a venit la noi în fabrică, a stat de vorbă cu pictorii, cu muncitorii și cu tehnicienii. Sfaturile lui au fost deosebit de importante în sensul evitării poluării motivelor folclorice pe care le pictăm pe obiecte. Ne propunem, de viitor, să invităm în mijlocul nostru și alți artiști-ticiari din alte zone, și de ce să n-o spunem, visăm realizarea unei tabere de creație chiar în interiorul fabricii. În Maramureș, la Săcel, trăiește Tănase Cocean, ultimul olar care menține tradițiile dacice. El realizează produse de lut fără nici un fel de adaos. În ciuda faptului că are peste 80 de ani, vestitul olar a venit pe la noi, unde a început să-i învețe pe tineri din secretele meseriei.

★

Împreună cu inginerul șef Mircea Trif, 32 ani, am vizitat fabrica. Am cunoscut mulți tineri care la 25 de ani conduc și îndrumă activitatea altor muncitori, unii chiar mai bătrîni decît ei. Secretara comitetului U.T.C., Margareta Mosu, nu a împlinit încă 23 de ani. Este brigadieră și răspunde de producție, de bunul mers al activității a 25 de muncitoare. Cornelia Cristea este șefă de echipă la secția de glazură. A împlinit recent 23 de ani.

La fabrica de faianță din Baia Mare, unde se aduce caolin din Arghireș și din Harghita, feldspatul de lîngă Dej, nisipul de la Miorcani-Dorohoi și dolomita din Vașcău (Bihor), produsele păreau decupate din inima și sufletul acestor tineri.

SORIN POSTOLACHE

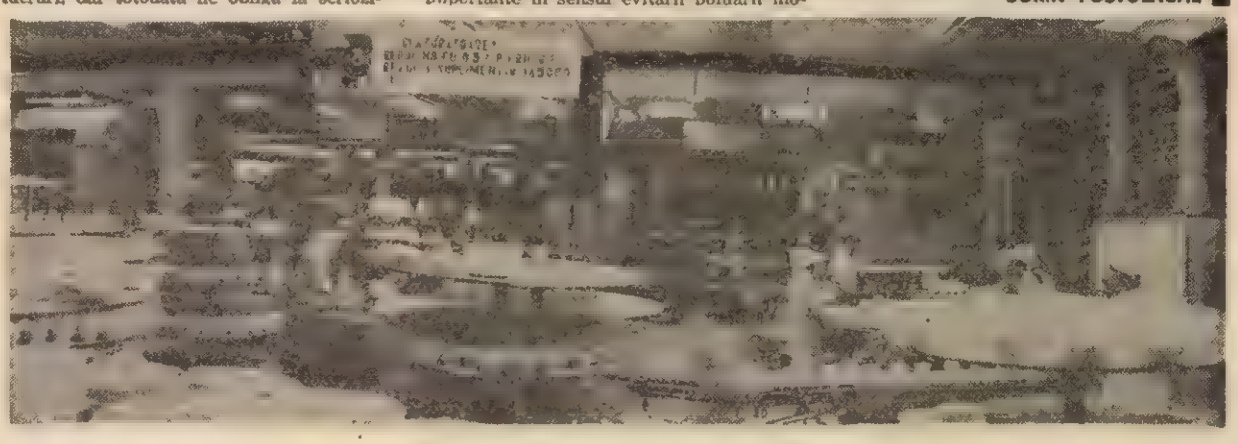

Protecția mediului înconjurător

Dispare căluțul de mare? E grav, deși nu trage la ham

Numeroase comentarii a stîrnit în Statele Unite și apoi în mai multe țări ale lumii lucrarea lui Barry Commoner, „The closing circle", prezentată, dealtfel, de curînd, și cititorilor români sub titlul „Cercul care se închide". Autorul, un renumit biolog al Universității din Harvard, lansează un nou și sfîșietor strigăt de alarmă, demonstrînd prin mijlocirea unor numeroase exemple criza ambientală provocată prin impactul necontrolat dintre tehnologie și mediul ambiant. Din nou deci despre poluarea aerului, pămîntului și apelor, despre conflictul, aparent ireconciliabil, dintre activitatea umană și echilibrul naturii.

— Cartea lui Barry Commoner — ne-a mărturisit interlocutorul nostru, tovarășul Gheorghe Brezeanu, doctor în științe biologice și cercetător principal la Institutul central de biologie — relevă aspecte dramatice dar totuși de un caracter particular, dat fiind faptul că observațiile sale vizează în principal teritoriul Statelor Unite. Barry Commoner rămîne totuși un optimist, încrezător în victoria rațiunii, în soluțiile preconizate de știință pentru realizarea concordanței între dezvoltarea socială și legile de dezvoltare ale cadrului natural.

România — spune biologul Gh. Brezeanu — este departe de a fi martora unor dezastre ecologice de proporțiile celor descrise în lucrarea menționată, deoarece trista experiență a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic ne-a obligat la prudență și deoarece protejarea mediului ambiant a fost ridicată la rang de politică de stat în ultimul deceniu și jumătate. Din păcate, nerespectări ale dispozițiilor legale se mai produc cu toate acestea, iar cauza o constituie în general lipsa de colaborare dintre ecolog și tehnolog. E adevărat, disputa dintre aceștia nu mai cunoaște forme deosebit de acute, dar nici colaborarea nu se desfășoară de multe ori pe măsura necesităților. Iar aceasta deoarece numeroși tehnologi se dovedesc în continuare insensibili și inflexibili, refuzînd recomandările pe care le prezintă reprezentanții științelor naturii.

Iată un exemplu, între multe altele. Cu vreo doi, trei ani în urmă, m-am străduit să conving un inginer ce conducea un șantier pe litoralul Mării Negre că, printr-o colaborare cu biologii, lucrările pe care le executa n-ar avea nimic de suferit, dar în schimb nu s-ar aduce grave prejudicii faunei și florei acvatice. Pentru întărirea demonstrației mele, am prezentat și o listă cu animale și plante marine condamnate la dispariție. Printre acestea se afla și căluțul de mare, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de Hipocampus. Atunci, plictisit și agasat de insistențele mele, omul mi-a replicat scurt : „Dispare căluțul de mare ? Treaba lui. Tot nu-l pune nimeni la ham !"

Sau un răspuns în care se interferează în linii groase ignoranța cu suficiența. Nesocotirea unei singure verigi din lanțul trofic al biotopului pontic poate provoca repercusiuni greu de bănuit chiar de către specialiști.

Iată și un alt exemplu.

Sînt ani de zile de cînd un colectiv de cercetare al Institutului central de biologie a întreprins un studiu ecologic al zonei Porților de Fier, menit să anticipeze caracteristicile hidrobiologice ale lacului de acumulare, ce urma să apară pe harta țării odată cu marea hidrocentrală. Datele obținute cu acel prilej și apoi interpretarea lor l-au făcut pe specialiști să întocmească un raport extrem de optimist. S-a considerat astfel că lacul de acumulare va constitui un excelent mediu pentru piscicultură. Ceea ce s-a dovedit inexact. Caracteristicile hidrobiologice ale acestui nou luciu de apă s-au dovedit mult diferite de cele ale lacurilor naturale, barajul modificînd structura ihtiofaunei și segmentînd lanțul trofic al biotopului acvatic (baza trofică alcătuită din plante, bacterii și nevertebrate s-a dovedit mult prejudiciată). Situații asemănătoare au fost constatate și în celelalte lacuri de acumulare, ceea ce a demonstrat că nu e suficient să ai baltă ca să prinzi pește ! (Așa cum au crezut unii care se pricep mai puțin sau chiar deloc la piscicultură).

Ce se întreprinde totuși pentru evitarea unor asemenea greșeli, în ce măsură, altminteri spus, o colaborare între domenii inconvergente va asigura stabilirea unei producții și productivități biologice și economice terestre și acvatice ?

Sînt multe de spus în această privință, deoarece domeniul face la ora actuală obiectul unor numeroase măsuri și planuri de perspectivă. În cuprinsul relatării noastre ne vom mărgini doar la prezentarea cîtorva rezultate promițătoare privind cunoașterea și exploatarea științifică a lacurilor de acumulare.

La Institutul central de biologie am avut ocazia să citesc un document programatic elaborat în comun de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și contrasemnat de reprezentanții următoarelor instituții : Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Sănătății, Consiliul Național al Apelor, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Ministerul Energiei Electrice, Academia de științe agricole și silvice și Asociația vînătorilor și pescarilor sportivi. Documentul marchează un veritabil moment al istoriei naturale din țara noastră, deoarece vizează elaborarea unor tehnologii de acvacultură la nivel industrial pentru creșterea suprаintensivă a unor specii de pești în condițiile specifice ale lacurilor de tip fluvial.

Semnificative în acest sens sînt rezultatele dobîndite de Stațiunea de cercetări de la Pingărați în creșterea industrială a păstrăvului și, mai recent, testul efectuat de un colectiv de cercetători alcătuit din specialiști ai Institutului de științe biologice din București și ai stațiunilor de cercetări din Orșova și Pingărați. La Porțile de Fier a fost experimentată creșterea industrială a crapului în viviere flotabile, apreciată drept un moment de răscruce în valorificarea resurselor acvatice. Iată, așadar, că după porcine, taurine și galinacee, testate în cadrul industrial, a sosit și rîndul peștilor. Vivierele flotabile nu sînt altceva decît niște compartimente submerse alcătuite din plase în care peștele se dezvoltă spre folosul nostru dar sub directa supraveghere a specialistului.

Primele rezultate au dovedit că se pot obține densități de 80 sau chiar 100 tone crap la hectar. S-a constatat de asemenea o îmbunătățire a calității crapului prin creșterea procentuală a proteinelor și reducerea concomitentă a grăsimilor în carcasă. Procedeul permite totodată introducerea mecanizării și automatizării (furajare automată, sortare și transport mecanic) precum și aplicarea unor tratamente profilactice și curative.

Experimentul efectuat sub conducerea Institutului central de biologie din București face și el dovada rezultatelor ce se pot obține printr-o fericită conlucrare a mai multor domenii de activitate, pentru protejarea și valorificarea potențialului biologic acvatic și terestru. O dovadă că ne aflăm pe un drum bun, că prin grija expresă acordată de partidul și statul nostru protejării mediului ambiant, se va realiza acordul atît de dorit.

Sperăm că vom întîlni din ce în ce mai puțini concetățeni cărora le este indiferentă dispariția căluțului de mare, că asemenea indivizi vor fi amendați public pentru ignoranță și prostie, dacă nu pentru nesocotirea flagrantă a intereselor vitale ale colectivității umane.

LIVIU TIMBUS ■

Cum creăm, cum informăm, cum premiem?

„Patima pentru creația tehnică: o flacără interioară care nu-ți dă pace"

Discuția ce urmează, despre creativitatea tehnică, am dori s-o începem cu o întîmplare petrecută la malul mării, pilduitoare, socotim noi, pentru pasiunea inginerească. Deși totul pare trasat de păr, tezist sau cum vreți voi să spuneți, lucrurile așa s-au întîmplat. Este vorba de doi prolifici inventatori de la Întreprinderea de strunguri Arad, proiectantul George Sfiriilă și inginerul Otto Paulini, care, de-a lungul anilor, au adus întreprinderii economii de 40 milioane lei valută.

Aflați în cuvenitul concediu de odihnă și acompaniați de consoarte, copii și rromane polițiste, s-au întîlnit prin pur hazard pe plaja din fața hotelului „Parc" de la Mamaia chiar în prima zi de vacanță. Au început să discute, estival, despre soare, apă și buletinul meteorologic, apoi unul din ei a aruncat o vorbă despre o problemă tehnică lăsată nerezolvată acasă, care-i preocupa prin ineditul și frumusețea ei. Au început să facă desene pe nisip și, fiind deconectați, desprinși de sarcinile curente, iată că țîșnește o idee. Arhimedicele desene pe nisip se înmulțeau, argumentele se înlănțuiau logic, conturînd un nou brevet de invenție, al optulea, se pare. Fierește, soțiile și copiii nu veniseră la Mamaia pentru a discuta despre strunguri paralele, ci pentru plajă, lucru pe care au încercat să-l explice, cu tact, celor doi preopinenți, dar fără succes. George Sfiriilă și Otto Paulini au hotărît să renunțe la concediu și să se întoarcă degrabă la Arad pentru a-și finaliza ideea la planșetă ; pur și simplu, nu mai aveau răbdare să aștepte nici o zi în plus (deși ar fi putut foarte bine relua problema peste o lună), fiindcă, după cum remarca George Sfiriilă, om modest, așezat, cu 30 de ani vechime la „Strungul", **„patima pentru creația tehnică nu se deosebește cu nimic de elanul creator al unui compozitor sau al unui poet, este ca o flacără interioară care nu-ți dă pace".**

Am amintit de concediul ratat nicidecum pentru a-l recomanda și altora drept exemplu — la urma urmei, există căi mai normale și mai acceptabile pentru toți — ci doar pentru a ilustra o stare de spirit, o efervescență caracteristică pasionaților de tehnică.

Am întîlnit la „Strungul" creatori înzestrați, cărora li se datoresc, în mare măsură, realizări recente de anvergură, cum ar fi asimilarea în fabricație a unor produse definite ca obiective prioritare de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în cursul vizitelor făcute în ultimii ani la marea uzină din orașul de pe Mureș : strunguri cu comandă-program pentru diverse domenii ale construcției de mașini grele și ușoare, strunguri cu diametru de prelucrare între 2 000 și 3 200 mm, strunguri de retezat și crestat lingouri, strunguri de conișat osii pentru vagoane, realizări majore care exprimă nu numai înaltul nivel atins de cunoscuta întreprindere arădeană, ci și de industria noastră electrotehnică și de aparataje și dispozitive hidraulice.

Acesta este contextul în care am discutat despre modalitățile impulsionării continue a creativității tehnice cu proiectantul **George Sfiriilă**, autor a opt brevete de invenții, inginerul **Gheorghe Urcan** (din 1962 se ocupă de sectorul Invenții și inovații, al cărui responsabil este nu numai pe linie administrativă, ci și pe linie de suflet) și inginerul **Ilie Vați**, cu 20 de ani vechime la „Strungul", șeful serviciului Plan și responsabil pe linie obștească în probleme de creativitate tehnică. Inutil de adăugat că toți trei au experiență directă în producție, în afara activității, de asemenea îndelungate, în domeniul invențiilor și inovațiilor. Firește, propunerile pe care le redăm în continuare au o inerentă tentă de subiectivism — ei vorbesc despre o experiență proprie — dar, credem noi, pot constitui o fructuoasă bază de discuție, eventual legată de proiectul, la care se lucrează acum, al Legii cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic. Pentru a simplifica expunerea și avînd în vedere că aceleași presupuneri au fost reluate, în forme diferite, de mai mulți interlocutori, le indicăm în formularea dată de inginerul Ilie Vați, la care s-au raliat și ceilalți interlocutori. Iată-le :

● **Există paralelisme și formalistică inutilă** în activitatea de invenții și inovații. Astfel, funcționează în paralel în întreprinderi Comisia inginerilor și tehnicienilor, Cercul inovatorilor, Comisia pentru creație științifică și tehnică de masă din cadrul Festivalului național „Cîntarea României", fără a mai vorbi de Biroul de invenții și inovații. Aceleași structuri se regăsesc la nivel de județ, centrală industrială și minister, fiecare cu regulamentele și formularistica sa, deloc simple, deși, în fond, scopul este același. Cel puțin, așa se prezintă lucrurile în practică. La „Strungul", pentru a se evita paralelismul, primele trei comisii au fost cumva reunite (ca să zicem așa, neoficial) prin alegerea acelorași persoane în cele trei comisii. Dar formularele rămîn...

● Reinstituționalizarea **raționalizărilor**, ca factor de progres tehnic. Stimularea materială ar putea fi pusă în legătură cu perfecționarea mecanismului economico-financiar, care prevede în mod expres determinarea consumului de material și manoperă și a aportului propriu al executantului la fiecare loc de muncă și la fiecare reper. S-ar putea recompensa astfel, pentru economiile realizate, fiecare executant (muncitor) în parte. Conform prevederilor actuale, recompensele se plătesc din economiile obținute pe total întreprindere, ceea ce nu pare echitabil : unii strică, alții plătesc.

● În cazurile cînd o idee tehnică valoroasă s-a născut și s-a concretizat în afara sarcinilor de serviciu, ea se materializează cu destulă greutate într-un proiect, întrucît el necesită cheltuieli inițiale de materiale și sute de ore de muncă, fără nici o retribuire. („Eu stau pînă seara la birou, aplecat deasupra planșetei, iar a doua zi colegii îmi povestesc cît de bună a fost — pentru ei... — apa la strand !", spune George Sfiriilă.) Se sugerează plata cheltuielilor de proiectare și experimentare (dacă au loc în afara orelor de program), după materializarea invenției, mai precis după omologarea internă și **după ce și-a dovedit viabilitatea în practică.** Totul se poate norma foarte precis : pentru hîrtie de calc de o anumită dimensiune atîția și atîția lei etc. Nu pare justificat ca aceste cheltuieli să fie acoperite de inventator, fiindcă, în unele cazuri, ele nu sînt tocmai neglijabile.

● **Problema generalizării invențiilor și, în general, a creației tehnice** nu este încă perfect pusă în punct pe plan național. Ar fi poate indicat ca întreprinderile care aplică invenții prin generalizare să aibă dreptul să-și formeze fonduri proprii pentru promovarea progresului tehnic. În prezent, întreprinderile au doar datoria să anunțe că au aplicat o invenție sau alta, dar nu sînt stimulate în nici un fel. Or, se știe că aplicarea unei invenții, chiar dacă se dă descrierea, poate fi legată de mari dificultăți și să reclame multă muncă, spirit novator, risc, ore suplimentare.

● **Reeditarea unor publicații tehnice de nivel mediu** (chiar de școală profesională) pentru muncitori, în care să fie publicate, într-o formă adecvată înțelegerii lor, soluții noi de dispozitive, scule, metode noi de muncă și de organizare a producției. În prezent, nu există nici o publicație despre noutăți tehnice pentru muncitori. Cu cîțiva ani în urmă se difuzau în întreprinderi Caiete selective și revista „Tehnica Nouă", tot la nivel mediu. Asemenea modalități sau altele similare, eventual prin autofinanțare, ar servi și la stimularea morală a muncitorilor și, în general, a promotorilor tehnicii noi. De menționat și o experiență bună : editarea (din păcate, în tiraj redus) de către Comitetul Uniunii sindicatelor din întreprinderile miniere, petrol, geologie și energie electrică, a broșurii „Invenții, inovații, autoutilare". Descrierile foarte tehnice și concise din buletinele Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci nu pot suplini asemenea modalități publicistice, cu largă pătrundere în masă.

● Constituirea unor **colective pe lîngă Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, O.S.I.M., sau pe lîngă ministere și organe centrale pentru avizarea invențiilor,** renunțîndu-se la avizarea de către institutele de specialitate a tuturor cererilor de brevete. Avantaje : 1.. — Nu s-ar mai întrerupe din activitate personalul din institutele de specialitate, care își au sarcinile proprii, de cercetare. 2. — S-ar scurta circuitul actual, cînd O.S.I.M. lucrează cu institutele centrale și, de foarte multe ori, cu zecile de institute și centre de cercetare și proiectare în subordine, ceea ce duce la o mare risipă de timp.

Fără îndoială că la ideile interlocutorilor noștri prezentate mai sus pot fi aduse contraargumente, completări, nuanțări, dar însăși discutarea lor ar fi folositoare, întrucît pornesc de la o bogată experiență, de la dorința sinceră a unor specialiști competenți și entuziaști de a contribui, prin sugestiile lor, la propulsarea în continuare a progresului tehnic, a creației științifice și tehnice de masă în țara noastră. Este o problematică de interes larg, cetățenesc. Nu întîmplător, pe prima filă a broșurii închinate celei de-a 25-a aniversări a întreprinderii lor constructorii de strunguri din Arad au pus aceste versuri ale lui Nicolae Labiș : **„Din epocă, din zborul ei și-al meu; / Uzina e o parte, e arteră ; / Nu fierbe-n ea doar fier și minereu, / Ci seve ce hrănesc această eră".**

L. NICULESCU ■

Electronica în apartamentele noastre

Greu de bănuit sau de ghicit că o parte din viața noastră de familie, mai exact spus a gospodăriilor noastre, poate face obiectul unor comunicări științifice de înaltă ținută.

Și totuși, în aceste zile, la Brașov, un larg comitet de organizare se preocupă intens pentru a asigura cele mai bune condiții de desfășurare a lucrărilor celui **de-al III-lea Simpozion privind controlul și atestarea calității produselor electrotehnice și electronice.**

Între comunicări, la capitolul **Noul în gospodării,** inginerii Nicolae Dumitru și Victoria Voinea, din cadrul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică, mai pe scurt I.C.P.E., vor prezenta **Cuptorul cu microunde.** Aflăm dintr-un scurt rezumat al comunicării că „lucrarea face o trecere în revistă a construcției mașinilor de gătit cu microunde, modul de funcționare al acestora și posibilitățile de utilizare, arătînd totodată și parametrii tehnici ai cuptoarelor cu microunde în mai multe țări".

Inginerii Victor Cuciurean, Romelia Afrem și Olga Papagheorghe, tot de la I.C.P.E., vor prezenta ultimele noutăți privind M.S.V.-urile, adică mașinile de spălat vase, precum și un MSV original, concepție I.C.P.E., iar inginerul Victor Economu, de la același I.C.P.E., va susține lucrarea **Tendințe actuale în domeniul aparatelor electrotehnice pentru uz casnic,** adică, am spune noi, aspiratoare, bătătoare de covoare, lustruitoare, aparate de spălat pardoseli și covoare. La fel de interesantă ni se pare a fi și comunicarea inginerilor Dumitra Donici și Cornelia Hahui, tot de la I.C.P.E., intitulată **Tendințe actuale în domeniul aparatelor casnice pentru încălzirea de completare a locuințelor,** adică, adăugăm tot noi, radiatoare cu radiații în infraroșu, convectoare, panouri încălzitoare radiatoare cu rezistență electrică etc.

Deși eam sucite și răsucite, numele acestor comunicări, să recunoaștem că totuși obiectul lor de studiu nu este altul decît viața din gospodăriile noastre, motiv pentru care vom aștepta eficiența lor cu sufletul la gură.

VICTOR NIȚA ■

NOI RECUNOAȘTERI ALE VALORII ȘCOLII MEDICALE ROMÂNEȘTI

Profesorul Mircea Olteanu la Roma și Londra

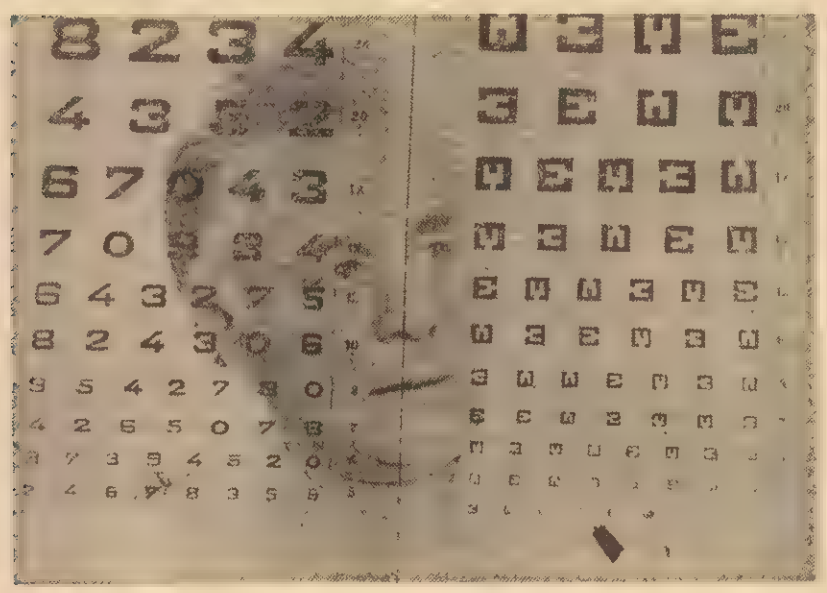

— Am aflat, stimate tovarășe profesor Mircea Olteanu, că jumătate din luna aprilie ați lipsit din clinică, fiind plecat în străinătate. Unde anume ați fost, ce-ați făcut acolo ?

— Între 7 și 14 aprilie, am operat în Italia, la Roma. Am revenit acasă pentru cîteva zile, după care am plecat în Anglia, luînd parte, timp de o săptămînă, la cel de-al VI-lea Congres european de oftalmologie, reuniune avînd drept temă cornea.

— Cornea, un domeniu în care, să reamintim, meritele dumneavoastră de deschizător de drumuri sînt recunoscute pe plan mondial. Întrebarea e ce-a căutat un român să opereze în Italia, s-au terminat oftalmologii din peninsulă ?!

— Nu se poate pune problema în felul acesta, că s-au terminat sau nu oftalmologii din Italia ! Vizita pe care am întreprins-o, ca invitat al reputatului profesor Mario Stirpe, șeful Centrului de terapie și prevenire a dezlipirilor de retină din Roma, este strîns legată de prezentarea unui film referitor la „keratofakoplastie în cadrul Simpozionului internațional de microchirurgie în oftalmologie, ținut în capitala Italiei, în octombrie trecut. Pelicula, realizată la Spitalul militar central din București, a lăsat o impresie deosebită în rîndul specialiștilor, ea fiind distinsă cu Medalia de aur. Drept urmare, am fost solicitat să fac, la Roma, două operații demonstrative, de cîte 3 ceasuri fiecare, la care a asistat elita oftalmologiei italiene.

— O clipă, tovarășe profesor ! V-am ruga să ne explicați ce vrea să însemne termenul de keratofakoplastie.

— S-o luăm metodic. Să-i zicem, mai bine, keratofakoproteză, de acord ?

— De acord, dar care-i diferența ?!

— Imediat, imediat... Introducerea unei cornee de masă plastică se numește, din greacă, keratoproteză, intervenție dintre cele mai complicate, efectuată doar în cîteva locuri din lume, la Moscova și Arhanghelsk, la Roma, New York, Barcelona și, firește, București. Înlocuindu-se cornea bolnavă, se implantează 45 de dioptrii, n-am să intru în amănunte. Reprezentînd un pas în plus, din punct de vedere al concepției și al tehnicii operatorii, keratofakoproteza înlocuiește atît cornea cît și cristalinul, o astfel de intervenție fiind făcută, în premieră mondială, la București. Comunicată în 1978, la Odessa, la Congresul internațional de chirurgia corneei, intervenția, urmînd unei metode originale, a primit numele de keratofakoproteza Olteanu, ca o nouă recunoaștere a valorii școlii românești de oftalmologie, pe care cel care vă vorbește s-a străduit și se străduiește s-o reprezinte cît mai bine.

— E cazul însă, tovarășe profesor, să ne lămuriți pînă la capăt. N-ajungea bietului bolnav o proteză de retină, îl mai trebuia și una de cristalin ?!

— Noi, cînd zic noi mă gîndesc la colectivul de oftalmologi de la Spitalul militar central, am modificat tehnica tradițională, a plastiei de cornee, pe baza complicațiilor observate într-o casuistică bogată. Ce fel de complicații ? Cele create de contactul, adesea vicios, producător de cataracte, dintre cornea din material plastic, cele 45 de dioptrii, și cristalin. Cu alte cuvinte, protezînd și cristalinul, firește în cazuri fără altă ieșire, noi am îndrăznit mai mult, adăugînd alte 20 de dioptrii, ajungînd la un total de 65. Am filmat cîteva astfel de intervenții, efectuate sub microscop, iar filmul lor a fost, cum aminteam, premiat.

— Care ar fi, pe scurt, avantajele terapeutice ale unei astfel de operații ?

— În primul rînd, ea nu mai e, spre deosebire de toate celelalte, mutilantă, oferind pacientului șansa de a se reface mai rapid. Pericolele pe care le implică sînt, fără îndoială, foarte mari, lupta pentru salvarea ochiului purtîndu-se la nivelul microniilor și al fracțiunilor de secundă. Ca să îndrăznești o asemenea intervenție, ai nevoie nu numai de o aparatură modernă, ci și de o tehnică aflată în imediata apropiere a perfecțiunii. În această clinică, atît eu, cît și doctorii Mihai Pop și Ion Horge, efectuăm keratofakoplastii în mod curent, cu rezultate încurajatoare.

— La Roma, ați operat sau numai ați proiectat și comentat filmul operației ?

— Am operat. Mai corect spus, am încheiat timpul 1 al intervenției, urmînd să merg din nou la Roma, la sfîrșitul lui iunie probabil, spre a fixa lentila cu cele 65 de dioptrii.

— Timpul 1 în ce-a constat ? Care din timpi e mai dificil ?

— Timpul 1, neîndoios, existînd pericolul perforării ochiului. Ce-am făcut ? Am introdus o rețea din metal nobil în cornee, lăsînd-o să se prindă. Dacă se va prinde, dacă nu vor apărea complicații, la sfîrșitul lunii iunie, cum ziceam, voi înșuruba lentila.

— Ce complicații pot apărea ?

— Pot apărea, din păcate. Le-am filmat, la București, și pe acestea, după care le-am înfățișat, recent, Congresului european de la Londra. Specialiștii le-au primit cu legitim interes științific și, firește, cu surprindere.

— De ce cu surprindere ?

— Pentru că obiceiul e, ca la asemenea reuniuni, toată lumea să ducă numai reușite, numai realizări de prestigiu. Noi am procedat invers, arătînd greutățile, peticnelile, complicațiile. Pînă la urmă, lăsînd de o parte aspectele pur tehnice, sinceritatea noastră a plăcut în mod deosebit, filmele proiectate prilejuind discuții și dezbateri deosebit de fructuoase.

— Tovarășe profesor, să rezumăm, cîte clinici din lume îndrăznesc azi la keratofakoproteză ?

— Cîteva clinici, cîțiva profesori. Bedillo la Arhanghelsk, Choyce la Londra, Fiodorov la Moscova, Cardona la New York și cam atît.

— Olteanu la București, ați uitat ?! O ultimă chestiune, mai degrabă o constatare. Ca să putem sta de vorbă cu dumneavoastră, am încercat, un moment, să numărăm, 5 zile la rînd și la ore cît mai diferite, mereu erați ocupat, dădeați consultații, vă aflați în sala de operații și așa mai departe. Nu-i istovitor un astfel de program ?

— E, dar nu mă plîng. Mi-am ales meseria și vreau să cred c-o îndeplinesc cu pasiune, cu respect față de durerea bolnavilor. Numai că, din păcate, clinica noastră e luată cu asalt și cu și fără o motivație anume, în sensul că toată lumea vrea să vină aici !

— Lucrul acesta ar trebui să vă bucure.

— La început, așa a și fost. Apoi însă ne-am trezit sufocați, puși în fața unor cazuri pe care ar fi putut să le rezolve, la fel de bine, colegii noștri din alte clinici. Oftalmologia românească deține un mare număr de competențe în teritoriu, la Constanța, la Iași, la Timișoara, la Bacău, la Craiova, la Pitești, în alte părți, nu e nevoie ca pentru o cataractă sau un simplu chist toată lumea să dea buzna la noi. Aș dori să fiu bine înțeles. Clinica de la Spitalul militar central n-a refuzat pînă acum nici o solicitare, dar sita pînă la ea ar trebui să fie, după opinia mea, mai deasă. E păcat, pentru suferinzii cu afecțiuni cu adevărat disperate, să ne pierdem în lucrări curente.

— Credem că aveți dreptate, credem că veți fi bine înțeles, credem că a venit timpul să vă mulțumim pentru timpul pe care l-ați irosit cu acest interviu. Iată, o facem, vă mulțumim, stimate tovarășe profesor Mircea Olteanu.

Pell-Amar-ul doctorului Șt. Ionescu Călinești în Mexic și Argentina

Despre doctorul Ștefan Ionescu Călinești și despre cel mai important dintre brevetele de invenție ce-i poartă numele, cel referitor la Pell-Amar, produs folosit cu succes în medicină și cosmetică, „Flacăra" a mai scris. Ultima oară la 16 august 1979, menționînd efectele terapeutice obținute prin intermediul acestui extract de nămol în tratamentul reumatismului cronic degenerativ, al tulburărilor circulatorii, al ulcerelor varicoase, al eczemelor etc., fără a ocoli însă o serie de greutăți, de neajunsuri ce însoțeau, la acea dată, activitatea doctorului Ionescu Călinești, desfășurată într-un cabinet nu mai mare decît o chilie, în complexul de hoteluri „Parc" și „Flora" din Capitală.

Dacă revenim astăzi asupra subiectului, o facem pentru că, recent, ne-au căzut în mînă cîteva prestigioase publicații străine, apărute la mari distanțe de România, în care munca cercetătorului bucureștean și acțiunea produsului său sînt pe larg elogiate, cu dovezi plasate dincolo de orice îndoială. Astfel, revista mexicană „Amistad" (Prietenia) a consacrat Pell-Amar-ului și descoperitorului său un spațiu întins, presărat cu superlative. După ce oferă cititorilor informații detaliate cu privire la istoricul utilizării nămolului sapropelic ca factor terapeutic, semnatarul articolului raportează aceste informații detectate pînă și în tratatele lui Plinius cel bătrîn și Galen, la activitatea doctorului Ionescu Călinești, în dreptul căreia așază vindecări spectaculoase. Se insistă asupra faptului că produsele realizate pe bază de Pell-Amar au primit o deplină confirmare la cel de-al XIV-lea Congres internațional de reumatologie ținut în 1977, la San Francisco, marca respectivă, înregistrată la Geneva, în 1978, fiind distinsă cu medalii de aur la tîrgurile de la Bratislava 1974 și Leipzig 1976.

În primul său număr din acest an, revista argentiniană de mare tiraj „Siete dias" (7 zile) a dedicat 5 pagini color tratamentelor cu Pell-Amar făcute la București, titlul relatării lui Rodolfo Braceli fiind cît se poate de sugestiv. „Vindecări miraculoase cu ajutorul nămolului". Subliniind că produsul doctorului Ionescu Călinești „obține efecte curative în general permanente", trimisul special al revistei din Buenos Aires explică, în detaliu, modul lui de preparare, „rezultatul extragerii elementelor esențiale din nămol, fără ca acesta să fie degenerat prin chimizare", numindu-l pe cercetătorul român „un savant și un lider al vindecărilor prin mijloace naturale". Mai citim în cuprinsul articolului — după cum se poate vedea și în reproducerea alăturată — că „Pell-Amar-ul nu e un drog, nici un preparat artificial, ci un produs pur, natural, cu acțiune hotărîtoare", după cum avem satisfacția de a descoperi că demonstrația acțiunii terapeutice a acestuia e susținută de cîteva imagini electrografice realizate după metoda unui alt cercetător român de reputație internațională, Ioan Florin Dumitrescu. Și despre munca lui Ioan Florin Dumitrescu, nici ea ferită totdeauna de piedici și de vorbe cu mai multe înțelesuri, „Flacăra" a scris adesea, prezentîndu-i meritele de deschizător de drumuri într-un domeniu tot mai apreciat, în prezent, în aria medicinei mondiale.

Acestea fiind zise, să revenim la București, la cabinetul doctorului Ionescu Călinești. Din păcate, s-o spunem deschis, puține lucruri s-au schimbat în bine de la 16 august pînă azi. În ciuda unei cereri în continuă creștere, cu 40 de procente mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut, descoperitorul Pell-Amar-ului n-a încetat să se confrunte cu o serie de dificultăți. Spațiul afectat tratamentelor a rămas, repetăm, necorespunzător, cabinetul neputînd trata decît maximum 10 bolnavi pe serie, solicitările fiind incomparabil mai mari, ele venind din partea unor pacienți sosiți în România de la celălalt capăt al pămîntului, din Argentina sau Japonia bunăoară. Cam în aceeași situație, stînjenitoare, se găsește și aparatura de care Ionescu Călinești ar avea imperioasă nevoie pentru a acorda tratamente și, totodată, pentru a duce la bun sfîrșit temele de cercetare încredințate de Institutul de medicină fizică, balneologie, reumatologie și recuperare medicală. În altă ordine de idei și în ciuda unor repetate promisiuni, n-a fost încă rezolvată problema extragerii nămolului din lacul Balta Albă, județul Buzău, inventatorul fiind silit să lupte, după vorbele sale, cu o mentalitate ruptă de adevăr. Atestări științifice limpezi au confirmat că exploatarea rațională a nămolului de la Balta Albă, de fapt stoarcerea acestuia și returnarea lui fără a fi chimizat, nu afectează sub nici o formă potențialul biologic al lacului, lucrurile sînt evidente, clare, dar reglementările în această privință continuă să ignore certitudinile furnizate de știință. În plus, cu asta am încheiat, cabinetul simte nevoia unor cadre specializate, doctorul Ionescu Călinești fiind singurul medic ce lucrează, la „Flora", pe bază de Pell-Amar.

Așadar, Ionescu Călinești a făcut și, citatele din presa străină demonstrează, face lucruri ieșite de comun, tratamentele sale aducînd alinare multor bolnavi și, în alt plan, servicii școlii românești de medicină, prestigiului țării înseși. I se mai pun însă, pe ici, pe colo, bețe în roate, i se cauzează supărări, deși soluționarea doleanțelor sale, integral justificate, n-ar implica eforturi deosebite, de nici un fel. Credem că forurile în măsură să decidă, Ministerul Turismului în primul rînd, au datoria să analizeze situația cu responsabilitate și să intervină cît mai hotărît și mai grabnic.

„Siete dias", Argentina : „Pell-Amar-ul nu e un drog, nici un preparat artificial, ci un produs pur, natural, cu acțiune hotărîtoare".

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIȚOAIA

Cauza săptămînii:

Tot ce provine din muncă cinstită este licit

Cînd un bărbat de 50 de ani a crescut 8 (opt) copii născuți în vreme de război și inflație, de secetă și privațiuni, acel bărbat poate fi asemuit unui soldat care a făcut războiul fiind mereu în prima linie a frontului. Și cînd toți opt copiii sînt astăzi curați moral și utili obștii, ce importanță mai are ce a făcut acel soldat în tranșee, cum și-a oblojit el picioarele degerate, de unde a băut apă cînd a băut, de cîte ori s-a spălat dacă s-a spălat, cînd și ce a mîncat dacă a mîncat?

Din dosarul de Legea 18 aflat la Tribunalul Capitalei aflăm că Nicolae Rusu și-a întreținut familia ani în șir cu mai puțin de 600 lei lunar. Pentru unii tovarăși membri ai comisiei de anchetă acest fapt simplu și durabil pare de neiertat. În gîndirea lineară a unora un bărbat poate răzbate înspre jumătatea unui veac mistuit de foamete, boli și moarte asumîndu-și răspunderea creșterii și educației a opt copii, dar același bărbat după ce toate au trecut și a reușit să iasă la lumină, devine suspect cînd își cumpără o casă fără lumină electrică, fără apă și canalizare în valoare de 35 000 lei.

Nicolae Rusu are astăzi 63 de ani. 50 de ani avea desigur acum 13 ani cînd o parte din copii începuse să cîștige, iar el, grav bolnav, cu organismul intrat ireversibil în procesul deteriorării lente, se gîndi să-și cumpere, pentru el și copiii lui, o casă la marginea Bucureștiului. Lucra și lucrase și pînă atunci ca mecanic într-o întreprindere bucureșteană. Ca să-și crească copiii pe care îi avea și pe cei ce-aveau să vină, cumpărase în 1952 teren în comuna Ștefănești. Terenul avea o casă, casa — o cameră. El, soția și copiii i-au adăugat grajduri, cotețe, în grajduri și cotețe au adus porci, păsări, vaci, viței, capre, pe rînd, cu măsură și pe măsura posibilităților, într-un proces de acumulare lentă avînd ca unică sursă munca proprie. Au irigat pămîntul, pămîntul fertilizat a devenit grădină de zarzavat și legume și viță-de-vie. Toate acestea, declară un martor autorizat, au fost muncite și chivernisite numai de soții Rusu și, cînd copiii au mai crescut, și cu ajutorul lor. Scopul acestei laborioase și anevoioase îndeletniciri (Nicolae Rusu continua să lucreze și ca mecanic în București) a fost, prin prisma rezultatelor obținute, bunăstarea copiilor. În tot acest timp, familia Rusu a locuit într-o casă cu chirie, improprie condițiilor normale la care ar fi avut dreptul să aspire. Terenul cu tot ce se afla pe el a fost vîndut în 1958, familia păstrîndu-și numai dreptul la trudă și năzuință spre mai bine, drept pe care-l fructifică în gospodăria proprie astfel că în preajma anului de răscruce de care am vorbit soții Rusu sînt în măsură să vîndă mai multe vaci de lapte unei ferme de stat și să obțină 24 000 lei. Comisia de anchetă va respinge mai tîrziu această împrejurare ca fiind lipsită de probe. Firește, dacă probele n-ar fi existat niciodată, afirmația în apărare a familiei Rusu ar fi părut de la început lipsită de temei și considerată un artificiu de circumstanță, dar probele au existat fiind distruse odată cu arhiva. Distrugîndu-se arhiva, un fapt obiectiv care în nici un caz nu poate fi pus în seama învinuiților, comisia ar fi putut apela la martori, dar tocmai acești martori, încadrați ai fermei și astăzi, sînt respinși de instanța de fond.

Deci, în 1966 familia Rusu cumpără o casă în marginea Bucureștiului cu 30 000 lei. Casa n-avea grădină. După cîteva luni, se ivește posibilitatea cumpărării unei case cu teren. Soții Rusu vînd casa cumpărată cu 30 000 lei la prețul de 50 000 lei și cumpără noul imobil cu 35 000 lei. Martorii afirmă: „B. nii au fost înmînați imediat. Formele s-au îndeplinit mai tîrziu". Comisia decide: „Este vorba de cumpărarea a două case". Sînt invocați martorii. Comisia argumentează: „Peste mențiunile unui act autentic nu se poate trece". Nu se poate trece peste mențiunile unui act autentic, dar se poate trece peste spiritul acestei legi echitabile. Legea 18 în conformitate cu care contează discrepanța **evidentă** între venituri și cheltuieli și nu discrepanța **formală, aparentă.**

În sfîrșit, în grădina casei, întreaga familie se pune pe treabă, o treabă ciudată, putîndu-se spune: timp de opt ani cu mic, cu mare, peste program, duminicile și sărbătorile legale, în concedii în orice clipă de răgaz, sapă o groapă de 222 mp. Nicolae Rusu absolvă un curs de creștere a ciupercilor. Din pămîntul rezultat, în șase cuptoare și cu o presă confecționată de mînă se ard peste 300 000 cărămizi. Se extinde casa. Se căptușesc pereții gropii. Restul cărămizilor este vîndut cu un leu bucata. De la demolări sînt cumpărate grinzi, bucăți de planșee, tot ce trebuie. Se pavează curtea. Grădina este irigată și destinată legumiculturii. Pe terenul rămas se cultivă viță-de-vie. Apar păsări, porci, viței. Un martor i-a „M-am gîndit să m-apuc să-i imit. Cînd am văzut ce muncă m-așteaptă m-am lăsat păgubaș. O muncă peste puterile omului singur".

După ce pereții laterali ai gropii au fost căptușiți cu cărămidă arsă, a fost adăugat un plafon din beton susținut de grinzi metalice. A fost turnată pardoseala din ciment. Unde iscusința mîinilor lor s-a dovedit nepricinoasă a fost cerut sprijinul Cooperativei Constructorul. A fost confecționată instalația de încălzire. De la instalația de încălzire — o altă idee: s-ar putea racorda la ea o seră de legume, o seră ridicată chiar deasupra ciupercăriei și de la această idee altă muncă, altă cazne de zi și noapte. Două fete s-au măritat și au plecat. Cellalți șase copii au rămas în casa părintească, casă alcătuită din camera fetelor, camera băieților, camera părinților și o bucătărie. În acest răstimp și-au permis luxul de a-și cumpăra un televizor în rate.

Comisia calculează și reține circa 300 000 lei a căror proveniență licită nu este justificată. Instanța de fond reduce suma la circa 100 000 lei. Tribunalul Capitalei, după aproape doi ani, decide în spiritul unei profunde echități un act de înaltă justiție și demnitate: Familia Rusu justifică integral proveniența licită a bunurilor de care dispune. Tribunalul Suprem, în instrucțiunile de aplicare a Legii 18, precizează: Tot ce provine din muncă cinstită este licit.

În dezbatere:

Cine se ocupă de copiii cu probleme? (II)

Bogdan a fost un model de bălat: plăcut armonizat fizic, totdeauna îmbrăcat curat, blond cu ochi albaștri cît pumnul, pereche ideală pentru frățiorul său mai mic, la fel de frumos constituit fizic și la fel de curat îmbrăcat, dar șaten și zvăpăiat cît pentru amîndoi; era, fără nici o îndoială, mîndria părinților lui, personal muncitor și onest la cea mai mare întreprindere din Capitală, plăcerea profesorilor școlii, criteriul de referință al celorlalți părinți (Bogdan cum poate să aibă grijă și de frățiorul lui mai mic, să meargă și la școala de muzică, să fie și premiant și tu, cap sec ce ești, nu ești în stare să-ți faci două lecții pe zi!). Colegii îl iubeau totuși și Bogdan era mereu primul pe lista invitaților la serbările prilejuite de zilele de naștere. Doi ani la rînd, tînăra și fericita pereche a părinților lui Bogdan a răspuns cu îndreptățită plăcere amabilelor gazde care se minunau: „Este un adevărat miracol cum reușiți să creșteți singuri, fără nici un ajutor, trei copii și încă în acest fel strălucit!" (Între timp tînăra pereche mai dăduse naștere unei fetițe!)

Portarul unei ambasade așezată în drumul spre școală al copiilor, încintîndu-se la fiecare din aparițiile celor doi frați, îi opri într-o zi și le oferi mai multe pachețele cu gumă de mestecat. Bogdan pătrunse într-acest fel intempestiv în pasionanta competiție din clasă a colecționarilor de mărci de gumă de mestecat și în scurt timp parveni la ipostaza de dirigutor al micii piețe a etichetelor. Neștiuta lui vanitate îi acaparase voința și, îndemnat de ea, cunoscu și alți portari și alte locuri tot mai îndepărtate de drumul școlii. Tinerii părinți continuau să plece diminețile și să se întoarcă serile și cu aceeași încintare petreceau împreună o oră-două, deși Bogdan era mereu preocupat de altceva și în carnetul de note apăruseră calificativele proaste: **o criză de creștere, desigur.** Competiția etichetelor se stîngea și odată cu ea rolul de lider al lui Bogdan. Cu aureola de lider șifonată, Bogdan dibuia spre alte domenii și zone de influență. În fruntea unui grup bătea străzile și drumurile și locurile cu portari care aveau gumă de mestecat. Părinții colegilor interziseră copiilor lor să mai umble cu Bogdan. Încetară și invitațiile la zilele de naștere. Colega lui Bogdan ceru să fie mutată în altă bancă, băiatul o stînjenea cu bilețele trimise în toată clasa, cu risetele și ghionturile lui. „N-ați venit cînd v-am chemat și v-am chemat de nenumărate ori pînă acum", reproșă diriginta tinerei perechi. „Bogdan e în situația de a rămîne repetent. N-avem ce-i mai face. Copiii fi ocolesc, dumneavoastră n-ați venit să discutăm, cu el nu se mai poate ajunge la nici o înțelegere...". „Cum?, izbucniră tinerii părinți. Nouă ne reproșați? Muncim de ne spetim. Și nu de capul nostru. Nu ca să cîștigăm mai multe remunerații, ci fiindcă e nevoie. Plecăm dimineața și ne întoarcem noaptea. Obosiți, cu grijile de peste zi în cap și în suflet... Școala ce face? Dacă nu sînteți în stare să ne supravegheați copiii, spuneți-ne! Ce faceți cît timp noi muncim cît este nevoie să muncim? Ne reproșați că n-am vegheat? Cînd? Noi stăm cel mult o oră, două cu ei. Aici, la școală stau o jumătate de zi...".

Cerură clasa unei alte diriginte. Fură sfătuiți să aleagă altă școală, dacă e nevoie chiar una specială. „Ne jigniți? Vă reclamăm pînă-n pînzele albe", „Nu sînteți oameni de înțeles. Cît poate să facă și școala ??" „Noi nu sîntem de înțeles? Ce să înțelegem și pe cine? Cînd să înțelegem? Dacă noi nu putem, dumneavoastră nu puteți, cine poate? Cui rămîn copiii noștri?"

★

Singurul prieten al lui Mihaelei este cățelul de la a treia casă de școală. Bătrîna învățătoare știe și la un sfert de oră după sunetul de intrare al cloțoțelului merge și o la de mînă. „Hai, Mihaela! Tot nu v-ați cumpărat ceas?"

Nu și-au cumpărat. Înainte de a muri, tatăl a aruncat cu el după ea. Mama nu l-a mai înlocuit cu unul nou. S-a așezat pe locul tatălui, pe canapea, și comandă: „Mihaela, fă aia! Mihaela, adu-mi ailaltă! Unde ești, nenorocito? Ce ți-am spus? Uite cum se mișcă! Mă omori, fato! Lasă ciorapii ăia, nu te duci să te mărîți. Mișcă, mogmondito!"

Prin geamul directorial, spatele aplecat al fetiței pare înfipt în asfaltul curții. Mingile trec pe lîngă ea, copiii o îmbrîncesc. Mihaela nu se joacă niciodată cu nimeni, deși e vioiae în rest, mai ales în magazinele unde este trimisă să facă diferite cumpărături și uneori în clasă, furată de lecții. Prinde repede și reține ușor explicațiile și peste capetele celorlalți copii bătrîna învățătoare o încurajează și se bucură, apoi din nou se întristează, o întristează imaginea fetei mai întotdeauna fără ciorapi, în rochița scurtă, oprindu-se iarăși în dreptul gardului de la a treia casă de școală, întîrzînd de data asta acasă unde mama ei o va lua la rost: „Unde ai întîrziat? Am auzit copiii trecînd, unde ai fost, nu te gîndești deloc la mine, poate am murit, poate am nevoie de ceva, fată nerecunoscătoare!... Te-am rugat să cumperi apă minerală! Ai uitat, toanto '..."

Bătrîna învățătoare a încercat de mai multe ori să discute cu mama, a invins oroarea de a inhala mirosul stătut de transpirație și rîntaș, s-a așezat pe singurul scaun din încăpere și a așteptat răspunsul care însă n-a venit nici prima oară, nici a doua oară, niciodată. Mama tace. Refuză orice dialog. A încercat și altfel: „Dacă Mihaela va fi premiantă, mai tîrziu ar putea căpăta bursă, ar fi un medic bun și ar avea grijă și de dumneata". Privirile femeii s-au aprins și s-au stins în aceeași fracțiune de secundă: „Nu mă las eu momită", parcă spuneau, și bătrîna învățătoare încercă la vecini. „Dacă ne amestecăm, i s-a spus, nu vom mai avea trai cu mama ei, n-o cunoașteți! Un copil strălucit și un destin ingrat!"

Cu această caracterizare și cu o cerere, dascălul merse la Autoritatea tutelară. Plecă cu amîndouă. Soluția ar fi fost înscrierea Mihaelei într-un internat. **Ar fi fost** dacă mama Mihaelei n-ar fi avut pensie sau ar fi încadrată într-o unitate socialistă. Nu îndeplinea nici una din aceste două condiții și formal nu era nimic de făcut. Femeile de acolo nu spuseseră **formal,** spuseseră **legal** și bătrîna învățătoare se întoarse la școală. Era totuși o soluție: semiînternatul. Mihaela ar rămîne cel puțin 10 ore într-un mediu adecvat. Școala avea fonduri, fondurile de la serbările școlare rămăseseră intacte. Semipensionatul costă 84 de lei lunar. Nu e voie, i s-a spus. Fondurile strînse astfel au o destinație precisă: excursii, material sportiv, material didactic. O derogare înseamnă un precedent, un precedent înseamnă alte derogări. Nu insistați!

N-a insistat și a vorbit cu comitetul de părinți. Ca să nu fie acuzați de crearea unui fond fraudulos, părinții s-au obligat să suporte pe rînd și de bunăvoie taxa. Mama Mihaelei a aflat și a amenințat cu instanța judecătorească pe oricine ar încerca s-o jignească astfel. Mîine, după ce va suna de intrare, bătrîna învățătoare va aștepta un sfert de oră, apoi va merge și o va lua pe Mihaela de mînă de lîngă prietenul ei, cîinele: „Hai, Mihaela. Tot nu v-ați cumpărat ceas?"

★

A trecut mai bine de o jumătate de an de la apariția articolului nostru **Să ne opunem derivei acestor trei destine.** După ce au rămas orfani în cîteva zile de mamă, tată, bunică și Autoritate tutelară, și după apariția apelului nostru în presă, Florentina, Nicolae și Ștefan își găsiseră ca tutore o nobilă și înflăcărată conștiință. După clanurile de început însă, biata femeie redobîndi dimensiunile reale ale gestului ei generos. Vorbeam la telefon aproape zilnic. Poate, zicea, ar fi trebuit s-o iau pe Florentina și să las băieții mai departe la Casa copilului. Fiecare în parte constituie o problemă, o complicată și delicată problemă. Cea mai gravă fiind desigur Florentina. Și în seara următoare aflam că Florentina chiulise de la serviciu, primise băieți acasă și dansaseră pînă dimineața, răspundea în doi peri. Dar mai ales, completa, nu mă iubește. N-o simt. Nu vine la mine cu sufletul deschis... În seara următoare vestile erau și mai alarmante: Florentina nu venise la întîlnirea fixată, băieții au fost găsiți dormind, cînd normal ar fi trebuit să fie la școală... Ce-i de făcut? Firește, aceste accente de alarmă erau completate și întregite de alte amănunte: Un trust de construcții le trimisese lemne de foc. Consiliul popular a aprobat cererea de butelie. A fost reinstalat postul telefonic. Băieții au găsit un internat bun în apropierea casei și o directoare cu un suflet de aur. Florentina are un prieten care ține foarte mult la ea și „care s-a apropiat de mine deschis și frumos"... Apoi telefoanele au fost tot mai rare și mai vagi și în cele din urmă au încetat. Mi-a părut rău și puneam această tăcere pe seama faptului că la rîndu-mi mă dovedisem neputincios. Mă simțeam ineficient față de mine însumi, mai ales în raport cu travaliul incredibil la care această femeie se înhămase și pe care-l împlinea zilnic cu religiozitate, cu eforturi și sacrificii pe care un om din afară nu le poate percepe decît în trecere și superficial.

În urmă cu cîteva zile, m-a sunat iarăși. Eram grăbit și n-am zăbovit decît cîteva minute. E bine, zicea-și vocea îi tremura de emoție. E foarte bine acum și teama că mă reține din graba mea o făcea să continue pe nerăsuflate. Cred că sînt fericită. Florentina mă iubește. S-a făcut un copil cum nu există altul. E minunată! M-ascultați? E de nerecunoscut și acum au primit cu toții un apartament nou și trustul de construcții care le-a trimis atunci lemne pentru foc l-a ajutat să se mute și eu o să-l rog să vină și pentru mici reparații. E bine!... Nu vă mai reții. Atît am vrut să știți: că acum e bine!

Pagină realizată de
NICOLAE CRISTACHE ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

„Vecine, ți-am pus cheia sub preș..."

Frumoasă-i naivitatea — unii susțin că are chiar o poezie aparte —, dar, vai, cît de dăunătoare e ea uneori. Dintr-un șir lung de exemple, vă supunem astăzi atenției trei. Unul foarte răspîndit, „clasic" aproape în felul lui. Cetățeanul pleacă de acasă, încuie ușa și pune cheia... deasupra, are el „un loc al lui"... E suficientă o privire de hoț — o singură dată — și își găsește locuința goală. Ceea ce i s-a întîmplat, din nefericire, și unui locatar domiciliat în Bulevardul Muncii, care a fost de fapt victima unei naivități la pătrat, sau dacă vreți la cub. A plecat de-acasă, a închis ușa cu cheia, dar nu și-a mai ascuns-o, cum obișnuia el, „foarte subtil", sub preș, ci a uitat-o pur și simplu în broască. A plecat. A trecut însă prin fața ușii un vecin. Un prieten. A scos cheia din ușă. Și a pus-o el la rîndul lui, sub preș... Și a scris un bilețel liniștitor vecinului, să n-o facă îngrijorat. **„Nea Vasile, nu te speria, ți-am pus cheia sub preș!"**

Ce a urmat? Ce să urmeze?

Nu a venit Sc[illegible] R[illegible]

A venit hoțul. Acolo ho[illegible]

A citit frumos biletul și a golit casa...

Oameni maturi cu naivitate de copii. Dacă nu ar fi fost chiar așa, nu v-aș fi povestit nici cu povestea tot așa.

În final, tot despre naivitate, dar despre naivitate de grup, colectivă.

...Vindea — modest — în piața „Orizont" la I.L.F. fructe, legume, zarzavaturi. Cu o foarte discretă dereglare de cîntar, își „prăjea" cumpărătorii cu numai 75 de grame la kilogram.

„Mare pagubă în ciuperci, 75 de grame!" — zic unii.

Și cît greșesc!

Socoteală de copii: la 3 cumpărători — a „ciupit" 14 lei.

În 2 ore — a ajuns la 168 lei.

Socoteală de om mare: în 2 ani ar fi ajuns la vilă+mașină.

Nu fiți naivi! Așa e.

MARIUS POPESCU ■

Aerul pur pentru scafandrii constructori — o problemă care nu mai suportă aminare

„Cunoașteți, desigur, filmulețele acelea superb colorate, care fac reclamă pescuitului subacvatic : imagini splendide luate sub apă, o apă limpede cu pești frumoși, extraordinar de frumoși, cu tot soiul de animale și plante care de care mai ciudate, o lume de basm în care coboară cîteodată bărbați bine făcuți, echipați cu ustensile moderne de pescuit și de stat sub apă. Unii mai cred și azi că meseria de scafandru este foarte aproape de ceea ce se întîmplă în aceste filme. Vrem să vă spunem însă că munca noastră constă în construirea de cheuri pentru acostarea navelor maritime și porturare. Noi executăm sub apă, în mare parte, manual, fundația cheurilor, mișcînd blocuri de piatră care de multe ori depășesc 80—100 de kilograme greutate. În final, această fundație o predăm la cota de nivelare prevăzută în proiect, după care montăm blocuri prefabricate și astfel construim cheurile. Toate acestea, la o adîncime cuprinsă între 7 și 22 de metri, în condiții de vizibilitate foarte, foarte redusă, de fapt este întuneric în proporție de 95 la sută, temperatură scăzută și presiune. După cum vedeți, munca noastră nu seamănă nici măcar cu aceea a scafandrului tradițional, de intervenție, care intră o dată pe săptămînă în apă. Este vorba de o meserie cu totul nouă : scafandru constructor. Ceea ce ne-a îndemnat să vă scriem este faptul că „pîinea de fiecare zi", adică aerul care ne vine în timpul lucrului este dăunător..."

Am citat un fragment mai amplu din scrisoarea adresată redacției de către un grup de 36 de scafandri de la Întreprinderea de construcții hidrotehnice Constanța, oameni care, așa cum ați văzut, nu cer marea cu sarea, ci un aer pur acolo, în adîncuri. Aerul acela pur care să le permită să-și desfășoare munca pe care și-au ales-o în condiții de maximă securitate.

Aerul necesar, aflăm tot din scrisoarea primită, este furnizat de motocompresoare industriale și este dăunător sănătății, datorită conținutului mare de bioxid de carbon și particule de ulei. De la acest aer impur pe care îl primesc ei acolo, în adîncuri, în timp ce construiesc temelille porturilor noastre, pornesc mai toate necazurile lor de scafandri constructori. Situația nu este nouă, ne scriu ei, am mai semnalat-o, un institut de cercetări a primit din partea I.C.H. Constanța o temă de proiect, tema s-a efectuat, timpul a trecut, dar lucrurile nu s-au schimbat prea mult.

„Vă scriem toate acestea avînd convingerea că stă în puterea industriei noastre să realizeze acele utilaje capabile să furnizeze aerul pur de care avem nevoie".

Plecînd pe urma mai vechilor sesizări ale scafandrilor de la I.C.H. Constanța, am aflat că, într-adevăr, Întreprinderea a încheiat în anul 1977 un contract de cercetare științifică (nr. 7277/1977) cu Institutul de cercetări și proiectări tehnologice transporturi, prin care acesta se obliga să efectueze cercetări privind obținerea aerului purificat la nivelul respirației scafandrilor (valoarea : 50 000 lei).

În urma analizelor făcute a rezultat că „aerul inspirat de scafandri este impropriu, conținînd o serie de substanțe nocive printre care aerosolii de ulei, oxid de carbon, bioxid de carbon. Calitățile necorespunzătoare ale aerului inspirat de scafandri în imersie se datoresc motocompresoarelor folosite în perioada cercetării pentru alimentarea cu aer a scafandrilor, neadecvate pentru furnizarea unui aer pur".

Mai reținem din aceeași cercetare că pe plan mondial există preocupări pentru proiectarea și construirea unor agregate de acest tip, adică motocompresoare care nu folosesc ulei pentru ungerea dispozitivelor, furnizînd un aer fără aerosoli de ulei. Ținînd cont de faptul că nici în țară la noi nu există un astfel de motocompresor, Institutul de cercetări și proiectări tehnologice transporturi a propus înlocuirea **cartușelor filtrante cu cărbune activ** (care nu reține prea mult din aerosolii de ulei) cu **cutii filtrante speciale**. În acest sens, institutul în legătura cu Întreprinderea de mase plastice din Buzău, care fabrică aceste cutii filtrante, recomandînd pentru viitor folosirea lor **pînă cînd se va ajunge la o altă soluție**. Deci era vorba de o rezolvare temporară, urmînd, după cîte ne spunea directorul **Laboratorului factor uman și ergonomie**, din institutul amintit, medicul **Constantin Tomescu**, ca întreprinderea constănțeană să se preocupe de soluționarea definitivă a problemei.

★

Ca să nu mai lungim vorba, vom arăta că scrisoarea scafandrilor a sosit relativ recent la redacție, adică după ce s-a aplicat soluția preconizată de institutul de cercetări din București. Din ancheta efectuată la Agigea și la Mangalia, împreună cu inginerul șef al I.C.H., **Ion Cepreagă**, și directorul Grupului de șantiere construcții-hidrotehnice al I.C.H., **Nicolae Sotir**, reiese că lucrurile nu s-au îmbunătățit decît parțial. Iată cîteva păreri. **Nicolae Dragu :** „În privința purității aerului, nu este nici o schimbare, deși folosim sistemul preconizat de institutul de cercetări al M.T.Tc. Dacă stai mai mult de două ore în apă te sufoci. După trei ore, dacă reziști, simți că nu mai ai vlagă. Nici costumele nu sînt mai bune. Din cauză că sînt tari, scorțoase, îți fac răni la picioare". **Stefan Luchi :** „Am lucrat și la 19 metri. Acum lucrez la 7 metri și totuși mai mult de două ore nu pot sta în apă. Calitatea aerului este ceva mai bună decît înainte, dar nu suficient". **Mihai Paraschiv :** „Sistemul de cutii filtrante reduce cantitatea de vapori de ulei, dar usturimile de ochi și amețelile nu dispar. La peste 14 metri nu rezist mai mult de două ore. Pe timp de iarnă, potrivit normelor de protecție a muncii, trebuie să stai 4 ore în apă, dar mai mult de o oră și jumătate este imposibil. Vara, poți rezista 3 ore. Depinde și de organismul fiecăruia". **Vasile Pîrvuleț :** „Am reușit să stau 4 ore la cheul armare, la 9 metri adîncime, dar aerul îmi venea de la o pompă manuală, deci fără ulei".

Deci, ca să poată lucra potrivit normelor care le reglementează statutul și retribuția (în paranteză fie spus, norme depășite de timp, de evoluția acestei meserii, mai ales în ultimii 12—14 ani, evoluție care a depins de însăși dezvoltarea industrială a țării, de sporirea gradului de dificultate și complexitate al construcției obiectivelor industriale portuare, unele dintre aceste norme și instrucțiuni fiind elaborate în 1956), scafandrii au nevoie de aer curat, pur, efortul acolo, la 7 sau 20 de metri, fiind mult mai mare decît la suprafață, așa cum își poate închipui oricine și cum poate dovedi, foarte exact, orice testare făcută de specialiști.

Aceasta fiind premisa de la care trebuie apreciată munca scafandrilor, adică întrunirea tuturor condițiilor normale de lucru, ne-am interesat care au fost demersurile Întreprinderii hidrotehnice din Constanța pentru rezolvarea definitivă a problemei, notînd răspunsurile inginerilor **Ion Cepreagă** și **Nicolae Sotir.**

Ion Cepreagă : „Ca să fim sinceri, cu specialiștii de la Întreprinderea „Timpuri noi" din București n-am discutat decît în principiu și fără să insistăm. Ei ne furnizează motocompresoarele industriale, dar despre eventuale modificări sau adaptări n-am vorbit decît tangențial. Am luat însă legătura cu Întreprinderea cale, din Buzău, mai exact, cu atelierul lor de proiectare. Ei au propus înlocuirea segmenților de fontă ai motocompresoarelor cu segmenți de teflon. Dar încă n-a ieșit nimic și nu pot să mă pronunț dacă ideea e realizabilă".

Nicolae Sotir : „Problema care se ridică este aceea a aparaturii care să controleze periodic calitatea aerului, pentru că de multe ori părerea scafandrilor este subiectivă. De vreme ce Institutul de cercetări care ne-a efectuat lucrarea a demonstrat că se poate utiliza cu bune rezultate cutia filtrantă, eu pe cine să mai cred !"

Din răspunsurile interlocutorilor noștri reiese cu claritate că Întreprinderea, cu excepția solicitării institutului de cercetări al M.T.Tc., nu a întreprins nimic concret, mulțumindu-se cu o soluție care nu prea schimbă nimic. Este la mintea oricui că o discuție de principiu și tatonarea timidă a unei singure căi de rezolvare a problemei scafandrilor (ne referim la contactul cu Întreprinderea de cale din Buzău), nu vor furniza aer pur la adîncime. De pildă chestiune cu care a fost de acord și conducerea I.C.H., Întreprinderea putea aborda un institut de cercetări care, prin contract, să încerce să realizeze motocompresoare fără consum de ulei, așa cum se întreprinde și în alte țări ale lumii.

Ca să ne dăm însă mai bine seama de modul în care și-a dat silința I.C.H. să rezolve problema scafandrilor, mod pe care **Nicolae Arhondi**, vicepreședinte al comitetului sindical pe întreprindere, îl traducea astfel : „Am încercat în toate felurile să rezolvăm această problemă", arătăm în încheiere, în loc de orice altă concluzie, că aici există încă din 1978 o documentație trimisă de A.P.T.A.C. Buzău privind o **„Instalație de purificare a aerului comprimat pentru scafandri".** Se propunea o colaborare între cele două întreprinderi pentru realizarea unui experiment : înlocuirea uleiului mineral obișnuit de ungere cu un alt produs chimic indicat în documentație. Ei bine, de ce credeți că nu s-a dat curs invitației buzoienilor, fapt de care inginerul șef a aflat, plin de uimire, cu puțin timp înainte să ne despărțim ? Îi redăm întocmai cuvintele : „Este pur și simplu penibil și îmi este jenă să vă spun. Au venit cei de la Buzău, conform înțelegerii, s-au dus la grupul de construcții hidrotehnice, unde un maistru și încă cineva au încercat să demonteze o baie de ulei de la motocompresor, n-au putut, buzoienii au plecat și ideea a murit." Ce o fi vrut să spună tovarășul Arhondi cu „am încercat în toate felurile să rezolvăm problema", nu pricepem.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

P.S. Ulterior redactării articolului am fost informați telefonic de către inginerul șef Ion Cepreagă că, după ancheta noastră, s-au făcut, cu mijloace locale, cîteva testări privind calitatea aerului purificat prin sistemul cutiilor filtrante, iar rezultatele, în primele ore de imersie, au fost foarte bune. De asemenea, s-a mai constatat că actualele costume de scufundare sînt cu totul depășite din punct de vedere tehnic, și acest fapt constituind o cauză a impurității aerului respirat în adînc. În sfîrșit, ultima chestiune, I.C.H. a reluat legătura cu întreprinderea buzoiană menționată, căutîndu-se o soluție de filtrare mai bună. Iată deci că n-aduc anii ce aduce ceasul. S-au găsit, așadar, mijloace de testare chiar în Constanța. Bunele rezultate din prunele ore nu schimbă radical situația, urmînd doar să se stabilească la cîte zile trebuie schimbate cutiile filtrante. În privința continuării colaborării cu Întreprinderea de cale din Buzău (atelierul de proiectare), pe marginea documentației existente de doi ani la I.C.H., ce să spunem, mai bine mai tîrziu decît niciodată dar nu foarte tîrziu pentru că purificatoarele aerului scafandrilor de la I.C.H. nu este o problemă rezolvată.

În marea familie a C.A.P.-ului, „familiuța" nu are ce căuta

— Treaba e așa : nu e bine ce face, oamenii sînt nemulțumiți și asta nu-i de colo.

— Care ar fi miezul nemulțumirilor?

— Păi, așa, în mare, mai toate sînt legate de practica brigadierului privind normarea, valorificarea produselor brigăzii și a rezervei de pămînt ce e deținută în plus de către unii, ca loturi personale sau suprafețuri. E normal, credeți dv., ca în '79 valoarea unei norme să atingă doar 9 lei în bani și 12 lei în natură? E normal să nu reușim să ieșim din starea de C.A.P. slab dezvoltat de atîția ani?

— Poate că și satul are partea lui de vină în aceste rezultate slabe?

— Așa s-ar părea, privind lucrările de departe, dar adevărul e altul. Lucrările în cîmp s-au efectuat la timp și în condiții optime, datorită faptului că majoritatea muncitorilor satului sînt navetiști, lucrînd foarte aproape, la termocentrala Turceni, dînd un ajutor substanțial la îngrijirea culturilor și recoltarea lor. La noi problema nu e că nu ies oamenii la muncă, aș zice dimpotrivă, lucrările fiind în cea mai mare parte mecanizate, unii nu reușesc să-și facă normele — alt izvor al necazurilor, pentru că nu toți oamenii sînt chemați la lucru, munca pe echipe neflind deloc organizată echitabil. De treaba asta se face vinovat brigadierul. O să vă convingeți stînd de vorbă cu oamenii.

Și Marin I. Vladu, interlocutorul nostru de început, om al satului Scorușu, comuna Borăscu, județul Gorj, își susține, detaliind fiecare punct înscris în scrisoarea semnată de alți 9 localnici, trimisă redacției noastre. I-au urmat pe rînd alți nemulțumiți de rosturile întoarse ale muncii lor în brigada C.A.P.-ului, care ne-au demonstrat negru pe alb că nu și-ar fi permis să pună pe drumuri atîtia oameni (erau de față directorul adjunct al U.J.C.A.P. Gorj, directorul adjunct al Direcției agricole județene, cel al sucursalei județene a Băncii pentru agricultură, reprezentanți ai I.V.V.-ului), dacă impasul la care au ajuns nu ar fi cerut cu stringență rezolvare grabnică. Dar mai înainte de a le da cuvîntul, vom apela la un fragment din procesul verbal al adunării generale a C.A.P. din acest an, fragment necesar pentru mai buna înțelegere a stărilor de lucruri ce domnesc printre cooperatorii brigăzii de producție din Scorușu — constatată și de noi la fața locului : „Diiceanu Nicolae propune ca finețele să fie împărțite la toți membrii cooperatori care au vite. Referitor la răsadnițele de tutun, să se împartă pe echipe, așa încît fiecare cooperator să facă norme. Privind prunele, întreabă dacă a participat cineva din partea conducerii C.A.P. la strînsul prunelor și la fabricarea țuicii. Propune ca prunii să fie împărțiți pe echipe, toți cetățenii satului să fie mobilizați la recoltarea lor, să nu se facă „dichise". Șefii de echipe să mobilizeze membrii cooperatori la toate muncile ce se execută. Referitor la cîntărire, se sustrage la cîntar. Propune ca tov. Marin Vasiluță, brigadierul, să se poarte mai frumos cu oamenii și să stea de vorbă cu ei".

Iată și mărturii directe, pe cît de concrete, pe atît de acuzatoare împotriva practicilor brigadierului din Scorușu, Marin Vasiluță. **Mărgineanu Gr. Ion :** „Sînt vreo 50 de persoane cu plusuri de pămînt. Nu s-a măsurat corect, ceea ce s-a făcut a fost doar de ochii lumii. Sînt loturi hectare întregi de plusuri de pămînt care ar trebui să aparțină C.A.P.-ului. Nu mai departe decît Mircea Gheorghe, a plecat din sat de niște ani. E băiatul responsabilului de pază. Și-n vreme ce el lucră la Sibiu și stă la bloc cu nevasta, lotul îi merge în sat. Așa au reușit ai lui Mirea să adune aproape două pogoane de pămînt, din care o parte nici nu e trecut în schițele cu măsurătoarea. Alții țin loturile mortilloc, folosindu-se de ani de zile de ele, ilegal, fireste".

Și Mărgineanu Gr. Ion, după ce își descarcă desaga nemulțumirilor, apelează la o alta, cu întrebări izvorîte din aceleași nemulțumiri : „Ce-i cu via din Dealul Mare ? (după care adaugă ca pentru sine : e via C.A.P.-ului, dar e folosită de brigadier de ani de zile) ; Dar cu prunele C.A.P.-ului cine poate ști cîte au fost recoltate și de către cine anume, cînd nu există nici o evidență în acest sens? Anul trecut și în celălalt an s-au depozitat prunele la Ecaterina Boiboșanu acasă și la un alt om. Cîte s-au dus, cîte s-au luat, nimeni nu știe. La făcutul socotelilor, cum oare s-au scos că s-au cules doar 2 400 kg prune? Cum de apare nevasta lui, a brigadierului, cu 217 norme cînd n-a fost văzută deloc la muncă? Zice lumea că ar fi trecut-o paznic de zi la zootehnie, ne trebuia nouă așa ceva? Și de ce paznic de noapte e tot frate-său, de ce seară de atelaje e cumnata, cînd s-a stabilit în adunarea generală să nu li se mai dea neamurilor lui posturile cheie din brigadă ?" (Întrebările omului își au temei, Lucrurile stau într-adevăr așa.)

Vladu I. Mariu : „Una-i lista cu loturile și alta-i realitatea pe teren. Ungureanu Ilinca și Simcea Ion nu apar cu loturi personale dar le au ; apoi, o verișoară a brigadierului, cu domiciliul în altă comună, are lot aici, la noi în sat, în locul unei mătuși moarte de mai bine de doi ani. Ce să mai vorbim despre prunele depozitate pe colo și pe dincolo, prin sat, fără notă de intrare, fără notă de ieșire. Păi cum să credem noi, satul, că s-au adunat doar 2 100 kg prune, cînd știm că s-au strîns mai multe? Iar dacă-i cere cineva brigadierului o listă cu cei care au recoltat, și cît au recoltat de căciulă, răspunde că nu are așa ceva, că i-a normat. Numai că noi știm că nu i-a normat. Aceeași situație cu viile. Pe urmă, șefii de atelaje sînt alți împărați. Ești la mîna lor. Ai nevoie să-ți aduci lemne din pădure sau să mergi la moară, trebuie să te rogi de ei, să le promiți atît sau atît. Or, cumnata brigadierului cară mai mult pe la neamuri, sau pe bani grei la ceilalți. Cît despre chitanțe, taie cînd vrea și cui vrea".

Vladu I. Constantin : „Aș mai adăuga problema cu ciobanii, ridicată și în adunarea generală. Au fost găsiți noaptea păscîndu-și oile lor, iar pe cele ale C.A.P.-ului le țineau închise. Și pe lîngă asta au atîtea oi în plus — față de limita admisibilă — încît s-ar putea ca numărul oilor C.A.P.-ului să fie egal cu cel al oilor particulare. Și ar mai trebui spus și despre uiumul încasat — mai bine zis, neîncasat — la cazane, despre recolta de cartofi a anului trecut, care nu prea ieșe la socoteală cum au împărțit-o".

Toate aceste acuze sînt îndreptate împotriva brigadierului Marin Vasiluță, care deținînd de 13 ani conducerea brigăzii și-a adunat în jur o familiuță, închizînd ochii la unele încălcări pe care acum satul le scoate la lumină. Subliniem acest lucru nu bazîndu-ne doar pe declarațiile luate, ci pe constatările noastre pe teren, care adeveresc în cea mai mare parte spusele oamenilor. Pentru că toate exemplele date privitoare la deținerea ilegală de loturi personale sau suprafețuri s-au adeverit. La măsurătoarea făcută de noi prin sondaj s-a dovedit că familia Mirea nu fusese înregistrată cu toată suprafața — două terenuri fuseseră ulitate a fi trecute în caietul cu măsurătorile inițiale ; totodată, via aparea mai scurtă cu vreo 30 m, o altă tarla tarăși mai mică. Nu există, de asemenea, borderouri anexate la jurnalul de recoltare la prune, după cum cei ce au participat la recoltare n-au fost normați. Cam aceeași situație și cu viile, neexistînd nici un document care să clarifice situația viei din Dealul Mare, precum și a celorlalte vii. Aceeași lipsă de evidență la cazanele C.A.P.-ului, uiumul reținut cooperatorilor fiind singura măsură a cantității de borhot ce s-a perindat pe la ele. După cum și povestea cu atelajele pare credibilă — la încasări pe '79 prezentîndu-se doar cu 1 280 lei, și cea cu ciobanii — la măsurătoarea noastră găsindu-se în plus în turma de la Scorușu 166 oi, din care 134 aparțineau doar la doi ciobani din cei 3.

Trebuie să remarcăm receptivitatea și promptitudinea organelor județene care ne-au însoțit, în luarea de măsuri neîntîrziate pentru curmarea ilegalităților amintite. De reținut, dintre acestea, hotărîrea remașterării tuturor loturilor de către o comisie lărgită, recuperarea debitelor — sau mai bine zis, recalcularea producțiilor ce trebuiau predate C.A.P.-ului, trecerea imediată în folosința C.A.P.-ului a loturilor deținute ilegal, ciobanii au fost impuși să plătească pentru oile în plus s.a.

Sînt măsuri care nu mai suportau aminare, e drept, după cum tărăși drept îi că ar fi trebuit mai de multă vreme luate. Cum să sari pîrleazul spre C.A.P.-urile dezvoltate — se întreba unul din interlocutori — cînd există atîtea goluri în evidență care dovedesc că lucrurile nu prea sînt în regulă, cînd atîta pămînt al C.A.P.-ului este folosit în interesul personal al unora, cînd nu se pune piciorul în prag pentru stîrpirea unor neregului în sectorul zootehnic, sector ce și-ar putea găsi împlinirea deplină în acest ținut de lupuri, blagoslovit cu pajiști. Lipsa unui control de specialitate este aici mai mult decît vizibilă. Să sperăm însă că de această dată cei din Scorușu au luat taurul de coarne și că vor reuși să biruie indolența și inerția de pînă acum.

G. ȘTEFĂNESCU ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Pămînt, ape și țărănci harnice

— Țăranul rîde cînd vede o recoltă bună.
— Rîde și pămîntul !
— Și doar, în atîtea veri, Jijia, iar și iar, a dat afară cît calu' !
— Da, dar țăranul are în el o personalitate ! Ani și ani, n-am plecat ; ani și ani, am învins !
— Nici unuia dintre copiii mei nu i-aș dori viața care au avut-o oamenii de aici. Noi am pornit de la zero. **Nici pămînt, nici baltă.** Zonă săracă. **Pămînt mereu înundat.** Dar omul de aici n-a fost biruit ; în fața apelor și a vremii s-a purtat ca un dac în fața vremurilor.
— Imi puneau țăranii — la învățămîntul profesional — întrebări de felul ăstela : „Ce bot scrii dumneata, tovarășe inginer, pe tabla aceea ? Nu vezi, cînd e nevoie de ploaie, e soare ; și cînd e nevoie de soare, ne năpădesc ploile !“ Iar eu, cînd vedeam că stă pămîntul bun, cînd ar fi putut da aur curat, mi se rupea inima. Pînă la urmă, țăranii, pămîntul și eu ne-am înțeles.
— Am suit recolta pe dealuri, în solarii !
— Și facem — noi — și digurile acelea !
— Dorința de bine a țăranilor, tovarășe, capătă mereu alte forme de luptă.

Încă îmi răsună în urechi replicile spontane ale oamenilor pe care i-am întîlnit umblînd prin cîteva din satele și comunele **cuprinse între Jijia și Prut :** Grozești, Gorban, Holboca, Răducănenii, „O zonă în care conflictul omului cu natura — pentru pîine, pentru hrană — nu-i deloc blînd, ci chiar dur. M-am întors de acolo cu un *sac* de gînduri.

— Firesc e să te bucuri cînd te odihnești ; noi ne odihnim — adeseori, prea adeseori — din cauza timpului nefavorabil. Cînd simți că grîul, în apă, a început să mirosă a acru nu-ți mai tihnește odihna. Pentru că vezi cum ți se irosește munca. Seara ne culcăm și ne spunem : de-ar fi soare mîine, să ne ducem la cîmp !

Și totuși greul ăsta l-au dus femeile. La scosul grîului din apă, una tăia cu secerea, alta aduna cu brațul. Îl recoltau ca pe orez. La porumb, la fel. Ce să faci cu mecanizarea, dacă apa este pînă la genunchi? Grozeștii, vegnic amenințat de apele Jijiei și Prutului, **au fi** fost mort dacă aici n-ar trăi oameni care nu ocolesc munca și dacă în localitățile din jur n-ar fi oameni solidari. Acum doi ani, cu să ne salveze recolta, s-au adunat aici, la Grozești, mii de vecini. Oameni muncitori și solidari. **(Victor Surdu**, inginer șef la C.A.P. Grozești)

— În legumicultură lucrează 14 bărbați și 100 de femei. În solarii e un fel de iad verde. Ele totuși fac față, obținînd recolte care se apropie de potențialul biologic al plantelor ; la tomate au realizat producții de peste 90 000 kg la hectar. **(Sorin Busuioc**, inginer șef, președintele C.A.P. Gorban)

— Cînd se vor sfîrși lucrările de hidroameliorări, cînd Jijia și Prutul nu vor mai inunda, în cîteva zeci de ani pe aceste pămînturi va apărea bogăția. Oamenii de aici își vor permite să plăcheze digurile cu marmură și să le înfrumusețeze cu statui. Cu Afrodite ! Statui care, înainte de toate, vor reprezenta țărăncile-mame. Afrodite de un fel special ! **(Constantin Verdeș**, activist de partid)

Fără îndoială, oamenii agriculturii din Grozești, Gorban, Holboca, Răducăneni cred în viitorul lor. Și că au de ce să creadă rezultă nu doar din *spusele* lor, ci din faptele lor, din rezistența lor pur și simplu eroică, din rezistența lor repetată de-a lungul timpului, față de o natură darnică dar și nestatornică.

De aceea, să încercăm să ne închipuim cîtă bucurie trebuie să fie în sufletele acestor oameni care au trăit și au muncit în condiții cu totul speciale, să încercăm să ne închipuim în ce proporție trebuie să le fi crescut încrederea în viața de mîine, acum după ce, cu prilejul vizitei de lucru în județul Ilfov, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat să se revadă întregul plan de îmbunătățiri funciare pentru anii următori și să se treacă **de urgență** la elaborarea unor lucrări similare și în luncile Jijiei și Birladului.

NELU IONESCU
Fotografie de GH. AMUZA

Și la Brusturoasa, ca în toate satele românești, cînd e război se pleacă și cînd e pace se vine...

Spre sfîrșitul lui aprilie, se-a vizitat la redacție un bărbat nu tocmai tînăr, trecut prin multe, prin întîmplări mult mai multe decît încap într-o viață obișnuită de om, și ne-a invitat să-i însoțim în satul său natal, Brusturoasa, pe Valea Trotușului, în Carpații Orientali. De la Bacău pînă la Brusturoasa, poate mai mult decît pe alte meleaguri, sătenii cunosc foarte bine și prețul războiului și prețul păcii, și în lumea aceasta, în care armele, din nou, au început să nu mai aibă loc în rastele, ei vor să dăruiască pace. Nu am mai avut încotro și i-am însoțit...

Demult, cînd nici vorbă n-ar fi fost cum că maica-sa ar putea să se prănădească, Ion Moghior Lăboșel din Brusturoasa a aflat : după datină, fiindcă era mai mic dintre fiii și fiicele lui Ianos și ai Ilenei Moghior Lăboșel, al treisprezecelea din toți, s-ar fi cuvenit ca tocmai el să rămînă jur-împrejur de părinții ajunși la mai puțină putere. Dar nu a fost așa se întîmplie astfel. O dată a trecut din sat înainte de război, cînd se îmbolnăvise de o sminteală ciudată și cînd, chiar din cauza aceasta, și fetele și femeile din Brusturoasa începuseră să-i cam ocolească, dacă nu de-a dreptul, piezișa. A plecat la Comănești și s-a lucrat înainte cu o femeie cu mult mai frumoasă decît cele rămase în sat. A mai plecat o dată cu războiul. În uniforma artileriștilor de munte, și a mers, a tot mers, pînă cînd i-a apărut în priviri cătuia din zăpezi adînceloare a munților Elbrus. În afirșit, a trela oară s-a dus să se amestece în vîltoarea învălmășită a țărîi recuprinse de pace, a coborît în mine, la Asău și Leorda, a făcut-o pe trenădușul care căra cărți pe linică fosta editură **Cartea Românească**, a trudit și prin fabrici de bere și sinuri mărturisește că e de speriat cum se înmultesc și se extind aceste fabrici de bere cînd este pace și timp frumos deasupra berăriilor cu mesele *scoase* la *stradă*, a ajuns femeie cu ziua pe la fel de Zambotte și Negri, printre urmașii lor de acum numărîndu-se un Vittorio și un Sebastiano, un Albini și un Attilio, adunați aproape toți cu două-trei rînduri de case mai jos, chiar în Agăș.

de lemne la domiciliu, dar, cum îi place *să spună*, a fost taietor de lemne cu telefon, căutat de clienți cum sînt căutate astăzi statiile de taxiuri sau casele de comenzi... Și a revenit în Brusturoasa abia azi, cînd pacea e încă bece, cînd încă e timp frumos deasupra livezilor date în floare, însă nu peste mult timp. Deocamdată această cronică melancolică a satului său. Și din Ghimeș, prin Palanca, ajungem în Brusturoasa din casă în casă, insotindu-ne cu tusea cu junghiul, pînă cînd reporterul nu s-a aflat să-i strufe călăuzei sale de ocazie : „Țaci, ne rog ! Dacă mai scoți o singură vorbă, mototoloase toate hîrtiile pe care ți-am notat bălmăjelile și le azvîrlu de-a dreptul în Trotuș...“ Nici nu mai putcam respira. Imi făcuse capul calendar, sărîse pe mine, cu vorba, cum sare un hoț înaintea unui drumeț solitar, hotărît să-l dezbrace de toate amintirile înternsare călătorici...

Și la Brusturoasa, ca în toate satele românești, cînd e război se pleacă și cînd e pace se vine. A fost pace cînd-va, și s-au ivit pe aceste meleaguri lucrători italieni și bulgari, să muncească la calea ferată menită să lege Moldova și Transilvania, prin ceea mai înaltă trecătoare din Carpații Orientali. Cei dintîi erau pietrari pricepuți ca nimeni altîi în tunele, viaducte și poduri, iar cei-lalți — sănători de pămînt. După ceasurile de muncă, se readunau toți din lunguț terasamentelor stropite din belșug cu sudoare : italienii petreceau cu vinuri aduse din vale, din Adjud și din Panciu, cîntînd țărănești repezi, șăltate, tar bulgarii, tăcuți, încrîncenați de mirajul procopsirii, care bîntuie singele tuturor popoarelor tinere, nestînd încă ce înseamnă să ai totul și să pierzi totul, se chiteau pe mănăliga tăvălită în zeamă de ardei iute și îndesau bani soiosi în chimirele late. Dintre ei, cei mai mulți *s-au* risipit în lume apoi, dar cei mai deștepți au rămas, pentru că aici era pace, ca înaintașii lui Dumitru Stoian sau ca italienii din neamurile Biagini, Zambotte și Negri, printre urmașii lor de acum numărîndu-se un Vittorio și un Sebastiano, un Albini și un Attilio, adunați aproape toți cu două-trei rînduri de case mai jos, chiar în Agăș.

Intr-adevăr, asa este pe aceste meleaguri, cînd e război se pleacă și cînd este pace se rămîne. Sau se vine, întocmai cum au venit cei care au pornit de la altădată, dinspre Ghimeș spre Palanca, Brusturoasa și Agăș, strămoșii insiși ai lui Ion Moghior supranumit Lăboșel : pentru că dîncolo de hotarul de atunci, în imperiu, sunau trîmbițele războiului, bunicul dusă tată al lui Ion Moghior, Ersu Gaspar adică, originar din Izvorul Oltului, a dezertat din armata austro-ungară, cam prin anii domniei lui Vodă Cuza, și *s-a* stabilit în Palanca ; sărind din Palanca în Brusturoasa, fiul aceluia a mai făcut un pas înainte în țara lui nouă, adică acest fiu al acelula, doar și morar, Ianos Moghior Lăboșel pe numele lui, după cum i-au spus oamenii și după neamul din care *s-a* tras și după apa în marginea căreia și-a durat casa. și-a luat nevastă din Ghepiu-Pujișca, cătun cu punnăi patru-cinci case atunci, nevastă din neamul lui Ghiță și Toader și Gîrțu Românul, neam în care dîbuim și un bărbat pe nume Tătaru, mîruit cu numele ăsta poate într-o vreme mai veche, cînd numai pace nu fusese în Carpații Răsăriteni. Și împămîntenit a rămas, aici, pe valea aceasta nu prea largă a Trotușului, între munții Columba și Ciudamir. Puțin i-a păsat că oameni îi schimbaseră cu de la ei putere numele mostenit de la Eroe Gagnar. Dogarul și morarul Ianos Moghior Lăboșel a fost întotdeauna încredințat că nu numele îl face pe om și aceastâ credință a transmis-o urmașilor lui, care, fii, nepoti și strănepoti, sînt astăzi vreo 150 cu totii. El, care nu luase niciodată arvună fără să împlinească ciubărul promis...

La vreme de război, se moare și cînd se pleacă, se moare și cînd se rămîne, se moare și cînd e pace vine. Nu-i mai înșiram pe toți eroii Brusturoasei risipiți prin mormintele cimitirelor înșirate de la un capăt la altul al continentului. Dar peste cei ce au rămas și au pierit în viitoarea războiului nu se poate trece ușor. Dumitru Roșu, Tinca V. Matei și Mihai Tătaru, Catinca Bocăi și Neculai Ion Afonasiesei, în octombrie 1916, „au preferat tortura și moartea prin sabie“ decît *s-o* facă pe călăuzele inamicului patriei lor. Și-a ridicat și în amintirea lor un monument, nu prea falnic. În jur — mult mai multe morminte fără nume — sănaște în beznă, fiind de fapt de la sine înțeles că războaiele aceeași mult mai multe vieți decît poțlua sub aripile lor de marmură monumentele. Și peste toate, unecri, la vreme de război, se și vine în Brusturoasa, dar nu fu prea mult timp. De pildă, fratele lui Liviu Rebreanu, sublocotenentul Emil, cînd a tentat să dezerteze și să treacă frontul la frații lui de sînge și neam, a *sfîrșit-o* în streașnă, la 14 mai 1917, sub poalele unei păduri dintre Palanca și Ghimeș, într-un loc în lumina căruia trec lent în ruină cazărmile de pe granita de demult. „Patria recunoscătoare nu l-a uitat“, zicem și noi odată cu inscripția crestă în piatra nesimțitoare a monumentului, așa cum fusese crestată nedreptățită altădată, dinspre Ghimeș spre Palanca, Brusturoasa și Agăș, strămoșii insiși ai lui Ion Moghior supranumit Lăboșel : pentru că dîncolo de hotarul de atunci, în imperiu, sunau trîmbițele războiului, bunicul dusă tată al lui Ion Moghior, Ersu Gaspar adică, originar din Izvorul Oltului, a dezertat din armata austro-ungară, cam prin anii domniei lui Vodă Cuza, și *s-a* stabilit în Palanca ; sărind din Palanca în Brusturoasa, fiul aceluia a mai făcut un pas înainte în țara lui nouă, adică acest fiu al acelula, doar și morar, Ianos Moghior Lăboșel pe numele lui, după cum i-au spus oamenii și după neamul din care *s-a* tras și după apa în marginea căreia și-a durat casa. și-a luat nevastă din Ghepiu-Pujișca, cătun cu punnăi patru-cinci case atunci, nevastă din neamul lui Ghiță și Toader și Gîrțu Românul, neam în care dîbuim și un bărbat pe nume Tătaru, mîruit cu numele ăsta poate într-o vreme mai veche, cînd numai pace nu fusese în Carpații Răsăriteni. Și împămîntenit a rămas, aici, pe valea aceasta nu prea largă a Trotușului, între munții Columba și Ciudamir. Puțin i-a păsat că oameni îi schimbaseră cu de la ei putere numele mostenit de la Eroe Gagnar. Dogarul și morarul Ianos Moghior Lăboșel a fost întotdeauna încredințat că nu numele îl face pe om și aceastâ credință a transmis-o urmașilor lui, care, fii, nepoti și strănepoti, sînt astăzi vreo 150 cu totii. El, care nu luase niciodată arvună fără să împlinească ciubărul promis...

La vreme de război, se moare și cînd se pleacă, se moare și cînd se rămîne, se moare și cînd e pace vine. Nu-i mai înșiram pe toți eroii Brusturoasei risipiți prin mormintele cimitirelor înșirate de la un capăt la altul al continentului. Dar peste o nevată ca toate nevestele locului, Ilinca lui Martin, și-a dezlegat basmaua, și-a scuturat părul în dimineața rece a unui nou război și a zis : „Ne vor arde iar casele, ca în '16...“ Și a avut dreptate, previziunea ei sumbră *s-a* împlinit întocmai : 120 de case au ars în satul ei. Brusturoasa, le-au ars gospodarilor pînă și cîinii, în lant... A fost rugă de pe fata pămîntului pămîntate din care Ion Ghimeș, lar gara din Brusturoasa *s-a* mistuit pe de-a-ntregul. Au fost aruncate în ser și podurile peste Trotuș. Și, după toate, trziu, alături de oasele morților care au preferat moartea decît *s-o* facă pe călăuzele dușmanilor, alături de oasele sublocotenentului Emil Rebreanu, pămîntul dintre Palanca și Ghimeș a cuprins în întunericul lui de sub brazi și oasele altor 88 de oatași, fără nume, dintr-o oaste care nu mai cîlcîase pînă atunci pe aici. Și de aici, de unde se odihnesc în pămînt cătane din vreo trei sau patru armate, din poartă în poartă, ne mărunțim călătoria printre rosturi și gospodării sortite în sfîrșit păcii.

Strigăm la poarta pădurarului Toni Crăciuni, și-a fost străinul ivit prin curtea pustie, stăruim în fața ușilor descise la perete, dar fără noroc. În diminețața aceasta, bădurarul bate pădurile Ciuzhesului, îndeletnicindu-se uneori și cu lucruri ciudate : într-o lume în care ați de multe *s-au* întors cu picioarele în aus și cu capul în jos, nu fivinele codrului sar la om, ci omul a ajuns să sară în sprijinul lor, să le țină în viață... Mai la vale, potcovarul Iuliu Oprea crede că totul e bine cîtă vreme mai sînt cai pe lume. Și mai la vale, la semnarul Ștefan Laszlo măsoară și croiește dricurile cărutelor pe care tot Iuliu Oprea le leagă în fier. Dincolo, peste cîteva garduri, bătrînul Petre Tunaru, om cu nume predestinat, ca artilerist a făcut două războaie lungi și sîngeroase, dar tot răsfoiește și scrîie cărțile de istorie ale neamului său, stăruind să tragă din ele istoria mai mică, dar nu mai puțin furtunoasă, a satului său de bastină. O, ce viață de om... Nici Ștefan Baronescu nu este acasă, e plecat dîuă în, as, pe deal, acolo unde se ridică departăt în privire suvite clătinate de fum. O, Doamne, ce viață a avut și omul acesta, pînă cînd *s-a* hotărît să nu mai pună picătură de băutură pe limbă!... Tacî! Apoi sît popas, alături de doi bărbați care se răcnesc mereu, fără încetare, în mijlocul drumului. Ion Botezatu e veteran din primul război mondial, Gheorghe Ioniță e veteran din al doilea război mondial, dar astăzi parcă n-ar mai face războaie, scrum, în amîndoi acestia fierbințe, parcă ar fi mult mai bine dacă ar bea împreună cîte o halbă de bere rece. Și *s-au* întîlnit amîndoi în răscrucea prăfuită a unui drum răsucit printre case, chibzuind : sau la deal, sau la vale?... O, ce viață de oameni... Tacî, te rog... Despre Dumitru Stoian am mai spus cîte o vorbă sau două... Urmînd apoi un fir întortocheat de cărare ajungem și la casa lui Ion Neagu. Recunoaște că nu *s-a* născut pe aceste meleaguri, *s-a* mărîtat“ aici cu Săndica. Și rîde lung, întrucîtva vinovat. Știi de ce? Tacî, te rog... Prin curtea lui Dumitru Iulișca, printre cîini care latră isnitiți de artaz, cădem din nou pe asfaltul acestui drum, chiar pe poala de oameni căreia are să-i spună cevu dirizintele poștei, Horia Dumitru. Alți oameni, alte vorbe... Cum, despre Ștefan Gabor Mari n-ați auzit? În urmă cu vreo 60 și ceva de ani a fugit de vreo trei ori din lagărele de prizonieri din Germania. Prin Austria, o vreme, ca să poată trăi, morar *s-a* făcut și asa a scăpat, cu fata ascunsă în praf de făină... Și cum, n-ați aflat dumneavoastră nici de Ghiurcă al lui Istan, veteran din '77, din '13, din '16?... Trăiește ? !... Trăiește pe dracu' Cum să trăiască? Cît putea să trăiască? Dacă *s-a* prăpădit el și preotul Nicolae Teodorescu, care a îndrăznit să tragă cu pușca în cer, într-un Dumnezeu în care s-a mai crezut cînd *s-a* dus lui feciorul... Dar Vasile al Iftimiei Dumitru, fratii acela de pe cearîă de vreo 30 de ani, se mai cearîă?... Pe cc? Vrei să-i spun? Tacî, te rog! Dacă mai scoți o singură vorbă, mototeloase toate hîrtiile pe care ți-am notat bălmăjelile și le azvîrlu de-a dreptul în Trotuș... Nici nu mai puteam respira.

Și cu toate acestea, Ion Moghior Lăboșel n-a tăcut nici atunci. Mai avea ceva important să-mi comunice, să-mi anume cuvintarea de cîteva rînduri pe care el singur o alcătuise, ca să fie rostită de cineva cînd va trece el dincolo, și e limpede că nu l-am mai putut împiedica să vorbească. Cînd am auzit și de asta, parcă m-a accerat cineva cu un rezetu peste timplă... Doamne sfinte, uite ce năzdrăvănii au ajuns să-i treacă lui Ion Moghior prin cap! Dă-i drumul, dar scurt... Scurt, scurt de tot. Și începe : „Sufletul, se zice, va merge și mere tu în viață și eu, în război, multe locuri am mai umblat și văzut, așa că ieri sau alaltăieri, trecînd eu prin poiana din spatele casei lui Ionică al lui Imbrea, ce mi-am zis : cînd va fi să plec, să nu mai imi umble sufletul pe unde am umblat, e-o la pe piriu spre deal, spre podiș, să lasă la deal pe la Poiana Bozului, cărarea a treia, să să stea să se odihnească în tăul acela de fagi, unde în urmă cu patruzeci de ani și ceva hălăduiam cu frații Gheorghe și Costică, să ajungă apoi pînă la stîna mică așezată chiar pe Bungeac și să se răsucească apoi spre Ghimeș, Palanca, Tărhoaș și Ciudamîr, tar către Agăș să privească înspre Solintar și Cristi, și în veci să nu mai plece de pe aceste meleaguri...“. Atît? Atît... Și acum tacî? Acum tacî

MIHAI PELIN

Salon de primăvară la Șiria

În Șiria lui Slavici, un localnic ne-a povestit o întîmplare al cărei erou a fost el însuși. Nimic senzațional, și totuși...

— Ne pricepem la agricultură prin partea locului. De milenii. Numai în ultimii ani, C.A.P. Șiria a fost distinsă de patru ori cu Ordinul Muncii clasa I. În tot județul nu veți găsi altfel motoare electrice în gospodăriile oamenilor cîte se află la noi. Plus sere de sticlă, solarii cu polietilenă, două recolte de legume pe an: salată verde, gulii, varză, apoi ardei, roșii Aurora și multe altele. Muncim din greu, dar cîștigăm bine. Eu însumi mi-am putut cumpăra una din cele mai frumoase case din sat, șase camere, vie, grădini pe coastă — un vis. Ce și-ar mai putea dori omul ? Ei bine, nevasta nu a fost mulțumită și m-a convins *s-o* vînd. Nu știndeă, fereească sfîntul, ar fi avut fumuri de mărire — sîntem oameni simpli, muncitori — ci fiindcă nu-i dădea pace obiceiul pămîntului, care îi zvîrnea în sînge. Mi-a spus : „Nu e bine. O casă trebuie *s-o* ridici în de la temelie, ca să lași ceva în urma ta.“

Ce este azi Șiria ? Ce a fost ieri, ce va fi mîine. Desigur, viața merge înainte, oamenii construiesc, viscează, gîndesc altfel, dar dîncolo de vălmășagul vremii, gîrienii vor rămînea să-și învețe copiii că „nici aceea nu e o familie care în timpul vieții nu reușește să-și ridice o casă“; vor continua să poarte în ei acel simț al dealului și al viei care este propriu Podgoriei Aradului ; se vor mîndri, și pe drept cuvînt, că Șiria este „satul cu stalul“, poate singurul din țară cu patru busturi monumentale, ale lui Eminescu, Slavici, Ion Russu Șirianu și dirijorul Nicolae Ștefan, cărora în curînd li se va adăuga un al cincilea, al compozitorului Emil Monția, un fiu al acestor locuri. Și indiferent de biocurile ce se vor construi, comuna va fi în continuare privegheată de pe înălțimi de ruinele bătrînei cetăți, unde se spune că *s-ar* fi găsit cărămizi de fîntînă cu însemnele celei de-a XIII-a legiuni romane. Dealtfel, încă la începutul secolului al XIV-lea, Șiria era cetate regală cu garnizoană. În imediata apropiere a ziduriior fortăreței peste care *s-a* așternut colbul vremii se înalță releul de televiziune, întruchipînd pregnant releul generațiilor, îngemănarea permanentă dintre tradiție și înnoire. Deșiul și via, îmuabile ca și cerul, faptele din trecut, pastunea gospodarului de ieri, de azi, de totdeauna de a planta și a construi pentru urmași, dragostea de cultură, care în satul lui Slavici capătă parcă o rezonanță aparte, de profile telefonic, în 1982 va fi dată în folosință o fabrică de tricotaje, în viitorul cincinal vom introduce apă curgătoare, iar în centru — sens giratoriu.

ȘIRIENII AU UN AL ȘASELEA SIMȚ : AL DEALULUI ȘI AL VIEI

Traian Cheveresan, președintele consiliului comunal de educație și cultură socialistă, om cu reală vocație de animator și pasionat pictor amator, ne spune :

— Intenționăm să deschidem aci primul Salon sătesc de artă plastică din țară, un salon cu la curte, cu lucrările din alte localități, invitați profesioniști, catalog cu fotografii, afișe, ștampile confirmînd acceptarea la expoziție. Dispunem și de săli potrivite, în localul Muzeului memorial „Ioan Slavici“, în fostul palat al boierului Bohuș. Ne-am gîndit la salon nu din ambiția gratuită de a imita cu orice preț orașul, ci din dorința de a-i încuraja pe creatorii locali de artă plastică — și ei nu sînt puțini — și mai cu seamă de a menține și ridica la cît mai multă înălțimi cultural al Șiriei. Stiați oare că școala din Galșa, care aparține de comuna noastră, a împlinit recent 250 de ani de existență ca școală românească ? Corul sătesc înființat de Nicolae Ștefan a depășit și el de suta de ani. Cît despre cele patru statui din parc, ele nu au fost ridicate ca să figureze la capitolul „realizări“ în vreun plan de muncă oarecare ; noi vrem ca tinerii care trec zi de zi pe lîngă ele să se întîlnă mîndri de trecutul comunei, de cărturarii pe care ea i-a dat (în paranteză fie spus, în Eminescu noi cinstim și pe marele prieten al lui Slavici), deoarece numai astfel creația viitoare a tinerilor, indiferent de domeniu, va căpăta sens și plinătate.

Pendularea continuă, tonică, dintre trecut și viitor nu trebuie să estompează prezentul acestei așezări, cea mai mare din Podgorie, în care nuncesc laolaltă, alături de români, 1 300 maghiari și 1 200 germani. Este un puternic centru agricol, cu șase C.A.P. și cinci ferme I.A.S., cărora consiliul agroindustrial recent înființat le dă un nou impuls.

— Se urmărește — explică primarul Ioan Fălcan — amplasarea mai judicioasă a culturilor, fără a se face vreo distincție între C.A.P. și I.A.S., pe sole de cîte 800—900 ha, precum și o mai bună specializare. Pînă nu demult, existau la noi unități care practicau și zece culturi, în detrimentul unei înalte productivități. Acum, tendința este spre specializare și concentrare. De pildă, C.A.P. Podgoria cultivă numai grîu, porumb și sfeclă-de-zahăr. În plus, consiliul intercooperatist se preocupă de concentrarea cît mai judicioasă a forțelor mecanizate și de executarea lucrărilor pe formațiuni mari. Foarte recent *s-a* creat în cadrul acestui consiliu un sector de chimizare și erbicidare, de care ne legăm mari speranțe. Trebuie să recunoaștem că nu arareori îngrășămintele se aplicau cam la voia întîmplării, în sensul că nu se ținea suficient seama de structura diferențiată a celor 9 000 ha teren arabil și 740 ha vițe-de-vie de pe raza comunei. Aceasta nu neapărat din incompetență, ci din cauză că fiecare unitate în parte, C.A.P. sau I.A.S., nu avea posibilitatea tehnică să efectueze analize amănunțite ale solului. Dar, cum spuneam, *s-a* creat un sector unic de chimizare și erbicidare. Ne-a și venit un specialist, inginerul Ioan Sechoșan, repartizat de Direcția agricolă județeană, vor sosi și alții.

— Șirienii au un al șaselea simț : al dealului și al viei. Cel puțin, așa am fost asigurați. Așadar, ce noutăți la vie ?

— Tot în cadrul consiliului intercooperatist *s-au* creat recent secții specializate de mecanizare în viticultură, pe bază de întrajutorare între unitățile de stat și cooperatiste. Rezultatele *s-au* văzut încă din toamna aceasta, cînd producțiile au fost mai mari ca în alți ani — în medie 8 500 kg/ha la struguri. Va trebui însă să luăm măsuri pentru a realiza sarcinile în zootehnie, capitol la care sîntem deficitari, — la lapte și la carne —, să specializăm unitățile. În prezent, mai fiecare unitate posedă vaci de lapte, ovine, tineret bovin, porci, dar credem mai rațional ca, în funcție de condiții, să se specializeze, unii să crească ovine, cei-lalți tineret pentru reproducție, alții vaci de lapte etc.

— Așadar, agricultura Șiriei se modernizează, ca și comuna însăși. Pe străzile pe care, pînă acum cîțiva ani, nu existau decît două case cu etaj — fostul palat al baronului Bohuș și o bancă — azi, cînd am venit la dumneavoastră, am numărat vreo 30.

— Din păcate, ducem lipsă de milioace tehnice de construcții pe măsura dorințel noastre și a mîinii de lucru disponibile : avem zidari, zugravi, lăcuitori, tîmplari, tinichigii iscusiți și o carieră de piatră în apropiere, dar continuăm să construim mai mult cu mîstria și cu roaba. Greutăți trecătoare, dar deocamdată ne zbatem „în suc propriu“. Și totuși ne modernizăm rapid. Curînd vom avea și centrală telefonică, în 1982 va fi dată în folosință o fabrică de tricotaje, în viitorul cincinal vom introduce apă curgătoare, iar în centru — sens giratoriu.

SENS GIRATORIU ȘI PREFIX, ȘI O LECȚIE DE ISTORIE PESTE VEACURI

Așadar, sens giratoriu și prefix în patriarhala Șiria a lui Slavici... Principalul nu constă însă în aceasta și nici în blocul de 18 apartamente în curs de construcție, nici în noile magazine, ci în faptul că Șiria se înnoiește rămînînd ea însăși. Copiii și tinerii în lături se deschemă în fața celor patru statui, cinstesc cultura, lupta înaintașilor pentru libertate, iar prima lecție de istorie o află în Muzeul „Ioan Slavici“, unde între alte exponate valoroase, adunate pe tot cuprinsul țării de înfloasa muncegrafă Ioana Florea, poi cîți și accst document cu file îngălbenite, din **„Munții Apuseni în 1 Decemvrie 1893“.** O scrisoare adresată de sute de moți lui Slavici :

„Iluștre Domnule,

Munții Apuseni întotdeauna au fost leagănul mișcărilor naționale. Iar bărbaților cari pentru popor au luptat, dragoste mare le-a păstrat.

Cu peana Domniei-Tale ageră și inima caldă luptînd pentru binele poporului român, ai drept la iubirea întuturor Românilor.“

Urmează, pe pagini întregi, semnătăurile, unele indescifrabile, altele clare, crestate adînc, parcă dăltuite în piatră, volute calligrafice ce nu pot ascunde neobișnuința cu condeiul. Semnează fosti tribuni ai lui Iancu, plugari, mineri, preoți, învățători, „metalurgi“ din Abrud, Bucium, Roșia Montană, Cîmpeni, cîzmari, țărani care adaugă cu mîndrie după numele lor : „din familia lui Horia“, „din neamul lui Cioșca“, un cîntăreț de strană (dumnisa) și muner (o restul săptămînii), cuhnarul din Vidra Iancului, un „magistru postal și telegrafist“, un „zidariu“, precum și „nepoti ai lui Simeon Pripon, **fabricasă de tunuri de lemn la 1848 în Carpinișe“.** Ei sînt istoria vie, contemporanii noștri, și continuă să-i învețe pe sîrieni, pe noi toți că în scurta-i viață omul trebuie să-și construiască o casă, a sa, a neamului, s-o ridice în libertate, de la temelie, cu mîtnile sale, pentru a lăsa ceva urmașilor.

LIONEL NIȚESCU

Din acest mai capricios, rece, crispat, Ana Elena Catană nu va mai răspunde la telefonul revistei Flacăra și scrisorile sutelor și miilor noștri de corespondenți nu vor mai trece prin mîinile ei. A fost ani la rînd secretara publicației noastre, și-a confundat viața, pînă la indistincție, cu destinele acestei publicații și, cultivînd re'ația civilizată cu semenii, a știut să imprime o superbă tandrețe unei îndeletniciri în care rigoarea profesională poate aluneca repede spre mecanica ostenită a gestului plictisit. Cu alte cuvinte, a fost unul dintre acei oameni minunați al căror anonimat face parte integrantă din cimentul temeliilor presei și fiecare dintre noi îi datorează mult mai mult decît un gînd pios. Nu o vom uita niciodată.

U.J.C.C. Mehedinți : „La scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de tov. Gheorghe Babescu și alți 12 locuitori din satul Malarișca, comuna Podeni, județul Mehedinți în legătură cu reînființarea cooperativei de credit în comună, vă comunicăm: Pentru operațiunile ce se efectuau de fosta cooperativă de credit Podeni, cooperativa de credit „Dunărea" Drobeta-Tr. Severin a stabilit în comuna Podeni un punct de încasări și plăți, cu program de funcționare în două zile pe săptămînă. Astfel membrii cooperatori din amintita localitate nu trebuie să se mai deplaseze la Drobeta-Turnu Severin pentru asemenea solicitări".

■

Sîntem un colectiv format din oameni ai muncii care lucrăm la marele complex hidroenergetic de pe Olt și Lotru-Brădișor. Locuim în colonia Păușa mai bine de 100 de familii, colonie ce se află așezată peste apa Oltului, față în față cu stațiunea Căciulata. Sîntem aici de aproape un an de zile și avem mari necazuri cu urmărirea emisiunilor TV din cauză că nu avem vizibilitate la releu. Rugămintea noastră este să ne ajutați ca aceste rînduri să parvină organelor în drept, cu speranța că vor avea ecou. Așteptăm deci un releu ajutător care să ne scoată din impas. **(Grup de oameni ai muncii, Călimănești, colonia Păușa)**

■

Consiliul popular al sectorului 5 București : „În scrisoarea sa, Georgescu Veronica de pe strada Costache Negri nr. 3 sesizează că îi plouă în apartament, fiind nevoită să stea cu găleți și ligheane cînd plouă afară. S-au dat dispozitii Centrului 2 I.C.R.A.L. Cotroceni să se ia măsuri de înlocuire a tablei cu blocurile unde este spartă și să întocmească formele legale pentru recuperarea cheltuielilor cauzate de distrugerea învelitorii de tablă și a jgheaburilor."

■

Subsemnatul Marghiol Vasile din Pitești, bd. Republicii 38, bloc 2, scara B, apartamentul 16, vin la dv. cu o problemă care ne creează nouă, celor care prin natura serviciului călătorim mult, nenumărate greutăți. Este vorba de modul de călătorie pe C.F.R. în trenurile personale pe trasee lungi. Normal ar trebui să aibă în compunerea lor 2—3 vagoane compartimentate și cel puțin unul de clasa I. În prezent sînt toate necompartimentate, lipsa confortului simțind-o pe pielea noastră, indiferent dacă am luat bilet la clasa I sau a II-a.

■

Consiliul popular al sectorului 4, București : „Urmare a scrisorii adresată revistei „Flacăra" de Vlad Alexandru, referitoare la starea imobilului din str. Dumnicii nr. 15, vă comunicăm : În urma verificărilor și constatărilor făcute pe teren, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 4 a aprobat efectuarea formelor de casare a imobilului, atribuirea unei locuințe din fondul locativ de stat, corespunzătoare familiei petentului, precum și cuprinderea în proiectul de decret a demolării imobilului în 1980."

■

Sîntem surprinși de răspunsul G.I.G.C.L. Brașov, apărut în „Flacăra" nr. 15 din 10 aprilie 1980. Și pentru că el conține multe neadevăruri, venim cu unele precizări. Nu este revizuită și nici reparată instalația sanitară de canalizare, după cum I.C.R.A.L. Brașov nu a executat nici pînă la această dată curățirea aparatelor contracurent, cu toate că pentru această operațiune s-au emis comenzi ferme în nenumărate rînduri. Am mai întreba I.C.R.A.L.-ul de ce centralele termice aflate în exploatarea dumneavoastră nu au asigurat și nu asigură în mod corespunzător încălzirea apartamentelor cît și apa caldă menajeră? **(Asociația locatarilor nr. 3 Brașov)**

■

Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant Întreprinderea „23 August" : „Privitor la scrisoarea tov. Pipera Vasilică, om al muncii la Întreprinderea „Republica", care solicită sprijin în obținerea unei aprobări de a traversa întreprinderea noastră, vă comunicăm : Organele locale ale sectorului 3, pentru a veni în sprijinul oamenilor muncii care trebuie să traverseze cartierul Dudești spre bd. Republicii, la Întreprinderile Republica, Progresul, Poștăvăria română s.a., au executat un drum prin spatele I.M.U.A.B.-ului, situat la circa 200—300 m de la poarta întreprinderii noastre".

■

Vă scriu în numele tuturor navetiștilor de pe ruta Craiova — Calafat. E vorba de suspendarea trenului de călători cu plecarea la orele 14,12 din stația Craiova. Ni s-a explicat că această măsură ar fi urmarea nerentabilității amintitului tren. Motivație cu totul neîntemeiată, deoarece trenul cu pricina este cursă muncitorească, neducînd deci lipsă de călători. **(Păunită Dumitru, Poiana Mare, Dolj)**

■

Pe strada Lacului, în localitatea Băicoi de Prahova, o imagine ți se impune cu prezență : o casă la roșu îți apare cu acoperiș de sticlă. Privind mai atent descoperi de fapt, acolo, pe casă, o adevărată grădină suspendată. Este sera a doi harnici gospodari ai locului — Vlad Coman, maistru la secția de gaze a orașului, și Ion Crăciun, strungar la Școala Liliești. Pe o suprafață de 120 mp, sub cupola de sticlă găsești roșii în pîrg, ceapă verde, ardei iuți, răsaduri de tot felul ce-și așteaptă transferul în grădină. **(Ioana Popescu, Ploiești)**

■

Comitetul Uniunii sindicatelor din transporturi și telecomunicații : „La sesizarea tov. Petrescu Ion, în urma cercetărilor întreprinse s-a constatat că tovarășii din conducerea santierului L.C. 1 au interpretat greșit o măsură luată de comandamentul de deszăpezire cu privire la participarea muncitorilor la acțiunile de înlăturare a zăpezii. Conducerea Diviziei de linii a Regionalei C.F. București a luat măsuri de restituire a sumelor reținute de la toți cei 56 de muncitori aflați în această situație."

■

Vă comunicăm despre felul în care cei de la Oficiul P.T.T.R. Bolintin Vale înțeleg să difuzeze abonamentele la reviste și ziare. La 15 octombrie 1979, unitatea noastră a făcut abonamente pentru 1980 la „Scînteia", „Flacăra" și „Pentru Patrie". Chitanțele noastre stau mărturie în acest sens. Numai că în cele 5 luni care s-au scurs n-am primit decît 3 reviste „Flacăra" și nici un număr din „Pentru Patrie". **(Casa de ajutor reciproc a pensionarilor, comuna Bolintin Vale, Ilfov)**

■

Consiliul popular al municipiului Oradea : „Privind sesizarea unui grup de cetățeni de la Direcția apelor Crișuri, referitoare la circulația autobuzelor, vă comunicăm : S-a transmis dispoziția conducerii de la Întreprinderea județeană de transport local Bihor pentru îmbunătățirea frecvenței autobuzelor existente, prin eliminarea staționărilor la capetele de linii. În prezent, liniile 11 și 11 barat sînt deservite cu 6, respectiv, 2 autobuze, care circulă cu o ritmicitate de 7, respectiv 15 minute. Pentru îmbunătățirea în continuare a deservirii populației cu transportul în comun, se studiază decalarea începerii programului de lucru la unitățile din zonă."

■

În sectorul 2 București există o străduță, Cărăușilor, ce leagă strada Baicului de strada Fîntînica. Datorită lucrărilor de pe șoseaua Pantelimon, străduța noastră a devenit o adevărată... arteră principală în sensul că pe ea circulă zilnic de la orele 4,30—22,30 tot felul de mașini : automacarale, autobuze pasageri, mașini T.I.R., tractoare cu remorci, mașini Transcom, autocamioane, autocisterne, motociclete ș.a. Din cauza suprasolicitării, strada noastră a început să se deterioreze, nemaivorbind de calvarul locatarilor ei din pricina zgomotelor de tot felul. **(Stăncilescu Ion, str. Cărăușilor 42, sector 3)**

■

Ne-am adresat în două rînduri Grupului de șantiere construcții forestiere și industriale Cluj pentru eliminarea unor deficiențe la blocul cu 8 apartamente din Gilgău : în august și în decembrie '79. Făceam încă de pe atunci sublinierea că nu funcționau instalațiile de apă și unele instalații electrice din apartamente. Situația se prezintă și acum la fel : cele 30 de persoane ale blocului sînt nevoite să-și aducă apa necesară de la mari distanțe. Poate de această dată tovarășii amintiți se vor dovedi mai receptivi față de necazurile noastre provocate de indolența dumneaor. **(Locatarii blocului din Gilgău pe Someș, județul Sălaj)**

■

Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor : „Privind sesizarea tov. Bogdan Victoria din Bacău : Pe 24 ianuarie 1980 Oficiul P.T.T.R. Bacău — de care aparține petenta — nu a primit de la București nr. 4 al revistei „Flacăra", motiv pentru care unii abonați au rămas neserviți. Urmează să li se restituie contravaloarea revistei neprimite. Cerem scuze că s-a produs această neregulă".

■

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Sibiu : „Privind memorialul scris în numele Comitetului de inițiativă al topîrcenilor din Sibiu pentru sprijinirea satului natal, prin care se solicită sprijin pentru ridicarea unui monument al eroilor în localitatea Topîrcea județul Sibiu, vă comunicăm : La solicitarea Comitetului județean de cultură și educație socialistă Sibiu, Consiliul Culturii și Educației Socialiste ne-a comunicat avizul favorabil privind realizarea obeliscului pentru eternizarea eroilor topîrceni care s-au jertfit pentru independența și libertatea patriei în localitatea Topîrcea".

■

Oficiul farmaceutic Iași : „La sesizarea trimisă revistei „Flacăra" de tov. Boanghiș Vasile, domiciliat în Pașcani, vă comunicăm : I s-a expediat petentului la farmacia nr. 15 Pașcani de pe strada Gării, blocul G 1, gumă dentară necesară fixării protezei."

■

Sîntem locatarii blocului 10 A din strada Dristorului nr. 100, sector 3, București, bloc construit în 1976. Am obținut de la Proiect București o suplimentare de deviz și planul pentru amenajarea trotuarului din jurul blocului — care scăpase din proiectul I.C.D. Nu am știut însă că și pentru zona dintre blocul 10 A și blocul 11 e nevoie să cerem un astfel de plan — alee care arată la această oră ca vai de ea. Am mers la A.D.P. sector 3, acesta ne-a trimis la I.C.D., I.C.D.-ul la constructor (I.C.P.B., șantier 5), iar de aici am fost anunțați că nu mai au utilajele necesare. În consecință, din neglijența nu știm cui, tot noroiul care se formează în timpul ploilor pe amintita alee, se scurge și în șoseaua Dristorului.

■

Mă numesc Drăgan Maria din Ploiești, str. Anotimpului nr. 25, bloc 55, scara A, apartament 19 și vă aduc la cunoștință următoarele : În anul 1973 am depus o cerere pentru instalarea unui post telefonic, odată cu ceilalți colocatari ai blocului. În anul 1978 au fost instalate aceste telefoane, cu excepția subsemnatei. Adresîndu-mă tov. Panaitoriu I., șeful atelierului exploatare al municipiului, mi s-a răspuns că nu pot fi ajutată dacă nu am numărul de înregistrare al cererii depuse în anul 1973, deoarece registrul acelui an s-a pierdut. Într-unul din răspunsurile primite de mine în '78 se specifica faptul că toate solicitările înscrise pînă în '77 au fost rezolvate în cartierul nostru. Sper ca cel puțin acum cei vizați să se afle pe recepție !

■

Consiliul popular al sectorului 1, Administrația domeniului public : „Privind scrisoarea cetățeanului Gheorghiade Nicolae din bd. 1 Mai nr. 166, sector 1 București, care sesizează aspectul necorespunzător al aleii situate între străzile Tîrnave și Iosef Iser, vă comunicăm următoarele : Administrația domeniului public a sectorului 1 va pune la dispoziție balast sau pietriș pentru amenajarea aleii, iar lucrarea se va face prin muncă patriotică și asistență tehnică asigurată de cei în drept."

■

La fel ca și ceilalți cetățeni din patria noastră, am luat cunoștință de sfaturile medicale care se dau în legătură cu fumatul și daunele lui și totuși fumatul continuă pe zi ce trece să ia o mai mare amploare, mai ales în rîndul tineretului. Ca foști fumători, ne-am permite să venim cu o propunere care, credem, transpusă în viață, ar da rondele scontate : Să se tipizeze pe plan central mai multe serii de afișe cu propagandă împotriva fumatului care să nu lipsească din nici o întreprindere, din nici o unitate de învățămînt și cultură, din nici o fabrică și, de ce nu, din nici un local sau restaurant. **(Nicolae Horinceanu și alți 22 de foști fumători din Tecuci)**

■

Subsemnata Petrescu Venera, domiciliată în bd. 1 Mai nr. 1, sector 1, vă aduc la cunoștință următoarele : Din luna decembrie 1977 am făcut cerere la I.C.R.A.L. Pajura pentru instalarea unui contor electric personal. Pe 5 mai 1978 mi s-a executat instalația interioară, urmînd ca I.D.E.B.-ul să execute branșamentul. De la acesta am primit comunicarea că sînt planificată pe trimestrul IV 1979. Pînă în prezent nu mi s-a executat branșamentul, fiind obligată să plătesc în funcție de cît mi se stabilește de comitetul blocului — suma fixată fiind cu mult mai mare decît consumul propriu-zis.

■

Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Botoșani : „Drept răspuns la scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de tov. Podgoreanu Constantin și Sauciuc Maria care semnalează inconvenientul pricinuit de existența secției de vopsire a hainelor din piele de la parterul imobilului în care locuiesc, vă comunicăm : În urma interven'iei U.J.C.M., conducerea cooperativei „Confecția" Botoșani a reamplasat activitatea de vopsire a hainelor din piele într-un spațiu special amenajat în cadrul complexului meșteșugăresc din Calea Națională nr. 343, rezolvînd astfel o solicitare care durează de mai multă vreme."

Pagină realizată de
GEORGETA BLANARU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Ioana Stamate — București : Calomnia înseamnă altceva; reclamații declarația mincinoasă ● **Serafina Ciobanu — București :** Memoriul dv. n-a ajuns la procuratură ; căutați în altă parte sau rescrieți-l ● **Ionel Vrabie — București :** Certificatul medico-legal confirma moartea inevitabilă ; medicii au fost scoși de sub urmărirea penală ● **Virgil Timotein — Iași :** Mărturia mincinoasă e probată mai ales de stabilirea relei intenții și mai puțin de nepotrivirea cu datele reale ; un martor își amintește de cele mai multe ori cu destulă aproximație ● **Filimon Veronica — Iași :** Am reținut memoriul pentru verificare ● **Ștefan Aurel — Crevenicu (Teleorman) :** Trimitem memoriul la M.E.I. Redactați un alt memoriu pentru I.G.M. vă restringeți numai la partea ce privește această instituție ● **Lisandru Matei — Teleorman :** În cazul dv., pe lîngă certificatul medico-legal aveți nevoie și de martori ● **Niță Petre — Teleorman :** Proba scrisă este de cele mai multe ori preferată probei cu martori cu deosebire cînd e vorba de un inscris oficial ● **Mișcă Vasile — Timiș :** Este redeschisă urmărirea penală ● **Silvia Dușan — Arad :** A intervenit între timp prescripția (o singură cale ; probe materiale noi) ● **Iștin Petre — Satu Mare:** Faptele au fost amnistiate ; urmărirea penală încetează prin forța împrejurărilor ● **Pragher Ana — București:** Există un laborator special în cadrul Ministerului Justiției : rezervele dv. nu sînt justificate ● **Mărdăraru Nicolae — București :** Așa s-a crezut la început : există dovezi că tentativa s-a datorat unei confuzii ● **Ivona Nădejde — București :** Execută pedeapsa cea mai mare, 1 an și șase luni, dar rețineți, cu drept de recurs ● **Sifaghi Nicolae — București:** Arhiva nu reține decît unele cauze ; a dv. nu figurează printre ele.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Elena Munteanu — Cluj-Napoca : Din familie fac parte soții și copiii, precum și părinții soților întreținuți de aceștia ; în cazul dv. chiria se calculează în funcție de venitul dv., și al fiicei ● **Maria Vasile — Slobozia :** Pentru personalul aflat în perioada de stagiu, acordarea retribuției se face în raport de realizarea acelorași indicatori de plan ca și pentru personalul cu pregătire similară din cadrul compartimentelor unde își desfășoară activitatea ; în întreprinderile agricole de stat se poate încadra cu „delegare" personal cu studii superioare economice și examen de diplomă pe funcția de economist de fermă încă din primul an de activitate, iar retribuția cuvenită este corespunzătoare anului I de stagiu ; începînd cu al doilea an va fi încadrat la nivelul de bază al funcției pe care o îndeplinește ● **Emilia Gabor — București :** Se exceptează de la obligația de plată a contribuției prevăzute în Legea nr. 1/1977, art. 24, persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea dovedită cu acte eliberate de comisia de expertizare a capacității de muncă sau cu decizia de pensionare, nu cu certificate medicale, radiografii etc. ; invaliditatea de gradele I sau II se referă la incapacitatea de a munci într-o unitate economică sau instituție de stat, nu la incapacitatea de a avea copii ● **Ioan Andruța — Brașov :** Pentru a vă ajuta în necazul dv., scrieți-ne ● **Gheorghița Antone — București :** Memoriul dv. este în atenția forului competent, de la care așteptăm răspuns.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Șerban Cioculescu:

„Arghezi era un om sigur, cu un mare echilibru interior“

— Dumneavoastră, Șerban Cioculescu, sînteți un martor prețios pentru oricine vrea să afle date în legătură cu Tudor Arghezi. Ați fost cu 22 de ani mai tînăr decît marele poet și, din cîte știu, v-ați bucurat de simpatie din partea lui.

— L-am cunoscut în mai sau iunie 1926, după ce publicasem în **Viața literară** a lui Ion Valerian două articole de fond despre el. Vladimir Streinu m-a prezentat poetului la Capșa, pe care în perioada aceea o frecventa. În toamna aceluiași an am plecat în Franța așa că n-am fost în țară cînd, în 1927, avea să apară **Cuvinte potrivite**, primul volum al lui Tudor Arghezi.

— În ce perioadă ați auzit de el prima oară ?

— Trebuie să spun că atenția asupra lui mi-a fost fixată încă din anii studenției, cînd a colaborat la diverse periodice, dar a și condus împreună cu Ion Pillat **Cugetul românesc**. În acea vreme renumele lui Arghezi era mai mare ca pamfletar. Și, așa cum a făcut observație E. Lovinescu, în volumul IX din **Critice**, activitatea de gazetar o pusese în umbră pe cea de poet. El anunțase patru volume, cu subscripție — 1 000 de lei pentru toate — subscripție la care au fost atît de puțini înscriși încît Arghezi a fost nevoit să restituie banii. Lovinescu îl situa la început printre falșii simboliști, pentru că Arghezi nu corespundea conceptiei lui despre poezia ipterior muzicală, o socotea dură, prea materială.

— Și totuși, E. Lovinescu l-a apreciat mult.

— Da. La apariția **Cuvintelor potrivite** a avut revelația acestui geniu și a publicat un foarte important studiu în **Evoluția poeziei lirice**. În același timp, Ibrăileanu a făcut însemnări comprehensive pe un volum însă nu a scris nimic, deși Arghezi colaborase la **Viața românească** cu cronici dramatice foarte mult gustate. Profesorul Mihail Dragomirescu îl nega complet, Gh. Bogdan-Duică de la Cluj, la fel. Am scris împotriva obtuzității lui Duică. Cînd ne-am întîlnit m-a oprit și mi-a zis : „Să știi că am luat volumul cu mine, la mare, și l-am citit de vreo 20 de ori. N-am înțeles nimic, deși l-am învățat pe dinafară“. I-am replicat : „Trebuia pe dinăuntru, domnule profesor !“

— Cine l-a mai atacat pe Arghezi ?

— Ion Barbu. Dar la apariția **Florilor de mucigai** a capitulat și el. Un alt detractor al lui Arghezi a fost și Mircea Eliade. Acesta spunea că pînă la apariția volumului **Cuvinte potrivite** exista un mit Arghezi. Odată cu apariția lui, mitul se va nărui fiind un eșec total. După cum s-a văzut, n-a fost așa...

— Îl mai respingea cineva ?

— Nicolae Iorga, în **Istoria literaturii românești**, volumul II, ca să pară obiectiv, îi aprecia cîteva poezii din tinerețe, dar respingea creațiile de maturitate. Tocmai invers decît ar fi trebuit ! Anumite brutalități din **Icoane de lemn**, din **Rada, Tinca** i-au oferit lui Iorga și lui N. Georgescu-Cocoș prilejul de a porni o campanie contra poetului pe motiv că face pornografie. Atunci ne-am strîns 7 critici în **Gruparea criticii literare române** (formată din Perpessicius — președinte, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, Ion Biberi, Mihail Sebastian, Octav Șuluțiu și cel care vă vorbește). Gruparea noastră a susținut apariția tuturor cărților lui Arghezi. Ca dealtfel și G. Călinescu care, în **Adevărul literar și artistic**, a scris cu multă înțelegere despre el. Așa că pot spune că generația noastră a fost proarghezian㠠. Iar din cea veche doar Lovinescu a aderat la entuziaști. Cu toții l-am socotit pe autorul **Florilor de mucigai** omologul în vremea noastră al lui Eminescu — un foarte mare poet, gazetar, prozator.

— Aceasta era atitudinea specialiștilor. Dar care era reacția publicului ?

— Publicul era destul de derutat. Nu știa cum să-l catalogheze. Foarte tîrziu am putea spune că poetul a coborît în conștiința publicului larg. După mulți ani a devenit lirica sa accesibilă, deși a avut tiraje mari, chiar înainte de momentul cînd a fost încoronat cu premiul național. Între 1927 și 1944 opera sa a cunoscut cele mai mari tiraje, dar ele mergeau la un public special, iubitor de poezie. Minulescu era mai seducător decît el. Iar în manualele didactice primul care a avut curajul să-l introducă a fost directorul liceului Șincai, Nedioglu, și pe urmă Al. Rosetti.

— Cum arăta Arghezi atunci cînd l-ați cunoscut ?

— Era un bărbat în plină putere, mai scund decît mine, lat în umeri, cu trăsături virile, cu o strîngere de mînă viguroasă, dar, curios lucru, cu o voce pițigăiată, care contrasta cu robustețea bărbatului. Avea o politețe exagerată. Cînd te întîlnea pe stradă își scotea pălăria și îți ținea mîna în mîna lui cîteva minute. Vrînd, nevrînd trebuia să te pui la același nivel de protocol cu el. Avusesem dinainte o imagine despre el din volumul lui Slavici, **Închisorile mele**, în care se arăta grija deosebită a poetului pentru curățenie, grija față de starea îmbrăcămintii, a meselor, a tacîmurilor. Nici un prieten de-al său nu prea voia să stea cu el știindu-l atît de pedant. Arghezi nu era un boem. El era un gospodar în forul său intim. De la un moment dat nici nu a mai călcat la Capșa. Pe cele patru vogoane de la Mărțișor — unde la început nu era nimic împrejmuit, crești-au doar bălării, — a făcut case, a plantat pomi, a ridicat un grad și s-a înglodat în datorii. Era un om foarte cordial. Dacă îi trimiteam, de pildă, un tort de onomastică, mă invita pe mine și pe familia mea să-l vizităm și să mîncăm tortul împreună.

— Avea anumite preferințe vestimentare ?

— Se îmbrăca foarte sobru. Purta la un moment dat un șiac maro, călugăresc. Avea întotdeauna cămașa curată, purta lavalieră și, deși nu avea nevoie, se sprijinea în baston. Își luase o mașină, un Ford, mi se pare, pe care îl conducea chiar el.

— Dar cum se împăca această cordialitate a lui cu virulența din pamflete ?

— Era, desigur, un contrast. Dar de ce să ne închipuim că un pamfletar e lipsit de orice protocol în relațiile umane ?

— Cînd vă primea la Mărțișor, cum era ca gazdă ?

— Era deosebit de primitor. Deși își avea cuviințările lui și în această ipostază. De pildă, în timpul mesei nu vorbea deloc. Mesteca încet, ca un călugăr.

A. GEORGE

(Continuare în pagina 16)

O problemă cu hărți

Fiecare dintre noi știe ce este aceea o hartă geografică. Uneori, hărțile geografice se mai și folosesc, bineînțeles, atunci cînd pot fi folosite. Pentru că cine călătorește nu s-a izbit numai o singură dată de adevărul curios că, uneori, hărțile noastre nu pot fi folosite. Citeodată, cu naivitatea dezarmantă ce ne caracterizează, nutrim chiar convingerea stranie că două hărți care înfățișează același teritoriu geografic ar cam trebui să semene una cu alta. Așa ar fi firesc, așa ar fi logic. Dar lucrurile nu stau întotdeauna așa. De foarte multe ori, de prea multe ori, cartografia, această îndeletnicire despre care ne mai place să credem că ar fi o știință exactă, refuză firescul și logicul.

A apărut nu demult o hartă : România, scara 1 : 800 000, semnată de nu mai puțin decît șase specialiști ai domeniului, autori, referenți, redactori, metodiști, cartografi. Ceva mai aproape în timp, a apărut altă hartă : România, scara 1 : 750 000, semnată de numai trei persoane. Cînd nu privim lucrurile în mare și cînd nu considerăm o hartă a țării doar un simplu accesoriu decorativ, ne putem încredința singuri cît de mult seamănă aceste două hărți între ele : de la una la alta apar sau dispar, ca prin farmec, localități, drumuri, denumiri de ape și munți, căi ferate înguste devin căi ferate normale, seacă lacuri și bălți etc. Printre altele, nici în prima și nici în a doua Voronețul nu figurează. Și noi, din nefericire, ne numărăm printre cei care cred că Voronețul ar cam trebui să figureze pe o hartă a României. Și asta încă e nimic : ajunge să scrutăm cu atenție hărțile editate de oficiile județene de turism, sau hărțile incluse în fel de fel de ghiduri mai mult truistice decît turistice, pentru a avea imaginea vie a unui sol de haos cartografic.

Apoi, din clipa în care admitem că două hărți înfățișînd același teritoriu geografic ar trebui să semene una cu alta, din clipa în care admitem și evidența faptului că o hartă, ca să poată fi folosită, trebuie să fie cît de cît exactă, se impune de la sine și adevărul că nu putem folosi ceva ce nici nu există. Pentru că asta e situația, nu alta : în librăriile din Sibiu nu există o hartă a județului Sibiu, în librăriile din Suceava nu există o hartă a județului Suceava, în librăriile din Timișoara nu există o hartă a județului Timiș. În schimb, o hartă foarte bună a județului Timiș poate fi găsită în librăria de pe Calea Severinului din Craiova. Însă mulți dintre noi sînt oameni grăbiți, dacă am ajuns la Timișoara nu mai avem timp să dăm o fugă pînă dincolo, peste drum, la Craiova... Trecînd peste faptul că ar fi o fugă de cal pînă ar crăpa fierea în el...

Întîmplător, dispunem de o hartă a Olteniei, tipărită la începutul acestui secol, în care sînt consemnate pînă și cărările de picior. Iar acum, după aproape un veac, cartografii mai noi se obstinează în a păstra o tăcere desăvîrșită asupra drumului celui mai scurt între Motru și Drăgotești. Fapt care ar putea să pară lipsit de importanță numai pînă în clipa în care, într-adevăr, trebuie să călătorești de la Motru la Drăgotești. Alte și alte exemple, din acest punct de vedere, nu ne lipsesc. În sfîrșit, naivi cum sîntem, noi am crezut o vreme că acest caracter vag, aproximativ, dacă nu chiar ambiguu al hărților noastre, atunci cînd ele există, s-ar datora cumva unor considerente strategice, că ar fi dictat de o discreție care și-ar avea tîlcul ei. Dar acum deținem certitudinea că ne-am înșelat. O hartă excelentă a României, mult mai exactă decît foarte multe hărți aptohtone care ne-au trecut nouă pe sub priviri, poate fi aflată, de pildă, într-un atlas automobilistic al Europei editat de firma... Esso. Cu alte cuvinte, deținem acum certitudinea că adevărul unei hărți nu este o problemă strategică, ci una strict culturală. Și încă o problemă culturală care s-ar cere într-un fel rezolvată. Nu de alta, dar nu am vrea ca atunci cînd căutăm pe o hartă a țării Jegălia sau Obîrșia de Cîmp să ajungem să punem degetul și să mizăm pe noroc. După umila noastră părere, cartografia ar fi un domeniu de activitate în care ambiguitatea și fantezia creatoare nu ar prea avea ce căuta.

P. MIHAI

Vă recomandăm aceste două expoziții bucureștene :

- **TEODOR MORARU — pictură (Galeria SIMEZA)**
- **MINIATURI TEXTILE (Galeria Elorie)**

iubirea de frumos

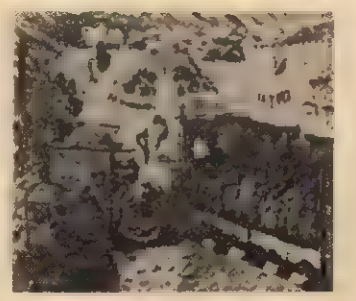

Țuculescu

Se împlinesc șaptezeci de ani de la nașterea pictorului Ion Țuculescu. Precum poetul Vasile Voiculescu, Țuculescu era medic, studiase plantele și natura aducătoare de sănătate. Natura văzută ca putere ce ființare înmugurește și leagănă floare și sămînță este obsesia artei sale care a răscolit conștiințe odată cu expunerea lucrărilor sale la Dalles îndată după plecarea pictorului dintre noi în 1962, în vîrstă de numai cincizeci și doi de ani. Fundalul lumii din care vine Țuculescu, culoarea arhaică patinată de vremi, transfigurată de evlavie și înțelepciune este scoarța țărănească, arta vechilor olteni din care se trage pictorul, ca Brâncuși și Arghezi, este portul țărănesc și privirile domolite de despătimire din iconografia și frescele sanctuarelor voievodale ce ridică Subcarpații munteni la dimensiunea unui spațiu spiritual. Culoarea la Țuculescu nu are însă valoarea în sine, ea nu există neîntrupată, ea însoțește caligul unei flori sau făptura unui curcubeu, culoarea este slujire în vederea transfigurării unei făpturi din care iradiază. Din multe pînze ale pictorului culoarea pune în lumină făptura privirii, a ochiului. Putința vederii, multe lucrări vor fi numite în acest sens. Natura are vedere — păsările în aer, semințele abia înviorătorind din pămînt, marea și cimitirul, troița și interiorul țărănesc sînt prilejuri de vedere, putința deschiderii unui ochi mai tainic asupra lumii.

Într-o pînză aflată la Muzeul național intitulată *Ochii familiei*, Țuculescu va fi preocupat prin pasta culorii de a afla originea lacrimii. Pe verticală apar cîteva perechi de ochi, ochii strămoșilor mari și ocrotitori, deja ajunși printre stele, ochii părinților între cer și pămînt, apoi ochii copiilor și-n ele din urmă ochii nepoților pînă ce ia naștere, străbătînd din tată-n fiu, putința lacrimii de foc care poate fecunda pămîntul în vederea transfigurării, ca pe o scară a virtuților, lacrima vine, poate, de departe, trebuie să străbată vămile mai multor generații, trebuie să devină istorică, trebuie să stoarcă oseminte, ca-n cele din urmă mărgăritarele ei să transpară pe fața Omului.

O expoziție retrospectivă ar fi de așteptat în acest an cînd se împlinesc șapte decenii de la nașterea unuia care va rămîne peste veacuri.

IOAN ALEXANDRU

Eveniment editorial

Toamna pătimirii noastre

Are dreptate Mihai Ungheanu cînd salută în **Luceafărul** cartea lui Vartan Arachelian **Toamna pătimirii noastre** (Ed. Eminescu, 1980) ca pe un eveniment al publicisticii, nu mai puţin al istoriografiei noastre. Această „evocare lucidă" a unui moment de răscruce al destinului naţional — anul 1916, cu ce a adus şi n-a adus el României — face parte, după cum autorul ne lasă să bănuim, dintr-un proiect de anvergură, cu ambiţii totalitare, acoperind nu un an, ci o epocă, epoca primei conflagraţii mondiale şi a marii uniri a României cu Transilvania. O parcurgem deci ca pe o primă treaptă a unui eşafodaj de proporţii, şi trebuie spus că această treaptă, aşa cum o construieşte V. Arachelian, se zideşte în noi tulburătoare şi teafără, cu atît mai teafără cu cît această mare şi decisivă treaptă a cronicii pătimirii, dar şi devenirii neamului, a fost şi e încă apăsată de vreme, de întîmplări, de tragedii, de istorie, de memorie, nu o dată de erori, de prejudecăţi şi de falsuri. Autorul minuieşte o materie documentară imensă, pe care o stoarce de toate faptele şi semnificaţiile importante, dînd la iveală mărturii încă necunoscute sau prea puţin cunoscute publicului, multe din ele fiind incluse în arhive sau editate în lucrări de strictă specialitate. Toţi cei interesaţi de această fierbinte pagină a eposului nostru eroic au fost siliţi a-l crede pe cuvînt doar pe istoric, de obicei zgîrcit în a cita din alţii, în cazul fericit în care nu era robul unei prejudecăţi cumplit de păgubitoare, cea care-l făcea să arunce la coş documente cu mărturii şi opinii care nu-i sprijineau întru totul o teză. Vartan Arachelian foloseşte fără să se ferească citate din marii, dar şi mai mărunţii oameni ai epocii, de la noi sau de aiurea, inclusiv de la cei aflaţi de cealaltă parte a baricadei (precum relatările corespondentului de război german Karl Rosner), punînd să defileze, în cele 500 de pagini, sute de personaje, cu tot atîtea credinţe, sentimente, idei, idiosincrazii, cartea devenind, prin aceasta, mai mult decît o evocare istorică, constituindu-se ca un viu şi clocotitor extract de viaţă. Războiul e privit prin întreaga ţesătură umană care-l decide. Sînt pagini prin care circulă o umanitate densă, sufocant de densă, o lume a celor mulţi, a oamenilor pămîntului, a ţăranilor deveniţi ostaşi (cărora le sînt dedicate cele mai patetice file), avînd deasupra un cer la fel de dens, sufocat de personaje-zeităţi încîlcite într-o aprigă luptă, pentru dreptate sau numai pentru supremaţie. Confruntarea de sus e reluată jos, confruntării de jos îi răspunde cea de sus, mişcările celor două lumi, paralele mişcării războiului, se întretaie în creşteri pline de tensiune, care, ca şi evenimentele de pe front, amestecate cu ele, modifică, de la o filă la alta, relaţiile din întregul tablou. Evenimentul ca atare, cel care percutează declanşarea fierbinte a comentariului publicistului, e tentacular (prin vastele lui implicaţii istorice), labirintic (prin incapacitatea atîtor contemporani de a se orienta în el), strivitor (prin iminenţa cu care îşi pretindea rezolvarea), adesea ermetic (prin lipsa unor izvoare certe), conturînd un insolubil al zilei la pragul căruia mulţi s-au oprit, pe care autorul „Toamnei pătimirii" îl trece fără să şovăie, punînd degetul pe răni şi dureri care încă ard. Intrarea României în război nu în momentul dorit de ea, ci într-unul impus din afară (ca pion pe o tablă de şah aflată în mîini străine, pion, spune autorul, „jucat nu pentru suprema sa transformare, pentru consacrarea ţelului său, ci pentru a salva, prin sacrificiul lui, piesele grele angrenate în această conflagraţie"), adversitatea guvernului ţarist faţă de recunoaşterea drepturilor noastre legitime, slabul ajutor al aliaţilor, inferior angajamentelor asumate, obligaţia românilor de a acoperi un front de două ori mai lung decît cel francez şi aproape egal cu cel rusesc, ca şi disensiunile şi erorile din interior, sînt puse în lumina lor crudă, reală, în înlănţuirea la care ele însele se invită şi care a apăsat ca un greu lanţ de fier pe umerii micului popor de la Dunăre. Modul în care Vartan Arachelian operează (era să zic : se joacă, prin transparenţa şi siguranţa gestului), într-un singur paragraf, cu clipele, cu spaţiile, cu evenimentele, cu mişcările de oameni, cu epoca, denotă o respiraţie, un suflu publicistic de o mare forţă, dar şi de o mare rigoare, denotă, prin altitudinea sancţiunii, o stăpînire perfectă a acestui gigantic material şi un unghi extrem de lucid asupra lui, depăşind, prin asta, tot ce s-a scris pe această temă. Se poate spune că, într-adevăr, după **Istoria războiului pentru întregirea neamului** a lui Constantin Kiriţescu, cartea lui Vartan Arachelian este cea mai completă şi mai dreaptă imagine a momentului 1916.

Cel puţin cîteva idei se reţin din această carte. E, mai întîi, bogat argumentată de toate faptele epocii, ideea rolului suveran al maselor, acte precum cel al intrării României în dreptul război pentru întregirea şi salvgardarea fiinţei sale fiind, se arată autorul, opera lor, a acestor mase, fiind acte pe care nici o persoană, nici un grup de persoane nu şi le pot apropria, fabricînd vreun monopol sau altul asupra lor. Marile personalităţi care s-au distins în acel dramatic examen al lui „a fi sau a nu fi" al naţiunii române s-au impus tocmai ca personalităţi exponenţiale ale curentului naţional, exprimînd aspiraţiile colectivităţii, structurînd-o şi structurîndu-i demersul. Ion I. C. Brătianu, generalul Averescu, regele Ferdinand, Take Ionescu, Nicolae Filipescu sînt reaşezaţi, în carte, la dreptul lor loc, uzurpat de atîţia. O altă idee ce se degajă cu un accent major priveşte însăşi condiţia istorică a poporului de la Dunăre şi Carpaţi, condiţie care nu coincide cu imaginile de cromolitografie din vechiul manual şcolar (sau din filele unor cărţi mai vechi ori mai noi), condiţie care, şi în momentul 1916, ca totdeauna, a fost una tragică, cea a unui popor obligat să înfrunte de unul singur toate obstacolele, vicisitudinile şi vitregiile. „Nimic nu ne-a căzut din cer", nici atunci şi nici altă dată, tot ce am cucerit a fost cuceritor doar de noi.

Cartea lui Vartan Arachelian e o contribuţie preţioasă la **Epopeea naţională** a românilor.

ILIE PURCARU

Un nume nou în poezia tînără:

Ana Fenoghen

(Tulcea)

Oglinda

Ce-ar fi dacă
pliscul dimineţilor
ascuţit pînă la maxima
rază a soarelui
va ara în jurul inimii
o poiconvă
improvizîndu-ne drepţi cei mai norocoşi
îndrăgostiţi ?

Poate
la picioarele noastre
oraşu-ntreg va secera
proaspăta recoltă de nori,
poate...

Bilet

M-ai strigat pînă a căzut inima.
În mijlocul ei a înflorit repede
un cais, poate a nins...
Oamenii s-au dat la o parte.
Copiii m-au dat la o parte.
Tu m-ai ucis !
Cerurile s-au deschis, şi prin singe
au curs
— nu se ştie cum — cai foarte mulţi, cai foarte mulţi
de mătase fierbinte trec
vadul ochilor strimt, cu te aştept.

Univers

Păsările zburau apăsat
peste tot ce avea să devină amintire.
Cineva a supt orice urmă a zilei.
Cerul, străjuit de vii rotitoare,
a rămas singur ca un fund de butoi.
Întoarcerea singeră
în proaspăta părăsire a lerbii :
— Frumoasă subţirimea fulgerelor
podite într-o chemare spre Eden
— Suplu un automobil ieşea dintre faguri
— Familiar zgomotul motorului, singurătăţile
aproape coincid pe acest drum...
Unde cad stelele ?
Aproape, înire oameni.

Declinare

Ştiţi
că toamnele s-au poticnit
asemenea copiilor
la primii lor paşi
şi au ajuns
de-a buşilea în vitrine
asemenea unei mari blănuri de vulpe ?

O generaţie de dragoste
a fost impuşcată
cu struguri cei mai clari.

Intuiţie

Mîini în ruină pe masă
lumina ochilor
luminare
pentru forma de flacără

Pustiită de braţe
mă mut
într-o noapte îngustă
un regret fără noimă
răzbeşte de-a lungul
acestei posibile morţi

Mult e dulce

Un cuvînt

Autobuzul 31 R. Porneşte în cursă de la Casa Scinteii spre Berceni. Pe banchete, şapte persoane. Dincolo de Televiziune, pe Dorobanţi, un bărbat tînăr începe să strige : nevastă-mea !... pe motocicleta ala... nevastă-mea c-un alt bărbat. „Tovarăşe, urlă, spre şofer, disperat, bărbatul tînăr, ia-te după ei, te rog, trebuie să-i prind !" Şoferul se întoarce întrebător spre noi. O bătrînă scrîşnită că are oră la dentist, alta, care nu mai cere nimic de la viaţă, ridică din umeri, toţi ceilalţi îl somăm pe şofer să se ia după motocicletă. Setea de spectacol, foamea de mizeria altora. Şoferul accelerează. În Piaţa Confederaţiei, motocicleta o face la stînga, spre Floreasca. Ieşim din traseul normal şi ne aventurăm spre marginile Bucureştilor, aţîţaţi, şi, indiscutabil, plini de tot felul de noroaie. Cele două bătrîne s-au desmorţit, bat cu palmele în geamuri şi strigă cu noi : „mai repede !... aşa... să nu scape !". Motocicleta goneşte pe nişte străzele înguste — cei doi n-au simţit că sînt urmăriţi — intră pe-o alee care se subţiază între două rînduri de arţari şi aici pricep dintr-o dată că autobuzul năvăleşte peste ei. Motociclistul frînează şi se porneşte să zbiere : ce-i, mă, ai înnebunit ? ! — şi ameninţă cu pumnii. Şoferul deschide uşile. Bătrîna cu oră la dentist îi întinde umbrela bărbatului care ne-a scos din traseu. „Arde-i la mir !", zice şoferul. Am gonit, am transpirat, ca să ne limpezim nervii, vrem ciomăgirea fantelui. Cei ce trebuie să ne răzbune se dă jos. Motociclistul, văxindu-l, face un pas înapoi. L-a recunoscut pe soţul iubitei şi e îngrozit. Dar femeia, una mică, frumoasă, în haină de piele şi cu basma verde, plină de trandafirii ploii şi ai păcatului, se apropie de soţ şi — jart ! jart ! — îi arde o pereche de palme de-i scapără fălcile. Ăla se lipeşte de gard, tremurînd. Femeia îl împinge cu pumnul : nemernicule, mă faci de rîs în faţa lumii ! ? Apoi îi ia pe motociclist şi pleacă. Bărbosul prăvălit pe gard plînge. Şoferul îi ia umbrela care-i lunecă din mîini şi-i spune, plin de dispreţ : biegule ! Urcă la volan şi pornim spre Piaţa Confederaţiei. „Pînă intrăm în traseul normal, ne anunţă el, puteţi să fumaţi". Toţi aprindem ţigările şi la prima staţie coborîm şi ne împrăştiem în ploaie. Nimeni nu schiţează un gest de salut. Caraghiosul ăla, vorba lui Maxim Gorki, ne-a stricat petrecerea şi drumurile. Dar ceea ce ne-a despărţit şi ne-a ucis ziua a fost cuvîntul azvîrlit de şofer : biegule !

FĂNUŞ NEAGU

„Arghezi era un om sigur"

(Urmare din pagina 15)

după cum spunea el, Paraschiva — Paraschevă, cum îi zicea poetul — gătea excelent, era o minunată gospodină şi aducea bunătăţi, care mai de care mai ispititoare. În anotimpul frumos stăteam în curte, unde ni se serveau cafele, dulceţuri, fructe. Lui Arghezi îi plăceau cireşele amare. Avea în grădină astfel de cireşe de dimensiuni impozante, cît corcoduşele. Pot să vă spun că odată eram la el după ce scrisesem despre romanul său **Lina** şi îi aduseserăm revista unde apăruse cronica. Atunci i-am descoperit o slăbiciune. Revista nu avea foile tăiate. Arghezi n-a mai avut răbdare să aştepte plecarea mea şi să citească în tihnă, după ce a tăiat foile. S-a pus pe lectură în condiţii incomode. Ni s-au servit acele minunate cireşe, dar poetul tot nu băga de seamă. Paraschiva i-a zis : „Vezi că se termină cireşele amare care-ţi plac atît de mult !" La care poetul a replicat: „La lectura articolului d-lui Cioculescu or să mi se pară dulci !"

— Amănuntele copilăriei lui Tudor Arghezi sînt destul de puţin cunoscute. De ce credeţi că marele scriitor evita să vorbească despre copilăria, adolescenţa sa ?

— Pentru că a avut o copilărie tristă. La 11 ani a avut un incident cu tatăl său care l-a gonit. A fost crescut de mama lui, în condiţii de mizerie sau, în orice caz, destul de grele. În adolescenţă a trebuit să renunţe la studii. A făcut la 17 ani meseria de ajutor de chimist, iar la 19 a intrat în chilia unei mînăstiri pentru că nu mai avea unde să se adăpostească. Dar nu s-a putut adapta disciplinei monahale. Arghezi a visat întotdeauna la o viaţă cinstită şi curată de familie pentru că văzuse din copilărie prea multă abjecţie. I s-au deschis ochii prea devreme asupra urîtului unei laturi a vieţii. Aşa că el şi-a iubit foarte mult căminul, soţia, copiii, cărora îi plăcea să le spună poveşti, să le facă poezii. În nonconformismul lui Arghezi a existat o cauză primă, o traumă. Dacă răsfoieşti volumul **Ce-ai cu mine, vîntule ?** găseşti acolo o bucată în care el se plînge că mereu a fost urmărit de o interdicţie : nu e voie. Or, tocmai împotriva ei s-a ridicat. A căutat ca prin scris şi viaţă să se elibereze de această traumă atacînd toate convenţiile, mai ales ipocrizia factorilor morali din România de atunci.

— De vorbit, cum vorbea ?

— Vorbea încet, însă tot într-o trîmbă de metafore, care mai de care mai sclipitoare, ca şi în scrisul său. Aveai senzaţia că scrie în faţa ta una din scăpărătoarele sale tablete. Nu exista la el nici o deosebire între scris şi vorbit. Arghezi viziona plastic şi vorbea cum scria, nu scria cum vorbea. Era fantastic !

— Astăzi scriitorul Fănuş Neagu ilustrează un astfel de tip uman.

— Arghezi era foarte spontan. De aceea cred că scria fără dificultăţi.

— Asta explică şi proporţiile operei sale...

— Scria cu creionul, de obicei. Şi nu ştergea decît rareori. De transcris, nu transcria. Avea un scris mărunt, ingrijit.

— Mi-aţi putea interpreta grafologic scrisul său ?

— E un scris organizat, legat, fără ezitări. Cele cîteva retuşe se datoresc temerii că tipografii nu-l vor înţelege, acolo unde o literă nu era limpede, revenea asupra ei pentru a o face inconfundabilă. Scria caligrafic, ca şi Eminescu sau Caragiale. Însă de la el nu există manuscrise improvizate. La Eminescu, Caragiale primele variante erau aproape indescifrabile. Însă la Arghezi totul era caligrafic fiindcă nu mai revenea asupra paginilor. Un om sigur, cu un mare echilibru interior dezvăluie un asemenea scris. De aceea a şi trăit atît.

— N-a suferit niciodată de vreo boală grea ?

— Ba da. În 1939, timp de cîteva luni a zăcut de o boală reumatică de la care a şi rămas de fapt cu o uşoară bîţîială a capului. Stătea întepenit în pat şi nici nu se mai putea întoarce. Au trecut pe la el o mulţime de doctori şi nici unul n-a reuşit să-l vindece. L-a făcut bine Grigoriu Argeş, cu nişte injecţii. Modul cum s-a desfăşurat tratamentul mi l-a povestit chiar Arghezi. Cică Grigoriu Argeş a venit la el în costum de vînător, cu pantaloni bufanţi şi cu pălărie cu pană. Pe Arghezi l-a pufnit rîsul. Atunci vindecătorul l-a privit sever şi i-a spus : „Meştere, întoarce-te !" „— Nu pot !" i-a răspuns poetul. Grigoriu Argeş i-a făcut o injecţie. Şi cînd l-a spus din nou să se întoarcă, a izbutit. Peste alt timp a venit din nou şi i-a spus să stea la marginea patului. Poetul nu reuşea să stea aşa. I-a făcut o altă injecţie şi Arghezi s-a putut ridica. Grigoriu Argeş, care vindecase numeroşi reumatici, a făcut adevărate minuni cu Arghezi. Ce produs folosea, nu ştie nimeni. A murit fără să dezvăluie secretul tratamentului său.

— Care a fost ultima dumneavoastră întîlnire cu Tudor Arghezi ?

— Ea s-a petrecut după aproape 20 de ani de răceală în relaţiile dintre noi. Ca toate că eu continuam să scriu despre el. Pînă la urmă m-a luat pe sus Gherghinescu Vania şi m-a dus la el. A venit şi un fotograf, care a făcut vreo 20 de poziţii. Arghezi şedea atunci pe strada Zambaccian. Era vară, o zi frumoasă, şi l-am găsit într-un şezlong. Am rîs, l-am distrat cu cîteva anecdote de care era mare amator. Pierduse vederea la un ochi dar continua să se simtă în putere şi spiritul să-l fie la fel de lucid şi de ironic. A fost lucid pînă în ultimul moment, cînd, peste un an, avea să se stingă. Dar eu mi-l aduc aminte în acea curte cu pomi înfloriţi, înconjurat ca un suveran de supuşii săi iubitori, şi bucurîndu-se de briza dimineţii.

ÎN PRIDVORUL ETERNITĂȚII

Marin Preda

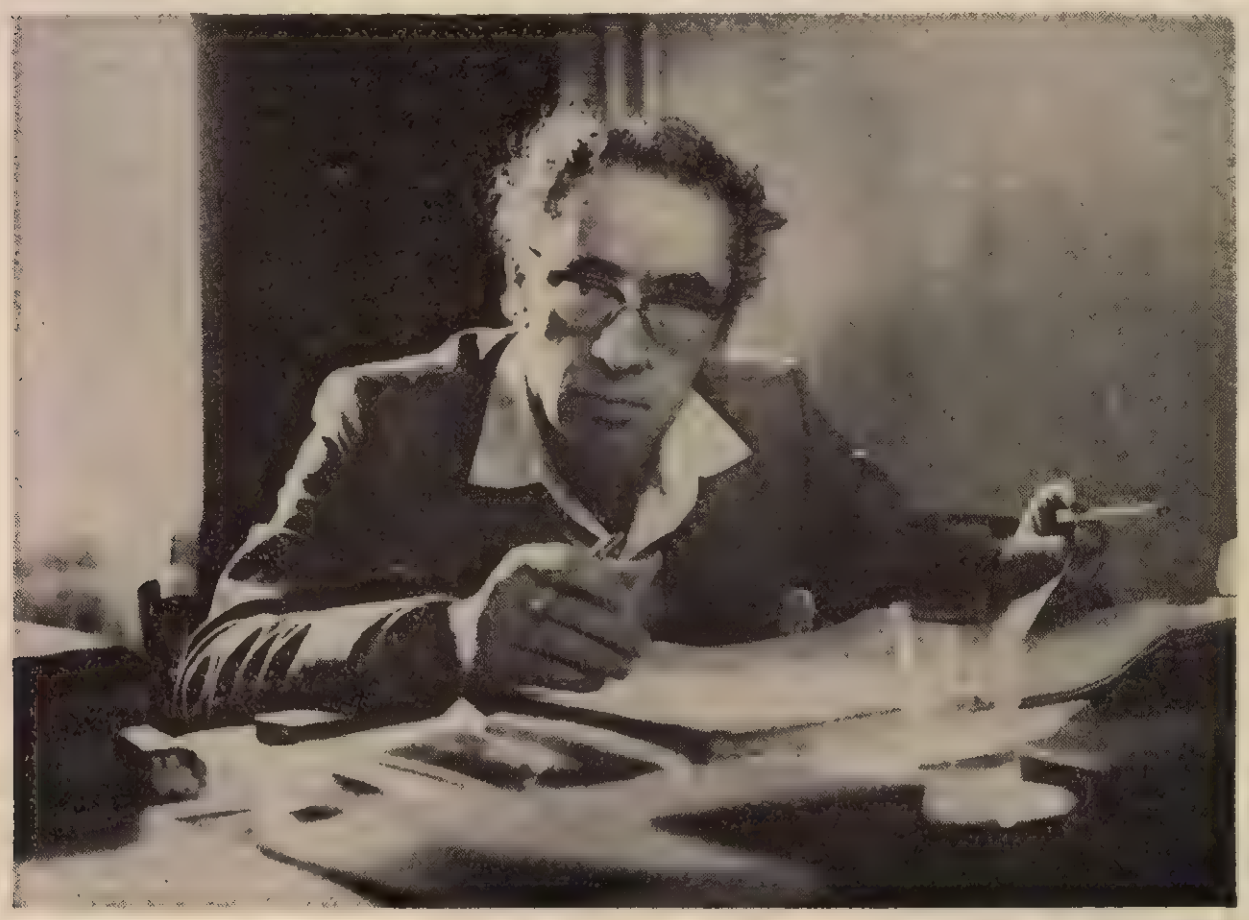

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

Înteleptul și dibaciul Moromete cu toți ai săi, Tugurlan, Bălosu și atîți alții s-au ridicat în pridvorul eternității și discută, fiecare în felul lui, cu nemurirea.

Oameni ca ei aveau funciar un mod propriu de a sfida moartea, dar Preda l-a legitimat printr-un indiscutabil geniu artistic, printr-o înțelegere dialectică a devenirilor din societatea interbelică și a prefacerilor revoluționare care au avut loc în lumea românească de după eliberare. Marin Preda este demiurgul altui tip de sat românesc decît acela pe care l-am cunoscut prin creația lui Creangă, Slavici, Sadoveanu, Rebreanu, Agîrbiceanu, Pavel Dan și chiar Zaharia Stancu, cel care venea din același spațiu geografic și social cu autorul **Morometilor**, al **Risipitorilor**, al **Marelui singuratic**, al **Delirului**, al **Viții ca o pradă**.

Talent neobișnuit, profund exigent cu el însuși, neobosit muncitor pe hectarele de hîrtie albă peste care și-a lăsat sănătatea și tinerețea, Marin Preda a dat literaturii române, cu fiecare carte a sa, lucrări memorabile, de referință adevărate pietre de hotar pentru evoluția prozei românești.

Prin ei românii și-au descoperit o nouă dimensiune a vieții lor spirituale prin care se sincronizează sensibilitatea și gîndirea modernă a întregii lumi. Marin Preda a fost un creator cetățean, un patriot, un om al vremii sale pe care a descifrat-o cu pasiune, talent și cu geniu pînă în cele mai tăinuite cute ale sensurilor ei istorice.

Vor trece ani și pentru a cunoaște sufletul acestei epoci de mari transformări revoluționare, istoricii vor face apel la opera sa așa cum fac, astăzi, pentru alte epoci la creația lui Balzac sau Tolstoi. Marin Preda a fost un scriitor profund național, un scriitor al epocii sale, și tocmai de aceea avem convingerea că opera lui va duce spiritualitatea românească tot mai mult în contextul valorilor universale și al eternității istoriei.

Ne-am văzut ultima dată în urmă cu vreo trei săptămîni. I-am vorbit cu admirație despre ultimul său roman. S-a bucurat ca un copil, m-a sărutat și a rămas să ne mai vedem... Dar nu mai e posibil, căci el s-a ascuns într-o lume de umbre și de taine, de unde nimeni nu s-a mai întors vreodată. Ne-a lăsat însă o operă nepieritoare prin care să vorbim cu ei generații în șir, veacuri și milenii de-a rîndul, pînă cînd va exista limba românească.

ION DODU BĂLAN ■

Drumul spre fericire

S-a stins acum cîteva zile marele nostru scriitor Marin Preda, a cărui operă este o pasionantă poveste despre năzuința spre fericire. Scriitorul a pus la dispoziția semenilor săi veritabile „manuale de fericire perfectă", în care personajele sînt chemate să joace diverse roluri, să treacă prin diferite întîmplări capabile să ilustreze în ce fel un individ, o societate se pot împlini. Din parcurgerea paginilor sale oricine poate desprinde o soluție de viață, o atitudine ce merită să fie urmată. Tentativa de salvare din impasul în care se află condiția umană este urmărită pe parcursul tuturor cărților lui Marin Preda. În **Delirul**, de pildă, este descrisă o epocă în care istoria scapă de sub control, se manifestă aberant, lovind în cei nepregătiți s-o înfrunte și s-o domine. Într-o astfel de perioadă omul este o ființă amenințată de o coaliție de forțe ce rîvnește să-i înăbușe orice aspirație nobilă, să-i țină sub ascultare conștiința ca unui rob, batjocorindu-l, manevrîndu-l după bunul ei plac. A renunța la împotrivire înseamnă, în concepția autorului, o vinovăție de neiertat, o abdicare de la cele mai scumpe idealuri ale umanității, care și-a propus făurirea unui om cutezător și liber, suveran pe propriul său destin. Primul volum al **Morometilor** analizează culpa unei întregi colectivități care își găsește o relativă împăcare cu întîmplările existenței refugiindu-se departe de clocotul istoriei. O comunitate izolată își creează evenimentele care îi convin cel mai mult, independente de cele ale realității aflate dincolo de fruntariile sale. Dar seninătatea acestei colectivități este aparentă și de scurtă durată. Absența din istorie se plătește pînă la urmă. În al doilea volum al acestui roman se descrie ce se petrece cu o astfel de comunitate atunci cînd este trezită din letargie și antrenată într-un flux uriaș de întîmplări, unele de-a dreptul sîngeroase, fără să lase nici o iluzie că ar putea fi dirijate de cineva care nu se află în vîltoarea lor. Smulgerea unor eroi din contemplație are consecințe nefaste pentru ei, le aduce un cortegiu de întîmplări cărora nu știu să le facă față. Chiar și cei care, ca Niculae Moromete, se dovedesc stăpînii tuturor faptelor noi ce se petrec pe pămînt au, la un moment dat, revelația că mecanismele istoriei merg anapoda și că sînt gata să-i strivească. **Marele singuratic** înregistrează înfrîngerea și izolarea lui într-o ambianță unde istoria nu trimite decît rareori mesagerii. Dar procesul de derută al eroului nu poate dăinui multă vreme pentru că Marin Preda n-a putut să accepte că omul poate fi biruit definitiv. Revenirea lui Niculae printre semenii săi înseamnă recunoașterea că numai alături de aceștia își poate găsi liniștea. Dacă o colectivitate nu se poate retrage din fața istoriei, cu atît mai mult nu poate face acest lucru un simplu individ.

Întortocheata cale spre izbăvirea omului este surprinsă de autor și în momentele de acalmie prin care trece o societate, ca în **Risipitorii**, unde se trec în revistă cîteva atitudini umane în confruntarea cu edificarea unei noi orînduiri. Excepționalul volum de eseuri **Imposibila întoarcere**, o meditație de anvergură asupra condiției umane la noi și pe cuprinsul planetei, indică fără nici o ezitare faptul că nu poate exista cu adevărat o împlinire în afara timpului tău, orice refugiu în trecut sau într-un spațiu imaginar fiind socotit o culpă, un afront adus însăși esenței umane, a cărei vocație a fericirii poate fi astfel contrariată.

Unele dintre personajele lui Marin Preda nu-și pot închipui fericirea în afara iubirii față de ceilalți, pentru care ar comite orice sacrificiu. De aceea ei sînt profund consternați atunci cînd oameni preocupați doar de măruntele lor interese din această pricină îi califică drept niște inși extravaganți. Reflecția amară a lui Călin Surupăceanu, protagonistul **Intrusului**, marchează un moment de revoltă împotriva meschinăriei care mai dăinuie în lume: „Adio, băieți! Trăiți și munciți în noul vostru oraș pînă o să-i dați bătrînii care îi lipsesc și apoi morții care să asculte în tăcerea mormintelor lor viața urmașilor. Și creați-vă legendele care o să vă convină. Pe mine m-ați gonit și atît cît asta poate să vă mai pese, nu puteți avea iertarea mea. Sînteți flămînzi de viață, dar nu de fericire, și singura voastră șansă e că nu sînteți eterni și că alții mai buni, poate vă vor lua locul. Nu sperați că vă vor menaja l...".

În ultima sa carte, **Cel mai iubit dintre pămînteni**, Marin Preda face un elogiu vibrant capacității omului de a nu se lăsa doborît de nici o adversitate, oricît de cumplită ar fi ea, Victor Petrini, protagonistul trilogiei, fiind un simbol al acestei extraordinare însușiri umane. În fond romanul este o chintesență a întregii opere scrise de Marin Preda, un adevărat testament spiritual în care relația dintre individ și istorie este studiată sub cele mai diferite aspecte. O conștiință artistică de prim rang își exprimă, fără echivoc, crezul că victoria omului și a unui nou umanism, chiar dacă a cerut și va mai cere în continuare jertfe, nu poate să întîrzie, venind ca o încununare a unor veacuri de aspirații. Prin scrisul său, angajat, de personalitate culturală atentă la tumultul epocii, Marin Preda i-a legitimat omului dreptul de a se socoti o făptură aflată din ce în ce mai aproape de acel drum spre fericire, pe care să-l străbată cu fruntea sus, eliberat de orice teamă, pentru a face gloria seminției umane în univers. Literatura română primește în fondul său de aur o creație monumentală.

GEORGE ARION ■

O operă nepieritoare

Dacă este adevărat că un scriitor reprezintă o lume închisă într-un om, atunci, odată cu moartea prematură și absurdă a lui Marin Preda, s-a stins definitiv o lume, aceea a moromețianismului, a unor tipuri umane, profund reprezentative pentru etnopsihologia poporului român. S-a stins, este un fel de a zice, căci lumea **Morometilor**, intrînd în universul creației lui Marin Preda, nu va mai cunoaște niciodată moartea.

Prețul cuvîntului

Ceea ce mi-a atras atenția, totdeauna, la Marin Preda, cu ocazia unor împrejurări diverse : întîlniri cu cititorii, rapoarte editoriale ori conferințe ale breslei scriitoricești (n-am avut privilegiul de a face parte din cercul de apropiați ai marelui dispărut, dar am purtat cîteva discuții particulare) a fost zgîrcenia la vorbă, aproape indispoziția rostirii. Îmi părea, uneori, morocănos, ca un țăran supărat că nu plouă ori că nu iese soarele la timp. Ca și Blaga ori Sadoveanu, era un taciturn. Nu pot spune că-mi plăcea, la început, o atare atitudine care intimidează, trezește o inerentă sfială. Îndepărtează, căci, în cele din urmă raporturile dintre oameni nu se pot produce decît prin mijlocirea vorbelor. M-am obișnuit însă repede cu modul său de a fi, căci, de cîte ori intervenea într-o discuție, punea o întrebare ori se decidea să răsoundă spunea exact ceea ce trebuia, cu extremă precauție, cu minimum de vorbe. Cred că avea o adevărată oroare de pălăvrăgeală, de inflația verbală și am convingerea că cea mai detestată categorie de indivizi era, pentru el, cea a demagogilor. Deținea, în cel mai înalt grad, sentimentul responsabilității cuvîntului. Îl cunoșteam, ca scriitor genial, forța, energia, tandrețea, și nu-și putea îngădui să-l obosească, să-l demonetizeze prin excese de întrebuințare inutilă. Nu se juca cu vorbele care echivalau, pentru el, ca faptele înseși. Se vedea că-și pregătește cu grijă orice intervenție, nu se lansa niciodată în aprecieri nefondate și nu cădea în cursa locvacității interlocutorilor. Sobrietatea exprimării sale intimida pe convorbitori, umilind limbuția. Să învățăm, de la Marin Preda, prețul inestimabil al cuvîntului.

POMPILIU MARCEA ■

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (I)

Ce este un titan

Michelangelo : Autoportret presupus (Detaliu)

1.

Există artişti pe care numai îi admirăm şi alţii pe care îi şi iubim. Michelangelo face parte, pentru mine cel puţin, din a doua categorie. Dar admiraţia şi uneori nici dragostea nu pot ţine loc de înţelegere şi se întîmplă chiar s-o îngreuneze tocmai prin dorinţa de a evita orice umbră pe chipul în cauză. Atita măreţie obosește. Atita perfecţiune riscă să plictisească. Ne refugiem în cuvinte uzate, prea uzate uneori : „un titan".

Dar ce este un titan ? Să consultăm dicţionarul. Ce scrie în dreptul cuvîntului „titan" ? : „Om cu puteri extraordinare ; uriaş, gigant. Om cu calităţi extraordinare, cu o putere de muncă ieşită din comun". Într-o asemenea definiţie intră şi Leonardo şi Michelangelo şi Rafael. Or, dintre ei unul singur e, în sensul originar al termenului, titan. Michelangelo. Ceilalţi doi sînt „olimpieni".

Trebuie să ne reamintim, aşadar, că titanii au fost cei şase fii ai lui Uranus şi ai Geei, prima generaţie de zei, care s-au luptat cu olimpienii. Lupta a durat zece ani şi s-a sfîrşit cu victoria lui Zeus şi a celorlalţi olimpieni care i-au precipitat pe titani în infern. Prometeu era fiul unuia din cei şase titani învinşi. Cînd titanul a furat focul din cer, olimpienii l-au dat osînda cunoscută ; l-au înlănţuit pe un munte şi au trimis un vultur să-i sfîşie carnea. „Trăiesc din moartea mea", ar fi putut spune şi el ca Michelangelo.

Optînd pentru victoria olimpienilor împotriva lui Cronos (care îşi mutilase tatăl) şi a celorlalţi titani, grecii au optat pentru frumuseţe şi suris, recunoscîndu-şi repulsia pe care le-o provoca suferinţa. E drept că sub temeliile Parthenonului s-a descoperit schema unui labirint ceea ce înseamnă că o parte a sufletului grec a rămas totdeauna cu nostalgia titanilor. Duhul lui Prometeu urcă mereu pe Acropole. Printre coloane se aude uneori foşnetul aripilor vulturului, iar pe stîncile de marmură există parcă urme de lanţuri. Dar Parthenonul a fost ridicat de olimpieni, nu de titani. Fidias a fost olimpian, nu titan. De aceea asemănarea lui Michelangelo cu grecii mi se pare în bună măsură discutabilă. El este la fel de mare, dar altfel decît ei. Nu sculptează ca un olimpian decît cînd sculptează un Cupidon, un Bacchus beat, pe Adonis murind sau pe David. Cînd nu mai ocoleşte suferinţa şi zbuciumul, cum au făcut-o grecii, preocupaţi de o frumuseţe senină, de măsură şi echilibru, sculptează ca un titan.

Titanul nu recunoaşte niciodată măsura. El nu recunoaşte decît excesul. Şi în artă şi în viaţă. Michelangelo se culca încălţat şi îmbrăcat ca să se poată reapuca de lucru după ce dormea cîteva ore. Şi nu glumea cînd visa să sculpteze munţii. Un singur lucru ar trebui să ne mire, de fapt. Că n-a încercat să-şi pună visul în practică. Mi-l imaginez luîndu-şi dalta şi plecînd într-o dimineaţă singur, să sculpteze unul din munţii din regiunea Carrarei, să scoată din el un gigant cum n-a mai sculptat nimeni. Căci măsura ar fi pentru un titan un eşec. Ca şi consolarea. Pentru el pînă şi somnul este un fel de trădare care-i limitează setea şi-i frustrează de o parte de timp şi de luptă. Dealtfel, cel prăbuşit de zei în pulbere e atît de răzvrătit încît se răzvrăteşte şi împotriva sa.

Să ne mirăm de înverşunarea lui Michelangelo împotriva lui Rafael şi a lui Leonardo ? Ea e mai veche decît ei. Dinaintea istoriei. De cînd titanii au fost învinşi de olimpieni. Titanul aruncă vorbe rele lui Rafael şi-i sfidează pe Leonardo. E tot timpul provocator faţă de ei, căci între titani şi olimpieni nu există decît ruptură. La rîndul lor ei îl privesc pe Michelangelo ca pe un „căiău" cum îl apostrofează Rafael. Să ne mirăm că Michelangelo e singur în vreme ce Rafael umblă tot timpul cu o escortă de admiratori ? Prometeu a fost singur cu vulturul. Să ne mirăm de mărturisirea lui Michelangelo că mii de plăceri nu valorează pentru el cît un zbucium, **mille piacer non voglion un tormento** ? Titanii îşi extrag forţa din răzvrătirea şi din orgoliul lor. Şi în cele din urmă din nefericirea şi din infernul lor. Ei sînt cei care înfruntă pe munte vulturul. Care, ajungînd sculptori, se vor întoarce să-şi sculpteze stînca de care sînt înlănţuiţi. Titanii sînt cei care într-un labirint înaintează strigînd numele Minotaurului. Care ştiu că nu se vor întoarce niciodată, nu se vor folosi niciodată de firul Ariadnei. Singurul lor drum este spre Minotaur. Singura lor şansă curajul. Singura lor armă orgoliul. Ariadna aparţine olimpienilor. Ca şi frumuseţea. Ca dragostea. Michelangelo e singur, lipsit de dragoste şi înfometat de ea.

El nu-şi găseşte nici liniştea, nici fericirea. Acesta e destinul titanilor. El nu ştiu să surîdă. Ştiu să zmulgă focul din cer şi mai ales să zmulgă forţa din infern. Nefericirea le dă un orgoliu chiar mai mare decît fericirea. „Dacă înţeleg bine, spune Michelangelo, sînt fericit cu o soartă nefericită. Cel ce nu ştie să trăiască din nelinişte şi moarte să vină în focul în care ard eu".

Descoperim astfel că titanii ard în focul pe care ei înşişi l-au adus pe pămînt. Au furat focul din cer şi pentru ei. Dar acest foc nu-i încălzeşte, ci le sporeşte patima şi orgoliul. Cînd au fost prăvăliţi în infern, au simţit nevoia să-şi aprindă torţa în flăcările infernului ca să-şi lumineze drumul. Căci ei se împacă greu cu destinul. Sînt mereu răzvrătiţi împotriva lui. Şi foarte rar senini. Foarte rar un titan arată ca **David**. Pînă şi somnul lor e chinuit. Priviţi **Noaptea** lui Michelangelo şi veţi înţelege ce este somnul unui titan. Aplecaţi-vă peste orbitele goale şi parcă disperate ale **Zilei** şi veţi înţelege ce este ziua unui titan. Cu ce ochi se uită el la marmura pe care o ciopleşte. Se luptă cu ea parcă ar vrea să zmulgă încă o dată focul din cer.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

C. ANTONIADE

În amplul şi superbul lui „Jurnal", André Gide, cu inteligenţa şi sensibilitatea sa veşnică tălăzuite de neastîmpărul întrebărilor şi de voluptatea interpretării, — rodind atîtea surprize şi culori, atîtea noutăţi calificări şi nuanţe, care au hrănit spiritul şi imaginaţia tinereţii noastre —, emite într-un loc o idee fantezistă şi bizară ca aparenţă, dar fascinantă ca premisă, că lucrurile din imediata intimitate a fiecăruia, cărora el le atribuie, pornind de la o experienţă personală, însufleţiri, procese şi reacţii, cum ar fi de pildă o cravată, un fular sau un pulover, se satură de la o vreme de noi şi după un avertisment sau două, cînd căutîndu-le unde ştii că sînt, nu le găseşti, să reapară firesc, exact acolo unde ai umblat şi unde le era locul (şi asta consideră el semnalizările prevenirii că s-au hotărît să te abandoneze), iar mai tîrziu ceva, avînd din nou necesitatea sau cheful lor, să plece, să dispară şi să se piardă, de data asta definitiv şi irecuperabil.

Ideea lui André Gide — dacă vreţi — mi s-a părut o foarte nostimă metaforă pe marginea cărţii, desigur, se poate glosa îndelung şi de multe ori fructuos, cu luciditate şi melancolii, fără să-mi dau seama în ce măsură s-ar ajunge la o generalizare, la validarea ei, sau să-i asigurăm o tangenţă nu cu mizeriile adevărului, ci măcar cu impalpabilii lui fulgi.

Dar pentru mine rămîne cert un fapt : că apropae de regulă, ori de cîte ori am nevoie de o lucrare care ştiu bine că nu-mi lipseşte, care în momentul acela îmi este indispensabilă, şi mă îndrept spre rafturile sau dulapurile cu răvăşitele mele cărţi, nu reuşesc să dau peste ea ; ca altă dată, voind altceva, să ţi se dăruiască privirii de la început, senină şi imperturbabilă, aş zice chiar, cu un sol de cinism şi de imoudoare, satisfăcută parcă de izbutirea farsei jucate, care — de ce n-aş recunoaşte-o — întotdeauna mă contrariază, mă oboseşte şi mă exasperează. Şi cu sugerarea lui Gide, şi mutîndu-i delicioasa teorie, voi afirma despre carte — chiar dacă nu pleacă şi nu se pierde — că are un talent unic de a se ascunde, cînd în eforturile tale comenzile memoriei te îndrumă la ea să verifici cu precizie nişte date, să-ţi limpezeşti o negură sau să obţii o certitudine.

Aşa am dat peste C. Antoniade. I-am căutat mai demult — fără să-l aflu — eseul „Imperialismul culturii germane" publicat în „Noua revistă română" a profesorului C. Rădulescu-Motru şi apoi imprimat într-o broşură, scoasă în tipografia „Gutenberg" în 1915, în care se face o analiză acuzatoare de o înaltă ţinută intelectuală, clară, documentată şi obiectivă, asupra ţelurilor urmărite de Wilhelm II în declanşarea celui dintîi război mondial. Nu l-am descoperit cînd ardeam de trebuinţa lui ; şi mi s-a oferit deunăzi, scotocind între cărţi, preocupat de altele, ca să-mi demonstreze doar că sînt unele întîmplări parcă mai dinainte sorocite şi m-am bucurat pentru o dată de întîrziere şi mulţumirea mi-a fost îndoită în oportunitatea ei : că dau tîrziului gîndurile acestea după cele consacrate lui C. Rădulescu-Motru, cu care are filiaţiuni de destin postum, fiind total uitat şi pe deplin parcă radiat de timp, cu toată remarcabila şi valoroasa sa creaţie, iar în al doilea rînd, pentru că anul acesta, la 16 august, se va împlini un secol de la naşterea lui.

L-am cunoscut bine. Era diplomat de carieră şi scriitor. Era licenţiat în ştiinţele juridice şi în litere şi îşi dăduse un strălucit doctorat în filozofie. Dincolo însă de titlurile academice pe care le avea — care pot găzdui, tot aşa de firesc, numai grîul sau numai neghina, ori amîndouă amestecate — era un om de excepţionale însuşiri, de o rară gingăşie sufletească şi mentală, mişcîndu-se la o scară umană cu mult mai elevată decît ceea ce ar defini o mare individualitate, de o rectitudine şi de o substanţă etică absolută, adăpat la sevele unei culturi stratificate, stăpînind în vorbire, în scris şi — ceea ce e mai dificil — în gîndire, ca pe nişte limbi materne, engleza, germana, franceza şi italiana, în afară de vechea greacă şi latina.

L-au preţuit şi l-au apropiat Caragiale şi Vlahuţă şi a fost prieten cu Anghel, cu Iosif, cu Panait Cerna, cu Ion Minulescu, cu Cincinat Pavelescu şi cu mult mai tînărul decît el Lucian Blaga. Şi mai ştiu că a avut strînse relaţii de amiciţie cu Paul Claudel, cu Paul Valéry, cu Jean Giraudoux, cu Georges Duhamel, cu Paul Morand, cu eminentul istoric romanist Jérome Carcopino, cu prozatorul elveţian de expresie franceză Charles Ferdinand Ramuz, cu spaniolul Salvador Madariaga, şi el scriitor şi diplomat, cu celălalt mare spaniol Ortega Y Gasset — şi sînt doar cîteva nume pe care le însemn în grabă, din foarte multele parcurse, în variata lor caligrafie, dintr-o bogată corespondenţă întreţinută, care nu ştiu ce va fi devenit.

C. Antoniade purta cu el o lume ; şi ultima dată văzîndu-l — eram în plin întunericul celei de-a doua conflagraţii mondiale — mi-a spus că pornise să-şi scrie memoriile. Le va fi terminat sau nu şi pe unde vor fi cu întreaga lui arhivă ce o poseda, de un palpitant interes documentar şi istoric, cine oare poate răspunde ? După cum, cîţi din generaţia tînără îl cunosc ori au auzit de el, de activitatea şi de opera lui ? Cu siguranţă extrem de puţini.

Ca diplomat de carieră a fost secretarul delegaţiei române la Conferinţa de pace de la Paris în 1919, apoi arbitru al Tribunalului Mixt în problemele frontierelor naţionale, mai pe urmă ministru plenipotenţiar al României la Geneva şi colaboratorul cel mai preţios la Societatea Naţiunilor al lui Nicolae Titulescu, de care-i lega o puternică afecţiune şi admiraţie ; a fost apoi pregătitorul Comisiunii pentru conferinţa dezarmării, iar din 1936 şeful Legaţiei noastre de la Berna, unde, bolnav — retras din orice sarcină oficială — încetează din viaţă, dacă nu mă înşel, după 1950.

Nu vreau să-i dau nici bibliografia operei lui. Cine va fi îspitit să o cerceteze o poate face cu uşurinţă — şi, adaug, cu foarte mult folos — la Academie. Trec şi peste realitatea că datorită lui C. Antoniade lectorul român în epocă a luat la cunoştinţă — pentru prima dată — în sinteze şi interpretări temeinice şi în traduceri de gîndirea lui Thomas Carlyle şi John Ruskin, ca şi peste faptul că lucrarea sa, „Filozofia lui Henri Bergson", întinsă pe mai bine de o sută patruzeci de pagini, tipărită în 1910, este şi astăzi, fără nici o modificare, complet edificatoare pentru înţelegerea bergsonismului pe care el l-a intuit în rotunjimile lui, cu mult înainte ca Bergson să-şi întregească sistemul şi construcţia filozofică (nu-i apăruse la data aceea decît trei din studii), şi mă voi opri, mai cu deosebire, ca să atrag atenţia editorilor noştri asupra a trei splendide cărţi care nu e îngă duibil să nu le pună la îndemînă, în procesul culturii naţionale contemporane : cele două volume cu viaţa şi opera lui „Machiavelli" din 1932, „Trei figuri din cinquecento" (Pietro Aretino, Francesco Guicciardini şi Benvenuto Cellini) din 1935 şi, iarăşi, „Figuri din cinquecento" (principese, curteni şi curtezane) apărute în 1939. Sînt cărţi de referinţă care învie atmosfera Renaşterii italiene asupra căreia nimeni de la noi pînă la C. Antoniade nu s-a aplecat cu atîta osîrdie şi pasiune — şi cred că două din ele au fost transpuse în graiuri de comunicare universală.

Închei cu sentimentul că nu fac demersul în van şi, invitînd edi turile la comprehensiune, să mi se permită să reproduc cîteva linii din prefaţa lui C. Antoniade la „Machiavelli" pe care o dedică lui Nicolae Titulescu şi care îi arată limpede şi modul de a gîndi şi modernitatea, stilul şi geneza operei : „Am avut norocul în tinereţe să cunosc îndeaproape pe marele nostru Caragiale şi să-l frecventez ani de-a rîndul. Cîte nopţi n-am ascultat, plin de admiraţie, uimitoarele lui improvizări ! Vorbind odată despre „cărţile de căpătîi" mi-a mărturisit că citea şi recitea **Principele** lui Machiavelli. Iar cînd am asistat, la Alexandru Vlahuţă acasă, la citirea lui **Kir Ianulea**, făcută de însuşi Maestrul, aşa cum ştia el să citească, am văzut că şi operele minore ale florentinului îi erau familiare : novela **Belfagor arcidiavolo** îi dase subiectul asupra cărula brodase minunata lui poveste. Ştiam pe atunci despre Machiavelli ceea ce se învaţă în cărţi şi ştie toată lumea, adică mai nimic. Caragiale mi-a dat gustul să-l cunosc mai deaproape..."

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie :

Dicţionar de lagăr

Kapo

În lagarele naziste de exterminare, ierarhia din interiorul fiecărui lagăr . era strict stabilită. Competenta fiecărei funcţii clar şi precis delimitată prin însăşi denumirea ei : şef de baracă, şeful lagărului, şeful **Revier**-ului, şeful **Bunker**-ului, şeful spînzurătorii, şeful camerei de gazare, şeful crematoriului...

Exista o singură funcţie imprecisă : **Kapo**.

Häftling-ul care purta pe braţul stîng o banderolă neagră pe care scria cu litere gotice, de un alb imaculat, **KAPO** — era şef. Nu se ştia precis peste cine, dar se ştia că poate să-l lovească, să-l bată, să-l ucidă pe oricare **Häftling** care nu făcea parte din ierarhia interioară a lagărului. **Kapo** putea să fie şef peste un detaşament de muncă, şef peste o echipă de meseriaşi care lucra la întreţinerea lagărului : putea să însoţească coloanele în marş sau să asigure ordinea pe **Appellplatz**. Dar dincolo de toate acestea putea să-l lovească, să-l bată, să-l ucidă pe oricare dintre **Häftling**-ii ce nu aveau nici o funcţie.

Kapo erau recrutaţi dintre elementele criminale şi declasate, dintre sadici, dintre cei lipsiţi de scrupule, care au uitat că fac parte din specia umană, dintre cei care puşi în faţa alternativei morţi sau ucişi au preferat să ucidă. Pentru a-şi dovedi slugărnicia şi a-şi menţine poziţia de şef, căutau să-i întreacă pe SS-işti în ferocitate.

Kapo loveau, băteau, ucideau din sadism sau invidie, din dorinţa de a se manifesta ca şefi sau din teama că-şi vor pierde funcţia, din ură faţă de om sau din simpla plăcere de a-şi batjocori şi chinui semenii.

Am văzut la Birkenau-Auschwitz, Kaufering nr. 4, Kaufering nr. 9 şi Landsberg **Kapo** de toate naţionalităţile, din toate straturile sociale şi m-a durut, mai tare decît loviturile lor, absul decăderii umane.

La Mauthausen, lagăr în care mi-a fost ucis tatăl, primul **Kapo** a fost numit deţinutul înmatriculat sub numărul 31 : August Adam.

Vincenzo şi Luigi Pappalettera relatează în cartea lor „Zbiriţi au cuvîntul" că de cîte ori sosea un nou transport de deţinuţi la Mauthausen, **Kapo**-ul August Adam îi selecţiona deoparte pe profesori, avocaţi, preoţi şi magistraţi şi îi se adresa cinic : „Tu eşti avocat ? Tu profesor ? Bun. Vedeţi triunghiul ăsta verde ? Asta înseamnă că eu sînt criminal. În cazierul meu figurează cinci condamnări : una pentru omor şi patru pentru jaf. Ei bine, aici eu comand. Lumea s-a întors cu josul în sus, aţi priceput ? E nevoie de **Dolmetscher**, de interpret ? Uite-l !" Şi arăta bîta, după care lovea. Cînd se sătura, forma din cei aleşi o **Scheisskompanie**, pe care o ducea la curăţatul latrinelor.

În fiecare lagăr de concentrare a existat o mină de **Häftling**-i care purtau o banderolă neagră pe care scria cu litere gotice, de un alb imaculat : **KAPO**. Erau cei care, intrînd pe porţile lagărului, au uitat că sînt oameni şi au vrut să supravieţuiască batjocorindu-şi semenii, chinuindu-i... ucigîndu-i...

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Din această casă, de la această fereastră, universul poate fi atins cu genele

Un raport despre PLANETA ARGHEZI

Orice pămîntean care ar vizita meleagurile descrise în poeziile lui Tudor Arghezi s-ar regăsi într-o ambianță familiară. Într-adevăr, nimic straniu în decorurile înfățișate de poet, în făpturile care le populează. El conturează un ținut gata oricînd să-și primească oaspeții, chiar dacă uneori se pornesc nînsori și geruri grozave, alteori arșița devastează peisajul sau, cîteodată, ploile se pornesc și nu dau semne că vor mai înceta vreodată. Anotimpurile sînt însă delimitate riguros, nu ca în poezia lui Bacovia în care „Și toamna, și iarna / Coboară-amîndouă / Și plouă și ninge / Și ninge și plouă". Nici în ceea ce privește comportamentul social al stăpînilor acestei planete conturate de poet nu poate fi descoperit nici un element neobișnuit. Oamenii execută ritualul muncilor agricole, se ocupă cu diverse meșteșuguri, își pun grave probleme în legătură cu modul de împărțire a dreptății în societate, ajungînd uneori la conflicte rezolvate sîngeros. În clipele de acalmie ei iubesc sau se lasă vrăjiți de natură. Nimic insolit nu se petrece aici, astfel încît un reporter aflat în căutarea unor fapte senzaționale ar fi dezamăgit în demersul său și ar furniza doar știri aparținînd cotidianului banal. Și totuși în acest decor atît de obișnuit există un personaj enigmatic: însuși poetul. El dă impresia că acceptă cu seninătate același trai hărăzit oamenilor. Însă în repetate rînduri îl descoperim cum se revoltă împotriva normelor existenței. Pentru că poetul nu se socotește aidoma celorlalți din jur și pare să-și închipuie că e ambasadorul unei alte civilizații de unde a descins pe această planetă în scopul de a strînge informații cît mai variate. El întocmește un raport extraordinar de minuțios cu toate observațiile pe care le face: fixează reperele geografice ale ținuturilor vizitate, face hărți, întocmește inventarul florei și faunei, după ce, bineînțeles, mai întîi, a înfipt un steag și și-a dat propriul său nume pămîntului pe care calcă. Pe planeta sa domnește o ordine cum rar întîlnești. Cine pășește pe ea parcă s-ar afla în ograda bine îngrijită a unui harnic gospodar. Toate elementele se află la locul lor, oricînd pot fi găsite și cu ochii închiși. Poetul experimentează tot pe propria sa persoană ceea ce caracterizează viața unui pămîntean. O gamă diversă de sentimente sînt probate unul după altul pentru ca apoi să se alcătuiască fișele corespunzătoare diferitelor tipuri de reacții. Întreaga planetă seamănă cu o imensă rezervație a altei lumi care și-a trimis un reprezentant pentru a afla informații și a efectua cercetări. Totul se petrece aici sub o strictă supraveghere, chiar și aratul: „E o tăcere de-nceput de leat / Tu nu-ți întorci privirile-napoi. / Căci Dumnezeu, pășind aproape, / Îi vezi lăsată umbra printre boi" **(Beișug)**.

Conchistadorul întruchipat de poet se aventurează în inima ținuturilor necunoscute și atașează lucrurilor tot felul de „inscripții" pentru ca și alții să le identifice și apoi să le poată stăpîni și manevra după plac. Atît embleme ale universului domestic cît și cele din realitate în general sînt astfel subordonate voinței sale. De obicei, autorul acestui raport se desfață într-un univers miniatural și grațios, unde se desfășoară o sărbătoare perpetuă. El evocă grădini pline de flori și de zumzet de albine, unde domnesc greierii, păianjenii, lăcustele, iezii capre, urechelnițe, vrăbii, șopîrle, furnici, broaște, carabuși. Însă lîngă această viziune paradisiacă coexistă și una rezultată din frecventarea altor medii, unde sînt suverane „florile de mucigai". Pentru ca să-și alcătuiască un tablou cît mai cuprinzător al lumii în care s-a insinuat, poetul nu pregetă nicidecum să coboare și în zonele imunde ale existenței.

În satul magic blagian se întîmplau deseori evenimente stranii. Isarlîkul barbian avea și el o aură de legendă. La Bacovia un oraș se năruia sub o catastrofă. Doar la Arghezi totul este de o mare concretețe și de un extraordinar firesc. Planeta Arghezi surprinde prin normalitatea ei. Și totuși, în această lume se insinuează tot felul de semne, de anunțuri care indică legătura ei cu un alt tărîm. Poetul are tot mai acut conștiința că a fost abandonat pe aceste meleaguri, că el aparține altor ținuturi, al căror trimis este. Psalmii săi sînt tot atîtea tentative de a se pune din nou în legătură cu acel teritoriu primordial. Însă, admirabilul său poem **Stepele** dezvăluie o sfîșiere provocată de imposibilitatea comunicării dintre cele două lumi: „În seara sură, care-ncepe / Stau față-n față două stepe / Una de ceruri, alta de pămînt. / Potecile și drumurile nu mai sînt".

Mereu mai acută este senzația sa de diferențiere de ceilalți oameni: „Tare sînt singur, Doamne, și pleznesc, / Cocoș pribeag uitat în cîmpie, / Cu fruct amar și cu frunziș. / Țepos și aspru-n îndîrjire vie" **(Psalm)**.

El se întreabă cu exasperare cine este deoarece nu-și mai cunoaște identitatea precisă: „Mă uit în cer, mă uit în pămînt. / M-am întrebat cine sînt. / Gînduri se duc, vin / Ce naște păsări rotunde. / Încotro? De unde?" **(Mă uit)**.

Lipsa memoriei îi provoacă lamentații: „Ce demoni am, ce sorți, ce țară? / Și, pentru ce pămîntu-ntreg / Mai strîmt / Decît boltita mea cămară?" **(Pe ploaie)**. Din cînd în cînd, ca niște plauri plutind pe un luciu de apă, se ivesc crîmpeie de amintiri: „Sufletul meu își mai aduce-aminte / Și-acum și ne-ncetat, de ce-a trecut, / De un trecut ce mi-e necunoscut, / Dar ale cărui sfinte oseminte, / S-au așezat în mine fără să știu" **(Arheologie)**. Un lăcăt ocrotește misterul: „Lacăte, cine te-a închis / La ușa marelui meu vis?"

Din cînd în cînd el își cheamă vechiul tărîm de unde crede că a poposit printre noi: „Vino-mi tot tu-n fereastră, stea-n fundul lumii vie. / Ce mă cunoști aproape cu geamul de Tărie" **(113)**. Către această stea visează să se îndrepte într-o zi poetul: „În sufletul, bolnav de oseminte / De zei străini, frumoși în templul lor, / Se iscă aspru un îndemn fierbinte / Și-mi sînt sculate aripi de cocor" **(Întoarcere în țărînă)**. Poetul imploră să i se acorde favoarea de a reintra în relație cu o altă lume al cărei mesager își închipuie că este și în care năzuiește să se întoarcă: „Nu-ți cer un lucru prea cu neputință / În vechea mea-ncruntată suferință, / Dacă-ncepui de-aproape să-ți dau ghies / Vreau să vorbești cu robul tău mai des".

El devine un „heruvim bolnav", care tînjește și nu-și găsește nicăieri alinarea: „Pribeag în șes, în munte și pe ape, / Nu știu să fug din marele ocol. / Pe cît nainte locul mi-e mai gol, / Pe-atît hotarul lui mi-i mai aproape". Cu nădejde descoperă reminiscențele: „Taci. Nu te mișca. / Din întunericul meu s-a deșteptat / Și zboară-n văzduhul înstelat / Acvila amintirii /.../ Nu-s prin urmare-nstrăinat / Pe totdeauna de trecutul meu. / Mai e o nădejde, mai e o mîngîiere" **(Denie cu clopote)**.

Autorul psalmilor este aidoma cuiva care și-a pierdut memoria și face eforturi disperate să-și regăsească identitatea. Însă ultimele versuri ale sale ni-l arată tot mai împăcat cu ceea ce i se întîmplă. Orizonturile îndepărtate nu-l mai ispitesc. El acceptă de astă dată nu din curtoazie, ci din convingere, atît ritualul social cît și legile naturii și, la un moment dat, renunță la orice cazną mnemotehnică. Poetul își renegă credințele de odinioară și își acordă singur privilegiul de a se bucura că trăiește o existență lipsită de mistere printre locuitorii obișnuiți ai acestei planete.

GEORGE ARION

Ultimul baston, ultima pereche de ochelari, ultima filă de calendar din viața poetului care a triumfat asupra vremii sale.

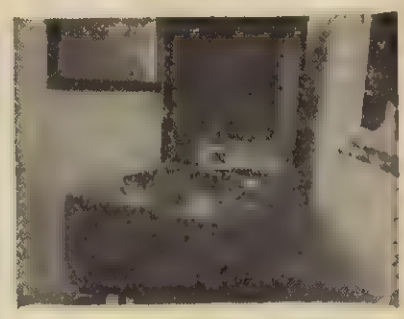

Prin cutia de rezonanță a acestui gramofon a cîntat, uneori, la urechea poetului, steaua polară

La această masă rotundă încrustată ca un minaret, își beau cafeaua, în clipele lor de liniște, Paraschiva și Tudor Arghezi.

Cea mai bună sobă care a înfruntat iernile lungi și grele de la Mărțișor. Cinste meșterului care i-a dat sens în lume.

Rișnița de cafea a poetului are vitralii ca o catedrală gotică

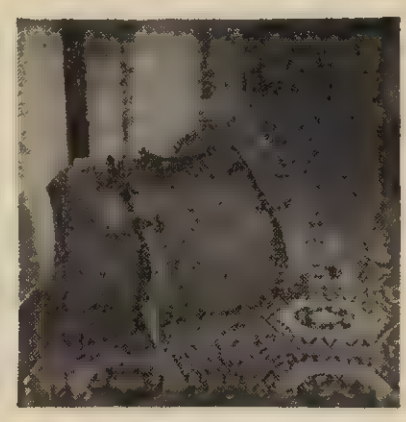

O geantă de voiaj care a trecut prin furtunile de polen și de pulbere ale Europei

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Istoria unui obiect perfect

TUDOR OCTAVIAN

În anul 1687, Wilhelm Strobl, armurier din Mediaș, în vîrstă de 95 de ani, și-a tras un glonte în cap și, firește, a murit pe loc. În acest scop, bătrînul armurier s-a slujit de un pistol mare și greu, a cărui argintărie strălucea de mai bine de jumătate de secol în centrul panopliei cu puști, archebuze și săbii unde fusese așezat.

Pistolul era lucrat chiar de mîna lui Wilhelm Strobl și nu trăsese niciodată pînă atunci. Avea o mașinărie deosebit de complicată, deși, la prima vedere părea o armă obișnuită. După ce a-ndesat în el o grămadă de pulbere, bătrînul meșteșugar a scos din buzunarul jiletcii sale de piele o bilă de plumb, de mărimea unui ou de prepeliță, pe care, fără grabă, a potrivit-o pe țeavă.

N-avea nici o îndoială că arma avea să funcționeze perfect, ca dealtfel toate cîte-i ieșiseră pînă atunci din mînă.

Și arma a funcționat, într-adevăr, perfect. În tîmpla bătrînului s-a căscat o gaură prin care puteai băga pumnul.

Fiul lui Wilhelm Strobl, unicul său fiu, era tot armurier și se numea Wilhelm Strobl. Fiind un meseriaș priceput și conștiincios, n-a pierdut prilejul ca, intrînd în camera de unde s-a auzit detunătura, să cerceteze atent și, s-ar fi zis, cu o anume satisfacție, borta produsă de glonț. După care, oarecum absent la zarva din casă, a curățat pistolul, l-a uns pe unde trebuia uns și l-a așezat la locul lui, în panoplie.

Trecînd timpul și apropîndu-se de 97 de ani, Wilhelm Strobl a început să se gîndească tot mai des la taică-său. Într-o zi, pe cînd stătea lungit într-un fotoliu și aștepta să moară, deși, la drept vorbind, n-avea nici un semn că lucrul acesta urma să se întîmple prea curînd, l-a chemat pe fiu-său și i-a cerut să aducă pistolul cu încrustații de argint. L-a contemplat îndelung, cu venerația cuvenită oricărui lucru făcut cu măiestrie și a atins cu el în brațe. Nu s-a despărțit de pistol zile de-a rîndul : ai lui se obișnuiseră cu imaginea moșului picotind tot timpul în fotoliul de lîngă fereastră, dar strîngîndu-l grijuliu la piept. Dacă-i făcea plăcere, n-avea decît.

Pînă într-o dimineață cînd, trezindu-se înaintea tuturor și parcă grăbit de-o treabă ce nu suporta nici cea mai mică amînare, Wilhelm Strobl l-a umplut cu praf de pușcă, i-a pus pe țeavă o bilă de plumb și și-a zburat creierii.

Împușcătura a produs o spărtură destul de urîtă. Pentru un expert în arme de foc însă, chestiunea prezenta și unele aspecte interesante.

Este și motivul pentru care fiul său, pe nume Wilhelm Strobl, moștenitor, cu drepturi depline, al firmei și, ce era mai important, al clientelei, a privit cu mare atenție rana din tîmplă înainte de a deschide ușa și a le îngădui alor săi să se ocupe cu cele cuvenite mortului. Se înțelege că pistolul a fost curățat, uns și atîrnat în locul său, acolo unde stofa veche și decolorată îi păstra forma cu fidelitate.

Acest Wilhelm Strobl, armurier al prinților locali și breslaș cu faimă în multe alte orașe, l-a învățat, la rîndu-i, meserie pe fiu-său.

Într-o bună zi, simțindu-se el foarte bătrîn, i-a lăsat în grijă atelierul. A trăit pînă la 99 de ani cînd, fără ca nimeni să poată prevedea momentul, s-a sinucis cu pistolul cel mare. Cu o zi înainte, e drept, după ce luni întregi zăcuse într-o mutenie desăvîrșită, prăjindu-se la soare în fotoliul în care stătuseră întotdeauna bătrînii familiei, a spus că vrea să moară, și că nu e în stare. Ar fi vrut să muncească, avea brațe puternice, dar cînd încerca să se ridice, simțea o mare plictiseală și parcă, deodată, îi spăla cineva mintea.

Întîmplarea i-a tulburat adînc pe toți. Cu excepția fiului Wilhelm Strobl, care, privind rana și pregătindu-se să șteargă funinginea de pe țeava pistolului, și-a dat seama că praful de pușcă de odinioară era, vezi bine, mai slab. Bătrînul, de bună seamă, avusese noroc. La încărcătura folosită acum, ar fi trebuit să-și zboare jumătate din teastă.

Afacerile mergeau destul de bine, în ciuda tuturor povestilor ce-ncepeau să se țească în jurul morții strămoșilor, așa că Wilhelm Strobl n-avea nici un motiv să-și schimbe meseria.

Nici casa.

Casa armurierului se găsea desigur pe strada Armurierului. Avea pivniță, atelier, magazii de cărbuni și felurite materiale, o sumedenie de camere și pod. De la o generație la alta, se strîngeau o mulțime de lucruri de care nu te puteai despărți, așa că podul era mereu în reconstrucție : se înălțau pereții unor odăi strîmte și întunecate, al căror rost se pierdea adesea pe drum. Încăperile primeau cîte un lacăt mare, fabricat în atelierul de armurării și nimeni nu se mai preocupa de ele.

Wilhelm Strobl ar fi putut să facă avere, numai că nu se gîndea niciodată la bani. Lui îi plăcea să fiarbă oțelul după rețete personale, să lucreze ani de zile la încrustațiile în argint ale unei puști de vînătoare și să-l învețe pe fiu-său, Wilhelm Strobl, un băiat deșirat, tăcut și parcă plin de secrete, meșteșugul familiei. Cînd se împutina vinatul și puștile zăceau pline de praf prin saloanele oamenilor cu stare, se întîmpla cîte un război, mai lung ori mai scurt, astfel că lucrul nu conteneа niciodată și în casă era ordine și tihnă.

Îmbătrînind, Wilhelm Strobl cobora tot mai rar în atelier. Avea, cum era orînduiala în familia lor, un fiu, și fiind numai unul, cum altfel să-l numească decît Wilhelm. Fiul știa multă meserie, toate erau bune și la locul lor. Ar fi putut să mai muncească, dar n-avea chef.

I-a pierit cheful pe neașteptate, fără motiv. Ridica barosul cel mare să bată o limbă de oțel abia scoasă din foc, cînd a simțit că-l cuprinde o plictiseală imensă. Chiar așa, stînd cu barosul ridicat și încordîndu-și mușchii să izbească-n oțel, s-a ivit plictiseala. S-a spălat de funingine și rugină, și-a pus o cămașă albă și și-a tras, în camera care de la o vreme era numai a lui, fotoliul lîngă fereastră. A stat aici, fără să-l fi chinuit vreo boală, ani mulți, ani foarte mulți. Privea oamenii care treceau prin fața casei, tăcea și atît. Tocmai împlinea 95 de ani, cînd spre surprinderea tuturor, a-nceput să vorbească din nou. Deși ar fi putut să facă treaba asta și singur, l-a rugat pe fiu-său să-i mute fotoliul mai către mijlocul camerei. Spunea că-l supără lumina, ceea ce era oarecum de așteptat. Din locul în care se afla acum, se vedea bine pistolul cel mare.

Prin pardoseala de scîndură groasă, prin construcția de grinzi masive ce-o susțineа, răzbăteau în răstimpuri ieșiturile ciocanului în nicovală și zbuciumul foalelor. Bătrînul își lepăda papucii și-și lipea tălpile goale, numai piele pe os, de scîndura călduță.

Într-o dimineață se gîndi c-ar fi trebuit să moară de mult. Cu speranța că avea să se stingă imediat și prin propria-i voință, se adînci în culcușul său și închise ochii. Zăcu mai multe ceasuri. Nu mai respira, obrazul îi era alb ca varul și, în general, arăta ca un mort. Atîta doar că nu era mort.

Pe la prînz i se aduse o supă ușoară de legume pe care o mîncă. Încercă, seară, să moară din nou. Chipul i se făcu pămîntiu, respirația îi încetă aproape cu totul. Din punctul lui de vedere, aceasta era moartea. Numai că, iată, în casă, se-ntîmplau mai multe puncte de vedere. Îi aduseră supa de seară, apoi supa de dimineață, apoi alte supe. În zorii zilei de 14 septembrie, împlinea 96 de ani. Pe la ora opt, fiu-său, Wilhelm Strobl, soția acestuia și nepotelul, un flăcău înalt, slab și fără vîrstă, veniră, conform tradiției, să-l felicite. O ceremonie la care familia lor ținea.

După ce-l sărutară, îi urară viață lungă. Rămas singur, bătrînul își sorbi încet supa. Cînd termină, bătea de trei ori cu bastonul în podea. De data asta nu mai bătu. Se ridică din fotoliu și, cu un mers deosebit de viguros pentru vîrsta lui, se apropie de panoplia cu arme. Luă pistolul, îl umplu din belșug cu praf de pușcă, dintr-o cutie de lemn negru, încinsă cu nenumărate cătarame, scoase o bilă de plumb, care încăpea perfect pe țeava armei, și-și puse capăt zilelor.

Se fabricau pulberi din ce în ce mai bune. În scăfîrlia moșului se vedea o gaură cît un cuib de vrabie.

În vara lui 1948, fiind fruntaș în muncă, am primit repartiție pentru o cameră, cu acces la baie și bucătărie, în strada Armurierului, la numărul 1. Aici locuia un cetățean, pe nume Wilhelm Strobl, în vîrstă de 88 de ani, cu fiu-său, nepotul și nevestele acestora. Atelierul de armurărie fusese naționalizat, dar pentru că lucraseră, de cînd se știau, ca meseriași particulari și nu angajaseră niciodată mînă de lucru din afara familiei, li s-a dat o autorizație de ascuțit cuțite și lăcătușerie mărunță.

Ca să ure în pod, unde căpătasem o odăiță întunecoasă și îngustă, treceam prin camera bătrînului. El stătea mai tot timpul într-un fotoliu, lîngă fereastră, și privea la lumea care trecea pe stradă. Uneori, urca în pod unde, ore în șir, făcea exerciții de tir cu arcul.

Podul acesta era o construcție foarte ciudată : era împărțit în numeroase cămări și depozite pe care, în anii cînd am locuit acolo, nu țin minte să le fi folosit cineva. Aveau lacăte grele, fabricate în atelierul de armurărie, cîteva lacăte erau vechi de tot. Dacă aprindeai o luminare și priveai pe ferestruicile acestor odăi și depozite, nu vedeai nimic, afară de praful de-o palmă, așezat pe capetele grinzilor și în spărtura unor ziduri.

De la un capăt la altul, podul măsura patruzeci și cinci de metri. Odăile fiind construite cam aiurea, rămînea între ele, în linie dreaptă, un spațiu foarte îngust. Wilhelm Strobl, tatăl, venea cu arcul, săgețile și un scăunel pliant pe trei picioare, își potrivea scăunelul într-un capăt al podului și trăgea în ținta din celălalt capăt, luminată de-un bec puternic. Nimerea întotdeauna în cercul din centru. Săgeata zbura țiuind din arcul uriaș, cu o deschidere de doi metri și a cărui mașinărie aducea, în multe privințe, cu aceea a unor puști vechi, cu iască și cremene. Ținta era lipită pe unul din pereții camerei mele. Țiuiturile îmi deveniră curînd foarte familiare. Cînd voiam să plec de-acasă, răcneam :

— Atenție ! Ies !

Și străbăteam podul, spre ușa ce ducea la scară, în țelul în care, în timpul războiului, plecau la atac în cîmp deschis soldații trimiși în misiuni de sinucidere. Mosul auzea, în general, urletul. Îl vedeam așteptînd cuviincios să părăsesc podul. Uneori însă era prea concentrat sau poate, dimpotrivă, cu gîndul dus și atunci, cu toate precauțiile mele, mă trezeam pe la urechi cu săgețile zbîrnîindu-mi.

Am încercat să stau de vorbă cu el. Nu era un om ursuz. Totuși, după un ceas de conversație, băgam de seamă că știa absolut totul despre mine, iar eu nu reușeam să știu mai nimic despre el. Îi plăcea să tragă cu arcul. Nimerea, de sute de ori, în același punct. Se antrenase, de bună seamă, ani mulți ca să ajungă la acest rezultat. Stîlpii de lemn ce susțineau acoperișul erau mîncați, la înălțimea la care zbîrnîiau de obicei săgețile, ca de mușcătura unor roiuri de insecte rozătoare. Într-o zi am citit într-un ziar că recordul mondial la tirul cu arcul, pe distanța de cincizeci de metri, era comparabil, socotit în serii de concurs, cu recordurile lui Wilhelm Strobl. Putea să tragă zile la rînd, fără să obosească, în același punct. De ce o făcea ? Ce gîndea el, acolo, în întuneric, cînd depăsea de cîteva ori pe zi recordul mondial, fără să-i știe nimeni performanțele ?

În zilele cînd nu trăgea cu arcul, se odihnea în fotoliul de lîngă fereastră.

Ca să ure în pod, străbăteam atelierul. Aici, Wilhelm Strobl, fiul, ascuțea cuțite. Într-un colț, la lumina palidă a unui bec de cîteva zeci de wați, fiul acestuia repara aparate de radio. Stătea aplecat pe-o carcasă de dimineață pînă seara. Îl găseam acolo cînd veneam tîrziu și, oricît de devreme m-aș fi trezit să plec la lucru, îl aflam acolo.

Pe firma nu prea mare, de deasupra intrării în atelier, era scris : Reparăm și ascuțim cuțite și alte obiecte tăioase pentru casă. Wilhelm Strobl. Autorizație nr. 712 din 14 iulie 1948. Cu toate acestea, cîteodată putea fi zărit, intrînd aici, un om în vîrstă, avînd înmănchetată în hîrtie o pușcă de vînătoare. Era un individ slăbănog, purtînd și vara și iarna palton. Ochelarii, cu lentile groase, îi măreau mult irisul și privirea lui avea ceva din privirea păsărilor de noapte. Dar avea un glas blînd și oarecum vesel.

— Mă, Vasilică, îi zicea el lui Wilhelm Strobl-fiul, nea Vasile, tac-tu', e sus ?

Oprindu-se din ascuțit cuțite și alte obiecte tăioase pentru casă, Wilhelm Strobl-fiul, obișnuit, s-ar fi zis, să fie numit Vasilică, aproba binevoitor cu capul și tot cu capul arăta spre scară.

Îl găseam deci pe cei doi bătrîni examinînd pușca de vînătoare, un exemplar vechi, o rablă, clănțănind din încheieturi. Wilhelm Strobl-tatăl cîntărind-o expert și pipăindu-i gînditor cocoașele, clientul învîrtindu-se neliniștit în jurul lui. Ce făcea unul și ce aștepta celălalt e greu de spus.

— Cum e, nea Vasile ? făcea într-un tîrziu, sceptic, clientul.

Wilhelm Strobl-tatăl nu-i dădea, bineînțeles, nici un răspuns. Era în stare să cîntărească în mîini vechitura aia ore în șir. Nu știu dacă găsea ceva de reparat la ea și dacă, într-adevăr, cobora în atelier să dreagă pușca. Eu, cel puțin, nu l-am văzut niciodată ieșind din camera lui, cu excepția zilelor cînd trăgea cu arcul.

Am locuit mai mulți ani în strada Armurierului. Mă costa puțin, mă simțeam apărat de zidurile groase ale casei, mă simțeam apărat și de bărbații aceia tăcuți, ceremonioși în toate, suportîndu-și soarta cu răbdare, ducînd la capăt, cu un devotament fără margini, treburile pe care apucau să le începă.

Cu arcul, nea Vasile trăgea din ce în ce mai rar. Găseam cîteodată lumina aprinsă în pod, zăream, în depărtare, prin spațiul îngust ce-i rămînea săgeții să vijîie spre țintă, cerul negru, zdrențuit al panoului, uneori aveam senzația că tocmai coborîse, urlam, ca odinioară, cînd plecam în oraș :

— Atenție ! Ies !

Dar nu mai auzeam țiuitul înfricoșător răsunînd în toate cotloanele și nici nu mai fugeam în zigzag. Îl vedeam pe mosneag în camera lui, adîncit în fotoliu, cu privirea departe, căutînd spre capătul străzii. De jos, răzbătea în răstimpuri scrîșnetul mașinii de ascuțit cuțite ori frînturi de muzică, semn că în atelier se lucra cu sîrg.

Într-o vreme, am îndrăznit să invit la mine o fată. Mi-era cam peste mînă să tree cu ea prin atelier, să bocănim pe scara de lemn și să traversăm camera bătrînului. El purta cămăși cu mînecile suflecate și-l vedeam brațele vînjoase, cu vene mari, albastre. Avea un chip osos și prelung. Același chip din tinerețe. Îl salutam. Eu destul de grăbit, fata aproape șoptit. Cînd ajungeam în chilia mea, mă întreba :

— E bolnav ?

— Nu.

— Cîți ani are ?

— Poate 90. Poate mai mult. Trăiesc toți foarte mult.

— Știu că-i o prostie, dar mi-e frică.

— La început îmi plăcea aici. Acum, i-am mărturisit, nu-mi mai place. Am să-mi caut altă locuință. Atîta doar că nu-i prea simplu. Nu trebuie să te temi. Niște oameni și ei.

Într-o zi, venind de la fabrică, am avut, trecînd prin camera bătrînului, un simțămînt curios. Am ieșit și am intrat de cîteva ori, încercînd să-mi explic ce mă neliniștea. Și am descoperit : încrustațiile de argint ale pistolului străluceau. M-am apropiat de panoplie și mi-am dat seama că fusese lustruit de curînd. Am coborît în atelier și i-am comunicat lui Vasilică observațiile mele. El și-a lăsat lucrul, m-a însoțit pînă în camera lui taică-său, a luat pistolul din cui și l-a cercetat pe toate părțile.

— Eu l-am curățat, mi-a zis.

— Cînd ?

— Anul trecut.

I-am răspuns că astfel totul se explică. De fapt, nu se explica nimic. Pe pistol nu se găsea nici un fir de praf. În ziua aceea m-am hotărît să plec. Găsisem o gazdă, dar cerea cam mult. Mai stau o săptămînă, mi-am zis, și dacă nu mi se iveste ceva mai bun, mă mut.

În ziua următoare, fotoliul bătrînului fusese mutat de la fereastră. Perdeaua era pe jumătate trasă și în cameră, deși venea aprilie și ziua era însorită, domnea un semiîntuneric cald și sufocant. Am deschis larg toate ușile și am coborît în atelier. Vasilică ascuțea de zor un cuțit cu zimți pentru tăiat pîine.

— Nu știu dacă ați observat, i-am spus, bătrînul s-a mutat de la locul lui.

— Eu l-am mutat, mi-a răspuns Wilhelm Strobl-fiul, îi supăra lumina.

— V-a cerut-o ?

— A, nu. M-am gîndit că e mai bine.

Wilhelm Strobl-nepotul urmărea discuția vizibil interesat.

— Sînteți sigur că a fost ideea dumneavoastră ?

Wilhelm Strobl-fiul mi-a răspuns că e sigur. Bătrînul privea pe fereastră și clipea des din ochi.

— Mi-am permis să mă uit mai de-aproape la pistol, am zis. Armele celelalte sînt pline de praf.

Wilhelm Strobl-fiul a chibzuit cîteva clipe, apoi mi-a făcut semn să urcăm. Bătrînul zăcea nemișcat și părea că doarme. Chipul îi era alb ca varul. Pistolul era la locul lui și strălucea palid.

Wilhelm Strobl-fiul l-a luat și l-a cercetat îndelung la lumină.

— Ați pus mîna pe el ? m-a întrebat.

— Ieri.

— Dar de celelalte arme nu v-ați atins, nu ?

Am recunoscut că nu.

Wilhelm Strobl-fiul a ridicat din umeri, semn că discuția se încheiase. Coborînd, a mai spus :

— E un obiect perfect. Nu știu dacă mă înțelegeți. Mă tem că nimeni nu mai știe să facă astăzi un lucru ca acesta. Tata e ultimul. Mai bine zis, a fost.

Am răspuns că înțeleg și că mă mut. Că am unele motive să plec chiar în după-amiaza aceea.

— De fapt, am mai zis, unele treburi nu mă privesc absolut deloc.

Dar Wilhelm Strobl ieșise și nu știu dacă a auzit ce spusesem și nici dacă-n privința asta avea vreo părere.

(Din volumul în pregătire **POVESTIRI REALE**)

Carpați 2000

Turismul, un factor posibil al dezvoltării zootehniei montane

În cadrul preocupărilor de punere în valoare cît mai completă a potențialului turistic al țării noastre, reflectare directă a prevederilor documentelor de partid, instituțiile specializate depun eforturi constante în vederea îmbunătățirii condițiilor de organizare și confort, destinate să răspundă exigențelor în continuă creștere, manifestate de turiștii români sau de vizitatorii de peste hotare.

În cadrul preocupărilor pentru rentabilizarea unităților cu profil turistic, atenția se concentrează mai mult asupra unor soluții verificate ca eficiență, în linii generale în două sensuri :

— privind unele trasee cu valoare peisagistică și obiective de interes istoric și cultural-artistic ;

— privind stațiunile de odihnă și balneoclimaterice, situate în marea lor majoritate pe litoral sau în zona montană.

În articolul de față am intenționat să aducem în discuție o rezervă importantă de tip turistic, încă firav sau deloc abordată, oferită de o mare parte a munților Carpați : **gospodăriile crescătorilor de animale.**

Studiul de tip complex, materializat în lucrarea „Viitor în Carpați", ne-a permis să ajungem la unele concluzii, care alături de alte aspecte economico-sociale privesc, în măsură deloc neglijabilă, **perspectiva turistică** și am considerat că problema poate dobîndi interes.

Întrucît drumul spre valorificarea superioară și completă a potențialului uman și productiv al muntelui românesc depinde de realizarea unei forme de civilizație de tip montan-carpatic, bazată pe valoroasa tradiție a poporului nostru, pe experiența de veacuri a populației stabilită în aceste regiuni caracterizate de un mod de viață și de producție marcate de o profundă specificitate, se pune întrebarea : ar putea reprezenta **și turismul** una dintre pîrghiile importante, în măsură să concure la progresul general al zonei de munte, la dezvoltarea creșterii animalelor ?

Răspunsul este cu siguranță **afirmativ.**

Analizîndu-se diverse aspecte din interiorul gospodăriei crescătorilor de animale, s-a putut constata existența unor condiții favorabile scopului turistic de viitor, propus : aproape în fiecare gospodărie există 1—3 camere ce „stau" pur și simplu, mobilate, cochete, în ambianță pitorească, însă aproape neintrebuințate, putînd fi utilizate pentru cazarea în condiții de „inedit" a unor viitori turiști, prin însăși liniștea și calmitatea ce le inspiră, prin schimbarea totală de decor pentru turistul obișnuit de astăzi, în general omul mediului industrial și orășenesc.

Vom preciza că nu ne-am gîndit la un turism de tip „sfîrșit de săptămînă", care poate ar deranja activitatea gospodărească productivă, ci în mod special la posibilitatea petrecerii parțiale sau integrale a concediilor de odihnă, sub forma unor pensiuni complete.

Dacă aspectul unei ambianțe montane cu condiții de confort sporit, în accepțiunea modernă a ideii de confort, poate fi rezolvat și prin organizarea de tip „stațiune de odihnă", cel de-al doilea aspect, **de importanță decisivă,** devine cel al calității și nivelului general al alimentației ce poate fi asigurată de gospodăria crescătorului de animale muntean.

Posibilitatea ca o familie, poate mai ales copiii, să se poată alimenta cu întreaga gamă de produse lactate în primul rînd — o adevărată cură — (lapte fiert sau chiar crud, lapte acru sub mai multe forme, brînză de vaci, de oi, smîntînă, unt, caș, urdă ș.a.) mergîndu-se dacă vrem pînă la excentricitatea de a-și alege singur și după preferință pînă și animalul furnizor, posibilitatea de a consuma ouă și carne de pasăre produse nu de industria avicolă ci „de casă", cartofi sau alte legume și zarzavaturi (obținute pe bază de gunoi de grajd și nu cu aportul substanțelor chimice), miere de albine, fructe de pădure (fragi, afine, zmeură, ciuperci ș.a.), toate acestea reprezintă condiții maximale, de neegalat oriunde am încerca să le găsim într-o altă parte.

Esențial rămîne aspectul calității și naturalității, prospețimii acestor produse, deoarece un animal care beneficiază de aer și apă curate, nepoluate, care se hrănește cu un furaj format din flora spontană carpatică, care este compusă în mare măsură din **plante cu caracter dublu — medicinal și furajer** — și care devine astfel de-a dreptul magnifică prin bogăția în vitamine, uleiuri eterice, principii nutritivi și medicamentoși, floră obținută fără îngrășăminte chimice și substanțe pesticide, spunem deci că un asemenea animal ne oferă cel mai valoros și complet produs (lapte și carne) la care se poate spera oriunde în lume, îndeplinind trei condiții capitale : calitate superioară, naturalitate desăvîrșită și garanții sanitare.

Astfel de condiții de odihnă și alimentație ne gîndim să poată fi oferite în viitor muncitorilor, maiștrilor, specialiștilor, din industriile cele mai poluate, diverselor categorii de oameni ai muncii din orașele aglomerate și poate în primul rînd copiilor acestor orașe, unde pe lîngă poluarea inevitabilă, mediul și modul de viață produc atîtea forme de debilități, astenii, ș.a., în vederea unei cît mai complete recuperări.

Desigur că o astfel de formulă de organizare a turismului vizează sezonul estival, PRIVEȘTE sprijinirea dezvoltării zootehniei montane și este de prevăzut parcurgerea unor perioade îndelungate și minuțioase de pregătire, necesitînd mai întîi crearea unor condiții, apoi „zdruncinarea" concepției conservatoare a însiși crescătorilor de animale — prin metoda strictă a autoconvingerii — interesarea lor gradată, apoi o preparație atentă, plecîndu-se spre ex. de la predarea în școlile rurale montane a unor cursuri speciale pentru turism, organizarea locală a unor „cursuri cu gospodinele" și mergîndu-se pînă la acțiuni eficiente de colaborare dintre sectoarele de turism, sistematizare, învățămînt și desigur asociațiile crescătorilor de animale, ca organism interesat și în mod firesc și organizator și poate pînă la formarea treptată a unei adevărate industrii destinată acestui scop.

Efectul pe care s-ar putea sconta îl reprezintă pe de o parte posibilitatea realizării unor venituri suplimentare, ca adjuvant efectiv pentru a rentabiliza tocmai economia gospodăriei montane, care numai prin rezultantele zootehnice nu poate atinge cotele necesare — nicăieri în lume — deci un prim punct de interesare și a tineretului ca formă a conteresării materiale — dar pe de altă parte și poate cu mult mai important, dacă poate exista o gradație după importanță, ne interesează efectul social probabil : turismul va aduce cu sine apariția la nivelul satului montan a unei vieți mai pline de conținut, mai interesante, un adevărat „schimb" între două tipuri de civilizație — una modernă, orășenească, aflată în proces de cristalizare și cealaltă etnică-montană, de mare robustețe, aceasta spre cîștigul necondiționat al ambelor părți.

Pentru un tînăr crescător de animale, posibilitatea de a ieși din monotonia impusă de viața izolată zilnică, de a întreține contacte cu turiștii din sat, de a participa împreună la excursii, activități culturale sau sportive ș.a., toate acestea vor putea reprezenta tot atîtea argumente de convingere adăugită spre fixare la creșterea animalelor, de contrabalansare deci a „puterii de atracție" exercitată actualmente de mediul urban.

Este de la sine înțeleasă **necesitatea** completării prin intervenire simultană și pe linie tradițional-culturală, lărgirea sferei activităților sportive, îmbinări cu efecte economice (spre ex. concursuri ale tăietorilor de lemne, ale cosașilor, cele mai valoroase animale, cele mai frumoase costume ș.a.), precum și a multor forme care pe lîngă aspectul cultural conțin și substrat economic („mășurile", simbrele oilor, nedeile, horele satului, tîrgurile cu date regulate etc.).

Ne gîndim la o formă posibilă de organizare în care asociațiile crescătorilor de animale să poată emite „bilete de odihnă" tot așa cum se procedează prin sindicate și O.N.T., fără a urmări însă crearea de beneficii proprii, beneficiul real rămînînd dezvoltarea zootehniei și sănătatea turiștilor, posibilitatea dezvoltării unei rețele de moteluri special concepute scopului zooturistic, care să poată deservi și turismul de tranzit, putînd îndeplini totodată și rolul de unități-școală, destinate orientării și pregătirii concrete a crescătorilor de animale cuprinși în circuitul turistic, ca și de baze de agrement. Se mai are în vedere și posibilitatea ca funcțiile acestor posibile moteluri să vizeze și latura sanitară, prin utilizarea — mai ales prin „saune" — a rezervelor locale inepuizabile de cetină de brad, plante medicinale sau foarte valoroasele „strohuri" de fîn, precum și la curele de produse lactate și ceaiuri, de sucuri naturale de fructe, (afine, merișoare, soc, muguri de brad, ș.a.), loc ce ar putea deveni un excelent cîmp pentru afirmarea medicinei homeopate.

Sumar descrisă, s-a considerat că printr-o astfel de organizare turistică în ruralul montan s-ar putea contribui esențial la dezvoltarea creșterii animalelor, urmîndu-se linia unui efort de adaptare paralel, condus și pe liniile tehnico-economică, a învățămîntului, sistematizării ș.a.

Este necesar ca în scopul atingerii unui beneficiu general — și nu doar compartimental — să se poată vorbi și despre noi orientări privind elementele funcționale și exterioare în domeniul construcțiilor montane, care să răspundă în egală măsură scopurilor productive, igienico-sanitare și estetice, despre forme de modernizare a activităților economice, ușurarea eforturilor fizice prin mimimecanizarea lucrărilor curente, extinderea rețelei de drumuri polifuncționale (zoo-silvico-turistice) ș.a.

Desigur că o perspectivă de viitor, dependentă de parcurgerea unei perioade preparatorii și legată de o evoluție pozitivă a climatului internațional, spre înțelegere și apropiere între popoare, spre pace, o reprezintă și cea a turismului internațional, prin intermediul căruia s-ar putea ajunge și la beneficii valutare, cu atît mai mult cu cît vorbim despre investiții extrem de limitate în comparație cu formulele obișnuite de organizare a turismului, interesul fiind în fond al tuturor părților și răspunzînd unor țeluri nobile în esență : sprijinirea perenizării zootehniei montane, aportul adus condiției de sănătate umană, protecția naturii, sporirea gradului de participare la circuitul mondial de valori.

Neîndoielnic că intră în discuție complexitatea problemei, experiența limitată, necesitatea specializării cadrelor, parcurgerea unor etape experimentale, de cristalizări etc., dar oricît de efective ar fi dificultățile unei etape de pionierat, nutrim convingerea că nimeni nu poate rămîne insensibil la sprijinirea unor idei care în final ar putea însemna mai mult lapte, mai multă carne, piei, lînă ș.a., modernizarea vieții și la același timp păstrarea valorilor noastre tradiționale, culturale și economice, chiar biologice, înfrumusețarea vieții oamenilor în regiuni dezavantajate prin climă, relief și gradul de izolare, servind deci unor nobile aspirații, în linia orientărilor prevăzute de cele mai recente documente de partid și în consens deplin cu starea de progres general ce se înregistrează efectiv astăzi, în patria noastră.

RADU REY ■

Delta în 1980

(Urmare din pagina 1)

încarcă nave cu pasageri cu destinația deltei, fără acordul Oficiului județean de turism local ? ! Sigur, oamenii au fost nemulțumiți, crezîndu-se nedreptățiți. Unul dintre ei, Ștefan Mazilescu din Brăila, strada Pietrei 12, declară textual : „Cu ocazia zilei de 1 Mai, avînd musafiri din țară, am programat să mergem în deltă direct la Crișan, neavînd timp să ne înscriem la vreo excursie organizată. La Crișan, ca să trecem la motelul „Lebăda", nu există de serviciu vreo barcă, deși sînt oameni ai motelului care plimbă turiștii pe canale cu 13 lei ora ; particularii pretind 100 de lei pentru trecerea Dunării. La motel, responsabilul ne-a dat cazarea în căsuțe abia la ora 22, lucru care ne-a tăiat tot cheful de plimbare cu barca. A doua zi a trebuit să eliberăm camera și să plecăm acasă cu primul vapor, încheind în acest fel vizita în deltă. În asemenea condiții, mai ai curajul să revii ? Păcat că se vorbește atît despre măsurile luate pentru ca oamenii muncii să-și petreacă timpul liber în bune condiții, căci în realitate acest lucru nu se simte în deltă. Să mai sperăm în îndreptarea lucrurilor ?"

Stăm de vorbă cu tovarășul Grigore Virjoghe, șeful Oficiului județean de turism Tulcea. Iată ce ne spune dînsul : „Delta Dunării este în primul rînd un monument al naturii, pe care îl admirăm cu toții și față de care măsurile de protejare nu sînt niciodată prea multe ! Sigur, nu vom face din deltă o rezervație, deși ea conține multe zone avînd un astfel de regim restrictiv. Dar nici nu vom putea permite vreodată ca în ea să se plimbe fiecare cum vrea, pe unde vrea, să doarmă și să mănînce pe unde apucă, să degradeze și să polueze această zonă mirifică. Dealtfel, de curînd, Consiliul popular județean a emis o decizie prin care se reglementează întreaga activitate de turism în deltă. Sînt 6 trasee turistice aprobate pentru excursii de 1—2 sau mai multe zile organizate de O.J.T., două pentru cele ale B.T.T.-ului și un traseu pentru I.T.H.R. București. S-au stabilit locurile de campare, numai în jurul localităților, ca și zonele pe care se poate circula cu navele. Trebuie să se știe că nici un deținător de parc naval, fie el și „Navromul", nu va putea intra în deltă fără acordul prealabil al Oficiului județean de turism, cel mai în măsură să cunoască situația exactă la un moment dat. Trebuie să se înțeleagă că delta nu mai este a nimănui ; ea e a noastră, a tuturor, și de aceea trebuie să avem grijă de ea !"

Cum rămîne însă cu apropiata „explozie de turism" spre deltă ? Ea este așteptată, ba chiar dorită — dar în condițiile amintite. Documentîndu-mă pentru articolul de față, l-am întrebat pe Grigore Virjoghe dacă ar rezista la un titlu de genul „Delta vă așteaptă !" Mi-a răspuns pe loc, afirmativ, insistînd însă încă o dată asupra obligativității de contactare a O.J.T.-ului pe care-l conduce, tocmai pentru a fi evitate necazurile întîmpinate la început de mai. În plus, am aflat : la dispoziția turiștilor se află pe raza Tulcei și a deltei peste hoteluri (652 locuri) și 80 de căsuțe (a cîte două locuri), plus locuințele pescarilor din Sulina, Sf. Gheorghe, Murighiol și Tulcea, încheiate prin contract de O.J.T. ; sînt 150 de locuri pe vase pentru excursii în plus față de anul trecut, întrind în dotarea turismului o navă de 65 locuri, 4 de cîte 14 și 4 șalupe șapide, zilnic putînd fi transportați prin deltă nu mai puțin de 820 de turiști ; pentru agrement așteaptă 130 de bărci și lotci la Crișan, Maliuc, Murighiol și Tulcea, ca și 20 de hidrobiciclete, două yole și 5 bărci cu motor ; se organizează în continuare pescuit sportiv, focuri de tabără și se servesc meniuri pescărești la toate unitățile de turism. Una peste alta, O.J.T. Tulcea este pregătit să primească în această vară în jur de 200 000 de turiști, români și străini în egală măsură.

Pentru activitatea de turism internațional, acțiunile din Delta Dunării vor aduce țării multe milioane de lei-valută. Foarte interesantă, de asemenea, mi se pare perspectiva turismului în deltă. Aici, după ce am avut ocazia să stau de vorbă cu tovarășul Marin Nițu, director general al Centralei Delta Dunării, sînt foarte multe de spus. Deși privește delta, datorită postului pe care îl ocupă, mai cu seamă ca o „unitate economică (peste un miliard producție anuală din piscicultură, stuficultură și silvicultură), tovarășul Nițu simte problemele ca un om care cunoaște într-adevăr delta ca pe buzunarul propriu. Această zonă mirifică va rămîne în continuare un mare rezervor natural, de unde se culeg anual peste 50 000 de tone de pește, 70 000 tone de stuf, 38 000 metri cubi de masă lemnoasă și așa mai departe, un teritoriu comparabil ca suprafață cu destul de multe dintre județele țării. Pentru turism se prevede construcția a două mari hoteluri, unul în Tulcea, al doilea în Sulina, ca și a unui mare complex turistic la Sfîntu Gheorghe, acolo unde apele Dunării se îmbină cu cele ale mării. Sînt prevăzute 400 de locuri de cazare în acest complex, situat într-o zonă care va putea cuprinde atît excursii în deltă, cît și plajă la litoralul Mării Negre. Turism de litoral chiar în vecinătatea deltei s-ar mai putea face și la Sulina, la Perișor sau la Portița, zone de plajă cu nisip de foarte bună calitate. Mai este apoi vorba de dotarea turismului cu nave speciale, cum astăzi nu se află încă în țară, locuințe plutitoare, hoteluri plutitoare sau chiar ambarcațiuni așa-zis „cu cușete". Ambarcațiuni familiale care ar putea fi folosite cu mult succes pentru excursiile de o zi, două, în special la sfîrșitul de săptămînă. Sulina, să nu uităm, va deveni în curînd oraș liber de orice taxe vamale, dar legăturile sale cu „uscatul" sînt încă insuficiente. Pe cînd o șosea Tulcea — Sulina, folosind malul canalului cu același nume, cale rutieră rapidă, de vreo 60 km numai, legînd cele două orașe în mai puțin de o oră de drum ? ! Această șosea ar putea pe viitor să coboare pe marginea litoralului românesc spre Portița și apoi spre Mamaia, legînd între ele cele două mari zone de turism, respectiv delta și zona Constanța — Mangalia... Sînt planuri îndrăznețe, aflate deocamdată numai în studiu, dar sînt convins că ele, mai devreme sau mai tîrziu, vor prinde viață.

Pînă atunci, Dunărea își va legăna în continuare apele prin meandrele sînt de pitorești ale deltei, acest unic și vast parc natural, care ne fascinează ori de cîte ori intrăm în el. Sînt oameni care vin de foarte departe pentru a vizita delta, pentru a savura peisajul, aerul, apa, soarele și... ciorba de pește. Acum, de ce nu?, sînt tot mai mulți care dorese s-o vadă venind mult mai de aproape, de la Galați, Ploiești, București, Sibiu, Oradea și așa mai departe, oameni pentru care delta este cu adevărat „a lor". Iar delta îi așteaptă...

Securitatea europeană, problemă fundamentală a păcii

Parte integrantă a problemei asigurării păcii și destinderii în întreaga lume, înfăptuirea securității europene și crearea, pe această bază, a unui climat de încredere și înțelegere pe continentul nostru ocupă un loc de primă importanță. Aceasta rezultă din situația deosebită pe care o are Europa în lume. Este cunoscut că de aici, de pe continentul european, au izbucnit cele două războaie mondiale care au provocat atîtea distrugeri și suferințe întregii omeniri. Se știe, de asemenea, că în Europa sînt concentrați astăzi factori generatori de mari primejdii pentru destinele tuturor popoarelor lumii. Pe acest continent se află față în față cele două blocuri militare opuse ; tot aici se află cele mai mari efective militare, avînd în dotare două treimi din totalul tancurilor, avioanelor de luptă, navelor și submarinelor de război ale lumii ; și tot în Europa se află cel mai mare număr de baze militare, dotate cu cele mai puternice arme de distrugere în masă, inclusiv armament nuclear. Iată de ce tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că realizarea securității în Europa constituie una din problemele fundamentale ale politicii de pace nu numai pe continentul nostru, ci în întreaga lume. Fiindcă edificarea securității europene ar constitui o contribuție de seamă la cauza destinderii și colaborării pe plan mondial, ar răspunde cerințelor normalizării vieții internaționale în ansamblu.

Potrivit concepției românești, securitatea europeană presupune înfăptuirea unui sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu folosirea forței în relațiile interstatale, să ofere tuturor țărilor garanția deplină că se află la adăpost de orice agresiune. Pentru aceasta este necesară traducerea neîntîrziată în viață a principiilor și angajamentelor asumate prin Actul final adoptat de Conferința europeană de la Helsinki, la pregătirea și succesul căreia România și-a adus o contribuție substanțială. În acest context, de o mare importanță este pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid din toamna acestui an.

Țara noastră a subliniat în repetate rînduri că Actul final în sine nu rezolvă chestiunea securității și cooperării pe continentul nostru, că popoarele Europei nu vor fi în siguranță atîta vreme cît nu se va trece de la vorbe la fapte, la măsuri concrete. Și este cu atît mai necesar să se treacă la măsuri concrete, cu cît, după cum se știe, în ultima vreme situația internațională s-a deteriorat, cursa înarmărilor, în Europa și în lume, s-a intensificat.

Consecventă poziției sale privind asigurarea securității și păcii în Europa și în lume, România a făcut în repetate rînduri — ultima oară la recenta Conferință interparlamentară de la Bruxelles asupra problemelor securității și cooperării în Europa — propuneri privind respectarea principiilor înscrise în Actul final de la Helsinki, organizarea conferinței europene de dezarmare, încheierea unui pact general de renunțare la forță și la amenințarea cu forța, de nefolosire a armelor nucleare și clasice, adoptarea unor măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, dezvoltarea cooperării în domeniile economiei, științei și tehnologiei, educației, culturii și informațiilor, pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid.

Pornind tocmai de la necesitatea stringentă de a se trece de la vorbe la fapte, de a se realiza măsuri concrete de înfăptuire a securității europene, România se pronunță cu hotărîre pentru ca reuniunea de la Madrid să nu se limiteze la abordarea aspectelor legate de măsurile de încredere, ci să decidă începerea imediată de negocieri asupra unor măsuri de dezangajare militară, obiectiv căruia i-ar corespunde angajamentul de a nu se mai instala noi baze militare, inclusiv arme nucleare, și de a nu mai fi dislocate trupe pe teritoriul altor state din Europa, retragerea tuturor trupelor străine în limitele frontierelor naționale, înghețarea bugetelor și efectivelor militare, crearea unor zone de securitate la frontierele dintre statele europene și între cele două blocuri militare și desființarea concomitentă a acestora.

Concomitent cu măsurile de dezangajare militară, reuniunea de la Madrid trebuie — în concepția românească — să decidă începerea unui program concret pentru realizarea dezarmării, care să includă reducerea cheltuielilor și efectivelor militare, crearea unor zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei, desființarea bazelor militare, în primul rînd a celor nucleare, de pe teritoriile altor state.

Totodată, statornicirea unei reale securități pe continent, ca parte componentă a păcii și securității în întreaga lume, implică și intensificarea eforturilor în vederea adoptării unor măsuri concrete care să ducă la intensificarea unei fructoase conlucrări intereuropene, pe baza principiilor respectului independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state, avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor de a-și decide singur soarta, fără nici un amestec din afară. Extinderea neîngrădită a cooperării economice și tehnico-științifice, eliminîndu-se orice practici restrictive, discriminatorii, orice limite și îngrădiri, amplificarea relațiilor cultural-artistice, a schimburilor turistice și de altă natură sînt menite să contribuie în mare măsură la atenuarea încordării, la apropierea și creșterea încrederii între state.

Întărindu-și solidaritatea și colaborarea cu cele mai largi forțe progresiste, antiimperialiste, România socialistă nu-și va precupeți nici pe viitor eforturile pentru a contribui la înfăptuirea unui climat de destindere, la respectul independenței naționale și la realizarea idealurilor de pace ale întregii omeniri, la înfăptuirea unei lumi mai bune și mai drepte, la dezvoltarea încrederii și înțelegerii în Europa și în întreaga lume.

ION CODRU ■

Telegrame din Delhi au informat de curînd că seceta care a făcut ravagii anul acesta în India se constituie într-una dintre cele mai mari catastrofe de acest gen cunoscute pînă acum. Aproximativ 20 de milioane de persoane sînt profund afectate de ravagiu. Alte telegrame provenind din Uganda, Etiopia și Somalia anunță că sute de mii de persoane se află în pragul foametei din același motiv : seceta. Numai în nordul Ugandei, cinci sute de mii de oameni se află într-o situație pe care oficialitățile locale o apreciază drept „foarte dificilă". La antipodul acestei tragedii — inundațiile.

Prin implicațiile sale, „dosarul apei" este, în mod cert, o componentă a unui dosar mult mai voluminos și aflat permanent la ordinea zilei : dosarul noii ordini economice. O repartiție judicioasă a apei nu s-a realizat încă, o echilibrare între cerere și oferta de apă nu s-a realizat încă și gravele perturbări înregistrate în acest domeniu nu reprezintă altceva decît permanentizarea unui hiatus adînc între resursele acvatice ale lumii și necesitatea imperioasă a omenirii, în special a omenirii sărace, de a avea acces la această bogăție elementară a planetei. Unii consideră, în virtutea unor interese pe care nu le mai comentăm că apa Terrei este limitată. Să fie oare așa ?

Iată cîteva cifre care pun în evidență necesarul și posibilul în acest domeniu : nevoia zilnică a omului variază între 1,5 și 2,5 litri, în funcție de climă și de activitatea fizică ; media necesităților casnice pe locuitor : 15—20 de litri în zonele rurale și 120 de litri în mediul urban ; tehnologia modernă, mare consumatoare de energie, care are nevoie de această resursă, atît pentru răcirea, cît și pentru evacuarea deșeurilor, tinde să agraveze penuria. La rîndul ei, agricultura deține 80 la sută din consumul mondial. Vom menționa însă că doar 18 la sută din suprafața cultivată este irigată ; aceasta furnizează, totuși 40—50 la sută din producția agricolă totală ; dar, pentru eliminarea foametei în lume, este nevoie de mult mai mult pămînt irigat...

Rezerva totală de apă de pe planetă este uriașă : un miliard și jumătate kilometri cubi, 97 la sută aparțin mărilor și oceanelor. Din restul de 3 procente, cît însumează apa potabilă, 77 la sută se află în zonele polare și în ghețarii din munți.

Se află sub formă de pînze freatice, fluvii, rîuri, lacuri și bălți, sau în atmosferă. Și încă o cifră : doar 0,7 la sută din rezervele de apă ale Pămîntului reprezintă disponibilitățile de folosire la ora actuală : suficient — spun specialiștii — pentru 20 de miliarde de oameni. Dar, natura nu împarte acest volum de locuitor. Unii abia au apă să supraviețuiască, în timp ce alții au suficientă și pentru risipă. Și pentru a oferi un ultim exemplu, de aberantă inechitate, astăzi 70 la sută din populația globului nu are acces facil la apă potabilă !

Tehnologiile actuale pun la îndemîna omului un arsenal de mijloace care pot împinge apa spre sute de milioane de robinete. Metode care în urmă cu cîteva decenii păreau de domeniul fantasticului sînt azi realizabile : desalinizarea mărilor, bombardarea norilor, condensarea ceții, crearea unor platouri de gheață artificială, topirea calotelor nordice etc.

Pîrghiile tehnice și materiale pentru urnirea Terrei din impasul acvatic există. Ceea ce mai rămîne de desăvîrșit este voința concertată ca apa să fie distribuită echitabil.

RADU BUDEANU ■

Meridianele foametei

Richard al III-lea — calomniat ?

Fiindcă reevaluările sînt la modă, fiindcă autorii se străduiesc să privească evenimentele, personalitățile istorice din unghiuri noi, să dea faptelor alte interpretări, nu putea să scape acestui val tocmai Richard al III-lea. Și n-a scăpat. După cum ne informează „Le Nouvel Observateur", misiunea de a înfățișa lumii pe Richard într-o altă efigie — după autor, cea veritabilă — și-a asumat-o englezul Paul Murray Kendall, în lucrarea sa „Richard the Third".

Chipul monarhului englez a intrat în conștiința marelui public în viziunea lui Shakespeare, care-i creionează un portret fabulos : cocoșat, șchiop, cu mîini scheletice, asasin al regelui Henric al VI-lea, al propriului său frate Clarence, al soției sale Ann, a doi nepoți (dintre care unul era tînărul rege Eduard al V-lea) și al altor personaje importante din regat, complotist machiavelic, gata să contracteze o căsătorie incestuoasă cu nepoata sa, figură de antihrist și de tiran. Portretul shakespeare-lan este așa de convingător pe plan artistic, încît el a început să fie atribuit persoanei reale a regelui. Altfel spus, verosimilitatea simbolică a fost considerată adevăr istoric. A avut însă dreptate Shakespeare ? Coincide imaginea oferită de el cu portretul real al lui Richard al III-lea ? La aceste întrebări Kendall răspunde negativ.

Autorul englez susține că ponegrirea lui Richard de către Shakespeare provine din faptul că marele dramaturg a folosit drept surse de informare cronicile redactate de către istoricii din epoca lui Henric Tudor, care i-a urmat la tron lui Richard (sub numele de Henric al VII-lea). În realitate însă, figura lui Richard ar fi alta. Care ?

Mergînd pe urmele altor contestatari ai mitului creat de Tudori (William Cornwallis, în secolul al XVI-lea ; George Buc, în 1646 ; Horace Walpole, în 1768 ; Clements Markham, în 1906 ș.a.), Paul Murray Kendall îl prezintă pe Richard ca pe un bun administrator, talentat conducător militar, priceput om politic, bun la suflet, atașat fratelui său, regele Eduard al IV-lea, doritor de a face binele, modest și auster. Nu el este autorul crimelor care i se atribuie ; Richard a fost doar, în unele cazuri, un justițiar, făcînd să fie executați, din rațiuni de stat, complotiști din clanul Woodville, care amenințau pacea regatului. Nu există nici o probă că cei doi nepoți, dintre care unul era moștenitorul tronului, au fost omoriți la ordinul lui Richard ; ei au dispărut fără să se știe ce-au devenit, nefiind exclus, în această privință, amestecul adversarilor lui Richard. Tronul l-a ocupat presat de evenimente, spre binele țării.

Așa să fie oare ? Cine are dreptate : Shakespeare (în speță, cronicarii după care s-a inspirat) sau Kendall ? Se pare că adevărul este, ca în multe alte probleme controversate, undeva la mijloc. Că relatările din cronicile dinastiei Tudor sînt exagerate și tendențioase, este în afara oricărei dispute. Sînt însă texte datînd din timpul vieții monarhului, hotărît ostile, care nu lasă nici o umbră de îndoială asupra vocației de uzurpator — supremă formă, pe atunci, a parvenitismului — care i-a canalizat acțiunile ultimului suveran din dinastia York. Dacă Richard (cel adevărat, din istorie) n-a fost handicapat fizic, n-a fost demonic și denaturat, dacă n-a fost deci un „monstru", el nu rămîne mai puțin un însetat de putere, un tiran.

De ce totuși posteritatea a adoptat teza regelui infernal ? Revista citată consideră că aceasta s-a întîmplat nu atît din cauza voinței Tudorilor de a-și justifica retrospectiv legitimitatea propriei lor dinastii, cît mai ales a unui fenomen cu mult mai profund și mai pasionant : trecerea societății de la o vîrstă teologică la o vîrstă politică. Nemaicrezînd în existența demonilor ca atare, a demonilor „în stare pură", oamenii au simțit nevoia să pună în această postură personaje în carne și oase, mai ales figuri politice, pe care să le dăruiască și să le împodobească cu toate atributele reprezentanților iadului, împăcînd în felul acesta raționalismul timpurilor moderne cu nevoia (eternă) de fantezie. Iar din această aglutinare se nasc miturile.

ION D. GOIA ■

Mondo umano ?

„Marți, 14. Nimic"

Cu cîtva timp în urmă, între posibilele subiecte ce-mi reținuseră atenția pentru a le aborda în această rubrică, mi-am notat o însemnare pe care, la 14 iulie 1789, a făcut-o, în „Jurnalul" său, Ludovic al XVI-lea. Mai mult, schițasem chiar un început de comentariu pe marginea cuvintelor respective. Dar, nu știu de ce am abandonat un timp acel posibil subiect ! Cred acum că poate pentru că nu aveam și alte exemple edificatoare și speram deci că, totuși, într-o bună zi le voi găsi. Ceea ce s-a și întîmplat și am putut reveni la acea însemnare mostră a obtuzității, a încrîncenării în a ignora pînă dincolo de pînzele albe un fapt atît de evident, atît de limpede și de clar ca lumina zilei.

Dar ca să nu mai lungesc vorba, iată însemnarea respectivă : „Marți, 14 (iulie, 1789 n. m.). Nimic". Ei bine, în ziua în care, în Franța, se consemna un eveniment ce avea să schimbe din temelii structurile ei politice, economice și altele, tocmai El, suveranul atoatețiutor, mult prea luminat, foarte informat și atît de realist, lucid și sincer, a scris acestea în „Jurnalul" său — atît de bogat în notații, atît de exact în nuanțe (de o anume orientare bine-înțeles !). În ziua în care, într-o mare putere a lumii (de atunci) Revoluția atinsese apogeul, atunci deci, el n-a văzut nimic — pentru că e greu de crezut că a simțit dar a ignorat ! Și, scrupulos din fire, a notat sec : „Marți, 14 (iulie, 1789, n.m.). Nimic".

În ochii lui regali, plini de lecturi rafinate, atent selectate, cu evlavie cultivate, în mintea lui capabilă să surprindă cea mai vagă undă de tresărire la o vorbă de a sa ce nu convenea ascultătorului, Revoluția din 14 iulie 1789 egala cu patru litere care, în limba lui, compunesu cuvîntul „rien" — adică nimic. Un cuvînt scurt dar care, în acest caz, spune atît de mult, atît de multe încît, la un moment dat, ești tentat să crezi că afirmația nu-l mai aparține blajinului și analiticului Ludovic al XVI-lea, ci cuiva care a vrut să-l compromită în ultimul hal de parcă faptul că în timpul domniei sale a avut loc Revoluția amintită n-ar fi atît de suficient în a demonstra ceea ce era de demonstrat !

Așadar, e greu de crezut că această constatare „Marți, 14 (iulie, 1789, n. m.). Nimic" este apocrifă ! Sau că este inexplicabilă. Nu, e limpede, zic eu, există perioade cînd mediocritatea unor lideri sau regi a fost tranșant confirmată pînă și de telegraficele lor notații în „Jurnale" și care, culmea !, în timp, ajung să fie contestate sau amendate ! Atît de lipsite de realism și inadecvate pentru moment și chiar pentru eternitate sînt multe din constatările lor. Între acestea, n-o spun numai eu, cuvintele : „Marți, 14 (iulie, 1789, n. m.). Nimic" nu sînt nici singurele și — vai ! — nici ultimele. Ceea ce spune destule și îndeamnă la multe gînduri.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

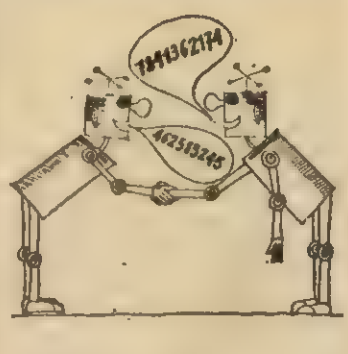

(După POLSKO — Polonia)

Ochii și urechile lumii

Și ce-o să fie?

Auzi ?, zice în „Times" că pe coasta răsăriteană a Australiei de sud nu e bine.

N-o fi sfîrșitul lumii dar tipii intră în casă, după ce au făcut praf grădinile.

Zice că arborii fructiferi nu mai au scoarță. Zice că țăranii nu mai pot semăna grîul.

Zice că în casă, chiar dacă nu-ți mănîncă urechile, îți mănîncă tot ce e comestibil și ce nu e, cum ar fi plasticul, cum ar fi lîna de sticlă și cauciucurile de la tocurile ușilor.

Zice că ar fi o armată și nimic n-o poate opri, nici măcar apa, și n-ai să-mi spui că Australia, fie și de sud, n-ar avea apă.

Auzi ?, zice că trec prin apă cum vor, o familie care stătea pe un iaht, undeva în larg, l-a văzut înotînd în jurul vasului, jumătate de oră — o plăcere, nu altceva. Mai zice că intră și în școli, orcît au fost de dezinfectate, n-a ținut, peste două săptămîni, s-au întors în clase și, desigur, în cancelarie.

Zice că nu-i poate nici otrăvi, cum se face de cînd lumea cu invadatorii — moft !, otrava-i pentru ei floare la ureche sau, ca să nu exagerez, otrava-i o mîncare ca toate mîncările.

Zice c-au intrat și în gropile septice și le-a plăcut și acolo.

Auzi ?, zice c-au intrat și în rezervoarele cu apă, dar aici au fost goliți, au închis apa [illegible] cum zicea dezinfectorul Vasilia, amicul celui mai rabit dintre părinți — de trei ori „carnați", tipii au părăsit rezervoarele, fîș-fîș-pîș-pîș, și localnicii au început să le curețe, așteptînd să vină ploile să le umple din nou cu apă, că la robinete nu mai umblă nimeni.

Zice că toate speranțele locuitorilor se îndreaptă spre cer, să cadă de acolo cîteva ploi diluviene în care să se înece armata asta de invadatori. Sau să vină un frig care să-i decimeze, fie și din 9 în 9, cum zicea umoristul celor mai frumoase nerozii. Cîrnați ! Cît timp oamenii se încredințează climei — invazia continuă, tipii se înmulțesc și atacă pretutindeni în hoarde — chiar așa scrie în „Times" „în hoarde tot mai numeroase".

Întrebă-mă [illegible] ăștia cărora le place tot ce e pe pămînt, de la scoarța de copac la cauciuc și lînă de sticlă. Nu mai întreba — vorba lui Șalom Alehem. Vino să-ți spun la ureche, să nu ne audă... Totul are azi urechi, așa cum toate urechile au pereți.

...Și dac-ai știut, de ce nu ai lăsat să vorbesc ? Ți-era atît de greu să pronunți cuvîntul „șoarece" ?

Ce caută armate de șoareci pe coasta răsăriteană a Australiei de sud, asta e o altă poveste, cu alt glob și cu altă zoologie, pe care o știu numai eu și nu ți-o mai spun.

RADU COSAȘU

Antologia poeziei antirăzboinice

Cîntec pentru pace

Munca-și are rostul sacru
să dea pîine, nu obuze,
și ei cîntecu-mi consacru.
Inter arma silent musae.

Dar nu muzele să tacă,
ci cățeaua mitralieră,
zborul păsării să treacă
parfumat prin atmosferă.

Numai cîntecul aduce
mierea inimii pe buze;
nu vrem bombe să-i usuce.
Inter arma silent musae.

Lăsați arțelor cuvîntul
pe cînd gura puștii tace
ca să dneă-n zare vîntul
doar poienul alb de pace.

În pustiuri de otravă
nu va mai fi loc de seuze,
viața lumii stă pe tavă.
Inter arma silent musae.

Dar acuma, nu atunci,
faceți tot ce puteți face,
pentru ca frumoșii prunci
să mai fie, să se joace,

că viața nu-i o marfă
și nu-i joc ca să amuze,
faceți tunurile harfă.
Inter arma silent musae.

TEODOR CAPOTA

Minori fără copilărie

Dosarul pierdiției minorilor se îmbogățește cu filmul „Pretty Baby", în care, la Hollywood, Brooke Shields joacă rolul unei prostituate de 12 ani. „Actrița", care nu are nici 14 ani, mărturisea într-un interviu că rolul nu a scandalizat-o deoarece, ca multe fete de vîrsta ei, știe destul despre viață și sex. Cunoscutul psihiatru Joyce Brothers afirma recent : „America este obsedată de sindromul tinereții". Întreaga lume a spectacolului — teatru, cinema, muzică ușoară, televiziune — reflectă faptul că idolii de astăzi au mai puțin de 25 ani: John Travolta, Andy Gibb, Shaun Cassidy. Dintre vedete, numai Barbara Streisand le întrece în notorietate pe adolescentele Tatun O'Neal, Jodie Foster, Brookie Shields. Cum toate variațiile și fanteziile sexuale fuseseră încercate cu ani înainte, singura frontieră rămasă netrecută era cea a prostituției minorilor.

Alt fenomen neliniștitor este voga emisiunilor de televiziune scabroase. Rețeaua de televiziune ABC difuzează, spre exemplu, filmul „Inițierea lui Sarah" în care Linda Blair interpretează rolul unei alcoolice care comite numeroase furturi. Într-un episod dintr-un serial o minoră este acuzată de relații lesbiene cu una din profesoarele sale. Și nu numai atît. Revistele sînt pline de fotografii și relatări despre viața acestor staruri pubere, se relatează modul lor de viață, comportarea adesea scandaloasă, legăturile lor cu lumea drogului, alcoolului și plăcerilor.

Din nefericire, fenomenul s-a transplantat din lumea filmului în viața de zi cu zi. În magazine specializate se pot întîlni imagini pornografice de un realism crud. Și cînd te gîndești că personajele principale ale acestor scene n-au atins nici vîrsta preadolescenței. Pe stradă pot fi întîlniți adolescenți și adolescente care se prostituează. Poliția din Los Angeles depune mari eforturi pentru a debarasa orașul de această gangrenă ce-i mînjește reputația. O brigadă specială a început „curățenia" cu lumea filmului. Brigada duce lupta împotriva exploatării sexuale a minorilor. Majoritatea sînt victime ale lipsei de scrupule care domnește în anumite cercuri ale capitalei filmului. Ei cad în plasa exploatării sexuale sau a drogului. Pentru a avea un acoperiș sub care să doarmă și o mîncare, acești copii nenorociți plătesc în natură sau sînt folosiți în filme sau romane-foto pornografice. Majoritatea dintre ei au între 12 și 17 ani.

Mai grav este faptul că anumite organizații încurajează acest mod de viață. Astfel, „Cercul de sexualitate a copilăriei" din San Diego și-a enunțat „principiile" într-o scrisoare deschisă exaltînd „senzualitatea copilariei, eliberarea tinerilor și drepturile copiilor". Organizația „Better Life" (Viață mai bună) din Los Angeles apără dreptul la dragoste al copiilor și scoate o revistă lunară în care militează pentru libertatea relațiilor sexuale ale copiilor cu adulții. O altă organizație încearcă să revizuiască Codul penal cerînd ca legea care interzice raporturile sexuale dintre adulți și minori să fie abolită.

După cum relatează inspectorul Lloyd Martin din departamentul poliției din Los Angeles, 30 000 băieți și fete sînt exploatați anual din punct de vedere sexual numai în Los Angeles. Răul a început să fie depistat în 1965, cînd în urma unei anchete întreprinse la Los Angeles s-a constatat că din 1 200 fete, 26% aveuseseră raporturi sexuale cu adulți înainte de a împlini 13 ani. Există reviste specializate care abundă în fotografii cu subiecte pornografice în care personajele principale sînt copii. Cei ce atrag minorii pe panta depravării sînt sau incurabili, sau vicioși. Acești din urmă nu se consideră niște depravați, ci progresiști, eliberați de încătușarea unei morale învechite și depășite. Această plagă socială nu poate fi explicată numai prin dorința minorilor de a deveni staruri. Este în primul rînd consecința depravării societății în general și a dezmembrării familiilor în care au fost crescuți acești copii pierduți, lipsa unei autorități reale, afecțiunii, tandreței, educației.

NICOLAE N. RĂDULESCU

Un protest ratat

Își zic „Blestemații", „Ciinii gata să muște și să crape", „Strangulații" și așa mai departe, dar „spectacolele" lor se aseamănă între ele ca două picături de apă. Pe scenă, trei sau patru indivizi dintre care unul, de obicei solistul vocal, este și conducătorul grupului, terorizează corzile chitarelor, își schingiuiesc fără milă propriile coarde vocale, ajungînd decibeli cît la decolarea de urgență a unui reactor „Phantom" ! „Doreste-mi moartea, doreste-mi moartea ! Viața n-o mai suport !" urlă în disperare Johnny Singerosul, solistul vocal și șeful formației „Ciinii gata să muște și să crape", zbătîndu-se ca-ntr-o febră de zile mari...

De obicei sălile în care se prezintă astfel de „spectacole" nu au scaune. Spectatorii vor să și danseze. Și chiar dansează. „Pogo" este dansul lor preferat. Îmbrăcați în straie ferfenițite, prinse cu ace de siguranță sau lipite cu leucoplast, amatorii de punk-rock au părul vopsit de obicei în galben, în verde, în roșu, dar și în culoarea vîntului turbat... Unele fetișcane, unii juni în dorința de a-și spori și desăvîrși frumusețea și-au spintecat nasul, și urechile, și buzele cu ace de siguranță. Unora le curge sînge din nas, din buze, dar asta nu deranjează. Nici pe cei din jur nu-i deranjează... Din cînd în cînd, unul dintre membrii formației destupă cîte o sticlă cu bere și-l împroașcă pe înfierbîntații dansatori cu suc rece de... hamei. Entuziasmați de acest nou element intervenit în viața lor, dansatorii își văd mai departe de „pogo". Dușul rece le prieste...

Unul dintre ei, făcut foc că altul, care se acălămbăia în coasta lui, nu l-a răspuns la un... răcnet, îl prinde pe acesta de ață de siguranță ancorat de buză și-o ureche, și trage. Și-i rupe fulca ! Cel deposedat de originala podoabă nu se sinchisește, parcă n-ar fi vorba de fulca lui, parcă nici n-ar băga de seamă că pe piept i se prelinge o șuviță de sînge...

Astfel de „spectacole" au loc seară de seară, noapte de noapte la barurile „Wartex" și „Roxa" din Londra, la cluburile „Rat" și „Bowerty" din Boston, în luxoasele pivnițe „Mina albastră" din Paris, la „Punkhaus" din Berlinul occidental și în multe, foarte multe localuri și săli de spectacole din Europa și din întreaga lume așa-zis liberă.

Cum de-a devenit punk-rockul o mișcare cu ecou în rîndul unor categorii de tineri ? McLaren, managerul grupului „The Sex Pistols", declara unui corespondent : „Punk-rockul s-a născut din dorința de a convinge că violența este fructul copiilor vagabonzi, care hoinăresc pe străzile marilor orașe" ! ! ! Profesorul March, care conduce la Universitatea Oxford cercetările legate de problema agresivității tinerilor din țările capitaliste, susține ideea că punk-rockul este legat nemijlocit de șomaj, de deziluziile și deceptiile tinerilor. În parte, cele afirmate de profesorul March sînt adevărate. Tinerii acestia s-au urcat pe scenă pentru că n-au găsit de lucru. Chitaristul bas al lui „The Sex Pistols" a colindat un an întreg toată Londra în căutarea unui loc de muncă prin care să-și asigure existența. Și negăsindu-l, s-a apucat să cînte pentru a demasca șomajul.

În prezent, șomajul în rîndurile tineretului din țările capitaliste a atins cote de-a dreptul alarmante. În anul 1967 existau în Anglia 71 000 șomeri dintre tineri pînă la 20 de ani. Astăzi numărul lor s-a triplat. În Statele Unite șomajul a cuprins 17,4% din tinerii apți de muncă. Aproximativ un sfert din totalul șomerilor din R. F. Germania îl formează tineri pînă la 24 de ani, în timp ce în Italia tinerii care nu au de lucru reprezintă aproape jumătate din totalul șomerilor. Nu este de mirare deci că în Anglia, și în S.U.A., și în R.F.G., și în Italia a prins foarte repede cîntecul formației al cărei membri se duc de... zgardă, parcă ar fi... cîini gata să muște și să crape : „Nu am ce pune-n spate, nici viitor nu am; nici loc de muncă !"

La început, se părea că mișcarea aceasta aruncase mănușa societății capitaliste contemporane. Apoi, mai revede decît s-ar fi bănuit, ea s-a transformat într-un simplu mijloc de a scoate bani. Cît mai mulți bani ! Fiindcă punk-rockul nu este în momentul de față decît expresia ultimă pînă la care poate să decadă omul în climatul economic, social și politic al lumii capitaliste.

În ceea ce privește așa-numita cultură punk-rock, credem că afirmația aceluiași McLaren ne va scuti de orice comentariu : „Manevrez — da, acesta este cuvîntul — patru băieți imbecili, fără o brumă de talent, care nu numai că nu au idee de muzică, dar au dificultăți foarte serioase cu scrisul și cititul. De ce o fac ? Pentru bani și pentru glorie !"

Unii spun că punk-rockul s-a născut în chip de moștenitor al tronului. Așa o fi, s-or fi născînd ei, punk-rockiștii, ca moștenitori ai tronului, dar sfîrșesc, lamentabil și sigur, în chip de bufoni.

NICOLAE NICOARĂ

Vocația Dresdei

La Dresda, esplanadele moderne, spațiile deschise aproape lipsite de trecători m-au impins inevitabil către străzile-amintiri înfiorate de vîntul ce sufera printre ruinele păstrate ca un memento al măcelului ce-a fost al II-lea război mondial.

Am citit deseori descrierea acestor ruine, schelete calcinate ale vechilor splendori. Am urmărit în neumărate note de drum evocarea caselor fumegînde, a prăvăliilor inestimabilelor clădiri ce intraseră de multă vreme în patrimoniul de artă al lumii. Mă așteptam ca ruinele Dresdei să-mi evoce necruțător martiriul orașului-tezaur. Dar, în liniștea în care le-am văzut, ruinele erau tăcute, încremenite, reci, distante. Au existat scriitori care au cîntat ruinele, care au preschimbat ruina în motiv de înfrățire. Ei nu văzuseră însă ruinele Dresdei. Ei nu văzuseră amuțitoarele ruine ale orașului-martir, ogivele de la Frauenkirche prin care zărești astăzi norii, n-au auzit foșnetul bălăriilor crescute din zidurile sfîrtecate, n-au simțit în nări mirosul de lemn ars pe care îl poartă pînă la tine fiecare adiere de vînt.

Contururi calcinate, profiluri schilodite, ziduri înnegrite de vreme și pretutindeni bălării, bălării uriașe, crescute victorios în primăverile cu ploi, legănîndu-și tulpinile înalte.

E sfidarea adusă de viață în acest ostrar de capodopere, viața care vrea să astupe, să anihileze ruina.

Cutremurătoare în acest drum de simbătă seară prin Dresda nu mi s-au părut a fi amintirile distrugerii și ceea ce îți evocau ele din cruzimea și inconștiența războiului, ci chipul în care ruinele se lăsaseră invadate de viață, de o viață triumfătoare, nedomolită, care le strivea, le obliga să moară. În comparație cu ele, imaginile înfloritoare ale Dresdei din pînzele lui Canaletto îți se păreau reci și străine ca niște stampe agățate pe un zid de muzeu. Ceea ce te copleșește, te tulbură cel mai mult în orașul-mormînt în care numai palatul Zwinger, galeria Semper și cîteva catedrale și-au recăpătat forma dinții, este tocmai acest uriaș triumf al vieții.

Abia în prima zi de lucru petrecută în Dresda aveam să înțeleg în toată adîncimea adevărata semnificație a triumfului vieții și a nevoii de a uita a locuitorilor Dresdei. În vacarmul diminetii active, desfășurat nestăvilit într-o piață centrală a orașului, năzuința către ceea ce va fi mi s-a părut exprimată cu o deosebită claritate.

Concepute la dimensiunile unui viitor înfloritor, blocurile noi, magazinele uriașe, havuzurile cu ornamente strălucitoare se aflau acolo ca o elocventă mărturie. În jurul lor, o alergătură voioasă. Întrepătă de pietoni aferați, o zbenguială veselă de copii bucălați, cărucioare cu mărfuri, un miros de cafea și unt topit care îți evoca bucătării îmbelșugate. Am văzut pe străzile largi spectacolul irezistibil al cărucioarelor cu cîte opt copii, un fel de grădinițe pe roți, simbol emblematic al grijii față de cei mici. Aceasta este Dresda cea de toate zilele, Dresda cea nouă a zilelor săptămînii, îndreptată spre viitor.

Dar tot o Dresdă de toate zilele este aceea a concertelor simfonice ce se bucură de o tradiție străveche. Tinerii instrumentiști și celebrei orchestre care l-a avut printre dirijorii ei pe Richard Wagner se instruiesc în bibliotecile orașului ce conțin inestimabile colecții de partituri. Ei duc mai departe o faimă care a făcut din Dresda o celebră capitală a muzicii.

Viața nouă a orașului este chemată mereu să apere comorile rămase, fie că acestea sînt tezaurizate în faimoase săli de muzeu sau în arhive.

Mi-a rămas în minte vie, strălucitoare, o imagine care mi s-a părut definitorie pentru vocația Dresdei de a apăra comorile de artă. În apropiere de palatul Zwinger, de incinta care păstrează între zidurile sale una dintre cele mai renumite galerii de tablouri ale Europei, se află o boltă impunătoare, susținută de statuia uriașă a unui războinic ce pare să fi aparținut oastei lui Vercingetorix. Gloria primelor seminții de luptători ale acestor pămînturi se simțea în făptura impunătoare a cărei forță susține o clădire de preț. Ea mi-a evocat puterea de apărare îndreptată spre bunurile spirituale, puterea care respinge ideea unui nou măcel.

Prezența acestei statui în imediata apropiere a faimosului tezaur mi s-a părut simbolică. Căldura ocrotirii pe care o exprima puterea brațelor uriașe ce susțineau zidul masiv era reconfortantă și pilduitoare. Am părăsit Dresda cu această imagine în suflet și cu certitudinea că vocația sa de păstrătoare a tezaurelor este prea puternică și are rădăcini prea adînci pentru a mai putea fi distrusă.

MARIANA CEAUȘU

Din nou în Maramureș

Cronica (397, 398, 399)

La numai 3 luni de la ultimul său turneu în Țara Maramureșului, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra" și condus de poetul Adrian Păunescu, posedă din nou pe meleagurile Izei și Marei. Din dragoste pentru oamenii acestor binecuvîntate ținuturi, din dorința mare de a se exprima prin artă dar și de a se reimprospăta la locurile cele mai durabile și autentice vetre folclorice românești, membrii Cenaclului Flacăra au răspuns invitației de a lua parte la tradiționala sărbătoare „Ruptul sterpelor", ce are loc în fiecare an la izvoarele rîului Baicu. După ce au asistat la un program folcloric susținut de formații artistice locale, membrii cenaclului urcă pe scena improvizată în poiana de la poalele Dealului Lespedea într-o formulă întărită și lipsită în mod deliberat de multe dintre capetele de afiș, dar care avea să se dovedească la sfîrșitul întîmplării de muzică și poezie la fel de convingătoare. În fața spectatorilor așezați pe dealul dinaintea scenei s-au produs : Mircea Bodolan, Daniela Cosma, Constantin Dragomir, Sorin Găzdac, Laurențiu Mărgineanu, George Munteanu, Maria Nagy, Victor Socaciu și Vasile Șeicaru.

Primul succes al manifestării este înregistrat de Maria Nagy care a cîntat „Motul și moața" și „Ascară ți-am luat basma", cîntece preluate de întreaga asistență. Vocile sutelor de oameni prezenți la sărbătoare au făcut să răsune valea Baiculul de minunatul cîntec al Mariei Tănase, căruia Maria Nugy din Miercurea Ciuc i-a găsit și de această dată o interpretare emoționantă și plină de vervă. După 2 ani de absență din cenaclu, Laurențiu Mărgineanu dă glas versurilor poeziei „Pentru condiția omului". O muzică aleasă și o voce caldă au însoțit în cel mai curat chip aceste versuri, făcîndu-ne să simțim regretul că timp de mai mult de doi ani Laurențiu Mărgineanu din Rm. Vîlcea fusese dat uitării și se dăduse el însuși uitării. Revenirea sa aici s-a dovedit un mare cîștig pentru cenaclu. Tot de la Rm. Vîlcea a sosit și Daniela Cosma. Prezentă pentru a doua oară în cenaclu, rechemată pentru deosebitul ei farmec scenic, eleva din ultimul an al Liceului de matematică fizică „N. Bălcescu" din Rm. Vîlcea a interpretat cu sensibilitate cîntecul „Lumea e ca o roată" pe versuri de Anton Pann.

Din Bistrița și Năsăud au venit aici doi cîntăreți ai ultimului val în muzica tînără: George Munteanu și Sorin Găzdac. George Munteanu, care a debutat în cenaclu cu puțin timp în urmă, a cîntat „Hei Ianculeț" pe versuri populare, un cîntec de o deosebită forță care, sîntem convinși, va intra curînd între piesele de marcă ale cenaclului. Tot liricii populare îi aparțin versurile cîntecului haiducesc pe care Sorin Găzdac l-a interpretat mult mai convingător decît la precedentele sale apariții pe scena cenaclului. Constantin Dragomir își continuă ascensiunea în topul deocamdată neoficial al autorilor de cîntece lansate de muzica tînără, dînd tot mai multă autenticitate muzicii sale și aderînd la muzica folk de atitudine. Nu întîmplător manifestările Cenaclului Flacăra se numesc întîmplări de muzică și poezie. Pentru că, deocamdată, poiana de la Dealul Lespedea — situat la mai mult de 15 km de comuna Bogdan Vodă — nu este electrificată, a fost adus un generator care să alimenteze stațiile de amplificare, numai că stațiile cenaclului nu au putut fi conectate la acest generator. În cele din urmă s-a cîntat la un singur microfon al unei biete stații „autohtone", astfel încît o mare parte a publicului a coborît dealul așezîndu-se pe scenă sau în imediata apropiere a ei. Și cum un necaz nu vine niciodată singur, nori grei s-au abătut deodată deasupra Văii Baiculul. Cînd primele picături de ploaie au căzut, finalul manifestării părea compromis. Era momentul în care Mircea Bodolan cînta un cîntec născut din aceste meleaguri și anume „Omul pădurii". Din mulțimea îngrămădită pe scenă s-au desprins două fetițe, Miș Floarea și Gogotă Mariana, s-au apropiat de singurul microfon al scenei cîntînd împreună cu Mircea Bodolan și apoi singure, și ca prin minune norii ne-au ocolit și în înaltul aer de munte seara plină a cîntecului bănățean s-al Constantin Dragomir, adăs pe scenă de profesorul de la Școala generală nr. 22 din Galați, Vasile Șeicaru. Au urmat cîntecele mai noi și mai vechi ale cenaclului întercalate de toți cei din scenă și din jurul ei : Ardealul, Cîntec pentru Charlie Chaplin și Trăiască România.

★

Sîntem la cea de a 398-a întîlnire a Cenaclului Flacăra și semnatarilor acestor rînduri le vine în minte versul „numără, numără, tinere domn", scriind acum despre ce a fost în 19 mai seara și noaptea la Baia Mare (și nu doar printr-o simplă asociație de idei), despre cum au sunat versurile pure și adînci ale poeziei „Noapte la mare" de Lucian Blaga spuse de poetul Adrian Păunescu într-un moment de liniște și înălțare. Poate nu s-a scris de-ajuns în aceste cronici despre faptele de mai mică întindere, dar de mare intensitate. Credem că astfel de momente sînt cele ce rămîn undeva în gîndul omului din sală, că întregesc momentele mari de sărbătoare a spiritului. Și o astfel de sărbătoare a fost întîlnirea cu publicul bămărean, despre care poetul Adrian Păunescu spune că este un public „care mai ales creează acțiunea", un public exigent în fapte căruia „juniorii" actualei echipe a cenaclului (echipă din care lipsesc valori certe ale muzicii tinere) trebuiau să dea dovada talentului lor. Asta s-a și întîmplat dealtfel și se poate spune cu deplină îndreptățire că a fost un spectacol minunat, cu public care era privit cu teamă de către unii dintre cei de pe scenă, public care a primit cu toată căldura muzica tinerilor artiști, a cîntat cu ei, a aplaudat, a ascultat în pace, s-a amuzat, s-a manifestat ca un realizator efectiv al întîmplării artistice. Și ce exemplu poate fi mai edificator decît dorința lor de a cînta aici, la Baia Mare, unde există una dintre cele mai bune echipe de fotbal românesc, „Înnul Rapidului" scris de Victor Socaciu și Adrian Păunescu. Trebuie spus că au cîntat cu entuziasm, gîndind poate la versurile care sînt un îndemn la sportivitate, la realizarea unui spirit de echipă, la dorința de a învinge cel mai bun. A sunat minunat acest cîntec aici la Baia Mare. Emoționantă a fost și primirea de care s-au bucurat cei mai tineri membri ai cenaclului și ar trebui să amintim cu Sorin Găzdac, care a cîntat pe bis cu pieselе „Cîntec haiducesc" (versuri populare), „Badea Tănase Todoran" (versuri Luca Onul) și mai ales cu foarte frumosul cîntec „Constantine, Constantine" (versuri Gelu Bodea), George Munteanu a cîntat „Lui Iancu" (versuri populare) și două piese noi de factură lirică bine realizate pe versuri de Ion Minulescu și Alex. Cristian Miloș. O surpriză a fost pentru publicul felul de a interpreta al lui Constantin Dragomir cu o ritmică „country", cu o frazare originală la care se adaugă sinceritatea muzicuței. Aplauzele au izbucnit spontan după primele acorduri. Piesele, cu reale valențe poetice, au fost : „Gara de Nord", „Apel", „Voința simplă" (versuri Daniela Crăsnaru) și „Opțiune pentru muzica tinără" (versuri Constantin Dragomir). Laurențiu Mărgineanu și Daniela Cosma au dovedit și aici că încrederea pe care le-a acordat-o conducătorul cenaclului este meritată, ei realizînd momente care s-au bucurat de succes. În repertoriu : cîntecele „Balada baloneței din Bayon" (text Șerban Foarță), „Lerui, Ler" (versuri Lucian Avramescu), „Pentru condiția omului" (versuri Adrian Păunescu), „Bălcescu la gurile Dunării" (Adrian Păunescu), „Lumea este ca o roată" (versuri Anton Pann), „Corn de vînătoare" (versuri Lucian Blaga), „Pe creștetul ierbii" (versuri Lucian Avramescu).

Au cîntat în nota lor obișnuită, Maria Nagy, Mircea Bodolan, Vasile Șeicaru, Adrian Ivanițchi și Victor Socaciu, a recitat poetul Adrian Păunescu „Manifest pentru sănătatea pămîntului" și am putea spune că totul a fost ca și la alte întîmplări ale cenaclului, dar nu o spunem, pentru că fiecare întîlnire cu publicul este altfel.

★

În anul 1973, la un concurs internațional de coruri, cu participarea prodigioasă a 19 formații corale din 14 țări ale Europei, locul I a revenit unui cor țărănesc din România și anume corului din Ardusat, jud. Maramureș, condus de prof. Valentin Băințan.

Un grup restrîns al Cenaclului Flacăra format din poetul Adrian Păunescu, Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi a realizat, timp de aproape trei ore, împreună cu membrii corului o întîlnire emoționantă de muzică și poezie desfășurată în sala clasei a IV-a a Școlii generale din Ardusat. Oamenii aceia, care se întorseseră de curînd de la munca lor zilnică, iar unii continuau să sosească chiar în timpul manifestării, deși se lăsase de mult seara, au cîntat cu o totală dăruire, cu o bucurie și o conștiință a misiunii lor culturale în acel colț de țară, care ne-a impresionat profund. Acest cor valoros continuă tradiția existentă în Maramureș, de unde s-au ridicat coruri străluciteː, precum și cel din Finteușul Mare și Hideaga. Nu trebuie să uităm contribuția marelui animator cultural care este prof. Valentin Băințan, un om iubitor și păstrător al muzicii corale, contribuție ce nu se limitează doar la îndrumarea din punct de vedere artistic (ajungînd și în acest domeniu la performanțe dintre cele mai înalte) ci și la îndrumarea spirituală mai largă, abordînd un repertoriu complex, de la cîntecele populare la cele de adîncă rezonanță istorică și pînă la piesele contemporane. De ... emenea, este momentul să spunem că existența acestui climat cultural este posibil datorită autorităților politice și culturale ale județului, precum și a celor locale, care fac mult pentru păstrarea tradițiilor, pentru continua ridicare a nivelului spiritual al oamenilor acestor locuri.

Întîlnirea de muzică și poezie din Ardusat s-a stat sub semnul unui dialog între membrii corului și cei ai cenaclului, ei cîntînd de multe ori împreună cîntece vechi dar și unele din cîntecele muzicii tinere. Amintim din bogatul program al corului : „Slavă ție, Românie" (muzica Sabin Păutza), „Latina gintă" (versuri V. Alecsandri, muzica Gavriil Musicescu), „Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul" (versuri D. Bolintineanu, muzica Gavriil Musicescu), „Sara pe deal" (versuri Mihai Eminescu, muzica Vasile Popovici), „Doine și joc" (muzica Zaharia Popescu, versuri populare), „Ciobănaș cu 300 de oi", precum și cîntece de la 1918. Poetul Adrian Păunescu a recitat poeziile „Repetabila primăvară" și „Da, mai avem", Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi au cîntat „Dacii liberi", „Putna", „Roata", „Cîntec pentru Charlie Chaplin". Glasurile coriștilor, care realizaseră momente de înalt nivel artistic, în mod deosebit cu piesa „Mica floare", au răsunat adînc în conștiințe cîntînd împreună cu membrii cenaclului „Ardealul", „Trăiască România, trăiască Ceaușescu, trăiască tricolorul".

ADRIAN IVANIȚCHI ■
VICTOR SOCACIU ■

Sport

O nouă înfrîngere tratată ca o victorie!?

O nouă înfrîngere, 1—2 cu Cehoslovacia, s-a adăugat, duminică, în palmaresul național de fotbal, destul de șifonat și pînă la Brno. Isprava era, iertată fie-ne expresia, de așteptat, dat fiind faptul că, după o lecție bine învățată, echipa noastră a jucat, cu excepția unui sfert de oră din repriza secundă, mai degrabă întîmplător, fără voință și angajament fizic, lăsînd inițiativa unui adversar care, chiar dacă aureolat de mai vechi și mai prospete succese, între care calificarea în turneul final al Cupei Europei, n-a strălucit nici el, ambalînd motoarele cît pentru o victorie și un meci amical. Lăsînd deoparte curioasa alcătuire a reprezentativei antrenată de Covaci, Stănescu și Lucescu, deși ultimul a evoluat duminică la Hunedoara, garnitură convocînd 3 jucători din echipe aflate în zona retrogradării și trimițînd la teren nu mai puțin de 6 fundași (!!), cei 4 plus Bölöni și Alexandru Nicolae, să notăm că, dincolo de o carecare abilitate în momentele de posesie a mingii, jucătorii noștri n-au arătat mai nimic, nici o concepție, nici o idee tactică, nimic-nimic ! Deși preliminariile mondialelor bat la ușă, experimentele și improvizațiile continuă, de la lotul plimbat în America de Sud și cel aliniat la Brno fiind o distanță ca de la cer la pămînt !

Dacă înfrîngerea de la Brno era, cum spuneam, de anticipat, anunțată fiind de evoluțiile șterse ale tricolorilor în partidele cu Iugoslavia, R.D.G. și Cehoslovacia (echipa olimpică), păgubitoare și periculoasă ni se pare încercarea de a trata această nouă înfrîngere ca o victorie, stratagemă folosită de antrenori și, pînă la un punct, și de ziarul de specialitate. Ștefan Covaci, de pildă, aprecia că, la Brno, „comportarea echipei noastre a fost superioară aceleia din meciurile de la București cu R. D. Germană și cu olimpicii cehoslovaci", pentru ca tot el să adauge că „cu excepția greșelilor de plasament, care au stat la baza amîndror goluri primite, jocul în apărare a corespuns. În atac, ne lipsește încă îndrăzneala, acel tupeu la finalizare care caracterizează echipele mari". Ciudat mod de a privi lucrurile ! ? Cu alte cuvinte, fundașii greșesc la plasament, atacanții n-au curaj, dar antrenorul coordonator e mulțumit și consideră, luîndu-se după cele 2—3 acțiuni mai viguroase ale lui Balaci și compania, că echipa a jucat bine ! ? O astfel de optică nu ajută, e clar, nimănui, cu atît mai mult redresării fotbalului românesc, operațiile care implică sinceritate, luciditate, spirit responsabil. E cazul ca ele să se facă simțite în activitatea colectivului de tehnicieni ce conduce echipa națională, cît mai grabnic, atît în ceea ce privește componența formației, din care, după opinia noastră, Dobrin, Dinu și Dumitru nu trebuie să lipsească, cît și în ceea ce privește orientarea ei tactică, în mare suferință la Brno.

Chiar dacă era de așteptat, eșecul de duminică trebuie să constituie un ultim și serios avertisment înaintea partidelor cu Anglia și Norvegia. Nu e bine, se știe, să te culci pe-o ureche după o victorie. Cu atît mai mult, nu e bine, iarăși se știe, să te culci pe-o ureche după o înfrîngere, oricît de dătătoare de optimism ți s-a părut ea. Mai ales că, la Brno, n-a fost nici de departe vorba de așa ceva !

TRAIAN IORDĂCHESCU ■

Una din 70 000

În primăvara anului 1977, an postolimpic Montrealului, Federația de canotaj academic pornea în țară o acțiune de selecție de mare anvergură, cum n-a mai îndrăznit pînă acum nici o altă ramură de sport. Atunci, în mai puțin de un an, au trecut prin filtrul critic al ochiului specialiștilor aproape 70 000 de fete, alese strict după criteriul constituției fizice. Numai 108 dintre ele au făcut, în vară, un stagiu de pregătire la Snagov, pentru a le fi detectate aptitudinile propriu-zise pentru canotaj. În cele din urmă, în lot au rămas doar 24, între care cinci sau șase s-au arătat demne de toată încrederea, îndreptățind speranțele antrenorilor și justificînd pe de-a-ntregul efortul federației de specialitate. Dintre acestea a explodat **Sanda Toma,** care după numai doi ani de canotaj a devenit celebră, fiind socotită în fapt cea mai bună schifistă a lumii în momentul de față. La C.N.E.F.S., nu puțini sînt aceia care socotesc că, dintre toate medaliile de aur pe care România și le-a propus să le cîștige la J.O. de la Moscova, cea de la schif simplu feminin este cea mai sigură ! Practic, la ora de față, Sanda Toma nu are contracandidată.

Sanda s-a născut la Ștefănești, în Botoșani, iar la 15 ani, sfătuită de un profesor, s-a prezentat la examenul de admitere la Liceul experimental de atletism, la Cimpulung Muscel. Calitățile sale fizice o îndreptă spre aruncarea greutății, în numai un an de zile ajungînd între cele mai bune junioare din țară la categoria sa de virstă. Cîștigă, dealtfel, în 1973, titlul național pentru junioare II, iar în 1975, tot junioară fiind, se clasează pe locul al 3-lea la campionatele naționale de senioare. Intră la Facultatea de educație fizică de la Timișoara, dar aici, cu ocazia acțiunii de selecție amintite, o vede profesorul Corneliu Răduț și o propune pentru canotaj. În vara anului 1978, după numai un an de pregătire, primele roade sînt titlul de campioană națională și un loc 5 la Campionatele mondiale de la Karapiro (în Noua Zeelandă), ambele în barca de „2 vise", împreună cu Olga Homeghi, altă descoperire a acțiunii de selecție. Urmează o altă iarnă grea, iar în primăvara lui 1979 rămîne singură în barcă, concurînd la schif simplu femei. De atunci încoace n-a învins-o nimeni ! A cîștigat regatele internaționale de la Grünau, Snagov și Essen, concursul de la Spartachiada U.R.S.S. (desfășurat la Krilatskoe, pe aceeași pistă pe care vor avea loc întrecerile de la Olimpiadă). După concurs a mărturisit însă că n-a forțat prea mult.

Astăzi, la trei ani de cînd a pus mîna pe o vîslă, Sanda Toma nu posedă numai rezultate extraordinare pentru o canotoare de 24 de ani, aflată abia la începutul carierei, ci și o certă conștiință a valorii proprii, pe care o afișează însă cu modestie.

G. DUMITRU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Secția publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Secția știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reporta|-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Secția fotoreporta| — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621? 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

„Noi așa ne considerăm: oameni prezenți, la dispoziția economiei noastre naționale!“

Omul cu care dialoghez acum îmi vorbește despre felul în care fabrică el, cel din brigada complexă, reactoarele. Și eu tresar la acest cuvînt, și el mă liniștește, spunîndu-mi mai departe că nu este vorba de reactoarele care spintecă văzduhurile lumii, ci de reactoare de sinteze, obiecte pașnice, complexe, indispensabile pentru o economie care se vrea diversificată, cu atît mai indispensabile pentru industria chimică într-o nemaicunoscută dezvoltare. Cred că asta îl și face să afirme :

— Observați, cred, și dumneavoastră cum sîntem nevoiți să părăsim tot mai mult fierul, metalele, și să ne îndreptăm către produsele organice: ei, bine, asta mă face să cred că ne îndreptăm către o epocă a produselor organice!

— Cum adică?

— Cu numai zece ani în urmă calitatea unui vas, a unui reactor de sinteze, de pildă, consta în primul rînd în tonaj: cu cît tabla peretelui era mai groasă, cu atît, credeam noi, ca dealtfel și altit, era mai bun. Totul se raporta la greutate. Astăzi, folosim în fabricație o cantitate de tablă inox mult mai mică, dar atingem parametri calitativi superiori. Utilizăm oțeluri aliate și înalt aliate, realizăm sisteme complet automatizate și toate acestea vorbesc nu numai de calitatea produselor noastre, ci și de calitatea oamenilor, de profesionalitatea lor.

Ne-am oprit deci la calitatea oamenilor din brigada complexă de muncă și educație comunistă condusă de frații Petre și Costică Ștefănescu, formată din 128 de oameni, a căror vîrstă medie este de 23 de ani! Anul trecut s-au angajat să realizeze planul producției fizice cu 15 zile mai devreme și l-au realizat cu

(Continuare în pagina 4)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

„DOMN AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI, AL ARDEALULUI ȘI A TOATĂ ȚARA MOLDOVEI“

și astfel, la 27 mai 1 600, împlini Viteazul, întîia noastră unire politică, de după statul dac centralizat al lui Burebista

PORNIND DE LA UN CHIBRIT

I-am spus băiatului meu ceea ce citisem în ziar, și anume că s-a petrecut cea mai puternică erupție vulcanică din istoria pămîntului și el mi-a răspuns cu acea inteligență pe care o au copiii, cu acea acuitate pe care mai ales el o păstrează, că e cea mai puternică erupție, probabil că e, din moment ce spune toată lumea că e, dar e cea mai puternică erupție de care **ne amintim**, și într-adevăr nimic nu ne împiedică să credem că noi înșine, civilizația aceasta sîntem o scoarță creată de o veche, foarte veche, erupție vulcanică. Să ne îndreptăm sufletele spre marea erupție a vulcanului St. Helens și să vedem cum sîntem în fața ei, cum ne purtăm cu știrile despre ea, să încercăm a o descifra dincolo de pura și dramatica ei anecdotică.

N-ar fi fost și n-ar fi oare util, măcar de aici înainte, ca marea energie consumată pentru perfecționarea armelor să fie investită, cu inteligență și spirit întreprinzător, cu dragoste de omenire și geniu, geniu propriu condiției omului, cunoașterea și stăpînirea acestor fenomene ale naturii, să fie folosite pentru ca măcar de acum încolo, să se prevină și să se limiteze proporțiile dezastrelor, care iată, chiar într-o țară superdezvoltată își fac de cap. Nu stîrnește această erupție vulcanică, de care nimeni nu e firește răspunzător, imaginea de coșmar pe care ar putea s-o creeze vulcanii provocați de mîna omului, catastrofele atomice nenorocite îndelung pregătite cu un spirit artizanal demn de cauze mai pașnice, mai omenești ? Cumplita erupție a vulcanului St. Helens trebuie să ne pună încă o dată în gardă, trebuie să ne avertizeze încă o dată și fumul, lava fierbinte, cenușa și rocile arzînde ieșite pe craterul lui și aruncate pînă la înălțimea de 13 000 m să izbească în mod violent geamurile cabinetelor de decizie ale lumii, ușile dincolo de care atîtea guverne se ascund, în politica lor, de popoarele pe care le reprezintă ! Cu spectrul vulcanului imposibil de potolit și care a erupt tocmai acum după aproape 123 de ani, cu spectrul acesta în minte se cuvine să fie abordate problemele construirii, îngrijirii iar nu ale distrugerii și pulverizării planetei Pămînt. Căci, lucrul acesta care ne sperie și ne pune întrebări astăzi, erupția vulcanului St. Helens de pe teritoriul S.U.A., nu e decît un chibrit infim în raport cu vulcanii „la purtători“, în raport cu cosmicele cantități și calități de arme distrugătoare pe care statele suprainarmate ale lumii le flutură de decenii și decenii asupra somnului nostru și al copiilor noștri.

Din atîta catastrofă cît este vulcanul St. Helens să tragem măcar un înțeles : opriți toți vulcanii provocați de om, stagnați și dezarmați, stingeți focarele primejdiei absolute în care plutește pămîntul și cu energia astfel obținută, pornind-o odată pentru totdeauna spre bine, retrăgînd toate armatele și toate geniile din teritoriul lui minus infinit și regrupînd toate puterile noastre, ale unei omeniri care este cea mai frumoasă floare a universului, concentrînd toate puterile noastre asupra problemelor naturii ce ne apar azi ca incurabile, să creăm (dacă am fost în stare să creăm utilaje ale morții atît de perfecționate) utilaje ale vieții și ale apărării ei, în stare să ne ajute în anii viitori să închidem un mare vulcan ca pe un simplu robinet de bucătărie.

Omul care a produs atîtea și de prea multe ori atîtea unelte ale răului, are în capacitatea sa nu numai vocația de a produce uneltele binelui, dar și datoria istorică de a face aceasta. Semnez acest apel cu cerneală înfierbîntată de spectrul vulcanului St. Helens.

ADRIAN PĂUNESCU ■

AVEM CASA NOASTRĂ!

Blocul H, scara 4, cartierul Militari, pe bulevardul Păcii, la numărul 170, în stația Valea Lungă, pe partea dreaptă cum se vine dinspre Leu. Marți, 27 mai, zi de predare, la chei, a apartamentelor proprietate personală, apartamente cu 3 camere, confort sporit. În jurul blocului, șantier în toată regula. În fața intrării, un mănunchi de oameni, viitorii locatari. În mijlocul lor, maistrul constructor Ion Dermina, Șantierul 3, Grupul 6, București. Deși tehnicianul ICVL-ului, Gheorghe Sîrbeanu, m-a avertizat că voi asista și la discuții destul de aprinse, firești în nerăbdarea și dorința omului de a-și vedea casa cît mai strălucitoare, citeam pe fața viitorilor locatari, predominant, sentimentul de bucurie, acea bucurie specifică omului care intră în posesia unui spațiu pe care îl poate numi, fără nici o teamă, casa mea. „Firește, aveai să se destăinuie tehnicianul Gheorghe Sîrbeanu, oamenii, viitorii proprietari ai apartamentelor, au acest sentiment. Îl au, fără doar și poate, dar, în dialogul lor cu constructorul, sau cu noi, reprezentanții ICVL-ului, nu atît despre acest senti-

(Continuare în pagina 10)

VICTOR NIȚA ■

Paginile 13–20

flacăra copiilor

Poșta unui alegător

PUNCTUL PE i

Citesc cu satisfacție în **România liberă** de marți o anchetă semnată de Petre Mihai Băcanu și de George Nicolescu despre starea morală a unor lucrători ai rețelei de restaurante bucureștene și aflu și pe calea scrisului la gazetă ce bănuia și chiar știa mai toată lumea, adică stadiul corupției sau mai exact un stadiu al corupției în T.A.P.L.

Colegii mei de gazetărie fac raidul prin diverse restaurante ca din partea unui for sus-pus, unde ar trona un anume tovarăș Alexe, firește numele unui personaj fictiv și, evident, mai nimeni nu contestă existența tovarășului Alexe, mai toată lumea, prinsă într-un anume flagrant delict, încearcă să-i mituiască pe tovarășul Alexe și astfel să scape basma curată.

Tentativa de mituire merge de la cafeluță și o clătită, la „cîrnăciorii noștri foarte buni“, la fripturica cu bateria de vin, cum se spunea pe timpuri, la pachetul cu specialități pentru acasă, etc., etc., nu lipsește nici Kentul, nici vinul foarte bun care altfel nu se prea găsește și iar, etc. etc.

Firește, colegii mei gazetari, **pînă la urmă l-au desconspirat pe** tovarășul Alexe, care „eram noi, jurnaliștii“, o metodă de a-i prinde pe borfași, și confrații se miră cum pot exista atîția borfași prin rețeaua de restaurante bucureștene, cu, bineînțeles, corupția aferentă.

Citind ancheta, bine scrisă, bine condusă, cinstită, drept pentru care nu pot să nu subscriu laudelor cu care, sigur, i-au binecuvîntat cititorii, îmi dau seama că **punctul pe i** n-a fost pus totuși !

(Continuare în pag. 23)

DINU SĂRARU ■

60

Se împlinesc șase decenii de cînd Emil Racoviță, marele naturalist și explorator antartic, a înființat la Cluj-Napoca primul institut de speologie din lume. Ajuns la apogeul prestigiului său științific, savantul de renume mondial Emil Racoviță a revenit în țara sa, după treizeci de ani petrecuți în Franța, într-un moment de efervescență politică și social-economică, într-o Transilvanie ce își organiza pe temeiuri noi știința și cultura, acest gest semnificînd un incomparabil act de abnegație și patriotism. Înființînd la Cluj-Napoca Institutul de speologie care îi poartă azi numele, el a transferat aici, totodată, sediul organizației internaționale **Biospeologica**, pe care tot el o fon-

(Continuare în pagina 5)

DR. DAN COMAN ■

Ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România

Măsuri concrete, ferme, pentru îndeplinirea sarcinilor în toate domeniile de activitate

Ședința comună, care a avut loc vinerea trecută, a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a dezbătut importante probleme ale activității economice interne, precum și probleme privind activitatea internațională a partidului și statului nostru.

O mare atenție a fost acordată **creșterii eficienței investițiilor.** S-a indicat Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Guvernului, organelor județene de partid și de stat, organizațiilor de masă și obștești să ia măsuri și să acționeze ferm, în spiritul hotărîrilor adoptate, pentru concentrarea tuturor forțelor în direcția realizării obiectivelor care au toate condițiile de a fi puse în funcțiune în acest an sau în anul viitor. S-a cerut să se respecte neabătut măsurile adoptate cu privire la reducerea obiectivelor de investiții, în primul rînd a investițiilor neproductive și a investițiilor mici, să nu se mai înceapă lucrări la noi investiții pînă nu sînt terminate toate pregătirile necesare realizării lor într-un timp cît mai scurt. În acest scop, se arată în comunicatul ședinței comune, trebuie să se acorde o atenție deosebită organizării muncii pe șantierele de construcții, să se asigure lucrul în mai multe schimburi, pentru a grăbi darea în folosință a capacităților prevăzute. Potrivit celor stabilite în ședința comună, urmează ca întreprinderile constructoare de mașini să realizeze pînă la sfîrșitul semestrului I 1980 toate instalațiile și utilajele destinate dării în funcțiune în acest an a obiectivelor de investiții, urmînd ca în continuare să se realizeze cu prioritate utilajele pentru obiectivele anului 1981.

Referitor la programul privind **reducerea consumurilor materiale,** energetice și de combustibil, s-a indicat să se ia măsuri ferme și imediate pentru a se asigura încadrarea în normele de consum și a se reduce mai accentuat consumurile materiale, în vederea realizării indicelui general de reducere a costurilor în economie. În același timp, este necesar de a se acționa cu toată fermitatea pentru recuperarea și refolosirea materialelor, pentru recondiționarea unor piese și subansamble, măsuri prin care să se asigure realizarea unor importante economii de materii prime și materiale, reducerea importurilor și creșterea eficienței întregii activități economice.

Ședința comună a apreciat că **realizarea sarcinilor de export** constituie o problemă de o importanță deosebită pentru economia noastră. În legătură cu aceasta, s-a subliniat necesitatea luării tuturor măsurilor pentru a se asigura o balanță comercială și o balanță de plăți active, potrivit prevederilor planului. Pentru înfăptuirea acestui obiectiv, s-a indicat să se realizeze cu prioritate producția pentru export și să se revadă întregul import de materiale, de diferite subansamble și piese de schimb, în vederea înlocuirii într-o cît mai mare măsură a acestora cu ceea ce există în țară. S-a stabilit ca importurile care sînt necesare trebuie să aibă în compensație produse românești din domeniile respective livrate la export pe bază de contracte ferme. S-a indicat tuturor unităților economice, instituțiilor de cercetare, organizațiilor de partid și de stat de a face din problema creșterii exportului și a reducerii importului o preocupare de fiecare zi, o sarcină de mare răspundere a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii.

În cadrul ședinței a fost analizat stadiul **executării lucrărilor agricole de primăvară.** S-a indicat organelor și organizațiilor de partid, consiliilor populare, tuturor factorilor de răspundere din domeniul agriculturii să ia măsuri energice pentru impulsionarea și realizarea la timp și în cele mai bune condițiuni a lucrărilor. Totodată, s-a indicat să se aplice ferm măsurile stabilite privind cultivarea fiecărui metru pătrat de pămînt, atît la sate, cît și la orașe, în cartiere,în perimetrele întreprinderilor și instituțiilor.

Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Guvernul au examinat și alte probleme: realizarea la timp și în bune condițiuni a programului de întreținere și reparații capitale a mașinilor și utilajelor; aprofundarea sarcinilor ce decurg din aplicarea noului mecanism economico-financiar, subliniindu-se că aceasta presupune ca mai întîi să fie realizate sarcinile de plan privind producția netă și producția fizică, beneficiile planificate; dezvoltarea într-un ritm mai rapid a activității cooperației, industriei locale, industriei mici, a producției cu aportul meseriașilor individuali, precum și sporirea substanțială a activității în domeniul serviciilor pentru populație; pregătirea noului plan cincinal, la fundamentarea căruia trebuie să se pornească de la necesitatea folosirii cu maximă eficiență a resurselor din țară.

★

În ședința comună s-a dezbătut activitatea delegației Republicii Socialiste România la lucrările Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. În legătură cu aceasta, în comunicat se spune: „Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Guvernul au aprobat în unanimitate și au dat o înaltă apreciere activității desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul consfătuirii, modului strălucit în care secretarul general al partidului, președintele Republicii a expus poziția României socialiste în problemele discutate, subliniind că acestea corespund pe deplin hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., - intereselor poporului român, cauzei generale a socialismului, păcii, destinderii, securității și colaborării în Europa și în întreaga lume". Aprobînd în unanimitate semnarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a celor două declarații ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia, Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Guvernul au apreciat că în actuala situație internațională, cînd se accentuează încordarea și cresc tendințele de revenire la politica războiului rece, țărilor socialiste le revine o mare răspundere față de menținerea păcii în lume, că trebuie făcut totul pentru oprirea agravării vieții internaționale, pentru soluționarea problemelor conflictuale numai pe calea tratativelor, pentru reluarea și dezvoltarea politicii de destindere, colaborare și pace, bazată pe respectul neabătut al independenței și suveranității naționale a tuturor popoarelor.

În cadrul ședinței s-a apreciat că o importantă hotărîtoare o are promovarea cauzei destinderii, dezarmării și păcii pe continentul european, a colaborării și păcii între popoare. Legat de aceasta, a fost exprimată satisfacția față de orientarea de bază a conținutului Declarației statelor participante la Tratatul de la Varșovia, care se pronunță împotriva divizării Europei în blocuri militare, pentru desființarea concomitentă a N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia, pentru dezangajare militară și dezarmare, pentru unirea eforturilor tuturor statelor în vederea promovării unui climat de încredere, securitate și colaborare pașnică între toate națiunile lumii. Faptul că în Declarație sînt afirmate cu putere principiile noi de relații în viața internațională — deplina egalitate în drepturi, respectul riguros al independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța — s-a bucurat de o înaltă apreciere la ședința comună, subliniindu-se că acestea sînt singurele principii pe care se pot clădi relații trainice între state, pacea și securitatea în întreaga lume.

Apreciind propunerile cuprinse în Declarație cu privire la acordul de a nu spori efectivele militare în zona definită prin Actul final de la Helsinki, Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Guvernul au subliniat necesitatea bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid, a intensificării și aprofundării schimbului de păreri în acest scop, astfel ca încă înainte de începerea reuniunii să existe un consens cu privire la măsurile practice menite să ducă la transpunerea în viață, ca un tot unitar, a Actului final de la Helsinki. De o mare importanță pentru întărirea încrederii și securității pe continent este și propunerea organizării unei conferințe pentru dezangajare militară și dezarmare în Europa, a depunerii de eforturi susținute pentru realizarea unor înțelegeri în cadrul negocierilor în vederea limitării armamentelor și încetării cursei înarmărilor. Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Guvernul au reafirmat hotărîrea României socialiste de a face totul pentru a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea unei securități reale și durabile în Europa, la promovarea unei largi și neîngrădite colaborări pe continentul nostru și în întreaga lume, la realizarea unei politici noi, de deplină egalitate, încredere și respect între națiuni, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Guvernul au aprobat întru totul și au dat o înaltă apreciere rezultatelor fructuoase ale recentelor dialoguri purtate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu tovarășii Hua Guofeng, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, Ahmed Sekou Touré, secretar general al Partidului Democrat din Guineea, președintele Republicii Populare Revoluționare Guineea, Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene. Au fost aprobate, de asemenea, rezultatele vizitei de prietenie efectuate în U.R.S.S. de tovarășul Ilie Verdeț, prim-ministru al guvernului.

ION D. GOIA ■

În interesul întăririi păcii și colaborării cu toate țările și popoarele, cu toate forțele progresiste din lume

Pe agenda de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au înscris în cursul ultimei săptămîni numeroase primiri ale unor personalități de peste hotare, cu care secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România a avut fructuoase convorbiri.

Cu prilejul primirii tovarășului Bernie Taft, membru al Comitetului Executiv, secretar național al Partidului Comunist din Australia, au fost relevate cu satisfacție bunele relații dintre cele două partide, care se extind și se adîncesc continuu, și s-a exprimat hotărîrea comună de a se acționa de mai departe pentru dezvoltarea acestor raporturi corespunzător intereselor ambelor popoare, cauzei generale a progresului, securității și păcii internaționale. S-a reliefat faptul că intensificarea conlucrării dintre P.C.R. și P.C. din Australia, a contactelor și schimburilor de experiență dintre ele contribuie la adîncirea și amplificarea legăturilor de prietenie dintre popoarele și țările noastre, la întărirea colaborării și solidarității dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre toate forțele progresiste, democratice, antiimperialiste.

În timpul convorbirii cu Ali Reza Nobari, guvernatorul Băncii Centrale a Iranului, a fost exprimată satisfacția față de bunele relații româno-iraniene precum și dorința de a se acționa în direcția dezvoltării colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice dintre România și Iran în interesul reciproc, al cauzei păcii și progresului în lume. Au fost evidențiate posibilitățile existente în vederea extinderii conlucrării româno-iraniene în diferite domenii de activitate, inclusiv în sectorul bancar.

La întrevederea cu Paulo Teixeira Jorge, ministrul relațiilor externe al R.P. Angola, s-a subliniat că este necesar să fie lărgite și adîncite relațiile de prietenie și colaborare întemeiate pe hotărîrile și înțelegerile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Agostinho Neto și că există mari posibilități pentru o largă cooperare între România și Angola, care să contribuie la progresul accelerat al celor două țări, la creșterea bunăstării popoarelor noastre, la opera de construcție socialistă. În acest context au fost evocate rolul și importanța vizitei efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Angola în 1979, pentru extinderea și aprofundarea raporturilor româno-angoleze pe plan politic, economic, tehnic, cultural și în alte domenii de activitate, ceea ce corespunde pe deplin intereselor ambelor popoare, cauzei păcii și cooperării internaționale. Ministrul angolez a arătat că a fost împuternicit să transmită tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea tovarășului Jose Eduardo dos Santos, președintele Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei — Partidul Muncii, președintele R.P. Angola, un salut prietenesc și de solidaritate — expresie a sentimentelor care au unit și unesc partidele și popoarele noastre.

În timpul primirii sale de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, Salim Ahmed Salim, președintele celei de-a 34-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., a dat o deosebită apreciere propunerilor, inițiativelor și contribuțiilor românești în cadrul Organizației Națiunilor Unite, aportului țării noastre la creșterea și întărirea prestigiului și rolului O.N.U., subliniind că ele reflectă politica externă dinamică, constructivă a României, al cărei promotor este președintele Nicolae Ceaușescu, personalitate prestigioasă a lumii contemporane, care desfășoară o activitate intensă, neobosită, pusă în slujba păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni, înfăptuirii idealurilor de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor, a deziderateloor majore ale umanității. În cadrul întrevederii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat hotărîrea României socialiste de a participa intens și în viitor la întreaga activitate a Organizației Națiunilor Unite, de a face totul pentru ca O.N.U. să se situeze la înălțimea misiunii încredințate, să-și aducă o contribuție tot mai substanțială și eficientă la însănătoșirea climatului politic internațional, la afirmarea politicii de destindere, de independență națională și pace, la promovarea idealurilor nobile ale înțelegerii și colaborării între națiuni.

Abd-El Rahman Khane, directorul executiv al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, fiind primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a exprimat șefului statului român înalta apreciere a Comitetului permanent al O.N.U.D.I. pentru aportul important al României, personal al președintelui Nicolae Ceaușescu, la afirmarea în lume a spiritului de pace, prietenie, colaborare și înțelegere între națiuni. În cadrul primirii s-a exprimat satisfacția pentru continua intensificare a colaborării dintre România și O.N.U.D.I. în domeniul dezvoltării industriale, al participării țării noastre la realizarea obiectivelor programului acestui organism specializat al O.N.U. Totodată, s-a reliefat dorința comună de a extinde și diversifica aceste raporturi în spiritul politicii statului român de largă cooperare și colaborare prietenească cu țările în curs de dezvoltare.

Cu prilejul prezentării scrisorilor de acreditare, Jules Kananura, noul ambasador al Republicii Ruanda în țara noastră, a arătat că poporul ruandez dă o înaltă apreciere realizărilor remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, a cărui activitate constituie „un strălucit exemplu de muncă fidelă pusă în slujba intereselor naționale și de clarviziune politică". Răspunzînd, șeful statului român și-a exprimat convingerea că bunele relații de prietenie și colaborare statornicite între cele două țări vor fi extinse și diversificate tot mai mult, îndeosebi în domeniul cooperării în producție, spre binele țărilor noastre, al cauzei păcii, destinderii și înțelegerii în lume.

Amplul dialog internațional purtat și-n această săptămînă de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, abordînd numeroase probleme ale situației internaționale actuale, a evidențiat cu pregnanță necesitatea unor eforturi sporite din partea tuturor statelor, mobilizarea popoarelor, a întregii opinii publice, intensificarea colaborării cu toate forțele progresiste din întreaga lume în vederea opririi înrăutățirii situației internaționale și imprimării unui curs pozitiv în lume, pentru reluarea și consolidarea politicii de destindere, bazată în relațiile dintre state pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, pe recunoașterea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, de sine stătător. S-a reliefat, de asemenea, că pacea și securitatea internațională reclamă mai mult ca oricînd trecerea la soluționarea rapidă, pe cale politică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase dintre state, a stărilor conflictuale din diferite zone ale lumii. În cadrul convorbirilor, au fost subliniate necesitatea înfăptuirii dezarmării generale și în primul rînd a dezarmării nucleare, însemnătatea întăririi securității în Europa și, legat de aceasta, a pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid, necesitatea realizării unei păci globale în Orientul Mijlociu, care să ducă la retragerea Israelului din teritoriile ocupate, la rezolvarea problemei poporului palestinian, la asigurarea independenței și suveranității tuturor statelor din această regiune; s-a subliniat, de asemenea, importanța lichidării subdezvoltării, a instaurării în lume a unei noi ordini economice internaționale, care să asigure o dezvoltare mai rapidă a țărilor rămase în urmă, stabilitatea economiei mondiale, progresul și pacea în întreaga lume.

ION CODRU ■

Întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai oamenilor de știință din domeniul istoriei

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut marți o întîlnire de lucru cu reprezentanți ai oamenilor de știință din domeniul istoriei — membri și membri corespondenți ai Academiei Republicii Socialiste România, ai Academiei de științe sociale și politice, directori ai institutelor de cercetare, profesori și alte cadre din învățămînt și cercetarea științifică, muzeografi, consacrată pregătirii istoricilor români în vederea celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, care va avea loc la București, în perioada 10—17 august 1980.

Au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Virgil Cazacu, Paul Niculescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Ștefan Voitec, Ilie Rădulescu.

Oamenii de știință, cercetătorii care au luat cuvîntul cu acest prilej au exprimat vii mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru această nouă întîlnire cu istoricii, au subliniat aportul deosebit al secretarului general al partidului la orientarea și dezvoltarea cercetării istorice, la studierea istoriei în învățămînt, la punerea în valoare a bogatelor tradiții progresiste, revoluționare ale poporului român, ale clasei noastre muncitoare, ale partidului său comunist.

Menționînd că încă din perioada imediat următoare Congresului al IX-lea al partidului, care a inaugurat o epocă de profunde transformări novatoare în toate domeniile de activitate, inclusiv în cercetarea științifică, întîlnirile cu istoricii au devenit o practică curentă, participanții au exprimat adînca lor recunoștință pentru ajutorul prețios pe care îl găsesc în vasta operă, teoretică și practică, în indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu. La inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, tratarea problemelor de istorie — au arătat vorbitorii — și-a ocupat un binemeritat loc în Programul partidului, fiind concepută ca o parte esențială a întregii activități politice și ideologice, de edificare a noii orînduiri, de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință patriotică, revoluționară.

Înfățișînd rezultatele obținute în domeniul cercetării istorice din țara noastră, participanții s-au angajat să acționeze în continuare, cu dăruire și pasiune revoluționară, în spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, al indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea cercetărilor istorice, sporindu-și aportul la activitatea de educare socialistă, patriotică a maselor largi, la îmbogățirea tezaurului de cultură și civilizație al poporului nostru, la afirmarea tot mai puternică a școlii istorice românești pe plan internațional.

Exprimînd secretarului general al partidului întreaga lor gratitudine pentru grija pe care o poartă bunei pregătiri a viitorului Congres internațional de științe istorice, vorbitorii au subliniat hotărîrea de a face totul pentru a contribui la reușita acestei importante reuniuni științifice, menită să servească prieteniei și colaborării între toate popoarele, cauzei păcii și progresului în întreaga lume.

În încheierea întîlnirii a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, care a înfățișat sarcinile ce revin istoricilor români în cadrul pregătirilor ce au loc pentru al XV-lea Congres internațional de științe istorice. Subliniind necesitatea sporirii preocupărilor în vederea unei temeinice pregătiri pentru acest congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat istoricilor români să acționeze în așa fel încît congresul să contribuie la întărirea colaborării și conlucrării între popoare și națiuni, între state, pornind de la principiile noi de relații internaționale, care se afirmă cu putere astăzi în lume, ale deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității fiecărei națiuni, neamestecului în treburile interne ale altor popoare.

Deși își propune să cerceteze trecutul, istoria — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornească de la realitățile existente astăzi, pe care nimeni nu le mai poate schimba. Aceste realități arată că astăzi în Europa există națiuni independente, state care au granițe ce trebuie respectate — și orice punere în discuție a independenței și granițelor lor înseamnă o politică revanșardă, care nu ar duce decît la război. Tocmai de aceea trebuie să se combată orice încercări de a pune în discuție aceste realități existente astăzi în lume.

Secretarul general al partidului a indicat istoricilor români să abordeze problemele de istorie de pe pozițiile materialismului dialectic, pornind de la adevărul că istoria omenirii, a popoarelor, din cele mai îndepărtate timpuri, este strîns legată de condițiile de muncă, de viață, de dezvoltarea treptată a forțelor de producție. În procesul muncii, oamenii s-au constituit în comunități mai mici sau mai mari ; în procesul muncii și al perfecționării mijloacelor de producție, în lupta cu natura, ei au învățat să lucreze împreună, să conlucreze și să gîndească la ceea ce trebuie să facă pentru a rezista tuturor vitregiilor, pentru a-și asigura o viață civilizată.

Referindu-se la faptul că, uneori, se acordă o importanță prea mare unor momente și fapte istorice izolate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat cercetătorilor să pornească de la condițiile generale în care s-a format și dezvoltat un popor sau altul, de la raporturile de conlucrare între popoare și strînsa interdependență a civilizațiilor.

De la aceste considerente, a subliniat secretarul general al partidului, trebuie să pornim și în explicarea procesului istoric de dezvoltare a poporului român, formarea sa fiind rezultatul existenței unor condiții materiale, culturale și spirituale care i-au asigurat o fizionomie proprie. Studiind acest proces, oamenii de știință trebuie să pună accentul pe acele fapte istorice care au favorizat contacte de viață și influență reciproce între populațiile acestor meleaguri, proces care a stat la baza formării națiunii noastre, a popoarelor din Balcani, a altor popoare învecinate. Trebuie să evidențiem ceea ce au realizat în comun popoarele noastre, faptul că civilizația lor este rodul conlucrării. Este cunoscut că în condițiile cînd n-a existat această conlucrare, popoarele din această parte a Europei au căzut sub dominația imperiilor străine. Deci — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — este de datoria noastră să demonstrăm că ceea ce am realizat și că însăși existența națiunilor noastre este, pînă la urmă, rezultatul faptului că înaintașii noștri, în momente istorice grele, au găsit calea de a conlucra.

Același proces, al strînsei conlucrări — a arătat secretarul general al partidului — s-a petrecut și pe plan intern. Conlucrarea dintre Țara Românească, Moldova și Transilvania, indeosebi interdependența lor economică, au avut un rol hotărîtor în cristalizarea sentimentelor originii comune daco-romane și al unității naționale, cărora Mihai Viteazul n-a făcut, de fapt, decît să le dea glas.

Abordînd problemele României, ale conlucrării în Balcani și cu toți ceilalți vecini, trebuie să pornim deci de la comunitatea de interese a popoarelor noastre, care este o realitate ce s-a creat în cursul dezvoltării istorice, problemele economice avînd rolul hotărîtor, la care s-a adăugat lupta pentru independență, pentru dezvoltarea științei și culturii, a întregii civilizații.

Într-o asemenea viziune largă, științifică — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — istoricii români vor trebui să înfățișeze problemele la Congresul internațional de științe istorice, ținînd seama de necesitatea ca știința istorică să pornească de la realități, de la cerințele respectării independenței naționale a popoarelor, ale conlucrării active între ele, în vederea dezvoltării lor economico-sociale, pe principiile deplinei egalități și ale respectului reciproc. Desigur, trebuie să avem în vedere că în problemele de istorie există puncte de vedere diferite, confruntări de idei și chiar încercări de denaturare a adevărului istoric. Tocmai de aceea sarcina istoricilor noștri este de a contribui activ la clarificarea acestor probleme pe baze științifice și, în același timp, de a da o ripostă fermă oricăror încercări de a falsifica istoria, de a denatura realitatea. Întotdeauna și în toate cazurile, toate problemele trecutului trebuie să fie abordate în așa fel încît să ducă nu la ascuțirea divergențelor și contradicțiilor, ci la găsirea a ceea ce a fost și este comun, la sublinierea învățămintelor pe care trebuie să le tragem pentru prezent și viitor.

O atenție deosebită — a arătat secretarul general al partidului — trebuie să se acorde punerii cu putere în relief a rolului istoric al maselor populare, al popoarelor înseși, a luptelor lor pentru eliberare socială și națională.

În epoca noastră, cînd națiunile s-au afirmat și se afirmă cu putere, în acest sens, trebuie înțeleasă și problema naționalităților, care se găsesc pe teritoriul unui stat sau altul, ca rezultat al îndelungatei conviețuiri istorice. Ele trebuie să se bucure de toate cuceririle civilizației socialiste în țările noastre, de toate libertățile, să poată folosi limba pe care o doresc, așa cum se asigură în România. În același timp, trebuie să înțelegem că avem obligația comună de a face ca prin munca unită a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, să triumfe socialismul în fiecare din țările noastre, de a asigura, printr-o strînsă conlucrare, progresul lor rapid și multilateral, respectînd principiile care stau la baza idealurilor socialiștii socialiste.

Avem obligația — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor. În judecarea faptelor și evenimentelor istorice să ținem seama de ceea ce trebuie să realizăm, de opțiunea noastră spre o politică generală de prietenie, de colaborare între popoare. Trebuie să fim fermi împotriva politicii imperialiste de forță, de dictat, pentru o politică de largă conlucrare economică, cultural-științifică, de egalitate și respect între toate popoarele. Numai așa istoria va servi adevăratelor scopuri ale științei și, totodată, năzuințelor noastre socialiste, politicii de dezvoltare a României, a poporului nostru, asigurîndu-i un loc demn, egal, în cadrul națiunilor socialiste, al tuturor națiunilor lumii. În acest fel — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — vom aduce o contribuție importantă la creșterea nivelului științific al congresului, la afirmarea lui ca o puternică manifestare a colaborării, a luptei pentru destindere, pentru independență națională și pace.

În continuare, secretarul general al partidului a făcut o serie de recomandări în legătură cu îmbunătățirea activității de cercetare în domeniul istoriei, elaborarea Tratatului de istorie a României și a altor lucrări fundamentale, care să reflecte dezvoltarea istorică a poporului român de la origini și pînă în prezent, să pună în evidență lupta sa pentru independență și suveranitate națională, împotriva dominației străine, a imperialismului, pentru înfăptuirea societății noi, socialiste pe pămîntul României, pentru făurirea unei lumi a păcii și colaborării internaționale.

În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că oamenii de știință din domeniul istoriei își vor face pe deplin datoria ca patrioți și revoluționari, că vor pune întreaga lor energie și pasiune în slujba intereselor națiunii noastre, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, a afirmării puternice a României în rîndul statelor lumii, a voinței poporului român de a trăi în libertate, pace și colaborare cu toate popoarele.

Lecția lui Mihai Viteazul

Sub sceptrul lui Mihai Viteazul, la 27 mai 1600, în fierberea de arme a unui secol răvășit și de patimi ușoare, dar și de înfrigurată căutare a dreptății, și Țara Românească, și Transilvania, și Moldova și-au regăsit unitatea firească într-o hotărîre lor firești. Împlinirea acestui vis, dăinuind în conștiința oamenilor acestui pămînt întocmai ca o flacără aprinsă din torțele dacilor liberi, ne-a așezat neamul înaintea unei răscruci a istoriei. Și celebrăm această dată, acum, de la altitudinea treptelor pe care le-am urcat, din răscruce în altă răscruce, spre împlinirea unor aspirații fundamentale în existența unui popor : spre independență și suveranitate națională, spre egalitatea în drepturi cu toate națiunile lumii.

Nu au fost puțini bărbații care și-au rotit spada în vîntul istoriei continentului nostru, dar și mai puțini au ațintit-o spre un țel atît de limpede și spre un ideal atît de înalt, acceptînd pînă și perspectiva certă a sacrificiului inevitabil. În veacul întunecat al unei Europe dominate de intrigi mărunte și mari cotropiri, Mihai Viteazul a crezut de cuviință că libertatea și neatîrnarea popoarelor nu mai poate sta ca o miză la discreția vanității imperiilor. Scurta lui domnie, mai mult decît o domnie, adică mai mult decît o simplă stăpînire asupra supușilor, a fost un șir închegat de acte deliberate, un program național implinit pînă la trecerea în neființă a celui ce a cutezat mai mult decît i-ar fi îngăduit timpul. Încît, din lumina unui fulger aparent efemer, s-a împlinit o glorie nepieritoare.

Lecția lui Mihai Viteazul, moștenirea lui s-au întins ca un scut asupra tuturor evenimentelor care s-au succedat de atunci în această țară. Din mulțimea năzuințelor ce alcătuiesc, îndeobște în plan ideal, destinul unui popor, el a ales una singură, sămînța care nu mai are încotro și trebuie să încolțească, menirea cea mai arzătoare, și a dus-o la capăt, dovedind că ea poate fi dusă la capăt. Dovedind că nu există stavile atît de mari și atît de stăruitoare în neclintire care să poată sta înaintea unui gînd legitim, condus cu hotărîre și chibzuință spre transpunerea lui în faptă. Și ceea ce nu a izbutit decît pentru scurtă vreme Mihai Viteazul cu sabia, s-a înălțat cărămidă cu cărămidă în furtunile de mai tîrziu, fie prin alte jertfe, fie prin lucrarea răbdătoare a spiritului clarvăzător al românilor. Sau, cum ar fi spus Nicolae Iorga : „... și cînd s-a frînt pentru o clipă oțelul, ca să se lege tainic din nou, noi am întins străinătății arma subțire a inteligenței noastre ; și iată, sîntem tot acasă...“

Mihai Viteazul a crezut cu o tărie puțin obișnuită pînă la el că acest popor și această țară au dreptul la casa ce li se cuvine. Credința i-a trecut repede în misiune asumată plenar. Și uneori ni-l închipuim pe Mihai Viteazul trăind și dincolo de ziua aceea nenorocită, neagră, cernită, închisă ca un clopot peste mormîntul lui, acolo, pe îndurerata Cîmpie a Turzii. Cu siguranță, cu certitudine, lucrarea sabiei lui fiind dusă la capăt, domnitorul și-ar fi așezat poporul în pace, l-ar fi dăruit muncii, ar fi chibzuit cum să rodească mai multe bucate ogoarele, i-ar fi îndemnat pe meșteșugari să-și înceapă dimineața din vreme, ar fi înlesnit negoțul și ar fi dat aripi noi artelor. El însuși, cu barda aceea pe care contemporanii, și dușmani, și prieteni, i-au văzut-o crescînd pînă-n cer, ar fi culcat păduri la pămînt și ar fi cioplit catarge de corăbii, pe țărmurile însorite de un soare pașnic ale mării. Și mai mult decît din moartea lui năprasnică, nemeritată, abia din această nesansă a domnitorului și a omului crește mîhnirea și durerea noastră, cînd îi cumpănim peste veac faptele și cînd îi gîndim truda. Asta neînsemnînd decît că lecția și moștenirea lui Mihai Viteazul se hrănesc în conștiința noastră pînă și din ceea ce el nu a mai putut înfăptui, pentru că nu i s-a mai dat răgaz, pentru că soarta i-a fost potrivnică.

Și însăși lecția și moștenirea lui Mihai Viteazul, peste veacuri, s-au dovedit a fi semințele care nu au mai avut încotro și au trebuit să încolțească, s-au dovedit a fi menirea noastră de căpetenie. Țara noastră de astăzi fiind dovada palpabilă a acestui adevăr limpede.

MIHAI PELIN

În Ocnele Dejului mașina inginerului Radu bate recorduri

Este uimitor să vezi ce lasă minerii de la Ocna Dej în urma lor. În anii cît au scormonit 43 de hectare munte subteran de sare, au creat unice castele subpămîntene care te uimesc prin gigantism și perfecțiunea formelor, 43 de hectare de teren modelat într-o arhitectură aparte ; un adevărat muzeu al sării sau al adîncurilor !

La suprafață nu prea ai ce vedea la Salina Ocna Dej. Cîteva clădiri care nu au nici măcar nivel și nici sarea nu-ți ajunge pe buze. Oameni puțini, mașini nici atîtea. În coama dealului ai trei repere ițe de tot atîtea uși. Fiecare are înscris un nume din istoria minerității : prima — „23 August", a doua — „1 Mai", a treia — „Transilvania". Începutul are fix 101 ani și dăinuie în memorie prin rudimente ale muncii și istoveală. Spre deosebire de primele două porți care sînt închise vizitatorilor, curioșilor, poarta „Transilvaniei" stă mereu deschisă din 1967, de cînd a fost extrasă prima tonă de sare din această mină. Faptul a avut multiple semnificații economice și sociale : au sporit vitezele de perforat, au fost modernizate tehnologiile de exploatare, dar mai cu seamă au fost create condiții optime de lucru. Mai în glumă, mai în serios, maistrul de schimb din subteran, Gavril Todean, care de mai bine de 20 de ani își menține aproape aceeași formație de lucru, ne spunea că acum minerilor le sînt create condiții să vină cu mașina pînă la locul de muncă. În mină există și un garaj, evident, pentru basculantele și încărcătoarele de zeci de tone. Au dispărut liniile CF, au dispărut cele două locomotive electrice, au fost retrași cei 80 de vagoneți de transport spre suprafață. Acum, o bandă rulantă de sute de metri duce tot ce i se pune „în spate". Moara a fost scoasă la suprafață și nu mai pufăie colb în jur.

— Dacă în 1960 reușeam să trimitem la suprafață, într-un schimb, 500 tone sare, în lunile februarie și martie a.c. am reușit să expediem din abataje, în același timp, peste 2 000 tone sare ! Cele două luni amintite sînt record în producția noastră — se confesează cu mîndrie comunistul Gavril Todean. Ce poate fi mai încurcător decît acest raport care va cuprinde un plus de peste 10 000 tone sare la producția fizică pe primul trimestru al acestui ultim an al cincinalului ?

L-am oprit pe maistrul Todean din monologul său cu întrebarea firească : Care sînt factorii ce concură la aceste succese fără precedent în abatajele dumneavoastră ?

— Printre alți factori, aș aminti că am început exploatarea de la suprafață spre adîncuri, adică de la cota 204 nivelul mării, și vom continua pînă la cota 152 pe cinci orizonturi, fiecare orizont durînd 10—12 ani. Exploatăm în primul rînd prin **metoda camerelor transversale și longitudinale**, susținute de stîlpi de sare. Un orizont va avea circa 36 camere transversale și 50 longitudinale. Vă dați seama, peste 50 de ani ce geometrie labirintică va fi aici ? În al doilea rînd, aș pune „vina" pe seama mecanizării, care ne aparține, iar momentul trei aparține **mașinii de perforat** concepută de inginerul **Gheorghe Radu**, directorul salinei. Or, greul aici se lasă ; 65—70 la sută din volumul muncii noastre se încorporează în perforat. Mașinile „SECOMA", produse în Franța, nu mai dădeau rezultate, locul lor a fost luat de mașina de perforat „R.G.", licență a inginerului electronist Gheorghe Radu. Cum și care sînt performanțele noii instalații, ne spune chiar creatorul ei, care nu prea buchisește prin birouri, ci e mai mult în mină : «Procesul elaborării documentației a durat mai mulți ani, timp în care au căzut alte variante, care nu mă mulțumeau. „Secoma" era într-adevăr o mașină depășită, plafonată, nu se mai încadra în modernizările făcute. Munca rămînea grea, mașina trebuia să circule din mină în mină, la circa 60 de mineri pe schimb ; consuma 29 kW/oră, se foloseau 5-6 mașini în mină și se ajungea la producții de maximum 1.000 tone de sare. În condițiile cincinalului revoluției tehnico-științifice, ale trecerii la noua calitate, nu se mai putea lucra așa. Indicațiile repetate date de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în acest răstimp, dar mai cu seamă la numeroasele întîlniri cu minerii au fost factori mobilizatori și pentru noi. Întotdeauna am crezut că se poate mai mult și mai bine și am izbutit. În construirea acestei mașini m-am bizuit pe potențialul nostru. După ce proiectul a fost desăvîrșit, am trecut la execuție în atelierul mecanic. La 1 ianuarie 1979 a intrat în dotarea minei, după ce a fost testată și brevetată sub numărul 69764, din 30 noiembrie 1978. Comparată cu „Secoma", care a fost vîrful în tehnica mondială a anilor 1970—1979, „R.G."-ul nostru a ajuns să dea în primele două luni de la intrarea în producție mai mult cu 2 500 tone pe schimb, decît producea „Secoma" în trei schimburi. Noua mașină are meritul de a înlocui munca a 65 mineri într-o tură, are o viteză de înaintare în rocă de 2,8 metri pe minut și o retragere de 7,2 m. Costul primei mașini „R.G." este de 25 000 lei iar al „Secomei", ce se achiziționa din import, 1,5 milioane lei. „Secoma" cîntărește 15 tone, iar „R.G." doar 3 tone. Prețul de cost pe tona de sare cu folosirea „R.G." este de 18 bani, iar cu menținerea „Secomei" — 5 lei și 60 de bani ! La ora de față avem trei „R.G.-1" care au revoluționat producția și în minele de la Slănic și Tg. Ocna.»

— Spuneați, tovarășe Gheorghe Rada : avem trei „R.G.-1". Să înțelegem că au apărut descendenți în formulă ?

— Am conceput „R.G.-2", care dă rezultate superioare primei. Ea funcționează în abatajele noastre de la 1 ianuarie 1980 și dă o producție mult superioară planului zilnic aferent acestui an. Are o viteză de avans în rocă de 3,2 m pe minut și cea de retragere de 18 m. Viteza de deplasare în spațiu a sporit de 4 ori față de prima, iar prețul de cost pe tona de sare scade la 11 bani, înlocuind munca a 80 de oameni. Dacă ar fi folosită la întreaga ei capacitate, ar înlocui munca a 200 de mineri. Economiile anuale sînt de 2 700 000 lei consumul de energie este doar de 2,5 kW

— Ați avut greutăți în construcție ?

— Nu. Totul este îndigen, iar experiența colectivului compus din: Ion Somesan, Iosif Farcaș, Gheorgheni Carol, Petru Pater și Iosif Ursuț, și-a spus cuvîntul. Azi avem solicitări de „R.G.-2", de la Salina Praid și I.C.P.M. Cluj — care vrea să o folosească în cadrul Combinatului minier Cluj și la alte roci, de alte structuri. De reținut că forma construcției permite montarea mașinii chiar în cariere, pe excavatoare. Cea de-a doua mașină de perforat „R.G." se află la O.S.I.M. pentru brevetare. Ea va fi cu siguranță o nouă invenție, pentru că o recomandă performantele unice pe plan mondial. Datorită acestei mașini au fost necesare eforturi creative ce au permis sporirea vitezei de scoatere a sării din mină. Azi, sarea din mină ajunge în vagonul de expediție în doar 27 de minute, față de cele 60 de minute, la mina „1 Mai".

Urmare creației inginerului Gheorghe Rada, sarcinile de plan pentru acest cincinal sînt devansate cu 8 luni. Exportul suplimentar se ridică la 40 000 000 lei valută. Pe acest an productivitatea sporește, față de plan, cu peste 8 procente, în timp ce sarcinile producției fizice au crescut cu 33 la sută față de anul precedent.

Faptele inginerului, directorului Gheorghe Rada, născut în 1931, în comuna Drăguțești, județul Vîlcea, au revoluționat munca în subteranele minelor de sare, au atras atenția specialiștilor străini. Cele două realizări se adaugă la marele dosar cu inovații semnate în cei 13 ani de cînd lucrează aici. Comunistul Gheorghe Rada își face — consider eu, pe bună dreptate — datoria față de profesie, față de țară. Industria are nevoie de mai multă sare. Cei care i-au mulțumit pentru prima oară pentru izbînda sa au fost minerii, care de peste 20 de ani au asudat cu vechile instalații.

DUMITRU VATAU ■

Omul care a făcut 1 000 000 de kilometri

Mă numesc **Dănel Suditu** — zice. Am 59 de ani și pe 9 mai anul curent mergeam normal pe autostrada spre Varna. De loc sînt din Cărpiniș, Buzău. Spre Varna mergeam întorcîndu-mă din Grecia. Transportam mărfuri perisabile. Pe la kilometrul 12, kilometrajul meu arăta într-un fel neobișnuit. Semnalizez colegului și prietenului meu din față, Predescu Ștefan. **Exact 1 000 000 de kilometri**, spune. **Te felicit și la mai mare.** Rulam pe mașină de peste 11 ani. Șofer sînt de 28 de ani, fără accidente. Am străbătut toată Europa și jumătate din Asia. Cînd mă întreabă cineva dacă e greu, răspund : **greu !** Dar și **frumos**, adaugă. **Și frumos**, spun. Uneori sîntem priviți așa cum sînt priviți vînătorii sau pescarii : cu indulgență și ironie. E greu să crezi în România 1980 că am trecut prin locuri unde femeile sînt vîndute la kilogram, ca supusă pe veci și forță de muncă. Că am trecut printre gloanțe, că am fost somați sub amenințarea pustii, că mergi zile întregi fără să întîlnești oameni, la plus 55 de grade și de frica scorpionilor nu riști să cobori din cuptorul mașinii nici noaptea. Uzura șoferilor de pe mașinile diesel, din cauza zgomotului continuu, a zdruncinăturilor, a schimbărilor bruște de climă, de la minus 20 de grade la plus 50, 17—18 ore pe zi, 10 luni din 11 lucrătoare, uzura aceasta pe un milion de kilometri întrece uneori pe aceea a aviatorilor de pe reactoare.

Boala profesională a șoferilor este infarctul ; bucuria e cînd scapă. Și cînd scapă, cum scapă ? Satisfacția muncii în schimb e nu numai un justificat și tandru orgoliu, este și imediată, este satisfacția alergătorului de cursă lungă care după mii de kilometri străbătuți contracronometru, odată ajuns la linia de sosire, după orar, la data și ora fixată în contract, n-aude : **A venit Dănel ! Ce : România, O.K.**

Dănel îi spune mama lui de 86 de ani rămasă în Cărpiniș cu vederea și auzul intacte să se bucure de cei patru copii, trei băieți și o fată. Dănel îi spunea tatăl lui, înmormîntat tot în Cărpiniș în timp ce el străbătea Bulgaria, în drum spre Grecia și cîruța, spre recunoștință, nu reușise să-i lase decît o coroană de flori și o luminare. Se deschisese acreditivul și mașina îl aștepta încărcată, mașina încărcată și acreditivul deschis nu cunosc cuvintele mamă, tată, moarte, suferință sau durere.

Un milion de kilometri contracronometru, cu 13 tone de ouă în spate plus 19 tone greutatea mașinii, pe o pantă de 18 kilometri, întrebîndu-te vor rezista frînele ? — motorul ? — unde-i cea mai apropiată așezare, consultîndu-ți harta : sînt lupte, răzmeriță, tîlhari ? — prin deșert și pustiuri, peste munți, prin arșiță, pe autostrăzi interminabile, cu apa pe terminate, prin geruri cumplite, prin așezări cu oameni necunoscuți, cu tot felul de oameni, și buni și răi, mai ales răi sau mai ales buni, citeodată i se pare așa, altădată invers, mai peste tot există oameni care au vizitat România sau au auzit vorbindu-se de ea, cota ei de prestigiu este în continuă creștere și această cotă în creștere dă substanță și o culoare aparte satisfacției muncii.

La întoarcerea din Grecia, colegii de muncă și conducerea Întreprinderii de Transporturi Internaționale Auto l-au felicitat, i-au urat la mulți ani, fericire și sănătate, au scris un articol la gazeta de perete, un articol cald intitulat : **O zi emoționantă în viața a două echipaje** și i-au înmînat o diplomă de onoare pe care au semnat-o directorul întreprinderii, secretarul de partid și președintele comitetului sindical și pe care scrie : **Diplomă de Onoare, tovarășului Dănel Suditu care a depășit 1 000 000 kilometri cu autofrigorifere, excelent și loial serviciu în calitate de conducător auto de transporturi internaționale.**

Cu diploma și mai mulți prieteni s-a dus la soția lui bolnavă de așteptare și i-a arătat cifra : 1 000 000 kilometri. Ea a înțeles : un milion de kilometri fără ea, dar și un milion de kilometri cînd fiecare kilometru era mereu și statornic un gînd către casă, către ea care, atunci, în sufletul lui se confunda cu țara.

NICOLAE CRISTACHE ■

„Noi așa ne considerăm: oameni prezenți, la dispoziția economiei noastre naționale!"

(Urmare din pagina 1)

zece zile mai devreme față de angajament. Iar planul cincinal sînt hotărîți să-l realizeze încă de la 15 noiembrie 1980. Și economistul Conciu Dumitrache, secretar cu probleme de propagandă aici, la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic—București, I.M.U.C., ne face ultimul calcul și ne comunică un avans de zece zile. Așadar, pînă acum, oamenii din brigada condusă de cei doi frați, Petre și Costică Ștefănescu, se țin de cuvînt. Cu atît mai mult cu cît ei sînt convinși că „sînt la dispoziția economiei naționale". Așa gîndesc. Am reținut aceste cuvinte rostite de mulți dintre ei:

— Cum adică la dispoziția economiei naționale? întreb.

— Uite, vedeți reactorul ăsta de sinteze?

— Îl văd, îi răspund eu lui Petre Ștefănescu.

— El nu costă prea mult, doar 300 000 lei. Dar dacă nu-l realizăm la timp, atunci tinem în loc o investiție întreagă, cu o producție de milioane sau miliarde de lei. Vă dați seama de pierderi? Asta înseamnă că noi, cei de la I.M.U.C. București, nu producem neapărat pentru întreprinderea noastră, ci pentru economie, pentru punerea în funcțiune a multor unități economice din cadrul industriei chimice. Asta înseamnă că sîntem la dispoziția economiei naționale.

Gîndind astfel, cei 128 de membri ai brigăzii complexe de muncă și educație comunistă condusă de frații Petre și Costică Ștefănescu gîndesc, înseamnă, politic. Actul lor de muncă nu rămîne un simplu fapt de muncă, de deosebite realizări, ci devine și un act politic, cu valențe educaționale. Pînă acum zece ani, România importa majoritatea reactoarelor. Acum nu le mai importă, nu mai sîntem nevoiți să le cumpărăm cu însemnate sume valutare. Oamenii muncii de la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic au devenit primii și singurii producători de utilaj chimic și alimentar din țară. Credeți că a fost ușor? N-a fost. „Unii, zice Petre Ștefănescu, au vrut să aducă reactoarele din străinătate; mai ales pe cele de sinteză a acidului clanhidric. Alții au susținut să le facem noi, să nu mai plătim altora, să nu mai depindem de alții. Am fost desemnați noi, cei din brigada complexă de muncă și educație comunistă. Ce era să facem? Să fugim? Nu. Am primit planurile, le-am studiat și am început lucrul. N-am ales oamenii, sarcina de a fabrica reactoarele de sinteză au primit-o toți cei din brigadă, să răspundă toți în egală măsură. Numai așa am putut reuși. Primele trei reactoare de sinteză a acidului clanhidric, pentru combinatele chimice de la Săvinești, Copșa Mică și Brazi, au devenit astfel o premieră absolută pentru țara noastră. Unii spun că și pentru Europa, dar acest fapt ne interesează mai puțin."

Ceea ce interesa colectivul de tineri din brigada de muncă și educație comunistă era livrarea la termen, dacă se poate chiar înainte de termen, a reactoarelor, pentru ca investițiile să intre la termen în funcțiune, să producă la capacitate. Cu reactoarele fabricate la I.M.U.C. București, la care, fireste, într-un fel sau altul contribuie întregul colectiv al întreprinderii, au fost puse în funcțiune obiective industriale gigant: Întreprinderea de medicamente din Iași, combinatele petrochimice din Borzești, Pitești, Tulcea, Turnu Măgurele, Arad, Craiova, Năvodari. Iar din importatori am devenit, într-un timp relativ scurt, exportatori:

— Am livrat reactoare pentru sinteze și alte utilaje pentru industria chimică la unitățile din Homs și Baniaș din Siria, la rafinăriile de la Baku (U.R.S.S.), s-au exportat în Iordania, Turcia, Iugoslavia, R. D. Germană, Ungaria, Polonia etc. — ne spune unul dintre tinerii care au lucrat la început zi și noapte la aceste utilaje, Fănică Manolescu, venit aici din Coteștii Vrancei. Au conlucrat cazangiii, lăcătușii din construcții metalice, sudorii, trefilatorii, macaragiii, vopsitorii, lustruitorii. Dar eu îmi amintesc acum mai cu seamă de Constantin Zăbîlău, Gheorghe Vasile, Lungu Bastulea, Grosu Mihai și inginerul Minzulescu, pensionat acum.

Pentru cincinalul care urmează să se încheie anul acesta — aveam să aflăm — oamenii muncii de la I.M.U.C. București au avut sarcina să realizeze zece la sută din necesarul de utilaje chimice. Și dacă ne gîndim la tonajul utilajelor, de numai 1,5 tone în medie pe utilaj, față de tonajul mult mai mare pe unitate de produs la alte uzine, realizările lor ne apar și mai însemnate. Este și aceasta o posibilitate de exprimare a capacității profesionale a oamenilor, a gradului lor de profesionalizare, a curajului, desigur, dar și a ambiției de a intra în competiția valorilor mondiale. Dovadă, una din multe altele, a celor afirmate mai sus, este și faptul că în ultimii zece ani s-au calificat la I.M.U.C. București, nu mai puțin de 15 000 muncitori! Cifra ne-a fost greu s-o credem, dar pînă la urmă am fost nevoiți să ne-o însușim prin demonstrație. Sigur, nu toți acești oameni care au învățat meserie aici mai lucrează la I.M.U.C. Mulți au plecat în orașele centre de județ de care aparțineau cei plecați, orașe cuprinse de o primenitoare febră a dezvoltării economice și, fireste, sociale. Au plecat la Focșani, Vaslui, Botoșani, Suceava, la Bîrlad sau la Roman. I.M.U.C. s-a dovedit a fi, deci, o bună școală de pregătire a cadrelor, nu numai pentru nevoile proprii, ci și pentru nevoile economiei. Iar acest lucru, cînd e adus în discuție, îi satisface pe cei 300 muncitori specialiști care au constituit nucleul acestei citadele și care au rămas și continuă să pregătească cadre. În brigada condusă de cei doi frați, Petre și Costică Ștefănescu, am consemnat o mică statistică: din cei 128 tineri, unul e la facultatea de subingineri, vreo patru sau cinci la școala de maiștri, 26 la liceul industrial seral, alți 24 se califică la locul de muncă. Deci aproape jumătate învață, pentru că mulți dintre ceilalți au învățat, sînt absolvenți de liceu, de școli de maiștri, de școli profesionale. Doar astfel poți intra în competiția de care pomeneam și te poți menține printre cei mai buni: învățînd și iar învățînd, pregătindu-te continuu. Fiind buni meseriași, sînt și bine retribuiți : maistrul Petre Ștefănescu, de pildă, realizează lunar un cîștig de 4 000 lei ! Fratele său, Costică, uneori mai bine chiar ; la fel soția celui din urmă, Elena, sudoriță tot aici, și ceilalți — în raport de calitatea și cantitatea muncii echipei și a fiecăruia în parte. A echipei, spuneam, pentru că în brigada de muncă și educație comunistă forma de plată, de retribuire este acordul global pe echipă. O formă de plată modernă și capabilă de a stimula oamenii.

Privilegiata în statutul ei:

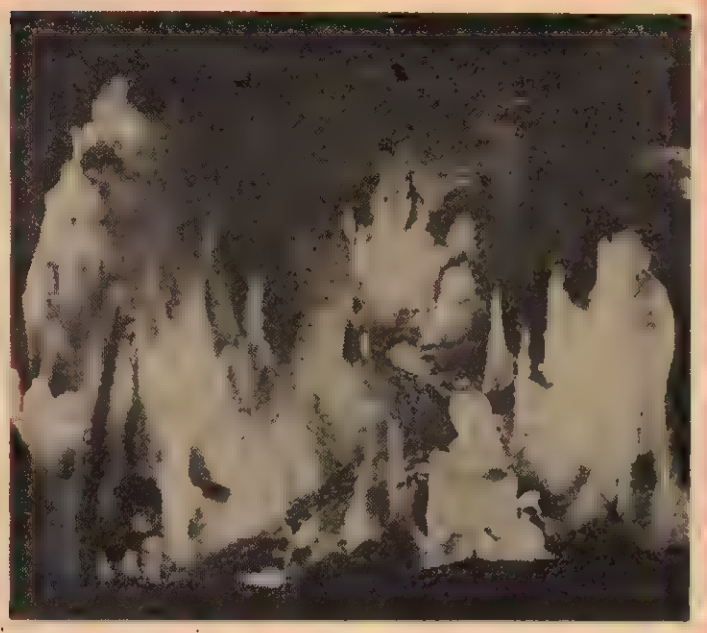

SPEOLOGIA

Unora ar putea să li se pară ciudat ceea ce afirmăm noi aici, dar adevărul acesta este și, nu altul : uneori, partea poate fi mai veche decît întregul. Sectorul din Cluj-Napoca al Institutului de speologie „Emil Racoviță" împlinește șase decenii de rodnică activitate, vîrstă pe care institutul bucureștean însuși nu o poate revendica decît acceptînd realitatea filiației sale clujene. Într-adevăr, în urmă cu 60 de ani, capitala spirituală a Transilvaniei trăia un eveniment cu ample rezonanțe nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional : speologia se lansa ca știință prin inițiativa genialului creator românesc ; starea civilă a noii științe se limpezea decisiv prin contribuția fundamentală a savantului român de prestigiu mondial Emil Racoviță. Încît astăzi, după șase decenii, putem afirma cu deplin temei că speologia, ca știință, are deja o istorie, că românii, în istoria acestei științe, și-au asigurat o întîietate nu numai indiscutabilă, ci și perpetuu fertilă.

Ce înseamnă, în fapt, într-un limbaj mai puțin arid, mai puțin convențional, șase decenii de speologie românească ? Înseamnă, înainte de toate, o istorie mai clară, mai detaliată, mai aprofundată a pămîntului românesc. Înseamnă, apoi, o mai înaltă conștiință de sine a geologiei noastre și a tuturor științelor interdisciplinare ce-și adapă substanța din această activitate nu de puține ori temerară. Înseamnă, în sfîrșit, justificarea supremă a adevărului că pămîntul de sub picioarele noastre, vechi, încercat, răbdător, nu este o cantitate amorfă de roci separate prin goluri mustind de muțenie, inexpresivă, dată acum pentru totdeauna, ci o entitate distinctă, cu relief și evoluție inconfundabile, cu un trecut marcat de convulsii și drame, cu un viitor ce poate fi subsumat, de acum, tuturor speranțelor pe care le investim în ziua noastră de mîine. Și dacă împingem metafora mai departe, se deslușește și adevărul frumos și rotund că istoria poporului român și istoria pămîntului românesc se pot recunoaște una în alta întocmai cum s-ar privi în oglindă. Sînt istorii care merg mînă în mînă, inseparabile, solidare din capătul veacurilor.

La Cluj-Napoca, alături de speologii Dan Coman, Iosif Viehmann, Teodor Rusu, Gheorghe Racoviță, Maria Alb, Corneliu Pleșa, Livia Neagu sau Valentin Crăciun, reporterului i se deschid înainte cîteva ferestre fastuoase spre o lume în stihiile căreia lupta cu necunoscutul se poartă corp la corp, în cel mai deplin și mai adecvat înțeles al cuvintelor, spre o lume în care teritoriile virgine se cuceresc pas cu pas, metru cu metru, și în care surprizele se țin lanț, desăvîrșindu-și înțelesul abia în lumina rațiunii capabile să le confere cheia unificatoare. Dealtfel, ca să spunem lucrurilor pe nume, în puține discipline ale științei se dovedesc a fi mai palpabile treptele ca atare ale cunoașterii și, de asemenea, puține științe pretind dăruirilor aceeași constanță a efortului în toate etapele succesive ale progresului lor. Iată un singur exemplu : Peștera Vîntului a fost descoperită la 7 aprilie 1957 de speologul amator Bela Bagameri, care a explorat-o pe 500 m. În 1958, din totalitatea traseului ei, erau cunoscuți abia 3 202 m, în 1959 abia 4 463 m, în 1960 s-a ajuns la 5 578 m. Și, de aici înainte, vîrtejul metrilor cuceriți pas cu pas, tenace și prin talonaj dur, sistematic, își pierde definitiv farmecul și semnificația umană dacă nu este transcris în întregimea articulațiilor lui : 1962 — 6 600 m ; 1966 — 8 902 m ; 1967 — 13 751 m ; 1968 — 15 238 m ; 1969 — 15 531 m ; 1971 — 18 574 m ; 1974 — 18 730 m ; 1975 — 19 470 m ; 1976 — 20 785 m ; 1977 — 21 470 m... În sfîrșit, în prezent, Peștera Vîntului, în inventarul speologic al Munților Apuseni, măsoară peste 27 km, plasîndu-se prin lungimea ei printre marile fenomene carstice ale lumii.

Alt exemplu ni-l oferă ansamblul carstului din Munții Pădurea Craiului, din extensiunea căruia Peștera Vîntului face parte integrantă. Pînă la sfîrșitul anului 1978 erau cunoscute, în perimetrul acestei unități geografice, un număr de nu mai puțin de 135 peșteri, totalizînd aproape 53 km de galerii subterane. Și nu credem să fim prea departe de adevăr cînd spunem că, însumat, efortul explorării lor împlinește o veritabilă epopee, consumată departe de orice privire care i-ar putea deforma dimensiunile. Și mai credem că, ajunși în acest punct, ar fi mult mai onest și mai drept să dăm cuvîntul chiar unuia dintre protagoniștii acestei epopei, speologului Teodor Rusu. „Abordarea unui astfel de studiu — se confesează interlocutorul nostru — într-o regiune aproape necunoscută, a necesitat, încă de la început, lungi, foarte lungi campanii de teren, observații și experiențe și explorări de goluri subterane". Rezultatul : „...un bogat material faptic, pe care l-am adunat în perioada anilor 1961—1978, timp în care am descoperit, consemnat și descris 62 ponoare, 52 izbucuri și izvoare carstice mai importante, am efectuat peste 50 de experiențe cu fluoresceină, prin intermediul cărora am pus în evidență 40 drenaje subterane, am colectat 62 probe de ape pentru analize, am vizitat, explorat, descris și cartat, singur sau în colaborare, 46 avene și 135 peșteri". Este mult, este puțin ? Este exact cît s-a putut săvîrși în aproape două decenii de activitate intensă, adică mult, foarte mult.

Apoi, alte exemple, culese și ele din inventarul speologic al Munților Apuseni... Rețeaua Lumea Pierdută : în 1952, M. Șerban, I. Viehmann, M. Bleahu și T. Jurcsák explorează în premieră avenul Gemănata, atingînd cota —115 m ; în 1956, M. Bleahu, I. Coman, Gh. Mantea, S. Bordea, J. Bordea, C. Pleșa și L. Munthiu explorează avenul Negru, reușind joncțiunea cu avenul Gemănata, cota atinsă fiind de —135 m, iar totalul galeriilor parcurse ridicîndu-se la 1 700 m... Avenul din Șesuri : D. Coman și M. Șerban, împreună cu cinci alpiniști clujeni, începe explorarea în mai 1950 ; ea este continuată în anii 1951—1955 de Institutul de speologie „Emil Racoviță" și o echipă de alpiniști a Casei centrale a armatei ; în 1971—1972, speologi români și cehoslovaci descoperă un nou sector al peșterii... Cetățile Ponorului : prima mențiune datează din 1886 ; o popularizare mai largă i se datorește lui G. Czárán, în 1903 ; abia în 1949 M. Șerban, D. Coman și I. Viehmann explorează primii 300 m din cursul subteran ; în 1957 este atins sifonul terminal, la 1 700 m de la intrare ; în sfîrșit, în 1976—1977, cercul Speodava din orașul Dr. Petru Groza cartează o serie de diverticole de pe traseul cursului subteran, lungimea Cetăților Ponorului crescînd de la 2 500 la 3 800 m...

Și nu am făcut decît să transcriem pe hîrtie cîteva fragmente înfime, dar revelatoare, din însăși istoria științei în speță. Încît astăzi, cînd speologia românească împlinește șase decenii de viață activă, aceasta fiind și vîrsta speologiei mondiale, este dreptul nostru să afirmăm că disciplina, prin însuși progresul ei, produce ceea ce puține științe produc : temeluri noi, tulburătoare prin darul lor de a ne așeza într-o relație nemijlocită cu interstițiile cele mai intime ale pămîntului românesc, ale iubirii de patrie. Într-adevăr, privilegiată în statutul ei, speologia ne așază înaintea unei realități pe cît de elementare, pe atît de înălțătoare : istoria poporului român și istoria pămîntului românesc se pot recunoaște una în alta întocmai cum s-ar privi în oglindă, sînt istorii care merg mînă în mînă, simbolic inseparabile, simbolic solidare din capătul veacurilor.

MIHAI PELIN

Fotografii de VALENTIN CRĂCIUN

60

(Urmare din pagina 1)

dase în Franța. În același timp, redactînd aici trei publicații de mare circulație internațională, între care și **Lucrările Institutului de speologie din Cluj**, la care colaborau numeroși savanți din străinătate, Emil Racoviță a imprimat un puternic avînt mișcării științifice clujene, care prin strădaniile sale s-a afirmat tot mai accentuat și în circuitul internațional al științei.

Emil Racoviță a conceput speologia ca pe o știință sintetică, care își propune cunoașterea istoriei naturale a domeniului subteran și a tuturor fenomenelor carstice. Dintre cele două mari categorii de cercetare — speologia fizică și biospeologia —, marele naturalist s-a dedicat cu precădere biospeologiei, fiind și fondatorul acestei științe. Fidel însă concepției sale asupra caracterului interdisciplinar al speologiei, Emil Racoviță și-a îndrumat colaboratorii mai tineri, dintre care am avut fericirea să fac parte în calitate de asistent, și spre studii de speologie fizică, adică de morfologie endo și exocarstică, hidrologie, mineralogie, climatologie subterană, speleogeneză și glaciațiune de cavernă.

Astfel, speologii clujeni au realizat, după numai cîțiva ani de studii, o monografie a celebrei peșteri Ghețarul de la Scărișoara, descifrînd secretele acestui bloc de gheață de 75 000 mc și peste 3 500 ani vechime și evidențiind relația nemijlocită a dinamicii acestuia cu evoluția marelui climat terestru. Descoperirea, explorarea și cercetarea peșterii Pojarul Poliței, a peșterilor de la Izvorul Tăușoarelor (410 m adîncime), Zalion și Iza, precum și a numeroase altora, a prilejuit cercetătorilor clujeni elaborarea unor teorii și principii noi privind geneza peșterilor și a minunatelor lor podoabe. Totodată, speologilor clujeni le aparține și descoperirea, în peșterile Ciur-Izbuc și Virtop, a primelor amprente plantare ale omului preistoric de pe teritoriul românesc, pe cît de senzațională ca eveniment științific, pe atît de importantă în cunoașterea trecutului speței umane și a originii îndepărtate a neamului nostru.

Reconstituirea paleohidrografiei carstului Munților Pădurea Craiului, descifrarea secretelor hidrologice ale celei mai grandioase regiuni carstice din România, Padiș-Cetățile Ponorului, explorarea în colaborare cu Cercul speologilor amatori din Cluj-Napoca a Peșterii Vîntului, cea mai mare din țară, sînt doar cîteva exemple dintre realizările demne de amintit ale cercetătorilor cîtitoriei clujene a lui Emil Racoviță.

Cercetările de speologie fizică efectuate de către colectivul institutului depășesc astăzi faza cunoașterii teoretice a fenomenelor carstice, ele urmărind și valorificarea pe plan economic a resurselor naturale din regiunile calcaroase. Menționăm aici executarea în calitate de proiectant general a planurilor de amenajare turistică, la un înalt nivel tehnic, a splendidei Peșteri a Ursilor din județul Bihor, care va intra curînd în circuitul turistic național și internațional, cît și studiile de amenajare a Peșterii Meziadului și a Cetăților Ponorului. Institutul întreprinde și cercetări de hidrologie carstică în vederea ameliorării alimentării cu apă potabilă și industrială a unor localități din regiunile carstice, precum și asupra drenajelor subterane din bazinul Văii Iadului, acolo unde vor funcționa, peste cîțiva ani, hidrocentralele aflate acum în construcție.

Nu o dată supuși la grele încercări în adîncurile adesea dușmănoase ale marilor goluri subpămîntene, speologii clujeni își permit să creadă că au onorat tradiția speologică fundamentată la Cluj-Napoca de marele lor magistru Emil Racoviță.

Homo viator

Supărat pe ploaia și frigul de afară și pe durerea care mă ține de mai multe zile legat de pat, găsesc prilej să privesc pe fereastră și să visez frumos. Am la îndemînă o carte îmbietoare la citit, cu titlul sunînd în atare condiții a răzbunare : „Călătorie prin vreme". O țin deschisă, provocator, în locul de unde să pot transcrie obligația ce și-o asumau cotizanții unui cerc al excursioniștilor de acum aproape un veac :

„Ca mijloc de locomoțiune se adoptă piciorul ; numai pentru a străbate distanțe mari se va recurge la alte mijloace de transport".

Nu știu cît a călătorit la viața lui autorul lucrării de față, publicistul Valentin Borda, nu știu în cîte din călătoriile făcute de el a adoptat ca mijloc de locomoțiune piciorul, ceea ce pot spune cu siguranță și o pot spune la fel de bine ca mine cei care și-au plecat privirea spre filele cărții este dibăcia cu care și-a strunit mersul printre rafturi de bibliotecă, colecții de ziare uitate și adrese de împătimiți ai călătoriei pentru a ne așeza în față această simplă și stăruitoare invitație : bucurați-vă, redescoperind mersul pe jos !

„Vremea" prin care Valentin Borda ne propune să navigăm n-are tușe marginale precum terenul de fotbal, ea rămîne la fel de întinsă în urmă ca și poșta de mișcare a oamenilor, necuprinsă în multitudinea de mobiluri care au minat și mînă din urmă pe călător. O linie de demarcație precisă, voit apăsată, trasează autorul între rătăcitorii pe întinderile Terrei în căutare de foloase materiale, de pietre prețioase pentru preaplinul buzunarelor și umblătorii de plăcere, pentru desfătarea ochiului și a sufletului. Nu se omite a ni se evoca în această ordine de idei drumurile solilor lui Ștefan cel Mare și Neagoe Basarab, purtători de gînduri bune pe harta Europei. Ne este dată fraza lui Benjamin Franklin, care-l cunoscuse în 1735 pe Samuilă Damian, pelegrinul transilvan, cel ce „scria și vorbea latinește cu mare ușurință și în mod exact", și „s-a gîndit că i-ar folosi în călătoriile sale să afle ceva despre electricitate". Dar ne este dată mai ales în această laborioasă lucrare drumul ideii de a călători de la un capăt la altul de țară, „după sare la mioare", „spre a privi țara Moldovei și încă mai departe, pînă la mare și țara ungurească".

Urmărind bornele fixate în trupul timpului întocmai ca niște firide unde se adăpostesc, spre conservare, semnele vîrstei, trecînd în revistă eforturile de stimulare a plecărilor la drum, avem de reținut lucruri la fel de valabile și azi, ca și atunci. Spunea cineva acum un veac : „Trebuie oare ca străinii să cunoască mai bine decît noi frumusețile munților și văilor noastre ?" Iar savantul Munteanu-Murgoci, pledînd pentru un club carpatic român, ținea să precizeze că acesta „nu ar fi însă numai un club de petreceri, de organizări de excursiuni sau de suprave-ghere asupra munților noștri : în România un club carpatic ar avea dealtminteri ca și în alte părți rolul unei instituțiuni de cultură, ar fi o școală pentru orășean și sătean, o școală în mijlocul naturii".

Școală în mijlocul naturii ! Mi se pare că văd în această firmă însuși rostul ostenelilor de ani de zile ale statului nostru de a încuraja turismul în variatele sale forme, pentru orășean și pentru sătean deopotrivă, la mare și la munte, oriunde. Niște corecții de concepție au intervenit firește, „vremea" operînd asupra „călătoriilor" în fel și chip, dar mai ales sub aspectul accesului foarte larg la coroia de lumini a peisajului turistic. De aici și nevoia de perpetuă adaptare. O ascensiune pe Ceahlău sună a eveniment. Pentru bucureștean, drumul pe Valea Prahovei, e o plimbare la Șosea ceva mai lungă. Din Predeal la „Trei Brazi" — jumătate de oră de pas alert după un somn zdravăn. Din Brașov la Poiană, nici atît, de vreme ce nimeni nu se mai simte dator să apeleze la mijlocul de locomoție ancestrală. De aici și ambiția de a urca pe patru roți la „Babele" și de a propti bara de direcție de ușa „Clăbucetului". Privesc, o dată în plus, cu neînțelegere „sculele" tranzistorizate transplantate cu mic cu mare în pădure și pe plajă, țevile de eșapament încinse pe pantele muntilor, pînă departe, în crelerul lor, și mă întreb dacă la această școală în natură se gîndeau cei care-și zbăteau timplele în căutarea ferestrei spre mama natură?

NEAGU UDROIU

Umăr lîngă umăr, suflet lîngă suflet — pentru recolte bogate

La Grindu ţăranii îşi respectă numele şi ţara

Aşezată în inimă de Bărăgan unde începe ziua şi se îneacă soarele între fete morgane, comuna Grindu a ajuns prin vrednicia oamenilor un nume de referinţă printre ţărani, printre cei ce plămădesc aluatul de pîine de cînd pun bobul sub brazdă.

Cele mai vechi hrisoave menţionează această localitate încă din secolul al 18-lea, cînd paharnicul Iancu Văcărescu îşi stabilea hotarele moşiei.

Grindenii ai căror strămoşi au coborît cu turmele din Ţara Birsei şi din zona Făgăraşului, oameni pricepuţi în creşterea mioarelor, au găsit aici păşuni cu iarbă grasă, stabilindu-se pentru totdeauna.

O descriere din anul 1838 prezintă satul Grindu ca pe o aşezare avînd două sute de case, asemeni bordeielor, aşezate pe zece rînduri şi cu trei hanuri.

Descoperind rodnicia gliei, transilvănenii aşezaţi pe aceste meleaguri au apucat plugul de coarne şi au devenit, de-a lungul citorva generaţii, pricepuţi agricultori, făcînd să se ducă vestea despre hărnicia şi spiritul lor gospodăresc. Dar truda lor nu ajungea niciodată la ei în casă, ci lua drumul hambarelor boiereşti. Truda aceasta încărcată cu lacrimi şi sudoare scurse pe coada sapei şi a coasei a îngrăşat, de-a lungul veacurilor, conacurile boiereşti.

Oamenii bordeielor din aceste locuri, oameni ce au ştiut la zile de restriste să-şi apere sărăcia şi neamul, au trăit aproape două veacuri cu ochii în pămînt, văzînd soarele doar în lamele coaselor şi ale sapelor pe care le minuiau cu o pricepere a lor venită din adîncuri.

În iernile grele cînd omătul se aşeza pe acoperişul de stuf, ulîţele păreau pustii şi prima pîrtie ce se făcea lua drumul cimitirului, unde primăvara ghiocelii găseau mai multe cruci decît lăsaseră la vremea topirii zăpezii în urmă cu un an.

Dar soarta ţăranilor din Grindu a fost soarta tuturor plugarilor, a fost soarta ţării. Adevăratul soare la care şi grindenii au putut să se uite şi au văzut că de la ei răsare şi tot pe moşia lor apune a fost cel din august 1944.

La 28 mai 1950, deci acum 30 de ani, după ce ţăranii din Grindu şi-au analizat necazurile aşa cum ştie doar săracul, au decis înfiinţarea prin proces verbal de constituire a gospodăriei agricole colective: „Subsemnaţii ţărani săraci, plugari din comuna Grindu, plasa Urziceni, judeţul Ialomiţa, ne întovărăşim din iniţiativă proprie, constituindu-ne în gospodăria agricolă colectivă sub denumirea «Ştefan Gheorghiu»". Urmează 142 de semnături, una mai apăsată decît alta, în care oamenii îşi puneau la bătaie prezentul şi puterea.

În 1959 printre primele localităţi în care se încheie cooperativizarea agriculturii se numără şi comuna Grindu. Preşedintele C.A.P., Eroul Muncii Socialiste Anghel Mircea-Dan, ne spunea: „La noi la Grindu întîi am aşezat oamenii suflet lîngă suflet şi apoi am pornit în cîmp sapă lîngă sapă. Conştiinţa ţăranului se modelează poate mai greu, dar cînd se naşte să ştiţi că nu mai piere. Noi, ţăranii, purtăm în noi îndoiala pe care ne-au lăsat-o moşii şi strămoşii noştri, mîntuiţi şi obidiţi de boieri şi arendaşi. Şi poate din cauza asta viaţa de astăzi ni se pare un vis nevisat".

Etapa cu adevărat înfloritoare a cooperativei începe odată cu Congresul al IX-lea al Partidului, în 1965, cînd se deschid noi orizonturi ce au la temelie o bază tehnică materială capabilă să satisfacă toate cerinţele unei agriculturi intensive, în care fiecare palmă de pămînt are valoarea ei, valoare ce nu poate fi schimbată cu tot aurul din lume. La Grindu e o vorbă: „Aurul nu se mănîncă şi nici nu ţine de cald".

Dacă acum 30 de ani, sita era unitatea principală de măsură în partea locului, azi unitatea e vagonul. În 1979 C.A.P. Grindu a realizat 1 900 t grîu, 8 000 t porumb etc. Dacă la înfiinţare cooperativa avea 7 cai, 5 căruţe şi 10 pluguri, azi 51 tractoare lucrează pe tarlalele gospodăriei, 20 combine autopropulsate şi alte echipamente din parcul de mecanizare.

Pe drumul acesta ascendent merg ţăranii din Grindu şi de la un an la altul realizează adevărate recorduri. De la 1 768 kg grîu la ha în 1951 se ajunge la aproape 4 000 kg în 1979, de la 740 kg de porumb la 8 025 kg, de la 631 kg floarea-soarelui la 2 754 kg şi de la 20 000 kg sfeclă-de-zahăr la 50 000 kg. Fasolea, care era hrana de bază a ţăranului în posturile lungi din preajma Crăciunului şi a Paştelui, dădea în 1950 o recoltă de şase ori mai mică decît în 1979. Posteau grindenii nu de frica lui Dumnezeu, ci din sărăcie.

De la cele două scroafe existente în 1950 s-a ajuns la 10 000 porci, de la 154 păsări la 40 000, de la 114 oi la aproape 5 000. Dacă în 1960 cooperativa realiza 5 970 kg de carne, în 1979 se produc aci, nici mai mult, nici mai puţin, un milion. De la 1 598 hl lapte în 1960 la peste 11 000 în 1980. Într-un singur an produsele cerealiere şi animaliere livrate la fondul centralizat de stat umplu o garnitură de tren cu locomotiva în Grindu şi ultimul vagon în Bucureşti.

Datorită zăpezilor şi ploilor abundente căzute în iarna şi primăvara anului 1970 comuna este supusă la grea încercare. Apele cresc, intră în case, oamenii se mută pe marginea şanţurilor stînd pînă la brîu în viitură şi săpînd, săpînd cu gîndul la aceste pămînturi, la moşii şi strămoşii lor care au rezistat şi la alte viituri. A

Oamenii ce au mutat laboratorul în cîmp: preşedintele Anghel Mircea Dan şi ing. şef Virgil Micu (dreapta)

„Uzina" grindenilor — sectorul zootehnic (jos)

Emblemele agriculturii moderne

Și din șaretă te poți plasa în avangardă...
Ing. șef Virgil Micu.

Așa arată astăzi casa unui cooperator, șeful secției mecanizare, Vasile Iacob

fost una din primăverile cele mai încrîncenate, în care toți ca unul au reușit să-și unească efortul avînd la bază același gînd. Vatra satului nu trebuie mutată, aici pe-am născut, aici trebuie să trăim!

A fost o primăvară în care nimeni n-a dormit. Nimeni din cei care puteau să țină în mînă o sapă, o cazma, o lopată. Un om de al cărui nume se leagă existența acestei localități de aproape un sfert de veac, de cînd a fost ales președinte al C.A.P., „director de fabrică", cum îi spun în glumă țăranii, a lăsat deoparte propria sa boală: Eroul Muncii Socialiste Anghel Mircea-Dan, fără să țină cont de sfaturile medicilor, de tensiunea care ajunsese la 27 cu 22, stînd în mijlocul oamenilor, îmbărbătîndu-i. Într-un timp record a fost săpat un canal de desecare și viața și-a reluat cursul. Au trecut de atunci zece ani și ulițele cu glod pe care pluteau bîrcile sau albiile sînt astăzi străzi asfaltate și cu trotuare, cu apă potabilă de la un capăt la altul al satului.

La Grindu nu există casă fără două aparate de radio (unul cu tranzistori, pe care omul îl ia cu el în cîmp, la sapă, în grădină), fără televizor, frigider, mașină de spălat rufe.

Numai în ultimii cinci ani unității i s-au decernat peste 30 de medalii și diplome, dintre care două titluri de Erou al Muncii Socialiste, precum și Medalia de Aur „Secera și ciocanul".

În fiecare an noi ordine, medalii, diplome vin să răsplătească hărnicia celor de la Grindu.

★

— Tovarășe președinte Anghel Mircea-Dan, conduceți una din cooperativele fruntașe din județul Ialomița și din țară. Spuneți-ne cîteva din „secretele" pe care le deținați.

— Oamenii. Oamenii și iar oamenii, ei au făcut totul. De nu eram eu, era altul.

— Vorbiți-ne despre ei.

— Înainte de toate trebuie să vă spun că nici o hotărîre nu se ia la noi pînă cînd nu este pritocită așa cum trebuie, pînă cînd nu o sucim și răsucim pe o parte și pe alta. Și cînd am luat-o, apoi este urmărită de fiecare dintre noi. Eu sînt fiu de țăran, născut, crescut aici în Grindu, unde-mi sînt moșii și strămoșii.

Îmi spuneați să vă vorbesc despre oameni. Ei știu să-și împartă și bucuriile, și necazurile. Am avut noroc și de specialiști buni: inginerul șef Virgil Micu, soția sa, Silvia, ingineră la ferma de porci, inginerul Ristache Alexandru, un fiu al satului ajuns specialist, doctorul veterinar Nicolae Antonescu, veterinarul comunei. Îi iubesc ca pe copiii mei.

— Dar despre mecanizatori ce ne puteți spune?

— La noi și mecanizatorul și cooperatorul știu la fel de bine că un fir de porumb sau de floarea-soarelui tăiat nu mai poate fi retopit și locul acela nu va produce un an. Șeful secției mecanizare, Vasile Iacob, este membru în consiliul de conducere și cuvîntul lui are greutate. Să scrieți și despre Ion Răducanu, Ion Cristache, Dumitru Negrea, Grigore Vasile, Radu Tache, Ștefan Matei, oameni de mare omenie care în această primăvară au lucrat cîte 17—18 ore fără întrerupere. Tractoarele lor funcționează ca un ceasornic.

— Tovarășe președinte, se spune că C.A.P. Grindu realizează atîtea cereale cît produce un județ din nord, este adevărat?

— Este adevărat, avem condiții pentru aceasta. Dar și cei din nord sînt la datorie, muncind în mină, trimițîndu-ne cherestea pentru construcții. Ceea ce produc ei nu realizăm noi, dar și ei, și noi ne facem datoria.

— Vorbiți-ne despre una din bucuriile dumneavoastră.

— În memoria mea, memorie de țăran, se va păstra întotdeauna momentul în care, în ajunul zilei de 23 August 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu mi-a înmînat titlul de Erou al Muncii Socialiste. Pînă am ajuns acasă mi s-a părut un veac. Am arătat steluța de aur alor mei, celor 800 de membri ai familiei noastre, și le-am spus că fiecare din ei are o părticică din steluța pe care o port.

La Grindu într-o primăvară privind în urma unui tractor ce răsucea brazde lăsînd în urmă pămîntul reavăn am avut cea mai autentică revelație. Brazdele lăsate de plug semănau cu coloana infinitului. Atunci am știut mai bine decît oricînd că Brîncuși a fost țăran.

MIHAI VIȘOIU
și GH. AMUZA

ASPRUL DRUM
AL PRIMĂVERII CĂTRE TOAMNĂ

Pe-aici, cînd plouă, vorba poetului, plouă, nu se-ncurcă.

După o toamnă cu ploi, saturată de ploi, după o iarnă cu nea, dar și cu ploi, după atîtea nazuri, capricii, tachinării, care i-au umplut pe cei ai locului de furii sau (zice interlocutorul nostru, inginerul Eugen Matei) i-au cuirasat deseori într-un scepticism sumbru, primăvara, în sfîrșit, a sosit, factice și volatilă ca într-un pastel de Alecsandri, atît de factice, de volatilă, încît parcă nici n-a sosit... Au fost doar cîteva zile cu soare, au fost, zice inginerul Matei, mai mult un miraj, o amăgire, după care ploile au explodat din nou, nu despărțind, ci cosind la loc anotimpurile, într-o nesfîrșită perdea de apă, într-un perpetuu sezon al ploilor, ca la Tropice. Un accident, o întîmplare sau o calamitate din care, adaugă inginerul, ne rămîne totuși o constatare utilă: cît de încert, cît de indecis se despart la noi anotimpurile, așezînd între ele hotare deloc statornice, astfel încît omul să nu răsufle ușurat nici o clipă, ci veșnic să stea la pîndă, încordat ca și un ostaș într-o bătălie.

Pe-aici, pe moșia I.A.S. Zimnicele (moșie mare, 6 430 de hectare arabile), însămînțările, ca pretutindeni, s-au încheiat, acum, ca pretutindeni, e epoca îngrijirii culturilor și, ca pretutindeni, plouă. Dar parcă pe-aici, pe-acest țărm dunărean al Burnasului, trecut pe hărțile cerului la polul ploilor, plouă mai strașnic ca pretutindeni, umflînd lîngă fluviu o altă Dunăre, un gigantic balaur de ape grele plutind amorf între cer și pămînt.

— Unde e albia Dunării?

— Nu se vede de-aici. Acolo, după zăvoaiele alea înecate, e albia normală...

Sîntem în baltă Dunării, într-o mare încintă a grîului și porumbului, în care chiar și cînd nu plouă bălțește apa, spălînd tipsia recoltei, cărînd la vale tot ce s-a așezat pe ea, toată truda omului, sau năpădind-o cu valuri de buruieni. Din loc în loc, prin aburul greu al ploii, se văd cimitire de cioate, stîrvuri lemnoase carbonizate, clădite stivă, ca niște spinări de animale ferțiare, acum deshumate. Focul nu le-a putut consuma, nici umezeala acidă a bălții, care, cîndva, devora totul. Sînt resturi dintr-o arhaică civilizație a naturii, demolată de om, printre care, unic vestigiu viu, vrînd parcă să readucă în drepturi vechea sălbăticie a locului, irump buruienile, din aceeași familie cu stîrvurile lemnoase, întinzîndu-se către cîmpul lucrat de om. S-a muncit, în puținele zile cu soare, mecanizat. Acum, de zile și zile, nu se mai poate. Acum nu se mai poate decît cu sapa.

Pătrundem în teatrul bătăliei, în cîmpul în care sute de oameni, bărbați și femei, muncesc, cu sapele, la prășitul porumbului. Sub cernerea deasă a ploii par niște umbre, sînt negri de norol, uzi de norol, mișcîndu-se într-o nesfîrșită procesiune neagră. Fețele nu se văd, sînt ascunse sub glugi, picioarele sînt ascunse în cizme de cauciuc și, uneori, nu se văd nici cîc, fiind îngropate pînă mai sus de glezne în pămîntul clisos. Imaginea e militară, oamenii sînt rînduiți în lanțuri ritmice, ca niște lanțuri de luptători, cu respirația măsurată de bătaia crudă a unor tobe îndepărtate (sînt palele de vînt ce vin dinspre Dunăre). Imaginea luptei e, în același timp; cea știută, cea ancestrală, rurală, cea a unei munci monotone, penibile, de uzură, deloc spectaculoasă, neînchipuit de simplă și de complicată, extenuantă la cuirase, solicitînd mușchi și nervi, solicitînd rezistența fizică, solicitînd peste toate rezistența dragostei omului față de munca lui și de pămîntul lui. Inginerul Eugen Matei, acest om nu prea în vîrstă, de fapt fără vîrstă, cu fața tînără, dar cu părul albit, nu e de-al locului, e argeșean, dar e de 17 ani directorul I.A.S. Zimnicele și, zice, cunoaște bine această dragoste, acest sentiment social al omului din cîmpia Dunării, al omului de la „polul ploilor", care, de cînd se știe, luptă cu ploile, așa cum luptă și cu alte calamități, ca să-și salveze pămîntul, ca să facă pe el recoltă. El, cei al locului, așteptau de fapt ploile, știau că vin, în așteptarea asta a lor fiind mai mult decît o alarmă atavică, fiind un sentiment istoric. Știau că vin, știau că nu se pot retrage (unde să te retragi, cu pămînt cu tot, din calea apelor care năvălesc din cer?), știau ce pierd, știau că trebuie să se bată. Și se bat, smulgînd din ape tot ce se poate smulge, organizîndu-și asalturile, nu și retragerile, în toate punctele de pe marea cîmpie, chemînd la atacuri și la contraatacuri pe toți cei ce-s în stare să țină în mînă o sapă. Uitați-vă, zice însoțitorul meu, la omul de colo (un om cu fața ascunsă în glugă, lovind înverșunat, dar atent cu sapa, o umbră neagră din procesiunea de umbre negre), omul ăla nu-i muncitor la cîmp, e tractorist, îl cheamă Petre Mocanu, și-a pus tractorul sub acoperiș, la fereală, iar el a venit aici. Cel de lîngă el (o altă umbră, sub cernerea ploii) e mulgătorul Petre Matei, n-au mai rămas în grajduri decît mulgătorii bătrîni, cei în putere sînt toți aici. Sînt aici de cînd s-a crăpat de ziuă, o să stea pînă se face noapte, pînă cînd o să-și bage degetele în ochi.

Ploaia, de cîteva clipe, e mai subțire, e acum o ploaie ușoară, zuruitoare, încontinentă, umbrele oamenilor se limpezesc, cîțiva își leapădă, cu o mișcare a capului, glugile, e cald, s-au încălzit, e înăbușitoare temperatura efortului, din pelerine les aburi, e mai comod să lepezi și pelerina din pînza de sac, să muncești în cămașă sau fără. Un om de lîngă noi, bărbat trupeș, destul de tînăr, de fapt fără vîrstă, ca și directorul, ca toți țăranii, lasă sapa să-i cadă din mînă, își descleștează și-și încleștează degetele, care i-au amorțit. „Ce faci, Stane, nu ești la oi?" Stan Constantin, îngrijitor-mecanizator la ferma de oi, este și el aici, e firesc să fie aici, la punctul cel mai fierbinte al bătăliei recoltei, decisiv și pentru oameni, și pentru oi. Inginerul îi strînge mîna, i-o string și eu. Coada sapei i-a lăsat semne grele în palma care a devenit scorțoasă, dură, ca și structura uneltei. Unealta, abandonată numai cîteva clipe, atît cît omul să-și dezmorțească degetele și să ne strîngă mîna, are buza de fier tocită, dar iute și lucie și tăioasă ca briciul. De cînd nu stau, de cînd nu s-au odihnit pe aici nici oamenii, nici uneltele?

A fost un an greu. A fost o primăvară năbădăioasă, a fost o vară cu ploi, orzul a mers (5 053 kg la hectar, mult peste media pe județ), dar grîul s-a înecat, ceva s-a salvat, dar nu totul, au fost hectare întregi în care plantele au putrezit, unduiau prin apele tulburi ca firele de mătasea broaștei. A fost apoi o toamnă care, la fel, l-a certat cu ploi, au cules porumbul sub torentele care te dărîmau, te făceau una cu norolul, da, s-au bătut amarnic, au scos 5 400 kg la hectar, peste media pe județ, dar n-au aumărat cît ar fi vrut din bobul străduințiilor ajuns la soroc. N-au stat nici iarna, în această iarnă și ea cu ploi, pe lîngă zăpezi premature, au arat, au fertilizat, au descurcat, cu efort, calendarul de munci și zile, ce se încălecaseră și se zăpăciseră în frămîntul cotidian al cerului. I-a găsit așa primăvara, cu ploile ei, au arat și au însămînțat și noaptea, la lumina farurilor, să-i fi văzut, zice directorul, atunci, nopțile, la lumina farurilor tractoarelor și la cea a focurilor, uscîndu-și hainele, mîncînd în pripă, pregătindu-se să se avînte din nou... Dacă bătălia acestui an ar fi fost, adaugă el, o înfruntare fizică, om contra om, adică un epuizant campionat de lupte greco-romane pe un ring de 6 430 de hectare, fără pauze sau cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, fără duminici, uneori fără nopți, performanțele de rezistență ale oamenilor s-ar putea calcula mai ușor, putîndu-se obține, fie și vag, un echivalent al efortului muscular, nu și al celui de dăruire și de conștiință, cheltuit de țăranii din Zimnicele. Ce s-a obținut? S-a obținut, iată, acest pămînt, așa cum vede el, fertilizat, îngrășat, arat și însămînțat pe toată întinderea, întreținut acum, în ciuda ploii, pe toată întinderea. S-a obținut acest pămînt lucrat, deopotrivă, în adîncime, cu brazdele ca niște șiruri consecutive de trepte, ca treptele de lut neare ale unui zigurat chaldeean sau babilonian. Aceste trepte ies, precum se vede, din apă, biruind apa, continuîndu-se în sus, de unde le continuă tulpinele grîului și ale porumbului. Dacă ai refula apa care s-a strîns în acest pămînt cu niște pompe de o capacitate fantastică, dacă ai seca-o pînă acolo unde-au ajuns uneltele și efortul omului, ai obține în secțiune, desigur la alte proporții, dar la fel de accentuată prin migala și prin intensitatea travaliului, forma unui zigurat chaldeean, acel turn, piramidă sau templu cu care s-au mîndrit popoarele mesopotamice în urmă cu cinci mii de ani. Un Babilon sau un Ninive îngropate lîngă albia Dunării. Nu e nici o exagerare. Poate că totuși e necesar un retuș: această operație edilă s-a desfășurat nu în veacuri, ci în sezoane, la o suprafață de zigurate egală cu cea a unui monument antic. Și încă un retuș: această lucrare nu e menită să înfrunte eternitatea, ci doar să susțină o efemeră arhitectură de vegetale, care, la toamnă, va dispărea, nelăsînd în urmă-i nici măcar amintirea. Deci o lucrare care mîine nu va mai sluji la nimic, că și întăriturile unui fost cîmp de bătaie, rupte de mîncate de timp și de uitare. Dar, zice inginerul, hai să lăsăm comparațiile și metaforele, să revenim pe sol. Niște pompe care să seace toată apa pămîntului încă nu există, dar aici, la noi, în această încintă din vechea baltă a Dunării, nu ne-ar strica niște desecări serioase. Noi n-avem irigații (noi irigăm doar prin amenajări locale, cu motopompe introduse în canale de desecări), acum e în construcție și sistemul de irigații al zonei, asta-i foarte bine, dar eu cred că înainte de o astfel de investiție ne-ar fi slujit enorm niște desecări mai ca lumea. Noi plătim, în încinta pe care o cultivăm, o seamă de taxe, taxe pentru evacuarea apei, taxe pentru apărarea lucrărilor funciare, taxe pentru întreținerea canalelor, ni s-ar cuveni ceva mai mult pentru ce plătim. Balta asta a Dunării, vedeți dv., are patru stăpîni, departamentul de îmbunătățiri funciare, întreprinderea de exploatare a lucrărilor funciare, stațiunea de mașini și tractoare și abia, la urmă de tot, și noi, cei ce facem totuși recolta, cei ce plătim toate oalele, cînd crapă de argilă ori cînd le sparge ploaia. Ceilalți, cu excepția S.M.A.-ului, nu-s solidari cu noi la această plată și, așa stînd lucrurile, ei își văd de-ale lor, fac lucrările ce-i interesează pe ei, nu și pe noi. Dar, în sfîrșit, astea-s problemele noastre, problemele primăverii, totdeauna primăverile noastre sînt cu probleme, astea-s doar cîteva dintre ele.

Care mai sînt problemele primăverii la I.A.S. Zimnicele?

Seara, la ședința de comandament, aflu mai multe. În biroul directorului Matei este o atmosferă, într-adevăr, de comandament, rapoarte și ordine se încrucișează prin aer, oameni de toate profesiile, de toate gradele, dialoghează fierbinte, acoperîndu-și unul altuia vocile. Toate îndeletnicirile I.A.S.-ului își au aici reprezentanții, ca într-o Arcă sui-generis ancorată la țărmul Dunării. O problemă e ferma de pomi (care anul trecut a dat peste 1 milion de lei venit), condusă de tehnicianul Vasile Robescu. Celor 130 ha de livadă intensivă li se adaugă, anul acesta, încă pe-atîta, și, dacă nu e discutat fiece pom de vișin, de cais, de piersic sau de cireș în parte, nici mult nu lipsește, tehnicianul Robescu avînd de gînd (cel puțin așa ne lasă să înțelegem, cînd scoate din servietă un teanc de hîrtii) să ne acopere cu parfumata-i pădure, proiectînd-o deasupră-ne ca pe un baldachin. Intervine însă, sfîșiind baldachinul, de fapt strecurîndu-se abil pe sub pînza lui, inginerul Tănase Petre, cu niște probleme privind chimizarea, inclusiv a livezii, întrerupt la rîndu-i de mai tînărul inginer Marin Enescu, șeful fermei de oi. Sigur, lucrurile nu se petrec chiar așa, se discută de fapt în respectul aproapelui, se intervine doar cînd aproapele riscă să fure din timpul aproapelui. Șeful fermei de oi (20 000 de capete, 5,100 kg lînă pe cap de oaie în '79, 104 la sută reproducție miei) e somat să-și explice măsurile pe care le-a luat pentru ca anul acesta să se obțină, din producție proprie, cel puțin 10 000 de unități nutritive la un hectar de furaje. Se mai discută și despre vaci (500 de vaci, o fermă în construcție pentru 700 de capete), se mai discută și despre grădină (o premieră a lui '80), inginerul Matei și Ilie Marin, secretarul organizației de partid, aduc discuția la ce doare mai mult, la cheltuielile de producție care anul trecut au fost prea mari, la recuperările ce se impun la acest capitol, dar, între timp, s-a făcut tîrziu, cuvintele vin greu, tot mai greu, oamenii sînt obosiți, ședința se prelungește din pricina oboselii, țigările aprinse ard uitate la colțuri de buze sau între degete, fiindcă gesturile sînt lungi, nesigure, proiectate parcă cu încetinitorul, ca și cuvintele. S-a analizat, de fapt, toată munca zilei, cu toate arborescențele și aderențele ei care vin din trecut și trec de mîine, „deci acum, tovarăși, zice directorul, să facem planul de bătaie pentru mîine"... Cum o să fie mîine? „Ia-n uitați-vă!", aproape că țipă cineva, toți se întorc spre țipătul acela, apoi spre fereastra la care trimit ecoul lui și fața vesel-buimacă a omului. Nu mai plouă! Un cer sticlos înundă cu lumină somniferă, intră proaspăt în camera înecată de fum, cineva oftează adînc, oftează toți și deodată toți ochii se închid. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți ține cuvintele drepte. Se ridică toți, fiindcă toți pică de somn și toți se vor treji. „Planul de bătaie" se face deci de-a-npicioarelea, de niște oameni foarte obosiți, dar treji.

Zimnicele, un loc din cîmpia Burnasului, într-un sfîrșit de primăvară aspră, cu oameni treji.

ILIE PURCARU

O idee care poate valora milioane:

Pentru prima dată, un combustibil greu folosit într-un motor cu aprindere prin scînteie! Ce părere au specialiştii?

— Tovarăşe Ion Cotenescu, iată-ne din nou faţă-n faţă deşi n-a trecut decît o lună de cînd am scris, chiar în această pagină, despre munca şi căutările dumneavoastră în domeniul economiei de combustibili. Reamintind cititorilor că sînteţi director tehnic al Şcolii de şoferi amatori din Bucureşti, am fi tentaţi să vă întrebăm cu ce ocazie pe la noi? Am înţeles c-aţi făcut o nouă ispravă, ce anume, tovarăşe Cotenescu?

— S-a realizat, pentru prima dată, folosirea unui combustibil greu la un motor cu aprindere prin scînteie.

— Cum adică „s-a realizat"?! Cine a realizat?!

— Am făcut experimente pe propria mea maşină, o „Dacie 1 300". Asta pentru că, la puţină vreme după apariţia articolului din „Flacăra", am primit o hîrtie prin care mi s-a interzis să mai utilizez maşinile şcolii pentru verificarea şi aplicarea ideilor mele, unele din ele, repet, premiate în cadrul Saloanului naţional al invenţiilor 1979.

— Cu alte cuvinte, „Flacăra" a solicitat sprijin pentru generalizarea noutăţilor dumneavoastră, iar forurile în măsură să decidă acest lucru au reacţionat pe dos, interzicîndu-vă orice activitate?! Ciudată optică, ciudat mod de a ajuta promovarea noului, vom reveni cît de curînd asupra chestiunii. Pînă atunci însă, să ne întoarcem la problema folosirii unui combustibil greu la un motor cu aprindere prin scînteie, realizată, cum ziceaţi, în premieră. Vă ascultăm. Ce combustibil şi, mai ales, de ce în premieră?

— Din cîte ştiu, literatura de specialitate, practica nu cunosc un astfel de procedeu. Nu-l cunosc şi, mai mult decît atît, nu-l admit. Iată, în ultimul număr al revistei „Autoturism", renumitul specialist care e Petre Cristea, fost mare campion de automobilism, răspunde unui cititor informîndu-l că introducerea unui procent redus de motorină, 10 la sută, după opinia sa duce la distrugerea motorului

— Şi nu duce?

— O clipă. Într-un motor cu aprindere prin scînteie, într-o instalaţie clasică, carburatorul realizează amestecul benzină-aer, folosirea unor produse cu punctul de ardere mai scăzut decît al benzinei, motorină, metanol, petrol etc., conducînd la deteriorarea instalaţiei.

— Clar. Cu toate astea, deci împotriva literaturii de specialitate şi a concepţiei tradiţionale, dumneavoastră aţi reuşit să utilizaţi motorină, un produs greu inflamabil, la un motor cu aprindere prin scînteie, la o „Dacie 1 300". Cum aţi procedat? Ce modificări aţi adus maşinii?

— Mai întîi am compartimentat rezervorul de carburanţi, prevăzîndu-l totodată cu guri de alimentare separate, una pentru benzină, alta pentru motorină. Ajuns aici, se cade să explic că am folosit motorină, cu toate că, la fel de bine, aş fi putut folosi metanol sau petrol. Dac-aş fi mers pe varianta metanolului, n-ar fi trebuit să dotez motorul cu două carburatoare, cum am făcut, fiind necesară, procedeul e cunoscut, doar o cameră de nivel constant adaugată carburatorului maşinii clasice.

— Am înţeles. În cazul metanolului, carburatorul unei „Dacii 1 300", de pildă, e capabil să realizeze amestecul carburant, dumneavoastră însă aţi folosit, folosiţi două carburatoare. În ce scop, de ce, ce atribuţii are fiecare?

— În locul carburatorului Daciei am introdus alte două carburatoare, de capacitate mică, 600 de centimetri cubi fiecare, luate de la Fiat de capacitatea respectivă. Un moment, am uitat ceva privitor la metanol. Pentru omogenizarea amestecului de benzină şi metanol e nevoie de un liant, de un emulgator, care se cumpără din import. Una că e scump, alta că nu l-am avut, aşa că am ales varianta motorinei. Revin la întrebarea dumneavoastră. Ce face carburatorul pe benzină? Porneşte motorul, la rece sau la cald, îl încălzeşte şi realizează pornirea maşinii de pe loc, ca şi demarajul. În paralel, el iniţiază, prin preîncălzire, aprinderea motorinei. Cînd se ajunge la temperatura de 70 de grade, aproximativ, printr-o simplă apăsare pe acceleraţie, se deschide automat clapeta carburatorului pe motorină. Această deschidere e dictată prin ceea ce am numit comandă selectivă.

— E rîndul nostru să vă întrerupem. De unde ştiţi că s-a atins o temperatură de 70 de grade?

— Ambele carburatoare sînt montate pe o cameră de omogenizare, racordată la instalaţia de răcire a motorului, pe circuitul primar. În această cameră, 60—70 de grade se obţin repede, informaţie primită prin intermediul unui termometru instalat la bord.

— Ziceţi că se obţin repede, cît de repede?

— Nimic deosebit din acest punct de vedere, după încălzirea obişnuită a motorului.

— Mai departe, tovarăşe Ion Cotenescu. Din cîte am priceput, carburatorul 1, pe benzină, realizează amestecul benzină-aer, iar carburatorul 2, pe motorină, pe cel motorină-aer. Ele funcţionează în paralel, după care... după care ce se mai întîmplă?

— Aflaţi în stare gazoasă, cei 2 combustibili se întîlnesc în camera de omogenizare. Aici, un dispozitiv de turbionare îi amestecă, după care, prin galeriile de admisie, ajung la camerele de ardere şi, fireşte, pun în mişcare maşina.

— Altfel zis, procedeu înseamnă, în esenţă, ridicarea punctului de ardere al motorinei, prin extindere, al combustibililor grei, aşa-i?

— Exact. Ar mai fi de adăugat că pompa de alimentare a carburatorului 2 intră în funcţiune odată cu acesta. Cînd carburatorul 2 nu funcţionează, nici pompa nu funcţionează. Plasat la bord, un bec indică momentul respectiv, realizînd un control vizual.

— Să recapitulăm, ce are în plus motorul maşinii dumneavoastră faţă de un motor clasic?

— Două carburatoare, cu combustibili diferiţi, în loc de unul. O comandă selectivă a pedalei de acceleraţie. Un preîncălzitor-omogenizator. Un dispozitiv de turbionare.

— Cît costă toate aceste modificări?

— Pînă în 3 mii de lei. Cu observaţia că ele nu pot fi făcute artizanal decît cu mari eforturi.

— Dumneavoastră cum le-aţi făcut?

— Ei, cu mine e altă poveste! Eu visez de mulţi ani la un astfel de motor, pentru care am lucrat, efectiv, 5 luni. V-am mai spus, dar n-aţi scris, ca să realizez ce-am realizat în materie de maşini, ideile menţionate în „Flacăra", mi-am umplut toate ceasurile libere, adesea şi nopţile. La mine în casă, tot dînd banii pe piese, tot făcîndu-le, se calcă pe iută, nu pe persane, dar asta are mai puţină importanţă sau n-are deloc. În ceea ce priveşte această ultimă instalaţie, deşi nu foarte complicată, nici foarte scumpă, mă îndoiesc că alţii ar putea-o face. Doar industria ar fi capabilă să rezolve problema.

— Cînd ziceţi industria, ce aveţi în vedere?

— Ştiu eu, „Metrom" Braşov, „Aro" Cîmpulung Muscel şi, fireşte, Uzina de autoturisme Piteşti. Oricare din ele, toate, ar avea condiţii.

— Scriind acum despre această ultimă idee a dumneavoastră, tovarăşe Cotenescu, poate cea mai valoroasă din punct de vedere teoretic, nu facem altceva decît, implicit, s-o înaintăm, ca propunere, instituţiilor amintite, forurilor competente. Desigur, lor le revine rolul de a accepta noutatea, pentru că despre aşa ceva s-ar părea că e vorba, de a decide asupra destinului ei. Numai că, ştiţi la fel de bine ca noi, de la teorie la practică e, adesea, un drum lung. Dumneavoastră l-aţi parcurs?

— Am procedat, înainte de toate, la testări de atelier, în bancul de probe, după care, nu fără teamă, am scos maşina la şosea.

— V-a fost teamă?

— Recunosc, mi-a fost. Răspunsul lui Petre Cristea m-a făcut să am unele reţineri, dar le-am învins, pornind la drum. Am parcurs, duminică, 500 de kilometri, din care 300 verificaţi cu litrometrul. Maşina a răspuns bine tuturor comenzilor, performantele motorului au rămas aceleaşi, iar consumul de carburant a fost substanţial redus.

— Cît de redus?

— În loc de 22—23 de litri de benzină, cît consumă, în mod normal, o „Dacie 1 300" pe 300 de kilometri, am folosit 12,3 litri de benzină şi 4,5 de motorină. A fost, ca să zic aşa, un început, în sensul că aş fi putut mări pînă la jumătate participarea motorinei.

— Cum?

— Prin diferenţierea comenzii selective.

— Făcînd un calcul, în loc să vă coste drumul 165 de lei, 22 ori 7,50, v-a costat doar 110,25, adunînd 92,25 lei pentru benzină cu 18 lei pentru motorină, o economie de 55 de lei la 300 de kilometri, ceea ce e ceva, să recunoaştem.

— Da, numai că problema se mai pune şi altfel. 55 de lei sînt, fireşte, 55 de lei, dar gîndiţi-vă cîtă economie de benzină, carburant deficitar pe plan mondial, s-ar realiza la scară naţională?! Şoferii amatori consumă, anual, din cîte cunosc, cam 4 sute de mii de tone de benzină, prin atasarea instalaţiei cu două carburatoare s-ar micşora serios acest consum, obţinîndu-se economii de ordinul milioanelor de lei. În plus, calculele-s simple, după 15 mii de kilometri, investiţia de 3 mii de lei s-ar amortiza.

— Tovarăşe director Ion Cotenescu, să punem punct final acestui dialog. Înfăţişînd specialiştilor ultima dintre isprăvile dumneavoastră, aşteptînd punctul lor de vedere, ne propunem să revenim asupra temei. Pînă atunci, vă mulţumim.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Inovăm, inovăm, dar de ce să ştim numai noi!

Prin anul 1970, cînd au început să se rostească cu voce tare cuvinte ca asimilare, economie de valută, autoutilare, productivitate, secţia de sculărie a Santierelor navale Galaţi a căpătat o importanţă mai mare decît pînă atunci. Într-o unitate unde sînt 45 de meserii diferite, asigurarea cu scule şi microunelte necesare este vitală. Ele trebuiau să fie ieftine, bune şi, mai ales, să nu lipsească. După zece ani, secţia de sculărie asigură santierul cu toate sculele şi microunelte de care are nevoie. Secţia creează prototipuri, le execută, le experimentează, le asimilează şi asigură pentru ele piesele de schimb. Multe din realizările secţiei pot fi preluate de fabricile constructoare pentru performanţele superioare, pentru economia de oţel şi de aluminiu şi pentru posibilitatea de a fi reparate uşor şi ieftin. În anul care a trecut, secţia a fost declarată colectiv model.

În discuţia cu inginerul Sergiu Bălan, şeful secţiei sculărie, despre care, încercînd să-l caracterizăm în cîteva cuvinte, putem spune că este un om care gîndeşte tot timpul, încercăm să surprindem ce este nou, frumos şi eficient în activitatea acestei secţii.

CINE ESTE INGINERUL SERGIU BĂLAN ŞI CUM GÎNDEŞTE EL?

În 1960 a terminat Facultatea de mecanică de la Iaşi. A fost repartizat la S.N.G. Din 1961 lucrează la secţia de sculărie şi este şef de 18 ani. Este posesorul a 47 de brevete de inovaţii şi a 4 brevete de invenţii. De 12 ani este şef de lucrări la Universitatea din Galaţi. Are 4 comunicări ştiinţifice în sesiuni oficiale, Ordinul Muncii clasa a III-a şi două medalii.

„Şeful poate să fie geniu, dacă n-are oameni în jurul lui nu poate să realizeze nimic. Şefii care gîndesc că fără ei nu se poate face nimic, nu gîndesc fals, gîndesc prosteşte. Şeful poate da o linie bună sau proastă unei activităţi, iar ei nu este altceva decît expresia valorică a rezultatelor colectivului care-l înconjoară. Pe lîngă alte lucruri, şeful trebuie să ştie să creeze în jurul lui o atmosferă de muncă, o ambianţă plăcută. Într-un loc de muncă afumat, înnegrit şi murdar, cu un şef nervos şi taciturn, muncitorii pot să lucreze să dea în brînci şi să nu producă mare lucru. În secţie, după cum se vede, e plin de flori exotice care schimbă atmosfera, o face mai prietenoasă. Unii au spus că sîntem nebuni de ne-am apucat să creştem flori în atelier. Lucruri de amănunt dar care au o mare importanţă. Mesele pentru mîncare, dulapurile pentru scule şi haine, montate pe pereţi ca să nu ocupe loc, lămpile care dau o lumină plăcută, curăţenia, toate astea fac ca muncitorul să simtă că munceşte într-un colectiv aparte, să lucreze cu plăcere şi să se simtă obligat să gîndească, să aibă idei, să participe efectiv la actul de creaţie. Numai asigurînd condiţii bune de lucru, o atmosferă cu adevărat tovărăşească se poate asigura stabilitatea cadrelor, o condiţie dintre cele mai importante pentru o activitate. Din posturile de conducere din secţie, eu am vechimea cea mai mică deşi sînt aici de 18 ani. Un şef trebuie să ştie cu exactitate ce vrea, ce poate şi trebuie să ceară de la colaboratori. Ca să faci ceva trebuie să fie nevoie de tine, să simţi importanţa ta în marele angrenaj în care ne aflăm cu toţii. Pentru 1980 s-au fixat prototipurile la care se va lucra, documentaţia tehnică şi tehnologică. Asta pe lină producţia de serie. Trebuie să ieşi în întîmpinarea celor care au nevoie de tine. Ideal este ca atunci cînd ţi se cere o unealtă să o ai pregătită sau măcar în lucru. Ca şef, eşti obligat să gîndeşti în perspectivă şi să ai discernămînt în stabilirea priorităţilor".

SECŢIA ŞI REALIZĂRILE EI

Din cei aproape o sută de muncitori, şefi de echipă şi maiştri, 28 au bacalaureatul, 16 urmează liceul şi 4 universitatea la seral. Echipele sînt formate din patru oameni, sînt conduse de un şef de echipă care de cele mai multe ori are şcoala de maistri şi care munceşte cot la cot cu ceilalţi. La cel puţin zece muncitori le este suficientă o idee sau o explicaţie ca în final să rezolve ceea ce li se cere. Cei puţin 35 de muncitori au două, trei meserii. Maiştrii lucrează efectiv la maşini. O grupă, formată dintre cei mai buni, pregăteşte prototipurile, iar alte grupe lucrează la producţia de serie. Aspectul, uşurinţa cu care se mînuiesc sculele şi microunelte, posibilitatea reparării lor sînt avute în vedere la realizarea unui prototip. Secţia a realizat 8 tipuri de polizoare pneumatice, 3 tipuri de maşini de găurit, 3 tipuri de pompe pentru scos apa, 6 pompe hidraulice de acţionare între 400 şi 1 400 de atmosfere, cricuri hidraulice între 15 şi 100 de tone, cilindri hidraulici de forţă de 10—15 tone împreună cu tot aparatajul de comandă şi control, şurubelniţe mecanice şi multe altele. Dintre cele enumerate mai sus, multe sînt unicate pe plan naţional. Carcasele de aluminiu care se sparg în timpul exploatării şi nu pot fi înlocuite pentru că fabricile constructoare din cauza solicitării nu pot asigura piese de schimb, au fost înlocuite cu carcase metalice sudate, sensibil egale ca greutate, dar mai ieftine şi uşor de înlocuit. Aparatele hidraulice se fac de către fabricile constructoare din fontă sau oţel turnat. Din cauza condiţiilor grele de turnare, pereţii se fac mai groşi decît este nevoie, de unde metal în plus. La şantierele navale aparatele hidraulice se fac din carcase de oţel sudat care sînt cu 40 la sută mai uşoare şi deci mai economice. Cu aproximativ aceiaşi oameni, faţă de 1976 producţia secţiei la aparate hidraulice şi pneumatice s-a dublat. Explicaţia este că, odată intrate în producţia de serie, uneltele beneficiază de o pregătire tehnologică şi de fabricaţie minuţioasă: dispozitive, scule şi standuri speciale.

După cum s-a văzut, la secţia de sculărie s-au obţinut rezultate deosebite. În primul rînd s-a asigurat autonomia unui mare şantier în ceea ce priveşte dotarea cu scule. Economia de materiale, de valută nu e deloc de neglijat. Şi totuşi de aceste realizări economia noastră nu beneficiază. Iată părerea inginerului Sergiu Bălan odată cu propunerile de remediere: „Presupunem că aici, în secţia noastră, a apărut un plus de inteligenţă, de preocupare şi de perseverenţă. Acest lucru se poate întîmpla oriunde, poate că s-a şi întîmplat, dar nimeni nu ştie nimic. Noi nu ştim ce se face la Bucureşti, la Reşiţa, la Cluj-Napoca sau la Braşov. Şi noi şi ei sîntem foarte slab informaţi de ce se întîmplă în curtea vecinului, de parcă am fi din alte ţări fiecare. În judeţul Galaţi această problemă s-a rezolvat foarte operativ. Sub egida Comitetului judeţean P.C.R., inginerul Virgil Ciubotaru adună o dată pe an pe toţi cei care se ocupă de sculărie în judeţ. O masă rotundă, dacă vrem să-i spunem aşa. În prima zi fiecare spune celorlalţi ce a realizat de la ultima noastră întîlnire. În ziua a doua se fac vizite la unităţile care au realizat ceva. Toată lumea vede sculele, se fac probe practice, fiecare îşi spune părerea. Uneori apar idei tehnice neaşteptat de bune. Deci la noi se face anual o egalizare de tehnologie la nivel de judeţ. Aşa se face că ştim unii de alţii. Numai astfel decalajul dintre unităţi dispare în cel mai simplu mod cu putinţă. E absurd ca eu să pierd timp şi muncă şi tot ce se poate pierde ca să realizez o sculă care este deja realizată la combinat. Secţia noastră execută la comandă scule şi microunelte pentru Combinatul siderurgic, pentru I.C.M.S.G., pentru I.M.E.T.O.F., pentru depoul de tramvaie, pentru toţi care cer şi au nevoie. Această egalizare de tehnologie, de inteligenţă trebuie făcută cît mai grabnic la nivel naţional. Consider că noi avem multe lucruri de dat. Sînt convins că avem şi multe de primit". Asupra acestui aspect, revista noastră a insistat şi a revenit de multe ori. Idei valoroase, realizări deosebite, obţinute în diverse locuri, sînt folosite local cînd ar putea fi generalizate cu uşurinţă. O metodă din cele mai simple am arătat-o mai sus. Schimbul de experienţă, această minunată şi simplă formă de cooperare tehnică, să-şi fi pierdut pentru unii orice semnificaţie? Se vorbeşte despre aurul cenuşiu, despre inteligenţă, ca despre o avuţie naţională şi pe drept cuvînt şi totuşi ne permitem s-o risipim, ne permitem să n-o folosim. Întîlniri ca acelea care se fac la Galaţi trebuie să se facă după părerea noastră la nivel naţional, sub egida ministerelor, a direcţiilor tehnice din ministere. Şi nu prin trimiterea de fişe tehnice sau informări care să stea într-un sertar, ci prin organizarea de întîlniri, pe probleme. Sîntem obligaţi să facem egalizarea tehnologiilor nu la un nivel oarecare, ci la nivelul cel mai ridicat din momentul de faţă. Pentru asta este nevoie de preocupare şi de perseverenţă. Doar de atît.

OPREA GEORGESCU

Supunem din nou atenției

Situația dr. Leontopol

Ce ne declară un reputat profesor

La întrebarea noastră cu privire la „Situația dr. Mihai Leontopol", am primit următorul răspuns din partea prof. dr. Dorin Hociotă, șeful clinicii unde de ani de zile dr. Leontopol a găsit locul minimei sale activități oficiale de pînă azi.

„Sînt asaltat zilnic de numeroși colegi și de bolnavi care mă întreabă ce s-a ales din cazul doctorului Leontopol. Toți știu că am făcut parte dintr-o comisie instituită de Ministerul Sănătății pentru analizarea cazurilor tratate de dr. M. Leontopol. Comisia a funcționat în lunile februarie — martie 1980, avînd patru ședințe de lucru în care s-au putut controla 36 de bolnavi.

După cum se știe, la sfîrșitul activității oricărei comisii se încheie un proces verbal în care se consemnează concluziile la care s-a ajuns. În mod firesc, concluziile unei comisii științifice se formulează în spiritul majorității opiniilor. Întrucît, pînă în prezent, deși au trecut două luni, procesul-verbal — spre surprinderea multora — nu s-a încheiat, sînt nevoit să mă abțin de a da răspuns la cazul în discuție. Sper că, în curînd, inițiatorii acestei comisii vor intruni din nou comisia pentru redactarea concluziilor și atunci și cei interesați vor putea fi informați ce este cu cazul Leontopol."

Prof. dr. Dorin Hociotă

27.V.1980

Cui ajută inducerea în eroare?

La 20 decembrie 1979 a apărut în revista noastră un ultim articol referitor la căutările și succesele terapeutice ale doctorului Mihai Leontopol, descoperitorul unui preparat, numit „L", folosit cu rezultate cel puțin încurajatoare în combaterea cancerului. De atunci și pînă acum redacția a fost asaltată, telefonic și în scris, de numeroși cetățeni dornici să fie, ei sau apropiații lor, consultați de Mihai Leontopol, să înceapă tratamentul cu preparatul „L".

Nu demult, 21 de persoane, între care Doina Constantinescu, Elisabeta Abraham, Alexandrina Manea, Angela Nițu, Petru Babei, Constantin Nedelcu, Ion Grosu, Mihai Badea, Gheorghe Popescu, Chiriac Mogoș, ne-au trimis o scrisoare, dramatică prin conținutul ei. Reproducem cîteva fragmente:

„Articolul despre realizările doctorului Leontopol au aprins speranța în inimile noastre, în inimile a sute și mii de deznădăjduiți suferinzi de cancer. Numai că am ajuns în situația îngrozitoare de a nu mai primi medicamentele salvatoare, deoarece doctorului Leontopol i se fac greutăți, acesta neavînd la dispoziție substanțele necesare preparării medicamentelor.

Întrucît, de atîtea ori, ați dovedit omenie și înțelegere față de durerea și disperarea umană, ne adresăm dumneavoastră cu rugămintea de a interveni din nou, spre a întinde o mînă de ajutor celor dragi nouă. Vă aducem totodată la cunoștință că au fost depuse la Ministerul Sănătății mai multe scrisori, unele colective, pentru a îndupleca forurile tutelare să acorde sprijin doctorului Leontopol, pentru ca acesta să poată ajuta în continuare la alinarea suferințelor bolnavilor".

Conform uzanțelor, prin Adresa cu numărul 5346/1980, am trimis scrisoarea de mai sus ministerului de resort. La puțină vreme, a sosit și răspunsul, purtînd semnăturile doctorilor Aurel Gheorghiu, director adjunct, și Dan Evantia, inspector principal, ambii din Direcția asistență sanitare. În răspuns se precizează:

„cu privire la tratamentul tov. dr. Mihai Leontopol, vă comunicăm că SÎNT CREATE CONDIȚII (subl. n.) ca acesta să examineze și să prescrie tratament cu preparatul „L" conform protocolului încheiat".

Luînd act de acest răspuns, ne-am deplasat la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., unde își desfășura activitatea Mihai Leontopol. Acolo, surpriză!! De la 1 aprilie, doctorul Leontopol și-a încetat munca, serviciul său fiind practic desființat!! Am încercat să aflăm cauzele, tatonînd în stînga și în dreapta, discutînd cu profesorul Dorin Hociotă, directorul institutiei. Am descoperit că cele 20 de paturi, puse un timp la dispoziție experimentului Leontopol, au fost ocupate de O.R.L. imediat după ce lui Mihai Leontopol i s-a terminat detașarea la centru. Mai mult, cei 2 medici alăturați experimentului prin protocol, doctorii Onisim și Paraschivescu, nu mai erau de găsit, ei fiind dirijați către alte servicii, către alte spitale.

Profesorul Hociotă ne-a informat că i-a fost dat să vadă o hîrtie prin care i se comunica doctorului Leontopol că, în conformitate cu hotărîrea Biroului executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Sănătății din 31 martie, trebuie să se adreseze Spitalului clinic Panduri spre a intra în posesia celor 3 cabinete plasate în incinta Policlinicii Panduri. Cercetînd documentul, ne-a surprins din mai multe puncte de vedere. Mai întîi, el a parcurs un drum inexplicabil de lung, de vreme ce hotărîrea a fost luată la 31 martie, iar adresa, teșită din minister la 23 aprilie, a ajuns la locul de muncă al doctorului Leontopol, de fapt la fostul său loc de muncă, abia la 6 mai?! Apoi, nu la Spitalul clinic Panduri solicitase doctorul Leontopol un spațiu de lucru, el avînd nevoie de cîteva încăperi nu atît pentru a consulta bolnavii, care în general soseau la centru cu un diagnostic ferm, cît pentru a le întocmi o documentație medicală completă și, mai ales, pentru a le putea pune la dispoziție preparatele sale, a căror producere implica, obligatoriu, existența unei stații pilot. Ca să nu mai zicem că, în vederea aprofundării cercetării științifice, era strict necesar alcătuirea unui nucleu de cercetare, dotat cu o biobază. Altfel vorbind, necesitățile medicale privind tratamentul Leontopol pretind una și, ignorîndu-se realitatea, s-a oferit altceva!!

Atunci, de unde pînă unde „sînt create condiții"?! În ce temei reprezentanții ai Ministerului Sănătății și-au permis să dea cetățenilor, revistei noastre, un răspuns care dezinformează, care nu respectă adevărul faptelor întîmplate?! Cine le-a încredințat un astfel de mandat și, mai ales, în ce scop?! Cui ajută mistificarea și inducerea în eroare?!

Legat de asta, să precizăm că, la 7 aprilie, „Flacăra" s-a adresat în scris tovarășului ministru al sănătății, cu rugămintea de a permite unui redactor al revistei să ia cunoștință de concluziile raportului întocmit de comisia de specialiști care a analizat rezultatele experimentului Leontopol, dorind totodată să afle, spre a putea răspunde numeroaselor solicitări venite din partea cititorilor, ce decizii a luat conducerea ministerului cu privire la cazul respectiv, în urma concluziilor comisiei de specialiști.

De la 7 aprilie au trecut, simplu de calculat, mai bine de 7 săptămîni, fără ca Ministerul Sănătății să fi socotit de cuviință să onoreze fie și printr-un refuz cererea noastră. De fiecare dată, ni s-a răspuns, invariabil, „n-avem nimic pentru dumneavoastră", de parcă, încercînd să facem lumină în situația Leontopol, am fi susținut o cauză personală și nu cauza a sute și mii de bolnavi ce caută să intre în posesia preparatului „L".

O asemenea optică ni se pare păgubitoare, ea fiind greu de explicat, dacă nu chiar imposibil, prin argumente plauzibile. Întrucît aminările sînt în acest domeniu mult mai păgubitoare și mai grave, sperăm că Ministerul Sănătății va pune capăt tergiversărilor, că va considera de cuviință să facă public punctul său de vedere și va adopta cît mai repede măsurile ce se impun.

OVIDIU IOANIȚOAIA

O adresă utilă pentru organizatorii Congresului de radiologie

Gazdă bună și organizatoare strălucită a atîtor acțiuni cu mare răsunet internațional, de toate naturile, de natură politică, socială, culturală, economică sau științifică, țara noastră găzduiește în aceste zile Congresul național de radiologie.

Se oferă, astfel, posibilitatea tuturor celor prezenți, și nu numai lor, de a face un util schimb de experiență cu privire la stadiul de dezvoltare a radiologiei, pornindu-se, firește, de la ideea de bază că radiologia nu este un scop în sine, că ea semnifică, mai mult decît există în sine, că prin radiologie avem un mijloc de investigare a ființei umane, de diagnosticare și de stabilire a evoluției în diferite maladii. Nu mai vorbim aici despre importanța radioterapiei. Somități medicale se află în aceste zile la București, într-un colocviu de o deosebită semnificație. După cum ne informează în revista „Magazin" președintele Comitetului de organizare, la București se află specialiști de prestigiu din Franța, U.R.S.S., R.F.G., Italia, Grecia, Suedia, Polonia, Israel, Statele Unite ale Americii. Școala românească de medicină va dovedi și cu acest prilej, sîntem convinși, că este o școală de sănătate. Ideile după care se conduce această școală sînt ideile profund umaniste ale partidului nostru, stabilite în programul său de luptă, program pus în slujba omului, program asupra căruia aduce un permanent suflu înnoitor activitatea de zi cu zi a președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Congresul de radiologie are ca obiectiv, între altele, cercetarea la zi a problemelor noi în cancerul bronho-pulmonar (diagnostic și tratament). Fără îndoială, dialogul poartă în sine ceva din febrilitatea așteptării milioanelor și milioanelor de oameni care-și încredințează speranțele, încrederea și viața specialiștilor vieții care sînt medicii. Larga paletă de nume prezente la congres ne oferă un prilej de bucurie și mîndrie omenească. Specialiștii aceștia se găsesc la București pentru a dezbate problemele radiologiei, pentru a aprofunda și trage concluzii, cu privire la căile de urmat, punîndu-se bineînțeles la curent cu ultimele noutăți în domeniu. Nu am făcut o listă a prezențelor și absențelor notabile la congres. Semnalăm însă o absență care apare surprinzătoare, dacă nu chiar ca dureroasă. Căci, dacă e de înțeles absența vreunui medic sau cercetător de la capătul pămîntului, care a avut un caz în familie sau o problemă la clinica sa, ori a pierdut avionul sau s-a îmbolnăvit sau l-au uitat unii dintre noi, nu credem că poate fi acceptată nici o explicație pentru imprejurarea că lipsește de la congres un medic român, dr. Mihai Leontopol, domiciliat în România, București, sector 2, str. Precupeții Vechi nr. 14, telefon 12 90 73. Acest medic a făcut dovada, nu numai în fața unor „profani" în ale vieții, cum sînt oamenii, ci și recent în fața unei comisii de înalți specialiști, comisie condusă de un mare medic, prof. dr. Ștefan Berceanu, și din care au făcut parte virfuri ale medicinei românești, ca prof. dr. Simion Purice, prof. dr. Dorin Hociotă, prof. dr. Cornel Butnaru, prof. dr. N. Cajal, dr. Mogoș, prof. dr. C. Anastasatu, prof. dr. Dănilă Cîncă, a unor rezultate vrednice de luat în considerație, în cancerul bronho-pulmonar, capitol atît de dureros în această cumplită boală și capitol atît de discutat la acest congres de radiologie. Dr. Leontopol nu se mai află în faza tatonărilor timide, diverși bolnavi de maladii canceroase socotite incurabile și avînd toate documentele obiective, irefutabile, sînt în viață, își văd de treburile lor și își văd de viața lor.

Ar fi oare o inepție, din partea noastră, dacă am cere cu sfiiciune Ministerului Sănătății ca în cele două zile de congres, care au mai rămas, să-l invite pe dr. Mihai Leontopol să prezinte Congresului Național de Radiologie cîteva dintre realizările lui, care pe atîția specialiști români și străini i-au uluit și emoționat? Ar fi, credem, un gest frumos, corect și sănătos.

ADRIAN PAUNESCU

Flacăra revine:

Extractele de cătină trebuie să devină cît mai curînd un bun al nostru, al tuturor

Pînă la urmă, iată, fantasticul „depozit natural farmaceutic" al cătinei albe reușește să capteze, pe zi ce trece, atenția și interesul unui tot mai mare număr de specialiști, oameni de știință care în fața probelor evidente și de necontestat, subscriu la puterea de tămăduire a diverselor extracte rezultate din această aproape miraculoasă plantă. Ne referim, ca să ne menținem în planul cît mai concret al afirmațiilor, la aprecierile deosebit de favorabile exprimate de profesorul universitar doctor docent Mircea Olteanu, personalitate marcantă a oftalmologiei românești, precum și la cele ale doctorului în biochimie Ștefan Hulea din cadrul laboratorului de biochimie al Institutului de științe biologice din București, aprecieri publicate pe larg într-un articol apărut în paginile revistei noastre acum o lună.

Continuînd seria din ce în ce mai largă a argumentelor ce pledează în favoarea și urgentarea tuturor demersurilor privind valorificarea extractelor de cătină albă, iată, din partea doctorului Nicolae Popescu, șeful sectorului de cercetare din cadrul Institutului de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă, aflăm că medicii Ecaterina Negrea și Costache Popescu au obținut rezultate îmbucurătoare în cicatrizarea și vindecarea înainte de vreme a unor răni paraplegice, fiind eliminate, totodată, din tratament, și unele antibiotice. „Escarele celor 20 de pacienți ce au beneficiat de acest tratament, ne-a declarat doctorul Nicolae Popescu, s-au cicatrizat într-un timp foarte scurt, fapt ce confirmă valoarea terapeutică a uleiului de cătină albă". În ceea ce ne privește, am consemnat de mult excepționalul aport al uleiului de cătină în diverse intervenții chirurgicale, subliniindu-i atît capacitatea antiinfecțioasă sau lipsa de nocivitate toxică, cît mai ales puterea de a cicatriza și vindeca rapid o sumedenie de răni și arsuri, cu deosebire cele de natură chimică, cele provocate de acizi sau baze superconcentrate".

La această idee, a valorificării integrale, subscrie și doctorul inginer Ovidiu Popescu, director al Institutului de cercetări pentru industria chimiei alimentare: Cum ar vedea cu această valorificare integrală? Prin experimentarea cîtorva șarje de extracție, acțiune ce poate fi dusă la bun sfîrșit de o eventuală colaborare între Centrala industrializării semințelor oleaginoase din Departamentul industriei alimentare și Laboratorul de cercetări pentru industria uleiului și grăsimilor vegetale din institutul nostru. Bineînțeles că toată acțiunea se cere a fi inițiată și coordonată de un organ unic, de exemplu Direcția tehnică din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, căreia îi sînt subordonate instituțiile enumerate, plus Trustul „PLAFAR" care va asigura materia primă, cătina. Dar ca o condiție esențială este absolut necesară și prezența, în tot acest eventual mecanism, a forurilor medicale".

Cu alte cuvinte, cercetările de pînă acum, precum și cele ce vor continua, trebuie să poarte girul unor studii de strictă specialitate, cel al specialiștilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice.

Aflăm, dintr-un amplu dialog cu doctor Viorica Tamaș, șefa secției de cercetări și analize fizico-chimice, că de la începutul acestui an, în baza unui contract al cărui beneficiar este Întreprinderea „Biofarm", a demarat un minuțios program de analiză a cîtorva din extractele de cătină albă, acordîndu-i-se uleiului de cătină o prioritate deosebită.

„Fișa de analiză a uleiului, ne-a declarat doctor Viorica Tamaș, a confirmat, în linii mari, componența acestui extract, cel mai valoros dintre toate dar, în același timp, a scos în evidență și cîteva deficiențe ale procesului tehnologic propus de profesorul Ion Brad, proces tehnologic pe care „Biofarmul" l-a preluat și asupra căruia, pentru o mai mare puritate a produsului, trebuie să se revină. Apreciem că pot fi depășite aceste deficiențe. Dar pentru că, evident, ne aflăm în fața unui produs de spectaculoasă eficiență, este strict necesar să se facă întreaga toaletă a acestui produs, adică este obligatoriu să se treacă la întocmirea unui studiu farmacologic sistematic și total și-abia apoi, în baza acestui studiu, încă neefectuat nicăieri în lume, să începă așa-zisa testare clinică, testare ale cărei rezultate, înaintate Comisiei de stat a medicamentului, să atîrne, în sfîrșit, în favoarea avizului de fabricație a medicamentelor pe bază de cătină. Știu, drumul e lung, dar este absolut necesar să-l parcurgem corect, pînă la capăt, avînd asigurată astfel o prioritate mondială, fapt ce va cîntări decisiv într-o mai mult ca sigură confruntare pe piața externă a medicamentelor cu extracte din cătină. Cine va realiza acest studiu farmacologic?! Specialiștii noștri, mai exact sub laboratorul de farmacodinamie condus de doctorul Cristian Drăghici, laborator care, chiar și înaintea încheierii contractului cu „Biofarm", deci devansînd acest drum al documentelor, este gata să preia din mers fișa analitică întocmită de noi".

Nu există, după cum se vede, numai bunăvoință, ci și un deosebit interes marcat de un lăudabil profesionalism. Că, evident, studiul farmacologic nu va dura doar cîteva luni, ci chiar un an, că testarea clinică va mai dura și ea, la rîndul ei, o jumătate de an, sînt lucruri de la sine înțelese. Desigur că mulți dintre cititorii care ne-au tot întrebat cînd și de unde pot să-și procure mult discutatele extracte de cătină nu vor fi prea mulțumiți să audă că drumul acestor produse se află încă la început. Subscriem la nemulțumirea lor cu atît mai mult că, iată, se împlinește un an de cînd paginile revistei noastre au găzduit numeroase articole prin care, dînd glas opiniei publice, am cerut și am sperat într-o urgentare a tuturor demersurilor. Dar, consemnînd că de-abia la începutul acestui an a început analiza extractelor de cătină, cu prioritate a uleiului de cătină, că între timp s-au purtat, ca să zicem așa, doar discuții, ne îndoim că, de-acum încolo, cercetările și avizările se vor urgenta. Bine ar fi ca îndoiala noastră să fie spulberată. Adică bine ar fi dacă „Biofarmul" ar încheia cît mai repede contractul pentru studiul farmacologic, dacă pe parcurs ar începe testarea clinică și dacă, tot pe parcurs, ar fi remediate unele din deficiențele procesului tehnologic. Bine ar fi; cu alte cuvinte, dacă nu ne-am mai împotmoli la început de drum.

N. VICTOR

TRENURILE (I)

1. ISTORIE ȘI ISTORII

Căile ferate române au două date de naștere : „Linia ferată București — Giurgiu, inaugurată la **19/31 octombrie 1869**“ și „Linia ferată Suceava — Roman, deschisă la **3/15 decembrie 1869**“. Din reportajul (nesemnat) apărut la 21 octombrie 1869 în PRESSA — ziar politic, litterar și commercial : „Eri am avuț fericita ocasiune de a asista la solemnitatea de deschidere a drumului ferat Bucuresci — Giurgiu !... Mărturisim că am fost cu totul transportați de bucuria ce ne-a inspirat această zi !“ Dincolo de efuziunea colegului de acum 111 ani trebuie reținut că în respectiva duminică, participanții la cruciatul eveniment au „fost cu totul transportați“ în două garnituri inaugurale. Prima, condusă de însuși sir John Trevor Barklay — consorțiul Barklay & Staniforth, constructorul — era „Trenul de onoare Michaiu Bravul“ (după numele locomotivei). Cea de-a doua era „Trenul Dunărea“, condus de Nicolae Tănase, primul mecanic de locomotivă român. Plecarea s-a dat la orele 10 și 45 minute, din Gara Filaret. În stația terminus s-a ajuns în aceeași zi la orele 12 și 45 minute. Timp consumat — 2 ore.

Citim în **Mersul trenurilor de călători** (p. 64) valabil pînă la 31 mai 1980 : Acceleratul A 512/107 pleacă din Chitila la 4 ore și 6 minute și ajunge la Giurgiu în aceeași dis-de-dimineață la 6 ore și 34 de minute. Timp consumat — 2 ore și 28 de minute.

Exemplul nr. 2 : În 1888, trenul accelerat nr. 2 parcurgea distanța Iași — Roman (116 km) în 3 ore și 24 de minute. Pe vremea aceea în Moldova locomotivele se numeau Fulgeru, Steaoa, Fortuna, Rondunica, Leul, Porumbelu etc. În 1980, cei 116 km au rămas egali cu ei înșiși, dar noi o să-i parcurgem din București. Să zicem că din Iași plecăm cu A 345 la 18 ore și 50 minute. După 76 de km ajungem la Pașcani : 1 oră și 15 minute. Schimbăm — n-avem de ales, convingeți-vă deschizind sus-zisul Mers... la p. 161 și 178 —așteptăm 7 minute, după care, plecăm cu C. 5 016. Pînă la Roman, încă 40 de km. : 1 oră și 3 minute. Total timp consumat 2 ore și 25 minute. Ce-ar mai fi de adăugat ? Un lucru deosebit de important : că în 1980, pe anumite porțiuni ale căilor ferate române se circulă cu o viteză de 140 de km/oră. Autoarele performanței sînt locomotivele electrice produse la «Electroputere» Craiova. Veacul locomotivelor cu aburi — veritabile „ceainice pe roți“ — a apus glorios. Chiar așa ? ! Vom trăi și vom vedea. Și încă. Zilele trecute m-am ocupat exclusiv de trenuri. Am călcat toate peroanele și liniile gărilor și haltelor din Capitală pentru călători. (Zilnic, numai în București Nord se cumpără circa 100 000 de bilete). Am fost în, pe și sub vagoanele pentru călători — în funcție de cele ce-am dorit să observ și să consemnez. Am discutat, cu acari, călători, pichери, lăcătuși, electricieni, ingineri, șefi de tură, tehnicieni, impiegați de mișcare, mecanici, șefi de gări, personal necalificat, conductori, șefi de tren, activiști de partid, directorii Regionalei... Așa se face că am aimerit și în...

2. „BALT ORIENT EXPRESS“

Stau întins comod pe postavul verde al unuia dintre locurile vagonului DR 51 50 19 — 40038—8. Valuri mari de apă și de spumă îmi zgîlțîie fereastra cupeului. Se prăvălesc și se sparg mugind în mijlocul sticlei. Afară nu se mai vede chiar nimic. Totul pare cufundat într-o masă lăptoasă. S-ar zice că feribotul care ne trece de la Saasnitz din Insula Rügen, la Trelleborg, pe coasta Scandinaviei este bîciuit de tempestă și că la benzi din ce în ce mai mari. Așa aș zice...

Dacă aveam prilejul să însoțesc garnitura spre Malmö, Göteborg, Oslo... Realitatea e că valurile de apă și de spumă nu sînt nicidecum ale Mării Baltice, ci ale instalației cu perii verticale pentru spălatul exterior al vagoanelor în stația Griviția. Numai cu o jumătate de oră în urmă eram în Gara de Nord a Bucureștiului. Acolo s-a și făcut prima revizie tehnică. Se știe deja care vagoane trebuie înlocuite din cauza defecțiunilor survenite, la ce intervenții trebuie supuse anumite sisteme... Deocamdată Express-ului i se face o primă toaletă în timp ce lucrătoarea Petra Damian ia în primire vagon cu vagon. În zona de manevră agitația pare să fi cîștigat definitiv disputa cu imobilismul aparent al împrejurimilor. Roth Nicolae, șeful turei, lansează deciziile ca pe veritabile ordine de luptă. Le execută prompt, într-un permanent du-te-vino, șeful de manevră Ion Tudorache, Constantin Antonescu și Florin Tudor, manevranți, femeile acar Floarea Vasile și Mița Andreescu (30 ani vechime în C.F.R.). Într-un sfert de oră din fostul tren internațional n-au rămas decît... vagoanele. Sînt eliminate cele care trebuie, care nu răspund exigențelor pretinse de siguranța circulației. Astăzi au sosit două vagoane străine. Trebuie trimise înapoi cu prima ocazie, altfel ne costă valută forte. Începe să fie refăcută garnitura viitorului Express : întîi grupa de Viena (4 vagoane), dormitorul de Paris (azi, doar unul), grupa de Budapesta (8 vagoane). Express-ul, alias R 23 care va pleca la 18,40 din București Nord, a fost compus. Ceea ce nu înseamnă că-l și gata de plecare. Trebuie să suporte intervențiile grupelor D și F. Afară „la roată“ de pregătirea vagoanelor răspunde lăcătușul de revizie Marian Răducanu, ajutat de Mihai Tudorache, montator de vagoane (33 de ani în C.F.R.). Cred că sînt murdari de ulei și de vaselină pînă și-n gură. Jenică Ciobanu schimbă acumulatorii (1 acumulator = 90 kg). În interior au început dereticatul colegele de muncă ale Elenei Niță. Acum... vara, patru mcseriași și zece femei pregătesc tehnic și salubrizează 16—17—18 vagoane. (Iarna, din motive de încălzire, numărul vagoanelor într-o garnitură este redus la zece). Pare bizar să afirmi că dincolo de tot și de toate aici pot fi cuantificate sentimente. Dar așa și este practic, răspunderea lor are o bătaie de 1899 km. (Dacă apar, li se impută toate defecțiunile tehnice ale garniturii, pînă la Berlin). În circa două ore și jumătate Orient Expresa (R 23) poate fi tras la peron. Interior și exterior, sclipește de la un capăt la celălalt. Tehnic au fost îndeplinite toate rigorile instrucțiunilor.

3. TRENURILE NOASTRE, DIN TOATE ZILELE

Luni, 12 mai. Accceleratul de Suceava A 521 a fost tras la peron aproape în ultima clipă. Are plecare la 15,10 și am fi dorit să vedem cum a fost pregătit. Nici gînd, în cele 10 minute disponibile. Drept pentru care, ne limităm observațiile la cele trei vagoane de clasa I. Concluziile ? Vagonul 40108—6 : nici unul din fotolii nu are husă, lipsesc oglinzi și perdele, în grupurile sanitare lipsește hîrtia și săpunul lichid ; vagonul 40107—8 : dispune de husc și de materiale sanitare ; vagonul 40036-8 : huse — da, hîrtie și săpun lichid — ba ! Ne-a mai rămas timp să notăm că în nici unul dintre vagoane nu există covorașele tradiționale, că ferestrele sînt atît de murdare încît par nespălate de ani, că la cea mai ușoară bătaie cu palma pe oricare dintre pernele fotoliilor se înalță mari și amenințători nori de praf. Sigur, nu putem pretinde luxul existent în Orient Express. Dar de ce lipsesc obiectele prevăzute ca obligatorii de instrucțiuni ? De ce lipsește curățenia într-un tren «pregătit» pentru drum ? Să fie oare atît de mare și de neiertat vina acelor semeni care nu călătoresc exclusiv în trenuri internaționale încît C.F.R. se văd obligate să-i pedepsească astfel ? În Gara București Obor împreună cu ing. Niț Elena, organ de control, și cu ing. Gheorghe Surjicov, șeful stației, am traversat de la un capăt la celălalt, înainte de plecare, trenul cursă 8305. Materiale sanitare — nu, o mulțime de vagoane au canapelele tăiate, altele de-a dreptul desfigurate. Ex : 2147218—1 ; 2147217—5 ; 216—7 etc. Bineînțeles că tăieturile respective fuseseră cusute, dar ansamblul este înfiorător de trist. Se vedeau bine eforturile depuse pentru a i se conferi garniturii o înfățișare cuviincioasă. Am văzut cum ușa rulantă a vagonului 47222—5, care înainte cu 15 minute se deschidea ireproșabil, cu un minut înainte de plecarea trenului fusese înțepenită prin strîmbare, iar rama capacului acesteia a fost aruncată afară, pe pietriș. Vînovații bineînțeles că n-a fost depistat și nu în primul rînd datorită lipsei de timp. Dar și aceste imagini — revoltătoare prin încărcătura lor de sălbăticie — au pălit atunci cînd am văzut cum s-a întors de la Feteșți trenul 8306 : geamuri sparte (47226—6), mari bucăți de banchete decupate cu cuțitul (47226—6), becuri, tuburi fluorescente, dispersoare și chiar... extinctoare furate (47167—2), perdele unse cu un strat gros de cremă de ghete (clasa I, 47008—4). Peste tot : maldăre de sticle goale, cioburi și mîros de crîșmă neaerisită. Mi se spune că obiectele din aluminiu nu trăiesc nici o jumătate de zi. Sînt luate pînă și ramele fotografiilor pentru ca să nu lipsească materia primă acelora care au obținut de la consiliile populare autorizații pentru turnat ceaune și crătiți. Regulatorul tranzistorizat al unui vagon costă 80 000 de lei. O singură plăcuță componentă a acestuia are 8 diode. Sînt furate sute de plăcuțe. Uneori ne indignăm că vagoanele în care călătorim sînt rău ori deloc iluminate, că ne fierb ori că ne congelează. Indignarea trebuie păstrată, dar pentru aceia pe care-i vedem „meșterind“ sub ochii noștri ! E greu de imaginat ceva mai deprimant decît ceea ce aveam sub ochi și totuși recordul în materie de vandalism pare să-l dețină trenul cursă 8714 de la Oltenița. Din acela și în plin cîmp au fost aruncate 7 (șapte) banchete ! (N-au mai putut fi recuperate decît șase, de către ceferiștii altui tren ce se deplasa invers). În halta 23 August reporterul a văzut mulțime de foarte brunete care purtau fuste și sacoșe imprimate cu sigla C.F.R. și care semănau extraordinar cu perdelele vagoanelor. Foarte mulți călători pe acea linie coboară din trenuri marcați de alcool. Din sticlele recuperate într-o lună din vagoanele intrate în București Obor sindicatul a cumpărat un aparat de radio pentru dormitorul unor muncitori, iar ing. Iuliu Năstase, șeful stației București Nord, a dispus cumpărarea unui țelevizor pentru punctul de documentare. Instructorul tehnic Ion Nicolae din București Obor a calculat că pagubele înregistrate de dumneaior și datorate vandalismelor sînt de 400 000 de lei/an, iar cifra pe care ne-a comunicat-o Nicolae Hulea, șeful reviziei București-Griviția, dar avînd ca obiect gările București Nord și București Basarab ne-a stupefiat : 30 000 000 de lei anual ! De aceste pagube nu se fac vinovați exclusiv călătorii, ne relata tovarășul Teodor Bold, secretarul comitetului de partid de la Complexul C.F.R. Oameni noștri sînt la fel de implicați. Lipsesc materialele sanitare de pe trenuri ? Se mai întîmplă și așa. Lipsesc piese de schimb pentru vagoane, ăsta nu mai e un secret pentru nimeni. Dar trenurile trebuie să plece, și fără defecte, evident. Se știe și că se mai găsesc ceva piese pe la întreprinderea mecanică de material rulant, dar pentru că n-ai repartiție nu-ți dă nimeni. Cum se procedează ? Lăcătușii de revizie aflați în criză și de piese și de timp încarcă un sac cu hîrtie igienică, fug repede la vecinii de la I.M.M.R. și... gata trocul. Dacă unele trenuri interne pleacă de aici nu tocmai bine salubrizate apoi aceasta se datorează tot oamenilor noștri care în loc să-și facă datoria vegetează prin compartimente. Se confirmă, subsemnatul i-a găsit pe necalificații Mareș Gheorghe și Dumitru Brăileanu șuetind cu electricianul Mihai V. Marin într-un compartiment de clasa I. Vorbele se schimbau în jurul unei sticle pe care, atunci cînd m-au observat, au aruncat-o gîlgîind sub bancheta plușată. Și poate că nu le-aș fi consemnat nici fapte, nici numele dacă, aflînd cu cine vorbesc, nu m-ar fi rugat «să ne pomeniți și să scrieți despre noi că ne-ați văzut spetindu-ne de curgeau apele de pe noi...». Din cei în jur de 9 000 de oameni ai complexului C.F.R. cam 75 la sută sînt ei înșiși navetiști. Sînt convins — ne mai spunea tov. Bold — că nu neavizații demontează din vagoane lucruri de a căror existență profanii, oricît de nărăviți în rele, nici măcar n-au auzit. Avem și șefi de echipă compromiși care s-au lăsat mînjiți cu cîte o «ceapă cu fulgi» (găină), cu ceva sticluțe, cu o funie de usturoi... Ceea ce bineînțeles că face sarcina noastră, a comuniștilor, și mai grea...

După ce am văzut zeci de garnituri de trenuri și sute de vagoane pot să vă răspund. Știți unde se pregătesc cele mai curate vagoane ? (Deși nici pe acolo nu lipsesc becurile sfeterisite, canapelele tăiate etc. etc.). În București Progresu, pentru linia Giurgiu. Motiv pentru care facem publice numele acelor bărbați și femei de toată stima care, deși execută pregătirea trenurilor cu cîrpa, mătura și căldarea cu apă, ca și acum un veac, refuză cu obstinație să facă lucru de mîntuială : Popescu Constantin, Șerban Gherghina, Dascălu Nicula, Ariciu Ileana, Dănănău Petra, Stoica Ioana, Bălan Lucia, Florea Maria, șeful de tură Bălteanu Gheorghe, lăcătușul Crăciun Dumitru, inginera Sora Niculina, șeful de revizie Bărbulescu Nicolae, tapițera Zodiac Romanța... Ceea ce nu înseamnă în nici un fel că munca lor nu este la fel de pîngărită de către inconștientele hoarde.

MIRCEA BUNEA

Avem casa noastră

(Urmare din pagina 1)

ment vorbesc, ci despre unele remedieri ce se mai cer a fi efectuate în decursul celor 10 zile prevăzute în clauzele contractului. Vor neapărat ca, la capătul celor 10 zile, casa să fie pusă la punct din toate privințele.

Așadar, marți, 27 mai, împreună cu maistrul constructor Ion Dermina și tehnicianul Gheorghe Sîrbeanu, din partea ICVL-ului, printre proprietarii apartamentelor blocului H, scara 4, Casandra Tucaliuc, de exemplu, abia așteaptă să se mute în apartamentul nr. 190, etajul 7. Ar dori ca zgrunțuros al unor zone de pe pereți, iar geamgiii să înlocuiască două geamuri sparte. În rest, e mulțumită starea apartamentului. Deocamdată își ceartă fiul, pe Răzvan, 5 ani, că și-a murdărit pantalonașii albaștri cu var. „Nu stă o clipă locului, zice, iar eu nu-mi văd capul de atîta treabă. N-am apucat să vorbesc cu maistrul, cu tovarășul Dermina, așa am înțeles că îl cheamă, și trebuie să plec, că s-a făcut, iată, ora 11 și vine de la școală fetița, Magdalena, care are 7 ani. Îmi propun să mă întorc după-amiază, cu soțul, Mihai Tucaliuc, strungar la Turbomecanica. Deci, după-amiază vom clarifica unele lucruri. Și ce-aș mai putea să spun ? Apartamentul, de exemplu, ne-a costat 127 000 lei. Pentru a achita prima rată, de 43 000 lei, soțul s-a împrumutat la C.E.C. Pentru diferența rămasă am primit un credit din partea statului. Cum s-ar spune, vom trăi, vom munci, ne vom chibzui și vom achita aceste datorii. Fără ajutorul statului nu cred să fi ajuns să avem și noi casa noastră“.

Zîmbitori și întrutotul mulțumiți, doi foști teleormăneni, Ion Zorzoană, lăcătuș la „Semănătoarea“, și Aurelia Zorzoană, croitoreasă la I.C.T.B. Au avut puși deoparte, mi-au spus, doar 10 000 de lei. Au mai împrumutat de la C.E.C. alți 30 000 și au achitat astfel prima rată. „Noi, teleormănenii, spune el, soțul, zicem că omu-i om atunci cînd are și el o casă a lui. Iată, pot spune de azi că avem, împreună cu băiatul nostru de numai 3 anișoci, casa noastră. S-a împlinit astfel, o spun cu toată sinceritatea, unul din visele mele“.

Un alt om ale cărui vise s-au împlinit în aceeași zi, Petre Cîmpeanu, lăcătuș la „Semănătoarea“. „S-a întîmplat, zice zîmbind cu toată fața, chiar și cu ochii, ca apartamentul meu, cel cu numărul 182, să fie foarte bun din toate punctele de vedere, mai puțin garnitura chiuvetei de la bucătărie, dar asta e o treabă mărunță, o rezolv eu una-două. Ce-mi place mie mai mult și mai mult e că am soare în casa mea, atît dimineața, cît și după amiaza. Și mă mai bucur și de faptul că locuim aici, în acest bloc, mai mulți oameni de la „Semănătoarea“. Parcă am fi într-o familie“.

Jos, la intrare, discuțiile între constructori și viitorii proprietari încă nu încetaseră. Iată, ca o concluzie a lor, spusele maistrului Dermina : „Așa-i, noi constructorii îi înțelegem sau ar trebui să înțelegem și mai bine acest lucru : bucuria omului care își face casă trebuie să fie deplină“.

Da, oamenii se bucurau de casă nou și acest sentiment li se putea citi pe față. Mai mult decît atît, rezumîndu-mă numai la spusele celor trei viitori locatari, acest sentiment îi stăpînea, dincolo de aparențe, pe de-a-ntregul, ca o mare mulțumire ce se așază peste sufletul unui om ce intră, pentru prima dată în viața lui, în casa sa.

CENACLUL FLACĂRA 400

Din nou în Vrancea și pentru prima oară în Gorj

Mai țineți minte ?

Totul a început într-o încăpere a Casei de cultură a sectorului 1 din București.

Acolo, o mină de tineri, uniți prin idealurile lor artistice, au fondat Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, cu credința — adeverită de timp — că li se oferă o șansă unică, aceea de a se exprima exact așa cum sînt ei, acum, în această epocă.

Au trecut de atunci aproape 7 ani.

Și iată că azi, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, a ajuns la cea de-a 400-a reprezentație.

Întîmplarea literar-artistică purtînd acest număr se va desfășura la Focșani în ziua de 30 mai, cu începere de la ora 17.

Vor participa acei membri ai Cenaclului care promit să transforme întîlnirea lor cu spectatorii într-o sărbătoare a spiritului tînăr.

În continuare, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar va fi prezent în următoarele localități: 1 iunie — la Pașcani, 2 iunie — la Tîrgu Jiu, 3 iunie — la Motru.

În miezul problemelor pîinii

Să ne reîntoarcem la pîinea integrală!

La Facultatea de tehnologia și chimia produselor alimentare din Galați ni s-a făcut un reproș. Noi, reporterii, cădem deseori în păcatul unor psihosociologi care măsoară nivelul bunăstării după gradul de consum al produselor alimentare rafinate și ultrarafinate. Și, mai ales, al pîinii albe, acest aliment de bază al zilei, cea de toate zilele, supranumit „produs de prestigiu". Ne extaziem, e adevărat, cînd într-un oraș înregistrăm faptul că nimeni nu mai cere pîine neagră, iar integrala (intermediara) scade și ea tot mai mult în consumul populației. Facem, ni se argumentează, un deserviciu educației nutriționale, de care și așa nu prea se ocupă nimeni, ține să precizeze prof. univ. dr. Brad Segal. Conf. univ. dr. ing. Constantin Moraru, șeful catedrei de biochimie și tehnologii, ne confirmă că, devenind din ce în ce mai albă, din extracții de făinuri tot mai rafinate, pîinii albe i s-a redus pînă la 50—60 la sută conținutul de vitamine și, mai cu seamă, al celor din grupa B. „Și nu putem neglija, ne spune, faptul că de mii de ani pîinea este principalul furnizor de vitamină B în organism, precum nu putem neglija nici realitatea că vitaminele reprezintă catalizatori ai proceselor la nivelul celulei, acolo unde se hotărăște în ultimă instanță sănătatea sau apariția bolii. De asemenea, i s-a redus conținutul în celuloză, a cărei lipsă din organism determină — cum demonstrează suficiente cercetări medicale recente în întreaga lume — creșterea riscului pentru bolile cardiovasculare și a cancerului de colon". În cadrul unei sesiuni de comunicări a Academiei de științe agricole din iunie anul trecut, specialiștii gălățeni au prezentat o lucrare de mare importanță științifică, teoretică și practică, privind cuantificarea, măsurarea, valorii nutritive a produselor alimentare, domeniu foarte deficitar, confundîndu-se cel mai adesea valoarea nutritivă cu cea energetică (aportul de calorii). Metoda dă posibilitatea întocmirii bilanțurilor nutritive ale proceselor din industria alimentară, analiza tehnologiilor sub acest raport esențial. Concret, un studiu al bilanțurilor nutritive în procesele de măciniș demonstrează că prin tehnologiile actuale se valorifică doar parțial potențialul nutritiv al grîului. Se confirmă că singura diagramă de măciniș cu o eficacitate mai mare este cea cu o singură extracție (0—85%) prin care se obține o făină integrală. La care va trebui să ne întoarcem și s-o generalizăm în consumul populației, susține prof. Segal. „Pentru că are calități nutritive net superioare făinii albe prin conținutul mai ridicat în proteine, aminoacizi esențiali, vitamine, săruri minerale, celuloză. Aceasta din urmă avînd un rol deosebit în fiziologia gastrointestinală, previne constipația, cancerul de colon, favorizează instalarea mai rapidă a stării de sațietate, prevenind consumul exagerat de pîine care aduce organismului un supliment de calorii, ducînd în consecință la exces ponderal. Avantajele făinii integrale sînt deosebite și din punct de vedere economic. Se reduce consumul de energie pentru măcinarea unei tone de grîu în medie cu 6 kW pe oră, ceea ce la întreaga cantitate măcinată în țară reprezintă o economie mai mare decît cea rezultată prin trecerea la orarul de vară. Randamentul de extracție se ridică în medie cu 10 la sută, conducînd la un coeficient corespunzător de utilizare a grîului".

— Și cine frînează impunerea în consumul curent al populației a pîinii integrale, intermediare, cum s-a încetățenit denumirea ei?

— În primul rînd, preferința consumatorilor pentru pîinea albă, datorită unei educații nutriționale slabe. Este cunoscut faptul că din punct de vedere al habitatului alimentar consumatorul este conservator și acceptă greu sau chiar respinge produsele noi ori cu care nu s-a obișnuit. Se impune o amplă acțiune de promovare și reabilitare a pîinii integrale, de educare a consumatorului pentru a-și schimba optica de apreciere și selecționare a alimentului după criteriul nutrițional. Asta înseamnă un efort complex, competent și consecvent. Prof. dr. Iulian Mincu a inițiat pentru prima oară la noi o astfel de acțiune, dar încă limitată, nu s-a ajuns la o educație de masă.

Concomitent cu cercetările privind bilanțurile nutritive ale produselor alimentare, un alt colectiv de cadre didactice de la catedra condusă de conf. dr. ing. Constantin Moraru a întreprins studii și a elaborat o tehnologie de înnobilare a nobilei pîini albe. De îmbogățire a conținutului ei în elemente nutritive. E vorba de folosirea în tehnologia clasică a unor concentrate acido-lactice obținute din subprodusele rezultate la fabricarea făinurilor. Adică, din tărițe. Iată că, viața modernă complică foarte mult industria, tehnologiile. Se extrag din tărițe vitamine, proteine, săruri minerale și se reîncorporează făinii, se introduc în pîinea albă. Tehnologia este însă foarte ingenioasă, investiția de inteligență deosebită prin faptul că nu se prelungește, ci se scurtează durata de fabricație, iar pe lîngă calitățile nutriționale ale noului produs de panificație, i se conferă caracteristici organoleptice superioare. Este mai gustoasă, mai plăcută și își va menține mai mult timp prospețimea noua și înnobilata pîine. „Tehnologia este complet pusă la punct, ne informează șeful catedrei de biochimie, este și testată industrial la Fabrica de pîine din Galați. Ne aflăm în faza de proiectare a unor instalații menite să completeze liniile tehnologice clasice, pentru a obține acest nou sortiment. Să vedem cîte întreprinderi se vor grăbi să solicite proiectul?!" Să vedem!

ILEANA ALEXENI

De ce pîine anonimă?

„Dîmbovița" nu se numără printre fabricile de pîine cele mari ale Bucureștiului. Dimpotrivă, se numara printre cele mai mici. În ziua cînd am fost în această fabrică, simbăta trecută, „Dîmbovița" trebuia să producă 60 de tone de pîine, adică, așa cum ne spunea directoarea Silvia Rădulescu, cît un județ mediu. Într-un spațiu destul de restrîns dar lucînd de curățenie și pîine gospodarul, „Dîmbovița" își îndeplinește exemplar, am spune, rostul său nobil de a hrăni cu pîine o bună parte a Bucureștiului. Iar dacă aprecierile privind calitatea pîinii fabricate aici sînt, cîteodată, contradictorii, nu e mai puțin adevărat că mulți dintre cumpărători, după cum aveam să ne convingem, preferă pîinea de Dîmbovița aceleia produse în alte colțuri ale orașului. Tot astfel, vom vedea imediat că o făină bună, frămîntată cu drojdie, apă și sare la fel de bune, reprezintă o condiție necesară, nu și suficientă, ca pe masa cumpărătorului să se afle întotdeauna pîine de cea mai bună calitate.

La Întreprinderea de morărit, panificație și produse făinoase București, în subordinea căreia intră toate fabricile de pîine din Capitală, am găsit, cu sprijinul inginerei Valerica Bejenaru, director adjunct, numai cîteva sesizări — de anul acesta și anul trecut — în scriptele compartimentului controlului tehnic de calitate. Ceea ce, evident, înseamnă că din mulțimea celor ce-au cumpărat pîine anul trecut și în primele luni ale acestui an, doar cîțiva au avut ceva de obiectat. Proporția, impresionantă, s-a reconfirmat la „Dîmbovița", unde șefa CTC-ului, Vasilica Sturzu, ne spunea că în 1980 fabrica n-a primit nici o reclamație iar în 1979 doar una singură. Din păcate, consultarea condicii de sugestii a numai două centre de vînzare ne-a arătat că numărul celor care solicită să intre în posesia acestor condici pentru a scrie acolo o opinie nu tocmai favorabilă este mai mare decît acela știut de CTC-ul fabricii „Dîmbovița" ori al întreprinderii tutelare — „București".

La centrul nr. 38 de pe Șoseaua Ștefan cel Mare rafturile sînt pline cu mai multe sortimente de pîine iar cumpărătorii se declară, fără nici o rezervă, foarte mulțumiți. De exemplu, dintre cei cu care am vorbit, pensionara Valeria Safta ori inginerul Ioan Teodorovici și soția sa, Maria, ingineră Silvia Rădulescu, directoarea fabricii „Dîmbovița", preciza că cei mai mulți cumpărători — și, bineînțeles, și șefii de unități — cer să li se aducă pîine caldă, abia scoasă din cuptor. Cum această dorință se și îndeplinește, dacă nu în totalitate, cel puțin în bună parte, crește în felul acesta și numărul celor ce cred că pîinea este necoaptă. Orice pîine trebuie să întrunească vreo cîteva calități fizico-chimice : umiditate, porozitate, aciditate, elasticitate. Probe, în laborator, a acestor calități se face la minimum trei ore după ce pîinea a fost scoasă din cuptor. Cum, uneori, nu trec nici măcar aceste trei ore iar pîinea a și parcurs drumul de la fabrică pînă pe masa cumpărătorului, atunci, într-adevăr, calitatea ei poate părea mai îndoielnică decît este în realitate. Elasticitatea unei pîini scoase din cuptor, de exemplu, de o jumătate de oră, este mai redusă, pîinea pare necoaptă. Acest lucru, asupra căruia cei ce fac zi de zi pîinea atrag atenția, este cît se poate de adevărat. Însă, vom mai spune, în apropierea acestui adevăr, înfrățindu-se cu el, apare și faptul — tot incontestabil — că pîinea este cu adevărat necoaptă. Am rugat, de exemplu, pe tovarășa Valerica Bejenaru, directoarea tehnică a Întreprinderii „București", să ne spună la ce temperatură se coace și cît este ținută în cuptor pîinea albă cu cartofi de 750 de grame, cea care se vinde cu 3,60 lei : 260 de grade, timp de o jumătate de oră. Acelelași întrebări, la „Dîmbovița" am aflat un răspuns nițel diferit : 240 de grade, 25—30 de minute. În fine, aparatul de măsură a temperaturii cuptorului în care se coace pîine la „Dîmbovița" arăta 210 grade. Cum, mărturisim, n-am putut da crezare explicației că deși aparatul de măsură arată 210 grade, înăuntru, în cuptor, erau de fapt 240, ni s-a părut mult mai corect să admitem ceea ce ni s-a spus apoi, și anume că aparatul s-a defectat și că el urma să fie repus în stare de bună funcționare a doua zi, duminică dimineața, de la 6 la 14, în singurele ore din săptămînă cînd nu se mai face pîine ci se revizuiesc utilajele. Or fi fost cele relatate mai sus și motivele pentru care, în centrul de vînzare 397, de exemplu, începuse să sosească pîine fabricată de „Dîmbovița" fără a mai avea înscrisă pe ea ștanța fabricii? Această ștanță cuprinde inițiala fabricii, numărul cocătorului, ziua în care

pîinea a fost făcută. În lipsa acestor elemente pîinea este anonimă iar dacă — în afară de o accidentală neglijență — calitatea necorespunzătoare a pîinii devine un motiv pentru care pîinea intră în anonimat, anonimatul nu poate fi, la rîndul său, un prilej de stimulare și de îmbunătățire a calității pîinii. Dimpotrivă.

D. CONSTANTINESCU

Cum se schimbă calitatea pe drum

Ani în urmă, a fost o vreme cînd pîinea fabricată la întreprinderea bucureșteană „Titan" a adus brutarilor săi mai multe reclamații decît felicitări. Albă sau neagră, pîinea se încruzea, se fărîmița, nu era nici prea gustoasă și își pierdea repede prospețimea. Întreprinderea se confrunta cu unele greutăți privind respectarea în totalitate a tehnologiilor, așa cum era, de pildă, procesul de frămîntare a aluatului, care dura mai puțin decît prevedeau normele de calitate, din cauza spațiului insuficient afectat acestei operații atunci cînd comenzile erau mari. Între timp situația s-a schimbat, specialiștii fabricii și-au pus mintea la contribuție și au găsit soluții pentru ca pîinea să fie din nou bună și gustoasă.

Desigur, nu ne trece prin cap să contestăm existența unor afare prejudecăți, știu ei bine oamenii întreprinderii cu ce luptă, dar, pe de altă parte, nu ne vine să credem că cineva, oricît de pretențios ar fi, ar putea să afirme că pîinea fabricată la „Titan" nu este bună, în timp ce în mină ar ține o pîine proaspătă, bine făcută. Deci, aceasta este problema : ce pîine cumpără cetățeanul? Seamănă pîinea de la centre cu aceea din fabrică? (Facem o paranteză pentru a preciza un lucru : nu vorbim despre pîine caldă, ci despre pîine proaspătă. Caldă este imposibil să se păstreze atîtea ore, mai ales dacă este coaptă în schimbul II, expediată seara sau noaptea la centre și vîndută dimineața. Este vorba, așadar, de pîinea care trebuie să se păstreze proaspătă, conform normelor de calitate, timp de 18 ore.)

Astfel, în ziua în care am prieput cum se face pîinea la „Titan", am plecat împreună cu inginerul șef al întreprinderii, Florin Dușescu, și cu șeful biroului comercial de la I.C.L. Alimentara 2, Preda Marin, prin cîteva centre aprovizionate de întreprindere, să vedem și cum se vinde această pîine.

Centrul 631 (aprovizionat direct de fabrică). Depozitul este mic, pereții au prins mucegai din cauza umezelii și a proastei aerisiri. Pentru ca pîinea să se păstreze proaspătă, trebuie lăsate ușile deschise (cînd nu plouă). La vînzare se afla pîine proaspătă, venită în seara precedentă, deci pîine care avea 12—14 ore de la scoaterea din cuptor.

Centrul 1 Mai (aprovizionat direct de fabrică). La vînzare, pîine proaspătă. În depozit, sub cîteva navete cu pîine foarte proaspătă, se aflau navete cu pîine rece, cu coaja cauciucoasă, după spusele inginerului șef. Vechea poveste : **„din cauza condensului — pîinea a fost adusă azi noapte — și a proastei aerisiri, pîinea se umezește și ajunge ca o gumă"** (Chiriță Maria, responsabilă).

Centrul 525. Pîine veche amestecată cu pîine proaspătă, sosită toată cu același transport, astăzi. În depozit este umezeală, s-a spart undeva, deasupra, o conductă, și prin tavan curge apa. În stoc, 700 de pîini albe. Pîinea neagră este de trei zile. **„Nu e pentru oameni, o cumpără lumea pentru animale"** (Romaniuc Fănica, responsabilă).

Centrul 527. Mălăescu Antoaneta, responsabilă : **„Avem mereu discuții cu lumea, în loc de albă cu cartofi, cum am comandat, am primit superioară. Cea superioară, care e în raft, este de alaltăieri. Se cumpără, dar nu prea multă. În 8 mai am cerut 300 de bucăți și mi-au dat 700. Uitați în acte, pe 9 mai, am cerut 100 albă superioară și 500 albă cu cartofi, și am primit 500 albă superioară și deloc albă cu cartofi".** (Așa cum aveam să mai constatăm, pîinea albă superioară „merge" mai greu, dar nu numai pentru că n-o solicită cumpărătorii, ci și pentru că unele responsabile de centre, din diferite motive, se spune, de pildă, că prețul rotund, 2 lei și 4 lei, ar fi o cauză, n-o prea scot la vînzare. Sinceri să fim, nu pricepem de ce nu se vinde această pîine, deoarece este foarte bună și se păstrează multe zile la rînd proaspătă și gustoasă. Asta nu înseamnă însă că sîntem de acord ca fabrica să nu-și onoreze exact comenzile.)

Concluziile se impun singure și cei doi reprezentanți ai fabricii și comerțului au fost de acord cu ele : 1. Din capul locului, comenzile sînt aproximative. Ele sînt date „după ochi" de responsabilele de centre și sînt rotunjite, cînd este cazul, de întreprinderea comercială de care aparțin, pentru a se evita eventuale goluri în aprovizionare. Aproximațiile sînt și mai mari, datorită faptului că multă pîine iese din Capitală, deși comunele suburbane au și ele centre bine aprovizionate. 2. Depozitarea în majoritatea centrelor este cu totul necorespunzătoare, împotriva tuturor normelor de calitate a pîinii. 3. Pe de o parte „rezistența" unor responsabile de centre față de desfacerea anumitor sortimente de pîine, iar pe de alta „înțelegerile" și „neînțelegerile" dintre distribuitori (de multe ori, aceștia impun pîinea care aduc, indiferent de comandă, potrivit vorbei : „n-o lei p-asta, nu pupi alta") și responsabilele de centre influențează într-un procent prea mare calitatea pîinii pe care o cumpărăm. 4. Schimbările în comenzile pe sortimente operate de fabrică. (Conducerea fabricii afirmă că centrele nu sînt obligate să primească sortimentele necomandate sau suplimentările, mai mult chiar, au la dispoziție un telefon prin care pot anunța acest lucru).

Și toate acestea la un loc schimbă oarecum „fața" pîinii, făcînd-o cîteodată să nu mai semene cu ceea ce pleacă din fabrică.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

De omenie avem nevoie cu toții

Despre cele ce urmează am vrut să scriu mai demult. Apoi am renunțat, gîndindu-mă că unele fapte **prea urîte** nu au ce căuta pe hîrtie. M-am răzgîndit însă. De ce? Din rațiuni mai puternice decît **groaza de moment a ochilor și a sufletelor cititorilor** acestor rînduri. Ca să nu se mai repete răul, trebuie să luptăm prin toate mijloacele, inclusiv cele gazetărești, pentru a-l preveni. Pentru a preveni oamenii că se mai întîmplă și lucruri neînchipuite de imensa majoritate dintre noi. E nevoie, adeseori, de o totală solidaritate de gînd, de acțiune, între noi. Toți trebuie să prevenim, toți trebuie să acționăm hotărît pentru a preveni răul, chiar dacă este vizat și amenințat doar unul singur dintre noi.

Filmul de groază pe care am să vi-l povestesc scurtînd — din groază! — amănuntele este următorul. Într-o seară, în Drumul Taberei, o fată de 18 ani este acostată de doi tineri. Nu era nimeni pe stradă, prin apropiere, greu de crezut... Cu vorba, dar mai ales cu forța, fata este urcată în liftul unui bloc. Nu era chiar nimeni pe scări, prin apropiere, iarăși greu de crezut...

Urmarea? Fata este violată în lift, apoi introdusă într-un apartament, unde este din nou violată de — în total — cinci inși! Un ospătar, un muncitor, un elev...

Cînd auzi asemenea lucruri, te lei cu mîinile de cap. Cum e posibil — te întrebi — să se mai întîmple așa ceva? Uită că ei. Și ce-i de făcut? Poți oare preveni totul? Trebuie prevenit! Pe stradă, în parcuri, oriunde, acțiunea noastră cetățenească trebuie să intervină, solidară, fără șovăire, în toate situațiile care ni se par tulburi... Vezi cîteodată, în stradă, doi-trei oameni care se cearta, se încăierează. Uneori se lovesc. Mulți dintre noi își zic : „Nu mă bag! Nu e treaba mea!", și-i ocolesc, își văd de drumul lor. Atunci, în acele momente, un apel spre un milițian, spre **alți oameni** ar putea rezolva multe din relele pe care le auzi — încremenit! — a doua sau a treia zi.

Omenia noastră trebuie să fie activă permanent, și oriunde, nu numai acasă și la locul de muncă.

De omenia noastră, a tuturor, avem nevoie cu toții!!

MARIUS POPESCU

Un munte, pe numele lui Nemernicul, se pornise amenințător la vale, dar s-a izbit de tăria oamenilor

De la Cimpina pînă la barajul Paltinu drumul șerpuiește pe Valea Doftanei pret de vreo 15 kilometri. Plouă. O ploaie măruntă și deasă amintind de anotimpul toamnei face ca drumul să pară mult mai lung. Șuroaie de apă de culoare roșiatică coborînd de undeva din munte traversează, din loc în loc, șoseaua ca apoi să se verse în cascade repezi, în albia riului.

De jos, barajul pare un decor al unei imense scene. La prima vedere totul pare pustiu. De sus, de pe buza gigantului de beton lacul de acumulare, adunînd ca-ntr-o pîlnie uriașă apele răzlețe, se pierde între doi munți, unindu-se cu cerul.

Coborînd din mașină, în cîteva clipe ploaia face ca hainele să le simți mai aproape de trup, iar pleoapele tremură sub greutatea picăturilor. Este atîta apă peste tot încît ai senzația că te afli într-un acvariu cu dimensiuni infinite.

Simbătă. Sfîrșit de săptămînă. Trecut cu mult de ora prînzului. La sediul șantierului, în sala de ședințe, lume multă. După grosimea fumului de țigară, după cum se discută îți dai seama că aici se petrece ceva ieșit din comunul fiecărei zile. Din ușă, îmi ajung la urechi frînturi de discuție : „Ați făcut bine calculele ? Trebuia găsit timpul optim. Sîrbule, te duci la gura galeriei. Meșterul Repan este înăuntru cu întreaga echipă. Ai grijă, după ce o să termină de demontat utilajele toți oamenii să părăsească galeria. Să nu stea nimeni în zonă. Este un mare pericol de electrocutare. Tocmai la pod. De acolo se poate supraveghea întreaga gamă a operațiilor. Așteptăm rezultatele comisiei. Pînă atunci nu acționați. Verificați în fiecare moment cantitatea precipitațiilor de la Teșila".

Profit de un moment de răgaz ca să mă apropii, și stingherit, avînd senzația că deranjez, încerc să intru în vorbă cu cel care, asemeni unui dirijor, conducea întreaga gamă a operațiilor.

— Nu am timp în momentul de față. Dacă doriți să aflați ce se petrece vă rog să poftiți cu noi sus pe baraj.

În microbuz, pe capotă, doi tineri mîncau. Ceapa se efilise iar pîinea prinsese coajă. Pe drum fac cunoștință cu cel care mă invitase.

— Mă numesc Nicolae Cornea. Sînt inginerul șef al sistemului de gospodărire a apelor Prahova-Teleajen.

— Tovarășe inginer, ce se petrece aici ?

— Din cauza ploilor, datorită înghețului și dezghețului, la malul drept al barajului de la Paltinu, o stîncă, un colț al muntelui, punea în pericol uzina hidroelectrică. Fenomenele sînt foarte complexe, iar consecințele, în funcție de cum' acționăm, pot avea o întreagă gamă de rezultate. De aceea, astăzi, o întreagă comisie formată din specialiști, tehnicieni cu munci de răspundere, reprezentanți ai organelor de partid ale județului Prahova, ale Ministerului Apărării Naționale și ale Consiliului Național al Apelor, după ce au studiat cîteva zile, la fața locului, situația, au ajuns la concluzia că trebuie să executăm o manevră de deschidere a doua la baraj.

— Ce înseamnă a doua ?

— Barajul are mai multe posibilități de golire. A doua, în limbajul nostru, înseamnă a doua golire. Este o operație de o deosebită importanță care are loc numai în cazuri extreme. Ultima dată s-a făcut în urmă cu cinci ani. În momentul de față întregul personal de exploatare se află la datorie. Zile și nopți nu s-au închis ochii, iar de mîncat s-a mîncat pe unde s-a putut. Acum așteptăm o verificare a debitului de apă, astfel prin controalele succesive nu trebuie să aibă loc nici o pagubă. Utilajele se găsesc amplasate în toate punctele critice urmînd să răspundă la comenzile noastre. Nu trebuie să uităm faptul că apa din lacul de acumulare asigură cu apă potabilă municipiul Ploiești, orașele Cîmpina și Băicoi. De asemenea, marile platforme industriale din Cîmpina, Teleajen și Brazi se „hrănesc" cu apă tot de aici. Deci, trebuie să ne gîndim în fiecare moment că nu trebuie să existe nici un fel de fluctuație în activitatea unităților amintite. Sînt prezente la fața locului și cîteva echipe, venite din toată țara, care urmăresc comportarea barajului fiindcă nu sînt terminate în totalitate lucrările de consolidare a versantului muntos.

Coborîm din mașină. Nu mai pot nota nimic. Cerneala

stiloului ia forma picăturilor de ploaie. Îl aud pe inginerul Nicolae Cornea întrebînd la stația de radio-recepție: „La Teșula la ora 15 cad 3,4 litri pe secundă. La baraj peste 7 litri pe metru pătrat. Deci să calculăm. La Teșila vin în lac 22 de metri cubi pe secundă. Secăria și Păltinoasa mai aduc încă 10 metri cubi pe secundă. După toate calculele, prin golire se vor evacua în jur de 17 metri pe secundă. Deci, mai rămîne apă suficientă. Băieți ! Rămîneți la locurile stabilite. Din moment în moment trebuie să iasă comisia din conducta de evacuare. În cîteva minute vom declanșa acțiunea".

— Tovarășe inginer, vă rog să-mi spuneți cu ce ați compara această acțiune despre care vorbiți?

— Fără să folosesc cuvinte mari și fiindcă doriți o comparație, vă pot spune că se aseamănă cu lansarea unei nave cosmice. Calculele trebuie făcute la milimetru, iar solicitările, cum v-am mai spus, sînt diverse și din toate punctele de vedere.

★

Pe inginerul Nicolae Mircea, șeful șantierului de construcții de la Paltinu, aparținînd Trustului de construcții hidroenergetice din București, îl găsesc la poalele barajului. Poartă barbă nu dintr-o cochetărie — ci din simplul fapt că inginerul Nicolae Mircea nu a mai trecut de cîteva zile, poate săptămîni, pe la baracă.

— Din cauza ploilor din ultimul timp, îmi spune inginerul, s-a produs o alunecare de teren care a afectat funcționarea centralei. Știți cum se numește acest versant muntos ? Nemernicul. Ei, Nemernicul, ne-a dat cel mai mult de furcă. Un colț al acestuia a luat-o la vale. A lovit unul dintre transformatori și amenința să distrugă și pe celălalt cît și centrala hidroenergetică. În același timp, apele din lac creșteau peste capacitatea de preluare a sarcinilor de către baraj. Pe lîngă toate acestea ploaia nu ne-a slăbit deloc. Parcă cerul se despicase în două. Două zile ni s-a interzis să ne apropiem de munte fiindcă nu se știa cum lucrează în continuare. Nu s-a stat degeaba. S-a început cu salvarea utilajelor din zonă. După cele două zile de studiu de către specialiști, s-a hotărît formarea unei echipe de maiștri, constructori cu mare experiență, care au lucrat cățărați pe funie și agățați în coardă, la excavarea cantității uriașe de piatră care a căzut din munte. Zile întregi maiștrilor Ion Repan, Viorel Ciucanu, Dumitru Birliga și muncitorilor Gheorghe Richea, Manea Vintilă, prinși în frînghii, li se trimitea acolo sus cîte un termos cu ceai. Lor li se adaugă și artificierul Virgil Bujureanu, care în ciuda faptului că de cîțiva ani a ieșit la pensie de aici din Valea Doftanei, de cîte ori este nevoie de el vine să ne dea o mînă de ajutor. Fărîmă cu fărîmă muntele a fost tocat iar bucățile trimise jos. S-au consolidat celelalte porțiuni care amenințau să vină la vale. Pentru orice eventualitate s-au întins plase de sîrmă în toată zona. De unde se credea că pericolul și catastrofa nu puteau fi evitate, la ora actuală numai apa ne dă de furcă. Peste cîteva clipe, prin golirea parțială a lacului, sperăm să rezolvăm și această problemă.

Este ora 16. Din galerie ieșe echipa lui Ion Repan. Este semnul că marea operație poate să înceapă. Sînt uzi pînă la piele. Chibriturile nu se mai aprind iar țigările s-au desfăcut asemănător floricelelor de porumb. Nimeni nu pleacă. Toți muncitorii într-o ordine perfectă s-au așezat pe podeț să vadă marele spectacol, unic în felul lui, și cum spunea inginerul Nicolae Cornea, de proporțiile unei lansări de rachetă.

Se fac ultimele verificări și calcule. Acționarea se face de la suprafață, iar vanele ascunse undeva la zeci de metri sub apă trebuie să răspundă comenzilor specialiștilor. Cum vor asculta ? Cum vor funcționa ? Sînt clipe de mare încordare. Toată lumea așteaptă cu sufletul la gură.

Cîteva minute au trecut de ora 16. Se deschid vanele. Prin conducta de evacuare peste 17 metri cubi de apă pe secundă își fac loc în albia riului. Zgomotul este asurzitor iar picăturile de apă aruncate de jet concurează picăturile de ploaie. Parcă apare și curcubeul. În ciuda faptului că în jur totul este cenușiu, spectacolul este într-adevăr unic.

Cu toate că mulți dintre cei prezenți nu puteau să vorbească din cauza oboselii, li se citea pe față bucuria faptului împlinit ; apa ca și muntele era stăpînită de acești oameni minunați. În încheierea reportajului aș dori să amintesc numele unor oameni pe care i-am cunoscut pe pod după ce s-a terminat operația de golire. Ei sînt : muncitorii George Albu, Victor Paliev, Paul Angelo, Nicolae Tudosoiu, Ion Diaconu, inginerul Liviu Cuțiu — directorul grupului de șantiere Bacău, și Gheorghe Sălăgeanu, directorul Trustului de construcții hidroenergetice din București.

Pensionarul Virgil Bujureanu, de meserie artificier, care a răspuns chemării constructorilor și a stat zile întregi cățărat pe stîncă, astăzi împarte celor prezenți ceai cald. Ceaiul băut acolo, pe podul de beton, deasupra apelor are un alt gust. Are gustul datoriei împlinite.

SORIN POSTOLACHE ■

Imagine de la tradiționala sărbătoare „Ruptul sterpelor" ce are loc în fiecare an la izvoarele Bâlcu, în Țara Maramureșului **Fotografie de GH. AMUZA** ■

Lucrurile mari nu se anunță din vreme, nu par mari dacă le citești titlurile, lucrurile mari sînt mari după ce se petrec. Una din cele mai bune și mai constant bune de fapt emisiuni ale Televiziunii este „Viața satului". Exact la emisiunea despre care unii își închipuie, probabil fără s-o vadă, că este rămasă în urmă, că este pentru un cerc îngust de „aleși", țăranii, exact la emisiunea aceea se petrec de săptămîni și săptămîni cele mai frumoase și mai palpitante scene de emoție și muncă. O televiziune e interesantă, desigur, în măsura în care le are pe toate. Și n-o să punem niciodată în locul unei emisiuni de varietăți filmul despre care vom vorbi, „Oierii". Teribil film, frumoasă ținuta reportericească a avut realizatorul filmului, Costin Martiniu, cu toată echipa care l-a însoțit. Acute probleme s-au ridicat și o irepresibilă senzație de adevăr ne-a însoțit toată ziua de duminică, după ce am văzut acest film. Asta, mai ales, că după încă o bucată de vreme o foarte frumoasă poezie a lui Valeriu Pricină la emisiunea „De strajă patriei" ne-a reamintit atmosfera parcă din jurul ochilor lui Nicolae Băicescu, despre care era vorba în poezie.

Dar filmul „Oierii" ar trebui reprogramat și la o oră de seară, să fie văzut de cît mai mulți, pentru că soarta oierilor din munții României, inclusiv soarta oierilor din Mărginimea Sibiului, nu-i poate interesa numai pe aceștia sau numai pe cei de la sate. Viața lor grea și atît de nedrept disprețuită de unii a apărut ca un nestemat de sudoare și de lacrimi în excepționalul film al televiziunii noastre.

În ciuda tuturor inerțiilor, în ciuda tuturor jeturilor de rutină, de comoditate și mediocritate, un suflu nou se simte în viața Televiziunii Române. Să nu lăsăm ca acest suflu nou să treacă neobservat prin scoaterea în relief în presă doar a defecțiunilor și erorilor televiziunii. Filmul „Oierii", realizat într-o redacție condusă viu și dinamic de un gazetar strălucit, Sorin Pamfil, ne-a arătat că sîntem — trebuie să fim — o televiziune a gîndirii, a faptei, a militantismului și adevărului. Acest film și încă multe alte lucruri frumoase care se petrec sau sînt pe cale să se petreacă.

ADRIAN PĂUNESCU ■

EDIȚIE SPECIALĂ

flacăra COPIILOR

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Dormi, dormi să te-adorm și-am adus
Fluturii, frunzele, florile
Și norii tiviți de apus
Ce zboară pe sus,
Serile, stelele, zorile,
Să adormi și-am adus,
Ți-am adus... (Ion Pillat)

Copiii. Cinlec de stea pe un felinar ieșit din ploaie. În floarea finului și mirosmele teiului se joacă vîntul și născocește iezi pentru ei. O lumină albă, mai frumoasă ca aceea din zilele de vară, se înalță din trupul lor și aprinde, unindu-le într-un riu limpede, toate clipele zilei. Iar cînd vorbesc își sună sufletul în fiecare cuvînt. În gîndul lor șoptesc povești, în vorbă li se-ngînă visele. Ascultați-i, ascunși după un pom, cînd închină castele și vrăji. Atunci se-mperechează-n limba română

De argint și de brîndușă

austrul care scormonește-n lemnul viu după muguri cu tăcerea bucuriilor presimțite, cu flacăra verde din lampa ierburilor, cu marea cîmpie, cu pasul omului ce vine-acasă aducînd o pîine, cu pasărea adăpostită într-o urmă de copită de cerb sau într-un nechezat de cal. Cuvîntul rostit de copii e viers și e ființa colindată de adierile sîngelui curat. Ei se poticnesc în argint luat din grinda unde-și leagănă vioara un greier și toate silabele pe care le înșiră sînt de brîndușă, de răsărit de lună - în cer magic, de lăstuni învățîndu-și puii să zboare, de fluturi intrînd ca un potop alb și ca un potop roșu în răzoarele grădinii. Copiii, vorbind, sărută aerul cu buze dulci — dealtfel numai prin unedele alea se clatină porumbeii și se pîrguiesc cireșele și spicul grîului. Iscați pe pămînt din dor de nemurire prin ei se iscusește cuvîntul. Niciodată, ca-n copilărie, cuvîntul nu e atît de puternic și de încărcat de înțelesuri. Credința mea e că fiecare copil repetă prima zi a lumii, cea mai albastră dintre toate cîte au urmat, cînd pe pămînt nu apăruse durerea, orgoliul și crima. Că așa stau lucrurile o dovedește faptul că ei, copiii, sînt singurii oameni care își cîntă lumea cînd vor să adoarmă.

FĂNUȘ NEAGU

„De-a visele...”

Țin minte, pe vremea copilăriei jocul preferat, cel mai minunat joc, era „de-a visele...”

Ne adunam în jurul unei sălcii bătrîne de lîngă iazul artificial săpat de înșeși mîinile tatii la marginea dinspre „luncă” a grădinii, iaz alimentat de un mic și limpede izvor. Ne cățăram pe lungile, noduroasele ramuri ale bătrînei sălcii. Și apoi fiecare dintre noi își istorisea un vis :

„Se făcea că o bătrînă — e cu putință să fi fost o zînă — m-a întîmpinat pe-un drum și mi-a dăruit un inel. Era destul să-mi răsucesc pe deget inelul și să-mi rostesc o dorință, că ea se și împlinea...”

sau :

„Mi se părea că o pasăre fermecată, cu penele de aur, mi-a bătut în fereastră cu cioculețul ei de smarald. Și, cînd m-am apropiat de geam, mi-a grăit...”

Tata începuse să ne cumpere revistele pentru copii ale vremii: „Lumea copiilor”, „Universul copiilor”, „Dimineața copiilor”. Și nimic nu socoteam mai atrăgător pe pămînt decît aceste reviste în paginile cărora descopeream, prin povești, atîtea neașteptate lucruri și care mă îndemnau să visez. De-aceea, cînd veneau în casă oaspeți și mă întrebau : „Ce-ai vrea să te faci cînd vei crește mare ?”, fără să șovăi răspundeam : „Am să scriu povești pentru copii !” Tot astfel, cînd ne jucam și eram întrebat despre ce visez, sora mea, care-mi cunoștea dinainte răspunsul, spunea : „El a visat că alcătuia o revistă cu povești pentru copii !”

Cunoșteam tiparul. Nu departe de locuința părintească se afla o tipărniță unde lucrători harnici aduceau la lumină ziarul local, ziar în care uneori apăreau, la sărbători, și cîteva rînduri pentru copii. În jurul ei ne petreceam destule ore ale zilei.

Și fiindcă regula jocului era să ne trăim cumva fiecare visul, cînd îmi venea rîndul, îi rugam pe cei din jur să mă ajute întru alcătuirea revistei. Născoceam

care mai de care povești și cîntece.. Culegeam litere încropite din fărîmițe de coajă de salcie. Le orînduiam în plăsmuite teascuri. Și visul prindea parcă viață.

Partea cea mai frumoasă, firește, urma cînd, înflăcărați, începeam să-i parcurgem revistei închipuitele pagini. Dar despre ce simțeam în astfel de momente voi mai povesti poate cu vreun alt prilej...

De-atunci a trecut foarte multă vreme. Dar jocul nu l-am uitat. Sînt sigur că și multor copii de astăzi le place să-l joace. Și tocmai din această pricină fac aceste mărturisiri. Fiindcă revista „Flacăra”, venind în întîmpinarea viselor noastre, a hotărît să lanseze acest supliment, care ar putea deveni, sperăm din toată inima, cu vremea prin periodicitate, o nouă și generoasă tribună de literatură pentru copii, slujită de unii dintre cei mai devotați condeieri, care și-au închinat întreaga lor viață frumosului menit celor mai tineri și mai dragi cititori.

Și astfel, jocul cel vechi „de-a visele” devine pentru mine tot mai adevărat...

AL. MITRU ■

Desen de Andrei A. Păunescu, clasa a V-a

Piticoții și lumea lor cea mare

Pătrunsesem pe neobservate în holul mare al grădiniței. În dreptul fiecărei uși, rînduiți ca la paradă, pantofiori, neatingînd mărimea unei palme. Dincolo de ei, în spatele primei uși de la intrare, clinchet de glasuri ce răspundeau „tovarășei” în cor. Am înțeles, ascultînd, că li se spunea o poveste, despre un băiat, Fănucă cel prost crescut care, plecînd grăbit de acasă, a uitat să spună bunicii „sărut mîîîna” și care, cînd s-a urcat în autobuz, a dat buzna, călcîndu-i pe toți pe picioare, uitînd să spună „bună dimineaaaaața” și „pardooooon, și care la despărțire a uitat să spună celorlalți copii din autobuz „la revedeeere”. „Vreți să semănați cu Fănucă din poveste ?” — i-a întrebat educatoarea. „Nuuuuuu!”; „Atunci, cel fel de copii trebuie să fiți voi ?” — întreabă din nou educatoarea. „Să fim...” „...Po-li-ti-cooooși”, răsună ecoul cuvîntului ce trebuia spus. Abia acum mă surprind trăgînd cu urechea și mă și aștept la apostrofarea colectivă : „E frumos ce face tanti ?” „Nuuuuuu” — îmi răsună în urechi, stîrnind în mine toate iertările lumii.

Uitasem de ploaia ce căzuse o zi și o noapte peste Teleorman, uitasem și de vîntul tăios pe care-l lăsasem dincolo de intrarea în grădiniță. Nimerisem aici, pur și simplu, mînată de dorința de a afla cum trăiesc și ce fac ei, la o grădiniță sătească, micii șoimi. De aceea, satul l-am ales la întîmplare — Siliștea, ținînd de comuna Purani. Ora mesei, respectată cu sfințenie, după cum ni s-a spus mai apoi, m-a surprins încă în hol, trăgînd cu urechea pe la uși. Am urmărit, apoi, cum sala de mese, frumos aranjată și foarte curată, a fost cotropită de întreaga suflare — șoimi dintre cei „mari”, care mîine vor fi elevi, dintre cei mijlocii și, în sfîrșit, de piticoții care încă nu și-au cîștigat, prin vîrstă, statutul de șoimi. Nu credeam că vor reuși, prin îmbulzeala care s-a creat, să se așeze la farfuriile cu ciorbă de pasăre, ce-i așteptau aburind. Falsă părere ! Neașteptat de repede au și început a mînca, dovenindu-se niște mari mîncăcioși. Printre picături (așteptînd felul 2, friptură cu cartofi), cîte unul aruncă vina pe vecin că i-a dat cu cotul peste lingura cu ciorbă, că a aruncat cu pîine în Alina sau Carmen, că, Mihăiță a sorbit cu zgomot ciorba și nu cum le-a spus tovarășa. Prindem un moment de liniște, cînd bucatele din farfurii le-au atras tot interesul și stăm de vorbă cu Ioana Preda, educatoarea care coordonează întreaga activitate a celor 5 grădinițe de pe raza comunei. Pe scurt, cele aflate (și constatate mai apoi la fața locului), se rezumă astfel : au o minune de copii în grădinițe, sînt frumoși, deștepți, dacă îi supui unui test, nu se lasă mai prejos decît orășenii. Acum, pe vremea campaniei agricole, ajutați de forurile locale, au reușit să prelungească și programul grădinițelor. Toate cele 3 grădinițe din satul de centru au amenajate, la această oră, dormitoare, cu pătucuri pentru piticoți, în care, după atîta muncă de cîteva ore în care învață și „matematică”, și „îndeminare” și „muzică”, și „desen”, se retrag pentru binemeritata odihnă. În vremea asta, mamele, îndeobște aflate pe cîmpul mare al C.A.P.-ului, își văd liniștite de treabă, seara abia văzîndu-și copiii, minunîndu-se de cît de deștepți cresc la grădinița lor. Am mai aflat cîte ceva și despre preocupările „extrașcolare” ale micuților, antrenați, după puterile lor, la muncile de la lotul ajutător, pe care au plantat fasole verde, cartofi, porumb ; apoi, despre excursiile în pădurea satului, la heleștee, astfel spus, despre participarea lor la lecțiile în natură, despre cîștigarea, „deocamdată”, a locului I la faza intercomunală a concursului șoimilor, unde s-au prezentat cu dansuri, cu cîntece, cu montaj și cu teatru. Mai rămînea după toate acestea spuse să ne convingem pe viu că așa stau lucrurile.

Și, iată-i pe micii șoimi (și nețoimi, pentru că, după cum spuneam, erau și dintre cei care încă nu atinseseră vîrsta de șoimi), arătîndu-mi ce știu, la început mai cu rezervă :

— De ce vă place vouă la grădiniță ?

— Fiindcă aici învățăm să ne facem mari și ne jucăm.

— Ce vrei să fii tu cînd vei fi mare, Cristi ?

— Să mă fac aviator, să execut ordinul pe care-l dă comandantul de avioane.

Cristi ținuse să știm că-l mai cheamă și Vlja, că tătîcul lui îi învață pe copii matematică, adică, să socotească, că are acasă 6 oi, pe care acum le-a dat la cioban, cum pînă acum cioban și ciobăniță au fost tătîcul lui și mămica, că mămica nu-i place să fie ciobăniță, dar lui tătîcu da, și „eu ca tătîcu” ; ne spusese și cea mai mare minciună din lume, făcută de el, și rolul din piesă, ba ne și cîntase cu toate că vorbele îi ieșeau șișîite, fiind proaspăt șterb de doi dinți. După care ne-a întrebat dacă păsările au comandant, ca avioanele, și dacă ele știu unde zboară sau zboară așa, hai-hui. Un băiețel l-a întrerupt, spunîndu-ne că și el a avut un rol în piesa lui Cristi. „Ce rol ai avut” ? — l-am întrebat după ce ne-a spus că-l cheamă Nicușor. „Păi, zice unul că mi-e sete, și eu îi aduc un pahar cu apă” — ne-a spus cu toată seriozitatea ; un băiețel mic cît palma, numai ochi de el — Aron ne-a spus că-l cheamă — ne-a arătat cum fac nutriile, sore hazul tuturor, cum se înțelege cu ele, prin „muuuu”, mai de la distanță, pentru că au colți roșii și-l mușcă...

Și, uite așa, am purtat o interesantă discuție despre vaci și despre oi, despre pești „care au oasele așezate ca frunzele de brad”, despre unde lucrează mămicile și tătîcii lor, despre ghicitori, ei amuzîndu-se copios că eu, tanti mare, nu știu să le dezleg, și despre paratrăsnet, și despre soare, pe care cei de la secția de desen îl făcuseră cu toții cît jumătate din foaia desenului...

Cînd am trecut prin Purani, peste grădinița din centrul satului domnea liniștea. Era ora de odihnă. În pătucurile lor, șoimii, după atîta învățătură, teseau alte și alte vise, care cu avioane, care cu păpuși, care cu nutrii și tractoare și mașini și toate cele cîte se petrec într-o lume așa de mare ca a lor.

GEORGETA BLĂNARU ■

Dimineața, amiaza și după-amiaza copiilor din București

Simbătă, 24 mai, deci ziua lui Saturn, dimineața s-a spălat pe ochi tot cu picăturile ploii. Dar așa a fost toată săptămîna, începînd cu ziua Lunii, continuînd cu zilele lui Marte, Mercur, Joe, Venus... Se vede cu ochiul liber că anul ăsta Bucureștiul — cît este el de Capitală, cu toți cei peste 600 de kmp ai lui și cu cei aproape 2 000 000 de locuitori, dacă-i adunăm și din suburbane — greu o să mai treacă pragul verii. Drept pentru care în Titan ori în Drumul Taberii, în Colentina ori în Pantelimon, în Militari ori în Pajura, în Ferentari ori în Balta Albă, peste tot acolo unde străzile s-au spuzit cu blocuri, ferestrele fagurilor de beton și sticlă ale apartamentelor au fost trezite din amorțeală și încălzite tot de năsucuri înfierbîntate de visele de peste noapte ale copiilor.

Adică ? Aici-e-aici ! Pentru că iată problema : cine sînt copiii? Nu încap dubii că sînt copii aceia care pe la începuturile lor școlare, în ochi cu grăunțe de soare își spun «azi am luat doi de zece la matematică ; unul mi l-a pus tovarășa pe carnet, celălalt, în catalog». Încă mai trălesc perioada cînd nici măcar nu clipesc întrebînd : „Tată-Mare, ți-ai pus perucă de mustăți ?”, ori afirmînd : „bacteriile sînt niște suflete” și „am mîncat de mi-au obosit dinții...” Cugete limpezi, copiii își permit să spună adevărul pentru că nici nu știu ce e minciuna. Chiar dacă-l spun și așa : „Marea ? Este singura mingiiere a stîncilor” ; „zăpada ? stropi de ploaie în haine de blană...” (Definițiile aparțin unor copii.) Și ce, și cine mai sînt aceștia ? Bunicul crede că toți încă sîntem copii ; doctorul susține însă că numai pînă la 16 ani și că prima secundă «după» ne catapultează direct în lumea adulților; inspectorul secției de învățămînt pretinde că doar preșcolarii ar merita să poarte tresele noțiunii de copii, băieții și fetițele de la clasa întîia în sus fiind dragă, doamne, ditamai... elevi ; vînzătorul de la magazinul lor e categoric — exclusiv pînă la 14 ani !, virstă la care subscrie și pionieria. Poate cei care folosesc limbajul statistici ? (UNII : În București sînt 392 000 de preșcolari și elevi din care : 48 942 în grădinițe ; 217 645 în învățămîntul primar și gimnazial ; 125 413 în învățămîntul liceal și profesional. Diminețile, amiezile și după-amiezile acestora înseamnă prin rotație 218 de grădinițe, 201 școli generale, 15 școli speciale, 18 case de copii, 76 de licee, 49 de școli profesionale, 23 cluburi sportive școlare. Altfel spus, înseamnă 4 620 săli de clasă, 943 ateliere școlare, 986 laboratoare, 924 cabinete școlare, 101 săli de gimnastică... Și pentru că veni vorba : știți la cît se ridică — în medie pe an și în București — cheltuielile de școlarizare pentru un copil ? În învățămîntul preșcolar — 6 500 de lei ; primar și gimnazial — 2 100 de lei ; liceal — 3 500 de lei ; profesional — 9 500 de lei. Sumele respective — după cum bine știți și simțiți — în procent covîrșitor nu sînt scoase și cheltuite din buzunarele familiilor ! Poate că de aceea din 1977 și pînă azi fiecare al 7-lea cetățean al Capitalei este elev...” ALȚII -În cele 217 unități din București activează 5 346 de detașamente cu un total de 180 513 de purtători ai cravatelor roșii cu tricolor. Structural: 74 209 sînt în clasele II—IV, iar ceilalți 106 313 în clasele V—VIII. O forță de stimat și de invidiat : sub ecusoanele organizației pionierilor și ale șoimilor patriei din Municipiul București palpită, pentru ei și pentru România, peste 220 000 de tinere inimi ! O sută de mii de membri ai organizației au inițiat 2 919 formații artistice și 1 239 cercuri de creație artistică. Diminețile, amiezile și după-amiezile acestora s-au materializat în cele 90 de premii republicane și cele 60 de titluri de laureați obținute la cea de-a doua ediție a Festivalului național „Cîntarea României” ; alți 135 843 pionieri și șoimi bucureșteni își petrec diminețile, amiezile și după-amiezile în 2 115 cercuri tehnico-aplicative și în 3 045 cercuri științifice. Și este o dovadă în plus a capacității și a rîvnei cu care muncesc acești copii faptul că toate aceste dimineți și zile și-au strîns nectarul în realizări cum sînt „Alimentator didactic pentru laboratorul de fizică și chimie”, „Receptor superheterodină cu dublă schimbare de frecvență pentru benzile de transmisie în ultrasunete” și „Centrală solară”, pe care Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie le-a taxat simplu, dar după cum merită : premiul I, II, III... Acestea au fost. În 1980 s-au înscris la concurs nu mai puțin de 8 000 de copii, printre care cei mici de tot nu se sfiesc să uimească cu performanțele atelierelor fanteziei lor chiar și pe veteranii participanți la concursurile gen „Start spre viitor”, „Atelier 2 000”...

Alte dimineți și amiezi și zile copiii le-au așezat unele sub altele, sau unele peste altele, au tras linie pe dedesubt și le-au adunat. Rezultate ? În 1979 prin colectarea de plante medicinale și deșeuri — feroase, neferoase, sticle, borcane, hîrtie, cartoane — totalul s-ar ridica la 2 954 442 de lei, cu 11,83 la sută mai mult decît își propuseseră. Asta le-a sporit apetitul și le-a insuflat un curaj fără precedent. Motiv pentru care speră ca în '80 să se așeze dimineți lîngă dimineți, amieze lîngă amieze, zile lîngă zile pînă cînd totalul se va ridica la suma de... 3 235 180 lei !

Uneori, alte sferturi s-au unit cu jumătăți ori chiar și cu zile întregi pentru ca aleile și străzile, și scuarurile, și parcurile Bucureștiului să le știm permanent... lună ! Alte dimineți și alte și alte amieze s-au adunat în „Columna milenară”, activitate gîndită, venită și menită să marcheze în fiecare por al simțirii copiilor aniversarea celor 2050 de ani de la crearea primului stat dac, centralizat și independent, de sub conducerea lui Burebista. Simbătă, 24 mai, deci ziua lui Saturn, la amiază, la Muzeul de istorie al R.S.R., în amfiteatru, era în plină desfășurare finala pe municipiu a Columnei milenare.

Ce ar fi de adăugat acum, înaintea încheierii parantezei ...statistice ? Un lucru de care ar trebui să se țină seamă : elevii din București se situează sub media de promovabilitate pe țară ! !. Se pare că au adunat prea multe dimineți, amieze și după-amieze fără învățătura cărților. Adică fără adevărata și de bază învățătură. Nu-i deloc rău ca ei să-și consume timpul învățînd să se joace, să se comporte, să muncească, să se fortifice, să vadă, să audă, să cunoască, să fie utili. Este firesc ca cei mai mici bucureșteni să trăiască și să se desfășoare plenar în cîmpul magnetic al efervescenței metropolei. Dar este cel puțin bizar ca Bucureștiul, poate mediul cel mai bun conducător de cultură, căldură (umană) și învățătură din România să-și lase fiii și fiicele cu medii la remorca mediilor școlare ale unor localități fără tradiție, dar cu mari, muncite și justificate ambiții. Nu-i vorba aici de orgolii ofuscate ori răsuflate. Sau nu tocmai. Sau nu numai. Nu ne este indiferent — nu trebuie să ne fie indiferent — ceea ce se subsumează dimineților, amiezelor și după-amiezelor copiilor noștri. Parcurile Bucureștiului sînt fermecătoare. Cîșmigiul este magnific. Herăstrăul este absolut divin. Împrejurimile Palatului sporturilor sînt feerice. Sub soare, Dîmbovița lucește ca o spadă, iar salba de lacuri din jurul Capitalei nu are egal. Fiecare în parte și toate la un loc pot consuma cu toptanul dimineți, amieze, după-amieze. Și nici măcar nu-i rău, dacă totul se face cu măsură. Dimpotrivă. Să nu uităm însă că pregătindu-i bine pe copiii orașului pregătim bine însuși viitorul orașului. Care — neîntîmplător — este chiar CAPITALA ROMÂNIEI.

MIRCEA BUNEA ■

Povestea unei mame cu 12 copii

„Așa stînd lucrurile, azi, vineri, eu sînt fericită...”

— Lele Marie, hai să-i numărăm, să vedem dac-or ieși 12... Deci, Gheorghe, Ion, Maria, Iuliana, Ioana, Paula, Aurica, Virgil, Ioana... Iar Ioana, i-am încurcat, nu-i așa ?

— Nu l-ați încurcat, Ioana a mare și Ioana a mică, ultima ar fi trebuit să fie Emilia, așa ne gîndisem să-i zicem, dar Gică, bărbată-miu, nu și nu, că Ioana e nume românesc, să-l zicem tot așa și i-am zis... Ar mai fi Sanda, Elena și Elisabeta, că la sfîrșit s-au întîmplat numai fete, dar nu ne-a părut rău, că fetele sînt mai cu inimă pentru casă. Și-apoi, Paula ne-a dat 3 nepoți, toți băieți, așa că s-a mai pus ordine... Au ieșit 12 ? Au ieșit, l-ați numărat și pe bietul Ion, s-a prăpădit cînd avea 27 de ani, of, of, ce mai flăcău era...

Odaia, una din cele 4 ale unei case fără etaj, aflată în comuna Voluntari, pe strada Cernavodă, la numărul 3, se umple de tristețe. Maria Florea, mamă eroină care a adus pe lume 12 copii, își șterge o lacrimă atîrnată în colțul ochiului, cu șorțul de bucătărie și-o șterge. Încercăm o întrebare neutră, să cîștigăm timp.

— Ce găteai, lele Marie ?

— Pilaf. Ciorbă mai avem de ieri. Înainte de a pleca la lucru, am s-o pun la foc, să le-o dau fierbinte.

— Pilaf în oala aia ? !

— Ce vă mirați, că oala e de 40 de kile ? ! Păi cum altfel ? Chiar dacă Aurica a plecat după soț, tocmai la Țăndărei, chiar dacă Maria și Paula sînt la casele lor, cu bărbați și copii, fiecare cîte 3, la mîncare tot aici trag, știți dumneavoastră, mîncare ca la mama-acasă... Mai rău a fost cu piinea, pînă ne-a învățat vînzătoarea, că luam cîte 10 intermediare odată ! Ce faceți, maică, cu atîtea, le dați la porci ? !, se mira femeia, pe urmă însă a înțeles situația.

— Cînd v-ați căsătorit, lele Marie ?

— În '51, cu acte, în regulă. Eu, care-s de fel tocmai din Bistrița, din Șintereag, veniserm la București, la mama, care lucra ca bucătăreasă. M-am cunoscut cu Gheorghe și ne-am plăcut, după care ne-am luat, cu eram frumoasă, cel puțin așa zicea el, ți-aduci aminte, Gică ? El tocmai scăpase din armată. Ne-am făcut un rost, am dres casa asta, apoi au apărut copiii, care ne-au umplut viața de bucurii. De bucurii, dar și de griji, dar le-am învins.

— E ușor de zis „le-am învins” ! Cum le-ați învins ?

— Prin înțelegere, că Gică a fost și a rămas bun la suflet. Cît a putut m-a ajutat, la mîncare, la spălat, la aprovizionare, la toate cele.

— Cum la mîncare ? !

— Cînd o face el o ciorbă, te lingi pe degete !

— Așa, ciorba de ieri cine a făcut-o ?

— Eu, că Gică a fost ocupat cu gardul. Vrem să împrejmuim casa cu beton, așa au toți vecinii, n-o să rămînem noi mai prejos ! Mai vrem să ridicăm o cameră, poate două, să încercăm mai bine, că noi aici am trăit și nu ne trebuie la bloc.

— Cu banii cum vă descurcați ?

— Ușor nu e, de ce să mint, dar ne descurcăm. Din cîștigul nostru, amîndoi muncim la țevi sudate, colea, pe Colentina, luăm cîte două mii, din alocația dată de stat, alte opt sute, din indemnizația mea de mamă eroină, cinci sute, ne descurcăm. Sigur, ne-ar trebui mai mult, dar cui nu i-ar trebui mai mult ? ! Cît ai, atîta cheltuiești, noi ne-am mai strîns, ca să dăm copiilor, fetelor mai ales, știți cum e.

— Vedem frigider, vedem două televizoare...

— Așa-i, nu ne plîngem. Ne-ar trebui un frigider mai mare, că nu prea intră oalele în „Framul” ăsta, poate la vară, om mai vedea... Gineri-miu, cel de-o ține pe Paula, macaragiu tot la țevi sudate, aduce și el bani în casă, că alea mici, Sanda, Elena și Elisabeta, sînt la școală, au nevoie de atîtea.

— Ceilalți copii ce lucrează ?

— Al mare, Gheorghe, e mecanic auto, Maria și Iuliana sînt la „Dîmbovița”, la încălțăminte, Ioana muncește ca ospătar, Virgil se pregătește să devină buldozerist... Eu n-am vrut, e cam îngust în umere, cam firav, dar lui i-a plăcut meseria asta, l-am lăsat, nu ne-am pus în drum. Afară de cele măritate, toți au o meserie, că așa i-am crescut, să muncească, să fie cuminți, să nu pună mîna, să se ferească de tribunale. Gică l-a mai atins cîteodată, dar nu mult, că n-a fost nevoie, aluatul lor s-a nimerit bun. Nu că mă laud, dar așa s-a întîmplat. N-am avut probleme cu ei, doar cu Gheorghe am avut, cînd a fost bolnav de plămîni, dar s-a îndreptat.

— Dumneavoastră, lele Marie, cîți copii ați fost acasă, la Șintereag ?

— Am fost singură cuc, d-aia am și făcut atîția copii.

— De ce de-aia ? !

— Să fie mai mulți, să se ajute între ei. Cînd aud de cîte unele că nu vor să nască, mă crucesc, că nu există bucurie mai mare pe lume decît să ai casa plină de băieți și de fete. Oamenii care n-au copii, nu cei de nu pot, cei de nu vor, trebuie să fie tare puțini la suflet. De-aia, n-am decît o părere proastă despre femeile care fug de copii. Ele zic, din cîte am priceput, că trăiesc pentru ele, dar eu cred că trăiesc degeaba. Uitați, un vecin de-ai nostru, îi spuneam nea Gogu, a murit nu demult și, neavînd copii, n-a lăsat pe nimeni în urmă, decît o cățea care s-a pripășit la noi Să fi fost viața lui viață ?, eu n-aș zice, deși fiecare cu mintea lui...

— Copiii, lele Marie, se mai cearță între ei ?

— Puțin, dar la o adică, sar unul pentru celălalt. Cînd Gheorghe și Ion erau mici, Gică le promitea că, dacă se au bine, le la motocicletă. Nu le-a luat, n-a avut de unde, dar au ieșit, toți, în rîndul oamenilor, supuși, cinstiți că așa i-am învățat.

— Dac-ați putea, ați mai naște ?

— Pe 9 noiembrie, împlinesc 47 de ani, pentru mine socot că e cam tîrziu, le-oi predat ștafeta fetelor. O casă fără copii e ca un loc pustiu. Am simțit-o pe mama-mea, c-am fost, cum vă ziceam, și eu ară.

— Din cei 12, l-ați iubit pe careva mai tare ?

— Mereu pe ultimul născut. De obicei însă, cel mai mult îmi iubesc nepoții. Mor după ei, iar Gică e la fel.

— Cum e Gică ?

— Bun ca piinea caldă, ca mucul el. Altfel îi făceam atîția copii ? !

— Lele Marie, dac-am putea noi să-ți dăm orice, ce ți-ai dori cel mai mult ?

Tace. Unul din nepoți, blond, cu părul aproape alb, îi șoptește „zii, mamaie, o bicicletă”, dar Maria Florea nu-l ascultă.

— Ne-ar trebui destule, dar dac-ar fi să vă cer ceva, v-aș cere sănătate. Sănătate să fie, restul le-om descurca noi.

— Cum i se pare lumea unei mame cu 12 copii ?

— Bună, numai că se ceartă din orice.

— Ești fericită, lele Marie ?

— De ce n-aș fi ? ! Copiii cresc, învață școală sau meserie, nu-mi dau bătăi de cap, avem de toate, deși ne mai trebuie atîtea, ce altceva ar putea fi fericirea ? Gică, tu ce zici ?

Gică nu zice nimic. Toți cei de față, pînă și un nepot de-o șchioapă, par să se gîndească la definiția fericirii. E o treabă însă prea grea și, treptat, treptat, fiecare renunță fără să fi găsit răspunsul. Doar Maria Florea se mai agață de-o idee.

— Eu zic că fericirea mai e să-ți ajungă copiii oameni întregi, nu derbedei. Așa stînd lucrurile, azi, vineri, eu sînt fericită. Și-apoi, dacă mă gîndesc bine, ai mei nici n-ar putea s-o la razna, că așa i-am crescut, cu respect față de muncă și față de societate. Societatea a făcut și face atîta pentru ei, alocații, creșe, școli, cîte și mai cîte, cînd le-o veni rîndul, e de datoria lor să întoarcă societății tot ce-au primit.

— Și ?

— Și ? ! Atît, am de mers la uzină, că începe schimbul. Dacă vreți, mai vorbiți cu Gică, el e de noapte.

Dar Gică, Gheorghe Florea I, dacă ne e permis să scriem așa, nu mai are nimic de adăugat. Poate, gîndim, nici n-ar mai fi fost nevoie.

EMIL NEGOIȚA ■

Cîntec de copil

Hei, oameni mari, oameni buni,
Din secolul douăzeci,
Feriți planeta Pămînt
De păsări metalice reci.

Furtunile încă poartă
Lungi săbii afară din teci,
Războinicii trec pe hartă
În secolul douăzeci.

Dar nici un om nu e singur,
Simțim o planetă vibrînd,
Și inima noastră, desigur,
E sîmbure cald de pămînt.

Hei, oameni mari, oameni buni,
În secolul douăzeci.
Războinicii încă poartă
Lungi săbii afară din teci.

DANUȚ DIACONESCU ■

Ceasul, clipa, veșnicia

Ceasul, clipa, veșnicia,
Ți le-nchin patria mea
Soare drag, soare al păcii
Veșnic tu vei lumina.
Ești o stîncă neclintită
Țară mea de dor,
Cu trudă ești înălțată
Zi de zi, piatră cu piatră,
De țărani și muncitori.
Ceas de ceas, clipă de clipă
Veșnic te vei înălța
Vei fi mare, vei fi mîndră,
Dar vei ști să prefuiești
Munca dragă, munca sfîntă
Vei ști pacea s-o iubești
De aceea țară dragă
Îți închin dragostea mea
Ceasul, clipa, veșnicia,
Munca, gîndul, inima.

Alina Ciobanu
elevă, clasa a VI-a

Marea minune a lumii

A opta minune a lumii
Știm că s-a născut cea dintîi.
Înainte de Templu, de Colos,
Înainte de Grădini suspendate
S-a născut Copilul.
Așa-i că nu-s șapte?

Să sune trîmbițele omenirii
S-audă și negru și alb și galben
Că legea cea mai firească a firii
E dragostea pentru marea minune a lumii !

TEODOR CURPAȘ ■

Cu ochiul lor proaspăt și limpede

La Casa pionierilor și șoimilor patriei din Deva, nu demult, copiii au tapisat pereții unei încăperi cu imagini pilduitoare pentru ce înseamnă copilăria, acum, astăzi, în patria noastră. Și s-a adunat în încăperea aceea mult mai multă lumină decît se cernuse pînă atunci prin ferestrele largi. Pentru că imaginile înfățișau chiar crîmpeie din lumina unei existențe așezate într-un făgaș firesc de bucurie și dreaptă înțelegere a rosturilor viitorului, pentru că aceste imagini au fost selectate din lumea copiilor, cu ochiul lor proaspăt și limpede, de înșiși copiii din Deva, de Aurel Telman, Valentin Tănasie sau Nicolae Dobra, de Peter Szente și Pavel Felix, sau de Ioan Hațegan, sau de Pavel Costin. Cercul lor de artă fotografică, desigur, face parte din chiar viața lor, de vreme ce poate depune o mărturie revelatoare cu privire la împrejurările în care viața lor curge, frenetică, neumbrită, ca un rîu ce-și adună puterile înaintea întîlnirii cu marea.

P. MIHAI ■

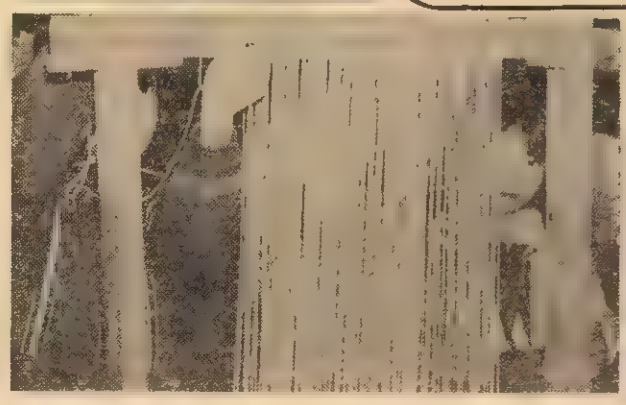

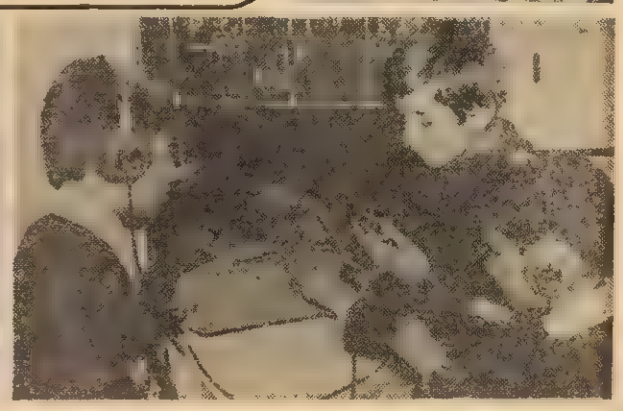

FLACĂRA COPIILOR

„Învățați, de acum, cînd sînteți copii, să vă iubiți patria și să nutriți cu dragoste față de ea, mîine, cînd veți avea răspunderi în diferite domenii! Fiecare să își aducă partea sa, dar să și respecte și să facă totul pentru ca și alte patrie să fie libere și independente!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Sub semnul luminii

Cînd vorbim despre copiii țării, vorbim, de fapt, despre o generație care a crescut sub semnul luminii, al dragostei și libertății. O generație a cărei frumusețe face parte integrantă din frumusețea timpului pe care îl trăiește întregul popor român, în cea mai deplină unitate, înălțînd pe pămîntul strămoșesc ei patriei edificiul orînduirii socialiste și comuniste. O generație care și-a încorporat, ca pe o invățare firească, cel mai înaripat bun omenesc: munca, patriotismul muncii. Pentru că a fi tînăr, azi, înseamnă a ști, a cunoaște, a îndrăzni mai mult, înzestrîndu-ți curajul și prospețimea minții prin fapte demne de ceea ce ești: viitorul națiunii.

În această epocă fără echivalent în durata poporului nostru, tinerii României de azi, fără deosebire de naționalitate, au spiritul angajării lor active și conștiente în istorie, spațiu fertil, în care munca și gîndul rodesc în deplină libertate. Iată cu-și propune să releve, sumar, firește, documentarul nostru cules din viața pionierilor și școlilor patriei.

● Numărul copiilor cuprinși în grădinițe, al elevilor din cursul primar și gimnazial a crescut, în comparație cu anul de învățămînt 1965—1966, de la 2 900 000 la 3 290 000.

● Cheltuielile de la buget destinate învățămîntului, în 1980, însumează 19,2 miliarde lei. Baza sa materială optimă este asigurată de cele peste 130 000 săli de clasă, aproape 19 000 laboratoare, 16 000 ateliere de producție, 13 700 cabinete școlare. În 3 300 din cele 29 000 unități școlare, se predă în limbile maghiară, germană, sîrbă și ale altor naționalități conlocuitoare.

● Deprinși din fragedă copilărie cu munca și cercetarea, pionierii au activat anul trecut în 85 342 cercuri tehnico-aplicative în '60 urmînd să fie cuprinși în acestea cel puțin 75 la sută din totalul copiilor de vîrstă pionierească.

● Prin conținutul activităților lor și profilul mai strîns legat de dezvoltarea economică și socială a județelor și localităților, cercurile tehnico-aplicative contribuie din ce în ce mai mult, alături de procesul de învățămînt, la orientarea școlară și profesională, la formarea și consolidarea la copii a interesului și deprinderilor practice necesare viitoarei meserii. Peste 2 500 000 pionieri și școlari sînt prinși în aceste activități.

● În cadrul caselor pionierilor și șoimilor patriei sînt organizate aproape 6 500 activități de creație tehnico-științifică.

● Pionierii și-au îndeplinit planul de muncă patriotică pe anul 1979 în proporție de 110,8 la sută. Ei au participat la construirea a 1 727 noi școli, laboratoare, grădinițe, internate etc; în îngrijirea și buna gospodărire a școlilor, a parcurilor și zonelor verzi, a tuturor localităților ; la amenajarea a 4 000 baze, terenuri sportive, de joacă și piste aplicative; colectarea și valorificarea a 2 050 tone plante medicinale, peste 1 500 tone fructe de pădure, creșterea a 3 200 familii de albine și 131 tone gogoși viermi de mătase; la colectarea și valorificarea unor materiale secundare: aproape 21 000 tone metale feroase și neferoase, 13 000 tone hîrtie, peste 2 000 tone textile, aproape 40 milioane sticle și borcane — în valoare totală de peste 40 milioane lei.

● „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei" — generosul sub care s-a desfășurat larga întrecere în munca patriotică a purtătorilor cravatelor roșii cu tricolor — s-a soldat deci cu frumoase rezultate. În perioada vacanțelor de vară s-au organizat 4 400 tabere de muncă patriotică la obiectivele din agricultură și silvicultură.

● Permanența întrecerii, a avîntului spre cunoaștere a antrenat mai largi contingente la concursurile de creație tehnică, de antrenare la cele pe obiecte de învățămînt. Atelierul concurs „Atelier 2000" a devenit un simbol al pasiunii de a investiga și crea.

● Săptămînal, televiziunea română transmite pentru copii emisiuni cu o durată de 180 minute, iar radiodifuziunea — 11 emisiuni cu o durată de 320 minute.

● La etapa de masă a celei de-a doua ediții a Festivalului național „Cîntarea României" au participat peste 50 500 formații și ansambluri artistice cuprinzînd aproape 1 400 000 membri. Și șoimii s-au prezentat pe scenele Festivalului cu circa 18 000 de formații artistice, care au cuprins peste 50 000 membri. Mai mult de 2 000 formații au fost laureate, primind distincții și premii.

● Și-au impus, de asemenea, prezența în festival cele 27 000 de cercuri și cenacluri literar-artistice cu peste 540 000 membri, care desfășoară, sub semnul permanenței, o susținută activitate prin organizarea de concursuri, expoziții de artă fotografică, artă plastică, artă populară, recitaluri de poezie patriotică revoluționară etc.

● Să mai amintim și „Festivalul cîntecului pentru șoimii patriei, pionieri și școlari", festivalul cineclubiurilor pionierești, taberele de creație literară și plastică, și imaginea bogăției de valori pusă la îndemîna copiilor țării, pentru stimularea creativității lor devine și mai elocventă.

● Parte integrantă a formării personalității activitatea de educație fizică și sport a cunoscut un nou impuls o dată cu organizarea competiției sportive „Daciada", la a cărei primă ediție au participat 2 300 000 pionieri. Ea s-a desfășurat în aproape 8 000 de asociații sportive școlare, în aproape 40 000 cercuri pe ramuri de sport.

● În '78 au fost inițiați în domeniul înotului 50 000 șoimi, 27 000 în patinaj , 15 000 în domeniul schiului.

● Anual sînt cuprinși 25 000 de șoimi ai patriei în colonii, 250 000 pionieri și școlari în tabere, 865 000 în excursii județene și interjudețene, 25 000 de pionieri și școlari în expediții „Cutezătorii".

● Alți 500 000 de șoimi participă la drumeții.

● În cadrul acțiunii patriotice „Asaltul Carpaților", pionierii și școlarii sînt angajați în activități de cunoaștere și ocrotire a naturii, reușind să marcheze și să întrețină, începînd din 1975, peste 750 trasee turistice montane, în lungime de aproape 12 000 km.

● Toate fondurile rezultate din activitatea de muncă patriotică a pionierilor și școlarilor sînt puse la dispoziția consiliilor și comandamentelor pionierești, fiind folosite pentru organizarea unor activități politico-educative de masă, tehnico-științifice, cultural-artistice și sportiv-turistice. Așadar, cei mici beneficiază din plin de roadele hărniciei lor.

● De semnalat reușita numeroaselor cicluri de acțiuni sub genericul „Stejarul din Scorniceși". Participarea entuziastă a pionierilor și școlarilor la aceste acțiuni a prilejuit cunoașterea principalelor momente din viața și activitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, patriot înflăcărat, luptător neînfricat pentru cauza socialismului și comunismului, constituind pentru toți copiii patriei un minunat prilej de educație politică, patriotică și revoluționară.

● Organizația Pionierilor cuprinde în prezent aproape 2 385 000 membri, respectiv 97,62 la sută din totalul copiilor în vîrstă de 7 — 14 ani. Organizația Șoimilor patriei cuprinde un număr de peste 1 200 000 copii preșcolari și școlari.

● Întreaga noastră operă de edificare, prezentul și viitorul țării, viața însăși și devenirea istorică a fiecărei generații sînt indisolubil legate de pace. Setea de pace a copiilor țării noastre este la fel cu a firii omenești Ca să viseze, ei au nevoie de pace; pentru ca faptele lor, implinite prin muncă, să capete durată și străluțire neaneninițată de umbre, este neapărat nevoie de pace.

● Desfășurînd, în spiritul politicii externe a partidului nostru, al orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, o largă activitate internațională, Organizația Pionierilor și Consiliul Național pentru U.N.I.C.E.F. colaborează cu organizațiile de pionieri din țările socialiste, cu organizații de copii din țările în curs de dezvoltare, cu organizații progresiste și democratice din celelalte țări, precum și cu 82 de organizații și comitete naționale U.N.I.C.E.F.

G. BĂILEȘTEANU ■

Copilul la români

Copilul, se știe, e iubit pretutindeni pe lume, nu există nicăieri copii neiubiți, așa cum nu există copii urîți (în ambele înțelesuri ale cuvîntului) sau copii inteligenți. Orgoliul de a spune „al meu e cel mai iubit", sau „cel mai frumos", sau „cel mai bun" tine de un sublim al adorării care, ca și în dragoste, nu se justifică, nu se discută, care se scutește de argumente. Cum să justifici un superlativ ? Ar însemna să pui toate argumentele la superlativ.

La noi, la români, el este „micul domn de roză" al basmului, în fața căruia se încovoaie, cu un genunchi la pămînt, toate duhurile trufaș, se pleacă toate vrăjile și blestemele, rămase fără putere sub zîmbetul lui logodit cu soarele și cu taina vieții. El este, la noi, la români, temelia vieții, centrul radiant al luminii ei, „Mai bine fără soare și fără ochi decît fără copii", spune proverbul. La țară, el paște gîștele de la patru ani, dar e zeul casei, consultat ca și un oracol în toate marile hotărîri ale vieții familiei. Rămîne cu taica, seara, pe prispă, cînd stelele sînt atît de aproape că le poți atinge cu mîna, cînd bat numai greierii peste tot pămîntul, cînd în jur sclipesc licuricii și ochiul de foc lent al țigării omului. „Ce zici tu, Ionică, vindem vaca ală acuma, sau .. ?". Oracolul își privește picioarele goale, urzicate prin cocîarii după gîște, și decide.

La noi, la români, familia și căminul încep, de fapt, o dată cu el, nu cu iubirea și cu nunta, el, cînd se naște dintr-o iubire sau dintr-o înșelare inimitoare, face din însoțirea asta căsătorie, face familie. Fără el, temelille casei pier. „Dacă femeia asta a mea n-ar fi făcut copii, aș fi lăsat-o", îmi spunea, calm, un țăran din Mălaia Vilcei, nea Gheorghe Belei, tată de 13 copii, toți în viață, în fața femeii lui, leliea Floarea, cu care împărțise mai bine de trei decenii de trudă și viață aspră. Și femeia, la fel de calmă, ascultînd-l ce spune, îi aproba din cap.

Pentru Lucian Blaga, prin el, prin acest copil, ni se revelează primordialul, misterul sau miracolul originar, veșnicia pămîntului românesc, structurile lui adînci, viața lui, prelungirile el în cosmos. („Pentru a-ți tăia drum spre plenitudinea vieții", scrie poetul, „trebuie să cobori în sufletul copilului"...). Pentru Mihail Sadoveanu, prin el, prin acest copil al nostru, intrăm în înfiorată relație cu dumbrăvile minunate ale unui continent scufundat, în care încă mai guvernează acele legi, uitate adesea de omul matur, ce impun respect față de viață, față de natură, față de tot ceea ce este viu, față de tot ceea ce naște din sînge sau din sămînță. Pentru G. Călinescu, el este deținătorul unor insolite secrete de a ajunge la adevăr, nu apelind, ca noi cellalți, la dogme, nu punînd-se sub autoritatea lor, ci descoperind pe cont propriu, sub singura autoritate a faptului observat pe viu. („Cîte picioare are plisca?" „Douăzeci și patru, am văzut-o cînd urca repede-repede într-un copac"...). Pentru Ionel Teodoreanu, el este vîrsta pură a existenței, în sensul cel mai larg, dincolo de care, individual sau social, începe declinul, adică moartea, dacă nu luăm cu noi măcar un reflex din inocupatibila lui lumină. (La fel, pentru Constantin Brâncuși : „Cînd nu mai sîntem copii, am murit de mult"...). Pentru Tudor Arghezi, cel mai realist dintre toți, el, micul zeu al casei, el, „micul domn de roză" al basmului, el, temelia vieții, oracolul ei, ratiunea ei, este la noi, la români, nu un inert obiect al dragostei, al atenției, nu un recipient în care generațiile ce-l premerg varsă „tezaurul" lor de experiențe, umplîndu-l pînă la refuz, deci nu doar veriga dintre trecut și prezent, deci nu doar modul viu de a perpetua trecutul, ci via verigă de legătură între prezent și viitor. El, zice cel ce i-a închinat atîtea poeme, este, de mic, un om întreg, o chintesență a însușirilor în continuă și explozivă înflorescență care asigură, prin rodire precoce, urcușul neamului. El, acest copil, știe totul, el se descurcă în viață de mic, el pleacă de mic cu gîștele la păscut, cu vaca la păsunat, cu boii la plug, cu calii la scăldă, el pleacă, la 10—11 ani, la oraș, la liceu, găsește orașul, găsește liceul, „te uitai, scrie Arghezi, în gara mică, de lîngă gîrlă, cum se despărțește muica de plozi el, de-abia scuturi pe picere și ajunși oameni încă de la patru ani, oameni întregi, cu țigări crăpați la burtă și cu cămeașa cusută cu arnici, ca la taica"... El sînt, de mici, oameni în toată firea, sînt priviți și tratați ca atare. Investiți cu sarcini și cu răspunderi („Ce zici tu, Ionică, vindem vaca aia acum, sau... ?"), cei mari se bizuie temeinic pe ei, acordîndu-le tocmai din marea lor dragoste, dar bazîndu-se și pe înșușirile lor mici, o încredere ades fără margini, acordîndu-le gîrul unor priceperi și iscusințe aparte, al unei științe aparte de a se descurca și învinge în toate. („Cînd un orășean se rătăcește într-un sat, notează undeva C. Rădulescu-Motru, nu-l vei vedea niciodată călăuzit de o persoană în vîrstă, ci totdeauna de un copil"...). Ei sînt, totuși, copii, ei incalecă la fel de convinși și calul adevărat, și pe cel de lemn, cînd sînt felițe alintă cu aceeași iubire și frățiorul din leagăn, și păpușa, și undeva, la această interferență fragilă de planuri, la acest punct extrem de ginga, de sensibil al existenței lor, se situează, sau trebuie să se situeze, și atitudinea celor mari, atenția lor, intervenția lor.

Societatea noastră, mai mult ca oricînd, a înțeles acest adevăr și, mai mult ca oricînd, procedează în consecință, făcînd din ocrotirea, creșterea și educarea copilului, împletite într-un unic și unitar sistem, o problemă de interes național, mai mult, o veritabilă și gigantică instituție națională, mînuind fonduri de miliarde și mînuind, în același timp, cu o atenție încordată și salutară, acele legi în virtutea cărora copilul, la rînd, trebuie să rămînă copil, să nu fie prea repede expulzat din cercul magic al vîrstei lui, ci, dimpotrivă, să trăiască această vîrstă mai din plin și mai bine ca niciodată, dar cu grija de a-i cultiva acele însușiri ale omului nou, ale omului viitorului (de fapt, propriile lui însușiri !), astfel încît acestea să rodească de timpuriu și robust. Nu, copilul, la noi, nu e un obiect inert al dragostei, al atenției, al instrucției și al educației, nu e recipientul acela la care ne vărsăm „tezaurul", fiindcă un astfel de punct de vedere nu poate satisface o societate ca a noastră, tînără și în plină expansiune. Un astfel de punct de vedere e propriu societăților anchilozate, destăinuindu-ne nu numai simplul egoism al generațiilor mature, adică dorința părintelui de a înveșnici în progenitură tiparul lui, satisfăcîndu-și instinctul eternității ca specie, ci o anume strategie de dezvoltare socială, o strategie închisă, care-i imprimă societății o înaintare în cerc. Adică învîrtirea la infinit a carusellului generațiilor, astfel încît copilul să repete mentalitatea vîrstnicului, cu calitățile, dar și cu țicurile, obsesiile, manițe și neîmplinirile el. Societățile cu o astfel de strategie a dezvoltării sînt, fatalmente, bătrîne. Modelul lor fiind bătrînul, ele, observa un cercetător, fac eforturi să generalizeze și să impună acest model, obținînd „îmbătrînirea precoce" a ansamblului social, ca pe o condiție obligatorie a conservării formelor închistate. Cine cerceteză învățămîntul românesc de astăzi, atît de deschis spre nou, spre cucerirea extremă a veacului, atît de legat de viață, de nevoile ei presante, nu doar prezente, ci și viitoare, cine încearcă să descifreze mecanismul intim al întregii opere educaționale care se desfășoară în România socialistă, va observa ușor că punctul nostru de vedere e radical opus, fiindcă noi nu numai că dăm (ocrotire, condiții materiale, instrucție) dar și cerem generațiilor tinere și foarte tinere, le cerem participare și răspundere, aport propriu la devenirea neamului. Recevaluăm astfel, pe o treaptă superioară, e tradiție a școlii și a familiei românești, stăm în prelungirea unei atitudini care ne-a definit, care înseamnă dragoste, dar și încredere, ocrotire, dar și exigență, într-un cuvînt așezarea copilului nu dedesubtul, nici deasupra noastră, adică nu atît de deasupra încît să-l pierdem din ochi, ci în așa punct ideal de la care, prin el, prin copilul nostru, să continuăm și să desăvîrșim revoluționarea lumii.

Noi credem că omenirea n-are voie să îmbătrînească, devenind închistată, osificată, că n-are voie să piardă copilăria, adică zîmbetul, generozitatea, prospețimea, imaginația, credința în viitor, ei s-o considere ca pe un punct de plecare în construirea unor raporturi mature, dar înțelepte, între oameni.

Noi credem în copii și în dreptul lui — ca și în cel al lumii adulte — de a avea o copilărie.

De acea, la noi, la români, copilul și ecea ce reprezintă el înseamnă atît de mult.

ILIE PURCARU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

Desen de Andrei A. Păunescu, clasa a V-a

CONTEMPORANI CU VIITORUL

Cum văd copiii dintr-o școala bucureșteană lumea anului 2000, Țara Omului —

Ce gîndesc copiii noștri despre anul 2000 ? Ei îl vor întîmpina încă tineri, în plină activitate creatoare, iar mileniul 3 le apare ca o poartă deschisă prin care, fără îndoială, vor trece.

Am sugerat profesorului de istorie Vasile Rachieru, de la școala de zece ani nr. 81 din București, strada Nerva Traian 33, să dea un extemporal cu acest subiect elevilor din clasele VI și VIII. Unul din copii chiar așa a scris pe foaie : „Lucrare scrisă la istorie", ceea ce nu este tocmai inexact, fiindcă pasiunea pentru studiul trecutului nu exclude, ci, dimpotrivă, conferă o nouă perspectivă descifrării viitorului. Ne-am adresat lui Vasile Rachieru, fiindcă știam că este conducătorul cercului de elevi „Azi și Mîine", avînd preocupări și de viitorologie. Sub îndrumarea sa, elevii au conceput și ilustrat basmele grafice „Spre țara Omului", „Dialog Stelar", „Pămîntul Oamenilor" și pregătesc o expoziție de desene înfățișînd viziunea lor despre anul 2000.

Citind extemporalele împodobite cu desene uneori stîngace, alteori ingenioase, proaspete, stimulative, rămîi cu impresia netă că autorii se simt de pe acum, într-un anume sens, contemporani cu viitorul. Este și o chestiune de aritmetică elementară. **„În anul 2000 eu o să am 32 de ani"** scrie Radu Dan.

Orice incursiune în viitor, pe aripile imaginației, fie că este întreprinsă de către un elev din clasa a VI-a dintr-o școală bucureșteană sau de către un mare scriitor sau om de știință, dezvăluie, în fond, personalitatea actuală, problematica de azi transfigurată, modul în care noi, cei de azi, concepem sau dorim să făurim lumea de mîine. În acest context, extemporalul de la școala nr. 81 este tonic, el dezvăluie un optimism viguros, încrederea în dezvoltarea ascendentă a societății, într-o lume mai bună și mai dreaptă. **„Eu văd anul 2000 ca o floare în care casele sînt curate și albe"** — notează Gabriel Cherciu. Apoi adaugă, în mod surprinzător : **„Regret că nu vor mai exista cai, deoarece vor fi numai mașini".** Iată cum un copil de 13 ani sesizează, într-o formă insolită, de fapt simbolică, pericolul ultramecanizării și al ruperii omului de natură. Să veghem ca această lume de cosmar să nu devină, niciodată, realitate, fiindcă într-un univers populat doar de mașini nu-și vor găsi locul nu numai caii, dar nici oamenii !

Apare, așadar, tonică încrederea fermă a copiilor în progresul neîntrerupt al României socialiste. Pe mulți îi fascinează perspectiva unor orașe cu blocuri înalte, înalte, poate chiar zgîrie-nori, de la 30—40 etaje pînă la 500—600, fiindcă părerile diferă. **„În anul 2000 în România vor fi blocuri foarte înalte, zgîrie-nori. În loc de case vor fi blocuri. Eu vreau ca anul 2000 să fie cu rachete. Nu vreau bombe sau război. Vreau să fiu cosmonaut."** Nu s-ar putea spune deci că Mugurel Dragnea, care a scris aceste rînduri, nu are o viziune asupra viitorului, cel puțin în ceea ce-l privește. Apoi precizează, revenind la universul copilăriei, dar uitînd că în anul 2000 nu va mai avea nevoie de jucării : **„Aș vrea să am, în anul 2000, patine zburătoare."**

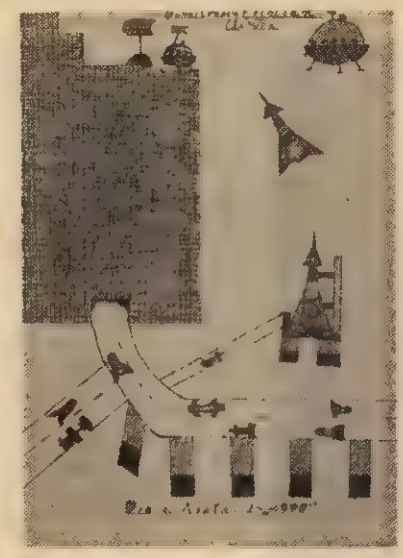

Cristian Dumitrescu, clasa a VII-a

Eu văd anul 2000 ca o floare... Aș vrea să supraveghez roboții dintr-o uzină... Regret că nu vor mai exista cai, deoarece vor fi numai mașini... Să nu mai existe cataloage... Fabrica de rachete București... Nici un om nealfabetizat și nemîncat pe Pămînt... Țările străine să se poarte civilizat și să se împace bine între ele, prietenia să fie limpede...

Iată noi imagini ale României de mîine : **„Eu văd anul 2000 plin de construcții impunătoare, fabrici înalte în care lucrează roboți supraveghează de un singur om : zgîrie-nori imenși ; autostrăzi suspendate pe care circulă automobile electrice ; oameni care cu ajutorul unor aripi pot zbura. Trenurile circulă cu viteze imense. Toate orașele sînt legate între ele prin metrouri. Pe ecranul telefoanelor electronice poți să vezi cu cine vorbești. Eu vreau să fiu, în anul 2000, un om care supraveghează roboții dintr-o uzină."** (Valentin Vladu) Un desen alăturat înfățișează **Fabrica de rachete București.**

Poate fiindcă toți acești copii trăiesc într-un mare oraș, dominat de industrie, răspunsurile lor se limitează mai mult la dezvoltarea industrială, în timp ce agricultura le apare estompat sau o văd prin lupa științifico-fantastică : **„Dacă se va descoperi o nouă planetă, aș dori să se găsească pe ea o nouă vegetație"** (Șerban Cristescu) **„În anul 2000 mi-ar plăcea ca pe sub ape să fie locuitori care să trăiască la fel ca pe Pămînt ; acolo să crească pomi cu mere, pere, căpșuni, fiecare fruct în jur de 3 kg"** (Magdalena Nițu).

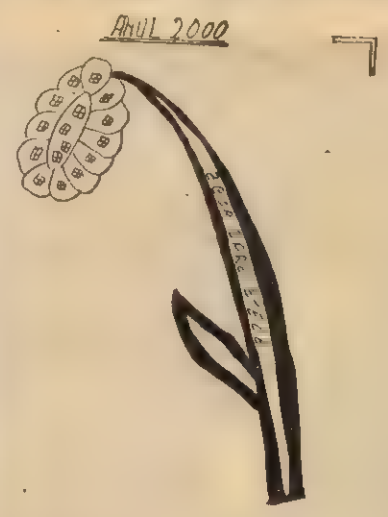

Cherciu Gabriela, clasa a VI-a

În schimb, cum spuneam, industria, dezvoltarea citadină capătă contururi mai clare : **„Acum poporul român este dezvoltat, dar în viitor va progresa și mai mult. Industria se va dezvolta și mai mult, de exemplu industria de mașini sau de locomotive. Mașinile vor fi mai bune, nu vor mai polua aerul, nu vor mai consuma motorină sau gaz mult."** (Radu Dan) **„Să putem descoperi un alt combustibil, ca hidrogenul, în locul petrolului."** (Mirela Reca)

Cîțiva întrezăresc în progresul tehnic posibilități care să le ușureze soarta de școlari, ținuți din scurt de profesori, și își manifestă preferința pentru **„școli în care orele să se țină cu un calculator electronic, care să-i învețe pe elevi ; să nu mai existe cataloage".**

Bineînțeles, lumea de mîine nu se reduce la industrie, roboți, vehicule pe pernă de aer, zgîrie-nori — însemne definitorii, în ochii copiilor, ale tehnicii mileniului 3. Este semnificativ pentru spiritul umanist al școlii noastre sublinierea, poate naivă pe alocuri, a unor înalte idealuri de pace, colaborare internațională, civilizație. **„Țările străine** — dorește Mihaela Ștefan, ca și noi, dealtfel — **să se poarte civilizat și să se împace bine între ele, prietenia să fie limpede. Aș vrea ca în anul 2000 toți copiii de pe glob să aibă o copilărie fericită, să beneficieze de dreptul de a merge la școală, de a învăța. Imaginația mă poartă pe cărările ei și-mi arată un oraș din anul 2000, blocuri înalte cu vîrfurile în nori, parcuri mari și pline cu flori, școli frumoase și spațioase, în care toți copiii lumii să poată învăța liniștiți. Vreau o lume mai nouă și mai bună în anul 2000."** (Claudia Vărzaru) **„Să nu mai existe nici un om nealfabetizat și nemîncat pe Pămînt."** (Răzvan Rădulescu) **„Țările să trăiască în cea mai perfectă prietenie, totul în jurul meu, al oamenilor, să fie limpede și frumos."**

Să nu se creadă că extemporalul a plutit doar în generalități, fie ele oricît de generoase. În afară de amatorii de plimbări cu rachete, patine zburătoare și aerotehnică extraterestră, alții, mai modești, dar mai aproape de realități și necesități, doresc să devină, ca și părinții și bunicii lor, învățători sau medici, înzestrați însă cu tehnica anului 2000. **„Într-o seară** — arată Liliana Pena — **am văzut o foarte interesantă emisiune la televizor. Era vorba despre un om complet surd, care a reușit pînă la urmă să audă. Bineînțeles, a fost un experiment. În anul 2000 voi avea o meserie și în această meserie a mea aș vrea să mă ocup de înfăptuirea acestui vis. Firește, voi contribui într-o mică măsură. Dar doresc foarte mult ca în anul 2000 să nu mai existe oameni surzi. Poate chiar nici muți, nici orbi. Aș dori să se pună totul în aplicație pentru oameni, să aibă o viață mai lungă, să fie mai sănătoși."**

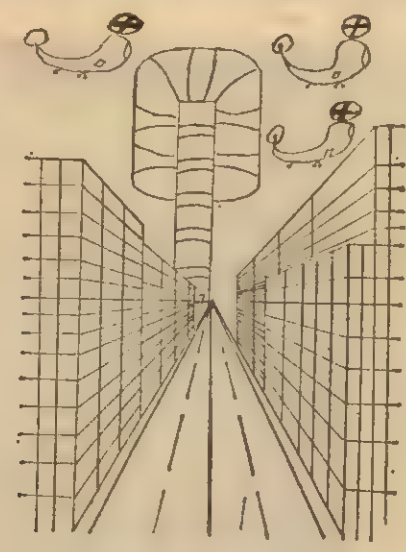

Valentin Oprea, clasa a VI-a

Copii ca Liliana Pena își dau seama că nici în anul 2000 nu va fi posibil, așa cum crede Cristian Dumitrescu bunăoară, ca **„roboții să facă totul".** Ei visează nu atît la hipermecanizare, ci la o lume în armonie cu natura și în care pînă și zgîrie-norii, așa cum figurează ei în desenul Claudiei Vărzaru, îmbracă forme de floare sau de arbore și poartă denumiri sugestive : Blocul 1 (Plop), Blocul 2 (Măr), Blocul 3 (Floare) ; iar în vecinătatea acestor construcții **„dintr-un oraș al anului 2000"** se află Parcul Lalelelor și restaurantul „Floarea de Cîmp". Cristina Niculescu împinge spre anul 2000 un deziderat foarte actual, pigmentat de spirit practic : **„În parcurile de recreare să se pună mai multe flori și să nu se mai spargă geamuri sau sticle, pentru că nouă, copiilor dornici de aer curat care ne plimbăm cu bicicleta (cei care au) ni se sparg cauciucurile."**

În chip de concluzie, să-i spunem ecologică, la extemporalul privind anul 2000 am putea cita pe Corina Buta : **„În București, capitala țării, și sper că și în viitor, în afară de clădiri să se amenajeze multe spații verzi în care oamenii, după ce se întorc de la serviciu, unde au depus toată pasiunea lor, să vină pentru a se recrea, a se plimba în aer liber, a asculta o pasăre cîntînd pe un ram. Așa visez eu anul 2000."** Deci — din fericire ! — așa văd cei mai mulți dintre copiii României, Țara Omului din anul 2000 : nu un paradis al roboților, fără cai, fără flori și, în ultimă instanță, fără oameni, ci **„o lume mai nouă și mai bună"**, cu **„prietenie limpede"** între oameni și natură, fără **„bombe care nu servesc la nimic"**, o lume cu multă verdeață și păsări cîntătoare.

LIONEL NIȚESCU ■

Isprava lui Stănică

Fire ciudată și Stănică ăsta ! Și așa îl știa o lume, dar de la întîmplarea aceasta de pe urmă, cred că a devenit celebru pe întreaga planetă ! Pe mine, cel puțin, atît de mult m-a uimit, încît a doua zi am răsfoit năuc ziarele, să văd vestea neagră pe alb. Abia către seară m-am mai liniștit — după o zi în care, vorba mamei, am fost negru de supărare.

A doua zi dimineața eram liniștit, împăcat cu mine și cu toți ceilalți. Ba, chiar și cu Stănică ! Nefericitul ăsta de Stănică, pe care — pun parlu pe cinci carioca de culoare închisă ! — puțini se pot lăuda că l-ar fi văzut vreodată rizînd. Să nu vă mai spun ce iese cînd ține neapărat să rîdă ! Parcă-i un mînz ! Eu chiar așa îl și zic : „Stănică-rîde-mînzește !" Dar, mă rog, asta e altă treabă...

Într-o seară, cînd fiecare abia așteptam să plecăm mai iute acasă, să prindem serialul de simbătă, Felicia Tudor ne-adună deodată și ne ia din scurt :

— Peste cinci zile fiecare s-anunțe, în scris... fie și pe-un petecuț de hîrtie... ce faptă pionierească a făcut !

Și fraza aceasta a spus-o așa... dintr-o răsuflare, de parcă ce a făcut ea ? A cerut, acolo, ca în cinci zile, fiecare să spunem cîtă hîrtie — să zicem — am adunat... Sau cîte sticle goale !... Cred că vreo cîteva minute n-a mai închis nimeni gura — noroc că în decembrie nu sînt muște în clasă... iar ochii noștri — treizeci și cinci de perechi de ochi — n-au fixat, în aste cinci minute, decît chipul firav al Feliciei, mișcările ei iuți, de veveriță, cum își aduna cărțile să și le pună în ghiozdan.

Abia într-un tîrziu m-am trezit că-l ating cu cotul pe Stănică :

— Tu ai auzit, mă ?

— Ihi, făcu el, am auzit.

— Și ?

— Păi... O să văd eu...

— Adică ?

— „Adică" ! O să văd eu !... Mă descurc eu...

Îmi venea să-l trag una, dar una zdravănă ! L-am lăsat însă și m-am dus la Uța Teacă. Uța sta și ea, gata de plecare, așa că abia am reușit să schimbăm cîteva vorbe pe fugă : „Fă și tu ca toți ceilalți !..." — mi-aruncă ea în trecere.

Mi-am zis în sine că vecinul de lîngă casă... și m-am întors iar la Stănică. Îi zic :

— Mergi, mă ?

— Haide, a zis el simplu.

Pe drum, ca de obicei, tăcea mîlc. Tăcui și eu o vreme, dar mă luă urîtul și, neștiind bine ce să zic, spun și eu așa, să rup tăcerea care ne învăluia :

— Fii atent ce frumos strălucește Luceafărul !

Stănică se uită privește el ce privește în direcția pe care l-am arătat-o, se răsucește și spre stînga, privește și într-acolo pe îndelete, apoi, dumirit, zice :

— Ăla nu-i Luceafărul, e Steaua ciobanului.

Tac. Ce să zic ?! De unde să știu eu c-o fi una sau alta ? Dar ceva trebuie să spun, așa că într-un tîrziu zic și eu așa :

— Cred că ai dreptate, e Steaua ciobanului...

Stănică, iar tace o vreme, pînă încolo, spre cișmeaua lui Țiscăle, apoi iar zice :

— Habar n-ai, așa e ?! Păi, Steaua ciobanului sau Luceafărul e tot aia. Nu vezi că ești prost ?

Ceva ca un nod mi se puse în gît ; sta așa... de-a curmezișul... Înghiții sec — degeaba ! Abia după o clipă reușii să îngaim :

— Nu e chestie de pros...

N-avui timp să continui, că dumneaului mi-o și reteză :

— Ba, e de prostie. Și de îndolență. Și de...

Îmi venea să-l arunc ghiozdanul în cap. Dar observai, curînd, că Stănică e ceva mai înalt decît mine. Și parcă și mai spătos un pic... Brusc mi-adusei aminte că ghiozdanul meu costă parale și renunțai la primul gînd. Spusei, totuși, a împăcare :

— Ce îndolență, mă !... A fost o... A fost un... Un lapsus, asta e, a fost un lapsus !

— Un lap-prost, spuse iar sec Stănică.

Ceea ce puse capac la toate !...

— ...Că dacă n-ar fi fost chestie de prostie... și de îndolență — și-aduse ei aminte, parcă în ultima clipă — ai fi știut și tu ce știe fiecare care silabisește cît de cît buchiile. Dar...

Ce să-l mai fi ascultat ! ? Am întins pasul. Plîngeam ? Nu mai țin minte. Știu doar atît : gîndul ce-l avusesem — cel cu ghiozdanul — îmi apăru deodată mic, insignifiant de mic, pe lîngă cele ce-mi năluciră prin cap acum... Dar lasă, am zis, o să-l învăț eu minte !

V-așteptați, desigur, să vă spun că n-am apucat să număr zece pași și colegul — „dragul meu coleg Stănică !" — a și dat fuga după mine să mă împace, așa e ? Ei, bine — nici nu l-a trecut prin cap, de unde !...

★

...Și după toate caznele — căci e o cazană, recunoașteți, să citești sute și sute de pagini în numai cinci zile, numai și numai despre astronomie ! — hodoronca-tronca decizia căzută din senin : „Cea mai interesantă faptă pionierească — Stănică Arghir" ! Fi-le-ar Arghirul de ris să le fie, că pocit nume i-au mai dat și părinții !...

— Da' ce-a făcut, mă rog, Arghir ăsta ?! nu m-am putut eu stăpîni.

Comandanta a ridicat mirată privirile ei verzi, iar Felicia, ironică, a scăpat un „Cum, tu nu știi ?"

— Adică de ce ar trebui, neapărat, să știu **eu** ? nu mă lăsai, îmbufnat cum eram.

— Citește-i și lui ceea ce scrie acolo ! strigară mai multe glasuri.

— Bine !... făcu Felicia. Atenție, aici ! **„Eu l-am determinat pe colegul meu de clasă și de bancă, vecinul meu de bloc Vasile V. Vasile să deprindă trei lucruri, care nu-i pot prisosi defel în viață : să învețe cîte ceva din tainele astronomiei, deci și ceva matematici, deci și un oarecare gust pentru citit".** Asta-i, mai întîi Felicia.

Eu am plecat privirile. Clasa — în delir : rîsete, lovituri amicale pe umerii bine clădiți ai lui Stănică : „Mă, dacă ai reușit tu una ca asta !..." „Pe Vasile V. Vasile, mă, l-ai făcut, tu, să citească o... carte ?!" „Și încă una de astronomie !..." „Hai că ești teribil !..." etc., etc.

Deodată mă simții eliberat ca de o povară : în definitiv, ce-mi făcuse ? Mă omorîse ? Îmi ridicai privirile. Clasa se înundase de o lumină aurie, iar undeva deasupra catedrei, pe o rază de soare, se cățăra un bondar. Iar Stănică, Stănică Arghir, vecinul meu de clasă, de bancă și de bloc, îmi zîmbea. Îmi zîmbea mînzește și-mi făcea semn cu cotul :

— Hai, mă, acasă...

ȘTEFAN ZAIDES ■

CE CHIP ÎNFĂȚIȘEAZĂ ASTĂZI FĂT-FRUMOS ?

Ce chip înfățișează astăzi Făt-Frumos ? Ce chip înfățișează Ileana Cosînzeana ? Iată două întrebări al căror răspuns, cînd se desparte de viață, ne reamintește adevărul, că basmele copilăriei de ieri nu mai sînt de ajuns copilăriei de astăzi. Iată două întrebări al căror răspuns, cînd se desparte de viață, ne reamintește și adevărul că basmele copilăriei de azi nu au fost încă scrise.

Poate să fie și frumos și bun

Ce să-i întrebi ? Într-o doară, îi întrebăm dacă ei l-au văzut vreodată pe Făt Frumos, iar din pilcul de capete ciufulite se ridicase, după o clipă de ezitare, un vuiet contradictoriu de aprobare și dezaprobare, chicotit, tîstuitor și pufnit. Încît înțelesesem lesne că problema e controversabilă și pentru a o lămuri cît va fi cu putință am căutat, mărturisim, pacea biroului tovarășei educatoare Maria Pintilie, directoarea grădiniței cu numărul 203.

— Tu știi povești ?

Oana Suteu, o fetiță frumoasă parcă ar fi desenată și foarte, foarte cuminte, cum ne asigură educatoarea Doina Ioan, zice :

— Da.

— Multe sau puține ?

— Dacă mă gîndesc, am și uitat cîteva.

— Care-ți place mai mult ?

— Cea cu Albă ca Zăpada.

— Pe-aici pe la grădiniță există vreun Făt-Frumos?

— Nu e.

— De ce ?

— Că ăștia sînt gălăgioși.

— Dar Făt-Frumos nu era gălăgios?

— Nu. El avea răbdare.

— La ce-i trebuia lui să aibă răbdare ?

— Să se lupte cu zmeii.

— Un Făt-Frumos trebuie să fie chiar frumos ?

— Poate să fie și urît, dar să fie bun la suflet. Că, altfel, un om poate să fie frumos dar urît la suflet. Poate să fie și urît și rău. Poate să fie și frumos și bun.

În timp ce-mi spune acestea, foindu-se pe un scaun și privind prin toate colțurile încăperii, mă gîndesc că niment nu va crede că n-am inventat eu răspunsul Oanei. Dar nu l-am inventat, pe cuvînt de onoare. Pe 10 iunie, Oana împlinește 6 ani și exercițiul logic pe care tocmai l-a încheiat înseamnă că ea e o fetiță nu numai frumoasă și cuminte, dar și inteligentă. Acum se uită drept în ochii mei, ca și cum mi-ar spune că n-are nici o vină pentru răspunsul ei de „om mare"

— E bine să rîdă oamenii ?

— E bine. Dacă-s triști, parcă nimica nu le place. Cum am fost și eu cînd am fost bolnavă, eram foarte supărată și sedeam într-un cot și mă uitam pe fereastră și plîngeam.

Mai coborîm o treaptă pe scara aceasta fragedă a copilăriei, mai dăm cu o oră în urmă ceasurile către vîrsta cînd toate închipuirile povestilor sînt adevărate, și-l cunoaștem pe Răzvan Purcaru, mai mic decît Oana cu o jumătate de an.

— Cine e Făt-Frumos?

— Eu.

— De ce ?

— Fiindcă-mi place de el.

— De ce-ți place ție ?

— Că are blugi frumoși și sabie și curea lată.

— Și cu sabia ce face ?

— Se luptă cu zmeii.

— De pe unde culege el zmeii ăștia să se lupte cu ei ? Mai sînt zmei ?

— Nu mai sînt, dar așa-mi imaginez eu. Nu mai sînt nici în munți, la Predeal, că altfel în țara noastră era bătălie. Astea-s închipuite în povești. Doar așa, dacă mai sînt niște șerpi, cu ei poți să te lupți.

Cu chiu, cu vai aflu de unde provine astă închipuire cu șerpii. Dintr-un serial de sîmbătă seara, dintr-o scenă în care eroina vine galopînd falnică pe un cal, iar calul se sperie de un șarpe ivit din senin. Răzvan e foarte sigur, la vîrsta lui, că „toate astea-s închipuite în povești" însă natura copilăriei lucrează încă în ființa lui plăpîndă după legile unor asocieri nestînjenite de nimic. Pe Făt-Frumos și-l imaginează spălînd rufe la mașina de spălat, în baie, iar această interpretare casnică și gospodărească a legendarului personaj a crescut, cum ne dăm seama, din simburele de adevăr că și tăticul lui Răzvan se ocupă din cînd în cînd cu astfel de operații curățitoare, după cum tot el l-a învățat să numere de la 1 la 10. „Și mai știu să număr..." zice Răzvan. „De unde și pînă unde?" „De la 10 la 1".

La 5 ani, Adrian Sileanu, știe și el că Făt-Frumos „nu există". „Numai în povești", adaugă. Pe urmă revine și spune că „există la noi în clasă, Andu Băncescu pentru că are părul blond și e cel mai cuminte. Și mai e unul, Tavi, la grupa mijlocie, e și el blond că parcă are fîn în cap". Grigore Țîrlă, prietenul lui, nuanțează : „Poate să fie și brunet, așa l-am văzut eu într-o carte". Împreună, cei doi îmi spun că Făt-Frumos „se ocupă de lupte". „Ce fel de lupte ?" întreb. „Cu nemții, în război", răspunde Grigore, prizonier și el, precum ne dăm seama, al amintirii faptelor de vitejie ale bunicului lui, Gheorghe Popescu.

Vlad Laurențiu și Irina Perceali au trei ani. Jocul lor e un joc de-a facerea și prefacerea continuă a poveștilor. „Să vedem ce mai visăm !", zic ei. În clipa următoare se aruncă într-un fotoliu, stau nemișcați, obraz lîngă obraz, cîteva clipe, apoi deschid ochii și vin să povestească. Laurențiu se prezintă cu aceeași istorisire despre felul cum a tăiat el cele 11 capete ale unui balaur de la grădina zoologică. Irina e nițel mai inventivă. Spune că a visat cum s-a dus odată cu părinții săi în parcul Herestrău și s-au plimbat cu barca, iar pe marginea lacului ședeau zîne care — după aceeași modă cu a Fetilor-Frumoși — erau blonde. Din altă excursie de-o clipă în fotoliu se-ntoarce cu amintirea, cîtă a mai rămas, a excursiei adevărate, de patru zile — de la 1 la 4 mai — cînd tot cu părinții a fost „numai la mare și la munte" unde a văzut, zice ea, „foarte multă iarbă"...

Sînt copiii de la grădinița 203 mai „realiști", cum ne încredința directoarea Maria Pintilie, au mai puțină apetență pentru „fantastic", cum ne spunea educatoarea Doina Ioan ? Probabil. Ies ei mai repede din copilărie decît alte generații ? Am înclina și noi să credem că da. Dar urma poveștilor rămîne adînc întipărită, fiindcă ei, copiii de astăzi, dacă-l „modernizează" pe Făt-Frumos ori pe Ileana Cosînzeana n-o fac pentru că știu mai puține povești decît copiii de totdeauna, ci pur și simplu pentru că orizontul vieții care-i cuprinde, încă de la primii ani, este mai larg. În ciuda metamorfozelor, șocante uneori, pentru cîte vreun bunic tradiționalist, ale celebrelor personaje, Făt Frumos și Ileana Cosînzeana, cele două vise ale copilăriei noastre — care se caută și se visează ele însele — nu vor putea dispărea din pragul copilăriei dacă este adevărat că, așa cum spunea Brâncuși, „în clipa cînd am încetat de a fi copii, am murit".

E. DUMITRU ■

Desen de Andrei A. Păunescu, clasa a V-a

Mai îndrăzneți și mai harnici

Cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adresat minunatul îndemn, chintesență a literaturii actuale pentru copii, de a crea Feți Frumoși ai zilelor noastre, în fața inspirației literare s-au deschis larg ușile care fac legătura dintre tradițiile basmului național și aspirațiile copilului de azi. Am dedicat acestei înflăcărate idei piesa „Poveștile de aur", încercînd să-l proiectez pe Făt-Frumos într-o lume de azi, cu trimiteri la actualitate, un personaj deci care luptă cu „răul" etern personificat prin dorința unora de a face război, a înrobi și jefui. Am căutat să fac sensibile elementele basmului prin personaje și situații binecunoscute copiilor, din universul lor inconjurător. „Cheia" basmului astfel scris a deschis, se pare, și fantezia copiilor. Deci, Făt-Frumos, al cărui principal atribut nu se referă numaidecît la frumusețea sa fizică, e un curajos, un cavaler al dreptății, totdeauna cinstit și gata să vină în ajutorul celor ce se află în suferință sau la grele încercări. Poate această viziune nu corespunde întocmai „esteticii basmului" a lui G. Călinescu (care-l vede pe erou mai edulcorat și biruind prin farmecul personal care-i aduce ajutorul tuturor), dar ea este bine receptată și înțeleasă de copii. În unele grădinițe se obișnuiește ca se aleagă zilnic un „Făt-Frumos" (și bineînțeles și o Ileana Cosînzeana), care e cel mai harnic, cel mai disciplinat, cel mai bun camarad. Cu o coroniță de carton colorat, Făt-Frumos e modelul educativ pentru „grupa mare" sau „mijlocie". Am văzut în curtea unei grădinițe un alai de basm, care curăța uscăturile și așeza cuiburi pentru păsările primăverii. Cu puțină imaginație, toată scena părea o filă de poveste sau o scenă de spectacol.

Deci noțiunea de „frumos" devine acceptată în înțelesul ei major, de calitate mai mult etică decît estetică (lăsînd la o parte faptul că nu există copii urîți !), devine o însumare de virtuți, de calități umane căpătate în contact cu societatea și nu în ultimul rînd cu arta.

Sînt binecunoscute preocupările majore ale celor mici, activitățile lor tehnico-științifice, munca practică în relația școală-producție, pasiunea pentru nou și învățătură. Iată tot atîtea minunate surse de inspirație pentru copii, iată tot atîtea subiecte de roman, scenariu TV și de film. Din păcate atît de puține și atît de multe superficiale, născocite din birou și nu ruote din lumea Feților-Frumoși și-a Ilenelor Cosînzene. Însă și munca celor ce se dedică „lumii mici" e destul de ingrată, în conul de umbră al unor alte sectoare literare socotite mai importante.

Pentru că Feții-Frumoși, ca să fie cu adevărat astfel, au nevoie nu numai de părinți, școală, prieteni, ei așteaptă din plin și lumea creației și așteaptă să se vadă pe scenă și mai buni, și mai îndrăzneți și mai harnici, pentru ca astfel să se recunoască în modelele spre care năzuiesc.

...Și din carnetul de însemnări reții unele autodefiniții date de copii lumii basmului : „Ileana Cosînzeana a fost curajoasă cînd i s-a făcut vaccinul și n-a plîns" ; Harap Alb : „E așa pentru că se spală bine cu săpun dimineața" ; Ochilă : „Se uită la teză în caietul vecinului" ; „Balaurul are trei capete, unul la joacă, altul la mîncare și al treilea la bătaie" ; Vasilache : „I-a crescut nasul după mînciuna de ieri" ; Făt-Frumos : „Îi bate pe toți... la învățătură".

ALECU POPOVICI ■

Umor

Mama își ceartă fetița :
— Dacă nu mănînci, chem balaurul !
— Cheamă-l, mămico, el o să înghită tot.

Telegramă : „Ce e cu examenul ? Răspunde urgent !"
Răspuns : „A fost strălucit. Profesorul, entuziasmat, a cerut să-l repet..."

— Cum îi deosebiți pe gemenii din banca întîi ?
Învățătoarea :
— Simplu. Nicu știe să numere pînă la 100, iar Gigel pînă la 95.

Profesorul : Ai citit vreo piesă de Shakespeare ?
Elevul : Am citit două : „Romeo" și „Julieta"...

— Învățătorul nostru nu știe ce este un cal !
— Cum așa ? — se miră mama.
— Azi, în clasă, am desenat un cal și m-a întrebat ce este...

Spre o recitire a peisajului românesc

Vin zilele înflăcărate ale verii, vin săptămînile ei cu veselie dezlegate de drumurile din toată dimineața spre școală, alte drumuri se vor deschide înaintea copiilor țării și cîteva dintre ele, dacă ne duce pe noi mintea bine, se pot desluși chiar în cărțile de citire sau de istorie ale celor mai răsăriți dintre ei. Cum ar fi calea glorioasă străbătută de Tudor Vladimirescu, în fruntea pandurilor săi, din Oltenia pînă în București anului 1821. Cum ar fi drumurile lui Dinicu Golescu, tot de la începutul veacului trecut, așternute printr-o Transilvanie răvășită de gînduri și înfăptuiri pe măsura celor din Occidentul de atunci al Europei. Sau drumurile în ghimpe, pe Dunăre, pînă dincolo de Ada-Kaleh, pe care au fost purtați revoluționarii înfrînți ai anului 1848, drumuri ce pot fi străbătute astăzi în vapoare mult mai albe decît lebedele din basmele de mai tîrziu ale lui Petre Ispirescu. Sau altele, multe altele...

Un astfel de drum, care poate fi reluat cu foios de copii de astăzi ai țării, este și drumul bejenarilor dintr-un alt veac ai lui Gala Galaction, cum a fost el amănunțit în frumoasa nuvelă Lîngă apa Vodislavei, una dintre cele mai frumoase din întreaga literatură română. Pentru cei ce se vor încumeta să-l străbată, cînd vor pleca din Roșiori de Vede, codrii Teleormanului nu vor mai vui tainic și poate nici nu va scăpăta soarele în Dealul Viilor, dar prin Balaci nu se va putea să nu treacă și, apoi, le va fi mult mai ușor decît rușanilor din vechime să regăsească drumul odată cu Argeșul. Vor urca spre Pitești, nu se vor opri în tîrg decît o noapte, ca și eroii lui Gala Galaction, și o vor lua în zori de zi spre Curtea de Argeș, „trecînd din pădure în pădure". Acolo, fără îndoială, va fi și astăzi „locul cel mai nimerit de popas", însă ei, fiind oamenii unui alt veac, nu vor avea de ce să adaste „pînă la trecerea primejdiei". Mai departe, pe urma înfrigurată a cojocarului Iordache, vor grăbi spre Tigveni și curînd vor începea „în noaptea verde și nesfîrșită, care stăpînește valea Siminicului", vor trece prin lumina dulce a unor poieni, căzînd într-un tîrziu spre miază-zi de Șuici : pîriul peste care vor da, și ei, ca și tîrgoveții de altădată, va fi Vodislava. Își vor înălța corturile pentru alt popas și în lumina zgîrcită a focului lor de tabără îl vor reciti poate pe Gala Galaction, recitindu-și în același timp țara. Adică dezvăluind cugetului lor cel puțin una dintre minunile prin care țara, din timp în timp și din loc în loc, ne înalță vijelios sufletul.

Altfel spus, cîndva, în lumina care așteaptă și astăzi să ne învăluie pe apa mai repede decît alte ape a Vodislavei, a șchipit iataganul justițiar al unui turc rătăcitor. Lumina amintită, picura atunci din „soarele celei din urmă dimineți" a unui Iordache ce s-a petrecut demult, ca și alții ca el, dintr-o lume căreia îi tulbura rosturile. Și e greu de știut dacă cei ce se vor avînta în călătoria propusă de noi vor mai regăsi pe acolo o rază măcar din splendoarea acelei lumini. Dacă vor cuteza însă, mai devreme sau mai tîrziu, nimeni nu se îndoiește că înțelegerea lor se va potopi cu un adevăr fără moarte : peisajul acestei țări nu poate fi niciodată despărțit de cugetul și lucrarea în vreme a oamenilor care îi înstăpînesc zarea. Ei închide în frumusețea lui fără seamăn pînă și chibzuința dreptății izvodite prin judecată și, apoi, pecetluită prin dreaptă ispașă. Un cuvînt care, scos din tulburătoarele pagini ale lui Gala Galaction, nu mai poate fi așezat între ghilimele.

Și nu este mai puțin adevărat că jurnalele de călătorie ale verii ce stă înaintea copiilor țării, dacă ne aplecăm mai adînc asupra cărților lor de citire, pot fi mult mai cuprinzătoare. Spre o pildă, de ce nu s-ar îndemna elevii școlilor din Ineu, Chișineu-Criș și Sintana pe drumurile întortocheate ce se tot țes și se tot întretaie în altă mare nuvelă a literaturii române, în Moara cu noroc de Ioan Slavici ? Descurcarea lor îi va așeza înaintea unor noi adevăruri, prin care devenim mai bogați și mai sălțați în scara timpului nostru. De ce nu s-ar încumeta elevii de pe văile Bistriței și Tarcăului să refacă itinerarul Vitoriei Lipan din Baltagul lui Mihail Sadoveanu, prin Brateș și Piatra, prin Bicaz și Fărcașa, prin Borca, Sabasa și Crucea, pînă sus de tot, în ținutul de legendă al Dornelor ?

Pe urmele Vitoriei Lipan, drumurile lor îi vor ridica de la dreptatea unei simple soții de muntean la dreptatea ajunsă prin vreme de o țară întreagă. Călătoria îi va purta prin locuri adînc clătinate în nemișcarea lor milenară de osîrdia mai nouă a oamenilor acestui pămînt. Peste veacul și jumătate care s-a scurs de la preumblările în diligență ale boierului luminat Dinicu Golescu, sau de la înfrigurata bejenie din paginile lui Gala Galaction, satele, tîrgurile și orașele s-au reclădit de mai multe ori și niciodată mai trainic decît astăzi. Fiorul încercat față în față cu lucrurile necunoscute, credința că niciodată nu ne vom fi înțeles patria îndeajuns, cutremurarea adîncă la gîndul că patria poate fi mereu nouă se cuprind de la sine în asemenea drumuri. Încît, peste toate, călătoria poate însemna și o recitire a peisajului românesc, o reașezare a lui în rînduriile temeiurilor celor dintîi ale iubirii de țară.

MIHAI PELIN ■

SALONUL CELOR MICI

Imaginația copiilor, cînd se exprimă prin contur și culoare, împlinește lumi feerice, înflorite, exuberante, dar prea puțin ireale, măsura care le apropie de lumea adevărată e dată întotdeauna de puterea acestei lumi de a le împlini visele. Și lumea în care trăim dispune de această putere. Atunci, universul aspirațiilor lor interioare se deschide spre viață cu o nețărmurită încredere. Sentimente mărturisite și de acuarelele și desenele reunite în paginile noastre

Portret (Fedot Sofon, Jurilovca, 8 ani)

Ora de gimnastică (Marva Mussbächer, Sibiu, 9 ani).

Romanița, plai de aur (Dorina Ilinca, Albeștii de Argeș, 12 ani).

Obiceiuri de iarnă (Daniela Brebenel, Timișoara, 11 ani).

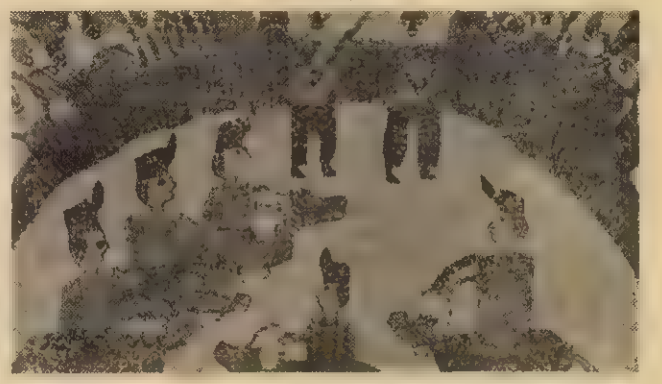

Sărbătoare (Claudia Lodor, Bistrița, 14 ani).

Toamnă bogată (Gigica Bobescu, Liliești-Băicoi, 12 ani).

Un popor de Sînziene și Claudii

Întrebați orice copil care își dorește o păpușă ce fel de păpușă vrea și va răspunde : una frumoasă. Dacă n-a trecut hotarul articulării sunetului cu care începe deopotrivă și **rîndunică** și **refuz**. Păpușa frumoasă o căutăm toți. Mare sau mică : oricum ar fi îmbrăcată. O păpușă mai ieftină este absurd să fie o păpușă mai urîtă. Într-o fabrică de păpuși frumusețea produsului este normal să fie criteriu esențial al muncii, în două sau trei schimburi, a unor oameni care nu se joacă fărînd jucării.

La întreprinderea ARĂDEANCA — din orașul care i-a imortalizat numele — peste 83 la sută din volumul producției înseamnă jucării. Păpuși și figurine din mase plastice. Și mingi. Dar mai ales păpuși. Vreo 900 de muncitori lucrează numai pentru aceste produse. Cățelușii, iepurii, ursuleții, veverițele și mai cu seamă Ancuțe, Liliene, Georgete, Sabine, Mioare, Nicolete, Veronici. Anual, de la Arad, pleacă în toată țara — pe lîngă 500 000 de mingi și 2 200 000 de figurine — vreo două bune milioane de păpuși. În afară de un apreciabil număr, de asemenea „fetițe" ce iau drumul exportului. Unitatea este în curs de mutare într-un modern și încăpător sediu. Ca orice întreprindere serioasă, ARĂDEANCA și-a diversificat cu ambiție producția : circa 100 de sortimente de păpuși.

Modelele de capete sînt mai puține, desigur. Se produc, în prezent, 41, majoritatea datînd din 1975 încoace. Un model frumos se vinde chiar peste 10 ani, spune inginerul Constantin Stiucă, șeful atelierului de proiectare tehnologică, în cadrul căruia are în subordine și creatorii de modele. Aceștia sînt patru tineri absolvenți ai liceului de arte plastice ori ai școlii populare de artă. Pentru a se inspira în modelarea unor noi chipuri de păpuși, ei au la îndemînă revistele pe care le găsesc, fotografii de copii, ba chiar sînt îndrumați să facă vizite în grădinițe ca să observe chipuri de preșcolari. Și, din tot ce reține și din priceperea lor, iau apoi formă, sub degetele acestor harnici lucrători, chipurile viitoarelor păpuși. Mai întîi în plastilină de modelat. Apoi, în ghips. În acest stadiu, modelul este avizat de o comisie tehnică în întreprindere. Pe urmă, cîteva exemplare ale prototipului sînt prezentate comisiei de avizare de la București, comisie ce are în componență reprezentanți ai M.E.I., ai M.C.I., și ai M.I.U. Din comisie fac parte, mai precizează inginerul Constantin Stiucă, și medici și psihologi. Arădenii muncesc temeinic înainte de avizare — dețin doar singura întreprindere din țară producătoare de păpuși, cum nu uită să-ți spună — și de mult nu li s-au refuzat modele. E drept că au încercat de cîteva ori să prezinte și niște „băieței" cu care comisia i-a trimis acasă să-i travestească, pe motiv că ar aduce mai mult a fetițe după mutrișoară. Dar de asta se încurcă un om harnic ? Fete ? Fete să fie. Și, cu două excepții, se produc numai „fetițe". Una din dificultăți apare la cei ce botează noile păpuși. „Starea civilă" a păpușilor de la ARĂDEANCA e în pană de nume. Desigur, feminine. Așa că nu le-ar strica niște sugestii ale micilor beneficiari.

Cît privește creatorii de modele, șeful lor precizează că ei își ocupă posturile prin concurs. Au fost și doi absolvenți ai institutului de arte plastice, dar plecarea lor, ni se spune, n-a regretat-o nimeni. Nu se nimerise să fie pasionați de asemenea muncă. Nu s-a încercat niciodată colaborarea cu un artist plastic profesionist, cu un sculptor de renume. Fie că nu s-a gîndit nimeni la o asemenea trăsnaie — cum să-i ceri unui sculptor cunoscut să facă jucării ? —, fie din timiditate în fața unui lucru nemaiîncercat. Totuși, inginerului Constantin Stiucă i se pare interesantă ideea unui concurs național al plasticienilor pentru crearea unor capete de păpuși. Întreprinderea le-ar da lămuririle necesare asupra specificului cerințelor fabricației, de care să țină seama din capul locului, și mai crede tovarășul inginer că premiile ar trebui să fie mari, pentru a-i atrage pe sculptorii buni, fiindcă alte drepturi n-ar mai putea asigura din partea fabricantului. Desigur, sînt și acestea lucruri la care ne putem gîndi, dar ce este sigur e că nici un sculptor nu va veni singur la Arad să-i roage pe fabricanții de păpuși să-i folosească. După cum este puțin probabil că păpușile pe care le-ar putea modela niște profesioniști, cu dragostea lor pentru copilărie și pentru copii cărora le-ar dărui micile minuni, n-ar avea șansa să fie mai frumoase decît cele pe care le pot face cei patru tineri de la ARĂDEANCA, încadrați ca pictori executanți, fiindcă unitatea n-are în nomenclatorul de funcții ceva mai apropiat de munca lor. Este lăudabil că se fac încercări să se obțină pentru ei măcar niște posturi de ceramiști. Dar putem să le zicem și vrăjitori, că ei tot ce fac vor face. E drept, păpușile lor plac. Se avizează. Se produc. În serie. Și se cumpără. Noi toți le cumpărăm. Dar ele sînt avizate de comisia de la București și pentru că nu sînt, nu pot fi concurate decît, eventual, de alte modele create de același autori. Deci nu de unele mai frumoase. Este, fără îndoială, un lucru bun că nu se mai produc păpușile al căror nas avea muchia ascuțită, cam ca o daltă. Dar actualele modele au aproape toate ca punct comun adîncirea ochilor, ca și cînd păpușa ar fi fost turtită la rădăcina nasului spre interior. Cu siguranță că există oameni care ar putea să se scandalizeze pentru asemenea pretenții. În fond sînt niște jucării, făcute ca să le strice copiii. N-om vrea să fie perfecte ? ! Avem atîtea probleme serioase și grele de rezolvat pe drumul construirii socialismului : de păpuși ne arde nouă ? Și, apoi, nu este destul de bine că am scăpat — cum spunea inginerul Constantin Stiucă — de urîțeniile acelea care se vindeau ca păpuși cu vreo 20 de ani în urmă ? Ba e foarte bine. Dar copiii vor întotdeauna — o știm și mai bine — o păpușă frumoasă. Iar, dacă le-o putem face și mai frumoasă, ar trebui s-o facem. Sînt jucăriile adevărat. Dar sensibilitatea unei lumi și gustul ei pentru frumos încep să încolțească încă de cînd oamenii acelei lumi nu vor decît o jucărie. De ce să nu facem acea jucărie cît mai frumoasă ? Mai ales că n-ar trebui să cheltuim mai mult. Atîta vreme cît nu s-a încercat, de unde știm că un mare sculptor, în loc să se simtă jignit, n-ar dărui — fără condiții de preț — cu bucurie și cu dragoste, copiilor noștri cea mai frumoasă păpușă ? Pe lîngă un plus de bucurie dat celor mici, lucru care valorează poate mai mult decît succesele tuturor comandanților de oști din istoria lumii, ar fi și un gest de respect pentru munca migăloasă a acestor sute de muncitori arădeni, care produc la scară industrială, pentru milioane de copii, stropi de fericire.

O întreagă hală de confecții ocupă numai lucrătoarele care fac îmbrăcăminte de păpuși. La pictat lucrează 130 de tinere. Vreo 20 din aceste fete pictează numai ochi de păpuși. În România, în Anglia, ori în Irak, un popor de Sînziene și Claudii duc în casele cu copii unda de zîmbet a privirii cu care le-a dăruit mîna de catifea a fetei din Arad. În dezmierdarea fugară a pensulei minuscule din această poveste adevărată cu oameni mari, care trudesc o viață pentru fericirea a milioane de copii.

De la ARĂDEANCA bate mereu spre lume cea mai caldă adiere din cîte o pot atinge. Adierea basmului frumos care începe, pe nesimțite, în preajma ochilor unei păpuși. E o lumină care nu se stinge sub nici o înnourare a oamenilor mari. Nici chiar lîngă noaptea tuturor tristeților, a spaimelor, a crizelor și a armelor lumii. Ale acestei lumi ajunse, parcă nici nu se mai înțelege cum, în cosmosul existențel sale, la niște coordonate străine : între arsenale și păpuși. La Arad, ca pretutindeni în România, în marele scrutin al destinului omenirii, se votează în fiecare zi pentru viața lumii, pentru fericirea copiilor.

DORIN GHERGHINESCU

La cules de cireșe (Diana-Maria Mihailopol, 5 ani)

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier: Neculai Popa

Artistul din Tîrpești

Cu ce cuvinte pot cuprinde, vai,
Istoria aceasta bine-ascunsă,
La tine-n casă, Popa Neculai,
Ce scrii în os, în piatră și în frunză ?

Cu ce cuvinte ? Ele parcă tac,
În fața trudei tale se prosternă
Te simt, țăran român, cum treci de veac,
Blînd însoțindu-ți patria eternă

Știu că te-au pus cîndva să n-ai nici drept,
Printre nebuni făcîndu-ți tristă faimă,
Dar tu ai fost nebunul înțelept
Ce-avea de împlinit o mare taină

Acum, în casa ta, se-adună toți,
Să vadă ce-ai făcut, o viață-ntreagă,
Artistul din Tîrpești, compatrioți,
Cu Dacia — în casa lui — ne leagă.

Brâncuși

Un eseu sinteză datorat criticului de artă și comparatistului Dan Grigorescu însoțește albumul de artă consacrat lui Brâncuși, apărut de curînd la Editura „Meridiane", cu fotografiile lui Ion Miclea.

Unul dintre cei mai neostoiți cercetători ai artei românești, văzută în perspectiva universală, este acest om modest și generos, profesorul Dan Grigorescu, adînc cunoscător în egală măsură al literaturii străine, cum îl arată nenumăratele cărți și eseuri publicate. Cartea sa asupra literaturii americane i-a adus o medalie de aur din partea țării a cărei literatură a știut s-o prezinte fără părtinire.

Eseul său despre Brâncuși, care nu s-a vrut prefața unui album, are darul acestei platforme cărturărești, de la care pleacă autorul, fiind familiar în toată această literatură secundară de specialitate, apărută cu deceniile asupra artei sculptorului oltean. Controversa cu cercetătorii străini ai fenomenului brâncușian se întîmplă în lucrarea de față mai ales atunci cînd Dan Grigorescu are avantajul cunoașterii în anii zămislirii ei, opera brâncușiană, cum a fost Blaga, Vinea sau Ion Barbu.

Prometeul lui Brâncuși, Dan Grigorescu îl apropie de Luceafărul eminescian. Înțelesul față de artă, ca aducătoare de bucurie în viața oamenilor, provine din fondul artei noastre medievale și populare, iar preocuparea față de zbor, față de vietățile naturii, cărora le este dat să viețuie cu stingăcie în două medii, precum foca și pinguinul, provine tot în spiritul tradiției medievale românești din arzătoarea dorință după cea de-a treia dimensiune a lor spirituală, în care se poate pătrunde prin strîmta poartă a transfigurării asupra căreia s-au plecat cei mai înzestrați lemnari și zugravi anonimi, precursori ai țăranului de la Gorj — Constantin Brâncuși.

IOAN ALEXANDRU ■

Dialectica experiențelor

În judecarea istoriei socialismului, unii cercetători mai acordă credibilitate încă unei viziuni asupra revoluției pe care istoriografia noastră a depășit-o de mult. E vorba de o viziune mecanică, rigidă, asupra raportului dintre revoluția socialistă și tezele materialismului dialectic și istoric asupra revoluției socialiste, dintre programul politic al comuniștilor și procesul concret istoric de transpunere a acestuia în practică. Motive polemice au făcut ca teza caracterului obiectiv, științific, al legităților dezvoltării sociale descoperite de marxism să devină la un moment dat teza caracterului atotștiutor și atotprevăzător al acestor legități. Sub această viziune mecanică, revoluția socialistă era imaginată ca un proces linear, de simplă desfășurare în timp și spațiu a unui nucleu existînd anterior, o desfășurare în mare, în istorie, a unei revoluții mai mici existente în teorie. Într-o asemenea imagine simplistă asupra raportului dintre teoria marxistă și practica istorică, dintre programul politic al comuniștilor și procesele social-politice, părea că revoluția socialistă, asemenea unei mașinării perfecte, are nevoie doar de mîna care să răsucească șalterul. Învîrti de cîteva ori, și gata, revoluția s-a pus în mișcare și se mișcă precis după un program anterior stabilit, trecînd de la o etapă la alta, rezolvînd, conform programului stabilit, toate dificultățile, singurul efort al oamenilor, ca subiect istoric, fiind acela de a se entuziasma cît mai convingător de perfecțiunea mașinăriei. O imagine falsă, mecanică asupra raportului dintre tezele materialismului dialectic și istoric și practica istorică întemeiată pe acestea, dintre programul politic al comuniștilor și procesul construcției socialiste, pentru că excludea din acest raport coeficientul de risc, chiar de eșec, coeficient ce trebuie luat în considerare în raportul dintre teorie și realitate, născut din complexitatea vieții, niciodată istovită total de procesul de cunoaștere și deci niciodată istovită total de teorie. Superioritatea marxismului în raport cu alte filosofii, superioritatea programului politic al comuniștilor în raport cu alte programe politice constau tocmai în reducerea la minimum a acestui coeficient de eșec al oricărei practici social-politice, reducere determinată de caracterul obiectiv, științific al legităților sociale descoperite de marxism, de atenta supraveghere a realului ca o trăsătură definitorie a politicii partidului comunist. Dar această reducere la minimum nu poate fi confundată cu dispariția totală a coeficientului de eșec, coeficient ținînd seama de esența raportului dintre teoria și practica social-politică. Iată de ce, istoria socialismului trebuie să ia în considerare cu necesitate acest coeficient de eșec existent legic în orice transpunere în practică a unor teze și principii, să țină seama de tensiunea dialectică existentă în raportul dintre teorie și realitate, dintre program și practica social-politică. Din acest punct de vedere, istoria revoluției socialiste trebuie să ia în considerare rolul deosebit pe care l-a jucat dialectica principiilor teoretice fundamentale ale construirii socialismului. Căci, unicitatea în istorie a obiectivelor revoluției socialiste, a principiilor pe care socialismul și le-a propus să le transforme în realitate social-politică a făcut ca o serie de soluții la întrebările concrete ridicate de aplicarea acestor principii să poată fi stabilite, în varianta lor optimă, numai în urma unui șir de experiențe sociale concrete. Ca să dăm numai un exemplu, un principiu călăuzitor al revoluției culturale îl constituie respectarea riguroasă a raportului dintre continuitate și discontinuitate. Aplicat în practică, principiul ridică o sumedenie de alte întrebări concrete, ale căror răspunsuri optime au putut fi stabilite numai în urma unui șir de experiențe, multe din ele eșecuri ale unor răspunsuri posibile.

Așa cum arătam mai sus, unii cercetători de aiurea, orbiți de o atitudine dogmatică, depășită la ora actuală, refuză însă dimensiunea procesuală a revoluției socialiste și deci refuză istoriei socialismului ceea ce nu refuză istoriei în general : dreptul la coeficientul de eșec, firesc oricărei aplicări în practică a unor teze și principii teoretice. Revoluția socialistă e supusă astfel unor exigențe ideale, abstracte, exigențe ca față de un proces care s-ar petrece parcă în laborator. În consecință, dificultățile firești, avîndu-și cauzele în complexitatea și dinamica istoriei, sînt exagerate în raport cu victoriile socialismului, folosite ca argumente pentru a nega viabilitatea tezelor și principiilor marxiste.

Ca o dovadă că atitudinea dogmatică poate sta în orice viziune asupra realității. Chiar și în acele care se pretind antidogmatice.

ION CRISTOIU ■

Minunatele creaţii vocale şi scenice ale lui Nicolae Florei ovaţionate pe scena operei din Brno

— Nicolae Florel, daţi-mi voie să vă citesc un telex al Agerpresului din 19 aprilie 1980 : „Nicolae Florei, prim solist al Operei Române din Bucureşti, în fruntea unei distribuţii remarcabile, a obţinut un adevărat triumf, pe scena Operei de Stat din Brno, în rolul regelui Filip al II-lea din Don Carlos de Verdi.

Minunatele creaţii vocale şi scenice ale lui Nicolae Florei au fost ovaţionate minute întregi de publicul spectator.

Excepţionala sa voce, de o uimitoare întindere, frumuseţea şi căldura timbrului lui Nicolae Florei au încîntat şi impresionat profund publicul care, după cum afirmă unii factori de răspundere ai operei din Brno — regizori, dirijori — precum şi zeci de spectatori, n-a mai asistat de mulţi ani la un asemenea triumf". Cum a fost de fapt acolo ?

— Am cîntat într-o companie strălucită. Sala a fost arhiplină — cam 1 700—1 800 de spectatori. Un public excelent, cald, iubitor de muzică. Condiţiile au fost minunate, o scenă modernă, totul fiind mecanizat, automatizat. Reuşita spectacolului nu e deloc o întîmplare. Cînt acest rol din 1965. L-am cîntat în Irlanda, U.R.S.S., Bulgaria, Anglia... Însă cea mai mare satisfacţie am avut-o în R.F. Germania. Acolo, rolul ar fi trebuit să-l facă basul Nicolai Ghiaurov, în 1970. Cu două luni înainte „am făcut" eu un Boris Godunov, la München, care s-a transmis la radio şi televiziune. Interpretarea mea a avut un asemenea ecou încît pînă la urmă mi s-a încredinţat mie şi rolul din **Don Carlos.** Deci e vorba de o muncă de ani de zile, de cizelarea în cele mai mici amănunte a apariţiei mele pe scenă.

— Ar fi poate momentul să recapitulăm pentru cititori cîteva secvenţe importante din cariera dumneavoastră. Sînteţi prim solist al Operei Române din Bucureşti şi v-aţi afirmat strălucitele calităţi vocale şi de interpretare în roluri de mare anvergură ale repertoriului mondial, ca Mefisto în Faust de Gounod, Don Basilio în Bărbierul din Sevilla de Rossini, Filip în Don Carlos de Verdi, Gremin în Evgheni Oneghin de Ceaikovski, Hans Sachs în Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg, regele Heinrich în Lohengrin şi Wotan în Aurul Rinului de Wagner. Iată şi cîteva citate din presa internaţională care vă remarcă marile calităţi : „Nicolae Florei este posesorul uneia dintre cele mai frumoase voci ale epocii, care străluceşte astăzi pe cerul operei" (F. Hutchinson, Abendzeitung, München) ; „Artist dăruit şi inteligent, Nicolae Florei a demonstrat o mare putere de interiorizare, combinînd totodată un control vocal superb cu o frazare muzicală perfectă" (The Democrat and People's Journal, Dublin) ; „Nicolae Florei este un artist de un nivel uimitor, de necrezut... el este în acelaşi timp un bas „serioso", dar şi un adevărat bariton, liric dar şi dramatic, interpret eminent de lieduri, dar şi cîntăreţ de operă ieşit din comun." (Der Morgen, Berlin) ; „Voce magnifică, actor magnific" (Sovietskaia Tataria, Kazan). La acestea am putea adăuga numeroase alte confirmări ale valorii basului Nicolae Florei. Ne mulţumim să mai înserăm două aprecieri : una aparţine lui Ilya Hylos (directorul general al Operei din Brno) : „Minunat şi strălucit Filip ! Ne-a impresionat şi pe noi şi publicul, prin calitatea interpretării." şi cealaltă lui Václav Nosek (dirijor la aceeaşi Operă) : „Îmi voi aminti cu plăcere de colaborarea cu dumneavoastră. A fost o seară plăcută de muzică pe care am făcut-o împreună. Filip al dumneavoastră este plin de viaţă şi lumină."

După cum reiese din scurta trecere în revistă a „palmaresului" dumneavoastră, aţi cîntat pe multe din scenele lirice ale lumii, aţi cunoscut mulţi oameni de specialitate, aşa că sînteţi pe drept cuvînt un om autorizat să ne spuneţi dacă la noi opera trece printr-o perioadă de impas.

— Nicidecum. Refuz să concep aşa ceva. Însă cred că operei i se cuvine mai multă atenţie. Ori de cîte ori va fi o distribuţie bună este fără doar şi poate că publicul va fi numeros şi spectacolul de bună calitate. Şi aş vrea să se spulbere odată pentru totdeauna o părere care circulă în legătură cu munca noastră şi care susţine că la operă nu se munceşte. Vreau să declar răspicat că la Opera Română se munceşte mult şi cu tragere de inimă. Soliştii Operei, de exemplu, cînd au o premieră, lucrează şi cîte 16 ore pe zi.

— Este adevărat. Dar mai multe anchete pe care revista noastră le-a întreprins de-a lungul anilor au evidenţiat şi unele carenţe în activitatea instituţiei unde lucraţi.

— Tot ce se poate. Însă de aici pînă la a spune că opera cunoaşte un moment de derută, de criză, e o cale lungă. Nu poate fi vorba de aşa ceva. Mai ales că în ultimul timp ne-am creat un public special, mergînd prin întreprinderi, pe şantiere. S-a format un public extraordinar din rîndul muncitorilor. E o realizare de o asemenea importanţă încît ar trebui să veghem cu mai multă luare aminte la învăţămîntul nostru muzical. Sîntem un popor cu mari talente. Ocupăm în acest sens locul al treilea, după U.R.S.S. şi S.U.A., ca număr de talente şi de personalităţi muzicale. Iar noi, citeodată, în timpul orelor de muzică facem ore de lucru manual... Ce conştiinţă au profesorii care procedează astfel ?

— Dumneavoastră aţi abordat fără nici un complex numeroase genuri muzicale. De aceea n-am fost surprins ascultîndu-vă cum interpretaţi o Odă a libertăţii.

— Această Odă (pe versuri de Adrian Păunescu şi muzica de Victor Socaciu şi Claudiu Negulescu) este extraordinară. Este tot ce se poate spune mai frumos, astăzi, despre ţara noastră şi situaţia ei în lume, despre prestigiul ei datorat politicii partidului şi statului nostru, preşedintelui Nicolae Ceauşescu.

— Revista noastră a promovat, în ultimii ani, ceea ce s-a numit, cu o expresie inspirată, muzică tînără. Ce părere aveţi despre această muzică ?

— Îmi place foarte mult ca idee. Însă nu pot să fiu de acord cu poluarea artistică, un adevărat pericol public. Mie îmi place muzica bună în genere, indiferent cărui gen îi aparţine. Dar au apărut de pildă, în muzica uşoară — eu am cîntat şi muzică uşoară ! — nişte ineptii care pot fură şi simplu deruta masele de tineri. Avem datoria ca artişti, ca oameni să le dăm acestor tineri tot ce e mai bun şi să-i ferim de nerozîile debitate cu atîta nonşalanţă de interpreţi mai mult sau mai puţin lipsiţi de har. Aş dori, de pildă, să cînt odată cu tinerii la o manifestare a Cenaclului Flacăra, o experienţă artistică deosebit de interesantă din cîte mi-am putut da seama. Doresc din tot sufletul să se continue frumoasa noastră tradiţie muzicală, aceea care a dat atîtea generaţii de artişti legaţi de poporul lor.

GEORGE ARION

Spectacol cu intrare prin stradă

Spectacolul **Sfîntul Mitică Blajinul** de la Teatrul Nottara începe pe bulevard. Actorii intră în roluri amestecîndu-se printre trecători şi urcă în scenă printre spectatori. Ca şi cum am fi fumat o ţigară împreună, pe trotuar sau în hol, cu senzaţia că am risipit uniform procentul de nicotină pe cap de locuitor. Vorba unui vecin : discutăm despre dezarmare şi nu sîntem în stare să ne lăsăm de fumat !

Regizoarea Anca Ovanez a luat lucrurile în serios. A pornit de la următoarea declaraţie a lui Aurel Baranga : „În ceea ce priveşte natura comică a pieselor mele dacă există o explicaţie, nu poate fi decît una singură : sînt un om trist. Sînt un om de o tristeţe nevindecată. Cînd îmi scriu comediile nu zîmbesc niciodată". Astfel încît spectacolul e comentat cu un hohot de rîs enorm şi trist. Ţi se face chiar teamă şi frig în decorul de arhivă sumbră al lui George Doroşenco. Regizoarea n-a plonjat în facil, n-a cedat apetitului pentru poncif şi pentru comicul de bulevard, deşi intrarea actorilor se face, cum am mai spus, prin bulevardul Magheru, la oră de seară şi de cafenea. La urma urmei, Baranga se răfuieşte necruţător, incisiv, vitriolant cu escrocii, demagogii, filistinii, ipocriţii şi paraziţii noştri de toate zilele. Dar această răfuială ne face paradoxal să rîdem cu poftă, cu voluptate şi mulţumire. De ce ? Pentru că Mitică Blajinul provoacă celor care îşi trăiesc cu spaimă orgoliul şi impostura o fără nebună. Mitică, personaj tratat de obicei în literatură cu cruzime, cu duioşie, condescendenţă şi umor, e aici un umil funcţionar de arhivă obligat să se pensioneze printr-o decizie administrativă aberantă pentru a face loc unui impostor cu relaţii subterane. Blajinul Mitică, sufocat de nemulţumire, încearcă marea răzbunare în complicitate cu Adela, femeia căreia n-a îndrăznit să-i mărturisească, pînă astăzi, definitiv, sentimentele. Şi astfel se naşte farsa prin care arhiva a fost cu premeditare vîndută de Mitică unui stat străin ; astfel se naşte parodia unui periculos spion internaţional deghizat într-un arhivar obscur. Şi toţi impostorii, filistinii şi escrocii intră într-o panică absurdă, paroxistică, din care se trezesc, ca de obicei, fulgeraţi de deciziile reci ale realităţii, prin restabilirea — tot birocratică — a echilibrului interior al micii comunităţi debusolate. Mitică triumfă. Finalul e, desigur, confecţionat. Învinge binele dar printr-un proces cusut cu aţă albă. Textul lui Aurel Baranga rămîne valabil. Cu toate că spectacolul s-a simţit încorsetat de partitură. Realitatea a evoluat, într-un timp, într-un sens mai absurd. Exemplele de escroci, impostori, filistini etc. au un aer mai tragic şi mai grotesc.

Iată acum caracterizările actorilor prin lentila de contact a personajelor. Ştefan Radoff are rolul cel mai greu. Erou pozitiv într-o comedie în care personajele negative devin hiperbolice. Actor cu umor rafinat, cu o ciudată eleganţă şi ambiguitate, cu o privire iluminată permanent de ironie şi farsă, vicioan şi plin de farmec, creează aici un personaj memorabil chiar prin comparaţie cu Ştefan Ciubotăraşu care a jucat premiera absolută. A fost însă, uneori, mai puţin concentrat şi cu glasul voalat. Viorel Comănici e direct, sincer, nu trişează în relaţia cu publicul, are haz natural şi autenticitate dar n-are probleme deosebite în rol. Constantin Gurită joacă inspirat prostia camuflată la vedere, şmecheria cameleonică a slujbaşului înfricoşat, cu unele secvenţe din roluri mai vechi. Emilia Dobrin Bosoiu e exactă, rece, crispată, meschină, sticloasă, lacrimogenă şi femeie crampon într-un rol de dactilografă speriată că rămîne fată bătrînă. Ruxandra Sireteanu are umor blînd şi tangent, de femeie neglijată de împrejurări, ideală tovarăşă de viaţă în vis, în călătorii imaginare în jurul lumii, teribilă în travesti, adică în ipostază de funcţionară şi vecină de cabaret. Cristina Tacoi e „trăsnet" (vorba unui spectator) în rolul unei femei de serviciu, element pitoresc, plin de farmec în reprezentaţie. (Cum se mai răzbună unii actori cînd ies din rolurile lor obişnuite !) Ion Punea pare rupt dintr-o veche şedinţă, cu poftă halucinantă pentru zvon şi birfă, pentru combinaţiile de culise. Mircea Anghelescu e sec, uscat, insinuant ; fosneşte prin scenă ca o frunză presată într-un dosar elegant. Victor Ştrengaru e urlas şi grotesc într-un personaj trecut prin bolgiile infernului, personaj de tristă memorie din viaţa imediată : imbecilul aflat întotdeauna la locul potrivit pentru altul. Ioana Manolescu pune delicateţe, fragilitate, inconştienţă şi cretinism bine dozate, ca la farmacie, într-un rol frivol de amantă pasageră. Dorin Varga are tîrsec, vervă şi candoare în rolul unui director depăşit de situaţie ; e uneori stereotip în reacţii şi pîndit de manierism. Altfel, actor cu mare priză la public. Petrică Popa joacă malefic, cu prestanţă şi inteligenţă, lichelismul, ticăloşia şi incompetenţa.

Şi astfel, **Sfîntul Mitică Blajinul** revine pe scena Teatrului Nottara, după premiera absolută (de acum mulţi ani) de la Teatrul Bulandra, într-un spectacol bine gîndit, bine ritmat, jucat cu aplomb şi profesionalism tonic.

ADRIAN DOHOTARU

● CAP LIMPEDE

„...Bogăţii inestimabile ale creaţiei noastre folclorice poetico-muzicale, sortite pieirii, readuse la viaţă de interpret, vor avea darul, sînt convins, să primenească viaţa actuală a cîntecului nostru popular".

Astfel scrie etnomuzicologul Harry Brauner despre **Alexandru Mica** şi aprecierea capătă, cu fiecare disc al tînărului interpret, un nou temei. Cel mai recent — **Rămîi mîndre sănătoasă — e o culegere** din perioada primului război mondial, culegere de un flor excepţional, cîntecele de jale şi de eroism ale oşteanului luptînd pentru făurirea statului unitar român. Culese de folclorişti şi etnomuzicologi de mare prestigiu, piesele acestui disc readuc în memoria noastră afectivă sunetul pur şi înalt al dragostei de ţară, aşa cum l-a simţit cel ce şi-a dat viaţa pentru neatîrnarea ei. Acompaniat de orchestra Florian Economu, **Alexandru Mica** face prin ultimul său disc (ce urmează unei alte antologii de excepţie dedicate cîntecelor de la 1877 şi 1907) dovada unui talent nu numai viguros, dar şi pasionat de adevăr.

★

Iată cum luna mai nu rămîne numai luna florilor ci şi una a discurilor. Casa de discuri „Electrecord" ne oferă noi apariţii menite a satisface pe toată lumea. Iubitorii de muzică simfonică vor găsi curînd în magazine, în interpretarea Cvartetului de coarde **Voces** din Iaşi, trei cvartete de coarde aparţinînd compozitorilor Dumitru Bughici, Sabin Pautza şi Vasile Spătărelu. Să nu uităm — Cvartetul **Voces** este o garanţie prin virtuţile interpretării lucrărilor românești ● Muzicii preclasice — un gen foarte gustat de public — îi sînt consacrate două discuri în interpretarea orchestrei **Preclasica** : Johann Christoph, Friedrich Bach — **Concert pentru clavecin şi orchestră de coarde în mi major** şi Jean Baptiste Lully — **Le Carnaval, Mascarade.** La clavecin : Delia Stegărescu ● Bucuria reîntîlnirii cu un mare compozitor — Johannes Brahms — ne-o prilejuiesc **Sonata Nr. 1 pentru clarinet şi pian în fa minor, op. 120,** şi **Sonata Nr. 2 pentru clarinet şi pian în mi bemol major, op. 120.** ● Soprana Lia Hubic va oferi iubitorilor muzicii de operă un disc cu arii din operele unor corifei ai genului : Rossini, Mozart, Donizetti, Puccini, Weber, Smetana ● Dintre discurile care se vor adresa în special tinerilor se numără cel al grupului F.F.N. ● Melomanilor li se vor mai pune la dispoziţie în această lună şi trei casete ale unor cunoscuţi interpreţi români: Gică Petrescu, Ion Dolănescu, Gheorghe Zamfir. ● Să nu uităm una dintre bunele iniţiative ale „Electrecordului" : aceea de a imprima pagini importante ale literaturii româneşti. Tot în luna mai, ca un omagiu adus marelui poet Tudor Arghezi, Casa de discuri va prezenta o selecţie din versurile autorului **Cuvintelor potrivite.** Interpretarea aparţine unora dintre cei mai inspiraţi slujitori ai cuvîntului declamat : Aura Buzescu, Irina Răchiteanu, Silvia Chicoş, Radu Beligan, Ludovic Antal, Ion Caramitru şi alţii.

CARTE

Bibliografia lucrărilor privind istoria celui de-al doilea război mondial, traduse în limba română, s-a îmbogăţit recent prin volumul care readună într-o singură coperta **Debarcarea** şi **Agonia Reichului,** sub semnătura lui Georges Blond (Editura Militară, 1980). Alături de reconstituirile deja cunoscute nouă — **Ziua cea mai lungă** de Cornelius Ryan şi **Ziua cea mare** de Gilles Perrault — întreprinderea la care ne referim adecvat tradus de Elsa Grozea şi competent comentată de Matei I. Oroveanu, introduce în naraţiunea evenimentelor fapte noi, martori noi, unghiuri de vedere noi. Multe ţin de domeniul amănuntului, este drept, dar nu e mai puţin adevărat că, în contextul tehnicilor literare prin care istoricii vremurilor mai noi înţeleg să pună istoria la dispoziţia publicului larg, amănuntul joacă un rol decisiv. Desigur, cînd este semnificativ, cînd este revelator, cînd este creator de optică inedită. Încît, în galeria comentatorilor şi interpreţilor acelor evenimente ce au condus imediat la lichidarea fascismului în Europa, Georges Blond nu se înscrie neapărat ca o excepţie. Dar eludarea lui din vasta bibliografie la care ne-am referit ar sărăci-o incontestabil.

Ca cititori, sîntem acum în posesia a suficiente depoziţii ca să putem concluda asupra unui adevăr pînă nu demult mai degrabă afirmat principial decît dovedit cu mijloacele aflate la îndemîna istoricului de profesie : războiul antifascist a fost un război popular, adică un război purtat de popoare. Nu întîmplător, figura combatantului de rînd, a ostaşului simplu, revendică locul ce i se cuvine în istoria lui scrisă. Nu întîmplător, pînă şi ponderea factorilor de decizie, în virtejul evenimentelor narate, se defineşte mai mult prin dimensiunea gestului umanizat şi mai puţin printr-o discreţie generatoare de mituri false. Şi într-un sens, şi în celălalt, putem alege din naraţiunile bine conduse ale lui Georges Blond suficiente exemple. Dar credem că este mai corect să lăsăm în seama cititorilor competenţa discernerii lor.

★

O nouă ediţie de Scrieri ale lui Emil Botta se află în librării. Cele două volume care o alcătuiesc au fost îngrijite de poeta Ioana Diaconescu şi au o prefaţă semnată de profesorul Alexandru Piru. Aceasta începe cu o afirmaţie pe care tot mai mulţi iubitori ai poeziei şi-o însuşesc : „În rîndul marilor poeţi dintre cele două războaie trebuie să aşezăm şi pe Emil Botta..." Un al treilea volum se află în pregătire şi va cuprinde proza scriitorului ● La aceeaşi

Crăiasa Zăpezii

Sub conducerea dirijorului **Lucian Anca**, cu orchestra Operei române și cu corul de copii al Radioteleviziunii — dirijor **Nicolae Vicleanu** — am putut asculta, în excelente condiții interpretative, opera **Crăiasa Zăpezii**, de Liana Alexandra, o feerie într-un act după **Hans Christian Andersen**. La această izbândă a muzicii noastre noi au contribuit sensibil și cele două soliste de excepție : **Gerda Radler-Anca** și **Veronica Gârbu**. Cu alte cuvinte, mulți compozitori ar dori să le fie tălmăcite operele la un asemenea nivel artistic !

Liana Alexandra a izbutit să atragă în mod deosebit atenția atît în țară, cît și în străinătate, prin opusuri camerale, vocale și simfonice, în care a obținut o **originală sinteză** între noile mijloace de expresie cristalizate în arta sonoră de după cel de-al doilea război mondial și cele caracteristice folclorului românesc. Muzica ei se înscrie — ca cea a multor altor tineri compozitori ai noștri — în orbita unui **neoromantism**, care ne apare ca o reacție firească împotriva atîtor căutări sterile, speculații cu scop în sine, generatoare de lucrări abstracte, fără expresivitate, neagreate nici de public și nici de interpreți. Noua ei compoziție — opera **Crăiasa Zăpezii** — este o certă realizare.

O muzică de o cuceritoare prospețime și simplitate — cu melodii pregnante, armonii și orchestrații de o mișcătoare policromie, la care se adaugă o mare varietate de formule ritmice, — se desprinde din acest amplu poem liric, situat la confluența dintre operă și oratoriu. Discursul sonor al Lianei Alexandra este în consonanță cu ideea majoră a feeriei lui Andersen, în virtutea căreia dragostea nobilă triumfă într-o viață frumoasă, desfășurată în climatul senin al unor profunde principii morale. **„Împărăția visului"** — simbolic reliefată în această compoziție, de o emoționantă, am spune, chiar tulburătoare puritate, — se contopește pînă la identificare cu sentimentul unei iubiri curate. Nu întîmplător corul cel mai inspirat al operei **Crăiasa Zăpezii** se asociază intim versurilor cu atîtea rezonanțe peste veacuri : „Să rămînem mereu copii; / Să vedem mereu împărăția visului; / Dacă nu vom fi mereu copii nu vom vedea niciodată împărăția visului".

DORU POPOVICI ■

INSEMNĂRI DE SCRIITOR

„Urît mai trăiți, domnilor!"

Celor care vor se întemeieze o nouă „poetică a cotidianului", a unui cotidian asocial și cam general uman, corespunzător unei anumite viziuni idilizante, tipic mic-burgheză, le-aș aminti ce spunea Gorki despre Cehov la începutul acestui secol, care era, orice s-ar zice, mult mai idilic decît e acest ultim pătrar al său :

Nimeni n-a înțeles cu atîta finețe și claritate ca Anton Cehov aspectul tragic al nimicuirilor vieții, nimeni n-a știut pînă la el să pună sub ochii oamenilor, cu atîta nefardată sinceritate, tabloul rușinos și trist al existenței lor, în haosul întunecat al mediocrității mic-burgheze.

Banalitatea era dușmanul lui ; toată viața a luptat împotriva ei, a zeflemisit-o, zugrăvind-o cu pana lui ascuțită și imparțială. El a știut să descopere mucegaiul banalității pînă și acolo unde, la prima vedere, totul părea bine rînduit, agreabil, ba chiar strălucitor. Și banalitatea s-a răzbunat pe el printr-o farsă de cel mai prost gust, urcînd trupul său neînsuflețit în trupul poetului — într-un vagon pentru transportat „sturidii".

Citind povestirile lui Anton Cehov te simți ca într-o zi tristă de toamnă tîrzie, cînd, în aerul străveziu, se conturează precis copacii goi, casele scunde, oamenii cenușii. Totul pare atît de ciudat — singuratic, imobil și neputincios. Adînciile zări albastre sînt pustii și, îngemănîndu-se cu cerul palid, învăluie în suflarea lor rece și tristă pămîntul norocos și înghețat. Mintea autorului, ca soarele de toamnă, luminează cu o claritate crudă drumurile bătătorite, ulițele întortocheate, casele scunde și murdare, în care niște emuleți jalnici, pe jumătate adormiți, se sufocă de urît și lîncezeală, umplînd încăperile de o mișcială leneșă și fără rost. Iat-o pe «Draga de ea» cum se strecoară neliniștită, ca un șoricel cenușiu : o femeie duioasă, blîndă, care știe să iubească din toată inima și cu toată umilința. Roabă, blîndă, ea nici nu îndrăznește să geamă cu glas tare cînd o lovește cineva peste obraz. Alături de ea stă mîhnită Olga din «Trei surori» : iubește și ea mult și îndură cu resemnare toanele soției desmățate și vulgare a indolentului ei frate : viața surorilor sale se destramă sub ochii ei și Olga plînge, dar nu poate să ajute pe nimeni cu nimic și din pieptul ei nu iese nici un cuvînt mai tare de protest împotriva mișelilor.

Un șir nesfîrșit de roabe și robi ai dragostei lor, ai prostiei și leneviei lor, ai lăcomiei față de bunurile pămîntești se perindă pe dinaintea ochilor tăi : se perindă robii fricii telurice de viață, se perindă chinuiți de o neliniște tulbure și-și umplu viața cu discursuri confuze despre viitor, simțind că în prezent nu-i loc pentru ei....

Cînd și cînd, în masa asta cenușie, răsună o împușcătură... Ivanov sau Treplîov a înțeles ce are de făcut și a murit...

Mulți dintre ei visează ce frumoasă, ce minunată va fi viața peste două sute de ani și nimănui nu-i trece prin gînd o întrebare foarte firească : dar cine are s-o facă atît de minunată, dacă noi ne vom mulțumi numai să visăm ?

Un om valoros și inteligent, atent la tot ce se petrece în juru-i, a trecut pe lîngă această gloată anostă și cenușie de oameni neputincioși, s-a uitat la acești locuitori anoști ai patriei sale și cu un zîmbet trist, cu o mustrare domoală, dar adîncă în glas și, cu o tristețe deznădăjduită pe chip și în inimă, le-a spus blînd și cu sinceritate :

— Urît mai trăiți, domnilor !

Acesta e, după cît se pare, adevăratul Cehov, așa vedea el „poezia cotidianului", în raport direct cu o realitate anume, fără înfloriturl cu un patos pe care numai delicatețea sa proverbială îl temperează și îl estompează. Numai în aparență însă, pentru că altfel Cehov nu se deosebește cu nimic de Dostoievski sau de Tolstoi, sau de neliniștitul Gorki, fiind animat de același patos profund, avînd aceeași atitudine față de lume, față de o anumită lume, ce-i drept, față de o anumită societate, amănunt asupra căruia poate că ar trebui să meditățm mai mult, cînd vorbim de Cehov, cînd încercăm să impunem în literatură tendințe neconfigurate și neviabile.

ION LĂNCRĂNJAN ■

La mulți ani, Geo Dumitrescu !

Un mare poet tînăr a împlinit 60 de ani

Cînd, la douăzeci de ani, cu „Rînduri pentru un eventual deces", poetul își exorciza moartea, într-o voluptoasă zăcere orizontală, ar fi șovăit, poate, dacă ar fi bănuit că douăzeci de ani mai tîrziu va înregistra un nou debut și că, peste încă două decenii va fi sărbătorit ca un clasic, cîndva iconoclast. Ar fi căzut pe gînduri debusolat, dezumăgit. Între timp, oracolul i-a prezis că va fi om mare și că va trăi optzeci de ani. Cineva care se apropie de acest prag matusalemic îl asigură că și acest anotimp are frunzele și poamele lui...

O mult mai recentă tentativă de exorcizare, în cuprinsul cărcia literele din **Libertatea de a trage cu pușca**, din **Aventuri lirice** și din **Nevoia de cercuri** alcătuiesc cuvintele **Jurnal de campanie**, operează, de astă dată doar asupra cititorului : poetul e prea cunoscut !

S-a întîmplat, prin urmare, ca adolescentul insurgent care scria versuri spre a sfida poezia — aceea mulțumită de sine — oficialitatea — aceea a marilor „adevăruri" solide care duceau direct la dezastru — suficiența — aceasta n-are veac — să-și rotunjească spontan arta poetică, și nu una complementar-fragmentară, dependentă de modelele contestate, implicit supusă coroziunii, ci de largă respirație și perspectivă. Un sunet propriu, un ritm caracteristic, acel ceva care semnează fără greș o poezie, păstrînd-o în memorie, l-au recomandat de la primele poeme ca pe un temperament stenic, activ și nu numai ca pe un copil teribil, demolator în oglinzi. O conștiință lirică de prim rang deci, juvenilă în primul volum, dar chiar și atunci atîntită asupra mișlunii poeziei, cu rezonanțe tot mai ample în celelalte două volume, vădind maturitate, continuitate, surprinzătoare rezervorii.

Jurnal de campanie desfășoară pe hartă toate eșalonele poetului, recruți și veterani în șiruri strînse, cu remarcabile efecte de elan și strategie. Cîntece de dragoste, ironice naive : „Citeodată mi-ar plăcea să ai mai mult de paisprezece ani, / să fii mai puțin inteligentă și mai degrabă castă, / să umbli descultă prin bucătărie / și să te cheme cineva, posesiv, umilitor și vulgar, „nevastă" **(Ipoteze)**, neliniști telegrafice : „Numai vești rele mai aștept. / Numai vești proaste mai pot aduce : / a mai murit un copac, / a mai plecat o pasăre, / cineva și-a tăiat sufletul într-un / ciob de oglindă. / undeva, în continentul iubirii / au năvălit oamenii-cangur... **(Africa de sub frunte)**, avînturi cenzurate : „Din ceasul meu, plin / de rozătoare furnici, curge / un fin rumeguș alb, sonor, / care-mi pudrează fără-ncetare / fruntea postumă... O, aș trăi / în dureri comparate, orgolios, / scuturînd peste mine / zăvoiul memoriei" **(Vuiet de brazi)** numesc un elegiac, alte versuri mai întîi pe luptător. De la bravadă începuturilor la decizia din **Inscripție pe piatră de hotar** („Slav aș fi fost : de nu eram latin, / latin aș fi, de n-aș fi fost și dac — / dar a ieșit așa : să fiu român, / și eu cu soarta asta mă împac !") s-au scurs decenii, dar nu s-a produs nici o schimbare la față.

De fapt, **Jurnal de campanie** a fost o idee de primul ceas a lui Geo Dumitrescu. Îl revăd pe Dinu Pillat recitind, cu geniul său călduros : „Pleacă, fluture, du-te, niciodată / nu ieșim din război, privește-mă, iată-mă, / rătăcit, zadarnic ca un cuc pe Niagara, / dorm-și eu îmbrăcat, mereu, cu rania-n spate, / dorm pe mine, dedesubtul meu, îngropat / în cartușele trase, / în cartușele lumii, măi frate..." Cine a spus că poetul distruge metodic „inefabilul" poeziei, stările ei de grație ? Discreditarea formulelor uzate, da, vocație demistificatoare, de asemenea : dar să nu ne înșelăm, pentru ce anume, decît pentru a spori forfota mirajelor, inciziI noi, pe vechile pietre, șterse de ape ?

Clasicului de astăzi, sculptorul îi fixează obrazul rumen ai amintiriI, pe conturul vorbelor sale :

„Supus, se-ntoarce timpul scuturat, trăit o dată, / supus, se-ntoarce înfrunzit de marea forță a repetării, / cunoscînd trecerea prin viețile oamenilor, / bătaia caldă a ornicelor din piepturi / ce-i măsurară cîndva... / Sporit se-ntoarce, întinerit, / adăugînd ecou-i larg, credincios —./ nobile decorații și cicatrici, virtuți, / neînflorite speranțe — / puterii timpului viu, învăpăiat, / ce urcă spre noi alergînd, / ce urcă, ce urcă spre noi..."

Ce poate fi mai durabil decît victoria împotriva Timpului ?

ȘERBAN CIOCULESCU ■

CAP LIMPEDE

editură (Minerva) a apărut și un volum de **Scrieri** ale lui Alexandru Depărățeanu. Colecția **Restitutio** continuă să se mențină în sfera de interes a cititorilor publicînd pe „acei scriitori din literatura română care, fără a fi valori fundamentale, merită a fi cunoscuți pentru aportul lor la dezvoltarea culturii noastre" ● Două din piesele lui Marin Sorescu, **Răceala** și **A treia țeapă**, au fost publicate într-un volum de **Teatru** la Editura „Scrisul românesc" ● O apariție de mare interes : un volum al lui Sigmund Freud care cuprinde **Introducere în psihanaliză, Prelegeri de psihanaliză, Psihopatologia vieții cotidiene.** Traducerea, studiul introductiv și notele aparțin dr Leonard Gavriliu. Remarcăm studiul introductiv **Sigmund Freud sau dreptul la adevăr.**

MUZICĂ

„SONG"-UL IN GORJ

Pentru iubitorii muzicii bune, pentru noi, tinerii, prezența — recent întîmplată — în Tîrgu Jiu și în Gorj a grupului coral „Song" al Casei de cultură a studenților „Grigore Preoteasa" din București a însemnat, nu știu dacă mai e nevoie s-o spun, un autentic eveniment. Poate că totuși e nevoie s-o spun, pentru că noi, cei de aici, n-avem prea des ocazia să ne întîlnim cu muzica adevărată, cu slujitorii ei talentați și sinceri.

„Song"-ul a fost, ca totdeauna, excepțional. Excepțional prin muzica pe care ne-a adus-o, prin repertoriul modern, dar fără concesii făcute modei, cuprinzînd melodii românești și străine : selectate după criterii valorice care de mult nu se dezmint. Excepțional prin dăruirea, prin arta, prin dezinvoltura și bucuria cu care a cîntat aceste melodii, sub bagheta tînărului, dar strălucitorului și rafinatului artist care este Ioan Luchian Mihalea. Noi, tinerii, cînd ascultăm ce ne oferă Cenaclul Flacăra, „Song"-ul sau alte cîteva grupuri artistice, din păcate nu multe, ne ghicim parcă pe noi înșine, ne simțim mai limpede firea, ne simțim, cu un cuvînt, mai adevărați și mai tineri.

„Song"-ul a fost excepțional și prin neobosleala lui, el cîntînd și la Tîrgu Jiu, și la Motru (unde a susținut microspectacole chiar la ieșirile din mină), și pentru minerii și energeticienii din Rovinari. Membrii „Song"-ului au participat, în același timp, la întîlniri cu componenți ai ansamblurilor corale ale județului, prilejuri pentru tot atîtea instructive dialoguri despre arta corală interpretativă. Mai trebuie menționate, la acest capitol, participarea membrilor unor coruri din Gorj la repetițiile „Song"-ului, cum și vizitele documentare ale tinerilor artiști bucureșteni în zonele Novaci, Polovragi, Baia de Aramă, Hobița, Tismana și alte locuri de referință pentru folclorul Gorjului, în care s-a luat un fertil contact cu creatorii și păstrătorii acestui folclor.

Mulțumim din inimă „Song"-ului și-l mai așteptăm !

GHEORGHE TECOI ■
avocat, Tg. Jiu

TV

La cererea unui mare număr de telespectatori, micul ecran va reprograma, simbătă, 31 mai, pe programul 1, la ora 17, în cadrul emisiunii Mozaic cultural-artistic-sportiv, filmul Manifest pentru sănătatea pămîntului, realizat de poetul Adrian Păunescu. Regia aparține lui Dan Necșulea ; asistent regie — Viorica Petre ; montajul — Cristina Brătescu ; imaginea — Constantin Chelba ; redactori — Victoria Marinescu și Stelian Tăbăraș. Muzica — Dan Aldea, Victor Socaciu, Valeriu Sterian.

PUNCTUL PE I

(Urmare din pagina 1)

Descoperirile lor s-au oprit la jumătatea drumului iar lovitura de teatru a lipsit din ancheta lor, altfel ,repet, excelentă. Ei bine, stimați cititori și stimați colegi de gazetărie, ce este cu adevărat și absolut paradoxal, este faptul că tov. Alexe există ! Există tovarășul Alexe, tovarășul Alexe nu e o ficțiune, numai numele din România liberă e o ficțiune, personajul există, cu alt nume, sau cu alte nume, dar el fizic și cu morala lui jalnică există ! El, acest aparent fictiv tovarăș Alexe, i-a învățat cu mituiala pe chelneri și pe șefii de restaurante, el a acceptat să fie mituit și ei s-au obișnuit să mituiască și să lase mereu basma curată. **Nu acum** s-a petrecut prima lor tentativă de mituire, prima lor criză de corupție. Nu cu acest fictiv Alexe a început corupția lor, ci mult mai demult, cu un **Alexe adevărat, ca mai mulți Alexe adevărați**, care au consolidat în timp un asemenea climat prin mituirile respective. Nu ofereau nici chelnerii, nici responsabilii, nici cafea, nici **clătite, nici fripturi, nici cîrnăciori**, nici **pachete acasă**, dacă n-ar fi știut că se practică mita și dacă n-ar fi fost acceptată mita și dacă n-ar mai fi practicat ei înșiși mita. Normal ar fi fost, dar desigur acum e imposibil cîtă vreme tovarășul Alexe există cu adevărat, normal ar fi fost ca ei, chelnerii, aflînd că vine un organ superior, să moară de frică, firește exagerez, ei însă știau că nu e cazul să mori de frică, e cazul să faci un pachețel pentru acasă, adică știau cum se procedează în astfel de împrejurări. **Alci e chestiunea de fond**, cum zice un prieten al meu, bancher agricol. **Alci e chestiunea de fond și foarte gravă și anume în existența corupției la nivelul acestui așa-zis tovarăș Alexe.** Dar tovarășul acesta e mai greu de prins. Chelnerul, „săracul", e unul singur și dă o friptură, însă Alexe primește fripturi și clătite de la mai mulți chelneri care au învățat „conștiincios" lecția. Nu vedeți dumneavoastră că prima reacție, în majoritatea cazurilor, a fost **nu plecarea capului, ci tentativa de mituire ? !** Lovitura de teatru s-ar produce, cu adevărat, **cînd l-am prinde pe Alexe !**

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (II)

Ce este un titan

2.

Michelangelo : Autoportret presupus

Acest titan nu e deloc lipsit de patimi omeneşti. Îl defăimează pe Leonardo. E înverşunat împotriva lui Rafael. Se înfruntă cu Bramante. Şi mai ales se înfruntă mereu pe sine însuşi. Se irită uşor. E ciudat şi uneori nedrept. Are parcă totdeauna pregătit un zîmbet batjocoritor. O vorbă arţăgoasă. Un strigăt dispreţuitor. Papii au trebuit să-i suporte nu numai geniul, ci şi toanele. E sarcastic şi impulsiv. „Mă aprind ca fulgerul de la cea mai mică flacără pe care o întîlnesc", mărturiseşte el. Nu putea lucra decît singur. Pe pictorii florentini care trebuiau să-l ajute la pictarea Capelei sixtine l-a alungat. Într-o dimineaţă, a şters tot ce pictaseră ei şi, închizîndu-se în capelă, n-a mai vrut să le deschidă. E aspru şi puternic şi totuşi, urmărit de superstiţii, fuge din Florenţa pentru că i s-a vorbit de o vedenie. E mereu bîiuit de orgolii. S-a ambiţionat să-l sculpteze pe **David** într-un bloc de marmură părăsit la Florenţa, după ce un sculptor nepriceput îl tăiase nepotrivit, pentru că nimeni nu mai voia acel bloc. Ca un titan veritabil, Michelangelo vrea să înceapă acolo unde alţii renunţă. Să îndrăznească acolo unde alţii se tem.

Fireşte, aceste slăbiciuni sînt ca defectele blocului de marmură din care Michelangelo l-a sculptat pe **David**. Opera sa ne face să le uităm. Au dispărut cum au dispărut şi defectele marmurei sculptate. Din blocul defect n-a mai rămas decît **David**. (Ceea ce uită cei care lasă după ei numai slăbiciunile.) Dar în faţa unui creator ca Michelangelo ar fi ridicolă o pretenţie de clemenţă. Şi trebuie să ne lămurim asupra ideii de slăbiciune pentru a înţelege ce este un titan. Ca şi asupra ideii de suferinţă pentru a înţelege care e de fapt rolul vulturilor în povestea titanilor.

Ce soluţie are un om împotriva suferinţei ? Să o accepte în tăcere sau să se plîngă de ea. Să se lase dominat şi strivit de ea sau să i se opună. Un artist face parte totdeauna dintre aceştia din urmă. Dar şi această înfruntare poate fi, la rîndul ei, diferită. Un olimpian care suferă va înfrunta suferinţa prin surîs. În schimb, un titan o va înfrunta transformînd-o, orgolios, în izvorul tăriei sale. Un titan va fi totdeauna înclinat să-şi aprindă torţa din infern. El nu va accepta că infernul are un alt drept asupra lui decît acela de a-i spori puterea. Iată de ce îndeobşte titanii nu sînt discreţi cu suferinţele lor. Ei le strigă, ca să fie auziţi de toată lumea. Le exagerează chiar. Dar nu pentru a fi compătimiţi, pentru a stîrni compasiunea cuiva, ci pentru că singurul lor mod de a fi mai tari decît nefericirea e de a o privi în faţă. Plînsul titanilor este totdeauna o mască sub care arde sumbru o răzvrătire orgolioasă. Infernul nu face decît să le aducă aminte că e timpul ca, în mijlocul suferinţei, să scoată un strigăt de triumf. Strigătul de durere al unui titan fiind aproape totdeauna un strigăt de triumf şi un strigăt de credinţă. S-ar zice că titanii au nevoie de suferinţa lor, de vulturul lor, pentru a-şi afişa orgoliul. Se tem că nu strigă destul de tare, că nu sînt destul de înţiriţi şi atunci îşi lovesc cicatricea moştenită de la Prometeu. Michelangelo notează undeva „nu se ştie cît sînge costă", dar, de fapt, el vrea tot timpul să ne arate preţul tragic plătit de un titan. Îşi descrie bolile, neliniştile, suferinţele la care se supune singur, chinurile pe schelele Capelei sixtine, ravagiile bătrîneţii, ale regimului dur de lucru la care se supune ca un ocnaş al artei. Nici un amănunt nu e uitat. Nici o suferinţă nu e trecută sub tăcere. Îl vedem pe schelele Capelei sixtine stropit pe obraz de culori, „cu barba în cer, cu pieptul de harpie", ghemuit „asemenea pisicilor din Lombardia", simţindu-şi picioarele atîrnînd în gol şi „şalele în vintre ca o bîrnă". Îl vedem epuizat de neodihnă, de înţirirea cu care a muncit, „cum n-a mai muncit nimeni" spune el. Îl auzim exclamînd lîngă „oglinda tot mai dreaptă şi amară" care îi arată faţa brăzdată, ochii trişti şi pătrunzători, în care arde un foc negru, nedomolit, „Plîng, ard, mă topesc / Cu asta se hrăneşte inima mea". De fapt, nu face aceste mărturisiri pentru alţii, ci pentru el însuşi. Pe măsură ce le înşiruie, simte că e atît de tare încît îşi poate îngădui să nu le ascundă. Dacă le-ar ascunde, ar însemna că a fost pe jumătate învins de ele. Dacă n-ar avea curajul să le strige în gura mare, ar însemna că se teme. Or, el triumfă asupra lor tocmai scoţîndu-le la lumină. Titanul îşi strigă suferinţa cu atîta mîndrie încît ne zmulge un strigăt de admiraţie. Şi înţelegem că însăşi sinceritatea sa este o formă de răzvrătire şi de orgoliu. Iată cît sînt de puternic, vrea în realitate să spună el. Suferinţa nu mi-a pecetluit buzele. Încă sînt în stare s-o recunosc.

E momentul să ne întrebăm dacă Prometeu a zmuls focul din cer sau din infern. Michelangelo e mai înţirjit cînd suferă şi mai puternic cînd se teme. Dă tăcerii o voce amară şi mîndră. E răzvrătit şi împotriva surîsului, dar şi împotriva propriilor sale victorii cînd ele ameninţă să-l oprească din drum. Niciodată nu s-a adeverit mai mult ce spunea Heraclit, că destinul este propriul nostru caracter. Şi niciodată n-a fost mai limpede că pentru un titan decepţia nu e decît un cuvînt provizoriu. Un izvor în care se priveşte şi strînge mîna pe daltă.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Un dascăl de altădată: Gheorghe Nedioglu

Scriu astăzi despre un profesor de odinioară care viază în amintirea mea ca un exemplu incandescent de ţinută, de probitate şi integritate morală, de o pregătire de excepţie, auster şi draconic cu el însuşi mai întîi şi mai apoi cu cei din jur, vertical şi uman, care şi-a durat cariera pe muncă şi osteneli fără preget, care considera şcoala şi catedra nu profesie sau funcţionarism, ci apostolat şi misiune, şi care s-a învăţat necontenit pe sine ca să poată învăţa pe alţii.

Aşa era, în cîteva cuvinte, Gheorghe Nedioglu.

L-am ştiut bine şi nu o singură dată i-am călcat pragul casei pentru o deslușire ori pentru un sfat.

Se născuse la 28 martie 1883 într-un sat din judeţul Tulcea, român macedonean ca obîrşie şi a rămas orfan de tată la opt ani, împreună cu trei surori mai mici, toţi patru copiii crescuţi şi rînduiţi, cînd le-a venit sorocul, în toate treptele şcolarităţii şi în societate, prin grija şi sacrificiile materne.

Firească, drumul vieţii nu i-a fost aşternut cu petale de roze. La 18 ani, adică în 1901, devine student la Facultatea de litere din Bucureşti ducînd — după propria sa mărturie — o existenţă de privaţiuni. Într-o vreme cînd studenţii n-aveau nici cantine, nici cămin, fiind silit, ca să-şi urmeze cursurile universitare, să depună eforturi suplimentare, cîte patruzeci de ore săptămînal, ca pedagog la diferite instituţe particulare, exclusiv în schimbul hranei.

A fost apoi angajat — prin concurs — copist-paleograf la Arhivele statului, unde a lucrat mai mulţi ani, evidenţiindu-se prin sîrguinţă şi competenţă, iar cînd îşi obţine licenţa şi îşi trece examenul de capacitate pentru limba română şi latină intră în învăţămîntul secundar, numit la gimnaziul din Tulcea, de unde, în 1912, e transferat la gimnaziul Gh. Şincai din Bucureşti care va deveni liceu abia după primul război mondial.

Aici, la Şincai, i-a fost aria unde şi-a desfăşurat, statornic, laborioasa şi merituoasa sa activitate Gheorghe Nedioglu. Timp de trei decenii, ca profesor de limba română, iar de la 21 ianuarie 1919 pînă la începutul lui 1939 — data pensionării din învăţămînt — ca director al liceului, păstrîndu-şi şi orele catedrei, şi-a făcut cu neobosite forţe de dăruire şi cu un devotament impresionant datoria.

Găsesc într-o tabletă a lui Tudor Arghezi, publicată în **Adevărul** din 8 septembrie 1946, între altele, următoarele : „Pe creştetul piezîş al măgurei de aer şi cer imens, deschis în fruntea căii Şerban-Vodă — e adevărat că sobru şi aspru şi vast — se ridică monumentul uriaşelor energii ale lui Nedioglu. E adevărat că din şcoala lui el a făcut o universitate. Acolo s-a învăţat bunul simţ, dragostea de patrie şi limbă, noţiunea echilibrului şi a măsurii. E adevărat că marele profesor a fost şi un mare gospodar, un om de ordine severă şi de caracter, corect, bun şi tolerant la trebuinţă, ireproşabil şi demn camarad, ascultat de profesori şi şcolari. Lecţiile de limbă, de discernere şi de disciplină intelectuală ale profesorului Nedioglu au fost unice în epoca lui..."

Dar pe Gheorghe Nedioglu îl interesau viaţa elevilor şi condiţiile în care trăiau, dincolo de zidurile şcolii. Şi aşa s-a născut la el ideea de a întreprinde personal o **„Anchetă şcolară"** care a fost publicată în două numere consecutive din „Convorbiri literare" (pe lunile mai — august şi septembrie — decembrie 1927) uluitoare şi dramatice în constatările şi concluziile ei care a obligat ziarele vremii s-o comenteze şi să ia atitudine, cu vădită îngrijorare, de toate crudele realităţi dezvăluite.

Gheorghe Nedioglu dădea un grav semnal de alarmă social-uman.

Preocupările lui de filologie sînt risipite în diferite publicaţii de specialitate, dar strădania sa de căpetenie, obsedant aproape, a fost să pună la îndemîna elevilor cărţile de învăţătură, clare, sistematice, moderne şi atractive, ceea ce îl face pe G. Călinescu să consacre un amplu folleton laudativ în **Adevărul literar** din 24 septembrie 1933 pentru cele două lucrări apărute simultan : „Istoria literaturii române pentru clasa VII a liceelor de băieţi şi de fete" şi „Manualul de stilistică şi compoziţie pentru clasa IV gimnazii".

Spicuiesc din lunga analiză a lui G. Călinescu : „Nu e în obiceiul cronicarilor literari să recenzeze manualele şcolare, dar în condiţiile de azi ale culturii noastre am impresia că aceasta este o greşeală".

Şi mai încolo ceva : „Dacă **Istoria literaturii române** este cel mai bun manual de felul acesta pe care îl cunosc, **Manualul de stilistică şi compoziţie** merită elogii pentru felul cum a ştiut să lase din nişte formule seci şi să dea îndrumări de retorică unor şcolari aşa de tineri". — ca să-şi încheie cronica aşa : „O mare laudă meritî d. Nedioglu pentru alegerea bucăţilor ilustrative. Ceea ce face aici reparî din plin îngustimea programei analitice a clasei a VII-a. Sînt bucăţi alei din C. Stere (Talgaua), Cezar Petrescu, Topîrceanu, Anghel, Bucura Dumbravă, Ionel Teodoreanu, Jean Bart. În sfîrşit iată o carte cu ferestrele deschise, luminată electric, nu cu opaiţul scriitorilor convenţionali".

Şi în aceeaşi ordine de idei, dau şi cîteva şiruri ale lui Ovid Densuşianu, inedite, cu data de 7 octombrie 1932 : **„Stimate D-le Nedioglu, mulţumesc mult pentru cărţile primite pe care le-am preţuit de la început pentru prezentările limpezi şi stăruinţa de a ţinea seama de noutatea pe care o aduc în literatura şi cercetările filologice. Cu cele mai distinse sentimente, Ov. Densuşianu".**

Spaţiul nu-mi îngăduie să mai insist — deşi ar fi încă multe de spus şi de redat — şi despre dascăl şi despre om.

Gheorghe Nedioglu îşi sfîrşeşte zilele la 17 iunie 1963, supravieţuind celor doi copii, fiica — Domnica şi fiul — Miron, ambii decedaţi tineri în 1941, ca şi soţiei care moare în 1945, lăsîndu-şi prin testament întreaga lui strînsură de o viaţă, compusă dintr-o casă în Bucureşti şi o livadă de pomi roditori la Breaza, Academiei Republicii Socialiste România. Şi un amănunt de moravuri care îi defineşte reputaţia şi intransigenţele, spiritul şi comportamentul, cu elocvenţă : ministru al şcoalelor, pe vremuri, era d-rul C. Angelescu. Un potentat politic vine să-l solicite să intervină la Gheorghe Nedioglu să-i primească odrasla la Şincai cu o medie mai mică decît cea stabilită. Răspunsul ministrului : „Imposibil ! Caută-ţi alt liceu. La nebunul ăla nu mă bag !"

Pentru năravurile curente şi optica uzuală, Gheorghe Nedioglu era, în adevăr, „nebun" fiindcă n-a înţeles niciodată să accepte nici sugestii, nici demersuri şi cu atît mai virtos derogări sau concesii de la noţiuni care în mintea şi ochii lui reprezentau preceptele cîrmuitoare ale unei legi de aramă.

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să ştie:

Dicţionar de lagăr

Leichenfledderei

Iniţial, lagărele de exterminare au fost concepute doar ca fabrici ale morţii, iar deportările — modalitatea cea mai eficientă de aprovizionare a acestor fabrici. Toţi care intrau pe poarta lagărelor de concentrare erau socotiţi cadavre. Cei care nu mergeau direct în camerele de gazare erau consideraţi cadavre vii. Dar tot cadrave.

Curînd, SS-iştii au descoperit **Leichenfledderei als Profitquelle**, jefuirea cadavrelor drept sursă de profit. Imediat s-a constituit Direcţia centrală economico-administrativă a SS-ului în frunte cu **SS-Obergruppenführer**[1]-ul Oswald Pohl în subordinele căreia au trecut toate lagărele de concentrare.

Cadavrele vii trebuiau exploatate pînă la epuizarea lor totală. Comandanţii lagărelor au primit ordin să-şi utilizeze **Häftling**-ii în munci de sclavi **„bis zu den Grenzen ihrer körperlichen Kräfte"**, pînă la limita puterii lor trupeşti. Avid să încaseze cît mai multe mărci de la trusturi pentru munca prestată de **Häftling**-i, Himmler a intervenit personal să se prelungească cu cîteva săptămîni durata medie de viaţă a unui deţinut în lagărele de concentrare.

Un alt procedeu : livrarea **Häftling**-ilor către trusturi în scopuri experimentale. Iată cinci scrisori în acest sens consemnate de Tribunalul militar american de la Nürnberg.

Prima scrisoare : „În legătură cu intenţia noastră de a experimenta un nou somnifer, am fi bucuroşi dacă ne-aţi pune la dispoziţie un număr de femei. Aşteptăm răspunsul dv..."

A doua scrisoare : „Am primit răspunsul dv. Preţul de 200 de mărci pentru o femeie este prea mare. Sîntem de acord să plătim cel mult 170 de mărci. Dacă acest preţ vi se pare acceptabil, vom lua femeile. Avem nevoie de circa 150 de femei..."

A treia scrisoare : „Confirmăm primirea consimţămîntului dv. Pregătiţi pentru noi 150 de femei a căror stare de sănătate să fie cît mai bună. De îndată ce ne veţi anunţa că sînt pregătite, le vom prelua..."

A patra scrisoare : „Am primit cele 150 de femei comandate. Deşi se află într-o stare de istovire, ele au fost considerate satisfăcătoare. Vă vom ţine la curent cu desfăşurarea experienţelor..."

A cincea scrisoare : „Experienţele au fost efectuate. Toate persoanele au murit. În legătură cu o nouă livrare vom lua în curînd legătura cu dv. ..."

Leichenfledderei als Profitquelle, jefuirea cadavrelor ca sursă de profit, a cunoscut o accentuată diversificare.

Înainte de a fi exterminaţi, **Häftling**-ilor li se examina cavitatea bucală. Dacă aveau dinţi de aur sau de platină erau însemnaţi pe piept, uşurînd astfel extragerea lucrărilor din metal preţios după împuşcare ori gazare. Un deţinut din **Sonderkommando** deschiza cu ranga gura cadavrului însemnat, iar un altul smulgea, mai corect, rupea dinţii din aur. După ce erau curăţaţi, într-o soluţie de acid clorhidric care descompunea resturile de oase şi carne de pe metal, dinţii erau topiţi, transformaţi în bare de aur de cîte 1/2 de kilogram şi expediaţi Băncii **Reich**-ului. Se apreciază că numai de la Birkenau-Auschwitz au luat drumul spre Berlin 6 000 kg de aur dentar.

Cu aceeaşi brutalitate erau smulşi cerceii din urechile femeilor, verighetele de pe degete. Printre stocurile de aur descoperite în lagărele de concentrare, după eliberare (SS-iştii nu apucaseră să le trimită la Berlin), s-au găsit mii de kilograme de verighete.

Era utilizat şi părul. Printr-o circulară, **SS-Obergruppenführer**-ul Pohl ordona : „Din părul femeilor, pieptănat şi tăiat, să se fabrice pîslari pentru echipajele submarinelor şi tălpi de pîslă pentru muncitorii de la căile ferate". Părul s-a mai folosit pentru papuci, pentru umplutul saltelelor şi la bombele cu explozie întîrziată. Părul bărbaţilor era utilizat numai dacă era mai lung de 20 de milimetri. Circulara preciza în încheiere : „Începînd cu 5 septembrie 1942, la data de 5 ale fiecărei luni se vor întocmi rapoarte cu privire la cantitatea de păr colectat de la bărbaţi şi, separat, de la femei".

Numai de la Birkenau-Auschwitz s-au expediat aproximativ 60 tone de păr. Conform dispoziţiunilor, părul de femeie era contabilizat cu 0,5 mărci kilogramul. La eliberare, trupele sovietice au mai găsit în lagăr 7 tone de păr tăiat de pe capul a 140 000 de femei.

Leichenfledderei, jefuirea „cadavrelor-vii" şi a „cadavrelor-cadavre" era totală. Din grăsimea rezultată la arderea lor se fabrica săpun ; cenuşa era folosită ca îngrăşămînt.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

[1] General-colonel în S.S.

Acum nu mă mai socotesc nebun, ci artist naiv

sau TEATRUL ȚĂRĂNESC „NECULAI POPA"

Eu încerc să vi-l descriu, dumneavoastră încercați să vi-l închipuiți ! Merită efortul, credeți-mă ! O susțin, cu toate că și eu credeam că Naționalul din Iași, urmat de Naționalele moderne din București și Tîrgu Mureș sînt cele mai frumoase, cele mai tulburătoare case pentru teatru ale țării.

Un cuprins hotărnicit de un gard împletit din nuiele groase, împletite în opturi care dau dintr-unul în altul și asta fără sfîrșit, ca-n coloana lui Brâncuși : un gard aidoma celui care împrejmuiește gospodăria părintească a lui Nică a lui Ștefan a Petrei.

O intrare străjuită de coloane din lemn sculptat, de fapt o poartă firească pentru o așezare de sub Carpați. Apoi, dincolo, înăuntru, în cuprins, de-a lungul unui culoar-cărare ce urcă un povîrnit, alte coloane din brazi care s-au sacrificat ca să dobîndească chipuri de om. Chipuri din spița neamului satului : fie a unui dac nesupus, fie a unui iobag răzvrătit, fie a lui Penes Curcanul, fie a unui fiu-intelectual îngrijorat de soarta poporului de părinți-țărani, fie a unui boier, fie a unui călugăr, fie a unui zgîrcit cu două pungi, fie a lui Dănilă Prepeleac. *Chipuri-personaje, chipuri-caractere.*

Apoi scara, treptele spre foaier. Trepte tot din brad, din blăni de lemn. Iar *foaierul* nu-i altceva decît o bătrînă casă de țară. Ca orice foaier și acesta are, bineînțeles, pereții împodobiți. Nu cu statui, nu cu stucaturi. Cu măști ! *O avalanșă de măști !* Cu înfățișări omenești, dar și de animale. Lucrate din scoarță de tei, ori din paie, ori din blană, ori din cîrpe. Împodobite cu coarne, ori cu bucăți de metal, ori cu luciuri de oglindă. Măști comice ori hidoase, care rîd ori rînjesc cu dinți din fasole.

Ieșind pe ușa din spate a casei bătrînești-foaier, ajungi la *cabina actorilor*, unde, pe două rînduri, de-a lungul pereților laterali, sînt un fel de polițe late, cu despărțituri, un fel de cutii fără capac în care se află, în fiecare cîte unul, *costumele* personajelor și actorilor, ale interpreților. Firește, costumele sînt legate de semnificația măștilor, cu care se întrec.

Perete în perete cu această cabină a actorilor se află *atelierul* meșterului și-al teatrului său. Acolo se nasc și măștile, și costumele, și sculpturile (scenografice dar și grăitoare independent, prin ele însele).

Apoi iar se iese afară și se ajunge la *bufetul* teatrului, care arată ca o bucătărie de vară dintr-o gospodărie țărănească. Bufetul e altminteri și pe dinăuntru, pentru că în loc de „răcoritoare" găsești apă de fîntînă.

În sfîrșit, închizînd un careu de construcții, este casa mare sau *muzeul* teatrului. Aici trebuie să mă despart de toți și chiar de Neculai Popa, să-mi susțin părerea că el n-a durat în gospodăria lui un muzeu arheologic, etnografic și de artă populară, ci un *teatru țărănesc stabil*, teatru dotat și cu un mare muzeu : vreo opt camere burdușite cu recuzita vieții localnicilor de-a lungul veacurilor, printre care : o fereastră cu geam de burduf, o tunică de ostaș din garda lui Cuza, bancnote, decorații, paftale, lămpi, opaițe, fotografii ale țăranilor de prin sat, un costum de cioban din veacul trecut, haine țărănești de sărbătoare, unelte meșteșugărești din lemn și altele, și altele. Un muzeu ale cărui mii de exponate dovedesc cît de adînci sînt rădăcinile teatrului țărănesc în realitate ; în ce gravă măsură teatrul e o prelungire și-un comentariu al realității ; și, invers, în ce ironică măsură viața oamenilor e un spectacol de teatru.

Am vorbit despre toate, numai despre ce-i mai important într-un teatru, nu : *scena !* O să mă întrebați unde-i scena. Ei bine, teatrul țăranului-artist Neculai Popa are cea mai minunată scenă din lume : bătătura gospodăriei sale, palma de pămînt-pămînt înconjurată de casa mică bătrînească-foaier, de magazia-cabină a actorilor și depozit de costume, de atelierul tîmplărie-croitorie-productie artistică, de bucătăria-bufet, de marea casă-muzeu. Pe marginile ei nu sînt fotolii, nici scaune de stal I, moi și catifelate ; dar se pun bănci lungi, tot din scîndură de brad. Iar cerdacul casei mari e-o *lojă* de înalt protocol. *Cupola* teatrului e cerul vopsit, proaspăt în fiecare dimineață, cu albastrul de Voronet al Moldovei. *Orga de lumini* o asigură fie soarele, fie stelele și luna. *Cortinele fundalului* sînt din cetină verde vara, înzăpezită iarna. Ori din valuri de iarbă grasă.

Personalul teatrului — oameni care, toți, fac de toate, artă sau gospodărie — e alcătuit din *Popa Neculai* și *Elena, cititori* și *părinți*, precum și din doi băieți, o fată și-un ginere : Ion Damian, cel mic, care-i elev la arte frumoase ; Neculai, care-i profesor ; Elena Rotaru Popa, care-i profesoară, și soțul său, care-i tot profesor.

Trupa teatrului — 30 de oameni — e alcătuită din veterani care bat spre 70—80 de ani și din cîțiva tineri. Este recunoscută și respectată în toată zona Tîrgului Neamț.

Repertoriul constant e alcătuit din *Jienii, Capra, Urșii*, la care se adaugă numeroase „texturi" scrise chiar de Neculai Popa, texturi care — ăsta le e drumul ! — sînt rupte de stră-strămoșeștile rituri, se rup, de asemenea, de jocurile și dansurile cultice, devin, dacă n-au chiar devenit pe de-a-ntregul, teatru profan. În care dominantă ajunge pofta de a rîde de tot și de toți ce și care calcă alături de bunul simț al poporului. Un teatru la zi contemporan și satiric. Teatrul țărănesc are ceea ce teatrul cult, intelectual, rafinat, școlit, reciclat își tot planifică să dobîndească. Iată două exemple de umor : cînd vin turiști-spectatori, chit că-i vară, trupa lui Neculai Popa joacă „Urșii" sau „Capra", de parcă ar fi ieșit din noaptea Anului nou și-ar fi intrat în ziua Sfîntului Vasile ; cînd l-am întrebat ce face cu niște colaci mari și foarte frumoși dar uscați toacă, de ce-i mai ține, gazda mi-a răspuns : „Lasă-i acolo, prind bine cînd mai vin pentru filmare sau pentru ilustrate colorate pentru felicitări !"

Ca orice teatru adevărat și acesta are *o istorie* a sa, alcătuită, firește, conflictual, din cîrteli și contestări și din laude și aplauze. Dar despre ce-a fost și ce este, mai bine să citiți chiar consemnarea vorbelor lui Neculai Popa :

„Am avut un moș, Stamate, care-o fost diriginte de poștă la Fălticeni. Mare lucru pe vremea aceea ! Cu toate astea, cu toată funcția, lui îi plăceau obiceiurile. Avea o formație care o trăit și-o jucat cît o trăit și-o jucat și el, împreună cu nevasta. Era celebru pe-aici. Eu eram copil și m-am molipsit. Am început să joc și să fac măști. Pe la 9 spre 15 ani le făceam bine. Au început să vină flăcăi de prin alte sate să-mi ceară să le fac măști. Teatru aș fi jucat toată ziua. Și chiar jucam ! La 16—17 ani rolurile cele mai grele erau ale mele. Și soția mea juca teatru, de-acolo am recrutat-o eu. Și gravidă a jucat „Jianu" ! Făceam dialoage, piese, mă legam de un leneș ori de căldărari. Texturile erau adaptate mediului de la țară. Și la toate puneam, din cînd în cînd, cîte-o poantă. O trimiteam ca să rîdă lumea. Și rîdea ! Am fost cam nebun. Asa mi se și spunea : Neculai Dascălu'-nebunu' ! Nu Popa, ci Dascălu, ca să-mi mai la din grade.

Pe de altă parte, după ce lucrasem cu profesorul Radu Vulpe la șantierul arheologic de lîngă satul nostru și rămăsesem cu obiceiul să sap să caut și să adun — în casa pe care mi-am transformat-o în depozit, apoi în muzeu — topoare și podoabe din neolitic, cuțite de fier dacice și zei sfărîmați, oamenii și-au întărit părerea că-s nebun care dezgroapă morții.

Apoi, după ce-am fost la Iași cu nevasta și-am văzut muzeul etnografic de-acolo, am înțeles că în satul nostru de la poale de munte avem adevărate comori. Și-am început să le adun : sumane, brîie, bundițe, icoane, afișe înrămate respectuos cu numele vitejilor din satul nostru căzuți în războiul de neatîrnare din 1877—1878, sau morți pe cîmpul de onoare în războiul din 1916—1918. Mi-am făcut din casă un muzeu. Obiectele nu mai încăpeau. Am mărit o magazie. Tot nu mai încăpeau. Și-am făcut casa asta mare, care, uite că și ea îi plină ! Și doar am donat 1 800 de piese, o căruță de piese, la Muzeul din Piatra Neamț.

Acum nu mai sînt nebun, ci artist naiv ! Sculptor popular ! Creator de muzeu țărănesc ! Din '67 am început să primesc distincții. Sînt laureat al Festivalului național „Cîntarea României", am luat premiul întîi pe țară la concursul de artă plastică. În '69 la Brașov, la a doua ediție a Trienalei artei naive, juriul internațional m-a ales premiant. De-atunci diplomele, distincțiile se tot adună. La fel și *spectatorii.*

Vin din țară și vin din străinătate. Au fost aici și-au filmat televiziunile din Franța, Japonia, Belgia, Olanda, Uniunea Sovietică, Italia. De revelion, vin cîte patru-cinci ambasade : unele oficial, cu milițle, altele particular, fără. În vara trecută, în afara mașinilor particulare au fost 270 de autocare cu turiști. Anul ăsta, în zilele libere de 1—4 mai au venit vreo 50 de mașini particulare. Străinii se îmbracă românește țărănește. Eu cu nevasta cîntăm. Ne distrăm și noi, ne luăm cu vizitatorii. A fost și Radu Beligan. Iar Adrian Păunescu mi-a scris o poezie în cartea muzeului despre „inteligenciunea nebunului", adică a mea, pe-o pagină întreagă ; vreau s-o fotografiez și s-o pun în ramă. Spune acolo, adevărat ! Le-o spune și ălora care nu erau artiști ci numai naivi și susțineau — cînd au venit primii vizitatori străini — nici mai mult, nici mai puțin decît că eu m-aș ține de spionaj. Pe-aici mă umileau invidioșii, iar la București mi se dădeau diplome și premii. Au trecut și astea ! Acum — cînd casa mea figurează ca punct turistic pe hărți editate în alte țări, dar nu și pe cele editate de O.N.T. Carpați — se laudă cu munca noastră cînd vin televiziunea, cinemaul și ziariștii. Vedeți, de-asta eu pentru sculptură mi-am ales chipul omului. Pentru că el nu poate fi șantajat ! Fiecare chip ne dă o idee, ne-aminteste de mediul înconjurător, de oamenii între care — și noi oameni ! — trăim".

★

Neculai Popa : arheolog, muzeograf, sculptor, dar mai ales — îmi îngădui să cred și să vă propun — *om de teatru*, om al spectacolului total și creator total de spectacol. Adică : dramaturg, scenograf, regizor, actor, mașinist, recuzitor, sonorizator, organizator de spectacole și, mai ales, *animator*. Are 60 de ani și-a început să simtă nevoia sufleorului. Dar pe scena aceea a curții lui țărănești, unde să mai încapă și-o cușcă a sufleorului ? Și-atunci a imaginat altceva : și-a transformat o tobă lunguiață în sufleor ; și-o petrece cu o legătură pe după gît, o ține în palme, o bate și-o învîrtește cu rîtm, iar pe ea sînt scrise, rotocol, începutul a 50 de replici.

Izbucnește vara și vremea concediilor. Dacă ajungeți la Tîrgu Neamț, înainte de a porni pe drumul — evident promițător de bucurii — spre Agapia, Văratic, Piatra, Ceahlău și Cheile Bicazului, propuneți-vă o bucla ! Adică faceți la stînga, pe lîngă și de-a lungul gardului gospodăriei lui Ion Creangă și nu vă mai uitați în urmă, spre spectacolul Cetății Neamțului. Ci doar spre dreapta, spre poveste ! Și — firește, ca-n orice poveste — abia după ce veți fi trecut un pod, o să intrați în *Tîrpești* și o să ajungeți la poarta lumii lui Neculai Popa. O lume de feerie. Nici nu s-ar fi putut altfel, doar e vorba de lumea unui teatru. Un teatru pe care mi-am îngăduit să-l botez, așa cum se cade, cu numele ctitorului său.

NELU IONESCU

STIMAŢI CITITORI, BUCURAŢI-VĂ !

Un poet tînăr a intrat în casa revistei noastre şi ne-a adus un minunat poem. Poate că este unul din marii poeţi ai literaturii noastre de mîine. Deocamdată, publicăm un mare poem scris de acest tînăr. Numele lui este Dan David ! Simt în el un nou mod de a trăi al poeziei române, al poeziei de dragoste faţă de patrie şi faţă de ideal.

Bun venit, Dan David !

Adrian Păunescu

2050 de ani de optimism

Jurnalul ţăranului părăsit de feciorii lui (fragmente)

Da, astăzi nevoinţă mare am ca
să văd în casă feciorii mei !
Mi-e dor de Ionică, de
Gheorghe, de Ştefan, de Vasile,
de Florică.
(Băieţi crescuţi de mine şi
de mama lor, Maria.)

Amîndoi, eu şi mama copiilor
mei, amîndoi. Noi, Ion şi Maria
ţărani cu vechime-n sat,
ţărani cu rugină-n sat.
Ţărani care-am sărutat
pămîntul, care-am mîncat
pămînt, ţărani care-am văzut cum
se pune asfalt peste pămînt
ca o ameninţare, ca o tendinţă,
ca o descindere cosmică.
Şi ca o planificare a drumului şi
a Sufletului.
Ca un rezultat al gîndirii
feciorilor mei şi al altor
feciori de ţărani. Semnele
civilizaţiei încep de la băieţii
noştri. Şi e bine
să datez asta în jurnalul meu.
În Istoria mea.
E ca un test pentru lecţia
Umanităţii.

Noi, Ion şi Maria am văzut cum se
pune asfalt peste pămînt
la fel cum se pune un text într-o
Carte
şi e bine să crestez fenomenul ăsta
social în Jurnalul meu.

Am văzut cum se pune asfalt peste
drumul nostru alb şi gloduros ca
mîinile noastre, ca mîinile
Dacilor.
Pentru că Noi Daci am fost, Daci
suntem şi Daci vom fi !

Am văzut cum a turnat asfalt peste
drumul care-a plecat din sufletul
lui Burebista şi nu s-a mai
terminat pînă-n Cosmos.

Drum care fuge pe respirarea mea ca
o Sentinţă strămoşească. Drum care
fuge peste privirea mea, peste
Amintirile mele spălate cu lacremi
zilnic, fără exagerări, peste
Amintirile mele din al doilea
război mondial, peste Rana asta care
este cea mai frumoasă Amintire, peste
rana asta de lîngă Inimă. (Glonţul a
fost bun cu mine şi mi-a lăsat
maşinăria trupului întreagă. Inima
întreagă.)

Drumul acesta, drum peste Inima
mea bătrînă de zeu ţărănos şi
chinuit de muncă,
mai ales de Istorie.
Drum alb ca părul muierii mele,
fiica ţăranului cel mai
bătrîn şi care a călcat pe
drumul ăsta cu bocancii lui
scofîlciţi.

Peste drumul ăsta peste care
s-a turnat asfalt şi
Gînduri noi alergate de maşini.
Ura ! Să scriem jurnalul noii
Societăţi !
Să scriem bucuria asta grea şi
adîncă pe fruntea Istoriei !

...ţăran care-şi iubea copiii,
munca şi lumina, bătrînul meu
tată avea păr negru, mustaţă
neagră, ochi negri
şi credea în ziua de mîine, credea

în viitor. Ţăran prin care trece
Osia lumii lungă de 2050 de ani,
ţăran sau Monument al
Demnităţii ! ! !

Ţăran bătrîn şi înţelept, mai tare
la ironii ca Moromete, tatăl meu era
fiul celui mai frumos ţăran din
sat, celui mai frumos şi iubit
Bărbat ! (ţăran care dansa la horă,
se logodea mereu şi lăsa copii
adică urmaşi, adică flori de
stîrpe, de obîrşii, de seminţii)
prin toate satele prin care
trecea cînd se ducea cu mere
după porumb lăsa copii. Ţăran care-şi
iubea drumul, copiii şi
Soarele.

Ţăran care n-a cerut iertare în
dreapta şi-n stînga. (N-a cerut
iertare decît pămîntului pe care
s-a născut ca un stîlp al
Zilei de Mîine.)

Tatăl meu şi tatăl tatălui meu şi
tatăl tatălui tatălui meu,
războinici de viţă veche, nu şi-au
dat sub nici o formă Demisia din
meseria de ţăran. Din meseria de
Statornic. Din meseria de constructor
de Istorie Românească.

Nu şi-au dat Demisia sub nici o
formă strămoşii mei, ediţii
speciale ale Istoriei, ţărani
care-şi iubeau copiii, soarele şi
Munca.
Războinici care-au şters
zîmbetul încrezut de pe moaca
generalilor de războaie, aceşti
papiţoi cu uniforme de culoarea
morţii, aceste rebuturi ale
Umanităţii —
fapte diverse care-au un singur
Sfîrşit :
groapa comună a prostomaniei !

Ţăranii care au dat cu pumnul,
cu furca şi cu toporul
în Nedreptate, în Minciună,
în Perversitate (Strămoşi
ce n-au semnat Niciodată
contractul Biciului,
Ghilotinei, Spînzurătorii...)

Strămoşii mei care-au luat în
batjocură (anticipat !) mustaţa
lui Hitler, pămătufu ăla
oribil de sub nas. Mustaţa ca
o Bidinea pe care puteai s-o
înmoi în var şi să scrii pe
fruntea mucegăită a
Guvernului nazist :
„Nu fumaţi !"

Strămoşii mei n-au declanşat
nici o răscoală pe nedrept.
Nici o lacrimă pe nedrept.
Nici o picătură de sînge pe
Nedrept.

Toată lacrima şi toată
Năduşala pentru Libertate,
Pace şi Omenie ! ! !

Strămoşii n-au declanşat
războiul de la 1877. Ei n-au
Declanşat primul război
Mondial.
Strămoşii mei, ai noştri, ai
voştri n-au declanşat al doilea
război mondial.

Ei, strămoşii, au declanşat doar
Omenia, Creşterea firului de iarbă,
curgerea simplă şi românească a
Riului, doar bunul-simţ
Universal.
...dar au apărat cu Străjnicie
această Naţie, această genială
Poezie
ce se strigă simplu : Românie !
Strămoşii mei şi-au iubit
munca, lacrima, Drumul,
Soarele şi copiii.
(...ţărani simpli, ţărani de
2050 de ani, ţărani, după chipul
şi-asemănarea Dacilor, ţărani,
copaci, ape, munţi, Demnităţi)

Astăzi nevoinţă mare am să văd
în casă feciorii mei
pe care-i iubesc. Astăzi mi-e
dor de feciorii mei Ionică,
Gheorghe, Ştefan, Vasile şi
Florică. Astăzi şi-ntotdeauna !

Flăcăii mei, băieţi plecaţi la
Oraş să construiască blocuri,
instalaţii, şosele asfaltate...
Băieţi plecaţi să mînuiască
buldozerul, camionul, cartea, viaţa,
computerul şi Dragostea.
Băieţi plecaţi să construiască
civilizaţia şi Comunismul,
Idealul şi Optimismul !

Astăzi crestez pe răboj zilele
mele de aici încolo. Zilele mele de
muncă. De cetit ziarul. Zilele mele
în care cred la fel cum cred în
Ziua de Mîine, la fel cum cred în
viitorul acestei Naţiuni !

Eu sunt Ion şi am rămas acasă
Singur doar cu femeia mea.
Din Adîncimea bătrîneţii mele vine
un gînd frumos, o presimţire cum
că băieţii mei vin să mă vadă !
Să-mi povestească despre fapta
uriaşă de a fi Tînăr şi Liber ! Da !

Timpul meu e timpul muncii, e
timpul întunericului şi-al
Soarelui ! Timpul meu e durerea
mea mare cît un Oraş pe care nu
l-am construit
Oraş pe care-l vor construi băieţii
mei, ai tăi, ai noştri...

Muncesc în grajdul vechi, rînesc la
vite, mătur caldarîmul. Lemnele se
termină. Finul se termină.
Animalele ies la Soare. Cocoşul
carele ceasul meu de serviciu este
cîntă tot la 3 dimineaţa !

Iarba creşte ! Nu se aude de la
Oraş ? Spoiesc copacii şi sunt frumoşi
copacii spoiţi de mine.
Gardurile putrezesc. Blocurile
voastre înfloresc, rid în Lumină.
Pomii înmuguresc, cresc, luptă
pentru fruct, pentru roade la fel
ca Voi, băieţii mei !

Citeodată stau la o vorbă-n dungă
cu vecinul Petre
Apoi iar aştept ca unul din copiii
mei să vină acasă. De-ar veni toţi !

Astăzi mi-amintesc de strămoşul
meu BUREBISTA, de bătrîneţea mea, de
voi, băieţii mei. Anul acesta am
2050 de ani !
. . . . . .
Dar iată băieţii mei au venit azi !
Au venit acasă ! „Dragii mei, astăzi
aniversăm, sărbătorim, bem vin roşu
ca sîngele dacilor ! Sărbătorim
2050 de ani de Optimism !"
Şi băieţii au sărutat bătrînul lor
Tată ca pe un Stejar bătut de asprimile
vieţii, naturii, privirilor seculare.
Şi-n ochii lui înflorea surîsul
onest moştenit de la Decebal. Şi
lacremi picurau în tăcere.
„La mulţi ani LIBERTATE !"

Ministerul Comerțului Interior, Direcția de organizare, control, personal și învățământ : „La scrisoarea tov. Radovici Stela, care sesiza că desi a absolvit Liceul economic și de drept administrativ nr. 4, promoția 1980, cu cea mai mare medie din clasă, a întîmpinat nenumărate greutăți la repartiție (în timpul acesteia a fost bolnavă), vă comunicăm : S-au luat măsuri de încadrare a tov. Radovici Stela la Întreprinderea de cofetării și răcoritoare nr. 2."

■

Consiliul popular al municipiului București : „În legătură cu memoriul adresat de cetățenii din zona bd. Alexandru Ioan Cuza, șoseaua Titulescu, vă comunicăm : Comitetul executiv al C.P.M.B. a dat dispoziție Centralei de construcții-montaj București să analizeze și să ia măsurile necesare de îndreptare a modului necorespunzător de gospodărire a materialelor de pe șantierul respectiv. S-a stabilit, totodată, să se verifice săptămînal de către conducerea grupului de șantiere nr. 1 care lucrează în această zonă modul de gospodărire a materialelor la punctele de lucru."

■

Vă scriem cu rugămintea de a transmite solicitarea noastră celor în drept. E vorba de lipsa din magazine a sandalelor și pantofilor de damă cu toc jos. Să fi uitat fabricile de încălțăminte că asemenea produse au fost întotdeauna solicitate, chiar dincolo de moda feminină? **(Grup de femei din sectorul 2 București)**

■

Ministerul Educației și Învățămîntului : „Vă informăm că s-a dat curs sesizării studenților din anul III inginerie geologică și geofizică de la Universitatea din Iași și s-a dispus cercetarea situației semnalate, în conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic". (n.r. : Așteptăm, pentru a-l face cunoscut cititorilor noștri, rezultatul cercetării)

■

Sînt proprietarul unui apartament cu 3 camere, a cărui recepție s-a efectuat pe 30.07.1979. De la bun început am constatat mai multe defecțiuni de construcție și, cu toate că am fost asigurat că vor fi remediate, nimeni nu a făcut acest lucru pînă acum. Răspunsul de la O.J.C.V.L. Brașov (nr. 6 497/22. XI. '79) mă asigură că se vor remedia în perioada de garanție, numai că termenul de garanție se cam apropie de finis, iar remodelările n-au început încă. **(Ohii Nicolae, Brașov, str. Privighetorii nr. 4, bl. D 11, ap. 20)**

■

Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor Bacău : „Sesizarea tov. Brutaru Constantin, în legătură cu calitatea necorespunzătoare a unei perechi de pantofi livrați de întreprinderea „Partizanul" Bacău, este întemeiată. Pentru eliminarea nemulțumirilor provocate cumpărătorului, întreprinderea a expediat cu mandatul poștal nr. 1 139 contravaloarea încălțămintei."

■

Din partea Ministerului Muncii : „În legătură cu scrisoarea numitului Nicolae Jivan din comuna Belinț, satul Babșa, județul Timiș : dosarul medical al sus-numitului a fost analizat la Ministerul Muncii, iar cu adresa nr. 84 609.6.X.1979 a fost restituit D.P.M.O.S. cu indicații de rezolvare. Unitatea a întocmit și a depus dosarul administrativ abia la data de 29.II.1980, la Oficiul teritorial din Lugoj, iar la 7.III.1980 Comisia județeană de pensii a aprobat pensionarea stabilind o pensie de invaliditate gradul II".

■

Mă numesc **Costică Reconiteanu** și locuiesc în Buzău, în cartierul Episcopiei, blocul B 6, scara A, ap. 15. Locuim într-un cartier frumos, primele blocuri fiind date în folosință acum patru ani iar ultimul urmînd a fi dat foarte curînd. Înainte de începerea șantierului s-a construit o autostradă cu patru benzi de circulație, sensurile de circulație fiind separate între ele cu spațiu verde. Din cauza șantierului un sens de circulație, cel dintre blocuri, s-a degradat atît de mult încît a devenit inutilizabil, în fața blocului în care locuim de pildă formîndu-se gropi adînci pline cu apă care nu seacă niciodată, neavînd unde se scurge.

D.P.M.O.S. Neamț. Ca răspuns la scrisoarea adresată redacției dv. de către Podaru Viorica din Piatra Neamț, str. Progresului, bl. D 27, ap. 37, vă comunicăm că petenta a fost repartizată ca muncitoare la I.P.P.S.C. cu dispoziția de repartizare nr. 12 404 din 25 aprilie 1980.

■

Consiliul popular al județului Suceava, urmare scrisorii tovarășei Coteț Viorica din Forăști. Pe data de 6 mai a.c., Coteț Gh. Viorica (21 ani, 10 clase, necalificată, necăsătorită) a fost repartizată la Cooperativa meșteșugărească „Zorile" din Fălticeni, ca muncitoare pentru calificare în meseria de țesătoare covoare, loc de muncă pe care l-a acceptat.

■

Mă numesc **Maria Pavel** și vă scriu în numele tinerilor din Chechiș, comuna Dumbrăvița (Maramureș), cu rugămintea de a ne ajuta sau a ne lămuri cum ar trebui să procedăm ca să avem și noi un cămin cultural în sat. De vreo cîțiva ani buni s-a turnat fundația, dar de atunci construcția a rămas așa, părăsită de edilii comunei. Așa se face că duminica tinerii din satul Chechiș se plimbă în sus și în jos, în grupuri mai mari sau mai mici, vorbind de una și de alta. Dar toate conversațiile ce se poartă în aceste grupuri au un punct comun : „Ce bun ar fi un cămin cultural !"

■

Consiliul popular al județului Vaslui. Cele sesizate în scrisoarea tovarășului Ungur Petru sînt reale. Într-adevăr, el a fost evacuat din locuința repartizată de I.V.I.V.V., deoarece aceasta fusese atribuită prin hotărîre judecătorească definitivă tovarășei Harabagiu Puica, în urma divorțului. În prezent, petentului i s-a închiriat un apartament cu 3 camere în blocul A 3—4 din zona Ana Ipătescu, pentru a avea unde locui împreună cu cei 2 copii ai săi.

■

La Iași, cînd te urci într-un autobuz, dacă vrei să nu riști să fii tratat ca un contravenient, trebuie să încerci repede toate compostoarele și dacă nici unul nu funcționează să cobori degrabă, ne scrie **Eugen Miller** (Bd. Alexandru cel Bun 51, bl. Y 2, ap. 25), proaspăt contravenient pe baza procesului verbal nr. 6 491 din 15 aprilie 1980. Unul dintre numeroasele exemple ce pot fi date e autobuzul cu număr de inventar 329, linia 35, care în seara zilei de 7 mai circula cu toate compostoarele defecte. Mai adaug că la sesizarea mea către conducerea I.T.L. am primit niște explicații în vădită contradicție cu realitatea.

■

Consiliul popular al județului Iași. Sesizarea tovarășului Rimbu Ilie s-a rezolvat favorabil, eliberîndu-i-se un nou televizor Diamant în schimbul celui defect. **(N.R. Ciudat, înainte ca R.I. să se adreseze redacției el a fost refuzat de I.C.S.M. Iași Care I.C.S.M. acuza cooperativa că a eliberat cu ușurință procesul-verbal de negație ; tot I.C.S.M. afirma că nu mai poate face nimic, televizorul fiind ieșit din garanție, și că — atenție ! — va cere sancționarea celor vinovați. Așa să fie !)**

■

Pe Bd. Constantin Brîncoveanu, la parterul blocului M 2, III, se află un grupaj de complexe alimentare. Pînă aici totul bine și frumos. În spatele acestui complex însă sînt depozitate (a se citi, în repetate rînduri, **aruncate**) tot felul de lăzi în dezordine de nedescris. Harababura se află în imediată vecinătate cu scările de intrare în bloc (a-IIeea Țebea).

„Păstrate" așa cum le și puteți vedea în fotografia pe care v-am trimis-o, poluează aspectul frumoaselor blocuri și totodată, deteriorîndu-se, nu mai pot fi folosite. Poate doar ca un **gen insolit de sculptură pe care aș intitula-o „AȘA NU !" (T. Nicolae, București)**

■

De la Consiliul popular al sectorului 3, Comitetul executiv : Ca urmare a scrisorii asociației de locatari din blocul V-9 din Intrarea Odobești nr. 6, sector 3, referitor la unele defecțiuni la instalațiile blocului vă comunicăm : organele noastre tehnice și de control au verificat cele sesizate și au constatat defecțiuni la terasa și instalațiile sanitare ale blocului, fapt pentru care ICRAL Vitan ca proprietar a fost atenționat să ia măsuri de remediere a tuturor defecțiunilor semnalate în vederea asigurării unor condiții corespunzătoare de confort în apartamente.

■

Întreprinderea de administrare a grupurilor sociale și cantinelor : La scrisoarea prin care tov. Puișcașu Costică, om al muncii la Întreprinderea „Viscofil", arată unele probleme de la cămin-ul de nefamiliști (bloc M 4 A — Vitan) al întreprinderii noastre unde este cazat, vă aducem la cunoștință următoarele : Acum un an, cînd am început să cazăm muncitori de la aceste întreprinderi (aparținînd de Centrala construcții montaj — București), era totul nou. În fiecare an pe bază de program efectuăm reparații generale la fiecare bloc, iar reparațiile curente se efectuează de către meseriașii repartizați pe blocuri. Pentru satisfacerea nevoilor de hrană, în afara cantinei care funcționează în complex la aproximativ 200 m și care servește meniuri pe bază de abonament și bonuri flotant, la parterul a trei blocuri am înființat bufete care servesc preparate realizate în bucătării proprii. În plus, în fiecare bloc sînt amenajate cîte două oficii pentru preparat gustări și ceaiuri (dar unii muncitori cazați înțeleg că aici trebuie să fiarbă fasole cîte 2—3 ore). Numai că unii înțeleg ca, în loc să meargă la cantină sau bufet, să folosească reșouri în camere, contrar normelor P.S.I., alții, în loc să participe la acțiunile culturale de la club, sau la cele de la baza sportivă, preferă să consume băuturi alcoolice și apoi să deterioreze instalațiile sau să spargă geamuri ; alții, cînd pleacă simbăta acasă, nu uită să ia și ceva „amintiri" atît de la întreprinderea unde lucrează cît și de la cămin etc. Despre toate acestea se uită să se arate în scrisoare. Ar fi trebuit să se vorbească și despre modul cum își desfășoară activitatea comitetul de cămin, despre contribuția ce trebuie s-o aducă toți locatarii la buna gospodărire a căminului. Confruntîndu-ne cu toate aceste probleme, sîntem conștienți că și în activitatea personalului nostru au fost și mai persistă o serie de lipsuri, în sensul că nu toți își îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător. Încă mai avem portari care tolerează intrarea cu băuturi alcoolice în cămine, îngrijitoare care nu fac o curățenie așa cum trebuie, meseriași care nu acționează operativ pentru remedierea degradărilor. Pentru activitatea necorespunzătoare la acest bloc cît și pentru deficiențele constatate de noi s-au aplicat o serie de măsuri disciplinare, mergînd pînă la scoaterea din funcție a gospodarului grupului social, Pruteanu Mircea.

■

Vă rugăm să ne ajutați ca prin publicarea celor arătate în scrisoarea noastră, cei care răspund de resorturile respective, să ia măsuri : aleea pietonală de lîngă blocurile D 13, D 14 și D 15 ce leagă Școala generală 199 și creșa de copii Titan a devenit stradă pentru circulația mașinilor : turisme, camioane, motocicletele etc. Din această cauză aleea s-a degradat, formîndu-se lacuri, noroi, distrugîndu-se canalizarea și gura de apă pentru incendiu. De asemenea, aleea din spatele blocului D 13 care iese în str. Constantin Brâncuși are terasamentul complet rupt și conductele de apă sparte din cauza circulației basculantelor, betonierelor și camioanelor de mare tonaj. Această alee nu a fost construită pentru mașini de mare tonaj. Pietonii nu mai pot circula pe str. Pictor Gheorghe Tattarescu, din cauza basculantelor care ies din șantierul de construcții blocuri, pline peste măsură cu pămînt ce a căzut pe stradă și, ca urmare a ploilor, a format pe trotuare un strat apreciabil de noroi. Nu mai vorbim despre canalele ce s-au înfundat. S-a rupt pînă și un stîlp de beton de la lumina electrică a străzii. Propunem închiderea cu stîlpi la capete a aleii pietonale și nivelarea cu bitum asfalt a locurilor care băltesc. Și, desigur, mai multă grijă față de străzile Capitalei pentru a căror construcție s-a investit atît de mult. **(Asociația de locatari, str. Constantin Brâncuși nr. 5, sector 3, București)**

■

Fiind un cetățean conștient de nevoile economiei naționale și îndeosebi de **recuperarea materialelor refolosite,** de pildă, stringerea și predarea fierului vechi, vă aduc la cunoștință o situație cu totul ieșită din comun : pe locul spațiilor verzi situat pe șos. Berceni și Drumul Jilavei, stația Apărătorii Patriei, Consiliul popular sector 4 a depozitat o serie de mașini, ca : cilindri (din cei care presează străzile), caroserii de autocamioane, tarabe din fier vechi de prin piețe, diferiți elemenți de calorifer, anvelope de cauciuc, asfalt și balastru provenit de la străzile modernizate, chiar și o betonieră. Aceste materiale sînt depozitate de peste 10 ani le zile, iar o bună parte din ele au fost luate de către cetățeni. Precizez faptul că ori de cîte ori au avut loc ședințe în cadrul comitetului de cetățeni și foști deputați am arătat această situație, dar nu s-a luat nici o măsură. Mai mult, se depozitează în continuare, în loc să se predea. **(Drăgan Constantin, pensionar, str. Serg. Lătărețu Dumitru nr. 1, sector 4)**

■

De la **Consiliul popular al sectorului 1 :** Referitor la scrisoarea semnată de Pădurariu Gheorghe. Pentru îmbunătățirea condițiilor de confort, igienă și hidroterapie a tuturor locuitorilor municipiului București, s-au studiat mai multe amplasamente pentru construirea unei noi băi centrale, în locul celei dezafectate din cauza cutremurului, baie care să corespundă tuturor solicitărilor publicului vizitator. Din studiile de amplasament analizate de Institutul Proiect București, cel care a îndeplinit cele mai bune condiții a fost cel din str. Șerban Vodă nr. 87/91, pentru care s-a primit și avizul necesar de la Secția de sistematizare a municipiului București. Conform prevederilor de plan, execuția este prevăzută să înceapă în acest an și să fie dată în exploatare în anul 1982.

■

Sîntem 7 familii care locuim pe intrarea Lințești — prin calea Ferentarilor — nr. 4, și vă relatăm următoarea situație existentă ce ne creează mari probleme : Din luna octombrie 1979 în zona calea Rahovei — str. Telița pînă la str. Malcoci au început demolările. De atunci lucrătorii serviciului de salubritate au încetat să mai vină pentru a ridica resturile menajere. Intrarea noastră, care fusese amenajată prin eforturile noastre comune, a devenit de nerecunoscut : practic, un adevărat depozit de gunoaie. **(Nicu Constantinescu, în numele locuitorilor din Intrarea Lințești, sector 5, București)**

■

Comitetul municipal Bacău al P.C.R. Din verificările făcute s-a constatat că sesizarea tovarășului Olteanu Dumitru era întemeiată. Au existat lipsuri în funcționarea rețelei de autobuze din oraș, dar numai pentru o foarte scurtă perioadă de timp. Situația a fost corectată cu începere de la 21 martie a.c. În prezent în municipiul Bacău circulă autobuze pe toată durata zilei și pe toate traseele.

■

Exploatarea de transporturi auto Bacău, ca răspuns la sesizarea tovarășului Prisecaru Vasile din Bucium. În 2, 3 și 4 aprilie a fost întreruptă circulația pe traseul în cauză deoarece drumul devenise impracticabil, fiind periclitată securitatea călătorilor și integritatea autobuzelor. Menționăm că încă înainte de luarea acestei măsuri a fost atenționată primăria comunei Ștefan cel Mare, răspunzătoare de repararea și redarea în circulație a drumului respectiv.

Poșta redacției

SOCIAL

Matei Georgeta — București : Veți primi răspunsul de la C.V.A. ● **Demetriad Dumitru** — București : V-am îndeplinit rugămintea ● **Gliga Ion** - București : Vor decide specialiștii Inspectoratului de stat ● **Drăgan Constantin** — București : Foarte mulți cititori ne roagă același lucru. Vom da curs dorinței dv. ● **Jelea Nicolae** — București : Am trimis scrisoarea dv. col. Victor Beda ● **Cuba Valeria** — Bacău : Nu aveți dreptul la concediu de odihnă ● **Costache Gheorghe** — Dîmbovița : Șansele sînt minime ● **Manu Gheorghe** — Focșani : Consiliul popular a luat cunoștință de doleanțele dv. ● **Eleonora Oancea** — Bistrița : Este o formalitate căreia trebuie să vă supuneți. Contractul are putere de lege

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Florica Sîrbu — Timișoara : Ministerul Educației și Învățămîntului ne comunică : în prezent, gradele didactice II și I sînt valabile numai pentru categoria de studii la care au fost obținute ● **Mirel C. Ioanițescu** — Galați : Cadrele didactice care au sarcini prevăzute în programul de învățămînt nu pot fi trimise în timpul anului școlar să desfășoare activități didactice sau de cercetare în străinătate, conform art. 143 din Legea educației și învățămîntului din 26 decembrie 1978 ● **Ioana Prodan** — Constanța : **Mirel Popovici** — Craiova, s.a. : Absolvenții cu diplomă ai învățămîntului superior, încadrați în muncă, pot urma, în condițiile stabilite de lege, o altă facultate prin învățămîntul seral sau fără frecvență.

HORIA PATRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Marius Vasile — București : Pensionarii de invaliditate gradul III care lucrează jumătate din durata normală a programului de lucru pot cumula pensia cu retribuția în condițiile legislației în vigoare ; dumneavoastră fiind pensionar de invaliditate gradul II, nu puteți fi reîncadrat în muncă cumulînd pensia cu retribuția ; dacă starea sănătății vi s-a îmbunătățit, puteți solicita revizuirea medicală în vederea trecerii în gradul III de invaliditate în care puteți cumula pensia cu retribuția în condițiile mai sus-menționate ● **Niculina Dobrin** — Suceava : La data decesului soțului aveați 12 ani de căsătorie cu susținătorul de.edat ; numai la împlinirea vîrstei de 55 de ani puteți beneficia de pensia de urmaș calculată proporțional cu anii de căsătorie ● **Ionica Bulai** — București : Reveniți, menționînd locul de muncă ● **Ileghina Dragotă** — Leșu, Bistrița-Năsăud ; **Nicolae Gheorghiu** — Oradea s.a. : Vă puteți adresa prof. dr. Dorin Hociotă la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. București — strada Mihail Cioranu 21, sector 5, telefon 31 04 99 și 31 56 17.

PRECIZARE

În numărul 20 al revistei noastre, la rubrica de față, răspunsul dat cititoarei **Tudora Humulescu** din Suceava a fost incomplet. Pentru a nu se crea unele confuzii repetăm răspunsul dat, cu precizările de rigoare : „Cei care lipsesc din imobil una sau mai multe luni și dacă au anunțat în scris despre aceasta, Comitetul asociației locatarilor nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxe de canalizare, consumul energiei electrice necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoielor menajere și vidanjării. Celelalte componente ale întreținerii se achită și pentru perioada cînd locatarul lipsește".

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți pe cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

O întrebare la care așteptăm răspuns:

Ce-i de făcut pentru redresarea baschetului?

Scriam nu demult că baschetul nostru a ratat, în ultima vreme, tot ce era de ratat, între care calificarea băieților pentru grupa A a europenelor și, recent, cea a fetelor pentru Olimpiada de la Moscova. În ciuda condițiilor puse la dispoziție, înțelegînd prin asta multe luni de pregătire centralizată, vom vedea imediat cîte, dese participări la competiții, în țară și, mai ales, peste hotare, baschetul a bătut și continuă să bată pasul pe loc, ierarhiile continentale situîndu-l, după ziarul francez „L'Equipe", pe poziția 16—18 în Europa ! Principala vinovată de această stare de lucruri, federația de specialitate, a afișat, în timp, un optimism fără acoperire, a cărui lipsă de conținut a fost probată, o dată în plus, la Varna, unde echipa feminină a fost net întrecută de cea a Canadei, pierzînd ultimul tren care o mai putea duce la Moscova.

În perimetrul sportului românesc, activitate bogată în succese, tot mai stimată și prețuită pe plan internațional, baschetul ocupă o poziție aparte, el fiind ocolit de izbînzi și satisfacții cu o consecvență demnă de alte cauze. Se zice însă, susțin tehnicienii, că această disciplină are resurse, că redresarea ei este posibilă. Încercînd să depistăm căile pe care s-ar putea realiza acest deziderat, l-am invitat la cuvînt pe profesorul George Chiraleu, antrenor federal, așteptînd totodată răspunsuri la întrebarea de mai sus din partea specialiștilor, a tuturor celor ce se ocupă, într-un fel sau altul, de destinele acestui sport.

— Tovarășe George Chiraleu, ați dat cîndva revistei „Flacăra" un amplu interviu. Ne-ați promis atunci marea cu sarea, dar nu s-a ales nimic din previziunile dumneavoastră, baschetul nostru pierzînd pe toată linia, așa-i ?

— Oarecum. Din cele 4 obiective asumate, n-am îndeplinit decît jumătatea.

— Anume ?

— Locul 4 la europenele de cadete, Spania, 1978, locul 6 la europenele de junioare, Italia, 1979.

— Veți fi, credem, de acord că cele mai importante angajamente, cele privitoare la echipele de seniori și senioare, n-au fost respectate, da ?

— Da.

— Acestea fiind zise, cum apreciați munca federației ?

— Rezultate satisfăcătoare, munca federației la fel.

— Sînteți generos, dar asta e firea dumneavoastră, vă privește. Pe ce bază ziceți ce ziceți ?

— Exceptînd competițiile cu caracter oficial, atît băieții, cît și fetele s-au comportat bine. Din păcate, în întrecerile oficiale nu s-a înregistrat revirimentul așteptat.

— Așteptat de cine, tovarășe Chiraleu ?! Pe ce considerente ? !

— Pînă la Varna, de pildă, fetele au cîștigat 16 din cele 22 de partide susținute, învingînd echipe redutabile, ocupînd locul 1 în turneele de la Neustadt și Poorvo, primul în R.F.G., celălalt în Finlanda. Cine ar fi crezut că în Bulgaria vor face o figură atît de ștearsă ? !

— Mulți au crezut, dar asta e de-acum altă problemă. Dacă ați început discuția cu fetele, să rămînem la ele. Cînd a pornit la drum națională prezentată la Varna ?

— Vreți să fiți mai explicit ?

— Cînd s-a declanșat pregătirea comună ?

— Cît mult timp în urmă, n-aș putea preciza.

— Să precizăm noi, tovarășe Chiraleu, în octombrie 1978 ! Altfel zis, mai bine de un an și jumătate fetele au fost ținute în puf, singura lor obligație fiind aceea de a se califica la Olimpiadă. N-au izbutit, de ce n-au izbutit ?

— Mai întîi, obiectivul propus a fost foarte îndrăznet, în sensul că eventuala calificare a fetelor la Olimpiadă ar fi însemnat o premieră absolută pentru baschetul românesc. Unii ne-au atras atenția, de la început, că e irealizabil, dar noi am încercat marea cu degetul. Făcînd din baschet disciplină olimpică, am ieșit cu el în lume. Contactul cu elita mondială a însemnat, n-am nici o îndoială în această privință, un cîștig.

— Un cîștig care, în luni și luni de pregătire, a costat destul ! Tovarășe Chiraleu, să discutăm mai la obiect. Cîți antrenori a avut lotul feminin în ultima perioadă ?

— Din cauza rezultatelor nesatisfăcătoare și a unor disensiuni, federația l-a schimbat pe antrenorii Lăzărescu și Martin cu Constantinescu și Dinescu. Ultimul îmbolnăvindu-se, a fost chemat să ajute, de la juniloare, Roșu. De coordonat, am coordonat eu.

— Un moment, despre ce disensiuni a fost vorba ?

— Neînțelegeri de tot felul. Între antrenori, între antrenori și jucătoare, între antrenori și medic etc.

— Am înțeles. În rezumat, cîți tehnicieni s-au perindat la cîrma națională în ultimele 24 de luni ?

— 6.

— Adăugîndu-i pe Costescu și Ferencz, care au condus echipa la europenele de la Poznan, în februarie 1978, ar ieși 8 ! Nu vi se pare exagerată această cifră ?

— Schimbările s-au făcut din necesitate

— Să nu uităm, între Poznan și Varna au fost și două balcaniade, cum s-au comportat fetele noastre la ele ?

— Au ocupat locul 3.

— E exact. Ziceți că, la Varna, ar fi fost normal să intrăm măcar în semifinale, dar s-a întîmplat să nu intrăm ! De ce ?

— Aici am greșit și noi, federația. Ne-am îmbătat cu apă rece, crezînd prea mult în posibilitățile jucătoarelor. Unele din ele, Roșianu, Balaș, Mate, au arătat că nu-s competitive pe plan internațional.

— Cum adică ? ! După 2 ani de masă și casă, după 2 ani de plimbări și meciuri, turnee peste turnee, a venit Canada și v-a lămurit că Roșianu și celelalte n-au valoare ? ! Chiar așa ? !

— În amicale, ele s-au descurcat. La Varna însă a fost altceva și nervii lor au cedat.

— Clar, am notat. Mai departe ?

— Nici pivoții Borș și Goian n-au strălucit, deși n-au evoluat chiar rău. Doar Bădinici, Chiraleu și, parțial, Borș și Goian au corespuns. Pați și Filip, foarte tinere, au fost copleșite de importanța competiției. Ajuns aici, trebuie să subliniez că am mers la Varna fără 5 prezumtive titulare, Hegeduș, Grigoraș, Slăvei, Cuțov și Szabo, la care a trebuit să renunțăm, din diverse motive.

— La Cuțov și la Szabo de ce s-a renunțat ?

— Ambele au fost suspendate pînă la 1 octombrie din orice activitate, internă și internațională.

— Din ce motive ?

— Greu de admis, c-ar avea de învățat.

— Ca să vezi, ce motive au putut invoca ? ! Să refuze ele, studente, Cuțov la A.S.E., din cîte știm, în anul I, să stea cu lunile prin hoteluri și prin avioane doar ca să învețe ? ! Greu de lucrat, nu-i așa, cu astfel de fete ? ! În altă ordine de idei, jucătoarea Chiraleu e rudă cu antrenorul Chiraleu ?

— E soția mea.

— Să nu ne înțelegeți greșit, toată stima pentru Ileana Chiraleu, baschetbalistă de valoare, jucătoare care, la Varna, s-a comportat admirabil, făcînd, în ciuda celor 31 de ani, o extraordinară risipă de energie. Întrebarea e alta, cînd a fost Ileana Chiraleu chemată la lot ?

— Nu știu exact, cu cîteva luni înainte de calificări.

— Cu 3 luni, dacă sîntem bine informați. Poate că o pregătire atît de scurtă ar fi acceptat, îndrăznim o presupunere, și Cuțov, și Szabo, ce ziceți ?

— Poate.

— Se mai zice, tovarășe profesor, că federația a sacrificat campionatul pentru cantonamentele și jocurile lotului, e adevărat ?

— Am luat toate măsurile necesare pregătirii lotului reprezentativ în cele mai bune condiții.

— Fără îndoială, dar nu ne-ați răspuns la întrebare !

— ? !

— Nu mai insistăm, trecem mai departe. Opinia noastră e că, dincolo de calitățile pe care le aveți, dincolo de priceperea dumneavoastră în materie de baschet, dincolo de pasiunea pe care o arătați față de această disciplină, lucruri incontestabile, v-ați propus mai mult decît trebuia ! Mai ales că, din cîte știm, n-ați antrenat niciodată o echipă feminină, greșim ?

— Mi s-au trasat sarcini, am încercat să le duc la îndeplinire.

— Ce-i de făcut, tovarășe Chiraleu ?

— Probabil că vom restructura lotul, îl vom întineri. Nu uităm că, în septembrie, în Iugoslavia, se țin europenele. În plus, bate la ușă Universiada, pe care urmează s-o găzduiască țara noastră.

— La care din jucătoare se va renunța?

— Nu pot da nume, va hotărî Colegiul central al antrenorilor.

— Se spune că acest organism nu s-a mai întrunit de multă vreme și că el, de fapt, începe și se termină cu George Chiraleu ? !

— Vorbe. Mi-am creat o serie de dușmani din cauza exigenței pe care am arătat-o de fiecare dată. Sincer vorbind, n-am cerut antrenorilor decît să muncească mai serios.

— Nu muncesc ?

— Nu prea. Munca pe apucate e o veche meteahnă a baschetului nostru. Din păcate, se stă prost la acest capitol și la juniori, chiar dacă la fete, e adevărat, situația s-a mai îmbunătățit. Mulți scriu cărți. Treaba lor. Creează însă iluzia că sîntem bine pregătiți teoretic, ceea ce nu-i așa decît pînă la un punct. Ducem lipsă de antrenori care să muncească din greu, ne lipsesc muncitorii. La juniori, de pildă, antrenorii se bat pentru un loc în nu știu ce finală, uitînd că menirea lor e, înainte de toate, aceea de a descoperi, de a căli jucători pentru loturi, interesul sportului românesc fiind mai presus de cel îngust, meschin, al cutărui sau cutărui club. În această idee, desființarea Liceului 35, unde am funcționat atîția ani, a însemnat o pierdere grea pentru baschet.

— Ce jucători au plecat de acolo, mulți formați de dumneavoastră ?

— O grămadă : Niculescu, Fluturaș, Mihuță, Căpușan, Ermurache, Brănișteanu, Netolițchi, alții. Prin desființarea Liceului 35, în fața baschetului nostru s-a mai închis o ușă.

— Așa-i, dar ce-a fost a fost. Întrebarea e ce trebuie întreprins pentru a deschide larg ușile care au mai rămas, atîtea cîte au mai rămas ?

— Mai multă muncă, mai multă tragere de inimă, mai multă răspundere.

— Actuala federație se simte în stare de asta ?

— Da, fără discuție.

I. OVIDIU

Numărul 1

Acum vreo 10 ani, cînd **Vasile Iordache** a venit de la Iași la București, unde urma să-și facă armata, mulți îl anunțau drept cel mai îndreptățit candidat la tricoul de portar al echipei naționale, pe atunci deținut de „marele Rică". Dar, surprinzător pentru toți, Vasile refuză transferul la Steaua, preferind o armată la cataramă într-un batalion de la Rm. Sărat. Ziarele au scris atunci mult, au publicat o scrisoare a părinților, care-i doreau la Iași ca susținător al familiei, însă în cele din urmă totul a fost mai curînd mult zgomot pentru nimic. Iordache jucînd din primăvara anului 1972 în poarta echipei militare. La Steaua îl întîlnește pe antrenorul Valentin Stănescu, care l-a îndrăgit din prima clipă. „Cel mai mare lucru la un antrenor, spune Iordache, e sufletul. Să-l știi că e aproape de tine !" Iar Valentin, ca fost portar, l-a înțeles cel mai bine pe Iordache, pe care l-a adus și la echipa națională, ca rezervă a lui Răducanu. Un an mai tîrziu însă în viața lui Vasile s-a produs o mare lovitură, care pentru un sportiv e de obicei fatală : doctorii i-au interzis orice mișcare ! Diagnostic : hepatită cronică evolutivă. Timolul : 12. Cei mai buni specialiști ai țării, consultați în repetate rînduri, l-au sfătuit direct : lasă-te de fotbal, dacă nu vrei să mori !

Lui Vasile fotbalul i-a plăcut însă mai mult decît orice pe lume. A avut întotdeauna o nebunie a lui, luată peste picior de unii, cei comozi de obicei, privită cu oarecare mirare chiar de antrenori, neobișnuiți cu o asemenea dăruire de sine. „Nu mi-a plăcut niciodată să mi-o ia cineva înainte, zice Vasile, simțeam că mor de ciudă !" Primul la crosuri, printre nămeții pregătirii de iarnă, primul la antrenament, primul la intrarea echipelor în teren, în fruntea monomului de 11 jucători, primul și iarăși primul, dacă se poate cel dintîi în țară... Cu hepatita e greu însă să te pui. Prin grija clubului militar și a unor specialiști de la Centrul de medicină „23 August" Iordache merge la tratament, uită 6 luni de fotbal, pe care-l vede doar în vis, boala i se stabilizează, reîncepe pregătirile, capătă în cele din urmă aviz temporar din partea medicilor și încet, încet revine pe terenurile de fotbal, aș zice în ciuda tuturor. „Dac-o fi să mor, își spunea Iordache, măcar să mor de fotbal, nu privind la televizor !" Prinde în curînd prima echipă a Stelei, apoi echipa națională (2—4 cu Italia, pe San Siro), dar la sfîrșitul anului 1974 e din nou oprit de doctori să joace. Boala, în loc să-l molestească, să-l îndepărteze de fotbal, îl îndîrjise, îl ambiționase și mai mult. Dorea să arate tuturor, și desigur în primul rînd lui, că tot el e cel mai bun, că nimeni și nimic nu-l va putea învinge. Curînd i s-a spus „Vasile nebunul", dar în asta nu s-a aflat niciodată dispreț, ci mai curînd admirație, atît pentru felul de-a dreptul draconic în care se antrena, cît și pentru robinsonadele sale temerare și ieșirile la blocaj. Asta însă, de asemenea l-a costat. Acum are, în plus față de permanentul regim de viață și de dietă pentru hepatită, și probleme cu spatele, un început de discopatie, spre sciatică mai curînd (în meciul cu olimpicii cehoslovaci n-a putut juca, tot dintr-un exces de zel la un antrenament, dormind două zile pe o scîndură de lemn !). Face două cure anuale, una iarna, alta vara, cînd e pauză în fotbal, la Singeorz Băi, pentru boala hepatică. Acum îi va mai trebui încă una, la Felix, pentru spate — însă, cum zice, „nu știu cum să mă împart". Între timp, să nu uităm, a devenit titularul de drept al tricoului cu nr. 1 în echipa națională, un titular aproape fără contracandidat, așa cum s-a dorit întotdeauna ! Are însă la activ numai 7 sau 8 selecții din cele aproape 50 de convocări, fiindcă a fost prea adesea rezerva lui Răducanu, apoi, o vreme, a lui Cristian, Astîrzi, cînd simte că a venit vremea lui, cînd reflexele par parcă și mai bune decît cele de la 20 de ani (reamintiți-vă cîteva faze din meciurile cu Italia sau, mai recent, cu Cehoslovacia), cînd a cîștigat enorm în experiență, Vasile nu este totuși fericit, el e mai curînd trist. Știe, ăsta e motivul, că în fotbalul nostru portarii de 30 de ani nu sînt iertați, fie ei și printre cei mai buni din teren, fie ei și, prea adesea, mai mult singuri, față în față cu atacanții adverși. Un gol primit, sau două cîntăresc totdeauna mai greu...

DUMITRU GRAUR

Începuturile ecvestre ale Jocurilor Olimpice

Întrecerile olimpice pe pămîntul vechii Elade erau considerate ca opera zeilor sau inițiativa eroilor legendari.

Se spune că Heracle, însoțit de prietenii săi, a venit lîngă riul Alfeu și, plăcîndu-i locurile, a măsurat cu uriașa lui talpă laiura unui pătrat lung de 600 de tălpi sau picioare în cringul dintre muntele Kronios și muntele Alfeu. În acest cuprins el a adus din țara crivățului nordic un măslin sacru și l-a sădit acolo, împrejmuirea pătrată fiind numită Altis (cring sacru) și dedicată lui Zeus. Au urmat jocurile gimnice și ecvestre. Iasius a cîștigat „cursa de care" și astfel s-au pornit întrecerile cu care la Olimpia.

După altă tradiție, întrecerile ecvestre pe cîmpia de lîngă „cringul sacru" au fost înființate de Pelops, care l-a învins într-o cursă pe Oinomaos, craiul din Pisa apoi s-a însurat cu Hippodamia, fiica acestui crai, și a devenit stăpînul țării. Începuturile jocurilor olimpice au avut loc în preajma mormîntului lui Pelops Olimpia nu era un oraș, ci un „cring sfînt", la poalele muntelui Kronios. Hipodromul, cu format de trapez, se întindea între stadion și albia riului Alfeu.

Anul 776 î.e.n., acceptat unanim drept începutul istoric al Olimpiadelor, a fost punctul inițial de desfășurare a calendarului grec pentru cea mai strălucită eră din istoria țării, cu o durată de aproape 1200 de ani. Celebrate la fiecare patru ani, Jocurile erau numite „pentaeterice", fiindcă anulținerii Olimpiadei era socotit primul an al „perioadei olimpice" următoare. În secolul V î.e.n., festivitățile olimpice aveau loc de la 10 la 16 ale lunii iulie sau august (după calendarul grec). Pacea sfîntă dura tot timpul desfășurării întrecerilor, inclusiv drumul de venire și de întoarcere acasă a participanților.

Întrecerile ecvestre constituiau momentul cel mai strălucitor al serbărilor. Ele n-au figurat de la început în programul olimpic. Prima întrecere de cvadrigă a fost la Olimpiada 24 (anul 680), fiind cîștigată de tebanul Pagondas, iar cea de cai călăriți, la Olimpiada 33, învingător fiind tesalianul Crauxidas.

Poetul Pindar a iubit foarte mult caii și, fiind solicitat să laude victoria echipajului său la Olimpiadă, nu uita să precizeze că principalul merit este al cailor : „Iată, înalt acest imn al victoriei pe care Thiron a obținut-o la Olimpia, imn în onoarea cailor săi, cu picioare neobosite". Genial cîntăreț liric al atîtor victorii ecvestre, Pindar a cerut să fie înmormîntat lîngă hipodromul din Teba, orașul cel mai apropiat de locul său de naștere.

Timp de secole Jocurile Olimpice se înviorează cu splendoarea întrecerilor ecvestre în care aurite ce atîtau ochi mulțimilor. Spoliați financiar și apăsați moralmente, grecii nu mai puteau construi cvadrige măreție, nici învăța strunitul cailor. În acest context de epuizare materială și sufletească, edictul din anul 393 a grăbit sfîrșitul Olimpiadelor.

Tîrziu, peste 15 secole, cenușa templelor răsfirată în patru vînturi a rodit luminos, ca pasărea Fenix, renăscînd spiritul olimpic în forme noi, cu forțe regăsite și amplificate. Olimpiadele, reluate, au reactualizat idealul olimpic antic la dimensiuni universale purificat de orice aluzie politică și religioasă. Printre alții, senatorul francez Pierre de Coubertin și-a canalizat energiile spre a mobiliza opinia publică mondială în această direcție. În anul 1896, orașul Atena a avut cinstea de a găzdui prima ediție a Olimpiadelor moderne, fiind astfel onorat poporul care dăduse semnalul de pornire în acest emoționant maraton al sportului și prieteniei.

FELIX TOPESCU

Ratul

A trăi din pensii alimentare

Uimit de înghesuiala Kenturilor și a sticlelor de Campari, a geamantanelor înnobilate cu embleme ale hotelurilor Europei, i-am adresat Lilianei — n-o cunoașteți pe Liliana? — întrebarea capitală:

— De unde ai atîția bani? Din ce te întreții?

— Din pensii alimentare. E o situație nobilă și rentabilă în același timp. Ajuți și la creșterea natalității, la expansiunea demografică, și scapi și de griji materiale. Statul nostru apără mama și copilul. O singură pensie alimentară nu înseamnă nimic, e ca și cum un cioban cu o singură oaie vrea să devină milionar. Eu am trei pensii alimentare, sînt colege de-ale mele care stau mai bine, însă eu nu sînt chiar nemiloasă, de unii bărbați mi s-a făcut milă, i-am iertat, știam că n-au de unde să plătească. Și apoi, de ăia săraci mi-e mai milă. Sînt și eu fată de la țară.

Nu-mi dau seama ce înțelege Liliana prin „colege" în cazul de față, că doar n-au făcut împreună filologia.

— Sîntem cîteva colege care trăim din pensii alimentare, ne vedem destul de des, mîncăm fursecuri, bem Campari și rîdem de prostia bărbaților. Geta o duce cel mai bine, ea s-a orientat spre străini. Acum — zilele astea — am fost și eu martoră la proces, a cîștigat o pensie alimentară de 200 000 de lire italiene, adică vreo 2 000 de lei pe lună. Și Geta nu e mai frumoasă ca mine. Mai avea încă două pensii de cîte 1 700 lei, de la un francuz și de la un turc — așa că fă socoteala. Are un venit lunar net de 5 400 de lei. Turcul plătește. Nu e de rîs?

— E de rîs — admit eu în grabă, din superstiție. Și cum se ajunge la o pensie alimentară?

— Natura e înțelegătoare cu femeile — femeia ajunge destul de ușor la țintă. Nici nu-ți dai seama cînd te trezești în fața instanței apărînd drepturile copilului, care bietul de el, mititelul, ce drăguți sînt copiii, cînd sînt mici, a deschis ochișorii spre lume. Te îndrăgostești pur și simplu, te lași doborîtă de pasiune — atunci nu ești decît iubire — totul trebuie să fie vis, nebunie. Nimic calculat. Eu sînt și foarte plină de haz nebun. Pe unul din copii, un băiețel făcut cu un român, l-am botezat chiar Pensi. De la pensie. Nu e hazos?

— Este, am admis eu înfricoșat. E foarte hazos.

Brusc, fața Lilianei se întunecă puțin. Un stol de riduri, venite de nu știu unde, își făcură cuib pe obrazul ei distins. Trag concluzia că drumul spre mult visata pensie alimentară nu e întotdeauna ușor.

— Citeodată bărbații își dau seama de ce pun la cale. Unul din ei a pornit ca din pușcă din patul meu. Nu vorbea bine românește, era poliglot. Tu nu vrei anfant, bebe. Vu vule pensie, darjant, moni. Nu e de rîs?

— Este. E de rîs — consimt eu, străbătut de un fior de gheață. Dar cred că iubești enorm copiii.

— Eu să iubesc copiii? Ce, mă crezi o idioată? Mă scot din sărite. Îi văd o dată pe an, atîta. I-am dat mamei să-i crească la Cimpulung Muscel, acolo e aer și mere... În provincie viața e mai ieftină. Mama e mulțumită. Cîștigă și ea un ban. Mi-a trimis o scrisoare, m-a rugat să-i mai fac rost de un bebeluș. N-are haz bătrîna?

— Are. Are mult haz, admit eu din nou. Și de data aceasta am început să rîd ca un nebun în hohote. Mi-era teamă că dacă nu rid cu gura pînă la urechi, eu voi fi cel care va plăti cea de-a patra pensie alimentară.

TEODOR MAZILU ■

Mîhnirea anchetatoarei

Printr-o simplă coincidență, cazul fostei funcționare a Agenției C.E.C. Șerban Vodă, — Eugenia-Gabriela Gheban — învinuită pentru delapidarea sumei de 97 200 lei, a fost cercetat tot de o femeie, aproape de aceeași vîrstă, locotenent-major Ioana H., din Serviciul cercetări penale al Miliției municipiului București.

Precizarea n-ar fi avut poate nici o semnificație, dacă femeii ofițer nu i se întîmpla să întîlnească, de această dată, o situație aparte, care, pe lîngă reacția firească, stîrnită de orice faptă reprobabilă, i-a provocat și o mîhnire profundă, un sentiment de compătimire dar și de repulsie, în același timp.

— Fapta este certă și „unde-i lege, nu-i tocmeală" — îmi spunea cu regret locotenent-major Ioana H. Instanța a și condamnat-o, dealtfel, pe Eugenia-Gabriela Gheban la 6 ani închisoare. Dar nu numai asupra acestei realități triste, îndeosebi pentru o tînără femeie, aș dori eu să fie atrasă atenția opiniei publice, ci mai cu seamă asupra împrejurărilor în care s-a comis delapidarea. Am convingerea că nu se desprind întotdeauna învățămintele necesare din greșelile altora, că nu se ia atitudine împotriva celor care îi determină, îi încurajează ori, pur și simplu, îi favorizează, prin lipsă de control pe alții să săvîrșească fapte penale și de aceea se ajunge de multe ori la asemenea consecințe.

În cazul la care mă refer, am fost de-a dreptul stupefiată de mărturisirile învinuitei. „Am recurs la falsuri și mi-am însușit repetat sume mari de bani, pentru a satisface plăcerile soțului meu, care se obișnuise cu petrecerile costisitoare. Mă temeam că dacă nu-l satisfac aceste pofte, îl pierd" — mi se destăinuia aceasta cu o naivitate aproape incredibilă.

Și, într-adevăr, mi-a argumentat cum cheltuia uneori și 2 000—3 000 lei într-o seară la local, iar vizitele zilnice la rude și prieteni, dintr-un cartier în altul al Bucureștiului erau făcute numai cu taxiul, care costa, doar acesta cîteva sute de lei. Așa s-au cheltuit în numai un an de zile, aproape 100 000 lei.

Chiar dacă nu i-a spus direct să delapideze, cum de nu s-a întrebat soțul celei în cauză, de unde face ea „rost" de banii pe care îi irosește cu atîta nonșalanță?

Nu este mai puțin adevărat, că dacă factorii de răspundere de la agenția amintită și-ar fi îndeplinit riguros atribuțiunile, controlînd zilnic — așa cum cer dispozițiile în vigoare — documentele întocmite, fapta putea fi prevenită sau, în cel mai rău caz, descoperită la timp, cînd urmările n-ar fi fost atît de grave.

S-ar părea că motivele care au provocat mîhnirea femeii-anchetator nu mai necesită comentarii. Și totuși ele îndeamnă la reflecții, la atitudini ferme și imediate, nu numai față de cei care greșesc, ci și față de cei care, într-un fel sau altul, încurajează ori favorizează astfel de fapte.

MIHAI GROZAVU ■

File din istoria spionajului

Mitologice

„...tu singur — Focul — nu ne-ai fost dat de bunăvoie și-a trebuit să te furăm"
(Ion Minulescu: „Stofe pentru elementele naturii")

Ispitiți să considerăm spionajul exclusiv ca pe un însoțitor al activității militare de cucerire a unor teritorii străine sau de apărare a teritoriului propriu împotriva agresiunilor dușmane, am putea ajunge la concluzia că această activitate a apărut odată cu clasele sociale antagoniste și cu statul. Ar fi o eroare căci, avînd importante valențe economice, spionajul este una din cele mai vechi îndeletniciri ale oamenilor, iar începuturile sale se pierd departe în timp, către zorile apariției primelor comunități umane...

Cu peste șapte sute de ani înaintea erei noastre, Hesiod a povestit în „Theogonia" legenda lui Prometeu, fiul titanului Japhet și al Clymenei, oceanida cu picioare minunate. Animat de o dragoste nețărmurită față de oameni, Prometeu a înșelat vigilența lui Zeus, stăpînul fulgerelor, furînd din cer, spre folosul muritorilor, o rază divină și scînteietoare. Zeus l-a pedepsit cu cruzime pe eroul mitologic, dar și pe oameni, pentru îndrăzneala de a-și fi însușit puterile cerești ale focului.

Încadrînd mitul prometeic în limitele realității istorice, Friedrich Engels a caracterizat momentul producerii focului drept luarea în posesie de către om a unuia din elementele importante ale naturii, marcînd separarea sa definitivă de regnul animal.

În timpuri mai vechi, cînd urcau cu turmele la munte, ciobanii noștri aprindeau primul foc nu cu amnarul sau cu alte mijloace ci prin frecarea unor bucăți de lemn, asemenea strămoșilor. Acest prim foc, aprins cu posibilitățile cunoscute din vechime, era numit de ei „focul viu", iar aprinderea lui constituia un ritual ale cărui origini se pierd în negura timpurilor, dovedind tocmai încuviințarea oamenilor de a lua în stăpînire prin puteri proprii acest important element al naturii. De la focul viu se aprindeau apoi celelalte focuri ale stînelor.

Dar, cu mult înainte de a ști să producă focul, oamenii l-au obținut direct din natură, adunînd cu grijă tăciunii rămași de pe urma arborilor incendiați de trăsnet. Triburile care nu avuseseră șansa să dea peste o asemenea posibilitate pîndeau cu răbdare un moment de neatenție al vecinilor lor norocoși, pentru a le fura tăciunii a căror ardere era menținută cu grijă zi și noapte. Aceasta va fi fost, probabil, prima acțiune de spionaj economic, iar faptul de a-și fi însușit focul prin furt a dăinuit în conștiința oamenilor peste milenii, transformîndu-se în mit.

Un alt „proces de producție" susceptibil de a fi făcut în erele de demult obiectul acțiunii de spionaj pare să fi fost tehnica cioplirii silexului.

Astăzi, cînd vizităm un muzeu de obiecte preistorice, facem cu greu deosebirea dintre pietrele de rîu sparte de forțele naturii și primele unelte confecționate din aceeași piatră de către oamenii primitivi. Aceste obiecte grosolane și diforme au precedat uneltele din epoca mai tîrzie a pietrei cioplite, cu un contur regulat și precis. Pentru fabricarea unor asemenea unelte și arme mai bune, strămoșii noștri au ales silexul.

Cunoscut sub denumirea populară de cremene și folosit pînă în zilele noastre drept sursă de scîntei pentru amnare, silexul este o rocă compusă din calcedonie, opal și cuarț, de culori diferite, amorfă sau cristalizată, a cărei principală însușire este duritatea. Tocmai această calitate a determinat pe oamenii preistoriei să caute cu sîrguință în depozitele calcaroase blocurile și bucățile de silex și să-și făurească din ele noi arme și unelte. Duritatea silexului constituia în același timp un neajuns materializat tocmai în dificultatea de a-l cioplî și prelucra. Chiar cu mijloacele zilelor noastre, cioplirea silexului a rămas o operație dificilă. Există o anumită tehnică de lovire a pietrei, în așa fel încît să se obțină doar desprinderea celor patru colțuri, iar bucata rămasă să ia forma unui vîrf de lance. Vîrfuri de acest fel, aidoma unei întregi alungite au fost găsite în necropolele scoase la lumină de arheologi, iar tehnica respectivă a fost reconstituită, constatîndu-se cu acest prilej și dificultățile ei. Spionii triburilor rămase în urmă în acest domeniu trebuie să fi depus eforturi îndelungate și să fi furat de mai multe ori secretul prelucrării silexului de la triburile care posedau meșteri destul de iscusiți în această artă.

Mitologia abundă în povești care înfățișează stratagemele folosite de greci împotriva adversarilor lor. Una din cele mai cunoscute este, desigur, legenda despre calul troian. La sfatul lui Ulise cei înțelepți, aheii care asediaseră Troia vreme de zeci de ani s-au prefăcut că ridică asediul, îmbarcîndu-se pe corăbiile lor dar lăsînd în tabăra pe care o părăsiseră un cal uriaș de lemn. Aheul Sinope, lăsat pe țărm conform planului lui Ulise, le-a spus troienilor că aveau în față un obiect fermecat, iar preoții s-au grăbit și ei să prezică faptul că, atîta vreme cît calul se va afla între zidurile Troiei, cetatea nu va putea fi cucerită. Înșelați, troienii au introdus calul în oraș. Noaptea, la semnalul lui Sinope, corăbiile aheilor s-au întors sub zidurile Troiei; ostașii ascunși în trupul calului s-au strecurat afară, atacîndu-i pe locuitorii cetății ce dormeau fără grijă.

Legenda calului troian este numai un exemplu al acțiunilor informative descrise de mitologie. O altă poveste ajunsă pînă la noi ne lasă să înțelegem că au existat și pe atunci spioni care au încercat să-și însușească secretele constructorilor care au dat atîta strălucire civilizației minoice din Creta. De aceea și „răsplata" lui Dedal, marele constructor și tehnician, căruia i s-au atribuit cunoștințe și descoperiri extraordinare ca: planorul, adezivil, inseminarea artificială și multe altele. Pentru a rămîne singurul beneficiar al geniului lui Dedal, regele Cretei l-a închis în celebrul labirint.

Mitologia popoarelor din Orientul Apropiat este și ea bogată în povestiri despre acțiunile de spionaj ale evreilor, ale profeților și preoților lor și chiar despre intervențiile directe ale dumnezeului „poporului ales", Iahweh. În buna organizare și desfășurare a acestor acțiuni. Exemple în acest sens ne oferă în cartea sa „Tehnica informațiilor", Allen Welsh Dulles, fostul șef al Agenției Centrale de Informații a S.U.A., care opera, se vede, numai cu Biblia în mînă.

(Va urma)

ILIE MIHAI ■

Debut la Racul

Traian Dobre este tînăr. O suferință groaznică în copilărie l-a privat de tulburătoarea zburdălnicie în aer liber și l-a făcut să-și petreacă adolescența în fața planșei de desen. A terminat Liceul de arte plastice „Nicolae Tonitza" dar, în ciuda celor patru tentative de a urma institutul, șansa nu l-a surîs. Actualmente este pictor executant la Centrala industrială a confecțiilor. Din cele cîteva desene pe care ni le-a prezentat, am selecționat pentru început pe aceasta, în credința că va însemna un pas pe calea afirmării unui nou nume.

D.B. ■

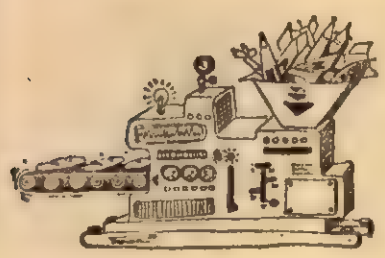

Cronica șoselei

Imprudențe și consecințe

Pentru a evita oboseala excesivă cu întreg cortegiul de urmări negative, conducătorilor auto cu puțină experiență la volan, li se recomandă la început curse mai scurte și evitarea deplasărilor în condiții foarte dificile de drum (ceață densă, ploi torențiale, artere rutiere foarte alunecoase etc.).

Odată cu îndeminarea și acumularea experienței, crește și capacitatea de rezistență a șoferului în conducerea mașinii. Pilotul, mai ales la primele mii de kilometri la volan, sesizează cu greutate modul cum se instalează oboseala în organismul său și tocmai în aceasta constă pericolul, în stadiul cînd experiența șoferului este redusă.

Ion Vlaicu din Tîrgoviște a intrat în posesia permisului de conducere la 8 mai 1980. Totuși, după numai 9 zile, el pleacă într-o călătorie care depășea în mod cert posibilitățile sale de conducere a autoturismului. În ziua de 17 mai 1980 la ora 7 și 15 minute, după numai 70 de kilometri rulați, în drum spre Buzău, de la Brăila, cînd se întorcea acasă, el adoarme la volan. Autoturismul părăsește partea carosabilă a drumului, rulează 40 de metri pe acostamentul șoselei și apoi intră în plin într-un pom. Deși autovehiculul este puternic avariat ca urmare a coliziunii, pilotul se alege doar cu fractura rotulei piciorului drept.

Ion Băjenaru din București, șofer la Transcom, posesor al permisului de conducere din anul 1963, lucrează simbătă 17 mai 1980 pînă la ora 12,00 (conducînd autocamionul ce-l avea în primire), pleacă apoi la domiciliul său unde îl îmbarcă în autoturismul proprietate personală pe tatăl său în vîrstă de 72 de ani și pe cei doi copii ai săi și pleacă spre o comună din județul Gorj. Ajungînd la destinație în după-amiaza aceleiași zile, face o pauză de 1/2 oră, vizitează împreună cu niște rude un tîrg de vite, folosind în continuare autoturismul, după care pleacă imediat spre București. Pe drumul național nr. 7, cînd ajunge în localitatea Valea Ursului (Argeș), în jurul orelor 0,15, șoferul adoarme la volan. Autovehiculul părăsește șoseaua, trece peste acostament, intră în plin într-o plută, după care se răstoarnă în șanțul drumului. Ca urmare a accidentului, bătrînul Băjenaru suferă leziuni deosebit de grave și încetează din viață la spital. Ion Băjenaru și cei doi copii se aleg doar cu cîteva zgîrieturi.

„M-am gîndit că luîndu-i cu mine, pe tata și pe cei doi copii, le voi face o plăcere!", spunea după accident pilotul care a condus (cu mici întreruperi la care m-am referit) 18 ore!

E ușor de închipuit ce plăcere poate să-ți facă o călătorie (de fapt un raliu) de 12 ore, din care o parte desfășurată pe timp de noapte și ploaie. Nu atît pedeapsa ce o va primi îl va apăsa pe Ion Băjenaru, ci conștiința încărcată cu moartea propriului său tată care a reușit să crească, reținem, 6 copii, în prezent toți căsătoriți și la familiile lor! Iată ce înseamnă o defectuoasă planificare a călătoriei (considerată de unii un amănunt neesențial) și tendința existentă din păcate la destui șoferi de a parcurge într-un timp scurt distanțe foarte lungi. Un șofer cu atîta vechime și mai ales profesionist era dator să cunoască pericolul grav al unei asemenea imprudențe.

Colonel VICTOR BEDA ■

Complot împotriva copilăriei?

Cu toate că epoca noastră se caracterizează prin progrese mari, uneori spectaculoase, în mai toate domeniile de care depinde bunăstarea oamenilor, în multe locuri de pe glob copiii se confruntă cu greutăți de tot felul, și în primul rînd cu sărăcia și lipsurile, fapt care influențează negativ dezvoltarea lor fizică și intelectuală, viața lor.

Această situație se întîlnește cu deosebire în țările lumii a treia, adică acolo unde trăiesc cei mai mulți copii: 1 400 milioane, față de 312 milioane în țările industrializate. Proporția aceasta a determinat ziarul „Le Monde" să scrie : „Dacă, așa cum se spune, copilul este viitorul omenirii, atunci viitorul este lumea a treia".

După cum rezultă din statisticile Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.), prima consecință a sărăciei — și trebuie să notăm că din cei 1 400 milioane de copii din lumea a treia, 800 milioane trăiesc în state al căror venit pe cap de locuitor este sub 100 de dolari — este malnutriția. Din cei 450 milioane de subalimentați ai globului, 100 de milioane sînt copii sub 5 ani. Peste 10 la sută dintre ei suferă de forma cea mai gravă a malnutriției proteinocalorice, fiind amenințați să moară de foame.

O consecință tragică a sărăciei este mortalitatea infantilă. Datorită condițiilor grele de viață, caracterizate, după cum am văzut, de malnutriție, caracterizate, apoi, de insalubritate, precaritatea condițiilor de locuit, lipsa de apă potabilă, insuficiența asistenței sanitare, în lumea a treia mor anual 15 milioane de copii. Potrivit aceluiași statistici ale O.M.S., citate anterior, în multe state sărace peste două treimi din decesele înregistrate sînt copii în vîrstă de pînă la cinci ani. Din 122 milioane de nounăscuți în 1979, prognoza arată că 10 la sută vor muri înainte de a împlini un an, adică în cursul anului 1980. Dacă în țările industrializate riscul copilului de a muri înainte de a ajunge la vîrsta adolescenței este de 1 la 40, în țările slab dezvoltate el este de 1 la 2. Rata mortalității infantile este în aceste țări de 10 pînă la 20 de ori mai mare decît în țările dezvoltate.

Insuficiența stării sanitare joacă, după cum s-a amintit, un rol însemnat în creșterea mortalității infantile în țările subdezvoltate. Din cauză că aceste țări nu dispun de sumele necesare pentru efectuarea la timpul potrivit a vaccinărilor, epidemiile, bolile — tetanosul, difteria, rujeola, poliomielita, tusea convulsivă — seceră anual peste 10 milioane de copii.

Este cunoscut că în țările slab dezvoltate se utilizează pe scară largă mîna de lucru a copiilor. Ținînd cont și de lipsa de școli, de costul ridicat al manualelor și rechizitelor școlare, ne putem explica de ce zeci de milioane de copii sînt analfabeți. Specialiștii apreciază că dacă actualele condiții nu se vor îmbunătăți, în 1985 circa 90 milioane de copii din Asia, 35 milioane din Africa și 9 milioane din America de Sud nu vor merge la școală.

Dar astfel de fenomene se întîlnesc nu numai în lumea a treia. Există în țările dezvoltate o populație săracă, numită uneori „lumea a patra". Copiii acestei „lumi", ai săracilor din țările bogate, suferă privațiuni comparabile cu ale copiilor din zonele nedezvoltate : malnutriție, lipsa posibilităților de instruire, condiții improprii de locuit ș.a. Acești copii sînt, de asemenea, nevoiți să lucreze încă de mici. Așa, de pildă, în Napoli — după cum relatează France Presse — sînt peste 100 000 muncitori-copii, plătiți cu salarii minime pentru o activitate de pînă la 10 ore pe zi. S-a calculat că în cazul cînd toți acești copii ar putea hotărî într-o zi să-și întrerupă munca, Napoli ar fi paralizat, iar industria sa s-ar prăbuși.

Țara noastră a subliniat în repetate rînduri că depășirea acestei stări de lucruri este posibilă, în contextul instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. În cazul în care s-ar pune capăt imenselor cheltuieli în scopuri militare, care depășesc 400 miliarde de dolari anual, importante fonduri ar putea fi canalizate în direcția dezvoltării tuturor popoarelor, a îmbunătățirii condițiilor de viață și educație a milioane de copii. Un singur bombardier mai puțin economisește o sumă cu care se pot construi 30 de școli. Copiii lumii au, toți, dreptul la o copilărie fericită, cea mai ferită investiție pentru făurirea viitorului omenirii. În acest scop, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, organismele O.N.U., alte organizații internaționale, organizațiile de copii și tineret trebuie „să-și intensifice eforturile și acțiunile îndreptate spre educarea și formarea sănătoasă a generațiilor tinere, pentru soluționarea problemelor de ordin material și social ale acestora".

ION DUMBRAVĂ

Ochii și urechile lumii

S.O.S.

Citesc, liniștit, după masă, în fotoliu :

„Patru adolescenți — doi băieți de 15 și 14 ani, două fetițe de 13 ani — au fost arestați, miercuri, 23 aprilie, la Lille, inculpați pentru furt cu violență și lovituri mortale. Faptele s-au desfășurat în joia precedentă, 17 aprilie. O locatară a cartierului Wazemmes, doamna Paul Lefort, întorcîndu-se la domiciliu în jurul orei 17 și-a descoperit soțul întins pe jos, la parterul casei lor. Domnul Paul Lefort, în vîrstă de 80 de ani, fusese strangulat cu un șervet de bucătărie".

Citesc mai departe :

„Polițiștii brigăzii criminale au stabilit lesne că la originea crimei a stat jaful, comis de persoane care cunoșteau victima, ușa intrării nefiind forțată. Ancheta printre vecini, condusă de brigada S.O.S. (Serviciul operațional de securitate), a dus la arestarea rapidă a celor patru adolescenți".

Citesc, picior peste picior, paragraful următor, aprinzîndu-mi o țigară :

„Cei patru tineri au mărturisit că domnul Lefort, fiindu-le bine cunoscut, le-a deschis el însuși ușa. Ei l-au lovit pentru a-l sili să le spună unde-și ascundea economiile și, în urma refuzului său, l-au strangulat. După ce l-au luat portofelul, cei patru au răscolit casa în care mama domnului Lefort..."

Cine ? Mama domnului Lefort ? Dar domnul Lefort avea 80 de ani...

Exact :

„...mama domnului Lefort, în vîrstă de 97 de ani, dormea în camera alăturată".

Citesc de o mie de ori această frază. Mama domnului Lefort, în vîrstă de 97 de ani, dormea, în timp ce, copilul ei, în vîrstă de 80, era ucis, în camera alăturată.

Înseamnă că l-a făcut la 17 ani.

Înseamnă că l-a crescut pînă la 80 de ani.

Atunci toate mamele sînt fiicele copiilor lor.

Atunci toți copiii sînt tați și mame.

Atunci tatăl meu este fiul meu.

Nu există bătrîni.

Atunci toți sîntem copii eterni.

Atunci iartă-mă, iartă-mi această bolboroseală — nu a mea, poate a lumii — de 1 Iunie, ziua bunicilor abia născuți, a copiilor care la 80 de ani mai dorm, cu mama, alături, a mamelor care din leagăn nu știu ce este somnul, a leagănelor în care nu știi niciodată cine țipă și surîde.

RADU COSAȘU

Pe pămînt avem de toate

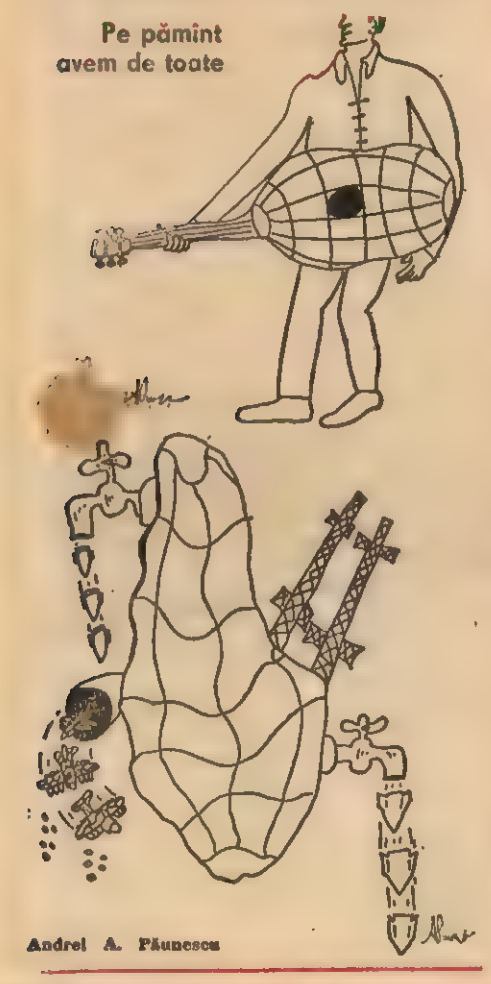

Andrei A. Păunescu

Mondo umano ?

Să ne amintim de Pinocchio

Cum rîndurile de față apar cu doar cîteva zeci de ore înainte de 1 Iunie — dată care nu mai e nevoie să amintesc ce marchează — mă gîndeam de mai multă vreme să scriu despre două cărți. Una aparține lui Edmond Kaiser, același care, în 1959, poate inspirat de ideea lui Saint Exupéry, dar și de realitatea vieții însăși, fondase organizația „Pămînt al oamenilor" cu scopul de a face această Planetă mai umană. Ei bine, Kaiser, care și-a însușit o aserțiune anume pentru a o subsuma adevărurilor cărții sale („Cît timp un copil va plînge sub cer nu va fi nici sărbătoare, nici liniște"), vorbește de situația multor copii de pe Planeta noastră datorată „numărului lor și calității acestui martir". Titlul este, el însuși, sugestiv: „Piața de copii", are 516 pagini și 37 de fotografii de-a dreptul zguduitoare.

Cealaltă carte aparține unui marocan, Mohamed Choukri, se cheamă „Pîine goală" și este un roman. Despre „Pîine goală" un confrate de la „Jeune Afrique" nota că „ea conjugă mizeria la toate modurile" și în primul rînd cel material. „Mama mea — povestește Mohamed, eroul cărții — pleca la oraș în căutare de lucru. Îi era teamă, teamă să revină acasă cu mîinile goale"... Într-o zi, acest copil mănîncă iarbă: „Era bună", va spune el.

De modul moral n-am mai vrut să scriu pentru că mi-a căzut sub ochi vestea că Pionocchio a împlinit o sută de ani! Și că acest centenar al fiului lui Collodi — scriitorul Carlo Lorenzi zis și Collodi după numele satului său natal — a fost celebrat la 24 mai, la Pescia, lîngă Lucque, cînd 12 savanți au dezbătut „Simbolistica lui Pinocchio". O relatare a agenției „France Presse" spune că s-a vorbit despre „fiul" lui lui Collodi — cel mai cunoscut personaj italian în lume alături de Sf. Francis, Dante, Fellini și.. Sofia Loren — ca despre „un sistem metafizic virtual", „ezoterism", ca și despre nu știu care tradiție în această carte tradusă în 83 de limbi și idiomuri. S-a argumentat, desigur, și cu numele — și faptele — Zinei, ca și cu alte atîtea evenimente din carte. S-a făcut o paralelă între „Pinocchio și Dante". S-a procedat, de către 40 de experți, la un bilanț al „popularității lui Pinocchio" și e sigur că s-a constatat că nu e (încă?) în scădere. S-au denunțat chiar și tendințele de a difuza în lume falși Pinocchio. S-a spus de către mulți că Pinocchio e un „contestatar amar și ironic" al unei societăți absurde. Dar în tot acest noian de idei și analogii am reținut și spusele președintelui „Asociației prietenilor lui Pinocchio" pentru care eroul nostru centenar „n-ar fi azi un brigadist roșu (membru al organizației teroriste știute) dar, desigur, ar avea multe lucruri de zis înainte de a deveni un copil oarecare și de a dispărea în anonimat".

Mă gîndesc să închei spunînd că în preajma lui 1 Iunie, evocînd martiriul unora dintre copiii de azi, e bine să ne amintim (și) de Pinocchio, cel care, iată, a împlinit un secol de cînd farmecă inegalabil copilăria iar numele l-a devenit un sinonim al acestei vîrste — pentru el centenară !

DUMITRU CONSTANTIN

„Barilii" patrimoniului cultural

„Expedicion Andina" este genericul unui serial de televiziune pe care cîteva țări din zona Munților Anzi îl vor realiza în comun. Cele 102 emisiuni care vor compune programul își propun să informeze populația din această zonă a lumii asupra unor date mai mult sau mai puțin cunoscute privind arhitectura, obiceiurile, miturile și legendele, arta și artizanatul, mergînd pînă la rădăcinile culturii precolumbiene. Este prima acțiune de acest gen inițiată în regiunea andină și ea nu face altceva decît să conștientizeze zeci de milioane de oameni că viața lor se desfășoară într-un perimetru cultural care abundă în valori la tot pasul. E un fel de expediție pe urmele istoriei pe care autohtonii o vor întreprinde ultindu-se la televizor...

Alte asemenea inițiative, e adevărat mai restrînse, au fost înregistrate în cîteva țări din Asia și Africa. Nu este vorba de o tentație conjuncturală, de un brusc apetit arheologic, ci de o dorință firească de a scoate la lumină și de a difuza informații fundamentale către o pătură largă de populații care în condițiile unor grele moșteniri ale trecutului, principala povară fiind cea a analfabetismului, pur și simplu, nu știu că viețuiesc printre repere artistice și istorice inestimabile.

Lumea a treia, considerată a treia în acești ani și din unghiul exclusiv al nivelului material, a fost cîndva lumea întîi și puțini sînt conștienți de aceasta. Pînă la atingerea adevărului simplu că există relicve inestimabile într-un ocean de mizerie, pirateria culturală s-a desfășurat în voie și istoria contemporană este plină de ceea ce am putea numi un jaf al culturii. Din Africa, Asia și America Latină experții din fostele metropole au demontat fără milă un întreg univers cultural și l-au remontat departe de solul de baștină în muzeele europene sau nord-americane. Simpli particulari, amatori de investiții sigure, au acționat în același stil de parcă lumea a treia ar fi fost a nimănui și nu ar fi existat decît pentru a satisface lăcomia deșănțată a cumpărătorilor sau intermediarilor de artă. Acest comerț înfloritor continuă, e adevărat în forme mai limitate, și s-a ancorat în special în domeniul artizanatului și etnografiei. Obiecte și piese cumpărate la prețuri derizorii pe piața locală se comercializează la distanțe de cîteva mii de kilometri înmulțind cu o sută sau mai mult prețul de cumpărare. Amatorii de suveniruri reprezintă o cotă infimă față de amatorii de profit net și nu este de mirare că în tot mai multe țări din amintitele zone s-au pus pe roate mici fabricuțe de folclor în serie, ale căror produse iau repede și eficient calea aceloraași vechi metropole. Această producție reprezintă partea cea mai puțin neagră a jafului de cultură pentru că în acest caz este vorba de umile contrafaceri, chiar dacă pe bandă rulantă. Pentru că templele și marile complexe nu mai pot fi tăiate în bucăți ca altădată, haita de amatori caută cu înverșunare piese mai mici pe care le subtilizează pe căile bine bătătorite ale contrabandei.

Inițiativa andină la care m-am referit la început este o încercare de a arăta cu degetul, ferm, spre splendorile aflate în vecinătatea de fiecare zi și acesta este un mod de a apăra prin informare. Este limpede că lumea a treia a început să se hotărască că nu merită doar să-și privească vestigiile prin intermediul documentarelor de televiziune ; lumea a treia își afirmă tot mai puternic dreptul de a fi stăpînă pe propriile sale bogății naturale. Nu numai petrolul sau diamantele sînt bogății naturale, ci și — mai ales în perspectiva inexorabilă a scurgerii timpului — marmurele, fildeșurile, bronzurile care închid în ele expresia unui mod de a fi...

RADU BUDEANU

Lumea se amuză

— Dar cît costă fără carapace ?
(După JEŽ — Iugoslavia)

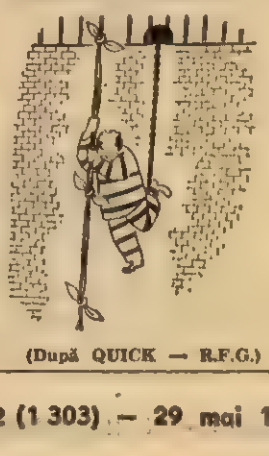

(După QUICK — R.F.G.)

La St. Helens, în S.U.A.

Cea mai puternică erupție vulcanică

Spectacolul grandios al unei treziri după un somn de 123 de ani

Harta pe care o publicăm localizează vulcanul și zona afectată de ploile de cenușă, pietre și norii vulcanic. Această zonă se întinde pe o distanță de 200 mile în statele Oregon și Washington, în partea de vest a S.U.A.

În două duminici consecutive, pe 18 și 25 mai, s-au produs erupții ale vulcanului St. Helens (S.U.A.), considerat de specialiști ca fără precedent. După 123 de ani de inactivitate, acest vulcan, pe care lumea îl considera stins definitiv, a aruncat în văzduh, în cele două duminici, torente nemaivăzute de pietre, lavă, cenușă și norol.

Prima erupție, apreciată — după unele surse — ca având o forță de 10 megatone, a eliberat o energie echivalentă cu două bombe de la Hiroșima. În urma acestei explozii, muntele St. Helens, în care se află vulcanul, a pierdut a opta parte din volumul său. Uriașa masă de patru miliarde de metri cubi de piatră, lavă, cenușă și norol aruncată de vulcan este considerată egală cu cea care a îngropat Pompeiul în anul 79 e.n. Pe o suprafață de zeci de kilometri pătrați, explozia lavei a smuls mai multe milioane de arbori, lăsînd pămîntul gol. Cantitatea de lemn dislocată echivalează cu necesarul pentru construirea a 200 000 de case. Cenușa vulcanică împrăștiată în trei state — Washington, Oregan și Montana — s-a depus în straturi care au atins, pe alocuri, 20 de centimetri. Materia aruncată de erupție precum și lemnele și alte obiecte dislocate au blocat zeci de nave în porturi sau pe cursurile riurilor din apropiere. Același lucru s-a întîmplat și cu numeroase vehicule pe șoselele și drumurile publice din zonă. Martori oculari au povestit că, în multe locuri, din automobile mai era vizibilă doar partea de sus a caroseriei.

Corespondenții care au putut să vadă regiunea sinistrată din elicopeter relatează că toată zona din jurul muntelui St. Helens seamănă cu suprafața lunii. Confluența riurilor Columbia și Cownitz era înecată în norol. Mai spre nord, riul Cownitz părea că dispare brusc, fiind înlocuit de o masă de apă și norol care atingea în unele locuri sute de metri. Elicopterele n-au putut să se apropie la o distanță mai mică de 5 km de crater, dar chiar și de aici se putea vedea bine versantul de nord al muntelui St. Helens, care părea arat de un plug imens. Muntele era acoperit în întregime de o șapă de nămol. Nici un arbore nu se mai vedea, magma nivelase întregul teren. Într-o vale, un capăt de pod se mai zărea de-a curmezișul unui fragment de drum. Restul nu era decît pămînt răscolit, cratere și crăpături cenușii, negre sau galbene. De-a lungul riului toate satele, toate așezările fuseseră evacuate și pe o lungime de circa 50 kilometri nu se mai vedeau decît case abandonate, cotropite de norol, și spatele unor autovehicule.

La fața locului a sosit președintele Carter. Prezentîndu-i situația, guvernatorul statului Washington a arătat că miile de locuitori evacuați erau amenințați nu numai de valul de norol provenit de la vulcan, dar și de o enormă cantitate de apă acumulată în lacul Spirit, la nordul vulcanului. Acest lac, al cărui baraj natural a fost format în timpul erupției precedente a vulcanului, în 1857, s-a umplut brusc, pe data de 18 mai, cu multe mii de metri cubi de apă, proveniță din ghețarii topiți de erupție. Nivelul apei a urcat cu aproximativ 50 de metri în mai puțin de 24 de ore. Tot după spusele guvernatorului, două orașe însumînd 50 000 de locuitori ar fi amenințate de către un baraj de norol cu o suprafață de 3 kilometri pătrați și o adîncime de 70 de metri.

După ce a vizitat cu elicopterul zona sinistrului, președintele Carter a dispus să se ia toate măsurile pentru limitarea efectelor erupției, și în primul rînd salvarea celor care mai sînt încă în viață (după prima erupție fuseseră declarați 18 morți și 70 dispăruți). Președintele a apreciat că punerea imediată în aplicare a planului de salvare întocmit în luna martie, cînd vulcanul reîncepuse, după 123 de ani de inactivitate, să fumege, a permis să se evite înregistrarea unui număr mare de victime. Vizitînd orașul Longview, aflat la sud de muntele St. Helens, oraș transformat în gazdă pentru cei evacuați, șeful administrației americane a omagiat curajul populației în fața „celei mai mari catastrofe naturale pe care au cunoscut-o Statele Unite". El a estimat că pentru a se repune zona în ordine după catastrofă vor fi necesari cel puțin zece ani. Va trebui să se descongestioneze și să se curețe, între altele, 7 000 de kilometri de drumuri, pe care cenușa s-a depus în straturi de zeci de centimetri. Va trebui, de asemenea, să se dreneze albia fluviului Columbia, singura legătură naturală a importantului port Portland cu Oceanul Pacific. Pe termen lung, interesul științific și chiar turistic al regiunii va deveni extrem de important. Grandoarea zonei devastate este așa de impresionantă, încît se apreciază că turiștii și savanții din întreaga lume vor veni să viziteze regiunea, așa cum fac pentru Marele Canyon din Colorado.

La numai o săptămînă de la erupția dintîi, în mod neașteptat, vulcanul St. Helens a erupt din nou cu putere, după unele surse a doua revărsare de lavă fiind mai importantă decît prima. Cenușa și lava s-au ridicat la o altitudine de 13 kilometri, răspîndindu-se pe o regiune întinsă, reducînd vizibilitatea și perturbînd circulația. A doua erupție a fost însoțită de zguduiri seismice, care au durat mai mult de o oră.

Pagubele calculate pînă în prezent se ridică la aproape 2 miliarde de dolari.

ION NICOREȘTI ■

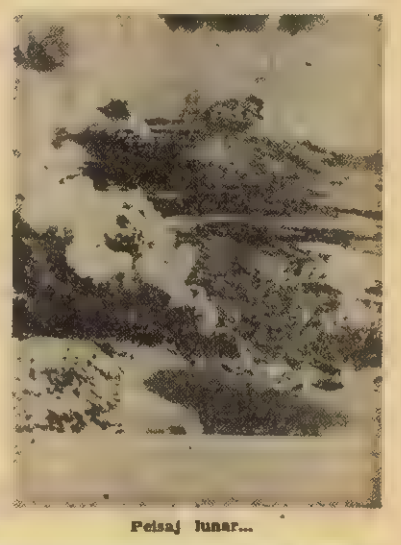

Peisaj lunar...

Îmbarcațiune pe riul Cownitz, blocată de trunchiurile arborilor smulși de erupție

Sfidînd moartea

„Voința de a te vindeca" se numește cartea prin care ziaristul Norman Cousins a ținut să aducă la cunoștința lumii extraordinara lui încercare. Un om, un semen de-al nostru căruia medicii îi preziseseră sfîrșitul inevitabil, a avut tăria să înfrunte moartea. Actul lui de curaj se numește voință. Iar faptul că astăzi el trăiește și muncește, făcînd dintr-o cumplită boală un episod aproape uitat, reprezintă una din acele frumoase lecții pe care omul și le-a dat nu de puține ori sie însuși.

Norman Cousins a reușit marea performanță de a ne demonstra un lucru pe care îl acceptăm de cele mai multe ori numai ca pe o frumoasă aventură a spiritului. Acest om care a participat efectiv la propria-i salvare nu mai are nici o îndoială că voința de a trăi nu e o abstracțiune teoretică, ci o realitate psihologică cu nebănuite calități terapeutice. După greaua încercare prin care a trecut, ziaristul american este convins că forța vitală este forța cea mai puțin cunoscută a lumii. Încă o dată avem confirmarea adevărului că dorința de a trăi nu trebuie niciodată abandonată. În fața nebănuitelor resurse interioare ale omului, medicina își scoate încă pălăria. Și cu siguranță că o va mai face încă mult timp. Pînă cînd va fi poate obligată să constate resemnată că cea mai senzațională descoperire a sa este omul însuși, singurul în stare să-și supravegheze propriul mecanism psihobiochimic.

...Colegul nostru de breaslă Norman Cousins a simțit mai întîi o stare de oboseală. În mai puțin de o săptămînă a fost imobilizat (înseși maxilarele erau aproape închise) într-un pat de spital din orașul Connecticut. Diagnosticul: spondiloartrită anchilozantă, ceea ce înseamnă că țesutul conjunctiv al coloanei vertebrale începea să se dezintegreze precipitat. Șanse de supraviețuire? Una la cinci sute. Boala este, așadar, evolutivă și incurabilă. Ei bine, exact în momentul în care i s-a comunicat tristul adevăr, Norman Cousins a hotărît: „Dacă medicii nu pot să mă vindece, o voi face singur". Din acest moment începe extraordinara sa aventură în care poate nici o secundă n-a fost ironită. S-a interesat mai întîi de cauzele stării sale. După ce a aflat că ar putea fi vorba de o intoxicație cu metale grele, a reflectat la evenimentele care au precedat debutul bolii. „O săptămînă cu nopți dormite cu fereastra deschisă într-un hotel din apropierea unui șantier pe care alergau 24 de ore din 24 mașini diesel, plus jetul, primit direct în față, aruncat de țeava de eșapament a unui mare avion cu reacție. Da, dar soția sa fusese cu el în tot acest timp și nu pățise nimic. Din aproape în aproape a ajuns la concluzia că nu putea fi vorba decît de o insuficiență suprarenală care-i diminua, pe un fond de tensiune afectivă, rezistența la mediul toxic.

Acum începe marea luptă împotriva morții. Neacceptînd cercul vicios al fricii, depresiunii și panicii, omul a apelat mai întîi la calea logicii elementare. Dacă emoțiile negative produc modificări biochimice negative în corp, emoțiile pozitive nu vor produce emoții pozitive? Modificările biochimice nu se produc decît în sens rău? Și atunci, la acea cumpănă a gîndului, și-a dat seama că pentru a se salva nu trebuie îndeplinite decît două condiții: medicamentele să nu fie prea toxice și o perspectivă pozitivă asupra vieții.

A renunțat la singurele pilule care-i puteau ostoi durerile provocate de erupțiile ce-i acopereau tot corpul. A făcut-o deliberat pentru că, documentîndu-se, a aflat că, în cazul bolii sale, organismul prezintă o insuficiență a vitaminei C, care nu poate fi reținută în prezența aspirinei sau a fenilbutazonei ușurătoare de dureri. Toate acestea le-a făcut Norman Cousins în strînsă colaborare cu doctorul său, colaborare de o rară frumusețe morală, petrecută după un scenariu în care unul venea cu argumentele lucide ale voinței de a trăi, iar celălalt cu înțelepciunea că trecînd de multe ori peste practici confirmate nu făcea decît să rămînă fidel primului dintre preceptele educației sale medicale.

Iar dacă astăzi Norman Cousins conduce din nou o mare revistă, dacă el cîntă din nou la pian și joacă din nou tenis, toate acestea se datorează și... rîsului. Nu rîdeți! Pentru că el a verificat științific că după o stare de bună dispoziție, provocată de vizionarea unui film comic sau de lectura cîtorva pagini dintr-o carte umoristică, durerile dispăreau și corpul își recăpăta pentru o vreme tihna. Și nu fără emoție aflăm de la acest om care a învins moartea că prima confirmare a justeței terapiei sale a avut-o de la celebra noastră compatrioată, prof. dr. Ana Aslan, care i-a vorbit de legătura directă dintre puternica voință de a trăi și echilibrul biochimic al creierului.

În binecunoscutul tratament psihoterapeutic au apărut, așadar, elemente noi; psihicul poate interveni, incredibil, pînă și în infecții și plăgi, dirijînd procesele biochimice de vindecare a lor.

Spre luarea-aminte a tuturor posomoriților acestei lumi.

DUMITRU AVRAM ■

Marea iubire a celui mai generos și numeros public din România este azi, pentru a doua oară

Campioana României la fotbal: UNIVERSITATEA CRAIOVA

Echipa cu cel mai bun lot

S-a trasă cortina peste cea de-a 62-a ediție a campionatului diviziei A de fotbal. Reeditînd performanța din 1974, Universitatea Craiova a devenit campioană a țării, intrînd astfel în posesia celui de-al doilea titlu din istoria de 32 de ani a unuia din cele mai populare și mai iubite cluburi din fotbalul românesc. Deși învinsă de Steaua în ultima etapă, chiar la Craiova, deși campioană grație golaverajului, Universitatea a cîștigat, o opinia unanimă a specialiștilor, pe merit, ea dominîndu-și partenerele de întrecere prin valoare și constanță. Lotul ei s-a arătat adesea capabil să practice, în campionat și în confruntări internaționale, un fotbal de calitate, avîntat, tehnic, modern, mulți dintre componenții Universității, de regulă 5—6, fiind convocați în echipa reprezentativă. S-au întîmplat toate acestea, între care prestigioase victorii în patridele cu Wiener Sport Club, Leeds United și Borussia Mönchengladbach în Cupa U.E.F.A., pentru că la Craiova s-a iubit fotbalul, în teren și în tribune deopotrivă, pentru că la Craiova s-a muncit cu seriozitate și temeinicie în folosul lui și, implicit, al echipei, spre lauda jucătorilor și, firește, a antrenorilor Valentin Stănescu și Ion Oblemenco, a conducerii clubului.

Adresîndu-le sincere felicitări tuturor acelora care au clădit această minunată izbîndă, se cade să notăm acum, la ora unui bilanț fructuos, contribuția la obținerea titlului a organelor locale, care au creat proaspetei campioane cele mai bune condiții de pregătire, precum și aportul publicului, care și-a înconjurat formația favorită cu dragoste, fidelitate și entuziasm, purtînd-o adesea spre succes.

Cîștigînd campionatul, Universitatea și-a cîștigat, automat, dreptul de a reprezenta fotbalul nostru în viitoarea ediție a Cupei campionilor europeni. A venit momentul ca, pe măsura valorii, maturității și experienței acumulate la Craiova, jucătorii antrenați de Valentin Stănescu și Ion Oblemenco să demonstreze cu adevărat ce și cît pot în arena internațională, impunînd Europei o echipă tînără, talentată și ambițioasă. Felicitîndu-i, le ținem, totodată, pumnii strînși !

Bravo, Craiova ! Demnitate și muncă în vremea ce vine ca să reprezinți inspirat sportul românesc în competiția celor mai bune echipe de club din Europa.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Carte de vizită

Anul înființării : 1948 ;
Culori tradiționale : alb-albastru ;
Sediu : Craiova, Bulevardul 23 August 9, telefon 3 24 80 ;
Stadion : „Central", capacitate 30 000 locuri ;
Vicepreședinte : Corneliu Stroe ;
Antrenori : Valentin Stănescu și Ion Oblemenco ; medic : Gerhard Fakner ; masor : Aurelian Țăcu ;
Prima participare în divizia A : 1964 ;
Performanțe : a cîștigat de două ori Cupa României și de tot atîtea ori campionatul ;
Bilanț realizat pînă în prezent în divizia A :
492 219 106 167 688—555 544
Lotul folosit la actuala ediție : Silviu LUNG, Gabriel BOLDICI, Nicolae UNGUREANU, Adrian BUMBESCU, Costică ȘTEFĂNESCU, Petru PURIMA, Aurel ȚICLEANU, Neculai TILIHOI, Nicolae NEGRILĂ, Aurică BELDEANU, Ion GEOLGĂU, Costică DONOSE, Ilie BALACI, Mircea IRIMESCU, Radion CĂMĂTARU, Sorin CÎRȚU, Zoltan CRIȘAN ; Dumitru MARCU a jucat un singur meci, 9 minute.

„Radiografia" echipei

Specialiștii consideră că victoria Craiovei a fost, înainte de toate, victoria omogenității și a echilibrului, vedeta Universității fiind echipa însăși, formată din... 16 jucători ! Cu alte cuvinte, un lot valoros, pe care antrenorii, după cum veți constata imediat, l-au rulat cu dibăcie, titularizînd în funcție de formă. Iată, pe scurt, cîteva aprecieri referitoare la prestațiile proaspeților campioni :

BOLDICI, 23 de ani, 33 de meciuri ; mai constant decît LUNGU, folosit în numai 3 partide, portar de tipul lui Sarti, capabil să apere tot ce e de apărat, fără a reuși intervenții senzaționale. L-au impus seriozitatea și sîngele rece ;

NEGRILĂ : 26, 22 ; sigur, puternic, periculos în faxele de atac, a marcat 4 goluri, cu o nedorită tentă spre duritățí ; din cauza unei accidentări, a lipsit mult în retur ;

BUMBESCU : 20, 14 ; de cîte ori s-a apelat la el, s-a achitat bine ;

ȘTEFĂNESCU : 29, 30, de 17 ori internațional A ; căpitanul echipei și purtătorul el de cuvînt, fotbalist tehnic, clarvăzător, excelent în jocul la interceptie ; din păcate, a abuzat uneori de driblinguri, complicîndu-se ; a înscris un gol ;

TILIHOI, 24, 23, 9 A ; utilizat ca fundaș de margine în națională, a jucat, la Craiova, mai mult în mijlocul liniei de apărare, la marcaj ; devotat, rezistent, ambițios, tip de luptător, mai are de învățat la capitolul tehnică, încercînd uneori soluții simpliste ;

UNGUREANU : 24, 34 ; a jucat, iată, toate partidele, fiind singurul care se poate lăuda, în campionatul abia încheiat, cu o astfel de ispravă ; util, muncitor, n-a rămas cu nimic dator ; a marcat o dată ;

ȚICLEANU : 21, 31, 5 A ; proaspăt internațional, harnic și ambițios, capabil să acopere o mare zonă de teren, s-a arătat deficitar la finalizare ; autor al unui singur gol ;

CÎRȚU : 26, 27 ; a început bine, a terminat slab ; 13 goluri ; e de așteptat ca, după o perioadă de limpezire, să revină, posedînd calități deosebite, între care viteză și dribling derutant ;

DONOSE : 28, 27 ; s-a remarcat prin travaliu și abnegație, evoluînd peste nivelul din campionatele trecute ; din cele 5 goluri realizate, rămîne de antologie cel înscris contra lui Dinamo, la București, după o cursă de 40 de metri și o cascadă de driblinguri ;

BELDEANU : 29, 30, 6 A ; „plăcea turnantă" a echipei, la fel de exact în faza de apărare ca și în cea de atac ; harnic, clar în acțiuni, bun executant al loviturilor libere ; 4 goluri ;

Țicleanu

GEOLGĂU : 19, 24 ; despre mezinul echipei se zice, mai mult în serios decît în glumă, că poate juca pe orice post, la nevoie, chiar și pe acela de portar ; foarte bun la serviciu, adesea scînteietor în atac, anunță o carieră de excepție, fiind unul din cele mai remarcabile produse ale generației sale ;

BALACI : 24, 29, 34 A ; recordmanul selecționărilor în națională, fotbalist de rasă, n-a izbutit totdeauna ce și-a propus, plătind tribut unui joc individualist, uneori supărător ; virtuozitatea și explozia sa nu pot fi însă contestate chiar dacă, în ansamblu, a rămas dator formației ; 6 goluri ;

IRIMESCU : 21, 26 ; ca mulți dintre coechipierii săi, vezi Bumbescu, Ungureanu, Țicleanu, Geolgău, Cîrțu ș.a., produs al pepinierei craiovene ; om de încredere, posesor al unui șut extrem de violent ; a înscris 7 goluri ;

CRIȘAN : 25, 28, 33 A ; inegal în comportare, a revenit spre final, reluîndu-și locul în echipă ; rapid, penetrant, adesea egoist, luîndu-se parcă la întrecere cu Balaci ; și el a rămas dator, dovadă că a marcat numai de 3 ori ;

CĂMĂTARU : 22, 26, 7 A ; golgeterul Universității, 17 goluri ; atacant masiv, puternic, a alternat meciurile foarte bune cu cele șterse ; mofturos, labil, ar fi putut da mult mai mult ; fără el însă Craiova n-ar fi cucerit titlul, lui datorîndu-i-se mai mult de un sfert din golurile echipei ; periculos, în jocul aerian, are pe conștiință cîteva lovituri de la 11 metri ratate ;

PURIMA : 26, 16 ; n-a evoluat rău, în creștere față de sezoanele trecute, dar a continuat să păcătuiască printr-un rudimentarism tehnic ; lipsa de răbdare l-a costat uneori mult.

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbuș) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Margo Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

23
ANUL XXIX (1504)
6 IUNIE 1969
flacăra

La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a C.C. al P.C.R., a Consiliului de Stat, a început

VIZITA TOVARĂŞULUI TODOR JIVKOV ÎN ŢARA NOASTRĂ

Noua calitate înseamnă gîndire şi răspundere

Pe calea transpunerii în viaţă a Programului partidului privind făurirea în România a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a ţării noastre spre comunism, cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. constituie un moment important. Cuvîntarea trasează un amplu program de acţiune pentru perfecţionarea activităţii economico-sociale, pentru un spirit comunist, revoluţionar, de înaltă răspundere în conducerea întregii activităţi economice, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an şi pe întregul cincinal. Prin analiza atotcuprinzătoare întreprinsă, vădind o cunoaştere profundă, clarvăzătoare a condiţiilor şi realităţilor fundamentale, concrete, atît din ţară cît şi de peste hotare, prin critica fermă a neajunsurilor, prin liniile sale directoare, ştiinţific fundamentate, cuvîntarea demonstrează din nou excepţionala forţă novatoare a gîndirii şi activităţii revoluţionare a secretarului general al partidului nostru.

Relevînd succesele obţinute în primele cinci luni ale ultimului an al cincinalului, cuvîntarea subliniază că rezultatele bune atestă pe deplin justeţea politicii partidului, capacitatea creatoare a oamenilor muncii de a înfăptui integral sarcinile decurgînd din Programul partidului. Şi tocmai pentru că această capacitate există, este necesară o luptă neîmpăcată pentru înlăturarea tuturor neajunsurilor care încă mai persistă.

Analizînd probleme fundamentale ale economiei noastre, cum ar fi : dezvoltarea bazei materiale, şi în primul rînd a bazei energetice, îmbunătăţirea calităţii producţiei în toate domeniile, creşterea productivităţii muncii în toate sectoarele de acti-

(Continuare în pagina 2)

ION D. GOIA ■

Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

Ţărancă la fîntînă

Cum ai ajuns pînă aicea, mamă ?
Tot umbli însetată spre fîntînă,
Un murmur sfînt, de ape vii, te cheamă
Sînt clopote de apă sub ţărînă.

Pămîntul ca un ochi se luminează
Şi ochii tăi purtînd în ei pămîntul
Te fac să fii, şi astăzi încă trează,
Pe Nechifor, al tău tot căutîndu-l,

Ţărancă — lîngă ciutura fîntînii !
Portretul celor două lacrimi sfinte !
Te uiţi în apă, parcă-ţi-vezi bătrînii
Şi ţii în pumni aducerea aminte.

Vei bea cumva ? Vei sta aşa întruna ?
Se-aud pe-alături fîntînari cum sapă
Din părul tău albit răsare luna
Pe catedrala ciuturii de apă.

Atîtea trebi ţi-ncarcă blinda fire
Ţărancă-mamă, apa te îngînă,
Vecie declinată în privire,
Vecie declinată în fîntînă.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Învăţămîntul — factor al dezvoltării zootehniei complexe în Carpaţi

Subiectul ce-l abordăm priveşte modul în care ar putea deveni cu putinţă — în ideea unei eficienţe cît mai complete şi mai utile scopurilor productive — adaptarea sistemului nostru de învăţămînt, în linia strictă a celor mai recente orientări cuprinse în documentele de partid, la situaţia distinctă, specifică, legată de condiţiile naturale, modul de producţie şi sistemul de existenţă a unei regiuni care reprezintă peste 30 la sută din suprafaţa ţării şi spre care s-au îndreptat întotdeauna cele mai sensibile sentimente ale poporului nostru : **spaţiul montan-carpatic.**

Într-o acţiune de revitalizare a zooagriculturii din munţii noştri şi în ideea construirii — prin grija Partidului Comunist Român şi urmînd viziunea secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, asupra problemelor montane — a unei civilizaţii montane moderne în Carpaţi, alături elementelor ce privesc stimularea materială şi morală, modernizarea activităţilor productive prin minimecanizare specifică, dezvoltarea turismului agrar şi a industriilor locale, între care forma organizării microindustriale cu munca la domiciliu poate juca un rol de primă mărime — **problema fixării la creşterea animalelor a unei noi generaţii** rămîne problema cheie, în cadrul căreia rolul sistemului de învăţămînt devine precumpănitor.

Discutăm aşadar nu despre elemente paleative ce pot fi introduse în cadrul procesului de învăţămînt ce se desfăşoară astăzi în zona de munte ci despre o **adaptare generală a acestuia,** în sensul de a răspunde după cerinţe activităţii productive principale din spaţiul montan — creşterea animalelor —, pînă în cele mai mici amănunte, deci despre **profesionalizarea şcolii rurale montane în sensul zooagriculturii specifice.**

În actul de analiză pornim de la faptul că tineretul provenit din gospodăria crescătorului de animale muntean primeşte încă de la vîrsta preşcolară primele cunoştinţe de zooagricultură tipică montană, că angrenarea sa timpurie la activităţile productive gospodăreşti are ca efect concret şi general preluarea experienţei tradiţionale a modului de existenţă şi de producţie şi a relaţiei **om — animal — mediu.**

Tocmai din acest motiv, deci al existenţei unei baze de calificare robustă, rolul sistemului de învăţămînt „profesionalizat" în ruralul montan devine integrativ şi completativ în sensul de a putea oferi cunoştinţe teoretice şi practice unui subiect „apriori" receptiv şi pe un „teren" cu mare şansă de eficienţă în finalizare.

Insuflarea dragostei faţă de mediu, faţă de animale, conlucrarea şcolii cu părinţii încă de la clasele I—IV — în sensul destinării spre îngrijire a animalelor mici şi de blană (iepuri de casă, nutrii ş.a.), chiar a unor grupe de miei, viţei, mînji — în „gestiune" proprie, angrenarea în programul zilnic de activitate gospodărească,

(Continuare în pagina 8)

Dr. RADU REY ■

8 ani de tandră luciditate

Acum, stăm cu toţii în preparatorul de fizică, o încăpere de ciţiva metri pătraţi. Rafturi şi cutii. Stăm în picioare, ca să avem loc ; directorul Liceului industrial nr. 1, Dionisie Soo, laboranta Irina Vilonci, profesoara Rodica Cismaş şi subsemnatul. Pe masa din mijloc, în afară de ampermetre, voltmetre, pirghii şi planuri înclinate, se mai află o broască ţestoasă, într-un vas cu apă, şi flori, nenumărate ghivece de flori pentru noua clădire a şcolii. În sala profesorală se ţin orele de limbi străine. Afară e soare, prima zi cu soare la Tg. Mureş şi noi, ascultîndu-l pe directorul liceului, încercăm să ne imaginăm cum e cînd afară nu e soare, cînd plouă, ninge, viscoleşte peste asfaltul pe care se fugăresc în această dimineaţă umbrele copiilor scăpaţi în recreaţie, peste mica instituţie care adăposteşte, în 23 săli de clasă, peste 2 000 de băieţi şi fete de şcoală generală, grădiniţă, liceu industrial.

(Continuare în pagina 13)

NICOLAE CRISTACHE ■

Tribuna democraţiei, stare a implicării

Aşa s-a înţeles, aşa se înţelege în mecanismul vieţii Cetăţii noastre această nouă formă a dialogului : faţă în faţă Cetăţean-Instituţii. Cu reprezentanţii acestora. Aşa s-a înţeles, aşa se înţelege şi la Baia Mare, unde întîlnirile au loc cu respect de dată şi cuvînt. Aşa precum se respectă şi hotărîrile acolo luate, decise în consens şi, astfel, devin datorii de conştiinţă, datorii ale răspunderii civice pentru ambii parteneri. „Tribuna democraţiei" este un act al implicării.

Iată, o ambiţie a băimăreanului, care a moştenit atîtea „mărginimi", cartiere fără echipament urban, s-o spunem mai direct, este tocmai aceasta de a le aduce la nivelul centrului. Sub raportul confortului şi habitatului modern, al frumuseţii. Băimăreanul locuind în cartiere ca Ferneziu-Firiza, Valea Borcutului, în zona de sud-vest, propune să aibă, dar să şi ajute ca să aibă, canalizare, alimentare cu apă,

(Continuare în pagina 4)

CICI IORDACHE ■

Din cuprins :

■ O viaţă pe un scaun (pag. 4) ■ Din nou despre taxidermia ideilor (pag. 8) ■ Jurnalul unei profesoare (pag. 10) ■ „Cultura trăieşte prin slujitorii ei" (pag. 15) ■ Tricolorii (pag. 24)

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU i-a fost înmînat carnetul de partid numărul 1

Săptămîna trecută, la sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a avut loc o solemnitate în cadrul căreia tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, celorlalți membri ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. le-au fost înmînate noile carnete de partid. În semn de înaltă prețuire, stimă, dragoste și recunoștință, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a înmînat carnetul de partid care poartă numărul 1

Cu prilejul solemnității s-a subliniat că secretarul general al Partidului Comunist Român, purtătorul noului carnet roșu de membru al partidului avînd numărul 1, este comunistul care întruchipează în chipul cel mai înalt și luminos modelul înalt al luptătorului revoluționar, virtuților fiului credincios al clasei muncitoare, calitățile conducătorului care, prin exemplul său de viață și activitate, de dăruire patriotică, de dîrzenie și pasiune comunistă, de tenacitate, cutezanță și intransigență revoluționară consacrată celor mai nobile idealuri de înflorire și progres ale României, de dreptate, libertate și independență, și-a cîștigat stima și admirația tuturor comuniștilor țării, a poporului căruia îi aparține. S-a relevat, în acest context, că programul de făurire a viitorului luminos al României socialiste, prefigurat în documentele Congresului al XII-lea al partidului, poartă în mod magistral amprenta clarviziunii și a remarcabilei capacități de anticipare a cerințelor vieții, proprii gîndirii secretarului general, a înaltei responsabilități cu care cel mai iubit fiu al României militează în permanență pentru ridicarea patriei în rîndul celor mai avansate state ale lumii

Înmînarea noilor carnete de partid tovarășului Nicolae Ceaușescu, celorlalți membri ai Comitetului Politic Executiv, a constituit un eveniment politic important, bogat în semnificații. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, secretarul general al partidului a evidențiat importanța pe care o are acțiunea de preschimbare a documentelor de partid, subliniind că pentru fiecare comunist înmînarea carnetului de partid constituie un eveniment important, pentru că prin aceasta se confirmă încă o dată calitatea de membru al Partidului Comunist Român; primirea noului carnet roșu constituie, totodată, o apreciere a activității depuse de fiecare pentru înfăptuirea politicii partidului și realizarea prevederilor Statutului, a contribuției aduse la dezvoltarea patriei noastre în conformitate cu Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Din cuvîntare se desprinde ideea că preschimbarea documentelor de partid trebuie, de asemenea, să constituie prilejul unui angajament al fiecărui comunist de a face tot ce depinde de capacitatea și puterea lui de muncă pentru a îndeplini exemplar sarcinile încredințate de partid, pentru a asigura întărirea necontenită a forței și unității de granit a partidului, creșterea sorului de răspundere, a disciplinei, ridicarea nivelului politic și ideologic în vederea înfăptuirii neabătute a politicii partidului. Secretarul general al partidului a subliniat, în acest sens, cerința ca activitatea fiecărui membru de partid să fie pătrunsă în orice împrejurare de spirit revoluționar, să se caracterizeze prin tenacitate în lupta împotriva a tot ceea ce este vechi, depășit de viață, pentru promovarea permanentă a nouului, a spiritului novator. Este necesar, se arată în cuvîntare, să se acționeze astfel încît nivelul conștiinței ideologice și politice să devanseze în viitor nivelul realizărilor dobîndite în dezvoltarea bazei materiale, pentru a putea înțelege mai bine evenimentele, cerințele dezvoltării sociale, ale noului și a acționa în deplină concordanță cu legile generale obiective în vederea înfăptuirii neabătute a politicii interne și externe a partidului și statului nostru. „Aș dori să exprim convingerea — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că toți membrii de partid care vor primi în acest an noul carnet vor reflecta atît la ceea ce au făcut pînă acum, cît și la ceea ce trebuie făcut în viitor. Sînt încredințat că pornind de la hotărîrile Congresului al XII-lea, de la prevederile Programului partidului, fiecare își va propune să muncească mai bine, cu mai mult spirit de răspundere și cu mai multă exigență, pentru a lichida o serie de neajunsuri și lipsuri care mai există în munca noastră, pentru a ridica întreaga activitate la nivelul cerințelor puse de Congresul partidului, al așteptărilor întregului nostru popor, asigurînd înaintarea fermă a patriei pe calea socialismului și comunismului, creșterea [illegible] României la politica de destindere, colaborare, independență națională și pace".

ION CODRU

Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Noua calitate înseamnă gîndire și răspundere

(Urmare din pagina 1)

vitate, creșterea eficienței investițiilor, stabilirea [illegible] pentru sporirea producției vegetale și animale în agricultură, dezvoltarea multilaterală a industriei și a serviciilor, folosirea mai bună a transporturilor, îmbunătățirea activității de cercetare, realizarea producției fizice la toate sortimentele și [illegible], cu prioritate a producției pentru export, reducerea consumurilor materiale, energetice, diminuarea la sta[illegible] a transporturilor, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în fața tuturor organelor și organizațiilor de partid, a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii sarcina de a asigura pretutindeni și permanent un ca[illegible] mai bine organizat și mai eficient în [illegible] disciplina și răspunderea în toate sectoarele, astfel încît potențialul tehnic, material și uman de care dispune țara noastră să poată fi valorificat la nivelul maxim al posibilităților.

O atenție deosebită se acordă în cuvîntare [illegible], subliniindu-se că, [illegible] Secretarul general al partidului a subliniat încă o dată că noul mecanism presupune în primul rînd producție, participarea la conducere și la desfășurarea în bune condiții a activității în fiecare unitate. Noul mecanism presupune, totodată, autoconducere muncitorească și autogestiune, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor și asigurarea, tot mai pe această bază a fondurilor [illegible] politicii partidului de [illegible] precizează cuvîntarea — se poate realiza numai în condițiile dezvoltării continue a forțelor de producție, ale creșterii eficienței și rentabilității întregii noastre activități economice. În aplicarea noului mecanism economic, bugetele de venituri și cheltuieli nu sînt ceva formal, ci un mijloc prin care conducerea fiecărei întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii pot acționa pentru a obține maximum de eficiență economică, o reducere considerabilă a cheltuielilor materiale și de producție, creșterea substanțială, după cum s-a arătat, a producției nete, a beneficiilor, a rentabilității în general, creîndu-se pe această bază mijloacele necesare atît pentru fondul de dezvoltare, cît și pentru fondul de consum. Nu se poate consuma mai mult decît se produce. Consumul trebuie organizat în raport cu producția, asigurînd în același timp fondul necesar pentru dezvoltare, pentru apărarea independenței patriei, pentru dotarea armatei.

Pentru eliminarea lipsurilor existente, pentru ridicarea întregii activități la cel mai înalt nivel este necesară o justă îmbinare a conducerii colective cu responsabilitatea fiecăruia pentru realizarea sarcinilor încredințate. Potrivit legității dezvoltării societății noastre, o bună conducere impune creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate. Abordînd la Consfătuirea de lucru această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: **„Trebuie să pornim de la faptul că înfăptuirea cu succes a planului și a hotărîrilor Congresului al XII-lea impune perfecționarea și ridicarea continuă, la un nivel superior, a întregii activități de conducere. Nu trebuie să uităm nici un moment că o bună conducere impune creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate. Totodată, nu trebuie să uităm că realizarea rolului conducător al partidului presupune îmbunătățirea activității fiecărei organizații, a fiecărui comunist, care trebuie să-și îndeplinească în condiții tot mai bune sarcinile încredințate în sectorul său de activitate. Creșterea rolului conducător al partidului înseamnă, în fond, ridicarea și perfecționarea muncii, creșterea răspunderii fiecărui comunist, a fiecărui organ de partid, a fiecărei organizații de partid".**

Criteriul eficienței tuturor hotărîrilor îl constituie măsurile practice, rezultatele concrete obținute. De aceea trebuie să se facă totul pentru realizarea cu succes a planului și a angajamentelor asumate pe acest an, pentru a încheia cu bune rezultate acest cincinal și a asigura o bază de pornire trainică pentru realizări și mai importante în cincinalul viitor. După cum sublinia în cuvîntarea sa secretarul general al partidului, avem tot ceea ce este necesar pentru realizarea planului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Hotărîtoare este acum munca organizatorică, luarea tuturor măsurilor pentru transpunerea în viață a acestui program.

Document de o inestimabilă valoare științifică, teoretică și practică, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. are o mare însemnătate în viața partidului și a țării, a întregului popor, în perfecționarea stilului și metodelor de muncă și ridicarea la un nivel superior a activității organelor de partid și de stat în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor planului național unic, al aplicării neabătute a hotărîrilor de partid și a legilor țării. Lucrările Consfătuirii, cuvîntarea rostită au evidențiat încă o dată rolul determinant, hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în conceperea și conducerea amplului proces de perfecționare a activității partidului, în permanenta dinamizare a conducerii activității concrete din economie, în ridicarea muncii în toate sectoarele la nivelul înaltelor cerințe și exigențe stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru actuala etapă de dezvoltare economică și socială a țării.

La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu,

a C.C. al P.C.R., a Consiliului de Stat, a început

VIZITA TOVARĂŞULUI TODOR JIVKOV ÎN ŢARA NOASTRĂ

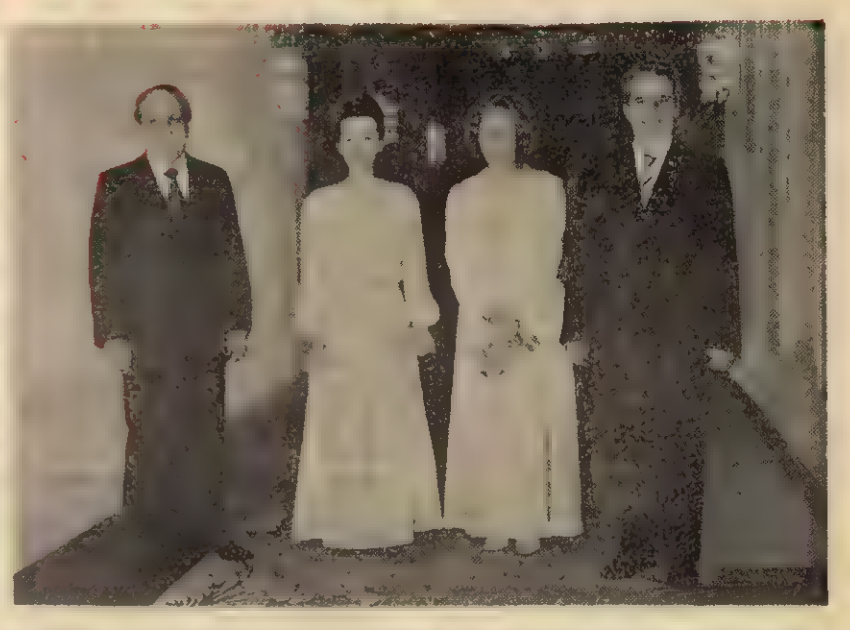

La invitaţia C.C. al P.C.R. şi a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, marţi, 3 iunie, a sosit la Bucureşti, într-o vizită oficială de prietenie, delegaţia de partid şi de stat a Republicii Populare Bulgaria, condusă de tovarăşul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Noua întîlnire dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov constituie o puternică manifestare a prieteniei dintre cele două ţări, continuînd, totodată, tradiţia contactelor şi rodnicelor dialoguri de lucru ale celor doi conducători de partid şi de stat. Mii de locuitori ai Bucureştiului veniţi să salute pe înalţii oaspeţi la aeroportul Otopeni, precum şi de-a lungul întregului traseu, exprimă stima şi preţuirea poporului român faţă de solii poporului vecin şi prieten, oferind o imagine elocventă a sentimentelor frăţeşti care animă cele două popoare.

În cursul zilei a început prima rundă a convorbirilor româno-bulgare, în cadrul căreia tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov s-au informat reciproc despre mersul construcţiei socialiste în România şi Bulgaria, despre activitatea desfăşurată în vederea finalizării cu succes a planurilor cincinale 1976—1980 în cele două ţări. Au fost subliniate astfel realizările obţinute de poporeie român şi bulgar în dezvoltarea economiei, ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, în ridicarea nivelului de trai, precum şi în perfecţionarea conducerii democratice a societăţii.

În cadrul convorbirilor, tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov au examinat modul cum se înfăptuiesc hotărîrile convenite cu prilejurile anterioare în vederea dezvoltării mai intense a colaborării economice româno-bulgare. S-a apreciat, în acest sens, că potenţialul în creştere al economiilor celor două ţări, planurile lor de dezvoltare pe următorii ani oferă premise din cele mai favorabile pentru promovarea la un nivel superior a acestei colaborări. A fost exprimată voinţa comună de a valorifica mai eficient posibilităţile existente, în vederea intensificării şi diversificării cooperării în ramuri prioritare, cum sînt construcţia de maşini, chimia, metalurgia, electronica, energetica, agricultura, cercetarea tehnico-ştiinţifică, a realizării, în cele mai bune condiţiuni, a marilor obiective industriale care se construiesc în colaborare — Uzina de utilaje şi maşini grele Giurgiu-Ruse, Complexul hidrotehnic Turnu Măgurele—Nicopole.

În aceeaşi zi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au oferit un dineu oficial în onoarea tovarăşului Todor Jivkov, la care au participat tovarăşi din conducerile de partid şi de stat ale celor două ţări. În timpul dineului, desfăşurat într-o atmosferă de caldă prietenie, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Todor Jivkov au rostit toasturi. Urmărite cu viu interes şi subliniate cu aplauze de cei prezenţi, toasturile au fost marcate, la terminarea lor, de intonarea imnurilor de stat ale Republicii Populare Bulgaria şi Republicii Socialiste România.

Tovarăşul Todor Jivkov şi tovarăşa Liudmila Jivkova au făcut, în cursul după-amiezii zilei de marţi, la Palatul Consiliului de Stat, o vizită protocolară tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu. Au participat tovarăşii Ilie Verdeţ şi Stanko Todorov. În cadrul întrevederii, care a decurs într-o ambianţă deosebit de caldă, au fost relevate relaţiile strînse, prieteneşti dintre cei doi conducători de partid şi de stat, bunele relaţii româno-bulgare, care se dezvoltă şi întăresc continuu, în deplină concordanţă cu interesele celor două ţări vecine şi prietene. La ora apariţiei revistei noastre, vizita înalţilor oaspeţi din Republica Populară Bulgaria este în plină desfăşurare.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Covor de Pietroșița

Să fi dat cele două elemente, piatra și ața, numele Pietroșiței ? Localnicii așa spun. Comuna, cît un oraș aproape, stă înfiptă într-un piept de deal, la poalele Munților Bucegi. Are, spune Gheorghe Stancu, secretar al consiliului popular comunal, 3 484 de suflete ! Oamenii cresc cele mai frumoase oi turcane, iar lîna lor e prelucrată în comună, în gospodăriile proprii, pe de o parte, pe de altă parte în Centrul de covoare Pietroșița, care ține de Cooperativa „Arta Populară" din Tîrgoviște. Am ales să scriem despre această permanență a oamenilor, exprimată prin arta țesutului covoarelor. De cînd țes pietroșițencele covoare? Dintotdeauna ! Fiecare spune că a învățat să țească covoare de la mama :

— Și mama ? o întreb, de pildă, pe Maria Popa în vîrstă de 45 ani.

— Tot de la mama, ne răspunde ; m-a învățat să țes de cînd aveam patru ani !

Elena Dicu ne răspunde la fel ; la fel ne-ar răspunde, dacă le-am întreba, toate cele 730 de femei și tinere încă nemăritate din cele opt secții ale centrului. Și dacă printr-un salt miraculos în timp ai întreba o mamă de acum 500 de ani de unde știe să țească, cu siguranță că ți-ar răspunde la fel : „de la mama !" Centrul de covoare de la Pietroșița a fost înființat acum 30 de ani. Pînă atunci, femeile lucrau acasă. Era firesc deci ca meseria să dăinuie. Covoarele, după ce erau terminate, erau expuse pe garduri, într-un fel de expoziție a obștii. Pietroșițenii, pe lîngă alte produse, vindeau și covoare, plecau cu ele în toată țara. Ce fel de covoare se fabrică aici ?

— În general, noi fabricăm covoare munțenești, zice Elena Dicu, cu elemente de decorație locale : rotițe, chenare, altele în formă de volănețe, brazi și flori, unghiuri și triunghiuri, toate în peste zece culori, predominînd roșul, verdele de culoarea codrului nostru, albastrul.

Privim covoarele și motivele de decor pe care ni le explică acum țesătoarele de la Pietroșița se înscriu în cîmpul țesut cu migală și trudă, cu fantezie și răbdare, ca semnele unui tainic sistem de scriere, ca un mesaj venit de peste timpuri imemoriale, învățat și comunicat prin mîinile cu mișcări de pasăre ale celor mai multe țesătoare de azi. Nu ni se pare tulburător gestul lor, ni se pare atestînd durată, veșnicie.

— Fetele noastre, cînd se măritău, ne spune Steliana Duță, trebuiau să aibă cîte trei sau patru covoare mari, plapumă țesută din lînă, ștergare și carpete, preșuri și cuverturi diferite, perdele țesute. Și acum au la fel, au chiar mai multe pentru că au și case cu încăperi mai multe. Astfel se păstrează la noi nu numai un frumos obicei, într-o zonă necooperativizată, dar se păstrează și se amplifică și vrednicia oamenilor, deprinderile bune moștenite din părinți.

Cele mai multe dintre ele, cum sînt Eugenia Vlăsceanu, Maria Toma, Victoria Dragnea, Maria Badea, Maria Dumitrache, altele, depășesc cu mult norma zilnică. Covoarele lor, de foarte bună calitate, de frumusețe aparte, se vînd, ne spuneau, și pe Calea Victoriei nr. 118, în București, dar și în țări ca S.U.A., Japonia, Canada, Franța, R.F. Germania, U.R.S.S., centrul exportînd cam 60 000 m p de covoare pe an, adică pînă la 90 la sută din producție. Numai anul trecut, cînd planul a fost depășit cu 120 la sută, covoarele lor au fost exportate în peste 10 țări.

— Ce retribuție realizează o țesătoare bună aici, în secția de la Pietroșița ? o întrebăm pe Matilda Popa, șefa secției.

— Între 1 600 și 2 500 lei, după cum muncește. Iar ca să fie bună și foarte bună, o țesătoare trebuie să fie neapărat harnică, bine pregătită profesional, să aibă și să-și formeze bune deprinderi, pasiune și răbdare.

— De ce neapărat răbdare ?

— Priviți-le și o să vă dați seama singur !

Le privesc, asta fac de cînd am început să ne documentăm pentru acest reportaj, și ochii lor, mîinile lor, și cu siguranță că și gîndurile lor, sînt adunate toate asupra acelui punct, acelui nod cum îi zic ele, pe care îl meșteresc și îl durează așa cum au învățat de la mamele lor. Sigur, e nevoie de pasiune, ca în orice altă meserie, de răbdare, de asemenea, dar iată, Dumitru Prunache, omul care coordonează totul aici, ne dovedește că o bună țesătoare, mai ales în noile condiții de muncă, are nevoie și de matematică, de unele cunoștințe de geometrie. Da, în acest spațiu migălit al covorului, elementele de decor, multe în forme geometrice, trebuie așezate și ordonate cu acea precizie a aștrilor pe bolta unui cer senin. Nimic să nu tulbure privirea, să nu destrame echilibrul creației. Regula este, oricît de exagerată ar părea afirmația, aceea de care trebuie să ții cont la facerea unei lumi. Iar această regulă își are izvorul și șansa de a se păstra în cunoașterea la perfecție a tehnologiei, a calităților linii, a firelor, a coloranților, într-un cuvînt în cunoașterea la perfecție a acestui act sau gest al creației.

Ce spune sau ce gîndește o țesătoare în orele ei de migală la război ? Le-am întrebat pe cele mai vîrstnice ca și pe cele mai tinere, pe Elena Negus, Elena Iorga, Maria Toma, Maria Popa și altele. Mi-au răspuns că ele gîndesc cum să combine mai bine culorile, cum să reprezinte mai bine cîmpul în covor, trecîndu-l prin suflet, cum să creeze adică mai bine. Numai Floarea Arzoiu, 54 ani, mi-a spus un cîntec : „Ionel cu păr frezat / peste pălărie dat / rețează-ți bălețe părul / că mi-ai secat sufletelul..." Îl cînta, zice, mama, de la dînsa l-am învățat și eu, iar de la mine copilele mele.

Și cît cîntecul acesta se revarsă cu căldură de duh peste spațiul covorului, culorile se aprind, brazii și păltinașii parcă încep să se legene, iar toate celelalte forme geometrice iau chipul astrelor și încep să migreze în jurul mîinilor care nu mai contenesc !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

O viață pe un scaun

În toamna aceasta, Întreprinderea de confecții din Tg. Jiu împlinește 40 de ani. Există în această fabrică femei (femeile sînt 93 la sută din numărul total al lucrătorilor, care atinge 2 000) ce, înfrîngînd o prejudecată, de fapt înfrîngîndu-și propriile fragilități biologice, sfidînd ideea că puterea efortului și constanța lui sînt doar în atributul firii bărbaților, muncesc aici din primele începuturi, fără o zi de absență și fără o datorie de muncă rămasă restantă. Au intrat aici, într-o fabrică ce nu mai seamănă deloc cu cea de azi, cînd aveau 16—17 ani, au stat patru decenii pe un scaun, în fața unei mașini de cusut, acum se pregătesc să se pensioneze.

Cînd treci prin fabrică, ele te privesc, de pe scaunul lor, doar o fracțiune de clipă, fiindcă mai mult nu-și îngăduie, nu le îngăduie munca, dar aceasta privire a lor te cuprinde și parcă nu-ți mai dă drumul. E în ea și cuviință, e bunăvoință de gazdă față de musafirul ce-i calcă pragul, e, în același timp, o severă inspecție, o grijulie sau încruntată atenție față de firul iluzoriu de praf ce ți-a căzut de pe talpă pe pardoseală. Ele, aici, sînt stăpînele, gospodinele, proprietarele, beneficiarele, producătoarele. Ele, cînd muncesc, par că oficiază, ele își țin mașinile (care nu-s toate foarte noi...) strălucitoare ca pe niște oglinzi, ca pe niște argintării, de parcă la fiece clipă le-ar lustrui cu piele de căprioară, ele, cînd trec prin fabrică, au pasul discret și respirația parcă filtrată printr-un tifon nevăzut, ca să nu răscolească firul acela de praf ce, poate, ți s-a desprins de pe talpă. Ele croiesc și cos ceea ce în limbajul confecționerilor se cheamă „exterioare pentru femei, copii și bărbați", adică balonzaide, vintiacuri, bluze de vînt etc. Optzeci la sută din ce produc pleacă peste hotare. Ce croiesc și cos Maria sau Ioana din Tg. Jiu îmbracă femei, copii și bărbați din Canada, U.R.S.S., S.U.A., Irak, Angola și alte țări. Ele, aceste femei, unele mai în vîrstă, cele mai multe tinere, se numesc Maria V. Popescu, Aristica Grama sau Agripina Comarschi, ele, de fapt, sînt 2 000 de nume, sînt o familie cu foarte multe nume, zelul reporterului de a le transcrie pe cele ale fruntașelor muncii se dizolvă într-o nesfîrșită listă onomastică.

Directorul fabricii este inginerul Ion Iacob. E cu puțin mai tînăr decît fabrica, are 39 de ani, e director de 4, e inginer aici de vreo 16. Era elev în ultimul an cînd fabrica, povestește, „l-a recrutat", l-a dat o bursă și l-a trimis la studii. A făcut facultatea la Iași, s-a întors aici ca inginer stagiar. Viața lui, altfel spus (el însuși o spune), se datorează acestor femei, care l-au ținut în facultate. Ele munceau ca să învețe el. În '64, cînd s-a întors ca să-și plătească datoriile către fabrică, era mai mică și fabrica (nici 1 000 de lucrătoare și lucrători), era mai redusă și tehnica. Bătrînul, dar fertilul tic-tac al arhaicelor mașini de cusut încă nu era concurat de sunetul plin și înalt al electronicii și automaticii. Astăzi, cînd fabrica s-a extins, cînd numărul celor ce-o populează e dublu, cînd noutățile tehnicii îi străbat încinta ca o veritabilă coloană vertebrală, apăsat marcată pe niște mai vechi tipare arhitectonice, cînd calitatea muncii, deci și a vieții oamenilor, este alta, el ar putea spune că o parte din datorii și le-a plătit. Fiindcă și el, ca inginer și mai apoi ca director, a avut un aport deloc neglijabil la devenirea destinului întreprinderii. Dar, zice el, contribuția decisivă este a ei, a femeii care, o viață de om, stă pe scaunul acela din fața unei mașini.

Mașina s-a schimbat, e acum mai modernă, mai bună, dar scaunul este același, cu nimic mai odihnitor. E aceeași și ea, femeia, cu marea ei capacitate de efort, dar și cu fragilitatea ei biologică. În plus, ea a mai trebuit, în anii din urmă, să se întreacă mereu cu sarcini și cu pretenții noi, a trebuit să se recalifice, să învețe, să urce, răminînd pe același scaun, acele cărări ale științei și tehnicii ce nu se lasă ușor urcate, ci cu rîvnă, cu zel, cu aspre tatuări de inițiere, neacceptînd să se filtreze nerăbdarea sau graba printre parametrii încurcați ai noilor iscusințe. Niște lucrătoare din industria confecțiilor de pe alte meridiane, cu generații de meșteri specialiști în spate, ar fi fost, poate, zice directorul (și o zice cu toată convingerea, ca om care a călcat acele alte meridiane, chemat pe-acolo de relațiile lui cu partenerii externi ai fabricii), mai indolente la secret. Dar aceste femei și fete, cele mai multe venite de la țară, din acele cătune gorjene pierdute pe dealuri și ripi, au cercetat și cercetează secretele noului cu o seriozitate prea gravă, trimițînd un ochi de pasăre suavă spre mister, aburcînd aridele scări ale perfecționării profesionale cu aprigă cheltuială de nopți și zile, adică tot silabisind și silabisind, precum Smaranda lui Creangă, bucoavna științifică. Și asta, în condiția în care ceea ce le rămîne din nopți și zile, după ce părăsesc scaunul fabricii, mai trebuie dăruit și copiilor, și bărbaților, nu totdeauna excesiv de răbdători cu mama sau cu nevasta cînd le e foame, cînd le e sete, cînd le e dor de afecțiune, cînd vor o cămașă proaspătă sau un zîmbet în care oboseala să nu se vadă. Și tot acest efort pentru ca bluza de vînt trimisă copilului, bărbatului sau femeii din S.U.A. ori din Canada să ajungă la timp și să placă. Să le placă acelor pretențioși clienți, care refuză, și pe bună dreptate, un lucru cu cel mai mărunt defect. Pînă acum, de mai mulți ani, ele, aceste femei ale Gorjului, n-au fost jignite cu nici un refuz. Și n-au de gînd să se lase vreodată jignite. Mai ales cînd e vorba de un nou sortiment, de un nou model, cînd trebuie să se transpună în pielea și gustul acelor îndepărtați și necunoscuți clienți, cînd morfologia vestimentară (după formula directorului) se vădește nepotrivicioasă, cînd comparatismul între ce-mi place mie și ce-i place altuia este inoperant, cînd încercuirea factorilor de prezumtiv succes se face doar prin deducție și referință, fără autenticitatea probelor vii, ele, aceste femei, devin, mi se spune, numai conștiință, numai inimă. Rămîn ceasuri întregi peste programul de lucru, tot studiind noul model. Și cînd mai intervin și obiectivele sau subiectivele greutăți de producție, cînd furnizorul din Botoșani sau din Sîntina trimite țesăturile cu întîrziere sau prost vopsite, tot ele, cele ce aplică pe bluză ori balonzaid marca de fabricație românească, trebuie să găsească soluțiile pentru ca marca aceasta să nu se dezmintă. Adică să facă niște eforturi în plus, care, în plus, nu le implică numai pe ele. Adică Florica Gavrilă, muncitoare la croitorie, să uite că s-a certat cu Vasile, bărbatu-său, ajutor de maistru tot aici, ceartă pe care au provocat-o socrii, și, în loc să se ascundă ca să plîngă, să stea, înghițindu-și lacrimile, peste program, ca să dreagă ce se mai poate drege din lucrul greșit de către alții. Iar muncitoarea Doina Cîrstea, femeie tînără, să-l roage pe Gheorghe, soțul ei, muncitor de înaltă calificare, să nu se supere că nici în seara asta n-o să-l facă ea patul, fiindcă ea încă mai are de lucru în fabrică. Vasile și Gheorghe, poate, vor înțelege, fiindcă și ei sînt oameni ai fabricii, legați de fabrică, deci suferind odată cu suferințele ei. Dar alți bărbați, care lucrează în alte părți ? Cei mai mulți sînt în meserii viguroase, aspre, cum sînt de regulă meseriile Gorjului, sînt mineri, petroliști, cimentiști, forestieri sau constructori, și, ca o compensație la munca lor grea și-ar dori o viață familială mai rotunjită și mai senină. Dar înțeleg cît e posibil și cît nu din înfăptuirea acestei dorințe.

Eu, zice directorul Iacob, sînt de la țară, dintr-o familie grea, eram șapte copii acasă, știu ce e truda și știu ce-s nevoile. Ușor n-am dus-o nici cînd m-am săltat peste plug, facultatea am făcut-o cu cinci cămăși și o cravată, tata abia dacă putea să-mi trimită cîte o sută de lei la treipatru luni. Am fost, cum v-am spus, și prin alte țări, am văzut și-acolo clasă muncitoare, în unele locuri trăind mai bine, în altele mai prost ca la noi. Și pot să vă spun, cu experiența mea dublă, de om care știe ce înseamnă munca, nevoile, sacrificiile, și de om care a văzut și cum stau treburile prin alte părți, că aici, la noi, la români, avem o muncitorime de o calitate nu numai profesională, dar și umană, pentru care ne poate invidia o lume. Oamenii noștri, muncitorii noștri, bărbați sau femei, nu se tocmesc la muncă, nu se tocmesc la eforturi, nu se tocmesc la sacrificiile personale, cînd acestea le sînt cerute, cînd ele sînt pentru țară, pentru creșterea ei, pentru mîndria ei.

Acum, în iunie, de ziua naționalizării, cînd o să ne gîndim la cele patru decenii de existență a fabricii noastre și la cei 32 de ani de cînd nu mai avem patroni, o să ne gîndim, mai mult ca oricînd, la viitor. Vrem să ne luăm niște angajamente de muncă mai mari, vrem să dezvoltăm și să modernizăm fabrica și producția. Chiar dacă sîntem printre cele mai bătrîne întreprinderi ale branșei, vrem să fim în rînd cu cele de ultimă oră. Și vom fi, fiindcă ne sprijinim pe oamenii pe care ne putem sprijini.

Avem — încheie interlocutorul nostru — un mare număr de comuniste și comuniști, pentru care o viață pe scaun nu înseamnă o viață pe scaun. Ci una de muncă, de pasiune, de răbdare, de încredere, de învățătură și de conștiință.

P. ILIE

Tribuna democrației

(Urmare din pagina 1)

străzi sistematizate, peluze, sensuri de circulație, trotuare, alură de veritabile bulevarde..., să-și transforme cartierele în veritabile zone rezidențiale muncitorești. Inginerul Viorel Bolchiș, deputat și director al Întreprinderii de gospodărie comunală, răspunde și promite. Răspunde, informînd, de pildă, că aproximativ 71 la sută din populația orașului beneficiază de rețele de apă potabilă și canalizare, că populația băimăreană consumă zilnic 850 litri de apă potabilă pe zi și că acest indice crește an de an cu 10—20 litri/om/zi, dar că „nu sîntem mulțumiți". În planurile de primă urgență ale primăriei, pentru a se realiza în cursul anilor 1980—1981, se află echiparea cu rețele de apă și canal a încă 15 străzi din cartierele mărginașe. „Cu participarea efectivă a populației, cifra poate să fie depășită". Cetățenii din circumscripția nr. 46, de pildă, zona cea mai industrializată a orașului, s-au și angajat să rezolve, în afara acestui plan, canalizarea pe str. Nisiparilor. Proiectul este deja făcut, executat tot prin muncă obștească, a specialiștilor care locuiesc în cartier, la intervenția deputatului. De asemenea, să pună la dispoziție forța lor de muncă pentru repararea unui mare număr de străzi, pavaje și trotuare. Solicită în plus — ceea ce nu mai depinde de ei — dar foarte necesar noului lor habitat, instalarea unui post telefonic public la intersecția străzilor Vrancei și Codrilor, magazine și puncte alimentare mai aproape de casă...

Locuitori ai centrului sau ai „mărginimilor" de care vorbeam, pe toți băimărenii îi frămîntă o problemă a cărei rezolvare o așteaptă cam de mult — terenurile de joacă pentru copii ca și zonele de agrement pentru sfîrșiturile de săptămînă, pentru vacanțele copiilor. „De ce nu am avea un orășel al copiilor, așa cum se organizează în perioada de iarnă, cu stagiune permanentă ? Punînd mînă de la mînă și idee lîngă idee, toți părinții, tinerii și copiii înșiși organizați în tabere de muncă patriotică, l-am putea realiza". Ideea aceasta captivează, ideea îl încîntă pe arhitectul șef al orașului, Viorel Neaga, între altele și un mare pasionat al arhitecturii peisagere, ideea este reținută de către primarul municipiului, înscriind-o pe agenda sa pentru a fi luată în studiu și dezbatere într-o viitoare ședință a comitetului executiv al consiliului popular Soluții, desigur, se pot găsi ! Un parc de distracții, odihnă și sport pentru copii și tineret la Baia Mare poate fi realizabil ! De pildă, cum se propunea, în zona lacului de acumulare și a barajului de la Firiza. Loc mirific, ușor abordabil în toate anotimpurile anului, atît de aproape de oraș. Soluții se pot găsi și pentru „centrele de meditații" pentru elevii de vîrstă școlară mică și mijlocie, al căror părinți aflați în cîmpul muncii nu-i pot supraveghea. Este propunerea vicepreședintei Consiliului municipal al F.D.U.S., profesoara de filozofie Maria Vucea. Propunere pe care o vor soluționa împreună inșiși organizațiile proprii ale democrației și unității socialiste din cartiere în colaborare cu comisiile femeilor.

„În epoca actuală se trăiește mai mult. Omenirea ar trebui să profite de asta"

Am încercat, în repetate rînduri, să-i iau un interviu marelui nostru gînditor Constantin Noica. De fiecare dată m-a refuzat, invitîndu-mă totuși cu amabilitate să-i fac o vizită la Păltiniș, acolo unde trăiește cam opt luni dintr-un an și unde am fi găsit răgazul să discutăm mai pe îndelete.

La mijlocul lunii trecute, în timpul unei ninsori incredibile, am avut în sfîrșit privilegiul de a sta de vorbă mai multe ore cu filozoful Constantin Noica. L-am întîlnit și la Păltiniș, și la Sibiu, unde coborîse după cine știe ce treburi. Nimic din înfățișarea sa nu marca un om însemnat. Era îmbrăcat într-un palton modest, pe cap avea o căciulă și purta pantofi cu ghetre. Părea descins dintr-un alt veac. Timpul trecea parcă altfel pentru acest om. Am asistat, de pildă, la clipa cînd își dădea o întîlnire cu cineva peste cinci ani. L-am văzut cum își notia cu grijă ora și locul unde aveau să se regăsească peste vreme. Filozoful dorea să-i revadă pe omul acela după atîta timp dintr-o pură curiozitate intelectuală. Voia să afle dacă persoana respectivă avea să evolueze așa cum își închipuia el, adică în concordanță cu cele mai nobile aspirații ale condiției umane. E doar unul din semnele care dezvăluie cu cîtă atenție își scrutează de fapt propria sa epocă.

La Păltiniș, Constantin Noica ocupă o singură cameră într-o vilă în care de obicei nu mai locuiește nimeni. Odăița are vreo opt metri pătrați și aminintește de cea descrisă în SĂRMANUL DIONIS. Ca și acolo, domnește o dezordine liniștitoare. În încăpere se află doar strictul necesar pentru un om care disprețuiește confortul fiindcă acesta l-ar putea ademeni să renunțe la ceea ce el socotește că este calitatea sa primordială : aceea de a gîndi. Mobilierul de aici este vădit îndreptat împotriva lenei. Un pat îngust, un scaun, o măsuță cu cîteva cărți și manuscrise, o sobă lîngă care sînt cărbuni și lemne, un lavoar, un lighean... Cam acestea ar fi reperele încăperii ocupate de Constantin Noica. Un petic de fereastră e îndreptat spre hăul pădurii, ca un ochean prin care e cercetată lumea.

— Deci, doriți un interviu, mă întreabă Constantin Noica, uitîndu-se atît de insistent la mine încît am impresia că poate alcătui imediat o fișă în legătură cu tot ce mă reprezintă. Ei bine, continuă autorul **Rostirii filozofice românești**, nu pot să vă dau acest interviu. Însă putem proceda altfel : discutăm cît doriți și despre ce doriți, fără însă a consemna nici un cuvînt. Dacă veți găsi de cuviință că vorbele noastre merită să fie trecute pe hîrtie, vă autorizez să reconstituiți convorbirea și chiar să o și publicați. Nu doresc să o văd în prealabil. Dacă sînteți de acord, putem începe. Vă ascult prima întrebare.

— De ce nu vreți să dați interviuri ? Sînt convins că nu e vorba de o cochetărie ci de ceva mult mai profund.

— Eu îmi dau sufletul cu fiecare carte. În sensul că mi-l expun în fața tuturora, mi-l „livrez" oricui vrea să mă știe. Cum aș putea s-o mai fac și într-un interviu ? Acesta stă sub semnul provizoratului, al improvizației. Cum aș putea să mai repet imperfect și în grabă ceea ce am spus după o lungă chibzuință în cărțile mele ? Știți ce i-a spus Hegel lui Goethe cînd acesta l-a întrebat ce este dialectica ? Că nu e decît „spiritul de contradicție înnăscut al omului". Desigur că se poate răspunde și așa, dar cît de mult a trebuit să simplifice marele filozof... Dealtfel, nu văd rostul interviului decît ca modalitate de a oferi publicului informații. De pildă, să zicem că sîntem în Franța, în mai 1968, și că tinerii se agită. În momentul acesta un gazetar trebuie să meargă la factorii competenți și să-i întrebe ce se întîmplă pentru a spune cititorilor săi ce vor acești tineri, ce gîndesc ei, cum își justifică acțiunile. Dar eu, pentru ce să dau un interviu ? Ce aș putea spune lumii în plus față de ceea ce am zis în cărțile mele scrise sau în cele pe care le voi scrie de acum încolo ? Eu, printr-o nesperată favoare, îmi trăiesc postumitatea. Am avut șansa să parcurg toate etapele de existență hărăzite omului — copilăria, tinerețea, maturitatea, bătrînețea. Acum m-am retras în aceste minunate locuri, la 1 450 de metri altitudine, așa cum se retrag animalele cînd își presimt sfîrșitul. Spre deosebire de agonia lor, a mea este activă, din moment ce poate să iasă din ea o lucrare care merită să fie cunoscută și de alții.

— La ce lucrați acuma ?

— Am gata două lucrări — **Povestiri despre om** și **Devenirea între ființă**. Sper să mai scriu încă una, **Cartea arheilor**, pornind de la cîteva sugestii oferite de Eminescu.

— Ați amintit de Eminescu. Una din bătăliile pe care le purtați de mai mulți ani este în legătură cu editarea în facsimil a caietelor acelui la care l-ați numit „omul deplin al culturii românești".

— Editarea acestor caiete ne-ar pune la dispoziție un posibil model de om de cultură. Manuscrisele rămase de la Eminescu ne dezvăluie ce înseamnă să fii deschis cît mai multor orizonturi, pentru a nu rămîne cantonat într-un domeniu de unde să nu mai vezi cît de vastă e lumea. Din păcate, lucrurile merg încă greu în privința editării caietelor eminesciene. Totuși există destui oameni de bine care să pună umărul la realizarea acestei întreprinderi.

— Eu sînt convins că în afara gîndurilor pe care le includeți în cărți mai sînt numeroase altele care merită să fie cunoscute. Tinerii, în special, au nevoie de modele și sfaturile dumneavoastră le pot fi fără îndoială de un mare folos.

— Nu sînt sigur că e așa. Eu nu mai am timp destul, nu mai am dreptul să mă risipesc. Nu pot să mai fiu neatent față de propriul meu destin. Îmi plac, fără îndoială, tinerii vrednici, însetați să înfăptuiască. Dar eu cred că tinerețea nu e decît o treaptă pentru a ajunge la acea supremă formă de cunoaștere pe care ți-o dă senectutea. Azi, omul trebuie să fie pregătit din vreme să îmbătrînească frumos. În el însuși stă această putere. Atunci cînd societatea te eliberează de orice obligații trebuie să știi ce să faci cu această libertate. Din păcate, unii nu știu ce să facă și își așteaptă sfîrșitul pierzîndu-și timpul de pomană. În epoca actuală se trăiește mai mult. Omenirea ar trebui să profite de asta. Semenii noștri ar trebui să se străduiască să facă din amurgul lor o încununare a existenței pe care au trăit-o sporindu-și cunoașterea și contribuind la sporirea cunoașterii celorlalți. De aceea zic că mă interesează mai mult ce ecou stîrnesc vorbele mele în cei de-o seamă cu mine, cu care pot dialoga de la experiență egală la experiență egală.

— V-aș putea contrazice spunînd că sînt atîția tineri care, în ciuda tinereții lor, au dat opere geniale. Dar m-ar interesa mai curînd să aflu de ce vă retrageți aici, la Păltiniș. Vă incomodează semenii dumneavoastră ?

— Nu sînt un mizantrop. Nu din dispreț față de oameni nu stau printre ei întotdeauna. Ci dimpotrivă, tocmai dintr-o prea mare dragoste. Cînd sînt în București — unde am un apartament confortabil — nu pot rezista ispitei de a mă întîlni cu prietenii. De cinci ani de zile prefer să vin aici, într-un inconfort aparent, însă într-o ambianță în care gîndurile mele se pot îndrepta spre exact acele lucruri care mă interesează. Am avut o vreme necazuri cu soția pînă cînd a înțeles că e bine ceea ce fac și să mă aprobe. Acum nu mă mai deranjează decît rarefori cîte un vizitator. Vara însă e prea multă lume, e gălăgie, așa că merg la Snagov, la Cernica.

— Aveți un program special de lucru?

— Da. Și îl respect cît se poate de riguros. De la 8,30 la 9 — dejunul. De la 9 la 10 — o scurtă plimbare. De la 10 la 13 scriu, apoi iau masa, mă odihnesc puțin, mai lucrez patru ore și închei ziua cu lecturi ușoare.

— Nu simțiți nevoia să fiți urmat, să creați o școală ?

— „Școală" e pretențios spus. Am încercat cîndva să pornesc la drum cu o grupă de 30 de tineri. Pe care îi învățam — gratuit — greaca veche. După două săptămîni rămăseseră 10. Pe urmă i-am pierdut și pe aceștia. A rămas însă unul, Gabriel Liiceanu, de care probabil ați auzit, și care are rezultate frumoase. Nu pot decît să mă bucur. După opinia mea, în filozofie, fără greacă veche și germană nu ai nici o șansă.

— Ce părere aveți despre filozofia contemporană ?

— O parte a ei s-a sentimentalizat. Gabriel Marcel a ajuns să se preocupe de teatru, Heidegger de poezie. Dar eu cred că gîndul trebuie întărit și nu slăbit. Or, numai logica poate realiza acest lucru. De aceea visez să am răgazul să scriu o logică.

— În afară de filozofie, ce altceva v-a mai stîrnit interesul ?

— Cel mai mult m-a ispitit să scriu teatru. Cuvîntul în teatru are o modalitate totală de expresie artistică. Dar m-aș teme de viziunile regizorale de azi. Regizorul a devenit acum aproape mai important decît dramaturgul. Textul este folosit de multe ori pentru demonstrații în afara intențiilor inițiale. Și totuși o piesă bună rezistă oricum. Shakespeare jucat de amatorii englezi rămîne tot Shakespeare. Dar ce te faci în cazul în care o piesă proastă nimerește pe mîna unui regizor extraordinar și acesta o pune în scenă magnific, iar cînd e jucată într-o altă variantă îl vezi toate cusururile ? Personal, cred în destinul teatrului, cred că el va ocupa un loc tot mai important printre arte. Deși, îmi pot închipui, el va suferi transformări importante, potrivit civilizației spre care ne îndreptăm. Visez la un teatru care să poată fi urmărit cu sufletul la gură și de cei din sateliți.

— Despre cinematograf ce părere aveți ?

— Nu am deloc o părere bună. Pur și simplu nu cred în el. Mi se pare o expresie a efemerului. E o artă apărută de curînd și în mod artificial. E mai curînd un pariu al tehnicii cu ea însăși că poate deveni artă. Și apoi, la realizarea unui film se amestecă prea mulți ca să mai fie expresia unui gînd autentic.

— Iarăși nu vă pot da dreptate. Să vorbim însă puțin și despre literatură. Spuneți-mi, vă rog, primele două nume ale unor scriitori români de azi care vă vin în memorie.

— Ioan Alexandru... Iată un tînăr care merge bine pe drumul cărturăriei. Paul Anghel... Este de toată lauda ce încearcă el să facă în ciclul de romane dedicate evenimentului de la 1877. Iată un moment din istoria noastră care este încă puțin cunoscut. Dacă 1848 a fost al mai multor popoare, care l-au trăit în felul lor, anul 1877 a fost numai al nostru, al românilor, și ar trebui să zăbovim mai mult asupra lui.

— Înțeleg că vă interesează istoria. Și nu numai din această discuție, ci și din cărțile dumneavoastră. Și, desigur, cel mai mult vă pasionează istoria românilor.

— Omul e o ființă prospectivă. Nu poate să trăiască fără să se gîndească la viitorul său. Și pentru care își propune diferite soluții de viață. Occidentul a oferit nu demult o astfel de soluție : mișcarea hippy. Dar cît de eficientă a fost ea ? Pe cîți a putut interesa ? Cînd tinerii hippy s-au adunat la Katmandu, în Nepal, nepalezii rîdeau de ei. Nu prin negarea istoriei se poate rămîne în istorie și se poate ajunge la istorie. Niciodată nu-mi voi da asentimentul la negarea valorilor civilizației și umanismului. Nu cred că se poate renunța atît de ușor la ceea ce au făurit generații întregi înainte. Cultura dă o mare seninătate și o mare șansă de împlinire sufletească. A respecta firescul vieții ar trebui să devină o deviză a omului. Sînt, și am fost și voi fi pînă la sfîrșitul zilelor, împotriva dezabuzării, a spaimei, indiferent de ce natură ar fi ea. Mai ales acestea sînt contrare firii noastre, a românilor. De aceea nu pot decît să mă bucur că la noi, aici, în România, s-au petrecut atîtea și se petrec atîtea, s-au realizat atîtea încît doar un răuvoitor ar putea nega o astfel de realitate. Avem azi mîndria ca istoria planetei să se facă și de la noi. Ceea ce nu înseamnă că am făcut tot ce ne stă în puteri. Vă ofer un singur exemplu : nu se acordă suficientă atenție stimulării creativității. Însă cred în viitorul României. Ceea ce la alții s-a secătuit, la noi abia așteaptă să fie descoperit și pus în valoare. Să avem curajul să spunem că prin ceea ce facem azi punem temeliile pentru o zidire care în viitor ne va îngădui să contăm și mai mult în această lume. Fără trufie, potrivit specificului nostru, vom ocupa un alt rang printre celelalte popoare. Și nu numai din punct de vedere politic ci și cultural. Să nu uităm că în prezent sîntem printre puținii din Europa care nu avem un premiu Nobel. Nu doar prin astfel de premii s-ar releva că avem o cultură mare, dar ar fi semnificativ pentru felul în care sîntem văzuți de ceilalți.

— Aveți 71 de ani, deci o experiență bogată de viață. Ați cunoscut oameni, întîmplări, v-ați întîlnit cu cărți fundamentale pentru destinul umanității. Ați reflectat multe ore la destinul omului. Ați putea da un sfat semenilor dumneavoastră în legătură cu felul în care trebuie să treacă prin evenimentele vieții ?

— Nu cred că pot spune altceva decît că în fiecare zi trebuie să te străduiești să sporești. Să nu te repeți, adică, să nu trăiești din amintiri. Am auzit odată o vorbă nemaipomenită : unui copil trimis după cumpărături i s-a atras atenția să fie grijuliu și să i se dea restul. Dar el a înțeles că la bănuții lui să i se adauge de către ceilalți tot ce-i lipsește pentru a cumpăra ceea ce dorește. Venim în lume cu zestrea noastră și ea sporește cu tot ceea ce ne dau cei din jur. Totul e să fim atenți să ni se dea restul, să nu rămînem indiferenți și refractari la sugestiile din afară. Fericirea, după mine, nu ți-o pot da decît creația, procreația și zidirea. Am avut șansa să le cunosc pe toate. Cu mulți ani în urmă mi-am construit o casă. De puține ori am fost atît de fericit ca atunci cînd am văzut înălțindu-se, după gîndul meu, o construcție, ca semn al trecerii unui om prin această lume.

Aceasta este relatarea, mult scurtată, a convorbirilor pe care le-am purtat cu marele filozof Constantin Noica. Recitind-o, mi-am dat seama cît de puțin am reușit să surprind din farmecul interlocutorului meu care, cu o știință a conversației inegalabilă, știe să-și conducă preopinentul pe orice căi dorește, și să demonstreze cu strălucire orice punct de vedere. Am avut însă ezitări dacă să încredințez sau nu acest interviu sui-generis tiparului. În definitiv, nu era vorba decît de o relatare făcută din memorie. De-abia după mai multe zile de îndoieli mi-am dat seama că gînditorul nu glumise cînd îmi îngăduise să povestesc cu vorbele mele ceea ce îmi spusese. Am înțeles că de fapt singura modalitate de a consemna o convorbire cu autorul ROSTIRII FILOZOFICE este tocmai aceasta. Fiindcă îl interesează să vadă nu rigoarea din copierea mecanică a cuvintelor sale ci să prindă în ce măsură spusele lui stîrnesc un ecou în mintea și sufletul celui cu care vorbește. Constantin Noica mi-a servit o pildă despre ceea ce înseamnă să-ți faci datoria față de aproapele tău: aceea de a transforma pînă și o discuție obișnuită într-o lecție de viață.

GEORGE ARION ■

CONSTANTIN NOICA s-a născut la 24 iulie 1909 în Vitănești, Teleorman. Bacalaureatul în 1928. Licențiat în filozofie în 1931. Doctor în filozofie în 1940. Studii de specialitate în străinătate între anii 1938-1941. A fost bibliotecar la seminarul de istoria filozofiei la București (1932—1934); cercetător principal la Centrul de logică (1965—1975).

Bibliografie selectivă : Mathesis sau bucuriile simple (1934), Concepte deschise în istoria filozofiei (1936), Viața și filozofia lui René Descartes (1937), De caelo (1937), Schiță pentru istoria lui cum e cu putință ceva nou (1940), Două introduceri și o trecere spre idealism (1943), Jurnal filozofic (1944), Pagini despre sufletul românesc (1944), Douăzeci și șapte trepte ale realului (1969), Rostirea filozofică românească (1970), Creație și frumos în rostirea românească (1973), Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii românești (1975), Despărțirea de Goethe (1976), Spiritul românesc în cumpătul vremii — Șase maladii ale spiritului contemporan (1978), Sentimentul românesc al ființei (1978).

CORNELIU BABA — Familia (detaliu)

Cine plătește? Constructorul. Dar, de fapt, plătește țara!

Cine vizitează, în aceste zile, Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Botoșani — I.A.T.C. —, cine vorbește cu oamenii și privește în jur are impresia, pentru o clipă, că se confruntă cu teatrul absurdului.

Într-o întreprindere dotată sau în curs de a fi dotată cu tehnică de vîrf (investiția depășește un miliard de lei) produsele se finisează cu preduceaua cizmarului și cuțitul de bucătărie. O serie de utilaje zac sub cerul liber — deci, în ultimele luni, sub ploi torențiale, în noroi —, pentru ca acum să fie mutate provizoriu pe un loc gol din hala de dozare-amestecare, unde însă plouă prin acoperișul nou-nouț. Așa cum comenta inginerul stagiar Gheorghe Alexandrescu, „le mutăm din ploaie în baltă".

În atelierul de garnituri profilate, ventilația este perfect pusă la punct, dar are o mică hibă : nu ventilează, nu înlătură noxele rezultate din reacțiile chimice în operațiile de vulcanizare ;

Zeci de tone de cauciuc sînt transportate la etaj cu mîna, fiindcă liftul are și el o mică hibă : nu merge, așteaptă să fie montat, specialistul de la „Ascensorul"-București șosind cu întîrziere la fața locului ; pînă ce va arăta ce poate, muncitorii se antrenează, fără voie, la o disciplină care nu figurează încă la Jocurile Olimpice, deși căratul tonelor de cauciuc pe o unică și singură scară dificilă reclamă o excelentă condiție fizică și reale calități de gimnast.

În atelierul de matrițerie, o altă istorie de un comic trist. Devizul nr. 1 924 prevedea la articolul 15 pardosirea a 1 780 metri pătrați cu asfalt de 3 cm grosime, cost 70 755 lei. Constructorul, adică Grupul 3 șantiere-Botoșani din Trustul de construcții industriale Iași, și-a dat silința și, fiindcă nu dispunea de condiții de preparare a asfaltului, a intervenit la Direcția județeană a drumurilor și la alte șoferi pentru a obține asfalt de calitate. După ce hala a fost pardosită (la un cost, vă reamintiți, de 70 755 lei) s-a constatat că, de fapt, asfaltul nu avea nici un rost acolo și a trebuit să fie cu grijă răschetat, deci îndepărtat după ce a fost aplicat. De ce ? Fiindcă tehnologul proiectant nu știa sau nu se documentase asupra faptului că strungurile SARO din atelierul de matrițerie folosesc ulei de răcire care se scurge și împreună cu asfaltul formează o mizgă în care este imposibil de lucrat, „te scufunzi în ea" — spunea inginerul Paul Spaiuc. Așadar, alți bani, altă distracție pentru răschetare.

Nu s-au dat în folosință, conform graficului, grupul social și baia, astfel încît muncitorii sînt nevoiți să lucreze în condiții neigienice. Între altele, de ce n-am spune-o ?, nu există decît trei cabine-closet, în stare deplorabilă.

Din cauza necorelării și nerespectării termenelor de plan nu s-au amenajat încă spații adecvate pentru depozitare.

Chiar și în aceste condiții, unele secții au intrat parțial în funcțiune, oamenii se străduiesc, dau producție, fapt pe deplin lăudabil.

Important nu considerăm însă a prezenta caleidoscopic o situație, ci de a înțelege mecanisme mai profunde și a degaja învățăminte și concluzii constructive cu caracter mai general. Cu atît mai important cu cît această întreprindere înseamnă — alături de Filatura din fire de melană — chimie pentru Botoșani, o ramură nouă și de mare viitor pentru oraș, va însemna circa 10 la sută din producția globală industrială a județului, un loc de muncă pentru un mare număr de localnici, o fabrică modernă destinată să aprovizioneze în principal Moldova cu articole tehnice din cauciuc Mai mult, unitatea fiind mare consumatoare de energie termică, s-a aprobat, legat de I.A.T.C., dezvoltarea centralei termice, care va furniza abur tehnologic și apă caldă pentru industrie și circa 10 000 apartamente, prin transformarea centralelor termice de cvartal în puncte termice. Așadar, întreprinderea se înscrie, pe un plan mai larg, în efortul de modernizare și înnoire a moleomului oraș moldovean și a județului întreg, care în actualul cincinal cunoaște un înalt ritm de dezvoltare industrială : 20,4 la sută față de circa 11 la sută, media pe țară.

1-A anulează pe 1, 1-B anulează pe 1-A, 1-C anulează pe 1-B, dar problema este cînd se vor anula pierderile

— Tovarășe director adjunct Ioan Hariga și tovarășe contabil-șef Ion Paicu, spuneți-ne cînd trebuia să fie gata fabrica ?

— Au fost atîtea modificări și modificări la modificări, încît nici nu le mai ținem socoteala. Cea mai recentă modificare — nu îndrăznim s-o denumim „ultima" — prevede ca ultima capacitate să fie dată în folosință în septembrie 1981.

— De ce șantierul arată așa cum arată?

— Investiția a demarat **fără documentația completă.** Chiar și acum, **patru ani după începerea investiției, continuă să sosească documentație și planuri modificate: 1-A anulează pe 1, 1-B anulează pe 1-A, 1-C anulează pe 1-B ș.a.m.d.** Apoi, a existat o prea mare dispersare a eforturilor pe platforma industrială a orașului. De reținut însă că, în ciuda acestor dificultăți, am început să livrăm primele produse, iar beneficiarii, printre care Întreprinderea de reparații auto Suceava și Întreprinderea de radiatoare și cabluri din Brașov, s-au declarat satisfăcuți de calitate și promptitudine.

— Din păcate, din motivele mai sus amintite și ca urmare a incertitudinii generale, se pare că doar circa 5 la sută din producția pe anul acesta a fost contractată. Deocamdată fabrica poate fi asemuită cu un uriaș care nu produce. Înțelegem că principala deficiență a constat în inexistența inițială a unei documentații cît de cît complete, precum și în lipsurile constructorului. Dar întreprinderea însăși ce-și poate reproșa ?

— Neurmărirea și acceptarea unor motivări insuficient fundamentate ale constructorului. Apoi, problemele nu se prea dezbat în colectiv, ținem rar ședințe de consiliu al oamenilor muncii și de partid. Dacă nu rezolvăm noi între noi, cum se va ieși din impas ? Alt aspect : deși nu s-au executat unele lucrări, constructorul a încasat totuși niște bani.

— Tovarășe inginer Mircea Onofrei, în calitate de director al Grupului 3 șantiere Botoșani aveți cunoștință că s-au încasat bani pentru lucrări neexecutate ?

— Nu. Adevărat, este greu ca la fiecare sfîrșit de lună să stabilești cu gramul, pe un șantier în continuu iureș, ce s-a făcut și ce nu. Dar la încheierea trimestrului totul se calculează exact și se echilibrează, astfel încît raportările corespund realității.

Mai departe pe filieră.

— Tovarășe Gheorghe Mihailiuc, ca director al Băncii de investiții, sucursala Botoșani, aveți o imagine clară a mersului lucrărilor pe șantierul Întreprinderii de articole tehnice din cauciuc, căci dumneavoastră strîngeți băierile pungii. De altfel, printre inspectorii de teren ai băncii se află și ingineri. Au corespuns totdeauna realizările raportate de constructor cu cele constatate pe teren ?

— Nicidecum. În 1979, totalizînd pe tot anul, am constatat că lucrări în valoare de 1 238 000 lei nu au fost executate fizic, deși așa apăreau în scripte, și am efectuat cuvenitul scăzămînt. De ce au raportat așa nu știm. O situație oarecum similară s-a observat și la finele trimestrului I al anului 1980. Cred că motivul principal constă în faptul că pentru constructor „pălăria" părea mai mare decît posibilitățile. Adică, datorită dispersării eforturilor pe un număr prea mare de obiective pe noua platformă industrială, nu puteau fi satisfăcute toate nevoile și s-a recurs la „cîrpeli". Dar acoperind un loc, descoperi altul !

Pentru deplină obiectivitate, trebuie să arătăm că inginerul Onofrei nu lucrează decît de puțină vreme ca director al Grupului 3 șantiere și presupunem că nu era informat de situația existentă la Banca de investiții.

Morala : nu începeți obiective nepregătite în amănunt, fiindcă amănuntele se răzbună

Comitetul județean de partid urmărește îndeaproape soarta investiției. Nu prin rapoarte și hîrtii, ci delegînd un activist, pe inginerul Emil Leonte, specialist în construcții și investiții, ca să ajute efectiv la rezolvarea problemelor. Chiar în această postură l-am întîlnit pentru prima oară : pe șantier, într-o baracă, discutînd cu oamenii într-o **operativă** și rezolvînd inginerește problemele. Un stil de muncă demn de relevat. Totuși pierderile pentru economia națională rămîn pierderi.

— Investiția — spune interlocutorul nostru — este una din cele mai importante pentru județ — peste un miliard. Există mai multe cauze pentru întîrzieri. Iată-le:

● Avînd în vedere necesitatea obiectivă de a se renunța la unele importuri și a se asimila mai multe utilaje în țară, proiectantul nu a cunoscut, de la bun început, o serie de elemente din temă, greutatea și gabaritul unor utilaje, racordurile etc. Astfel, la hala de benzi transportoare nu s-au știut elemente importante pentru proiectarea unei părți din construcții și a instalațiilor. Chiar și la pavilionul tehnico-administrativ, unde vor fi amplasate grupul social și laboratoare, se sparge, din același motiv, acolo unde s-a construit. La ora actuală însă constructorul nu se poate plînge de volumul de proiecte, dar prevedem că vor mai surveni în fluxul tehnologic unele necorelări. Deci din nou revenim la lucrări făcute.

● Altă problemă — utilajele. Sînt secții nepuse în funcțiune pentru că beneficiarul nu a obținut încă repartiții și contracte pentru utilajele respective. Au apărut în plus necorelări. De pildă, Întreprinderea de mașini grele București a primit sarcina să asimileze utilaje după ce investiția a început. Totul cere timp. În fine, trebuie menționate și restanțele la livrarea unor utilaje, motiv pentru care la secția de matrițe, bunăoară, din capacitatea de 1 500 bucăți matrițe pe an nu s-au pus în funcțiune decît a treia parte din capacitate. Ce folos că trustul de construcții a fost gata la timp ? Pentru secția garnituri presate o serie de utilaje ar fi trebuit livrate integral în 1979 de către „Nicovala"- Sighișoara, ceea ce nu s-a întîmplat. O linie de acoperiri metalice este încă așteptată de atelierul de accesorii metalice. Se așteaptă, se așteaptă...

● În fine, trebuie relevate și deficiențe ale constructorului, care nu și-a organizat cum se cuvine treaba pentru a face față unor tehnologii dificile.

— Ce concluzie, ce învățămînt se poate trage ? Repetăm, nu avem în vedere numai întreprinderea de care e vorba. Ce s-a întîmplat aici, poate servi de lecție și altora.

— Există o linie clară trasată de partid, reafirmată cu vigoare de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru din 29 și 30 mai de la C.C. al P.C.R.: „Trebuie să punem capăt cu desăvîrșire începerii lucrărilor de investiții fără o pregătire temeinică, fără asigurarea proiectelor, a utilajelor, a bazei materiale corespunzătoare". În spiritul acestei indicații ferme acționăm și noi. În ce ne privește, sîntem hotărîți să punem în funcțiune capacitățile, fireste cu sprijinul direct al Ministerului Industriei Chimice. Trebuie **concentrare** (decît să se lucreze la zece obiective care nu produc, mai bine cinci care să producă în scurtă vreme !), trebuie **mobilizare, disciplină, ordine.** Fiindcă altfel, așa cum a fost cazul la întreprinderea de care vorbim, totul se reflectă în pierderi de produse. În loc ca noua fabrică să producă din 1978—1979, conform planului, iată, acum mergem spre 1980—1981.

Ne amintim și de o discuție anterioară cu contabilul-șef al Întreprinderii de articole din cauciuc. Ni se relata, între altele, că instalații de cîteva zeci de milioane de lei pentru secția dozare-amestecare zac în stoc, nefolosite, neputînd fi montate din cauzele mai sus arătate. Curg dobînzile penalizatoare, fiindcă „am ieșit din creditare".

— Și totuși cine plătește ? — am întrebat.

— Constructorul. Dar, de fapt, plătește țara.

LIONEL NITESCU
Fotografii de MIRCEA HUDEK

Ce-i de făcut?

Ne aflăm înaintea unei situații întrucîtva paradoxale. De la Cîmpurelu-Colibași se poate ajunge la București pe două șosele. Una măsoară 10 km, dar este impracticabilă datorită stării ei fizice. Alta măsoară 12 km și este impracticabilă datorită situației ei față de anumite reglementări în vigoare. Autofurgonetele Capitalei nu se pot depărta la o distanță mai mare de 10 km, măsurați de la linia de centură. Datorită diferenței de 2 km, de exemplu, legumicultorii din Cîmpurelu-Colibași, precum Lixandra, Gherghina, Nicolae Mihalcea și Dumitru Boabă, stau cu marfa la marginea drumului, pentru că n-au prins rînd la autocamionul DAC diesel, care ajunge în satul lor pe la 2 noaptea și în care își urcă legumele numai cine apucă. Autofurgonetele Capitalei, 400 la număr, stau și ele degeaba. Întreprinderea de transporturi București invocînd, prin tovarășul inginer Ion Jocu, articolul 3 al Decretului nr. 277/1979. Mai rău, este că stau goale, cum se vede limpede din fotografiile noastre, și tarabele pieților Amzei, Ilie Pintilie și George Coșbuc. Atunci ce-i de făcut ?

Fotoreportaj de A. SĂGEATĂ

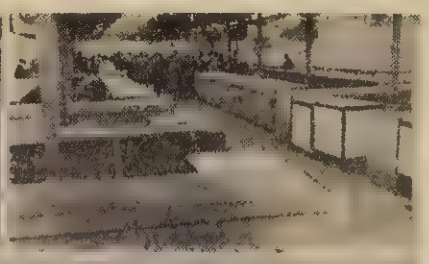

Un bloc într-o primăvară și un sat în eternitate

Retranscriu, dintr-un mai vechi caiet, o filă despre Arcanii Gorjului, acest sat străbun de pe apa Jaleșului, așa cum l-am văzut într-o dimineață care, ca și acum, era una de primăvară, cu tot ceea ce primăvara poate aduce unui sat românesc ca mireasmă, ca duh, ca policromie, ca sprijin sau contrafort către soare al ființei noastre de veșnicie.

Puține sate, scriam în filа aceea, sînt atît de vechi, de tefere, de durabile în rădăcinile lor, în istoria vieții și-a dăinuirii lor, ca acești Arcani. Aici, pe dealul ce se cheamă al Cimpoenilor, cu ani în urmă, s-a descoperit un topor de piatră din epoca neolitică, ce slujea, după toate semnele, drept fier de plug. Țăranii care, astăzi, ară spinarea acestor dealuri aud pocnind în fiecare primăvară, în urma plugului, o văsărie străveche, scoasă parcă din cuptoare subpămîntene, restituind din cioburi de cronică vasul-clepsidră al începuturilor de timp și ființă, urna sacră a celor dintîi strămoși. Pe coamele acestor dealuri ară, de fapt, nu numai țărani, ci și istorici, nu numai absolvenți de școală primară, dar și ai academiilor, scoțînd, deopotrivă, boabe de grîu și relicve, teșind deci dealurile, în egală măsură, cu plugul ori cu sapa arheologică, aplatizîndu-le astfel străvechile semeții, dar clădindu-le în legendă prin însuși actul anualei scufundări în pămînt. În cîmpul de sub dealul numit al Arcanilor e locul ce se cheamă „La Morminți" („La Morminții Dacilor", i-au zis mai apoi cărturarii satului), în care s-au găsit, povestesc bătrînii, „oale mari de pămînt cu schelete în ele". Nutrești sentimentul, hrănit de priveliște, de istorie sau de legendă, că înseși pietrăriile acestor dealuri s-au cristalizat, în timp, din depozite de oseminte umane, că istoria și geologia au convenit aici să-și împrumute reciproc materiale, adesea pînă la substituire. Arcanii, după unii exegeți, e o așezare antică, aici ar fi fost cetatea „Arcinna", cea semnalată de Ptolemeu, trecută de Gr. Tocilescu printre cele treizeci de cetăți ale Daciei. Tot aici, pe Valea Borăștilor, s-au aflat monede cu efigia lui Filip al II-lea, tot aici, prin acești Arcani, pomeniți și în diploma din octombrie 1428 a împăratului Sigismund, mulți citesc urmele legendarei cetăți-reședințe a Jaleșului, vechiul județ, strămoșul Gorjului, întreaga istorie a acestor pietroase plaiuri, din capăt de veac, din capăt de ființă, țesîndu-se, pînă azi, asemenea unui somptuos brocart, în care nici un punct nu rămînă neutru, în care firul de aur nu ocolește nici un loc.

Puține sate sînt atît de vechi, de tefere, de temeinice în istoria lor și în viața lor și puține și-au conservat, la o asemenea scară, ființa lor nobilă, puritatea originară, frumusețea nealterată.

Satul și peisajul ce-l înconjoară sînt calde, migălite și vii ca niște cuiburi, cine le vede nu le uită, cine vine aici ar rămîne aici. Ochiul cuprinde, cînd te urci pe micile dealuri din jur, distanțe imense, dar nu monotone, ci prinse în unduiri, volute și bucle care dau peisajului un balans de valuri de mare (în împletire cu timpul care, cum spuneam, vibrează și el aici cu murmur de mare, pînă-n infinitate...), o ritmare în registre diferite a reliefurilor ce urcă și coboară, coboară și urcă tinzînd spre cer. Această mișcare e amplă, dar plină de grație, arborii singuratici ce fac popasuri între volute și goluri preiau în invers jocul de linii, cu deschiderea spre bolți a ramurilor, atrăgînd magnetic reliefurile, în sus, spre munții ghiciți peste zări. Lîngă sat, la o sută de metri spre răsărit, curge Jaleșul, riul vechilor Basarabi, riu cald și iarna, învăluit în aburi, ca o lună lichidă în fantomatice voaluri de nori. Satul se întinde în prelungirea Runcului, pe șoseaua dinspre Tîrgu Jiu (e la 14 kilometri de Tîrgu Jiu) și Tismana, și ocupă, cu casele celor vreo trei mii de locuitori, cam vreo 3 kilometri. E un spațiu ce se cuvine ocrotit, cercetat și iubit ca un adevărat parc etnografic al românilor, e un spațiu din care nici un detaliu, nici o casă, nici o fîntînă și nici un copac nu pot fi smulse sau clintite, nici astupate cu altceva, fără să strici echilibrul ansamblului, perfecțiunea de acuarelă a compoziției. Totul e o pictură și, ca în orice pictură, nu există spații neutre, nu există decît spații aparent neutre. Frumosul rezultă din tot. Dacă totuși ai smulge de-aici o casă, ar trebui s-o replantezi îndată într-un muzeu. Dacă ai adăuga o alta, ar trebui să fii excesiv de atent unde o pui și cum o faci. Arhitectura (chiar dacă multe case sînt noi, construite în ultimele decenii) e aceeași ca în evul de demult, în ea încă mai cîntă lemnul (chiar dacă, în ultimul timp, temeliile caselor se fac din beton), domnește deci canonul străvechi, canonul lemnului, insensibil la influențele timpului, la capriciile model, țesătura sau fibra lemnului dictînd modelul, dictînd formele, ritmurile, motivele și podoabele. Marile porți, multe sculptate, masive ca și liniștea locului, sînt primitoare ca și ea, deschizîndu-se parcă spre adîncuri de vreme, ca și „Poarta sărutului" a lui Brâncuși. Sînt, pe aici, nu numai case, dar și ulițe în care nu e ușor de poartă, nu e amnar de ușă sau toc de fereastră neiucrat, nu e stîlp pe care să nu urce ochiul, din bucurie în bucurie, pînă la horbotele ce împrejmuie pridvoarele, pe sus, ca niște voaluri de mirese. E, în tot și în toate, imaginea unui sat, a unui neam care și-au măiestrit cu har și cu dragoste locul sub soare, ca pe un cuib în care viața și ființa omului să se simtă bine, între pereți care sînt doar ai lui, ai acestui neam, și care de fapt sînt pereți de artă.

Regăsesc, în această dimineață de primăvară a lui '80, același sat, cu același aer, cu aceeași arhitectură, cu aceeași pictură a caselor și a uliților, calde, înume și vii sub cerul de un albastru seraf ic al Jaleșului, care dă peisajului o tentă suavă de Voronet gorjean. Poate doar oamenii, pe uliție, sînt mai puțini (bărbații locului, cei mai mulți, sînt muncitori la Tg. Jiu), poate doar unele case s-au pustiit, fapt cu totul firesc într-o vreme cînd și Arcanii, ca toate satele românești, schimbă vertiginos structuri ale vieții, renunță la unele, încorporează altele, aflîndu-se la acea răscruce patetică a istoriei în care multe se pierd, dar multe altele se cîștigă.

Ce s-a cîștigat, ce se cîștigă?

În centrul civic al satului, pe un spațiu nu mare, dar decisiv pentru echilibrul și armonia privelиștii, o noutate arhitectonică: un bloc în construcție. Va fi, ni se spune (ne-o spune vicepreședintele consiliului popular, Constantin Condoiu), „un bloc P + 2", destinat acelor specialiști ce muncesc în comună, dar nu locuiesc aici, ci în alte părți.

Dăm ocol construcției abia începute, ocolind-o nu tocmai lesne (și vom explica mai departe de ce nu-i tocmai lesnicios acest ocol, cel puțin pentru cel ce vrea să aibă o perspectivă mai limpede a lui „P + 2"), nu înainte de a ne interesa cine sînt totuși viitorii locatari, adică ce nevoi au dictat ridicarea acestui bloc. Specialiștii netitulari aici, dar navetiști aici, deci cei ce au impus plantarea acestui bloc, sînt trei cadre didactice și un inginer agronom. (Că ei „au impus" e un fel de a spune. o păsărică ne-a șoptit la ureche că trei din cei patru, adică inginerul agronom și două profesoare, sînt de fel chiar de-aici, din Arcani, au case aici, doar niște obligații matrimoniale i-au împins mai departe de sat. Dar cît de departe? Cele două profesoare locuiesc la Tg. Jiu, unde lucrează soții lor; „naveta" pe care o fac înseamnă 14 km, adică o jumătate de ceas cu autobuzul. O altă profesoară locuiește într-un sat megieș, la circa 6 km. „Naveta" agronomului se măsoară și ea tot în minute. Însemnînd, la fel, un sat la o scurtă fugă de bicicletă de apa Jaleșului. Deci ei, cei patru, ne-a șoptit păsărica, zic că naveta lor n-ar fi chiar o navetă, cel puțin nu una care să influențeze negativ prezența și munca lor în Arcani. Opinia lor am transcris-o cu simplu titlu informativ, fiindcă problema nu-i asta, fiindcă, de fapt și de drept, specialistul trebuie să trăiască în chiar locul în care muncește.) Dar justifică oare cei patru, adică acești „navetiști" cu case-n Arcani și „navete" măsurabile în minute, construcția unui bloc? Deocamdată, ni se răspunde, sînt numai ei, dar cine știe cîți vor fi în viitor? Nu mai răspundem acestui răspuns, adică nu mai spunem că populația satului, inclusiv numărul celor care muncesc în C.A.P., nu se află în creștere. ci în descreștere, datorită exodului spre orașul de la numai o zvîrlitură de băț; nu mai spunem că, în asemenea circumstanțe, ni se pare puțin probabil ca cifra profesorilor și a agronomilor să sporească; nu mai spunem că o eventuală nevoie de cadre didactice s-ar acoperi cu învățători și profesori ce trăitori aici, cu case aici, fac naveta spre alte locuri, tot așteptînd, cu oferte și supraoferte depuse în sertarele inspectoratului școlar județean, să izbutească, într-o bună zi, să cucerească o catedră în satul lor; nu mai spunem nici că Arcanii, după cîte-am aflat, va rămîne sat, nu va fi declarat oraș nici în cincinalul de față și nici în cei care-i va urma, deci slujbele citadine, care să pretindă atragere de specialiști, îi vor lipsi. Nu vom spune nimic din toate acestea, fiindcă viitorul unui sat românesc, evoluția lui, sînt încă, la ceasul de față, adesea imprevizibile, încă se mai lucrează, de către oameni sau de către istorie, la o biografie a viitorului care poate aduce surprize.

Vom spune în schimb altceva. Vom spune cîteva lucruri despre plantarea sau amplasarea acestui bloc și despre arhitectura lui.

Spuneam mai sus că ne aflăm într-o așezare dintre cele mai tefere, dintre cele mai mîndre, lucrată ca și un cuib, migălită și caldă ca și un cuib, într-un spațiu care *s*-ar cuveni vegheat și iubit ca un parc național etnografic, din care nimic nu se poate clinti și în care nimic nu se poate adăuga fără o uriașă grijă față de armonia și frumusețea întregului, față de ființa lui constituită în timp, față de exigențele ei legitime. Poate că totuși am exagerat sau am greșit, poate că el, acest magnific sat de pe Jaleșul Basarabilor, se profilează astfel doar în inima noastră sau doar pe retina noastră, aburită de ceața unor false metafore, pe care noi înșine le-am iscat. Dar acest „P + 2", coborît cu hîrzobul din cer într-o zonă în care nimic nu-i rimează (și vom explica mai departe de ce nimic nu-i rimează), e astfel amplasat încît, departe de a înălța cota edilitar gospodărească a zonei, cota ei funcțională utilă (ca să nu mai vorbim de cea de frumos...), le coboară într-un chip incredibil. Închipuiți-vă un patrulater, nu mare, cu o latură deschisă către șoseaua satului, cu celelalte închise de alte construcții: clădirea primăriei, clădirea școlii generale, clădirea căminului cultural, clădirea muzeului din Arcani (unul din cele mai celebre ale țării, cu o colecție rarisimă de exponate, în număr de peste 5 000, un muzeu al uneltelor, al podoabelor și al tehnicilor arhaice, intrat de mult în manualul de artă, trecut de mult în toate ghidurile turistice). Deci blocul e încastrat între aceste patru edificii, într-un restrîns patrulater, în care cele patru, pînă la încastrarea lui, mai puteau respira, dacă nu chiar în voie, măcar atît cît să-și țină inima. Cînd noul edificiu va fi gata, celelalte se vor sufoca. Între ușa primarului și bloc sînt doar cîțiva metri. La fel, între bloc și ușa muzeului. Cînd prezumtiva gospodină care va locui (dacă va locui...) undeva, la etajul blocului, își va scutura în zori covoarele, colbul acestora o să cadă în capul primarului sau peste micile ferestre ale muzeului, adică peste colbul istoriei, întărîndu-i patina și-așa arhaică. Cerem iertare pentru această imagine, care poate jena niște susceptibilități, dar, din nefericire, ea nu mai e o metaforă, ea va fi pura realitate.

Dar, poate, greșim și de data aceasta, poate că locul totuși a fost bine ales, poate că altul mai potrivit nu se găsea (cel puțin asta este părerea, rezolut formulată, a șefului secției de sistematizare a județului, tov. L. Bădescu, pe care l-am consultat pe această temă). Ne mai rămîne însă să spunem, și cu asta să încheiem însemnările noastre, că într-un sat ca Arcanii, pe care nu noi, ci etnografi, arhitecți, specialiști în artele populare, cercetători pertinenți ai specificului, români sau străini, l-au decretat drept o podoabă a spațiului dintre Dunăre și Carpați, în acest sat-emblemă sau sat-matcă al ființei și ființei noastre artistice, cum puține în țară sînt, ne-am fi așteptat ca o nouă construcție, dacă trebuia să se facă, să fie altceva decît un banal și impersonal „P + 2". Ne-am fi așteptat să fie o construcție în care științele, iscusințele, nu mai puțin inima arhitectului să se exerseze într-o soluție inspirată, cu deschidere spre tradiția, spre frumosul acestor locuri, spre arta care de veacuri îi face faima, spre elemente care, preluate și tratate conform exigențelor epocii noastre, să ne spună că, iată, a existat și o grijă pentru a conserva și a duce în viitor niște valori perene, grație cărora satul modern care va fi, peste ani, Arcanii, să fie Arcanii, să nu fie altceva.

Din păcate, nu s-a întîmplat așa. Din păcate, la Arcani se construiește un „P + 2". Nu mai este nevoie să spunem ce e un „P + 2". Un „P + 2" nu e decît un „P + 2", aberant Arcanilor, străin ființei lui.

Și dacă ne-am întins pe atît de mult spațiu cu povestea acestui bloc, trezind poate mirarea unora (pe care îi și auzim cum zic: „de ce atîta tevatură pentru un bloc, acolo?"...), am făcut-o pentru că zestrea de har și artă a satului românesc, cîndva atît de bogată, azi foc de scumpă, impulsionată prin atitea dezastre istorice, ne obligă, mai mult, ne somează să veghem și să răzveghem ca, dacă n-o putem spori, măcar să n-o stricăm prin imixtiuni nedorite.

Fiindcă — vorba poetului — „și orașele parcă ne sînt, / Pe unde sînt frumoase, niște sate, / Așa cum vrem să fie, luminate, / Clădite sănătos pe-un bun pămînt".

Uneori este bine să-i ascultăm și pe poeți.

ILIE PURCARU ■

Trenurile (II)

1. O LUNĂ DE ZILE FĂRĂ TRENURI

— Tovarășe inginer Petre Năstase, ca director al Regionalei C.F.R. București, sînteți șeful problemelor de exploatare. Dv. trebuie să știți cel mai bine dacă oamenii își mai pot potrivi ornicele după mersul trenurilor...

— Nu-i oprește nimeni nici s-o facă, nici să n-o facă, dar e sfînt după radio. Noi avem încă foarte multe lucrări de efectuat la cale — reparații capitale, întreținere curentă... Este motivul pentru care mai există restricții de viteză față de grafic. Facem tot ceea ce putem pentru ca regularitatea trenurilor să crească și chiar reușim. Ieri n-a întîrziat decît 8734. A plecat cu 15 minute întîrziere din Oltenița, din cauza unei defecțiuni la diesel. (Nu l-am întrerupt pe tov. director, dar transcriu aici și alte trenuri întîrziate în ziua cînd dumnealui îmi spunea că n-a fost decît o întîrziere: 524 Suceava Nord — 15 min.; 24 Curtici — 45 min.; 6002 Iași — 10 min.; 232 Deva — 15 min.; Acestea erau afișate la informațiile din Gara de Nord în ziua de 12. 05, orele 14,50). În aprilie 1979 am înregistrat 22 000 minute de întîrziere. În 1980 — 39 000 de minute. Dar imaginea cea mai corectă o dă următorul indicator: un tren care circulă pe 100 de km a întîrziat în 1979 1,4 min., iar în 1980, pînă acum, 3,2 min. Circulația este extraordinară. Lunar, în Regionala C.F.R. București circulă 25 000 de trenuri de secții. Ce înseamnă asta? Același tren, să zicem R 15, pînă la Timișoara înseamnă 5 trenuri de secții.

— Deci, în loc să scadă, cum spuneați la început, întîrzierile trenurilor de călători au crescut și mai mult în acest an?

— Din păcate, Liniile au ieșit slăbite din iarnă, lucrările noi aproape că s-au dublat, am avut și foarte multe întîrzieri din forță majoră (ploi mari, ceață, viscol). Să știți însă că viteza a crescut. Vă mirați? Da, rapidele și accelerateie circulă și cu 140 km/h. Bineînțeles că pe anumite porțiuni. Exemplific cu R 35. De la București la Brazi — 140 km/h; Brazi — Ploiești Triaj — 120 km/h; Ploiești Triaj — Ploiești Vest — 90 km/h; Ploiești Vest — Florești — 140 km/h; Florești — Cîmpina — 120 km/h etc. Să nu zîmbiți dacă vă spun că pînă și situația internațională influențează mersul trenurilor. Să zicem că dintr-un motiv din această sferă a întîrziat o navă la Constanța. Noi, conform graficelor, avem încărcate vagoanele. Au devenit dintr-o dată depozite pe roți? O grevă undeva în Europa se repercutează la noi ca în exemplul de mai sus. Un tren internațional care-mi vine întîrziat de afară n-are cum să nu-mi afecteze circulația pe întreaga magistrală. Sigur, pe călătorii noștri lucrurile acestea nu-i privesc, ei doresc regularitate și-i înțeleg...

— Este treaba dv. să calculați riscurile, eventualele perturbații și cînd publicați orele ar trebui să le respectați cu sfințenie. Dar nu numai că nu procedați totdeauna așa, dar desființați și trenuri. Se uită omul în cartea editată de dv., își alege un tren după opinia lui convenabil scopului ce-l mînă în călătoria aceea, vine la gară (că înutil încearcă să prindă informațiile C.F.R. la telefon) și se trezește că respectiva garnitură a fost anulată de cine știe cînd. Pentru ca în preajma anumitor sărbători să repuneți în circulație trenurile anulate mai înainte sub firma de TRENURI SUPLIMENTARE. Este?

— Vă referiți la ce și cum a fost de 1 Mai?

— Să zicem și asta, dar observ „evenimentul" ăsta de ani de zile.

— Parțial aveți dreptate. Așa a fost de 1 Mai. Trenuri anulate prin ianuarie (din două motive a. economie de combustibil și b. nu circulau la capacitatea respectivă) au fost reintroduse și li s-au spus trenuri suplimentare. Unele. Și chiar erau suplimentare, dar față de grafic, nu față de confortul așteptat de public.

— Cîte minute au întîrziat trenurile de călători-în 1979? Dar în 1980?

— Bineînțeles, nu-i nici un secret, deși „performanțele" nu-s de elogiat. Pe parcurs, media anului 1979 a fost de 39 000 de minute; la îndrumare, deci la plecarea din stații a fost de 10 000 de minute. (Deci, cam o lună de zile!). Pentru o comparație și mai elocventă. În primele 4 luni ale anului 1979 pe parcurs s-a întîrziat 36 000 de minute, iar la îndrumare 17 000 de minute. În aceeași perioadă din acest an întîrzierile pe parcurs au fost de 21 000 de minute, iar cele de la îndrumare de 45 000 de minute.

— Să sperăm că noul MERS AL TRENURILOR DE CĂLĂTORI a fost bine gîndit, bine corelat, că s-a prevăzut ce era de prevăzut și că-l veți respecta. Apropo, ceva noutăți?

— Sînt. 1. Toate trenurile care se vor deplasa pe magistrala București — Timișoara sînt prevăzute a fi tractate electric. În felul acesta durata de parcurs s-a redus cu 20 de minute. 2. Pentru prima dată în istoria C.F.R. s-a realizat o legătură directă cu Călafatul. 3. Pentru Predeal s-au prevăzut 3 trenuri în loc de 2, pentru Snagov 2 perechi, 1 tren pentru Cheia... (Dar acestea vor fi puse în circulație numai la cererea organizațiilor de turism). 4. Sînt asigurate legături directe între toate capitalele de județ și Marea Neagră. 5. Traficul de navetiști a fost gîndit pe baza consfătuirilor care au avut loc în toate marile întreprinderi. 6. Au fost prevăzute și niște rezerve la timpul de mers. De pildă, pe București — Ploiești rezerva respectivă este de 8 minute.

— Cînd vor începe să prindă viață?

— Cu în fiecare an, în ultima duminică a lunii mai se schimbă Mersul trenurilor.

MIRCEA BUNEA ■

File din istoria secretă a plantelor medicinale și aromatice

Din nou despre taxidermia ideilor

Fragmentul de istorie pe care îl așternem acum pe hîrtie a început cu aproape trei decenii în urmă, în incinta fermei de plante medicinale și aromatice din Bod a întreprinderii brașovene **Nivea**. Acolo, Mentha piperita, un hibrid obținut de englezul Mitchum în urmă cu aproape un veac, se vădea a fi din ce în ce mai vulnerabilă la un soi de rugină care-i desfolia tufele chiar în perioada optimă a recoltării. În anii de atac puternic, rugina aceasta provoca o pierdere de pînă la 70 la sută din recoltă. Și atunci, prin anii '52—'53, a survenit între inginerul Vasile Nicolau și tehnicianul Nicolae Konka o alianță dintre cele care se leagă indeobște între oamenii de bine și care, în cele din urmă, s-a dovedit a fi rodnică : după 18 ani de încercări, prin hibridări repetate, au obținut mai multe varietăți de mentă, nu numai rezistente la rugină, ci de-a dreptul imune. Apoi, atenția lor s-a îndreptat și spre ameliorarea soiurilor de lavandă aflate atunci în cultură. Între timp, drumurile celor doi cercetători pe cont propriu s-au despărțit, astăzi inginerul Vasile Nicolau este pensionar în Brașov, iar tehnicianul Nicolae Konka are în grijă ferma de plante medicinale și aromatice din cadrul C.A.P. Feldioara. Colaborarea lor însă continuă, din păcate sub umbrela deschisă larg a indiferenței. Și în cazul lor, taxidermia ideilor funcționează ireproșabil, adică nefast.

Iată, pe scurt, despre ce este vorba. La Feldioara, unde spațiul pe care se mișcă se întinde pe numai 150 ha în cîmp și cîțiva ari într-o seră, Nicolae Konka a izbutit să finalizeze cercetări istovitoare, migăloase, dar nu mai puțin spectaculoase prin rezultatele lor științifice și practice. Pînă în prezent, i-au fost omologate Mentha Feldioara aruginosa și lavanda LVR II, pentru care deține brevete de invenție. Mentha superpiperita și lavanda LVR IV sînt în curs de omologare. În seră, pe mai puțin de 2 mp, Nicolae Konka dispune acum de aproape 2 000 linii noi de mentă, obținute prin hibridare vegetativă și sexuată, care urmează a fi luate în cercetare, adică supuse unui proces îndelung de selecție. Stasurile, în ceea ce privește menta, prevăd extragerea a 2,5—3 părți de ulei la mie ; unul din soiurile de la Feldioara produce 9 părți de ulei la mie. Stasurile, în ceea ce privește lavanda, prevăd obținerea a 0,5—0,8 la sută ulei din flori ; dintr-un hibrid nou de la Feldioara se realizează 1,4—1,6 procente ulei de lavandă din flori ; alt hibrid produce numai 1—1,2 la sută ulei, dar este mai bogat în acetat de linalil. Alți hibrizi se disting prin conținutul ridicat de carvonă. A fost pusă la punct aici, la Feldioara, pînă și o nouă metodă de plantare a mentei, prin părți de plantă verde, metodă prin care cultura de pe un singur hectar poate fi extinsă pe 50 ha. Chiar și din punctul de vedere al cantității de masă verde pusă la dispoziția distilleriilor, hibrizii de mentă și lavandă selecționați la Feldioara dau o producție net superioară celorlalte soiuri din cultură. Încît, cu prilejul acordării Brevetului de invenție nr. 73 457, coautori Nicolae Konka și Silviu Corlățeanu, s-a specificat clar poziția soiului Mentha piperita Feldioara aruginosa vizavi de aceste celelalte soiuri : descrierea lor „nu a fost opusă autorilor, deoarece nu s-a considerat acoperitoare". Și în sensul celor afirmate mai sus, în arhiva deocamdată personală a tehnicianului Nicolae Konka, aflăm o sumă de documente, îndeobște avize și buletine de analiză, care confirmă cu prisosință calitățile creațiilor acestui om modest și prea puțin luat în seamă de cei ce ar trebui să-i acorde atenție. Aceste documente poartă semnături ilustre pentru domeniul de activitate în care ne mișcăm : semnătura dr. Hans Rothbächer, fost pînă nu demult un cadru didactic prestigios al Universității din Brașov, semnătura dr. Racz Gabor, decanul Facultății de farmacie din Tîrgu Mureș, semnătura dr. Franz Chlodwig din München, semnăturile unor cadre didactice ale Universității din Timișoara etc. Alte zeci de buletine de analiză, revelatoare și ele în sensul celor afirmate de noi, dar obținute prin bunăvoință (vom vedea curînd în ce fel !), provin totuși din instituții și întreprinderi care îndeobște nu se prea joacă de-a analizele. În privința Menthei crispa, un proces verbal al întreprinderii **Nivea** consemnează : proba de ulei a fost introdusă în pasta de dinți **Supercristal**, ca înlocuitor al uleiului spearmint din import ; concluzia : „rezultatele au fost satisfăcătoare și în unanimitate pozitive". Alt proces verbal semnat de forurile competente ale întreprinderii **Nivea** : „Sîntem de acord cu preluarea oricărei cantități de masă verde din specia menționată mai sus". Dar vom vedea mai la vale ce prăpastie se cască uneori între vorbe și fapte...

Deocamdată, după ce ne-am referit la cîteva izbînzi științifice ale tehnicianului Nicolae Konka, să luăm în considerație și cîteva rezultate practice, de ordin economic, ale activității lui. Cum spuneam, Nicolae Konka răspunde de ferma de plante medicinale și aromatice a C.A.P. Feldioara. Sub cupola din sticlă a serei minuscule din răspunderea lui, pînă și un profan, dacă are răbdare să numere, se poate convinge că pe un metru pătrat încap 2 500 butași de lavandă și că, de vreme ce un asemenea butaș costă un leu, un metru pătrat produce 2 500 lei. Nici o altă cultură nu antrenează pămîntul într-o spirală atît de vertiginoasă a randamentului economic ! Totodată, trebuie menționat faptul că C.A.P. Feldioara e o unitate agricolă cam adînc înglodată în datorii, adevăr confirmat dealtfel și de primarul localității, Dan Precu pe nume. În numai cîțiva ani, ferma de plante medicinale și aromatice a adus acestei cooperative agricole de producție un venit de 14 milioane lei, ceea ce nu înseamnă decît că datoriile amintite de noi, dacă s-au acumulat, s-au acumulat în orice caz în contul altor capitole. Ceea ce nu ar însemna decît că activitatea fermei de plante medicinale și aromatice din Feldioara ar trebui binecuvîntată, susținută, relansată cu un nou beneficiu. Ce se întîmplă, de fapt ?

Trecem peste faptul că nici în cursul actualului ciclu agricol în ferma condusă de Nicolae Konka, datorită unei repartizări nu întru totul inspirate a forței de muncă și a utilajelor aflate la dispoziția C.A.P. Feldioara, nu s-au putut discui și grunoi cum trebuie terenurile. E o chestiune de organizare internă, care și-ar putea afla rezolvarea dacă înimosul primar Dan Precu ar sta să vadă cu mai multă atenție ce se petrece în capul președintelui Ioan Bodeanu. Iar alte peripeții sînt mult mai semnificative. De pildă, prin adresa nr. 1 550 din 30 decembrie 1977, C.A.P. Feldioara a solicitat îngăduința de a construi pe teritoriul ei o distilerie de plante medicinale și aromatice. De ce ? Pentru că cele 1 500 t mentă produse pe 150 ha, valorificate prin **Plafar**, l-ar fi adus un venit de 2,4 milioane lei. Aceeași cantitate de mentă, distilată, l-ar fi adus un venit de 5,4 milioane lei. Peste toate, după distilare, resturile de masă verde, trecute prin uscătorii adecvate, devin un furaj excelent, cel puțin egal ca valoare nutritivă cu lucerna. Adică oamenii au judecat bine : dacă tot sîntem înglodați pînă în git în datorii, să încercăm cumva să scăpăm de ele... Evident, autoritățile competente ale județului Brașov au îmbrățișat călduros această idee. Însă, apoi, lucrurile s-au împotmolit la alte nivele și, după cîte am înțeles noi, se pare că încurcătura aceasta nu e străină de angajamentul întreprinderii **Nivea**, care dispune de distilerie proprie, de a prelua... „orice cantitate de masă verde". Distileria nouă nu a mai fost construită. În 1977, C.A.P. Feldioara predase distileriei **Nivea** din Bod 220 t mentă, dar distilarea acesteia s-a întreprins prea tîrziu, spre sfîrșitul lui august și în primele trei zile ale lunii septembrie, cînd masa verde sărăcise rău de tot în ulei volatil. Și în anii următori, de unde s-a scontat, a ieșit alta. Iată, la 18 martie 1978, ziarul **Drum Nou** din Brașov anunța că ferma de plante medicinale și aromatice a C.A.P. Feldioara, pe 145 ha cultivate cu mentă, va realiza un venit de peste 2 milioane lei. Anticipare prinită deoarece, iată, în 1978, ferma „a obținut" o pierdere de 2 milioane lei. Spre consolare, în 1979, pierderile s-au cifrat doar la 1 milion lei.

De asemenea, e de mirare că Nicolae Konka a realizat ceea ce a realizat la Feldioara, dovadă certă a izbînzilor lui constituind-o brevetele de invenție și analizele relevante amintite mai sus, dacă luăm în considerație condițiile în care muncește. Peste toate, nu ascundem faptul că, prin discuții (de la om la om) și din documente confidențiale, am avut prilejul să ne încredințăm că aceste lanuri parfumate de lavandă și mentă, ciudat, sînt cutreierate uneori și de veritabili briganzi ai științei, de bunăvoința cărora, din nefericire, depind încă multe. Mai important însă este că acum Nicolae Konka are în față aproape 2 000 de linii noi de mentă, din care se îndirjește să le selecteze pe cele mai productive și mai bogate în conținut de mentol. Selecția primară o întreprinde bazîndu-se pe experiență și pe o lupă ca toate lupele. Ca să distileze masa verde, nu are la dispoziție decît un soi de burlan, în care nu încap mai mult de 10 kg de frunze. Eșantioanele de ulei distilat în acest burlan rudimentar le ia în primire inginerul Vasile Nicolau, care bate apoi pe la porțile a fel de fel de instituții, întreprinderi și laboratoare, cersind bunăvoința celor înzestrați cu sculele necesare. Vara, îndeobște, are necazuri : i se topesc în buzunare batoanele de ciocolată pe care se simte dator să le ofere aici sau acolo, pentru a obține un buletin de analiză... neoficial, să fie limpede, ca să știe și ei în ce stadiu se află cu cercetările. Pentru un buletin de analiză oficial, Uzinele chimice din Rîșnov le-au pretins nu mai puțin de 10 000 lei, sumă care, să fim rezonabili, nu se poate încropi chiar atît de ușor din pensia inginerului Vasile Nicolau și din remunerația tehnicianului Nicolae Konka. Și atunci, cu buzunarele pline de batoane de ciocolată, oamenii bat la poarta Institutului pentru controlul medicamentelor, la poarta laboratorului de cromatografie al Centrului de chimie fizică, la poarta Uzinei de medicamente din prelungirea bulevardului Ion Sulea, la poarta Institutului de cercetări chimico-farmaceutice de pe Calea Vitan. Uneori, pe aceste trasee ajung să intre în posesia unor adevăruri de-a dreptul stranii : instituții cu firme răsunătoare, să zicem **Miraj**, se dovedesc lipsite de posibilitățile necesare întreprinderii unei analize sumare. Încît îți vine pur și simplu să te întrebi : cum deduc formulele produselor noi ? Ghicind în cafea ? Pe aceleași trasee au intrat în posesia altui adevăr straniu : de vreme ce e mult mai comod să importi ulei de lavandă din străinătate, zic unii, de ce ne-am mai bate noi capul să rectificăm uleiul de lavandă pe care îl producem sau l-am putea produce în țară ? Și nu numai că așa zic, dar așa și fac. În sfîrșit, în schimbul unor atenții derizorii, cei doi obțin de aici un buletin, de dincolo alt buletin. Cele mai multe fiind neoficiale. Și în baza lor izbutesc să-și împingă investigațiile cu un pas înainte. Mita pe care o propun colaboratorilor de circumstanță, dacă-i putem spune mită, e insignifiantă, dar miza gestului lor este mare. În treacăt, într-o cafenea din Brașov, după ce ne-am întors de la Feldioara, inginerul Vasile Nicolau și-a permis să afirme că ceea ce au întreprins și continuă să întreprindă, și el, și tehnicianul Nicolae Konka, ar prezenta un interes instructiv important pentru economia națională. Apoi, obosit, a schimbat repede vorba. Desi, după umila noastră părere, ar mai fi ceva de spus : inginerul Vasile Nicolau împlinește 69 de ani ; tehnicianul Nicolae Konka este ceva mai tînăr în schimb stă mai șubred cu sănătatea. Chiar se vor duce pe apa sîmbetei experiența și abnegația lor ? Dintre cei implicați în aria domeniului de activitate luat de noi în discuție, care mănîncă o pîine albă minuind fel de fel de hîrtii cu ștampile, chiar nu știe nimeni ce se întîmplă la Feldioara ?...

MIHAI PELIN

Carpați 2000

Învățămîntul, factor al dezvoltării

(Urmare din pagina 1)

toate acestea însoțite de aportul direct al școlii prin învățători instruiți și manuale introductive care să „vorbească" mai mult despre animalele și plantele specifice munților noștri, ar putea întregi timpul de curgere al învățămîntului primar.

O a doua etapă, cea a treptei I, permite o abordare direct la subiect, prin introducerea unor obiecte noi, ca zootehnia generală, agricultură și horticultură montană, precum și cursuri de zootehnie specială și care să trateze probleme de gospodărie economică montană rațională, cu referire la păstorit, zootehnia perioadei de stabulație a animalelor, albinărit, plante medicinale, fructe de pădure, protecția mediului natural ș.a.

O atenție deosebită s-ar impune să fie acordată exercitării practicii organizate în producție, a.-cărei formă de instituire, prin microferme școlare și ateliere, urmînd și linia sezonalității, să confere și să completeze cunoștințele practice de zooagricultură montană modernizată, să deschidă orizontul tineretului școlar local spre o perspectivă zooagrară montană profund înnoită.

Dealtfel, o anumită experiență didactică cunoscută în țara noastră, dar rămasă de peste 100 de ani dată uitării, cea a organizării învățămîntului primar după concepția lui Ion Marian din zona Năsăudului, a fost prea bine verificată practic, în sensul că la acea dată îndepărtată a fost realizată instruirea corespunzătoare, mai întîi a învățătorilor, în legumicultură și pomicultură, iar apoi a școlarilor, instituindu-se loturi școlare experimentale, perimetrul năsăudean beneficiind și astăzi de o valoroasă experiență moștenită și tradusă prin frumoasele livezi actuale ale acestei regiuni.

Desigur că treapta a doua a învățămîntului din ruralul montan ar presupune o „tehnicizare" mai accentuată, cu atelierește școală, care să creeze atît deprinderi tehnice utile (minimecanizare montană, electricitate, tîmplărie ș.a.) cît și legate direct de zooagricultură. (Îngrijirea completă, prin rotație, a animalelor în microfermele didactice, noțiuni de industrializare primară a produselor — ateliere mici de prelucrare a lactatelor, cărnii, pieilor, fructelor, legumelor ș.a.) În cea mai mare măsură pot interesa practicile organizate la „stîni-didactice", pentru însușirea cunoștințelor de creștere, alimentație, asistență veterinară primară, tehnica păstoritului, cunoașterea plantelor toxice și medicinale, modului de preparare și conservare a produselor animaliere în condițiile păstoritului, orientarea în teren etc., etc.

Perspectiva dezvoltării turismului agrar în zona de munte ar presupune acordarea unei atenții deosebite introducerii unor cursuri speciale de turism, care să includă pe lîngă elementele de practică turistică și noțiunile necesare de igienă sanitară și zootehnică și de comportament. În acest context devine importantă și o pregătire sporită a viitoarelor tinere gospodine-zootehniciene ca și sporirea atenției acordate predării limbilor străine de circulație largă.

Este de la sine înțeles că se pune problema sporirii bazei tehnico-materiale, a manualelor adaptate, a unor tratări după deosebirile regionale (zone de taurine, zone de ovine, zone pomicole), precum și a pregătirii corespunzătoare a cadrelor. În acest sens un rol substanțial sporit ar putea să-l dobîndească profesorii biologi, precum și specialiștii agricoli locali, prin angrenarea acestora în învățămînt, în virtutea unor îndatoriri moral-patriotice de a participa activ la formarea unei noi generații de crescători de animale în Munții Carpați.

Pentru absolvenții unor astfel de școli ale viitorului satelor de munte, posibilitatea de a dobîndi o diplomă de **„muncitor calificat în zootehnie montană"**, de a putea ca în condiția introducerii elementelor de modernizare să fie asimilați chiar poziției de „tehnician în zooagricultură montană" — în baza rezultatelor concrete în producție în propria gospodărie și fără angajare sub formă salariată —, ar putea reprezenta importante motive de stimulare morală și de îmbrățișare a ocupației de crescători de animale munteni.

O altă sferă de necesitate a adaptării și profesionalizării învățămîntului în zona de munte privește o latură încă neabordată în țara noastră : **învățămîntul agricol montan tehnic.**

Ne referim aici mai întîi la utilitatea unor cadre tehnice, în primul rînd veterinare și agricole, a căror pregătire în profil să vizeze problemele creșterii, alimentației, reproducției și asistenței veterinare, pe de o parte, precum și la minuirea unor cunoștințe amole de agricultură, pomicultură și legumicultură tipice montane. Așadar, discutăm desore necesitatea unor viitori tehnicieni veterinari și agronomi specializați în problemele specifice ale zonei de munte, a căror proveniență din cadrul perimetrului montan și mai ales din însuși interiorul gospodăriilor crescătorilor de animale munteni ar putea reprezenta o garanție în plus privind eficiența tehnică de producție.

Cea de a doua formă a învățămîntului tehnic agricol special destinat zonei de munte și care, de asemenea, nu este încă instituită se află strîns legată de una dintre cele mai acute necesități actuale ale păstoritului carpatin, determinată de o adevărată „criză" de baci și ciobani, an de an mai accentuată.

Trebuie avut în vedere faptul că personajul, poate cel mai important, al păstoritului în Carpați — **baciul** — este un factor dinainte tehnic-complex, deoarece în afara calităților sale de organizator acesta trebuie să stăpînească complet cunoștințele necesare creșterii, alimentației, asigurării asistenței veterinare primare precum și cele privind recoltarea, prepararea și conservarea tuturor produselor animaliere (lapte, carne, lînă, piei), inclusiv probleme de agricultură tipică de pajiști, cu nimic mai prejos — prin echivalență — unui maistru dintr-un domeniu tehnic, ci dimpotrivă și aceasta tocmai datorită înaltului grad de dificultate în care se desfășoară activitatea de păstorit, prin însăși natura lucrurilor.

De aici și ideea reînviorării păstoritului prin asimilarea ocupației de baci, prin școlarizare, calificării de **„maistru în păstorit"**.

Vorbim așadar, ca necesitate la ordinea zilei, despre o școală de tip nou sau chiar o rețea de școli de „maiștri în păstorit", cu profil special, în cadrul cărora și-ar putea aduce aportul poate cei mai buni profesioniști ai păstoritului montan de astăzi din Carpați, tezaurizatori ai unor cunoștințe îndelung verificate, ca instructori ai unei tinere generații. Aceasta desigur în contextul echivalării retribuției viitorului maistru cu cea acordată sectoarelor grele ale producției și vorbind despre asigurarea în cadrul asociațiilor crescătorilor de animale, respectiv al industriei alimentare, a continuității în muncă, corespunzător calificării, pentru perioada din afara sezonului de păstorit.

În fine și în mod firesc, în contextul dezvoltării zooagriculturii montane apare și necesitatea unor adaptări ale învățămîntului superior, în primul rînd agronomic. Ne gîndim aici la utilitatea cel puțin a unei posibile secții de agricultură, horticultură și medicină veterinară — **cu profil montan** — ce s-ar putea dezvolta funcțional în însuși „miezul" mediului zooagricol montan, ne gîndim la posibilitatea înființării unor burse de studiu, cu trimitere, din partea asociațiilor crescătorilor de animale din zona de munte.

Dincolo de inerente și previzibile dificultăți, ce privesc problemele organizatorice (manuale, formarea cadrelor, dotații etc.), elementele care formează conținutul specificității montane se constituie ca știință, fiind recunoscută de mult în alte țări ca atare (**Academia de Montanistică** de la Schemitz — 1860 —, **Școala de păstorit de la Rambouillet** — 1895 — ș.a.), aspect care poate contribui la conturarea unor premise de abordare a temei și pentru munții noștri, unde cunoștințele de factură tradițională formate și perpetuate prin practicism milenar vor putea constitui un izvor adînc și îmbelșugat pentru cercetare și continuă perfecționare, în viitor.

O profesiune pentru temerari

CHIRURGIA PE CORD

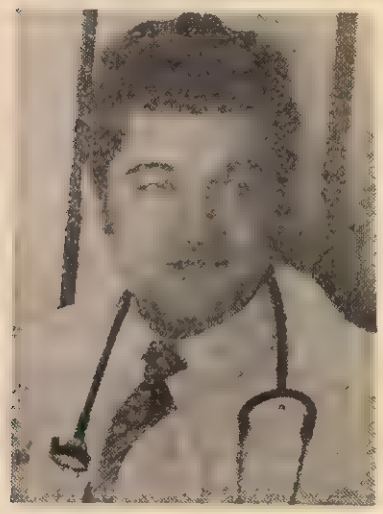

Marii profesori fac întotdeauna școală

La Clinica de chirurgie cardiovasculară de la spitalul clinic Fundeni se operează zilnic în „cea mai cumplită monotonie posibilă".

Vin la această clinică de obicei trei categorii de oameni : cei cărora speranța le inoculează îndrăzneala pentru a trăi, spulberîndu-le deznădejdea, cei care vor să smulgă vieții tainele pentru a învăța o meserie și cei care sfidează o viață în agonie în numele uneia sănătoase și normale.

De patru ani și jumătate în noul sediu al clinicii au fost efectuate peste 8 000 de intervenții chirurgicale pe cord închis sau deschis. O simplă comparare cu rezultatele anterioare, obținute în vechiul sediu, demonstrează pertinent o considerabilă creștere a calității execuției operațiilor, optimizări care situează în acest domeniu țara noastră printre cele mai prestigioase centre medicale cu profil medical de pe mapamond. Totodată, în cazul unor intervenții chirurgicale deosebit de grele și complexe, cum sînt înlocuirile valvulare unice, duble sau triple, mortalitatea s-a situat la nivelul centrelor celor mai renumite pe plan internațional, mortalitatea înlocuirilor valvei mitrale având un procentaj mult redus față de cea înregistrată curent în lume.

În cursul anului 1979 această clinică a redat vieții și muncii oameni nu numai din țara noastră, ci și de peste hotare. Au venit cu gustul amar al înfrîngerii și au plecat cu speranța unei noi vieți semeni ai noștri din Iordania, Liban, Chile, R.P. Bulgaria ș.a.m.d. În aceste zile, dintr-un anotimp capricios, inimile însănătoșite ale multor oameni încearcă să surprindă cu emoție suflul unei primăveri întîrziate, pentru a renaște la viața atît de mult dorită.

Se numește A.S., are numai 32 de ani și a venit din Egipt pe pămînt românesc fiindcă numai aici i se mai putea acorda șansa de a trăi ; încrederea i-a fost răsplătită și după o intervenție grea și complicată, protezare valvulară mitrală, așteaptă liniștit, cu optimism, să trăiască precum un om normal, sintagmă cu grave înțelesuri numai pentru cine a cunoscut deznădejdea.

E.S. din R.S. Cehoslovacă a îndrăznit în ziua de 4 martie 1980 ceea ce nu s-a încumetat să facă în propria-i țară : operație pentru protezare valvulară mitrală. „Nu l-am cunoscut personal pe profesorul Pop D. Popa, dar am auzit de faptul că este un mare chirurg, un mare om. Profesorul Popa m-a făcut să am încredere în el, ceea ce nu a reușit nimeni s-o facă pînă acum. Îi mulțumesc nu numai fiindcă mi-a redat viața, dar și pentru că voi putea crește ca o mamă sănătoasă, pe băiețelul meu de 3 ani".

Chinuită timp de 6 ani de o boală cardiacă ce părea incurabilă, țintuită practic la pat în ultimii doi ani, A.C., de profesie educatoare, a cîștigat lupta cu viața la 22 februarie cînd a suferit una din cele mai dificile intervenții chirurgicale : protezare trivalvulară.

În cadrul cursului de Chirurgie generală afectat anului IV de studiu, studenții de la I.M.F. București vin să învețe timp de o săptămînă în această unică clinică din București și din țară, cîteva dintre problemele și perspectivele chirurgiei cardiovasculare. Cît este de util acest curs ținut de profesorul Pop D. Popa ? Iată subiectul discuției pe care am avut-o cu cîțiva dintre cursanți miercuri, 12 martie. De la bun început trebuie precizat că ceea ce a avut loc în amfiteatrul mare al clinicii se poate cu greu cataloga drept curs universitar clasic, ex-cathedra. În fapt, profesorul a oferit o conferință de ținută academică, pe o temă deosebită ca interes, avînd în vedere extinderea considerabilă a maladiei prezentate : bolile valvulare. Conferința a beneficiat de diapozitive, fiind completată cu un detaliat film de specialitate privind intervenția chirurgicală propriu-zisă. Răspunsurile interlocutorilor noștri au fost diferite, deși au subscris cîtorva deziderate fundamentale care confruntă deocamdată învățămîntul nostru superior medical. S-a remarcat faptul că cele trei cursuri cuplate cu o practică de clinică de numai o săptămînă favorizează mai curînd încitarea la întrebări decît lămurirea cît de cît a domeniului încă de pionierat al acestei specialități. Se spune adesea că important este să pui o problemă, și nu neapărat să încerci a o rezolva. Totuși, cînd esti tînăr, dornic de a ști cît mai multe, simpla enunțare și constatare a unei probleme nu e de ajuns. „Este cel mai frumos și original curs al nostru de pînă acum. Auzim mereu că se fac în străinătate operații pe cord deschis care ne fascinează prin gradul de dificultate și performanță și descoperim cu uimire că ele se execută și în țara noastră cu o mare finețe și responsabilitate profesională" (Călin Barbu). „Asaltăm, aproape îi năucim pe profesori cu întrebări, după ce audiem și vizionăm cursurile acestea ! Categoric, ar fi binevenită o extindere a lor !" (Silviana Colîino). „Dacă aș putea să-mi educ teama și să mă hotărăsc vreodată să practic chirurgia în țara mea, categoric aș alege chirurgia cardiovasculară. Este copleșitoare prin tehnică și mesajul transmis". (Eloisa Lazo — Chile).

Eugenia Naghi are o părere oarecum diferită de cea a colegilor, pentru care inițierea în chirurgia cardiovasculară se face deopotrivă prin stagiul de practică și cursul ținut de către prof. univ. Ioan Pop D. Popa : „În timpul stagiului atît de sumar, doar de o săptămînă, nu vedem și nu cunoaștem mai nimic. Este drept că am dori să intrăm în sala de operații, dar este imposibil din cauza sterilizării maxime ce se pretinde aerului de acolo. Ceea ce ne rămîne în realitate sînt cursurile, diapozitivele și filmele color".

Desigur, această specioasă specialitate care permite unui medic să o practice abia după 10—15 ani de experiență profesională, nu poate fi perfect însușită în cîteva luni sau chiar într-un an universitar. Mai trebuie ținut seama că intervine inerent și opțiunea studenților fiindcă, trebuie să recunoaștem, nu oricine are curajul și talentul să se dedice unei meserii care reclamă calități deosebite. Ceea ce doresc studenții, ceea ce ar trebui să înțeleagă în sfîrșit forurile competente, este necesitatea introducerii la scară națională a acestei specialități în cadrul cursurilor de chirurgie. Ar fi utilă o propagandă consecventă și susținută și în celelalte centre universitare ale țării prin deplasarea echipei didactice din București, lucru întreprins doar de către profesorul Pop D. Popa, care ține astfel de cursuri în marile centre universitare ale țării. Propaganda la scară națională pentru această specialitate ar fi necesară și dintr-un alt punct de vedere decît cel al creșterii și recrutării propriu-zise de viitoare cadre medicale. Nu toți medicii din rețeaua sanitară sînt la curent cu performanțele acestui centru unic în țară (există doar o secție cu profil similar la Tg. Mureș), fiind tentați să prescrie la nesfîrșit tratament medicamentos în grave afecțiuni cardiace, chiar și atunci cînd medicamentele nu mai ajută.

În viața cotidiană acești oameni care au aruncat mănușa în fața morții se numesc prof. univ. dr. Ioan Pop D. Popa și citiva doctori grupați în jurul său : I. Pavelescu, M. Constantinescu, D. Gherghiceanu, M. Dobre, M. Birsan și anesteziștii: dr. Petrilă, dr. Belcev, dr. Cristea, dr. Bălan ș.a. Ei au format o entitate imposibil de separat, care și-a ales ca unic scop al vieții să sfideze moartea și să dovedească puterea de permanență a mitului păsării Phoenix.

Pentru profesorul Pop D. Popa, șeful acestei clinici, crescut la reputata și severa școală de medicină clujeană, specialist care a avut tăria să lase „la cheie" o școală de chirurgie cardiovasculară la Tg. Mureș, pentru a crește o alta la București, acest mit este deplin probat prin cotidian, prin propria-i viață și muncă. Studenții semnifică pentru profesor un mare suport moral, creșterea unei școli românești puternice și de prestigiu fiind în ochii săi desăvîrșirea exemplară a mesajului unui om care vrea să lase semenilor țării sale bunul cel mai de preț al unei vieți ; ideea de continuitate, permanenta articulare a experienței înaintașilor la noile performanțe ale tehnicii și medicinei românești. Profesorul Pop D. Popa a crezut în posibilitatea transplantului inimii biologice într-o vreme în care aceasta părea o simplă utopie. Dincolo de dificultățile și asperitățile unei vieți de luptător, el crede cu tărie în viitorul unei mari și puternice școli de chirurgie cardiovasculară pe pămînt românesc.

AURA MATEI-SĂVULESCU

Viața, ca un ordin

— Tovarășe colonel dr. Vasile Cândea, vă rog vorbiți-mi despre munca dumneavoastră, despre cei împreună cu care colaborați cînd operați pe inimă...

— Aveți timp ?

— Bineînțeles — răspund cu prompt, gîndindu-mă că interlocutorul meu avea, desigur, o mulțime de lucruri să-mi povestească : de aceea mă găseam, doar, aici, în biroul *Secției de chirurgie cardiovasculară a Spitalului militar central* !

— E-n ordine. Îmbrăcați atunci bluza și pantalonii aceia albi de pe umeraș...

...Pe masa de operații — sub stare de narcoză — un bărbat brun. Are 49 de ani, se numește Gheorghe Daudi, muncitor prin părțile Tulcei. Diagnostic: stenoză mitrală cu valve fibrocalcare, fibrilație atrială, hipertensiune pulmonară și insuficiență cardiacă de gradul trei, „foarte avansată, e penultimul stadiu dacă ne luăm după o clasificare a Asociației americane de cardiologie", mă edifică cineva din „echipă".

...Privesc, ascult.

— Alcool ! Bisturiu ! Compresă !

Operează „șefui", colonelul. De sub calota albastră i se ghicesc firele argintii ale tîmplelor. Îl secondează tînărul și subțiratecul căpitan dr. Ion Mociorniță. Cu mișcări de adevărat prisnel, le dă instrumentele „la mînă" asistenta șefă, Rodica Poreceanu („de mai bine de 14 ani lucrează în chirurgia pe inimă"). Aflați aici, cu mult înaintea chirurgilor, maiorul dr. Alexandru Popa, anestezistul, și asistenta Mihaela Stăvaru supraveghează funcțiile vitale ale pacientului, îl administrează substanțele medicamentoase necesare suportării operației.

Bip — bip — bip... bip... bip—bip... bip—bip—bip... Semnalele electrocardiografului înregistrează și tălmăcesc sonor, imperturbabil, frecvența bătăilor inimii spre care își croiesc drum chirurgii. Sumedenie de cabluri și tuburi elastice „culeg", din adîncurile organismului operat, tot felul de date. Respirația, temperatura esofagului și a pielii, presiunea arterială sîngerîndă și cea venoasă centrală, ritmul cardiac, hemograma, gazometria și ionograma sanguină, coagularea sîngelui, diureza orară, toate sînt monitorizate, fiind urmărite permanent cu ajutorul modernelor aparate electronice de echipa care operează.

...Iat-o ! În lumina puternică a filamentelor incandescente de deasupra, inima zvicnește, freamătă fără istov, vrînd parcă să iasă din carapacea purpurie a toracelui deschis, înfloratâ că-i privită și ! se pătrund tainele. Palpită precipitat sub pensele strălucitoare minuite agil, cu mișcări sigure, precise, care-i ocrotesc de vătămare punctele vitale.

— Foarfecă ! Pensă ! Bisturiu !

Canularea aortei (atenție maximă : o cît de mică bulă de aer scăpată spre artere și... !). Canularea venei cave superioare... Canularea venei cave inferioare...

— Artera : 62 ; cava : — 1 ; crește cava...

— Pornit ventu ! Oprit respirația !

— Artera : 67 ; cava : — 5 ; crește cava...

— Clampat aorta ! Cord **o p r i t** !

Intră în acțiune cord-pulmonul artificial. „Pompa", așa le place să-și numească minunatul, neprețuit de utilul aparat, a cărui funcționare o au în grijă căpitanul dr. Ion Țintoiu și coechipierii săi, sergentul-major Victor Tofan și asistentul Alexandru Marin — cei trei tineri care, pe timpul cît inima e oprită pentru a fi operată, asigură circulația sanguină extracorporală : by-pass cardiopulmonar...

E puțin lucru oare, ca, însumînd și interpretînd minut de minut datele hemodinamice, ale mașinii și bolnavului, să realizezi o circulație adecvată, foarte aproape de circulația sanguină ideală, care diferă de la organism la organism ? Evident, nu ! Cu vreo săptămînă în urmă era operat tot un muncitor, Emil Cornescu. Tocmai fusese trecut pe circulație artificială cînd s-a întrerupt curentul electric. Pompa a „înghețat". Soluția ? Preț de 20 de minute, pînă la remedierea penei de curent, pomparea sîngelui oxigenat în corpul bolnavului s-a făcut... manual, operația urmîndu-și cursul ei firesc. Nea Emil va afla abia din reportajul meu despre această „secvență" din „filmul" luptei pentru salvarea vieții lui !

Oprită din necontenitul său travaliu, inima se abandonează, docilă, în seama tămăduitorilor leziunilor ei secrete. Începe accesul spre valva mitrală. În timp ce mîinile-i migălesc cu asement celor ale unui iscusit bijutier — în plămada gingașă a atriului sting, colonelul le vorbește și explică tinerilor săi „elevi" : „După ce că-i atît de mic, atriul e și localizat foarte ventral !" Și conchide cu haz — de necrezut, într-un astfel de moment ! — „Nu prea ai unde să întorci !"... Într-adevăr, se operează într-un spațiu a cîtorva centimetri. Valvula mitrală în suferință — pe jumătate calcifiată — e extirpată. Se fac preparativele pentru fixarea protezei artificiale.

...Un chirurg celebru, din secolul trecut, decreta inima intangibilă, stigmatizîndu-i cu grea anatemă pe cei care ar cuteza să se atingă de ea. S-a găsit cine să cuteze, totuși. Temerari științei și practicii medicinei. Răsturnînd raționamente pînă mai ieri tabu. Cutează astăzi și cei din echipa chirurgilor militari. Cutează, învățînd din experiența altor confrați, din îndrăzneala și măiestria lor, din succese și insuccese ; informîndu-se cu tot ce este „la zi" în chirurgia cardiovasculară ; asociindu-și performanțele profesionale în confruntările cu nepreväzutul din alcătuirea fragilă a inimii, performanțele aparaturii și tehnicilor operatorii, toate situate la nivelul de vîrf al exigențelor actuale. Astfel cutează și izbîndesc, spre admirația tuturor, *colonelul Vasile Cândea* — doctor în medicină, membru al Societăților internaționale de chirurgie cardiovasculară și de angeologie, al Uniunii medicale balcanice, laureat al Premiului „Prof. dr. Gh. Marinescu", decernat de Academia Republicii Socialiste România, în 1971, autor a peste 80 lucrări științifice, comunicate și publicate în țară și peste hotare, cu prilejul diferitelor congrese la Praga, Atena, Istanbul, Hamburg, Paris — *maiorul Popa* —, singurul medic militar care a ajuns să pună la punct tehnicile de anestezie, îngrijire postoperatorie și reanimare a bolnavilor operați sub circulație extracorporală, doctorand, cu o lucrare avînd drept subiect „Protecția miocardului în intervențiile chirurgicale by-pass cardiopulmonar", — *căpitanul Ion Țintoiu* —, al doilea medic care face, în România, circulație extracorporală, își elaborează acum teza de doctorat, tratînd o problemă de mare actualitate : cercetarea ecocardiografică a funcției miocardice și valvulare înainte și după protezare mitrală sau aortică — și *căpitanul Mociorniță* — chirurg cu reale posibilități de afirmare. Cu toții formînd o echipă unită, capabilă — un produs al școlii românești de chirurgie cardiovasculară. Grație eforturului intelectual permanent contopit cu pasiunea și voința de a izbîndi, de a nu dezminți așteptările celor ce li se încredințează cu trup și... inimă.

...Se înnoadă firele atraumatice care fixează valva artificială („garanție 300 de ani !")... Se închide apoi atriul sting... Se purjează cordul de aer.

— Declampat aorta.

— Artera : 82, cavă : 10.

Defibrilare electrosoc. Uriașii electrozi scot inima din încremenire.

— Cord pornit ! — inflexiunile vocii colonelului, frunțile descrețite ale celor din „echipă" redau clar același simțămînt învăluitor : bucuria pentru viața care reintră în trupul bolnavului, pentru noua izbîndă împotriva neantului...

„Pompiștii" ies discret din „scenă". Nu înainte însă de a mai privi o dată spre ecranul monitorului pe care înfiorise iarăși dantela electrocardiogramei. Inima își intră încetul cu încetul în drepturile ei naturale.

Se poate închide deci pericardul și toracele.

Pentru ca apoi :

— Gheorghe, deschide ochii ! Așa, bravo ! Te simți bine ?

Buzele bolnavului schițează un „da", iar pupilele cu luciul ciocîrlei, umbrit încă de zbaterea între somnul narcotic și trezie, se întorc, recunoștință mută, spre chirurgi...

...Privesc pe fereastră. Plouă. Aleile spitalului albesc în lumina becurilor fluorescente... Intrasem dimineața în sala de operații iar acum, iată, se înserase de-a binelea. Nici nu am luat seamă la sosirea orelor. Cine, în locul meu ar fi luat ?!

...Ajuns din nou în biroul colonelului, răsfoiesc „Cartea de onoare" a secției pe care o conduce. Și descopăr, cu reală surpriză, o dedicație în limba engleză care, tradusă, ar suna: „Doctorilor Cândea și Țintoiu, cu foarte multă sinceritate..., pentru suportul moral și înțelegerea de care au dat dovadă... Le voi fi totdeauna de folos, în orice împrejurare și pe orice cale. Trebuie să-i sprijin și să-i ajut, în viitor, pentru îngrijirea pacienților cardiaci ai acestei minunate țări, România". O semnează și datează : prof. dr. Marius Barnard, 2.12.1977. După ce operase „în echipă" cu cei doi și cu maiorul dr. Popa, ilustrul chirurg sărbătorise, în mijlocul medicilor români, 10 ani de la cel dintîi transplant cardiac...

IOAN LUCA

ONORATĂ INSTANȚĂ A MORALEI

Cine se ocupă de copiii cu probleme? (III)

„O eroare umană se poate produce în cinci minute. Dacă ea durează o viață, atunci e o crimă"

A venit la redacție profesoara **Virginia Paraschiv** de la Școala ajutătoare din Focșani. Ca absolventă a Facultății de filologie clasică a Universității București, promoția 1970, cunoaște latina și greaca, latina dealtfel a și predat-o pînă acum trei ani la liceele „Al. I. Cuza" și pedagogic, tot din Focșani. Acum latina o predau alții, iar Virginia Paraschiv îi învață aritmetica și abecedarul pe elevii clasei I a Școlii ajutătoare conduse de directorul Ion Apostol. Are 14 copii în grijă și pe lîngă abecedar și aritmetică mai predă corectarea vorbirii, indeletniciri practice și desen, adică aproape tot ce se face în clasa întîi. Virginia Paraschiv se simte minunat la această școală și pentru că îi place munca cu copiii. Ea însăși este mamă a doi copii. Are preocupări pe care profesia și ocupația actuală nu i le cer. A scris și ne-a prezentat **„Jurnalul unei profesoare"**, text plin de naturalete despre viața micuților școlari. **„Jurnalul"**, cu valoare literară, deși nu se cade s-o spunem noi, cere mai multă atenție față de copii din partea oamenilor absenți din viața celor ce frecventează școala. Despre observațiile pertinente ale profesoarei Virginia Paraschiv, despre gîndurile ei, este vorba în cele ce urmează. Lipsesc întrebările, ele se înțeleg sau ar fi fost de prisos.

„La școala ajutătoare se lucrează cu grupe mici pentru a se putea recupera ceva. De început, am început anul școlar pe 15 septembrie ca toată lumea. Au venit doar șapte elevi în prima zi și ulterior s-a completat numărul de 14, cît se prevede pentru o clasă ajutătoare și cîți am în prezent. Sîntem un colectiv de 40 de profesori, la noi nu numai profesorii au pregătire superioară ci și educatorii. Din păcate, nu există profesori defectologi, avem doar două colege cu specialitatea defectologie și acestea cu regim de suplinire.

Ca să fiu exactă, voi spune că în tratatele de medicină se vorbește la elevii noștri despre rigiditate psihică, incapacitatea unor afecte de nuanță, mai pe înțeles, se zice despre ei că nu știu decît de frică : de aici se pleacă. Mai înseamnă o diferență între vîrsta biologică și cea mintală. Vîrsta mintală sau intelectuală se stabilește de către psihologul de la cabinetele medicale prin teste. Este posibil ca un copil să aibă vîrsta de 9 ani și mintal să fie la nivelul unuia de trei-patru ani și în aceste condiții nu se poate școlariza. Punctul critic începe abia după ce un elev repetă de două ori clasa întîi. Abia atunci se-ntreabă lumea ce-i cu el ! Învățătorul îl pune pe copil, pe medic, pe psiholog în fața unui fapt împlinit. Consider că se ajunge la medic mult prea tîrziu, mînați mai mult de faptul că regulamentul școlii de masă interzice repetarea unei clase a treia oară.

Părerea și convingerea mea este că diferența dintre un copil bolnav și un copil slab la învățătură este infinitezimală, adică la limită. În aceste condiții, medicul operează o chestiune legală și atestă debilitatea mintală a copilului, de o intensitate mai mare sau mai mică, mai profundă sau mai superficială. Aici se poate greși foarte ușor și cu tot regretul pot să afirm că greșelile sînt, deocamdată, ireparabile. Un medic onest, cum este cazul doctoriței școlii noastre, Rodica Grigorcea (medic psihiatru-pediatru), are, să zicem, dubii și ar recomanda în cîteva cazuri menținerea copilului în cadrul școlii de masă sau într-o clasă de recuperare cum a fost cu ani în urmă la Focșani și cum este vorba să se facă din nou. Ei bine, n-o ia nimeni în seamă. Copilul va rămîne în continuare la noi.

În cazul unui copil doar handicapat fizic, medicul nu-i poate oferi decît o școală în cadrul județului, or, așa ceva nu există. Așa s-a întîmplat cu copilul Cergan Mihai, paralizat, nescolarizat pînă la 12 ani din cauza bolii și înscris la școala noastră din Focșani, cu girul și aprobarea comisiei de tutelă. Or, Mihăiță are intelect normal, a fost alfabetizat acasă și nu era cazul să ajungă la noi ! O eroare clară ! Dacă ne luăm după lanțul de dosare rămîne acolo. Acum băiatul este într-o școală pentru handicapați motorii din județul Cluj. Ce se opune rigidităților psihice ? De cele mai multe ori, o rigiditate birocratică, începînd cu sistemul de constatare a situației lor după doi ani și cu obișnuința de a-i trimite la noi, deși nu e întotdeauna cazul. Încetul cu încetul m-am apropiat de acești copii. Nu sînt toți reduși mintali. La început am avut o intuiție mai mult sentimentală, apoi am făcut o investigație. I-am observat atent și am început să lucrez cu ei intensiv, recuperîndu-i în primul rînd psihic, am încercat să obțin de la ei un sentiment de certitudine și securitate. I-am lăsat să se manifeste liber, fără nici un fel de inhibiție din partea mea, am încercat să le risipesc emoțiile negative (asta este frica), să-i fac să-și autocontroleze ținuta, mersul, expresivitatea chipului. În particular, am plecat de la hîrtia igienică și șterșul nasului, încercînd să-mi înhib mie însămi faptul că aspectul lor dezolant ar fi efectul schizofreniei. Cauza lor merită. Am observat că, în noiembrie, într-o lecție deschisă la citire trei copii citeau cursiv, cu 1—10, așa cum majoritatea copiilor realizează. Dacă depășesc degetele se-ntreabă „ce fac cu ăsta ?"

Să răspund cu anticipație unei obiecții. Ar putea veni un psiholog să spună că băiatului cu pricina, avînd zece ani, i-a crescut vîrsta mintală. Dar de unde să știu dacă i-a crescut sau a avut-o cînd prin forța împrejurărilor acest copil n-a frecventat școala decît sporadic din motive de boală. Există o instrucțiune care prevede că în cazul cînd un elev lipsește mult învățătoarea este obligată să-l școlarizeze la domiciliu sau mai apoi să facă prin meditații o recuperare intensivă. Mulți știu de instrucțiunea aceasta, dar o uită foarte adesea.

Dacă un profesor de bun simț face un calcul și la 15 elevi am înregistrat o eroare sigură și sînt pe cale de a o înregistra pe a doua, înseamnă un procent de eroare de 13,3%, ceea ce cînd este vorba de oameni este imens, practic o crimă. Gafe mai sînt și la alte clase ; vin copii cu tulburări de comportament, derbedei mărunți care fug de la școală și atîta tot. Unul handicapat fizic, altul de intelect, alții cu tulburări de comportament, dar nicidecum oligofreni, dacă vreau să-i redau școlii de masă nu pot pentru că nu există cadru legal. Am încercat. Cum să pot eu, profesor, să contest un diagnostic care e medical. Diagnosticul de oligofrenie, odată pus, este ireversibil. Nu scrie nicăieri așa ceva, dar în viață așa este. Copilul pleacă cu stigmatul acesta. Într-o epocă în care și cel mai banal diagnostic este discutabil și se poate reveni asupra lui !

Ce s-ar putea totuși face ? Soluțiile posibile sînt în primul rînd de bun simț. Cînd un profesor de la școala ajutătoare constată o eroare certă sau are dubii, să se procedeze la reexaminarea medicală, să fie supus copilul unui examen în fața unei comisii autorizate în care să demonstreze achizițiile intelectuale făcute și asta pînă cînd nu e prea tîrziu. E știut că și un om adult constrîns într-un climat își anulează personalitatea, și-o stinge. Într-un astfel de caz plafonarea mintală devine un proces activ, și cu atît mai virtos la cei mici. Trebuie ajutați, nu constrînși. Noi toți am început viața și învățătura poticnindu-ne. Dacă părinții noștri și educatorii noștri de atunci ne-ar fi disprețuit, poate ne-am poticni și astăzi.

Nu trebuie neglijată nici elaborarea de metodici diferențiate pentru tot felul de copii, nu doar metodici pentru copii normali. Metodici din care învățătorul să înțeleagă esența și necesitatea recuperării intensive, de ele avînd nevoie atît școlile ajutătoare cît și școlile de masă. Cu cît elevul pune mai multe probleme, cu atît căile și mijloacele de instruire trebuie să fie mai subtile, altminteri moneda cu tratarea diferențiată rămîne o problemă fără acoperire. Învățătorii să fie primii care să semnaleze din timp medicilor cazurile de rezistență, cazurile dificile, cazurile de neintegrare în ritm. Un diagnostic de oligofren se dă în cîteva minute, după doi ani de repetențiie, traume psihice și chiar fizice.

În prezent, acesta e paradoxul, nici profesorii de la școlile speciale nu sînt dispuși să renunțe la cei care nu sînt oligofreni. Cînd ai doi copii de felul acesta, inima te-ndeamnă să-i păstrezi, nu să-i duci acolo unde le este locul. Ei sînt copiii de vitrină la lecțiile noastre deschise, șefii de clasă, de dormitor și profesorii țin cu orice preț la ei. În acești trei ani, de cînd sînt la școala ajutătoare, m-am convins că și cu ultimii dintre ultimii se poate lucra. Ei zîmbesc, se joacă, pentru că-i las să se joace, se autogospodăresc, lucrează singuri la clasă. Eu sînt printre ei și doar atît. Să nu ne facem iluzii. Dar, dacă-i scoatem de la școala ajutătoare pentru oligofreni pe cei care nu sînt, și nu vor fi ultimii din clasele normale ăsta înseamnă foarte mult, enorm chiar. Ei, copiii, orice ar șoune, mărturia lor nu este luată în seamă de nimeni. Se mulțumesc să audă un „da" la întrebarea „tovarășa, nu-i așa că eu nu sînt oligofren ?" Singurii mari absenți ai acestei scene sînt părinții.

ION PREDOȘANU

Jurnalul unei profesoare

15 septembrie

Tradiționala și festivă este la școala noastră poate și cea mai dramatică. Nici flori, nici zîmbete, nici bucurie. Îmi aștept cu crispare și neliniște elevii. Timpul trece încet ; probabil că părinții vor fi înconjurat de multe ori clădirea școlii, aminînd, fie și măcar cu cîteva ceasuri, aducerea copiilor aici. În sfîrșit apare primul elev la clasa întîi. Este un băiat voinic, cu expresie goală în privire. Este însoțit de tatăl său, un om modest, vizibil emoționat și timorat că fiul său a rămas repetent de două ori și că, inevitabil, va fi elevul școlii ajutătoare pentru deficienți mintali. Copilul se supune cu docilitate corvoadei testelor. De pe coridor se aude un hohot de plîns. Un coleg îmi prezintă un prichindel drăgălaș cu fața boțită de lacrimi ; părinții l-au lăsat la noi la internat încă din ziua precedentă. Marinuș, așa am aflat că-i cheamă pe copil, se împotrivește și mă lovește cu sălbăticie ori de cîte ori încerc să-l iau de mînă și să-l duc în clasă. Repetă cu înverșunare : „vreau la tata la a...". Îi promit că o să-i arăt un cățel. Un licăr de interes, o vagă speranță în privire, „mi-l dai mie de tot ?", „desigur". Băiețelul consimte să mă urmeze. Se pare că am intuit bine ; Colecția de animale și automobile decupate din reviste se va bucura de succes...

Octombrie

Îmi reprim cu un mare efort de voință clasicul „Liniște !!!" Copiii se pîrăsc reciproc, intens dar fără vreo intenție răutăcioasă — o primă și rudimentară formă de comunicare cu mine. Un singur burete și o singură tablă, iată un obiect serios de dispută cînd am unsprezece elevi de serviciu... voluntari. Gumele și creioanele sînt comestibile. La sfîrșitul orelor, copiii adună cu conștiinciozitate bărcile și avioanele confecționate clandestin cu foile rupte din caiete. Totul se strică, totul se rupe, nimic nu dispare. Micii vinovați trasează din ce în ce mai sigur liniî de sus în jos, de jos în sus, de la stînga la dreapta. Recunosc cu ușurință și aduc la cerere două creioane, două triunghiuri mari, două pătrate roșii, două cercuri mici albastre. Se miră, întreabă, se supără cu ajutorul vocalelor a, e, i, o, u.

Citez din caracterizările cu care au venit elevii mei de la școala de masă : „Nu este sociabil... nu face asociații..., nu manifestă interes față de învățătură..., confundă elementele între ele".

Dar oare într-adevăr confuzia este o greșeală atît de gravă la școlarii mici ? Nu este oare mai degrabă un semn de achiziție informațională ?!

Urmăresc cu interes răspunsurile eronate, le clasez și încerc să înțeleg dacă sînt lipsite de raționalitate.

— Unde stă cățelul ? / — În casă. (Ilaritate generală). / — Cum se cheamă casa cățelului ? / — Cușcă. / — Ce mănînci tu la gustare ? / — Creioane (copilul mă privea intens cum răsuceam nervos niște creioane ; atent la gesturi, nu auzea întrebarea). / — Dați exemple de cuvinte care încep cu „t". / — Tata, tren, tanc, tractor, tramvai, automobil, avion, bicicletă, elicopter. (Copiii uitaseră întrebarea inițială pe care nu o mai repetasem și începuseră să serieze noțional, cu o pasiune lesne de înțeles la băieți, mijloacele de transport, făcînd abstracție de criteriul fonetic.)

Deci, oricît de paradoxală și aberantă pare la prima vedere, eroarea școlarului are o logică internă. Promptitudine și prezență de spirit, iată implicația directă. Penalizez din ce în ce mai puține răspunsuri, oricît de șocante ar fi pentru mine. Încerc să-i scot din impas prin sugestie. Se instalează un climat de certitudine și încredere...

Noiembrie

Propozițiile sînt cele care spun ceva despre noi, cuvintele sînt cele după care ne oprim, silabele sînt cele pentru care batem din palme. Rezultatul adunării este mai mare și punem semnul plus, cel al scăderii este mai mic și punem semnul minus.

Literele încep să vorbească : ai — ia, tata — papa, ai — papa, ia — papa...

...Sosește mult așteptata lecție deschisă. Obiect — citire, procedeu metodic — instruire programată cu fișe individuale, obiectiv — lectură cursivă pe diferențe de nivel. Surpriza colegilor care asistă este mare. Trei elevi recunosc toate literele, citesc cursiv și înțeleg mesajul scris încărcat de o mare intensitate afectivă. La sfîrșitul orei — felicitări pentru mine și ciocolată pentru cei mici. Quod erat demonstrandum.

Cu cît se estompează în timp amintirea școlii în care copiii au fost stigmatizați și supuși blamului public, cu atît se reactualizează și se cristalizează noțiunile predate anterior. Recuperarea este de natură psihică înainte de toate...

Decembrie

Succesul social i-a stimulat pe elevi. Activitatea clasei devine mai organizată, mai sistematică. Copiii au căpătat autonomie de studiu. Se semnalează diferențe mari de ritm și de nivel. Se instaurează ierarhia firească oricărei clase de elevi. După efortul făcut, copiii ar merita o plimbare prin oraș, proiect pe care-l amîn sine die. Data trecută am întîlnit la grădina zoologică un grup de strengari vioi și zgomotoși de la școala de masă. Învățătoarea care-i însoțea a încercat să-și verifice aptitudinile de fizionomist cercetîndu-mi cu o privire expertă copiii și stabilind la prima vedere, á haute voix, care din ei este oligofren și care nu.

Ianuarie

Vacanța le-a priit ; sînt jucăuși și, în același timp dornici de învățătură. Mihăiță, noul venit, un puști blond și ciufulit nu înțelege încă rostul unei săli de clasă.

Ceilalți au primit la aritmetică caiete — program și rezolvă, cu sau fără numărătoare, exercițiile. La citire unii și-au propus să cunoască singuri toate literele. Săndel citește cărți, încearcă să-și corijeze defectele de pronunție și pretinde pentru aritmetică exerciții mai complicate în cercul 1—100. Cu lectura basmelor nu am încă succes. Repovestite, basmele devin niște conflicte violente în care personajele tale capete, se ucid cu buzduganul, se spintecă cu sabia, cu paloșul. Îi impresionează în schimb „Povestea ghetuței din piciorul drept", cea bună la suflet dar mîncinoasă și înfumurată. Dănuț dă semne de agitație.

— Tovarășa', permiteți să vă spun ceva. / Spune, ce n-ai înțeles. / Este adevărat că noi sîntem oligofreni ? / Cum adică ? / Băieții mai mari ne-au spus că aici este școala pentru cretini, adică pentru proști.

Evadez cu discreție lașă din subiect și bîlbîi ceva despre școala care ajută. Nu sînt încă pregătită să răspund la o asemenea întrebare...

Februarie

Marinuș nu mai plînge, dar nu se joacă ; melancolic și solitar execută mecanic și incorect temele școlare. Șocul de adaptare este foarte prelungit. Ionuț scrie foarte urît dar de cînd i-am încredințat cheia de la dulapul cu rechizite, am cîștigat și eu dreptul la recreație. Cînd vin la clasă, găsesc distribuite corect toate materialele necesare.

Martie

Un curs intensiv de scriere se impune cu necesitate. Exercițiile structurale par binevenite. Copiii se amuză de scrierea pe etaje.

Mama pleacă la piață.
Mama pleacă la fabrică.

Iliuță se foiește în bancă. În cele din urmă se hotărăște :

— Tovarășa, eu n-am mamă...
— ...
— Pot să scriu propozițiile cu „tovarășa" ?
— ...

Aprilie

Îmi propun să-l redau școlii de masă pe elevul Haută Săndel.

Voi reuși ? !

VIRGINIA PARASCHIV
Școala ajutătoare Focșani

Argumente pentru un recurs extraordinar

„Nu mă deranjează sancțiunea, ci modul nedrept în care a fost elaborată. Eu sînt suficient de bine cunoscut și apreciat la locul de muncă și nu merg cu capul plecat deoarece toți colectivul mă cunoaște... Numai că nu sînt de acord să fie sancționat, din cei doi copii ai unui părinte, cel care nu a spart geamul, în locul celui care, într-adevăr, l-a spart — aspect de care instanța nu a vrut să țină cont."

(Lefterie Ștefan, mecanic de locomotivă, condamnat la un an închisoare, cu executarea pedepsei prin muncă.)

Accidentul

Era liniște și pace în stația CFR Virteju în acea dimineață a lui 5 august 1979. Echipa de lucrători la linie a lui Golea Constantin se instalase direct la lucru pe linia a III-a, mecanicul de locomotivă Lefterie Ștefan și cei doi manevranți ai garniturii — Treanță și Șerban — erau gata să înceapă manevrele. Cum în acea zi nu aveau conducător de manevră, șeful stației, Ungureanu Constantin, a preluat această sarcină și, de pe peron, a dat comenzile necesare. Semnalul luminos de pornire odată apărut, mecanicul Lefterie a pus convoiul de manevră în mișcare, prin împingerea celor 7 vagoane pe linia a doua, urmînd să se întoarcă cu ele pe linia I. Concomitent cu începerea manevrei, pe linia a III-a a trecut fără oprire din direcția Ciorogîrla, spre Jilava, trenul de marfă nr. 16 925. La trecerea mărfarului echipa de lucru la linie s-a retras pe interspațiul dintre liniile II și III. Victima accidentului, Călin Natalia, neauzind mișcarea convoiului de manevră și neflind încunoștințată de efectuarea acestuia, ferindu-se mai mult de marfar, a intrat în gabaritul liniei a II-a, fiind lovită de colțul frontal al cutiei ultimului vagon de manevră, trîntită jos și accidentată. Urmarea accidentului — amputarea piciorului sting.

„S-a reținut că vinovat de producerea accidentului este Lefterie Ștefan care a încălcat dispozițiile art. 13 din cap. 3 al Instrucției nr. 5 de mișcare și prevederile fișei nr. 18 din planul tehnic de exploatare al stației, prin aceea că a pus în mișcare locomotiva înainte de a primi semnalul corespunzător din partea conducătorului manevrei și fără a verifica dacă ambii manevranți se aflau sau nu în vagoane. De asemenea, se mai reține că inculpatul, deși trebuia să treacă pe partea dreaptă a cabinei locomotivei, a rămas pe partea stîngă, fapt ce l-a împiedicat să observe semnalele de circulație și de manevră..." (Din Hotărîrea definitivă a Tribunalului municipal București.)

Ce spun specialiștii C.F.R.

Ianău Constantin, instructor depou: „La noi, în C.F.R., instrucțiile și normele departamentale pentru protecția muncii sînt extrem de numeroase, dar și extrem de clare. Tocmai de aceea nu înțelegem cum de a rămas singurul vinovat — din cei 6 desemnați de Inspectoratul teritorial pentru protecția muncii al municipiului București — doar Lefterie. Și mai ales de ce ei?"

Slavarin Vasile, instructor C.F.R., depoul București-Triaj (care răspundea de Virteju pe vremea accidentului): „Cred că era binevenită mărturia unui specialist în probleme C.F.R. De aceea nu pot pricepe de ce nu am fost admis pe lista martorilor propuși de inculpat în apărarea sa."

Marin Roanță, care răspundea cu protecția muncii la C.F.R. Triaj-București (care este și licențiat în drept): „Eu am fost admis ca martor după repetate insistențe. Am subliniat, pentru repunerea faptelor în echilibrul lor firesc, toate aspectele ce se dezvăluie cu claritate din instrucțiile C.F.R. Nimic din ce am spus nu s-a luat în considerație. Și mă întreb de ce?, după cum, iarăși mă întreb, cum de nu a fost reținut nici un punct din recursul Regionalei de căi ferate București către Tribunalul municipal? Pentru că Lefterie a fost, cu adevărat, pedepsit pe nedrept."

Radiografia unui dosar

Rareori mi-a fost dat a răsfoi un dosar mai confuz ca acela al cazului Lefterie. Probele cu martori nu pot, în situația dată, să stabilească cu exactitate împrejurările accidentului pentru reținerea culpei, pentru simplul motiv că ele însele sînt contradictorii. De la prima mărturie și pînă la ultima, contrazicerile în declarații sînt atît de evidente (date, rețineți, de aceiași oameni), încît întrebarea unde se află, de fapt, adevărul nu-ți dă pace. Mai întîi toți cei prezenți la locul accidentului au susținut că atît mecanicul Lefterie cît și cei doi manevranți au stat pe dreapta sensului de mers al locomotivei (inclusiv cei în cauză). După care, lucrurile suportă o schimbare de 360 grade: mecanicul și cu manevranții au stat pe partea stîngă (ba au fost amîndoi manevranții la locurile lor, ba unul singur, așezat pe dreapta...) Referitor la șeful de echipă Golea, mai binezis unde se afla el față de locul accidentului, alte declarații ce se bat cap în cap. Ș.a.m.d. Poate de aceea, am zice și noi, cuvîntul unor specialiști ar fi trebuit să se facă auzit în acest dosar atît de confuz și atît de complicat, mai ales dacă se ține cont de numărul mare al instrucțiilor privind activitatea C.F.R.

Pe firul vinovățiilor reținute

1. Se face vinovat Lefterie că a pus în mișcare locomotiva înainte de a primi semnalul corespunzător din partea conducătorului de manevră. Să ne întoarcem din nou la pomenitul dosar. În nici o declarație nu se reține faptul că mecanicul ar fi plecat în manevră înaintea primirii semnalului. Dimpotrivă, în această privință, corul declarațiilor este limpede și clar. Doar în procesul verbal al Inspectoratului de stat teritorial pentru protecția muncii al municipiului București este inserată această „constatare", fără nici o susținere faptică însă. Sub acest aspect deci, probele dosarului nu relevă nici un element de natură să rețină vinovăția inculpatului.

2. Mecanicul este învinuit că nu a verificat dacă ambii manevranți se aflau sau nu pe vagoane în momentul începerii manevrei. Instrucția de mișcare nr. 5/1975 este extrem de clară în acest sens: această obligație a verificării dacă echipa de manevră se află la post, revine, ca atribuție de serviciu, șefului de manevră — fiind vorba în acest caz de Ungureanu Constantin, șeful de atunci al stației Virteju, care ținea locul, în ziua accidentului, șefului de manevră. Iată, la obiect, ce specifică punctul 13 al amintitei instrucții: „Înainte de darea semnalului de începere a manevrei, conducătorul manevrei trebuie să verifice dacă agenții din partida de manevră sînt la posturile stabilite...". Nu credem că ar mai fi nevoie de alte comentarii.

3. Reținem încă o acuzație gravă ce planează asupra mecanicului Lefterie și anume că **„deși trebuia să treacă pe partea dreaptă a cabinei locomotivei, a rămas pe partea stîngă, fapt ce l-a împiedicat să observe semnalele de circulație și de manevră".** Prin aceasta a încălcat Ordinul 214/178/1977 al Revizoratului de siguranța circulației din Departamentul căilor ferate.

Să ne oprim și noi ceva mai mult asupra acestui aspect. E nevoie, pentru înțelegere, să apelăm la amintitul ordin 214 care, la punctul „f", stabilește: „Conducerea locomotivelor în activitatea de manevră se va face numai de la postul corespunzător sensului de mers" (n. n. — deci, totdeauna pe dreapta sensului de mers). Pentru ca mai departe să vină cu următoarea precizare: „În stațiile cu activitate de manevră care efectuează operații de compunere și descompunere, unde frecvența mișcării mijloacelor de tracțiune în sensuri contrare este ridicată, și schimbarea posturilor ar conduce la diminuarea capacității de prelucrare a vagoanelor și productivității locomotivei, se va face schimbarea posturilor dacă din analiza efectuată de directorul general se constată că nu există alte posibilități de rezolvare. Situația neschimbării posturilor la manevră se va preciza în Planul Tehnic de Exploatare (P.T.E.)".

De acum încolo ne vom muta zona de investigare în stația Virteju. Este permisă neschimbarea postului aici? În P.T.E. nu apare. Așadar, liniștiți, am putea apela și noi la ordinul care-l acuză pe mecanic. Conform lui nu ar fi avut dreptul să facă manevra decît de pe partea dreaptă a sensului de mers. Numai că văzînd și auzind pe cei ce se confruntă zilnic cu manevrele, lucrurile ți se dezvăluie cu totul altfel. Iată ce ne spune impiegatul de mișcare Ion Mircea, aflat pe acest post din 1968 încoace: „Manevra la Virteju se execută în așa fel încît personalul de manevră să nu fie expus accidentelor de muncă. Mai concret spus, cînd se execută manevre pe lîngă liniile de circulație, personalul de manevră trece pe partea cealaltă — implicit deci și mecanicul care trebuie să vadă partida de manevră. Or, manevra se făcea atunci pe linia 2, iar linia 3, din imediata vecinătate, este la noi linie de circulație, constituind firul nr. 1 spre Ciorogîrla și Jilava, linie pe care trec curent trenuri. Firesc deci, personalul de manevră a trecut pe stînga, deci și mecanicul. Că nu a fost trecută această prescripție în P.T.E. este vina conducerii de atunci a stației care nu a făcut demersurile necesare după apariția Ordinului 214 pentru intrarea în deplină legalitate. Pentru că așa s-a procedat întotdeauna la noi, obligîndu-ne la acest lucru Normele departamentale de protecția muncii în vigoare".

Că așa stau lucrurile o dovedește și demersul început de noul șef de stație, ing. Georgian Victor, pentru completarea P.T.E.-ului, în vederea aprobării unor asemenea reglementări pentru stația Virteju. Sînt sigur că vor primi aprobarea solicitată întrucît, după cum își motivează ei cererea, „respectarea Ordinului 214 cu privire la conducerea locomotivei de pe partea dreaptă a sensului de mers ar conduce la reducerea capacității de prelucrare a stației cu circa 40 la sută..."

Noi elemente pentru nivelarea drumului spre adevăr

Ar mai fi de adăugat cîteva noi elemente, deosebit de importante, credem noi, pentru nivelarea drumului spre adevăr, descoperite în ancheta noastră.

1. Accidentul a avut loc pe 5 august 1979. P.T.E.-ul a fost aprobat de directorul cu exploatarea abia pe 19 august 1979. Îi putem deci crede pe cei ce șoptesc că la data accidentului nici nu exista P.T.E. — lucru extrem de grav dacă se are în vedere că P.T.E.-ul constituie pentru activitatea oricărei stații C.F.R. cartea de căpătîi a muncii de zi cu zi. Dealtfel, chiar cel aprobat după data producerii accidentului este incomplet, uneori depășit de realitate. În sfîrșit, privind regulile de manevră prinse în fișa nr. 18, la care se face referire în instanță, ele sînt date doar la modul general. Or, cei care ar fi trebuit să pună la punct P.T.E.-ul nu era altul decît șeful stației de atunci, C. Ungureanu, aflat în ziua accidentului pe post de șef de manevră.

2. De regulă, se întocmesc 5 exemplare P.T.E., toate trebuind să coincidă, să aibă același număr de file, aceleași indicații, cu aceleași semnături. În P.T.E.-ul de la mișcare am găsit un document ce lipsea în cel al șefului de stație care, zicem noi, dacă ar fi fost cunoscut de organele de cercetare ar fi schimbat aprecierile, în sensul extinderii vinovăției, reținută numai în sarcina lui Lefterie. Este vorba de „Prescripțiunile comune de lucru în stația Virteju, anexă la P.T.E." — document în care este inserată expres obligația șefului de echipă ca înainte de începerea lucrărilor la linie să înscrie în registru lucrarea ce se va efectua pentru ca impiegatul de mișcare, la rîndul lui, să-l poată anunța de manevrele din stație. Or, șeful de echipă Golea Constantin a fost scos de pe lista celor vinovați tocmai pe motivul că nu ar fi avut această obligație.

3. În instanță s-a reținut că locurile de refugiu fixate de șeful de echipă Golea au fost cele reglementare. Articolul 33 din N.D.P.M. Tracțiune fixează aceste zone de refugiu la 3 m de la ciuperca liniei pe care urmează să treacă un tren. Deci, între liniile 2 și 3 — linii pe care circulau concomitent marfarul și convoiul de marfă — distanța ar fi trebuit să fie de 6 m. Probele din dosar o adeveresc. Realitatea din teren e alta: între cele două linii există doar 4,35 m și nu 6 m.

4. Ar mai fi de semnalat însăși neatenția victimei. Legat de acest lucru, cîteva declarații vorbesc despre niște grîu vărsat pe linie, la cîțiva metri de locul accidentului, care, după accident, dispăruse în cea mai mare parte. Poate nu ar fi rău să fie reluată și această urmă, mai ales că există o probă elocventă: pe locul cu pricina a crescut verde și frumos grîul, cu toată piatra pusă peste el într-o dispariția urmei.

Tocmai pentru că Tribunalul municipiului București nu a cunoscut aceste noi elemente și probe, le supunem noi atenției Procuraturii Generale în vederea promovării unui recurs extraordinar.

GEORGETA BLĂNARU ■

Ploale și frig și pe străzile Bucureștilor. La început prea puțin — ori deloc — învățați cu giumbușlucurile barice ale lunii mai, bucureștenii au sfîrșit prin a se adapta. Așa că nu mă mai mir dacă-i văd pe mici și mari — pe sub umbrele mici și mari — bătînd trotuarele și căscînd gura la vitrinele de pe Calea Victoriei, spre exemplu. Veritabilă promenadă sub țiriitul devenit exasperant. Ceea ce mă miră este că nu-i mai văd pe cei mici tractîndu-i ori împingîndu-i pe cei mari spre ROMARTA COPIILOR, ca în anii trecuți. Cum ajung în fața magazinului, copiii preferă să-i întoarcă ceafa, iar ochii să și-i arunce spre terasa C.C.A. S-ar părea că-i mai interesantă colonada dorică de peste drum, decît ceea ce știu că se mai poate privi ori găsi dincoace de trotuar. Simbătă spre prînz, timp de fix o oră, n-am văzut întrînd ori măcar dorind să intre aici vreun copil. I-am spus asta și tovarășului Ion Codescu, responsabilul magazinului ROMARTA COPIILOR. I-am spus-o glumind, că, adică, copiii nu-i mai calcă pragul ca să nu se vadă cumva nevoiți să-l atenționeze că se scrie ZIUA, nicidecum ZIU (!) INTERNAȚIONALĂ A COPILULUI, așa cum se poate citi pe panoul pictat care anunță PARADA MODEI — BUCURIA COPIILOR '80, duminică 1 Iunie, orele 10, în incinta magazinului. Tovarășul responsabil m-a contrazis, afirmînd că nu acesta este adevărul, ci, că, dimpotrivă, situația se prezintă excelent. Drept pentru care dumnealui mi-a argumentat că pe 12 000 de umerașe expune tot atîtea confecții și

Romarta copiilor?

accesorii vestimentare, că vinde într-un an o jumătate de milion de perechi de încălțăminte pentru copii și că, zilnic, nu-i ajung cele două mașini de cîte 5 tone fiecare care-i aprovizionează cu jucării! Nu întîmplător magazinul ROMARTA COPIILOR este declarat etalon pe țară. L-am rugat pe tov. Codescu să citim împreună ultima însemnare din caietul de sesizări. Iată-o:

„Am venit în acest magazin de circa două săptămîni pentru ciorapi cu chilot din PNA sau supraelastici. *Fără bunăvoință și pe un ton ridicat* (s.n.) mi se răspunde mereu-mereu că numerele 22—23 lipsesc din acest magazin. Este vina copiilor din aceste timpuri că s-au dezvoltat frumos? Sau este vina lipsei de aprovizionare corectă? Vă rog frumos și insistent să faceți în așa fel ca să găsim și aceste numere de ciorapi și de toate culorile". Semnează I.C., str. Miron Constantinescu nr. 15.

Îl mai întreb pe tov. Codescu dacă acum are la vînzare ciorapi dintre cei solicitați și-mi zice că nu, mai întreb unde sînt jucăriile — vă mai amintiți căluții, rățoii etc. care puteau fi călăriți, pînă acum patru ani, contra sumei de 1 leu? — de la intrare și-mi zice că nu mai sînt; mai întreb unde este băruletul unde mămicile ori tăticii îi puteau lăsa pe cei mici în fața unei prăjituri ori a unei sticle de pepsi și-mi zice „nu mai notați c-o să mă bubuie alții pe mine". Așa că nu mai întreb nimic, mă mulțumesc să privesc magazinul realmente ticsit de mărfuri, de virstnici și de afișe care semnează: „INTERZIS consumul înghețatei în MAGAZIN", ori „FUMATUL OPRIT", ori... și înțeleg de ce la BUCURIA COPIILOR '80 părinții trebuie să-i tragă de mînecă pe copii și nu invers. De unde se poate deduce și că ROMARTA COPIILOR nu este totuna cu ROMARTA PENTRU COPII.

MIRCEA BUNEA ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Doi veri, ca doi frați...

Iubire mare, frățească, între doi... veri buni. Așa i vedea și așa-i știa toată lumea. Uniți la bine, uniți la greu, ce mai!, doi oameni dar aceleași suflet.

Așa-i știa lumea.

Pînă într-o zi pe care unul dintre veri o va pomeni pînă la sfîrșitul zilelor, iar celălalt nu o va mai pomeni niciodată. Că așa-i, din păcate, uneori, viața; într-o singură zi, ba cîteodată și într-o singură oră, dărîmă totul, ca un vînt de nebunie.

Actul I. În mare iubire și în mare bucurie, cei doi veri — unul din București, celălalt din Cocora, Ialomița — s-au cinstit și răscinstit. „Să trăiești ani mulți, vere!", „Să-ți trăiască familia, copilașii, vere!", „Să fii sănătos toată viața, vere!", „La 80 de ani, tot aici să fim, vere, cu nepoții lîngă noi!"... Și tot așa, cioc-cioc, cioc-cioc, pahar după pahar, sticlă după sticlă, pînă cînd, din nimic, pe vărul din București l-a pălit — cine știe de unde? — de la vreo bătătură la picior, l-o fi supărat rău mieunatul miții sau cîrîitul vreunei cloți?, nimeni nu știe de ce — o furie pe dragul lui de văr pe care l-a „îmbrăcat" în pumni și picioare, pe unde a apucat, pînă l-a lăsat jos în nesimțire.

Apoi s-a îmbrăcat frumușel și a plecat de-acasă. Nimeni nu știe unde. Poate s-a dus la cinema... Nu-i exclus...

Vărul cel drag — lat în curte.

Au trecut prin fața casei oameni. Oameni buni. Au chemat urgent Miliția, Salvarea. Prea tîrziu. Vărul din Ialomița a decedat.

Actul II. Se întoarce **vărul viu** din oraș. E întrebat, firește, ce și cum? Cine-i mortul? Răspunsuri autentice: „Cine-i ăsta, dom'le? Nu-l știu! Nu l-am văzut în viața mea!!"

Pînă la urmă, totul s-a dovedit și adevărul a ieșit, ca întotdeauna, la suprafață.

Într-o lume obsedată, parcă, de recorduri, am auzit, iată, și despre un **record de neomenie.**

Și tocmai într-o lume ca a noastră, unde se face totul pentru oameni, pentru omenie!

Doi veri care, cică, se iubeau ca frații.

Așa-i știa lumea...

MARIUS POPESCU

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Oraș mic, oraș mare: BISTRIȚA

Pînă acum 8—10 ani, cu toate marile prefaceri ce schimbau vertiginos și fără de oprelişti chipul țării, Bistrița se încăpățîna parcă să doarmă într-o lungă uitare de sine. Destinul ei se aseamănă întrucîtva cu cel al Botoșanilor, cu al Zalăului, cu al Vasluiului. Nu, nu era urîtă bătrîna Bistriță, cea așezată între domoale dealuri transilvane și pe apa riului cu același nume. Avea, zice-se, un anume farmec al ei, un farmec trist și scorțoșit, ca o floare de hîrtie creponată, ceva între roșu și roz, sau între albastru și sinistiu. O floare de hîrtie într-o vază cam prăfuită și în întunecimea unei camere în care soarele nu mai intrase de mult. Era, adică, Bistrița un oraș în care nu se întîmpla mai nimic. Veneau, va să zică, toamnele, veneau mult prea devreme. Toamne lungi și ploioase. Bătea mai întîi, dinspre Dealul Cetății, sau dinspre Birgăie, ori dinspre Călimani, dinspre nord-est deci, un vînt mai tăios, cu miros de zăpadă. Se-nfiorau bătrînii tei de pe străzile bătrînei Bistrițe, lar apa riului, din domoală și răcoroasă, se făcea tulbure și bolborosea a galben-cenușiu, a început de singurătate lungă. Veneau apoi iernile, mai lungi decît toamnele, și la gura sobelor în care focul ardea de sute și sute de ani, Bistrița, oraș al pensionarilor, visa la vremuri apuse, în timp ce riul se împotmolea în propria sa scurgere, tot mai sticloasă. Cam pe la sfîrșitul lui aprilie, ba chiar spre mijlocul lui mai, începeau să bată dinspre Dealul Chinzii vînturi iuți, vînturi de sud, și porni dădeau colț de frunză fragedă și, pînă să-nfrunzească, schimbau în verde culoarea năvalnică a apelor. Veneau deci primăverile. Verde crud, verde de-amăgire nouă ? Da. Fără doar și poate, da. Ce alt fel de verde poate să aducă o primăvară, oricît de năvalnică, în inima unui oraș de pensionari ? ! Doar vara era, ca să zicem așa, parcă mai vie, mai luminoasă. Vara, cînd soarele răsărea, ca și acum, desigur, de peste Dealul Cocoșului — nici că se putea un alt nume mai potrivit — și urca încet pe bolta de un albastru fără de pată și se oprea o clipă în virful celui mai înalt turn al orașului, al Sașilor, 75 de metri, și începea să coboare domol înspre Dealul Castălior, dar nu înainte de a rodi, în nestire și fără de trebuință, amîrcurile cu pipiriș, răchiță și sălcii, adică măștinile de sub acel deal. Se scurgeau deci anotimpurile peste întărîmița Bistriță fără să se întîmple nimic altceva decît chiar acea scurgere. Orașul era ca o corabie pierdută în derivă.

Ei bine, chiar pe smîrcurile de sub Dealul Castălior, exact acolo unde sălbăticia și pustietatea se credeau mai pe deplin la ele acasă, odată pentru totdeauna, s-au ridicat în numai 8 ani cîteva mari întreprinderi ce alcătuiesc la ora actuală platforma industrială a orașului. Liniștea aproape maladivă a orașului, ca o oglindă învechită și înaptă să mai redea, cu fidelitate, sufluI înnoitor ce a început să bată peste Bistrița, s-a spart în mii și mii de țăndări. Pretutindeni în oraș s-a instaurat frenezia unui ritm năvalnic, dornic parcă să recîștige timpul pierdut. Celor doar 2 279 de muncitori, cîți erau cuprinși în 1965 în mica industrie locală, li s-au adăugat, în numai 8 ani, alți 24 000 de muncitori, majoritatea tineri între 20 și 25 de ani. Cu atîta sînge tînăr bubuind în secularele sale artere, Bistrița s-a văzut nevoită să arunce de pe umeri tristul renume de oraș al pensionarilor. Pînă și soarele însuși, răsărind tot de pe Dealul Cocoșului, nu se mai oprește, în acea clipă de răgaz a amiezii, pe măciuliа din virful Turnului Sașilor, ci și-a ales alt loc de părelnică odihnă, mai înalt, 120 de metri, adică turnul Centralei de termofi-care a orașului. Da, ușa sobelor în care pîlpaia molcom focul timid al aducerilor aminte, cînd orașul era o nefirească oază a unei nefiresti liniști, s-a închis. Un alt foc, înalt și puternic, arde sub Dealul Castălior, pe fețele amîrcuri de altădată, și din dogoarea lui s-au plămădit, iată, vetrele a două mari cartiere, Decebal și Andrei Mureșanu, cartiere în care locuiesc, firește, cei mai mulți din cei 24 000 de muncitori din platforma industrială. Voi reveni, desigur, asupra acestor două cartiere cărora îi se vor adăuga în viitorul imediat un altul, Independența-Sud, aflat în plină construcție, și Ștefan cel Mare, acest cartier aflîndu-se încă pe planșetele arhitecților. Să ne oprim însă, pe scurt, foarte pe scurt, asupra întreprinderilor ce alcătuiesc atît de tînăra platformă industrială a Bistriței.

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

Prima unitate, intrată efectiv în funcțiune în anul 1972, a fost **Întreprinderea de textile nețesute**, sau, cum i se mai spune pe scurt, **Netex**. Valorifică superior produsele secundare rezultate în urma prelucrării a numeroase materiale textile. Obținute printr-o tehnologie modernă de mare productivitate și eficiență economică, produsele finale sînt : vată de tapițerie, suport hidroizolant, vată termosonoabsorbantă, vată termosonoizolabil, precum și diferite materiale pentru construcții cum ar fi termotex, ilatex, termotex melan, etc. Capacitatea anuală, 25,5 milioane metri pătrați de textile nețesute.

În același an, dar cu cîteva luni mai tîrziu, a intrat în funcțiune și **Combinatul de prelucrare a lemnului** care cuprinde o fabrică de mobilă cu o capacitate de 10 000 garnituri pe an, o fabrică de PAL cu o capacitate de 70 000 tone pe an, o altă fabrică de mobilă sculptată, o fabrică de PAL melaminat, precum și o fabrică de mobilă din PAL melaminat.

Acestor două mari unități industriale care abia dacă împlinesc 8 ani, li se adaugă în 1973 gigantul industriei bistrițene și al platformei industriale, **Combinatul industrial pentru construcții de mașini, C.I.C.M.**, care se compune la ora actuală din 4 fabrici, cea de utilaj tehnologic, cea de utilaj chimic, cea de materiale electrotehnice, precum și o forjă-turnătorie. Aflat în permanentă dezvoltare, combinatul se va îmbogăți pînă la sfîrșitul viitorului cincinal cu alte 6 fabrici, realizînd în 1985 o producție de aproximativ 5 miliarde lei.

A patra mare întreprindere a platformei este **cea a materialelor de construcții**, dată în funcțiune în 1976, cu o fabrică de prefabricate din beton armat, o secție de tuburi premo din beton armat, o secție de elemente de poliester armat cu fibră de sticlă, o secție de cahle, precum și o fabrică de elemente din mase plastice pentru construcții.

Și-n fine, al cincilea pilon de bază al platformei, **Întreprinderea de sticlă fină**, inființată în 1974, dotată cu utilaje moderne care produc 1 740 tone de sticlărie pe an.

După această mult prea succintă prezentare a platformei industriale se cuvine să facem trei precizări. Prima : producția industrială a anului 1938 a fost realizată la nivelul întregului județ, în anul 1977, în numai 11 zile și se preconizează ca la sfîrșitul anului 1980 această producție să fie obținută în doar 4 zile. A doua precizare : platforma nu este un loc de muncă numai al bărbaților, ci și al femeilor, la Netex și la Întreprinderea de sticlă menaj personalul muncitor fiind format în majoritate din fete. A treia precizare, cea care avea să înpingă mai departe reportajul de față, aparține inginerului Ovidiu Prislopan, șeful secției de prelucrări mecanice din cadrul C.I.C.M. : „Născută ca peste noapte, această platformă a născut, la rîndul ei, un nou oraș, o nouă Bistriță. Aș aduce ca argument propria mea familie. M-am născut aici, în satul Unirea, acum o sută-rbie a Bistriței. Am plecat apoi, cu părinții, la Năsăud. Am terminat facultatea la Cluj-Napoca și am fost repartizat în județul Gorj, la Tg. Jiu. Cînd a început construcția C.I.C.M.-ului, mi-am luat transferul și am venit acasă cu sufletul la gură. Locuiesc în cartierul Decebal, strada Cuza Vodă, blocul S-2. S-a ridicat deci platforma, dar, în același timp, împrejurul vechiului oraș, s-a ridicat și cartierul Decebal. S-a mărit platforma, dar în același timp a apărut și un al doilea cartier, Andrei Mureșanu. Recintore pe meleagurile județului natal, colegul meu, inginerul Gheorghe Medeși, șef de secție schimb, locuiește în acest cartier, pe strada Emil Girleanu, în blocul R-1. Sau, dacă mai e nevoie, un alt exemplu, cel al colegului nostru, subinginerul Marin Moldovan. A terminat institutul anul trecut. Fiind din comuna Șieut, la numai 30 de kilometri de Bistrița, a venit să lucreze la întreprinderea de sticlă fină. Deocamdată locuiește în gazdă, dar peste cel mult o lună și jumătate se va muta, împreună cu soția, tot subinginer în cadrul atelierului nostru de protectare pentru utilaj metalurgic, într-unul din frumoșii blocuri ale cartierului Independența-Sud. Și, dacă ar fi să coborîm în secție, am constata că majoritatea locuim în această nouă Bistriță pe care a născut-o, firesc, platforma industrială a orașului. Și, dacă facut, zic eu, simplu și firesc, că platforma noastră, una din cele mai tinere din întreaga țară, a născut un oraș tînăr. Înviorînd nitrul mult prea lent al bătrînului nostru tîrg. Veneam altădată, ca student, în vacanță, pe la Bistrița. După două-trei zile mă cuprindea un fel de moleșeală și apăsare. Acuma, nu știu dacă pot fi crezut, dar la Bistrița mă simt ca în oricare alt mare oraș al țării".

Spuneam că Bistrița era ca un oraș care plutea în derivă, fără o țintă anume, înclus în inoată, scurgerea timpului, a anotimpurilor. Da, comparația, în sine, se poate menține. Numai că în pînzele corabiei bate vîntul înnoitor ce s-a pornit acum 8—10 ani, iar timpul prin care ahnecă, tînără și înaltă, aceasta corabie, arată, ca pretutindeni în țară, aceeași oră a ritmului de dezvoltare, ora cea mare și albă a țării, fie că ora aceasta, a împlinirilor, bate la Vaslui, la Botoșani, la Zalău sau la Bistrița.

VICTOR NIȚA ■

Singur

Îi ura pe oameni fiindcă nu-l înțelegeau.
Așa credea el.
Într-o zi a avut bani și a băut pînă cînd la masa lui mai erau și alții. Toți îi dădeau dreptate și el a plătit.
Dimineața s-a trezit pe o margine de șanț și se gîndea că oamenii l-au înțeles în sfîrșit.
Toată noaptea băuse singur.

Brâncuși a fost plugar

Coloana infinitului spune tuturor că Brâncuși a plecat dintre brazde, că a fost plugar. A știut să o ridice în picioare, brazdă milenară, să fie văzută de toți și să i se adauge în anotimpuri repetate neterminarea ce se înnoadă întruna fără să se sfîrșească.
Brazda trasă de Brâncuși este omagiul ce ne oduce aminte că fără plugari nu se poate.

Noi

Pe toate pămînturile oamenii numără stelele.
Unii au avut atîția bani încît și-au ridicat pînă dincolo de ele
observatoare cu gînd să nu scape nici una, și olături de astronomi
au mai trimis rachete.
Noi, românii, le păzim să nu cadă.

MIHAI VIȘOIU ■

Numele propriu al oamenilor de la Liebling: Eroi ai Muncii Socialiste!

Elena Rămneanțu, el, directorul, „uns" director de nici doi ani, și-a făcut un crez din pe cît de naivele, pe atît de adevăratele vorbe versificate: Hrană bună, / Aer, soare, / Tineret bine ales / — Iată o metodă care / Duce sigur la progres.

Progres, la Liebling așa s-a și înregistrat — vor glăsui și cronicile mileniilui ce s-apropie —, dar nu murmurîndu-se așa-zisele versuri, cît aplicînd, în buna tradiție a țăranului român, învățăturile din cărțile fie deja scrise, fie abia întregite. Oricine a văzut în viața lui o vacă sau o oaie are o anume imagine a patrupedului cu pricina, socotind, pur și simplu că, asemenea porcului sau găinii, ființa necuvîntătoare e un biet pandant al omului, al poftelor vieții acestuia de a bea un pahar cu lapte, de a purta o bluză de lînă, de a mînca o friptură sau un ou la capac. Rămneanțu tot de la „oale" a pornit pe calea explorărilor biologice: „hrană bună, / Aer, soare". Așa încît la I.A.S. Liebling mîncarea animalelor nu satisface doar umplerea vălăului, fiind o combinație sofisticată de plante care de care mai hrănitoare, care de care mai gustoase, în rețete inedite, consumate pe nerăsuflate de pașnicele rumegătoare, fie în stare crudă, zemoasă, masa verde din limbajul agricol, fie sub formă de siloz, de nutreț preparat în bucătăriile furajere, ca o salată asortată, cu miros ce lasă gura-n apă și ugerul-n laole. Fără exagerare, dacă pentru gospodine sînt consacrate cărțile de bucate ale Sandei Marin, tot așa s-ar cuveni — și ministerul de resort a și inițiat partea din măsurile cuvenite — propagarea experienței Rămneanțu în prepararea furajelor, dar nu din momentul cositului, ci mai degrabă, de la împreunarea boabelor în saci și în ogor, cînd se naște proteina. A nu se înțelege că la Liebling animalul se îndoapă ca o gîscă, și leneșă și bleagă, bună numai pentru pene, jumări și ficat, dobîndite odată cu fringerea gîtului; vaca și oaia trebuie să supraviețuiască, să producă, în serie, carne, lapte, lînă, viței și miei.

Poate că peste un sfert de veac se va zîmbi la producțiile limitlor taurior Cezar și Hector, de peste 5 000 litri lapte, cu 4,1 la sută grăsime și greutate de 650—700 kg, la recordul vacii Pietroasa, care, în trei ani, consecutiv, a deținut recordul național al Bălțatei românești, în lactația a III-a atingînd 11 145 litri lapte. Vor păli aceste cifre cît de curînd, după cum prevestesc fiicele și nepoatele lui Patron și Salomon, linii genetice pe care, conform strofei „Tineret, bine ales", le modelează acum inginerii Rămneanțu.

Celebră între „aurate", ferma nr. 5 este unul din nucleele republicane ale rasei Bălțate românească, avînd 800 taurine, din care 450 vaci și juninci gestante. Vacile și oile au devenit de cîțiva ani și un amfiteatru, un laborator, o catedră pentru Facultatea de zootehnie din Timișoara, condusă de prof. dr. ing. Ioan Vintilă, prizten de idealuri cu Nicolae Rămneanțu.

Și bătrîna oaie are la Liebling o biografie demnă de orice tratat științific mondial. Stîna, ciobanul și cîinele au și acum rostul lor, nu neapărat pentru a conserva idilicul secular, ci pentru că acestea sînt date inseparabile unei activități umane, precum aratul pămîntului și deșteptarea în zori zilei. Creșterea oilor n-a fost niciînd un scop în sine ori motivată de dragostea omului față de animal, precum azi sînt pline bulevardele, parcurile și curțile de jivine bune doar la lătrat cu gîtul înspre astrul nopții ; oaia, săraca oaie, e o rumegătoare fără moft-

Fotografie de MIHAIL ȘERBĂNESCU ■

turi, dînd stăpînului multe din trebuințele vieții sale. Sibienii, cu drumuri mult mai scurte în transhumanța turmelor, s-au mutat și în satele bănățene, fiind neîntrecuți în meseria fără calificare a ciobănitului ; sînt mulți olteni și ardeleni la Liebling, atrași și de cîștig și de oile fără pereche de aci, oi de rasă superioară, Polwarth și Merinos australian, prin care se ameliorează rasele locale, Spanca și Merinosul transilvănean.

Programul — cuvînt sinonim nu cu visul, cît cu planul bizuit pe planuri — are ca scop concret crearea unui nou tip de oaie, tot cu patru picioare, dar cu mari producții de carne și lînă. La carne : obținerea unui spor mediu zilnic, deci văzind cu ochii, de 220 grame la miei și a greutății vii de 60—65 kg la oile adulte și 100 kg la berbeci. La lînă : 8 kg fizic anual, adică, în limbajul zootehniștilor, 15 kg lînă STAS. Plus livrarea de berbeci de elită pentru alte stîne, pentru alte vitoare recorduri. Cît de eficientă e această vînzare o demonstrează și prețul unui berbec (3 000 lei), ca să nu mai vorbim de costul unui taur (30 000 lei) — ceea ce înseamnă că noul mecanism economico-financiar și beneficiile inerente sînt la Liebling o reușită de care se bucură fiecărui fiecărui om al muncii.

Ca să se știe și mai apoi că nasc și la Liebling oameni făcători de minuni și terestre, și necesare, aplicînd numai „metode care duc sigur la progres", ar trebui să sevîn la durerea lor, cum că primăvara '80-lui e una ne-bună, care înecă porumbul în buruieni și culcă paiul grînelor. I.A.S. Liebling e una din marile unități agricole ale țării, cu aproape 11 000 hectare pămînt (6 ferme vegetale, 4 fînd zootehnice cu un total de 1 500 taurine și 5 680 ovine), care produc nu atît furaje, cît cereale, porumb, soia, floarea-soarelui, fiecare cultură cu **programul** sporului său, deși soiul nu e dintre cele mai darnice, putînd fi și el ameliorat, precum vaca și oaia înseși.

Cum, iată, evocînd un sat, am insistat asupra produsului muncii și vieții sale, animalul și pămîntul, va trebui să închei rîndurile, și lungi și incomplete, despre Liebling, nu oprind doar că Nicolae Rămneanțu a primit în '79 Ordinul Muncii clasa I, el adăugînd că dusul Konrad, primarul Bădescu, maistrul Iulian Sîrbescu, economistul Hans Arnold, mecanizatorul Mihail Grosz, mulgătorul Gheorghe Suciu (alt record, în '79 : 20 vaci, cu o medie de 4 500 litri lapte), așadar, lor, celor nenumiți, se cuvine să le rostim numele propriu, care le este comun : Eroi ai Muncii Socialiste. Nu numai spre aducere aminte.

TEODOR BULZA ■

(Urmare din pagina 1)

8 ani de tandră luciditate

Notez în picioare, imobilizat între masă, pe care broasca țestoasă a-e trezit din letargie și întinde capul spre ser, și două dulapuri : anul trecut, fără să fie un an de referință, din cei 29 de absolvenți prezenți în fața comisiilor de examinare pentru admiterea în învățămîntul superior au reușit 23. Elevii navetiști, cu o pondere însemnată în școală, se trezesc în fiecare dimineață la ora cinci ca să ajungă la ore înainte de 7,30 și să se întoarcă la case lor din județ pe înserate. Procentul de promovare este de sută la sută, un indicator nesemnificativ însă, după părerea directorului, sau nu atît de semnificativ ca media generală constantă în jurul notei 8.

Știți ce înseamnă o medie generală pe școală în jurul lui 8 ?

„Clasele a IX-a, continuă directorul liceului, învață în contratimp cu restul claselor, după-amiază și într-un local aflat la circa 3 kilometri de aici, după terminarea cursurilor profesorii se îndreaptă într-acolo, elevii vin atît pentru ateliere, pauzele le folosim pentru lecțiile de biologie și preparatorul de fizică se transformă în laborator, sala profesorală o folosim pentru limbi străine, în sala de gimnastică. O depozitat materialul didactic, îl schimbăm periodic, săptămînal, lunar și trimestrial, în pauze, înainte sau după terminarea orelor, în vacanțe, în perioadele de practică, un du-te-vino pe care profesorii îl evită venind diminețile devreme, nopțile, în timpul liber, folosim la maximum fiecare secundă, fiecare metru pătrat, și ne găsim timp și pentru activități culturale, pentru sport, pentru excursii, fiindcă pe nici unele nu le privim în sine ca pe niște obligații de îndeplinit, ci ca pe tot altfea modalități de antrenare a copiilor la viața concretă a școlii, care n-are pauze și nici mai multe scopuri fără legătură între ele. Echipa de atletism a ocupat locul trei în concursul județean, echipa de cîntăreți moderne locul I, montajul literar — locul II, în cadrul Festivalului național Cîntarea României, faza județeană, și ne mîndrim nu atît cu locurile ocupate, cî cu faptul că totul a fost rezultatul cooperării elevi-profesori, fără nici un sprijin din afara școlii..."

Urcăm în laboratorul de chimie. O fostă clasă improvizată ad-hoc în sală de experiențe chimice. Sticle de DEVAL optimizate în recipiente chimice. Clasa n-a avut apă, n-a avut gaz. Două căldări erau folosite una pentru reziduuri, cealaltă pentru spălat. Lămpi cu spirt. Rudimentară dar intimă atmosferă în care fiecare obiect are o istorie a lui și fiecare istorie o semnificație în planul solidarității, al oamenilor, al pasiunii. La olimpiadele republicane de chimie, aici, în acest laborator, au fost pregătite patru premii I, trei premii II, două premii III, trei premii speciale, opt mențiuni. Mircea Florea, cîștigătorul locului I în acest an la clasele a XI-a, s-a prezentat la concursul de selecție pentru lotul național (inclusiv clasele a XII-a) și a cîștigat locul II. Viorica Szekeres a cîștigat concursul pentru clasele a IX-a, anul trecut.

— Era una din școlile obișnuite de cartier, spune Rodica Cismaș. Liniștită și monotonă. Cu virtuți locale și fără pretenții, cu idoli intimplători și fără pregnanță. O stă

Primim din partea Întreprinderii „DACIA", București : „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Mihai Gavriliă**, vă facem cunoscut că în urma insistențelor noastre sectorul 1 București a repartizat acestuia o locuință corespunzătoare în strada Ștefan Furtună. Sînt în curs de perfectare formele legale de închiriere. Considerăm că în acest fel problema sesizată a fost rezolvată favorabil pentru solicitant".

■

Noi, tinerii, reprezentăm cam 40 la sută din populația satului Puieni din județul Ilfov, majoritatea muncitori și elevi ai uzinelor și liceelor din Capitală. Serile însă, întorși acasă, simțim nevoia unui cămin cultural. Pe care nu-l mai avem de aproximativ un an de zile, de cînd ar fi intrat în reparații, mai exact de cînd a fost dat cu totul uitării. Nu știm care este cauza, noi, tinerii, am putea da un real ajutor constructorilor. Am făcut numeroase sesizări, dar căminul continuă să rămînă în ruină. Și e păcat ! (Scrisoarea este semnată de **Petre Chirea, împreună cu un grup de 8 tineri din satul Puieni, comuna Prunda, județul Ilfov.)**

■

Din partea Consiliului popular al orașului Caransebeș : „Referitor la scrisoarea numitului **Gheorghe Constantin** vă facem cunoscut : Consiliul popular al orașului Caransebeș a luat legătura cu Comitetul oamenilor muncii din cadrul Uzinei de construcții metalice, care a repartizat un apartament cu două camere, bucătărie și dependințe lui Atanasie Constantin, fiul lui Gh. C., care este om al muncii la această întreprindere. Apartamentul este situat în aleea Liliacului, blocul 3, scara B, ap. 7".

■

Mă numesc **Gheorghe Mitu**, din municipiul Rm. Vîlcea, strada Bîlciului nr. 15. Țin să vă mulțumesc și să vă aduc la cunoștință că în urma scrisorii adresate redacției dv. am primit răspunsul nr. 8 din 22 februarie a.c., în urma căruia am primit suma reclamată și pensie de gradul II începînd cu data de 1 august 1979. Încă o dată vă mulțumesc, atît dv. cît și celor care s-au ocupat de rezolvarea cazului meu.

■

Consiliul popular al sectorului 1 : „Referitor la sesizarea adresată redacției FLACĂRA de către Asociația locatarilor din Calea Griviței nr. 80—82 sectorul 1, prin care aceasta reclamă că nu s-au efectuat lucrările de consolidare la imobilul respectiv : conducerea ICRAL „Pajura" a analizat situația reclamată și a luat măsuri de întocmirea documentației necesare, astfel că imobilul a fost dat în lucru șantierului nr. 1, cu termen de execuție la 30.08.1980. Menționăm că la imobilul respectiv se vor efectua numai lucrări minime de funcționalitate, deoarece este situat într-o zonă de restructurare".

■

Mă numesc **Elena Rusu**, locuiesc în Capitală. Cu ani în urmă am cumpărat un fier de călcat cu termostat, de producție autohtonă, la prețul de 140 lei. Astăzi sînt nevoită să-l arunc din cauză că s-a ars rezistența, rezistență care costă 57 lei cu talpă. Am umblat pe la toate magazinele de specialitate după rezistența respectivă, dar inutil. Ba chiar la unul dintre magazine vînzătorul mi-a spus să nici nu mai caut, întrucît astfel de rezistențe nu se mai găsesc de cîrea un an. Este inexplicabil de ce nu se lansează pe piață, odată cu aceste produse atît de necesare unei gospodării, și piesele de schimb respective ?

■

Din partea C.P.M.B. : „Urmare scrisorii trimise spre rezolvare, adresate revistei de către **Vasilescu Ruxandra :** în ședința Comitetului executiv din data de 24.03.a.c. i s-a atribuit locuința din strada Econom Stoicescu Atanase nr 38, parter, locuință solicitată prin respectiva scrisoare, în sectorul 6".

■

Cetățenii orașului Urlați, județul Prahova, menționați mai jos, vă aducem la cunoștință următoarele : avem o circă medicală cu peste 10 mii locuitori, cu un singur medic, care nu poate face față cerințelor populației. În fiecare zi așteaptă la rînd cîte 40—50 pacienți, asta fără a mai pomeni că după-amiaza nu mai este doctor. Au fost inițial doi medici, dar unul a fost trimis într-o comună, unde face naveta. Noi vă rugăm pe această cale să interveniți la forurile în drept, astfel ca medicul Nelu Breslașu să vină înapoi la circa noastră medicală. Simțim foarte mult lipsa acestui om de o înaltă conștiință profesională, care ne vizita adeseori la domiciliu și care se purta cu noi omenește. Am făcut sesizare la consiliul popular dar nu s-a luat nici o măsură. **(Scrisoarea este semnată de peste 40 de cetățeni.)**

■

Din partea M.I. — Inspectoratul General al Miliției : „Referitor la scrisoarea cetățenei **Constantina Blănaru** din București, care sesizează că IONEL DINCĂ din strada Spiridon Matei nr. 2, bloc 12, ap. 47, parter, subînchiriază locuința la un preț mai mare decît cel legal, vă comunicăm următoarele : cu ocazia verificărilor efectuate s-a stabilit că într-adevăr numitul IONEL DINCĂ a subînchiriat trei camere la un număr de 7 tinere, de la care pretinde și primește lunar cîte 400 lei de persoană. Acestea locuiesc pe bază de contract de subînchiriere încheiat de Circumscripția financiară, avînd stabilită o chirie legală de cîte 100 lei lunar. Întrucît aspectele constatate constituie infracțiunea prevăzută și sancționată de art. 71 din Legea 5/1973, cel în cauză este cercetat în prezent de către Circumscripția 11 miliție".

■

Foarte inspirat articolul apărut în FLACĂRA din numărul de 1 Mai al revistei despre viitorul oraș al copiilor. De asemenea s-a scris despre modernul ansamblu urban „Parcul Tineretului", despre parcul de distracții, Sala polivalentă etc. Mai puțin s-a scris însă despre cele 10 000 de apartamente ce încadrează zona și mai ales despre apariția, aici, a unor mirosuri dezgustătoare provenite de la unitățile economice de pe platforma economică a abatorului : „Protan", „S.I.H.". Dimineața devreme, seara și în zilele de repaus — adică atunci cînd cei care dirijează procesul tehnologic la unitățile sus-menționate nu riscă o întîlnire cu organele de control ale C.P.M.B., întreaga zonă este invadată de mirosuri provenite de la substanțe în descompunere, făcîndu-ne viața un chin, mirosul pătrunzînd chiar și prin ferestrele închise. Este imposibil să credem că s-au eliberat autorizații în acest sens, adică de folosire a unor unități cu o pondere relativ mică în economia națională și chiar a Capitalei, dar care să polueze în acest mod zeci și mii și mii de apartamente noi construite. Socotim că este vorba de nerespectarea anumitor norme și rugăm în mod insistent pe această cale organele în drept să ia cît mai urgent măsurile ce se impun pentru a ne asigura o existență civilizată. (În numele asociației de locatari ai blocului 34 Parcul Tineretului, semnează **M. Niculescu**, strada Curza Vodă 146, sector 4, București.)

■

Lucrăm la Întreprinderea de stofe tricotate și confecții Iași și avem abonamente de tramvai pe linia 1—4, călătorind zilnic doar 3 stații, de la Podu-Roș la Baza 3 și viceversa, deoarece domiciliem în apropierea stației Podu-Roș. Anomalia pe care vrem să o sesizăm constă în faptul că nu putem folosi alt tramvai — 2 sau 5 — traseul fiind comun între stațiile Podu-Roș și Baza 3, deoarece I.T.L. Iași a dispus organelor sale de control să confiște abonamentele și să aplice amenzi contravenționale celor care îndrăznesc să facă acest lucru. Este de neînțeles de ce trebuie să zăbovim în stații pentru a folosi numai două tramvaie, cînd putem beneficia de patru — ne referim, firește, la porțiunea de traseu comună, așa cum se procedează în întreaga țară, și cum înșiși reclama întreprinderii de transport ieșene ne anunță, sfătuindu-ne să cumpărăm abonamentele respective, reclamă pe care v-o anexăm extrasă din ziarul local. Solicităm așadar prin aceste rînduri dreptul de a folosi și tramvaiele 2 și 5 — evident, pe traseul comun cu cel al lui 1 și 4. **(Semnează un grup de 7 cetățeni.)**

Consiliul popular al județului Ilfov : „La scrisoarea adresată revistei FLACĂRA, prin care este sesizată starea necorespunzătoare a drumului Vidra-Jilava, vă comunicăm : din cercetările făcute de către Direcția județeană de drumuri și poduri și Secția de drumuri Dărăști Vlașca, s-a constatat că în ultimii ani pentru întreținerea drumului s-a așternut balast și pietris în cantități suficiente. Avînd însă în vedere traficul intens care se desfășoară pe acest sector de drum, în timpul circulației materialul pietros este dislocat, formîndu-se gropi care jenează și nu permit circulația cu viteză sporită a autovehiculelor. Pentru remedierea stării de viabilitate a drumului în cursul lunii mai a.c. s-au propus scarificarea și reprofilarea întregului sector menționat".

■

Pe bulevardul Gh. Gheorghiu-Dej, mai exact pe trotuarul dintre Calea Victoriei și strada Brezoianu, există o serie de arbori tineri, la rădăcina cărora au fost sădite flori. Diferiți proprietari de autoturisme nu țin seama de nici o regulă cetățenească și, parcind mașinile pe acest spațiu, lovesc pomii, calcă florile și iarba din jurul lor. Din cauza loviturilor primite, coaja multora s-a rupt. Este păcat de banii cheltuiți cu sădirea și întreținerea lor. Situația este cu atît mai de neînțeles cu cît lucrurile se petrec chiar în fața sediului Consiliului popular al sectorului 5. Un fapt pe care l-am mai întîlnit și pe șoseaua Ștefan cel Mare, între stadionul Dinamo și Spitalul Colentina, în cartierul Militari, Drumul Taberei etc. **(Gh. Gheorghiu,** București.)

■

Mă numesc **Ion Cîmpeanu** și locuiesc în satul Valea-Mare, comuna Runcu, județul Gorj, și vă scriu într-o chestiune care privește și personalul muncitor al Combinatului de prelucrare a lemnului Tg. Jiu, Combinatului de lianți și azbo Birsești, Întreprinderea de utilaj minier Rogojelu, Termocentrala energoelectrică Rovinari, Cooperativa „Jiul" Tg. Jiu, I.C.S. Mixt Tg. Jiu, Fabrica de sticlă Tg. Jiu, Fabrica de cauciuc Tg. Jiu, Fabrica de panificație și morărit Tg. Jiu și alte întreprinderi. Pe traseul Valea-Mare, Bilta, Tg. Jiu circulă zilnic dus și întors circa 180 abonați lunar, plus particulari. Necazul nostru se referă la mersul autobuzelor : aproape în fiecare zi, una din cursele de transport circulă numai pînă la Runcu, pe cînd normal ar fi să ajungă pînă la Valea-Mare. În condiții foarte grele călătoresc oamenii muncii din Bilta și Bîlțișoara, care din cauza orarului defectuos pierd cu drumul 6—7 ore în afara celor 8 ore fireștl de lucru. Propunem o reanalizare a mersului acestor autobuze. **(În numele a 50 de navetiști, semnează Ion Cîmpeanu,** satul Valea-Mare, elev la Liceul industrial „C. Brâncuși" Peștișani, anul III A, curs seral — om al muncii la I.U.M. Rogojelu, secția „Prelucrări mecanice Tg. Jiu".)

■

Din partea Comitetului municipal Brașov al P.C.R. :

„Urmare scrisorii adresate revistei de către **Gavriliă Furcea,** bucătar-șef la Grupul școlar C.F.R. Brașov, vă relatăm următoarele : cele sesizate sînt reale, unitatea din care face parte a primit un apartament compus din 2 camere, insuficient pentru tovarășul G. F. Grupul școlar C.F.R. Brașov, cu adresa 401/5.V.1980, a solicitat Consiliului municipal Brașov un apartament cu 3—4 camere în locul celui repartizat cu 2 camere, pentru a satisface acest caz. Consiliul popular al municipiului Brașov a repartizat un apartament cu 3 camere Grupului școlar C.F.R. Brașov, pentru a rezolva acest caz în cursul anului curent".

■

Un număr de 80 locuitori din comunele Maia, Fierbinți, județul Ilfov, avînd locuri de muncă la întreprinderi din Capitală, facem naveta cu trenul, iar de la domiciliu pînă la gară cu bicicletele, parcindu-le în spatele gării Fierbinți, la tovarășul Ilie Tudora și fiul său. Se adună aici circa 500 biciclete pentru care în loc să plătim 10 lei de bicicletă, cum este legal, plătim 15 lei pe lună. Am cerut să ni se facă și nouă o magazie-garaj de depozitare, ca la comuna Dridu, avem teren în acest sens, nimeni nu se interesează însă, lăsînd astfel specula să fie practicată în voie. **(Guran Florea, Ioniță Nicolae, Tudor Stan ș.a.)**

■

Noi, cetățenii din cartierul Km. 5, de pe străzile Mușcatelor, Popa Farcaș, M. Manole, Valea Albă, Tractorului, Comarnic, ne adresăm dv. în următoarea problemă : aceste străzi nu au fost canalizate în întregime. Fiind informați că se va trece la asfaltarea lor, înainte ca lucrările de canalizare să fie terminate, propunem ca pentru a se face economie de manoperă și materiale — cît și pentru evitarea atîtor neplăceri ulterioare — să nu se înceapă asfaltarea străzilor pînă ce nu va fi complet gata canalizarea. **(Semnează Pop Span Petru împreună cu un număr de 46 cetățeni.)**

■

Mă numesc **Alexandrina Ștefănescu,** locuiesc în București, strada Pietroasa nr. 13, sector II. Pe data de 14 ianuarie a.c. mi-am cumpărat un aparat de radio „Bucur 6" cu 2 boxe, în valoare de peste 3 000 lei. După două săptămini am fost nevoită să-l duc la reparat, nemaifunctionînd decît pe o singură boxă. Mi s-a reparat, apoi s-a defectat din nou, a fost nevoie să apelez la Fabrica „Tehnoton"-Iași, care însă nu a binevoit să trimită piesele de schimb, piese fără de care cei de la Cooperativa „Radio-Progresul", unitatea 86 — bloc ABC Colentina, nu-mi pot efectua reparația cuvenită.

■

M. I. Inspectoratul General al Miliției :

„Referitor la scrisoarea **Aureliei Mihăilescu** din București (scrisoare ce priveste familia colocatarului său Alecu Nicolae), vă comunicăm că aspectele semnalate se confirmă. Pentru aplanarea conflictelor existente între familia Alecu Nicolae și colocatarii săi, organele de miliție au luat următoarele măsuri : numitul Alecu Nicolae a fost sancționat contravențional cu 1 000 lei conform Decretului nr. 153/1970 art. 2 litera „g" pentru tulburarea liniștii celorlalți locatari, Familia Alecu a fost atentionată să înceteze cu scandalurile în locuință și să ia măsuri pentru îngrijirea corespunzătoare a apartamentului în care locuiește".

■

Sînt abonat la concertele simfonice din seara de joi ale Ateneului Român. Abonamentul implică două locuri. Ateneul distribuie abonaților biletele pentru întreaga lună la începutul lunii respective. Cum ziua de 1 Mai a căzut anul acesta într-o joi, direcțiunea Ateneului a mutat data concertului simfonic de joi 1 Mai pe data de 29 aprilie crt. Direcțiunea nu a făcut cunoscut însă abonaților schimbarea respectivă, și nici biletele din 29 aprilie nu au fost predate solicitantilor la începutul lunii. Propun ca pentru evitarea pe viitor a unor astfel de neplăcute incurcături, direcția Ateneului să instaleze în foaier — unde sînt atîtea afișe-program — și o secțiune grafică unde să fie anunțată permanent orice schimbare ce survine în program și care interesează bănește pe abonați. **(Dr. Aristide Popescu,** București.)

■

Din partea Procuraturii Generale a Republicii Socialiste România :

„Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Gheorghe Borodi** din București, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■

Din partea Departamentului Căilor Ferate :

„În legătură cu scrisoarea lui Vasile Chirilă din Mărășești, Vrancea, vă comunicăm : referitor la desfacerea disciplinară a contractului de muncă a acestuia, cererea sa a fost soluționată în sensul că a fost încadrat în muncă la revizia de vagoane Mărășești ; pentru abaterile săvîrșite și recunoscute de V.C., el a fost sancționat cu retrogradarea în categorie, în cadrul aceleiași profesii, pe timp de o lună".

■

Centrala industrială pentru materiale neferoase Slatina : „Ca răspuns la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către tov. Aiftodole Valentin, din comuna Adîncata, județul Suceava, vă comunicăm că într-adevăr s-a făcut o greșeală, prin aceea că s-a omis operarea în carnetul de muncă a promovării în categorie. Promovarea în categoria de retribuire 4, nivel bază, în meseria de turnător-topitor metale neferoase s-a făcut începînd cu data de 1 VIII 1979, prin decizia conducerii CIMN Slatina nr. 1545/1979. În concluzie, s-a eliberat o adeverință care face dovada legală a promovării în categorie, aceasta în vederea înscrierii în carnetul de muncă la întreprinderea la care lucrează acum petentul".

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Ileana Stoican — Buzău : Pledoaria avocatului s-a dovedit neconformă cu realitatea. Veți primi răspunsul acasă ● **Stoichiță Vladimir — București :** Declarația de acceptare a succesiunii s-a făcut prin însuși actul de posesiune ● **Ioana Lăpușu — București :** Am informat organele procuraturii. Cauza s-a stins din 1971 ● **Vilceanu Ioan — Buziaș :** Am trimis memoriul la miliție ● **Iscru Mihai — Timiș :** Instigarea la mărturie mincinoasă este o faptă mai gravă chiar decît mărturia însăși ; trebuie însă dovedită ● **Ferenți Gheorghe — Satu Mare :** Am reținut memoriul ; trimiteți copii de pe hotărîrile judecătorești ● **Smarandache Alexandra — București :** Conducerea spitalului va analiza cazul dv ● **Ivona Leahu — București :** S-a amînat pronunțarea la cererea avocatului (avocaților) apărării. Pentru mărturie mincinoasă martorii vor fi anchetați separat ● **Seredai Belicu — București :** A fost redeschisă urmărirea penală.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Ilie Duman — București : Pensia pentru invaliditate gradul III împreună cu retribuția primită pentru munca depusă nu pot depăși, pentru persoanele incadrate în grupa I de muncă, 80%, pentru perioade încadrate în grupa II de muncă 75%, iar pentru persoanele încadrate în grupa III de muncă 70% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru acea funcție ● **Ion Ruse — Craiova :** Legea nr. 3/1977 (art. 29), pe care o menționați în scrisoarea dv., se referă la vechimea în muncă, nu la vechimea în învățămînt, a persoanelor încadrate în muncă și care urmează cursuri de pregătire profesională sau politică în timpul acesta. Dv., în perioada cît ați urmat cursurile de zi ale facultății de matematică, nu erați încadrat în muncă și nu ați depus contribuția prevăzută de lege la fondul de asigurări sociale de stat ● **Aurelian Stancu — Ploiești :** În cazul în care unitatea refuză să execute hotărîrea judecătorească definitivă de reintegrare în muncă, puteți să vă adresați executorilor judecătorești în vederea executării silite a hotărîrii ● **George Blaj — București :** Nu aveți dreptul, retroactiv, la alocație pentru copii ● **Orianșa Badei — București :** S-a primit răspuns de la forul la care ne-am adresat, răspuns pe care l-ați primit și dv. în data de 16.04.80.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cultura trăiește prin slujitorii ei“

Pentru a realiza convorbirea cu prim-balerina Operei Române MAGDALENA POPA am încercat mai intîi să cunosc atmosfera locului unde lucrează marea dansatoare. M-am dus la Operă unde era organizată o seară de balet. **Mica serenadă** de Mozart, **Simfonia neterminată** de Schubert și **Valsuri** de Johann Strauss alcătuiau o „Seară vieneză“ în regia și coregrafia Tildei Urseanu. Din culise urmăream pregătirea dinaintea primului gong. Luminile reflectoarelor aruncau pe scenă fîșii multicolore. Balerine, balerini cu peruci albe, de epocă, în costume pastelate, adevărate figurine de porțelan ce prind viață prin grația muzicii, forfoteau, își aranjau ținuta. Maestrul Lucian Anca, dirijorul orchestrei, îmbrăcat în frac negru, calm, se îndreaptă spre fosă încet, încet, liniștea se așterne peste tot. Primele acorduri și ridicarea cortinei deschid largi ferestre către public. Dansează Luminița Dumitrescu și Adrian Caracaș. De aici, din culise, totul pare altfel. Feeria nu mai e feerie, auzi respirația sacadată a dansatorilor, auzi pocnetele poantelor. De aici, mișcarea se vede altfel, mai lipsită de grație și de fluiditate. De aici observi efortul dansului. Amatto Checiulescu, deși mai are pînă cînd să intre în scenă, se află în culise. Aflăm de la el că Magdalena Popa, soția lui, nu dansează azi. În schimb vor apărea în spectacol Alexa Mezincescu, Elena Dacian, Paraschiv Pieleanu și alții. Dacă vrem să-i vedem, putem rămîne. Cîteva eleve de la Liceul de coregrafie sînt și ele prezente în culise. Părăsind scena, ajungînd pe culoarele pline de oglinzi, întîlnești alte siluete ce-și așteaptă intrarea în spectacol. Fac piruete, fandări, mișcări de brațe, lucrează la bară.

Pe **Magdalena Popa** am găsit-o în sala de studiu 1 de la etajul 5. Prim-balerina ne întîmpină într-o ținută de lucru. Treninguri verde, papuci moi, îmblănițî.

Atelier

MAGDALENA POPA

— Magdalena Popa, vă putem vedea dansînd ?

— Mumai în **Chopiniana, Bolero** și **Carmen**, cele trei momente ale spectacolului. Eu dansez în **Carmen**, un rol care mi-a dat destul de multe probleme.

— Dar în LACUL LEBEDELOR ?

— Nu dansez. Mă pregătesc pentru o călătorie în Japonia.

— Despre ce e vorba ?

— Fac parte din juriul internațional la Concursul de balet de la Osaka. Așadar, mă pregătesc pentru acest eveniment din lumea baletului internațional.

— Ce înseamnă „mă pregătesc“, atîta timp cît dv. nu participați decît în juriu ?

— Vreau să prezint în cadrul concursului o pereche de tineri balerini care să reprezinte țara noastră în această competiție, unde participă 46 de perechi din 22 de țări. Competiția e serioasă și obligă foarte mult pe tinerii noștri balerini.

— Cine sînt aceștia ?

— Carmen Angheluș și George Bodnarciuc, doi tineri absolvenți ai Școlii de coregrafie din București, și, respectiv, din Cluj-Napoca. Bodnarciuc s-a afirmat deja pe prima scenă lirică românească. Este și partenerul meu, acum, în noua premieră **Daphnis și Chloe** care a avut loc de curînd. Coregrafia spectacolului aparține lui Amatto Checiulescu.

— Cu ce vor participa la competiția de la Osaka ?

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA DJIGOLA ■
Fotografii de LIANA GRILL ■

Opinii

Literatură și angajare (I)

Problemă pasionantă a gîndirii marxiste, partinitatea literaturii, condensată în faimoasa întrebare : cui servește această operă literară ? aparține astăzi acelor probleme pe care criticii și teoreticienii literari par a o evita, fie trecînd-o sub tăcere, fie expediind-o în cîteva considerații-clișeu. O situație nefirească, întrucît partinitatea literaturii, ca parte a complexului raport politică-literatură în lumea contemporană, e o realitate incontestabilă a spațiului literar-artistic de azi, mari opere literare jucînd deseori un important rol pe scena confruntării politice de la un moment dat, aducîndu-și contribuția la realizarea intereselor politice ale unor clase și partide. O situație nefirească dar explicabilă însă dacă ne gîndim că, asemenea altor concepte ale esteticii marxiste, partinitatea literaturii are astăzi o istorie încărcată, din care nu lipsesc simplificările pînă la deformare ale sensurilor originale, aplicarea rigidă la subtilul și complexul fenomen literar-artistic ducînd deseori la efecte negative în acest domeniu. Ca și în cazul altor concepte și principii ale esteticii marxiste dezbaterile privind partinitatea literaturii trebuie să însemne critica sensurilor deformate primite prin practica unei anumite perioade istorice, un efort de relevare a mutațiilor survenite în conținutul conceptului sub presiunea mutațiilor din realitatea social-politică contemporană. Astfel, în ce privește minuirea conceptului în analiza literaturii din societatea capitalistă contemporană, practica obișnuită constă în concentrarea întreprinderii teoretice în exclusivitate asupra operei literare respective. Avînd deci un sistem politic cum e cel capitalist contemporan, bazat pe clase sociale antagoniste, pe partide politice în confruntare, partinitatea operei literare, cu alte cuvinte răspunsul la întrebarea : cui servește opera literară ? e identificată prin analiza conținuturilor politice, morale și filozofice ale operei literare, aceste conținuturi fiind apoi raportate la interesele politice ale claselor și partidelor. În urma acestui proces, în care opera literară e judecată în sine, e decupată de realitățile cu care intră în contact, se formulează, cu o anumită aproximație, evident, o propoziție specifică identificării politice a unei opere literare : prin mesajul ei politic, moral și filozofic, opera respectivă servește intereselor cutărei clase sau cutărui partid. Fără a neglija acest aspect al identificării politice a unei opere literare, reducerea semnificării politice a literaturii la analiza de conținut a operei mi se pare nu numai inadecvată din punct de vedere științific, dar și responsabilă pentru unele erori de apreciere politică față de anumite opere literare. Căci, în condițiile de azi ale uriașelor tiraje editoriale, ale capacității mijloacelor mass-mediei de a evidenția anumite aspecte ale unei opere, mergînd uneori pînă la rescrierea acesteia, cercetătorul preocupat de valoarea politică a unei opere nu poate să nu ia în considerare și minuirea acestora de către diferitele clase și partide politice aflate în confruntare. Radiografierea de conținut, raportarea conținuturilor politice, morale și filozofice ale operei literare, la valorile politice, morale și filozofice, la interesele politice în confruntare pe scena societății capitaliste contemporane, trebuie dublată în mod necesar de analiza modului în care opera respectivă a fost receptată de către clasele și partidele politice ; critica de partid făcută în reviste și ziare, difuzarea operei respective prin instituțiile specializate ale partidului, dezbaterea în jurul acesteia etc. Cu atît mai mult e necesară această operație, cu cît deseori, dată fiind complexitatea unei opere literare de excepție, și deci dată fiind puterea ei de influențare a opiniei publice, ea este utilizată de către forțele politice în confruntare. O minuire constînd în evidențierea pînă la simplificare a unui singur aspect din multitudinea de aspecte ale operei, afirmarea ei în fața opiniei publice din punct de vedere al unor aspecte colaterale : poziția politică a autorului, geneza operei, receptarea de către alte forțe politice. Dublarea analizei de conținut a operei cu analiza modului în care opera respectivă interesează grupările de pe scena politică și astfel una din cele mai importante mijloace pentru a stabili cît mai exact valoarea politică a unei opere literare în opera contemporană de a înlesni, deci un proces extrem de complex și de contradictoriu, de a oferi bazele unei atitudini și acțiuni concrete cît mai adecvate ale forțelor progresiste.

ION CRISTOIU ■

Eveniment cultural

„ECHIPA DE ZGOMOTE“

Un spectacol avertisment

Straniu acest spectacol care ne ține încordați, zbuciumați, perplecși, încercînd să înțelegem ce se întîmplă pe scenă și mai ales dincolo de scenă, în spațiul uriaș, bîntuit de curenți lugubri de aer, în iarba verde răscolită de bizoni singuratici, sub un cer de plumb prin care oamenii trec ușor în păsări sau în centauri desprinși de teroarea forței de gravitație și de logica imediată. Spectacolul e violent. **Echipa de zgomote** a lui Fănuș Neagu trăiește într-un studio de înregistrări ancorat undeva în spațiu, fără precizări dogmatice. Inginerul de sunete e un fel de stăpîn al lumii, de proprietar a ceea ce se întîmplă în sfera undelor. Echipa de zgomote reprezintă abdicarea de la umanitate. Totul e dezagregant. Nici un sunet adevărat, nici un ton real în această halucinantă dizarmonie. Renunțare, supunere oarbă, animalică, de cîini, în fața comenzilor inginerului de sunet — autoritate supremă în această eșuare, în această decădere, printre oameni care trăiesc din amintiri murdărite, din nostalgii odioase dar și din crîmpeie de frumusețe patetică. Spectacolul regizat de Alexa Visarion e crud, e agresiv. Alexa Visarion nu pune în scenă spectacole edulcorate. El răscolește abisuri, noroaie, viscere, nu se ferește de orori, de zonele obscure ale imaginației, de obscen, în demersul său spre adevăr. Un adevăr dureros, un adevăr care arde pe dinăuntru ființa umană, care biciuie, care urlă. Spectacolele sale sînt întotdeauna spectacole-avertisment. Spectacole polemice. Alexa Visarion e un moralist feroce. Totul e meditat pînă în cele din urmă consecințe în planul ideilor, fiecare șoaptă, fiecare strigăt, fiecare mișcare, fiecare gest sînt gîndite din perspectiva senzațiilor existenței. O existență terifiantă și de o poezie spectrală. Ceea ce rămîne pînă la urmă din norul acesta de zgomote în care plutim, din sfîșierea lăuntrică și uneori cabotină a personajelor, e spaima pentru ceaiuță față a lucrurilor de care ne ferim ca să nu suferim ; ceea ce rămîne pînă la urmă e neliniștea în fața unei anumite condiții și mizerii umane dar și sentimentul tonic că am trecut prin purgatoriu și ne întoarcem la noi înșine mai curați, în noaptea de mai, sub triumful stelelor limpezi și al florilor narcotice de tei. Tensiunea care se creează în sala de spectacol e generată mai ales de atmosfera bizară, pîzîită a acestei menajerii de vise, de capcanele pe care le întind spectatorului regizorul și autorul, și care trimit în direcții contradictorii, de schimbările brutale de situații, de frumusețea, de beția fantastică a metaforelor. Personajele vorbesc în limbaj poetic de la un capăt la altul al spectacolului, comunică prin metafore cu firescul limbajului curent, cotidian. Dialogurile sînt pline de simboluri pe care le urmărim încordați ca într-o lectură pe viu a unor fapte din irealitatea imediată. Totul e să crezi în acest mod de comunicare prin teatru, să-ți însușești regulile jocului care se confundă cu ale poeziei, să te lași hipnotizat de pantagruelicul lor gutor care rîde și cînd plînge (sau invers) din spatele perdelelor, cu ochi ciclopici și cu o corabie de nebuni frumoși și tandri în loc de inimă. Altfel, cusururi de dramaturgie și de sens se găsesc. Se trage adeseori cu cartușe oarbe în toate părțile, într-o atmosferă de ululală, de bulmăceală, cu respirația întretăiată de parcă am fi ajuns în piscurile de pe Himalaia.

Actorii sînt minunați. Storși pînă la epuizare. Lecție grea de teatru predă Alexa Visarion. Îți trebuie o rezistență biologică ieșită din comun, un exercițiu fizic temeinic. Spectacolul îți consumă pînă la paroxism. Mircea Albulescu ține sub priviri cheile întregului spectacol. Tensiunea în care joacă reglează respirația spectatorilor și orologiile deșănțate ale imaginației. Ceea ce spune el cade limpede ca o sentință. Ceea ce face, cutremură. Mircea Albulescu, prin personajul Nil, e singurul care se revoltă împotriva „inginerului de sunet“, e primul care nu-și mai suportă condiția și plonjează în neant într-un mod delirant : ca un om care trăiește mai rău ca un cîine se lasă sfîșiat de cîini ! Ion Vîlcu interpretează aici un personaj grotesc evoluînd între candoare și insalubritate morală cu o extraordinară forță de convingere și de compasiune. Dorina Lazăr e aici uneori supărătoare, agasantă prin cortegiul de vulgarități care îmbracă personajul său numit Bunavestire Maria. Repetă, în alt registru, experiența acumulată în personajul Veta din **O noapte furtunoasă**. Jeanine Stavarache are aerul compromis al unei subrete abandonate în rolul Geaninei. Irina Mazanitis joacă dezarmant nebunia fremătătoare a unei somnambule care vinde evantaie din coadă de păun.

La aplauze, deși chemat insistent de public, autorul n-a mai coborît la rampă ci ne-a salutat vinovat și modest de la balcon.

ADRIAN DOHOTARU
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Mărturisire îndoielnică

O piesă are chipul nopților cînd ai scris-o. Echipa de zgomote, *din acest punct de vedere, e bîntuită de puțin întuneric, de puțină durere și de zbucium. Ea nu cere biruință. Nu se vrea decît o ruptură de fulger peste niște vieți înăbușite. Nu eram chiar plin de cîntec cînd am gîndit-o. Dar am lucrat-o cu migală și multă îndîrjire. Simțeam atunci, ca și acum, că oamenii sînt născuți să sufere cît mai puțin și să nu-și înece singuri zilele. Să-și cunoască inima, să se iveaască și împreună să învingă.*

Viața e o fîntînă cu roade. De ce să ne-o alegem pe cea mai bîntuită de grindină ? Să culegem, vara, un măr din apele galbene ale grîului și să ne luminăm toi anul cu petalele lui în care ard stelele cele mai frumoase. Timpla omului poate fi amestecată cu visul, cu ierburile pline de rouă și-n care luna își despletește aurul.

M-aș bucura să înțelegeți, după ce veți vedea această piesă, că n-am vrut altceva decît să scutur o magnolie pe sufletul fiecăruia dintre dumneavoastră și să vă așternă sub fereastră ființa primăverii.

FĂNUȘ NEAGU

Opinii

Încă o zidire

Propunerea unui eseu despre existență, existența cu precaritatea, dar și cu nobletea ei, desprinderea din psihologia umană, a abjecțiunii dar și a sublimului, a lipsei de ideaiuri, dar și a puterii de sacrificiu, te așază deodată în fața meditației asupra a ceea ce se poate accepta zi cu zi : conformism și comoditate într-o stilicire vieții, josnicie pentru că se acceptă josnicia, minciună și nimicnicie pentru că se acceptă minciuna și nimicnicia, hărnicie stînică sau rîvnă automatizării, lenea spiritului infirm capabil să-și suporte infirmitatea, cu voluptatea servilismului și a lașității, tată unele din trăsăturile eroilor lui Fănuș Neagu din eseul dramatic **Echipa de zgomote**. Pe lume există puritate și este întinată, există măreție și este denigrată, există dreptate și este infirmată.

Limbajul este limbajul poeziei marilor aspirații dar și al trivialității josniciei. Acolo, undeva, în lumea spiritului nobil, găsești semnificația metaforei, acolo unde praful cuprinde mințile încleiate găsești verbul dur al cruzimii și causticitatea adjectivului.

Esență de existențialism (amintind de Gorki, Camus, O'Neill), pagină de literatură terifiantă, prinde imagine teatrală, prin vigoarea echipei de actori al Teatrului Giulești din București, în regia mereu căutătorului de viziuni teatrale, Alexa Visarion.

Marcat permanent de găsirea raportului între destin și om, în lupta acestuia într-o afirmarea demnității, Alexa Visarion inventează, împreună cu scenografa Daniela Codarcea, acel spațiu de joc în care eroii sînt constrînși să trăiască în noroi și sudoare claustrați între pereți mucezi, într-un spațiu artificial și sordid în care singurele zgomote de afară sînt urletele sălbatice ale haitelor de cîini care cersesc victime sau suavele strigăte de speranță ale vînzătoarei de evantaie (magistrală creație a Irinei Mazanitis).

Unchiul Nil, căutătorul, fiul bizonului neliniștit și scrutător, adevărat și sălbatic aduce odată cu venirea sa groaza și tulburarea celor înfrînți, înjosiți în umbra umilei lor nimicnicii.

Mircea Albulescu, condus spre adînca semnificație a salvării celorlalți prin sacrificiul de sine, împletește nuanță cu nuanță portretul unui erou de o frumusețe morală desăvîrșită. Sîntem în fața unela dintre cele mai mari creații actoricești pe care acest interpret și coleg a încercat-o în cariera sa adăugindu-se în palmaresul lui alături de **Danton**, încă o **zidire**. Fie ca bucuria învingătorului s-o împărtășim ca pe un mare eveniment.

Într-o perfectă armonie se fac de neuitat creațiile Dorinei Lazăr, tulburătoare în accentele de dramatism ca și în scînceiele de rîs reprimat (numai cine nu suferă are dreptul să rîdă). Minunat umple tăcerile Ion Vîlcu, interpret de vocatie compozițională. El aduce în scenă lumea meschină a minciunii și lașității și e patetic în lupta pentru a merita să fie fiul bizonului. Dureroasă e încercarea sa de a se purifica prin amintiri, din savoarea cărora nu se poate hrăni decît o clipă. Cinic și gelos, laș și egoist, el găsește expresii artistice convingătoare și tulburătoare.

Cu mînă sigură și tuș viguroasă, Alexa Visarion și echipa sa realizează un spectacol revelator, a cărui prezență pe scena bucureșteană este un eveniment care trebuie consemnat cu respect.

SILVIA POPOVICI

O lume prea mică

A explica într-un mod literar convingător etapele de concepere ale unui decor de teatru este un lucru îngrozitor de greu, mai ales pentru mine, care îndeobște mînuiesc mult mai ușor pensula. În piesa lui **Fănuș Neagu Echipa de zgomote — o mină de oameni care se luptă cu gîndurile lor într-o lume prea mică**, într-un spațiu prea strîmt, murdărît de praful fiecărei zile — am încercat să aduc pe scenă tot ceea ce poate defini o existență, o existență organizată din cînd în cînd de inginerul de sunet — conducătorul lor.

O toacă, aducînd mai mult a ghilotină, niște paravane care se vor ziduri și care închid un culoar stupid care aspiră de afară totul în gunoiul dinăuntru, niște afișe care abia se mai văd, o masă mult prea lungă dar care e strîmtă pentru cele opt copite care bat în ea, un dulap gol, în care printre cele cîteva zdrențe se mai găsește cîte o felie de salam, și pe deasupra mult noroi.

Și înăuntru — oameni murdari, copleșiți de sudoarea fiecărei zile, de noroiul care se amestecă cu copitele în mîini, într-un zgomot asurzitor care-i face să uite pentru scurt timp de ei, devenind un simplu zgomot.

DANIELA CODARCEA

Zgomotele existenței

Au trecut aproape zece ani de cînd „echipa de zgomote“ a lui Fănuș Neagu a venit la teatru. Piesa este o veghe a existenței. Întotdeauna am încercat în spectacolele mele o revoltă și o vinovăție. Revolta gîndului, vinovăția forței. **Echipa de zgomote** este pentru mine și pentru acești actori marcați de crez începutul unui nou drum. Pînă acum am provocat stări cu semnificații directe, momente de teatru analitic, echivalență a gîndurilor în imagine scenică. Dar teatrul se poate și altfel. În acest spectacol am ajuns printr-o simplitate aparentă a dinamicii teatrale la bunul cel mai de preț al artei — echivocul — cu multiplele lui posibilități de înțelegere, lipsă de clarificare imediată a sensurilor. Reprezentația **Echipei de zgomote** pe scena Majestic a Teatrului Giulești structurează într-un mod nou substanța dramatică. **Viața este a oamenilor, dar ei nu știu și nici nu sînt lăsați întotdeauna să o trăiască.** Fiecare imagine de pe scenă provoacă o țesătură de gînduri și senzații. Eroii produc zgomote sălbatice care le anulează propriile comunicări. În om totul e tulbure, în viață totul e incert. Încerci să te supui, dar nu reușești, încerci să te revolți dar nu reușești, încerci să te înțelegi dar nu reușești, încerci să trăiești dar nu reușești...! Iată ce strigă spectacolul nostru prin harul interpretativ al lui Mircea Albulescu și Ion Vîlcu, al Dorinei Lazăr și Irinei Mazanitis, al lui Gelu Nițu și Jeaninei Stavarache.

Zgomotele existenței au cucerit de mult viața. Ele domină și această lume a rîmnicenilor. Amintirile obsedante și zgomotele încropesc o existență. Se poate trăi așa ? Nu știu... Dar se trăiește. Oamenii au greșit sau s-a greșit cu oamenii ? ! Cea mai ambițioasă propunere a spectacolului și care mă bucură din plin că a putut fi încarnată scenic este realizarea momentelor lipsite de viață. Oameni aceștia, Nil și Mușat, Maria și Alexandru, toți ceilalți se devorează otrăviți de doruri în neputința lor zilnică. Ei nu mai sînt bizonii de altădată. Ei nu mai sînt nimic. Sînt efecte ilustrative ale unui film necunoscut. Din cînd în cînd în scenă nu se trăiește... Acest jucru este biruința spectacolului, a tuturor realizatorilor lui. A nu trăi este o consecință a unei anumite vieți, este momentul de vîrf al disperării. Noi realizăm cu forță, cu patimă lipsa de viață. Ceea ce vi se pare neclar în spectacol este un cod teatral de comunicare, ceea ce vă irită este o provocare conștientă a reacțiilor stereotipe de înțelegere, ceea ce vă poate tulbura este meditația moartă a noastră hăituită de noi înșine. Echipa de zgomote sincronizează secvențele proiectate ale unui film nestiut de nimeni. Pînza albă a ecranului sînt spectatorii care ne obligă să provocăm zgomotele. Între echipa de zgomote și ecran cineva pretinde că știe să ceară ceea ce trebuie. Cu voce monocordă inginerul de sunet (Florin Zamfirescu) comandă. El este o realitate dureroasă în lumea piesei. Ordonă, obligă, există. Trăiește, dar nu se vede. Bineînțeles, „totul“ se întîmplă undeva în lume. Lumea e largă și poate privi și spectacolul nostru. **Echipa de zgomote** este un spectacol care pretinde să-l „citești“ astfel.

ALEXA VISARION

Iubirea de frumos

Cum trebuie certaţi copiii

Una din catastrofele proastei creşteri care a dat roade nefaste în educaţie, pe care pedagogia încearcă să le dezrădăcineze din obiceiul părinţilor, este bătaia copiilor cu cnutul, cu scorbaciul la ţară, cu cureaua la oraş şi cu alte nefericite unelte chinuitoare. Este calea cea mai comodă şi eficace de-a rezolva pentru moment, dar numai pentru moment, o supărare pricinuită de neascultarea unui copil. S-a dovedit că un copil bătut ori de cîte ori greşeşte devine apatic de timpuriu, lipsit de orice iniţiativă, fricos şi mai tîrziu las, neîncrezător în oameni, mincinos faţă de părinţi, dureros de singur şi în cele din urmă, în unele cazuri, înclinat spre ipohondrie şi disperare.

Am cercetat destule pagini de literatură nu numai pedagogică, pentru că toată marea literatură a lumii, de la Homer şi Iov la Dostoievski şi Sadoveanu, este iniţiatoare pedagogică, în vederea bunei creşteri în cosmos a acestei plante dificile şi mişcătoare care este făptura umană şi cea mai necruţător criticată este bătaia copiilor, cu consecinţe nefaste de nebănuit. Sînt două feluri de bătăi nefaste. Una cu cnutul şi alta cu cuvinte urîte, cu ură în vorbă în loc de ură în bită, cu şuvoi de vorbe cumplite azvîrlite asupra neajutoratei făpturi a propriului copil. Pedagogia adevărată, din această catastrofă găseşte numai o singură ieşire salvatoare cu adevărat. Anume iubirea. Dacă pruncul tău este crescut în duhul dragostei în familie, unde vorbe de ceartă, de ură, bîrfe, ironii sînt evitate şi dezrădăcinate din felul de a fi, copilul este ferit de a face rău, de a fi tentat să lasă din voia părinţilor. Iubirea dintre tată şi mamă, căldura lor reciprocă, vorbele calde şi bune ce şi le pot spune de-a lungul unei vieţi unul altuia sînt atmosfera ideală unde pruncul creşte aşa cum îl doreşte tradiţia noastră, societatea şi lumea ca om de bine.

Iar dacă se ivesc motive de ceartă, de neascultare ale copilului, nu cureaua este cel dintîi ajutor ci suferinţa împreună. Părintele trebuie să-i arate în cuvinte pline de compasiune şi iubire copilului de ce a greşit şi că greşeala gravă trebuie dezrădăcinată, trebuie să-şi ia pedeapsa. Iar pentru că tu fiul meu eşti prea mic şi fragil să porţi toată pedeapsa singur o împărţim între noi. Iată, eu tatăl tău, îmi pun sufletul meu pentru tine şi mă voi pedepsi pe mine.

Consecinţele acestei substituiri de către părinţi a greşelii copiilor, a fi împreună în suferinţă, sînt incalculabile. Mai întîi copilul este contrariat, apoi se apropie sufleteşte de părintele său în stare să sufere pentru el, apoi nemaiavînd frica imediată care-l întunecă are timp să cugete asupra răului săvîrşit. Copilul devine împreună lucrător la îndreptarea sa de bunăvoie şi-n inima lui începe să încolţească dragostea pentru părintele său, care dragoste nu se ia niciodată. Fuga de-acasă a atîtor copii de îndată ce se fac mai mărişori, intrarea lor sub ascultarea altora mai mari sau cu proaste obiceiuri, de cele mai multe ori provine din această indiferenţă agresivă a părinţilor faţă de greşelile copiilor pe care fie le pedepsesc, fie le ignoră dar nu le dezrădăcinează dragostea împreună suferitoare după care fiinţa pruncului însetează.

IOAN ALEXANDRU ■

VĂ RECOMANDĂM URMĂTOARELE EXPOZIŢII : ■ Sala DALLES : **Anuala de pictură şi sculptură** ■ Galeria EFORIE — **Bonifacia Petrescu** (tapiserie) ■ Galeriile de artă ale Municipiului — **Francisk Bartok** (pictură) ■ Galeria Orizont — **Anamaria Smigelschi** (grafică)

Cronica literară

MIRCEA ZACIU: Lancea lui Ahile

Ultima carte a profesorului Mircea Zaciu, apărută de curînd la Editura „Cartea Românească", este un perfect manual de disciplină intelectuală, în cuprinsul căruia principiile, formulate adesea într-o expresie aforistică, îşi găsesc aplicaţia în comentariul operelor printr-o exactitate şi rigoare a observaţiei care le dovedesc constant exemplaritatea. **Lancea lui Ahile** este o carte construită nu după tiparul stringerii între două coperte a unor efemeride ci cu simţul durabilităţii, al conştiinţei mărturiei pe care o reprezintă cuvîntul scris. Dacă adevărul — în primul rînd descrierea faptelor a căror cunoaştere duce la aflarea acestui adevăr — reprezintă scopul acestei cărţi, calea pe care poate fi atins acest scop rămîne, de bună seamă, obiectivitatea istoricului literar. Iar cucerirea obiectivităţii presupune, fără îndoială, o etică în absenţa căreia principiile se devalorizează iar domeniul literaturii, al culturii în general, devine un spaţiu accidentat, al instabilităţii şi derizoriului. Tot atît de adevărat însă este că o întreagă societate, într-o etapă sau alta a ei, refuce cu mai mult sau mai puţin succes acest mecanism al obiectivării, în condiţii dramatice uneori şi cu rezultate cîteodată surprinzătoare, pe care cercetătorul în „gîlceava" sa cu „lumea" caută a le corecta cu permanenta-i nostalgie pentru adevăr.

Din acest punct de vedere, ultima secţiune a cărţii lui Mircea Zaciu — Dosar (Pentru o viitoare istorie literară) — este o lectură senzaţională în felul ei, un mic roman de aventuri în care personajele sînt reprezentate de opere, autori, idei înmănunchiate prin voia întîmplărilor dar şi prin aceea a oamenilor în „conflicte" pe care Mircea Zaciu le descrie în primul rînd, cu credinţa superioară a omului de cultură care stringe „dovezile" pentru a le supune infailibilei judecăţi a timpului. Ne grăbim să arătăm însă că neutralitatea acestor texte constă numai în producerea fără trunchieri a „probelor", întrucît, pe de altă parte, aceleaşi texte reprezintă paginile cele mai polemice ale cărţii. Împărtăşind punctul de vedere al unui confrate cum că polemica ar fi, în fond, semn de vanitate, Mircea Zaciu se declară însă categoric „împotriva agitaţiei verbale, a răstălmăcirilor şi a bătăii la palmă cu liniarul". Mai adaugă: „Îmi pare rău că trebuie să scriu aceste rînduri. Dar simt că e necesar să fie rostite de dragul adevărului şi dintr-o datorie (fie ea şi desuetă, privită de unii condescendent şi cam de sus) de restabilirea faptelor la dimensiunile lor fireşti". Faptele cuprinse în „dosarul" alcătuit de Mircea Zaciu privesc romanul **Incognito**, controversata problemă a „plagiatului" despre care s-a vorbit în legătură cu această carte, precum şi, îndeosebi, prin spaţiul care le e rezervat, împrejurările în care s-a produs revenirea pe scenă literară a lui Arghezi şi Blaga şi contribuţia poetului Mihai Beniuc în această direcţie. Nu este locul aici, desigur, a relua întreaga serie a argumentelor de necontestat — pentru că ele sînt „fapte" — pe care le aduce Mircea Zaciu, dar vom observa că punctul de pornire al polemicii provine chiar din unele afirmaţii ale poetului Mihai Beniuc, afirmaţii cărora li se aduc grave amendamente. Cît priveşte o altă filă a dosarului, cea intitulată „Restaurarea documentului", şi ea este la rîndu-i provocată, ca să zicem aşa, de apariţia lacunară în revista **Manuscriptum** a unor pretinse note de jurnal aparţinînd lui Lucian Blaga. Rezultă, în cadrul disputei care se angajează, scoaterea la lumină, aducerea spre conştiinţă publică a „adevăratului text al lui Lucian Blaga", şi anume memoriul pe care marele poet şi filozof îl adresa, în 1959, „Către Comitetul Central al P.M.R. (secţia cultură şi artă)", ca urmare a „ficţiunilor" dezonorante puse pe seama sa de către Mihai Beniuc prin — spune Mircea Zaciu — „romanul de tristă memorie **Pe muche de cuţit**. Obiecţiei că o lege morală nescrisă opreşte publicarea unor documente referitoare la autori în viaţă i se răspunde cu aceeaşi răceală aparentă a argumentaţiei perfecte, în spiritul cărcia pînă şi cîte un accent de ironie este grabnic solidificat prin trimiterile bibliografice necesare: „Se poate oricînd scrie adevărul, realmente sine ira et studio, aşa cum zicea Tacit (**Anale**, I, 1) şi nu Salustiu, cum crede poetul Beniuc...". Polemica lui Mircea Zaciu nu este una de limbaj ci, cum arătam, de controlabile fapte şi de idei solide, imposibil de deturnat pentru a afla în ele contradicţia care să le anuleze.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

„Cultura trăieşte prin slujitorii ei"

(Urmare din pagina 15)

— În primul rînd trebuie să participe cu probele obligatorii — acele pas des deux-uri din **Lacul lebedelor**, **Don Quijote**, **Frumoasa adormită** şi **Daphnis şi Chloe**. Noi am ales momente din spectacole pe care le-am considerat de o factură deosebită şi care să le pună mai mult în valoare arta. Mărturisesc că am emoţii destul de mari, pentru că aş dori ca tinerii balerini români să întrunească exigenţele juriului. Mai ales că prin ei facem cunoscută arta românească, cultura ei. Orice efort depus în acest sens va fi răsplătit din plin, chiar dacă nu ne vom întoarce cu medalii sau menţiuni, dar în schimb, prin prezenţa noastră facem cunoscut lumii că şcoala românească de balet naşte încă maeştri. În timp, acest efort va fi multiplicat şi se va statornici în memorie. Este esenţial să facem totul pentru a reuşi să impunem arta noastră lumii.

— Mărturisesc că v-am găsit cu destul de multă greutate. Mi se spunea mereu că repetaţi, că aveţi studiu şi dimineaţa şi după-amiaza...

— Nu numai înaintea plecării sînt aşa de ocupată. Programul îmi este de obicei încărcat. Dimineaţa, cu puţin după ora nouă, sînt la Operă şi fac studiu pînă la prînz, cînd pot lua o scurtă pauză, dacă alte obligaţii obşteşti nu mă reţin, apoi repetiţii, cînd am spectacol, sau pur şi simplu repetiţii pentru viitoarele spectacole. Asta este obligatoriu pentru o balerină dacă vrea să fie „în formă". Este o condiţie pe care orice artist trebuie să o respecte. Şi dacă nu mi-aş fi făcut educaţia în acest spirit de disciplină, de a rezista la maximum de efort, de a-mi educa voinţa, nu aş fi putut suporta un asemenea program.

— Totuşi au au fost momente cînd nu aţi putut dansa ?

— Aproape deloc. Boala o înving tot prin voinţă, nici nu vreau să aud de ea. Bineînţeles că-mi rezerv un program foarte sever al orelor de odihnă, de recuperare. Chiar şi atunci cînd a venit pe lume fiica noastră, Amatta Magdalena-Victoria, nu mi-am permis un concediu prea mare.

— Amîndoi părinţii ei sînt balerini de primă mînă. Exemplul lor va fi urmat şi de fiică ?

— Nu ştiu încă. Dacă are aptitudini da, poate să devină şi balerină, pentru că numai prin educaţie şi învăţarea baletului la şcolile de specialitate n-ai să ajungi niciodată o mare balerină.

— De cînd dansaţi ?

— De la cinci ani. Debutul pe scenă s-a produs cînd aveam şase ani, în spectacolul **Zina păpuşilor**, cînd am interpretat rolul **Porţelanului de Sèvre**.

Primele lecţii de balet le-am luat de la maestra Elena Penescu-Liciu, apoi de la Anton Romanovski ş.a. Am intrat la Şcoala de coregrafie din Bucureşti, clasa prof. Lulu Ross, iar după trei ani am fost selecţionată, împreună cu alţi colegi, pentru a continua studiile la Academia de dans „A. Vaganova" din Leningrad, unde am stat 5 ani. Aici am învăţat cu mari maeştri ai baletului sovietic. Eleva abia împlinise şaptesprezece ani.

Am lucrat patru ani în ansamblul baletului Teatrului „Kirov" din Leningrad. Cei mai buni, reţineţi asta, din elevii Academiei de dans „Vaganova" îşi făceau practica în corpul de ansamblu al teatrului. Am dansat în toate baletele clasice ce s-au montat în acest răstimp, şi asta înseamnă muncă, efort, ambiţie, pentru că altfel nu te puteai remarca. Cu timpul, am fost distribuită şi în spectacole în care mi s-au dat roluri solistice. Primul a fost în **Spărgătorul de nuci**. Masa, şi pe urmă Odette în **Lacul lebedelor**, cînd l-am avut ca partener pe marele dansator Konstantin Chatiloff. În aceeaşi perioadă am interpretat, ca prim-solistă, fragmente din **Giselle**, **Don Quijote**, **Chopiniana**, **Frumoasa adormită**, pe scena din Leningrad şi Moscova sau în spectacole televizate.

Întoarsă în ţară, am dansat un an în ansamblul de balet al Operei şi abia după aceea am... redevenit prim-solistă, debutînd în **Romeo şi Julieta**, rolul Julietei. Au urmat **Spărgătorul de nuci**, **Giselle**, **Lacul lebedelor** şi altele. Cu alte cuvinte, am luat-o de la capăt.

— Cariera prim-solistei române continuă cu participarea în diferite turnee internaţionale, marcate de obţinerea laurilor succesului. Prezenţa Magdalenei Popa în competiţiile internaţionale era un gir sigur al recunoaşterii artei sale. Seria turneelor Operei Române din Bucureşti în Franţa, Anglia, Austria, Bulgaria a fost încununată de cel mai mare succes în 1965, cînd, la Festivalul internaţional de dans de la Paris, Magdalena Popa a obţinut „Steaua de Aur" pentru cea mai bună interpretare. Ce înseamnă acest premiu pentru dv. ?

— Cînd am participat la acest festival cu Opera Română, cu mai multe spectacole, în care dansa şi Irinel Liciu, eu am dansat în **Giselle**. Nu am ştiut că am obţinut cel mai înalt premiu decît în ţară. Pentru mine, premiul a însemnat un plus de ambiţie, de exigenţă în ceea ce făceam. Trebuie să adaug că **Steaua de aur** echivalează în balet cu **Oscarul** decernat actorilor de film.

— Din cariera dv. ce rol v-a interesat în mod special?

— Au fost foarte multe roluri, foarte multe spectacole, nu pot să specific unul anume. Toate au prins contur în felul lor cu o aceeaşi importanţă. Indiferent că au fost mari sau mici. Aici intervine varietatea rolului. Fiecare e interesant în felul lui, fiecare e important sub alt aspect şi fiecare mi-a pus probleme diferite de interpretare, fie că a fost Caterina din **Floare de piatră** sau Desdemona din **Othello**, fie Carmen sau Chloe. Fiecare rol îţi creează dilema lui de înţelegere şi de aplicare a personalităţii, iar maniera interpretării diferă de la individ la individ, depinde de capacitatea fiecărui interpret de a înregistra vocabularul coregrafic şi de a-i da viaţă.

— Vă amintiţi un rol care să vă fi creat probleme ?

— Mă opresc la **Mandarinul miraculos**, în care am fost nevoită să repet într-un timp record, învăţînd rolul într-o săptămînă. Lucru ieşit din comun faţă de celelalte roluri încredinţate pînă atunci. Era deosebit de complex, cu o tehnică aparte, cu o trăire specială. M-am concentrat învăţîndu-l foarte bine, şi în primul rînd învăţîndu-l muzica. Ea este primul ghid, iar ca să te acomodezi cu muzica lui Bartók într-o săptămînă nu e lucru lesnicios. Toată ziua asta făceam — ascultam muzica şi mă gîndeam cum să o transpun în dans, în mişcare.

— Abordaţi numai repertoriul clasic ?

— Repertoriul meu, al Operei, dacă-l urmăriţi, este destul de variat. Desigur că baletul clasic este genul de dans cel mai apropiat mie, dar dansez şi dans contemporan, modern. Îl interpretez în stilul meu.

— Ce înseamnă un partener de dans bun ?

— Am dansat cu Amatto Checiulescu, Ştefan Bănică, Petre Ciortea, George Bodnarciuc şi alţii. Un partener bun? Trebuie să existe o înţelegere perfectă. Să ai aceleaşi reflexe, aceleaşi gînduri despre rol. Reflexele se formează în urma repetiţiilor susţinute, iar toate aceste raporturi de dans să fie marcate de o mare aptitudine. Să existe colaborare şi atenţie unul faţă de altul. După cum te întegrezi vizavi de partener depinde şi reuşita. Trebuie să ai acelaşi punct de vedere cu partenerul de dans, altfel totul va fi dizarmonic, va suna, ca în muzică, fals, iar spectatorul nu iartă.

— Ce roluri preferaţi?

— În general îmi plac rolurile foarte expresive. În tot ce fac sînt condusă de un principiu şi cred că ăsta e scopul dansului — să impresioneze. Atunci uiţi de ,ţine, pe scenă te transoui total şi lasi ca lucrurile să curgă normal, ca un fluid ce-ţi dă graţie şi siguranţă.

— Din ce în ce mai puţini spectatori se duc la Operă. S-a creat chiar o opinie că genul liric trăieşte o criză. Ce părere aveţi ?

— Nu există nici un fel de criză. E o falsă impresie. Există, e drept, spectacole bune şi proaste. Dar asta e valabil şi în teatru, şi în film. Arta, în general, presupune exigenţă, calitate. Spre asta trebuie să tindem cu toţii, indiferent ce sîntem — actori de film, teatru, solişti sau balerini. Succesul la spectator depinde, în primul rînd, de o bună realizare a spectacolului şi asta obligă pe fiecare.

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (III)

Învingătorul

1.

Autoportret presupus în Nicodim din Pietà (Florența)

Evocînd statuia de marmură pe care Michelangelo o numea **Învingătorul**, în care un tînăr gol și frumos se oprește și nu mai vrea victoria, dezgustat de ea tocmai cînd e pe punctul de a o obține și biruit de ezitări în clipa în care nu mai trebuie decît să lovească adversarul înfrînt, Romain Rolland vede în această imagine a îndoielii eroice pe Michelangelo însuși. Ispititoare idee, dar cît de adevărată poate fi ea pentru un titan ?

E drept că, așa cum drama lui Leonardo a fost aceea de a vrea să străbată toate drumurile, drama lui Michelangelo a fost, într-un fel, aceea de a începe mereu fără să poată sfîrși. Muncind fără odihnă, dar hărțuit continuu, sculptorul nu și-a realizat nici unul din marile sale proiecte. **Moise** e numai un fragment din ceea ce trebuia să fie măreția monumentului lui Iuliu al II-lea. **Ginditorul** singur știe cum trebuia să arate, de fapt. Capela Medici. Și atîtea statui neterminate... Printr-un hazard ciudat, singura operă de anvergură dusă la capăt de acest mare sculptor este cea pe care Michelangelo a dorit-o cel mai puțin și în care a trebuit să fie pictor : frescele din Capela sixtină. În rest, cunoaștem numai frînturi din gîndul lui.

Dar în chiar eșecurile sale Michelangelo este grandios. Și, pînă la urmă, **Moise** și **Ginditorul** ne spun singuri ceea ce trebuiau să ne spună munții sculptați pe care îi visa florentinul.

Pentru asta nu e nevoie să combatem declarația cam arogantă făcută de El Greco la Roma, că Michelangelo n-a știut să picteze. (De fapt, poate, la marii artiști nici n-ar trebui să ne scandalizeze asemenea afirmații. Ele nu înseamnă totdeauna invidie, gelozie. Un mare artist e atît de mult el însuși încît trebuie probabil să înțelegem că nu-i poate judeca destul de corect pe ceilalți.) La urma urmei, nu tot ce face Michelangelo e desăvîrșit. Paleta lui are culoarea pietrei. Sfinții lui arată adesea ca niște vlăjgani. Profeții lui sînt parcă niște gladiatori convertiți. Veșmintele lui **Moise** sînt, poate, prea studiate, au prea multe falduri și detalii care distrag atenția. Dar, recunoscînd asta, vom constata că nici defectele în genere acceptate nu-l pot micșora pe titan. Din contră, îi sporesc parcă aureola. Cutele care brăzdează corpul **Nopții** între piept și pîntece sînt, poate, într-adevăr neplăcute, dar toți ne oprim să visăm în fața ei. Ni-l închipuim pe Michelangelo cu hainele mereu îmbîcsite de praful de marmură, sculptînd-se noaptea și punîndu-și pe cap un coif de hîrtie de care lipește o luminare ca să-i lumineze lucrul fără să-i stingherească mîinile... a renunțat oare vreodată la victorie pentru că n-o mai vroia, pentru că în ultima clipă ea l-a dezgustat ? Destinul titanilor a fost să fie învinși, dar să fie mai mîndri decît învingătorii lor. Abia azvîrliți dintre stele în pulbere, ei și-au simțit și mai bine forța. Au descoperit în ei răzvrătirea și lupta. De-acum puteau să-și arate întreaga grandoare. Căci numai un titan își reaprinde torța dintr-o înfrîngere.

Toate acestea pot să pară simple paradoxuri. Dar să privim la Michelangelo mai atent nu trupurile semețe și puternice, cu mușchi de gladiatori, ci trupurile înfrînte. Vom descoperi că un singur lucru nu știe acest sculptor: să fie umil. Nici măcar personajele sale cu genunchii zdrobiți nu știu să îngenuncheze. Buzele abia mai pot îngîna ceva uneori. Dar niciodată nu se roagă. Supliciul n-a zdrobit decît trupul. Suferința n-a pecetluit decît buzele. Moartea nu închide decît pleoapele. Dincolo de asta întotdeauna mai rămîne ceva. Michelangelo face parte dintre cei care au avut mîndria de a se uita fix în ochii Gorgonei chiar cu riscul de a împietri. Mai mult decît alții însă, el pare convins că există o victorie posibilă în orice înfrîngere : aceea de a o face să vorbească. Dacă gura e mută, durerea poate striga singură prin toți porii pietrei.

Azvîrlit în pulberea drumului, titanul întoarce ochii scînteietori și aruncă o provocare destinului : „nu m-ai învins !" Singurul drept al nefericirii, pare să gîndească el, este acela de a-i alimenta focul în care arde. Și singurul drept al morții, acela de a dovedi că și inert trupul rămîne emoționant. Poate că **Învingătorul** nu este, de aceea, decît imaginea răsturnată a lui Michelangelo. A unei nehotăriri care frînge aripile victoriei numai pentru a o face și mai eroică, demonstrîndu-ne că orgoliul cel mai înalt al lui Prometeu este de a se lega singur în lanțuri sau de a sta pe munte fără să fie înlănțuit. În realitate, Michelangelo șterge granița dintre victorie și înfrîngere. Uneori, el ne lasă impresia că are nevoie să simtă destinul strîngîndu-l de gît pentru a-și scoate strigătul de triumf. Și că înfrînge un trup pentru a-i sublinia mai bine valoarea. Oricît aș încerca, nu mi-l pot imagina ca un tînăr frumos care, cu genunchiul pe spatele adversarului, renunță în ultima clipă la victorie deoarece, dezgustat, nu mai vrea s-o obțină. Acea Pietà neterminată și aflată azi în domul din Florența pe care a zdrobit-o cu dalta, încît a trebuit să fie reconstituită din sfărîmături, e un semn nu de renunțare, ci de timpas îndîrjit. Ce mai înseamnă, în fond, victorie și înfrîngere în cazul unui artist care n-a fost scutit de eșecuri, dar care le-a constrîns să exprime același lucru ca și izbînzile sale ? Michelangelo nu este, poate, un mare profesor de desen, dar este un mare profesor de demnitate. Niciodată arta n-a fost mai puțin umilă chiar cînd înfățișează trupuri înfrînte.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Victor Iamandi

Se vorbește deseori — cu legitimă îndreptățire — de luptele care s-au purtat pe vremuri la noi, între stînga și dreapta, între democrație și fascism, se evocă circumstanțele cu mai multe sau mai reduse detalii, riguroase uneori, lacunare altădată și se invite figuri de merite și de victime ale unor idealuri și convingeri, care totdeauna vor lumina fruntea umanității. Dar unul din această familie de spirite — cărora îi-am simțit umărul lîngă noi constant și mintea și sufletul și fapta, în ceasurile acelea aprige cînd pacea agoniza într-o lume crepusculară, dominată de zgomotoasa ideologie a cămășilor de varii culori — despre care nu s-a scris aproape nimic sau chiar nimic, este incontestabil Victor Iamandi. Și i se cuvenea cu prisosință și pe bună dreptate alt tratament, ca să nu ne facem imputarea că i-am ucis și amintirea.

Nici o enciclopedie nu-l menționează. Nici un calendar și nici un almanah nu-i trece numele. Și e regretabil și deopotrivă injust.

Citeodată doar, cînd sînt pomenite ororile funestei domnii și negrele practici legionare, e pus și el — între cei proeminenți, căzuți sub gloanțele verzi — alături de I.G. Duca și de Armand Călinescu, de Nicolae Iorga și de Virgil Madgearu, de Petre Andrei și de generalul Gheorghe Argeșanu.

Lumea de azi nu-i mai știe iar cei care i-am știut, cu tot aportul și vredniciile lui dăruite vieții publice românești, sîntem din ce în ce mai puțini. Și îmi apare ca o datorie să-i încălzesc o clină înghețata umbră.

S-a născut la 15 februarie 1891 în satul Hodora, comuna Cotnari, județul Iași, ca fiu al învățătorului de țară Ion Iamandi.

„M-am ridicat — obișnuia să spună — din rîndurile mulțimii anonime"; iar într-o epistolă din tinerețe către I. G. Duca se va mărturisi: „Sînt un om fără istorie, n-am blazon, nici familie și sînt sărac".

Absolvă cursurile secundare la Liceul Național din Iași și tot aici pe cele universitare, obținînd concomitent licența în științele juridice și în litere, cu specializarea — sub îndrumarea lui Nicolae Iorga și A.D. Xenopol — a istoriei. În facultate se va impune de la început prin seriozitate și inteligență, avid de lecturi, dar mai ales prin talentul său de publicist și de vorbitor, astfel încît colegii de generație, considerîndu-l conducătorul și animatorul lor spiritual, l-au ales președintele centrului studențesc din capitala Moldovei.

În timpul neutralității noastre din perioada primului război mondial organizează Congresul studențesc de la Galați și acționat, cu pasiune și neobosell, ca să fie ales președinte al acelei „manifestații naționale" Vasile Stoica, diplomatul de mai tîrziu, „reprezentantul tineretului din Transilvania, pentru a da opiniei publice impulsul, ca să-și îndrepte întreaga sa atenție către Ardealul ce trebuia eliberat".

La Iași va profesa avocatura și va deveni titularul catedrei de istorie la Liceul Național. Demobilizat în 1918, se va înscrie în partidul liberal, i se va încredința direcția ziarului **Mișcarea** unde își va publica articolele zilnice iar din 1922 pînă în 1940 va fi ales fără întrerupere deputat în toate parlamentele succedate și va fi ministru la diferite departamente în mai multe formațiuni ministeriale.

În partidul liberal a reprezentat net și fără nici o oscilație aripa de stînga, în care eram obișnuiți să vedem acționînd pe mai bătrînul fost socialist Vasile P. Sassu, pe George Fotino, pe Mihail Berceanu, pe C. Tătăranu, pe Tiberiu Moșoiu, pe H. Aznavorian, marele jurist, și încă destui ale căror nume îmi scapă.

Dar puterea era în altă parte și alți factori de culise activau în anii grei, ca să torpileze sănătoasele recomandări și să înăbușe strigătele de alarmă.

Victor Iamandi însă n-a dezarmat. Și de pe banca ministerială cît a fost ministru, și de la tribuna Camerei deputaților, ca și în întrunirile publice, fără încetare a denunțat primejdia fascismului și a uneltelor autohtone, dar mai ales Garda de Fier își găsise un permanent și neînfricat adversar, care îi demasca fără nici o reticență scopurile și îi stigmatiza cu impetuozitate mijloacele.

Îngrijorarea față de problema legionară era la el pornită din ideea patriotică, de la care nu s-a abătut niciodată, că aceasta pregătește terenul ca țara să fie transformată într-o colonie hitleristă, — și lucrurile așa au evoluat precum le prevăzuse. Victor Iamandi era în partidul liberal o replică a ceea ce reprezenta în partidul național țărănesc Armand Călinescu. Și amîndoi au ispășit identic.

În 1938 cînd surprinde invitate la Palat, în cadrul unei recepții, personale identificate ca făcînd parte din rețeaua de spionaj hitlerist, va spune cu o încruntare dezamăgire : „Decî trădarea țării vine chiar de sus".

În pofida voinței lui Carol II și contra insistențelor lui Gheorghe Tătărescu care era prim-ministru, ca să nu se mai ocupe de asasinarea lui I. G. Duca și să-i cerceteze dedesubturile, Victor Iamandi, reunind pe toți fruntașii liberali din Moldova la Piatra Neamț și organizînd o adunare publică, a chemat partidul și guvernul liberal la realități și la dezmeticire, fără zăboviri.

Discursurile lui toate — și nu unul incidental ci zeci, ca și articolele lui din presă, cît a scris — sînt străbătute toate de aceeași obsesie : fascismul și hitlerismul.

Citez spre exemplificare, fiindcă gîndurile lui îl vor defini mai bine structura și portretul moral : „E fascismul o ideologie, reprezintă o nouă formă a evoluției politico-sociale a omenirii, menită să marcheze hotarul între două ere, în istoria civilizației umane ?

Răspundem cu siguranța și liniștea pe care ne-o dă conștiința că servim adevărul : fascismul nu e decît un regim întemeiat pe forță și violență fără nici o motivare de principii. Fascismul e un regres. În lanțul ideilor care dirijează viața popoarelor și a statelor pe drumul desăvîrșirii politice și sociale, fascismul nu va putea intra niciodată. Epoca de tranziție pe care o trăim va trece. Mai curînd sau mai tîrziu omenirea va scăpa de coșmarul care o stăpînește azi".

Iar în ce privește în mod special Garda de Fier, reproduc din nou : „Extremismul de dreapta n-a fost deviat prin combinații de culise, de la scopurile ce le urmărea : a utilizat toate concursurile ce i s-au dat, ajungînd să se transforme în cîtiva ani într-o primejdie iminentă pentru însăși existența statului. Și în 1931, după asasinarea lui Duca și mai tîrziu în 1936 în Parlament și în întruniri publice din țară, am spus răspicat că dacă nu este posibilă o redresare promptă în rîndurile noastre, dacă nu se încetează cu întrebuințarea, ca o masă de manevră a acestei mișcări seditioase și subversive, cînd de unii, cînd de alții și dacă nu se organizează pe teren o acțiune de rezistență și de ofensivă împotriva acestei violențări a conștiinței obștești, atunci va veni un ceas cînd orice am face, va fi prea tîrziu și valul va trece peste noi".

Putea un asemenea om care gîndea așa cum s-a văzut că a gîndit, chiar din aceste sumare fragmente, să aibă alt sfîrșit decît acela pe care l-a avut ?

În ziua de 3 octombrie 1940 a fost ridicat din domiciliul obligatoriu care i se fixase, sub pază, la locuința sa din București și transferat la închisoarea Jilava, unde a fost ciuruit de gloanțe, în noaptea marelui masacru de la 26 spre 27 noiembrie, dimpreună cu ceilalți deținuți politici. Împlinise 49 de ani. Și sîntem oare îndreptățiți să întîmpinăm cu atîta nepăsare sau uitări lupta și jertfa unei vieți exemplare ?

Pun doar întrebarea.

L. KALUSTIAN ■

Arhitectura vechiului București în două din peisajele lui SPIRU VERGULESCU, unul din cei mai tandri și devotați pictori ai ei.

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Lebensgefahr

La Birkenau-Auschwitz toți știam, din primele clipe ale sosirii, că prin firele de sîrmă ghimpată, ce înconjurau și despărțeau lagărele **A, B, C, D, E. F,** circula continuu curent de înaltă tensiune. Curent ucigător de moarte. Și totuși SS-iștii, „grijulii", au plantat, de-a lungul gardurilor și la 5 metri în fața lor, din 200 în 200 de metri, cîte un țăruș pe care au fixat o tăblie dreptunghiulară. Pe fiecare scria cu litere albe, pe fond negru : **Lebensgefahr !**, pericol de moarte ! Sub inscripție, pentru a atrage și mai apăsat atenția, două oase încrucișate susțineau un craniu.

Peste tot în lagăr existau plantate asemenea tăblii avertizoare. Dacă din diferite motive, într-un loc era nevoie să se sape o groapă sau un șanț pentru instalarea unui cablu, imediat apărea o nouă tăblie cu inscripția : **Achtung ! Lebensgefahr !** Atenție ! Pericol de moarte !

Într-un singur loc primejdios lipsea avertismentul. În fața camerelor de gazare. Ce-i drept, și pe ușile lor atîrna cîte o tăblie dreptunghiulară. Dar nu erau negre ca cele din fața gardurilor de sîrmă ghimpată și nu aveau desenate pe ele nici acele oase încrucișate cu un craniu deasupra lor. Tăbliile de pe ușile camerelor de gazare, de un alb imaculat, aveau inscrise pe ele, în patru limbi diferite (germană, franceză, greacă și maghiară), cu litere masive, în culori odihnitoare : **Waschraum**, baie.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Festivalul național „Cîntarea României"

Primăvara culturală bucureșteană

Bogata gamă de manifestări ale acestei tradiționale săptămîni s-a așezat de această dată sub semnul sărbătoririi celor 2 050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat. Prima filă a manifestărilor s-a deschis în rotonda Ateneului Român, unde am avut prilejul să ne întîlnim cu o expoziție interesant alcătuită, care evoca Bucureștiul de azi și de altădată, prilejuindu-ne întîlnirea cu cîteva peisaje pline de atmosferă ale unor pictori anonimi care au cunoscut orașul în secolul trecut. Am întîrziat mult în fața unui tablou ce evoca o Dîmbovița limpede curgătoare prin București, în care se scăldau copiii gălăgioși. În care tinere mame spălau rufe. Noile dimensiuni ale metropolei au fost surprinse inspirat de contemporanii noștri Spiru Chintilă, Marcel Chirnoagă, Gheorghe Ivancenco. De reținut și maniera cu totul personală a lucrărilor lui Viorel Mărgineanu (**Calea Griviței**), Mihai Rusu (**Orașul noaptea**) și Ion Grigore (**Ateneul Român**). Vernisajului expoziției i-a urmat un recital de muzică și poezie patriotică susținut de membrii Ansamblului artistic U.T.C. Spectacolul de gală de la Sala Palatului, din seara aceleiași zile, a avut menirea să încununeze deschiderea săptămînii **Primăvara culturală bucureșteană** (șaisprezece manifestări au avut loc în această primă zi) printr-un spectacol artistic de mare ținută ce s-a constituit într-un omagiu adus muncii, prinosului de tinerețe al locuitorilor acestui mare oraș, puls al vieții întregii țări. Și-au dat concursul artiști de frunte, Ion Voicu, Cleopatra Melidoneanu, Silvia Voinea. Am avut bucuria reîntîlnirii cu corul „Madrigal", condus de Marin Constantin, ale cărui voci celeste nu și-au diminuat strălucirea cu tot zumzetul unor bizari spectatori (să ne gîndim încă o dată și încă o dată la educația spectatorului). Am urmărit grația zborului din dansul Elenei Dacian. Mereu favoritele publicului Irina Loghin, Maria Ciobanu, Ștefania Rares au fost răsplătite cu impresionante buchete de flori.

Un moment de marcă a însemnat evoluția grupului **Gimnasion**, al Casei de cultură a studenților, și ale cărui numere au însemnat o fuziune de dans modern, de balet, de dans popular stilizat pe o structură atletică.

N-au lipsit în zilele următoare acțiuni consacrate cărții, mesajului el umanist. Ca o permanență în șirul de manifestări dedicate centenarului Arghezi s-a înscris și masa rotundă „Tudor Arghezi — în contextul poeziei universale", organizată de Biblioteca municipală Mihail Sadoveanu, festivalul de poezie „Cu bastonul prin București", prefațat de acad. Șerban Cioculescu. Interesante dezbateri au prilejuit la Tehnic-club romanele **Clipa** de Dinu Săraru și **Fiul secetei** de Ion Lăncrănjan. Au fost însă și acțiuni organizate formal, pentru a se adăuga și ele măcar statistic numărului de manifestări dedicate **Primăverii Capitalei**. Am participat în sala din strada Batiștei nr. 14 la Vernisajul unei expoziții de carte cu titlul care impune, care obligă : **Literatura — patrimoniu al culturii naționale**, organizată la Universitatea cultural-științifică București. Am găsit acolo un mic stand de cărți adunate în pripă de la o bibliotecă apropiată, în fața căruia se perindă un grup de elevi. Standul nu oferea nimic nou, nu propunea nimic. Cîteva cărți la vedere s[illegible] rolul de a salva „[illegible]" poetului Virgil Teodorescu ce a [illegible] inspirate despre legătura sufletului cu cartea. Două frumoase poezii în lectura autorului au înnobilat momentul.

Ziua consacrată teatrului s-a axat, cum firesc și era, pe creație originală clasică și contemporană. Ca un eveniment cultural s-a înscris **Echipa de zgomote** de Fănuș Neagu în regia lui Alexa Visarion, o piesă în care autorul pune verbul său metaforic în slujba Thaliei. În aceeași zi am asistat la un spectacol-dezbatere (Teatrul Bulandra) : **Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic** de Adrian Dohotaru, o meditație asupra răspunderilor individului, ale familiei, ale societății în momentul dezbaterii unei crize de conștiință. Cu totul vii și interesante au fost discuțiile purtate pe marginea piesei de către studenții de la Centrul național de fizică — platforma Măgurele, de către elevii de la liceele „Gh. Lazăr" și „Zoia Kosmodemianskaia".

Celor zece teatre muncitorești ce-și desfășoară activitatea în Capitală și în țară li s-a alăturat noul teatru muncitoresc de la Întreprinderea „Semănătoarea", prilej cu care a fost prezentată piesa **Cuibul** lui Tudor Popescu, în regia lui Mircea Cruceanu. Salutăm cu această ocazie și înființarea Teatrului popular de la Chitila. Se remarcă un crescînd interes pentru piesa-dezbatere — noul colectiv făcîndu-și debutul cu o astfel de creație. **Este vinovată Corina ?** de Laurențiu Fulga.

Ultima zi a **Primăverii culturale bucureștene** și-a încheiat ediția cu acțiuni în aer liber, cu concursuri de desene pe asfalt, realizate de copii (va trebui să călcăm de-acum cu grijă prin acele locuri), cu spectacole ale formațiilor artistice de amatori.

C. ADI ■

Scrisori din țara

unor meserii uitate

Căruța de Mîrșani

Amintirea preumblărilor eruditului domn Alexandru Odobescu încă este vie sub soarele Bărăganului. „Dinainte-i e spațiul nemărginit ; dar valurile de iarbă, cînd înviate de-o spornică verdeață, cînd ofilite sub pîrlitura soarelui, nu-i insuflă îngrijorarea nestatornicului ocean". Și toate acestea eruditul domn Alexandru Odobescu le vedea și le îndura din căruță. Dar vremurile, după dînsul, s-au prefăcut fără contenire și, iată, ne vine din ce în ce mai greu să-l urmăm în căruță. Căruța a fost izgonită de pe șleaurile drumurilor mai noi și cînd roțile ferecate ale vreunui docar se mai încumetă să întretaie asfaltul, îl întretaie parcă pe furiș și hoțește. Numai la Mîrșani, în zarea de miazăzi a Olteniei, lucrurile mai stau întrucîtva altfel...

O căruță de Mîrșani, cu lemnul bine fiert și bine strîns în coaste de fier, își are și azi prețul ei în lumea satelor Dunării. Într-adevăr, cu ce să duci sacii la moară, cu ce să duci berbecul la tuns cînd plouă cu găleata și cînd lina lui se cere neatinsă de apă, cu ce să porți nunta prin satul care s-a îmbogățit cu o mireasă chipeșă foc ? Ca să nu mai vorbim și de altele, la îndemîna oricui... Meșteșugul închelerii lor se perpetuează aici din vremuri mai vechi și Dumitru Săndoi, care la 75 de ani se mai încăpățînează să lucreze căruțe zise standăr, adică docare cu roțile pitite, aduce vorba despre unul Ion Iliuță, patronul lui cel dintîi, peste somnul căruia crește iarba de mult, cam de vreo cinci decenii întregi. Ca ucenic, l-a slugărit vreo trei ani. Apoi aduce vorba și despre un altul, anume Ion Ștefănache, care n-o fi fost el om prea dus la biserică, nici milos din cale afară cu slugile, dar meserie știa. Apoi despre fratele său bun, Nicolae Săndoi, cu care s-a întovărășit tot căruțe să lege, ca să scape în sfîrșit de stăpîni și de vama plătită acestora. Și cam cîte căruțe ai făcut într-o viață de om, nea Mitică ? Pe onoarea mea, zice omul, că nu le mai țin minte numărul... Iar alții ne vorbesc și de unul Moșon Ștefănache, un fiu de ciubar, rămas șchiop după ce s-a lovit în genunchi cu chișarul de la care și astăzi se păstrează un rînd de tinare alese și cîteva osii procopsite, de fabrică. Pentru că Dumitru Săndoi singur spune că nu e chiar singurul din Mîrșani care mai știe să lege căruțe, chiar dacă satul îl numără printre cei mai isteți. Pînă mai ieri, pentru oamenii care stau la rînd ca la moară, ajunși aici tocmai de la Turnu Măgurele și Roșiori de Vede, din Vlașca și Teleorman, din Romanați care se tîneau cot la cot cu Oltul cîndva, ca să nu mai vorbim și de mulțimea satelor Doljului, munceau pe brînci și Dumitru și Niță și Vasile Ștefănache, sau Ion și Dumitru Drăgan, sau Dumitru Dolot, sau Ion Marciu. Pînă cînd prefacerea amintită a vremurilor a început să-i cam scoată pe margine, rînd după rînd. Iar acum, în atelierele cooperativei lor agricole de producție, încă încheie căruțe Marin și Vasile Drăgan, Marin Nedelanu și Dumitru Gurită, Vasile Buradescu și Dumitru Neacșu, Dumitru Ciucă și Ion Călina, vreo cinșpe cu toții. Pînă cînd ? ! Nu se știe... E o treabă pe care nici Dumitru Ghencioiu, primarul de acum al Mîrșanilor, nu prea trage nădejde s-o poată planifica...

Nevăzute orologii, în auzul lor întruna întors spre speranță, bat un ceas și tîrziu și devreme. Într-o lume pe ale cărei piedestale șiroind de benzină s-au cățărat cu ambiție bujia, delcoul, carburatorul și cutia de viteze, ei se mai încăpățînează să schimbe șiruri legate de vorbe domoale, împestrițate cu termenii tehnici ai unor vremuri care se duc : furci, chilimii și susleți, ocheți de leucă și leuci, cruciulițe și loitre... În atelierele lor răvășite, printre scule desperecheate și clienți stingheri, iviți de aiurea, ba adie un parfum de lemn reavăn, abia rupt din făptura pădurii, ba te izbește cu nemilă în nară izul iute al fierului trecut prin foc, lovit năprasnic pe nicovale tocite și aruncat în hîrdăul cu apa care-l spală de zgură și-i stinge fierbințeala, călindu-l. O căruță de Mîrșani, zice Vasile Drăgan, se începe fie de la loitre spre furci, fie de la furci către loitre. Fagul se croiește după tinarele vechi, chiar piezis, fără grijă prea mare pentru cum se întretaie tăietura cu fibra, pentru că e teapăn, îndesat și rezistent la ruptură. Salcîmul, în schimb, trebuie îndoit după vină și acum se întocmesc din salcîm cu deosebire carîmbul și lănile, două la număr. Iar restul se înhearbă din frasin. Între timp, fierarii ciocănesc ferecăturile, osiile și mulțimea mărunță de șuruburi, piulițe și șuinturi. După care se leagă la un loc lemnăria și, mai la urmă, și roțile. Pe loitrele vopsite din piepten, peste un grund ușor și peste fața de terdesin încă proaspăt, abar curînd sacsiile, florile, sau legăturile de spice de grîu, fie date în galben ruginos, fie date în alb, de-ți vine să crezi că se iveste la drum o mireasă. Și de aici înainte cai să ai, că benzină nu-ți trebuie...

Este unul dintre meșteșugurile care nu mai au încotro. Și alci, la Mîrșani, ei se stinge frumos, ca un bătrîn pe care clipa din urmă îl prinde și mîndru, și drept ca pălmarul. Sau ca un cîntec vechi, românesc pînă-n măduva oaselor...

P. MIHAI ■

Premiile Festivalului artelor „Miorița" — Focșani 1980

S-a încheiat la Focșani Festivalul artelor „Miorița" organizat de către Comitetul de cultură și educație socialistă Vrancea sub egida Frontului Democrației și Unității Socialiste și integrat Festivalului național „Cîntarea României". Conceput ca o scenă deschisă colectivelor artistice de interpretare și de creație, profesioniste și de amatori, acest festival, ale cărui manifestări s-au desfășurat de-a lungul lunii mai, a urmărit întărirea potențialului artistic și de creație al județului Vrancea, afirmarea acestuia pe plan național. Inaugurat într-o sală din capitala județului, pe 5 mai, festivalul și-a extins treptat aria de cuprindere și în cadrul său au avut loc manifestări artistice în peste 20 de localități ale Vrancei. A fost o lună bogată, în cursul căreia s-a acumulat o bogată experiență care va sta, fără îndoială, la baza ediților viitoare ale festivalului — care se va desfășura bienal —, au fost trase învățăminte atît sub raportul conținutului, al ariei tematice cît și al organizării.

Dintre elementele care dovedesc succesul de care s-a bucurat încă de la prima sa ediție acest festival, amintim faptul că la spectacolele și acțiunile educative desfășurate sub acest generic au participat peste 11 000 de oameni și în același timp a fost realizat un mai bun echilibru nu numai între arta amatoare și cea profesionistă dar și între formațiile vrincene și cele din afara județului. S-a creat astfel o mai bună legătură și posibilitatea unui schimb de experiență între mișcarea cultural-artistică din Vrancea și județe din Moldova, Ardeal și Muntenia. Chiar participarea a 20 de județe la concursul variantelor baladei Miorița și cîntecului vechi românesc, certifică audiența largă a acestui festival. Vineri, 30 mai, cu începere de la ora 17, timp de mai bine de un ceas și jumătate a avut loc spectacolul de gală al laureaților acestui concurs. Iată mențiunile : **Formația de frunzași**, județul Dîmbovița ; **Nicolae Constantinescu**, rapsod, comuna Corbii Mari, Dîmbovița ; **Alexandru Pomană**, comuna Nereju, Vrancea ; **Mariana Lepuș**, rapsod, Telega, Prahova ; **Florian Călinescu**, solist instrumentist, comuna Ștefan cel Mare, județul Olt.

Și iată premiile acordate în cadrul acestui concurs care a încheiat festivalul : **Steluța Bratu**, rapsod, Bîrsești—Vrancea — marele premiu ; **Ion Călin**, rapsod, comuna Ștefan cel Mare, Olt, — cel mai bun rapsod ; **Ioana Bratu**, rapsod, comuna Gostinari—Ilfov — premiu pentru originalitate text ; **Elena Stan**, rapsod, Boteni—Argeș — premiu pentru originalitate interpretare ; **Colectivul de montaj literar Săliștea de Sus**, județul Maramureș, — premiu pentru cea mai bună formație de baladă ; **Cornelia Neaga**, rapsod, comuna Drighiu—Sălaj — premiu pentru popularitate. Premiul special al juriului a fost acordat **Ansamblului instrumental „Paltin"** din comuna cu același nume din Vrancea.

După aceea, pe scenă a intrat **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar** organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra", cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu.

D. ELIADE ■

Dan Dinescu sau iarba roz de acasă

Lacomii noștri cetățeni de artă abia au sesizat că în galeria „Nicolae Cristea" din Brezoianu un miraculos Dan Dinescu explodează prin autenticitate în mijlocul atîtor anodini și artificiali.

Hotărît lucru, Dan Dinescu nu face parte din tagma celor care tipă. Tăcut, oarecum resemnat, segment uneori al caracterului său foarte serios, privea la golul nemilos din jurul său.

Și era atîta frumusețe și atîta liniște în expoziția cea fără țipăt că te durea privirea.

Dar începutul a fost început. Lungul șir al expozițiilor fără pic de personalitate a fost întrerupt prin puterea lucrărilor de o rară penetrație a acestui tîrziu descoperit. Acum este momentul să intervenim ca niciodată să nu se mai deschidă poarta acestui așezămînt oricărui neavenit. Să oprim pătrunderea facilității și a fotografiei proaste sau mediocre în sala „Nicolae Cristea". Dar să revenim.

Printre cele 40 de lucrări prezentate, ce cuprind tot atîtea „icoane" de pe Valea Izei, vedem leudul sau portretul rubensian al calului Huțul, vedem cămașa albă de oșean, ca un steag strămoșesc, vedem pomi cu ramuri albe pe coline medievale, și mai vedem, fără să credem ce vedem, că dacă stejarul este verde, iarba de la poalele sale are culoarea... roz. Așa a surprins iarba ing. Dan Dinescu de la Institutul de istorie al Republicii Socialiste România, ca o răsplată a răbdării sale, așteptînd cinci ani un anotimp bisect.

„Bucuria e a noastră, bucuria e un chin cîteodată, memorez ciclic un „Da ! sentimental pe care-l execut prin mijlocirea ooticii mele, dar îmi pare rău că nu aduc nimic nou în fotografia românească".

Încercînd să-l contrazic, chiar cu argumentele sale, artistul mă privește oarecum mirat, căutînd să se apere. „O fi cum zici dumneata, dar eu nu cred".

Ce nu crede Dan Dinescu ? Nu crede că peisajele sale, care ne arată țara între Șirnea și Rucăr, sînt emoționante, că te trimit imediat să calci pămîntul acesta sfînt și să bei apă limpede, izvorîtă din inima pădurilor. Colind toate expozițiile și îmi asum riscul de a confirma capacitatea acestui artist care prin acuratețe, prin ton știe să-ți răscolească conștient cel mai profund dor de-o Românie. Arta sa nu are meandre și nici stilul „neînțeles" al fotografiilor decrepite, gen practicat cu brio de foarte mulți pseudoartiști întîlniți deseori în unele case de cultură, unde se pripășesc instructori improvizați care întrețin, încă, în fotografie semnificația lăzilor de gunoi și-a portretelor de babe știrbe.

În tăcuta sa peregrinare prin Maramureșul său drag sau prin Bîrsa, Dan Dinescu știe să înțeleagă ca un rapsod.

Am sentimentul că artistul fotograf a fost frustrat de popularizarea necesară meritelor sale. Am certitudinea că acestui început bun pentru Galeria cea uitată din Brezoianu i-a afectat un timp mult prea limitat. Am certitudinea că expozantul imediat următor — Dan Stănescu, specializat în fotografii ornitologice — este de un calibru de asemenea excepțional, avînd anvergura marilor artiști.

Am sentimentul că Asociația artiștilor fotografi n-a epuizat efortul prin care să demonstreze țării și valabilitatea artei noastre fotografice.

Se cere, fără nici un echivoc, reunirea tuturor sentimentelor și a certitudinilor în vederea redeschiderii, într-un cadru adecvat și cu publicitatea de rigoare, a expoziției lui Dan Dinescu.

A. MIHAILOPOL ■

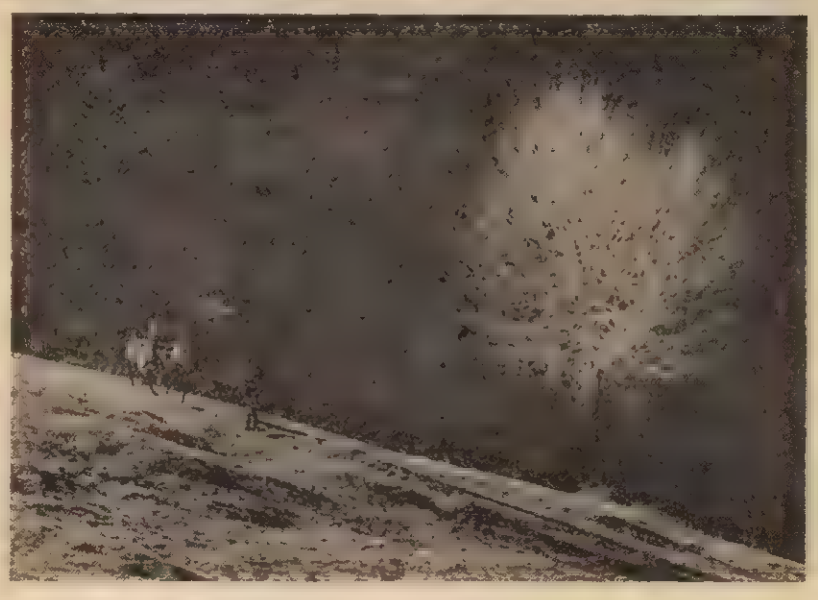

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar în județele Vrancea și Gorj

Vrancea (400)

Asemeni trecerii minutarului prin dreptul acului care măsoară ora, vineri, 30 iunie, vreme de trei ceasuri Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar s-a aflat pe scena Casei de cultură a sindicatelor din Focșani, ca ultim act al Festivalului artelor „Miorița". Această interferare a originalei instituții de cultură care se vrea a fi Cenaclul Flacăra, ca spațiu în care au fost și sînt promovate constant valorile muzicii și poeziei tinere, ale spiritului revoluționar, cu experiența unică pe care o reprezintă deocamdată Festivalul „Miorița", s-a dovedit a nu fi deloc întîmplătoare și la urma urmei nici chiar atît de vremelnică pe cît ar lăsa să se înțeleagă cele trei ore cît a durat întîmplarea literar-artistică din capitala județului Vrancea. Fiindcă, așa cum s-a ținut să precizeze Alexandru Crihană, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, complexul de manifestări politico-educative, cultural-artistice și de creație care s-a desfășurat între 5 și 30 mai în cuprinsul Vrancei și-a luat numele la sugestia poetului Adrian Păunescu, căruia i s-au și înmînat în deschiderea întîlnirii cenaclului cu publicul focșănean o diplomă pentru contribuția pe care și-a adus-o în conceperea acestui festival al artelor și o alta ca prieten al municipiului Focșani.

Cu cîntecul de bun găsit și de bune urări „La mulți ani cu sănătate" membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra" a început să construiască împreună cu „publicul destul de dificil din Focșani" — cum spunea conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu — cel de-al 400-lea spectacol al său, în aceeași manieră deschisă, inventivă, angajantă care a înzestrat numirea întîlnirilor sale cu publicul drept întîmplări literar-artistice. Un astfel de spectacol, în forma pe care el și-a ales-o, tinerească și neconvențională, izbutește să se închege de fiecare dată prin regula pe care singur și-a făurit-o, a deplinei sincerități, a absenței oricărui truc actoricesc, și el se desfășoară exclusiv pe o undă de simpatie și înțelegere, de reciprocitate, de efort comun al scenei și sălii. Din aceste motive, orice spectacol al cenaclului este irepetabil, în felul său, imprevizibil și deci inedit, el există pe măsură ce devine. Nu altfel s-a petrecut nici întîmplarea de la Focșani, în deschiderea căreia cîntecul pe versuri de Adrian Păunescu și muzică de Victor Socaciu, intitulat „Harry", cîntec de evocare a iubirii și trudei de-o viață a unuia dintre apărătorii folclorului nostru național, Harry Brauner, de celebrarea acestuia, la „vîrsta eternității sale vii", a trebuit să fie amînat, din cauza unei ezitări a interpretului, vizibil marcat de oboseala unor drumuri lungi, încît Victor Socaciu, după „Cîntec pentru Charlie Chaplin", a predat microfonul Zoiei Alecu, a cărei voce vibrantă, percutantă, a însuflețit sala cu „Vis de primăvară", „Pastel de toamnă" și „Sălbatic e vîntul". Delicată, ingenuă, fragilă, Daniela Cosma a interpretat „Lumea este ca o roată", pe versuri de Anton Pann, și „Îndemn de poveste" (Lucian Blaga). Prezentat de conducătorul cenaclului ca fiind „un baladist ardelean autentic", George Munteanu a prezentat două cîntece, „Hei, Iancule" și „Sub lespede de piatră", al doilea fiind dedicat memoriei marelui actor Toma Caragiu. „Un folk mai supărat, mai mînios", a adus Constantin Dragomir cu „Gara de Nord" și „Viața simplă". A urmat vocea puternică, bine timbrată, a lui Laurențiu Mărgineanu, o voce care concentrează atenția sălii și obligă, parcă, a fi ascultată. Laurențiu Mărgineanu a cîntat „Balada baionetei din Bayonne" și „Pentru condiția omului". Un mic recital a susținut în continuare Vasile Șeicaru, prezență remarcabilă în cadrul cenaclului, cu piesele sale de mare succes „Dacă toate-acestea ți-vor învățate", „Colindul Dunării", „Cîntec bănățean", „Condiția cîntărețului revoluționar" și „Memento". După ce s-au stins aplauzele care întîmpină de fiecare dată modul inimitabil, de un umor enorm, cu care actorul Mihail Stan recită „Minunea" (versuri de Marin Sorescu), atenția sălii a fost cucerită de cîntecele — azi cunoscute de către mai toți tinerii, de pretutindeni, din țară — ale lui Mircea Vintilă.

Acum, cînd scriem cronica celei de-a 400-a ședințe a Cenaclului Flacăra, trebuie să reamintim că Mircea Vintilă este unul dintre acela pe care cenaclul i-a impus în această formă culturală vie și larg cuprinzătoare, de mare audiență la public, iar cîntecele sale — a căror frumusețe rămîne mereu proaspătă și vie, generatoare ea însăși a unei atmosfere de poezie și muzică — au devenit între timp cîntece îndrăgite ale tinerilor acestei țări. În urmă cu aproape șapte ani, în toamna anului 1973, cînd se hotăra să dea știre că vrea să existe, Cenaclul Flacăra era — nici nu putea fi altfel — decît o idee care strînsese cîțiva oameni dornici să-i slujească forma de expresie nouă și mesajul ei nobil, umanist și revoluționar. Membrii cenaclului se numărau pe degetele unei mîini iar cîntecele erau și ele doar cîteva. Între timp numărul membrilor cenaclului a sporit — acum sînt cîteva zeci, iar numărul cîntecelor la fel — acum sînt vreo cîteva sute. Ca veteran al acestei întîmplări literar-artistice care este, într-un mai larg context cultural, cenaclul însuși, Mircea Vintilă a fost o prezență statornică, de prestigiu, al cărei succes se explică și prin îmbogățirea continuă a repertoriului cu piese de o distinctă originalitate. La Focșani, Mircea Vintilă a cîntat împreună cu Sorin Minghiat — alt nume de care se leagă istoria cenaclului, în care a adus, cu discreție, o remarcabilă contribuție cu flautul lui măiestru — „Pămîntul deocamdată", „Bade Ioane", „Hanul lui Manuc", „Constantin și Veronica", „Proverbe" și „La fereastra spre livadă".

Cea de-a 400-a ședință a cenaclului a înregistrat și lansarea unui cîntec nou, un cîntec de dragoste, intitulat „Felinarul" (versuri de Adrian Păunescu) și interpretat de Victor Socaciu și Adrian Ivanițchi. Apoi Adrian Ivanițchi, a cîntat „Daci liberi", „Arsura" și „Amiaza", iar Victor Socaciu „Roata". Mai notăm și contribuția Mariei Nagy („Aseară ți-am luat basma") și revenirea actorului Mihail Stan — și el unul dintre cei mai vechi și cunoscuți membri ai cenaclului — care a recitat o variantă a Mioriței, „Ciobănaș de la miori". În încheiere, cum cenaclul rămîne dator cu cîntecul — în premieră — dedicat lui Harry Brauner, Victor Socaciu l-a cîntat de data aceasta fără reproș, inspirat, cucerind sală și scenă, încît faptul că s-a realizat astfel încă o dată — ca de atîtea ori în istoria cenaclului — acea participare și implicare a celor prezenți într-un spectacol total și al tuturor, ne îndreptățește să credem că am fost, la Focșani, martori ai nașterii unui cîntec ce-și va face loc către inimile cît mai multor oameni. Și poate că a fost mai bine că lansarea acestui cîntec s-a produs la sfîrșitul întîlnirii cenaclului cu focșănenii. Între timp i-au fost adăugate și aceste versuri, potrivite contextului în care această a 400-a ședință se desfășura — Festivalul vrîncean al artelor, „Miorița" — dar și pentru a preciza mai bine și nuanța elogiul unei munci de-o viață și-al unei pasiuni istovitoare: „Cine doină-a dezgropat / Și-a păzit baladă / Fie binecuvîntat / Toți ai lui să-l creadă // Auziți în veac de veac / Via-și crește vița / Neamul meu latino-dac / Cîntă Miorița".

Și, asemeni minutarului care consumînd secunde împlinește minute și, spre a rotunji timpul, rămîne o clipă în dreptul acului care măsoară ora, Cenaclul Flacăra a pornit tărăși la drum. Un drum la capătul căruia, de bună seamă, după ședința a 400-a urma să se întîmple a patru sute una. De data aceasta, în Gorj.

C. DUMITRU

Gorj (401, 402, 403)

Duminică, 1 iunie, în legendarul ținut al Gorjului, pe Cîmpia Soarelui din Padeș, înconjurată de munți și de păduri. Pe Cîmpia tuturor speranțelor țărănimii care s-a adunat aici la 1821, sub steagul ridicat de Tudor Vladimirescu, aici, unde au răsunat din mii de piepturi ce s-au tălăzuit apoi spre București, cuvintele: **Dreptate și slobozenie!** La monumentul Vladimirescului, în acest cadru de mare emoție, bogat în semnificații, a avut loc cea de a 401-a întîmplare literar-artistică a **Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar**, în ziua în care se sărbătoreau 200 de ani de la ivirea pe lume a acestui bărbat făuritor de istorie. În prezența tovarășului Nicolae Gavrilescu, prim-secretar al Comitetului județean Gorj al P.C.R., a unei mari mulțimi de oameni — printre care pionieri și ostași ce au depus coroane la monumentul închinat celui care a condus prima revoluție burghezo-democratică — profesorul și istoricul Mircea T. Radu spunea că peste veacuri „imaginea lui Tudor Vladimirescu, conducătorul pandurilor, se profilează grandioasă în conștiința românilor. Prin gîndirea sa vizionară, prin înțelepciunea sa, prin vitejia, abnegația și patriotismul actelor sale, căpetenia țărănimii de la 1821 a devenit un spirit tutelar al destinului românesc".

În mijlocul membrilor cenaclului, poetul Adrian Păunescu sublinia în cuvinte vibrante faptul că toți cei adunați acolo, pe Cîmpia Soarelui, trăiesc un moment de mare demnitate națională, stăpîniți de bucuria de a se putea exprima liber într-o țară al cărei cîrmaci este tovarășul Nicolae Ceaușescu, garantul libertății noastre. Poetul Adrian Păunescu a invitat pe membrii cenaclului să dea glas aici, în inima Gorjului, cîntecelor din toate provinciile românești, subliniind că această țară este puternică și în măsura în care toate cîntecele sînt la ele acasă. Cu multă dăruire au interpretat Doru Stănculescu **Cîntec între apele țării** și Vasile Șeicaru **Colindul Dunării**, cîntecul maramureșean **Omul pădurii**, ale căror refrene au fost apoi preluate de numerosul public. Într-o formă bună, antrenînd auditoriul, Maria Nagy a interpretat cîntecul **Aseară ți-am luat basma**. Poetul Adrian Păunescu a invitat să evolueze alături de membrii cenaclului poeți și formații artistice ale Gorjului. I-am auzit astfel pe Tudor Voinea recitînd **Balada Vladimirescului**, iar pe Ion Sanda recitîndu-și inspiratul său poem **Cîmpia Soarelui**. Au evoluat apoi, dovedind certe calități artistice, grupul folk **Columna** al Casei de cultură din Tg. Jiu, laureat al Festivalului național Cîntarea României, sextetul **Vox musici** al Școlii populare de artă, corul Căminului cultural din Runcu, dirijat de prof. Vasile Cioroianu. O bună impresie a produs și grupul „T" din Tîrgu Jiu. Figurile luminoase ale istoriei noastre naționale au fost evocate aici, pe Cîmpia Soarelui, de către mai tinerii membri ai cenaclului George Munteanu care a interpretat cîntecul **Hei, Iancule**, și Laurențiu Mărgineanu care a făcut dovada disponibilităților sale vocale interpretînd **Bălcescu la gurile Dunării**. Binemeritate aplauze au primit Constantin Dragomir pentru cîntecul **Gara de Nord** și Daniela Cosma pentru piesa **Lumea este ca o roată** de Anton Pann. Menținîndu-se la cotele artistice care l-au impus pînă acum iubitorilor muzicii tinere, Mircea Vintilă și-a cucerit publicul cu piesele sale de succes **Eroii, Pămîntul deocamdată** și **Bade Ioane**. O puternică impresie a produs Victor Socaciu, interpretînd **Cîntec pentru Charlie Chaplin, Roata, Dona, Dona**, ale căror refrene au fost și ele mereu preluate de către public. Aici, în fața a sute de spectatori, legați prin cuget și simțire de marii noștri bărbați și de nepieritoarele lor fapte, a recitat poetul Adrian Păunescu poemul său **Copiii de țărani**. Am simțit în acea zi de 1 iunie cum Cîmpia Soarelui din Padeș se înrudește cu Cîmpia Libertății de la Blaj, cu platourile Tebei, cu toate acele locuri martore devenirii noastre naționale.

★

Luni, 2 iunie, ora 18,00, la Sala sporturilor din Tîrgu Jiu o mare mulțime de tineri îmbrăcați multicolor așteptau fremătînd apariția membrilor Cenaclului „Flacăra" al Tineretului Revoluționar conduși de poetul Adrian Păunescu. Această primă întîmplare literar-artistică în orașul Tg. Jiu s-a situat de la bun început sub semnul excepției. Pentru că toți cei prezenți au devenit, mai curînd colaboratori decît spectatori ai acestei splendide manifestări a tinereții, cîntecului și poeziei. „Trăiască România" cîntat în picioare de către toți membrii cenaclului este primul cîntec, prima linie de dialog ce s-a stabilit între tot ce era acolo suflare omenească și care a rămas, credem, deschis și acum, cînd ne amintim de cele întîmplate. Tocmai în aceasta constă forța cîntecului, în a-i face pe oameni mai buni, mai deschiși. Poate gîndindu-se că sînt într-o sală de competiție, fiecare a căutat să se depășească pe sine. Florian Pittiș, prezentat de poetul Adrian Păunescu, și-a dat și aici la Tg. Jiu măsura talentului său viguros. Tabletele lui Radu Cosașu, cîntecele pe versuri de Anton Pann, de Adrian Păunescu, au electrizat sala. Poetul Valeriu Armeanu a citit publicului poezia sa **Omule bun**, scrisă chiar în ajunul acestei minunate întîlniri, invitîndu-ne la meditație prin forța sa lirică și subtextul dramatic al versului. Au evoluat apoi, dovedind inepuizabila disponibilitate a cîntecului tînăr, Zoia Alecu, Constantin Dragomir, Daniela Cosma, Ileana Calinovici, Gheorghe Munteanu, Laurențiu Mărgineanu. Au fost interpretate creații proprii, cîntece populare ori pe versuri de Anton Pann, Lucian Blaga, Adrian Păunescu, Șerban Foarță, Valeriu Armeanu — au fost evocate patetic figurile luminoase ale lui Iancu și Bălcescu. Actorul Mihail Stan, laureat pe anul 1980 cu premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin la Festivalul teatrului contemporan de la Brașov, o certă valoare a artei teatrale românești, ne-a neliniștit conștiințele prin sensibilitatea și expresivitatea interpretării poeziilor **Minunea** de Marin Sorescu și **Tot mai des visez pămîntul** de Ion Gheorghe. Înainte de sfîrșitul primei părți a programului iată o întîlnire ce ne-a relevat încă o dată forța de penetrație și de educație a cîntecului. O voce din sală ne-a sensibilizat în legătură cu echipa Rapid. O voce din Tg. Jiu, unde a avut loc în luna noiembrie meciul în tur Pandurii Tg. Jiu — Rapid. Gorjenii considerau că arbitrul Sever Drăgulici nu era străin de scorul 2—1 pentru Rapid, echipă cu care de atunci aveau ei ceva. O parte din public a sărit pe stadion, s-a stîrnit o mare încăierare. „Făptașii" gluleșteni și arbitrul au fost urmăriți timp de 4 ore prin cabine, ba chiar și prin pădure. Dar la spectacolul Cenaclului Flacăra sutele de tineri au cîntat la unison „Imnul echipei Rapid" scris de poetul Adrian Păunescu și Victor Socaciu. Iată cum orice resentimente, mărunte, dispar într-un climat de elevată spiritualitate, de omenie. Aviz rapidiștilor: învățați de la tinerii noștri gorjeni care cîntau în seara de 2 iunie 1980 „Rapid, Rapid / Luptă dacă ne iubești! / Rapid, Rapid / Haida, hai, Rapid Giulești".

★

Partea a 2-a a spectacolului, începută ca între vechi cunoștințe, ne-a prilejuit reîntîlnirea cu Mircea Vintilă și Florian Pittiș. Evoluția lui Doru Stănculescu a produs o vie emoție în rîndurile spectatorilor. Vasile Șeicaru, unul dintre cei mai serioși și mai devotați membri ai cenaclului, s-a acoperit de succes. Atmosfera atît de caldă și de sinceră ce s-a creat, l-a determinat pe poetul Adrian Păunescu să așeze Tg. Jiu între orașele de lîngă inima noastră. Receptivitatea tinerilor din această sală ține de o anumită tradiție a culturii din acest județ, de o sănătoasă stare de spirit. El a omagiat în cuvinte calde activitatea organizatorică a Comitetului județean Gorj U.T.C. promițînd o apropiată reîntîlnire cu acest public minunat. Adrian Ivanițchi s-a bucurat de colaborarea sălii la fiecare cîntec interpretat. Victor Socaciu, talent autentic, preocupat de cuvintele care trezesc conștiința omenirii, ne-a oferit alături de piesele sale de mare succes **Roata, Cîntec pentru Charlie Chaplin, Dona, Dona**, ultima sa inspirată compoziție **Scafandrul** și un turburător cîntec de dragoste foarte nou, **Felinarul** pe versuri de Adrian Păunescu. Vrînd să încheie spectacolul, membrii cenaclului au fost rechemați cu o frenezie căreia nu i s-a rezistat. Spectacolul desfășurat la Tg. Jiu de-a lungul a 5 ore a dovedit încă o dată dragostea tinerilor din jurul Coloanei lui Brâncuși pentru cîntecul tînăr și adevărul exprimat în deplina sa libertate.

★

Marți, 3 iunie, ora 18, în sala arhiplină a Casei de cultură din orașul Motru, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, s-a întîlnit pentru prima oară cu tinerii locuitori ai acestui oraș mai tînăr chiar decît mulți din cei prezenți. Acum vreo 15 ani, pe locul unde am întîlnit arhitectura modernă a unei puternice așezări muncitorești; o cetate a minerilor gorjeni, se întindea o luncă mlăștinoasă. Am aflat că astăzi minerii de la Motru au întrecut un record mondial la producția de cărbune și aceasta numai datorită hărniciei și a bunei înțelegeri dintre oameni. Un oraș care își făurește acum propria lui tradiție. Iată, ei sînt niște oameni, cum spunea poetul Adrian Păunescu, necesari și scumpi în economia națională dar și în societatea românească. De aceea, membrii Cenaclului Flacăra s-au străduit să aducă publicului la starea de elevație spirituală. Pentru spectatorii prezenți, Cenaclul Flacăra a fost o noutate. O înțelegeau dar încă nu participau la ea. Noul nu este o invenție, spunea Adrian Păunescu, ci este o stare de permanentă tensiune spre mai bine pentru noi, noul este starea de a comite lucruri bune, dacă nu chiar mărețe. Pentru a-i convinge, membrii cenaclului au deschis seara, care pînă la urmă s-a dovedit a fi una din serile cele mai călduroase pe care le așteptam, cu unele dintre cele mai strălucite și mai mobilizatoare piese: **Omul pădurii, Pămîntul deocamdată, Vinare de vînt, Cîntec pentru Charlie Chaplin.** Apoi, la Motru, a fost lansat de către Vasile Șeicaru un nou cîntec, „Minerii", pe versuri de Adrian Păunescu, o adevărată ofrandă adusă muncii eroice a celor ce trudesc pentru un bulgăre de lumină. Reținem refrenul, mesajul lui emoționant: „Foaie neagră și stelară / De agată și smarald / Scoatem noi cărbune-afară / Pentru tine, **mamă-țară** / Ca să-ți fie-n lume cald". Atmosfera s-a încins. Publicul nu putea să rămînă în afara temperaturii la care se desfășura această nouă întîlnire literar-artistică. Cu un succes binemeritat, poetul Valeriu Armeanu și-a recitat poemul său **Ce-ar fi**, un patetic protest la adresa spiritului burghez, făcînd apel la sinceritatea totală și purificatoare ce trebuie să-l caracterizeze pe om. N-a lipsit și un moment încă o dată revelator. Și aici, la Motru, ca și la Tg. Jiu, întregul echipei Rapid a fost cerut și cîntat de către public cu acuratețe și entuziasm. Spre deosebire de o parte a galeriei giuleștene care cîntă întregul echipei pe tot felul de texte improvizate. Satisfăcînd cererile repetate ale publicului, Adrian Păunescu a recitat apoi poemul **Manifest pentru sănătatea pămîntului.** Piese noi, ca **Roata** și **Felinarul** (versuri de Adrian Păunescu), au ajuns drept la inima publicului. Și-au dat măsura talentului lor, în această seară de neuitat pentru spectatorii din Motru, Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Adrian Ivanițchi, Doru Stănculescu, Sorin Minghiat, Zoia Alecu, Maria Nagy, Vasile Șeicaru, Laurențiu Mărgineanu, Daniela Cosma, George Munteanu, Constantin Dragomir, Ileana Calinovici.

Aici, la Motru, s-a încheiat periplul Cenaclului Flacăra în jud. Gorj în primele zile ale acestui iunie prin ținuturi în care patria își cinstește eroii, libertatea națională și bucuria muncii exprimate prin cîntec.

ADI CUSIN

Cine s-a supărat pe Dîmbovnic?

Parcă niciodată n-au savurat cu atîta plăcere Cartojanii mei intrarea primăverii în casă. Unde au şi aşteptat-o amar de vreme cu sufletul la gură, gata să-şi ia gîndul. De bucurie, salcîmul — în satul de cîmpie el este şi palmier şi chiparos şi tot ce vrei — a explodat peste noapte albind totul în jur. De cînd mă ştiu plecat, apropiindu-mă de casă la ora salcîmului, rechem glasul poetului. „De la fereastra din vagon / Văd satul alb scîlpind în zare...“ cu toate că trenul şi vagoanele lui n-au trecut şi poate nici nu vor trece vreodată mai aproape de noi ca acum, adică la Videle sau Vadu Lat, unde nu opresc însă decît personalele. Sat alb, alb îmbrăcînd ca un colan de cașmir umerii dealurilor desprinse în amfiteatru, cît să lase loc trecerii izvorului nostru de suflet — Dîmbovnicul. Vine de undeva din Podişul Getic, învăţam noi la geografie, şi se duce, cum vine, să se unească cu Neajlovul la Vadu Lat — ei apucă să vadă trenul ! — şi de acolo mai departe spre Arges, spre Dunăre.

Unul din învăţătorii veniţi cu mult timp în urmă la Cartojani, însurat şi rămas aici — Vasile Olteanu — pregăteşte, din cîte am înţeles, o întîlnire cu copiii din sat ce l-au trecut prin mînă, lui şi altora, în anii de şcoală. Mulţi au gospodării în vatra satului. Şi ce gospodării ! Ochiul străin de loc ar putea înregistra fără să tresară aspectul de azi al aşezării, lipsindu-i necesarul punct de sprijin în executarea comparaţiei. O uimitoare trezire la viaţă a acestui crîmpei al Cîmpiei Române a avut şi are loc cu intensitate nebănuită, într-un perimetru sustras aparent exploziilor, ocolit atîta vreme de schimbările vizibile. Treci pe drentele ulite ale satului şi te descoperi surprins de prezenţa caselor semeţe ridicate în ultimii ani, spaţioase, cu acoperişuri de mare efect, înconjurate de curţi folosite cu pricepere şi spirit de economie. Ţi-e mai mare dragul... La proiectatul colocviu al tinerilor născuţi în Cartojani, se vor afla pentru cîteva ceasuri împreună agricultorii satului, petroliştii de la schela ce patronează sondele înconjurătoare proptite în întinderea cîmpiei, făcînd vecinătate cu spicul grîului crud, oameni de meserii felurite risipiţi care încotro, pentru a-şi găsi rostul. Se vor dovăna, inevitabil, istorii, poate n-ar prinde rău să încerce cineva chiar istoria satului, atît de aproape de Bucureşti dar cu atîtea familii cu nume oltenesti şi cu vocabular decupat din graiul celor de dincolo de Olt. Am credinţa că va fi această aşteptată întîlnire un colocviu al protectelor personale, de familie dar îndeosebi al familiei care ne include pe toţi, cu biografiile personale şi cu obligaţiile personale ale satului în care ne-am născut.

Cînd intri în Cartojani, venind dinspre centrul de comună, aflat acolo unde se află şi sediul schelei, la Roata de Jos, te iau în primire pe stînga şi pe dreapta şoselei lanuri din grîu. Frumos, nimic de zis, promiţător pentru hambarul acestui an, ameninţat de capriciile primăverii. Ceva nu te lasă în pace, totuşi, dacă ai apucat să vezi aceleaşi locuri cu cîţiva ani în urmă. „În luncă“, aşa ştie tot omul suprafeţele de pămînt mănos de pe malul Dîmbovnicului, cît e comuna de lungă, aici, pe malul apei s-au ştiut dintotdeauna grădinile de zarzavat cultivate cu rară pricepere şi cu o zgîrcenie de invidiat în folosirea milului roditor. Cîndva, roţi mari cu cupe, făcute de meşterii satului, trimiteau în gura şerii apa binefăcătoare pe canalele de irigaţii. De la un moment dat, n-a mai fost nevoie de ele : le-au luat locul motopompele cooperativei. Te minunai văzînd răzoarele de la moară spre Golmeş şi Coada Rece. Căruţele cu pepeni, cu varză, cu de toate, cutreierau apoi satele din jur, lipsite de această şansă, veneau în pieţele Bucureştilor sau ajungeau în partea cealaltă la munte.

N-a mai rămas nimic din ce ştiam. Doar ce poate fiecare să scoată de pe locul din jurul casei oprind de bună seamă întîi pentru ei şi gîndindu-se la alţii abia după aceea. Există chiar un chioşc alimentar în sat a cărui menire, exact, este să vîndă castraveţi grădinarilor.

Cum a ajuns un sat cîndva fălos pentru ce ştie şi invidiat pentru ce face, neştiutor în a-şi procura tocmai ceea ce el se pricepea să pregătească lui şi altora, atît de bine ?

Degetul se opreşte, cu obidă, spre gîrla din marginea satului :

„Dîmbovnicul... !“

Într-adevăr, acolo se întîmplă ceva de natură să necăjească pînă la lacrimi pe oameni, unitatea economică în care lucrează — cooperativa agricolă din localitate, buzunarul lor şi al ei deopotrivă.

Am încercat să aflu cum s-ar numi acest rău necesar Dîmbovnicului şi celor care se scaldă în el. O sursă poluantă din susul riului, dinspre izvoare, am înţeles eu, a reuşit să alunge peştele din albia Dîmbovnicului, cîndva şi el din belşug şi la îndemînă pentru oricine. N-a fost totul : apa revărsată peste tulpinele de zarzavat le-a secerat fără milă, anulînd prin aceasta o ocupaţie şi o sursă de alimente dintre cele mai căutate.

Va trebui să se lămurească această terorizantă întrebare pe care atîţia şi-o pun, fără a şti de unde s-o apuce.

Nu e Dîmbovnicul nici Mississippi nici Gange, dar pentru cei ce-şi leagă speranţa de mersul lui curat pe sub fereastra casei, asta nu-i împiedică să spere că cineva i-ar putea ajuta să alunge nepoftita tumoare din pasnicul rîu coborîtor în colţul din stînga pe harta Ilfovului.

Cu aceste gînduri întrebăm şi noi, sperînd să fim auziţi :

Cine s-a supărat pe Dîmbovnic ?

NEAGU UDROIU

ANDO

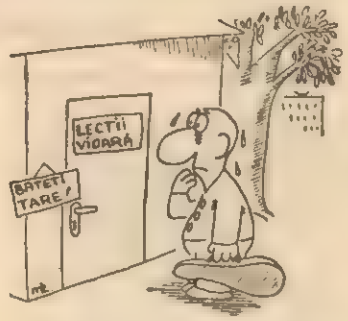

MIHAI MATEI

File din istoria spionajului [II]

Spionii antichităţii

Deşi vechii greci cunoşteau cîtul pe care l-au transmis şi romanilor, lipsa unor informaţii amănunţite a dus la credinţa eronată că folosirea spionajului depindea, mai degrabă, de personalitatea, forţa şi ambiţia unor regi şi cuceritori, de înclinarea lor către violenţe precum şi de capacitatea unora de a folosi stratagemele. Citind operele istoricilor timpului rămînem cu impresia că atmosfera ce domnea la Atena în epoca democraţiei sau la Roma în zilele republicii nu favoriza răspîndirea spionajului. Guvernul era condus în mod deschis, politica se făcea pe faţă, războaiele erau pregătite cu consultarea tuturor cetăţenilor. Există însă şi informaţii care ne dovedesc că lucrurile nu stăteau chiar aşa ; conducătorii cetăţilor dispuneau de mijloace eficiente pentru a obţine informaţii atît pe plan intern, cu privire la sentimentele şi intenţiile reale ale concetăţenilor lor, cît şi pe plan extern, referitoare la intenţiile duşmanilor. Un instrument eficace al spionajului antic a fost şi oracolul de la Delphi, devenit cu timpul dintr-un fenomen prezentat ca supranatural o instituţie laică. La început, o flăcăruie aşezată deasupra crăpăturii unei stînci de unde se ridicau aburi cenuşii primea, în transă, răspunsurile zeului Apollo la întrebările puse de solicitanţi, iar un preot interpreta cuvintele magice şi misterioase ale „mediului“. Numărul erorilor trebuie să fi fost însă, în acest stadiu, foarte mare. În consecinţă, fecioarele au fost înlocuite cu femei trecute de cincizeci de ani ; se băgase de seamă că unii vizitatori erau mai interesaţi de persoana „mediului“ decît de profeţiile lui Apollo. Ulterior a devenit cunoscut şi faptul că preoţii dispuneau de o adevărată reţea de informatori răspîndită pe întreg teritoriul Greciei, iar la Delphi se instaurase o atmosferă de corupţie. Preoţii se foloseau în scopuri proprii de informaţiile ce le erau încredinţate de vizitatori, astfel încît un om bogat putea să obţină de la ei fie în semn de favoare, fie cumpărîndu-i, informaţii importante despre duşmanii lui care comiseseră imprudenţa de a se destăinui „mediilor“ atunci cînd veneau să consulte oracolul.

Pe plan extern, ne spune Herodot, grecii au trimis în Persia trei spioni în ajunul marii invazii din anul 490 î.e.n. pentru a stabili tăria forţelor adunate de Xerxes. Cei trei au fost prinşi asupra faptului ; ei erau să fie executaţi, dar Xerxes îi iertă şi, spre marea surpriză a consilierilor săi, puse ca grecii să fie plimbaţi prin tabăra pentru a vedea „toţi cavalerii şi pedestraşii, să privească cu atenţie totul pînă se vor fi săturat“, apoi îi trimise înapoi în Grecia. Ideea lui Xerxes era să-i înspăimînte pe adversari şi să-i determine să se predea fără luptă dar, după cît se ştie, această acţiune de influenţare a eşuat. Înainte de bătălia de la Termopile, împăratul persan a trimis şi el înainte „un spion călare“ pentru a vedea ce face inamicul care controla defileul şi care este forţa sa. La întoarcere, cercetaşul lui Xerxes a făcut un raport rămas celebru, conform căruia „unii din cei pe care i-a văzut făcînd gimnastică, în timp ce alţii îşi pieptănau părul lung“. Era ceea ce se numeşte în zilele noastre *o informaţie brută* care necesita să fie interpretată şi analizată. În consecinţă, împăratul persan chemă unul din consilierii săi care cunoştea obiceiurile grecilor, iar acesta îi dădu următoarele explicaţii : „Aceşti oameni au venit să ne împiedice să ocupăm defileul ; pentru aceasta se pregătesc ei aşa cum i-a văzut călăreţul nostru. Este unul din obiceiurile lor ca atunci cînd îşi riscă viaţile să-şi îngrijească atent înfăţişarea. Tu ai acum de-a face cu primul stat al Greciei, cu cei mai bravi dintre greci“. Xerxes n-a crezut în această „interpretare“ şi drept rezultat a pierdut o mulţime din soldaţii săi cei mai buni lansîndu-i direct asupra micii armate comandate de Leonida.

Cu deosebit de multă atenţie îşi construiau sistemele de spionaj cuceritorii celebri precum Hannibal sau Alexandru Macedon, creatori de imperii ce s-au dovedit efemere. Popoarele cucerite trebuiau supravegheate pentru ca invadatorii să cunoască la timp semnele premergătoare revoltei. Campaniile-fulger reuşeau mai bine atunci cînd invadatorii ştiau în prealabil care erau forţele şi resursele inamicului, starea de spirit şi moralul populaţiei

Totul ne face să credem că marii strategi ai antichităţii ca Alexandru cel Mare, Mitridate, regele Pontului şi Hannibal se foloseau de informatori în care aveau mai multă încredere decît avuseseră predecesorii şi chiar contemporanii lor. Comandant desăvîrşit, Hannibal primea înaintea campaniilor sale nu numai informaţii referitoare la tăria forţelor inamicului, dar şi asupra situaţiei economice a acestuia, asupra cuvintelor ţinute de oamenii politici din tabăra adversă şi a stării de spirit a populaţiei. În mai multe rînduri, Plutarh vorbeşte în opera sa despre „informaţiile secrete ajunse în posesia lui Hannibal“ şi despre „spionii trimişi de el, în tabăra romană“.

Mitridate a putut ţine în şah puterea Romei în Asia şi pentru faptul că era personal un bun specialist în munca de informaţii. El cunoştea temeinic douăzeci şi două de limbi şi dialecte locale şi ştia mult mai bine decît romanii obiceiurile triburilor din regiune.

Alexandru cel Mare n-a fost nici el străin de manevrele spionajului ; o dovadă în acest sens o constituie maxima ce-i este atribuită conform căreia : „Dacă vrei să cucereşti o cetate, trimite înainte un măgar încărcat cu aur“. Alexandru îşi supraveghea atent trupele proprii, folosind în acest scop pentru prima oară cenzura corespondenţei.

În anul 334 î.e.n. armata macedoneană îi asedia pe perşii aflaţi sub comanda generalului Mennon în cetatea Halicarnassus din Asia Mică. Lui Alexandru i-au ajuns la urechi zvonuri cu privire la existenţa unei stări de spirit defetiste în rîndul ostaşilor săi. Întrucît împăratul se gîndea că tocmai aceşti oameni urmau să constituie forţa de ocupaţie a Persiei, el socotea esenţial să cunoască în ce măsură se putea baza pe ei. De obicei, în timpul campaniilor, Alexandru le interzicea soldaţilor, pe motive de securitate, să comunice prin scrisori cu familiile lor. Pentru a afla starea lor reală de spirit el i-a anunţat cu acel prilej că a ridicat interdicţia şi toţi s-au folosit de îngăduinţa imperială pentru a scrie acasă. Curierii ce purtau această corespondenţă s-au reîntors însă în tabără pe căi ocolite, predîndu-i toate scrisorile lui Alexandru care le-a studiat cu atenţie, luînd imediat măsuri de înlăturare a cauzelor unor nemulţumiri şi trimiţîndu-i acasă pe soldaţii nesiguri.

Faptul că Alexandru era îndreptăţit, din punctul lui de vedere, să ia asemenea măsuri, ni-l dovedesc conspiraţiile repetate care vizau îndepărtarea sa : complotul lui Philotas, comandantul hetairilor, şi al fiului acestuia, Parmeion, complotul zis **al pajilor** condus de Hermolaos, şeful acestor paji, care l-a atras şi pe Chalsinenes, istoriograful curţii etc.

(Va urma)

I. MOCANU

Cronica şoselei

Un accident mai puţin obişnuit

Cînd medicii au apreciat că Stancu Tănase, internat în stare foarte gravă la spitalul din Brăila, poate da unele relaţii în legătură cu accidentul în care a fost angajat, acesta a fost întrebat asupra circumstanţelor în care a pierdut controlul autovehiculului. „Am simţit o slăbiciune totală. Mîinile ca de plumb nu au mai putut stăpîni volanul, iar în locul culorilor pomilor, de un verde crud, am văzut deodată negru. Apoi m-am trezit la spital. Mi-am dat seama că medicii se află la vizita de dimineaţă. La întrebarea cum mă simt, am înţinat ceva şi apoi am adormit pe loc“.

Ce s-a întîmplat de fapt cu Stancu Tănase ? Profesor de matematică la Liceul din oraşul Făurei, se bucura de stima locuitorilor oraşului pentru sobrietatea şi competenţa sa profesională, pentru comportarea sa corectă în familie. La 1 noiembrie 1979 a obţinut permisul de conducere. A muncit mult şi s-a pregătit temeinic, cu constiinciozitate. Examinatorii l-au felicitat pentru buna pregătire şi i-au făcut recomandările obişnuite. Examinarea medicală şi psihologică a celui în cauză n-a scos la iveală probleme deosebite.

Totuşi investigaţiile făcute după accident au stabilit că Stancu Tănase s-a prezentat în septembrie 1979 la Spitalul nr. 3 din Brăila în vederea efectuării unor analize deoarece nu se simţea bine. I s-a stabilit şi diagnosticul : „Diabet zaharat însulino-dependent“. Apoi, în perioada 4—16 octombrie 1979, a fost internat pentru tratament. Pe lîngă alte medicamente i se administrau zilnic 30 unităţi de insulină.

Medicii cu care s-a discutat despre boala profesorului au relatat că în ultima vreme era irascibil, nervos, obsedat în mod pronunţat de boala gravă care i-a fost depistată şi care a constituit pentru acesta o mare şi neplăcută surpriză.

În ziua de 5 mai 1980, Stancu Tănase se afla la volanul autoturismului său Dacia 1 300. Făcuseră o vizită în comuna Vizireni şi porniseră spre casă, spre Făurei. După circa 700 de metri de la punctul de plecare, în condiţiile unui sector de drum pe care în acea oră nu circula aici o maşină autoturismul părăseşte partea dreaptă a soselei, trece pe sensul opus şi apoi pe acostament. Aici rulează circa 30 de metri, după care intră în plin într-un pom. Impactul cu arborele provoacă o adevărată explozie a autoturismului. După lovirea pomului, el ricoşează pe cîmp, la circa 10 metri de şosea. Soţia profesorului, Elisabeta Tănase, în vîrstă de 32 de ani, şi micuţa Georgiana, îşi pierd viaţa, iar pilotul, grav rănit, este transportat la spital.

Cercetările efectuate la locul faptei stabilesc că şoferul nu a făcut nici o încercare de redresare a autoturismului şi nici de oprire a acestuia. Pe asfaltul şoselei nu s-a găsit nici o urmă de frînare.

Specialiştii cu care s-a discutat acest caz au apreciat că pe fondul tratamentului cu insulină, S. T. a făcut o stare de hipoglicemie, ceea ce a generat o diminuare bruscă a reflexelor, reducerea bruscă a vederii şi a capacităţii de apreciere a distanţelor. În asemenea situaţii, spun medicii, bolnavul poate avea chiar perioade scurte de orbire.

În condiţiile cînd în cîteva secunde maşina parcurge o distanţă apreciabilă de zeci de metri, e uşor de dedus pentru oricine ce înseamnă o extrem de scurtă perioadă cînd pilotul nu vede în faţă absolut nimic şi îşi pierde cunoştinţa.

Cum pot fi prevenite asemenea cazuri ? Destul de simplu. În primul rînd, bolnavul trebuie întrebat de medici dacă posedă permis de conducere. În caz afirmativ, este necesar să i se arate ce i se poate întîmpla în procesul pilotării maşinii, în mod deosebit după administrarea medicamentului la care m-am referit şi că este în interesul pilotului, al familiei sale, să renunţe, pînă la însănătoşire, la conducerea maşinii. Mulţi medici procedează în acest mod şi bolnavii înţeleg.

Problema la care m-am referit depăşeşte însă sfera intereselor şoferului bolnav şi a familiei sale. Ea priveşte pe toţi participanţii la traficul rutier. Dacă în loc să intre într-un pom, pilotul care şi-a pierdut cunoştinţa intra într-un grup de oameni ori într-un alt autovehicul ?

Iată de ce despre asemenea cazuri e bine să ştie şi serviciile de circulaţie. În interesul nostru, al tuturor, trebuie ca cei care, dovedind inconştienţă, continuă totuşi să conducă, în ciuda bolii lor grave, să fie lipsiţi de dreptul de a pilota maşinile. O asemenea măsură reprezintă una din formele de exprimare a înaltului umanism care guvernează societatea noastră.

Şi totuşi o întrebare se cere cu acuitate să fie pusă. Soferul profesor, soţia asistentă medicală. Nu puteau şi nu trebuiau ei să înţeleagă mai mult decît altii consecinţele unei asemenea boli asupra conducerii autovehiculului ?

Colonel VICTOR BEDA

În perspectiva reuniunii de la Madrid

Teoria păcii se cunoaşte, practica păcii se impune!

Omenirea trăieşte momente de incordare. Pe harta lumii conflictele deschise sau stările de tensiune s-au multiplicat. Circuitele economice şi politice sînt marcate de crize în lanţ şi toată această desfăşurare de factori perturbatori se înregistrează într-o perioadă cînd mai vechile imperative ale contemporaneităţii sînt mai acute ca oricînd. Decalajele brutale căscate în condiţia materială şi spirituală a omului, discriminările de tot felul, sînt departe de a se fi estompat, şi în locul unei curse accelerate pentru progres şi civilizaţie asistăm la o realitate contrară : intensificarea dementă a cursei înarmărilor cu toate implicaţiile ei nefaste pentru cadrul general de evoluţie al vieţii internaţionale. În locul unui echilibru al prosperităţii asistăm la şlefuirea vertiginoasă a unui echilibru al terorii.

Europa, spaţiul geografic care a oferit istoriei un sens al civilizaţiei, un buchet imens de victorii ale omului asupra naturii, dar şi sursele a două conflagraţii mondiale, nu este scutită de dileme şi, evident, de obligaţii. De cinci ani, Europa este posesoarea unei carte politice care s-a dorit temelia unui climat nou — politic, economic, moral : Actul final de la Helsinki. Cele 35 de state participante la Conferinţa general-europeană, în consens cu popoarele acestora, cu toate popoarele lumii, cu toate forţele progresiste şi democratice au sperat ca acest document — adevărat reper în practica universală a negocierilor — se va constitui într-o treaptă temeinică pe un drum care să conducă la o pace reală, la o securitate reală, la o destindere reală Anii care au trecut de la semnarea Actului final au înregistrat, fără îndoială, unele împliniri, poate cea mai importantă dintre ele fiind aceea a conştiinţei privind necesitatea depunerii de eforturi susţinute, concertate în direcţia edificării unei noi Europe. S-a ajuns la conştiinţa nu numai a necesităţii acţiunii, dar şi a posibilităţilor ca această acţiune, instituţionalizată, să determine trecerea de la declaraţiile de bune intenţii la practicarea lor. Acesti ani au însemnat însă, în acelaşi timp, o perioadă de acumulare a contradicţiilor, de accentuare a luptei pentru reîmpărţirea sferelor de influenţă, o gravă şi, am putea spune, galopantă erodare a climatului economic internaţional. Într-o lume a interdependenţelor Europa nu a fost scutită de impactul factorilor negativi. Mai mult decît atît, procesul dezastruos al intensificării înarmării a transformat continentul nostru în cel mai cumplit arsenal militar al tuturor timpurilor, într-un fantastic depozit de arme clasice şi nucleare, cuprinzînd toate generaţiile, o asemenea recoltă a instrumentelor morţii neavînd, evident, nimic comun cu deziderateie legitime ale popoarelor europene, ale tuturor popoarelor. În calendarul ultimelor luni intenţia nedisimulată a NATO de a amplasa noi tipuri de rachete nucleare cu rază medie de acţiune nu face decît să adauge noi elemente de tensionare, de complicare serioasă a evoluţiei generale a vieţii europene şi internaţionale. Într-un asemenea context, reuniunea de la Madrid din toamnă captează în mod firesc speranţa profundă a opiniei publice, pentru că ea este chemată ca printr-o pregătire temeinică, prin dezbateri constructive, printr-o exersare a virtuţilor benefice ale dialogului politic să se constituie într-un factor de redresare a actualei situaţii, de determinare a unui curs nou, atît în viaţa continentului cît şi a lumii. Pe fondul actualelor desfăşurări mondiale, etapa Madrid a Conferinţei general-europene nu trebuie să aibă nimic din caracterul protocolar al unei reuniuni internaţionale fie şi de prestigiu, ea trebuie, în concordanţă cu imperativele majore ale momentului, să devină un for de lucru care să dea o expresie viguroasă responsabilităţii politice, angajamentului statelor participante de a transpune în viaţă, ca un tot unitar, stipulaţiile Actului final de la Helsinki. Ca for care şi-a cîştigat prin însăşi practica negocierilor de pînă acum exerciţiul democratic al consensului, ca for care nu mai reprezintă un sistem de contacte selective între cîţiva parteneri care-şi asumă dreptul de a discuta în numele unei majorităţi, Conferinţa general-europeană deţine pîrghiile necesare pentru materializarea deplină a voinţei popoarelor europene de a trăi pe un continent al păcii, securităţii şi cooperării. Desigur, problemele aflate în faţa Conferinţei sînt numeroase şi complexe şi orice escamotare a dificultăţilor nu ar face decît să prejudicieze finalizarea reală a dialogului. Dar este tot atît de adevărat că orice tentativă de a supradimensiona disputele, de a pune sub semnul întrebării oportunitatea reuniunii, ar fi la fel de neavenită.

Într-o absolută corelaţie cu actualul caracter şi conţinut al evoluţiilor europene şi internaţionale, problema numărul unu a reuniunii de la Madrid este cea a dezarmării, a dezangajării militare. Ea este un imperativ stringent nu numai al continentului, dar al lumii întregi şi orice deplasare a acestui capitol cardinal al contemporaneităţii din sfera discuţiilor este de natură să ancoreze în plină sterilitate orice dezbatere care se doreşte ataşată defrişării drumului spre înţelegere internaţională, destindere şi colaborare.

După cum este ştiut, România socialistă, preşedintele Nicolae Ceauşescu, printr-o dinamică, perseverentă şi clarvăzătoare acţiune, au militat şi militează ferm pentru o plenară transpunere în viaţă a Actului final de la Helsinki, ţara noastră fiind, deopotrivă, pionieră a ideii securităţii europene, prestigioasă şi consecventă promotoare atît a ideilor păcii, cît şi a metodicii păcii. Suita impresionantă de iniţiative şi acţiuni româneşti consacrate păcii se constituie într-un răspuns răspicat la o întrebare fundamentală şi anume „în ce constă prioritatea priorităţilor în lumea contemporană ?" Viziunea românească asupra imperativului dezarmării se caracterizează printr-un profund realism. Ea are în vedere, permanent, complexitatea acestui proces, ierarhia măsurilor ce trebuie întreprinse, multiplele eforturi ce trebuie depuse pentru acomodarea — prin negocieri politice — a diferitelor puncte de vedere. În această perspectivă să reamintim că o măsură imediată, pe deplin aplicabilă, propusă de preşedintele Nicolae Ceauşescu este aceea a înghe ţării bugetelor militare şi reducerea lor cu cel puţin 10% pînă în 1985. Fondurile rezultate ar putea fi folosite, jumătate pentru necesităţile sociale din fiecare ţară, iar cealaltă jumătate pentru stimularea progresului economic în ţările în curs de dezvoltare. Altă suită de măsuri formulate de secretarul general al partidului nostru, măsuri menite să deschidă porţile încrederii între state şi să dinamizeze cursul dezarmării, vizează lichidarea bazelor militare străine, retragerea în interiorul frontierelor naţionale a tuturor trupelor şi armamentelor, reducerea treptată a armatelor naţionale, desfiinţarea blocurilor militare. Avînd în vedere marea complexitate a problemei, viziunea românească asupra dezarmării defineşte cadrul necesar de soluţionare prin sublinierea caracterului participativ al tuturor statelor în abordarea şi rezolvarea dosarului dezarmării, obligaţia comună de cooperare şi solidaritate internaţională. Dezarmarea fiind un imperativ al lumii, îmoune cu strictete contribuţia activă a tuturor statelor, pe baza unei depline egalităţi.

Cauza dezarmării, cauză-cheie a întregii umanităţi, se constituie într-un obiectiv central al desfăşurării politicii externe româneşti **„Poporul român, dealtfel, ca toate popoarele lumii** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **are nevoie, în mod vital, de securitate şi pace. Iată de ce obiectivul central al politicii noastre externe constă în lupta neobosită împotriva pregătirilor de război, împotriva cursei înarmărilor, pentru soluţionarea problemelor complexe ale lumii contemporane pe cale paşnică, prin negocieri, pentru accentuarea cursului destinderii şi instaurarea unei securităţi internaţionale reale şi a unei păci durabile în lume".**

Reintîlnim în această generoasă idee vocaţia fermă a României, a preşedintelui ei, de a afirma răspicat o axiomă a contemporaneităţii, şi anume că de pacea omenirii depinde omenirea însăşi. Şi mai mult decît atît, că pacea trebuie construită asiduu, apărată curajos şi menţinută ca un drept inalienabil al tuturor popoarelor de a avea istorie.

RADU BUDEANU

Mondo umano ?

Operaţiunea şi sindromul

Cînd de la Entebbe, aeroportul ugandez, au fost eliberaţi pasagerii unui avion ce fusese reţinut mai multe zile de un comando, lumea, firească, a răsuflat uşurată. Unele complicaţii au intervenit mai tîrziu, după ce au apărut vreo două cărţi pe marginea operaţiunii respective şi fiecare editor susţinea că opul scos din teascurile lui conţine adevărul total şi absolut ! Probabil că la fel s-a întîmplat şi cînd pe ecrane a început să ruleze un film pe aceeaşi temă. Dar a trecut un timp de atunci şi omenirea, luată cu una, cu alta a cam uitat de „Operaţiunea Entebbe". Mai ales că, iată, s-a consemnat şi „Operaţiunea S.A.S.". A avut loc la Londra, la începutul lunii mai, iar unii dintre protagonişti făceau parte din „Special Air Service" (S.A.S.). Într-o manieră spectaculoasă ei au eliberat pe cei reţinuţi la ambasada iraniană din capitala britanică fără a produce pierderi de vieţi de o parte sau de alta. Dar azi se pare că nu acest important lucru se reţine.

Ni se spune că nimeni nu se îndoieşte că, pînă la sărbătorile de iarnă, ţinuta „S.A.S." să nu fie în vogă, iar pe şoldurile pantalonilor a numeroşi copii să apară deviza „Who dares wins — cine îndrăzneşte cîştigă". Ziarul „Sun" prezice că, evident, Hollywood-ul va turna cîteva (!) filme asupra afacerii respective şi că, tot evident, o frumoasă dispută s-a încins între doi sau trei editori care — şi ei — sînt foarte dornici să publice „adevărata" poveste a celor şase zile de asediu a ambasadei. O agenţie de presă scrie : „Cu siguranţă, mărturiile a doi „ostateci-vedetă", Trevor Lock -care şi-a făcut meseria cum doar un poliţist britanic ştie s-o facă» şi operatorul de la B.B.C., Sim Harris («al cărui calm olimpian i-a adus admiraţia naţiunii») se vor achiziţiona pe bani grei". „Daily Express", aproape mai rapid decît publicarea unui număr cotidian, a şi trimis în chioşcuri o plachetă de 60 de pagini.

Ajunşi aici, două importante lucruri se cuvin semnalate. Într-un fel, primul a şi fost atins : e vorba de obişnuita „recuperare comercială" (agenţia „France Presse") ce e-a şi profilat şi în acest caz ca şi în cel de la Entebbe şi, mai apoi, de la Kolwezi. Al doilea este de o factură mai deosebită şi a fost surprins de mulţi gazetari din insulă : „mîndria (provocată de succesul operaţiunii) începe să facă loc infatuării" (Malcolm Rutherford — „Financial Times"). Împreună, aceste aspecte ar fi determinate de „Sindromul S A S.".

Cu riscul de a părea paradoxali, scriem că nu preferăm nici „Operaţiunea S.A.S." şi nici „Sindromul S.A.S.". Prima, numai dacă nu are nevoie de a se produce. Iar al doilea dacă, desigur, n-a avut loc operaţiunea care să-l provoace. Este foarte adevărat că pe mica noastră insulă pămînteană avem de toate dar unele dintre acestea ar putea lipsi fără a fi regretate.

DUMITRU CONSTANTIN

Pasărea zimbabwe

La Harare şi pretutindeni în Zimbabwe, un laitmotiv plastic stă mărturie omniprezentă a renaşterii, în cadrele unui stat independent şi suveran, a unui străvechi popor, cu o străveche şi renumită civilizaţie. Este motivul plastic al păsării zimbabwe. Îl întîlneşti, în aceste zile, în heraldica oficială a statului, pe drapelul naţional şi pe flamurile Frontului Patriotic, pe cele dintîi monede bătute, în argint, de noul stat, pe cele mai noi emisiuni filatelice ale ţării. În vitrinele magazinelor, modelată în filde şi abanos, în jad şi granit, în aur şi în boabe de porumb. Pasărea zimbabwe apare, în variante stilizate, în creaţiile sculptorilor : poeţii îi închină ode. Dintotdeauna şi la toate popoarele, pasărea e asociată ideii de zbor în libertate, de propensiune spre înălţimi. Dar simbolului general uman în republica independentă Zimbabwe de azi i se conferă valenţe proprii, originale, profund legate de istoria şi civilizaţia acestor pămînturi. Cu aproximativ un secol în urmă, cînd lumea avea să trăiască revelaţia Marelui Zimbabwe, complex arhitectonic unic în istoria artei universale, cea mai semnificativă piesă arheologică descoperită în incintele de granit durate pe o imensă întindere a fost o serie de păsări fabuloase, cu labe de leu, cioolite în piatră, ce n-au putut fi asociate nici unei alte creaţii artistice din cîte cunoaşte omenirea. Piese insolite unice, care aveau să servească drept argument de greutate a ideii că ceea ce s-a ridicat la Zimbabwe este rodul creaţiei oamenilor acestor locuri,a strămoşilor locuitorilor de azi ai ţării, prima mărturie a înfloritoarei culturi şi civilizaţii care s-a dezvoltat pe pămîntul Republicii Zimbabwe de astăzi. Căci multă vreme, din raţiuni ce nu au nimic comun cu probitatea ştiinţifică, cu adevărul istoric, diverse teorii — de extracţie colonialistă — au încercat să acrediteze ideea că Marele Zimbabwe ar fi fost de fapt opera unor călători, negustori sau aventurieri veniţi de departe pentru o vreme

prin aceste locuri, atraşi de mirajul aurului. Pasărea zimbabwe este mărturie şi simbol al vechimii şi continuităţii unei fascinante civilizaţii, al creativităţii vechilor locuitori ai acestei ţări. Şi este profund semnificativ că, în momentul proclamării independenţei de stat a Republicii Zimbabwe, odată cu revenirea la numele de odinioară al ţării, pasărea emblemă a perenităţii civilizaţiei zimbabwe este omniprezentă în peisajul cotidian. Unde se află acum piesele arheologice închipuind fabuloasa pasăre, descoperită cîndva la ruinele Marelui Zimbabwe ? Este vorba, informează ziarul „The Herald", despre un număr de şapte piese din care numai un singur exemplar intact se află într-un muzeu de pe teritoriul Republicii Zimbabwe la Bulawayo. Alte cinci statuete se află în Republica Sud-Africană, iar cea de-a şaptea este ruptă în două : jumătate se află într-un muzeu din Europa şi jumătate la Harare. Este aceasta încă o mărturie a acţiunii sistematice a colonialismului de a răpi popoarelor oprimate nu numai bunul cel mai de preţ, libertatea, nu numai bogăţiile lor naturale, ci însăşi istoria lor multiseculară. „Ar fi pe deplin firesc ca aceste vestigii arheologice inestimabile să revină în patrimoniul naţional al poporului zimbabwe — scrie „The Herald". În urmă cu un an, parlamentul de atunci al ţării a făcut un demers în acest sens, dar răsounsul autorităţilor sud-africane nu a fost deloc încurajator. Prin revenirea la vechiul nume al ţării — continuă ziarul din Harare — Marele Zimbabwe a devenit acum o emblemă mai semnificativă decît oricînd în trecut". Reaşezarea vieţii poporului zimbabwe în matca sa firească, renaşterea sa în libertate trebuie să se asocieze, în mod la fel de firesc, cu restabilirea patrimoniului istoric naţional al acestei ţări, atît de vitregită de-a lungul istoriei.

CORNELIU VLAD

Lumea se amuză

(După FÜR DICH — R.D.G.)

(După „Nedelea" — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

Ziare de dimineață

Vals de Johann Strauss

„Viața este puterea de a rămîne fidel. Cei mai însemnați muritori au această putere, să mențină în memoria altora — prin opera lor, prin ceea ce fac, prin cîteva vorbe spuse — o mișcare eternă. Ei asigură astfel continuitatea umană".

„Leagă-ți căruța de-o stea !"

„Cele mai bune legi se dovedesc cele care au stabilit o milă față de oameni".

„Imposibilitatea poate fi și ea fecundă".

„Egoistul autentic se măsoară după forța cu care nu se iartă".

„O viață este o copilărie trecută prin toate sosurile".

„Am pierdut secretul sănătății fără a-l fi descoperit pe cel al nebuniei".

„Viața s-a retras din viață, supusă societății de schimb și marfă. Avarul modern e un om care schimbă chiar și un surîs".

„Oamenii s-au dezvățat să dea".

„Un roman, un eseu, o cronică n-au sens decît dacă oamenii care pătrund în ele les diferiți. Dacă nu trezim nimic nu sîntem nimic. Merită a fi scrise doar paginile care aduc un foc în obraji".

Napoleon, lui Foché, la 1800 : „Arta poliției e de a nu vedea ceea ce e inutil să vadă".

„La orice scriitor veritabil, e zadarnic să deosebești romancierul de ziarist. Ceea ce interesează la un scriitor este forța stilului, libertatea tonului și un „nu știu ce" care-i străbate muzica singulară".

„Pentru unii comunismul nu s-a dovedit tinerețea lumii, dar el a fost tinerețea mea".

„Dacă e frumos, ia-ți umbrela. Dacă plouă, faci ce vrei".

Un episcop rotofei, mîngîindu-și barba, cîndva : „Sigur, există ceva după moarte... dar, hm, se și exagerează foarte mult".

„Vorbesc, scriu, cred că gîndesc — și simt că mint".

„O viață de om este o ficțiune pe care el o inventează pe măsură ce progresează".

„Trebuie oare ca o revoluție să și reușească pentru a se dovedi adevărată ?".

„Să te odihnești în actiunea unui vis, să fii sensibil, atent la fiece semn, să faci a tîsni din fiecare divinitatea lui, să interpretezi mesajele cele mai secrete, să știi a chestiona moartea și chiar și în timpul agoniei să te îndoiești de sfîrșitul tău".

„Nu există nimic serios, există însă tragicul".

De cinci săptămîni nu scriu decît necrologuri. Nu mai am litere. Dar toți sîntem „Larousse"-uri, mai groase, mai subțiri, dotate însă, toate, cu o lungă pagină roz de ghilimele, de voci ale altora, care uneori te salvează și te ajută să-ți reîncarci bateriile. Există un trib primitiv pe o insulă în Pacific ai căror înțelepți, la moartea fiecărui membru, interzic cîte un cuvînt din vocabular.

Avem mai multe morminte decît cuvinte. E ceea ce ne ține în viață.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După LUDAS MATYI — Ungaria)

Terra — planetă deschisă !

Trombele asidue de praf roșu care tulbură pînă și cerul coastei de nord a Australiei se izbesc, de fiecare dată, de Ayers Rock, un imens monolit înfipt trufaș într-o virstă stîlută, eventual, de geologi Ayers Rock, se spune, întrece în splendoare marea barieră de corali considerată, pe bună dreptate, o minune a lumii. Fiind mai la îndemîna turiștilor decît bariera, Ayers Rock riscă, în fiecare week-end, invazia acelora care înțeleg să rămînă pentru posteritate sub forma unor penibile scrijeliturî. Mii de semnături se sapă în stîncă și, de la un an la altul, acest monument este tot mai drastic sifonat de derbedeii civilizației moderne. Numai aborigenii, în respectul lor, nu îndeajuns de studiat de experți, evită asemenea consemnări în mama-natură, deși aceasta nu i-a scutit pe autohtonii de ultimă oră să-i azvîrle din Ayers Rock pentru a-l păstra... intact în calea turismului internațional...

Această minune a lumii din nordul Australiei nu a intrat în inventarul minunilor „oficiale" ale lumii așa cum a fost compus el de UNESCO. Ar fi, probabil, imposibilă realizarea exhaustivă a tuturor reperelor notabile ale Terrei, compunerea unui fel de atlas al naturii și al civilizațiilor succesive, care să memoreze totul, făcut și născut, al geografiei și omului. Pe lista totuși întocmită se află, spre exemplu, marea platformă de bazalt negru a insulei Goree, aflată în imediata vecinătate a coastei Dakarului, unde pînă la începutul secolului trecut se vindea cea mai mare cantitate de negri pe unitatea de timp. Pe bazaltul negru negrii se achiziționau cu duzina, repede și la prețuri mici. Apoi, înșirați în vase, erau vînduți, la destinație, per capita, în numeroasele tîrguri de sclavi presărate pe multe din țărmurile lumii...

Din suita minunilor care au reușit să întrunească acel consens necesar privind... conservarea în condițiile unei conflagrații pustiitoare, fac parte, printre altele, bisericile rupestre de la Lalibela și parcul din Semien (Etiopia), centrul Cracoviei și minele de sare de la Wieliczka (Polonia), parcurile Mesa Verde și Yellowstone (S.U.A.), orașul Quito și insulele Galapagos (Ecuador), catedrala Aix-la-Chapelle, parcurile naționale Meadows și Nahanni (Canada).

Fără îndoială, este meritoriu că oamenii de cultură s-au gîndit să compună un inventar, fie și extrem de modest, a ceea ce merită să supraviețuiască aici, pe pămînt, în momentul critic cînd ideea de supraviețuire va fi pusă la cea mai grea încercare, dacă nu cumva la ultima... Dacă notabilitățile tuturor orașelor și satelor lumii ar fi invitate să bifeze cîte un reper care „merită" să se conserve pentru posteritate este mai mult ca sigur că lista, nu a minunilor, ci a lumii așa cum e ea, ar fi de o stenică amploare și sute de calculatoare ar trebui să inventarieze o realitate a valorilor care este lumea însăși.

În timpul celui de-al doilea război mondial au existat, tardiv și foarte limitat, orașe sau zone „deschise" a căror bombardare trebuia, în numele respectului față de civilizație, evitată. O hartă a lipsei de respect față de această civilizație a fost însăși aceea a desfășurării fronturilor de luptă... Experiența profanatoare a ultimului cataclism mondial nu trebuie uitată, așa cum nu trebuie să uităm că din '45 încoace alte 116 conflicte și-au succedat unul altuia, în grabă mare, într-o permanentă ferocitate de tip „local". În stare însă să contabilizeze 25 de milioane de victime. Cîte repere ale istoriei culturii, ale civilizației au fost distruse de aceste cutremure născute în gura tunurilor, să nu mai vorbim.

Terra însăși trebuie să fie declarată „planetă deschisă", să intre pe de-a-ntregul și definitiv pe lista bunurilor care trebuie scăpate, cu orice preț, de dezastrul înfruntărilor armate nucleare sau mai modeste. Primul preț al acestui imperativ fundamental este apelul la rațiune. Un apel permanent, profund și coplesitor, pentru că presupune a privi splendoarea construită și născută a lumii în față. Și de a o înțelege...

B. RADU ■

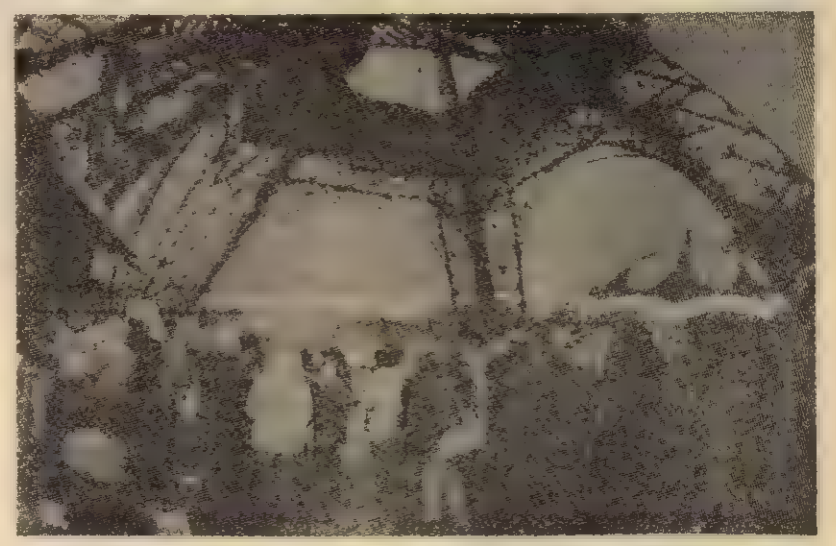

Turnul Eiffel (în fotografie) este supus în prezent unei operații de „întinerire", avînd ca scop o mai eficientă folosire a lui ca punct turistic al Parisului. Totodată, vizitatorilor li s-a permis pentru prima dată accesul în locuri pînă acum interzise : mecanismul hidraulic al unuia dintre ascensoare, precum și micul salon suspendat în care se retrăgea Eiffel pentru a putea lucra în liniște

Oameni de astăzi în epoca de piatră

Este oare posibil ca în zilele noastre, cînd cucerirea Lunii este deja de domeniul trecutului, să existe oameni care să trăiască în plină epocă a pietrei, să rămînă izolați și necunoscuți ? Faptele confirmă acest lucru. Populația tasaday care trăiește într-o insulă din Filipine, în apropiere de insula Mindanao, a fost descoperită de puțină vreme de către unul din membrii tribului dafni. Îndată ce s-a aflat de existența acestei populații o expediție condusă de către consilierul pentru minoritățile naționale al președintelui Filipinelor — Manuel Elizalde, licențiat în sociologie la Harvard University — a pornit în căutarea „oamenilor din paleolitic". Pornind cu un elicopter, expediția a aterizat pe teritoriul tribului tasaday, fiind întîmpinată de un membru al acestui trib care avea drept unică vestimentație niște fibre vegetale înfășurate în jurul șoldurilor. Acesta, foarte murdar, avea cercei și era fără barbă. Observații ulterioare au dus la constatarea că bărbații acestui trib își smulgeau părul de pe față cu ajutorul unui instrument special. Tribul locuia în grote acoperite de o vegetație luxuriantă asupra cărela omul nu intervenise cu nimic. Membrii tribului au fost găsiți în grote lipiți unul de altul, stînd pe șolduri și pe lemne în jurul focului. El părăseau foarte rar grotele fiindcă se temeau de tot ceea ce era în jurul lor. După o veche legendă, ei așteptau un zeu iar venirea lui Elizalde constituia pentru ei împlinirea profeției. Ceea ce de la bun început a impresionat pe toți membrii expediției a fost constatarea că acești oameni nu erau carnivori. Cînd li s-au dat unelte pentru uciderea animalelor, aceștia le-au abandonat. S-a constatat, de asemenea, că tasaday nu tăiau nici măcar copaci. Este vorba de o populație pașnică care dezminte teoria antropologică conform căreia oamenii sînt niște animale feroce și agresive. Originea lor constituie o enigmă. Robert Fox, directorul Muzeului național și al grupului de cercetări pentru minoritățile naționale, a declarat că tribul s-a izolat de lume acum circa 1 000 ani. Membrii tribului sînt probabil descendenții populației manaabu care a fugit spre munți pentru a scăpa de o groaznică epidemie. Acest lucru este confirmat de faptul că cea mai mare spaimă pentru acești primitivi o constituie „fugu", o maladie asemănătoare variolei. Deși nu cunosc sarea și zahărul, acești oameni sînt sănătoși și puternici. Și acest lucru constituie un mister, deoarece clorura de sodiu este considerată o necesitate vitală pentru corpul omenesc. Hrana lor principală este constituită din fructe, flori și pește pe care îl prind cu mîna. Nu fac provizii. Singurele unelte pe care le utilizează sînt cuțitele și rașchetele din lemn, precum și lemnele groase pentru aprins focul, ca și uneltele din piatră pentru tăiat și strivit. Uneltele din piatră le obțin frecînd pietrele între ele pînă ce se ajunge la un instrument tăios. Mîncarea găsită de un membru al tribului este împărțită cu ceilalți. Dacă mîncarea este puțină, întîi sînt hrăniți copiii. Nu există diviziunea muncii, nici ierarhie. Cînd un lucru trebuie făcut, participă toți. Nu există nici o noțiune despre „poruncă". Membrii tribului spun că toți sînt egali și nimeni nu este șef. La nevoie, pe rînd, unul din ei face pe călăuza. Această populație întruchipează conceptul de „bun sălbatic". Reacțiile lor la tehnologia modernă au fost copilărești. Înspăimîntați la început de flash-ul aparatului de fotografiat, l-au ignorat după scurt timp. Interesantă a fost și reacția unei femei care privindu-se într-o oglindă, nu s-a recunoscut. Magnetofonul a fost denumit „omulețul negru care fură vocea". Elicopterul a fost luat drept o enormă pasăre. Instituția căsătoriei este înțeleasă într-o manieră funcțională. Cînd doi tineri vor să se căsătorească, întreg tribul discută căsătoria și numai după acordul tuturor tinerii sînt considerați soț și soție. Căsătoria durează „pînă pe păr devine complet alb".

Locul în care trăiesc tasaday a fost declarat „zonă protejată".

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

Note de drum

Sticlarii poeți ai Veneției

Generații după generații, artizanii poeți ai Veneției au privit îndelung exploziile de sclipiri de pe ape, străvezimile verzui ale lagunei, unduirile grele în care se oglindesc împrejurimile.

De-a lungul mileniilor, ei au viețuit împreună cu transparențele mișcătoare, îmbătate în lumină și au învățat să le asculte glasurile.

Venețianul a deprins arta mlădierii sticlei de la apă și soare, de la acel amestec de transparențe și străluciri care întruchipează locul Veneției pe harta lumii.

În mîinile acestor artiști ai luminii, materia fragilă a devenit, asemenea chitarei, instrument de cîntat. În sticla subțire, străvezie, venețienii și-au spus toate năzuințele, toate elanurile, toate visurile.

Sticlarul venețian e pictor și sculptor, e argintar și miniaturist, e șlefuitor și poet. Cu miezul încandescent de materie în mîini, el retrăiește toate amintirile neamului său de corăbieri și artizani, toate reținutele îndrăzneli, toate fanteziile nemărturisite altfel.

În sticla pe care o modelează, el își descarcă nostalgiile care n-au mai încăput în cîntecele prelungi, însoțite de chitare, închinate iubirii și mării. Supusă, materia ascultă toate aceste îndemnuri rostite sub pîntecul ascuțit al fanteziei și îmbogățește astfel patrimoniul de frumusețe al lumii cu un nume nou : Murano, vestitul atelier de creație al sticlarilor veneției.

Cel care străbate Veneția, strecurîndu-se pe străduțele înguste, printre magazinele scînteietoare, trăiește o adevărată euforie a transparenței. El este întîmpinat de toate înfățișările ei posibile : mărgele străbătute de vinișoare colorate, flori translucide, ciucuri diamantini, figurine lansate în mișcări grațioase, lămpi cascadă, giuvaere cu reflexe multicolore, pahare încrustate, irizînd în străluciri de briliant.

În vitrinele Veneției, pe catifele de purpură sau pe mătăsuri sidefii, se află cele mai fantastice înșirări de mărgele pe care le-au fost impuse vreodată sticlei de o mînă inspirată și severă.

Sub ochii tăi, cristalul, cu străvezimea sa fără cusur, se preschimbă în materii opace, trecînd de la matul străpuns de firișoare luminoase al opalului și chihlimbarului, la străvezimea străbătută de perdele colorate, ca de niște valuri încremenite, pînă la opacitatea de piatră a mărgeanului și jadului.

Lumina explodează în sticlă irizînd multicolor sau pătrunzînd alene prin ea ca printr-o materie dură ce-i opune rezistență, stingîndu-i treptat sclipirile.

La vederea capodoperei ce poartă cuminte nume de pahar, lampă sau brățară, ai senzația unei bucurii gîlgîitoare, nemaiîntîlnite. Ochiul se plimbă încet peste contururi și suprafețe, încearcă să pătrundă transparențele colorate, se lasă furat de sclipiri, cuprins de un fel de panică a preamultului.

Vitrinele sticlarilor veneției îți dau cîteodată o stranie senzație de înec, o amețeală voluptuoasă ca aceea pe care o trăiești poate în adîncurile verzui ale oceanului. Frumusețea se revarsă asupra ta în valuri pe care nu le poți opri. Un înec roz, un înec violet, un înec albăstrui...

În toamna tîrzie în care le-am văzut, cristalurile Veneției, somptuoase, se ofereau cu o superbă gratuitate rarilor călători, indiferente la căutare, la răsplata în arginți a darului lor de frumusețe.

În această fastuoasă dăruire era o solemnitate mută, răscolitoare.

Veneția trufașă și glorioasă viețuia în cristalurile uimitoare ale magazinelor sale aproape lipsite de cumpărători.

MARIANA CEAUȘU ■

„Politehnica“ Timișoara cîștigă Cupa României

Anul înființării : 1921 ;
Culori : alb-violet ;
Sediu : Timișoara, strada Paris 1, telefon 3 53 73 ;
Stadion : „1 Mai“, capacitate 40 000 de locuri ;
Conducere : prof. dr. Constantin Bucur, președinte al clubului, prof. dr. ing. Francisc Covaci, președinte al secției ;
Antrenori : Ion V. Ionescu și Toma Dobîndă ; medic : Petru Manciu ; masor : Walter Mitchang ;
Performanțe : de 5 ori locul 3 în campionatul diviziei A și de două ori, 1957/58 și 1979/80, Cupa României ;
Lotul folosit în sezonul încheiat : SUCIU (45 de ani, 25 de partide, 0 goluri), CATONA (31, 6, 0), SVIEHOVSCHI (23, 3, 0), NADU (23, 23, 0), PALTINIȘAN (29, 27, 2), VIȘAN (28, 31, 0), BARNA (23, 29, 0), ȘUNDA (23, 28, 0), LAȚA (28, 24, 4), MANEA (27, 11, 0), ROȘCA (25, 14, 0), DEMBROVSCHI (35, 31, 7), NICOLAE (20, 19, 1), ȘERBĂNOIU (30, 15, 0), ANGHEL (28, 26, 14, golgeterul formației), NEDELCU (28, 26, 10), COTEC (28, 27, 3), NUCĂ (23, 31, 3), VOLARU (28, 13, 1), ȘUBA (21, 1, 0), ȘTEFANOVICI (20, 1, 0) ; au mai fost utilizați MEHEDINȚU (31, 13, 0), FLOAREȘ (30, 8, 0), STOIȘIN (24, 2, 0) și IUGA (26, 2, 0), transferați pe parcursul campionatului la U.M.T. (primii 2), Unirea Tomnatic și, respectiv, C.F.R. Timișoara.

În ultimul act al Cupei României la fotbal, buturuga mică a răsturnat carul mare și trofeul a luat, surprinzător, drumul Timișoarei, spre lauda echipei de pe Bega și, totodată, a unei galerii care n-a încetat, 120 de minute, să sufere, să spere și să răgușească pentru victorie.

Adresînd timișorenilor, cu sinceritate, felicitările ce se cuvin la astfel de ocazii, să notăm însă că „Poli“ a cîștigat cea de a 42-a ediție a Cupei în măsura în care Steaua, favorită după toate calculele, a pierdut-o, acuzînd oboseala din partidele cu Craiova și, mai ales, șocul psihic cauzat de eliminarea timpurie a lui Marcel Răducanu. Am comite, credem, o greșeală dacă pe baza eventualelor circumstanțe atenuante ale învinșilor am reduce pînă la zero meritele învingătorilor, duminică, superiori adversarilor la mai multe capitole. Mai proaspeți, mai ambițioși și mai harnici, studenții au acoperit terenul și au făcut să circule balonul cu inteligență, simțindu-se în această orientare „ochiul“ antrenorului Ion Ionescu, tehnician subtil, din categoria celora, restrînsă din păcate, capabili să schimbe registrul tactic în funcție de prestația formației din cealaltă jumătate a gazonului. La mijloc, cumpătarea matură a lui Dembrovschi a avut cîștig de cauză în fața zbaterii lui Stoica, folositoare numai o vreme, cît și, mai ales, în fața neputinței fizice de care au dat dovadă, deopotrivă, Iordănescu și Dumitru. Apărarea lui „Poli“, în frunte cu Păltinișan, a funcționat bine, pe alocuri eroic, ajutată fiind și de șansă. În rezumat, timișorenii s-au luptat cu sudoare și devotament pentru fiecare balon și, tocmai din acest punct de vedere, au meritat să cîștige finala.

Numai că, întorcînd moneda pe cealaltă față, Politehnica n-a arătat, duminică, acel fotbal de calitate cu care să poată spera la o figură deosebită în viitoarea ediție a Cupei cupelor. A dobîndit trofeul, e adevărat, dar evoluția ei a fost adesea mediocră, amintindu-ne că a încheiat campionatul pe un modest loc 10 și că a pătruns pînă în finală și datorită unui concurs de împrejurări favorabile. Pe de o parte, o tragere la sorți norocoasă, care i-a scos în cale, pînă la Steaua, o singură divizionară A, pe A.S.A. Tîrgu Mureș, ea însăși într-un sezon păgubos, pe de alta, o semifinală, cea de la Vîlcea, cu Rapid, în care a avut nevoie de intervenția neloială a arbitrului Drăgulici pentru a intra în prelungiri, egalînd în minutul 90 printr-un gol discutabil.

Ce-a fost însă a fost. Întrecînd pe Steaua, „Poli“ și-a cîștigat, automat, dreptul de a reprezenta fotbalul românesc într-una din cele mai prestigioase competiții continentale. Asta trebuie să însemne, pentru gruparea de pe Bega, un motiv de bucurie, de satisfacție, dar și de mobilizare, onoarea de a juca în Cupa cupelor obligînd la un plus de exigență. Din păcate, nu-i doar o opinie personală, Timișoara nu posedă la ora de față un lot care să înainteze, prin valoare, suficiente garanții în ceea ce privește reprezentarea cu cinste a fotbalului românesc în Cupa cupelor. O privire, cît de fugară, aruncată în caseta de mai sus e edificatoare. Au fost rulați 25 de jucători, la unii s-a renunțat, alții n-au jucat decît 30—40 de minute, într-un cuvînt, în ciuda căutărilor nu s-a ajuns la o formulă stabilă, competitivă pe plan internațional.

În general, situația ambasadoarelor fotbalului nostru nu se arată încurajatoare. Cu toate astea însă Craiova, Steaua și Argeșul par să stea mai bine decît „Poli“. Pentru „Poli“, ca și pentru celelalte, trebuie întreprins ceva, ea avînd nevoie să fie ajutată. Mai hotărît decît în alți ani, cînd s-a complăcut în a asista la rapida mazilire a echipelor românești din întrecerile oficiale continentale, federația de specialitate are datoria să intervină, înlesnind completarea și întărirea loturilor, asigurînd condiții optime de pregătire și, în temeiul acestor măsuri, stabilind un program ferm pentru „europene“, care să nu omită, în caz de defecțiuni sau poticneli, sancțiuni drastice contra celor vinovați.

Să felicităm din nou Timișoara pentru isprava de duminică și să-i urăm demnitate și muncă, seriozitate și perseverență în greaua misiune care o așteaptă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cel mai prețios trofeu al unei cariere de excepție

Cînd a venit la Timișoara, în 1975, Emeric Dembrovschi avea 30 de ani, 27 de selecționări în echipa națională și o statuie promisă în Mexic, drept răsplată pentru evoluțiile sale de la Guadalajara. Toate bune, au socotit suporterii lui „Poli“, mai puțin vîrsta, știut fiind faptul că, la 30 de ani, în fotbalul nostru obișnuiește să bată gongul retragerii. Dar „Emi“ a vrut ca lucrurile să se rînduiască altfel ! Muncitor, serios, cumpătat, devotat și harnic, el a izbutit să spulbere prejudecata vîrstei, devenind cu repeziciune jucătorul fanion al Politehnicii, cel mai autorizat purtător de cuvînt al unei formații care, deprinsă să-și irosească talentele, tocmai de echilibru și devotament ducea lipsă. Altfel vorbind, Dembrovschi a pus ordine în jocul Politehnicii, limpezindu-l și purtîndu-l spre izbînzi. Cea mai strălucitoare dintre ele, cîștigarea Cupei, coincide în mod fericit cu cel mai prețios trofeu al unei cariere sportive de excepție, din multe puncte de vedere pilduitoare.

Tricolorii

Pentru cei din divizia A, sezonul s-a încheiat într-o atmosferă de confuzie generală, din care partea cea mai proastă este confuzia de valoare — pe planul echipelor și jucătorilor, conducătorilor de club și antrenorilor, arbitrilor, observatorilor federali și ai tuturor celor care se mai învîrtesc în această lume a fotbalului.

Interesant este că divizionarii secunzi continuă întrecerea lor, aflată în fază de decizie, în condițiile în care cei mai buni jucători sînt asaltați de emisarii cluburilor din „A“, cluburi aflate în plină perioadă a transferărilor. Poziția cea mai dificilă o au echipele ce vor promova în prima categorie : nu se vede clar cînd vor avea acestea posibilitatea transferărilor — în săptămînile rezervate acum celor din „A“ sau, mai tîrziu, odată cu cele din „B“ ? — nemaivorbind de faptul că noile promovate vor intra în campionatul viitor, prevăzut să înceapă la 3 august, fără o „refacere“ cît de cît corespunzătoare a forțelor jucătorilor. Oare biroul federației de fotbal n-a sesizat că, într-un sistem competițional, modificările la nivelul uneia dintre componentele sistemului — în cazul de față, modificarea importantă a datelor campionatului diviziei A, implicit a datelor de transferări pentru această divizie — trebuie să se potrivească bine cu ceea ce se întîmplă și se mișcă în celelalte părți ale angrenajului ? Însă, foarte probabil, înțelegerea și rezolvarea problemelor din fotbal nu va fi pe deplin satisfăcătoare atîta timp cît federația, organ tehnic, dar și obștesc ca trăsătură principală, nu-și va constitui comitetul și chiar biroul federal din împuterniciți ai cluburilor și asociațiilor din județe și Capitală.

Pe fondul cețos al campionatului și al Cupei, din care ne-am ales printre altele cu calificarea arbitrului de operetă, N. Rainea, la turneul final al campionatului european întîrziați, chestiunea reprezentării fotbalului nostru capătă accente mereu mai grave. De multă vreme este vizibilă carența conducerii tehnice federale în privința juniorilor, „tineretului“ și a echipei prime, fără ca totuși biroul federal să pună piciorul în prag. Formația reprezentativă a jucat șase meciuri întîrziați în acest an (nici o victorie !), îl va juca vineri și pe cel de-al șaptelea, bilanț arhisuficient pentru stabilirea și a unui lot de pînă la maximum 20 de jucători. Aflăm însă că lotul reprezentativ lărgit va avea 33 de membri, printre noii aleși numărîndu-se Nadu și Mincu, printre cei realeși, Moraru și Iordănescu. Cît privește formația care va juca la Bruxelles, ne întrebăm deocamdată numai cine va fi „play-maker“, cum spun englezii, conducător de joc, cum îi zicem noi. Fiindcă, problema problemelor, în orice idee tactică s-ar prezenta echipa, este selecția unui asemenea jucător de bază. Altfel, echipa nu va juca satisfăcător, cum nu joacă echipa noastră (a noastră, nu numai în sens federal, ci a noastră, a amatorilor de fotbal din întreaga țară). În mod oarecum eronat s-a apreciat de telespectatori calitatea fotbalului din recentul meci Cehoslovacia—România, aceasta din cauza excelentei sinteze de film, alcătuită de colegul nostru Cornel Pumnea. Acesta a stors pînă la ultima picătură tot ce a fost fotbal la Brno, în 90 de minute, rezultînd ceva plăcut la vedere, dar și amăgitor. În realitatea întregului meci, echipa noastră n-a făcut excepție, a jucat cum o știm, cu teama-n sîn, mulți în apărare și cîteva acțiuni individuale în atac. Ordinea și construcția jocului i-au cam lipsit — mijlocașii Bölöni, Țicleanu și Nicolae nu pot fi „play-maker“ fiindcă, se știe, nu au aptitudini pentru asemenea sarcini. Dar, conducerea tehnică — din care peren e numai Ștefan Covaci, restul antrenorilor schimbîndu-se aproape aidoma jucătorilor — nu schimbă poziția tactică a echipei, nici „tactica“ față de echipă.

Vom continua discuția.

VALERIU MIRONESCU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreporta) — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Rodnicul dialog dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov

(comentarii in pag. 2-3)

flacăra

Săptămînal politic de Cruciat Comunist și Cultură Socialistă

Un fapt grăitor pentru nivelul de azi al industriei noastre socialiste

ROBOTUL la primul schimb în uzină!

Pe Dealul Cotrocenilor, la Intreprinderea de motoare electrice Bucureşti, I.M.E.B., în hala 131, s-a întors o nouă filă în istoria industriei româneşti, marcînd poate începutul unui nou capitol. Fotografiile care însoţesc articolul de faţă, la prima vedere, nu au nimic ieşit din comun : o hală obişnuită, maşini obişnuite, muncitori obişnuiţi în halatele lor de lucru. Şeful de echipă, turnătorul Dumitru Ioniţă, şi tovarăşii săi veniseră în acea zi, ca şi în altele, la munca lor grea : turnarea sub presiune. Maşina care execută operaţiunile respective, numeroase şi dificile, apare, de asemenea, în fotografie : este şi ea o maşină obişnuită, ba chiar destul de uzată, avînd caracteristici comune şi cu alte utilaje din turnătoriile din ţară. Şi totuşi, în acea zi s-a întîmplat **ceva** : pentru prima oară la noi un utilaj în condiţii absolut normale de funcţionare a fost manevrat cu succes de un robot industrial, acţionînd într-un sistem tehnologic complex. Cu alte cuvinte, la I.M.E.B. un robot a lucrat, în sensul cel mai literal şi mai absolut al cuvîntului, pe post de muncitor. Contextul, larg şi generos, este cel trasat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului : **„...extinderea mecanizării şi automatizării, realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în turnătorii, forje, secţii de tratamente termice şi alte sectoare cu muncă grea, folosirea maşinilor-agregat multifuncţionale, a robotilor industriali şi microprocesoarelor"**. Industria noastră socialistă, ale cărei temelii au fost puse de actul istoric al naţionaliză-

(Continuare în pagina 8)

LIONEL NIŢESCU

„Ne-au îndemnat dorirea patriei strămoşeşti, iară mai virtos lacrămile tuturor de obşte ce nu încontenesc a ajunge încă de o sută de ani încoace, amarul ce inimile şi sufletele împietrite poate suferi — cu de-a dinsul ne-au silit la aceasta ; sau să pierim sau să dobîndim dreptăţile strămoşeşti".

TUDOR VLADIMIRESCU
(dintr-o proclamaţie dată în oraşul Slatina)

În pagina 7 :

Un om al revoluţiei

de DAN BERINDEI

Sub zodia civilizaţiei socialiste

Calea Rahovei, istorie şi transfigurare

Un reportaj tulburător al devenirii unela dintre cele mai vechi artere ale Bucureştilor... O secţiune în viaţa marelui oraş, pentru care devenirea, cu tot ce implică acest cuvînt limpede, se dovedeşte raţiune de a fi, modalitate de a întîmpina viitorul... Un poem al puterii de a dura a unei vetre de oameni... **(pag. 12—13)**

Cinţarea României

„Cocoşul de Hurez" şi foamea noastră de artă adevărată

22 de centre ceramice, reprezentînd toate provinciile ţării, cu principalele vetre vii ale artei lutului, reprezentate la rîndu-le prin aproape 100 de meşteri, şi-au dat întîlnire, în pragul acestui iunie, la a X-a ediţie a celebrului tîrg-concurs „Cocoşul de Hurez", desfăşurat în capitala ceramicii româneşti. Am asistat aici, ca şi la precedentele ediţii (dar cu un plus de forţă şi de expresivitate, dat de însăşi larga participare a meşterilor, cea mai largă din istoria tîrgului), la un autentic şi vast spectacol al artei ceramicii la români, avîndu-i ca protagonişti pe ei, pe cei 100 de meşteri mari, şi avîndu-i ca spectatori pe miile şi miile de vizitatori-pelerini, iubitori ai acestei arte, colecţionari sau numai curioşi, care, printr-o firească şi binevenită convulsie a sentimentelor, s-au prezentat, în număr mai mare ca nicio-

(Continuare în pagina 16)

ILIE PURCARU

Reportaj din carlinga unui supersonic

Ne ridicăm privirile adeseori în înaltul cerului pentru a privi silueta zveltă a aparatelor noastre de zbor. Forţă, supleţe şi cutezanţă, iată ce se degajă din zborul strălucitor al aripilor româneşti străjuind înălţimile. Drumul aeronauticii este scurt dar spectaculos. La începuturile sale, pentru întreaga lume, stau numele lui Traian Vuia şi Aurel Vlaicu. Aşa a fost să fie, ca din neamul acesta de truditori ai pămîntului să apară constructori, piloţi, minţi îndrăzneţe care să ridice aripile omenirii însetate de zbor.

Piloţii români sînt preţuiţi pretutindeni, pentru că puţine ţări ale lumii au oameni cu asemenea calităţi. Am avut şi avem aviatori destoinici, care s-au acoperit de

(Continuare în pagina 4)

ADI CUSIN

Mult e dulce

Nici în crăpatul stelelor

Născut din dorul arborilor, din chemări de izvoare, din deschiderea lunii în flori de nufăr, din boarea de aur magic a Moldovei, Eminescu e numele unei ţări şi-al unui neam. El a dat limbii române fiinţă şi destin de nemurire, înnobilînd-o cu lumină de geniu, cu trestii pline de cîntec, cu vis fericit, cu dezmierdări de aprilie, cu mare sub fereastră. Noi sîntem patimă clădită pe cuvintele lui, şi fiecare cuvînt al lui e o vatră de jăratec, lîngă care se-ngînă poveşti şi doine, ghicitori, eresuri. Eminescu este fulgerul rotund al României trecînd prin glasul vechilor păduri, e partea cea mai înaltă a istoriei. Cu el începe şi urcă munţii lumii credinţa noastră în pămîntul ce-l iubim. El a sădit eternitatea cu tei şi cu plopi, cu seri încărcate de linişte lungă, ne-a împodobit dragostea cu şoapte ce fac stelele să coboare vrăjite pînă în dreptul tîmplelor şi ne-a schimbat gîndurile în pasăre care bea lună şi se leagănă mereu numai în pînze de apă vie.

Ziua naşterii lui Eminescu nu-şi va usca niciodată clipele, iar frunzele ei vor suna în răsăritul tuturor generaţiilor, vestind că din noianul uitării se desprinde mereu un zeu, încins cu o haină de umbre şi raze ca să ne colinde sufletul cu primăveri şi cu taine.

Şi noaptea stingerii lui nu se va întîmpla nici în crăpatul stelelor...
A fost odată ca-n poveşti
A fost ca niciodată...

FĂNUŞ NEAGU

Ruzici, prima în Marele Premiu F.I.L.T.

Sigur că ne-a părut rău, ca români şi ca iubitori de tenis, că Virginia Ruzici n-a izbutit s-o întreacă pe Chris Evert în finala de simplu femei a internaţionalelor Franţei. A trebuit să recunoaştem, cu sportivitate, că americanca a jucat mai bine, prinzînd o formă de vîrf. Numai că pătrunderea campioanei noastre pînă în ultima fază a turneului de la Roland Garros, la care şi-a dat întîlnire întreaga elită a tenisului mondial, ne-a prilejuit o deosebită satisfacţie. Cu punctele acumulate acolo, Virginia a urcat pe primul loc în clasamentul feminin al Marelui Premiu F.I.L.T., ca o dovadă de necontestat a valorii sale de excepţie, a locului pe care-l ocupă în rîndul celor mai redutabile jucătoare din lume.

Urmează „proba de foc" de la Wimbledon, singurul court pe care Ilie Năstase n-a cîştigat la simplu niciodată. Să-i ţinem Virginiei pumnii strînşi !

I. OVIDIU

Rodnicul dialog dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

Puternic impuls dezvoltării multilaterale a relațiilor româno-bulgare

La sosirea delegației de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria

Se vizitează Facultatea de mecanică a Institutului politehnic din Cluj-Napoca

„Doresc să exprim deplina satisfacție pentru rezultatele fructuoase ale convorbirilor ce le-am avut în aceste zile, și care marchează un nou și important moment în evoluția mereu ascendentă a raporturilor pe tărîm politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate, dintre România și Bulgaria".

Iată cum caracteriza tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele României, de la înalta tribună a marelui miting al prieteniei româno-bulgare, rezultatele vizitei oficiale a delegației de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria, în frunte cu tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, eveniment cu ample semnificații, la care revista „Flacăra" s-a referit și în numărul trecut.

Întregul nostru popor care, prin intermediul presei și al radioteleviziunii, a avut prilejul să urmărească îndeaproape toate etapele noului dialog la nivel înalt româno-bulgar, împărtășește pe deplin această apreciere și este ferm convins că înțelegerile convenite, documentele ce au fost semnate se vor înscrie ca un important moment în dezvoltarea pe o treaptă calitativ nouă a relațiilor româno-bulgare, a prieteniei și colaborării multilaterale dintre țările, popoarele și partidele noastre.

Dar, să vedem ce a caracterizat această nouă întîlnire — a doua din acest an, de astă dată pe pămîntul României — dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov. Am reține mai întîi complexitatea vizitei, atît ca traseu, cît și ca problematică. Primirea deosebit de caldă și de cordială rezervată înalților oaspeți pe tot parcursul vizitei de oamenii muncii din municipiile București și Cluj-Napoca, unde au fost oaspeți ai unor obiective economice și instituții social-culturale, precum și din Sinaia, unde s-au purtat cîteva runde de convorbiri, exprimă elocvent sentimentele de sinceră prietenie și stimă pe care și le nutresc reciproc poporul român și poporul bulgar, conducătorii de partid și de stat ai celor două țări socialiste. Se impune, de asemenea, subliniată vastitatea problemelor abordate în cadrul convorbirilor, care s-au desfășurat într-o atmosferă cordială, de încredere, înțelegere, prietenie și stimă reciprocă. Desigur, o atenție importantă a fost acordată relațiilor bilaterale, evidențiindu-se faptul că raporturile dintre partidele țările și popoarele noastre se desfășoară, fructuos, pe multiple planuri, pe baza principiilor egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărășești și solidarității internaționale, reprezentînd un adevărat model de relații noi între state, de conlucrare între țări vecine și prietene. Aceste raporturi beneficiază de trainică bază politico-juridică : Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, reînnoit în 1970, și „Declarația privind continua întărire a prieteniei frățești și aprofundarea colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria", semnată în 1977, la cel mai înalt nivel. Dar, relațiile bilaterale beneficiază de numeroase înțelegeri în multiple domenii de activitate, convenite cu ocazia frecventelor întîlniri și convorbiri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, adevărate programe de acțiune pe termen lung, în vederea valorificării depline a posibilităților oferite de sectoarele economice și social-culturale ale celor două țări vecine și prietene, pentru progresul mai rapid al operei de construcție socialistă, pentru bunăstarea și fericirea popoarelor noastre. Așa se explică dinamismul și rodnicia raporturilor româno-bulgare, care, spre exemplu, numai în domeniul schimburilor economice, în cursul actualului cincinal, 1976—1980, a cunoscut o creștere de circa 2,2 față de cincinalul anterior. Să adăugăm la aceștea creșterea continuă a ponderii produselor provenite din cooperare și a utilajelor de înaltă tehnicitate, sporirea accentuată a unor forme și modalități superioare de conlucrare, cum ar fi cooperarea și specializarea în producție în domenii ca chimia, construcțiile de mașini, metalurgia, transporturile, agricultura, cercetarea științifică, tehnică etc., precum și marile obiective industriale ce urmează să fie construite prin eforturi comune — Uzina de utilaje și mașini grele Giurgiu — Ruse, Complexul hidrotehnic Turnu Măgurele — Nicopole, care au mare însemnătate pentru economiile celor două țări și contribuie la stringerea continuă a legăturilor româno-bulgare de trainică prietenie. Cu ocazia acestei noi întîlniri s-a convenit urgentarea lucrărilor la aceste obiective, precum și efectuarea pregătirilor pentru realizarea, toți în comun, a unei noi hidrocentrale pe Dunăre, în zona Cernavodă și a altor obiective economice. Deci, așa cum s-a apreciat mai sus, acest nou dialog s-a încheiat cu rezultate fructuoase, deosebit de rodnice pentru ambele noastre popoare, că el a jalonat căile de dezvoltare și aprofundare continuă a relațiilor bilaterale româno-bulgare. Am remarca mai întîi documentele semnate de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov — Declarația comună româno-bulgară și Acordul program privind direcțiile de bază ale dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice pînă în anul 1990, care reafirmă hotărîrea comună de a amplifica și mai mult în viitor prietenia și colaborarea dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar, dintre România și Bulgaria, dintre poporul român și bulgar, atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională. Acestora li se adaugă alte 14 documente (protocoale și acorduri) care asigură un cadru de lungă durată pentru extinderea și diversificarea raporturilor româno-bulgare în domeniile economic, energetic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de interes comun, întărește și mai mult colaborarea și conlucrarea noastră, contribuind la valorificarea eficientă a bogățiilor naționale, la accelerarea dezvoltării economico-sociale a celor două țări și reprezintă, în același timp, o contribuție importantă la întărirea destinderii și securității, la dezvoltarea colaborării internaționale, la lupta pentru socialism și pace în Europa și în lume.

„Noi — spunea tovarășul Todor Jivkov — **sîntem deosebit de satisfăcuți de vizita noastră actuală în Republica Socialistă România, de rezultatele obținute, care vor ridica pe o treaptă superioară prietenia dintre țările și popoarele noastre... Noi, comuniștii, ne gîndim nu numai la ziua de astăzi, dar și la cea de mîine a colaborării noastre".**

Dar, pentru a se putea concretiza această colaborare, România și Bulgaria, interesate în construirea noii societăți, sînt preocupate, totodată, de sporirea

În timpul convorbirilor oficiale

Întîlnirea la Sinaia dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov luînd cuvîntul la marele miting al prieteniei româno-bulgare

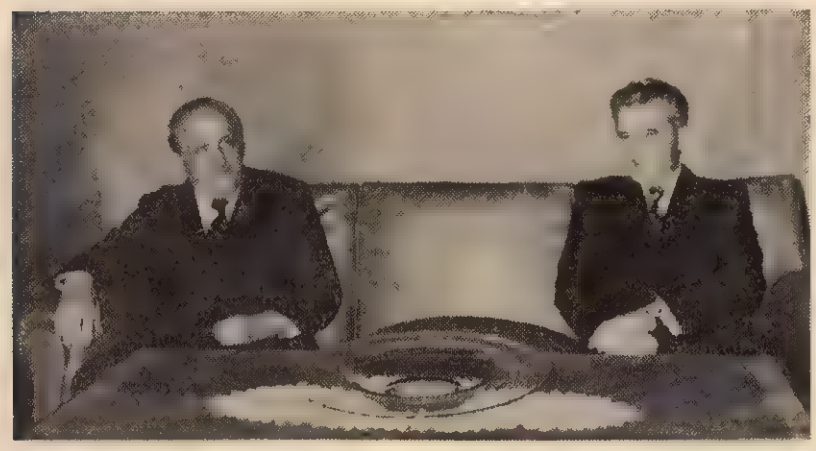

Dialog prietenesc

contribuției lor la rezolvarea problemelor fundamentale ale lumii, pentru ca împreună și în strînsă conlucrare cu toate statele și popoarele să ajute la afirmarea politicii de destindere, securitate, colaborare și pace. Fiindcă fără existența păcii orice programe de dezvoltare națională, orice planuri de colaborare bi și multilaterală sînt de nerealizat. Și, Declarația comună pune în evidență faptul că afirmarea tot mai puternică a hotărîrii popoarelor de a pune capăt vechii politici imperialiste de dominație și asuprire, de forță și dictat, de a se dezvolta libere și independente într-un climat de deplină egalitate, înțelegere și pace este imperios determinată de agravarea încordării, de acumularea unor probleme nerezolvate și apariția contradicțiilor dintre unele state și grupări de state, de politica de consolidare sau reîmpărțire a sferelor de influență. De aceea, în cadrul convorbirilor s-a exprimat convingerea că se impune, mai mult ca oricînd, intensificarea solidarității și conlucrării active a tuturor popoarelor lumii, a forțelor progresiste și antiimperialiste de pretutindeni, pentru a determina oprirea cursului periculos al încordării, al revenirii la „războiul rece", pentru a asigura reluarea și continuarea politicii de destindere și pace, în condițiile respectării riguroase a dreptului sacru al fiecărui popor la libertate, independență și suveranitate națională, a dreptului fiecărei națiuni de a-și hotărî viața așa cum dorește, fără nici un amestec din afară. Schimbul de păreri asupra problemelor internaționale a oferit prilejul celor doi conducători de partid și de stat de a da o înaltă apreciere rolului hotărîtor al țărilor socialiste în lupta pentru consolidarea procesului destinderii, pentru realizarea dezarmării generale și, în primul rînd, a celei nucleare, relevînd, totodată, contribuția esențială a țărilor în curs de dezvoltare, nealiniate și a tuturor forțelor antiimperialiste și democratice la înfăptuirea acestor înalte ideluri umane.

Cum era și firesc, ca țări situate în Balcani și în Europa, convorbirile s-au axat, în principal, pe necesitatea realizării unui climat de colaborare, înțelegere, bună vecinătate și pace în Balcani, care să influențeze pozitiv procesul înfăptuirii securității europene. În acest sens, un accent deosebit a fost pus pe pregătirea temeinică a reuniunii de la Madrid, din toamna acestui an, de la care popoarele continentului european așteaptă să dea un nou și puternic impuls eforturilor consacrate înfăptuirii Actului final de la Helsinki, dezvoltării largi și neîngrădite a colaborării economice, tehnico-științifice și culturale și, îndeosebi, eficiente, de dezangajare militară și dezarmare. România și Bulgaria sînt ferm convinse că realizarea securității în Europa constituie una din problemele fundamentale ale păcii și destinderii în epoca noastră și consideră că trebuie făcut totul pentru realizarea acestui deziderat. Așa cum se subliniază și în Declarația comună, o bună bază pentru inițierea și desfășurarea unor acțiuni concrete menite să impulsioneze eforturile popoarelor europene pentru securitate și colaborare pe continent o constituie propunerile și inițiativele constructive cuprinse în Declarația adoptată recent de statele socialiste participante la Tratatul de la Varșovia. Și este firesc, fiindcă crearea unui climat care să dea popoarelor din această parte a lumii garanția că se pot dezvolta liber, la adăpost de orice agresiune sau amenințare din afară, va avea, fără îndoială, repercusiuni pozitive asupra întregului climat mondial, asupra păcii și securității tuturor națiunilor lumii. Problematica internațională abordată cu acest prilej a fost deosebit de amplă. Ceea ce reține atenția este faptul că și cu acest prilej a fost confirmată hotărîrea celor două partide și state de a contribui activ și în viitor la întărirea unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale, de a-și aduce o contribuție esențială la lucrările apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale, la soluționarea tuturor focarelor de conflicte și încordare, care mai există pe diferitele meridiane ale globului, pe calea tratativelor, prin mijloace pașnice, precizîndu-și poziția față de stările tensionale din Orientul Mijlociu, Africa și Asia de sud-est.

Se cuvin menționate, în încheiere, pentru a completa imaginea complexității acestei vizite, și alte momente deosebit de importante, ca inaugurarea expoziției „Realizările economiei naționale a R. P. Bulgaria", precum și mitingul prieteniei româno-bulgare, adevărată manifestare a voinței neclintite a celor două partide, țări și popoare de a dezvolta și aprofunda continuu prietenia tradițională, colaborarea în toate domeniile, conlucrarea strînsă în viața internațională, spre binele poporului român și poporului bulgar, în interesul cauzei socialismului, securității și păcii în Europa și în lume.

GHEORGHE SPRINȚEROIU ■

Ceremonia semnării documentelor oficiale

Primiri la tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

Continuînd șirul contactelor cu reprezentanți de peste hotare ai vieții politice, în scopul întăririi păcii și colaborării cu toate țările și popoarele, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit la începutul săptămînii pe **Stane Dolanț**, membru al Prezidiului Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, pe **Jean François-Poncet**, ministrul afacerilor externe al Franței, și pe **Agha Shahi**, ministrul afacerilor externe al Republicii Islamice Pakistan, care ne-au vizitat țara.

Transmițînd președintelui Nicolae Ceaușescu un cald mesaj de prietenie și cele mai calde urări din partea președintelui Republicii Franceze, Valéry Giscard d'Estaing, Jean François-Poncet a subliniat că șeful statului francez așteaptă cu mare plăcere apropiata vizită oficială a președintelui României în Franța, pentru a continua schimbul rodnic de păreri avut în martie 1979 la București, în vederea amplificării și aprofundării colaborării multilaterale dintre cele două țări și popoare. După ce a mulțumit și a transmis președintelui francez salutul său prietenesc și cele mai bune urări, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, la rîndul său, că așteaptă cu bucurie vizita pe care urmează să o facă în Franța și și-a exprimat convingerea că noua întîlnire și convorbirile pe care le va purta cu președintele Valéry Giscard d'Estaing vor impulsiona și mai puternic conlucrarea fructuoasă româno-franceză, în folosul și spre binele ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și securității, cooperării și înțelegerii în Europa și în întreaga lume.

În cursul întrevederii cu Agha Shahi, oaspetele pakistanez a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut de prietenie din partea președintelui Republicii Islamice Pakistan, generalului Mohammad Zia-Ul-Haq. Șeful statului român a mulțumit și a rugat să se transmită generalului Mohammad Zia-Ul-Haq un salut cordial și cele mai bune urări. Apreciindu-se cu satisfacție dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie și cooperare pe multiple planuri dintre România și Pakistan, precum și conlucrarea rodnică dintre cele două țări pe plan internațional, s-a exprimat dorința de a adînci și diversifica în continuare aceste raporturi în interesul ambelor țări, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Întrevederile au prilejuit și abordarea unor probleme actuale ale vieții internaționale. În acest cadru, a fost exprimată îngrijorarea față de accentuarea tensiunii pe arena mondială și s-a apreciat că este necesar ca statele să acționeze mai intens pentru oprirea încordării și agravării climatului politic mondial, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, bazată pe respectarea strictă în relațiile dintre state a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, pe dreptul fiecăruia de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară. Întrucît pe continentul european are loc o continuă sporire a efectivelor militare și a armamentelor, se acumulează în proporții tot mai ample mijloace de distrugere în masă, inclusiv nucleare, creîndu-se un focar pentru un nou război mondial, problemei înfăptuirii securității și colaborării în Europa i s-a acordat o atenție deosebită. În acest context, s-a considerat că se impune intensificarea eforturilor și a acțiunilor concrete în vederea bunei pregătiri a reuniunii de la Madrid. A fost relevat faptul că interesele păcii și securității internaționale reclamă soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a oricăror probleme litigioase dintre state, a stărilor conflictuale din diferite zone ale lumii. În acest sens s-a evidențiat necesitatea de a se acționa pentru a se ajunge la o soluționare pe cale politică a situației din Afganistan. S-a subliniat, de asemenea, necesitatea de a se acționa în vederea lichidării fenomenului subdezvoltării, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Întrevederea cu oaspetele iugoslav a prilejuit, între Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia și tovarășul Nicolae Ceaușescu, un călduros schimb de salutări și urări de noi succese poporului român și popoarelor iugoslave. În cadrul întrevederii s-au evocat cu satisfacție bunele raporturi de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre, care se dezvoltă continuu, în spiritul întîlnirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, subliniindu-se premisele favorabile pentru promovarea tot mai intensă, la un nivel superior, a colaborării multilaterale româno-iugoslave. S-a exprimat convingerea că aprofundarea continuă a legăturilor româno-iugoslave este în folosul țărilor și popoarelor noastre, în interesul cauzei generale a păcii și socialismului.

ION CODRU ■

Eroi sînt încă

Într-un mai vechi reportaj i-am numit „alpiniștii luminii". I-am numit așa, scriam atunci, nu doar de dragul unui epitet ornant, ci pentru că performanța de altitudine pe care ei, aceștî cățărători neobișnuiți, o fixează pe cerul patriei are ca rezultat tișnirea luminii. Ei, electricienii liniori, făurarii și supraveghetorii drumurilor aeriene pe care curge lumina, drumuri ce înfășoară ca o cunună fruntea pămîntului românesc, sînt, scriam, niște oameni pe care de obicei nu-i vezi, spectaculoasa lor muncă destășurindu-se fără martori, fiindcă drumurile aeriene ale luminii nu coincid cu drumurile noastre, ale tereștrilor. Stîlpii electrici plantați de ei se ivesc unde nu te-așteptî, pe piscuri înzăpezite, pe tărmuri pustii de ape, în tăcerea cîmpiilor sau în vuietul codrilor, comentînd muzical, prin portativele firelor, reliefurile cele mai izolate, conducînd fuga luminii spre toate zările. Melodia lor, a acestor stîlpi, adică fuga muzicală a luminii, urcă și coboară pretutindeni, de la grav la acut, de la cota mării la stîncile munților, urmînd o partitură pe care ar putea-o reproduce doar o uriașă orchestră simfonică, cu interpreți răspîndiți peste tot.

Un compozitor scrie pe portativ, în dreptunghiul alb al filei de hîrtie, o notă. Același semn, transpus pe coala verde a munților sau a dealurilor, notat cu un alt simbol, înseamnă un stîlp de înaltă tensiune, adică un obelisc de beton și metal greu de 15—20 de tone, înalt de 50—170 de metri, care e tîrît cu tractorul prin păduri, cale de mulți kilometri, pînă pe niște coame de dealuri, sau este coborît cu cablurile pînă-n prăpăstii adînci, ori reașezat într-un alt fel, mai teafăr și mai funcțional ca înainte. Operația asta atît de grea, dar pînă la urmă atît de muzicală, au făcut-o recent, pe linia de 400 kV ce leagă Sibiul de Iernut, în dreptul localității Șeica Mare, un grup de alpiniști ai luminii, muncitori și specialiști ai Întreprinderii de rețele electrice și ai Grupului de șantiere „Electromontaj" din Sibiu. O operație mai mult decît grea, ea însemnînd nu doar simpla (care nu-i tocmai simplă !) plantare a unor stîlpi-mastodonți, purtători ai fugii luminii spre zările patriei, ci readucerea la normal a unora care, din cauza alunecărilor de teren survenite în zonă în urma intemperiilor primăverii, puteau cădea, scufundînd în noapte un întreg ținut. Mai mult, această operație, stabilită inițial pentru o durată de zece zile, a fost făcută în numai patru, echipele de liniori mai făcînd, cu acest prilej, și revizia anuală a magistralei electrice.

Poate că nu ne-am fi oprit la această întîmplare, care, desigur, este o performanță, dar nu unică între performanțele înscrise pe cerul țării de alpiniștii luminii, dacă printre cei implicați în ea n-am fi întîlnit și niște nume cunoscute. Sînt numele unor tineri care, în toamna trecută, în marea întrecere dedicată Congresului al XII-lea al partidului, s-au ilustrat printr-o faptă pe care analele energeticii românești au consemnat-o ca pe o ineditâ, uimitoare chiar și pentru unii specialiști, ispravă tehnică, cu valoare de premieră națională a branșei. Acești tineri, care în toamnă ne-au inspirat pentru „Flacăra" reportajul intitulat „Alpiniștii luminii", au efectuat, tot la o linie aeriană de 400 kV, lucrări de reparații-revizii fără ca linia să fie scoasă din funcțiune, au lucrat, altfel spus, nu scoțind tronsonul electric „din priză", ci punînd mîna, acolo, sub cer, pe conductori aflați sub tensiune, mișcîndu-se printre firele și rețelele prin care fulgerau sute de mii de volți. O metodă a temerarilor muncii și a așilor în profesie, aplicată la ceasul de față doar în cîteva țări ale lumii, o metodă care, înscrisă programului de tehnică nouă elaborat de specialiștii Sibiului în colaborare cu cei ai „ICEMENERG"-București, înseamnă un pas prețios înainte în economisirea de energie, în fructificarea cît mai înaltă a resurselor naționale ale luminii.

Au trecut de atunci niște luni. Isprava tinerilor liniori din Sibiu n-a fost, desigur, uitată, ci numai, într-un anume fel, „clasată", acoasă din azi, trecută la pasiv, socotită ca o simplă datorie împlinită față de ziua de ieri. De fapt, ne spune inginerul Mihai Ciocu, șeful secției de rețele de înaltă tensiune de la I.R.E.-Sibiu (conducătorul isprăvii din toamnă și al celei din primăvara aceasta), este normal să se întîmple așa. În marea cursă în care ei, alpiniștii luminii, s-au angajat, în marea cursă contracronometru a energiei, în marea cursă a independenței energetice a românilor, nu e timp de zăbovit lîngă victorii, nu e timp de redactări de prea pompoase ordine de zi, nu e timp de lăudat la nesfîrșit efortul eroic, cînd totul se sprijină pe efort eroic. În această cursă, ei, oamenii energiei, nu au timp de privit în urmă, fiindcă anul, pentru ei, are 365 de zile (inclusiv nopțile !) lucrătoare, fiindcă fiecare din cele 365 de zile și nopți e o înfruntare cu ceasornicul în mînă, fiindcă fiecare zi sau noapte e compusă din ceasuri, minute și clipe în care trebuie să se nască, obligatoriu, un gînd în plus, o idee în plus, o nouă și strălucitoare zecimală a unui efort eroic. Altfel, marea sarcină pe care le-a pus-o în față partidul, cea a înfăptuirii independenței energetice a României socialiste, nu s-ar putea realiza.

Tinerii liniori care, în toamnă, au lucrat „sub tensiune" (sub o tensiune de 400 000 de volți !) se numesc Adrian Țibu, Petrișor Vidrighin, Ioan Alexandru Grecu, Ion Pădurar. Lor li s-au adăugat, în primăvara asta, la întîmplarea de pe linia de 400 kV Sibiu—Iernut, alte și alte nume, printre care Ilie Turcu, maistrul Simion Nan, maistrul Marin Boteș, șefii de echipe Bejan, Marton și Godeanu (ultimii patru, de la „Electromontaj" — Sibiu), maistrul Gheorghe Mănescu (șeful unei echipe de liniori veniți de la Tg. Mureș, ca să ajute la revizia magistralei), autori ai unei performanțe care, cum arătam mai sus, înseamnă repunerea sub tensiune a unei linii electrice cu mult mai devreme decît termenele prevăzute inițial, și aceasta în condiții de lucru dintre cele mai grele.

O linie aeriană de înaltă tensiune, asemenea zborului unui avion, își alege traseul cel mai scurt, indiferent de accidentele reliefului de jos. Traseul aerian se definește totuși și la sol, iar pentru aceasta constructorul, ca și cel ce veghează, repară și revizuiește linia, trebuie să țină seama de multiplii termeni care compun ecuația lansării sau consolidării stîlpului electric. Care este cea mai avantajos drum de acces spre o anumită bornă ? Care este cea mai apropiată sursă de prundiș pentru prepararea betonului ? Ce soluție de transport să alegi ca să aduci la frontul de lucru, în cel mai scurt timp, tonele de material necesare operației respective ? Fiecare stîlp reprezintă o problemă, nicăieri nu se repetă aceleași soluții, munca are un nepreväzut pe care nu-l întîlnești pe alte șantiere. Pe un teren frămîntat, poticnit în muchii și pante, în niște ceasuri de primăvară amenințate mereu de vînturi și ploi, cheltuind efort, ingeniozitate, talent, folosind tehnologii de vîrf, folosind ades soluții inedite, dictate de condițiile locului, dictate mai ales de nevoia cîștigării de timp, adică de energie, liniorii noștri au înscris în palmaresul branșei o nouă și prețioasă victorie.

O nouă datorie împlinită față de ziua de azi, adică un fapt care mîine, fără să fie uitat, nu va însemna altceva decît o datorie împlinită față de ziua de ieri.

În timp ce eroii noștri, acești temerari alpiniști ai luminii, acești oameni pe care-i vedem, cînd și cînd, unde nu te-așteptî, în cele mai sălbatice locuri, suspendați în centuri la înălțimi de zeci de metri, fixînd pe portativele de metal notele muzicale ale izolatorilor de faianță, prin care cîntă lumina, vor urca mai departe, spre mîine și spre poimîine, ca să aprindă pe cer — tot mai înaltă — energia românilor.

ILIE PURCARU ■

REPORTAJ DIN CARLINGA UNUI SUPERSONIC

(Urmare din pagina 1)

glorie în primul și cel de-al doilea război mondial.

Știm, pentru ca noi să ne putem vedea de creșterea patriei, cerul ei liber este bine păzit. Uneori, oamenii se opresc din muncile cîmpului, își pun mîna streașină la ochi și se uită în sus. Trec cu viteza sunetului temerarii piloți, apărători din văzduh ai cuceririlor noastre socialiste.

Acum, cînd se împlinesc șapte decenii de la istoricul zbor al lui Aurel Vlaicu, care a înscris Romania pe orbita aeronauticii mondiale, gîndul nostru se îndreaptă către toți cei ce slujesc gloria aripilor românești. Am avut prilejul de a-i găsi la posturile lor pe curajoșii navigatori și pe toți cei care veghează ca zborul supersonicelor să aibă loc în condiții meteo deosebite, ori de cîte ori este nevoie, acolo unde își duc activitatea cu toată răspunderea și priceperea colonelii Constantin Mereu și Gheorghe Dima, maiori și locotenenți majori, tehnicieni, maiștri și ingineri. Este o zi, pentru oricare, poate că și pentru ei, obișnuită. Și într-adevăr, nimic nu pare neobișnuit. Numai că ne aflăm la o unitate a aviației militare. Cîteva clădiri în marginea aeroportului, iată cîmpul, mai încolo, departe, la capătul pistelor, siluetele de păsări stilizate ale supersonicelor, a căror prezență, adeseori, o sesizezi deasupra capului numai după sunet. Ca și cum ai vrea să surprinzi ceva din inefabilul omului. Omul rămîne în fața ta, în timp ce gîndirea sa e cu mult mai departe. Însoțiți pretutindeni de colonelul Gheorghe Dima, cercetăm cu vie curiozitate chipurile celor în uniforme albastre, cu dorința de a le afla tainele care stau la baza reușitelor și a temerității tuturor misiunilor pe care le îndeplinesc. Pentru că tot ce se întîmplă într-o asemenea unitate, de la studiul teoretic, pregătirea politică, exercițiul fizic, mîncarea și somnul, pînă la natura relațiilor de familie, toate converg către un singur țel, siguranța zborului și obținerea celor mai bune calificative în misiunile de luptă.

Pe maiorul Mihai Ionescu, comandantul unei escadrile, a unei subunități de vînătoare, l-am cunoscut chiar în timpul pregătirii teoretice. „Veți găsi aici, ne spune el, numai piloți clasa I, pe tip de avion supersonic, cu titlul cel mai înalt în aviația militară. Dar ca să ajungi un asemenea pilot îți trebuie vreo șase ani de instruire intensă, de studiu și de practică. Să ținem cont că aproape toți piloții de aici au făcut parte din grupe de tragere asupra țintelor reale, fapt ce presupune o experiență temeinică în domeniu. Dar deși am ajuns piloți clasa I, ne perfecționăm în fiecare zi. De modul în care ne realizăm misiunea în aplicații depinde prestigiul unității, prestigiul țării. Avionul nu permite nici o clipă de ezitare. Toate acțiunile trebuie să fie gîndite. Pentru un start, fie el de zi sau de noapte, ne sînt necesare numeroase ore de pregătire preliminară din care pregătirea fizică, ponderea principală avînd-o studiul la cabină. Sîntem pregătiți să ducem misiuni de orice fel, pentru sprijinul trupelor de uscat, de pildă. Nu în aer, ci cu cît ești mai aproape de pămînt e mai greu". Ne gîndim cum trebuie să se simtă acești oameni care, la aterizare, trebuie să descopere doar în 20 de secunde pista, pentru a fi pe direcție ? Maiorul Nicolae Zah, om cu o experiență bogată, are peste 1 000 ore de zbor la activ. Nu trebuie comparate cu orele de zbor de pe avioanele de pasageri. La bordul altor nave, stewardesele servesc cafeaua. La viteza de 2 200 km pe oră suprasolicitările cresc. „Aici, pe avioanele de vînătoare-interceptare, pilotul e singur, cu tot ce a învățat și cu tot ceea ce nu știe încă, ne spune tovarășul maior Nicolae Zah. Pentru că nici o carte nu spune absolut tot ceea ce ți se poate întîmpla. Sînt situații speciale, cînd se rupe legătura radio. Trebuie să te descurci, să faci față tuturor evenimentelor ce pot surveni. Colonelului Ilie Botea, de pildă, i s-a spart în timpul zborului cupola cabinei și a fost obligat să vină imediat la aterizare. Avionul se găsea în mare pericol. Ciobu rile cupolei au mai retezat niște conexiuni ce au afectat sistemul de catapultare. În stratosferă, temperatura, —65 grade, presiunea, mai puțin de 1/4 decît pe pămînt. Colonelul Ilie Botea, om cu o experiență fantastică, și-a salvat viața reușind să aducă aparatul întreg la sol. A fost decorat cu Ordinul Apărarea Patriei. Este o meserie pe care o facem din pasiune. Și dacă ea cere talent, înseamnă că se apropie și de artă. Arta de a-ți apăra patria". Ne îndreptăm într-un ARO, nu fără emoție, peste întinderi de iarbă, către lotul de decolare a supersonicelor. Ne însoțește și căpitanul Valeriu Chiș, instructor de zbor în toate condițiile meteo, de zi și de noapte. „Mi-am dorit să zbor, spune el, încă din liceu, și iată am devenit pilot de acum 10 ani și am depășit 1 000 ore de zbor. Am avut în această muncă satisfacții deosebite, obținînd calificative bune și foarte bune inclusiv la tragerile reale. Acesta este examenul unui vînător de aviație. Pentru aceasta ne pregătim și ne sacrificăm multe din plăcerile pe care oamenii unor meserii obișnuite și le permit. De pildă, eu voi zbura la noapte. Am misiunea de a intercepta niște ținte. Pînă la vremea zborului, de la ora 13 la ora 16 mă odihnesc obligatoriu, dorm. Vin apoi la aerodrom, servesc masa, mă echipez pentru zbor, fac antrenament la cabină. Da, ni se cere o disciplină exemplară. Aviația reprezintă, așa cum spunea și comandantul nostru suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o ramură de avangardă a industriei ce se bazează pe ultimele cuceriri ale electronicii. Piloții noștri au obținut, ca urmare a îndemnurilor secretarului nostru general, succese de răsunet. Avem o tradiție în acest sens".

Am ajuns chiar între supersonice. Înainte de decolarea lor. Între ele, aviatori echipați în costume ca de cosmonauți. Ni se pare nefiresc că aceste păsări de oțel se lasă privite de aproape — întotdeauna le sesizam numai sunetul, ca o amintire a lor. Intrăm în cabina unui astfel de avion. Spațiul pentru pilot este extrem de redus. Încălecăm pur și simplu pe scaunul pilotului, care în caz de pericol se poate catapulta. Se închide cupola. În fața ochilor zeci de repere ce trebuie cercetate în timpul zborului. Hotăriri pentru fracțiuni de secundă. Aici omul și aparatul se identifică. Totul este făcut pentru zbor, pentru viteză, pentru reușită. Hotăriri în fracțiuni de secundă, o totală liniște sufletească și încredere în aparat. Înșurubarea în spațiu cu viteza sunetului. Anii îndelungați de studiu se măsoară cu victoria asupra unei secunde. Adeseori o întîrziere în decizie nu se rectifică, e fatală. În acest moment s-a dat gradul I, comanda de decolare. Au apărut țintele în spațiul aerian. Un aparat se îndreaptă spre pista de decolare. Pleacă acum cpt. Nicolae Petrescu. O secundă, două — start ! Bubuie cerul. Senzația că aerul se rupe și că tot ce este ființă omenească, la fel. O mașină dacă s-ar afla în spatele reactorului ar fi dată imediat peste cap. Tremură iarba și sutele de maci roșii ai aerodromului. Decolează acum căpitanii Ion Breazu, Gheorghe Tolomei, apoi mai tinerii locotenenți majori Vasile Irimia, Virgil Tudose, Ioan Oancea. Decolare în forțaj, putere maximă pentru a cîștiga repede înălțime și viteză. Decolează în celulă piloții Ioan Vereș și Ion Breazu. Iată mitul lui Icar adus la scara reală. Zborul aripilor românești tutelate de soare și de patrie. Urcăm la punctul de control al zborului. Comenzi scurte, recepție. Totul se succede atît de rapid, oamenii sînt atît de ocupați, de concentrați, încît ne sfiim să intrăm în vorbă. Conducătorul zborului : colonel Vasile Adamița. Ochii, culoarea cîmpului, chipul aspru pîndit mereu de un zîmbet secret. Rețeaua radio este foarte aglomerată. A cerut rulajul din linia de avion și intrarea la pistă, apoi decolarea, căpitanul Constantin Constantinescu. Prin ferestrele mari ale punctului de comandă asistăm și la una din cele mai dificile operațiuni — aterizarea. Colonelul Vasile Adamița este un om tînăr. Și totuși mai are numai 3 ani pînă la pensie. „Sînt pilot din 1952, ne spune el. Am zburat pe toate avioanele de vînătoare pe care le avem în prezent. La această unitate sînt de aproape 23 de ani. Am peste 2 000 ore de zbor. Sînt pilot clasa I și am instruit multe alte generații de piloți. Am participat la trageri cu rachetele verificîndu-ne posibilitățile noastre reale. Da, în viața noastră survin și întîmplări deosebite. De pildă, în 1961 am evitat căderea aparatului de zbor peste o așezare urbană. S-a auzit mai întîi o bubuitură puternică, apoi aparatul a început să scadă treptat din viteză. Am executat un viraj, degeaba, viteza scădea. La 450 de metri am catapultat. Mulți colegi de Academie sînt acum la București. Dar eu am îndrăgit aviația de vînătoare, drept care sînt aici. Ce voi face la pensie ? Aflați că mi-am și cumpărat niște unelte de pescuit. Mă voi retrage cu familia la Galați, de unde sînt eu". Am stat de vorbă cu locotenent colonelul, medicul Liviu Grigorescu, om care își cunoaște tovarășii. „Ieri, ne spunea el, a fost o zi de pregătire pentru aplicație. Piloții au fost controlați din punct de vedere medical. Urmează un alt control înainte de zbor. Se cere să fii născut pentru această meserie, ca un violonist pentru vioară. Trebuie să fii un bun sportiv, să ai o viață sănătoasă de familie. Altfel temperatura de minus 60 de grade și presiunea de 400 kg pe coloană din timpul evoluțiilor, se resimt. Să-i iubim pe acești oameni minunați care, față de ceilalți, renunță la multe". I-am cunoscut pe maiorul Mihai Stoica, cel fără al cărui raport exact nu începe ziua de zbor și de la care am aflat despre importanța vizibilității oblice, pe locotenent colonelul Ion Ion Ștefan, ce asigură controlul intim al tuturor instalațiilor avionului înainte de zbor și în start. Am luat masa împreună cu cîțiva piloți. Acolo unde avioanele stau pregătite de luptă, unde piloții stau îmbrăcați cu tot echipamentul de zbor. Cîțiva dintre ei s-au ridicat plecînd să-și facă orele de odihnă, atunci în toiul amiezii, cu acea seriozitate pe care o cer toate celelalte componente ale programului de luptă. Tovarășul colonel Gheorghe Dima ne precizează că ei spun aici lucrurilor pe nume. „Nu ne permitem să pierdem vreun om cu a cărui pregătire s-a cheltuit atît. Ne cunoaștem fiecare în parte, ca într-o familie. Fiecare pilot este conștient de îndeplinirea sarcinilor ce le revin. Ei sînt, înainte de toate, apărători ai patriei și se comportă ca atare". Da, ne dăm seama că aici spiritul rutinier nu are ce căuta. Fiecare zbor trebuie să însemne un debut. Un drum cu toate necunoscutele sale. Un zbor în care emoția însă trebuie să rămînă la sol.

Ne îndepărătm de aerodrom, de tumultul aerului rupt de supersonicele în decolare. Oamenii pe care nu-i întîlnim de cîte ori am vrea, i-am găsit la datorie. La marginea aeroportului cîțiva țărani coseau. Chiar auzeam foșnetul ierbii culcate pe coasă.

RECUPERAREA, REFOLOSIREA ŞI RECICLAREA MATERIALELOR — SARCINI DE PRIM ORDIN

Vizita de lucru a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU la Întreprinderea chimică „Victoria" din Capitală

Vizita de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Întreprinderea chimică „Victoria" din Capitală — unitate în cadrul căreia funcţionează o instalaţie de reşapare a anvelopelor — readuce în actualitatea imediată interesul acut al economiei noastre pentru tehnologiile destinate să reintroducă în circuitul productiv al ţării totalitatea materialelor secundare. Instalaţia de la „Victoria" dispune de o capacitate de reşapare de 50 000 anvelope pe an. Mai funcţionează în ţară alte cinci instalaţii similare şi, pe baza experienţei acumulate pînă în prezent, vor fi construite alte 14 capacităţi de producţie, raţional amplasate teritorial. Şi vizita recentă de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu are tocmai această semnificaţie : experienţele pozitive se cer fructificate pînă la capăt, neîntîrziat, cu deplina conştiinţă a faptului că ritmul de asimilare în practica productivă curentă a unor sisteme de reciclare a materialelor secundare larg utilizate în numeroase ţări ale lumii, inclusiv în state cu industrie puternic dezvoltată, cu cît va fi mai intens, cu cît va răspunde mai prompt unor necesităţi imediate şi de perspectivă cu atît va degreva mai rapid economia naţională de cheltuieli inutile acum şi de investiţii costisitoare în viitor.

În acest sens, sarcinile trasate Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerului Industriei Chimice, Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor şi Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, precum şi conducerilor altor sectoare ale economiei naţionale care dispun de un număr mare de autovehicule, reconfirmă cu un plus de stringenţă indicaţii cu caracter programatic. În domeniul la care ne referim, aceste indicaţii prevăd reşaparea unui procent cît mai ridicat din masa totală a anvelopelor uzate, aflarea unor soluţii mai eficiente care să permită recuperarea şi refolosirea cordului din anvelopele ce nu mai pot fi întrebuinţate şi, nu în ultimă instanţă, îmbunătăţirea continuă a tuturor produselor din cauciuc, în scopul măririi rezistenţei şi durabilităţii acestora în exploatare.

Important se dovedeşte a fi şi faptul că problematica relevată cu prilejul recentei vizite de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu îşi află aplicabilitatea nu numai în sectorul nemijlocit vizat, ci şi într-un spectru mult mai larg de activităţi şi industrii. Atenţia pe care o acordă conducerea partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu personal, reciclării materialelor secundare reprezintă un reflex direct al politicii ştiinţifice, clarvăzătoare de impulsionare a introducerii în practică a tuturor procedeelor şi tehnologiilor menite să imprime un ritm mai alert progresului economic al ţării, bunăstării materiale a poporului nostru. Prin optica limpede care guvernează această perseverenţă, parametrii definitorii ai expansiunii noastre industriale îşi ataşează criterii inovite şi, totodată, se exprimă prin preocupări capabile s-o propulseze spre stadii noi, mai înalte.

P. MIHAI

O materie primă ignorată: milioanele de televizoare, radiouri şi frigidere uzate

A sosit, iată, momentul în care se pune cu insistenţă următoarea întrebare : ce se va întîmpla cu **bunurile uzate** pe care populaţia tinde să le acumuleze în cantităţi din ce în ce mai mari ? Ne referim de data aceasta la **milioanele de bunuri de folosinţă îndelungată — televizoare, aparate de radio, frigidere, maşini de gătit, aspiratoare, maşini electrice de spălat, magnetofoane, casetofoane, radiatoare** etc. — ajunse, fatalmente, într-un asemenea grad de uzură fizică şi morală încît utilizarea lor se dovedeşte nerentabilă, iar revinderea o soluţie anevoioasă sau imposibilă.

Iată deci o situaţie care ne obligă să ne întrebăm, pe bună dreptate, care va fi destinul acestor mărfuri-deşeu, şi mai ales cum vor proceda posesorii lor ? Vor fi oare îndemnaţi sau siliţi, pur şi simplu, să le deverseze în mediul ambiant, aşa cum s-a întîmplat sau se mai întîmplă din păcate cu ambalajele din carton şi material plastic, cu ziarele, revistele, recipientele sau cu anvelopele şi piesele auto abandonate la marginea şoselelor şi în pădurile limitrofe localităţilor urbane ? Vom fi nevoiţi, cu alte cuvinte, să devenim iarăşi martorii şi victimele unui nou paradox al civilizaţiei tehnice ?

Experienţa altor ţări demonstrează că o asemenea alternativă este posibilă. In nu puţine state însă legislaţia în vigoare combate prin sancţiuni severe aceste noi încălcări ale igienei ambientale, iar organisme specializate procedează la recuperarea şi folosirea acestor valori potenţiale.

Opţiunea politicii economice româneşti în acest domeniu a fost definită cu claritate de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cadrul Plenarei comune a Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Dezvoltării Sociale a României din iulie 1979 : **„În cadrul asigurării bazei materiale pentru activitatea de producţie — a ţinut să sublinieze cu acel prilej secretarul general al partidului nostru — un loc important îl ocupă recuperarea şi refolosirea materialelor. Se are în vedere ca, pe această cale, să se acopere 40—50% — în unele sectoare chiar peste 50% — din necesarul de materiale şi materii pentru consumul intern. De fapt, recuperarea şi refolosirea materialelor vor deveni o sursă foarte importantă pentru asigurarea bazei de aprovizionare a economiei ; aceasta va reprezenta de fapt mai mult decît ne va da întreaga industrie minieră şi va depăşi cu mult importul de materii prime şi materiale".** La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c., referindu-se din nou la importanţa şi atenţia pe care trebuie să o acordăm programului de recuperare şi refolosire a acestor mari rezerve de materiale şi materii prime, conducătorul partidului şi statului nostru a precizat următoarele : **„Deci este necesar ca între obiectivele activităţii comitetelor judeţene de partid să se afle şi problema recuperării, a stringerii şi refolosirii tuturor materialelor din toate sectoarele economico-sociale. Această acţiune trebuie să se înscrie în cadrul acţiunii generale de reducere a cheltuielilor materiale şi de creştere a eficienţei economice în întreaga noastră activitate".**

Prin rezultate meritorii se recomandă la noi, în acest sens, activitatea de colectare şi refolosire a fierului vechi. Astfel, consumul de fier vechi la producerea unei tone de oţel, situează România printre primele ţări din lume care valorifică această resursă, după S.U.A., Suedia şi Anglia, dar înaintea altor ţări cu o puternică industrie siderurgică, între care Franţa, R.F.G. şi U.R.S.S. Rezultate uneori mulţumitoare au fost dobîndite şi ca urmare a activităţii de colectare a deşeurilor textile şi de hîrtie. Cu toate acestea, din motive mai mult sau mai puţin obiective (asupra cărora vom mai reveni), **recuperarea şi valorificarea resurselor încorporate în bunuri de folosinţă îndelungată au constituit în mult prea mică măsură obiectul unor preocupări permanente.**

Ei bine, cum şi prin ce mijloace pot fi recuperate şi mai ales refolosite asemenea bunuri uzate ? Iată în acest sens o primă părere. Ea aparţine unui expert în materie, de la Întreprinderea „Electronica" Bucureşti.

— Dacă avem în vedere numărul mare de televizoare ce vor fi scoase din uz în perioada 1981—1985, atunci se poate estima că întreprinderile de specialitate ar putea beneficia de un număr imens de piese reutilizabile ca atare sau după o reconditionare simplă din punct de vedere tehnic şi rentabilă din punct de vedere economic : circa 1 238 000 difuzoare, 4 952 000 potenţiometre, 3 713 000 rezistenţe ajustabile, 247 599 000 rezistenţe de 0,25—0,5W, 9 903 000 condensatori ceramici, 2 476 000 diode de diverse tipuri.

Din aceleaşi produse scoase din uz, după o altă părere autorizată, s-ar mai putea recupera aproximativ 2 476 metri cubi material lemnos de calitate superioară şi 8 200 tone tablă.

Estimări şi consideraţii mult mai cuprinzătoare au fost însă obţinute pe baza unor sondaje de specialitate efectuate de către Institutul de economie industrială din Bucureşti.

Dar mai întîi cîteva date privind situaţia prezentă şi prognoza pentru viitorul cincinal. Vom folosi pentru exemplificare trei dintre cele mai obişnuite şi indispensabile elemente ale ambianţei domestice : **televizorul, radioul şi frigiderul.**

Pe baza investigaţiilor efectuate de către specialiştii institutului amintit, s-a stabilit că din numărul total al televizoarelor vîndute populaţiei pînă la sfîrşitul anului 1978 (4,6 milioane bucăţi) aproape 27% (1,2 milioane) au o durată de utilizare mai mare de 11 ani, iar la nivelul Capitalei s-a apreciat că durata medie de folosire a unui aparat de recepţie TV este de aproximativ 13 ani. În cazul aparatelor de radio, a căror durată medie de utilizare a fost estimată la 12,7 ani, cercetările au relevat faptul că din totalul celor vîndute pînă în 1978 (circa 7 milioane bucăţi) peste 48 la sută (3,5 milioane) au o vechime mai mare de 11 ani. Spre apusul vieţii se găsesc şi un mare număr de frigidere, dacă avem în vedere faptul că aproximativ 800 000 au depăşit încă de pe acum vîrsta de 11 ani.

Toate acestea l-au determinat pe cercetători să aprecieze că pînă în 1985 vor ieşi total din uz circa 1,7 milioane televizoare, 4 milioane aparate de radio şi 1,1 milioane frigidere. Dacă adăugăm la toate acestea numărul nu mai puţin mare al celorlalte bunuri de folosinţă îndelungată depreciate fizic, atunci vom fi de acord că, pînă la sfîrşitul viitorului cincinal, conform estimărilor de specialitate, volumul total de piese şi materiale reutilizabile cuprins în aceste produse va cuprinde mii de tone de fier vechi, plumb şi mase plastice, sute de tone de staniu, cupru, aluminiu.

Ei bine, e locul şi momentul să ne întrebăm cum procedează totuşi cetăţeanul nostru în clipa în care televizorul sau frigiderul său uzat devine o prezenţă inutilă sau stînjenitoare. Răspunsul ne-a fost oferit tot de către Institutul de economie industrială, interlocutorii noştri înştiinţîndu-ne că s-a procedat şi în acest scop la anchetarea unui larg eşantion de subiecţi. S-a putut astfel aprecia că marea majoritate a celor care au izbutit să se descotorosească de aceste ustensile incomode au făcut-o prin mijlocirea „pieţei la a doua mînă" sau prin alte procedee. **Abia 2,6%** din totalul celor chestionaţi **au declarat că s-au adresat** în acest scop **unor unităţi socialiste.** Aceasta ne obligă să facem o dublă constatare : în primul rînd că, pînă de curînd, a existat posibilitatea revinderii acestor bunuri unor persoane particulare (ceea ce va fi aproape imposibil în viitorul apropiat, dat fiind numărul enorm de aparate scoase din uz), iar în al doilea rînd că, deocamdată, **milioacele de care dispun actualele sisteme de colectare şi reciclare sînt ineficiente şi insuficiente, situaţie care-l obligă pe cetăţean să procedeze la întîmplare şi după inspiraţie.** În cursul aceleiaşi investigaţii s-a putut de altminteri constata că populaţia posedă cunoştinţe foarte sumare despre rolul şi atribuţiile unităţilor specializate în colectarea bunurilor uzate. Cei care au apelat totuşi la aceste servicii s-au declarat în proporţie de 30% nemulţumiţi de comportamentul personalului, circa 43% l-au considerat corespunzător şi numai 23% l-au considerat ca fiind corect. Dar despre activitatea şi îndatoririle acestor compartimente ale sistemului de reciclare a mărfurilor uzate vom vorbi pe larg în cea de a doua parte a anchetei noastre.

Revenind însă la părerile şi opţiunile persoanelor intervievate, se pot desprinde următoarele concluzii : **punctele de colectare şi achiziţie nu sînt suficient cunoscute, iar aceste unităţi nu dispun în mod constant de fonduri pentru plata bunurilor uzate. Incomode şi costisitoare se dovedesc apoi mijloacele de transport pentru bunurile grele şi voluminoase uzate,** cetăţeanul fiind obligat să apeleze la serviciile taxiurilor şi autofurgonetelor. **„Decît să car televizorul din Chitila în Cotroceni — ne-a declarat unul dintre cei chestionaţi — prefer să-l transform în culbar pentru găini sau în ladă de scule".** În general s-a apreciat că trebuie să existe o reţea mai deasă de asemenea unităţi şi că acestea sînt datoare **să preia aparatele disponibile direct de la domiciliu pe bază de comenzi telefonice.**

Fenomenul mai comportă însă şi un aspect de ordin psihologic. Este vorba de lipsa de interes sau de încredere pe care cetăţeanul nostru o manifestă faţă de bunurile de folosinţă îndelungată recondiţionate în unităţi specializate (există şi asemenea unităţi cu toate că aproape nimeni n-a auzit de ele !). Aceste produse, evident, sînt puse în vînzare la preţuri mult mai reduse decît cele noi. Dar iată că omul nostru preferă să dea un ban în plus numai pentru a avea un televizor sau un frigider nou-nouţ sau acordă mai degrabă credit unui aparat oferit spre vînzare de către o persoană particulară.

Nu vom analiza aceste opţiuni şi slăbiciuni strict omeneşti, dar ne vom permite, totuşi să remarcăm că ele aparţin începutului şi mai ales faptului că unităţile însărcinate cu recondiţionarea unor asemenea produse nu numai că nu au cîştigat atenţia şi încrederea marelui public, ci pur şi simplu nu au izbutit să-şi facă simţită existenţa. Situaţie perfect remediabilă dacă avem în vedere experienţa altor ţări. Statisticile mondiale demonstrează că **achiziţionarea bunurilor de ocazie de către populaţie reprezintă o sursă permanentă în dotarea gospodăriilor** chiar în condiţiile unui nivel de trai mai ridicat. Astfel, aşa cum ne informează o revistă de specialitate, în Franţa bunurile achiziţionate la mîna a doua deţin o pondere importantă : 46% pentru autoturisme, 9,3% pentru frigidere şi 11,9% la televizoare. Cu alte cuvinte, activitatea de recondiţionare a bunurilor îşi poate asigura un segment de piaţă convenabil în situaţia în care aceste produse sînt de o calitate acceptabilă. Cu atît mai mult cu cît — după cum s-a dovedit şi în cazul recondiţionării unor televizoare vechi de către cooperativa „Radio Progres" din Bucureşti — produsele oferite spre vînzare sînt de trei ori mai ieftine decît cele absolut noi şi, în acelaşi timp, cu performanţe tehnice apreciabile. Dar este vorba doar de o primă tentativă în acest sens, **aparatele recondiţionate şi vîndute sînt încă puţine şi această nouă piaţă de desfacere aproape necunoscută marelui public.**

Studiul întocmit de Institutul de economie industrială vine să prezinte şi să anticipeze consecinţele unui fenomen în plină desfăşurare, ofe.ind deopotrivă şi soluţii de principiu pentru preîntîmpinarea lui.

LIVIU TIMBUS

Povestea unor autobasculante care au reușit o singură performanță: să păgubească statul de cîteva milioane de lei

Autobasculantele din aceste fotografii trebuiau să lucreze și astăzi. Era normal să lucreze și azi, deoarece nu-și atinseseră norma de casare. Starea deplorabilă în care se află însă, în momentul de față, face din cea mai mare parte din ele un maldăr de fier vechi, deși în urmă cu numai doi ani, cînd au fost lăsate de izbeliște, cel puțin jumătate din numărul lor puteau fi (re)puse la treabă cu minimum de cheltuieli, iar celelalte puteau înzestra cu piese de schimb numeroase utilaje aflate în suferință.

Este vorba de 18 (optsprezece) autobasculante aflate în parcul rece de la balastiera Pietroaia a Întreprinderii de exploatare agregate minerale pentru construcții Tîrgoviște (I.E.A.M.C.), mașini care, exploatate la vremea lor rațional, întreținute cu grijă și păstrate cu simț de răspundere, n-ar fi arătat în momentul de față atît de jalnic, fără putința de a mai fi puse pe picioare. Au stat aproape trei ani în ploi și ninsori, li s-au furat numeroase piese pe care orice întreprindere de reparații le procură cu mare dificultate, au zăcut în totala nepăsare a celor care le gestionau. Să nu anticipăm și să vedem care este povestea celor 18 autobasculante de la Pietroaia.

„AM LĂSAT-O PENTRU CĂ AVEA PARBRIZUL SPART, ȘI AM PRIMIT UNA NOUĂ"

Ne-am deplasat în comuna Pietroaia, județul Dîmbovița, împreună cu un specialist, inginerul Ion Spulber, șeful biroului tehnic de la I.J.T.L. Dîmbovița. Facem **preluare și cel puțin jumătate din mașinile cu număr de București n-au circulat niciodată la noi. Au fost preluate de la Întreprinderea de prefabricate construcții Găești. Acum, majoritatea sînt propuse pentru casare normală, iar altele pentru casare excepțională. Casarea se datorează stării lor actuale. Firește, se casează cele care au ajuns la limita de amortizare. Înainte de a le preda însă la Pitești, noi am făcut și niște imputări în valoare de vreo 57 000 lei, astfel încît să putem plăti U.M.T.C.F.-ului reparațiile pe care le vor face mecanicii lor".**

Lucrurile sînt foarte încurcate și mărturisesc sincer că cele spuse de contabilul șef nu le limpezesc deloc. Să precizăm, pînă una alta, o chestiune : casarea normală se face la mașinile care au atins norma de casare în kilometri echivalenți. Or, autobasculantele cu pricina, părăsite vraiște sub această normă, nu puteau parcurge o distanță prea mare aflîndu-se pe butuci. Se spune chiar că au fost cărate destul de greu și cu macaraua și asta doar cîțiva metri. Deci nu înțelegem de unde pînă unde casare normală. Pe de altă parte, pentru o casare excepțională, trebuie ținut seama de faptul că autobasculantele n-au fost și acum doi sau trei ani în această situație. Ele au ajuns într-o stare de degradare excepțională nu din cauza exploatării (nu numai) ci și din cauza păstrării în condițiile amintite, din cauza jafului de piese, din cauza ploilor și a zăpezilor. Ce înseamnă de fapt acești 57 000 lei ? Cît din valoarea acestor utilaje ? Sau din valoarea cheltuielilor de reparații ? (Fac o paranteză ca să arăt că cifra cheltuielilor totale privind preluările de autobasculante de la I.E.A.M.C. — Tîrgoviște este mult mai mare, așa cum am aflat de la directorul U.M.T.C.F. Pitești, cifră pe care o voi da, în alt context, spre sfîrșitul anchetei). Dar să ne oprim puțin și asupra acestor imputații. Willy Gardon : **„Imputațiile se referă la mașinile care au circulat, și s-au făcut șefului de coloană de la Pietroaia, Dumitru Soare, pentru că el le-a avut în primire".** Deci D. S. le-a avut în primire, tot el a fost acela care a dat mașini noi șoferilor, care le-a schimbat pe cele vechi. El spune că s-au întocmit atunci procese verbale, dar că s-au furat. Eu nu cred. Nici conducerea întreprinderii nu crede, dar asta n-o scuză cu nimic. Un asemenea proces verbal se face în trei exemplare, dintre care două rămîn la întreprindere și unul la șofer. Asta ar fi una. Și, apoi, cum poate accepta o întreprindere să se schimbe un utilaj fără să cunoască soarta celui uzat ? Toată această schimbare este o simplă afacere între șeful de coloană și șofer ? Se pierde originalul, dar nu se pierd și copiile. Este foarte clar că aceste procese verbale n-au existat. Dealtfel, am încercat, cercetînd fișa de activitate zilnică (F.A.Z.), să aflu cît a circulat autobasculanta schimbată pentru că i se spărsese parbrizul și ce motiv era invocat pentru casare. Mașina 32—B—682 a circulat pînă în martie 1978 și s-a oprit la 160 279 km (mult sub norma de casare), dar n-am reușit să aflu din nici un act de ce s-a oprit. De fapt, n-am găsit actele, dosarul, cazierul mașinii, cum se numește. Ba ar putea să fie la întreprindere, ba în altă parte...

A doua zi, am stat de vorbă cu directorul I.E.A.M.C. Tîrgoviște, Dan Savin, la discuție participînd oarecum și directorul tehnic al Centralei de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții Tîrgoviște (C.E.I.A.M.C.) Spun „oarecum", deoarece directorul tehnic, ing. Nicolae Sprinceană, ne-a spus cu o zi înainte că foarte exact nu știe despre ce este vorba, date precise deținînd directorul Savin. Așadar, care ar fi datele precise oferite de tovarășul director Dan Savin ? În primul rînd, aceste autobasculante au fost preluate imediat după înființarea întreprinderii, adică într-un moment în care oamenii nu aveau prea multă experiență, se ocupau de organizare, nu-și vedeau capul de treabă. **„Într-un cuvînt**, afirmă Dan Savin, **ne-au păcălit, ne-au dat mașini defecte, iar dintre aceste 18, de care vorbim, doar vreo trei bucăți erau în stare de funcționare".** Este adevărat, de asemenea, că tot datorită lipsei de experiență invocate preluarea s-a făcut printr-un simplu protocol și nu printr-un proces verbal predare-preluare, în care să fie menționată foarte exact starea mașinii. Asta pe de o parte. Pe de alta, în ceea ce privește eforturile **s-au făcut propuneri de casare deoarece nu îndeplineră norma, nu s-au luat piese de la ele pentru a se repara altele (în condiții legale, pe bază de proces verbal), invocîndu-se imposibilitatea casării. Piesele însă au dispărut, mașinile s-au deteriorat. Iată o situație perfect absurdă : în vreme ce piesele de schimb sînt o problemă pentru industrie, chiar I.E.A.M.C.-ul întîmpină mari greutăți în această privință, 18 autobasculante ani murit încet, pe picioare, au murit cu zile chiar în ograda întreprinderii. Și după cum se vede, politica țapului ispășitor nu poate scoate din cale 18 mașini mai mult de 57.000 lei, deși pierderile, veți vedea, sînt de ordinul milioanelor.**

MAȘINA ESTE PÎINEA MEA, A COPIILOR MEI...

Întîmplarea a făcut să merg de la Găești la Pitești cu un camion ROMAN-DIESEL (31—AG—2732) condus de Ilie Iosif, șofer la Trustul construcții energetice București, garaj Mărăcineni (Argeș). Mașina era curată, părea nouă, și, ca să nu-mi ies din mînă, tot întrasem în povestea cu autobasculantele, l-am întrebat cîți kilometri are la bord. **„70 000 de km".** Nu arată. **„Cum o să arate ? Am avut una în Transfăgărășan, am lucrat pe ea 7 ani. Era un SR-114 și am lăsat-o la peste un milion și jumătate kilometri, iar după aceea tot a mai umblat unul pe ea încă 30 000 de kilometri. Și era șantierul Transfăgărășanului, nu șoseaua de acum. Mașina o ai cum o păstrezi. Eu am datoria și interesul să păstrez mașina în cele mai bune condiții. O mașină de asta costă mult, cîteva sute de mii de lei, ce să vă spun, ne costă pe toți. În afară de asta, este pîinea mea, a familiei, a copiilor. Am 32 de ani și asta am învățat bine în cei 14 ani de șoferie. Dar, e drept, am dus-o așa cu ajutorul întreprinderii. Am fost controlat la timp și nimeni nu mi-a acceptat plecarea în cursă cu vreo defecțiune. Unii trag de ea pînă o termină, adică o exploatează la maximum, nu le mai pasă ce e mîine. Eu vă vorbesc din suflet, dar întrebați la serviciu și la miliție dacă am eeva la dosar. La garajul nostru toți gîndesc așa. Avem pe unul, îi zicem unchiașul, pe nume Adrian Coțiu, om de peste 50 de ani, care are o Tatră de balastieră pe care numai eu o știu de 12 ani. Mai schimb-o bre, îi zic Cum s-o schimb dacă merge bine și nu bea mult ? Și el spune la fel : e pîinea mea, dacă ai grijă de ea, nu te lasă".**

LA U.M.T.C.F. PITEȘTI SE STRÎNG MILIOANELE... PAGUBĂ

Exact înaintea plecării din Tîrgoviște, maiorul de miliție Rădulescu, de la serviciul economic al Miliției județului Dîmbovița, mi-a spus două lucruri. Unu : cei de la Pitești au primit un telex de la I.E.A.M.C. Tîrgoviște prin care U.M.T.C.F. este anunțat că s-a primit ordin de casare pentru zece autobasculante ; doi : autobasculante preluate de U.M.T.C.F., în noiembrie 1979, s-au descompletat între timp mai rău. Amîndouă afirmațiile sînt adevărate. (Această preluare a parcului auto s-a făcut în baza Decretului 377/1979, tocmai pentru a se pune mai multă ordine în administrarea lor.)

Spuneam că s-a primit un telex privind casarea unor autobasculante (conform Decretului 455/1979). Telexul s-a primit în martie, dar de schimbat nu s-au schimbat prea multe și totul va mai dura. Mă lămurește directorul U.M.T.C.F., Dumitru Costea : **„Abia acum urmează să se întocmească dosarele de casare. Dacă n-au kilometrii de casare, nu se pot casa".** Iar nu înțeleg : dacă nu au kilometrii, cum s-a făcut propunerea pentru casare ? Dumitru Costea : **„Se întîmplă cîteodată, nu știu dacă este și cazul nostru, ca propunerile pentru casare să se facă menționîndu-se că pînă la aplicarea decretului mașinile își vor face norma de casare".** Bine, dar mașinile sînt pe butuci de doi ani, cum să-și facă norma ? ! Întrebarea este de fapt retorică și mi-am pus-o mai mult mie. Mai aflu de la directorul U.M.T.C.F. că Pietroaia este doar un exemplu, deoarece unitatea a preluat autobasculantele de la I.E.A.M.C. dar și din alte părți, fie de la întreprinderi din aceeași centrală (C.I.E.A.M.C.), fie de la unități separate, în total de la 9 întreprinderi. De la acestea s-au preluat 550 autobasculante de diferite tipuri, dintre care multe ireparabile.

precizarea, pentru orice eventualitate, că inginerul I.S. nu este implicat cu nimic în această anchetă (neștiind, dealtfel, nici cine este proprietarul balastierei), dînsul ajutîndu-mă doar cu observațiile de ordin tehnic. A cercetat cu atenție fiecare utilaj, menționînd ce se mai poate recupera, chiar și la această oră, din piesele și ansamblurile rămase. Iată cîteva : cutii de viteze, blocuri motor și chiulase, cadre șasiu, arcuri față, punți față și spate, cabine, bene. Observăm multe cauciucuri noi, care, desigur, acum, după doi ani de zile de stat în aer liber, nu se mai pot folosi. Mașinile par aranjate într-o ordine, Gheorghe Bolocan, cel care răspunde de acest parc, ne informează că în urmă cu cîteva luni ele erau aruncate anapoda, dar noul proprietar, Unitatea mecanizată de transport și construcții forestiere Pitești, U.M.T.C.F., le-a adunat, cum se spune, de pe drumuri, le-a împrejmuit și le-a pus sub pază. În fața mașinii 32—B—682, fostul ei șofer, Radu Cobianu, de la U.M.T.C.F. Pitești, ne mărturisea : **„Uitați cum arată acum, și cînd am lăsat-o eu, pentru că avea parbrizul spart, arăta foarte bine și pornea automat".** Deci autobasculanta i-a fost schimbată pentru că avea parbrizul spart ? ! Inginerul Ion Spulber : **„Astăzi, mașina are lipsuri mari, a fost descompletată, dar are agregatele de bază și se poate repara fără cheltuieli prea mari".** Chiar la intrarea în parc se află o autobasculantă de 20 de tone — RABA — care pare a avea o înfățișare mai bună, nu s-au furat prea multe de la ea și lasă impresia unui lucru solid, bine făcut. În realitate, face parte dintr-un grup de trei mașini de același tip, dintre care aceasta, 31—DB—4178, ne informează tot Gheorghe Bolocan, „în 1978, a avut o defecțiune la diferențial, s-a spus că nu se mai poate repara și a rămas aici". A doua autobasculantă nu are cauciucuri, iar ultima e în reparație.

Un morman de fiare ruginite, cîteva mașini care se mai pot repara și destule de la care se pot recupera piese și subansamble. Toate acestea, împreună cu alte autobasculante de la alte balastiere ale aceleiași întreprinderi (vom mai reveni asupra lor) au fost deci predate U.M.T.C.F. Pitești.

ACUM, LA SPARTUL TÎRGULUI, SE CAUTĂ UN ȚAP ISPĂȘITOR

În prima zi a documentării, la I.E.A.M.C., nu l-am găsit decît pe contabilul șef Willy Gardon. **„Noi am preluat aceste mașini**, ne spune dînsul, **împreună cu multe altele, cînd s-a înființat întreprinderea, în 1977. Le-am luat defecte, nimeni nemaiștiind de cînd nu mai circulau. Adică nu s-au întocmit procese verbale de predare-**

Numai de la I.E.A.M.C. Tîrgoviște s-au preluat 195 autobasculante dintre care 69 **ireparabile**, adică semănînd cu cele de la Pietroaia. Totalul cheltuielilor pentru întreținerea și repararea parcului preluat de la întreprinderile C.I.E.A.M.C. trece de **25 milioane lei, sumă la care se adaugă paguba rezultată din mașinile irecuperabile, în primul rînd diferența de amortismente** (deoarece n-au norma de casare).

Ce ar mai fi de adăugat ? Din buzunarele cui se vor recupera aceste pagube ? Cine va plăti, de fapt, autobasculantele, care, vorba șoferului Ilie Iosif, ne costă pe toți, costă întreaga economie a țării ?

Deci cam asta este soarta celor 18 autobasculante din parcul rece al balastierei Pietroaia. Dar nu numai a lor. Și în comuna Ionești, și la Nucet, și la Văcărești și la... Foarte multe mașini n-au dosare. Nimeni nu mai știe cînd s-au născut și de ce au capotat pe butuci. Unele n-au nici FAZ-uri. Din consultarea FAZ-urilor reiese că în 1978, din cele 18 mașini, 11 erau în stare de funcționare, 5 nu aveau șoferi și doar 2 nu lucrau. Adică invers decît m-au informat contabilul șef și directorul I.E.A.M.C. Tîrgoviște.

Sînt utilaje care trebuiau să lucreze, dar pentru asta erau necesare revizille tehnice prevăzute la 7 000 de kilometri. Era necesară mai multă, mult mai multă grijă față de acest avut al obștii. Nu facem din parcul rece de la Pietroaia, și din celelalte mașini irecuperabile o cauză personală a unor directori, dar nici nu putem trece cu vederea că răspunzător nu este un singur om — șeful de coloană — firește, vinovat în bună măsură, ci întregul sistem de organizare și control de la I.E.A.M.C., de la centrala care se află în același oraș Tîrgoviște, la numai doi pași. Cu ce drept s-a admis descompletarea acestor utilaje ? De ce nu s-au întreținut ca lumea ? Am aflat că există o formă legală de a se lua temporar piese de la o mașină pentru a se folosi la alta, cu defecte mai mici, întocmindu-se adică un proces verbal și ținîndu-se o evidență strictă a acestor preluări, cu obligația ca mașinile descompletate să fie reutilate ulterior. Dar aceasta înseamnă disciplină, evidență strictă a parcului. Pentru că, așa cum am spus, este absurd, dar mai ales condamnabil, să plîngi mereu după piese de schimb, în vreme ce acestea dispar, se deteriorează sau ruginesc în propriul parc auto.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Fotografiile autorului

Anchetă realizată cu sprijinul Inspectoratului General al miliției

În marea galerie a eroilor neamului

TUDOR VLADIMIRESCU

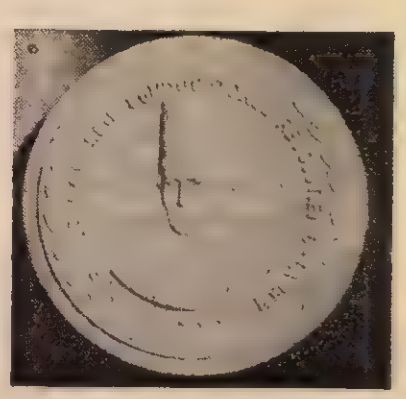

Fraților ! ciți n-ați lăsat să se stingă în inimile d-v. sfinta dragoste cea către patrie, aduceți-vă aminte că sînteți părți ale unui neam ; și că, cîte bunătăți aveți, sînt resplătiri din partea neamului către strămoșii noștrii pentru slujbele ce au făcut. Ca să fim și noi vrednici acestei cinstiri ale neamului, datorie netăgăduită avem să uităm patimele cele dobitocești și vrăjbele care ne-au defăimat atit, încît să nu mai fim vrednici a ne numi neam. Să ne unim dar cu toții, mici și mari, și ca niște frați, fii ai unia maici, să lucrăm cu toții împreună, fiește-care după destoinicia sa, cîștigarea și nașterea a doua a dreptăților noastre.

Vericarele va îndrăzni a face cea mai mică împotrivire în lucrarea acestei nașteri de al doilea, unul ca acela, fraților, să se pedepsească cumplit ca să cunoască adevăratii patrioți și osirdia celor ce voiesc a sluji patriei cu dreptate și făr' de vicleșug, cu cale am găsit a se întări legătura cea de obște pentru binele norodului și prin jurămînt, care să și trimite ca să-l iscăliți, adeverații fii ai patriei.

(Proclamația lui Tudor Vladimirescu din 20 martie 1821)

Un glas al conștiinței naționale

În pantheonul eroilor noștri naționali, figura lui Tudor Vladimirescu, născut în luna iunie 1780, în Vladimirii Gorjului, ocupă un loc de primă mărime. În conștiința poporului, faptele sale istorice l-au modelat statuie nemuritoare. Românii știu să-și răsplătească eroii, pe marii lor bărbați, prin aceea că îi iau în suflet. Eroii le devin, într-un chip durabil, stilpi de spirit, ființini de nădejde pe drumul lor însetat al existenței multimilenare, al devenirii și dezvoltării. Tudor Vladimirescu, eroul național de la a cărui naștere s-au împlinit 200 de ani, prin patriotismul și curajul său, expresie a îndatoririi față de norodul obidit din care se ridica, s-a situat în fruntea maselor exploatate ca o conștiință înaintată, cînd sensul istoric adevărat acestei ridicări la luptă revoluționară, exprimînd năzuințele unui întreg popor. Cînd s-a ivit această mare conștiință ? Cînd exploatarea boierească împila țărănimea ; cînd dominația otomană subjuga poporul, îl cotropea și îl jefuia prin expedițiile trupelor cu iatagane, la sudul Dunării mai ales ; cînd regimul fanariot, exponenții săi visau movile de aur într-o țară scoasă la mezat. Atunci s-a ridicat Tudor în fruntea poporului său, împotriva asupritorilor interni și a jugului străin, conferind revoluției din 1821 un dublu caracter : social-antifeudal și național. Reiese această mare sete de dreptate socială și libertate națională din programul revoluției, din proclamația datată la 23 ianuarie 1821, la Padeș, în care erau înscrise **„cererile norodului românesc"**. Acolo se cerea trecerea spre **„folosul de obște"** a averilor **„cele rău agonisite ale tiranilor boieri"**, se cerea, mai bine spus se impunea prin luptă revoluționară desființarea clăcășiei și înlăturarea boierimii de la conducerea țării.

Afirmîndu-se cu mult mai înainte în știință și arta militară, fusese una dintre cele mai destoinice căpetenii ale oastei pandurilor olteni, distins în luptele înverșunate ale războaielor ruso-turce de la începutul secolului al XIX-lea, decorat cu Ordinul „Sf. Vladimir", figura de mare comandant militar și om politic a lui Tudor Vladimirescu se redimensionează acum cu o nouă însușire, aceea de mare revoluționar, de patriot înflăcărat. Oare nu și această trăsătură esențială a personalității lui Tudor era remarcată de Karl Marx cînd acesta scria : **„Tudor Vladimirescu era patriot român. El nu s-a adresat boierimii, ci țăranilor. Cum a auzit despre cele dintîi mișcări ale lui Ipsilanti, a și chemat la arme pe țăranii din munții Olteniei ; coborît cu dinșii la Craiova, adună poporul și îi făcu cunoscute planurile sale de eliberare. În cîteva zile era stăpîn pe întregul banat al Craiovei... Țăranii alergau în masă în jurul său, nu-l mai numese decît Tudor Vodă (principele Tudor)"**. Purtînd în minte și în suflet meritele și vitejia pandurilor olteni, instituție tradițională de autoapărare populară, care dobîndise treptat tot mai importante funcții militare, sociale și naționale, Tudor Vladimirescu ajunge să făurească prima armată populară revoluționară și națională, determinînd astfel renașterea forțelor armate proprii ale Țării Românești. Se întîmpla după un secol și mai bine de cruntă dominație străină și de încălcare gravă a suveranității naționale și a integrității teritoriale a principatelor românești. În acest moment de răscruce, spiritul românesc, în spațiul căruia se împliniseră Burebista, Decebal, Mircea, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Horea și alți eroi ai neamului, mai oferea istoriei românilor și istoriei universale încă un erou : pe Tudor Vladimirescu !

Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu a ridicat cu mîndrie steagul redeșteptării naționale a tuturor românilor. Idealul unității naționale este pregnant formulat în gîndirea și acțiunea politică a lui Tudor, prin obiectivele sale revoluția de la 1821 urmărind, cum am mai subliniat, cîștigarea neatîrnării țării, adică a independenței, ca o etapă esențială pentru afirmarea națiunii române libere și unite, concomitent cu înlăturarea rînduielilor feudale perimate. Considerîndu-l pe bună dreptate pe muntenii, moldovenii și transilvănenii ca pe o singură entitate națională, Tudor Vladimirescu constată identitatea de neam, de limbă și destin istoric a națiunii române. Căci nu este altceva cunoscuta scrisoare către moldoveni, din 5 aprilie 1821, decît un îndemn la luptă comună, o atestare a ideii de unitate națională în conștiința lui Tudor : **„ca unii ce sîntem de un neam, de o lege**, spunea el **...Urmează să știm cele ce se fac acolo și să le vestim carte de aici ca fiind la un gînd și într-un glas cu Moldova să putem cîștiga deopotrivă dreptățile acestor prințipaturi, ajutorîndu-ne unii pe alții"**. Către acest ideal al unității naționale se îndreaptă acțiunile țăranilor din Moldova și Transilvania, revoluția lui Tudor avînd un deosebit răsunet în întreg spațiul locuit de români. Documentele austriece consemnează această stare de spirit a românilor din Transilvania, unde „domnul Todoruț" era așteptat în chip firesc, ca un conducător firesc și legitim al luptei de emancipare socială și națională.

Această aniversare, cu tot ce semnifică ea în conștiința noastră, constituie o nouă expresie a tradiției partidului nostru de a cinsti marile evenimente din istoria patriei, memoria înaintașilor.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU
CORNELIU OLARU

Un om al revoluției

Anul 1821 se înscrie cu litere de foc în istoria națională. Este anul în care Tudor Vladimirescu, cel născut în Vladimirii Gorjului în jurul anului 1780, a ridicat sus steagul revoluției, deschizînd porțile istoriei moderne a României. „S-au întîmplat de l-am cunoscut — scria un adversar al său, cel ce se ascunde sub pseudonimul Zilot Românul — și cu adevărat avea omul și duh firesc și vorba lui putină și totdeauna pe gînduri : și cînd îl frigea cărbunele ce-l avea ascuns în inimă, scăpa cîte o vorbă desperată asupra tiranie!". Imaginea comandirului de panduri ne este întregită de unul dintre căpitanii săi, Chiriac Popescu, care-l definește a fi fost „om al războiului, îndrăznet și tot foc, puțin la vorbă și volnic la inimă și la suflet nelenevos, cu multă minte sănătoasă și curagios". Pentru un consul străin Vladimirescu era înzestrat „cu viteție, cu talent militar și chiar cu geniu". Ni s-a păstrat și un portret al înfățișării sale fizice : „om de statură mai înalt decît de mijloc, talia bine proporționată, fața blondă, mustața galbenă, părul castaniu, obrazul, mai mult rotund decît oval, nici prea durdaliu, nici slab, cu o mică bărbie, om nu urît ; sta drept, tantos ; vorba brevă, răstită, și duoă facultatea lui destul de elocuentă, aler de comandant" ; același martor — Ștefan Scarlat Dăscălescu — îl mai înfățișa altă dată ca stînd „drept ca un soldat" și ca fiind „serios, posomorît, vorba răpede, impozantă, dar puțină".

Tipic reprezentant al păturilor mijlocii care se găseau în plină ascensiune, om cu preocupări multilaterale : vătaf de plai, hotarnic, vechil în procese ale țăranilor — ba în 1814 chiar și într-un proces peste hotare al boierului Nicolae Glogoveanu —, întreprinzător în agricultură și comerț și în primul rînd, cum se autodefinea el însuși „mai virtos ostaș", Tudor Vladimirescu a impus contemporanilor, care au văzut în el o personalitate de excepție. Ridicat prin propriile silințe din rîndul țăranilor liberi în cele ale micilor boieri, reușind să-și facă o stare materială destul de apreciabilă, deși a fost străin coruptiei, care măcina în vremea lui societatea românească, scriind cu mîndrie în 1812 „la nimeni nu sînt dator nici o para", Vladimirescu și-a dominat contemporanii. Pe cît putea, stăpînirea îl ocolea, iar clasa dominantă se temea de el. Dealtfel, Tudor nu-și ascundea ostilitatea față de cei ce oprimau poporul. Nemulțumit odată de o sentință ar fi aruncat următoarea amenințare la adresa boierilor divăniți : „Pe unde pun azi cucoanele voastre panglicile, vor pune într-o zi oltenii mei curelele opincilor". Stăpînirea căpăta, de asemenea, dreapta sa apreciere. „Apoi din nechivernisirea stăpînilor țării noastre — scria el în 1815 lui N. Glogoveanu — vezi cîtă prăpădenie ni se pricinuește ! Ci vor lua plată dumnezeiască !" „Era vestit pretutindeni — îl caracteriza mai tîrziu aghiotantul său — de om drept, serios, aspru și citeodată crud".

Vladimirescu a așteptat mulți ani clipa de a lua armele în mîini pentru o temerară încercare de-a schimba statutul internațional al țării, cît și de a restructura societatea în mijlocul căreia trăia. Cel care declara „din ceasul cînd m-am născut, m-am îmbrăcat cu cămașa morții" nu se temea de nimeni și de nimic. „Mie așa mi se pare — scria el o dată — că de a grăi cinevasi adevărul, nu să va rusina, nici de Dumnezău, nici de oameni și nici sluga de stăpîn !" O inteligență nativă se împletea la Vladimirescu cu un evident simț de echilibru, cu multă judecată și prudență, pe care nu le pierdea nici atunci cînd, uneori, avea unele accese de violență dezvăluite de contemporanii săi. Simțul său de echilibru și capacitatea sa de a cuprinde ansamblul problemelor și de a da soluțiile cele mai nimerite în împrejurările cele mai grele erau și o consecință a orizontului larg pe care îl avea. Lecturile sale, din care nu lipsiseră în primul rînd lucrări istorice — între altele, **Istoria pentru începutul românilor în Dacia** a lui Petru Maior, carte de căpătîi începînd de la el a multor fruntași ai luptei de eliberare românești — și desigur lucrări de informație și comentar politic internațional, contactele pe care le avea cu unii cărturari din țările române, legăturile stabilite cu personalități culturale, politice și militare străine — în cursul călătoriilor sale, dar și în timpul războiului ruso-turc din 1806—1812 —, precum și relațiile strînse pe care le-a avut cu fruntașii al mișcărilor de eliberare a popoarelor din sudul Dunării, l-au ajutat să-și formeze o viziune amplă asupra lumii și totodată să știe a acționa în modul cel mai potrivit în momentul în care s-a situat în fruntea îndrăzneței acțiuni din 1821.

Dacă Vladimirescu a avut o imagine limpede a problemelor interne și internaționale cu care era confruntată națiunea sa într-un moment hotărîtor al existenței ei, cînd prin fapta lor românii trebuiau să obțină o modificare a structurilor lor interne și a statutului lor internațional, el se simțea totodată purtător de cuvînt al **anumitor** interese sociale, reprezentant **al unui sens de evoluție** al societății românești. Ieșit din rîndurile țărănimii libere, cunoscînd suferințele țărănimii în ansamblul ei, aparținînd păturilor mijlocii al căror purtător de cuvînt se simțea înainte de toate, dar și intrat în rîndurile micii boierimi, datorită meritelor sale, Vladimirescu a avut viziunea unei largi problematici sociale și, în sensul cel mai adînc, conștiința unei sarcini istorice ce-i revenea față de poporul său. Dacă în problemele eliberării naționale vederile sale puteau coincide cu cele ale unor mari boieri, situați **în această privință** pe poziții similare sau apropiate, în problemele restructurării sociale el nu putea fi decît ostil menținerii autorității și puterii boierimii și îndeosebi ale marii boierimi în tiparele existente pînă atunci și neimpărtășirii celorlalte categorii sociale la întreaga viață social-politică. El nu putea să nu țină seama de faptul că, așa cum a remarcat aghiotantul său Mihai Cioranu, „lăcuitorii satului... erau reduși la ultima extremitate a celei mai spăimîntătoare mizerii" și că — așa cum a arătat-o un alt căpitan al său — „boierii țării ajunseseră într-o stare că li se părea că lăcuitorii nu e om, ci o ființe de nimic".

Lucid și înțelept, dîrz și hotărît, întruchipare a năzuințelor unui vechi popor aflat pe pragul transformării sale într-o viguroasă națiune modernă, care-și cerea legitim locul ce i se cuvenea în familia națiunilor europene, Tudor Vladimirescu a afirmat strălucitor prin gîndul și prin fapta sa inteligența politică și intransigența unui neam. El a rămas eroul de legendă, stegarul patriotismului și al înnoirii, fruntașul poporului la începutul lungului drum ce-l va conduce pînă în zilele noastre, la deplina eliberare, la întruchiparea visurilor celor mai îndrăznețe ale celui al cărui nume se confundă în primul sfert al veacului trecut cu ideea însăși de revoluție și eliberare.

DAN BERINDEI

ROBOTUL la primul schimb în uzină

(Urmare din pagina 1)

rii — la 11 iunie s-au împlinit 32 de ani de atunci ! — se află astăzi în pragul unor substanțiale înnoiri.

Implicațiile mai apropiate și mai îndepărtate ale experimentului de la I.M.E.B., pe plan economic, tehnic și chiar social, sînt considerabile. Desigur, cu o floare nu se face primăvară, un robot nu înseamnă încă robotizare, totuși evenimentul își păstrează întreaga sa semnificație, reprezentînd un important pas înainte. Adevărat, în cazul de față nu este vorba decît de o premieră națională, robotica aflîndu-se la ordinea de zi în întreaga lume, îndeosebi în statele dezvoltate din punct de vedere economic.

Nu-i putem cita pe toți specialiștii care au contribuit la reușita experimentului, întrucît o acțiune de asemenea anvergură, desfășurată în cadrul programului național prioritar de robotizare coordonat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, presupune împletirea eforturilor a numeroase institute, centre de cercetări și uzine. Forul coordonator este Institutul central pentru construcția de mașini. Colaborează : Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini I.C.T.C.M. din București, Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte și agregate, Întreprinderea „Automatica" și Institutul de proiectări automatizări (construirea de roboți industriali cu elemente de execuție hidraulice și, respectiv, electrice), Institutul politehnic București, Institutul de cercetări pentru încercarea materialelor și sudură Timișoara, I.S.I.M., etc. În „Operațiunea I.M.E.B." au participat direct inginerul Vladimir Cârdei, șeful de lucrare, și proiectantul principal Constantin Angelescu, de la I.C.T.C.M., iar de la I.M.E.B. au acordat un sprijin deosebit șeful atelierului de proiectări tehnologii, inginerul Ion Hirt, subinginerul Ștefan Enache, șeful de echipă Dumitru Ionită de la atelierul de turnătorie sub presiune.

— Tovarășe inginer Vladimir Cârdei, **de ce „premiera" a avut loc într-o hală de turnare sub presiune, de ce s-a ales tocmai acest sector industrial și nu altul?**

— Răspunsul ne proiectează direct în miezul problemei introducerii roboților industriali. Nu facem robotizare de dragul robotizării. Nimeni nu se gîndește, la noi sau aiurea, fie și într-o perspectivă mai îndepărtată însă previzibilă, la o înlocuire masivă a muncitorilor cu roboți. Ar fi ca și cum ai obliga un inginer să care greutăți, să mute o piesă dintr-un loc în altul sau să mătur podeaua. Un robot de măturat poate fi oricînd construit, dar cu ce folos ? Dealtfel, în paranteză fie spus, chiar așa glumeau pe seama robotului muncitorii din hala 131 : „Credeți, tovarășe inginer, că mormanul ăsta de fierăraie va face vreodată treaba noastră ? Dacă nu veți reuși, nu vă necăjiți, făceți-i un program ca să măture pe jos, tot ne-ar ajuta". A fost doar o glumă nevinovată, fiindcă tocmai ei, turnătorii, știau cel mai bine că robotul se afla acolo pentru a se stabili în ce măsură va fi posibil ca în viitor să le ușureze munca.

— Așadar, tovarășe Cârdei, care sînt criteriile de utilizare a roboților ?

— **Eficiență economică și fiabilitate.** În societatea noastră socialistă mai intervine un factor extrem de important : **grija pentru om.** Știți oare cum se realizează turnarea sub presiune ? Este **un proces tehnologic nu lipsit de nocivitate,** se emană gaze, există pericolul de stropire a muncitorului cu aluminiu topit, se lucrează la temperaturi înalte, curge sudoarea de pe om. În plus, se depune **o muncă monotonă, oarecum mecanică,** deși se execută multe operații. Se cere și un **efort fizic prelungit.** În experimentul de la I.M.E.B. rotorul cîntărea circa 6 kg dar ale rotoare turnate sub presiune sînt cu mult mai grele. Iată deci argumente puternice pentru a se găsi, pe calea robotizării, posibilitatea înlocuirii omului în asemenea situații. În afară de aceasta, există și rațiuni de ordin tehnic : turnarea sub presiune reprezintă un proces multioperațional, reclamînd tot felul de manipulări. A fost deci un fel de școală pentru noi.

— Au existat și considerente pe termen lung, de ordin pur economic ?

— Firește. **Parcul de mașini de turnare sub presiune este mare în țară. Noi am** luat o mașină de turnat cu uzură medie, deci în mod deliberat nu am conectat robotul la un utilaj ultramodern.

— În ce constă aportul inteligenței tehnice românești în această acțiune de mare interes ?

— Faptul că I.C.T.C.M. avea în dotare, de la bun început, un robot universal nu însemna prea mare lucru. În ce sens ? Un robot universal se asemuiește, pe undeva, cu un copil : nu poate face nimic dacă nu-l înveți. Or, aceasta constituie o dificultate tehnică de prim ordin. Omul nu este doar un executant la locul de producție, el comandă, ia hotăriri în situații neprevăzute — care totdeauna se ivesc ! —, supraveghează, asigură pe căi multiple buna funcționare a sistemului. Robotul nostru universal are o inteligență de gradul 1 : nu vede, nu simte, execută automat programul introdus în „creierul" său. Fără o serie de adaptări mecanice, interblocări și o programare adecvată, un asemenea robot este inutilizabil într-o activitate mai complexă, cum ar fi de pildă turnarea sub presiune. Omul știe cînd să se oprească, sesizează cu ușurință dacă apare ceva care nu este în regulă, și întrerupe lucrul pentru a remedia defecțiunea. Robotul universal nu putea face așa ceva, trebuia deci adaptat la un anumit specific industrial. Luni de zile am studiat cum lucrează mașinile de la I.M.E.B., în special cele din hala 131, de la turnătorie ; ne interesau îndeosebi perturbațiile foarte diverse ce intervin în realitatea zilnică, modalitățile de oprire, intervențiile de corecție etc. Privindu-i atent pe muncitori, observîndu-i cum lucrează, gîndeam programul robotului, modalitățile de oprire cînd acesta „își dă seama" că a intervenit un element de perturbare. Altfel, robotul ar fi continuat lucrul în orice condiții, dînd rebuturi, avariind utilajele din jur sau deteriorîndu-se prin lovirea de acestea, fără să mai vorbim de posibile accidente. A fost o muncă intensă și, în ce ne privește, de pionierat, pentru alcătuirea programului și proiectarea dispozitivelor anexe — o serie de adaptări și extinderi ale capacității robotului universal, care să-i permită să se „angajeze" în atelierul de turnare sub presiune.

— Ce va urma ?

— Se află în faza de execuție și se va experimenta curînd la I.C.T.C.M. un sistem robotizat specializat, pe baza experienței obținute la I.M.E.B. și a documentării în alte uzine din țară. Crearea sistemului specializat înseamnă că nu se va mai porni de la un robot universal adaptat, ci se vor construi roboți românești mai simpli și mai ieftini, apți doar pentru o anumită muncă. Ca un prim pas se tinde spre extinderea deservirii cu roboți a vastului parc de mașini de turnat sub presiune ce se află în țară. Crearea acestui sistem robotizat specializat implică proiectarea și execuția unor elemente care pot sta la baza unor sisteme similare pentru alte domenii de activitate industrială. Important este că experimentul de la I.M.E.B. ne-a obligat să conturăm o metodologie proprie de abordare a problemei. În viitorul apropiat eforturile se vor îndrepta spre utilizarea roboților în forjarea (matrițarea) pe ciocan de forjare, și în forjarea de precizie ; în prezent, specialiștii timișoreni și I.C.T.C.M. se preocupă de robotizarea sudurii. Într-un viitor ceva mai îndepărtat vom avea și roboți specializați pentru operațiile de montare !

— Care vor fi consecințele ?

— Pentru anumite categorii de muncitori, trecerea lor la operații mai puțin nocive, la supravegherea roboților sau orientarea acestor muncitori spre alte sectoare productive. Într-o industrie care aparține clasei muncitoare, poporului — experimentul de la I.M.E.B. aproape a coincis în timp cu a 32-a aniversare a naționalizării principalelor mijloace de producție din România — nici nu se poate imagina un alt curs. Extinderea treptată a robotizării în țara noastră va antrena și o consecință mai subtilă și mai profundă, un salt calitativ în tehnica noastră, fiindcă sistemele robotizate reclamă, prin definiție, elemente și accesorii fiabile, înnoiri fundamentale în însăși concepția și organizarea fluxului tehnologic, a întregului proces de producție. Prologul a avut loc la I.M.E.B.

Într-o seară tîrzie din această primăvară, cînd Vladimir Cârdei și Constantin Angelescu ieșeau pe poarta I.M.E.B., după o epuizantă zi de lucru cu robotul, au privit gînditori placa comemorativă a istoricului zbor al lui Aurel Vlaicu înfăptuit cu șapte decenii în urmă chiar de pe locul unde azi, pe Dealul Cotrocenilor, se înalță întreprinderea de motoare electrice. Unul dintre ei a spus :

— Poate cîndva o altă placă, alăturată celei dintîi, va aminti că tot de aici și-a luat zborul robotica românească.

Flacăra revine

În hîrtii, malaxoarele lui Marin Vasile nu se învîrtesc. În realitate, ele se învîrtesc de 3 ani și aduc importante economii!

La Bacău, în luna februarie a acestui an, ne-a fost dat să vedem un lot de 10 autobetoniere ieșite din comun, adică total lipsite de **echipamentul de actionare hidraulică.** Dar, deși lipsite de acel echipament, autobetonierele funcționau totuși normal, grație unui foarte ingenios, rezistent și deosebit de eficient **dispozitiv de acționare mecanică,** dispozitiv conceput încă de-acum 3 ani de maistrul Vasile Marin, din cadrul Atelierului de reparații auto al Trustului județean de construcții.

Valoarea totală a acestui dispozitiv, materiale folosite plus manopera, se ridică la 5 200 lei, pe cît vreme valoarea integrală a echipamentului hidraulic ajunge la aproape 40 000! În plus, aplicarea dispozitivului de actionare mecanică a dus la excluderea consumului de motorină și ulei hidraulic. În fine, al treilea aspect, dispozitivul mecanic a rezolvat mult discutata problemă a pieselor de schimb, anulînd-o definitiv. De menționat, referitor la acest aspect, al pieselor de schimb, că motorul auxiliar al echipamentului hidraulic, un obișnuit motor de 45 cai putere, devine disponibil.

În aceeași lună, în februarie, am publicat un articol în care am prezentat pe larg toate aceste avantaje ale aplicării dispozitivului de actionare mecanică. Una din urmările acelui articol, pelerinajul la Bacău, la Trustul județean de construcții și la Atelierul de reparații auto a numeroși tehnicieni veniți din toată țara. Din București, Constanța, Timișoara, Vaslui, Ploiești, Slatina, Iași, Brăila și așa mai departe, au fost trimiși reprezentanți ai diferitelor unități care au în dotare autobetoniere. Constatînd buna funcționare a dispozitivului propus de maistrul Vasile Marin, au solicitat documentația tehnică, în ideea extinderii procedeului fără întîrziere.

În același articol ne exprimam surprinderea că întreprinderea „Automecanica" din Medias, deși cunoștea încă din 1977 soluția propusă de maistrul Vasile Marin, a ținut să-i comunice acestuia că malaxorul, acționat mecanic cu acel dispozitiv, n-are cum să se rotească! Drept argument, specialiștii de la „Automecanica" i-au trimis 2 pagini de calcule de o strictă rigurozitate matematică și fizică. Mai mult decît atît, tehnicienii de la „Automecanica" l-au încurajat, ca să spunem așa, pe Vasile Marin, inștiințîndu-l că un sistem similar, de acționare mecanică este în curs de asimilare după o licență străină!!!

Nu știm dacă între timp a fost asimilată acea licență. Dar știm, cu certitudine, pentru că le-am văzut funcționînd, că malaxoarele autobetonierelor din Bacău se rotesc! Și acest lucru îl pot confirma toți cei ce, în urma articolului nostru, s-au deplasat la Bacău și au preluat toată documentația tehnică în vederea extinderii acelui dispozitiv. Fără comentarii, s-ar putea spune, dar formula este totuși mult prea laconică. Spre surprinderea celor de la „Automecanica" din Medias, mai știm că unui reprezentant al constructorilor barajului de la Mineiu, județul Prahova, sosit la Medias pentru a obține piese de schimb necesare autobetonierelor din dotare, autobetoniere la care se defectase chiar echipamentul de actionare hidraulică, i s-au refuzat acele piese, dar i s-a indicat, în schimb, să meargă la Bacău și să preia de acolo o soluție interesantă și într-un tot eficientă, ceea ce omul a și făcut. Ei bine, să zicem că în urmă cu 3 ani, cînd i s-a demonstrat maistrului Vasile Marin, cu ajutorul acelor documente de cea mai strictă rigurozitate matematică și fizică, imposibilitatea rotirii malaxorului, s-a comis o greșeală de calcul sau de atitudine. Dar de ce, înainte sau după publicarea articolului nostru, nici un specialist de la Medias n-a găsit de cuviință să se deplaseze la Bacău și să vadă dacă malaxoarele se învîrtesc sau nu ?! Menționarea, în articolul din februarie, că întreprinderea lor a manifestat o totală lipsă de receptivitate la soluția băcăuanilor, n-a avut, oare, nici un ecou?! Cu alte cuvinte, cum se explică foarte ciudata întîmplare că, în hîrtii, malaxoarele nu se învîrtesc și, totuși, în realitate, ele se învîrtesc de 3 ani, aducînd numai beneficii?! „Automecanica" n-are nimic de zis?!

VICTOR NIȚĂ

Ce-i nou cu analizorul de complement AC-79?

Analizorul de complement AC-79, sistem pentru analize medicale de laborator rapide și obiective, realizare a doctorului Gheorghe Gancevici, brevetat și executat la Institutul „Cantacuzino", a intrat în faza de execuție și omologare a seriei „0", fază care se petrece la I.C.P.E. București.

Aparatul, despre ale cărui principii și avantaje „Flacăra" a mai scris, poate executa semiautomat 144 de analize, într-o gamă largă de boli, precum și măsurători nespecifice, numărarea globulelor roșii, determinarea cantității de hemoglobină și altele. Prin determinarea vitezei cu care se produce o reacție și a amplitudinii procesului la nivelul unei picături de sînge, informațiile date de aparat sînt rapide și exacte.

Fiind vorba de o realizare românească de excepție, rod al colaborării mai multor discipline, medicină, fizică, chimie, matematică, electronică etc., de un aparat care va ușura viața noastră și a medicilor, ne interesăm despre drumul pe care îl parcurge. Directorul Institutului „Cantacuzino", prof. dr. Vlad Bilbiie, a avut amabilitatea să răspundă solicitării noastre.

„Pentru ca analizorul să fie rentabil, trebuie să funcționeze la adevărata lui capacitate, să fie alimentat cu date suficiente. Preocuparea institutului este să asigure analizorului viabilitatea și siguranța în funcționare. Odată ce te obișnuiești cu el, este un aparat ușor de mînuit. În curînd, vor fi gata 5 aparate pe care ni le imaginăm amplasate în marile spitale, în centre județene epidemiologice sau în centre universitare. Vrem să ne convingem că ele vor funcționa perfect și este de datoria noastră să le urmărim pînă la sfîrșit, ele trebuind privite ca o continuitate în progres și nicidecum ca un înlocuitor total al metodelor clasice. Considerăm că forte importantă prezentarea adecvată a aparatului comunității medicale. În acest sens, la recenta reuniune de imunologie de la Iași, s-au dat participanților broșuri de prezentare. În ședințele științifice ale institutului, din 29 mai și 14 iunie, sistemul va intra în dezbatere, va fi prezentat. În septembrie anul acesta, în cadrul simpozionului științific „Progrese recente în diagnosticul de laborator", la care vor participa medici de laborator din toată țara, se vor face demonstrații practice. Cei prezenți vor fi invitați să aducă probe care vor fi determinate pe loc. Vom face totul să-i asigurăm doctorului Gancevici posibilitatea de a merge în toate cele cinci locuri unde urmează să funcționeze noile aparate. Va trebui să ținem seama și de faptul că acest aparat nu-și va dovedi eficiența decît într-un centru care dispune de date suficiente. Metodele clasice, îmbunătățite și ele între timp, vor fi folosite în paralel. Aparatul va avea un rol important în ierarhizarea diagnosticului. Analizele simple vor fi făcute în prima fază la dispensare și centre mici, urmînd ca analizele complexe și diagnosticul complet de laborator să fie stabilite, cînd este cazul, în centrele importante cu dotare corespunzătoare. Analizorul își va găsi astfel locul cel mai indicat. Unul dintre exemplare va funcționa la Institutul „Cantacuzino". Mai rămîne ca industria, cu care am colaborat pînă acum bine, să ne livreze cele 5 aparate".

OPREA GEORGESCU

— Ce e epidemiologia, stimate tovarăşe profesor ?

— Vă gîndiţi la o definiţie ?!

— Să zicem, de ce vă miraţi ?

— Pentru c-ar fi multe de spus.

— Nu ne grăbim, poftiţi.

— Epidemiologia a fost socotită, la început, drept ştiinţa manifestărilor extensive ale bolilor contagioase, termenul de boală epidemică suprapunîndu-se peste cel de boală contagioasă, confundîndu-se chiar. În vremea din urmă însă, sfera ei de activitate s-a lărgit considerabil, cuprinzînd şi maladii din afara celor contagioase, infecţioase. În 1967, un simpozion de specialitate, ţinut la Bruxelles, a stabilit o definiţie, acceptată azi pretutindeni.

— Cum sună ea ?

— Epidemiologia, citez, se ocupă cu studiul frecvenţei şi repartiţiei bolilor, atît transmisibile, cît şi netransmisibile, cu decesele şi invaliditătile în grupele populaţiei umane, cît şi cu factorii care influenţează apariţia bolilor şi tendinţele de morbiditate în colectivităţi. Reiese limpede că epidemiologia trebuie considerată ca o disciplină de bază a medicinei preventive.

— Reiese limpede, nici discuţie ! De ce-a fost nevoie ca epidemiologia să-şi extindă aria de activitate ?

— Pentru că lumea s-a schimbat. Pentru că medicina a progresat.

— E adevărat, care-i însă legătura ?

— Maladiile infecţioase, cu cauză unică, au pierdut din importanţă, înregistrînd scăderi spectaculoase ale incidenţei. Pătrunzînd în tainele lor, medicina modernă a izbutit să le împuţineze, să le lichideze. Vaccinările au jucat un rol decisiv în cazul holerei, al variolei, al malariei, al poliomielitei, al tetanosului, al rujeolei, al difteriei etc. Numai că, din păcate, tabloul epidemiologic n-a sărăcit, în el pătrunzînd alte boli, aşazisele boli ale civilizaţiei contemporane. Cele cardiovasculare, cele de nutriţie, neoplaziile, afecţiunile neuropsihice, malformaţiile congenitale, maladiile genetice, accidentele şi aşa mai departe.

— Cum s-ar putea explica dispariţia unor boli şi, legat de asta, apariţia şi violenţa altora ?

— Pe scurt, capacitatea de adaptare a omului, relativ moderată, a rămas în urma evoluţiei, de regulă precipitată, a societăţii moderne. O gamă variată de factori nocivi, stressul, poluarea, circulaţia, în alte părţi ale lumii radiaţiile, drogurile, au început să acţioneze perfid, uneori ocult, asimptomatic, la limita aşa-numitei vizibilităţi clinice, ameninţînd speranţa de viaţă. Toţi aceşti factori sînt, fără excepţie, neinfecţioşi. De aici şi necesitatea ca epidemiologia să-şi extindă aria de intervenţie, mai ales în ideea prevenirii, a medicinei preventive. În unele ţări, mai ales în cele dezvoltate, situaţia riscă să devină îngrijorătoare. În Statele Unite, de pildă, cardiopatia ischiemică reprezintă prima cauză de deces, făcîndu-se responsabilă de aproape două mii de victime pe zi ! Frecvenţa cancerului creşte, iar maladiile cardiovasculare nu rămîn mai prejos. Nici cele mai cumplite epidemii n-au adus atîta doliu cît aduc, în prezent, alcoolul, tutunul, accidentele de circulaţie ! Statisticile susţin că majoritatea bolilor cronice de azi trebuie privite ca o consecinţă directă a modului de viaţă din timpurile noastre.

— Cu alte cuvinte, fiecare doarme cum îşi aşterne, aşa-i ?

— Fără discuţie. Nici una din concesiile tinereţii nu rămîne neplătită. Fumatul, ca să iau exemplul cel mai la îndemînă, contribuie la deteriorarea timpurie a sănătăţii, ridicînd procesul deceselor premature. Referindu-se la infarct, cunoscutul cardiolog suedez Gunar Björck zicea că n-ar mai fi atît vorba de o boală, cît de un mod de a muri ca urmare a unui mod de a trăi.

— Plastic spus, tovarăşe profesor, să recunoaştem asta şi, mai ales, să luăm aminte. Întrebarea e ce-i de făcut ?

— În ciuda semnalelor de alarmă, medicina contemporană trăieşte încă sub semnul practicismului terapeutic. Ea deţine, e adevărat, un arsenal de vindecare a maladiilor bine pus la punct, dar acest arsenal începe să nu mai fie suficient. Accentul cade, trebuie să cadă, pe medicina preventivă, în cadrul căreia epidemiologiei îi revine un rol important, ca disciplină de bază. Dealtfel, încă din 1964, Comitetul de experţi al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii atrăgea atenţia asupra faptului că pe măsură ce vom înainta spre sfîrşitul secolului, „medicina preventivă va deveni din ce în ce mai necesară şi va fi deosebit de important a exista medici cît mai bine pregătiţi pentru a o practica".

— Vă întrerupem o clipă. Prin lărgirea ariei, epidemiologia a avut de ciştigat ?

— Sarcina ei s-a îngreunat considerabil.

— Cum, de ce ?

— Etiologia bolilor transmisibile era, în majoritatea cazurilor, unicauzală, ceea ce, firesc, simplifica luarea de măsuri de profilaxie şi combatere. Maladiile civilizaţiei contemporane, cum le-am numit, au însă o etiologie multifactorială, obligînd la o supraveghere continuă, la o activitate mai susţinută, desfăşurată în echipe pluridisciplinare.

— Am înţeles, tovarăşe profesor. În altă ordine de idei, conceptul de medicină a omului sănătos nu e chiar nou, însuşi Hipocrat învăţîndu-ne că-i mai uşor să previi o boală decît s-o tratezi, corect ?

Grigore Teodorovici ; născut la 15 aprilie 1922, comuna Faraoanele, judeţul Vrancea ; absolvent al Facultăţii de medicină din Iaşi, promoţia 1948 ; teză de doctorat, „Rezistenţa la antibiotice a stafilococului patogen", 1961 ; profesor titular, 1969 ; docent, 1972 ; 250 de lucrări ştiinţifice publicate în ţară şi în străinătate ; cărţi, manuale, cursuri universitare, singur sau în colaborare ; „Epidemiologia bolilor transmisibile", Editura Medicală, 1978 ; membru al Societăţii europene de medicină preventivă, membru al Societăţii franceze de medicină preventivă ; Ordinul Muncii clasa a III-a, Meritul Sanitar clasa a III-a ; şef al disciplinei de epidemiologie la I.M.F. Iaşi.

„A sosit momentul ca medicina să iasă de sub semnul practicismului terapeutic"

— Da. Actualizînd, se poate afirma că nu-i numai mai uşor, ci şi mai economic. Mai rentabil, dacă vreţi. Atît din punct de vedere al individului, cît şi al societăţii.

— Care e, concret, situaţia la noi ?

— Hotărît lucru, stăm mai bine ca alţii. Nici nu-i de mirare, de vreme ce, în România socialistă omul e privit ca bunul cel mai de preţ, sănătăţii lui acordîndu-i-se, pe toate căile, atenţie maximă. În acest scop, se ştie, sînt alocate anual fonduri importante, ocrotirea sănătăţii populaţiei fiind parte integrantă a politicii înţelepte, umanitare, a partidului şi statului nostru. Dealtfel, însuşi secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a insistat asupra importanţei medicinei omului sănătos, spunînd încă în 1975, cu ocazia constituirii Consiliului Superior Sanitar, că rezultatele activităţii medicale nu trebuie judecate după numărul consultaţiilor sau după consumul de medicamente, ele trebuie judecate după gradul de sănătate al populaţiei, după micşorarea timpului pierdut de societate din cauza îmbolnăvirilor. O asemenea concepţie e, în acelaşi timp, umanitară, politică şi ştiinţifică, pe deplin ştiinţifică, medicina preventivă fiind eficientă, puţin costisitoare, conservînd calitatea vieţii, evitînd degradarea stării de sănătate. Efectele ei, medicale şi social-economice, sînt de lungă durată.

— Teoretic, stimate tovarăşe profesor Teodorovici, lucrurile sînt clare. Întrebarea noastră sună însă puţel altfel, o vom repeta, dacă va fi nevoie, să lămurim un alt aspect al chestiunii. Cînd zicem medicină preventivă trebuie să înţelegem, automat, epidemiologie ?

— Medicina preventivă începe, peste tot în lume, cu epidemiologia.

— Iarăşi lucrurile sînt clare, fiind mai uşor şi mai ieftin să previi degradarea stării de sănătate decît să realizezi recuperarea, scoaterea bolnavilor din suferinţă. Ce face, în acest cadru, epidemiologia ?

— În rezumat, asigură medicinei, în ansamblul ei, metode pentru studiul sistematic al distribuţiei şi variaţiei fenomenelor biologice în masa populaţiei, pentru aprecierea aspectelor sociale şi economice ale sănătăţii şi bolii. Totodată, furnizează sugestii pentru cercetările clinice şi de laborator.

— În ceea ce priveşte...

— O clipă, n-am terminat ! Alături de igienă, de medicina muncii, de organizarea sănătăţii publice, de microbiologie, de ecologie, de alte discipline, epidemiologia acţionează, în cadrul unor echipe complexe, la nivelul colectivităţilor, ajutînd la depistarea precoce a factorilor de risc ce pot pune în pericol starea de sănătate. Descoperite timpuriu, bolile pot fi tratate fără internări, fără complicaţii, ceea ce înseamnă efecte favorabile multiple pentru individ, pentru familie şi pentru societate, precum şi importante economii.

— Cu voia dumneavoastră, să ne întoarcem la întrebarea de mai devreme. Cum e privită, la noi, epidemiologia ?

— S-ar putea face mai mult pentru ea.

— La ce vă gîndiţi ?

— Principiile medicinei preventive, fundamentate ştiinţific, sînt cunoscute şi recunoscute de toată lumea medicală, nimic de zis. Transpunerea lor în practică însă scîrţîie, accentul continuînd să cadă pe medicina curativistă. O astfel de orientare îşi are originea în concepţia unor cadre de conducere din reţeaua sanitară care, de cele mai multe ori, nu sînt specializate în probleme de organizarea sănătăţii, provenind arareori din profile ale medicinei preventive. La toate nivelele, minister, direcţii sanitare judeţene, institute de cercetare etc. conducerea sistemului de ocrotire a sănătăţii e încredinţată, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, chirurgilor, interniştilor, radiologilor şi aşa mai departe ! Medicina preventivă simte nevoia unui detaşament viguros şi devotat de cadre şi, deocamdată, nu-l are ! Problema ar putea fi rezolvată, măcar parţial, prin deschiderea unor cursuri speciale de organizatori de sănătate, s-au ţinut într-o vreme, s-a renunţat la ele !

— Tovarăşe profesor, ce rol joacă, ce rol ar trebui să joace, în acest sistem centrele sanitare şi antiepidemice, aşanumitele sanepiduri ?

— Li se atribuie, greşit, rolul hotărîtor. Reţeaua lor e încă firavă, abia dacă poate asigura intervenţia în situaţii deosebite create de bolile infecţioase. Ele, institutele de igienă şi sănătate publică, catedrele de profil din învăţămîntul superior, au posibilităţi reduse de a se ocupa, riguros, sistematic, şi de prevenirea şi combaterea bolilor netransmisibile cu extindere de masă, a celor cardiovasculare, a maladiilor de nutriţie, a celor genetice, a cancerului.

— Pentru că tot veni vorba, ce regim are epidemiologia în programa de învăţămînt a unui institut de medicină şi farmacie ?

— Statut de cenuşăreasă. Epidemiologiei, igienei şi medicinei sociale le revin, la un loc, 4,2 la sută din totalul orelor, foarte puţin, nepermis de puţin. Limbilor străine şi educaţiei fizice, de pildă, le e afectat un procent mai mare, 4,6 la sută.

— De ce asta ?

— Pentru că programa de învăţămînt continuă să fie tributară concepţiei curativiste. Drept urmare, în ceea ce priveşte preocupările medicinei preventive, studenţii nu pot căpăta decît unele informaţii vagi, cu precădere din domeniul bolilor infecţioase. Deşi, repet, patologia acestora a încetat să mai fie predominantă.

— De ce se întîmplă ce se întîmplă, tovarăşe profesor ? Şi, mai ales, care ar fi soluţia ?

— Epidemiologia e numai o disciplină în cadrul infecţioaselor.

— Ar trebui să fie catedră de sine stătătoare ?

— În alte părţi, în U.R.S.S., în Cehoslovacia, în Bulgaria, mai ştiu eu unde, aşa e. La noi însă, epidemiologia a ajuns în coada bolilor infecţioase, cu toate că sfera ei, incluzînd şi maladiile netransmisibile, cele mai frecvente azi, e mai largă. Consider că problema e greşit înţeleasă. Care ar fi soluţia ? Au fost cîndva, în urmă cu 15—20 de ani, 40, chiar 45 de ore de epidemiologie. Ne-ar ajunge 20, de curs.

— Cîte sînt acum ?

— 14 la generală şi pediatrie, 10 la stomatologie. S-a creat o astfel de situaţie nu în temeiul unor principii, acestea ar fi trebuit să ţină parte epidemiologiei, ci în temeiul unor norme, ca să iasă orele celorlalte catedre, celorlalte discipline !

— N-aţi încercat să expuneţi toate aceste puncte de vedere forurilor în măsură să la decidă, celor în măsură, să precizăm, să schimbe programa ?

— Ba da. Am depus tot felul de memorii la minister.

— Ce soartă au avut ele ?

— Probabil că au rămas uitate. Răspuns, în orice caz, n-am primit.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Cuget, deci exist

Literatură şi angajare (II)

Avînd ca premisă fundamentală capacitatea de influenţare a operei literare, posibilitatea ca aceasta să contribuie la edificarea noii societăţi, identificarea valorii politice a unei opere literare în societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune, credem, următoarele cîteva nuanţări :

1. valoarea politică a unei opere literare în socialism trebuie privită complex, în cadrul unei influenţe multidimensionale a operei literare. Judecarea unilaterală a valorii politice a operei literare a fost una din greşelile grave ale criticii dintr-o anume perioadă a revoluţiei noastre culturale. Conform acestei judecăţi, opera literară care nu conţinea idei politice evidente era considerată apolitică, o lucrare care nu servea intereselor partidului comunist. Or, nu numai că atitudinea morală, filosofică, pe care o formează o operă literară influenţează, în cadrul unei mai largi interferenţe a valorilor, convingerile şi atitudinile politice ale cititorului, dar aceste convingeri morale, filosofice servesc ele însele interesele partidului comunist, în al cărui proiect de personalitate umană intră şi dimensiunile morale, filosofice etc.

2. Opera literară serveşte intereselor de partid prin mijloacele sale specifice, în calitatea sa de operă literară. De aceea, orice discuţie asupra valorii politice a unei opere literare trebuie să înceapă numai din momentul în care opera literară respectivă există ca valoare estetică. Ţinînd cont de aceste mijloace specifice, trebuie să analizăm îndeaproape şi categoria de interese ale partidului comunist pe care le serveşte literatura. Scopul final al politicii partidului nostru, scopul în slujba căruia sînt puse toate obiectivele de etapă : industrializarea, cooperativizarea etc. este dezvoltarea plenară a personalităţii umane. Prin specificul său complex, în care intră şi influenţa pe termen lung, literatura apare ca unul din factorii importanţi în îndeplinirea acestui obiectiv fundamental al politicii partidului nostru. De aceea, cred că întrebarea : în ce măsură o operă literară serveşte intereselor noastre politice ? poate fi formulată şi astfel : în ce măsură o operă literară serveşte formării personalităţii umane multilateral dezvoltate ? Eroarea criticii literare dintr-o anumită perioadă a revoluţiei noastre culturale a constat în aprecierea valorii politice a unei opere literare în exclusivitate prin contribuţia sa directă, prin propaganda făcută, pentru realizarea anumitor obiective de etapă ale construcţiei socialiste, încercîndu-se astfel să se substituie literatura mass-mediei. În condiţiile de astăzi însă, valoarea politică a operei literare trebuie apreciată prin contribuţia sa la formarea omului nou, măsura în care opera literară contribuie la formarea şi dezvoltarea conştiinţei de sine a omului, la formarea şi dezvoltarea calităţilor sale morale, a conştiinţei critice, a sentimentelor de patriotism etc.

3. Tot specificitatea operei literare reclamă şi o altă problemă teoretică şi practică de o extremă importanţă : cine face, în caz concret, judecarea valorii politice a unei opere literare ? În socialism, determinarea valorii politice a unei cărţi de către critică depăşeşte cadrele unei simple analize, pentru a deveni act politic. În primul rînd, pentru că judecata criticii reprezintă unul din instrumentele acţiunii partidului în domeniul literaturii. O anume experienţă a trecutului ne arată că în acest domeniu competenţa profesională şi morală a criticului sînt mult mai necesare ca oricînde. În acelaşi timp, practica de astăzi, de a dezbate, complex, nuanţat, prin participarea mai multor specialişti, evitînd etichetele simpliste, ni se pare cea mai adecvată. Există, în felul acesta, posibilitatea ca influenţa politică a operei literare, dirijată printr-o acţiune conştientă, să-şi realizeze scopurile sale finale : contribuţia la formarea omului nou.

ION CRISTOIU ■

Cine se ocupă de copiii cu probleme? (IV)

Egalitatea șanselor, afirmă Ioan Jinga, inspectorul general al Inspectoratului școlar din Capitală, înseamnă condiții egale de pregătire. Condițiile de pregătire nu pot, fatalmente, să fie egale. Nu sînt egale condițiile de locuit, remunerațiile, nivelurile de pregătire a părinților.

Este școala în măsură să le estompeze, să lupte nu pentru egalizarea lor, ci pentru reducerea pînă la anihilare a efectelor lor negative? Ideal ar fi ca școala să se ocupe de procesul de instrucție a copiilor pe toată lungimea acestui proces, inclusiv deci după-amiezile, în semiinternate, semiinternate așa cum ar trebui ele să fie. Dar aici și acum nu discutăm cum ar trebui să fie. Cum ar trebui să fie știe toată lumea. Discutăm în condiții date. În aceste condiții ne măsurăm puterile. Societatea a dat școlii enorm, cît a putut să dea (vezi de unde am pornit, ce-am avut de recuperat și unde am ajuns!) și cît a fost bine să dea. Lucrăm, repet, în condiții date. Termenii problemei nu sînt de discutat.

Școala n-are, cum am văzut, condiții ideale și singură nu poate mult mai mult. Pot mult mai mult părinții? Trăiesc cum trăiesc, știu cît știu. Ideal ar fi părintele educat pentru a fi părinte. Există în lume școli care pregătesc îndivizii pentru calitatea de părinte încă din clasele de liceu. Reținem totuși că în școală există forme exprimate altfel și că aceste forme sînt nefolosite, insuficient folosite sau inadecvat folosite. De pildă: orele de dirigenție, adunările plonierești... Se discută mult și abstract. Vedeți emisiunile de la televiziune, urmăriți limbajul copiilor. Se discută mult și abstract într-o economie de timp alarmantă. După cinci-șase ore de școală, acasă, copiii pregătesc aceleași lucruri încă cinci-șase ore. Se adaugă acțiunile diverse, adunările, cercurile, treburile gospodărești. Copiii muncesc între 12—14 ore pe zi! Cu ce folos? Cît balast rămîne în urma acestui efort? Care este beneficiul social? Fenomenul de oboseală este ascuns de virstă. El există totuși.

Deci, singuri, nici părinții nu pot foarte-foarte mult. Întrebarea care s-a pus este îndreptățită. Dacă noi nu putem, școala nu poate, cine poate atunci? Răspunsul ar fi: școala în colaborare cu părinții, dar n-am spune mare lucru; am amîna doar discuția. Fuziunea școală-părinți este și ea un deziderat. Lucrăm cu condițiile date, nu? Deși acest deziderat este pe deplin realizabil și depinde numai de noi. S-ar părea dar, date fiind împrejurările obiective, că nici profesorii nu pot totul. (Cu toate că, cum se spune, totdeauna e loc pentru mai bine!) Un profesor, un dascăl ideal ar fi acela testat încă de la admitere ca apt pentru această nobilă și frumoasă meserie. Admiterea, cu toate încercările și succesele obținute pentru îmbunătățirea climatului ei, mai are încă un caracter romantic. S-ar putea spune că, dimpotrivă, ea a devenit o obsesie generală și o obsesie nu poate fi romantică. Este adevărat. Romantismul admiterii este zidit în concepția, justificată la un moment dat, că învățămîntul superior constituie un drept legitim al tuturor, dreptul legitim ca oricine, pregătindu-se, să poată obține maximum de calificare profesională. Învățămîntul superior este structurat în acest sens. El pregătește savanți, nu dascăli. Pătrunde în el cine a reușit să acumuleze mai multe informații. La capătul competiției reușesc micile sau marile enciclopedii. Enciclopediile, știm acum, se depreciază rapid. Societatea nu dispune de atîtea posturi de savanți. Dascăl devine aspirantul la titlul de savant rămas fără loc. Aptitudinile sînt subsidiare informației. Sînt destui dascăli care n-au nici o aplicație pentru nobila profesiune de dascăl. S-a prezentat la audiență o femeie, o fostă studentă eminentă. Vreau să intru în învățămînt, mi-a spus. Ce trebuie să fac? Muncise cîțiva ani în producție. Folosise o parte neînsemnată din cunoștințele pe care le acumulase în marea competiție, după chinuri, renunțări și ani. Cel puțin, mi-a mărturisit, o să am o viață mai ușoară. Aștept un copil, mă pregătesc să devin măcar o mamă utilă.

Voia să devină dascăl fiindcă în învățămînt viața e mai ușoară și mai ușoară fiind își poate folosi timpul rămas la dispoziție într-o întreprindere la fel de utilă țării, calitatea de mamă. Cu asta am spus totul despre optica unora care doresc să devină dascăli.

Să nu fim ipocriți însă. În învățămînt este într-adevăr mai ușor. Este mai ușor în cel mai dificil, mai delicat și mai arzător domeniu al societății: creșterea de oameni. Paradoxul ascunde însuși nodul gordian al problemei.

Teoria mulțimilor este predată în stilul lecțiilor de-acum 50 de ani. Ar putea fi predată și altfel? Întrebarea este retorică, desigur. Nimeni nu-l împiedică pe profesor să nu lucreze la nivelul minimei rezistențe. Cum altfel? În zeci, în sute, în mii de feluri. Fiecare profesor după metoda lui aleasă în raport de însușirile specifice ale temperamentului său, de nivelul general al clasei, de aptitudinile copiilor, de locul geografic chiar, și așa mai departe. Orice lecție poate fi considerată ca o problemă specifică de creație: cum să fie mai ușor înțeleasă și asimilată de subiecții cărora le este destinată? Unii profesori experimentează puțin și inovează și mai puțin. Astfel ar putea fi formulată succint situația înaintea saltului calitativ pentru care se pregătește și școala. Noua calitate înseamnă o nouă mentalitate. L-am întrebat pe un dascăl care preda suprafața paralelipipedului de ce nu folosește materialul didactic. Mi-a răspuns că nu are. I-am arătat că nu era nimic mai ușor decît să fi spus copiilor să confecționeze acasă, din hîrtie, cele necesare, încît formula să fie dedusă de ei înșiși și să nu mai fie nevoie ca, odată ajunși acasă, să înceapă să buchisească și să memoreze pe dinafară litera ei moartă. Nu m-am gîndit — mi-a mărturisit. Și, într-adevăr, nu se gîndise. I-a fost mai lesne să nu gîndească, mai ales că lecția putea fi predată și în maniera aceea fără ca nimeni să-l tragă la răspundere. Pericolul automatismului care amenință gîndirea oricăruia dintre noi în școală poate face ravagii. Înainte de toate, canoanele. Apoi distanța ce separă efortul cheltuit de efectul lui, eficiența. Școala are nevoie de unele canoane. Simplifică. Se minuiesc ușor. Canonul devine nociv cînd elimină creația, intervenția personală, gîndirea proprie. Ce rezultă dintr-o predare osificată în canoane? Mai întîi, încorsetarea minții copilului în formule abstracte, lipsite de conținut concret. Evaluarea cunoștințelor în raport de cantitatea de date și formule însușită. Orientarea spre buchiscală. Departajarea elevilor după capacitatea lor de a reține, după ambiția și disponibilitatea de a repeta și memora lucruri pe care nu le înțeleg întotdeauna. Posibilitatea intervenției condițiilor materiale de pregătire în ierarhizarea valorilor clasei și, iată, am ajuns de unde am plecat. Inegalitatea condițiilor de pregătire se opune egalizării șanselor.

Condițiile de pregătire nu pot fi egalizate de către școală. Complexul de imprejurări care favorizează acțiunea lor și creează confuzie poate suferi însă intervenția ei dirijată, deliberată. În primul rînd, prin modificarea concepției despre procesul de predare care poate deveni în același timp proces de predare-învățare. Dascălul stabilește cîteva lucruri fundamentale pe care le urmărește la fiecare lecție. Funcție de aceste date esențiale își pregătește metoda de a le preda. Copiii își însușesc încă din clasă coordonatele indispensabile. Testarea nu mai verifică acum cantitățile însușite uneori prin dopaj, ci capacitatea de a acționa cu ele în timp, spațiu, viață.

L-am rugat pe inspectorul general, Ioan Jinga, să-mi dea un exemplu și mi-a oferit unul din matematică, arid însă de relatat în scris, încît, riscînd o deteriorare a acurateței interlocutorului nostru, voi încerca să-l transpun într-un domeniu mai accesibil.

Să presupunem deci că în școală s-a ajuns la lecția I. L. Caragiale. Modalitățile de predare sînt infinite, dacă profesorul își propune de la început cîteva fapte esențiale, din programă, de știut de oricare dintre copii. Una ar fi, una repet, aceea de a se citi în clasă de mai multe ori o schiță. După care, copiii ar compune ei înșiși una, după model. Din cazna și greșeli ar fi deduse: concizia, ironia, claritatea frazei și desigur geniul. Caragiale ar fi reținut prin impresiunea sufletului și a minții. În același timp cu predarea s-ar efectua și un test al capacității fiecăruia. Cîteva date fundamentale ar rămîne de nesters în memorie pentru toți elevii. Cei mai dotați s-ar constitui într-o grupă aparte care ar experimenta în continuare și altfel de compuneri, mai libere. Pe aceste date fundamentale s-ar explica unele amănunte biografice de relief. Evaluarea cunoștințelor nu s-ar mai face în raport de multitudinea de informații învățate pe de rost, informații care oricum se vor uita prin nerepetare și care pot fi găsite în orice dicționar sau manual. Nu vor dispărea desigur copiii cu probleme și nici nu vor fi rezolvate problemele lor de acasă, va fi diminuată la maximum însă influența lor în școală și implicit acțiunea lor determinantă în călăuzirea destinelor lor. Societatea va putea beneficia de cota maximă a inteligenței potențiale de care dispune la un moment dat.

NICOLAE CRISTACHE ■

Scandalagiul trebuie luat de guler!

— Vă rog să mă credeți, sînt om în toată firea, nu vă îndrug povești. Să fi fost unu jumătate noaptea cînd mă trezesc brusc din somn — bătea careva la ușa vecinului s-o ruptă și alta nu. Apoi s-au mutat la mine. „Cine e?" — am întrebat. S-a auzit un bălmăjit, fapt pentru care eu am întredeschis puțin ușa. În fața ușii, doi indivizi care au început să împingă ușa cu piciorul.

— Și au intrat în cameră fără voia dv.?

— Așa e, au intrat peste mine fără voie. Nu-i cunoșteam. S-au trîntit în patul meu și pe mine m-au dat afară din apartament.

Și Viorel Mazilu din Alexandria-Teleorman — locatar al unui cămin de nefamiliști — își continuă relatarea coșmarului său de după miezul nopții simțind că ascultătorii săi îl urmăresc cu o nuanță de neîncredere.

— Ce să fac? mi-am zis cînd m-am pomenit în pijama pe stradă. Ploua de mama pămîntul. Încotro s-o apuc? M-aș fi întors dar unul dintre ei, al mai beat, — că se vedea de la o poștă că erau băuți amîndoi —, mă amenințase că dacă nu-i dau bani mă bate. Mai aveam eu ceva cunoștințe în vecini, dar nu era oră să-ți deranjezi nici măcar un prieten. Și atunci am dat telefon la miliție.

Am găsit repede urma celor doi tulburători ai somnului celui care reclama — întîmplarea avusese loc chiar în noaptea precedentă celor relatate, 23 spre 24 mai. Doi puști, voinici cît ușa, e drept, dar pleoștiți în fața trezirii ce urmase. Amîndoi au 16 ani, amîndoi se întîlniseră, ca doi buni prieteni ce erau, încă de pe la 11 dimineața și o porniseră creanga prin oraș. Unul din ei, Petcu Carmen, este elev la Liceul agroindustrial Alexandria, clasa a IX-a, celălalt, Droma Ion, a părăsit Școala de copii de la Siliștea Nouă, unde fusese internat pînă nu demult. Nu le era nici lor prea clar cum de ajunseseră în patul lui Viorel Mazilu.

— Ne-am dus la garsoniere, la un prieten — își amintește Droma — și am bătut la ușă, pînă a răspuns un alt vecin, peste care am intrat să dormim la el.

— Cum așa, „am intrat"?

— Așa! El a zis că nu se poate, că nu are condiții, atunci noi i-am cerut niște pungi să le punem în cap, că ploua. Și dacă n-a avut...

„Ghiniomul" omului, cum s-ar spune, că n-a avut în casă pungi de plastic.

Astea-s faptele. Incredibile, e drept, dar adevărate. Un băiat debusolat la 16 ani, Droma; și cu un altul, Petcu, pe care îl trage după el pe același drum, beau bere ca să-și îngroape plictisul unei zile de preumblări fără țintă și ajung în miez de noapte să dea buzna peste un necunoscut. În vremea asta, toți colegii lui Petcu Carmen dormeau liniștiți. Profesorii lui, de asemenea. Nici un vis prevestitor al degringoladei colegului și elevului lor nu le-a tulburat somnul. Cu toate că, evidente „semne" dăduse băiatul și pînă aci de „rupere din colectiv". O mînă întinsă la timp ar fi salvatoare nu numai pentru Petcu, ci și pentru Droma. Să nu uităm, au doar 16 ani iar noi, ceilalți, nu putem rămîne nepăsători față de drumul pe care îl apucă cei doi. Sigur, fapta lor nu trebuie îmbrăcată în tăcere — asemenea comportamente stîrnesc oprobriul public, dar colectivitatea are ac de cojocul tulburătorilor liniștii cetățenilor întotdeauna în asemenea împrejurări.

Despre familia Pîrvan din blocul B5, scara A — Alexandria, vecinii vorbesc în șoaptă. Se feresc, spun ei, să-și pună pe cap asemenea scandalagii. Că îl bătrîn, Ion, dacă nu se ceartă cu nevasta, care a și plecat de acasă, se ceartă cu fiul, iar acesta din urmă, cînd se coalizează cu taică-său, cînd cu mamă-sa, așa încît, rost de liniște nu-i cînd vin de la muncă tată și fiu. Iar dacă îndrăznește careva să le zică ceva, să te ții... Și vecinii se retrag discreți din preajma noastră pentru a nu fi văzuți dînd relații despre ei nu înainte de a ne îndruma să mergem într-unul din blocurile alăturate, B 11, la etajul IV, unde vom găsi o proaspătă urmă a trecerii lui Pîrvan pe acolo.

Tonul era misterios de-a dreptul. Știau ei ce știau dar destăinuirile se opreau aici. Lăsau drum deschis surprizei. Aceasta nu s-a lăsat așteptată. Nu trecuse o oră de cînd Ion Pîrvan făcuse un tărăboi de toată frumusețea, sculînd tot blocul în picioare.

— I-a spart ușa garsonierei lui Doncea care nu era acasă — ne explică o vecină — a intrat în casa omului, i-a răvășit-o, i-a luat ce i-a luat, după care, țipînd în gura mare, a plecat.

— Nimeni nu l-a oprit de la o asemenea faptă?

— Cine să se pună cu ei? Și apoi nu e treaba noastră! Mai ales că nu e prima oară cînd au loc asemenea scandaluri în bloc...

Prin camera lui Doncea parcă trecuseră tătarii. Ușa spartă nu se mai închidea nici cu cleanța. Pe o masă, lîngă televizor, un bilețel: „Atît ți-am lăsat, prostule!"

— Eu sînt făptașul — își face apariția în cameră un om trecut de 50 de ani. Am auzit că vă interesați de ăsta și am venit.

— „Ăsta" fiind cine?

— Apoi, al lui Doncea, un băiețandru față de nevastă-mea, dar care nu-și vede de-ale lui. Dar și eu, vedeți bine, îi spărsei garsoniera, îi luai ce era al meu, să-l mai văd ce zice.

— Și crezi că-n felul acesta ți-ai făcut dreptate?

— Apoi, cum? Să aștept pe altul să pună ordine în casa mea?

— Și pentru ce i-ați spart casa omului?

— Pentru una, alta. Adusese aici nevastă-mea o perdea, un pled, o oală, o cratiță...

— Dar cu vînătaia de sub ochi cine v-a pricopsit?

— El, băiatul! Îi învrăjbise maică-sa împotriva mea...

Nu mai rămîne să spunem decît că Pîrvanii, tată și fiu, erau încadrați la Călan ca instalatori, loc de muncă pe unde nu mai călcaseră de mai bine de o lună de zile, ocupîndu-se, între „repunerea lucrurilor în ordinea lor firească", doar de băutură, de bătăi și de scandaluri publice. O întrebare își cere însă dreptul: cum suportă vecinii o atare stare de fapt? De ce nu pun acest caz în discuția unei adunări cetățenești de cartier?

Mare bilci, mare, la Alexandria. Cu toată ploaia de peste zi, lume cîtă frunză. Muzică, pocnitori, comedii, fum de la mititei, larmă. Ca la bilci! Într-un grup lăturalnic un bărbat la vreo 40 de ani abia se mai ținea pe picioare. Vindea portmonee și cărți de joc, dar, ne atrag unii atenția, asta o face așa, de ochii lumii, avînd altă îndeletnicire, un „joc" al lui cu care-i fraierește pe alții. Are, ni s-a explicat, 3 cartonașe rotunde, unul alb și două negre. Cine descoperă „alba" după ce le amestecă el, cîștigă suta, cine nu, o pierde. Face el ce face de iese neagra, și cum mai sînt și fraieri pe lumea asta...

Nu speram să-l surprindem la... treabă. Dar cum în mintea lui se făcuse întuneric de atîta băutură, renunță brusc la precauții luîndu-i la injurături pe cei care nu vroiau să-i facă jocul. „Uite alba, nu e neagra!" — a început a striga și a-și face reclamă, învîrtind, precum un circar, cele 3 cartonașe. „Pune suta, mă, că îe dai de noroc, a ta e, de nu, să-ți fie de bine. Și apoi, de n-o pui o să ai de-a face cu mine." Oamenii, cei mai mulți cu copii de mînă, se fereau din calea guralivului artăgos. „Vezi-ți omule de treabă și nu mai umbla cu escrocherii ca alba-neagra" — l-a apostrofat un curajos. „Care-a zis mă...?" La sosirea organelor ordinii publice, scandalagiul era pus deja la respect de către cei din jur. Începuse chiar să se trezească. „Eu, domn' șef? Eu să umblu cu uite alba, nu e neagra? Am eu față de așa ceva?" De unde se vede, comentau oamenii, că o asemenea... norocoasă îndeletnicire i-a adus ghinion. Și a venit tocmai de la Buzău să-și caute „frații". (Pe „eroul" acestei întîmplări îl cheamă Stoian Dumitru și este într-adevăr din Buzău.)

Sînt doar 3 exemple, din cîteva posibile, pe care le supunem atenției dumneavoastră. Ele scot la lumină pe cei care sfidează liniștea publică, sfidează respectul față de om, sfidează bunul-simț sau își trișează viața. Toate 3 au același numitor comun: băutura peste măsură care, cum zice românul, la minți le.

Noi, care sîntem de fapt opinia publică, trebuie să intervenim fără rezerve împotriva unor astfel de tulburători ai liniștii publice. Pentru că, iată, în cele 3 situații prezentate, doar într-unul s-a luat atitudine, dușul rece al colectivității spunîndu-și cuvîntul în mod firesc. Nu, noi nu avem dreptul să ne retragem din fața unor asemenea inși certați cu normele eticii și echității. Dimpotrivă! Garanția reușitei noastre față de asemenea indivizi certați cu societatea cere atitudine fermă din partea tuturor. Normele convețuirii ne obligă la o astfel de poziție. Pentru că, să nu uităm, cazuri de acest gen poluează mediul nostru de viață. Și mediul nostru de viață trebuie să fie curat, asonat de asemenea excrescențe și malformații de comportament.

GEORGETA BLĂNARU ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

„Noaptea visez DISROM, ziua lucrez DISROM!"

— Înainte de a intra în tema propriu-zisă a acestei rubrici, aș vrea să vă povestesc un lucru care mi-a marcat, de tînăr, viața. Băiat de oameni simpli și săraci, dar cinstiți, m-am bucurat de „cuceririle tehnicii" abia la vîrsta de 18 ani, cînd a răsunat pentru prima oară în casa noastră, care era de fapt o singură cameră, un difuzor din acelea de vreo 100 de lei. S-a pornit, parcă-l aud și acum, un cîntec, iar eu, fericit, am sărit în sus un metru! De atunci a trecut cam un sfert de veac. Am ajuns inginer, apoi doctor inginer, azi sînt conferențiar la Politehnică, nu vă speriați, nu am să vă povestesc toată viața mea... Cu atît mai mult cu cît a intervenit și o simplificare de lungă durată care spune totul. **De 22 de ani, visul meu și viața mea, viața mea și visul meu se numesc DISROM.** Adică, dispozitive românești. Adică saltul calitativ care te ajută pe tine, tehnician, să alegi — științific, prin raționament și calcul —, din eventual zeci de soluții, soluția tehnică de dispozitiv optimă.

— Ce faceți în această perioadă în situația în care — așa cum spune rubrica de față — nu vă vede nimeni?

— Nu mi-o luați ca o lipsă de modestie, dar fac exact ceea ce mi-a recomandat ultima oară Președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — care trebuie să spun că a luat cunoștință în mod direct, de-a lungul anilor, de cinci ori despre problema DISROM —, cînd domnia-sa personal mi-a indicat să generalizez sistemul.

— Concret, ce faceți adică?

— Lucrez la problemele DISROM — echipamente complexe, DISROM — export, DISROM — școală. Și mai concret, am fost în 16 județe, am vorbit cu peste 3 500 de tehnicieni, m-am sfătuit cu ei, am lucrat cu ei, ne aflăm pe calea recomandată și indicată de secretarul general al partidului. În concluzie, asta face **Aurel Brăgaru** (și) cînd nu-l vede nimeni: noaptea visează DISROM, ziua lucrează DISROM, la 28 aprilie a fost omologat primul set de elemente modulate DISROM și o să mai vină și altele. Credeți-mă...

MARIUS POPESCU ■

Pe urmele dacilor liberi

SĂ NU LĂSĂM SĂ SE AȘTEARNĂ UITAREA!

Așa cum o atestă însăși istoria noastră, o bună parte din zona nord-vestică a teritoriului actual al României, ca și alte părți dealtfel, au rămas în afara ocupației Imperiului roman, aici continuînd să existe pînă tîrziu puternice comunități ale dacilor liberi ce se îndeletniceau îndeosebi cu agricultura, vinatul, creșterea vitelor, prelucrarea bronzului și olăritul. Vorbindu-mi de aceasta, muzeograful principal Gheorghe Lazin, lector de istorie la Facultatea de subingineri din Satu Mare, a precizat, în preambulul discuției avute deunăzi pe o atare temă, că aniversarea a 2050 de ani de la crearea statului dac centralizat și independent de sub conducerea lui Burebista a prilejuit și prilejuiește colectivului Muzeului județean de istorie din Satu Mare intensificarea eforturilor pentru a face cunoscute în rîndul maselor de oameni ai muncii, precum și specialiștilor în istoria veche și arheologie, cele mai noi și semnificative descoperiri arheologice din zonă. Salutara acțiune s-a concretizat într-o serie de amenajări vizînd păstrarea, conservarea și mai buna punere în valoare a vestigiilor, organizarea unor puncte muzeistice, sesiuni de referate și comunicări științifice, publicarea pe plan local a unor broșuri și a altor lucrări cu caracter științific, precum cea intitulată „Mărturii arheologice din județul Satu Mare", semnată de doctorul Tudor Bader și Gheorghe Lazin, interesantă și foarte util de a fi studiată.

Prima descoperire întîmplătoare în acest spațiu geografic locuit de daci încă din cele mai vechi timpuri este o splendidă brățară de aur găsită prin 1853 în albia Crasnei din localitatea Aciș și datată din epoca bronzului. De menționat că descoperirile din a doua jumătate a secolului al XIX-lea sînt în cea mai mare parte descoperiri izolate; e vorba de depozite de bronzuri și tezaure monetare și, mai rar, de așezări sau necropole. Nu demult însă, în municipiul Satu Mare și în cîteva localități din împrejurimi, precum Lazuri, Apa și cu deosebire în comuna Mediesu Aurit, au fost scoase la iveală mai multe vase și alte obiecte de ceramică. Valoarea și interesul cel mai mare îl reprezintă aici numeroasele cuptoare de ars vase din lut. Datorită grijii cu care au fost scoase la iveală, unele dintre ele sînt aproape întacte; bine conservate, ele suscită din plin interesul legitim al oricărui vizitator localnic sau de aiurea.

În comuna Lazuri, săpăturile au scos la lumină un grup alcătuit din zece cuptoare în perfectă stare, precum și mai multe locuințe, toate datînd din secolele II—IV e.n. și aparținînd dacilor liberi.

Prin anul 1972, în perimetrul municipiului Satu Mare, în Pădurea Noroieni, la șapte kilometri nord-est de centrul orașului, a fost cercetată o așezare din secolele III—IV. Cu prilejul săpăturilor efectuate în perioada august—septembrie 1978, în stînga șoselei ce leagă municipiul de localitatea Lazuri, s-au descoperit două cuptoare de ars vase, prevăzute fiecare cu cîte două canale pentru foc, spre deosebire de cele găsite la Mediesu Aurit și Lazuri, care au doar cîte un singur canal. Ceramica descoperită aici, precum și o fibulă de bronz adusă la suprafață permit încadrarea cronologică în secolele III—IV e.n. și o atribuire etnică tot dacilor liberi.

Cele mai importante și senzaționale descoperiri de acest fel au fost făcute în comuna Mediesu Aurit, în punctul de hotar denumit „Șuculeu", unde, începînd cu anul 1964, s-a dezvelit aici unul dintre cele mai mari complexe ale dacilor liberi: 13 cuptoare de ars vase, un cimitir compus din 76 morminte de incinerație (păcat că unele au fost deja distruse !), precum și mai multe locuințe. Materialele arheologice extrem de bogate (ceramică, unelte, arme, podoabe, o monedă de pe timpul lui Septimius Severus etc.) asigură o certă atribuire etnică și o încadrare cronologică în limitele secolelor II—IV e.n.

Cuptor dacic din Satu Mare

Aflînd de existența unor asemenea vestigii de excepție, n-am rezistat tentației de a vedea măcar cîteva din ele. Din centrul comunei Mediesu Aurit și pînă la „Șuculeu", la punctul de hotar din inima cîmpiei, unde se află vestigiile dacice, e cale de vreo cinci kilometri de mers pe drum de pămînt desfundat de tractoare și vîlturi. Cu un docar de ocazie am escaladat hîrtoapele și, în mai puțin de un ceas, am fost chiar acolo, la cuptoarele din cîmpie, cu grîul pînă la genunchi. M-a însoțit binevoitor secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, profesorul Radu Crecan.

...În perimetrul împrejmuit cu gard prefabricat din beton cinci mici acoperișuri din plăci de azbociment ni se dezvăluie privirilor. Sub ele, protejate de ziduri grele de beton, cuptoarele, autentice, așa cum le-au făcut și le-au lăsat strămoșii. Văzîndu-le neclintite în liniștea aceea patriarhală, ai parcă senzația că gospodarii abia au plecat și sînt gata să se întoarcă, din clipă-n clipă, spre a reaprinde focul stins de... acum două mii de ani. Se văd, dacă te uiți cu mai multă atenție, pînă și urmele mîinilor care le-au modelat cu migală și trudă. Îți vine să îngenunchezi și să sărut cu pioșenie aceste urme.

— Dar mormintele unde-s ?, îl întreb pe omul de pază, octogenarul Vasile Cosor.

— În dreapta drumului ce vine dinspre Medieș; sînt ceva mai departe și cu greu se poate ajunge, peste cîmp, la ele.

— Și vin oamenii să vadă cuptoarele ?

— Da, din cînd în cînd. Mai ales școlari din prin împrejurimi, cu învățătorii lor. Citeodată sosesc și turiști de la București și chiar din alte țări. Necazu-i că ajung cu greu aici, din cauza drumului. Abia vin oamenii pe jos, cînd e vremea mai bună, că altfel...

— Drumul s-ar putea pietrui.

— Cu ce ?, intervine secretarul adjunct.

— Cu balastul scos din cariera aflată doar la o zvîrătură de piatră de aici. Există suficient balast, ați putea da și altora.

— Ne-ar trebui și niște fonduri bănești, ca să putem cără măcar vreo 2 000 tone. Restul l-am face prin muncă voluntară.

Cert este că aici, la Mediesu Aurit — cu excepția drumului neîntreținut, lipsei unei metode mai eficiente de conservare și unei propagande vizuale adecvate — există cît de cît preocupare pentru păstrarea și punerea în valoare a acestor vestigii de mare interes. În schimb, cele de la **Lazuri, Apele și chiar Satu Mare sînt tratate cu nepermisă indiferență, insuficient și pe alocuri, chiar total nepuse în valoare.** Multe cuptoare dacice au fost descoperite, dar imediat au fost acoperite la loc cu pămînt, spre a le feri de eventuale inconștiente acțiuni distructive. Aceasta, firește, nu-i o metodă de valorificare, de punere a lor în circuitul turistic republican — așa cum, indiscutabil, ar trebui — ci doar o măsură de păstrare și conservare vremelnică. Prea puține lucruri am aflat despre modul cum poate beneficia publicul larg de funcția educativ-patriotică și științifică a acestor vestigii de inestimabilă valoare. Toți cei cu care am discutat — și am discutat cu mulți, precum muzeograful principal Gheorghe Lazin, rectificatorul Iosif Dragas, profesoara Gabriela Medeșan, țăranul cooperator Vasile Vezentan, medicul Gheorghe Cosmuța sau Aurelia Vădan, președinta consiliului comunal al F.D.U.S. din Mediesu Aurit — și-au exprimat regretul că aceste urme sacre ale strămoșilor nu-s suficient de bine conservate și puse în valoare. Căile de acces sînt prost întreținute, așa cum, din păcate, se constată chiar și la Mediesu Aurit, la fața

Cuptor de ars vase de lut din comuna Lazuri

locului lipsește aproape total propaganda vizuală de popularizare, (pliante, indicatoare, hărți, diapozitive etc.) larg accesibilă turiștilor și publicului amator. Mai important decît toate însă e faptul că, la ora actuală, nu este încă perfectată de către specialiști o metodă corespunzătoare de protecție și expunere eficientă și adecvată a cuptoarelor din zonă. Lăsate în mediu deschis, din cauza însăși diferenței de temperatură dintre iarnă și vară, ele vor fi continuu supuse degradării. Desigur, pentru păstrarea și buna lor conservare, dar mai ales pentru valorificarea în circuitul turistic republican, sînt necesare și niște fonduri bănești, care, în mod sigur, s-ar putea obține. **Întreținerea căilor de acces din imediata lor apropiere, ca și alte probleme de bună gospodărire pot foarte bine sta și în atenția și preocupările organizațiilor locale ale democrației și unității socialiste.** Deocamdată, acestea n-au ridicat un deget în acest sens și e păcat, neîndicat chiar, să le scape din vedere o astfel de importantă preocupare.

Am discutat toate acestea cu factori de răspundere de la județ. Am rămas de-a dreptul surprinși cînd ne-au replicat că s-a făcut suficient și că, în continuare, n-ar mai fi prea multă nevoie de a se mai face ceva în aceste condiții.

Organele locale au datoria și obligația, nu numai moral-patriotică, ci și politică, de a acționa pentru păstrarea și deplina punere în valoare a vestigiilor de excepțională importanță descoperite în nord-vestul țării. Direcția economică și a patrimoniului cultural național din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, la rîndu-i, poate și ea face mai mult în această privință. Pînă la a acorda fonduri, am propune **să se perfecționeze și să se definitiveze grabnic procedeul sau metoda de conservare și expunere a cuptoarelor dacilor liberi.** Iar în ceea ce privește căile de acces, pietruirea sau chiar asfaltarea unora (ne referim, de exemplu, mai ales la drumul principal de acces în Mediașu Aurit, care-i de mirare că încă nu s-a modernizat !), aceasta cade în sarcina organelor de resort și ar putea fi realizată cu sprijinul cetățenilor mobilizați de organizațiile democrației și unității socialiste. Utecistii și pionierii pot și ei participa, organizînd aici primiri de noi membri sau alte acțiuni cultural-artistice cu mesaj patriotic și educativ, și punînd umărul la acțiunea de bună gospodărire.

Dar cîte se pot face, cînd există inițiativă și bunăvoință, cînd există preocupare și înțelegere ! Pentru că nimănui nu trebuie să-i fie indiferent ce se întîmplă și cum sînt păstrate urmele dacilor liberi din nord-vestul țării. Restituindu-le integral circuitului turistic republican, la deplina și adevărata lor valoare, și ferindu-le de colbul uitării și al nepăsării — iată un act de profundă semnificație patriotică și politică. Ne facem astfel datoria de oameni și de cetățeni.

MIHAI STĂNESCU

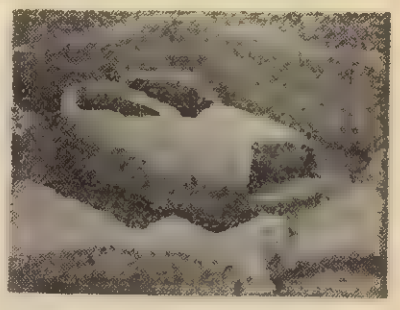

Cuptor de ars lut din municipiul Satu Mare

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR ÎN JUDEȚUL MEHEDINȚI

(Cronica 404, 405)

După un turneu de zile mari în Gorj, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, s-a aflat marți, 10 iunie în județul Mehedinți, la Strehaia și Drobeta Tr. Severin. Cîntecele interpretate și poeziile rostite de pe scenă în fața unui public fremătător și entuziast au probat încă o dată virtuțile educative, patriotice ale poeziei și muzicii tinere. Într-o ambianță de mare însuflețire, datorată bunelor gazde care au dovedit că știu să fie — de fapt, să rămînă — mehedințeni, Comitetul județean U.T.C. cu sprijinul activiștilor de partid, ai Comitetului județean Mehedinți al P.C.R., membrii **Cenaclului** au găsit prilejul să exprime public mulțumiri conducerii partidului nostru care a deschis larg poarta afirmării neîngrădite a talentelor în România.

A vibrat puternic în sufletele spectatorilor unda de forță și lucid patriotism țîșnit din cîntece ca: Trăiască România, O singură Putnă, sau Roata. Au fost prezenți cenacliștii: Maria Nagy, Zoe Alecu, severineanca Ileana Calinovici, Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Adrian Ivanițchi, Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Valeriu Sterian, Sorin Minghiat, Laurențiu Mărgineanu, Vasile Șeicaru. Și a fost așa:

Strehaia, ora 16

Pentru elevii foarte mulți aflați în sala casei de cultură devenită neîncăpătoare, bucuria acestei întîlniri a prefigurat frumos vacanța mare printr-o veritabilă sărbătoare a muzicii tinere, accentuată și de un amănunt din biografia **Cenaclului.** El revenea la Strehaia după 7 ani. Care au devenit virste. Au fost în sală mulți tineri și foarte multe flori. Am văzut chiar tineri care intrau în sală cu această „parolă": un buchet de bujori. Este cel mai frumos „bilet de intrare" din cîte se pot inventa. Să nu nedreptățim însă trandafirii. Au fost și ei. În sală. Și au migrat spre scenă. Transformați în omagiu adus muzicii tinere și pătimașilor ei slujitori — superbă patimă aceasta între toate cîte pot stăpîni sufletul și viața oamenilor ! — exprimînd, ei, trandafirii, ca și bujorii gîndurilor de la Strehaia, bucuria produsă de această proaspătă întîlnire literar-artistică. Pe parcursul ei au debutat în **Cenaclu** trompeta și cornul lui Constantin Gherghina. Între ei și public, de undeva, cam de prin dreptul buzelor și al degetelor sale din niște miraculoase țăndări de alamă, crește amuțitor, parcă spre toate bolțile lumii, al cîntecului oltenesc, vecin cu bobul lacrimii de dor. Și au fost în sala arhiplină din Strehaia 2 1/2 ore de grijă lăsată afară, de Nedeie a muzicii tinere.

★

Drobeta-Tr. Severin, ora 20

Membrii **Cenaclului** au beneficiat de o pauză egală cu exact durata drumului pînă în scena casei municipale de cultură. Sala plină pînă la refuz. Mulțimea de sute de tineri adunați în piața de afară în speranța unui loc. Acestora din urmă, organizatorii le-au dat prilejul să asculte vibranta întîmplare literar-artistică dinăuntru, cu ajutorul unor difuzoare instalate la iuțeală. Comunicarea între scenă și sală s-a accentuat mereu pe durata celor 4 ore, pentru ca în final, în ciuda miezului de noapte la care nimeni nu mai voia să se gîndească, despărțirea, finalul firesc previzibil și uneori așteptat al atîtor concerte de consacrați ai consacrării să pară singurul lucru nefiresc și greu de acceptat. La ieșire aveam să descoperim mulți gorjeni veniți, nu de curînd, să mai participe încă o dată la o întîlnire cu **Cenaclul,** care aproape că venise din Gorj. Menționăm prezența poetului severinean Valeriu Armeanu, care a omagiat receptivitatea concetățenilor săi la fapta de artă autentică răspîndită de pe scenă de poezia „Omule bun", de chiar Valeriu Armeanu. Flori din nou în orașul care prin tradițiile rămîne și a fost al florilor.

★

Dar iată, așa cum se întîmplă de atîtea ori, existența **Cenaclului** nu vrea parcă să se încadreze în previzibilul oricît de aproximativ, întîmplarea propriu-zisă transformîndu-se și ea în artă în cel mai firesc mod pe drumul de suflet al acestei existențe. Cînd în sfîrșit după miezul nopții membrii **Cenaclului** se gîndeau să mănînce, muzica tînără a refuzat să se uite la ceas. Așa s-a întîmplat cu un microrecital al formației vocal-instrumentale **Solaris** condusă de sensibilitatea lui Ilie Vorvoreanu. Apoi, atmosfera fiind restabilită, au mai debutat în **Cenaclu** interpreta de muzică populară Angelica Stoican — această voce tezaur a cîntecului din sona de munte a Mehedințiului — și Mariana Drăguț, ambele soliste în ansamblul „Izvorașul" al casei de cultură locale. Tot cu acest prilej Victor Socaciu a lansat cîntecul „Dunărea păcii" — text și muzică de Adrian Păunescu.

DORIN GHERGHINESCU

Urmașii vechilor chiriigii

Mare-comerț-mare: sutiene — corsete — șepci

Prăvăliile merg cam toate la fel : pe 3 stinjeni și 3 palme

CALEA RAHOVEI
ISTORIE ȘI TRANSFIGURARE

I

De cînd face umbră pămîntului, străzii acesteia i-a fost scris să cunoască și să trăiască tot ceea ce ține de omenire. Deci și de nemurire. Ba chiar încă și mai multe altele. Secole la rînd s-a zbătut între decadență și grandoare. Nu degeaba i s-a zis cum i s-a zis. Un act de la Matei Basarab și emis prin 1639 pomenește de «mahalaua calicească». Iar drumului principal care a îndrăznit s-o taie i s-a zis chiar așa : Podul Calicilor. O confirmă un zapis datat 10 februarie 1794 prin care biv-vel pitarul Ograzeanul face un schimb cu Mitropolia, dîndu-i acesteia un loc mai mare în mahalaua Antimului în schimbul altuia aflat „în mahalaua Podului Calicilor", pe care își clădise case de locuit și prăvălii. Nu-i mai puțin adevărat că pe la 1669 i se zicea Calea Mehedinților, deoarece ea făcea legătura cu drumul al cărui cap se zbătea la poalele Munților Mehedinți. Mai tîrziu a fost numită și Calea Craiovei, însă denumirea ei de bază, cunoscută și recunoscută de istorie, este aceea deja numită : Podul Calicilor. Chiorii, șchiopii, crelerele chircite, chinuite ori obosite, ciungii, bubosii, toate fețele schimbăiate ale Bucureștiului locuiau aici. Nevolnica liotă ca să trăiască trebuia să cerșească. Unii o făceau cu plăcere. Alții cu durere. Dar și unii și alții cu putere. Vinzoleală și viespar de calici. Ciini spurcați, turbați și alungați prin borte de zaplazuri incontinente băteau mahalaua. Oamenii Agiei nu intrau pe acolo decît cu poteră mare și ziua, ca să scoată pegra la astupat găurile drumului cu cenușa hogeacurilor. Nopțile Podului Calicilor nu cunoșteau nici măcar scînteile amnarelor scăpărate de străjeri, răspîntiași, ori caraule, nicidecum facîele masalagiilor. Felinare nici atît. Iarna era anotimpul lor, al calicilor. E adevărat că zidurile și acoperișurile sub care se adăposteau erau de rușine, că inșii umblau cu mădularele degerate, dar marele avantaj era că și noroaiele și pestilențiа piereau sub iataganele gerului. Fiindcă abia verile erau de spaimă; ele erau cele care desfundau ulițele mahalalei de glod și de calicime. Zilele calde molipseau aerul cu mirosuri atît de tari încît păreau capabile să mute de la locurile lor și fălci, nu numai nasuri. Mutatis-mutandis, pariziana «curte a minunilor» își găsise pe malul drept al Dîmboviței o concurentă redutabilă. Măria și Domnia Sa Vodă Constantin Brîncoveanu a vînturat și a împrăștiat pleava lăsînd-o prizoniera punctelor cardinale. A hăcuit locul și l-a dat boierilor: Dudescu, Rudeanu, Constantin și Dosihtei Brăiloiu. Leurdenii și Cindeștii erau deja în zonă. Ca peste noapte și ca prin minune locul a devenit din urît frumos. Pe la 1741 — spune un autor — „nu se mai știa unde fusese puțul calicilor, necum mahalaua blestemată". Rămăsese numele, deși strada începuse să vadă covoare aduse de la Bosfor și Smirna, catifele și brocarturi grele, pluș cardinal, marmură spiralată și lachei pudrați rotindu-se aferați în jurul caretelor... Pehlivanii și măscăricii domnești au început să calce și ei calupurile de stejar ale podului, deși la drept vorbind strada n-avea lipsă nici de cabotini, nici de histrioni. Se schimbau, se îngropau, ba chiar se inventau obiceiuri. Casele boierești alungau nădufurile verilor prăfoase ori ale toamnelor ploioase cu vin de mulți ani șezătoriu prin budane și cu aer parfumat și zbuciumat de lăute. Se înmulțesc cupeții. pe zi ce trecea oamenii convingîndu-se că «mai grase-s negustoriile decît domniile». Aspectul străzii se dedublează — cînd boieresc, cînd negustoresc. Se sapă adînci pivnițe pentru păstrat vinuri, mieduri, rachiuri, pentru ferit de ochi lacomi „ochiul dracului" — banii. Se înalță case cu fațade țifnoase. Toptangii deveniți jupîni trag cu coada ochilor la jupani, ca să le fure ighemoniconul, dar se cam încurcă. Pe clădirile ridicate de ei stilurile arhitectonice par spînzurate ca boabele de struguri pe ciorchine — un bob, un stil... Se înțelege că noua denumire a străzii se potrivea ca nuca-n perete și cu realitatea și cu ifosele cele noi. Drept pentru care după 1800, străzii zisu-i-au **Podul Calițel,** dar nu prea mulți ani. La 20 octombrie 1878 trupele române intrau triumfătoare pe Podul Mogoșoaiei, din ziua aceea Calea Victoriei. Drept recunoștință bucureștenii și-au rebotezat principalele artere : Calea Tîrgoviștei a devenit Calea Griviței ; Podul de Pămînt — Calea Plevnei; Strada Germană — Strada Smîrdan; șoseaua spre Herăstrău — Calea Dorobanților; Podul Vergului — Calea Călărașilor, iar Podul Caliței, strada pe care mă tot învîrtesc de cîteva bune ceasuri, a devenit CALEA RAHOVEI. Și așa a rămas.

Cel puțin denumirea. Pentru că boierii și-au cam căutat alte cartiere, lăsîndu-și și vînzîndu-și locurile de casă proaspeților întorși din hagialîcuri pe la Ierusalim, ori pe la Muntele Sinai. Așa se face că la față, pe Rahova, prăvăliile merg cam toate la fel, pe 3 stînjeni și 3 palme, o prăvălie netrecînd dincolo de 3,32 m. Urc pe Rahova și privesc : obloane lîngă obloane, ziduri roase lîngă ziduri roase, dugheană lîngă dugheană, balcoane din fier răsucit la cald lîngă balcoane din fier răsucit la cald... Mărgelarii vindeau lîngă mătăsari, boiangiu lîngă basmagii, tabacii lîngă bogasieri, ibrișingiii lîngă băcani, plăcintarii lîngă ceaprazari... De dimineața și pînă seara strada vuia de „iaurt-căimăcelu", „mielul gras", „curse grătare", „floricele", „alviță-rul", „la șampanica" (limonada), „bigi-bigi", „haine vechi", „porumbelu' fierbinte"... După asfințit, ambulanții negustători se opreau să-și clătească prăfuitele

și muncitele gîtleje cu cîte un ciocan-două de țuică. Nu exista răspîntie fără o circiumă-două-trei. Nu exista toamnă fără zeci de mustării; apăreau pe la începutul culesului, improvizate pe sub pătulături, ori sub umbrare de crengi, ori de stuf nu o dată incendiat de grătarele a căror mînire primordială era însă să sfîrîie pastrama, cîrnații, micii... Cu șase ani înainte de sfîrșitul veacului trecut, zidurile roșii ale Fabricii de bere «Bragadiru» așază la frumoasă priveală ultimele pete de culoare pe firul unei străzi care va continua mulți ani să semene cu ea însăși, inoculată fiind cu sedativele mizeriei. Au trecut peste ea două războaie mondiale și două cutremure și Calea Rahovei părea că a rămas și va rămîne — în datele ei esențiale — aceeași. Aceleași prăvălii, aceleași bizarerii.

Urc pe stradă, mă uit, discut, notez.

Știați că pe Calea Rahovei, la nr. 132 trăiește și lucrează ultimul opincar din București? Firma lui «Atelier de opincărie Vloan a Nicolae — reparații — Autorizația nr. 5026/1954». A învățat meseria la 15 ani (are 59 de ani, nevastă, două fete și un băiat). Pentru că este rănit de război a rămas să facă numai ce știa cîndva, n-a putut învăța altă meserie, iar acum s-a trezit într-o lume care n-are nevoie de produsele lui. A încercat și pe la bîciurile din țară. Nimic! N-a mai făcut vreo opincă de vreo zece ani — zice. Și atunci? «Fac grătare din cauciuc pentru șters încălțările dinaintea ușilor. Le dau cu 14—15 lei bucata...» Mare parte din stradă pare să fi rămas aceea pe care o călcau tații, bunicii, străbunicii noștri... Iată, la intersecția cu Ferentari, cîteva firme: „Închirieri confecții femei și bărbați pentru diferite ocazii"; „Atelier de ceasornicărie reparații garantate Mihai Mihai"; „La Dorina Atelier de sutiene corsete — sepci (!) — pălării, Calea Rahovei 293, Autorizația 314/1979"; „Tonetă floricele 75 gr. 1 leu"; „Atelier de cojocărie Petrescu Dumitru, Calea Rahovei 291"; „Executăm tăieri și montări de geamuri, rame și oglinzi". Toate astea, îmi spune Dragoș Fundeneanu, pensionar, sînt compartimentate din crișma „La vecinu" a lui „Nae giubonatu", numit astfel pentru că obișnuia să ațîțe mangalul grătarelor de sub „mici" cu ditamai... jobenul! Tov. Fundeneanu îmi atrage atenția: «Vedeți că în recent apărutul Ghid turistic al Bucureștiului întocmit de Dan Berindei și Sebastian Bonifaciu s-a strecurat o greșeală. Or mai fi fiind ele și altele, nu știu, dar e sigur că pe Rahovei, la nr. 292, în 1938, n-a fost redacția revistei „Fapta", ci numai niște lucernă pe care, în 1939, mi-am ridicat eu casa care se vede...». Iar ca să vă faceți o idee și mai completă asupra locuințelor existente pînă nu de mult pe Calea Rahovei în sus, am să vă spun că următorul anunț poate fi citit cam la fiecare 50 de metri: „I.D.D.D. Centrul București execută lucrări de dezinfecție deratizare Veseliei 73 telefon 89 79 80". Am spus „pînă nu demult".

Mai precis pînă prin octombrie '79. Cînd, sus, pe Rahova au apărut caterpilarele, autoîncărcătoarele și cînd o mînă de oameni au realizat ceea ce unora li se pare și acum de-a dreptul incredibil — ștergînd de pe harta străzii tot... ceea ce prevedea Decretul nr. 518/1978. Adică? Pentru ca în Rahova-Est — așa cum denumește și stabilește oficiosul — să poată fi construite cele 33 de blocuri (exclusiv confort I, cu patru și cu zece nivele, cu totul 2 377 apartamente) era necesară o arie de 50 301 mp de teren. De unde?. Din suprafața deja construită (24 405 mp, 233 imobile — 193 proprietate particulară + 29 proprietate de stat + 11 proprietate mixtă) și din... grădinile aferente. „Afectate" — ca să folosim un eufemism — au fost nu mai puțin de nouă sute de familii. Unii au înțeles imediat: oare pînă cînd să se mai fi prelungit în timp viața unor clădiri care nici măcar în secolul trecut nu erau frontea urbei? (Imobilul de la nr. 305 fusese construit în 1890, cel de la nr. 367 în 1889...) Drept pentru care au așteptat și au urmărit cu calm și în liniște desfășurarea evenimentelor. Mai ales că grație fișelor tehnice întocmite de institutul „Proiect" București — știați că fiecare imobil, bineînțeles că și cel în care locuiți dv., are un fel de Buletin de identitate numit fișă tehnică, din care nu lipsește nici fotografia și în care sînt trecute ca date... signaletice materialele din care sînt construite, suprafețele ocupate... ba chiar și numărul de familii, pe structuri, care le ocupă? — au fost calculate și acordate toate inerentele despăgubiri. Și totuși lucrurile nu s-au desfășurat chiar ca unse. Bătrînii mai ales s-au lăsat convinși cu destulă greutate. Iar pînă să se convingă că este nu numai necesar dar și spre propriul lor folos, n-au ezitat să supună oficialitățile unor adevărate bombardamente cu... „lăcrămații". Foti Tănase, pensionar, Calea Rahovei 405, ajunsese un fel de campion într-un joc de societate care a putut fi numit „cine-și-pe-cine-și-unde-și-ce-reclamă-mai-mult". Proprietarul a... 7 mp suprafață locuibilă și al unui cîine se făcea că n-aude, n-avede ori de cîte ori cineva dorea să-i vorbească. Ori pleca — după ce trecea un lăcăt prin belciugele ușii proprietate personală — și-l lăsa pe «lămuritor» să se înțeleagă cu Lupu — dumnealui, acesta fiind cîinele. Bătrînului i s-a repartizat o garsonieră exact peste drum, în bl. 59 B. Acum ghiciți cine a trimis cea mai frumoasă scrisoare de mulțumire? Cîinele n-a vrut să-și urmeze stăpînul în apartament. (Cu prilejul documentării reporterul a fost nevoit să-și reconsidere opinia despre atașamentul acestor animale. De pildă, abia acum a aflat că sînt într-adevăr atașate, dar nicidecum față de stăpînul lor, ci față de locul unde au trăit! Ori poate că numai „nerasații" se comportă astfel? Posibil, cazuri oarecum asemănătoare s-au semnalat și pe la — unii — oameni. Oricum, toamna trecută, sute de cîini au rămas pe Calea Rahovei, nedoritori fiind de a-și urma stăpînii...)

Au fost și altfel de cazuri. Gheorghe Constantinescu (str. Vicina nr. 15) avea o casă splendidă, cu stîlpi, arcade interioare... Abia o terminase, o ridicase cu credit de la stat. I-a venit foarte greu cînd a auzit că va fi demolat. N-a vrut să mai rămînă în cartierul Rahova, „acolo unde lucrase și visase o viață ca să-și ridice o casă". A cerut apartament pe Calea Moșilor. I s-a aprobat.

Știți cum se demolează o casă? Mai întîi are loc dezmembrarea. Așa-zicînd se demontează tîmplăria, parchetele, șarpanta, obiectele sanitare... după care asupra „obiectivului" sînt repezîți cei 150 C.P. ai lamei buldozerului. Dacă construcția este etajată se înfășoară cu cabluri groase din oțel (42 mm diametru) și se trage pînă cînd cel mai înțelept cedează. De regulă cedează... casa. Autoîncărcătoarele frontale (tip FADROMA, 110 C.P.) joacă rolul lopeților în acest spectacol devenit prin repetare de sunet, lumină și rutină. Vîrfuite cu oasele sfărîmate ale fostelor case, autobasculantele de pe Rahovei luau drumul gropilor de la Bragadiru, sau de la Ochiul Boului ca să le astupe pe acelea. Orașul vechi este scos cu autobasculantele din oraș. Strada a murit, trăiască strada! Cine sînt cei care au... „omorît-o"? Sus, pe Rahova, au fost oamenii Șantierului 2 al ICRAL Colțoreni. Oameni obișnuiți au făcut o treabă devenită obișnuită — și pentru ei și pentru București, și nu numai. S-au remarcat pentru repeziciunea cu care au lucrat următorii, de sub conducerea directorului adjunct ing. Constantin Panaitescu: lăcătușii mecanici Cristache Simonică și Gheorghe Antonescu, electricienii Pop Valeriu și Cristian Mastu, zidarul Vlădu Marin, maistrul Mihai Andronache... Aceștia mi s-a spus că au fost cei mai harnici dintr-o echipă care numără șapte oameni! Deci Rahova de sus au dărîmat-o numai șapte bărbați! Fără reticențe, bărbătește, dar — am auzit „nu notați" — strivind cîte o lacrimă în colțul genelor atunci cînd, pe cîte un perete afumat, observau dîra lăsată de rama unui fost tablou, ori atunci cînd au găsit într-un pod o puscă de pe vremea Vladimiresculuî, înțepenită de reumatismele deceniilor. Ori homericele hohote atunci cînd au descoperit nu mai puțin decît șase lădițe gen „pentru marmeladă" pline cu milioane de lei fără valoare după stabilizarea din 1946... Ceea ce ar mai trebui reținut: Mîna aceasta de oameni a fost ajutată de zecile, uneori de sutele de mîini ale muncitorilor de la „Vulcan", „Autobuzul", „Tînăra gardă" sosiți în timpul lor liber să acorde o... mînă de ajutor la degajarea orașului de urmele vechiului. Că și în alte momente de răscruce, muncitorii, clasa muncitoare, au contribuit efectiv la eliminarea modului de viață depășit de... viață. Pentru cine? Pe zidurile rămase încă în picioare ale fostului imobil (IAL 63 770) păstrate de constructori pentru ca să găzduiască un timp birourile șantierului care înalță noua Calea Rahovei citesc: „Tabel nominal cu oamenii muncii care au depus cerere de locuințe: 1. Bădulescu Petru, mozaicar; 2. Ivănuș Ioana, tehnician; 3. Colțea Vasile, dulgher... Pînă la nr. 83 — exclusiv OAMENI AI MUNCII. Vechea stradă bucureșteană a intrat într-o nouă istorie — aceea a muncii și a oamenilor ei.

Și nu numai Calea Rahovei.

MIRCEA BUNEA
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Săptămîna trecută, pe Rahova-Est

Făuritori de istorie nouă

Mă numesc **Maria Dărăban**, locuiesc în Baia Mare, str. G. Coșbuc 13 ap. 82, și vă rog să mă ajutați în următoarea problemă. La 13 martie am expediat un frigider pe adresa tatălui meu: Neagu Dumitru, comuna Cislău, județul Buzău. După mai bine de 2 luni, adică pînă în 22 mai 1980 coletul nu sosise la destinație. De necrezut!

■

Comitetul județean Bacău al P.C.R.: Verificînd scrisoarea adresată revistei Flacăra de către tovarășul **Mavriche Constantin** din comuna Parincea, constatăm că plîngerea sa era îndreptățită. Ca urmare, s-au luat măsurile ouvenite, după cum urmează. Cu decizia 103631 din 25 aprilie a DPMOS Bacău el a fost repus în dreptul de pensie, începînd cu data de 1 decembrie 1978. De asemenea, i-a fost achitată întreaga sumă cuvenită pe întreaga perioadă de un an și jumătate, cît a fost lipsit pe nedrept de pensie.

NB: Credem că cititorii noștri ar fi îndreptățiți să citească într-un viitor număr al revistei, la această rubrică, un răspuns al DPMOS Bacău în care să arate, în mod autocritic, cum și de ce a făcut ce a făcut.

■

Mă întreb, oare ITB-ul chiar nu este în stare să-și normalizeze activitatea? După atîtea critici din partea cetățenilor și a presei, după atîtea autocritici și promisiuni din partea conducerii acestei întreprinderi, se mai petrec fapte scandaloase care ne macină umpul și nervii, pe faimoasa linie 31 R. Prea adesea așteptăm în stațiile acestei linii chiar mai mult de o jumătate de oră, pentru ca apoi să vedem defilînd autobuzele unul după altul, unele fără a mai opri. Din această cauză mașinile circulă ori tîrîte pînă la refuz ori agrosate goale. În felul acesta, pe lîngă prejudiciile aduse nouă, „beneficiarilor", se face risipă de combustibil, se degradează autobuzele și se degradează prestigiul unei întreprinderi care știm, are și realizări meritorioase. Pînă cînd? (**Sonia Afanasie**, laborantă la Spitalul Elias, domiciliată în cartierul Pajura).

■

Consiliul popular al municipiului Brașov. Sesizarea cetățeanului **Chiriac D. Ioan** din str. Lămîței 74 bl. 68, privind lipsa apei calde la etajele 3 și 4, este întemeiată. În consecință am dispus ca ICRAL Brașov să execute un nou branșament, pentru soluționarea alimentării cu apă caldă menajeră a imobilului. Termen: 30 iunie.

■

Consiliul popular al municipiului Tulcea. Verificînd sesizarea adresată redacției, s-a constatat că **Belu Maria** (familie 4 persoane) a înaintat cerere de locuință la ICPDD, unde lucrează, abia în ianuarie a.c. și ca urmare nu este cuprinsă în tabelul de priorități. Cum însă familia el locuiește în condiții necorespunzătoare, s-a luat legătura cu locul de muncă al soțului, GSLH Galați lot 94 Tulcea. După cum au afirmat tovarășii din conducerea lotului, problema familiei Belu va fi rezolvată din cota de apartamente pe 1980.

■

„Gospodine! Pentru ușurarea muncii dvs., peștele oceanic este prezentat bucată cu bucată, fiind debricheiat prin metode tehnice speciale"; e un afiș în magazinul Delta Dunării din centrul Capitalei, ne scrie **Ion Gâman**, bd. Republicii 58. Dar iată „metoda tehnică specială" pe care am văzut-o eu în funcție la pomenitul magazin. O vînzătoare ridica deasupra capului bricheta de pește congelat și o trîntea cît putea de tare de pardoseală. Împreună cu colega ei adunau apoi bucățile împrăștiate prin tot raionul și repetau operația pînă umpleau un cărucior, care era adus la vînzare.

■

Trustul de construcții Cluj. La reducerea postului reclamat s-a avut în vedere importanța lui în schema organizatorică a Grupului nr. 4 instalații și de aportul adus de tov. **Vincze Elena** în anul 1979. Acum însă, prin redistribuirea unor posturi la 1.05.80, a apărut posibilitatea reîncadrării tovarășei ca tehnician principal, la aceeași unitate, urmînd să primească drepturile cuvenite începînd cu data de 1 mai.

În luna aprilie le-am cumpărat nepoțelelor mele o bicicletă Pegas cărcia după o săptămînă de folosință i s-a spart un pneu. După 11 tentative de vulcanizare, ne-am dat seama că va trebui să cumpărăm altul, nou. Dar la-l de unde nu-l! Adică din magazinele de specialitate de la noi și din Brașov, Timișoara, Cluj-Napoca, București etc. Astfel, bucuria mea de bunic făcînd un cadou nepoatelor și bucuria lor, care de mult își doreau bicicletă, a fost ciuntită de cei care pun în vînzare obiecte fără piesele de schimb strict necesare. (Semnează **Vasile D. Dumitrescu**, Alba Iulia, Al. Brazilor 36/2.)

■

Am reușit să cumpăr, înainte de epuizarea ei în librării, cartea lui Marius Popescu „Fotbalul e viața mea — Cazul Dobrin". Interesantă carte, dar eu am citit-o cam cu noduri, lipsind paginile 105—112. Sînt sigur că altora le lipsesc paginile 145—160, fiindcă le am eu de două ori. Ce au de spus Editura Junimea din Iași și — mai ales! — Întreprinderea poligrafică Galați? (**Doru Șendroiu**, București, str. Caporal Rucă 14 bl. 9 sc. 2 ap. 68 cod 74500).

■

Ministerul Muncii — DGASPAS. Comisia județeană de pensii a reanalizat situația tovarășei **Marina Elisabeta Edith** din Brașov, constatînd pierderea în cea mai mare parte a capacității de muncă, și a încadrat-o în gradul II de invaliditate.

■

Rompresfilatelia. Necunoscînd adresa elevului **Badea Ciprian**, a cărui sesizare a apărut în revista dv. din 15 mai, pe această cale îi facem cunoscut următoarele. La confecționarea plicurilor cu mărci poștale românești am folosit o parte din anvelopele rămase disponibile de la mărcile străine, aplicînd o ștampilă „Mărci poștale românești" peste textul imprimat. Din lotul de 50 000 bucăți, plicul în cauză a scăpat operațiunii de ștampilare. Regretînd această scăpare, propunem lui B. C. să ia contact cu Rompresfilatelia în caz că dorește schimbarea mărcilor respective, în limita aceleiași valori.

■

Comitetul municipal Roman al P.C.R. În urma intervenției noastre, soția lui **Rusu Teodor** a fost ajutată, încadrîndu-se pe data de 15 mai la ICSMAAP ca muncitoare necalificată pe durata sezonului de vară. Avînd în vedere situația familială dificilă, se va analiza posibilitatea încadrării ei definitive după perioada de sezon.

■

Sînt **Alexandra Botoa** din Hațeg, inginer agronom, tatăl a 3 copii. După o îndelungată suferință, iată-mă în viață și apt de muncă, datorită perseverenței și priceperii doctorului Vlad Cezar de la Spitalul Panduri. Singura răsplată pe care a acceptat-o acest om învățat și bun a fost recunoștința nemărginită a mea și a familiei mele. Menționez că din anul 1975 (ultima electrocoagulare) nu am mai avut nici o recidivă. Scrîind cele de mai sus, săvîrșesc un act absolut necesar, îndeplinesc o datorie față de propria mea conștiință.

■

Am participat la o excursie prin ONT cu sejur de 2 zile la Slănic (confort I) și 2 zile la Predeal (confort II). Dacă la Slănic totul a fost bine, la Predeal însă cazarea și masa au fost sub orice critică, mult sub alocația de 90 lei pe zi. Pe ușa camerei mele scria vizibil „Confort III" și înăuntru, la fel de vizibil, chiuveta era lipsă și soba defectă. Ghidul Mariana Checiu a încercat cînd să ne intimideze, cînd să ne îndulcească cu vin și ciocolată (nu mai mult de vreo 6 lei de persoană), iar la sfîrșit ne-a explicat că „nu te obligă nimeni să mergi în excursie". Poate conducerea ONT ne va da și alte explicații. (**Maria Boereseu**, București, bd. Păcii 52 bl. 4 ap. 91)

■

La Facultatea de instalații a Institutului de construcții din București s-au întilnit recent peste 100 de ingineri plecați pentru o zi de pe șantiere din toată țara: promoția 1970. Pe lîngă emoția revederii, un larg schimb de experiență în probleme de tehnologie și economice. Foștii colegi de facultate au hotărît ca pînă în anul 2000 să se întîlnească în fiecare cincinal. (Ing. **Viorel Roșianu** — Ploiești)

■

Procuratura Generală. În urma verificărilor efectuate s-a constatat că într-adevăr, cercetările în dosarul 625139 1979 al Circumscripției 6 miliție București, privind reclamațiile la care se referă **Borcea Teodor** în scrisoarea adresată revistei Flacăra, au fost întîrziate fără nici o justificare. S-au luat măsuri în consecință și s-a dispus urgentarea soluționării dosarului respectiv.

■

Inspectoratul școlar județean Dîmbovița. Se confirmă sesizările formulate în scrisoarea profesorului **Miron Nicolae**, cu privire la folosirea bătăii ca „mijloc de educare a elevilor" de către prof. Zaharia Ioana de la Școala generală din Bolovani, comuna Cornățelu. Prin dispoziția nr. 28 din 22 mai a.c., Inspectoratul a sancționat-o pe Z.I. cu „avertisment" și a hotărît îndeplinirea abaterilor ei în consiliul profesoral.

■

Consiliul popular al județului Bacău. Deși părinții ei au o situație materială bună, avînd posibilitatea să-și întrețină copiii, tovarășa **Simion Maria** din Berzunți, fiind absolventa unui liceu industrial, dorește să-și practice meseria (mecanică fină și optică). Nu a putut fi încadrată pînă acum deoarece suferă de invaliditate motorie gravă, nu se poate deplasa decît în cîrje, pe distanțe mici. Pentru a o ajuta, s-a luat legătura cu UJCC, care va constrîul la Berzunți în cursul acestui an un complex pentru prestări de servicii. Potența va fi încadrată la secția de optică a complexului.

■

Întreprinderea construcții edilitare și drumuri București, referitor la sesizarea apărută în numărul din 1.05.80 al revistei, sub semnătura **Viorica Tutoveanu**. Tronsonul de conductă de pe str. David Ilie face parte dintr-o lucrare de 2,5 km lungime aflată în curs de executare. Din lipsa forței de muncă (pavatori), am întîrziat cu refacerea pavajului. S-au luat însă măsuri ca această operație să fie terminată pînă la 31 iulie.

■

În fața dispensarului medical din comuna noastră există o stație de autobuz, scrie **Gheorghe Vilvoi** din Amărăști, județul Vîlcea. Stația a fost desființată cu începere de la 1 aprilie, dar nu în glumă. În rugăm frumos pe tovarășii de la ITA să se gîndească puțin ce însemna acea stație le autobuz. Să gîndească și să se răzgîndească.

■

CCMB — Grupul de șantiere nr. 1. În legătură cu articolul referitor la cantinele muncitorești publicat în Flacăra la 24 aprilie, vă facem cunoscut că criticile adresate grupului sînt întemeiate, motiv pentru care au fost luate măsurile corespunzătoare de îmbunătățire. N.R. Spațiul acestei rubrici nu ne îngăduie să reproducem lunga listă de măsuri anunțate în scrisoarea semnată de directorul grupului și de directorul IAGSC Menționăm doar frumoasa promisiune că „tehnologii culinari ai IAGSC vor controla în permanență ce pleacă de la aceste bucătării la sălile de mese și, în ultimă instanță, ce ajunge în farfuria muncitorului constructor". Care muncitor constructor este invitat să ne mai scrie.

■

Judecătoria Constanța, cu privire la scrisoarea trimisă redacției de **Ostachi Maria** din Bacău. Verificîndu-se la IUGC Basarabi cele semnalate în scrisoare, s-a constatat că într-adevăr din luna noiembrie nu i s-a mai expediat suma cuvenită ca pensie de întreținere și alocație de stat pentru copii, deși în statele de plată s-a făcut reținerea din retribuția lui Bejenaru Pintilie. Vina este a contabilului de secție care a expediat banii pe o adresă greșită. S-au dispus măsuri pentru ca în viitor să fie asigurată executarea întocmai a hotărîrii judecătorești.

■

Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. Urmare adresei dv. prin care ne trimiteți scrisoarea tovarășului **Bogdan Ion**, subinginer topograf la IM Baia Borșa, s-a luat legătura cu conducerea unității și cu cea a centralei și acestea, avînd în vedere situația familială a sus-numitului, au fost de acord cu transferarea lui la una din unitățile Combinatului minier Oltenia, unde există dealtfel o mare nevoie de cadre de specialitate.

■

În numărul din 15 mai al revistei a apărut o notă intitulată „Circ la circ" în care era criticat comportamentul dresoarei de lei Nina Buzduga. Ulterior, la redacție a sosit o telegramă semnată de **Nina Buzduga**, din care citîm: „E dureros că se lovește prin minciuni scrise în muncă și viața unui om de 21 ani. Ca dresor de lei doresc să faceți anchetă de urgență care a fost situația adevărată. Acum sînt paralizată în Spitalul Petroșani. Doresc să fiu informată despre rezultat, deoarece eu cred în adevărata dreptate și voi lupta pentru nevinovăția mea."

Iată acum și părerea instituției în cauză despre cele petrecute la Petroșani și despre continutul notei critice apărute în Flacăra.

Circus Globus — București, ca răspuns la nota critică apărută în numărul din 15 mai, referitor la dresorii de lei Nina și Pajok Buzduga. Analizînd cele petrecute în turneul de la Petroșani, s-a stabilit că cei doi dresori s-au făcut vinovați de încălcarea regulamentului de ordine interioară al circului, prejudiciind atît instituția în care lucrează, cît și pe spectatori. S-a hotărît să li se înmoie hrana animalelor pe cele 2 zile în care sus-numiții nu au participat la spectacol, reținerea retribuției pe cele 2 zile și, de asemenea sancționarea cu mustrare scrisă cu avertisment, urmînd ca la prima abatere de acest gen celor doi dresori să li se desfacă contractul de muncă. (Scrisoarea de răspuns, din care am redat esențialul, este semnată de directorul Circului Globus, A. Iosefini.)

■

Consiliul popular al județului Bihor, ca răspuns la scrisoarea lui **Kocsta Vilmos** din Satu Mare, care solicita sprijin pentru încadrarea în muncă a surorii sale. Cu data de 13 mai a.c., Kocsta Sofia din Galespetreu, comuna Tarcea, a fost încadrată (confecționeră îmbrăcăminte) la Întreprinderea de confecții Marghita.

■

DPMOS Brașov. Tovarășa **Lascu Emilia Dorina** a fost încadrată în gradul III de invaliditate, începînd cu data de 1 august 1979. Solicitînd sprijin pentru a se încadra în muncă cu ½ normă, s-a luat legătura cu Spitalul de pediatrie Brașov și la 15 mai petenta a fost încadrată la acest spital ca dactilografă cu ½ normă.

■

Consiliul popular al județului Suceava. Referitor la scrisoarea lui **Deaconescu Petru** privind atribuirea unui spațiu de locuit, vă comunicăm că în urma verificărilor efectuate, COM a aprobat repartizarea unui apartament din cota pe 1980 a IJGCL Suceava.

■

IJGCL Neamț. Verificînd sesizarea locatarului **Caminschi Gheorghe**, sc. B, bl. 11, str. Dacia din Piatra Neamț, privind robinetii de aerisire montati la fiecare radiator de locatarul Ilioaia Gheorghe, de la ap. 39, s-au luat următoarele măsuri. Robineții în cauză au fost demontați, iar I.Gh. a fost pus în discuția colectivului său de muncă și a fost sancționat cu „mustrare".

■

Comitetul municipal Roman al P.C.R. Cele sesizate de **Dicu Veronica** în legătură cu situația ei familială se confirmă. Ca atare, ea a fost ajutată și de la 1.05.80 este încadrată ca muncitoare necalificată la Întreprinderea de tricotaje din Roman.

Pagină realizată de
MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Emilia András, Mariana Tinca și Szabo Mária — Miercurea Ciuc: La broșura „Admiterea în învățămîntul superior 1980" nu se mai fac modificări; candidații ale căror meserii nu sînt reprezentate prin discipline de specialitate, pot alege, în locul fizicii, disciplina „Rezistența materialelor și organe de mașini" care a fost studiată de toți elevii de la liceele industriale ● **Alexandru Dragomir** — Harghita: Ministerul Educației și Învățămîntului ne informează că în acest an școlar se acordă transportul gratuit în vacanță elevilor care primesc bursă pe bază de contract încheiat cu unitățile socialiste, precum și elevilor și studenților cu situații sociale deosebite; propunerea făcută de dumneavoastră va fi prezentată factorilor de decizie ● **Eva Moncea** — Gheorghieni, Harghita: Potrivit prevederilor art. 28 din Legea 6/1969 privind Statutul personalului didactic, restringerile de activitate se analizează și soluționează de către inspectoratele școlare, luîndu-se în considerare nivelul de pregătire al celor în cauză, rezultatele obținute în activitate, gradul didactic, vechimea în învățămînt și în unitatea școlară, precum și situația familială; eventualele contestații privind modul de soluționare a restrîngerii de activitate se adresează comitetelor executive ale consiliilor populare județene.

HORIA PATRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Ioana Dăscălescu și Elena Caniacuzino — București: Repartizarea plății pensiilor se face mecanizat prin Ministerul Muncii pe oficii poștale. Pensiile dv. au fost dirijate greșit la alt oficiu unde de fapt ați fost îndrumate pentru a vă încasa drepturile. Situația s-a reglementat și veți primi pensiile la domiciliu prin oficiul poștal nr. 22 ● **Teodor Herlo** — Petroșani: În cazul celor retribuiți în cotă procentuală, media retribuțiilor tarifare care se ia în considerare la calcularea pensiei se determină pe baza retribuției de calcul. Dv. vi s-a stabilit legal pensia pe baza acestei retribuții și nu a veniturilor lunare realizate care au depășit lunar retribuția de încadrare ● **Mihai Pîrvulescu** — București: Pensia suplimentară se include în calculul veniturui mediu lunar pe membru de familie. În cazul dv., depășind venitul mediu lunar de 1 500 lei pe membru de familie vi s-au aplicat corect prevederile legale majorîndu-vi-se chiria cu 50% ● **Liliana Lăzăroiu** — Gheorghieni: Tinerii care au absolvit liceul industrial sînt obligați să efectueze un stagiu de practicant cu durata de 6-18 luni. După terminarea stagiului trebuie să susțină examen de calificare, dacă reușesc sînt considerați calificați. În timpul stagiului de practicant cei care au terminat treapta I a liceului sînt încadrați ca necalificați munci obișnuite nivel bază, iar cei care au terminat treapta a II-a sînt încadrați în categoria I calificat nivel bază ● **Dumitru Simonelli** — București: Legea nr. 3/1977, în vigoare de la 1 iulie 1977, nu prevede posibilitatea recalculării pensiilor; deci nici pensia dv. nu poate fi recalculată prin adăugarea timpului lucrat după pensionare ● **Elisabeta Colea** — Giurgiu: Nu este necesar să vă deplasați pînă la București; scrieți-ne care vă este necazul. ● **Gabriel Avram** — București: Scrisoarea a fost îndrumată la Consiliul popular al sectorului 3, forul competent de a analiza și a decide asupra celor solicitate de dumneavoastră. Cu acest prilej **PRECIZĂM încă o dată că în conformitate cu legile în vigoare nu revista noastră rezolvă anumite cereri sau reclamații adresate de către cititori, ci acestea sînt îndrumate către forurile în drept de a cerceta și rezolva situațiile semnalate.**

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ELENA GHERA

Atelier:

Francisc Bartok

Un gînd curat publicului mulțumit de pictură

Francisc Bartok 1980

Iubirea de frumos

DECENEU

Să nu-l uităm pe Deceneu !

Izvoarele istorice care ne vorbesc despre Burebista îl amintesc ca mina sa dreaptă, al doilea bărbat căruia Burebista i-a acordat pene regis potesta — putere aproape regească, pe Deceneu, profetul dacilor, pe care Strabo îl citează alături de Moise. Orfeu și Zalmoxis ca pe un reformator, omul care conducea ființa morală a marelui stat al strămoșilor noștri. Fără Deceneu ar fi fost foarte greu, dacă nu imposibil, ca poporul să fi fost adus la acea cumpătare și abstinență, la puterea de renunțare în vederea unității și propășirii morale, a păstrării sănătății publice atît de necesare bunelor rînduieli cerute de un stat. Burebista și Deceneu sînt nedespărțiți în istorie și numai împreună au reușit să convingă poporul aplecat spre petreceri, ca toate popoarele antice, deșteptîndu-le în suflete imperativul moral al unei vieți cumpătate.

Sînt impresionante mărturiile istorice vorbind despre acești doi bărbați în jurul cărora vreme de treizeci de ani dacii trăiau altfel, cu mulțumire și împăcare, crescîndu-și copiii, renunțînd la zgomotul petrecerilor nesăbuite. Puterea de a convinge poporul îi aparține acestui mare învățat care trecuse și prin înțelepciunea egipteană, practicant al virtuților morale, fratele de nedespărțit al marelui om politic, Deceneu.

Împletirea intereselor politice, bunul mers al unui stat este indisolubil legat de buna stare morală a unei comunități. Acest adevăr s-a prelungit aici în Carpați de-a lungul întregului nostru ev mediu, Neagoe și Brâncoveanu, Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul în fruntea noii Dacii reunite vor fi secondați în lucrarea lor ca în Bizanțul lui Justinian tracul de același sfetnic moral în vederea păstrării și propășirii ființei naționale, a unității și forței fizice și sufletești a fiecărui mădular de pe pămîntul patriei.

IOAN ALEXANDRU

Aşezămîntul Enescu

La Tescani se ridică o veche și impunătoare clădire. Amintirile legate de ea vorbesc despre școala pentru copiii satului, gîndită de Costache Rosetti Tețcanu, despre îndelungile discuții ale unioniștilor moldoveni sau despre trecerea pe aici a lui Vasile Conta, Maximilian Costin, Alfred Alessandrescu, Mihail Jora. Dar, mai presus de toate, vorbesc despre un om a cărui viață creatoare s-a confundat — începînd din 1910 — cu istoria Tescanilor: George Enescu.

Primitoarea casă de creație în care și-au gîndit de-a lungul anilor operele mulți muzicieni, plasticieni sau literați s-a transformat — sub patronajul direct al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Bacău — în **Aşezămîntul de cultură „George Enescu"**.

Este aici împlinirea unei vechi dorințe a marelui Enescu și a soției sale. Putem aduce prinosul nostru de gînd muzeografului Alexandru Popovici, dăruit meseriei din care a făcut o adevărată artă, precum și muzicologilor Liliana Clemansa Firca și Eugen Pricope care au vegheat cu dragoste și pricepere la amenajarea unui nucleu muzeal.

Sălile muzeului rememorează drumul vieții și al creației enesciene sau firul istoric al casei de la Tescani. Exponatele, inestimabile ca valoare și deosebit de grăitoare prin ele însele, beneficiază de un cadru optim pentru a fi puse în valoare. În acest sens, aportul membrilor Uniunii artiștilor plastici a fost substanțial. Pe lîngă muzeu funcționează și o galerie de artă contemporană.

Inaugurarea oficială a avut loc de curînd. Soprana Ada Bolocan, studentă încă, pianista Steluța Dumea, cunoscutul cor **Camerata**, dirijat de Ion Pavalache, și Cvartetul **Voces** al Conservatorului George Enescu din Iași (excepțională formație !) au adus prin arta lor un omagiu marelui Enescu. Dealtfel, astfel de manifestări, ca și schimbul de valori muzicale vor deveni — de aici încolo — cartea de vizită a aşezămîntului.

CARMEN STOIANOV

Biblioteca personală

Mai scumpe sau mai ieftine, unicele ori în serie, cu furnire ori fără, bibliotecilor de lemn le stă bine înfrățite cu — cuze pentru tautologie — bibliotecile de [illegible] și dacă prin natura profesiei am avut ocazia de a frecventa nu numai locuri publice dar și de a păși pragul unor case de oameni, trebuie să spunem că am văzut adeseori biblioteci personale alcătuite cu minuție, cu gust, cu un anumit spirit de sacrificiu chiar, după cum va trebui să recunoaștem că nu sînt chiar puține locurile unde biblioteca se cheamă că există doar prin faptul că a fost transportată de la vreun magazin de mobilă și depozitată în vreo încăpere, astfel încît alături de ușile și capacele dincolo de care sînt depuse lenjeria ori mărunțișurile casei, rafturile, cîte mai rămîn, sînt agrementate cu o duzină de cărți așezate și acelea în ordinea exclusivă a mărimii ori a culorilor copertilor și, mai cu seamă, de plutoane, companii și batalioane de bibelouri de porțelan. De bună seamă că biblioteca personală alcătuită, ca orice bibliotecă, în funcție de mai multe posibile criterii, are, sau se cuvine să aibă, spre deosebire de bibliotecile publice, de exemplu, o anumită estetică a ei, însă a-i vedea rostul doar ca decor ambiental ar fi să ne condamnăm la repetarea celor aflate cîndva în școală ori prin vreo sală publică de lectură, riscînd să pierdem mai mult decît să adăugăm fiindcă o idee prinsă din zbor ca un zmeu de sfoară se văluretește și se pierde mai repede în uitare decît atunci cînd vecinătatea cărții ne-o reamintește mereu. Și, doar, se știe, pentru cei fără prieteni cartea este un prieten, celor obosiți cartea le poate aduce odihnă, iar pentru cei însetați de ana tare a cunoașterii nu este mai bun învățător decît cartea. Le noi se tipărește și se cumpără carte mai mult decît oricînd, ca într-o splendidă și masivă recuperare și împlinire a îndemnului zis acum vreo trei sute de ani de bătrînul boier de țară și logofăt al Moldovei, Miron Costin : „că nu este alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decît cititul cărților". Netemătoare, cu o infailibilitate derivată din natura ei ca sumă și sursă a culturii dar și dovedită prin zădărnicia și tristețea clipelor tragice cînd ea era vînată cu alămuri și hăitași, sfîșiată, aruncată în flăcări, cartea rezistă, cartea se scrie și se citește continuu, iar volutele de lumină ale „galaxiei Gutenberg" se află în expansiune, nicidecum amenințate ci doar interferîndu-se cu acelea ale „galaxiei Marconi", ale mijloacelor de informație și de educație audiovizuale. Cînd este cumpărată și adusă acasă nu din snobism ci din necesitate, măcar din pricina curiozității firești a omului, cînd este adusă acasă ca pîinea, ca florile, cartea e un semn de tandrețe față de noi înșine și o datorie în împlinirea acelui program de autoconstrucție interioară care se naște — dacă se naște — din cultivarea unor calități spirituale într-un spațiu hotărîtor tot de cărți. Povestește Marin Preda la un moment dat despre un consătean căruia, copil fiind, îi cerea azi o carte, mîine alta, pînă într-o zi cînd țăranul s-a burzuluit, nemaivrînd să-și deschidă lada în care-și depozitase comoara : „Dar ce, bă, tu vreai să-mi citești toate cărțile ?..." În marea lui intuiție pricepuse că pe măsură ce copilul îi citea cărțile, îi citea de fapt sufletul. Și reacția fusese nu una de zgîrcenie prost înțeleasă ci de pudoare. Dacă scriitorii sînt un personaj sau altul al lor, cititorului nu-i rămîne să spună decît că el este, desigur, suma cărților citite. Spune-mi ce bibliotecă ai, nu-i așa ?, ca să-ți spun cine ești.

DUMITRU ELIADE

Lapte de lupoaică

Cînd se clatină ora
și se-aud tobe, săbii se-ascut
mă gîndesc — din a tuturora —
la soarta puilor de lup
care-acum, ca la-nceput
vor răzbi căci ei au supt
lapte de lupoaică
și din acei se trag
care-aveau un lup pe steag
dintr-un os nicicînd pribeag
dintr-un sînge neîntrerupt...
Neclintită lupoaica
stă în cerc cu fiii scut
și de-ar fi, am roși zăpada
noi — toți puii ei de lup ;
frații mei la veacul vrut
vor răzbi, căci ei au supt
lapte de lupoaică.

HORIA STOICANU

60 de ani de la primul spectacol al Operei române din Cluj-Napoca

Maeştrii cîntăreţi din Transilvania

Serile în oraşul de pe Someş, în burgul savant şi melancolic mai ales toamna cînd se prăbuşesc frunzele şi orchestrele se ridică din fosele întunecate cu alămurile strälucind şi viorile tăind dulce aerul cu fluvii de mătase şi de fum, sub cupola Operei romane oameni îmbrăcaţi suav se pregătesc de spectacol cu tulburarea îndrăgostiţilor eterni. Oraşul acesta, cu şcoli vechi şi universităţi liniştite, este încă printre singurele din lume în care se cîntă operă în fiecare seară, în cele două teatre lirice, în limba română şi în limba maghiară. De aceea serile în Cluj-Napoca se aud acordurile orchestrelor ascunse în penumbra scenelor în vreme ce dirijori în frac sau în smoching, conform unei tradiţii de respect pentru ceremoniile artei şi din respect pentru public, desfac cu gesturi studiate sensurile muzicii. Sînt încă spectatori de operă care îşi amintesc de reprezentaţiile fastuoase de altădată cînd Opera română a cunoscut evenimente glorioase, a sărbătorit voci celebre de pe mapamond, cînd studenţii înhămaţi la trăsuri îşi purtau idolii în triumf pe străzi, într-o ploaie fabuloasă de confeti şi în spuma de mare a sticlelor de şampanie desfundate prin restaurante de lux, cînd sclişti adulaţi cîntau la cerere sub balcoanele mecenaţilor şi în pieţe publice arii de operă intrate în albumul de sentimente al familiilor din oraş. Spectacolele de operă fac parte din comoara spirituală a acestui oraş, din legenda sa, cu imensul cortegiu de celebrităţi care au trecut prin memoria imponderabilă a generaţiilor de meloman. fac parte din zestrea culturală a locuitorilor urbei, din orgoliul lor citadin, din biografia lor plină de nostalgii, din şcoala obligatorie de viaţă care se învecinează cu prelecerile academice din amfiteatrele universităţii. În vremea vieţii lor, bunicii şi părinţii noştri, contemporani cu Babeş, Racoviţă, Levaditi, Pârvan, Papilian, Haţieganu se întîlneau serile în sala operei ca să-i asculte pe Dimitrie Popovici-Bayreuth, Elena Roman, Lia Pop, Constantin Pavel, Grigore Teodorescu, mai tîrziu pe Mimi Nestorescu, Aca de Barbu, Ana Rozsa-Vasiliu, Traian Grozăvescu, Nicu Apostolescu şi mulţi alţi cîntăreţi cunoscuţi pe mapamond. Opera română din Cluj-Napoca a fost din prima seară de spectacol, de acum 60 de ani, mai precis din ziua de 25 mai 1920, un templu de cultură care a polarizat atenţia tuturor oamenilor sensibili şi cu adevărat patrioţi, a fost un amfiteatru de educaţie cetăţenească şi estetică, un etalon pentru nivelul vieţii cultural-artistice din Transilvania de după unirea cu ţara. Seara dintîi, cînd s-a cîntat opera **Aida** de Verdi în limba română, într-un teatru liric stabil — vis al nenumăratelor generaţii de revoluţionari români din Transilvania — a fost un triumf al voinţei artiştilor noştri, risipiţi pînă la acea dată pe meridianele lumii şi cîntînd pentru desfătarea altora, în alte limbi, reuniţi sub cupola barocă a edificiului Teatrului Naţional într-o reprezentaţie demnă (după comentatorii timpului) de cele mai prestigioase şi mai bătrîne instituţii de gen din lume. Să reţinem, gravate ca pe o placă de gramofon, cuvintele rostite în acea seară memorabilă de către preşedintele Consiliului dirigent din Ardeal, doctorul Tiberiu Brediceanu: **„După multe şi mari greutăţi, pe care în aceste clipe le dăm uitării, inaugurăm astăzi prima operă Naţională a statului Român...**

Pe terenul operei şi al operetei reprezentate pe românește, putem zice că avem chiar mica noastră tradiţie la care privim cu mîndrie. A fost deci o chestiune de onoare şi de prestigiu pentru noi, ca ajungînd popor liber şi stăpînitor de ţară, să ne întemeiem şi să susţinem o operă a noastră: românească, stabilă şi model pentru ori şi ce fel de alte manifestări de acest gen în părţile noastre. Nu în primul rînd partea distractivă, ci mai ales crearea unei serioase şcoale, ne-a îndemnat să luptăm pentru înfiinţarea acestei opere. De aceea, programul nostru nu e ca prin o mulţime de piese, pregătite la repezeală şi în orice fel de condiţii artistice, să ademenim lumea la reprezentaţiile noastre. Nu. Ci la început prin mai puţine piese, dar acestea silindu-ne a le înscena la cît mai înalt nivel: de o parte să ne formăm un repertoriu solid şi românesc, pe de altă parte să ne creştem o generaţie de buni artişti şi un public înţelegător de artă, pe cum se cuvine să-i aibă un neam care se respectă şi ţine să fie respectat. Un asemenea institut de artă, o asemenea şcoală desigur nu va putea fi considerată de lux, ci de o adevărată necesitate."

Spectacolele Operei române din Cluj-Napoca au încălzit sufletele multor generaţii şi au înnobilat multe existenţe. Repertoriul acestei instituţii atît de apropiate de sufletele noastre, de sensibilitatea noastră miraculoasă pentru muzică, a cuprins vistieriile capodoperelor universale de gen scrise de Mozart, Beethoven, Donizetti, Rossini, Wagner, Verdi, Puccini, Ceaikovski, Prokofiev, Britten, Ravel, Debussy, Carl Orf ş.a. De-a lungul anilor, teatrul liric din Cluj-Napoca a fost un extraordinar laborator al creaţiei româneşti de operă fără de care am fi fost astăzi mai săraci pe pămînt. Aici s-au cîntat în premieră mondială opere de Tiberiu Brediceanu, Nicolae Bretan, Herman Klee, Sabin Drăgoi, Marţian Negrea, Mihail Andreescu-Skeletti, Emil Monţia, Constantin Dobescu şi în anii din urmă lucrări de Gheorghe Dumitrescu, Paul Constantinescu, Tudor Jarda, Cornel Trăilescu, Doru Popovici, Alexandru Zirra, Zeno Vancea.

Fascinantă e atmosfera spectacolelor de fiecare seară la Cluj-Napoca. Sălile sînt mai ales aglomerate de tineri. Mai ales de studenţi. Dar şi de profesori şi de academicieni. Legende prea frumoase se leagă de această instituţie din inima oraşului ca să poată fi ignorată. Mari cîntăreţi ai lumii s-au perindat pe această scenă, prin această sală de spectacol care are rezonanţa unei viori Stradivarius. Cîntăreţi venind din centre muzicale de mare tradiţie şi respectînd înalta artă interpretativă românească: soprana suedeză Valborg Swaerdstroem, bas-baritonul Sigismund Zaleski de la Teatrul Scala din Milano, tenorul Petre Raiceff de la operele din Paris şi Milano, soprana japoneză Iovita Fuentes, baritonul Carlo Drago de la Zagreb, baritonul George Baklanov de la Moscova, celebrul tenor John Sullivan de la Paris, Londra, Milano şi New York, sopranele Vera Schwartz şi Adela Kern de la Viena, Margareta Kroo de la Berlin ş.a. Lista este lungă şi aproape imposibil de transcris. Dar ea demonstrează că Opera română din Cluj-Napoca a intrat în circuitul marilor instituţii de gen de pe mapamond. Ea nu are un aer provincial, ci universal!

Semnatarul acestor rînduri a prins una din epocile de aur ale acestei opere, cînd, reîntoarsă în vechiul ei sediu din Cluj-Napoca după refugiul timişorean din timpul conflagraţiei mondiale, a lansat noi generaţii de artişti lirici care au electrizat publicul cu înaltă lor ştiinţă de a cînta şi interpreta. Prin grija partidului şi statului nostru Opera română din Cluj-Napoca şi-a reciştigat identitatea şi-a redobîndit caracterul universal, beneficiind de investiţii onorante, dovadă a respectului nemărginit al poporului faţă de cultură şi artă. Opera din Cluj-Napoca nu a rămas privilegiul unor elite. Nici nu fusese vreodată. De la început această instituţie a funcţionat democratic chiar dacă o perioadă directorii ei se schimbau în relaţie imediată cu prăbuşirile de guvern şi crahurile de la bursă, chiar dacă locurile în sală rămîn împărţite între fotolii de orchestră, loji de diferite ranguri şi balcoane cu „cucurigu" — cum se spune în jargon. Am urmărit cu ochii noştri cîntăreţi şi artişti extraordinari ai scenei precum Constantin Ujeicu, Ana Rozsa-Vasiliu, Gogu Simionescu, Dinu Bădescu, Ionel Tudoran, Constantin Ursulescu, Augustin Almăşan, Lia Hubic, Alexandru Racoliţa, Stela Simonetti, Lia Mărcuş-Anca, Suzana Coman-Bosica, Traian Popescu, George Busuioc, David Ohanesian, Lucia Stănescu. Bucuria spectacolelor de operă cîntate de ei nu ne-o va putea răpi nimeni niciodată. Pentru că spectacolul de operă prilejuieşte în desfăşurarea sa momente unice de revelaţie şi extaz, imposibil de reprodus pe disc sau în emisiuni de radio şi televiziune.

Astăzi, opera din Cluj-Napoca se află în pragul unei perioade de înnoire care anunţă spectacole-eveniment în viitor. Voci frumoase ca a lui Emil Gherman, tenor de reputaţie mondială sau ca ale lui Mugur Bogdan şi Mircea Moisa promit un reviriment spectaculos. Să nu uităm cuvintele lui Tiberiu Brediceanu din încheierea discursului inaugural de la 25 mai 1920: **„Nu ne îndoim că factorii de care în prezent şi în viitor va depinde soarta acestui aşezămînt, vor înţelege pe deplin însemnătatea sa educativ-naţională şi vor şti să aducă toate jertfele ca începutul odată făcut să fie dus la triumf şi înflorire".**

ADRIAN DOHOTARU

„Cocoşul de Hurez"

(Urmare din pagina 1)

dată, la întîlnirea cu una dintre cele mai vechi îndeletniciri artistice ale omului de la Dunăre şi Carpaţi. O îndeletnicire care, bătrînă ca însuşi acest pămînt, însoţindu-l pe om de-a lungul unei arhimilenare istorii, supravieţuieşte, iată, în chip miraculos, de fapt prin acel miracol care se cheamă miracolul românesc, miracolul continuei regenerări într-o creaţie a acestui neam.

Nu ştim exact cînd, pentru prima oară, lutul friabil trecut prin foc a căpătat duritate de rocă, dar conservarea prin veacuri a tehnicilor de lucru, ca şi frecvenţa şi răspîndirea largă în ziua contemporană a unor motive arhaice ca „pomul vieţii", „bradul", „şireagul", „păianjenul", „steaua" etc., fac din ceramică un certificat major al străvechimii şi permanenţei noastre pe acest pămînt, fac din ea, în acelaşi timp, o adevărată emblemă a creaţiei noastre populare, un document al unităţii sale stilistice pe întreaga arie a ţării. Lucruri pe care tîrgul de la Hurez ni le-a reamintit, la această jubiliară ediţie, ca pe nişte adevăruri esenţiale ale fiinţei şi fiinţei noastre artistice.

Am străbătut, pe tăpşanul tîrgului, o întreagă hartă a ceramicii româneşti, dînd ocol tuturor zărilor ei, tuturor stilurilor, tuturor tipurilor, dar călcînd cu pasul doar cîteva uliţe netede, împodobite cu flori de munte. Într-o organizare perfectă (forurile locale, ca totdeauna, s-au dovedit la înălţime!), am avut sub ochi, răsfăţată în forme, motive, linii, culori şi semnificaţii, întreagă această artă, în expresiile ei încă vii, argumentate printr-o amplă varietate stilistică, printr-o bogăţie de procedee ce, în nenumărate cazuri, a făcut din fiecare piesă în parte un unicat. (N-au lipsit „kitsch"-urile, dar ele, după o bună tradiţie a tîrgului, au fost strînse de juriu şi puse deoparte, ca să nu polueze piaţa.) De la ceramica de Hurez, cu nobleţea formelor şi a ornamentelor, de la explozia de culori a Obogăi, de la oţăria neagră de Bucovina la cea roşie de Jupineşti-Banat ori la cea glazurată de Curtea de Argeş, s-a compus, cum spuneam, un autentic, vast, rotund şi complet spectacol al artei ceramicii la români, artă care, la ceasul de faţă, îmbogăţindu-se uneori cu noi elemente, ţinînd de sensibilitatea contemporană, de personalitatea unuia sau a altuia dintre meşteri, nu ignoră tiparul tradiţional, nu uită motivele prime şi codul prim de culori, care-i legitimează fiinţa şi devenirea.

Premiile juriului au răsplătit cu justeţe pe ciţiva meşteri mari din cei 100 de meşteri mari. Un premiu a fost împărţit de Dumitru Şchiopu din Vlădeştii Vîlcei şi Ianos Jozsa din Corundul Harghitei. Cel dintîi, om de 50 şi ceva de ani, la apogeul creaţiei, este autorul unor piese care, prin ceea ce s-ar putea numi o veritabilă ştiinţă de exprimare a luminosului, a suavului, de parcă ele, aceste piese, s-ar decanta din văzduh, nu din tumultul teluric al lutului, îl aşază de mult printre maeştrii genului. El este autorul unor oale, străchini şi farfurii decorate ales cu angobă albă, el este, în acelaşi timp, autorul unor figurine de o rară expresivitate, înfăţişînd animale şi păsări, şirete vulpi, cuci visători, cerbi şi cai furtunatici, şerpi încolăciţi pe „ulcioare cu ciur", şerpi tîrîndu-se pe braţe de ploşti (o astfel de ploscă, cu nu mai puţin de opt braţe, e, ni se spune, o performanţă a genului, ea purtînd dealtfel, în literatura de specialitate, chiar numele meşterului: „Plosca lui Şchiopu"). Fantezia meşterului e prodigioasă, un ulcior sau o ploscă devin, sub mîinile lui, narative ca nişte basme, în care păsările şi animalele vorbesc şi se mişcă, dar, cu tot aspectul lor feeric, piesele păstrează, ca la toţi marii meşteri, rigoarea tradiţională a stilizării, canonul sever al veacurilor. Un meşter la fel de exigent cu sine, cu arta lui, este Ianos Jozsa, artistul care, într-un Corund unde creaţia populară pîlpîie uneori un greu tribut spiritului industrial şi comercial, rămîne — ferm — un artist, un mare artist, credincios autenticului, purităţii, frumosului.

Un alt premiu a încununat, pe drept, două artiste ale Hurezului, Aurelia Ogrezeanu şi Eufrosina Vicşoreanu, două femei ai căror soţi, celebrii Stelian Ogrezeanu şi Victor Vicşoreanu, sînt nume întrate de mult în manualul de artă, ca personalităţi exponenţiale ale domeniului. Cele două, la rîndu-le, sînt ele însele mari artiste, pogorînd, ca şi soţii lor, dintr-o genealogie de cronică, cu moşi şi strămoşi maeştri ai lutului rotunjit în palme şi copt în cuptor. Arta Aureliei Ogrezeanu este o artă a maximei purităţi, a formei alese, a desenului delicat, a fanteziei cromatice deopotrivă subtilă şi îndrăzneaţă, conjugînd culori care, printr-o inabilă apropiere, s-ar exclude sau ar ţipa. O personalitate artistică aparte este Eufrosina Vicşoreanu, care lucrează (zic specialiştii) în „stilul Vicşorenilor", acel inimitabil stil al Vicşorenilor, cu risipă de iscusinţă, de vervă, de frenezie decorativă, dar nu încărcînd, ci, dimpotrivă, valorificînd fericit motivul tradiţional, epurind de orice elemente care îngreunează. Prezidează în arta Eufrosinei Vicşoreanu, ca şi în cea a soţului său, o viziune a obiectului ca întreg decorativ, fiecare element concurînd la echilibrul perfect al totului, prin care se realizează, de fapt, armonia. Artista urmăreşte o logică artistică riguroasă — geometrică, am spune — în distribuţia motivelor, aplicîndu-le în aşa fel încît, oricum ar fi aşezat obiectul, decoraţia să vorbească ochiului la fel de inteligibil, de expresiv. Dar rigoarea şi echilibrul compoziţiei nu duc nicidecum la schematizare, ci, dimpotrivă, prin marea varietate a ornamentelor se obţine un efect decorativ de o bogăţie, de o căldură, de o somptuozitate care provoacă încîntarea, sau, prin şocul neprevăzutului, al invenţiei meşteriţei (care, ca orice mare artistă, intervine în tiparul tradiţiei, cristalizînd nişte efecte), deruta noastră, de fapt elevaţia către sublim. Pornind de la motivele cele mai vechi ale ceramicii de Hurez („păianjenul", „melcul", „steaua", „cîrligul"), Eufrosina, după cum am mai consemnat şi cu alte prilejuri, îşi exercită cu voluptate spiritul creator în tiparul clasic, ivind efecte neaşteptate, făcînd din arta lutului broderie, dantelărie, joc suav de reflexe solare, incredibile în prospeţimea lor.

Cea de-a X-a ediţie a tîrgului hurezan ne-a oferit, astfel, foarte mult, săturînd mult din foamea noastră de artă bună. Spre bucuria publicului, spre beneficiul artei şi al artiştilor, spre cinstea celor ce au iniţiat acest tîrg, îl veghează şi îl păstrează.

P. S. Ştim că nu toţi sînt de acord (de gustibus!) cu părerile noastre despre arta Vicşorenilor. Chiar aici, la tîrgul-concurs, în cadrul unui simpozion care i-a strîns pe specialişti şi pe meşteri într-o pasionată dezbatere despre destinul contemporan al ceramicii populare, unul dintre specialişti, tov. Herbert Hoffmann, reprezentantul UCECOM, s-a despărţit violent de noi, contestînd arta Vicşorenilor, contestînd autenticul ei. N-am fi notat acest amănunt (căci, repetăm: de gustibus...), dacă argumentele de respingere a ceea ce fac E. şi V. Vicşoreanu au apăsat (ca să nu spunem: s-au bizuit) pe faptul că ei, aceşti mari artişti ai românilor, „sînt susţinuţi de presă, de revista **Flacăra**, de Televiziune". N-am ştiut pînă azi că o notă bună dată de presă şi de TV echivalează, iată, cu inversul ei, deci cu un certificat de repetenţie. (Dealtfel, „nota" asta n-a dat-o doar presa, ci, înainte de ea, au dat-o specialiştii, au dat-o prestigioasa juriu de artă. Amintim că Victor Vicşoreanu din Hurez a cucerit Premiul I, unicul Premiu I pe ţară pentru ceramică, la prima ediţie a „Cîntării României", amintim că tot el este şi laureat al Premiului U.A.P., amintim că nici Eufrosina Vicşoreanu nu este la prima încoronare cu laurii unor preţioase distincţii.) Dar, poate, n-am fi notat nici aceste amănunte dacă nu ne-am fi amintit că, graţie şi tovarăşului Hoffmann, prin funcţia pe care domnia-sa o deţine la UCECOM, unde se ocupă de sectorul olăritului, ceramica populară românească înseamnă, în ochii unei mari părţi a publicului, şi în primul rînd ai străinilor ce ne vizitează ţara, nu atît Hurezul, cît altceva. Judecînd după magazinele, chioşcurile şi standurile de artizanat ale UCECOM deschise pe litoral, la munte, în Bucureşti şi în alte părţi, dominantă, dacă nu chiar esenţială în arta lutului la români, ar fi, s-ar părea, ceramica de Corund. Pe care, în ce ne priveşte, n-o contestăm, n-o respingem (pentru că ea, uneori, cînd n-o invadează „kitsch"-ul, cînd nu e lucrată cu procedee mecanice, cu şabloane, e chiar frumoasă), amintind doar că ea este numai o parte, dintr-un infinit mai bogat tezaur.

Că tovarăşul Hoffmann promovează o anume ceramică, e o chestiune care, mă rog, s-ar putea zice că îl priveşte, deşi, după cum am văzut, consecinţele unei astfel de atitudini nu sînt deloc de ignorat, dimpotrivă. Dar că tovarăşul Hoffmann se opune unei alte ceramici, care înseamnă Hurezul, opunîndu-se unora dintre reprezentanţii ei cei mai reputaţi, e o chestiune care — aici nu mai încape discuţie! — ne priveşte pe toţi, la modul cel mai acut.

I. P.

Al. Rosetti, laureat al Premiului Herder

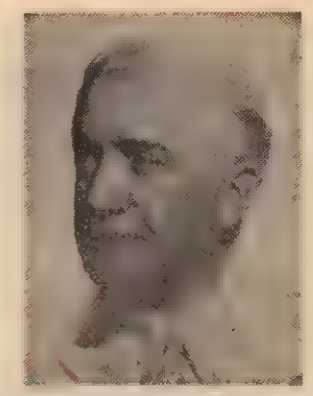

Lingvist de seamă, membru al Academiei române şi al altor academii străine, convins democrat, iubitor de artă şi de literatură, profesorul Alexandru Rosetti a fost totodată editorul ideal al literaturii în mers şi prietenul scriitorilor. Sacrificîndu-şi propriile înclinări literare şi dedicîndu-se unor aspre discipline ştiinţifice, ca fonetica, în care s-a afirmat un întemeietor, ducînd mai departe studiile de istorie a limbii române şi consacrîndu-le o monumentală lucrare, omul de ştiinţă a rămas toată viaţa devotat scriitorilor de mare talent ai vremii, cărora le-a editat, în cele mai frumoase condiţii, operele viu contestate. Tudor Arghezi, Ion Barbu, Camil Petrescu, Paul Zarifopol, Mateiu I. Caragiale, G. Călinescu, George Mihail Zamfirescu, B. Fundoianu, Mihail Sebastian şi alţii au găsit în conducătorul editurilor Cultura naţională şi a Fundaţiilor un adevărat senior al cărţii frumoase, expert în alegerea formatului, a hîrtiei şi a literei, variind de la o carte la alta, cu un gust ales, realizînd astfel un moment sărbătoresc al cărţii literare, lăsată pînă la ei în seama veroşilor exploatatori ai scriitorilor. Pasionat de cartea frumoasă, trasă şi în tiraje speciale, bibliofilice, Alexandru Rosetti a fost providenţa scriitorilor, nu chiar toţi famelici, dar în cea mai mare parte debusolaţi economiceşte, în bătaia tuturor furtunilor, desconsiderati cînd, vorba lui Mateiu I. Caragiale, „juca banul".

În biroul său din pasajul Macca, secundat de Isaia Răcăciuni, dramaturgul expresionist nejucat, Alexandru Rosetti primea la ore regulate, asculta doleanţele scriitorilor, le lua manuscrisele, însuşi le citea, acomodîndu-se cu diversitatea temperamentelor şi a comportărilor fiecăruia, oricît ar fi fost de dificile în relaţiile lor omeneşti (mă gîndesc la cei trei mari „nebuni" — metaforic vorbind — Ion Barbu, Camil Petrescu şi G. Călinescu şi cu cît tact a trebuit să-i îmbuneze, să şi-i apropie şi cu cît devotament i-a asistat în ultimele zile grele).

L-am vizitat pe Alexandru Rosetti în ambele sale birouri directoriale. Era amfitrionul cel mai preventor, săritor la nevoie, neprecupeţindu-şi sprijinul, îndulgent faţă de slăbiciunile sau chiar grosolăniile unora, uitînd a doua zi gesturile neamicale ale celor pe care-i servise şi avea să-i ajute şi mai departe.

Personal, îi datorez tipărirea Corespondenţei lui I. L. Caragiale, încredinţarea ediţiei critice Caragiale (după neaşteptata dispariţie a lui Paul Zarifopol), apoi aceea a **Poeziilor** lui Şt. O Iosif, a **Vieţii lui Caragiale** şi, vai !, a studiului despre Arghezi, mereu amînat.

Ca decan, Alexandru Rosetti a prezidat în acelaşi mod prietenos şi comisia înaintea căreia mi-am trecut doctoratul. Opresc aici amintirile mele prea personale, interesante doar pentru definirea stilului de viaţă literară, căruia Alexandru Rosetti i-a conferit cea mai înaltă ţinută.

Laureatul Premiului Herder poate avea duşmani ca om de ştiinţă, datorită universalei condiţii, concretizată în dictonul „grammatici certant", dar în lumea literelor, deşi cei mai mulţi dintre beneficiarii bunelor lui oficii au dispărut, Alexandru Rosetti numără numai prieteni şi admiratori.

Floarea rară a recunoştinţei mai creşte încă, din fericire, acolo unde a grădinărit ca nimeni altul, Alexandru Rosetti.

ŞERBAN CIOCULESCU ■

Analele poeziei scrise româneşti

Trei mii de pagini în şase volume. O lucrare la alcătuirea căreia au fost redactate aproximativ două sute de mii de fişe. O muncă tenace, rod al unor arzătoare căutări de-a lungul a douăzeci de ani. O lucrare terminată şi care îşi aşteaptă tipărirea de mai bine de cincisprezece ani. Manuscrise a căror minuţie şi ordine vorbesc despre seriozitatea planului ce a stat la baza acestei necesare cărţi. Este vorba de monumentala lucrare Analele poeziei scrise româneşti (1570—1830), aparţinînd lui Al. Alexianu, valoros specialist în iconografia veche românească, a cărui lucrare Mode şi veşminte din trecut a devenit o carte de referinţă pentru cercetătorii în domeniu, care, prin bogăţia informaţiei devine de fapt o istorie a principatelor şi nu doar a croiului. Mai nolle sale lucrări — Acest ev mediu românesc, Editura Meridiane, Un bucureştean de altă dată : Răsipitorul logofăt Dudescu, apărută la Editura Nagard, Milano, precum şi recenta apariţie a tălmăcirilor sale din François Villon — vorbesc nu mai puţin despre o activitate diversă şi laborioasă.

Analele poeziei scrise româneşti (1570—1830) este o întreprindere temerară, de mare probitate ştiinţifică şi de curaj, consemnînd faptul că ea este rodul muncii unui singur om şi nu al unui colectiv de cercetători. Ea este o imensă frescă a literaturii române, a scrierii în versuri, cuprinzînd peste patru mii de creaţii în limba română culese după urice, pietre tombale, ceasloave, colecţii particulare, mărturii a primelor scrieri româneşti în ale căror începuturi se ghiceşte nu intenţia de a căuta faima ci dorinţa de pomenire, de a nu cădea în uitare. Al. Alexianu îşi precizează de la bun început scopul şi modul alcătuirii lucrării : „Vom însemna ca atare drept creaţie a oamenilor noştri de carte, versuri demult răspîndite în popor, pe care ne-am obişnuit a le socoti creaţii populare, dar care sînt la origine nu opera anonimă a păstorilor sau plugarilor de pe întinsurile ţării, ci alcătuiri aparţinînd anumitor categorii de umili dieci şi grămătici, rodul trudei lor, transmise din secol în secol posterităţii şi intrate printr-un lung şi îndelungat proces de simpatie, din manuscrise şi tipărituri în rostirea şi memoria poporului. Cei mai mulţi şi-au îmbrăcat gîndurile sfioase în lumina versului pentru rarii, întîmplătorii lectori care se vor apuca să le citească. Nici unul din aceşti mulţi n-au căutat faima".

Dacă prima parte a lucrării cuprinde textele pe care mulţi încă nu le ştiu, fiind văduvite de lumina tiparului, partea a doua a lucrării este o sistematizare şi prelucrare a întregului material poetic înfăţişat nouă. Aflăm, în capitolul Concepţie şi viziune, importante însemnări despre rostul şi sensul poeziei în trecut. „Şi aceasta pentru că normele unei cu totul alte poetici dirijează creaţia de acum cîteva veacuri, atît în ţara noastră cît şi în ţările vecine nouă. Niciodată însă poezia n-a figurat ca o pură gratuitate şi n-a fost subordonată unui ţel profan".

„Aceste versuri, ne spune autorul în prefaţa lucrării, au făcut cîndva parte din marele suflet al neamului, au participat la trecutul de suferinţă, la acel uriaş incendiu care a luminat drumul strămoşilor noştri... O legătură neîntreruptă domneşte între vechii versificatori şi poeţi de mai tîrziu ai ţării, pînă aproape de timpurile noastre, poezia de după 1830 păstrînd multă vreme tradiţia literară a înaintaşilor ei. Am putea spune chiar, fără teama de a fi dezminţiţi, că întreaga generaţie de literaţi de la mijlocul secolului al XIX-lea, în ce a avut ea mai reprezentativ şi vechea noastră poezie scrisă, a existat întotdeauna un strîns raport de filiaţie, îndeobşte necunoscut pînă azi".

Lucrarea se înscrie pe linia unor mari opere patriotice, fapte de limbă şi de istorie pot sta la îndemîna oricărui o cercetează. Oameni de aleasă cultură, specialişti, au cercetat această carte şi s-au exprimat despre ea elogios. Al. Alexianu s-a stins din viaţă în 1974 lăsînd în urma sa exemplul unei munci şi al unei opere ce îl consacră postum. Aflăm aplecîndu-ne pe această carte netipărită, cu file care ar putea servi inegalabil literatura noastră de inspiraţie istorică (atît prin ineditul informaţiei cît şi prin frumuseţea limbii) că : „Cele dintîi urme de limbă scrisă românească (Valachica lingua), pomenesc de o cetate Kimba Longu existentă în anul 1014, în Valahia neîntemeiată încă. Un român, viteazul (Ramung viteazul) voievod din pămîntul valahilor e amintit în Cîntecul Nibelungilor, la începutul veacului XIII şi primele inscripţii pămîntene, scrijelite în aceeaşi veche grafie, ating anii 1352—1364. Sînt mesagii dintr-un timp foarte îndepărtat, pînă la care gîndul ameţeşte urcînd în vreme".

De cîţiva ani fiul valorosului cercetător, Radu Alexianu, umblă cu aceste valori, cu aceste moşteniri, printre oameni care l-ar putea ajuta să le dea luminii tiparului. Mai mult, bate la porţile edituriior unde i se dau răspunsuri ambigue, vagi, ce devin în cele din urmă uitate promisiuni

Să nu văduvim cultura românească de o lucrare monumentală prin amploarea subiectului, o lucrare ştiinţifică de aleasă ţinută, pătrunsă de adînci semnificaţii patriotice.

ANDREI COSTRIŞ ■

Cronica literară

Două ipostaze ale satirei

În schiţele umoristice pe care Ion Băieşu le-a strîns în volumul Dragoste bolnavă (Ed. „Cartea românească", 1980) lumea este contemplată cu bonomie. Autorul creionează imagines unui bilci zgomotos şi multicolor unde foiesc o sumedenie de personaje simpatice în ciuda defectelor pe care le au. Ironia aclipitoare a scriitorului abia le ştichiuleşte cusururile — de obicei mărunte — le mustră cu blîndeţe, într-un limbaj mucalit, conform unei declaraţii proprii incluse într-una din schiţe : „eu nu-mi urăsc personajele nici măcar atunci cînd sînt negative, aşa cum nici o mamă adevărată nu-şi poate urî un copil urît sau infirm". Autorului îi repugnă să apară în postura unui moralist atoteştiutor şi deseori rîde şi de sine însuşi, socotindu-se la fel de vulnerabil ca şi ceilalţi. Ion Băieşu transformă cotidianul cel mai banal cu putinţă într-un spectacol ce merită să fie văzut pentru savoarea situaţiilor prezentate. El are darul de a ne stîrge atenţia că şi o ambianţă oarecare posedă miracole. Vorbe, gesturi insignifiante sînt înregistrate meticulos de autor deoarece el le surprinde mecanismul după care se repetă, atîrnînd în mod inevitabil rîsul. E drept, cîteodată mijloacele îi sînt cam rudimentare, comicul e forţat. Dar în cele mai bune schiţe ale sale el se dezvăluie ca un umorist înzestrat, cu pasiune pentru scrutarea existenţei pe care rîvneşte să ne-o restituie prin scris într-o înfăţişare cît mai aproape de cea reală. Întîmplările din Dragoste bolnavă sînt „rupte din viaţă", par a fi ştiute de cînd lumea şi pămîntul şi relatate fără nici un fel de ifose stilistice, ca şi cum ar fi circulat din gură în gură înainte de a fi aşezate în paginile unei cărţi. Chiar şi autorul recunoaşte la un moment dat : „Dealtfel, eu folosesc foarte puţin imaginaţia atunci cînd scriu, prefer să vorbesc despre lucruri întîmplate aievea, trăite, îmi place să rup cu mîna mea fapte din viaţă şi să le pun pe hîrtie direct, fruste, aşa cum rupi fructe dintr-un pom şi le pui pe masă". Într-adevăr, inventia lasă impresia că e minimă în aceste istorii vesele cu personaje deseobit de gureşe. Marea lor plăcere este aceea de a sporovăi la nesfîrşit şi de a umbla cu febrilitate după un auditoriu care să accepte să le asculte. Un protagonist ajunge să formeze numere de telefon la întîmplare tocmai din dorinţa de a susţine cu cineva o conversaţie. Numai vorbind eroii îşi capătă o identitate precisă. Jovialele şi volubile, personajele lui Ion Băieşu nu suportă solitudinea care l-ar îndemna să mediteze asupra propriei lor persoane. Ele preferă să se exteriorizeze rapid, să-şi expună chiar şi micile drame în cuvinte pentru a scăpa de sub suveranitatea unor suferinţe reale. Cheflii, licheie simpatice, soţi frivoli, amanti de-o clipă, funcţionari servili sau delatori umplu cu logoreea lor un univers mărunt şi de o dezarmantă superficialitate. Autorul spune totul despre ei, îi deposedează de orice enigmă. Cine l-ar mai observa din nou nu ar mai descoperi nimic altceva. În concepţia scriitorului viaţa are farmec chiar şi în formele ei mai puţin profunde.

Cu noul său volum Ion Băieşu dovedeşte că sursa umorului său nu s-a epuizat.

★

Cu totul altă viziune artistică ne întîmpină în volumul Doamna Voltaire (Ed. „Cartea românească", 1980) al lui Teodor Mazilu. Dealtfel, în întreg contextul literaturii române cărţile şi piesele sale se disting printr-o puternică originalitate. Pentru că puţini dintre scriitorii noştri satirici au avut curajul acestui autor de a rămîne atît de inflexibil în faţa oricărei erori, indiferent de importanţa ei. Teodor Mazilu refuză să se înduioşeze vreodată de soarta personajelor sale. El este asemna unui procuror incoruptibil care veghează ca ordinea lumii să fie riguros respectată. Rechizitoriul său e rostit cu sarcasm şi vizează rînd pe rînd cusururile omeneşti denunţate lumii întregi din dorinţa de perfectibilitate umană. Ironia lui provoacă un rîs amar. Meschinăria, prostia drapată în haine strălucitoare, superficialitatea în iubire şi prietenie, în căsnicie şi la serviciu sînt doar cîteva dintre defectele aduse pe banca acuzaţilor în Doamna Voltaire. Ca şi în alte opere ale sale Teodor Mazilu este însă neîntrecut în arta de a demasca ipocrizia. În special pe cei care îşi inventează suferinţele numai pentru a atrage atenţia asupra lor şi a stîrni compasiune autorul îi batjocoreşte fără nici o cruţare. Din acest punct de vedere recentul volum nu aduce nimic nou în literatura autorului. El şi-a descoperit un stil inconfundabil încă de la început şi îl foloseşte fără greş în continuare, lărgind doar aria de investigaţie, îmbogăţindu-şi galeria de personaje.

Teodor Mazilu rămîne şi pe mai departe promotorul profund al satirei fără milă.

GEORGE ARION ■
Fotografii de VASILE BLENDEA ■

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (IV)

Învingătorul

2.

Autoportret presupus în grupul Pietà de la Florența (detaliu)

Dealtfel, singura ratare a titanilor e să înceteze lupta. Înfrîngerea este pentru ei un izvor de energie, dar consolarea îi poate împinge într-un eşec iremediabil. Un titan consolat e un titan care a renunțat la condiția sa. Şi chiar la forța sa, care se reîmprospătează prin luptă. Vulturul joacă un rol important în povestea lui Prometeu ; iar un adevărat titan face din orice încăpere un munte.

Trebuie să corectăm prin urmare legenda. Eă ne-a obişnuit cu ideea că Prometeu a furat întîi focul din cer şi apoi a fost surghiunit pe un munte şi prins de o stîncă în lanțuri. Că muntele, deci, e exilul. Supliciul. Pedeapsa. Prețul plătit pentru focul furat zeilor. Cu cît Prometeu coboară mai repede de pe munte, ne spunem, cu atît mai bine. Va înceta suferința. Suferință inutilă, la urma urmei, deoarece focul a fost obținut. Dar Michelangelo ne arată că Prometeu trebuie să urce pe munte în fiecare zi şi în fiecare noapte. Va coborî numai din cînd în cînd să doarmă. De cum se va trezi, va lua dalta şi va urca pe munte din nou. Căci focul trebuie cucerit mereu. Muntele nu e pedeapsă, loc de supliciu sau *locul* de supliciu, ci singurul loc unde focul poate fi cucerit. La poalele muntelui, vulturul nu coboară decît în alte scopuri. Să ne facă să suferim, nu pentru a ne provoca să creăm. În schimb, Prometeu, pe care nl-l închipuim abrutizat de suferință, smulge pe munte (sau abia pe munte !) focul care face din om un demiurg.

Între prima *Pietà* a lui Michelangelo şi *Pietà Rondanini* la care artistul mai lucra în zilele dinaintea morții încape, s-ar putea spune, toată istoria artei. În cea dintîi, Michelangelo a dovedit că oricînd îl putea egala şi chiar depăşi pe greci. În ultima, acest orgoliu i se pare inutil. Picioarele care dibuie pe sociu caută cu totul alte țărmuri decît ale Greciei lui Fidias şi Praxitele. Această sculptură gîndită ca o piatră de mormînt ar putea fi aşezată chiar pe mormîntul Renaşterii. Dar ea ne dezvăluie că în statuile neterminate ale lui Michelangelo lupta continuă încă. Învingătorul n-a ajuns sau n-a vrut să dea pietrei lovitura de grație. Şi, dacă a ezitat, el a ezitat nu în fața victoriei, ci a încetării luptei sale. Poate, de aceea (pentru a ne întoarce la comparația lui Romain Rolland) tînărul din *Învingătorul* întoarce în altă parte gura tristă şi privirea nehotărîtă. De aceea trupul îl zvîrleşte înapoi. El nu vrea, probabil, să pună capăt luptei. Cu alte cuvinte, Michelangelo îşi întîrzie uneori victoriile. Le amînă. Nu le refuză însă. Dimpotrivă, e însetat de ele, mai ales cînd sînt dificile. Şi poate nicăieri nu se vede mai bine acest lucru ca în statuile sale neterminate, deoarece, din perspectiva unui titan, orice operă la care nu mai e nimic de adăugat e într-un fel ratată, întrucît ea a încheiat lupta.

Ceea ce spunea Stendhal despre *Judecata de apoi*, că ar copleşi închipuirea sub povara nenorocirii şi „nu mai rămîne forță pentru a avea curaj" ar putea fi în parte adevărat pentru această frescă. Dar mi se pare că înțelesul cel mai adînc al artei lui Michelangelo, în ansamblul ei, este la polul opus. Chiar cînd suferința crispează trupul sau cuprinde sufletul, ca în *Noaptea*, rămîne putere pentru a avea curaj. Firește, nu ne miră că *David*, calm şi mîndru, ar putea murmura oricînd : „Nu mă tem nici măcar de mine însumi, de ce m-aş teme de Goliat ?" Să ne oprim însă în fața *Sclavilor*. Ei se zmulg din piatră, pregătiți să stea întocmai ca *David* pe socluri ! Simțim că se nasc nu pentru a fi trestii gînditoare, ci pentru a fi liberi. *Sclavul ce se deşteaptă* stă cuicat în marmură ca un luptător înaintea bătăliei. Astfel, Michelangelo, chiar cînd nu e învingător are orgoliul luptei sale, reamintindu-ne că omul n-are nevoie de trufie, dar nu poate trăi fără orgoliu ; că aroganța îl face pe om dezgustător, dar umilința îl degradează la fel de mult. În definitiv, ce înseamnă „orgoliu" la un artist care visa să sculpteze munții ? Desigur, nici onoruri, nici lux, nici ranguri, nimic din toate astea. Ele înseamnă ambiții, iar un mare artist n-are ambiții, ci sete. Sub bolta Capelei sixtine, Dumnezeu nu avea un slujitor, ci un rival. Un Prometeu stropit de culori în stare să-şi provoace singur vulturul pentru a-şi îndeplini visul de demiurg. Uneori, el are liniştea lui *David* care, chiar înconjurat cu un gard de sîrmă ghimpată sau amenințat cu revolverul la ceafă, ar privi lumea la fel ; nici un mușchi nu i-ar tresări. Alteori, e sumbru şi teribil ca *Moise*. Visător ca *Giniditorul*. Sau inocent ca Adam trezit din somn în scena Genezei. Dar întotdeauna gata să se reîntoarcă pe munte, de cum s-a trezit.

Titanul a vrut să învăluie în taină o parte din lucrurile întîmplate pe muntele lui. Înainte de a muri, a dat pradă flăcărilor un mare număr de desene, schițe şi cartoane, pentru ca nimeni, povestește Vasari, să nu-l cunoască truda pe care o risipise şi chipul în care îşi silise geniul să nu dea decît lucrun desăvîrşite. Şi poate că Michelangelo a avut dreptate, nu vom şti niciodată „cît sînge costă" să transformi zbuciumul în victorie. Totuşi, există pentru fiecare ceva de descoperit aici. Să afle, dacă nu un drum de ieşire din destin, măcar un mijloc de a sta drept înlăuntrul acestui destin.

Numai în acest sens pot înțelege afirmația lui Elie Faure că Michelangelo ne subjugă prin perpetua sa victorie.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Cincinat Pavelescu

N-am scris niciodată nici o epigramă. Le-am gustat doar pe ale altora — şi asta mi-a fost destul — ca să nu fiu acuzat de nici un fel de subiectivism, de nici o slăbiciune sau solidaritate de clan, afirmînd împotriva teoreticienilor acreditați că nu m-am împăcat deloc cu opinia, mai estompat ori mai îngroşat disprețuitoare, că epigrama aparține genului literar minor. Întîi ea are o străvechime datînd de la grecul Alceu şi ilustrată mai apoi la latinul Martial, ca să fi avut tot răgazul să-şi capete majoratul... Şi, pe urmă, nu cred că există o artă majoră şi una minoră, ci arta în sine, slujită cu talent, cu inteligență, cultură şi conştiință şi, dacă e de unde, cu o brizâ de genialitate ; finalmente rămîne — independent de genuri şi de catalogări — lucrul prost sau bun, respingător sau delectabil şi nimic altceva, ca în orice domeniu.

Epigrame s-au făcut fireşte, multe ; şi se vor face, desigur şi mai multe. Dar epigramiştl — în sensul absolut al noțiunii — sînt puțini.

Cincinat Pavelescu poate fi numărat, fără să exagerăm, între cei mari şi, poate, prin constanța cu care s-a dăruit epigramei, părinte el la noi acasă.

Nu mi se pare chiar atît de facil şi de simplu ca în două, în patru, sau în maximum şase versuri să redai şi ideea şi poanta, imortalizînd o situație, ca într-o imagine fotografică, sau stigmatizînd un om pentru totdeauna ; şi din punctul acesta de vedere consider că epigrama este şi o cronică a vremurilor, un document care grăieşte sugestiv, după care se pot reconstitui microportrete, atmosferă ambiantă, practici de moravuri şi năravuri — toate laolaltă însuflețind o lume şi desenînd socialmente o epocă. Cincinat Pavelescu se va justifica singur : „Am făcut o epigramă, acolo unde am văzut o linie strîmbă în loc de una dreaptă" — şi neîndoios şi-a delimitat rolul cu modestie pentru că spiritul lui încenusa de prediloctie mediocritatea şi trufia, ignoranța şi necinstea, prostia şi parvenitismul, injustiția şi ridicolul, fudulia şi fanfaronada, de care — slavă cerului — n-am fost scutiți să le întîlnim mereu şi la tot pasul.

L-am cunoscut pe Cincinat Pavelescu în redacția unui ziar unde eram — vai ! — „mezinul". Venea la directorul gazetei, personaj cu influență şi cu relații, pentru aceeaşi dorință care nu l-a părăsit cît a trăit : să fie mutat la București, din nu mai reține ce judecătorie de țirg provincial. Nu i-a putut face nimic nici el şi nici alții din numerosii săi prieteni şi admiratori, dintre care unii deținînd înalte demnități în stat.

Glumele, calambururile, tăioasele sarcasme, efervescența ghimpoasă a vervei lui nesecate se cereau pedepsite : Cincinat nu trebuia să fie magistrat la București ; şi a-a fost adus în Capitală decît prin decret.

Îl vedeam în ponosurile pe care le făcea aici, la „Capşa", sau la „Corso", la restaurantul „Enescu", sau atrasi de grătarul lui „Nae" din Şelari, şi-l căutam ori de cîte ori aflam că a sosit. Era un esantion rar de umanitate, care isplitea şi fermeca, dominat de acel franțuzesc „esprit", duios, ironic, cald, vibrant, prietenos — fără să facă diferențieri de vîrstă sau ranguri — cu o cozerie spumoasă şi prompte sublinieri acidulate, cu o inimă ospitalieră şi cu o privire calmă şi înăluitoare. În care parcă se materializa acea „indulgență universală" de care pomeneşte Jules Laforgue într-unul din poemele lui. Fiindcă, în adevăr, Cincinat Pavelescu a fost un **Om**, în cuprinderea neviciată a termenului şi nu cred că undeva, cineva, de aici sau de aiurea, să-i fi putut aduce imputarea că a avut vreodată de suferit de pe urma lui.

Mai bine însă decît palidele şi anemicele mele vorbe îl definește această strofă din „Farniente" dedicată siesi :

Nu sînt nici rău, nu sînt nici blînd.
Nu m-am tîrît, n-am plîmuit.
Am fost şi sînt un biet amintit
Care visează chiar mergînd.

Şi, în completare, aceste patru stihuri, cu care se autocaracterizează şi pe care le aleg din „Cîntecul unui greier", menit să-mi evoce, nu știu de ce, un menestrel din evul mediu :

Şi-am colindat întreaga țară,
Cîntăt c-o leafă de aprod,
Purtînd sub robă o chitară,
Şi-o inimă, în loc de cod.

Ştiam că Cincinat Pavelescu se născuse în comuna Milcov, județul Vrancea. Mi se pare că înainte locul natal se numea Risipiți, ca o predestinare parcă — fără să urmăresc un ieftin joc de cuvinte — să se risipească pretutindeni cu jerbele catifelate ale minții şi scăpărările fosforescente ale spiritului. Dealtfel, ori de cîte ori se întîmpla să fim laolaltă, cunoscînd detaliul că eram focşănean, îmi spunea „Județ". Şi văd — căzîndu-mi în mînă cu întîrziere frumoasa ediție scoasă în 1972 la Editura „Minerva" în colecția **Restitutio**, îngrijită de Victor Crăciun şi George Zarafu, cărora le-am dat, cînd o pregăteau, materialele trebuitoare pe care le aveam — că i se fixează ca loc de naştere Bucureştii. Sînt oarecum nedumerit şi nu pot să verific în clipa asta care e cu exactitate realitatea, dealtminteri de o însemnătate secundară. Şi e cazul să precizez aici că de la volumul de „Poezii" din 1911 şi acela de „Epigrame" din 1925, Cincinat Pavelescu n-a mai tipărit nici o carte, şi că atît versurile, cît şi epigramele lui au rămas împrăştiate în diverse publicații ale vremii. Abia în anii noştri i se strînge opera, în ediția de la „Minerva" — care e cea mai completă — după cîte ştiu. În 1967, la Editura „Tineretului" i se reeditează „Epigramele" din inițiativa şi prin strădania lui Tudor Măinescu, poet, epigramist şi, ca şi Cincinat Pavelescu, magistrat şi el.

Cincinat Pavelescu obişnuia ca pe exemplarele din „Epigrame", pe care le oferea prietenilor, să adauge, în proprie lui grafie, unele noi, scrise după apariția volumului, sau altele care circulau doar oral, fiindcă vizau personalități sus-puse ori cu un mod de exprimare mai libertin.

Vechiul şi statornicul meu amic Dan Bănescu mi-a pus la dispoziție opul care provine din biblioteca tatălui său — integrul magistrat Eugeniu Bănescu, care, ca şi fratele său, istoricul şi bizantinologul Nicolae Bănescu, au opus o neîndoplecată rezistență metodelor legionare chiar în perioada guvernării lor, cînd o asemenea atitudine implica grave riscuri. Îi redau dedicația : „Doamnei şi Domnului Eugeniu Bănescu, o glorie curată a celei mai înalte magistraturi, a cărui nobilă siluetă morală dă prestigiu corpului judecătoresc, acest volum, ca un omagiu de iubire şi respect omului de inimă şi de caracter şi ca o amintire a serei de 7 ianuarie 1929. Cincinat Pavelescu".

Sînt în exemplarul acesta, caligrafiate, peste 15 epigrame care între timp au devenit cunoscute. Una singură n-am ştiut-o şi îl priveşte pe Radu Cosmin, scriitor mediocru şi poet, repudiat iremediabil de Muze, locuind în tinerețea lui într-o cameră la „Grand-Hotel" care făcea vizavi cu W.C.-ul etajului. Şi Cincinat Pavelescu nu-l iartă, speculînd coincidența :

Peste drum de cabinet
Stă Radu Cosmin, — poet,
Ce se zbuciumă şi scrie
Ca să aibe toți hîrtie.

Cincinat Pavelescu vine pe lume în 1872 şi o părăseşte, în urma unui cancer pulmonar, în 1934, după ce, cu șapte ani înainte, adică în 1927, fusese încununat cu laurii Premiului Național de poezie. Şi să-mi fie permis, ispărvind aici, să transcriu un fragment din zingăniile de simțăminte cu care-şi deapănă amintirea mamei : „Mama mea, sensibilă, cultă, fină, blîndă şi delicată a fost tipul mamei sfinte de odinioară. Vorbea la perfecție limbile franceză, italiană, germană şi învățase latineşte şi greceşte, ca să ne asculte seara lecțiile. Toată ziua cosea şi lucra pentru copii. N-am văzut-o niciodată ieşind din casă decît însoțită de tata sau de unul din noi.

N-am cunoscut în casa noastră alte distracții decît muzica, citirea şi declamarea. Încă de mic, avînd o bună memorie, mama îmi citea, chiar înainte de a şti să citesc, poeziile eroice ale lui Vasile Alecsandri şi eu le reîneam şi le declamam cu multă înțelegere.

Obosită de a fi născut, crescut şi educat atîtia copii, a murit într-o zi, discret, cum trăise şi mi-a îndoliat viața pentru totdeauna. Nu avusese cînd se mărîtase nici 15 ani şi n-avea la moarte nici 36. Viața ei a fost scurtă, ca un fulger, ce taie pe cerul posomorît un zig-zag de lumină şi se stinge, sporind parcă şi mai mult întunericul nopții ! De-atunci o plîng mereu şi nu mă pot mîngîia. Nici un copil nu știe să-şi iubească părinții destul şi pedeapsa lor este de a-şi da seama prea tîrziu, că nimeni n-o să-i mai iubească cu drăgostea şi prietenia lor".

I. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicționar de lagăr

DÖRRGEMÜSE

Înghesuiți unul în altul pe **Appelplatz**, privim cu ochii scoşi din orbite spre alcea din față. Dintr-o clipă în alta trebuie să apară **Häftling**-ii cu butoaiele. Mîncare se aduce în butoaie. În fiecare zi același fel de mîncare. Se numeşte **Dörrgemüse**. Un ghiveci făcut din tot felul de legume deshidratate. Niciodată nu s-a întîmplat să se aducă altă mîncare.

Cineva zăreşte primul butoi, sare în picioare şi strigă cît îl ține gura :

Încolonareaaa !... Vine mîncareaaa !...

Gata, în stînga platoului s-a format coloana. În capul **Appelplatz**-ului stau aliniate butoaiele. Alături, o țargă cu veselă. Vreo 20 de cratițe şi vreo 15 oale de cîte 3—4—5 litri. Lîngă primul butoi, cu un polonic în mînă, un puşti de 15—16 ani. E fiul şefului barăcii. Înseamnă că **Lungăul, Blockältèste** peste baraca nr. 21, nu s-a trezit încă din beția de astă-noapte.

Puştiul pune cîteva polonice de **Dörrgemüse** într-o cratiță sau într-o oală şi strigă cît să iasă din coloană. Stabileşte porțiile la voia întîmplării. Fără să umple o cratiță de 3 litri, strigă :

— **Fünf !**, cinci !

Unul din **Häftling**-i îndrăzneşte :

— E prea puțin pentru...

Puştiul îl plesneşte cu polonicul în față şi țipă :

— **Noch zwei !**, încă doi !

Acum vor mînca şapte din aceeaşi porție.

S-a terminat vesela. În dreapta platoului s-au format grupulețe de cîte 4—5—7 **Häftling**-i. Fiecare grup cu cîte o cratiță sau oală cu **Dörrgemüse**, care trece din mînă în mînă. Linguri nu există. **Häftling**-ii soarb, pe rînd, cîte două-trei-patru înghițituri, după cum e învoiala. În timp ce unul duce cratița sau oala la gură, ceilalți din grup privesc cu încordare cum i se mişcă mărul lui Adam. Trişarea este exclusă.

Cei din coloană se uită disperați la cei din grupuri şi țipă, amenință, imploră :

— Grăbiți-vă, fraților ! Gîndiți-vă şi la noi. Vine apelul şi rămînem fără mîncare.

Unii nu mai rezistă. Ieşa din coloană, se apropie de cîte un grup şi se milogesc :

— O înghițitură. Numai una. Nu mai pot.

Alții se înghesuie spre capul coloanei. Aşa începe dezordinea care, treptat, se transformă într-o învălmăşeală totală. Unii din cei care au mîncat intră din nou în coloană. Oamenii nu se cunosc unii pe alții. Nu există nici un fel de evidență, nici un semn distinctiv. De unde poți şti care a mîncat şi care nu ? Cei din coadă presimt că vor rămîne fără porție şi încep să se agite.

Deodată, un **Häftling** țipă disperat :

— Fraților nu mai este decît o jumătate de butoi.

Peste 300 de **Häftling**-i cărora nu le venise rîndul năvălesc în față. Apucă cratițele şi oalele de pe țargă şi se zbat să-şi facă singuri parte.

Puştiul ridică polonicul şi loveşte la întîmplare. Apoi brusc, aruncă polonicul şi plictisit, se îndreaptă spre baracă, strigînd :

— Faceți ce vreți, porcilor !

În cîteva clipe este gol şi ultimul butoi.

Aproape 300 de **Häftling**-i au rămas fără mîncare. Unora dintre ei li s-a întîmplat același lucru şi ieri. Acum plîng... de ciudă, de foame, de disperare.

OLIVER LUSTIG ■

fostul Häftling nr. 112 398

Felinarul

Versuri : ADRIAN PĂUNESCU **Muzica : VICTOR SOCACIU**

Mă mai vede noaptea că mai dau lumină
Eu sînt felinarul de la geamul tău
Şi îmi eşti aproape, dar îmi eşti străină
Mă mai bate viaţa cu păreri de rău

Poate dintre toate tu erai aceea
Poate-n tragedie m-aş fi izbăvit
Vinător fusesem şi erai femeia
Şi aveam un glonte şi i-am tras greşit

Refren :

Poate-am adormit şi-am visat ceva
Vis nedesluşit că nu eşti a mea
Mai încep o zi, dau cu alb pe măşti
Şi te-aş izgoni ca să mă urăşti

Pilpîie hipnotic forme, neguri, linii
Cine sînt eu însumi şi cine eşti tu
Felinar de noapte alipit luminii
Soarele afirmă, umbra zice, nu !

Dacă infinitul însuşi se termină
Şi sufocă lumea ceruri de azot
Felinaru-şi plînge ultima lumină
Ulte vine ziua şi mă sting de tot

Refren : ...

Şi te-ai dus la moarte sau te-ai dus la nuntă
Corbii sticlei negre dau mereu ocol
Fluturi mă-mpresoară şi lumina-i frîntă
Felinarul naşte întunerice gol

Oriunde te afli, murmur : noapte bună
Bîjbîi către tine şi te-aş mai chema,
Dar sînt felinarul fascinat de lună
Care-mpacă noaptea cu fereastra ta,
Refren : ...

Inspiraţie filfiită

Ne-am obişnuit ca, din cînd în cînd, primăvara, într-o sală de expoziţii din Capitală, în mod discret, fără să cunoască prea multă lume evenimentul, să se deschidă un salon de caricatură. Deci, şi anul acesta, la Galeriile de artă ale municipiului Bucureşti a avut loc cel de-al 2-lea salon de primăvară de caricatură. De ce al 2-lea ? Nimeni nu poate da nici un fel de explicaţii, fiindcă în ultimii ani în Bucureşti au mai avut loc asemenea expoziţii. Dar să trecem peste această nedumerire şi să vedem cum stau lucrurile în actuala expoziţie.

De la început avizat sau mai puţin avizat, îţi dai seama că expoziţia este un aranjament de cea mai proastă calitate care face de fapt un deserviciu caricaturii. În dorinţa de a da unitate expoziţiei, organizatorii s-au gîndit ca anul acesta salonul de caricatură să aibă o temă. Mulţi ar socoti şi s-ar gîndi că poate fi vorba de o temă majoră, care ne frămîntă, pe noi sau întreaga omenire. Ei bine, pe organizatori îi preocupă un singur lucru : fluturii. Aşa că 20 de caricaturişti, expunînd cîte cinci ori mai multe lucrări, au transformat sala de expoziţii într-un adevărat insectar de nimicuri.

În catalogul expoziţiei, criticul de artă Radu Ionescu (nu cunoaştem ce taină există între el şi caricatură) spune : „...mai bine ar fi să vedem cum le-a filfîit inspiraţia prietenilor noştri..." Ei bine, dacă aceasta e un mod de a exprima mersul inspiraţiei şi al inteligenţei oamenilor, nu prea le-a filfîit. Să dăm cîteva exemple. Fluturelui lui Gh. Chiriac, ca să zboare, îi trebuie pe aripi o ştampilă a serviciului C.T.C. Un fluture, în lucrarea lui Neli Cobar, s-a oprit pe o floare de plastic. Un miliţian, desenat de Eugen Taru, aleargă după un fluture în stare de ebrietate. Iar într-o caricatură semnată de Fred Ghenădescu, un vînător speriat de un urs lasă puşca şi fuge după un fluture. În continuare un fluture desenat de Manea s-a aşezat pe un cactus. C. Cucoş prezintă, de pildă, un şurub cu aripi. Unde-o fi hazul în asta !? Şi, la urma urmei, de ce un şurub şi nu o manivelă ? Expoziţia este plină de papioane-fluture (Gabriel Bratu, Neli Cobar, A. Poch). Şi fiindcă sîntem la caricaturile lui A. Poch acestea se repetă în idei de ani şi ani de zile. Un fluture, spre exemplu, înconjurat de blocuri se gîndeşte la flori, iar alături într-un desen semnat de C. Ciosu unui fluture înconjurat de blocuri i se aruncă flori. Că totul este o improvizaţie, o dovedeşte şi o reproducere din catalog prezentînd o lucrare semnată de V. Timoc. Dar Timoc nu expune în expoziţie. Timpul va trece şi lumea va uita expoziţia, însă nimeni nu va putea contesta participarea sa la salon. Şi astfel, Timoc va mai avea un argument în dosarul său de membru al U.A.P. În schimb, în locul caricaturilor lui V. Timoc apar lucrările lui Pali — netrecut în faimosul catalog. Şi fiindcă tot sîntem la catalogul expoziţiei, să-i mai cităm pe Radu Ionescu, pentru gîndirea sa plastică : „Şi acum vă invităm ca din lucrare în lucrare, fii-fii, fii-fii, din artist în artist, fii-fii, fii-fii şi apoi, făcîndu-vă loc cu aripile printre vizitatori, fii-fii, fii-fii, să plecaţi spre casă fii-fii, cu mintea şi sufletul fii-fii".

Eforturile caricaturiştilor St. Atanasiu, V. Crăiţă-Mîndră, Anton Dragoş şi chiar ale lui Matty de-a ne oferi idei generoase par sufocate de cellalţi fluturi dăunători.

Una peste alta în expoziţie expun, cum am mai spus, 20 de caricaturişti. Nu cunoaştem exact numărul caricaturiştilor din toată ţara, dar mulţi tineri caricaturişti, unii cu premii internaţionale, nu pot să expună în expoziţie pentru simplul fapt că nu sînt membri în Uniunea artiştilor plastici, în ciuda faptului că o treime din spaţiul de afişare a lucrărilor a rămas nefolosit. Şi, repetîndu-ne, fiindcă tot sîntem la caricaturiştii tineri, cîţi dintre ei în paginile diferitelor publicaţii nu abordează o tematică majoră, ancorată în actualitate — în timp ce pe organizatorii actualului salon de caricatură îi lasă indiferenţi. Este inadmisibilă pasivitatea cu care este tratat acest gen plastic.

În acelaşi timp, alţi artişti ai genului, care nu sînt nici ei membri în uniune, dar prieteni cu organizatorii, nu numai că expun dar se şi lăfăie pe perete. S-a mai scris de foarte multe ori că umorul nu este şi nu aparţine unei anumite grupări de graficieni. El nici măcar nu se moşteneşte din tată-n fiu. Poţi face umor numai atîta timp cît îţi ai. A lungi viaţa unui umorist este o adevărată crimă. Toate „găselniţele", toate artificiile şi toate afacerile care se brodează pe spinarea umorului nu duc decît la promovarea unor lucrări cu teme învechite şi prăfuite.

Caricatura este un gen şi nu trebuie să ne batem joc de ea. Pe lîngă toate acestea caricatura are şi un mare rol educativ. Să educăm prin arma satirei este gîndul şi rolul fiecărui caricaturist. A te lăsa păcălit şi a te minţi pe tine însuţi cu subiecte minore şi lipsite de importanţă, iar apoi să le faci publice este o diversiune culturală.

Actualul salon de caricatură este penibil. Desigur, vor avea loc şedinţe, se vor lua angajamente şi exact ca-ntr-o caricatură nu ne vom ţine de cuvînt. Acest lucru se face de ani şi ani de zile în caricatură. Să fie clar : dorim să vedem o caricatură angajată, ancorată în realitate.

SORIN POSTOLACHE

„Peisajele mele sînt din Iaşi, fac parte din mine, din viaţa mea"

— Stimate Francise Bartok, sînteţi în preziua deschiderii expoziţiei personale şi numai de mine nu vă arde. Vă invit la o discuţie mai puţin de specialitate, convins fiind că sarcina aceasta o vor îndeplini criticii. Nu vă deranjează, spre exemplu, faptul că vizavi, în Sala Dalles, tot în aceste zile este deschisă expoziţia anuală de pictură şi sculptură ?

— În nici un fel. Cînd am acceptat data deschiderii acestei expoziţii ştiam că la Dalles va fi Anuala, unde dealtfel expun şi eu. Vizitatorul va putea, probabil mai uşor, să-şi facă o impresie mai precisă asupra artei mele, a felului cum se înscrie ea în marele peisaj plastic al României.

— Numele dumneavoastră nu este un nume moldovenesc. De aceea vă întreb cum s-a făcut de a ajuns un transilvănean tocmai în dulcele tîrg al Ieşilor ?

— În 1963, cînd am terminat facultatea, am fost repartizat în Bucureşti, dar motive familiale m-au determinat să-mi urmez consoarta la Iaşi. Trebuie să vă mărturisesc că acomodarea nu a fost deloc uşoară. Odată hopul trecut, a urmat obişnuinţa, care cu timpul s-a transformat în dragoste. Iaşul merită din plin să fie iubit.

— Astăzi critica de specialitate este unanimă în ceea ce priveşte talentul şi personalitatea lui Francise Bartok. Cum băneşte că începutul a fost cu totul altfel, vă rog să ni-l povestiţi.

— M-am născut acum 43 de ani în comuna Băcia, în judeţul Hunedoara. Tatăl meu, ţăran sărac, mă vedea om cu meserie. Am funcţionat 3 ani ca tehnician otelar. Dragostea pentru frumos am moştenit-o de la mama, care nu contenea să mă îndrume spre arte. În timpul şcolii, dar mai ales după terminarea ei, am început să frecventez cercul de arte plastice de pe lîngă Clubul siderurgic din Hunedoara. Atunci cred că s-a întîmplat marea mea metamorfoză, datorită profesorului Emil Brandis, care, cu mult tact pedagogic, a reuşit să-mi ia mingea de la picior şi să mă determine să ţin pensula în mînă. Nu este mai puţin adevărat că aveam colegi foarte talentaţi care în mod tacit mă ambiţionau. Este vorba de Liviu Lăzărescu, Ştefan Bertlan, care dealtfel au intrat la facultate înaintea mea. Eu am rămas şi am continuat să mîzgălesc hîrtia, cu toate că de fiecare dată albul imaculat avea să mă obsedeze. (Mai tîrziu, pictorul avea să declare : Mă fascinează pînza albă, preparată ; e atîta armonie. În acelaşi timp, însă simt o nespusă teamă : aceea de a distruge o ordine prestabilită. De fiecare dată cînd mă apropii de pînza albă sper să fac o operă densă ca granitul, o capodoperă. Dar pe pînză viaţa se naşte greu. Ajuns în faţa paletei observ că sînt mult prea puţine culori pentru o capodoperă, chiar şi pentru o operă. După ce aştern primul strat de culoare, pe pînză, ordinea dispare, revin la realitate şi mă mulţumesc şi cu o lucrare bună.)

— Şi cînd aţi avut puterea să vă prezentaţi la examene pentru a deveni student ?

— După trei ani. Am intrat printre primii şi am terminat tot printre primii. Din anul 4 am obţinut bursa „Ion Andreescu" pe care am menţinut-o pînă la absolvire. Nu era un lucru uşor, deoarece nu se admitea decît un singur 9.

— Aţi fost elevul lui Corneliu Baba. Văd că-i purtaţi în continuare respect, de vreme ce catalogul ce l-aţi editat se deschide cu un citat din cuvîntul pe care l-a ţinut Profesorul la prima expoziţie personală din 1966.

— Sigur că-l iubesc şi îl respect. De la dumnealui am învăţat tenacitatea şi seriozitatea muncii, obligativitatea de a lucra zilnic, pasiunea pentru desen şi lumină. După cum se vede, în tablouri influenţa lui nu e atît de presantă. Baba ne-a fost magistru, nu autoritate tiranică. Doresc să se ştie că eu, la rîndul meu, procedez la fel. Nu numai că nu-i influenţez pe studenţi să lucreze cum lucrez eu, dar îi îndepărtez de stilul meu atunci cînd mi se pare că apare la orizont un „bartokist". Procedînd astfel putem deveni noi înşine. Creaţia este ceva individual, care se poate realiza numai într-un dialog intim, eu cu eu. Nimeni nu ne poate învăţa ce şi cum să ne exprimăm. Acest lucru este de strictă intimitate.

— Ştiu că sînteţi cadru didactic la Facultatea de arte plastice din cadrul conservatorului ieşean. Vă place munca de dascăl ?

— Da. Trebuie să spun că mă odihneşte şi de multe ori mă ambiţionează.

— Cum vă odihneşte ?

— Procesul meu de creaţie este cerebral şi obsedant. Tablourile mă urmăresc pînă dincolo de normal. Din acest motiv,

În acest număr, reproduceri din expoziţia lui Francise Bartok — „Memoria peisajului", deschisă la Galeriile de artă ale municipiului Bucureşti

munca la catedră mă odihneşte. Cît despre lucrările mele, nu le consider niciodată terminate. Atunci cînd un lucru mi se pare terminat, gata pentru expoziţie, îmi dau seama că mai am ceva de făcut.

— Totuşi expuneţi aceste lucrări.

— N-am ce face. Viaţa merge înainte şi deci şi eu sînt obligat să-i urmez cursul.

— Care vă este metoda de lucru ?

— Prima perioadă a coincis cu nişte stări sufleteşti deosebite, a fost şi perioada de tatonări, de căutări, de frămîntări. Pe atunci pictam concomitent la cel mult trei pînze pe care însă le omoram. Reveneam pe fiecare centimetru pătrat pînă la obsesie şi oboseală. Nu aveam productivitate, dar acumulam experienţă şi...

— Şi ?

— Saltul s-a produs în 1973, odată cu liniştea sufletească. Am renunţat la munca pe un tablou sau două şi am trecut la teme pe care le pictez în zeci de variante. De patru ani sînt îndrăgostit de peisaj. Am circa 30 de lucrări pe această temă. Cînd vin la atelier nu ştiu ce voi face. Le privesc pe toate şi mă opresc acolo unde mi se pare că mai trebuie ceva. Şi cum găsesc mereu de făcut ceva, un tablou îmi trece de zeci chiar de sute de ori prin mînă.

— Deci acum sînteţi în perioada peisajelor. De unde şi cum alegeţi aceste peisaje ?

— Nu mi le aleg. Ele încep să mă urmărească. Sînt împotriva muncii de documentare practicată cîndva de impresionişti. De aceea peisajele mele sînt din Iaşi, fac parte din mine, din viaţa mea. Le observ de sute de ori şi le trec pe pînză numai atunci cînd simt că ceea ce am memorat este mai puternic decît imaginea reală, adică lucrurile au trecut de la concret la abstract, la spiritual. Din acest motiv mi-am intitulat expoziţia „Memoria peisajului".

— Ce este culoarea, ce este lumina în pictura dumneavoastră ?

— Lumina se poate asemui cu lacurile de acumulare ale hidrocentralelor. Trebuie să o stăpîneşti, dar să o distribui cu mult discernămînt. Ea se cere filtrată de ochiul şi simţirea artistului pentru a pune accent pe culoare. Meseria m-a învăţat un lucru sigur : culorile se joacă cu tensiunea noastră arterială. Lumina şi culoarea — iată cele două mari necunoscute ale picturii. De multe ori sînt întrebat cum de-am obţinut un anumit efect ? Cine poate şti ? Între starea mea de moment şi pictura pe care o efectuez atunci există o perfectă întrepătrundere pe care nimeni nu o poate lămuri. A doua zi mă întreb şi eu cum am făcut, dar fără răspuns. Aşa că nu se pot da rete'e în materie de pictură. Procesul meu intim de creaţie este suprapuncrea continuă, zilnică, a culorilor pînă în momentul cînd tabloul ajunge la saturaţie. Urmăresc nu lumina aplicată din exterior ci aceea care izvorăşte din interiorul obiectelor.

— „Memoria peisajului" ne sceteşte să căutăm tema expoziţiei, temă care de patru ani mărturisiţi că vă obsedează. Asta înseamnă că aţi renunţat la celelalte genuri şi mai ales la portret ?

— Nu. Ani de-a rîndul am lucrat portret. Ca dovadă că şi în această expoziţie există cîteva. În 1978 am expus la Sala Galateea numai portrete. Eu nu lucrez după model. Observ pe cineva şi dacă îmi rămîne în memorie şi începe să mă obsedeze e ca şi pictat. De aici încolo începe procesul creaţiei care e extrem de anevoios.

— Ştiu că v-aţi ocupat de mai multe genuri ale picturii, care anume dintre acestea v-a dat mai multe satisfacţii ?

— M-au preocupat, pe lîngă pictura de şevalet, fresca şi mozaicul. Fiecare dintre acestea mi-au dat pe lîngă satisfacţii, probleme de rezolvare plastică deosebite.

— Ce reprezintă compoziţia pentru pictorul Bartok ?

— Pe timpul studenţiei şi imediat după aceea m-a preocupat numai un anumit gen : compoziţia statică. Apoi, frămîntat de mişcare şi de expresivitate în compoziţie am trecut, nu fără emoţii, la temele medievale care mi-au oferit un bun exerciţiu plastic pe care ulterior l-am folosit la rezolvarea marilor teme istorice.

— Care au fost aceste teme ?

— 1877 ; Mihai Viteazul ; Dacii ; Ştefan cel Mare etc.

— Înainte de a pune punct final discuţiei, vă rog să spuneţi cîteva vorbe despre noua dv. urbe.

— La Iaşi există o anumită înclinaţie spre arte, spre poezie (am impresia că din trei ieşeni, doi sînt poeţi). Peste tot mi-roase a artă. După părerea mea, Iaşul este un foarte puternic centru plastic al ţării unde lucrează la ora actuală un nucleu de artişti, care, fără discuţie, au un cuvînt de spus. Nu se poate vorbi de o şcoală ieşeană, ci de o familie de spirit. Fiecare membru al acestei familii are personalitatea sa distinctă. Mai doresc să se ştie că aici, la Iaşi, există o lumină unică, datorită calmului ei constant. Cele mai frumoase toamne din viaţa mea le-am petrecut în mult iubitul tîrg al Ieşilor. Iată-mă vorbind şi moldovineşte...

DAN BÎRLĂDEANU

Valentin Stănescu:

„Dacă batem la Oslo, intrăm serios în calcule!"

— Felicitări, tovarăşe Valentin Stănescu.

— Mulţumesc, dar pentru ce ?! Pentru 1—2 de la Bruxelles ?!

— Nu, pentru victoria Craiovei în campionat.

— Aşa-i, începusem s-o uit. Dealtfel, victorie logică.

— Cunoaştem, în urma războiului...

— Nu-s eu omul ăla ! Numai că lucrurile aşa stau.

— Cum stau ?

— Valoric, Craiova a avut cel mai bun lot. Fără discuţie.

— De ce precizarea valoric ?!

— Pentru că am rulat puţini jucători. Numeric, alte echipe ne-au fost superioare, dar valoarea şi-a spus cuvîntul.

— Valoarea şi mai ce ?

— Disciplina, în joc şi în viaţa de toate zilele. Echipa a fost ajutată, din acest punct de vedere, de toţi factorii, de conducerea Universităţii, de organele locale.

— Am îndrăzni să vă întrebăm ceva. Cum aţi reuşit să disciplinaţi un lot recunoscut pentru capriciile sale ? Altfel zis, aţi fost mînă forte ?

— Am fost, de ce să mă ascund ?! N-am acceptat şmecherille. Cine n-a muncit, a făcut tuşa. Cine n-a dat randament, a rămas pe banca rezervelor. Cam asta a fost.

— Spuneţi-ne 5 cuvinte despre Balaci, unul din cei mai controversaţi jucători din fotbalul nostru de azi. Îl iubiţi pe Balaci ?

— E nevoie ? E obligatoriu ?

— Nu ştim, poate că da.

— Balaci e mare talent, poate cel mai mare. Ce-am făcut eu ? L-am ordonat, l-am lăsat să se exprime, scoţîndu-l de la mijloc, unde nu se simţea în apele sale din cauza faptului că nu-i reuşea marcajul. Cred că soluţia cu Balaci aripă stîngă retrasă e cea mai bună.

— Să mergem mai departe, de cîţi ani practicaţi meseria de antrenor ?

— I-auzi întrebare ?! Să calculez, de 27. Am început, cu Locomotiva, în 1953, ştiu bine, era imediat după festival.

— Ce-aţi realizat în aceşti 27 de ani ?

— Scrieţi o carte sau faceţi un interviu ?!

— Luaţi-o cum vreţi, dar răspundeţi-ne la întrebare !

— Am antrenat 10 echipe, 9 de club plus naţionala, acum fiind a doua oară. Pe lîngă cîteva promovări, între care Tîrgovişte din C în B şi din B în A, am cîştigat şi două titluri, cu Rapid, din 1967, şi cu Craiova, anul acesta. S-a întîmplat că am fost mai mult musafir acasă, lucrînd la Giurgiu, la Focşani, la Tîrgovişte, la Braşov şi aşa mai departe. Dar nu-mi pare rău, cred c-am fost cinstit faţă de mine însumi şi faţă de meserie.

— N-aţi uitat nici o echipă pe la care aţi trecut ?

— Nu cred. 10 echipe în 27 de ani, nici nu-i mult, zău aşa !

— Şi-acum la Dinamo.

— Poftim ?!

— La bursa de ştiri din Cişmigiu, se dă ca sigură trecerea dumneavoastră la Dinamo, n-aţi auzit ?

— Am auzit ceva, dar n-am dat atenţie. Am contract cu Craiova încă un an. Merg mai departe.

— Poate că n-ar strica să lămurim o chestiune. Valentin Stănescu e antrenorul Craiovei sau al naţionalei ?

— Din cîte ştiu, al Craiovei.

— Şi cu naţionala, cu naţionala cum rămîne ?!

— Simplu. Dacă batem la Oslo, în toamnă, intrăm serios în calcule ! Ungaria, Elveţia şi, mai ales, Anglia sînt însă adversari de temut.

— Aşa-i, aveţi dreptate, dar mai e pînă la toamnă ! Care-i acum, concret, situaţia naţionalei ?

— E bună. Ne-am fixat la un lot, cu ei vom juca în preliminarii. După mine, Lică şi Adrian Ionescu au însemnat cîştiguri reale pentru echipă. Sînt talentaţi, harnici, serioşi, pe măsură ce vor avea meciuri tari în picioare, vor scăpa şi de timiditate.

— Specialiştii susţin, judecînd după ultimele evoluţii ale reprezentativei, că v-aţi întors la formula 1—4—4—2, aşa-i ?

— Ei, specialiştii, le place lor să complice lucrurile !? Parcă în urmă cu 15 ani, cu Rapid, nu jucam cu Ionescu şi Dumitriu în faţă, cum facem azi cu Cămătaru şi Ionescu ?! De fapt, ne-am oprit, ca toată lumea, la 1—1—3—4—2, cu libero. Timpul căutărilor a cam trecut, ne-am hotărît la o idee, pe-aia mergem, şlefuind-o, perfecţionînd-o.

— Nici Sames şi nici Ştefănescu n-au strălucit contra Belgiei, ce ziceţi ?

— Au mai obosit şi ei, doar au jucat 40 de meciuri într-un an.

— Credeţi că belgienii au jucat mai puţine ?

— Şi-atunci ce să facem ?! Să renunţăm la ei ?! Avem alţii mai buni ?!

— Unii zic...

— Cunosc, specialiştii ! Vom încerca şi cuplul Tilihoi — Nicolae, dar am convingerea că tot cel vechi va arăta mai multă siguranţă. E, firească, o părere. Vom mai vedea. În plus, mai avem de aşteptat cîţiva jucători, pe Dobrin, pe Dumitru, pe Sandu Mircea, pe Iordănescu, pe Negrilă, pe Cimpeanu, mai sînt şi alţii. Dumitru, de pildă, m-a asigurat că, din toamnă, vom putea conta pe el la naţională. M-ar bucura revenirea lui, ca a oricărula din ceilalţi. N-am nici o idee preconcepută legată de vîrstă, formă şi ambiţia vor decide.

— Tovarăşe Valentin Stănescu, de ce are echipa noastră naţională 4 antrenori ? E nevoie de atîţia ?

— Nu ştiu, eu nu-s decît unul dintre ei.

— Cooptarea lui Lucescu, aflat încă în activitate, ce sens a avut ?

— Mircea e un antrenor tînăr, iar ideile lui, din cîte am înţeles, sînt curajoase. Bănuiesc că el a fost adus pentru a creşte pe lîngă noi, cei cu mai multă experienţă, pentru a se forma. Personal, am salutat o astfel de iniţiativă.

— Sincer, ce şanse avem în preliminariile campionatelor mondiale ?

— A trecut vremea cînd eram ciuca bătăilor. Azi, putem juca de la egal la egal cu oricine, chiar şi cu Anglia. Dacă facem, în grupă, 12 puncte, mergem în Spania, e sigur.

— Le putem face ?

— Da, le putem. Totul e, repet, să începem bine, contra Norvegiei. Dacă batem la Oslo, mai vorbim. De aceea, luăm toate măsurile pentru a pregăti cît mai serios debutul în preliminarii.

— Ce înseamnă luăm toate măsurile ?

— Exact asta, luăm toate măsurile.

— Adică ?

— Rodăm echipa pentru a o omogeniza. Vom juca un turneu la Bucureşti şi altul în Franţa, de 3 meciuri.

— Altceva ?

— Nimic deosebit. Parcă nu le-ar strica fotbaliştilor, după un an atît de încărcat, un pic de linişte. Aşa că, nu vă supăraţi, mai lăsaţi-i în pace !

— Nu ne supărăm, mulţumim pentru sfat.

EMIL NEGOIŢĂ ■

Tricolorii

De unde atîta timp ?

Vorbele derutante despre „fotbalul total" s-au dus şi ne-au rămas numai rezultatele meciurilor. Bilanţul celor şapte partide interlări din acest an — trei rezultate egale şi patru înfrîngeri — ne îndeamnă să privim critic evoluţia uneia dintre cele mai populare formaţii reprezentative din sportul nostru, echipa reprezentativă de fotbal. Oameni din toată ţara, care se interesează atît de mult de soarta acestei echipe, observă că de ani de zile li se furnizează planuri şi promisiuni, însă, atunci cînd soseşte ora meciului oficial, soseşte şi deziluzia. Explicaţiile tardive despre „greşcala personală a jucătorului X" sau despre faptul că jucătorii „n-au respectat indicaţiile" mi se par şi hazlii, pentru că nu fotbaliştii sînt proprii lor selecţionerl. Actuala conducere tehnică, de sfîrşit de sezon, cam improvizată după retragerea precipitată a lui Constantin Cernăianu, în schimb, mai numeroasă şi mai eterogenă decît a fost vreodată, va cere, probabil, „timp". Ştefan Covaci, unul dintre puţinii oameni de fotbal din federaţia de specialitate, pare să se fi blazat tocmai cînd se cere entuziasm, spirit dinamic, inovare fotbalistică, stringerea rîndurilor, a tuturor forţelor. Valentin Stănescu, dovedit ca eficient antrenor de club la Tîrgovişte, Rapid, Steaua şi Universitatea Craiova, încearcă din nou să treacă pragul condiţiei sale tehnice, deşi are la spate un stagiu de aproape patru ani la cîrma echipei naţionale, probă pe care nu s-ar cuveni s-o repete. Să trecem dincolo de Victor Stănculescu, neavînd ce spune, pentru a ajunge la Mircea Lucescu, autorul unei experienţe aproape unice, la Corvinul, ca antrenor-jucător. Ce rol i s-a rezervat, cu nr. 4, în ierarhia antrenorilor lotului ? Un rol mai mult publicitar — să avem şi un antrenor tînăr, cu nume şi priză la tribune. Numai că pe Lucescu — energic, întreprinzător şi, aidoma lui Mateianu, inovator pe planul tactlcii şi instruirii echipei — nu-l văd să se complacă printre dogme. Mateianu şi Lucescu sînt dintre aceia care cer să se deschidă larg ferestrele în fond, pentru ce îl mai numim tînar pe Viorel Mateianu, cînd, în orice altă profesie tehnică, la vîrsta de 42 de ani, oamenii sînt în vîrf de maturitate ? Ştiaţi că faimosul Uli Hoeness, la 28 de ani, este directorul tehnic, cu puteri depline, al lui Bayern München şi că de numele lui se leagă revenirea acestei echipe pe planul întîi ? Ştiaţi că Netzer este conducătorul tehnic autoritar al finalistei „C.C.E.", Hamburger S.V. ?

Multă lume a văzut cele două meciuri, România — Belgia şi Ungaria — Austria. Şi a văzut că nici contracandidaţii noştri în grupa preliminară a campionatului mondial nu stau pe roze în privinţa clasei tehnice şi a ordinii de joc a echipei lor. Totuşi, aceasta ne interesează în subsidiar. Principalul ar fi să nu se repete experienţe ratate, nici să se opereze cu prejudecăţi, ci să i se dea echipei o conducere nouă în spirit, cu mintea plină de ceea ce se cheamă ordine tactică.

VALERIU MIRONESCU ■

În ultimul derby de „B"

Progresul-Vulcan învinge pe Rapid cu 3 — 1

Meci de campionat, avînd însă toate argumentele unei partide eliminatorii, tip „Cupă", care urma să tranşeze în mare parte echipa sortită promovării în prima divizie ● Progresul a făcut o partidă excelentă, poate cea mai reuşită de echipa din str. dr. Staicovici în actualul campionat, cîştigînd pe merit. Nu-i mai puţin adevărat însă că jocul foarte bun al înaintaşilor progreştiţi a fost facilitat de o prestaţie foarte slabă a jucătorilor din apărarea giuleşteană, în cadrul căreia Pîrvu, Ioniţă şi Puriţ au evoluat ca şi cum nu ar fi dorit victoria, ci înfrîngerea Rapidului ! În atac, în vreme ce Progresul a jucat aerisit, folosind la maximum cele două extreme, Marica şi Zamfir, Rapid a înghesuit jocul, a plîmbat mingea la nesfîrşit, iar Nicolae Manea, căpitan al echipei (!), a fost doar o mare dezamăgire ● Antrenorul Ion Ionescu a încercat tot ce a putut, ilustrînd faptic dorinţa de a modifica „din mers" faţa echipei. El l-a schimbat repede pe Puriţ (în faţa căruia Zamfir făcea tot ce voia), l-a introdus pe Grosu vîrf, l-a retras pe Şumulanschi mijlocaş, iar pe Mateescu fundaş în locul lui Puriţ. Apoi, introducîndu-l la pauză pe Vătui (în locul unui Marin Stelian indolent şi fără vlagă), i-a dat în primire postul lui Cojocaru pe extremă, iar pe Cojocaru l-a trecut fundaş dreapta, scoţîndu-l din nou pe Mateescu „la joc". Ideea n-a fost rea, Cojocaru l-a marcat foarte bine pe Zamfir, promiţînd se pare o nouă carieră, cea de fundaş, iar Mateescu a fost unul dintre cei mai buni jucători ai Rapidului (Vătui însă n-a corespuns decît parţial) ● Tevi a marcat primele două goluri (la cel din min. 5 el primind însă balonul ca pe tavă de la Pîrvu !), iar Şumulanschi a redus scorul, după pauză. Cînd mai tot stadionul se aştepta ca Rapid să forţeze nota jocului, pentru egalare, Manea a ratat ca un începător, iar apoi mai toată echipa giuleşteană s-a stins, arătînd o lipsă de pregătire fizică greu de imaginat. Ultimul gol, cel al lui Vl. Marica, a fost un gol de zile mari, pecetluind o victorie meritată, clară a Progresului ● Arbitrul N. Georgescu (Bucureşti) s-a achitat în general bine de misiunea sa, dar nu pare prea îndreptăţit să aspire pe viitor la meciuri de asemenea importanţă. (D.G.).

Ion Ionescu (Rapid):

„Promovarea n-a fost compromisă duminică, ci cu mult înainte!"

— Stimate Ion Ionescu, aţi pierdut duminică un meci foarte important pentru echipa la care activaţi în prezent, este vorba de Rapid. Care ar fi principalele motive ale acestei înfrîngeri ?

— Referindu-mă strict la meciul cu Progresul aş acuza în primul rînd lipsa de dăruire în joc, de pasiune şi lipsa de dragoste pentru culorile clubului a unor jucători de la care aşteptam mult mai mult, cum ar fi Pîrvu, Manea, Ioniţă sau Puriţ. În aceeaşi ordine de idei, aş remarca, la polul opus, efortul şi dăruirea unor jucători veniţi mai de curînd în Giuleşti, ca Ion Ion, Mateescu, chiar şi Grosu, care au luptat destul de frumos în meciul de duminica trecută. Dincolo de toate acestea, trebuie să recunosc că Progresul a obţinut o victorie meritată, jucătorii săi muncind exemplar în teren şi ştiind foarte bine fiecare ce are de făcut. La Rapid însă, cauzele sînt mult mai vechi. Chiar jucînd mai slab cu Progresul, puteam pierde o bătălie, dar nu războiul, adică promovarea !

— În chenarul alăturat, cititorii noştri pot vedea rezultatele din acest an ale echipei Rapid. Ele sînt mediocre, nefiind deloc în concordanţă cu comportarea unei echipe care luptă pentru primul loc în clasament. Cînd aţi preluat conducerea tehnică a echipei, acum cîteva etape numai, ştiaţi acest lucru ?

— Bineînţeles ! Mai mult decît atît, văzusem Rapidul în cîteva meciuri, pierzînd cu 1—0 la Sibiu, cu 3—0 la Ploieşti şi cu 4—0 la Tîrnăveni, apoi făcînd numai 1—1 cu Autobuzul, pe „23 August". Am sperat însă că nu sînt decît greşeli de suprafaţă, că orientarea greşită a echipei va putea fi remediată din mers şi că prin efortul personal aş putea contribui la promovare. Lipsurile echipei erau însă mult mai profunde şi ele nu puteau fi cunoscute decît din interior : carenţe mari de ordin tactic, fizic şi, mai ales, disciplinar. M-am întrebat mereu în ultimul timp, şi încă mă mai întreb, oare ce a făcut Nicolae Lupescu la Rapid ? Oricît am vrea să ne ascundem, este limpede că lipsurile amintite aparţin în primul rînd antrenorului, iar jucătorii au acţionat exact aşa cum au fost instruiţi. Dealtfel, redactorul şef al revistei dumneavoastră a tras un semnal de alarmă încă de la începutul returului, după acel 0—1 cu Flacăra roşie, echipă din divizia C, dar prea puţini au fost acei care l-au auzit cu adevărat şi au înţeles că nu este vorba despre o dispută personală, ci de un serios avertisment cu privire la modul în care se antrena şi juca echipa în acea perioadă.

REZULTATELE ECHIPEI RAPID ÎN RETURUL CAMPIONATULUI

0—1 cu F. C. Şoimii Sibiu (d)
1—0 cu Petrolul Ploieşti (a)
0—3 cu Petrolul Ploieşti (d)
2—0 cu Metalul Bucureşti (a)
0—4 cu Chimica Tîrnăveni (d)
6—0 cu Energia Slatina (a)
4—1 cu Mecanică fină (a)
0—1 cu Rulmentul Alexandria (d)
1—2 cu Metalul Plopeni (a)
1—1 cu Autobuzul Bucureşti (d)
1—2 cu Gaz metan Mediaş (d)
4—2 cu Chimia Tr. Măgurele (a)
1—3 cu Progresul-Vulcan (d)
(a = meci disputat pe teren propriu ; d = meci disputat în deplasare)

Bilanţ : 14 6 1 7 23—20 13

După 14 etape deci, Rapid nu a acumulat în clasament decît alte 13 puncte la „zestrea" de 24 de puncte cîte făcuse după turul campionatului. Numai 6 victorii, un meci egal şi 7 înfrîngeri, ca şi golaverajul 23—20 (totuşi mult cu ocazia meciului împotriva echipei din Slatina !), reprezintă un bilanţ cu totul nesatisfăcător, care explică foarte bine pierderea primului loc în clasament !

Lupescu a reuşit însă să atragă atenţia tuturor asupra asa-zisului „conflict" cu un om care îl ajutase în repetate rînduri, ca şi cum ar fi avut cîneva ceva cu el. Nimeni n-a avut nimic cu Lupescu, sînt convins, ci doar cu felul în care el pregătea Rapidul pentru o luptă asa de grea cum este cea a promovării ! Jucătorii însişi au fost implicaţi într-o dispută care nu a existat decît în mintea lui Lupescu. În felul acesta, soarta promovării nu s-a jucat atît în meciul direct cu Progresul, ci ea a fost compromisă cu mult înainte, cînd s-au înregistrat rezultate de-a dreptul incredibile, cum ar fi înfrîngerea pe teren propriu în faţa Metalului Plopeni, acel 0—4 cu Chimica Tîrnăveni, 1—1 cu Autobuzul şi aşa mai departe.

— De ce aţi acceptat totuşi să veniţi la Rapid ?

— Pentru că eu m-am considerat întotdeauna ca născut-crescut de Rapid, clubul la care am jucat atîţia ani şi la care mi-a rămas inima întotdeauna. Am ştiut de la început că va fi greu, dar am acceptat pe loc, pentru că doream să contribui la crearea unui climat sănătos, de muncă şi rezultate, ca pe vremea cînd eram jucător iar Valentin Stănescu antrenor. Apoi, pentru că simt foarte bine interesul enorm cu care această echipă este înconjurată de sutele de mii de simpatizanţi, cei care suferă, duminică de duminică, pentru Rapid. Şi pentru că, aşa cum mi s-a promis, sprijinul ministerului, al regionalei C.F.R., al tuturor factorilor de conducere rămîne substanţial, tar Giuleştiul merită o mare echipă în divizia A...

— Ce speraţi ?

— Chiar dacă ultimele meciuri din acest campionat nu se vor desfăşura în sensul dorit de noi, fiindcă acum promovarea nu mai depinde doar de rezultatele Rapidului, ci şi de cele ale Progresului, în ceea ce mă priveşte sînt gata să iau totul de la capăt şi să încerc să construiesc o nouă echipă, mai tînără şi mai valoroasă, cu care să atacăm din toamnă locul I şi repromovarea în divizia A.

DUMITRU GEORGE ■

Kristina Szigethy

În foaierul Teatrului Foarte Mic, la o primă vedere. Kristina Szigethy propune publicului peisaje construite cu inteligența fertilă a călătorului care a epuizat cărările lumii știute și își poate permite să edifice o lume a lui. Mecanica acestei inteligențe nu este întotdeauna limpede, dar rezultatele ei incită, ridică privirea la înălțimea unei curiozități care se cere astîmpărată pînă la capăt. Și, în felul acesta, expoziția se parcurge cu un incontestabil interes. Apoi, ecouri vagi din Chirico, în aceste tablouri, se insinuează mai mult ca pretext. Subiectele nu sînt întru totul rupte de timpul și peisajul real întîlnite în frumoasa Țară a Bîrsei, ci scrutate prin lentilele unui timp și ale unui peisaj interior, făurite în arealul acestei civilizații. De aici, o curioasă beatitudine și o nu mai puțin curioasă stare de grație. Totul seamănă cu o feerie înghețată în tipare în care mișcarea ar clinti esențialul : puterea lucrurilor de a dispune de un echilibru nativ, neimprumutat, propriu. **Ultima fereastră de martie, Fereastră de iulie, Tîrziu în decembrie** și **O anumită zi din Șchei**, legate prin fine vase comunicante, transmit o viziune personală asupra universului și o concepție închegată cu privire la arta transcrierii înțelesurilor lui. Ceea ce nu este decît o consecință a deprinderii de a distila imaginea lumii și a lucrurilor ei ordonat, cu rigoare.

MIHAI PELIN ■

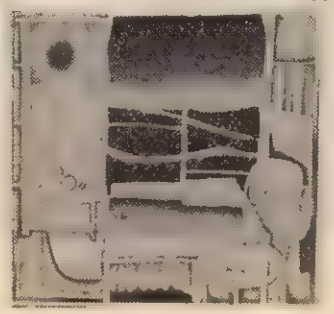

ȘTEFAN POPA:

„Vedetă împotriva voinței lui"

Autorul desenelor satirice semnate Popas nu este un răsfățat al publicațiilor ce găzduiesc satira și umorul românesc. Este student în ultimul an al Facultății de mecanică a Institutului politehnic „Traian Vuia" din Timișoara, dar pictează și desenează încă de la o vîrstă la care nu știa să citească. A debutat cu un desen în ziarul mehedințean „Viitorul", pe cînd avea 11 ani. Astăzi debutează la „Răscul". Nu știe pînă cînd va mai debuta. În desen nu-i place să ofere privitorului imediat ideea. Îl lasă pe acesta s-o caute, să gîndească, să participe la posibilul ei sens, să filozofeze, dacă putem zice așa, alături de autor. Cunoscîndu-i mai demult activitatea, dar mai ales în urma ultimei expoziții personale pe care a avut-o la Timișoara, ne îngăduim cîteva considerații. Preferă desenul satiric și nu caricatura, avînd convingerea că desenul satiric este capabil să se exprime prin modalitățile graficii propriu-zise. Ștefan Popa nu se oprește la simple schițe ale unor defecte psihologice, la umorul ușor al anecdoticii și deci al bancurilor boante, după care cu multă bunăvoință omul rămîne cu o eventuală bună dispoziție trecătoare. În mai toate desenele merge mai departe spre contradictiile ființei umane, sfera artei lui fiind circumscrisă socialului, cel mai adesea socialului în societatea de consum. Condamnă mizeria și foametea, violența și lăcomia, subdezvoltarea și cursa înarmărilor, criza de energie și inechitățile de orice fel ar fi ele și alte multe rele ale zilelor noastre și ale planetei. Acestea sînt, în mare, temele predilecte ale studentului timișorean, teme ce le opune acelor personaje de toată mîna care merg la fotbal, la pescuit și vînătoare însoțite de tot felul de vorbe de duh lunar sau mai des, după cum vine periodicitatea.

Revenind la autor, ar mai fi de adăugat că este prezent cu desene în presă, în saloane și chiar la televiziune. În 1979, la Salonul de la Brăila, a obținut o geantă stricată, un aparat de radio defect și un aparat foto perforat, adică tot ce se putea obține — Marele premiu ! Tot în același an, invitat de Consiliul Internațional pentru Artă și Folclor (de pe lîngă UNESCO) să participe cu o expoziție la Paris, și apoi la Confolens în cadrul unui festival mondial de artă și folclor, alături de peste 350 de artiști din lumea întreagă, i s-a acordat **Marele premiu**, fiind publicat de 18 ziare și reviste franceze, printre care și cotidianul „La nouvelle république" pe prima pagină sub titlul „Vedetă împotriva voinței lui la Festivalul de la Confolens : românul Ștefan Popa", titlu pe care îndrăznim să-l împrumutăm parțial.

ION PREDOȘANU ■

File din istoria spionajului (III)

La Roma li se spunea „seri"

Creșterea viermilor de mătase și prelucrarea firelor de borangic au fost cunoscute de poporul chinez din cele mai vechi timpuri. O dovadă în acest sens o constituie gogoșile de mătase găsite cu orînduiul săpăturilor arheologice efectuate pe locul unei așezări neolitice. Inscripții și legende mai tîrzii atestă că omizile fluturilor de mătase erau venerate : săpăturile au dus la descoperirea unor bucăți de os datînd de la jumătatea mileniului al doilea înaintea erei noastre, pe care erau gravate imagini reprezentînd fire și îmbrăcăminte din mătase.

Mătăsurile chinezești, mai frumoase și mai fine decît oricare din țesăturile antichității, erau cunoscute și prețuite în întreaga lume. Pe timpul imperiului Han ele erau exportate în cantități atît de mari, încît drumul comercial de nord care lega China cu ținuturile Partilor și cu nordul Indiei era supranumit „drumul mătăsii". Acest drum fusese deschis prin expediții militare chineze care încheiaseră înțelegeri sau aduseseră tributile și ponoarele care l-ar fi putut amenința ; pentru asigurarea unei securități cît mai depline, caravanele se succedau pe drumul mătăsii într-un șir continuu, la distanță de vedere una față de alta. Baloturile cu țesătura scumpă ajungeau pînă la Roma unde patricienii vorbeau cu admirație despre meșterii care o fabricau, denumindu-i seri după denumirea ce o purta mătasea în limba greacă veche. În partea occidentală a lumii nimeni nu credea povestirile călătorilor veniți din Răsărit, care afirmau că mătasea este produsul unor viermi. Abia către anul 166, cînd prima expediție romană a ajuns în China prin Siam, deschizînd drumul comercial de sud, această ciudată afirmație și-a găsit susținători.

Fiind un izvor important de avuție, comerțul cu mătase era un monopol al curții imperiale și al nobililor, iar scoaterea din China a viermilor de mătase era interzisă cu strășnicie. Cu atît mai virtos doreau și alții să intre în posesia acestor vietăți minunate. Această misiune a fost încredințată unor predicatori budiști care — pătrunși în China pe timpul dinastiei Han — făcuseră din religia lor o uriașă forță politică ce dispunea, către sfîrșitul epocii Tîn de circa 30 000 mînăstiri adăpostind peste două milioane de călugări și călugărițe. Una dintre versiunile legendei, ajunsă pînă la noi, atestă că evlaviosii călugări pelerini budiști au trecut viermii de mătase peste granițe ascunzîndu-i în bastoanele de bambus care le sprijineau pășurile, bătrînețea și oboseala... O altă variantă, mai romantică, susține că misionarii spioni se vor fi folosit de complicitatea unei frumoase prințese chineze îndrăgostite de un tînăr predicator indian. Plecînd după iubitul ei, prințesa a ascuns în pieptănătura ei bogată — la sfatul acestuia — și cîteva viermi de mătase... Este foarte greu de stabilit în zilele noastre cum s-au petrecut în realitate acele întîmplări de demult. Rămîne cert faptul că pierderea monopolului acestei îndeletniciri de către China a fost rezultatul unei acțiuni calificate de spionaj.

Știința și tehnica datorează Chinei multe alte invenții și descoperiri. În anul 105 chinezii au inventat hîrtia. Cronica a atribuit multă vreme această realizare unui funcționar al dinastiei Han, anume Tai Lun, care a obținut noul material prin fierberea unui amestec de coji de copac, în crud, bucăți de cîrpă și plase vechi de pescuit. Recent s-a stabilit însă că hîrtia a existat mai demult ; oricum, folosirea noului produs care a căpătat denumirea de „hîrtia nobilului Tai" a cunoscut la începutul secolului al II-lea e.n. o răspîndire rapidă și generală. Ca și mătasea, fabricarea hîrtiei a rămas multă vreme un monopol al curții imperiale chineze, interesată să-și însușească beneficiile obținute prin satisfacerea numeroaselor comenzi interne și externe. În secolul al VII-lea, pe timpul dinastiei Tan, a fost inventat procedeul tipăririi cărților prin xilogravură, fapt ce a mărit și mai mult cererea de hîrtie.

La cîteva secole după descoperirea sa, tehnica fabricării hîrtiei a fost însușită de la chinezi tot de către vecinii lor indieni.

Dar multimilenara civilizație chineză n-a creat doar invenții și opere minunate de artă. Statul antic chinez a dispus de forțe armate și servicii informative a căror experiență și principii de organizare au fost analizate în mod strălucit de gînditorii chinezi în opere ce îndeamnă la reflecție pe specialiștii contemporani. Unul din gînditorii și strategii de frunte ai Chinei antice consultat și astăzi de conducătorii armatelor și ai serviciilor de informații este Sun tzi, autorul celebrului tratat militar **Ping Fa** („Arta războiului") scris în iurul anului 510 î.e.n. Lucrarea a apărut în traducere românească la Editura militară sub îngrijirea și comentariul competent al generalului-maior Constantin Antip.

În „Arta războiului". Sun tzi face primele considerații scrise cunoscute referitoare la spionaj și la organizarea serviciului de informații. După părerea lui Sun tzi, „războiul este o problemă de importanță vitală pentru stat, domeniu al vieții și al morții, calea spre supraviețuire sau nimicire. E neapărat necesar să fie studiat temeinic". Scopul și ținta spionajului, în toate formele sale, este — după gînditorul chinez — tocmai realizarea acestui studiu, respectiv cunoașterea inamicului. Subliniind în repetate rînduri că spionajul se realizează în principal cu ajutorul agenților, Sun tzi vădește pe deplin concepția sa largă asupra elementelor esențiale ale securității naționale. Obsedat de necesitatea activității informative, el nu manifestă nici o slăbiciune în exploatarea căilor întortocheate ale spionajului. Susținînd că un sistem de spionaj bine organizat nu risipește ci economisește banii, Sun tzi spune : „Cînd este mobilizată și trimisă în campanie la o distanță de o mie de li o armată de o sută de mii oameni, cheltuielile suportate de populație, asociate cu sumele olătite din tezaur se vor ridica la o mie de galbeni pe zi. Atît în interiorul cît și în exteriorul țării va domni o agitație permanentă, populația va fi istovită din cauza necesităților transporturilor și treburile a șapte sute de mii de familii vor fi dezorganizate. Cel ce face față inamicului ani îndelungați în vederea obținerii victoriei într-o bătălie decisivă, dar se zgîrcește să acorde grade, onoruri și cîteva sute de galbeni și nu cunoaște situația inamicului, reprezintă o culme a lipsei de omenie. Un asemenea om nu are nici una din calitățile unui comandant".

(Va urma)

I. MOCANU ■

Omul și mediul

GÎNDIRE ȘI PRACTICĂ ECOLOGICĂ

Termenul de **ECOLOGIE** a fost lansat încă din 1866 de către naturalistul darvinist Ernst Haeckel, etimologic provenit din îmbinarea cuvintelor grecești **oikos**, care înseamnă casă, loc de viață, economie, și **logos**, care înseamnă știință. Deci, știința despre viețuitoare în mediul lor de viață, „acasă la ele". În interpretarea aceasta etimologică, ecologia se mai conturează ca studiul gospodăriei din natura vie, a felului în care conviețuiesc plantele și animalele. În natură, ființele nu trăiesc izolate, ci în corelație, exercitînd acțiuni reciproc necesare. În plus, toate organismele sînt dependente de anumite elemente din afară (apă, aer, hrană, temperatură etc.), încît nu pot fi nici descrise, nici explicate fără mediul lor de viață.

Ecologia este tocmai știința care studiază atît interacțiunile dintre organismele vii cît și dependența lor obligatorie, permanentă și reciprocă cu mediul înconjurător.

Comunitățile umane, asemănătoare tuturor viețuitoarelor, aparțin sistemelor încadrate și studiate de ecologie. E drept, inițial prin concepția lui Haeckel, ecologia se referea numai la animale, dar azi ea s-a extins la toate viețuitoarele, de la virusuri pînă la om, bazîndu-se pe legi și principii valabile pentru toate grupele de organisme.

Pentru omul modern ea reprezintă la ora actuală, cum bine definea cineva, „un abecedar care trebuie însușit de către toți". Oricît ar părea de scolastic, cîteva noțiuni trebuie bine înțelese.

Prin **mediu de viață**, delimita totalitatea factorilor externi cu o acțiune pozitivă sau negativă asupra existenței viețuitoarelor. Mediul de viață al unei biocenoze, adică al totalității organismelor vegetale și animale care populează un anumit mediu, cu condiții de existență oarecum uniforme, a fost definit încă din 1908 ca biotop.

Biocenoza cu biotopul ei formează un **ECOSISTEM**, adică un **ansamblu integrat** despre care astăzi se vorbește foarte des.

Viața deci nu poate fi considerată izolat numai în funcție de viețuitoare, ci viața plus mediul din care purcede și în care se înscrie dizolvîndu-se îndată ce încetează de a mai fi. În ecologie se ia în considerație faptul că biotopul are o influență asupra biocenozei, așa numita „acțiune", că biocenoza exercită și ea un efect asupra biotopului, ceea ce înseamnă „reacțiune", și că organismele din biocenoză se influențează reciproc, respectiv se găsesc în „coacțiune".

Azi, cînd de pe suprafața Terrei au dispărut cîteva sute de specii de plante și animale, la care se adaugă încă alte mii aflate în pericol de dispariție, iar milioane de hectare de terenuri de păduri au fost defrișate, se înțelege complexitatea problemelor ecologice și actualitatea lor. Arătam anterior, încercînd să familiarizăm cititorul cu noțiunea de ecologie, că în **biosferă** (sfera vieții) speciile de plante și animale **nu** sînt izolate ci în interrelație condiționîndu-și existența. Așadar, distrugerea „unei verigi" din ciclul vieții poate antrena deregîări și chiar dispariții irecuperabile și foarte dăunătoare pe scară mult mai largă, afectînd în ultimă instanță omul.

Ecologia umană, una din subdiviziunile ecologiei, trebuie să realizeze prin studiile sale instrumente pentru păstrarea unor ecosisteme umane cît mai echilibrate. Ecologia umană nu se interesează numai de om și legătura sa cu natura ci ea studiază viața omului și în mediile artificializate (Philippe d'Iribrane). Ea stabilește ce tipuri de habitaturi (rurale, urbane) sînt favorabile omului.

Azi s-a adeverit ceea ce în 1962 naturalistul Marston Bates spunea despre ecologia umană, și anume că este cea mai importantă dintre științe, din punct de vedere al supraviețuirii umane.

De aceea problemele ecologiei umane constituie o actualitate vie dezbătută atît la nivel statal cît și interstatal și planetar. Ele se referă la habitat și ecodisteme, epuizarea resurselor energetice, limitarea și degradarea hranei și apei potabile, modificarea negativă a climei globului, ca urmare a intervenției omului prin poluare, defrișări etc. Pentru preîntîmpinarea situațiilor negative de tipul celor citate, Consiliul Internațional al Uniunilor Științifice (C.I.U.S.) a organizat în 196[illegible] Program Biologic Internațional (I.B.P.) avînd ca temă „Bazele biologice ale productivității în serviciul prosperității omului" la care a aderat și țara noastră. Este o acțiune de tip ecologic de mare anvergură care a fost continuată și de alte programe, ca spre exemplu cel din 1971 inițiat de U.N.E.S.C.O., sub denumirea „Omul și biosfera" (M.A.B.) sau de un program similar al S.C.O.P.E. (Comitetul special privind problemele ecologiei).

În acest context, comportamentul ecologic de zi cu zi, de la individ la populație, are marea sarcină de a promova căile și metodele de conservare a bunăstării a societății umane.

Dr. ELENA BARNEA ■

Ziua miliției

Ziua oamenilor în uniformă albastră sărbătorită ca-n fiecare an în prima duminică de iunie ne oferă prilejul să reconfirmăm adevărul că valoarea activității lor neobosite este direct proporțională cu prețul de neestimat al izbînzilor repurtate de poporul român în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Zi și noapte la datorie, organele de miliție sînt destoinic implicate în înalta misiune de a asigura liniștea de fiecare clipă a unei națiuni care s-a dedicat plenar păcii și muncii creatoare. În această lumină ne îndeamnă să privim mențiunea lor și cuvintele ce le-au fost dedicate de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„crearea, ca și întreaga activitate desfășurată de organele de miliție dovedesc justețea politicii generale a partidului nostru, care a pornit și pornește de la principiile marxist-leniniste potrivit cărora revoluția socialistă trebuie să-și creeze propriile instrumente, propriile organe de stat însărcinate să vegheze la apărarea cuceririlor revoluționare, să asigure în practică exercitarea de către popor a conducerii suverane a țării".**

Există valori materiale și valori morale și una dintre dimensiunile definitorii ale societății noastre constă în înțelepciunea de a conserva integritatea celor dintîi prin cultivarea în conștiințele oamenilor țării a unui puternic sentiment de apartenență la o colectivitate ce și-a propus țeluri limpezi, clarvăzătoare și drepte, care nu pot fi atinse decît prin efort solidar. În acest context, misiunea miliției de a ne apăra avuția și exigența se conjugă fertil cu datoria ei primordială de a preveni orice atentat la bunurile și valorile din temeliile prosperității și calității umane a civilizației românești. Dealtfel, prin însăși această datorie se concretizează în practică și esența activității de combatere a faptelor antisociale, caracterizată prin stăruință în preîntîmpinarea atitudinilor care contravin legii, prin reeducarea prin muncă și pentru muncă a celor dovediți în abatere, prin consecventă apărare a principiilor etici și echității socialiste, codul de căpătîi al societății noastre. Și însăși evidența faptelor ne așază înaintea adevărului că această orientare calitativ nouă a activității organelor de miliție își află originea în concepția socială profund științifică și umanistă a partidului nostru, a secretarului său general.

Slujind interesele fundamentale ale României socialiste, cadrele de miliție își împlinesc legămîntul solemn față de partid, patrie și popor, față de comandantul lor suprem, prin a cărui gîndire generoasă s-a întrupat însăși noblețea și importanța muncii lor. Conducerea nemijlocită de către partid și conlucrarea laborioasă cu masele reprezintă garanția supremă a faptului că activitatea lor face parte integrantă din efortul spre mai bine al întregului nostru popor. Mai mult decît un simplu simbol, uniforma albastră este și ea o uniformă a muncii, o expresie elocventă a hotăririi poporului nostru de a veghea și apăra integritatea cadrului său de viață și creație perpetuă, prin fiii lui curajoși, devotați, de nădejde.

Miliția, vajnică apărătoare a liniștii și bunurilor noastre, a împlinit 31 de ani de neobosită activitate pusă în slujba poporului, a apărării cuceririlor sale revoluționare. Cu această ocazie, la Casa de cultură a Ministerului de Interne a avut loc un reușit spectacol festiv, la care și-au dat concursul prestigioase instituții de artă și cultură, nume de primă mărime pe firmamentul artei românești.

În sala cu binecunoscutul murmur al nerăbdării „Marșul Miliției" dă semnalul de începere : moment emoționant, transmis publicului de corul, fanfara și grupul de paradă. Raportul la cea de-a XXXI-a aniversare, inspirat transpus în versuri, a fost interpretat de actorii Adela Mărculescu, Florina Cercel, Gheorghe Cozorici, Traian Stănescu și Cornel Constantin, de la Teatrul Național.

Drumul spre suflete — așa am putea numi apariția grupului folk T, a cunoscutului „Song", a Silviei Voinea, cea cu glas de ciocîrlie, a minunaților noștri balerini Ileana Iliescu și Gheorghe Cotovelea, care, pe acordurile renumitului „Singe vienez" al lui Johann Strauss au reușit adevărate recorduri ale grației.

Dar, cu adevărat, voia bună s-a instalat odată cu muzica populară. Din nou tonul e dat de Ciocîrlie — de data aceasta fiind vorba de formația artistică „Ciocîrlia" a Ministerului de Interne. Soliștii Mioara Velicu, Ion Cristoreanu și Dumitru Zamfira, la rîndul lor, aleși pe sprinceană — altfel spus, toți laureați ai Festivalului național „Cîntarea României" — și-au cucerit, pe merit aplauzele. Iar Tudor Gheorghe, atît de îndrăgitul Tudor Gheorghe, și-a făcut apariția cu al său cîntec, o suită de balade, lăsînd în urmă-i loc de reculegere și gîndire adîncă, dar și cale dansului muntenesc interpretat de Ansamblul „Miorița".

Un spectacol curat, strălucitor, pe măsura simbolului său omagial.

DOUĂ CAZURI DIN CÎMPUL MUNCII LOR

Pentru că doi șefi de unitate de transporturi nu și-au făcut datoria...!

La volanul autobasculantei 21-CT-6 403, Radu Constantin se chinuia literalmente să mențină mașina pe direcție. Era atît de obosit încît se lupta din greu să-și țină ochii deschiși. Conducea fără întrerupere de 15 ore. Intrase în schimb în ajunul zilei, la ora 16,00 și acum era 7 dimineața. Cărase piatră de la cariera Sitorman la Agigea fără întrerupere, fără nici cea mai mică pauză. „Și blestemata asta de ceață care nu numai că face conducerea un calvar, dar îndeamnă și la somn", gîndea șoferul.

Ceața din ce în ce mai densă, făcea drumul tot mai greu.

Dorind să ajungă mai repede la destinație, Costică nu avea răbdare să ruleze în plasa mașinilor din fața sa. În pofida cetii care reduseseră vizibilitatea la nu mai mult de 25—30 de metri, el depășea tot ce-i stătea în față. Șoferii din sens opus îl semnalizau mereu cu luminile, avertizîndu-l pentru imprudențele făcute.

La km. 272+700 pilotul nostru se angajează din nou într-o depășire pe muchie de cuțit. „Uliciorul nu merge de multe ori la apă". La imprudența șoferului de pe autobasculantă, care intră în dublare fără nici o asigurare din față, se adaugă cea a șoferului autobuzului, Victor Gagu, care rulează din sens contrar. În pofida lipsei pronunțate de vizibilitate, el rulează cu circa 60 km pe oră. Observă autobasculanta venind în viteză pe sensul său de mers, se repliază pe dreapta, intră chiar pe acostament, frînează dar nu reușește să evite ciocnirea frontală cu autobasculanta care transformă cele două vehicule într-un „ghem de fiare vechi". Cercetarea la fața locului stabilește pentru autobuz o urmă de frînare lungă de... 30 metri, dovadă a vitezei mult prea mari cu care rula acesta, în raport cu condițiile extrem de dificile de drum.

Ce mai stabilesc cercetările : că Constantin Radu a preluat basculanta cu 3 ore înainte de timpul stabilit, că șeful autobazei, ing. Virgil Bontea patronează dezordinea existentă la autocoloane, că nimeni nu instruiește șoferii înainte de plecarea în cursă asupra particularităților circulației din ziua respectivă, că fiecare șofer lucrează după dorință și după puteri cîte ore vrea etc.

Tot cercetările stabilesc că transportul muncitorilor de la Constanța la cariera cu pricina se face cu autobuzele Întreprinderii județene de transporturi locale Constanța, contrar legii. I.T.A. Constanța fiind unitatea în drept să realizeze aceste curse.

La rîndul lui, șoferul autobuzului angajat în accident nu transporta muncitorii carierei, pentru care era afectat, ci 6 pasageri clandestini.

De fapt, Victor Gagu a plătit cu viața imprudența manifestată, materializată în

conducerea cu viteză excesivă în condiții de vizibilitate redusă. Alături de el au pierit în accident și 3 dintre pasagerii transportați, alți trei călători din autobuz fiind răniți grav.

Încă un caz, încă un trist exemplu care arată că la baza accidentelor de circulație stă indisciplina manifestată în acest caz începînd de la șeful de autobază, la cel al șefilor de coloane, pînă la cel al șoferilor.

Patru oameni și-au pierdut viața, 8 copii au rămas fără tată, un tînăr de 23 de ani (șoferul autobasculantei) cunoscut ca om harnic, corect, muncitor, fără abateri va răspunde în fața legii pentru imprudența sa gravă.

Toate acestea, în principal, pentru că cei puși să vegheze asupra bunului mers al celor două unități nu și-au făcut datoria.

Colonel VICTOR BEDA ■

Recidivistul, cumnatul și vigilența obștii

Era noapte, tîrziu chiar, timp de odihnă... În atelierul „Autoservice — Progresul" de pe str. Pop de Băsești din Timișoara, încetase lucrul de mult. Și totuși, cîțiva locatari din preajma atelierului respectiv au sesizat un zgomot abia perceptibil, dar neliniștitor. Au ascultat cu mai multă atenție. Unii au și privit prin fereastră, și curios, ceva nu era în regulă... N-au mai zăbovit. Mai preferabilă o verificare decît nepăsarea. Și, într-adevăr, nu „li se păruse..." În cîteva clipe patru bărbați — Căliman Stăncuța, Dumitru Laslău, Iosif Schuli și Alexandru Lawöngher (șeful atelierului) coborîseră în curte, asa, sumar îmbrăcați, cum se aflaseră, pentru că în asemenea situații timpul este deosebit de prețios.

„Puneți mîna pe el ! Hoțul, prindeți hoțul !" — strigau de pe la ferestre și alți vecini alarmați, văzînd un individ care încerca să se furișeze printre autoturismele aflate la reparat. Acționînd prompt și energic, cei patru bărbați l-au reținut pe individ și au anunțat imediat miliția municipală.

Stupoare : cel capturat — Gheorghe Vig, 25 ani, frezor la Întreprinderea de panificație, cunoscut ca un element cu o comportare bună, familist, situație materială aproape de invidiat, cum se spune, nu lăsa cîtuși de puțin impresia că este un infractor versat, dar nici nu avea cum să-și justifice prezența la o asemenea oră într-un astfel de loc, mai ales că între timp se descoperise spărtura în gardul de sîrmă și o ușă fortată prin care pătrunseseră în magazia de piese auto.

Este reținut pentru cercetări, începe inventarierea pieselor, paralel cu investigațiile de rigoare. Cineva declară că în timp ce vecinii atelierului se alarmaseră, din apropiere ar fi demarat în viteză un autoturism. Doi copii au ținut să completeze că ei chiar văzuseră autoturismul — o Dacie 1300 de culoare roșie...

Locotenentul major Iosif Veverca, din miliția municipală, și-a îndreptat astfel atenția către Srediu Ghighici, cumnatul celui prins în flagrant, proprietar al unei Dacii 1300 de culoare roșie. Ofițerul avea un motiv anume să-l bănuiască pe Ghighici de săvîrșirea spargerii atelierului respectiv, la care îl atrăsese pe Vig, fiindcă la numai 26 de ani, el stătuse deja vreo 5 la închisoare, pentru cîteva furturi și spargeri. Este adevărat, Ghighici avea o meserie frumoasă, lăcătuș mecanic, era încadrat la „Arta textilă", cîștiga bine și dispunea de o situație materială prosperă. Însă, renunțase el, oare, la vechea „tentație" ?

Încercaseră familia, rudele, colegii de muncă să-l reeduce, să-l convingă că se poate trăi numai din muncă cinstită sau, dimpotrivă, în absența unor astfel de preocupări din partea celor din jurul său, Ghighici plănuise alte furturi și își făcuse din propriul cumnat un prozelit în ale necinstei ?

De dorit ar fi fost ca bănuiala ofițerului să nu se adevereacă, însă din păcate... acolo unde nu sînt combătute mentalitățile retrograde, unde este subapreciată influența nocivă și unii se lasă pradă himerelor...

— Cum de te-ai lăsat atras... ? Erai cunoscut ca un element corect. Aveai tot ce-ți trebuia... — i s-a adresat ofițerul Veverca, lui Vig, după cîteva ore de la prinderea în flagrant, cînd inventarierea de la locul spărgerii stabilise că dispăruseră piese auto în valoare de peste 60 000 lei.

— Ce pot să mai spun, înseamnă că l-ați prins și pe cumnatul meu. El mi-a sucit capul — avea să mărturisească Vig, copleșit de penibila postură în care îl adusese tentația necinstei.

Piesele furate — în valoare de peste 60 000 lei — aveau să fie găsite imediat, acolo unde le ascunsese Ghighici, la un prieten al său și coleg de serviciu — Ștefan Sari — și redate unității păgubite.

Vigilența obștii, operativitatea și competența organelor de miliție și-au spus și de această dată cuvîntul, ceea ce nu ne scutește de sublinierea unor învățăminte care trebuie desprinse din consecințele subaprecierii influenței nocive pe care o exercită elementele infractoare, atunci cînd reeducarea acestora este neglijată, atît de către familie, cît și de colectivele în care se află acestia.

MIHAI GROZAVU ■

Un moment semnificativ de cultură s-a consumat marți, 10 iunie a.c., la sediul serviciului de circulație a Miliției municipiului București de pe str. Logofăt Udriște nr. 9 — 15. Sute de elevi și preșcolari din cele șase sectoare ale Capitalei noastre s-au prezentat pentru a saluta și a afla totodată premianții celei dintîi expoziții de pictură pe tema circulației rutiere preventive.

Tema aceasta le-a fost dată încă de acum o lună prin colaborarea atît a serviciului de circulație cît și a Consiliului Național al Organizației Pionierilor. Apelul s-a bucurat de un real succes.

La prima selecție, din cele peste 300 lucrări, au rămas 120, din care au fost expuse 84 lucrări în tempera, creion, tuș, acuarele și ulei. Imaginația copiilor a întrecut orice așteptări.

În prezența organelor superioare ale Miliției și a reprezentantului Consiliului Național al Organizației Pionierilor, marele premiu a fost decernat, în ordine, lui Voicu Daniela de la Școala nr. 203, sector 6, și lui Simionescu Bogdan de la Școala 109, sector 4.

A. MIHAILOPOL ■

Povara celor 450 de miliarde

Datele statistice care să nteste dificultătile economiei tărilor capitaliste dezvoltate sînt foarte numeroase. Cetătenii din aceste tări s-au obisnuit ca, deschizînd ziarul, să afle zilnic vesti neplăcute cu privire mai ales la preturi. Căci toti ceilalti factori economici care se află în dificultate se reflectă în cele din urmă într-un indice sintetic : cresterea costului vietii.

În decurs de numai un an, din aprilie 1979 pînă în martie 1980, indicele preturilor a crescut în Italia cu 20,5 la sută, în Marea Britanie cu 19,8 la sută, în Statele Unite cu 14,7 la sută, în Japonia cu 8 la sută si în R.F.G. cu 5,8 la sută. Componenta indicilor scoate în evidentă o detasare netă a cresterii preturilor la combustibil si energie. Astfel, luîndu-se ca bază anul 1970, indicele general de crestere a preturilor a fost în aprilie 1979 de 215,1 la sută, iar în aprilie 1980 — de 244,9 la sută. Principalele componente ale acestui indice (în procente fată de 1970) au evoluat astfel : combustibil si energie — 246,4 (în aprilie 1979) si 324 (în aprilie 1980) ; servicii — 227 si 255,8 ; produse alimentare — 225,8 si 246,4 ; produse manufacturiere — 201 si 236,2.

Primele patru luni ale anului în curs au marcat aceeasi tendintă de cronicizare a cresterii costului vietii. În unele tări ca Marea Britanie, Italia si Franta această tendintă este mai accentuată, prima din ele stabilind un record în această privintă. De aici previziuni sumbre cu privire la viitor. Astfel, potrivit concluziilor unui studiu al Institutului national de cercetări economice si sociale din Londra, Marea Britanie a intrat într-o perioadă de recesiune de doi ani. Ca urmare, numărul somerilor va spori la peste două milioane iar preturile vor spori cu 17 la sută anual.

Aceeasi rată a cresterii costului vietii se prevede si pentru Franta. Referitor la această problemă, France Presse scria : „Odată cu cresterea preturilor cu amănuntul cu 1,2 la sută în luna aprilie si cu 13,9 la sută în ultimele 12 luni, Franta a bătut un record care datează din 1974. Este pentru prima dată în ultimii sase ani că majorarea preturilor depăseste 1 la sută timp de patru luni consecutiv (în ianuarie 1980 procentul de crestere a fost de 1,9 la sută, n.m.), ceea ce reprezintă 5,4 la sută pentru această perioadă, adică un ritm anual de 17 la sută".

Astfel de aprecieri, pline de îngrijorare, s-au făcut în toate tările implicate, subliniindu-se că urcusul continuu al costului vietii reprezintă o povară grea pe umerii cetătenilor. Ceea ce nimeni nu contestă. Elementul nou îl constituie însă cronicizarea situatiei, faptul că nu se întrevede nici o iesire din impas. În aceste conditii, capătă o importantă vitală, se impun cu tărie ca imperative ale epocii cerintele privind înfăptuirea dezarmării si instaurarea unei noi ordini economice si politice internationale. Fiindcă povara preturilor mereu în crestere vine în cea mai mare parte din povara celor 450 de miliarde de dolari care se cheltuiesc anual în lume pentru înarmare. Oamenii se conving tot mai mult că singura cale rațională pentru oprirea cursei vertiginoase a cresterii costului vietii o constituie oprirea cursei înarmărilor si asezarea relatiilor dintre tări pe baze noi.

ION D. GOIA ■

Mituri clătinate

Recentul „mic război vamal" dintre Franta si Elvetia declansat de arestarea a doi vamesi francezi porniti în tara cantoanelor în căutarea depunătorilor francezi ilegali, a determinat despuierea fortăretelor bancare elvetiene de multe din miturile, legendele si misterele care le înconjoară. A reiesit, întîi de toate, că băncile de dincolo de Alpi nu sînt chiar asa etanse, că, uneori, spre consternarea depunătorilor, proverbialul lor secret apartine si lui Polichinelle. Asta în ciuda falmoaselor conturi numerotate, de care stie numai un mic grup dintr-o bancă ! A venit apoi cel mai potrivit moment pentru a se arăta că evaziunile fiscale practicate de băncile elvetiene nu sînt un lucru nou, că multi reprezentanti ai lor racolează depunători ilegali, ceea ce făcea, dealtfel, si un om de afaceri genevez arestat nu demult la Paris.

Nu putini dintre banii adăpostiti de băncile elvetiene, au spus apoi francezii, apartin nu numai celor ce se soarie de reforme sau fug de impozitul fiscal. În fisciurile lor există si banii „murdari" ai Mafiei sau ai gangsterilor care vin pe malurile lacului Leman pentru a face o „cură" de prosperitate. Că este asa o dovedeste faptul că nu mai demult decît în 1977 escrocheria de la sucursala Creditului elvetian din ținutul orășel de frontieră Chiasso si scandalul de la Banca Leclerc din Geneva s-au încheiat cu 3 miliarde de franci elvetieni deturnati, 3 directori de bancă inculpati, două sinucideri si trei „demisii". De atunci, cînd se deschide un cont, bancherii se interesează de identitatea clientului si de originea fondurilor sale. Dar, se întreabă publicatia „Le Point", cum să afli ce se poate ascunde în spatele societătii din Liechtenstein care deschide un cont la Geneva si care este ea însăsi filiala unei societăti cu sediul în Panama, ale cărei actiuni sînt detinute de o societate din Bahamas ?

Ceva din frumusetea Elvetiei si a oamenilor ei se pierde, scrie „Le Point", cînd afli cîte mistere înconjoară aceste fatade reci. Se spune că cine trece usa unei astfel de clădiri pentru a deschide un cont pătrunde într-o adevărată cameră monahală, cu pereti goi, fără mochete si ferestre, cu un mobilier rudimentar. Niciodată doi clienti nu se încrucisează. În cartierul băncilor nu se garează masini. Uneori, în banca propriu-zisă se intră printr-o altă clădire. Si cu toate că religia secretului nu tine numai de deplasările fizice ale clientilor, multe lucruri se află... Exista ceva parșiv în alinierea perfectă si în forma „frigiderelor" cu bani !

„Banca nu este altceva pentru elvetieni decît industria lor cea mai dinamică (si atît de puțin poluantă)". Deși spusă la supărare, această frază, inserată în „Le Point", trebuie luată totusi în serios, din moment ce Confederatia numără 550 de bănci si 4 500 de ghisee. Adevărate imperii, U.B.S., S.B.S. si Creditul elvetian din cartierul genevez de afaceri Corraterie reunesc, numai ele, peste 100 000 de functionari, numeroase filiale, societăti de finantare, de participare, de servicii etc., etc., etc.

Fără să fii mare cunoscător în chestiune, nu poti să nu-ti dai seama că însăsi existenta marilor bănci, cu profituri greu de imaginat (în Elvetia, pentru banii investiti se percep 35 la sută venituri !) nu sînt decît un reflex al atitor si atitor lucruri tulburi care mai marchează acest sfîrsit de secol.

Depunerea minimă este, în Elvetia, de 125 000 de franci francezi. Cît de naivi să fim pentru a-l crede pe un economist occidental care încearcă să ne convingă că marile bănci elvetiene nu sînt altceva decît „o asigurare împotriva mizeriei" ?

DUMITRU AVRAM ■

Ochii și urechile lumii

Fotbal 1980

Cei care vor să progreseze în întelegerea acestei epoci — poate că mai există asemenea fănturi interesate permanent să stie pe ce lume trăiesc — n-au voie să ignoreze finala „Cupei campionilor europeni" la fotbal, desfăsurată în Spania (Madrid), între o echipă engleză si una vest-germană, încheiată cu un rezultat de 1—0, stabilit în minutul 12, de un scotian care juca la englezi. 78 de minute, cei din Hamburg — în rîndurile cărora juca un englez — au asaltat poarta team-ului din insula britanică, dar un portar extraordinar si o apărare de otel — otelul englez nu e mai slab decît stofele acelui neam — au mentinut avantajul celor care de ani de zile au găsit acel comunicat meteorologic de un umor unic : „Ceată pe Canalul Mînecii. Continentul e izolat". Meciul a fost inversunat, dar în termenii sportivității, cenusiu, dar de certă valoare în tehnica individuală, fără de frumusete, dar extraordinar ca efort uman. Acea „miscare ireversibilă" — despre care scriam aici exact în urmă cu un an — care neglijează, în fotbalul de azi, tot mai mult esteticul si spectaculosul pentru a impune o rece, crudă si inflexibilă eficacitate, continuă si, probabil, va continua, indiferentă la oftatul nostalgicilor după fotbalul de altădată. Fotbalul nu mai e ce-a fost, asa cum nici viitorul nu mai e ce-a fost, precum nostalgia, precum trecutul...

Presa engleză e, fireste, entuziasmată si slăveste spiritul defensiv al învingătorilor, fără de defensivă azi nematexistînd ofensivă : „Jocul apărării a fost superb", „portarul Shilton a realizat cele mai frumoase parade din analele fotbalului britanic", „ce echipă !", „un păianien care si-a atras prada într-o cursă periculoasă, contraatacînd fără remuscări". De partea realaltă, se lăcrimează decent si se mîrîie dureros : „Nimeni nu invidiază o victorie obtinută prin defensivă", „Nottingham nu e un mare învingător", „ghinion !", dar si „lipsă de idei la hamburghezi". Antrenorul învinsilor, un iugoslav, e stoic : „Nu-i prima oară si nici ultima cînd initiativa apartine unei echipe, iar victoria alteia". Cei mai nemultumiți de calitatea partidei sînt însă chibitii, cu precădere latini. Spaniolilor nu le-a plăcut nimic, mai ales că acest Hamburg eliminase Realul lor din Madrid cu un 5—1 incredibil. Antrenorul argentinian Menotti a găsit partida nesemnificativă pentru cele două echipe, fără să sufle o vorbă că Anglia învinsese Argentina, nu demult, cu 3—1... Francezii, neimplicati, rămîn cartezieni. Ei constată si contestă alergia latină la forța pe cît de impunătoare pe atît de aspră a anglo-saxonilor, si fac operă morală : „A nu recunoaste valoarea acestei finale cu prodigioasa ei risipă de talent si energie, duce la ocolirea adevărului si la întretinerea slăbiciunilor... Fotbalul latin, altădată victorios, azi deposit, trebuie să-si analizeze motivele inferiorității sale. Prin teribila ei intensitate, prin asprime si încrîncenare, această finală aparține umpului nostru". Voilà !

Fără remuscări — vorba lui „Times" — nu aveti acum un orizont ceva mai clar, ceva mai larg, asa, în general...?

RADU COSAȘU ■

Un strigător barem al timpurilor noastre: prețul „orei — înarmare"

Poate mai acut decît oricînd, în istoria atît de frămîntată a omenirii, azi se stie exact dimensiunea atentatelor împotriva progresului. În forurile internationale de resort se consideră, pe bună dreptate, inventar al relelor care bîntuie planeta. Se discută atît de mult despre ele, încît lasă impresia conștiințelor adormite că tragediile contemporane au început să se demonetizeze. Să ne păstrăm însă luciditatea si o elementară vibratie umană si să recunoastem că foametea, analfabetismul sau bolile endemice nu se pot demoneti za. Statisticile, a căror avalanșă a detaliilor semnifi ative impresoară birourile de sinteză ale sociologilor si experților, oferă, cu o dramatică generozitate, cifrele de ultimă oră ale diverselor ravagii estimate în pierderi de vieți omenesti sau fantastice pagube materiale. Iată o cifră din multele posibile : din numărul total al copiilor născuți anul trecut, aproape zece la sută nu vor atinge prima lor aniversare. 12 milioane de copii mor pur si simplu de foame în fiecare an. Această realitate nu constituie o surpriză pentru nimeni. Ea este o singeroasă rusine devenită, acesta este adevărul, tradițională. Evident, marile si gravele probleme nerezolvate nu reprezintă neapărat un principiu de evoluție implacabil. Anumite excepții au început să se definească si numai timpul va demonstra dacă ele confirmă sau nu regula.

Sfîrsitul deceniului al optulea a coincis cu scoaterea din viața omenirii a unei tragedii care lăsa, în lazaretele colbuite ale Africii, cîte sapte sute de mii de morți în fiecare an. O rusine a lumii contemporane a fost aruncată în istorie : variola. Spun o rusine a lumii nu pentru că ar exista boli infamante în sine, ci pentru că maladiile groaznice care pot fi eradicate cu eforturi minime, dar continuă să zdrobească o golgotă de vieți ies din inventarul medicinei si intră în contul planetar al datorilor neonorate capabile să strivească morala elementară si, pînă la urmă, bunul-simț mondial.

Eradicarea variolei a costat 300 de milioane de dolari, adică echivalentul a cinci ore de înarmare pe glob. Incredibilă relație între prețul de cost al vieții si al timpului calculat în cel mai abject si teribil „modul" pus la dispoziție de tehnica cea mai înaltă.

Toate viscle fierbinți ale omenirii pot fi codificate în „orei-narmare" si împlinite în „orei-dezarmare". Dintr-o sută de stopuri modeste ale celei mai formidabile benzi rulante imaginate vreodată, pe care curg într-o cadență aiuritoare instrumentele sofisticate ale asasinatului nuclear, pot rezulta un cortegiu de solutionări fundamentale ale dramaticului contencios universal. Să sperăm că urmașii noștri vor atinge ziua cînd nu vor putea întelege, cu nici un pic, că omenirea acestui sfîrsit de veac si-a anulat cu premeditare scînsă de a trăi într-o civilizație pe care o avea abundent la îndemînă...

Deocamdată, cu un burete care se afla de mult în sertare, s-a sters de pe fața Africii variola. Nu se vor mai îmbolnăvi, anual, două milioane cinci sute de mii de oameni si nu vor mai muri, tot anual, sapte sute de mii. Să lăsăm victoriei clipa ei de mîndrie. Dar atît : o clipă. Ea costă, oricum, 20 000 de dolari în același obsesiv, înspăimîntător de adevărat si neîntrerupt barem-înarmare care umple timpul cu un balast atît de costisitor încît devine cea mai copleșitoare boală de care s-a îmbolnăvit omenirea...

RADU BUDEANU ■

Monde umain ?

Vremurile de altădată

Să ne mai mirăm ? Uneori da, alteori nu. Oricum, nu cred că mai este cazul să se întîmple asa ceva dacă aflăm că o parte dintre cele 4,5 milioane mărci vest-germane — suma plătită pentru obtinerea eliberării unui milionar vienez (ce fusese sechestrat de extremisti la 9 noiembrie 1977 si eliberat nouă zile mai tîrziu) — a fost găsită la ...Paris, în apartamentul unuia din cei cinci extremisti vest-germani arestati acolo, la 5 mai. Banu-i ban, trebuie să circule, s-ar putea spune cu putină amărăciune în glas iar respectivii aveau si ei „dreptul" (conferit de ei însisi, respectat scrupulos, probabil, tot de ei însisi) de a-i transporta unde voiau, în lumea lor. Vorbind serios, traseul e greu de stabilit : extremistii respectivi — vest-germani — l-au capturat pe acest milionar — vienez — l-au eliberat tot pe acolo, au plecat — nu se stie exact unde — unii au ajuns la Paris — nu se stie prea bine cum — au fost arestati si dusi la Karlsruhe. Cum se vede, au circulat în voie, nu stiu cît de liniștiti, doi ani si jumătate, si timpul ăsta (înfim la scara istoriei) e suficient totusi pentru a ne face o idee despre faptul că nu sînt singuri pe lume, că din suma respectivă, în afară de masă, casă, transport, au mai cheltuit si pentru antrenamentele lor speciale si pentru a-si achizitiona mijloacele tehnice necesare unor eventuale noi operatii de kidnaping. Culmea ironiei, poate, dar, de curînd, cineva spunea că în cazul teroristilor nimic nu mai este ca altădată ! Si, fără să fie întrebat cum era altădată, el a vorbit de eficienta actiunii de preîntîmpinare sau combatere a teroristilor, facilitată de mobilizarea la scară natională si chiar continentală. „Acum nu e la fel ?" a fost întrebat. Asteptînd, se vede, aceste cuvinte, a răspuns prompt : „În esentă, da. Însă gîndiți-vă cît timp a trecut în Italia de la «Afacerea Moro» si cîti pasi concreti s-au putut face pentru a-l prinde pe fîntîsi. Aceasta nu pentru că nu a existat mobilizare ci pentru că mereu înaintea unei actiuni sau operatiuni «a transpirat» cîte ceva important".

Pe scurt, din nou nimic nu mai este ca altădată. Constatarea aceasta se aplică si altor soiuri de mînuitori ai fortei, ai pistolului si ai sechestrărilor — „mafiosi" sicilieni. Ca umor, desigur negru, un confrate francez notează că acestia „nu mai respectă codul de onoare al strămosilor lor potrivit căruia «copiii, femeile, preotii si carabinierii trebuie ocoliti» în actiunile lor". Ca exemplu ni se citează întîmplarea de la Monreale cînd un ofiter de carabinieri, Emanuele Basile, care, pe cînd revenea acasă purtîndu-si în brate fetita de patru ani, a fost asasinat. Cu acelasi sînge rece cu care fuseseră uciși predecesorul său în anchetarea mafiei locale, colonelul Giuseppe Russo, omorît lîngă Corleone la 2 august 1977, si inspectorul de politie Boris Giuliano, împuscat la 21 iulie 1979. Imediat, politia a lansat una dintre cele mai vaste operatiuni declansate împotriva mafiei palermitane : 43 de persoane (de vază în „familia" respectivă) au fost arestate. Dar specialistii antimafia nu replicat : „s-a ajuns la primul sau cel mult al doilea etaj al zgîrîie-norului mafia. Sefii, adevăratii sefi, se află mult mai sus". La rîndul său, cunoscutul scriitor sicilian Michele Pantaleone, care a scris foarte mult pe această temă, arăta : „Mafia n-a fost niciodată atît de puternică asa cum e astăzi".

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

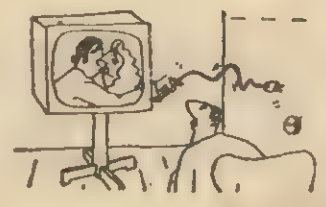

(După „Naşa Rodina" — Bulgaria)

Adrian Păunescu:

Poezii de dragoste

Laudă Omului

Fie Luceafărul sus și mai sus
Ardă vulcanii și urle atomul,
Ochi ca ai omului niciunde nu-s,
El e cel mare, el, Omul.

Nască-se specii de-a pururi în cer,
Fulgi facă iarna și flori facă pomul,
El, muritorul și el cel stingher,
El e cel mare, el, Omul.

Soarele facă de gardă prin schimb
Boltei bolnave, să-i afle simptomul,
Și peste spațiu dar și peste timp
El e cel mare, el, Omul.

El muritorul grăbit și fragil
El urmăritul de moarte cu somnul
El cel de luptă și el, cel umil,
El e cel mare, el, Omul.

Nu e nimic mai puternic ca el,
Eternității el singur i-e domnul,
El, truditorul duios și rebel
El e cel mare, el, Omul.

Viu fie veșnic, nu carne de tun,
Paznicul firii și robul și gnomul,
Omul acesta, și rău, dar și bun,
El e cel mare, el, Omul.

Caută-n sine și caută-n cer,
El e chirurgul și el, astronomul,
Știe minciuni dar e-un sfînt adevăr
El e cel mare, el, Omul.

Tare îl fac slăbiciunile lui,
Vale e Omul și vîrf este Omul,
Peste ce este și peste ce nu-i
El e cel mare, el, Omul.

Amintiri din copilărie

Pindăr cu bunicul la vie
Mergeam să culeg pătlăgele
Să facă fiertură din ele
Și ciuști și salată tîrzie

Copil pe cîmpia pustie
Furtuni se iscau să mai spele
Pămîntul din mîinile mele
Întîie zăbavă să-mi fie

Puterea ce încă mai zace
În viața-mi spre a nu fi moliie
Se trage din vremea de pace
Cînd brazdele-mi erau căpătîie

Bunicul din lujeri mă face
Pămîntul îmi strigă-n călcîie.

Jurămînt de dragoste și gelozie

Sînt gelos pe întreaga ta viață
Aș voi să-ți fiu frate întîi
Să te-nvăț ce cuvinte se-nvață
Și străină apoi să-mi rămîi

Aș vrea frate să-ți fiu eu, iubito,
Ocrotind începutul fragil
Vîrsta primă în foc mistuind-o
Să mă naști și să-ți fiu eu copil

Căci aproape îmi ești, dar străină
Felinarul ce sînt arde gri
Dacă simte făcîndu-ți lumină
Nălucirea că nu-l aparții.

Și te-aș duce în circă și-n creier
Și trecutul ți l-aș cumpăra
Să-mi rămîi ori pe unde cutreier
Doar a mea, doar a mea, doar a mea...

Minuit de nebuna idee
Întrebarea cea fără răspuns
M-aș preface-n atom de femeie
Dacă ție ți-ai fi de ajuns.

Sînt gelos pe oricine te-atinge
Chiar pe hainele tale gelos
Pe ninsoare gelos cînd te ninge
Pe oglinda ce minte frumos

Cărți poștale trecutul trimite
Cu adrese pierdute demult
Dar eu plîng drumul fetei iubite
Umilințele ei le ascult.

Te-aș trimite-napoi în uitare
Și m-aș șterge de gîndul că ești
Te iubesc cu-o iubire ce doare
Cu-ncleștarea prea negrelor vești.

Ți-s și tată și frate și soră
Ți-s prieten, și-ți sînt și dușman
Și marcat de o gamă minoră
Sînt profesorul tău de pian.

Croitor pentru hainele tale
Eu obrazul în rouă ți-l spăl
Să-ți așez în picioare sandale
Și-ți sînt rob, și-ți sînt chin, și-ți sînt văl.

Blestemat sînt de lacrima lumii
Pentru tine să ard în prăpăd
Sînt gelos pe femeile lumii
Că mă fac uneori să le văd

Dulcea mea, taina mea voluntară,
Rugul meu și concret și abstract
O iubire de-abis mă omoară
Și mai tare ca orice contract.

Gelozie urînd cu tandrețe
Eu sub piele la mine te duc
Gurii tale i-aș da să învețe
În duet acest bocet de cuc.

Dacă-ți spun că te-aș face mireasă
Și în alb tutelar să te închid
Vreau să știi că te-aș duce acasă
Ca la nuntă să și te ucid

Prea cuminteo și-apoi prea rebelo
Julietă din neam dispărut
N-aș voi să mă cheme Othello
Dar din umeri ce mîini mi-au crescut

Sînt gelos pe văzduh și pe mare
Și mă doare cînd calci pe pămînt
Sînt gelos și pe scrisul prin care
Îți trimit gelozia ce sînt.

Fosta iubire

Nici amintirea nu te mai păstrează
De-aș vrea să-ți cînt m-aș poticni afon
Ai fost o nebunie și o rază
Rămîi un număr vechi de telefon.

Aș vrea să te mai văd dar nu se poate
Am auzit că te-am văzut cîndva
Dar ca prin geam cu marginile mate
Priveam prin fostă dragă ființa ta.

Mai vine cineva și mai îmi spune
Cîte ceva de bine, sau de rău,
Dar noi n-avem nici amintiri comune
Te-ai dus luînd tot ce era al tău.

Te acordasem ca pe o vioară
Cîntai în palme sub bărbia mea
Și brusc te-am aruncat pe ușă-afară
Și nu ai mai putut de-atunci cînta.

Pe front dacă eram, sau mort de boală
Sau condamnat, sau cu genunchii frînți,
De dragoste, speranță și răscoală
Tu peste mine trebuia să cînți.

Dar acordajul tău a fost vremelnic
Tu ai cîntat c-așa știai că-mi placi
Acum dintr-un uitat și trist pomelnic
Cu un surîs de neputință taci !

Cîndva te presimțeam pe-o filfîire
Știam apropierea să ți-o gust
Acum chiar să mă tai tot nu am știre
Că mi-e aproape pasul tău îngust.

A fost iubire ? Sau minciună lungă ?
Te rog dă vole gîndului curat
Din depărtarea mea să te ajungă
La orice nume azi te-ai fi mutat.

Un telefon uitat și o adresă...
Aud că suferi și trăiești urît
Și-ți cureți zilnic cuvenita lesă
Și tu, cu mîna ta, ți-o pui la gît.

E greu să-ți spun, dar viața împreună
Oricît de scurtă, m-a trimis să-ți spun
Un adevăr mai grav ca o minciună,
Mai trist, mai inflamabil, mai nebun.

Nu mai exiști, ești trăznetul de vară
Ce mi-a lăsat în creier cer topit
Dar cînd te-am aruncat pe ușă-afară
Eu cel mai mult atuncea te-am iubit.

Să-ți spun să te întorci ? Aștepți zadarnic
Rămîi și-mbracă-ți viața în vopsea
Mărită-te mai bine c-un paharnic,
Să aibă dromaderii ce să bea.

Certificat inflamabil

N-a trebuit s-aud că ești bolnavă,
Bolnav de boala ta mă simt și eu
Merg ca prin apă obosit și greu
Ce miluri au intrat la noi pe navă

Eu sînt cum sînt, lumină și păcate
Și știi că par un bun de larg-consum
Dar în derivă calc apoi pe drum
În pieptul meu și inima ta bate

Și nava noastră trage îndărăt
Și-i este inflamabilă sirena
Alarme simt plîngînd pînă-n Gheena
Și le aud dar nu vreau să-ți arăt.

Trec lacrimile dintre noi înot
Elena, tu mi-ești singura, Elena.

Rugă universală către mamă și copil

Dulcea mea, atît de dulce,
Din acest bolnav azil,
Cărnii tale cum i-aș smulge,
Pe copilul meu civil ?

Doamne, dă-i femeii mele
Al răbdării pașnic drept,
Să mai rabde chinuri grele,
Să nu-i lase gloanțe-n piept.

Doamne, apără-ne fiul,
Fii civil cum ne-ai promis,
Nu sădi în noi pustiul
Și cazonul paradis.

Tot ce-i dureros să treacă-n
Contul nostru, bieți eroi,
Să-i fac cîntece de leagăn
Și nu marșuri de război.

Dulcea mea, te rog așteaptă,
Că-naintc de născut,
Militară și nedreaptă,
Lumea l-a făcut recrut.

Ce e el, băiat sau fată,
Nici n-ai apucat să știi,
Suma notelor de plată,
Moartea cumpără copii.

Moartea cumpără gravide,
Moartea cumpără recruți,
În tranșei ni-i vor închide,
Și-n scrisori ai să-i săruți.

Dulcea mea fără prihană,
Pune gîndul să cunoști,
Toate nașteți garnizoană,
Sînteți triste maici de oști.

Ține-ți lacrima în gene,
Apără-l pe fiu în trup,
Că războaiele viclene,
Altfel vin și-n părți ți-l rup.

N-ai mai fost demult prin lume,
N-ai avut de un'să știi,
Florile nu mai au nume,
Nu mai sînt pe străzi copii.

Lumea toată e bătrînă,
Stele pier în Univers
C'un veston cazon pe mină,
Merg pe unde am de mers.

Pe pămînt atîtea junte,
Militarii sînt supremi,
Dulcea mea cu aripi frînte,
Simt c-asuzi și-ncepi să gemi.

Vai, iubito suferindă,
Ce aud și ce- nțeleg,
Ca oglinda din oglindă,
Fiul nostru vine-ntreg.

Nu țipa băiatul nostru,
Dacă ai venit rămii,
O să-ți afle tata rostul,
Condamnatul meu dintîi.

Știu că vocea mi-e străină,
Dar te rog să mai aștepți,
Doctorul cînd o să vină,
Să te scoli și să stai drepți.

Bine ai venit pe lume,
Aș mai plînge în zadar,
La rolea un fel de nume,
Și livretul militar.

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 . Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782. 1 621 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

15 ANI DE ISTORIE
ANI PENTRU ISTORIE

Un student din Petroşani
i-a dedicat tovarăşului
NICOLAE CEAUŞESCU
această poezie
în timpul Cenaclului nostru
din Valea Jiului

Noroc bun

Cînd dimineaţa sfîntă-a înălţării,
Prin cei dintîi bărbaţi — minerii ţării,
Pe culmile visate de-al nostru
neam străbun,
Urează României bătrînul
NOROC BUN,

Cînd toţi ortacii din adîncuri sfinte,
Înalţă imn de slavă distinsului părinte,
Ce demn ne poartă steagul
poporului străbun,
Urîndu-i printre cînturi, bătrînul
NOROC BUN.

M-alătur în simţiri cu-a mea cîntare,
Izvorului de cîntec din păsări şi izvoare
Ce-nalţă imn de slavă acestui
neam străbun,
Urîndu-şi, cu iubire, bătrînul
NOROC BUN.

OVIDIU CRAIESCU ■
student, Institutul de mine Petroşani

Un deceniu şi jumătate de la Congresul al IX-lea, un deceniu şi jumătate de cînd, în fruntea poporului, prin popor, partidul şi conducătorul său, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, hotărăsc destinele istoriei şi ale socialismului la români cu slove încărcate de biruinţă, de omenie şi adevăr

Poetul a numit „ani-lumină" acești 15 care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Niște ani care, pentru România, pentru poporul român, nu înseamnă doar o aditionare de luni și zile, nu ne așază într-o curgere liniară a vremii, ci într-un continuu, patetic, efervescent și dinamic urcuș spre culmi. Ne aflăm, în acest iulie 1980, la un deceniu și jumătate de la Congresul al IX-lea, într-un punct în care, întorcînd capul în urmă, trăim mai profund ca oricînd, sentimentul de a fi parcurs, cu adevărat, nu niște ani, ci niște ani-lumină, niște ani-forță, cei mai vii ca impetuozitate istorică, cei mai denși ca rodnicie a dezvoltării, din seculara cronică a unui neam ce acum, pentru prima oară, s-a regăsit pe sine, cu marile lui disponibilități creatoare, cu însușirile, energiile și aspiratiile sale întrupate în epocale fapte. Niște ani care, puși pisc peste anii socialismului, ca ani-corolar, ca ani de majoră desăvîrșire a revoluției, ne-au deprins cu o nouă măsură a Timpului, socotit nu în lungime, ci în intensitate. Niște ani care, încercuind o epocă mai scurtă decît cea a lui Ștefan, mai scurtă decît cea a Brâncoveanului, s-au afirmat ca epocă a personalității unui întreg popor, liber în țară liberă, suveran pe destinul lui, decis să intre, prin opera lui, în rîndul forțelor mari, al popoarelor mari, al umanității mari.

Poetul a numit „ani-lumină" acești 15 care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, acești ani-corolar ai noului nostru destin în lume. Lumina urmează nopții, și noi, cei de aici, cei de la Dunăre și Carpați, chiar dacă n-am fost inventatorii soarelui, am fost printre primii, din zorii umanității, care l-am salutat, încrezători totdeauna în inexorabila-i răsărire. Important e să știi că întunericul trece, și noi am știut-o. După o noapte stralungă, nopțile învăzilor, ne-am reafirmat, iată, din nou pe lume ca neam, și încă unul dintre cele mai tefere. Ne-am numit, un daco-romani, români, și paguba nu fuse prea mare, dimpotrivă. Ceea ce înseamnă că strămoșii noștri de sub negura vremilor au știut că noaptea se duce. A ținut cam mult această noapte, dar s-a dus. Nu s-a dus de la sine, au mai ajutat-o și ei, strămoșii. Fatalismul lor, cel acuzat de atîția observatori grăbiți, a fost, deci, aparent. Ei, strămoșii noștri, au apropiat răsăritul lviri noastre ca neam, așa cum

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU ■

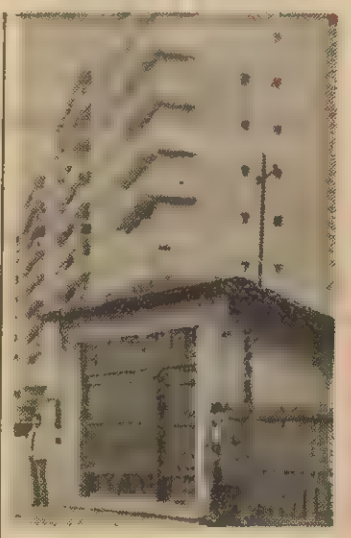

Continuăm în acest număr reportajul monografic al Căii Rahovei scris de colegul nostru Mircea Bunea. Un reportaj despre metamorfozele unei străzi întîrziate, arteră comercială plină de dughene și case cenușii păstrînd patina sfîrșitului de veac trecut, transformată prin munca eroică a constructorilor și a cetățenilor într-o magistrală modernă „gîndită în cel mai pur stil românesc, aerat și curat, cu blocuri supte, cu parterе care sînt tot atîtea magazine elegante, bogate și ale căror fațade sînt astăzi hectare de sticlă și lumină". (CALEA RAHOVEI — ISTORIE ȘI TRANSFIGURARE — pag. 12—13)

25
Flacăra

Bătălia pentru noile surse de energie

„Trebuie, sublinia cu fermitate și clarviziune tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din 13 iunie, la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, **să acordăm mult mai multă atenție dezvoltării rapide a noilor surse de energie. Avem un program în această privință — nu este necesar să mai discutăm despre aceste sarcini ; se impune să trecem cu hotărîre la realizarea acestui program".**

Între noile surse de energie asupra cărora, iată, însuși secretarul general al partidului nostru ne atrage atenția și ne îndeamnă la o cît mai rapidă valorificare a lor, se înscrie și biogazul. Dar a produce biogaz înseamnă nu numai a degreva balanța energetică a țării, ci a epura, în același timp, apele uzate, apele reziduale. Și mai înseamnă a intra și în posesia unor importante cantități de îngrășămînt natural, atît de necesar ogoarelor noastre. Aceste trei avantaje sînt, totodată, și motivele pentru care biogazul, alături de celelalte noi surse de energie, se înscrie ca un obiectiv principal al cercetării românești. Deschidem prin urmare dosarul problemei, solicitînd aici colaborarea tuturor celor interesați direct în chestiune.

azi **BIOGAZUL**

Omagiu lui Tudor

Fotografie de A. MIHAILOPOL □

Două sute de ani, cîți au trecut „ca norii lungi pe șesuri" peste aceste plaiuri românești, două secole de frămîntată istorie revoluționară, care s-au scurs de la nașterea lui Tudor Vladimirescu n-au acoperit cu uitare figura marelui luptător patriot, ci, dimpotrivă, au întărit contururile puternicei sale personalități, i-au sporit aura de legendă și de simbol, așezîndu-l pentru eternitate în Panteonul neamului nostru. Tudor din Vladimiri a întruchipat un vis atîta vreme neîmplinit și a luptat hotărît să-l înfăptuiască, înscriindu-se în șirul marilor eroi care s-au jertfit pentru slobozenia, independența și suveranitatea poporului român. Anii s-au strîns și au crescut în jurul amintirii lui Tudor, ca cercurile într-un arbore multisecular, proiectîndu-l măreț și trainic pe fundalul întregii noastre istorii.

Tudor a simțit, a gîndit și a acționat ca poporul din care făcea parte și pe care l-a iubit cu o dragoste devorantă, pătimașă.

Din inima poporului a rupt el cuvintele pe care le-a rostit pe Cîmpia Padeșului și care au rămas ca un principiu sfînt al luptelor revoluționare ale românilor : „ne-a-junge frații, atîta vreme decînd lacrimile noastre... nu s-au mai uscat".

Acum, după două secole, sîntem mîndri că Partidul Comunist Român a înfăptuit deziderateie mari și fundamentale ale luptelor și năzuințelor de veacuri ale poporului românesc, întruchipate la 1821 de revoluția lui Tudor Vladimirescu, prin care Țara Românească făcea prima sforțare de smulgere din feudalism. S-a împlinit visul lui Tudor Vladimirescu ca „patria să fie norodul și nu tagma jefuitorilor", el a uscat lacrima istorică a celor mulți și obidiți, redîndu-le demnitatea și locul binemeritat în societate. El a „schimbat pasul sorții" și-a „trîntit tiranii jos", desăvîrșind gestul pe care-l începuse marele Pandur, în viziunea lui G. Coșbuc, din poezia **Oltenii lui Tudor.** A împlini visurile pentru care s-au jertfit înaintașii este omagiul cel mai înalt pe care-l putem aduce eroilor și trecutului nostru istoric. E ceea ce a făcut cu prisosință poporul român sub conducerea partidului comunist, a secretarului nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmașul cel mai demn al marilor figuri istorice și revoluționare care-au dat atîta strălucire zbuciumatei noastre lupte pentru independență și suveranitate, pentru dreptate și progres social, pentru propășirea patriei și fericirea poporului.

ION DODU BĂLAN ■

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Sîmbătă, 14 iunie, sub președinția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere expunerilor prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai și la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie, care făcînd o analiză aprofundată, exigentă, obiectivă a activității desfășurate în economie, a muncii organelor de partid și de stat, a fenomenelor principale ce se manifestă în prezent în viața economică au stabilit sarcini, orientări și măsuri de importanță fundamentală pentru realizarea hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului. De asemenea, a fost subliniată însemnătatea deosebită a indicațiilor date de secretarul general al partidului în ce privește concentrarea eforturilor în direcția realizării producției fizice și nete, a aplicării în viață a hotărîrilor de partid și de stat privind noul mecanism economico-financiar, a realizării, în cele mai bune condiții, a planului pentru export. Apreciind că aplicarea în viață a sarcinilor și orientărilor stabilite de secretarul general al partidului va asigura realizarea cu succes a prevederilor pe anul 1980, buna pregătire a viitorului cincinal, Comitetul Politic Executiv a indicat ca pînă la sfîrșitul lunii iunie să se încheie definitivarea tuturor reglementărilor și actelor normative menite să concretizeze măsurile stabilite în recentele consfătuiri, astfel încît acestea să poată intra în vigoare în semestrul al doilea al acestui an.

În continuare, Comitetul Politic Executiv a luat în dezbatere Raportul cu privire la normarea muncii în anul 1979 și programul de măsuri pentru îmbunătățirea acestei activități, stabilindu-se sarcina de a se asigura corelarea strictă a normelor cu dotarea tehnică superioară și îmbunătățirea organizării producției în întreprinderi, de a se reduce personalul auxiliar și neproductiv, de a se promova mai larg în toate sectoarele munca pe bază de norme și în acord global. Totodată s-a stabilit ca Ministerul Muncii, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, ministerele economice să prezinte un program de îmbunătățire a normelor de muncă în toate ramurile economiei naționale. A fost dezbătut, de asemenea, raportul Comisiei naționale de demografie, indicîndu-se Ministerului Sănătății să ia măsuri pentru îmbunătățirea activității unităților medico-sanitare, a personalului medical, în vederea asigurării condițiilor de igienă și combaterii îmbolnăvirilor, pentru apărarea sănătății poporului. În continuare, a fost analizat mandatul delegației române care va participa la ședința a 34-a a sesiunii C.A.E.R.

★

În ședința Comitetului Politic Executiv s-a subliniat totodată marea însemnătate a schimburilor de păreri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov în problemele actuale ale vieții internaționale și ale mișcării comuniste și muncitorești. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au reafirmat hotărîrea celor două țări de a acționa, în continuare, pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru însănătoșirea climatului politic mondial, pentru reluarea și consolidarea cursului spre destindere.

Aprobînd în unanimitate documentele și înțelegerile convenite cu prilejul vizitei, al convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru înfăptuirea lor în cele mai bune condiții, pentru dezvoltarea tot mai intensă a prieteniei și colaborării româno-bulgare, în interesul și spre binele țărilor și popoarelor noastre, al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume.

GEORGETA BLĂNARU ■

Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii

O nouă calitate, eficiență maximă, ridicarea nivelului tehnic în toate sectoarele de activitate

După cum se apreciază în comunicatul Ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consfătuirea de lucru din 29—30 mai de la C.C. al P.C.R. și Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c., organizate din inițiativa și sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, se înscriu în practica promovată ferm de partidul nostru, de secretarul său general de a dezbate problemele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a patriei cu activul de partid și de stat, cu cadrele din economie, cercetare, proiectare, cu cele mai diferite categorii de oameni ai muncii, de a asigura participarea tuturor cetățenilor, a întregului popor la conducerea economiei, a întregii societăți. Ca și expunerea la Consfătuirea de lucru, cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii face o analiză aprofundată, exigentă, obiectivă a activității desfășurate în economie, a muncii organelor de partid și de stat, a fenomenelor principale ce se manifestă în prezent în viața economică, stabilind sarcini, orientări și măsuri de importanță fundamentală pentru realizarea hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului.

Ideea realizării unei noi calități, a unei eficiențe maxime în toate sectoarele de activitate străbate întreaga cuvîntare.

În acest context este subliniată importanța ridicării necontenite a nivelului tehnic al producției. „Noi am creat — spune secretarul general al partidului — o industrie modernă, puternică, dotată cu mijloace de înaltă tehnicitate. Realizăm, în general, în multe sectoare, produse competitive și comparative cu cele ce se realizează pe plan mondial. Sînt unele domenii unde ne aflăm printre țările care se situează pe locuri fruntașe în producția respectivă". Dar, dînd o înaltă apreciere rezultatelor bune pe care le avem în industria noastră, în realizarea unor produse de înaltă tehnicitate, competitive, secretarul general al partidului atrage atenția asupra faptului că trebuie să se acționeze cu și mai multă fermitate pentru perfecționarea lor în continuare, pentru ridicarea continuă a nivelului lor tehnic și calitativ, astfel ca produsele românești să poată face față exigențelor mereu crescînde pe plan mondial.

Referindu-se la problema organizării științifice a producției și muncii, a creșterii mai susținute a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se trece la aplicarea cu mai multă fermitate a măsurilor necesare, în fiecare unitate, precum și necesitatea aplicării măsurilor stabilite privind reducerea hotărîtă a personalului care nu lucrează direct în producție, a personalului funcționăresc. În producție, maistrul va trebui să-și capete rolul ce i se cuvine, acela de a asigura conducerea directă a procesului de producție, realizarea producției de bună calitate. „Este necesar să înțelegem — se spune în cuvîntare — că buna organizare a muncii și productivitatea muncii sînt factori hotărîtori pentru desfășurarea în bune condiții a activității noastre. Socialismul trebuie să-și demonstreze superioritatea atît în domeniul științei și tehnicii, cît și în cel al productivității muncii. Nu vom putea afirma această superioritate atîta timp cît nu ne vom afla în primele rînduri ale luptei pentru o știință [illegible] o tehnică avansată, pentru o [illegible] productivitate a muncii. Numai astfel socialismul și comunismul își vor dovedi superioritatea, vor învinge, în acest sector hotărîtor, capitalismul".

Pornind de la concepția că rolul hotărîtor în asigurarea competitivității în ceea ce privește calitatea și nivelul tehnic al produselor îl au oamenii, cuvîntarea la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii acordă o atenție deosebită repartizării și folosirii corespunzătoare a forței de muncă, pregătirii cadrelor, ridicării nivelului lor de calificare, tehnic și profesional, reciclării lor în strînsă legătură cu cerințele modernizării producției, subliniindu-se că retribuția oamenilor muncii, toate drepturile sociale trebuie să fie legate nemijlocit de producție, de realizarea sarcinilor din fiecare sector.

Secretarul general al partidului a dat, în cuvîntarea rostită, remarcabile indicații cu privire la aplicarea noului mecanism economic. Arătînd că nu există sector de activitate care să nu se desfășoare pe baza principiului eficienței maxime, inclusiv al eficienței economice și rentabilității, cuvîntarea subliniază necesitatea de a așeza întreaga activitate pe principiile autoconducerii, autogestiunii, chiar și în unitățile care sînt finanțate de la buget. Trebuie să se cîntărească bine cu ce cheltuieli materiale și de forță de muncă se realizează producția, să se urmărească creșterea mai puternică a producției nete, a avuției naționale, să se asigure o justă repartizare a venitului național pentru fondul de dezvoltare și pentru fondul de consum, iar în cadrul fondului de consum partea destinată retribuirii e necesar să dețină ponderea cea mai însemnată în veniturile fiecărui om al muncii. Pe această bază trebuie să se asigure creșterea puternică a beneficiilor și repartizarea lor în conformitate cu prevederile legii, inclusiv realizarea fondurilor pentru participarea la beneficii în raport cu îndeplinirea planului la producția fizică, producția netă și beneficii, la creșterea rentabilității economice.

În strînsă legătură cu realizarea eficienței și rentabilității economice se află dezvoltarea bazei energetice, de materii prime și materiale, investițiile, asigurarea pieselor de schimb, problema tipizării produselor. În acest sens, cuvîntarea evidențiază necesități de prim ordin: realizarea unor cantități cît mai mari de materii prime și materiale din resursele interne; recuperarea, colectarea și refolosirea materialelor; buna gospodărire a surselor de energie, reducerea consumului de combustibil și energie; orientarea dezvoltării noastre spre sectoarele mici consumatoare de energie; realizarea unui raport just între investițiile în construcție și cele ce urmează să fie începute; reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor, punîndu-se accentul pe dotarea cu utilaje și mașini; asigurarea funcționării normale a capacităților de producție prin realizarea la termen a reparațiilor capitale; asigurarea producției de piese de schimb și de subansamble atît pentru necesitățile din țară, cît și pentru export; o mai mare atenție acordată recondiționării și refolosirii pieselor de schimb; încheierea acțiunii de tipizare a produselor, înlocuindu-se vechile standarde, care nu mai corespund, cu prevederi bazate pe noile norme de consum.

Eficiența economică și rentabilitatea fiind lege pentru toate unitățile, nu se poate admite existența întreprinderilor nerentabile. În cuvîntare se arată că unitățile care lucrează fără rentabilitate trebuie să fie ajutate să-și îmbunătățească munca, iar acolo unde condițiile obiective împiedică realizarea acestei cerințe, unitățile respective să-și înceteze activitatea, muncitorii fiind trecuți în altă muncă.

De o mare importanță în realizarea eficienței și rentabilității este controlul financiar, înfăptuit atît de organele financiare din unitățile economice, cît și de organele centrale, financiare și de sinteză: Ministerul Finanțelor, Banca Națională și celelalte bănci, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării. Organele de control financiar trebuie să fie mult mai exigente și mai eficiente în aplicarea neabătută a prevederilor legii, în exercitarea atribuțiilor și rolului pe care îl au în controlul cheltuielilor, al tuturor operațiunilor financiare.

Tot în lumina obținerii unei eficiențe maxime sînt analizate, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, problemele privind activitatea de comerț exterior. Subliniind că producția pentru export, asigurarea exportului cu un curs de revenire cît mai bun, cu valorificarea superioară a materiilor prime, cooperarea în producție constituie probleme fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism economic, care trebuie să stea în centrul preocupărilor de zi cu zi ale tuturor organelor de partid și de stat, ale tuturor consiliilor de conducere, ale tuturor oamenilor muncii, secretarul general al partidului arată că este necesar ca întreaga activitate de comerț exterior să fie așezată pe principii economice. Sarcinile de

„Realizarea hotărîrilor este condiționată pînă la urmă de munca activului de partid și de stat, a tuturor organelor de partid și de stat, de sus pînă jos, de întărirea disciplinei și ordinii în toate sectoarele, de asigurarea participării active a tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea lor".

NICOLAE CEAUȘESCU

import trebuie considerate maxime, iar cele de export — minime. Legat de aceasta, de o mare importanță este trecerea, începînd de la 1 ianuarie 1981, la cursul unic în activitatea de comerț exterior, ceea ce presupune ca atît exporturile, cît și importurile să fie decontate la același curs în raport cu o valută străină sau alta. Așezarea comerțului exterior pe principii economice presupune, de asemenea, ca întreprinderile de comerț exterior să aibă buget de venituri și cheltuieli și să-și administreze activitatea în raport cu exportul pe care îl realizează, iar veniturile, inclusiv pentru retribuție, să fie o parte procentuală din care să-și acopere cheltuielile și să realizeze și un beneficiu. În ceea ce privește remunerarea lucrătorilor din comerțul exterior, ea urmează să se facă sub formă de comision, în raport cu vînzarea făcută, realizîndu-se astfel și principiul cointeresării materiale.

De o mare importanță sînt indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu — în cuvîntarea la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c. — cu privire la intensificarea acțiunilor politice, ideologice și organizatorice care să ducă la întărirea disciplinei și creșterea răspunderii în muncă, la sporirea rolului organelor de conducere colectivă, a tuturor formelor democratice menite să asigure o participare largă a oamenilor muncii la înfăptuirea sarcinilor de producție și ridicarea pe un plan calitativ superior a întregii activități economice și sociale.

Înaltă expresie a gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, străbătută de la un capăt la altul de preocuparea majoră a realizării unei noi calități și a unei eficiențe maxime în toate domeniile, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu apreciază că există toate condițiile pentru încheierea cu succes a planului pe acest an, pentru îndeplinirea prevederilor cincinalului chiar cu o anumită depășire. În acest scop însă trebuie să se acționeze cu toată hotărîrea, în următoarele luni, pentru îndeplinirea întocmai a sarcinilor de plan, pentru realizarea întregii producții, și în primul rînd a producției fizice și a producției nete. În același timp, trebuie să se acționeze cu hotărîre pentru pregătirea temeinică a următorului plan cincinal, îndeosebi a planului pe 1981. „Trebuie să facem totul — a spus secretarul general al partidului — pentru ca următorul plan cincinal să asigure înfăptuirea neabătută a obiectivului privind trecerea la o nouă calitate în dezvoltarea forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, intrarea țării noastre într-un nou stadiu de dezvoltare economico-socială — și, pe această bază, să asigurăm ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului".

ION D. GOIA ■

DREPTUL LA DIMENSIUNEA EROICĂ

Nu vom medita niciodată îndeajuns asupra semnificațiilor cristalizate în istoria României postbelice, dedicată edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, ca urmare a momentului 1965, ca urmare a Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român. Din acest punct de vedere, temele se impun spiritului cu pregnanța capitolelor rotunde și distincte ale unei istorii fundamental înnoite, ca o viață trăită cu o patimă nouă. Indisolubil legat de afirmarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pe scena politică a națiunii noastre și a lumii acest moment de răscruce, reevaluator și dezvăluitor de ascunse potențe, a implicat națiunea însăși într-un tonic reviriment al reperelor ce-i definesc relieful și unicitatea, specificul și vocația. Încît putem spune astăzi, în aceste zile aniversare, cu un deplin temei, că în urmă cu un deceniu și jumătate poporul nostru și-a regăsit personalitatea într-un climat de emulație creatoare fără precedent într-un trecut mai apropiat sau mai îndepărtat și că din beneficiul acestei recrudescențe a conștiinței naționale s-au întrupat într-o măsură decisivă și izbînzile ulterioare, viguros împlinite în peisajul nostru material și spiritual.

Înainte de toate, laolaltă cu toate actele de cutezanță revoluționară săvîrșite în planul vieții noastre politice, sociale, economice și culturale, poporului român i-a fost redată integritatea istoriei sale de două ori milenară, națiunii i-au fost restituiți eroii ei, consacrați de această istorie. Distinctă în concertul națiunilor lumii, egală în drepturi cu orice voce dispusă să contribuie la progresul civilizației, vocea țării și-a modelat cu un plus de prestanță timbrul inimitabil, hotărîtă să nu-și aservească zestrea de marcă spirituală unor modele care i-ar diminua ireversibil specificul, sărăcindu-i culoarea. **„Națiunea și statul** — afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la înalta tribună a Congresului al IX-lea al partidului — **vor continua să constituie încă multă vreme baza dezvoltării societății socialiste"**. Și, în același timp, era subliniată cu tărie certitudinea că realitatea lor istorică, cadrul pe care-l conferă vieții și muncii oamenilor, **„corespund cerințelor obiective ale dezvoltării sociale"**.

Ca o conștiință firească a acestei concepții profund adecvată la starea de fapt și de drept a aspirațiilor noastre, au început a fi recuperate, în veritabila lor lumină, după o nemeritată uitare, valori morale, nume și cuvinte, legi ale pămîntului, cîntece și obiceiuri, eroi și fapte de arme. Este drept, ca să începem prin a oferi un exemplu, numele lui Nicolae Bălcescu nu fusese uitat, dar nu este mai puțin adevărat că multe din cuvintele sale vrăjite se acoperiseră de colbul unei indiferențe de neîngăduit. Și am fost martorii clipei înălțătoare cînd secretarul general al partidului nostru a reluat cuvîntul vechi al Bălcescului, investindu-l cu o nouă strălucire, cu sensuri noi: **„Patria, această ființă ideală, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viața, este identitatea intereselor, ideilor, pasiunilor ce-i stringe și-i unește în apărarea unui bine comun..."** Totodată, și-au reluat locul lor meritat, nu numai în manualele școlare, aceasta ar fi fost mult mai simplu, ci de-a dreptul în conștiința întregului nostru popor, un A. D. Xenopol sau un Nicolae Iorga, cu tot ceea ce au gîndit și visat ei, precum și șirul lung al faptelor de glorie spre limpezirea cărora lucraseră cu o demnă stăruință și gîndul și pana acestor mari cărturari. Însăși noua și înțeleapta împărțire administrativă a țării, din anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului a avut semnificația majoră a reîntoarcerii la o tradiție care nu-și epuizase încă înțelesurile. Firesc, **Hora Unirii** a revenit pe buzele tuturor. Tot atît de firesc, de asemenea, prin inițiativa generoasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, imnul nostru național a devenit o melodie din care abia dacă se mai auzea un vag murmur și care, la timpul potrivit, ridicată pe scutul puternic al legii, a reizbucnit sonor și limpede deasupra țării, învesmîntată în cuvinte noi, pe măsura vremurilor noastre noi.

Printre multele cîștiguri ale spiritului nostru din ultimii cincisprezece ani se numără, cu importanța ei de excepție, desigur, și conștiința plenară a unui adevăr trecut pînă atunci sub tăcere, și anume conștiința adevărului că suveranitatea unei țări este indiscutabil deplină numai atunci cînd ea se întinde, peste orice restrictii conjuncturale, și asupra propriei sale istorii. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, la 12 august 1967, în inima cîmpiilor pe care se împlinise epopeea națională a Mărășeștilor, memorabilul său discurs rostit apoi la Alba Iulia, la 28 noiembrie 1968, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului Unirii Transilvaniei cu țara și făuririi statului național unitar român, prezența cuvîntului său în orice altă împrejurare menită să ne întoarcă privirile spre gloria strămoșilor și pe orice loc pe care s-a scris o pagină de istorie și-au vădit cu prisosință rostul înalt și pilduitor. Între timp, instituții de prestigiu și-au

LIVIU SUHAR — Burebista și poporul

reașezat existența într-un cadru tradițional. Între timp, în filele îngălbenite ale cronicilor, orașele noastre și-au regăsit rînd pe rînd vîrsta reală și, uneori, chiar și numele pierdut prin hotărîri prea pripite. Între timp, a fost reafirmat cu dovezi noi neîndoielnicul nostru atașament la latinitate, culoarea însăși a certificatului nostru de naștere.

Într-adevăr, cum ar fi arătat istoria noastră dacă Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș sau Mihai Viteazul, Dimitrie Cantemir sau Alexandru Ioan Cuza și, în prelungirea faptei lor, atîția și atîția eroi ai poporului nostru, ar fi continuat să fie judecați nu prin prisma a ceea ce au săvîrșit și durat în vreme, ci prin echivocul interpretărilor de circumstanță? Ar fi fost mult mai tristă decît o istorie numai ciuntită!... Și este în afara oricărei îndoieli că toate aceste cîștiguri ale ființei noastre naționale s-au împlinit în primul rînd ca o consecință nemijlocită a unei concepții clare și științifice asupra istoriei. Și tot tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine și meritul incontestabil de a ne fi învățat să privim cu prioritate istoria ca pe o **„știință a prezentului"**, ceea ce dintr-un început spune multe. Gîndul său, de-a lungul anilor, a rostuit definiția acestei științe în tipare din ce în ce mai adecvate menirii ei în viața socială. **„Istoria** — sublinia dînsul, într-un anume prilej — **trebuie să prezinte întregul proces al luptei revoluționare în complexitatea sa, să pornească de la analiza științifică a realității sociale, să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții"**. Curînd, deplasînd centrul de greutate al ideilor sale spre o mai largă cuprindere a lucrării înaintașilor, conferindu-le o mai largă putere de generalizare, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a înarmat cu o definiție marcată de valențe noi: **„Istoria oferă concluzii și învățăminte despre marile procese ale dezvoltării societății, ale existenței popoarelor de-a lungul timpului, punînd în evidență atît ceea ce a fost valoros, progresist și a servit mersului înainte al societății, cît și piedicile ridicate de-a curmezișul evoluției și care au costat scump umanitatea, au întîrziat progresul unor națiuni"**. Apoi, demn de remarcat este și faptul că secretarul general al partidului, președintele României socialiste a afirmat fără echivoc adevărul că o istorie scrisă cinstit, prin dovezile conținute în litera și în spiritul ei, se constituie de la sine într-un instrument prețios al armoniei interne și al păcii externe: **„Luptînd pentru eliberarea de sub dominația marilor puteri cotropitoare, poporul român a fost, în același timp, animat de spiritul frăției cu alte popoare, de prietenie și solidaritate cu naționalitățile conlocuitoare"**. În sfîrșit, concepția asupra științei istorice dezvoltată în timp de tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a anexat repere noi, elocvente, cu prilejul întîlnirii sale recente cu reprezentanți ai oamenilor de știință din domeniul istoriei, pe parcursul cărcia s-a conturat un cadru fertil de idei călăuzitoare pentru activitatea de viitor.

Poporului român i-a fost redată istoria sa de două ori milenară, națiunii i-au fost restituiți eroii ei consacrați de această istorie... Și prin însăși această generoasă recuperare, realizată în planul simțirii și al trăirii destinului nostru comun, în acești ani luminoși, s-a scris o nouă pagină de istorie. În cîmpul ei arzător, regăsim iar și iar oglinda pe care ne-a așezat-o în fața Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, oglinda pe care ne-a așezat-o în față cel mai iubit fiu al acestei patrii menită unor fapte cutezătoare și mari.

P. MIHAI ■

Un deceniu și jumătate de la Congresul al IX-lea

(Urmare din pagina 1)

noi, la rîndu-ne, facem azi totul ca să scăpăm de sub pînza umbrelor de tot felul, întărind biruința noastră ca popor teafăr, liber și demn, salutînd cu înflăcărare soarele unei noi existențe.

Etapa istorică atît de scurtă, dar atît de bogată în întîmplări decisive pentru destinele noastre, inaugurată acum un deceniu și jumătate, a însemnat pentru noi, pentru oamenii de la Dunăre și Carpați, acel anotimp solar care, obligatoriu, urmează umbrelor, umplînd cerul, dar nu coborît din cer, ci ca refractie a pămîntului convulsionat și fierbinte, ars de temperatura luptei, de setea rezolvărilor și a înnoirilor, asumate — această luptă, această sete — de un partid și de un conducător al său care n-au ideal mai sfînt decît temeinicia și propășirea țării. Etapa aceasta a însemnat — prin acea cotitură în abordarea destinului național, a realităților, a problemelor, a cerințelor sale, declanșată de Congresul al IX-lea — acel val uriaș de aer proaspăt, acel spirit nou, străin închistării și umbrelor, deschizător de inedite și luminoase orizonturi ale creației, infuzat în întreaga noastră muncă și existență. Cei ce am fost martorii acelui iulie 1965 — și toți, un întreg popor, i-am fost martori, cu toate bătăile inimii recordate noilor, primăvăraticelor sale ritmuri —, cei ce am ascultat cuvîntul-legămînt rostit în fața partidului și a națiunii de tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu vom uita niciodată capacitatea cosmică de transfigurare pe care asemenea grandioase evenimente o au în viața unui popor. Stăm, practic, în prelungirea acelui moment de răscruce istorică, a acelui elan, a acelui spirit, pe care le-am potențat mereu și mereu, amplificînd, prin Congresele al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului, anvergura proiectelor constructive, accelerînd marea cursă a hărniciei, în care ne-am angajat cu toată ființa, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru înpetuoasa înaintare a României spre comunism.

N-a fost ușor. Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, reprezentînd culmea cea mai înaltă din panorama construcției noastre, cu cele mai strălucite succese pe toate planurile, acest deceniu și jumătate a însemnat, în același timp, o etapă de încordare, prin multiplele solicitări la care am răspuns, prin confruntarea cu întrebări și probleme fundamentale, prin ciocnirea cu accidente neprevăzute, cu surprize tinînd de legile oarbe ale naturii — inundații, cutremur, secete — care ar fi putut întîrzia întîlnirea noastră cu mărețul bilanț de azi. A fost o etapă în care, luptînd cu toate puterile, adesea peste puteri, ca să ne smulgem dintr-o veche gravitație istorică, blestemata gravitație a înapoierii, ca să punem cît mai sus niște cărămizi ale noului edificiu, ca să impunem cît mai sus niște idei ale noului spirit, n-am izbutit totdeauna, în toate locurile, să ne estimăm corect posibilitățile, să ne articulăm eforturile, să le sincronizăm, astfel încît nici un strop din energiile naționale să nu se piardă, ci să rodească. A fost, în același timp, o etapă în care legați fiind de destinul planetei, măcinat de crize și tulburări economice grave, n-am putut evita niște consecințe ce, într-un fel sau altul, ne-au implicat. Dar toate aceste dificultăți, încercări și surprize, chiar afectînd un sector sau altul al construcției noastre, nu ne-au întîrziat lucrarea, n-au putut frîna dezvoltarea mereu ascendentă a vieții noastre. Avem mîndria de a fi, azi mai mult ca oricînd, noi înșine autori de surprize în planul creației, al științei și tehnicii, al dinamismului economic, și sîntem în egală măsură apți să facem față oricăror surprize, care, de orice natură ar fi, nu ne pot deturna de la telul nostru suprem, socialismul și comunismul.

Un mare, un gigantic efort pe multiple planuri, un efort de concepție, de exemplară realizare a acestei concepții, un efort economic, un efort material și tehnic, financiar și uman, a stat la temeiul acestui drum. Un efort izvorît din dorința mai binelui, din aprinsa dorință a ridicării țării, a emancipării ei în civilizație, dar și din analiza profundă, științifică a realităților naționale, un efort izvorît din însuflețire și pasiune, dar și din luciditate. O însuflețire care, ades, ne-a făcut să vedem mai lin acest drum decît a fost el cu adevărat dar, în același timp, o luciditate care, întotdeauna, a tinut dreaptă cumpăna judecății, determinîndu-ne să hotărîm că alt drum mai bun către viitor nu există, determinîndu-ne să apucăm pe el fără sovăire. Ca să construim tot ceea ce am construit, ca să edificăm o Românie de 53 de ori mai puternică industrial decît în anul „de vîrf" al dezvoltării burgheze, a trebuit, mai întîi, să investim, să investim masiv, cu prețul unor sforțări, ades, dramatice, cu prețul, ades, al sacrificiilor și privațiunilor. Investițiile realizate în economie în perioada 1965—1970 au însumat, spun statisticile, 377,6 miliarde lei, în cincinalul trecut 549 miliarde lei, în primii patru ani ai actualului cincinal peste 723 miliarde lei. În cincinalul viitor, spun aceleași statistici, investițiile vor spori cu 30—35 la sută. A fost deci — și e încă! — o bătălie care ne-a încordat și ne încordează umerii, o bătălie care e, deopotrivă, a individului și a societății, într-o inextricabilă unitate de efort, de conștiință și de voință. E bătălia unei societăți preocupate, la modul cel mai intens, de forța ei economică, temelia unică și indivizibilă a bunăstării și a progresului, garanția independenței și libertății. E bătălia unei societăți preocupate de viitor, de generațiile următoare, a unei societăți, care, mîncînd uneori frugal, renunțînd la confortul imediat, știa că investește în prinzul consistent, chiar îmbelșugat, al copiilor ei, al cetățenilor ei de mîine, în viața lor fericită, netributară nimănui. E bătălia unei societăți perfect conștiente de sacrificiile făcute, de aceste provizorii sacrificii, de aceste mai scurte sau mai lungi sacrificii, perfect conștientă de rolul lor, e bătălia unei societăți generoase, avînd în frunte, sub steagul partidului, harnica, înversunata, intrepida, eroica, răbdătoarea, miraculoasa noastră clasă muncitoare, în strînsă frăție cu țăranii, cu cărturarii, cu toți fiii acestui pămînt, români, maghiari, germani, de alte naționalități, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste. E bătălia unei societăți care știe, luminată de ideile partidului, ale secretarului său general, că în edificarea noii civilizații, în circumstanțele lumii contemporane, nu se poate da înapoi, nu se poate rămîne

„Fantastic cît de multe lucruri ne par astăzi firești“

Cînd se gîndește la ce a fost viața lui, în minte i se ivește curtea școlii din Calafat (oraș unde tatăl său muri prematur și tragic), cum stătea în pantaloni scurți lîngă terenul de volei, și solidaritatea curată a copilăriei, ce liniar și simplu fusese totul ! Leciile, mama trudind de una singură, plasa de volei, la 10 000 de locuitori cît avea orașul toți știau totul despre fiecare inciit, la facultate, întreaga clasă reușise în învățămîntul superior, umblau în grupuri violentați de atîta libertate, amețiți de clipa nouă, de concretul ei seducător, dispăruse nostalgia bunilor dascăli, a diriginteiui Costică Pîrvulescu care-i ținuse loc de tată, dar pe care și l-a readus în suflet în 1950, rămas singur în Turnu Severin, la capătul unui drum despre care nu știa nimic, absolvent și proaspăt bărbat, instruit în școli în care tatăl său nici n-ar fi îndrăznit să calce, dacă ar mai fi trăit și pentru care mama lui amanetase viitorul și viața ei în schimbul unui vis, da, un vis, chiar dacă acum VASILE BACALU, director al Întreprinderii de vagoane (MEVA), deputat în M.A.N., pare a fi fost dintotdeauna unul din stîlpii onoarei și onestității urbei, orașul reședință al județului Mehedinți. Două ordine, ca să nu mai amintească toate medaliile, pecetluiesc această realitate : Steaua Republicii clasa a V-a și Ordinul Muncii clasa I.

— Este ceasul 8, tovarășe Bacalu. Sîntem în dimineața zilei de 4 iunie 1980. Ce faceți acum ?

— Nu foarte bine.

— De ce ?

— Sîntem la jumătatea anului și n-avem încă toate contractele încheiate. .

— Cine-i de vină ?

— Noi, firește !

— Și mai cine ?

— Dacă voi spune „Centrala !“ mă veți întreba din nou „Și mai cine ?“... Raporturile întreprindere-centrală nu sînt în practică foarte clare. Noi, întreprindere, de pildă, putem fi paralizați pentru că nu ni s-a dat nimic să facem.

— Concret ?

— Avem plan de export. Contractele nu le încheiem noi. Contractele încheiate noi doar le onorăm. De cînd sînt aici am avut la export o singură reclamație în 1975. Contractele neîncheiate evident nu le onorăm ! Penalizați sîntem noi. Sîntem penalizați pentru că n-am făcut ceea ce nu ni s-a dat să facem.

— Simt că țintiți ceva mai departe.

— Irosim inteligență, irosim eroism... Vă dau un exemplu de domeniul fantasticului. Mai erau două zile pînă la terminarea lunii și curtea era plină de vagoane. Urma să prelucrăm 400 de piese în două zile. Să punem apoi pe osii toate vagoanele cînd linia noastră tehnologică folosită la capacitatea maximă abia ne permitea 9 vagoane pe zi. Mei-

ță Ion, un strungar, zice : dați-mi două ore și vă dau soluția. Meiță face orice cu o condiție : să nu-i dai dispoziții. Cînd mi-a spus la ce s-a gîndit nu-mi venea să cred. Imposibilul era posibil. La cea mai grea operație urmau să lucreze toți muncitorii, pe rînd, cîte o oră fiecare, neîntrerupt 48 de ore. Aceștia sînt muncitorii noștri.

— De ce era curtea plină de vagoane ?

— De ce era plină curtea de vagoane ? Sigur că aceasta este întrebarea. Nu era calamitate naturală, nu se mutaseră munții, nu era război... Și curtea era plină de vagoane. Și a venit un muncitor și a zis ca în poveste : Eu fac asta ! Numai că acel muncitor și-a irosit geniul compensînd ceea ce ar fi fost normal să facem cu efort obișnuit. Geniul lui ar fi fost eficient dacă l-am fi folosit pentru organizarea stării normale, nu pentru rezolvarea stării excepționale creată de lipsa de răspundere, de faptul că nu facem fiecare treaba noastră, strict, prompt și la timp treuba pe care trebuie s-o facem.

— Continuați !

— Cred că toate formulările care descriu menirea unei centrale pot fi sintetizate într-una mare și fundamentală : ordonatoare de plan. Beneficiarii s-au obișnuit să nu lanseze comenzile decît după aprobarea planului pe anul următor. Aprobarea are loc în mod obișnuit la sfîrșitul anului. Atunci cînd noi, unitățile de bază, ar trebui să avem demult toate contractele încheiate. Ați văzut că stă în puterea noastră să facem față oricărei situații excepționale. Dacă centrala și-ar îndeplini menirea ei de bază în toate amănuntele, noi ne-am putea fertiliza forțe de care dispunem exclusiv în munca dătătoare de valoare, nu într-una de soluționare a unor neajunsuri pe care noi înșine ni le-am creat.

— Toți planul se aprobă în forumul suprem al țării în ultima lună a anului.

— Planul anual. Avem însă unul cincinal care nu se modifică în datele lui esențiale. Sigur că pot fi unele modificări. Dacă însă ai ordonat totul cum se cuvine, eventualele modificări pot fi soluționate tocmai prin pîrghiile numite sinteză, inteligență tehnică, organizare, atribute de asemenea principale ale unei centrale.

— Cînd una din aceste pîrghii nu funcționează, ce se întîmplă ?

— Primim ordine: „Te interesează cum faci. Mie să-mi raportezi“.

— Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că o verigă, o celulă de bază a mecanismului este moartă. Noi, întreprinderea, trebuie să gîndim cum să executăm, nu cu ce să executăm. Pentru cine să executăm. De fapt numai aparent sarcina este lansată în jos...

— De ce aparent?

— Fiindcă pînă la urmă lucrurile astea ajung la ministru, la Consiliul de Miniștri... Prin repercutare.

— Cum amortizează întreprinderea eventualele șocuri?

— Printr-o organizare simplă. O organizare simplă care are la bază un efort colectiv la un nivel foarte înalt. Prima condiție este informarea completă și exactă. Metoda este aceea a ușilor deschise. În interesul muncii toate ușile, inclusiv a mea, sînt deschise. A doua condiție este studiul continuu pe această informare de asemenea permanentă. Într-o ierarhie complicată, informația ajunge în vîrful piramidei, la nivelul de decizie, cu o cantitate enormă de erori. Percepcerea ca și puterea de transmitere diferă de la om la om, nu? Ne ferim s-avem în nodurile pericuiate oameni pe care subalternii să se căznească să-i facă să înțeleagă o problemă și abia după ce aceștia au înțeles-o, cum au înțeles-o s-așteptе de la ei prețioasele dispoziții.

— De aici, de la MEVA, la ce fel se văd posibilitățile nefructificate ale orașului?

— În special în ce privește construcția de locuințe. Avem forță de muncă de înaltă calificare, și de care am avea nevoie, și care lucrează în județele limitrofe sau aiurea.

— Ce se pierde la nivelul județului se echilibrează în balanța mare a țării.

— Altul este randamentul unui muncitor cînd vine la fabrică de la el de-acasă...

— Și se întoarce acasă...

— Apar noțiuni care se cred știute și care în realitate sînt insuficient fundamentate, explicate, cercetate.

— De producție?

— Care influențează producția. De pildă: egalitatea femeii cu bărbatul. Drepturile femeii... Aceste lucruri se rezolvă statistic, în procente... Nu mă refer la vocația excepțională a unei femei excepționale de a fi, să zicem, fierar betonist. În primul rînd că în condiții de egalitate predominante ar trebui să fie valoarea, aptitudinile, talentul, nu sexul. Egalitatea adevărată ține seama de specificul biologic... Promovarea femeii poate fi o sursă de randament suplimentar sau dimpotrivă... Dar aceste lucruri trebuie discutate, înțelese, nuanțate. Sarcinile globale nu ajută nici muncii, nici lor. Și altele...

— Spuneți.

— Psihologia muncii, de pildă. O sursă de eficiență de asemenea puțin discutată. Sînt condiții cînd acești factori devin primordiali... Și nu presupun nici o investiție suplimentară.

— Aceștia ar fi unii factori benefici. Care ar fi ceilalți, malefici, ca să le zicem astfel.

— Rutina.

— Ce-i rutina, alei, la MEVA?

— Forța de a nu mai dori alteeva.

— Poate oboseala de a nu mai dori alteeva.

— Oboseala este tratabilă. Rutina este o forță în sens invers. Faci tot ce-ți stă în puteri să nu lucrezi și să nu gîndești decît ce-ai mai lucrat și ce-ai mai gîndit. Pe lîngă ce faci mai scoți o producție: producția de justificări, față de tine însuți, față de ceilalți.

— Rutina nu este tratabilă?

— Tot în sens invers. Nu o arăți cu degetul, fiindcă ea continuă să fabrice justificări. Prefăcîndu-te că nu o observi. De la anul vom fabrica și vagoane de călători. În acest fel ne apropiem de profilul oricărei firme mondiale. Acest lucru a produs o mare ambiție... Stimulînd-o deci să participe la nou, trezindu-i interesul. Interesul este antidotul rutinii...

— Vă amenință acest viciu?

— Pe mine?

— Da.

— Nu știu. Mă uit în urmă. De pildă, consiliile oamenilor muncii, crearea lor mi s-ar fi părut acum 20 de ani, această operă singură, o cucerire istorică. Cibernetica, chiar și un automobil al meu, propriu... Este fantastic cîte lucruri ne par firești astăzi... Mă uit cu atenție la concretul fiecărei zile, mi-e tot timpul teamă că sînt martorul, participantul, contemporanul unor fapte ale căror semnificații nu le pot percepe în întreaga lor profunzime. Vreau să fiu la nivelul acestor fapte...

— Și acasă?

— Mama trăiește. Soția lucrează. Am o fetiță de 10 ani pe care o port cu mine prin uzină, la meciuri, la spectacole, în excursii...

— Și soția?

— Facem împreună concediile.

— Unde ați fost?

— La Hațeg, am vrut să-i arăt fetei rezervația naturală, vreau să știe totul, să-și cunoască bine țara...

— Tot fața, deci. Viața dumneavoastră pare-se este determinată de această schimbare.

— Viața cu fabrica, cu programul, cu totul se ordonează, este adevărat, tot mai mult și decisiv în interesul acestei vieți tinere.

— Cantitativ vorbind, mama dumneavoastră a făcut infinit mai puțin pentru dumneavoastră decît faceți dumneavoastră pentru Mariana, așa o cheamă ?

— Mariana-Vasilica. Are două nume.

— Și totuși, nu știu dacă saltul pe care l-ați făcut dumneavoastră din casa fierarului în Marea Adunare Națională va putea fi repetat de ea.

— Ea poate spera. Eu, ca fiu de fierar, acum 37 de ani, nici n-aveam acest drept. Saltul pe care l-am făcut eu datorită partidului, se continuă în viața ei...

— Care credeți că va fi etapa următoare a acestui salt?

— Nu știu. Aș vrea să fie o muncă fără pierderi, o muncă în plin.

NICOLAE CRISTACHE ■

pe loc, că înapoi sau pe loc nu există (înapoi sau pe loc e numai scoaterea din cursă !), că urcușul în care ne-am angajat este o chestiune de solidaritate și de responsabilitate, de dragoste pentru țară și de abnegație în slujirea ei.

Ce a rezultat, se vede. A rezultat această nouă Românie, aflată la o altă vîrstă istorică, tot atît de diferită de peisajul de care s-a despărțit pe cît sînt de diferite anotimpurile la noi, iarna monocromă și rece față de policromia toridă, încărcată de flori și roade, a anotimpurilor solare. A rezultat această patrie a dinamismului economic, cu ritmuri industriale printre cele mai vii din lume, aflată în plină modernizare a proceselor de producție, în plină desfășurare majoră a revoluției tehnice și științifice, a rezultat această Românie a economiei echilibrate, a forțelor de producție distribuite armonic, făcînd ca toate județele (față de numai trei, cu 15 ani în urmă !), să raporteze anul acesta producții industriale de peste 10 miliarde lei. A rezultat progresul fără precedent al științei și tehnicii, ridicat la rangul de politică de stat, ca pîrghie de fundamentală însemnătate a dezvoltării pe toate planurile, a rezultat o continuă înflorire a învățămîntului, a artei, a culturii naționale, a rezultat, prin toate și peste toate, o nouă calitate a vieții, pentru a cărei perpetuă ridicare se acționează neabătut, prin creșterea veniturilor reale, prin realizarea celui mai grandios program de construcții de locuințe, prin ampla sporire a cheltuielilor din fondurile sociale ale statului, prin tot ceea ce se întreprinde, astăzi, la noi, pentru confortul material și împlinirea spirituală a omului. A rezultat, în spiritul orientărilor Congresului al IX-lea, acea primenire profundă a vieții noastre politice, nu prin sloganuri, ci printr-un cadru politico-organizatoric pus sub egida Frontului Democrației și Unității Socialiste, apt să asigure o democrație reală, cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de naționalitate, chemați să participe efectiv la elaborarea și înfăptuirea deciziilor care angajează ființa și devenirea țării. A rezultat, ca o consecință firească, înaltul prestigiu al României și al românilor pe toate meridianele globului, prestigiu care, aureolînd succesele noastre economico-sociale, încercule, în același timp, caracterul principial, profund constructiv al politicii noastre externe, fermitatea cu care România socialistă și președintele ei, în confruntarea deseori detonantă de interese dintre state și grupuri de state, aduc apelul la echilibru, la echitate, la rațiune, aduc soluții care să poată răspunde, major și eficient, aspirațiilor popoarelor către pace, libertate, independență, colaborare, dezvoltare, edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Astăzi, la 15 ani de la Congresul al IX-lea, nimeni, oricine ar fi și oriunde ar fi, nu poate spune că previziunile, orientările și deciziile stabilite atunci nu s-au întrupat în viață, că angajamentele pe care partidul, conducerea sa și le-au asumat în fața poporului și a istoriei n-au fost strălucit onorate, prin fapte ce au decis o epocă. Avem un partid care, în acești ani, a înțeles ce sîntem și cine sîntem, ce vrem, ce trebuie, ce putem să fim. Avem un partid care, azi mai puternic ca niciodată, numărînd aproape 3 milioane de membri (de două ori mai mulți ca acum 15 ani !), s-a afirmat, cu adevărat, drept centrul vital al națiunii, generator de gîndire cutezătoare și de nedezmințită faptă, înțelegîndu-și exercitarea misiunii istorice nu din afara vieții, nu de undeva „de sus“, ci dinăuntrul ei, din miezul incandescent al creației sociale, integrîndu-se organic națiunii, problemelor, frămîntărilor și nădejdilor ei. Avem un conducător care, cu conștiința și cu inteligența sa veșnic treze, cu marea sa dragoste pentru țară, cu fermitatea sa revoluționară, girează acest nou drum al partidului, al patriei, al poporului, simbolizîndu-l prin numele său : Nicolae Ceaușescu. Tot ceea ce am dobîndit în acești tumultuoși, denși și dinamici ani de eroic efort și de epocale înfăptuiri, tot ceea ce azi, în conștiința noastră și în conștiința umanității, înseamnă partidul, poporul român, România, se leagă de numele omului pe care delegații comuniștilor, mandatari ai voinței țării, l-au ales, la Congresul al IX-lea, în fruntea forței politice care ne structurează istoria și ne împlinește destinul. În tot ce înfăptuim, ce credem, ce vrem, se răsfrînge înalta gîndire novatoare, profund realistă, profund științifică, excepționala capacitate de concepție și prospecție, impresionanta neobosească în acțiune a secretarului general al partidului, președintele României socialiste. Tot ceea ce, de secole, ne-am dorit, adică independența, libertatea, progresul, omenia, democrația, unitatea, dreptatea și demnitatea, siguranța zilei de azi și certitudinea bucuriei celei de mîine, le avem grație lui, marelui om politic și marelui om de inimă care s-a identificat pe deplin cu aceste măreție idealuri, înfăptuindu-le pentru noi și propulsîndu-le în același timp, cu statornicie și energie, pe frămîntata arenă a lumii contemporane.

Ne aflăm azi, la un deceniu și jumătate de istorie nouă, revoluționară a patriei, angajați plenar în bătălia pentru atingerea unor înalte obiective, pentru integrala realizare a planului pe 1980, ultimul an al cincinalului, pentru pășirea cu dreptul într-un nou cincinal, la finele căruia România socialistă se va număra printre țările cu dezvoltare economică medie. Ne aflăm, altfel spus, într-un plisc al succeselor, al maturității noastre economico-sociale, de la înălțimea căruia viitorul ni se înfățișează sub aura celor mai generoase promisiuni. Escaladarea lui, pe drumul indicat de Programul partidului, de Congresul al XII-lea, pretinde, din nou, efort, pretinde acel zilnic — și zilnic sporit ! — transfer al energiilor creatoare din azi în mîine, pretinde acea amplă mobilizare a tuturor forțelor și resurselor, care, așa cum sublinia secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. și la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, e singura în măsură să ne asigure întîlnirea cu înaltele țeluri ce ne așteaptă. Ni se cere, pentru aceasta, o regîndire lucidă, critică, novatoare a întregii noastre activități, care trebuie azi, mai mult ca oricînd, așezată sub semnul eficienței, al productivității înalte, al acelei noi calități care, din clipa în care a fost formulată de cîrmaciul destinelor noastre ca exigență și ca sarcină-cheie a prezentului și a viitorului, a devenit platforma națională de existență și de creație a poporului nostru, în acest ceas istoric al devenirii lui.

Iar răspunsul la înalta chemare a partidului, a secretarului său general, va fi, ca întotdeauna, pe măsura acestui popor eroic, devenit, în acești 15 ani de istorie nouă, o singură ființă cu munca și cu creația sa, dăruite patriei, socialismului, viitorului.

TUDOR VLADIMIRESCU

...Cum se adună din fărîme statura unui om întreg

Un cronicar ales dintre aleși, din cei a căror slovă se dovedește mai tirziu cuprinzătoare cît o catedrală, scria la inceput de an '821 : „...Theodor Vladimirescu, din neamul lui român dintre pandurii din părțile Cernețului și șăzător cu casa sa la orașu Cerneți sud Mehedinți (...) s-au sculat la 18 ale lui genarie, marți noaptea, de au ieșit de la București pe la locuri ferite...“ Și este limpede că acestui cronicar, cumplit apăsat de povara vremurilor, nu i-a scîrțîit penița chiar miercuri, pentru că atunci ar fi scris „ieri noaptea“. Dacă a apucat să înnegrească hîrtia despre ceea ce s-a întîmplat alaltăieri, răsalaltăieri, adică „marți noaptea“, el n-a apucat să săvîrșească isprava lui vrednică decît fie joi, fie vineri, fie simbătă. Scrisoarea lui întruchipînd o cumpănă de o parte și de alta cărcia, pentru încă o dată, s-au despărțit apele timpului acestei patrii prea îndelung subjugate. Și cuvintele acestui contemporan al domnului Tudor, spăimos așternute în condica ținută la zi, dar și răzbite de o secretă speranță, închid în șirul lor deschis la toate capetele florul unei descumpăniri tragice, ca lumina clătinată a unei luminări care a înțeles, într-un sfîrșit, dincotro bate vîntul.

Cu ce să începem atunci cînd ne-am decis să deslușim cîte ceva din menirea și rostul și noima oiteanului viforos și năprasnic ?... Spre o pildă, puțini au meditat asupra similitudinii destinului lui Tudor Vladimirescu cu destinul tuturor acelor bărbați din trecutul românilor — Decebal la scara întregului teritoriu ce ne-a fost hărăzit de istorie, Vlad Țepeș și Mihai Viteazul în Țara Românească a Munteniei, Ioan Vodă cel Cumplit în Țara Românească a Moldovei, sau Horea din Albacul Munților Apuseni, în Țara Romînească a Ardealului —, care, după ce au tras sabia, încălecînd un cal întrupat din nădejdi noi și mari, nu au mai avut răgazul s-o reașeze în teacă și așa au pierit, cu fruntea aplecată pe lama ei scînteietoare și rece. Laolaltă, au fost bintuiți toți de vreri mai înalte decît le-ar fi îngăduit veacul. Laolaltă, au țintit toți idealuri a căror scînteie pur și simplu l-a orbit pe contemporani. Laolaltă, au îmbrăcat toți, cu seninătate, cămașa cernită a morții, știind dintr-un început că o altă cămașă nu au și nu vor mai avea niciodată. Laolaltă, s-au mistuit toți prin lucrarea nedreaptă a străinilor de neam și de țară, nesimțitori la durerile vii ale altora, lucrare directă sau mijlocită, fățișă sau dosnică. Și peste toate, s-au vădit toți, laolaltă, a fi oameni întregi, așezați pe petrecere cînd era de petrecere, vijelioși cînd sunau trîmbițele alămite ale războiului, gata să taie nodurile clipei cu tăișul jungherului, acceptînd orice risc, dacă nu se putea altfel, dar și isteți la tocmeală dacă numai tocmeală le-ar fi fost cu folos, răzbunători pînă la vărsare de singe cînd adulmecau uneltirea, iubeți pînă la pierderea minții cînd se ivea înaintea lor o femeie care să merite ostenceala, buni negustori cînd pacea le deschidea înainte drumurile prăfuite ale chervanelor îndreptate spre Stambul sau spre Lipsca, spre Liov sau spre Viena, naivi pînă la lacrimă cînd și-au dat soarta pe mîini bicisnice și mult mai șireți decît vulpile atunci cînd numai șiretenia ar mai fi fost în măsură să descurce țițele încîlcite ale treburilor politicești ; dar niciodată josnici și întruna viteji, vitejia și limpezimea țelului arcuindu-se ca un curcubeu pînă și deasupra păcatelor lor de rînd. Pentru că ce altceva înseamnă a fi un om întreg decît a începea în trupul și firea ta toate patimile pe care le încap oamenii, cîte ceva din toate înălțările și căderile care împlinesc relieful vieții, prin viața înțelegînd o licoare cu gust și parfum ?...

Mai aproape de Tudor Vladimirescu decît noi, contemporanii răzvrătitului întru libertatea patriei și dezlegarea norodului dintr-o robie de veacuri ne-au transmis despre sluger și întîmplări pe care, uneori, bucuroși le-am fi trecut sub tăcere. Dacă nu am fi devenit între timp mai înțelepți cu propria noastră istorie. Simptomatic

din acest punct de vedere este pînă și faptul că un scriitor, care a intuit în articolele lui teoretice această duplicitate a istoricilor de meserie vizavi de obiectul profesiei lor, și-a decapitat intuiția într-o dramaturgie în care eroul iar ni s-a înfățișat descarnat și uscat ca o lasră. Dar dramaturgia istorică rămîne dramaturgie istorică, pînă una alta arhitectură de mucavale, iar istoria rămîne istorie, adică un fluviu imens, pe ale cărui creste de val s-a pătimit și s-a murit. Vrînd-nevrînd, mărturiile contemporanilor lui Tudor Vladimirescu nu mai pot fi ocolite și ele ne așază în față, într-adevăr, imaginea unui om întreg, așa cum a fost și nu așa cum ar fi dorit unul sau altul dintre noi să fie. Abia cum a fost, a izbutit să proiecteze în conștiința noastră comună statura unui erou cum am fi vrut noi întotdeauna să fie.

În ordinea firească a lucrurilor, trebuie să începem cu boierul craiovean Ioan Glogoveanu, care „l-a învățat carte cu cheltuiala sa pînă (...) a ajuns un cărturar foarte deștept“. Mai departe, treptat, vedem cum se adună din fărîme statura unui om întreg. Mai tirziu, la 17 aprilie 1806, atestînd cum că „boierul băstinaș, slugerul Tudor Vladimirescu, de bunăvoie comandant peste o mie de panduri la Cerneți, a oprit timp de un an de zile atacul turcilor asupra acestui ținut“, desigur, generalul maior Isaiev nu făcea decît să se întrebe ce mai caută și el cu trupa lui pe aceste meleaguri. Ca și colonelul Turcinilov, la 24 mai 1810, de asemenea despre Tudor vorbind : „viteaz și neînfricat, întreprinzător în pericole și prudent“. Și însuși Tudor Vladimirescu, scriindu-i boierului Ioan Glogoveanu, cînd afiase despre asaltul adulților asupra Cerneților și despre jefuirea locuitorilor lui, ne confirmă aceasta bănuială mai veche : „eu numai cu panduri țării, fără de nici un ostaș străin, voi face de nu să va mișca o iarbă din pămîntul țării“.

Dar cum va fi fost scrisul lui Tudor Vladimirescu, privit și el ca martor de necolit al furtunilor traversate de sluger, ca document rupt de-a dreptul din sufletul epocii, peste caligrafia căruia nu se poate trece ușor ? Iată o întrebare la care numai un istoric de talia lui Emil Virtosu s-a lăsat ispitit să răspundă : „Luat ca grafie, scrisul lui Tudor Vladimirescu arată ordine în mintea autorului, și unitate în spirit. Este regulat, clar, luminos, armonios, mare, plecat spre dreapta, ca al unui om care pune în scrisul său nu numai ideea rece și impersonală, ci însuși sufletul său simțitor“. Suflet mare în țeluri, pe care tovarășii săi de arme, sau cei ce s-au frecat de evenimentele stîrnite de el, la rîndul lor, l-au ghicit, chiar dacă nu l-au realizat pe de-a-ntregul. Ca aghiotantul Mihai Cioranu : „el a doborît pe Greci de pe tronurile Principatelor și a reașezat pe Români pe tronurile patriei lor, și, negreșit, nația ar fi mers mult mai departe dacă aceia ce se ziceau stîlpii ei nu i-ar fi stătut împotrivă“. Ca Scarlat Dăscălescu, alt ștuitor de carte în viltoarea răscoalei : „Netăgăduit este că era om de inimă și hotărîtor, poate și ambițios, și din aceste calități se naște vitejia“. Ca Laurençon, un franțuz pripășit pe aceste meleaguri cu gîndul bun să împartă în dreapta și stînga din bruma de carte pe care o știa, și nu ca soldat : „...avea spirit natural și anumită dirzenie de caracter care-i tăiaseră oarecum loc de cunoștințe ; pe cît de puțin respectat și de temut era Ipsilanti de soldații lui, pe atît era Tudor de ai săi“. Ca acel prieten devotat, pe nume Ilarion, care l-a întrebat totuși, după ce secerase cu sabia prin arnăuți răzvrătiți : „Cum poți lua viața unui om ?“, și căruia Tudor îi răspunse deschis : „Nu se poate altfel, căci o oaste fără ascultare e mai rea decît o haită de lupi flămînzi“ ; iscodindu-se totuși : „Trăi-voi oare să scap țara din ghearele străinilor ?“ Ca ofițerul rus Liprandi, înfățișîndu-l pe sluger față în față cu moartea : „Vladimirescu a suportat totul cu o tărie neobișnuită“, și credem că nu întîmplător tocmai Liprandi a știut mult mai multe despre împrejurările tainice ale morții lui Tudor decît oricare dintre contemporanii evenimentelor, amestecați cu gînduri bune sau rele în istoria ridicării și prăbușirii pandurilor. Ca pandurul Chiriac Popescu, unul dintre căpitanii de nădejde ai domnului ridicat din popor, care ne transmite peste veac, după moartea lui Tudor, chiar cuvîntul unui om din popor, adresat eteriștilor : „...fără Tudor nu veți rămînea în țară de astăzi încolo nici șapte zile, căci numai el cunoștea duhul pandurilor și putea a li ține cîrma, dar, de este dinsul adevărat pierit, vor fugi toți pandurii pe la casele lor și voi fără pandurii noștri nu puteți stărui în țară, ci vă veți răsipi pe la alte țări străine“. Ceea ce s-a și întîmplat, nu chiar în șapte zile, ci în unsprezece.

Asasinarea mișelească a lui Tudor Vladimirescu, pe care I. P. Liprandi o descrie curios de exact, s-a petrecut la 27 mai 1821. A doua bătălie de la Drăgășani, în care oastea lui Alexandru Ipsilanti s-a spulberat ca o pleavă, în care sacrificiul stoic al mavroforilor n-a spălat prin eroism obrazul trădării, s-a petrecut la 7 iunie 1821. Și această bătălie de la Drăgășani, dramatică, pilduitoare ca icoana însingerată a unui luda flagelat de destin, nu mai începe nici o îndoială aici, ne așază pentru totdeauna înaintea privirilor chipul sumbru și trist, mustind de învățăminte adînci și de urmat chiar și astăzi, cum se poate prăbuși într-o clipă, într-o singură clipă, o oștire cu adevărat deșteptată, agățată între o țară care o plătește și-i vinde iluzii și o țară la care încă n-a apucat să ajungă, cînd a avut și nechibzuința să încalce legea scrisă, nescrisă, dar întotdeauna valabilă, a unei ospitalități mai mult decît generoase. Și nu numai legea aceasta...

Într-adevăr, cînd nu se mai știau nici hotarele țării, cînd dreptul oricui fulgera pe oricine, cînd pînă și Bucureștii se înfățișau oastei pandurilor ca un sat fără cîini, ce simplu este să judecăm prieprea și faptele domnului Tudor, așa, pe bucăți, uitînd cu încăpățînare că-n capătul a toate stă moartea !... Ce limpezi la minte s-ar mai fi dovedit unii dintre istoricii și dramaturgii noștri dacă ar fi avut fericitul prilej să se afle ei înșiși acolo, atunci, sau la Padeș, sau la București, sau la Tirgoviște !... E timpul să ne povestim unii altora istoria așa cum s-a petrecut ea. Cînd același istoric, la ocazii diverse, vîră apă de ploaie în două-trei publicații deodată, noi continuăm să ne încredem cu o nețărmurită tărie în neprihana și cinstea cronicarului din capătul celuilalt veac, care mărturisea fie joi, fie vineri, fie simbătă, despre ceea ce s-a petrecut nu mai departe decît „marți noaptea“. Și noi mai credem, cu aceeași tărie, că dacă Tudor Vladimirescu s-a hotărît să tragă sabia din teacă în noaptea aceea de marți, „la 18 ale lui genarie“, sîntem încă datori, în continuare, ca oameni care pretind că au prieepul cît de cît cum se zbate o patrie sub soarele lumii, să-i cumpănim măsura gestului temerar cu deplina credință că noi înșine am trăi și am scrie chiar în joia, chiar în vinerea, chiar în simbăta aceleiași furtunoase și dramatice săptămîni.

MIHAI PELIN

Omul unei mari idei

Trebuie că moartea sa s-a petrecut într-un amurg, lîngă o fîntînă din care beau pînă astăzi de sete toate cele patru vînturi. Tudor Vladimirescu s-a spulberat în neant pe neașteptate, descumpănit în plină urcare de aștri pe cer, cu toate pădurile de la Tismana în furtună, cu toată pulberea răscolită de copitele fierbinți ale cailor și tălpilor crăpate pe drumuri cu secetă, cu toate apele trecute în luntri și privegheate de luntrași în lacrimi. S-a ridicat ca și cum ar fi avut această misiune de la o „providență“ a marilor spirite ale vremii. A fost o sinteză, un om necesar în clipa aceea, un om care a îmbrăcat „cămașa morții“ cu tragică și demnă conștiință de sine și resemnare, pînă la sacrificiu.

Ce miracol s-a putut produce în acest om, ce alchimii sublime și necunoscute nouă s-au întîmplat în ziua nașterii sale de „domn al tăcerii și al războiului“, cu sîngele clocotind de războinare și iatagană pedeapsă pentru fărădelegile pătimirii noastre ? I-am privit chipul transcris de contemporani și de urmași, l-am citit cu admirație și dragoste de adolescent aprins de idealuri nebuloase și nu pot să uit niciodată liniștea contradictorie a privirilor sale, fermitatea suavă și cruzimea telurică a mîștii sale, dulcea lui melancolie învăluind lumina lină a lumii, tristețea și regretul parcă anticipat al înfringerii sale, inteligența și echilibrul și bunul său simț. Un om aplecat exact pe marile sale fapte, suprapus exact prin acțiuni pe intenții și promisiuni. Ce orologii ciudate l-au dezlegat tocmai pe el și tocmai în momentul acela încordat al istoriei, și ce impuls cosmogonic l-a aruncat de la început în primele rînduri ale luptătorilor, pe cal alb, lunar și nervos, cu spada în care vin fulgerele să se privească în oglindă ?

A fost contemporan cu Bonaparte, cu Alexandru I al Rusiei, cu Francisc I al Austriei, cu Metternich și Capo d'Istria. A trăit în vremea unor monarhii restaurate, jucînd soarta popoarelor lumii prin saloanele de dans de la Belvedere sau Schönbrunn, în vremea unor frămîntări luminate, cînd se trezeau la luptă spiritele tinere din Peninsula Balcanică, din peninsula italică a carbonarilor, din Prusia legendelor sfărîmate ale evului mediu, întunecat, din Spania devitalizată de trecerea lui Napoleon, din Rusia decembriștilor, din furtunoasa Americă Latină. Omenirea trăia pe un vulcan. Sistemele politice se dovedeau rigide, atinse de scleroză. Este epoca ridicării dinamice la luptă, în fruntea popoarelor, a lui Guglielmo Pepe, Rafael de Rigo, San Martin, Simon de Bolivar, Pestel, Alexandru Ipsilanti... Tudor Vladimirescu face parte din galeria marilor revoluționari și martiri. Figura lui semeață și pătrunzătoare, ca un fum tragic călătorind pe deasupra sufletului — întors ușor și vizionar spre un orizont intens luminat, în tabloul lui Theodor Aman, undeva pe un cîmp de așteptare și de luptă, are oricînd măreția unui erou romantic dar lucid, violent și meditativ, plin de noblețe și elegantă dar și plin de slăbiciuni, de încredere în sine pînă la beția puterii. Dar Tudor Vladimirescu n-a gîndit niciodată provincial, n-a gîndit niciodată de azi pe mîine, ci la nivel european, ca un diplomat universal, pe întinderi de secole și de eternitate.

Tudor Vladimirescu ne-a redat lumii care ne uitase și istoriei care începuse să ne renege prin cancelarii somptuoase, pe sub candelabre tentaculare, chiar identitatea, chiar naționalitatea, limba și cultura și locul nostru pe aceste meleaguri miraculoase. El s-a ridicat dintre noi „ca o lovitură de trăznet“ — cum sună cronicile otomane — cu punctele cardinale însingerate în mîini, strigînd în auzul tuturor marilor lumii maeștrii de ceremonii, nedreptățile noastre naționale și sociale, mobilizînd armate disciplinate și viforoase întru apărarea și unirea românilor de pretutindeni.

N-a apucat să triumfe. A fost trădat. Avea, la rîndul său, mari calități și defecte ca om. Dar acest lucru ni-l apropie ca pe un frate mai mare. El nu mai poate îmbătrîni dîndelo de vîrsta la care a fost ucis. Rămîne totuși tînăr și triumfător prin marea sa frumusețe omenească, revoluționară, prin rolul tragic pe care și l-a asumat. Rămîne tînăr ca orice revoluție. Dar fără jertfa lui nu ne-am fi desprins din îngrozitorul ev mediu al iaiurilor și măcelurilor, al întunericului aproape geologic. Prin el am intrat în istoria modernă a lumii. Jertfa lui face parte din biografia noastră : „...În toată viața mea sînt hotărît a sluji și a mă jertfi pentru binele patriei mele“. Iată cuvintele pe care trebuie să jurăm ca oameni și cetățeni ai României.

FABIAN DUMA

Ctitor al oștirii române moderne

Interviu cu colonelul CONSTANTIN CĂZĂNIȘTEANU, șeful sectorului de istorie militară modernă din cadrul Centrului de studii și cercetări de istorie și teorie militară

— Așadar, tovarășe colonel C. Căzănișteanu, din chiar titlul acestui interviu se impune și prima întrebare : care era concepția lui Tudor Vladimirescu despre organizarea și rolul armatei românești ?

— Se știe, revoluția din 1821 a marcat începutul epocii moderne în istoria României, iar trecerea de la feudalism la capitalism a cuprins o perioadă istorică pe cît de complexă pe atît de îndelungată. Concepția lui Tudor despre organizarea armatei nu este și nu poate fi altceva decît reflectarea pe plan militar a acestei epoci. La izbucnirea revoluției, structurile militare ale Țării Românești erau rămase în cadrele tradiționale ale organizării medievale, dar categoriile militare privilegiate fuseseră simțitor reduse, urmare înstăurării regimului fanariot : reducerea drastică a efectivelor militare, ale Țării Românești și Moldovei, convenea de minune Porții otomane, pentru că priva mișcarea de emancipare națională din Principatele Române de un instrument militar eficient, o putea reprima ușor, corespundea și politicii fiscale a domnilor fanarioți, obsedați de sporirea numărului contribuabililor, pentru sporirea, se deduce, a veniturilor.

— Se afirmă că Tudor a sintetizat tradiția instituțiilor medievale cu caracter militar, a războiului popular cu inovația armatei permanente de profesioniști : care e părerea specialistului de azi ?

— Ceea ce a înțeles perfect Tudor a fost faptul că numai o armată cu un înalt grad de profesionalizare poate răspunde exigențelor noului tip de război care își făcuse apariția în Europa : „războiului limitat" din secolul al XVIII-lea i se substituia acum războiul total. Aria Europei răsăritene nu fusese încă afectată de aceste mutații, dar le resimțea acut impactul. Evident, faza aceasta de tranziție de la feudalism la capitalism în care s-a produs revoluția, împrejurările interne și externe cu care Tudor s-a confruntat nu i-au îngăduit să dea o formulare programatică vederilor sale militare. Dar concepția lui în această direcție se dezvăluie, fapt important, în măsurile de organizare a armatei.

— Care erau acestea ?

— Principiul fundamental care a stat la baza organizării oastei revoluționare din 1821 a fost : crearea mai întîi a unui nucleu armat permanent, în organica sa intrînd principalele arme ale vremii : infanterie, cavalerie, artilerie. Acest nucleu armat permanent trebuia să fie capabil să răspundă solicitărilor firești ale realizării programului politic al revoluției. Unitățile au fost organizate pe sistemul zecimal : infanteria, de pildă, era structurată pe polcovnicii a cîte o mie de luptători. O polcovnicie cuprindea deci zece căpitănii a cîte o sută de oameni. Acest nucleu era recrutat în exclusivitate din rîndul pandurilor — singura categorie militară mai importantă existentă în țările române în epoca fanariotă. Ostașii panduri, în majoritate din rîndul țărănimii libere moșnene din Oltenia, erau purtătorii unei experiențe de luptă, ai unei discipline cu atît mai necesare unei armate chemate să sprijine efortul insurecțional de eliberare națională a poporului român.

— Dealtfel, după cîte știm, dezideratul programatic al revoluției : „ca țara să fie volnică a-și face și a ține patru mii de ostași panduri cu căpeteniile lor și două suite de arnăuți, scutiți de toate dările și cu leafă ușoară", figura printre revendicările cele mai importante înscrise în „Cererile norodului român", o adevărată constituție după care urma să se rostuiască țara !

— Ba, aș zice chiar mai mult : „Cererile norodului român" stabilea pînă și misiunile acestor forțe militare : „Apărarea țării de dușmani, deci îndatoriri exclusiv defensive; spre fala orașelor, spre paza granițelor și spre stăvilirea molimelor care bîntuie adesea". Trupele de panduri urmau deci să rămînă singura forță militară a țării, licențiindu-se toate celelalte elemente militare străine existente pînă atunci, de regulă factori perturbatori, generatori de nesiguranță. Încă din 1815, Tudor își exprimase răspicat acest punct de vedere : „eu numai cu pandurii țării, fără de nici un ostaș străin, voi face de nu să va mișca o iarbă din pămîntul țării".

— La cît se ridicase oastea lui Tudor în timpul revoluției ? Și cum vă explicați această ridicare masivă la luptă ?

— În condiții de mare primejdie, cînd forțe inamice superioare numerice ar fi amenințat cu invazia, Tudor preconiza ridicarea în arme a întregii capacități valide a statului : „Să vie alci, zicea el, toți polcovnicii și căpitanii cu toți oamenii lor într-armați bine și cu merinde pentru 20 de zile, ca să putem cu dinșii întîmpina trebuințele, atît cele politicești, cît și cele ostășești". În același timp, cînd se conturase precis intervenția otomană, în aprilie 1821, Vladimirescu solicita lui Alecu Filipescu să transmită „tuturor vătafilor de plaiuri ca jumătate din plăieșii ce-i vor fi avînd, care vor fi mai vrednici și deprinși la arme să-i trimită fără zăbavă negreșit alci (la Cotroceni) înarmați cu pistoale și puști". Un cancelist, funcționar al Consulatului austriac din București, pe nume Udritzki, pretinde chiar că, în acele împrejurări, ar fi încadrat în armata sa și pe seimeni, călărașii și pe copiii de casă. Deci o incorporare semigeneralizată care explică efectivele ridicate pe care le-a avut oastea lui Tudor în tot cursul revoluției. După unele izvoare, efectivele se evaluează la un moment dat la 20 000 de oameni ! Chiar dacă s-ar putea să fie puțin exagerat acest număr, cu un astfel de efectiv se putea asigura succesul unei operații de rezistență în condiții de inegalitate numerică și dotare în mijloace de luptă mai ales, pentru că, spune iar Tudor, „fără' de arme nu o să putem izbăvi țara din mîinile celor ce au mîncat-o atîția ani, pînă cînd au adus-o într-această stare ticăloasă și în deznădăjduirea cea mai după urmă".

— Tudor devenise eroul redeșteptării noastre naționale, speranța cea mai certă de libertate națională și socială, de unitate națională a tuturor românilor : cum s-a concretizat aportul Transilvaniei la revoluție ?

— În oastea lui Tudor se înrolaseră destul de mulți transilvăneni, foști militari în regimentele grănicerești, veterani ai acestor regimente, pe care îi menționează documentele militare existente. Ei trecuseră munții și se alăturaseră cu trup și suflet frontului de luptă revoluționar deschis de Tudor. Tot documentele menționează existența, în tabăra de pregătire militară de la București, a unui inginer care se ocupa de punerea la punct a munițiilor, a artileriei lui Tudor. Inginerul nu era altul decît Gheorghe Lazăr, care venise cu cîțiva ani mai înainte în București, pentru a organiza învățămîntul secundar în limba română. Sînt chiar cîteva exemple de unitate de simțire și acțiune ale tuturor românilor, de ridicare a lor la luptă pentru unitate națională.

— Cum s-au reflectat mai tîrziu, în organizarea armatei române moderne, unele dintre acestе măsuri militare înfăptuite de Tudor Vladimirescu ?

— Vreau să vă spun că pentru realizarea programului său revoluționar, Tudor a conceput un sistem militar adecvat obiectivului propus, în care a încorporat, atît pe plan organizatoric cît și doctrinar, elemente reținute din tradiția militară românească de luptă pentru libertate, cît și forme și mijloace specifice revoluțiilor burgheze. De pildă, pentru asigurarea liniștii și a ordinii în localitățile aflate sub autoritatea revoluției s-au constituit adevărate gărzi civice. Crearea lor a fost expresia caracterului revoluționar, al ridicării de la 1821, garda națională fiind o cerință înscrisă pe stindardul tuturor revoluțiilor burgheze. Prin oastea lui Tudor, forțele militare românești — întrate într-un prelungit con de umbră încă din secolul al XVII-lea, accentuat de domniile fanariote care reduseseră unitățile militare autohtone la niște simple cete de ceremonial și pază a ostii princiare — aveau să devină brațul înarmat al întregii obști, chezașul libertăților poporului român în toată cuprinderea lui. Așa se explică de ce în unitățile moderne create în 1829—1830, în Țara Românească și Moldova, în formațiile militare sau în principiile de apărare pe care le-a dat revoluția română de la 1848 regăsim modelul militar realizat de revoluția lui Tudor Vladimirescu.

— Ați putea exemplifica ?

— Da, în 1830 trupele regulate au încorporat, la nivelul ostașilor mai ales, dar și al unei părți a corpului de comandă, elemente descinzînd din rîndul pandurilor olteni ai ostirii revoluționare a lui Tudor. Ei au răspuns prompt chemării pentru recrutare, au alcătuit grosul primelor unități moderne reînființate. Spre sfîrșitul anului 1829 ei erau constituiți deja în Oltenia în șase unități distincte, cuprinzînd circa 3 000 de oameni. Într-un proiect din același an se propunea constituirea unui corp special de patru batalioane și în Muntenia, tot din panduri olteni. Se considera chiar că ar fi potrivit ca supravegherea carantinelor și a granițelor Țării Românești să se facă de către „pandurii din Oltenia, experimentați pentru război... dacă ei ar rămîne scutiți de dări și prestații potrivit vechii constituții a țării".

— La 1848, pentru apărarea revoluției din Țara Românească, s-a apelat din nou la pandurii de peste Olt ?

— Da, ei au răspuns cu entuziasm chemării lui Gheorghe Magheru, concentrîndu-se în tabăra de la Rîureni care urma să devină un bastion al rezistenței. Organizarea oștii populare a lui Avram Iancu prezintă analogii cu sistemul zecimal al oștii lui Tudor Vladimirescu, Astfel, sistemul armatei permanente, asociat „națiunii armate", prefigurat la 1821, va fi fundamentat și statuat în bună parte în 1829—1830 și mai ales în timpul revoluției de la 1848 din Moldova, Țara Românească și Transilvania.

Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, deci, marchează nu numai începutul epocii moderne în istoria noastră națională, ci marchează, totodată, și începuturile armatei române moderne.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Cu pilda lui Mihai Viteazul, Transilvania îl aștepta

Tudor Vladimirescu, despre care Mihail Kogălniceanu avea să spună că este cel care la 1821 „revendică drepturile nu numai ale țării dar și ale claselor dezmoștenite", și-a asumat conducerea revoluției din Muntenia înțelegînd că rezultatele acestеia se răsfrîng asupra întregii națiuni române. Întruchipînd aspirațiile întregului popor român de dreptate socială și națională, revoluția condusă de Tudor Vladimirescu a avut rezonanța pe întreg cuprinsul țării în primul rînd prin întărirea sentimentului demnității naționale. Românii din toate cele trei provincii au văzut de la început în revoluție și în „domnul Tudor" semnalul ridicării și conducătorul lor legitim în lupta pentru „dreptate și slobozenie".

Țărănimea din Moldova ca și cea din Transilvania aveau sufletul și mintea ațintite la evenimentele din Muntenia. În Transilvania, mișcările și agitațiile românilor care așteptau venirea lui Tudor au însoțit permanent revoluția de dincoace de Carpați. „Tumultul lui Horia" nu fusese uitat, vestea ridicării lui Tudor Vladimirescu se răspîndește cu mare repeziciune în întreaga Transilvanie, simpatia, interesul și manifestările de solidaritate spontană stîrnind îngrijorarea claselor stăpînitoare și a autorităților habsburgice. La scurtă vreme după declanșarea evenimentelor din Muntenia toți românii din Transilvania aflaseră de Todoraș sau Todoruț — cum îl numeau între ei —, „spiritul de libertate și nesupunere" de a cărui propagare se arătase îngrijorat agentul austriac din București neputînd fi stăvilit nici de înăsprirea controlului la granița imperiului, nici de concentrările de trupe în zonele considerate ca potențiale focare de revoltă.

Interesul pe care țărănimea română din Transilvania îl arată față de desfășurarea evenimentelor din Muntenia ne este atestat de numeroase documente, de aceea reținem panica ce cuprinsese autoritățile în împrejurările în care unificarea valului revoluționar părea iminentă. Astfel, Adam Bedia din părțile Hunedoarei, oriunde întîlnea un grup de țărani le spunea că : „s-a ridicat un crăiuț, cu numele de Tudoraș, dintîi cu puțină oaste, dar din zi în zi crește... că vrea să facă dreptate, și de-o sfîrși lucrul cu boierii din Țara Românească, pînă la Paști o da și într-acoace... ce va face și aicea dreptate". Guvernul Transilvaniei este înștiințat de autoritățile locale de situații în care țăranii „nu vor să mai depindă de stăpînul de moșie", alteori nobilii fiind amenințați că „va fi lumea lui Horia...", țăranii nestiindu-se să declare fățiș că de îndată ce Tudor va sosi în Transilvania ei i se vor alătura. Trebuie amintită concluzia pe care o trage un funcționar local din Hunedoara, în urma anchetării unor cazuri de nesupunere, și care exprimă cu claritate starea de spirit revoluționară a românilor din Transilvania : „Toate imprejurările arată că țărănimea română de aici privește cu simpatie evenimentele din Țara Românească și, în caz că s-ar produce o incursiune din partea aceea, s-ar arăta fără îndoială dispusă să i se alăture". Rapoarte ale autorităților locale, declarații ale numeroșilor țărani inculpați pentru acțiuni de solidaritate cu evenimentele din Muntenia dovedesc faptul că în perioada februarie-mai 1821 agitația, entuziasmul țărănimii române din Ardeal a atins cote înalte, arătînd prin aceasta că inima unui întreg popor bătea la unison, că perspectiva rezolvării unor acute contradicții sociale este strîns legată de eliberarea națională, de înfăptuirea unității naționale.

Se manifestă deci pregnant în timpul lui Tudor Vladimirescu această conștiință a unității de neam și destin istoric, această convingere că numai prin realizarea unității și independenței pot fi rezolvate și sarcinile sociale. La Tudor Vladimirescu vedem cu claritate exprimată această idee a unității, fundamentată pe cunoașterea nemijlocită a tuturor meleagurilor românești, pe contactul viu și direct cu realitatea existenței naționale în vatra străbună. Așa cum odinioară, în 1600, Mihai Viteazul își pregătise intrarea triumfală la Alba Iulia printr-o activă stimulare a ideii de unitate, la 1821 evenimentele consemnate din Transilvania arată această manifestare a conștiinței unității naționale, care a cunoscut indestructibila împlinire politică la Alba Iulia în 1 decembrie 1918.

Evidențiind marile resurse revoluționare ale maselor populare, prin zdruncinarea puternică a vechii orînduiri și prin afirmarea viguroasă a idealurilor de unitate politică și de neatîrnare, revoluția condusă de Tudor Vladimirescu este un moment de răscruce a istoriei noastre **„marcînd —** după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **marile transformări revoluționare care au culminat cu revoluția burghezo-democrată din 1848 și cu unirea Principatelor Române din 1859, cu formarea statului nostru unitar — moment epocal în istoria poporului român, care s-a afirmat în lume ca un popor dornic să contribuie la cauza civilizației, dornic să trăiască liber și independent."**

CORNELIU OLARU

Nu puțini sînt specialiștii și savanții care afirmă tot mai des în ultima vreme că omenirea nu se află doar în fața unei evidente crize energetice, ci, ca o urmare a acesteia, și în fața unei la fel de evidente crize tehnologice. Adică, argumentează respectivii oameni de știință, omenirea dispune de uriașe, practic inepuizabile noi surse de energie, dar, deocamdată, nu dispune și de tehnologiile adecvate pentru valorificarea acestora. Cu alte cuvinte, confruntîndu-se cu ritmul tot mai vertiginos de alarmantă scădere a rezervelor de combustibili clasici — petrol și cărbune — gîndirea tehnică a întregii lumi a fost luată cam prin surprindere, fiind pusă în situația de a elabora și definitiva în prea mare grabă o sumedenie de procedee tehnologice inedite și cu un ridicat grad de dificultate.

Într-adevăr, dacă ne oprim asupra prețului de cost încă prea mare al instalațiilor de captare, dar mai ales de stocare, a energiei solare, sau dacă ne referim la căutările aflate încă în faza de început în ceea ce privește valorificarea energiei geotermale, sîntem înclinați să le dăm totuși dreptate celor ce afirmă că majoritatea tehnologiilor aplicate pînă la ora actuală sînt susceptibile de substanțiale îmbunătățiri.

Dar în legătură cu biogazul, acest frate mai mic, nu ca proveniență, ci ca aport caloric, al gazului metan, hidrocarbură pe care, conform cercetărilor de pînă acum, o poate înlocui cu un succes garantat, situația este totuși într-ucîtva mai îmbucurătoare, în sensul că, pentru producerea sa, cercetările au demarat de un timp mai îndelungat, astfel încît, față de alte noi surse de energie, biogazul nu este doar o posibilitate, ci o certitudine.

În ceea ce privește cercetarea românească ea s-a materializat pentru început în acele orașe, din păcate puține la număr, care dispun nu numai de stații de epurare a apelor uzate, ci și de instalațiile auxiliare pentru fermentarea nămolurilor menajere. La Pitești, de exemplu, stația de epurare a apelor uzate a început să producă biogaz și să-l utilizeze ca atare încă de-acum doi ani și jumătate, răstimp în care a furnizat peste 5 milioane metri cubi de biogaz, ceea ce ar însemna o producție medie de aproximativ 2 800 metri cubi pe zi. Simpla lectură a acestor cifre ne convinge că ne aflăm, fără îndoială, în fața unui succes. Numai că voci dintre cele mai autorizate afirmă că stația de la Pitești precum și cele din alte cîteva orașe, din păcate, așa cum spuneam, încă prea puține la număr, puteau produce biogazul respectiv încă de-acum 15 ani. Cu alte cuvinte, se confirmă că tehnologia de producere a biogazului din nămoluri cu încărcătură organică era pusă la punct încă de-acum 15 ani, avans pe care tehnologiile de valorificare a celorlalte surse de energie neconvențională nu-l au. De ce s-a întîrziat atît de mult aplicarea tehnologiei privind biogazul? Pentru că s-a manifestat un păgubitor dezinteres față de această problemă, sau pentru că atît de complicata conjunctură a crizei energetice mondiale abia dacă bătea la ușă, sau pentru că, presupunem, decît să treci, hotărît, la fapte, se pare că e mult mai ușor și mai comod și mai simplu să te ascunzi după hîrtii.

Dar întrucît toate aceste dezacorduri și anomalii privind biogazul obținut sau neobținut în stațiile orășenești au făcut obiectul unor ample și amănunțite dezbateri publice, nu vom mai insista asupra lor. Ne vom opri însă cu precădere, adică în amănunt, asupra celui de-al doilea moment al cercetării românești, cel actual, cînd biogazul a devenit o problemă majoră în preocupările Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, principalul beneficiar al biogazului obținut din fermentarea nămolurilor animaliere. Mai altfel spus, reluînd o serie de articole apărute deja în revista noastră, ne vom strădui să surprindem situația la zi a biogazului produs de stația-pilot de valorificare a apelor uzate și a dejecțiilor animaliere de la Periș. Cu atît mai mult ne simțim datori să purcedem la această analiză și evaluare, cu cît la recenta Consfătuire de lucru a Comitetului Central al partidului nostru s-a subliniat stringența valorificării tuturor noilor surse de energie: **„Noi prevedem să ajungem, în 1985, la 2,5–3 milioane tone combustibil din surse noi. Or, — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — dacă o să mergem în ritmul acesta și o să venim cu tot felul de justificări pentru întîrzierile existente în momentul de față, n-o să putem realiza ceea ce ne-am propus. De aceea, este necesar ca atît Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, care coordonează acest plan, cît și Comisia de energetică și, în general, organele noastre de stat, guvernul să ia toate măsurile pentru a asigura realizarea întocmai a acestui program de noi surse de energie. Anul viitor va trebui ca acest program să înceapă deja să dea rezultate, asigurînd o parte din combustibilii de care avem nevoie".**

Subsumînd rîndurile ce urmează, ca dealtfel toate viitoarele noastre articole dedicate noilor surse de energie, acestor înțelepte și vizionare îndemnuri ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facem totuși o succintă trecere în revistă a istoriei stației-pilot de la Periș.

În 1974 inginerul Adrian Zaharia, actualmente coordonatorul colectivului Alimentări cu apă, stații de epurare și valorificări ape uzate, din cadrul ISPCAIA, prezintă dosarul intitulat „Procedeu și instalație pentru valorificarea dejecțiilor din apele reziduale provenite de la complexele zooindustriale în vederea obținerii de gaze combustibile și a îngrășămintelor naturale pentru fertilizarea solului". Este adevărat, o cercetare oarecum similară începuse încă din 1969, la complexul Ulmeni-Oltenița, dar meritul inginerului Zaharia este cel al unei viziuni de ansamblu, în sensul că proiectul său viza completarea dotărilor existente pentru epurarea apelor reziduale din complexele zootehnice. Deși privită cu oarecare suspiciuni — soartă mai veche a noului — soluția reușește să capteze interesul cîtorva specialiști de la ICICA și ISPCAIA, cele două mari institute de cercetare ale MAIA care la ora actuală își împart satisfacția de-a fi proiectat prima stație de acest gen, similară întrucîtva, ca procedeu tehnologic, cu stațiile orășenești, dar diferită totuși tocmai datorită materiei prime care furnizează biogazul. În mai 1979, stația-pilot de la Periș intră în probe tehnologice, pentru ca în luna august să atingă parametrii proiectați. Din dejecțiile a 50 000 porcine se pot obține 766 000 metri cubi de biogaz pe an, ceea ce echivalează cu 558 tone combustibil convențional, plus nămolul fertilizant, care este echivalent cu 162 tone azotat de amoniu, sau cu 23 tone de fosfat trisodic, sau cu 32 tone de sulfat de potasiu. Să adăugăm acestor impresionante cifre și cei 200 000 metri cubi de apă care,

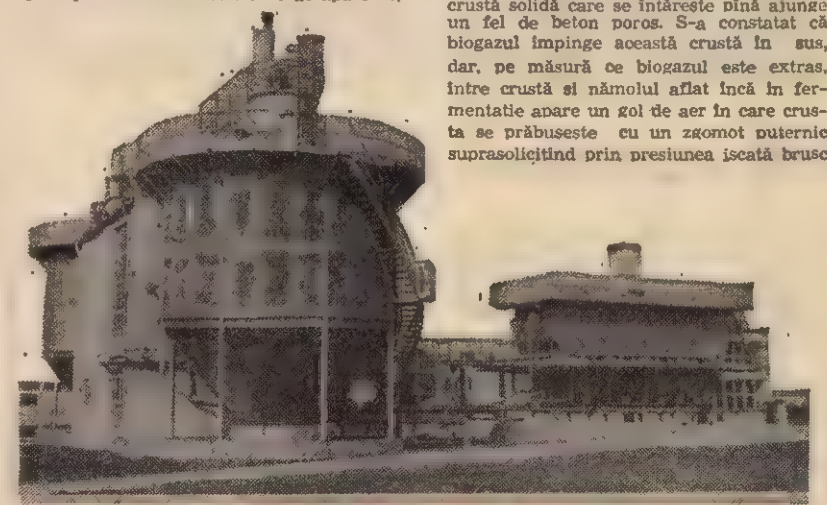

prin încărcătura organică ce o conțin, se dovedesc a fi un foarte activ component în rețelele de irigații. Pentru a avea o cît mai limpede înțelegere a acestor cifre, ele se cer a fi înmulțite, într-un viitor cît mai apropiat, cu 8. Cît de apropiat este acest viitor? Iată o întrebare la care ne-am bucura să putem da un răspuns cît mai exact, de exemplu trimestrul 3 sau 4 al anului 1981, cînd alte 8 mari complexe de dimensiunea celui de la Periș vor fi dotate cu stații de fermentare anaerobă intensivă a nămolului primar. Dar, pînă una-alta, stații atît de mari încă nu există, deși proiectele de execuție sînt ca și elaborate, deși întreprinderile ce vor furniza echipamentul tehnologic au fost contactate. Și pentru că tot sîntem la acest capitol, al întreprinderilor ce vor furniza echipamentul specific, să le amintim pe cele mai importante: „Aversa" — București, IMUM — Baia Mare, Bucium — Iași, IUPS — Chitila, IUC — Ploiești, ITRP — Pașcani, Timpuri Noi — București, Metalica — București.

Revenind la prezent, să menționăm că la I.A.S. — Adunații Copăceni, kilometrul 14 pe Șoseaua Giurgiului, au demarat cercetările privind adaptarea statiei de la Periș și pentru crescătoriile de taurine. În trimestrul 4 al anului 1981, stația de la I.A.S. — Adunații Copăceni va intra în probe tehnologice.

Toate-s bune și frumoase, sau, mai altfel spus, zis și făcut. Numai că există din păcate și un anume dar. N-a trecut nici măcar un an de la intrarea în probe a stației-pilot de la Periș și, iată, cîteva din elementele echipamentului cu care este dotată statia au și cedat. La ora actuală statia se află într-un fel de revizie. Că respectiva revizie se va solda cu o substanțială îmbunătățire a echipamentului, recte a pompelor și a schimbătoarelor de căldură, precum și a sistemelor de agitare a nămolului din cele două metantancuri sau fermentatoare, e de la sine înțeles, întrucît, să nu uităm, stația nu este decît o stație-pilot, denumire care presupune o cercetare încă în curs de desfășurare. Dar chiar dacă într-un timp relativ scurt mai sus-numitele elemente ale echipamentului vor fi îmbunătățite, printr-o mai bună colaborare cu întreprinderile ce vor livra acele elemente, să ni se îngăduie să avem totuși o firească reținere. Nu ne îndoim, cu alte cuvinte, că stația de la Periș la actualele ei dimensiuni, pentru un efectiv de 5 000 de porci, nu va funcționa mai bine. Ne punem totuși următoarea întrebare: putem trece, oare, la o producție de serie mare atîta vreme cît încă n-avem toate datele concrete și exacte ale problemei?! O altă întrebare: supradimensionarea acestor stații, chiar și îmbunătățite, pentru a le folosi la creșcătorii cu efective de aproape 50 000 de porcine, nu va ridica, la rîndul ei, alte și alte probleme?!

Precizînd încă o dată că avem toată convingerea și toată speranța că, pînă la urmă, majoritatea neajunsurilor semnalate pînă acum la stația-pilot vor fi înlăturate printr-o îmbunătățire a echipamentului auxiliar, să ne oprim ceva mai mult asupra unei mult discutate probleme, poate cea mai acută dintre toate, cea a crustei ce se formează în timpul fermentației în interiorul metantancului. Despre ce este vorba: s-a constatat că nămolul primar conține și o însemnată cantitate de păr de porc; mai ușor fiind, acest păr plutește în partea de sus a metantancului, unde, cu timpul, amestecîndu-se cu resturile de celuloză din dejecții, formează o crustă solidă care se întărește pînă ajunge un fel de beton poros. S-a constatat că biogazul împinge această crustă în sus, dar, pe măsură ce biogazul este extras, între crustă și nămolul aflat încă în fermentație apare un gol de aer în care crusta se prăbușește cu un zgomot puternic suprasolicitînd prin presiunea iscată brusc atît pereții metantancului, cît și mai toate elementele echipamentului auxiliar. Existența acestei uriașe cruste, un corp compact și solidificat, periclitează procesul de producere a biogazului și chiar funcționarea în condiții de deplină securitate a stației. Eliminarea fenomenului de formare a crustei ar însemna rezolvarea punctului nevralgic al întregului procedeu de fermentare anaerobă intensivă a nămolului provenit din dejectiile de porcine. Soluțiile sînt încă în curs de elaborare și, în cazul unei reușite, nu vom pregeta, desigur, să consemnăm că, în evoluția sa, stația-pilot de la Periș a depășit și acest punct deosebit de critic.

Deși, după cum se vede, situația nu poate fi numită chiar roză, nici la ICICA și nici la ISPCAIA nu se disperă. Dimpotrivă, bătălia pentru biogaz continuă cu convingerea deplină că într-un timp cît mai scurt cu putință toate neajunsurile vor fi remediate, că stațiile proiectate pentru a fi puse în funcție anul viitor, conform proiectului de directivă, vor fi montate la timpul potrivit.

Vom urmări îndeaproape, desigur, această extraordinară cursă contracronometru a biogazului de la Periș, dar, între timp, în urmă cu numai o lună de zile, într-una din sălile Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, inginerul Mihail Preța, cercetător științific principal II în cadrul Institutului de cercetări, studii și inginerie tehnologică pentru echipament energetic și mașini de ridicat, mai pe scurt ICSITEEMR, a prezentat în fața unui cerc destul de restrîns de cercetători (printre care s-au numărat și coordonatorii colectivelor de la ICICA și ISPCAIA, respectiv doctor inginer Valer Stoica, director științific, și inginerul Adrian Zaharia) un nou procedeu de obținere a biogazului prin fermentarea anaerobă de contact a apelor uzate provenite din separarea mecanică a nămolului primar cu hidrosite. Cam complicată, desigur, denumirea acestui nou procedeu, motiv pentru care vom face cîteva precizări: soluția nu este chiar o noutate în sine, ea fiind cunoscută și aplicată în cîteva țări ale lumii, dar numai în ceea ce privește fermentarea apelor reziduale provenite din industria alimentară, nu și cele provenite din separarea mecanică a dejectului de porcine. Mai mult decît atît, procedeul în sine a făcut și obiectul unei teze de doctorat pe care în 1976 a susținut-o cu succes doctor inginer Gheorghe Constantinescu, proiectant principal într-unul din atelierele de proiectare de la ISPCAIA. Aflînd datele acestei teze de doctorat, inclusiv ale tehnologiei propuse, la Abatorul din Vaslui, la Întreprinderea de vinificație din Tohan, precum și la Întreprinderea de bere, spirt și drojdie din Ghidigeni, județul Galați, trei colective de cercetători de la ICICA și ISPCAIA sînt pe cale de a confirma posibilitatea obținerii biogazului din apele uzate industriale. În fine, o ultimă precizare: inginerul Mihail Preța și șeful atelierului în care-și desfășoară activitatea, inginerul Radu Bucur, au condus timp de aproape doi ani lucrările de cercetare privind realizarea instalației numită hidrosite. Despre această instalație revista noastră a publicat la timpul potrivit un articol, evidențiindu-i calitățile. Verificate și omologate în luna noiembrie a anului trecut, la ISCIP-Tomești, județul Iași, hidrositele, după cum ne-a informat beneficiarul, adică ISCIP-Tomești, merg din plin, adică separă mecanic dejecțiile de porcine, eliminînd definitiv decantoarele clasice. Date fiind rezultatele deosebite în funcționare, Direcția tehnică a Departamentului Agriculturii de Stat și-a propus să încheie un contract ferm pentru alte 30 de instalații similare cu care să se doteze în special marile creșcătorii de porcine cu efective de peste 150 000 de capete.

Revenind la problema noastră, cea a biogazului, strîns legată de buna funcționare a hidrositelor, inginerul Mihail Preța a constatat că apa rezultată din separarea mecanică a nămolului, apă care a însoțit, pînă la separare, dejecțiile de porcine, are un ridicat conținut de încărcătură organică pe metru cub, aproximativ 7—10 kilograme de grăsimi, proteine, zaharuri, altfel spus CBO-5.

„Dacă apa de la ISCIP-Tomești, după separarea ei de dejectiile porcine, conține peste 5 kilograme de CBO-5 pe metru cub, atunci această apă, prin procedeul de fermentație de contact, este apță să înlocuiască nămolul primar folosit la Periș. Și nu numai că îl poate înlocui, dar cantitatea de biogaz este mai mare și se obține într-un timp mult mai scurt. În ceea ce privește institutul nostru, ICPEAR-ul, specializat în proiectarea tehnologiilor de epurare a apelor reziduale, sîntem ferm hotăriți ca, împreună cu ICICA, cu care am și discutat problema în linii mari, să ne apucăm cît mai repede de treabă. Imensul avantaj al acestui procedeu, în comparație cu cel actual de la Periș, este că în metantanc vom avea nu un nămol aproape imposibil de controlat, ci o apă oarecare, adică un lichid cu o ridicată încărcătură organică".

Precizînd că afirmația de mai sus aparține doctorului inginer Cornel Craiu, director al ICPEAR-ului, participant la acea restrînsă întîlnire de la C.N.S.T., să transcriem și părerea doctorului inginer Valer Stoica, director adjunct științific la ICICA: „Nu numai că între timp am subscris întru totul la afirmația colegului meu, Cornel Craiu, dar, de comun acord, am și inclus această viitoare cercetare în planul de activitate al institutului nostru, cercetare pe care vrem să o desfășurăm în colaborare cu ICPEAR, așa cum s-a stabilit de curînd într-o dezbatere lărgită la C.N.S.T. Singura problemă este cea a cantității de CBO-5 pe metru cub de apă, motiv pentru care doi oameni, unul de la ICPEAR, altul de la ICICA, se vor deplasa la Iași pentru o riguroasă analiză a apei".

Întrucît la numai o zi de la consemnarea acestei afirmații, la C.N.S.T. au și sosit analizele solicitate, analize care confirmă încărcătura organică optimă, valori cuprinse între 7—10—15 kilograme de CBO-5 pe metru cub de apă uzată, l-am abordat pe inginerul Mihail Preța. Dialogul nostru, dealtfel destul de scurt, a început cu următoarea întrebare: „Deoarece toată lumea este de acord că procedeul de fermentare prin contact are largi perspective de cercetare și, desigur, de finalizare a cercetării, ce anume propuneți să se facă într-o primă etapă?"

„Am propus conducerii C.N.S.T.-ului cîteva variante de demarare a cercetării. Nu știu ce anume s-a hotărît în mod concret, dar mă bucur că ideea a fost inclusă în programul de biogaz, program pe care îl coordonează acest înalt for al științei și tehnologiei românești".

„Vorbeați de mai multe variante privind demararea cercetării. Care vi se pare cea mai potrivită în actuala conjunctură a biogazului care, într-un anume fel, se află într-o acută luptă cu timpul?"

„Varianta care ar grăbi cercetarea ar fi cea a aducerii la Periș a unei hidrosite. La Iași, la o filială a ICSITEEMR-ului, unitate care trebuie să producă în acest an 30 de hidrosite, se află deja un lot de trei bucăți ce vor lua drumul Bacăului. Deoarece Bacăul tot nu le poate folosi dintr-o dată pe toate trei, una poate fi adusă, așa cum spuneam, la Periș pentru a fi conectată la unul din cele două metantancuri sau fermentatoare. Cam atît deocamdată. În ce mă privește, sînt gata să nu precupețesc nici un efort, oricît de mare ar fi. Biogazul poate și trebuie să cîștige timpul pierdut".

VICTOR NIȚĂ ■

De ce nu e lăsat să crească plopul repede crescător?!

— Stimate tovarăşe doctor inginer Silviu Papadopol...

— Ziceţi-mi, simplu, tovarăşe Papadopol. E suficient.

— Tovarăşe Papadopol, venind către dumneavoastră, am coborît în gară la Jegălia, am mers un sfert de ceas cu docarul, am ocolit o pădure şi o mulţime de bălţi, drumul încoace e desfundat de ploi, am făcut toate astea ca să ajungem unde ?

— La Staţiunea experimentală „Bărăgan" a Institutului de cercetări şi amenajări silvice.

— Mai clar, în ce punct al globului pămîntesc se găseşte această staţiune ?

— În comuna Ştefan cel Mare, judeţul Ialomiţa. Pînă la Slobozia sînt 40 de kilometri, pînă la Feteşti, 20.

— Vine cam peste mînă locul ăsta, aşa-i ?

— Nicidecum, ne-am obişnuit. Şi-apoi, unde să cercetăm pădurea, în oraş ?! În ce mă priveşte, am venit la staţiune imediat după terminarea facultăţii, în 1960, regăsind locuri dragi. Am crescut aici.

— Cum aşa, parcă eraţi constănţean ?!

— M-am născut la Constanţa şi am şi acum un apartament acolo, în care dorm de cîteva ori pe an. Am petrecut mult timp aici, căci tatăl meu, inginerul silvic Victor Papadopol, a fost primul şef al staţiunii, înfiinţată în 1946. El s-a ocupat mai mult de răşinoase. A fost unul din cei care s-au bătut pentru introducerea acestora, a pinului, a bradului, a molidului, pe litoral. Din păcate, s-a prăpădit repede, din cauza fumatului. Nu-i ajungeau 50 de ţigări pe zi.

— Aşadar, tatăl s-a ocupat de răşinoase, fiul se ocupă, mai ales, de plop, da ?

— Într-un fel, aveţi dreptate. Am trecut, în 1971, doctoratul cu o teză privitoare la cultura intensivă a plopului. Numai că staţiunea noastră are preocupări mai largi, studiind tot felul de specii, de la golul alpin pînă la vegetaţia de baltă. Ar fi, cu totul, 270 de unităţi sistematice.

— Ce-s alea unităţi sistematice ?

— Le puteţi numi, fără grijă, specii. Asupra lor facem observaţii şi testări, spre a afla care din ele şi cît pot rezista climatului local, arid, uscat. Între acestea, cum ziceaţi, plopul e la mare preţ. Colecţia de plopi a staţiunii deţine 1 100 de specii.

— 1 100 ?! Noi credeam că există un singur fel de plop, cel care ne dă bătaie de cap cu puful lui !

— Plopul, ca şi omul, are genuri, masculin şi feminin. Numai femelele fac puf, ele n-ar trebui cultivate în oraşe.

— De ce se întîmplă invers ?

— Probabil din incompetenţă şi comoditate.

— Rămînînd aici cu discuţia, ce-i nou, tovarăşe Papadopol, în materie de plop ?

— După 7 ani, atît a durat cercetarea, am înaintat cîteva propuneri. Specialiştii au luat act de ele, unii le-au găsit foarte interesante, alţii le-au taxat drept utopii,

Silviu Papadopol: născut 21 septembrie 1939, Constanţa; absolvent, 1960, al Facultăţii de silvicultură, Braşov ; doctor, 1971, cu teza „Cultura intensivă a plopului"; autor a peste 70 de lucrări ştiinţifice ; şef al Staţiunii experimentale „Bărăgan" a Institutului de cercetări şi amenajări silvice.

oricum, aplicarea lor, ca să nu mai lungesc vorba, întîrzie, ceea ce produce, după mine, pagube serioase economiei naţionale.

— Mai concret, tovarăşe Papadopol, ce-aţi propus ?

— Schimbarea clonelor.

— Poftim ?! Schimbarea cui ?!

— Clona e, în cazul acesta, o colectivitate de plopi rezultată din înmulţirea prin butaşi a unui exemplar cu calităţi excepţionale. Un astfel de exemplar creşte foarte rapid. Rezistă mai bine la adversităţi, înţelegînd prin asta boli, insecte, vînt, inundaţii şi aşa mai departe. Concentrează o mare cantitate de masă lemnoasă la nivelul tulpinii, aceasta rămînînd dreaptă ca o luminare, fiind mai uşor de prelucrat.

— Perfect. Plopul pe care-l vedem pe fereastră, mă rog, colonia aceea, cît creşte într-un an ?

— Şi 4 metri.

— Da, e ceva ! În altă ordine de idei, e plopul un lemn atît de important ?

— Fireşte. El e pilonul industriei de celuloză. Se fac din el chibrituri şi cherestea. Mai nou, e folosit pentru producerea metanolului, combustibil foarte modern datorită preţului său de cost foarte scăzut.

— Mai departe. De unde aţi obţinut clonele respective ?

— Din străinătate. Le-am testat cu rezultate cel puţin încurajatoare. Am precizat, prin experimente ştiinţifice limpezi, tehnologia de cultură pînă la nivel de clonă optimă, distanţa de plantare în raport cu scopul industrial urmărit, regimul de irigaţie şi, fireşte, ciclul de producţie.

— Clasic, ca să zicem aşa, ciclul de producţie e de...

— Aproximativ 20 de ani. Acest termen scade, în cazul clonelor propuse, pînă la 6 ani. Calculul economic e, net, de partea plopului repede crescător, în ambele zone de cultură.

— Iertaţi-ne ignoranţa, care-s aceste zone ? Prima ?

— Zona tradiţională, luncile. Cam 50 de mii de hectare, cu o acumulare de masă lemnoasă de 10 pînă la 15 metri cubi pe an şi hectar. Tăierea efectuîndu-se după 20 de ani, acumularea generală ar fi, la nivel de hectar, de 300 de metri cubi.

— Care ar fi situaţia dacă s-ar introduce clonele testate aici, la staţiune ?

— S-ar ajunge la 30-35 de metri cubi pe an şi hectar, în condiţiile în care, repet, ciclul de producţie ar scădea la 6 ani.

— Comparaţia ni se pare convingătoare, prin aplicarea clonelor moderne, existenţe în ţară, economia naţională n-ar avea decît de cîştigat, nu încape nici o îndoială. Care ar fi, tovarăşe Papadopol, cealaltă zonă ?

— Fondul forestier, alte 50 de mii de hectare, din zona de stepă a Cîmpiei Române, inclusă în mari sisteme de irigaţii. Pădurile din acest perimetru sînt, în general, neproductive, cringuri de salcîm sau de stejar, lemnul lor se pretează mai puţin sau deloc la industrializare. În ansamblu, prin cultivarea raţională a plopului în zonele menţionate, s-ar putea obţine suplimentar, în 5—6 ani, 2 milioane de metri cubi de lemn, adică 10 la sută din producţia actuală de masă lemnoasă a ţării.

— Bun, ce-ar trebui întreprins ?

— Soluţia e simplă, păduri de plop repede crescător ! Înlocuire masivă, raţională, ştiinţifică. Productivitatea ar spori, la hectar, de 20 de ori, calculele sînt, din acest punct de vedere, fără echivoc.

— Vrînd, nevrînd, am ajuns...

— Un moment, mai e ceva. Ca efect al irigaţiei, s-ar obţine acumulări suplimentare de masă lemnoasă de 6 ori mai mari decît în parcelele neirigate.

— S-ar putea să aveţi dreptate, nu vă contrazicem, numai că, se ştie, irigarea înseamnă energie electrică, aşa-i? Or, energia electrică e, peste tot în lume, tot mai scumpă, greşim ?

— E mai scumpă, dar nu în acest caz. Lemnul înglobează energie, el e, la urma urmei, electricitate. Am făcut, n-aveţi grijă, şi calcule de acest gen, ajungînd la constatări îmbucurătoare. Am pus faţă-n faţă energia cheltuită de staţia de pompare şi cîştigul de energie din lemn. A rezultat că pentru fiecare kilowaţ oră consumat pentru irigare se obţin 15 pînă la 40 de kilowaţi oră energie stocată în lemn. Cu alte cuvinte, operaţia rentează.

— Aşadar, tovarăşe Papadopol, plopul repede crescător, îl vom numi aşa chiar dacă definiţia nu-i chiar completă, prezintă numai avantaje. V-am ruga să ne explicaţi de ce nu se trece la extinderea unei astfel de culturi ?

— Trebuie să ştiţi că am găsit înţelegere în cîteva locuri. Mergînd cu sărutmîna pe la foşti colegi de facultate, i-am convins să înlocuiască puieţii din cultură cu cei proveniţi din clonele noastre. La Tulcea şi Constanţa, bunăoară. Inspectoratele silvice de acolo, ca şi Centrala „Delta Dunării", ne-au dat o mînă de ajutor, arătîndu-se interesate de idee. Rezultatele sînt, din cîte cunosc, remarcabile.

— Atît ?

— Atît, în ciuda faptului că Departamentul silviculturii ne-a sprijinit.

— La Slobozia, în propriul dumneavoastră judeţ, care-i situaţia ?

— La Slobozia, ca şi în alte părţi, oamenii nu vor să se complice. Nu e vorba, în toată această poveste, numai de schimbarea unor clone.

— Ci şi, bănuim, de schimbarea unor mentalităţi, aşa-i ?

— Exact. Aş fi tentat să zic că, în pădure, noul pătrunde mai greu. Nu din cauza copacilor, e clar, din cauza oamenilor, a ignoranţei şi superficialităţii lor. Iepuri şi mistreţi trăiesc, ca să fiu rău, şi în păduri proaste, compromise.

— Am priceput. Legat de asta, din cîte cunoaştem, la Cornetu, lîngă Bucureşti, funcţionează o staţiune experimentală silvică specializată pe probleme de plop şi salcie, care-i părerea celor de acolo ?

— Că mi-am depăşit atribuţiile, intrînd pe teritoriul lor.

— Privind lucrurile invers, care-i părerea dumneavoastră despre specialiştii de acolo ?

— Refuz să răspund la această întrebare. Altfel, oameni de ispravă.

— Staţiunea de la Cornetu cu ce se ocupă ?

— Verifică, la nesfîrşit, o clonă sau alta. Între timp, clona îmbătrîneşte moral.

— Tovarăşe Papadopol, evitaţi subiectul şi poate că nu greşiţi, nu-i bine să-ţi vorbeşti de rău colegii de breaslă, se ştie. Revenind, de ce credeţi că noul pătrunde mai greu în pădure ?

— Nu vreau să-mi fac duşmani. Şi aşa am cîştigat cîţiva. Muncind, sperînd.

— Cînd am intrat în biroul acesta, citeaţi ceva, ce citeaţi ?

— Revista „Texas Agricultural Progress". Mai am aici, la îndemînă „Lesnoe Haziaistvo", „California Agriculture", „Las polski", „Michigan Science in Action", alte cîteva publicaţii. Fără ele, m-aş simţi mai sărac.

— Poate că şi această afirmaţie ţine loc, pînă la un punct, de răspuns la întrebarea de mai devreme, ce credeţi ?

— Poate.

— Tovarăşe Papadopol, pe lîngă cercetare, staţiunea pe care o conduceţi are, ca toate celelalte unităţi de acest fel, şi obligaţii stricte de producţie. Cum se achită ea de ele ?

— Am dat, anul trecut, un sfert de milion de lei peste plan. La 2 ingineri şi 2 tehnicieni, 250 de mii de lei, e ceva.

— Să ne fie permis să încheiem acest dialog nu printr-o sirenă (ar merge de minune „Pe lîngă plopii fără soţ..."), ci printr-un citat extras dintr-o scrisoare pe care aţi primit-o, recent, din partea Asociaţiei „Pădure-Celuloză" din Dijon, Franţa. Munca pe care o întreprindeţi, scrie acolo, e considerabilă şi am fi fericiţi să putem continua colaborarea cu staţiunea dumneavoastră. Mulţumindu-vă, tovarăşe Papadopol, pentru amabilitate, înfăţişînd organelor în drept să judece propunerile dumneavoastră, promitem să revenim asupra acestui tentant subiect ce se arată a fi plopul repede crescător. Pe curînd.

EMIL NEGOIŢA ■

În legătură cu situaţia dr. Leontopol, Ministerul Sănătăţii răspunde:

Experimentul continuă, lucrurile încep să se limpezească

La sfîrşitul săptămînii trecute, ne-a sosit de la Ministerul Sănătăţii un răspuns care, deşi incomplet, constituie un început pe care-l salutăm de elucidare (fie ca şi tîrzie !), a situaţiei dr. M. Leontopol. Încredinţăm ţiparului acest răspuns, rezervîndu-ne dreptul de a cerceta, pe baza atribuţiilor fireşti ale presei, şi de a aduce la cunoştinţa cititorilor, atît veridicitatea unora dintre situaţiile relatate, cît şi felul în care în viitor îşi va găsi rezolvarea în viaţă importanta cauză a noastră, a tuturor, „noul în medicină". Mulţumim, oricum, pentru posibilitatea de dialog ce ni se oferă.

Tovarăşe redactor şef,

În legătură cu articolele apărute în revista „Flacăra" nr. 1303 din 29 mai 1980, privind situaţia dr. M. Leontopol, dorim să facem următoarele precizări :

Preparatul „L_4" cu efecte antitumorale propus de dr. Mihai Leontopol face obiectul unor preocupări speciale ale Ministerului Sănătăţii şi Academiei de Ştiinţe Medicale. Aşa cum bine ştiţi a fost constituită o comisie al cărei preşedinte este prof. dr. Ştefan Berceanu.

Împreună cu Academia de Ştiinţe Medicale comisia a întocmit un protocol de cercetare, care a fost însuşit şi de autor.

Menţionăm că în prima comisie ca preşedinte era ales prof. dr. Ioan Birzu pe care nu l-a acceptat dr. M. Leontopol, motiv pentru care conducerea Ministerului Sănătăţii l-a numit pe prof. dr. Ştefan Berceanu.

Lucrările celor patru şedinţe ale comisiei au fost stenografiate şi înregistrate, acestea aflîndu-se atît la tov. prof. dr. Dorin Hociotă cît şi la membrii comisiei. Dintre membrii comisiei, tov. prof. dr. I. Moraru nu a participat la lucrări decît o singură dată.

Pe baza dorinţelor şi a acceptiunii prof. dr. D. Hociotă, dr. M. Leontopol şi-a desfăşurat activitatea la Centrul medical de fonoaudiologie şi chirurgie funcţională O.R.L. Bucureşti, unde are la dispoziţie şi în prezent un număr de 20 paturi.

Ţinem să precizăm că tov. dr. M. Leontopol a utilizat integral aceste paturi pînă la 25 martie 1980, cînd a externat toţi bolnavii pe care îi avea în supraveghere.

Între 26—31 martie a.c. a externat bolnavii existenţi şi nu a mai făcut alte internări plecînd din Bucureşti. În intervalul 1—18 aprilie a.c. paturile au rămas neocupate ceea ce a determinat o neîndeplinire a indicatorilor de spitalizare cu 360 zile.

Întrucît tov. dr. M. Leontopol a continuat să nu se prezinte la spital, după data de 18 aprilie a.c., la cererea tov. prof. dr. Dorin Hociotă, s-a aprobat ca pe timpul absenţei tov. dr. M. Leontopol să poată fi internaţi şi alţi bolnavi în saloanele afectate experimentului, cu atît mai mult cu cît solicitările de tratament în această unitate de vîrf a medicinei noastre sînt foarte mari, iar menţinerea unor paturi nefolosite afectează indicatorii cost/eficienţă, ai capacităţilor de spitalizare. Menţionăm că, aşa cum a fost informat tov. dr. M. Leontopol de către delegaţii Ministerului Sănătăţii, paturile vor fi puse la dispoziţia lui în 24 de ore de la hotărîrea sa privind reluarea experimentului.

Venind în întîmpinarea solicitărilor autorului, din dispoziţia conducerii Ministerului Sănătăţii, direcţia sanitară a municipiului Bucureşti a asigurat într-un local nou, corespunzător la spitalul Panduri un număr de cabinete de consultaţii, pentru desfăşurarea experimentului şi la bolnavii ambulatori. Această măsură a fost adusă la cunoştinţa autorului atît în scris, de către Ministerul Sănătăţii, cît şi personal de tov. prof. dr. doc. Valentin Neagu, directorul spitalului Panduri, care l-a invitat să ia în primire spaţiul repartizat şi să facă propuneri pentru amenajarea şi dotarea specială a acestor cabinete.

Dorim de asemenea să cunoaşteţi că absenţa tovarăşilor Onisim Mitică şi Paraschivescu Gabriel din cadrul serviciului tov. dr. M. Leontopol se datoreşte lipsei acestuia din spital, ştiut fiind că ambii medici lucrau la experiment numai în prezenţa şi sub conducerea directă a autorului. În afară de aceasta, precizăm că la data de 28 aprilie 1980, tov. dr. Onisim Mitică a solicitat în scris conducerii Ministerului Sănătăţii încetarea detaşării sale „pe motive de sănătate şi profesionale", cerere care a fost aprobată.

În conformitate cu solicitarea expresă a conducerii Ministerului Sănătăţii, la data de 29 mai 1980, este adevărat, cu întîrziere, s-a primit din partea Biroului comisiei medicamentului, sub semnătura tov. prof. dr. C. Balotescu, avizul terapeutic, prin care se atestă că produsul „L_4" poate fi folosit în clinică pe baza protocolului elaborat de comisia numită de Ministerul Sănătăţii, fiind lipsit de toxicitate pentru organismul uman.

Critica din revistă adresată Ministerului Sănătăţii în legătură cu întîrzierea răspunsului la scrisoarea dv. prin care solicitaţi cunoaşterea concluziilor comisiei de specialişti este reală.

Pînă la definitivarea concluziilor ştiinţifice, Biroul executiv al consiliului de conducere al Ministerului Sănătăţii a hotărît conform prevederilor legale ca rezultatele să fie cunoscute numai după raportul final.

Comisia de specialişti a propus continuarea experimentului, iar Ministerul Sănătăţii a hotărît prelungirea cu încă un an a acestui experiment. Pentru a da prilejul tov. dr. M. Leontopol de a ocupa în mod definitiv un loc de muncă în Capitală, Ministerul Sănătăţii a decis scoaterea la concurs a unui post de cercetător. Totodată Ministerul Sănătăţii a prelungit detaşarea autorului pentru a-şi putea continua activitatea.

În legătură cu ideea dv. ca tov. dr. M. Leontopol să prezinte Congresului naţional de radiologie o parte din cercetările sale, vă informăm că prezenta medicilor la congrese cu şi fără comunicări este neîngrădită şi se obţine la solicitarea celor interesaţi. Tov. dr. M. Leontopol nu şi-a exprimat dorinţa să prezinte Congresului naţional de radiologie lucrările sale ştiinţifice, cerere pe care Uniunea societăţilor de ştiinţe medicale care a organizat congresul-ar fi acceptat-o.

Dorim să cunoaşteţi că, recent, Biroul executiv, în conformitate cu sarcinile pe care le are în dezvoltarea şi valorificarea cercetării ştiinţifice, a luat şi alte măsuri de sprijinire a noului în medicină, pentru evitarea pe viitor a neîndeplinirii în totalitate a sarcinilor stabilite atît în cazul dr. M. Leontopol cît şi al altor inventatori.

Dr. RADU OZUN ■
(directorul Direcţiei asistenţei medicale din Ministerul Sănătăţii)

ION IRIMESCU — Trecut-au anii...

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Drumul incredibil al unei erori

1. De la o fotografie. Am fost la Jidoștița ca să cunosc această femeie și acest copil. Priviți-ie (în fotografia alăturată) contrarietatea de pe chipuri. Mamă și fiu nu par a înțelege cum de mai încape în vremuri minate de gîndul bun de prosperitate și pace și puterea de a pune în mijlocul drumului mamă și fiu, și pat, și masă și cratițe din care să se înfrupte cîinii. „Credeam, zice Mariana Tufiș acum, că visez, că nu e nimic adevărat și tot încercam să mă trezesc la realitate." Se știa apărată, în sacra ei menire, de legea supremă a țării pe care invocația nici unei alte autorități n-o poate anula, modifica sau completa.

2. Mariana Tufiș. Mariana s-a născut la Bahna cu 21 de ani înaintea acestei întîmplări, într-o familie numeroasă și curată din care pînă acum nu s-a retras decît un bunic mort în al doilea război mondial, încît plecarea de la ai ei, după ce l-a cunoscut pe Dumitru Tufiș, militar în termen la Herculane, și apoi aclimatizarea printre străini n-au putut fi îndulcite decît de purtarea lui atentă și bărbătească. Noul sat a învățat-o să prețuiască la soțul ei nu numai ce are, ci și ce-i lipsește, viciul beției înainte de toate. Ionuț s-a născut înainte de termen și puțin la trup și ea s-a retras lîngă fiul ei nutrindu-se din liniștea și siguranța de altădată a familiei rămase în Bahna, neștiind a se teme, neîncetînd a visa.

3. 1975. Preambulul dramei. Nuntă în sat. Tînărul Tufiș, viitorul soț al Marianei, și tînărul Ungureanu se cunosc din vedere. Nici discordie, nici prietenie. Poate beție, dar nici asta nu e sigur. Ungureanu, după cum îi era obiceiul, ședea timid și bolnăvicios de o parte. Poate pornirea hidă, din păcate și ea proprie adolescenței, de a umili și batjocori. Poate altceva ce nimeni n-a vrut să divulge : un al treilea. Ion Șonea, îl invită pe Ungureanu în afara nunții. Lovește. Ungureanu se apără. Din spate, cineva îl lovește în cap. Ungureanu cade. Cei doi fug. Cîțiva martori îl recunosc alături de Șonea pe Dumitru Tufiș. La spital, a doua zi, Ungureanu e sfătuit să-și vadă de treabă fiindcă n-are nimic.

4. Prima eroare. Mai tîrziu, eroarea medicului s-a constatat a fi fost voită. Ea este însă (în ciuda acestei precizări și puneri la punct) determinantă în întreaga desfășurare ulterioară a evenimentelor. Este întreruptă urmărirea penală. Radiografiile sînt făcute de mîntuială. Rezultatele pleacă spre Timișoara și București. Clinici de mare prestigiu întăresc cu gîrul autorității lor eroarea inițială și confirmă : Nimic grav. Martorii se risipesc, probele dispar, sînt consultați avocați, se formulează declarații ideale. Ungureanu se clatină, nu este în stare să-și mențină echilibrul. De la Timișoara se întoarce cu un diagnostic alarmant : contuzie cranio-encefalică cu fractură occipitală stîngă. Se redeschide urmărirea penală. Trecuseră însă aproape patru luni. Cu ce s-a mai putut găsi se redactează un rechizitoriu destul de vag și cei doi făptași sînt trimiși separat în judecată. Șonea pentru lovire, Tufiș — pentru vătămare corporală gravă. Sînt imposibil de reconstituit intenția, deliberarea ca și complicitatea celor doi. Între timp, probele și certificatele medicale care urmează contrariază pînă la stupoare : aceleași clinici prestigioase din Timișoara și București, pornind de la noile probe, decid : encefalopatie traumatică și sindrom neurastenic secundar persistent. Lovitura a pus viața victimei în pericol și putea fi cauzatoare de moarte. În mod normal trebuia schimbată încadrarea juridică din vătămare corporală gravă în tentativă de omor. După cinci ani, procurorul adjunct al județului Mehedinți, Iulian Ilie, este surprins de desfășurarea anchetei. Ancheta închidea în ea și premisele false. Un certificat medical poate fi modificat în orice fel, de o mie de ori, o anchetă urmează mai greu această cale. Tufiș nu observă decît schimbarea și strigă : „A plătit doctorii ca să mă-nfunde". Mărturiile sînt inconsistente. Și el se menține pe poziția inițială : „N-am lovit eu." Probele nu susțin destul de ferm certificatul medical modificat și sentința este îngăduitoare : doi ani închisoare și despăgubiri civile. Tufiș execută șapte luni, după care fapta se grațiază, și din nou este în libertate și încorporat militar.

5. Încep adevăratele necazuri. Ca militar, Tufiș o cunoaște pe Mariana, la Herculane, de care se îndrăgostește și cu care se va însura la liberare, zămislindu-l împreună pe Ionuț. În timp ce era ocupat cu toate astea, datoriile lui civile către Ungureanu cresc la 16 000 lei. „Pentru ce să-i dau bani ?" strigă de la înălțimea subredă a înțelegerii sale. „Ca să-și plătească medicii pe care i-a mituit ?" Scrie unei instituții centrale și, ca și cum lucrurile n-ar fi fost și așa de ajuns de complicate și încurcate, un birocrat se găsește să-i răspundă că Ungureanu n-a fost pensionat în perioada reclamată. Cu tidula în mînă se prezintă la un alt birocrat care-i răspunde : „Să fii sănătos ! Hîrtia aia n-are nici o valoare. Există sentință judecătorească să te execut, te execut". „Cum ? țipă Tufiș indignat. Răspunsul unei instituții centrale n-are nici o valoare pentru un nepricopsit de executor ? Îmi voi face singur dreptate."

Nu și-a făcut, nu numai pentru că n-avea. Violent, artăgos, exasperat, răutăcios sau de rea-credință, țipă că să se facă auzit : „Ungureanu n-a fost pensionar, a lucrat, am martori, am dovezi". Nu-l aude nimeni. Somațiile curg. I se scoate casa la licitație. În lipsă de solicitanți, casa se adjudecă pe numele lui Ungureanu. Alte somații. Încercări de evacuare. Sentință de evacuare, iarăși somații, și momentul penibil cînd nu Tufiș, ci Mariana și Ionuț sînt scoși afară în stradă. Tufiș este amendat și condamnat la șase luni închisoare cu executarea pedepsei la locul de muncă.

6. În familia Ungureanu. Dumitru Ungureanu se căsătorește. Căsătoria cu Elena este dictată de comandamente în afara sentimentelor. Dumitru are nevoie de îngrijire și supraveghere. Elena — de două ori divorțată — de afectiunea unui om în sfîrșit liniștit și cumpătat. Mutilat fizic și psihic, Dumitru nu-și găsește nici o vină. Fatalitatea ? se întreabă. N-am greșit față de nimeni. Mutilat fără vină. Despăgubirile civile i se cuvin nu numai în compensație pentru cheltuielile făcute cu spitalizarea, avocații, drumurile și certificatele de care avea nevoie, ci și ca recompensă morală, ca atestat al pedepsirii vinovatului de nenorocirea ce s-a abătut asupra lui. Dumitru Ungureanu nu cunoaște frămîntările lui Tufiș, zbaterea acestuia pentru recunoașterea aparentelor care-i dau dreptate. În lipsa dialogului, Ungureanu nu vede decît reaua-credință, amenințările, violența limbajului. Ungureanu știe că este bolnav și încă bolnav grav și mai știe că n-a cumpărat pe nimeni pentru ca să se recunoască asta. Tufiș se întreabă de ce oare medicii au schimbat diagnosticul cu 180 de grade, de ce n-ar fi adevărat primul diagnostic ? Ungureanu știe că a fost pensionat gradul trei timp de un an. Tufiș se întreabă și întreabă de ce dacă a fost pensionat o instituție centrală îi răspunde, după ce a analizat acte la care el n-are cum ajunge, că Ungureanu nu figurează ca pensionat ? De ce nu sînt ascultați martorii care atestă că Ungureanu a lucrat tot timpul ? Deși a lovit, Tufiș este convins că tot restul este o inscenare. Refuză să recunoască fapta fiindcă refuză să înțeleagă că o joacă, o toană sau o nebunie de o clipă pot genera o tragedie, o catastrofă. Caută mereu să se convingă că totuși n-a fost decît o joacă, că nu-i nimic grav, și de orice aparență care-l confirmă se leagă cu disperare și furie.

Dumitru Ungureanu scrie memorii. De ce nu sînt ajutat să fiu despăgubit ? Memoriile se înregistrează, se analizează și-i dau dreptate. Cu această dreptate, de care nu se mai îndoiește, Dumitru Ungureanu merge pînă în pînzele albe. Cheltuie bani grei pentru taxiuri și somații, plătește impozitele, taxele, timbrele, martorii, își adjudecă casa, o casă ca un sopron, inutilă lui care locuiește în Drobeta-Turnu Severin, cheltuiește alți bani pentru evacuare, orb de neputință recurge la evacuarea silită împotriva unei femei și a unui copil, nevinovați amîndoi, și în schimb nu cîștigă nimic, nu recuperează nici măcar un leu. Nimic. Absolut nimic.

„Nu plătesc, strigă Tufiș. A muncit tot timpul. Am martori. Am țidulă oficială că n-a fost pensionar."

7. La Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale.

— A fost sau nu pensionar, tovarășe director ?

— De la noi n-a luat nici un ban. Are dosar, dar bani n-a luat.

— De ce ?

— Fiindcă s-a încadrat. Avînd o invaliditate de gradul trei avea acest drept...

8. La întreprindere.

— A muncit sau n-a muncit Dumitru Ungureanu ?

— A muncit.

— Tot timpul ?

— Tot timpul ! Dar numai patru ore, jumătate de normă.

9. Nota autorului. În ciuda amabilității perfecte a interlocutorilor mei, demersurile mele n-au fost nici pe departe atît de simple cum reies ele din dialogurile de mai sus. La întreprindere se știa că diferența pînă la o remunerație întreagă a fost plătită de Ocrotirile sociale. La Ocrotirile sociale se știa că diferența pînă la o remunerație întreagă a fost plătită de întreprindere. Pînă la urmă a rămas că numai la Regionala C.F.R. Craiova ar putea fi evidențiată posibila compensație. Este de la sine înțeles că Tufiș, vinovat de-al treilea căldea de asemenea, Ungureanu avînd apartament în Drobeta-Turnu Severin. Dreptul de proprietate nu implică automat și dreptul de folosință. Este adevărat că Tufiș nu mai avea asupra casei nici un titlu care să-i apere. Nu mai era nici proprietar, nici chiriaș. Pe această portiță intră instanța cînd hotărăște evacuarea. Cam strîmtă, dar perfect legală totuși. Formal legală, deoarece această legalitate contravenea intereselor chiar ale reclamantului. Ungureanu n-avea ce face cu o casă goală într-un sat în care mai încercase de cîteva ori s-o vîndă și nu reușise. Nu putea spera nici măcar să-i forțeze mîna lui Tufiș întrucît între ei obligațiile bănești se stinseseră odată cu transferul de proprietate. Părinții lui au o casă incomparabil mai frumoasă decît a lui Tufiș. Alte cheltuieli, alte demersuri, alte necazuri. Și pe deasupra un act profund neomenos, necivilizat, căruia i-au căzut victime două ființe nevinovate : Mariana și Ionuț. Nu există vină care să justifice aruncarea în stradă a două ființe nevinovate. O mamă și fiul ei nu pot fi puși în drum în numele nici unui principiu fiindcă nici un principiu de dreot nu poate fi mai presus de ideea de mamă cînd ea poartă în brațe un copil.

11. Consecințele erorii. Cel mai vinovat dintre toți, Dumitru Tufiș, iese și cel mai avantajat : încadrat într-o vină care a putut fi grațiată, nici un leu despăgubiri, i s-a luat un titlu de proprietate pe care în realitate l-a cumpărat tatăl său, chiar dacă a fost dat afară din casă, el mai are o casă, a părinților, spre deosebire de Mariana care e străină în sat, beneficiază de aparențe care-i dau dreptul să se creadă nedreptățit, un cîștig moral nesperat și nedrept.

Dar cea mai gravă dintre consecințe, una neconsumată, care poate fi evitată acum, în ceasul al doisprezecelea, este deteriorarea relațiilor între cele două familii pînă la pragul crimei.

12. Tufiș-tatăl.

— Ca tată și bărbat care a traversat mai mult de o jumătate de veac de nevoi și războaie, ca om care a fost mult timp în slujba legii, dumneata primul ar trebui să-ți înveți fiul să respecte normele societății în care trăiește.

— E nevinovat !

— Asta o spui dumneata, care n-ai fost de față. Oameni care au fost instruiți în școli înalte și speciale de aflare a adevărului, în ani și în nopți și în neliniști nesfîrșite, acești experți au stabilit că fiul dumitale e vinovat. Ceea ce de pe margine pare într-un fel, ei, ca specialiști, înălțuntul lucrurilor fiind, văd lucrurile întocmai cum s-au petrecut. În timp ce toți ceilalți știți cîte puțin, o parte și din auzite, ei știu totul. De ce nu-i credeți ?

— Și medicii care au dat solutiile ce se bat cap în cap au fost instruiți în școli înalte și speciale în nopți și ani, cum spui dumneata. Și fapta pe care au avut-o ei de constatat era simplă, o fractură, nu ? Nu-i o mibnire oarecare...

— A fost altceva.

— Pentru noi nu-i altceva. Asta e !

— Există o hotărîre definitivă care trebuie respectată. Legea e lege. Lui Dumitru Ungureanu i-a fost distrusă viața fără nici o vină.

— N-a fost în pensie. Avem țidulă de la o instituție centrală că n-a fost în pensie.

— A greșit cineva...

— Și noi ce vină avem ? Iar a greșit cineva.

— N-a primit pensie, fiindcă a renunțat la ea pentru o jumătate de normă. A muncit patru ore. Numai pentru patru ore a primit bani.

— Nouă nu ne-a spus nimeni de patru ore. Ni s-a spus de pensie. Și în pensie n-a fost.

— În sfîrșit. Acum știți. Casa ați pierdut-o...

— Au dat o muiere și un copil afară din casă, ca pe niște vite.

— Ați fost somați.

— Cine nu respectă o somație să răspundă. Există legi, bănuiesc, și pentru asta. Dar să răspundă ăla de n-o respectă, nu să azvîrli în drum o femeie cu copii în brațe. Pentru asta nu-i iert. Ori ei, ori eu ! Chit că fac pușcărie după aia...

— Nu e o soluție.

— Nu e. Ce să fac ?

— Să fii înțelegător.

— Cu fata asta cine a fost ?

13. Ce-i de făcut ? De obicei se înlătură eroarea-cauză. În cazul de față eroarea a fost desființată și medicul pedepsit. Eșafodajul care s-a ridicat pe temeiul ei a rămas : confuz, descurajant, delicat și primejdios. Acțiunea de complicitate Șonea-Tufiș ca și gravitatea faptei lor au suferit prin trecerea timpului efectele prescrierii și severitatea cu care ar fi trebuit să fie tratată nu mai este acum operabilă. Casa trebuie redată familiei, și stabilite condiții de plată realiste și echitabile, adică posibile. Dar nu pe calea justiției ale cărei hotărîri sînt și trebuie să rămînă nenegociabile. Acum că toate amănuntele au fost elucidate, renunțarea la vrăjmășie și trecerea la mediere între părți a devenit posibilă. O noapte aberantă și un gest necugetat au avut ca efect o viață schilodită, chiar dacă viața aceea nu era nici mai înainte perfect solidă. Nu e nevoie de alte răni și alte dureri ca să se înțeleagă că cineva trebuie să plătească pentru asta. Justiția a decis : Dumitru Tufiș. Nu Mariana, nu Ionuț, nu Elena, nu Irina, ci Dumitru Tufiș. Cît poate și cum poate. Actul de dreptate, acum că aparențele au încetat să-l mai apere pe Dumitru Tufiș, este în fond un act de bărbăție. Cine face primul pas ?

NICOLAE CRISTACHE

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

...Își ascunde DACIA în frigider

Mari, nebănuit de mari sînt resursele meseriei de măcelar ! Nu am descoperit Roma, dimpotrivă, această afirmație are toate atributele locului comun incontestabil, o știm prea mulți, o remarcă aproape săptămînal rubricile de „fapt divers". Ceea ce ne face și pe noi astăzi, să ne oprim la cazul măcelarilor care încalcă legea și cinstea este... FANTEZIA uluitoare a unuia dintre ei. Pe lîngă „rețeta" obișnuită la acest gen de infractori : lipsă la gramaj + introducere de pachete de carne spre vînzare + plusuri în gestiune etc., iată că la unul dintre ei s-a găsit ÎN FRIGIDER talonul unei „Dacii" proaspăt cumpărate (omul, obișnuit să tot ascundă...). La această ultimă descoperire, organele de miliție au făcut ochii mari și au rămas — vă închipuiți — mute de uimire.

— De ce ai ascuns, mă, „Dacia" tocmai în frigider ?

Cum măcelarul cu pricina nu era nici Hitchcock, nu era nici rudă cu Agatha Christie, a plecat „sfios" ochii în pămînt...

O a doua întîmplare, soră cu conținutul unei rubrici de-a noastră de acum cîteva săptămîni.

Vă amintiți de naivul care-și lăsa cheia de la casă sub prețul din fața ușii ? Ei bine, un confrate de-al lui întru naivitate avea alt „patent" în acest domeniu. **El punea cheia de la casă în... pantof ! ? !** Tot în fața ușii ! Acolo știau părinții lui că-și lasă cheia cînd veneau să-i mai facă curățenie prin casă. Iată însă că într-o bună (vorba vine : bună) zi, la pantoful cu pricina n-au venit părinții, n-a venit nici... Sf. Nicolae, ci a venit un sfînt de hoț care a intrat în casă, a furat (între altele, un radiocasetofon), a pus cheia la loc... în pantof și a plecat.

Cînd vă maturizați, oare, copii bătrîni ?

MARIUS POPESCU

Flacăra revine

La sesizarea revistei noastre, procuratura judeţului Argeş reia cercetările şi propune un recurs extraordinar

Convorbirea purtată cu tovarăşul procuror şef al Procuraturii judeţene Argeş, Victor Raicu, aduce la zi cazul Badea de care revista noastră s-a ocupat puolicind în nr. 17 din 23 aprilie ancheta : „Păi de ce să n-o «întoarcă» dacă erau ei în cauză ?" Cum întreaga discuţie o vom purta în jurul rezultatelor cercetării declanşate de Procuratura judeţeană Argeş după apariţia anchetei, vom prezenta, în rezumat, spre aducere aminte, cazul Badea. Pe 12 septembrie 1978, în hala 6 a Întreprinderii de autoturisme Piteşti a avut loc un accident de muncă în urma căruia tînărul C. Ungureanu i s-a amputat un picior. Singurul vinovat de accident a fost desemnat de instanţă (şi hotărirea a rămas definitivă) Ilie Badea, şeful echipei căreia i se încredinţase lucrarea de reparare a cilindrilor de la cele două cuptoare de topit fontă, victima făcînd parte din echipa lui Badea. Acesta a fost condamnat să execute o pedeapsă de 10 luni închisoare la locul de muncă şi să-i dea accidentatului suma de 1 080 lei lunar, pînă la încetarea stării de nevoie. Cum ancheta efectuata de noi a scos la iveală noi elemente în măsură a se reconsidera cazul din punct de vedere juridic, însuşi procurorul şef al judeţului ne-a asigurat că vor fi reluate cercetările în scopul stabilirii întregului adevăr, ca în funcţie de rezultatul lor să întocmească sau nu propunerile pentru promovarea unui recurs extraordinar. S-a ţinut de promisiune. La această oră cercetările sînt încheiate, concluziile trase, urmînd ca în cel mai scurt timp să fie formulate propunerile pentru introducerea unui recurs extraordinar. Aşadar, drumul deschis de ancheta noastră şi-a dovedit temeinicia — şi, cînd spunem acest lucru, ne bazăm pe faptul că în cea mai mare parte concluziile noii cercetări coincid cu cele evidenţiate de noi. Dar să le prezentăm, spre edificare, în ordinea enumerării lor de către procurorul şef, Victor Raicu.

De la bun început trebuie să precizăm că noile situaţii ieşite la lumină sînt de natură a pune în discuţie răspunderea penală sau administrativă şi a altor persoane — deci Badea nu mai apare singur pe lista vinovaţilor ! — fiind identificate răspunderile fiecăreia în parte. Pe cap de listă apare Ion Pielmuş, şef de secţie pe schimb (la data accidentului ţinea şi locul şefului de secţie coordonator, Nicolae Aldea, aflat în concediu). Mai întîi, pentru că a dispus ca lucrarea să fie efectuată de o echipă ce nu avea calificarea pentru montarea şi demontarea cilindrilor, aşa cum era, de pildă, echipa lui Găeşteanu care montase cuptoarele. În al doilea rînd, dacă totuşi a apelat — necesitatea şi urgenţa lucrării impunînd intervenţia din partea echipei lui Badea — firesc ar fi fost ca Pielmuş să pună la dispoziţia acestuia documentaţia necesară. N-a făcut-o însă, după cum nu a suplinit nici lipsa din notiţa tehnică referitoare la procedeul de suspendare a cuptorului. Mai mult chiar, deşi în prima zi a fost la faţa locului şi a luat cunoştinţă de modul necorespunzător în care era suspendat primul cuptor, nu a intervenit în nici un fel, admiţînd deci tacit improvizaţia celor care făcuseră suspendarea. Şi tot el a fost cel care a doua zi, ziua accidentului, l-a reţinut pe Badea în atelier pentru alte lucrări. Concluziile noii cercetări evidenţiază şi faptul că Ion Pielmuş nu a dispus să se facă instruirea potrivit prevederilor art. 2 244 din Normele departamentale pentru protecţia muncii din industria constructoare de maşini, a maistrului sau şefului de echipă care conducea lucrarea. „Toate aceste noi elemente — făcea precizarea procurorul şef — relevă că nu au fost luate măsurile prevăzute de dispoziţiile legale de către persoana competentă a le lua — în acest caz fiind clar vorba de Pielmuş — ceea ce a creat pericolul iminent de producere a unui accident de muncă. Iar acest lucru s-a petrecut întrucît echipa lui Badea a fost antrenată la efectuarea unei lucrări fără a cunoaşte caracteristicile tehnice ale acesteia, măsurile de asigurare şi prevenire a accidentelor".

În ce-l priveşte pe Badea, culpa lui, ni se face precizarea, este de **natură omisivă** : el, ca şef de echipă din 1972 — chiar dacă nu avea decizie privind delimitarea atribuţiilor pe linie de protecţia muncii —, ca muncitor cu înaltă calificare, nu trebuia să accepte dispoziţia dată de şeful său de secţie, Pielmuş, fără a fi instruit asupra noii lucrări ce o efectua. Ca şi Badea, inginerul stagiar Nicolae Stănescu are în acest caz o poziţie specială : potrivit programului de stagiatură nu putea avea atribuţii şi sarcini la nivel de maistru. Însă le-a primit fără a se opune în vreun fel. În asemenea condiţii, deşi nu avea experienţa şi pregătirea necesară, a efectuat instructajele periodice de protecţia muncii, preluînd şi unele activităţi de coordonare a activităţii echipei lui Badea. Manifestînd aceeaşi „docilitate", a acceptat dispoziţia dată de Pielmuş de a participa în ziua accidentului la lucrările de montare şi demontare a cilindrilor în lipsa şefului de echipă Badea, fără a cunoaşte măsurile de protecţie a muncii necesare şi, deci, fără a instrui, la rîndul său, echipa.

Unde îşi are izvorul această lipsă de prevedere, transformată aici într-un adevărat lanţ al slăbiciunilor ? „În absenţa unei exacte coordonări şi organizări a muncii, a repartizării judicioase a sarcinilor" — a răspuns prompt procurorul şef. „Să reluăm deci filmul — îşi susţine interlocutorul nostru punctul de vedere : şeful secţiei coordonator, Nicolae Aldea, a dispus verbal ca inginerul stagiar Stănescu să facă instrucţia periodică cu protecţia muncii a echipei lui Badea, acordîndu-i şi alte atribuţii specifice unui maistru. Înainte de a fi plecat în concediu, ar fi trebuit să fi completat documentaţia tehnică privitoare la montarea şi demontarea cilindrilor, deoarece asistase la probele tehnologice ale cuptoarelor, cunoscînd deci că acestea au nevoie de intervenţii. N-a făcut-o. Pielmuş, la rîndul lui, l-a folosit pe Stănescu ca pe un maistru chiar în ziua accidentului, în acelaşi timp dîndu-i lui Badea dispoziţie să se ocupe de o altă lucrare. Şi, tot aici, în această lipsă de organizare îşi găseşte locul şi compartimentul de protecţia muncii".

Compartimentul în cauză este acuzat că a acceptat, pe de o parte, ca un stagiar să efectueze instructajele periodice de protecţia muncii şi să semneze fişele de instruire a muncitorilor din echipa lui Badea ; pe de altă parte, pentru că a omis să aducă la îndeplinire cerinţa legii de a acorda responsabilităţi de protecţia muncii şefilor de echipă. Abia după accident au fost emise şi înmînate şefilor de echipă decizii de acest fel, care însă au fost antedatate !

Acestea sînt concluziile izvorîte din noile cercetări efectuate. La apariţia acestor rînduri, probabil, propunerile pentru recursul extraordinar au ajuns la destinaţie. Sperăm ca în urma ultimelor constatări să se crecze posibilitatea reaprecierii întregului material probator în vederea stabilirii depline şi complete a adevărului, a fixării răspunderilor fiecăruia în raport de împrejurările concrete în care s-a comis accidentul, de atribuţiile şi comportarea, în aceste împrejurări, a tuturor persoanelor implicate.

GEORGETA BLĂNARU

Afacerea cositorul

Marea majoritate a produselor care străbat meridianele globului, purtînd pe ele prestigioasa inscripţie : „Fabricat în România", au o valoare deosebită tocmai pentru că înglobează în ele, pe lîngă inteligenţă şi înaltă tehnicitate, şi materia noastră primă, rodul pămîntului românesc.

Dar nici o ţară, oricît de bogată ar fi ea, nu-şi poate asigura în totalitate nevoile de materii prime, mai ales cînd aceasta şi-a făurit o industrie puternică şi multilateral dezvoltată. În paralel cu preocupările permanente de a descoperi noi resurse de materii prime şi materiale, de a le valorifica cît mai bine pe cele existente, trebuie să importăm o serie de minereuri, de metale de care nu dispunem, importuri pentru care se plătesc bani grei şi se fac eforturi de către întreaga societate. Iată de ce aceste materii prime aduse de peste mări şi ţări trebuie exploatate şi gospodărite cu maximum de exigenţă, iată de ce trebuie să le păzim cu severitate atît de neglijenţa risipitoare, cît şi de mîna lungă a necinstei.

Pînă a ajunge la noi, din Malaezia, Bolivia, Tailanda etc., cositorul străbate mii şi mii de kilometri, valoarea lui fiind, se înţelege, în asemenea condiţii, deosebit de ridicată. Cositorul este scump nu numai în România, ci şi în alte locuri de pe glob, unde acesta lipseşte. Trecînd prin diferite porturi, în care navele noastre comerciale poposesc în mod frecvent în neobositul lor drum pe ape, şi constatînd că preţul cositorului pur este pe acolo cifrat în jurul sumei de 12 dolari kilogramul, cîţiva indivizi necinstiţi s-au gîndit să pună la cale o afacere murdară, o afacere în dauna ţării lor, pentru a-şi satisface dorinţa lor de înavuţire, de căpătuială. Doi dintre ei, Arnăuţeanu Constantin şi Mircea Lucian, erau ofiţeri radiotelegrafişti, unul Tătuc Octavian, electrician de bord, ultimul din grup, Ureniuc Alexandru, ajutor de ospătar.

Planul alcătuit de infractori urmărea identificarea de persoane pretabile la sustragerea cositorului din întreprinderi, transportarea, depozitarea, scoaterea din ţară şi valorificarea acestuia în porturi străine, în special Port-Said şi Alexandria. Nici nu-ţi vine să crezi cu cîtă uşurinţă se asociază unii oameni unei fapte rele, riscîndu-şi, pentru cîţiva bani murdari, munca de-o viaţă întreagă, profesiunea, poziţia în societate. În cîteva luni, grupul celor patru s-a mărit la 20. „Afacerea cositorul" prinzînd în mrejele ei şase indivizi de la I.E.F.M. „Navrom" Constanţa (Ivănescu D., Pandrea C., Nevoiţă N., Leu Şt., Vasile H., Mardare S.) plus cei patru, şapte de la Întreprinderea „Metrom" Braşov (Drăghici Gh., Săndulache F., Diac A., Buzduga N., Tudorin A., Zvancea A., Vlădeanu D.), doi de la I.M.A.S.A. Sf. Gheorghe (Brînzea Şt., Haray A.), unul de la B.J.A.T.M. Covasna (Gergely I.), unul de la U.J.C.M. Galaţi (Stănescu C.) şi unul de la Cooperativa „Igiena" Galaţi (Calagiu D.).

Prin filiera realizată de grupul organizator (Arnăuţeanu, Ureniuc, Tătuc şi Mircea), cositorul furat din întreprinderi era transportat la Constanţa şi Galaţi, scos ilegal din ţară pe diferite nave de transport şi apoi vîndut în străinătate. Astfel, în perioada august 1979 — februarie 1980, infractorii au sustras din Întreprinderea „Metrom" Braşov cantitatea de 28 lingouri de cositor pur, în greutate totală de 1 162,6 kilograme, iar de la B.J.A.T.M. Covasna două lingouri, de 91 kilograme. În total, peste 1 250 kilograme de cositor pur, în valoare de aproape 365 000 lei. Din această cantitate, cercetările efectuate de organele de miliţie din judeţul Braşov au stabilit că în străinătate au fost vîndute circa 650 kilograme, alte 250 au fost valorificate la diferite persoane din ţară, 349 fiind recuperate.

Prejudiciul creat de acest grup de infractori deosebit de periculoşi a fost recuperat, o parte în natură, altă parte prin aplicarea de sechestre penale. Mai mult, cu ocazia cercetărilor au mai fost confiscaţi de la infractorii în cauză ca şi de la alte persoane care au deţinut ilegal, mijloace de plată străine, peste 1 600 de dolari S.U.A. Mai greu însă de recuperat sînt daunele morale. Ne gîndim, în primul rînd, la răspunderea care există în unele unităţi economice socialiste care beneficiază de eforturile făcute de statul nostru pentru a se asigura, din import, materiile prime absolut necesare. Iată, de pildă, la „Metrom" Braşov s-au volatilizat în circa şase luni peste 1 100 de kilograme de cositor. Cum a fost posibil aşa ceva ? Ce fel de disciplină de producţie şi financiară există acolo, cum poate să dispară mai mult de o tonă dintr-o materie primă importată fără ca cineva să se sesizeze, fără ca cineva să-i acuze lipsa ? La „Metrom" nu există o gestiune a valorilor, nu există nişte norme de consum ? La „Metrom" nu există o conducere care să răspundă de ceea ce se întîmplă în întreprindere ? Dar opinia colectivă care să sesizeze neregulile şi să ia măsuri de dezvăluire a lor ? Aceleaşi întrebări şi pentru B.J.A.T.M. Covasna.

Nedumeriri provoacă şi uşurinţa cu care infractorii au reuşit să scoată din ţară circa 650 kilograme din metalul furat. Din cercetările efectuate de miliţie a reieşit că, în principal, cositorul a fost transportat în străinătate cu navele „Petrila" şi „Tuşnad". Ştiind, în general, cîtă ordine şi disciplină domnesc pe navele noastre de transport, cît de severe sînt măsurile stabilite pentru a se preveni orice tendinţă de scoatere sau introducere ilegală din sau în ţară a unor valori, nu putem înţelege cum au reuşit cei în cauză să jongleze nu numai cu cositor, dar şi cu valută, mii de pachete de „Kent", seturi de tacîmuri-inox-argint, alte produse din import etc. Probabil că pe „Petrila" şi „Tuşnad" principiile de fier ale disciplinei marinăreşti, dar mai ales cele ale legalităţii socialiste, nu prea sînt respectate. Şi de acest aspect nu pot fi străini nici comandanţii celor două nave, tot aşa cum străină nu poate fi nici „Navrom" Constanţa, care trebuie să facă eforturi mai mari pentru cunoaşterea şi educarea întregului personal din subordine.

În orice caz, „Afacerea cositorului", depistată la vreme de organele de miliţie, constituie un prilej de reflecţie pentru toate sectoarele şi pentru toate colectivele care lucrează cu materiale din import, cu valori care tentează pe hoţi şi care, în consecinţă, trebuie veghează cu străşnicie, prevenindu-se cea mai mică sustragere, cea mai mică risipă. Aceasta cu atît mai mult, cu cît cazul nu e singular. Cu mai multe luni în urmă, organele de miliţie au depistat un alt furt important, de cositor, de la întreprinderile bucureştene „Utilaj chimic", „Neferal", „23 August" şi „piese radio şi semiconductori Băncasa", de unde au fost sustrase 4 tone de cositor pur (!!!), importat din Malaezia, infracţiune deosebit de gravă, pusă la cale de Cristea Gheorghe, fără ocupaţie, recidivist, şi realizată prin intermediul altor indivizi necinstiţi. O parte din acest cositor urma să ia drumul străinătăţii, scos din ţară de conducătorii auto ai unor autotrenuri turceşti. Cele întîmplate trebuiau să constituie şi un îndemn la întărirea măsurilor de prevenire a furturilor de acest gen din toate întreprinderile similare, atenţionate în acest sens de organele Ministerului de Interne.

VALERIU RĂMNICEANU
ION CHILOM

Cronica şoselei

la foaia de parcurs, băiete, şi la drum

Şantierul Rucăr-Ghimbav, pendinte de Întreprinderea de prospecţiuni pentru împunătăţiri funciare Bucureşti, a solicitat, printr-o comandă, Autobazei nr. 2 marfă Cîmpulung, un autocamion pentru transportul unor şine de vagoneţi, material lemnos etc. din localitatea Pecineagu la şantierul respectiv. Autocamionul urma să lucreze în scopul arătat 2—3 zile. Drumul forestier pe care trebuiau să se efectueze aceste curse prezenta un grad deosebit de dificultate : curbe cu raze foarte mici, pante şi rampe extrem de dure, ca să nu mai vorbim de prăpastiile adînci care se deschid ba într-o parte, ba în cealaltă a drumului. Nu trebuie să fii şef de unitate de transporturi auto şi poate nici măcar şofer, pentru a înţelege că asemenea sarcină trebuie încredinţată unui conducător auto cu experienţă, care să dispună şi de un autovehicul foarte bine pus la punct.

Credeţi cumva că şeful de coloană face acest lucru ? Nu ! El încredinţează acest transport şoferului Constantin Rădulescu, în vîrstă de 19 ani, posesor al permisului de conducere doar de cîteva luni. În plus, îl „dotează" cu o maşină extrem de uzată, care urma în scurt timp să fie casată şi care, mai grav, prezenta şi o defecţiune la sistemul de frînare. Tînărului nostru nu i se face nici un fel de instructaj asupra particularităţilor drumului, asupra modului de conducere pe un drum de munte care în unele puncte atinge altitudinea de 1 800 m.

„La foaia de parcurs, băiete, şi la drum", la atît s-a limitat „instructajul" făcut şoferului de şeful de coloană Ion Popa. Băiatul s-a descurcat cu chiu cu vai pînă la „un punct. În ziua de 5 iunie, după terminarea lucrului, pe la ora 17,00, Costică al nostru urma să se întoarcă la sediul Coloanei nr. 4 din care făcea parte. Tocmai se pregătea să pornească maşina, cînd unul din muncitorii de la şantier i se adresează : „Maşina noastră văd că întîrzie, nu vrei să ne duci şi pe noi pînă în comună ?" „Cîţi sînteţi ?" „Păi vreo 20". „Bine, urcaţi sus", a încuviinţat şoferul. Aici a fost momentul critic al întîmplării noastre, cînd şoferul a permis ca 20 de oameni să se urce într-o maşină neamenajată pentru transportul persoanelor, fără bănci, într-un autovehicul ale cărui frîne începuseră să dea simptome de „boală".

Dacă băiatul nostru n-a acţionat cu maturitate în această secvenţă, măcar s-o fi făcut-o şeful şantierului, Constantin Ionescu, ori geologul Ion Popovici care se instalaseră în cabina autocamionului. Nu ! Ei au privit cu pasivitate la muncitorii care se urcau în caroseria maşinii, nemulţumiţi doar de faptul că autovehiculul nu se pune mai repede în mişcare spre Dragoslavele.

Au parcurs 15 kilometri, cînd deodată maşina a început să-l asculte pe şofer. La apăsare, pedala de frînă se ducea pînă la fund, iar autocamionul care cobora tocmai o pantă accentuată, în loc să-şi reducă viteza, alerga nebuneşte. La imprudenţele făcute, şoferul mai adaugă una : coboară o asemenea pantă dură cu maneta în viteza a III-a nefolosind deci frîna de motor. Conducătorul auto observă că se apropie de o curbă extrem de periculoasă. Îşi dă seama că va fi imposibil să ia un asemenea viraj. Nu se pierde totuşi şi încearcă în extremis o soluţie recomandată în asemenea cazuri. El încearcă să reducă viteza apropiindu-se mult de versantul din dreapta pe care îl „şterge" pe o lungime de aproape 50 de metri. Concomitent, trage puternic frîna de mînă, însă cablul acesteia, supus la un asemenea teribil efect, se rupe.

Apropiindu-se de curbă, viteza autocamionului se reduce ceva, datorită frecării de peretele stîncos, dar pilotul nu reuşeşte să oprească maşina. Aceasta se cătăra la un moment dat pe malul abrupt şi apoi se răstoarnă cu roţile în sus, prinzînd sub caroserie pasagerii autocamionului. Şase oameni decedează pe loc şi unul la spital. Ocupanţii cabinei, şoferul şi cele două persoane la care m-am referit, se aleg cu leziuni uşoare : zgîrieturi, echimoze.

E limpede cine sînt autorii morali ai celor întîmplate : şefii lui Constantin Rădulescu, cel de coloană şi de autobază (între altele trebuie spus că la această unitate s-au mai produs în anii trecuţi accidente foarte grave de circulaţie, soldate cu mai multe persoane decedate) care nu organizează activitatea de aşa natură încît posibilitatea accidentelor să fie exclusă, care nu îndrumă şi nu controlează munca şoferilor, care nu se îngrijesc ca maşinile să fie în permanenţă într-o perfectă stare tehnică.

Colonel VICTOR BEDA

CALEA RAHOVEI
ISTORIE ȘI TRANSFIGURARE
II

Săptămîna trecută încheiam așa : „Vechea stradă bucureșteană a intrat intr-o nouă istorie — aceea a muncii și a oamenilor ei". Fiindcă dacă acum strada este ce este se datorează muncii. Fiindcă munca a fost, este și va rămîne virful de lance al tuturor înnoirilor. Fiindcă negustorii și cupeții de pe Calea Rahovei (și nu numai) fost-au cît au fost și pîn' îi s-a dat de rost (și nu numai). Politica lor de minți și de măște pestrițe a lăsat în urma ei ceea ce a lăsat. Căci — precum omul — nici strada nu te învață ceea ce vrea, nici ceea ce știe, ci ceea ce este. Și ce era Rahova ? Ceea ce fusese lepădat ca deznodămînt de către ceii retrași deodorul de cocoși și de nopțeroni marcați și zimțați (la noi fuga după și către asfalt nu-i așa de nouă precum o cred unii. Putem zice că ea s-a născut și a început în 1872, cînd se face și prima încercare cu asfalt). Rămăsese mahalaua. Pentru că în și dincolo de lustrul calp al negustorimii și al burtăverzimii, în și dincolo de morga mimată (și minată) a cucoanelor care săreau pîrleazul una la alta după o ceașcă de ulei, ori de oțet, ori chiar după un făraș cu jar pentru mutat focul, în și dincolo de săracia (deopotrivă, curată și sfruntată), în și dincolo de șomaj și de boală — se lăfăia Netrebnicia Sa Mahalaua Rahova. O stradă și un cartier ostatice mizeriei. Săraci lipiți. Bordeie, case și obiceiuri povirnite și coșcovite. Cu succedaneul aferent : polițaiști, poarsori satanice, lichele simpatice, madame de rigolă, manglitori în general, caramangii în special, bonomi alungați, trișori spurcați, lăutari colorați, doinași blazați și răsuflați, proxeneți scăpătați... Insi ajunși în vinuri și convinși că a trăi înseamnă a minți. O stradă pornită sub cele mai bune auspicii sfîrșea aiurită și tăvălită în supliciI. O stradă cum n-a mai fost alta nici în București, nici în România. La un capăt al ei tronau ctitoria Domniței Bălașa, Agezămintele Brîncovenești și Palatul Justiției, la celălalt capăt aciuații și centrifugații societății. Calea Rahovei părea (și chiar era !) o veritabilă secțiune într-un modus vivendi plantat pe exploatare. La un capăt panașe și cravașe, pretenții și pavaje cu bune intenții, la celălalt — petenții, penitențiI și pestilențiI ! Un dipol sui-generis.

O stradă care pornea din urban, urca prin urban și care sfîrșea la țară, dar nu ajungea în rural. Vă puteți imagina o hidră mai lungă, mai solzoasă, mai ticăloasă și mai lunecoasă ca asta ? Ba chiar mai rea ! Pentru că — recunoaște cinstit — nu cunoaște în România nici un sat care să fi lăsat moștenire întîmplări ca acestea, de pe Calea Rahovei, deci din Capitală : „Școala elementară am urmat-o pe bucăți : clasa întîi am făcut-o într-o locuință pe Mărgeanului ; clasa a doua la crișma lui Vasile Tutungiu ; clasa a treia la crișma lui Fane Groman ; clasa a patra, am încheiat-o în casa lui Petre Dică, dar numai o săptămînă, după care n-a dat afară că eram zgomotoși ; copii, deh, ne-a dat în stradă, am dus și am pus bănciile pe stradă, da, pe strada Bobului, nu treceau mașini, ce mașini, care mașini pe vremea aia ? ! ! Acolo țineam orele, în aer liber. Pînă a-și aminti locuitorii că le nimicesam liniștea. Știți, gălăgia din recreații, mai o poarcă, mai niște capace, mai săream o capră, mai țopăiam... Nu ne-au iertat și iar ne-au transferat. Norocul nostru că-n toamna clasei a patra a fost vremea bună și ne-am mutat în cimitirul uman Tudor Vladimirescu. Puneam sfoara hîrtiilor pe după gîtul crucilor și învățam. Ghinionul nostru : După ce am terminat «Școala generală nr. 58, băieți» — că așa se numea — s-a făcut una nouă. Asta a fost, asta recunosc, din cîne-a vrut să lasă om, a ieșit !" Credeți că așa se învăța exclusiv pe vremea lui Creangă, pe cînd un Trăsnea măcăia și turuia de asurzea gramatica lui Măcărescu ? Nici gînd. Am prins între ghilimelele de mai sus spusele lui Filip Ion, om de 39 de ani și lăcătuș mecanic, aflător, deci găsibil dumnealui în cartierul Rahova, str. Ștefești nr. 13. Dar credeți că l-am crezut pînă nu mi-au confirmat și alții ? („Da, incredibil, dar așa a fost !" — Victor Cătănoiu, născut-crescut în cartier, instructor la Comitetul de partid al sectorului 5.) Revin : Ați auzit dv. de o asemenea... performanță fie și în vreun sat, undeva ? Ei bine, ceea ce prin anii '50 nu se mai întîmpla nici la țară, se întîmpla în Capitală, pe Rahovei, spre exemplu. Mai mult ca sigur că acesta-i motivul pentru care, cîndva, Simion Mehedinți susținea că mormintul unor națiuni sînt orașele. Deși poate că ar fi trebuit să precizeze : nu orașele în sine, ci cantura lor de mizerie se mîndrea cu astfel de... virtuți. Dar cît de săraci puteau fi oamenii cartierului, bănuiți ? „Imediat după război, tata, care era lăcătuș ajustor, s-a angajat ca șef al pazei și al pompierilor, aici, pe Calea Rahovei, la «Vestitorul» (pe atunci) și știți de ce ? Întreprinderea ne-a oferit locuință la toți, în incintă, ca să-i păzim de hoți. Ne-a dat o cameră cu bucătărie, cu apă și cu closet. Ce să mai vorbim, eram bogați ! Pe urmă, în 1950, ne-au mutat în Militari, la bloc, și ne-am pierdut urma unii de alții. Dar ce-am mai fost fericiți în cartierul ăsta !"

Deci tot munca. Așa, treabă scrioșată, necum cocardă prinsă la reverul străzii. „Pentru un sifon alergam o oră prin noroaie. Dincolo de Parcul Rahova, unde întorceau liniile lui 7 și 15, trebuia să te deszoiți ca să nu-ți pierzi pantofii-n glod. Dincolo pe Șoseaua Olteniței (Sebastian — n.r.), la fel. Am făcut muncă voluntară, am muncit și-n carieră, la Bragadiru, ne-am dus după piatră și-n gară la Berceni. O cam terminasecăm cu noroaiele, cînd au venit ăștia cu șantierul blocurilor..." (Aristița Filipescu, vecină și... compătimitoare cu tov. George Arnăuțoiu.) Realitatea este că oamenii Rahovei, deși începuteră să trăiască altfel, vițeiului pînă-n urmă cu 2—3 ani ca undeva, la țară. Cum să-i urbanizezi pe... urbanii de pe Rahova-Vest ? Clasic. Adică ? Urbanizare prin industrializare, așa cum s-a hotărît între 19—24 iulie 1965, deci la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Au fost bătuți noi „piloni" ai industriei străzii. Au fost consolidați cei vechi : «Electromagnetica» (Calea Rahovei 286) a început să producă mașini centrale telefonice automate de tip Pentacross, aparate telefonice, redresoare... Imediat după război, lucra cu 900 de oameni. Azi are 7 400 ! «Vulcanul» s-a lungit și s-a lățit și el, numai pe poarta dinspre Rahova intră cam 3 000 de oameni. Zilnic, Calea Rahovei răsună sub pașii a cel puțin 13 000—15 000 de oameni ai muncii care se mai grăbesc și la «Tînăra gardă», și la «Aurora», și la «Precizia», și la «Morărit», ori care dau colțul, pe Fecioriori, la «Fabrica de pile»... Vorba vine „răsună sub pași". Mai curînd sub roțile milioacelor de transport în comun ! Cu două decenii în urmă pe aici se făceau că circulau numai două tramvaie, și numai pînă la Parcul Rahova (numit așa, exclusiv, pentru că acolo parcau dumnealor, tramvaiele). Acum liniile fost-au împinse încă trei stații, sus, pe Alexandriei. Vuiește strada de roțile tramvaielor 2, 15, 18, 8, 23, ale autobuzelor 103 și 103 barat, ale troleibuzelor liniei 96. Și totuși sînt puține ! Iar uneori, ca și oamenii, mai au diverse hachițe... În atare condiții mai putea rămîne stradă ceea ce fusese ? Ori cartierul ? Nici gînd.

Am văzut și m-am convins că mulți detestă blocurile, dar și mai mulți jinduiesc să trăiască în ele. Deci, ca peste tot, și în Rahova ne trebuie blocuri. Deci, trebuie ridicate. Dar asta înseamnă și că trebuie demolate cocioabele și dughenele, iar uneori chiar și cochetele și discretele căsuțe durate printre grădini, în anii din urmă. Așa-i la război, mai pier și vrăbii (mai ales în războiul pentru case !). Cînd nimic nu se pierde, cînd apropape totul se cîștigă. Drept pentru care și în Rahova s-a ras fără milă și fără sfîrșeala ceea ce trebuia ras. În reportajul anterior am vorbit despre demolare și avatarurile ei. Mă rog, despre unele. Mai sînt și altele. Doar un exemplu. Cînd o familie de oameni mai bruneți primea apartament, în schimbul cocioabei proprietate personală, în aceeași zi, ori peste noapte, o altă familie ca a lor pătrundea între zidurile abia evacuate de precedenta. Și, bineînțeles că emitea aceleași pretenții. Motiv pentru care în unele locuri a fost diminuat ritmul demolărilor... Motiv pentru care unele cereri nu-s rezolvate nici azi, deși Rahova-Vest — adică ceea ce vine pe mîna dreaptă, cînd urci de la Sebastian către Alexandriei — este aproape gata. (Din cele circa 1 500 de apartamente care au ca termen 1980, au rămas de predat cam 200. Contractele vor fi respectate.) Am vizitat ultima familie care s-a mutat pe Rahova-Vest, în nr. 326. În blocul nr. 56, etajul I, apartamentul 60, începînd de vineri după-amiază, proprietarii sînt soții Ana și Gheorghe Mărgărit, dînsul șofer fiind la I.T.B. Au venit de pe Uranus 23, unde locuiau cu copiii. („Copilul", inginer la «Electrotehnica», are la rîndu-i copii.) Am privit cu atenție interiorul blocului. Apoi, exteriorul. Apoi, ansamblul din care face parte (practic pe Rahova-Vest și Est, deci de-a dreapta și de-a stînga, între Sebastian și Alexandriei, la finele lui 1961 vor exista peste 3 800 de apartamente). Și deja se cam poate vedea și prevedea cum vor fi, cum vor răsări și cum vor arăta blocurile pe Rahova de sus (și nu numai). Repet, partea dreaptă-i aproape gata. Și-i de-a dreptul tulburător și îmbucurător să constați că a dispărut cu totul cenușiul terifiant al pereților din anii '50, că au pierit colțurile crenelate gen donjon de cetate, și arcadele inutile, și porticurile infantile, că s-au topit intrările gen gheretă pentru santinelă, dar că au reapărut balcoanele amănunt de folcoanele culelor oltenești, de logiile brîncovenești, de scărăsiurile dobrogene, de cerdacuri și de prispe ; și firidele, și brîiele, și ciubucuricle rotunjite și dantelate, și tencuielile aparte, și cărămida aparentă. Altfel zis, e de nedescris bucuria pe care ți-o conferă privelișca unei străzi private și gîndite românește, fără imixtiuni, fără intruziuni. Nimic de ascuns, fără reticențe, știa sîntem, totul la vedere, aerat și curat, parterele sînt tot altfel magazine, fațadele lor sînt hectare de sticlă. Însemnele comerțului bucureștean de la sfîrșit de veac și de mileniu au fost trase la față, dughenele au fost și s-au dus. Hermes a cucerit conurbații de cleștar și de oțel, inoxurile sclipesc, electronica fraternizează cu cosmetica și deci cu chimia. Jocurile de spații evocă turnurile Moldovei de Nord hîrjonindu-se cu colinele, și cu albinele, dulceața racordurilor respiră și inspiră elasticitate și plasticitate în modul de a fi, în modul de a gîndi. Privesc strada cea nouă și realizez că am sub ochi realitatea cea nouă generată de mentalitatea cea nouă, fără colțuri sfîșietoare, fără muchii aschietoare... Practic, o viață rotundă ca soarele dintr-o lumină care acum, în iulie, va implini cincisprezece ani. Deci anilumină. Deci anii Ceaușescu. Deci anii omului-suflet și anii omului-arhitect ai izbînzilor noastre.

Deci anii noștri.

MIRCEA BUNEA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Padeș — țărînă sacră

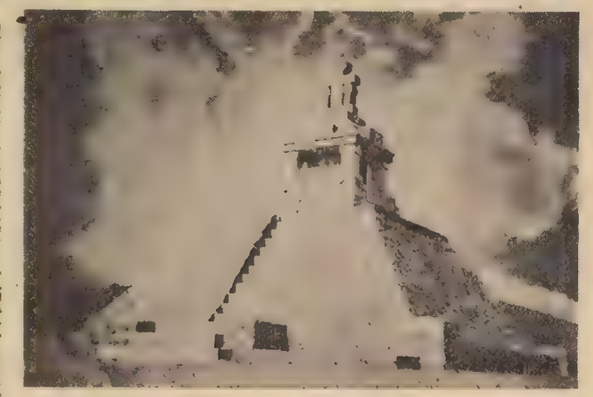

Noi sîntem dintr-un sat cu istoria

Padeșul e „țărînă sacră" călcată de opincile pandurilor adunați într-o dimineață geroasă de ianuarie să jure credință lui Tudor și să lupte pentru dreptate și libertate.

Cuvintele stau scrise pe un panou urias, în holul de la intrare al Școlii generale din Padeș, alături de tabloul cetățul ce porni de aici „zavera" pentru dreptate și pentru a scăpa țara de „liftele străine". Școala, școală simplă și curată de țară, ce miroase a lemn tînăr și a var proaspăt; copiii, copii de țărani harnici și cinstiți și demni, o demnitate pe măsura locurilor și a istoriei lor. Ca și părinții lor, ca și bunicii și străbunicii lor, copiii aceștia cere trăiesc și azi sub zodia Vladimirescului, sub zodia covirgitoare a cuvintelor rostite într-o dimineață geroasă, aici, la doi pași de școală, pe cîmpia Padeșului, trăiesc firesc, simplu, frumos, așa cum le este vorba și haina, cum este această splendidă agricultură de pe Motru și Cerna, ape ce curg acum înfrățite ca un semn al timpului.

● **Tudor Vladimirescu a fost un mare patriot și revoluționar, un om drept, cinstit, curajos și doritor de pace. El a plecat de aici în anul 1821 împreună cu panduri săi ca să izbăvească țara. (Haralambie Flămîndu, elev, Școala generală din Padeș)**

● **Padeșul nostru este acum în bună dezvoltare. Avem o școală nouă, un magazin, o alimentară, un cămin cultural, iar oamenii și-au ridicat case frumoase. Iubesc Padeșul, pentru că aici m-am născut, pentru că este mare și frumos. (Ion Șerban, elev la Școala generală din Padeș).**

● **Tudor Vladimirescu a fost un mare patriot și revoluționar care s-a ridicat împotriva nedreptăților. El a spus că pămîntul e al norodului, iar nu al tagma fețiilor. De la Padeș, moșnenii din comună și din alte sate ale Gorjului l-au urmat ca să salveze țara. (Paulescu Ion, elev, Școala generală din Padeș)**

● **Nouă ne place și iubim Padeșul pentru că sîntem dintr-un sat cu istorie. Așa mi-a spus tata care este muncitor la mină, la Motru, și se numește Saman Ion.**

Cum va fi fost oare dimineața aceea geroasă de ianuarie, în care cele opt sate ale Padeșului de azi, sate cu nume de legendă — Padeș, Apa Neagră, Văieni, Călugăreni, Orzești, Cloșani, Motru Sec și Cerna — au vuit de chemările căpitanilor lui Tudor?

„Dimineața, după răsăritul soarelui, zăpada albise peste sate. Era o zi senină cu ger mare. Se strînseseră pînă într-o mie de oameni de prin părțile locului, dar și din Mehedinți, din Prejneni de unde veniseră oamenii cu frații Răieseu în frunte, cu Mujică și cu Girbea. Umbiseră două zile căpitanii lui Tudor să cheme oamenii pentru Proclamație. Își pregătiseră cimpia, șanțuri, metereze, dacă ar fi fost atacați. Apoi a vorbit el. După care toată suflarea a pornit spre Strehaia. Oameni de peste toți, sodoleni, godinești, slănăneni, de rămînești, acasă doar femeile, copiii și bătrînii". (Din însemnările lui Ion Vintilescu, porecilit „ostronomul", țăran priceput și istet, care a murit acum 16 ani, la vîrsta de 82 de ani.)

Gorjenii din Padeș fac istorie. Nu doar istorie de fiecare zi, cum se întîmplă în întreaga țară. Înțeleptul aici este mai profund, deșteptul și doritor de pace. El a plecat de aici în anul 1821 împreună cu pandurii săi ca să izbăvească țara. (Haralambie Flămîndu, elev, Școala generală din Padeș) grea de fapte, nu se cunoaște toate, sînt acoperite de mister nume și locuri. Padeșenii fac istorie, scriu, cercetează pentru că simt că le lipsește ceva, ceva ce trebuie aflat odată pentru a nu le mai fi nestiuta povară. Așa se face că și orgoliile sînt pe măsură, oamenii revendicîndu-și-l pe Tudor cu mîndrie, dar și cu un sentiment de frăție. Nicolae Argințaru — profesor de limba română la Școala generală din Motru Sec: „Să știți că Tudor Vladimirescu a stat mai mult la Cloșani. Aici a avut vătășia, casa vătășiei fiind pe locul de azi al școlii din Cloșani și il spunea „casa dintre ape", deoarece pe o parte curgea Motrul, pe celaltă o varianță a lui. Casa a ars după moartea lui. Toi din însemnările lui Ion Vintilescu am aflat că Tudor a avut aici o casă, o moară și pivă de bătut dimie. În Cloșani a făcut o iercă, un fel de canalizare a apei care mergea la moară, punîndu-i aici la treabă și pe călugării care nu i s-au supus, de la mînăstirile Tismana și Motru. De asemenea, a mai construit șase vărniți, niște cuptoare cu var, pe Valea Călului. Om muncitor, bun gospodar și priceput în afaceri. În Padeș a stat numai două zile, cît a adunat oamenii și a dat Proclamația".

Padeșul este acum o comună care, așa cum apunem de obicei, se ridică. Își înalță viața pe care o merită urmașii pandurilor, chiar dacă pămîntul nu este mai bogat și iernile nu-s mai blînde. Oltenii din această parte a țării au crescut vite, mai cresc și azi, vor crește, vor crește cu siguranță mult mai multe, să nu se piardă obîșnuința și știința lor de vechi crescători, dar au prins și gustul industriei. Pleacă padesenii sus, la Uzina hidroelectrică de la Vales Mare (primul semn că schimbările sînt profunde și de durată fiind că Motrul și Cerna curg de acolo, de la uzină, împreună), pleacă apoi la Baia de Aramă, la parchete, pleacă la mină, la Motru. Perspectivele ultimului an de cincinal vizează spectaculosul. Se va termina blocul cu 8 apartamente și parter comercial, bloc pentru specialiștii comunei, se va da în folosință complexul comercial al cooperativei de consum, iar în satul Cloșani vor fi gata o grădiniță cu 90 de locuri și o sală de cămin cultural. Astăzi, în Padeș sînt cam 500 de televizoare. Tot în acest an, se știe sigur, numărul de televizoare în comuna Padeș va crește vertiginos, deoarece microreleul de televiziune va înfățișui minunea ca televizorul să fie folosit și potrivit destinației lui. Este mîndru

Rîndurile publicate de dv. în revista din 3 XI 1977 se refereau la starea drumului din satul Săsenii Noi, com. Verneşti. Drumul în cauză a început să fie reparat imediat după ce organele locale responsabile au luat cunoştinţă de cele scrise. Ca urmare, drumul a apărut în ultima hartă turistică rutieră. Dar ce eroare, ce derută pentru cei care se încumetă să treacă pe aici, deoarece acum starea sa este mai necorespunzătoare decît înainte. Acum trei ani s-a început doar amenajarea drumului, fără să se mai continue. Ceea ce s-a început a fost distrus de intemperii şi de intensa circulaţie a mijloacelor auto mari. Vă rugăm să reveniţi pentru rezolvarea acestei căi de acces de vreo 3 km, care face legătura între 3 localităţi. **(Dumitru Zoreanu, com. Verneşti, judeţul Buzău)**

■

Întreg parterul blocului nr. 38, Calea Moşilor nr. 292, în care ne vom muta în curînd, este ocupat de un magazin alimentar. Cele două intrări ale blocului se găsesc în spatele acestuia, într-un spaţiu dosnic ce va fi sufocat de depozitele magazinului alimentar. Toate blocurile de pe Calea Moşilor au cel puţin o intrare prin această stradă. Blocul nr. 36 fiind în curs de construcţie, — şi alăturat blocului nostru — propunem amenajarea — prin parterul acestuia — a unui culoar de acces din Calea Moşilor către spatele blocului nr. 38. **(Ing. Valentin Codreanu, din împuternicirea Asociaţiei locatarilor)**

■

Ministerul Sănătăţii, Direcţia asistenţei medicale : Cu privire la sesizarea tov. Adrian Radu Olaru din Bucureşti care semnalează unele deficienţe în activitatea staţiei de salvare a municipiului Bucureşti, vă informăm: Problemele ridicate de material au fost cu atenţie analizate la nivelul acestei unităţi. Pentru neexecutarea sarcinilor de serviciu conducerea staţiei de salvare a sancţionat disciplinar pe asistenta Pelmuş Mariana, care s-a deplasat la caz în ziua de 27/28 I 1980, cu „diminuarea retribuţiei pe 3 luni cu 10 la sută".

■

Sînt pensionar invalid gr. I, domiciliat în Bucureşti. Prin intermediul Oficiului de asistenţă socială mi-am procurat un cărucior de invalid cu care mă deplasam, neputînd merge pe picioare. Din cauza timpului ploios ţineam căruciorul în holul blocului unde locuiesc. În ziua de 23 V a.c. indivizi neidentificaţi încă, dar certaţi cu omenia, au demontat şi furat roata din faţă a căruciorului. Nu s-au gîndit la un om nenorocit căruia i-au luat şi unica posibilitate de a se deplasa de colo, colo. **(Gheorghe Pleşa, pensionar gr. I, str. Prunaru nr. 6, Bl. 8, sc. A, et. 4, ap. 20, sect. 1, Bucureşti)**

■

Stimată redacţie, în luna mai 1979 am primit un apartament proprietate personală cu 2 camere. M-am bucurat, cu toate micile defecţiuni ce le aveă. Bucuria nu a ţinut prea mult. Din primele luni a apărut fenomenul de condens. Am aşteptat toată vara, crezînd că va dispărea, însă în lunile de iarnă s-a extins. M-am adresat O.J.C.V.I. Braşov, urmînd ca, dată fiind situaţia, constructorul să remedieze defecţiunile în perioada de garanţie. După remedieri nu s-a schimbat nimic şi acum în întreg apartamentul predomină condensul. La data de 15 V 1980 m-a vizitat tov. inginer-şef Radu I, spunîndu-mi că fenomenul de condens se datoreşte faptului că apartamentul nu este aerisit permanent. M-am adresat tov. maistru de şantier Matica, însă acesta mi-a spus că mă pot duce unde vreau. **(Mihai Cojocariu, om al muncii la întreprinderea de autocamioane Braşov, domiciliat în str. Muncitorilor nr. 10, Bl. B 6, sc. B, ap. 4).**

■

Ministerul Muncii, Direcţia generală asigurări sociale, pensii şi asistenţă socială : Urmare a scrisorii trimise de tov. Filip Maria, com. Popeşti-Leordeni, str. Postăvarului nr. 11 A : Vă facem cunoscut că în şedinţa din 24 V a.c., Comisia centrală de pensii, în urma examinării cazului, avînd în vedere că din cei 15 ani lucraţi în C.A.P., în 13 ani aţi realizat volumul de muncă stabilit, prin întregirea timpului lucrat în anul 1963 cu 5 zile-muncă, de la înscrierea în cooperativă aţi muncit permanent numai în sectorul de legumicultură, iar în anul 1977, anterior ivirii invalidităţii aţi efectuat 137 norme faţă de 120 planificate, a aprobat înscrierea dv. la pensie pentru pierderea capacităţii de muncă.

■

Am căutat, timp de trei luni, prin toate magazinele mari şi mici, cu profil „sportiv" şi „nesportiv", **un baston.** Ne-am gîndit că, ajungîndu-le pe birouri aceste rînduri, tovarăşii din comerţ vor afla şi ne vor pune la curent cu locul unde se găseşte furnizorul. **(Ion Roibu, Bd. Păcii nr. 46—50, Bl. 2, et. III, ap. 40, sect. 6, Bucureşti)**

■

Consiliul popular al comunei Fierbinţi Tîrg, judeţul Ilfov : Urmare notei publicate în 5 iunie 1980 prin care un grup de cetăţeni reclamă pe Ilie Tudora şi pe fiul ei pentru păstrarea a 500 biciclete şi pentru care încasează lunar de fiecare cîte 15 lei în loc de 10, Tovarăşa Ilie Tudora este pensionară C.A.P., este mamă eroină şi are vîrsta de 70 de ani. Este imposibil pe bază de proces-verbal de Administraţia financiară a jud. Ilfov. Cooperaţia de consum din comuna noastră a primit sarcina să construiască un şopron la depozitul pe care îl are lîngă staţia C.F.R. pentru depozitarea bicicletelor urmînd a încasa suma per bicicletă conform tarifelor legale.

■

Vă scriu în numele a peste 80 de locatari domiciliaţi în Bucureşti, intr. Străuleşti nr. 1, sect. 1: pe această stradă Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" a construit 2 blocuri, cu 20 de ani în urmă, destinate acelor încadraţi din întreprindere ale căror funcţii necesitau apropierea faţă de

locul de muncă. În urmă cu doi ani s-a mutat pe această stradă atelierul de construcţii metalice şi prefabricate al Grupului I construcţii din bd. 1 Mai. Pentru a vă demonstra cum arată acum, vă trimit o fotografie. **(Gheorghe Corbeanu, bl. 4, intrarea Străuleşti nr. 4)**

■

Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii Ilfov, Secţia exploatare P.T.T.R. : Dintr-o eroare s-a comunicat că nu am fi primit o parte din revistele şi ziarele : „Scînteia", „Flacăra", „Pentru Patrie", aceasta datorită faptului că unii tovarăşi din personalul nostru le primesc direct acasă, iar cei care le primesc la biroul nostru din str. Agricultori nr. 175, le iau spre citire acasă şi astfel unitatea rămîne fără ele. Rectificăm cele arătate prin scrisoarea noastră publicată în revista „Flacăra" din 22 mai 1980.

■

Consiliul popular al sectorului 2 : Referitor la scrisoarea prin care tov. Popa Ion Nicolae, om al muncii la întreprinderea „Acumulatorul", sesizează faptul că a fost trecut pe nedrept în alt loc de muncă, din dispoziţia tov. director. La controlul efectuat în ziua de 10 II 1980 de către directorul întreprinderii, tov. ing. Dragnea Emilian, mai puţin receptiv la observaţiile făcute cu privire la ordinea şi curăţenia ce trebuiau asigurate în atelier, tov. Popa Ion Nicolae a răspuns pe un ton nervos, lucru ce a făcut ca şi directorul întreprinderii să dea replici. Reanalizîndu-se situaţia în cadrul colectivului în care-şi desfăşoară activitatea şi avîndu-se în vedere activitatea sa anterioară, s-a luat măsura de a fi trecut la vechiul loc de muncă. S-au făcut recomandări tov. Dragnea Emilian, directorul întreprinderii, asupra procedeelor ce trebuie folosite în viitor privind relaţiile cu ceilalţi oameni ai muncii, pentru crearea unui climat favorabil bunei desfăşurări a activităţii de producţie.

■

Parcările de-a lungul şoselelor noastre au fost realizate cu cîţiva ani în urmă, ca urmare a modernizării acestora şi a măririi traficului rutier, în special în sezonul estival. Parcările au fost înzestrate cu mese, bănci, etc., multe din ele fiind încadrate cu arbuşti de toate soiurile. Dar în anii care s-au scurs, nimeni nu a mai avut grijă să le întreţină. Te fereşti de ele şi preferi să opreşti ca să te odihneşti sau să mănînci, undeva, pe marginea şoselei. Ce spun despre această stare de lucruri gospodarii şoselelor noastre ? Ce părere are Direcţia generală a drumurilor ? Fireşte că nici cei care murdăresc, care nu ştiu să utilizeze în mod civilizat aceste locuri de scurt popas nu sînt în afara criticii ! **(Av. A. Ivaşcu, str. Maior Craţia nr. 35, Braşov)**

■

Uniunea centrală a cooperativelor meşteşugăreşti : Referitor la sesizarea tov. Stolea Nicolae vă comunicăm următoarele : Verificînd cele sesizate de dv. şi constatîndu-se realitatea acestora s-au luat măsuri imediate de remediere a defectelor şi de predare în stare normală de funcţionare a televizorului. Vă informăm că pentru amînarea nejustificată a lucrării, tov. Moţatu Dumitru a fost sancţionat cu „mustrare". S-au luat măsuri de atenţionare a colectivului unităţii privind modul de rezolvare a sesizărilor clienţilor.

■

Direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale Braşov : Urmare scrisorii adresate de către Apăteanu Petre din comuna Cristian, vă comunicăm următoarele : tovarăşul a cerut pensionarea pentru pierderea capacităţii de muncă la vîrsta de 20 de ani şi dovedind trei ani vechime în muncă. Din foaia de observaţii rezultă că afecţiunea invalidantă datează încă din anul 1975, adică înainte de încadrarea sa în muncă. Faţă de condiţia legală prevăzută la art. 23 din Legea nr. 3/1977 s-a cerut avizul de pensionare de la Ministerul Muncii care a fost comunicat la data de 14 mai a.c. Ca urmare, în ziua de 16 mai a.c. au fost plătite toate drepturile, începînd cu 1 ianuarie 1980.

■

Întreprinderea de carton ondulat şi ambalaje „Bucureşti" : Vă informăm că familiei Anghel i s-a repartizat de către C.O.M. o locuinţă în str. Unităţii nr. 72—74, sect. 3, de 3 camere cu o suprafaţă locuibilă de 46 m².

■

Vă scriu din partea cetăţenilor care locuiesc pe str. Av. Darian, sect. 1, pentru următoarele motive : terasamentul acestei străzi este foarte slab, piatra fiind aşezată direct pe pămînt, iar asfaltul turnat a ajuns într-o mare stare de degradare. Motivul este trecerea maşinilor I.T.B. pentru transport în comun : 76, 76 b, 35, 110, plus 31 şi 34, ce ies din garaje şi pleacă pe traseu. Nu mai vorbim de faptul că plecăm la servicii neodihniţi din cauza zgomotului. Deşi am făcut numeroase cereri, nici pînă în prezent nu s-au luat măsuri de devierea maşinilor pe alte străzi care corespund din punct de vedere al traficului în comun şi rutier. **(Cucerescu Radu, în numele locuitorilor din str. Av. Darian).**

■

Vă scriu în numele mai multor familii din comuna Fierbinţii de Sus, satul Stroieşti, judeţul Ilfov, familii ce locuiesc pe o uliţă mlăştinoasă pe care nu poţi intra decît cu tractorul, ca mijloc de locomoţie. Noi am dori să ni se dea o mînă de ajutor pentru aducerea de pietriş fiind dispuşi să facem muncă patriotică pentru repararea drumului. **(Aurică Vasilescu)**

■

Consiliul popular al sectorului 4 : Urmare scrisorii prin care Ecaterina Scarlat, domiciliată în strada Luica nr. 35, ap. 49, sectorul 4, Bucureşti, sesizează că fiul său, Gheorghe Scarlat, nu este încadrat în muncă, vă facem cunoscut că s-au luat măsuri pentru ca acesta să fie încadrat la Întreprinderea tehnică medicală începînd cu data de 20 mai a.c.

■

Sîntem locatari ai blocurilor în construcţie de pe bulevardul Nicolae Titulescu (din vecinătatea blocului nr. 12). De curînd am aflat că la parterul blocului urmează a fi deschis un restaurant. În zona respectivă sînt concentrate numeroase blocuri, multe familii cu mai mulţi copii. Gîndindu-ne la poluarea fonică, şi nu numai fonică, am propune ca spaţiul respectiv să fie folosit drept magazin tip „Gospodina", care nu ar genera posibilele neplăceri menţionate mai sus. **(Semnează colectivul de locatari al viitorului bloc 12)**

■

Consiliul popular al judeţului Vrancea : Urmare articolului **„Rostul gospodarilor este să fie chiar gospodari"**, apărut în revista „Flacăra" din 24 aprilie a.c., vă informăm : în colaborare cu Consiliul judeţean al sindicatelor Focşani şi conducerile celor 15 întreprinderi industriale din municipiul Focşani, se va analiza posibilitatea înfiinţării de microcantine şi a 20 de bufete de incintă. La restaurantul Focşani-Sud de pe bulevardul Bucureşti s-a analizat articolul dv. şi s-a prelucrat cu persoanul muncitor.

■

La începutul lunii aprilie am cumpărat o maşină de gătit „Vera" (fabricată de Întreprinderea din Satu Mare). Cum am pus-o în priză a făcut scurtcircuit. Am telefonat la Cooperativă (tel. 35 03 33) şi după vreo 2—3 reveniri mi-au trimis un tovarăş care a tras vreo doi pumni în maşină, garantîndu-mi că o să meargă. După tratamentul dur s-a încălzit puţin, iar a doua zi n-a mai mers. Acelaşi tovarăş m-a sfătuit să cumpăr rezistenţe din comerţ (maşina este încă în garanţie). Mă întreb ce să fac eu cu certificatul de garanţie nr. 186205, şi nu găsesc un răspuns logic... **(Horia Creţu, şos. Olteniţei nr. 224, Bl. 6, sc. I et. II, ap. 18, sect. 4, Bucureşti)**

■

Întreprinderea de distribuţie a energiei electrice Bucureşti, Şantierul construcţii montaj : Urmare a notei apărute în revista dv. nr. 21 din 22 mai a.c. în legătură cu execuţia unui branşament electric la locuinţa tov. Petrescu Venera din bd. 1 Mai nr. 1 : Lucrarea în cauză a fost executată şi pusă în funcţiune în 23 aprilie a.c. Întîrzierea a fost posibilă datorită numărului foarte mare de lucrări similare solicitate din trim. IV 1979, ca urmare a reaşezării preţurilor de livrare a energiei electrice.

■

Televiziunea a devenit a doua viaţă a noastră, a miilor de pensionari. Aparatele de fabricaţie românească sînt foarte bune, dar unele au în componenţa lor circa 1—6 lămpi care cu timpul se consumă, în special „P.L.-500 —504" şi „PL-85". O mare curiozitate este aceea că în loc să le găsim în magazinele de specialitate, ca piese de schimb, sîntem lăsaţi pe mîna bisnitarilor. Înţelegem că noile tipuri folosesc tranzistoarele, dar şi aceste lămpi ar trebui să fie distribuite în mod echitabil. **(Ilie Ghivirigă, Bucureşti)**

■

Ministerul Energiei Electrice, Întreprinderea de reţele electrice : Referitor la scrisoarea tov. Potra Alexandru prin care îşi exprimă nemulţumirea în legătură cu tensiunea necorespunzătoare : Deoarece reţeaua la care era racordat branşamentul blocului era trifazică, s-a schimbat alimentarea pe faza cu tensiunea cea mai ridicată, astfel că începînd cu data de 23 V 1980 toţi abonaţii blocului au tensiunea corespunzătoare —215 V. Vă mulţumim pentru sesizare, care ne-a dat prilejul să cunoaştem şi să luăm măsuri de remediere a unei deficienţe în alimentarea cu energie electrică a abonaţilor din blocul C.F.R.— Chitila.

■

În 1978, preţul pentru închirierea unui teren de tenis la METALUL era de 10 lei/ora, în 1979 — 20 lei/ora şi în 1980 — 25 lei/ora. Se vede că preţul este fixat arbitrar de clubul Metalul, care speculează chiar pe retribuţiile pe care îl reprezintă, deşi de la I.C.S.I.T.-Faur primeşte anual : cotizaţii în jur de 9 000 lei, materialele de propagandă sportivă, muncă voluntară la bazele sportive, arhitecţi care lucrează la sistematizarea stadionului. Clubul Metalul nu este o societate pe acţiuni care să aibă ca scop obţinerea de beneficii, ci primul său scop este asigurarea practicării sportului de către personalul întreprinderii de care aparţine. **(I. Emil, Bucureşti)**

Pagină realizată de PIA OLARU

Poşta redacţiei

SOCIAL

Mărunţelu Ioana — Bucureşti : Dovediţi, într-un memoriu la Procuratura sectorului 3, imprejurările abuzului în exercitarea funcţiei ● **Cristescu Gheorghe — Bucureşti :** Am înaintat memoriul dv. Procuraturii Generale ● **Cîrstea Nicolae — Bucureşti :** Dezbaterea pe care o propuneţi a fost realizată în vara anului trecut ; vom mai reveni ● **Isbăşoiu Aurel — Bucureşti :** Încadrarea juridică este corectă ; aţi uitat să copiaţi ultimul alineat ● **Piuţă Vasilica — Bucureşti :** După un an recursul extraordinar nu poate fi promovat decît în favoarea inculpatului ; în defavoarea lui, nu ● **Andriucă Elena — Botoşani :** Încercaţi la un spital cu regim de azil pentru bătrîni ● **Marinel Ionescu — Dîmboviţa :** Taxa se calculează la judecătorie ● **Parachivescu Florenţa — Drobeta-Turnu Severin :** Şi totuşi fapta, cu toate că dv. vi se pare foarte gravă, este sancţionată numai cu amendă ● **Ilie Săndel — Bucureşti :** Dosarul poate fi înaintat la Procuratură pentru extinderea cercetărilor ; este dreptul instanţei ● **Seroiu Ioan — Bucureşti :** Procesul este în curs de desfăşurare ; reveniţi după pronunţarea sentinţei definitive.

NICOLAE CRISTACHE

ADMINISTRATIV

Vasile Stroescu — Bucureşti: Pensionarii de stat şi cei proveniţi din rîndul membrilor C.A.P. pot să primească pe lîngă retribuţie şi drepturile de pensie integrală, inclusiv şi pensia suplimentară, numai dacă în cooperativele agricole de producţie, respectiv în asociaţiile intercooperatiste lucrează nemijlocit în sectorul vegetal, zootehnie sau în activităţile de producţie industrială de construcţii şi prestări servicii ● **Ana Nojea — com. Măgeşti (Bihor) :** Persoanul muncitor încadrat la C.A.P. pe bază de contract de muncă este retribuit în acord global, în cursul anului primind o retribuţie sub formă de avans, ca şi membrii cooperatori, de pînă la 80 în sută. Aşadar, nu vi s-a diminuat retribuţia tarifară de încadrare, ci vi s-a eliberat avansul lunar la care aveţi dreptul, urmînd ca la sfîrşitul anului în raport de îndeplinirea indicatorilor de plan să vi se restituie şi diferenţa cuvenită ● **Dumitru Voicu — Bucureşti:** În cazul schimbării gradului de invaliditate, pensia corespunzătoare noului grad se stabileşte pe baza cuantumului pensiei avute la gradul de invaliditate anterior ● **Nicolae Oprea — Slobozia :** Legislaţia de pensii în vigoare nu prevede posibilitatea acordării de ajutoare sociale şi nici pensie de urmaş de pe urma soţiei decedate ● **Georgeta Blagoci — Bucureşti :** Locuinţă puteţi obţine numai prin locul de muncă. În acest sens, adresaţi-vă C.O.M. al întreprinderii. ● **Ştefania Stan — Rm. Vîlcea:** Copiii au dreptul la pensie de urmaşi pînă la vîrsta de 16 ani, sau, dacă continuă studiile, pînă la terminarea acestora, dar fără a depăşi vîrsta de 25 ani ; iar copiii urmaşi care înainte de împlinirea vîrstei de 16 ani au devenit invalizi de gradul I sau II primesc, după încetarea plăţii de urmaş, pe toată perioada invalidităţii, un ajutor de 350 lei lunar pentru gr. I şi 300 lei lunar pentru gr. II.

MARGA NEDELEA

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ION PREDOȘANU

Atelier: Victor Vicșoreanu

Vă adresăm pe această cale, multă sănătate și multă putere de muncă, Eufrosina și Victor Vicșoreanu

La Hurez, pe strada Olarilor, la numărul 99,

Doi artiști își văd de treabă

Abia s-au stins ecourile Tîrgului de ceramică „Cocoșul de Hurez", prilej pentru meșterii olari din țară de a-și face cunoscută arta, că ei au și trecut, firesc, din nou, la treabă. Mînați de dorința de a face lucruri mai frumoase, care să-i reprezinte și mai bine la viitorul tîrg. Experiența acumulată după fiecare confruntare se vădește în grija minii de a modela altfel lutul, de a-i imprima pecetea locurilor de unde a fost smuls și a personalității artistului popular, deopotrivă.

Aici, la Hurez, te afli în lumea celor ce dau viață lutului : oale, ulcele, farfurii stau anume risipite prin preajma gospodăriei, în grădină, pridvoare sau cu grijă prinse pe albul frunții caselor, ca să se știe, ca să afle și cei ce încă nu știu, trecători ocazionali prin localitate : aici stau olarii, meșterii creatori de frumos. Și Ogrezenii, și Vicșorenii, și Ileana și Dumitru Mischiu, și Buclescu, și Alexandru Țambrea, și alții, mulți alții.

Oamenii își împletesc munca de zi cu zi cu acea trudă copleșitoare, dar înălțătoare totodată, care le-a adus faimă, care i-a făcut cunoscuți în toate colțurile țării. Alături de ei, într-o coexistență firească, impusă de natura însăși, trăiesc și muncesc cei ce dantelează lemnul sau dau suplețe firului de lînă și mătăsii, aducînd faima județului vîlcean prin măiestria artei lor populare. Și aici, la Hurez, ca în multe alte locuri din țară, creatorii populari își găsesc cinstită munca, prețuită arta lor și ocrotită. Și aici, ca pretutindeni în țară, organele competente înțeleg să păstreze, să dezvolte pe mai departe aceste meșteșuguri. Sînt încurajați, antrenați, învățați în a face mai bine, mai frumos, mai original. Însuși tîrgul de la Hurez este un exemplu în acest sens. Iar **Regulamentul** tîrgului marchează acest adevăr, această realitate, subliniind-o : **„Tîrgul ceramicii populare românești «Cocoșul de Hurez» are drept obiectiv fundamental să contribuie la stimularea celor mai buni meșteri olari, la promovarea creației lor, la cunoașterea și valorificarea producției autentice și specifice a centrelor de olărit din țară, la popularizarea ceramicii românești actuale (...). Tîrgul de ceramică are caracter competitiv, participanții sînt din oficiu înscriși la concursul de creație. Juriul concursului, compus din specialiști etnografi și reprezentanți ai instituțiilor organizatoare, apreciază produsele ținînd seama de autenticitate și specificul stilistic, originalitatea și măiestria artistică a creatorilor, calitatea tehnică și funcționalitatea obiectelor".**

La Hurez, pe strada Olarilor, nr. 99, soții Vicșoreanu își văd de treabă. Pe lîngă treburile gospodărești, pentru că cei doi, mereu nedespărțiți, își văd de grijile casei, livezii, bucățli de pămînt, și abia apoi se adună în fața roții de modelat lutul. Nu lucrează din zori pînă-n noapte, ci doar atunci cînd au „buna dispoziție pentru asta". Și bună dispoziție au tot timpul. Se așternla treabă pentru că atunci știu că pot „lucra corect, și pot face lucruri bune" ne mărturisește meșterul. „La orice muncă mergem împreună, și-n oraș cînd mergem, tot împreună sîntem. Așa am fost mereu" se confesează bărbatul, continuînd : „Nu putem lucra mereu, și mai ales cînd sîntem obosiți, pentru că cine lucrează pentru bani...".

„Atelierul" celor doi este lipit de casă. Parcă stă așa ca să ia din respirația ei. Sau să-i dea vigoare, sprijinînd-o. E o casă bătrînească, albă. Cu multe ferestre, joase, albite de mătasea și dantela perdelelor. Și-n atelier mica fereastră stă acoperită de pînza albă, ca de șters cu românesc, a perdelei. Soba, rece acum, păstrează cenușa focului din iarnă. Mi-i imaginez pe cei doi, cu mîinile bătătorite, cu degete muncite modelînd, mîngîind carnea lutului adus de la 15 km de Hurez, de la Fometești, Rugetul și Creasta Corbului. Rășnița de culori, adevărată piesă de muzeu, stă în colțul camerei așteptînd să macine pămîntul plin de culoare, care se găsește la 3 m adîncime, dar numai în locuri anume știute, pe Dealul Ulmului între Hurez și mînăstire. Pentru a-i găsi se sapă adevărate galerii. Memoria oamenilor locului păstrează o tristă amintire, aceea că, odată, demult, acolo a murit un olar, tot căutîndu-și culori. Și-n lumea lor, a ceramiștilor, se înfiripă misterul sacrificiului cu o viață de om, ca-n **Meșterul Manole**. Numai că întîmplarea încă nu și-a găsit adîncimea legendei...

Victor Vicșoreanu nu vrea să se oprească la asemenea întîmplări. Sîntem vii, vorbim de viață, ne spune, apoi trece peste poveste oprindu-se la detalii de meșteșug : mușala dă roșu ; piper adică negru ; aramă + pămînt alb dau verde, caolinul e galben și-l cumpărăm, singurul dealtfel. Gaiță — adică pieptenele pentru model... Calm, explică totul, le arată ca la o lecție explicativă. Răspunde la întrebările puse de orășeni dornici să se inițieze în cîteva clipe despre această muncă moștenită din tată în fiu. Zîmbetul blajin al țăranului sigur pe el și pe munca lui oprește curiozitatea musafirilor. Dar, dincolo de aceste detalii, Victor Vicșoreanu are o reținere și-așteaptă să i se dea prilejul destăinuirii.

Părăsind atelierul, sîntem invitați în casa mare, unde încă din hol aflăm o adevărată expoziție. Farfuriile ce stau agățate pe pereți poartă pecetea „stilului Vicșoreanu", care păstrează același motiv de Hurezu, avînd o particularitate — „motivul se așază pe pălenjenig, iar cocoșii mei au un obiectiv în bătaia lor" ne explică meșterul. Soția se bucură cînd îi recunoaștem mîna. Lucrătura sa poartă ceva anume, mai fin, mai în detaliu decît a bărbatului ei, totuși păstrînd cu sfințenie „stilul Vicșoreanu". Observăm că, uneori, apare culoarea albastră, se pare mai puțin

(Continuare în pagina 19)

CORNELIA BARBU

O literatură a adevărului

Dacă ne gîndim bine, exceptînd puține cărți, aproape întreaga literatură de valoare a ultimelor trei decenii și jumătate s-a scurs în ultimii 15, după cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., cînd întreaga viață politică s-a democratizat iar scriitorii au fost stimulați să exprime, în operele lor, adevărul epocii noastre, atît de complexă, incompatibilă cu idilismul și convenționalismul, adeseori impuse anterior. Nu vom face, desigur, o enumerare a operelor ivite după 1965, dar nu putem să nu oferim, spre exemplificare, cîteva probe concludente pentru noua ambianță creatoare. În poezie vom cita excepționalul **Monolog în Babilon** al lui Al. Philippide, din 1967, apoi volumele semnate de Nichita Stănescu — **Dreptul la timp** (1965), **11 elegii** (1966), **Necuvintele** (1969), **În dulcele stil clasic** (1970), **Măreția frigului** (1972), **Epica magna** (1978), **Opere imperfecte** (1979) ; Marin Sorescu — **Poeme** (1968), **Moartea ceasului** (1968), **Tinerețea lui Don Quijote** (1968), **La lilieci** (1973) apoi dramele **Iona** (1968), **Paracliserul** (1969), **Matca** (1970), **Răceala** (1977) etc., apoi alte volume, numeroase, scrise de Gheorghe Pituț, Dan Laurențiu, Ileana Mălăncioiu, Nicolae Dragoș, Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu, Mihai Ursachi, Emil Brumaru, Dan Verona, Ion Lotreanu, Mara Nicoară, Daniel Turcea, Ion Mircea, Adrian Popescu ș.a. În acești din urmă cincisprezece ani și-au definit personalitatea cîțiva prozatori remarcabili — Al. Ivasiuc, G. Bălăiță, M. H. Simionescu, Sorin Titel, Dana Dumitriu precum și un număr important de critici între care menționăm pe M. Ungheanu, Al. Paleologu, Ion Vlad, Mihai Drăgan, G. Dimisianu, N. Ciobanu, Ion Pop, Gheorghe Grigurcu, Liviu Petrescu, Mircea Iorgulescu, C. Stănescu, Dan Cristea, E. Negrici, Florin Mihăilescu, Al. Călinescu, Laurențiu Ulici, Dan Horia Mazilu, Valeriu Cristea, Marian Popa, M. Zamfir ș.a.

Este interesant să constatăm că anul 1965 a lansat prin debut trei scriitori importanți, ilustrînd cele trei domenii principale : Nicolae Breban în proză, Adrian Păunescu în poezie, Nicolae Manolescu în critică. Debutul fiecăruia dintre ei : **Francisca, Ultrasentimente, Lecturi infidele.**

Dar, firește, enumerările în sine n-au importanță. Esențial este să vedem ce s-a schimbat, efectiv, după 1965 și, pentru a răspunde la o asemenea problemă îmi îngădui observația că cel mai important cîștig al acestei din urmă epoci constă în anexarea unor teritorii ale vieții sociale și psihologice aproape imposibil de conceput altădată. Se realizează astfel un vechi deziderat al realismului, anume complexitatea conflictelor și a tipologiei, grav subminată în epoca dogmatismului și a sociologismului vulgar anterioare. Căci, așa cum se știe, sufletul omului se schimbă cu mult mai greu decît se putea închipui odinioară, conflictele nu se soluționează după vechiul deus ex machina și de aceea demersul artistic trebuie să fie convingător, logic, profund. Pe de altă parte scriitorul a învățat să se comporte cu obiectivitate, fără partipriuri și prejudecăți cu eroii săi, indiferent de poziția socială pe care o are în viață. Nu e întîmplător, că cea mai mare extindere a luat-o romanul politic în care se iau în dezbatere, cu temeritate și un înalt spirit responsabil, marile probleme ale societății noastre contemporane, rolul și destinul omului în socialism. Aș spune că marile romane ale ultimilor cincisprezece ani și anume **Moromeții (II)**, **Intrusul**, **Marele singuratic**, **Cel mai iubit dintre pămînteni**, **Bunavestire**, **Păsările**, **Apa**, **Iluminări**, **Racul**, **Absenții**, **Fețele tăcerii**, **Orgolii**, **Îngerul a strigat**, **Caloianul**, **Fiul secetei**, **Vînătoare regală**, **Ucenicul neascultător** sînt romane politice, pe teme din cele mai actuale. Sondajul adînc și luciditatea analizei asigură acestor cărți și altora, desigur, necenumerate aici, o indiscutabilă durabilitate artistică.

Și fiindcă totul se cuvine apreciat prin comparație, putem observa cu ușurință că, în raport cu perioada anterioară, caracterizată prin monotonie și uniformitate, conformism și suficiență, noua literatură desfășoară un evantai bogat, policrom și dinamic al disponibilităților ei, în care personalitățile autentice au un larg teren de manifestare și afirmare. Nu este, desigur, întîmplător, că se pot utiliza, deopotrivă, mijloace clasice sau moderne, că libertatea inițiativei talentelor adevărate este neîngrădită, important și fundamental fiind rezultatul artistic. Talentul și conștiința artistică a scriitorilor, desfășurate în noul climat spiritual și ideologic, beneficiază de un cîmp generos de afirmare ceea ce ne îndreptățește să sperăm, în continuare, că se vor ivi noi opere literare demne de vremea contemporană.

POMPILIU MARCEA

Cronica teatrală

Problematica lumii zbuciumate

Femeia care se trezeşte într-un ambalaj septic şi care se chinue ca să-şi amintească identitatea şi biografia, a trecut de vîrsta voluptăţilor autumnale, a senzualităţilor colerice. Vorbeşte singură şi se „sinucide" prin cuvinte. Cunoaşte toate elementele celui de-al doilea sistem de semnalizare, îşi dă seama de existenţa halucinantă şi tragică a umanităţii în care pluteşte, dar nu se poate reconstitui pe sine. Ultima clipă de luciditate a surprins-o undeva, la marginea unei autostrăzi, urmărind, mecanic, goana automobilelor de diferite culori înspre uimire. Pînă cînd realizează că trecutul pe care vrea să şi-l aducă aminte e atît de oribil încît nu trebuie rememorat şi monologul destinului ei absent se sfîrşeşte de fapt cu un îngrozitor exerciţiu de uitare. Aldo Nicolaj ajunge la concluzia obsedantă a unor personaje din literatura lui Pirandello, adică la disperarea lor de a-şi nega programatic identitatea, de a renunţa la ele însele. Acesta este, în rezumat spectacolul **Stop pe autostradă** jucat în sala barocă a Teatrului Foarte Mic, după un monolog scris cîndva la Roma, pe o căldură toridă, de către un autor grav şi jucat pe vremea unor intense explozii solare de o actriţă cu oglinda unui destin artistic dens în faţa ochilor : Irina Răchiteanu-Şirianu. O actriţă care e în stare să joace şi viaţa plantelor, a animalelor, a ploilor şi chiar a nerului. Irina Răchiteanu-Şirianu e definiţia transfigurării. Obiecţii : împotriva efortului de imaginaţie şi de punere în scenă a unui regizor meticulos şi talentat, Silviu Purcărete, spectacolul e monoton, obositor şi murdărît de unele vulgarităţi. Dar el prilejuieşte pentru toţi un examen de conştiinţă. Şi ne rămîne ca o obsesie.

Cîţiva tineri dereglaţi, debusolaţi de o existenţă inutilă, sufocaţi într-o societate care îi spulberă ca firele de praf în razele orbitoare ale amurgului într-un pod de casă plin de lucruri vechi, de mobile desperecheate, oglinzi ciuntite, cutii de conserve, cauciucuri de maşini, semne de circulaţie de pe autostrăzi, claxoane de automobile ratate şi uniforme însingerate, îşi fac publică viaţa. Ca şi cum ar fi fost invitaţi la Teatrul Foarte Mic să ne aducă aminte că gloanţele trase în preşedintele Kennedy în 1963 continuă încă să spulbere tîmplele multor „copii teribili" ai neliniştii, ai refuzului războiului din Vietnam sau de pretutindeni şi ai societăţii de consum. O lume de victime care se droghează, care beau, care fac amor la întîmplare, care-şi fac mituri din vedete efemere, care cred cu o naivitate patogenă în buna-credinţă a celui ales şi asasinat — din nevoia de a-şi lega viaţa de un idol, de un eveniment, de o tragedie ca să se scuze pentru toate eşecurile. Aceasta e lumea care populează scenariul dramatic scris de Robert Patrick.

Monologagele care se intersectează sau care se desfăşoară paralel au o teribilă încărcătură de elemente de viaţă crude, expresive, surprinzătoare, şocante, mărturisirile sînt aproape urlate, aproape somate. Totul e o înfrîngere. Personajele care ne prind de reverele hainei şi ne scutură, care ne privesc tulbure în faţă sau cu o luciditate de gheaţă, care vorbesc pînă la epuizare, ne rămîn totuşi străine. Sînt foarte departe de noi. Deşi, la ora evenimentelor textului, şi chiar la ora aceasta, ele au fost şi sînt actuale pentru anumite meridiane geografice şi de vîrstă. Ca să atenuaţi şocul morbid al acestor mărturisiri, puneţi-vă în gînd un vis frumos şi respiraţi adînc aer curat la ieşirea din sala de spectacol. E atît de bine să te simţi acasă, liniştit, în Bucureşti, departe de lumea dezlănţuită a iluziilor spulberate, a existenţelor dezagregate.

Spectacolul face parte dintr-un teatru flagelant, insuportabil. Ştefan Iordache e colosal, face aici din nou dovada calităţilor sale cameleonice de interpret, a mobilităţii sale de expresie. Dar e prea mult. Prea mult ! Ioana Pavelescu e superbă apetisantă şi respingătoare, acuzatoare şi victimă într-un simulacru de femeie suspendată în absolut. Rodica Tapalagă oferă personajului senzualitate şi frivolitate, inconştienţă şi incultură bine colorate într-un rol somptuos de faţă trăită în umbra lui Marilyn Monroe, aruncată la gunoi printre sticle goale de whisky şi ambalaje de parfum scump. Dinu Manolache e de o vehemenţă nemaipomenită. Figura lui de copil frumos şi timp, trăit în umbra mamei, tîrît într-un război scelerat, are efect de înger fulgerat într-o catedrală cu orgă la care cîntă un negru şi în loc de acorduri ies bombe cu napalm. Actor de roluri mari în repertorii mai echilibrate. În sfîrşit, seacă, răguşită, dezarmată, plictisitoare, înspăimîntător de tristă — Tatiana Iekel într-un rol de fată bătrînă şi depăşită de evenimente. Excelent Papii Panduru într-un rol de barman viril, complice în tăcere, măturător de stradă şi de idealuri.

Regizorul Dragoş Galgoţiu ar fi trebuit să decupeze textul acestui reportaj politic mult mai nervos, să reducă spectacolul la maximum 2 ore, să menajeze corzile vocale ale unor actori şi va trebui să-şi folosească în viitor marele talent, imaginaţia, cultura, seriozitatea, simţul pentru culoare şi plastica mişcării scenice, în spectacole mai echilibrate din punct de vedere dramaturgic. Expresiv, contorsionat şi aglomerat decorul expus de Andrei Both pe latura lungă a sălii de spectacol !

Cele două reprezentaţii comentate telegrafic în paginile noastre constituie argumente convingătoare pentru programul bine gîndit al conducerii Teatrului Mic şi Foarte Mic de a recorda cascada de premiere din ultimul timp la problematica lumii zbuciumate în care trăim, de a ne ajuta pe noi, spectatorii, să ne fixăm un punct de vedere mai atent, mai sensibil, mai ferm şi mai critic în existent.

ADRIAN DOHOTARU

Un recital în „Umbra soarelui"

Recitalul actriţei maghiare, de la Teatrul Naţional din Tîrgu Mureş — ÁDÁM ERZSÉBET s-a desfăşurat pe scena Teatrului Mic din Bucureşti, sub genericul **Umbra soarelui**, fiind alcătuit după un montaj realizat pe baza operei scriitorului Móricz Zsigmond. Întreg recitalul a fost un impresionant moment de teatru, o muantată lectie de actorie, mişcare scenică, gratie şi dramatism.

Să dăm mai întîi cîteva date referitoare la personalitatea scriitorului maghiar Móricz Zsigmond (1879—1942) : autor de romane, nuvele, piese de teatru, el este unul din cei mai reprezentativi scriitori ai prozei realiste maghiare din secolul al XX-lea. O parte din creatiile sale au fost traduse şi în româneşte : **Rubedenii, Haiducul îşi joacă murgul, Cel din urmă haiduc, Fii bun pînă la moarte** etc.

Montaţul dramatic a fost consacrat personalităţii lui Bethlen Gábor, despre care scriitorul Hajdu Győző subliniază în caietul program : „Se ştie îndeobşte că de-a lungul întregii vieţi, Móricz Zsigmond a fost preocupat în mod deosebit de înalta figură a acelui principe al edificării sociale, al înţelegiunii, păcii şi înţelegerii dintre popoare care a fost Bethlen Gábor, promotor al unei politici realiste, născut acum 400 de ani (1580) în Ilieni, actualul judeţ Hunedoara, şi principe al Transilvaniei timp de şaisprezece ani, din 1613 şi pînă la moartea sa, survenită în 1629"... „Fascinat ascult mesajul lui Bethlen Gábor" mărturisea Móricz Zsigmond, căruia i-a dedicat o trilogie, alcătuită din romanele : **Grădina zînelor. Marele Principe şi Umbra soarelui.** Recitalul actriţei Ádám Erzsébet a fost alcătuit din monologuri interioare dense, dialoguri caracterizate prin palpitante confruntări de opinii, confesiuni poetice, meditaţii sau comentarii lirice, dîndu-i posibilitatea actriţei de a trece de la stări de o sublimă căldură şi gratie la stări puternic marcate de nerv şi tensiune, de la ris şi caldă unduire a glasului la strigăte de ură şi crize de un profund dramatism. Toate aceste momente, de un bogat complex interpretativ dramatic bine subliniat de arta actriţei, de puterea de a trece de la o stare la alta, de a stăpîni vorba şi de a o nuanta cu precizia unui echilibru vocal bine pus la punct, au fost conturate şi bine marcate atît de atmosfera muzicală cît şi de scenografia bine alese. Totul a condus la crearea unui adevărat spectacol de ţinută. Un spectacol de ceea ce înseamnă artă — a interpretării actoricesti, a interpretării şi înţelegerii rolului luminii, comentariului muzical şi scenografic sore buna realizare a unui spectacol-recital de o factură deosebită.

Recitalul actriţei Ádám Erzsébet se constituie într-un imn înălţat păcii, înţelegerii, dragostei, vieţii. Iar pentru a sublinia spusa noastră citäm din finalul monologului rostit magistral de actriţă : „Şi totuşi : voinţă, muncă, iubire, fecundare şi reproducere fericită... Şi totuşi : calm, muncă, pasiune şi trudă, zbucium, descurajare, învrăjbire... Şi totuşi, în pofida tuturor acestor lucruri, sau poate chiar dinadins : iubire, şi din nou muncă, şi din nou linişte... Visaţi, visaţi, visaţi, oameni buni !

Visează, umanitatea !"

Acesta a fost mesajul actriţei maghiare la al cărei recital ne mărturisim bucuria de a fi participat, constituindu-se într-un act de cultură adevărată, demn de urmat.

CORNELIA BARBU

„Cîntarea României"

La Tîrgovişte, trei zile de teatru şi de dor de istorie

Există, fără îndoială, şi sărbători a căror amintire rămîne durabilă nu prin faptul în care ele s-au îmbrăcat, ci dimpotrivă, printr-o anume austeritate a mijloacelor şi prin noblesa scopurilor pe care acestea vin a le sluji cu precizie şi eficient. O astfel de sărbătoare, credem, a fost Festivalul-concurs de teatru istoric organizat de Comitetul de cultură şi educaţie socialistă al municipiului Tîrgovişte, mai exact ediţia a doua a acestui festival care de curînd, timp de trei zile, s-a desfăşurat sub semnul gloriosului jubileu de 2050 de ani de la constituirea statului dac centralizat şi independent şi în amplul cadru oferit de Festivalul muncii şi creaţiei „Cîntarea României". „Bucuroşi de oaspeţi — ne spunea Victor Bordea, primarul oraşului — tîrgovişteni întîmpină acest eveniment cu dragostea ce-au dovedit-o dintotdeauna pentru faptul de cultură, nutrind teatrul, dar şi mesagerilor acestei vibrante manifestări de artă românească, alese şi nobile sentimente. Cunoscînd tradiţiile Tîrgoviştei în promovarea culturii româneşti, tradiţii pe care le continuă în plan superior generaţia noastră de creatori şi artişti, apare firească iniţiativa de a organiza un astfel de festival aici".

Remarcabilă ne apare iniţiativa gazdelor de a organiza în deschiderea acestui festival sesiunea de comunicări ştiinţifice privind „Istoria şi vocaţia teatrului românesc pentru istorie", ale cărei lucrări au fost susţinute de prestigioşi istorici şi oameni de teatru. Dificil a transcrie o lungă listă de nume şi titluri, vom spune că în majoritatea comunicărilor — amintim pe acelea susţinute de academicianul Titu Georgescu, prorector al Universităţii Bucureşti, academicianul Hadrian Daicoviciu, profesorii Ion Zamfirescu şi Dumitru Almaş — au reţinut atenţia în mod deosebit raporturile dintre spectacol istoric şi adevărul istoric. „E important pentru creator, spunea academicianul Hadrian Daicoviciu, să-şi aleagă călăuze sigure, istorici buni", iar în continuare cunoscutul istoric şi arheolog sublinia importanţa interpretării pe care artistul — de bună seamă, în cursul unei lucrări care nu prin exactitatea amănuntelor educă ci prin înaripare creatoare — este chemat să o dea faptelor istorice. Memorabile aceste cuvinte ale profesorului Ion Zamfirescu : „Drama istorică scrie şi ea istorie".

În seara primei zile a festivalului, după ce pe scena Casei de cultură a sindicatelor evoluaseră două formaţii, din Geoagiu — Hunedoara şi Buftea, am fost anunţaţi că spectacolul următor va avea loc la Curtea domnească. A fost un spectacol uimitor — dealtfel, cum s-a văzut pînă la urmă, a fost surpriza acestui festival — desfăşurat sub boltile pivniţelor domneşti, un spectacol „de cameră", cum fuseserăm preveniţi, un spectacol pe parcursul căruia (aproximativ o oră şi jumătate), ca într-un joc în permanenţă inventiv, neobosit, de-a spaţiul şi timpul, s-a concentrat substanţa dramatică — dramatismul istoriei însăşi — a scrisorilor pe care Ion Ghica le adresa lui Vasile Alecsandri. Spectacolul „Scrisori de acum un veac" a fost, fără îndoială, un spectacol de regie iar regia a aparţinut lui Mihai Dimiu. Omul acesta neobosit, care îi învaţă şi pe alţii să fie regizori, ca profesor la I.A.T.C. Bucureşti, şi-a făcut o adevărată pasiune din îndrumarea unor formaţii artistice de amatori. În urmă cu mai mulţi ani, într-o astfel de formaţie a întrezărit talentul deosebit al unui tînăr care nu era altul decît marele nostru actor de azi Marin Moraru. De bună seamă, Mihai Dimiu, care lucrează cu actorii amatori, după cum ne mărturisea, de 27 de ani împliniţi şi nu cu gîndul de a identifica — decît în cazuri excepţionale — posibili profesionişti, este la Tîrgovişte, unde îndrumă teatrul popular „Tony Bulandra" şi studioul de teatru „Mihai Popescu", un veritabil animator şi un credincios prieten al oraşului (este vorba de o activitate continuă, am adăuga, şi nu de una desfăşurată doar în vederea unor festivaluri...).

Uşor îşi poate închipui oricine sala în care nu mai încăpuseră spectatori decît prea puţini fiindcă ea devenise subit neîncăpătoare pentru a face loc, în a treia zi a festivalului, celor cîtorva sute de artişti-amatori emoţionaţi în aşteptarea clipei cînd aveau să afle dacă se vor înapoia acasă cu un premiu sau numai cu o diplomă de participare. Şi juriul a hotărît :

Premiile „pentru interpretare" (Romulus Mascovschi, U.J.C.M. Dolj) şi „pentru spectacol în aer liber" (Casa de cultură Medgidia).

Menţiuni (Institutul de endocrinologie „C.I. Parhon" Bucureşti şi Casa de cultură a sindicatelor Cîmpulung-Muscel).

Premiul trei (Căminul cultural Gepiu — Bihor şi Casa de cultură din Sighişoara).

Premiul doi (Căminul cultural Sălişte, judeţul Sibiu).

Premiul întîi (Teatrul popular din Mediaş).

Premiul ediţiei a doua a festivalului (Casa de cultură a sectorului 2 din Bucureşti).

Premiul special (Teatrul popular „Tony Bulandra" din Tîrgovişte).

Odată cu veştile care făceau să explodeze de bucurie grupurile într-un entuziasm parcă de stadion, n-am putut să nu observăm şi tristeţea celor care nu-şi împuseseră numele printre cei mai buni. Căutasem să-i cunosc pe cît mai mulţi, înainte ori după spectacole vroiserm să ştiu mai bine decît ne anunţa, pe scurt, programul festivalului, cine sînt, ce fac în viaţa de toate zilele, ce-i împinge să trăiască o a doua viaţă pe scenă. „Avem o echipă de 43 de oameni, îmi spusese profesorul Adrian Goilav, conducătorul grupului din Sălişte. Am venit cu trenul azi-noapte, norocul nostru e că am avut o legătură bună la Ploieşti pentru a mai prinde ultimele ore ale concursului. În afară de cei doi copii, Dana şi Horia, de nici unul dintre noi n-a putut să se prindă somnul. Acum, că am luat premiul al doilea, dovadă că a fost apreciat efortul nostru de a trece peste tiparul pieselor ştiute, tipărite, şi de a aduce un spectacol original, imaginat de învăţătoarea Maria Costăchescu, putem spune că sîntem fericiţi şi nici nu ne mai pasă că perspectiva este un personal pe care va trebui să ne grăbim să-l prindem la ora 16 în gara Titu şi care va ajunge la Sibiu la 2 noaptea".

Iar dacă aşezăm alături de aceste rînduri despre fericirea sălăştenilor încă vreo cîteva despre merituoasa echipă a Studioului de teatru „Mihai Eminescu" de la Casa municipală de cultură Timişoara, este pentru că după spectacolul susţinut de această tinerească şi înimoasă echipă îi văzusem pe unul dintre cei mai buni membri ai săi — Florin Ionescu, muncitor la „Electrotimiş" — abia stăpînindu-şi lacrimile. „Aseară — ne explicase îndrumătorul grupului, actorul Mircea Belu — cînd trebuia să ne întîlnim la tren pentru a veni încoace, unul dintre membri n-a mai vrut să se prezinte. A fost exclus pe loc şi definitiv din echipă, cel puţin cît ea se va menţine în actuala alcătuire. Pentru a-l suplini, Florin a trebuit să înveţe rolul toată noaptea, în tren, de la Timişoara la Tîrgovişte. L-a învăţat destul de bine, însă e adevărat că în timpul spectacolului s-a poticnit de cîteva ori". Acele lacrimi explică însă o pasiune dincolo de cuvinte sau premii... Cum spunea şi dramaturgul Dan Tărchilă, preşedintele juriului : „Această ediţie s-a desfăşurat în condiţii excelente şi am avut prilejul să vedem spectacole bune şi foarte bune. Că unii au luat premiu iar alţii nu au luat, nu are nici o importanţă. Important este că am venit cu toţii aici".

D. CONSTANTINESCU

În 1981 — Centenarul Enescu!

Un sfert de veac a trecut din ziua în care marea muzică l-a pierdut pe George Enescu — unul dintre cei mai străluciţi reprezentanţi ai culturii umane, cum scria Pablo Casals, „una din figurile cele mai minunate şi atrăgătoare ale timpului nostru".

Din păcate, inexplicabile inerţii au redus, cred eu, ecourile unei comemorări care merita o largă rezonanţă în activitatea filarmonicilor, teatrelor lirice şi altor instituţii muzicale, în activitatea noastră de răspîndire peste hotarele ţării a capodoperelor enesciene...

În 1981 se împlinesc 100 de ani de la naşterea lui Enescu şi în condiţiile în care în perspectiva acestui an, calendarul muzical punctează multe alte aniversări de ecou în conştiinţa contemporaneităţii (printre altele Centenarul Bartok pentru care organizatorii vieţii culturale din R.P. Ungară au iniţiat un impunător serial de manifestări, cu o largă participare internaţională), este absolut necesar să ne gîndim cred să pregătim, de pe acum, în detalii, desfăşurarea unei agende enesciene la înălţimea operei marelui sărbătorit, la cotele solicitate de ecoul politic, culturologic, muzical pe care trebuie să-l aibă o temeinică şi eficientă sărbătorire a Centenarului enescian.

Noi toţi cei ce trăim în muzică, slujim muzicul, ştim că Enescu este una din cele mai mari personalităţi ale gîndirii şi actiunii veacului, că Enescu va trăi atîta timp cît vor exista lumină şi sunete în lumea aceasta.

Făurar a 33 de opusuri ce sintetizează toate drumurile artei veacului (secolul unor colosi, secolul lui Richard Strauss, Strawinski, Bartok, Ravel, Sostakovici, Schönberg, Prokofiev), unul din cei mai mari, mai personali, mai fecunzi interpreţi pe care l-a dat ultimul sfert de mileniu, Enescu rămîne pentru vecie în marile constelaţii de valori ale ţării şi ale lumii.

Iubindu-l pe Enescu, înţelegînd locul lui Enescu în conştiinţa timpurilor, trebuie să dăm aniversării dimensiunile impuse de personalitatea enesciană, de momentul politico-cultural, de strategia bătăliilor pe care le ducem pentru lansarea creaţiilor româneşti în orbita valorilor universale.

O perfectă organizare a ediţiei 1981 a Festivalului internaţional „George Enescu" şi Simpozionului de muzicologie cu încercarea de a le da rezonanţa internaţională necesară (avînd de pe acum grija de a asigura participările internaţionale pe care — pe de o parte, arta, componistică şi interpretativă românească, iar pe de altă parte, exegeza enesciană le merită), **realizarea unei integrale discografice stereofonice a întregii opere enesciene,** cu participări artistice de notorietate europeană (în lumina celor mai noi date interpretative), **realizarea unor filme pe care personalitatea enesciană le cere** (alături de o peliculă de lung metraj, documentare dedicate izvoarelor şi puterilor operei enesciene, itinerarelor enesciene, locului creatorului român în conştiinţa artistică a lumii şi din acest punct de vedere trebuie să-şi exprime gîndurile despre Enescu — pentru a intra în patrimoniul filmografiei noastre — mulţimea prietenilor, muzicienilor, oamenilor de cultură care l-au cunoscut), **integrarea sistematică a întregii creaţii enesciene în planurile stagiunii viitoare, realizarea unor noi monografii şi lucrări de popularizare a operei compozitorului, iniţierea unui plan de activitate menit să ducă la o largă propagare în anul viitor a creaţiei Orfeului moldav peste hotarele ţării** — iată cîteva acţiuni ce trebuie **urgent** proiectate, **în toată desfăşurarea lor,** pentru a putea crea cadrul necesar sărbătoririi enesciene, aniversare ce se poate transforma într-un omagiu adus spiritualităţii româneşti.

IOSIF SAVA ■

Iubirea de frumos

Costeşti

Celebrele metope în bronz ale lui Gheorghe Anghel, concepute ca însoţitoare ale chipului lui Eminescu şi intitulate **Din viaţa unui geniu** se află în satul Costeşti, de pe Valea Bistriţei Craioveştilor şi face parte din Colecţia prietenului marelui sculptor, Alexandru Bălintescu, care a donat toată această colecţie Muzeului judeţean Rîmnicu Vîlcea.

Am fost de două ori în acest sat, aşezat pe valea lui Matei Basarab, cu Arnota în faţă, în valea Craioveştilor de unde au plecat prin vremi atîtea cărţi şi cărturari în toată lumea noastră românească. Loc pe care Iorga îl găsea de-o frumuseţe unică în ţară şi pe care se cuvine, după dorinţa marelui istoric, să-l păstrăm ca pe lumina ochilor.

Prezenţa bronzului întruchipînd viaţa lui Eminescu, aici la doi paşi de Hurez, are o însemnătate simbolică.

Cele trei plăci votive exprimă problematica centrală a întregii noastre istorii. În mijloc se află mărturisitorul cuvîntului, făptura purtătoare de logos, străpunsă de suferinţă şi faţă de ea se organizează cele două atitudini fundamentale ale sufletului omenesc: cea de lucrare şi cea de priveghere.

Pe placa întruchipînd lucrarea un om ridică însoţit de puterea luminătoare un zid: poate fi Manole de la Curtea de Argeş, iar pe cealaltă placă două făpturi ale privegherii, două fecioare cu lumina luminării în pumni, priveghează în istorie, desăvîrşesc lucrarea mîinii şi jertfa cuvîntului. Muzeul din Costeşti, care donează strădania de o viaţă a acestui om pilduitor, care este Alexandru Bălintescu, mai cuprinde şi alte lucrări de seamă asupra cărora vom reveni cu alt prilej. Pentru că acest aşezămînt de cultură este, în felul său, unic în ţară.

IOAN ALEXANDRU ■

Cronica literară

FLORIN MUGUR:

Portretul unui necunoscut

În poemele lui Florin Mugur din noul său volum **Portretul unui necunoscut** (Ed. „Cartea românească", 1980) este imaginat un univers diafan, în care viaţa se desfăşoară în ritm lent. Totul pare să se întîmple ca într-un film rulat cu încetinitorul, în aşa fel încît orice detaliu să se poată deslusi mai bine şi asupra lui să se poată zăbovi oricît. O astfel de curgere a timpului amină chiar şi primejdia: „Poţi trage dacă vrei — / glonţele vechi / mă va atinge rosu de rugină". **(Încet)**

Prima secţiune a volumului — **Bufniţa de bibliotecă** — este o dizertaţie lirică despre imposibilitatea individului de a se sustrage istoriei. Poetul îşi închipuie un regat fabulos peste care se constituie suzeran si unde e acordată o deplină ocrotire oricui o cere. O lumină aurie îmbracă făpturi şi obiecte şi le transformă în componentele unui tezaur ce merită să fie contemplat cu admiratie pentru bogăţia lui strălucitoare. Florin Mugur celebrează o astfel de opulentă prin cele mai alese cuvinte, de parcă le-ar decerna ranguri si le-ar instrui în alaiuri potrivit unui protocol bine studiat. Vorbele sînt selectionate după frumusetea lor si a lucrurilor pe care le evocă. Ca urmare, lumea descrisă de poet e tandră si prietenoasă si alcătuită doar din privelisti splendide. Asperităţile sînt netezite cu grijă, scenele înfricosătoare nu-si găsesc loc în organizarea unui astfel de teritoriu al fericirii perpetue. Însusi un simbol al „istoriei corupte" — împăratul „împăratul roz" şi apare deci inofensiv, ca într-o feerie. Dealtfel, întreaga poezie a lui F. M. — cum îi place autorului să-si spună în unele versuri — stă sub semnul unei atmosfere de vrajă, în permanentă pericilitată să se destrame. În cazul ciclului amintit poetul este smuls din linistea bibliotecii de către tumultul epocii. Aceasta nu-i permite să viseze prea mult printre cărti la un paradis al candorii si adolescentei si îi readuce în fluxul timpului real: „Cîti ani între primul infarct mondial / si următorul? Astentînd cu spaimă / al treilea infarct". **(Poduri)** El aude tot mai distinct vesti despre „imperiile care-ti pun talpa murdară pe gîtlej / şi stau de vorbă vesele / despre timp". **(Limite)** Armonia pe care rîvnea s-o instaureze dispare. Este ameninţat până şi mestesugul poetului asaltat de vuietul istoriei: „M-am sălbăticit de tot — poate dac-aş surzi / aş mai scrie totusi un vers". **(Săptămîna trecută)**

În următoarele două secţiuni ale volumului, **Vara genială** si **Grădina si terasa în octombrie** perspectiva se schimbă, e mult mai amplă. Florin Mugur se interesează de astă dată de relatia dintre o colectivitate si istorie. Comunitatea unui tîrg trăieste cu extaz evenimentele mărunte ce îi sînt destinate. Oamenii sînt preocupati, de pildă, de negotul cu dantele si văluri de mătase, cu postavuri si panglici de bumbac. Nimic nu pare capabil să le răpească starea de beatitudine în care se complac ocoliti de marile întîmplări ale planetei. Dar convulsiile istoriei îi ating în cele din urmă si pe ei si le provoacă drame. Poetul le înregistrează minutios, ca într-un jurnal, comportamentul. El e un „scrib" înzestrat cu darul de a transfera pe pagina de hîrtie atrocităţile comise în jurul său: „Înregistra supus în condici groase: / proces verbal, raport, aviz, denunţ". **(Scribul)** În locul „verii geniale" urmează un anotimp al teroarei: „Mai tineti minte vara genială? / Copilăria s-a sfîrsit. Acum / cineva strigă bîlbîit alt nume / silabe negre, gloante mari Dum-Dum". **(Armata de cavalerie)** Limbajul ceremonios, prinţar din poemele de la începutul cărţii se metamorfozează în partea a doua si a treia a volumului. Cuvintele intră în agitatie, se însirule mai puţin supravegheate şi sugerează o tensiune greu de suportat, neliniştile provocate de „doamna Clio". Acesteia i se face un portret grotesc — e „pocită", „teapănă", „mîncăcioasă" — deoarece modul în care îi manevrează pe oameni şi-i ţine la cheremul ei nu are nimic măret într-un „veac nebun", cînd soarta omenirii poate atîrna de-un capriciu. În astfel de conditii a rămîne în expectativă reprezintă o complicitate cu cei ce uneltesc împotriva umanităţii. În „veacul douăzeci spre douăzeci şi unu" nu mai e permis „locul cu mărgele de sticlă", dulcea visare la tărîmuri pline de farmec. E adevărat, spune poetul „Literaturile / fumegă palide", însă după credinţa sa nu e totul pierdut şi „mai sînt speranţe, ştiu eu, sînt speranţe". Întreaga lui carte — poate cea mai profundă pe care a scris-o Florin Mugur pînă acum, datorită implicării ei directe în fapte privind existenţa noastră de zi cu zi — e un mesaj adresat omului, invitat să nu trădeze cu nici un preţ valorile umaniste.

GEORGE ARION ■

Prăpastia dintre icoană şi abţibild

I se spune Patrafir Beleză. Dar în cenuşa paginii sale iscăleşte altfel. Bolnav de grandiloc venţă alergică chiar din începuturile-i literare, cînd, într-un pretins poem, scria negru pe alb: „N-am să mă dau în lături de la nici-o ţicăloşie" (Poemul invectivă — cu amprentele digitale ale autorului, Editura „Unu", 1933, pag. 7). Legămînt smintit pe care l-a luat în serios, vîrîndu-i cu deştele în buclele maşinii de tocat carne pe toţi cei nenăscuţi să cădelniţeze plopii închipuiţi cu tubul de ruj. Trece, cloncănind, pe uliţi, purtînd în pumn un boboc de trandafir pe care-l seamănă — **dar numai în văzul lumii** — la picioarele statuilor glorioase. Vorbele ieşite din creionul lui sînt cocoloase de căpcăuni, un maidan al falimentelor unde dorm cîinii colac.

I-auziţi ce scrie în toamna anului 1933: „La închisoarea de hoţi din Doftana / Era şi Vasile Gheorghe State / De undeva de pe lîngă Comarnic, / Vinovat era — şi încă grav / Trăise cu mamă-sa / Dar nu numai atît / Gelos pe tată-su, îl ucise ca pe un cîine / Îl făcuse bucăţi, bucăţi / Si-l îngropase în pivniţă sub putina cu varză; / Avea să facă şase ani / Mamă-sa venia să-l vadă uneori / Frumoasă şi încă tînără femeie / Si cînd pleca; se legăna din mers pe şoiduri / Şi sexul i-se ghicia în pulpe, provocator ca a garoafă roşie între dinţi / Vasile Gheorghe State o privia printre gratii cu jind. // La închisoarea de hoţi din Doftana / Mai era şi moş Nicolae zis Hăplăugu / Şi ăsta era vinovat / Avusese două fete / Şi trăise pe rînd cu amîndouă. / Hoţii îl băteau cu pumnii în cap / Moşule fira-i al dracului şi pastele mă-ti / De ce te-ai apucat tu de ele, hai? / Trebuia să ni le aduci colea, nouă / Băieţi tineri, de / Şi făceau cele mai groaznice gesturi obscene, / Moş Nicolae zis Hăplăugu strivia o lacrimă între dinţi / Şi se lingea pe buze ca un motan bătrîn. / La închisoarea de hoţi din Doftana / Mai era şi Manduli pederastru / Mai mult un fel de puşlama / Furase de la stăpînă-su, un circiumar hapsîn / Acum, nu de pervers, ci din spirit de negustorie / Trăia pentru doi poli cu fiecare / Şi-şi făcea planul să deschidă o bodegă la liberare". (Poemul invectivă, pag. 25)

Uitarea lui crepusculară nu doarme, tresare plină de ură la marile sărbători. Atunci scoate din coteţ cîte-un tigru răpănos şi-l pune să ne tulbure izvoarele. Nimeni, ca Patrafir Beleză, dintre cei care s-au prefăcut că-l iubesc, nu l-a injuriat atît de grosolan pe Arghezi, ca apoi, cînd cel mai mare poet al nostru după Eminescu împlinea 80 de ani, să-i sărute mîna, sub cupola Ateneului român. (Sub un cireş de la Mărţişor n-ar fi făcut-o niciodată, fiindcă nu-l vedea nimeni.) Se mîndreşte c-a injurat, se laudă că şi-a apropiat buzele de mîna sfîntă. Rămîne adevărată numai injurătura, pentru că bătrînul poet nu i-ar fi întins în veci mîna dacă nu i-ar fi fost groază că spărgătorul de buturugi care e Patrafir Beleză i-o va smulge din umăr.

Patrafir Beleză a năpîrlit lîngă toate comorile ca să primească un os şi pentru asta s-a numit singur paznic de far, fiind în realitate doar un paznic de lampă chioară care şi-a băut gazul şi a păstrat fitilul spre a-i ameţi cu el pe băieţii ruginiţi la apucături. Manduli rătăciţi la gură — căci prin lume se mai vîntură destule haimanale. El şi ai lui îşi văd de mulţumiri, îşi văd de unul pentru altul, îşi văd de îmbelşugări şi, deduliciţi la ghinda stejarilor din prag de cimitir, îndoapă privighetori cu colivă şi-şi lustruiesc monezile de aur de hainele morţilor, scormonindu-le odihna: „...Începîndu-şi cariera în împrejurări vitrege, vestindu-se de la întîia sa carte talentat şi original — cum se vestise şi Eusebiu Camilar la întîia sa carte — Marin Preda a fost unul dintre primii scriitori asupra cărora dogmatismul şi-a exercitat presiunea. Dar în viaţa lui n-a existat o „Negura", semn al abdicării de la vocaţia proprie, ce a pecetluit destinul multora dintr-o nenorocoasă generaţie".

Spre deosebire de Camilar, Patrafir Beleză n-a abdicat niciodată de la faimoasa lui profesie de credinţă: „N-am să mă dau în lături de la nici-o ţicăloşie". Pe cînd Arghezi, scos din Academie ca şi Blaga, vindea cireşe la poarta Mărţişorului, iar dramaturgul Tudor Muşatescu vindea în piaţa Matache pungi de hîrtie confecţionate cu propria mînă din colecţiile revistelor la care colaborase, Patrafir Beleză dădea brînci uşilor celui mai înalt for de cultură al Ţării, spărgîndu-le urechile unui Călinescu şi Philippide cu un discurs de recepţie întins pe zece pagini şi intitulat: „Perspectivele deschise creaţiei literare de planul stalinist de transformare a naturii". Comparaţi-l cu discursul de recepţie al lui Liviu Rebreanu sau Mihail Sadoveanu, să zicem, şi veţi găsi măsura bîlbîielii.

Să citîm la întîmplare: „Aflîndu-mă în faţa ştirilor care vesteau întregii lumi această grandioasă acţiune omenească, de la început, eu, am auzit-o ca pe o simfonie, străbătută de impresionante acorduri. Această reprezentare polifonică mi se întîmplă ori de cîte ori mă aflu în faţa unui eveniment epocal sau a unei realităţi mărete, de natură să trezească în mine o largă mişcare de sentimente..."

Şi tot pe dunga smecheriei, zice mai departe: „Pentru a cuprinde evenimentele ce vor avea loc în acest spaţiu, avionul va fi obligator: — şi poeţii vor trebui să-l folosească de asemeni, pentru că numai de la fereastra lui în deplasare cu sute de kilometri pe oră, îşi vor putea da seama de larga desfăşurare a acestei grădini...".

În literatură, Patrafir Beleză cultivă prapurul la coarda casei, mărăcini pe scaunele altora şi blagoveştenii cu peşte proaspăt numai pentru el şi compania pe care o poartă din ospeţe-n ospeţe — companie, drepţi! faceţi bau-bau şi mîncaţi tot, iar în loc de rugăcine spuneţi după mine: „...Atunci Anica lui Petre Strîmbu descoperă grădina cu castraveţi / Îi sapă, îi udă cu apă şi-i creşte mari / Se plimbă seara printre ei cîntîndu-le îndrăgostită, îi mîngîie şi îi sărută / şi castraveţii cresc mari şi puternici cît nişte armăsari / Anica lui Petre Strîmbu după ce face dragoste cu fiecare / Îi şterge frumos şi aşezîndu-i pe un şervet la poartă / Îi scoate spre o perfidă vînzare neputincioşilor drumeţi de altădată / cînd s-a aflat / Un sat întreg şi-a vîrsat mateie toată noaptea"... (Poemul invectivă, pag. 30)

Cu adevărat să-ţi versi mateie! Preot de brînză neagră, Patrafir Beleză căptuşeşte minţile naivilor cu ideea că e judecătorul moralei publice şi singurul depozitar al adevărului şi purităţii. Distanţa dintre ceea ce reprezintă şi ceea ce pare lumii este prăpastia dintre icoană şi abţibild.

FĂNUŞ NEAGU ■

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (V)

Lupta cu vulturul

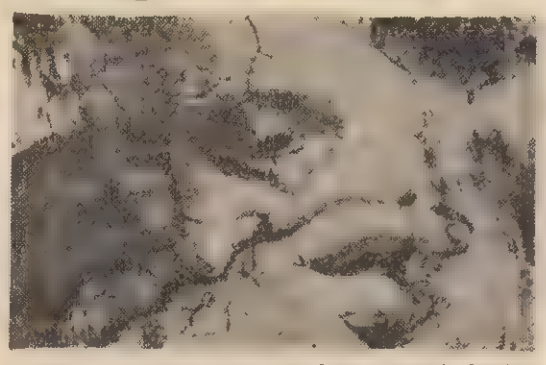

Profetul Ieremia în frescele din Capela Sixtină (Detaliu)

I s-a reproşat lui Michelangelo lipsa de asemănare cu modelele a statuilor care îi reprezentau în Capela Medici pe Lorenzo şi Giuliano. „Cine va mai şti peste cinci sute de ani ?" a răspuns ironic sculptorul. Şi trebuie să-i dăm dreptate. Într-adevăr, cine mai ştie acum ? **Ginditorul** are gîndurile celor care îl privesc.

La picioarele lui, **Aurora** se deşteaptă din somn şi întreagă ei faţă ne vorbeşte patetic despre tristeţea celui care o sculptat-o. Această tristeţe e o rană interioară care nu se vindecă niciodată. Se cicatrizează pentru puţin timp, apoi crusta se rupe brusc şi melancolia sîngerează din nou. E din categoria acelor tristeţi fără remediu, care nu cunosc decît înseninări scurte, temporare, cerînd pentru asta ca durerea să fie trăită pînă la capăt. Michelangelo trebuie să se învingă permanent pe el însuşi şi după aceea să-şi apere această victorie împotriva celorlalţi.

În Grecia, el ar fi fost mai degrabă sportan decît atenian. Dormea puţin, nu se menaja deloc şi îşi istovea trupul cu o voluptate sarcastică. Umbla îmbrăcat aproape ţărăneşte, în ciuda faptului că-şi întreţinea ilustri de nobleţe. Trăia „singur ca un călău", ricana Rafael, dar „călău-înger" sau „înger-călău" ar fi fost o formulă mai potrivită. Căci florentinul e un amestec ciudat de singurătate şi tandreţe, inocenţă şi vinovăţie, forţă şi vulnerabilitate, asprime şi candoare. Ceea mai măruntă neînţelegere se poate transforma la el în ruptură. Şi uneori ne dă impresia că-şi face singur existenţa greu de îndurat. „N-am prieteni de nici un fel şi nici nu vreau" exclamă el. Pentru că titanii trebuie să rămînă singuri ? Ei nu au de portea lor decît vulturul. Ca şi Prometeu. Ceea ce le sfîşie inima le întăreşte braţul.

Oricum, cele şapte riduri ale lui Michelangelo de care vorbeşte, mi se pare, Vasari sînt şapte cercuri ale Infernului.

Distingem aceleaşi şapte riduri şi pe fruntea profetului Ieremia din Capela sixtină căruia Michelangelo l-ar fi împrumutat obrazul său. Cu mîna la gură, ca şi **Ginditorul**, profetul pare stăpînit de viziuni sumbre. Dar din tăcerea lui iradiază o forţă care, ca totdeauna la Michelangelo, face nefericirea grandioasă. Adîncit în reveriile sale dureroase, Ieremia e ca un fulger amar.

Ceea ce mă fascinează la Michelangelo este tocmai acest eroism al melancoliei. Există în trupurile pictate sau sculptate de el o sfîşienie a zbuciumului care ne tulbură cu atît mai mult cu cît înţelegem din ce în ce abis se înalţă. Muşchii, puternic reliefaţi, sînt ai unor gladiatori, dar ai unor gladiatori care se luptă cu metafizicul. Nu pe Goliat îl înfruntă **David** cu privirea. Ci **Destinul**. Şi nu e această privire, privirea lui Michelangelo însuşi ?

David (Detaliu)

Nimeni nu şi-a dominat disperarea cu mai multă forţă. Şi, mai ales, nimeni n-a obligat disperarea să se transforme în forţă ca acest artist care nu ştie să fie plăcut ca Rafael, în schimb seduce prin melancolia sa răzvrătită şi mîndră. El nu mîngîie materia, ci o loveşte. Nu se simte niciăieri mai în largul său ca într-un uragan de forme unde suferinţa, în loc să se lamenteze, tună. Nefericirea, pare să ne spună Michelangelo, nu depinde de noi. Dar de noi depinde dacă suferim inutil, striviţi de tristeţe, sau ne transformăm melancolia într-un punct de plecare. Nu putem nimic împotriva durerii dacă n-o putem converti în curaj, silind-o să creeze, să ne hrănească orgoliul şi să ne ajute să trăim. Căci a fi victimă nu înseamnă a suferi, ci a nu mai avea putere s-o recunoşti. Nu asta vrea să spună Michelangelo scriind într-un sonet „Bucuria mea este melancolia ?"

De data aceasta, Prometeu îl pune pe vultur în serviciul său. Şi îşi zgîndără cicatricea ca să-şi ascută voinţa. Supremul lui orgoliu e acum să-şi sculpteze stînca de care e legat.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

N. Iorga şi librarul lui

Am mai scris şi altădată despre vasta corespondenţă pe care o purta Nicolae Iorga, atît cu români cît şi cu străini, am produs şi destule documente, atunci cînd le-am avut, şi totdeauna am trăit tulburătoare mirări cum de mai găsea timpul să facă faţă acestor obligaţii, implicat necontenit în virtejul atîtor multiple preocupări şi al unor activităţi desfăşurate greu de imaginat — nu ce ar ţine de un titanism pe care îndubitabil îl poseda, ci de-a dreptul de miracol.

Astăzi se ştie că numai în fondul Academiei se află peste o sută de mii de scrisori primite de Nicolae Iorga — şi asta reprezintă exclusiv ceea ce s-a putut păstra, ceea ce s-a salvat din seisme de istorie, cotropiri, ocupaţii şi convulsii naţionale — ca să nu mai vorbesc de cele de la Arhivele statului sau de la marile biblioteci din Capitală şi din ţară, al căror număr n-a fost încă oficializat.

Presupun că, logic, nu toate vor fi căpătat răspunsuri scrise de prodigiosul nostru cărturar, fiindcă am ajunge uşor la neverosimile şi ameţitoare concluzii, dar în orice caz, cine l-a cunoscut pe Nicolae Iorga nu e străin de realitatea că — prin structură — practica, în egală măsură, şi actul de **politeţe** şi nu neglija nici îndatoririle ce decurg din convieţuirea **socială**, amîndouă născute din dragostea lui inuzabilă pentru om şi că, dincolo de dezamăgiri, de care nimeni nu e scutit şi care, cu sau fără îndreptăţire, duc inevitabil la revizuiri de judecăţi şi la modificări sufleteşti, el şi-a conservat pînă la dramaticul său sfîrşit şi candorile şi credulităţea.

Am avut sub ochi într-o viaţă întreagă multe epistole emanate de la Nicolae Iorga. Către reprezentative personalităţi ştiinţifice şi culturale, către oameni politici care populează paginile de cronică ale patriei, dar şi către oameni de vrednicii, necunoscuţi în genere publicului larg, cum ar fi de pildă un învăţător anonim de sat obscur, un editor fără larmă publicitară, un modest librar sau un anticar care şi-a istovit zilele între prăfuite hîrtoage. Şi trebuie să spun aici că din lumea asta pierdută, cu aparenţă măruntă şi tocmai de aceea nereţinută de nici o memorie, destui s-au bucurat de preţuirea şi dragostea, de stima şi sprijinul lui Nicolae Iorga ; iar stilul scrisorilor, indiferent de adresant, nu te lăsa să întrevezi diferenţieri pe care să le fi făcut între potentatul politic şi buchinist, între comandantul de oşti şi librar, între savant şi dascălul de ţară. Era acelaşi : concis, lapidar, exprimat la obiect cu stricteţe şi claritate. Şi îmi amintesc în această ordine de idei, fiindcă am pomenit de librar şi de anticar, că în vremea scurtei guvernări de tehnicieni pe care a prezidat-o, Nicolae Iorga — între cursul de la Universitate şi o comunicare la Academie, între dezbaterile din Parlament şi o conferinţă la Radio ori la Fundaţie — era mai frecvent întîlnit scotocind printre vrafurile de cărţi din dughenele de multe ori strîmte, înghesuită şi insalubră a unui anticar, ori întrind după noutăţi apărute în librării, decît la Preşedinţia Consiliului de Miniştri unde, cum obişnuia să spună, se ducea să iscălească „hîrtiăritul".

Voi da mai jos, ca să ilustrez comportamentul lui Nicolae Iorga, cîteva scrisori — ce se publică pentru întîia dată — trimise lui Pavel Suru librarul, care îşi avusese sediul pe Calea Victoriei cu puţin înainte de Biserica Albă şi mai apoi aproximativ peste drum de ea. Deocamdată însă, unele necesare lămuriri cu privire la destinatar. Pe lîngă librărie îşi întemeiase şi o mică editură unde a tipărit mai multe dintre cărţile lui Nicolae Iorga. Era un om dintr-o bucată, muncitor, deschis iniţiativelor şi gospodar. O vreme s-a ocupat, concomitent cu rosturile lui, şi de buna administraţie a ziarului „Neamul Românesc", gazeta lui Nicolae Iorga. Bănăţean de origine, venise în ţara veche încă în secolul trecut, copilandru, şi prin osîrdii încordate şi luînd-o de jos, reuşise să-şi facă o firmă, — şi la propriu şi la figurat —, un vad de seriozitate, de încredere şi de exemplară cinste negustorească.

Se născuse la 1880 — acum un secol aşadar — în comuna Goleţ din judeţul Caraş-Severin şi a decedat în aprilie 1948 la Bucureşti. Şi-a întemeiat o familie căsătorindu-se cu Florica Suru, musceleancă de obîrşie, femeie de energie şi devotament, care l-a supravieţuit pînă în 1955.

Dealtfel, în **O viaţă de om**, Nicolae Iorga îi menţionează meritoriu în cîteva locuri. Transcriu doar un crîmpei din ceea ce povesteşte în legătură cu salvarea bibliotecii adăpostite la tipografia de la Văleni de Munte în perioada ocupaţiei germane din primul război mondial : „Cîteva cărţi numai le-am găsit înstrăinate la anticarii care-şi aveau pe atunci lăzile pe cheiurile Dîmboviţii şi care mi le-au restituit fără nici o obiecţie. Dar miile de volume, unele frumos legate, de care mă foloseam în lucrul meu zilnic, fuseseră coborîte de lucrătorii mei credincioşi după indicaţiile ce dădusem, în odaia secretă de sub scîndurile cerdacului, în ascunzişul pe care boierul de pe vremuri şi-l pregătise pentru clipe de supremă primejdie. În zadar au cerut ocupanţii lucrătorilor rămaşi — şi cu ameninţările cele mai impresionante — să le spună unde mi-am găvozdit biblioteca. Li s-a răspuns că voi fi luat-o cu mine. La întoarcere, unul din colaboratorii mei la tipografie mi-a anunţat că scumpele mele cărţi sînt păstrate şi ele mi-au revenit la Bucureşti cu izul îndelungatei petreceri la umezeală şi uneori cu neştersele semne ale acesteia. La Bucureşti, corespondenţa mea fusese descoperită dar prietenul meu librarul Suru, fiind şi el refugiat în Moldova, doamna Suru a dat agenţilor poliţiei militare ce trebuia ca să tacă, făgăduind şi o distrugere care nu s-a făcut. Astfel am pierdut în aceste grozave împrejurări mult mai puţin de cum mă puteam aştepta".

Dar iată textul epistolelor în succedarea lor calendaristică :

12 septembrie 1916

Dragă domnule Suru,
Nu-mi daţi idei rele despre voi. Ţi-am telegrafiat şi nu mi-ai răspuns nimic. Nici Cusin nu-mi scrie nimic despre tot ce avea de făcut.
Eu ştiu ce-s-a hotărît : în 15 va ieşi „Neamul" acolo cu data de 16.
Vă trimit **patru articole** (sublinierile pe unde vor fi în cuprinsul corespondenţei aparţin lui N. Iorga, n.n.) care se pot tipări în orice ordine. Se va reproduce, ca folleton, dacă e loc Memoriul lui Mihai Viteazul către împăratul Rudolf din cartea ce trimet. Restul să fie bine îngrijit pînă în cel mai mic detaliu. Spune-i-le domnului Cusin arătînd scrisoarea şi roagă-l să ceară domnului Duca permisiunea ca „Drum Drept" să reapară. Eu nu cred să pot veni îndată comunicaţia fiind aşa de grea. Dumnealui nescrîndu-mi nimic nu ştiu nici dacă a făcut ceva în chestia automobilului care era de trimis. **Dacă nu puteţi scoate foaia retrimite-mi şi clişeele şi articolele chiar prin aducător.**
Clişeele reprezintă : tipuri din Ardeal, Vîntul şi o foaie de titlu pentru „Neamul" pe care o puteţi întrebuinţa. Vă trimit şi o carte din care aţi putea reproduce. Primeşte te rog salutările mele,

N. Iorga

Cum scoateţi 3 nre. din foaie vă trimit cei 10 000 de lei.

Cîteva explicaţii pentru lectorul neinformat se impun : la 12 septembrie 1916 situaţia frontului se înrăutăţise şi retragerea în Moldova începuse. O parte din guvern se găsea la Iaşi şi N. Iorga, care îşi organizase apariţia „Neamului Românesc" în capitala Moldovei, dă indicaţii din Bucureşti, unde continua să zăbovească, lui Pavel Suru care avea răspunderea administrativă a ziarului.

Cusin, cu prenumele Alexandru, e un fost gazetar, decedat, care ocupa la „Neamul Românesc" postul de secretar de redacţie, iar „Drum Drept" a fost revista pe care a scos-o N. Iorga în locul „Neamului Românesc literar".

Cea de-a doua scrisoare — care de fapt nu e o scrisoare — are data de 8 noiembrie 1917 şi e caligrafiată pe partea interioară a unui plic ce îl primise. Ea atestă din plin lipsurile şi mizeria de la Iaşi, criza de hîrtie, care trebuie să fi fost pentru Nicolae Iorga una din cumplitele lui suferinţe.

Era după declanşarea revoluţiei ruseşti şi Iorga, în siruri lui, adoptă tonul ucazurilor revoluţionare : „Cetăţeanul Suru e invitat prin aceasta să aducă tot ce mai lipseşte din mobilă pînă la oarele 2 astăzi. În caz contrar se vor lua măsuri de rigoare contra sa şi contra complicelui său cetăţeanul Cusin.

În numele guvernului maximalist român, N. Iorga".

A treia epistolă are data de 18 ianuarie 1918 şi are un conţinut mai delicat : „Scumpe domnule Suru, nevastă-mea îmi spune că acel 40 000 de lei depuşi, erau trecuţi ca onorariul dtale.

Îmi e **absolut imposibil** să admit aceasta. Vel binevoi deci a pune deoparte 4 800 lei onorariul dtale iar **restul se va preface în ceo pe numele meu.**

Aştept acest ceo cît mai repede pentru că, în zile aşa de nesigure ca acestea de azi, situaţia să fie netedă pentru plăcerea legăturilor noastre ca şi pentru satisfacerea dreptului celui mai elementar. În acelaşi timp împărţirea în patru a cîştigului net de la 1 ianuar înainte **cu o menţiune.** În amîndouă privinţele n-am vrut să-ţi vorbesc direct pentru că afacerile de bani îmi sînt, cum ştii, foarte neplăcute. Sînt cazuri însă cînd trebuie să intervin pentru ca totul să fie în ordine aşa cum doresc eu. Cu aceasta nu scade simpatia ce-ţi port. Te rog să-mi răspunzi în scris la amîndouă dorinţele mele. Primeşte te rog asigurarea celor mai bune sentimente. N. Iorga".

Pe o carte de vizită din 29 iunie 1918 : „N. Iorga roagă pe bunul şi credinciosul său ajutător şi prieten, d. Pavel Suru să primească cele mai bune urări de ziua numelui său" ; iar la 6 iunie 1919 iarăşi pe o carte de vizită : „N. Iorga vă mulţumeşte pentru atîta prietenie şi bunătate pe care nu vei uita-o".

În fine, cea din urmă scrisoare, din 13 iulie 1919 (se modificase calendarul şi intruse în vigoare stilul nou), ceea ce corespundea cu 29 iunie, adică ziua lui onomastică, pusă într-un plic cu această specificaţie : „Dsale Domnului Pavel Suru, Român de ispravă" : „Dragă domnule Suru, reţinut în casă de aşteptarea diui Maniu nu pot veni însumi să-ţi aduc cele mai bune urări ale mele şi întrebuinţez această cale pentru ca împreună cu aceste urări să-ţi arăt cît sînt de mulţumitor pentru prietenia ce mi-o arăţi în orice prilej şi cîtă preţuire am pentru caracterul dtale loial şi pentru inima dtale simţitoare. Primeşte încă o dată cele mai bune salutări. N. Iorga. Nevasta-mea adaugă urările sale şi amîndoi rugăm pe Dna Suru să primească aceleaşi urări pentru sănătatea şi fericirea dtale şi prin urmare şi a ei".

Aici se opresc semnele nervoase ale grafiei lui Nicolae Iorga către librarul lui ; iar comentariile ca şi reflecţiile sînt la îndemîna fiecărui cititor fără necesitatea din parte-mi a nici unei sublinieri speciale.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Wer ?

Coloana de **Häftling**-i înainta.
Mărşăluiam desculţi, cu picioarele sîngerinde. Cine rămînea în urmă era împuşcat pe loc.
Mărşăluiam lihniţi de foame, cu buzele crăpate de sete, cu ochii înroşiţi de nesomn. Cine se prăbuşea, sleit de puteri, dacă nu se ridica imediat, era pierdut. Capul îi era sfărîmat pe loc. Cu patul puştii.

Coloana de **Häftling**-i înainta. Cei rămaşi în urmă erau împuşcaţi. Unul cîte unul. Cei ce se prăbuşeau erau zdrobiţi. Toţi deodată.
Coloana de **Häftling**-i continua să înainteze. Mărşăluiam desculţi, cu picioarele sîngerinde, lihniţi de foame, cu buzele crăpate de sete, sleiţi de puteri, zdrobiţi în bătăi, împuşcaţi... Mărşăluiam. Înaintam.
Wer, cine, ne împingea din urmă ? Frica de moarte ? Dar în faţă era tot moartea ! ?
Wer, cine, ne împingea ?

OLIVER LUSTIG ■
fostul **Häftling** nr. 112 398

Soţii Vicşoreanu îşi văd de treabă

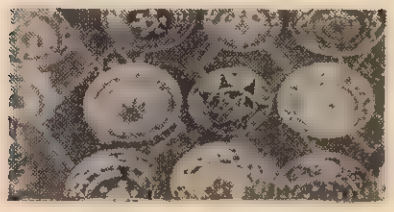

(Urmare din pagina 15)

folosită. Sintem contrariaţi, arătîndu-ni-se un vas vechi, foarte vechi, mărturie a artei bătrînilor ceramişti locali, de fapt moştenire de la părinţi, la care Victor Vicşoreanu ţine foarte mult. Este o mărturie care-l sprijină în ceea ce face. „Albastrul a existat dintotdeauna între culorile olarilor de aici, dar trebuie ştiut de lucrat cu el şi unde să-l pui". Uitîndu-ne la cele lucrate şi cu albastru îi dăm dreptate meşterului. Nu asta-i supărarea lui, căci Victor Vicşoreanu e supărat. „Uite, vedeţi, am aici un memoriu pe care vă rog să-l citiţi şi dacă am dreptate îl folosiţi, dacă nu, nu. Îl aruncaţi. Eu mai mult decît să fac ce fac nu pot".

Două file, lungi, parcă desprinse din vechi pravile, sînt acoperite de un scris egal, păstrînd grija celui ce le-a aşternut. Un om se mărturiseşte cerînd ascultare şi mai ales explicaţie. Despre ce e vorba : „Am trecut de culmea răbdării şi cerc să vă scriu cîteva rînduri, prin care să-mi exprim în puţin doleanţele mele, pe care vă rog solemn să le studiaţi cu toată atenţia şi dacă este posibil să-mi întindeţi măcar o mînă de ajutor pentru a mă scoate din anonimatul în care m-au îngropat unii oameni, pe care i-aş numi eu, fără suflet"... „De cînd mă ştiu, olar am fost. Părinţii mei neavînd altă posibilitate de a-mi pregăti altă cale în viaţă, fiind şi ei olari săraci, mi-au lăsat ca moştenire tot acest meşteşug al olăritului. Meşteşug greu, chinuitor pe atunci, fiindcă un olar pe timpul acela se cunoştea dintr-o mie de oameni. Era sărac, era flămînd şi zdrenţuros. Totuşi eu am înfruntat toate astea şi am ajuns să fiu chiar vitregit de sănătate dar nu am dat o clipă înapoi. Fiindcă un proverb din bătrîni spune că românul e născut din piatră". Şi totuşi răbdarea de piatră a olarului a fost pusă pe nedrept la grele încercări. Despre toate acestea ne vorbeşte în continuare Victor Vicşoreanu, şi-l preţuim nu numai pentru arta meşteşugului său ci şi pentru omenia şi modestia de care dă dovadă.

Şi iată cum acest om modest, ce-şi vede cu drag şi pasiune de munca lui, este „păcălit" pe faţă fără să i se dea măcar explicaţii, aşa cum ar fi fost firesc. De fapt, cazul vînzării „colecţiei Vicşoreanu" a mai fost obiectul unui articol din **Flacăra**. dar nimeni şi nimic nu a elucidat problema. Ea a rămas părăsită undeva în umbra uitării. **De ce ?** se întreabă meşterul, atîta timp cît el „riscînd chiar la sănătate" a lucrat cu efort pentru a realiza acele cîteva obiecte care au alcătuit colecţia expoziţiei de la Muzeul satului, deschisă în 1977. Dar în 1978 colecţia dispare fără urmă. Revista **Flacăra** a făcut o anchetă dar... „Dar această anchetă, care s-a pierdut pînă să ajungă la capăt, nu a făcut pentru mine, nè mărturiseşte V. Vicşoreanu, decît o exterminare totală şi o excludere completă din viaţa culturală românească. Nu ştiu ce să mai cred, sînt sau nu un creator popular a cărui artă a fost recunoscută ? Începînd din 1969 şi pînă în 1978 am obţinut numai note bune. Am obţinut 5 premii republicane, consecutiv, de înaltă valoare pentru mine şi arta mea, printre care a fost şi Premiul I, unicul premiu de ceramică ca artă populară dat la prima ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României", iar în anul 1978 mi s-a acordat Premiul U.A.P. Menţionez că nu am avut fericita ocăzie să cunosc pe nici o personalitate care să fi făcut parte din aceste jurii de premiere, ca să le fi influenţat în vreun fel decizia. Cred că totul a fost pe drept. Dar la **Tîrgul concurs al olarilor de la Sibiu**, septembrie 1979, au început necazurile. Victor Vicşoreanu nu primeşte **nici măcar diplomă de participare**, este în schimb atenţionat de „persoane competente", între patru ochi : „Pe dumneata o să te premieze **Flacăra** şi cred că o să-ţi dea un premiu mai mare" (!?). Ciudată optică şi ciudate criterii de discutare a unui real talent în arta ceramicii contemporane, care şi-a impus un stil de o factură foarte personală şi care nu are nimic comun cu procedura acelor „persoane competente".

La cea de-a X-a ediţie a tîrgului de la Hurez Victor Vicşoreanu nu a participat. Şi asta spune mult. În schimb, Eufrosina Vicşoreanu a participat şi a luat, alături de Aurelia Ogrezeanu, binemeritate premii. Recunoaşterea măiestriei nu face decît să îmbogăţească patrimoniul cultural românesc.

Din dorinţa de a lumina situaţia unui om modest, dar nu modest şi în talent. de un autentic excepţional, înţelegem să-i întindem o mînă de ajutor şi pe această cale, sperînd că toate necazurile lui îşi vor găsi rezolvarea ce se impune, în numele adevărului.

Pînă atunci, la Hurez, pe strada Olarilor, la numărul 99, soţii Vicşoreanu îşi văd de treabă. Aşa cum le e obiceiul.

Două conştiinţe artistice

Arghezi şi Ady Endre

Pe prima copertă a numărului din mai al revistei tîrgumureşene **Igaz Szó** se poate vedea o deosebit de interesantă fotografie realizată de către vechiul nostru colaborator şi prieten Ion Miclea. Excelentul artist fotograf a surprins pe peliculă o secvenţă de istorie literară. O secvenţă care a fost întregită în ultimii ani cu conţinuturi semnificative, cel puţin în conştiinţa acelora care cunosc precis soarta pe care a avut-o, în anii dinaintea primului Congres al scriitorilor, cel care a fost denumit Eminescu al literelor române din secolul al XX-lea, şi a acelora care cunosc şi cuvîntarea sa, rostită în 1956 la forumul literaturii naţionale, care debuta cu următoarea frază : „Scriitorii de vîrsta mea rămîn în viaţă ca să joace, parcă, între un trecut de ieri şi prezentul de azi, rolul de ştafete". Cine ştie cîte furtuni purificatoare au fost nevoite să treacă pentru ca Tudor Arghezi să poată lua loc în prezidiul de onoare al primului Congres al scriitorilor din România alături de clasicul în viaţă al prozei româneşti moderne, Mihail Sadoveanu ?

Toate acestea, nespus de multe lucruri, pe care Timpul le-a adus ingropindu-le apoi în sine sînt evocate de secvenţa pe care artistul fotograf a fixat-o atît de minunat pe peliculă, incluse în gestul prietenesc cu care tandru, cu o dragoste plină de grijă, dar totodată protectoare, Zaharia Stancu îl îmbrăţişează pe Arghezi care-şi sărbătoarea cea de-a 85-a aniversare a zilei sale de naştere. În privirea lui Zaharia Stancu strălucesc fascinaţia şi respectul fiului mîndru de tatăl său, iar pe faţa lui Arghezi putem surprinde zîmbetul înţelept-enigmatic al poetului mult-prea-încercat, care a înţeles multe în viaţa lui, n-a uitat nimic şi a fost, totuşi, atît de dispus întotdeauna să ierte...

Prietenească îmbrăţişare a lui Zaharia Stancu, omagiul său, superb prin ţinuta-i bărbătească, adus lui Arghezi simbolizează omenia neîntinată, protectoare a unei „lumi primitoare", a vieţii noastre spirituale, mult mai preocupată de respectarea propriilor sale valori şi mai capabilă ca oricînd de înnoiri.

Acum, cînd s-au împlinit o sută de ani de la naşterea lui Arghezi, evocarea separată a spiritului său se dovedeşte a fi superfluă pentru că în noi el continuă să trăiască şi să acţioneze. Tot aşa cum va continua să trăiască şi să influenţeze şi obştea scriitoricească a unor viitoare timpuri. Pentru că, aşa cum spunea Eugen Jebeleanu într-o superbă mărturie, omul acesta, autor al unei opere întinse pe mai mult de 60 de volume, -il văzuse pe Eminescu. Un Eminescu cu mintea întunecată, umblînd pierdut pe străzile Bucureştilor, după ce îşi consumase creierul slujind la „stăpîni", şi scriind „de meserie", şi blestemîndu-şi zilele. Poate că, din clipa aceea chiar, Arghezi îşi va fi făcut jurămîntul de a lupta pentru o artă neumilită, jurămîntul de a apăra arta, ori de cîte ori va fi nevoie, cu spada sau cu pleaznа pamfletului. Legămîntul a fost respectat. Prin Arghezi, mai ales, poezia înceta să mai fie ţambal sau scripcă la cheremul trufiei şi plictisului mai mărimilor.»

Acest om potrivit la statură, întocmai ca în literatura maghiară Ady — mai vîrstnic decît el doar cu doi ani şi jumătate — „se luase la trîntă, suflecîndu-şi cu grijă mînecile cămăşii, cu puternicii zilei, cu fanaticii stupidităţii, cu neghiobia şi impostura înscăunate, cu Vecia şi cu Dumnezeu". Pe Ady, Arghezi nu-l văzuse, nici nu avea, dealtfel, cum să-l vadă. Nu i-a fost dat să-l zărească nici măcar pe stradă, de departe, aşa cum îl zărise pe Eminescu. Dar vraja „demonului cu vîrf de oţel" i-a apropiat: Arghezi nutrind gînduri asemănătoare cu ale lui Ady Endre care publica prin 1910 în coloanele ziarelor **Nagyváradi Napló** şi **Budapesti Napló**, pentru a porni împreună cu acesta apriga luptă de exterminare a „patriotismului" lătrător, a naţionalismului.

Dacă e să spunem că cineva din literatura maghiară şi din cea română s-au întîlnit cu adevărat, strigînd pe baricadele aceloraşi idealuri, atunci aceştia au fost ei doi, poeţi naţionali, unul maghiar, cel mai de seamă după Petőfi, şi celălalt român, de asemenea cel mai de seamă după Eminescu. Două personalităţi poetice profund deosebite, cu moduri diferite de abordare a vieţii, conduite umane şi existenţe poetice de-a dreptul opuse, şi la care totuşi convingerea că „blestemul nostru, tristeţea noastră înrudite sînt de mai bine de o mie de ani", ura şi dăruirea cu care au luptat împotriva internaţionalei asocieri a prostiei cu obscurantismul, împotriva naţionalismului, au trezit în opera amîndurora, dar mai ales în publicistica lor din primul deceniu al secolului nostru, aceeaşi patimă izbitor de asemănătoare.

Iată, unii cărora viaţa nu le-a oferit satisfacţia unei întîlniri personale stau în nemurire de acum înainte în vecii vecilor alături pe „baricadele idealurilor", luptînd cu arme care depăşesc timpul, împotriva „celei mai monstruoase minciuni şi a celei mai periculoase maladii", împotriva naţionalismului :

Ady „O minciună mai mare decît naţionalismul nu a ieşit deocamdată pe cîmpul de luptă. Pentru că, mai presus de toate, rolul naţionalismului este de a nu permite maselor populare pe care le îmbată cu idei să vadă ceea ce le lipseşte şi la ce au dreptul. Cei mai dispuşi sîntem să cedam atunci cînd ni se invocă mîndria de rasă sau himerele noastre patriotarde.

Arghezi : „Şcoala naţionalistă, ca să zicem aşa, care-i barbaria sulemenită de-o cultură superficială, introducerea jivinei din noi în civilizaţie, întreţine cu aşa-zisele-i idei poftа de carne de om, dilată orgoliul naţionalităţii, subţiat în civilizaţie pînă la dispariţie, şi puternic în clasele mai apropiate de dobitocime. Naţionalismul e un temperament, e un grad de inteligenţă primitiv, pornirea spre cruzime a omului brut, negarea de ascensiune — nu-i o idee şi nu poate fi o disciplină filosofică".

Să avem curajul să-i urmăm pe aceşti Petőfi şi Eminescu pe care i-a dat secolul nostru în fascinant de curajoasa lor luptă de baricade. Să îndrăznim şi să ne îndreptăm armele împotriva rătăcirilor care mai ies din cînd în cînd la suprafaţă în acest sfîrşit de secol — împotriva orgoliului de rasă, împotriva naţionalismului, a şovinismului, a neofascismului, tot aşa cum în primii ani ai acestui secol mult prea încărcat au făcut-o Ady Endre şi Tudor Arghezi.

HAJDU GYÖZÖ ■
În româneşte de ŞTEFAN BORBELY ■

ION PACEA — Bălcescu (detaliu)

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar

Cronica (406)

Joi, 12 iunie a.c., **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar**, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista **Flacăra**, condus de poetul Adrian Păunescu, a trăit, la Petroşani, cea de-a 406-a întîmplare literar-artistică din viaţa sa. Numerotare, dealtfel, aproximativă, dacă ţinem seama că, data trecută, în Mehedinţi, cele două — numerotate — asemenea întîmplări au fost, de fapt, trei.

Întîmpinaţi în Valea Jiului cu dragoste — atît de un public admirabil care umple pînă la refuz sala casei de cultură, cît şi de organizatorii locali — membrii cenaclului aduc, în această cetate a trudei şi a mineritului, prospeţimea de spirit a muzicii tinere şi aerul ozonat al patriotismului din cîntece ca : **Ardealul, Trăiască România, Roata, O singură Patnă, Dunărea păcii, Nu mor caii cînd vor ciinii.**

Întîlnirea este deschisă de Adrian Ivanîţchi care cîntă, împreună cu tot grupul, **Fost-am omu' pădurii.** Pentru ca, spre final, Adrian Ivanîţchi să revină la microfon cu celelalte cîntece ale sale atît de îndrăgite de public.

Doru Stănculescu, pe care conducătorul cenaclului îl anunţă cu şase cîntece, la reacţia energică a publicului cărula i se par puţine, începe cu al şaptelea : **Ecou de romanţă.** Pentru ca, pînă la urmă, aplauzele să nu-l lase pînă nu-l cîntă şi pe al optulea.

Urmează Ileana Calinovici care, cu timbrul ei particular, îşi menţine succesul obişnuit şi din al cărei repertoriu nu lipsesc, nici de această dată, versurile populare intitulate **Doruleţ.** Apoi Laurenţiu Mărgineanu, din ale cărui cîntece menţionăm : **Bălcescu la gurile Dunării, Pentru condiţia omului** şi **Risipei se dedă florarul.** Cînd aplauzele culese de interpretul din Rîmnicu Vîlcea se mai domolesc, este anunţat debutul în cenaclu al actorului Corvin Alexe, de la teatrul din Petroşani, care interpretează, cu mare succes, **Boul şi viţelul** de Marin Sorescu, parodie după Grigore Alexandrescu.

Maria Nagy obţine cele mai entuziaste aplauze cu cîntecele **Moaţa cu moţu'** şi **Aseară ţi-am luat basma.**

Ultima parte a spectacolului aparţine lui Adrian Ivanîţchi şi Victor Socaciu care sînt conduşi alternativ, de aplauze, din succes în succes. Victor Socaciu interpretează nu numai cîntecele sale, dar şi o piesă al cărei farmec şi al cărei vibrant conţinut învolburează entuziasmul asistenţei : **Dunărea păcii** — text şi muzică de Adrian Păunescu.

Întîmplarea literar-artistică se încheie cu **Cîntec pentru Charlie Chaplin** şi cu promisiunea membrilor cenaclului de a reveni, în acest an, la Petroşani, pentru o nouă întîlnire cu generosul public al Văii Jiului.

DORIN GHERGHINESCU ■

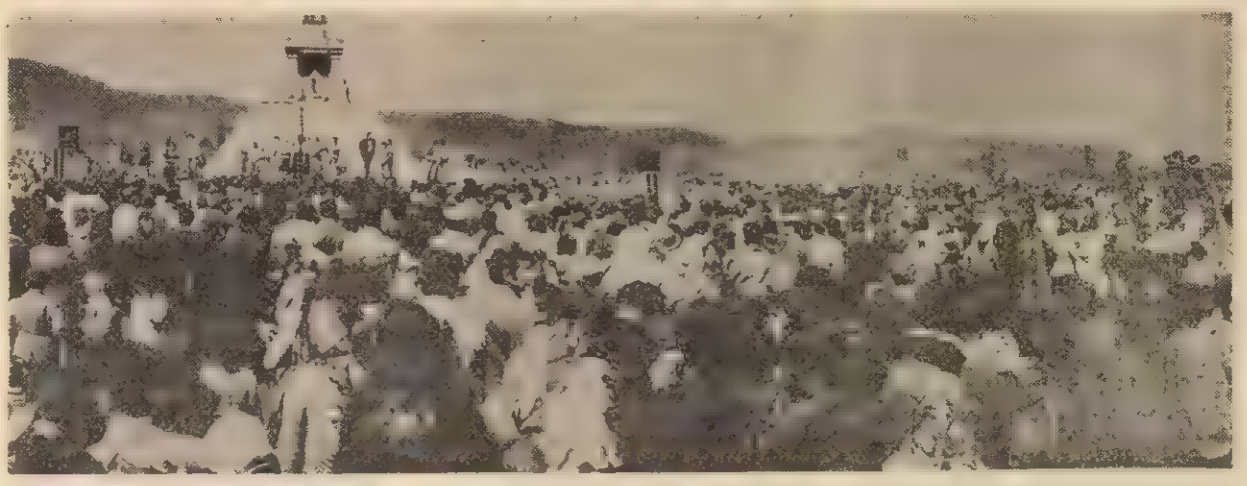

Aşa a fost duminică, 1 iunie, pe Cîmpia Soarelui din Padeş, unde Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar **a ţinut să omagieze, într-un cadru de mare emoţie, împlinirea a 200 de ani de la ivirea acelui bărbat făuritor de istorie care a purtat numele de Tudor Vladimirescu**

Se poate trăi fără muzică?

Arta în viața noastră

După ce am citit foarte documentatul articol scris de Adrian Dohotaru și publicat în revista *Flacăra*, iar apoi altele, tot așa de interesante, generate de primul, mi-am reamintit că asemenea idei au mai fost exprimate și în anii precedenți (unele din ele și de subsemnatul), în presă ori în mod direct la Ministerul Educației și Învățământului, dar toate aceste idei au rămas fără efectul pe care ar fi trebuit să-l aibă în mod logic. Dimpotrivă, constatăm cu amărăciune și cu justificată mirare că din frumosul și roditorul pom al muzicii se rupe mereu cîte o creangă, ce reprezintă uneori cultura generală iar alteori pe cea de specialitate, expunîndu-l astfel uscăciunii. În loc să-l tratăm cu atenția cuvenită, pentru farmecul și chiar utilitatea lui în viața noastră. Biata Muzică !...

Din capul locului trebuie să excludem ideea că această atitudine ciudată și nedreaptă ar fi determinată de o pornire naturală a omului împotriva ei, pentru că muzica este o componentă a firii noastre, pentru că nu există om normal care să nu o aibă în sufletul său, care să nu-i simtă chemarea sau să nu o cheme el însuși, îndeosebi atunci cînd sufletul său este încercat de stări mai delicate, pe care doar muzica le poate însoți înspre bine. Multe exemple pot fi date în acest sens. Iată, spre pildă, ce ne spune un Mare Anonim din folclorul nostru, exprimîndu-se în graiul transilvănean : „Că eu de n-aș ști hori / Inima-mi s-ar împietri. / Iară de n-aș ști cînta / Inima mi s-ar usca."

Omul iubește muzica așa cum iubește și florile, pentru că reprezintă ceea ce este frumos și înălțător, pentru că ea nu e părtașă la răutățile oamenilor, iar cei ce săvîrșesc asemenea fapte nu o au în suflet. Lucrul acesta e ușor de observat în viața de toate zilele fiind semnalat însă și de marii gînditori ai omenirii. Shakespeare, de pildă, ne recomandă să ne ferim de oamenii care nu au muzica în sufletul lor și nu sînt mișcați de dulcea armonie a sunetelor ei, socotindu-i capabili de trădare, intrigă și jaf, deoarece sufletul lor este întunecat ca noaptea... Să aruncăm însă și o privire, desigur foarte sumară, în istoria culturii, pentru a vedea felul cum a fost tratată și considerată muzica în viața omului.

Oricît ne-am adînci în trecutul omenirii, prin antropologia culturală, nu vom afla nici o perioadă și nici o situație în care muzica să nu fi fost cinstită așa cum se cuvine, și nu numai de către acei cărora le oferea o profesie distinctă, ci de întreaga societate. Dacă am deschide cărțile despre cultura din China antică, din India, din Orientul Apropiat, din Grecia sau din alte țări și zone, am afla despre muzică lucruri care ar trebui să ne dea de gîndit dealtfel ca și despre alte preocupări ale oamenilor de atunci. Să luăm ca exemplu doar una din aceste țări : China. Însă ceea ce putem afla aici este similar cu ceea ce se petrecea și în altele. Pentru stabilirea sunetului fundamental al celor 84 de sisteme muzicale, împăratul Chinei convoca un consiliu alcătuit din oameni săi cei mai de vază : filosofi, astrologi, matematicieni, fizicieni, literați, războinici și, firește, muzicieni, deoarece se considera că acest lucru are implicații înșiși asupra existenței statului și a bunului mers al treburilor obștii. Muzica — se spunea atunci — acționează asupra întregului univers și asupra tuturor ființelor cuprinse în el.

Poate că omul zilelor noastre privește cu un zîmbet ironic legendele despre puterea ce se atribuia muzicii în acele timpuri, cum ar fi îmblînzirea șerpilor veninoși din deșisurile Indiei, potolirea chinurilor regelui Saul prin sunetele harpei unui tînăr de 15 ani, care avea să devină poetul-muzician și înțeleptul om de cultură David, sau cele spuse de filosoful Teofrast cu privire la influența binefăcătoare a muzicii în momentele de tulburări ale spiritului și chiar la vindecarea unor suferințe grave. Ne-ar sta însă mult mai bine dacă am dovedi o înțelegere mai cuprinzătoare față de aceste legende, întrucît ele fac parte din autobiografia speciei noastre și pentru că se pot semnala și în zilele noastre aspecte similare, chiar în medicina modernă. Firește că nu se poate pune semnul egalității între efectul muzicii și acela al medicamentelor, dar nici nu-i putem nega influența binefăcătoare asupra psihicului nostru, după cum nu-i putem ascunde rolul stimulator în procesul muncii. Compozitorul Mihail Jora ne-a povestit ce efect miraculos au avut asupra lui sunetele divine ale viorii lui Enescu, venit să-l viziteze în timp ce era muribund într-un spital din Moldova, prin 1917, așa cum altădată vizitase pe nefericitul pictor Luchian, aflat și el în patu-i de suferință. Se știe și faptul că randamentul producției din anumite întreprinderi sporește și se realizează cu mai multă plăcere atunci cînd muncitorii pot asculta o muzică adecvată, în timpul lucrului. Este, de asemenea, știut că însuși procesul de creație din anumite domenii poate fi influențat de muzică. Mulți dintre marii scriitori au mărturisit acest lucru. Schiller, Milton și alții spuneau că își compun versurile ascultînd muzică, în prealabil sau chiar în timpul creației respective. Dar acest lucru nu se constată numai în domeniul artelor poetice, care au o legătură directă cu muzica, prin sunete și ritm, ci și în alte cazuri. Să nu uităm, în contextul efectelor muzicii, nici faptul că arta aceasta a contribuit efectiv la potolirea și civilizarea pașnică a popoarelor migratoare ajunse în Europa. Da, pentru că armonia din structura muzicii determină o similară armonie și în sufletele noastre, fapt subliniat și în filosofia Greciei antice prin conceptul de catharsis.

Firește că o astfel de prețuire a muzicii a determinat și includerea ei în sistemul de învățămînt al tuturor timpurilor, și chiar la un loc de cinste, așa cum era și în viața socială. Pentru că, de fapt, nu școala inventează ce anume să se învețe în cadrul ei, ci viața îi oferă aceste elemente, din ceea ce există și se manifestă în diversele forme de activități ale omului, și tot din această realitate *s-a formulat* și dictonul Non scholae, sed vitae discimus. Se știe — în acest context — că în toate sistemele școlare din trecutul omenirii se învăța cîntatul vocal și cel instrumental, iar despre rostul muzicii în educarea tineretului există nenumărate dovezi afirmative, dar nici una negativă. Platon, de pildă, considera că nu poate fi socotit om cult acela care n-a cîntat într-un cor și nu-și poate ține partea de la vocea respectivă. Discipolul său, Aristotel, spunea că este cu neputință să nu recunoaștem forța moral-educativă a muzicii, iar pentru că această forță este cu adevărat reală, muzica trebuie introdusă în educarea tineretului școlar.

ION GRIGORE — *Primăvara*

Preluînd ideile și practicile din cultura antică, omenirea le-a folosit și în epocile următoare, cu adaptările determinate de noile condiții, dar în nici una din aceste epoci muzica nu a lipsit din sistemul de învățămînt, ci avem chiar dovezi că i se acorda o importanță similară cu aceea a matematicii. După cum se știe, în evul mediu, întreaga cultură laică a umanității era concentrată în șapte materii învățate în școală — Septem artes liberales —, orînduite și ele în două grupe : *trivium*, unde erau cuprinse gramatica, retorica și dialectica, apoi *quatrivium*, în care erau incluse aritmetica, geometria, astronomia și *muzica*. Iată dar că, deși disciplinele de învățămînt erau limitate doar la un număr de șapte, muzica nu a fost deloc neglijată, ci, dimpotrivă, i s-a asigurat un loc chiar între cele considerate de grad superior, probabil pentru că i se atribuiau și valențe de ordin științific, după concepția lui Pitagora, provenită și ea din Orientul chino-japonez și indian.

Pentru a scoate în evidență rolul muzicii în viața noastră, am amintit pînă aici cîteva exemple din istoria culturii, gîndindu-ne că ceea ce s-a petrecut odinioară poate și trebuie să orienteze pe cei de astăzi, care au însă și datoria prospectării a ceea ce va fi posibil mîine. Dar prospectarea are prin ea însăși un caracter de incertitudine, mai ales în domeniul spiritual, dînd loc și unor erori posibile. Toți gînditorii care se ocupă de aceste probleme constată că prezentul pare a-și fi pierdut existența, din graba cu care viitorul vrea să-l înlocuiască. Numai că această grabă nu se manifestă în toate domeniile, ci doar în știință și tehnică, morala, artele și disciplinele umaniste în genere aflîndu-se într-o evoluție mai lentă. Această situație încalcă însă principiul dezvoltării multilaterale și armonioase, ceea ce, în școală, se manifestă prin ignorarea unor materii de învățămînt, sub diverse forme, cum este cazul cu muzica.

Firește că nu vom cuprinde aici toate problemele învățămîntului muzical. Vom lăsa la o parte învățămîntul de specialitate — cu toate că și aici trebuie să se aducă îmbunătățiri — pentru a ne ocupa de școlile în care muzica este unul din obiectele de cultură generală, școli ce cuprind aproape în întregime tineretul nostru.

Trebuie să precizăm, dintru început, că învățarea muzicii este similară cu aceea a limbilor străine, deoarece și muzica are un limbaj propriu concretizat prin intonarea sunetelor ei cu silabele DO-RE-MI etc. A cînta o melodie numai prin textul ei poetic nu contribuie la învățarea limbajului muzicii. O astfel de cîntare se realizează imitativ, după auz, și poate fi utilă în prima fază a învățării muzicii, fiind similară cu aceea a preabecedarului din limbajul vorbirii. Dar nu se poate rămîne la această fază similară cu analfabetismul, pentru că și limbajul muzicii are o formă scrisă știută de secole, pe care sîntem datori să o învățăm în școală. Pentru a învăța muzica în mod științific, prin limbajul ei propriu, nu prin imitație după auz, sînt necesare mai multe condiții, dintre care vom aminti aici numai două din cele mai importante : 1) timpul cuvenit, precizat în planurile de învățămînt și 2) cadre didactice cu pregătire de specialitate corespunzătoare.

La școlile primare sînt necesare cîte două ore de muzică și o oră de cor pentru fiecare clasă, știind că aici se începe învățarea muzicii prin limbajul ei, precum și formarea deprinderilor de bază specifice acestei arte. O singură oră de muzică nu poate asigura acest deziderat deoarece, pe lîngă fenomenul firesc al uitării celor învățate cu o săptămînă în urmă (uneori chiar două), copiii nu pot fi ajutați acasă, la pregătirea lor muzicală, decît în cazuri extrem de rare. Aceste ore trebuie încadrate cu profesori de muzică, pentru a avea rezultatele dorite. Am o deosebită stimă și pentru colegii învățători, acești enciclopediști în miniatură, a căror străduințe o cunosc și din proprie experiență — întrucît eu însumi provin din categoria lor — dar pentru predarea muzicii se cere totuși o pregătire de specialitate superioară, ca și la limbile străine. De aici derivă și necesitatea de a spori numărul de locuri la secția pedagogică din conservatoare, dar despre această problemă nu ne ocupăm aici. În cazul cînd nu va rezulta o normă completă, cu orele de muzică și ansamblu coral de la clasele primare și cele gimnaziale, profesorii de muzică să fie încadrați și ca directori ai căminelor culturale sau să-și completeze norma cu unele materii care la clasele I—IV pot fi predate pe baza culturii lor generale, cu unele pregătiri în plus. Dar pentru că vor exista și cazuri cînd la unele școli primare nu vor putea fi încadrați profesori de muzică, este necesar ca în *liceele pedagogice să se prevadă cîte două ore de muzică vocală, o oră de muzică instrumentală și două ore de ansamblu și dirijat coral pentru fiecare an de studii*. Cerințele acestea sînt minime dar absolut necesare, întrucît viitorii învățători trebuie să fie capabili să predea muzica în limbajul ei specific, să conducă un cor și să organizeze manifestările cultural-artistice de la sate. În acest context, și examenul de admitere în aceste licee va trebui să fie mai exigent la muzică, iar această artă să fie obligatorie și la examenul de diplomă pentru absolvirea liceelor pedagogice. Cunoscîndu-se multiplele îndatoriri pe care le poate avea un învățător în legătură cu muzica — așa cum au fost precizate mai sus —, apare inexplicabil cum a fost posibil ca la liceele pedagogice să se prevadă o singură oră de muzică pe săptămînă pentru fiecare an de studii ! Ce să se facă în această biată oră ? Să se învețe arta muzicii, cu problemele ei de limbaj, de cunoștințe și deprinderi, cu elementele ei de istorie, forme, genuri și folclor muzical ; să se învețe cîntatul la un instrument ; să se învețe diversele voci componente într-un cor și abilitatea de a dirija un ansamblu de copii sau de adulți... ? Care din acestea să primeze în ora respectivă, dacă am admite cumva imposibilitatea și absurditatea de a fi încercate într-o singură oră ?!

Pregătirea muzicală a elevilor din gimnaziu este în general bine făcută, acolo unde există profesori de muzică. Sînt însă și aici unele cazuri în care orele de muzică sînt date pentru completarea normelor de la alte obiecte.

Evident că nu facem nici un fel de ironie la adresa colegilor cărora li se dau ore de muzică pentru completarea normei de la specialitatea lor, dar nici nu este logic să se procedeze în acest fel. Ce pregătire muzicală pot dobîndi copiii de la cei ce nu cunosc limbajul acestei arte ?!

În unele cazuri nu învață nimic la muzică ci își ocupă ora cu materia profesorului la care au fost repartizați ca niște vitregiți fără voia lor, iar alteori se chinuiesc să învețe ceva dar nu pot, sau învață greșit, ceea ce este și mai rău decît dacă n-ar învăța nimic. Trebuie deci să se asigure profesorilor de muzică o normă completă și în aceste cazuri mai delicate, de la gimnaziu, așa cum am sugerat pentru cei de la școala primară.

Dar la licee ? Aici avem o situație pe care ne ferim să o calificăm ! În licee nu există nici o oră de muzică, la nici un an de studii ! A existat altădată la toți anii, apoi a rămas numai la primii doi ani, iar acum nu mai există deloc. De ce ? Nu se știe ! În orice caz, nu poate fi valabil argumentul că muzica ar obosi pe elevi în cadrul școlii, deoarece ea constituie o varietate prin însuși conținutul ei, iar prin aceasta are tocmai darul de a ușura efortul elevilor la învățătură, fiind în același timp frumoasă și plăcută. Odihnește-te de muncă printr-o altă muncă — spunea Enescu. Se pare că se preconizează din nou soluția ca elevii să aleagă între participarea la corul școlii sau la sport, deși se știe că această situație nu este în favoarea muzicii, deoarece elevii își vor manifesta preferința în mod firesc pentru sport, nu numai în locul ansamblului coral ci al oricărei alte activități de învățare, chiar dacă ar fi vorba de materiile prevăzute la examenul de bacalaureat sau la admiterea în facultatea vizată. Despre ora de muzică la clase, adică despre reintroducerea acestei ore în planul de învățămînt al liceelor nu se spune nimic. Dacă programul elevilor este prea încărcat, să se reducă de la materiile care au mai multe ore, nu să se scoată complet o materie care are rosturi evidente în formarea armonioasă și multilaterală a tineretului din licee.

Scoaterea orelor de muzică din licee determină mai multe întrebări chinuitoare pentru orice om care se gîndește cu bune intenții la viitorul societății noastre. Avem oare — noi, cei de azi — dreptul de a neglija educarea muzicală științifică și sistematică a tineretului nostru din licee, adică de a da o cultură generală ciuntită acelora ce vor prelua responsabilitățile societății de mîine în producție și în celelalte sectoare ale vieții ? Ce atitudine vor avea acești tineri, la vremea responsabilității lor, în problemele de cultură pe care nu și le-au însușit la timpul potrivit, în școală, știindu-se că nu poți fi un bun judecător al faptelor pe care nu le cunoști ? Dar astăzi, cum se pot organiza manifestările cultural-artistice din licee, dacă lipsește arta cea mai cuprinzătoare și mai mobilizatoare ? Dar mîine, cum vor arăta aceste manifestări — inclusiv cele din cadrul mărețului festival „Cîntarea României" —, dacă cei solicitați să le realizeze n-au mai cîntat într-un cor de nu știu cîți ani sau poate niciodată, neavînd astfel nici obișnuința, nici deprinderile și nici plăcerea de a face această activitate ? Pentru că nu putem ascunde adevărul că succesele de astăzi din cadrul acestui festival se bazează pe pregătirea muzicală a tineretului de ieri și mai demult, precum și pe aportul specialiștilor, fără de care nu s-ar fi putut ajunge la nivelul superior pe care l-am constatat și la formațiile de amatori. Dar ce va fi mîine în acest domeniu, dacă nu se reintroduc ora de muzică și corul în liceele noastre ? Va fi ceea ce se constată într-o grădină de flori părăsită. Poate că unele flori vor mai rezista cîtva timp, dar nu va mai exista peisajul încîntător de altădată. În lipsa corului, a mulțimilor care să-și unească glasurile pentru a cînta ceea ce e frumos și înălțător în țara noastră și în întreaga lume, ne vor fi prezentați niște „soliști", considerați astfel nu pentru că ar avea calități muzicale deosebite, ci doar pentru că apar singuri pe scenă. Și chiar dacă ar avea calitățile corespunzătoare, soliștii nu pot rezolva cerința educației muzicale globale, așa cum este specificul acestei arte, singura în măsură să cuprindă o colectivitate care să se exprime simultan într-un cuget și-o simțire.

Să ne oprim aici, deși sînt încă multe de spus, dar mai ales de întrebuit. Se poate trăi fără muzică ? Sigur că se poate, așa cum s-ar putea și fără matematică, fizică sau oricare alt obiect de învățămînt. Dealtfel, omenirea și-a dus viața multe secole fără a avea cunoștințele de astăzi și nu știm dacă va fi fost mai fericită sau nu față de cei ce umblă printre stele. Trebuie să remarcăm însă că, chiar în epocile în care învățătura școlară a lipsit din preocupările omului, muzica a fost totuși prezentă în viața lui, ca un dar al naturii și o manifestare firească. Să ne imaginăm ce am simți dacă într-o oarecare zi nu s-ar auzi nici un fel de muzică la radio sau TV, și nici din altă sursă... N-ar fi oare această zi asemenea infernului străbătut de Orfeu pentru a readuce la viață pe Euridice, prin puterea muzicii ?... Și pentru că n-am folosit în argumentarea de aici opiniile nici unui muzician — pentru a nu se spune că susținem interese proprii și limitate — deși valoarea personalităților muzicale nu-i cu nimic inferioară sau superioară celor din alte domenii, căci valoare este sau nu este — vom încheia aceste reflecții cu opinia a două genii extramuzicale. Iată ce spunea Darwin : „Ce monotonă ar părea viața fără muzică ! Și omul simplu, și cel cultivat își găsesc în ea cîntecul potrivit, prin care își caută consolarea ori își exprimă fericirea, atunci cînd cuvintele nu-și mai au rost"... Iată și una din dorințele spirituale mărturisite de marele poet indian Rabindranath Tagore : „Să-mi pot face viața asemenea unui fluier din trestie, simplă și dreaptă, dar plină cu muzică..."

Prof. univ. dr. IOAN ȘERFEZI

Racul

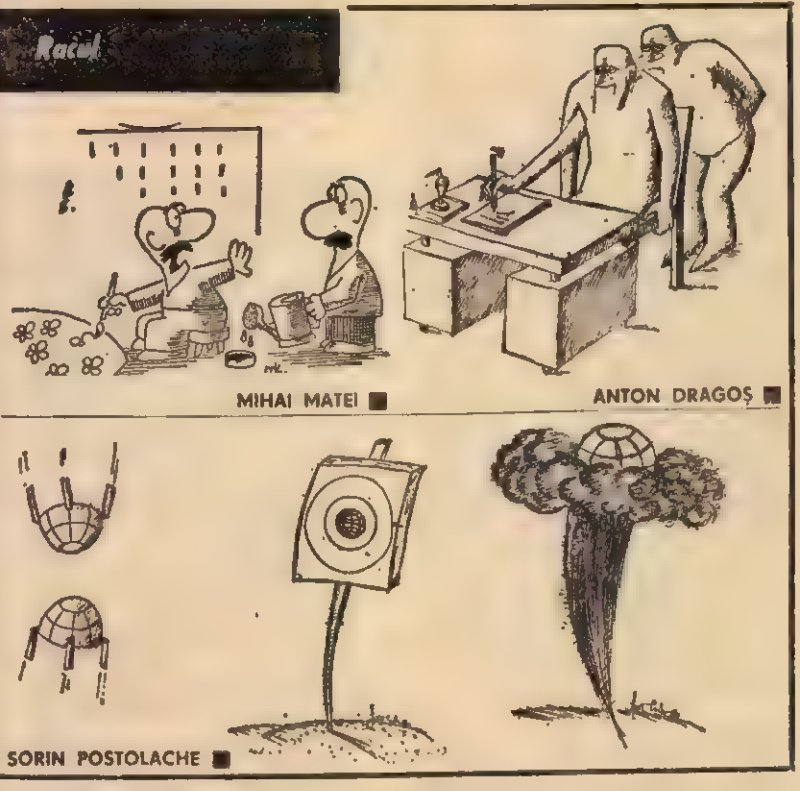

MIHAI MATEI ■ ANTON DRAGOȘ ■

SORIN POSTOLACHE ■

Scurt, foarte scurt

● Repetiția generală înaintea Moscovei, Trofeul Spaniei la handbal masculin a fost cîștigat, fără înfringere, de echipa României, care a primit, pe lîngă Cupa Fragata Samaia acordată învingătorilor, și Cupa Fair-play. Tot la Valladolid, Maricel Voina a fost declarat cel mai bun jucător al turneului. Felicitări și succes la Olimpiadă. ● Dumitru la „Poli" Timișoara ? Idee mai veche, acest transfer pare acum pe punctul de a se realiza. Totodată, sînt semne că deținătoarea Cupei va apela la Giuchici și Leac, primul de la U.M.T., fotbalist talentat, care nu și-a spus încă ultimul cuvînt, celălalt de la U.T.A. ● Refăcut după o mai veche operație de menisc, ex-craioveanul Marcu va juca, din toamnă, sub culorile Chimici din Rîmnicu Vîlcea. ● De la Kranj, din Iugoslavia, Hristache Naum continuă să dreagă busuiocul, nedezmințindu-și talentul în această direcție. Echipa de contratimp a României s-a clasat pe locul 3 la Balcaniada de ciclism, dar un astfel de fapt, demn de o critică aspră, nu-l deranjează pe H. N., care o ține înainte, socotind isprava drept meritorie și, mai ales, încurajatoare în perspectiva Jocurilor Olimpice! Curat încurajatoare! ● După ce l-a pierdut pe Nicolae, plecat la Slatina, Gloria Buzău e pe punctul de a-l pierde pe Tulpan, de care se interesează, cu sorți de izbîndă, F. C. Argeș. Gloria rămîne cu Virgil Blujdea, așa că viitorul campionat poate fi așteptat în liniște. Folosindu-ne de ocazie, reamintim conducerii clubului buzoian că Stan și Radu Gheorghe evoluează în divizia C., la Carpați Neholu ● Sărind 2,23 Sorin Matei a stabilit un nou record de juniori la înălțime. Frumoasa întîmplare s-a petrecut simbătă, în cadrul naționalelor școlare de atletism. ● Din cîte am aflat, Florin Grigore și Vamanu vor juca, în sezonul de toamnă, la Steaua. ● Schimbare la conducerea tehnică a Sportului studențesc, fostul antrenor federal Constantin Cernăianu înlocuindu-l pe Mircea Rădulescu. Rămîne de văzut ce drum va apuca Ion Motroc. ● Un minut de box. Președinția Colegiului central al arbitrilor a fost încredințată, după o ședință tumultuoasă, lui Gabriel Danciu, hotărîrea fiind luată în urma demisiei fostului președinte, reputatul teoretician Virgil Cazacu. Acesta însă, se zice, nu-și aduce aminte să fi cerut așa ceva ! Vom reveni ● Luptătorii Mihai Boțilă, Gheorghe Minea și Ion Draica au terminat învingători în Memorialul Pytlasinski de la Varșovia. ● La 34 de ani, Narcis Coman speră să mai apere un timp, drept pentru care, despărțindu-se de Tîrgoviște, a revenit la echipa care l-a lansat la Giurgiu. Credem că federația are datoria să manifeste înțelegere și omenie față de cererea lui. ● Se dă ca sigură trecerea lui Valentin Stănescu la Dinamo, alături de Victor Stănculescu. S-ar reface astfel cuplul de tehnicieni cu care Rapid a cîștigat, în 1967, titlul. Cine va merge la Craiova, aceasta-i întrebarea ? ! ● Nou antrenor la F.C. Olt, Constantin Ardeleanu, pînă mai ieri secundul lui Tensca la Galați. ● La Balcaniada de la Sofia, atleții români au dobîndit 6 medalii, Aurel Niculescu cîștigînd, în lipsa lui Floroiu, ambele probe de fond. Dincolo de asta, bilanțul e sărac ● O treabă competentă, de om serios, face la Făgăraș tînărul antrenor Bujor Bălcăceanu. Sub mîna lui, Nitramonia practică un fotbal viguros și modern ● E în curs de desfășurare, la Tîrgoviște, festivalul național pionieresc de minibaschet. Construcția unei case începe, se știe, de la temelie.

File din istoria spionajului (IV)

Agenții

Pentru cuvîntul „spion", în limba chineză există un singur semn (ideogramă), același care indică „o fisură", „o crăpătură", „o crevasă". Fiecare poate însemna „loc prin care se poate privi" astfel încît, în concepția originală chinezească, un spion era persoana care observă nevăzută printr-o crăpătură.

Sun Tzi a dezvoltat teoria conform căreia pentru a preîntîmpina pierderile economice cauzate de război și pentru a apăra statul împotriva războaielor este necesară existența unui serviciu de spionaj permanent avînd drept scop culegerea de date referitoare la statele inamice și la cele vecine în general. El spunea : „Ceea ce se numește „informare prealabilă" nu se poate dobîndi de la spirite și nici de la divinitate, nici prin analogie cu fenomenele trecute, nici din calcule. Ea trebuie obținută de la oameni care cunosc situația inamicului. Sun Tzi consideră că există cinci feluri de a spiona și cinci tipuri de spioni, respectiv : „agentul băștinaș", „agentul intern", „agentul dublu", „agentul lichidabil" (al morții) și „agentul vieții". Cînd aceste cinci categorii de agenți lucrează simultan și nimeni nu cunoaște procedeele lor — spune strategul chinez — ei poartă denumirea de „șeut divin" și constituie comoara unui suveran. A recruta agenți băștinași sau locali însemna, în concepția lui Sun Tzi, a-ți asigura serviciile unor locuitori dintr-o zonă a teritoriului inamic. În legătură cu aceasta se subliniază că în țara dușmană îi poți cuceri pe oameni printr-un tratament bun ; numai astfel reușești să-i înrolezi ca agenți. Nu era indicat că oamenii să fie amenințați sau șantajați ; recrutarea trebuia bazată pe bunăvoință. Agenții băștinași sau interni erau definiți în general ca funcționari ai inamicului (personal militar și civil) cîștigați și folosiți drept surse de informare. Pe baza celor indicate de Sun Tzi, în lucrările altor strategi chinezi sînt date și unele îndrumări cu privire la categoriile de persoane care pot fi selecționate în acest scop : indivizi de valoare care au fost înlăturați din slujbă, criminali care au de ispășit pedepse, favorite și concubine ale puternicilor, lacome de aur, oameni jigniți de faptul că ocupă poziții subordonate sau care au fost trecuți cu vederea la împărțirea slujbelor, unii care se tem că armata lor va fi înfrîntă, trădătorii instabili care doresc să aibă cîte un picior în fiecare tabără. Asemenea oameni trebuiau abordați în secret și, ori de cîte ori lucrul se dovedea posibil, cîștigați prin oferirea de cadouri ; accentul era pus pe „cadouri bogate" și nu pe mituirea brutală. Asemenea lui Sun Tzi, generalii chinezi considerau că numai în acest fel puteau să afle care era situația în țara inamică, să se edifice asupra planurilor făcute împotriva lor și „să tulbure armonia ce domnește la dușman creînd o breșă între suveran și ministrii săi". Sun Tzi nu folosea aceste metode doar pentru recrutarea agenților proprii. Scopul său era, de asemenea, să convertească spionii inamicului și să-i înroleze în propriul său serviciu prin mită, determinîndu-i să ducă înapoi informații false și să-i spioneze pe proprii lor compatrioți. Sun Tzi nu era partizanul simulării nedescoperirii agenților inamici și dezinformării lor „în orb". El socotea că o asemenea tactică implică riscuri grave, întrucît nimeni nu putea fi sigur că spionul inamic nu și-a dat seama de cele ce se întîmplă de fapt în jurul său. În consecință. Sun Tzi insista pentru convertirea agentului dușman și asigurarea serviciilor conștiente ale acestuia în schimbul unor recompense generoase.

Tactica referitoare la „agentul lichidabil" era o problemă mult mai întortocheată și, în traducerea strict literală a textului lăsat de Sun Tzi, pare de-a dreptul obscură. Termenul de „agent lichidabil" poate fi interpretat în multe feluri. Autorul englez Lionel Giles care traduce termenul chinez prin „spion jertfit" definește activitatea acestuia prin formula : „se fac anumite lucruri în mod deschis pentru motive de dezinformare, acestea fiind aflate de proprii noștri spioni care le comunică inamicului". În traducerea autorilor unei broșuri destinate serviciului de informații al forțelor aeriene engleze ce acționa în Asia de Sud-Est se spune : „a avea «agenți lichidabili» înseamnă a întreprinde ceva pentru a dezinforma în exterior, respectiv a avea agenți care să comunice știrile false dușmanului rămînînd în tabăra acestuia". Desigur, atunci cînd dușmanul va descoperi că a fost înșelat va pedepsi cu moartea pe dezinformatori. Din cele de mai sus rezultă că, adoptînd în multe cazuri o atitudine de bunăvoință față de spioni, Sun Tzi putea fi, de asemenea, complet lipsit de milă în activitatea informativă. Pentru a ne face să înțelegem rolul de neînvidiat al „agentului lichidabil" un alt autor chinez ne descrie ce a pățit în anul 203 î.e.n. agentul trimis de regele din Han la regele din Chi cu informația că este gata să înceapă tratative pentru restabilirea păcii între cele două regate. Imediat ce a fost sigur că agentul a transmis informația și a fost crezut de inamic, regele din Han a atacat pe neașteptate tabăra Chi. Furios pentru înșelătoria a cărui victimă fusese, regele Chi a ordonat ca spionul să fie fiert de viu.

În ce privește pe „agenții vieții" (unii traducători îi numesc „agenți supraviețuitori") concepția chineză oglindită în opera lui Sun Tzi îi socotește ca pe categoria obișnuită a agenților propriu-ziși, care formează majoritatea rețelei — „cei ce aduc știri din tabăra inamică". Un asemenea agent putea fi un om dotat cu o inteligență ascuțită sub aparența exterioară a unui prost ; o constituție aparent slabă care ascundea o voință de fier ; el trebuia să fie activ, robust, dotat cu forță fizică și curaj, obișnuit cu tot felul de munci murdare, capabil să îndure foamea și frigul și să rabde orice, inclusiv rușinea și dezonoarea.

Trebuie subliniat faptul că în acea perioadă marele subcontinent chinez reprezenta pentru locuitorii săi întreaga lume cunoscută. Dar în această lume împărțită în state ostile unul altuia toți locuitorii vorbeau în general aceeași limbă. Aceasta simplifica sarcinile spionilor și ușura oarecum munca de dezinformare ; un om aparținînd unui stat putea să treacă cu ușurință drept cetățean al celuilalt stat.

(Va urma)

I. MOCANU ■

Omul și mediul

Dezvoltarea orașelor în concurență cu spațiile verzi?

Omul „ca ultimă și cea mai evoluată entitate a naturii vii", trebuie să rămînă în strînsă legătură cu mediul său natural. Acest punct de vedere este, desigur, departe de al celor care propovăduiesc întoarcerea cu totul la natură, așa-zisul „robinsonism ecologic". Dar o concepție tot atît de extremistă este a ne imagina omul numai înăuntrul unui mediu artificializat, construit, tehnicizat. Legătura lui firească cu natura ar fi distrusă și sănătatea, confortul și, în ultimă instanță, viața sa ar fi puse în pericol. Mulți oameni trăiesc azi în orașe (doi din cinci locuitori ai planetei), dar orașul nu a devenit încă și nici nu este permis să devină un mediu exclusiv artificial.

Un om de știință a comparat pe drept cu deșerturile orașele concepute numai ca un amestec exclusiv de ciment, piatră, metal, beton, cărămidă, sticlă, cabluri electrice, uzine și asfalt; un asemenea mediu ar fi impropriu vieții. Elementele naturale și în special spațiile verzi sînt de neconceput ca absente din preajma și din interiorul celui mai modern și gigant oraș.

De aceea, organizarea echilibrată, bine gîndită a teritoriului orașelor, constituie o preocupare de bază a ecodezvoltării la ora actuală. Cu deosebite consecințe negative se consideră extinderea orașelor prin zonele sale marginale cu sacrificarea pădurilor și a altor elemente naturale. Așa cum se arată în declarația U.I.C.N. din 1976 asupra Habitatului „orașele trebuie să fie în așa fel concepute încît să păstreze armonia cu resursele naturale". Dacă orașul nu reușește să fie în echilibru cu natura, și „urbanul pornește la asaltul spațiului natural în loc să se împletească cu el", va înceta să mai fie un exemplu concludent al modului în care omul cucerește și amenajează teritoriul.

Excesele impactului oraș-natură au devenit din ce în ce mai numeroase. Spre exemplu, datorită unor asemena acțiuni, în preajma orașului Los Angeles arborii specifici zonei au dispărut pe o rază de 60 km, iar Parisul a pierdut numai de la începutul acestui secol 15 000 ha din vestitele păduri care îl înconjurau și care contribuiseră nu numai la celebritatea sa, dar și la sănătatea și confortul citadinilor săi.

Orașele trebuie (și este firesc) să se dezvolte, dar în același timp se impune să rămînă un loc unde societatea modernă prosperă în armonie cu elementele naturii: rîuri, lacuri, forme frumoase de relief și, neapărat, vegetație. Edilii orașelor cu mai multă grijă pot evita ca prin dezvoltarea orașelor, piatra și cimentul să intre în concurență cu spațiile verzi intra și extraurbane.

Din păcate dezvoltarea multor orașe de pe glob s-a făcut prin sacrificarea cu totul nerațională a zonelor verzi. Așa s-a ajuns ca Tokyo să dispună doar de 1,5 mp spațiu verde pe locuitor, iar Ciudad de Mexico chiar sub un mp! În contrast, există încă „orașe grădină" care se bucură de o suprafață de spațiu verde foarte mare — între 45 și 50 mp pe cap de locuitor — ca spre exemplu Washington și Moscova.

În principiu oricare oraș mare ar trebui să rezerve fiecărui locuitor ai său o zonă verde de aproximativ 20—25 mp.

În țara noastră, legea privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, votată de M.A.N. în 1974, prevede și urmărește dezvoltarea optimă, armonioasă a tuturor localităților avînd în vedere, ca un element de primă importanță, valorificarea elementelor naturale și menținerea echilibrului între spațiul construit și zona verde a fiecărui oraș. Datorită grijii partidului și statului, deși România s-a dezvoltat foarte mult din punct de vedere urbanistic, are foarte multe centre urbane care și-au păstrat un bogat spațiu verde. Merită menționate sub acest aspect în soecial Bucureștiul, Timișoara, Brașovul, Cluj-Napoca, Suceava, Piatra Neamț.

Dar și în această problemă, ca în multe altele de ocrotire a mediului ambiant al omului, se solicită grija cetățenească de zi cu zi a fiecăruia. **SPAȚIILE VERZI** sînt un bun care poate fi ușor degradat printr-un comportament nececologic. Să nu uităm **să le protejăm și mai ales să NU LE DISTRUGEM.**

DR. ELENA BARNEA ■

POLUAREA —

un bumerang evitabil...

Fluvii vieţte purtindu-şi peştii cu burţile în sus, ogoare cu marginile muşcate, tot mai adînc de deşerturi, vînturi sulfuroase şi ploi acide, cupole de smog astupînd cerul şi presînd marile oraşe sub un asediu insidios, mări şi oceane împroşcate de „insule" aleatorii de petrol, păduri calcinate şi lanuri gîrbovite, o floră şi o faună subminate în resorturi intime, o planetă ameninţată şi o omenire periclitată în relaţia ei multivalentă cu aerul, pămîntul şi apa : poluarea !...

Poluarea nu are graniţe, ea se năpusteşte asupra lumii sfidînd geografia politică într-un elan pe care, paradoxal, îl programează omul — conştient sau inconştient. S-ar părea că acest sfîrşit de mileniu se doreşte al tuturor contradicţiilor : megalopolisurile de o trufaşă perfecţiune se învecinează cu ciuma urbanistică a bidonville-urilor, tehnologiile cele mai sofisticate şi mai promiţătoare pentru progresul civilizaţiei secătuiesc subsolul ţărilor sărace, maladiile supraabundenţei sînt simultane cu cele ale foametei negre, în jurul Terrei se învîrtesc roiuri de computere iar pămîntul se mai scurmă cu plugul de lemn, omul a ajuns să fabrice specii noi în eprubete în timp ce sute de altele, vechi şi în libertate, dispar anarhic, stressul informaţiei suraabundente se învecinează cu analfabetismul pur, bogăţia cea mai dementă cu sărăcia lucie, democraţia cea mai luminoasă coexistă, pe acelaşi fus orar, cu discriminările cele mai abiecte, mai multe timpuri şi mai multe lumi se învîrtesc, odată cu planeta, în jurul aceleiaşi axe...

Dintre bolile, perfect curabile, ale acestei planete poluarea se înfige, tot mai tantoşă, printre cele mai strigătoare. Ea pîndeşte şi, adesea, zdruncină nemilos nu numai neisaiul ci şi Omul. Poluarea este miriapodică : infestează geografia, dar şi viaţa de fiecare zi a unor enorme colectivităţi. Viaţa materială şi spirituală.

Pentru a marca imulticatiile devastării mediului ambiant, Organizaţia Naţiunilor Unite, la iniţiativa unui grup de state printre care şi România, a inaugurat, începînd din 1972, aniversarea anuală a „Zilei internaţionale a mediului înconjurător". Încă o filă de calendar se confundă cu o prioritate stringentă a umanităţii... Lupta împotriva poluării nu se compartimentează însă într-un pachet de 24 de ore. Ea este continuă, tenace şi victoriile consemnate pînă acum nu fac decît să pună în lumină „posibilul". Necesarul mai are, încă, un vast spaţiu de manevră...

„Panoplia" poluării

În Raportul pe anul 1980 al Programului Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător, directorul executiv al acestui program, dr. Mostafa K. Tolba, prezintă cîteva din reperele actualei stări de sănătate a planetei sau, mai exact, a stării ei de boală... Cortegiul cauzelor şi al efectelor este impresionant. Poate constitui materia unui volum compact. Cîteva exemple cu un grad mai accentuat de percutanţă : industria, mare consumatoare de metale, nu numai că le „mestecă", dar le şi elimină sub formă de reziduuri în cantităţi colosale. În urmă cu cîteva decenii cadmiul se difuza în centurile industriale ale lumii pînă la plafonul de cîteva zeci de kilograme. Azi el a atins 15 000 de tone. „Procesul cadmiului" a început de Anglia, la Shipham.... I-a corespuns, la antipozi, un altul, în Japonia, istoria medicinei îmbogăţindu-se în mod tragic cu o nouă boală devastatoare : itai-itai. Intoxicaţia cu metale, direct sau prin intermediari (ca urmare a alimentării cu produse la rîndul lor intoxicate) a intrat în... regula acestui pericol. În fiecare an aproape 500 000 de tone de plumb scapă în atmosferă şi nivelul acestei teribile poveri capătă dimensiuni planetare. În megalopolisurile lumii occidentale nivelul particulelor de plumb în atmosferă este de 20 de ori mai ridicat decît limita maximă admisă. În Statele Unite un recent sondaj efectuat pe un eşantion de 126 347 de copii a condus la depistarea a 7 449 victime. Diagnosticul? Un alarmant procent de plumb în sînge. Cauza ? Fumurile industriale şi emanaţiile gazelor de eşapament. Mai notăm că galopul compact al automobilelor provoacă, în plus, la nivel mondial, o hecatombă de accidente mortale în valoare de 250 000 de vieţi... Violenta rutieră este tot o formă de poluare ca şi violenta smogului, produs de o industrie care se proliferează precipitat cu un singur scop : profitul. În numele lui mediul se zdrobeşte, echilibrele ecologice se nărue şi oamenii, mai înainte de orice oamenii sînt apăsaţi tot mai drastic. În lumea civilizaţiei tehnice civilizaţia naturii se oprimă nemilos : în S.U.A. 9 milioane de hectare s-au acoperit de asfalt, „cît suprafaţa Portugaliei" ca să folosim o comparaţie cuprinsă în amintitul raport.

Nici „lumea a treia" nu este scutită de malformaţiile poluării. Defrişarea, exploatarea intensivă a materiilor prime, peşcuitul în „bandă rulantă", exterminarea masivă a fondului de faună au condus la dezechilibre ecologice şi, implicit, la periclitarea ritmului dezvoltării economice.

Împotriva excesele şi a cauzelor lor intime — actuala „ordine" economică internaţională, actualele perturbări şi discriminări în circuitele relaţiilor comerciale şi nu numai comerciale se acţionează, desigur. S-au pus la punct programe naţionale, regionale şi mondiale de barare a avalanşei poluării. Tamisa, altădată un fluviu mort, a fost epurată şi... înviată. Smogul care astupa Los Angelesul a dispărut. Împotriva mărilor în comă se luptă ziua şi noaptea... Dar ofensiva este de-abia la început. O „tergiversează" accidentele. În pas cu creşterea tonajului tancurilor petroliere avariile sînt proporţional de dezastruoase. „Metula" a cedat în ape 52 000 tone de petrol. „Torrey Canyon" 80 000, „Amoco Cadiz" 220 000, a urmat Ixtoc 1 cu îngrozitorul său incendiu submarin... Pe uscat cei 140 000 de kilometri de conducte pentru transportarea carburanţilor au scăpat, pînă acum, din calendarul poluării...

Războiul, cea mai cinică deversare reziduală...

Apele militarizate, aerul militarizat, pămîntul militarizat înseamnă poluare. Una morală, înainte de orice. Una economică — preţul el, fie şi în condiţii de pace, este 1 200 000 dolari pe minut. Una ecologică : cele peste 130 de războaie mici sau medii, scurte sau lungi, consumate din 1945 şi pînă azi au devastat oraşe, ogoare, au maltratat pămîntul, au înghiţit oameni, napalmul, exploziile curente, experienţele agresive de tip chimic sau biologic au infestat flora şi fauna.

În zonele de „pace" antrenamentele poluează grav aerul, apa şi pămîntul. Mai întîi antrenamentele : carburanţii consumaţi de reactoarele de luptă împroaşcă în atmosferă sute de mii de tone de reziduuri. Manevrele de pe pămînt infestează, cu focul lor pustiitor, zone întinse. Şi, mai presus de orice, exploziile nucleare ameninţă la echilibrul general al planetei. În jurul Terrei, într-o supremă demonstraţie că pericolul poate fi exportat în cosmos, satelitii militari întregesc centura poluării. Numai în 1978 au fost lansaţi 118...

Toată această „producţie de erodare a mediului înconjurător" a ajuns să coste de 14 ori mai mult decît efortul, imperativ, vital, având însăşi logica vieţii, care este cel al ajutorului pentru dezvoltare...

Poluarea, în multiplele şi dramaticele ei manifestări, costă - singeros, ameninţă omenirea clipă de clipă şi o va ameninţa şi mai ascuţit dacă programele declanşate împotriva ei nu se intensifică.

O replică românească

Privind realităţile în faţă aşa cum însăşi practica desfăşurării politicii româneşti o demonstrează în toate direcţiile afirmării ei, în ţara noastră nu se escamotează riscurile poluării. Concepţia care stă la baza frontului larg împotriva oricărei forme de alterare a mediului ambiant este structurată de o gîndire strategică, ştiinţifică, profund ancorată în imperativul unei dezvoltări armonioase. O dezvoltare economică intensă, dar nu cu preţul dezechilibrării cadrului natural, al existenţei omului. Calitatea vieţii, implicată în toate programele de perspectivă ale României, se regăseşte şi în acest domeniu ca o componentă esenţială. Relaţia dezvoltare-conservare a mediului este definită, în însăşi esenţa echilibrului ei, în legile ţării, în documentele de partid şi de stat, inclusiv în finalizările programatice ale celui de-al XII-lea Congres al partidului. Apelînd ferm la raţiune, la responsabilitatea angajantă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia : „Vor trebui aplicate în mod riguros prevederile legii cu privire la ocrotirea mediului înconjurător, asigurînd echilibrul naturii şi ambianţa corespunzătoare vieţii poporului nostru în prezent şi în viitor".

În prezent şi în viitor... Iată un mod de a înţelege omul material, posesor de tehnologie şi industrii, şi omul spiritual, cît se poate de modern, dar deschis comunicării cu natura, într-o continuitate firească. Într-un timp care nu este privit sub apăsarea conjuncturii.

Replica românească a respectului Terrei nu este decît expresia voinţei şi a posibilităţii de a trăi firesc, adică armonios. Omenirea întreagă are această vocaţie. Mai rămîne să-şi demonstreze, sie însăşi, că o şi aplică.

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Disputa

Situaţia este complicată şi contradictorie. Dar nu din cauza aceasta nu pot scrie despre un alt atentat de pe Via Venetto sau de pe o stradă madrilenă ; şi nici despre nivelul atins de sistemul informaţional introdus pînă şi în activităţile diurne ale Cosei Nostra. Şi nici despre soarta miilor, zecilor de mii, sutelor de mii şi, mai exact, milioanelor de copii pentru care o felie de pîine, o bucată de unt sau de zahăr şi o cană cu lapte reprezintă un vis al vîrstei lor „de aur" sau, mai exact, un coşmar al vieţii de zi cu zi. Şi nici despre partide de fotbal trucate pentru a da peste cap bursa pariurilor clandestine.

Mai de curînd, iată, asistăm la o dispută interesantă în felul ei şi care, cred eu, ar trebui consemnată măcar în liniile sale generale. Aceasta a fost prezentată şi comentată de mai mulţi ziarişti occidentali. Unul dintre aceştia (cu individualizările de rigoare dar şi cu exagerări şi apropieri forţate foarte mult) ne propunea să închidem ochii şi să ne imaginăm un birou mare (cu detaliile impuse de rangul respectiv) în care doi interlocutori, diferiţi ca alură, îmbrăcăminte, „aer" (şi, se va vedea, mai tîrziu, fel de gîndire), încearcă să răspundă la întrebarea : la ce vă face să vă gîndiţi vremea noastră ? E aproape cert că răspunsul a fost acelaşi : la epoca antebelică.

Dar disputa abia acum a intervenit : fiecare s-a gîndit la o altă epocă antebelică. Unul susţine cu fermitate că ar fi vorba de perioada ce a premers ultimei conflagraţii mondiale şi invocă slăbiciunea oamenilor politici de atunci şi a guvernelor din care ei făceau parte faţă de acţiunile şi proiectele tot mai nesăbuite ale hitlerismului şi fascismului. La rîndul său, celălalt va arăta, pe baza multor argumente, pentru ce are în vedere perioada premergătoare primului război mondial. Şi va invoca legăturile politice întrerupte între ţări, climatul de neînţelegere şi de intoleranţă, ceea ce a făcut ca hecatomba să se nască „dintr-un accident, dublat de o neînţelegere". Deci, se întreabă în continuare cei amintiţi : despre care epocă poate fi vorba — cea de dinainte de prima hecatombă sau cea premergătoare ultimului război mondial ? Disputa nu este încă lămurită. Se ştie însă că fiecare perioadă invocată a ajuns în acelaşi punct al morţii, deznădejdii şi durerii. Ceea ce este foarte important.

Drept pentru care, personal, cred că nu rotirea în jurul disputei asemănării (sau deosebirii) ar trebui să-şi aibă rostul şi locul, ci gîndul şi fapta concrete cum să promovăm o dispută a contracarării eficiente — dar profund paşnică — a asemănărilor invocate, a similitudinilor apărute. Ţin minte că, odată, un mare poet contemporan vorbea de pacea dintre cele două războaie mondiale şi formula, aparent paradoxală, exprima adevărul adevărat. Dacă a fost să fie ca popoarele să ajungă la această pace trecînd prin două conflagraţii mondiale e la fel de adevărat că stă în puterea lor să-şi păstreze pacea fără a mai trece printr-o nouă hecatombă !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Un tînăr artist — Ion Barbu şi o temă:

ANTIRĂZBOINICA

Pe Ion Barbu l-am cunoscut în urmă cu cîţiva ani. M-a invitat, alături de alţi colegi din muzica tînără, la vernisajul expoziţiei lui şi a lui Daniel Ionescu, expoziţie intitulată foarte sugestiv **„Manifest pentru sănătatea Pămîntului"**.

Ultima dată cînd ne-am întîlnit, dorind să scriu cîteva cuvinte despre el, am aflat că s-a născut în 1953 şi de atunci şi pînă acum „s-a făcut băiat cuminte" (aşa susţine el). Inginer topograf la mina Petrila, pasionat caricaturist, tema preferată fiind **„Antirăzboinica"**, are satisfacţia recunoaşterii talentului său obţinînd patru premii în ţară şi două în Italia (Vercelli şi Ancona).

Realizează şase expoziţii în ţară (Deva, Bucureşti, Petroşani, Medgidia, Basarabi, Orăştie) şi participă prin lucrările sale la expoziţii în Turcia, Canada, Italia, Grecia, Iugoslavia.

Totuşi îmi mărturiseşte că cea mai izbutită ispravă din viaţa lui sînt cei doi fii ai săi.

DORU STANCULESCU ■

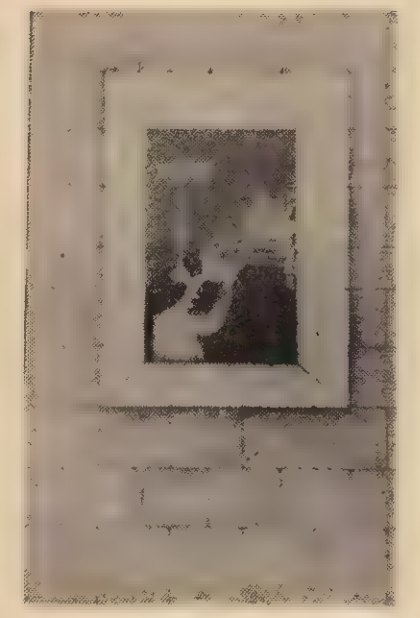

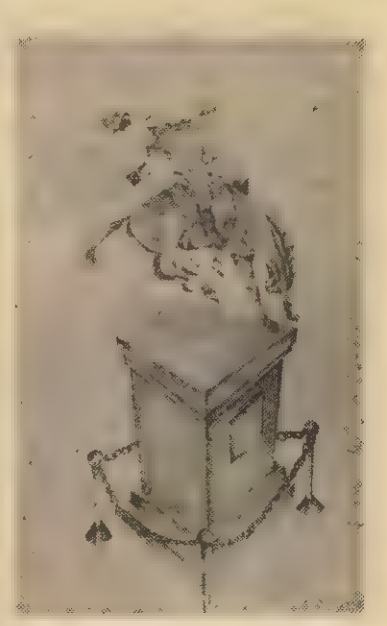

Ochii și urechile lumii

Țînțari, lei, tauri

Societatea „Martin Paul" din statul Wisconsin a pus la punct o armă modernă pentru a distruge țînțarii, muștele și celelalte insecte care vin odată cu vara. „Antimusca" este o pușcă din plastic, bazată pe-un resort, folosind drept muniție un disc rotund fixat de-o sfoară. În loc să urmărești insecta cu un bătător — conform schemelor antice — și s-o pocnești, de atîtea ori scăpîndu-ți și tot de atîtea ori enervîndu-te, iar enervarea nu o dată mărindu-ți colesterolul și astfel deschizînd un cerc infernal — acum e de ajuns să ochești, să tragi, și discul, prin impact, o omoară. „Antimusca" poate fi folosită în casă și afară, dar e deosebit de eficace pentru a ucide gîngăniile așezate în colțuri greu accesibile sau pe plafoanele înalte.

Tot în Wisconsin, doi frați gemeni, domnii James și John Uhalt — luptători convinși pe frontul vegetarismului — comunică lumii că au reușit să-l convingă pe leul lor, Sammy, să crească și să se dezvolte conform regimului lor. Leul Sammy e și el vegetarian, mănîncă doar ouă, nuci, țelină și alge : „el e perfect sănătos, calm, încîntat de viață".

În Franța, la corida din Nimes, un toreador venit din Alicante, José-Mari Manzanares, cere ca taurilor să li se „înmoaie" coarnele ; directorii coridei nu acceptă această măsluire a luptei și cronicarii de specialitate îl laudă pentru hotărîrea cu care știu să apere „demnitatea civilizației noastre tauromahice".

La Bellegarde, clubul pasionaților de coride organizează o novillada economică — în mici arene sînt aduși tauri mai tineri, fără picadori, pentru toreadorii debutanți care vor să înceapă să-și joace pielea în fața monstrului. Un asemenea monstru, enorm, bine înarmat în coarne, agitat, bagă lumea în sperieți, toți pușcații fug din arenă, făcîndu-se de rîs în fața unui public care nu mai poate să rîdă ; pînă se aruncă în drumul bestiei Michel La Gravère, un toreador ceva mai priceput, venit din Gasconia pînă aici, să-și facă un nume. Nici La Gravère însă — deși nu mai e la vîrsta lui „deocamdată nu" la poșta redacțiilor — nu poate stăpîni namila și atunci, renunțînd la orice „faena", la orice spectacol pentru mulțime, lăsînd naibii estetica, bagă sabia între coarnele cornutei, ca un măcelar, și o omoară pe loc. Publicul amuțește. Pe urmă, se ridică și părăsește repede arena. La Gravère, conform tradiției, salută. Tribunele sînt pustii. La Gravère are ochii în lacrimi : taurii, oricît de fiorogi — un toreador o știe odată cu lumea — nu se omoară așa...

Noaptea, unul din ordinatoarele care veghează la pacea lumii înregistrează, timp de trei minute, că o mare putere ar ataca o altă mare putere. Se dă o semialertă și se verifică rapid, pe alte sisteme de detectare, dacă nu e o halucinație a computerului. Este. E o eroare. Țînțari, lei vegetarieni, tauri și matadori sînt asigurați, a doua zi, că n-a fost decît o semialertă și lumea n-a sărit în aer.

Omul, bobocule, e tare ca fierul și slab ca musca.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

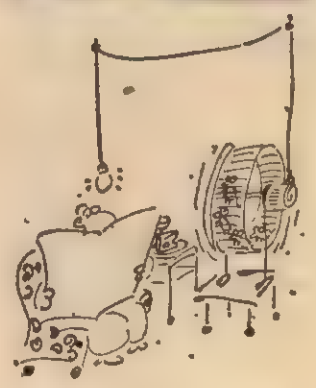

(După „Květy" — Cehoslovacia)

William Saroyan:

„În România, simți totdeauna plăcere să întîlnești vechi prieteni"

L-am întrebat pe William Saroyan cum apreciază faptul că este atît de cunoscut în România. Mi-a mărturisit că este deosebit de impresionat de aceasta. „Un scriitor trăiește cu adevărat numai prin cititorii săi", mi-a spus el, exprimîndu-și imediat recunoștința sinceră și mulțumirile sale tuturor acelora care-i parcurg cărțile. „Mai sînt și alte motive care mă fac să fiu bucuros de prietenia scriitorilor, traducătorilor și editorilor din România. Acum 11 ani m-am întîlnit tot aici, în România, cu cîțiva dintre acești oameni de treabă. Simți totdeauna plăcere să întîlnești vechi prieteni și să faci alții noi". La o întîlnire pe care o avusese, cu cîteva zile înainte, cu scriitorii, spunea că l-a citit pe Eugen Jebeleanu într-o recentă versiune engleză și i-a plăcut foarte mult. „Artiștii României sînt forțele care fac cunoscută întregii lumi inventivitatea foarte specială a unui popor, natura sa, pe care toate celelalte popoare le recunosc datorită caracterului universal al artei". Sculptorii și pictorii au un mare noroc, pentru că în cazul operelor lor nu se pune nici o problemă în ceea ce privește receptarea. Mai greu e cu traducerile, pentru că „limba este un instrument foarte special de comunicare, are o bogăție inepuizabilă, apar noi energii și noi oameni care o revitalizează permanent și, ca scriitori, noi îi urim pentru că sînt atît de talentați". Spunînd acestea, Saroyan făcea o pledoarie în plus pentru traduceri, pentru mai buna cunoaștere reciprocă a nestematelor spirituale ale popoarelor.

Saroyan repetă, și el, experiența — nedreaptă ! — a marilor scriitori cărora le este hărăzit să dispară în umbra operei încă în timpul vieții. Iată, cînd nu mai știam nimic de omul Saroyan, ne pomenim la București cu o ființă de un dinamism ciocoitor, prădă a unor misterioase energii vitale. Îl credeam un bătrînel plimbîndu-și amintirile și tolagul în vreo fermă din California și cînd colo ne trezim cu un om care nu cunoaște decît sezonul tinereții, și nu numai al celei sufletești. Ne spune că în America trăiește ca un anonim, din cauza „avantajelor" de a nu fi cunoscut, „deși în vecinătatea mea toți copiii știu că sînt scriitor, fiindcă le-au spus profesorii („Ala cu mustață mare, care merge pe bicicletă, e scriitor !"). Copiii mă văd, mă salută, îmi fac cu mîna și îmi pun întrebări. „Hei, ai mai scris vreo carte în ultimul timp ?" „Da, am scris una chiar azi dimineață, dar voi ați mai citit vreuna de curînd ?" „Nu, nu ne place să citim". Saroyan mi-a spus toate acestea amuzîndu-se. Mentalitățile unei anume civilizații îl supără, nicidecum copiii.

Saroyan a fost, rînd pe rînd, funcționar la un oficiu poștal din San Francisco (Frisco, în povestirile lui), liftier, hamal, vînzător. A schimbat atîtea meserii pentru că nu suferea nedreptatea. O viață începută greu, dar cît de tulburător avea să-și facă ea locul într-o operă care l-a făcut pe autorul său celebru ! Ceea ce nu-l împiedică să muncească și acum enorm. „Cînd ai 72 de ani, înseamnă că n-o să mai ai timp să lucrezi încă 40, așa că e bine să scrii cît poți, cu deplină maturitate. Așa încît să ajungi să împlinești ceea ce ți-ai propus să faci. Unul din motivele pentru care iubesc țările socialiste este faptul că aici munca este fundamentală, și tot fundamentală este și pentru mine. Eu sînt un muncitor. Înainte de a veni în România, am lucrat încontinuu 108 zile la o carte", Veselul Saroyan — cel ce povestește cu un farmec care este numai al lui că, acum 30 de ani, cînd un unchi de-al său a fost invitat la Teheran pe scenă și întrebat de actori ce face nepotul său cărula tocmai îi jucau piesa „Inima mea e pe înălțimi", acesta le-a răspuns : „E cam nervos !" — este de fapt un om de o seriozitate extremă atunci cînd e vorba de scris, pentru că meseria lui este una din cele mai grave și cu cititorii nu te poți juca („Eu știu că de la mine se cere !").La ce lucrează în prezent ? O carte care se va numi „Am văzut totul și nimic nu merge", „o piesă care se va centra în jurul fuziunii dintre misterios și banal în experiența umană". Greu de spus despre ce va fi vorba aici, pentru că omul plin de umor care este Saroyan ne poartă într-un vîrtej amețitor : „Deoarece nu sînt un scriitor satiric, mă interesează două lucruri : superioritatea probabilă a adevărului față de neadevăr și supraviețuirea oamenilor care nu citesc deloc". Neliniște pentru destinul ingrat al artei într-o anumită lume pe care o cunoaște bine, încredere în puterea ei de a influența în orice condiții în bine ? Și una și alta, dar nu în mod egal, pentru că, adaugă scriitorul, arta poate spune ceva chiar atunci cînd e filtrată. Cum lucrează el ? „Des, aproape întotdeauna, scriu 2-3 lucrări în același timp. Motivul pentru care scriu 2-3, uneori chiar 4 lucruri deodată, 4-5, ba, anul trecut am scris chiar 7 la un moment dat, este pentru că trebuie să lucrez oricum, și eu lucrez repede. Pe de altă parte, scriind la mai multe lucruri deodată, am posibilitatea unei variații largi, ceea ce e mai distractiv. Nu știu niciodată cum va arăta în final scrierea mea, atunci aflu și eu".

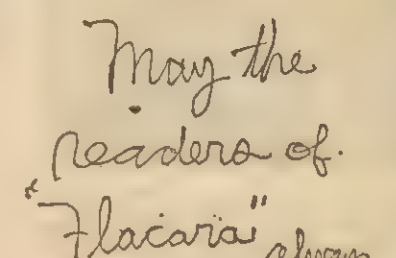

În timp ce vorbeam cu Saroyan, mi-am amintit că unul dintre volumele sale de povestiri se numește „Pacea-i minunată". Pacea privită ca armonie între oameni, pacea ca tihnă, pacea ca înțelegere. Volumul a apărut în anul 1939. Dar astăzi, ce pot face astăzi scriitorii pentru pacea lumii ? „Sîntem cu toții conștienți, în toate părțile, că există posibilitatea de a folosi arta în folosul păcii. Preocupîndu-ne ca toate guvernele, absolut toate guvernele, să fie convinse că artele sînt importante, trebuie să ne preocupăm în același timp ce întrebuințare să dăm nuvelei, romanului sau dramaturgiei, literaturii și artei în general. Măiestria literară, însoțită de umanism, ar putea să facă pacea mult mai dorită decît pînă acum, să-i oblige pe oameni să protesteze împotriva cheltuielilor excesive pentru armament. Chiar dacă nu poate schimba ideile unui guvern, literatura, scrisul, dacă schimbă ideile oamenilor, ale popoarelor, ajută foarte mult pacea. N-ar fi realist să nu recunoaștem că marile guverne posedă imense stocuri de arme defensive și ofensive. Justificarea este apărarea." Sînt cuvinte ce probează încă o dată că marile spirite au fost dintotdeauna profund implicate în problemele timpului lor.

DUMITRU AVRAM ■

Planeta lunaticilor

Toți oamenii sînt lunatici. Nu vă indignați. Este exprimarea fără ceva mai mică nuanță peiorativă, a unei interesante aserțiuni științifice. Noi, cu toții, sîntem condiționați mai mult sau mai puțin de Lună.

Profesorul american Arnold Lieber de la Universitatea din Florida arăta, în volumul său „Efectul Luna" că, la ora actuală, „sînt nenumărate confirmările științifice ale influenței satelitului nostru natural asupra comportamentului și fiziologiei umane". El citează descoperirea psihiatrului L. Ravitz de la Universitatea Pennsylvania după care cîmpul electric cerebral al omului variază între niște limite maxime și minime în perioadele de Lună plină și Lună nouă. În sprijinul acestei teorii vine și biologul Harry Rounds de la Universitatea Wichita care certifică accelerarea ritmului cardiac în aceste două faze ale Lunii.

Lieber susține că Luna plină și cea nouă sînt două faze în care activitatea astrului nopții este deosebit de intensă, două momente în care persoanele psihologic sau fizic labile intră într-o stare de inexplicabilă iritabilitate, acuză neprevăzute migrene, exasperare, obsesii care uneori duc la sinucidere. Care sînt însă procesele prin intermediul cărora Luna influențează atît de profund existența umană, pînă la a-i modifica destinul ? Omul, scrie Lieber, poate fi considerat un microcosmos constituit din aceleași elemente din care e format Pămîntul, și încă în proporții analoge : 60 la sută apă și 20 la sută substanțe solide. Or, forța gravitațională a Lunii exercită o influență și asupra apei din care e format în majoritate corpul uman. Iată deci așa-numita teorie a „mareei biologice" : apa conținută în organism, sub atracția Lunii, se comportă exact ca apa mării intrînd în flux și reflux. Lieber avansează încă un argument în favoarea tezei sale, acela al alterărilor produse de satelit în cîmpul magnetic terestru. Luna, apreciază profesorul american, în timpul necesar parcurgerii orbitei sale (29,5 zile) intersectează continuu fluxul de radiații electromagnetice al soarelui. Nu este deloc imposibil ca această acțiune să provoace variații în distribuirea tensiunilor fluidelor conținute în organism și în compoziția lor. Or, după Lieber, asemenea mutații au, fatalmente, influențe asupra ritmurilor umane fundamentale. Unul din efecte, conchide el, este violența ! Nu, ne liniștește prof. Lieber, „nu toate episoadele de violență se pot atribui Lunii, dar 2—3 la sută cu certitudine".

Să fie blajina Lună atît de vinovată de păcatele pămîntene ? Adică într-o oarecare proporție oamenii se bat, se ucid sau se sinucid fără rost, doar pentru că le-a urcat Luna singele la cap ? Oricît de labil ar fi sistemul nervos al unui pămîntean normal, fazele Lunii pot trece peste el obligîndu-l, cel mult, la cîteva tranchilizante în plus. Pînă la violență și crimă mai este. Cred că e greu pentru oricine să apese pe trăgaci așa, de lunatic. Și mai cred, de asemenea, că ticălogiile despre care auzim sau citim n-au nimic comun cu astrul nopților noastre, sătul și el să privească faptele sîngeroase din unele părți ale planetei pe care cu dragoste și devotiune o priveghează de mii de ani.

IOAN ROȘCA ■

Autografele la mare preț

Cum se explică faptul că pasiunea de a colecționa autografe de artiști cuprinde în zilele noastre un număr din ce în ce mai mare de oameni, în special din rîndul intelectualilor ? Unul din cei mai autorizați experți în acest domeniu, Michel Castaing, încearcă să explice acest fenomen. Pornind de la cartea recent apărută sub semnătura lui E. Berkeley jr., profesor la Virginia University, intitulată „A Colector's Manual", ca și de la voluminoasa culegere de facsimile prefațată de marele critic de artă Jean Cassou „Die Handschrift der Maler", el încearcă să creioneze în linii mari acest subiect.

Cînd vorbim de autograf, spune Castaing, ne referim la un text scris de o personalitate (în cazul nostru din domeniul artelor plastice). Aceste texte reprezintă adesea o sursă importantă de date. Interesul din ce în ce mai mare manifestat de pături diferite de oameni pentru publicarea corespondențelor personalităților marcante din domeniul culturii universale, consultarea de documente în arhive și biblioteci publice și de specialitate, folosirea documentelor de către profesori ca material didactic de mare eficiență, constituie o vie mărturie a creșterii importanței autografelor.

Dacă examinăm cifrele vînzărilor din ultimii ani observăm că, la Berna, scrisori de Gauguin s-au vîndut cu sume variind între 4 800 și 5 200 franci elvețieni, în R. F. Germania o scrisoare a lui Goya a fost vîndută cu 25 000 mărci vest-germane, iar o chitanță semnată de Rafael cu 15 000. La Londra, o scrisoare semnată de Cézanne a fost cumpărată cu 850 lire sterline, iar alta semnată de Gauguin cu 1 400. La Paris o scrisoare a lui Renoir a fost adjudecată pentru suma de 5 000 franci francezi. Dintre documentele cele mai bine cotate citățm : manuscrisul de 37 pagini de la Noa-Noa al lui Gauguin — 250 000 franci, o scrisoare a lui Van Gogh referitoare la Yvette Guilbert — 44 000 fr., o scrisoare a lui Goya către fiul său — 33 000 fr., carnetul de călătorii al lui Raoul Dufy — 10 000 fr., scrisoarea lui Manet către mama sa referitoare la călătoria de la Le Hâvre la Rio de Janeiro efectuată în 1848 — 10 000 fr. Făcînd o comparație cu prețurile de acum cîteva zeci de ani se poate constata că acestea au crescut de circa 4 ori, ceea ce nu se poate spune despre documentele istorice sau literare. Doar scrisorile și manuscrisele muzicienilor au cunoscut o asemenea creștere a prețurilor.

Fără îndoială că aceste documente sînt cu atît mai prețioase cu cît sînt mai rare (cum este cazul chitanței sus-menționate semnată de Rafael), mai lungi (de exemplu : manuscrisul de la Noa-Noa al lui Gauguin), mai pline de date inedite sau de schițe și desene.

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

Desen de SIMONA POP ■

Victorie la tenis:

3 — 2 cu Anglia la Bristol!

Deși cu Ilie Năstase în formație, tenismanii români au sosit la Bristol cu șansa a doua. Ca outsideri, ca să ne exprimăm în limbajul gazdelor. Întîlnirea cu Anglia, contînd ca una din semifinalele europene ale Cupei Davis, se anunța cu atît mai dificilă cu cît era greu de crezut, după calculul hîrtiei și al computerelor, ultimele ținînd o strictă evidență a valorilor în tenisul de azi, că racheta noastră secundă, Florin Segărceanu, va rezista în fața experimentaților Mottram și Feaver, net superiori în ierarhiile mondiale.

Cînd am auzit că, în timpul antrenamentelor, Segărceanu s-a îmbolnăvit, devenind indisponibil, ne-am pierdut și ultimul dram de speranță. Ne-am împăcat cu soarta, meciul părînd să se fi decis, în favoarea englezilor, înainte ca prima minge a lui să fi zburat peste fileu.

A apărut atunci, după o noapte de nesomn la care s-au făcut părtași antrenorii Gheorghe Viziru și Alexe Bardan, soluția extremă, soluția numită Andrei Dîrzu, dar ea n-a dat, în primele două seturi ale partidei inaugurale, roadele dorite. În fața publicului său, John Feaver s-a năpustit asupra tînărului său adversar, spulberîndu-l, 6—1, 6—4. Cînd nimeni nu se mai aștepta, multiplul campion de juniori al României s-a trezit, ca un boxer din pumni, trecînd la cîrma meciului. Respectîndu-și numele, Dîrzu s-a arătat dîrz, exact, ambițios și, înmărmurindu-i pe cei 3 mii de spectatori, a cîștigat set după set, 6—3, 8—6, 6—4, reușind o splendidă victorie, cea mai prețioasă din cariera sa, victorie care va hotărî, de fapt, rezultatul întîlnirii.

Meciul și-a urmat, după aceea, cursul firesc, Ilie Năstase a marcat punctul izbînzii finale. România a învins astfel, împotriva oricăror pronosticuri, Anglia la ea acasă, dobîndind dreptul de a înfrunta, în prima jumătate a lunii iulie, Cehoslovacia la București.

Tricolorii

Cea mai bună echipă românească

Cea mai bună echipă românească din toate timpurile este echipa reprezentativă de handbal. Un palmares mondial uimitor stă înscris în dreptul ei și nu sînt necesare aduceri aminte în această privință. Din 1961 încoace n-a mai fost turneu de importanță internațională fără ca lumea handbalului să nu fi simțit tăria exponenților școlii românești. Aproape mereu la cota nr. 1 printre favoriți, mereu însă obiectivul primului loc în întreaga străduință a echipei și o imensă cerință din partea ambianței naționale pentru atingerea continuă a unor asemenea obiective de competiție. Orice pas fals, chiar la un gol sau două diferență, fie și în fața unui adversar de sport cu drepturi egale, la proporții. Soartă aidoma echipei braziliene în fotbal, pentru care medaliile de bronz la ultimul campionat mondial au fost echivalente eșecului și au determinat nu numai schimbări masive de administrație, ci și modificări de structură în organizare, mergînd pînă la instituirea primului campionat de întindere totală, cu 104 echipe, împărțite în două categorii, numai parțial suprapuse (vom reveni asupra cîtorva idei interesante din noua formulă braziliană).

În unele chestiuni de mentalitate, ne-am dovedit superiori brazilienilor la fotbal. De două decenii, succesele handbalului nostru și ale școlii românești de joc se leagă de numele cîtorva tehnicieni, pe care nu i-am repudiat în momentele de cumpănă, dimpotrivă, pe baza probelor de calitate demonstrate, le-am reconfirmat încrederea. Sigur, s-au văzut șovăieli, chiar defecțiuni, unii dîndu-se deoparte cînd s-a pus în față responsabilitatea refacerii marii echipe. Totuși, continuitatea conducerii tehnice a fost asigurată, iar anul trecut cam pe această vreme s-a pornit pe drumul de pregătire a formației olimpice. Un reînceput de drum cu multe căutări și soluții privite neîncrezător, adesea criticate destul de violent, pînă atunci cînd rezultatele au cam închis gurile oportuniste.

Nici nu-ți vine să crezi cît de mult s-au schimbat părerile într-un singur an, de cînd n-aveam echipă, și pînă astăzi cînd echipa României trezește și întemeiază toate speranțele. În luna iunie a anului trecut, conducerea lotului — Ioan Kunst-Ghermănescu, Nicolae Nedef (ambii prezenți în această postură din 1961) și Lascăr Pană, maestrul tactic al ataculul spectaculos de la Minaur (coincidență de gîndire cu celălalt inovator, Viorel Matei anu de la F.C. Baia Mare) au luat cea dîntîi măsură în ordine absolut firească — au sunat mobilizarea generală a tuturor jucătorilor de clasă. Chemării i-au răspuns toți cei ce aveau în suflet și simțiri echipa națională, de la veteranii Radu Voina, Ștefan Birtalan și Nicolae Munteanu, pînă la handbaliștii tinerei generații. Primei condiții i-a urmat a doua, crearea sudurii, a unității morale de grup, pe motivul muncii îndărătnice pentru performanță. Cu timpul s-au dat în lături singuri sau au fost înlăturați dintre rînduri chiulangiii, acei cu fibră slabă, temătorii. Radu Voina, căpitanul și conducătorul de joc al echipei, s-a arătat a fi lider în toate privințele, pe măsura gloriosilor săi predecesori, Cornel Oțelea și Cristian Gațu. Nu va trebui să mai ezităm ca să-l urcăm pe Nicolae Munteanu pe aceeași treaptă cu Mihail Redl, unul dintre eroii sportivi de la Dortmund-1961 (despre care vorbim și scriem atît de puțin), alături de faimosul nostru Cornel Penu, și acesta dublu campion al lumii. Pe lîngă clasă, Munteanu are și temperamentul plin de modestie al omului viteaz. Înfiorat odată, cînd l-am văzut izbit în plină figură de o minge plecată ca din tun, l-am întrebat dacă nu-i este teamă în această meserie de portar. Mi-a răspuns că „poarta țării" se cere apărată cu orice preț și că îl incomodează numai faptul că după asemenea lovituri de comoție îi apar pe față... cosuri! Se știe că Birtalan a fost urmașul lui Gheorghe Gruia, probabil cel mai bun handbalist al tuturor timpurilor; Birtalan, el însuși golgeter al campionatului mondial 1974, știe, de asemenea, că titularul postului de inter-stînga este acum Vasile Stîngă. Și totuși, fără nazuri de vedetă, pătruns de gîndirea că echipa mai are nevoie de el pentru ultima oară, Birtalan lucrează în draci ca orice novice dornic de afirmare — un exemplu al stării de spirit care stăpînește pe tricolorii echipei de handbal a României.

Se apropie cu pași repezi o clipă grea pentru antrenori, pentru toți jucătorii care s-au străduit un an întreg, umăr la umăr, fără a face diferență de nume între Radu Voina și Vasilca. Vor fi aleși „cei 14" pentru turneul olimpic, nu 16 ca la campionatul mondial. Vor fi aleși trei portari sau numai doi? Toți merită prin străduințe, bărbăție și valoare tehnică, prin rezultate în fața echipelor R.F. Germania, și R.D. Germane, U.R.S.S., Iugoslaviei, Cehoslovaciei, Poloniei — rezultate solide, la „Trofeele Carpați", la „Super Cupa Mondială" sau, foarte recent, în turneul din Spania, pe care l-au cîștigat fără înfrîngere. Însă vor fi aleși numai 14. Cum se va proceda? Cu diferite prilejuri, l-am văzut la lucru pe cei trei antrenori, noaptea pînă tîrziu, aplecați pe planșe speciale; ei reconstituiau și desenau scheme, descriau pas cu pas acțiuni de joc noi, rezultate din imaginația handbaliștilor, imaginau la rîndu-le înlănțuiri de situații, pornind de la diversele aptitudini concrete. Un întreg studiu tactic din care reiese, de pildă, ceea ce astăzi se cheamă codificat „șarpele", o acțiune tactică mortală inițiată de pe aripa dreaptă, dar care se încheie aiurdeva, în mod cu totul surprinzător. Sau, alt exemplu, schimbarea de linii, din mers, oarecum, ca la hochei, în raport de natura ofensivă sau defensivă a fazelor. Presupun că tocmai acoperirea, cu minimum de efectiv, a tuturor necesităților de tactică, va fi criteriul de bază al alegerii. Pe cei 14 care vor pleca la Jocurile Olimpice îi vom însoți cu gîndurile noastre calde și încrezătoare că vor face totul spre a ne împlini așteptările; celor care vor rămîne acasă să le fim recunoscători, fiindcă fără aportul lor ca tricolorii în acest an care a trecut, n-am fi avut iarăși o mare echipă, în aceeași idee a celei mai bune echipe românești din toate timpurile.

VALERIU MIRONESCU ■

Flacăra a primit cu plăcere și interes propunerea fotbalistului Cornel Dinu de a avea o rubrică în paginile sale. Așadar, începînd din acest număr, Dinu va continua, firește, să joace la „Dinamo", dar va semna în „Flacăra".

Omul care joacă

„Flacăra" este o mai veche tentație a mea, nu numai prin simbolul ei ce încearcă să inunde spații, căutînd mereu să spună ceva nou, dar și pentru că știe să lase să se-nțeleagă că spre lumina la care tinde în sport, în fotbal mai ales, este greu de ajuns.

De cînd au apărut și, apoi, desăvîrșindu-și mecanismul de a fi și de a acționa, paginile ei au apărat întru totul omul cu nemeritatele sale necazuri pe care încearcă mereu să le mîngîie cu raza respectului ce i se cuvine gîndirii și personalității sale.

Cred că numai și pentru aceste idei jocul meu și al colegilor mei din iarbă sau grădene — fotbalul — își poate găsi aici o tribună prin care, vrîndu-se mai bun, poate fi cel puțin ascultat...

Pentru că **„omul care joacă"** trebuie să și vorbească, fie numai în numele credinței că și astfel avem mai multe șanse de a fi mai buni, voi încerca să cred că, prin gîndurile mele, noi, jucătorii, vom fi mai aproape de a fi respectați, impunînd respectul spectacolului de care teatrul nostru în aer liber are atîta nevoie în ultimul timp. Pentru a avea certitudinea că cerneala tiparului nu va curge în zadar, vom respecta tradiția tinără a acestor pagini fiind drepți, cinstiți dar... neiertători și pentru că publicul, care vine din fabrică sau de pe stradă la fotbal, merită un joc mai bun. Convingerea noastră este că se poate.

Așadar, începutul cu noi. **Jucătorii!**

Răsfățați sau nu, sîntem opera zilelor noastre. Am putea fi mult mai buni dacă încadrarea jocului nostru în societate ar fi mult mai precisă, neîăsîndu-ne „portițe", dar, compensîndu-ne realist pasajul tinereții și ridurile sudorii care lasă urme... În mod normal, societatea noastră nu mai poate avea nevoie și de fotbaliști cu diverse certificate de studii, unele mai universitare decît altele, cînd ea singură își construiește realitățile mult mai adevărat. Sigur, îi putem fi utili și după aparentul sfîrșit din gazon, dar nu trebuie făcut un scop în sine din a dobîndi diplome prin driblinguri și goluri, fie ele cît de spectaculoase. Obolul nostru ar trebui acceptat și recompensat din ceea ce facem real — **fotbal** — și nu din ceea ce pregătim pentru „zilele cărunte". Totul poate fi așezat mai bine foarte ușor. Este nevoie, însă, de oameni inteligenți, capabili, cinstiți și sinceri în posibilitatea lor de a explica așa cum trebuie, acolo unde este nevoie, șansa jocului de duminică cu care se poate și produce mult mai mult și mai bine, în toate zilele ce vin. Sigur că, acestor oameni încadrați în strada cu nume de filozof, nu le poate fi la început ușor. Unii au căutat, aici se pare, un trai „mai liniștit", dar au nimerit în „mijlocul ladului", dînd apoi cu „oiștea" prin garduri... Un mic exemplu actual. Discutatele și atît de importantele transferări nu pot fi, deocamdată, reglementate pentru a ajuta. Dacă avem numai puțin respect și grijă, putem crede că și o simplă schimbare de aer, din toate punctele de vedere, nu poate aduce decît bine tuturor și mai ales jucătorilor, de care depinde calitatea jocului, lucrul cel mai important. Dar nu se poate! Echipele așa-zis independente, îngrijite de județe — se numesc „F.C.-uri" și nu e rău de loc — permițîndu-și să ceară chiar și prețuri pe jucători (!), propunere discutată în ultima consfătuire a conducătorilor de echipe. Celelalte, sindicaliste sau studențești, încearcă și ele fel de fel de „năzbîtii": pungi de nailon, chioșcuri cu castane pe cărbuni, doctori „honoris causa" pe sub bănci și, mai nou, „fachiri" plimbați cu ursu... prin sate. Spectrul aparte, cele militare au și ele un registru extrem de bogat, de la „arcanul lui Bădiță Vasile", pînă la sabia lui Bacalbașa. Și-atunci? Înghețăm, în liniște, totul... În atîta haos de unde vreți ordinea, creația și „lumina" (!) noastră, a jucătorilor: Fiecare cum și pe unde poate, decît pe acolo pe unde și cum trebuie... Și, astfel, mai uităm să facem pași corecți la un penalty, nu ridicăm capul cînd trebuie după o cascadă de driblinguri ce duc tribunele spre extaz, mai adormim pe o minge sau o scăpăm neașteptat în „ațe", ne sprijinim de mașini prin zăpezile munților, pedepsindu-ne cu „antigel", dar, de fiecare dată, sîntem micii nevinovați ai marii vinovății...

CORNEL DINU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economie (**Lionel Nițescu**, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (**George Arion**) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (**Adrian Dohotaru**) — 1 618 , Sector știință, sport (**Ovidiu Ioanițoaia**, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (**Mihai Pelin**) — 1 618 Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 , Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782 1 621 1 744 . Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (**Tudor OCTAVIAN** — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (**Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136—137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

O nouă întîlnire între tovarăşii

NICOLAE CEAUŞESCU şi ERICH HONECKER

La invitaţia Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, ieri a sosit în ţara noastră, într-o vizită oficială de prietenie, o delegaţie de partid şi de stat a Republicii Democrate Germane, condusă de tovarăşul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane. Locuitorii Capitalei, exprimînd sentimentele întregului popor, au salutat cu căldură sosirea înaltului oaspete, începerea noului dialog la nivel înalt între cele două ţări prietene.

flacăra

ANUL XXIX Nr. 28 (1507) 10 IULIE 1980

Săptămînal editat de Comitetul Uniunii Tineretului Comunist

Continuăm şi în acest număr, în pag. 12—13, reportajul „Calea Rahovei, istorie şi transfigurare".

MINEA GRIGORE — „Burebista"

15 ani de istorie — 15 ani pentru istorie

Alba Iulia, amiază continuă

Vîrsta : 2 005 ani. Date biografice : străluciul şi înfloritor centru militar şi strategic al Daciei romane. Sub domnia lui Mihai Viteazul, prima capitală politică a celor trei ţări româneşti. 184 de ani mai tîrziu : îşi dau viaţa pentru libertate socială martirii poporului român, Horia, Cloşca şi Crişan. La 1 decembrie 1918, Marea Adunare Naţională a hotărît şi consfinţit pentru totdeauna şi în mod irevocabil Unirea Transilvaniei cu România. În urmă cu aproximativ 15 ani : ţirg de mioare, cu primăveri întîrziate. Serile, parcurile se umplean de pensionari şi adolescenţi. Documentele de partid vorbesc insistent de dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor ţării şi ei, bătrînii şi adolescenţii, ştiu că mai devreme sau mai tîrziu ţîrgului lor i se va redescoperi adevărata vocaţie. Unul din fiii oraşului, Petre Constantinescu, este lăsat la vatră. Fişă de reportaj : „Un tren spre Alba Iulia, o femeie în vîrstă cu un copil şi mai multe geamantane, bine „instruit" cedează locul şi urcă valizele în plasa compartimentului. Femeia nu-l slăbeşte din ochi, el se fisticeşte, tocmai acest lucru îi place ei şi se destăinuie : în echină are o fată cuminte, o iubeşte ca pe propria ei fiică, s-ar bucura dacă în drum prin Sebeş, de unde e fata, l-ar face o vizită. Reţine numărul de telefon. Alba n-avea nevoie de electricieni. După o va-

(Continuare în pagina 5)

NICOLAE CRISTACHE ■

Aproape de cetăţean, în slujba şi la dispoziţia lui

În cuvîntarea rostită, săptămîna trecută, la încheierea lucrărilor Consfătuirii de lucru a cadrelor de conducere din sistemul cooperatist şi din consiliile populare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a înfăţişat pe larg liniile directoare ale dezvoltării unor sectoare economice, poate cu mai puţine valenţe spectaculoase, dar foarte apropiate şi absolut necesare cetăţeanului — mica industrie şi serviciile către populaţie.

Aceste sectoare au înregistrat şi ele în anii din urmă, sub incidenţa politicii economice a partidului, realizări remarcabile pe linia dezvoltării şi amplificării producţiei. Dar, în comparaţie cu mersul general al economiei româneşti, paşii făcuţi sînt timizi, iar realizările sînt departe de ceea ce se poate obţine. Şi-au făcut loc şi unele concepţii care, pe alocuri, îndepărtau mica producţie şi serviciile către populaţie de obiectivul şi rosturile lor : tendinţe de gigantism, o activitate de prea multe ori paralelă cu industria mare şi nu o dată împovărată de birocratism. Aceste sectoare care, prin excelenţă, trebuie să dea curs iniţiativei locale, răspunzînd cerinţelor fireşti

(Continuare în pagina 3)

VASILE BARAC ■

LIMBA NOASTRĂ

Limba luminînd poporul limba ce-o vorbim cu drag
străluceşte ne-nţinată pe o gură de cetate
ca o inimă de mamă în ţărîna caldă bate
şi îşi flutură azurul în colorile din steag.

Şi poetul şi ţăranul o rostesc de dimineaţă
îşi botează legămîntul cu vocale de pămînt
cînd pe pragul dimineţii sîngele străbun ne-nţîrînt
logodeşte gîndul ţării cu a ei eternă viaţă.

Pe cuvinte vechi stăpînă niciodată-nsingurată
din cuvinte noi înalţă bolţi de vis ocrotitoare
peste-o patrie în care inima ne e curată
peste-o patrie în care idealul nu mai doare.

Neînvinsă de la leagăn pînă la sfîrşit de carte
Ea ne poartă-nalt destinul pînă dincolo de moarte.

OLIMPIU NUŞFELEAN ■

Reportaj de muncă de la Muzeul literaturii române

Toţi cei care îşi mai închipuie că un muzeu reprezintă un soi de fortăreaţă în care sînt înghesuite o sumedenie de valori apărate cu străşnicie de ochii indiscreţi şi vizibile doar la ocazii festive, trebuie să viziteze neapărat Muzeul literaturii române din Bucureşti. Evident, la prima vedere, nimic nu pare ieşit din comun. Incinta clădirii din strada Fundaţiei nr. 4 este amenajată cu aceeaşi meticulozitate ca la oricare alt muzeu. Un vizitator pătruns în acest univers consacrat literaturii române are prilejul să cunoască mai mult de 20 000 de documente originale şi manuscrise, aproape 3 000 de piese iconografice, aproximativ 50 500 de cărţi şi periodice, peste 500 de obiecte care au aparţinut unor scriitori. Benzi magnetice păstrează vocile unor autori care au dispărut. Exponatele acestea descoperă „faţa nevăzută a literaturii române" şi transformă orice periplu prin sălile muzeului într-o veritabilă aventură spirituală. Se prezintă, astfel, istoria secretă a literaturii române, partea sa mai puţin cunoscută de marele public, dar la fel de importantă, deoarece ea dezvăluie laboratorul de creaţie al scriitorului, modul în care

(Continuare în pagina 16)

A. GEORGE ■

■ **ENERGIA SOLARĂ între dorinţă şi realitate**
pagina 8

■ **Sticlă de Gorj**
paginile 12—13

■ **Noi, slujitorii cîntecului românesc, avem datoria să facem totul pentru a-l feri de poluare**
pagina 20

■ **Plugul de lemn şi nava spaţială**
pagina 23

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la filatura Întreprinderii textile „Aurora" din Capitală

Valorificarea integrală a materiilor prime și materialelor, a tuturor capacităților și posibilităților de producție

Pentru a analiza modul în care se aplică măsurile stabilite de conducerea partidului privind valorificarea materiilor prime și a materialelor recuperabile în industria ușoară, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru la filatura întreprinderii „Aurora" din Capitală. Această filatură utilizează materiale recuperabile în proporție de 86 la sută pentru producerea firelor vigonie, realizează produse de bună calitate și înregistrează o tot mai bună eficiență economică. Astfel, în primele cinci luni ale acestui an, costurile materiilor prime pe tona de fire au scăzut, față de media anului 1978, cu 1 170 lei. Prevederile planului au fost îndeplinite atît la producția fizică și netă, cît și la export.

Analizînd fiecare sector al unității, organizarea proceselor tehnologice, amplasarea utilajelor, mecanizarea operațiunilor, întregul sistem de organizare a producției și a muncii, secretarul general al partidului a cerut specialiștilor din producție, din cercetare și proiectare, să realizeze pe aceleași spații mai multe linii tehnologice prevăzute cu instalații care să asigure mecanizarea operațiunilor de alimentare a mașinilor, transportul materiilor prime, linii cu flux continuu. După ce a indicat că este necesar să se asigure o mai bună organizare și utilizare a spațiului, o înzestrare tehnică corespunzătoare a fiecărei secții de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ca specialiștii din această ramură să conceapă și să realizeze, pentru filatura întreprinderii „Aurora", un utilaj complex care să permită obținerea unor importante economii de energie, o eficiență sporită.

Grija deosebită pentru folosirea judicioasă, eficientă a spațiilor de producție, a teritoriului întreprinderii pentru utilizarea în construcții a unor materiale necostisitoare, pentru creșterea continuă a calității producției, s-a vădit în indicațiile date cu prilejul vizitării secției filatură. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția conducerii întreprinderii că în incinta unității există suficient spațiu pentru ridicarea, în imediata apropiere a filaturii, a unei noi hale pentru preparație. În această hală, uscătoare, etajată, realizată cu un consum redus de materiale, urmează să fie amplasate toate utilajele și agregatele aferente procesului de pregătire și preparare a materialelor textile pentru a fi prelucrate în continuare în filatură, iar spațiul ce devine disponibil să fie destinat producției. Apreciind produsele unității, secretarul general al partidului a cerut specialiștilor să acorde în continuare o atenție sporită finisării, îmbunătățirii calității, diversificării gamei de modele și sortimente, creșterii eficienței produselor destinate exportului.

Pe parcursul întregii vizite tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu manifestări de dragoste și căldură, expresie a sentimentelor de prețuire și gratitudine pe care colectivul acestei unități, alături de întregul nostru popor, le poartă conducătorului partidului și statului nostru pentru activitatea sa neobosită consacrată dezvoltării multilaterale a României socialiste, pentru preocuparea sa constantă față de creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Tovarășul Nicolae Ceausescu a purtat în continuare un cuprinzător dialog de lucru cu membri ai conducerii Ministerului Industriei Ușoare, ai altor ministere și instituții centrale, cu directori de centrale industriale, de institute de cercetare și proiectare tehnologică, cu specialiști din diverse sectoare ale industriei ușoare, pe probleme privind modul cum se folosesc materiile prime și materialele în această ramură industrială. În acest cadru, secretarul general al partidului a examinat soluțiile, procedeele și programele centralelor industriale vizînd folosirea integrală a materiei prime și creșterea gradului de recuperare și reintroducere în circuitul productiv a materialelor uzate de la populație și alți consumatori. S-a cerut întocmirea unui program care să prevadă mijloace și soluții pentru a se ajunge la refolosirea a cel puțin 50 la sută din tot ceea ce se livrează spre consum populației și altor beneficiari — țesături, confecții, încălțăminte, articole de cauciuc, materiale plastice etc. Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe le-a fost trasată sarcina de a include materialele rămase din procesele de prelucrare industrială, precum și materialele recuperabile de la populație și ceilalți consumatori, în balanțele de resurse ale planurilor anuale și ale cincinalului, ca sursă de aprovizionare pentru industria ușoară. Valorificarea superioară a firelor și fibrelor de in și cînepă, îndreptarea, în industria de pielărie, a unei cantități tot mai mari de materiale recuperabile spre chimizare, asigurarea unei sporiri a producției articolelor mici prin lucru la domiciliu, au constituit, de asemenea, probleme dezbătute în cadrul dialogului purtat de secretarul general al partidului cu specialiști din industria ușoară.

După ce și-au exprimat recunoștința și au adus mulțumiri conducătorului partidului și statului nostru pentru prețioasele indicații ce le-au fost date, factorii de răspundere, specialiștii prezenți la acest dialog au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că vor depune toate eforturile pentru valorificarea integrală a materiilor prime și pentru reintroducerea în circuitul productiv a unei cantități tot mai mari de materiale refolosibile, în scopul de a contribui și pe această cale la creșterea eficienței și rentabilității în toate unitățile industriei ușoare.

ION CODRU

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut în cursul săptămînii trecute convorbiri cu tovarășul Mario Soares, secretar general al Partidului Socialist Portughez.

Cei doi conducători de partide au constatat cu satisfacție că relațiile pe diverse planuri între România și Portugalia cunosc o evoluție mereu ascendentă, în conformitate cu Tratatul româno-portughez de prietenie și colaborare. S-a exprimat hotărîrea comună de a se depune toate eforturile în vederea dezvoltării în continuare, pe baze reciproc avantajoase, a cooperării în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, ca o contribuție de seamă la progresul economic și social al celor două țări.

Abordîndu-se probleme ale vieții internaționale contemporane, a fost exprimată preocuparea față de accentuarea încordării internaționale, care pune în pericol libertatea și securitatea popoarelor, pacea întregii lumi. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mario Soares au afirmat că în aceste condiții se impune mobilizarea popoarelor, intensificarea colaborării între partidele comuniste, socialiste, social-democrate, democrat-creștine, a tuturor forțelor democratice, pentru orientarea eforturilor tuturor statelor în scopul opririi cursului spre înrăutățirea climatului mondial, al reluării politicii de destindere, bazate pe respectul în relațiile dintre state al principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, pe recunoașterea dreptului fiecărui popor la o dezvoltare liberă, de sine stătătoare. În acest cadru, a fost subliniată necesitatea înfăptuirii securității în Europa și în lume. Legat de aceasta a fost evidențiată importanța deosebită a pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid, care trebuie să dea un nou și puternic impuls eforturilor consacrate înfăptuirii unitare și integrale a prevederilor Actului final de la Helsinki.

În timpul convorbirilor, cei doi conducători de partide au afirmat importanța deosebită pe care o are pentru pacea și securitatea internațională soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor litigiilor dintre state, a stărilor conflictuale din diferite zone ale lumii, excluzîndu-se cu desăvîrșire folosirea forței sau amenințarea cu forța, orice presiuni politice, diplomatice, economice sau militare. S-a accentuat necesitatea intensificării eforturilor în vederea unei soluții globale, care să ducă la o pace dreaptă și durabilă în Orientul Mijlociu, bazată pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate, rezolvarea problemei poporului palestinian prin recunoașterea dreptului său la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent, garantarea securității și integrității teritoriale ale tuturor statelor din zonă. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mario Soares s-au pronunțat pentru respectarea suveranității și independenței Iranului, pentru soluționarea problemelor dintre Statele Unite și Iran, inclusiv a problemei ostaticilor, pe calea tratativelor pașnice. În ceea ce privește Afganistanul, cei doi conducători de partide au considerat că, indiferent de părerile cu privire la cauzele evenimentelor, trebuie acționat în direcția unei soluții politice care să ducă la încetarea oricărui sprijin din afară pentru forțele antiguvernamentale și, în același timp, la retragerea unităților militare sovietice. Pronunțîndu-se pentru realizarea dezarmării și, în principal, a dezarmării nucleare, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mario Soares au subliniat necesitatea lichidării cît mai grabnice a gravului fenomen al subdezvoltării, pentru instaurarea în lume a noii ordini economice internaționale, bazate pe egalitate și echitate, care să stimuleze progresul tuturor statelor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă, să asigure stabilitatea politică și economică în lume.

★

La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit pe Reiulf Steen, președintele Partidului Muncitoresc Norvegian, ministrul comerțului și navigației al Norvegiei, președintele părții țării sale în Comisia mixtă româno-norvegiană de cooperare economică, industrială, tehnico-științifică și pentru comerț. În timpul întrevederii s-a subliniat cu satisfacție faptul că relațiile dintre România și Norvegia s-au înscris în ultimii ani pe o linie mereu ascendentă și a fost exprimată convingerea că aceste raporturi se vor extinde și îmbogăți continuu, în folosul și spre binele țărilor și popoarelor noastre. Oaspetele a arătat că în Norvegia este așteptată cu deosebit interes vizita pe care urmează s-o întreprindă în această țară șeful statului român. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat, la rîndul său, că așteaptă cu plăcere vizita pe care o va face în Norvegia, exprimîndu-și convingerea că ea va contribui la dezvoltarea și mai largă a raporturilor româno-norvegiene. În cadrul convorbirii au fost relevate rezultatele pozitive înregistrate în planul colaborării economice, precum și căile și modalitățile menite a stimula și mai mult conlucrarea reciproc avantajoasă dintre România și Norvegia pe tărîm economic și tehnico-științific, cooperarea în ramuri importante ale producției materiale — construcțiile navale, industria chimică și cea metalurgică —, schimburile comerciale, valorificîndu-se cît mai eficient posibilitățile pe care le oferă în acest sens potențialul economic în creștere al celor două țări. A avut loc, de asemenea, un schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale.

ION DUMBRAVA

Rodnice consfătuiri de lucru organizate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu

Într-o atmosferă de profundă răspundere, caracterizîndu-se prin spirit analitic și hotărîre fermă de a asigura îndeplinirea sarcinilor stabilite de partid, la sfîrșitul săptămînii trecute a avut loc o consfătuire care a reunit circa 1 000 de specialiști din zootehnie: cadre din cercetare și din învățămîntul superior. Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Consfătuirea cu cadrele din zootehnie se înscrie în mod organic pe linia stilului de muncă al conducătorului partidului și statului nostru, stil în care o trăsătură definitorie o constituie amplul și permanentul dialog cu oamenii muncii, consultarea periodică și sistematică a activului de partid și de stat, a cadrelor de conducere a specialiștilor și celorlalți factori de răspundere din diferite sectoare ale economiei naționale. Cuvîntarea rostită la consfătuire de tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă un moment de cotitură în dezvoltarea zootehniei, ramură de excepțională importanță a economiei noastre naționale. Prin analiza profundă, exactă a actualei stări de lucruri din zootehnie, prin valoarea deosebită a soluțiilor relevate, prin caracterul său științific, atotcuprinzător, această cuvîntare reprezintă un program concret de acțiune pentru toți cei ce lucrează în zootehnie, în agricultură, pentru toți oamenii muncii.

După ce relevă neajunsurile constatate în zootehnie, secretarul general al partidului trasează căile de remediere a situației, de făurire a unei zootehnii avansate. „Să înțelegem bine — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că agricultura este o ramură fundamentală pentru societatea noastră, că fără agricultură nu putem realiza nici socialismul, nici socialismul multilateral dezvoltat, nici comunismul!"

Ca și în expunerile făcute la Consfătuirea de lucru din 29—30 mai de la C.C. al P.C.R. și în Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c., în cuvîntarea la recenta Consfătuire de lucru cu cadrele din zootehnie firul roșu îl constituie necesitatea asigurării unei eficiențe maxime. În acest scop, se impune îmbinarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii referitoare la zootehnie cu tradiția existentă în țara noastră în ceea ce privește creșterea animalelor.

Pe linia realizării unei zootehnii eficiente, o mare importanță o prezintă creșterea natalității și realizarea greutății optime la tăiere. Există toate condițiile ca să se obțină o natalitate de 85—90 la sută, astfel încît, începînd cu anul viitor, creșterea efectivelor de animale conform planului să se realizeze în întregime. Un însemnat factor de eficiență îl constituie perioada natalității. Practica încetățenită în România în creșterea animalelor era ca în primele luni ale primăverii să se asigure 60—70 la sută din natalitate. Învățînd din această experiență, lucrătorii din zootehnie trebuie să ia toate măsurile necesare pentru ca natalitatea animalelor să se realizeze în perioada optimă.

Zootehnia — la nivelul cerințelor de astăzi ale societății noastre

În acest direcție, a obținerii unei eficiențe maxime, trebuie analizate eforturile în toate activitățile legate de zootehnie: asigurarea bazei furajere, realizarea construcțiilor pentru adăpostirea animalelor, învățămîntul, cercetarea științifică ș.a. Numind asigurarea bazei furajere „problemă centrală a zootehniei", tovarășul Nicolae Ceaușescu pune în cuvîntarea sa un accent deosebit pe crearea, de către complexele zootehnice, a unor baze proprii de depozitare a furajelor.

Obținerea de rezultate bune în zootehnie este condiționată și de calitatea lucrătorilor din acest domeniu. Cei care doresc să lucreze în zootehnie, se arată în cuvîntare, trebuie să-și cunoască meseria și să iubească animalele. Zootehnistul trebuie să fie nu funcționar, ci un bun specialist.

Un cîmp larg de acțiune, pe linia realizării unei eficiențe cît mai mari în creșterea animalelor, îl are și cercetarea științifică. Una din direcțiile în care cercetarea trebuie să-și îndrepte eforturile este ameliorarea raselor și crearea de animale de mare productivitate. În această acțiune, cercetătorii trebuie să se bazeze pe rasele românești, care sînt adaptate condițiilor de climă din România. Cercetarea este, de asemenea, chemată să elaboreze rețete, norme, pe baza experienței practice, care să ajute la generalizarea a tot ceea ce este pozitiv în furajarea animalelor, realizînd reducerea consumurilor pe kilogramul de carne, lapte, lînă — tendință și preocupare care se manifestă în întreaga lume.

În cuvîntare se subliniază că dispunem de tot ce este necesar pentru a îmbunătăți, într-un timp relativ scurt, întreaga activitate, pentru a înfăptui neabătut programul de dezvoltare a zootehniei. „Este necesar — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca pornind de la obiectivele mari pe care le avem în agricultură, în zootehnie, să luăm toate măsurile pentru a pune mai multă ordine, pentru a soluționa problemele, inclusiv de ordin material, în vederea realizării unei zootehnii la nivelul cerințelor societății noastre de astăzi". Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că toți cei care lucrează în zootehnie, în agricultură, organele și organizațiile de partid vor înțelege că trebuie să se obțină o schimbare pozitivă radicală în activitatea din zootehnie, asigurînd ridicarea acestui sector la nivelul de ramură principală a agriculturii, de ramură importantă a economiei naționale în ansamblu.

ION D. GOIA ■

Aproape de cetățean, în slujba și la dispoziția lui

(Urmare din pagina 1)

ale populației și să se bazeze pe resursele localităților sau ale județelor respective, depind încă prea mult de organele centrale, de unde așteaptă pînă și rezolvarea în totalitate a problemelor de aprovizionare tehnico-materială.

Trecerea la transpunerea în viață a obiectivelor evocate de secretarul general al partidului în cuvîntarea amintită va determina schimbări de esență în organizarea micii industrii și a serviciilor către populație.

Ce se are în vedere?

Înainte de toate o creștere substanțială a producției. În cincinalul următor volumul producției industriei mici, care include și activitatea meșteșugărească și artizanatul, trebuie să crească de aproape trei ori sau cel puțin să fie dublat; urmează să aibă loc o dublare a serviciilor către populație. Mica industrie trebuie să reprezinte în final circa 18—20 la sută din producția industrială totală a țării. Această activitate nu va însemna o copie la o scară mai redusă a producției marii industrii ci va fi complementară acesteia, producînd acele produse pe care nu le fabrică industria mare. Raza de activitate a micii industrii nu-l întreagă țară, ci orașul, municipiul, comuna, cel mult județul în care funcționează. Producția ei trebuie să poarte amprenta specificului local și să însemne răspunsul concret al acestei activități la cerințele populației din localitatea respectivă. Această calitate a micii industrii de a sonda și a-și adapta producția la cerințele populației locale, adesea altele decît în alte localități, este de o însemnătate excepțională. Pentru ca numai astfel, cu unități mici, care-și pot reorganiza rapid producția, în funcție de comenzi, de cerere se pot satisface cît mai deplin și operativ nevoile populației corespunzător gustului și pretențiilor fiecărui cetățean.

Mica industrie se poate angaja, de asemenea, în producerea, în colaborare cu marea industrie, a unor produse în serii mici în domeniul electronic, al construcțiilor de mașini; poate fabrica o serie de piese, de subansamble, de aparatură de mică serie. Ea poate să-și aducă, pe această cale, o contribuție la rezolvarea unor probleme importante ale economiei naționale, chiar de tehnicitate mai mare.

O dezvoltare rapidă trebuie să cunoască producția de artizanat, domeniu în care avem o foarte bună tradiție și oameni pricepuți, și care poate satisface nu numai o serie de cerințe ale populației ci și asigura produse pentru export în cantități mari.

Se are în vedere, apoi, ca serviciile să fie aduse lîngă populație, aproape de cetățean și să fie puse în slujba și la dispoziția lui. Acest principiu exclude gigantismul, marile complexe și pune accent pe unități de proporții mai reduse, dar numeroase, pe mici ateliere cu 2—5 oameni, pe structuri organizatorice simple.

Cetățeanul să nu fie nevoit să facă zilnic kilometri întregi pentru a-și duce sau lua lucrurile de la centrele de reparații situate, în prea multe cazuri, la mari distanțe de locuința lui.

Potrivit cerințelor formulate de secretarul general al partidului, mica industrie, toate atelierele sistemului cooperatist trebuie să-și întemeieze activitatea pe resursele materiale locale pe care să le valorifice superior, atît pentru producția proprie cît și pentru acoperirea unor cerințe ale marii industrii. Mai mult, mica industrie poate deveni un important factor în dezvoltarea bazei de materii prime și materiale, de punere în valoare a tuturor resurselor materiale. Spațiu de acțiune în acest domeniu este nelimitat: de la prelucrarea răchitei, a materialelor de construcții, a lemnului, marmurii, a chiar a nisipului și altor pietre mai puțin prețioase pînă la organizarea unor exploatări de argint și aur, de participare la construirea de mori de vînt, a altor sisteme de captare a energiei hidraulice și eoliene ș.a.m.d.

Nimic nu împiedică punerea în valoare a tuturor acestor posibilități. Se cere doar, așa cum subliniază secretarul general al partidului, inițiativă, gîndire, voință. Și, mai ales, — înțăturarea prejudecății că totul trebuie așteptat de la București, de la organele centrale.

COOPERAȚIA — EFICIENȚĂ, RENTABILITATE

Între consfătuirile de lucru care au marcat viața economică și politică a țării în această vară fierbinte a muncii, organizate din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie și întîlnirea cu activul și cadrele de bază din sistemul cooperatist și al consiliilor populare ce a avut menirea să analizeze, cu autoexigență și spirit de înaltă responsabilitate, situația actuală și problemele dezvoltării serviciilor pentru populație și micii producții industriale ca parte integrantă a economiei naționale. Și această consfătuire, ca și celelalte, este expresia concretă a celui mai profund mod democratic de a conduce țara și destinele națiunii promovat de conducerea partidului și statului nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Se înscrie în preocuparea sa permanentă de a dezbate cu activul problemele dezvoltării fiecărui sector și ramuri de activitate. Mica producție are, și va trebui să aibă, un rol tot mai mare în totalitatea producției industriale a țării, nu este o industrie minoră — s-a subliniat cu pregnanță în cadrul consfătuirii — ci o ramură majoră creatoare de valori materiale necesare populației, dar și pentru export, producătoare de venituri și de valută, o ramură cu un rol social deosebit, plurivalent în ocuparea forței de muncă a țării, un larg sistem de angajare a maselor la producția de bunuri materiale.

Au participat peste 1 500 de cadre de conducere ale cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperației agricole de producție, prim-vicepreședinți și vicepreședinți ai consiliilor populare, directori ai întreprinderilor județene de resort, reprezentanți ai direcțiilor agricole județene, ai asociațiilor economice intercooperatiste, ai unor ministere și altor organe centrale, organizații de masă și obștești. În spiritul cuvîntării secretarului general al partidului la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, această forță de cadre, 1 500 de conștiințe, de oameni responsabili pentru ceea ce s-a realizat, dar și pentru lipsurile ce s-au manifestat în domeniile supuse spre analiză, în demersul lor critic și autocritic, au formulat numeroase propuneri, întrebări, soluții, pentru redresarea rapidă și totală, pentru dezvoltarea în ritmurile și la cotele stabilite prin planurile de stat, atît a micii industrii, cît, mai ales, a serviciilor. Ele avînd un rol de seamă în asigurarea standardului de viață al populației, așa cum este prevăzut în Programul partidului și în documentele Congresului al XII-lea. Dezbaterile ce au avut loc în plen, cît și în cele două secțiuni ale consfătuirii — „Prestări servicii către populație" și „Producția industriei mici și artizanale" — au reliefat realitatea că s-au făcut pași importanți, că avem o serie de rezultate bune, s-a realizat o creștere an de an a micii producții industriale. Cifrele o exprimă. În sfera serviciilor înregistrîndu-se, de asemenea, creșteri însemnate dar departe de necesități, de cerințele populației și de posibilitățile pe care le avem. „Cu toate acestea, fiind realiști — subliniază în cuvîntarea rostită la închiderea consfătuirii tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să recunoaștem deschis că rezultatele nu sînt pe măsura prevederilor planului, mai cu seamă în domeniul serviciilor". Cu putere de pătrundere și de analiză a fenomenelor și tendințelor vieții economice și sociale specifice societății socialiste românești pe care bine o cunoaștem, economist-gînditor și creator, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații de esență, a arătat cu claritate căile ce trebuie urmate pentru ca aceste sectoare să devină eficiente, să devină rentabile, în contextul întregului organism economic și social. Întronarea și aici, ca în toate domeniile de activitate, în fapt și realitate, în acțiunea curentă, a datelor noii calități. Condiția dezvoltării noastre pe toate planurile. Ideea-forță ce focalizează toate celelalte idei-soluții fiind, desigur, aceasta — a eficienței, a rentabilității. Încă de la început, de la primele fraze, are în vedere însăși eficiența consfătuirii. „S-au formulat multe propuneri — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — de care va trebui să se țină seama. Trebuie analizate și luate măsuri de soluționare a celor care corespund legilor și principiilor societății noastre socialiste. Să lămurim oamenilor de ce unele propuneri nu au fost reținute. Conducerile fiecărei Uniuni în parte să soluționeze și să răspundă la toate problemele ridicate". În total, în cele două sectoare lucrează 471 000 de oameni, ceea ce reprezintă 14 la sută din personalul muncitor din industria mare. În raport cu producția realizată diferențele sînt foarte mari. Producția acestor sectoare este de numai 7,6 la sută în 1979 și se prevede să fie de 7,7 la sută în 1980. Ceea ce înseamnă că, un om al muncii din cooperație produce de 2 ori mai puțin decît un om al muncii din industrie, deși în mod normal ar trebui să fie invers. Această situație nu mai poate fi tolerată, nu mai poate fi admisă! Analiza cauzelor va trebui să fie profundă, responsabilă, eficientă prin soluții și măsuri. O cauză fiind și aici numărul mare al personalului neproductiv. Indicații de mare valoare, în contextul general al întregului, au fost date și cu privire la valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în toate ramurile cooperației, aici deficiențele fiind foarte serioase. La reducerea consumurilor pe fiecare produs, sursă sigură de a rentabiliza mica industrie. S-a indicat, de asemenea, creșterea aportului industriei mici în recondiționarea diferitelor piese și subansamble, nu numai pentru populație, ci chiar pentru industrie, dezvoltarea acelor activități care nu se pot realiza rentabil în marea industrie. Nu paralelisme ca pînă acum, nu serii mari de produse; serii mici sînt sarcina și scopul cooperației și industriei locale. Prin măsurile stabilite, ponderea producției mici în totalul industriei va trebui să ajungă la 18—20 la sută, ceea ce înseamnă că va trebui triplată față de situația actuală. Iar serviciilor vor trebui să facă în cincinalul următor un salt de două ori mai mare față de prezent. Apropierea unităților de populație asigură condiții optime operative și civilizate de satisfacere a cerințelor cetățeanului, atît în sectorul serviciilor, cît și al micii producții și artizanale. Un rol important revine cooperației și consiliilor populare, inclusiv în ceea ce privește valorificarea și utilizarea surselor de energie — mori de vînt, energia solară, microcentrale pe rîuri de munte, biogazul. Mica industrie și munca la domiciliu trebuie să devină un larg sistem de angajare a maselor la producția de bunuri materiale, accentuîndu-se în mod deosebit rolul lor social. Atotcuprinzătoare analiză, toate pîrghiile eficienței acestor sectoare sînt puse în evidență cu limpezime, ca și sistemul de retribuire a celor ce vor fi antrenați, sistemul de control al prețurilor, pentru a nu genera fenomene de inflație și speculă, pentru că totul, serviciile, ca și dezvoltarea micii industrii, au un singur și umanitar scop, scopul esențial al societății socialiste — omul, asigurarea unui înalt nivel de trai, de civilizație și bunăstare.

GHERGHINA ADAM ■

MUNCITORUL

întîiul făurar al progresului multilateral al țării

Plămădită la temperatura înaltă a luptei pentru adevăr și justiție socială, oțelită în perioada revoluției populare și a aspreior bătălii de clasă, eroica noastră clasă muncitoare își continuă cu cinste misiunea sa istorică și vocația sa prometeică în cadrul unei societăți ce face din umanism un principiu de gîndire și acțiune, o constantă a întregii politici economice, sociale, demografice și ecologice, un permanent criteriu de judecată a faptelor și proiectelor noastre. Forță socială conducătoare, legată de cele mai înaintate mijloace de producție și purtătoare a celor mai sfinte idealuri ale națiunii, muncitorimea română s-a dovedit a fi cea mai avansată, mai revoluționară și mai consecventă clasă într-o societate în care fiecare om al muncii poate ajunge astăzi la cele mai înalte demnități. Prestigiul cucerit de clasa noastră muncitoare în lupta pentru echitate în raporturile sociale, pentru progres material și spiritual crește necontenit pe măsura acumulării unei experiențe tot mai bogate în conducerea societății, activitate în care se valorifică întreaga sa capacitate de mobilizare, spiritul de disciplină și organizare, înalta sa conștiință revoluționară. **„Viața demonstrează — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — că numai în condițiile cînd oamenii muncii devin stăpînii forțelor de producție... și participă activ la conducere pot să-și îndeplinească rolul destinat de istorie, că numai în socialism clasa muncitoare își poate îndeplini rolul conducător în societate".**

CLASA MUNCITOARE TRADUCE ÎN FAPTE IDEEA DE RITM, DE ISTORIE GRĂBITĂ, RACORDATĂ VIITORULUI

Am fost cu toții, în ultimii 15 ani, martorii, creatorii și beneficiarii celui mai strălucit capitol al istoriei naționale, am văzut cu ochii noștri redescoperirea României prin marea capacitate a comuniștilor de a transforma în fapte puterea și vocația clasei noastre muncitoare, a întregului popor, prin ridicarea la scara realității a celor mai nobile virtuți ale socialismului.

Ne oprim în mod deosebit asupra ultimului deceniu și jumătate nu fiindcă am fi obligați de prospețimea memoriei sau din considerente de ordin afectiv, ci datorită marii semnificații pe care a avut-o în destinul colectiv al poporului nostru cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român. Ultimii ani ai istoriei naționale rămîn cu totul remarcabili prin vigoarea, dinamismul și progresul multilateral, prin ritmul general de dezvoltare social-politică, economică și culturală a țării. Sînt ani în care, sub conducerea partidului, prin grija permanentă și indicațiile exprese ale secretarului său general, glorioasa noastră clasă muncitoare, în alianță cu țărănimea și intelectualitatea patriei, a tradus în fapte ideea de ritm, de istorie grăbită, de înaintare racordată viitorului, poruncilor și exigențelor lui. O perioadă demiurgică în care muncitorimea română, principalul generator de energii, a luptat intens pentru a propulsa România — țară în curs de dezvoltare — în eșalonul statelor cu dezvoltare economică medie.

Trăim o nouă etapă în potențarea bunăstării generale, în desăvîrșirea democrației pleniare și demnității umane, pe parcursul căreia clasa noastră muncitoare continuă să reprezinte principala forță socială în promovarea progresului multilateral, inclusiv a celui legat de revoluția tehnico-științifică. Sporirea rolului conducător al clasei muncitoare pe ansamblul societății, prin noile valențe calitative legate de creșterea participării sale la autoconducere, la producția valorilor materiale, la promovarea conștiinței sociale socialiste și a unui nou mod de viață, toate acestea au condus — în anii scurși de la Congresul al IX-lea al P.C.R. — **la profunde și largi mutații cantitative și calitative în sînul muncitorimii, la crearea unui nou statut al clasei muncitoare**, al unei clase ce se legitimează astăzi printr-un sensibil spor de cunoștințe profesionale și noi orizonturi de cultură.

ADUCEREA TUTUROR ZONELOR ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

Sub raport cantitativ se poate evidenția, în primul rînd, creșterea numerică a clasei muncitoare din România, precum și sporirea ponderii sale în totalul populației țării, a celei active îndeosebi.

Dacă în anul 1965 numărul muncitorilor din industrie era de 1 441 600, el a atins, la sfîrșitul anului 1979, cifra de 2 945 400. Mai mult, față de 1965, ponderea muncitorilor față de totalul personalului muncitor din industrie a crescut cu aproape 6 procente, respectiv de la 86 la sută în 1965, la 91,3 la sută în 1979. Aceste cifre oglindesc puternica dezvoltare a industriei în ultimii 15 ani, îndeosebi a industriei siderurgice și constructoare de mașini ; au fost anii desferecării potențialului energetic al țării, anii cînd a fost realizată ampla valorificare a petrolului și gazului metan prin spectaculoasa explozie a petrochimiei naționale, anii cînd a fost dăruit un nou destin bogățiilor subterane și vegetației forestiere.

Noua organizare administrativ-teritorială, realizată pe baza directivelor Congresului al IX-lea, a creat, cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, „un cadru mai favorabil pentru repartizarea rațională a forțelor de producție, a obiectivelor economice pe teritoriul țării, pentru ridicarea mai rapidă a unor zone insuficient dezvoltate, pentru desfășurarea în condiții tot mai bune a construcției socialiste din țara noastră".

Aducerea tuturor zonelor României socialiste pe traiectoria progresului, proces cu implicații revoluționare profunde în modul de trai al oamenilor, a provocat, firește, și sensibile transformări în structura clasei muncitoare. Astfel, în perioada 1965—1978 creșterea medie a numărului de muncitori pe ansamblul țării a fost de 1,6 ori, dar un spor mult mai ridicat au cunoscut în această perioadă județele mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic : Sălaj (de 4,7 ori), Olt (de 3,4 ori), Teleorman (de 6,2 ori) etc. În această situație dinamica structurii sociale și omogenizarea socială se pot recomanda, între altele, printr-un apreciabil și evident proces de apropiere a județelor prin numărul de muncitori ce revin la 1 000 locuitori. În 1978, față de media pe țară de 256 de muncitori la o mie de locuitori, municipiul București și un număr de 13 județe (Alba, Arad, Argeș, Brașov, Brăila, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Harghita, Hunedoara, Prahova, Sibiu, Timiș) se aflau peste această medie, iar alte șapte județe, în imediata apropiere a mediei pe țară.

Cercetări sociologice ne mai relevă și alte aspecte deosebit de semnificative. S-a apreciat astfel că principala sursă de creștere a clasei muncitoare o reprezintă în continuare populația din mediul rural. S-a putut constata însă în același timp și aparția și dezvoltarea rapidă a unor profesii muncitorești la sate, situație impusă de mecanizarea și industrializarea agriculturii. Investigații sociologice de amploare au mai stabilit deopotrivă că, la ora actuală, circa 35—40 la sută din noii muncitori provin din familii de muncitori, ceea ce evidențiază continuitatea generațiilor — fenomen cu consecințe favorabile asupra integrării tinerilor în muncă, asupra sistemului de norme și valori pentru care aceștia optează.

Interesant de notat că, în același timp, se conturează și tendința trecerii unor elemente ale muncitorimii în rîndul altor categorii sociale, dar direct legate de producție (ingineri etc.), ca urmare a unei pregătiri de specialitate sau a dobîndirii unei experiențe practice în munca de conducere.

UN NOU CONCEPT CU PRIVIRE LA PROFESIUNEA DE MUNCITOR

De o deosebită importanță apar apoi prefacerile calitative intervenite în structura muncitorimii, evidente în mod deosebit prin creșterea permanentă a nivelului de calificare și instruire. La sfîrșitul anului 1978, numărul muncitorilor calificați reprezenta 83,7 la sută, iar în ramurile de vîrf depășea 90 la sută. De notat că o jumătate de milion de muncitori posedă în prezent o instruire de nivel mediu, ceea ce reprezintă nu numai o înfăptuire cu totul remarcabilă, ci vine deopotrivă să marcheze apariția și instituirea unui nou concept politic, social și moral cu privire la profesiunea de muncitor.

Relevante în acest sens ne apar considerațiile Centrului de cercetări sociologice din București consacrate rolului clasei muncitoare în contextul revoluției tehnico-științifice. S-a evidențiat astfel că revoluția tehnico-științifică în țara noastră nu se petrece ca un proces impus din afara clasei muncitoare, tehnica modernă produsă în țara noastră implicînd deja capacitatea folosirii și crearii ei de către muncitori. O situație care i-a determinat pe cercetători să constate că la noi revoluția tehnico-științifică nu se desfășoară în primul rînd la nivelul cunoașterii științifice ci primordial la nivelul acțiunii umane, al dezvoltării sociale, noua etapă calitativă legată de dezvoltarea cunoașterii, a tehnicii și tehnologiei fiind care guvernează această revoluție. În sprijinul acestor aserțiuni pledează dealtfel și datele statistice. S-a stabilit astfel că în comparație cu anul 1965, la sfîrșitul anului 1978 numărul muncitorilor calificați prin școli de tip mediu sau post mediu a fost de 11 ori mai mare, iar numărul celor calificați prin școli profesionale de 4 ori mai mare. În aceeași perioadă numărul celor calificați prin practica în producție a scăzut cu 7 la sută. Au apărut și s-au extins meseriile de mare complexitate, precum cele de electronist (peste 20 000 de muncitori) și operator chimist (peste 275 000 de muncitori), compartimente ce reclamă cunoștințe superioare de matematică, fizică, chimie etc.

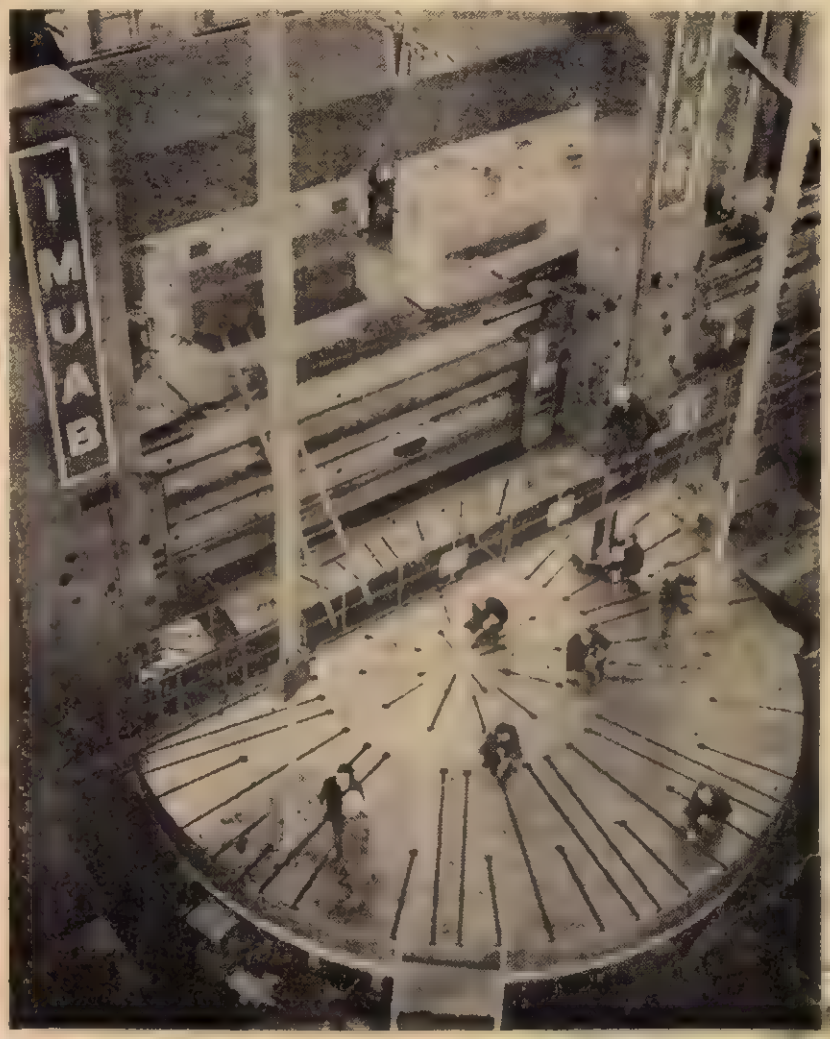

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ ÎNTR-O ETAPĂ DECISIVĂ

Continua profesionalizare a muncitorimii, ridicarea sensibilă a nivelului cultural, potențarea capacității comprehensive, a spiritului de inițiativă și a puterii de decizie au impus logic trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economică, la dezvoltarea autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării întreprinderilor, la instituirea noului mecanism economico-financiar. **Este pentru prima dată în lunga istorie a României cînd realitatea social-economică a demonstrat că participarea oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități la procesul decizional se poate transforma din aspirație și ideal într-o realitate cotidiană prin instituționalizarea unor structuri organizatorice fundamentate pe principiile democrației socialiste.** Înființarea Consiliului Național al Oamenilor Muncii a însemnat în fapt instituirea unui larg cadru democratic în viața economică pentru realizarea unui contact permanent cu oamenii muncii, un dialog viu consacrat tuturor problemelor care privesc progresul societății, dezvoltarea fiecărui domeniu de activitate.

Preocuparea expresă a partidului nostru, a secretarului său general pentru dezvoltarea și perfecționarea, alături de organismele democrației reprezentative, a formelor de participare directă a maselor la viața politică și socială constituie una dintre cele mai relevante trăsături ale ultimului deceniu și jumătate. Numeroase măsuri privind constituirea și perfecționarea modului de funcționare a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și unități economico-sociale, a adunărilor generale ale oamenilor muncii, a altor foruri și organisme democratice asigură o structură organizatorică propice participării nemijlocite a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea celor mai importante probleme ale vieții social-economice, la luarea deciziilor. Iar în această privință un loc de frunte îl ocupă autoconducerea muncitorească, modalitate de întărire a rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră și care deschide perspectiva evoluției treptate a mecanismului democratic spre forme superioare. În acest sens, crearea și aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar a însemnat, de fapt, investirea autoconducerii muncitorești cu noi prerogative, dar și obligații, ce reclamă o nouă conduită socială, noi mijloace și instrumente de lucru pentru trecerea la o nouă calitate în activitatea proprie, potrivit cerințelor etapei actuale. Așa cum s-a subliniat în recentele documente de partid, autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară au intrat într-o etapă decisivă ce implică și oferă, în egală măsură, posibilitatea unirii tuturor resurselor materiale și financiare ale societății și dirijării lor în concordanță cu opțiunile fundamentale privind dezvoltarea accelerată a forțelor de producție și creșterea nivelului de trai.

Ca momente de referință în destinul socialist al patriei noastre, în noua etapă de împlinire istorică, se înscriu recentele indicații și recomandări ale secretarului general al partidului prezentate la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. și la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Așa cum o dovedesc, între altele, telegramele adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu — pretutindeni colective muncitorești stabilesc în aceste zile măsuri concrete pentru creșterea producției fizice și nete, pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar. Pretutindeni un suflu inovator dinamizează creația și creativitatea, pretutindeni muncitorii se angajează cu spirit comunist revoluționar la ridicarea la un nivel superior a întregii noastre activități, în concordanță cu comandamentele și exigențele actualei etape istorice pe care o străbate România socialistă.

Ultimul deceniu și jumătate reprezintă pentru noi toți o largă și vibrantă retrospectivă a celei mai fertile perioade din istoria națională a poporului nostru, un tablou atotcuprinzător al unei etape de progres multilateral, o prospectare lucidă a ceea ce va însemna pentru România viitorului o istorie făurită conștient prin armele rațiunii și practicii sociale. Este perioada inițiată prin cel de al IX-lea Congres al partidului, acest mare prag de conștiință născut din gîndul și fapta comuniștilor români, a glorioasei noastre clase muncitoare, prin aportul decisiv, determinant al secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, primul muncitor și arhitect al țării, cîrmaciul destinului național, omul care întruchipează atît de plenar crezul, înțelepciunea și vigoarea clasei muncitoare, a întregului nostru popor.

LIVIU TIMBUS

Simple dialoguri despre democrația muncitorească

Uzina „23 August" din Capitală — imensă cetate a industriei grele din România, înnobilată de puternice tradiții revoluționare. Muncitorii își confecționează cărți de vizită pe care scriu fără complexe: „Muncitor, secția...". Nu este o figură de stil, ci un adevăr izvorît dintr-o credință plămădită de înalta morală a muncii, a faptei. Ei sînt și **făuritorii** bunurilor, și **proprietarii**, și **beneficiarii**. Și astfel, gestul obișnuit al întinderii bănăluțului cartonaș cu numele, meseria și adresa capătă semnificația deosebită a bucuriei, a demnității și respectului față de uzină căreia ei i-au dăruit totul și de la care au primit totul.

Se numesc simplu, Gurlui, Mihalcea, Lazăr. Pe numele mic, Florea, Marin, Petre. În mare, biografiile lor sînt comune: ani în urmă, la unii chiar mulți ani în urmă, le-a trecut prin cap să facă industrie. Nu dintr-o toană, ci din necesitate. Economia țării avea nevoie de ei, iar ei vroiau să facă o meserie. Lucrurile se legau perfect, economia țării era o chestiune care începuse să-i privească direct; intrau în această relație și mîndrie, și rîvnă, și dăruire, și pricepere. Istoria nouă a României așa s-a și scris, cu bucurie, muncă, pasiune, trudă, adeseori cu eforturi care au costat scump. Și, ca să revenim, vom spune că tocmai ceea ce e comun în biografia lor, faptul că într-un anume an au intrat la „23 August" direct de pe școlile profesionale le-a dat ulterior identitatea de care îți vorbesc azi cu mîndrie: **muncitor la uzina „23 August"**. Titlul impune respect și semnifică răspundere. Răspundere muncitorească, participare lucidă, conștientă la rezolvarea treburilor întreprinderii. Mai simplu spus, democrație muncitorească.

— Cum se manifestă concret democrația muncitorească, tovarășe Marin Mihalcea. Vă întreb pentru că lucrați de trei decenii aici, sînteți maistru specialist și faceți parte din C.O.M., reprezentînd oțelăria?

— Democrația înseamnă și faptul că încercăm aproape toți, fiecare după mintea și priceperea sa, să trecem de momentul mai dificil în care se află întreprinderea.

— Aproape cu toții?

— Aici este unul din punctele nevralgice. V-am spus, avem un moment mai greu: din cauza nerealizării unor indicatori de plan ăm fost nevoiți să apelăm la bugetul statului. Lucru grav — așa cum sublinia, recent, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, — și în bună măsură noi sîntem răspunzători. Cuvintele sînt poate prea tari, dar trebuie să terminăm odată. Este încă indisciplină în uzină. Indisciplină la locul de muncă — nefolosirea fondului de timp, întîrzieri, plimbări în timpul programului — și indisciplină tehnologică, reflectată în calitatea produselor și desfășurarea contractelor. Bunăoară, am realizat la noi instalația de turnare continuă pentru combinatul de la Galați. A fost o colaborare cu I.M.G.B. și „1 Mai" din Ploiești. Am avut contribuția cea mai mare, dar și cele mai mari necazuri. Întreprinderile amintite și-au trimis imediat oamenii acolo. Noi ne-am mișcat mai greu: s-a dus un tehnician, n-a stat însă mult și a plecat, motivînd că are... examen la limba engleză. N-am nimic împotrivă, tot respectul pentru dorința de autodepășire a omului, dar atît. erau implicate atît uzina, cît și combinatul de la Galați. **Raspundere inseamnă să pui mina să faci treabă, să rezolvi ceva, nu să ridici doar probleme în adunări.** Și cine cunoaște detașamentul muncitorilor de la „23 August" îi știe foarte bine forța. **Trăim democrația, n-o afirmăm doar,** pentru că în sine ea nu înseamnă nimic. Uzina este „mecanicul-șef" al industriei țării. Toate piesele grele, unitate, le facem noi. Ne bucură aprecierea, înțelegem că trebuie să răspundem sarcinilor și facem totul ca să ne achităm de ele.

— Cum credeți că poate ieși uzina din impasul acesta de moment?

— Eu văd două lucruri foarte clar, așa cum le-am discutat în comitetul oamenilor muncii. Unu: să terminăm cu chiulangiii, ca să nu mai ajung să spun că punem umărul aproape toți, și din acest punct de vedere ne aflăm pe drumul cel bun, numărul actelor de indisciplină scade. Doi: să-i punem la treabă pe toți economiștii întreprinderii, ca să nu mai avem necazuri cu aprovizionarea. Numai cei de la serviciul aprovizionare nu fac față. Să înțeleagă cu toții că penalizările pe care le plătim pentru locații în gări, le plătim din buzunarul nostru, de beneficiul întreprinderii. Să fie repartizați pe secții, să vadă ce trebuie acolo, ce materiale, să caute furnizorul, să ia legătura cu el și să urmărească transportul. Sîntem ajutați mereu de conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, el se înțelege, ne sprijină, gîndește alături de noi problemele acestei vetre fierbinți. În aceste condiții, ceea ce stă în puterea noastră trebuie realizat fără văicăreli, bărbătește, ca adevărați **proprietari** ai uzinei.

Ar fi poate de ajuns să vorbim, ca despre un fapt al democrației, doar de indignarea lăcătușului Florea Gurlui de la cazangerie. Omul urcase în grabă scările pînă la comitetul de partid, gîfîia, era nervos. Ce i se întîmplase? Să-i lăsăm să povestească, așa, amestecate, și bune și rele, cînd calm, cînd ușor scos din sărite.

„Noi am terminat comanda la vasele sferice pentru propilenă. Vasele au plecat în țară, ne-am achitat de datorie, mă rog... Au rămas dispozitivele de premontaj ale vaselor. Este vorba de un întreg eșafodaj, un fel de schelărie din țeavă din OL35 T. Mult, o cantitate de aproximativ 5 tone. Ne-am gîndit că le-am putea folosi foarte bine, fără amenajări, investiții, și nici cu prea multă muncă, la cuptoarele de ciment. Își terminaseră treaba cu vasele, erau amortizate, stăteau. Și vine, zilele trecute, ajutorul șefului de secție, Ion Tănase, la comitetul de partid pe secție (eu sînt secretar adjunct) și spune că inginerul Tudorache, șeful secției, dă țevile la topit. Nu ne venea să credem. Țevi bune, de 120 milimetri diametru, filetate la capete, exact ce ne trebuia la cuptoare, trimise la topit! Am convocat comitetul și, printre altele, am discutat și treaba asta. Am stat de vorbă cu toți oamenii din secție. Și totuși, el spunea că a dat dispoziție și răspunde. Parcă de orgoliu era vorba aici. Trebuia să scoatem de la magazia de laminate patru tone de țeavă și pe cealaltă o dădeam la topit! Nu știu cum îi doare pe unii, dar noi, ce să zic... Tănase, om de vîrsta tatei, doar că nu plînge că trimitem țeava alurea la topit. Ne costă, ne doare, simțim bine asta, vorbim în adunări de folosirea integrală a materialelor, ne luăm angajamente și uite, dăm cu piciorul la tone de țeavă..."

— Ne-am obișnuit să ne ținem de cuvînt, mărturisește Petre Lazăr, este mai simplu și mai eficient. Dar chiar simplu nu este întotdeauna, mai ales cînd faci unicate.

— Dar ce a fost, de pildă, simplu?

— Cred că a fost simplu, acum, după ce a trecut timpul, să-mi fac o meserie, frezor la atelierul de matrițe de la utilaj tehnologic, să-mi fac o casă, să-mi întemeiez o familie. Repet, **acum** spun că a fost ușor. Dar este bine să te știi asigurat din punctul acesta de vedere, al meseriei, al unui cămin, îți poți vedea mai ușor de treabă.

— Cum vă vedeți de treabă?

— Ca fiecare cînd are tragere de inimă și își iubește meseria. Important este că și aci, la locul de muncă, totul seamănă cu un cămin, în sensul că ne înțelegem unii pe alții, ne gospodărim bine, ne gîndim la măsurile cele mai potrivite, potrivit vorbei „unde-i unul nu-i putere și unde-s toți...".

— Care a fost ultima măsură pe care a gîndit-o atelierul?

— Aceea privind brigăzile de lucru compacte. Noi i-am dat denumirea. Am propus ca ele să se organizeze pe specific de meserii, deoarece la schimbul 2 ajustorii erau foarte puțini, stăteau cîțiva într-o hală și consumau energie electrică cît nu făcea. Propunerea noastră a prins: de la 1 iulie se pune în aplicare. De asemenea, am propus și desființarea schimbului 3, care, la fel, mai mult păgubea decît producea și oamenii au fost repartizați în celelalte formații care aveau mașini libere...

Și iată deci cum faptele, gîndurile oamenilor sînt în stare să dea viață unei stări: aceea a **democrației muncitorești. Democrație înțeleasă și ca o uriașă răspundere față de locul de muncă.** Aceasta înseamnă, în ultimă analiză, răspundere față de destinele țării, al căror prim făurar este Muncitorul.

MIRCEA RAICIU ■

Alba Iulia

(Urmare din pagina 1)

cantă la părinți pornește spre Hunedoara. Căminul muncitoresc, serviciul la smotru, libertatea cu care nu avea ce face, amintirea scenei din tren, un telefon, o voce îndepărtată, întîlnirea, un balonsedde pe mînă, neliniștea surprizei, fata întîrzie, se regăsesc în sfîrșit, o prăjitură, un film, un flacon de parfum, aranjarea garderobei, week-end-urile la Sebeș, însurătoarea, lanuri de porumb, o cărare lîngă linia de cale ferată care duce ziniie la Hunedoara, bezna dinaintea zorilor, teama de cîinii paznicilor, trezitul în fiecare noapte la unu și jumătate, drumul pe jos de la Sebeș la Vînt, plasa compartimentului din vagonul cu navetiști. La sase seara înapoi spre casă, citeodată și mai tîrziu, și din nou trezirea la unu și jumătate, vînturi, ploi, ninsoare, cărarea de lîngă linia de cale ferată, bezna, cîinii paznicilor, șuieratul locomotivei, farurile puternice, o groapă... A fost descoperit abia spre prînz de către niște muncitori, spitalul, convalescența, reluarea slujbei, simte că nu mai poate, nu mai are curaj... I se desface contractul de muncă pentru absențe. A înțeles că a pornit în viață cu stîngul. Serviciul în biroul de la întreprinderea de drumuri și poduri. Cere „afară": trece la tălat bușteni, noaptea visează fire și curent electric". În orașul de jos încep lucrările la primul lot de 7 000 de apartamente. Investițiile cresc spre cifra de 26 miliarde. Hotelurile **Transilvania** și **Parc**, magazinele **Gemina** și **Central**, cinematografele **Columna** și **Dacia**, noul bulevard **Transilvania**, spitalul județean, Casa de cultură a sindicatelor, platforma industrială a orașului, Fabrica de produse refractare... Filă de reportaj: „Pînă la Alba, Petre Constantinescu pleacă pe jos. Reușește strălucit la examenul de probă. Se întoarce la Sebeș într-un picior, de bucurie. Cu ultimii bani cumpără o sticlă de lichior, așază masa, pe masă flori, o așteaptă pe Florica lui, căreia de rușine pentru ce pățise la Hunedoara uitase să-i mai spună cît o iubește, de a doua zi se mută practic în fabrică? Temerea că nu face destul pentru fericirea de a lucra din nou în electricitate. „vă dați seama, zicea, ce înseamnă cărămida refractară pentru țară?". Se înscrie la seral unde lecțiile decurgeau prea încet, studiază singur, unu, doi, trei copii. Florica se îmbolnăvește, un singur venit în familie...". Alba Iulia devine capitală de județ. Platforma industrială crește: **Întreprinderea de utilaje, Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de covoare, Întreprinderea avicolă, Moara de degerminat porumb, Fabrica de pîine, Întreprinderea de industrializare a laptelui și a cărnii, autogara, depozitele B.J.A.T.M., B.A.T.M.A., I.C.R.A.** și altele. Filă de reportaj: „Solicitările se adună din toate părțile. Petre Constantinescu aleargă, nu refuză nimic; aleargă de la un loc la altul, la o școală, la organizația U.T.C., la prieteni, la noile șantiere. La prima inovație a fost sprijinit de directorul fabricii și de inginerul-șef și detestat de proiectantul a cărui lucrare o îmbunătățise; numărul inovatiilor crește odată cu suspiciunea unor comozi: Petre Constantinescu este acuzat de carierism. Se construiesc ansambluri de blocuri din piața **1 Mai** și strada **Parcului**, se conturează pe planșete noul cartier de locuințe **Ampoi**, se dezvoltă în continuare bulevardul **Victoria**, este pusă în funcțiune conducta de apă potabilă **Petrești — Alba Iulia**, noul pod peste rîul **Ampoi**, sediile unităților din sistemul bancar-financiar... Petre Constantinescu se vede obligat să joace într-o piesă de teatru. Cum se vede, nu mai vrea să povestească. Maiorul pe care-l interpretează strigă la un moment dat „Jos monarhia!". El este în fruntea maselor. Cînd se aude strigînd și, după el, toată suflarea figurației, îi dau lacrimile. A fost sincer, și la fel ca în viață unora le-a plăcut, altora nu. A mai plîns cînd a primit cheile de la apartamentul nou. A plîns în biroul directorului. Cheile apartamentului lui, și ai Floricăi, și ai celor trei copii după ce se întîmplase la Hunedoara. Alba Iulia continuă să crească: **23 unități preșcolare, 8 școli primare, 9 școli gimnaziale, un liceu de matematică și fizică, 4 licee industriale, un liceu economic și de drept administrativ, 7 cantine pentru elevi, 7 internate, clase cu program suplimentar de muzică, arte plastice și coregrafie...** Filă de reportaj: „Alba Iulia, 30 000 locuitori. Timp mohorît. Locuința lui Petre Constantinescu nu prezintă, cel puțin la început, nici unul din semnele proprii unei case mobilate de un om înstărit. Una din cele două camere, camera de trecere, este dominată de un șifonier vechi, masiv, de o masă și un pat. Încă de la intrare, umbrela și pardesiul îmi sînt preluate de Cristina; mi se oferă în schimb o carte mare cu poze. În cazul unei fetițe de aproape trei ani, schimbul trebuie să i se pară desigur nee chivalent. Cristinei nu i se pare deloc obositor să se trezească în fiecare dimineață la cinci și jumătate pentru a fi dusă la creșă; s-a obișnuit cu programul, la fel cum surioara ei mai mare, din clasa a doua, nu se neliniștește să plece și să revină singură acasă de la școală și tot singură să-și pregătească lecțiile. Băiatul de patru ani își petrece diminețile la bunici. Tatăl stinge televizorul și lăsîndu-și fiicele în voia lor se apropie de masa încărcată de proiecte și desene tehnice. Mic de stat, rotofei, cu părul perie, pare mai degrabă fratele mai mare stîrșenit de surioare în pregătirea lecțiilor... Copiii se joacă, se încurcă sub masă. A sosit și Florica, fata cu balonsedde pe mînă într-o seară la Sebeș, o femeie uscățivă, timidă, suferința unei boli încomplet vindecate i s-a întipărit în cutele timpurii de pe frunte. Petre Constantinescu explică noua inovație la care lucrează de mai mulți ani. Îl ascult fără să reții mare lucru. Reții convingerea blajină că totul se poate. A văzut un inginer la televizor cu 30 de invenții, soția directorului de școală a modificat structural organizarea internă, bazele de predare, secretarul de partid, prietenul lui, a reușit să salveze opt milioane cu o inovație care a relansat în producție presele „23 August, un alt prieten de-al lui, tehnician, este capabil să înlăture orice defecțiune, oricît de complicată, fără să fie de față...". Orașul întinerește. Media de vîrstă scade, copiii plecați se întorc la rosturile lor mari de-acasă, vechea urbe se așază în matcă nouă. La examenul de admitere în cursul superior la liceul seral, tema sosită la plic de la minister pentru proba la limba română a fost: „Descrieți chipul unui comunist pe care-l cunoașteți". Fără să știe unul de celălalt, aproape toți candidații l-au ales ca erou al temei lor de examen pe muncitorul Petre Constantinescu. Februarie, iol, primul an după crearea județului, sedință de șantier, șeful anunță: azi familia noastră se mărește cu încă trei deștoinici muncitori. Capetele se întorc. Pe bancă, trei bărbați timizi și stîngheri. Vasile Ciolan, un alt fiu al orașului reîntors de pe alte meleaguri, îl recunoaște pe prietenul său din „profesionala" de la Deva, Dumitru Cocoș. Povestesc: „Era treabă serioasă la Alba. Ne-am însurat. Ne-am mutat în case noi, ne desparte o parcare". Au construit împreună drumuri, Poșta, Centrala telefonică, hotelurile noi, blocurile de pe bulevardul Victoriei, rezervorul de apă al orașului, casa de cultură, și-au cumpărat mașini, se vizitează reciproc, clădesc împreună case și vise. În case s-au mutat oameni, colegi de școală reîntorși lîngă părinți, țărani școlarizați la cursuri de înaltă calificare. Industria județului realizează astăzi în circa cinci zile întreaga producție a anului 1938. Alba realizează astăzi întreaga producție de mașini de cusut de uz casnic, 91,8 la sută la mașini de spălat rufe, 23,9 la sută la produse sodice, 28 la sută la P.F.L. și porțelan etc. Carnet de reporter: Atît Vasile Ciolan cît și Dumitru Cocoș exprimă forță, calm, încredere în sine și în prietenia începută departe de casele lor și reînnodată și consolidată într-unul din dinamicele orașe ale țării. Clădindu-și orașul i-au împrumutat chipul. Oameni de zi-lumină. Atît în 1978 cît și 1979, Alba s-a situat pe locul doi în întrecerea dintre județe în industrie, fiind distinsă cu Ordinul Muncii clasa a II-a. După 15 ani, Petre Constantinescu (40 de ani): Copiii sînt la liceu și la școala generală, mobila, după cum vedeți, e aceeași, în mare. Am în plus biblioteca, „de savant" cum le spun copiilor în glumă, fac parte dintr-un colectiv de inovatori împreună cu inginerul Petru Paniti, Aurel Sînt și Ioan Oțoi, pompa noastră de transportare efectuează acum în cinci minute ceea ce înainte realiza în opt ore, la instalația de captare a prafului de la cuptoarele rapide am redus patru motoare și operația durează astăzi în loc de 16 ore numai patru ore... Alba Iulia, iunie, timp frumos, amiaza continuă.

Mie, adică lui Marin Burlească din Dobroteşti, mi-a plăcut să fac, nu să zic că fac!

Îl găsim pe prispă, cu un maldăr de hîrtii în faţă. Ne cîntăreşte rapid, amestecînd curiozitatea cu neîncrederea. Lămurindu-se ce şi cum, ne strînge mîinile cu putere, oferindu-ne cei dintîi prilej de mirare. Ciudată forţă, gîndim, la un bărbat aşa de puţin la trup ! Ţine să ne avertizeze, parcă cerîndu-şi scuze, că e musai să vorbim cît de tare, avînd dinsul o rană cu auzul. La întrebarea, evident formală, ce mai face, zice că face bine. Se află, ne explică, pe balcon, lucrînd la nişte interese pe care le are în minte. Apoi închide, cu fereală, un caiet de şcolar pe coperta căruia stă scris, cu litere tremurate, Marin Burlească, 61 de ani, Dobroteşti, Telecrman, Schiţe şi Proecte.

— Ce interese ai matale în minte, nea Mărine ?

— De-ale vechi şi de-ale noi, toate tehnice. Vă interesează ?

— Dac-am bătut atîta drum pînă aici, 150 de kilometri de la Bucureşti, înseamnă că ne interesează. Cum a fost cu avionul ?

— De unde ştiţi povestea cu aeroplanul ?!

— Ne-a spus-o, la primărie, Mihalache Mitru.

— Aha, secretarul. Bun băiat, l-am văzut crescînd. Duce mult respect pentru noi, ăştia mai bătrîni. Păi, cum să fie, l-am făcut, dar pînă la el s-au întîmplat atîtea. Primul interes a fost un vaporaş pentru maşina de tricotat, cînd eram copil, că mi-a plăcut tehnica de mic. Luam scule de la tata, meseriaş de ispravă, mă băgam cu ele prin tot locul, ba la una, ba la alta. De-a văzut tata plăcerea asta, m-a trimis, după elementară, la Miroşi, la şcoala de meserii, de-am ieşit mecanic. Dar nu m-am ţinut imediat de meserie, au mergea atunci, m-am apucat de dres roţi. Lui Stăncu Ţigliş, lui Stoian Tufă, lui Stan Călin, alfora, le-am pus roţi la căruţe prin '38, merg şi azi, puteţi să le vedeţi. După aia, după ce am umblat cu oile pe la Băneasa, lîngă aerodrom, am făcut aeroplanul.

— Cum l-ai făcut, din ce ?

— Din lemn, din ce să-l fac ?! Primul avea pedale, dar n-a mers cine ştie ce. Pînă l-am luat seama, am cheltuit o grămadă de bani. Al doilea a ieşit mai reuşit, că era mai lung. L-am încercat pe Islaz, mergea.

— Ai zburat cu el, nea Marine ?

— N-am zburat, m-am împotmolit la motor. Era tare scump şi-atunci am cerut un ajutor, dar nu mi l-au dat. Nu era, pe atunci, loc pentru oameni simpli, prefectul numai că nu m-a înjurat că-i deranjez.

— Şi ?

— Nimic. Am plecat la armată, m-au aprobat la aviaţie, unde am făcut cerere. Cît am fost dus, un frate mi-a pus avionul pe foc, era frig şi nu prea avea cu ce să se încălzească. În timpul ăla, se trăia greu la ţară, nu ca azi. Cînd m-am întors şi-am auzit, să mor, dar m-am apucat de altele.

— Alte ce ?

— Interese, aşa le-am zis. Adică idei care să facă viaţa omului mai uşoară, să ducă la fel de fel de economii. Uite, apa caldă, de pildă.

— Cum ai făcut ?

— Să fim înţeleşi, tăcă, asta a fost în ultima vreme, cînd s-a pus problema combustibililor, că s-au împuţinat. Ştie toată lumea de la tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care a vorbit despre lucrurile astea adînc, pe limba tuturor. A zis dinsul, cu înţelepciune, să căutăm şi să găsim cu mîinile noastre ceva care să ducă la economie şi, în acelaşi timp, la viaţă mai civilizată. Îndemnat, că mie atît mi-a trebuit, o încurajare, că de-asta am dus lipsă, de înţelegere şi omenie, acum sînt în ţara noastră, slavă domnului, numai cine nu vrea nu face, îndemnat zic, m-am apucat de apa caldă şi-am rezolvat-o. N-am probleme, nici eu, nici copiii, nici nepoţii. Rezervorul are 60 de litri.

— Am înţeles, dar n-am înţeles cum ai procedat. Cum ?

— Concret, m-am gîndit să n-ardă focul în sobă, iarna, doar pentru încălzit, ci să-l supun şi pentru apă. La 40 de centimetri peste foc, am aşezat, în cuptorul sobei, o serpentină. Iat-o.

— Un fel de spirală, aşa-i ?

— Corect, aţi zis bine. Am legat-o la rezervor prin conducte, una de coborîre, să vină apa deasupra focului, alta de urcare, să se întoarcă apa în rezervor. Pe ultima am fixat un robinet. Am calculat ca apa, la întoarcere, să învingă rezistenţa celei din rezervor, s-o găsească mai rară. De-aia am ales coturile, primul de 8 centimetri, al doilea de 20.

— De ce de 8, de ce de 20 ? Nu se putea mai mult, nu se putea mai puţin ?

— Poate că da, poate că nu, mie aşa mi-a ieşit. Am tot calculat pînă mi-a ieşit, 5 dosare am avut. Le-au rupt nepoţii, dar nu-mi pare rău. Dealtfel, am învăţat socotelile pe dinafară.

— Nea Marine, ce materiale ai folosit ?

— Iaca şi matale, materiale ?! Ce-am ţinut prin atelier. Nişte fiare de le-am luat de la Predoleanu.

— De la cine ?!

— Da, ai dreptate, că eşti tînăr ! Era, pe vremea tinereţii mele, un magazin de fierărie la Obor, îi zicea la Predoleanu.

— Cam cît a costat toată instalaţia ?

— O nimica toată, cîteva sute de lei. Dar ce avantaje ! Apă caldă la discreţie, vii de la cîmp, iarna, găseşti apă caldă, mare avantaj. Că focul, îmi daţi sau nu-mi daţi dreptate, tot arde, aşa-i ?

— Aşa-i ! Alţii de ce n-au preluat ideea dumitale, nea Marine ? Vecinii, de pildă, cunoscuţii.

— Unii au luat-o, dar puţini. M-a întrebat de instalaţie un om din Aninoasa, Aurică Stredie, mi-a scris. De ce n-au luat-o mai mulţi ? Din comoditate, asta e. Comoditatea ne omoară, totul la de-a gata, cum se zice. Mie mi-a plăcut să fac, nu să zic că fac, ca alţii.

— Mai spune o dată, cîte clase ai matale ?

— Rizi de mine ?! Clase pînă la genunchiul broaştei, 4 elementare şi 4 de meserii, dar m-am ocupat şi mă ocup. Uneori, nu dorm noaptea cu gîndul la interese, adică la idei. Să fac, să dreg, să găsesc. Alţii, mai sînt şi de-ăştia, bătu-i-ar să-i bată, dorm şi ziua, oameni zdraveni, nu ca mine.

— Matale ce-ai ?

— Pe mine nu prea m-au ocolit boalele. În '49, de exemplu, m-au operat de nişte ganglioni care urcau, ziceau doctorii, la inimă. La „Colţea" m-au operat, au făcut treabă straşnică, am scăpat. Am mai trecut printr-o apendicită acută, prin altele, c-am stat prin spitale cu lunile. Acum, cum vedeţi, am probleme cu auzul şi, mai rău ca asta, cu reumatismul, de mă încirligă cîteodată. De-aia, ca să am cald în casă, am gîndit şi calioriferul.

— Ce-i cu caloriferul, ne spui şi nouă ?

— Cum să nu, doar aţi bătut atîta cale pînă aici ! L-am făcut din tablă galvanizată, 12 ţevi a 3 sferturi de ţol ţeava, ca să dea radiaţii complete. L-am ţinut, la început, la butelie, după care, din motive de economie, l-am trecut la curent. În iarnă, ca să scutesc electrica, s-a împuţinat şi ea, în toată lumea, din cîte am înţeles, l-am trecut la sobă. Cred că am găsit cea mai bună soluţie.

— Cum la sobă ?!

— Soba încălzeşte o cameră şi, cu aceeaşi energie, cu acelaşi lemn ars, caloriferul mai încălzeşte una. Dintr-o lovitură, 2 iepuri. Cum la sobă ? Tot cu serpentina. Una mai complicată, ca o scară închisă la un capăt.

— Cum ai calculat-o, nea Marine ?

— Am cercetat.

— Unde ?

— Pe unde am putut. Chiar şi în cărţi, de ce să mint, ele vorbesc de lucruri întortocheate, eu fac totul simplu, ţărăneşte. Bani puţini, avantaje mari. În septembrie, bag instalaţia în baie, mai avem la un colţ.

— Cîne mai avem ?

— Eu şi fii-miu, lucrează la televizoare. Ideea e gata, rămîne doar s-o punem în practică.

— Cît aţi cheltuit pentru calorifer ?

— Puţin. Ce să coste, tabla ?! Primarul, Grigore Dorobanţu, l-a văzut şi i-a plăcut. Mulţi consătenii vor să facă şi ei, să vedem. Mai ales Dumitru Buliga, de la care am luat ciocanul de lipit, s-a arătat interesat, d-o zice, l-oi ajuta, că eu sînt român, iar românul e săritor la nevoia altuia, mai ales cînd e vorba de-un vecin. Totul e, după mintea mea, ca omul să fie gospodar, să-i placă să facă. Cine stă cu braţele încrucişate, ăla n-are spor.

— Vedem aici, nea Marine, o instalaţie...

— Da, vedeţi un captator solar. Alaltăieri l-am pus în funcţiune, a mers, după cum vedeţi, merge. E din tablă veche, de-aia folosită la combine. Numai ţeava am cumpărat-o, ţeavă de 12 milimetri, de la Piteşti. Rezervorul are 70 de litri, l-am făcut din ce-am avut.

— Care ar fi principiul acestei instalaţii ?

— Ştiu eu, fără pompă. Apa, ca şi dincolo, coboară şi urcă singură, fără motor, adică fără energie. Cu geamurile a fost mai greu.

— De ce-a fost mai greu cu geamurile ?

— N-am găsit cauciuc pentru ele. Pînă la urmă, am făcut garniturile din furtunuri de irigator. Le-am cumpărat de la farmacie, de la Roşiori.

— Cîte grade atinge apa ieşită dintr-un astfel de captator ?

— Cînd e soare, 60. Ce m-am gîndit ? Deocamdată, l-am fixat, dar am de gînd să montez toată instalaţia pe un cărucior şi să umblu cu ea după soare, ca să aibă randament cît mai mare. Cînd aţi venit, tocmai scriam la interesul ăsta.

— Nea Marine, unde ai citit matale despre toate astea ?

— În viaţă, taică, în viaţă. În muncă, în dorinţa de a face. Şi în cărţi, dacă aşteptaţi acest răspuns, dar puţin. Iată, am citit deunăzi „Încotro, Helios ?", interesantă carte, dar grea pentru mine. Eu, ca să fiu sincer, nu prea m-am nimerit, la captator, cu cartea. Acolo zice să aibă 2 metri pătraţi, al meu e de 60 pe 80 de centimetri, dar merge. Poftiţi, daţi drumul la robinet ! E fierbinte apa ?

— E, deşi nu-i cine ştie ce soare !

— Păi, vedeţi ?! De-acum, am alt gînd, mai îndrăznet.

— Ce gînd ?

— Port în mine, de cîteva luni, un interes cu vîntul. Vreau să-l pun la muncă.

— În ce fel ?

— Să scot electrică din el. Am mai avut eu aşa ceva, dar m-a cuprins boala şi-am renunţat. Am hotărît să revin, cu alte date. Prin '68, am ţinut un dinam mic, mic, dar aducea lumină. Voi introduce unul mai mare, iar turbinei o să-i dau întindere, că aici nu prea e cine ştie ce vînt.

— Turbină ?!

— Fireşte. Nu mă complic cu elicea, ca alţii, merg direct la turbină, fără coadă şi alte chestii pretenţioase. Şi-apoi, ca să fiu sincer, mi-e cam frică să mă sui pe casă !

— Chiar aşa ?!

— Ce-i drept, e drept, mi-e cam frică !

— Dumitale, nea Marine, care ai încercat să zbori cu aeroplanul ?!

— Asta a fost, taică, a fost şi s-a dus. Treaba mea e, acum, pe pămînt. Vreau să-mi păstrez sănătatea, în rest m-oi descurca, întrucît interese, după cum văzuraţi, sînt berechet. Numai voinţă şi dorinţă să fie. Să vă întîrnuţi încoace la iarnă, să vedeţi atunci ce cald şi bine e în casă la Marin Burlească. Din nimic, taică, din nimic.

— Nu chiar din nimic, nea Marine, din pasiune şi din muncă, mai ales din muncă ! Mulţumim de invitaţie, vom mai trece pe la Dobroteşti, pînă atunci însă sănătate şi spor la treabă.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Nazarcea, colţ de Dobroge, binecuvîntat de neodihna oamenilor

Dealuri domoale, ca oglinda unei mări apropiate, mingiiată de un sfîrşit de hulă — acesta este locul în mijlocul căruia s-a născut şi creşte comuna Nazarcea. Mai mult, florile de cais şi piersic, pe care le-am văzut şi simţit nu demult, erau, de parcă această pietrificare lină a apelor s-ar fi încrustat în cele mai neverosimile miresme, într-o spumă albă, migrînd spre roz. La Nazarcea, în acest colţ dobrogean binecuvîntat de neodihna oamenilor, pămîntul trimite spre mîinile culegătorilor cei mai frumoşi caişi şi piersici, iar mai jos spre lunca Dunării, grădinile celor cinci ferme legumicole aşază aceste locuri printre cele mai bogate ale pămîntului dintre Dunăre şi mare.

„Veniţi să vedeţi splendoarea primăverii, ne-a chemat, fără alte cuvinte, Traian Busuioc, inginer de mulţi ani de zile în această parte a Dobrogei, director tehnic al Întreprinderii agricole de stat Nazarcea. Eu o gust şi o trăiesc în fiecare primăvară şi nu mă satur de ea ; şi aş mai lucra o viaţă aici numai pentru a mă simţi în acest colţ de paradis".

La Nazarcea, sub semnul culorilor simple şi măreţe, începe întotdeauna bătălia pentru un nou titlu de fruntaş. Din anul 1972 şi pînă acum, toate planurile anuale la producţia de legume şi fructe au fost depăşite. În aproape toate staţiunile litoralului se consumă piersici, caise, tomate şi ardei de aici din Nazarcea. După ani de muncă aspră şi fără preget această unitate a ajuns să obţină locul întîi pe ţară la producţia de caise şi piersici pe unitatea de suprafaţă. În ceea ce priveşte legumele, de aici pleacă în fiecare an spre consumatori sute de vagoane.

„Nu cu mulţi ani în urmă, revine inginerul Traian Busuioc, unii se cam fereau să aplice în practică vechile tehnologii, probate de o muncă de decenii, sau să cultive soiuri autohtone. Spunînd asta nu dau deloc cercetarea, căutările de noi soiuri şi tehnologii de lucru care au ca temelie sigură soiurile şi tehnologiile cunoscute de ţăranii români. Şi noi facem cercetare aici la Nazarcea, dar nu ne-am propus niciodată să înlocuim experienţa valoroasă, deja consacrată, cu promisiuni greu de împlinit. Aşa am făcut, de pildă, cu caisul, caisul pe care-l ştim cu toţii : rămuros, mare, cu trunchi solid. Vara un cais din acesta dă o sută de kilograme de fructe, iar de pe un hectar de livadă stringem şi trimitem consumatorilor 15 tone de caise".

Noul pe care îl profesează agricultorii de aici nu este o cetate înălţată pe un deşert, ci o probă, încă o probă a temeiniciei unui drum ales mai demult. Iar dacă la acest drum al căutărilor adăugăm şi hărnicia recunoscută a oamenilor, deţinem cele două argumente de bază ale rezultatelor de pînă acum.

Tăindu-ne cu grijă drum prin mireasma florilor, prin albul acela unic, nemaiîntîlnit parcă, am dat de oameni, de mulţi oameni care nu trăiau mirări atît de vizibil exprimate. Ei trăiau în acest mediu ; îl pregăteau, îl aşteptau şi îl petreceau spre belşug. Printre aceşti oameni, cot la cot cu ei, un inginer, şeful fermei nr. 9, Călin Mihăilescu. El şi oamenii săi au obţinut acum doi ani locul întîi pe ţară la producţia de fructe. Anul trecut nu s-ar fi aflat mai prejos dacă primăvara n-ar fi venit încărcată de atîtea capricii. Dar anul acesta s-a muncit chiar şi mai mult decît s-ar fi cuvenit, cum s-ar zice. Există şanse ca oamenii inginerului Mihăilescu să se afle din nou în preajma primului loc sau chiar în perimetrul lui. Ne face să credem acest lucru chiar tînărul inginer pe care îl întîlnim în mijlocul oamenilor, în mijlocul livezii, gata oricînd să dea şi asistenţă tehnică, şi să înlocuiască pe oricare lucrător. Pe Ion Dumitraşcu, de pildă, sau pe Ion Munteanu, pe Vasile Moraru, pe Florea Răboj sau pe Haralambie Hurmuz. Oameni care bat dealurile domoale, pe sub florile de cais, cu un rost bine întemeiat. Ei sînt cei care ascultă pulsul viitoarelor fructe şi chiar pot să le facă mai mari şi mai gustoase. Dar nu numai ei ; înaintea lor, chiar înainte de a plesni mugurii, au trecut pe aici, şi mai trec şi acum, pomicultorii Violeta Marta, Vasile Hondru, Teodor Bahnă, oamenii de la fermele doi, patru şi unsprezece. Pe aceştia ultima zăpadă i-a scos din case şi i-a urcat pe dealuri, urmînd ca de la ei întemeiere să coboare în valuri de spumă ireală mireasma apropiatelor fructe. Plecînd de la poala valurilor pietrificate vine rodul grădinilor : rodul muncii oamenilor din fermele conduse de Andronica Panaitescu, Pantelimon Burcă, Rodica Gheorghiu. De aici au plecat deja spre alte grădini din ţară zece milioane de fire de tomate, ardei şi vinete însămînţate cu cîteva săptămîni în urmă între pomii fructiferi, în curtea fermelor, acolo unde vîntul răzbate mai greu, iar soarele e mai prielnic. Odată cu răsadurile pleacă spre consumatori primele vagoane cu spanac, salată, ceapă.

„Pleacă", iată un cuvînt care poate deveni perdea de ceaţă prin care cu greu răzbat pocnetul sapei, aplecarea oamenilor cînd plivesc buruienile, răsuflarea greoaie a manipulanţilor. Dar fiind aici, la faţa locului, înţelegi cîtă sudoare înseamnă această plecare, cîte zile de muncă, cîtă dăruire şi speranţă, şi încredere în frumuseţea şi măreţia fructelor muncii de fiecare zi. Este bine că acest drum fără odihnă îl încearcă în fiecare toamnă şi două mii de elevi şi studenţi veniţi aici să stringă mai repede şi mai bine roadele cîmpului. Pînă la această perioadă de vîrf se desfăşoară acum drumul în urcuş repede al muncii oamenilor de aici. Este o pregătire a acelei mari plecări de fructe, de semne ale hărniciei spre alţi oameni, spre Constanţa şi Braşov, spre turiştii întîrziaţi şi spre ţăranii din părţile de nord. Nazarcea este astfel un punct fierbinte în bătălia noastră pentru un pămînt mai bogat, pentru o muncă mai chibzuit făcută.

OVIDIU MARIAN

POPESCU NEGRENI — „Străbunul"

De ziua grănicerilor

MESERIA LOR E PACEA

Zilele și nopțile noastre de pace, de stare normală a vieții le apărăm toți. Dar unii își consacră în exclusivitate munca apărării acestor bunuri supreme, de vital larg consum. Sînt grănicerii. Cînd nouă ne e cald, ori ne e frig ; cînd plouă torențial și ne închidem zgribuliți fereastra, ca să privim în liniște prin geam ; cînd, în nopțile de viscol, ascultăm din casă vînturile gheții, cîți ne mai gîndim că în chiar ceasurile acelea, pe toate granițele țării, ei stau de veghe ? În loc deschis. Și fără pauze.

Meseria lor e pacea. O meserie aspră. Cere bărbăție. Și cere eroismul de-a nu dori evenimente. Iar, cînd apar: tăria de a le domina. **În orice condiții,** așa cum spun ei. Pentru că țara și liniștea ei, starea normală a vieții, neprețuita aparență apatie a lipsei de evenimente nu pot fi apărate numai pe vreme bună, ori doar într-o stare sufletească solară.

În zona deltei, am cunoscut de curînd cîțiva din acești oameni, din unitatea militară al cărei comandant este locotenent colonelul Emil Pletosu. „Viața în deltă e aspră, ne spune tovarășul comandant. Una din dificultăți e izolarea, pe care nu pot s-o evite militarii de la pichetele depărtate de localități. O notă de eroism — mă gîndesc, desigur, la eroismul acela anonim al muncii, al conștiinciozității permanente, despre care revista Flacăra a scris de atîtea ori — o notă de eroism, ziceam, are poate și înfruntarea bărbătească a dificultăților vieții în deltă de către tineri coborîți, atît de aproape de nivelul mării, de la înălțimea de confort a blocurilor din orașele în care au crescut."

Îl cunoaștem „la locul său de muncă" pe locotenentul Dumitru Scutelnicu. Subunitatea comandată de el este, de doi ani, subunitate de frunte. În cadrul acesteia, pichetul comandat de locotenentul Dumitru Crăciunescu este subunitate de frunte de 14 ani mereu. Cum însă dînsul a preluat de curînd comanda, se cuvine să amintim și numele celui care i-a transmis-o : locotenent Tudorel Dincă, proaspăt promovat în funcție. După cum e drept să menționăm — printre tinerii și mai puțin tinerii, dar, deopotrivă, inimoșii grăniceri de sub comanda locotenentului Dumitru Scutelnicu — pe plutonierul adjutant Ion Merfu, un gorjean care se află aici de 22 de ani. Timp în care a fost ca un părinte pentru numeroase rînduri de tineri trecuți în rezervă după ce îndrăgiseră „pe viu" grănicerîa. Așa cum i-a văzut Ion Merfu crescînd frumos și pe cei trei copii ai lui. Cel mai mare aflăm că este elev în anul al treilea la școala de maiștri militari, de marină, dar că vrea să vină și el la grăniceri.

În deltă izolarea nu este nici măcar singura dificultate care pîndește. Pichetul comandat de locotenentul Radu Gheorghe este izolat de ape de vreo lună. Militarii au, acolo, două clădiri. În una, valurile tulburi au urcat mai bine de un metru. E folosibilă doar cealaltă, așezată pe un loc mai ridicat. Tot ce este necesar, inclusiv apa de gătit, se aduce cu barca de la un ponton mai apropiat. Ajutor al comandantului este caporalul Ion Venta. Singura legătură permanentă cu unitatea este menținută telefonic. Dar, atît cît se mai poate sta acolo, grănicerii nu-și părăsesc postul. Pe la sfîrșitul lunii mai, se luaseră toate măsurile pentru evacuare. Viitura așteptată putea s-o facă inevitabilă. N-a fost nevoie.

Nu de mult — ne povestea tovarășul locotenent colonel Emil Pletosu — chiar în timpul unei aplicații, s-a raportat de la un picket că apa a cuprins și subunitatea și o parte din satul de alături. Pichetul a fost evacuat. Militarii au dat ajutor cetățenilor să-și apere bunurile și să-i pună la adăpost pe cei scoși din casele lor de furia valurilor. Dar paza frontierei, în zona respectivă, a continuat chiar și în aceste condiții. Grănicerii au adaptat un nou dispozitiv.

Cînd — datorită unor galerii săpate de sobolani — apa s-a infiltrat în digul din dreptul comunei Pardina, militarii i-au ajutat imediat pe săteni să-l consolideze. În asemenea împrejurări, cetățenii în uniformă de grăniceri îi sprijină pe civili ca și cînd n-ar fi decît niște localnici și ei care își ajută părinții și rudele. După cum și localnicii îi sprijină pe grăniceri, veghind, la rîndul lor, la respectarea legislației de frontieră. Nu degeaba se spune că, în zona de frontieră, fiecare cetățean este și un grănicer în haine civile. Așa încît solidaritatea militarilor cu oamenii locului în clipe grele este mai mult decît solidaritatea cu orice semeni.

La un moment dat, o femeie din Chilia, care trebuia să nască, a fost îmbarcată pe vaporul de la Tulcea. Navigația era îngreunată. Ajuns la Plaur, vasul abia mai putea înainta. Trebuia intervenit. Cum ? Cine ? Cu sprijinul grănicerilor, după ce s-au obținut grabnic aprobările de rigoare, femeia a fost internată într-un spital din statul vecin. Acolo a născut fără riscuri, după care s-a întors în sat cu copilul. Altă dată, o femeie, din aceeași localitate, era grav bolnavă. Trebuia intervenit în cel mult două ore. Timp prea scurt ca să poată fi adusă la Tulcea. Dar viața i-a fost salvată, de asemenea, în țara prietenă.

La sfîrșitul lunii trecute, cîte 150 de grăniceri au participat zilnic la lucrările de consolidare a digului de la Tulcea. Între 24 și 28 mai, grănicerii din unitatea de instrucție comandată de locotenent colonelul Ion Burdușel — tineri care au fost pregătiți și, peste cîteva zile, vor fi trimiși pe frontieră, pentru a lua locul celor ce urmează să fie trecuți în rezervă — au participat la construirea unui dig și la consolidarea altuia pentru protejarea localităților Tudor Vladimirescu și Pătlăgeanca. S-a lucrat zi-lumină. S-au remarcat subunitățile comandate de plutonierul Ion Parocescu și de locotenenții Ion Săndulescu și Vasile Manase care — ei, comandanții — au lucrat cot la cot cu comandații. Compania de sub comanda locotenentului major Dumitru Neațu a ridicat, în numai trei ore, 150 de metri de dig, la o înălțime de doi metri.

La 6 iunie a.c., o ruptură de nori a inundat Tulcea. Și de această dată, grănicerii au fost alături de localnici la salvarea bunurilor și a valorilor amenințate. Locotenentul major Ion Baba, secretarul organizației de partid din unitatea comandată de locotenent colonelul Ion Burdușel, tine să menționăm că zece grăniceri, în frunte cu un comunist, plutonierul Nichifor Timofei, au muncit eroic, în depozitele marelui magazin PELICAN, pînă după miezul nopții. Datorită lor, pierderile au fost minime. Între bunurile salvate : 5 000 de kilograme de zahăr și 2 000 de kilograme de făină. „I-am trimis acolo — spune tovarășul locotenent colonel Ion Burdușel — pentru că era nevoie. Nu puteam sta pur și simplu liniștiți, cînd vedeam că putem să-i ajutăm pe oameni și să salvăm atîtea lucruri. Cînd cineva din oraș și-a adus aminte de magazin — sigur, nu din neglijență, ci pentru că erau prea multe locurile unde trebuia intervenit — și mi-a telefonat, noaptea, să dăm o mînă de ajutor, băieții tocmai terminaseră treaba. Este duminică, 8 iunie, această ultimă zi a documentării, și interlocutorul nostru se află între militarii de sub comanda sa. Semnează cîteva bilete de voie pentru ostași, la care au venit părinții. Apoi ne povestește cu bucurie cum tocmai trecuse azi pe aici un cetățean care nu dorea decît să mulțumească din inimă unui soldat pe care nici nu-l cunoștea, și comandanților săi, pentru salvarea vieții unui copil. Îl căutăm pe tînăr. E învoit. Transcriem numele autorului acestei admirabile fapte : **soldat Gheorghe Paraschiv.**

Zilele și nopțile noastre de pace, de stare normală a vieții le apărăm toți. Dar unii își consacră în exclusivitate munca apărării acestor bunuri supreme, de vital larg consum. Sînt grănicerii.

DORIN GHERGHINESCU

Proiectele de diplomă sau chestionarele la care tinerețea răspunde cu maturitate

Ne găsim printre viitorii absolvenți ai Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" din București. Au loc examenele de sfîrșit de an, se pregătesc lucrările de diplomă.

Examenul s-a terminat. Cei 13 coautori ai proiectului de inginerie tehnologică gîndit în vederea modernizării fermei de vaci de lapte a C.A.P. Balotești — județul Ilfov, primesc, odată cu notele de 8, 9 și 10, aprecierea profesorului dr. Vasile Temișan : „Proiectul, în ansamblu, este un proiect bun, rezolvă majoritatea problemelor în mod științific și poate fi acceptat ca bază de proiectare". Anton Fetic, coordonatorul lucrării, subliniază : „Modernizarea unei ferme de vaci de lapte este o problemă foarte actuală, la nivelul întregii zootehnii, astfel că fiecare dintre noi, ajunși la locul de muncă, vom ști de acum să o rezolvăm, iar colaborarea și schimbul de idei pînă în momentul optării pentru soluția rămasă în studiu vin să întregească ideea de integrare efectivă între activitățile de învățămînt, cercetare și producție. În final, soluția propusă de noi, cu toate că a avut ca bază de plecare un program director, a venit cu noutăți, cu'n ar fi programul de ameliorare, sistemul de exploatare și hrănire sau optimizarea bazei furajere".

Nicolae Călin și Nicolae Ghigiu au fost, cu 5 ani în urmă, doar simpli colegi de an ai Facultății de îmbunătățiri funciare. Între timp au devenit prieteni și specialiști în baraje. Proiectul lui Călin, „Acumularea Suhurlui", se ocupă de dimensionarea unui baraj, varianta pe beton, lucrare de mare complexitate ce va avea ca scop amenajarea Cîmpiei Covurluiului — zonă aridă, secetoasă, cu seismicitate de gradul 8.

— Ce înseamnă varianta pe beton, [illegible] de care te ocupi dumneata ?

— Este varianta a doua, pentru că, acolo, se va construi cel mai mare baraj de pămînt, cu un lac de acumulare de 12 km, cu un volum util pentru irigații de 144 milioane mc de apă. Dar calculele variantei mele vor trebui să corespundă tuturor acestor cerințe, ca și cum, peste noapte, s-ar putea alege varianta pe beton, mult mai costisitoare.

Proiectul său este aproape gata, cu toate că a repetat cu încăpățînare multe calcule ; pagini întregi care nu vor fi atașate la proiect ; variante și iar variante pentru soluția cea mai bună. Această perseverență mă face să-l întreb :

— Unde și cînd apare factorul de risc ?

Tace un moment ca și cînd iarăși ar avea de ales o variantă.

— În anul III. La începutul lui. Pentru că din acest an încep proiectele de specialitate ; trei proiecte tehnice. Primul — de construcții hidrotehnice și cuprinde părți de baraj ; al doilea — la beton armat cu calcule de rezistențe și proiectarea unei stații de pompare, și al treilea — la geotehnică și fundații, pentru soluția de fundare pe cheson cu aer comprimat a unei stații de pompare. În anul IV urmează alte cinci asemenea proiecte, iar în anul V încă trei, astfel că, în final, în cel de-al 12-lea proiect — cel de diplomă — factorul de risc scade la minimum. Din acest moment nu ne rămîne decît să-l menținem între toleranțele lui admise.

— Chiar așa ?

— Chiar așa.

Mai am totuși o mică îndoială : de unde atîta siguranță.

— Ce școală ai absolvit înainte de facultate ?

— Liceul de îmbunătățiri funciare din Brănești.

— Dumneata, Nicolae Ghigiu, la ce lucrezi ?

— La „Amenajarea riului Bahlui pentru apărarea de inundații a municipiului Iași".

— Deci tot baraj ?

— Nu neapărat. Încă n-am terminat lucrarea ; sînt, încă, la studiul variantelor, șapte la număr. Pentru fiecare dintre ele calculăm, independent, toate capitolele, iar fiecare variantă este interpretată economic.

— Unde ai dori să lucrezi după ?

— Acasă, în Gorj, pentru că sînt din Cărbunești. Aș vrea să lucrez la amenajarea riului Gilort, care va fi deviat pe Jiu. Nici regularizarea Jiului nu este terminată. Și, apoi, se discută despre soluții noi, interesante, la primul sistem de irigații cu conducte sub presiune. Dacă pot, acolo merg.

★

Discuția cu studentul în ultimul an al Facultății de agricultură, Anton Păștinaru, a început simplu : „Din anul I mă ocup de comportarea solurilor".

Că agricultura pentru Anton Păștinaru este de pe acum o profesiune de credință o dovedesc cele două lucrări prezentate la actuala sesiune a cercurilor științifice, pe datele cărora își va susține proiectul de sfîrșit de facultate. Este vorba despre : „Comportarea unor sortimente de soiuri soia la S.D.E. Belciugatele și studiul lucrărilor de optimizare a erbicidării și semănatului".

— Care este garanția aplicării în practică a proiectului unui student de nota 10?

— Eu cunosc agricultură, mi-am sacrificat foarte mult timp. Povestea cu „10" e pe planul doi. Am fost ajutor de fermă la stațiunea experimentală, unde rămîneam chiar și în vacanțe. Toți banii de bursă i-am dat pe cărți, am o bibliotecă modestă, cam de 2 000 de lei, ca să-mi completez cunoștințele din cursuri. La stațiunea experimentală am găsit adevărați specialiști în agricultură, acolo se făcea adevărată cercetare. Cred că am dat soluții bune, dat fiind că lucrarea de mecanizare a fost premiată.

— Ce probleme clarifică acest capitol de mecanizare ?

— Faptul că, la vremea aceea, aplicarea erbicidării la unele unități nu dădea rezultate, m-a determinat ca în timpul unei practici din anul II, în care răspundeam de o brigadă de cîmp, să fac o erbicidare ca la carte, după toate normele tehnice. Rezultatul a fost o producție destul de mare. Atunci am studiat și optimizarea lucrărilor de erbicidare cu ajutorul nomogramelor pe care le-am îmbunătățit ajungînd la diferite corelații noi în care citești direct, fără calcule, raportul de transmisie la semănat, distanța între cuiburi reală, în funcție de patinare, precum și norma de sămînță la hectar. Toate cifrele în nomogramă se fac pornind de la densitate. Proiectul nu este o cercetare de dragul cercetării ci este o corelare a tuturor cunoștințelor teoretice și practice în vederea punerii lor în slujba unor necesități ale realității.

— Se zice că nota 10 deschide toate porțile. Ce-ai vrea să faci : învățămînt ?, cercetare ?, producție ?

— Aș vrea să le fac pe toate.

★

În proiectele soților Stere întîlnim aceeași temă de cercetare : influența fertilizării cu compost. Ion urmărește modificările survenite la producția de soia și Ioana la cea de grîu.

Prima serie de concluzii, lucrarea nefiind definitivată, se referă la rentabilitatea folosirii compostului. Doza optimă de compost pentru fertilizarea unui hectar este de 10 tone, cantitate obținută din prelucrarea dejecțiilor unui complex de 150 000 de capete în 24 de ore. Dacă fertilizarea se face combinată cu îngrășăminte chimice, doza optimă de compost se reduce la jumătate. Chiar și în această situație folosirea lui este rentabilă avînd în vedere materia primă. Celălalt aspect al studiului ar fi cum este influențată cultura. Astfel, urmărind comparativ producțiile de soia pe diverse categorii de fertilizare, se constată următoarele : în condiții de climă favorabilă se obțin producții chiar superioare mediei pe țară, dar fertilizarea combinată este recomandată indiferent de condiții. De asemenea, grîul a reactionat mult mai bine decît soia, dar tot în condiții de fertilizare combinată.

Examenele continuă. Proiectele se definitivează, iar absolvenții, acești tineri, mai mult sau mai puțin copii ai pămînturilor, devin adevărați părinți ai pămînturilor, cunoscîndu-l și înnobilîndu-l.

ELENA GHERA

SARCINILE TRASATE IMPUN UN RITM DE 400 DE ORI MAI RAPID!

Energia solară între dorinţă şi realitate

Aspectul energetic al activităţii noastre economice preocupă conducerea de partid şi de stat încă înainte de 1974, an în care a fost alcătuit un program complex şi multidisciplinar de folosire a surselor de energie neconvenţionale. Luînd ca dată de pornire a acţiunii, cînd practic s-a pornit de la zero, anul 1974, să urmărim ce s-a întîmplat în ultimii şase ani şi mai ales ce trebuie făcut în continuare, ştiind că în sarcinile care stau în faţa energeticienilor, energia solară are ponderea şi bine stabilită, că sarcinile trasate impun o activitate de anvergură ale cărei rezultate nu pot apărea decît prin prezenţa unei echipe complexe, al cărei membri sînt în relaţie de permanentă colaborare. Stînd de vorbă cu o parte dintre cei care lucrează, acum mai mult decît oricînd, la implementarea energiei solare, pionieri în acest domeniu, care au dat dovadă de curaj tehnic şi chiar mai mult decît atît, am constatat că au greutăţi şi propuneri pentru remedierea lor, au planuri concrete pentru activitatea viitoare. Este firesc să le dăm cuvîntul. Ordinea în care o facem n-are nici o semnificaţie. Semnificativ este doar faptul că sînt uniţi într-o echipă care are acelaşi ţel. Ne pare rău că n-am avut posibilitatea să luăm contact cu toţi cei care se ocupă astăzi de implementarea energiei solare. Vom căuta să umplem această lacună.

SISTEMELE SOLARE SÎNT COMPETITIVE !

ICSITEEMR, Inginerul Teodor Ionaşec, şeful laboratorului de energetică solară. „În condiţiile climatice medii ale ţării noastre, într-un an, un metru pătrat de captator solar colectează tot atîta energie termică cîtă rezultă din arderea a 70 de kilograme de combustibil convenţional. Este cifra la care s-a ajuns astăzi. Ea este funcţie de randamentul instalaţiei şi este perfectibilă odată cu îmbunătăţirea lui. În urmă cu patru ani, una din primele noastre case solare, cea de la Neptun, pe atunci în fază de proiect, avea, după calculele economice făcute, o durată de recuperare a investiţiei de 90 de ani. Un termen puţin încurajator şi, totuşi, lucrurile au mers mai departe. Astăzi durata de recuperare a ajuns la aproximativ 12 ani. Cauzele acestei scăderi spectaculoase, care aduc sistemul în zona competitivă, sînt îmbunătăţirea şi ieftinirea instalaţiei, în paralel cu creşterea vertiginoasă a preţului combustibilului clasic. Aceste cauze vor continua să influenţeze în acelaşi sens şi în viitor. Vreau să arăt prin asta că nu există nici un motiv să se demobilizeze cercetările. Casa de la Neptun a intrat în funcţiune la 1 noiembrie anul trecut. De atunci o ţinem sub observaţie. În perioada de iarnă s-a asigurat un grad de acoperire de 0,4. Într-o zi cu soare, afară fiind minus 7 grade, s-a asigurat încălzirea la o temperatură de 18—20 de grade timp de 24 de ore, direct şi prin stocarea apei calde în rezervoare. Nu considerăm problema încheiată. Urmărim în continuare completarea instalaţiei cu soluţii moderne, creşterea gradului de utilizare. În această vară intenţionăm, proiectul s-a şi făcut, ca apa folosită iarna pentru încălzirea casei să alimenteze o instalaţie pentru un garaj vecin, cu program sezonier. Experimentăm şi un vas de stocare a căldurii care utilizează ca mediu, în afară de apă, săruri cu căldură latentă de transformare mare, săruri care la 40-50 de grade, prin acumulare de căldură, îşi schimbă faza cristalizată în fază lichidă. Cînd revin la faza iniţială, cedează căldura acumulată. Volumul de stocaj se reduce de 3-5 ori iar cedarea temperaturii se face constant şi în timp. Lucrăm la perfecţionarea şi diversificarea captatorilor. Am executat un captator cu săruri cu căldură latentă şi un captator cu aer pentru uscarea materialelor. Captatorul realizat la noi a început să fie fabricat la Găeşti. Din păcate, pînă acum s-au făcut doar 6 000 de bucăţi, cantitate insuficientă pentru ritmul care se cere. Pe 13 iunie s-a omologat la institut un captator mai ieftin şi care conţine mai puţin aluminiu. Este un captator la nivel mondial. Se va fabrica la I.M. Sadu. În paralel cu cercetările curente ne preocupă în mod deosebit partea de implementare : contractele directe cu beneficiarii, proiectele şi punerea lor în aplicare. Pe lîngă casa de la Neptun, anul trecut au intrat în funcţiune următoarele obiective : instalaţia de preparare a apei calde de la Ferma Săftica, două instalaţii pentru uscarea lemnului la C.I.L. Piteşti. Pînă acum au disponibilizat aproximativ 60 de tone combustibil convenţional. În urmă cu o lună a intrat în funcţiune instalaţia de preparare a apei calde de la Institutul de cercetări textile, 15 tone cc pe an. Sînt în execuţie proiectele pentru uscarea caselnei de la Întreprinderea pentru industrializarea laptelui Timişoara, pentru Întreprinderea de panificaţie Focşani şi o instalaţie pentru încălzirea apei necesare creşterii puietului de peşte în Delta Dunării. Ele vor disponibiliza aproximativ 60 tone cc pe an. Contactul cu beneficiarii este mai mult întîmplător. Vin la noi beneficiarii receptivi la introducerea noului, care au auzit de noi şi care au încredere. **Nu avem încă un mod organizat de contactare a beneficiarilor.**

SARCINI PRECISE TUTUROR

INCERC. Şef secţie instalaţii termice, inginerul Teodor Teretean, şef colectiv energetică solară, inginerul Dan Constantinescu, şi inginerii Rodica Mitrofan şi Florin Iordache, din acelaşi colectiv. „Ne ocupăm în mod special de implementarea energiei solare în construcţii. Deşi se recomandă ca cercetarea să aibă un avans de 2-3 ani faţă de aplicarea în practică, în ritmul în care se impune acum folosirea energiei solare acest lucru nu mai este posibil. Cercetarea şi proiectarea îşi asumă riscul trecerii de la cercetarea fundamentală la cea aplicativă şi chiar la industrializare, însă este imperios necesar să mergem în paralel, nu să fim lăsaţi singuri. Riscăm ca tot ce gîndim să rămînă în stadiul acesta. Mai ales într-un domeniu în care toată lumea este la început, trebuie să avem posibilitatea unor experimentări la o scară suficientă încît să ne permită tragerea unor concluzii. Aici s-au pus la punct cîteva lucruri care au păşit destul de repede pe calea generalizării. Captatorul cu focalizare se fabrică acum la Întreprinderea de aparataj şi accesorii Alexandria. Instalaţia de încălzit apa menajeră pentru casele suburbane, compusă din doi captatori de 0.837 metri pătraţi, un rezervor de apă de 80 de litri care prepară apă la 60 de grade, se fabrică şi deci se poate comanda la «Electrometal» Timişoara. Ţinem sub observaţie cele două case solare de la Cîmpina. Credem că sistemul pasiv de încălzire cu ajutorul energiei solare este mai repede aplicabil. Prin măsuri simple şi puţin costisitoare se poate conta pe un aport termic de 40 la sută. Pentru aplicarea lui la o scară corespunzătoare trebuie să se producă o schimbare în modul de a concepe arhitectura unei locuinţe. Avem nevoie de unele confirmări cînd trecem de la cercetarea pe model la aplicarea pe scară industrială. Pentru asta **este nevoie ca impactul dintre prototip şi generalizare să se producă, or, el se produce încă anevoios din cauza lipsei de entuziasm a unor beneficiari.** Se gîndesc că vor avea probleme în plus de rezolvat, că îşi bat singuri cuie în talpă, că li se va reduce cota de combustibil, că vor trebui să raporteze economii şi realizări... Institutul nostru, în colaborare cu Institutul de arhitectură «Ion Mincu», a făcut proiectul unui complex hotelier, amplasat la Jurilovca, care foloseşte energia solară. Erau înglobate în el soluţii de încălzire pasivă şi activă, soluţii constructive specifice pentru asemenea construcţii şi un program special de corelare cu alţi consumatori. **Deşi proiectul onorează contracte de cercetare cu C.N.S.T., punerea lui în execuţie irenează de doi ani.** Proiectul stă în dulap la INCERC iar macheta lui la Institutul de arhitectură. Idei noi pe care le vroiam verificate, muncă şi dăruire. Stau nefolosite. Acest complex constructiv-tehnologic, la care au colaborat arhitecţi, constructori, instalatori, ar fi fost o adevărată şcoală de tehnologie solară pentru nivelul actual al cercetării şi proiectării. Am fi putut verifica şi experimenta ipoteze termice şi hidraulice, soluţii constructive. Nu s-a găsit un beneficiar ! El nu trebuia găsit, ci numit. Credem că Ministerul Turismului ar fi trebuit să fie mai receptiv, mai ales că diferenţa de bani ar fi suportat-o C.N.S.T.

Instalaţia de preparat apă caldă de la Saturn, care deserveşte hotelurile Alfa, Beta şi Gama, 1 200 de locuri, şi care disponibilizează 85 de tone cc pe an, am amplasat-o în curtea unei autobaze din apropiere pentru a nu strica arhitectura locului. După ce s-a constatat că merge am fost acuzaţi că n-am amplasat-o la vedere. Ar fi fost un minunat prilej de contact atît cu consumatorii de confort cît şi cu specialiştii. Am fi putut interesa beneficiarii care s-ar fi convins că instalaţia este bună. Pentru asta ar fi fost suficient să dea drumul la robinet. Să ne gîndim ce s-ar fi întîmplat dacă pe litoral, unde într-o vară trece practic întreaga ţară, numai 5 la sută dintre hoteluri ar fi avut apă caldă cu ajutorul energiei solare. În programul de implantare trebuie să se trasoze **sarcini precise beneficiarilor, altfel riscăm să muncim în gol.** Nici institutele de proiectare judeţene nu se interesează de această problemă aşa cum ar trebui. Face excepţie I.P.J. Prahova care de la început a fost alături de noi. Dintre proiectele noastre sînt astăzi în funcţiune instalaţiile de preparare a apei calde de la Saturn-Mangalia, Slănic Prahova, parcul Cutezătorii, Miliţia Capitalei şi o instalaţie la o unitate militară de la Timişoara. Economiile de combustibil pe care le aduc într-un an sînt de aproximativ 120 tone.

Proiectele executate de noi şi care urmează să fie date în folosinţă într-un viitor apropiat sînt mai mari decît cele de pînă acum. I.M.G.B., apă caldă pentru trei hale industriale, 70 tone pe an. Fabrica de pîine Adjud, uscare paste făinoase, 10 tone. Gura Humorului şi Focşani, instalaţii pentru uscarea lemnului, 25 tone. Institutul agronomic Bucureşti, apă caldă, 60 tone. Restaurantul Ghica-Tei, apă caldă, 15 tone. **Lucrurile încep să se mişte dar ritmul trebuie considerabil îmbunătăţit".**

Institutul de arhitectură „Ion Mincu". Arhitecţii Sandu Micleseu şi Mariana Fiti. „Proiectul complexului de la Jurilovca este făcut de doi ani. Macheta n-are încă aceeaşi vîrstă dar au văzut-o pînă acum mulţi şi tot nu s-a urnit nimic. În urma articolului din revista «Flacăra» s-a interesat despre un eventual proiect de hotel solar administraţia portului Sulina. Deocamdată doar s-a interesat. Ar fi un loc bun pentru o asemenea construcţie. Printr-un porto-franco trece multă lume. Problema arhitecturii solare este la început şi am avut multe probleme de rezolvat. Am lucrat la acest proiect doi ani, în afara sarcinilor curente. Nu ştiu cît ţine entuziasmul unor oameni dacă văd că munca lor nu are finalitate. Am aflat de curînd că C.N.S.T., acest institut cu o inimă caldă, a intervenit şi că Jurilovca va deveni un oraş solar. Ar fi minunat. **Este evident că numai cu proiecte nu se poate economisi combustibil".**

I.P.C.T. Inginerii Ahile Petrescu şi Marcel Dumitrescu. „Implementarea energiei solare în viaţa noastră este astăzi o necesitate care depăşeşte orice imaginaţie anterioară. Deşi cercetarea n-a putut furniza suficient material pentru trecerea la acţiunea de industrializare, sîntem totuşi puşi în situaţia să trecem la fapte. Ritmul care se cere este vertiginos. Anul acesta vor intra în funcţiune, la Baloteşti, patru locuinţe, parter şi un etaj, proiectate de I.P.J. Ilfov. Împreună cu cele 8 complexe a cîte 400—500 de apartamente, ce se vor construi în judeţele din sudul ţării, vor fi instalaţiile pilot pe baza cărora vom putea trage concluzii care să ne ajute la proiectarea viitoare. Cu toate că nu avem date suficiente, am trecut la tipizare. Pe baza cercetărilor făcute de INCERC, s-a elaborat un proiect tip pentru prepararea apei calde la complexele de locuinţe. Este un proiect tip directiv în care se explică schema de funcţionare, se dă metoda de calcul. El este tipărit şi difuzat la I.P.J.-uri. Proiectul prevede încălzirea a 89 000 de litri de apă pe zi, livraţi în perioada aprilie-octombrie. Soluţia este optimizată energetic, adică s-a ales cel mai eficient raport între energia înglobată în instalaţie şi energia de exploatare. Se contează pe un aport al energiei solare de 60-70 la sută. Este gata şi proiectul IPCT 5488/2, pentru prepararea apei calde la clădiri industriale cu o mie de muncitori. Instalaţia prepară 25 000 de litri de apă caldă pe zi pentru anexele sociale. În cursul acestui an vom elabora proiecte directive pentru toate soluţiile de preparare a apei calde : în centrale termice, în puncte termice sau în puncte izolate. Implementarea acestor soluţii ridică multe probleme. Instalaţiile sînt deservite de un echipament care la scară industrială reprezintă sarcini de investiţie importante. Trebuie să ţinem seama de eficienţă şi rentabilitate în paralel cu politica de investiţii de astăzi şi de mîine. Acumulatoarele de apă caldă vor fi amplasate în aer liber deoarece nu vom mări actualele puncte termice. Aspectul urban se va schimba. Va trebui să ne obişnuim cu aspecte noi. Specialiştii noştri lucrează la un studiu privind influenţele de perspectivă ale energiei solare asupra arhitecturii din care va reieşi cum vor arăta clădirile noastre spre sfîrşitul actualului cincinal. În privinţa încălzirii locuinţelor cu ajutorul energiei solare sîntem rămaşi în urmă. Preocupările noastre se îndreaptă în mod special spre încălzirea în sistemul pasiv. Soluţia este mai avantajoasă în etapa actuală deoarece raportul lei investiţi — tone combustibil convenţional economisit este mai rentabil. Lucrăm la proiectele unor locuinţe cu încălzire pasivă activizată. În 1981 se va trece la realizarea acestor proiecte. Pînă la sfîrşitul anului, I.P.C.T. va realiza o gamă diversificată de proiecte tip. **După cum se vede proiecte sînt, totul este să fie aplicate.**

FIECARE IDEE TREBUIE VALORIFICATĂ

Electrometal Timişoara. Serviciul de desfacere. Tovarăşa Filipoviei. „Am livrat pînă acum 40 de instalaţii de preparat apa caldă pe adresa Comitetelor judeţene P.C.R. În afară de aceste instalaţii, două panouri solare şi un rezervor, am mai livrat 8 instalaţii unor întreprinderi de stat. Preţul instalaţiei este de 7 104 lei. Către particulari nu am putut încă livra deoarece nu s-a fixat încă preţul de desfacere în magazin. Avem încă douăsprezece comenzi, tot către întreprinderi de stat".

Dr. ing. Liviu Dumitrescu, inspector general la Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii. „În cadrul Institutului nostru funcţionează Comisia pentru implementarea energiei solare al cărei preşedinte este directorul general Valeriu Cristescu. Sarcinile comisiei sînt deosebit de importante avînd în vedere obiectivul principal de disponibilizare cu ajutorul energiei solare a circa 900 000 tone de combustibil convenţional în perioada 1981—1985. Activitatea comisiei este axată pe patru probleme principale : intensificarea şi coordonarea activităţii de cercetare, extinderea şi urgentarea realizării proiectelor tip şi a soluţiilor tipizate, proiectarea şi omologarea instalaţiilor solare şi în special a captatorilor solari precum şi introducerea în plan a obiectivelor care urmează să utilizeze energia solară. În cadrul acestor direcţii există preocupări pentru îmbunătăţirea schemelor instalaţiilor de utilizare a energiei solare, creşterea eficienţei de funcţionare, îmbunătăţirea performanţelor captatorilor solari şi reducerea costului instalaţiilor solare. Sînt demne de semnalat preocupările pentru realizarea unor captatori solari cu un consum mai redus de aluminiu şi cu un consum mai redus de energie înglobată. Desigur sînt şi o serie de dificultăţi. Mă refer, în primul rînd, la preţul captatorului care în prezent este de aproximativ 1 500 lei pe metru pătrat, la care numai beneficiul este de 420 de lei, adică 38 la sută. Pe baza unor propuneri făcute de comisia de implementare a energiei solare sînt în curs acţiuni pentru reducerea substanţială a beneficiului. Există rezistenţă din partea beneficiarilor în introducerea în plan a obiectivelor prevăzute cu instalaţii solare. Nu se produc în cantitate suficientă captatorii solari, fiind necesar ca I.M. Sadu să realizeze cît mai repede producţia de serie a lor. Sînt dificultăţi în obţinerea schimbătoarelor de căldură, a pompelor şi a rezervoarelor de acumulare a apei calde, obiective cu termen de punere în funcţiune în 1980 primind repartiţie pentru aceste aparate pentru 1981. Consider că pentru realizarea sarcinilor din perioada 1981—1985 care presupune un necesar de cîteva milioane de metri pătraţi de captatori, zeci de mii de pompe şi de rezervoare de acumulare şi

Bătălia pentru noile surse de energie

Specialiştii I.C.S.I.T.E.E.M.R. Bucureşti, alături de ultima lor realizare, captatorul solar ce va intra în producţie de serie la I.M. Sadu

de sute de mii de metri pătrați de schimbătoare de căldură se impune realizarea încă din acest an a extinderii capacităților de producție a acestor aparate. De asemenea este necesar ca beneficiarii să înțeleagă importanța sarcinii de reducere a consumului de combustibil și de utilizare de noi surse de energie prin introducerea în plan și asigurarea condițiilor de executare a obiectivelor prevăzute cu instalații solare".

Bună parte din concluzii s-au desprins din discuțiile avute cu specialiștii angrenați direct în acțiunea de implementare a energiei solare, cărora le-am cerut părerea. Înainte de a încerca să sistematizăm facem un calcul al cantității de combustibil convențional pe care pot s-o disponibilizeze instalațiile solare intrate în funcțiune, precum și cele care vor intra în funcțiune în perioada imediat următoare. 400 tone combustibil convențional pe an este cantitatea pe care o realizăm astăzi. În perioada 1981—1985 trebuie să realizăm din energia solară 800 000 tone cc, ceea ce revine la 160 000 tone cc pe an. Făcînd raportul între 160 000 și 400 obținem 400. Această ultimă cifră arată de cîte ori trebuie îmbunătățit ritmul de implementare a energiei solare. Trebuie să acționăm de 400 de ori mai repede decît pînă acum. Pe bună dreptate tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 30 mai 1980 că ritmul în care se acționează astăzi este necorespunzător, că implementarea energiilor noi trenează, că mai sînt încă multe de făcut.

Deși prin H.C.M. 426 din decembrie 1979, privind unele măsuri pentru extinderea utilizării unor noi surse de energie, se stabilesc priorități și sarcini precise, uneori derogatorii, tocmai pentru urgentarea acestei acțiuni, pînă astăzi s-au realizat doar 6 000 de metri pătrați de captatori, cantitate, evident, insuficientă. Urmează să intre în funcțiune, prin reprofilarea producției, fabrica de captatori I.M. Sadu, cu o capacitate de 175 000 de metri pătrați pe an. Ea trebuie urmată cît mai repede de altele. Și pentru celelalte echipamente specifice situația nu este mai bună. Deși pentru asemenea instalații se acordă prioritate, se cer repartiții pentru pompe, rezervoare și schimbătoare de căldură, deși asemenea repartiții nu pot exista pentru simplul motiv că sarcina folosirii lor este de dată prea recentă ca să fi permis planificarea lor. Beneficiarii care au contractat proiectele au greutăți cu aprovizionarea utilajelor.

Deși se prevede ca echipamentele specifice să se realizeze numai cu avizul C.N.S.T., înainte de omologare și numai pe baza fișei tehnice, fundamentată pe rezultatele cercetărilor și experimentărilor în instalații pilot, se apelează încă la drumul greoi, lung și uneori birocratic al omologării clasice.

Implementarea se bazează încă doar pe entuziasmul unor beneficiari receptivi, fără să existe sarcini precise trasate de ministere întreprinderilor din subordine. Prin sarcini precise, în acest caz, înțelegem fixarea cantității de combustibil clasic pe care trebuie s-o economisească prin folosirea energiilor noi. Nici ministerele nu sînt suficient de receptive. Proiecte care s-au executat și care și-au dovedit rentabilitatea, exemplu complexul hotelier Saturn, nu au mai fost urmate de nici o inițiativă din partea Ministerului Turismului. Beneficiarul trebuie să facă front comun cu cercetarea și proiectarea, uitînd pentru moment interesele sale imediate.

Aprobarea fondurilor pentru aceste instalații prioritare se face încă greoi. Deși proiectele pentru complexele de locuințe de 400-500 de apartamente ce urmează să fie executate în cele 8 județe din sudul țării sînt aprobate de I.C.C.P.D.C. încă din februarie, nici pînă astăzi Ministerul Finanțelor nu a aprobat fondurile necesare începerii execuției.

De la elaborarea proiectelor și pînă la punerea lor în execuție trece prea mult timp.

Nu s-a făcut încă recensămîntul instalațiilor care în prima etapă, cu investiții minime, se pretează cel mai bine la implementarea energiei solare.

Se impune tipizarea instalațiilor specifice unor asemenea tehnologii. Am văzut că se fac demersuri, pe care le sperăm încununate de succes, pentru reducerea beneficiului întreprinderilor producătoare. Pentru promovarea unei asemenea acțiuni, în fază de început, se recomandă prime de instalare, o asistență tehnică gratuită și nicidecum prețuri necompetitive.

Producția de utilaje trebuie să țină pasul cu necesitatea de caracter de masă a acestei acțiuni, ținînd seama că economisirea de energie a ajuns un proces tehnologic ca oricare altul. Se constată că deși unele utilaje se fabrică și sînt posibilități de livrare, lucrurile trenează pentru că nu s-a reușit să se fixeze prețul de livrare.

O acțiune nu poate fi dusă la bun sfîrșit decît prin oamenii angrenați în ea. Încercînd să nu uităm acest adevăr, trebuie să spunem că numărul celor care se ocupă acum de energia solară este insuficient pentru o asemenea acțiune. Nu lucrează în această problemă mai mult de o sută de specialiști. Pe această temă, generoasă și la ordinea zilei, se impune o reciclare la care să participe specialiști din proiectare, din execuție și din întreprinderile care vor exploata instalațiile.

Poate că la una din primele lecții ar trebui să se spună participanților că implementarea energiei solare trebuie să se desfășoare de 400 de ori mai repede decît pînă acum.

OPREA GEORGESCU

A doua viață a scoarței de copac

Acum 3 ani, într-o sinteză a ministerului de specialitate se punea în evidență cantitatea uriașă de coajă de copac rămasă după exploatarea masei lemnoase: circa 1 300 000 de metri cubi anual! Practic, în jurul fabricilor de cherestea sau al centrelor de preindustrializare a lemnului se formaseră adevărați munți de coajă, ca urmare a curățirii trunchiurilor de arbori cu ajutorul noilor „cojitoare" mecanice. Dar ce se putea face cu această coajă de copac, socotită un deșeu cu totul inutilizabil? Coaja e udă, nu poate fi arsă; ca să o usuci, pentru a fi întrebuințată drept combustibil, îți trebuie energie, iți trebuie timp — e limpede, nu se merită! În felul acesta, la Piatra Neamț, ca și în alte locuri pe specific din țară, se umpluseră mai toate gropile dimprejur, deasupra așternîndu-se pămînt, dar tot se plăteau amenzi de mii de lei, aproape lunar, de către „producătorii" acestor munți de coajă care acum formau stocuri de sute de tone, stînjenind producția, poluînd mediul înconjurător, creînd o problemă în aparență de nerezolvat!

Astăzi însă lucrurile s-au schimbat substanțial. Coaja de copac, îndeosebi cea de rășinoase, nu mai este un deșeu, a devenit materie primă! Stăm de vorbă cu inginerul Emil Marocoi, director tehnic al I.F.E.T. Piatra Neamț. Acesta ne spune: „O primă soluție de valorificare este fabricarea **compostului**, deci îngrășămînt prețios pentru culturile intensive din serele de legume și flori. Aria de valorificare a scoarței de copac poate fi însă mult mai largă, ea putînd fi transformată în materie primă pentru plăci, în combustibil sau într-o sortimentație și mai complexă pentru folosința în agricultură. După părerea specialiștilor, din volumul de scoarță existent în țară s-ar putea realiza produse de peste 100 de milioane de lei, numărul și valoarea acestora urmînd să crească odată cu dezvoltarea tehnicii de chimizare a lemnului. În ce privește compostul, problema a trecut din acest an, după o cercetare minuțioasă la care au luat parte mai multe institute de profil, în cadrul serviciului de producție al Centralei de exploatarea lemnului, planul prevăzînd fabricarea a cel puțin 50 000 de tone. Necesarul pe economie este însă mult mai mare, la nivelul sutelor de mii de tone!"

Deocamdată nu se află pusă la punct decît tehnologia transformării cojii de rășinoase în compost. Această coajă conține o mulțime de elemente chimice importante, potasiu în special (substanță chimică importată încă la noi în țară!), apoi calciu, ceva fosfor și azot, elemente deosebit de prețioase pentru cultura plantelor. Tehnologia de fabricare a îngrășămîntului numit „compost" este totuși destul de simplă: după o mărunțire a scoarței în morile cu ciocănele (utilaj folosit în general pentru știuleții de porumb), praful rezultat suferă o amestecare cu ingrediente chimice pe bază de azot, fosfor și magneziu. Se fac halde uriașe pe platformele de compostare, așa cum sînt la Pingărați, lîngă Piatra Neamț, unde amestecul rămîne 60 de zile, completat cu activatori de fermentare și din cînd în cînd udat și vînturat. Din numai doi metri cubi de coajă de copac se poate scoate o tonă de compost. În țară, la ora actuală se „produc" peste 550 000 de metri cubi de scoarță de rășinoase, deci aproape jumătate din suprafața totală de coajă de copac rămasă în fiecare an după decojirea arborilor ar putea fi folosită pentru fabricarea compostului. Ar fi deci în jur de 250 000 de tone pe an... Nu se fac însă decît 20 000 de tone la Piatra Neamț, 14 000 la Suceava, cîte 4 000 la Baia Mare, Bistrița sau Pitești — 50 000 de tone cu totul, socotind și unitățile cele mai mici, cantitate însă cu totul insuficientă pentru a satisface necesitățile întreprinderilor de legume sau de flori. În fapt, pentru a nu rămîne doar la vorbe, exemplificăm cu necesarul Centralei de legume și fructe: 190 000 tone pentru 1980, 256 000 de tone pentru 1985! Pe lîngă centrala amintită în discuție ar mai putea intra silvicultorii, care folosesc compostul în solariile de producerea puieților, ca și producătorii individuali avînd în curtea proprie solarii sau tunele, al căror număr este în continuă creștere. S-au făcut însă numai 10 000 de tone în 1978, 20 000 anul trecut și nu se vor face decît 50 000 anul acesta, mai întîi pentru că tehnologia abia se punea la punct, apoi pentru că lipsesc încă utilajele de care este nevoie. Și, mult mai important, să reținem că cele două mari centrale — Centrala de exploatare a lemnului, ca producător, și Centrala de legume și fructe, ca principal beneficiar — fac parte din... ministere diferite, ale căror interese nu concură întotdeauna! Șansa celor cu legumele a fost că oamenii de la exploatarea pădurilor erau literalmente acoperiți pînă peste cap de munții de coajă de copac și nu mai știau ce să se facă cu ea...

Astăzi însă, cînd problema în mare este rezolvată, nu ne rămîne decît să calculăm rentabilitatea acestei valorificări. Astfel, după spusele biologului Rodica Grosu, cercetător principal la Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului, prin înlocuirea turbei la producerea răsadurilor plantelor legumicole de seră și folosirea unei compoziții având 70 la sută compost, cheltuielile de producție se reduc cu 19 la sută, iar sporul de producție, în special cea timpurie, este de 10—15 la sută. În silvicultură reducerea cheltuielilor la producția puieților de rășinoase în solarii se cifrează la 20—76 de lei pe metru pătrat de cultură, și sînt în țară peste 7,5 hectare de astfel de solarii. Turba inferioară, folosită pînă acum în răsaduri și solarii, costă 400 de lei tona. Compostul se livrează la prețul de 231 lei tona, beneficiul centralei producătoare (în care intră și cheltuielile care s-ar fi făcut pentru evacuarea scoarței) ridicîndu-se la 85 de lei de fiecare tonă fabricată. „Dar, ne mai spunea Rodica Grosu, scoarța de copac se mai pretează și la extragerea de uleiuri eterice, o prelucrare mult mai complexă, necesară industriei farmaceutice și celei cosmetice. O tonă de ulei eteric se ridică la 500 lei, iar în momentul de față aceste uleiuri se importă. Este însă nevoie de o distilare fracționată, primele utilaje de acest fel urmînd a fi montate la Piatra Neamț".

Țara cu cercetările cele mai avansate în producerea de compost este Finlanda (peste 200 000 de tone anual!). O urmează Polonia, U.R.S.S., Austria, S.U.A., Iugoslavia, Italia și așa mai departe. Bulgaria, pentru că este o țară legumicolă, dar fără mari păduri de rășinoase, importă lemn cu coajă cu tot, pentru a obține compost. În Polonia, spre exemplu, se prelucrează 40 la sută din suprafața totală de scoarță care rămîne în fiecare an de la prelucrarea lemnului. La noi, abia ceva mai mult de 10 la sută. Cei care au folosit însă cuburile de compost (Întreprinderea de sere de la Popești-Leordeni, în special), schimbînd astfel și tehnologia folosită în sere, au fost extrem de mulțumiți și au dorit mereu suplimentarea livrărilor. Primul pas a fost deci făcut, totul e să nu rămînem aici!

Iată, cu alte cuvinte, cum o problemă aparent de nerezolvat, cea a stocurilor uriașe de scoarță de copac, devine o problemă în celălalt sens, cea a solicitărilor onorate în prea mică măsură, pentru livrarea de compost! Pînă mai ieri aveam prea multă coajă; astăzi avem prea puțină, desigur prelucrată. Dacă și mîntea omului concură, iată, natura pare a se îngriji de toate!

DUMITRU GRAUR

O carte pasionantă:

„Zborul spre infinit"

Numele inginerului Constantin C. Gheorghiu este binecunoscut unui anumit cerc de cititori, îndeosebi acelora pasionați de istoria zborului. Cărți precum „Aurel Vlaicu — un precursor al aviației românești", „Zboruri celebre", lucrarea închinată generalului aviator Andrei Popovici, ori aceea cu titlul „Invenții și priorități românești în aviație" constituie o serie de succes căreia i se adaugă acum, apărut la Editura „Dacia" din Cluj-Napoca, volumul „Zborul spre infinit" avînd ca subtitlu „Pagini din istoria astronauticii".

Desfășurată sub semnul acestor cuvinte ale lui Jules Verne, alese ca moto: „Tot ceea ce un om e capabil să imagineze, alți oameni vor fi în stare să realizeze", noua contribuție a inginerului și istoricului de aviație Constantin Gheorghiu cuprinde un bogat și valoros material informativ, prezentînd într-o formă atrăgătoare, accesibilă și antrenantă momente semnificative ale activității tehnico-științifice a umanității secolului al XX-lea de pătrundere în lumea astrilor, de trecere a pragurilor din ce în ce mai înalte ale cunoașterii. Într-un prim capitol, numit „Fantezie și realitate", autorul zăbovește mai întîi asupra „visătorilor", apoi aducînd în discuție numele unor Copernic, Leonardo, Galilei, Kepler, comentează primele „licăriri științifice" pe baza cărora desprinderea omului de pămînt și din cleștele gravitației părea a nu mai fi o simplă „utopie" iar în continuare se referă la „precursorii zborului cosmic" (Țiolkovski, Goddard, Hermann Oberth), cuvintele primului dintre aceștia fiind și azi tulburătoare, chiar dacă în parte previziunea lor s-a și împlinit: „Pămîntul este leagănul minții, dar nimeni nu poate trăi în leagăn pe vecie".

Alte capitole refac istoria și aduc la zi informațiile privind racheta ca motor al vehiculelor astronomice, sateliții artificiali ori relatează pas cu pas aventura pătrunderii omului în spațiul cosmic și în primul rînd asaltul și explorarea lunii (cu detalii pasionante în legătură cu navele cosmice, bazele de lansare, costumul cosmonauților etc.).

Desigur, această carte se adresează unui public larg, și în primul rînd tineretului. „Pentru toți acești tineri entuziaști — arată ing. Constantin C. Gheorghiu — dornici să cunoască istoria și evoluția astronauticii și pe cei care au creat-o, care au contribuit teoretic și practic la triumful ei și la pătrunderea omului în spațiul nemărginit al Universului, cît și al înaintării lui pe drumul spre infinit, am scris această carte". Din aceeași perspectivă, a cercului de cititori căruia i se adresează cu precădere noua lucrare a inginerului Gheorghiu, o importantă deosebită prezintă paginile în care se vorbește despre „beneficiile erei cosmice". Din punct de vedere tehnic, se arată aici, era cosmică a contribuit enorm la stimularea invențiilor și inovațiilor industriale, rezolvînd probleme a căror soluționare era considerată pînă deunăzi imposibilă, construind dispozitive, utilaje, motoare extrem de complicate care trebuiau să funcționeze într-un mediu necunoscut și a căror realizare a solicitat o strînsă colaborare între diferite discipline științifice. Elocvente sînt, de asemeni, succesele dobîndite în domeniul medicinei, cu ajutorul cărora au fost salvate multe vieți omenești. Dintre noile direcții ale dezvoltării tehnicii spațiale, mai aflăm, principalii factori de progres vor fi reprezentați de electronică și cibernetică, domenii ce vor forma elementele de bază în automatizarea sistemelor spațiale, pentru stocarea și prelucrarea datelor. În sfîrșit, în problema acută care preocupă în prezent omenirea — căutarea de noi resurse energetice — o soluție de care ar depinde îndeplinirea multor speranțe este valorificarea sursei inepuizabile a soarelui, deci centralele solare orbitale, în fond niște sateliți uriași geostaționari, cu puteri care transmise pe pămînt ar fi de ordinul a 5—10 Gigawați. Iată cîteva exemple care-l îndreptățesc pe autorul cărții „Zborul spre infinit" să încheie exprimîndu-și convingerea că astronautica — marele vis al oamenilor de a cunoaște cît mai multe din tainele Universului nesfîrșit și veșnic — „va contribui mai mult decît oricare altă știință la îmbunătățirea vieții omului pe Pămînt".

E. DUMITRU

GHERASIM MARIA — „Război și pace în Dacia"

Litigii de muncă

PROCESUL CONTINUĂ

Pînă în 1977, Gherghina Nae nu prea avea cunoștințe de economie politică. Nici despre prevederile Codului Muncii. Nu prea știa, de pildă, că grinzile metalice pentru schele se numesc mijloace fixe. Dar află într-o zi nu prea fericită pentru ea ! Află, cînd primește Decizia 74 din 28.07.1977 prin care i se imputa suma de 35 025 lei, contravaloarea a 50 bucăți grinzi metalice extensibile, mijloace fixe „ieșite lipsă nejustificată la inventar". Care grinzi ? Pentru că le predase unor formații de lucru pe Șantierul Militari, pentru lucrări de construcții. Care inventar ? Nu-și amintește să fi fost chemată — conform legii — să asiste la așa ceva, ori să fi fost întrebată măcar de respectivele grinzi. Sucește și răsucește hîrtia, gîndind că poate e o greșeală, dar negru pe alb, se afla scris numele său. Merge să ceară explicații. Din birou în birou, de la un șef la altul. Nu află decît că **trebuie** să plătească ! Și, pentru că nu-și amintește s-o fi luat-o vreodată la sănătoasa de pe șantiere cu grinzile în spate, se adresează justiției, adică Judecătoriei sectorului 3 al Capitalei pe teritoriul căreia se află Cooperativa „Constructorul". O apăsa faptа de a fi ajuns în litigiu cu propriul ei loc de muncă, însă nu se știa vinovată.

Ce constată instanța ?

Un șir întreg de abateri și de neglijențe, de oameni care nu și-au îndeplinit atribuțiile și funcțiile mai mulți ani, iar la ceasul răspunderilor — vine întotdeauna un asemenea ceas ! — săvîrșesc o și mai gravă infracțiune, de ordin moral. Caută, și găsesc... acari Păun ! Unul era Gherghina Nae. Din 1971 și pînă la sfîrșitul anului 1976, în cadrul Cooperativei „Constructorul" nu a existat nici un fel de evidență a circulației fondurilor fixe, nici conducerea unității, și nici a forului tutelar nu au dispus nici măcar o singură dată inventarierea și identificarea acestora, a grinzilor metalice ajunse obiect de litigiu, nu au asigurat nici depozitarea celor reformate care nu mai puteau fi folosite pe șantiere. Bunuri materiale ale societății răspîndite care încotro, aruncate, părăsite, tratate cu indiferență, iar în cele din urmă... dispărute ! Prejudiciul total s-a ridicat la peste 380 000 lei. Controlul financiar intern al Uniunii cooperativelor meșteșugărești — metal-chimie-lemn-construcții din municipiul București intervine abia în 1978. **Cine să plătească paguba ? Șefii Cooperativei „Constructorul" nu tresar, nu se simt vinovați, nu-și pot afecta, în consecință, propriile retribuții și proprietățile scaune. Emit decizii de imputație cîtorva... acari Păun.** Deși cooperativa mai avea, și mai are, maiștri, șefi de formații de lucru, șefi de echipă, ingineri, inginer șef, contabil șef, vicepreședinte, președinte..., cu îndatoriri și obligații ferme, statuate, privind gospodărirea bunurilor unității, privind circulația fondurilor fixe ! Instanța anulează, prin hotărîri definitive, astfel de decizii nedrepte juridic și etic. Martorii și probele au demonstrat că „acuzații" cooperativei nu erau vinovați. Pînă la urmă, s-a făcut ordine în viața Cooperativei „Constructorul". Pentru aceste abateri, ca și pentru multe alte neglijențe în serviciu, cadrele de conducere — președinte, vicepreședinte, inginer șef, contabil șef — au fost destituite din funcții, însă procesul în instanță și, sperăm, procesul conștiințelor nu s-au încheiat. Actuala conducere și forul tutelar nu acționat în judecată pe foștii șefi. Președintele Judecătoriei sectorului 3, Nicolae Lăzărescu, jurist cu îndelungată activitate de judecător și de conducător în justiție, ne arată că, din păcate, asemenea litigii de muncă generate de neglijențe în serviciu nu sînt puține. **Judecînd lucrurile cu profunzime, ele reprezintă o consecință a unui anume climat întronat de unii șefi ce nu merită funcțiile pe care se află și perpetuat de o anume optică — a indiferenței față de bunurile societății, față de ceea ce nu este „al meu".** Însăși Gherghina Nae, de pildă, avea datoria, ca om al muncii, să sesizeze pînă la cele mai înalte foruri ale UCECOM proasta gospodărire a fondurilor fixe de la Cooperativa „Constructorul" !

MILIOANELE ERAU BALOANE DE SĂPUN

Alertă la Centrala de utilaj și piese de schimb pentru industria chimică-București ! Inventarul pe 1977, efectuat legal la începutul anului 1978, reține lipsuri de materii prime și materiale în valoare de peste 2 milioane. O asemenea veste cutremură întreg colectivul. **Pedeapsă exemplară pentru vinovați !** Conducerea centralei, reprezentată prin directorul general adjunct, contabilul șef și consilierul juridic principal, emit Decizia nr. 7 de imputare a acestei uriașe sume la opt persoane — șeful de depozit, primitori-distribuitori, doi operatori chimiști, un lăcătuș. Actul parafat precizează că înregistrarea lipsurilor în gestiune se datorează mai multor cauze „ce privesc atît pe gestionarii care le-au avut direct în primire, șef depozit, cît și alte persoane încadrate în muncă din secții și ateliere care au luat din gestiune materii prime și materiale fără forme legale de eliberare, provocînd pierderi ce nu au fost cuprinse în evidență..." Surprinși de o atare situație — pe parcursul anului, nici un maistru, nici un șef de schimb ori șef de secție din Întreprinderea de utilaj și piese schimb pentru industria chimică, pe care e grevată centrala, nu le-au atras atenția și nu au sesizat că se scot din magazii materii prime și materiale fără forme legale, fără o disciplină impusă de regulamentul de ordine interioară — și mai ales speriați, contestă Decizia 7 în judecătorie. Singurul for care, în conformitate cu prevederile legale, are dreptul să anuleze un asemenea act odată emis. Îi chemă în judecată și centrala. Pînă mai ieri, cei opt, știindu-se muncitori de bază și de încredere ai întreprinderii, **se văd azi, chemînd, și chemați,** în judecată, în litigiu cu aceasta. La prima înfățișare, consilierul juridic cere aminare „pentru a depune acte care au stat la baza Deciziei nr. 7 și conexarea tuturor dosarelor", fiind vorba de aceeași cauză. Ce depune la dosar centrala ? O adresă prin care dovedește : 1) că inventarul a fost superficial și 2) că la CUPSIC nu prea se cunosc legile. Cu de la sine putere, anulează prima decizie și emite alta, nr. 38, prin care din cei opt inițial vinovați de paguba adusă avutului obștesc, patru sînt scoși total din cauză, iar celorlalți patru li se impută, de data aceasta, lipsuri în valoare **nu de peste 2 milioane, ci de peste 129 000 lei.** După un timp însă, depune la Judecătoria sectorului 3 o altă adresă, nr. 5 811/23 martie 1978 prin care precizează : „Conducerea CUPSIC, procedînd la continuarea analizelor pentru identificarea materialelor lipsă reținute în sarcina contestatorilor în baza Deciziei nr 38/1978, a constatat că din totalul lipsurilor de 129 358,04 lei imputate, au fost identificate ca existente pe teren sau consumate în procesul de producție, materii prime și materiale în valoare totală de (...), rămînînd, în final, materii prime și materiale în valoare de 3 625,40 lei, așa cum rezultă din anexele 1 și 2". Desigur, dintr-o gestiune bine, onest, cu competență și legal condusă, nu trebuie să lipsească 1 leu, dar 3 625,40 lei ? Cei patru socotiți vinovați și de instanță, care, prin indisciplină la locul de muncă au provocat pagube avutului obștesc trebuie să plătească, sumele li se rețin din retribuții, însă conducerea centralei nu putea să la deciziști să-și acționeze în judecată personalul numai după ce analiza temeinic lipsurile constatate la prima verificare ? Cine are dreptul să încalce drepturile și buna-credință a oamenilor ? Și de ce așteptăm inventarele ca să constatăm indisciplina ? Compartimentele responsabile ale întreprinderii și centralei nu au supravegheat, nu au menirea să supravegheze zilnic, modul în care se scot și se eliberează materiile prime și materialele din magazii ? Vorbim mult despre lansarea în fabricație a unui produs, despre disciplina aprovizionării și disciplina tehnologică, despre urmărirea și desfacerea producției, pe faze și sectoare de fabricație ; cum se respectă toate acestea la CUPSIC ? Conducerea centralei n-ar fi trebuit să analizeze mai întîi toate aceste aspecte ? Juristul Nicolae Lăzărescu accentua implicațiile situației create aici, asupra stării psihice și morale a persoanelor acuzate. De numeroase ori au fost scoase din producție, aduse în fața organelor de anchetă, puse să dea declarații, să facă depoziții. În timp ce „dosarul", și cazul, se putea judeca și rezolva la locul de muncă, urmărindu-se totodată și celelalte aspecte de disciplină, de educație în spiritul responsabilității față de livrarea, utilizarea și gospodărirea materiilor prime. Fără intervenția justiției ! „Multe unități economice, și mai ales comerciale, procedează astfel, precizează președintele judecătoriei. Se efectuează inventare superficiale, unilaterale, se aduc la cunoștință anumite lipsuri în gestiune, iar conducerile acționează imediat. Chipurile, din vigilență. Fără analize temeinice, emit decizii de imputații ori înaintează cereri de urmărire penală, generînd în colectivele de muncă situații cu totul speciale, de neîncredere și suspiciune. Omul are sentimentul că nu e apărat și tratat omenește. Bănuiți că la CUPSIC n-a fost prea tonic sentimentul colectivului, cînd s-a aflat că de la 2 milioane, paguba s-a dovedit a fi de cîteva mii de lei și că nu toți cei implicați inițial erau adevărați vinovați. Plus că, este artificial încărcată munca noastră, a justiției, și că tot artificial apare la un moment dat, un număr prea mare de litigii de muncă".

Am ales intenționat acest caz de la CUPSIC, unde cîțiva oameni și-au luat permisiunea, în mod nelegal, să anuleze decizii odată emise, pentru a ridica și o altă problemă : aceea a **rolului și locului consilierului juridic în întreprinderi, instituții, organizații socialiste.** Ei sînt puși acolo tocmai pentru a se respecta întru totul, în toate situațiile, legalitatea și, iată, unii semnează acte neconforme acesteia. **Se ridică, în mod firesc, cel puțin două întrebări : ori pregătirea lor are lacune, nu cunosc temeinic legislația țării și în consecință ar trebui serios examinați, atestați și perfecționați profesional de către forurile superioare ale justiției, ori cedează unor presiuni ale unor cadre de conducere din unitățile unde activează ? Ceea ce n-ar trebui să facă, etica profesională și răspunderea lor socială interzicîndu-le, cu atît mai mult cu cît cunoașterea legislației muncii din țara noastră este obligatorie pentru toate cadrele de conducere ! Chiar dacă litigiile de muncă ajunse în justiție au scăzut mult în ultimii ani, se menține încă mare numărul acelora care n-ar trebui să ajungă aici. Locul lor de rezolvare fiind —, cum am mai spus, — cel mai potrivit, mai legal, mai firesc și mai omenesc, mai tonic pentru om, însuși locul de muncă unde au apărut, colectivele din care fac parte cei implicați.**

CICI IORDACHE

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Unii cu foloasele, alții cu ponoasele

În scrisoarea trimisă redacției, un muncitor de la Combinatul chimic Craiova — Dumitru Vinătoru — povestește cu amărăciune pățania lui, pe care o crede datorată, în exclusivitate, curajului de a fi sesizat niște abuzuri. Maistrul Ion Covrig, de la atelierul electric central, în 1978, și-a dus autoturismul personal în comuna Işalnița, la locuința unui om din subordine. Apoi, a trimis acolo alți muncitori, care au demontat mașina și au reparat-o, cu mult simț de răspundere, ca pentru șeful lor. Oamenii lucrau în timpul serviciului, iar maistrul avea grijă să-i ponteze la combinat, de unde luau liniștiți retribuția. După sesizările lui Dumitru Vinătoru și ale unora dintre ei, spune în continuare scrisoarea, D.V., deși nu avea altă legătură cu toată tărășenia decît prin faptul că o dăduse în vileag, s-a trezit că este mutat la alt loc de muncă și asistă uimit, împreună cu cellalți muncitori, la transferul în interesul serviciului la altă unitate al lui Ion Covrig.

La combinatul craiovean stau de vorbă, mai întîi, cu președintele C.O.M., Constantin Grasu. Dînsul nu era în această funcție pe vremea cercetărilor și a deciziilor luate. Pe atunci, precizează, președinte al C.O.M. era Petre Anuți. Iu. Dar, cu ajutorul tovarășului Constantin Popescu, președintele sindicatului, refacem etapele parcurse de lungile deliberări asupra acestui caz.

După ce a luat declarațiile scrise de la cei ce lucrașeră în timpul programului pentru I.C., președintele sindicatului a încheiat propunînd în scris C.O.M. măsurile pe care le-a socotit drepte. Dar n-a așteptat ca C.O.M.-ul să se pronunțe. Convins fiind — cum spune el acum — că așa se va hotărî (?!?) a strîns oamenii și le-a comunicat aceste măsuri ca fiind decise. Numai că hotărîrea biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, din 11 aprilie 1979 — deși stabilea pentru muncitori sancțiunile propuse și desfacerea contractului de muncă al lui I.C. **pentru abuz în serviciu privind folosirea forței de muncă din subordine în scopuri personale și întocmirea de pontaje fictive** — în cazul șefului de atelier stabilea doar sancționarea cu avertisment, **avînd în vedere că a fost în concediu,** pentru vina de a nu fi luat măsuri de instruire a personalului din subordine.

Să ne oprim un pic asupra acestui lucru. Mai întîi că repararea mașinii lui I.C. a durat, stăruie președintele sindicatului, cîteva luni. Nimeni nu are concediu atîta vreme. Atunci ce temei are disculparea parțială a inginerului ? Apoi, adevărata vină a acestuia nu era cea formulată de comitetul executiv cu stăruință intenție de cocolosire a faptelor exacte, ci aceea de a fi girat pontajele fictive care erau **întocmite** de maistru, dar **avizate** de șeful său. Vina adevărată a inginerului Nicolae Dinculeanu era deci de **complicitate la fals și la uz de fals.** Constantin Popescu mărturisește că în urma cercetărilor făcute — împreună cu un colectiv — a avut imaginea clară a adevărului. Ba chiar că un membru al acelui colectiv n-a semnat documentul final decît după ce l s-a consemnat propunerea ca Ion Covrig să suporte el recuperarea retribuției încasate necuvenit de către muncitorii pe care îi trimitea să lucreze pentru el în timpul programului. „Dar — spune tovarășul Constantin Popescu — n-am vrut să propun trimiterea în justiție pentru fals și uz de fals, ca să nu-l bag în pușcărie".

Pentru aplicarea hotăririi biroului executiv al C.O.M., directorul combinatului a pregătit un proiect de decizie. Care n-a fost adoptat. În dosar, alături, găsim și explicația : un referat semnat de șeful oficiului juridic. În care se spunea că, **primind spre avizare proiectul deciziei anexate, în ce privește aplicarea sancțiunii** „desfacerea disciplinară a contractului de muncă" — a lui Ion Covrig n.n. — **respectuos vă rugăm să rețineți că a operat prescripția încă din decembrie 1978 (prin trecerea a 6 luni de la săvîrșirea faptelor). Considerăm însă că, față de rezultatul cercetărilor completate de un colectiv de tovarăși din centrală și de sumele ce se încasaseră necuvenit prin fapta abuzivă a sus-numitului — abuz și fals — abaterile nu mai sînt de natură disciplinară, ci fapte penale, drept pentru care opiniem pentru sesizarea organelor procuraturii și, în baza Legii 1/1970, să fie suspendat din funcție, nemaiprezentînd încrederea cuvenită.** Acest referat — din 30 aprilie 1979 — parcă nici n-ar fi fost văzut de director, care trebuia ori să avizeze trimiterea la procuratură, ori să semneze o altă rezoluție pe el. N-a făcut nici una, nici alta. În schimb, la 15 mai 1979, biroul executiv al C.O.M. se întrunea în ședință extraordinară pentru a reanaliza cazul lui Ion Covrig și adopta o altă hotărîre, prin care îl sancționa pe acesta **cu retrogradarea pe timp de trei luni de la gradația și clasa pe care o are, la nivel bază și mutarea definitivă la alt atelier ce va fi stabilit în termen de o zi de către șefii ierarhici cu acordul directorului combinatului.**

Pentru aplicarea acestei hotăriri, directorul combinatului, Victor Poltoratchi, dădea, peste două zile, decizia nr. 657 care îl trimitea pe I.C. în funcția de **maistru șef de formație** (?!?) în alt colectiv de lucru și îl sancționa totuși disciplinar, cu retrogradare, deși conducătorul unității aflase că o asemenea sancțiune nu mai avea temei juridic după atîta vreme de la săvîrșirea faptelor. În acest fel stingaci se evita, cu bună știință, trimiterea lui în justiție. Evident, această decizie n-a putut avea avizul oficiului juridic și dosarul nici nu-l conține. De ce n-au zis juriștii nimic ? Au înțeles că tovarășul director nu vrea să vadă gravitatea faptelor și să aplice legea și, atunci — fără să mai cuteze nici măcar formularea vreunui „respectuos vă rugăm să rețineți" — respectuos au închis și ei ochii ? Sînt destule probe că așa s-a întîmplat. Care probe ? Tocmai acțiunile și inacțiunile directorului Victor Poltoratchi și ale juriștilor.

Lui Dumitru Vinătoru i s-a schimbat locul **de muncă în interesul serviciului,** la 27 iulie 1979, la cererea șefului de atelier Nicolae Dinculeanu care scria, în referatul întocmit în acest scop, că „tov. Vinătoru Dumitru s-a ocupat mai mult de ceea ce trebuia să facă colegii și șefii săi, uitînd să se ocupe de sarcinile sale de serviciu". Nu se spunea însă ce sarcini de serviciu au și-a îndeplinit V.D. În schimb, ce făceau șefii și colegii săi și îi preocupa pe el știm : abuzuri și falsuri. La care participase și inginerul N. Dinculeanu, dar care nu se mulțumea că-i fusese trecută cu vederea vinovăția. Voia să-l învețe minte pe cel care a reclamat.

În ce-l privește pe Ion Covrig, acesta a obținut, la 16 octombrie 1979, acordul directorului general al Centralei industriale de îngrășăminte chimice Craiova, inginerul Ioan Nica, pentru transfer în interesul serviciului la Întreprinderea de utilaj greu din municipiu. Directorul general Ioan Nica emitea chiar decizia nr. 1386, datată 15 octombrie 1979, pentru acest lucru !?!

Tovarășul Victor Poltoratchi a stăruit să rețin două lucruri : vinovăția celor care au sesizat, apoi n-au recunoscut, iar la sfîrșit au recunoscut totuși ; și că Ion Covrig o fi el vinovat de ce a făcut dar e un foarte bun specialist. Atît.

Intenția de a amesteca lucrurile e clară. De ce pe primul loc vinovăția muncitorilor ? A celor speculați de un necinstit. A oamenilor care totuși au arătat adevărul. Pentru că ei au făcut acest lucru. Conducerea n-a făcut altceva decît să-l estompeze, cît a putut. Ba, mai mult. Dumitru Vinătoru a sesizat. Și s-a pomenit lovit pentru asta. Cei care n-au recunoscut, la început, sînt muncitorii folosiți de I.C. în interesul său. Le-a fost frică să nu pățească și ei ceva. Pînă la urmă au recunoscut. Și cu ce s-au ales ? Au fost puși să plătească din leafa lor de muncitori, iar maistrul care le dictase ce să facă, omul vinovat de organizarea abuzului de organizarea necorectitudinii muncitorilor, care e vinovat de fals și de uz de fals, și-a luat transferul în interesul serviciului. Părerea bună a tovarășului director despre acest maistru e cel puțin ciudată, dacă ne gîndim că el fusese de mai multe ori sancționat pentru abuzuri, incorectitudine și folosirea unor materiale ale unității în interes personal.

Acum, Ion Covrig se plînge că fusese mutat într-un loc în care starea sănătății sale nu-i permite să lucreze — la îngrășăminte complexe. De fapt, la această oră, după ce atît de mult s-a discutat de **cazul Covrig**, este vorba de **cazul conducerii care n-a vrut să respecte legea** și a încurcat lucrurile cum s-a priceput, ca să-l scape pe I.C. de întreaga răspundere a faptelor sale, ca și pe inginerul N. Dinculeanu, dar nu s-a sinchisit că, în felul acesta, cel mai rău loviți rămîn tocmai muncitorii folosiți de I.C. după placul său. **Conducere care a găsit firesc și referatul inginerului N. Dinculeanu pentru schimbarea locului de muncă al omului care sesizase. Conducere care a decis acea schimbare — întemeiată pe un astfel de referat în interesul serviciului.**

Cu Ion Covrig am stat de vorbă la comitetul municipal de partid. O stranie coincidență face ca marea lui nemulțumire să fi fost formulată extrem de asemănător cu aceea a directorului Victor Poltoratchi. Împotriva muncitorilor, care la început n-au avut curajul să recunoască. „Atunci, cine mai știe cînd au spus adevărul ? Dacă s-au coalizat împotriva mea, trebuie crezuți numai pentru asta ? Cum, cînd s-au coalizat nu mai conducem oamenii ? Să ne conducă ei pe noi ? Eu sînt de acord să conducă clasa muncitoare, dar cînd va avea conștiința necesară". Am citat exact cuvintele sale, pentru a se vedea cum gîndește omul pe care conducerea combinatului l-a apărat și l-a cocoloșit cu o stăruință de necrezut.

Lanțul incorectitudinii și neprincipialității pornește în acest caz, chiar de la conducerea întreprinderii. Așa încît analiza responsabilă a faptelor și a climatului generat de ele este drept să înceapă tot de acolo. Mai ales că această analiză s-a tot aminat.

Normal ar fi ca forurile în drept să ia măsuri urgente și severe împotriva acelora care întîrzie să recurgă la **corectitudine și responsabilitate.** Pentru că, oricît de vinovați ar fi muncitorii puși să execute lucrări în interesul personal al maistrului lor, vinovați sînt în primul rînd cei care au închis ochii și au tolerat asemenea abuzuri și încălcări de lege.

DORIN GHERGHINESCU

MICA PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ

nu pune mari probleme decît atunci cînd se lovește de o mare inerție

De curînd a fost deschisă la Tg. Mureș, prin grija Comitetului județean de partid și a Direcției comerciale a județului, o expoziție care a cuprins nu realizările, ci „nerealizările" (deși cuvîntul este puțin cam tare) într-un domeniu, hai să-i spunem, al mărunțișului, al lucrurilor nu tocmai esențiale, dar foarte importante. Este vorba de produse la care județul Mureș este oarecum deficitar (aprecierea aparține organizatorilor), începînd cu mici obiecte de uz casnic și terminînd cu articole cum ar fi schiuri sau violoncele.

Despre marea importanță a lucrului mic s-a tot scris. Mai mult s-a scris decît s-a rezolvat. Situația continuă să fie paradoxală, explicațiile de genul „cine își pune mintea cu niște fleacuri" încercînd să justifice, în ultimii doi-trei ani, lipsa acestor produse. Spunem paradoxală deoarece este știut că nimeni n-a oprit fabricarea acestor produse, dar foarte mulți au renunțat la ea. Prin trecerea industriei locale în rîndul celei republicane, decizie care a statuat, de fapt, o realitate existentă de o bună bucată de vreme, produsele așa-zis mici au rămas la bunăvoința unuia sau altuia, întreprinderile mari socotind realizarea lor ineficientă, o adevărată piedică în obținerea producției de bază. De curînd, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului sublinia că unitățile cooperației meșteșugărești, ale consiliilor populare, cooperației de consum și cooperației agricole trebuie să acorde mai multă atenție micii producții industriale, în conformitate cu sarcinile de partid privind această problemă. **„Trebuie — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să aplicăm ferm cele stabilite cu privire la lărgirea gamei de produse, de materiale, să dăm posibilitatea ca din materialele, materiile prime ce pot fi obținute pe plan local să realizăm produse suplimentare în toate domeniile spre a putea satisface mai bine cerințele populației, realizînd în același timp și o producție suplimentară pentru export".**

Așadar, mica producție industrială. Aceea care se poate obține în fiecare județ **fără mari investiții și cheltuieli, ci numai cu interes și o mai bună gospodărire a resurselor locale.** Expoziția deschisă la Tg. Mureș, oraș cu multe inițiative și reușite în sfera comerțului, „reabilitează" lucrurile așa-zis mici, produsele care n-au fost compromise de cumpărător, ci de producător, prin indiferență ; ea dovedește în același timp, prin succesul primelor săptămîni, că problemele care țin de mica producție industrială nu sînt de nerezolvat.

„METRUL DE CROITORIE — O BAGATELĂ PE CARE O IMPORTĂM"

Este vorba de semnificația autocritică a expoziției. Pentru că întîlnești aici produse care **trebuiau** să fie în comerț. Iată

cîteva, evidențiate și de imaginea noastră : tocător de vinete, rulou pentru aluat, piuliță, ciocan pentru șnițele, bigudiuri, coturi de burlane, diferite garnituri de pat, instrumente muzicale, servicii de ceai și cafea etc. Unele lipsesc, altele există în cantități insuficiente. Dar toate se pot fabrica în județ. **„Vrem ca expoziția noastră"**, spunea Cornel Ceuca, director al Direcției comerciale județene, **să ofere și idei. Poate se va gîndi cineva să fabrice ceea ce se importă. De pildă, metrul pentru croitorie. Nu-mi vine să cred că nu se poate fabrica chiar la noi în județ. TOT ce am expus, dealtfel, se poate fabrica în județ. Cineva își amintea că pentru desfundătorul (pompa) de chiuvete are la întreprindere o matriță de acum 20 de ani. Avem multe resurse locale nefolosite. Iată, resturi de materiale de la Întreprinderea de piele și mănuși, de la croitul mobilei la Fabrica de mobilă și așa mai departe. Au venit deja reprezentanți ai UCECOM, U.J.C.C., directori de întreprinderi și majoritatea au spus că există posibilități să se asimileze multe produse cu minimum de efort. Vom tipări și o broșură cu nomenclatorul complet al acestor produse pe care o vom distribui și la C.A.P.-uri, pentru că nu se știe...**"

Nu se știe de unde sare iepurele, cu alte cuvinte. Treabă înțeleaptă, gospodărească și simplu de înfăptuit, mai ales că resurse există.

DECI, ARUNCĂM MAI PUȚIN (SAU DELOC) ȘI PREȚUIM CUM SE CUVINE

Din programul Uniunii județene a cooperativelor de consum pe anul 1980, program judicios și realist, reținem că, practic, așa cum arăta vicepreședintele Radu Balogh, **„pînă la ora actuală nu există produs solicitat de comerț pe care să nu-l realizăm. Desigur, situația a fost aceeași și pînă în prezent, de la preluarea industriei locale de către cea republicană, dar acum vom depune mult mai multe eforturi".** Făcînd observația că nu vedem ce l-a împiedicat și pînă acum să depună aceleași eforturi mari (nu credem că **situația a fost aceeași și pînă în prezent**, de vreme ce, iată, expoziția de care am amintit dovedește existența unor produse scumpe la vedere), vom arăta că, firesc, atenția cooperativelor de consum se îndreaptă mai mult către **resursele locale**, pe care mulți le pomenesc, dar destui nu le folosesc. Dar mai bine mai tîrziu decît niciodată. O sumară listă cu propuneri cuprinde, în primul rînd, înlocuirea faianței și a porțelanului, acolo unde este posibil, cu ceramica. **„Laptele l-am fierbe înainte în oale de lut**, spune tovarășul Balogh, **și era foarte gustos, așa că pregătim producția și vom face și oale, și halbe de bere, și tot felul de servicii de cafea etc. Consum de energie mic, costuri reduse, utilitate mare".** Și revelațiile se țin lanț. După descoperirea lutului, cooperativele de consum s-au gîndit (ceva mai devreme însă) și la resturile din lină sau melană de la industria de profil, resturi care după dărăcit se întorc la industrie sub formă de vată industrială. Ca să fim însă drepți, o experiență în acest sens există, deoarece, anual, U.J.C.C. valorifica sute de mii de metri de cupoane de textile, lucrînd batiste, sacoșe, unele confecții pentru copii, după cum, de asemenea, producea nasturi din metal, folosind resturi metalice de la întreprinderile din județ.

„N-OR FI CAIELELE MARE LUCRU, DAR CAII TOT TREBUIE POTCOVIȚI..."

...cam aceasta este părerea președintelui C.A.P. Acățari, Eugen Nemeș. Și omul are dreptate, deși cam tot nepotcoviți rămîn. Cine n-are fierari bătrîni să și-i cumpere. Dacii-1300 sînt destule, caiele n-avem. **„Este o problemă, deși lumea n-o prea bagă în seamă**, îl comletează Alexandru Kovacs, șef birou la D.G.A.I.A. **Am auzit că se fac undeva, pe la Medgidia, le-am putea confecționa la noi, investiția e mică, ne-am descurca și cu materia primă".** Nu vedem ce aprobări trebuiau obținute pentru caiele, dacă se puteau face și la Acățari sau în alt C.A.P. Pare puțin bizar să faci potcoave și să te vaiți că n-ai caiele, mai ales că activitatea de mică producție din cooperativele agricole de producție este însemnată și membrii cooperatori dispun de posibilități mari pentru dezvoltarea ei. Folosindu-se, de asemenea, materiale ieftine, care se găsesc din belșug la îndemîna oamenilor, sau resturi de materiale rezultate din procesul de producție al întreprinderilor din județ, în aceste cooperative se confecționează frumoase obiecte împletite din papură, rogoz, paie, pănuș și răchită (apreciate în numeroase țări străine), covoare persane sau covoare obișnuite cu splendide motive naționale, tot felul de țesături. Datorită acestei activități, mulți meseriași se întorc acasă, renunță la navetă, așa cum s-a întîmplat cu cei din Acățar care au lucrat la I.R.A. Tg. Mureș și au venit acasă, astfel încît în această comună producția globală industrială pe 1979 s-a ridicat la 12 milioane lei, cifră cu urmări directe asupra vieții și traiului sătenilor.

Dar să ne întoarcem iar la caiele, fără a face din ele un capăt de țară, ci doar pentru a demonstra că mentalitatea privind „fleacurile" nu scurtează deloc drumul de la Medgidia în județul Mureș, unde bătrînii fierari se mai înduioșează de soarta cailor.

ACTIVITATE SUBLIMĂ, DAR LIPSEȘTE ESENȚIALUL

Cam așa s-ar putea caracteriza mica producție a bunurilor de uz casnic de la cooperativa de meșteșugari din Miercurea Nirajului, comună în care a ținut mortiș să ajungem vicepreședintele U.J.C.M., Octavian Stoica. La fața locului, mărturisim că n-ami înțeles rîvna conducerii U.J.C.M. de a ne deplasa neapărat aici. Într-adevăr, comuna este frumoasă, bine gospodărită, oamenii sînt harnici și inimoși, iar meșteșugarii prieepuți lucrează o splendidă mobilă, care în cea mai mare parte se exportă. Dar cînd a fost vorba să fotografiem măcar un singur produs de uz casnic, într-una din secțiile cooperativei meșteșugărești, cu chiu cu vai au fost găsite două burlane pripășite într-un colț. Mica producție industrială la cooperativa de meșteșugari Miercurea Nirajului se reduce la fabricarea mobilei și a cîtorva produse din ceramică, fapt ilustrat și de produsele expuse la magazinul cooperativei din comună, unde vînzarea zilnică este direct proporțională cu sărăcia sortimentelor. În curtea întreprinderii însă, maldăre de resturi lemnoase, care — ne lămurește vicepreședintele Ioan Farcaș — iau drumul cuptoarelor de cărămizi. Lemn bun, esență tare, din care se pot confecționa jucării (așa cum am văzut la o interesantă expoziție de mobilă din Tg. Mureș), obiecte pentru folosința gospodinelor. „Putem realiza astfel de produse la comandă", afirmă Ioan Farcaș. Bun, fie și la comandă, dar atunci U.J.C.M. de ce nu se îngrijește să existe asemenea comenzi ?. Deși, după cîte am înțeles, nimeni nu-i oprea pe meșteșugari să realizeze aceste produse. S-a mirat vicepreședintele cooperativei din Miercurea Nirajului, ne-am mirat și noi (fiecare pentru altceva) și s-a întristat vicepreședintele U.J.C.M. (sperăm, cu folos).

În loc de concluzii, subliniem din nou inițiativa, amplul program al organelor locale din județul Mureș, program care cuprinde planuri pentru cooperativele meșteșugărești, de consum, agricole și pentru unitățile consiliilor populare (spațiul nu ne îngăduie să menționăm toate obiectivele), și întocmit în strînsă colaborare cu comerțul, ținînd deci seama de cerințele cetățenilor, program care, iată, își propune să pună ordine într-un sector de primă importanță al comerțului. Dar, în același timp, nu este greu de constatat că inerția, o anume mentalitate păgubitoare mai funcționează atunci cînd este vorba de această atît de necesară mică producție industrială.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Ghiuleaua

În pragul verii anului 1878, reîntors din Războiul pentru independență îndurat sub cerul înalt și sticlos al Bulgariei, soldatul Virgil Bold s-a ivit pe ulițele prăfuite ale satului Valea Stanciului purtînd în rană o povară ciudată. Pînă la el, și chiar după el, bărbații reveneau din războaie cu poveri mai firești, fie cu un fier de plug adunat dintr-o ogradă răvășită de lupte, fie cu o icoană dăruită de un bătrîn cu care apucaseră să împartă o pîine în două, fie cu o armă cu țeava scurt retezată, despre care au știut totdeauna că le va prinde bine ceva mai tîrziu, fie cu amintirea unei călduri răcoroase, culeasă dintr-o femeie întinsă și leneșă ca o pisică, într-un ceas fericit de răgaz. În schimb, soldatul Virgil Bold purta în rană o ghiulea. Căzuse de-a-nboulea la picioarele lui, acolo, sub redutele Plevnei, îl împroșcase în piept și în față cu o pală de noroi tras prin sînge, și nu luase foc, nu sărise în aer și nu-i mistuise ființa, vai de norocul ei de ghiulea ! Și după ce a cărat-o în rană tot războiul, dormind cu capul pe ea, încălzindu-se la flacăra roce a nenorocirii îngropate în pîntecul ei lustruit, după ce a adus-o peste Dunăre într-o țară în sfîrșit liberă, prin arșița fără seamăn a unor drumuri lungi și istovitoare, soldatul Virgil Bold a ajuns și în satul său de baștină, Valea Stanciului. A trîntit ghiuleaua în praful din prima răscruce care i-a apărut lui în cale, și-a răsucit o țigară, s-a învelit în fumul iute al tutunului tăiat cu custura și a așteptat cu răbdare să se adune lumea din jur. Nu a scos nici o vorbă preț de un ceas închelat, n-a vorbit nici măcar mai tîrziu, cînd bulucul de oameni începuse să freamăte. Priveau toți ghiuleaua cu un soi de nesaț și, la urma urmelor, au avut toți noroc. La urma urmelor, a explodat și înțelesul ei tulbure pînă atunci. Poate înțelesul adevărului că atunci cînd îți aproapii viitorul, dacă ai trecutul alături de tine, partida este ca și cîștigată.

Aceasta este povestea ghiulelei din Valea Stanciului, poveste care încă nu s-a sfîrșit. Muzeul sătesc din comună reunește în puținătatea vitrinelor lui aproape întreaga istorie a acestei vetre de oameni, cum ar ține un copil în căușurile palmelor apa limpede a unui izvor. Absența dovezilor face orice istorie fragilă și nu este de loc, de colo să simți pe viu cum se dezbară de fragilitate trecutul unui petic de pămînt și al unui pumn de bărbați destoinici. Și tocmai asta se întîmplă iar și iar în sălile nu demult renovate ale acestui minuscul muzeu : istoria comunei se investește cu un contur ferm, cu autenticitatea fără de care trecutul rămîne o simplă poveste, dacă nu chiar scorneală nici măcar bună de adormit plozii. Precursorii lui au fost Constantin Demetrescu, apoi Dumitru Demetrescu, apoi Aurel Demetrescu, în familia cărora s-a transmis de la bunic la nepot ștafeta unei înălțătoare pasiuni. Exponatele lui s-au văzut adunate la un loc și datorită lor și datorită înțelegerii oamenilor din comună, care îndeobște se despart cu nespusă greutate de relicvele lor familiale. Munca începută cu mulți ani în urmă a continuat-o, apoi, cu un nedezmințit elan, profesorul Ion Raicea, directorul căminului cultural din localitate, și, din anul în care muzeul și-a extins spațiul expozițional, donatorilor tradiționali li s-au adăugat alți oameni inimoși, care întreprind investigații sistematice pe teritoriul comunei, în căutarea unor noi mărturii materiale relevante. Printre ei numărîndu-se profesorii Aurel Georgescu și Florian Iordache sau elevii Ștefan Vigaru și Venus Ungureanu din Birza, Ecaterina Artagea din Horezu-Poienari, mulți alții. Dar să ne aplecăm cu mai multă atenție asupra zestrei de valori concentrată în cîteva încăperi mirosind încă a var proaspăt...

În primul rînd, ne atrage luarea-aminte însăși clădirea muzeului, care se cere elogiată laolaltă cu gestul celui ce a ctitorit-o în urmă cu aproape un veac. Restul curge și se leagă de la sine, într-o continuitate firească : un fragment din măseaua unui elefant cuaternar, mărturii din epoca bronzului sau din prima epocă a fierului, un lot de monede romane, fragmente de ceramică veche, virfuri de lance și săgeți medievale, aplice de metal și pipe din lut, bancnote românești și străine din diferite timpuri, obiecte de etnografie, multe și bine alese, căști purtate în lupte și devenite ulterior ceaune, medalii cîștigate cinstit, în războaie mai vechi sau mai noi, zăpii după documente de la Arhivele Statului, atestînd vechimea comunei și a satelor ei, certificate de împroprietărire de la 1864, mai toate aflate în spațiul cuprins între pădurile Roaba, Mosia Bătrînă și Murta-Zglavacioc, puterea lor de sugestie și evocare fiind de-a dreptul remarcabilă.

Apoi, să privim aceste mărturii și întrucîtva altfel, personalizîndu-le, investindu-le cu dogoarea unor amintiri încă proaspete. Iată un revolver cu două țevi pe care un arendaș l-a descărcat în pieptul răsculaților de la 1907, dar iată și furcile cu care au răspuns țăranii focurilor de armă. Iată cîteva carabine purtate de ostașii din Valea Stanciului în primul război mondial, departe de vatra satului lor, pe frontul din Moldova... Și, de acum, spațiul muzeului nu mai îzbutește să ne satisfacă curiozitatea și trebuie să-i sporim elocvența prin apelul la monumentele din comună, proprietate obștească și ele. În 1916—1918, pe Cerna și Jiu, la Mărășești și Oituz, au căzut sergentul Ioan Dumitrescu, caporalul Filip Popescu, soldatul Ștefan Nedelcu, pentru întregirea și libertatea patriei lor, alături de foarte mulți alții, ale căror nume abia le încap cele patru fețe ale unui obelisc nu prea mare, din calcar. Mai aproape de noi, în lupta împotriva fascismului, la 9 mai 1945, a căzut și soldatul Ion Crăciun din Birza, ceea ce nu dovedește decît faptul că cei de pe aceste meleaguri au știut să se bată și pînă în ultima zi a războaielor. Din toate acestea, însă lipsește ceva...

Trecem peste faptul că, în urmă cu mai mulți ani, un profesor oarecare a profitat de credulitatea țăranilor din Valea Stanciului, vămuindu-le colecția de monede romane sub pretextul că le-ar împrumuta spre datare. Dar ghiuleaua adusă de soldatul Virgil Bold de pe cîmpurile de bătaie ale războiului pentru independență le-a fost confiscată cu acte în regulă și gestul acesta ni se pare de două ori ingrat și nedrept. Ghiuleaua lui Virgil Bold a fost transferată Muzeului restructurat al Olteniei și prin asta s-a atentat la integritatea unor bunuri incontestabil obștești. Înainte de toate, era ghiuleaua sătenilor din Valea Stanciului, nu a altora, și afirmăm prin aceasta un principiu de drept pur și simplu elementar. Apoi, privind lucrurile și pe o altă latură a acestei istorii ingrate, trebuie reamintit că ghiuleaua aceea n-a picat în Valea Stanciului trasă din tun, ci cărată în rană cu o trudă pe care nici un muzeograf n-o cunoaște. În sfîrșit, ca să spunem lucrurilor pe nume, sînt destui funcționari prin muzee care sprijină pereții degeaba. Dacă un anume muzeu vrea să aibă ghiulea, nu are decît să-și trimită oamenii înarmați cu cazmale să caute ghiulele. La Rovine și pe Valea Neajlovului, sub zidurile Sucevei sau la Podul Înalt, în defileurile Carpaților și pe Valea Cașinului...

Din bețeșugul unei ghiulele de acum un veac și ceva s-a născut norocul unui soldat, ceea ce nu e puțin. Cu alte cuvinte, ghiuleaua din Valea Stanciului este una dintre acele minuni în jurul căreia crește în vreme un nimb răscolitor și liniștitor totodată, și nici o lege din lume nu poate despărți acest nimb de comunitatea care l-a ocrotit lîngă sufletul ei. Ghiuleaua soldatului Virgil Bold trebuie să se reîntoarcă în Valea Stanciului, laolaltă cu norocul tuturor soldaților satului. Și al celor care au fost soldați, și al celor care nu vor pregeta să devină soldați, dacă patria le-o va cere cîndva.

MIHAI PELIN

CALEA RAHOVEI
ISTORIE ȘI TRANSFIGURARE
III

ciorul pe o pedală ca a tocilarului. Vă dați seama ce fason ar avea acum și ce hoholițe ar stîrni stația «Taxi de luxe Dodge», cele trei hîrburi ale sale? Sînt convins, mult mai puternice decît, să zicem, cele lăscate cîndva de curelarul Nicu Dumitrescu, atunci cînd se apuca el să măsoare cai cu metrul de lemn, ca să le facă ei hamuri; ori cînd unul dintre coasociații firmei „Corbea și Teodorescu" chemau dricul la casa celuilalt... Romantic și dramatic la domiciliu, uneori cu materialul clientului. Insignifiantul aparent, elocvent și concludent mînă-n mînă cu terifiantul. Mai mult ca sigur că și acesta-i un motiv pentru care, pe la începuturile lor scriitoricești, un Nichita Stănescu, un Cezar Baltag și un Nicolae Velea au ținut ca să împartă tustrei chirna pentru chițimia lui nea Mateia... Un timp, și Teodor Mazilu a hoinărit tot pe Rahovei, Oricum, se pare că mediul era prielnic dacă, tot din zonă, au plecat și s-au afirmat în centru o Rodica Sanda Tutuianu, un Petre Morariu, un Ștefan Iordache, un Dan Tufaru... Se găsesc destui care să-ți povestească zîmbind cum îi țin ei minte pe scriitorul Mircea Sîntimbreanu: «Se ducea la numărul doi mixtă, să-și țină orele de istorie și umbla pe catalige, ca să nu-și murdărească pantofii de noroi». Cei care nu aveau, ori erau leneși, nu-și făceau, foloseau gardurile. Un gard la stradă pe Rahova nu era exclusiv al proprietarului. Cele care rezistau, erau folosite de toți naufragiații pe talazurile de zloată ale cartierului. Trebuie să recunoașteți că și acesta era un mod de a trăi în Capitală. Un mod de viață urban mai mult prin somație decît prin vocație. Care, evident, cerea rotație.

Că strada și-a deschis porțile pentru mulți, dar că inima n-o deschide oricui se vede cu ochiul liber. De hizarenii te împiedici și azi. Energiile sînt uneori răsucite, chinuite și cheltuite în mod cu totul arbitrar. Unii așteaptă ca statul să le facă în continuare pe toate și pe roate. Constantin Vlad (str. Rodna nr. 9) spune că pe el nu-l privește cum e dincolo de gardul lui și că gospodarul să fie la el acasă. Ideea nu-i rea, numai că trebuie completată. Ograda și casa acestui om sînt exemple chiar de pedanterie. (A mers pînă acolo încît așa, de frumusețe, dintr-un bloc de B.C.A. și-a cioplit și un bust pe care-l expune în curte, pe un piedestal; alt bust turnat în gips tot de mîna lui și-l ține

Soarele are și pete.

Să nu fiu greșit înțeles. Să nu creadă cineva că doresc să polemizez nemotivat, nemeritat, peste noapte și peste poate o anume realitate. Nimic comun cu aurul de trompetă. Nimic comun cu ariile de operetă. Martoră mi-i Calea Rahovei (și nu numai). Fiind noi nepărtinitori și cinstiți vom recunoaște că Soarele are încă pete și protuberanțe. Există și acum în cartierul Rahova — hai să le zic așa — case care merg bară la bară de-a stînga și de-a dreapta unor — hai să le zic așa — străzi lungi de 100—150 de metri și late de 1—1,5 pași (Motrunu); de 2—2,5 pași (Sergent Costin Ștefan); de 2—2,5—3 pași (Șindrilei, Radna). Și să nu vă închipuiți cumva că pașii de reporter înseamnă altceva decît pașii dv. Le-am pomenit pe cele patru nu pentru că ar fi singurele rămase astfel, nu pentru că n-aș fi călcat pe altele și mai și, ci pentru că prea au fost încărcate la socoteală de gunoaie. Este adevărat, care mașină a salubrității este atît de îngustă ca să poată intra pe ele? Pînă toamna trecută ordura era expulzată prin capătul lor dinspre Rahovei. Acum, acoperindu-le intrările, s-a instalat acolo un falnic F+10 (blocul 31) Excelent-l Numai că iubind, stropind, înflorind, vopsind, îngrijind și lustruind exclusiv blocul (și trotuarul, uneori) de la fața străzii s-a uitat și ignorat spatele acestuia. Mentalitatea lui «doar fața pupă nenea» și a lui «las'că merge și-așa» cam trebuie desființate. Pentru că dincolo de împunătoarea lor prezență, blocurile de la stradă obligă la civilizație totală. Ele sînt, dar mai ales trebuie să fie fermenții civilizației pe Calea Rahovei cea nouă. Ce mai, nu rimează... Blocurile și apartamentele lor sînt o altă lume, iar lumea lor este o altă lume. Cînd apa și căldura îți vin pe țeavă, cînd lumina vine pe sîrmă și gunoiul pleacă pe burlan de la catul al zecelea, altfel se vede viața. Oricît ar fi de aprige, de tragice, ori de algice nostalgiile, haideți să fim drepți...

Vi-l mai puteți imagina pe stăpînul dughenei «La Madrid», „al mai cizmar de pe Rahovei", călînd bombeuri de pantofi — sub ochii onor eventualei clientele — cu fetide zemuri de apă fiartă și de clei de oase, topite și scurse pe asfaltul cel nou? Îl mai puteți vedea plimbîndu-se în tîrlici și pe noul trotuar pe fostul haiduc, poate ultimul din București, Anghel al Chiranei, tovarăș de foarfeci cu Arghezi, la Văcărești, pe vremea cînd poetul își ispășea acolo articolele publicate în Bukarester Tageblatt? Ori pe cotețarii și cuțitarii din cetele lui Zdrelea, Neață, Tîrtă, Mafoame escaladînd năuci uluci în crucea nopții? Care uluci? De unde atîtea găini, la bloc? Poate-n cadă... Ori curtea în care subțiraticul nea Radu, țambalagiu primaș, ocrotea trilurile fetiței numite Urziceanu Aura? Ce să mai facă pe strada cea înnoită geambașii lui Marcu? Nu crește fîn pe planșeul de la al zecelea, din fericire! Nu mai e loc nici pentru frizeria lui nea Cristea, ăla de-l concura cu briciul pe stomatologul cartierului, însul căruia i se învîrtea frezarepezita-n măselele clientului numai dacă dom'doctor, adică tot dumnealui, bîțîia pi-

Odinioară, copiii Rahovei înotau în noroaie: acum își cultivă sănătatea în bazinele și saloanele centrului de refacere și fizioterapie de pe lîngă școală.

„Diferențialul funcționează așa"... Oră de practică în atelierul de mașini-unelte al liceului

În acest iunie 1980, întreprinderea de sticlărie-menaj din Tg. Jiu împlinește cinci ani de viață. Este una din cele mai tinere între unitățile unei branșe ale cărei embleme de strălucire, larg cunoscute, și nu numai la noi, înseamnă Mediașul, Sighișoara, București, Avrigul sau Turda. Are 1 200 de oameni, cu o vîrstă medie de 22—23 de ani. Pe platforma de nord, și ea cea mai tînără, dar și cea mai redutabilă dintre zonele de nouă industrie ale Tîrgu Jiului, cele două coșuri-turn ale fabricii nu-ți dau, cînd le contempli, capul pe spate, nu-ți dau vertij, nu par (cum par alte turnuri industriale ale platformei) niște rachete care acuși-acuși o să decoleze, huruind, către stratosferă. Pe platforma cu mari instalații moderne, dotate cu agregate răspunzînd la comenzi electronice, această tînără întreprindere este prea mică pentru ca buncărele și cuptoarele-vană ciocotitoare de lava sticlei, ce-i populează halele, să fourfece mai adînc creierul liniștii. Dar și ea, ca și fabricile-colosi care o înconjoară, spune, și spune foarte convingător, că, iată, Gorjul incrementitul Gorj de pînă mai ieri, nu mai produce doar folclor, doar Arghezi, doar legende istorice, doar peisaje frumoase și grai colorat. Produce, de vreun deceniu și jumătate, o țară mai mult. Sub presiunea noului, Tîrgu Jiul s-a mișcat tectonic mai spre viitor — o țară!

Diminutivul oltean pare însă, în peisajul cel nou, ca să împrumutăm expresia unui clasic, un categoric superlativ.

Inginerul Dorel Nicolae Cândea, directorul fabricii de la primele începuturi (adică din faza de șantier, cînd era directorul investiției, ca specialist în montarea de utilaje, profesia sa de bază fiind ingineria mecanică), ne povestește că, încă de-atunci, de la începuturi, fabrica a păsit cu dreptul, atingîndu-și din timp și parametrii tehnici, și ambițiile de a deveni „o firmă". Pe masa directorului sînt cîteva din modelele noi (dintre cele peste 200 care se fabrică în prezent), abia ieșite din mîinile topitorilor, ale sticlarilor, ale șlefuitorilor, gravorilor și pictorilor, și omul, cînd ne vorbește, le mîngîie mașinal cu degetele pătate de pilituri de sticlă scînteietoare, ca degetele unui bijutier. Pahare, căni, vaze, cupe, sfeșnice, fructiere, piese din sticlă albă sau „suprapusă", adică în varii culori, nuanțe și tonuri, cu podoabe bogate, grele, sau doar cu fine incizii abia vizibile, piese de toate formele, de toate dimensiunile, piese ușoare, aeriene, piese cu strălucirea și densitatea cristalului (nu, nu-s de cristal, dar în curînd se va inaugura și cristalul. În Gorj descoperindu-se un bogat zăcămînt de cuarț), trec printre degetele care le cercetează, le ciocănesc, le mîngîie delicat sau, uneori, le reține o clipă mai mult, cu un fel de crispare ce se traduce instantaneu pe fruntea omului. Degetele inginerului, în acești ani, s-au deprins cu sticla, cu secretele ei nu totdeauna străvezii, au căpătat știința subtilă de a simți cele mai mici diferențe între relief și relief, între ton și ton. S-au oprit, iată, ceva mai mult pe o vază de flori, poate că lucrătura i se pare stîngace, deși aici stă farmecul ei, raportată la matrița de turnătorie modernă, care traduce un desen pînă la infinitul mic. Poate că i se pare primitivă și șlefuirea, necomparîndu-se, desigur, cu uzinajul unei piese de precizie. Baza producției e manuală, cele peste 10 milioane de piese fabricate în cei cinci ani fiind fiecare, într-un fel, un unicat, purtînd amprenta inconfundabilă a oamenilor ce au creat-o, au șlefuit-o, au gravat-o și au pictat-o. Aceste piese sînt cele mai căutate, mai căutate decît cele fabricate de mașini programate și cartelate. Jumătate din producția fabricii ia calea exportului și, ni se spune, clienții din S.U.A., Canada, Australia etc. s-au arătat pînă azi mulțumiți. Sînt mulțumiți

în casă) Constantin Vlad este pensionar în putere și bineînțeles că poate să facă cu timpul său exact ce și cum dorește. Cum de n-o fi realizat însă că strada este a tuturor tocmai pentru că este a nimănui ? Și invers.

Pentru clarificarea unor astfel de cetățeni s-au format și acționează grupe de activiști ai Consiliului popular din sector. Din cine credeți că sînt formate ? Tot din muncitori. Și tot în timpul lor liber. Petrică Popescu și Simion Mara formează o astfel de grupă ; Matei Brașoveanu și Gheorghe Dîrdea o alta. Toți patru sînt de la «Electromagnetica» și din Rahova. Merg din casă în casă și mobilizează cetățenii la înfrumusețare, la salubrizare. (Mai sînt echipe formate și de la «Vulcan», și de la «Tînăra gardă»...) Și nu numai cu gura, „Cînd chemi la muncă să-ți văd sapa în mînă", spunea înțeleptul. Petrică Popescu și Simion Mara pot fi văzuți cum, fără jenă și fără complexe, cu mătura în mînă, asigură curțenia și ordinea pe Calea Rahovei, între stîlpii 56 și 58. Și culmea — o spun chiar ei — nu s-au simțit niciodată niște suprasolicitați, sacrificați ori frustrați. La astfel de gesturi și la astfel de oameni mă gîndeam atunci cînd scriam că vechea stradă bucureșteană a intrat într-o nouă istorie — aceea a muncii și a oamenilor ei. Muncitorii industriali din fabricile străzii au ajutat și la demolare, și la curățare, iar acum, mai nou, ajută și la edificarea apartamentelor din Rahova-Est. Practic, învață ei și învață și pe ceilalți un mod nou de viață.

Totuși greul îl duc constructorii. Indiferent de starea timpului ori a anotimpului, constructorii sînt cei aflați permanent în vijelie. Idem prin sedințe și în presă, și bineînțeles că pe merit. Realitatea este că și în această meserie fiecare doarme tot după cum își așterne. Numai că de dormit e mai greu, cel puțin în ultimii 15 ani. Motivul ? Amintiți-vă că dacă în Bucureștii lui 1964—1965 se ridicau 13 000 14 000 de apartamente, în 1980 trebuie ridicate nu mai puțin de 36 000 ! (Nu pentru comparație, ci pentru informație : burghezia a ridicat în București cele mai multe locuințe între anii 1920 și 1938 — 29 518. Maximum maximorum l-au atins în 1928— 3 484 apartamente). Ceea ce a condus la apariția unor noi armate de constructori : în București — 35 000 de oameni ; pe Rahova de sus — 800. Cine sînt aceștia ? Precum în construcții — fel-de-fel-cam-toți-la-fel, înțelegînd prin asta oameni nu cu multă, ci cu deosebit de multă experiență profesională. Toți sîntem grăbiți, dar sînt întreprinderi bucureștene unde oamenii sînt foarte grăbiți. Cei de la Metrou, spre exemplu. Și-au spus — știu ei ce știu ! — că vor intra mai curînd în apartamentele repartizate lor, dacă le vor înălța cu propriii constructori. Și iată că am prilejul să-l reîntîlnesc pe șeful de brigadă Ion Belu, 45 de ani, de 22 de ani pe șantiere. L-am cunoscut sus, în Munții Apuseni, la Mărișelu, prin '72—'73. Omul este umblat bine și mult — are și buletin de Vidraru, și de Ciunget... După baraje hidrotehnice și centrale subterane, iată-l ridicînd și case, pe Rahova. Noutăți ?, întreb. Clipește complice : „Adrian, băiatul cel mare, e cu mine aici, în IV, la fizică atomică ; cel mic, Francisc, e în clasa a XI-a, la Piatra Neamț, stă cu mamă-sa în casa noastră ; noi «bucureștenii» îi tot vizităm la 2—3 săptămîni o dată ; fac ce-am făcut o viață, mă știți, eu sînt din Piatra, acolo am de gînd să îmbătrînesc de tot... Trupa ? Nu m-am despărțit nici de ei. (Are vreo 30 de oameni cu care tot umblă pe șantiere de cînd era tînăr-tînăr). Sînt cu mine, priviți-i: dulgherii Gheorghe Ghețan, Gheorghe Gherase, Constantin Lupu, Nicolae Stanciu, Gheorghe Vilău, Nicolae Popa,

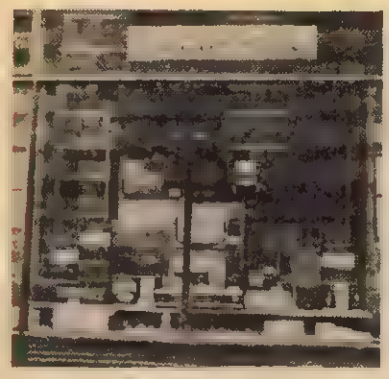

Rahova de sus racordată la însemnele sfîrșitului de veac XX.

sudorii Constantin Duman, Marin Drăgan, lăcătușul Lino Carp, betonistul Petre Belciug... Ce facem ? Blocul nr. 66 de pe Calea Rahovei : P+10, 4 scări, 174 de apartamente. Și după ? ? Știu eu ? Poate că în Maroc, am auzit vorbindu-se de un baraj de 24 000 m.c. de pămînt, dar asta nu mai depinde de mine.

Plec. Sînt în stare să-mi consume toate filele notesului. Dincolo de gardul lor, dar tot pe Rahova-Est am prilejul să verific din nou validitatea expresiei «excavatoare cu barbă». Mă ajută s-o fac Rodion Ivan, Maxim Loghin, Trifan Iacob, Sava Mefode — toți din Suceava. Șoferul Mihai Vasile (Autocifarom, 34—B—7503) mi-i laudă : „Grăbit cum eram puteam să plec cu ceva material înapoi. Nu m-au lăsat. (Betoanele pentru Rahova sînt aduse de la Pisculești și Oltenița, iar prefabricatele de la fabricile Granitul, Bragadiru și Progresu). Cît este de dură această meserie, dar, iată, uneori și la unii oameni, inimile sînt mai mari decît chiar aceste P+10 ! Soțul subinginerei Cornelia Hleveca a fost astăzi într-o recuperare. Putea să stea acasă, să se odihnească, dar singur. N-a vrut, iar acum, de aproape opt ore își ajută soața să alinieze fațadele la blocul nr. 52. Iar și iar se dovedește că se iubește **nu pentru că, ci cu toate că** ! Ceva mai încolo tînărul inginer Nicolae Călărașu se luptă cu desfășurarea unui ozalid. A stat prea mult la soare iar desenul s-a developat de tot — abia de se mai distinge o linie-două. Toți cei de pe această platformă sînt oamenii șantierului 1, Grupul 5 al centralei de construcții montaj și-l au ca șef pe celebrul inginer Mircea Bălănescu. De ce așa ? Pentru că iată ce spune al dumisale mic curriculum vitae : lucrează de 34 de ani ; a „făcut" 2 hidrocentrale (Vadul Crișului și Trotuș captare) ; 3 termocentrale (Ovidiu II, Borzești, Singeorgiu) ; jumătate din oțelăria, turnătoria, forja de la IMGB ; și circa 50.000 de apartamente ! (Floreasca, Automatica, Alcea Circului, Piața Gării de Nord, Drumul Taberei, str. Compozitorilor, Berceni, B-dul Metalurgiei), și Rahova acum. Nici dumnealui nu s-a despărțit de cadrele de bază (cu excepția acelora care i-au fost luați și numiți directori; vezi cazurile ing. Nicu Georgescu și Dumitru Nacea). Cînd a depins de el și-a apărat oamenii cu ghearele, cu dinții și cu toți sfinții. El i-a crescut așa cum sînt pe șefii de brigadă Gheorghe Predoiu și Podaru Eremia. La rîndu-le, prin decenii, aceștia au ridicat niște meseriași care se numesc Ion Clopa, Viorel Ursu, Nicolae Stanciu, Carol Szep, Ilie Iordan care oricînd ar putea fi numiți șefi de brigăzi, dar nu vor să se despartă. Știți, ei au început Floreasca. Cu ei a început lumea cea nouă a Bucureștilor. Dacă-l amintim și pe ing. Emil Duzinschi aflați că toți la un loc alcătuiesc lumea bună a combatanților în războiul caselor de pe Rahova-Est a anului '80. Pentru cine se construiește ?

Pentru mii și mii de oameni ai muncii și pentru copiii acestor oameni. O simplă catagrafie a locatarilor de pe un segment al scării 2, blocul 37 (Calea Rahovei 338) echivalează cu o secțiune pe verticala trăirilor de azi, este un eșantion aproape reprezentativ al populației de la fața străzii. Vă rog : ap. 115 — Șpinu Aurel, cazangiu ; ap. 116 — Popescu Ilie, muncitor ; ap. 117 — Ioana Constantin, textilistă ; ap. 118 — Radu Filofteia, legătoare ; ap. 119 — Antoche Adriana, ingineră; ap. 120 — Radu Sorinel, montator ; ap. 121 — Condeescu Teodor, arhivar ; ap. 122 — Iordache Vasile, montator ; ap. 123 — Dănălache Ana, primitor-distribuitor. Urmează militar în termen, confecționeră, inginer, muncitoare, profesoară, laborantă etc., etc., etc. — oameni ai muncii. Pentru ei au fost construite aceste locuințe. Și pentru alții ca ei. Pentru unii surprizele vor fi mari de tot. Știrbu Nicolae de la «Vulcan» a fost trimis ca specialist în Nigeria. Între timp a primit apartamentul 132 din sus-zisul bloc. Practic, dacă ai lui nu l-ar lua de la aeroport omul nici n-ar ști cum să ajungă în propria-i casă. Oricum, cartierul nu l-ar recunoaște. Vă mai amintiți de eroul reportajului care-mi povestise cîte necazuri a traversat pînă a ajuns să termine școala generală ? Aflați că am vizitat și Liceul D. Bolintineanu. Cresc acolo, la diferite forme de învățămînt, 4 400 de tineri din zona Rahova — Ferentari; împreună cu prof. Adrian Beldeanu, de la 3 ani locuitor al cartierului și de 17 ani director aici — am vizitat clase, laboratoare, atelierul de mașini-unelte, Centrul de refacere și fizioterapie — unicul în România pe lîngă o școală — cele două bazine acoperite. Pe Rahova cea veche (și nu numai) copiii înotau în noroaie. Astăzi, la bazinul cel mare discut cîteva secunde cu prichindeii care par deprinși să învețe peștii să stea în apă : „Mă cheamă Ceaușu Bogdan, am 12 ani și sînt din cartier ; tata-i mecanic la «Ascensorul» ; „Mircea Mandache Nicolae, am 6 ani, iar tata-i fizician la Măgurele ; stau în cartier" ; „Narcisa-Elena Militaru, am 4 ani."

Și pentru ei se ridică noua Cale a Rahovei. Și nu numai.

MIRCEA BUNEA

Calea Rahovei se desprinde și de această tristă imagine

Comerț socialist : civilizat, curat

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Sticlă de Gorj

și „șefii interni", ministerul, centrala, fiindcă fabrica își achită prompt datoriile (anul trecut, absolut toți indicatorii de plan, fără nici o excepție, au fost îndepliniți și depășiți, drept pentru care „Sticla" Gorj a acordat muncitorilor ei beneficii substanțiale și drepte), rîvnind totdeauna **o** țiră peste. O regîndire a întregii activități, o așezare a ei mai deplină sub semnul productivității înalte, al eficienței și calității, a avut loc acum trei ani, cînd tînăra întreprindere a fost vizitată de secretarul general al partidului. Acum, întors de la București, de la Plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, directorul Cândea trăiește, ca toți oamenii fabricii, sentimentul, insuflat de cuvîntarea secretarului general, că, lîngă nisipul, lîngă calcarul, lîngă materiile grele ale pămîntului din care se sculptează aceste produse-podoabe, trebuie, într-o mai mare proporție, adăugată materia cenușie, gîndirea creatoare a tuturor. Ca să se facă nu **o** țiră, ci cu mult mai mult peste ce s-a făcut. Noul mecanism economico-financiar, întronat aici cu rigoare, a dat, de pe acum, importante roade, care deschid mari certitudini de viitor.

grea sudoare. Trupurile oamenilor lucesc ca sticla, ca o sticlă fierbinte, asemenea bulelor semilichide ce ies din flautele metalice. Se muncește la fel ca acum o sută sau mai multe sute de ani (cînd, poate, doar materia țevilor era alta, nu de metal, ci de trestie), într-un decor desigur schimbat, în moderne hale industriale cu ventilație naturală, cu condiții de microclimat, cu perdele de protecție cu apă așezate mereu între om și foc, se muncește greu, dar, zice directorul, programul e de numai șase ore și, în plus, se cîștigă bine, sticlarii-suflători fiind asimilați categoriilor de retribuire ale minerilor din carierele Gorjului. Sînt aici mulți băieți tineri, sînt și fete, care transportă în lungi

În hala cuptoarelor, întinsă pe aproape 15 ari, zeci de sticlari-suflători, goi pînă la brîu, cîntă neauzit (auzit e numai huruitul surd al cuptoarelor care varsă flăcări) din lungile flaute de metal ce se cheamă „țevi de scos și suflat", mișcîndu-se, în ritmul melodiei doar de ei percepută, într-un fel de balet burlesc, nu lute, dar care-i năpădește mereu de o

cleștii metalici sticla abia ieșită din țevi, fierbinte, semifluidă, aflată încă într-o solidificare vulnerabilă, purtată cu grija cu care s-ar duce un lichid parcă mistic. Sînt și oameni în vîrstă, uniți la vîrsta părului alb. Nucleul întreprinderii, ni se spune, sînt ei, acești meșteri mai vîrstnici veniți din fabrici cu tradiție, din Mediaș, din Turda, din Avrig, din Tomeștii Banatului. Două familii înrudite, familiile Frunză și Cănăluș, sticlari din Tomești, dar cu rădăcini răsfirate prin Oradea și Sighetu Marmației, au venit aici cu mic, cu mare, cu părinți, cu fii, cu nepoți, cu cumnați, cu cumnate, cu cuscri, cu o stufoasă încrîngătură de neamuri, care adună nu mai puțin de 36 de inși. Un tînăr inginer, Traian Rusan, șeful secției de finisare și scriitor de proză fantastică (e și președintele cenaclului literar „Cristalul", cu 20 de membri, muncitori și tehnicieni ai fabricii), sedus de întîmplarea asta care atinge pe undeva fantasticul, le-a alcătuit celor 36 arborele genealogic, pornind de la mărturiile topitorului Nicolae Frunză, în vîrstă de 54 de ani, vechi muncitor al Tomeștilor, fiul lui Rudolf Frunză, frate cu Cănăluș-bătrînul, capul dinastiei înrudite a Cănălușilor, care numără în fabrică șapte frați, bărbați și femei, și care la rîndu-i s-a înrudit cu cele ale Muntenilor, Anuților, Covacilor și altele. Fabrica din Tomești, care i-a trimis încoace, „mergea (după mărturiile lui N. Frunză, consemnate de inginer) cu lemne dintr-o pădure apropiată și, pe măsură ce se consuma pădurea, se muta și fabrica după ea. Se lucra cu păcură, de fapt și azi, acolo, tot cu păcură se lucrează, nu ca aici, cu gaz metan". Cei 36 lucrează în punctele-cheie, ei sînt topitori, sticlari-suflători, șlefuitori, gravori, pictori, sculptori, ei s-au mutat în Gorj (șase din ei stau în același bloc, pe aceeași scară), ei îl învață pe cei mai tineri, pe tinerii Gorjului, în primul rînd, cum se face sticla, lărgindu-și mereu familia, făcînd ca de fapt întreaga fabrică să devină o mare familie muncitorească. Gravorul Nicolae Rusu, medieșean de fel, nume celebru în branșă, cu patru Olimpiade naționale ale sticlarilor cîștigate pe primul loc, s-a înșurat cu o fată din Alimpeștii Gorjului, care lucrează în atelierul de creație al fabricii. Ei toți, tineri sau vîrstnici, gorjeni sau deveniți gorjeni, fac, în tot ceea ce fac, creație, fapt atestat de o seamă de premii și diplome cucerite la diferite concursuri și tîrguri. „Sticla de Gorj" s-a afirmat ca atare prin caracteristici specifice, prin modele specifice, născute aici, împrumutînd culorile și podoabele locului. Un frumos serviciu pentru lichior, vin și apă, botezat „Tismana", își împodobește paharele cu motive, delicat stilizate, luate de pe un brîu gorjenesc. Vaza „Nicoleta" e decorată cu motive luate de pe o catrință, paharul „Carmen" cu o rozetă, transpusă de pe vechile sculpturi în lemn, setul de pahare „Lucia" cu miniaturi de porți gorjenești, paharul „Cosmin" cu motive care ne amintesc străvechea ceramică de Glogova sau de Găleșoaia. Denumirile, observăm, n-ar prea fi totdeauna chiar gorjenești, dar ele, ni se răspunde, au fost puse de cei ce au creat modelele, sînt numele lor, sau ale soțiilor, ale logodnicelor, ale copiilor. E dreptul creatorului, ni se mai spune, sînt respectat în fabrică, să-și boteze opera după voia lui. Să mai adăugăm că acești creatori nu-s numai specialiștii atelierului de creație, ci și muncitorii, acești muncitori veniți, cei mai mulți, din satele Gorjului, deci direct din folclor, unde sensul strict personal al actului creator e cunoscut și făcut vădit din timpurile cele mai vechi, unde blidul de lut de Găleșoaia ori Glogova poartă iscălitura olarului, unde porțile de Ceauru ori Peștișani poartă numele cioplitorului, iar atunci cînd acesta nu știe carte însemnul său semnul lui, ca blazonul de meșter de pe orfevreriile transilvane.

...O fabrică gorjenească în care munca înseamnă sudoare, sudoare fierbinte, dar și artă, în care obiectul ce iese din mîna omului, fapta lui, poartă pecetea gîndirii și a efortului colectiv, dar și pe cea a unicității. O încîntă a muncii și a creației care a devenit, în răstimp de ani, o familie, o puternică familie muncitorească, cu tradiții constituite de-acum, în care s-au adus însușiri, particularități, culori, accente, turnate toate într-o calitate nouă. Un semn că nasc și în Gorj — au născut deja ! — acele valori de care țara are atîta nevoie, valorile noului, ale conștiinței înaintate.

ILIE PURCARU

Pe data de 7 februarie a.c. am trimis magazinului „Dioda", din bulevardul 1 Mai — București, o scrisoare recomandată pentru a-mi trimite două piese de schimb și anume o carcasă și un potențiometru necesare aparatului meu portativ, tip „Mondial". Au trecut de atunci mai multe luni, dar nu am primit nici un răsuns din partea respectivului magazin. **(Nelu Mirică**, Brașov, str. Vișinului nr. 16, bl. C1, sc. F, ap. 18)

■

Direcția de organizare și control din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. În legătură cu scrisoarea tovarășilor **Botaș Ion** și **Micuiță Valeriu**, revizori de ace în stația Zăbrani, vă aducem la cunoștință că cercetările efectuate au confirmat cele relatate de ei și, în consecință, șeful de stație Nicolae Olaru a fost scos ca necorespunzător din funcția respectivă și trecut pe post de operator la Regulatorul de circulație Arad. Ulterior, după respingerea contestației sale și menținerea măsurii ce s-a luat ca fiind întemeiată și legală, acesta s-a transferat la Întreprinderea pentru valorificarea cerealelor Arad unde lucrează și în prezent.

■

Mă numesc **Maria Matei**, din orașul Brad, județul Hunedoara, bl. A-10, ap. 11, și am și eu o nedumerire și de aceea vă întreb : Cînd vor apărea și în magazinele specializate din orașul nostru șervețele, celofan, pesmet, unt și chibrite ? Întreb, deoarece unele din aceste produse lipsesc de cîteva luni, iar altele vin în cantități așa de mici încît nu ajungem să le cumpărăm.

■

Ministerul Sănătății — Direcția coordonare, control, personal, învățămînt. Cu privire la scrisoarea tovarășului **Tîrșilă Constantin**, domiciliat în municipiul Galați, vă facem cunoscut că, la solicitarea noastră, Direcția sanitară a județului Galați, prin adresa nr. 176/19.V. 1980, ne informează că soția dumnealui, **Tinca Tîrșilă**, soră de pediatrie, a fost încadrată definitiv la Spitalul municipal nr. 1, începînd cu data de 17.III.1980.

■

De circa doi ani de zile, în vadul pîriului Răstoaca din comuna Cringuri, județul Dîmbovița, zace abandonat un excavator tip Castor DH-101, cu nr. de inventar 43 685/76, aparținînd T.C.I.F. Pitești. Cînd l-a surprins obiectivul aparatului fotografic era prin aprilie-mai anul curent. Să nu fi observat oare, pînă în prezent, întreprinderea vizată că îi lipsește din inventar un astfel de urinș, care se impune pri-

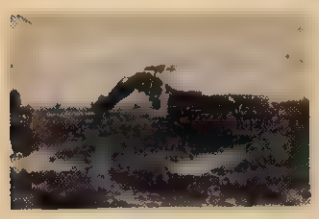

virilor încă de la o poștă ? Greu de presupus. Se vede însă treaba că astfel de amnezii nu-s chiar întîmplătoare. După cum ne semnalează cititorul nostru **Maria Șișu**, și în comuna Vlad Țepeș, județul Ilfov, a fost uitat, de mai bine de un an, de stăpînii lui de la U.M.T.C.F. București, un tractor de tonaj greu, pe șenile. Acum doar fierul a mai rămas de ei.

■

Comitetul județean Olt al P.C.R. Cu privire la scrisoarea tovarășei **Felicia Băișoiu** din Caracal, care cere sprijin spre a fi încadrată, vă comunicăm că în momentul de față s-a creat posibilitatea ca tovarășa să lucreze la secția tricotat a Întreprinderii de tricotaje Caracal. Ca urmare, începînd cu data de 1 mai 1980, tovarășa lucrează la sus-menționata întreprindere.

■

Modul de funcționare a telefoanelor publice din municipiul Brașov lasă foarte mult de dorit. Din 10 aparate existente, de pildă, în sala telefoanelor din centru, funcționează corespunzător 5 sau 6. Adesea ele „înghit" pe tăcute fisele, și dacă îndrăznești să sesizezi aceasta tovarășelor de la ghiseu rișți să fii aspru admonestat. Procurarea fiselor este și ea o problemă destul de greu de rezolvat, dacă întîmplarea face să nu ai pe moment mărunțiș la tine. Iar în ce privește starea fizică a aparatelor, deseori și aceasta este jalnică, lipsindu-le capsulele receptoare ori prezentînd alte defecțiuni ce le fac imposibil de utilizat. **(Marin Tudose**, aleea Strugurel nr. 21, bl. D, sc. A, ap. 3, Brașov)

■

Printr-o scrisoare adresată redacției, prof. **Marin Gh. Cazacu** din orașul Zimnicea propune să intervenim la Editura Meridiane spre a binevoi să tipărească și pentru noul și frumosul lui oraș cîteva cărți poștale ilustrate. Sugerează în acest sens și cîteva locuri pitorești și clădiri demne de a fi imortalizate : parcul orașului, tabăra de pionieri, str. Eroilor, liceul industrial, Școala generală nr. 1 etc. Considerînd propunerea binevenită, o înaintăm pe această cale editurii.

■

Autogara din Tulcea se află în imediata vecinătate a gării fluviale NAVROM, iar în apropierea lor, chiar pe faleză, s-au înălțat blocuri frumoase, impunătoare. Din păcate, aceste realizări, rod al ultimilor ani, sînt umbrite de proasta gospodărire a zonei. Așa cum se arată și în fotografia alăturată, autobu-

zele înoată prin bălțile și gropile pline de noroi, iar călătorii și alți trecători sînt obligați să suporte consecințele dezinteresului și lipsei totale a spiritului gospodăresc de care dau dovadă cei ce au obligația să vegheze și să se preocupe de toaleta frumosului oraș de la intrarea în deltă. **(Nicolae Tokacek**, București)

■

Întreprinderea de utilaje grele pentru construcții București — S.U.G.T.C.3 Domnești Voluntari. Urmare a articolului publicat în revista Flacăra nr. 18, din 1.V.1980, privitor la unele aspecte constatate pe Șantierul național al tineretului Vîlsoara Nord, vă comunicăm că Stația ELBA a fost adusă pe acest șantier în luna martie 1979 ; în lunile aprilie și mai a fost montată de o echipă a S.U.G.T.C.3 iar instalațiile anexe, executate de constructor, au fost terminate în luna aprilie 1980. Stația a fost predată T.C.I.F.-ului, în stare de funcționare, pe data de 18 aprilie 1980. Încă din luna iulie 1979, șantierul confirmă (pe diferite documente) că respectiva stație este în stare de funcționare, dar că nu produce beton deoarece instalațiile anexe nu au fost complet terminate. Împreună cu beneficiarul-constructor (Șantierul național al tineretului) s-au întreprins măsuri operative de repunere urgentă în funcțiune a instalației de preparat betoane tip ELBA.

■

Mă adresez dv. — scrie învățătorul pensionar **Titu Ghițulescu** din Rîmnicu Vîlcea, str. Matei Basarab nr. 2 — cu rugămintea de a-mi răspunde dacă există în București un muzeu pedagogic și care este adresa lui, pentru că posed unele obiecte specifice învățămîntului pe care aș dori să i le donez. Ce am putea să vă răspundem, tovarășe Ghițulescu ? ! Ne-am interesat, dar un astfel de muzeu special nu există nici în București și nici în alt oraș din țară. Cel puțin deocamdată. Gestul dv. este însă un gest nobil, patriotic în același timp, pentru care vi se cuvin multe mulțumiri. Dorința vă poate fi însă împlinită foarte bine și dacă donați acele obiecte muzeului județean din Rîmnicu Vîlcea sau oricărui alt muzeu cu profil asemănător din țară.

■

Comitetul județean Sălaj al P.C.R. Ca răspuns la scrisoarea adresată de un grup de cetățeni din comuna Sig, vă facem cunoscut că, analizînd situația, comitetul executiv al consiliului popular județean a aprobat electrificarea caselor la 22 de cetățeni din satul Sîrbi și la alți 9 cetățeni din satul Tusa.

■

Sîntem un grup de patru familii bucureștene — **Brăneanu Constantin, Vasile Bordeianu, Rallade Gheorghe** și **Grigore Marin.** Vă sesizăm că, în ultimii cinci ani, ne-am adresat în mai multe rînduri cu cereri la Întreprinderea de reparații și administrație locativă (I.C.R.A.L.), din str. Sfîntu Ion Nou nr. 28 — București, prin care solicităm ca imobilul în care locuim să fie planificat pentru reparații generale, reparații care nu s-au mai făcut niciînd în ultimii 17 ani. De fiecare dată ni s-a răspuns că imobilul va fi reparat, dar nici pînă în prezent factorii responsabili nu s-au ținut de cuvînt.

■

Ca om originar din Vrancea dar stabilit pe alte meleaguri, am obiceiul, pe care-l consider bun, de a-mi vizita din cînd în cînd părinții, rudele și prietenii rămași în locurile natale. Și o fac cu multă plăcere. Această plăcere este însă de multe ori diminuată de neglijența unor oameni de la ghișeu, așa cum s-a întîmplat și în ziua de 14 aprilie a.c., cînd din gara Focșani și de la Agenția de voiaj din același oraș, pentru trenul rapid 66, au fost de două ori vîndute, la vagonul 7, numai într-un singur compartiment, locurile 61, 63, 65 și 67. Controlorul ne-a spus că asemenea situații a întîlnit și în compartimentele vecine, întotdeauna el avînd probleme cu cei care urcă din Focșani, deoarece nu este prima oară cînd același loc este vîndut mai multor călători. Rezultă de aici că nu este vorba de o eroare izolată, ci de o practică dăunătoare, care conduce la nemulțumiri în rîndul călătorilor pe calea ferată. **(Petre Nica**, București, șoseaua Mihai Bravu nr. 296)

■

Sînt **Costev Rodica** din București, șoseaua Olteniței nr. 220, bl. 8, sc. A, ap. 49. Am cumpărat, anul trecut, prin luna octombrie, o mașină de gătit electrică tip „Vera", care a funcționat foarte bine pînă în data de 10 ianuarie 1980, cînd i s-au ars două din cele trei plite. Telefonic, am anunțat cooperativa de panatoare, care a trimis un tehnician. Respectivul a venit, s-a uitat și a plecat, spunînd că nu are piese de schimb. După mai multe insistențe, tehnicianul a venit din nou, dar trecuseră deja cinci săptămîni. În certificatul de garanție el a scris că l-a reparat, dar în realitate mașina a rămas așa cum a fost și nu merge nici acum.

■

Consiliul popular al municipiului Sibiu. Verificînd cele sesizate în scrisoarea adresată redacției de către tovarășa **Călăniciu Elena** din Sibiu, str. Gladiolelor, bl. 9, ap. 6, vă comunicăm următoarele : cererea de obținere a altei locuințe solicitată de sus-numita a fost rezolvată de C.O.M. al întreprinderii, în ședința din data de 10.IV.1980, în sensul că i s-a repartizat un apartament de confort I, cu două camere și dependințe, situat în cartierul Strand, pe care l-a acceptat și urmează să se mute în cursul acestui an.

■

Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale. În legătură cu scrisoarea adresată revistei „Flacăra" de zootehnistul **Olaru Gheorghe** din orașul Sascut, județul Bacău, vă facem cunoscut că am dispus să i se expedieze, prin Oficiul farmaceutic Bacău, un flacon cu medicamentul Pimafucin, urmînd să i se comunice de la care anume farmacie îl va ridica, contra cost.

■

După ce vechea hală de carne din Piața Unirii — București a fost transformată într-un modern magazin cu autoservire, s-a amenajat și un raion pentru vînzarea puilor dotat, spre plăcuta noastră surpriză, cu cîntare speciale pe al căror cadran apăreau automat greutatea și cît este de plată. După nici două săptămîni însă, toate aceste miraculoase cîntare au dispărut fără urmă, cică... s-ar fi defectat. Nimeni, nici din conducerea magazinului, nici de la direcția comercială, nici de la ministerul de resort, nu s-a mai interesat, nu de extinderea sistemului acela corect, civilizat și mult apreciat, așa cum ar fi fost de dorit, dar nici măcar de repararea și repunerea în funcțiune a acelor cîntare care ar fi putut pune definitiv capăt necinstei care se mai manifestă cu... trasul la cîntar. Și e păcat pentru comertul nostru civilizat, e păcat și de noi, beneficiarii lui. **(Ion Stoia**, București, str. Maior Alexandru Cîmpeanu nr. 6)

■

În numele locatarilor din blocurile 45 și 46 A din bulevardul 1 Mai, nr. 70—84, sectorul 1, București — ne scrie ing. **Alexandru Novinschi** din Capitală, str. Serdarului nr. 7 — vă trimit o fotografie care reprezintă locul de acces la aceste blocuri. De doi ani de

zile sperăm că unitățile care au executat lucrările de construcție în zonă să ia măsuri și să asigure accesul locatarilor, așa cum s-a prevăzut în proiectul de sistematizare, dar în zadar.

■

Și eu mă număr printre cei care iubesc nespus de mult Delta Dunării, mai ales că sînt și pescar amator pasionat. Multe concedii mi-am petrecut și vreau încă să mi le mai petrec în acest mirific colț de țară. Problema este însă cu cazarea. Știu că aceasta se admite numai pe lîngă localități, în locuri special stabilite. Și sînt de acord ; este bine așa. Absolut necesar ar fi ca Oficiul județean de turism Tulcea și cooperația de consum să asigure un minim de confort turiștilor care, de pildă, posesc la campingul din Murighiol sau în alte puncte stabilite, pentru că cel puțin deocamdată acesta lipsește cu desăvîrșire, iar mediul este aici murdar și poluat. La fel și transportul pe apă devine din ce în ce mai anevoios în punctele mai greu accesibile, propice pescuitului amator ; asigurarea hranei este, de asemenea, dificilă. Sper că în acest sezon voi putea să mă mișc mai liber și că voi beneficia de toate cele necesare petrecerii cîtorva zile de concediu plăcut. (Din scrisoarea semnată de ing. **Mircea Nichiciu** din Caransebeș, str. Racoviță nr. 8.) **N.R.** Propunerile și sugestiile dv., tovarășe ing. Nichiciu, sînt, în genere, binevenite și credem că vor sta în atenția celor vizați. Un lucru ar trebui însă reținut de amatorii de astfel de concedii solitare : din cauze absolut obiective, cum ar fi cele referitoare la combaterea braconajului și asigurarea protecției faunei și florei, la evitarea poluării, se tinde tot mai mult spre întrarea organizată a turiștilor în deltă. Pentru grupurile organizate de turiști există asigurate o serie întreagă de condiții, inclusiv cîteva hoteluri confortabile, puncte de desfacere a unor produse strict necesare și chiar restaurante bine aprovizionate.

Pagină realizată de
MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Cristina Bindea — București : Neconcordanța anilor devine suspectă de mărturie mincinoasă cînd e dovedită reaua-credință a mărturului ● **Ilie Zaiga** — București : Inexistența efectelor tragice nu desființează fapta ● **Mara Constantinescu** — București : Sentința este temeinică. Problema schimbului se rezolvă la consiliul popular ● **Ștefan Radu** — Teleorman : Împrejurările sînt într-adevăr absurde. Fapta rămîne faptă ● **Gabriel Topală** — Teleorman : Există chiar în județ o astfel de clinică. Luați legătura cu direcția sanitară ● **Săbăriță Mircea** — Sălaj : Cazierul cu prinde numai faptele penale ● **Crațu Florica** — București : Fiul beneficiază de dreptul de moștenire (cota corespunzătoare) asupra tuturor bunurilor dobîndite de tată atît înainte cît și după cea de a doua căsătorie ● **Rachici Viorel** — București : Deducțiile teoretice neprijinite de probe nu au nici o valoare juridică.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Emilia Danci — Suceava : Conform art. 5 (2) din Decretul nr. 246/1977 alocația de stat se acordă soțului, iar art. 6 din același decret prevede că beneficiază de alocație de stat, în aceleași condiții ca și copiii născuți din căsătoria părinților, și copiii din căsătoria anterioară a unuia din soți, aflați în îngrijirea lui. Dacă din diferite motive pentru copiii din afara căsătoriei soțul refuză să solicite alocația, unitatea unde acesta lucrează, la cererea soției, poate să plătească acesteia drepturile de alocație pentru copii în cauză ● **Ion Predincu** — București : Din datele prezentate de dv. rezultă că la data de 10 decembrie 1975 ați fost reținut în urma unei anchete penale, iar la data de 13.V.1977, în baza unui decret de grațiere, ați fost pus în libertate, după care într-o perioadă de 6 luni v-ați încadrat la aceeași unitate. Avînd în vedere că în timpul reținerii vi s-a desfăcut contractul de muncă și decizia aceasta a rămas definitivă, la acea dată vi s-a întrerupt vechimea în aceeași unitate. În acest caz, aveți vechimea neîntreruptă în aceeași unitate începînd cu data încadrării în urma punerii în libertate ● **Paraschiva Stanciu** — Iași : Trecerea personalului în gradații superioare în cadrul aceleiași funcții, la împlinirea vechimii minime, este de competența conducerii unității, constituind pentru aceasta o posibilitate și nu o obligație și se poate face cu respectarea și a celorlalte prevederi referitoare la acordarea gradațiilor, ale reglementărilor în vigoare.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Livia Uță — comuna Bretcu, Covasna : Absolvenții treptei I de liceu, promoția 1979, care nu au reușit la concursul de admitere în clasa a XI-a sau care nu s-au prezentat la concurs, vor putea să susțină în anul 1980 concurs de admitere, pentru continuarea studiilor, numai la învățămîntul seral ● **Iuliana Spiridon** — Iași : Transferările cadrelor didactice se vor putea efectua numai în perioada legală de numiri-transferări ce urmează a fi fixată de către M.E.I., în condițiile stabilite de Statutul personalului didactic ; atît posturile didactice vacante pentru anul școlar 1980/1981, cît și condițiile de participare la concurs vor fi comunicate celor interesați prin revista „Tribuna școlii" ; în ceea ce privește schimbul de posturi la care vă referiți, M.E.I. ne comunică : acesta nu se poate aproba, deoarece nu este prevăzut în normele legale în vigoare.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Epocă glorioasă

Anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român devenind măreață și strălucitoare istorie, sînt anii decisivi pentru viața nouă a poporului nostru în care s-au realizat uriașe salturi calitative în toate domeniile de activitate, în existența și conștiința oamenilor. În acești ani, concomitent cu grija pentru continua creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii s-a manifestat un interes egal și pentru ridicarea gradului de instruire și de educare, pentru accesul la cultură al întregului popor. Nu este vorba numai de dreptul de a consuma cultură ci și de putința de a crea cultură și civilizație nouă prin asigurarea tuturor posibilităților menite să permită maselor populare să-și afirme geniul lor creator în toate sferele vieții publice. Faptele — fie că este vorba de justa rezolvare a problemei naționale, de înfăptuirile fără precedent din economie, de introducerea cuceririlor științei și tehnicii celei mai noi, fie de succesele obținute în artă și literatură, de dezvoltarea învățămîntului, de perfecționarea vieții statale și a legislației, de continua adîncire a vieții democrației socialiste, de înfăptuirea unui nou tip revoluționar de umanism, de plănuirea unui om nou, de împlinirea visurilor și idealurilor celor ce muncesc — români, maghiari, germani, sîrbi și de altă naționalitate — ne îndreptățesc pe deplin să numim această perioadă ca una din cele mai strălucite și mai rodnice din întreaga noastră istorie. Sînt anii care au stabilit un viu și exemplar dialog cu trecutul nostru progresist și eroic. Anii în care construindu-ne prezentul socialist și cucerindu-ne viitorul luminos ne-am recucerit și trecutul măreț, integrîndu-l organic, ca pe un puternic afluent ideologic, în fluxul spiritualității noastre socialiste. Astfel, marile figuri istorice, culturale și științifice, ctitorii de țară și străluciți revoluționari, luptători pentru democrație, pentru independența, progresul și suveranitatea țării au devenit contemporanii noștri. Anii aceștia au adus pe tot cuprinsul patriei un climat fructuos de libertate și democrație autentică, de încredere în frumusețea morală a omului, în capacitatea sa de a se perfecționa neîntrerupt prin muncă, cultură și știință. Sînt anii care au sporit înzecit exigențele față de noi înșine, față de calitatea produselor muncii noastre, față de obligațiile ce le avem pentru propășirea și înflorirea patriei noastre, pentru cooperarea și colaborarea în pace dintre popoare. Anii aceștia care trecînd s-au făcut măreața istorie au fost pe drept cuvînt numiți : epoca Ceaușescu și e firesc să fie așa pentru că epoca poartă în fizionomia ei însemnele puternicei personalități a secretarului general al partidului care întruchipează cele mai de seamă atribute ale poporului român, năzuințele și idealurile sale. Acești ani au realizat o exemplară coeziune morală a întregului popor în jurul partidului, conducătorul său înțelept și încercat pe drumul socialismului triumfător. Sînt anii visurilor noastre împlinite, pe care trebuie să le onorăm prin muncă, dăruire, înalt spirit partinic și patriotic, prin participarea competentă și entuziastă la înfăptuirea cu succes a programului Congresului al XII-lea al partidului, program al fericirii întregului nostru popor, dornic să trăiască în pace și bunăînțelegere cu toate popoarele lumii.

ION DODU BĂLAN

Fotografie de ELENA GHERA

Atelier:

Mia Braia

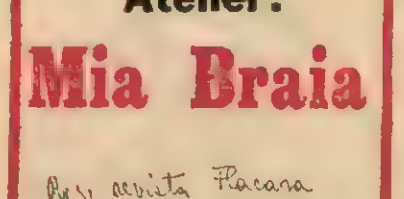

(În pagina 20 un interviu cu marea interpretă a cîntecului românesc)

Iubirea de frumos

Muzeul satului

Satul, acest leagăn al copilăriei eterne a omenirii, din ce în ce socotit astfel de toate popoarele civilizate, acest cel mai îndelung vas păstrător al celor mai nobile tradiții morale și spirituale ale umanității. Cîte veacuri de experiență cu puterea și răbdarea lemnului pînă ce el dobîndește forma acestui cuib cosmic, care este casa cu pridvor a satului românesc maramureșean, sau muscelean, ori bucovinean.

Destul de fragil ca să nu lenevești în el, să nu-ți devină o povară, legat de natura care l-a zămislit, durează atît cît are nevoie stejarul să se regenereze și lucrătorul în lemn din tată-n fiu să nu uite taina construcției, să nu ți se ia bucuria în fiecare generație de-a fi ctitor, de-a adăuga și înnoi fie acoperiș, fie stîlp de pridvor. Era cald și ocrotitor, ca și cuba de lînă țesută și trecută prin viltoare, vatra și acoperămîntul ca și portul țăranilor noastre printre cele mai stilizate din lume, și ori de cîte ori simțim nevoia vitală de-a ne regăsi eterna copilărie este satul încă al părinților noștri în preajma noastră.

Ce spațiu nobil și deplin. Cată economie în fiece încheietură de lemn, în fiecare ungher și unealtă atinsă de bucuria frumuseții.

Locuința arhonților celor mai vestiți din vechime nu putea fi mai privilegiată. Într-o astfel de casă a locuit, sînt sigur, Decebal și Deceneu și dintr-o astfel de casă a plecat Bogdan Întîiul, voievod al Moldovei, pentru că toți nobilii țărani maramureșeni loculau în aceste slăvite case unice în Europa, nu prin fastul, ci prin cosmica lor armonie și bunăvoință.

De cîte ori, de-a lungul anilor, nu m-am fericit și eu ca atîția alții călcînd pragul uneia dintre aceste vetre de aur ale poporului nostru din dor de istorie, și comuniune, cu ființa noastră dintotdeauna, pe care le avem strînse aici de aproape o jumătate de veac în Muzeul satului, această patrie în mic a măreției eterne a poporului nostru.

IOAN ALEXANDRU

Cuget, deci exist

Unitatea dialecticii materialiste

Unitatea dialecticii materialiste nu se constituie ca urmare a unei reproduceri mecanice de către conștiință a esenței dialectice a unui obiect absolut prim, determinant și refuzînd orice înnoire, orice proprietate ce poartă cu ea înnoirea. O esență a dialecticii refuzată relației dialectice înnoitoare reprezintă o negație metafizică a ei, o negație a constructivității conștiinței, singura apță s-o facă inteligibilă.

Epistemologia dialecticii materialiste arată că unitatea acesteia nu-i un dat, ci un proces, că ea se constituie prin acțiunea unei relații ireductibile la termenii ei, prin acțiunea unei relații noi și producătoare de nou pînă la nivelul esențelor, deci producătoare de esențe noi. Această relație pune termenii ei (obiectul și subiectul) să-și schimbe locurile prin noile proprietăți pe care le dobîndesc în această interacțiune. Din această cauză noi avem temeiul să admitem că relația dialectică subiect-obiect ne dezvăluie însuși modul producerii subiectului și obiectului, că adevărul nu stă numai în subiect, ci trece și în obiect, că adevărul nu-i numai construcție la nivelul subiectului, ci și construcție la nivelul obiectului, reglare rațională a dialecticii lui. Ca relație dialectică, relația gnoseologică ne dezvăluie unitatea obiectului și a cunoașterii, unitatea determinațiilor dialecticii din termeni opuși : subiect-obiect. În această situație rezultă că a mai căuta determinațiile dialecticii în afara acestei relații echivalează cu a le anula ca determinații opuse, ca determinații purtînd cu ele opoziția ca lege a lor, ca determinații inteligibile, ca determinații concrete, specifice, noi și înnoitoare. Din această cauză dialectica materială este critică și revoluționară.

Natura dialectică a relației gnoseologice nu ne dezvăluie numai dialectica termenilor ei, ci și pe a sa. Subliniem că relația dialectică își dezvăluie propria sa natură dialectică în dialectica termenilor săi. Din această cauză nu se poate cerceta relația dialectică în sine. Și tot din această cauză relația dialectică nu se află în afara particularului, în afara diversității. Ținem să remarcăm faptul că natura dialectică a relației dezvăluie geneza generalului dialecticii din diversitatea particularului, diversitatea ca lege a oricărei esențe, a oricărui general.

Dezvăluindu-i propria dialectică în dialectica termenilor ei, dezvăluim producerea infinită a dialecticii, legea producerii și dezvoltării ei, unitatea ei din diversitate și ființînd pe diversitate, generalitatea ei din particularitate, adevărurile ei din eforturile universalității și suveranității conștiinței. Căci dacă adevărurile ei stau sub tensiunea infinită a generalității dialectice, aceasta se datorește tocmai generalității pe care o poartă cu ea legea ireductibilă subiect-obiect.

Din considerațiile de pînă acum rezultă că nu trebuie, cînd analizăm obiectul la care se raportează dialectica materialistă, să pierdem din vedere tocmai relația nouă prin care se produce această raportare, relația prin care se produc determinațiile specifice, noi ale obiectului. Materialismul dialectic face din punctul de vedere al acțiunii umane (deci al acțiunii teleologice, al acțiunii care se desfășoară „potrivit legilor frumosului" — Marx) punctul de vedere al genezei cunoașterii, al oricărei forme a cunoașterii omenești. Din această cauză nu putem căuta obiectivitatea într-un obiect independent de relațiile acțiunii umane. De vreme ce legea teleologică există, rezultă că un obiect absolut independent de ea nu este decît o abstracție produsă printr-un act de reducție. A căuta altă acțiune decît cea umană pentru a feri cunoașterea de subiectivitate nu înseamnă a o îndrepta pe adevărata cale care o duce spre obiectivitatea pură. Să spunem aici că ideea obiectivității pure absolute este o abstracție istorică izvorîtă din respingerea subiectului uman și a relațiilor sale cu obiectul.

Speciile biologice nu ne deschid nici ele calea spre obiectivitate, ci spre o obiectivitate specifică lor, spre o obiectivitate ininteligibilă. Dar despre o teorie a obiectivității în limitele speciilor biologice nu poate fi vorba. Numai specia umană poate elabora o teorie adevărată asupra obiectivității. Din această situație rezultă că obiectivitatea va include în ea tot ceea ce aduce cu ea acțiunea omului, relațiile lui. Din această cauză situarea pe poziția acțiunii umane reprezintă singura cale spre cunoașterea adecvată a obiectivității și spre dominarea ei umană.

Obiectul, prin urmare, va fi, pentru om, omenesc. Va fi omenesc nu prin voința zeilor, ci prin voința oamenilor care gîndesc și acționează pentru a-și realiza scopul lor.

ION STROIE

Reportaj de muncă de la Muzeul literaturii române

(Urmare din pagina 1)

o operă se incheagă de la o simplă ciornă la cartea ajunsă în librării. Ca să înțelegem de cită prețuire se bucură aici astfel de mărturii ale trudei scrisului, să notăm un gînd frumos al directorului Muzeului literaturii române, istoricul literar Alexandru Oprea : „Manuscrisul în nesfîrșite variante al unei capodopere este pentru noi la fel de scump ca și steagul purtat de voievozi pe cîmpul de luptă".

S-a mai scris, desigur, despre acest muzeu, uneori chiar în paginile revistei noastre, dar e bine ca din cînd în cînd să ne aducem aminte de modul în care a luat ființă. Inițiativa de a-l constitui i-a aparținut marelui nostru cărturar Perpessicius care i-a fost și director din anul 1957 pînă în 1971, menindu-i astfel : „Muzeul literaturii române cată să fie altarul pe care flacăra verbului românesc întrupat în cele mai frumoase opere ale scriitorilor să continue să ardă, să lumineze și să încălzească". Legămînt au devenit aceste inspirate cuvinte pentru toți cei de aici. Verbul românesc a fost servit de-a lungul anilor de un colectiv de oameni harnici și pricepuți care au dovedit — deși erau pionieri în acest domeniu, un muzeu de literatură fiind o raritate în Europa — că o astfel de instituție culturală nu e un depozit inculat cu șapte lacăte, ci o modalitate de ancorare în realitate și de investigare a ei, cu mijloace proprii. Iată de ce, în special în ultimii ani, despre Muzeul literaturii române s-a vorbit cu atîta insistență, el fiind o pildă de prezență catalizatoare în actualitatea noastră culturală. Așa cum afirma odată poetul Adrian Păunescu, „el este o veritabilă uzină de spiritualitate românească". Popasul în această clădire e aidoma popasului în oricare întreprindere a țării. O aceeași lege guvernează atît ambianța liniștită — în aparență — a muzeului cît și pe aceea mai spectaculoasă poate, dintr-o uzină : legea muncii. Pe de o parte, de pildă, oameni adînciți în studiul unor manuscrise, încercînd să le descifreze, revenind cu încăpățînare pînă cînd scrierea capricioasă își luminează înțelesul ; pe de altă parte, oameni robotind în hale uriașe, confecționînd utilaje de dimensiuni gigantice. Ordonînd însă, și unii, și alții, prin truda lor neobosită, realitatea în care trăim, fixîndu-i reperele în care ne mișcăm, atît din punct de vedere material cît și din punct de vedere spiritual.

Viața muzeului despre care vorbim e palpitantă, e o alternare judicioasă între momente dinainte fixate și altele prevăzute doar cu puțină vreme înainte de derularea lor. Intrusiunea hazardului este permisă nu doar pentru a colora existențial celor de aici dar și pentru a le scutura de șabloanele inutile munca. Caracteristica de bază a muzeului este permanența sa deschidere spre nou, invitat să-și spună cuvîntul astfel incît legăturile cu contemporaneitatea să nu fie nici o clipă retezate. Iată, vom vorbi în continuare, în mod fatal succint, despre felul în care știe această instituție să se acordeze la modul cel mai direct la pulsul epocii. Bineînțeles, nimic nu i-ar obliga pe muzeografii și cercetătorii de aici să găsească incontinuu noi și noi mijloace de a fi, cum se spune, în pas cu vremea. Nimic în afară de conștiința lor. Da, un muzeu poate să funcționeze și fără toate activitățile care se desfășoară aici. Asta ar insemna însă o abdicare de la crezul lor : acela de a menține un dialog necurmat cu contemporanii.

Una din aceste forme de prezență în actualitate o constituie numeroasele expoziții organizate cu diferite prilejuri. In momentul de față, într-una din săli este omagiat Arghezi, și anume Arghezi gazetarul. Totodată, se lucrează intens la o expoziție Arghezi care va merge la Weimar. Un alt cercetător pregătește o expoziție consacrată împlinirii a 100 de ani de la nașterea lui Sadoveanu.

Dacă astfel de expoziții sînt oarecum mai în firea lucrurilor în ceea ce privește activitatea unui muzeu, să enumerăm acum și alte acțiuni surprinzătoare, șocante chiar pentru unii, care însă au găsit un public entuziast. Este vorba, printre altele, de organizarea unor seri muzeale ale poeziei române care reunesc scriitori, graficieni și cîntăreți. Minunatele recitaluri ale lui Tudor Gheorghe au răsunat mai intîi sub cupola Muzeului literaturii române. Tot sub această cupolă se organizează periodic și Teatrul de lectură, la care actori de frunte ai scenei noastre se întîlnesc în fața unor spectatori întotdeauna sensibili și receptivi și citesc „pe roluri" piese care nu au văzut încă lumina rampei. In fiecare lună, prin tradiție, în ziua de 13, se organizează Rotonda, la care personalități ale vieții literare și artistice deapănă amintiri despre scriitori care nu mai sînt. Aceste mărturii inregistrate pe benzi de magnetofon sînt extrem de importante deoarece prin ele se lasă posterității imaginea unor scriitori de seamă, așa cum au apărut ei în ochii contemporanilor lor. Tot Muzeul literaturii române editează o revistă, Manuscriptum, care s-a impus încă de la apariție prin ținuta sa demnă și autorizată în probleme de istorie literară. Colectivul de redacție este următorul : Adrian Bota, Diana Cristeff, Nicolae Florescu, Ruxandra Mihăilă, Manuela Tănăsescu iar secretariatul redacțional este asigurat de Ion Tomescu și Eugen Dandescu. Directorul Al. Oprea făcea următoarea mențiune în legătură cu *Manuscriptum* : „în cadrul unei memorabile audiențe acordate conducerii muzeului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întîmpinat cu toată solicitudinea propunerea noastră și a aprobat apariția revistei. Pe drept cuvînt Perpessicius, într-o scrisoare de mulțumire apărută în *Manuscriptum*, îl considera pe secretarul general al partidului drept cititorul instituției noastre, deoarece, tot prin grija secretarului general al partidului, Muzeul literaturii române a dobîndit clădirea ce-i este sediu în prezent. Se înțelege ușor entuziasmul dar și adînca emoție cu care noi am depus și depunem eforturi pentru ca fiecare număr al revistei să fie la înălțimea înaltelor auspicii sub care a apărut, îndeplinindu-ne cît mai bine obligația patriotică de a contribui la întregirea patrimoniului național, prin descoperirea și comunicarea documentelor necunoscute din varii motive".

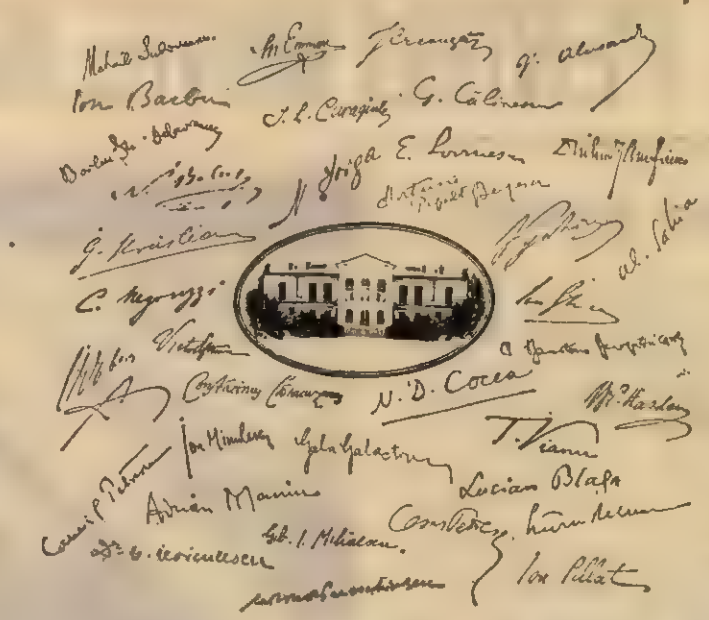

Dar activitatea muzeului nu se restringe doar la toate acestea — destul de multe și întreprinse de oameni puțini însă cu multă tragere de inimă la muncă. Numai acestea dacă ar fi și s-ar constata cu ușurință cît de învechite sînt concepțiile referitoare la modul cum trebuie să trăiască un muzeu, socotit doar un tezaur bogat în comori, însă care nu strălucesc decît deoarece nu văd lumina soarelui. Nestematele Muzeului literaturii române sînt puse în circuitul de valori al culturii noastre astfel incît să o fertilizeze, să ajute la sporirea dimensiunilor ei. In acest sens este desfășurată și munca de editare a unor cărți în Biblioteca Manuscriptum. Nu chiar atît de demult a apărut un pasionant dosar al existenței lui Mateiu Caragiale, mai înainte s-au publicat volume ca Dosarul procesului Caragiale-Caion sau dosarul unei crime politice — Nicolae Iorga, sau o Istorie a literaturii române în imagini. In clipa de față se lucrează la un volum bilingv, în colaborare cu Institutul de valorificare a moștenirii clasice germane din Weimar, cuprinzînd opinii ale cercetătorilor români și germani — *Literatura clasică și semnificațiile ei actuale*.

Un loc aparte în activitatea Muzeului literaturii române îl ocupă munca de editare a operei integrale a lui Eminescu, operație de anvergură începută de Perpessicius, dar imposibil de realizat de un singur om. In anul 1977 a apărut volumul VII din această serie de opere, sub auspiciile Editurii Academiei și ale Muzeului literaturii române. Se cuvine să menționăm colectivul de cercetători care au dus cu bine la capăt această sarcină sub coordonarea cercetătorului literar Petru Creția : Dimitrie Vatamaniuc, Anca Costa-Foru, Eugenia Oprescu, cu ajutorul colaboratorilor externi Dumitru D. Panaitescu și Amita Bhose. Vineri, 20 iunie, i-am întîlnit pe cîțiva dintre ei în mijlocul unui grup de prestigioși oameni de cultură și în prezența unei numeroase asistențe la o dezbatere organizată de muzeu în legătură cu apariția celui de-al IX-lea volum din seria de opere Eminescu, care va cuprinde o parte din gazetăria genialului nostru scriitor, urmînd ca în volumele X și XI să fie publicat și restul publicisticii lui. Au luat cuvîntul, cu acest prilej, Alexandru Oprea, Dimitrie Vatamaniuc, Constantin Jalbă, Edgar Papu, Paul Anghel. S-a discutat, timp de 2 ore, în mod deschis și folositor, despre greutățile unei astfel de întreprinderi și s-a exprimat speranța că pînă în anul 1989 — cînd se împlinesc 100 de ani de la moartea poetului — ediția să se afle în bibliotecile noastre.

Am încheiat această nouă vizită la Muzeul literaturii române cu sentimentul că despre munca lucrătorilor de aici trebuie vorbit cu un respect fără margini, ca și despre munca acelora care ne dau pîine sau scot din abataje cărbunele sau ne dau oțelul. Ca și munca acelora, ea se desfășoară de cele mai multe ori într-un deplin anonimat și deseori susținută de un spirit de jertfă datorat dragostei pentru cultură. Poate că o emblemă a unei astfel de munci o poate constitui un obiect rămas de la Perpessicius, și păstrat cu evlavie : ochelarii marelui cărturar. Acei monstruoși ochelari, cu 13 dioptrii, confecționați ca pentru o ființă neobișnuită. Care, deși știa că truda asupra manuscriselor lui Eminescu îi imputinează an de an vederea, se încăpățîna, pentru binele culturii române, să stăruie în tentativa sa de a ne pune la dispoziție opera integrală a genialului poet.

Un jilț pentru un prinț al poeziei — Ion Vinea.

Acest ceas a măsurat timpul pentru Sadoveanu

Fapte care descalifică

Ne-a parvenit — cu destulă întîrziere — numărul pe iulie 1979 al Ritmurilor hunedorene, publicație editată de Comitetul județean Hunedoara pentru cultură și educație socialistă și cenaclul literar județean „Ritmuri hunedorene". În plicul în care se află această publicație am găsit și următoarea scrisoare : „Vă aducem la cunoștință — cu probe — modul în care Dumitru Dem Ionașcu (se pare, membru al Uniunii scriitorilor) înțelege să-și ascundă, sub aparența cumsecădeniei și a bunelor intenții, impostura și veleitarismul". Concisa scrisoare e semnată de P. Iulian din Cluj-Napoca.

Răsfoind **Ritmuri hunedorene** descoperim mai întîi în legătură cu Dumitru Dem Ionașcu o amplă prezentare — de aproape o pagină — datorată lui Mircea Moț (**Fișe pentru un posibil dicționar**). Din ea aflăm că Dumitru Dem Ionașcu a debutat ca prozator sub semnul unor premii literare oferite de revistele : **Gazeta literară, Luceafărul** și **Tribuna**. Prima sa carte e o culegere de nuvele, **Flăcări nestinse din cimpie** după care urmează și alte volume. În continuarea articolului ne sînt etalate cu lux de amănunte virtuțile de prozator ale lui Dumitru Dem Ionașcu. Care, după opinia lui Mircea Moț, nu sînt puține. Îl credem pe cuvînt. În pagina următoare — a 15-a din **Ritmuri hunedorene** — e găzduită o proză aparținînd lui Dumitru Dem Ionașcu : **Noaptea și dragostea dintotdeauna**. E drept, prezentarea din cadrul rubricii **Fișe pentru un posibil dicționar** este mai întîi decît bucata literară propriu-zisă, dar nu asta ne contrariază. Citind în paralel proza lui Dumitru Dem Ionașcu și schița lui Szakonyi Károly **Schimbul de noapte**, inclusă în volumul **Pînă și în clipele cele mai frumoase** — realizăm că, într-adevăr, P. Iulian are dreptate : ne aflăm, în mod evident, în fața unui plagiat grosolan. Dumitru Dem Ionașcu n-a făcut nimic altceva decît a schimbat cîteva din elementele schiței **Schimbul de noapte** însușindu-și un bun care nu-i aparține. Iată cîteva fraze edificatoare : „— Zece fără un sfert, zise bărbatul care o însoțea, uitîndu-se la ceasul electric al cărui secundar făcuse tocmai un salt." (Dumitru Dem Ionașcu) este o modificare a următoarei fraze din **Schimbul de noapte** : „— Zece fără un sfert, zice, uitîndu-se la ceasul electric al cărui secundar făcuse tocmai atunci un salt."; „— Dacă ți-aș spune — rosti Maria oprindu-se în fața porții — dacă ți-aș spune să părăsești biroul de avocatură și să rămîi acasă la bucătărie, ai primi ?" (Dumitru Dem Ionașcu) e o frază aproape similară cu următoarea din **Schimbul de noapte** : — Dacă ți-aș spune — rosti femeia oprindu-se în fața porții — dacă ți-aș spune să-ți părăsești întreprinderea și să rămîi acasă la bucătărie, ai primi ?" ; „— Ce prostie ! exclamă el vesel. Cum vine asta ? ! De cînd e lumea bărbații se însoară ca să aibă o gospodărie ca lumea, o nevastă care să le poarte de grijă, să vadă de copii, cu alte cuvinte..." este „prelucrarea" următoarei fraze din **Schimbul de noapte** : „— Ce prostie ! exclamă soțul rizînd. Cum vine asta ? ! De cînd e lumea, bărbații se însoară ca să aibă o gospodărie ca lumea, o nevastă care să le poarte de grijă, să vadă de copii, cu alte cuvinte..." Oprim aici lectura în paralel a celor două lucrări, convinși fiind că similitudinea dintre ele a fost suficient probată.

Dorim să ne referim acum la o altă scrisoare sosită pe adresa redacției și semnată de Adriana Bugaru din Sînnicolau Mare, jud. Timiș. Citîm din scrisoare : „Cornelia Mosora publică la Editura „Ion Creangă", București, 1980, volumul **Bun venit, Ioana Merișor** ; la pagina 17 se poate citi povestirea **Ursul** care nu este altceva decît o „prelucrare" (adaptare) a unui fragment din **Cartea de la San Michele** de Axel Munthe (în românește de Teodora Sadoveanu, Editura pentru literatură universală, București, 1969, p. 87—89, **Chateau Rameaux**").

Comparînd textele cu pricina, i-am dat dreptate corespondentei noastre. Și, deși nu e vorba decît de două pagini, cuprinse într-o carte pentru copii, tot furt literar se cheamă că este.

În ultimii ani, revista noastră a discutat cîteva cazuri de plagiat. De fiecare dată semnalarea a pornit din partea cititorilor. Ceea ce înseamnă că oricît ar încerca unii autori să-i „păcălească" pe unii redactori de carte sau critica de specialitate — în mod fatal, aceștia nu pot citi totul —, pînă la urmă furturile literare tot sînt descoperite de marele judecător care este publicul, imposibil de înșelat pentru multă vreme. Dezvăluirea și sancționarea unor astfel de practici potrivit normelor eticii și echității socialiste contribuie la păstrarea în cîmpul culturii a unor relații bazate pe cinste și corectitudine, atît de necesare înfloririi creației originale. Principiul „Nici pîine fără pîine, dar nici pîine fără muncă" trebuie să funcționeze și în acest caz, poate chiar cu mai multă strictețe, fiind vorba de oameni care, prin profesia lor, influențează conștiințe. A descuraja orice încercare, oricît de măruntă ar fi ea, de furt în domeniul cultural înseamnă a veghea la însăși sănătatea culturii.

A. GEORGE

Mult e dulce

Noaptea de sînziene

A fost întîi asfințitul, larg ca o stingere de neam întins. Apoi s-a ivit luna, ca un sitar rănit. În depărtările pămîntului s-a deșteptat pelinul, amar și răscolitor cum e sîngele herghelliilor ieșind dintre frunzele cu care moartea gătește șoldurile și umerii fetei Morgana și pătrunzînd în albia unui rîu. În ploii negri gîlgîiau cuci, iar griul, sub apăsări de patimi, pîrguia zările, logodindu-și spicul cu durerea dulce din răsăritul de psalm al fiecărei clipe ce suia spre miezul nopții. Tăceam ca stăpînit de-o poruncă aspră. Fulgere scurte țîșneau pe cer, dînd veste despre oameni, care se sărută sub meri. Singura mea avere și cea mai de preț era așteptarea. credința că-n noaptea cînd sînzienele-și rup ramurile galbene și le așternpe apele ce curg în Dunăre, trebuie să se arate foc albastru pe comori vechi. Împrejurul meu lumea se înnoia cu fosnete și spunere de legendă. În ierburile înalte de pe gorganul scitic, lin clătinate de pasul vîntului, stătea, în scaun de judecată, Timpul bătrîn, avînd la picioare cățelul pămîntului valah. Ei doi veghează ca noaptea de sînziene, cea mai frumoasă de peste vară, căci atunci se scutură de lumină macii, să se petrească numai cu gînduri curate. Împletindu-mi sufletul cu cununiile pelinului, am văzut cum o stea coboară și picură taină neagră peste buza macilor, rînduindu-i spulberării. Măsura visului din ei trece în grîu, în lăstarul de vie, în ochii fetelor și-n temelia celor prea lesne fermecați de ceasul cînd luna ia trup de sitar rănit, iar Dunărea trup poleit de ispite.

24 iunie...
Noaptea de sînziene.
Și luna ca o moarte
din dragoste.
Și aur umed izvorînd de pretutindeni

FĂNUȘ NEAGU

Bună seara, Irina

Bună seara, Irina este un film despre viața oamenilor mării, de la noi. Mai exact a intenționat să fie. Pentru că beneficiind de o interpretare magistrală (**Valeria Seciu** și **Ștefan Iordachel** și realizată de un talentat regizor de teatru, **Tudor Mărăscu**, — aflat, iată, la primul său film artistic de lung metraj —, pelicula constituită pe baza unui scenariu semnat de regizorul **Timotei Ursu** place partial, și mai ales în prima sa parte, dar nu satisface în întreg, finalul lăsîndu-te de-a dreptul perplex. Este iarăși acel caz, din păcate prea des întîlnit în cinematografia noastră, cînd forțe artistice de prim rang își irosesc talentul, munca și (de ce nu ?) popularitatea, datorită unor scenarii lipsite de valoare.

Problema familiilor marinarilor, mai exact problema **păstrării** acestor familii (căci este evident, numai un cuplu extrem de serios, de sudat moral, sufletește, poate rezista unei conviețuiri în care, practic, cei doi parteneri se văd cîte o lună pe an, uneori nici atît), poate deveni un subiect dramatic, tensionat, cu profunde semnificații etice sau psihologice. Din păcate filmul — repet, condus bine de către Tudor Mărăscu, dar ce folos, **ce putea** face acest regizor pe un astfel de text ? ! — nu este decît o palidă imagine a vieții unei astfel de familii, iar „încercările" prin care trece acest cuplu sînt de un schematism descurajant: în (pesemne) veșnicul „triunghi" al acestor povești, personajul interpretat de Emil Hossu — posibilul său, mă rog, virtualul amant — pare picat din lună, singura sa dată personală fiind aceea de a apărea cu mașina prin preajma eroinei și atunci cînd trebuie și atunci cînd nu.

Dacă, documentaristic, viața marinarilor este redată cu autenticitate (aceasta e acea primă parte a filmului la care m-am referit), în rest — adică în ceea ce ar fi trebuit să fie esențial — filmul pîlpîie.

Încă o dată revine, obsedant, problema unor foarte talentați autori și interpreți ai cinematografului românesc contemporan care sînt nevoiți (sau nu au tăria de a refuza) să lucreze pe texte minore, schematice. Fiind vorba aici de scenariu, este surprinzător cum un profesionist ca Timotei Ursu a putut să ne ofere așa ceva.

HORIA PĂTRAȘCU

Pe platforma industrială „23 August"

S-a născut un teatru

Recent, la Clubul muncitoresc de pe platforma „23 August" din Capitală a avut loc un eveniment deosebit : prezentarea de către Teatrul muncitoresc al platformei, în cadrul primei sale stagiuni, a piesei **Concurs de frumusețe** de Tudor Popescu. După cum se știe, activitatea acestui teatru este coordonată de către Teatrul Mic. Regia piesei aparține lui **D. D. Neleanu**, iar costumele și decorurile au fost concepute de arhitectul **Virgil Luscalev**. Înainte de a fi prezentată publicului, cum era și firesc, piesa, care critică anumite aspecte învechite și tendințe de îmburghezire prezente în societatea noastră, a fost jucată în fața actorilor de la Teatrul Mic — pentru ultimele retușuri.

Iată cîteva din părerile și observațiile făcute care, pe lîngă faptul că reprezintă o cronică în sine a spectacolului, au o mare importanță în desfășurarea pe mai departe a activității teatrului muncitoresc de pe platforma industrială „23 August".

Prima care a luat cuvîntul a fost actrița **Rodica Tăpălagă:** „Ceea ce am văzut astăzi în sala clubului este un spectacol în toată puterea cuvîntului. Piesa, ca atare, este un material interesant de studiu. Ea își desfășoară acțiunea în perimetrul șarjei, fiind cel mai greu registru actoricesc de realizat. Prin contribuția citorva dintre interpreți, șarja este susținută la limita superioară a calității. În rest, și ca un sfat pe care îmi permit să-l dau, trebuie urmărit în permanență acel echilibru care menține piesa la gradul de satiră și să nu se cadă în bufonerie de slabă calitate".

Florin Vasiliu : „Am fost martori la finalul unei munci de excepție".

Monica Ghiuță: „Acțiunea, ca și jocul actorilor, m-au captivat."

Tatiana Iekel: „Spectacolul se poate citi cu mare ușurință de la primele dialoguri. Foarte interesantă această experiență a noastră de a ne afla în mijlocul unor asemenea speranțe artoricești."

Magda Popovici: „Încă puțin de lucrat și sînt convinsă că se va realiza un lucru excepțional."

Ileana Dunăreanu: „Ceea ce m-a impresionat a fost faptul că fiecare a căutat să se apropie de personajul pieseî și nu personajul de actor. Este un lucru pe care fiecare actor și-l dorește. Este cel mai bun teatru de amatori pe care l-am văzut."

Carmen Galin: „Mărturisesc că am venit la acest spectacol ca la o convocare generală. Plec cu o mare bucurie în suflet în sensul că am văzut un spectacol în adevăratul sens al cuvîntului. Sînt convinsă că o să aibă mare succes la public."

Constantin Pomoje: „Am întîlnit o trupă de actori, care fac teatru fiindcă îl iubesc. Numai așa se explică, avînd alte meserii, jocul bun pe care l-au susținut în fața noastră."

În încheierea discuțiilor a luat cuvîntul scriitorul **Dinu Săraru**, directorul Teatrului Mic, care a spus : „În ansamblu, spectacolul este o reușită și totodată o experiență a Teatrului Mic de a patrona un teatru de amatori. Pînă cînd ? Pînă acesta va reuși să se autogestioneze. În acest sens, eu aș vedea comitetele sindicale din platformă mult mai prezente în sprijinirea actului cultural propriu-zis. Sper, și este neapărat necesar, ca activiștii culturali să facă eforturi la nivelul creat și să înțeleagă că este vorba de o datorie de onoare în a sprijini activitatea teatrului de amatori. Așa cum sublinia și secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, manifestările culturale trebuie să devină productive sub aspectul material, adică, să se autofinanțeze. Teatrul format aici trebuie să dea spectacole pe această platformă, pentru oamenii care muncesc în această zonă a Capitalei, iar biletele să se vîndă, cu bani, bineînțeles, înlăturînd astfel mentalitățile învechite că spectacolele au loc doar în diferite ocazii, în jurul diferitelor sărbători. Actorii Teatrului Mic, regizorii, scenografii au înțeles să dea o mînă de ajutor celor de aici. Mă miră însă faptul că pe cei interesați, factorii de conducere, factorii culturali din marea platformă, i-au lăsat indiferenți nașterea și botezul trupei de actori amatori."

Subscriem la opiniile directorului Dinu Săraru care a înțeles, împreună cu colegii săi, că a patrona un teatru de amatori nu este o simplă formalitate, o activitate care trebuie bifată într-un caiet de acțiuni și raportată cu îndeplinită cu prilejul nu știu cărora bilanțuri. În contextul generos al Festivalului național „Cîntarea României" pe întreg cuprinsul țării au loc acțiuni culturale ce pornesc din sufletul și inima celor care după orele de program fac artă. De cele mai multe ori din acest, să-i spunem, laborator au ieșit la iveală talente autentice. Deci, și aici, la marginea Capitalei, trebuie încurajată și sprijinită orice fel de mișcare culturală.

SORIN POSTOLACHE

N.R. Dorim să amintim numele și profesiile celor care au jucat în spectacolul de la Clubul „23 August". Anatol — **Ion Nedelescu** — inginer; Mariana — **Eugenia Balaș** — proiectantă; George — **Loredana Ionescu** — proiectant; Ureghel — **Dumitru Manu** — lăcătuș ; Didy — **Lavinia Naghi** — proiectantă; Macarie — **Dumitru Soare** — mercoolog; Panait — **Dorin Lazarie** — proiectant; Dr. Blîndu — **Aurel Tița** — lăcătuș ; Tudor — **Dan Gheorghiu** — proiectant; Bărbatul — **Vasile Moiceanu** — modelor.

Regia tehnică: **Ionel Panțuru**; Machiajul : **Viorica Lazaride** ; Sunetul : **Sorin Popescu** ; Sufleor : **Lida Olteanu.**

Cronica literară

Valeriu Armeanu : Vanități

Un poet care a evoluat spectaculos de la o carte la alta este Valeriu Armeanu. Recentul său volum — unul din cele mai bune apărute în acest an — îi certifică prezența originală în lirica noastră de azi. **Vanități** (Ed., „Cartea românească", 1980) înregistrează confruntarea plină de dramatism dintre iluzie și luciditate desfășurată pe tărîmul unei conștiințe. Autorul se lasă doar rareori bîntuit de nostalgia după însușirea de a trăi în închipuire: „am cunoscut un om / care se credea feribot, / venea seara în port / și pentru cițiva bănuți / ne ducea pe o insulă". De cele mai multe ori el respinge ficțiunile frumos confecționate, menite să mascheze uriența și fărădelegea. „Să ne rupem de realitate, / îl ruga ea..." însă o astfel de invitație e inacceptabilă pentru acest poet care rîvnește să fie într-un contact cît mai direct cu existența, indiferent la ce s-ar expune astfel: „Pe mine au curs / cele două războaie / au curs afișe, au curs leșuri de cai..." El se lasă cuprins cu voluptate de vîrtejul evenimentelor din lume și se ferește să-și modeleze cu ajutorul lor imagini feerice. Deturnarea atenției de la înțelesul exact al întîmplărilor îi provoacă o vizibilă repulsie: „era revanșa memoriei / împotriva celor care ne îmbrăcau viața / în fraze și strigau / formule magice la fereastră". În loc de viziuni paradiziace Valeriu Armeanu ne înfățișează ambiațe sumbre, fapte atroce : „erau și ei copii de țărani / și văzuseră ca și mine cai împușcați, / trenuri de smalț / ce duceau capete albe de cai, / văzuseră ca și mine / cum au devorat porcii, / dulioase și preacurate trupuri de cai". Autorul ne îndeamnă să-l urmăm în străbaterea unor spații inconfortabile, care nu bucură privirea. Deseori sînt relatate cu o aparentă indiferență scene de cosmar. Universul este surprins cum se dezagregă sub acțiunea unei eroziuni enigmatice, cum se descompune în elemente, de parcă o boală ar măcina materia și i-ar interzice să-și păstreze structurile armonioase. Torturi complicate au fost puse la punct pentru desăvîrșirea acestei năruiri metodice. Tablouri halucinante se oferă contemplației celor avizi să descopere ce noi metamorfoze se mai petrec în jurul lor. Emblemele putreziciunii iau locul splendorilor. Echilibrul fragil al naturii este anulat. Poetul nu se amăgește nici în privința relațiilor umane. Omenirea e cuprinsă de „anchiloza secolului douăzeci" și versurile lui Valeriu Armeanu caută să o trezească din letargie. Poncifele, convențiile lipsite de sens, actele birocratice — tot ce reprezintă obtuzitate, uniformizare, monotonie e țintuit fără cruțare la stîlpul infamiei: „Cineva mă roagă / să-i facem respirația. / dăm din umeri, ne trebuie dovezi / aprobări, ștampile / reveniri la adresă..." Cu o ironie amară poetul constată împărțirea umanității: „Unii dețineau terenuri întinse, alții dețineau / mari rezervoare de inocență". Izbucnirile sale ajung cîteodată la sarcasm : „Nu vă sfiiți, le ziceam, / deschideți abatoare pentru zăpezi." El resimte orice imixtiune arbitrară a unor forțe de constrîngere ca pe un ultragiu adus omului, chemat să li se opună cu îndrăzneală, fără teama de consecință.

Limbajul poemelor este volt, șocant. Cuvintele se alătură deseori în mod insolit, pentru a-l smulge pe cititor dintr-o lectură comodă și a-l sili să-și pună aceleași întrebări ca și poetul. Acesta elogiază în repetate rînduri starea de veghe care permite cea mai directă cale spre cunoașterea și supunerea celor din jur. Dar permanența sa stare de revoltă contra unor nedreptăți ale firii îl oboșește pînă la urmă. Exasperat de imposibilitatea rezolvării instantanee a contradicțiilor sesizate în realitate el tînjește după un refugiu pur și sigur, unde să nu-i mai parvină vești despre fapte abominabile : „uneori așteptam ore în șir / să vină diligența de seară / știam că rudele mele apropiate / îmi vor trimite într-o ladă / ultimele rămășițe ale copilăriei / și cîteva borcane / cu gem".

Vanități este o frumoasă carte de vizită a unui poet contemporan cu istoria timpului său.

GEORGE ARION

Sublinieri

Teatrul la Focșani

Puține, mult prea puține lucruri se cunosc azi despre existența teatrului și a unei mișcări teatrale la Focșani. Doar răscolind documentele unei perioade de peste 100 de ani, apelînd la memoria și la arhiva sentimentală a unora dintre locuitorii municipiului de pe Milcov a fost posibilă reconstituirea unei frumoase pagini a mișcării teatrale locale de-a lungul timpului. Această laborioasă muncă, această inițiativă culturală s-au materializat, recent, printr-un catalog intitulat „Viața teatrală la Focșani — 130 ani", editat cu prilejul organizării primei ediții a Festivalului artelor „Miorița".

...Publicația „Zimbrul", din 5 iunie 1851, care apărea la Iași, consemna că mai mulți focșăneni i-au adresat lui Matei Millo cererea să-și întrerupă turneul spre București pentru a da cîteva reprezentații în orașul lor. Lucru care s-a și petrecut, dealtfel. Interesant este faptul, după acest început, că pînă în 1871 teatrul a funcționat la Focșani într-o „magazie de sare", căreia i s-au făcut unele amenajări... Cea de-a doua etapă a spectacolului teatral — și a unor manifestări muzicale — are ca animator pe cunoscutul actor Ioan Lupescu, care, împreună cu soția sa, Angelina Lupescu, cumpără un loc și construiesc un teatru la Focșani. Vocația de iubitori ai artelor a focșănenilor se afirmă cu statornicie, ca semn al bogăției și disponibilităților lor sufletești, spirituale. Teatrul din Focșani de fapt, este o minunată bijuterie, cum puține sînt în Europa. Pentru a înțelege mai bine sensul acestei afirmații apelez la unele fapte care privesc teatrul. Citez, în acest sens, pentru o punere în temă, dintr-un document, datat 21 februarie 1908 : „Subsemnatul Maior G. Pastia, urmaș al unei vechi familii din Focșani, cetățean al acestui oraș, în care sînt născut, văzîndu-l lipsit de una dintre cele mai importante instituții culturale, adică de un teatru, clădire care ar fi o podoabă a orașului și ar contribui mult să înalțe spiritul și sentimentul național al cetățenilor noștri. În acest scop m-am decis să înzestrez orașul cu un asemenea edificiu, dotînd Focșanii, orașul meu natal, cu un teatru clădit din propriile mele mijloace".

A avut loc, apoi, un concurs cu premii pentru cel mai bun proiect al teatrului. Din comisie au făcut parte părintele școlii românești de arhitectură, Ion Mincu, focșănean de origine, și maestrul Constantin Nottara. Cîștigătorul concursului a fost ing. Constantin Ciugolea, cu proiectul „Tosca".

Inaugurarea noului teatru, care, mai tîrziu, s-a numit „Gh. Pastia", a avut loc în ziua de 22 noiembrie 1913, cu două spectacole date de Teatrul Național Iași, condus de Mihail Sadoveanu („Fîntîna Blanduziei" de V. Alecsandri și „Pe malul gîrlei" de focșăneanul Olănescu. Ascanio). În acest cadru de emulație spirituală și patriotică s-au pus bazele afirmării Focșaniului ca oraș cu o puternică viață culturală — aici înființîndu-se, de-a lungul timpului, formații proprii de teatru, muzicale, societăți culturale.

Prin urmare, în urmă cu 130 ani, în acest oraș a început o mișcare teatrală, care a stimulat noi forțe și talente locale amatoare. Tradiția s-a prelungit pînă în zilele noastre, fapt atestat de existența și activitatea Teatrului popular municipal, laureat al Festivalului național „Cîntarea României", ca și de o stagiune teatrală a elevilor, ajunsă la ediția a III-a. În fapt, activitatea teatrală de amatori vine cu tonusul ei, cu prospețimea artistului-muncitor.

130 de ani de teatru la Focșani reprezintă viața mai multor generații de corifei ai scenei și artei românești. Pe această fundație trainică, edificiul teatrului focșănean trebuie să aibă nu numai animația artistică pe care condițiile și exigențele actuale le impun, ci și împlinirea meritată a unui vis de mare preț — înființarea unei trupe profesioniste la Focșani. Propun, așadar, cel mai tînăr teatru al țării, într-unul din cele mai vechi orașe cu tradiție teatrală — Focșani.

AL. CRIHANA

Un muzeu în labirint

Cicatricea lui Prometeu (VI)

Lupta cu stînca

„Sclav" de Michelangelo (Florenţa)

Prometeu, ajuns Michelangelo, nu se mai mulţumeşte, deci, să înfrunte vulturul. El visează să sculpteze întreg muntele pe care se află. Şi nu-l mai aşteaptă pe Heracles. Titanul nu mai poate fi eliberat de nimeni, nici măcar de zei. Numai el singur se poate elibera, prin creaţie, sculptîndu-şi stînca.

În vreme ce în stradă lumea se distrează, îşi vede de treburi sau ţese intrigi, el rămîne un solitar. Nu se pricepe nici să se bucure, nici să se apere decît în acelaşi fel. Se scoală noaptea, îşi pune coiful de carton deasupra căruia arde o luminare şi începe să sculpteze. La ce bun toate, gîndeşte uneori, cînd sfîrşeşti ca acela care vroia să treacă marea şi se scufundă în mlaştină? Dar tot el se revoltă împotriva acestei întrebări. Şi loveşte apoi şi mai puternic cu dalta în marmură. Simte că nu e nevoie să pună lanţuri la mîini *sclavilor* pe care-i cioplеşte şi în locul cărora se vede, poate, uneori pe el însuşi. Sînt legaţi de blocul de marmură ca de un butuc. Chiar stînca din care îi smulge este lanţul lor.

De fapt, nu numai sculptorul ne trimite cu gîndul la Prometeu. Fiecare *sclav* al său e un Prometeu înlănţuit pe munte. Mai exact, aceşti sclavi *nu* sînt înlănţuiţi *de* stîncă; sînt înlănţuiţi *în* stîncă. Nu s-au deşteptat încă din piatră. Sînt ei înşişi pe jumătate stîncă, sclavi nu pentru că şi-au pierdut libertatea, ci pentru că încă nu şi-au cucerit-o. Au început prin a fi sclavi. Dalta care îi desprinde din blocul de marmură le promite nu numai un trup. Le promite libertatea şi întîlnirea cu vulturul.

(E, poate, cazul să ne aducem aminte că în clipa cînd Prometeu e înlănţuit pe munte, omul a parcurs un drum important pentru libertatea lui. El nu mai e stîncă, nu mai e indiferent. Simte şi gîndeşte. A descoperit şi suferinţa şi revolta. Or, a şti că eşti sclav este primul pas hotărîtor spre libertate. Cînd strigă în singurătatea lui orgolioasă „Vin, Doamne, chiar dacă nu ştiu ce pot spera", glasul lui Michelangelo e probabil şi amar şi sfidător.)

Din rocă apare un sclav adormit încă, dar care, peste o clipă, va suspina poate. Şi abia atunci va începe partea cea mai grea a luptei. Căci în clipa cînd sclavul va deschide ochii, el va avea conştiinţa sclaviei sale. De-abia atunci va şti că e legat de stîncă şi că îi aparţine încă. Loviturile daltei devin din ce în ce mai rapezi şi mai îndirjite. Vulturul nu-l lasă pe sculptor să se odihnească, iar Prometeu ştie acum că este şi sculptor şi sclav. El e cel care loveşte cu dalta în piatră şi tot el se află în piatră şi aşteaptă să-şi cîştige libertatea.

Michelangelo ne dă impresia astfel că se caută pe sine în blocurile de marmură. Rînd pe rînd ţîşnesc din piatră *David*, *Moise* şi *Sclavii*. Timpul se naşte într-un balet de marmură *Aurora*, *Ziua*, *Crepusculul*, *Noaptea*. Şi în toate, ca într-o fîntînă îngheţată, se reflectă chipul sculptorului, zbuciumul lui. Nu există nici un autoportret sigur al lui Michelangelo, dar nu este întreaga lui operă un imens autoportret? Nu distingem oare mult mai bine în statuile sale decît în autoportretul presupus de la Uffizi furtuna din sufletul acestui artist? *David* e plin de energia sa vehementă. *Moise* arată cum trebuie să fi arătat sculptorul în momentele de mînie. *Ziua* are disperarea lui îndîrjită. *Sclavii* dorm, în formele lor torturate, ca el. Iar în *Pietà Rondanini*, paşii ies parcă şi din limitele vieţii şi din limitele artei. Coboară în acelaşi timp în moarte şi-n veşnicie.

Cînd Iuliu al II-lea l-a obligat să schimbe dalta cu penelul, artistul bombănea nemulţumit. Papa l-a silit să picteze, dar nu să devină pictor. Figurile de pe tavanul Sixtinei au relieful unor statui. Căci obsesia acestui toscan născut într-un ţinut plin de cariere de piatră şi obişnuit de nevasta unui pietrar a fost piatra, nu culoarea. Pentru el diferenţa dintre sculptură şi pictură este diferenţa dintre soare şi lună. A pierdut odată trei ani la Carrara numai pentru că nu s-a mulţumit să aleagă cu propria sa mînă blocurile de marmură cele mai frumoase, şi a vrut să construiască şi un drum pentru transportul lor. Trei ani din viaţa unui artist care în patru ani ne-a lăsat Capela Sixtină!

Şi parcă sculptorul se caută într-adevăr peste tot în piatra pe care o cioplеşte. Se eliberează mereu şi niciodată pînă la capăt. Există atîtea stînci care îl conţin încă, unde este captiv! De ce să ne mire patima cu care se năpusteşte asupra fiecărui bloc de marmură? Fiecare îl doare, parcă, pentru că fiecare îl cuprinde şi pe el. Visul de a sculpta munţii nu e un semn de trufie. E un impuls firesc la un titan care simte închisă în fiecare stîncă o parte din el şi din zbuciumul lui. Dacă ar putea, ar sculpta toate blocurile de marmură pe care le vede, pentru a se elibera de *formele* care-l persecută. Căci e sculptor şi sclav. Prometeu înlănţuit şi Prometeu eliberator. Fiecare chip pe care-l smulge din piatră este o victorie parţială. Şi fiecare bloc de marmură pe care nu-l atinge dalta sa, un eşec. *David*, înainte de a deveni pentru florentini simbolul libertăţii, a fost şi el un *sclav*. Ca şi *sclavii* începuţi în timpul proiectelor pentru *Judecata de apoi* şi lăsaţi în eboşă, într-o simbolică dramă. Însetat să sculpteze toate stîncile, titanul face proiecte grandioase, dar care depăşesc puterile unui om. Sclavii neterminaţi sînt dintr-un ansamblu care trebuia, iniţial, să numere patruzeci de statui.

OCTAVIAN PALER ■

Opinii la opinii

Cui foloseşte?

Stimate tovarăşe redactor şef,

În calitatea mea de cititor şi colaborator constant al revistei Flacăra *vă rog să binevoiţi a publica articolul de mai jos în care, din obligaţie cetăţenească şi profesională, încerc să semnalez publicului pericolul moral pe care îl reprezintă cele două articole infamante scrise de Geo Bogza cu ocazia centenarului Tudor Arghezi.*

Adresîndu-mă în zadar cu acest articol revistelor România Literară *şi* Luceafărul, *vă rog pe dumneavoastră să luaţi act de gravitatea situaţiei: în presa noastră literară a fost cu putinţă să apară cele două articole denigratoare ale lui Geo Bogza, dar este, iată, cu neputinţă să fie publicat un articol în care adevărul încearcă să fie repus în drepturile sale. De aceea, vă rog să dispuneţi publicarea articolului meu, acest lucru fiind în interesul consolidării unui climat cultural propice valorilor autentice, al căror respect mi-a inspirat articolul.*

Republicarea, în **România literară**, a articolului infamant scris de Geo Bogza în urmă cu 50 de ani la adresa lui Tudor Arghezi nu este în nici un fel justificată. Acel articol, pe care îmi pare rău că am ajuns să-l citesc, nu aparţine istoriei literaturii române, culturii noastre. Articolul respectiv poate caracteriza numai pe autorul său şi nu are nici o valoare semnificativă în planul ideilor literare şi morale care să intereseze cît de cît publicul nostru cititor de literatură, de poezie.

Sînt întristat că prima revistă literară a culturii noastre ne oferă această aberaţie pretins literară pe care istoria a uitat-o demult, înainte de a o înregistra. Să-l supere oare tocmai asta pe Geo Bogza? Că un gest de-al său a fost uitat? Aşa cum uitat ar fi şi celălalt, de la Ateneu, dacă Geo Bogza nu ni l-ar aminti întruna! Republicarea acelei urîte pagini, mostră inutilă de gest incalificabil, nu înţeleg cui foloseşte! Publicului cititor în nici un caz! Amintirii lui Arghezi cu atît mai puţin! Biografiei sale nici atît! Atunci cui? Biografiei „literare" a lui G. B.? Asemenea dezvăluiri ar avea un sens în contextul *operei*, al unei opere literare grandioase — ca să mă exprim în stilul G. B. — operă care să se acorde cît de cît cu pretenţiile celor două **Duhovniceşti** ale sale. Dar Geo Bogza nu ne oferă nici pe departe asemenea operă, chiar dacă se produce în mod obişnuit cu gesturi pe potriva acestei opere din păcate inexistente.

Cele două articole ale lui Geo Bogza îmi par semnele unei egolatrii ajunse la paroxismul incredinţării că orice lucru privitor la propria persoană merită, trebuie chiar, să fie făcut public, ceea ce mi se pare tocmai pentru moralul public a fi deosebit de primejdios, primejdia fiind aceea de a trezi în cititorii revistelor noastre dezgustul faţă de îndeletnicirea scrisului care a putut da cele două articole ale lui Geo Bogza, îndeosebi cel republicat în corpul primului: **Duhovniceasca — dimineaţa**. Acest articol, tipărit în urmă cu 50 de ani într-o revistă căreia i s-a făcut în ultimii ani o reclamă şi o pomenire total lipsite de acoperirea operei literare, în numele unui avangardism şi „revoluţionarism" din care acum ni se oferă o jalnică şi edificatoare probă — revista **Unu**, care nu însemna nici pe departe ceea ce unii susţin, opunîndu-o pe drept cuvînt, deşi fără voia lor, adevăratelor reviste de cultură ale vremii — articolul lui Geo Bogza, ignorat în chipul cel mai meritat, căpătă azi, dintr-odată, circulaţie publică. Agăţată de numele lui Arghezi şi de momentul sărbătoresc al centenarului, injuriătura lui Geo Bogza încearcă pentru a doua oară să intre în istoria literaturii române.

Cuvîntul **injurături** este un blînd eufemism umanizant pentru gîndul lui Geo Bogza de a regreta că Tudor Arghezi la 50 de ani este teafăr, sănătos, în putere: „cu o disperare fără întoarceri m-am gîndit la mîinile înţepenite ale nefericitului Luchian şi la muşchii robuşti din mîinile dumitale libere — şi iartă-mă — spurcate". Nu mi-a fost dat pînă azi să citesc un gînd mai urît, mai rău. Şi am rămas descumpănit că textul e alcătuit fără nici o greşeală, din cuvinte şi reguli pe care le cunosc bine, le-am folosit şi eu de nenumărate ori şi iată ce s-a putut face din ele! Ştiu bine că aceste reguli şi cuvinte au fost instituite pentru alte gînduri, inclusiv pentru injurături sau blesteme, dar nu şi pentru asemenea fărădelnme, cărela nicicum nu l se poate sluni „mînie tinerească", căci în limba noastră şi în toate limbile pămîntului **tînăr** nu înseamnă nici lipsit de ruşine, nici incapabil de a respecta ceea ce nu ţi-e dat să fii în stare să faci ori să fii. Citind cele două articole am avut sentimentul că asist neputincios la batjocorirea cuvintelor mult prea îndurătoarei noastre limbi, cuvinte nevinovate de ceea ce spuneau, scoase din rostul lor de a fi ale cuviinţei şi măsurii, ale respectului de sine, ale ruşinii.

Ţine morţiş Geo Bogza să nu se uite vreodată cum l-a injurat el pe Tudor Arghezi bezmetic şi fără ruşine în urmă cu 50 de ani? Sau cum la Ateneu mai apoi i-a sărutat mîna „spurcată" şi, în fine, nevoiaşă sau aproape atît de nevoiaşă pe cît i-o dorise G. B., într-un acces de mînie tinerească... Mînă nevoiaşă pe care Arghezi n-a putut s-o tragă din strînsoarea pîngăritoare!

Pe cine să intereseze asemenea orori? E cazul oare ca biografia lui Geo Bogza să-şi afle vreundeva în presa noastră loc pentru publicitate? Consider că nu! Mai întîi pentru că este îndoielnică sub raport educativ, dacă nu chiar nocivă, iar mai apoi pentru că în cultura noastră sînt destule biografii, sute şi poate mii, care aşteaptă, uitate, să ajungă la cunoştinţa publică!

Fac aceste afirmaţii cunoscînd numai, să zicem, cele două momente biografice evocate de însuşi G. B. în **România literară**, definitorii pentru persoana sa, după propria-i mărturisire, ca şi perioada cînd Tudor Arghezi „se încerca să fie desfiinţat, eliminat din literatură, fără ca nimeni să poată schiţa cel mai timid protest", în afară, firesc, de Geo Bogza care, vezi, Doamne, urca o dată pe an la Mărţişor spre a se cutremura la vederea lui Tudor Arghezi stînd la coadă să-şi ia pe cartelă pîinea cea de toate zilele. Mi-închipui că pe atunci G. B. mînca altfel de pîine, nu din cea luată pe cartelă şi că tocmai de aceea „nu putea schiţa cel mai timid protest"!

Ce este deci de învăţat din biografia lui Geo Bogza care se numără printre cei ce au profitat de „interdicţiile la care fusese supus numele" lui Tudor Arghezi, a lui Lucian Blaga, Voiculescu şi Barbu şi atîţi alţii al căror loc l-au luat, ca ţiganii din poveste, în reviste şi edituriile literare, în instituţiile culturale ale ţării, că s-au găsit nu unul, ci mulţi amatori de peşcuit în ape tulburi, amarnic de mulţi, îndeosebi printre cei care *înainte* încercaseră fără vreun succes să forţeze spaţiul literaturii române. Acum ţara trăia o epocă de răsturnări social-politice rînduite prin însuşi sensul istoriei: cei ce munciseră pămîntul altora îl căpătau acum, cei ce nu avuseseră unelte şi maşini deveneau proprietarii uzinelor, atunci de ce să *nu* capete talent şi cei care nu-l avuseseră *înainte*, talent, succes şi onoruri culturale?! Păi nu?! I... Iar Geo Bogza, tot el se găseşte acum să numească acei ani „ani de mare ruşine şi de umilitoare neputinţe"! I... Nu-i recunoaşte nicicum lui Geo Bogza dreptul de a se plînge tocmai el de „acei ani de mare ruşine". Sînt, din păcate, cu totul alţii cei care au acest drept, adeseori plătit cu preţul cel mai scump şi mai nedrept. Printre ei nici urmă de Geo Bogza care, în schimb, iată că nu mai osteneşte odată să tot facă din viaţa sa o continuă dezicere de sine! Şi din căinţa sa — cît o fi şi ea de adevărată — spectacol public!... Ce este de învăţat din asemenea biografie? Lecţia pe care ne-o oferă — a săruta unde ai scuipat şi a scuipa ce ai sărutat cîndva — ne umole de amărăciune. Poate fi omul alt, de... Iată că poate.

Cred că nu mă înşel dacă înţeleg că G. B. face într-un fel aluzie la bietul A. Toma, vinovatul vinovaţilor! Şi mă întreb pe cine ar mai fi dat vina dacă A. Toma ar mai trăi şi azi? ! Nu ştiu bine ce mă face să cred, în această ipoteză, că A. Toma parcă nu s-ar fi grăbit aşa de tare să se lepede de acele vremuri, parcă el şi credea în ceea ce scria, în vreme ce alţii au crezut numai atît cît din asta le-a mers bine, schimbînd apoi „mersul" şi „formula estetică" fără să clipească şi încercînd să se pună mai departe în fruntea bucatelor! Nu vi le ia nimeni de dinainte. Au mai greşit şi alţii în acei ani, dar au decenţa să nu se bată cu pumnii în piept mai departe!

Iar cît priveşte „teama ce se răspîndise de a-i pronunţa numele" lui Tudor Arghezi, a lui Blaga sau Brâncuşi, să fie clar: teama au avut-o şi au cultivat-o cei ce aveau de tras un mare cîştig din asta! Dar cei care cu nimic nu aveau de profitat din această vinovată tăcere, ba chiar sufereau suferinţă cinstită, nu au tăcut! Bunăoară profesorii de română pe care i-am avut la liceul **Mircea**, un Caragea sau Banu, ne-au vorbit şi de Blaga, şi de Arghezi, şi de Bacovia şi toţi ceilalţi şi ne-au dat să vedem şi cum arătau revistele, adevăratele noastre reviste de cultură din perioada interbelică, şi ne-au sădit încrederea în justiţia istoriei literare! Şi cred că din îndemnul lor cel neuitat mă aflu acum semnînd aceste rînduri. Nu din mînie tinerească, ci din obligaţia şi nevoia de a practica ce am învăţat mai bun în şcoală: respectul adevărului.

1 iunie 1980

ION COJA ■
doctor în filologie

Ochii şi urechile lumii

Inscripţii la Lorca

La Fuentevaqueros, în satul natal, s-a inaugurat primul monument spaniol în amintirea lui Federico Garcia Lorca, poetul ucis de franchiştii în '36, urît şi interzis de fascişti, intens, zi şi noapte. Există vieţi care nu înregistrează nici un poet ucis. Cunosc existenţe cărora nici nu le pasă dacă poeţii sînt ucişi sau nu, în lume. Pentru mine — după cum m-a învăţat M.R.P — — uciderea poeţilor nu e mai puţin gravă decît uciderea pruncilor, de care tot omul află de la primele sale elemente de cultură. De cîte ori un poet e asasinat, ceva rău se petrece sau urmează în destinul tuturor oamenilor. Şi poate că mai pribilă decît ura politiilor şi asasinilor, e ura între poeţi. Primul poet ucis pe care l-am înregistrat în centrul meu de seismologie a fost acesta, Federico Garcia Lorca. Abia încheiam cei şapte ani de-acasă, abia ieşisem din pruncie, cînd am auzit că fasciştii au ucis un poet spaniol. Eu — şi neleşind definitiv din pruncie, de aceea cred şi azi că fiecare are istoria lui intimă în organizarea sistemului propriu de dezgust şi apărare faţă de violenţă — eu aşa am auzit prima oară de fascism: ca ucigaş de poeţi. Nimeni din jurul meu n-a putut să-mi spună cine e Lorca, ucisul. Ay, sîrmanele vieţi pe care nu apasă nici un poet... Pe urmă, n-a durat mult şi a fost ucis Iorga, tot de fascişti. Cu fiecare poet ucis te naşti din nou. Dar, ca un făcut, primii poeţi români pe care i-am citit în afara şcolii, în plin război, în plin fascism, au fost Geo Dumitrescu, Curalon, Miron Radu Paraschivescu, fără de care toată istoria mea literară intimă — alta decît a scrisului — nu ar avea sens şi nu şi-ar lumina începuturile tocmai prin uciderea lui Lorca şi Iorga. Ei înşişi scriau cu acea apăsătoare convingere că fiinţa umană nu se poate concepe în afara sentimentului antifascist. Încă nu s-a scris ce şcoală de literatură adevărată a fost pagina a doua a „Ecoului". Sîntem cîţiva care avem impudoarea netrucată de a recunoaşte că ne-am început o cultură, măcar de suflet, din paginile, ay, ale unui ziar. Pe urmă, după război, am avut — şi nu mă pot despărţi de ea, orice lacune intelectuale îi pot găsi, avînd în vedere condiţiile epocii şi mai ales ale minţii mele, — epoca Geo Bogza, vremea acelor „ani ai împotrivirii", ştiuţi pe dinafară de la „meditaţia despre Danzig" pînă la „Condele în lanţuri", cu visul deloc gales al transfigurării articolului în literatură, al iluziei de a găsi într-o ştire o eternitate şi mai ales o demnitate; mai sîntem cîţiva, cei care am fi sperjuri dacă n-am depune mărturie că fără „Ţara de pămînt" — atunci descoperită, fie şi tîrziu, dar de cînd pînă şi ora valorii e o culpă? — n-am fi priceput ce gust nou ne lăsau pe papile, „Moromeţii", „Bietul Ioanide", „Groapa", acele minuni literare ale unei epoci mohorîte ca artă, dar brusc şi straniu luminate, în contradicţiile ei, de moartea lui Labiş. Acolo, la catafalc, Bogza a fost primul care a echivalat la noi efectele dogmatismului cu cele ale unui război, dînd antidogmatismului - vigoarea unui nou antifascism. Discutabili sau nu — fiecare duce povara unor insuficienţe de destin — fără Bogza, ca şi fără Malraux şi Sartre, nu m-aş fi înţeles în această limbă *a* lui Sadoveanu, Rebreanu şi Preda. Mai tîrziu, aflînd de felul cum a murit Isaac Babel, am început să scriu poate mai bine. Nu-s nostalgic aşi vreunei vîrste. Nici la monumentul lui Lorca nu mă uit cu nostalgie.

RADU COSAŞU ■

Reportaj de platou

Burebista, ctitor de neam

În Munţii Orăştiei, la gura unei mine de aur

Plouă de mult la Deva. Pe platourile de filmare din mijlocul şi de pe culmile Munţilor Orăştiei, acolo unde noul film românesc *Burebista* începe să prindă viaţă, a sosit însă în sfîrşit o zi cu soare. Echipa de filmare se pune în mişcare. Începe un du-te-vino spre autocare şi cinemobile, care urmează să transporte întregul „alai" la locul numit Buldeştii de Sus, sub Muntele Găina, unde astăzi se va filma parada militară a oştilor lui Burebista. Se dă semnalul de plecare, maşinile formează un cortegiu considerabil. Ieşim din Deva, trecem prim oraşul Brad şi luăm mai departe drumul la dreapta spre Muntele Găina. La un moment dat începem să urcăm serpentinele pînă aproape de locul propriu-zis de filmare.

Armata este împărţită pe arme şi pe stiluri de luptă. Undeva, în stînga, luptători cu topoare, arcaşi şi suliţaşi, într-un plan mai îndepărtat, în spate, o parte din cavaleria dacă. În partea dreaptă, venind parcă din miezul pămîntului, apare un alt corp de călăreţi. Am impresia că tot ce se întîmplă înaintea ochilor mei e adevărat. Această armată îmbrăcată în costume de epocă şi respectînd un detaliu dintr-o luptă de dinaintea venirii romanilor pe acele locuri creează o atmosferă veridică; numai ustensilele tehnicii noi şi aparatele de filmat mă aduc la realitate. Încep să apară pe rînd, ca pe o scenă imensă, operatorul şef al filmului, Petru Maier, cei doi mecanici de cameră, Nica Ion şi Ion Glabnicu. Iată şi cîţiva din actorii care vor filma astăzi : George Constantin (Burebista), Emanoil Petruţ (Deceneu, marele preot al dacilor), Ernest Maftei (Castaboca), Iulian Necşulescu (Top), Cornel Gîrbea, Ştefan Sileanu (căpetenia celţilor), Vlad Rădescu (Comosicus, fiul lui Deceneu), Romulus Bărbulescu, Ion Angelescu Moreni şi Ion Dichiseanu (Caropol), care cu cîteva zile în urmă a avut un accident la filmare.

Încep repetiţiile cu cascadorii, conducătorul acestui grup de „supermeni", Szaboles Cseh, explică fiecare mişcare şi intrarea fiecărei persoane în cadru. Sînt prezenţi la acest film din „familia" de cascadori : Adrian Ştefănescu, Ion Crăciun, Vasile Popa, Ionel Rusu, Nicolae Dide, Filimon Năstase, Miron Murea, Ion Polizache, Mihai Adrian, Dan Dumitrescu şi Paul Fister. Ar mai fi de spus că lipsesc „motivaţi" de la filmare pictorita de costume Ortensia Georgescu şi scenograful Bob Nicolescu, plecaţi la Simeria pentru a pregăti o filmare viitoare (lupta cu celţii). Să nu-l uităm pe regizorul secund George Vraca. Regizorul filmului, Gheorghe Vitanidis, după cîteva repetiţii cu actorii George Constantin şi Emanoil Petruţ, anunţă motor. Cadru strîns pe cei doi actori. — Burebista : „Aş vrea să cunoaştem efectivul exact al romanilor !"; Deceneu : „Legiunile romane şi barbare laolaltă numără peste 400 000 de oşteni" ; Burebista : „Sîntem mai puţini şi de aceea trebuie să fim mai buni".

Pe fundal, o ploaie de săgeţi inundă aerul, vijîind ca un vînt năprasnic, cavaleria trece prin faţa aparatului de filmat ; în stînga, mai în vale, se simulează un atac corp la corp între luptătorii cu topoare.

Cineva întrerupe filmarea. S-a accidentat un cal de la Mangalia; unde este doctorul veterinar ? Aceeaşi persoană îmi spune : „Cînd au sosit caii de la Mangalia şi au fost coboriţi din maşini, au început să se uite în jur şi în sus ca nişte copii puşi înaintea unor jucării imense. Caii de la Mangalia nu sînt obişnuiţi cu muntele şi nici cu ceilalţi cai de la Buftea".

Într-una din pauzele de filmare stau de vorbă cu Petru Maier : „S-au ales special aceste locuri de filmare : Grădiştea Muncelului, Costeşti, Blidaru, locuri de perenitate dacică, care vin şi depun mărturii, dovezi materiale ale civilizaţiei daco-getice. Au fost construite cetăţi lîngă ruinele cetăţilor dacice, decorul fiind un cadru comun al multor secvenţe din film. Să nu uităm că aici a fost leagănul de existenţă al marelui stat dac centralizat şi independent. În film nu este vorba de lumea dacică prezentată pînă mai acum în filmele noastre, ci este vorba de lumea lui Burebista. O lume distinctă. Din această cauză s-a şi creat mitul Burebista, el fiind legendă şi realitate, chibzuinţă şi putere, ordine şi înţelepciune, răutate şi nesupunere, strategie şi mai cu seamă grijă pentru tot ce se află aici în interiorul Carpaţilor. Din această cauză filmul *Burebista* nu se face pe un „teren" oarecum concret cum s-a făcut filmul *Dacii*, ci pornind de la un personal, care în istorie leagă mitul cu realitatea. Spectatorul trebuie să se îmbogăţească cu imaginea unui Burebista venit de acolo, de la naşterea neamului nostru. Este de datoria actorului George Constantin să creeze o figură model a celui mai mare rege dac. Se ştie că nu a rămas nici o reprezentare iconografică a chipului lui Burebista. El a existat şi există în noi, prin noi. Mai ştim că civilizaţia dacă în timpul domniei lui Burebista era destul de înaintată, comparată cu cea romană, greacă şi celtă. Pentru perioada Latén-ului tîrziu era una din cele mai înfloritoare civilizaţii din Europa. Chiar şi pe Cezar acest stat l-a incomodat, dorind să-l cucerească aşa cum a făcut şi cu Galia. Burebista nu a fost însă niciodată înfrînt.

George Constantin (Burebista) **şi Ion Dichiseanu** (Caropol)

Burebista, aşa cum va apărea pe ecran

George Constantin şi Emanoil Petruţ (Deceneu, marele preot al dacilor)

Ernest Maftei (Castaboca, un guvernator dac)

Toate aceste idei sînt puncte de plecare pentru fiecare zi de filmare, pentru fiecare cadru. Demararea şi realizarea filmului se face contracronometru. El trebuie să ruleze pe ecrane în momentul sărbătoririi a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat şi independent. Avînd în acest fel privilegiul de a deveni cel mai de seamă eveniment cinematografic al anului '80, *Burebista* urmînd să intre pentru prima oară în viziunea spectatorului, ca omul de la care s-a născut neamul. La Buldeştii de Sus între timp ne-a şi plouat, a mai apărut şi soarele, s-au mai tras şi cîteva cadre de ansamblu şi prim-planuri, şi iată că regizorul Gheorghe Vitanidis, anunţă un „stop" mult dorit. Se rup rîndurile armatei şi ale echipei de filmare şi întreg „alaiul" ia drumul înapoi spre Deva.

Este ora 22 şi această lume minunată a filmului se retrage spre culcare.

EMANUEL TANJALĂ ■

CAP LIMPEDE

TV

Interesantă emisiunea **Mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim..** transmisă pe micul ecran miercuri, 18 iunie, ora 18,25 pe programul I, pe care redactorul Elena Dumitrescu a realizat-o apelînd la colaborarea unor personalităţi din domeniul lingvisticii — conf. dr. Valeria Guţu-Romalo, conf. dr. Matilda Caragiu-Marioţeanu.

Dezbaterea a avut în vedere modul cum este folosită şi cunoscută gramatica de către redactorii şi colaboratorii radioului. Răspunsurile, exacte şi la obiect, exemplificările au avut o bătaie mai lungă, atenţionînd pe toţi minuitorii condeiului de felul cum se exprimă, de felul cum îşi construiesc fraza, de aspectul lexical şi stilistic al materialelor transmise, fie pe calea undelor, fie publicate în presă. Astfel, s-a desprins cerinţa unei mai severe redactări a materialelor aduse de colaboratorii externi şi emisiunilor, necesitatea eliminării şabloanelor care din păcate mai există frecvent în textele grabnic alcătuite şi care duc la lipsa oricărui relief expresiv, la impresia de platitudine şi cenuşiu a multor emisiuni, scăzînd din interesul ascultătorilor. Este, de fapt, o datorie a celor ce minuiesc public cuvîntul, limba dulce şi frumoasă a românilor.

Ancheta condusă de aceeaşi redactoare a avut drept scop elucidarea confuziilor iscate în jurul perechii de cuvinte asemănătoare : familial — familiar. Subiectul, deşi ne este familiar, nu şi-a găsit un cadru familial, confuzia răminînd, existînd, fapt ce ne pune pe gînduri, cu atît mai mult cu cît ea sălăşluieşte în „cunoştinţele" unor eleve ce arborează în faţa camerelor tv. un nemotivat chip de ingenue. Iată cum se impune din ce în ce mai mult să ne familiarizăm cu regulile gramaticale, cu vocabularul şi dicţionarul limbii române.

Credem că subiecte pentru astfel de anchete mai sînt, se mai pot găsi, sînt foarte necesare şi sperăm că viitoarele emisiuni să aibă un sumar la fel de bogat şi de interesant, căci „mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim"...

C. BARBU ■

CARTE

Acum doi ani inginerul nonagenar Emil Prager declara într-un interviu pe care l-a dat revistei noastre că singura mare dorinţă a sa este să-şi vadă tipărită lucrarea „Betonul armat în România", pentru care a muncit toată viaţa, inginerul Prager fiind unul din pionierii introducerii betonului armat în România.

Cu multă satisfacţie am constatat apariţia în librării a primului său volum tipărit în excelente condiţii grafice. Pentru vizitatorul curent al standurilor de carte din librării, care mai puţin îşi îndreaptă paşii spre raftul cu lucrări tehnice, scriem aceste rînduri care se vor o recomandare.

Lucrarea inginerului Prager este mai mult un istoric al marilor construcţii din Capitală dar şi din ţară, care reuşeşte să ne prezinte, în afara datelor tehnice, diversele etape care au condus ca un fir roşu marile noastre realizări arhitectonice. În cuvîntul introductiv autorul mărturiseşte : „răsfoind cîndva albumul festiv al „Centenarului betonului armat" sărbătorit la Paris, la finele anului 1949 într-un cadru internaţional, am fost adînc impresionat de lipsa dovezilor că şi ţara noastră avea dreptul de a figura — şi încă la loc de cinste — la aceste evocări. M-am hotărît atunci a aduna materialul documentar necesar, care ar restabili meritele, preţuirea, clarviziunea şi curajul cu care tinerii ingineri şi arhitecţi români — formaţi la şcoli în Occident — au ştiut a adopta noul material, pentru a-l folosi la numeroase lucrări de construcţie deseori ca inovatori, atunci cînd renunţînd la calitatea de monolit a betonului armat au ştiut a-l realiza prin prefabricare, tehnică adoptată abia după 100 de ani."

Prefaţatorul cărţii, profesorul emerit ing. Constantin Avram, găseşte cuvinte emoţionante în adresa autorului, din care ne permitem să citim : „Lucrarea prezintă gîndirea tehnică originală şi realizările deosebite ale înaintaşilor noştri în domeniul betonului armat, realizări care de multe ori au prezentat premiere mondiale sau tehnologii care depăşeau posibilităţile tehnice de atunci, tehnologii generalizate pe plan mondial de-abia în ultimele decenii. Privită sub acest aspect, lucrarea are şi un important rol educativ, constituind un fericit prilej de meditaţie pentru actuala generaţie de ingineri, căreia i se arată, comparativ cu situaţia din prezent, în ce condiţii — uneori deosebit de grele — predecesorii noştri au putut realiza construcţii cu totul remarcabile şi de mare durabilitate, majoritatea lor continuînd să fie în funcţiune."

Dacă se va întreba cineva de ce recomandăm cu căldură cititorilor noştri această lucrare de specialitate, răspundem că, după părerea noastră, cartea ing. Prager numai aparent este o lucrare de strictă specialitate, fiind de fapt o carte care nu ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă. Cu pedanteria care-l caracterizează autorul furnizează cititorului foarte multe date inedite despre marile construcţii din perioada dintre cele două războaie, construcţii pe lîngă care trecem zi de zi, pe care le ştim acolo dintotdeauna, spre care însă rareori ridicăm ochii în mod contemplativ. Convingerea noastră este că după citirea lucrării „Betonul armat în România" altfel vom păşi prin faţa marilor clădiri, care au reuşit să dea personalitate urbanistică Capitalei noastre.

B. DAN ■

„Noi, slujitorii cîntecului românesc, avem datoria să facem totul pentru a-l feri de poluare..."

— Mia Braia, cu carnetul şi creionul în mînă, iată-mă gata de atac. Împreună cu dumneavoastră doresc să descifrăm, în cel mai paşnic sens, lunga activitate pe care aţi străbătut-o pe calea spinoasă şi de multe ori neînţeleasă a muzicii. După părerea noastră faceţi parte din generaţia de aur a liricii româneşti, care a reuşit să catapulteze muzica pe culmi foarte înalte. Vă reamintesc că din generaţia dumneavoastră fac parte Ion Vasilescu, Gică Petrescu, Gherase Dendrino, Ioana Radu, Petre Alexandru şi mulţi alţii.

— Este exact şi sînt mîndră de această pleiadă, cu amendamentul că lista este mult mai mare şi poate altfel aranjată.

— Fără doar şi poate că aveţi dreptate. Neţinînd specialist în materie, mi-am permis o alegere în devălmăşie. Am făcut-o numai din dorinţa de a vă reaminti un lucru binecunoscut. Şi pentru a da cezarului ce i se cuvine, subliniez că mîndria Miei Braia trebuie să fie cu atît mai mare cu cît ea a reuşit să cucerească culmi tocmai în compania, sau împotriva, unor nume atît de mari. Pentru că, orice aţi spune, concurenţa a fost foarte puternică (excludem, bineînţeles, pe compozitori).

— O, tempora ! O, mores. Iată-mă la o vîrstă înaintată, la ora cînd asemenea amintiri îmi fac plăcere, dar mă răscolesc deopotrivă. Pentru că oricît de modernă mă doresc, am totuşi 50 de ani de activitate artistică în spate. Dacă mai adăugăm că drumul meu nu a fost chiar presărat cu trandafiri, puteţi înţelege de ce privesc înapoi de multe ori cu mînie.

— Chiar aşa ?

— Chiar aşa. Nu uita, amice, că pe lîngă greutăţile inerente lansării mele, o bună perioadă de timp am fost interzisă.

— Poftim ?

— Nici un poftim. Circa 15 ani, femeia din fata ta, cîntăreaţa de mare succes (scrie fără teamă aşa), nu a avut voie să apară în Capitală: 15 ani, eu, Mia Braia, am însoţit cele mai bizare formaţii din ţară şi am cîntat numai eu ştiu cum. Dar important este că am reuşit să-mi învingconditia efemeră, pentru că am crezut în dreptate şi adevăr.

— Mărturisesc că nu doream să mai vorbim despre viaţa dumneavoastră, socotind că sînteţi un nume care nu mai are nevoie de trecut, dar ce mi-aţi spus este o informaţie mult prea bună pentru gazetar, aşa că iată şi întrebarea clasică : cine sînteţi, Mia Braia ?

— Primul lucru pe care te rog să-l reţii este acela de a avea ca preopinentă pe o reprezentantă a familiei Braia, la a doua generaţie în pantofi. Familia noastră este oarecum cunoscută datorită celor spuse de Ioana, nu demult, în Flacăra. Vreau să se ştie că ordinea şi echilibrul meu le datorez mamei. Mai scrie că am fost poate cea mai urîtă din tot clanul Braia şi mi se zicea Şişilică — capră. În Craiova am locuit pe Sinesasca, cartier rău famat, renumit şi pentru lăutari şi birlari. Atunci cînd bătrînul Braia a auzit numai de intenţiile fiicei sale de a se face cîntăreaţă, nu a contenit în a mă ameninţa că voi deveni o „de-aia". Vorbele tatălui nu s-au adeverit, dar nu este mai puţin adevărat că m-au urmărit toată viaţa. Aşa cum, dealtfel, ştiţi, toate cele trei fete cîntam, motiv pentru care atunci cînd aveam musafiri, tata nu ne lăsa pînă nu ne făceam numărul.

— Din ce în ce mai interesant.

— La 11 ani am luat primele lecţii de vioară cu un vecin de cartier, Ionel Antonescu. După trei ani de chin sînt auzită cu totul întîmplător de Ion Vasilescu, care a făcut pe loc remarca : fata cîntă nemţeşte, constîncios, dar fără talent. Vasilescu însă a remarcat că am voce, motiv pentru care m-am înscris la Conservator la clasa de canto a doamnei Ciolac. Am luat concursul odată cu Lia Crăciunescu. Vasilescu este dealtfel primul băiat care m-a sărutat. Eram la cinema, rula Sony Boy, ne-a văzut directoarea şi gata — eliminarea. Vasilescu m-a învăţat şi mi-a cerut să cînt în cor. El susţinea că pentru un viitor solist activitatea corală este de o deosebită importanţă. Spun şi subliniez acest lucru deoarece, puţini sînt acei solişti care, frecvenţează — la începutul carierei — corurile. Spun acest lucru nu întîmplător, şi te rog fă bine şi subliniază ideea.

— Aşa voi face.

— La Craiova am cîntat în multe coruri, dar menţionez numai „Armonia" deoarece acolo era solist Petre Alexandru, cel care peste puţină vreme avea să mă îndemne să fugim la Bucureşti, pentru a ne căsători şi a face carieră.

— Aşa a fost ?

— Aşa. În Capitală am început din nou să cîntăm în coruri. Am cîntat în corul „Carmen" al lui Chirescu, în biserici, chiar şi la Templul Coral. Dar doream să facem mai mult. Cum alte perspective nu aveam, am început să cîntăm în localuri unde am introdus duetul. Ideea a fost a mea şi s-a născut atunci cînd am observat că vocea mea cu cea a lui Petre Alexandru se mariau perfect. Apoi am început să cînt şi singură. Nu am avut succes. După două săptămîni, patronul m-a concediat pe motiv că femeile, cîntăreţele, nu au ce căuta în local. Eram disperată, cu atît mai mult cu cît eram conştientă că aveam voce mai bună.

— Aşa era ?

— Da. Este cazul să amintesc că am urmat concomitent Literele. În anul trei am renunţat şi m-am înscris la Conservator, de data aceasta în Bucureşti. Tata făcea spume. Mă bombarda cu scrisorile, cerîndu-mi să continui Literele pentru a mă face profesoară. Eram prea departe de el pentru a-i da ascultare, cu atît mai mult cu cît acum apare şi Fernic care scrie o muzică dumnezeiască pe care o interpretam foarte bine. Vasilescu se afla şi el în Capitală.

— Dar angajamente nu prea aveaţi.

— Este adevărat. Asta mă îndîrjea din ce în ce mai tare. Schimbam localurile şi încercam să pătrund la radio. Pe vremea aceea, în fiecare joi, la radio, treceau prin faţa unei comisii cei ce doreau să se afirme. De trei ori am fost respinsă, în ciuda faptului că luam lecţii şi acasă cu doamna Drăgulănescu-Stinghie. O duceam greu, erau zile cînd răbdam de foame. Dar cum atunci eram mai mult negustoreasă decît cîntăreaţă, am impus duetul şi la Marna. Succesul începea să ne dea tîrcoale.

— Consacrarea cînd a avut loc ?

— La restaurantul Dori-Neptun, tinut de un oltean, unde am cîntat cu orchestra Fănică Gănescu, care îl avea la pian pe celebrul Lucaci. Sînt sigură că succesul nostru s-a datorat în bună măsură şi celor doi mari compozitori, Fernic şi Vasilescu, care au început să scrie muzică modernă, pe gustul populaţiei bucureştene.

— Cu radioul cum a fost pînă la urmă ?

— Profesoara mea de acasă, doamna Stinghie, odată cu slefuirea glasului, îmi căuta genul. M-a învăţat să mă mişc, să păşesc, să mă îmbrac, într-un cuvînt mi-a dat ţinuta şi m-a îndemnat să cînt la bar. Eu doream operă şi ea m-a trimis la bar. Barul, localul şi lecţiile de-acasă mi-au definit personalitatea. Gata, mi-a zis profesoara, acum mergi la radio. Am cîntat un tango şi regretatul Rogalschi, care era la pian, cu glasul său baritonal care şi acum îmi mai sună în urechi, a spus : acum e foarte bine, se aprobă.

— De peste 50 de ani cîntaţi şi ascultaţi muzică. Aţi lansat numeroase şlagăre. Vreţi să-mi daţi o definiţie a şlagărului ?

— Slagărul n-are nevoie de nici o definiţie. Nici o melodie nu se scrie cu gîndul de a fi şlagăr. Mărturia-Sa publicul este cel care hotărăşte acest lucru. Putem însă vorbi de condiţiile pe care trebuie să le îndeplinească o melodie pentru a deveni şlagăr. Notaţi : o perfectă înţelegere între cei trei, compozitor, textier, interpret. Cîntecul să aibă o linie melodică şi un asemenea text încît să-şi taie cărare spre inimile oamenilor. În clipa cînd cucereşte inimile, nu se uită şi devine şlagăr. Asta ştiau perfect Fernic, Vasilescu şi Dendrino.

— Dar romanţa ce e ?

— Moştenirea românească cea mai de preţ în muzică. Pînă în 1920 romanţa era un fel de lied, fără tempo, cîntat mai mult à volonté. Iubesc romanţa pentru frumuseţea ei, dar şi pentru că a supravieţuit. Au venit peste ea tangoul, rumba, cha-cha, romanţa se retrăgea pentru a scoate din nou capul şi pentru a se impune, rezistînd timpului. Gîndul meu se îndreaptă acum mai ales spre acei cîntăreţi care au ştiut, care au avut curajul să repună în drepturile ei romanţa, în pofida unor mode efemere. De la prima romanţă, pe versurile lui Enăchiţă Văcărescu, „Amărîtă turturea", şi pînă la cele ale lui Negrin sau Mălineanu a fost un drum greu, dar frumos. Nu pot să nu amintesc de sora mea, Ioana, care îşi are meritul ei în relansarea definitivă a acestui gen. Rusii şi ungurii cultivă şi ei genul dar, la ei, fără balalaică şi vioară, parcă nu merge la suflet, în timp ce romanţa noastră, numai cu corzile vocale ale Ioanei Radu, rupe sufletul. Romanţa românească este independentă — pentru că românii au fost solişti, nu corişti. În materie de romanţă nu mă socot cea mai mare interpretă, dar am pretenţia că deţin un foarte mare bagaj de informaţii. Romanţa nu e un cîntec de maturitate, e cîntec de maturizare artistică.

— Înainte de a veni la dumneavoastră am vizitat două localuri unde se cîntă. Am ales „Cişmigiu" şi „Moldova". La „Cişmigiu" apar în faţa consumatorilor, seară de seară, circa 8 cîntăreţi care cîntă în ritmuri trepidante muzică de dans. (Printre ei un nume drag, Aurelian Andreescu.) La „Moldova" este un singur artist care cîntă, mai bine-zis care oficiază cu atîta bun-simţ încît parcă nici nu-l auzi. Ideea responsabilei de la „Moldova", pre numele său Elena Voicu, mi se pare salutară. Dorese să vă spun că în seara cînd am fost la „Moldova" eram însoţit de un bun cunoscător al muzicii uşoare care ori de cîte ori începea să cînte pianistul care este şi interpret intervenea : Vasilescu '35 ; Dendrino '37 ; Fernic '34 şi exemplele pot continua. Întrebarea mea este...

— Stop. Ţi-am înţeles ideea. Sînt împotriva mai multor cîntăreţi la un singur local, cum sînt împotriva ideii de a transforma localul într-un ring de dans. La local trebuie să se mănînce, să se asculte muzică, să fie un loc de relaxare. Cred că e clar. Dacă cea de la „Moldova" are un repertoriu al anilor trecuti este un lucru care nu mă miră. Înainte se scria muzică uşoară mai plăcută şi mai senină decît acum, în ciuda faptului că avem compozitori de real talent. Se mai cere precizat un lucru, şi anume că odinioară cîntam pentru muzică, pentru frumuseţea ei, astăzi se cîntă în primul rînd pentru bani. Din această cauză muzica care se face în localuri a trecut pe un plan secund. Înainte se mergea la restaurant pentru a-i asculta pe Maria Tănase, Ion Luican, Rodica Bujor, astăzi se merge pentru dans. De aceea foarte mulţi cîntăreţi s-au despersonalizat. Prima vină, după mine, o poartă acei responsabili de restaurant care din orice brotăcel vor să facă un cîntăreţ.

— Cine-i Samir, stimată Mia Braia ?

— Cea mai frumoasă şi mai curată pagină din viaţa mea. Este fiul meu pe care, ce-i drept, nu l-am purtat în pîntece, dar acum este sensul vieţii mele. Povestea lui este lungă şi foarte tristă. Poate cîndva...

— De ce cîndva ? Acum.

— Pe Samir l-am cules de pe drumuri, foarte bolnav şi mai ales cu o dezvoltare întîrziată. Nu pot spune că din clipa cînd l-am văzut, l-am luat. El a avut noroc. Revederea noastră a avut loc peste cîteva luni. Am dus o muncă cumplită pentru readucerea lui la o stare cît de cît normală şi pentru a-l putea înfia. Părinţii lui m-au speculat şi mi-au făcut multe greutăţi. După 5 ani de judecată am reuşit să-l înfiem, să-i dăm numele nostru : Samir Blaga.

La acest punct al discuţiei, Samir, un copil brunet cu ochii ca tăciunii, cu mişcări repezi de felină, dar controlate, cel care de la începutul interviului nu s-a despărţit de poala mamei, a Miei Braia, este rugat să părăsească sufrageria în ideea de-a putea vorbi mai pe îndelete despre el. Samir protestează. „Nu plec, ştiu despre cine vorbiţi şi vreau să rămîn pentru că îmi amintesc totul", Samir este teribil de voluntar şi de sigur pe el. Rămîne pînă la urmă cu noi şi pentru a o necăji pe mama care a vrut să-l îndepărteze, trece la atac : „Să ştiţi că doamna Ioana este mai talentată decît mama. Vi-o spun eu, doar am ureche muzicală".

Samir Blaga are 11 ani, este elev la Liceul de muzică în clasa de pian a prof. George Balaban şi are note foarte bune. Mia Braia şi soţul ei, Emanuel Blaga, se ocupă foarte serios de el. Singura lor dorinţă este să-l vadă concertînd la Ateneu. El repetă de zor la pian, iar în timpul liber bate mingea. ABBA şi Dobrin înseamnă, deocamdată, mai mult decît Chopin. Mia Braia e profilată mai mult pe muzică, nu de sîta, dar tabla înmulţirii cu 7 îi dă şi acum bătaie de cap. Samir a văzut Europa, motiv pentru care învaţă franceza şi engleza. Atunci cînd, fiind în Belgia, a aflat de înfrîngerea lui Napoleon la Waterloo, a renunţat la engleză în semn de solidaritate cu împăratul.

— Am reţinut că de mulţi ani călătoriile peste hotare fac parte din programul dumneavoastră de viaţă. Aţi colindat aproape toată Europa. Cînd călătoriţi sînteţi turistă sau artistă ?

— Cînd plec din ţară sînt turistă cu toate că muzica e viaţa şi simţirea mea. Nu ştiu cum se face că acolo unde poposesc se află de urgenţă că am venit. Telefoanele încep să zbîrnîie. Fel de fel de oameni cu emoţie în glas mă caută şi mă invită pentru a-i vizita şi pentru a le cînta un singur cîntec. Acele seri sînt ucigătoare pentru mine. Nici bine nu enunţ „Iubito, de departe-ţi scriu" că încăperea unde mă aflu se transformă într-un lac de lacrimi. La a doua melodie bocetele nu mai contenesc. De acolo gîndurile îmi zboară spre cei dragi de acasă pe care aş dori să-i am lîngă mine, pentru a vedea ce înseamnă cîntecul românesc, convinsă fiind că întrebarea care mă cuprinde pe mine i-ar frămînta şi pe el : „cine v-a pus fraţilor ?" Atunci devin sadică şi ca supremă pedeapsă cînt „În satul în care m-am născut". Ce urmează este lesne de înţeles. Nici mie nu-mi este uşor, dar socot că este de datoria mea, ca româncă, ca iubitoare a cîntecului de dor şi jale dar şi de bucurie şi voie bună a poporului meu, să o fac.

— În dialogul care l-am avut cu Ioana Radu am ridicat problema participării artistului, care se respectă, la nunţi. Cunoaşteţi probabil părerea dumneaei şi intervenţia Irinei Loghin. Care-i punctul dumneavoastră de vedere ?

— Ioana are dreptate. Ea a apărat cîntecul, în timp ce Irina Loghin a pledat cauza personală. Nici eu nu am cîntat la nunţi. Cînd voi mai fi solicitată atunci o voi recomanda cu căldură pe Irina Loghin, mai ales că mai cîntă şi fără bani. Cu Ioana nu sînt de acord în privinţa lui Dolănescu. Pentru a pune punct acestei probleme, notează o idee a marelui Eminescu : naţional şi popular nu înseamnă trivial. Cine are urechi de auzit...

— Vai, eu doream să netezesc asperităţile familiale şi, din contră, iată-mă pe post de Iago.

— Nu-ţi face probleme, nu aici este marea noastră ruptură. Buba este altundeva. Revenind la Dolănescu, trebuie să spun că pentru Bălălău nu-l voi ierta niciodată.

— Acum, că ne-am mai încins, spuneţi-mi de ce aţi fost interzisă atîţi amar vreme ?

— Nu numai interzisă, dar şi exclusă din partid. Pe scurt : prin 1948 am fost chemată în faţa unei comisii la radio şi mi s-a cerut să modific puţin linia melodică a unor cîntece româneşti, pentru a le alinia unei anumite mode. De putut, se putea, dar am refuzat conştientă fiind că mi se cerea să săvîrşesc un sacrilegiu. Cine mi-ar fi iertat mîine erezia ? Cum adică, cîntecul fiinţei noastre de veşnicie, dăinuitor peste veacuri, cel cu care poporul şi-a alinat durerile, cel care a însoţit poporul la victorii şi bucurii să fie pervertit ? Niciodată ! Fie ce-o fi ! M-am certat cu comisia, au început animozităţile, duşmănăile, referinţele mincinoase iar pînă la excluderea din partid nu a mai rămas decît un pas. Şi pasul a fost făcut. În 1965, în două săptămîni am fost reprimită în partid şi tot atunci mi-a apărut un disc care s-a epuizat în trei săptămîni în ciuda tirajului mare (22 000 exemplare). Cu acest disc am luat şi premiul discului.

— Pentru că interviurile trebuie să şi educe, pentru că viaţa e viaţă, să avem curaj să ne recunoaştem momentele de rătăcire, cînd sîntem în pragul măsurilor necontrolate şi cum ştiu că asemenea momente au fost şi în viaţa dv., cînd neliniştea era pe punctul a vă cuprinde fiinţa, acum cînd viaţa vă este mai senină ca oricînd, cînd Samir reprezintă pilonul în jurul cărula împreună cu soţul dv. vă construiţi temeiul vieţii de acum înainte, pentru el şi pentru ceilalţi, de ce aţi făcut-o, Mia Braia ?

— Toată viaţa mea am vrut să fiu soţie devotată în ciuda acestei profesiuni care pe firile mai slabe le poate oricînd arunca în braţele destrăbălării. Am pretins soţilor mei — pentru că n-am avut amanţi, şi asta o spun cu capul sus — aceeaşi înţelegere, acelaşi devotament, aceeaşi dăruire. Greu am dus-o cu primul, greu am dus-o cu celălalt. Atunci cînd nervii mi-au slăbit, atunci cînd meseria nu mă mai satisfăcea, atunci cînd viaţa încerca să mă înconjoare cu toată goliciunea ei, am încercat să fac pasul disperaţilor. Nu mi-e ruşine, pentru că îi regret, pentru că este al meu, pentru că îi ştie lumea şi pentru că vreau să fie mărturie şi altor oameni aflaţi în mare suferinţă. Sigur că acest cumplit accident din viaţa mea mă înspăimîntă şi astăzi, nu-l recomand nimănui, pentru că împotriva greutăţilor vieţii trebuie luptat. Dar a fost al meu şi deci îl recunosc.

DAN BÎRLĂDEANU

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Revier

În toate lagărele morţii, inclusiv la Birkenau-Auschwitz, în apropierea crematoriilor şi **Bunker**-elor ori la cîteva sute de metri depărtare existau **Revier**-uri, infirmerii.

A te hotărî să mergi la **Revier**, la infirmerie, era o problemă de viaţă şi de moarte.

Cel puţin o dată pe săptămînă, ziua nu se ştia dinainte niciodată, bolnavii erau vizitaţi de medicul SS-ist al lagărului. Celor declaraţi grav bolnavi sau incurabili li se făcea o injecţie cu fenol în inimă. Dacă erau puţini. Dacă erau mai mulţi, erau trimişi în camera de gazare a lagărului sau a celui mai apropiat lagăr care dispunea de o asemenea instalaţie.

Şi totuşi, **Häftling**-ii secătuiţi de puteri, chinuiţi de boli se prezentau la **Revier** să se odihnească măcar o zi, să-şi aline cît de cît durerile pe care nu le mai puteau suporta.

Aspectul **Revier**-elor, infirmerii-lor, diferea de la lagăr la lagăr. Cele de la Mauthausen erau nişte barăci fără pardoseală, fără ferestre, fără W.C.-uri. Arătau ca nişte grajduri părăsite.

Cel mai trist spectacol în toate **Revier**-urile, infirmeriile, din toate lagărele de concentrare îl reprezenta zbaterea bolnavilor să pară vindecaţi în clipa cînd intra comisia de triere pentru gazarea celor grav bolnavi sau incurabili.

Vestea sosea la **Revier**, la infirmerie, cu cîteva ore sau cu cîteva minute înainte. Deţinuţele, procurîndu-şi din vreme praf de cărămidă, îşi frecau obrajii şi buzele să pară mai pline de viaţă. Cele care nu mai aveau puteri în mîini îşi implorau vecinele să le pălmuiască pentru a alunga paloarea de moarte de pe feţele lor. **Häftling**-i cu răni grave pe mîini, pe picioare strigau la tovarăşii lor să vină repede, să le sucească cum or şti pătura zdrenţuită, numai să le acopere leziunile.

Medicii SS-işti treceau impasibili prin dreptul bolnavilor. Un semn abia perceptibil însemna o condamnare la moarte. Uneori, după ce terminau trierea, se răzgîndeau şi decretau : E pericol de infecţie. Să fie lichidaţi toţi !

Urmarea unor astfel de „răzgîndiri" cu prilejul trierii **Revier**-elor, infirmeriilor de la Birkenau-Auschwitz este zguduitor redată în documentele Tribunalului militar internaţional de la Nürnberg.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

Milionarul fără o leţcaie, credulii buni de plată!

Pare de-a dreptul fantezistă afirmaţia că în zilele noastre, undeva într-un sat din Bărăgan, ar fi existat pînă de curînd un ins cu apucături de nababi. Despre asemenea personaje de tristă faimă se spune că aruncă banii în dreapta şi-n stînga, duc o viaţă de huzur, fără să-şi pună problema cît şi de unde cheltuiesc.

Ei, cum să-şi permită un contemporan de pe la noi asemenea metehne costisitoare ce contrastează izbitor cu morala şi preocupările celorlalţi şi stîrnesc repulsie chiar şi numai la gîndul că există astfel de cazuri cine ştie pe unde?

Şi totuşi...

Ceva ciudat apăruse de la o vreme în comportarea fostului casier al Cooperativei de credit din comuna Ianca — judeţul Brăila — AUREL CHIRCU.

Mult prea desele lui deplasări la oraş, — deşi nu era navetist şi nici nu-i cereau atribuţiile de serviciu asemenea eforturi, — starea de neliniştе, abil camuflată, dar suficient de transparentă ca să poată da de bănuit, mai ales celor dotaţi cu spirit de observaţie, începuseră să pună pe gînduri oamenii din comună. „Omul acesta are atîta bănet pe mîna lui. Nu cumva?!"

Astfel de întrebări au început să-şi pună şi să pună de la un timp şi cadrele de miliţie — primind sesizări despre unele aspecte nefireşti din activitatea casierului Cooperativei de credit din Ianca.

— Nu vă faceţi griji! — îi liniştea RADU MIU, contabilul cooperativei. Evidenţele, documentele de încasare şi plată sînt controlate de mine.

— Îl controlez de atîţia ani, n-am găsit niciodată nereguli — afirma la rîndul său BADIN SMOCHINĂ, revizor contabil la Uniunea judeţeană a cooperativelor de consum.

Şi cei care aveau suspiciuni se linişteau pentru o vreme, ca apoi să se adreseze din nou celor care aveau obligaţia şi posibilitatea să cunoască realităţile de la Cooperativa de credit din Ianca.

— Actele sînt în regulă. La control a ieşit bine — continuau ei să susţină.

Pînă într-o zi, cînd altcineva decît contabilul şi revizorul care îi asiguraseră pe bănuitori că nu sînt motive de neliniştе, a procedat la o verificare sistematică a documentelor referitoare la depuneri şi împrumuturi, inclusiv prin confruntarea acestora cu relatările titularilor.

Aşa aveau să se descopere practicile ilegale folosite de AUREL CHIRCU timp de 10 ani de zile — sustrageri de bani şi întocmirea de documente fictive — prin care avutul obştesc a fost păgubit cu fabuloasa sumă de peste **1 260 000 lei.**

— Din cercetări a rezultat că banii delapidaţi — relatează maiorul ION SIMION de la Miliţia judeţului Brăila — au fost cheltuiţi mai ales la jocuri de noroc interzise de lege — pocher, de exemplu, unde pierdea uneori şi 7 000—8 000 lei **pe săptămînă (?!).** Incredibil şi totuşi aşa s-au dus pe apa sîmbetei peste un milion două sute şaizeci de mii lei.

Cînd totul a fost dat în vileag şi s-a constatat o asemenea pagubă, milionarul din Ianca nu avea aproape nici o leţcaie, pentru că miza cea mare care îi sucise lui capul aproape zece ani de zile se dovedise a fi o fata morgana.

Bine-bine, va spune orice om de bună credinţă, dar casierul AUREL CHIRCU n-a trăit undeva pe o insulă pustie, n-a scos atîta bănet dintr-o bancă elveţiană, ci din cooperativa de credit locală. Cum de nu s-au observat neregulile mai de mult? Ce-au făcut organele de control şi revizie?

Adevărul este că **s-au făcut că-l controlează** şi l-au crezut pe cuvînt de cinste, care cinste nu mai necesită comentarii.

Despre superficialitate şi încredere oarbă s-a mai vorbit şi se va mai vorbi cît vor mai exista asemenea ciudăţenii păgubitoare pe lume. Dar pentru că fostul contabil RADU MIU şi fostul revizor BADIN SMOCHINĂ n-au luat în considerare morala unor astfel de cazuri şi au sfidat obligaţiile legale ce le reveneau, acum răspund în faţa legii — penal şi material — pentru gravele consecinţe produse la Cooperativa de credit din Ianca.

Pentru ei regretele sînt prea tîrzii. Pentru alţii poate că cele întîmplate vor fi un semnal de alarmă.

MIHAI GROZAVU

Cronica şoselei

Într-o curbă „ac de păr"

Ziua de 21 mai nu a fost prea uşoară pentru Emanoil Holhoş, mecanic de întreţinere la S.M.A. Oradea. Se chinuise cu un motor care, în pofida priceperii mecanicului, nu voia deloc să pornească. Rar i se întîmpla lui Emanoil să-i dea greş ceva în meseria care o stăpîneşte bine. Pînă la urmă l-a dat de hac, dar cînd a privit ceasul era 15,00, ora de terminare a programului.

S-a urcat grăbit şi nervos în maşină, a apăsat cu putere pe acceleraţie şi în 15 minute a ajuns acasă. Soţia îl aştepta cu bagajele făcute în vederea deplasării la rude, în localitatea Păuleşti, judeţul Bihor. De aici, după o scurtă haltă, soţii Holhoş împreună cu rudele, soacra, cumnatul şi cumnata, urmau să-şi continue călătoria spre Satu Mare.

Au ajuns cu bine la Păuleşti, dar n-a fost chip să plece prea repede spre Satu Mare. S-au aşezat la masă, iar atmosfera s-a încălzit cu ajutorul pălincăi. (Şoferul, ce-i drept, n-a băut la nivelul celorlalţi. Raportul a fost cam aşa: la trei păhărele băute de ceilalţi, şoferul a băut unu. N-a putut rezista la insistenţele gazdelor. „Bea, mă, Emanoil, şi tu cu noi un pahar că doar n-o fi foc. Tu conduci parcă mai bine după ce ai băut ceva pălincă".) Cele spuse au stîrnit rîsul tuturor, inclusiv al lui Emanoil.

Cînd E.H. şi-a adus aminte că trebuiau să plece mai departe, era ora 22,00.

„Eşti obosit, ai şi băut, nu putem pleca acum", i-a spus lui Emanoil soţia sa. Au hotărît să se odihnească cîteva ore şi apoi să pornească cu toţii spre Satu Mare. „Prea mult nu vom putea zăbovi, deoarece eu nu pot întîrzia la serviciu mîine, decît cîteva ore. Aşa m-am înţeles cu şeful". Zis şi făcut. La ora 1,30 toată lumea era în maşină. La volan Emanoil îşi făcea în gînd planul călătoriei. Pe la 3,00 vom fi la Satu Mare. Ne rezolvăm problemele pînă pe la 6,00—7,00, timp în care ne şi odihnim puţin, şi în jur de 9,00—10,00 pot fi din nou la atelier.

Au pornit la drum. Şoferul conducea destul de nervos. Realizarea planului călătoriei impunea o medie destul de ridicată de viteză.

În localitatea Moftinu Mic există o curbă cu rază mică, gen „ac de păr". Covîrşitoarea majoritate a şoferilor o cunosc şi ca atare circulă foarte atenţi şi circumspecţi. Pe Emanoil această curbă l-a păcălit. N-a făcut literalmente nimic pentru reducerea vitezei. S-a înscris în viraj cu circa 60 de km pe oră. Mult, foarte mult pentru această curbă dificilă, semnalizată cu indicatoare şi prevăzută chiar cu o oglindă specială pentru a putea fi bine observaţi cei care rulează din sensul contrar.

Maşina condusă de Emanoil nu se înscrie în curbă, îşi continuă traiectoria rectilinie, părăseşte şoseaua, ajunge pe un teren viran şi de acolo într-un monument funerar. Sfarmă construcţia respectivă, după care se răstoarnă. În procesul frecării cu viteză peste denivelările pronunţate ale terenului, apoi datorită coliziunii cu monumentul funerar, cele trei femei sînt ejectate din maşină. Soacra şoferului şi cumnata mor pe loc, iar soţia acestuia se alege cu leziuni grave. Pilotul şi cumnatul acestuia scapă cu răni uşoare.

Examinarea permisului de conducere al şoferului relevă că avea mania vitezei şi nu prea se avea „bine" cu regulile de circulaţie, iar examinarea singelui pilotului, arată o alcoolemie de 0,47 la mie.

Acest caz grav îndeamnă la reflecţii şi la învăţăminte pe care dorim, încă o dată, să le împărtăşim cititorilor:

— nu vă planificaţi parcurgerea unor distanţe mari în timp scurt;

— nu plecaţi la drum în stare de oboseală accentuată şi mai ales după ce aţi consumat alcool;

— reglaţi-vă tot timpul viteza autovehiculului în funcţie de particularităţile drumului. În mod deosebit noaptea, cînd vizibilitatea e substanţial mai redusă în raport cu lumina diurnă, micşoraţi viteza autovehiculului cu cel puţin 30—35 la sută faţă de aceea cu care rulaţi în timpul zilei;

— echipaţi-vă maşina cu centuri de siguranţă şi mai cu seamă purtaţi-le. Acest lucru nu l-au făcut ocupanţi autovehiculul condus de E.H. şi pînă la urmă au plătit cu viaţa imprudenţa comisă.

VICTOR BEDA

File din istoria spionajului (V)

Agenţi

Iată ce ne povesteşte un alt autor chinez despre felul cum şi-a îndeplinit misiunea „agentul vieţii" Wu Ta-hsi, trimis să culeagă informaţii despre inamic: el era însoţit de alţi doi oameni. Toţi trei erau călări şi îmbrăcaseră uniforma duşmanului. Cînd s-a întunecat, ei au descălecat la cîteva sute de metri de lagărul inamic şi s-au apropiat să asculte pe furiş santinelele, reuşind să afle astfel parolele folosite de armata duşmană. Apoi au încălecat din nou şi au avansat către lagărul inamicului, dîndu-se drept o patrulă de noapte. De mai multe ori s-a întîmplat să întîlnească vreun soldat care comisese o abatere de la disciplină. Ei s-au oprit în fiecare din aceste cazuri pentru a administra vinovatului o bastonadă sănătoasă. Procedînd astfel, ei au reuşit să se întoarcă cu cele mai complete informaţii posibile despre dispozitivul inamic şi au primit calde felicitări din partea împăratului care, în urma raportului lor, a fost în măsură să provoace o severă înfrîngere adversarilor. Sun tzi era categoric partizanul principiului ca spionajul să fie întotdeauna încununat de succes. Probabil de aceea el a şi insistat ca agentul de bază al sistemului său informativ să fie numit şi „agentul vieţii". Implicaţia era clară: un spion care nu reuşea să supravieţuiască nu merita să fie folosit ca atare. El cerea, de asemenea, ca împăratul sau conducătorul militar să întreţină cu spionii săi cele mai strînse legături, mai strînse decît cu restul armatei. Spionul trebuia să aibă privilegiul să intre chiar în cortul în care se odihnea comandantul-şef, la care trebuia să aibă acces direct oricînd. Necrutător în funcţia de comandant militar, Sun tzi cerea ca faţă de agenţii armatei să fie manifestată multă solicitudine. Astfel, în concepţia lui Sun tzi un agent bun era o fiinţă superioară, un erou care trebuia onorat ca atare. Această concepţie a fost adesea ignorată de marii comandanţi de armate europeni de mai tîrziu. Toate comunicaţiile cu spionii trebuiau — după părerea lui Sun tzi — să aibă loc verbal şi nu prin rapoarte scrise. Se pare că el se temea de faptul că un raport scris poate fi colorat sau inexact, lipsit de spontaneitate, pe cînd un raport verbal putea fi verificat prin întrebări puse pe loc, astfel încît agentul să nu aibă posibilitatea să-şi schimbe relatarea. Oricum, majoritatea agenţilor din timpul acela n-ar fi reuşit să întocmească rapoarte scrise de valoare. Avertizînd asupra faptului că în munca cu agenţii trebuia să te asiguri de integritatea lor de caracter, de experienţa şi calificarea lor, Sun tzi accentua mereu asupra cerinţei ca ei să fie trataţi în mod deschis şi cu bunăvoinţă. El susţinea că atunci cînd i-ai atras printr-o ofertă substanţială, trebuie să-ţi tratezi agenţii cu sinceritate absolută şi în felul acesta ei vor lucra pentru tine cu toată capacitatea lor. Dar sub această mănuşă de catifea, care nu trebuia să înşele pe nimeni, se ascundea o mînă de fier, deoarece acelaşi Sun tzi cerea ca „în cazul în care o parte a unei informaţii secrete a fost divulgată de agent înainte de vreme, el trebuia supus morţii împreună cu omul căruia i-a împărtăşit secretul". Sun tzi a elaborat, de asemenea, multe din sarcinile muncii informative: „în general, dacă vrei să loveşti armata inamicului, să-i ataci oraşele şi să-i ucizi oamenii trebuie să cunoşti numele comandantului garnizoanei, al ofiţerilor de stat-major, al uşierilor lor, al gardienilor de la porţi, al membrilor gărzilor personale. Trebuie să dai ordine agenţilor să se informeze amănunţit despre toate acestea". Sun tzi a propus ca agenţii duşmani ce vin să spioneze să fie corupţi cu bani, lăsaţi liberi şi găzduiţi confortabil. În felul acesta ei puteau deveni agenţi dubli buni pentru a aduce servicii. Una din axiomele lui Sun tzi era aceea că pornind de la informaţiile obţinute prin „agenţii dubli" pot fi selecţionaţi şi recrutaţi „agenţi băştinaşi" din interiorul taberei duşmanului. Sun tzi cerea ca „agentul dublu" să fie atras în serviciul propriu pentru că el era acela care ştia care din locuitorii din interiorul lagărului duşman era lacom de cîştig, care din şefi erau susceptibili de a fi corupţi. De asemenea, datorită informaţiilor furnizate de ei se putea organiza ca „agenţii lichidabili" să ducă date false inamicului.

Sun tzi susţinea că un prinţ luminat şi un general înţelept iau în serviciul lor de informaţii numai pe cei mai inteligenţi oameni care sînt de o vitală importanţă pentru război şi pentru mijloacele cu care se duce războiul oriunde s-ar deplasa armatele lor.

Cele scrise de Sun tzi pentru prima dată în istorie sub forma unei cărţi concise au format timp de multe secole bazele activităţii de spionaj, fiind permanent revizuite şi adaptate dar constituind mereu sursa majorităţii ideilor ce au apărut în domeniul muncii informative.

Către sfîrşitul secolului IV al erei noastre, fenomenul cunoscut sub denumirea de „marea migraţie a popoarelor" a adus pe scena istoriei forţe noi, care au determinat, concomitent cu căderea vechilor imperii, schimbarea rînduielilor sclavagiste. Departe de a fi „barbare", cum le numeau cu dispreţ grecii şi romanii, popoarele venite din Răsărit ajunseseră la un grad destul de înaintat de dezvoltare: germanii, de exemplu, aveau scrierea lor proprie, prelucrau metalele, cunoşteau roata olarului şi confecţionau obiecte de sticlă. Alte triburi nordice de origine germanică, vikingii, construiau nave şi manevrau velele cu aceeaşi îndemînare ca şi arabii, iar aceste cunoştinţe i-au ajutat nu numai să ajungă pe continentul american cu mult înaintea lui Columb, dar şi să debarce aproape pretutindeni pe coastele Europei, încercînd să-şi organizeze proprile formaţiuni statale şi să-i supună pe localnici, adesea de acelaşi neam cu ei.

(Va urma)

I. MOCANU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

ÎNTRE PERSAN ŞI PREŞ

Ne place sau nu, în societatea noastră se mai găsesc — deşi sînt combătuţi, deşi sînt şi ajutaţi cu sfatul şi vorba bună — destui amatori de chilipiruri. Ştiţi ce înseamnă chilipir, nu? Dicţionarul limbii române moderne consemnează în dreptul termenului **chilipir**: cîştig neaşteptat (fără muncă); lucru foarte ieftin, marfă luată pe preţ de nimic.

Ei bine, „chilipirgiul" sau „chilipirgioaica" are — o spun prea multe fabule chilipirgeşti cu aceeaşi morală — **vocaţia păcălelii.** Din păcate pentru ea, victimă este în imensa majoritate a cazurilor însuşi chilipirgiul. N-am face al nu ştim cîtelea caz din această categorie de indivizi (care a început să şi plictisească lumea, că-ţi vine să-i spui oricărei asemenea victime: **bine ţi-a făcut nene! De ce nu-ţi vezi de muncă şi de treburi serioase...)** dacă nu am înregistra cîteva asemenea „farse sociale" usturătoare — scump plătite — de sezon. A bîntuit, de pildă — şi nu s-a stins încă — **„boala persanelor".**

A persanelor dobîndite, evident, pe căi şerpuite. **„Am eu omul meu"** — te îmbie cîte unul, „părinteşte", şi te şi convinge ca un părinte uneori, dacă eşti mai slab de duh sau mai naiv. Urmează de obicei păcăleala — copilărească !?! — în piaţa mare. La magazinul Bucur Obor, de pildă. Vii cu „părintele" la magazin, îi dai 3000—5000—7000 lei şi aştepţi să meargă la „omul său" şi să vină cu persanu'.

Aştepţi pînă... îţi cade tavanul în cap — ai înţeles, desigur, că e o metaforă, tavanul nu cade el, dar îţi vine, aşa, o idee, în ceasul al 13-lea, că ai fost păcălit, că „părintele" nu mai vine, s-a dus, şi atunci simţi că parcă se mişcă tavanul şi vine spre tine...

10 (zece) inşi, cu 35 000 lei, au făcut recent această experienţă cu tavanu' şi cu persanu'. Toţi zece au fost, uşor, duşi cu preşu'...

Alt exemplu, sinonim, în care este vorba de „chilipirgioaice". Venea destul de des de la Ploieşti cu fuste **„pe care nu le vezi decît la Eurovision, la mari concerte şi la recitaluri".** Le vindea cu 500, 600, 700 lei, după „faţa" pe care o întîlnea. Pe croitoreasă o costa 1 metru de material 100 lei. Deci cîştig per-fustă cam 300—400 lei! A aflat — că toate se află mai devreme sau mai tîrziu — Miliţia, a prins escroaca, care, răspunde de faptele ei, iar fustele „ca la Eurovision" — plătite cu peste 10 000 lei! — au fost şi ele confiscate. Că aşa spune — şi bine spune! — legea. Deci chilipirgioaicele au rămas şi fără bani şi fără fuste. Aşa le trebuie!

MARIUS POPESCU

Constantin Brâncuşi, în amintirile unui discipol: Constantin Antonovici

L-am cunoscut la New York şi l-am reîntîlnit la Bucureşti, pe unul dintre cei mai modeşti oameni ai daltei, dar nu de-o modestie studiată, ci de una izvorîtă firesc dintr-o biografie civică şi artistă plină de zbucium şi de meditaţii asupra artei. Sculptorul se numeşte **Constantin Antonovici**, un blajin din nordul Moldovei care a plecat, în 1940, spre Paris să-l caute pe Brâncuşi şi a ajuns acolo după... 7 ani de peripeţii, de cele mai multe ori tragice, uneori tragicomice, iar de la Paris a ajuns prin Canada ca, în fine, să se stabilească în cetatea ciclopică a New Yorkului. Astăzi Constantin Antonovici este deci locuitor român al New Yorkului şi îşi are atelierul în incinta unei mari catedrale, „Sfîntul Ioan cel divin" (tautologia nu ne aparţine).

— Stimate şi dragă maestre Constantin Antonovici, îmi amintesc cu plăcere de întîlnirea noastră din New York şi mă bucură că de data aceasta ne întîlnim la Bucureşti unde nu reveniţi pentru prima dată.

— Da, am mai revenit în 1971. Şi apoi în 1976.

— Tocmai. Sînteţi, din păcate, mai cunoscut peste hotare decît între hotarele ţării, deşi presa noastră culturală v-a mai semnalat valoarea şi aveţi prieteni şi colegi buni printre artiştii plastici de la noi.

— Da, mi-au mai luat interviuri în 1971 şi 1976 redactorii de la „Ramuri", „Cronica", „Argeş" iar Dan Grigorescu, fostul director al Bibliotecii române din New York, a publicat un articol în „România literară" despre modesta mea activitate artistică şi obştească în cadrul bibliotecii şi în afara ei.

— Şi care nu sînt deloc modeste. Aveţi statui expuse în muzee şi colecţii celebre din Viena, Vatican, Paris, Canada, S.U.A., Olanda etc. Aţi obţinut comanda, prin concurs, a bustului lui Charles de Gaulle expus astăzi în muzeul marelui om de stat al Franţei. Aveţi cea mai reprezentativă şi mai clasic frumoasă statuie în catedrala „Sfîntul Ioan cel divin" din New York. Aţi muncit alături de somităţi ca Mestrovici şi Brâncuşi, învăţînd de la ei meserie.

— Şi morală profesională, fără care toată arta se duce de ripă.

— Tocmai, aici voiam să ajung. Cum aţi plecat? De unde aţi plecat? Şi cum aţi ajuns la nivelul la care aţi ajuns? Ce aveţi de spus tinerilor artişti despre drumul spre glorie al artei?

— Am mai vizitat, în treacăt, şi alte ateliere aurite: ale unor Matisse, Picasso, Giacometti. Drumul meu a fost greu şi, din nefericire, asemănător cu al multor artişti din generaţia mea. Am fost copil sărac de prin părţile Neamţului, dar cu tată bucovinean. Drumul artei a fost aspru şi cred că întîi de toate trebuie să se plece de la talent, altfel plecăm aiurea ca toţii. Talentul e o forţă care dă tînărului curajul de a deveni perseverent şi în a-şi continua fără şovăire drumul. Tenacitatea îi va da putinţa de a trece multele obstacole şi că nu se va lăsa dezamăgit de volumul mare de muncă şi de cultură artistică, plus ghionturile primite cu dărnicie făţiş sau din spate, care vai! se mai dau şi azi şi se vor mai da. Pentru noi, piedica principală a fost sărăcia cu care pictorul Tonitza, care mi-a fost profesor de desen la Academia din Iaşi, era familiarizat şi se străduia să ne familiarizeze şi pe noi. Căci pe atunci, mai bine de 90 de procente dintre studenţi se lăsau păgubaşi şi se apucau de altă meserie. Iată, noi, la Iaşi am intrat în anul I aproape 50 de studenţi şi am absolvit numai 4. Acelaşi lucru s-a întîmplat la „Academia Superioară" din Viena unde am studiat alţi patru ani — din 50 de absolvenţi la examenul de admitere am intrat în anul II 10 şi am absolvit numai 5. Mizeria era aşa de mare încît deseori eram şi eu gata să mă las de cărăuţă. La Iaşi, de exemplu, am locuit un an şi jumătate, împreună cu alţi doi colegi săraci, printre care excelentul artist Crişmaru (pe care, ajuns la Iaşi, îl voi vizita), într-o pivniţă de vinuri săpată în coasta dealului. Pare hazos, între vin şi artişti a fost totdeauna o perfectă înţelegere, numai că eu m-am ales de acolo cu o tuberculoză avansată, căci, în plus, pierzîndu-mi părinţii, — munceam. Bursele erau rare şi cam firave.

— Şi cum spuneaţi, cu Mestrovici şi apoi cu Brâncuşi.

— Un moment. Era cît pe-aci să lucrez şi cu Kolby. Prin 1942, el mi-a apreciat lucrările de debut şi m-a invitat să lucrez cu el, dar nu m-a lăsat regimul fascist din Germania. Pentru a lumina însă mai bine lucrurile, s-o luăm mai ordonat, prin timp. După absolvirea în 1940 a Academiei din Iaşi, visul meu de ţăran încăpăţînat a fost să ajung la Brâncuşi. Ştiam că şi el a plecat în lume să încerce marea cu degetul şi, deşi ştiam că nu-l voi egala niciodată, mi-am luat inima-n dinţi şi-am plecat.

— Cum?

— Cu rucsacul în spinare. În rucsac cu scule (pe care le păstrez şi azi) şi cu nişte veşminte sumare am ajuns la Timişoara, cu gîndul să fac întîi o haltă la Mestrovici pe care-l cunoscusem la Bucureşti cînd monta statuia lui Ferdinand. Dar pentru obţinerea paşaportului, comisarul din Timişoara mi-a cerut un bacşiş de 12 000 de lei. De unde, Doamne, să-i fi avut. Aşa că m-au trecut graniţa românii din Banatul sîrbesc, noaptea, prin păpuşoi, iar de la graniţă, cînd în car cînd în căruţă, am ajuns la Zagreb. Era, cum spuneam, în toamna lui 1940. O toamnă rece. Mestrovici m-a recunoscut, m-a primit bine la el în uzină.

— Cum, adică, în uzină?

— Exact aşa cum aţi auzit: în uzină, că atelierele lui erau o adevărată uzină. Lucrau în ele circa 800 de angajaţi, între care 30 de sculptori, zece dintre ei cărunţi şi, bănuiesc, cunoscuţi în ţările lor. Căci erau sculptori din toate ţările, inclusiv japonezi. Apoi erau turnători, pietrari, betonişti, încărcători, risipiţi pe o cîmpie întreagă. Locomotiva intra să ia statuile pînă în inima atelierelor. Am rămas buimăcit. Nici în vise nu văzusem aşa ceva, eu, bietul posesor al unor unelte care încep într-o traistă.

— Cît aţi lucrat cu Mestrovici?

— Şase luni.

— Şi cum se lucra?

— Foarte curios. Ne dădea nouă, sculptorilor, macheta şi proporţia la care se cerea s-o ridicăm şi apoi ne lăsa să lucrăm în pace. Spre sfîrşitul zilei însă venea la fiecare, retuşa, trăgea liniile pe care, greşindu-le, trebuia să le refacem. Am învăţat acolo, în şase luni, cît în cinci ani de academie. Am învăţat întîi de toate că una e teoria, alta practica şi că se cere meşteşug serios. Era gata să mă las de meserie, dar ochiul meu interior pîndea spre atelierul lui Brâncuşi. Şi îmi vedeam visul realizabil, mai ales că Mestrovici ne plătea.

Şapte ani a durat călătoria mea din Bucureşti spre Brâncuşi dar, după multe şi dureroase peripeţii, am ajuns. L-am găsit. Şi m-a primit românește, cu omenie şi înţelegere.

— Cum?

— Un moment, că n-a fost chiar o întîlnire ca de sărbători. După ce am tras la un hotel de lîngă gară, cu milioane de ploşniţe, am căutat coloniile de români să mă îndrept către atelierele maestrului. Dar cu toţii mă descurajau. Din urs, din morocănos, din om sucit nu mi-l scoteau, aşa că o săptămînă întreagă am stat în cumpănă — dar pînă la urmă m-am dus. Iată, sub ochi, fotografia curţii unde l-am întîlnit. M-a întîmpinat o femeie care se ocupa de administraţia atelierelor şi cînd am întrebat de maestrul Brâncuşi mi-a arătat un bătrîn îmbrăcat foarte simplu şi care se plimba prin curte. L-am salutat şi i-am spus că sînt român. „Foarte bine, mă bucură", mi-a răspuns maestrul „Intră şi fii binevenit". „Dar mai sînt în plus şi sculptor. Eu am venit la Paris să fac sculptură!" Bătrînul a rîs ironic, a dat din mînă a lehamite şi mi-a răspuns: „Poate că vei face şi sculptură. La Paris se face de toate..."

— În ce an se petrecea întîlnirea?

— În 1947. Ce l-a impresionat mai mult pe Brâncuşi a fost mărturisirea mea sinceră că-l caut, de 7 ani, pe drumurile lumii. M-a scrutat să vadă dacă nu mint şi apoi mi-a ascultat povestea. S-a scuzat că nu mă poate primi în atelier, deoarece atelierul e în zugrăvire.

— Cum s-a întîmplat prima dumneavoastră colaborare cu Brâncuşi?

— N-a fost colaborare, ci învăţătură. De la el am învăţat iarăşi cît în zece academii laolaltă: lustruirea marmurii, turnarea şi făţuirea bronzului, folosirea metalelor, dar şi autofabricarea sculelor. Brâncuşi îşi fabrica singur marea majoritate a sculelor şi ne învăţa şi pe noi cum să ni le fabricăm.

— Un prieten al nostru, comun, mi-a spus că Brâncuşi v-ar fi dat o piatră în care dăduse numai de două-trei ori cu dalta şi că aţi purtat-o cu dumneavoastră prin toată lumea.

— Nu e chiar aşa. Cînd am terminat prima mea bufniţă şi am turnat-o în bronz, am început s-o şlefuiesc. Pila făcea un zgomot infernal şiciindu-l pe Brâncuşi care tocmai se odihnea, pe un butuc, în curte. Mă tot întreba: „Ce naiba faci acolo cu ferăstraiele alea?" pînă ce odată a urcat în atelierul meu de la etaj, a privit bufniţa din toate părţile, cu atenţie, i-a plăcut, l-a chemat şi pe Istrati s-o vadă. Atunci am prins curaj şi i-am mărturisit că vreau s-o expun la „Salonul naţional" al anului aceluia. Cînd maestrul a încuviinţat expunerea am crezut că l-am prins pe Dumnezeu de-un picior. Şi cum nu aveam piedestal pentru statuie, mi-a împrumutat el unul de-al lui, foarte frumos.

— Ce reprezenta piedestalul?

— Un jug stilizat. Un jug oltenesc, cu ornamente ţopite frumos în magma pietrei. Iar cînd am plecat spre Canada, mi l-a făcut cadou. Şi desigur că l-am dus cu mine ca pe o mărturie sfîntă —, în Canada, apoi în Statele Unite unde-l păstrez şi acum.

— De ce-aţi plecat de la Brâncuşi? Nu l-a supărat plecarea dumneavoastră?

— L-a cam necăjit. Dar era bătrîn şi nu mai lucra, aşa că n-aveam cum să-l mai ajut la muncă. Eu eram necăsătorit aşa că nici în menaj nu-l puteam ajuta. În plus, rămînea cu el familia sculptorului Istrati care îl îngrijea cu nespusă dragoste. Aşa că am plecat spre Canada.

— La plecare el v-a dat o scrisoare de recomandare, duioasă, prin simplitatea ei...

— Să ştii că nu eu i-am cerut-o. El mi-a spus că o să mă aştepte zile grele, că în artă te împui cu greu aşa că nu-mi strică o recomandare scrisă cu mîna lui. Şi ce-i drept, nu mi-a stricat.

— Ce semnificaţie au cele cîteva bufniţe din opera dumneavoastră şi chiar prezenţa lor, ca detaliu ornamental, în alte opere de natură folclorică?

— Nu ştiu dacă ai observat.. dintre toate păsările bufniţa are forma capului foarte apropiată de-a omului. Apoi, ea reprezintă înţelepciunea şi a stat, alături de craniu, pe mesele umaniştilor. În fine, are o figură foarte expresivă şi aptă interpretărilor artistice. Superstiţia ne-a făcut să vedem în bufniţă o fiinţă stranie şi cobitoare — dar eu e o pasăre blîndă şi retrasă, care nu face nici un rău omului. Pe mormîntul soţiei mele din Oradea am sculptat tot o bufniţă în granit roşu românesc, cumpărat în Bucureşti. Soţia mea a murit la New York dar am adus-o şi am îngropat-o lîngă ai ei, la Oradea, aşa cum a dorit. Şi eu tot în ţară mi-am ciopîlit monument funerar — la Iaşi, lîngă ai mei. Nu trebuie să vedem în această pregătire de moarte idei funebre ci numai spiritul gospodăresc al fiilor de ţărani care sînt şi care doresc să pună ordine în lucruri pînă la capătul vieţii.

AL. ANDRIŢOIU ■

Mondo umano ?

„Exemple vii"

Agenţiile internaţionale de presă — 17 iunie a.c., seara tîrziu: Luînd cuvîntul la conferinţa intitulată „Cursa înarmărilor şi rasa umană", convocată de organizaţii neguvernamentale asociate la Naţiunile Unite, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a avertizat că securitatea nu poate fi asigurată prin superioritatea forţei militare. Cursa înarmărilor este «total incompatibilă» cu îmbunătăţirea vieţii pe pămînt. El a relevat că intensificarea cursei înarmărilor nu mai este un efect al încordării, ci a devenit una din **cauzele** (subl. ns.) acestei stări de lucruri.

Kurt Waldheim a prezentat trei „exemple vii" ale incompatibilităţii dintre cursa înarmărilor şi eforturile de „îmbunătăţire a condiţiei umane". Cursa înarmărilor continuă într-un ritm de un milion de dolari pe minut; puterea explozivă este astăzi mai mare în lume decît cantitatea de alimente evaluată în livre (1 livră = 0,453 kg) pe persoană; capacitatea armelor de distrugere în masă este de zece ori mai mare decît ar fi suficient pentru nimicirea întregii omeniri. Cheltuielile legate de lupta de un deceniu pentru eradicarea variolei de Organizaţia Mondială a Sănătăţii se cifrează în total la 300 milioane dolari (300 minute — „preţul cîtorva bombardiere supersonice moderne"). Din cauza malariei, un milion de copii mor anual numai în Africa, a spus Waldheim, adăugînd: „Cheltuielile legate de controlul asupra acestei boli în întreaga lume sînt evaluate la aproximativ două miliarde dolari anual — sumă cheltuită în mai puţin de două zile în scopuri militare".

Secretarul general al O.N.U. a apreciat însă că există indicii pozitive privind o ameliorare a situaţiei. „Este semnificativ faptul că, tocmai în momentul în care recent se înregistra o deteriorare a relaţiilor dintre marile puteri, dialogul cu privire la dezarmare a continuat. Natura specială a minţii omeneşti dă omenirii dreptul să aibă un sentiment de optimism prudent. Sîntem înzestraţi cu calităţi cum sînt compasiunea, idealismul şi responsabilitatea. Pentru ca ele să influenţeze eforturile de dezarmare, să genereze voinţa politică necesară pentru încetarea cursei înarmărilor este necesar ca opinia publică să exercite presiuni asupra guvernelor în scopul înfăptuirii dezarmării" a conchis Waldheim.

Aş alătura „exemplelor vii" de mai sus şi o opinie foarte sugestivă a lui André Jallon exprimată în „Le Monde Diplomatique" (nr. 309, aprilie a.c.) „...s-a întrat (în prezent, n.n.) într-o spirală: căutarea superiorităţii în domeniul armamentului şi al doctrinei strategice), teama schimbării raportului de forţe în favoarea celuilalt, escaladarea cursei înarmărilor".

Dar şirul „exemplelor vii" ar putea continua şi cu eventuale completări la un „Dicţionar" al armelor în care să se includă şi Phantom F-4, F-5, Hercules C-130, Tomcat F-14, racheta Phoënix F-16 şi atîtea altele cu nume, prenume şi cifre mai mult sau mai puţin mari. Însă, esenţial este că, din păcate, sînt prea multe exemple vii ale unei posibile realităţi moarte ca să nu ne îngrijorăm.

DUMITRU CONSTANTIN ■

DUPĂ TREZIREA LUI HEFAISTOS

Nu se linişteşte deloc-deloc vulcanul St. Helens. Noua sa erupţie, de la jumătatea lunii iunie, întăreşte presupunerea că actuala perioadă eruptivă ar putea să se prelungească.

Mulţi au considerat că dormind 123 de ani, vulcanul St. Helens a avut parte de un somn lung. În realitate, ne asigură specialiştii, a fost vorba doar de un pui de somn. Pentru că acest vulcan, care există de peste 37 000 de ani, dormea pe vremuri mult mai adînc. Pînă în anul 2 500 î.e.n. a rămas inactiv nu mai puţin de 4 000 de ani. Apoi s-a odihnit 500 de ani, şi abia pe urmă, mai ales în ultimii 700—800 de ani, şi-a luat obiceiul de a dormi în reprize scurte de „numai" un secol sau două. Erupţiile lui St. Helens au fost însă foarte diferite unele de altele, atît prin compoziţia chimică a lavei, cît şi prin modul de emisie şi, probabil, şi prin durată.

Izbucnirile de anul acesta ale vulcanului din statul Washington au fost considerate de unele surse ca un record în materie. Reamintim că energia de 10 megatone eliberată de erupţie întrece de 500 de ori cele 20 kilotone ale bombei de la Hiroshima. Erupţiile au pulverizat vîrful lui St. Helens, reducînd înălţimea muntelui de la 2905 metri la 2480 metri şi formînd un crater cu dimensiunile de 3 km/1,5 km. Sînt zeci de morţi şi dispăruţi, iar pagubele calculate pînă în prezent însumează aproape două miliarde de dolari. În ceea ce priveşte efectul cenuşii, proiectate la 20 kilometri înălţime, asupra temperaturii, a climei globului terestru, specialiştii afirmă că el nu este prea mare. Potrivit lui **New York Times**, această cenuşă, care a făcut deja înconjurul pămîntului, va reflecta, e drept, o parte a razelor solare în spaţiu, dar, în acelaşi timp, ea va reflecta spre pămînt razele infraroşii emise de sol. Sînt scoase în evidenţă şi efecte de altă natură. Astfel, pulberea vulcanică dispersată în straturile superioare ale atmosferei va determina timp de un an sau doi asfinţituri excepţional colorate; glaciologii care studiază calota antarctică vor avea la dispoziţie, datorită depunerii cenuşii de la St. Helens, un marcaj asemănător cu cele provenite de la erupţiile din 1883 şi 1963.

Dar s-a terminat oare cu erupţia, vulcanul este, în sfîrşit, pe cale de liniştire? Datorită tocmai varietăţii excepţionale a proceselor eruptive de la St. Helens, faptului că nici una nu seamănă cu cealaltă, formularea unor previziuni asupra evoluţiei vulcanului în perioada următoare este deosebit de dificilă. Şi totuşi pronosticurile nu lipsesc. Din cauză că în conul vulcanului lava are tendinţa de creştere, se apreciază că noi erupţii nu sînt excluse.

Aşadar, giganţii îşi mai zăngăne lanţurile sub muntele St. Helens, iar ciclopii stau încă în aşteptare, pîndind să vadă dacă Hefaistos a adormit din nou, pentru a lua şi ei o pauză, poate de o sută de ani.

N. NICOARĂ ■

Lumea se amuză

— Nevastă-mea e geloasă foc!
(După „Quick" — R.F.G.)

Elefantul răufăcător

În plină savană kenyană s-a construit hotelul „Serena Lodge", destinat turiștilor. Principala atracție o constituiau animalele sălbatice, pe care pensionarii hotelului le puteau admira, în „stare naturală", din balcoanele camerelor lor, fiind tare mulțumiți de acest spectacol. Își poate, prin urmare, oricine închipui ce fericiți au fost turiștii de la „Serena Lodge" cînd unul dintre animalele savanei și-a luat inima în dinți și a venit chiar la hotel, în vizită. Și nu un fitecine, ci un elefant. Era un animal pașnic, se vedea imediat. Oamenii au prins curaj și i-au oferit bucățele de pîine. Pahidermul le-a mîncat cu plăcere. Așa a făcut, pe urmă, și cu bananele, cu portocalele, cu tot ce i se dădea, spre marea bucurie a fotografilor amatori, a copiilor. Așa de natural se comporta Jumbo (cum fusese botezat) printre turiști, încît unii mai circotași insinuau că ar fi vorba de un elefant dresat, aflat în solda proprietarilor hotelului, pentru reclamă.

Dar iată că Jumbo a început să creeze dificultăți, să devină chiar periculos. Fiindcă micile atenții cu care-l gratificau oamenii nu-l săturau, a început să intre în bucătărie, amenințînd hrana turiștilor. Pe urmă s-a obișnuit să scotocească prin lăzile de gunoi. Apoi a devenit pur și simplu spărgător de automobile, din care extrăgea tot ce era de mîncare. Spărgător în felul lui, la propriu, ceea ce însemna deteriorarea mașinilor. Într-un rînd a scos din uz o limuzină numai pentru... o coajă de banană.

Exasperată de astfel de isprăvi (ce s-ar fi întîmplat, de pildă, dacă în vreuna din mașinile sfărîmate de el s-ar fi aflat un copil ?), administrația hotelului l-a adormit și l-a transportat la 70 de kilometri depărtare. Elefantul a făcut cale întoarsă. În timp ce încerca să scoată din țițini ușa unei cabane forestiere, pădurarul l-a împușcat în ureche. Speriat, Jumbo a părăsit „Serena Lodge", dar nu pentru a se reîntoarce în savană, ci pentru a se pripăși în alt punct turistic, Governor's Camp. Aici ce-a mai făcut ? Revista „Science et vie", care povestește întîmplarea, arată că în prima noapte petrecută pe noul său cîmp de operațiuni, Jumbo a prădat o cantină, în a doua a dărîmat bucătăria centrului turistic. În ziua următoare a atacat un grup de vizitatori pentru o portocală. O a treia noapte la Governor's Camp n-a mai apucat : a fost omorît.

Așa, sub gloanțe, s-au sfîrșit zilele lui Jumbo. Dar el fusese împușcat mai demult, în rate, prin fiecare portocală, banană sau coajă de pîine care i se dăduseră de către oameni. Pentru că toate acestea au făcut din el un animal aparte. Jumbo nu mai era nici animal sălbatic, nici domestic, nici măcar unul îmblînzit sau dresat (situație care presupune creșterea de către om a animalului încă de mic). El era un animal denaturat, în sensul propriu al cuvîntului, adică obișnuit cu compania oamenilor, dar incapabil de a se supune regulilor acestora. Așa cum este cazul și cu pițigoii din Anglia care, prinzînd gustul untului și margarinei, datorită amabilității oamenilor, smîntîneau sticlele de lapte lăsate dimineața la uși. Așa cum s-a întîmplat și cu veverițele din parcurile Stockholmului care, obișnuite cu mici tratații ale vilegiaturiștilor ieșiți la iarbă verde, au sfîrșit prin a le fura acestora mîncarea din sacoșe. Toate acestea s-au întîmplat datorită intruziunii, voluntare sau involuntare, a omului în sistemul ecologic. A oferi margarină unui pițigoi înseamnă a-i perturba habitudinile și ecosistemul, existînd pericolul ca pasărea să abandoneze hrana ei obișnuită și să înceapă a căuta alimentele pe care i le-au dat oamenii. De aceea, susține „Science et vie", trebuie depuse eforturi pentru a nu-l face pe animalul sălbatic dependent de om. Interdicția impusă vizitatorilor de a da animalelor sălbatice din grădini zoologice, parcuri sau rezervații, orice fel de hrană este spre binele animalelor. Acestea trebuie lăsate în regimul lor natural. Numai astfel se poate păstra echilibrul ecologic, evitîndu-se, între altele, împușcarea elefanților.

I. CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După „Punch" — Anglia)

Lumea în care trăim

Plugul de lemn și nava spațială

Lumea în care trăim, o lume a progresului tehnic și științific vertiginos, a unor împliniri care au depășit cu mult resursele imense și care au permis realizări ce pînă nu demult depășeau imaginația, această lume a computerelor și sateliților este, în același timp, o lume a gravelor rămîneri în urmă, a înapoierii pe treapta cea mai tragică. Coexistă pe aceeași planetă progresul și înapoierea, bogăția și sărăcia, foametea și opulența sfidînd cele mai elementare reguli ale moralei. În fapt, aceste deprimante anacronisme ale prezentului, marchează decalajul dintre dezvoltare și subdezvoltare, decalaj ce se exprimă în diverse și multiple ipostaze și care, în cazul științei și tehnicii, dobîndește expresii dintre cele mai contradictorii și dramatice.

Statisticile U.N.C.T.A.D. relevă că marea majoritate a capacității științifice și tehnologice a planetei este concentrată în statele industrializate, celor din „lumea a treia" revenindu-le doar 2,9 la sută din activitățile de cercetare și dezvoltare. Statele industrializate cheltuiesc pentru cercetarea științifică, pe cap de locuitor, de 135 ori mai mult decît țările în curs de dezvoltare. Pentru actuala stare de lucruri, este revelator faptul că șapte țări industrializate dețin, împreună, 92 la sută din numărul total al acceleratorilor de protoni existenți la scară mondială, 85 la sută din calculatoarele electronice, 83 la sută din centralele atomice. Cifrele exprimă concludent o teribilă rămînere în urmă. Plugul de lemn și nava spațială — iată cei doi poli ai realității contemporane. Practic se demonstrează că o parte esențială a tehnologiilor moderne, adică acelea bazate pe cuceririle de vîrf ale științei, rămîn fie necunoscute, fie inaccesibile pentru cele mai multe din statele lumii.

Confruntate cu o lipsă acută de capacități tehnologice, statele slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare sînt obligate să apeleze la tehnologii din import, indispensabile dezvoltării lor economice. Numai în 1980, achiziționarea de tehnologii va însuma circa 12 miliarde dolari, ceea ce reprezintă aproximativ 11—12 la sută din valoarea totală a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Dealtfel, pentru a înțelege mai bine dimensiunile autentice ale realităților, trebuie subliniat că doar costul pregătirii specialiștilor pe care țările în curs de dezvoltare i-au format, și pe care S.U.A., Canada și Marea Britanie i-au racolat, reprezintă 50.9 miliarde de dolari. Un zîr african atrăgea atenția că această sumă depășește cu 4.6 miliarde de dolari întregul ajutor financiar pe care cele trei state îl acordă „lumii a treia".

Dar problema nu este doar de ordin financiar, țările slab dezvoltate se văd private, astfel, de un potențial de specialiști fără de care dezvoltarea lor economică este de neconceput. Și trebuie să mai adăugăm un aspect : lipsite de tehnologie productivă, văduvite de valorile științei, țările sărace cunosc afluxul armelor. 70 la sută din exportul mondial al armelor se îndreaptă spre aceste state. În locul echipamentelor industriale, primesc tancuri, tunuri și avioane, plătite cu prețul greu și amar al rămînerii în sărăcie.

Sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare nu reprezintă un act filantropic, un gest de caritate din partea statelor bogate. În fond, bogăția lor actuală este clădită pe îndelungata spoliere a fostelor colonii. Sînt obligații pe care nu le putem trece cu vederea, după cum nu putem ignora nici faptul că competiția înarmărilor înghite resurse imense ce sînt sustrase eradicării subdezvoltării. 50 la sută din personalul științific și tehnic mondial este concentrat în cercetarea și producția militară. De la cel de-al doilea război mondial și pînă în prezent, 40 la sută din fondurile destinate — în lume — cercetării au fost deturnate spre obiective militare. Utilizate pașnic, această imensă forță științifică, aceste uriașe fonduri ar fi putut să scutească sute și sute de milioane de oameni de foame și boli, de sărăcie și mizerie, de suferințe.

În concepția României socialiste, strălucit exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, subdezvoltarea este un produs al unor realități concrete ce pot și trebuie să fie depășite prin edificarea noii ordini economice internaționale. În acest sens, România consideră că rolul decisiv în depășirea decalajelor existente în domeniul științei și tehnologiei îl au munca și eforturile fiecărui popor, mobilizarea și punerea în valoare a întregului său potențial creator. În același timp, factorul intern trebuie corelat armonios cu o largă colaborare mondială, cu toate statele și între toate statele.

Desfășurarea vertiginoasă a revoluției tehnico-științifice mondiale impune, ca o cerință fundamentală a depășirii marilor decalaje economice de către țările în curs de dezvoltare, deschiderea accesului lor larg la tehnologiile moderne. Trebuie reglementate măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate, de furnizare a noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului lor economic și social. Este edificatoare, în această privință, experiența practică a colaborării României cu celelalte state în curs de dezvoltare, colaborare ce vine în sprijinul eforturilor lor de a-și făuri o economie modernă, puternică și independentă. România se pronunță consecvent pentru recunoașterea și respectarea dreptului fiecărei națiuni de a beneficia de cuceririle științei și tehnicii moderne, de a-și institui structuri tehnico-științifice proprii și, concomitent, se pronunță pentru o colaborare largă, care să fie cu adevărat egală în drepturi și să țină seama de nevoile și aspirațiile popoarelor ce pășesc pe drumul dezvoltării de sine stătătoare, al progresului și păcii.

AL. PINTEA ■

NIKOLAUS BERWANGER

Note lirice din Europa occidentală

Idila a

soarele
se miră în asfințit
roze roze roze
vîntul
trece virtej
peste acoperișuri adormite
roze roze roze
el se îneacă în zori
în ochii ei albaștri
roze roze roze
spectacol pocăit
în fața venerabilei primării
roze roze roze
pictorul pe asfalt
cerșește milostenii culturale
roze roze roze
nici o alinare psihiatrică
în următorii cinci ani
nevroze
nevroze
nevroze

Idila b

casă
în cel mai pur stil elvețian
roze roze roze
mercedes alb automatic
comandă specială '80
cu blindaj garantat
roze roze roze
teren înconjurat
cu sîrmă ghimpată
lîngă superlacul
din valea liniștii
roze roze roze
livada chimioocrotită
moștenită de la mătușa Ilse
roze roze roze
tata în convalescență
după infarctul trei
roze roze roze
fiica minoră
drogată în pat cu polog
roze roze roze
colecția de antichități
din insulele bahamas
roze roze roze
feciorul student
votează cu verzii
roze roze roze
mama
decepționată de ultima
inițiativă cetățenească
psihoze
psihoze
psihoze

Idila c

biblioteca
încărcată cu suveniruri
din mallorca
roze roze roze
trei volume
despre războiul mondial
unu și doi
roze roze roze
un metru linear rezervat
pentru cărți legate
numai în piele
roze roze roze
în sezonul ieftinirilor
asalt organizat de lăcuste
roze roze roze
vinuri grele și seci
curg șiroaie
roze roze roze
în vogă
bucătăria chineză și franceză
roze roze roze
specialități germane
uitate și refuzate
roze roze roze
adaptarea
la whisky și vodcă-i perfectă
arterioscleroză
arterioscleroză
arterioscleroză

În românește de ANTON PALFI ■

Mafia și aurul alb

Numeroase regiuni de pe glob suferă din pricina lipsei de apă. Este vorba, firește, de apa dulce, care să poată fi utilizată în alimentație, în viața de toate zilele, în industrie, pentru irigații. De unde mari dificultăți în aprovizionarea populației cu apă, de unde costul ridicat al apei, de unde, în cele din urmă, denumirea de „aur alb" care s-a dat valorosului lichid.

Dar dacă în multe locuri penuria de apă se datorează condițiilor naturale nefavorabile, adică absenței rețelei hidrografice și a rezervelor subterane, în Sicilia situația se prezintă altfel. Geologii susțin la unison că insula dispune de bogate resurse de apă : numeroase izvoare, bogate pînze de apă freatică. Și cu toate acestea la robinetul consumatorului apa ajunge în picături numărate. Motivul : lipsa amenajărilor pentru captarea apei existente.

Autoritățile siciliene, în frunte cu guvernul insulei (începînd din 1948, Sicilia beneficiază de un statut de autonomie în cadrul Republicii Italiene), au anunțat cu mare pompă, acum mai bine de patru ani, lansarea unui program hidrogeologic pentru Sicilia, în valoare de 300 de miliarde de lire. Dar acest program n-a fost niciodată pus în practică, imobilismul administrativ devenind, în această problemă, o regulă. Astfel, după ce că rețeaua existentă a conductelor de alimentare cu apă se află într-o stare proastă — conductele din Palermo, de pildă, pierd 40 la sută din apa pe care o transportă —, construirea de noi apeducte durează ani în șir, lucrările rămînînd de cele mai multe ori neterminate : fie nu ajunge materialul pe ultimele zeci de metri, fie nu mai vor oamenii să lucreze. Și, curios, aceasta s-a întîmplat totdeauna în ultimul moment.

Pînă la urmă, enigma a fost dezlegată; sabotarea oricăror măsuri menite să rezolve problema apei în Sicilia era opera Mafiei.

„Onorabila societate", cum le place mafioților să-și alinte sinistra lor confrerie, controlează în Sicilia puțurile particulare de apă. De pe urma lor, Mafia poate realiza venituri importante numai în condițiile penuriei de apă, care-i obligă pe consumatori să cumpere „aurul alb" la prețuri fantastice. Recent, unul din conducătorii Oficiului de apeducte din Sicilia declara ziarului francez „Le Figaro" următoarele : „Sîntem adesea obligați să cumpărăm apa de la deținătorii de puțuri particulare cu 900 de lire metrul cub pentru a o revinde consumatorilor la tariful oficial de 85 de lire metrul cub". În afară de veniturile bănești, prin dirijarea apei în Sicilia mafioții mai realizează și controlul asupra întregii agriculturi a insulei. Iar pentru a-și atinge acest scop, scrie „Le Figaro", „onorabila societate" are destui oameni bine plasați chiar în inima administrației și a guvernului din Sicilia; ea poate astfel să deschidă și să închidă după plac robinetele în întreaga regiune.

Cei care trag toate ponoasele, atît de pe urma activității malefice a Mafiei, cît și de pe urma imobilismului autorităților locale, sînt, firește, cetățenii simpli. Iar aceștia, după ani și ani de așteptare, dau tot mai des semne că s-au săturat, că nu mai pot să se împace cu situația. De curînd, locuitorii din Palagonia și Ramacca, două comune de 12 000 și, respectiv, 15 000 de locuitori, situate în apropiere de Catania, s-au răsculat, distrugînd și arzînd primăriile și alte clădiri administrative, pentru a-și manifesta nemulțumirea că nu se iau măsuri drastice împotriva Mafiei. Locuitorii răsculați au amenințat, de asemenea, cu boicotul alegerilor, în cazul în care mafioții vor continua să le drămuiască apa și să le determine, în felul acesta, întreaga existență. Amănunt semnificativ din timpul revoltei : pompierii n-au putut stinge incendiile, din... lipsă de apă.

Sicilienii speră că cele întîmplate în Palagonia și Ramacca vor determina, în cele din urmă, intensificarea acțiunilor antimafia, dar sînt conștienți că pînă la seceratea aurului alb din ghearele Mafiei drumul este încă lung.

ION D. GOIA ■

Momente de responsabilitate

Competiția națională „Daciada" este în viziunea multilaterală despre sport a conducerii partidului nostru nu numai motorul foarte puternic în stare să atragă întregul tineret la practicarea sistematică a exercițiilor fizice și a sporturilor, ci și un mijloc important pentru depistarea talentelor în vederea înaltei performanțe. Din rădăcinile adînc înfipte în toate unitățile de la orașe și din mediul rural, tricolorii tuturor ramurilor și disciplinelor de sport și-ar trage mereu seva cea mai proaspătă care ar da o vigoare nemaiîntîlnită reprezentării românești. Dacă lucrurile nu se petrec chiar pe măsura acestei viziuni grandioase a comuniștilor români, de vină trebuie să fie birocratismul și formalitatea ușuratică a diferitelor organizații cu atribuții în sport, adesea minusurile de răspundere sau decizie care tărăgănează împlinirea indicațiilor programatice. De pildă, cum să capete tricolorii cea mai largă și trainică bază de selecție dacă lipsește întrecerea finală — ne gîndim la finalele pe țară în sportul de masă — care să fi mobilizat toate județele și energiile lor din mii de unități? Iată, **în acest an, conform prevederilor Programului de dezvoltare a mișcării noastre sportive, întrecerile de masă ale „Daciadei", care presupuneau cuprinderea întregului tineret, trebuiau aduse pînă la stadiul finalelor pe țară,** manifestări deci în văzul întregii țări, cu ecou sigur, inclusiv în planul selecției. Putem înțelege șirul preocupărilor pentru Jocurile Olimpice, la unele federații și C.N.E.F.S., totuși, chiar atît de puțin importantă să fie forța organizatorică a acestora, încît să nu poată pune la punct o dată la doi ani finalele naționale în sportul de masă, așa după cum preconizează chiar Programul?

Se întoarce din Italia Ștefan Covaci și Nicolae Irimie, vicepreședinții F.R.F., și îi așteptăm destul de nerăbdători, nu pentru a ne spune cum se comportă belgienii sau cehoslovacii în **meciuri oficiale,** fiindcă asta am văzut și noi. Așteptăm să ne arate: cine va conduce și va pregăti echipa națională? Cine va răspunde direct de tot ce se va întîmpla cu această mult îndrăgită echipă a noastră pînă la preliminariile campionatului mondial și, mai departe, pe parcursul acestor preliminarii? Nu căutăm nimănui nod în papură cu asemenea chestiuni, cu atît mai puțin lui Ștefan Covaci, om de fotbal. Dar nu vom fi de acord, nu trebuie să fim de acord cu politica intermediarilor la conducerea tehnică, nici cu zisele colective tehnice în care se dilueză răspunderea pînă se transformă în praf și pulbere. Numai intermediarii și paratrăsnetele ne-au adus la situația ca vreme destulă echipa națională să fie dirijată de un „colectiv" format din trei nefotbaliști! Dacă nu se retrăgea Constantin Cernăianu singur, ce făceam, pînă cînd se mai prelungea criza de conducere tehnică?

Ni se pare normal ca amatorii de fotbal să dorească un antrenor responsabil, pe banca antrenorilor, nu la patru ace în tribună, lăsînd altora sarcinile sale. Un antrenor în salopetă, îndrumînd direct instruirea jucătorilor și echipa în meciuri, nu antrenorul în Europa, iar echipa în America de Sud, pe mîinile altora, oricît ar fi ei profesori de educație fizică și psihologi. Un antrenor mereu în mijlocul fotbalului nostru, la echipe în timpul campionatului, observînd tricolorii, discutînd cu ei tactica și alte probleme de formație, alegînd pe cei mai buni pentru o anumită formație, într-o anumită idee tactică. Dacă vrea și se ambiționează, un asemenea antrenor, fără intermediari, poate cu un secund, ar putea fi Ștefan Covaci. Mai cred încă. Dacă nu, în acest ultim moment al opțiunilor, presați de începerea pregătirilor lotului reprezentativ, sugerăm cealaltă alternativă, a antrenorului mai tînăr, care să-și încerce cu mult curaj priceperea. Dar, atenție, din cele ce mi-au mărturisit pe rînd atît Viorel Mateianu, cît și Mircea Lucescu, aceștia nu acceptă compromisul împărțirii responsabilității cu nici un fel de supervizor, fie chiar vicepreședinte al F.R.F.

VALERIU MIRONESCU ■

Scurt, foarte scurt

Cel mai ilustru dintre săritorii noștri de triplu salt, Carol Corbu, s-a retras din activitatea competițională. Profesor de matematică, fostul campion european de sală de la Rotterdam, 1973, intenționează să devină antrenor. Să-i mulțumim pentru ceea ce a făcut pentru atletismul românesc, zeci de medalii și recorduri, și să-i urăm succes în noua carieră ● Baschetbaliștii de la Dinamo au cîștigat Cupa României. Palidă consolare după pierderea campionatului, deși Cupa tot e mai mult decît nimic! ● Să rămînem lîngă panouri. Record de participare, 153 de echipe, la Festivalul național pionieresc de minibaschet din cadrul „Daciadei". La băieți, grupa valorică A, „Titan" București, echipă antrenată cu har și răbdare de fostul internațional Horațiu Giurgiu, a cîștigat detașat. Felicitări. ● Echipa feminină de volei a României a terminat pe locul 3 turneul internațional de la Iași. Cum Olimpiada bate la ușă, ne așteptam la mai mult ● Ladislau Vlad la Jiul? Vom afla, cît de curînd, răspunsul la această întrebare. E sigur însă că, după plecarea lui Viorel Tălmaciu, clubul din Petroșani tratează cu fostul antrenor al Aurului Brad. Tălmaciu și-a exprimat dorința de a se întoarce acasă, la București. La București, la București, dar la ce echipă?! ● Tîrgovișteanul Florin Grigore, aprig disputat între Steaua și Sportul studențesc. Cum Grigore se arată decis să urmeze și el, ca tot omul, o facultate, șansa pare să surîdă formației conduse de Constantin Cernăianu și Ion Voica. Apropo. Cei 2 venind la cîrma formației lui Sandu Mircea și, implicit, la catedra de fotbal a I.E.F.S., de studenții specializării respective cine se va ocupa?! Se va repeta, există indicii, neplăcuta situație de anul trecut, cînd Mircea Rădulescu și Ion Motroc numai de catedră n-au avut timp?! Ce părere are conducerea I.E.F.S.? ● Voința Tîrgu Mureș (f) și Gloria București (m) au devenit, pe merit, campioane naționale la popice ● Reputatul arbitru internațional Francisc Coloși, deținător al ecusonului F.I.F.A., a împlinit 50 de ani. El va mai conduce, în toamnă, un singur meci, cel de adio. Prin retragerea lui, se eliberează un loc pe lista F.I.F.A. Va fi, bănuim, luptă mare! ● Dacă participarea la Turneul U.E.F.A., arbitrul timișorean Ioan Igna a primit felicitări din partea forului continental. Colaborarea dumneavoastră, notează scrisoarea de mulțumire semnată de Hans Bangerter, secretar general al U.E.F.A., a contribuit substanțial la reușita competiției. ● Nu același lucru îl putem afirma, din păcate, cu privire la prestația lui Nicolae Rainea în finala campionatului european. Bîrlădeanul a greșit grav, transformînd în 11 metri un fault comis asupra unui atacant belgian în afara careului de 16!? Noroc că, pînă la urmă, meciul a reparat eroarea arbitrului, dînd cîștig de cauză celor mai buni. Cum am mai scris, Nicolae Rainea riscă să creadă că numai el se pricepe la fotbal, restul lumii fiind format din ageamii! Îi sugerăm lui Rainea să lase filozofia, vezi „Sportul" de vineri, pe seama altora și să se ocupe de arbitraj. De un arbitraj însă corect, imparțial, nu ca cel din finalele de la București, Steaua — „Poli", și Roma ● Ați auzit de Rotaru? Dar de Jurcă? Probabil că nu, deși primul joacă la Șoimii Sibiu, iar cel de-al doilea la Carpați Mirșa. Veți auzi însă, cît de curînd, întrucît ambii sînt pe punctul de a fi transferați la Steaua ● În ultima etapă a diviziei C, o grămadă de echipe au sărit peste cal, bătînd sau pierzînd la scoruri astronomice, de genul 18—2 (Gloria Strehaia — C.S.M. Drobeta-Turnu Severin), 12—1 (Partizanul Bacău — A.S.A. Iași), 11—10 (Bihoreana Marghita — Armătura Zalău) etc, hotărînd fraudulos promovarea sau retrogradarea. E de datoria federației să pună piciorul în prag și, eventual, să dicteze sancțiuni drastice, mergînd pînă la scoaterea celor vinovați din campionat. Jumătățile de măsură nu mai ajută, în fotbalul nostru, nimănui ● După un antrenament cu public, găzduit de sala clubului „Semănătoarea", antrenorul lotului olimpic de box, Ion Popa, s-a declarat mulțumit de evoluția elevilor săi ● Un nou președinte la C.S. Tîrgoviște, profesorul Constantin Chiriță, fost jucător ● Dramatică retrogradarea echipei Unirea Alba Iulia, învinsă la Orăștie în minutele de prelungire. Unirea a condus pînă în minutul 89 cu 1—0 și a pierdut cu 1—2. La meci egal, căderi în C gazdele! ● Petre Comăniță va antrena, din viitorul sezon, pe F.C. Constanța, iar Alexandru Caricaș pe Autobuzul, Vasile Copil urmînd să poposească, se zice, la Mediaș. Vom mai vedea ● Șefii secției de fotbal a clubului Steaua, colonelul Alexandru Florescu, unul din cei mai competenți conducători din fotbalul românesc, e pe punctul de a ieși la pensie.

Sulița Evei Zörgö Raduly zboară tot mai departe, iar campioana noastră urcă tot mai sus în ierarhiile mondiale! Simbătă, la Graz, unde a participat, ca invitată, la meciul atletic Austria — Țara Galilor, Eva a reușit, din a doua încercare 68,12 m, performanță care depășește cu aproape un metru vechiul ei record, 67,22 m, stabilit chiar la începutul acestei luni, la Stuttgart. Noua ispravă a aruncătoarei clujene reprezintă cea de a treia performanță mondială a sezonului, după 69,96 m al Ruthei Fuchs și după 69,70 m al Teresei Sanderson.

Omul care joacă

E timpul!

Pentru că sîntem în timpul concediilor și că unora nu ne prieste nocoiul, este bine ca cel puțin începînd din sezonul fotbalistic care se apropie, dacă nu aducînd și trecutul pe tapet, ca în orice lege care se respectă, nimeni să nu mai fie lăsat să se „tămăduiască" cu cel mai mirositor noroi, acela al vînzării sau al „punerii în scenă" a meciurilor. Or, adevărați „dresori" trebuie să simtă că orice furt naște o crimă.

Că jucătorului român nu-i lipsește înclinația spre reușite interne și internaționale în acest joc este de mult o axiomă. Dar ea trebuie plămădită corect, evitîndu-se anomaliile. Iată doar cîteva dintre ele:

Jucătorii care au apărut cam „de două zile" în fotbalul nostru, fără a-și însuși bagajul uceniciei, promovați peste noapte chiar în loturile reprezentative, le-au cam dobîndit fără prea multă sudoare „pe toate", inclusiv dreptul cu de la sine putere de a face doar simplu act de prezență atunci cînd se cîntă imnul. Fenomenul a-nceput să albă rădăcini foarte puternice deoarece, în eșaloanele inferioare ale competiției sau în meciuri în care simplul țel este de a mai rezista un an (!) recompensa în bani și chiar în produse a muncii prestate este mult mai consistentă decît a „tricolorilor", după aceleași 90 de minute în care, cei din urmă trebuie să apere prestigiul național. Mai mult chiar. Și aceste recompense, promise echipei naționale, conforme regulamentelor în vigoare, pot fi tăiate dintr-un condei, fără ca cel care a prins de puțin dreptul de a semna la „F.R.F." să știe că tricoul național se cinstește mai întîi cu sufletul dar, tocmai pentru a-l respecta, și cu grija ca cel puțin „zerourile" care se confruntă în iarbă să rămînă intacte, chiar dacă unele sînt confecționate din „Adidas verde". Și de acest lucru a depins calificarea din Mexic și, apoi, prin aducerea acasă a necesarelor „zerouri" tăiate de linii, investiția s-a dovedit utilă.

Tot anomalii la fel de periculoase, dar de altă natură, sînt și cantonamentele prelungite prin care parcă viciul din om este apărat să se dezvolte mai armonios sau testele fizice și tehnice susținute cîțiva ani la scară națională, cu cheltuială de necalculat cînd, adevăratele teste ar trebui date zi de zi, în cluburi. Să ne oprim, astăzi, „la rele", aici.

Simbătă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea, printre alte lucruri de mare importanță pentru viitorul nostru, pentru că trăim pentru el, că: oamenii care își văd de treabă și produc bunuri de valoare, cît mai multe, utile societății, merită să cîștige nelimitat, sigur, atunci cînd sînt meseriași și cînd nu eludează legea. Acest principiu atît de adevărat este timpul să pună ordine și în fotbal.

Jucătorul de fotbal are zilele numărate din toate punctele de vedere. El nu poate juca decît Hamlet sau Romeo și niciodată pînă la Oedip. Pentru că soarta ne este atît de scurtă, atunci cînd ceea ce facem este rentabil și cînd cu adevărat merităm, clubul și federația de specialitate ar trebui să ne răsplătească exact după aceste merite. Pentru a putea face și ele acest lucru, cluburile și federația ar trebui să fie independente, puternice și ajutate pentru a se autogestiona. Sigur că statul, principalul garant, le poate percepe un impozit în lei și din jocurile internaționale în valută. Existînd independența responsabilă a celor două celule de bază ale fotbalului (clubul și federația) și o dependență creatoare și plină de respect între ele, ar mai scade binefăcător din independența noastră la loc, iar cei care nu sînt puși pe treabă ar ieși singuri din mecanismul performanței. Atunci, ar apărea imediat „dresori" tehnici și administrativi capabili, pentru că și pe ei „viața" îi va tria foarte rapid, evitînd anomaliile. E timpul! Că astfel, vorba cîntecului: ...Și vine o vreme / Cînd nu mai putem / Cînd tragem o linie / Și-apoi... Adunăm!

CORNEL DINU ■

Căruța înaintea cailor?!

E forfotă mare în fotbal, fiind ora transferurilor. Acestea se petrec în văzul opiniei publice, numai că regulamentul care să le guverneze, care să le asigure un cadru legal, n-a fost încă elaborat, deși federația de specialitate și-a luat numeroase angajamente în acest sens! F.R.F. n-a izbutit, nici de data asta, să se țină de cuvînt, ea lăsînd impresia că așteaptă efectuarea transferurilor pentru ca, plecînd de la ele, să găsească cîte o portiță, cîte o justificare, pentru fiecare caz în parte! Cu alte cuvinte, transferurile luînd-o înaintea regulamentului, federația s-a arătat din nou tentată să pună căruța înaintea cailor, o asemenea atitudine fiind, lesne de dedus, păgubitoare, aducătoare de prejudicii.

În lipsa unor criterii ferme, acțiunea a fost lăsată la mîna cluburilor, fiecare procedînd în funcție de interese și, firește, de posibilități. Cum era de anticipat, cele mai amenințate s-au arătat a fi, cu dovezi concrete, echipele retrogradate, cele din Tîrgoviște, Buzău și Satu Mare, deși nici altele, așa-zisele echipe mici, n-au scăpat „atenției" conducătorilor decîși să racoleze prin orice mijloace. Tendința, tot mai evidentă în aceste zile, de a lovi în efectivele formațiilor retrogradate e, înainte de toate, lipsită de moralitate, în asemenea condiții, o serie de cluburi avînd numai de cîștigat, iar altele numai de pierdut! N-am piedat și nu piedăm pentru „înghețarea" transferurilor, să fie clar, acestea sînt cu atît mai necesare cu cît, am mai scris despre asta, participantele noastre în cupele europene trebuie întărite, cu ajutorul federației, în vederea unei cît mai demne reprezentări a fotbalului românesc în întrecerile continentale. Numai că o astfel de operație nu poate fi concepută în afara unor principii ferme, echitabile pentru toate părțile implicate într-un transfer sau în altul, în afara unui regulament care să includă, obligatoriu, clauza dezlegării.

Altfel, rămînem cu căruța înaintea cailor!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) – 1 617, 16 23; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) – 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) – 1 619; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 1 618; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoaia, Emanuel Valeriu) – 1 606; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 1 618; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) – 1 787; Sector fotoreportaj – 1 595; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 1 782, 1 621, 1 744; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 – interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 1 786); redactor șef – 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136–137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU